Istoria României prin vitejii ei de ieri și de azi:
Nicolae Ceaușescu, primul Președinte al României socialiste, față în față cu monumentul primului Voievod al unirii tuturor Românilor, Mihai Viteazul

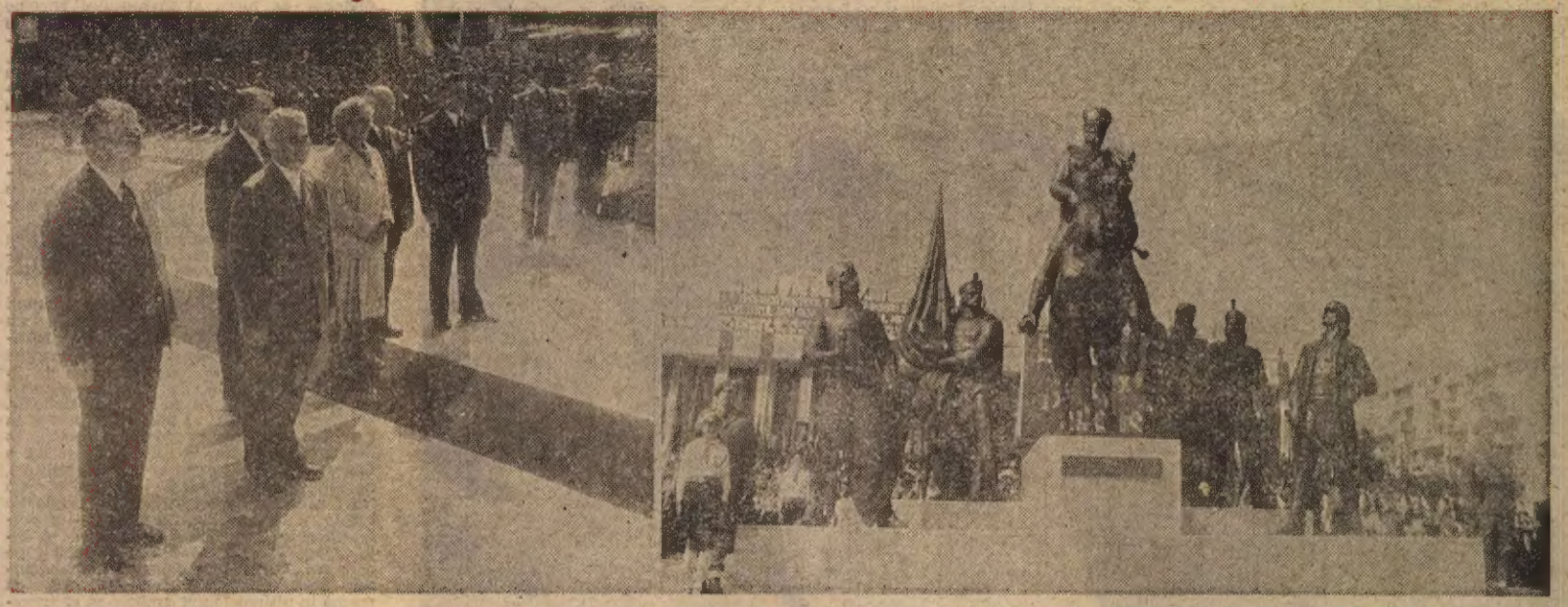

Într-o atmosferă entuziastă, de mare sărbătoare, tovarășul Nicolae Ceaușescu a inaugurat la 28 septembrie 1982 monumentul lui Mihai Viteazul din municipiul Sfîntu Gheorghe. Eveniment plin de o adîncă semnificație istorică, exprimînd, deopotrivă, ideea că națiunea română și unirea Moldovei, Țării Românești și Transilvaniei sînt veșnice, precum și unitatea oamenilor muncii din România, fără deosebire de naționalitate, în opera comună de făurire în țara noastră a socialismului și comunismului, dezvelirea statuii marelui voievod în orașul de reședință al județului Covasna a constituit pentru cei ce trăiesc și muncesc pe aceste meleaguri încă un prilej pentru a-și exprima, alături de întregul popor, dragostea și atașamentul pentru conducătorul partidului și statului nostru. Monumentul lui Mihai Viteazul inaugurat la Sfîntu Gheorghe este menit să poarte în veșnicie mesajul de gîndire și simțire al unui popor liber și stăpîn într-o țară liberă și suverană.

Un nou vaccin

Sînt aproape trei ani de cînd „Flacăra" a prezentat în premieră absolută un nou produs românesc folosit în tratamentul bolilor reumatismale : un vaccin stafilococic, datorat medicului Nicolae Eftimescu de la Spitalul clinic al municipiului București. Am precizat atunci că preparatul, utilizat de autor într-o foarte largă gamă de afecțiuni reumatismale, ca și în unele boli de colagen, a fost brevetat de OSIM, în 1979, generalizarea acestui nou procedeu terapeutic necesitînd în continuare investigații clinice și de laborator, precum și avizul de specialitate al unor foruri medicale de decizie. Cu toate acestea pe adresa redacției noastre au sosit aproape o mie de scrisori, corespondenții noștri, mulți dintre ei, solicitînd mijlocirea procurării vaccinului. Am răspuns în mai multe rînduri acestor doleanțe, arătînd în cuprinsul revistei noastre că legea interzice folosirea unui medicament insuficient testat și că vom anunța în timp dată difuzării vaccinului. Spre re-

(Continuare în pagina 7)

LIVIU TIMBUS

39
ANUL XXXI (1425)
Vineri, 1 octombrie 1982
Flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

Recunoașterea priorităților unui savant român

— Stimate tovarășe Mihai Drăgănescu, înainte de a intra în subiect, permiteți-ne să vă facem o scurtă prezentare, alegînd cîteva date dintr-o fișă mai amplă pe care stă scris, între altele, profesor doctor docent, șef al Catedrei de dispozitive, circuite și aparate electronice din I.P.B., director general al Institutului central pentru conducere și informatică, membru corespondent al Academiei R.S.R. etc., etc. Ați publicat pînă acum, singur sau în colaborare, o mulțime de cărți, după socotelile noastre 14 la număr, iar recent ați îngrijit apariția „Psihologiei consonaniste" a lui Ștefan Odobleja, care a văzut lumina tiparului în cadrul Editurii științifice și enciclopedice. Exact despre asta am dori să discutăm, stimate tovarășe profesor, despre „Psihologia conso-

(Continuare în pagina 5)

OVIDIU IOANIȚOAIA

Cîteva probleme de educație (V)

Activizarea binelui în fiecare om și a oamenilor buni, în genere, mi se pare o acțiune căreia educatorii trebuie să-i acorde întreaga lor capacitate de convingere. S-ar părea că, într-o țară în care există un singur partid, problema educației cetățenilor e simplă și la îndemînă. Avîndu-i pe toți de aceeași parte a barierdei, ce ne mai punem, oare, atîtea probleme ? Toate pîrghiile sînt în mîinile unui singur partid, el decide, ce ne mai întrebăm, ce ne mai omorîm cu întrebări? Educația decurge din fiecare faptă, de zi cu zi, a membrilor acestui partid, din fiecare faptă a celorlalți oameni, care chiar dacă nu sînt în rîndurile partidului, înfăptuiesc politica acestui partid de guvernămînt, partid care hotărăște din voința poporului și pentru întregul popor. Așadar, din moment ce toate formele de învățămînt, toate instituțiile culturii și toate mecanismele comunicării sociale sînt în mîinile acestui partid, de ce să problematizăm unde nu e nimic secular ? De ce să ne îndoim cînd noi sîntem și proprietarii și lucrătorii și beneficiarii tuturor bunurilor acestei țări ? Nu e cumva periculos să căutăm contradicții acolo unde există numai sens unic ? Partidul nostru nu are el resursele de a-și educa pe toți membrii săi, pe cei tineri, pe uteciști, pe copii, pe toți cetățenii, numai prin împrejurarea că reprezintă toată țara și interesele ei fundamentale ?

Cred că problema e mult mai complicată decît poate să pară. Una e să ai o idee genială, cum a avut tovarășul Nicolae Ceaușescu, întemeind „Cîntarea României" și alta e să se facă, de către toți oamenii și, în primul rînd, de către oamenii de cultură eforturile necesare pentru ca această „Cîntarea României" să nu se deterioreze, în nici un spațiu al ei, să nu se demonetizeze, să nu ajungă cumva în posesia unor nepricepuți care s-o umple, aberant și harnic, cu mediocritate și banalitate. Una e ideea, alta e transformarea ei în realitate. Ideea cea mare îi aparține Președintelui, realizarea ei trebuie să fie problema noastră a tuturor. „Cîntarea României" e diversă ori monotonă, strălucitoare ori amorfă, în funcție de forța noastră, a tuturor, de a o împlini. Unii au tendința de a-și acoperi lipsa de inspirație și de vocație, raportînd totul la sursa de unde s-a născut ideea inițială. A-ți exprima adeziunea față de politica partidului, a secretarului său general, trebuie să însemne a-ți face datoria. Mai clar de-atît nu văd cum ar putea fi. Dar, de aici, decurge că și procesul de educație nu e realizat numai prin aceea că partidul nostru și-a asumat toate pîrghiile, toate responsabilitățile în fața istoriei. Abia de aici începe munca propriu-zisă. Referindu-mă la probleme mai generale ale culturii, trebuie să spun că prin statutul partidului și Constituție, fiecare om are dreptul la opinie,

(Continuare în pagina 5)

ADRIAN PĂUNESCU

Trei echipe românești de fotbal s-au calificat în turul II al cupelor europene

Felicitările ce se cuvin formațiilor Dinamo București, Universitatea Craiova și Corvinul Hunedoara trebuie adresate, în primul rînd, căpitanilor lor, Dinu, Ștefănescu și Klein (de la stînga la dreapta).

Citiți în pag. 20 relatările trimișilor noștri la Praga, Florența și Hunedoara.

Baba Dochia — pictură de SABIN BĂLAȘA

Fotografie de A. MIHAILOPOL

În atmosfera de emulație generată de apropiata Conferință Națională a partidului

VIZITA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

Primire cu pîine și sare, după datina străbună, la Hîrlău

Calde strîngeri de mînă din partea muncitoarelor de la „Moldotex" Huși

Și în județele Vaslui, Iași și Covasna dialogul de lucru al tovarășului Nicolae Ceaușescu cu colectivele de muncitori, cu lucrătorii unor reprezentative unități agricole cooperatiste și de stat, cu reprezentanții organelor locale de partid și de stat, cu cadre de conducere și specialiști din economie a prilejuit o cuprinzătoare analiză a modului în care se îndeplinesc prevederile privind creșterea producției fizice și a producției nete, realizarea exportului și a celorlalți indicatori de bază ai planului pe anul în curs, ai întregului cincinal. Totodată, în centrul atenției s-a aflat stabilirea măsurilor corespunzătoare în vederea înfăptuirii în cele mai bune condiții a obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

Atît în timpul întîlnirilor cu oameni muncii din unitățile vizitate, la care au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Iosif Banc, Emil Bobu, Gheorghe Oprea și Petru Enache, cît și în cuvîntările rostite la marile adunări populare organizate cu prilejul vizitelor, secretarul general al partidului a scos în evidență cele mai importante sarcini în momentul de față. O atenție deosebită a fost acordată, și în cadrul acestor întîlniri, necesității valorificării depline, la un înalt nivel, a capacităților de producție create, a investițiilor. „Trebuie — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să înțelegem că acumularea puternică pe care am făcut-o în industrie și în agricultură, marile investiții realizate, mai cu seamă în ultimii 15 ani, trebuie să se transforme acum într-o producție de înaltă calitate și de o valoare superioară. Să obținem, pe această bază, creșterea puternică a venitului național, a bogăției naționale, singura cale pentru a asigura dezvoltarea în continuare a patriei noastre socialiste, ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului".

Dar o valorificare la cel mai înalt nivel a capacităților de producție presupune cadre calificate, bine pregătite. De aceea, ținînd seama de noile întreprinderi moderne care s-au construit, este necesar să se acorde pretutindeni o mare atenție ridicării nivelului de cunoștințe profesionale și tehnice al oamenilor muncii, al muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, al cadrelor de conducere din toate sectoarele de activitate. „Trebuie să înțelegem — se spune în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din municipiul Vaslui — că esențialul îl reprezintă acum asigurarea tuturor condițiilor pentru a putea mînui la perfecție utilajele de înaltă tehnicitate și pentru a realiza produse și utilaje competitive cu cele mai bune existente pe plan mondial. Aceasta este una din problemele vitale pentru asigurarea înfăptuirii Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea privind noua calitate! O nouă calitate înseamnă o calitate nouă a muncii, un nivel înalt de pregătire profesională, tehnică, științifică — și este necesar să facem totul, dragi tovarăși, pentru a vă însuși la perfecție cele mai noi cunoștințe, pentru a stăpîni și conduce mașinile cu rezultate cît mai bune! Să deveniți buni muncitori, buni ingineri, buni comuniști, buni revoluționari, constructori ai socialismului și comunismului!".

A fost din nou evidențiată necesitatea de a se acționa cu toată fermitatea în direcția reducerii consumurilor materiale, a energiei și combustibilului, pentru recuperarea și refolosirea materialelor, cale importantă de sporire a producției nete, de creștere a beneficiilor, de asigurare a bunei aprovizionări a activității economice, de înfăptuire a hotărîrilor Congresului al XII-lea privind asigurarea independenței energetice a țării noastre și dezvoltarea mai puternică a bazei ei de materii prime.

Printre problemele care au stat în centrul dialogului cu oamenii muncii din județele Vaslui, Iași și Cóvasna a fost și ridicarea continuă a nivelului tehnic și calitativ al producției în toate sectoarele de activitate, pentru ca produsele românești să poată fi competitive pe plan internațional. Legat de

La Întreprinderea de tricotaje și perdele „Siretul" din Pașcani.

În lanul de porumb al cooperativei agricole din Heleșteni.

ÎN JUDEȚELE VASLUI, IAȘI ȘI COVASNA

aceasta, a fost pusă cu putere în evidență necesitatea de a se acționa cu toate forțele pentru realizarea în bune condiții a producției pentru export, pentru realizarea exportului. „Realizarea unei producții de export de bună calitate — a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu — de o valoare superioară, realizarea exportului în general, trebuie să constituie o preocupare permanentă, de zi cu zi, a tuturor oamenilor muncii, a consiliilor de conducere, a organizațiilor de partid. Aceasta constituie dovada că activitatea se desfășoară cu rezultate bune — și trebuie să facem totul în această direcție".

Vizitele în județele menționate au cuprins și numeroase obiective și probleme din domeniul agriculturii. Au fost remarcate recoltele bune obținute, fapt care va determina, fără îndoială, o îmbunătățire a aprovizionării populației cu produse agroalimentare, în spiritul programului alimentar elaborat de partid. Secretarul general al partidului a arătat că este esențial să se strângă rapid recolta, fără nici o pierdere, să se asigure depozitarea ei în bune condițiuni. În același timp, s-a insistat asupra necesității de a se acționa cu toată hotărârea pentru efectuarea la timp și de bună calitate a arăturilor și însămânțărilor de toamnă, cu scopul de a pune o bază solidă recoltelor de anul viitor, de a obține în anul viitor producții mai mari decît în acest an.

Întîlnirile secretarului general al partidului cu oamenii muncii din cele trei județe au constituit, de asemenea, prilejuri pentru reafirmarea poziției României în cele mai importante probleme care preocupă omenirea în momentul de față. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că România, ca țară socialistă în curs de dezvoltare, desfășoară o largă activitate în vederea soluționării problemei subdezvoltării, a instaurării unei noi ordini economice internaționale. În acest cadru, este necesar să se facă totul pentru a se pune capăt stării de subdezvoltare în care se găsesc două treimi din omenire, pentru lichidarea decalajelor tot mai mari dintre țările bogate și cele sărace, întrucît numai astfel se vor crea condiții pentru dezvoltarea economico-socială a întregii omeniri și, prin aceasta, se vor putea asigura pacea, independența și colaborarea internațională. Arătînd că țara noastră acordă o mare însemnătate dezvoltării continue a relațiilor cu toate statele socialiste, că, în același timp, dezvoltă larg relații cu țările în curs de dezvoltare, precum și cu țările capitaliste dezvoltate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că numai punînd totdeauna la baza relațiilor cu toate statele principiile egalității, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, se asigură participarea la rezolvarea problemelor a tuturor statelor, indiferent de orînduire sau de mărime. Țara noastră dorește să fie create condiții cît mai bune ca țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, țările nealiniate să participe activ la soluționarea problemelor pe plan internațional.

Efectuate în atmosfera de emulație generată de apropiata Conferință Națională a partidului, noile vizite ale conducătorului partidului și statului nostru în județele Vaslui, Iași și Covasna sînt menite, prin analiza făcută la fața locului, prin măsurile eficiente stabilite, să contribuie la realizarea cu succes a sarcinilor acestor județe pe anul în curs și pe întregul cincinal, la ridicarea pe un plan calitativ superior a activității în toate domeniile, în concordanță cu cerințele actualei etape de dezvoltare a României socialiste.

ION D. GOIA ■

În timpul vizitei la Întreprinderea de încălțăminte „Hușana".

Hora frăției în municipiul Sfîntu Gheorghe.

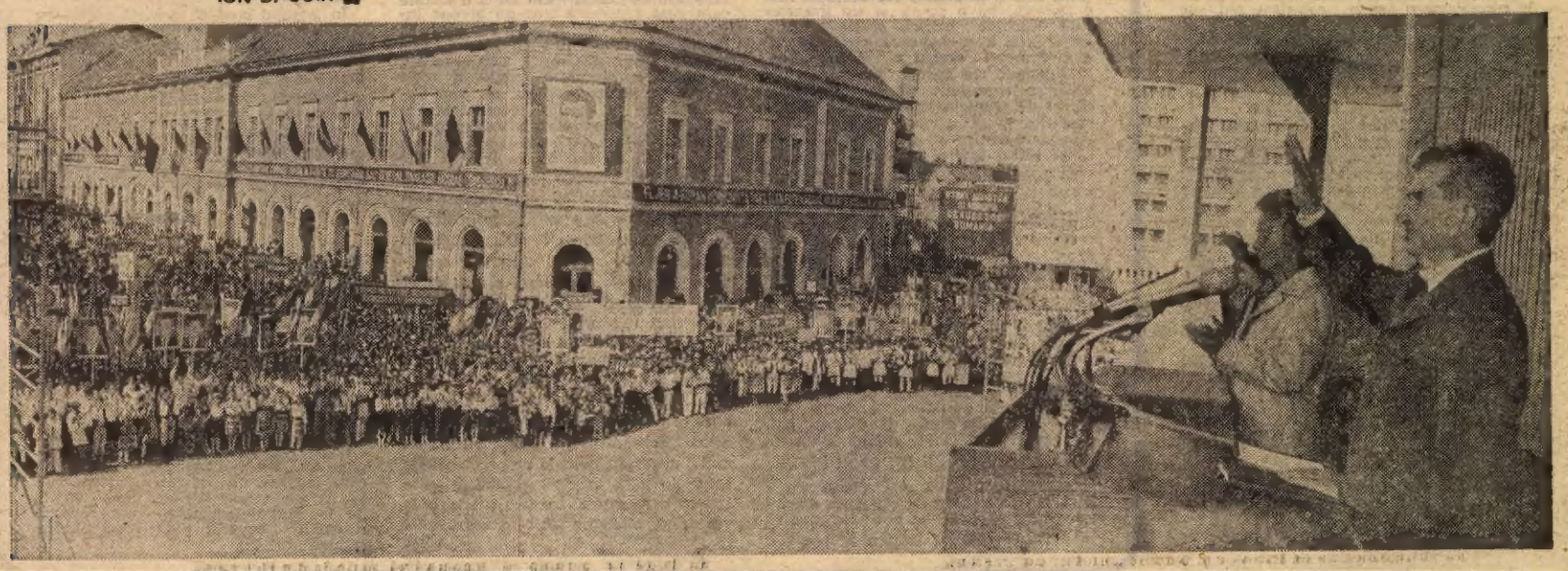

La marea adunare populară din Sfîntu Gheorghe.

O sarcină prioritară:

Reducerea consumului de energie

— De multe ori — **ne mărturisește Petru Ionescu, directorul Întreprinderii „Flacăra" din Ploiești** — prietenii și cunoscuții îmi spun : — Ce faceți voi acolo, la „Flacăra" ? Obiecte de uz casnic ? Asta-i treabă de om serios ? Chiar și de dv. mă mir că ați ajuns pînă aici ; cei mai mulți ziariști se opresc, de regulă, la „1 Mai", care, ce-i drept, prezintă și avantajul că se află chiar lîngă gară. Dar eu, dînd cuvenita întîietate producției de turbine, de locomotive, de sonde ș.a.m.d., cred că mai la inima omului sînt obiectele casnice.

— De ce ?

— Pentru că aceste obiecte *fac* parte din universul nostru cotidian. Oricine știe că e mai importantă o turbină decît o sobă de gătit. Dar de turbină omul nu este legat sufletește ; mulți n-au văzut în viața lor cum arată un asemenea utilaj. Pe cînd cu lucrurile din casă situația e alta. Printr-un contact zilnic cu aceste lucruri, omul ajunge să se împrietenească cu ele, să le iubească. De aceea, spre deosebire de turbine, locomotive sau instalații de foraj, obiectele casnice au pentru cei ce le utilizează, în afară de valoarea lor propriu-zisă, și o valoare afectivă.

— **Toate ?**

— Nu, bineînțeles. Cele de proastă calitate, scumpe, cu consum ridicat de energie, cele urîte declanșează din partea oamenilor o reacție inversă, de nemulțumire, de enervare, în ultimă instanță de respingere. Iată de ce în stabilirea profilului producției noastre ținem cont atît de factorii economici, de necesitatea îmbunătățirii continue a caracteristicilor tehnice de exploatare, cît și de cerințele confortului modern.

— **Care sînt factorii economici ?**

— După cum a subliniat în mai multe rînduri — inclusiv la plenara din iunie anul acesta — secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în actuala etapă de dezvoltare a societății socialiste trebuie să facem totul pentru a produce cît mai mult, cît mai bine, la o calitate cît mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței economice. Avînd în vedere aceste cerințe, în prezent în întreprinderea noastră are loc o largă acțiune de reproiectare a aparatelor și obiectelor pe care le producem, în sensul reducerii atît a consumurilor materiale și de energie pentru fabricarea lor, cît și a energiei necesare funcționării și utilizării acestor aparate și obiecte casnice — fireste, fără ca parametrii tehnici și de exploatare, precum și calitatea, să aibă de suferit.

— **Concret, ce produse ați reproiectat ?**

— Între altele, sobele de încălzit. În locul vechilor tipuri „Prahova-1" și „Prahova-2", am introdus în producție tipuri noi, pe care le vedeți aici, în expoziția fabricii : „Flacăra-5" și „Flacăra-7", cu caracteristici mult îmbunătățite. Astfel, „Flacăra-5", deși cîntărește mult mai puțin decît „Prahova-1", pe care o înlocuiește, are o forță calorică mult mai mare, de 5 000 kilocalorii pe oră (față de 3 600 kilocalorii/oră ale tipului vechi). Dacă ținem cont de consumul de combustibil pe kilogramul de metal, diferența dintre cele două sobe este de 2 500 kilocalorii/oră. Noul tip intră rapid în parametrii termotehnici, cu alte cuvinte, încălzește repede camera, nu trebuie să aștepți ore în șir. În afară de aceasta, „Flacăra-5" costă mai puțin, are dimensiuni mai reduse, ocupînd, astfel, mai puțin loc în încăpere, și beneficiază de un design plăcut, care se asortează cu celelalte elemente ale confortului modern.

După părerea mea, un vîrf al concepției colectivului din întreprinderea noastră îl constituie o mașină de gătit multifuncțională, cu aspect artizanal. Ea va fi folosită la gătit în bucătării, va încălzi alte camere prin calorifer (cu apă caldă) și va furniza apă menajeră consumului propriu din bucătărie și din baie. Prin sistemul în care este concepută, noua mașină de gătit multifuncțională va avea un randament termic ridicat, devenind economicoasă în toate bucătăriile.

— Dealtfel, intervine **Constantin Petre**, secretarul organizației de partid din întreprindere, randamentul termic este o problemă-cheie pe care o avem în vedere la proiectarea tuturor aparatelor noastre de încălzit sau de gătit. Astfel, cazanul F-25, care pe bancul de probă a realizat 28 000 kilocalorii/oră, are un randament termic de peste 75 la sută. Cazanul poate furniza căldură pentru patru apartamente; cele 350 kg ale sale reprezintă doar jumătate din cantitatea de metal ce-ar fi fost necesară în cazul în care ar fi trebuit să se pună sobe în fiecare apartament.

— **Cu ce funcționează aparatele pe care le produceți ?**

— Cu orice combustibil solid, și în primul rînd cu cărbune brichetat. Se economisesc în felul acesta petrolul, păcura, gazul.

— După cum vedeți, **reia cuvîntul directorul întreprinderii**, cea mai mare parte a vaselor de gătit sînt din fontă emailată. Acest fapt reprezintă încă un aspect al acțiunii de reproiectare a produselor noastre.

— **În ce sens ?**

— Al încadrării în parametrii termotehnici și culinari moderni. Astfel, vasele de gătit trebuie să economisească energia calorică, să se preteze la toate sursele de căldură. Pentru a răspunde la aceste cerințe vasele sînt — ca formă, dimensiuni și protecție la suprafață — în așa fel construite încît să nu realizeze izolație termică, să aibă loc un proces de conducție și repartiție egal în structura lor. În acest scop, partea de jos a vasului, care intră în contact cu sursa de căldură, trebuie să fie de culoare închisă, oțemăilată, striată, astfel încît să aibă un randament termic cît mai ridicat. În sfîrșit, tot pentru sporirea randamentului termic și, totodată, pentru economisirea timpului cetățenilor, capacele trebuie să fie grele, astfel încît în interiorul vasului să se creeze o presiune a aburilor, pentru ca preparatele să fiarbă mai repede. În ceea ce privește parametrii culinari, menționăm că un bun vas de gătit trebuie să îndeplinească mai multe condiții : să nu ardă, să nu afume, să nu lipească și să rețină în proporție cît mai mare vitaminele și substanțele nutritive din alimentele care se gătesc. În plus, design-ul modern este obligatoriu. Vasele trebuie să fie frumoase, să-ți încînte privirea, să creeze o ambianță plăcută, care să degajе bună dispoziție. Bineînțeles, noi ne-am străduit ca prin reproiectarea producției, produsele noastre să răspundă tuturor cerințelor moderne la care ne-am referit. Sperăm că am reușit, însă adevăratul verdict îl vor da, fireste, zecile de mii de gospodine, bărbați și femei, care ne folosesc produsele.

ION D. GOIA ■

Un vis al îndrăzneților la Brașov

La Casa de știință și tehnică pentru tineret a Comitetului județean U.T.C. Brașov, poate unică în țară pe planul activității ei multilaterale și al realizărilor tehnice, în cadrul reuniunilor organizate periodic aici cu prestigioase participări din întreaga țară s-a pus problema unei reconsiderări a „actualei ordini din tehnologie". N-au fost numai vorbe, fiindcă astăzi această Casă a tineretului a devenit titulara (deocamdată !) a 14 brevete de invenții și și-a luat angajamentul să nu rămînă un titular formal, ci să materializeze și să valorifice aceste invenții, direct ancorate în necesitățile economice ale țării. Este vorba de noi tehnologii de elaborare a oțelurilor, de sudare, de tratamente termice, mașini de încercare a materialelor, care în ansamblu duc — după cum s-a demonstrat experimental pe prototipuri — la eficiențe energetice sporite nu doar cu cîteva procente ci cu 200%, — 300% mai mult. Se poate vorbi deci, grație acestor invenții, de reducerea consumurilor de la ordinul tonelor la ordinul sutelor de kilograme. Și aceasta nu reprezintă decît începutul !

Așa după cum am mai consemnat în „Flacăra", s-a pus aici în discuție o nouă idee : întrucît actuala Casă de știință și tehnică din orașul de sub Tîmpa s-a dovedit neîncăpătoare pentru preocupările actuale și de perspectivă, de ce să nu se construiască o nouă casă, **pe baza beneficiilor rezultate din invențiile pe care ea însăși le-a propulsat și al căror titular este**, așa cum am arătat. Există și un loc adecvat : terenul viran Livada Poștei, în plin centrul orașului și situat într-o poziție pitorească.

Dar însuși conceptul de construcție este profund original, și anume se preconizează ca să fie clădită, în mare măsură, din materiale recuperate. Un exemplu edificator : conductele și țevile de la termocentrale și din industria chimică, devenite azi necorespunzătoare la solicitările termice și mecanice la care fuseseră destinate inițial (sute de grade și de atmosfere) pot deveni, afirmă unii specialiști, un excelent material de construcție pentru structura de rezistență a unei asemenea clădiri. Pînă în prezent aceste materiale se recuperau doar prin topire, ceea ce implică însă importante consumuri de energie, or, acest inconvenient ar fi cu totul eliminat prin sus-menționatele utilizări în construcții.

Dar nu numai atît. Se preconizează ca noua clădire să fie complet insularizată și să-și producă **întreaga energie necesară** — nu numai pentru încălzit, ci și pentru atelierele care urmează să se instaleze aici și în care să se realizeze prototipuri etc. — **din resurse-deșeuri necutilizabile azi, altfel spus din materii secundare**. Ca posibile surse de energie electrică și calorică se înscriu acele **reziduuri menajere și industriale ale Brașovului care deocamdată se aruncă**, dar care prin gazificare și alte metode ar putea produce energie electrică și termică prețioasă. De asemenea, se studiază posibilitatea ca ele să fie transformate parțial în îngrășăminte cu un spectru biochimic mult mai amplu decît al acelora produse de industria noastră chimică pînă acum.

Călătorul care vine de la București la Brașov poate vedea în marginea orașului un deal care, an de an, se înalță tot mai mult în zona întreprinderii de șuruburi : **este un deal artificial format din deșeuri și care ar putea fi „consumat" ca materie primă de Centrala termoelectrică a noii Case de știință și tehnică pentru tineret**. În final, prin această folosință s-ar elibera și teren agricol. După un calcul preliminar se pare că o uzină ca aceea care ar urma să fie amplasată în subsolul noii case ar satisface nu numai nevoile proprii, ci și pe cele ale unui număr de circa 5 000 de apartamente din împrejurimi. Ideea a fost lansată de inginerul **Alexandru Forje**, titularul a aproape 100 brevete de invenție, cercetător științific principal la ICEMENERG și îmbrățișată de conducerea Casei de știință și tehnică pentru tineret. S-a oferit și un proiectant-șef : inginerul șef de lot de la Trustul de construcții industriale și montaj **Tiberiu Cîrstea**. La Congresul internațional de istoria științei de la București, din septembrie 1981, la care a fost cel mai tînăr participant, el a prezentat nu numai un concept general pentru construcția noii clădiri ci și elemente novatoare pentru calculul structurii de rezistență.

În legătură cu acestea apar și alte aspecte neașteptate. Să ne aducem aminte de filmul care a rulat nu demult și pe ecranele noastre **„Infernul din sgîrie nori"**, cu Steve Mc Queen, în care se reprezenta un incendiu devastator produs ca urmare a aprinderii incidentale a unor circuite electrice. În noul concept, un asemenea accident nu ar mai fi posibil. În adevăr, în proiect se preconizează, după cum am arătat, înlocuirea oțelului beton cu țevi și conducte recuperate, care ar avea însă o dublă funcțiune, servind atît ca structură de rezistență cît și ca trasee pentru circuite electrice, termice, de apă etc. Evident, circuitele „îngropate" în asemenea conducte ar fi cvasiimune la accidente.

În viziunea proiectantului clădirea ar urma să aibă un subsol tehnic în care ar fi amplasată uzina energetică — aceasta din urmă fiind în același timp microfabrică de îngrășăminte. Subsolul ar atinge cota de minus 34 m, iar relevelul clădirii de 24 etaje s-ar situa la peste 100 de metri. Noua casă ar deveni și o suigeneris uzină de prototipuri în care se vor dezvolta și materializa invenții create de colectivul care acționează sub oblăduirea ei. Pentru început, cele 14 brevete citate mai înainte vor intra în obiectiv. Prin valorificarea acestora și a altora care vor urma, și prin munca patriotică a tineretului brașovean s-ar putea obține resursele materiale necesare.

Desigur, noua Casă de știință și tehnică pentru tineret nu există deocamdată decît ca proiect al unor ingineri sufletiști și competenți, frămîntați să dea soluții proprii problemelor energetice cu care sîntem confruntați. Dar pentru a nu fi acuzați că lansăm o idee care nu și-a găsit încă materializarea și nu a trecut prin toate filierele administrative, vom spune că, indiferent de detaliile soluției finale și de aspectele pur constructive, deosebit de importante și de actuale ni se par a fi ideile de bază de la care s-a pornit :

- **finanțarea prin forțe proprii, prin valorificarea materiei cenușii** (ea există, brevetele valorificabile există și ele !) ;
- **noua viziune despre amplonarea recuperării : readucerea în circuitul economic util a ceea ce un oraș întreg „aruncă"**.

LIONEL NIȚESCU ■

Opinia unui alegător

Obrazul țării

Ce poate fi mai viu semnificativ pentru ideea de **Poartă a țării** decît acel loc unic aflat pe o graniță anume prin care efectiv și la propriu se **intră** într-o țară, acel loc unde se află o barieră, pe o șosea, și un grănicer care deschide bariera și lasă liberă intrarea și apoi urmează cum bine se știe, **Punctul vamal** cu vameșii, cu, întotdeauna, un bar sau un restaurant, unde se presupune că serviciul ține direct de **Obrazul țării**, cu o ambianță specifică în stare să-ți dea, într-adevăr, sentimentul că **ai trecut o graniță, că ai intrat într-o țară nouă** etc., etc.

Ei bine, cu aceste sentimente am trecut și eu, de curînd, granița venind în țară pe la punctul vamal Stamora Moravița și am călătorit mai departe urcîndu-mă în trenul care pleca din Stamora Moravița și mă simt dator să nu trec cu vederea nimic din ceea ce consider că afectează nefericit ideea de **Poartă a țării** și de **Obraz al țării**.

Trebuie să spun că o foială deloc elegantă dă acestui punct vamal o înfățișare nu prea inspirată, iar restaurantul lasă foarte serios de dorit sub raportul serviciului și al ținutei vestimentare a personalului, al fețelor de mese, al măturatului și lustruitului, încît totul te duce cu gîndul la un fel de birt de provincie oarecare, pe cînd eu, în naivitatea mea cetățenească, mă așteptam la o grijă exemplară. Nu e cazul să mai insist, e cazul ca departamentul de care ține povestea asta să ia măsuri grabnice pentru a face din restaurantul de la Stamora Moravița și din ținuta personalului acestuia un model pentru etichetă unui comerț întreg.

Nu mă sfiesc deloc să spun că mă așteptam ca și vameșii să țină mai mult la înfățișarea lor vestimentară. la caracterul absolut impecabil al condiției lor de reprezentanți ai unei instituții care se distinge și prin obligativitatea și eleganța uniformei și prin felul elegant cum e purtată această uniformă. Altfel am avut mereu impresia că bieții oameni se află după cine știe ce marșuri sau după o noapte cam grea potrecută într-un bivuac întîmplător. Mie mi se pare că ținuta și atitudinea vameșului sub raportul comportamentului se cere să aibă ceva din distincția protocolară inată a unor unități de elită. Precizez, nu pun absolut deloc în discuție competența și activitatea propriu-zisă a vameșilor de la acest punct de frontieră despre care se știe că sînt foarte iscusiți, dar „protocolul meseriei" lasă rău de dorit.

Mie mi se pare că și grănicerii trebuie să-și verifice mai grijuli și mai militărește uniforma și ținuta căci, un fel de pe loc repaus odihnitor se citește în înfățișarea unora dintre ei pe cînd eu i-aș fi dorit, ca în alte țări, mult mai milităroși în ținută, susținînd și ei cu modul lor de comportament ideea unei unități de elită. Cum și este arma grănicerilor.

Ce să mai spun cum arată gara noastră din Stamora Moravița, cum arată îmbrăcați lucrătorii ei, cît de mototolite stau hainele pe ei, cum vine șeful de gară în civil și apostrofează lumea, cum se mai încurcă lucrurile la vînzarea biletelor încît în seara zilei de 24 septembrie un grup de actori români au fost înșelați bine, vînzîndu-li-se bilete de clasa întîi la vagonul de dormit iar locurile erau de clasa a treia și cel mai lipsit de răspundere era chiar șeful stației, în civil, cum ziceam și pe care numai un agent de circulație cu binecunoscuta fiolă i-ar mai fi putut testa. Eu cred că Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor ar avea datoria să ia urgente măsuri pentru ca o gară atît de importantă prin faptul că și ea reprezintă **Obrazul țării** să fie încredințată unui lucrător responsabil nu unui gălăgios vătaf de moșie.

În general cred că această chestiune a **Obrazului țării la graniță și la vamă** e bine să mai fie luată în discuție și sînt convins că se va vedea ușor cîte mai sînt de pus la punct.

Pledoaria mea este în primul rînd pentru ideea de civilizație și de Obraz al țării cu orice preț.

Nicăieri contactul cu o țară nouă nu e mai viu izbitor și de atîtea ori semnificativ ca la **Punctul de frontieră**.

DINU SĂRARU ■

Precizare

De mai multă vreme, la Televiziune se manifestă o tristă lipsă de respect față de semnătura colaboratorilor diverselor emisiuni. Așa s-a întîmplat și marți seara, cînd au dispărut de pe genericul episodului „Marele vis", transmis în cadrul emisiunii Teatru-TV, atît numele meu, ca realizator al acestui serial în 3 episoade, cît și cel al scenografului principal, arh. Virgil Luscov. Drept pentru care fac această precizare, cu speranța că pe viitor factorii responsabili de la Radioteleviziune vor asigura respectul cuvenit pentru semnătura colaboratorilor.

(Urmare din pagina 1)

nantistă" și despre contribuțiile lui Ștefan Odobleja la întemeierea cibernetică. Vă ascultăm.

— Se impune, cred, o precizare. Cartea la care vă referiți, la editarea căreia am lucrat alături de conferențiarul doctor Pantelimon Golu, nu reprezintă altceva decît traducerea în limba română a operei de gîndire a lui Ștefan Odobleja intitulată „Psychologie consonantiste", tipărită în franceză, la Lugoj, și difuzată prin celebra „Librairie Maloine" din Paris. Difuzată e, din păcate, un fel de-a zice, căci declanșarea războiului a împiedicat răspîndirea celor două volume, scoase în 1938 și 1939. Sînt convins că altul ar fi fost destinul operei lui Odobleja dacă mediile științifice și culturale ale Europei ar fi putut, la vremea respectivă, s-o cunoască și să reflecteze asupra ideilor pe care le conținea. Așa, în ciuda cîtorva recenzii, una din ele apărută chiar într-o revistă americană, „Psychological abstracts", peste valoroasa contribuție a lui Ștefan Odobleja s-a așternut uitarea, trebuind să treacă 35 de ani pînă la readucerea ei în discuție.

— O spunem cu mîndrie, „Flacăra" s-a aflat, de la bun început, în prima linie a luptei pentru reconsiderarea meritelor medicului severinean. Exagerăm făcînd o astfel de afirmație ?

— Cu nimic. Încă în 1974, „Flacăra" a ridicat problema, după care a militat pentru ea cu energie, cu consecvență. Între alte merite, „Flacăra" îl are și pe acela de a-l fi făcut cunoscut pe Ștefan Odobleja marelui public, luptînd totodată, cu armele sale, pentru recunoașterea priorităților medicului severinean.

— Cînd l-ați întîlnit prima oară pe Odobleja, cu ce prilej ?

— În toamna lui 1973, pe cînd lucram la C.N.S.T., doctorul Odobleja a venit la noi, aducînd și o adresă, din partea Ministerului de Externe, prin care eram rugați să-i cercetăm opera, cele două volume de „Psychologie", și să constatăm eventualele sale priorități în cibernetică. Mi-a spus, din primul moment, că n-are încredere în mine, dar trebuie să recunosc că, la vremea aceea, nici eu n-aveam încredere în revendicările sale.

— Ce motive avea Ștefan Odobleja să vă privească, dintru început, cu rezerve ?

— Devenise, poate firesc, bănuitor, iar rezerva față de mine era legată de faptul că, în 1972, publicasem o prefață la cartea lui Wiener „Sînt matematician". Odobleja, sfios cum îl știți că era, tăcitum, mi-a atras chiar atenția : „sînt convins, tovarășe profesor, că aveți deja o părere formată despre Wiener și că nu veți renunța la ea". Nu m-am supărat. I-am promis că-i voi examina lucrarea cu toată atenția și l-am rugat să-mi acorde un răgaz. Pînă la urmă, discuția noastră s-a încălzit și, la plecare, Ștefan Odobleja mi-a încredințat și manuscrisul viitoarei sale cărți „Psihologia consonantistă și cibernetica", tipărită mai tîrziu, în 1978, la Editura „Scrisul românesc". O carte, o spun deschis, ale cărei idei nu m-au încîntat în totalitate.

— Chiar cu riscul de a brusca cronologia, am fi tentați să vă întrebăm de ce ?

— Am mai spus-o și o repet, e o greșeală, o întreprindere sortită eșecului, să-l așezi pe Odobleja în rivalitate cu Wiener, să zici că primul a făcut totul și celălalt nimic ?! Wiener trebuie considerat întemeietorul științei cibernetice și el e cel care a influențat, în cea mai mare măsură, gîndirea științifică a celei de a doua jumătăți a acestui secol. Independent de Wiener și, de reținut acest aspect, înaintea lui cu 10 ani, Wiener și-a publicat lucrarea în 1948, Ștefan Odobleja a reușit să descifreze, ca idee, legitățile generale ale ciberneticii.

— Așa e mult, stimate tovarășe profesor Drăgănescu ?

— E enorm. Ștefan Odobleja a fost, fără discuție, premergător al lui Wiener și am să repet aici o comparație la care am recurs și în Studiul introductiv al „Psihologiei". Raportul lui Odobleja față de Wiener e acela al lui Faraday față de Maxwell în privința undelor electromagnetice. Ultimul a dat formularea matematică, valabilă și azi, a undelor respective, dar cel care a exprimat, pentru prima dată, ideea existenței fizice a undelor electromagnetice a fost Faraday.

— Bine, dar Faraday e prezent în toate cărțile de fizică, numele lui e cunoscut și respectat ! Altfel se pune, nu-i așa, problema cu Odobleja !

— Va veni, sper, o zi cînd și meritele lui Odobleja, excepționale în ciuda unor limite firești, limitele timpului, vor fi recunoscute. Cum bine scria „Flacăra", chiar săptămîna trecută, prioritățile lui Odobleja sînt în recurs. Personal, sînt încrezător în șansele acestuia de cîștig.

— V-am întrerupt mai devreme, ne cereți scuze. Cum a decurs, în continuare, prima dumneavoastră întrevedere cu Odobleja ?

— Asta a fost tot, mi-a lăsat cărțile și-a plecat. Am întors cele două volume din „Psychologie" pe-o parte, le-am întors pe cealaltă și m-am îndoit încă o dată. De ce, m-am întrebat, să studiez eu o carte de psihologie ?! L-am chemat pe unul dintre cei mai destoinici asistenți ai mei, pe Gheorghe Ștefan, și l-am rugat s-o analizeze, să-mi spună dacă are și elemente de cibernetică. După cîteva săptămîni, Ștefan mi-a spus, entuziasmat, că lucrarea lui Odobleja e un adevărat tezaur de gîndire și că ea conține și multe elemente de cibernetică. Mi-a prezentat, ulterior, și un studiu, „Concepția cibernetică a lui Ștefan Odobleja", care a fost și tipărit. M-am apucat atunci, serios, de studiu și cartea a însemnat pentru mine o adevărată revelație. Am trecut, hotărît, de partea lui Odobleja și, în septembrie 1977, i-am făcut savantului o primă mare bucurie. Am mers la Turnu Severin și am ținut acolo, în orașul său natal, o comunicare privind prioritățile sale. Între timp, mutîndu-mă la Institutul central pentru conducere și informatică, am informat Consiliul științific despre importanța gîndirii medicului severinean și l-am propus, în cadrul aceluiași for, ca membru de onoare al institutului. Din păcate, dispariția lui Ștefan Odobleja a împiedicat îndeplinirea intenției noastre.

— Susțineți că după ce ați citit cartea, ați trecut, cu totul, de partea lui Odobleja. Ce a hotărît această poziție ?

— Am descoperit, rezumînd, că multe din ideile lui Norman Wiener au fost gîndite mai înainte de o minte românească. Toți cei care, pînă la Wiener, au merite în cibernetică au constatat o parte mai mică sau mai mare de adevăr, cazuri particulare. Primul care și-a dat seama de legitatea generală a feedbackului, a conexiunii inverse, a fost Ștefan Odobleja. El a previzionat apariția inteligenței artificiale, rolul său, de precursor, fiind de excepțională importanță.

— Așa e opinia dumneavoastră, ați vorbit în acest sens, ați scris în acest sens, care e însă părerea oamenilor de știință, împărtășesc ei un astfel de punct de vedere ?

— Unii da, alții nu, dar numărul celor din urmă mi se pare în scădere. Recenta apariție a cărții a șocat, generînd reacții dintre cele mai diverse. Totul e ca și cei prudenți, ca și cei neîncrezători, cei mai mulți situați într-o astfel de rezervă din necunoștință de cauză, s-o citească. Citind-o, cred că se vor convinge și vor deveni, și ei, adepți ai priorităților lui Odobleja. Îmi dau însă seama că pînă la o recunoaștere unanimă mai e mult. E vorba, cum ziceam, de un proces care va mai dura, în țară și, deopotrivă, în străinătate.

— O clipă, stimate tovarășe profesor. Odobleja pretindea că Wiener s-ar fi inspirat din cartea sa, excludeți o asemenea posibilitate ?

— N-o exclud dar, ca om de știință, vreau dovezi. Și dovezi, deși am căutat, n-am. Am căutat, de pildă, în cîteva biblioteci din Washington, la indicațiile exprese ale lui Odobleja, n-am găsit nimic. Poate că timpul va elucida și această problemă. Odobleja era un om modest. El era convins, e adevărat, de prioritatea lui asupra lui Wiener, dar nu încerca să-și impună punctul de vedere. Nedreapta uitare de care a avut parte, pînă prin 1973—1974, îl făcuse circumspect.

— Vorbeați despre o recunoaștere oficială. Cine ar trebui să dea tonul în această direcție ?

— În mod normal, Academia R.S.R. Numai că, așa cum ziceam, părerile sînt încă împărțite. Anul trecut, de exemplu, am înaintat o lucrare privitoare la prioritățile lui Odobleja celui de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei și, după ce mi-a fost acceptată, a fost exclusă din program ?! Am protestat în scris; dar la ce mi-a folosit, un moment prielnic a fost ratat. Impunerea, mai ales în străinătate, a ideilor lui Ștefan Odobleja seamănă cu cucerirea unei redute. E nevoie și de strategie, Wiener e privit ca un titan, nu-i simplu să-i alături un precursor, și de timp. De răbdare. În acest sens, mă străduiesc să pătrund pe unde pot. Am primit din Danemarca o carte; de la Universitatea tehnică din Lyngby, i-am trimis, în schimb, reputatului profesor O. I. Franksen o „Psihologie". Mi-a răspuns imediat că-i interesează. Franksen a mușcat, cum se zice, deci el poate fi cîștigat de partea cauzei. Am procedat la fel cu japonezii, cu americanii de la Asociația pentru promovarea științei, aștept semne și din partea lor. Acest recurs la istoria științei, cum bine scria „Flacăra", e în curs, iar probele lui sînt, după opinia mea, tot mai concludente.

— Vă mulțumim, tovarășe profesor Mihai Drăgănescu, și vă urăm succes în cîștigarea recursului de care aminteați. Locul lui Ștefan Odobleja e chiar acolo, în panteonul marilor descoperitori, și sîntem siguri că, mai devreme sau mai tîrziu, și-l va ocupa. Nu se va face atunci o favoare, ci un act de justiție. Vă mulțumim încă o dată.

Prof. dr. doc. Mihai Drăgănescu, editorul „Psihologiei consonantiste":

„Sper că nu-i departe ziua în care meritele excepționale ale lui Ștefan Odobleja vor fi unanim recunoscute"

Cîteva probleme de educație (V)

(Urmare din pagina 1)

În toate privințele, cu atît mai mult dreptul la opinie în probleme de cultură care pretind tocmai gust personal și personalitate, deci este problema personală a fiecăruia dintre noi să accepte ori nu o formă a culturii, o manifestare a ei, o carte, o expoziție, un film, un anumit fel de muzică, o personalitate. Mulți dogmatici au crezut și cred că existența pe scena social-politică a unui singur partid înseamnă că ei sînt de neînlocuit, sînt unici, sînt singuri. Din moment ce unic e partidul nostru, și-au zis ei, unici sîntem și noi. Unici și indiscutabili. Așa gîndesc unii dogmatici, mai aprigi și mai focoși. Unde să se ducă tineretul dacă noi avem cheile tuturor lăcașurilor de cultură, educație și distracție ? N-are unde, așa că nu mai tot umblați voi cu chestii de-astea, cu calitatea, cu valoarea, cu celelalte. N-avem timp ! N-avem răgaz de educație subtilă.

Opinia mea e că, în cadrul unicității sale istorice, partidul nostru comunist are astăzi, în interiorul său, în rîndurile sale, o largă diversitate umană. Sînt destule deosebiri, în privința felului de a înțelege lumea, între membrii ai aceluiași partid. Nu toți vom iubi același pictor, nu toți vom învăța aceeași poezie, nu toți vom visa aceleași vise, nu toți vom face parte din aceeași formație corală. Și, apoi, ceea ce uită dogmaticii e că acolo unde nu-i place cultura oferită formal, omul are acum posibilitatea de a căuta pe scala radioului și chiar a televizorului altceva care să-i satisfacă sau să-i răzbune pentru eșecul pe care l-a simțit în contact cu ceea ce i se oferise acasă. Și chiar dacă n-ar face așa, dacă tineretul, decepționat de banalitatea și lipsa de farmec a unor emisiuni culturale sau pentru tineret ale televiziunii noastre, n-ar căuta pe altă lungime de undă altă emisiune de televiziune sau de radio, chiar dacă nu s-ar înstrăina în favoarea altora, există un pericol și mai mare : ca tineretul să se înstrăineze de emisia noastră de idei, pur și simplu, să devină de-a dreptul imun, opac la orice tratament al nostru și să înceapă să-și construiască el, din el însuși, o altă cultură, alte legi ale educației, alte criterii morale, alți idoli, să rupă orice punte către noi, să devină „trup sfînt și hrană sieși". Sistemul social în care trăim nu trebuie, cred eu, să ne scutească de lupta pentru calitate, valoare și competență. Știu, simt că mai ușor se bat recorduri cînd mai mulți alergători se întrec pe o pistă. Dar ce teribilă e lupta cu tine însuți ! Ce reconfortant e să dobori un record uman, prin mobilizarea de esență a resurselor tale, să te întreci cu tine însuți și să te înalți prin tine însuți ! Lupta pentru calitate, valoare și competență, mi se pare principala luptă a păcii noastre, sub aspectul încleștărilor de conștiință. În cadrul acestei lupte se impune, cred, activizarea întregului bine potențial din fiecare om și a tuturor oamenilor buni din societate. Scoaterea din funcțiune a unor valori care au dat și ar putea da lumină sistemului național de iluminare spirituală îmi apare ca o slăbire acceptată a întregului nostru organism social. Am constatat că oamenii buni sînt mai pasivi, adesea, decît cei de o calitate îndoielnică sau rău.

Într-o sală de spectacole, e liniște. Deodată cineva fluieră. Atmosfera se strică. A fluierat cineva. Un om pe care cel puțin patru vecini (stînga, dreapta, jos, sus) l-au auzit. Și totuși cu greu ei, cei buni, îl pun la punct pe cel din cauza căruia întreaga atmosferă suferă. Li se pare jenant, dar nu e treaba lor, ei nu sînt paznicii atmosferei. Ce să se bage ei ? Rareori, oamenii buni sînt și activi. Aceasta se numește mobilizarea opiniei publice în apărarea intereselor sale legitime. De asta avem nevoie. În Proclamația de la Izlaz, din 1848, revoluționarii cereau „gvardie națională". Fiecare cetățean să fie, adică, și ostaș. Președintele Nicolae Ceaușescu a înviat această mare idee, dîndu-i rostire și viață, în 1968. Gvardie națională ! Dar dacă vorbim de gvardia tuturor în probleme de apărare, apărare care și cultura, din partea beneficiarilor ei. Cum ar putea apăra artistul arta sa decît făcîndu-i pe spectatori s-o iubească pînă la a-i transforma în partizanii ei activi ? Într-o colectivitate de cîteva mii de oameni este imposibil orice act autentic de cultură dacă oamenii care îl primesc sînt distanți și răi, comozi sau înstrăinați. În clipa cînd oamenii buni sînt activizați, ei devin și oameni de ordine și cutie de rezonanță a actului artistic și educațional. Dar se cuvine să spunem că nici o valoare produsă de poporul român nu trebuie lăsată în afara sistemului unic de captare, conciliere și retrimitere spre oameni a energiilor fiecăruia.

Izbăvirea noastră, salvarea noastră depind de felul în care vom ști să apărăm, potențăm și activizăm valorile noastre și în fiecare dintre noi, să apărăm, potențăm și activizăm partea cea bună, partea cea luminoasă și generoasă. Altfel, istoria ne-ar condamna să concurăm singuri și să ieșim pe locul doi.

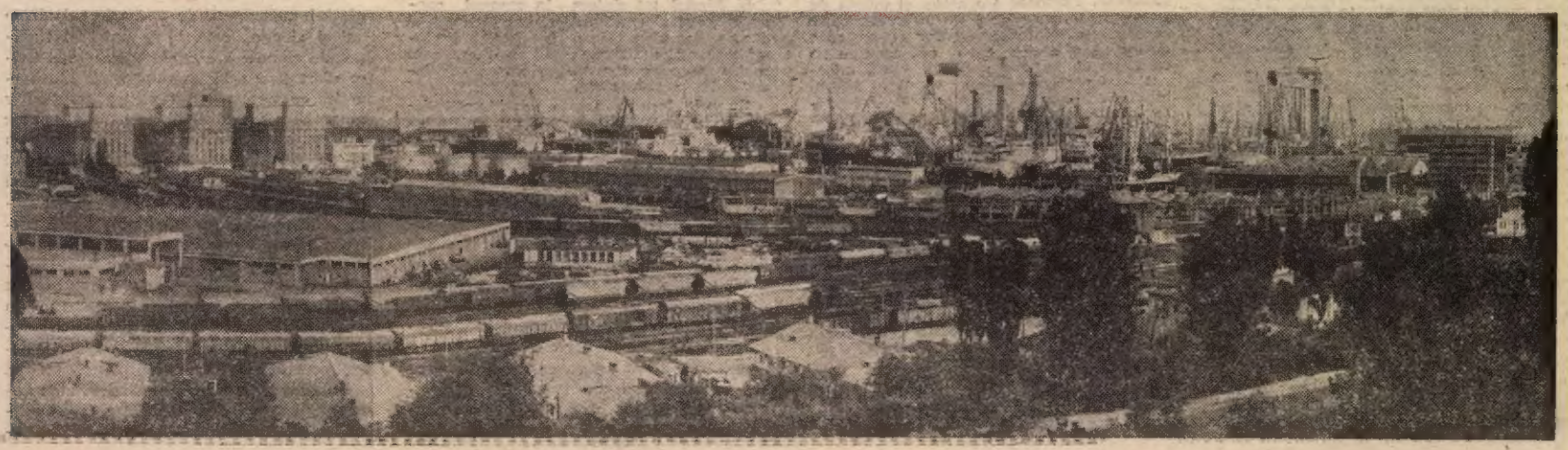

Pretutindeni în lume, specialiști și nespecialiști redescoperă valoarea medicinei naturiste. Este reacția unui secol suprasaturat și intoxicat de droguri farmaceutice. De aici interesul pentru acupunctură, apiterapie, homeopatie, și plante medicinale, pentru cura de ape minerale și termale, pentru fizioterapia făcută în condiții naturale, chiar pentru bucătăria tradițională. Sînt cîteva din noile direcții ale terapiei actuale, care se trudește (atît cît e posibil și atît cît e necesar) să scoată medicina de sub dominația medicamentului de sinteză și al bombardamentului cu radiații.

În acest sens deosebit de utile se dovedesc metodele de tratament ale medicinei tradiționale, ca și nenumăratele ierburi de leac, aflate în scrierile, tradițiile și memoria medicinei populare. Rîndurile care urmează aduc și ele cîteva exemplificări în această privință. Exemplificări și, totodată, sfaturi demne de urmat.

Propunere pentru un institut de medicină tradițională

La o analiză atentă a medicinei secolului nostru se poate ușor constata că, în timp ce nivelul de cunoaștere a structurii și funcției organismului uman a atins cote nebănuite, posibilitățile terapeutice disponibile pentru tratarea bolilor cronice degenerative care participă cu aproape 2/3 în mortalitatea generală, au rămas departe de așteptările cele mai modeste. Pornind de la ideea greșită, aceea a găsirii „medicamentului ideal" care să rezolve definitiv o tulburare sau alta, s-a ajuns în prezent la producția și consumarea zilnică a tone întregi de medicamente. După 2-3 decade de dezvoltare în această direcție, treptat s-a ajuns la concluzia că de foarte multe ori dezavantajele utilizării prelungite a diferitelor medicamente sînt evident mai mari decît avantajele ei. În prezent „patologia medicamentoasă" a atins niveluri îngrijorătoare, justificînd apariția unei noi secții în cadrul farmacologiei, aceea a farmacovigilenței.

În fața acestei situații s-au făcut tot mai frecvent auzite voci care exprimau îngrijorarea față de continuarea dezvoltării medicinei pe această cale. Tehnicizarea asistenței medicale nu a însemnat numai chimizarea medicamentoasă a bolnavilor, dar și o îndepărtare treptată a medicului de pacient. Pe măsura dezvoltării tehnologiei de investigație, efortul medical s-a mutat din camera de consultații în laboratorul de alături, contactul pacient-medic fiind din ce în ce mai tehnic, dar în același timp din ce în ce mai puțin uman.

Ca o ripostă la această stare de lucruri în ultimele două decenii s-a înregistrat un interes crescînd, atît al medicilor cît și al bolnavilor, pentru o serie de tehnici tradiționale de tratament care timp de milenii, au reprezentat singurul sprijin al omului în lupta continuă dusă împotriva diferitelor boli. Reluarea lor, după o perioadă de uitare, a dus la concluzia surprinzătoare, că din punct de vedere conceptual, ele s-au situat totdeauna pe o poziție mai fiziologică decît cea pe care s-a dezvoltat medicina modernă. Dealtfel în concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la orientarea asistenței medicale, către prevenirea bolilor și menținerea stării de sănătate a populației, poziția medicinei tradiționale își găsește adevăratul și legitimul sprijin.

Printre avantajele modalităților tradiționale de tratament, dintre care cele mai importante sînt fitoterapia (utilizarea plantelor medicinale), acupunctura și homeopatia, putem enumera :

1. Caracterul lor „nemedicamentos" ;
2. Eficiență de cele mai multe ori mai mare decît a metodelor moderne de tratament, care în schimb sînt incomparabil mai costisitoare ;
3. Lipsă aproape complet de nocivitate, avantaj care conferă o superioritate netă față de metodele medicamentoase de tratament ;
4. Cost de aplicare foarte scăzut.

Pe plan mondial există un interes crescînd pentru aceste metode de tratament. În multe țări ele ocupînd o poziție avansată față de alte tehnici terapeutice. Dezvoltarea lor a fost impulsionată de recomandările făcute recent de Organizația Mondială a Sănătății privind necesitatea valorificării superioare a tezaurului reprezentat de tehnicile tradiționale de tratament.

În țara noastră există, de asemenea, un interes deosebit pentru dezvoltarea „metodelor naturiste de tratament", metode care au fost analizate critic și apreciate ca valoroase în cursul sesiunii Academiei de Științe Medicale a R.S.R., din mai 1981.

O dezvoltare științifică particulară a fost înregistrată în domeniul acupuncturii, care pe plan internațional și-a cîștigat un prestigiu recunoscut, oglindit și în recenta solicitare făcută de către Societatea daneză de acupunctură de a urma în țara noastră un curs de inițiere în această terapeutică milenară. În urma debutului fructuos al acestui prim curs internațional de acupunctură în România se întrevede posibilitatea unor sesiuni similare pentru medicii din țările nordice (Norvegia, Suedia, etc.). Menționăm că desfășurarea acestui program internațional nu ar fi fost posibilă fără experiența Centrului de perfecționare a personalului sanitar superior din cadrul Ministerului Sănătății, care în prealabil a organizat asemenea programe pentru medicii din țară.

Deși Ministerul Sănătății a arătat interes deosebit pentru dezvoltarea metodelor tradiționale de tratament, multe dintre ele, ca de exemplu utilizarea plantelor medicinale, au rămas încă într-o etapă rudimentară, datorită absenței unui cadru organizatoric adecvat.

În acest sens, pentru o valorificare superioară a potențialului existent în țara noastră în domeniul tehnicilor terapeutice tradiționale (acupunctură, plante medicinale, apiterapie, homeopatie etc.) se face resimțită tot mai mult necesitatea unui *institut de medicină tradițională*, care să focalizeze toate eforturile înregistrate în preluarea și dezvoltarea creatoare a unor terapii care și-au dovedit valoarea și eficiența prin proba timpului.

Această necesitate a fost deja subliniată de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a formulat, pentru sectorul medical, sarcini precise în acest sens.

Atribuțiile unui *institut de medicină tradițională* ar trebui să fie :

1. *Asistența medicală :* înființarea unor cabinete de consultații axate pe specificul metodelor abordate (acupunctură, fitoterapie, apiterapie, homeopatie).

2. *Învățămînt :* introducerea în învățămîntul medical universitar a unui curs de medicină tradițională incluzînd acupunctura, fitoterapia și homeopatia. Aceste cursuri trebuie să asigure un fond de date necesar fiecărui medic pentru aprecierea oportunității, indicațiilor și contraindicațiilor metodelor de tratament respective.

Un obiectiv important trebuie să fie învățămîntul internațional, pentru care deja există numeroase solicitări prin intermediul căruia s-ar putea realiza un benefic schimb valutar substanțial.

3. *Cercetarea :* asigurarea unor studii prin care să se vizeze descifrarea mecanismului de acțiune al fiecărei tehnici tradiționale folosite precum și dezvoltarea lor în acord cu progresele medicale moderne.

În legătură cu învățămîntul și cercetarea, institutul de medicină tradițională și-ar putea lua sarcina editării unei reviste europene de acupunctură, în prezent existînd deja premisele îndeplinirii unui astfel de obiectiv.

Întrucît pe plan internațional asemenea organisme sînt puțin numeroase și adesea rudimentare, urgentarea înființării în țara noastră a acestuia i-ar putea conferi un statut de prioritate, și, în consecință, de interes din partea medicilor străini. Inclus în circuitul Organizației Mondiale a Sănătății, el ar putea funcționa ca un „centru de referință" în domeniu, cu toate avantajele morale și materiale ce ar decurge dintr-un astfel de statut.

Dr. C. IONESCU – TÎRGOVIȘTE ■
șef de lucrări la Clinica de nutriție și boli metabolice București.

Bolile veacului nostru sînt rezultatul îndepărtării omului de condițiile sale naturale de viață

Foarte binevenită această idee a „Flacării" de a aduce în cuprinsul actualului număr o pagină dedicată medicinei naturiste. Personal am astfel și ocazia de a răspunde celor care mi-au scris, celor care mi-au telefonat, tuturor celor care doresc să afle cîte ceva din ceea ce eu consider că se poate chema viață rațională, un modus vivendi văzut în cadrul legăturii indisolubile dintre om și natură. Omul este o creație a naturii și nu poate supraviețui decît cunoscîndu-i și respectîndu-i legile. Azi mai mult decît altădată și mîine mai mult decît azi, nesocotirea acestei cerințe de bază a existenței noastre poate aduce grave prejudicii stării noastre de sănătate.

Voi începe prin a reaminti că, în ultimele decenii, electrografia și electronografia (domeniu în care cercetarea românească este foarte avansată) a pus în fața științei una din cele mai fabuloase descoperiri în clipa în care a izbutit să fotografieze și să urmărească pe monitoarele de televiziune emisiunile energetice ale naturii vii. S-a adeverit astfel că structura materială a organismului este alcătuită dintr-o entitate fizică, pipăibilă, și o entitate energetică, demonstrabilă, ce se condiționează reciproc. S-a mai dovedit, lucru extrem de important, că orice afecțiune, chiar cea mai mică dereglare fiziologică, debutează printr-un dezechilibru energetic. Prin acest semnal — pe care aparatele electronografice îl înregistrează cu promptitudine — poate fi semnalată apariția bolii într-un moment în care aparatele obișnuite de investigație nu indică nici un semn patologic. S-a demonstrat cu acest prilej că senzorii vii sînt într-adevăr oameni înzestrați cu facultatea naturală de a percepe vibrațiile energetice produse de corpul uman. Asemenea oameni sînt puțini la număr și ei pot suplini deocamdată viitoarele aparate de detecție, mult mai perfecționate, ce se vor naște în viitor. Printre asemenea oameni s-a nimerit să mă aflu și eu, așa cum s-a scris și în „Flacăra" în mai multe rînduri. O experiență de mai bine de 20 de ani mi-a permis să constat mai repede și mai exact decît alții care pot fi unele cauze ce conduc la îmbolnăvirea semenilor noștri. Nu voi spune lucruri într-un tot nou, dar voi reliefa și prin mijlocirea unor observații proprii cîteva din principiile de bază ce condiționează o viață rațională.

Voi începe prin a spune că păstrarea unui echilibru energetic în corpul nostru înseamnă : menținerea stressului între limitele de toleranță, organizarea unei diete alimentare în funcție de sezon, de zonă geografică și de necesitățile proprii ale fiecărui organism în parte, reglarea respirației, eliminarea toxinelor prin căile excretorii și transpirație, respectarea cu strictețe a orelor de somn și odihnă.

Observații îndelungate mi-au permis să constat că nutriția nerațională produce încărcări energetice foarte puternice. Ele sînt evidente de-a lungul tractului digestiv și în organele de filtrare : ficat, rinichi, plămîni, colecist, pancreas. Un individ cu muncă sedentară nu are voie să consume mai mult de 1 500—2 000 de calorii. Și, în general, pe cît e posibil, să consume alimentele în stare proaspătă. Mîncărurile sofisticate sînt cauza directă a bolilor degenerative și de nutriție. Animalele mănîncă exact ceea ce au nevoie și exact cît trebuie de aceea nu cunosc nici bolile de stomac, nici pe cele de ficat și inimă și nu se plîng de migrene și tensiune arterială. Și încă ceva : două organisme perfect sănătoase reacționează diferit în fața aceluiași aliment. Unii tolerează prunele, alții nu. Patru miezuri de nucă (dar nu singure, ci însoțite de mere sau struguri) sînt foarte binevenite. Mai mult decît atît, înseamnă a încărca sistemul biliar. Dar din păcate, cu perseverență și inconștiență omul poate frînge sistemul de apărare al organismului. V-ați întrebat de pildă de ce salivează omul cînd taie o lămîie ? Răspunsul e simplu : deoarece organismul, prin senzorii lui, anticipează îngurgitarea unui aliment acid (cu un P.N. între 3—4) și atunci ia toate măsurile pentru a-i dilua aciditatea. Și în legătură cu aceasta, propun celor ce suferă de ulcer următorul experiment : înainte de a se așeza la masa de prînz, să taie o lămîie și apoi să o privească în timp ce mestecă bucăți de pîine uscată (fiecare bucățică va fi mestecată de 100 de ori). Îl asigur că după terminarea prînzului digestia se va face fără dificultăți.

Din păcate obiceiurile proaste alimentare abundă. A deschide masa cu un păhărel de țuică sau a bea pe stomacul gol este o practică oribilă. Excitarea sucurilor gastrice produce o întreagă derută în sistemul nutrițional, omul mănîncă mai mult decît trebuie, deoarece alcoolul viciază sistemul de control al creierului și dăunează celor 600 de funcții ale ficatului. Greșită este și practica de a se introduce brînza printre aperitive. Un centimetru cub de brînză conține 65 000 de bacterii care pot facilita digestia numai dacă acest aliment este introdus în stomac la sfîrșitul mesei.

Vorbind despre o alimentație rațională sînt nevoit totuși să mă despart de unele prescripții ale medicilor nutriționiști. Laptele de vacă — și o spun nu numai eu ci și alții — nu constituie, așa cum se crede, un aliment ideal. Mai ales dacă laptele se consumă după ce a fost fiert la 100 de grade, proces prin care a fost distrusă toată încărcătura de enzime. Excepție face doar laptele de vacă băut îndată după mulс. Dar chiar și în această situație, el este departe de a avea calitățile laptelui de capră, aliment ce conține mult azot nealbuminat, precum și niacină și tiamină. Gandhi spunea : capra mea mă hrănește și mă îmbracă. Din păcate, acest aliment curat și sănătos a devenit extrem de rar, capra fiind considerată un animal nerentabil.

Și fiindcă tot sîntem în sezonul conservelor și al murăturilor, mă încumet să fac recomandarea de a se folosi în exclusivitate oțetul de mere. El conține acid malic, necesar digestiei, element ce lipsește din oțetul de vin.

Ca încheiere la aceste considerații despre o alimentație rațională, aș mai putea recomanda ca lichidele să fie mestecate iar alimentele să fie băute. Asta înseamnă, deci, că omul este dator să mestece îndelung alimentele, permițînd sistemului tactil al cavității bucale să elibereze enzimele necesare, și să consume lichidele nu dîndu-le pe gît dintr-o dată, ci după modelul în care procedează degustătorii de vinuri.

Revenind la structura energetică a organismului, pot să afirm că în viitor — și viitorul, sper, îmi va da dreptate — ea va constitui una din problemele principale ale medicinei curative. La ora actuală aparatele existente sînt extrem de puține și nu pot îndeplini pe larg operațiile de diagnostic și tratament. Senzorii vii sînt și ei extrem de rari așa că nu se poate proceda cu ajutorul lor la investigații în masă. Sînt sigur însă că specialiștii vor proiecta și construi după modelul omului aparatele necesare. În fond omul imită natura din prima zi a vieții sale antropoide. După patentele naturii el a creat avionul, vitaminele, radarul, motoarele cu ardere internă, becul cu filament și atîtea altele. Iată de ce sînt convins că după modelul senzorilor vii, în viitoarele decenii vor apărea următoarele aparate. În primul rînd un dispozitiv capabil să preia, să computerizeze și să stocheze vibrațiile organismului uman astfel încît, în diferite momente, el să indice pe un ecran eventuala suferință a organismului investigat. Un aparat apoi care, detectînd necesarul de moment al unui organism, să indice pe loc ce aliment trebuie să mănînce persoana respectivă. (Eu pot să realizeze acest lucru, detectînd emisiunile energetice ale persoanei investigate.)

În sfîrșit sînt la fel de sigur că se va proceda și la împărțirea indivizilor pe grupe energetice, așa cum se procedează azi prin disocierea populației după grupele de sînge. Acest lucru va facilita enorm transplantul de organe.

Sînt sigur că aceste gînduri, ce par la ora actuală scoase dintr-o carte de Jules Verne sau dintr-un roman de anticipație, vor prinde viața în anii viitorului. Și poate abia atunci aceste rînduri vor aduce dovada îndubitabilă că am avut dreptate.

VALERIU POPA ■

Rolul tradiției într-o alimentație rațională

Trebuie să recunoaștem că există o gravă poluare în sistemul nutrițional modern. Dar, într-adevăr, ca să ajungem la purificarea rațională a artei culinare actuale, noi însine avem nevoie de o purificare a concepțiilor nutriționale, poluate de influențele nocive ale bucătăriilor străine, apusene și orientale, nerafionale și, uneori, excentrice. Cînd vorbim despre purificare în alimentație, automat trebuie să mergem cu multe secole înapoi, la bucătăria strămoșilor strămoșilor noștri, la rețetele lor ancestrale, care asigurau cert și dăinuitor nu numai o viață lungă, sănătoasă și cumpănită, dar și sirul generațiilor vitale și evolutive, atît fizic cît și psihic, intelectual. Desigur, poporul român, avînd un trecut multimilenar, are și tradiție nutrițională și rețete culinare valoroase, posedînd și factori terapeutici, asemănători celor chinezești, capabili să treacă proba timpului.

Un grăitor exemplu în acest sens, din bucătăria tradițională română, îl constituie pregătirea salatei verzi nu numai cu oțet (și nu cu lămîie !), dar și cu untdelemn, pe cînd străinii refuză uleiul, mod de preparare dezavantajos, știut fiind că salata are un conținut însemnat de tocoferol, care este o vitamină liposolubilă (vitamina E).

Alt exemplu : bucătăria noastră tradițională, în locul sucurilor dulci, preferă ciorbele, acrite cu borș, oțet, zeamă de varză, bulion, măcriș, aguridă etc., ale căror roluri benefice sînt cunoscute. Acestea, în frunte cu oțetul, printr-un pH corespunzător, sînt conservante, stabilizatoare ale multor substanțe, mai ales ale vitaminei C (oțetul în special al tocoferolului, care fiind moleculă labilă, ca și acidul ascorbinic și dehidroascorbinic, se descompune ușor înainte de bioabsorbție). După o prejudecată, lipsită de orice temei științific, cerealele ar fi dăunătoare. În cantități mari, dar, altfel dimpotrivă ! Pe lîngă rolul energogen, ele reprezintă, mai ales în timp de iarnă, izvor multiplu de vitamine, de oligoelemente, de sitosterol (preventiv al ateroscleroze), fiind inhibitor al resorbției și reabsorbției colesterolului exo și endogen). Asta cu condiția să consumăm — ca și strămoșii noștri — pîine neagră (cea albă este indicată numai în anumite regimuri dietetice), aceasta, datorită drojdiei de bere (faex medicinalis), fiind foarte bogată în vitamine, mai ales ale complexului B etc.

În ceea ce privește comparația între efectul energogen, de exemplu, al alăninei și al cerealelor, tabla nutriției tradiționale chineze are perfectă dreptate. Orice efort fizic este un randament bioenergetic, ce necesită din partea țesuturilor musculare, un plus de consum vitaminic — mai ales al vitaminei B1 — precum și de glucide, ce sînt asigurate tocmai de cereale și nicidecum de grăsimi (nici măcar de carne, deși unii repetă cu emfază falsul dicton : „dacă nu mănînc carne, nu am putere"). S-a constatat, recent, că după un randament bioenergetic susținut, dacă s-a consumat regulat pîine neagră, precum și păstăioase, în special linte, refacerea celulelor musculare se produce mai repede decît în cazul consumării grăsimilor ori cărnurilor.

De asemenea, trebuie să accentuăm rolul important al lintei în alimentația noastră tradițională și reactualizată. Peste e-

chilibrul său acido-bazic perfect, lintea, între altele, este o sursă bogată de fosfați bioabsorbabili, molecule de bază în formarea fosfocreatinei și a acidului adenozintrifosforic, principalele surse de energii musculare. Repede trebuie să luăm deci exemplu de la strămoșii noștri, care cultivau abundent acest păstăios indispensabil. Loboda, urzica, măcrișul, dragavelul și altele, folosite de veacuri de poporul nostru, sînt bogate în biometale și oligoelemente bioabsorbabile (din acest punct de vedere fierul din urzici este superior celui din spanac), de la fier și pînă la cobalt, acestea posedînd proprietăți nu numai antianemice, dar și psihoenergetice.

Privitor la prepararea mîncărurilor, s-a dovedit, științific, că nu numai pregătirea lor cu rîntaș (preluată, în unele regiuni, de la unguri), dar și fierberea de lungă durată și în ulei sau grăsime este dăunătoare sănătății. Și din acest punct de vedere era mult mai avantajoasă bucătăria noastră tradițională, care trecea legumele prin abur. Așa nici fitoncidele antimicrobiene și antimicotice, inductorii de interferon, biostimulinele și vitaminele nu se degradau, ci își păstrau calitățile, legumele avînd astfel și efecte antiinfecțioase.

Trebuie să subliniem și un alt aspect al problemei. Unii, dintr-un mimetism dăunător, preferă fructele și legumele din export celor indigene. Această concepție este greșită și nestiințifică. Azi știm că fiecare regiune, fiecare macro- și microclimat geografic posedă diferite georadiații electromagnetice, cu frecvență, fază și amplitudine distincte, dintre care unele sînt nocive. Pentru anularea acestui fenomen negativ, în decursul timpului, materia biostructurală (Eugen Macovschi) a fiecărui regn vegetal local elabora o armă biochimică naturală de apărare, prin așa-numite molecule organice și (sau) subcelulare reactonice (Hans Selye), structurate stereoizomeric și izotopic cu proprietăți biochimice și biofizice speciale. La fel se întîmplă și cu fitoalexinele topice, arme generate de plante împotriva infecțiilor microbiene și micotice locale. Consumînd fructe și legume indigene, produse local, consumăm și „medicamentul" antiiradiant natural, nesintetizat încă de farmacologia modernă. Deocamdată, se cunoaște însă că vitaminele A și E, mai precis carotinele și tocoferolii, au efecte terapeutice antipoluante.

În domeniul luptei împotriva stresului, flagel al secolului nostru modernist și agitat, bucătăria noastră tradițională se apăra și prevenea și stressul prin consumarea preferențială, în pregătire adecvată, mai aproape de starea naturală, crudă, a leguminoaselor și fructelor, ele conținînd compuși naturali ai magneziului, ale căror proprietăți antistress sînt dovedite.

Cu toate că în prezenta schiță am enunțat numai cîteva aspecte pozitive ale tradiției nutriționale daco-romano-române și cîteva idei și explicații în legătură cu ea, aceste exemple, de urmat, îl dovedesc pe deplin utilitatea și actualitatea. Așadar, o tradiție străveche minunată ne stă la dispoziție. Numai de noi și de cei competenți depinde însușirea și aplicarea grabnică a obiceiurilor strămoșilor noștri în realizarea unei alimentații cu adevărat rațională și sanogene.

Dr. TIBERIU B. BANGA ■
membru al Asociației Oamenilor de Știință din R.S.R.

Farmacia naturii în tradiția populară

Primim din partea lui Ion Bejan, str. Popa Șapcă 30, Timișoara, următoarea notă, care considerăm că interesează dată fiind îndelungata experiență a semnatarului ei în domeniul utilizării terapeutice a plantelor medicinale. Ce-a constatat Ion Bejan ?

„Pentru bolile psihice, frasinul, păpădia și urzica moartă dau rezultate notabile. Vindecarea se obține dacă se administrează un tratament îndelungat. Se prepară prin fierbere și se administrează 100 grame o singură dată pe zi.

Pentru spondiloză cervicală, dă rezultate excelente pătlagina în combinație cu urzica moartă.

Pentru hipertensiune am folosit cu rezultate bune flora de salcim japonez. Tratamentul durează două săptămîni și se administrează 100 grame o singură dată dimineața. Pentru ulcer duodenal dă rezultate sigure tătăneasa.

În tratamentul cancerului, ca elemente adjuvante, se pot folosi pătlagina, păpădia, urzica moartă, pecingina și tătăneasa, care elimină toxinele din organism și ameliorează starea bolnavului. Mai notez apoi că pentru anghină pectorală se poate folosi cu rezultate foarte bune planta numită urechea iepurelui.

Aceste observații, rezultate în urma unor experimentări pe viu, și ca urmare a cercetării medicinei populare, pot, cred, sluji la ameliorarea unor suferințe, de aceea le încredințez „Flăcării", care, sper, le va face cunoscute marelui public".

Îndeplinind dorința corespondentului nostru, apreciem că rețetele sale pot, eventual, interesa cercetarea din domeniul farmacognoziei. Recomandăm cititorilor noștri să le folosească nu înainte însă de a consulta un specialist.

„Metoda Zavergiu" cîștigă adepți

Intrat în cel de al 89-lea an al vieții sale, doctorul Mihai Zavergiu-Theodoru demonstrează în continuare aceeași putere de muncă și vitalitate debordantă. Exemplul propriei sale vieți și, evident, robustețea sa fizică și intelectuală vin să confirme și să probeze, în primul rînd, valoarea concepției și metodei sale terapeutice.

Reamintim cititorilor noștri că **revitalizarea celulară** — propusă de doctorul Zavergiu — este un procedeu la îndemîna tuturor, un fel de „modus vivendi", un sistem de reglementare psiho-somatică prin solicitudinea educației fizice, a dietei alimentare și mai ales prin automasaje zilnice. Este vorba, deci, de o metodă de medicină naturistă, înrudită într-un fel cu acupunctura și homeopatia din moment ce își propune să dinamizeze resursele proprii de apărare ale organismului.

De la primul nostru articol, pe adresa doctorului Zavergiu (str. Caragea Vodă 21, sect. 1, București) au sosit nu mai puțin de 3 000 de scrisori, dar numărul „zavergiștilor" este mult mai mare, dacă avem în vedere că lucrarea sa „Revitalizarea celulară" a fost multiplicată la xerox de unii și de alții, răspîndindu-se în toate zonele țării. Autorul a primit de asemenea nu mai puține scrisori din străinătate : R.F.G., Anglia, Belgia, Cehoslovacia, Bulgaria, Iugoslavia, Noua Zeelandă (foarte multe scrisori din această țară !), U.R.S.S., S.U.A. etc. În această situație, inexplicabil apare în continuare faptul că nici o editură n-a catadicsit pînă la ora actuală să tipărească succinta lucrare a doctorului Mihai Zavergiu, în ciuda numeroaselor apeluri făcute în paginile revistei noastre.

Vă prezentăm în continuare cîteva extrase din scrisorile primite de interlocutorul nostru în ultimele luni, scrisori care aduc probe îndubitabile despre valoarea metodei propuse de dr. Zavergiu. Iată pentru început o epistolă sosită din R.F.G., și care poartă semnătura unei cunoscute pianiste din Köln, Ileana Marinescu-Schapira.

„Nu știu, nu știu realmente cum să vă mulțumesc. Aflați că mi-a dispărut total jena aceea de pe partea dreaptă a creierului — de unde eram ca paralizată pe partea dreaptă (numai un șoc psihic). Circulația s-a îmbunătățit simțitor, între orele abrutizante cu elevi neinteresanți fac automasajul extremităților, urechile, ceafa și capului mai ales și atunci rezist mult mai bine".

Din Pitești, o scrisoare semnată de Ion Pașca :

„După vizita pe care mi-am îngăduit să v-o fac acasă (în calitate de musafir nepoftit !), mi-am organizat un program regulat de mișcări zilnice și de automasaje totale (mai puțin dietă alimentară, deoarece nevastă-mea n-a fost de acord). Dumneavoastră m-ați sfătuit să masez genunchiul artrozic de 40 de ori, dar eu l-am masat de 100 de ori. Articulația și-a cîștigat mobilitatea inițială și acum pot să merg mult mai bine. Vă mulțumesc și vă doresc etc.".

Din Baia- Mare, aceste gînduri transmise de Aurel P. :

„...am avut diverse discuții, dar eu sînt sigur că durerile precordiale au dispărut în urma automasajului. Nu mai simt înțepături și am un somn mult mai liniștit".

În continuare, rezultatele dobîndite de R.Z. din Bacău :

„N-am înțeles exact cum se pot face automasajele în zona ficatului, dar poate le voi lămuri cînd voi avea drum prin București... Cred că am izbutit să renunț total la antinevralgice, la aspirină și la algocalmin. Cînd mă apucă durerile de cap, îmi masez de sute de ori fruntea, tîmplele, gîtul în dreptul cefei, partea superioară a coloanei și durerile cedează".

În sfîrșit, și cîteva rînduri din scrisoarea pensionarului Avram Muncaciu din București :

„Fac zilnic programul de automasaj, dar nu pot spune că durerile din regiunea lombară s-au diminuat sensibil pînă în prezent. În schimb, masajul mi-a adus o revitalizare generală în sensul că a dispărut oboseala, ba chiar și gîndurile negre (vorbesc foarte serios), în sensul unei reînviorări chiar a minții, bătrînețea se bucură de zile mai senine... Au dreptate bătrînii bătrînilor noștri cînd spuneau că sîngele îngroșat aduce bătrînețea în sufletul oamenilor".

Doctorul Mihai Zavergiu este și autorul unui tratat intitulat „Spitalul clinic preventiv", care include un mare volum de observații privind activitatea de profilaxie, domeniu în care interlocutorul nostru a lucrat încă din anii de tinerețe. Din păcate, nici această lucrare, nu s-a bucurat de nici un ecou din partea forurilor de specialitate.

— Ce ne facem în această situație, doctore Zavergiu ?

— Mergem mai departe. Cercetătorul autentic nu se lasă intimidat de insuccese sau adversități colegiale. Cît timp omul are putere de muncă și curiozitate intelectuală, înseamnă că își păstrează nealterată limpezimea minții. Curiozitatea este și ea o terapie a creierului.

Vaccinul doctorului Nicolae Eftimescu a primit autorizația de fabricație

Doctorul Nicolae D. Eftimescu s-a născut la 25 iunie 1921 în orașul Caracal și este absolvent al Facultății de medicină din București. În perioada 1959—1960 elaborează o teorie originală asupra etio-patogeniei reumatismelor inflamatorii și a unor boli de colagen, a cărui aplicare practică o constituie vaccinul antistafilococic, prezentat și în paginile revistei noastre. I se mai datorează deopotrivă descrierea unei noi entități nozologice, etio-patogenice, uretrita stafilococică. Este autor a peste 150 de lucrări științifice din care 80 reprezintă cercetări originale. În 1964, Ministerul Sănătății îi acordă insigna cu adeverința de evidențiat pentru merite deosebite în muncă medico-sanitară, iar în 1969 i se decernează titlul științific de „doctor în medicină". Participă la numeroase congrese și reuniuni de specialitate din țară și de peste hotare, iar în 1973, la cel de-al

XIV-lea congres internațional de dermatologie (Veneția — Padua), i se acordă diploma de onoare pentru lucrarea sa „Stafilococele". Din 1963 este membru activ al Uniunii Medicale Balcanice.

(Urmare din pagina 1)

gretul nostru cercetările au reclamat însă un timp mult mai îndelungat decît ne așteptasem și se prevăzuse inițial. Dar mai bine mai tîrziu decît niciodată.

De curînd — așa cum am ținut să o arătăm încă din titlul articolului nostru — produsul a primit autorizația de fabricație sub denumirea oficială de **Stafilococid fiole** și urmează să fie realizat sub auspiciile Institutului I. Cantacuzino. Actul oficial poartă semnătura ministrului sănătății.

Autorizația de fabricație a fost precedată de următoarele acte medicale : un referat de specialitate elaborat la Centrul metodologic de reumatologie și purtînd semnătura profesorului Remus Nestor, un referat al Clinicii medicale Colentina, semnat de prof. dr. Simion Purice, o adresă a Academiei de Științe Medicale și un referat întocmit la Ministerul Sănătății de către director dr. Radu Ozun și director farm. Vasile Cristea. Acest ultim document conține și cîteva considerații și recomandări ce pot, credem, interesa publicul larg. „Experimentul — se arată în referat — a constat în administrarea vaccinului antistafilococic, în anumite concentrații, la un număr de 30 de bolnavi dintre care 27 cu poliartrită reumatoidă și 3 cu spondilită anchilozantă cu manifestări periferice. Rezultatele experimentului sînt cuprinse în materialul alăturat din care se desprinde concluzia că **metoda poate fi apreciată ca o terapie adjuvantă ce nu contraindică tratamentului clasic și se avizează generalizarea acesteia în bolile reumatismale de tip inflamator cronic**"... „Analizîndu-se întreaga documentație de către Comisia medicamentului, aceasta a apreciat că experimentarea s-a efectuat pe un număr insuficient de bolnavi și ca atare propune ca noul produs Stafilococid trusă să fie autorizat pentru fabricație pe timp de un an, perioadă în care să se extindă experimentarea clinică, urmărindu-se totodată delimitarea indicațiilor."

Considerăm de asemenea necesar să arătăm că tot recent, în urma unei convorbiri telefonice pe care am avut-o cu directorul Institutului Cantacuzino, prof. dr. V. Bibiie, am fost înștiințați că Stafilococidul va fi realizat pînă la sfîrșitul lunii octombrie.

În continuarea relatării noastre, vă prezentăm un interviu cu doctorul Nicolae Eftimescu :

— Stimate tovarășe doctor, cititorii noștri se vor arăta poate interesați să afle care este legătura dintre reumatism și bolile de piele. Punem o asemenea întrebare deoarece, paradoxal, datorăm această importantă descoperire unui medic dermatolog. În această calitate ați întreprins vreme de aproape 20 de ani toate studiile și cercetările consacrate vaccinului stafilococic și tot ca dermatolog v-ați desfășurat activitatea de medic curant.

— Există unele legături între cele două afecțiuni. Boala Reiter și unele boli de colagen (sclerodermia) sînt cercetate în egală măsură și de dermatologi și de reumatologi. Descoperirea mea este însă opera întîmplării, dar a unei întîmplări deloc întîmplătoare, deoarece în știință nu există hazard absolut. Descoperirea a avut loc, cu alte cuvinte, tot ca urmare a unor cercetări clinice și de laborator. Prin 1953, mă aflam și eu antrenat în cercetarea cauzelor ce provocaseră alarmanta extindere a infecțiilor stafilococice și în mod special a piodermitelor. În această afecțiune agentul patogen este un germene ubicuitar, saprofit al organismului, cu „patogenități condiționate" și extrem de adaptabil la orice condiții de viață. După toate probabilitățile — așa cum a ținut să remarce regretatul profesor, dr. Nicolae Nestorescu — stafilococul parazitează încă din vremuri ancestrale, poate din prima zi a spariției ființelor antropoide. La data respectivă cercetătorii se trudeau să afle o cale pentru neutralizarea acestui musafir nepoftit al organismului, deoarece germenele devenise rezistent la penicilină, iar anatoxina stafilococică nu mai dădea rezultate satisfăcătoare. Personal m-am hotărît să caut o cale de imunizare și m-am orientat spre vaccinoterapie cu antigene din corpi microbieni. În felul acesta, în 1958, pe baza experimentelor și studiilor clinice am ajuns la părerea că infecția stafilococică ar putea fi factorul cauzal al reumatismului inflamatoriu evolutiv. Am descris pe larg acest moment în precedentul interviu. Am continuat investigațiile și am comunicat primele rezultate la Societatea de medicină internă în cadrul unei ședințe prezidate de acad. dr. prof. Nicolae Lupu. Am continuat cercetările și după alți doi ani am găsit dozajul potrivit de vaccin, astfel încît administrarea lui să nu dăuneze pacienților. Dealtfel, de atunci și pînă în prezent nu am adus modificări esențiale metodologiei mele. Produsul a fost brevetat însă abia în 1979.

— Ce indicații și contraindicații are vaccinul ?

— Vaccinul este indicat atît în infecțiile produse de stafilococ, cît și în maladiile cu substrat infecto-alergo-stafilococic, pe care eu le-am numit încă din 1972 stafilocoze. În această categorie eu am situat bolile reumatismale evolutive, bolile de colagen (sclerodermia, dermatomiozita), unele boli de piele, unele cazuri de astm, uretrita stafilococică. Vaccinul este contraindicat în cazul unor infecții tuberculoase, sau cînd bolnavul suferă de maladii neoplazice, de afecțiuni cardiace grave, de boli renale. Nu se administrează de asemenea la bolnavii cu colagenoze majore (lupus eritematos, boala lupică) și la persoane supuse corticoterapiei.

— După cum se știe ați tratat un număr mare de bolnavi. Vaccinul a provocat și reacții adverse ?

— La început, pînă cînd am izbutit să stabilesc cu exactitate dozele potrivite și să perfectez metodologia de tratament, am avut într-adevăr și cîteva cazuri hiperergice cu reactivare a bolii. Ele au fost însă rezolvate fără consecințe. La ora actuală dacă se respectă indicațiile terapeutice, reacțiile adverse sînt practic excluse.

— Aceasta este și concluzia la care s-a ajuns în cele două unități medicale unde a avut loc experimentul. Confirmarea ne-a fost dată de profesorii dr. Simion Purice și Remus Nestor. Vă rugăm să ne spuneți în continuare cum apreciați rezultatele obținute prin experimentarea vaccinului la Centrul metodologic de reumatologie ?

— După datele comunicate, apreciez că rezultatele au fost în general satisfăcătoare. Eu nu am participat direct la aceste tratamente. Țin să menționez de asemenea că profesorul Remus Nestor a ținut ca vaccinul să fie aplicat numai în două afecțiuni reumatismale : în poliartrita reumatoidă, și în forma ei cea mai avansată, deformantă, și în spondilita anchilopoetică. Sînt boli care se dovedesc incurabile în numeroase cazuri. Țin de asemenea să menționez — și fac acest lucru în primul rînd pentru informarea celor ce vor folosi de acum înainte vaccinul — că nu este vorba de un tratament minune, deci nu ne putem aștepta la vindecări absolute în toate cazurile. Rezultatele bune pe care le-am avut în cazuri deosebit de grave se înscriu la capitolul excepțiilor. Vaccinul acționează stimulînd mijloacele de apărare ale organismului, deci rezultatele sînt în funcție de capacitatea imunitară a fiecărui organism în parte, de stadiul de evoluție al bolii, precum și de alți factori. Mai doresc apoi să arăt că fiind vorba de imunoterapie rezultatele bune apar uneori la o lună de la terminarea tratamentului. Dar oricare ar fi situația, vaccinul se dovedește mult mai eficace decît tratamentul cu mijloace clasice, unde, așa cum indica literatura de specialitate, vindecările se obțin doar într-un procent de 20%. Iată de ce apreciez că experimentul de la Centrul metodologic de reumatologie este satisfăcător chiar dacă s-a procedat la un număr restrîns de cazuri și în general la bolnavi cu afecțiuni în stare gravă. Să nu uităm apoi că este vorba de un tratament biologic care nu dăunează organismului. În sfîrșit mai doresc să arăt că personal recomand administrarea produsului în special în formele incipiente de reumatism, fiindcă în acest stadiu vaccinul oprește evoluția maladiei spre forme grave. Folosirea lui în afecțiuni reumatismale înaintate, este un tratament „eroic", reprezentînd o ultimă armă de luptă împotriva bolii.

LIVIU TIMBUS ■

Acţiunea FILTRU TOTAL

Ştiaţi cu ce se îndeletnicesc unii în timp ce oraşul — extenuat după trudа zilnică — plonjează în somnul refacerii ? Aflaţi şi de aici : În noaptea de 20-21 septembrie în Bucureşti au fost sparte şi prădate şase automobile, iar două femei au fost furate din stradă, transportate — termenul este cutremurător de exact — pe cimp şi violate. În noaptea de 21-22 septembrie au fost date ca dispărute de la proprietarii lor şase motorete. În noaptea de 22-23 septembrie, în condiţii de discreţie totală, miliţia Capitalei a pregătit — sub conducerea colonelului Corneliu Diamandescu — acţiunea FILTRU TOTAL. Durata : între orele 21.00 şi 6,00. Unde ? Pe toată suprafaţa municipiului. Au participat prcu ori şi lucrători ai serviciilor miliţiei Capitalei şi ai sectoarelor de miliţie. Cu aceştia au acceptat să traverseze o noapte de-a dreptul dramatică şi doi ziarişti: Val Voiculescu de la „Informaţia Bucureştiului" şi jos iscălitul. Au fost „pieptănate" străzi, pieţe, parcuri, restaurante, automobile.,, tot-tot-tot. Nu s-a iertat nimic. Subliniez deplina legalitate în care s-au circumscris operaţiunile ordonate. Şi consemnez lapidar — frizînd chiar o tentativă de tipizare ad-hoc — „recolta" unei nopţi nedormite : barbugii, trintori, pramatii, escroci, maniaci politroni, misogini, recidivişti de tot felul, şoferi etilaţi, derbedei, amatori, autori şi coautori de mişmaşuri, suferinzi de strabism etic, fraieri, chiulangii sociali etc. — cu alte cuvinte lume-lume şi iar lume, dar lume de un anume fel, o lume cu faimă rîncedă, pirjolitoare de robusteţe şi de frumuseţe pe străzile noastre, pecingine umană a unor nopţi ajunse trăitoare cu perfuzii de iluzii, plămada gangrenată a muncii pe sponci. Pe cîţiva (cîteva) dintre cei (cele) găsiţi (ite) amestecaţi (ate) în acest autentic rumeguş social îi (le) prezentăm în continuare...

1. Depozitarul de urît

Pentru Teodorescu Nicolae — 22 de ani, domiciliat pe strada 13 Decembrie nr. 24, recepţioner de materiale la Baza de aprovizionare şi desfacere a Ministerului Industriei Metalurgice — miercurea săptămînii trecute a fost zi de retribuţie. După program a plecat de la slujbă, a trecut pe acasă, şi-a schimbat tricoul, A poftit o bere. A băut-o la „Union". Pe prima. Pe a doua. Pe a treia etc. Înapoi spre casă s-a tot oprit : şiroia pereţii şi asfaltul şi pleca mai departe, sătul de hamurile civilizaţiei. N-a mai respectat pe nimeni pentru că n-a mai recunoscut pe nimeni?!? Pereţii, şi asfaltul, şi oamenii deveniseră pentru el totuna — simple elemente de decor în panoplia nopţii. S-a oprit din nou. Un glas venit din spate l-a avertizat că ceea ce face e urît. S-a simţit jignit. Într-o dată i s-a părut că e mare şi tare şi că problema fundamentală a vieţii ar fi *care pe care*. Cu temeritate şi furie de beţivan, s-a întors şi l-a lovit îndirjit pe... miliţianul ce îndrăznise să-l atenţioneze. A simţit că se trezeşte brusc. Speriat, a dat să fugă. N-a reuşit. În schimb a dat o declaraţie : „Recunosc că, vă rog să mă scuzaţi de exoreşie am făcut pipi în public, ceea ce consider că este împotriva moralei noastre socialiste"

Să nu crezi şi să vezi !

2. Fata mamei ce vrei tu?

Fiind mică-mică îi plăcea să se plaseze în faţa aparatului de radio şi să dirijeze efluviile sonore izvoritoare din difuzoare. Hodoronc-tronc : „Pianistă te face mama !" La vîrsta cuvenită s-a ţinut de cuvînt — Daniela a fost înscrisă la Liceul de muzică „George Enescu". Elevei dintr-a întîia nu i-a plăcut pianul. „Fata mamei, ce vrei tu ? Vioară îţi la mămica !" Şi i-a luat şi vioară, şi toate grijile, ca să poată fata să studieze în tihnă. Mama a vrut vioara, fata a vrut ce-a vrut mama. Aşa că Daniela a crescut, şi netulburată, şi netalentată. A crescut pînă la... treaptă. Pe care „n-a luat-o". Rolurile s-au inversat. Acum ţipa fata : „I-a-vi-oa-ră !» Vai de părinţii care n-ascultă de copii ! A umblat mama ce a umblat — prin birourile ştiutei instituţii din strada Spiru Haret — şi a obţinut un transfer la Tîrgu Mureş: „Nu pot la cămin, vreau la gazdă !" Şi gazdă i-a luat mămica. „Vreau mai aproape de tine". Şi iar a umblat mămica. La Bucureşti tot nu s-a putut, aşa că Daniela a fost transferată cu vioară cu tot la Constanţa. Acolo a învăţat să-i aprecieze pe străinii care ştiau s-o aprecieze. Dar nu exclusiv acolo. Venea şi la Bucureşti. Des. La şcoala din oraşul de la mare povestea colegilor că-i e dor de mămica. Lipsea adesea. Numai că foarte rar trecea prin apartamentul copilăriei. O dată — mai era încă prin liceu — mama a fost chemată de miliţie s-o scoată pe Daniela dintr-un cămin al studenţilor străini. S-a lăsat cu plînsete, reproşuri, aranjamente, angajamente... Toate călcate. Cu mare chin şi vai, fata a absolvit anul trecut la Constanţa clasa de vioară. La Bucureşti s-a angajat la poşta de pe Calea Dorobanţilor. Cîştiga aproape două mii de lei pe lună. Ziua o face pe oficianta, iar noaptea...

Miercuri spre joi Daniela a fost descoperită din automobilul unor studenţi străini. Din nou a telefonat miliţia în apartamentul din Pajurei nr. 19. Din nou mama a traversat noaptea şi oraşul. Şi din nou, a cita oară ?, faţă-n faţă acel „Faţa mamei, n-ai mai dat pe acasă de duminică, ce vrei tu ?"

Pînă se vor dezmetici, într-o casetă a miliţiei se păstrează fotografiile — faţă şi profil — ale unei tinere cu nume şi prenume caligrafiate cu majuscule.

3. Primele felicitări...

La 21,45, deci la mai puţin de o oră de la declanşarea acţiunii, biroul judiciar al sectorului 1 a comunicat centrului : Au fost depistaţi şi arestaţi hoţii Pop Mircea (mecanic de aviaţie, Sos. Bucureşti-Ploieşti nr. 137), Bucătaru Alexandru (mecanic auto din Otopeni, Bd. R.S.R. nr. 178) şi Zechiu Mihai... condamnat la locul său de muncă aflător în organigrama întreprinderii de teleconstrucţii. Cei trei sînt autorii a 16 furturi din automobile. La patru dintre păgubaşi le-au fost găsite şi obiectele furate. Zechiu benchetuia la „Doi cocoşi"...

— Felicitări !, tună în microfon vocea colonelului Diamandescu :

Primele felicitări — notez în carnet.

4. Ce este plevuşca şi ce vrea ea?

Este un fel de scabie socială. Ca şi de scabia-scabie nu se moare, dar nici bine nu se trăieşte. Cu deosebire că pruritul provocat de plevuşcă dispare pe măsură ce-i scărpinat corespunzător. Ca în noaptea asta, spre exemplu. Cine sînt cei din cauza cărora nu trăim pe măsura binelui pe care-l voim ? Iată-i pe cîţiva dintre cei depistaţi la Circa 18 : Sima Victor, şofer la Întreprinderea de sere 30 Decembrie (.N-a catadicsit să oprească.") Grigoraş Marian (.Am împrumutat motorcta unui prieten, dar nu mi-a lăsat şi actele"). Manea Marian şi Iancu Tudor (ultimul e în uniforma gărzilor patriotice, lucrează la unitatea 102 a cooperativei „Igiena") jucau barbut cu banii jos, în praful de pe strada Crizantemelor, sub un bec chior. Iordache Nicolae (strada Verigei nr. 4, blocul 2 !) se jură că-i prima dată în viaţa lui cînd i se-ntîmplă să circule noaptea fără acte de identitate. Mihaj Marian (37 de ani, muncitor necalificat la Bumbăcăria Jilava) a părăsit schimbul trei şi-a sterpelit de la locul de muncă un sac cu melană.

Tot acolo — la circă, adică — am zărit şi cîţiva efebi plecaţi puţin de pe la casele lor fără să-şi anunţe părinţii, apoi un proaspăt eliberat dintr-o detenţie şi care vina oarece vînt pe Calea Rahovei. Şi tot plevuşcă : Midrigan Georgeta, 20 de ani, fără ocupaţie („Acum deocamdată îmi fac analizele pentru „Alimentara", ceea ce va fi destul de colosal") şi Bolocan Sorin, strungar la Întreprinderea „Metalica". Ambii au fost lăsaţi zălog — fără să bănuiască — pe bancheta din spate a unei „Dacii" albe furate în noaptea de 7—8 septembrie. E bine că, iată, s-a găsit maşina, dar e păcat că a fost posibil să scape tocmai tipul de la volan, ca şi cel cu obrazul ciupit, care stătuse pe locul mortului... (Cursa le-a fost însă scurtă. La ora cînd citiţi aceste rînduri autorii faptelor amintite la începutul reportajului se găsesc în arestul miliţiei !)

5. Atenţie, poartă cuţit!

Sus, în Cotroceni, la Leu „Lada" 7—B—3851 era cît pe ce să-l strivească pe ofiţerul care-i semnalizase să oprească. Dacă omul n-ar fi sărit ca trăsnit din puşcă, miliţia bucureşteană ar fi numărat din clipa aceea un lucrător mai puţin. Pregătită pentru o asemenea eventualitate o „Dacie" a pornit în iureş aruncînd spre fugar toate fulgerele albastre ale girofarului de pe capotă. Încolţiţă la timp „Lada" a trăs în rigolă. Încet, cu infinite precauţii, au coborît negurosul Costache Radu (31 de ani, comuna Voluntari, strada Carpaţi nr. 21, barman la restaurantul „Peoniţa") şi prea sfioasa sa prietenă. („Berbantul" are acasă o nevastă şi doi copii). De ce n-a oprit ? Păi, n-a... observat. Actele maşinii ? Sînt pe numele cumnată-sii, Costache Steliana. De ce ? Pentru că maşina a fost cumpărată pe cînd dumnealui Costache Radu încă se afla *acolo* (la Tîrgu Ocna, unde fusese trimis să ispăşească opt ani pentru participarea sa la un viol în bandă) „Sînt băiat serios, nu jigodie", afirmă şi face o tentativă de demonstraţie : „M-am distins (aşa ne trebuie ! n.r.) muncind ca bucătar şi după trei ani m-au eliberat „condiţionat".

Ce a urmat ? S-a revanşat oarecum trecînd pe numele său o altă maşină cumpărată pe bani unuia dintre fraţi (are doi, unul e şi el barman, la „Stejaru", celălalt e revizor la Trustul de cofetărie nr. 2 ; altminteri tatăl său e tot gestionar, la un bufet de incintă, mamă-sa-i tot la „Stejaru", nevasta-i ostenească la Fabrica de Ci-co din Colentina). A lucrat apoi, trei luni, ca timplar. Văzîndu-i cît e de talentat, tovarăşul Găman — care este preşedintele cooperativei din Voluntari — l-a promovat gestionar la sifoane, iar de la 13 septembrie l-a propulsat ca barman la „Peoniţa". La nici măcar un an după puşcărie...

Costache Radu pare grăbit, se tot uită spre brăţara unde-i agăţat un „Oris" (elveţian). Calmi, ofiţerii îi cultivă neliniştea. Se ordonă percheziţia automobilului. Şi stupoare :

— Atenţie, poartă cuţit !

Parlagiu să fii şi tot înlemneşti zărind o asemenea sculă în mîna cuiva. Din portbagaj e scoasă o lamă de vreo 30 de centimetri fixată-ntr-un mîner de aluminiu turnat şi funcţional ornamentat (garda aminteşte volutele unui capitel, semn că purtătorul e sensibil la frumos...) şi tot din portbagaj mai apare nişte carne macră ! Cîntarul indică 7,200 kilograme. De unde ? „De la Costel Ţicol, e măcelar, tranşează carnea la Antrefrig, pe strada Fîntînica. De unde-l cunosc ? Am fost colegi la facultate..." (Costache Radu n-are decît şapte clase, înţelegeţi dv. ?) Adaugă : „Luna asta mi-a mai dat vreo douăspe kile jumate..."

6. Rudă cu Aeroportul Otopeni!

Orele 2 şi treizeci de minute. Somnul mă rupe. Notez, totuşi un interogatoriu fulger la Circa 21 din Drumul Taberei. La întrebările colonelului anchetator răspunde o femeie despre care — întîlnită aiurea — n-ai crede că se ocupă cu ceea ce de fapt se ocupă.

— *Numele, vîrsta, starea civilă, adresa, ocupaţia — hai repede !*

— Luminiţa Tereniuc, 20 de ani, divorţată, copil de 4 ani, Aleea Băiuţ 7, dactilografă la Întreprinderea de foraje Bucureşti, strada Dr. Felix 111.

— *De cînd n-ai mai călcat pe acolo ?*

— De unde ştiţi ?!? (Realizează cine-i cu întrebările) : De pe la începutul lui august. Acum sînt în concediu fără plată pînă la 1 octombrie.

— *Ce venituri ai ? Cu ce bani ai fost la mare luna trecută ?*

— Nu v-a scăpat ? Mama lucrează la cartonaj, tata e şofer...

Ofiţerul îi răsfoieşte agenda. E înţesată cu nume, funcţii, numere de telefoane. Majoritatea ale unor tipi subţiri...

— *Ce-ţi trebuie telefonul actorului Y ?*

— Sîntem rude.

— *Dar al doctorului U. ?*

— Sîntem rude.

— *Mai repede ! Dar al doctorului V. ?*

— Rude.

— *Dar al doctorului Z. ?*

— Rude.

— *Reprezentantul firmei W ?*

— Rude. Ăăăă...

— *Hai lasă ! Aeroportul Otopeni ?*

— Rude.

7. Bucătar de formula unu...

Cursa, aşa cum a fost ea transmisă la radio — bineînţeles că pe frecvenţele rezervate miliţiei — a început la ora trei fix şi pînă la urmă a avut ca protagoniste cinci echipaje : patru „Dacii" alb-albastre şi o „Dacie" albă — nici măcar nu se ştia a cui ! Bineînţeles că n-au existat amenajări care s-o apropie cît de cît de profilul unei competiţii automobilistice, veritabile, oricît de modeste, darmite de formula unu. Deşi la drept vorbind; grila de start ar fi putut fi asimilată cu barajul de pe Giurgiului, fotoreporterii au fost, spectatori (pardon, ascultători) am fost, iar banda metalică agrementată cu cuie special destinate perforării pneurilor cu ştăpini recalcitranţi putea — nu-i aşa ? — fi botezată chiar şi linie de sosire ?. Îşi mai închipuie azi cineva că se mai poate alerga cu cauciucurile aflate pe jante stilcite în geometrii variabile ? Şi totuşi : „Mobilul n-a oprit la barajul de pe Giurgiului. Ce facem ? După el ! Cunoaşte cauciucurile astea, altfel nu se explică de ce fuge aşa. Probabil că şi maşina e de furat, altfel n-ar hărtăni-o. Pe-a lui doar n-o fi nebun s-o nenoroceaască. Acum a intrat pe arătură. Saltă prin hîrtoape. Ieşe pe varianta dinspre Vidra. Ajutaţi-ne care sînteţi în zonă, noi trebuie să ocolim ca să-l ajungem. Încă două echipaje să-l ajute ! Precis că are ceva pe suflet, altfel nu se explică de ce ne aleargă. Ne apropiem. Vedeţi că va trece din nou pe la baraj. N-a oprit. Deschide foc de avertizare. Executat. N-a oprit. Aruncă-i banda cu cuie ! Executat. A luat-o ! Fuge cu ea. Se zăreşc scînteile la roţi. Iar intră pe arătură. Las' că nu ajunge departe, cauciucurile sînt sită, mai mult ca sigur că au şi picat. A ajuns în mijlocul cîmpului ! A stins luminile, nu-l mai văd, l-am pierdut. Reperaţi locul unde au dispărut lanternele de poziţie. Un echipaj cu ciini există în zonă ? Sîntem pe varianta Vidra. Nu uitaţi unde au dispărut luminile. Dă-ţi poziţia exactă. Înseamnă că-i disperat, L-am înconjurat. Probabil că a fugit, n-o să stea să vă aştepte în maşină. Alergaţi cu ciini peste cîmp. Am găsit banda metalică. E ruptă. Atenţie — filtru total pe Giurgiului! E posibil să încerce să iasă cu orice alteeva. Filtru total pe Giurgiului, am spus. Şi pe Rahova. Pentru vehicule şi pentru persoane. Am găsit maşina în marginea comunei Jilava. Cîinele a luat urma. Aleargă. Nu-l mai pierdem. A dat de o femeie într-o casă. Se numeşte Curteanu Maria. Zice că-i bufetieră la I.T.H.R. Ambasador. E umflată la gură, s-a lovit de bord în timpul mersului. N-a fost ea la volan. „Asul" e Ioniţă Dumitru, fostul şef bucătar de la complexul Snagov. Maşina-i şifonată bine. E a lui şi are numărul 17 B—5241. Janta din dreapta faţă a ajuns ca o minge de fotbal. Aşa a mers patru kilometri. Însul a băut şi l s-a făcut frică... Bine, veniţi la bază..." Cam aşa arată — mult prescurtată şi fără cifrele de cod — stenograma discuţiilor prin radio. Urmărirea a durat vreo optzeci de minute.

Alte discuţii au fost în birou :

— Tovarăşe colonel, s-a tras asupra lor. Un anume... ghinion îi putea trimite pe cealaltă lume, e adevărat ? Pentru carnetul acela roz, „schimbul", mi se pare absurd...

— Şi este. Iar carnetul l-a pierdut definitiv, vă asigur, şi nu numai.

Joi 23 septembrie, pe *Bucureşti 1*, la Curierul melodiilor Mirabela Dauer cînta frumos : „În zori totul se răsfaţă /... totul prinde viaţă /... noaptea se destramă /... visele se cheamă /... se alintă..vîntul / Ride tot pămîntul / În zori !..."

Să nu exagerăm, totuşi.

MIRCEA BUNEA ■

Uneori, reperul mic compromite agregatul mare

În viaţa de toate zilele, ca şi în activitatea de gazetari, întîlnim uneori situaţii neplăcute, care ar putea fi cu uşurinţă înlăturate. Mici defecţiuni şi neajunsuri, a căror remediere stă în puterea noastră, se perpetuează de la an la an, nestîrnind altă reacţie decît ümire sau discuţii lungi şi inutile. Şi, poate, un fel de resemnare.

Dăm numai cîteva exemple din cele care ne vin acum în minte. Motoretele „Mobra" se fabrică de ani de zile fără nici o îmbunătăţire, deşi marea majoritate a celor care le posedă înlocuiesc, imediat după cumpărare, sistemul frînei de picior cu o tijă adaptată care conferă mai multă siguranţă. Spiţele roţii din spate sînt subdimensionate şi se rup cînd îţi-e lumea mai dragă. Toţi sau aproape toţi caută soluţii, spiţe mai groase, electrozi de sudură etc. Şi, totuşi, motoreta se fabrică la fel ? !

Ce să spunem despre o locomotivă diesel pentru crearea căreia s-au investit sute de mii de lei şi care nu poate pleca în cursă din cauza unor becuri care se tot ard ? Sau despre o maşină care merge ceas, dar căreia trebuie să-i schimbi, în fiecare lună, bucşele de la bara stabilizatoare ? !

Calitatea unui agregat sau a unui bun oarecare este, de fapt, suma calităţilor reperelor care îl alcătuiesc. Un reper de cîţiva lei poate compromite buna funcţionare a unui agregat infinit mai costisitor, de sute, mii sau zeci de mii de lei. Uneori, pentru înlocuirea acelui reper bucluc e nevoie de specialişti, manoperă şi de alt reper a cărui funcţionare este, din păcate, la fel de nesigură şi care nu rezolvă problema decît pentru o perioadă scurtă. Suficientă însă ca „specialistul" să lase pe poarta întreprinderii încasîndu-şi, cum e şi normal, suma cuvenită pentru depanarea făcută.

Un exemplu elocvent în acest sens ne-a venit, să ne exprimăm astfel, singur pe masa de scris.

Un interfon (ca cel care deserveşte redacţia noastră) are drept scop comunicarea operativă între diferite compartimente. În final el ar trebui să ducă la creşterea productivităţii muncii, lucru de aşteptat la un preţ nu chiar mic. 25 000 lei, adică proiect, materiale, manoperă, beneficiu etc. Interfonul despre care scriem este realizat de I.S. Decorativa Bucureşti. După un timp, însă, se opreşte. Nu recomandăm nimănui să încerce să-l repare pentru că, dacă nu e de meserie, riscă să-l termine de tot. Nu numai că e nevoie de aparate de măsură, control şi altele, dar trebuie să şi ştii să le foloseşti.

Ca să vorbeşti la un interfon trebuie mai întîi să apeşi pe nişte butoane. Ele se numesc : ansamblu element 21 856 A, sînt fabricate de Întreprinderea „Conect" Bucureşti şi costă 5,50 lei. Ei bine, aceste butoane sînt proaste. Asta o ştiu şi cei care le fabrică şi cei care le folosesc, însă ele se fac în continuare la fel ? ! Ele fac sau nu fac contact şi, deşi costă doar cîţiva lei, au puterea de a scoate din funcţiune o instalaţie de 25 000 lei în mod sigur şi neaşteptat.

Pentru înlocuirea unui asemenea buton este nevoie ca un specialist să se deplaseze la faţa locului, să-l depisteze, să-l înlocuiască, să verifice apoi întreaga instalaţie etc. Toate astea, în bani, fac probabil cît 20—30 de butoane. Cu banii pierduţi prin permanenta lor înlocuire s-ar putea finanţa nu numai un atelier care să le fabrice aşa cum trebuie, ci şi eventual o susţinută şi serioasă activitate de cercetare pentru îmbunătăţirea lor.

Oricum inginerul Andrei Moraru şi echipa de electronişti de la I.S. Decorativa au înlocuit pînă acum sute de asemenea butoane. Andrei Moraru ne mai spune că din cauza acestor butoane întreprinderea se fereşte, pe cît posibil, să preia comandă pentru instalarea şi întreţinerea interfoanelor. Şi, totuşi, iarăşi totuşi, butoanele cu pricina se fabrică în fel ca în prima zi, fără nici o modificare? În continuare, specialiştii se deplasează, depistează, înlocuiesc, verifică etc.

Toate se schimbă pe lumea asta în afară de ansamblul element 21856 A. Vorba lui Mark Twain, mai neclintit decît Steaua Polară.

OPREA GEORGESCU ■

VINERI, 1 OCTOMBRIE 1982 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

În dezbatere:

TEATRUL NAȚIONAL — UN TEATRU DESCHIS?

1. — Ce reprezintă, după opinia dumneavoastră, instituția Teatrului Național? Care e rolul său în viața cultural-artistică a țării?

2. — Care e rolul Teatrului Național în promovarea unei politici repertoriale reprezentative pentru școala națională de dramaturgie și definitorie pentru spiritul eclorialte dramaturgii?

3. — Cum considerați că trebuie să acționeze un Teatru Național pentru promovarea și crearea unei dramaturgii originale care să sintetizeze la cel mai înalt nivel existența și destinul poporului nostru? Ce fel de calități trebuie să întrunească operele dramaturgilor contemporani pentru a fi demne de scena unui Teatru Național?

4. — În ce măsură trebuie să fie Teatrul Național un laborator de formare a tinerilor oameni de teatru, mai ales că, o vreme, mare parte din spațiile de învățămînt ale Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" au funcționat în interiorul monumentalei clădiri a Teatrului Național din București?

5. — Cum trebuie să se manifeste un Teatru Național în formarea și educarea estetică a publicului?

6. — Teatrul Național trebuie să rămînă credincios unor formule clasice de exprimare, sau deschis tuturor experimentelor novatoare ale teatrului contemporan?

7. — Satisfac Teatrele Naționale din țară exigențele pe care vi le-am supus atenției?

Propunînd spre dezbatere întrebările de mai sus, ne întrebăm, la rîndu-ne, dacă există o continuitate legitimă în existența actuală a Teatrelor Naționale. După cum se știe, Teatrul Național a fost una din ideile-lumină ale creării României moderne, a renașterii naționale susținută de oameni de seamă ca Eliade și Asachi, Alecsandri și Kogălniceanu, Negruzzi și Russo. Prin vibrația de geniu a lui I.L. Caragiale, Teatrul Național românesc intră în universalitate, participînd la schimbul internațional de valori. Davila și Delavrancea au accentuat expresia națională a acestui teatru, iar Camil Petrescu și alți dramaturgi din generația sa i-au aprofundat și diversificat formularea. Regizori de mare respect pentru tradiție ca Paul Gusty, sau de intensă combustie inventivă ca Ion Sava, au dirijat pe scena Naționalului generații de elită ale artei actoricești. În anii de început ai revoluției socialiste regizori ca Sică Alexandrescu și alții, înconjurați de o trupă de actori fundamentali au reluat cu strălucire piesele fondului principal al dramaturgiei naționale, sub direcția lui Ion Marin Sadoveanu sau Zaharia Stancu. Totodată, teatrele naționale din țară au dus o declarată bătălie cu provincialismul, afirmîndu-se prin repertoriu și forțe artistice, iar centre ca Timișoara sau Tîrgu Mureș au intrat în familia teatrelor naționale. Totodată, clădiri maiestuoase, dotate tehnic la cele mai înalte exigențe, s-au ridicat spre a adăposti sălile de spectacol ale Naționalelor din București, Craiova și Tîrgu Mureș.

Totuși, surprinzător, în ultima vreme, mari regizori români, afirmați și peste hotare, nu au fost invitați să lucreze pe scenele Teatrelor Naționale, mai ales în București, unde Ciulei, Pintilie sau Andrei Șerban nu au realizat nici un spectacol. Oare Teatrele Naționale nu au sau n-au avut niciodată nevoie de astfel de regizori? Oare creația acestor regizori, care continuă tradiția inovatoare a marilor directori de teatru români din trecut, reprezintă doar un experimentalism mărunt și un fenomen marginal? Oare piesele mărunte, usurele, care nu sînt de trecut cu vederea nici în teatre cu mai puține ambiții, trebuie neapărat să fie prezente și pe scena teatrelor naționale? Oare Alecsandri și Caragiale și toți dramaturgii importanți din prima jumătate a secolului nostru nu au debutat la Teatrul Național? Oare ce are mai valoros dramaturgia națională în prezent și în perspectivă nu trebuie să intereseze în primul rînd Teatrele Naționale? Și oare ce înseamnă tradiția teatrală, de fapt, tradiția aceasta care trebuie păstrată cu orice preț, atunci cînd teatrul înseamnă prezența nemijlocită și totală în contextul epocii prin regizorii și actorii ei reprezentativi? Iată, dealtfel, cîteva fraze notate de cel care este unul din cei mai mari oameni de teatru contemporani, Peter Paul Brook: **„În teatru orice formă e sortită să moară din clipa în care s-a născut. Orice formă trebuie reconcepută și noua concepție trebuie să fie marcată de influențele înconjurătoare. În acest sens, teatrul constituie o realitate. Totuși, un teatru mare nu este o casă de modă".**

Dar pentru a termina cu un citat din I.L. Caragiale, cel care stă și pe frontispiciul Naționalului românesc, nu numai al celui bucureștean, să aducem, odată cu esențialul nostru dramaturg, omagiu — în primul și în primul rînd — talentului și ideii de protejare a talentului, fără de care orice voință și orice dorință de afirmare sau construcție se află sub semnul întrebării:

„Într-un sîmbure, viața stă ascunsă vreme îndelungată, pîndind, cu o răbdare mai presus de multe încercări, condiția exterioară propice pentru ca să țîșnească la lumină, să înconjească, să crească, să dea roade și semințe altele pentru o mai departe viață. Ceea ce sunt căldura, lumina și umezeala pentru sămînță este prieprerea și judecata omenească pentru opera talentului omenesc".

Și atunci să ne-ntrebăm: oare este Teatrul Național un teatru deschis?

Înfățișînd aici opiniile unor directori de Teatre Naționale și ale altor personalități, invităm la o dezbatere de fond a unei atît de complexe și esențiale chestiuni a culturii noastre naționale.

Anchetă realizată de DUMITRU DINULESCU ■

CONSTANTIN CUBLEȘAN:

Există o anumită mentalitate de nivelare a valorilor

1. Înființarea la noi a Teatrelor Naționale — din București, Iași, Craiova și Cluj-Napoca — este legată, istoricește vorbind, de momente de vîrf ale ideii de afirmare națională, ale luptei pentru impunerea unei culturi autohtone autentice, a unei limbi literare românești, unitare. Moștenirea acestui „lăcaș de muze" în care slujitorii lui — dramaturgi, actori, regizori etc. — trebuie să dea „podoabe limbii" în „românești cuvinte", apasă greu pe umerii noștri, ai slujitorilor de azi ai acestor **prime** scene ale țării, iar faptul că în fapt Teatrele Naționale nu sînt azi, prin producția lor, scene de superclasă, nu se datorește numai **delăsării** colectivelor, ci stimulării în acest sens, pe care o anumită mentalitate birocratică o impune din afară, prin tendința de nivelare a valorilor și prin ambiția de a avea **formal**, în fiecare județ un... Teatru Național. Cred că Teatrele Naționale ar trebui să aibă nu un regim de activitate preferențial, ci unul de excepție, pentru a fi, pentru **a putea fi** adevărate teatre de rang național. Altfel între Teatrul Național din Cluj-Napoca bunăoară și cel din Petroșani (am luat un exemplu absolut la întîmplare) nu va exista nici o deosebire de fond, ba, dacă mă gîndesc la faptul că Naționalului clujean nu i se permite prin lege să primească absolvenți, Teatrul din Valea Jiului este net avantajat. Infuzia de tinerețe, împrospătarea trupei, înviorarea ei prin elemente tinere, valoroase, îi aduce un ascendent important asupra **academicei** scene clujene, condamnată astfel la îmbătrînire, care nu poate, nici măcar în urma unor demersuri de adevărat racolaj, să-și angajeze **un tînăr** (!!) în schemă.

Rolul Teatrelor Naționale, în realitatea contemporană a țării, de un dinamism fără precedent, într-o lume extrem de frămîntată, trebuie să fie unul de promotor al afirmării marilor valori, al noilor valori, al artei de vîrf, prin excelență. Dar aceasta numai dacă nu vor fi **ajutate funcționărește** în îmbătrînirea și sclerozarea lor peste măsură, ca mentalitate și ca mod de existență.

2. Cred că menirea Teatrelor Naționale este aceea de a promova înainte de orice **dramaturgia națională**, clasică și actuală, — dramaturgia de cea mai bună calitate. De asemenea, repertoriul universal ar trebui să cuprindă valori perene

(Continuare în pagina 14)

MIRCEA RADU IACOBAN:

Determinativul „Național" presupune deschidere, implicare, angajare

1. Opinia mea — probabil, ușor exaltată! — așază Teatrul Național din Iași în rîndul instituțiilor **sfinte** pentru românii și România. Cît privește instituția Teatrului Național în sine, lucrurile-s ceva mai complicate: **Național** nu-i un simplu cuvîntel de adăugat în cutare firmă. Va fi semnificînd destule, cîtă vreme prin alte colțuri ale lumii, unde funcționează teatre destule, **Naționalele** se pot număra pe degete. Statutul unei asemenea instituții se întemeiază, cred, pe o tradiție de excepție și pe anumite obligații speciale în contemporaneitate, nu numaidecît altele față de programul tuturor teatrelor, dar întotdeauna situate la o **cotă** superioară în plan ideologic și estetic.

2. Un Teatru Național nu înseamnă (mai exact spus: nu trebuie să însemne) doar o scenă și-o sală în care-s programate reprezentații, ci, fără îndoială, un focar de iradiație culturală complexă. Așa l-au gîndit înaintașii (mă refer cu precădere la Naționalul ieșean); n-avem nici un motiv să-i înțelegem altfel destinul în veacul XX. Aproape că n-a existat, de-a lungul deceniilor, o personalitate de marcă în cultura ieșeană care să nu fi fost, într-un fel sau altul, implicată în viața Teatrului Național. Au apărut cinematograful, televiziunea, lumea s-a schimbat, dar nu pînă într-atît încît să-i răpească teatrului ceea ce i-a aparținut dintotdeauna; dimpotrivă, îl simțim tot mai **viu**, prin comparație cu produsele artistice semiconservate destinate ecranului (mare, mic, totuna-i). Ar fi **multe de spus cu privire la modalitățile practice** prin intermediul cărora Teatrul Național poate să-și afirme rolul și să-și afle locul cuvenit în peisajul cultural local și implicit național. O gîndire comodă află justificări pentru **închiderea** instituției în sine. Determinativul „național" presupune, dimpotrivă, **deschidere, implicare, angajare.**

3. Sigur că repertoriul rămîne piatra unghiulară. Aparent, nu-i greu de întocmit așa numitul „repertoriu echilibrat": atîta de aici, atîta de-acolo, cîntărim, măsurăm, iar rezultatul final devine (teoretic) inatacabil. Astfel este gîndit repertoriul și la Iași și la — să spunem — Turda. Și-atunci, **care-i vederea de Național**, prin ce se distinge opțiunea, cum

(Continuare în pagina 14)

CONSTANTIN MĂCIUCĂ:

În avangarda inițiativelor

1. Conceptul „Teatrul Național" are un caracter deschis, definindu-se procesiv, în conexiune cu dinamica sistemului de valori ale societății. Într-o primă etapă, Teatrul Național se legitimează ca **mișcare** artistică în limba română, folosirea acesteia constituind un act revoluționar, „o breșă în acea străinomanie, aducînd limba patriei către inimi patriotice" (Gheorghe Asachi). Alături de presă și școală, era considerat, cu deplină îndreptățire, „una din cele mai de căpetenie instituțiuni ale unei națiuni, școala cea mai destinată a forma gustul, inima, moravurile nu numai ale junimii... a acelor sute de mii de oameni, cari nu au mijloace, nici timpul de a studia în celelalte școale" (C. A. Rosetti). Era implicată în această finalitate educativă cerința de a crea un repertoriu autohton a cărui orizont **finalitate să se edifice**, alături de factorii artistici, pe elementele distinctive ale spiritualității naționale. Valorificarea repertoriului național reclama formarea unei școli naționale de interpretare, sarcină asumată de „Societatea filarmonică" datorită căreia „am pășit în trei ani cît n-am fi putut păși în douăzeci poate" (Cezar Bolliac).

Pe acest fundal de acumulări calitative, a fost posibilă **instituționalizarea** mișcării artistice, creîndu-se un teatru menit să sprijine dezvoltarea literaturii și a artei spectacolului, funcție încredințată Teatrului cel Mare din București (inaugurat la 31 decembrie 1852), pe al cărui frontispiciu, în 1875, fără încuviințarea oficialității, Al. Odobescu avea să-i înscrie adevărata titulatură: Teatrul Național. Alături de teatrele naționale din București, Iași, Craiova și Cluj, altor două instituții artistice — din Timișoara și Tîrgu Mureș — li s-a conferit, ulterior, statutul de teatre naționale.

Obiectivele cardinale ale „Naționalelor" sînt însușite astăzi de toate instituțiile de spectacol care — desigur, cu rezultate variabile — urmăresc aceiași vectori culturali de natură să configureze un program de amplitudine și valoare națională. Dispunem, în fapt, de un teatru național cu patruzeci de scene, desfășurîndu-și activitatea pe principii și criterii unitare, distincția dintre „naționale" și celelalte instituții dramatice neflind actualmente de esență, ci de calitate a programelor și înfăptuirilor.

(Continuare în pagina 14)

ESEU

L. Kalustian: „Simple note" (II)

Cel de-al doilea volum de **Simple note** (Editura Eminescu, 1982) al excepționalului gazetar care a fost între cele două războaie mondiale L. Kalustian, și care cunoaște acum o a doua tinerețe a scrisului său în paginile revistei **Flacăra**, continuă o depoziție tulburătoare despre oameni și fapte de odinioară, de multe ori necunoscute sau știute doar vag și deformat de generațiile de azi. Autorul seamănă cu un martor demn de încredere chemat la bară să relateze în legătură cu evenimente al căror sens a fost deseori răstălmăcit de răuvoitori sau de nepricepuți. Cuvintele sale, înșiruite uneori în pledoarii pătimașe, alteori alcătuind mărturii impersonale ale unui observator imparțial în vîltoarea evenimentelor, sînt puse întotdeauna în slujba restabilirii unor adevăruri, a spulberării unor prejudecăți ce ar putea frîna mersul nostru înainte. A nu falsifica nimic din ceea ce i-a fost dat să afle, cu voie sau fără voie, îi este cea dintîi grijă, și din această pricină paginile sale sînt înțesate de argumente de natură diversă : sînt citate documente, sînt invocate părerile altor personaje implicate în întîmplările respective, sînt consultate cărți mai puțin accesibile pentru oricine sau sînt evocate scene la care a asistat personal în compania unor oameni care i-ar putea confirma spusele. Din dorința de a ne oferi un tablou cît mai cuprinzător al perioadelor descrise și totodată pentru a ne familiariza cît mai bine cu aromele și culorile unor vremuri de mult apuse, ei se drapează rînd pe rînd în vesmintele istoricului sau istoricului literar, ale criticului literar chiar sau ale arhivarului, ale omului de lume care circulă prin sferele cele mai înalte, unde întîlnește personalități remarcabile, dar și în cele ale omului obișnuit, atent la frămîntările celor simpli și adeseori obijduiți. Scrisul lui L. Kalustian — vitriolant citeodată, tandru alteori — este de o limpezime de cleștar și are o mare capacitate de sugestie, astfel încît avem deseori impresia că am descins noi înșine în ambianțele prezentate cu atîta lux de amănunte.

Simple note oferă de cele mai multe ori o lectură pasionantă. Autorul nu se sfiește să redeschidă dosarul unor cazuri celebre din istoria noastră și să le analizeze din nou, cu migală și obiectivitate, la mulți ani după ce ele au stîrnit vîlvă și au fost socotite definitiv clasate, conchizînd că uneori a fost vorba de o judecată pripită din partea contemporanilor grăbiți sau rău intenționați, dornici să coboare de pe piedestal o glorie a momentului. De pildă, paginile despre C. Stere — „omul din furtuni", ne înfățișează într-o altă lumină decît cea obișnuită pe autorul romanului **În preajma revoluției**. Captivanta reconstituire a meandrelor străbătute de destinul acestuia îl transformă într-un erou absolut fascinant al unei drame zguduitoare.

Printre alți ilustri convocați la această „masă a umbrelor" se află Ion Creangă, Titu Maiorescu, Paul Bujor, Nicolae Iorga, Ion Agârbiceanu, Tudor Arghezi, Martha Bibescu, I. Al. Brătescu-Voinești, Otilia Cazimir, Mihai Codreanu. Pentru fiecare, L. Kalustian găsește un cuvînt plin de simpatie, dintr-un respect pe care îl poartă valorii, indiferent în ce domeniu s-ar manifesta ea, ca un semn al puterii omului de a-și depăși condiția efemeră.

Dar scopul acestor „Simple note" nu este numai acela de a informa cît mai corect despre întîmplări și protagoniști din alte vremuri, de a repune în drepturile firești pe unii sau de a mai șterge din falsa poleială a altora. Însemnările lui L. Kalustian exprimă deseori zbuciumul unei conștiințe care și-a scrutat cu atenție veacul și dorește ca fărădelegile acestuia să nu se mai repete niciodată. „Cum se pot apăra în viitor umanitatea și civilizația de primejdia handicapaților lăuntrici, a estropiaților cu sacerdotale cocoașe cerebrale și sufletești, ca să nu se mai repete niciodată ceea ce a fost cu putință de atîtea ori ?", se întreabă el cu îngîndurare. Și cartea lui caută să dea un răspuns în legătură cu modul cum poate fi omul apărat de o istorie care i-a fost în atîtea rînduri potrivnică.

Simple note este o mărturie-avertisment.

GEORGE ARION

● avancronica ●

„Caietele Eminescu" de la Viena

Traducerea integrală a notelor de curs în limba germană ale lui Mihai Eminescu la Universitatea din Viena este întreprinsă pentru prima oară de lectorul universitar Mariana Petrescu de la catedra de limbă și literatură germană a Facultății de filosofie și istorie, Institutul de învățămînt superior Sibiu. Lucrarea aduce un surplus de informații asupra perioadei de studenție și a formării personalității poetului în acea perioadă. S-ar crede că totul era cunoscut, și totuși...

— Tovarășă Mariana Petrescu, cum decurge descifrarea ?

— Cuvîntul descrie exact natura muncii colectivului nostru. În adevăr, acțiunea este ceva mai dificilă decît pare la prima vedere, ceea ce explică poate și faptul că, pînă acum, notele sale de curs în limba germană, nu au intrat încă, în integralitatea lor, în circuitul istoriei literare. Printre manuscrisele eminesciene predate acum vreo 80 de ani Bibliotecii Academiei de către Titu Maiorescu, 23 conțineau note și însemnări în germană. Dificultățile traducătorului provin din aceea că ortografia folosită de Eminescu în 1870 nu mai este cea de azi, scriitura (Deutsche Schrift) a suferit și ea schimbări, fără a mai vorbi de inserț particularitățile autorului, de sistemul de prescurtări, de „stenografia" sa personală. Întîlnim și cuvinte ilizibile, scrise cu pana de gîscă sau cu creionul ! O operație preliminară pe care a trebuit să o facem a constat în transliterarea din alfabetul gotic în cel latin. Iată de ce încheierea lucrării va mai cere timp.

— O parte din textele traduse au început să apară în revista „Astra", cu fotocopii, dar între timp ați mai descifrat și alte manuscrise care nu au văzut încă lumina tiparului, lucrați la al doilea Caiet, de 180 de file. Au ieșit elemente noi legate de biografia lui Eminescu ?

— Desigur, nu poate fi vorba de o noutate absolută. Oricum, notele pe care le traducem oglindesc în mod direct și nemijlocit gîndurile studentului Eminescu, aspirațiile lui științifice și literare. Firește, scriptele universității, foaia matricolă indicau clar la ce cursuri se înscrisese, dar acum lectura notelor de curs ne oferă o imagine cu atît mai exactă a preocupărilor sale din acea vreme cu cît caietul conține și comentarii, schițe, desene, notații pur personale. Rămîi uimit de orizontul larg, de vastitatea preocupărilor foarte tînărului Eminescu : de la filozofie — nu numai Schopenhauer, ci și Schelling, Kant, Fichte, Franz Baader — la egiptologie, drept și istoria dreptului și a filozofiei, anatomiei... Am tradus numeroase notițe de anatomie, precum și însemnări făcute de Eminescu în clinică. Cît privește egiptologia (pentru a nu da decît acest exemplu), setea lui de cunoștințe este atît de mare încît notează dinastii și faraoni atît de neînsemnați încît nu i-am găsit în enciclopediile ce ne stau la dispoziție. Se degajă din Caiete impresia — confirmată dealtfel și de alte izvoare — că autorul se dorea pe atunci mai mult om de știință decît scriitor.

— Și totuși, scriitorul...

— Am găsit un text destul de amplu în limba germană, care va apărea apoi tradus (aproape cuvînt cu cuvînt) în nuvela „Cezara". Nu știm cui aparține, Eminescu nu a dat nici o indicație bibliografică, dar e clar că versiunea germană a premers textului românesc. De menționat și un alt fapt, neglegat de preocupările spirituale ale poetului : în perioada imediat premergătoare declanșării bolii, parcă se schimbă și scrisul... În caiet apar și poezii în limba germană, și nu știm încă dacă autorul este Eminescu sau nu. Aș vrea însă să revin asupra notațiilor cu caracter pur științific. Frapează multilateralitatea și adîncimea preocupărilor : alături de cele mai variate probleme de istorie — formule algebrice, date amănunțite privind eclipse, poziția Soarelui, a Pămîntului și a Lunii, paralelogramul forțelor din mecanică, însemnări detaliate privind geologia, formarea diferitelor straturi, roci și — surpriză ! — însemnări din literatura americană contemporană (lui Eminescu). Toate aceste elemente — și multe altele despre care nu am vorbit — se cer prelucrate și interpretate de specialiști ; după terminarea laborioasei traduceri, ea își va găsi locul în „Opere complete", aruncînd noi lumini asupra anilor petrecuți de Eminescu la Viena.

LIONEL NIȚESCU

POEZIE

Lumea fetiței Gu

Carte pentru fata Gu, o fetiță cum ești tu, de **Daniela Crăsnaru** (Editura **Ion Creangă**, 1982, copertă și ilustrații de **Maria** și **Mihaela Constantin**), ne obligă să subscriem unei mai vechi și unanime opinii, potrivit căreia drumul spre inima copiilor cititori nu este, cum s-ar crede, la îndemîna oricui. Și se crede virtos, din păcate, că e destul să-nșiri cîteva cuvinte-mbolmojite și-nghesuite ca vai de capul lor, că nici nu prea pot fi citite, într-atît sînt împiedică limba în ciudatul lor ritm și-n și mai ciudatele lor rime, și, cu ajutorul unor desene parcă azvîrlite cu lopata și colorate-n fugă, parcă între două trenuri, cartea de versuri pentru copii e gata! Astfel de cărți, în micile biblioteci ale copiilor, arată ca noi-nouțe, de parcă nici n-au fost atinse, deși copiii le-au citit și le-au privit desenele. În schimb celelalte cărți, preferatele, cele pe care copiii au simțit nevoia să le reia, să le recitească și să le studieze în amănunțime desenele, ei bine, acele cărți arată ca un drapel purtat pe meterezele unei redute. O astfel de „tristă" soartă o va avea, sîntem siguri, și cartea Danielei Crăsnaru, întrucît „poeziile fetiței Gu" se-aseamănă, prin reușita lor, cu alte cîteva minunate rostiri pe limba poeticească, rostiri ce pot fi întîlnite în **Cartea pentru fetițe vevereițe și băieți vevereți** de **Constanța Buzea**, sau în volumul **Întîmplări din grădina mea** de **Ana Blandiana**, ori în **Cartea de recitire** a poeților **Nichita Stănescu** și **Gheorghe Tomozei**. Ne aflăm, după cum se vede, în fața unor cărți ce poartă semnătura unor prestigioase nume ale poeziei noastre contemporane, poeți care, în joaca lor de-a rosti gînduri și senzații despre lumea înconjurătoare, nu s-au sfiit să vadă această lume prin ochii copiilor, așa cum au făcut-o înaintea lor, **Tudor Arghezi**, sau **Gellu Naum**, sau **Nina Cassian**.

Dar ce înseamnă a vedea lumea, în versuri, prin ochii copiilor? A răspunde unei astfel de întrebări, a lămuri doar cîteva din multiplele ei fațete, ar însemna să purcedem la o dezbatere de proporții, la care să participe atît scriitorii, cît și specialiștii, înțelegînd prin specialiști nu numai criticii literari, ci și pedagogii, editorii cărților pentru copii, părinții, ba chiar și copiii.

În ceea ce ne privește, referindu-ne la cartea Danielei Crăsnaru, vom preciza că ne-au încîntat, cu precădere, prospețimea metaforelor, căldura, simplitatea și șăgălnicia dialogului, dar mai ales sinceritatea unei uimiri pe care poeta, alături de fetița GU, o trăiește în descoperirea lumii înconjurătoare, o lume care, grație versului, este lumea de zi cu zi, dar, în același timp, este și altceva, un tărîm plin de frumusețe și taine. Astfel, în limbajul fetiței Gu, totul se numește gu: Dacă vrei lăptic spui gu / dacă nu vrei, nu spui nu / spui tot gu, dacă ți-e somn / gu-gu-gu dacă ți-e frică. / Pare-mi-se Gu se cheamă / toată lumea ta pitică. / Cum se spune-n limba ta / „fată boabă de mărgea?" / Gu, desigur, ce-ntrebare / răspund ochii dumitale". Iar în clipa în care, ca orice fetiță, fata Gu mai și plînge, poeta inventează un astfel de interogatoriu: „Ce să-ți dau să nu mai plîngi? / Doi arici cu țepii mici, / doi pisoi cu labe moi / sau un strop de lapte dulce / lacrimile să se culce?" Intrată în jocul acestui dialog în care recompensa poate fi de orice natură, minunata fetiță Gu va răspunde: „Vreau trei stele bine coapte / ca să le mănînc la noapte." Același vers ușor de rostit și încîntător prin ingeniozitatea, atît de proprie lumii copiilor, prin care este definită lumea, se arată a fi și descrierea unui pisoi : „O Pisică-pui e-un ghem / care vine dacă-l chem / e un bulgăr de nînsoare / cu codiță și picioare / cu pernuțe și cu gheare. / Bea lăptic cum bei și tu / însă zice miau nu gu. / Chiar dacă e foarte mică / nu s-a pomenit vreodată / o Pisică-pui peltică". Dar iată, în același sens, al descoperirii lumii, metamorfozele pe care le cunoaște, grație metaforei, descrierea unui fluture: „Floarea asta parcă are / fundă-n creștet. Nu-i așa ? / Nu știam că-s Flori-cu-Fundă / roz și bleu din cattfea! / Funde mov cu picățele / roșii, străvezii, tărcate / și pe unele din ele / desenați doi ochi uimiți / cu puf alb împrejmuiți. / Zici că-s Flori-cu-Funde. Nu?"

Și exemplele de astfel de versuri ar putea continua, dar punem punct acestor succinte considerații apreciind ca foarte reușite desenele ce luminează prin gingășia lor, paginile acestei excelente cărți.

VICTOR NIȚA

• CAP LIMPEDE

Un joc serios

Ultimul album al formației F.F.N. — „Un joc", imprimat de „Electrecord" — ne propune o întîlnire cu un grup bucureștean care are, de fapt, o existență de... cameră : membrii săi au profesiuni în afara sferei muzicii și se reunesc doar pentru repetiții ! Practicarea cu talent și seriozitate a acestui hobby — rockul — le dă dreptul, iată, să imprime un al treilea long-play. Cele 8 piese care-l compun îi deconspiră pe cei patru componenți (Cristian Madolciu — voce, Silviu Olaru — ch. bas, Gabriel Litvin — ch., voce, Lucian Rusu — baterie) ca fini degustători ai muzicii pop, fiind evidentă topirea unor influențe diverse într-un tot original. Însemnele F.F.N.-ului rămîn : ritmica de tip boogie, armoniile vocale, apelarea la chitarele reci („La ceasul cînd stelele încep să apună", „Singur"). Totuși, vechea linie lirică, exemplificată de frumosul „Un joc adevărat", este dominată acum de sonorități mai viguroase — „Rock'n' roll", „Vom rămîne veșnic tineri" ; cînd se încearcă combinarea manierelor — ca în „Jungla" — rezultanta sună pretențios, neconvingător. Din păcate, de pe mapă nu putem afla prea clar semnatarii muzicii și versurilor, nici cine contribuie cu mellotronul ; coperta nu se închide, și pot fi relevate erori tehnice de gravare. Defecțiuni care nu sînt datorate formației, dar care umbresc plăcerea audierii acestui bun disc : pentru F.F.N. muzica a devenit un joc serios, o pasiune statornică.

(Florin-Silviu Ursulescu)

Răscoala și chinchila

O veste bună pentru iubitorii de literatură : de curînd a apărut la Editura „Ceres" un nou volum semnat de **Liviu Rebreanu** și intitulat **Creșterea chinchilelor**. Într-un „cuvînt înainte", autorul precizează : „Cartea de față reprezintă pentru actualii și viitorii crescători de chinchile un ghid și un mijloc de a populariza în rîndurile amatorilor din țara noastră o specie extrem de valoroasă, nepretențioasă, fără miros caracteristic și care poate fi crescută relativ ușor, atît în mediul rural cît și urban. Orice crescător are șanse mult mai mari de reușită dacă, pe lîngă muncă și pasiune, acordă atenție și documentării, îmbogățirii cunoștințelor sale științifice". De-abia acum înțelegi că de fapt nu e vorba de o scriere inedită a marelui nostru prozator ci de un studiu — poate valoros, dar nu intră în competența noastră să stabilim acest lucru — datorat unui cercetător care a uitat să mai adauge măcar o inițială între prenume și nume, așa cum s-ar fi cuvenit pentru a nu crea confuzii și a respecta un ilustru înaintaș ! **(G.A.)**

Inimi și motopompe

Citîm din volumul lui Ion Chiriac. Exact așa vor cînta privighetorile. „Îl ascult și îl aud / Pe legumicultorul acela / Preocupat să înlocuiască / Motopompa folosită la irigații / Cu o inimă. / Întru împlinirea dorinței de viață / Cred că o inimă se poate înlocui / Cu orice. / „Nu cu motor merg aceste mașini, / Mi se spunea despre ARO, / Nu cu motor / Ci cu inimă" / Și, surizînd, / Cu auzul strivit / De aceste pasionante cuvinte / Vedeam urcînd muntele / O ființă de metal / Nu un ARO / O ființă de metal / Cu inimă." O inimă poate că se înlocuiește cu orice, deși ne îndoim, însă talentul în nici un caz nu poate fi substituit cu nimic. Exprimîndu-ne deziluzia provocată de această carte (apărută la Editura „Junimea") care se vrea de versuri, sperăm din toată inima că, totuși, privighetorile nu vor cînta exact ca în volumul lui Ion Chiriac. **(Gh. Andrei)**

Bietul Zdreanță!

Mărțișorul — care după mărturisirea pătimașă a lui Tudor Arghezi a fost patria literaturii sale — are nu numai dreptul, dar și nevoie de protecție împotriva stricătorilor de limbă românească ! Și iată de ce. La citiva pași de intrarea casei memoriale, împrejmuit cu un gărduț, se află mormîntul renumitului Zdreanță, prietenul tuturor copiilor, devenit, încă de pe cînd trăia, personaj celebru în literatura argheziană. Deasupra micuței movile de pămînt cu flori, în amintirea fermecătorului necuvîntător, mîna grijulie a unui biet cuvîntător a așezat o inscripție cu litere mari. Reproducem fidel : AICI ODIHNEȘTE ZDREANȚĂ / CEL CU OCHI DE FAEANȚĂ / NĂSCUT 25 MAI 942 / DECEDAT, 18 IUNIE 953 /.

Nu știm dacă în viață Zdreanță a mușcat pe cineva ; de dincolo de mormînt însă, el pare să mai apere încă livada limbii române de stricătorii ei prin strîndeața acestui epitaf care îi arată mai abitir decît cu degetul : cu litere mari.

(Dorin Gherghinescu)

Septembrie, la radio

Deși Teatrul radiofonic are program non-stop, fiind prezent de 7 ori pe săptămînă pe posturile de radio, ne permitem să zicem că, în această lună, cînd tradiția adună, ca prin farmec, pe slujitorii scenei și pe iubitorii de teatru, el ne-a oferit o adevărată deschidere de stagiune. Întîi înregistrarea din 1953 cu **Anna Karenina** de Tolstoi în regia lui Mihai Zirra și cu o distribuție de aur — Clody Berthola, Ion Manolescu, George Vraca, Maria Filotti, Valeriu Valentineanu, Nelly Sterian, Dina Cocea, Willy Ronea, Eugenia Zaharia. Și apoi **Profil teatral : Toma Caragiu** de Mircea Popescu în regia lui Constantin Dinischiotu. Au rostit gînduri despre marele actor Valentin Silvestru, Radu Beligan, Octavian Cotescu, jng. George Bulcan, Dina Cocea, Constantin Dinischiotu, Paul Stratilat, Leonard Efremov, Ion D. Șerban, Constantin

MUZICA

S-au reaprins luminile la Ateneu

Şi în atmosfera aceasta de melancolie spre zodia frunzelor care încep să cadă, am ascultat mai întîi, sub arhitectura somptuoasă a cupolei de pe strada Constantin Exarcu, balada „Muma lui Ştefan cel Mare" de Gheorghe Dima, unul din rarii bunici ai muzicii româneşti. Şi treptat, treptat am fost prinşi în vîrtejul unor sonorităţi romantice care evocă alt veac, într-o luminoasă gramatică a armoniei şi polifoniei, într-o extraordinară aritmetică a contrapunctului. Premergător al întîrziatelor, dar profundelor explozii romantice şi clasice ale muzicii româneşti (rătăcită atît de multă vreme în cadre intime şi frecventate de elite, sau la nivel de taraf), Gheorghe Dima a dat baladei lui Bolintineanu amploare vocal simfonică şi o rezonanţă monumentală, chiar dacă limbajul muzical ne pare astăzi depăşit, iar versurile sună atît de arhaic. A fost imposibil să rămînem indiferenţi în faţa acestei lucrări de muzeu, de fond principal al muzicii româneşti, care s-a dovedit proaspătă în spirit şi în inspiraţie melodică, lăsîndu-ne senzaţia că istoria evocată ne învăluie în aerul ei curat prin ţesăturile de taină ale neamului. Adina Iuraşcu, o voce de mezzo-soprană cum n-am mai auzit de la Zenaida Pally şi Elena Cernei, David Ohanesian cu o voce mai limpede şi mai caldă ca oricînd, au reprezentat în concert destine istorice iubite încă din primele clase primare, pe fondul sonor al unui cor cîntînd parcă în tradiţia şcolilor Astrei.

Concertul numărul 2 pentru pian şi orchestră de Prokofiev a adus în faţa clapelor un pianist cu înfăţişare fragilă, chiar gracilă, cu un surîs dezarmat, de adolescent întîrziat. Atacînd prima cadenţă de largă întindere din concert, Jerome Lowenthal s-a dovedit a fi elegant şi distilat în gest pînă la coregrafie, cu o tehnică atent şlefuită, impetuos, impulsiv chiar, bun creator de atmosferă, bine temperat în explozîile de virtuozitate. Concertul lui Prokofiev are o tensiune şi o densitate ideatică şi timbrală neobişnuite. Îmbinînd surprinzător temele clasice care ne amintesc de Borodin, de Musorgski, de Ceaikovski, de Rahmaninov, Prokofiev le traduce în limbajul acestui secol paradoxal, printr-un anume gen de agresivitate şi prin infernale fracturi de ritm. Sentimentul pe care îl transmite concertul este de poezie tristă, de sfîşietoare melancolie, în ciuda izbucnirilor şi violenţelor catifelate, a provocărilor de destin. Fiind profund melodios, Prokofiev rămîne în acest concert de început, modern prin trăirea intensă a discursului muzical, a dialogului muzical mai bine zis, prin înfruntare. Orchestra condusă de Mihai Brediceanu l-a ajutat atent pe pianist să alunece prin meandrele viforoase ale partiturii cu o discreţie şi o expresivitate tulburătoare.

În sfîrşit, Simfonia Alpilor de Richard Strauss a dezlănţuit ansamblul orchestral aşa cum nu l-am mai auzit de la memorabilele concerte dirijate de Sergiu Celibidache. Această simfonie programatică, acest poem al ascensiunii în Alpi pînă acolo unde piscurile ating înălţimea ameţitoare a bătăilor inimii, a sunat ca pentru un disc care trebuie imprimat imediat de casa Electrecord. Marele nostru om de cultură, marele nostru muzician care este Mihai Brediceanu, a pregătit minuţios şi a condus orchestra cu incandescenţă lăuntrică şi o luciditate vecină cu atmosfera pură a zăpezilor înalte. Mi s-a părut la un moment dat că orchestra cîntă în ... vis, cîntă cu ochii închişi, că ea însăşi pluteşte în atmosfera rarefiată a Alpilor prin zăpezile scînteietoare ale platourilor. Mihai Brediceanu a smuls orchestra dintr-o inerţie care o împingea spre mulţumire de sine, exerciţiu funcţionăresc şi platitudine, frămîntînd sonorităţile cu mîinile sale fără baghetă, ca un om care plonjează, cîntînd împreună cu orchestra (ei înşişi fiind numai cîntec), înlăuntrul muzicii, cu voluptate şi extaz.

ADRIAN DOHOTARU

● ecuaţii critice ●

O altfel de poezie tînără (II)

În prezenţa unui concept, vitalismul, mai cu seamă acela arhaic, în o cale expresionistă, cultivînd o viziune cosmică, voind a impune realităţii o lege spirituală, în general de esenţă tragică, „dezmărginînd" ceea ce este regulat. Nu fără tradiţie în lirica românească majoră, expresionismul poeziei tinere dezvoltă surse diferite, aceea bacoviană, aceea arhaică de felul lui Lucian Blaga, în fine un expresionism vitalist din categoria lui Aron Cotruş şi B. Fundoianu.

Cum însă prototipul istoric nu se repetă mecanic ci intră în ţesăturile combinaţii care fac, adeseori, modelul de nerecunoscut, s-ar putea vorbi cu greu în lirica poeţilor tineri de un expresionism genuin, de un compus unitar. Mulţimea producţiilor reductibile la un asemenea prototip, criticul o poate clasifica însă, fără grijă, în expresionişti „dogmatici" şi expansionişti. Întîiul e, aşadar „dogmatic" şi extatic, legitimist, al doilea e religios cu măsură, însă „protestant". Pentru „dogmatic" universul e liturgie, naturist şi integral, expansionistul vede lumea ca un fragment demoniac în mişcare, cu neputinţă de clasificat. Poezia este, pentru cei dintîi, un produs, în vreme ce al doilea e imaginează în chipul unui proces fără epilog. Prin raport la tradiţie „dogmaticul" vine din Blaga, din Adrian Maniu şi din Voiculescu, în vreme ce al doilea are drept stindard pe Arghezi, pe Bacovia şi pe Cotruş.

Un expresionist „dogmatic", clarificat în direcţia unei lirici aforistice de esenţă intelectuală, este Grigore Georgiu. Poetul debutase, dealtfel, cu „Veac adînc" (1978), îndreptîndu-se „cu orice preţ spre obîrşii", voind, ca expresioniştii, să revelieze un profund „eu colectiv". El cînta, de aceea, un principiu inefabil, un sol de expresionist apeiron, slăvind „legile" arhaice, obsedat, în general, de „integral", de „margini", de „mările dintîi", de ancestralul durabil. „Măsura lucrurilor" (1983) a întărit această filosofie, cu diferenţa că poetul investighează acum umanul originar. Ceea ce era mai înainte tulbure şi răspîndea în spirit ecouri de neînţeles a luat acum înfăţişarea unor norme imperisabile la vremile vremii ; arhaică în debut, lirica lui Grigore Georgiu s-a „grecizat" aparent, căci în „Grecia" filosofilor poetul vede o parabolă a dogmaticii satului paradisiac arhaic pe care, spiritualiceşte, l-a pierdut. Nu altfel s-a metamorfozat lirica lui Felix Sima, poet manierist şi un remarcabil minulescian modern în „Cineva mai tînăr" (1977), expresionist didacticist, mai apoi, în „Înfriguratul fierbinte" (1980). Un lung poem epic de aci, cu răsuflarea grea a creaţiei solemne, descrie un moment din biografia unui artist, Peter Mare, un vitalist michelangelesc voind a concura geneza, asistat de un ucenic extatic. Peter Mare se porneşte o ciopli o pădure, transformînd-o într-o umanitate de ficţiune, într-un popor de statui. Sfîrşitul „operei" este şi sfîrşitul vieţii, poetul a raţionat ca un expresionist aşezînd spiritul uman în prelungirea unui inefabil spirit universal naturist şi a cîntat biruinţa gîndului asupra fizisului haotic.

Un „dogmatic" este şi Ion Boroda („Scrisori din Salina II", 1983) ; poetul ar voi, în versuri ţiituite, să se contopească, adînc cu un principiu suprasensibil, înţeles ca „descoperire". Căzut în „durere trupească", spiritul are „gesturi de clown" (reacţie expresionistă) în acel timp, arghezian, de „tîrziu fără nume". Unic „psalmist" al poeziei tinere, Ion Boroda vine şi el cu un accent inedit.

„Expresionişti dogmatici" sînt şi cîţiva poeţi încă fără volum, premiaţi însă cu ţelurile prilejuri, de găsit în antologii colective adeseori mult mai interesante decît acelea conţinînd poeţi „consacraţi". Aurelian Titu Dumitrescu e un poet apodictic şi oracular, un exaltat al „poetului" înţeles ca un principiu universal, înregistrînd din lumea fenomenelor tot ce este ireductibil, adînc, sonor, cu neputinţă de acceptat de către materiile coruptibile. Lirica lui derivă din viziunile grozave, ale poeţilor expresionişti cu ochi universal, unde se oglindesc marile fenomene ; poetul vede noianuri şi neguri, ceruri şi imperii, prăbuşiri, vocea lui e un „strigăt". Materia a cîştigat un glas esenţial, poetul vede în obiecte-esenţe, icoane — în pereţi, flori şi sălcii în altare, „arborele din Micene" rămas în arborele de azi. El deduce reminiscenţele unui rit şi ale unor lumi dispărute, asemeni unei ferigi cuaternare închisă în zăcămîntul de cărbune. Poetul e arhaic şi expresionist prin aceea că ancestralia reverberează în el, drama pe care o exemplifică nu e a unui individ, ci a unei lumi care şi-a lăsat urmele vii în cronologie.

În cele mai bune specimene ale ei, şi lirica lui Voicu Olari este de cea mai pură extracţie expresionistă. De la aceasta, şi mai cu seamă de la Georg Trakl, el a învăţat dicţiunea sacerdotală şi melodioasă, „misterul" imagist. Lumile lui sînt „bătrîne" şi „nopţatice," nişte „grădini" secrete fără vegetaţie. Spaima, maladia misterioasă, teroarea fără obiect stăpînesc pe poetul locurilor „unde nu se întîmplă nimic", un bacovian care multiplică destrămarea.

Absolut meritorie, poezia lui Nicolae Mircea Benn („Ut pictura poesis", în „Caietul debutanţilor", Ed. Albatros, 1979) este a unui expresionist pentru care supunerea la „instinct" înseamnă abandonul individualităţii. El vede erotica şi moartea în gemelaritatea lor naturală, slăvindu-le cu toate acestea într-un extaz al legităţilor cosmice şi al luminii finale. Pentru Nicolae Mircea Benn totul e răsfrînt în tot, conform unei consubstanţializări miraculoase, metamorfozele văzute de el nu fac decît să dogmatizeze filosofia acestui baroc înspăimîntat de extincţie. Toropirea în iarbă e un asemenea exerciţiu de letalitate simulată, „descîntecul" voieşte să impună văzutului realităţile imaginaţiei. O corespondenţă cosmică absolută stă la baza poeziei lui Nicolae Mircea Benn, şi această idee e tipică pentru expresionistul dogmatic.

„Cîntoarele naivului" de Theodor Purice („Caietul debutanţilor", Ed. Albatros, 1978) conţine o nu altfel de poezie expresionistă. Aşa-zisele tablouri „naive" ale lui Theodor Purice sînt, în o mai atentă privire, nişte zugrăveli în pastă groasă, poporană, de un expresionism ţărănesc care combină ritul cu cosmicul : „o, mirele disperat cuprinse dealul / cu ea cu tot coborînd / cu nuntaşi cu tot / căderea peste ei stele, verbe / şi busuioc / printre cărunţe în poienile dealului / coboram stoluri de păsări / cu raze de soare în cioc". „Adolescenţă" exprimă atracţia şi deopotrivă oroarea de „masificare", poetul cultivă, în definitiv, un tipic mit catastrofic de tipul icarian. O dezlănţuire a herghelliilor este expresionista „dezmărginire" ; reminiscenţele blagiene au pătruns în această pastă curat naivă, ca de strîmbă icoană pe sticlă.

Ceea ce unifică pe aceşti poeţi, care nu sînt reductibili stilisticeşte la o voce comună, este, sub aspectul conţinutistic, încredinţarea într-un principiu imperisabil, de cele mai multe ori arhaic, într-o lege morală care lucrează în om şi în natură, într-o imanenţă cosmică în faţa căreia istoria propriu-zisă e doar o lucrare de arhei inefabili. Amplificarea eului, în ideea unei dezmărginiri, înţelegerea mecanismelor lumii ca un sol de legi inatacabile, optica de felul subiectivităţii universale — iată în ce constă, pe scurt, expresionismul „dogmatic" al poeziei tinere.

Mai apropiaţi de avangardele „latine" sînt expansioniştii. De „Viaţa fără nume" (1980) se ocupă, într-o remarcabilă poezie, stilisticeşte imprevizibilă, Ioan Moldovan, liric al exasperării condiţionate de o lume agresivă, ale cărei forme în continuă rostogolire confirmă, haosul. Aerul de suprarealism de aci este însă inexact, poetul cîntă, în fond, marile viziuni spirituale care hrănesc o materie în clocot. B. Fundoianu, din „Privelişti", a fertilizat în chip pozitiv această poetică. Frica, stările inefabile, senzaţiile dureroase extreme sînt, alături de simţămintele „anonime", expresioniste.

Solidarizarea anxioasă cu puhoaiele umane e şi în „Hipermateria" Magdalenei Ghica (1981) : „Faţă în faţă cu tine, războiul mondial al lui Este cu / Poate cu Trebuie a nu fi, / O singurătate totală, alege, tu împreună cu tine, dezbrăcat / în mijlocul mulţimii / A vorbi ! ori a scoate în văzul tuturora, în lumină, / viscerele însingerate ale zilei de azi : ale mele, ale /tale, ale noastre" ca şi un activism furibund cu exaltarea manualităţii. Un straniu aer futurist, de extaz religios în faţa maşinismului, impresia de „viaţă totală" sînt în general expresioniste. Incoerenţa lirică a lui Cornel Brahaş („Caiet cu poezii", 1981) slăveşte „ruga" de la „sfîrşitul secolului", fugind de „veştile de peste hotarele trupului", interpretate ca „formule perverse" care sting reverberaţiile „strămoşilor". Temele expresioniste se văd, ca şi, dealtfel, teroarea de citadin pe care poetul o profesează curent. Dramatica poezie a lui Mircea Bârsilă („Obrazul celălalt al lunii" 1982) este expresionistă prin vocabularul brutal de unde în fond derivă marile viziuni, de un ermetism rustic şi de unde eul liric coboară în ritualistica populară (paparude, şerpii iubitori de „mirosul dulce de lapte", vîrcolacii) şi în oracular. Expresionistă pare a fi şi ideea determinaţiilor generice, căci lumea este alcătuită, în optica lui Mircea Bârsilă, din reţele în care totul răspunde în tot.

Curioasă în această categorie de „expresionişti" de toate calibrele este mai cu seamă prezenţa unui număr de poeţi, dedaţi temporar unui exerciţiu „tradiţional", însă cu corective de ordin imagist, a căror lirică mai recentă cultivă un expresionism de factură intelectuală şi sumbră. O astfel de metamorfoză e înregistrată adeseori, din pricina accidentelor tipografice, într-un singur volum. „Tradiţionali" protestanţi sînt de aceea Ioan T. Morar („Îmblînzitorul de metafore", 1983), autorul, printre altele, al unei uluitoare fabule („O întreagă teorie despre imprevizibil") la gust bergsian, voind a stinge antinomia dintre real şi fictiv şi în a cărui lirică mai nouă „închipuirea" impune reguli lumii palpabile, Ioana Dinulescu („Călătorii de recunoaştere", 1983) cultivînd o poezie gongorică, însă cu flacăra violent roşie, Vasile Tarţa („Imagini", 1980) cu lirica lui aproape geologică, exaltat de colectivitate, slăvind materia în expansiune. Cîte un accent expresionist, detectabil la aceştia, completează tabloul liricii tinere de acest fel — precum se vede, dintre cele mai fertile.

ARTUR SILVESTRI

● CAP LIMPEDE

Măciucă, Ion Vova, Clody Berthola, Victor Rebengiuc, Rodica Tapalagă, Irina Răchiteanu-Sirianu. Transcriem : „Cu Toma Caragiu, omul integru şi demn, harnic şi omenos ca tatăl său, de o mare sensibilitate, inteligenţă şi fineţe ca mama sa a dispărut o minune a artei. Nimeni nu va mai reuşi ca el pantomima cuvîntului. 72 de roluri din tot atîtea piese la Teatrul radiofonic, plus cele de la Unda veselă, din studiourile de televiziune şi de pe platourile de filmare — dovada muncii neobosite şi conştiinciozităţii sale profesionale. A fost un model de artist creator unitar ca stil, polivalent prin mijloace. Cel mai bun partener pe care l-am avut în toată cariera. Era capabil de o mare, nemăsurată gingăşie pe care încerca s-o disimuleze prin glumă. Am fost prieteni 30 de ani şi nu i-am putut reproşa nimic vreodată. Avea un suflet nefiresc de bun acest artist gînditor, capabil să-şi asume indiferent care rol din orice repertoriu al lumii în modul cel mai personal ; la fel de impunător în comedie, dramă, tragedie, vodevil, revistă, găsind uimitor cheia rolului şi adresîndu-se tuturor categoriilor de spectatori"... N-am mai precizat ale cui sînt cuvintele, căci noi, spectatorii săi, credem toate acestea despre Toma Caragiu, pe care îl număram printre prietenii noştri cei mai dragi. (Reghina Vârvici)

Bal la operă

Titlul de mai sus ne aminteşte un articol apărut cu mulţi ani în urmă în revista „Săptămîna", unde era analizată minuţios situaţia instituţiei noastre lirice la un moment dat. Situaţie nu tocmai fericită !

De data aceasta — după cum se arăta şi în numărul trecut al revistei noastre — Opera din Bucureşti dă impresia că se află într-o situaţie fericită, din moment ce ne oferă prilejul unui bal strălucitor de toamnă în masiva clădire plină de foaiere, de holuri, de oglinzi, de uşi somptuos decorate, cu lumini de candelabre şi în ţinută obligatorie de seară, de gală ! Balurile operelor, ale teatrelor lirice româneşti de pe vremuri au rămas în memoria citorva generaţii ca evenimente anuale demne de interes, nu numai prin prisma agrementului. Baluri la operă se mai organizează şi azi la Viena, la Londra, la New York, în Berlinul de est, la Milano etc.

Opera din Bucureşti s-a gîndit, la sugestia regizorului Hero Lupescu — devenit mare maestru de ceremonii după spectaculosul debut al mondialelor de fotbal din acest an — să organizeze întreg programul „balul de simbătă seara" pe canavaua actului doi din *Liliacul* de Johann Strauss, avînd ca pretext chiar balul din casa prinţului Orlovschi. Prilej de a cînta şi de a dansa în toate stilurile, începînd cu valsul şi terminînd cu, să zicem, rock-ul. Tonul dansurilor îl va da ansamblul de balet al operei. Corurile vor fi pregătite de maestrul Ştefan Olariu. Orchestra va fi condusă de toţi dirijorii operei : Litvin, Trăilescu, Petrovici şi Anca. Teatrul Naţional din Bucureşti îi împrumută în reprezentaţie pe actorii Mircea Albulescu, Rodica Popescu, Mihai Fotino şi pe Florin Piersic — un mare amator de muzică de operă. Vor cînta Herlea, Teodorian, Silvia Voinea, Lucian Marinescu, Ion Stoian, Cristian Mihăilescu, Cleopatra Melidoneanu şi Dorin Teodorescu. (Aron Demide)

În apărarea limbii noastre !

Un admirabil eseu scrie Fănuş Neagu în numărul din 25 septembrie a.c. al revistei „Luceafărul", intitulat „În cuprinsul limbii române". Articol de atitudine împotriva tuturor acelora care ignoră valoarea limbii materne, care o trădează, care o sfîşie, o îndoapă cu ineptii, cu formule barbare, o sărăcesc, o aplatizează — din prostie, incompetenţă şi incultură. Într-adevăr, devine un pericol limbajul amorf, limbajul depersonalizat, limbajul lipsit de imaginaţie şi de inteligenţă, promovat atît de unii dintre noi cît şi de mijloacele de exprimare ale opiniei publice, în ziare şi reviste (chiar literare), în emisiuni de televiziune etc. Dar faptul că limba română a devenit mai săracă decît, zice Fănuş Neagu, imediat după război, e doar rezultatul unui anume mod păgubos de a înţelege predarea limbii române în şcoli şi a unui anume mod de a o respecta în viaţa de toate zilele şi în relaţiile dintre noi. Lipsa de imaginaţie şi de cultură poate duce la un limbaj amorf şi periculos de pauper. Dar cînd puterea de imaginaţie şi de asociaţie a ideilor e amendată încă din şcoală, cînd limbajul e tehnicizat sau atacat de snobism şi de cosmopolitism, afectate sînt mai ales generaţiile care vin după noi, generaţiile tinere care se pot trezi... fără cuvinte în faţa problemelor unui secol următor mai „abominabil" decît acesta ! Fănuş Neagu luptă în articolul din „Luceafărul" împotriva proprietarilor de cuvinte în limba română şi pledează pentru un limbaj deschis, pentru o adevărată democraţie în spaţiul limbii. De aceea şcoala, spune Fănuş Neagu, trebuie să trateze cu mult mai mult respect, cu mult mai mare atenţie, problemele limbii române, „creşterea" ei, care se leagă direct de „a patriei cinstire", în vremea ce societatea trebuie să o apere ca pe propria ei fiinţă. (Adrian Dohotaru)

La chemarea partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu: toți, ca unul, pe frontul recoltei

Bucuria culesului, bucuria recoltei în brazda de la Fundulea. Îngrijitoarea Ana Clăpău, de la C.A.P.-ul din Dobroiești, are și de ce să zîmbească la obiectivul aparatului de fotografiat : realizările sînt mari — veniturile obținute la fel. Brigada de la legumicultură condusă de Aligu Sîrbulescu a livrat pînă la ora actuală, pe piața Capitalei, peste 2 600 de tone.

Capitala își muncește bine pămîntul

Simbătă după-amiază. Soarele stă să cadă. Sediul C.A.P.-ului din Dobroiești pare un dispecerat. Pe lîngă oamenii locului se mai află aici inginerul Fărșirșor Tudor, director general adjunct al Direcției agricole din municipiul București, și Dumitru David, președintele Consiliului unic agroindustrial Popești-Leordeni. „Nu avem multe C.A.P.-uri ca cel din Dobroiești", ne spune primul. La porumb, rezultatele au depășit nu numai cifrele de plan, dar și pe cele așteptările. S-au obținut 8 300 de kilograme de știuleți la hectar, o cifră finală fiindcă azi s-a terminat recoltatul porumbului și s-a trecut la eliberarea terenului, la conservarea cocenilor și la arăturile de toamnă. Cum se explică aceste reușite ? Una din explicații, ne povestește președintele C.A.P.-ului, Gheorghe Ghețu, constă în faptul că foarte multe întreprinderi ale Capitalei au ajutat în mod efectiv și la timpul optim nu numai cu forță de muncă, dar și cu tot ceea ce a fost nevoie. Astfel, printr-o permanentă grijă a Comitetului municipal de partid, muncitorii întreprinderilor Mecanică fină, Uzina de pompe metalo-plobusa, Filatura românească de bumbac au fost aproape zilnic lîngă țăranii Dobroieștiului. Și la legume se stă bine. Recolta la varză este foarte bună. La Moara Domnească, numai din două grădini s-au recoltat peste douăzeci de tone de varză, care au și fost livrate pe piața Capitalei. Și toț simbătă au fost culese, fiind să precizeze Mișu Sîrbulescu, șeful brigăzii de legume, ultimele sufărî ale roșiilor. Dar, la legume, odată cu ultimele cantități de tomate recoltate au fost culese și verzăturile, care noaptea vor fi sortate, și a și fost eliberat terenul (s-au strîns, într-o singură zi, peste 14 000 de araci). Așa că Mișu Sîrbulescu este pe drept cuvînt mulțumit.

Vorbind la modul general, ne arată o situație Gherghina Turcescu, primăriță comunei Dobroiești. La legume, dintr-un plan de 2 797 de tone, pînă la ora actuală s-au livrat către fondul de stat 2 600 tone. Așa stînd lucrurile, cu ce mai este de strîns de pe cîmp va fi realizată și această cifră de plan. Și fiindcă sîntem tot la capitolul cifrelor, planul la venituri, care a fost de 43 milioane, a fost de mult depășit. Dar mîndria celor din Dobroiești o constituie sectorul zootehnic. Pînă în prezent s-au obținut peste 2 000 de litri pe cap de vacă. Spus altfel, s-au predat către fondul de stat 11 000 de hectolitri de lapte. Pentru aceste rezultate, în zootehnie, încă de pe acum s-a asigurat hrana pentru animale : s-au conservat 7 200 tone de fîn, 3 600 tone de masă verde și 600 de tone grosiere. Dar pînă va cădea zăpada, aceste cifre vor crește, ca o dovadă că cei din Dobroiești încă de pe acum se gîndesc la recolta viitoare. Au fost însilozate, cum se spune, grîul și orzul, terenul a fost, în mare parte, eliberat și în cel mai scurt timp se vor termina atît arăturile de toamnă cît și însămînțările. Dar pînă atunci, cei din Dobroiești mai au încă un cuvînt greu de spus la recolta anului, aceasta demonstrînd încă o dată, că și atunci cînd biocurile sînt la numai un kilometru distanță hărnicia face casă bună cu cei care înțeleg să rămînă țăranî. Înțeleg și procedează ca atare.

„DORIM CA ȘI ANUL ACESTA SĂ OBȚINEM PRIMUL LOC PE ȚARĂ LA PRODUCȚIA DE LAPTE"

S-a întunecat demult. În ciuda acestui fapt, pe doctorul Mihai Petcu, șeful fermei numărul 10 din Pantelimon (aparține de I.A.S. Mogoșoaia), nu l-am găsit prin bătătură. Ni s-a spus că se află la gara Pasărea, pe lîngă calea ferată Constanța-Oltenița. Ne-am deplasat pînă acolo. La lumina farurilor și a lunii, Mihai Petcu ajuta la încărcatul remorcii de fîn. „Este un fîn excepțional. Puteți avea încredere. sînt copii de țăran. Cred că de cinci-șase ani n-a mai fost așa bogăție. Așa, la prima vedere, vă pot spune că pînă în momentul de față am recoltat de trei ori cantitatea pe care am realizat-o, cu totul, anul trecut. Bineînțeles, de pe aceeași suprafață. Luăm, la lucernă, și coasa a patra. Se demonstrează încă o dată că și aici, la marginea Capitalei, se pot obține rezultate bune la producția de fîn, atîta timp cît pămîntul este îngrijit și tratat cu multă seriozitate. Ce-am mai făcut astăzi ? După cum se vede, recoltăm la fîn. De dimineață și pînă acum am transportat 29 de tone. S-a lucrat și la porumb. Vă spun exact : s-au înmagazinat 89 de tone. Mîine, duminică, mai transportăm 60 de tone de porumb și 60 de furaje. După cum se știe, ciliva ani la rînd am ocupat primul loc în ceea ce privește producția de lapte pe fermele I.A.S. Ei bine, pînă acum avem realizată cifra de 3 600 de litri pe cap de vacă. Pînă la sfîrșitul anului vom ajunge la 5 000. Poate, dacă avem puțin noroc, să și depășim această cifră. În acest fel vom păstra în continuare primul loc".

„NU EXISTĂ MAȘINĂ CARE SĂ VINĂ ÎNCĂRCATĂ CU PORUMB ȘI SĂ NU I SE ASIGURE, ÎN CÎTEVA MINUTE, FRONT DE DESCĂRCARE"

Silozul de la Fundulea arată ca o adevărată uzină. În fiecare colț, să spunem așa, în fiecare sector se lucrează intens. Chiar de la intrare facem cunoștință cu inginerul Constantin Bidină, șeful bazei, pe care-l întrebăm cum merge strînsul porumbului.

— Bine. Chiar foarte bine. În ciuda faptului că în aceste ore sîntem asaltați din toate părțile, ne-am organizat din timp, așa că o mașină care intră pe poarta silozului nu stă decît cîteva minute pînă să fie descărcată. Aceasta-i, de fapt, și secretul. Nu se produc aglomerări, dovadă că numai astăzi, pînă la ora prînzului, s-au adus și s-au descărcat 400 de tone. Și nu numai atît. Dar mașinile vin cu știuleți și pleacă de aici încărcate cu floarea-soarelui pentru întreprinderile de produse zaharoase și fabricile de ulei. De cînd am început activitatea la porumb ? De joi. Pînă acum s-au adus 1 800 de tone și s-a înregistrat o medie pe zi de 4—5 sute de tone. Pe lîngă cei 30 de oameni ai bazei, zilnic am fost ajutați de peste 60 de tineri de la întreprinderile bucureștene. Așa stînd lucrurile, nu ne îngrijorează nimic. Porumb este, capacitate de primire avem, timpul ține cu noi.

O mai veche cunoștință de-a noastră, tehnicianul Ion Drăghici, care lucrează și-o viață la silozul de la Fundulea, ne precizează pe scurt și care-i situația generală. Astfel, silozul primește porumb de la patru C.A.P.-uri din zonă : de la Brănești, Fundulea, Mărițа și Belciugatele. Cel mai mult au recoltat și au livrat bazei cei din Brănești. 1 600 de tone. Așa că cei de acolo în cîteva zile vor termina recoltatul știuleților. În schimb, cei din Belciugatele, pînă în momentul de față n-au dat nici un semn de viață ?! Care-e necazurile ? În ciuda faptului că se anunță pînă la 8 mii de kilograme știuleți la hectar, porumbul are o mare umiditate. De multe ori depășește 30 la sută. De aceea s-a renunțat la panourile mari și s-au confecționat altele mai mici, prin care aerul poate circula mult mai bine. Cu alte cuvinte și acest inconvenient pare să fi fost rezolvat de cei din Fundulea.

SORIN POSTOLACHE
Fotografii de ION PREDOȘANU

Trezorerii de porumb în Teleorman

Lăsasem Bucureștiul, Videle și Roșiorii în urmă. Un alt tren aveam abia la orele după-amiezii, așa că am luat primul autobuz, autobuzul de orele 13, care făcea cap de linie la Siliștea-Gumești, satul lui Marin Preda. E și impropriu să spun sat, deoarece comuna numără 1 400 de gospodării și are circa 4 200 de locuitori dar mie-mi place să uzitez acest termen. Umblăm cu aproximările în privința populației, întrucît peste 200 de oameni sînt cei care formează grupul compact al „șantierișților" și lucrează la Pitești ori la București. În orice caz, conducătorii comunei și ai unității-pivot de pe raza comunei, care este unitatea agricolă, nu se plîng de forță de muncă. Iar este adevărat că navetiștii dau și ei o mînă de ajutor familiilor și rudelor lor, după-amiezile ori simbăta și duminica.

În fața ochilor se desfășoară cîmpia, care îmbracă haina sesului întins și numai arareori privirea rămîne țintuită de un plic de arbori, de o fîntînă deșirată, de un om călărind un măgăruș ori, uite, mai departe, culegătorii de capsule de ricin. Din el se va fabrica, ne spun cetățenii, ulei fin pentru avioane. Intrarea în sat este străjuită de plopi înalți, bine legați și în aliniament. La sediul consiliului și al unității agricole este pustiu, la propriu vorbind. Greu dăm de un om de serviciu. Toată suflarea satului este la muncile cîmpului, în legumicultură sau la vie. „Uite, bre, acolo locuiește primărița noastră". Aveam să fiu salvat. Primărița Victoria Văcăruș era acasă, la masă, fiind ora prînzului. În goana timpului, își rînduise un borcan de scrituri pentru iarnă. Tot în mare grabă ne servește cu o cafea. „De ce veniși, mă, de la păpușoi, din Deal, și nu culeseși pînă-n seară, vrei să te trimeață mîțișanul îndărăt?" Erau fraze adresate unui sătean, al cărui nume n-are rost să-l dăm aici și acum. Poate a fost o întîmplare. Ne urcăm în mașina C.A.P., iar șoferul Marian Marinescu pare din cale-afară de surprins că ne interesează multe, foarte multe amănunte despre Marin Preda. Îl liniștim cu cîteva cuvinte pe măsura „tușinuărilor" sale, cuvinte care, însă, aveau să ne coste. Nu ne-a mai dus la trenul de seară, la 6 km distanță, la Balaci. Treaba lui. Poate și a Inginerului-șef, Ionel Țăpîrică, care, de-altfel, mi s-a părut un om cu capul pe umeri. Este fiu al locului și a venit în sat cam prin '58—'59. Și-aici a rămas. Mai în glumă, mai în serios, spune că pe vremea aia se dădea „spor de sălbăticie" și ne rugă să nu scriem așta. Ba, cum să nu scriem? De vreme ce și-acum la Siliștea Gumești, se duce lipsă de specialiști tineri. Nu din acela care stau cu ochiul la mersul trenurilor și la diagramele autobuzelor. Din cele 5 ferme specializate, 3 sînt conduse de membri cooperatori. Nu e nimic rău în asta, numai că, la Siliștea, se simte nevoia de specialiști.

Ne oprim, pe moment, la sectorul zootehnic. Șirele de grosiere și finarul ne-au impresionat plăcut la intrarea în sat. Semn, ne-am zis, de buni gospodari. Este și normal că după o iarnă grea și după o primăvară la fel de grea, să fi învățat și silișteni minte cîte ceva. Vreo 50 de vite au trebuit sacrificate „din necesitate". Au colindat după fîn pe la Vlicea. Iată-i acum, avînd „stocate" următoarele rezerve pentru iernatul animalelor și pentru buna lor scoatere în primăvară: 350 tone de fîn, 1 400 tone de siloz (vor fi, în final, 2 500 de tone, ne încuviințează inginerul șef). Grosiere la discreție (din care, 50 tone de vrejuri de fasole). Numitul sector zootehnic al silișteniior se compune din 600 de taurine, 10 000 de păsări și alte 3 baterii de pui pentru carne a 10 000 serii, care se dau în vînzare. Nu stăruim prea mult în domeniu și mergem mai departe.

Firește că la ordinea zilei este „spirala" porumbului și a grîului. Vreo 150—200 de oameni erau la cules de păpușoi. Se recoltează porumbul mecanizat și manual, de bună seamă. Ne interesăm de viteza zilnică și ni se spune că excepțînd ziua de simbătă și duminică — asupra Siliștei-Gumești s-a abătut o ploaie binefăcătoare de toamnă, spre marea bucurie a inginerului șef, care „răspunde" de însămînțatul grîului. Aceste răspunderi s-au împărțit la nivel de comună. Așa că, primărița nu e prea voioasă de ploaia care, iată, a venit, deoarece se răspunde de „starea porumbului" și o să fie „împinsă" recoltarea cu o zi, două, mai încolo! Încuviințează însă că ploaia este „mană cerească" pentru grîu. Nu vom trece mai departe înainte de-a spune că media de porumb „bate", la hectarul cultivat, la 3 000—3 200 kg. ac, așa, un semn de mirare, deoarece este o zonă de sud a țării și după știința mea... De, adaugă primărița Văcăruș, noi sîntem în nordul județului Teleorman și, notați așta: nu avem nici 1 ha de cernoziom cum au, spre pildă, cei din Alexandria sau Zimnicea! În ciuda acestui fapt, care pe mine mă mîră foarte, iată că la grîu „am fost pe locul 1 pe C.A.S.C.". Între unitățile Balaci, Tecuci, Dobroiești, Merișani și Dideși (care intră în componența consiliului unic, alături de Siliștea-Gumești) trebuie reținut că silișteni au realizat o medie la grîu de 3 250 kg la ha! O medie bună, cum ziceam, însă, eu unul, nu știu de ce, mă aștept de la aceste unități din sudul țării la ceva mai mult. Pentru că, în Ardeal, în zone colinare s-au realizat, în anul acesta, astfel de producții medii la grîu. Oricum, e bine, e foarte bine că în „bătălia" pentru porumb, nu se uită și de „grîul nou", care acum se însămînțează. Din planul de însămînțări pe cempanie, de 1 400 ha, silișteni au însămînțat vreo 350 ha (cereale de toamnă și plante furajere). Lucrările de pregătire a terenului merg mînă în mînă cu însămînțatul propriu-zis. Dealtminteri, secția S.M.A. are în componență 40 de tractoare. Vom reține însă doleanța conducerii comunei și a unității agricole adresată, de data aceasta, I.T.S.A.I.A. — Teleorman. E mare nevoie de măcar 3 mașini la transportat porumbul! Viteza zilnică la recoltat ar putea astfel spori cu 20—30 ha la zi. Căci altfel, porumbul, conform indicațiilor, nu e permis să fie recoltat și lăsat în cîmp, în vrac. Iar forță de muncă manuală și mecanică, spre binele lor, la Siliștea este cu prisosință.

Am umplut aproape un carnețel cu însemnări despre Siliștea-Gumești, căreia nici prin cap nu-mi trece de ce unii-i spun acum Siliștea Nouă. Parcă satele noastre n-ar fi toate noi sau înnoite în anii din urmă. Cînd i-am propus primăriței Victoria Văcăruș ca satul să poarte numele lui Marin Preda, ne-a spus să există preocupare pentru a crea o casă-muzeu Marin Preda.

Între timp, facem o vizită la casa cu numărul 860, din Siliștea-Gumești. Aici locuește fratele lui Marin Preda, Gheorghe Călărașu. Nevastă-sa este plecată „la împrăștiat superfosfat, la colectiva". El este acum pensionar, după ce, peste 20 de ani a lucrat la „Grupul de șantier 3 din București. Și el venise însă din Deal de la culesul porumbului. Unii erau la cusă în Deal, alții la Pastrama, alții la Șanla.

...E seară de-a binelea. Afară ploaia răpăie pe acoperișuri. Iar șoferul Marinescu nu mai vine și s-a dus naiba trenul așta. Ne întreținem la o țuică și boambe (înțelegeți corcodușe sau zarzăre, cum dorîți). O licoare pentru zei, făță de horînca noastră trăsnită, din Ardeal, care „întunecă mărgele", vorba poetului. Drumul de întoarcere: Balaci, Zimbrească, Berca, Răcari, Roșiori, Videle și București, pare foarte lung, acum „la întors acasă". De-atîta mers pe jos, de-atîta umblet, sumi că mă dor al naibii picioarele. Ultimele sute de metri, din Basarab la Gara de Nord, le-am făcut țiriș-grăpiș. Credeam că, ajuns la sudele mele, voi dormi buștean, neîntors. M-am înșelat. Prin fața ochilor se perindă chipul lui Marin Preda, cel din fotografia atît de expresivă a lui V. Blendea. Ochii aceia isoditori și-acum mă urmăresc.

DORIN SALAJAN

Teatrul Național — un teatru deschis?

(urmări din pagina 9)

CONSTANTIN CUBLEȘAN

ale dramaturgiei, fără a exclude însă experimentul, în cel mai bun și nobil înțeles al cuvîntului.

3. Nu cred că trebuie să facem vreo deosebire între piesele care au acces pe scenele Naționalelor și piesele ce au acces pe celelalte scene. Bine ar fi ca Teatrele Naționale să fie acelea care să lanseze și să impună, de regulă, în peisajul nostru teatral titluri și autori noi (Naționalul clujean s-a străduit în ultimii ani și nu fără rezultate mulțumitoare în acest sens). Din păcate însă, o mulțime de alți factori — și nu aș zice în ultimul rînd extraartistici — te conduc spre titluri mai puțin semnificative, spre autori mai comozi, realizînd astfel spectacole de serviciu, care sînt programate a face anumite servicii, și astfel profilul teatrului cunoaște oscilări de la o stagiune la alta, absolut normale în fond, în condițiile unei dinamici culturale atît de marcante. De fapt, la Cluj-Napoca, în ultima stagiune ne-am îndeplinit parametrii de plan cu piese românești de actualitate, de bună calitate. Acestea au contat în primul rînd pentru noi în politica repertorială, de a forma un adevărat public de teatru, un public profesionist, și ne bucură să-l putem numi astfel pe cel clujean. Piesa românească cea mai căutată de public este aceea care vorbește sincer, deschis, curajos, despre problemele lui de azi, în care se regăsește cu idealurile sale, cu tristețile și bucuriile sale de fiecare zi. Evident, fără rabat la calitatea artistică.

4. Scenele Teatrelor Naționale cred că trebuie să fie adevărate laboratoare de desăvîrșire a artei actoricești, regizorale etc., nu numai pentru tineri. Cred că pentru un tînăr mai ales, perspectiva de a ajunge să joace pe scena unui național trebuie să fie un ideal suprem. Dar, de fapt, nu este așa. Tinerii de azi visează să ajungă prin orice mijloace, la Teatrul Mic, la Teatrul de Comedie, la Teatrul Nottara, la Teatrul Giulești, la Teatrul Creangă, chiar la Teatrul Tănase ori la Teatrul Vasilescu din Giurgiu cu o sală de spectacole în București, chiar și la..., chiar și la... numai să fie cît mai aproape de platourile televiziunii, ale cinematografiei... Există o casă de filme care nu funcționează în numerotarea celor 5 Case de filme românești. De ce n-ar putea ființa aceasta la Cluj, la Iași, la Craiova ?! Și să vedeți atunci cum vor crește cotele teatrelor de provincie, ale Naționalelor din provincie ! !

5. Publicul nu se formează într-o stagiune sau în două. Pentru a-ți forma un public de teatru este nevoie de ani de zile de muncă, de preocupare asiduă în acest sens. Publicul clujean, de pildă, nu mai este azi același cu cel de acum zece ani. Devenind un mare centru industrial, Clujul a înregistrat o adevărată infuzie de tineret, dar un tineret de o pregătire culturală și artistică medie, care trebuie adus spre teatru altfel decît cel universitar. Aceasta nu înseamnă însă rabat la calitate, coborîrea ștachetei, dar nici nu înseamnă aventurarea în experimentări și teribilisme de dragul modei. Un astfel de public trebuie apropiat de teatru printr-o serie de spectacole pe care el să le prindă, să le accepte, să și le însușească, să prindă gustul de a veni la teatru. Trebuie să fie de fapt spectacole școală în formarea criteriilor estetice de apreciere. Cred că ultimele două stagiuni, (chiar dacă unii critici de teatru mai subtili ne-au urechiat pe ici pe colo în presă pentru spectacole prea sumințl), spun deci, ultimele două stagiuni clujene s-au fixat pe această idee și rezultatul este că azi publicul a început să meargă din ce în ce mai sigur pe mîna noastră, să ne urmeze, umplînd sălile la piesa românească de actualitate, dar și la Shakespeare, la Tennessee Williams, la Molière, la Feydeau etc.

6. Fără îndoială, ca să existe, ca să fie un teatru viu, Naționalul trebuie să rămînă deschis spre toate formulele de teatru, spre toți autorii dramatici, indiferent din ce grupări fac ei parte. Este o condiție fundamentală de a exista fără a fi dependent de o mișcare sau alta a ideilor teatrale, rămînînd mereu el însuși, personalitate vie, activă, în peisajul teatral al țării.

7. Evident, nu ! Dar nu numai din vina lor !

MIRCEA RADU IACOBAN

se constituie politica teatrală a marilor scene ? Iată cîteva (cunoscute) criterii. Primul : păstrarea marilor valori, validate în timp și înscrise în tezaurul artistic național (motiv pentru care programăm în continuare „Chirița în provincie", spectacol ce ține afișul, la Iași, de 130 de ani ! !). Apoi, readucerea în atenție a textelor din fondul de aur al dramaturgiei clasice românești. (Aici s-ar mai cuveni un supliment de argumentare : vorbim în toate prilejurile cu infinit respect și adîncă prețuire despre Eminescu, dar în librării nu vom găsi mai niciodată o carte de versuri purtînd semnătura Lucea-fărului, ne extaziem în fața artei cuvîntului la Creangă — și nici cărțile lui Creangă nu le vom afla în stand decît... accidental. Așa-i și-n teatru — clasicii la loc de cinste, dar... unde ni-s clasicii? Investigațiile se epuizează în jurul aceluiași „pachet" de 10—15 piese, de multe ori obiect al demersului regizoral egocentric și, în consecință, cu prezență meteorică pe afiș. Prin permanența clasicilor eu unul înțeleg nu numai o permanență spirituală tutelară, ci și una fizică, prin prezența operei în contemporaneitate cu însăși ființa ei adevărată.) În al treilea rînd, un Național este îndreptățit (și obligat) să propună restituiri, dar mai ales să impună piese noi, în primul plan al interesului situîndu-se textele cu inserție decisă în problematica actualității. În fine, ar mai fi de vorbit despre atitudinea față de dramaturgia universală, clasică și contemporană, despre nivelul de la care un text poate interesa una din instituțiile noastre. Deci, după cum se vede, nu criteriile de stabilire a repertoriilor sînt altele în cazul naționalelor, ci înălțimea la care este așezată stacheta !

8. De regulă, Naționalele sînt scene de confirmare și mai puțin de afirmare. E bine și nu-i bine. Cele mai multe dintre piesele noi sînt lansate de către teatrele — să le spun astfel — „de rînd". Ades, Naționalele se mențin într-o anume rezervă, așteptînd validarea din partea criticii și abia după aceea procedînd la includerea textului în repertoriu. Justificată oarecum, această atitudine ascunde și destulă comoditate. Sigur că un nume nou și un text nou implică o doză de risc, dar riscul face parte din regula jocului. În stagiunea trecută am montat trei piese românești în premieră absolută ; m-aș bucura să putem menține un asemenea ritm în fiecare an. Cel mai simplu este să aștepți recomandările C.C.E.S. ori să-ți mai arunci ochii pe textele aduse de tolba poștașului — dar asta aduce a funcționarism cultural ; un teatru, și cu atît mai mult un Teatru Național, se cuvine să determine, să provoace, să se implice hotărît în destinul dramaturgiei noastre. Avem, la Iași, un cenaclu de dramaturgie, organizăm spectacole-lectură cu public, spectacole-dezbatere și, după o asemenea cernere, ideea de risc se subțiază în favoarea celei de certitudine. Cît despre partea a doua a întrebării... ehei, cîte nu s-ar putea spune ! Cam toată lumea știe „ce calități trebuie să întrunească operele dramaturgilor contemporani", o știu chiar și... dramaturgii. În locul sumedeniei de criterii în ce mă privește reții doar atît : piesa să fie născută, iar nu făcută, să mustească de adevăr și să opereze în profunzimea fenomenului investigat. Celelalte vin de la sine.

5. Lucru ciudat, dar Naționalele nu se bucură de privilegii în această privință, ci dimpotrivă ! Interdicția de a se repartiza absolvenți ai învățămîntului superior artistic la Teatrele Naționale mi se pare absolut păguboasă. La Iași, în ultimii patru ani s-a primit un singur absolvent, și acesta luîndu-și, repede, zborul către sudul fabulos în promisiuni de împlinire. Avem o trupă bună, dar, s-o recunoaștem, îmbătrînită ; mare parte din repertoriul ce ni l-am dori rămîne inaccesibil — doar n-o să jucăm Shakespeare cu Julliete de 30 de ani ! E foarte bine că se pregătesc actori pentru teatrele din România la Tg. Mureș, da-i rău că Iașul școlește în cadrul Conservatorului (cel mai vechi din țară !) doar muzicieni și artiști plastici. Nu consider normal nici faptul că toate Casele de filme se află în Capitală (de ce ?) și nici că Televiziunea utilizează la infinit cam același pluton de actori (evident) bucureșteni. O clasă de actorie la Iași, oraș ce a pregătit actori celebri (inclusiv pe... rectorul I.A.T.C. București !) ar rezolva fericit eterna problemă a stabilității actorilor în Moldova, iar descentralizarea producției cinematografice și de televiziune ar contribui nemăsurat la modificarea mentalității actorului român. Care-i densitatea de talente pe metrul pătrat de asfalt bucureștean ? Enormă ! Unii nici n-ajung să urce ani în șir pe scîndura scenei ! Cineva trebuie, odată și odată, să întreprindă acțiunea hotărîtoare, pentru a permite tuturor Naționalelor (și nu numai acestora) să intre într-un spațiu de concurență lealâ și, desigur, stimulatoare, benefică pentru arta interpretativă românească în întregul ei.

6. Avem, la Iași, un public format ; poate chiar cel mai bun public din țară. Rămîn, însă, zone în continuă mișcare (de pildă, cei 30 000 de studenți), cărora le destinăm acțiuni menite să se așeze în pregătirea actului teatral, dar și în prelungirea acestuia. Nu-i locul și momentul să detaliez ; țin să precizez, însă, că după opinia mea, tot spectacolului îi revine rolul hotărîtor.

7. Orice scenă refractară la înnoiri moare „cu grăbire". Totu-i o chestiune de echilibru și măsură. Este loc (să nu uităm că Naționalele au și săli de Studio) pentru orice experiment, dar și pentru spectacolele clădite în buna și verificata formulă clasică. Desigur, nu formula în sine asigură și garanția reușitei. Am văzut, pe ici, pe colo, actori care se cațără impecabil pe funii, dar nu-s în stare să dea viață unui personaj credibil într-un spectacol în care eroul e pur și simplu om, după cum am întîlnit actori excelenți în teatrul (să-i zic astfel) clasic incapabili să-și „dea drumul" într-o reprezentație întemeiată pe fantezie și pe modalități de expresie diferite. Soluția, deci, nu-i ori-ori, ci și-și.

De unde vreți să știu ?

CONSTANTIN MĂCIUCĂ

2. „Naționalele" trebuie să se situeze în avangarda inițiativelor de a menține în atenția publicului, a tinerelor generații, repertoriul permanent, dezvăluind în montări cu marcate atribute de modernitate factorii de permanență ai operelor reprezentative. Conspectînd ultimele șase stagiuni — succedente primului Congres al educației politice și culturii socialiste — constatăm că au fost jucate piese de Alecsandri, Caragiale, Hașdeu, Delavrancea, Davila, Mușatescu, V. I. Popa, G. M. Zamfirescu, Eftimiu, Blaga, Camil Petrescu ș.a., iar unele spectacole (Hagi Tudose, O scrisoare pierdută — București ; Apus de soare — Iași ; O scrisoare pierdută — Craiova) s-au impus atenției prin exegezele regizorale și calitatea interpretării. În același timp, înscrîindu-se într-o preocupare specifică întregii mișcări teatrale, a fost intensificată preocuparea de reconsiderare a unor piese care, din diferite motive, nu și-au ocupat locul cuvenit în repertoriu. După „restituirea" dramei Danton (Camil Petrescu) într-un spectacol monumental, Naționalul bucureștean a jucat, de pildă, Gimnastică sentimentală (V. Voiculescu), Idolul și Ion Anapoda (G. M. Zamfirescu), Ifigenia (Mircea Eliade). Comparînd înfăptuirile cu cerințele culturale, realizările nu au însă gradul de semnificație așteptat : nici prin numărul premierelor (numai 41), nici prin varietatea repertoriului (opere importante n-au reținut atenția), nici prin calitatea acestuia (unele dramatizări după Creangă, Caragiale sînt însăilări rudimentare). Deși în ultimele stagiuni situația s-a ameliorat, dramaturgia din trecut nu deține încă — după opinia noastră — ponderea necesară, iar unele spectacole — lucrate grăbit și superficial — n-au avut impactul artistic așteptat.

Contextualizat demersului general al culturii noastre, dezvoltate într-o fertilă interacțiune cu valorile artistice ale lumii, teatrul s-a impus și prin receptivitatea față de operele majore ale dramaturgiei universale, clasice și contemporane. Întemeind această răspundere culturală pe criterii de selecție mai ferme, extinzînd investigația asupra unor literaturi extraeuropene, dovedind un puternic magnetism pentru noutate, teatrele au îmbogățit și diversificat considerabil structura repertoriului. În acest demers, „Naționalele" au oferit un exemplu pozitiv cînd au optat pentru texte de primă importanță exprimînd, în același timp, tendințe majore ale dramaturgiei mondiale. Această benefică deschidere este atestată, printre altele, de reprezentarea repertoriului clasic, de introducerea în circuitul scenei a unor opere-reper precum Romulus cel Mare, Așteptîndu-l pe Godot, Generoasa Ifigenie, Velasquez, Zoo story, Sinucigașul etc., concomitent cu reevaluarea în noi interpretări a unor cunoscute piese de Camus, Mrozek, Ghelman, Nash, O'Neill etc. „Naționalele" n-au fost însă consecvente acestor principii și criterii, nesocotindu-și — nu de puține ori — datoria de a se menține în zona operelor de primă mărime, girînd și texte cu portanță ideatică minoră, facile, producînd o confuzie a valorilor. Motiv de serioasă meditație privind activitatea viitoare.

3. Impulsionarea creației dramaturgice contemporane rămîne principala obligație a unui Teatru Național care dorim să fie un fecund laborator de creație, impulsionînd elaborarea unor lucrări de înaltă ținută artistică, acoperind, într-un larg evantai de modalități artistice, problemele și interogațiile societății, încărcate pozitiv cu sensurile majore ale contemporaneității. Fără îndoială, în această acțiune sînt angajate toate teatrele, printr-o concentrare a eforturilor realizîndu-se o puternică eflorescență a dramaturgiei care impune în dezvoltarea ei un moment istorico-literar distinct. În această „competiție" de definire mai exactă a principiilor culturale, de exercitare a comenzii sociale, se așteaptă ca „Naționalele" să se remarce prin dimensiunea și calitatea programelor, prin exigența opțiunilor. „Naționalele" au înalta îndatorire de a se devota marii literaturi dramatice, de incontestabilă valoare artistică, străbătute de un viguros spirit politic.

În acest spirit, pe scenele „Naționalelor" au fost prezentate în premiere absolute piese de Paul Everac, D. R. Popescu, Marin Sorescu, M. R. Iacoban, Sütö Andras, Romulus Guga, Tudor Popescu, Mihnea Gheorghiu, Dan Tărchilă, Al. Sever, I. D. Sîrbu, Kincses Elemer și a fost consolidată, prin montări de prestigiu, valoarea unor piese lansate de alte teatre. Reluarea de către naționale a pieselor din ultima categorie este o acțiune pozitivă fiindcă în multe cazuri acestea au fost impuse atenției publice prin reprezentațiile „Naționalelor".

Două fenomene negative invită la o serioasă reflecție. Semnalez, mai întîi, că unele piese reprezentative n-au fost privilegiate de „Naționale", ci de alte teatre care au dovedit mai multă clarviziune și mai mare autoritate de decizie ; mai mult, unele din aceste piese, omologate în repertoriul permanent, n-au intrat nici pînă acum în sfera de interes a unor „naționale". Remarc, în al doilea rînd, abdicarea unor „Naționale" de la criterii elementare de exigență, tutelînd scrieri minore, volatile care nu lasă urme în dramaturgie, ci, de multe ori, goluri în bugetul instituțiilor respective. Din păcate, asemenea fenomene cu efect frenatoriu par să persiste.

4. Întrebarea vizează, de fapt, „Naționalele" din București și Tîrgu Mureș, centre în care-și desfășoară activitatea institute de învățămînt artistic superior. Practica de producție se efectuează actualmente în studiourile institutelor. Uneori, studenții sînt solicitați în spectacolele teatre-

Octombrie

Intrăm în baiele de toamnă
ca niște animale ursuze în pielile lor
ne spală aerul torențial, singele
strălucește ca o armură de prinț
mina mea te caută, umăr iubit
și obosit de așteptări
bine-ai venit pădure sălbatică
bine te-ai întors de pe mări
anii, iubite, iubitule, pleaia verbelor
pe acoperișul prăfuit al lumii noastre
ori ți-e foame, ori ți-e sete
ori ți-e dor de codru verde
nu aștepta răspuns, nu m-aștepta
iluzia toarce în ochi fire de coață
pindește în noi ca o fiară, octombrie
mușcîndu-ne în fiecare dimineață

NICOLAE DAN FRUNTELATA

Acest număr este ilustrat de artistul-fotograf A. MIHAILOPOL

lor, inclusiv ale „Naționalelor", iar cîteodată examenele de diplomă ale studenților secției de regie constau în pregătirea de spectacole cu trupe profesioniste. Aceste inițiative sporadice se cer dezvoltate într-un program unitar de integrare a studenților în activitatea productivă a teatrelor, în special al „Naționalelor". Studenții primului an ar putea face figurație în spectacole, cei ai anilor doi și trei ar putea fi distribuiți în diferite roluri pe care experiența a demonstrat că le pot susține cu succes. Contactul permanent cu viața intimă a teatrului ar întregi în mod efectiv procesul de pregătire a studenților ; participarea în reprezentații alături de actori ar contribui în mare măsură la îmbogățirea experienței artistice, evitîndu-se astfel dificultățile de acomodare a absolvenților cu viața complexă a instituțiilor de spectacol. În studiourile Naționalelor menționate ar putea fi organizate spectacole cu distribuții mixte de actori și studenți. Problema necesită o atentă examinare de către Ministerul Educației și Învățămîntului și Consiliul Culturii și Educației Socialiste.

5. Educația estetică a publicului se înfăptuiește, desigur, în primul rînd, prin spectacol și, firește, prin spectacolul de calitate. Atragerea unui cît mai mare număr de spectatori, diversificarea structurii acestora în concordanță cu structura societății, amplificarea activității în deplasare și în turneu rămîn pe mai departe probleme centrale pentru teatrele naționale. Incontestabil, în rama ultimelor stagiuni în această direcție au fost obținute rezultate superioare, relația cu publicul dobîndind amplitudine și complexitate, dar rezultatele sînt diferite de la o instituție la alta. Referindu-mă la aspectul esențial al spectacolelor în deplasare, Teatrul Național „I. L. Caragiale" se recomandă printr-o activă preocupare pentru itinerarea unui mare număr de reprezentații (în fiecare stagiune peste 170), în timp ce teatrele din Cluj-Napoca și Tîrgu Mureș (secția română) efectuează puține deplasări, nu acordă atenția cuvenită stagiunilor permanente sau microstagiunilor.

Publicațiile teatrelor reprezintă și ele eficiente mijloace de informare și educație estetică. **Caietul Teatrului Național „I. L. Caragiale"** (redactor responsabil B. Elvin) reprezintă în fond o revistă de ținută, cu 7—8 apariții pe stagiune, iar **Arlechinul** ieșean (al cărui conținut se cere mai atent determinat) este, de asemenea, o apariție notabilă. Unele caiete-program reprezintă veritabile exegeze privind arta teatrală. Jar nu este mai puțin adevărat că alteie se mărginesc să fie simple prezentări de distribuții. Posibilitățile Naționalelor privind educarea estetică a spectatorilor sînt, prin urmare, departe de a se fi epuizat, propunînd o nouă temă de meditație și de fertile acțiuni.

6. Arta teatrală, asemenea oricărei arte, are un caracter dinamic. Fidele tradiției, dar demonstrînd o comprehensivă deschidere la dinamica serilor social-culturale, „Naționalele" sînt chemate să sprijine tendințele autentic novatoare în dramaturgie, tot așa cum în spectacol au obligația de a încuraja gnose regizorale apte să îmbogățească limbajul teatral. Se aud încă voci care argumentează obligația „Naționalelor" de a cantona în formule dramaturgice și spectacologice „clasice". Un atare punct de vedere ignoră, cred, caracterul deschis al conceptului „clasic" care, de-a lungul dezvoltării artelor, și-a reevaluat continuu conținutul încorporînd viziuni și forme artistice caracterizate la vremea apariției ca „anticlasice". Studiourile Naționalelor ar putea deveni epicentrele unor fecunde căutări, ocolind însă exhibiționismele fără acoperire artistică sau care alienează semantica spectacolului de cea a dramei.

7. Publicul cere teatrului, în ansamblu, și „Naționalelor" în primul rînd, să se implice cu mai gravă răspundere în procesele de educare civică și estetică, să-și înalțe activitatea la cote calitativ superioare. În acest cadru, „Naționalele" au datoria să-și evalueze împlinirile, comparîndu-le nu cu propriile rezultate, ci cu noile cerințe ce reclamă o promptă și inteligentă restructurare a problemelor de activitate, o continuă elevare a calității artistice a reprezentațiilor. Consider că toate „naționalele" ar trebui să demonstreze o perpetuă stare de insatisfacție, atribut distinctiv al spiritului creator, cu atît mai mult cu cît unele teatre au de recuperat decalaje frapante între obligații și înfăptuiri, consecința inerțiilor și comodităților de gîndire. Am în vedere pe cele din Iași și Timișoara care, într-o vreme, au desfășurat o activitate neconcludentă. Rezultatele obținute în ultimele stagiuni sub direcția unor autentici animatori — M. R. Iacoban și Lucia Nicoară — ne dau certitudinea că aceste instituții vor deveni importante centre de acțiune culturală. Așteptăm, de asemenea, ca Naționalul clujean să-și recapete personalitatea. Naționalul din Bănie, care și-a definit, în ansamblu, programul artistic, este solicitat să evite discrepanțele valorice declarate în spectacole. Naționalul bucureștean, care-și respectă blazonul de primă scenă, are la rîndul lui multiple posibilități de ridicare a activității la mai mare altitudine. Ținînd seama de complexitatea instituției, este necesar să aibă un efectiv director adjunct artistic, funcție care nu este onorifică (dar care poate onora), ci împovărată cu mari răspunderi.

Principalul cîștig al teatrului în ultima perioadă îl constituie instituirea unui climat al valorii, iar „naționalele" sînt chemate să se angajeze cu luciditate și fervoare în acțiunea de consolidare a acestuia. Este o datorie conținută în statutul lor artistic, în obligația programatică de a fi principalele centre de animație cultural-artistică, instituții etalon ale unei mișcări teatrale care își afirmă impetuos și original forța de creativitate.

● constelația lirei ●

O fărîmă

Minunați-vă de arborii
pe care-i ning meteorii,
de dudul care ține-n picioare
doricul fir al candorii,

de aracii pe care se-nalță
corzile viței de vie,
de rîndunica roșie de mare
și de nebuna ciocîrlie,

de lămîiul devastat de arșiți
sau de surîsul ce rezistă nopții,
de brazii pipăind tăria
cînd lunecă-n adînciuri morții,

de trupul tău venind din astre,
țintind spre astre, tot mai sus,
lui prometeic, o fărîmă
din raza fără de apus.

Așa grăit-am

În marea de gheață a timpului
ca Zarathustra dregîndu-și glasul
zdrențos,
e-un luceafăr în mînă
și-un flaut mic în buzunar
așteptînd aurora
cînd șerpii se-ascundeau în șerpi,
lupii în lupi,
piatra în piatră
și timpul rîdea nemilos.

Semnătura lucrurilor

Cînd pribegesc precum priboru
pierzîndu-și în tărie zborul,
cînd mă așternu, nectar sălbatec,
pe aripa unei albine
și stupului rămîn ostatec,

cînd mă întorc din cîte-o frunză
și-abia mă regăsesc pe mine,
cînd mă întorc din dimineața
ca o spirală-n zbor, de lacrimi,
din gura stinsă-a unui păstrăv
din zgrebenii atîtor patimi,
cînd toporașii țes mireasma
ca unui vis catapeteasma,
pe coala-mi albă-abia pictată
semnează lucrurile toate,
semnează nori și oseminte,
semnează pomii-n cartea mea
surîsul tău de dinainte,
pînă și firul alb de nea
își pune urma lui de stea.

VASILE NICOLESCU

O goană

Mai bine dai cu banul : ți-alegi viața
norocul are-o roată mult prea mare
cine-a-ndrăznit să-i lasă-ntr-o
sfruntare ?, —
nebunul, indiferenții cu-n briel sub coașa...

Curg norii grei și vin într-o pîlnsoare
să stai într-o cutie ca paiața
ei, nici așa, — te trage-n degetața
chiar de-ar putea durerea să le-omoare,

înfrîngerea cu trenul de satană
pierzi ori cîștigi, — cîmpia ta solzoasă,
un cîmp este imperiul, paradisul

Și nu mai știi cum ai pornit, — o goană
mai pieră o lacrimă prizoană
ai biruit, — și nu mai ești nesclisul.

Bolți funinginoase

Dar vino iar din globul de mătase
o principesă de cași în gîndu-mi
ești și-o armură, — te privesc la rîndu-mi
gonind în zori coșmare fioroase.

Sînt prea romantic, — sufletu-mi prea
blîndu-mi
eu vin spre tine : umere sperioase
se-mbrățișare-n bolți funinginoase
o lume sfîntă-n dragoști apărîndu-mi.

Și-s mult prea bun, — căței și copilandri
îmi însoțesc pribegii pași pe stradă
cum te aștept mereu, — sînt o nînsoare
de flori de vișin și-așteind mixandri
tăria e aici smulgînd o pradă
cînd te sărut destinu-i o prinsoare.

ADRIAN BELDEANU

Arghezire

ar ghezi ghezi-mi-ar mîna
care caută furtuna
cu tunete fulgerări
și cu nori la subțiori
ar ghezi ghezi-mi-ar ochii
ce se umezesc cu stropi
poeziei sale mari
cu tăiș de premolari
ca vîrfuri de himalai
băulind băuri și văi
și acidă ca acidul
robustă precum e zidul
cum e ești să fii a fi
și-ar ghezi noapte și zi
ar ghezi ghezi-mi-ar fruntea
ce se sprijină pe fruntea
briciului de geniu bun
ca o lacrimă pe tun
ar ghezi ghezi-v-ar moartea
cînd puneți mîna pe cartea
arghezită de bătrîn
cu sufletul alb de zîn
pupa-l-aș mîna și gîndul
și-ar ghezi ghezi-ne-ar blîndul

GEORGE STANCA

Sunetul ca ființă

Spiritele, vezi bine, se-nclină în
mireasma schimbării
De parcă o turmă măruntă în pribegie
Dintr-o dată ar deschide
Un nou început printre vînturi
Spre cerul cel încă
Nepopulat.

Dar e ceva ce stărue în orice lucru,

Mai pătrunzător decît
Însăși prezența pătrunzătoare a ruginii.

Pe cînd fiecare își îngrădește, în trudă,
Tărîmul de suflet și zgardă,
Unde nici ploaia nu mai poate răzbi
Prin metalice porți,
Pe cînd totul devine prea strîmt
Pentru puterea-nfloritâ-n însingurare,

Pe cînd însingurarea
Se-nclină-n mireasma schimbării,
Mai pătrunzător decît
Însăși prezența pătrunzătoare a ruginii,

E ceva ce stărue în orice lucru !

VIOREL SIMPETREAN

La Topolog

Mă-ndepărtez de naștere ca hoții
Ca un copil de moarte mă apropii
Se odihnesc femeile planetei
Cu sînii peste ierbi ca niște dropii

Ne-aduce vegetația în sînge
Microbul grabei ca pe-un manifest
În numele insectei care plînge
Culoarea frunzei astăzi o detest

Petalele suspină-o asfinții
Te-așezi în patul lor ca o mumie
Muzeele naturii ard mocnit
Stiloul meu pe flori cu rouă scrie

Pe seve sînt gelos și pe izvor
Aș condamna la moarte zori și acte
Se duc pe șchiuri anii tuturor
Spre ghețurile albe și compacte.

ION LOTREANU

Vis de primăvară

Pădure, vrajă, ecou prelung al sufletului
Natură vrăjită, pictată în nuanțe diamantii
Tomnatic învesmîntată în nuanțe ruginii
Pădure de aramă, de fir de argint
Toamna mă aduce iar în fața ta
Cu o acuarelă și o pînză pe care încerc
A fura frumoasa ta culoare.
Cît de mult aș vrea exemplu s-ți lua
Și la oameni.
Tu ești răbdătoare și ai multă speranță
În ziua de mîine,
Căci mîine va fi iarnă, primăvară, vară
Și apoi iar toamnă
Iarna crengile-ți sînt albe, cu un alb puf
de nea.
Primăvara muguri mulți pe creanga ta,
Verde ești pădure toată vara-ntreagă.
Toamna ești cea mai sclipitoare
În nuanțe de aramă, aur și de argint.
Cîte anotimpuri ta rabzi pe pămînt.
Cît vînt, cîtă ploaie, cît ger, cîtă nînsoare
Tu, a mea pădure, ești triumfătoare !
Căci te crezi în mîine, mîine este mîine
Iarnă, primăvară, vară și apoi iarăși
toamnă.

LUMINIȚA MIHAI

Malul ierbos

Malul ierbos și margineа apelor
susură îndelung prăvălindu-se-n dunga
luminii de lună. Trec printre sălcii și lasă
amnarele lor licuricii. Mai 'naltă e iarba,
mai încărcată de rouă așteaptă
întoarcerea
turmei din zori, așteaptă și crește mereu
ca un descîntec întors spre zenitul cu
stele.
Apele trec prin dunga luminii de lună,
apele
cîntă prelung, apele plîng în surdină,
iarba
tot crește mai deasă păscută de turmă.
Doar prin arini coboară un vînt oțelit
biciuind zăvoaiele amintirilor — Sunt
malul ierbos și margineа apelor
prăvălindu-se îndelung prin dunga
luminii de Lună.

DUMITRU BALAEȚ

Tîrziu

Iubirea ta pe gînduri
Bovarică seară
Prin-streașina casei curgînd
Iubirea mea în cercuri
Tremurate
Hăituită de gînd
Bovarică noapte
Fără miez de lumină și ceară
Cuvîntul pe moarte
Mireasmă de nimfă încinsă
Dans ritual la ferestre
În tranșă
Cu mîna întinsă
Ai lunecat fără veste
Spre bezna cărnoasă
De-afară
Și era mai demult decît seară
Și era mai demult decît noapte
Decît ceasul din urmă
Mult mai tîrziu
Cu pasul în fugă spasmodic
Măsuram veșnicia
Necuprinsului nostru pustiu
Cînd m-am întors către mine
Plecasem fără să știu.

Smerit și blînd

fiului nostru Alin-Corneliu

Neclătinată flacără
Întru lumina de taină
A pîntecului tău veghind
Aristic
Privește cum ard
Și bucură-te
Că a ta este slava
Cuvîntului meu
Aristic
Lună și soare noi doi
Căutîndu-se mereu
În vecie
Smerit și blînd așteptа-vom
La porțile lumii
Neodihnitei noastre iubiri
Alin ca să vie
O, voi șopti
Iată pruncul
Ce mîndru și drept
Peste noi judecînd
Aristic
De-acum putem și noi odihni
De-acum putem odihni
Aristic.

Crez

Mă-ntorc în mine însumi
De cînd mă simt Cuvînt
Departe de durere
De a nu fi ce sînt
Eu sînt că sînt lumină
Eu știu că sînt pămînt
Aștept să se desprindă
Cuvîntul greu de gînd.

CORNELIU MERLĂU

CURIERUL LITERAR

Popescu Valentin. Astfel de versuri : „Mîini calde înmiresmate ce scriu neliniștea / de aburi a singelui" n-au nici un cusur, dimpotrivă ele fac dovada unei susținute și notabile priceperi poetice. Dar iată și altfel de versuri : „Întorc capul la mersul tău ce / trezește în mine șomu din umeri și coapse..." care ne edifică asupra faptului că mai aveți, totuși, unele lucruri de îndreptat, de eliminat, de prelucrat. Sîntem convinși că puteți face un salt pentru calitate. Vă așteptăm. **Lipan Gabriela.** Să zicem că ar fi ceva, dar pînă la poezie, drumul este încă foarte lung. Același răspuns și pentru **Hulupțac Marcel, Iulian Tîrziu, Dan Octavian Vindinivschi, Elena Murgoci, K. Lutroian.** Așteptăm așa-zisele cronici, dar nu înainte de a vi le solicita. **Itofă Maria.** Poeziile sînt prea slabe, nu pot fi publicate. În ceea ce privește problema de muncă, trimiteți redacției noastre un memoriu. **Silviu Adrian.** Pentru poeziile trimise, un categoric nu. Cît despre părerile dv. privind romanul **Săptămîna nebunilor**, comunicați-le autorului. **Elena Lucian.** Știm că în acel oraș sînt două bune cenacluri literare. Frecventați ședințele unuia din ele, sau mergeți la amîndouă. **Alina Codreanu.** Idei poetice interesante, dar încă lipsite de știința scrierii versului. **Mihai Drăgan.** De foarte multă vreme nu se mai poetizează, imitînd folclorul, astfel : Face-m-oi vioară / zorilor la subsuoară / Să vibrez a bucurie / ziua spornică să fie. **Manuela Ciobotaru.** Prea v-ați grăbit să ne trimiteți alte poeme care, ca și precedentele, doar promit. Atît și nimic mai mult. **Moraru Nicolae.** Foarte modest fiind, recunoașteți că „Nu sînt sfinxforme ca un Sfinx / ... / Nici Eminescu nu pot fi / ... / Nu sînt Bacovia, nici Minulescu. " Și ca să ne convingeți cine sînteți, sună ți : „Sînt doar un mic străin de lume. " Și pentru atîta lucru trebuie să vă mai chinuiți să scrieți acest adevăr în versuri, neapărat în versuri ? ' **Aurel Ciobotaru.** Ați căsătorit-vă Editurii Litera, unde, contra cost, puteți publica un volum de versuri. Dar nici acolo nu e chiar așa de ușor precum s-ar crede. Mai altfel spus, veți publica doar dacă poeziile sînt bune. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚA

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

6.

12 august

S-a zis că istoria se desfășoară după acest ciclu : Ordine-Dezordine-Dorință de Ordine ; Convenții-Dispreț al Convențiilor-Convenții noi. Am putea, cred, să adăugăm acestui ciclu un altul : Mituri-Disprețul Miturilor-Mituri noi. Și dacă e adevărată o asemenea alternanță, ne aflăm acum undeva între „Disprețul Miturilor" și „Mituri noi". Ulise face parte dintre miturile în declin. (Ca și Afrodita. Sau Don Quijote.) Julien Sorel, dintre cele în ascensiune.

Ceea ce înseamnă, însă, o schimbare de perspectivă : problema nu e că unele mituri mor, ci că ele devin inutile (murind tocmai pentru că devin inutile). Și, în acest caz, n-are rost, poate, să ne plîngem de dispariția lui Ulise. Mai normal ar fi să ne întrebăm : de ce nu mai avem nevoie de el ?

Primul răspuns care-mi vine în minte este următorul : Pentru că, adesea, cel mai adesea poate, omul de azi nu mai visează Ithaca. Visează reușita. Și tot ce-l ține departe de această reușită îl stinjenește. Ulise își putea permite să ajungă după zece ani în Ithaca. Ținta lui rămînea aceeași, la locul ei. El putea asculta vrăjit cîntecele sirenelor, ori se putea opri pentru o aventură cu nimfa Calypso. Penelopa îl aștepta în continuare, credincioasă, undeva la capătul aventurilor sale. Astfel că drumul spre Ithaca poate fi cît de lung. Ba chiar trebuie să fie cît mai lung. Cu cît Ulise va ajunge mai tîrziu, cu atît va avea mai multe de povestit. De fapt, el a devenit interesant tocmai întîrziind să-și atingă ținta. Dacă ar fi ajuns de la Troia în Ithaca pe drumul cel mai scurt, n-am mai fi avut *Odiseea*. În schimb, neatinsă la vreme, o reușită se poate risipi. Și ce interes mai poate suscita azi cineva a cărui reușită, întîrziind, devine nesigură ? Secolul nostru n-are timp să aștepte. Zece ani ? Cîți au răbdare să aștepte ceva atîta vreme ? Arta ghionturilor face parte, probabil, dintr-o nouă mitologie.

Cîteva lucruri ar trebui, deslușit, lămurite. La urma urmei, a dori să reușești e normal. Din păcate și Julien Sorel vorbește de reușită, ceea ce încurcă enorm totul. Încît, pe bună dreptate, începi să devii circumspect. Ce să faci cu adevărurile de care n-ai nevoie ? De pildă, că e logic ca o haită să-și arate colții, nu să cînte Mozart ; că ambițiile pot ține loc de idealuri ; sau că lutul creației n-a fost totdeauna curat. Nu e mai bine să le ignori ? Marea e aici, la cîțiva pași, soarele arde, nisipul e fierbinte și cînd voi termina de notat acest aiurea mă voi arunca în apă să înot. Nu merită să pierd o asemenea oră la mare gîndindu-mă că există, poate, unii dispuși să se bată pentru eternitate cu bîta. Îi privește Succes, domnilor.

13 august

Cineva brava zicînd că „dragostea este infinitul pus la dispoziția javrelor". Dar asemenea declarații sarcastice nu reușesc decît să trădeze o sete rău ascunsă. Căci nu le face, bănuiesc, decît cineva care se simte răstignit între infinit și „javre" (ca să folosesc aceeași expresie care încearcă în zadar să ascundă, prin frondă ironică, o inimă vulnerabilă), fără să se poată dispensa nici de infinit, nici de „javre". Mai mult, cel care vorbește astfel a înțeles, probabil, că infinitul nu folosește la nimic dacă nu-i împărțim cu cineva

Parcă aud o obiecție posibilă : „Dar ce să faci cu dorința de a dărui o parte din acest infinit dacă ai ghinionul să nu întîlnești decît javre ? Ce valoare mai are un infinit pus la dispoziția javrelor ?"

Bine, dacă ținem neapărat să luăm în derâdere ceea ce iubim, să folosim același limbaj (deși înțeleg că obiecția avea în vedere javrele adevărate). Dar trebuie să recunoaștem un lucru, că atunci cînd sîntem singuri, sîntem singuri nu pentru că infinitul ne lasă singuri, ci pentru că nici o „javră" nu merită să i-l oferim. Ne lipsește tocmai „javra" căreia să-i punem la dispoziție partea noastră de infinit, fie și ca s-o sfîrtece. Fără infinit se poate trăi. Fără să-l visăm uneori, cred că nu. Dar infinitul nu mai are nici un preț dacă nu există nimeni alături de care să-l dorim. Un infinit fără „javre" nu mai e decît o singurătate fără limite și, deci, de nesuportat. O singurătate în care încetezi să mai strigi, pentru că nu mai ai pe cine, în care încetezi să te mai rogi, pentru că Dumnezeu nu te va auzi. Și ce ne-am putea ruga ? „Dă-ne, Doamne, nu necuprinsul, ci cîțiva metri pătrați în care să ne asculte cineva și să ascultăm pe cineva. Dă-ne «javrele» pe care le-am disprețuit sau dă-ne norocul de a fi în locul lor pentru alții". Pentru că niciodată nu vom avea ce face cu infinitul păstrat exclusiv pentru noi, dimineața, la prînz și seara, felul întîi, felul doi și desert. Nu ne vom putea desolidariza cu totul de lumea în care trăim, oricît de bune ni s-ar părea motivele care ne împing la asta. Facem reproșuri lumii și în aceeași clipă ne e foame de ea. O dorim și o respingem pentru că nu e așa cum am vrut-o noi. N-avem curajul să mergem pînă la capăt pe nici unul dintre aceste două drumuri. Nici nu putem iubi fără imputări, iertînd ceea ce ne contrariază, nici nu ne putem hotărî să fim intransigenți orice s-ar întîmpla. Undeva la jumătatea drumului ne oprim și luăm mereu totul de la capăt. Și foamea de lume. Și revolta împotriva ei. În felul acesta, ne pansăm rănile și pe urmă ne smulgem pansamentele. Ne răstignim între infinit și „javre" sau visăm să se răstignească alții între infinit și noi.

Și cum ar putea fi altfel pentru cel care n-a știut să-și limiteze dorințele ? Probabil, cînd dragostea e un finit pus la dispoziția „javrelor", ea e și suportabilă și simplificată. Atunci, cei în cauză își pot astîmpăra foamea din aceeași oală. Vor privi apoi stelele și vor adormi cu capetele pe osul respectiv care îi hrănește și îi leagă unul de altul.

Să nu mai învinovățim deci pe himeni. Pentru că altă soluție nu există decît să consimțim că nu ne putem lipsi de ceea ce vrem, uneori, să ascundem sub un sarcasm de paradă.

Dealtfel, a fi misogin mi s-a părut totdeauna o prostie posomorîtă. Și bănuiesc că atenienii zîmbeau cînd Pericle declara malitios : „Despre femeile noastre mai bine nici o vorbă". Ei știau că fără să iubească marea n-ar fi descoperit-o pe Afrodita, dar că s-au dus pe țărm pentru a o descoperi.

Și tocmai azi marea e plină de pete de petrol. Afrodita ar ieși pe țărm acum cu urme de grăsime neagră pe brațe și în păr.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Vrancea la București

La Muzeul satului și de artă populară s-a deschis, deunăzi expoziția **Vrancea — vatră de civilizație și de cultură**, inaugurînd — cum ne făgăduiește programul — o serie similară în continuare, de reprezentări și de prezentări ale zonelor etnografice ale țării.

Idee fericită pentru care adresez de la început cele mai călduroase felicitări celor ce au gîndit-o și au purces la zămislirea ei. Este o desfătare s-o vezi și o recomand cu entuziasm și pesimiștilor, și colericilor, ca pe o terapeutică reconfortantă — și celor bătrîni, și celor tineri, care vor să știe pe viu, din vechimi și străvechimi, ce ne-a preocupat și ce am înfăptuit, armonia de suflet și de cuget a băștinașilor, care ne-au dat basmul și cîntecul, cusătura și unealta, ca să-și îndestulleze năzuința de frumos și să-și împlinească nevoile de viață. Și am privit după vernisaj și spectacolul ce ni l-a oferit ansamblul „Mioriția" de la Năruja, de dansuri și de melodii tradiționale, care m-au reorolectat, după o întinsă existență risipită iremediabil, în adolescență — autentică plonjare în apele melancoliilor — cînd băteam potecile pădurilor de la Soveja și Vizantea ; și parcă am înțeles mai bine că nu-i o simplă întîmplare, poate, că din aceste meleaguri ale Vrancei eterne au venit pe lume atît de multe valori, în atîtea variate domenii ale spiritului și minții românești. Pomenesc numai umbre, așa cum îmi vin : mitropolitul Varlaam Moțoc, care ne-a lăsat celebra tipăritură de la Iași din 1643, **Cartea românească de învățătură**, scoasă pe cheltuiala domnitorului Vasile Lupu ; pictorul Gheorghe Tattarescu ; Ioan Mincu, care a întemeiat stilul național în arhitectura noastră ; Alfons Saligny, profesorul universitar de chimie și academician, total uitat, spre deosebire de fratele său, eminentul inginer constructor Anghel Saligny ; Duiliu Zamfirescu — clasicul literaturii noastre — nepotul de soră al arhitectului Ioan Mincu ; Petre Liciu, marele actor ; frații Longinescu, Gheorghe, chimistul și Ștefan, specialistul în dreptul roman, amîndoi ilustrînd catedre universitare ; Simion Mehedinți — deschizător de drumuri în știința lui — care a fost cel dintîi îndrumător la noi al studiilor geografice, după metodele lui Alexander Humboldt și Karl Ritter ; în fine, istoricul C. C. Giurescu și nu mai menționez pe cei ce se obîrșesc din vrînceni, cum ar fi, de pildă, biologul Dimitrie Voinov.

Și trecînd de la cei ce nu mai sînt, la aceia care au trudit cu rîvnele și dragostea lor, ca să ne aducă darul sărbătoresc al Vrancei, de istorie și poezie, la București, îmi iau libertatea să însemn aici — pe lîngă mulțumirile ce se cuvin tuturor oamenilor care alcătuiesc colectivul neobosit de la Muzeul satului — numele acelora înfloriți de pasiunea de a face, cu gust și cucernicie de fiecare dată, trecutul prezent : Jana Negoiță, director adjunct, Natalia Marcu, George Lazăr, Milcana Pauncev, Doina Lancuzov și Sanda Larionescu, fiecare avînd răspunderea de conducere a unei secții ; iar în cazul acesta special — mărturisindu-mi orgoliul de focșănean satisfăcut — le asigur de toată recunoștința și neuitările mele pe Jana Negoiță, Aurelia Cosma, Georgeta Roșu și Iuliana Ciotoiu, care au dat întrupare expoziției și spectacolului, adăugîndu-le pe inimoasa Georgeta Carcadia, președinta Comitetului de cultură de la Focșani, care le-a stat la dispoziție cu tot sprijinul pe care-l implica reușita unei atari manifestări. Așadar — cum lesne se observă — numai femei, fiindcă ele au fost sortite cu nesecătuitele hașuri de iubire și cu mîinile lor tandre să conserve splendorile vieții și să ne ofere bucuriile ei. Și închei puținele mele șiruri, parafrazînd un atît care mi-e drag, al lui Ion Minulescu : Cîteodată Vrancea vine și la București. E acolo. La Muzeul satului. Duceți-vă s-o vedeți și — sînt sigur — nu veți regreta.

L. KALUSTIAN

Desene pe asfalt

Zeul din Weimar

Weimar. Camera în care a murit Goethe.

E dormitorul cel mai modest ce se poate imagina, atelier de lucru la ore tîrzii și spațiul genetic al unor capodopere. Pereții sînt acoperiți cu o tapiserie de un verde cochilie, decorată geometric de motive florale ce amintesc faianța. Patul e acoperit cu o plapumă subțire, vag portocalie. Un preș minuscul pe podeaua de lemn. O măsuță și — piesa cea mai de preț (preț emoțional) — a interiorului, un fotoliu banal. O fi cel de care vorbește Eckermann la 25 martie 1831 ? Goethe l-a arătat un fotoliu cumpărat la o licitație. („Din păcate — a zis Goethe — n-am să mă folosesc de el decît foarte puțin sau deloc, orice soi de comoditate fiind în contradicție cu însăși firea mea. După cum vezi, aici în cameră nu e nici un divan ; șed întotdeauna pe vechiul meu scaun din lemn și abia de cîteva săptămîni încoace am pus să mi se adauge un fel de rezemătoare pentru a-mi sprijini capul. O ambianță de mobile alese cu gust și comode îmi anihilează gîndirea și mă cufundă într-un soi de tihnă pasivă"). Da, cred că acesta e scaunul (îi văd rezemătoarea și micul suport pentru odihna picioarelor) și acesta e cubul de aer în care a respirat pînă în acea zi, a sfîrșitului, din 1832. Cu cîteva zile înainte Eckerman își notase părerile lui Goethe despre patriotism. Un poet are o singură cale de a-și sluji patria (patria operei) : dacă-și dă „întreaga silință să combată prejudecăți dăunătoare, să înlăture idei meschine, să-și lumineze poporul, să-i purifice gustul și să-i înnobileze felul de a gîndi și de a simți...".

Pagina scrisă de Eckermann în chiar dimineața ce a urmat morții lui Goethe e zguduitoare. N-am citit niciodată rînduri mai pasionat-comprehensive, nici unul dintre titanii scrisului nu s-a exprimat atît de patetic istorisind o scenă similară decît a făcut-o acest scriitor fără noroc preluînd parcă în cerneala lui o picătură din geniul aceluia pe care l-a invocat. Odată încheiată scrierea paginii și odată cheltuită picătura, Eckermann a redevenit ceea ce fusese înainte, dar nu s-a păstrat, în stare să-i justifice monumentul funerar ce l-a fost consacrat mai tîrziu, în Weimarul zeilor, aceste cîteva fraze : „...Întins pe spate, se odihnea de parcă ar fi dormit. Pe trăsăturile chipului său nobil și sublim, o pace adîncă își așternuse vălul ei statornic. Fruntea impunătoare părea că încă mai gîndește. Aș fi dorit să am o șuviță din părul lui, dar cucernicia clipei m-a împiedicat să-l o tai. Trupul zăcea gol, înfășurat într-un cearșaf alb (...) Friedrich a deșăcut cearșaful și am rămas uimit contemplînd frumusețea divină a acestor mădulare : pieptul peste măsură de puternic, lat și boltit, brațele și coapsele pline și cu o musculatură armonioasă ; picioarele mici și admirabil formate. Nicăieri, în nici o porțiune a trupului, vreo urmă de îngrășare sau de slăbire (...) Un om desăvîrșit zăcea întins în fața mea, în toată frumusețea lui, și farmecul ce mă covîrșise m-a făcut să uit cîteva clipe că spiritul nemuritor părăsise învelișul acesta pămîntesc. Mi-am întins mîna pe inima lui — era atîta liniște adîncă prelutindeni — și mi-am întors fața în altă parte, lăsînd să curgă în voie lacrimile pe care mi le stăpînisem pînă atunci..."

Rocile dorm în duliăploare. Goethe afirma că s-a consacrat atît de mult studiului lor încît a pierdut... colane de diamante. Dorm în răcîțe și monedele. Și medaliile.

Într-un ungher al curții a fost „arestat" landoul lui Goethe. Spun asta fiindcă el nu mai poate fi tras afară, pe ușa îngustă practicată de către restauratori. Depus în firidă, landoul a fost sortit să nu-și mai miște niciodată giganticele roți...

GHEORGHE TOMOZEI

Copou

Sînt la Iași — o, doamne, nu este primăvară sau toamnă să nu mă visez la Iași urcînd de unul singur Copoul, pentru ca prin tălpile rănite de mingîierea lui să mă regăsesc visînd — sînt la Iași și urc cu adevărat pe Copou, avînd în creștet o toamnă botezată de mierea vieii și galbenul poamelor, de icoana teiului niciînd mai dulce și sfînt, de saltul zîmbrului înzăpat în albastrul de Bălașa și de liniștea leilor din vîrful dealului, mai plini de eleganță și mai stăpîni pe nemurire decît coamele desenate pe poarta Babilonului.

Iașiul înseamnă un insuficient desferecat sentiment de mistere, un du-te-vino de poteci șerpuind pe sub balcoane bătute de lună, printre castani îmbogățiți, o fugă de cal înspumat, uitînd de unde a pornit, terorizat de gîndul neajungerii la capătul pămîntului.

Am fost la Iași, acolo unde își fac veacul cei predestinați să tivească în argint scutul lui Achile. La Iași se fabrică oțel, am văzut-o cu ochii mei, faptul rostește evenimentul și n-avem decît să tresăltăm la consemnarea ei. Iași — izvor de oțel între izvoarele de oțel ale României. La poalele Cetățuiei, la ora cînd Buciumul erupe tandru, potolitor, a must, combinatul de utilaj greu începe să fabrice oțel. O fără de comparație pagină a industriei noastre se consumă acolo, în marginea Iașiului și dacă cineva mi-ar cere să indic momentul din care m-am legat de viitorul său, ei bine, acel moment numește lansarea din etuva cuptorului electric a primelor semne materiale că oțelul născut aici există.

Am văzut o fabrică veche, Nicolina, îmbrăcată în noutate și ambiție, pusă pe treabă, promițînd să i se adăd, pe lume, de nume.

Am văzut niște fete topite de dragostea mătăsii.

Am văzut clădirile multe și inspirat croite ale politehnicii, am ascultat uluit cîte sînt în stare să facă studenții alături de dascălii lor și mi s-a părut că studentele Iașiului au cei mai fulgerători ochi din cîți s-au întîmplat să se afle în drumul meu pe cărările acestei toamne universitare.

Am văzut albele cartiere ale Iașiului și zidurile sale bătrîne, numai șoapte și numai dor, pornite spre nor într-o neostenită poftă de conversații peste decenii, peste veacuri. Ați numărat cîte case memoriale și cîte inscrisuri sînt pe străzile Iașiului ?

Nu mi-a cerut-o nimeni, dacă s-ar întîmpla asta, aș numi Copoul locul geometric al sentimentelor pentru Iașiul de azi și dintotdeauna. Dacă aș ajunge la Iași fără să pot urca pe Copou, m-aș grăbi să decretez că mi se refuză accesul în punctul cel mai înalt al universului, mersul pe creasta lui umezită de stele.

De două ori am urcat în această toamnă Copoul, măsurînd cu pasul căderea frunzelor și tornadele pătrunse fără să ne întrebe prin defileele sufletului.

Nu-i cunosc personal pe primarul Iașiului, îl bănuiesc a fi, ca toți cei puși într-un asemenea post de fierbinte trăire, energic și devotat meseriei lui. Dacă aș ști că nu mi-o ia în nume de rău, aș spune cu voce tare ce gîndesc, și anume că cu romantismul este înclinația sa decisivă, punctu-i forte. De n-aș avea eu dreptate, înseamnă că ar fi putut să-și găsească măcar o dată în această toamnă răgazul de jumătate de oră pentru a urca în liniștea serii drumul alunecînd ca o dulce propoziție moldovenească în fondul principal al trăirii românești. Ar fi observat, zic eu, absența desăvîrșită a becurilor de cum treci de colonadele bibliotecii universitare pînă departe, în umbra parcului. Întuneric de cameră subterană la cîțiva kilometri sub noi. În replică, îmi vin în minte restaurantele — nu de Iași e vorba, mărturisesc, — unde luminile țipă inutil în plafon cu pretenția de farouri marinărești, nu cumva să-și scape neobservate petele de pe gulerul comesenilor.

Oricum, toamna alunecă frumos prin inimi, poate între timp se mai schimbă ceva, eu plec de la Iași gîndind la clipa cînd, revenind, voi putea trăi ritualul regăsirii Copoului.

NEAGU UDROIU

Iubirea de frumos

Carpații

Am ținut în brațe la Țebea cîteva minute o carte la care medicul veterinar Radu Rey a lucrat un deceniu, primul volum fiind deja tipărit. O carte de savant, în care acest compatriot al nostru după ce a studiat la fața locului, în Elveția, Alpii, elaborează în amănunt un proiect asupra folosirii cu randament sporit a fînețelor Carpaților pentru revitalizarea zootehniei românești.

Aveam sentimentul, citind introducerea, că țin în mîini un lingou de aur din Munții Apuseni. Și voi fi dornic să aud și să văd cum această carte își duce lucrarea pînă la capăt, care înseamnă lapte și miere mai multă pe masa copiilor noștri.

Tot la Țebea am aflat că tribunului Groza, îngropat lîngă Iancu, sub stejarul lui Horea, sătenii săi vor să-i ridice un bust, — un bust închinat jertfei sale de la 1848 pentru libertățile românilor transilvani — și că întîmpină greutăți. „Nu-i uitați pe Buteanu și Groza, tribunii care au murit pentru cauza lui Iancu", ne spunea bătrînul patriot Toader al Țebei, cu cîteva zile în urmă.

Am citit cu durere că monumentul martyrian de la Niculițel, din veacul al IV-lea, descoperire arheologică epocală pentru istoria noastră națională, se degradează văzînd cu ochii. Vin ploile de toamnă în curînd și trebuie grabnic făcut tot ce se poate pentru păstrarea acestei averi naționale.

Ion Buzași, profesorul și publicistul blăjean, și-a susținut doctoratul cu o lucrare de sinteză, cea mai substanțială pînă acum, asupra marelui patriot transilvan Andrei Mureșanu. Găsești cu greu o editură care să publice această teză de doctorat importantă !

IOAN ALEXANDRU

Durăm prin valori

(Urmare din pag. 24)

unui salt înainte în lupta împotriva cancerului. Dovezile sînt abundente. Una dintre ultimele și cele mai importante este un tratament antitumoral care a demonstrat, în unele tipuri de cancer tratate la vreme, o supraviețuire superioară tratamentelor antineoplazice clasice.

Ce este tratamentul Leontopol ? Explicația a obținut-o personal un trimis al revistei noastre în Spitalul de otorinolaringologie din București, unde specialistul român este șef al Serviciului de oncologie. „Produsul meu este experimental — a spus dînsul — și se bazează pe un fenol substituit ; dintre alți componenți, menționez hidrochinona, care influențează metabolismul celulei canceroase, prin oxido-reducere. L-am aplicat de mai bine de 15 ani, cu rezultate promițătoare. Medicamentul a fost înregistrat de Oficiul de Stat pentru Invenții din București, în 1968 și brevetat la Londra în 1970. Cercetările efectuate evidențiază că hidrochinona poate fi utilizată ca produs antitumoral și antiinflamatoriu, fără un grad de toxicitate acută sau cronică în dozele aplicate de mine. În plus, este extrem de util, pentru că nu provoacă reacții secundare, iar administrarea lui este foarte ușoară (se prezintă sub formă de capsule).

Rezultatele lui Leontopol au fost surprinzătoare în cazuri de cancer la plămîni (mai puțin însă cel al celulelor mici) la sîni, vezică, intestinul gros și cancerul primar al creierului. Cazurile de aplicare a produsului au fost citate de dr. Leontopol cu ocazia prezentării descoperirii sale la cel de-al XII-lea Congres mondial de otorinolaringologie, care a avut loc la Budapesta în 1981.

Leontopol și-a început cercetările, cu o dăruire aparte, alături de chimistul Nicolae Andronescu, care acum 15 ani a observat efectele pozitive ale unei substanțe chimice în cazul unui bolnav de cancer. De atunci, doctorul Leontopol a muncit fără răgaz. După ce a patentat rezultatul experiențelor sale, a tratat cîțiva pacienți cu substanța descoperită de Andronescu și a experimentat combinații pentru a concepe în final tratamentul care îi poartă numele.

„SEMANARIO"
4 august 1982

Un om de știință

Mîine va sosi în țara noastră renumitul medic român Mihai Leontopol, creatorul unei terapii revoluționare împotriva cancerului.

În timpul ședерii sale în țara noastră va prezenta medicamentul numit „Produsul L" pe care se bazează tratamentul antitumoral care îi poartă numele și care este administrat ca un tratament complementar postoperatoriu pentru a preveni recidiva și metastaza, ca radiosensibilizator împreună cu iradierile, ca agent stabilizator antiinflamator pentru procesul tumorii după radioterapie, precum și ca simplu medicament atunci cînd medicamentația clasică este contraindicată ori pacientul refuză alt tratament.

Doctorul Leontopol va demonstra prin conferințele sale importanța deosebită pe care o au cercetările efectuate în colaborare cu chimistul Andronescu.

„CLARIN"
16 august 1982

Leontopol în Mar del Plata

A sosit în țara noastră prestigiosul cancerolog român Mihai Leontopol, șef al serviciului de oncologie al Spitalului de otorinolaringologie din București, unde specialistul român este șef al Serviciului de oncologie. „Produsul meu este experimental — a spus dînsul — și se bazează pe un fenol substituit ; dintre alți componenți, menționez hidrochinona, care influențează metabolismul celulei canceroase, prin oxido-reducere. L-am aplicat de mai bine de 15 ani, cu rezultate promițătoare. Medicamentul a fost înregistrat de Oficiul de Stat pentru Invenții din București, în 1968 și brevetat la Londra în 1970. Cercetările efectuate evidențiază că hidrochinona poate fi utilizată ca produs antitumoral și antiinflamatoriu, fără un grad de toxicitate acută sau cronică în dozele aplicate de mine. În plus, este extrem de util, pentru că nu provoacă reacții secundare, iar administrarea lui este foarte ușoară (se prezintă sub formă de capsule).

Rezultatele lui Leontopol au fost surprinzătoare în cazuri de cancer la plămîni (mai puțin însă cel al celulelor mici) la sîni, vezică, intestinul gros și cancerul primar al creierului. Cazurile de aplicare a produsului au fost citate de dr. Leontopol cu ocazia prezentării descoperirii sale la cel de-al XII-lea Congres mondial de otorinolaringologie, care a avut loc la Budapesta în 1981.

Leontopol și-a început cercetările, cu o dăruire aparte, alături de chimistul Nicolae Andronescu, care acum 15 ani a observat efectele pozitive ale unei substanțe chimice în cazul unui bolnav de cancer. De atunci, doctorul Leontopol a muncit fără răgaz. După ce a patentat rezultatul experiențelor sale, a tratat cîțiva pacienți cu substanța descoperită de Andronescu și a experimentat combinații pentru a concepe în final tratamentul care îi poartă numele.

Mîine va sosi în țara noastră renumitul medic român Mihai Leontopol, creatorul unei terapii revoluționare împotriva cancerului.

În timpul ședерii sale în țara noastră va prezenta medicamentul numit „Produsul L" pe care se bazează tratamentul antitumoral care îi poartă numele și care este administrat ca un tratament complementar postoperatoriu pentru a preveni recidiva și metastaza, ca radiosensibilizator împreună cu iradierile, ca agent stabilizator antiinflamator pentru procesul tumorii după radioterapie, precum și ca simplu medicament atunci cînd medicamentația clasică este contraindicată ori pacientul refuză alt tratament.

Doctorul Leontopol va demonstra prin conferințele sale importanța deosebită pe care o au cercetările efectuate în colaborare cu chimistul Andronescu.

La sosire, omul de știință a arătat că „nu pretind că aș fi găsit un remediu infailibil, dar pot să spun că am reușit să dăm înapoi și să încetinim evoluția tumorilor, ajungînd chiar pînă la dispariția lor". A explicat, de asemenea, că prin intermediul „Produsului L" se acționează asupra celulei canceroase prin oxido-reducere, sistem care „a fost aplicat timp de mai bine de 15 ani în aproape mii de cazuri, mai ales în tumori cerebrale, ale pancreasului, ale căilor urinare și într-o formă de cancer pulmonar". În acest sens, a indicat că în țara noastră există cel puțin 200 de cazuri de persoane bolnave care, dacă nu ar fi fost tratate, astăzi ar fi moarte.

Conferința pe care distinsul oaspete o va ține în mijlocul nostru se va referi la „Acțiunea antitumorală a hidrochinonei în diversele patologii neoplazice. Experiențe din 16 ani de muncă" și va avea loc la ora 11, în sălile hotelului Președinte. Va prezenta de asemenea, o expunere la Facultatea de medicină veterinară a Universității naționale din Buenos Aires, la Societatea de urologie din La Plata și în auditoriumul Laboratorului Montedison din Capitala federală.

„LA CAPITAL"
16 august 1982

Leontopol primește presa

Doctorul Mihai Leontopol, medic român de prestigiu mondial datorită activității sale de combatere a cancerului, va ține astăzi o conferință de presă, iar mîine o expunere cu caracter medical.

Leontopol, a cărui sosire în țara noastră — luna trecută — s-a bucurat de mare răsunet în mediile de informare din Capitala federală, s-a deplasat în orașul nostru în compania medicului Felix A Pedro-

ro, alături de care desfășoară de mai bine de un an o activitate comună.

Omul de știință român îi va primi pe ziariști astăzi, la orele 11, la Hotel Presidente — Corrientes — 516 —, iar mîine, la 19,30, în Lavalle 253, etajul 7 „A" și va expune despre acțiunea antitumorală a „produsului L". Medicii care doresc să participe la reuniune vor trebui să-și anunțe prezența la telefoanele 49596 și 724667.

În ultimii 15 ani, omul de știință român a continuat teoretic și practic extraordinara descoperire a chimistului Nicolae Andronescu. Acesta a constatat efectele pozitive ale unei substanțe asupra organismului unui bolnav de cancer. Activitatea lui Leontopol și-a cîștigat astfel girul unor prestigioși specialiști din România, Italia și Germania. De asemenea „Produsul L", pe care se bazează revoluționara terapie, a întrunit opinia favorabilă a organismelor oficiale din Italia și România.

„LA CAPITAL"
19 august 1982

Mihai Leontopol și lupta sa împotriva cancerului

Mar del Plata — „Mă numesc Adriana Tutuianu, am 31 de ani și printr-un capriciu al sorții, am fost condamnată la moarte în august sau septembrie 1981, fără să mi se mai ofere nici cea mai mică speranță ; și totuși...". *Aceste rînduri înfricoșătoare dramatice, parcă ieșite dintr-un roman, nu sînt decît cuvintele unei femei condamnate la moarte, aflată în ghearele unui rău care face ravagii în lume* cancerul...

Un rău milenar care nu ține seamă de sex, vîrstă, stare socială, religie sau culoare a pielii, un rău care a fost și continuă să fie studiat în lume cu toate mijloacele tehnice și științifice de care dispune omul ; în România, care ocupă un loc de frunte în această luptă, există cercetători renumiți, de talia lui Mihai Leontopol, un profund cunoscător al temei.

Mar del Plata l-a primit pe doctorul Mihai Leontopol *așa cum sînt primiți cei care au ceva de oferit în speranța unei vindecări posibile a celor ce și-au pierdut credința de a mai revenî la viață... Creatorul unei revoluționare și eficiente terapii împotriva anumitor tipuri de cancer (la vezică și plămîni) a fost primit de către* doctorul Felix A Pedrero, *vicepreședinte al Centrului medical de informare și Bibliotecii de terapeutică celulară și citoplasmatică pentru America Latină, alături de care a inițiat o serie de manifestări științifice și convorbiri medicale pentru a informa cercurile medicale din Mar del Plata și din întreaga țară despre posibilitățile oferite de „produsul Leontopol", care a stat la baza unor certe succese* proape că sînt virită sub microscop. Trăiesc ?... Da... trăiesc, și tot timpul simt nevoia să plîng de bucurie... Trăiesc !"

„E frumoasă povestea... povestea vieții" *spune doctorul* Leontopol. „A bolnavilor vindecați pînă acum — și mă refer la ultimii 16 ani —, dintre care unii continuă să trăiască", *după remarcă pe deplin convins :* „desigur că în acești 16 ani au murit și oameni sănătoși", *după care afirmă pe ton reflexiv :* „Cum să nu moară atunci bolnavii de cancer ?"

„Nimeni nu poate pretinde, și nici eu nu o voi face, că poate indica numărul celor care nu mai sînt sau al celor care au mai trăit mult timp datorită tratamentului nostru" *indică doctorul Leontopol, și adaugă :* „Misiunea mea va fi să răspîndesc în lume această speranță, pentru aceasta mă bucur de creditul unor cercetători din Italia, Germania și România, chiar președintele nostru, Nicolae Ceaușescu, este un hotărît încurajator al importantei activități a cercetătorilor noștri".

„EL ATLANTICO"
20 august 1982

Despre Dr. Leontopol Lupta pentru a învinge cancerul

Așa cum s-a anunțat la timpul potrivit, a avut loc conferința de presă a doctorului Mihai Leontopol, creator al unei revoluționare terapii împotriva cancerului, care a avut o extraordinară rezonanță în multe țări din Europa. Omul de știință, care este asistat aici de medicul din Mar del Plata, Felix Pedrero, a dat explicații asupra efectelor pozitive ale „Produsului L", pe care se bazează tratamentul contra anumitor afecțiuni canceroase, ca și asupra altor chestiuni referitoare la lupta pentru eradicarea acestui flagel. Dialogul cu ziariștii, care a fost tradus din franceză de către medicul din Mar del Plata, a avut loc în următorii termeni.

— Domnule profesor, care sînt caracteristicile „Produsului L" ?

— *Produsul meu original este experimental și se bazează pe un fenol substituit ; între alte componente ale sale se numără hidrochinona, care influențează metabolismul celulei canceroase prin oxido-reducere. L-am aplicat de mai bine de 15 ani cu rezultate promițătoare și cercetările efectuate evidențiază că hidrochinona poate fi folosită ca produs antitumoral și antiinflamator, fără grad de toxicitate acută sau cronică în dozele aplicate de mine ; în plus este extrem de util, căci nu produce reacții secundare iar administrarea lui este simplă.*

— În ce cazuri s-a aplicat medicamentul ?

— *Produsul L a fost administrat în următoarele situații : ca tratament complementar postoperatoriu pentru a preveni recidivele și metastaza ; ca radiosensibilizator alături de iradieri ; ca agent stabilizator antiinflamator pentru tratarea tumorei după radioterapie și ca simplu medicament atunci cînd medicația clasică este contraindicată sau pacientul refuză alt tratament.*

— Ce informații ne puteți da despre rezultatele obținute în anumite forme de neoplasm al laringelui, urmînd tratamentul „L" combinat cu radioterapia ?

— *Avînd în vedere rezultatele obținute cu produsul meu, ca și relativa radiosensibilitate a anumitor cazuri histologice de tumori avansate ale laringelui, eu am asociat aceste metode cu radioterapia în scopuri curative și am aplicat-o asupra a 44 de pacienți dintre care unii au stat sub observația mea mai bine de 5 ani. Este știut că în tratarea stărilor avansate de cancer al laringelui o operație este, adesea, strict necesară, iar radioterapia este aplicată ca simplu paleativ. Rezultatele obținute prin metodele asociate au condus la o evidentă îmbunătățire în leziuni locale, în unele cazuri la vindecarea lor, iar în cele generale, la un înalt procentaj de supraviețuire. Tratamentul poate fi aplicat și în alte tipuri de tumori.*

— Care sînt aceste rezultate ?

— *Randamentul „Produsului L" a fost bun în cazul tumorilor cerebrale, al cancerului la pancreas și la căile urinare (vezică) și mai ales în unele forme de cancer la plămîni și metastaze sau ale cancerului pleuro-pulmonar.*

— La ora actuală, dincolo de activitatea dumneavoastră personală, cum apreciați lupta împotriva cancerului în lume?

— *Este o luptă care se duce în toate țările lumii ; și noi putem ajuta prin metoda noastră, o metodă revoluționară, neutilizată în metodologia veche.*

— Din punct de vedere statistic, care ar fi rezultatul muncii dumneavoastră de 17 ani în acest domeniu ?

— *Nu este momentul să vorbim despre statistici, pentru că avem cazuri grave pe care înainte de a ajunge la o concluzie trebuie să le urmărim, pentru a vedea cum se comportă, în România și sperăm să putem face asta și în Argentina, ludăm cazuri de același tip anatomo-patologic și aflate în același stadiu al bolii.*

— Care este opinia dv. despre metodele tradiționale de luptă împotriva cancerului ?

— *Sînt bune, însă cred că a noastră este mai bună și în același timp, îi poate ajuta și pe alții.*

— În acest sector al medicinei, diagnosticul precoce este în continuare important, nu-i așa ?

— *Diagnosticul precoce în cancer, ca și în alte boli, este extrem de benefic în tratarea pacienților. Cum acționează hidrochinona asupra celulelor neoplazice ? Este foarte greu să răspund la aceasta, pentru că ar fi foarte greu de înțeles pentru public. Pot să vă spun însă că datorită utilizării medicamentului, tratamentul este facilitat (pe cale bucală) și că efectele secundare practic nu există.*

„LA CAPITAL"
20 august 1982

Ați citit deci ? Ați văzut ? Vă rog să-mi spuneți ce ați face în locul meu, gazelar român, dacă ați ști toate acestea, dacă ați ști și că ați prompta de cîteva ori realizarea la televiziunea română a unor filme despre tratamentul doctorului Leontopol, ca și despre minunile exceptionale pe care le avem în medicină, atîția oameni consacrați și recunoscuți ca Eugen Proca, Constantin Arseni, Ion Juvară, Ștefan Berceanu, Simion Puriță, Dorin Hociotă, Dan Setlacek, Panait Sîrbu, Dan Gavrilîu, Dumitru Burlui, Mircea Oiteanu, precum și a celor pentru care **Flacăra** a luptat : Ștefan Odobleja, Mihai Iubu, Vasile Boicu, Ion Chișiu, Tina Covaliu, Ioan Pușcaș, Florea Dinu, Teodor Caba. Ce-ați face, în locul meu, dacă ați ști că oameni condamnați sînt scuțați din moarte și oameni bolnavi grav sînt astăzi teferi datorită valorilor pe care le avem în medicină și ați vedea în același timp că aceste valori nu sînt în starea lor superlativă de funcționare.

De ce presa argentiniană înaintea presei noastre ? De ce să nu publicăm noi comunicatele de presă normale pentru a finaliza noul, pentru a profita noi în primul rînd, noi, românii, de gîndirea celor mai buni dintre noi într-un domeniu sau altul ?

Țara luptei pentru nou ca unică soluție a salvării, supraviețuirii și propășirii ei, România, cere tuturor fiilor ei abnegație, curaj permanent și onestitate în această luptă pentru binele obștesc.

ADRIAN PAUNESCU ■

■ Lăcătușul de revizie **Dumitru Andrioaie din Roman** este un talentat și pasionat constructor de căsuțe în miniatură. În decurs de 18 ani, el a realizat la traforaj miniaturile a peste 60 de case memoriale aparținînd unor mari personalități precum Tudor Vladimirescu, Alexandru Ioan Cuza, Mihai Eminescu, Ion Creangă etc. pe care le-a prezentat în 20 de expoziții organizate în diferite orașe ale țării. **(Gheorghe Irimia, Roman, str. 23 August nr. 5).**

■ De pe meleagurile natale ale bardului de la Mircești ne scrie **Dumitru Păpușoiu.** El ne informează că, prin forțe proprii și cu sprijinul organelor locale, locuitorii renumitei așezări de pe malul Siretului au realizat în acest an importante obiective gospodărești-edilitare, între care alimentarea cu apă potabilă a satelor Răchiteni și Izvoarele, noua școală cu etaj și cu 8 săli de clasă din Iugani, a căror valoare depășește 4 milioane lei, și și-au propus să renoveze casa-monument istoric aparținînd vornicului Alecsandri.

■ Spicuim din răspunsul trimis de **Consiliul popular al județului Botoșani** cetățeanului **Mihai Băgilă** din București: Realizarea acumulării Stăuceni reprezintă o problemă majoră, cu implicații deosebite, ce stă în atenția comitetului executiv al consiliului popular județean. Pentru stabilirea definitivă a amplasamentului acumulării s-a hotărît, printre altele, organizarea unei discuții colective, cu participarea tuturor factorilor interesați.

■ **Nicolița Măleanu din București, aleea Ariniș nr. 1, sectorul 6:** Profundă recunoștință doctorului Liviu Marta și ajutoarelor sale de la Institutul de oncologie București care, dovedind o înaltă competență și omenie, au avut curajul să mă opereze la înaintata vîrstă de 78 de ani. Am fost redată vieții și familiei într-un moment cînd nu mai aveam nici o speranță și iată că, acum, după 6 luni de la operație, mă simt foarte bine și le mulțumesc.

■ În numele locatarilor blocurilor P.c. 64, 62, 60, 58 și 56, **Asociația de locatari nr. 136 din Oradea** ne roagă să intervenim neîntîrziat pe lîngă conducerea întreprinderii textile „Crișana" din localitate spre a o determina să pună capăt zgomotului insuportabil produs zi și noapte de motoarele unei secții productive aflată în funcțiune în imediata apropiere, întrucît din cauza gălăgiei oamenii nu se pot odihni, copiii se trezesc din somn și plîng.

■ **Centrala de construcții-montaj București, Comitetul de partid,** ne informează că cererea muncitoarei zugrav Lupu Ioana din cadrul Grupului de șantiere nr. 2 a fost rezolvată favorabil, în sensul că i-a fost repartizat apartamentul 69, cu două camere, în bl. 5 din aleea Seculor.

■ La restaurantul „Terasa" din Geoagiu-Băi — ne semnalează **Vasile Băjenaru din Piatra Neamț** — clienții care vor să servească mici sînt obligați de ospătari să consume și cîte o friptură la grătar, altfel nu sînt serviți. Asta în timp ce, la mesele de-alături, prietenii și cunoștințele amfitrionilor se ospătau din belșug și necondiționat cu unul și același produs: mici.

■ **Consiliul popular al județului Cluj, comitetul executiv:** La data de 31 august 1982, petiționara Maria Cristurean a fost reîncadrată ca finisoare la Întreprinderea de mătase „România Muncitoare" din Cluj-Napoca și, așa cum a solicitat, i s-a asigurat posibilitatea de a lucra în două schimburi.

■ **Aproape 200 de muncitori, intelectuali și alți oameni ai muncii din comuna Măneciu,** județul Prahova, ne-au trimis o petiție prin care își exprimă totala nemulțumire față de suspendarea cursei auto de pe ruta Vălenii de Munte — Brașov și, prin intermediul nostru, roagă pe cei în drept să reanalizeze situația și să revină asupra acestei hotărîri pripite.

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular al județului Argeș,** ca răspuns la sesizarea petentului Popescu R. Ilie, ne încunoștințează că, pentru abaterile săvîrșite, Crețu Victor, vicepreședintele Consiliului popular al comunei Negrași, a fost pus în discuția comitetului comunal de partid și sancționat cu „mustrare", iar pe linie administrativă i-au fost reduse cu 10 la sută retribuția și indemnizația de conducere pe timp de două luni.

■ Sîntem o familie de mici meseriași în vîrstă și bolnavi, care ne asigurăm traiul modest de fiecare zi producînd și desfăcînd pe piața liberă ustensile și cuiere de lemn. 16 ani am dus-o astfel. Acum însă, deși dispunem de autorizația necesară, ni s-a interzis să desfacem produsele muncii noastre, pe motiv că am strica... blazonul Pieței Unirii, și sîntem puși în imposibilitatea de a ne asigura existența. **(Teodora și Alexandru Popescu, București, str. Gimalău nr. 38 A, sectorul 2).**

■ **Întreprinderea de echipament electrotehnic București,** pentru tovarășul Mihalcea I. Mihai din Cluj-Napoca: Arhiva întreprinderii „Electromagnetica" nu deține toate statele de retribuție din perioada 1946—1950 și de aceea trebuie să vă adresați Ministerului Muncii, Oficiului de evidență a documentelor de asigurare din București, precum și la Circumscripția financiară a sectorului 4 al Capitalei. **N.R.:** Ni s-a expediat, totuși, o adeverință. Nu știm însă de ce ni s-a trimis nouă și nu i s-a trimis direct omului care a solicitat-o?!...

■ **Asociația locatarilor blocului C-11 din București, șoseaua Alexandriei nr. 11:** Liniștea membrilor asociației noastre este grav tulburată de personalul patiseriei amplasate la parterul blocului nostru. Nerespectîndu-se regulile generale de practicare a comerțului, aici se desface clientelei bere la habă, ceea ce ne produce mari neplăceri și un vacarm de nedescris. Vrem să se revină la profilul inițial al unității, acela de cofetărie.

■ Referitor la scrisoarea noastră nr. 7 912/1982, primim din partea **Consiliului popular al județului Călărași:** Pentru a preveni și evita distrugerea teilor din preajma S.M.A. Budești, menționăm că aceștia au fost dați spre îngrijire cetățenilor care locuiesc în apropiere, iar în perioada de înflorire se vor lua măsuri speciale de protecție și culegere a florilor.

■ Subsemnata **Doreanu Alicora din București, sect. 6, bd. Păcii nr. 1, bl. 22 B, ap. 73,** vă sesizez că la Oficiul poștal nr. 16 mi-au fost anulate cu multă ușurință abonamentele la o serie de reviste pe motiv că am întîrziat două zile cu plata transportului acestor publicații la domiciliu. Mă deranjează nu atît nerestituirea integrală a banilor, cît mai ales modul birocratic de lucru al funcționarilor care puteau foarte bine să perceapă acei 0,25 lei per bucată odată cu plata abonamentelor, nu după aceea.

■ **Consiliul popular al orașului Roman,** ca răspuns la scrisoarea nr. 9 202/1982: Într-adevăr, în blocul 10 din aleea T. Vladimirescu există o serie de inși care tulbură liniștea colocatarilor și nu întrețin în mod corespunzător apartamentele ce le-au fost date în folosință. Li s-a dat termen ca, pînă la 1. X. 1982, să repare pe proprie cheltuială toate stricăciunile pe care le-au provocat.

■ În după-amiaza zilei de 26 iulie a.c., a dispărut de acasă fiul meu **Daniel Fedorciuc,** în vîrstă de 13 ani, și toate încercările de a-l găsi au rămas fără rezultat. Este blond-șaten, cu ochi verzui, de statură mică; are un tic nervos — mișcă din cap de la stînga la dreapta și invers, cînd e agitat — fiind sub tratament medical hormonal și sedativ; ca îmbrăcăminte, are pantalon scurt și bluză bleumarin cu mînecă albe. Vedeți fotografia alăturată. Cine știe sau află ceva despre acest copil îl rog din suflet să anunțe miliția sau direct pe mine, mama lui disperată. **(Gabriela Fedorciuc, București, bd. Lacul Tei nr. 79, bl. 15 A, sc. 4, ap. 39).**

■ **Ministerul Muncii, Direcția forței de muncă:** Pe 10 septembrie a.c., cu contractul de muncă nr. 246/1982, tovarășul Năstase Iordache din Pechea a fost încadrat ca profesor suplinitor la Liceul industrial de marină din Galați, catedra de navigație, cu o retribuție lunară de 2 060 lei.

■ **În numele unui grup de consăteni, Vintilă Iepure din Siteștii Novaciului, județul Gorj,** solicită insistent redeschiderea neîntîrziată a magazinului mixt din localitate, închis din motive obscure de luni de zile, și reamplasarea lui într-o clădire corespunzătoare practicării unui comerț civilizat.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor agricole de producție Constanța** ne informează că cele sesizate în scrisoarea înregistrată la noi sub nr. 8873/1982 se confirmă parțial. S-au luat măsuri pentru stabilirea ordinii și disciplinii la C.A.P. Arsa: președintele unității, Foamete Constantin, a achitat contravaloarea benzinii consumate ilegal și a fost obligat să acopere prejudiciul de 2 230 lei stabilit de organul de control în anul 1981, iar soferului Marin Constantin I s-a reținut retribuția pe 4 zile cît a fost plătit fără a lucra. P. S.: Nu am reținut dacă... au fost și felicitați pentru gestul dumnealor...

■ **Directorul Casei de copii școlari nr. 3 din București, tov. Gleb Stalnic** își exprimă bucuria față de gestul de omenie al cetățenilor Dumitru Neacșu, Ecaterina Malic, Sanda Ionașcu, Mariana Stănilă, Nicoleta Marinescu și al multor altora care, din proprie inițiativă, au dăruit copiilor fără părinți încălțăminte, numeroase articole de îmbrăcăminte și jucării, au pus umărul la înfrumusețarea și buna gospodărire a acestei unități de ocrotire.

■ **Consiliul popular al sectorului 6:** S-a constatat că cele reclamate de locatarii imobilului din str. Tabla Buții nr. 54 sînt reale și, ca urmare, s-a aprobat repartizarea unui apartament de 4 camere familiei Rădulescu Ion și a unui apartament de 2 camere familiei Tabert Victoria, imobilul eliberat rămînînd să fie folosit în exclusivitate de Cooperativa „Metalocasnica".

■ **Funcționara ceferistă Silvia Nadoleanu** din București ne semnalează că Grupul 2 de șantiere, care construiește noul cvartal pe str. Polonă, colț cu șoseaua Ștefan cel Mare, a omis să racordeze conducta de evacuare a apei reziduale a locuințelor rămase nedemolate la noul sistem de canalizare, ceea ce a provocat inundarea căminelor de apă și a curților aparținînd caselor a șapte familii de oameni ai muncii.

■ De la **Consiliul popular al județului Tulcea** primim un răspuns din care reținem că, în baza indicațiilor date, un număr de locuitori a produs și predat la C.L.F. Măcin răsaduri de roșii și legume, însă dintr-un viciu de formă banca refuză să le plătească. Pînă la urmă, problema s-a rezolvat, petiționarii și-au primit drepturile ce li se cuveneau.

De ce a trebuit, totuși, să se ajungă pînă aici și să treacă atîta vreme?

■ **Gheorghe Takacs din Petroșani, aleea Trandafirilor, bl. 2, sc. 7, ap. 30,** a cumpărat din depozitul din localitate o garnitură de mobilă de hol, tip „Drobeta", însă după ce a plătit-o — ne scrie el — a constatat că nu i s-a livrat o măsuță ce făcea parte integrantă din piesele garniturii. Responsabilul depozitului spune că așa i-a livrat-o fabrica din Drobeta-Tr. Severin. S-a adresat, deci, fabricii pe 7 I, 12 VI 1982, dar... tăcere pe toată linia.

Chiar, nimeni nu știe nimic?!

■ De cîteva zile bune cablul subteran telefonic al blocului P 3 a fost tăiat de lama unui buldozer care execută lucrări de terasament. Strada se va betona. Vă închipuiți ce urmează: să se spargă betonul pentru a se repara cablul, să se rebetoneze strada ș.a.m.d. Solicităm repararea urgentă a cablului pentru a nu aștepta apoi săptămîni întregi venirea unui... ton. **(Locatarii blocului P 3, str. Dezrobirii 50, sect. 6, București).**

■ **Comitetul executiv al Consiliului popular Cluj-Napoca,** urmare a memoriului adresat revistei de tov. Andreica Teodor, a decis reluarea circulației mijloacelor de transport în comun pe linia nr. 8, pe traseul inițial, respectiv Aeroport Someșeni — Piața Victoriei, începînd cu data de 21.VIII.1982.

■ Vă mulțumesc din toată inima pentru ajutorul pe care revista dv. mi l-a dat. Recursul a fost admis de Tribunalul Suprem, care a anulat sentința dată în cauză de Judecătoria Cîmpina, precum și decizia Tribunalului județean Prahova, și a trimis dosarul spre rejudecare la Cîmpina unde sper, în sfîrșit, că dreptatea va învinge. **(Istok Hans-Otto, Codlea, Strada Nouă, nr. 51, județul Brașov).**

■ O nedumerire și un îndemn exprimă scrisoarea tehnicianului **Gh. Ștefănescu din Galați:** În depozitul devenit neîncăpător al Întreprinderii județene de valorificare și recuperare a materialelor refolosibile Galați zac stocate, de mai bine de un an, 500—600 tone sticlă-deșeu și nimeni nu catadicsește să le ridice. Este și motivul pentru care depozitul respectiv refuză să mai primească astfel de materiale.

■ **Centrala construcții montaj București:** La reluarea activității sale de după accidentare, șoferul mecanic Mitrache Dumitru a fost trecut temporar pe un post de mecanic la parcul de conservare Străulești. Aici a muncit pînă la 24 iulie a.c., cînd i-a fost repartizată autoplatforma 23—B—4113, pe care lucrează și în prezent, neavînd obiecții.

■ Din partea **Direcției județene de poștă și telecomunicații Gorj** primim: Pentru că distribuirea presei către abonatul Paraschivu M. Vasile se face la ore tîrzii, așa cum dealtfel s-a confirmat, agentul poștal Dabu Ștefan, de la Oficiul P.T.T.R. Dănciulești, a fost sancționat cu diminuarea retribuției cu 5 la sută pe timp de o lună și atenționat în mod serios asupra activității viitoare.

■ Multe ar fi bune la stațiunea balneoclimaterică Vatra Dornei — ne scrie, printre altele, **Ștefan I. Decebal din București, str. Drumul Taberii, nr. 81, bl. TD 3, ap. 53** — însă ceea ce produce nemulțumirea unora dintre beneficiarii de bilete este problema meniurilor de la cantinele-restaurant nr. 1 și 2; acestea sînt sub orice critică, atît cantitativ cît și calitativ, nu corespund baremurilor stabilite. O explicație: personalul cantinelor (cam 50—60 la număr) își servește mesele tot... din baremurile beneficiarilor de bilete.

■ Primim de la **Petru Cosman din Oradea, aleea Apelor Calde nr. 4, bl. X 8, ap. 2:** O parte din cei peste 5 000 de locuitori ai cartierului „Nufărul" din Oradea simt acut lipsa apei potabile și a apei calde menajere; întregul cartier este prost gospodărit, magazinele alimentare sînt prea puține, oamenii nu dispun de un chioșc de desfacere a presei, „Nufărul" parcă e un loc al nimănui...

■ **Consiliul Național al Apelor, Trustul de lucrări hidrotehnice speciale,** ne face cunoscut că, în urma cercetării celor semnalate de tovarășul Farmazon Marin și a discuției purtate cu conducerea șantierului din Dridu, începînd cu data de 13 septembrie a.c., petentul și-a reluat activitatea de tractorist rutieriat pe șantier.

Pagină realizată de MIHAI STANESCU ■

Scrisoare comentată Dolce farniente

Îl criticăm pe cîte un ins sau îi criticăm pe mai mulți pentru faptele lor nesărate, și iată că vine, uneori, cîte un purtător al dumnealor de cuvînt și ne spune spășit: Da, dom'le, am cercetat, cutare-i într-adevăr profund vinovat. A făcut și a dres... dar și noi, ăi din fruntea colectivului, l-am lecuit. I-am dat o mustrare, ba pare-mi-se chiar și-un avertisment, să ne țină minte cît o trăi!...

Nu este, de pildă, și cazul răspunsului trimis Flacării de Întreprinderea de distribuție a energiei electrice București, ca urmare a unor note critice apărute în nr. 35 al revistei. „Vă aducem la cunoștință — glăsuiește, printre altele, încrisura — că situația este așa cum o prezentați dv. Astfel, în cazul lui Alexandru Hersch, din Aleea Postăvarului (...), contorul a fost înlocuit pentru verificare în aceeași zi, însă din neglijența personalului nostru de la centrul din bd. L. Săăjan, nu s-a verificat în laborator decît la 15.XII.1981. Ca și cum această întîrziere (de peste 4 luni! — n.a.) n-ar fi fost suficientă, abonatului nu i s-a comunicat rezultatul nici după ce pe sesizarea înregistrată la I.D.E.B. sub nr. 4 210/20.04.1982 s-a pus rezoluția „Începeți să puneți lucrurile pe strîmbe? Nu-i frumos! (...Sic! — n.n.). Rezolvați imediat și răspuns cu acuzele de rigoare". Vinovați de această situație se fac Vasile Cristu și maistrul Drăgan Constantin, care au fost sancționați disciplinar cu avertisment"...

Și tot așa, plastic și... în detaliile, descrie răspunsul și un al doilea caz, în care acuză grav pe vinovatul Păuna și conchide moralizator cum că... „în loc să meargă la blocul 4, electricianul trimis s-a dus la blocul 4 P și, negăsind abonatul acasă (...), i-a întrerupt acestuia alimentarea cu energie electrică. Greșala a fost reparată imediat cu scuzele de rigoare". Nu știm precis dacă și Dumitru Păuna a fost... felicitat, cu... scuzele de rigoare bineînțeles, pentru „isprava lui"... întrucît vine tocmai aici încheierea cu clasicul... vă mulțumim pentru atenție, pardon!, pentru sprijinul acordat în vederea perfecționării activității, asigurîndu-vă totodată de loialitatea preocupărilor noastre... Etc., etc... Semnează ca director ing. Ardelean Dimitrie, iar ca șef de secție ing. Vrînceanu Gh.

Apă de ploaie! Nici măcar un cuvînțel referitor la măsurile de combatere și prevenire în viitor a unor astfel de regretabile metehne, din păcate cam multe la I.D.E.B. în ultima vreme. Aproape nimic despre... serioasa punere la punct (dacă poate fi vorba de așa ceva!) a celor cu adevărat vinovați...

O mostră, deci, de răspuns formal.

MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Ilie Mazilu — Baia de Arieș (Alba): Valoarea la care se face autentificarea actelor de vînzare-cumpărare din fondul locativ de stat este cea declarată de către părți, ținînd seamă de actualele prețuri de vînzare a imobilelor, dar nu mai puțin decît valoarea înscrisă în contractul de construcție sau în actul de vînzare-cumpărare din fondul locativ de stat și nici mai mică decît valoarea de asigurare a imobilului care se transmite ■ **Costică Ioniță** — București: Adresați-vă consiliului popular al sectorului de domiciliu ■ **Petre Cămilă** — Prundu (Giurgiu): Nu îndepliniți condițiile legale. La vîrsta de 52 de ani, aveți o vechime în muncă de 1 an, 6 luni și 3 zile ■ **Aurel Davidescu** — Orșova: Programarea se face prin scrisoare adresată dr. Iacob, dispensarul Hipodrom, str. Kolarov — Sibiu, iar tratamentul se efectuează numai în condiții ambulatorii, fără internarea cazurilor în spitalul județean Sibiu ■ **Eugenia Avram** — Aiud: La data decesului soțului dv., fiica avea împlinită vîrsta de 17 ani, și pînă la acea dată nu primise pensie de urmaș, deci nu poate beneficia de ajutorul solicitat ■ **Gabriela Stănescu** — București: În cazurile în care unele apartamente au fost vîndute înainte de efectuarea lucrărilor de consolidare, cotele din cheltuielile totale se suportă de către actualii proprietari ■ **Nicolae Costache** — Buzău: Compensația pentru energie se acordă pensionarilor ale căror pensii, fără pensie suplimentară, nu depășesc 2 500 lei lunar ■ **Elisabeta Paraginâ** — Panciu: Boala tatălui dv. nu este temei legal ca mama dv. să fie înscrisă la pensie pentru limită de vîrstă ■ **Marinel Mustață** — Berezeni (Vaslui): Nu sînt organizate licee cu profil de teatru ■ **Carlo Boninsegna** — Rm. Vîlcea: La Centrala editorială, Piața Scînteii nr. 1, București ■ **Adela Galin** — Șuceava: Aveți o vechime în muncă de numai 21 ani și 4 luni. Deci, nu îndepliniți condițiile cerute ● **Iordan Dincă** — Rm. Vîlcea: Dacă vi s-a dat sub formă de împrumut, la expirarea termenului, trebuie să restituiți ■ **Ion Pascu** — Băița (Hunedoara): Întreprinderea de medicamente, bd. Ion Șulea nr. 248, București, cod 78 014 ■ **Constantin Patrintas** — Dealu Morii (Bacău): Numai în cazul în care veți relua activitatea la unitatea unde ați lucrat, va fi posibilă o nouă revizuire medicală în vederea reanalizării stării de sănătate și eventual a pensionării pentru invaliditate.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Scrisori pentru „Flacăra"

O întrebare și un răspuns

Omul despre care vorbesc a urcat, cu un mare entuziasm, un bolovan pe un munte, de unde avea să-și vadă un vis împlinit, dar iată că, asemenea lui Sisif, s-a pomenit, într-o clipă neașteptată, că bolovanul se rostogolește înapoi. Fiind însă puternic și optimist, mi-a povestit întreaga întîmplare :

Anume că acest om, care a fost cîndva tînăr, a făcut liceul, apoi Institutul pedagogic de trei ani din București, repartizat în învățămînt ca profesor de desen, facultatea absolvită fiind de arte plastice. Sînt de atunci peste cincisprezece ani. În acest răstimp, avînd el, cum spuneam cu entuziasm propriu nouă, tuturor, și urmînd în acțiunile sale chiar un paragraf al **Statutului personalului didactic**, în virtutea căruia personalul didactic „este chemat... să se preocupe permanent de ridicarea nivelului pregătirii sale de specialitate, pedagogice și ideologice", profesorul a urmat, treaptă cu treaptă, scara acestei pregătiri, obținînd definitivatul, iar în anii următori, conform aceluiași statut, gradele II și I.

Voi spune, mai întîi, că aceste grade au fost acordate de Ministerul Educației și Învățămîntului, în baza uneia și aceleiași programe, adică nu a existat nici o deosebire de nivel de cunoștințe cerut pentru profesorii care au absolvit fie Institutul pedagogic de trei ani, fie Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu", de patru ani. Și unii și alții dintre absolvenți au susținut împreună aceste grade didactice, în aceeași sală chiar, cu aceleași comisii și după aceeași programă. Prof. dr. Alexandru Tohăneanu, președinte al acelor comisii de acordare a gradelor, declară textual : „La examenele de gradul II și la examenele de gradul I, atît profesorii de desen categoria I (absolvenți ai institutelor de arte plastice) cît și profesorii de desen categoria a II-a (absolvenți ai institutelor pedagogice) au fost examinați după aceeași programă, cerîndu-li-se aceleași cunoștințe. La probele orale au răspuns și unii și alții după aceleași teme, cuprinse în aceleași bilete de examen". Și nu e vorba doar de această declarație, ci chiar Programa însăși pentru susținerea examenelor de grade, editată de minister, poartă acest subtitlu „Pentru profesorii de desen categoria II și I".

Cu cinci ani în urmă, la Institutul „Nicolae Grigorescu" s-au deschis cursuri pentru absolvenții institutelor pedagogice și profesorul de care vorbesc s-a numărat printre cei dintîi care s-au înscris, iar în februarie 1982 a dat examen, obținînd Diploma de absolvire. Diploma — adică reușise să urce bolovanul în vîrful muntelui. Diploma — adică își desăvîrșise pregătirea didactică, obținînd titlul de profesor categoria I. Dar iată că, prezentînd această diplomă la locul în care își are cartea de muncă, i s-a dat sfatul s-o ascundă pe undeva, să n-o ducă la contabilitate, să facă ce-o face dar să n-o arate pe-acolo, ca și cînd ar fi fost un act condamnabil. Dacă o lasă acolo, la serviciul de contabilitate al școlii, o să piardă din retribuție. O să i se scadă peste 200 de lei lunar. De ce ? Păi, iată de ce : dacă al urmat cursuri superioare și se anulează gradele ! E posibil ? E posibil !

Un coleg de-al său, mai îndrăznet, profesorul Ștefan Văduva din Craiova, a întrebat prin revista „Învățămîntul liceal și tehnic profesional", revistă editată de Ministerul Educației și Învățămîntului, cum stau lucrurile în această privință, și în numărul 3 din martie 1982, economistul principal M. Friedman i-a răspuns că „Potrivit prevederilor Statutului personalului didactic, gradele didactice II și I nu au nici o valabilitate, că, textual : „Gradul didactic obținut ca profesor avînd ca studii Institutul pedagogic de 3 ani, nu dă dreptul la retribuție corespunzătoare gradului obținut și în cazul absolvirii unei instituții de învățămînt superior cu durata studiilor de cel puțin 4 ani". Mai deslușit, dacă, adică, te-ai încumetat să mai faci cîțiva ani de studiu, gradele II și I, obținute în aceleași condiții în care le-au obținut cei care aveau deja aceste studii, sînt anulate, rămîi doar cu definitivatul, deci pierzi, fiindcă, iată : „Cei aflați într-o astfel de situație pot fi retribuiți cu retribuția prevăzută pentru profesor cu definitivat la studiile superioare absolvite".

Lăsăm deoparte modul destul de alambicat în care i se răspunde acelui coleg îndrăznet, și mă apuc să studiez, din scoarță în scoarță, **Statutul personalului didactic** și rămîn, pur și simplu, uluit : nici urmă a unor asemenea prevederi ! În nici un capitol al Statutului invocat nu se află înscrise astfel de prevederi !

Ca ziarist de mulți ani al presei noastre, acest răspuns dat printr-o revistă a Ministerului Educației și Învățămîntului unui profesor dintr-un colț de țară care voia să afle cauzele unei împrejurări greu de înțeles, răspuns care „se bazează" din capul locului pe un neadevăr, m-am simțit dator să văd cu ochii mei ce se întîmplă. M-am dus la minister și absolut toți directorii, ai diferitelor direcții, cu care am stat de vorbă, mi-au dat dreptate : nu există în statut o asemenea prevedere de anulare a gradelor obținute de un profesor care trece, prin studii superioare de la o categorie la alta. Ar fi și aberant ! Dimpotrivă : un proiect de statut, propus spre a intra în vigoare nu peste multă vreme, precizează cu claritate menținerea gradelor în astfel de situații. Fapt simplu, fapt firesc, fapt logic, pentru că dacă ai susținut aceste grade la același nivel de cunoștințe cu cei cerut de la cei care au dat același examen cu tine nu poți răsturna, în nici un chip, valabilitatea lor, așa cum nu poți niciodată răsturna valoarea de patru dacă înmulțești doi cu doi.

Nedumerirea mea constă în faptul că un înalt funcționar de la Ministerul Educației și Învățămîntului dă un răspuns așteptat de un profesor din țară, invocînd, în mod nepermis, prevederi care nu există, un răspuns care induce în eroare și care a stîrnit amărăciune în sufletele unor oameni care trebuie, conform aceluiași statut, să-i crească, să-i formeze și să-i educe pe alții.

VASILE BĂRAN ■

Cronica șoselei

O mogîldeață pe șosea

Pe lîngă Constantin A., căzut pe asfaltul drumului, au trecut mulți. „Am trecut și eu, [redacted] relata ulterior Nicolae B., muncitor la ferma Castelu. Am crezut că-i un bețiv și mi-am continuat drumul". „Bine, chiar dacă era vorba de un bețiv, trebuia scos din calea mașinilor. Totuși e vorba de un om, nu ?" „Aveți dreptate, fără îndoială, cu atît mai mult cu cît pînă la urmă am aflat că în drum spre ferma unde lucra, omul a făcut o criză de epilepsie și a căzut jos pe șosea". Din urmă, m-a ajuns apoi Alexandru, tractorist la noi în comună. „Cine-i bețivul ăsta, mă Niculae ?" m-a întrebat mecanizatorul după ce a oprit tractorul. „Nu știu, mă Sandule, nu m-am uitat la el. Hai că mă urc și eu în cabină, mai schimbăm o vorbă pe drum. Picași la tanc cu tractorul tău".

Pe la 5,30, autobuzul care face legătura între Castelu și Constanța, se oprește la circa 50 de metri de locul unde zăcea pe șosea Constantin A. Șoferul, ager la vedere, extrem de atent, sesizează din vreme prezența pe șosea a unui obiect nedefinit. „Nu mi-am dat seama la început ce-i, om, animal, vreun sac căzut din vreo mașină ? Mi-am zis că-i mai bine să opresc. Cam la vreo 2 minute după ce-am oprit, a trecut pe lîngă autobuz un turism. Eu împreună cu călătorii — coborîsem cu toții din autobuz — i-am făcut semn șoferului să oprească. Acesta a oprit, și șoferul autobuzului continuă : „Am ajuns la locul cu pricina. Era un bărbat de vreo 45 de ani, căzut pe asfalt cu capul într-o parte, plin de noroi și de zgîrieturi pe față. Nu mirosea a băutură. Lîngă el, singe. După poziția picioarelor, se vedea bine că-s rupte". L-am întrebat pe Vasile, căci el, consăteanul nostru, se afla la volan. „Ai trecut peste el mă Vasile ?" „Nu nea Mircea, cum să trec. Am văzut de la distanță că-i un om. Dacă treceam peste el ce mai opream, mă duceam tot înainte. L-am ocolit prin stînga". „Vasile, tu mergi mai repede, vorba aia, ești turism. Hai să-l urcăm cu grijă în mașină și să-l duci tu la spital. Omul văd că mai suflă. Poate îl scapă doctorii !".

„Nea Mircea, nu-l duc și am să-ți spun de ce. Mata probabil nu știi dar eu n-am permis și nu vreau s-o încurc. Pe aici treacă, meargă, mai conduc eu așa. Dar la Constanța nu ține".

Mircea a găsit pînă la urmă o mașină care l-a dus pe rănit la spital, dar tîrziu. Bietul om a murit pe drum. S-au făcut cercetări timp de 3 zile, pentru aflarea autorului accidentului. Vasile era prezent peste tot, printre curioși, trăgînd cu urechea la ceea ce spunea lumea, dar mai ales la vorbele celor care făceau ancheta. Treburile le-a încurcat mult nea Mircea, împreună cu călătorii lui, care tot timpul a susținut sus și tare că Vasile n-are nici o vină, că el a oprit mașina la semnalul lor, și cu toții s-au apropiat de omul căzut pe șosea, constatînd că probabil o mașină trecuse peste el, deși văzuseră cu toții că Vasile oprise mașina la circa 50 de metri după victimă. Abia cînd partea de dedesubt a autoturismului a fost cercetată cu mare migală, și s-au găsit urme de singe și de păr, provenind de la victimă, atunci și Vasile a recunoscut. „Da, mergeam cam repede și nu am văzut omul căzut, decît tîrziu. Nu mai aveam ce face, am trecut peste el. Am oprit, la strigătele oamenilor. Mă gîndeam că mi-au luat numărul și oricum, pînă la urmă, tot mă găsesc". Mircea : „Nu eram sigur că Vasile a trecut ori nu peste victimă. De ce să-l mai complic situația și așa destul de complicată, mă gîndeam eu. Dovedise doar că conducea fără permis. Îmi dau seama acum că am făcut o prostie. Ce să-i faci, omul cît trăiește învață. Abia după ce a plecat Vasile de la locul faptei, atunci dimineață, și ne-am uitat mai bine la cel aflat în pragul morții, ne-am dat seama că omul, nu era altul decît Constantin, vecinul lui Vasile, vorba aia, îl desparte doar un gard de nuiele. Culmea, și el știa bine că bietul om face din cînd în cînd crize de epilepsie".

VICTOR BEDA ■

Fără împrejurări favorabile, tentația nu poate deveni fraudă

Evident, pentru prejudiciul de peste 230 000 lei provocat în ultimii trei ani avutului obștesc, de către un grup de infractori din cadrul Depozitului de covoare „Militari-2", aparținînd I.C.E.C.O.O.P. București, au răspuns, penal și material, autorii faptelor comise, în primul rînd fostul gestionar Ioan David, zis „Crinu", condamnat deja la 8 ani închisoare, ca și alți cîțiva complici.

Dar, putem oare trece cu vederea împrejurările care au favorizat o asemenea fraudă ? Putem sta liniștiți cînd luăm cunoștință de asemenea consecințe grave, produse avutului obștesc — avutul nostru al tuturor — cînd știm că asemenea fapte n-ar fi posibile, dacă toți factorii responsabili cu atribuțiuni în domeniul bunei gospodăriri a roadelor muncii noastre și-ar face pe deplin datoria ? Firește că [redacted].

„Radiografia" cazului pe care ne propunem să-l prezentăm opiniei publice va demonstra, o dată în plus — dacă mai era nevoie — că fără împrejurări favorabile, tentativa n-ar putea deveni fraudă.

— Care au fost, după aprecierea dumneavoastră, condițiile propice săvîrșirii unor astfel de fapte ? — m-am adresat căpitanului *Vasile Drăgoi*, din Direcția cercetări penale, care s-a ocupat de acest caz.

Le-aș împărți în două categorii — a ținut să precizeze ofițerul. Unele de care se fac vinovați cei care aveau atribuțiuni de control asupra gestiunii depozitului de covoare și de cunoaștere a personalului încadrat acolo. Din cercetări a rezultat că David, împreună cu *Adrian Ruxandra*, lucrător comercial, și *Constantin Bălănescu*, muncitor necalificat, obișnuiau să consume frecvent băuturi alcoolice și să joace cărți pe bani, chiar și în incinta depozitului, ceea ce trebuia să constituie un semnal de alarmă în privința corectitudinii lor, dar nimeni de la I.C.E.C.O.O.P. nu s-a sesizat de asemenea aspecte negative privind comportarea acestora. De asemenea, recepționarea covoarelor primite de la diferite unități din țară se făcea uneori direct de către gestionar, fără ca membrii comisiei anume desemnate să fie prezenți, ceea ce constituia o încălcare gravă a regulilor stabilite în acest sens și, în același timp, o portiță pentru fapte incorecte, după cum avea să se constate.

A doua categorie au constituit-o nepăsarea și superficialitatea reprezentanților unităților furnizoare, cu ocazia predării produselor. Două exemple edificatoare : un delegat al Întreprinderii „Maramureșeana" din Sighetu Marmației, lasă la depozitul „Militari 2", fără forme legale, 8 covoare respinse de comisia de recepție a calității, înțelegîndu-se cu gestionarul că dacă se vor ivi clienți mai puțin pretențioși, să le livreze fără avizul comisiei de recepție. Între timp, delegatul părăsește locul de muncă, iar șeffi săi nu-i pretind nici măcar să precizeze cîte covoare a lăsat la București fără forme legale, deși era vorba de o valoare importantă — aproape o sută de mii de lei. Vine la București, să „clarifice" situația, contabilul șef de la „Maramureșeana", dar Ioan David își dă seama că acesta nu știe cîte covoare a lăsat delegatul și face prima încercare pentru pregătirea următoarelor fapte infracționale, ascunzînd trei covoare. Nu le sustrage însă imediat, așteptînd un timp, oscilînd probabil între tentație și teamă. Cum cei de la „Maramureșeana" n-au sesizat diferența numerică și valorică privind covoarele livrate la București, David a prins curaj pentru intenția sa de a sustrage cele trei covoare, deocamdată ascunse.

Momentul determinant pentru a trece de la intenție la fapte s-a ivit într-o zi cînd, jucînd cărți chiar în depozit și pierzînd ultimii bani, a încercat să se împrumute la subalternul său, Constantin Bălănescu. Acesta l-a refuzat, sugerîndu-i, în schimb, să sustragă un covor, pentru a face rost de bani, oferindu-se să găsească el un amator pentru a-l cumpăra.

Zis și făcut. Și după acest prim pas, pofta infractorilor pentru realizarea de venituri suplimentare ilicite a început să crească.

Un alt exemplu la care vreau să mă refer este cel al unei delegate a cooperativei „Arta populară" din Rîmnicu-Sărat, care, manifestînd superficialitate în timpul recepționării covoarelor și întocmirii documentelor de confirmare, n-a observat că David și complicii săi omiseseră înscrierea în borderou a unuia dintre covoarele tip „Brăila", în valoare de peste 20 000 lei. A constatat neregula abia la înapoiere în unitate, dar Ioan David n-a recunoscut că ar fi omis înscrierea covorului respectiv, profitul său moral fiind acum al celui unui infractor înrăit, nepăsîndu-i de faptul că delegata de la Rîmnicu-Sărat avea să plătească din buzunar paguba pricinuită unității, conducerea cooperativei imputînd, pe bună dreptate, celei în cauză contravaloarea covorului. De unde concluzia că cine nu deschide ochii, deschide punga...

Iată, așadar, consecințele grave, nu numai pentru avutul obștesc, ci și pentru cei care creează, inconștient, desigur, împrejurări favorabile elementelor infractoare, prin așa-zise mici fisuri, în îndeplinirea atribuțiunilor de serviciu, de fapt prin autudinea condamnabilă de nepăsare, superficialitate și lipsă de vigilență de care se mai dă uneori dovadă în activitatea de gospodărire și apărare a avutului obștesc.

MIHAI GROZAVU ■

Cușca Sufleurului

Ventura (IV)

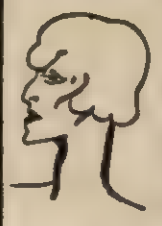

Cînd dă în primăvară, palidă tragediană — urmă a ceea ce a fost —, adunată în șalul de infirmieră, cutreieră, și restul spitalurilor. Spune versuri, însuflețește, de pe buzele ei scînteietorul verb românesc alină durerea atîtor inimi însingerate... Într-un spital de campanie din Bacău este surprinsă de timbrul melodios al vocii unui frumos și tînăr ofițer rănit, pe nume George Vraca. Întîrzînd la patul lui de suferință, află că tînărul, odată războiul sfîrșit, intenționează să se dedice silviculturii. Încrezătoare în viziunea ei, la despărțire marea artistă îl sfătuiește să încerce să facă arta dramatică.

Maiul înflorit nu poate șterge atîta urgie... În curtea spitalului de la Iași, o scenă improvizată, pe butoaie. De la ferestrele deschise, să intre reavănul primăverii, bolnavii soarbe declamația Venturei.

Vara lui 1917 : sacre victorii românești, Mărăști, Mărășești... Nottara, care din primele zile ale războiului își chemase în țară feciorul ce studia muzica la Berlin, sosește în preajma frontului, în fruntea unei echipe artistice. În pîlpîitul ascuțit al gloanțelor ce retează vieți — cîtă frunză și iarbă ! — este reprezentată pieseta inspiraților Corneliu Moldovanu și Mircea Rădulescu, „Pe aicea nu se trece !" Toamna, victoria de la Oituz ; undele Trotușului înspumate de atîta sînge cald, românesc... Înapoiați de pe front Tony Bulandra și Ion Manolescu, Marioara Ventura, istovită de sacrificiul fără margini împărțit noapte-zi fraților de suferință, decide să rela și jertfa scenică al cărei blestem îl are în sînge. Succesele bucureștene „Dama cu camelii", „Îndrăgostita" și „Marșul nupțial", fac în interpretarea-i genială și a celor doi parteneri triumful artistic de neuitat al zilelor de restriște din amarul tîrg al Ieșilor.

Să fie pe măsura Moldovei așezîndte, iarna 1917—1918, aprigă. Teatrul Național, care e și sediul Parlamentului, neîncălzit. În cursul repetițiilor cu piesa lui Bernstein „Mai presus de orice", Ventura se îmbolnăvește grav. Nerefăcută, revine cu o îndîrjire infinită și la spectacolul cu „Marșul nupțial", aclamată, abia se ține pe picioare la aplauze.

În țară, comunicatele Cartierului General înfrigurează populația. Mai atîrnăm de o țîțînă de cer, să existăm ca neam suveran... În cataclismul blestemat, un prieten al României, Robert de Flers, vine la Iași. Dramaturg de mare vogă pe scenele pariziene și diplomat, dovedește din răspuneri, în toate acțiunile misiunii sale, încredere și devotament pentru jertfa și eroismul românesc. Ca o manifestare pro-franceză, Ventura bagă în repetiție o comedie a acestuia, „Evantaiul", scrisă în colaborare cu Gaston Armand de Caillavet. În cercurile misiunii militare franceze, strădaniile Venturei și concursul neprecupețit al lui de Flers găsesc atașamentul total al generalului Berthelot, alt mare prieten al națiunii noastre. Dar survine înjositoarea pace de la Buftea. Urmează să pierdem importante teritorii. În deznădejdea generală, misiunile militare străine sînt retrase, generalul Berthelot părăsește România. Singele flăcăilor noștri cursese zadarnic în valuri, pleoapa întunericului amenință să se închidă peste țară... Îndîrjită în destinul ei cu lacrimi și singe, natiunea vrea să-și răzbune milenile. O datorie sfîntă cere continuarea războiului.

În furtuna astor vitrege împrejurări se trag nădejdea dezmoștenirii noastre, durerea Venturei cunoaște paroxismul. Se agață însă cu disperare de ultima speranță, continuarea luptelor. Are vizlunea sacră a idealului împlinit, România Mare. Își spune că dreptatea pămîntului unde calci pe legende trebuie să birue. Arderea străfundurilor credințelor ei și seninul cerului de deasupra îi dau certitudinea. Este total pentru continuarea războiului. Îndeamnă pe de Flers să plece la Salonic, unde să facă legătura cu armatele aliate. Dramaturgul-diplomat, riscînd să fie doborît, trece cu avionul peste teritoriile ocupate și țările inamice. Sosit la destinație, pledează cu căldură cauza României, determinînd reînceperea ostilităților.

Odată cu decolarea francezului intră-n legendă unul din grandioasele momente ale războiului, în care iubirea de patrie a tragedienei își concretizează sublimul ! Dimineață de primăvară în Iașul răstignit pe suferință... Soare ascuns în nori, ca o cea din urmă speranță. Săgeata avionului s-a dus, spre soare-răsare... Dinspre spital, pe caldarîm, răzbesc bocănituri... O cohortă de nefericiți ai măcelului, mutilați de război, șchiopi și ciungi, răniți, cu capetele bandajate, se îndreaptă mărețl și dirji spre Piața Unirii. Și în fruntea lor, Marioara Ventura, apariție halucinantă, expresie a rezistenței, îmbrăcată într-o lungă manta soldătească, ținînd de mînă un copilaș orfan ale cărui lacrimi strivesc inimile. Ajunși la statuia lui Cuza, Ventura urcă treptele soclului făuritorului Unirii. Înconjurată de eroii gliei strămoșești și asaltată de mulțimea care-a rupt zăgazurile, palida întruchipare a idealului, înfășurată în tricolor, înalță țărilor românești imnul „LA ARME !"...

Iașii vuiesc, cutremurător, divina trimitînd în lume trecutul milenar al acestor pămînturi...

GABY MICHAILESCU ■

Bravo Dinamo! Bravo Universitatea! Bravo Corvinul!

Partidele retur din prima manșă a cupelor continentale la fotbal ne-au adus satisfacții, trei echipe românești (Dinamo București (în Cupa campionilor), Universitatea Craiova și Corvinul Hunedoara (ambele în Cupa U.E.F.A.), izbutind frumoasa performanță de a se califica în turul II. Dacă isprava Corvinului era întrucîtva de anticipat, după acel 1—1 înregistrat la Graz, pentru Dinamo și, mai ales, pentru Craiova am pătimit pînă în ultimul minut de joc. Ambele însă, deși au cedat în deplasare, 1—2 la Praga și, respectiv, 0—1 la Florența, au reușit să-și apere, calm, organizat, dirz, avantajele obținute în meciurile tur (2—0 pentru Dinamo, 3—1 pentru Universitatea), păsind cu fruntea sus în etapa a doua a importantelor competiții care sînt Cupa campionilor și Cupa U.E.F.A. Felicitîndu-le pentru comportarea lor, felicitări ce se cuvin, firește, și Corvinului, e cazul să cerem pentru ele, merituoase „ambasadoare" ale fotbalului românesc pe plan internațional, mai multă atenție și mai mult sprijin din partea federației de specialitate. Federația trebuie să înțeleagă măcar acum că, ajutînd cluburile-fanion, ajută fotbalul românesc și, la urma urmei, se ajută pe ea însăși !

Din păcate, F.C. Baia Mare n-a fost în stare să țină piept, la Madrid, celebrului Real în Cupa cupelor. După un început bun (Koller a deschis scorul), formația din Baia Mare a fost net depășită, pierzînd partida cu 2—5. O infringere, veți fi de acord cu noi, stimați cititori, onorabilă, care n-a avut darul să întunece prea tare o zi, cea de miercuri, 29 septembrie, fastă pentru fotbalul nostru. Remarcînd că singurul eșec s-a înregistrat în Cupa cupelor, trebuie să-l legăm de ambiția fără seamă a F.R.F. și C.N.E.F.S., care au eliminat abuziv pe Universitatea Craiova din Cupa României. Asta nu ne împiedică însă să lăudăm admirabilul efort al băimărenilor care nu s-au lăsat învinși cu una, cu două de un adversar cu o carte de vizită răsunătoare.

Au decis prelungirile

Praga, 29 (prin telefon de la trimisul nostru). La ora la care transmit aceste rînduri, aici, la Praga, n-a mai rămas mult pînă la miezul nopții. La Hotelul „International", unde e cazată campioana noastră, domnește bucuria, ecourile calificării sînt încă proaspete, dar începe tot mai mult să-și spună cuvîntul oboseala, explicabilă prin faptul că meciul cu Dukla n-a fost numai foarte greu, ci a necesitat și prelungiri, fiind nevoie de 120 de minute de joc pentru ca Dinamo să obțină „pașaportul" pentru turul II al Cupei campionilor europeni.

Cum era și de așteptat, în condițiile în care 2 titulari n-au făcut deplasarea, Dudu Georgescu și Custov fiind accidentați, iar alți 4—5 (Dinu, Augustin, Mulțescu ș.a.) au intrat în teren încă nerestabiliți după contuziile din meciul de campionat de duminică (Dinu avea un puternic hematom la coapsă), partida cu Dukla n-a debutat sub cele mai favorabile auspicii. La capătul primei jumătăți de oră, gazdele luaseră conducerea cu 2—0, internaționalul Nehoda reușind, în minutele 15 și 30, să marcheze, prima dată printr-un șut înșelător din volé, a doua oară printr-o lovitură cu capul, trimițînd o „boltă" peste Moraru.

Calificarea părea serios amenințată și ne-am temut cu toții, cei de aici și, probabil, și cei de acasă, care priveau partida la televizor, pentru ceea ce urma să se

Țălnar

întîmple. Dar spre bucuria noastră, dinamoviștii și-au strîns rîndurile și, luptînd exemplar, cu abnegație și dăruire, au echilibrat jocul, trecînd chiar la cîrma lui. După pauză, Dinamo a început în forță și în minutul 47 Dragnea s-a găsit foarte aproape de gol : el a pătruns impetuos spre poarta lui Stromsik, numai că a alunecat exact în clipa cînd să șuteze ! Peste 3 minute, Mulțescu a executat violent o lovitură liberă de la 20 de metri, dar balonul s-a izbit de zid și a ieșit în corner. După ce, în minutul 56, Moraru a intervenit salvator la picioarele lui Vizek, degajînd în extremis, a fost rîndul lui Orac, scăpat pe stînga, să aleagă o soluție nu tocmai fericită dintr-o poziție favorabilă, nici șut, nici centrare ! Imediat după aceea, în formația noastră s-a produs o modificare, Țălnar în locul lui Văetuș, care se va dovedi mai mult decît inspirată, noul introdus, mai proaspăt, făcînd o partidă remarcabilă, dovedindu-se, alături de Dinu, de Moraru, de Augustin și de Orac, harnic și insistent. Un cuvînt în plus, de laudă, la adresa portarului Moraru care, accidentat la umărul drept, la o „paradă" prilejuită de șutul lui Rott (minutul 73), a continuat să apere strîngînd din dinți și a făcut-o foarte bine, avînd cîteva intervenții salutare. Spre sfîrșitul celor 90 de minute regulamentare, pe fondul căderii fizice a gazdelor, Dinamo a trecut la cîrma jocului și numai neșansa, bara care s-a opus „capului" lui Iordache (minutul 79), a hotărît să se dispute și prelungiri.

Numai că, în chiar minutul 4 al acestora, minutul 94 de fapt, s-a petrecut ceea ce era logic să se petreacă : Dinamo a înscris, prin Țălnar (șut puternic de la 30 de metri, înalt), aducînd scorul mai aproape de realitatea din teren. N-a lipsit mult ca tabela de marcaj să consemneze un rezultat de egalitate, fidel desfășurării partidei în a doua ei jumătate, dar reluarea lui Dragnea (la o centrare a aceluiași Țălnar) a trecut puțin peste bara porții lui Stromsik. Minutele de sfîrșit au găsit două echipe mai degrabă epuizate, eforturile jucătorilor de la Dukla de a întoarce rezultatul, haotice, disperate, întîlnind o apărare fermă, funcționînd ca un ceasornic. Fluierul final al arbitrului a consfințit calificarea campioanei României, o echipă omogenă, harnică, bravă. Dată fiind ora înaintată și ediția stînd să se închidă, nu mai insist. Voi reveni.

VICTOR NIȚĂ ■

Dintr-un penalty inventat

Florența, 29 (prin telefon de la trimisul nostru). Universitatea Craiova a obținut aici, în dauna Fiorentinei (locul 2 în ediția trecută a campionatului italian !), o mare calificare, arătînd încă o dată că este o echipă de nivel continental, capabilă de jocuri excepționale în fața oricărei formații de renume. Cînd scriem aceste rînduri, puțin după miezul nopții de miercuri spre joi, sîntem încă sub impresia puternică, a luptei extraordinare care s-a desfășurat pe Stadio Comunale, în fața a peste 60 000 de spectatori, care n-au încetat o clipă să-și încurajeze echipa favorită. Acești înfocați „tifosi" italieni n-au însă aproape nimic să le reproșeze jucătorilor de la Fiorentina, ei au făcut aproape tot ce le-a stat în putință pentru a reface handicapul meciului de la Craiova, uzînd, în paranteză fie spus, și de unele mijloace neregulamentare, însă echipa pe care au întîlnit-o în primul tur al actualei ediții a Cupei U.E.F.A. a fost cu adevărat mai bună ! Universitatea Craiova a abordat meciul cu multă maturitate, în nici un fel speriată de faima adversarului, echipă în rîndul căreia figurau patru actuali sau foști campioni mondiali, i-am numit pe Antognoni, Graziani, Passarella și D. Bertoni.

Puțin a lipsit, în fapt, ca și meciul de la Florența să se încheie cu un nou succes pentru jucătorii Craiovei, care au ratat dealtfel prin Irimescu, Balaci, Ungureanu, Țicleanu și mai ales prin Cămătaru (în trei ocazii) cele mai favorabile situații de

Țicleanu

gol ale partidei. Dacă ne amintim numai de ocaziile lui Cămătaru (care a jucat foarte bine, însă n-a avut șansa golului), de două ori față în față cu portarul Galli la numai 6 metri de poartă, e adevărat incomodat, și a treia oară scăpat singur, în lateral, de unde a șutat puțin afară, cu greu putem găsi corespondențe în tabăra adversă, atacurile echipei fiorentine izbindu-se ca de un zid de apărarea craioveană. Trebuie să subliniem aici că dacă la Craiova, în meciul tur, succesul echipei noastre a fost asigurat de Balaci, Cîrțu și ceilalți componenți ai liniei de atac, la Florența greul a fost de departe pe umerii apărării, unde Tilihoi, Ștefănescu, Ungureanu și Negrilă au fost practic de netrecut. Un șut din voleu, care a lovit bara, al lui Passarella și o lovitură liberă executată de Antognoni, puțin deasupra, sînt singurele ocazii notabile în dreptul echipei italiene, al cărei elan a fost cu regularitate stopat de inepuizabilul Donose, de Țicleanu, Irimescu sau Balaci, cei care au format o linie de mijloc foarte mobilă, tenace, cu marcaj necruțător la jucătorii din fața lor. Ne-am fi așteptat, e adevărat, mai mult de la Ilie Balaci, ale cărui acțiuni au produs derută la Craiova, dar care n-a dovedit același aplomb la Florența. E adevărat că jucătorul nr. 1 al Craiovei a fost ținta unei atenții speciale, antrenorul Fiorentinei, De Sisti, declarînd înaintea partidei că de Balaci se teme cel mai mult, motiv pentru care a ordonat atenta sa supraveghere. În schimb, chiar dacă n-au reușit din păcate să marcheze (of, aceste ratări imense !), Cămătaru și Crișan au rupt de multe ori ritmul echipei italiene, hărțuind în permanență o apărare adusă adeseori în prag de a ceda.

Unicul gol al partidei, parafînd o nedreaptă înfrîngere a Universității, a fost marcat curînd după începerea meciului, în al 11-lea minut de joc, cînd Daniel Bertoni a izbutit să-l păcălească pe arbitrul elvețian André Daina (care însă în restul meciului a condus excelent) și a obținut un penalty, transformat de Antognoni. Celelalte 79 de minute de joc au marcat o luptă îndîrjită, al cărei merituoși învingători au fost în cele din urmă jucătorii Universității Craiova. Echipă care, ca de atîtea ori, ne-a reprezentat din nou cu cinste într-o competiție europeană de cel mai înalt nivel. Păstrînd pentru revenirea de săptămîna viitoare alte multe considerații pe marginea spectaculoasei calificări în turul al doilea al Cupei U.E.F.A., încheiem aici, nu înainte de a face publice felicitările noastre tuturor jucătorilor craioveni și antrenorilor lor.

NICOLAE CRISTACHE ■

Victorie clară

Învingînd în partida retur, disputată la Hunedoara, contînd pentru primul tur al Cupei U.E.F.A., echipa austriacă A. K. Graz cu scorul de 3—0 (0—0), Corvinul Hunedoara s-a calificat așadar în etapa superioară a competiției, împlinind cu brio speranțele celor peste 10 000 de suporteri prezenți pe stadionul hunedorean. La prima sa participare într-o competiție europeană, Corvinul confirmă în acest fel frumoasele aprecieri care s-au făcut la adresa sa în ultimii doi ani, munca antrenorului Mircea Lucescu (prezent, în calitate de consilier, la cele două meciuri împotriva echipei austriece) nerămînînd așadar fără rezultate concrete, chiar foarte frumoase. Așa cum se întîmplă adesea, mai cu seamă cînd există jucători valoroși într-o anumită formație, Corvinul a izbutit, printr-o mobilizare generală, să depășească în cursul celor două partide din primul tur al Cupei U.E.F.A. nivelul prestațiilor din campionat, calificarea sa fiind astfel obținută fără dubii, la un scor general care exclude orice fel de contestație. Evident, formația hunedoreană a fost mai bună decît adversara sa, așa cum dealtfel se aprecia imediat după aflarea știrii privitoare la tragerea la sorți. O do-

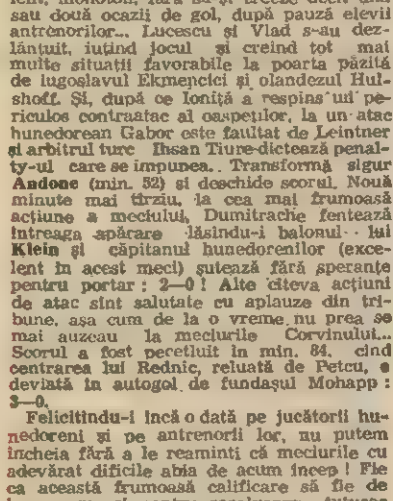

Rednic

vedește scorul meciului jucat la Graz (1—1, după o partidă în care Corvinul putea ieși învingătoare), dar mai ales cel al meciului retur, 3—0, punctînd o victorie severă, poate chiar puțin neașteptată într-o competiție de nivel continental.

Meciul însă, să recunoaștem, n-a fost ușor. După o primă repriză în care jucătorii hunedoreni au evoluat nepermis de lent, monoton, fără să-și creeze decît una sau două ocazii de gol, după pauză elevii antrenorilor... Lucescu și Vlad s-au dezlănțuit, iuțind jocul și creînd tot mai multe situații favorabile la poarta păzită de iugoslavul Ekmecicci și olandezul Hulshoff. Și, după ce Ioniță a respins unul periculos contraatac al oaspeților, la un atac hunedorean Gabor este faultat de Leintner și arbitrul turc Ihsan Tiure dictează penalty-ul care se impunea. Transformă sigur **Andone** (min. 52) și deschide scorul. Nouă minute mai tîrziu, la cea mai frumoasă acțiune a meciului, Dumitrache fentează întreaga apărare lăsîndu-i balonul lui **Klein** și căpitanul hunedorenilor (excelent în acest meci) șutează fără speranțe pentru portar : 2—0 ! Alte cîteva acțiuni de atac sînt salutate cu aplauze din tribune, așa cum de la o vreme nu prea se mai auzeau la meciurile Corvinului... Scorul a fost pecetluit în min. 84, cînd centrarea lui Rednic, reluată de Petcu, e deviată în autogol de fundașul Mohapp : 3—0.

Felicitîndu-i încă o dată pe jucătorii hunedoreni și pe antrenorii lor, nu putem încheia fără a le reaminti că meciurile cu adevărat dificile abia de acum încep ! Fie ca această frumoasă calificare să fie de bun augur și pentru rezolvarea tuturor problemelor din sînul echipei, spre o cît mai... îndelungă reprezentare a fotbalului românesc și a orașului furnalelor în competiția europeană amintită.

D. GEORGE ■

În numele milioanelor de telespectatori, mulțumim celor ce au decis transmiterea pe micile ecrane a meciurilor din cupele europene în care erau angajate echipele noastre. Sîntem siguri că o parte din dăruirea cu care au luptat fotbaliștii de la Dinamo și Universitatea s-a datorat și faptului că ei se știau priviți, în acele momente, de întreaga țară a lor.

Mulțumim încă o dată pentru cadoul făcut, miercuri seară, tuturor iubitorilor fotbalului, celor mai valoroși fotbaliști români, sugerînd totodată, rugînd, să ne fie oferite și în viitor asemenea satisfacții.

Rainea explică regula „celor 4 pași"

Introdusă recent, regula celor 4 pași ai portarului continuă să suscite multe discuții, ea fiind interpretată în fel și chip de arbitri și, firește, de spectatori care, de fiecare dată, au dreptate ! Spre a lămuri lucrurile, l-am invitat la cuvînt pe arbitrul internațional Nicolae Rainea, deținător al ecusonului F.I.F.A., pe care l-am întîlnit, duminică, în tribunele de la „Republicii".

— Tovarășe Rainea, cine a introdus regula și de ce ?

— De fapt, e vorba despre o precizare făcută de International Board cu privire la jocul portarului. Spre a se evita tragerile de timp, deci în folosul spectacolului fotbalistic, s-a hotărît ca portarul să nu poată plimba mingea mai mult de 4 pași.

— Cine e în International Board ?

— După cîte știu, 4 britanici : un englez, un scoțian, un irlandez și un galez. La întrunirile forului respectiv, care se ocupă de probleme de regulament, mai participă, de regulă, și un reprezentant al federației internaționale. Tot de regulă, acesta e englez !

— Notînd gluma, să mergem mai departe. Cînd începe numărătoarea celor 4 pași ?

— Din clipa în care portarul devine stăpîn pe minge. Dacă el, din elan sau din plonjon, face cîțiva pași, aceștia nu se socotesc. Numărătoarea începe de cînd a prins mingea, de cînd, repet, a devenit stăpîn pe ea.

— Și dacă, după 4 pași, o pune jos ?

— N-are voie. E obligat s-o repună în joc. Dac-o ține, e penalizat cu o lovitură liberă indirectă.

— Să zicem că portarul nu ia balonul în mîini, el îl primește de la un apărător și-l joacă în suprafața de pedeapsă, cu piciorul. Cîți pași are dreptul să-l poarte ? Tot 4 ?

— Nu există nici o interdicție în acest sens, rămînînd la latitudinea arbitrului dacă, plimbînd mingea cu piciorul prin careu, portarul are sau nu intenția de a trage de timp.

— Deci tot la mîna arbitrilor rămînem ?

— Păi cum ? Arbitrii fac legea jocului.

— O ultimă întrebare : în afara careului de 16 există vreo restricție pentru portar ?

— Nici una. El are, în afara careului, drepturile unui jucător de cîmp. Ține mingea cît vrea și, dacă poate, marchează și goluri.

Cîteva exemple nu rezolvă problema

Ne-am bucurat că sezonul fotbalistic a început, în această toamnă, fără obișnuitele tatonări, echipele abordînd campionatul cu motoarele în plin și aruncînd în luptă toate energiile. Drept urmare, detectînd o oarecare creștere a nivelului tehnic și spectacular al unor partide, publicul s-a reîntors în tribune, sperînd mai mult decît în alți ani. Numai că, din păcate, speranțele lui sînt, de la etapă la etapă, tot mai mult înșelate, zecilor de mii de spectatori oferindu-li-se meciuri penibile, presărate cu acte de indisciplină dintre cele mai grave, cu gesturi huliganice, în stare să pună în pericol nu doar progresul fotbalului românesc, ci însăși ideea de sport.

Tratate cu vinovată ingăduință (vom reveni asupra ideii), abaterile de la normele etice sportive și, nu o dată, cetățenești s-au înmulțit. Comise la toate nivelurile, jucători, arbitri, antrenori, conducători etc., ele riscă să transforme (dacă nu cumva acest lucru s-a și întîmplat) partidele din toate diviziile în spectacole care întristează și, în egală măsură, indignează. De pildă, micile ecrane ne-au înfățișat, simbătă, o astfel de nedorită demonstrație. În prezența unui arbitru depășit și ezitant, jucătorii Politehnicii Timișoara și ai Stelei, dar mai ales primii, au lovit, au îmbrîncit, au simulat, au protestat etc., fără ca așa-zișii lor educatori, antrenorii și conducătorii, să intervină și să liniștească spiritele. Nu știm dacă acolo dar, în general, aceștia fac corp comun cu jucătorii și, în loc să aplaneze conflictele, să calmeze atmosfera, toarnă gaz peste foc, incitîndu-i pe cei din gazon?! S-a ajuns astfel ca, la Timișoara, Anghelini să rămînă fără tricou, acesta fiindu-i sfîșiat de un adversar?! Păltinișan (căpitanul lui „Poli") și, în primul rînd, Giuchici (pe care revista noastră l-a lăudat cînd a meritat-o) au țăbărît pe arbitru Ciocan, protestele lor (nici acelea regulamentare) însemnînd ghionturi, îmbrînceli etc. Deși bruscat, arbitrul Ciocan s-a ferit să facă gestul care se impunea, eliminîndu-i pe cei 2, întreținînd o atmosferă de maidan, de huliganism?! În aceeași seară am asistat (alături de 40 000 de spectatori care au înfruntat, cu bărbăție, o ploaie torențială) la un meci Dinamo — F.C. Argeș plin de neregularități, de busculade prelungite, de incălcări violente. E adevărat că, din nou, arbitrul (Mircea Salomir) a greșit, în min. 83 el anulînd primul gol al gazdelor (n-am înțeles de ce, noi n-am văzut nici o infracțiune), ca să-l valideze după aceea, dar la fel de adevărat e că între cei care au dat „tonul" durităților a fost și căpitanul gazdelor, Dinu. Colaboratorul nostru, pentru care avem (o mai spunem o dată) toată stima, l-a culcat la pămînt pe Turcu (jocul era oprit), iar argeșenii (cu atît mai vinovați cu cît n-au ținut cont de faptul că Dinamo se găsea, la ora aceea, înaintea importantului test cu Dukla) n-au rămas datori. Ba dimpotrivă, ei au sărit calul, Tulpan și Radu II (dar nu numai ei) secerîndu-și adversarii fără milă?! „Tîrguiala" din minutul 83 a generat scene degradante, meciul întrerupîndu-se timp de 11 minute?! Nehotărît, arbitrul Salomir a simțit nevoia să se consulte cu tușierul Teodorescu (de ce, steagul acestuia nu se ridicase?!), după care a revenit asupra deciziei de a anula golul, arătînd centrul terenului. Dinamoviștii, care îl „purtaseră" pînă atunci la linie, l-au eliberat, Salomir fiind luat în primire de argeșeni, îmbrîncit, alergat, în vreme ce, în plin gazon, portarul Moraru împărțea, ca pe ring, lovituri în stînga și în dreapta, care cu pumnul, care cu piciorul ?!

Duminică, pe „Republicii", s-a întîmplat ce încă nu se mai întîmplase : cu-plajul de divizia B a rămas cu un singur meci!! Partida din deschidere, dintre Metalul și Automatica, n-a avut loc, prima formație forfaitînd?! Sigur, pînă la un punct, teoretic, Metalul are dreptate (echipa are stadionul ei), dar faptul că respectiva grupare a ignorat repetatele apeluri ale federației (care l-a atras atenția că urmează să joace pe „Republicii") și ale C.N.E.F.S. (președintele acestui for ne-a explicat că a făcut toate demersurile spre a-i convinge pe metalurgiști să se prezinte la cupaj) reprezintă o inadmisibilă încălcare a regulamentelor în vigoare. În partida vedetă, Rapid (impulsionat de o superbă galerie) a întrecut pe Autobuzul, antrenorul Șeceleanu a dictat, justificat, penalty în favoarea Rapidului (prezenți în tribună, Rainea și Neșu au calificat decizia drept „absolut regulamentară"), jucătorii Autobuzului au sărit ca arși, repezindu-se la conducătorul jocului, bruscîndu-l, îmbrîncindu-l?! Acesta, în loc să scoată cartonașele roșii (el îl va elimina mai tîrziu, pe bună dreptate, pe Runceanu), a rupt-o la fugă spre centrul terenului, prilejuind scene dintre cele mai penibile.

Toate aceste manifestări dezolante, ca și altele (ne-au ajuns la ureche că și la meciul S.C. Bacău — Chimia Rm. Vîlcea s-au petrecut incidente deplorabile), au devenit posibile, o mai spunem o dată, datorită modului tolerant, superficial, în care abateri mai mici sau mai mari au fost analizate la nivelul F.R.F. și al C.N.E.F.S., al conducerii acestor foruri. Comisia de competiții și disciplină a federației, care și-a făcut un titlu de glorie din a elimina (abuziv) Universitatea Craiova din Cupa României, și-a demolat vigilența. Ea a continuat să manifeste „înțelegere" față de jucători și față de cluburi, acționînd cu duhul blîndeții și împărțind, în stînga și în dreapta, avertismente?! Această atitudine a-n-a curmat, cum era și de așteptat, răul, ci l-a favorizat, sub ochii impasibili ai conducerii F.R.F., ai conducerii C.N.E.F.S. Să ne aducem aminte de cazul Nițu. Portarul Stelei a comportat huliganic la Pitești, fiind la originea unor incidente deosebit de grave. Am semnalat, la timpul potrivit, abaterea lui Nițu, solicitînd o pedeapsă exemplară. În primul moment, comisia a amînat judecarea cazului, apreciind că n-are la dispoziție elementele necesare, deși nu s-a știut, chiar fără elementele respective (?!), să-l suspende pe piteșteanul Moiceanu. După care, luîndu-se cu altele, „l-a uitat" pe Nițu, portarul Stelei ieșind basma curată?! S-au creat astfel precedente periculoase (Sameș și Iorgulescu s-au bucurat și ei de clemență), ale căror roade se culeg, iată, az. Și mai e ceva de discutat : dacă asemenea atentate la sportivitate se petrec în diviziile superioare, ba încă la meciuri televizate și pe marile arene ale țării, ce trebuie să așteptăm de la echipele mici, de C bună-oară, cînd evoluează pe teren propriu ?!

Abaterile săvîrșite în ultima etapă au fost sancționate, luni, de Biroul federal (au însă cu discernămîntul necesar : de ce Din.. a fost cel mai drastic sancționat din toți ?!, de ce a fost pedepsit Văetuș ?!, de ce a scăpat Tulpan basma curată ?! în plus, surprinzător, s-a mai inventat o problemă, cea a pagubelor produse stadionului „23 August", instituindu-se și o comisie care ar urma să constate ce ?!), dar sperăm că nu e vorba decît de un început. Dacă exigența va slăbi, și de data aceasta, actele de indisciplină vor prolifera din nou și nu vor face altceva decît să submineze interesele fotbalului românesc. Nu e vorba aici de a da un exemplu sau două, ci e vorba de obligația C.N.E.F.S. și a F.R.F. de a manifesta, permanent, o atitudine fermă, intransigentă, față de nesportivitate, față de indisciplină.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Dreptul la opinie

Marți la prînz, am primit din partea antrenorului dinamovist Dumitru Nicolae-Niculaș următoarea scrisoare :

Stimate tovarășe redactor-șef,

Sînt antrenor de fotbal din anul 1960 și am avut, firesc, foarte multe momente în care părerile mele au apărut în diferite publicații de sport la solicitarea ziariștilor și cronicarilor de fotbal.

Este însă pentru prima dată cînd cu sînt acela care consider că este necesar ca opiniile mele să vadă lumina tiparului și de aceea mă adresez revistei dv. care are curajul de a publica părerile tuturor acelora care i s-au adresat. Vreau să vă încredințez cîteva opinii în legătură cu discutata partidă dintre echipa pe care o antrenez, Dinamo București, și formația întîlnită duminică seara în campionat, pe stadionul „23 August", F. C. Argeș.

S-ar putea ca ceea ce susțin eu să fie subiectiv prin faptul că răspund de pregătirea, sub toate aspectele, a echipei Dinamo. Însă cei care mă cunosc cu adevărat știu că întotdeauna am văzut și greșelile jucătorilor pe care-i antrenez, nescuzîndu-le niciodată eventuala vină, încercînd totodată să fiu cît mai aproape de realitatea care există în fiecare litigiu care privește părțile implicate în el.

Nici mie nu mi-a plăcut „spectacolul" care a avut loc simbătă.

Îmi place fair-play-ul, le-am cerut întotdeauna jucătorilor mei să evolueze în spiritul său și cred că el a fost puțin prezent în întîlnirea la care mă refer.

Aș vrea însă să țineți seama de faptul că cei care au provocat, încă de la începutul partidei, agresiunile au fost jucătorii echipei oaspete. Ei au început printr-un joc de întîmplare, pe care l-au continuat pe parcursul întregului meci, folosind toate mijloacele mult prea puțin sportive, încercînd să ne descurajeze, să ne sperie, știind că doar peste cîteva zile echipa noastră are obligația de a apăra prestigiul fotbalului românesc, întîlnind în C.C.E., în deplasare, o echipă grea, Dukla Praga. Față de jocul lor dur, au crezut că ne vom feri, că vom ceda ușor, că nu vom intra în contact cu ei, că vom renunța la luptă numai ca să terminăm acest meci fără să fim accidentați, că altfel nu vom mai putea face față la Praga. Știam că, pînă la acest joc, presa sportivă avea obiceiul de a sugera echipelor care le întîlneau pe cele angrenate în întîlnirile internaționale oficiale să-și aștepte corect, în limitele regulamentului, șansele, însă, fără a juca dur, periculos, provocînd accidentări, lucru ce putea duce la descompletarea echipelor ce ne reprezentau. Mai mult decît atît, observatorul federal atrăgea atenția înainte de joc echipelor și arbitrilor de a respecta mai mult ca oricînd corectitudinea sportivă.

De data aceasta, nimic din aceste lucruri nu s-a făcut... Fără a-i mai face și eu un proces de intenție arbitrului M. Salomir, cred că și el a greșit nesancționînd drastic intrările dure, intenționate ale celor care s-au apărat majoritatea timpului — argeșenii. Jucătorii noștri, cărora le-am cerut, cum era și normal, să atace, nu puteau fi aceia care să provoace faulturi intenționate. Este o logică simplă pe care orice om de fotbal adevărat o înțelege. Pe de altă parte nu pot să ocup puținele momente în care jucătorii mei au cedat nervos, răspunzînd provocărilor la care erau supuși.

În pauza jocului, am fost chemat împreună cu căpitanul echipei, Cornel Dinu, care era accidentat destul de grav și cărula i se dădeau îngrijirile necesare, de observatorul federal, tov. Ghemingean. În prezența tov. Dobrin și a căpitanului echipei argeșene, Stancu, am cerut ca discuția să aibă loc în prezența arbitrilor, propunînd ca jucătorul care face fault intenționat să fie eliminat din joc. Această cerere a mea nu a fost luată în considerație de tov. delegat federal, discuția având loc pe culoarul dintre vestiarele echipelor.

Am aflat cu mîhnire despre sancțiunile dictate de onoratul Birou federal, luate extrem de rapid și nestatutar. În sensul că din cei 13 membri au fost prezenți doar 6, al șaptelea fiind chemat (Dinulescu Constantin) pentru a respecta legalitatea de 6+1, acesta însă numit de curînd la F.R.F., nefiind încă ales, în mod oficial, în forul respectiv ! În plus, consider că respectivii presupuși vinovați și sancționați trebuiau măcar audiați, ca în orice judecată dreaptă.

Rapiditatea convocării Biroului precum și publicarea sancțiunilor, făcută cu o zi înaintea întîlnirii din C.C.E. Dinamo — Dukla Praga, dovedesc că lucrurile au fost luate în pripă și sumar judecate. Gravitatea sancțiunilor precum și atmosfera creată consider că aduc un mare prejudiciu nu numai echipei noastre, ci și, în mod deosebit, fotbalului românesc, ce urmează să fie reprezentat prin campioana sa. Văetuș n-a luat parte la nici o busculadă, n-a făcut nici un fault care să-i aducă o suspendare pe două etape. Dacă în afara celor care au luat această hotărîre aduceți un singur martor, chiar și din jucătorii de la F.C. Argeș, în acest sens, accept orice sancțiune, inclusiv ridicarea carnetului de antrenor.

Sigur că hotărîrile luate n-au avut darul să ne mobilizeze pentru jocul de miercuri. Ne dăm însă seama de ceea ce ne aparține nouă, ca vină, în cele întîmplate. De asemenea, cred că se va reveni asupra acestei judecăți pripite, dar sîntem conștienți că avem suficiente puteri pentru a trece și peste acest obstacol, avînd timp să ne mobilizăm spre a reprezenta, așa cum am făcut-o și altă dată, cu cinste fotbalul nostru. Regret că nu puteți simți indignarea și amărăciunea din echipă și nici durerea fizică a cîtorva jucători de bază, ieșiți accidentați din jocul nepăcut de simbătă seara.

Lamentabil

Cu acest termen, lamentabil, trebuie apreciată comportarea campionului nostru Florin Gheorghiu la recent încheiatul turneu interzonal de șah, desfășurat la Moscova. Gheorghiu s-a clasat printre ultimii, confirmînd criza de formă de la Herculane. Se pare că prea dese voiaje la tot felul de concursuri de mină a dosa (a se citi „șuse") l-au obosit pe Florin Gheorghiu, care a pregătit, e limpede, foarte prost cel mai important test al anului. Așteptăm, din partea lui și a federației de specialitate, explicațiile de rigoare.

Hipism

E vremea trăpașilor

Prima zi de toamnă autentică a păstrat lungimea de undă a sportivității și pe hipodromul din Ploiești. Sărind tot felul de pedepse și pedepsiți, evoluția certă sau incertă a trăpașilor, în funcție de mîinile sigure sau nesigure ale conducătorilor, depășind acea un fel de revoltă a amatorilor, în lipsa cărora spectaculozitatea suferă uneori — iată un pas retro în cursele de trap. Deci duminică 26 septembrie, chiar dacă răcoarea dimineții n-a chemat prea multă lume pe hipodrom, cei prezenți au fost încălziți în timpul derulării celor 10 curse a căror atracție și frumusețe ar fi meritat mai mulți admiratori.

S-a detașat total cursa a patra, în care din 10 cai 5 s-au angajat, luptînd curajos, pentru obținerea locului întîi. **Copist** (Mircea Ștefănescu) a pierdut sărind în apropierea liniei de sosire, ordinea trecerii potoului fiind : **Grăbit** (V. Solcan), **Jurista** (Gh. Tănase), **Hrubița** (V. Gheorghe) și **Somon** (M. Dumitru).

—De asemenea foarte interesante au fost alergările 7 și 8, cîștigătorul fiind desemnat numai după consultarea fotografiei. Răutăcioșii spun că pentru **Osvald** (R. Costică) și **Simbria** (N. Nicolae) fotografia a fost neconcludentă. Dacă Simbria nu suferă, înseamnă că verdictul a fost bun.

Răcoarea dimineții a influențat și cele 2 starturi false ale mînjilor din prima cursă. Feteasca (D. Arsenie) s-a redresat excelent în ultima alergare, oferind, după un ușor galop, un trap de elită.

ELENA ȘTEFANESCU

Omul care joacă

O clipă de reflecție

Aș vrea astăzi să mai pun în discuție cîteva probleme, puține, ce ar putea să contribuie, prin adeziunea ce cred că trebuie să și-o găsească în sens creator, la formarea unui climat mult mai plăcut în tribunele noastre, conținînd așa cum v-am promis, stimați cititori, tema abordată săptămîna trecută.

Fotbalul, prin ecoul său deosebit pe care-l propagă în mase, merită a fi privit ca o sărbătoare ce trebuie respectată. Paradoxal, dar ceea ce se vede, spectacolul meciului, este foarte puțin în comparație cu toate pregătirile, trăirile și evenimentele greu de pătruns pentru întreaga suflare ce trăiește pulsul jocului și care preced această apariție finală. Dar acesta ar fi, desigur, un cu totul alt subiect. Totuși, gîndesc că, spre binele fotbalului, spectatorii noștri ar trebui să aprecieze decisiv totul prin ceea ce văd în teren, în acest spectacol final, să-și judece preferații în funcție de calitatea acestei prestații ce trebuie interpretată ca un cumul suprem a tot ceea ce sînt chemați să facă aceștia.

S-a creat, și nu numai la noi, obiceiul de a fi crezut mai mult ceea ce se vorbește decît ceea ce se vede... Avem o inclinație minunată de a da frîu liber imaginației, dar acest har s-a devenit în fotbal prea des fabulație, iar odată vorba neglndită, pornită neverificat de pe buze, devine tunet nimicitor mai repede decît ne-nchipuim.

Aici cred că societatea fotbalului se impune a fi mai pretențioasă și mai grijulie cu reprezentanții ei de seamă. Mai bine spus, cu adevăratele valori, fie ele singulare (jucători) sau generale (echipe, curente, idei).

Pasionații fotbalului trebuie învățați să-și iubească și să călăuzească pașii valorilor reale de care dispune jocul preferat. Și aici, revin reamintind că rolul semnatarilor rubricilor de fotbal este imens. Prezentînd publicului larg pe oricine ca posibilă **personalitate-valoare** și cerîndu-i să creadă în ea, iar aceasta, confecționată din mucava, se pierde prea repede revenind submediocrul care era sortit, înseamnă că totul se construiește pe nisip, hrănind cu legende false o lume care nu trebuie înșelată. Tot astfel, nu există educator mai puternic decît vocea maselor, iar în fotbal, o greșeală adevărată sancționată de sunetele acestei furtuni are toate șansele de a nu mai fi repetată nici de cei care a săvîrșit-o, nici de aceia care sînt tentați să o imite. Atunci cînd ea este și exp. ...ată cu talent și înțelegere ce trebuie să însemne și puterea lertării unui incident fără periculozitate socială, emanat dintr-un simplu joc, de cei chemați să o prezinte și public, exemplul „bine tratat" devine lege de comportament.

Fiind **spectacol-sărbătoare** unic, meciul de fotbal merită altfel apreciat și prin ținuta vestimentară.

Moda costum-cravată obligatorie și în tribune, care activa cu 15 ani în urmă în multe locuri ale lumii, a trecut. Sigur, ca orice modă... Dar a rămas în tribuna oficială sau în sectorul central al tribunei I, ca și pe banca antrenorilor în tot atîtea locuri ale lumii. Am auzit pe cineva care spunea că a auzit reproșîndu-li-se unor oameni de fotbal că erau îmbrăcați **la serviciul lor** „eleganți ca la teatru".

Da, pentru ei, aceasta este scena supremă. La noi se-ntîmplă de multe ori să vezi antrenori în costum la antrenament și în trening, cu cipilică, pe banca de îndrumare a jocului, unde eu cred că o altă haină ar impune mult mai mult. Depinde și cine o poartă... Poate că și aceste amănunte de linie și culoare, acum, în secolul schimbărilor celor mai rapide, ar putea fi neglijate. Mă îngrijorează însă că și acest lucru dezvăluie gîndurile cu care prea mulți vin la fotbal.

Pentru toți conducătorii fotbalului, constrînși de realitate să-și chibzuiască atent fondurile, rămîne o mare diferență între numărul mare de spectatori veniți la jocuri și acela al biletelor vîndute. Sînt prea mulți cei care vin și intră pe gratis la fotbal, prin diferite mijloace pe care n-aș vrea să le mai amintesc, și acest lucru spune foarte mult asupra respectului pe care îl acordă jocului pe care-l savurează. Or, biletul de intrare este, totodată și o cotizație, legătura omului cu fenomenul la care participă pentru că-i place, astfel întreținîndu-l. La intrare gratis se poate spune că și partidă nu are adevărată și ajutătoare pentru fotbal este nulă. Propun tuturor, în culpă sau nu, o clipă de reflecție...

CORNEL DINU

Lumea în care trăim

În așteptarea anului 2000...

Cum va arăta lumea anului 2000 ?

Nu s-ar putea spune că este o întrebare tocmai nouă sau ieșită din comun. La fiecare sfîrșit și început de an ea revine din nou și din nou, cu perseverență, în actualitate. Și de fiecare dată se prezintă cititorilor, ascultătorilor, telespectatorilor mii și mii de ipoteze.

Cu toate acestea, imaginea lumii la începutul anului 2000 continuă să trezească interesul, să preocupe, să dezlănțuie imaginația. Într-un anumit sens, este și firesc. Dorința de a ști cum va arăta planeta la sfîrșit și început de mileniu, într-un asemenea moment de răscruce al istoriei omenirii, tendința de cunoaștere, de pătrundere în tainele viitorului este o trăsătură specific omenească.

Așa se face că, în așteptarea anului 2000, cu cît ne apropiem mai mult de această dată și răspunsurile oferite se înmulțesc. Prognoze care mai de care mai aproape sau mai departe de adevăr, mai curioase sau mai puțin curioase, mai științifice, sau mai puțin întemeiate pe rezultatele cercetărilor și sintezelor științifice.

Nu există instituție, societate, fundație, organizație politică sau de stat, oameni de știință, economiști, politologi sau, evident, viitorologi occidentali, care să nu se lanseze în prognoze, în previziuni ale viitorului.

Nu știu cum va arăta lumea anului 2000. Mărturisesc însă că, indiferent de ipotezele — uneori fanteziste — ale viitorologilor, mi-ar plăcea să constat personal această realitate. Dar, în sfîrșit...

Din păcate ceea ce neliniștește, citind sau ascultînd aceste prognoze, este faptul că din toate acestea, chiar și din cele voit mai optimiste, răzbat puternic îngrijorarea, teama, nesiguranța, ideea că omenirea va avea totuși de luptat din greu, în următoarele aproape două decenii, cu numeroase probleme urgente și grave, esențiale pentru viața oamenilor.

Această idee rezultă pregnant și din imaginea oferită de studiul „Global 2000 Report" privind schimbările ce vor avea loc, pînă la sfîrșitul secolului, în domeniul populației, resurselor și mediului de viață ale Terrei, întocmit de Council on Environmental Quality și Departamentul de Stat cu concursul unor instituții de stat americane.

Cum va arăta așadar, după aprecierile „Global 2000 Report", lumea anului 2000 ?

În esență, din studiul amintit, rezultă că lumea anului 2000 va fi mai aglomerată, mai populată, mai puțin stabilă din punct de vedere economic și mai săracă decît astăzi.

Orice s-ar spune, imaginea oferită nu este prea optimistă. Dar prevederile studiului nu lasă loc dubiilor. Iată cîteva argumente :

— populația lumii va crește de la 4 la 6,5 miliarde oameni ; — a sută din această creștere se va produce însă în cele mai sărace țări ale lumii, țări lipsite și în viitor de resurse ;

— producția mondială de alimente va înregistra o creștere de circa 80—90 la sută ; dar de această creștere vor beneficia, în primul rînd, populațiile țărilor dezvoltate ; în numeroase țări în curs de dezvoltare, părți importante ale populației vor suferi în continuare de subnutriție ;

— producția mondială de petrol va atinge capacitatea maximă de extracție și va începe secătuirea treptată a rezervelor planetei ; se va accentua criza materiilor prime ;

— suprafețe mari, destinate culturilor agricole din întreaga lume, vor suferi importante deteriorări datorită eroziunii, pierderilor de materie organică, aridizării, salinizării, alcalinizării sau hidrosaturării ;

— suprafețele împădurite ale Terrei vor continua să se reducă masiv ;

— lipsurile de apă potabilă vor deveni mai acute în diferite regiuni ale globului. În timp ce în altele poluarea cursurilor de apă se va accentua simțitor ;

— concentrările atmosferice de bioxid de carbon și compuși chimici ce distrug ozonul vor spori într-un asemenea ritm încît, după anul 2000 s-ar putea înregistra o schimbare semnificativă a climei planetei.

Sigur, se mai pot adăuga încă multe posibile situații. Dar concluzia va rămîne aceeași : lumea va avea de înfruntat numeroase greutăți și nu se știe dacă va arăta, dacă va mai fi fericită sau nu, dacă va fi mai bună sau nu, dacă va fi mai liniștită sau nu. Cu alte cuvinte, așa cum se pronunța chiar Gus Speth, președintele lui Council on Environmental Quality : „Concluziile raportului nu prezic cum va arăta lumea în anul 2000, ci cum ar putea arăta ea în lipsa unor schimbări pe tărîmul politicii de stat, în domeniul activității instituționale sau în privința ritmurilor de progres tehnologic".

Oamenii, popoarele au posibilitatea să schimbe lumea. Să o facă mai bună, mai fericită, mai liniștită. Esențial este să înceteze cursa înarmărilor, să înceapă dezarmarea, și în primul rînd dezarmarea nucleară, să fie pace.

Anul 2000 înseamnă o scadență calendaristică. În fond, un an ca toți anii. Ne impresionează însă cifra rotundă, faptul că reprezintă pragul unui secol și al unui mileniu. Dincolo de simboluri, rămîn realitățile. Cu cît ne apropiem de anul 2000 înțelegem faptul că el nu trebuie asociat fanteziei, ci adevărului vieții.

Anul 2000 va fi în funcție de voința oamenilor, de capacitatea lor de a-l înfrumuseța, sau... dimpotrivă.

AL. PINTEA ■

„Adevărații profesioniști"...

Cînd, după epoca de glorie a flintei, a apărut carabina cu repetiție, adică o pușcă în stare să impuște în repetate rînduri, amatorii au nădușit de entuziasm. Bucuria de a ochi victima și de a o năpădi, generos, cu un roi de gloanțe a stîrnit în rîndul tehnologilor o euforie comparabilă cu aceea produsă de nașterea roții. Calea spre producția de arme tot mai ucigătoare a fost deschisă. Ea s-a lărgit mereu, s-a lungit mereu și a ajuns la ceea ce știm cu toții : la apariția armelor care pornesc printr-o apăsare pe buton în direcția unui continent ce urmează să fie radioactiv, neutronic sau hidrogenic desființat.

O carabină cu repetiție nu se compară cu un set de rachete sol-sol sau sol orice altceva, nici din punctul de vedere al comodității cinice a minuitorului, nici din acela al spaimei nebune a victimelor. În consecință, s-a „mers" pe căscarea acestei diferențe care a ajuns absurdă și obsedantă. Dar iată că în plină dezvoltare galopantă a tehnologiilor de luptă nucleare, doctrinele militare se împotmolesc tot în carabină. Cu alte cuvinte, în plin marș triumfal și zăpăcit spre atingerea culmilor artei de a ucide nuclear, a început să se vîntură oportunitatea unui cont de arme clasice, biete ființe și pistoale, biete tunuri și grenade care pot ucide, cuminte și gospodărește, într-un război de lungă durată. Este vorba de un biet război dus, ceas de ceas, pe toate teatrele de operațiuni în maniera ultimului război mondial. Durata presupune o anume cantitate de arme și muniții, de echipamente și alimente, așadar, o anumită Golgotă de ustensile necesare asasinatului pe termen lung.

De curînd, „International Herald Tribune" a făcut oficiul binevenit de a pune degetul pe rană și de a arăta naivilor și nepricepuților în drame militare spinoasa chestiune a „rezervelor" americane în acest domeniu. Dar să citățm :

„Astăzi, afirmă liderii militari, forțele americane ar putea purta un război de circa 30 de zile înainte de a începe să resimtă lipsa muniților, armelor și altor rezerve critice. Mai mult, serviciile logistice duc lipsă de avioane și indeosebi nave pentru a asigura un flux corespunzător al aprovizionării zonelor de luptă. «Dacă am fi nevoiți să plecăm la război astă seară — chiar la un război de amploarea Vietnamului — nu văd cum am scoate-o la capăt», afirma un ofițer cu o îndelungată experiență de luptă.

Un general american cu experiență constata : „În purtarea războiului, doar amatorii vorbesc despre tactică. Adevărații profesioniști vorbesc despre logistică și capacitatea de a duce acțiuni de luptă de durată, pentru că numai astfel se cîștigă războaiele".

Așadar, adevărații profesioniști sînt, înainte de orice, buni gospodari. Ei trebuie să se gîndească, cu mintea limpede și sufletul de fier, la tehnica de a ucide metodic, pe etape, timp îndelungat și nu cum o fac unii doctrinari euforizați de entuziasmul asasinatului nuclear de a zdrobi inamicul (și Terra) într-o fracțiune de secundă.

Cum se estimează că războiul viitorului va începe în formulă clasică și se va termina în formulă ultramodernă, lupta dintre „profesioniști" și „doctrinari" va fi de scurtă durată, de cîteva săptămîni, după care va suna, sec și radioactiv, sfîrșitul. Acest sfîrșit merită oare o asemenea probă de foc pe toate fronturile de luptă pe pămînt, pe apă, în aer și în Cosmos ? !...

RADU BUDEANU ■

GRACE

I se zicea Prințesa încă de la debuturile ei în cinematografie, cînd nu-l văzuse niciodată pe Raimer de Monaco și cînd se chema doar Grace Kelly. Fuseseră de-ajuns numai două filme, „Ora 14" de Henry Hathaway, în 1951, și „Trenul va sulera de trei ori", de Fred Zinnemann, în 1953, pentru ca lumea filmului să recunoască în ea noua mare vedetă feminină a Hollywood-ului. De o frumusețe și o grație excepționale, Grace a adus pe ecran tipul blondei de ținută, a frumoasei inteligente, în opoziție cu blonda vulgară, carnală. După stilul Lana Turner, Marilyn Monroe sau, mai tîrziu, Jayne Mansfield, avea să se nască stilul Grace Kelly.

Omul care a întrevăzut cel mai bine posibilitățile artistice ale acestei femei unice în cinematografia americană a epocii a fost Alfred Hitchcock. Filmele în care acesta a distribuit-o pe Grace au dobîndit dintr-o dată o încărcătură emoțională explozivă. Spectatorul este zguduit de destinul femeii străucitoare, victimă a unui soț machiavelic în „Crima era aproape perfectă", sau de frumoasa cîtadină fascinată de ceea ce se întîmplă dincolo de „Fereastra care dă spre curte", sau, în sfîrșit, de capricioasa moștenitoare care se îndrăgostește de Cary Grant în „Mina din colet". Neuitate rămîn, de asemenea, creațiile actriței din „Mogambo", de John Ford, din „O fată de la țară", „Podurile de pe Toko-Ri" și din „Lebăda" de Charles Vidor.

A fost, după cum se vede, interpreta preferată a celor mai de seamă regizori ai vremii. A avut ca parteneri monștri sacri precum Clark Gable, Cary Grant, William Holden, James Stewart, Bing Crosby, Frank Sinatra. Cu toții au fost subjugați de extraordinara ei siguranță interpretativă, de înaltul ei profesionalism, de tenacitatea și voința nebănuite la o ființă în aparență așa de fragilă. Talentul ei ieșit din comun și stăpînirea deplină, după doar cîțiva ani de cinematografie, a mijloacelor artistice i-au adus în 1955 un Oscar pentru prestația din „O fată de la țară". În 5 ani a turnat 12 filme și a devenit, la vîrsta de numai 25 de primăveri, regină a Hollywood-ului. Au început să se scrie roluri special pentru ea, ca altădată pentru Greta Garbo sau Ingrid Bergman. O carieră fulgurantă, un urcuș fără cusur.

Și, totuși, la fel ca actrițele amintite, Grace avea să părăsească Hollywood-ul în culmea gloriei. Dar dacă Garbo s-a retras pentru că nu voia ca mapamondul să fie martor al îmbătrînirii ei, dacă Bergman debuta în ceea ce s-a numit episodul italian al existenței ei, Grace Kelly abandona platourilor de filmare pentru a se mărita cu suveranul Monaco-ului, devenind prințesă cu acte în regulă.

A urmat cel de-al doilea sfert de secol al existenței ei, în timpul cărula Grace de Monaco se va consacra unor multiple activități pe plan social și cultural, operelor de binefacere și, mai ales, unei exemplare vieți de familie.

Împrejurările morții ei, petrecute cu două săptămîni în urmă, continuă să provoace semne de întrebare. Grace se afla sau nu la volan în momentul accidentului ? Hemoragia cerebrală a fost cauza accidentului, sau a fost cauzată de accident? Ce-ar fi putut determina hemoragia cerebrală prealabilă ? De ce buletinele medicale n-au făcut de la bun început cunoscută starea gravă în care se afla prințesa ? De ce nu s-au găsit urme de frînare ? În mașină s-a mai aflat și altcineva în afară de Grace și de fiica ei Stéphanie ? ș.a.m.d. Poate că toate aceste întrebări vor căpăta, cu timpul, răspuns. Dar ce folos ? Căci nimic nu-i mai poate sluji aceleia care, stringînd la piept Oscarul dobîndit în 1955, luminată de un zîmbet ce venea din cele mai mari adîncuri ale inimii ei, părea întruchiparea grației însăși, al cărei nume, parcă predestinat, avea să-l poarte, din păcate, numai o jumătate de veac.

ION D. GOIA ■

Celebrul Gheorghe Zamfir, al cărui nai face faimoase în lume cîntecele noastre populare, continuă să fie prezent pe marile scene ale lumii, solicitat fiind, disputat, mai bine zis, de reputate case de discuri. Recent, în Elveția, artistul român a stabilit cu Marcel Cellier condițiile unor discuri noi. Se știe că „Electrecordul" a editat de curînd un disc Benone Sinulescu, acompaniat de orchestra Gheorghe Zamfir : „Cîntece de voie bună".

Mondo Umano

Cobaii și „libertatea"

Zilele trecute, o știre anunță că mai multe persoane iradiate în timpul experiențelor nucleare din anii '50 din deșertul Nevada se vor adresa justiției pentru a denunța această gravă situație. Acum cîtva timp și populația din atolul Bikini (arhipelagul Marshalle — Micronezia) reclama 450 milioane dolari daune pentru cele 23 teste nucleare americane efectuate pe insulă între 1946 și 1956. (După ce, în 1969, locuitorii din Bikini fuseseră autorizați să revină pe insulă, în 1978 au fost re-expulzați întrucît noile măsurători „vorbesc" despre o radioactivitate ce face viața imposibilă pe atol încă 20 sau chiar 60 de ani !)

Aceste teste au privit armele. Sînt însă altele care studiază ceea ce se numește reacția omului la radiații sau la alte tipuri de arme. Astfel, la începutul lunii aprilie, agențiile de presă comentau pe larg faptul că, în al doilea război mondial, armata imperială japoneză efectuase „importante cercetări bacteriologice cu caracter strategic, folosind prizonieri de război". Erau cercetări asupra unor boli ca : tifosul, ciuma, febra tifoidă, dizenteria, holera și antrax. Relativ recent, agențiile s-au referit la un studiu mai mare al revistei vest-germane „Stern" care vorbea de niște experiențe, pe anume părți ale organismului uman, efectuate în anii '60 și '70 în niște închisori, evident pe unii deținuți. Testările s-au făcut cu radiații radioactive puternice, iar cobaii au fost recrutați numai dintre condamnații pe viață care, pentru atît de dureroasele experiențe, au primit o sumă infimă. Dar supunîndu-se de bunăvoie unor atari teste, acești deținuți beneficiau de o șansă sigură de a fi eliberați. Sigur că un corp din care s-au extirpat niște organe — importante — nu mai e chiar un corp, dar, pentru ei, a primat libertatea chiar dacă pînă să ajungă după gratii au comis delicte de o gravitate extremă.

Sigur că acelor cobai le-a fost dragă libertatea, dar, în fond, ce urmăresc cei care au inițiat testele ? Cel mai sugestiv este titlul cărții pe marginea acestor experimente : **La porțile infernului.** Ea va fi lansată în această toamnă, fiind scrisă de cuplul Jürgen Roth și Manfred Coppik. Datele celor doi sînt limpezi. Apoi el amintesc de cazuri aproape similare : acum 37 de ani, medici (? !) injectaseră unor tineri bolnavi incurabil plutoniu 239 ; cinci ani mai tîrziu, unii soldați americani ar fi participat la o experiență atomică în deșertul Nevada, iar unele publicații au vorbit de faptul că actorul John Wayne și alții ca ei, turnînd un film în acest deșert, în aceeași perioadă, ar fi fost contaminați, decesul unora dintre ei fiind cauzat de radiații. În sfîrșit, în anii '60 și la începutul deceniului șapte, într-o clinică, unii canceroși au fost iradiați pe tot corpul etc.

Ajunși aici, cred că e cazul să reamintesc două lucruri : în primul rînd, se susține că și aceste testări constituie o parte a unor pregătiri pentru războiul atomic. Așa firul se înnoadă și demonstrează că nu e vorba de inițiative inedite, de la adversarii de cîndva preluîndu-se și ceea ce, la timpul respectiv, era apreciat, pe drept, ca o crimă împotriva umanității. Testele astea, ca preludiu spre lumea infernului, pot fi tratate ca un simplu fapt divers ori, și mai grav, ignorate, deși unii cobai beneficiază, în aparență, de un mare (fals) avantaj — libertatea iluzorie ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

După „Eulenspiegel" — R.D.G.

SCENA CU 1500000 SPECTATORI

În peregrinările sale prin țară, în permanentul contact pe care îl întreține cu oamenii din dorința comunicării depline, sincere și efective, Cenaclul Flacăra se face de cele mai multe ori purtător al unei încărcături de spirit și simțire încredințată cu dragoste, cu sfială, cu respect și tandrețe de mulți, mulți dintre tinerii participanți la manifestările noastre. Sutele, miile de bilete, primite chiar atunci în timpul spectacolelor sub focul incendiarelor porniri sentimentale sau scrisorile trimise ca semne de neuitare într-un moment de rememorare, glăsuiesc despre rostul trecerii noastre printre oameni. Purtăm cu noi, pretutindeni unde mergem forma acestor amprente pe suflet, arătându-se de fiecare dată altfel căci apropierea de oameni, suflul viu al vieții lor ne modelează mereu. Aceste semne, ale conviețuirii noastre de-o clipă pentru eternitate, vorbesc de la sine. Alegerea lor n-are pretenția de-a fi nici bună, nici inspirată. Fiecare dintre aceste mărturii ne-a impresionat în egală măsură și fiecare dintre ele ar putea fi înlocuită de altele similare. Avem credința că ele exprimă totuși sfera preocupărilor din ultima vreme ale tinerilor în raport cu manifestările cenaclului nostru, cu problematica abordată de noi.

Mărturisesc că nu mi-a fost prea simplu să mă apuc să scriu aceste rînduri. Deși de spus, nutream cu de multă să le spun, o oarecare teamă de ridicol (care nu m-a părăsit din copilărie) mă reținea. N-aș vrea să fiu înțeleasă greșit : dacă țin cu tot dinadinsul să fac auzite aceste păreri, nu-nseamnă că am căutat un prilej de-a-mi vedea numele tipărit într-o revistă de circulație și de interes, cum este „Flacăra". Dar aș vrea într-adevăr să „izbucnesc". Și această izbucnire să fie urmărită. Ce se va schimba ? Poate nimic. Sau prea puțin. Dar vîrsta aceasta (calificată de unii drept ingrată), ei bine, vîrsta aceasta garantează pentru orice acțiune, asumîndu-și tacit toate riscurile. Este ceea ce mă face să cred că cel puțin nu comit o greșeală, ba mai mult, că într-un fel e de datoria vîrstei mele să intru acum în rol. Scriind, gîndurile dau un asalt vijelios asupra mîinii, mai puțin rapidă. Deaceea, vă rog, nu supuneți stilul rigorilor critice.

Deci... E vorba despre vîrstă. A cui vîrstă ? A sufletului. A sufletului dv. mai ales. E un fapt care a stîrnit atenția această tinerețe a sufletului dv. Bineînțeles, provocînd reacții dintre cele mai diverse. Curajul luptei de-a rămîne tînăr este totuși recunoscut. Indiferent de reacție. Și pentru că vîrsta (și pe undeva formația spirituală) mă înrolează în tabăra care vă aclamă, dați-mi voie să-mi justific această orientare. Vă mulțumesc în numele tuturor celor care-mi sînt alături pentru marele dv. îndemn. Dar mai ales caut să vă mulțumesc pentru dimensiunea valorică pe care o dați tinereții.

Ce-nseamnă în fond să fii tînăr ? Înseamnă să-ți cinstești înaintașii, adică pe aceia pe care-i secoți a fi atins cu puterea faptei sau a vîntului lor ceea ce tinerețea ta speră sau imaginează ; să le aperi memoria luptînd pentru continuarea idealului lor.

Dar a fi tînăr mai înseamnă a ști că trebuie neapărat să aduci ceva în plus, ceva nou, să lupți cu vechiul, cu amorțeala din oasele societății. Să-nveți să te revolte monosilabismul și superficialitatea. Dar să te revolte nu de dragul gustului inedit pe care ți-l conferă reacția, nu apelînd la acte de terbilism, ci pentru că-ți spui că e necesară revolta ta, că pornind de la tine, poate pactiza cu alte astfel de izbucniri și poate schimba ceva din ceea ce nu mai concordă cu mecanismele societății. Uneori, chiar cei care pun la cale mersul societății obosesc înainte ca ceea ce inițiaseră să prindă viață. E de datoria noastră, a celor care le urmăm, să-i facem să trăiască la aceeași temperatură însemnătatea luptei lor, prin ei sau prin noi. Să-i facem să ne privească alicumva străduințile de a le continua munca. Să avem curajul de-a afirma plenar idealurile, în spiritul celei mai valoroase tradiții, dar cu mereu nouă convingere că aparținem timpului nostru cu toate problemele lui.

Este în limii mari ceea ce dv. ne repetați cu fiecare ocazie.

Cu respect și admirația învățăcelului, vă mulțumesc și vă asigur că toate aceste străduințe nu vor rămîne fără ecou. Un ecou se va răspîndi ca o adevărată Flacără, ca o puternică Flacără, și va arde cu forța brațelor lui tot ce poate atenta la puritatea existenței. Cît despre inventatorul ei, numele lui va fi asimilat invenției. Vă mulțumim, deci, Omule Tineret, Omule Flacăra.

Daniela Cristescu

Cînd a fost ultima oară Cenaclul Flacăra la Cluj-Napoca aș fi vrut să-l reții pentru totdeauna aici. Dar nu am putut... El a mers mai departe să consume porția de bucurii și necazuri pe care i-o oferă viața. El a plecat, dar a lăsat o flacără a păcii, a speranței în sufletele oamenilor și o promisiune că vor reveni.

Vă mulțumesc că ați venit, vă mulțumesc că dumneavoastră împreună cu cenaclul ne oferiți nu numai șansa ci și dreptul și obligația de a face din țara noastră o gură de rai. Mi se pare un lucru minunat.

Dumneavoastră împreună cu Cenaclul Flacăra în acest ev ne-ați dat puteri de Prometeu, ca să putem birui și propriile noastre lipsuri, greutăți și unele piedici pe care ni le oferă viața. Sînt fericită că învăț și trăiesc în România socialistă, că pot să cînt alături de Cenaclul Flacăra cîntece de dragoste de viață și bucurie. Sînt fericită că țara ne-o conduce un om ce aparține țării, un comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vă mulțumesc pentru această seară de neuitat pentru că este o seară de care a avut de mult nevoie Clujul, o seară care să trezească în mintea altora că și noi avem și vom avea muzică bună. Este o seară cum numai Cenaclul Flacăra poate da, o seară care va rămîne în „templul Ardealului".

Vă mulțumesc și vă rog să nu ne uitați niciodată pentru că noi vă iubim. După părerea mea dumneavoastră împreună cu acești minunați tineri sînteți singurii oameni care ați ridicat mîna spre SOARE și nu sînt de acord cu aceia care afirmă despre muzica acestui cenaclu că ar fi „laldială necontrolată".

Niciodată, poate nimeni nu a făcut asemenea întîmplări de muzică și poezie, întîmplări care ne oferă o muzică de o deosebită valoare, de o seamă cu muzica ușoară străină și poate mult mai mare decît este a noastră.

Încă o dată vă mulțumesc
Adriana Pintea

Trei dintre vocile cele mai pure ale cenaclului : Ștefan Hrușcă, Mihaela Popescu și George Nicolescu

Istorie și viață

N-aș putea spune că în familia mea din Maramureș toate treburile merg strună, ba, dimpotrivă, în toamna aceasta parcă mai frumoasă decît versul lui Arghezi „niciodată toamna nu fu mai frumoasă", s-a acumulat o tensiune mai accentuată decît oricînd. Cu toate acestea, cînd am citit în revistă că poetul Adrian Păunescu și Cenaclul Flacăra vor fi în zilele de 18 și 19 septembrie pe Cîmpia Libertății și la mormîntul lui Avram Iancu de la Țebea am simțit că acolo se va întîmpla un act istoric și m-am grăbit să fiu de față în ciuda tuturor greutăților strict personale. Mă gîndesc că la fel s-a întîmplat și în sufletele miilor de oameni sosiți din toate colțurile țării, uneori prin mijloace ingenioase (un tînăr a venit pe bicicletă tocmai de la Piatra Neamț) să comemoreze 110 ani de la moartea lui Avram Iancu. Numai că tot ceea ce s-a întîmplat pe Cîmpia Libertății și la oameni care se apropiau cîntînd pe toate drumurile care veneau spre Țebea nu s-au îndreptat spre scena amenajată în aer liber unde urma să aibă loc manifestarea, nici spre carele de televiziune sosite special aici, nici măcar spre tarabele cu mîncare deși, judecînd după fețele lor obosite, părea că vin pe jos de departe, ci s-au îndreptat spre mormîntul lui Iancu și spre biserica unde tricolorul boltit peste oameni unește, de mai bine de 100 de ani, sufletul românesc cu cosmosul și propria sa istorie.

Se pare că nu e destul să ridicăm monumente în cinstea martirilor noștri, că nu e destul să scriem cărți despre ei, ci e absolut necesar să facem din aceste semne ale comemorării altarul la care să ardă continuu flacăra aducerii aminte.

Pe Cîmpia Libertății și la Țebea am avut viziunea unei grandioase idei naționale. Avram Iancu a avut un destin al cărui adevăr istoric merită să devină mit și să fie sanctificat în panteonul

Țebea n-a fost deloc comemorarea unei morți ci sărbătoarea unei renașteri, a unei adevărate, unice, deloc miraculoase învieri a lui Avram Iancu.

Nu sînt, acum cînd scriu, sub impresia lecturilor proaspete din Mircea Eliade ci sub puternica impresie a celor petrecute la Blaj și la Țebea. Acolo am văzut un eșantion din poporul român trăind în cultul lui Iancu, cîteva mii de oameni tineri și bătrîni, din toate colțurile țării, cu drapele tricolor și portretul revoluționarului în mîini și cu prezența lui vie în suflet veniți ca într-o procesiune în care adevărul istoric era trăit, pe viu, în toată splendoarea sacralității sale.

Se pare că sacrul este totuși o dimensiune a ființei umane, altfel nu-mi explic de ce convoaiele de credinței noastre în viitorul etern al patriei.

Cred că Cenaclul Flacăra, prin noua sa deschidere spre masele cele mai largi de pe stadioanele, cîmpiile, colinele și munții României, poate muta prezența eroilor neamului din manuale și cărți direct în viața vie a mulțimilor.

Cred că poetul Adrian Păunescu, ajuns la apogeul puterii creatoare a destinului său, se află în preajma realizării unui fel nou de a comemora valorile eterne ale patriei. Sărbătoarea de la Blaj și Țebea poate deveni o tradiție sacră repetabilă la nesfîrșit și asemenea lui Iancu, marile destine eroice ale lui Horea, Bălcescu, Vasile Lucaciu etc. pot trece din istorie în viața vie și veșnică a oamenilor pămîntului românesc.

ION ZUBAȘCU ■

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, amintă pe iubitorii săi din București că vor avea prilejul reîntîlnirii cu muzica tînără și poezia în două întîmplări literar-artistice, programate în zilele de 9 și 10 octombrie a.c. în sala Circului București. Biletele vor fi puse în vînzare la casele sălii Circului, ale Teatrului Național, precum și la redacția revistei Flacăra.

Anunțăm totodată, că în zilele imediat următoare acestor spectacole, Cenaclul Flacăra va fi prezent în alte localități din țară, după un program ce va fi anunțat în numărul nostru viitor.

Turneul în date sintetice

● **Cel mai lung turneu și ultimei perioade și unul dintre cele mai lungi din întreaga existență a cenaclului s-a întins pe lungimea a 62 de zile, din 19 iulie pînă la 19 septembrie. În acest răstimp au avut loc 80 de întîmplări de muzică și poezie de facturi dintre cele mai diverse.**

● **Totalul orelor de spectacol, organizat sau neorganizat, programat sau spontan — 300.**

● **Cel mai scurt și cel mai lung spectacol au avut loc în localități situate la cele două extreme ale unei diagonale imaginate peste traseul turneului nostru : Costinești, 27 iulie — 2 ore și 40 de minute, respectiv Cluj-Napoca, 17 septembrie — 8 ore.**

● **În toată această perioadă, numărul total al spectatorilor prezenți la manifestările cenaclului nostru a atins cifra de 390 000. După acest turneu constatăm că numărul celor prezenți de-a lungul celor 658 de ședințe ale cenaclului desfășurate pînă în prezent a ajuns la 1 500 000.**

● **Într-un top al orașelor, alcătuit după criteriul gradului de participare a publicului la manifestările noastre, podiumul este ocupat în aceeași ordine atît după cifrele absolute cît și după media de spectacol, astfel : Constanța (90 000), Brașov (50 000), Sibiu (40 000).**

● **Au fost prezenți pe parcursul acestei perioade următorii membri ai cenaclului : George Nicolescu, Vasile Șelcaru, Nicu Alifantis, Mircea Vintilă, Ștefan Hrușcă, Gil Ioniță, Arpad Domokoș, Ducu Bertzi, Mihaela Popescu, Constantin Dragomir, Valeriu Penișoară, Ion Hagiu, Alexandru Zărnescu, Ion Zubașcu, Doina Cosma, Alexandru Mica Marian Corjos, Mihaela Giurgiu, Cătălin Conduruche, Nicolae Cenan, grupurile Iris, Flacăra Pop, Mesaj, Poesis, Ecoul, Grup folk T, actorii Florian Pittiș și Mihai Stan.**

● **Peste 20 de noi cîntece au fost rodul căutărilor, al preocupărilor de înnoire a repertoriilor membrilor cenaclului. Într-un top al celor piese ar urca cu șanse egale „Iancu la Țebea" (Adrian Păunescu), „Celei care pleacă" (George Nicolescu), „Umbra" (Nicu Alifantis), „Adio, adică rămîi" (Ecoul) sau „Aceasta-i întrebarea" (Iris).**

● **Au fost înregistrate în toată această perioadă peste 30 de debuturi accentuînd caracterul deschis al cenaclului nostru. Cel mai semnificativ — Iris. Alte noutăți notabile, Mircea Rusu, Tatiana Filipciu și Daniel Dumitrescu.**

● **Versurile cîntate sau recitate de-a lungul turneului în întîmplările cenaclului au purtat semnăturile poeților : Mihai Eminescu, George Bacovia, Lucian Blaga, George Coșbuc, Octavian Goga, Tudor Arghezi, Ion Minulescu, George Topîrceanu, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Constanț Tonegaru, Emil Rotta, Radu Stanca, Mihu Dragomir, Nichita Stănescu, Eugen Jebeleanu, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Ioan Alexandru, Ștefan Augustin Doinaș, Ion Horea, Romulus Vulpescu, Constanța Buzea, Ana Blandiana, George Țărnea, Nicolae Tăutu, Doina Sălăjan, Ion Nicolescu, Daniela Crăsnaru, Horia Rădescu, Adrian Dohotaru, Dan Verona, Virgil Dumitrescu, Paul Tutungiu, Ion Gheorghe Prican, Valeriu Armeanu, Ion Zubașcu, Federico Garcia Lorca, Evgheni Evtușenko, Adrian Păunescu.**

● **Eforturi apreciabile, greu sesizabile uneori, au depus membrii echipei tehnice : Constantin Ionescu, Cristian Nemuc, Costas Caracostas. Menționăm încă o dată aportul eficace adus la nevoie de echipa Sfinx : Sandu Petre, Alexandru Grosu, Călin Alexandru.**

● **Au veghiat drumurile acestui periplu de 62 de zile la volan șoferii : Ion Marinescu, Iordache Trofăr, Marin Popa, Alexandru Radu.**

● **Adresăm și pe această cale mulțumirile noastre organelor județene de partid din Galați, Covasna, Bacău, Maramureș, Buzău, Vaslui, Dolj, Olt, factorilor de decizie locali, care au arătat înțelegere și solicitudine față de problemele ivite la locurile de muncă ale unora dintre membrii cenaclului nostru.**

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Durăm prin valori

Așa cum mi-am permis să-mi anunț cititorii, le dăruiesc astăzi traducerile unor articole apărute în presa argentiniană cu privire la activitatea doctorului Mihai Leontopol. În permanență mă întreb de ce trebuie să ajungem în situația de a afla de la alții valoarea unora dintre noi.

Nu era nevoie de nici o pregătire specială, se putea observa cu ochiul liber, spre exemplu, că dr. Mihai Leontopol are niște realizări unice în lupta împotriva cancerului. Cum altfel ar fi trăit atîția oameni ale căror date obiective îi trimiteau la moarte? Șicanele care i s-au făcut doctorului Leontopol — și nu s-au terminat încă — nu l-au doborît pe acest om de o valoare inestimabilă, care are puterea să se ducă pînă în Argentina, să facă demonstrațiile pe care le pretindeau argentinienii, să realizeze un interviu în limba franceză la Televiziunea argentiniană și în interviu, ca și în presă, să nu uite cîteva lucruri esențiale cu privire la lupta sa. Întîi de toate ceea ce n-a uitat Mihai Leontopol să spună la cîteva continente distanță este că întreaga sa activitate legată de descoperirea tratamentului „L" pleacă de la niște observații ale chimistului Nicolae Andronescu. Sigur că pentru cineva neintrodus în problemă faptul prezintă o importanță mai mare sau mai mică. Dar pentru cei ce știu practicile prea des răspîndite din medicină trebuie să spun că recunoașterea în diverse ocazii a contribuției altui om la existența și succesul tratamentului tău mi se pare de o teribilă însemnătate morală. Mihai Leontopol nu uită deci în Argentina să spună că tratamentul său are ca punct de plecare și observații ale chimistului Nicolae Andronescu. Iar Nicolae Andronescu nu e nici de față și nici nu are rude în Argentina care să-i spună „uite ce frumos a vorbit Leontopol despre tine". În al doilea rînd, Mihai Leontopol n-a uitat să fie recunoscător primei sale gazde și primului său sprijin în lumea medicală, profesorului Dorin Hociotă, în mod public. Alt fapt care m-a impresionat este atitudinea doctorului Mihai Leontopol față de oficialitățile medicale române. Cititorii noștri știu cîte lupte am dus pentru ca unele din aceste oficialități să fie obiective și drepte în ce-l privește pe Leontopol. Dar ceea ce a înțeles doctorul Leontopol, fără a i-o spune cineva, este că luptele noastre aici, înăuntrul patriei, sînt una, iar ieșirea în lume e altceva, ea trebuie să ne găsească pregătiți de a păstra nepătată solidaritatea cu toți cei de acasă, inclusiv cu Ministerul Sănătății și cu forurile medicale celelalte. Mihai Leontopol nu are decît cuvinte de laudă la adresa ministrului sănătății, Eugen Proca (distins și strălucit medic român, care chiar dacă nu a sprijinit totdeauna pe Mihai Leontopol, a îngăduit măcar continuarea luptei sale și a creat organisme de specialitate menite să valorifice oină la urmă adevărurile lui Leontopol), și despre atmosfera de la noi din lumea medicală. Presa argentiniană citează cu lux de amănunte opiniile specialiștilor cărora și în acest fel le sporește faima: Ștefan Berceanu, Nicolae Cajal, Simion Purice, Cornelia Butnaru, Constantin Anastasatu, Dănilă Cincă, Dorin Hociotă. Ce bine că Leontopol face asta! Și ce bine că de la tribuna înaltă și ascultată a unui post de televiziune din America Latină doctorul Mihai Leontopol nu uită să mulțumească țării, întîi de toate țării, și președintelui Nicolae Ceaușescu, pentru tot ce-a făcut acest mare om politic, acest mare susținător al noului, acest întemeietor al noii gîndiri cu privire la valoare, spre binele oamenilor bolnavi, spre binele sănătății. Mărturisesc că filmul pe care dr. Mihai Leontopol l-a adus din Argentina, film pe care televiziunea română l-ar putea prelua, este o imensă lecție de morală, de morală profesională și de patriotism. Păcat însă că deodată cu această bucurie dr. Leontopol trăiește și tristețea că, spre exemplu, fabrica de medicamente din București i-a făcut o șarjă de 300 000 de cașete în mod greșit, în loc de Medicamentul L, ne spune dr. Leontopol, ar trebui să le dau bolnavilor otravă. Ce să fac, zice el cu disperare, ce să întreprind, oamenii sînt bine intenționați, dar ceva nu merge?! Ne izbim mereu și mereu de probleme de care n-ar trebui să ne izbim. Aș vrea să se ocupe cineva anume de aceste chestiuni, pentru că eu am alte treburi, mai am nevoie și de puțină odihnă, vreau să mai și trăiesc, vreau să duc la capăt ce am început, vreau să-mi cresc fetița, vreau să-mi slujesc țara și să fiu de folos bolnavilor. Dar cum să fac asta? Verificarea pe animale în Argentina a ieșit fără cusur. Sînt oficializat în mai multe țări ale lumii. Și Mihai Leontopol ne arată: uite, statul argentinian mă cere pentru 2 ani în Argentina să lucrez și să cercetez acolo.

Cred că nici o ofertă, nici alte onoruri adus, în realizarea televiziunii argentiniene. Și mai sperați că, undeva, la pirghiile noului și cointeresării, cineva îndrăzneț va umbla curînd, pentru a le pune în mișcare într-adevăr.

Să luăm seama la valori. Multe dintre necazurile noastre se vor rezolva în clipa în care valorile vor sta la locurile lor. Multe dintre visele noastre se vor împlini în clipa în care competențele vor intra peste tot în acțiune. Și acum citiți presa argentiniană:

Vine un om de știință

În august luna viitoare va sosi în țara noastră eroul celei mai avansate cuceriri științifice actuale. E vorba de medicul român Mihai Leontopol, din ale cărui studii și experiențe a rezultat o alternativă nouă și de mult succes, precum o confirmă organismele profesionale din România și Italia, în tratarea unor tipuri de afecțiuni canceroase.

„LA CAPITAL"
1 iulie 1982

În România se descoperă un medicament capabil să vindece anumite forme ale cancerului

Bătălia împotriva cancerului avansează. Tratamentul doctorului Leontopol, medic român care va vizita America Latină și țara noastră, face să crească speranțele.

Deceniul anilor '80 pare să fie acela al

(Continuare în pagina 17)

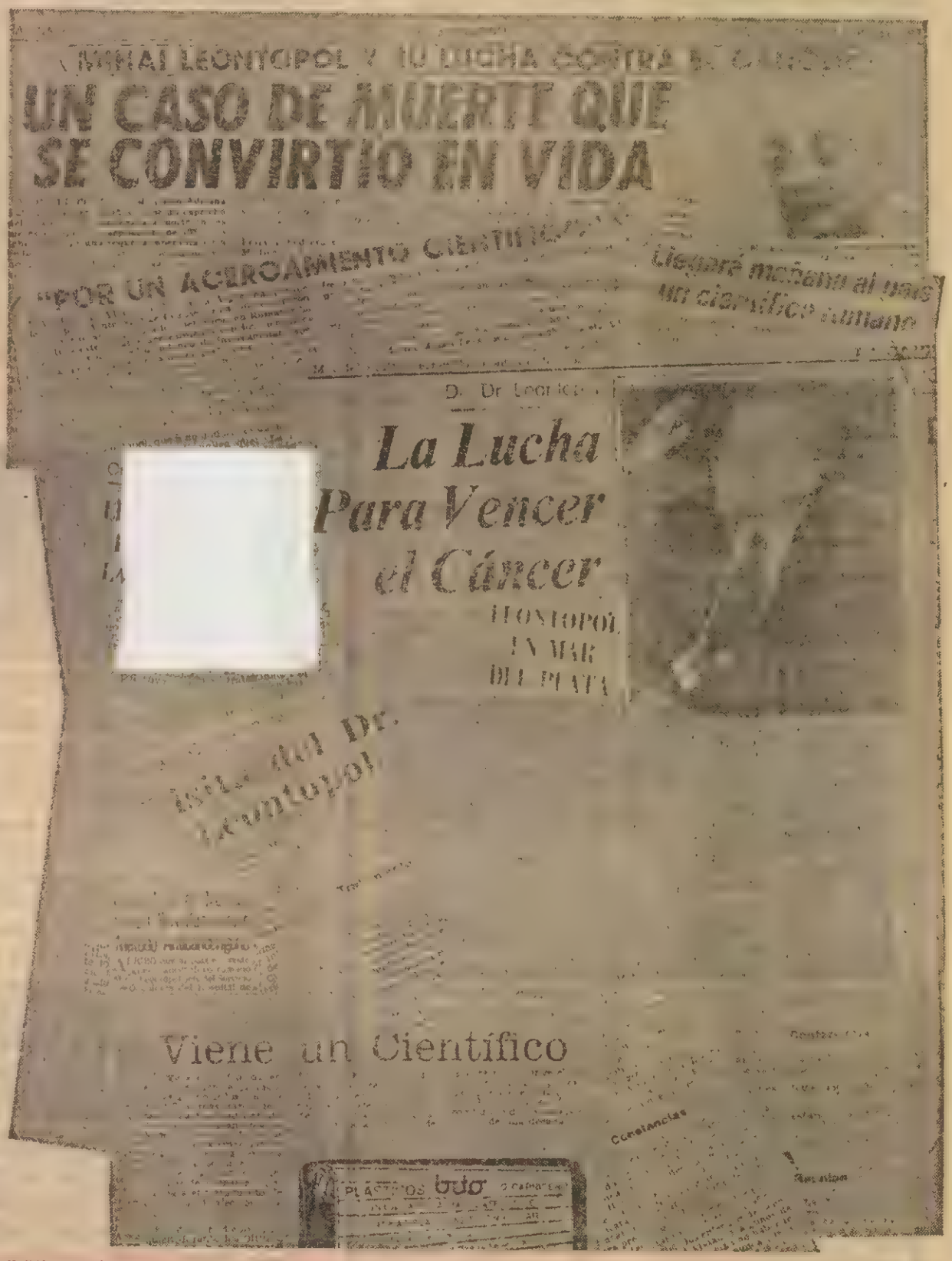

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane: 17 60 10, 17 60 20 Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I. D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nița, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

La închiderea ediției

Plenara C.C. al P.C.R.

La ora cînd revista noastră merge la tipar, se află în plină desfășurare, după ce cu trei zile în urmă a avut loc, sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., lucrările Plenarei Comitetului Central, moment de o însemnătate deosebită în activitatea partidului, pentru creșterea rolului său conducător în înfăptuirea marii opere de construcție socialistă a patriei, de înfăptuire a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

În lumina indicațiilor secretarului general al partidului, activitatea de fundamentare a sarcinilor de plan este orientată în sensul unor obiective fundamentale ale economiei noastre: lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, astfel ca în anul ce vine aceasta să asigure și mai bine independența energetică, să contribuie la dezvoltarea intensivă a agriculturii; promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională și de valorificare superioară a materiilor prime și a energiei, ridicarea continuă, accelerată a nivelului calitativ și tehnic al produselor, realizarea unui fond de marfă competitiv la export și dimensionarea strictă a importurilor, consolidarea echilibrului material, valutar și financiar al planului, sporirea mai accentuată a eficienței economice în toate sectoarele economiei naționale și toate acestea prin mobilizarea tuturor resurselor și inițiativelor, pentru progresul general al societății, pentru creșterea nivelului de trai, material și spiritual.

Documentele supuse dezbaterii Plenarei, discuțiile pe marginea lor, purtate într-o atmosferă de înaltă responsabilitate politică și civică, de angajare deschisă, puternică, în spiritul devotamentului deplin la politica internă și externă a Partidului Comunist Român, întreaga desfășurare a Plenarei evidențiază contribuția excepțională a tovarășului Nicolae Ceaușescu la elaborarea prevederilor de plan pentru anul 1983, participarea sa nemijlocită la elaborarea tuturor liniilor magistrale ale planurilor de dezvoltare ale economiei naționale, în acord cu nevoile și aspirațiile poporului, ale națiunii române.

Expresie a consecvenței cu care partidul așază într-o operă principii de o pilduitoare umanitate, lucrările Plenarei reliefează unitatea de crez și faptă a participanților, dorința lor de prosperitate a țării într-un climat internațional de pace și rațiune.

În cadrul Plenarei își manifestă vitalitatea ideea de elocventă importanță teoretică și practică în direcția dezvoltării proprietății socialiste, a autoconducerii muncitorești, ridicării pe o treaptă superioară a calității și a dreptului oamenilor muncii de proprietari ai mijloacelor de producție în egală măsură cu aceea de beneficiari. Este evidențiată necesitatea asumării de către oamenii muncii într-o măsură mereu mai mare, a răspunderii bunei gospodăriri a părții din avuția națională ce le este încredințată, a obligației morale, într-un tot onorante, de a participa direct, activ, conșecvent la administrarea patrimoniului unității la care muncesc, la conducerea și perfecționarea, de fapt, a întregii activități economice.

În cuvîntul lor, participanții la Plenară subliniază că, în spiritul orientărilor clarvăzătoare ale secretarului general al partidului, vor acționa cu și mai multă eficiență pentru ca hotărîrile ce vor fi adoptate de Plenară să devină în cel mai scurt timp posibil realități, pentru a se dovedi încă o dată, practic, în temeiul forței de convingere ce o au dintotdeauna faptele, că ideologia societății noastre este una superioară, profund adecvată realităților zilei și a realităților istorice, o ideologie capabilă să se afirme cu putere și demnitate în toate împrejurările.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU
A INAUGURAT TÎRGUL INTERNAȚIONAL BUCUREȘTI

Reportajul în pagina 2

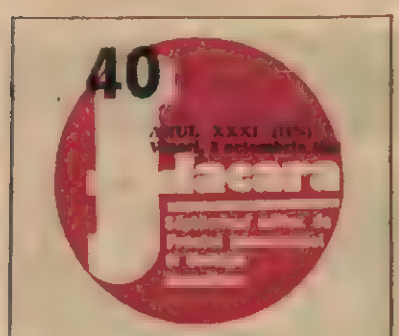

Din sumar:

- FRUMOSUL AMURG AL UNUI SOLDAT DIN TRANȘEELE SĂNĂTĂȚII (pag. 6)
- LA SAN FRANCISCO: CONFIRMAREA UNEI IDEI PENTRU CARE FLACĂRA A MILITAT (pag. 7)
- DUPĂ 42 DE ANI, UN FIU ÎȘI REGĂSEȘTE MAMA (pag. 10)
- EUGEN BARBU: „UN SCRIITOR IMPORTANT LIPSIT DE IDEOLOGIE LITERARĂ, E DE NEÎNDUPLECAT" (pag. 23)
- SPORT. SEARA ÎNVINGĂTORILOR (pag. 31)
- CALIFICAREA UNEI STĂRI DE SPIRIT (pag. 31)

În această săptămînă

Delta, ca orice teritoriu al țării înseamnă resurse naturale și, deci, economie. Cum și cît sînt aceste resurse puse în valoare, în slujba societății?

Delta, ca orice perimetru al țării, înseamnă spațiu social. Cum trăiesc și muncesc oamenii acestui pămînt aspru și izolat?

Delta, ca orice lucrare a naturii are nevoie, în lucrarea omului asupra sa, de respect. Cum este asigurat echilibrul său ecologic?

La asemenea întrebări esențiale și la multe altele o echipă de șapte reporteri ai revistei noastre a încercat să afle răspuns, la cei ce răspund de economia, viața, munca, destinul, frumusețea, robustețea, continuitatea, autenticitatea, valoarea acestui neasemuit spațiu în geografia României și a lumii. (Reportajele în paginile 13—21).

Semnalez o inițiativă care tinde să devină obicei, și nu unul oarecare, ci unul plăcut, la cluburile noastre de fotbal frumoase: invitarea unor gazetari de la Flacăra la meciurile echipelor românești de peste hotare. Experiențe interesante și pentru noi și — din cîte ne dăm seama — și pentru sportivii care își văd reflectată munca și altfel decît obosit și rutinat. Am trimis cu echipele noastre de fotbal în cîteva rînduri nu gazetari neapărat de sport — noi nici nu avem specialiști pedanți în probleme false — ci gazetari care au chef să vadă o partidă de fotbal după ce, cu cîteva zile înainte fuseseră la cules de porumb, în mină, pe marile șantiere, în instituțiile de învățămînt, la Cenaclul Flacăra. Deci niște oameni cu o retină mai preaspătă față de jocul de fotbal intenționam și în viitor să răspundem pozitiv dorinței clubului nostru fruntaș de a avea în avioanele care transportă pe fotbaliștii noștri peste hotare și gazetari de la Flacăra. Că e bine așa, că e corul să mulțumim celor ce au inițiat prezența ziariștilor de la Flacăra la cîteva meciuri internaționale de fotbal ale echipelor noastre fruntașe și la cîteva competiții sportive internaționale în genere o dovedește cred în mod strălucit unul dintre cele mai frumoase articole de sport pe care le-am citit în viața mea și pe care puteți să-l citiți și dumneavoastră, stimați cititori în revista Flacăra, cu privire la meciul Fiorentina — Universitatea Craiova. O perlă a genului, o adeverire a ideii că diversitatea e cea bună, nu monotonia, o confirmare a faptului că numai cine știe multe poate înțelege cu adevărat și gravitatea vieții și plăcerea sportului. Gazetarii de la Flacăra așteaptă în continuare succesele echipelor noastre de fotbal, ale sportului nostru în genere.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Primim din partea unui student sirian din anul II medicină de la Universitatea din Craiova, următorul text emoționant:

Scut al păcii din întreaga lume

TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

În numele milioanelor de oameni
ai strigat PACE

În numele iubirii de oameni ai vrut
PACE—LUMII

În numele iubirii de oameni ai luptat
pentru binele poporului

Cuvîntul tău s-a amestecat cu cuvintele
păcii care a devenit sensul vieții tale

Viața ta este închinată păcii

Glasul tău a devenit torent ce a făcut
să răsune întreaga planetă

Vă adunați cu alți prescdinți,
sub simbolul păcii

Sînteți mesagerul păcii

Ați fost sufletul manifestațiilor
pentru pace

Voința Dumneavoastră a ferecat
în lanțuri
Furia Zeului Marte

Iar numele CEAUȘESCU — a devenit
SCUT între omenire și război

Te vom iubi întotdeauna.

MONIR ICHOH — Siria

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a inaugurat Tîrgul internațional București

Miercuri, 6 octombrie, în Complexul expozițional din Piața Scînteii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a inaugurat cea de-a 8-a ediție a Tîrgului internațional București. La festivitate au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Lina Ciobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Alexandrina Găinușe, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Dumitru Popescu, Gheorghe Rădulescu, Ilie Verdeț, Ștefan Voitec, Miu Dobrescu, Petru Enache, Mihai Gere, Nicolae Giosan, Suzana Gădea, Ana Mureșan, Elena Nae, Constantin Olteanu, Cornel Oncescu, Ion Ursu, Richard Winter, Gheorghe Stoica, precum și membri ai guvernului, conducători ai unor instituții economice centrale. Erau prezenți șefii misiunilor diplomatice acreditați la București, alți membri ai corpului diplomatic, directorii pavilioanelor naționale și reprezentanții firmelor de peste hotare care participă la actuala ediție a tîrgului.

Desfășurat sub deviza „Comerț — cooperare — dezvoltare", Tîrgul internațional de la București constituie o expresie a politicii generale externe promovate de partidul și statul nostru, personal de președintele Nicolae Ceaușescu, care acordă o atenție deosebită dezvoltării și diversificării pe multiple planuri a relațiilor economice cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea socială, pe baza respectării ferme a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc. Drept urmare, țara noastră întreține astăzi relații economice cu peste 150 de state, față de numai 23 în anul 1950. Volumul comerțului exterior al țării noastre a sporit an de an, pe calea exporturilor realizîndu-se în 1982 34 la sută din venitul național. Țara noastră participă la peste 300 de acțiuni de cooperare și specializare în producție, precum și la realizarea a peste 100 de obiective economice în străinătate.

Tîrgul internațional București (TIB), prezintă și la actuala ediție un grad înalt de internaționalizare, concretizată în participarea a circa 1 150 de firme producătoare și exportatoare din România și din alte 36 de țări din Europa, Africa, America de Nord și de Sud, Asia și Australia. Dintre acestea, 31 de țări expun în cadrul unor pavilioane naționale: Australia, Austria, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, China, R.P.D. Coreeană, Cuba, Egipt, Elveția, Franța, R.D. Germană, R.F. Germania, Grecia, India, Iordania, Israel, Italia, Iugoslavia, Japonia, Libia, Pakistan, Polonia, Portugalia, Sri Lanka, S.U.A., Turcia, Ungaria, Uniunea Sovietică, Venezuela, Zair.

Vizitînd pavilioanele tîrgului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut cuvinte de apreciere la adresa produselor expuse. Președintele României a fost întîmpinat pretutindeni cu deosebită bucurie, cu aleasă stimă și considerație. Mii de bucureșteni prezenți în incinta Complexului expozițional din Piața Scînteii și-au exprimat plini de entuziasm dragostea și prețuirea față de conducătorul partidului și statului nostru, de numele căruia sînt indisolubil legate progresul și prosperitatea patriei noastre, bunăstarea și fericirea întregii națiuni, creșterea prestigiului și rolului României în lume.

Sub semnul prețuirii și al înaltei răspunderi față de cetățean

Rodnicia toamnei acesteia, belșugul de produse pe care ni-l oferă constituie o bază solidă pentru asigurarea unei bune aprovizionări a oamenilor muncii cu produse agroalimentare, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai. In scopul examinării la fața locului a modului cum sînt organizate pieţele şi cum se asigură aprovizionarea populaţiei cu legume, fructe şi alte produse agroalimentare, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, însoţit de tovarăşii Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Alexandrina Gătoiu, Gheorghe Pană, Ana Mureşan şi Ion Teşu, ministrul agriculturii şi industriei alimentare, a efectuat la sfîrşitul săptămînii trecute o vizită de lucru în piaţa Capitalei. Au fost vizitate pieţele Dorobanţi, Obor, Titan, Unirii, George Coşbuc, Rahovei, Drumul Taberei, Ilie Pintilie.

Analiza celor constatate a dus la concluzia că există mărfuri şi produse suficiente pentru a asigura o bună aprovizionare a populaţiei dar, totodată, s-au semnalat şi o serie de lipsuri şi deficienţe în modul de organizare a desfacerii acestor produse, în depozitarea şi sortarea lor precum şi în modul în care se efectuează vînzarea către populaţie. Secretarul general al partidului a criticat sever factorii de resort pentru slaba preocupare privind buna organizare a activităţii în pieţe şi la centrele de desfacere a produselor, precum şi pentru lipsurile privind transportul, sortarea, depozitarea şi asigurarea calităţii mărfurilor. Măsurile cu caracter de răspundere în aceste domenii au fost înlocuite ca necorespunzătoare, de asemenea, s-a indicat să se ia măsuri de sancţionare a tuturor celor vinovaţi de nerespectarea prevederilor legale privind depozitarea, gospodărirea şi livrarea în bune condiţii a mărfurilor către populaţie.

Pornind de la analiza făcută, s-a subliniat că se impune luarea de măsuri hotărîte pentru gospodărirea corespunzătoare a întregului fond de marfă, pentru păstrarea calităţii mărfurilor precum şi pentru desfăşurarea în bune condiţii a activităţii în pieţele agroalimentare şi în întreaga reţea de desfacere a acestor produse. În acest scop tovarăşul Nicolae Ceauşescu a indicat să se asigure un control riguros privind modul în care se sortează, depozitează şi livrează către pieţe şi puncte de desfacere legumele, fructele şi alte produse alimentare, mărirea numărului centrelor de desfacere, folosirea mai judicioasă a spaţiilor existente şi mai buna organizare a activităţii lucrătorilor din comerţ. În vederea îmbunătăţirii aprovizionării populaţiei cu produse agroalimentare, ţinînd cont de dezvoltarea cartierelor de locuinţe, s-a indicat să se elaboreze un program pentru dezvoltarea pieţelor agroalimentare şi a reţelei de desfacere existente pe raza Capitalei, precum şi pentru realizarea de noi pieţe şi unităţi de desfacere. S-a indicat, totodată, să se ia măsuri pentru îmbunătăţirea transportului mărfurilor agroalimentare pe calea ferată şi cu mijloace auto, astfel încît să se asigure eliminarea oricăror pierderi şi deprecieri. În ceea ce priveşte transportul mărfurilor agroalimentare către pieţe şi punctele de desfacere, s-a cerut ca el să se efectueze numai în cursul nopţii, asigurîndu-se desfacerea ritmică a produselor şi evitarea staţionării mijloacelor auto pe platformele comerciale.

Determinînd măsuri de excepţională importanţă pentru mai buna organizare a activităţii pieţelor şi a reţelei de desfacere a produselor agroalimentare, precum şi pentru gospodărirea corespunzătoare a fondului de marfă, vizita de lucru a tovarăşului Nicolae Ceauşescu prin pieţe ale Capitalei se înscrie în preocuparea constantă a conducătorului partidului şi statului nostru pentru creşterea continuă a nivelului de trai al poporului.

ION D. GOIA ■

După pilduitoarea și consecventa grijă a tovarășului Nicolae Ceaușescu față de interesele cetățenilor, am efectuat și noi, în calitate de ziariști comuniști, de ziariști pentru oameni, un raid prin mai multe piețe ale Capitalei, constatînd următoarele :

La 24, 36, 48 de ore după vizita în unele piețe ale Capitalei a secretarului general al partidului, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

„Moghioroș"

O necesitate: extinderea pieței

Luni, 6 septembrie, ora 12.30. Primul nostru interlocutor, **Paraschiv Stejereanu**, șeful pieței, un om trecut bine de 50 de ani, dintre care, după spusele sale, peste 25 trăiți în piețele Bucureștiului, cu precădere în Piața „Ilie Pintilie", de unde a trecut, acum 10 ani, în Piața „Moghioroș". Deși obosit, pe față i se poate citi bucuria că la vizita de ieri piața a fost curată, îmbelșugată și foarte aglomerată. „Într-o piață cam cît palma, ca să zic așa, ne declară Paraschiv Stejereanu, vine să se aprovizioneze întreaga populație a unui cartier, Drumul Taberei, care, ca număr de locuitori, egalează Ploieștiul. Însuși tovarășul secretar general a sesizat acest aspect, drept pentru care a dispus să luăm măsuri urgente pentru extinderea pieței. O altă indicație privind organizarea pieței a fost aceea a extinderii platoului acoperit. În ceea ce privește aprovizionarea, la ora vizitei aveam 17 tone cartofi, 2 tone ceapă, 10 tone roșii, 7 tone vinete, 2 tone rădăcinoase, 2 tone varză albă, 23 tone fructe, 4 tone pește, 2 tone mezeluri și 2,5 tone carne de porc. Prin I.L.F. Militari, Agrocoop și standurile județelor Ialomița și Argeș, repartizate să desfacă produse în piața noastră, mai aveam 7 tone gogoșari, 1,5 tone ardei capia, 3 tone ardei gras, 12 tone fructe, 6 tone cartofi, 0,5 tone roșii, 1 tonă vinete, 3 tone varză albă. Cu atita marfă, cu oamenii care, în general, erau mulțumiți, cred și eu că nu puteam ieși decît bine la vizita de ieri. În ceea ce privește situația de azi, prea multe amănunte nu vă pot da, întrucît situația cu marfa care va intra azi, mai exact spus azi după-amiază, o voi înainta abia mîine dimineață. Cu toate acestea, pot să vă spun că mîine vom avea o piață la fel de bine aprovizionată, cum a fost cea de ieri".

Luni, 6 septembrie, ora 18.30. De la același interlocutor aflăm că au început să sosească 36 000 ouă, care au și fost puse în vînzare, că este așteptată de la Jurilovca, o mașină cu pește proaspăt, mai exact spus caras, că de la I.A.S. Mihăilești, de la Avicola, trebuie să vină o mașină cu ouă. Consemnăm că, de la Avicola Mihăilești, șoferul și delegatul **Florian Cătană** s-a întors fără nici un ou. De ce a venit gol ? Pentru că nu au vrut, pur și simplu, să-i dea ouă !

Marți, 5 septembrie, ora 8. Conform previziunilor, dar și măsurilor luate, piața geme de marfă. Din păcate, gogoșarii încă n-au sosit, iar ouăle lipsesc cu desăvîrșire. De la Jurilovca, grație eforturilor șoferului și delegatului **Tințău Constantin**, a sosit o balenă cu 7,4 tone de caras proaspăt. Șeful pescăriei, **Alexandru Gherman**, este fericit că, pe lîngă stavridul cu și fără cap, pe lîngă sardina congelată și păstrăvul primit în cursul nopții, are marfă suficientă pentru această zi. Cele 7,4 tone vor fi împărțite, notăm, cu pescăriile din Militari și Cringași. Între timp, remizierul **Nicolae Burcea** o surprinde pe **Niculina Neagu** din comuna Bogați că vinde merele la suprapreț, cu 10 lei, în loc de 8 lei. I se aplică amenda cuvenită, adică 50 de lei. Aflăm că, în urmă cu trei zile, un anume Pastyk Adalbert, din București, strada Herăstrău, vindea crizantemele cu 8 lei firul. Ca să poată fi amendat a fost nevoie de intervenția miliției.

În încheierea acestor rînduri ce se vor a fi, prin cifrele pe care nu am voit să le evităm, o oglindă fidelă a măsurilor luate în Piața „Moghioroș" să mai notăm doar faptul că, în timpul documentării noastre, am întîlnit numeroși factori de răspundere din conducerea sectorului 6 al Capitalei. Abordîndu-l, am notat că sînt toate premisele ca, în această toamnă îmbelșugată, o adevărată toamnă de aur, Piața „Moghioroș" să arate întocmai pe măsura acestui minunat și darnic anotimp.

VICTOR NIȚA ■

Dorobanți

Noi puncte de desfacere

Luni dimineața. Imaginea unui furnicar : se face curățenie, se orînduiesc rafturile, se sortează mărfurile, de data aceasta cu o atenție deosebită. O mașină încărcată cu cartofi, venită de la depozitul ILF Chitila, este obligată să o pornească înapoi cu mai bine de 20 la sută din marfa adusă. Motivul ? Printre cartofii mari, alții mici cît nuca. Cumpărătorii comentează cu satisfacție momentul : peste noapte apăruseră noi puncte de desfacere — săriseră în ajutor cei de la „Romarta". IDMS care detașaseră pentru piață cîțiva vînzători, așa încît, cu toată abundența de mărfuri servirea se desfășura lejer.

Luni seara, după orele 20,00. La geamurile unităților ILF apar drapelii noi. În lipsa cumpărătorilor lucrătorii pun la punct rafturile, pregătesc adevărate expoziții de legume și fructe. Sosește o mașină cu struguri de la Giurgiu. Apoi, o alta, cu superbe mere de Vîlcea. La descărcatul lor, muncitori de la întreprinderile din jur : Fabrica de avioane, Automatica și F.E.A. Deja își formaseră ochiul pentru sortare. Printre ei descoperim multe cunoștințe din dimineața acelei zile, oameni care nu părăsiseră nici un minut acest adevărat front al muncii : inspectorul Constantin Popescu de la Consiliul popular al sectorului 1, șeful unității, Iancu Petre, întendentul Gheorghe Stănilă, Neacșu Nicolae, șeful Complexului comercial Dorobanți, Stan Vasile de la Direcția generală comercială și atîția alții. Tarabele producătorilor particulari, și ele curate, în așteptarea „stăpînilor" rămîn martorele acestui zumzet prelungit pînă după miezul nopții. La una dintre ele, Ștefan Dumitrescu din Crețești de Vîdra, tot încerca să-și aranjeze „patul", frigul de peste noapte încoltindu-l cu toată cojoaca ce-l acoperea și păturile pe care le ține peste zi în improvizatul dulap de sub tarabă. Pînă în urmă cu niște luni bune, ei, producătorii particulari care își desfăceau marfa în această piață, aveau dormitoare. Dar, demolîndu-se zona din Floreasca, nu le-a rămas altceva de făcut decît să tragă, vorba unui alt consătean de-al lui, Ioan Drăgănescu, la „hotel-tarabă". Și, zice omul, nu numai că le vine greu să doarmă noapte de noapte sub umbrarul pieței, dar mai stau și cu frica în sîn din cauza unor derbedei care cînd și cînd dau iama în ei. Sigur, consiliul popular va trebui să ia măsuri urgente pentru rezolvarea acestei probleme destul de delicată a cazării peste noapte a producătorilor particulari. S-a ivit, dealtfel, și o propunere : lîngă piață se află un bloc cu două etaje și subsol în care locuiesc doar cîteva familii. Deasupra plăcintăriei s-ar putea amenaja un raion pentru desfacerea borcanelor și a altor produse necesare gospodinelor, la subsol un altul pentru produse semiindustrializate iar sus, la doi, dormitoare pentru acești țărani veniți din toate colțurile țării, cum au atîtea alte piețe ale Capitalei, producători pe care altfel, piața Dorobanți i-ar putea pierde.

Ziua de marți i-a întîmpinat pe cumpărători cu numeroase surprize plăcute. Reușite expoziții cu vînzare de struguri, mere — la care se servea permanent — aproape toate legumele toamnei, frumos orînduite și de foarte bună calitate stăteau în așteptare pe tarabele curate și în incinta unității. Pînă și ținuta vînzătorilor părea sărbătorească.

Dincolo de aceste lucruri trebuie să spunem, în concluzie, că pentru buna aprovizionare și deservire a populației, pentru transpunerea urgentă a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în piața Dorobanți s-a muncit mult și bine, organizat, se muncește în continuare în același ritm, dovedind că se poate, într-adevăr, realiza un comerț civilizat.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Berceni

Tot omul sfințește locul și în piață

Piața Berceni Sud e mai retrasă, nu e un mare vad comercial. Cu toate astea, mărfuri — legume, fructe, zarzavaturi și rădăcinoase sînt. Aduc produse și unitățile agricole și producătorii particulari. Ion Șerbănică, șef al magazinului Gostat care de 22 de ani nu face altceva decît să vîndă astfel de bunuri cumpărătorilor, ne întărește constatarea noastră : Avem, zice, suficiente mărfuri la ora actuală : aproape 10 tone vinete, 15 tone roșii, gogoșari 9 tone, cartofi 16 tone, ceapă 6 tone, varză o tonă, mere, pere și struguri — 26 tone !". În formularea lui Ion Șerbănică, **ora actuală** înseamnă doar cîteva ore după ce secretarul general al partidului vizitase unele dintre piețele Bucureștiului, prilej cu care avea să instituie noi măsuri pentru mai buna mers al treburilor în acest sector de activitate. Unitatea I.L.F. Berceni, alăturată, al cărei șef este Ion Hîldan, nedormit acum de două nopți, oferă un sortiment de mărfuri la fel de divers, dar în cantități și mai mari : în ultimele trei zile oamenii din unitatea lui Ion Hîldan au manipulat peste 6 000 de lăzi, compunînd printre altele peste 50 tone cartofi, 30 tone roșii, 13 tone ardei gras și ardei capia, 10 tone varză, 42 tone fructe (mere, pere, prune și struguri), 8 tone vinete. Ceea ce reușesc mai puțin să desfacă unitățile respective : ceapă, usturoi, fasole albă (lipsă de multă vreme), ar trebui, zic vînzătorii Constantin Marica și Radu Paul, mai multi cartofi. Una peste alta, produsele sînt suficiente, mai rămîn în discuție însă calitatea lor, asigurată printr-o bună sortare, și organizarea vînzării, așa încît cumpărătorul, venit în piață după opt ore de muncă, să nu stea alte ore la rînd pentru cîteva kilograme de legume sau fructe ; mai rămîne în discuție și comportamentul unor vînzători care, prestînd desigur o muncă nu chiar ușoară, aceasta nu le dă dreptul să jignească omul de la rînd. În spațiul repartizat I.L.F.-ului Oltenița, aici în piața Berceni Sud, la ora 9 dimineața, duminică, nu se mai găsea nimic de vînzare. Gestionarul Victor Iova ne spunea că a primit o singură mașină cu marfă : 2 tone vinete, 2 tone ardei capia și 2 tone gogoșari. Și, rețineți, la acest neînsemnat fond de marfă erau nu mai mai puțini de 6 (șase) vînzători. Foarte bine că erau atîția oameni la vînzare, dar conducerea I.L.F.-ului Oltenița, știind că duminica se face cea mai mare vînzare, trebuia să asigure aici un fond de marfă așa, ca pentru șase vînzători ! Luni și marți treburile s-au mai reparat, marfa a fost, parcă, mai puțin depreciată, sortarea mai bine făcută. Tot la ora 9 și tot duminică, la ora aceea secretarul general al partidului încă își desfășura vizita sa de lucru în piețe, vînzătorul Dumitru Marin, de la punctul de vînzare al Trustului horticol Călărași, se afla (unde credeți ?), nu la locul de muncă, ci la... frizer. Ne spune asta Sorin Păunescu, muncitor, care sorta cîțiva ardei grași. Prezența acestor doi oameni nu se prea justifică în piață, de vreme ce au vîndut doar cîteva zeci de kilograme de vinete, ardei și roșii. „Șoaptul ăsta, ne mărturisește Tiberiu Vlădescu, șeful Complexului comercial Berceni, niciodată n-a fost bine folosit din lipsa unor cantități suficiente de mărfuri a unui sortiment mai diversificat". Credem că se aude și la Călărași !

Ne continuăm raidul în piața BIG Berceni : mai mare și oferind, pe merit, cantități și mai mari de produse din grădinile acestei toamne. Ilie Lungu, șeful punctului de vînzare al Unității 283, I.L.F. Berceni, gestionar-șef Gheorghe Constantinescu, ne arată în scripte că în luna septembrie a desfăcut mărfuri în valoare de 2 milioane ! Vine la ora cinci dimineața și pleacă la orele 23 sau 24. Somnul celor opt oameni de aici e comprimat. La prînz mănîncă din tigaie, își gătesc singuri, cu rîndul ; se rad aici, privindu-și fața într-o oglindă cam șterbă. Nici n-ar putea să rezolve toate treburile altfel, de vreme ce, iată, au sosit 12 mașini încărcate cu cartofi, care trebuie descărcate tot acum, 60 tone cartofi ! Li se adaugă : 25 tone mere, ardei gras 6 tone, 4 tone vinete, struguri 3 tone, varză 4 tone, roșii 6 tone, alte multe tone de prune, pere etc. Necazuri sînt însă multe și aici : cei din depozitele întreprinderii de legume și fructe trimit marfa încă nesortată, nu corespunde calitativ. Din 4 500 kilograme gogonele nu s-a vîndut nici unul. „Le-am trimis vorbă să vină să le ia, pentru că nu corespund, ne spune șeful punctului de vînzare ; avem 3 tone de dovleci, azi-noapte am mai primit o tonă, dar n-am reușit să vîndem din ei : au pînă la 40 kilograme unul, ar trebui să fie dirijați spre industrializare. Cam 25 la sută din marfă o primim compromisă". Asta se întîmpla pînă duminică la prînz. Luni și marți treburile s-au schimbat mult. Sortarea se face mult mai bine, produsele expuse vînzării au altă față. Paraschiv Feroiu, șeful pieței Berceni, e și el mai mulțumit. Tovarășul Constantin Velea, prim-vicepreședinte al Consiliului popular al sectorului 4, și-a mutat, de mai multe zile, la fel ca și alți activiști ai sectorului, cabinetul de lucru în piețele sectorului. Nu are timp acum de prea multă vorbă, dar reușim totuși să aflăm de cîteva măsuri : s-au însilozat, pentru iarnă, peste 2 000 tone cartofi, din cele 7 000 tone descărcate și sortate în Gara Progresul ; la depozitele I.L.F. Ponești-Leordeni se vor însiloza încă 1 500 tone cartofi, ceea ce înseamnă că necesarul de consum pentru iarnă al populației sectorului va fi asigurat. Ceapa, 2 000 tone, e asigurată, la fel, în siloz. În magazinele I.L.F. și în piețe au apărut 50 de noi puncte de vînzare, cu vînzători aduși de la I.C.L. Tehnometal, magazinul Cocorul, Unirea, precum și de la T.A.P.L. Aluniș. Aglomerația a fost, astfel, în bună parte diminuată. Dovadă că tot omul sfințește locul și în piață !

N. GRIGORE ■

Obor

Cum calul pe gheață

La Obor, în cea mai mare piață din București, am fi crezut că luînd startul începutului de săptămînă comerțul va apărea ca un cal galopînd intins și plutind elegant peste obstacole dar din păcate calul, după ce-și mușcase zăbala și se repezise gîonț înainte, nimerise pe gheață, ca să zicem așa. Ora 11 : piața e bine aprovizionată dar mulți cumpărători se înapoiază acasă cu sacoșele goale. Un bucureștean, Marin Colea, spune că nu vrea să-și cumpere decît 2 kilograme struguri. Struguri se află, la vedere, aproape peste tot, și totuși omul nu poate să cumpere un bob. La unitățile I.L.F. ale județelor Harghita, Suceava, Tulcea și Constanța nu se vinde nimic. Lunea este zi liberă. O excepție de la regulă : cei din județul Dolj vindeau pepeni și numai pepeni iar cei din județul Olt vindeau din toate mărfurile expuse dar nu aveau struguri. Vecinii lor din Tulcea beau coniac în spatele rafturilor pline de marfă. Elepa și Constantin Stegăroiu, șefii magazinului I.L.F. Olt : „Într-adevăr e ziua noastră liberă dar am hotărît să vindem fiindcă lumea dorește să cumpere chiar dacă este luni. Sîntem obligați să vindem pentru că așteptăm în continuare mașini cu legume și fructe".

Ion Capătă, șef unitate I.L.F. Galați : „Sînt probleme cu transportul. Camioanele care vin spre Capitală încărcate cu marfă nu au voie să circule noaptea. Șoferii opresc mașinile unde-l prinde ora 22, după care miliția le interzice să mai circule ! ? Zeci de mașini așteaptă în jurul pieței să fie descărcate. Conform dispozițiilor primite, neînțelese în totalitate, ele nu pot fi descărcate decît noaptea.

Ora 15, în redacție. Aflăm că indicația ca mașinile să fie descărcate numai noaptea nu se referă la mașinile sosite. Desigur, dacă o mașină sosește dimineața în București nu trebuie să aștepte toată ziua pentru a fi descărcată abia în cursul nopții următoare. Se imobilizează mijloace de transport, mărfurile se pot deprecia, se pierde timp și, de ce să n-o spunem, chiar bani. A doua informație pe care o primim, tot telefonic, e de la Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor, de unde tovarășul director general Victor Mateevici precizează că dispoziția nu se referă la mașinile încărcate cu marfă perisabilă. Așa că mai spunem încă o dată celor în drept : ele pot circula tot timpul zilei și mai ales noaptea.

Ora 18,15. Din nou în Piața Obor. Vorbim cu cîțiva șoferi și ei confirmă că începînd de duminică pot circula și noaptea. Numai prima dispoziție pare să nu fi fost înțeleasă pe deplin nici la această oră. Camioanele cu care au venit în Capitală încă de la primele ore ale zilei n-au fost descărcate nici pînă acum. Vasile Sorea și Victor Necula au venit din Vrancea cu treizeci de tone de mere. Vasi Gagor cu opt tone de cartofi din Harghita, iar George Krentz, Gheorghe David, Gheorghe Ivruc, Vasile Done și Florea Tinsa au adus din Constanța peste 50 de tone

de legume și fructe. Bine c-au avut cel puțin unde să mănînce. Este lăudabilă inițiativa întreprinderii de mecanică fină care a îngăduit, dealtfel, unui număr de peste 400 de muncitori din Piața Obor să mănînce la cantina întreprinderii. Șefa acestei cantine, Maria Beldie, ne spune că în schimbul a 10-12 lei se poate minca foarte bine aici. Ora 18,30. Mașinile încep să fie descărcate. Operația durează pînă tîrziu, dincolo de miezul nopții. Peste o sută de muncitori de la întreprinderile de pompe, de mase plastice, de mecanică fină și „Metaloglobus" au venit să ajute. Au fost prezenți, cum era firesc, toți gestionarii responsabili ai unităților I.L.F. — din județele care au puncte de desfacere în piață. Au lipsit doar gestionarii unităților din Harghita, Tulcea și Suceava. Vasile Robu, șeful unității din Suceava — aflam a doua zi — ar fi venit, dar nu avea de ce. De cîteva zile nu i s-a trimis nici o mașină cu marfă. Acesta e și motivul pentru care sucevenii, ca să nu stea degeaba, îi ajută pe cei de la I.L.F. — Berceni să vîndă cartofi. În schimb, gestionarul din Harghita ar fi avut mult de lucru. După cum arătam, încă de dimineață sosise din Harghita o mașină cu cartofi. Pe cei de la Tulcea, Petre Păduraru, îi așteptau șapte mașini cu 50 tone de marfă. Unul din motivele pentru care colectivul din subordinea lui a dat bir cu fugiții, trăgînd în urmă obloni, este — după cum ne declara chiar Petre Păduraru, marți 5 octombrie, la ora 8 — că la telejurnalul de luni seara fuseseră prezentați șezînd cu mîinile în șold și privind cum oltenii munceau de zor. Nefiind prezent în noaptea de luni spre marți ca să primească marfa, se arăta îngîndurat în dimineața zilei de marți pentru că, firește, era zi și acum nu mai avea voie să descarce marfa. Către ora 9 a sosit însă și mult așteptata dezlegare : toate camioanele care se aflau lîngă piață puteau fi descărcate.

SORIN POSTOLACHE
D. CONSTANTINESCU

Unirii

Marți dimineață a fost o piață ca-n vis

Luni dimineața în Piața Unirii bătea un vînt rece de toamnă galopantă. La tarabă, un singur vînzător... sufocat pur și simplu de solicitările cumpărătorilor care, pe bună dreptate, îi cer omului să le vîndă doar marfă de calitate. Vînzătorul se numește Marin Dumitrașcu și nu a dormit de duminică. Aveam să-l descoperim peste exact 24 de ore tot la datorie, anunțîndu-i pe ultimii cumpărători că nu mai are gogoșari dar că va veni în curînd un nou transport. În rest, piață plină de țărani care vînd „cu amănuntul" aceleași legume și fructe pe care le vînd și întreprinderile de legume și fructe cît și întreprinderile Gostat, dar prezentate mai îngrijit și, desigur... mai scump !

În noaptea de luni spre marți am asistat, în aceeași piață așezată aproape de kilometrul zero al orașului, la descărcarea autocamioanelor cu marfă. Sosise varză de la I.A.S. Mănăstirea, struguri de la I.A.S. Giurgiu, prune de la I.A.S. Roma, gogoșari de la I.A.S. Borcea. Șoferii Bustan Ioan și Enea Constantin goniseră sute de kilometri în ziua care trecuse pentru a ajunge la timp cu marfă pentru piața Unirii. În miez de noapte, nebărbierit și cu ochii tulburi de oboseală, șeful de unitate I.L.F., Bătrînu Valeriu, om care lucrează de 34 de ani în comerțul cu legume și fructe, fără să lipsească, zice, de la datorie o singură oră, așteaptă un nou transport cu gogoșari și, eventual, cu ceapă. Deocamdată se descarcă roșii, ardei capia, ardei gras, varză și mere. Merele împrăștie în piață o aromă extraordinară. Sîntem invitați să mușcăm dintr-un măr de aur. Și parcă toată toamna se strînge în dinți.

Marți dimineața a fost o zi de lumină tare. Cer limpede. Piața e și mai aglomerată, deși acum, la fiecare tarabă se află vînzători calificați și în număr mare. Pentru fructe, e adevărat, au fost împrumutați cîțiva ospătari de la Hanul lui Manuc, mai puțin obișnuiți cu vînzarea la cîntar și cu serviciul prompt.

De cu noapte îl urmărisem pe vînzătorul Buzdugă Marin care își așeza legumele și fructele în lăzi, pregătindu-le pentru cumpărători cu dichis și cu respect pentru curățenie și estetica comerțului. Acum, în primele ore ale dimineții de marți, era proaspăt bărbierit și bine dispus, glumind cu clienții care se înghesuiau la tejghea. Serviciu pe bandă rulantă dar cu atenție față de fiecare cetățean care îl solicită. Aceleași lucruri se pot spune despre toți vînzătorii din ziua de marți aflați în piața Unirii din București. Promptitudine și solicitudine. Deși nu am văzut de mult asemenea aglomerație în zona întreprinderilor comerciale de stat din piața Unirii. Remarcă făcută, în alt fel, și de Petre Olteanu, șeful de unitate Gostat de pe platforma deschisă a pieței : „A fost o recoltă extraordinară. Am vîndut în zilele acestea cît n-am vîndut decît acum 8 ani, cînd s-au mai făcut roade ca acum. Vindem, vindem zilnic, rămînem uneori și peste programul obișnuit de lucru, și oamenii tot ne mai cer legume și fructe. Pot fi liniștiți. Ne grăbim să culegem totul de pe cîmp ca să nu ne prindă bruma. Avem ce vinde. Nu trebuie să se aglomereze atît de nervoși, uneori, în fața tarabelor".

Într-adevăr, marți dimineață, a fost o piață ca-n vis. Se găseau de toate cele trebuincioase gospodinelor, preț de o toamnă și de o iarnă pînă în primăvară. Și continuau să sosească autocamioane masive pline ochi cu marfă de anotimp.

ADRIAN DOHOTARU

Rahova

Dragnea C. Ion nu închide între 10,30 și 17!

Piața Rahova nu-i o piață prea mare, e mai mult înghesuită între blocuri, însă foarte numeroși sînt cetățenii care o frecventează.

Ca să fie cît mai multe puncte de vînzare (25 cu totul), I.L.F.-ul a împrumutat 10 vînzători de la „Materna" și 5 de la „Textila", oameni făcînd, nu-i așa, și ei ce pot și ce se pricep. Luni dimineață piața-i închisă. După Gheorghe și Dumitru Cojocaru, responsabilii unității 324 a I.L.F. Militari, problema se pune mult mai simplu decît am fi crezut noi. „Vinovați sîntem c-am ocupat culoarul ăsta, zice Gheorghe, cel mai mic dintre frații gestionari. Asta e, cînd e aglomerație, aruncăm cîteva cărucioare cu marfă și rezolvăm treaba. Marfă am avut destulă, cam asta care-o avem și acum ! Doar ceapă n-am avut, dar astă-noapte am primit 2 500 kg, iar acum se descarcă un camion cu 2 340 kg".

Ce nu spune nici unul dintre frații Cojocaru se leagă de aspectul calitativ al mărfurilor aduse spre vînzare. Nu obținem de la ei decît că „vîndem ce-primim; cartofii, chiar și cei sănătoși, tot urîți sînt, că-s tare murdari, noroiți". Din cîte am constatat cu ochii noștri, în saci cu cartofi deja „selectați", sortați la depozit teoretic vorbind, cei buni și cei stricați sînt cam jumătate, jumătate, dacă nu chiar mai rău. Un grup de elevi de-a XI-a, de la Liceul D. Bolintineanu, așezați pe lăzi

desfac saci cu cartofi preambalați, îi varsă pe jos, apoi aruncă într-o parte cartofii putreziți și pe ceilalți îi introduc la loc în saci. Sînt 20 de băieți și maistrul instructor Călin Barbu, dar n-au îndeminare și nici pricepere, munca îi se pare chiar rușinoasă, în vreo două ore n-au izbutit să pună deoparte decît vreo 15—20 de saci cu cartofi selectați. Alții, elevi ai Liceului economic nr. 4, descarcă saci dintr-un camion. Colegii lor de la internat au muncit în ore de noapte cu același scop al aprovizionării urgente a pieței. Un tovarăș de la sectorul de comerț al Consiliului popular hotărăște ca nici un fel de marfă depreciată să se mai dea la vînzare. În rest, mai nimic, luni piața e închisă și chiar producătorii individuali sînt mai puțini. Dumitru Cristea, reprezentant al C.A.P. Virteju, vinde ardei, fasole, cartofi și varză albă, iar Agrocoop-ul, sfeclă, gean-murile și curățătorii întreg magazinul, ca pentru sărbătoare.

Revenim noaptea, în jurul orei 23. Piața e pustie, lăcăte peste tot și cîteva camioane, cu șoferi dormind în cabină, așteptînd dimineața pentru a descărca. Din cîte știm, indicația a fost ca tocmai noaptea să se facă întreaga aprovizionare.

Între tarabele țăranilor, încercînd să doarmă dar împiedicați de frig îi găsim pe soții Ivan și Gherghina Pîrvu, de fel din satul Pădureni, comuna Buturugeni (Giurgiu), veniți la piață cu o căruță de pepeni. Nu s-au hotărît încă dacă-s buni de mîncat sau de murat, nici prețul nu-l cunosc încă, să vadă cum merge piața, 3 franci pe kilogram probabil, dar afacerea-i afacere și munca, muncă, un ban tot trebuie să iasă. Nu-s singuri. Dragnea C. Ion și nevasta lui, Ioana, din Grădinari, dorm în căruță, au vîndut struguri și-au rămas pînă a doua zi pentru roșii, iar Ion Găină, de loc din Grosu (Teleorman), doarme învelit în pături chiar pe taraba sub care a adăpostit trei saci cu ceapă, visînd probabil că va vinde repede și bine, să poată pleca acasă cît mai repede.

De dimineață, sîntem acum în ziua de marți, piața reînvie. Următoarele cantități de produse s-au adus la „Rahova" în ultimele 24 de ore : 48 tone cartofi, 2,5 de ceapă, 5 de roșii, 2 de rădăcinoase, 11 de „ardeioase", 13 de mere, 6 de prune, 2 de struguri și altele. Ouă nu sînt însă decît la Agrocoop, 15 000 cu totul, ieri, cînd l-am căutat, Buda Gheorghe, responsabilul magazinului, era plecat la Mihăilești, la Avicola, de unde se vede că nu s-a întors cu mîna goală. Cartofii veniți de curînd sînt foarte buni, curați dar cam mici. Roșiile sînt mari, frumoase, dar ceapa s-a cam terminat, nu s-au dat decît două kilograme și jumătate de persoană, dar cele aproape cinci tone s-au isprăvit. Sînt cîteva cozi, dar vînzarea se desfășoară în liniște, civilizat.

DUMITRU GRAUR

„George Coșbuc"

Mai sînt cozi, dar din vina cui?

În urma vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu, noaptea de duminică spre luni s-a transformat, în piața „George Coșbuc" din sectorul 5, într-o zi de muncă.

Luni la prînz, că lucrurile au stat chiar așa o spun Vasile Marin, întendentul pieței, și Teodor Bănică, ajutorul șefului de unitate I.L.F., dar o mai spun și ochii lor, roșii de nesomn. Secretarul general al partidului a găsit aici, pe lîngă unele aspecte pozitive, și o serie de lipsuri, iar gospodarii pieței s-au pus, imediat, pe treabă, decișî să remedieze situația în cel mai scurt timp. Cum piața e prevăzută cu un adevărat siloz de cartofi, de fapt un depozit cu capacitatea de 700 de tone, responsabilul acestuia, Dumitru Jaluria, de 25 de ani la „Coșbuc", a fost chemat, pe la 10 seara, de-acasă și toți lucrătorii, plus 200 de elevi de la Liceul 4 economic, au trecut la sortat cartofi. Aleși, cartofii cei mai buni au mers fie la vînzare, fie în depozit (luni la prînz, se găseau la păstrare 500 de tone), dar vreo 2 000 de kilograme, cei mărunți sau stricați, au fost puși deoparte și opriți de la desfacere. Aceeași soartă au avut-o, după un control atent, și 500 de kilograme de ardeioase, și 100 de ceapă etc., produse de calitate scăzută sau, pur și simplu, depreciate. Tudor Bănică recunoștea, la ora primei noastre vizite, că observase și el că „o cantitate de cartofi nu merg", dar s-a temut s-o refuze ? ! Motivul ? De la depozitul „Militari" marfa nu vine decît rareori cum ar trebui, „ești obligat s-o accepți". De ce ? Pentru că, pe de o parte, cererea e mare și pentru că, pe de alta, dacă refuzi, ești amenințat în fel și chip ? ! Tudor Bănică avea și un alt exemplu : cu o săptămînă în urmă, cei de la „Militari" au așezat pe platou o grămadă de lăzi cu struguri, majoritatea depreciați. Pe unde era să scoatem cămașa, se lamenta omul, am vîndut și noi ce-am putut ? !

Drept urmare a acestei activități, la care trebuie să menționăm că a luat parte, concret, nemijlocit, și primul secretar al sectorului 5, tovarășul Ion Popescu, care și-a petrecut noaptea de duminică spre luni prin piețe, trecînd în 4 rînduri pe la „Coșbuc", ultima dată în zori, lîngă la prînz piața mergea bine. Cu excepția gogonelelor și a conopidei, se găseau de toate : vinete, mere, ceapă, struguri, morcovi, varză, ardei etc., etc. Deși luni, în virtutea unei dispoziții recente, magazinele I.L.F. funcționau normal, după orarul (poate că nu cel mai indicat) 6—10, 16—20. Erau însă, la mere și la ceapă mai ales, cozi, 20—30 de persoane așteptînd să le vină rîndul. Marfă fiind din belșug, și încă de cea mai bună calitate (așa mere frumoase n-am mai văzut demult), ne-a mirat existența cozilor. Teodor Bănică ne-a lămurit ce și cum. Merele, zicea el, nu pot fi vîndute decît de cei care, în calitate de gestionar, le-a luat în primire. L-am întrebat dacă numărul gestionarilor respectivi n-ar putea fi mărit, iar răspunsul n-a întîrziat : în urmă cu 6—7 ani eram, la I.L.F., 48 de inși, azi nu mai sîntem decît 9 !

Camionul 23-B-6 475 a adus verdeață, iar în zori „bilanțul" șefului de unitate Gostat Constantin Lupu, indica : 12 tone de fructe, 6 de roșii, cîte 1 500 de kilograme de cartofi, morcovi, varză și ceapă, 500 de kilograme de ardei etc., etc., adică marfă berechet ! Am notat și primul refuz 557 de kilograme de gogoșari, veniți tot de la „Militari", au făcut cale întoarsă. Teodor Bănică nedîndu-le avizul necesar. Poate că el ar fi trebuit să procedeze la fel și cu o parte din vinete, care mari, care sparte.

Marți dimineață, am revenit la piața „George Coșbuc", găsindu-l acolo, în fruntea unui veritabil „stat major", și pe primarul sectorului 5, tovarășul Ion Popescu. Depozitarea cartofilor continua, iar cele 5 compartimente ale I.L.F. vindeau, ca să zicem așa, cu toate motoarele în plin.

Se aflau spre vînzare, după graficul șefului sectorului comercial, Pompiliu Tătulescu, cantități însemnate de produse (175 de tone de cartofi, 18 de ceapă, 21 de varză, 15 de rădăcinoase, 26 de roșii, 16 de vinete, 36 de ardeioase, 135 de fructe etc., etc., la nivel de sector), ele fiind corelate cu cererea. Cu toate astea, la struguri și mere mai ales, erau cozi, intrînd în discuție, din nou, problema gestionarilor. Am discutat-o și cu cel dintîi gospodar al sectorului 5, Tovarășul Ion Popescu a acceptat că, în condițiile în care marfă există din belșug, organizarea mai schiopătă pe ici, pe colo. În zilele de vîrf, duminica îndeobște, chestiunea a fost rezolvată, în sensul că au fost solicitați, pe lîngă vînzătorii I.L.F., și lucrători din alte unități, de la „Mobila", de la „Universal" etc. Duminică, de pildă, ne-a informat tovarășul Ion Popescu, s-au organizat 15 puncte volante, iar această experiență, care a fost o reușită, trebuie continuată.

OVIDIU IOANIȚOAIA

„Ilie Pintilie"

Plusul de calitate trebuie să se mențină

Deși lunea este o zi liniștită în viața pieților, la Piața agroalimentară „Ilie Pintilie" este o activitate febrilă. Cei care au în grijă gospodărirea ei și răspund de buna aprovizionare a cetățenilor din sector sînt prezenți, cei mai mulți după o noapte nedormită. Indicațiile primite cu ocazia vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu cu o zi înainte se materializează cu operativitate, și luni în jurul orei prînzului, cetățenii care au venit în piață să-și facă obișnuitele cumpărături sesizează schimbarea în bine.

Marcel Galanda, șeful complexului din zonă, este pe platou și, pe lîngă activitățile obișnuite, urmărește acțiunea de sortare a mărfurilor din stoc. Se scot la vînzare doar mărfuri de calitate iar mașinile care aduc marfă necorespunzătoare de la cimp, din depozitele I.L.F., GOSTAT sau AGROCOOP sînt returnate.

„Pentru ca sarcinile pe care le-am avut dintotdeauna, asupra cărora s-a accentuat încă o dată ieri, în timpul vizitei de lucru a secretarului general al partidului, sarcini cure ne obligă să oferim cetățenilor mărfuri de calitate, să fie duse la îndeplinire cu maximă operativitate și eficiență trebuie ca factorii de pe traseu să-și facă datoria așa cum trebuie. Ajungeam, uneori, să facem în piață a treia sau a patra resortare. Manipulări inutile de marfă, transport costisitor din cauza returului la care eram în anumite situații obligați și toate astea în condițiile în care personalul era insuficient iar complexul nu are spațiile necesare unor asemenea operațiuni. Mai ales mărfurile rapid perisabile, în așteptarea delegatului, a merceologului, a minutelor și proceselor verbale de constatare se compromiteau definitiv. Muncă și timp irosite inutil. O sortare corectă va înlătura aglomerarea spațiului comercial. Va cîștiga calitatea mărfii și a prezentării. Nu vor fi mulțumiți doar cumpărătorii, ci și noi". Ați citit declarația tovarășului Marcel Galanda.

Unitatea nr. 1 I.L.F. din cadrul complexului este închisă la ora sosirii noastre. Se vinde însă la centrele volante doar marfă sortată corespunzător în noaptea care a trecut. Unitatea are 18 puncte de desfacere și este deservită de tot atîția muncitori. În schemă mai figurează șeful de unitate, Ion Buru, și încă trei muncitori. Cu toții continuă sortarea mărfurilor. „Sînt zile, ne spune șeful unității, cînd manipulăm pînă la 50 tone de marfă : descărcare, cîntărire, repartizare și vînzare. Lucrăm zi lumină și chiar mai mult. Personalul este insuficient.

Nici Petre Văleanu, șeful unității GOSTAT, nu a dormit în noaptea care a trecut. Mai mult, au venit să-l ajute soția și un neot. Din două mașini de mere, 158 de kilograme au fost trimise înapoi. „Gîndiți-vă că asta s-a întîmplat la un sortiment. Ce s-ar fi întîmplat dacă situația era aceeași la 10 sortimente ? În loc să vîndem, am fi sortat. Sîntem cinci. După schemă ar fi trebuit să fim nouă. Tinerii nu se mai angajează în sector".

În noaptea de luni spre marți, în Piața „Ilie Pintilie" a fost liniște. Munca depusă pînă luni la ora 21 le dădea dreptul să aștepte clienții din zorii zilei de marți așa cum trebuie.

Marți dimineața activitatea a intrat în normal.

OPREA GEORGESCU

Frigiderul și dieta alimentară zilnică

În precedentul articol (Flacăra nr. 39) am încercat să arăt în linii generale ce este și prin ce se recomandă o alimentație rațională. De data aceasta mă voi referi în mod special la rolul pe care trebuie să-l dețină în cadrul unei nutriții echilibrate citeva produse vegetale și animale. O voi face la fel ca rîndul trecut, bazîndu-mă pe o îndelungată experiență personală și avînd în vedere „tot timpul modul în care dieta alimentară se reflectă sau influențează structura energetică a organismului.

Voi începe prin a reaminti un lucru cunoscut : în foarte multe țări s-a putut consemna, în ultimele decenii, o sensibilă creștere a mediei de viață. Dar aici, o observație : mulți dintre semenii noștri trăiesc mai mult nu datorită robusteții lor fizice, sănătății lor absolute, ci grație tonelor de medicamente și intervențiilor chirurgicale prin care medicina modernă cîrpește și repară mașina omenească. Au dispărut în mare măsură bolile epidemice și contagioase, maladiile microbiene și virotice, dar au proliferat în chip îngrijorător bolile degenerative, maladiile cordului, cancerul, diabetul.

Adevărul e că civilizația modernă a simplificat, complicînd viața omului. În domeniul alimentației au apărut pe scară largă conservele, concentratele și mai ales obiceiul : stocării alimentelor. În viața noastră domestică s-a instalat un musafir permanent cu drepturi suverane : frigiderul. Un agregat ingenios ce ne oferă cunoscutele avantaje, dar din păcate și nu puține dezavantaje despre care sîntem tentați să vorbim mai puțin. Care sînt acestea? Ei bine, este de ajuns să ne reîntoarcem în mijlocul naturii pentru a observa de îndată că nici un animal nu folosește în practica sa instinctuală stocarea alimentelor. Există, e adevărat, citeva specii de insecte, păsări și mamifere care își depozitează hrana, dar o fac folosind alimente gata conservate de natură. La fel procedează și astăzi populațiile primitive și în mare măsură omul de la țară. Dieta lor alimentară este alcătuită din alimente proaspete sau gătite în aceeași zi. În Africa, unde am avut ocazia să cunosc modul de alimentație al unor populații tribale, am observat între altele că indigenii nu mănîncă decît nuci de cocos culese din pom și niciodată fructe căzute. Orice copil a învățat acolo să muște din banană și apoi imediat să adune peste miezul rămas cojile fructului. Fără să cunoască parazitologie sau bacteriologie, el știe în schimb, prin forța tradiției, că orice aliment trebuie protejat de influența agenților externi.

Cum procedează orășeanul nostru, se știe de asemenea : el își burdușește frigiderul cu preparate din carne, cu legume și produse lactate pe care le consumă în următoarele zile sau săptămîni. Or, este știut că pînă la limita de minus 18 grade, orice aliment își continuă procesul de fermentație, că în această situație introducem în organism milioane de bacterii, de microorganisme. Nu vreau să anatemizez rolul frigiderului, dar vreau să arăt că este mult mai sănătos, să-l folosim numai în cazuri limită și niciodată în exces.

În continuare doresc să propun cititorilor noștri introducerea în alimentația curentă a unor produse cu valoare nutritivă de excepție. Acestea sînt : drojdia de bere, laptele praf smîntînit, iaurtul, germenii de secară, mălaiul negru.

Cititorii noștri vor observa desigur că aceste produse (cu excepția iaurtului) nu se găsesc din păcate în mod curent în magazinele alimentare ale țării. Aceasta deoarece, bănuim, industria alimentară nu le cunoaște în suficientă măsură valoarea nutritivă, iar marele public nu le solicită pentru ca producția să le aibă în vedere.

Drojdia de bere conține 17 vitamine, grupul complet B, 16 amine și 14 feluri de săruri minerale esențiale, 46% proteine și un conținut mic de zahăr, amidon și grăsimi. Se poate consuma în amestec cu apă, sifon, lapte, sucuri de tomate sau de alte fructe. Proporția de amestec este de 1/2 litru lichid la 4 linguri de drojdie amestecată bine.

Laptele smîntînit în praf, cu un conținut bogat în proteine, calciu și vitamina B-2 (riboflavine), poate fi întrebuințat pentru fortificarea altor alimente. O jumătate de litru lapte praf introdus într-un litru de lapte obișnuit, proaspăt, valorează cît doi litri de lapte. El poate fi introdus de asemenea în diferite băuturi, în prăjituri, sosuri, creme, supe.

Iaurtul și mai ales cel la care s-a adăugat lapte praf smîntînit. E de preferat să se consume în combinație cu usturoi sau alte verdețuri, cu fructe proaspete, cu miere sau cu melasă neagră. În iaurt, proteinele au fost deja asigurate, parțial, de fermenții solubili bacterieni. În aparatul digestiv, bacteriile iaurtului ajută la frînarea acțiunii organismelor patologice a căror acțiune provoacă îmbolnăviri și degajări de gaze. Și un exemplu : cercetătorii au stabilit că longevitatea unui mare număr de persoane din Bulgaria este datorată consumului regulat (la toate mesele) de iaurt.

Germenii de secară sînt alimentul cel mai bogat în vitamina A și în vitamine din grupul B. O jumătate de ceașcă de germeni conține de patru ori mai multe proteine decît un ou. Acești germeni pot fi fierți în lapte sau se pot adăuga în prăjituri, fursecuri, pîine etc. Pot intra în combinația diferitelor băuturi răcoritoare. De pildă la 1/2 litru suc de fructe, se adaugă, împreună cu felii de portocale, 1/2 ceașcă de germeni de secară.

Melasa neagră conține citeva vitamine din grupul B, fier, calciu și alte substanțe minerale. Este un produs secundar rezultat din rafinarea zahărului din trestie de zahăr. Se poate consuma ca atare sau ca înlocuitor de zahăr în lapte, siropuri etc.

Fiecare din aceste alimente — vă asigur ! — vor adăuga cinci ani la viața dumneavoastră. Și în încheiere, rețeta unei băuturi pe care v-o recomand și ne care am denumit-o: „Lapte fortifiat". Ea se prepară dintr-un jumătate de litru de lapte proaspăt la care se adaugă 4 linguri drojdie de bere, o ceașcă lapte praf smîntînit, o lingură cu melasă neagră. După dizolvarea acestora se mai adaugă o jumătate de litru de lapte proaspăt. Se bea între mese sau seara înainte de culcare.

VALERIU POPA

Speranțe în legătură cu produsul „L"

Subsemnatul Doctor Leontopol Mihai, autor al produsului „L" aș dori să fac următoarele precizări, referitor la cele anunțate în numărul anterior al revistei dumneavoastră : Sarja din produsul „L" elaborată la Întreprinderea de Medicamente București s-a fabricat în prezența mea, într-o strînsă colaborare cu specialiștii uzinei. Datorită sensibilității marî a produsă au apărut unele greutăți inerente, de la fabricarea lui în laborator, la transpunerea industrială, motiv pentru care produsul nu a putut fi folosit de mine la bolnavi. Și alte medicamente la început au întîmpinat mari greutăți de fabricare ; îmi aduc aminte că la început penicilina avea termen de valabilitate foarte mic (1 lună) și trebuia tot timpul păstrat la gheață. Uneori pentru a transpune în practică industrială o valoroasă idee este nevoie de aproape tot atîta spirit inventiv ca și pentru a o emite. Menționez de asemeni că produsul realizat mi-a fost predat în întregime, dar nu l-am putut administra bolnavilor deoarece, din experiența mea, am considerat că sarja nu era corespunzătoare. În acest sens am căzut de comun acord cu Centrala de Medicamente și, totodată, am hotărît măsurile necesare pentru viitor.

Sînt însă convins că împreună cu colectivul întreprinderii de medicamente vom reuși să trecem și peste aceste dificultăți și vom avea rezultate scontate.

Dr. M. LEONTOPOL

Frumosul amurg al unui soldat din tranșeele sănătății

Pe omul din fața mea mi l-a scos în cale hazardul și, sincer să fiu, am regretat momentul. Avea o anumită stînjeneală, un mod ciudat de a privi lucrurile, un fel de agitație și, de ce să n-o recunoaștem, îi chinuia o întrebare. Ce voi face mîine ? Cititorul neavizat crede că este vorba de un om care n-are existența asigurată pentru a doua zi. Nici vorbă de așa ceva. Dialoghez cu un reprezentant de frunte al medicinei românești în pragul celei de-a treia vîrste. Nu se poate obișnui cu acest gînd pentru că simte, știe, crede că mai are un cuvînt de spus în meseria pe care a îmbrățișat-o și pentru care și-a sacrificat toată viața. Legile sînt implacabile chiar și pentru chirurgi, în ciuda faptului că ei socot că au mereu sfîntă de a opera atîta vreme cît bisturiul urmează strict și neabătut comenzile creierului. Omul din fața mea arată excelent : ținută atletică, privirea ageră, mișcări sigure, gîndire ascuțită. Are 65 de ani și, așa cum ne mărturisea, nu-și recunoaște vîrsta decît atunci cînd se uită în buletin. Practică chirurgia de peste 35 de ani și s-a înscris la facultate cu gîndul la bisturiu. Ori chirurgie ori nimic, și-a zis. Și a făcut chirurgie cu multă succes. Ciudată mai este viața ! Cînd ești mic, te gîndești la școală, cînd ești la liceu, te gîndești la facultate, apoi, cînd anii profesiunii pe care ai îmbrățișat-o încep să se adune, te gîndești la pensionare, pentru ca atunci cînd ea, pensionarea, bate la ușă, să te sperii.

— Așa este, tovarășe conferențiar Nicolae Bucșa ?

— Ca și în medicină, unde fiecare bolnav este o problemă, eu cred că și în cazul pensionării chirurgilor trebuie să existe discernămînt de la caz la caz. Sigur că o dată cu plecarea mea din clinică nu se va prăbuși nici un zid, dar, zic eu, lucrurile se cer privite și dintr-un punct de vedere obiectiv. Este știut că un chirurg se formează în timp, adică mai are nevoie de 15—18 ani de practică chiar și după terminarea facultății.

— Cunoaș acest lucru de la profesorul Juvara.

— Vedeți ? Ori eu simt că mai pot, că mai am ce comunica mai tinerilor mei colegi pentru a-i feri de ceea ce am pățit eu la începutul carierei.

— De ce ați ales tocmai chirurgia ?

— Pentru că aici faci totul singur, pentru că aici rezultatele sînt cele mai spectaculoase, pentru că aici munca ta se vede cu ochiul liber chiar de a doua zi. Vreau să fiu bine înțeles. Acum se lucrează în echipă și este minunat. Privirea chirurgului nu mai trebuie să fie îndreptată în altă parte. Este un lucru fantastic. Dar ce al tăiat și cum ai tăiat este treaba ta. În cazul cînd pacientul nu este atins de acea boală blestemată, efectul intervenției este evident. Nu poate fi satisfacție mai mare decît să-ți vină un om pe targă și tu să-l redai societății, după citeva săptămîni. Știți ce însemnă pentru mine despărțirea de un pacient care pleacă pe picioarele lui ? Un sentiment pe care nu-l poate înlocui nimeni cu nimic. Din păcate, de citiva ani m-am reprofilat. Fac chirurgie oncologică, unde trăiesc o stare cu totul deosebită. Cred că dacă făceam de la începutul carierei oncologie, noțica mea despre chirurgie ar fi fost alta.

— De ce ? Doar tot chirurgie faceți.

— Vai de mine ! Tot chirurgie, dar fără rezultatele spectaculoase de altădată. Deschizi burta, analizezi, cercetezi, studiezi și apoi tai. Orice mi se pare dubios tai din dorința de a salva un om. Ca să-l citez pe profesorul Arseni : Tăiesc și eu voluptatea operației, dar nu mă las furat de ea. Din păcate peste puțină vreme constat că munca a fost zadarnică, de multe ori totul se reface în burta pacientului. Mă apucă atunci o furie împotriva vieții, împotriva imposibilității științei încît nu-mi doresc decît să fug, să fug, să fug.

— Aveți acum această posibilitate. De ce au sînteți mulțumit ?

— Pentru că sînt un om ambițios, pentru că nu vreau să închid în mine ceea ce am dobîndit în aproape patru decenii. Fuga de care pomeneam mai sus este doar aparentă. Fără bisturiu, atîta vreme cît simt că mai pot, viața nu-și are rost.

— Cum era și firesc am stat de vorbă cu mulți pacienți care au avut numai cuvinte de laudă pentru inima și mîna doctorului Bucșa. Dar am întîlnit un glas care era supărat pe dumneavoastră pentru că, după consult, i-ați pus diagnosticul cel mai cumplit posibil, iar omul acum e bine merși. Sînteți dur cu oamenii loviți de soartă, chiar înainte de a-i deschide ?

— Să luăm lucrurile pe rînd. Faptul că am pus un diagnostic greșit, nu poate decît să mă bucure. Diagnosticul, nu doresc să mă scuz, se pune și pe bază de analize. Dar pot și greși, doar om sînt. Sincer să fiu, îmi doresc cît mai multe asemenea greșeli. Aș vrea să greșesc de foarte multe ori și tot de atîtea ori să se dovedească că oamenii n-au avut nimic. Cît privește partea a doua, situația este foarte complicată. Trebuie multă prudență și tact. Oamenii sînt speriați înainte de a deschide gura. Un singur gest de-al chirurgului stîrnește adevărate tragedii. Totdeauna apreciez cînd, cît și cum să-i spun bolnavului adevărul. Acel bolnavi care sînt tari și dîrji trebuie să cunoască adevărul, deoarece un asemenea pacient poate deveni aliatul nostru. În doi, lupta este mai ușoară.

— Pe doctorul Leontopol, marele luptător împotriva cancerului, nu mai este cazul să vi-l prezint. Care vă este părerea ?

— Cu toate că lucrez la Timișoara, deci nici la 700 km de dumneavoastră, nu-l cunosc personal, singurele informații fiind cele din **Flacăra**. N-am întîlnit nici un pacient care să decline tratamentul lui Leontopol. De ce nu scriu și celelalte ziare despre strădaniile lui ? Ceea ce face doctorul Leontopol este foarte important, trebuie încurajat, sprijinit și cunoscut. După părerea mea, toate cadrele medicale care și-au făcut din luota împotriva cancerului o preocupare ar trebui să aibă urechea lipită spre doctorul Leontopol.

— Ați făcut chirurgie generală, de cîțiva ani sînteți șeful secției de oncologie. Ați operat cu aceeași voluptate orice caz vi s-a prezentat ? Mă refer, bineînțeles, atunci cînd erați de gardă.

— Un singur organ nu-l suport. Ochiul. Indiferent sub ce postură mă aflu, accidentul ocular mă impresionează încît instinctiv strîng din pleoape. Formidabil din ce structură sînt plămădiți unii chirurgi. Profesorul Juvara îmi mărturisea că în prodigioasa-i carieră a fost confruntat cu fel de fel de cazuri pe care le-a rezolvat, chiar dacă nu făceau parte din preocupările dumnealui. Dar că niciodată nu a putut privi un accident ocular. Pentru că profesorul Olteanu, așa în oftalmologie, să ne mărturisească că în afara ochilor bolnavi nu poate privi nici o altă plagă.

— Vreau să vă întreb, fără menajamente, dacă venind acasă boala nu vă obsedează, dacă cea mai mică umflătură nu vă îngrijorează, dacă nu intrați în panică ?

— Nu. Asta depinde de structura omului. Apoi nu uitați că din facultate sîntem educați în acest sens. Aduceți-vă aminte de temeritatea doctorilor, din urmă cu decenii, care luptau împotriva epidemiilor în condițiile medicinei de început de secol. Cui îi e frică de lup, ca să zic așa, să nu intre în pădure. Mai e încă un aspect. Bolnavii, cu cancer sau cu alte maladii, ajung uneori la medic prea tîrziu, cînd sănătatea lor e iremediabil compromisă. Și încă nu-i totul. Mulți dintre ei și-o compromit singuri, și-o cheltuiesc uitînd că, de fapt, fiecare om e cel dintîi medic al propriului organism. Cum îți îngrijești organismul, așa îl ai. Fumatul, alcoolul, abuzul de grăsimi etc. favorizează declanșarea multor boli. Dac-aș mai fi odată tînăr, aș acorda o atenție specială alimentației. Dacă ea e rațională, chibzuită, speranța de viață a omului crește. În orice domeniu excesele dăunează, dar consecințele acestora privind sănătatea sînt incalculabile. Dacă „tragi" de tine, mai devreme sau mai tîrziu vei avea de plătit, asta e sigur.

— Dacă ați avea cancer ce ați face ?

— Eu sînt doctor și nu am dreptul să-mi fac publice cele mai intime gînduri legate de ființa mea. Și dacă pe mine nu mă preocupă, de ce v-ar preocupa pe dumneavoastră ? Nu avem voie să fim fataliști. Cancerul nu este o boală molipsitoare, fiecare om cu sănătatea lui.

— Bine. Ce este de făcut ?

— Ce pot să vă spun eu din acest colț îndepărtat de țară, cînd cercetările care se fac la noi și aiurea sînt, deocamdată, neputincioase ? Și, ca un făcut, boala a devenit perfidă. Apare brusc, fără simptome prealabile, iar cînd deschizi te apucă groaza. Nu mai spun că astăzi nu mai sînt scutiți nici copiii. De aceea, trebuie sprijinit și încurajat doctorul Leontopol. După mine, profilaxia rămîne singura investigație valabilă.

La ora cînd aceste rînduri văd lumina tiparului, conferențiarul Nicolae Bucșa nu mai este șeful secției chirurgie oncologică a spitalului din Timișoara. Dar noi sperăm, din acest colț de pagină, că experiența bogată, dobîndită de-a lungul anilor, nu va rămîne nefructificată, și că omul care și-a făcut din meserie un crez va putea continua să opereze pentru a putea împărtăși, atîta vrem cît sănătatea îi va permite, mai tinerilor săi colegi, din bogata și prodigioasa sa experiență. Bisturiul conferențiarului Bucșa nu trebuie atîrnat în cui.

DAN BÎRLĂDEANU

Fenomenul „Forgaci" confirmat în laborator!

Cu un an și jumătate în urmă („Flacăra din 14 mai 1981), am adus în atenția forurilor de specialitate descoperirea unui nou fenomen fizic, premieră științifică datorată unui cercetător al Oficiului de stat pentru invenții și mărci, inginerul Radu I. Forgaci. Fenomenul semnalat se referă la „elicitatea propagării curenților electrici."

Însemnarea noastră a stîrnit numeroase discuții, și nu puțini cercetători au ținut să confirme sau să infirme descoperirea inginerului Forgaci, dar controversa s-a consumat numai în sfera dezbaterilor teoretice. Ei bine, recent am fost înștiințați că inginerul Nicolae Vlad de la Combinatul de fibre sintetice din Iași a efectuat, între timp, o serie de noi experimente pentru confirmarea, prin mijloace de laborator, a fenomenului menționat. În acest scop a utilizat un tor, adică un corp cu formă inelară, pe care a executat două bobinaje practic identice, unul realizat cu spirale înfășurate ca un șurub de tip dreapta, tar celălalt bobinaj executat cu spirale înfășurate ca un șurub de tip stînga. El a mai executat de asemenea două bobinaje suplimentare pentru măsurarea efectelor (a tensiunilor care rezultă), cu o precizie suficientă pentru ca rezultatele să nu poată fi puse la îndoială.

Teoretic, în conformitate cu principiile clasice, rezultatele măsurătorilor ar fi trebuit să fie identice, indiferent dacă spiralele bobinajului sînt de tip dreapta sau de tip stînga. Cu toate acestea, și în pofida faptului că măsurătorile s-au făcut cu toată atenția necesară și în mod repetat, atît cu un tor executat din oțel (deci dintr-un material feromagnetic), cît și cu un tor realizat din poliamidă (deci dintr-un material prin excelență nemagnetic), rezultatele indică în fapt — și asta fără nici un dubiu ! — că efectele (adică tensiunile rezultate) sînt **diferite** (diferențe de peste 10%) între bobinajul de tip dreapta și bobinajul de tip stînga.

Aceste rezultate experimentale nu se pot explica decît numai dacă admitem că înaintarea curenților electrici în lungul conductorilor (deci și în lungul unei spire) **este elicoidală** nu numai la curenții continui ci și la cei alternativi, așa cum s-a arătat și în supoziția teoretică elaborată de inginerul Radu I. Forgaci.

Experimentul de la Iași vine, așadar, să reconfirme existența unui fenomen fizic necunoscut pînă la ora actuală pe plan mondial. Momentul se constituie într-un veritabil eveniment științific și pe care revista noastră are meritul de a-l consemna în premieră absolută. Asupra temei, firește, vom reveni.

LIVIU TIMBUȘ

„Fellas"-ul de aur!

La vremea respectivă, Flacăra a scris despre acea echipă de tineri specialiști — frumoasă și promițătoare această vîrstă medie a echipei, de 26 de ani, — condusă de la fel de tînărul dr. inginer Vladimir Doicaru, din cadrul Întreprinderii de calculatoare electronice, care a pătruns cu aplomb în hățișurile unui domeniu de mare noutate: **telematica optică sau transmisia prin fibre optice**. Prezența lor pe acest teren nedesțelenit decît de puține țări, nu a fost doar de agrement științific, ci ea s-a materializat prin nașterea unei familii de echipamente optoelectronice Felix-Lasser, sau Fellas, cum scrie pe actul lor de identitate. Transmiterea de informații (de calculator, de imagini TV, de telefonie și telex, de roboți industriali) cu acest nou cărăuș — fasciculele optice — aduce după sine o rapiditate și siguranță mare în transmisii, imunitate la perturbațiile mediului, economii de acel metal tot mai prețios care e cuprul, preț de cost scăzut. Toată lumea se grăbește pe acest drum de mare viitor, unii, cum ar fi Anglia, preconizînd ca la anul să nu mai importe deloc cupru pentru transmisii, ci să-l substituie cu fibrele de sticlă. În acest septembrie plin de rod, ne bucurăm și de un „fruct" al împlinirii științifice care este **Medalia de aur obținută de echipa Fellas la al XXIV-lea Tîrg internațional de construcții de mașini și electronică de la Brno.** Manifestare prestigioasă și de tradiție, tîrgul de la Brno a reunit și în acest an 3 000 de firme din 34 de țări, acestea prezentîndu-se în general numai cu tehnologii de vîrf pentru a face față ștachetei valorice foarte ridicate. Pentru a exemplifica ținuta științifică a tîrgului, citām cîteva dintre echipamentele premiate, enumerare care spune mult : „Presă cu plasmă comandată numeric" (RFG), „Stație de pompare cu microprocesoare pentru irigații" (Cehoslovacia), „Unitate de detectare cu senzori vizuali" (S.U.A.), „Cameră TV cu baleiaj de picosecunde pentru măsurători științifice ultrarapide" (U.R.S.S.), „Sisteme grafice de proiectare tridimensională" (Franța) etc. În această companie selectă a înaltei societăți științifice mondiale, Modemul Fellas 2500 pentru comunicații optice, sub firma România, a urcat pe cea mai înaltă treaptă a podiumului. Dealtfel, realizarea de mare rafinament a tehnicienilor români a stîrnit unanime aprecieri și o oarecare uimire în rîndul specialiștilor, care s-au mirat cum o țară relativ mică se afirmă într-un domeniu de pronunțată avangardă, acolo unde au „îndrăznit" numai giganții de mare forță economică. Însăși ajungerea invenției românești la tîrg are o semnificație. Înainte de deschiderea expoziției, o echipă a Întreprinderii de calculatoare București, compusă din inginerii Vladimir Doicaru, „tatăl brevetului", Dan Miss și Adrian Zamfir, a făcut o serie de demonstrații cu echipamentul Fellas în fața specialiștilor cehi de la Academia de Științe și instituțiile de profil, care entuziasmați de performanțele aparaturii au solicitat prezentarea ei la tîrgul internațional. Operativ, ambasada română și ministerul de resort au asigurat înscrierea Fellas-ului în competiție. În zilele tîrgului, numeroși specialiști din lume s-au convins pe viu de calitățile echipamentului. Au urmat apoi aprecierile elogioase din partea comisiei de selecție privind originalitatea și parametrii tehnici înalți ai Fellas-ului, și în sfîrșit ziua cînd, în acordurile solemne ale muzicii lui Dvorak, juriul internațional a înmînat românilor medalia galbenelor carate și diploma, care consfințeau afirmarea pe plan mondial a strădaniilor tinerilor noștri. Acest succes n-a fost în nici un caz doar o victorie de palmares, o platonică cucerire de galoane internaționale, ci el a însemnat și o serie de contacte economice pentru achiziționarea aparaturii românești de transmisii optice. O mare firmă din RFG invită „familia Fellas" în standul său la cel mai mare tîrg de electronică din lume de la München, o altă firmă din Austria propune să preia reprezentanța vînzării echipamentului pe piața occidentală, pe masa pavilionului României se string tot mai multe comenzi pe loc din partea țărilor est-europene. Aceste solicitări vin să se adauge aparatelor livrate în China și comenzilor din partea Austriei, R.D.G.-ului și a unor țări din Africa. Iată cum materia cenușie românească grefată pe tenacitate, ingeniozitate și profesionalism a cucerit aprecieri internaționale într-un domeniu atît de nou și de pretențios. Demonstrarea „acasă" la beneficiar a performanțelor echipamentelor Fellas, perfect compatibile cu arhitecturile de dotare cu tehnică de calcul specifice diferitelor țări, a condus la o eficientă, ofensivă, flexibilă activitate de export, departe de sclerozatul principiu „comerț din fotoliu". Dealtfel, de la ultimele rînduri apărute în revistă, conform indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a se trece tot mai mult la conducerea proceselor industriale cu calculator, echipamente optoelectronice Fellas pătrund tot mai mult și în anatomia marilor unități economice din țară, exemplul prezenței lor în dirijarea tehnologiei Întreprinderii de aluminiu Slatina, mare consumatoare de energie, fiind concludent în această direcție.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Al XIX-lea Congres mondial de urologie

La San Francisco, confirmarea unei idei pentru care „Flacăra" a militat: Covalitin

Între 5 și 10 septembrie, în sălile hotelului „Fairmont" din San Francisco, Statele Unite, s-au desfășurat lucrările celui de-al XIX-lea Congres mondial de urologie, manifestare jubiliară, prilejuită de aniversarea a 75 de ani de la întemeierea Societății internaționale, reprezentanta celor peste 30 000 de urologi cîți se apreciază că ar fi, astăzi, în lume. Pus sub directul patronaj al președintelui american Ronald Reagan, congresul s-a bucurat de prezența a 4 000 de specialiști din 60 de țări, el adunind, cu puține excepții (între care profesorul român Eugen Proca), întreaga elită a urologiei contemporane, în frunte cu reputații profesori Kuss (Franța), Vernet (Spania), Takayashu (Japonia), Clark (Anglia), Walsh (Islanda), Jardin (Franța), Mc Aninch (Statele Unite), Banici (Iugoslavia), Lopatkin (U.R.S.S.), Smith (Statele Unite) ș.a. Dealtfel, primul dintre ei, profesorul René Kuss de la Spitalul „Salpetrière" din Paris, a fost reales președinte al Societății internaționale de urologie.

Între cei care au luat parte la această importantă reuniune științifică s-a numărat și dr. Tina Covaliu, șefa secției de Lizā cationică din Centrul de hematologie București, sosind la San Francisco în calitate de invitată de onoare a forului mondial. La a doua sa prezență în S.U.A., după ce a asistat, în 1980, la cel de al IV-lea Simpozion internațional de litiază renală de la Williamsburg (Virginia), dr. Tina Covaliu a susținut o comunicare (rod al colaborării cu dr. Ion Marinescu de la S.M.C.) privitoare la utilizarea „Covalitinului" în tratamentul litiazei, punctele de vedere ale cercetătoarei românce, concluzii statistice pe o cazuistică amplă (6 200 de bolnavi), stîrnind un deosebit interes, presa americană numind „Covalitinul" drept „a world premiere in the basic treatment of renal and urethral lithiasis" („premieră mondială în..."). Ținută în limba franceză, intervenția Tinei Covaliu a fost cu atît mai apreciată cu cît, în ansamblu, congresul a căzut de acord că viitorul în urologie va fi mai puțin al bisturiului și mai mult al calculilor dizolvați, studiile și cercetările românești în acest domeniu (cele mineralogice mai ales) fiind prioritare și găsind, la San Francisco, o recunoaștere pe măsura căilor noi pe care le-au deschis. Despre eficacitatea medicamentului original românesc au mai relatat, pe lîngă descoperitoarea lui, și o serie de profesori străini, italianul Borghi, francezul Camay și belgianul Gregoire, care au avut ocazia să folosească în clinicile lor „Covalitinul" (în Italia , de exemplu, acesta e în faza finală de omologare) și care s-au declarat, fără rețineri, satisfăcuți de noua terapie. Totodată, „Covalitinul" fiind un produs cunoscut în America, în ciuda faptului că, repetăm, la nivelul „Chimimportexportului" nu s-au depus și nu se depun suficiente eforturi pentru valorificarea lui („piața S.U.A. e inabordabilă", ne-a fost dat să citim într-o adresă a respectivei instituții, datată 16 02 1980?! Vom reveni), o serie de firme de primă mărime pe piața internațională a medicamentelor, „Marion Laboratories", „Lamber Warner", „Hercules Incorporated" etc., și-au manifestat interesul față de el, urmînd să facă demersurile necesare (unele le-au și făcut).

Elogiile aduse terapiei prin „Covalitin", bazate pe dovezi științifice certe, au însemnat încă o mostră a prețuirii de care se bucură, pe planul cel mai larg, medicamentul în discuție și, implicit, școala românească de urologie, de medicină. Și încă o mostră : imediat după revenirea în țară, Tina Covaliu a primit o scrisoare din partea renumitului profesor Mario Casaccia, șeful catedrei de chirurgie a Universității din Genova (Italia). După ce subliniază că „am tratat mulți bolnavi cu medicamentul dv. și succesul a fost remarcabil", profesorul Casaccia îi solicită cercetătoarei românce să prezideze, la începutul lui noiembrie (data n-a fost încă stabilită definitiv), un simpozion științific ce va fi dedicat, în exclusivitate, „Covalitinului" și efectelor acestuia. Să notăm, în încheiere, că în temeiul acestei prețuiri, dobîndită prin ameliorări și vindecări, dr. Tina Covaliu a fost invitată să susțină o comunicare referitoare la „Covalitin" în cadrul celui de al II-lea Simpozion mondial de calculi renali, programat în februarie 1983, la Melbourne, Australia.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Flacăra lui Buleci", arde și la Palazu Mare!

Revenim, în acest număr, asupra situației create în urma realizărilor inginerului brăilean Petre Buleci în problema biogazului. După cum se știe, o instalație de 200 m.c. — după proiectul celui numit — funcționează, de doi ani de zile, la I.S.C.I.P. Brăila, datorită medicului veterinar Gheorghiță Tarălungă, directorul acestei unități de creștere și îngrășare a porcilor, om de mare inițiativă și care a contribuit, la rîndul său, cu idei proprii la ducerea la bun sfîrșit a construcției și punerii în funcțiune a unei stații de biogaz, care alimentează o mare cantină, economisindu-se astfel alte surse deficitare, în acest moment. Pînă în prezent, stația respectivă nu a fost încă omologată, cu toate testările la care a fost supusă și care, după informațiile noastre, a răspuns bine la toți parametrii prevăzuți de normele în vigoare. Nu intenționăm să discutăm acum cauzele care împiedică încă extinderea și în alte unități a modelului pus la punct de Petre Buleci, dar, desigur, vom reveni asupra subiectului. O altă stație, mult mai mică, o așa-numită, de către autor, „butelie casnică", funcționează la locuința unui țăran din județul Brăila, eveniment reflectat în coloanele revistei noastre, la timpul potrivit.

Subiectul reportajului de astăzi privește o nouă realizare în domeniu : **punerea în funcțiune a altei instalații în comuna Palazu Mare, județul Constanța, în casa lui Ilie Răcuci și tot după un proiect al inginerului Petre Buleci.** Citind, în revista noastră, articolul intitulat **„Revoluția în agricultură trebuie să implice și biogazul"**, din 24 septembrie 1981, Ilie Răcuci l-a căutat pe inventator și l-a găsit la Șantierul naval Mangalia, unde acesta lucrează de cîteva luni, detașat de la Brăila. După culegerea informațiilor privind necesitățile lui Ilie Răcuci, posibilitățile sale de a construi o asemenea instalație, Petre Buleci l-a pus la îndemînă proiectul și asistența tehnică. Din acel moment, adică din primăvara anului în curs, Ilie Răcuci s-a apucat de treabă. De o treabă grea, dacă nu chiar foarte grea, întrucît, pe de-o parte, era vorba de obținerea unei mari cantități de biogaz, pentru două apartamente, de încălzirea, printr-o centrală termică, a caloriferelor, apei pentru baie și bucătărie, și, a interiorului unei sere și funcționării mașinii de gătit. Intenții puțin obișnuite, pentru o casă la țară, cu atît mai mult cu cît volumul de muncă ce trebuia investit : săpături, construirea unui generator de proporții, asigurarea materialelor și a reziduurilor (dejecții animale, frunze etc.) îl priveau pe un om în pragul vîrstei de 70 de ani ! **„Vreinița și puterea mi-au rămas ca la 25 de ani"**, avea să ne spună, astă-vară Ilie Răcuci, cînd l-am vizitat, pentru prima oară, gospodăria, și am văzut minunea. Căci o minune era generatorul de beton construit de el, în curtea casei, într-o grădină de mici proporții. Pămîntul acos din groapă fusese împrăștiat pe răzoarele de legume, ceea ce-i adusese omului numai avantaje, deoarece, fiind proaspăt, i-a îmbogățit recolta. **„Cine se încumetă să facă ceea ce am făcut eu, nu va fi nici dezolat, nici obosit"**, ne asigură Ilie Răcuci. **„În fond, șansa mea aparține tuturor celor care vor să muncească și să economisească"**, a adăugat el, precizînd că **„biogazul poate fi al oricui, dar numai cei hotărîți îl vor obține, nu și cei delăsători, chiar dacă vor vrea să cheltuiască bani. Aici e vorba și de suflet."**

Mic de statură și uscat la trup, Ilie Răcuci are, încă, brațe puternice și o soție care-l înțelege și-l sprijină. Ea cunoaște, în amănunt, tot ceea ce este în legătură cu stația lor de biogaz și l-a încurajat. Nu s-a lăsat deprimată nici de întoarcerea pe dos a gospodăriei, nici de așteptare, nici de greutățile care au survenit. Pentru că, de ce să nu o spunem, au fost destule. Generatorul trebuia perfect etanșeizat, oricum constructorul se folosise de materiale recuperabile, intenția nu l-a reușit, din primul moment. Numai el știe ce înseamnă asta. Vom spune, doar, că în trei rînduri, a trebuit să golească instalația, adică să scoată, de fiecare dată, cîte 4 000 de căldări de apă ! Cu brațele, nu cu pompe sau alte mijloace mecanice. Pînă la urmă, etanșeizarea a reușit (o soluție oferită tot de către Petre Buleci, al cărui tată a fost zidar) iar simbătă, 2 octombrie, împreună cu alți tovarăși de-ai inginerului brăilean, am asistat la aprinderea flăcărilor, în gospodăria lui Ilie Răcuci : la centrala termică, la mașina de gătit și la seră. Au fost momente de tensiune și de satisfacție (arzătoarele oferite de către inventator nu sînt „clasice", ci confecționate într-un atelier nespecializat, dar ard și încă foarte bine !). Debitul de biogaz este puternic și continuu, flacăra curată. Tot stînd de vorbă, soția lui Ilie Răcuci a preparat mîncarea pentru animale, și-a început munca la bucătărie și, pînă spre seară, s-au încălzit și apa și caloriferele. Țăranul Ilie Răcuci, din Palazu Mare, județul Constanța, și-a cîștigat prin muncă și a soției sale independența termică în propria-i gospodărie ! În casă, gazda devenise foarte vorbăreață. Am aflat, astfel, că vecinii o priviseră cu neîncredere, în timpul muncii sale începută în aprilie, dar că de cîteva zile îi dau tîrcoale și-o iscodesc, mai ales de cînd au aflat că el va obține și un material foarte bun, pentru îngrășarea pămîntului. **„Cît o să fie viață în casa asta**, ne spune Ilie Răcuci, **o să fie și gunoi. Și, ați văzut am și copii și nepoți. De multă vreme mă tot uitam de-aici spre Mamaia și Constanța și vedeam cum ard gunoaiele singure. Auziserm ceva-ceva despre biogaz, dar de cînd am citit în „Flacăra" m-am și abonat la revistă. Inginerul Buleci mi-a inspirat încredere de cînd l-am cunoscut, cu toate că i se păreau cam mari pretențiile mele. Acum am scăpat și de motorină și de cărbuni și de murdărie, ca și de grija buteliei de aragaz".**

Familia Răcuci are o bibliotecă foarte bogată și cu cărți dintre cele mai bune. De știință, de literatură. Așa se explică, desigur, capacitatea de înțelegere a unor probleme a căror actualitate și noutate îi fac pe mulți alții, printre care și pe unii direct angrenați în procesul de rezolvare chiar a respectivelor probleme, să manifeste o lipsă de receptivitate. Așa, bunăoară, I.C.P.E.A.R., institut specializat, cît și unele organisme ale M.A.I.A., implicate complex în accelerarea găsirii unor soluții eficiente de introducere a biogazului, dovedesc (cazul instalațiilor realizate de inginerul Petre Buleci outînd fi apreciat ca tipic) o lipsă de mobilitate (ca să nu spunem altfel) inexplicabilă.

Sănătămina trecută, de altfel, vrînd să verificăm stadiul omologării instalației Buleci, de la Brăila care funcționează de doi ani, ni s-a sous, la I.C.P.E.A.R., că a dat rezultate bune, dar că nu poate fi omologată deoarece autorul nu a prezentat proiectul ! Există aici o controversă : ing. Buleci afirmă că nu i s-a cerut așa ceva, Institutul infirmă. Avem însă, în față, un document oficial, minuta care s-a încheiat la Brăila în luna aprilie a anului trecut pe baza căreia s-a stabilit un plan de acțiune menit să conducă la rezolvarea problemei. La punctul 5, se scrie foarte clar : **„Întocmirea proiectului tip pe procedeul M.P.B. pentru producerea biogazului I.C.P.E.A.R. termen trimestrul II 1982"**. În celelalte 4 puncte, sînt implicați și autorii cît și I.S.C.I.P. Brăila. **Adresa la care ne referim provine de la M.A.I.A. și are nr. 98310, fiind datată 7 octombrie 1981 !** Nu înțelegem cum poate fi invocat un motiv ca cel arătat, atîta vreme cît autorul n-a mai fost solicitat de I.C.P.E.A.R. sau de alicineva în vederea completării dosarului ? Această inerție nu este de natură să ajute nimănui. Iată, de pildă, și alte cîteva fapte : Petre Buleci a fost solicitat de către primăria **comunei Siliștea Crucii din județul Dolj**, pentru o instalație de biogaz. Autorul a pus la îndemîna consiliului popular amintit documentația necesară N-a mai primit nici o veste ! Și era vorba despre un studiu cel puțin interesant, dacă ne gîndim că se punea problema autonomiei energetice a unei colectivități din mediul rural. Cu autoritățile locale, din **comuna Deta, județul Timiș**, s-a petrecut aceiași fenomen : interes, la început, abandon în faza următoare. Profitînd de prezența în Șantierul Naval Mangalia a lui Petre Buleci, **președintele C.A.P. Limanu, județul Constanța**, l-a solicitat pentru o instalație construită din piatră (care se găsește în chiar curtea ceapeului), primind documentația trebuitoare, dar neîntreprinzînd nimic, deoarece forurile superioare (pe plan local) nu au aprobat acțiunea. Și cum s-o aprobe, dacă cei mai îndreptățiți să se pronunțe în favoarea sau defavoarea instalațiilor realizate de Petre Buleci nu se pronunță încă ? Mai trebuie sous că, între timp, autorul acestor instalații și-a îmbunătățit continuu propriile proiecte și că parametrii verificați de un an de zile de către I.C.P.E.A.R. au rămas mult în urma rezultatelor posibile astăzi. În același timp, circulă alte proiecte pe care Petre Buleci le consideră inferioare celor realizate de el.

Cele văzute zilele trecute la Palazu Mare îi dau dreptate, iar noi ne propunem să revenim și să aducem la zi, în discuție publică, atît stadiul cercetărilor inginerului din Brăila cît și atitudinea față de ele ale celor însărcinați cu găsirea soluțiilor optime.

EMANUEL VALERIU ■

Călătorie la Rucăr

Carpații ca act de cultură

Carpații ca act de cultură

Munții Carpați nefiind un dat inlemnit și indiferent ci un spațiu al vieții, al înfrățirii dintre om și o aspră natură, își deschid din cînd în cînd floarea lor de stîncă, făcînd loc de privit spre străfunduri în care pulsează viața, forme de existență cu reguli exacte și rînduieli care numai muntelui i se potrivesc și al căror limbaj numai ei, crescătorii de animale munteni îl pot înțelege pînă la amănunt.

Pămînturi de munte, animale de munte, oameni de munte : Un triumvirat ce aspiră la starea de permanent echilibru, la condiția de modernizare a formelor de producție și de civilizare a vieții, la perenitate.

O civilizație modernă montan-carpatică nu implică numai agricultura, creșterea animalelor sau silvicultura, ci însăși cultura. Și ea, această civilizație ce nu poate fi decît rîvnită, nu se poate face nici de la sine și nici foarte în grabă, după cum nici un tip de cultură n-a fost cu putință să se statornicească altfel decît cu mare migală.

Carpații — ca act de cultură ! O aspirație spre împlinire adevărată.

Spiritul de inițiativă și capacitatea de dăruire pentru binele celorlalți au făcut cu putință să vorbim astăzi despre un „Tîrg al codrenilor" la Văsoaia, județul Arad, despre „Expopastoralis" la Rucăr, județul Argeș. Un medic uman — dr. Florin Bărnețiu —, un geolog, — ing. Ion L. Popovici, oameni cu iubire de munte... și montanologi în formare.

Excelente aceste inițiative și realizări ale județelor Argeș și Arad, care reflectă nu doar nobile aspirații și deschideri spre nou, nu doar dragoste pentru munte și nevoie de bună gospodărire ci mai mult: o stare de spirit.

„Expopastoralis — 1982" — Rucăr

Sub egida Festivalului Național „Cîntarea României" în comuna Rucăr, județul Argeș, în zilele de 25—26 septembrie, 1982, s-au desfășurat Expoziția pastorală și Nedeia răvășitului — „Expopastoralis" — 1982, ediția a III-a, „sărbătoare și întrecere a tuturor crescătorilor de animale din Carpați, o manifestare a dăinuirii noastre în peisajul montan, a nevoii noastre permanente de munte".

● Spre a putea folosi ca îndreptar pentru viitoare și mult așteptate inițiative, dorite în toate cele 27 județe cu zone montane, redăm cele mai semnificative părți din broșura apărută cu ocazia acestei manifestări, sub îngrijirea prof. Marian Stoica :

Un „caiet-program"

„Expopastoralis"-1982 își propune promovarea, încurajarea și revitalizarea activității pastorale, importantă componentă a economiei noastre naționale, sursă pentru sporirea veniturilor populației din comunele de deal și munte, cadru de afirmare a spiritualității poporului român. Este o expoziție a celor mai frumoase animale din stînele și gospodăriile munților și dealurilor Cîmpulungului și Rucărului, zone geografice care oferă excelente condiții pentru dezvoltarea zootehniei. Expoziția este dedicată succeselor cetățenilor în creșterea și îngrijirea animalelor. În cadrul ei vom admira unele dintre cele mai valoroase specii de animale, bovine, ovine și cabaline, precum și valoroșii ciini ciobănești din Carpați. „Expopastoralis" — sărbătoare și întrecere a tuturor crescătorilor de animale din Carpați !".

În colectivul de organizare îi întîlnim pe tovarășii Ion Cătană și Aurelia Petrescu, secretari ai Comitetului județean Argeș al P.C.R., Matei Georgescu și Ion Tomescu, director general și adj. al D.G.A.I.A. Argeș, Petre Popa, președinte al Consiliului județean de cultură și educație socialistă, Maria Vintilă, președintele U.J.C.A.P. Argeș, Lucia Mălăcea, secretar al Comitetului comunal de partid, primarul comunei Rucăr, Iosif Avram — secretar adjunct, Nicolae Simionescu, redactor șef al gazetei „Agricultura socialistă", Valentin Hosu-Longin, redactor al revistei „România pitorească", Ion Falcă, președintele asociației crescătorilor de animale din Rucăr, și alți specialiști și activiști culturali.

În programul zilelor din 25—26 septembrie au fost cuprinse : o sesiune de comunicări și referate, vizite la puncte documentare, spectacole artistice, vizionare de filme cu subiect agro-montan, expoziția de animale — cu prezentarea animalelor etalon, clasificarea concurenților, cursa cailor de munte, concursul mulgătorilor de animale, concursul „cel mai frumos cîine ciobănesc", acordarea premiilor concurenților și fruntașilor în activitatea de contractare și livrare a produselor la fondul de stat, defilarea învingătorilor în concursul animalelor de producție, premierea celor mai frumoși ciini ciobănești, spectacol cultural-distractiv în aer liber, tîrg tradițional, expoziție de artă cu vînzare, hora țărănească.

Sesiunea de comunicări și referate, cu tema „Realizări și perspective în creșterea animalelor, în contextul noii revoluții agrare" include temele : istoricul păstoritului, folclor, creșterea animalelor, metode de mărire a producțiilor (fînețe și pășuni naturale, lapte, carne, lînă ș.a.), reproducția animalelor ; Experiențe înaintate în gospodăria de deal și munte, amenajări pentru captarea energiei hidroelectrice, energiei eoliene, pășunat rațional, însămînțări artificiale ; Tradiții culturale în zonele de deal și munte și evoluția vieții spirituale în contextul Festivalului național „Cîntarea României", pastorii carpatini transhumanți — factori de unitate etnică social-economico-culturală și lupta lor pentru unitate națională, paralelismul și evoluția agriculturii și păstoritului în zona carpato-danubiano-pontică".

Iată deci un program complex, gîndit și întocmit cu pricepere de către cei ce și-au asumat responsabilitățile de organizare — nici simple și nici ușoare — și care poate servi de model pentru viitori merituoși inspirați !

Să învățăm despre Rucăr

Rucărul, o comună mare, de o frumusețe aparte, așezată pe malul Dîmboviței, pe drumul ce leagă Brașovul de Cîmpulung-Muscel poate stîrni invidia multor orașe mai mici ale țării, prin poziție, sistematizare și bună gospodărire. Ascuns într-o depresiune intramontană adîncă, străjuit de munți de peste 2 000 m. înălțime, ca Piatra Craiului și Păpușa, cu o climă ceva mai blîndă și precipitații medii de 700-800 mm, după cum ne-o arată Monografia întocmită de Gh. Pârnuță / 1972.

Cine n-a străbătut acest minunat colț de țară, cine n-a făcut încă o excursie cu escale tihnite între Rucăr și Bran, riscă să rămînă neinformat asupra unela dintre cele mai reprezentative și mai dezvoltate părți a Carpaților românești. Venind dinspre Brașov, șoseaua șerpuiește pe serpentine înalte, deschizînd privirilor un peisaj montan feeric, trecînd prin Bran, Cheile Dîmbovicioarei, Șirnea, Fundata și coborînd în Rucăr, iar de aici mai departe, spre Cîmpulung Muscel. Fînețe și pășuni îngrijite, cu gospodării și „hodăi", multe atîrnînd parcă pe povîrnișuri de mare înclinație, mici ogorașe, clăi de fîn, vite și oi la păscut, multe, foarte multe case construite în stil „montan", unele chiar pretențios estetizate, ferestre și grădini pline de flori, păduri și stînci înalte, oameni curat îmbrăcați, unii în port popular, care oferă trecătorilor și turiștilor brînză „în coajă de brad", de la sursă, un peisaj de vis, variat colorat, spre odihna ochiului și a spiritului.

Înclinațiile foarte accentuate de pante, terenurile agricole sărăcăcioase, puținele poieni, presupun aici un tip de agricultură montană „grea", o existență umană presărată de numeroase dificultăți, cărora numai oamenii muntelui, cei născuți și crescuți aici, sînt în măsură să le facă față și trăind și muncind aici să transforme pămînturi pietroase și sterpe în „terenuri agricole", oferind societății o „valută forte" de primă mînă și căutare : proteină animală.

Locuitorii comunei Rucăr au diverse preocupări și posibilități de a exista, dar baza, profilul, rămîne creșterea animalelor, ciobănia, chiar dacă din rațiuni lesne de înțeles, mulți dintre agricultori, cei cu gospodării mai mărunte, se ocupă și cu forestieritul și cu munca în cele 21 de secții de prestări de servicii și în cadrul atelierului metalurgic, la T.C.H. Pecineagu sau chiar navetind la fabrica de lianți din Cîmpulung-Muscel.

Primarul comunei, rucăreancă de baștină, Lucia Mălăcea, tehnician agronom, o femeie tînără și energică și cunoscătoare bună a amănuntelor locului, ne prezintă comuna în date și cifre : 7 400 locuitori stabili, dintre care 2 500 elevi, 2 011 gospodării individuale, 1964 ha fînețe, 254 ha pășuni, 84 ha arabil și 91 ha livezi, 6 315 ovine — cu 1 000 mai mult decît în 1981 — circa 2 000 de bovine din care 1 029 vaci, 1 500 porcine, 92 cabaline, ș.a. Predările la fondul de stat pînă la finele lunii septembrie au atins 54 tone de carne, 1 500 hl lapte de vacă, 150 hl lapte de oaie, 8 tone de lînă, 60 000 de ouă, cu perspective certe de realizare integrală a planului pînă la finele anului. Comuna are totuși numai 37 de crescători de animale „profesioniști", ovinele sînt de rasă „Țurcană", ciobanii rucăreni — mocanii — vestiți pentru priceperea lor în prepararea brînzei „de burduf", în coajă de brad și telemea, practică și transhumanța, bovinele sînt de rasă „Brună de Maramureș".

Rucărul are acum 120 de solarii, liceul industrial și-a format o clasă de zootehnie, drumuri destul de bune, case sînt întreținute și curate și pe dinafară și pe dinăuntru, puține fiind fără grajduri, multe avînd apă curentă și băi.

● Turismul agrar montan nu este o necunoscută pentru rucăreni, ca dealtfel nici pentru cei din Bran, Fundata, Cheile Dîmbovicioarei sau Lerești și Șirnea. Mulți, din ce în ce mai mulți orășeni, cunoscuți mai vechi sau mai noi ai localnicilor, poposesc mai ales în sezon estival în atrăgătoarele gospodăricare care pot oferi un lapte „proaspăt și natural" și unde-se poate gusta o brînză de burduf „veritabilă".

Acesta este pe scurt, foarte pe scurt, Rucărul de astăzi.

Oameni și gînduri

În după-amiaza zilei de 25 septembrie „Expopastoralis" și-a deschis porțile. Afișe, urări de bun sosit oaspeților, ecusoane. Comuna intră în sărbătoare.

În sala ornamentată a consiliului popular au loc festivitatea de deschidere și sesiunea de comunicări științifice, condusă de Maria Ciobâcel, vicepreședinte al Consiliului județean de cultură și educație socialistă Argeș.

Într-un amplu cuvînt de deschidere, primarul comunei, Lucia Mălăcea, citează din Nichita Stănescu, din volumul „Respirări" :

„La cîteva strigăte mai sus de Cîmpulung și spre stînci — din Rucăr, se știe, ciobanii au dus cîntecul Mioriței prin munți, pînă la Întorsura Buzăului și de aici, din gură în gură, ca sărutul, în pretutindenea țării. Muscelul, ținut de magică frumusețe, poate cel mai frumos loc din țară și din lume, după gustul inimii mele : aici unde limba vorbită are o claritate fonetică de cristal, încît îți vine să crezi că aici s-a născut mai întîi limba română, și, probabil că așa și este ; aici în aerul curat și cu aripi, unde privirea niciodată nu e jos ci în sus, trasă de zăpada eternă a piscurilor ; aici sălășluiește cosmosul stelelor de noapte și de zi — predestinat patriei noastre".

● Se citează cartea „Viitor în Carpați" și se apreciază necesitatea procesului revitalizării zonei montane, declanșat de curînd, precizîndu-se faptul că în Rucăr fusese întreruptă seria marilor crescători de animale, cum a fost un Căciulan, ca și continuitatea profesiei de cioban, bărbații navetau, zootehnia se feminiza, finețele se împuținau, ca și numărul animalelor, rămîneau — dramatic — pămînturi nefolosite ce intrau în procese de degradare, tineretul pleca spre marile centre industriale.

● Măsurile luate de Partidul Comunist Român, îndrumările tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, privitoare la revitalizarea zootehniei, au determinat o schimbare de optică în rîndul rucărenilor ce și-au amintit că mai au și pămînt și nu doar salarii, iar creșterea animalelor trebuie să prospere, să se continue cu o nouă generație, aptă fizico-psihic și pregătită temeinic prin școală.

● Reafirmîndu-se că zona de munte fiind nepoluată, carnea și lactatele obținute aici sînt integral naturale, superioare calitativ și gustativ, deci competitive pe orice piață, se accentuează faptul că crescătorul de animale rucărean, ca orice alt crescător de animale din Carpați — este în situația de a participa la sporirea prestigiului patriei și peste hotare, de a-și manifesta patriotismul — prin onorarea contractelor în termen și, sporind numărul animalelor și volumul producțiilor, să asigure folosirea integrală a pămîntului și autoaprovizionarea teritorială.

● Nu lipsesc nici dificultățile, nici confruntările cu clima și reliefu, cu anii „buni" și anii „răi", cu eroziunile și răpirile și distrugerile provocate de animalele sălbatice, ș.a.

● Rucărenii își propun să treacă cu hotărîre peste aceste necazuri, să asigure fertilizările mai ales cu îngrășăminte organice, la schimbarea în bine a structurilor furajere ale pajiștilor, la îmbunătățirea raselor de animale, introducerea micii mecanizări, la accentuarea educației zootehnice a noilor generații, la investigarea și a altor posibilități de readucere a produselor animaliere în circuitul economic, turistic și estetic prin producția artizanală.

● Dr. Ion Tomescu, director general adjunct al D.G.A.I.A., prezintă preocupările județului Argeș pentru dezvoltarea zootehniei și perspectivele dezvoltării creșterii animalelor și în zonele de deal-munte.

● De un deosebit interes s-au bucurat expunerea conf. dr. Rodica Petrescu de la catedra de ovine a I.A.N.B. din București, despre creșterea caprelor domestice, despre rase cu 6 kg lapte pe zi, a dr. ing. E. Petrescu, privind lîna și noutățile tehnice în aprecierea calităților acesteia, precum și expunerea dr. ing. Corneliu Răuță, reputat pedolog din cadrul Academiei de Științe Agricole și Silvice, rucărean de obîrșie, privind importanța și posibilitățile de utilizare rațională a solului în regiunile de munte.

● Profesorul universitar dr. Gheorghe Pârnuță, autor al monografiei comunei Rucăr, a prezentat interesante date istorice și a arătat necesitatea și importanța constituirii în comună a unui muzeu etnografic.

● În expunerea sa, dr. Ion Ionescu, din Suici, s-a referit la rolul complex al specialistului, al medicului veterinar, în satul de munte, calitățile necesare, profesionale și civice, implicarea sa ca îndrumător tehnic și totodată și ca permanent educator al crescătorilor de animale.

● Ca invitat de onoare, ne-a revenit îndatorirea de a vorbi rucărenilor despre agricultura montană, despre posibilitățile și căile de modernizare și sporire a producțiilor zooagricole, despre „ecuația carpatină" (Z + T + M = E), cu menționarea rolului modernizator, dinamizator, rentabilizator și civilizator al turismului agrar montan, în formele sale posibile, a industriei mici casnice, în perspectiva montanului românesc.

● Profundă și sensibilă a fost expunerea inginerului Ion L. Popovici, geolog cu vechi state de serviciu în munții Rucărului, cunoscut ca mare animator al acestei manifestări, om respectat pe aceste meleaguri, pasionat susținător al ciinelui ciobănesc carpatin, care crede că agricultura montană „are într-adevăr nevoie de încă multă revoluție."

Spre seară, căminul cultural a găzduit un reușit spectacol realizat cu forțele culturale ale comunei, din program remarcîndu-se „pastorala rucăreană", moment de evocare tradițională, de prezentare mioritică a cîntecului și portului popular.

● De un deosebit interes s-au bucurat filmele documentare, color, realizate de cineastul Ion Butnicu la Rucăr, cu subiect agro-montan și meșteșugăresc : „Expopastoralis — ediția 1981" și tehnica prelucrării lînii, a fabricării cergilor rucărene, cu mijloace tradiționale.

„La Meri" și... sub meri...

O însorită zi de duminică. Pe livada „La Meri" este pregătit locul expoziției de animale. O frumoasă „firmă" alb-albastră, „*Expopastoralis*", străjuiește intrarea.

Comuna „fierbe" : pe șosea trec concurenții cu vacile și vițelele, cu cîrdurile de oi, flăcăi și băiețandri — călări — văzuți și de fete și mîndri peste poate, cîini ciobănești cu „juleu" dar nu foarte pașnici, un „cimp" de mașini și organe de ordine la datorie. Oamenii vin îmbrăcați ca de sărbătoare, mulți în port popular, de toate vîrstele, din Rucăr și de prin alte părți, se formează chiar și o mică piață, cu cergi, covoare, ii, șerpare, cu fructe și cu funii de ceapă, se beau sucuri, se gustă bulzul ciobănesc...

● Sub meri, specialiștii zootehnici măsoară, cîntăresc, selecționează și stabilesc cele mai bune exemplare de vaci, vițele, oi. Președintele colegiului de arbitri ai Asociației chinologice române, timișoreanul Tiberiu Pap, exigent, amănunțit, apreciază valoarea cîinilor ciobănești prezentați în concurs. Măsurătorile zootehnice, verificările sanitar veterinare, cîntăririle se petrec liber, în fața publicului, pentru vizitatorii ce nu dețin cunoștințe de zootehnie jucînd un rol informativ-educațional.

● Cu dr. I. Tomescu discutăm despre reproducție, rase, d-sa apreciind necesitatea unor amenajări stabile pe terenul expoziției devenită tradițională, cu tovarășul Petre Popa, președintele C.J.C.E.S. Argeș purtăm o plăcută conversație despre rolul și implicarea culturii în procesul evolutiv zoocarpatin ce se conturează ; schimbăm opinii cu șeful centrului de reproducție, cu medicul veterinar din Rucăr, cu profesori și cunoscuți ziariști.

● O neobișnuită agitație ce se produce subit anunță pregătirea pentru luarea startului în „cursa cailor de munte". Tinerii rucăreni, obișnuiți cu cai și alte animale, împing curajul pînă la marginea imprudenței uneori, și odată cu plecarea cailor în galop ei aleargă cu sutele pe uliță și chiar pe șosea, ca la o veritabilă „fiestă". Tinerii călăreți, în port rucărean sau cu „blugi", încordați și ambițioși, galopează lipiți de coamele cailor și ajung la linia de sosire cu bidiviii în spume, în aplauzele asistenței.

● Pentru specia canină, locul I va fi ocupat de cîinele din rasa „ciobănesc carpatin", „Bondi", al lui Ion Valimăreanu, iar locul II de cîinele „Ardeleanu", al lui Simion Moise, din Rucăr.

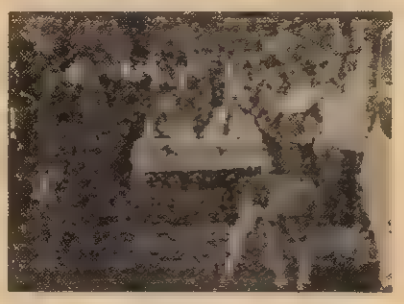

● Revista „Agricultura socialistă" acordă celui mai vîrstnic crescător de animale, Mălăcea T. Gheorghe, de 78 ani, un premiu special : un frumos ceas cu pendulă.

— După amiază, la căminul cultural va rula filmul „Valori carpatine" (R.R. și F. Michitovici), film care aduce la Rucăr crîmpeie din viața pastorală a Dornelor. Specialiști și alți factori de răspundere, crescători de animale fruntași au participat apoi la o expunere privind zooagricultura montană, prezentată de semnatarul acestor rînduri, în cadrul „Universității montane".

La povești cu mocanii și Iliuță

● Seara, într-un tîrziu, ne-am retras cu ciobanii rucăreni, cu adevărații „mocani", unde s-au deschis sufletele și ne-am străduit să dăm bune sfaturi și îndrumări și să mai învățăm la rîndul nostru cîte ceva din munca și înțelepciunea oamenilor din „producția zoocarpatină". Și tot aici a venit Gheorghe al Radului, supărat foc că deși tot satul știe că el e al doilea din frunte, n-a luat premiu, pentru un oarecare motiv și ceilalți au spus că așa este, dar că la anul va fi mai bine. Și l-am ascultat și pe vestitul cioban Iliuță, cel ce s-a luptat cu ursul cu mîinile goale și i-am văzut urechea smulsă și cicatricile adînci ale feței și tendoanele mîinilor rupte, arătînd cum arată, prin lungi strădanii ale unor doctori vestiți, ce i-au redat înfățișarea de om. Ca să înțelegem ce-nseamnă să fii cioban din Carpați, trebuie să-l asculți cum vine asta să fii numai tu singur, cu ursul în brațe, cîtă tărie ea cere să te tîrăști două zile pe genunchi și pe coate, cu sîngele șcurs, pînă la primul drum, ajutat doar de cîinele ciobănesc carpatin Moldo, care i-a sărit ursului în spinare și l-a scos pe stăpînu-i din ghearele fiarei și care-i încălzea noaptea piciorul cu călciiul smuls, cu botul ei jlăv și care Moldă a sfîrșit împușcată de un pădurar cu optică personală și toate acestea numai pentru ca ele, oile, să pască în liniște și să ne dea nouă, țării, brînză și miei și carne și lînă, să putem să ne hrănim și să ne îmbrăcăm omenește.

● După întreceri, mii de participanți se îndreaptă spre stadionul comunei, unde are loc un program prezentat de formații artistice din Pitești, iar în final se desfășoară festivitatea de premiere și defilarea animalelor campioane. Frumoase cupe și diplome așteaptă să fie înmînate celor mai vrednici.

La specia taurine, locurile I sînt cîștigate de Andreescu G. Aritina și Folea Valeriu, iar locurile II de Duruian N. Ion și Vlaicu Gheorghe, din Rucăr. La specia ovine, la egalitate, cîștigătorii locului I sînt Stelian Oancea din Stoenești și Ion Stoian din Dîmbovicioara.

Locul I pentru predări la fondul de stat se acordă rucăreanului Ion Cioplei, însoțit de un premiu de 1 000 lei, 200 kg lînă, 65 ovine la achiziții, 1 200 litri lapte de oaie, 500 buc. ouă. Premiul al doilea îi revine lui Țeposu Constantin din Dîmbovicioara : 70 kg lînă, 2 290 litri lapte de vacă, 180 litri lapte de oaie, 2 cap. tineret bovin, 3 ovine.

Dincolo de dincolo

Se adevărește devenirea hoților de cai.
Anul ăsta vom fura o singură frunză
încolțită în tîmpla celui din urmă fugar.
Mi s-a spus și fac public următorul comunicat :
A murit ultimul hoț de cai.
Toți hoții de cai din județele Brăila și Buzău
au fost convocați la întrunire la Întorsura Buzăului,
parantează județul Covasna.
Ultimii hoți de cai au luat următoarea decizie :
marele hoț de cai mort
va fi transportat pe rîul Buzău
pînă la vărsarea lui în Siret,
împreună cu coșciugul și un cal pe o plută
și doi oameni care îl păzesc
cu ramuri de pelin, ca să nu se așeze musca
pe scîndura de brad.
Între timp a căzut bruma,
căzînd bruma musca moare,
s-au aruncat ramurile de pelin,
cei doi fii de hoț de cal, calul și mortul
înaintează spre vărsarea Buzăului în Siret.
De cinci zile înaintează.
Aștept cu emoție să fiu chemat
la înmormîntarea celui mai mare hoț de cal
în grotele de la vărsarea Buzăului în Siret.
Este ultimul comunicat de presă
pe care l-am primit
și căruia îi voi da urmare

„Foaie verde frunză de pelin" bătut de brumă,
„Pe deîndea Dunării la vale"
Trec ultimii nebuni ai neamului românesc...
Cai, cai lui Voiculescu,
Și tîlharii care l-au ucis,
Și tîlharii care nu l-au lăsat să doarmă
Somn aburind de toamnă,
O guviță de must,
Zarea Penteleului
Și plec într-acolo cu Ion Băleșu
Întrucît din zare de opal
Tot vine, și vine, și vine
Înspre noi Zaharia Stancu,
Nu ne așteaptă.
Sîntem cei care zicem de rugă
Drumurilor lui, el care a spus așa :
„Toate drumurile au plecat la drum".

Pluta cu hoții de cai înaintează
spre cei 80 de ani ai lui Zaharia Stancu.
Se vor întîlni undeva.
Tata îl așteaptă dincolo de dincolo.

ȘANUȘ NEAGU

O gospodărie model

● Ion Falcă, gospodar de frunte din Rucăr și președinte al Asociației crescătorilor de animale, ne-a fost gazdă și însoțitor. Cu vrednica sa soție au crescut patru copii și i-au crescut bine : un băiat este medic veterinar, o fată cu liceul absolvit este crescătoare de animale, cel mic, Nicolae, rămîne la gospodărie. Gospodăria lui Ion Falcă are și apă și baie și terasă și grajd cu adăpători mecanice și bazin pentru colectarea dejecțiilor-îngrășăminte, totul este curat și ordonat, stilul construcțiilor este reușit, armonizat cu peisajul montan, într-un cuvînt avem în fața o **gospodărie-model**, iar în Rucăr mai sînt și altele, tot astfel, cu nimic mai prejos unor gospodării din munții Austriei sau Elveției, pe care ne-am obișnuit să le considerăm etaloane montane. Dealtfel, partea aceasta de munte dintre Rucăr și Bran, ca și Dornele, este una dintre Elvețiile României.

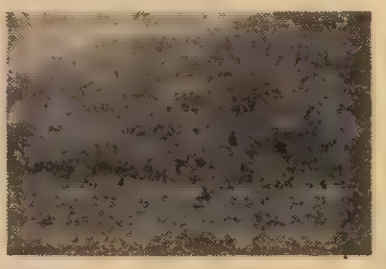

Săticul

● Sub Piatra Craiului, pe drumul spre izvoarele Dîmboviței, pe Valea Largă, spre Sătic (ce melodios sună...), îl găsim mai retras din lume, la stînă și „hodaia" lui, înconjurat de vite, de oi și de cîini voinici, pe bătrînul cioban Ion Cioplei, de 82 de ani, încă activ, ajutat de soție, Ecaterina, de 72 ani, un vestit oier, specialist în fabricarea brînzei de burduf, care cu cei cinci membri activi ai familiei crește 140 de oi și 10 bovine, stînd la stînă, pentru iernat, pînă la căderea zăpezii. Ne încredințează fără rețineri secrete ale tehnologiei de fabricație a brînzei de burduf, de la încălzire, închegare și strecurare de trei ori, la „janț", pînă la ambalarea în burduf sau la „buduroi", adică în coajă de brad, precizînd cît de important pentru calitatea brînzei este să nu se închege laptele prea rece, cînd brînza se înroșește și să se păstreze o perfectă stare de igienă pe întregul flux tehnologic.

Peisajul din jur, acest peisaj agrar-montan, este magnific și gîndul te poartă de la sine spre viitorul turistic al unor astfel de locuri de basm.

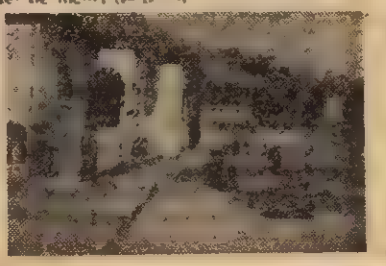

Între fiare și turme — cîinele „ciobănesc carpatin"

● Amabilul nostru ghid, de această dată geologul Ion Popovici, ne dă relații luxuriante despre locuri, oameni și obiceiuri, ne relatează despre strădaniile și frămîntările sale pentru împunerea rasei de cîini „ciobănesc carpatin", ca rasă de primă mînă și de mare utilitate. El vede cîinele ciobănesc ca soluție de echilibrare, ca „tampon" între fauna răpitoare (urs, lup) și păstorii, pornind de la criteriul faptelor : ursul și lupul nu atacă decît stîna fără cîini sau cu cîini slabi !De aici și ideea promovării ciobănescului carpatin la scară națională, păstrarea sa în rasă pură — ca sarcină în devenire și de bază pentru Asociația chinologică română, a filialelor sale, domeniu de studiu și pentru învățămîntul veterinar, ca cerință a economiei. Exemplul unor țări ca R. P. Ungară, cu 5 rase de cîini ciobănești, al Angliei cu 7 rase, Iugoslaviei și Australiei cu cîte două rase, este elocvent.

Geologul, acum chinolog, ne demonstrează pierderile economice în efectivele de animale cauzate de absența unor cîini ciobănești buni în munții țării, deosebit de bogați în faună, nevoia reounerii în drepturi a cunoscutului „romanian sheepdog", considerînd Rucărul ca o vatră de formare iar „expopastoralis" ca cea mai bună ocazie de lansare. Prezența ciobănescului carpatin la expozițiile din București reprezintă desigur un succes, dar parcă l s-ar potrivi mai bine locul la „expopastoralis", între oi și ciobani, decît între pechinezi, canișI, mopși sau buldogi, care, între noi fie vorba, își primesc „salariul" pentru servicii cu mult mai modeste... Rucărul, leagăn de ciobănie — un centru republican de prăsilă și selecție pentru cîinele ciobănesc carpatin, unul dintre cei mai valoroși cîini ciobănești din Europa ! Și arheologia ne vine în sprijin, în vechile morminte ale strămoșilor noștri, găsindu-se și schelete ale cîinilor lor, care comparate cu cele actuale prezintă neașteptate asemănări, ca dovadă supliment ară de dăinuire milenară...

Ne întoarcem la Rucăr cu mintea și sufletele mai bogate în impresii și cunoștințe despre muntele românesc, despre ce i se poate destina lui spre cît mai binele oamenilor...

Ne luăm bun rămas de la gazde și ne îndreptăm spre platul Dornelor, spre rosturile noastre de toate zilele, promițînd că vom scrie despre cele văzute și auzite aici. Și iată, o facem, cu năzuința de a ne bucura cititorii și de a încerca să-i aducem mai aproape de munții țării.

La revedere Rucăr, cu bine rucăreni.

Dr. RADU RAY

In urma unei poezii publicate acum o lună în revista „Flacăra"

După 42 de ani, fiul își regăsește mama. Dar oare pentru cît timp?

Acum o lună și ceva, eram de serviciu în tipografie. Era, țin minte, într-o zi de marți. Pe unul din coridoare mă întîlnesc cu Sandu Ștefănescu. Aici, aș face o paranteză : Sandu Ștefănescu este tehnician principal la serviciul producție de la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Pe lîngă faptul că este unul din cei mai prieteni și apreciați specialiști în dezlegarea și rezolvarea tainelor tipografice — Sandu Ștefănescu desfășoară și o intensă activitate culturală. Scrie poezii, multe dintre ele au văzut lumina tiparului în diferite publicații și este unul din cei mai inimoși actori ai teatruiul muncitoresc de pe lîngă combinat.

Dar să revin la acea zi de marți. Pe coridor, Sandu Ștefănescu mă întreabă dacă sînt de serviciu și îmi întinde o poezie ; poate poți s-o publici săptămîna asta. Bine, i-am răspuns, de ce n-ai venit cu ea, măcar, ieri. Pagina este încheiată și, apoi, nu știu dacă mai este cineva de la secția de cultură. Lasă-mi poezia. Am s-o dau colegilor.

După cîteva zile, în birou, colegul meu Victor Niță mă întreabă, așa, printre altele : „Tu ai dat poezia, care a apărut, a lui Sandu Ștefănescu ? Îți mai amintești? „Scrisoare pentru necunoscuta mea mamă". Da, i-am răspuns. Ce-i cu ea ? „Ai citit-o ?" m-a întrebat Niță, așa ca un mare pedagog. Cred că da, i-am răspuns. Desigur. Îmi amintesc. Chiar în ziua în care a apărut. De ce ? „Ei, bine, a continuat, poetul Sandu Ștefănescu și-a găsit mama, după ce a apărut poezia, aceea".

Marți, 28 septembrie, la ora 19, am întîlnire cu Sandu Ștefănescu la Stația Veteranilor, din cartierul Militari. Mărturisesc că am emoții mai mari decît la examenele la care tot mai știam cîte ceva. Acum, la acest examen al vieții, nu știu nimic. La întîlnire am venit mult mai devreme. Niciodată n-am purtat ceas, dar mi se părea că-i mult mai tîrziu. Sandu Ștefănescu a fost punctual. De departe i-am ghicit motoreta. Avea un pulover de lînă, cu un model aparte. Niște romburi mari de o singură culoare erau intersectate de niște linii de diferite culori. Nu era țipător, dar te făcea să întorci capul după el pe stradă. Totdeauna, mi-am dorit așa ceva... Era ras proaspăt, și părea foarte odihnit, în ciuda faptului că, știam, avusese în acea zi un spectacol destul de greu la clubul combinatului. Stringea la piept un buchet de flori împachetat în hîrtie, după firmă trăda că trecuse prin centru.

— Unde mergem ?

— Să-mi cunosc mama. Sînt așteptat, pe aici, la un bloc. La un unchi, să-l numesc așa, fiindcă așa este, un frate al mamei. Este pentru prima dată cînd îmi văd mama. Hai cu mine. Cu toate că am spus că am să vin singur, te rog să vii cu mine. „Flacăra" m-a ajutat să-mi găsesc mama. Credeam c-o să intru în mormînt, și n-am să mai dezleg cea mai mare taină a vieții mele; aceea de a-și cunoaște mama. Așa a fost să fie. Hai să-ți spun cum a fost : am citit în Magazin poezia lui Adrian Păunescu, „Rugă pentru părinți". Mi se pare că acesta-i titlul exact. Îți spun drept : am citit de cîteva ori poezia, noaptea, acasă, închis într-o cameră. Nici nu puteam să plîng în hohote că-i trezeam pe-ai mei. La un moment dat n-am vrut s-o mai văd și am aruncat-o. Simțeam că dacă o mai citesc de cîteva ori, mor acolo cu ea în brațe, ucis de gîndurile și frămîntările mele. Am luat un petic de hîrtie și am început să-mi pun pe ea lacrimile. După ce am terminat de scris, m-am îmbrăcat și am plecat de acasă. Îmi venea să mă duc la combinat și să tipăresc, în acea noapte, poezia și s-o împrăștii în toată lumea. Așa că după două săptămîni după ce a apărut, m-a sunat Victor Niță și m-a chemat de urgență pînă la voi, jos. Am lăsat baltă, pentru cîteva minute, treburile și am zburat pînă în redacție. Niță m-a rugat să iau loc pe scaun și să mă țin bine. Nu știu de ce, dar aveam emoții ca la examenul de bacalaureat. Ei, mi-a spus Niță, așa ceva n-am crezut că se poate întîmpla. În urma poeziei — ți-ai găsit mama ! Uite un număr de telefon. M-a sunat un frate de-al Mariei Dragomirescu și m-a întrebat de tine. Te roagă să-l suni. Vrea să vorbească cu tine și să vă întîlniți...

Am simțit, atunci, te rog să mă crezi, cum mintea începe s-o ia razna. În ciuda faptului că niciodată nu mi-am amintit, am început să văd un film. Și se făcea cum acel ianuarie 1940 exact pe 13, pe o iarnă grea cu multă zăpadă, un copil, de numai două zile, era lăsat și părăsit, odată pentru totdeauna, la leagănul Sfînta Ecaterina. Și anii erau grei, era război, și era foamete, și numai de copii părăsiți și nedoriți, și orfani nu le mai ardea la oameni. Și parcă mîncam cartofi atît la felul întîi, și la al doilea, și la desert. Și parcă, atunci, în biroul vostru, primeam toată bătaia leagănului de copii. Și apoi din toată această negură au apărut doi oameni. Doi oameni, soț și soție, care au spus că sînt ai lor, și m-au dus la ei acasă și mi-au dat tot ce aveau de dat, și m-au ajutat să fiu om în rîndul oamenilor, și să dispară odată pentru totdeauna, în ciuda faptului c-o port pînă la moarte, linia din certificatul de naștere... M-a trezit, din gînduri, bătaia pe umăr a lui Victor Niță care mi-a spus : „Curaj Bătrîne..."

Odată ajuns în cabina liftului Sandu Ștefănescu n-a mai scos nici un cuvînt. S-a privit de cîteva ori în oglinda cabinei, spartă într-un colț, și-a trecut de cîteva ori mîna prin păr și și-a aranjat puloverul cu romburi. Și mie mi s-a părut că pînă la etajul șase, liftul acesta a făcut o veșnicie. Și zgomotul de la motorie parcă nu-l auzea nimeni. S-a auzit o voce, care, bineînțeles, a întrebat : cine este? Apoi, o cheie se învîrtea în gol, o ușă care se întredeschide, dar care nu se deschide fiindcă lanțul, uitat n-o lasă, o ușă care se închide ca să fie apoi eliberată de sugrumarea lanțului... și apoi niște dioptrii mari ai unor lentile făceau niște ochi imenși să-i simți lipiți de obraji. Bătrînul ne-a poftit înăuntru și a strigat așa ca și cum ne-am fi intors de la tîrguieli :

— Mărie ! A venit Sandu...

— Sandule... !

— Da ! Mamă...

Am închis ochii. Auzeam doar foșnetul hîrtiei care apăra florile de îmbrățișări... Apoi, Maria Dragomirescu a luat florile. A căutat o vază. A dispărut, ca s-o umple cu apă. S-a întors cu vaza, cu florile — dar vaza părea plină cu lacrimile tuturor celor 42 de ani de cînd nu și-a mai văzut fiul...

— Stai jos, Sandule. Fiule, îmi dai voie să-ți spun așa ? Te rog !... Ce mai faci ?

— Eu, mamă, îți spun așa, sînt bine, sănătos. M-am întors de la serviciu, și am venit să te văd. Am vorbit la telefon cu unchiul Iașu. El mi-a sous că mă aștepți, azi, la ora șapte Am întîrziat puțin.

— Eu, taică, a rupt tăcerea un bătrîn înalt și slab pe care îl stringea vizibil costumul, am citit primul ziarul cu poezia. Nea Iașu se afla la noi. El a avut un mare necaz. În cît sîntem astăzi ? În 28. Astăzi o lună și-a îngropat nevasta. S-a stins ca o luminare într-o săptămînă. A venit la noi ca să mai uite de necaz. A stat cîteva zile. Într-o zi s-a întîlnit cu poștașul. Nu vrei să cumperi ziare ? l-a întrebat. Ce ai ? Păi, aia, aia și mi se pare că mai am și o revistă „Flacăra". Așa că nea Iașu a venit acasă cu revista. Seara, înainte de culcare eu, taică, în ciuda vîrstei citesc. Citesc pînă adorm. Și să vă mai spun un secret : scriu și poezii. Așa că, Sandule, cînd vii pe la noi ? Nu stăm departe. La o sută și ceva de kilometri. Hai, vino. Îți iei și nevasta. Am auzit că ești însurat. Copii ai ? Ia și fata. Să stăm, așa, pe prispă și să citim poezii. Uite, chiar acum am terminat de cules via. A ieșit ceva. Nu prea mult — dar tot este. Tăiem un pui, bem must și citim poezii... Unde rămăsesem ? Da, la revistă. Și, cum îți spuneam, m-am apucat și am citit poezia. Nu-mi venea să cred ochilor. A doua zi, de dimineață, i-am spus unchiului ceea ce stă scris acolo. M-am sfătuit cu el, dacă să-i spunem sau nu maică-ti. Și dacă da, cum s-o zicem. Așa ne-am frămîntat o săptămînă.

Am rămas singuri... Unde rămăsesem ? Da, la poezie. N-am știut ce să fac o săptămînă. Cum să-i spun Mariei, vestea ? Pînă la urmă am găsit momentul și i-am spus : Femeie, i-am strigat, nu sîntem singuri pe lume. Tot îmi spuneai de fiul tău părăsit. Uite ! Îți scrie, aici, în revistă, o poezie. Tu ești Maria Dragomirescu, după numele de fată. Ia și citește... Și a citit, ea, săraca, cîteva zile la rînd ceea ce spuneai tu acolo. Frumos spus. Și atunci i-am spus unchiului Iașu să vină la București, să ia legătura cu cei de la „Flacăra" și să te găsească.

În ciuda faptului că masa s-a umplut de bunătăți — Sandu Ștefănescu a gustat dintr-o bucățică de brînză și a mîncat o aripă de pui, după cum spunea nea George, crescut în curte. Probabil toate acestea, se gîndea, le aștepta altă dată. Nu pentru asta se afla aici. Acum și acestea bunătăți au venit prea tîrziu...

— De ce nu mănînci ? a rupt tăcerea Maria Dragomirescu. De aceea ești așa de slab. Spune-mi, am auzit de alături, unde pregăteam bucatele ; ești însurat. Vorbește-mi de familia ta...

— Ce să-ți spun, mamă. Eu am știut că există de foarte multă vreme. Cînd aveam vreo 16 ani — eram foarte bolnav. Părinții mei alergau să-mi facă rost de medicamente. Ei, bine, în acea zăpăceală, tatăl meu a uitat pe masă niște acte. Curiozitatea m-a îndemnat să umblu prin ele. Ceva mă îndemna să le descifrez taina. Așa am dat de certificatul de adopțiune. Atunci mi-am regăsit de fapt mama, știam cum o cheamă : Maria Dragomirescu. Cînd au venit ai mei m-au găsit căzut jos, cu acel certificat strîns la piept. S-au speriat. Au crezut că am murit. De atunci am întrebat în dreapta și-n stînga despre dumneata. N-am putut să aflu decît că la insistențele familiei m-ai părăsit, după ce m-ai născut la Roșiori. Eram rușinea familiei... Spune-mi, te rog, dumneata, în tot acest timp, ai căutat să mă găsești ?

— Desigur. Dar, cu cît trecea timpul parcă te estompa, te pierdeam, mai mult. Am aflat, cînd tu probabil erai elev, că locuiești pe strada Popa Nan. Dar, îmi amintesc, erau mai multe familii cu numele de Ștefănescu. Am încercat la telefon. Mi-a răspuns o voce, la celălalt fir, țin mînt și acum, ce mi-a spus : domnișoară ! te rugăm să lași băieții în pace. Și n-am mai încercat. Spune-mi, Sandule, aș putea să mai găsesc un loc în sufletul tău ? Așa în timp... Nu vreau să-ți tulbur liniștea ta în familie...

— Știu, eu, mamă ? ! Este o întrebare foarte grea. Este un lucru foarte greu. Părinții mei, care m-au crescut, eu îi consider și îi voi considera atîta timp cît trăiesc, buna mea mamă și bunul meu tată. S-au purtat cu mine extraordinar. Mi-au dat totul : și casă, și masă, și educație, și învățătură, cît au putut. Și mai ales dragoste și căldură. N-am nimic să le reproșez. Și dacă am ceva de spus, atunci, numai mie aș avea să-mi spun multe. Dar, important este faptul că m-au ajutat să devin om. Și, după părerea mea este lucrul cel mai important.

— Fii binevenit. Ai procedat foarte inteligent. Numai, știi ce te rog ? ! Fără gazetari și presă. Uite, colegul tău, mă rugă să fac cîteva fotografii cu tine. Nu, zău, nu vreau să fac așa ceva. Poate altă dată. Acum nu este cazul. Nu ne-am fotografiat noi toată viața... Ce-o să spună lumea, dacă apare așa ceva ? Eu am spus la toată lumea că nu am copii. Am mințit și doresc să mor cu minciuna asta. Eu sînt doamna preoteasă...

Și fără multe discuții, doamna preoteasă, pe lîngă faptul că n-a vrut să facă o fotografie cu fiul său, pe care l-a regăsit după 42 de ani, mi-a confiscat, să spun așa, și carnetul de notițe. N-am făcut nici un gest ca să-l iau înapoi. Am considerat că i l-am dăruit...

Am plecat. Pe Sandu Ștefănescu l-am lăsat, acolo, sus la etajul șase al unui bloc din cartierul Militari. Avea, și el dreptul ca după 42 de ani să fie cîteva clipe singur cu mama sa. Ușa liftului, care mă readucea pe pămînt, s-a închis, exact, ca oblonul unui mormînt... Afară parcă ploua... În minte mai auzeam cuvintele Mariei Dragomirescu : „Ce-o să zică lumea ? !". Da, doamna preoteasă, cum vă place s-o spuneți, ce-o să zică lumea... ?

SORIN POSTOLACHE ■

Iubirea de frumos

Studenți străini

A venit la mine, să-l ajut prin revista Flacăra, de la Cluj-Napoca, un student străin care a terminat medicina cu note maxime și recomandări de comportare morală excepțională de-a lungul anilor săi de studii, vorbind perfect româna. Acest tînăr medic de acum va pleca în țara lui, Etiopia, din România cu cele mai bune recomandări și sînt sigur că va fi o personalitate medicală adevărată.

Tînărul medic ar dori să-și facă și doctoratul în țara noastră, încă un an sau doi de studii asadar, ea să plece cu toată școala încheiată. Îmi îngădui să-mi amintesc cîtă grijă poartă diferite țări studenților străini excepționali care sînt în toată lumea o raritate, ușurîndu-le posibilitatea încheierii studiilor în țara în care le-au început.

Medicul etiopian ar urma să ia drumul altei țări, să-și ia doctoratul după ce întreaga sa formație este roada profesorilor români care l-au inițiat în știința medicinei. Cred că aceia dintre studenți care devin șefi de promoție și dovedesc aptitudini și comportament moral excepționale să aibă posibilitatea din partea țării noastre să-și ia și doctoratul în țara noastră. Ar fi un sacrificiu în plus pentru noi dar și un om de știință în plus într-o țară străină, adevărat fiu spiritual format științific în țara noastră.

x

La Casa artelor din Sibiu a avut loc de curînd vernisajul expoziției **Geometrie și sensibilitate** cu lucrări de pictură și sculptură datorate unor nume cunoscute ca valori, organizată de pictorul și profesorul din București, Sevastie, care continuă seria de expoziții de la Suceava, Timișoara și Rîmnicu Vîlcea, inițiate de pictorul Raul Gherasim în care sînt inserate și manuscrise ale unor poeți de seamă contemporani.

IOAN ALEXANDRU ■

Opinia unui alegator

Viața la Cîmpina

O împrejurare de familie, nu e nici un secret, a făcut ca toamna asta să mă aflu de două ori pe drumul Cîmpinei și să mă opresc în orașul care marchează, sper că nu greșesc, începutul binecuvintatei Văi a Prahovei.

În tinerețea mea gazetărească am mai fost la Cîmpina și orașul mi se părea de fiecare dată ca o vamă niței părăsită a fostului rai al petrolului de altădată. Provincia își pusese o pecete tristă pe obrazul urbei dormitînd sărac și visînd la ce fusese altădată orașul în care își întemeiaseră speranța de liniște Grigorescu și Hașdeu.

Îmi amintesc, apoi, o întîlnire cu cititorii, cu aproape zece ani în urmă, și librăria adăpostită într-un fel de magherniță și „strada mare" cu prăvăliile ei rămase de pe timpul unui comerț semirural și graba mașinilor să ajungă „dincolo", în Valea Prahovei, unde concediile semănau cu un fel de oaze într-o mare a muncii mereu însoțită de speranța mai binelui.

Cîmpina își pierduse și farmecul și interesul, rare zvîcniri de urbanitate lăsau să se înțeleagă că timpul ei nu venise încă, uitarea o instalase într-o liniște păcătoasă.

Apoi a venit cutremurul și encalva uitării în care orașul dormita cum mai zic eam, trist, a fost pentru el de-a dreptul dramatică fiindcă s-a uitat, atunci, să se spună chiar și tot adevărul despre dezastrul prin care trecuse.

S-a uitat sau cei în drept n-au fost destul de tari de virtute ca să spună cu glas tare și răspicat că orașul suferise poate mai mult decît alte așezări din țară aflate, altfel firesc, pe pagina întîi a gazetelor care, cinstit, relatau tragedia seismului.

Și iată azi Cîmpina renăscînd din propria ei cenușă seismică, un oraș care se anunță orgolios ca o nouă și veritabilă verigă de argint în lanțul stațiunilor Văii Prahovei. Edili gospodari au apărat cu ambiție proiectele unor arhitecți inspirați și orașul modern începe să-și facă distinctă personalitatea prin păstrarea și continuarea tradiției arhitectonice a zonei astfel că nu e departe timpul cînd Cîmpina va fi, cu deplin temei, integrată urbanistic geografiei lumii moderne românești.

Nu vreau să fac bilanțul comod al realizărilor pe toate planurile, el, acest bilanț, a devenit, cum se știe foarte bine, argumentul imediat al oricărui articol de ziar, pe mine mă interesează faptul absolut relevabil că orașul s-a trezit din somnolența lui provincială, că gospodarii lui sînt foarte lucizi în fața greutăților și abordează realitatea urbei lor cu demnitate și cu șira spinării dreaptă, ceea ce mi se pare cel mai important și că, mai ales, receptivitatea lor față de viața reală a oamenilor este una firească, adevărată nu electorală.

În centrul izbînzilor edilitare ale orașului cu frumoasă tradiție și în spațiul spiritual și cu o frumoasă ținută intelectuală și azi cînd actul de cultură e îmbrățișat și susținut cu plăcere și interes autentic, se află o librărie model — slujită admirabil de un colectiv tînăr care a înțeles să treacă dincolo de faptul comercial și a reușit să concentreze fericit atenția orașului întreg asupra vieții cărții — și Casa științei, patronată de tineret, una din cele mai frumoase din țară, dotată admirabil și posesoare a unei săli de teatru pe care orice trupă europeană și-ar dori-o, ca să fie ferită. Solidarizarea eforturilor bogatei intelectualități cîmpinene ar putea să conducă în opinia mea, la transformarea acestei case într-un adevărat Centru cultural modern cu o mare putere de iradiere și dincolo de granițele orașului el însuși aflat, azi, în plină dezvoltare industrială și economică.

Puține orașe mici și chiar și puține orașe mari din România se bucură azi de un asemenea edificiu consacrat culturii încît ar fi realmente păcat ca încă din toamna aceasta Casa științei de la Cîmpina să nu devină un reper al șanselor pe care socialismul, atunci cînd e exploatat inspirat, le oferă civilizației spirituale. Insist asupra acestei realități, fără să fac deloc abstractie de procesul complicat și deloc ușor presupus cu evidență elementară de dezvoltarea vertiginoasă a orașului în condițiile crizei economice pe care nu o putem ignora, insist, zic, pentru că mi se pare că pentru învingerea tuturor greutăților, de la aprovizionare alimentară, la șantierul edilitar, e nevoie de oameni competenți, cu o deschidere curajoa ă și mereu întemeiată pe o serioasă profesionalitate, față de soluțiile venind să rezolve cu certitudinea perspectivei problemele vieții noastre sociale și economice, de oameni instruiți, capabili să discearnă între conjunctură și adevărul care se integrează istoriei și mai ales în stare să-și formuleze o opinie și să și-o susțină cu demnitate și cu conștiința răspunderii față de timpul pe care îl trăiesc. Pentru că numai o bogată viață spirituală se poate constitui în climatul favorabil competenței personale și demnității cetățenești.

Așadar, la începutul acestei toamne Cîmpina mi-a apărut, pentru cetățenii ei, un oraș în care speranța de mai bine are suficiente argumente.

DINU SĂRARU ■

Apa nu e numai apă (II)

Într-o magistrală și vibrantă pledoarie pentru îndrăzneală nemăsurată și pasiune neostoită în munca de creație științifică și tehnologică, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, spunea cu cîțiva ani în urmă : **„Nu există fenomene ce nu pot fi cunoscute, ci numai care nu au fost încă cunoscute, dar pot și vor fi cunoscute prin munca și gîndirea omului, aceasta asigurînd totodată transformarea înnoitoare a naturii și societății, progresul și dezvoltarea civilizației umane".**

Cele ce urmează nu sînt decît o parte a faptelor care confirmă, cu prisosință, aceste mari adevăruri evocate de conducătorul partidului și statului nostru.

Dintre proprietățile specifice apei biologice (apa B), aceea de a „pulsa" neîncetat încîntă și tulbură pe oricine. Puse sub ocularul unui microscop, picăturile de apă B pulsează efectiv și fără oprire, asemenea unor inimi vii ! Cu cît temperatura picăturilor crește, pulsațiile sau „bătăile" lor se întețesc, ca și pulsul unui organism viu cuprins de febră. Dacă temperatura scade, pulsațiile picăturilor devin tot mai rare, asemenea bătăilor inimii supuse hipotermiei ! Cercetat mai cu atenție, fenomenul de pulsare neîncetată, specific apei B, ne-a dezvăluit o mare surpriză : forma și ritmul pulsațiilor depinde numai de concentrația de apă biologică și de temperatură. Dovada acestei concluzii s-a obținut cu ajutorul a două encefalografe, care au fost branșate cu electrozii la două vase separate și distanțate între ele, în care se găseau soluții identice de apă B. Cînd temperatura soluțiilor din cele două vase era aceeași, encefalografele înregistrau, în mod riguros, curbele unor pulsații identice, ca și cum ar fi venit dintr-o singură sursă ! Dacă temperatura nu mai este aceeași sau soluțiile din cele două vase nu mai sînt identice — bunăoară, într-unul din vase se adaugă apă antagonică (apa A), schimbînd astfel în soluție raportul concentrațiilor de apă B și apă A, encefalografele vor înregistra, în ambele situații, curbe de pulsare diferite.

Asemenea experiențe, repetate de sute de ori, ne-au dus cu gîndul la afirmația regretatului savant Henri Coandă, referitoare la faptul că atît cristalele de gheață cît și structurile vii (plante, animale sau oameni) diferă între ele din cauza apei. Noi putem confirma acum că fiecare om, ca structură biologică, este într-adevăr un unicat în univers cel puțin și din cauza raportului, strict specific fiecărui individ uman, dintre cantitatea de apă B și cea de apă A existente în celulele organismului său.

Un alt grup de experiențe efectuate și controlate cu cea mai mare rigoare, ne-a permis să tragem concluzia că apa B și apa A sînt structuri complexe care „rezonează" sau se „acordează" pe lungimile de undă, de emisie și recepție, ale unui cîmp fizic real, căruia i-am dat denumirea de **cîmp fundamental energetic-informațional.** L-am botezat așa, deoarece avem suficiente motive să spunem că acest cîmp fundamental și universal generează toate celelalte forme de cîmp cunoscute astăzi de om.

Confirmarea unei teze atît de îndrăznețe ne-a oferit-o seria de experiențe, prin care am putut perturba cîmpul gravitațional local cu ajutorul unor mecanisme simple, în care era încorporată apă B și apă A în anumite proporții. Acționînd cu un cîmp electromagnetic de la distanță, prin intermediul mecanismelor menționate, am reușit să modificăm greutatea unui corp așezat pe talerul unei balanțe, parțial și temporar. Cu alte cuvinte, am modificat local intensitatea cîmpului gravitațional, pe timp de cîteva ore, ceea ce a determinat și fenomenul de decuplare parțială a corpului de la forța acestui cîmp. Întrucît cîmpul electromagnetic nu influențează direct cîmpul gravitațional al pămîntului, este limpede că mecanismul utilizat, în care erau cuprinse structuri cristaline cu apă B și apă A, a acționat asupra unui cîmp mai profund, comun atît cîmpului „gravitațional" cît și cîmpului electromagnetic de excitație.

Bazîndu-ne și pe rezultatele altor tipuri de experiențe, ne-am dat seama că acest cîmp fundamental este o realitate fizică tulburătoare, întrucît el este oceanul de energie și informație, neorganizate, din care se nasc, vin în existență ca structuri organizate, toate entitățile și cîmpurile din universul nostru infinit (spun universul nostru infinit, întrucît avem toate temeiurile să avansăm ipoteza că există o infinitate de universuri reale, simultane și diferite ca proprietăți, unite între ele prin cîmpul fundamental). Din cîmpul fundamental țîșnesc spre o existență finită toate structurile substanțiale sau de cîmp din universul nostru, inclusiv omul, și după ce își încheie menirea, se întorc în neființă, în neorganizare, „retopindu-se" în oceanul nesfîrșit al rezervei universale de energie și informație. Fiecare structură organizată din univers, atîta vreme cît există, rezonează necontenit cu cîmpul fundamental, pe frecvențe specifice. Noi înșine sîntem acordați la cîmpul fundamental, prin mijlocirea apei B și apei A din celulele corpului nostru, pe lungimi de undă proprii fiecăruia dintre noi. Cînd acordul dintre celule și cîmpul fundamental se strică, apare ceea ce numim „starea de boală".

Spuneam, în prima parte a articolului, că peste 62 la sută din corpul nostru este compus din apă. Neîndoielnic, că nu e vorba de apă obișnuită, ci de o soluție apoasă cu mult conținut de apă A, apă B și apă N. Bunăoară, sîngele unui om sănătos conține peste 93 la sută apă, din care o mare parte o formează rezerva de apă A și apă B, necesară vieții celulelor și mai ales proceselor metabolice prin care organismul uman își fabrică necontenit constituenții de bază ai viului (aminoacizi, proteine, acizi nucleici etc.). Creierul, inima, plămînii și splina conțin în structura lor peste 80 la sută apă, din care o proporție însemnată este apă A și apă B. Desigur, aceasta nu e o simplă întîmplare.

Viețuitoarele superioare, inclusiv omul păstrează o temperatură constantă a corpului, în zona valorilor 37°—38° Celsius. Nici acest fenomen nu este întîmplător : în jurul temperaturii de 37° Celsius, apa are cea mai mare labilitate a structurii sale, ceea ce ușurează enorm efortul organismelor vii de a-și realiza programele metabolice și bioenergetice. Legat tot de temperatura constantă a corpului nostru, ne dăm acum seama că nu poate fi decît așa, ca o consecință firească a nevoii de sincronizare a funcțiunilor celor peste 500 miliarde de celule din organismul viu. Orice schimbare de temperatură produce modificări în ritmul pulsațiilor specifice apei B și apei A din interiorul celulelor (suportul profund al bioritmurilor), deci se strică acordul dintre celulele corpului, iar viața întregului organism se perturbă.

Unul din cele mai impresionante rezultate obținute de noi în acești ani (spun noi, întrucît prietenul și colaboratorul meu G. Lucaci este un fel de alter-ego al meu), se leagă de rolul apei A și al apei B în fenomenele de bază ale vieții. Experiențe proprii, cît și altele efectuate de laboratoare din țară, au demonstrat, în mod clar, că apa B este un puternic stimulent al proceselor vitale, „motorul" energetic al celulelor vii, în timp ce apa A este un puternic factor inhibitor al acestor procese, fiind „frîna" naturală aflată la dispoziția celulelor din organismul nostru. Apa A este acidă, cu pH-ul sub 5,5, în timp ce apa B este alcalină, cu pH-ul peste 7,2. Din jocul acestor două componente, în complexa platformă a unei celule vii, rezultă condițiile favorabile vieții sau care conduc la moarte. Cînd apa A scade sub limita admisă în celule, comenzile genetice nu mai au frînă și începe un proces haotic de multiplicare celulară, așa cum se întîmplă în cazul maladiei canceroase. În cazul în care apa B scade sub limitele normale, celulele își reduc activitatea, se instalează treptat bătrînețea și apoi moartea organismului întreg.

Încă de acum cîțiva ani ne-am gîndit că atît apa A, cît și apa B trebuie să fie „tiparele" sau „matricele" primare ale substanțelor responsabile de ereditatea noastră, adică acidul dezoxiribonucleic (ADN) și acidul ribonucleic (ARN). Cum ADN-ul este o structură dublu-elicoidală (dubla elice), apa B și apa A trebuie să aibă și ele o structură similară. Mai precis, se impune ca apa B să-și rotească structura polimerică spre dreapta (așa își rotesc structura și aminoacizii care compun proteinele), iar apa A să-și rotească structura polimerică spre stînga (adică opusul direcției de creare a vieții).

Într-adevăr, se știe că sulfatul de cupru cristalizează, în mod obișnuit, din soluții apoase, sub forma unor prisme cu șase fețe. Dacă soluția apoasă se îmbogățește în apă B, **sulfatul de cupru, conținînd molecule de apă B în el, cristalizează sub formă de spirală cu rotație evidentă spre dreapta.** În schimb, **preparînd soluția apoasă cu apă A sulfatul de cupru va cristaliza sub forma unei spirale cu rotația structurii spre stînga.** Este o confirmare evidentă că sulfatul de cupru a luat forma apei pe care o conține. Desigur, valoarea acestei descoperiri nu constă doar în prioritatea primordială pe care o avem noi românii, ci mai ales în uriașul cîmp de investigații și aplicații pe care îl deschide.

Spațiul tipografic limitat nu ne permite să menționăm pe larg nenumăratele aplicații ale apei A și apei B. Le vom trece doar în revistă cît mai pe scurt, pe acelea confirmate experimental.

A fost pusă în evidență puterea de stimulare ce o are apa B în germinarea semințelor, în scurtarea perioadei de maturizare a plantelor, pomilor și a legumelor, cît și în creșterea însemnată a productivității acestora la hectar. S-au verificat proprietățile apei A ca sterilizant și factor de vindecare în cazul rănilor infectate. Într-o anumită combinație, apa B și apa A au dizolvat pietrele de la rinichi și din vezica biliară. O altă combinație a acestor forme de apă are deosebit de importante aplicații în industria petrolului, cît și în industria chimică.

Dar poate că cele mai mari foloase practice le va avea omul utilizînd apa A și apa B în industria farmaceutică și în cea alimentară. Produsele medicamentoase și cele alimentare preparate cu ajutorul acestor forme de apă sînt total compatibile cu organismele vii, lipsite de toxicitate și cu efecte spectaculoase asupra stării de sănătate.

Se întrevăd, de asemenea, drumuri noi în energetică, în conceperea și realizarea unor noi vehicule de transport, cît și în construirea unor premonitoare ale fenomenelor seismice. În sfîrșit, nu am putea uita visul de aur al biologiei și medicinei — crearea vieții pe cale artificială. Cine știe, poate că avînd la îndemînă tiparul primar — apa B și apa A — s-a deschis un drum nou spre această „terra incognita", păzită încă de natură cu gelozie.

Nu am putea sfîrși aceste rînduri, fără a mărturisi, cu multă satisfacție și profundă gratitudine, că acest program de cotrobăire a naturii nu ar fi produs atît de multe rezultate, fără sprijinul generos și substanțial al conducerii Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, personal al tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu, președintele acestui for de prestigiu al creației științifice și tehnologice din țara noastră.

Ne bucurăm, totodată, de întreg suportul material și organizatoric necesar, din partea conducerii Ministerului Industriei Chimice, al Centralei industriale de medicamente din Capitală, care este și titulara brevetului de invenție.

Încheind șirul de confesiuni, adăugăm în final doar încă una : programul acesta de cercetare și aplicațiile care decurg din el pentru producție nu ne mai aparțin, sînt acum parte firească din tezaurul național al poporului nostru. După ce toate acestea ne-au dat forță și rezistență în grele momente de cumpănă, avem bucuria să constatăm că ultimii ani au fost rodnici și mai ales nu i-am trecut în zadar !

ION MANZATU ■

Un ceferist pensionar

1 octombrie 1982. La I.M.M.R. — Grivița roșie sirena ca în fiecare dimineață sună începerea zilei de muncă la orele 6,30. Numai pentru muncitorul Dumitru Marin sau „nea Marin", cum i se spune în uzină, această zi începe altfel, înseamnă altceva. Îmbrăcat în cel mai frumos costum al dumnealui, cam trist și îngîndurat, măsoară hala locativului pe care l-a condus, de la un capăt la altul. Pînă astăzi, nimeni nu l-a văzut atît de agitat. S-a făcut 10,45.

Un eveniment de seamă din viața unui om este, firește, și pensionarea. Ei bine, nea Marin a ajuns să trăiască aceste momente nu numai pentru că a fost un bun muncitor, mai există și alte mii de muncitori buni, dar a fost un om de omenie.

Orele 11,00. Din toate părțile încep să vină oameni. Sînt aproape 250 ; doresc să-l salute pe nea Marin, acest om pentru care uzina devenise a doua gospodărie. În timp ce dînsul răspunde strîngerilor de mînă însoțite de vorbe de îmbărbătare — tată-l ajuns și pe D. M. în această postură, încerc să aflu cîte ceva de la inginerul Adrian Histruga, care mi se pare puțin mai detașat, mai departe de emoția clipei. Am să vă spun că în cei 36 de ani pe care i-a petrecut în această uzină a reușit să crească multe generații de muncitori, a muncit alături de noi aducînd cu prisosință și experiența sa multe beneficii uzinei. De pildă a reușit să introducă în circuit o serie de inovații în procesul de reparații al vagoanelor încît azi se aduce o economie de circa 300 000 lei anual. Preocuparea pentru pregătirea cadrelor tinere în brigada pe care o conducea a fost întotdeauna însoțită și de îmbunătățirea fluxului tehnologic la reparații, astfel că perioada de imobilizare a unui vagon a fost redusă cu două zile față de cea planificată. Dar azi se cuvine să vorbim despre Dumitru Marin, omul.

Într-adevăr. Pe masa pregătită sărbătorește începuseră să se adune cadourile. Daruri de tot felul : lampadar, cămașă, casetă, cuier, o cupă de inox etc. Mi-era și rușine să urmăresc cu privirea acele obiecte care însumau de fapt dragostea celor strînși acum în jurul lui nea Marin pentru a-i da dovada că sentimentele lor nu s-au rezumat numai la „să trăiți, tovarășe brigadier". Festivitatea e deschisă cu „Mulți ani trăiască", pentru ca apoi inginerul șef Adrian Histruga, cel pe care-l bănuiesem de oarecare detașare, să poată abia rosti : „Trăim un moment emoționant. Îmi amorțește limba de emoție. Unul dintre cei mai apreciați muncitori ai uzinei noastre va deveni de azi pensionar".

Ce a făcut în afară de muncă Dumitru Marin în toți acești ani ? Bineînțeles, ca tot omul cu „scaun la cap" s-a însurat, a crescut copiii, a făcut frontul (păstrează ca amintire chiar și azi niște schije ce parcă i se plimbă mai ales noaptea prin corp, neîngăduindu-i să doarmă), și-a făcut o casă frumoasă pe care de azi nu o va mai părăsi în revărsatul zorilor pînă către seară. Pentru meritele sale, pentru activitățile depuse în ajutorul celor pe care-i reprezenta prin diferite comisii și comitete, a fost decorat cu Medalia Muncii clasa a III-a, „Meritul ceferist", medalia „25 de ani de la proclamarea R.S.R.", medalia „30 de ani de la eliberarea României de sub dominația fascistă", medalia „A 50-a aniversare a P.C.R.", precum și desemnat ca fruntaș în întrecerea socialistă de 11 ori.

Despre tînărul pensionar Dumitru Marin au vorbit cu cele mai sincere și calde sentimente maistrul Ion Nicolae, inginerul Dragoș Iepuraș, inginerul Niță Dan, Maria Preda, reprezentanta C.A.R., Costache Gheorghe, secretarul Comitetului de partid al celectivului R.G. care îl cunoaște pe Dumitru Marin de aproape 33 de ani, și de la care a avut multe de învățat (dînsul fiind membru al P.C.R. încă din 1946), tînărul muncitor Viorel Zaharia care la cei 19 ani ai săi l-a simțit pe nea Marin ca pe un adevărat tată, cu suflet cald și bun, sudorul Calotă Mihai aducîndu-i un ghiveci cu flori l-a rugat pe nea Marin ca în fiecare dimineață cînd udă floarea să-și amintească și de el, pentru ca apoi fiul lui D. M., potopit de emoție, să reușească să spună printre lacrimi spre deosebire de dumneavoastră eu îl voi avea tată și de mîine încolo, în timp ce restul îi veți rămîne numai nepoți".

L-am rugat pe Dumitru Marin ! să ne povestească și dumnealui cîte ceva despre munca depusă în cei 33 de ani. „Eu știu că am muncit — zice nea Marin. M-a adus aici în uzină un ilegalist. Am început ca ucenic chiar la tatăl meu, ceferistul Crăciun Gheorghe, azi în vîrstă de 79 de ani, pensionar, apoi am ajuns șeful brigăzii de lăcătuși carcasă-vagon din cadrul sectorului de reparații generale, pe care l-am condus mai bine de 20 de ani. Mi-au trecut prin mînă și prin suflet zeci de caractere, oameni tineri pe care i-am învățat nu numai să muncească dar să și trăiască frumos, cinstit și adevărat. Cu oamenii trebuie să înveți să lucrezi. Ca șef de brigadă am avut zile bune dar și rele, însă niciodată, puteți să-i întrebați, nu am ridicat tonul la nimeni. Cînd eram nemulțumit de careva îl rugam să se uite în ochii mei. Asta îi era de ajuns. În rest, cred că mi-am făcut datoria. De acum încolo încep să-mi număr anii".

„La mulți ani" omului care prin munca și devotamentul său și-a făcut meseria de ceferist timp de 36 de ani.

IOANA PROCA ■

Veșnic tînără, străvechea podgorie

Pasionantă lectură poate deveni monografia unui oraș atunci cînd urmărește traseul viu al evenimentelor, se bazează pe o vastă documentare, de referință, autorii investigînd arhivele pentru a scoate la lumină faptul semnificativ și nu pentru a acumula datele fără filtru ideatic. Iar o pertă reușită în acest sens se dovedește a fi recenta apariție **Panciu — file de cronică,** semnată de reputatul viticultor și oenolog dr. Ion Pușcaș, alături de doi iubitori pasionați ai locurilor natale, Anton Paragină și Vasile Popa și de dr. Gheorghe Constantinescu, directorul Editurii Sport-Turism, din osîrdia căruia cartea a și apărut în condiții grafice demne de investiția de trudă și dragoste cuprinsă în aceasta. Evident, ceea ce dă o coloratură și un parfum aparte acestei inițiative editoriale, provocînd delicîul „degustătorilor" este faptul că renumele așezării Panciu este legat, în primul rînd, de întinsele și străvechile vii ale acestor locuri. Despre istoria cărora aflăm că la Pădureni (deci în pitnă podgorie) a fost descoperit, alături de alte vestigii, fragmentul unui vas ceramic din secolul III e.n., avînd ca ornament doi ciorchini de struguri stilizați, iar în apropiere, la Sîrbi, s-a găsit un cosor pentru lucrări în vie datînd din secolul al XI-lea. Mai departe, pe firul istoriei încep să abunde atestările documentare : Georg von Reicherstorffer (trimis al lui Ferdinand de Habsburg la curtea lui Petru Rareș se referă la marile plantații de vii din zona Putnei ; ca și episcopul catolic Marcus Bandinus în al său „Codex" datînd cam din aceeași vreme, sau uricul din 1589 al lui Petru Șchiopul și numeroasele acte de cancelarie care, începînd din prima parte a secolului XVII, se referă la plantațiile podgoriei precum Sîrbi, Focșești, Străoane, Balotești, Tîfești etc. Aflăm, cu prilejul aceluiași excurs adus pînă în actualitate, că în podgoria Panciu se întîlnesc 23 soiuri de struguri pentru vinificare începînd cu acele autohtone străvechi sau mai recente precum Frîncușa, Fetească, Băbească neagră și terminînd cu soiuri de reputație internațională — Cabernet Sauvignon, Merlot, Riesling, Pinot Aligoté etc.

Dar recenta monografie a Panciului ne oferă posibilitatea să urmărim prin timp, cu deosebit interes, nu numai străvechea identitate, continuitate și sta'ornicie a oamenilor care au cultivat de-a lungul veacurilor via fără a se bucura întotdeauna de roadele ei dar continuînd cu perseverență, din tată în fiu, să stringă soare în ciorchinii aurii sau rubinii, așadar această monografie a Panciului nu este numai a unei vestite podgorii ci a unor meleaguri românești încărcate de istorie exemplară și a unor oameni trăitori pe aceste meleaguri. Căci aici, în imediata apropiere a locului unde Alecu Russo a descoperit prima versiune a Mioriței, vestigiile arheologice imping cunoașterea așezărilor omenești către mileniul 5 înaintea erei noastre, trecînd prin cultura bronzului spre înfloritoarea perioadă dacică a secolelor IV î.e.n. — I e.n. ale cărei mărturii materiale includ un tezaur de peste 600 de monede de aur și alte nenumărate piese de argint, multe datînd din vremurile glorioase ale marelui Burebista. Istoria înseamnă însă aici, la Panciu, atestarea Tîrgului Putna din 1460, ca și a actualului oraș din 1589, ca și mărturiile despre strălucitele fapte de eroism înscrise de ostașii români în 1916 pe aceste locuri unde nu numai mausoleele și monumentele ci fiecare palmă de pămînt se constituie într-un însemn de glorie ostașului necunoscut. Iar Panciu de astăzi înseamnă un oraș agroindustrial cu o mare întreprindere de tricotaje, o platformă de preindustrializare a lemnului în plină dezvoltare, 7 școli, dintre care un liceu, alte așezăminte culturale moderne care fac din orașul unde în hrubele lui Ștefan cel Mare se învechește acum una dintre cele mai apreciate, pe plan mondial, șampanii, o așezare de înalt dinamism social-economic și cultural, în constelația urbană a României socialiste.

H. AL. MILEA ■

■ **Consiliul popular al județului Suceava :** Din cercetările efectuate la F.C.M.P.M. Rădăuți a reieșit că tov. Levițchi Domnica a primit ajutorul de maternitate pentru cele 112 zile, în sumă de 1 600 lei lunar. Începînd cu data de 25 august 1982, a terminat concediul de maternitate, lucrează acum în producție și se declară mulțumită de ajutorul acordat.

■ De curînd, ați publicat în revistă o serie de articole privind starea deplorabilă în care se află apele Oltului. Am văzut, cu cîteva zile în urmă, la București, Dîmbovița. Oare prin centrul Capitalei noastre nu poate trece decît o apă degradată, purtătoare de uleiuri și alte hidrocarburi ? E o întrebare pe care o adresez atît redacției, cît mai ales celor ce se fac direct răspunzători de neplăcuta stare de lucruri. **(Bogdan Cîncă din Pitești, str. Craiovei, bl. 24, sc. A, ap. 17)**

■ **M.A.I.A., Trustul economie de producție pentru legume de seră București** ne încunoștințează că scrisoarea adresată nouă de ing. Luiza Crainicov a fost rezolvată favorabil, în sensul că petenta a fost reîncadrată ca șefă de fermă la ferma legumicolă a C.A.P. Oltina.

■ Eu, subsemnatul **Ispas I. Vasile din Simbotin, jud. Vîlcea,** am observat că, în ziua de 17 august 1982, tov. Beștinescu Gheorghe a vîndut peste 2 000 kg fin provenit din avutul fermei I.A.S. Dăești cetățeanului Jibleanu Gh. Gheorghe, tot din această comună. Am înștiințat organele în drept, dar pînă în prezent n-au luat nici o măsură, și nu este bine.

■ **Uniunea județeană a cooperativelor meșteșugărești Cluj,** spre știința tovarășului Ion Dîrgău : Pe data de 30.VII.1982, cu procesul verbal nr. 6, vi s-a restituit contravaloarea mobilei „Miraj", produsă de I.P.L. Tg. Mureș. Cu aceasta, cazul se consideră rezolvat.

■ **55 de muncitori navetiști din Mirăslău,** județul Alba, sînt pur și simplu mîhniți că, în mod abuziv, li se refuză eliberarea de abonamente pe linia de autobuz Aiud—Mirăslău—Cicău. Scriindu-ne în numele consătenilor săi, muncitorul **Alexandru Horvath** ne roagă să le venim în ajutor, intervenind pe lîngă conducerea întreprinderii județene de transport auto Alba. Ceea ce și facem fără întîrziere.

■ Noi, **Nicolae și Alexandru Crăpătureanu,** oameni ai muncii și proprietari ai imobilului din Rîmnicu Vîlcea, str. 8 Martie nr. 2, A, ne plîngem dv., întrucît avem un mare necaz. Casa noastră, tip vilă, cu parter și etaj (alcătuită din două apartamente, fiecare cu cîte trei camere, hol, baie, bucătărie și alte dependințe, precum și două garaje din beton), construită în 1980 după toate prevederile sistematizării și esteticii și în care locuim cu familiile noastre, este în pericol de a fi demolată pe nedrept și în mod abuziv. Păcat, pentru că e o casă solidă și frumoasă !

■ Cu trudă și cu multe renunțări ne-am cumpărat apartamentele din blocul nostru, dar, deși am plătit bani și este prevăzută în contracte, faianțarea băilor și bucătăriilor nu este nici azi făcută. Întreprinderea constructoare s-a descotorosit foarte ușor de noi, invocînd irresponsabilul motiv că n-au avut faianță la îndemînă sau că, atunci cînd au avut-o, le-a fost furată de persoane necunoscute. Nu-i corect și vrem să beneficiem cu nștit de dreptul nostru. **(Locatarii blocului A 29 din Timișoara, str. Piavăț nr. 3)**

■ **Consiliul popular al municipiului Tîrgoviște :** S-a dat dispoziție conducerii unității tutelare Agrocoop ca vînzătoarea de la Magazinul nr. 1, din Piața micro IX, să nu mai fie ajutată în munca de desfacere de către soțul ei, iar responsabilul unității, Ion Radu, a fost atenționat să manifeste o comportare corespunzătoare, față de cumpărători.

■ **Consiliul popular al municipiului București, Centrala construcții-montaj :** S-a dat dispoziție Grupului de șantiere nr. 3 să execute lucrările de eliminare a condensului din apartamentul petentului Iacomi Mihai, pînă la sfîrșitul acestei luni, cînd este programată recepția finală.

■ Fiind un fel de Stan Pățitul, **cetățeanul Gheorghe Bătrîn din comuna Sîntana, județul Arad,** își exprimă, printr-o scrisoare adresată redacției, nedumerirea că în municipiul Dej nu există nici o legătură directă de autobuz între gară și autogară. El, familia lui, ca și alți peste 40 de cetățeni, au fost nevoiți să parcurgă pe jos această obositoare și lungă distanță și de aceea propune celor în drept măsuri în consecință.

■ De ani și ani de zile, unitatea nr. 6 a O.C.L. „Alimentara" din sectorul 4 București depozitează maldăre întregi de ambalaje în curtea imobilului nostru, pe terenul aferent nouă, locatarilor, astfel încît nu ne mai putem folosi de curtea noastră, copiii noștri sînt tentați și nevoiți să se joace pe stradă, expunîndu-se accidentărilor. (Semnează, în numele celor 6 familii colocatare, **Ștefan Drăghia, str. Șerban Vodă nr. 182)**

■ **Niculescu Georgeta, București, str. Vlădeasa nr. 12, bloc C 42, scara 2, etaj IX, apartament 158 :** Sînt gravidă în luna a noua. Pe 2 septembrie s-a împlinit un an de cînd locuim aici fără lift.

■ **Ungureanu Gheorghe, 6 648, Bubuiniția,** oficiul Cotnari, Iași : Pînă la fixarea și perceperea taxei de 0,25 lei de către P.T.T.R. primeam ziarele în ziua apariției lor. Acum ziarul ne parvine a doua zi.

■ **Aldea Alior,** căminul de nefamiliști **NETEX Bistrița :** Scriu în numele a cîtorva mii de muncitori. Zilnic, în drumul nostru spre muncă întîmpinăm greutăți la traversarea pălienjenișului de linii din gara C.F.R. Bistrița. Am propus de sute de ori construirea unei pasarele, toți sînt de acord, ni s-a promis sprijin, dar nu se mișcă un deget. Apelăm muncitorește să se rezolve această problemă.

■ **Bialus Maria Jana, Iași, str. Cerna nr. 9 A, bloc A 15, apartament 12.** Cu mandatul telegrafic nr. 250 din 13 mai 1981 am achitat la I.C.L.F. Vidra suma de 180 lei pentru zece role de micelliu. Aștept măcar banii.

■ **Maria Florea, str. Dragoș Vodă nr. 42, Ploiești :** La Farmacia nr. 42 din comuna Gîrbovi (linia C.F. Urziceni — Făurei) se onorează rețete și pentru tratamente exclusiv cu plante medicinale. Farmacistul Foros Constantin deține un volum cu rețete al fostei farmacii **Vorel.**

■ **Alexandrescu Ana, str. Carpați 22, Vila Bulevard, Sinaia :** Scriu din concediu. Mîncăm la pensiunea „Sinaia". Atmosfera creată de gazde este apăsătoare. Vesela este prost spălată, paharele au urme de ruj, prăjiturile ori compotul trebuie servite cu mîna etc.

■ **Ministerul Justiției :** Ca urmare a articolului „De 250 de lei trădare" și a notei ulterioare apărute în revista dv., Colegiul de avocați și județului Galați l-a eliberat din funcția de locțitor de director pe avocatul Tusac Mihai.

■ **Dincă Maria, Lupeni, Aleea Plopilor 2, bloc 11, apartament 16 :** Gara Valea Sadului din județul Gorj este cochetă și spațioasă, fotoliile sînt de așteptare, deși cam vechi, sînt odihnitoare și comode. Și necesită o dezinsecție severă. O noapte întreagă am stat în picioare împreună cu copiii mei în vîrstă de 7 și de 9 ani.

■ **Păsărin Ion, Calea București nr. 5, Tîrgu Jiu :** Am fost în delegație la București. Am tras la hotelul Dorobanți, camera 504. Am plătit 67 de lei pentru un pat, dar n-am dormit. De ce ? Din cauza orchestrei restaurantului. Am sesizat la recepție. Mi-au zis : „Nu intervenim că d-ala sînt plătiți, ca să cînte !" Dar eu n-am plătit ca să mă lase să dorm ?

■ **D.G.D.A.I., str. Gutenberg nr. 3, București :** Ca urmare a sesizării revistei vă informăm că lucrările de reparații la imobilul din str. Covasna nr. 21, bloc F 2, sector 4, sînt în curs de desfășurare și se vor încheia pe 15 octombrie. N.R. : **Ne se putea și fără intervenția noastră ?**

■ **Cioma Aurel,** str. Corcești 183, **comuna Avram Iancu, Alba :** Mi-a murit calul. Era evaluat la 35 000 de lei. Niște nemernici l-au legat de coadă cinci cutii de conserve goale. Calul s-a speriat și a alergat nebunește pînă lîngă Muntele Godeanu. Acolo s-a prăbușit în prăpastie. Miliția știe cine sînt cei cu mișelia. Ajutați-mă să recuperez paguba.

■ **Neagu Paulina, București, str. 7 Noiembrie nr. 233, sector 2 :** În 1979 am cumpărat o sobă „Confort 1" fabricată la Satu Mare. Funcționează bine, dar am curățat-o și i s-au spart cercurile de la mijloc și de jos. Nu se găsesc nicăieri. Să schimb soba pentru două cercuri ?

■ **Căciulan Marian, Giurgiu, str. Oltului nr. 76 :** Adresa cerută de dv. este — Ion Dinu, Aleea Parva 2, bloc A 20, apartament 58, sector 4, București, iar pentru **Gheju Petru din Tîrnova, Caraș-Severin** — Ion Brad, str. Elena Cuza nr. 67, sector IV, 75 146 București.

■ **D.J.P.Te. Cluj :** Cu privire la răspunsul dv. nr. 45/13 401 din 21 septembrie 1982 vă informăm că abonarea unui cetățean împotriva voinței sale, abuz se cheamă. Tritean Raveca ne-a scris clar că ea nu s-a abonat, ci că a fost abonată. Așa că, stimați tovarăși, vegheați ca „Pătrunderea presei în raza de activitate a oficiului Frata" să se facă și cu acordul cititorilor.

■ **Dan Ioan, Baia Mare, str. Nisiparilor 27 :** De la un timp splendidul cer albastru băimărean nu mai poate fi văzut decît pe pînzele pictorilor, iar aerul pe care-l respirăm ne lasă un gust leșios. Ca să nu mai zic că din Săsar sau dus și peștii, și plantele acvatice. Oare cînd se va rezolva problema poluării la noi ?

■ **Virlan M. Nicolae din Galați, str. Brăilei 190, bloc A-7B, etaj 10, apartament 79 :** Cineva a avut năstrușnica idee să ordone sudarea gurilor de acces la burlanul de evacuare a resturilor menajere. Urmare : Deseori ne întîlnim în lift, unii cu găleți de gunoi, cellalți cu plasele cu alimente.

■ **Crușoveanu Valentina, str. Imașului nr. 5, bloc 46, scara C, apartament 53 :** Am făcut un schimb de locuință cu o persoană care, ca și mine, avea telefon. Am cerut, firesc, să ni se schimbe numerele. S-a făcut, dar ni se pretinde să achităm 800 de lei pentru lucrări care nu s-au executat decît în imaginația celor de la poștă. Repet : nu s-a făcut nici o lucrare, nu s-a consumat nici un milimetru de sîrmă, pe ce dăm 800 de lei ?

■ **Oancea Sabina,** Aleea Liliacului, bloc 5, scara C, apartament 5, **Caransebeș :** Caut și nu găsesc niciunde un transformator Bloking pentru televizor Dacia.

■ **Mitu Francisc, comuna Popești-Leordeni, Șos. Olteniței 105 :** Am inventat cu mintea mea de țăran o mașină care poate planta 10 (zece) rînduri de răsaduri de roșii și poate săpa printre rîndurile diferitelor culturi de legume. Mai am nevoie de cîteva piese. Am cerut ajutor la C.A.P. Popești-Leordeni și-au spus că pe ei nu-i interesează. Chiar așa ?

■ **Alexandru Mălăescu, București, str. Spartacus nr. 4, sectorul 2 : Aveți dreptate !** D.E.X.-ul greșește cînd afirmă că **TRECENTO** — denumire dată culturii și artei italiene dintre anii 1200 și 1300. Corect, termenul se folosește pentru secolul XIV (adică pentru anii 1301—1400). **Sperați degeaba !** Numita eroare s-a strecurat deja și în MIC DICȚIONAR ENCICLOPEDIC.

■ **Vasilescu Ștefan și Vasilescu Cornelia, Brașov,** str. Brîndușelor 41, bloc 112, etaj IV, apartament 20, telefon 3 29 89 : În ziua de 6 august după ora 18,00 a dispărut fiul nostru Vasilescu Cezar Florin de 19 ani. Urma să se înapoieze în București, pentru a se întîlni cu colegii de la cabana Peștera. Cine poate să ne ajute ?

■ **Terbență Mihai, Craiova, str. Nicolae Titulescu, bloc E 3, scara 1, apartament 19, etaj IV :** Îmi plouă în tot apartamentul, pe tavan și pe ziduri. Am scris peste tot, m-au asigurat că se remediază încă din 30 mai, dar uite că trecu și vara și venină din nou ploile cele mari !

■ **Preda Ion și Gigi Mihai din satul Copuzu, comuna Balaciu, Ialomița :** Căminul cultural de la noi se va prăbuși de la o zi la alta, nimeni nu-l îngrijește. Cîndva se mai țineau în el niscai activități, apoi s-au ținut ceva cereale, acum e o paragină. E construit pe banii noștri, prin contribuție voluntară.

■ **Bazle Constantin, Focșani, str. Teiului nr. 12, apartament 6,** județul **Vrancea :** Revin și vă informez că la meciurile de fotbal ale diviziunarei noastre B se percep la intrare 15 lei. Din aceștia : 7 lei sînt pentru bilet, 4 lei sînt pentru PROGRAM (obligatoriu), iar 4 lei zice-se c-ar fi pentru tombolă, dar pentru ea nu se dă nici un bilet de participare, nu se dă nimic-nimic. Cum permite asta Circumscripția financiară ?

■ **Consiliul popular al municipiului București :** Urmarea intervenției dv. referitoare la încadrarea în muncă a numitei Cristescu Georgeta din București, str. Badea Cîrțan nr. 5 A, vă informăm că a început lucrul la I.C.L. Alimentara cu data de 19.08.1982.

■ **Ion Săvulescu, str. Oltenei nr. 12, sector 3, 74212 București.** Vă rog să interveniți la sectorul 3 cu rugămintea de a desființa maidanul de gunoaie situat în Intrarea Ciucereasa Maria nr. 3. Propun să fie încredințat unor gospodari ca să-l transforme în grădină.

■ **Dincă Dumitru, București, str. Tazlău nr. 6, 74298, sector 3:** „Am dori și noi să mîncăm ceva preparat de pește". „Pește ?!? Aici ?!!! Spor că glumiți ..." „Unde am putea găsi un borș, o saramură, ceva ?..." „Habar n-am !" Dialogul este strict autentic și-a fost purtat la restaurantul de categoria I aflat pe insula de la **PORȚIȚA.**

■ **Drăguțin C. Mihail, comuna Mădulari, 0927, Vîlcea :** Am apelat la librărițe, am apelat la cunoștințe, am apelat la „Cartea prin poștă" și nimic-nimic ! Ajutați-mă să cumpăr și eu ISTORIA LITERATURII ROMÂNE de G. CĂLINESCU. (Cine îl ? n.r.).

■ **Keleman Marton, Cluj-Napoca, str. Lingurarilor nr. 16 :** Individi fără ocupație vînd clandestin gumă de mestecat, țigări, semințe s.a. în piețele Mihai Viteazul, Libertății, Muzeului, pe străzile Corvin și Bariț, în cartierul Mînăștur, în zona de agrement Hoia... Poluarea străzii clujene chiar nu mai poate fi oprită ?

■ **D.P.M.O.S. județul Buzău :** Neculai Castravete va putea beneficia de pensie la împlinirea vîrstei de 62 de ani și pentru o vechime în muncă de peste 10 ani, dovediți cu acte. Una dintre adeverințele cu care numitul a încercat să întocmească o anumită vechime în muncă a fost dovedită ulterior ca fals. Cazul se află în cercetare.

■ **Alexandru Predescanu, Societatea culturală Mihai Viteazul din Crușovu — comuna Brastavățu, Olt :** Ca fost ofițer în rezervă al regimentului „4 GRĂNICERI" am fost adînc emoționat de articolul „Eliberarea în calendarul tragic al supraviețuirii noastre". Cinste și recunoștință creatorilor Panteonului de la Carei.

■ **Diaconu Gr. Constantin, sat Movilița, comuna Topraisar, județul Constanța :** Trebuia să fac la pensie la 15 august 1981. Îmi lipsește încă o adeverință de vechime de la Exploatarea forestieră Drencova, județul Caraș-Severin. Anul acesta am scris acolo de patru ori. Fără răspuns.

■ **Mitu Ion, comuna Niculițel, județul Tulcea :** Sînt profesor de educație fizică la școala din această comună. Directorul mi-a interzis categoric să intru în școală cu barbă. Întreb : barba pe care o port contravine Statutului cadrelor didactice și influențează negativ procesul instructiv educativ ? N.R : Nu contravine și nu influențează. Intrați pe barba dv. !

■ **Popescu Ion, București, Calea Moșilor 296, bloc 46, scara 1, etaj 1, apartament 5 :** Un bătrîn care cu luni în urmă v-a rugat să-i dați o mînă de ajutor pentru primirea în spațiu a nepotului, în urma încetării din viață a soției sale, vă aduce la cunoștință că s-a aprobat. Nu am alte cuvinte de mulțumire, că la 80 de ani al mai le găsește greu, dar VĂ MULȚUMESC.

■ **Molnar Agneta,** în numele locatarilor **căminelor de nefamiliști de la C.I.C.M., Sticla și C.P.L. din Bistrița-Năsăud :** De mai multe luni în orașul Bistrița-Năsăud nu există nici săpun de rufe, nici săpun de față, nici detergenți.

■ **Cojocaru Ludmila Margareta, sat Corbu, comuna Cătina, 5 197, județul Buzău :** Transmiteți-mi rogu-vă fotografia unui frigider pe care l-ați cumpărat de curînd și care a fost folosit or fie numai și o singură zi (o să vă cred pe cuvînt). Eu am să vă explic cum am ajuns să improvizeze un frigider în fîntîna din spatele casei.

■ **Vîlsan Ion, comuna Berăscu, 1 447, județul Gorj :** Posed un frigider ARTIC pe care, la 20.01.1981 am dat 3 650 de lei. E făcut la Găești. Pe 8 iunie s-a defectat. Am sesizat. Pe 17 iunie a venit cineva de la întreprindere și l-a reparat. A mai funcționat 5 ore. De atunci îl țin pe post de mobilă.

■ **Asociația locatarilor din blocul 36, str. Girnițel 8, sector 4 :** Ceea ce vedeți în fotografie este ceea ce a lăsat în urma sa, la 1 iulie 1981, șantierul de construcții al C.P.M.B. Ceea ce nu simțiți este mirosul pe care-l degajă gunoaiele depozitate **printre** și în rămășițele fostului șantier. Ceea ce nu știți este că acest loc figurează pe hărțile sectorului 4 ca **spațiu de joacă pentru copiii noștri.**

■ **Popescu Constantin, București, str. Șirbei Vodă nr. 65, bloc AB, scara A, etaj 4, apartament 9 A, 70 736, sector 1 :** Ajutați-mă să obțin banii pe care I.D.E.B. (centrul 8 din Calea Griviței) i-a însușit nelegal, în pofida a ceea ce arată contoarul. Pentru că delegatul dumneavoastră a completat **dinainte** chitanța, fără să citească consumul real, am fost nevoit să plătesc în plus 211 kW pe care dovedesc că nu i-am consumat.

■ **Simionca Alexandru, Șieuț, județul Bistrița Năsăud :** Sînt absolvent promoția 1982 a liceului economic și de drept administrativ (specialitatea economie și comerț). Părinții sînt trecuți de 65 de ani, fratele a suferit arsuri, iar soră-mea este oligofrenă. Vreau să lucrez. Liceul nu ne-a repartizat niciunde.

■ **Direcția de poștă a municipiului București.** Adresa nr. 74/20 510/CM și datată 8.09.1982 : „Urmare a sesizării dv. adresată Of. Buc. 74, privind revista externă JOURS DE FRANCE vă comunicăm : Cercetările nu au ajuns la un rezultat concret, întrucît trimiterile expediate ca simple circulă prin unitățile poștale fără nici un fel de evidență. Ne aflăm în imposibilitatea stabilirii cauzelor neprimirii de către dv. a revistei susmentionate". **N.R. Chiar așa ?**

■ **Anghelciu Constantin, comuna Gura Vițioarei, sat Poiana-Copăceni, strada Plai nr. 43, județul Prahova :** Acum trei luni ni s-au înlocuit stîlpii de lemn ai rețelei electrice cu stîlpi din beton. După înlocuire tovarășii de la I.R.E. Cîmpina au pus la loc conductorii electrici, dar i-au uitat pe cei de la radioficare. Aud că de aceștia ar răspunde tovarășii de la Vălenii de Munte ? Indiferent cine, numai să-i pună la loc.

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA

Poșta redacției

■ **Mimi Soimoșeanu** — Brăila : Femeile încadrate cu contracte de muncă pe durată **determinată,** care au copii în vîrstă de pînă la trei ani, beneficiază de ajutor pentru îngrijirea acestora în caz de îmbolnăvire, numai dacă îndeplinesc condițiile de vechime în muncă, adică o vechime de cel puțin 6 luni în ultimele 12 luni premergătoare concediului medical, sau de 10 luni în ultimii doi ani premergători concediului medical ■ **George Kork** — Caransebeș : Absolvenții școlilor profesionale sînt încadrați în categoria a II-a, nivel bază. Dacă nu vi se rezolvă problema încadrării la întreprindere, puteți să vă adresați forului tutelar al acesteia ■ **Dinu Nicolau** — București. Vi s-a reținut legal contribuția de 2 la sută, chiar dacă ați fost pensionat, pentru că lucrați în continuare fără desfacerea contractului de muncă ■ **Steriana Oancă** — Scinteiești (Galați) : Într-un număr de 11 ani, numai în trei ani ați realizat volumul de muncă stabilit de adunarea generală a C.A.P. ■ **Cornelia Kimmai** — Aiud : Nu reiese clar în ce constă ajutorul pe care îl cereți. Reveniți cu amănunte ■ **Aureliu Pretorian** — Pitești : Vaccinul realizat de dr. C. Băcanu se face la serviciul laborator al Spitalului clinic de urgență din București, Calea Floreasca nr. 8, cod 79 810, unde vă puteți adresa ■ **Maria și Vasile Stănuleț** — Satu Mare : Aveți posibilitatea să vă adresați organelor de miliție ori procuraturii de a face cercetări pentru infracțiunea de nerespectare a hotărîrii judecătorești ■ **Radu Teican** — Medgidia : Nu aveți dreptul să încasați compensația în sumă de 110 lei lunar, întrucît din partea C.A.R.P.-ului beneficiați de o recompensă trimestrială ■ **Constanța Tausch** — Hunedoara : Se poate interna la secția clinică de chirurgie cardiovasculară din Spitalul clinic Fundeni, avînd bilet de trimitere de la unitatea sanitară de care aparține cu locul de muncă ■ **Mărioara Făgădaru** — Sibiu : Fiind absolvent din anul 1971 nu mai are dreptul să se prezinte la examenul de diplomă ■ **Luminița Stoian** — Podu-Turcului (Bacău) : La Departamentul aviației civile ■ **Paraschiva Prisnean** — Timișoara : Numai dacă C.O.M. al întreprinderii apreciază că se poate ■ **Grup de 42 pensionari** — comuna Ciocănești (Dîmbovița) : Ați primit pensia în procent de 80 la sută datorită C.A.P. Ciocănești care nu a achitat contribuția legală la fondul de pensii și asigurări sociale.

MARGA NEDELEA

Sîntem informați că atît în București cît și în țară, la unele oficii poștale, cei care vor să se aboneze la revista noastră sînt obligați să accepte și abonamente la alte publicații (pe care le vom numi dacă va fi cazul).

Atragem atenția factorilor răspunzători de respectiva stare de lucruri că o asemenea condiționare este ilegală.

„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.

Propunem un subiect de meditație și de acțiune:

DELTA DUNĂRII

Un bătrîn fără vîrstă, cu trupul costeliv, barbă lungă și subțire, ochi verzi cu luciri de metal. Și un grind — o fragilă lamă de nisip înconjurată de ape. Bunicul lui s-a instalat aici la puțin timp după revoluția de la 1848. A săpat, căutînd apă, a cosit, a împrospătat și împletit finețele...

Sigur, Delta Dunării își articulează astăzi structurile la o altă scară, într-o perspectivă configurată de o concepție unitară asupra zonei, de un plan de cercetare și dezvoltare științific fundamentată : modernizarea bazelor piscicole, cu un accent deosebit pe dezvoltarea pepinierelor piscicole, aducerea în circuitul agricol pînă în 1990 a circa 90 000 — 100 000 hectare, organizarea de un tip special a portului liber Sulina, unul dintre cele mai frumoase porturi la Dunăre, creșterea planificată a nivelului de trai, așezăminte cultural-sociale, stabilizarea forței de muncă etc.

Investigația reporterului începe în mod necesar din punctul în care perspectiva teoretic acceptată coboară din planuri și grafice în realitate, la întîlnirea cu izvoarele vieții, cu bătrînul fără vîrstă de pe grindul pustiu, cu mentalitățile oamenilor, dar și cu durerile și bucuriile, cu înfrîngerile și victoriile lor. Sprijiniți și îndrumați de primul secretar al Comitetului județean Tulcea al P.C.R., tovarășul Ioan Petre, 7 reporteri ai revistei noastre s-au aflat timp de mai multe zile în satele și comunele deltei, smulgînd faptelor și locurilor semnificațiile unui proces care, în plină desfășurare fiind, își căuta el însuși modalitățile de optimizare, de perfecționare și autoperfecționare.

NICOLAE CRISTACHE

Geografii noștri vor trebui să revizuiască harta Deltei Dunării în fiecare an

Convorbire cu tovarășul IOAN PETRE, prim secretar al Comitetului județean Tulcea al P.C.R.

— Stimate tovarășe prim secretar, Delta Dunării este locul despre care are o părere fiecare cetățean, fie că-l cunoaște, fie că nu-l cunoaște. Nu e om să nu știe ce-i delta și ce trebuie să rămînă ea. A citit cărți și reportaje — indeobște pătrunse de lirism — a văzut filme artistice și documentare — aproape toate cu o undă de romantism, de poezie. O întrebare se impune : totuși, ce este Delta Dunării ?

— E destul de greu să apreciezi astăzi ce a fost delta și ce a rămas din imaginea ei în conștiința unor oameni. Delta era o zonă unde se recolta stuf. O frecventa o anumită categorie de turiști. Dacă se mai prindea și ceva pește, atunci era bine. S-au produs o seamă de schimbări importante în realitatea deltei, dar cea mai importantă schimbare e una de concepție. Există o concepție unitară asupra zonei, un plan de cercetare și dezvoltare bine fundamentat științific. În ultimii ani, la indicațiile conducerii partidului, ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, o seamă de lucruri au căpătat un sens, o perspectivă. S-a intensificat acțiunea de modernizare a bazelor piscicole, cu un accent deosebit pe dezvoltarea pepinierelor piscicole. Pînă în anul 1985, fosta incintă stuficolă Pardina, de 25 000 ha, trebuie redată agriculturii. O serie de operațiuni complexe de îndiguiri, desecări, amenajări vor aduce în circuitul agricol, pînă în anul 1990, încă 90 000—100 000 ha. Iată, prin urmare, că trebuie să vorbim de agricultura Deltei Dunării. Potențialul deltei, dealtfel, este mare. În ultimii doi ani, creșterea animalelor, a taurinelor, îndeosebi, a cunoscut sporuri de efectiv semnificative. A trebuit să luptăm cu unele prejudecăți. Cu o prejudecată, de exemplu, că din cauza tăunilor nu se pot crește taurine. S-au construit adăposturi ușoare, s-au selectat animalele cel mai bine adaptate condițiilor și tăunii își văd de treabă. De fapt, cele mai mari schimbări în gîndirea oamenilor trebuie făcute.

— Ce consecințe au toate aceste modificări în regimul, în ecologia deltei? Cînd se pierde, cînd se cîștigă totul ?

— Spuneam că potențialul deltei e mare. Adevărul e că nu se știe care-i potențialul real. Noi sîntem preocupați în cel mai înalt grad de echilibrul zonei — ecologic și economic —, dar nu putem îngădui să guverneze, în continuare, întîmplarea. Cînd vorbesc de ecologie, mulți se gîndesc la pelicani. Pentru aceștia, un pelican mort înseamnă un atentat la echilibrul natural. Pelicanii însă s-au înmulțit peste măsură. Un pelican consumă zilnic 24 kg pește. Ne putem noi oare permite să-i lăsăm pe cormorani și pe pelicani să se înmulțească fără măsură, să deci-

Delta Dunării, ca potențial viitor și neamenințată

Alte întinderi sînt asaltate de febra a tot soiul de mașini și agregate-colos. Se ară, se recoltează, se transportă, se nivelează, se dislocuiesc, se mătură, se sapă canale, se drenează apele, se umblă prin mărunțaiele noului pămînt la concurență cu bunătatea naturii și a timpului astronomic. În total și în final — final marcat de sfîrșitul acestui ciclonal — patrulaterul cu „sol fără structură", dar doldora de seve, va însuma peste 25 000 de hectare metamorfozate în grînare, porumbiști, lanuri de floarea soarelui, de sfeclă de zahăr, soia, cartofi, legume. Din ele 11 000 anul acesta au rodit din plin. O mare parte chiar de anul trecut, adică la un an de la deschiderea lucrării. Patrulaterul are o geografie mai aparte, este parcelat prin canale magistrale (chiar navigabile, pe ele vor circula mii de tone de cereale spre silozuri) și canale secundare pentru drenarea apelor și viiturilor, dar și pentru irigații. „Întinderea albăstră de acum doi ani a fost astă vară o mare galbenă cu miros de spice și pîine, spune cu dor de poezie și cu mîndria omului prin mintea și brațele căruia s-a făptuit și se făptuiește o asemenea operă fundamentală, inginerul Eosefin Florescu, directorul I.A.S. Pardina. Fără modestie, nu-și are rostul din moment ce bilanțurile sînt argumente, producțiile noastre de grîu și de orz s-au situat anul acesta pe primele locuri la nivelul Trustului I.A.S.-urilor din județ : 4 500 kilograme de grîu — media la hectar — de pe 1 200 hectare, și 3 800 orz de pe 2 800 hectare. Scepticismul celor care nu credeau și nu sperau să cultivăm și să culegem pîine acolo unde acum doi ani era împărăția bălților și stufului, s-a clătinat. Munca a fost dură, mai este încă, să învingi o natură de milioane de ani și să creezi alta este o chestiune nu numai de timp. Esențial rămîne faptul că pămîntul a răspuns la eforturile omului și sîntem reciproc mulțumiți".

— Tovarășe director, nu era, totuși, mai bine să pescuim, să lăsăm natura cu rosturile ei fundamentale și inițiale, decît să facem agricultură în locul unei bălți ?

— Vă referiți la echilibrul ecologic, nu ? Sînt studiate toate problemele, toate aspectele naturale și economice. Dacă din imensitatea deltei s-au ales anumite perimetre pentru a fi destinate agriculturii, înseamnă că se știe ceva. La un hectar de luciu de apă în această baltă nu se pescuiau mai mult de 1 000 kilograme pește, ca teren arabil a dat, în schimb, în unele zone — care însumează vreo 1 400 hectare și 7 000 de kilograme de grîu la un hectar, și 4 000 de porumb. Și asta în primii ani ! Dacă e vorba de sentimentalism și nu de producții, vă rog să rețineți că 252 de oameni ai I.A.S. Pardina întoarcem brazde pentru prima oară în geologia acestui ținut și parcă miros a miezul pămîntului, dar și a sudoarea propriilor noastre trupuri. E ca și cum ai construi o casă, ca și cum ai naște un copil..."

Inginerul Eosefin Florescu, un bărbat de 45 de ani, în puterea vîrstei și a vieții, argeșean de origine, fiu de învățător de prin vatra Meșterului Manole, un sat de pe lîngă Curtea de Argeș, a clădit mereu cîte ceva și a sacrificat mereu cîte ceva din sine. Inginer horticolist de profesie, repartizat, în 1960, în Dobrogea, a fost nevoie să fie agronom, și a fost. Întîi, într-un C.A.P. la Somova, unde curînd țăranii îl aleg președinte. După opt ani este trimis la Tulcea să răspundă, să asigure semințele unuia dintre județele cu o puternică agricultură. Apoi este trimis în baltă, să pună pe picioare și să conducă întreprinderea agricolă de stat de la un capăt de țară și de pămînt, la Chilia Veche. Rămîne acolo 7 ani și, aproape, nici nu știe cînd i s-au născut copiii, cînd i s-au făcut mari — acum unul e în clasa a X-a și altul într-a IX-a —, mergînd acasă, la Tulcea, în campanie odată la o lună, în necampanii, la două săptămîni. Dormind prin camere improvizate, mîncînd prin cantine și pe cîmp. Numai își ține minte de cînd n-a avut răgazul să ofere soției o floare, ore de tandrețe și de mulțumiri pentru că a acceptat o viață de familie „între două șalupe", pe furate, uneori chiar trădată cu gîndul tot la munca sa, „la ce se întîmplă acolo în lipsa mea ? !", o viață în doi trăită mai mult în imaginație și dor. De doi ani a fost trimis aici, s-o ia din nou de la capăt, să fie la cîrma altei clădiri. „Poate cea mai grea, dar și mai fundamentală pentru ceea ce numim a te împlini, a face ceva în viață. Eu sau altul trebuia să răspundă cineva de ceea ce se înfăptuiește aici : o investiție de peste un miliard și jumătate de lei".

Inginerul Gheorghe Gheorghe, după un sfert de veac în slujba agriculturii, nu prin birouri, ci acolo pe cîmp, lîngă timpla brazdei, în toate cele patru anotimpuri, a cerut singur să vină la Pardina. Ca și inginerul Valeriu Mahu, care peste un an va ieși la pensie. Nu i-a obligat nimeni și nu i-a pedepsit nimeni, nici măcar nu sînt dintre cei trimiși „pentru că e nevoie", pentru că „trebuie să fie cineva". Luciditatea implicării, entuziasmul nu sînt deci teorie, nu s-au devalorizat, există în oamenii de lîngă noi. În cei integri. Sigur, e întristător că nu e regula generală și absolută, e întristător că nu le mai cultivăm, cu aceeași acuratețe și frumusețe la cei tineri. Doi stagiari, repartizați astă toamnă la Pardina, au plecat repede, s-au trădat și ei-au trădat profesia. „Dar poate e mai bine — cum ne spune inginerul Gheorghe Gheorghe —, un fapt ca acesta deosebit nu se poate înfăptui cu silă, ca pe o corvoadă. Trebuie să dai totul din tine, să te atașezi, să știi să renunți. Să accepți izolarea, confortul inconfortabil al unei mici camere de burlac, să ai drept birou uneori cerul liber, să nu ai citeodată nici apa să bei, fiind nevoit să te cobori în canal să-ți uzi buzele și fruntea pîrjolite de soare." Ca specialist este convins că se poate face aici agricultură. Cu o condiție : ca totul să fie bine chibzuit. Să nu ne grăbim. Pămîntul are încă multe resturi vegetale, rizomii de stuf sînt duri și tenaci și ar trebui, un timp, măcar un an, să-l lucrăm fără să-l cultivăm, dar — e adevărat — e un lux atît de mare azi. Am dat de cinci ori cu discul și tot a reapărut stuful. În acest context, pentru primii ani cele mai bune, mai adaptabile și care, prin densitatea lor, sufocă vegetația inițială, sînt păioasele. Și în primul an de cultură și în al doilea ele au dat cele mai bune rezultate. În ferma mea, am obținut de pe 150 de hectare 5 000 de kilograme de grîu la hectar și în multe locuri 7 000. Lucrăm cu oameni puțini, pentru suprafața fermei pe care o am în grijă ne-ar trebui 20 de tractoare și tot atîția mecanizatori, dar lucrez cu 11. Cei mai mulți fac acte de eroism, nu vin de pe cîmp 10 și chiar 15 ore pe zi. Sînt, sosesc și staționează o vreme, ca pe toate marile șantiere, și lichele, dar nu rezistă. Pleacă repede, ei nu respectă munca. Găsim greu forțe de muncă, deoarece oamenii nu găsesc condițiile de viață și chiar de plată pe care le merită, față de eforturile pe care le cerem continuu. Nu înțeleg de ce pe marile șantiere din agricultură nu se asimilează experiența constructorilor de hidrocentrale și obiective industriale ca, odată cu obiectivul, chiar înainte de sosirea constructorilor, să se așeze colonia muncitorească, să se construiască, dacă nu case mai trainice, care să dureze, să rămînă ca locuințe ale celor care vor urma să lucreze în zonă, măcar barăcile confortabile ale acestora, cu cantine, cu școli, cu grădinițe, medici, farmacie... club, cinematograf, cu tot ce este necesar unei colectivități. Îi cazăm pe muncitori pe pontoane-dormitor, pe apă, în cîte o cămăruță nu mai mare decît o cușetă de tren. Nu au unde să-și spele și să se spele, nu-și pot aduce familiile. Cred că azi, la nivelul lui 1982, nu mai sînt necesare sacrificiile epocii Salva-Vișeu. ."

Trefil Grigore este unul dintre cei 232 de muncitori, în majoritate mecanizatori, care înfruntă asemenea condiții vitrege și lucrează zi-lumină, ori noapte-luminată de lună și de farurile tractoarelor, pentru ca marea galbenă de grîu să ia locul mării de ape. Este mecanic de întreținere a utilajelor agricole. Acum e în campanie și ziua-lumină nu ajunge pentru problemele ăspre și dure ce se ivesc. Are 33 de ani, de fel e din Jurilovca și a fost, în primul rînd, stuficultor. A ajuns la Pardina după datoria sa, după munca sa, a venit unde a fost repartizat și a rămas pentru că a crescut în cultul muncii statornice și în cultul datoriei. A lucrat pe aceste bălți mai întîi pentru tractoare plutitoare, acum, pentru cele care ară pămîntul și poartă în spate belșugul lui. A găsit timp și ambiție să urmeze și o școală de maiștri, deși nu lucrează (deocamdată) ca maistru. S-a căsătorit cu o fată de prin părțile locului, n-a mai avut vreme să se ducă pe-acasă, să și-o caute. Casa lor e în Pardina și e ceva mai confortabilă, au un apartament la bloc și nu se plîng chiar dacă a devenit prea strîmt pentru patru inși. Altceva îl doare, i-au crescut copiii, au ajuns la școală și nu prea are cine să-i învețe. În Pardina există o școală generală cu opt clase, opt care au rămas cu greu pe motiv că nu se întrunește numărul-barem al M.E.I. ca să funcționeze o clasă. Pentru opt clase există doar 6 cadre didactice, iar din șase doar doi au studii de specialitate — un învățător și un profesor ; restul — suplinitori (doar cu liceul). Și cînd ne gîndim că la București și în atîtea orașe există o veritabilă superproducție de profesori cu studii universitare de tot felul, care așteaptă să le pice o oră măcar ! O oră de clasă ! „Copiii noștri de ce n-ar avea dreptul să învețe, să se pregătească la fel cu toți copiii țării ? !", ne întreabă cu amărăciune și cu dreaptă judecată mecanizatorul Trefil Grigore. „Fluctuația de muncitori abia a început, mulți sînt încă necăsătoriți, mulți au copii încă mici. Vor veni alții, vor sta cîțiva ani și apoi vor pleca după școli, după copii. Poți să nu-i înțelegi, poate cineva să le ia acest drept ? ! Să se gîndească cineva și la copiii noștri și vom rămîne, vom prinde rădăcini aici, poate chiar și copiii noștri!"

Reproducem directorului apelul lui Grigore Trefil. Al unuia dintre cei mai harnici și mai implicați în opera de excepție ce se făptuiește la Pardina. Cu oarecare grijă, ne măsurăm cuvintele, pentru a nu fi omul greșit înțeles. De multe ori, mulți conducători nu mai văd copacii cînd trebuie să slujească o întreagă pădure ! Nu, directorul, inginerul, omul Eosefin Florescu nu este dintre aceia. Se gîndește egal la producție și la asemenea probleme de viață ale celor cu care muncește. Da, nu are case pentru oameni și de aceea nu are forța de muncă ce i-ar trebui la acest ceas hotărîtor al recoltei. «La o asemenea investiție era cazul să se privească mai din timp și mai lucid perspectiva ; a-i asigura pe cei ce vor trebui să rămînă, să lucreze și să culeagă rodul de pe 25 000 de hectare este o problemă de fond. Am nevoie, în primul rînd de „ostași" nu de „generali"». Nu înseamnă că ar avea prea mulți... „generali", la zece ferme are doar 5 ingineri agronomi, restul au ca șefi — tehnicieni și muncitori cu experiență. Buni, foarte buni, dar ingineri agronomi are destui țara. Nu și la Pardina ! „Avem nevoie de case ca de aer, dar n-au fost prevăzute în investițiile de către Departamentul de îmbunătățiri funciare. E adevărat, nu avem nici școli ; abia am obținut aprobarea Ministerului Educației și Învățămîntului ca să funcționeze clasele fără numărul standard de copii. Nu putem gîndi problemele țării cu optica patului lui Procust ! De ce nu

---

Oameni în Deltă

date exclusiv demagogic. Întîi : captura pescarilor nu este prețuită la valoarea ei reală încît descurajează orice bună intenție a omului. Doi : nici o investiție cît de cît notabilă nu a ușurat într-un fel sau în altul munca oamenilor, uneltele sînt vechi de decenii, instrumentele de pescuit se proiectează din birouri depărtate de mare și de lagună și mereu se adaugă sau se renunță la ceva din alcătuirea lor. Trei: exodul forței de muncă spre meserii mult mai bine plătite afectează grav continuitatea firească a generațiilor. Bunicii au rămas față în față cu strănepoții, pentru că nepoții și fiii au ales călătoria spre alte meleaguri și rar mai revin în sat.

În sfîrșit, cîteva dintre cauzele acestei situații ne-au fost dezvăluite de profesoara Victoria Pătrășchioiu, directoarea Școlii generale din Sf. Gheorghe... Explicându-ne cu răbdare ce poate și ce nu poate școala pe care o conduce de un deceniu încheiat, am înțeles că cei tineri sînt literalmente obligați să-și părăsească satul natal încă din copilărie. În primul rînd, pentru că aici nu își pot desăvîrși instrucția pînă la capătul anilor de liceu. În al doilea rînd, pentru că absența cadrelor didactice calificate îi aruncă în fume handicapați din pornire. În zece ani, numai trei copii din Sf. Gheorghe au izbutit ascensiunea spre studiile superioare și unul singur dintre ei s-a reîntors în comună : inginerul zootehnist Nichita Timofei. Ceilalți se învață de mici cu internatul și cu baraca și dezrădăcinarea le intră în sînge, lacolaltă cu înclinarea spre un cîștig mai ușor. Chiar și în meseriile de trei lulele, legislația stabilește cu grijă fel de fel de trepte de calificare și, implicit, remunerații diferențiate și stimulaative. În pescuit nu există trepte de calificare. Refuzul de a accepta această profesie, în Sf. Gheorghe, din păcate a devenit în ultimii ani o mentalitate. Și nu se mai afirmă printr-un ins sau prin altul, ci prin generații întregi.

Mai dureros este că această mentalitate a molipsit pînă și autoritățile comunale. Axinia Dumitriu a trebuit să poarte o adevărată bătălie pentru a obține pentru pescarii ei nu o pîine enormă, și una ceva mai mare, măcar pe măsura eforturilor lor. Și nici astăzi nu este sigură că a repurtat o victorie definitivă. Printre scriptologa, zbaterea aceasta a Axiniei Dumitriu e privită cu suspiciune : femeia, spun unii, vrea să-și dea importanță. Dar pescăria, la Sf. Gheorghe, nici nu trebuie să-și dea importanță pentru a fi importantă. Ea este foarte importantă. Și ar trebui să înțelegem adevărul acesta ceva mai devreme.

MIHAI PELIN

PARTIZANI

Despre iarnă, dar mai ales despre altele

Stuful se recoltează iarna, cînd dă înghețul, și dacă delta este foarte frumoasă vara, cînd e și plină de turiști, iarna este foarte urîtă, zice Florea Verbina, care are de spus despre el însuși că e mulțumit, bineînțeles, de munca lui, doar și-a ales-o singur, însă nu dă înapoi să adauge că loc de mai bine ar fi încă. Dacă nu prea mult, cel puțin cît era atunci cînd el, mai tînăr fiind, a plecat din satul lui de baștină, Crișan, și umblînd împotriva curentului apei a urcat pe brațul Sulina pînă la Mila 29, calificîndu-se mecanic și ajungînd cu vremea șeful coloanei de agregate pentru recoltarea stufului din satul Partizani, aparținător de comuna Maliuc. Loc de mai bine ar fi, așadar, însă nu ca să punem umărul și să mutăm iarna în vară. Asta știe prea bine Florea Verbina că nu se poate. Și la urma urmelor nu despre iarnă e vorba, ci despre altele, bunăoară despre faptul că în urmă cu 6—7 ani unitatea avea vreo 500 de oameni iar acum nu i-au rămas decît vreo cîțiva peste 100. Jumătate din cei 46 de ani, cîți are, Florea Verbina și i-a cheltuit învățînd să minuiască și să repare mașini din ce în ce mai complicate și mai productive și este de crezut că despre lumea oamenilor cu aceeași meserie ca a lui știe aproape totul. Din ceea ce știe, spune de exemplu că „sporul de deltă", care reprezenta 20 la sută din retribuție, a fost redus la 15, apoi la 10 la sută și tot astfel în continuare, rezultatul acestei numărători inverse fiind că „oamenii au plecat la 8 ore" adică mai ales în întreprinderile industriale din Tulcea. Cei care au ținut să rămînă în deltă s-au angajat pe șantierele Trustului de construcții al Ministerului Agriculturii, unde muncesc 10 ore și sînt plătiți pentru tot atîtea. „Noi, mai adaugă Florea Verbina, muncim 10 și sîntem plătiți pentru 8". Simion Covaliov, căpitan pe nava bac-motor Holbina, de fel din Periprava și îndeletnicindu-se de 22 de ani tot cu transportul alimentelor și materialelor necesare echipelor de recoltare a stufului, ar vrea să ne încredințeze la rîndu-i că lucrurile chiar așa stau, cum a spus Florea Verbina, și nimeni nu poate crede că sezonierii, cei 70—80 care vin în deltă de pe la începutul lui noiembrie pînă prin martie, reușesc să muncească într-atît încît să nu se simtă lipsa celor 400 care au plecat. Acești sezonieri vin aici, dealtfel, de vreo 20 de ani și mai bine, de cînd a început acțiunea de exploatare organizată a stufului. Florea Verbina s-a împrietenit cu cîțiva, cu Nicolae Barbu, Ion Iacob sau Vasile Stoian, oameni de ispravă și harnici cît să scoată cam 4 000 de lei pe lună tăind stuf cu terpanul, un fel de secere cu coada mai lungă. Cei mai mulți dintre sezonieri vin din nordul Moldovei, de la Darabani. Pînă nu demult, cum plecau ei, odată cu primăvara, apăreau alții, mai de pe-aproape, dinspre Galați și Brăila, atrași de bogăția de vară a deltei. Plăteau niște taxe și puneau porumb, pepeni, fasole. În urmă cu doi ani Florea Verbina și Simion Covaliov i-au văzut pentru ultima oară încărcînd ceamuri de cîte 200 de tone cu pepeni. De ce n-au mai apărut și-n vara anului trecut sau în vara acestui an ei nu știu însă pot bănui din cîte află de la colegii lor, localnici din satul Partizani, de la mecanicul Ion Cordon, de exemplu, sau de la Dumitru Grosu, care e tot mecanic. Acesta din urmă a luat să muncească în acord 6 000 metri pătrați cu porumb. Cum pămîntul se află printre niște plantații cu puieți de plop, datoria lui era să îngrijească puieții iar la cules să-și opreacă 60 la sută din porumb și să dea 40 la sută. Pînă aici i se pare dreaptă învoiala, dar nu și mai departe. Fiindcă, potrivit contractului, el trebuia să primească pămîntul arat, discuit și semănat, însă nu l-a primit astfel. Arătura, ce-i drept, fusese făcută, dar pentru discuit și semănat a scos bani din buzunar. Iar de curînd, tocmai cînd se pre-

s-ar înființa aici, și aici nu pe lîngă marile orașe, un liceu agricol, de pildă. Măcar pentru treapta întîia, cu profil de mecanizatori? O clasă — două, măcar. Și piscicultura și stuficultura și silvicultura, toate domeniile economice din deltă au nevoie de mecanizatori. Unde să-i formăm? Din altă parte nu vin, cei din zonă pleacă să se califice și nu se mai întorc, se duc spre limanuri mai bune".

Ne mai vorbește directorul Florescu și despre o altă urgență: silozurile pentru cereale. „In final vom furniza zeci de mii de tone de cereale anual și nu știm unde le vom depozita? De doi ani le cărăm la Galați, blocînd Dunărea zile întregi cu ceamuri, cu remorchere, cu șlepuri. Apoi le aducem din nou la Tulcea, pentru nevoile județului. Iarăși ceamuri, șlepuri, remorchere, iarăși operații de încărcare-descărcare, cheltuieli inutile de transport și combustibil, pierderi inerente de produse, inerente la atîtea manipulări... Numai în 1982 vor ieși din Pardina 20 000 tone cereale".

...O nouă geografie și un nou bazin agricol al țării se croiește cu eroism, ca în toate marile ziduri ale epocii noastre. Cu eroismul, într-un fel firesc și în mod natural asumat de către oameni. Tocmai de aceea nu mai sînt necesare sacrificiile inutile. Locuințe, școli, silozuri, mașini agricole, piese de schimb pentru mașinile agricole sînt azi pe deplin posibile și pentru Pardina. Se poate, știm că se poate.

C.I. ADAM

Un genist la Sfistofca

In dreapta sticlește oglinda de apă prea puțin adîncă a Băii Musura, unde Dunărea se înfrățește cu marea și apa nu e nici dulce nici sărată, adică este și dulce și sărată. Cum urci către miazănoapte pe canalul Popina, Sfistofca se deslușește în stînga. Pontonierul de la Sfistofca se numește Dumitru Ivan, are 38 de ani, e scund, vînjos, genul omului care calcă apăsat fără să pară greoi și din a cărui înfățișare sau vorbă poți crede că e născut să fie, cum s-ar zice, eficient. O impresie pe care n-o lasă și oamenii din satul Sfistofca, întins dincolo de mușchia digului construit în spatele pontonului, într-o latură de răsărit a grindului Letea. Sfistofca e sat aparținător de comuna C.A. Rosetti și singurul care pe plan local, cum zice el, cunoaște mai bine situația este Nichita Suvorov, gestionar la bufet și la magazin. Pentru simplul motiv că doar el, nu altcineva, împarte uleiul, zahărul și făina, Nichita Suvorov știe că în Sfistofca sînt 120 de case și 278 de suflete. Cam trei sferturi dintre localnici sînt trecuți de 60—70 de ani. Cînd el însuși va avea 60 de ani, în anul 2000 bănuiește că satul își va cam dezlega parîmele și se va lăsa să plutească în largul lumii. In urmă cu 10 ani satul avea 568 de oameni iar acum are 120 de case numai cu numele, fiindcă multe dintre ele s-au pustiit și-n zilele lor țipă ruina. Unii au murit iar alții au plecat la oraș, la Sulina. Acolo, zice Nichita Suvorov, a avut ceainărie un bunic al lui, Hariton, de la care a învățat cînd era copil puțină grecească. Apoi, aducînd vorba în prezent, ține să adauge că magazinul e bine aprovizionat Periprava, și chiar dacă la Sfistofca se pot găsi oameni care să susțină că lichiorurile Ceylon sau Ecuatorial sînt prea scumpe sau că uneori au fost nevoiți să-și facă pîine din fidea și macaroane, alții se arată mai îngăduitori iar dintre ei, știindu-se că stă bine picioarele lui, cel mai puțin pretențios și cel mai optimist este prietenul lui Nichita Suvorov, pontonierul Dumitru Ivan, care spune: „Eu nu beau lichioruri, eu beau vin făcut de mine. Și dacă nu am făină să-mi fac pîine, am porumb, mă duc la moară la Isaccea și mănînc mămăliga pînă vine făina".

Dumitru Ivan este tot din județul Tulcea, din comuna Luncavița, satul Rachelu. La început a fost tractorist și electromecanic. Șapte ani a lucrat pe un recoltor vertical atunci s-a numit că este stuficultor, apoi s-a numit constructor și a muncit în Insula Mare a Brăilei, la Filipoiu, Agaua și Rața. După aceea a intrat la NAVROM, pe remorcherul Banat, pe ceamuri cu care a transportat mai ales cereale și piatră și în cele din urmă pe pontonul de la Uzlina, unde nu avea curent electric și pentru a nu-l increment frigul ca pe apele de pe brațul Sfintu Gheorghe făcea foc toată ziua și noaptea cu sălcii putrede. După ce-a fost trimis la Orșova să aducă trei pontoane noi, putea să aleagă dintre ele, putea să rămînă pontonier la Caraorman sau la Mila 23 care sînt, se știe, mai apropiate de Tulcea, însă el a ales locul cel mai îndepărtat, Sfistofca. In urma lui a venit și soția, care se numește Stoiana cu cei trei copii de 11, de 7 și de 4 ani, Sevastian, Marioara și Petruța. La Sfistofca primește aceiași bani, 2 000 de lei, plus 700 alocația pentru copii, plus 1 000 de lei pentru îmbarcare, cît ar fi primit și la Mila 23 sau Caraorman, știa asta, însă mai știa și ceva pe deasupra, ceva ce au văzut și aflat între timp toți cei din Sfistofca. Și anume că Dumitru Ivan împreună cu soția sa și băiatul mai mare au unde să muncească pămînt cît le pofte ște inima. Dumitru Ivan spune că a făcut armata la geniu, dacă adaugă ce-a învățat în armată cu ce-a învățat din meseriile pe care le-a făcut pînă acum ar fi în stare să pornească orice fel de lucrări ambițioase, însă toată ambiția acelor lucrări a adunat-o în folosul uneia, singure, în munca pămîntului. A curățat pămîntul de buruieniș, s-a dus prin baltă și-a adunat stuf, l-a tăiat și l-a fasonat și din el a împletit garduri cu care și-a înconjurat pămîntul pe care l-a arat, l-a semănat și l-a îngrijit cum se cuvine, punînd în același timp la adăpost de anumite mîini prea lungi și porumbul și pepenii și legumele pe care le-a muncit, aducînd tufe de cătină și sădindu-le în jurul loculuI pentru a întări gardul și a-l face inaccesibil fiindcă, se știe, cătina are ghimpi. Tot astfel și-a împrejmuit și o curte de păsări și a înălțat o magazie încăpătoare, din care Dumitru Ivan poate să scoată oricînd o cană cu vin să-și întîmpine oaspeții. Vie n-a fost nevoit să-și mai pună, era pusă demult, „de la Sfistofca pînă la Cardon — după cum ne spusese și Nichita Suvorov — pe kilometri întregi de-a lungul canalului Popina erau numai vii și bostănării și pe măsură ce n-a mai avut cine să le muncească viile s-au înfrățit cu cătina; fără să le muncească oamenii se pot duce și astăzi să culeagă struguri cît le pofte ște inima". Și dacă multora din sat li se pare mai ușor să se ducă la bufet să bea lichior și să se plîngă apoi că-i scump, Dumitru Ivan nu are liniște pînă nu stringe cît îl țin puterile din această bogăție. Zeci de găini, de giște și rațe și un viței, o junincă și o vacă pe care stăpînul n-o vede decît atunci cînd ea vine înot peste canalul Popina dinspre balta pe unde hălăduiește în restul zilei, înseamnă aceeași bogăție a locului, fabuloasă pentru cine știe s-o vadă și s-o stăpînească. „Să trăiești aici și să n-ai ce mînca e păcat", zice Dumitru Ivan, și lîngă vorbele astea nelede și clare și care sună a plin nu e nevoie să mai adauge că el nu leneve ște niciodată, cu toate că nu-l îndeamnă nimeni la muncă.

Prin preajmă, nici dulci și nici sărate, apele Băii Musura lenevesc la soare pe un pat de nisip.

D. CONSTANTINESCU

GRINDUL SCHIOPUL

Curajul unui crescător de animale

Grindul e o mică limbă de nisip pe care n-o să-l întîlnim pe hărțile la scară mare, ci doar pe cele de detaliu ale deltei. E cuibărit pe undeva la nord-vest de Sulina și destul de departe de talpa triunghiului Letei. Nu are nici un drum principal și nici o localitate învecinată. Se ajunge pe un canal mic, doar cu o șalupă sau barcă cu motor, un canal cu apă limpede ce poate fi băută fără teamă din căucul palmelor. Intîi, pe oreapta te surprinde stogurile de fin și un pîlc de vite. De un deva, de după un gard, lîngă o poartă de stuf se ascunde o colibă, apare și omul și stăpînul locului: Alexandru Vasiliu. Îl salutăm și trecem mai departe, ca după o jumătate de ceas de înaintare pe canal să ajungem la o altă poartă de stuf, înaltă și maiestoasă asemănătoare celor de lemn din Maramureș. In pragul acesteia, cu mîna streașină la ochi, o femeie cu port de țărancă și obrazul arămiu, ars de soare: femeia lui Ion Vasiliu, care ne primește tandru și ospitalier.

Ne arată curtea și grădina cu nisipul lucrat îndărătnic pînă în pragul casei și făcut să rodească viță de vie, metri pătrați de viță de vie, cu ciorchinii ca roua, pomi fructiferi și legume de tot felul. Nu lipsește nimic gospodăriei și curții. Bărbatul e cu vitele, dar va trimite acuș, după el. Sosește un bătrîn fără vîrstă, cu trupul costeliv, barbă lungă și subțire, ochi verzi cu luciri de oțel. Se așază domol în iarbă și e încîntat să ne vorbească. „Noi sîntem în grindul ăsta de 160 de ani. Bunelul care a venit prima oară aici, era de fel din Piatra Neamț. A venit după revoluția de la 1848, mai întîi, în satul Letea care avea doar 12 case; numai pescari. S-a dus apoi în C.A. Rosetti unde veniseră să se statornicească, să întemeieze un sat, vreo 25 de care de români din Dobrogea. După cîțiva ani, înainte de 1877 a găsit acest grind care era pustiu. L-a cumpărat de la turci, Și-a făcut gospodăria și și-a așezat tîrlele de vite. A muncit, a săpat căutînd apă, a cosit și a împrospătat și îmblînzit fînețele de pe grinduri, și a ajuns la 300 bovine și peste 1 000 de oi. A ajuns cel mai gospodar. După moarte, au rămas copiii lui. Tatăl meu, Iacob, a fost cel mai mic. Mama a crescut 12 copii, am trăit 11 — opt băieți și trei fete. Mama e în viață, are 91 de ani, e la sora cea mică, la Maria Pocosa, în Sulina. Eu sînt cel mai mare din băieți, am 68 de ani. Dar ce contează istoria asta de familie?!

— Dumneavoastră de ce-ați rămas aici între ape?

— Am fost și eu plecat. Am lucrat 9 ani ca paznic de far la Sulina. La 50 de ani am dat demisia și am venit iarăși la nisipurile astea. E pămîntul nostru, moștenit. Am dat demisia la 1 noiembrie 1969 și m-am apucat iarăși, ca bunelul și ca tata de creștere de animale și de agricultură. Am pînă în 60 capete de vite, mai mult nu pot, deoarece nu e nutreț. În fiecare an predau la stat 2—3 tone de carne și 1 000 litri lapte.

— Și de ce nu e nutreț, dacă altădată pe acest grind puteau să pască 300 de bovine și peste 1 000 de oi?

— Această gospodărie a mea, agrozootehnică, pentru a o face în întregime de folosință și mie și statului, am nevoie de materiale de construcții ca să mai fac

gătea să se ducă să culeagă porumbul. Dumitru Grosu a fost înștiințat că mai are de plată aratul, discuitul și semănatul, asta însemnînd, zice el, că pentru același lucru e obligat să plătească de două ori. De aceea, cum s-a întîmplat de a ajuns el aici nu înțelege, după cum îi este la fel de greu să înțeleagă și ce s-a petrecut cu o mare întindere de pămînt pe lîngă satul Partizani, poate 100 de hectare, arate și nesemănate pînă în aceste zile de toamnă. Localnicii l-au rîvnit cînd mustea încă de sevele primăverii, pe urmă și-au întors ochii de la el și și-au căutat alteeva de lucru iar acum, cînd îi se arată rece și sterp, nu pot să-l privească decît cu părere de rău.

...În timp ce Dunărea curge, în continuare, de la Tulcea către Sulina, nu de la Sulina spre Tulcea.

DUMITRU ELIADE

PARDINA

Aurel Țăranu în 48 de ore

Aurel Țăranu are 35 de ani, este șeful cherhanalei (citește, corect „Punctul colector piscicol") Pardina și vînător amator în timpul liber — deși, vom vedea în continuare cam ce înseamnă acest timp liber.

Locuiește chiar aici, în clădirea din lemn a cherhanalei, are 2 camere și o bucătărie. Soția sa, Ana, a reușit să intre nu de mult la I.A.S., contabilă. Au în folosință 6 000 metri pătrați, lot pe care îl cultivă cu porumb; 60 la sută din recoltă o dă la stat, restul le rămîne.

La rugămintea mea, îmi relatează — extrem de cinematografic — în ce constă o zi de muncă, de pildă ce a făcut el ieri, marți 21 septembrie: s-a sculat la patru și jumătate, a curățat niște știuleți să dea de mîncare la porci (are trei porci contractați cu statul). A verificat apoi pescarii pe care îi are în subordine: 19 oameni, fiecare cu cîte o barcă („fără băutură și cu centura în barcă!"). La ora 5, aceștia erau plecați („plecă în jur de nouă kilometri pe canalele aferente Chiliei"). A urmat telefonul zilnic către județ, raportînd producția. A scos apoi peștele afară, pe ponton, împreună cu singurul preparator pe care îl are în schemă, un puști blond și cu privirea isteață; peste trei tone de pește, așa pînă la opt seara!

Între timp s-a primit și peștele proaspăt pescuit, s-au spălat căzile cu sodă (căzile sînt un fel de butoaie enorme, avînd cam 2 400 kilograme capacitate fiecare). În ziua asta de marți, spune, a expediat la centru 3 092 kilograme caras sărat, primind totodată 2 723 kilograme proaspăt. E mult, e puțin? — întreb. „Înainte era mult mai mult!" — îmi răspunde (a doua zi, adică miercuri, lucrul acesta avea să-mi fie confirmat și de către Marin Mușat, tînărul primar al comunei, în vîrstă de 32 ani).

Revenind la Aurel Țăranu: „Ce să vă mai spun eu de ziua mea de ieri?! Pe la prînz am mîncat o ciorbă de cartofi, de pește sînt sătul pînă peste cap, vă dați seama!... Iar seara, după opt, ne-am uitat, eu și soția, la televizor: a fost ceva cu Amza Pellea și Diplan, ne-a plăcut foarte mult, puteai înțelege ceva!... Asta ne e distracția, televizorul (se dă și film, în comună, de două ori pe săptămînă, dar mergem mai rar). O carte, să vă spun drept, n-am mai citit de nu mai țin minte, și deși sînt și secretar de partid pe formația pescară Pardina, nu mi-e rușine să vă spun că numai de cărți nu-mi arde, nu am timp! Uneori mai citește soția, cu voce tare, pe mine însă mă fură somnul!"...

E o muncă grea, eroică, aceasta, a celor de la cherhanale. O muncă aspră, bărbătească. Dacă îi întrebi ce îi determină să lucreze în aceste condiții adeseori extrem de vitrege, pur și simplu nu știu ce să-ți răspundă: există însă ceva, ceva greu de definit, care îi ține locului, legați parcă de pește și apă — apa asta care a mai rămas, și care este din ce în ce mai poluată („Înainte aruncam cu lanseta, chiar aici, pe brațul Chilia: nu exista să nu scot crăpcean! Acum, poți să dai... sufletul!")

Miercuri, Aurel Țăranu a avut un necaz: i-a murit GOGU!... Cine e — sau mai bine zis „a fost" — acest GOGU? Un pelican. Un pelican care s-a pripășit pe lîngă gospodăria omului, care minca laolaltă cu ciinii, porcii și celelalte orătănii, și care, la venirea vreunui oaspete, în semn de amiciție declarată îl ciugulea ușor de deget. L-a găsit miercuri mort, și nu era prea bătrîn, cine știe ce-o fi avut?! „Pe apă l-am găsit — pe apă i-am dat drumul!"

Formulă seacă, amară, dar care — am simțit asta extrem de clar — conține o mare doză de poezie, de duioșie chiar, surprinzătoare la acest om cu chipul brăzdat de ploi și vînturi, cu privire deschisă, sinceră. Poate că acel pelican rătăcit, poate că moartea acestuia marcaseră omul, zgîndărîseră ceva din sensibilitatea lui de stăpîn al apelor. Poate că acolo, undeva, în el, un resort intim fusese mișcat, scoțînd la iveală pentru cîteva clipe, prin cîteva cuvinte, un mare adevăr: oricît de dură ar fi munca pe care o practici, oricît de grea și fluctuantă ca rezultate practice, ea e muncă TA și o poți respecta, și niciodată ea nu te va înrăi sau înstrăina, atîta vreme cît moartea unei făpturi apropiate — chiar și un amărît de pelican — îți aduce, ascunsă, în suflet, o nebănuită lacrimă.

HORIA PĂTRAȘCU

POPINA

„Unii termină facultatea și sînt repartizați direct în centrală"

Centrala Deltei Dunării. Unitatea piscicolă Sulina. Acestea sînt cuvintele scrise pe firma modestă de la intrarea unei clădiri de pe strada a doua din Sulina. În spatele acestei firme își desfășoară activitatea una din cele mai importante unități din oraș. Unitatea are secții la Crișan, Caraorman, Sf. Gheorghe, Popina, Ceamurlia și, bineînțeles, Sulina. Secțiile sînt împrăștiate pe o zonă întinsă și oricît de perfecționate ar fi mijloacele de telecomunicație pe care le are la dispoziție ele nu

încă o bucată de adăpost. Nu poți să ții vitele afară în furtună Dar nu mi se dau. Mi-ar încăpea acolo și tot n.trețul pe care l-am cosit cu greu toată vara. Am o fiică la Timișoara căsătorită cu un băiat de origine ungur care e bun gospodar și mi-a promis să-mi procure o tocătoare de nutreț minată de vint. Sura de stepă de la noi din baltă, dacă e bine hrănită, dă pînă la 10 l tri de lapte pe zi. Vă rog asta să scrieți acolo la ... ar, dacă vreți să ne ajutați. Și anume că gospodarul Vasiliu Ion ne-a făcut o propunere pentru bunăstarea orașului Sulina, a-l aproviziona cu lapte, carne, ouă, legume, fructe și de toate. Să ne asigure îndiguirea acestor patru grinduri împotriva inundațiilor și cu niște mici tractoare cu care să putem să le arăm, să ne cosim și să ne aducem acasă finul, ca și pentru toate folosințele gospodărești. Să ni se dea dreptul să ni le cumpărăm. Am auzit că s-ar și fabrica pe undeva. Aici în zona Sulinei nu e cooperativizare, sintem ca la munte, gospodării puține dar care putem să producem. De-a lungul canalului a existat o șosea care lega pe uscat Letea și C.A. Rosetti de Sulina, pe la Caraon. Nu mai este, au săpat un canal peste ea Pe vremuri gra și una — Vilcov-Chilia. Oamenii n-ar mai rămîne izolați de la 1 octombrie și pînă la 1 iunie, cînd nu mai circulă nici un vas. Să se revină la șosele și în felul acesta locuitorii de pe grinduri ar veni mai ușor la oraș să-și ia ce le trebuie și să aducă ce le prisosește.

Căci grindurile există și acum, dar nu mai face nimeni nimic pe ele. Au fost părăsite.

CICI IORDACHE ■

TULCEA

Biologul, pescarul și un șalău rănit

Caut o cunoștință mai veche, pe directorul adjunct științific al Institutului de studii și proiectări Delta Dunării, doctorul în biologie Ion Munteanu. Născut în nordul Sucevei, nornele l-au ales pentru Dunăre, așa că de peste 30 de ani cercetează morfologia apelor din Dunăre și din deltă, schimbările survenite în interiorul acestui ecosistem. Și uneori e trist, pentru că rezultatele cercetărilor semnalează că factorii poluanți ai apelor Deltei Dunării se adună aici, din toate țările riverane, și depășesc limitele admise. Și răspunzător de această denaturare biologi ă a fost și continuă să rămînă omul împreună cu unele dintre activitățile sale economice. Așadar, omul este factorul principal al dezechilibrului ecologic și din Delta Dunării.

— Cît de mare e acum acest dezechilibru biologic ? Pînă unde putem ajunge cu el fără a deranja întregul ecosistem ?

— Din toată suprafața deltei, ne ocupăm în biologia lor, Mun-

teanu, trebuie să valorificăm pentru economie numai acele zone evoluate din punct de vedere al solului, de regulă delta fluvială, partea cuprinsă, în linie dreaptă, între Letea și Caraorman. Această primă parte a deltei primește, odată cu viitura apelor, primește și reține o mare parte de suspensie, depuneri aduse de fluviu. Deci, în această zonă (delta fluvială), unde terenul este evoluat, pot fi amplasate diverse exploatări economice : agricultură, silvicultură, zootehnie, piscicultură etc.

De la această linie imaginară (Letea — Caraorman), spre mare, delta are un sol mai puțin evoluat, nisipos, e o zonă mai aridă și e bine să se respecte cadrul natural existent, cu folosiren unor zone mai restrînse pentru unele activități temporare : pășunat pastoral, care se și practică, se poate practica turismul de tot felul. Și pentru că veni vorba de turism, interlocutorul nostru e de părere că, pe lîngă turismul de agrement, ar fi bine să se practice și turismul în scopuri științifice, pe toată perioada anului : sînt, de pildă, mulți oameni de știință (ornitologi, ecologi, sistematicieni, geologi) care ar putea să desfășoare o activitate științifică în tot timpul anului, așa cum se face în marile rezervații naturale ale globului din Africa, Australia, Antarctica. Rezultatele cercetărilor acestor savanți ne-ar ajuta poate mai mult în ceea ce privește valorificarea deltei, păstrarea ei cît mai aproape de natural. Cu atît mai mult cu cît unele țări și-au pierdut astfel de rezervații naturale : Italia a rămas fără Delta Padului, iar Franța, fără Delta Ronului, și italienii și francezii lăsîndu-se atrași de unele interese economice provizorii, mărunte.

— Noi nu vom face astfel de greșeli, ne asigurăm, astfel, optimismul directorul adjunct al Institutului de studii și proiectări Delta Dunării, în momentul de față și în toate programele de valorificare complexă a deltei, peste tot menținem 40 000 hectare, în zone caracteristice, ca rezervații naturale cu regim special

— Cam puțin, ni se pare, față de 420 000 hectare cît are Delta Dunării împreună cu Complexul lagunar Razelm—Sinoe !

— Da, dar în afară de cele 40 000 hectare de rezervații naturale, mai există unele zone, în apropierea acestor rezervații, care sînt, de asemenea, în anumite perioade ale anului, tratate, protejate ca și rezervațiile.

— Mai sînt și alți factori care amenință delta, în afară de om și unele întreprinderi ale sale ?

— Industria, cu toate elementele sale poluante — care ajung în Dunăre, industria din toate cele opt țări riverane fluviului, fluviu care colectează o rețea hidrografică de pe aproape jumătate din suprafața Europei. Iar cum Delta Dunării e capătul terminus al Dunării, e normal ca tot ce se colectează să ajungă, în cele din urmă, aici.

— Unii, propovăduind un optimism fără prea mare temei, spun că Dunărea ar avea o mare capacitate de filtrare a acestor agenți poluanți ! ?

— E adevărat, Dunărea are o capacitate biologică de filtrare puternică, dar aceasta e limitată. Cînd cantitățile le subîntrec po-

tențialul, ele se depun pe fundul apei, în sedimente, în organismele vii, în plante, în pești, în păsări, în om. Și aici sînt substanțe deosebit de periculoase, cum ar fi cuprul (cel mai periculos), mercurul, plumbul, detergenții, produsele petroliere, sînt în cantități care de multe ori depășesc limitele stabilite la noi. Și, în plus, mai sînt și alte substanțe

— Cineva ar putea să vă contrazică, invinuindu-vă că vorbiți generalități. Ați putea concretiza ?

— Cîndva am participat la unele controale pe linia protecției apei, aici, în județ, am întîlnit cazuri cînd la unele creșcătorii sistematice, Turcoaia, Satul Nou și altele, nu se respectau toate treptele de epurare : mecanică și biologică. Și dacă nu se face una din trepte, tot procesul de epurare e compromis.

— Astăzi se respectă ?

— Da, dar după controale foarte dese, după unele amenzi, pentru că fapta contravine la Legea protecției mediului înconjurător, instrument de bază al nostru. Dacă treaba asta s-ar respecta și la nivel de țară, și în țările riverane, atunci nu ne-am mai plînge, iar natura ne-ar ocroti, ne-am ocroti pe noi înșine.

Pentru că apărînd apa Dunării, apărăm apa deltei, a Mării Negre, iar în cele din urmă se apără apele Oceanului Planetar. Se apără, într-un cuvînt, viața pe Terra !

N. GRIGORE ■

PELICANII

Dialog despre soarta pelicanilor

Întreb un cercetător : **cu pelicanii ce se mai întîmplă în delta ?** Soarta lor e contradictorie, îmi zice. În Delta Dunării avem acum 2 500 de cuiburi de pelicani **comun** și mai puține cuiburi de pelican **creț**. Unii zic să-i împușcăm, alții zic să nu ne atingem de ei. Adevărul e că nimeni nu-i împușcă, fapta asta e oprită prin lege. Dar tot atît de adevărat se mai arată și faptul că la unele specii de păsări ihtiofage, printre care și pelicanii, ar trebui să se limiteze numărul exemplarelor. **Unii vor pește, alții vor pelicani ; dv. ce spuneți ?** Eu vreau și una și alta, dar de toate cît trebuie. Nu pot fi de acord nici cu cei care apără pelicanii sau celelalte păsări ihtiofage (cormorani, stîrci, pescărușii), nici cu cei pe care îi interesează numai peștele. Eu propun stabilirea cu exactitate a unui număr optim pentru fiecare specie de păsări, stabilirea unei dinamici anuale a efectivelor și, în funcție de aceasta, să limităm pagubele pe care păsările mîncătoare de pește le produc sectorului piscicol. Pentru că pasărea, ca orice vietate, se conduce după instinct. Și cum în momentul de față pe 50 000 hectare din Delta Dunării se practică piscicultura intensivă, deci cu mari aglomerări de pește pe unitate de suprafață, sigur că păsările. În căutarea hranei, se vor opri aici. E un lucru cît se poate de firesc. Și dacă ignorăm acest firesc și ne așezăm să împușcăm toate păsările care vin în amenajare, la Sarinasuf, de pildă, în cinci sau șase ani terminăm și cu pelicanii și cu alte păsări. **Și atunci cum se poate controla înmulțirea păsărilor ?** Propun limitarea lor în colonii, în perioada cuibăritului : din două cuiburi cu ouă las numai unul, pe celălalt îl distrug. Deci, fără arme și fără gloanțe. Marele nostru savant de renume mondial, Grigore Antipa, părintele pescăriei moderne românești, citează, în lucrările sale, o astfel de practică de limitare a păsărilor ihtiofage. **Un colectiv de cercetători, sub coordonarea Academiei de științe agricole și silvice, au stabilit, pe bază de studii științifice, că actualele efective de păsări ihtiofage din Delta Dunării consumă cam 3 500 tone de pește pe an. E mult? E puțin?** E foarte mult. Cu atît mai mult cu cît această cantitate de pește e consumată numai de păsările adulte, fără să mai punem la socoteală și peștele consumat de puii lor. Acum, dacă cele 3 500 tone de pește sînt consumate din bazinele naturale paguba e mai puțin resimțită. Dar dacă peștele ăsta e consumat din pepiniere și crescătorii sistematice, de unde de regulă e consumat, paguba se resimte, e foarte mare, prețul de cost al peștelui fiind mai mare aici. **Dar se spunea că pelicanii, pescărușii, cormoranii sînt sanitarii bălților, că ei mănîncă numai peștele bolnav!** Nu mai sînt de mult sanitari! Peștele, în creșcătorii, devine mai obișnuit cu omul, care îl hrănește, cu zgomotul, iar la urmă și cu pasărea. El vine la mesele de furajare și devine foarte vulnerabil în fața acestor vînători cu aripi. Că, știți dv., mai sînt și altfel de vînători, în ipostază de turiști... **Ce vreți să spuneți cu asta?** Vreau să spun că de 30 de ani de cînd muncesc și trăiesc în deltă, ce am văzut anul ăsta n-am văzut nici într-un an. **Ce ați văzut?** Un mare aflux de turiști. Și asta ar fi bine dacă s-ar purta cu delta civilizat. Dar se poartă, unii, ca sălbaticii: dau foc la sălcii, la iarbă, lasă pe locurile unde își instalează corturile tot felul de gunoaie, cutii de conserve și pungi de plastic, tuburi de spray etc. În plus, unii turiști se așază pe un pescuit pe măsura profesioniștilor: întind șiruri cu pește la uscat, sărează și pun la butoale și asta aduce a pagubă! Nu zic ca turistul ajuns în deltă să nu mănînce un pește, să nu pescuiască de plăcere un pește, dar de aici și pînă la ceea ce fac unii turiști e diferență mare. **Ce propuneți?** Să se respecte Legea protecției mediului înconjurător perioadele de prohibiție, perioadele de cuibărit la păsări, să fie trași la răspundere braconierii, cam mulți aici, și vom avea deltă încă mulți ani de acum încolo!

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

CHILIA VECHE

Noutăți

...Totul a pornit de la cafeneaua din centrul comunei, unde l-am descoperit absolut întîmplător pe Traian Drăgulescu, responsabilul și barmanul unității. Spun că totul a pornit de aici, întrucît parcursesem străzile comunei în lung și-n lat — nici țipenie de om. Dar absolut nimeni, erau duși în Ostrov, pe tarlalele cu porumb ale C.A.P. și I.A.S., în frunte cu primarul și vicepreședintele consiliului, acolo nu se poate ajunge decît cu barca sau cu bicicleta, de unde însă barcă sau bicicletă la acea oră de prînz ? !... Aproape că renunțasem, mă băteau gîndurile să plec, pentru a reveni cumva mai pe seară... și atunci l-am descoperit pe Traian Drăgulescu, chinuindu-se să prindă pe un perete, deasupra unei imense picturi în ulei reprezentînd un peisaj din deltă (p'acut, deși cam Kitsch), o listă cu prețurile jocurilor, proaspăt confecționată. Cînd am spus **cafenea**, nu am folosit o formulă, este cafenea în toată regula : cu biliard, jocuri de șah, table, remi, cu măsuțe joase și taburete plușate, cu cafea și diverse băuturi și răcoritoare, totul, mai ales, păstrat într-o curățenie desăvîrșită. Dealtfel surprizele abia urmau să înceapă...

A mai apărut un om : Vladimir Nicolau, președintele cooperativei de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor. Am aflat curînd că amîndoi erau localnici, în sensul că se născuseră aici, în Chilia Veche. Și cum cafeneaua precum și celelalte unități de specific comercial urmau a se deschide abia pe la orele 19, asta pe tot timpul campaniei, și cum Traian Drăgulescu, sfîrșind treaba, închisese localul, am pornit împreună prin comună, ascultîndu-i pe rînd, și mai ales văzînd cu ochii mei mare parte dintre cele relatate. Soarele cumplit al acestei toamne întîrziate îți topea creierii parcă, am mai poposit prin unele locuri, am privit prin vitrine și iată, succint, rezumatul discuțiilor purtate, transcrise cuvînt cu cuvînt din carnetul de însemnări :

„Acum vreo 7—8 ani, Chilia Veche număra 5 400 de suflete. Acum aici locuiesc circa 4 200 oameni Se resimte, ca peste tot dealtfel, plecarea tineretului, fenomenul este complex".

„În comună funcționează, printre altele : o frizerie, brutărie, magazin universal, două alimentare, restaurant, bar, cafeneaua de care am pomenit, o dulgherie etc. Pînă acum 5 ani a funcționat aici o școală de 10 clase, a rămas de 8 clase, la ora actuală se renovează o clădire pentru a se reveni, începînd din acest an, la 10 clase".

„Există în permanență apă potabilă și curent electric".

„I.A.S.-ul și C.A.P.-ul au luat acum trei săptămîni, la județ, diploma de fruntașe la producția de grîu ; dealtfel, la grîu, media obținută la Chilia Veche este superioară celei de pe întreg județul Tulcea. Se resimte însă, încă, lipsa forței de muncă și din pricina asta se mai pierde din cultură".

„Un panou viu colorat, un fel de anunț în culori vesele de ulei, pictat cu gust : „VÎND PORUMBEI" este plantat pe un stîlp, în curtea unei case lungi, de un alb imaculat, cu cercevelele celor multe ferestre vopsite proaspăt. O firmă care mă... interzice : **HOTEL !** (Niculae Dima se numește proprietarul casei tranformate în hotel la inițiativa celor în drept : omul are 60 de ani, întreține camerele și cele douăzeci de paturi și primește o retribuție fixă pentru curățenie și serviciile pe care le face ; o originală și extrem de eficientă îmbinare a serviciilor de stat cu cele particulare.)

„În spatele complexului comercial : un pelican moțăie absent în voliera cu rațe și pui de cloșcă, cloșca nu reușește să intre prin plasa de sîrmă" (ajuns aici, trebuie să insist : Vladimir Nicolau se dovedește a fi nu numai un excelent gospodar al comunei, dar și un om plin de idei : a organizat, astfel, aici, în spatele complexului, o minifermă pentru consum : porci, ovine, vaci, păsări, — adică găini, rațe, curcani — a înjghebat chiar și un bazin pentru pește viu care, în timpul documentării noastre, se afla tocmai în probe de apă. Rezultatul ? Vine omul, consumatorul cu alte cuvinte, și-ți spune „mie taie-mi asta sau fă-mi o friptură — sau o saramură — din ăsta !" Și se face pe loc).

Prima surpriză : o friptură de porc cu garnitură și pîine costă circa 10 lei **(zece lei !)**

A doua surpriză : „Nu avem consumatori ! Nu ne știe nimeni! Seara, mai vin la mititei și la cîte o bere ! Dintre cei aflați în trecere, care au consumat la noi mîncăruri (4.50 lei o așa-zisă **supă de găină**, dar care supă are în ea o bucată bună de carne !), au revenit în majoritate. Dar în general nu sîntem cunoscuți !"

„Tot aici, în spatele complexului (și tot ideea lui V.N.) : dintr-o fostă șalupă din scînduri, scufundată în apele Dunării, care se scurg la cîțiva metri — șalupă urcată pe mal, curățată, vopsită — atît pereții cît și geamurile — s-a amenajat un alt... hotel ! E drept, de numai cîteva paturi, dar cu posibilități de dezvoltare. A venit omul, a consumat pe seară, vrea să stea pînă a doua zi, duminică — are unde : plătește tarif legal, doarme în... hotelul-șalupă ! **Nici de acest lucru nu se știe nimic!"** (Pentru la anul, Vladimir Nicolae și-a propus încă ceva nostim : se construiește un ponton plutitor, ce va fi amenajat ca o minterasă de restaurant. Odată consumatorii instalați la mese, pontonul va fi purtat pe canale de către una dintre șalupele UJCC... pentru a schimba peisajul ! Am nu știu de ce senzația că acest V.N. ar trebui dus la niște schimburi de experiență cu lucrătorii din comerț, și asta nu pentru folosul lui... ! Ci al comerțului, în general.)

„Probleme cu pîinea — și iată de ce : drojdia de bere se aduce de la fabrica din Buzău la Tulcea ; de la Tulcea pînă aici, la Chilia, pe apă, cu mijloacele care circulă așa cum știm că circulă, adică nu prea regulat, din pricina lipsei de combustibil. Din cauza căldurii, drojdia își pierde multe din proprietățile inițiale și, din pricina asta, pîinea coaptă în Chilia nu se ridică la nivelul cerințelor".

...Și mai bune, și mai rele, așadar — deși, evident, predomină bunele și mai ales surprizele în această Chilie Veche atît de izolată de restul lumii și cu oameni atît de gospodari. O părăsesc tîrziu, către seară — nici acum chilienii n-au venit de la cîmp, peste tot domnește aceeași pustietate — și încerc să verific o afirmație a lui Vladimir Nicolau : „Aici sînt oameni muncitori și de treabă, nu se încalcă la un pahar cu vin, la noi rar își mai amintește careva de vreun furt sau de vreo crimă mai ales ! Casele sînt deschise, chiar atunci cînd oamenii pleacă în concediu !"

Am intrat într-o ogradă, la întîmplare — prin apropierea micului debarcader. Am strigat întîi de cîteva ori, nu a răspuns nimeni, și atunci am apăsat pe clanța ușii de la intrare.

Ușa era deschisă.

HORIA PATRAȘCU ■

MILA 23

Un țărm înclinat spre ospeție pe Dunărea veche

Pîinea pe care o mănînc Petre Simionov o vește direct din aluatul frămîntat al vieții, din nevoia oamenilor de a trimite sau de a primi scrisori. Petre Simionov este de fel din Chilia și a fugit de acolo urmărit parcă de un blestem fiindcă, zice, taică-său, care s-a numit Fanase, a murit la 45 de ani, maică-sa, Ulita, a murit la 40, un frate, Timofei, la 20 iar alți doi frați gemeni s-au stins la 3 luni. Mai are un frate, Tănase care s-a îndepărtat și el de Chilia și s-a dus la Sarichioi, muncitor la drumuri și poduri, însă și-acela e vătămat mitel, căci e pe cale să-și piardă un ochi. Petre Simionov a fugit mai întîi pe-aproape de casa părintească, a lucrat cîțiva ani ca pescar la Stipoc iar după ce-a făcut armata la grăniceri, prin părțile Aradului, s-a gîndit că i-ar prinde mai bine să intre ca tractorist la Pardina. Și chiar i-a prins mai bine, acolo îl avea colegi și s-a împrietenit cu frații Misa și Colea, cărora le-a făcut o vizită acasă, în satul Mila 23, urmată de alte cîteva vizite și apoi de hotărîrea ca prietenii lui să-l devină cumnați. Petre Simionov s-a însurat cu sora lor, Liuba. O alegere norocoasă. S-a mai strîns de pe drumuri și a ajuns să aibă și-o casă a lui, în care nu-i pare rău decît că n-a adus, spre amintire, un scaun lucrat de fratele său, Ti-

Oameni în Deltă

MUZEUL DELTA DUNĂRII

În amintirea pescuitului electric

În primăvara anului 1956, o comisie de specialiști a fost reunită la Maliuc, pe brațul Sulina, în cadrul unei conferințe care se desfășura sub auspiciile Academiei și încerca să pună bazele valorificării economice și după criterii științifice a bogățiilor deltei. Douăzeci și șase de ani mai tîrziu, adică astăzi, se poate spune că întîlnirea aceea a fost norocoasă, că bilanțul activităților preconizate atunci a se înfăptui este, în general, pozitiv. Dar dacă, precum era de așteptat, multe s-au schimbat de atunci, deopotrivă oamenii și înfățișarea deltei, e mai presus de orice îndoială că schimbările n-au ocolit nici criteriile ce s-au numit constant „științifice", fiind așa uneori fiar alteori nu.

Cîțiva ani mai tîrziu, prin '61, '62, '63, cînd Alexandru Mihăileanu, ornitolog la Muzeul Delta Dunării și doljean de fel, abia sosișe la Tulcea, a fost invitat de un prieten să asiste la ceea ce prin părțile locului era o premieră tehnică, în care se puneau mari speranțe pentru îndeplinirea și depășirea planului la pește. Era vorba despre o tehnologie asemănătoare, s-ar fi zis, cu aceea despre care se povestea că făcuse să crească mărul cît dovleacul și bobul de fasole cît portocala. Directorul Muzeului Delta Dunării, Simion Gavrilă, își amintește și el despre o asemenea experiență de producție care, pe loc, a făcut pe mulți să-și bombeze pieptul de bucurie. După aceea, anumite piepturi s-au mai scofîlcit. Peștele parcă intrase în pămînt...

Fusese una dintre primele agresiuni săvîrșite asupra deltei, cu atît mai greu de înțeles cu cît știința — în numele căreia se acționa — nu era nici pe atunci atît de lipsită de pătrundere încît să nu sesizeze că prin pescuitul electric se pescuiau mai ales peștii mici și erau distruse embrioanele din icre. Peștii mari, cei care interesau, erau doar amețiți în acest fel și dacă nu erau prinși repede, cît zăceau cu burta în sus, își reveneau și nu le rămînea decît să aștepte ca oamenii să înceapă o nouă partidă de pescuit, după metode la fel de științifice.

Desigur, la aceste metode s-a renunțat demult. Întrucît nu poate să nu și le amintească, Simion Gavrilă mărturisește însă că a devenit mai circumspect în privința valorii științifice a unor inițiative din deltă, cu atît mai mult cu cît el dispune și de alte exemple care probează că spațiul dintre gurile Dunării reprezintă, chiar dacă nu în proporții mari, un poligon de încercare pentru idei oarecum năstrușnice. „S-au plantat conifere ! — spune Simion Gavrilă. Și le-a venit ideea să facă și făzănărie, cu toate că fazanul nu e pasăre de deltă".

În fine, încurajați de o dispută care a aparut cu cîtăva vreme în urmă între piscicultori și ornitologi — o dispută colegială evident și cu temeiuri neapărat științifice — unii susțin că peștele s-a împuținat datorită numărului prea mare de păsări iar ceilalți se apără reamintind că păsările sînt adevărați „sanitari" ai apelor. Alexandru Mihăileanu nu recurge la argumente științifice complicate : „În Tulcea se vindea altădată peștele la grămadă, era licitație de pește, nimeni nu mai ședea să măsoare cu kilogramul, și fără îndoială că pe atunci erau și păsări mai multe, pelicani de exemplu. Amintesc despre ei pentru că s-a zis că mănîncă pește prea mult. Cînd s-a micșorat producția de pește, pelicanii au fost puși în fruntea listei de țapi ispășitori. În urmă cu vreo două luni am avut motive să cred că în fruntea acestei liste a trecut chira de mare. Pe Insula Sacalin era o colonie de păsări dintr-acestea. A fost distrusă. Am mers acolo de cîteva ori în acest an. Ultima oară, cercetînd suprafața de aproximativ 500 de metri pătrați unde se aflau ouăle acestor păsări, am văzut că le distrusese cineva, sistematic, le călcase în picioare. Știam că în Europa nu sînt decît trei colonii de chiră de mare. Două sînt prin zona Mării Baltice ; a treia, de vreo 2 000 de păsări, era aici". Făptașii nu sînt cunoscuți iar fapta lor este, cum să zicem, foarte „științifică".

Și s-ar fi putut crede că am rămas, cei puțin, cu o învățătură de pe urma pescuitului electric.

DUMITRU ELIADE ■

KILOMETRUL 30

Pescarul, ciinele și pisica

Dumitru Roșu din Mahmudia nu este un pescar oarecare. Reputația lui nu o pune nimeni la îndoială. Dar, mai mult decît de îndemînare în meserie, în anul care se cam duce, omul a avut și mai are nevoie și de putere în a îndura singurătatea desăvîrșită. Dumitru Roșu fiind, la cei 45 de ani ai săi, un pescar singuratic, dintre cei ce țin calea năvălei de pește prin locuri alese cu un fler care nu stă la îndemîna oricui. La începutul lui martie a deschis pe umul din malurile joase dintr-un cot de la km 30 al brațului Sf. Gheorghe, însoțit de un ciine și de o pisică. A înjghebat întîi pereții unei colibe și a acoperit-o cu stuf, a netezit alături o vatră, a săpat o groapă pentru țiparii de momeală, a defrișat o palmă, două de plaur și a pus pe roate o grădină cu roșii, castraveți, pepeni verzi și ridichi. Și în numai cîteva luni, omul cîinele și pisica au dat acestui petic de pămînt inconjurat de ape o față de loc locuit de cînd lumea. Și tocmai asta te tulbură, astăzi, în vecinătatea lui Dumitru Roșu: puterea neistovită a vieții de a se insinua ca un spin în ochiul ciclopic al unei naturi crescute în devălmășie. Viața e mai tare ca orice sălbăticie.

În acest sfîrșit de septembrie, apa scăzută e caldă și limpede și peștele, viclean și leneș, nu mușcă și nu se încurcă în vintire și în uhane. Și în ultimele săptămîni, pe ce a izbutit să ducă la cherhanaua de la km 22, Dumitru Roșu nu a primit mai mult de 700 lei. Dar la sfîrșitul lui martie, în aprilie și în mai a fost altfel. Captura a-a ridicat și la 1 400 kg de pește pe lună, de somn mai cu seamă, din cînd în cînd mai nimerindu-se și cîte un morun, și Nastasia, nevastă-sa, ca și cei trei copii ai săi, Ioana, Mihai și Paulina, l-au văzut reîntorcîndu-se acasă cu alte nădejdi în chimir. Și o parte din prețul unei capturi de 8 000 sau 7 000 lei s-a înscris și în palmele late ca niște lopeți ale omului, și pe grumazul său zdravăn, cu pielea arsă de soare și despărțită în plăci sclipitoare, ca niște solzi. O lună și șapte zile în cap, cît a scotocit prin cotituri și prin adîncimi, Dumitru Roșu n-a auzit glas de om și n-a vorbit decît atît cît să-și suduie... cu blîndețe de gospodar, cîinele sau pisica. Va-

Delta Dunării, ca potențial vital și economic

moșeț. În ciuda vîrstei, acela ajunsese un priceput meșter în lucrul lemnului și poate chiar din aceasta prichidă a murit. Într-o bună zi a înhămat măgarul la car și s-a dus să cumpere lemn și plăcaj de la Isaccea. Iar la întoarcere, spre seara acelei zile călduroase, a băut apă rece dintr-o fîntînă și-a răcit la plămîni. Ajuns aici cu vorba, își trece mîna peste față ca și cum ar vrea să-și îndepărteze o pînză de păianjen de pe ochi. Iar nouă ne rămîne să spunem că din moment ce Petre Simionov trăiește de pe urma faptului că oamenii trimit și primesc scrisori înseamnă că el este, bunînțeles, poștașul satului Mila 23. Făcînd meseria asta, cu toate că nu are decît 34 de ani, a ajuns să cunoască satul ca și cum ar fi de-o vîrstă cu Sivizin Carpo, care a împlinit 80 și e cel mai bătrîn om din sat.

Într-o zi de muncă, Petre Simionov distribuie cam 100 de ziare și reviste și vreo 20—30 de scrisori primite îndeobște de la turiștii care au fost sau care vor să vină la Mila 23. Localnicii sînt pescari vestiți și mai sînt și neobosiți agenți de turism. Ațintind calea turiștilor găzduiți prin sat, Petre Simionov a vîndut luna trecută 2 000 de vederi cu Delta Dunării. Dar turiștii înarmați cu sticle de apă minerală vin la Mila 23 nu numai pentru a admira peisajul frust și dramatic al unui sat unde oamenii beau apă din Dunăre ci și pentru că de aici se desprind cîteva drumuri foarte frumoase, très beaux, sehr schön, very beautiful. Spre sud, către satul Crișan, drumul trece prin bucla superioară a Mareei M de pe fostul traseu al brațului Sulina. În nord itinerarele duc spre lacurile Matița și Merheiul Mare sau, prin canalul Eracle, pînă la Chilia Veche. Iar spre răsărit se poate ajunge pînă la pădurea Letea și în satele Sfiștofca, C.A. Rosetti și Periprava. Petre Simionov nu se poate angaja să-i conducă prin cotloanele deltei cu toate că, bineînțeles, are și el barcă, dar motorul este defect. La Întreprinderea județeană de poștă luorează un mecanic priceput. Filip, care l-ar repara în doi timpi și trei mișcări, însă Petre Simionov zice că nu s-a putut desprinde o zi ca să se repeadă pînă la Tulcea. Și de ce nu-l trimiți prin poștă ?, zic. Sigur că aș putea să-l trimit ca pe orice colet, răspunde el, dar m-am gîndit că tot mai bine este să-l duc eu. Se fură pe aici ?, mai întreb. Petre Simionov zice că nu se fură, se ia. Și turiștii fură sau strică. Lui, precum zice, i-au omorît un boboc de gîscă de 4 kilograme și jumătate. S-a supărat pe ei dar l-a trecut și pe urmă, cum spuneam, tot el le-a ieșit înainte, îndrugîndu-le vederi și luîndu-le banii. În urma turiștilor și după exemplul lor Petre Simionov a început să creadă că ar fi nevoie ca la bufetul din Mila 23 să se aducă și apă minerală, nu numai țuică și vin.

D. CONSTANTINESCU ■

Sacalin, Sacalin

Dacă doi întîrziați ar fi lăsați singuri pe Sacalin, ar putea crea lumea de la capăt. Căci pe Sacalin, viața, deși amenințată, cășlăgă, cîpă de cîpă, lerui : ușcatul înaintează în mare ! Sacalinul nu e, deci, un tărîm fabulos, cum ar părea, prin care să bîntuie umbra lui Nastratin Hogea, nu e nici Isarlîk încăpuții, cu cămine unduitoare și cuiburi ostrași. Sacalinul, rostire cristalină, este o fierbinte limbă de nisip, ultima imagine a uscatului aici, la gurile Dunării, la dreapta brațului Sf. Gheorghe.

Zbor deasupra Sacalinului într-o bucuroasă cu elice, un elicopter condus de un bărbat blînd și priceput, comandantul Dumitru Mateș. Sub aripile noastre de oțel, mulțoane de aripi ! Colo, o colonie de pelicani își face siesta : dorm afundați cu pinteceie pline în nisipul fierbinte. Mateș înclină și virează cargobotul său aerian pe deasupra lor, să avem un unghi mai bun de vedere. Pămîntul și marea aruncă în noi cu păsări ! Un popor de păsări se trezește dintr-o dulce visare și se vede amenințat de o zburătoare apocaliptică. Pelicanii, înnebuniți de spaimă, caută direcția din care suflă vîntul și zboară într-acolo. Greoi, de o lăcomie imperială, vîntul le alunecă pe sub pintece și îi ajută să se ridice mai ușor și mai repede de pe apă sau de pe uscat. Pe unii îi lasă puterile, parcă ar zbura cu o tonă de pește în gușă, nu reușesc să se ridice și își rotesc gîturile lungi în toate părțile. Pînă acum am privit și contemplat zborul păsărilor cu ochii spre cer. Acum zborul se petrece sub noi și îl privesc cu ochii spre Pămînt, și mi se pare mai puțin înalt ! În jurul pelicanilor roiesc alte stoluri de păsări : cormorani, stîrci albi și argintii, pescărușii, egrete, rațe și lișițe, corcodei, grauri și șturzi de apă, alte neamuri de înaripate. Populat într-atît de păsări, Sacalinul devine o exclamație în fața mării ! Solul e arid, o întîmă stepă din care se ambiționează să răsară, ca să atingă înălțimi pitice, o floră spelbă, țepoasă, cu suprafețe reduse de transpirație. Dar, cu toate acestea, Sacalinul rămîne un duh al nădejdii care are curajul de a înfrunta statornic marea. E o insulă a păsărilor, o planetă-pasăre, loc de pasaj pentru cele călătoare, pentru cocori mai ales. Văzduhul fierbe, marea e o cimoie de puf, undeva în nisipul Sacalinului bate o inimă de pasăre. Dar nu vrem să deranjăm prea mult această inimă, acest soațiu hărăzit zborului și ne retragem. Și păsările continuă să acopere... pămîntul, păsările domnului Hitchcock, și țipă de parcă un glonte bont le-ar traversa inima.

Cobor pe Sacalin și mă încearcă un sentiment de nesiguranță ! Din toate împinge delta cu miasme de stufuri și mentă și pești ; din față amenință marea, care alunecă firul de nisip ce vine să adauge o aderare de speranță pe talgerul Sacalinului. Tărîm al disputelor ! Țărm fragil, pe care o forță miraculoasă îl ajută să reziste valului. Dacă inoptezi pe Sacalin, simți cum, din clipă în clipă, planeta se scufundă, nisipul îți fuge de sub tălpi, pentru ca uscatul, abia ieșit din mare, nu are încă rădăcini. Cerul te apasă, marea năpustește peste tine. Un țipăt ainistru, de pasare fără cuib, îți fulgeră ființa și răceala îți sapă tranșee în oase...

Sacalinul e o contradicție ! Un catarg de nisip pe care, ați văzut, se odihnește orice aripă obosită. Mai mult : unele păsări nu se îndură să mai părăsească Delta Dunării și rămîn să ierneze aici, în preajma Sacalinului. Dar Sacalinul, spun specialiștii, e tot pe atît și un Eden nedorit de om ! De unde acest tulburător destin ? Odată cu creșterea suprafeței insulei, cu înaintarea sa în mare, unii curenți marini își schimbă direcția, mai ales în zona lagunei Sinoe, și erodează cordonul nostru litoral, mușcă din plajă, fenomen invers celui de la Sacalin. Și atunci ? Cercetători din Consiliul Național al Apelor efectuează studii care vor conduce la lucrări hidrotehnice de amploare, menite să protejeze uscatul.

Pînă atunci însă Sacalinul rămîne o contradicție. O permanentă iubire născută dintr-un continuu protest.

Sacalin, Sacalin, cuib al aripilor nostalgice, al unei profunde melancolii, al gîndului meu pribeag care, iată, aleargă pe mare și nu pot să-l mai chem înapoi !

N. GRIGORE MĂRĂSANU ■

Pledoarie pentru turismul organizat

— Tovarășe Constantin Popescu, sînteți șeful Agenției de turism Tulcea și secretarul Comitetului de partid al O.J.T. Tulcea. Care sînt după opinia dumneavoastră principalele probleme ale turismului în deltă ?

— Voi profita de întrebare pentru a lămuri unele aspecte și în același timp, dacă îmi este permis, să fac și pe această cale reclamă turismului din zonă. Înainte de asta vreau să anunț pe cei interesați că pînă la 10 ianuarie vom edita un catalog al activităților turistice din deltă, care va cuprinde trasee, numărul de locuri ale amenajărilor de care dispunem, îmbarcațiile cu care se asigură transportul, serviciile suplimentare pe care le oferim oaspeților noștri și, cea ce interesează pe toată lumea, costul. Sezonul oficial este din 15 aprilie pînă în 30 noiembrie. După această dată are loc acțiunea de contractare a turismului organizat prin O.J.T., O.N.T. Litoral și O.N.T. Carpați București. Pe lîngă contractele cu firme de turism din țară, avem importante legături cu firme de turism străine. Delta Dunării este cea mai frumoasă și bine conservată deltă din Europa.

— Ce se întîmplă cu turiștii care vor să viziteze delta și nu au posibilitatea să beneficieze de un bilet prin O.J.T. sau O.N.T. ?

— Problema nu este reglementată sub toate aspectele ei. Turiștii neorganizați, care se prezintă la agenție, sînt organizați în grupuri și li se asigura traseele pe care le doresc. Din păcate, mulți fac un turism pe cont propriu și ei sînt cei care aduc grave prejudicii deltei. În perioada de vîrf a sezonului, zilnic pătrund în deltă în jur de o mie de oameni. Dorm în corturi, fac foc, taie sălcii, intră în rezervațiile naturale, sparg digurile. Mii de kilograme de pește dispar din deltă pe căi nepermise. La unele controale au fost găsite persoane, nu le putem spune turiști, care transportau 200—300 kilograme de pește în vederea comercializării.

— Ce acțiuni organizați pentru sezonul care urmează ?

— Excursii de o zi, două zile și turul deltei care poate dura între 4 și 7 zile. Ele au loc pe traseele cele mai interesante. Cazarea și masa se asigură pe pontoane dormitor sau în stațiunile de pe traseu. Se asigură turiștilor mese pescărești. La cerere se poate servi pește la protap. Contra sumei de 23 lei eliberăm permise de pescuit pentru o zi. Tot la cerere turiștii pot închiria șalupe rapide și semirapide pe una sau mai multe zile, bărci la dispoziție sau cu pescari însoțitori. În plus, la unitățile noastre din deltă se pot închiria jocuri, scule de pescuit. Din nefericire multe din aceste obiecte sîntem nevoiți să le înlocuim în fiecare an pentru că se fură sau se rup. La dispoziția oaspeților deltei stau 30 ghizi însoțitori și 17 ghizi interpreți, barmani atestați. Cel mai bun dintre ei este Cristian Șerban, căpitanul vasului Biruința.

— Vă rugăm să prezentați în cîteva cuvinte unitățile din deltă.

— Ele au ținut pasul cu cererea foarte mare. S-au construit hoteluri și popasuri care satisfac exigențele cele mai diverse. În anul care vine va fi dat în folosință și hotelul de la Sulina. La hoteluri și popasuri sînt discotecî. În meniurile pe care le oferim turiștilor nu lipsește peștele preparat după rețete tradiționale. Recomand turiștilor forma organizată. Numai așa pot cu adevărat să vadă delta. Pentru anul următor nu am contractat 114 locuri. Le-am păstrat pentru turiștii care vin în deltă singuri și doresc să apeleze la serviciile noastre.

OPREA GEORGESCU ■

CANTONUL 41

Pădurile deltei sînt pe mîini bune

Tulcea... Din municipiul de reședință al județului cu același nume, în suprafața cărora Delta Dunării revendică o pondere covîrșitoare, pădurile acestei lacustre au un chip fumegos, ca orice realitate ale cărei trăsături se condensează în cîteva cifre. Întinderea lor măsoară 20 760 ha și este în creștere — ne asigură Gică Popa, șeful ocolului silvic al deltei. La Păpădia, la Murighiol sau Fortuna, între Maliuc și Crișan, plantațiile noi vor fi ocrotite de diguri, se completează în ritm susținut golurile pădurilor existente, continuîndu-se în paralel și igienizarea lor temeinică. La Letea și Caraorman se întreprind măsuri pentru stăpînirea nisipurilor zburătoare. Însă marile dificultăți întîmpinate de pădurarii acestor meleaguri provin tot din modificarea regimului hidrologic al Dunării, aceasta fiind de fapt o altă poveste, mai nouă și cu consecințe întrucîtva tenebroase.

Cît se taie din trupul acestei avuții foșnitoare ? Nu prea mult, cam vreo 38 000 mc într-un an, obținuți mai puțin prin tăieri de defrișare la rasul solului și mai mult prin tăieri de refacere și regenerare. Care este situația de astăzi a fondului cinegetic ? Din ce în ce mai satisfăcătoare, mai cu seamă de cînd s-a interzis vînătoarea tuturor speciilor cu excepția mistrețului și a rățoiarelor. Cine sînt oamenii care veghează la sănătatea și fertilitatea acestei avuții de arbori și viețuitoare ? Aproape 50 de pădurari, 7 șefi de brigăzi și districte și 3 ingineri silvici. Între ei, bizuindu-ne pe aprecierile lui Gică Popa, îi aflăm pe Vasile Luffer și Grigore Andrei la miază-noapte de Murighiol sau pe Ion Gheorghe nu departe de capătul dinspre fluviu al canalului Dranov. Și aici, cei mai în vîrstă sînt și cei mai devotați misiei lor și, între toți, Damian Ivanenco, la Letea, ne poate oferi un exemplu revelator : și ocolul silvic, și omul, ajuns la 65 de ani, au căzut de acord că ieșirea la pensie s-ar putea amîna cu vreo cîteva toamne. Fiind și un soi anume de dragoste implicat în această decizie.

Pădurile deltei nu sînt niște oi de pe care s-ar putea lua șapte piei, cum nu o dată se întîmplă spre munte. Din clipa cînd acest adevăr e devenit limpede, ne mai asigură Gică Popa, munca și răsplătirea tuturor s-a investit cu înțelesuri noi. Iar la rădăcinile muncii și ale răsplătirii, departe de cuvinte mari și cifre alunecoase, viitorul nu se mai exprimă în diagrame și în procente. Viitorul, atunci, începe să semene cu o vietate plăpîndă, tremurătoare și sperlată în care întrezărești însă agilitatea și cutezanța ființei de mîine, trăită în libertate.

Brațul Sf. Gheorghe, km 44... Cantonul nr. 41, din grija pădurarului Ion Gheorghe, nu este nimic altceva decît o prispă de pămînt jilav, înconjurată de o nesfîrșire de ape mustind sub tarbă și stuf. Pădurile de sub jurisdicția sa, cîte se văd și cîte nu se văd, ocupă numai 440 ha. Dar sînt risipite și un drum prin cuprinderea lor nu este o plimbare pe un covor de flori înmiresmate. Viața pădurarului Ion Gheorghe nu este numai aspră prin corvezile îndurate de om. Organizată soldățește, trezia ei se aseamănă cu stăruința eroică

Oameni în Deltă

poarele și șalupele ce se pierd în zare prin orizontul înșelător al singurătății lui Dumitru Roșu au în desenul lor ceva ireal și inconsistent totodată. Singura certitudine dintr-acolo rămîne doar plinea pe care i-o întinde peste bord cîte un marinar prieten. Fără pîine, singurătatea este de două, trei ori mai apăsătoare.

Nu este mai puțin adevărat că abia în singurătate socotelile lui Dumitru Roșu cu lumea devin dintr-o dată mai limpezi. Și cu cît sînt mai limpezi, parcă sînt tot mai strîmbe. Pe aceste meleaguri, după prețul lui, somnul este de mai multe feluri: pana de somn se plătește cu 5 lei kilogramul, iarmaua cu 3,40, iapracul cu 2 lei și ceva, iar somoteiul mai jos. Dar truda prinderii lor, măsurată în sudoare și așteptare, e cam aceeași. Kilogramul de icre negre l se plătește unui pescar cu 60 de lei, acesta fiind prețul icrelor de categoria întîia. Prețul icrelor negre de categoria a treia, diferite doar ca estetică nici nu ne mai îngăduim să-l așternem pe birtie, pur și simplu din jenă, cînd știm toți cum se vînd prin mai-ile restaurante din ce în ce mai pustii. Și este vorba despre prețuri care nu s-au clintit nici atunci cînd atîtea în jur s-au clintit. În sfîrșit, alte socoteli ale lui Dumitru Roșu cu lumea nu sînt nici ele mai puțin aducătoare de friguri pe șira spinării. Mereu i se taie vechimea sau alocația, din pricini ce țin îndeobște de niște reguli întocmite la sute de kilometri depărtare de Delta Dunării. Dacă s-ar lua după ele, ar trebui să viseleacă trei sferturi din zi, pe drumul dus și întors către cherhanaua lui Dumitru Savencu. Adică așa îl obligă niște regulamente: să ducă zilnic captura la cherhanalele din aval. Însă pescuitul nu se aseamănă nici pe departe cu mersul trenurilor, o zi cu noroc vine uneori după o săptămînă de nenoroc, și dacă treaba începe să meargă parcă nu ar avea nici un rost s-o lași baltă doar ca să transporți 10 kg de pește pe 8 km, după care să mai visiești încă 8 km, împotriva curentului.

Tatăl pescarului s-a prăpădit în urmă cu o jumătate de an și a fost și el tot pescar. La km 30 al brațului Sf. Gheorghe, Dumitru Roșu ne-a mărturisit că nu numai o dată a ajuns pe pragul de a-și blestema tatăl, pentru că l-a urcat de la nouă ani în barcă și nu i-a îngăduit să se școlărească nici atît cît să ducă la capăt o semnătură. Firește, fiul lui Dumitru Roșu nu va mai fi pescar.

În rest, totul e bine. Pisica și cîinele lui Dumitru Roșu încă nu desfac și nu refac nici o socoteală.

MIHAI PELIN ■

MILA 23

Viața pe o platformă de ...11 milioane

Cînd acostezi la pontonul „Mila 23" și pui piciorul pe uscat ai ajuns, practic, în mijlocul satului. Imediat peste drum se află bufetul a cărui activitate se întrerupe la ora 14. Bufetul are o mică terasă de pe care poți urmări trecerea domoală a apei. Lîngă el se află aprozarul, închis la aceste ore de amiază, gestionarul Vartolomei Suhov fiind plecat după marfă la Sulina. La vreo 50 de metri de bufet se află școala. O echipă de constructori de la Valea Nucarilor o repară. Trei încăperi de clasă sînt gata, așa că elevii din clasele mici au avut unde să-și țină cursurile. De fapt, trei săli de clasă ar fi de ajuns pentru toți copiii satului. Lîngă școală se mai află Magazinul industrial Mila 23, un magazin unde ar trebui să găsești cam tot ce-i trebuie unei gospodării. Două femei fac curat. Samoilă Buhaev, gestionarul, lipsește pentru cîteva momente. Își repară casa, care se găsește cam la o sută de metri în spatele magazinului. Îl întîlnim pe cărarea care leagă locuința de magazin, descult și calm. Pînă va veni frigul, casa va fi gata, iar în magazin nu sînt clienți. Și chiar dacă ar fi, știu unde să-l găsească. Într-un sat în care oamenii se cunosc între ei de copii, altele sînt relațiile dintre vînzător și clienți decît în altă parte, la magazinul „Unirea" din București, de pildă.

Din 1960, Samoilă Buhaev e și secretarul organizației de partid din sat și locțiitorul primarului din Crișan, sediul comunei.

Ca peste tot în lume, și aici oamenii vor mai întîi de toate să-și dureze o casă rezistentă și, pe cît cu putință, confortabilă, pentru ei și pentru copiii lor. În ultimii 10 ani, Samoilă Buhaev și-a reparat-o pe a lui de șase ori. Cînd Dunărea vine mare îi intră în casă. Și nu numai lui. În primăvară a intrat și în școală, motiv pentru care aceasta e acum în reparații. I se ridică pardoseala cu 30 de centimetri, se refac ușile, zidăria, zugrăveala și ce mai e de trebuință.

Unii pleacă în căutarea unor locuri mai prielnice, alții rămîn și, deocamdată, ca Samoilă Buhaev, își refac casa. În 1960, la Mila 23, trăiau 1 400 de suflete. Astăzi mai sînt doar 710. Numai anul trecut au plecat din sat 20 de familii. La pepiniera Stîpoc lucrează 10 din ei. Restul la Tulcea, Brăila, și Constanța. Pînă anul trecut școala avea 8 clase. Acum mai sînt doar clasele I—IV, unde învață 48 de copii. Restul de 58, clasele V—VIII, învață la Maliuc, unde pentru astfel de situații funcționează un internat.

Întrebarea este ce se va întîmpla cu satul ? Va rămîne doar o amintire pentru cei care s-au născut și au trăit aici, sau va continua ca și pînă acum să existe ?

Înainte de a încerca să răspundem la aceste întrebări cu ajutorul lui Samoilă Buhaev, să spunem că învățătoarea Petreana Jigarov, directoarea școlii din sat, a venit aici în urmă cu mai bine de 10 ani. Faptul că era din Niculițel și că pe atunci nici măcar nu știa cum arată Dunărea n-a împiedicat-o să rămînă la Mila 23, să se mărite, să crească 3 copii, iar în timpul inundațiilor să treacă cu barca pe la fiecare casă și să aducă elevii la școală.

— În sat s-ar trăi bine, dacă n-ar fi problema inundațiilor. Tot omul are ce-i trebuie : făină, zahăr, ulei, sare. La începutul iernii sîntem aprovizionați pentru 6 luni. Acum aparținem de Sulina. Cînd țineam de Tulcea era mai bine. Problema inundațiilor a fost rezolvată și cu prilejul acesta lumea va avea o viață mai liniștită și nu va mai pleca din sat. Chiar și cei tineri. S-a amenajat o platformă neinundabilă, pentru 60 de case, fiecare avînd un teren de 220 metri pătrați. Platforma a costat 11 milioane. În doi ani s-au făcut 30 de case foarte bune. La început s-a cerut să se facă cu etaj, dar s-a renunțat la ideea asta. Și pro-

de pe priciul unui corp de gardă.

Acasă, treburile de toată ziua ale gospodăriei stau în mîinile soției lui Ion Gheorghe, Maria pe nume. Copiii le-au crescut în cîmpănit de barză, sub zbor de egrete și între flori mustoase de moțul curcanului, hrănindu-se din sevele plaurului pînă la înălțimea incredibilă a unui stat de om. Primii doi, Ilie și Alexe, și-au și luat, pe rînd, zborul, unul într-o toamnă și celălalt în altă toamnă, spre... liceul silvic din Piatra Neamț.

Bineînțeles, pădurarul Ion Gheorghe trebuie să mă creadă pe cuvînt. Ce poate însemna pentru el o fîțuică de hîrtie dată drept delegație? Citeodată și braconierii au delegații în toată regula. Nu are telefon, nu are televizor, nu are lumină electrică de cînd nu mai are cotă de motorină și radioul lui portativ abia gîfîie din bateria descărcate, cu tensiunea subminată de umezeală. Emisiunea preferată: cotele apelor Dunării. Un vecin de la km 32 a săvîrșit imprudența să n-o asculte, într-o amiază prin primăvara lui '70, și noaptea s-a trezit în patul care plutea spre cherhanalele de la mare. Spun ceva despre o revistă care s-ar numi Fiacăra, și omul, blînd, stinjenit că nu îmi poate fi în nici un chip de folos, ridică din umeri. A fost odată abonat la un ziar și poșta i-a trimis după șapte luni un teanc de cîteva sute de ziare. Nimic nu este mai vechi decît un ziar de ieri și puchetul cu zece mii de vești, cîntărînd cam o duzină de kilograme, l-a așezat înaintea unui haos din care n-a înțeles mare lucru și care l-a amețit, pur și simplu. A fost ca și cum l-ar fi silit cineva să trăiască toată viața unui om și toată viața unei țări într-o clipă. Și, peste toate, cu ce l-ar fi ajutat pe el să afle, de pildă, că la Sighetul Marmației, în urmă cu două luni și unsprezece zile, a avut loc un spectacol cu tombolă? Sau că la Timișoara un autobuz s-a proptit într-un felinar? Sau că la Florența a sărit în aer o gară? În deltă nu există tombolă, autobuz, felinar și nici trenuri... Și ziarele astea nici măcar cotele apelor Dunării nu le dau. Și dacă le-ar da, la ce i-ar folosi să le afle după șase luni? Poate nu i-ar trebui nici o săptămînă să ajungă cu patul la Istanbul sau la Sevastopol...

Viața de zi cu zi a pădurarului Ion Gheorghe are alte repere. Și uneori sînt de-a dreptul de neuitat. În urmă cu 19 ani a văzut prima dată un cline enot și e lesne de înțeles că i-a venit să exclame întocmai ca țăranul evocat cîndva de Marin Preda: acest animal nu există. Însă clinele enot, trecînd peste uimirea de o clipă a lui Ion Gheorghe, s-a pripășit în deltă ca la el acasă. În urmă cu 17 ani a dat nas în nas cu primul bizam și iar i-a venit să exclame: nici acest animal nu există. Dar a trecut și bizamul peste uimirea de o clipă a lui Ion Gheorghe și s-a statornicit și el în deltă. Și uimirea din om, cum este de așteptat, se toceste cu timpul ca și o piatră unei brichete. Încît astăzi pădurarul Ion Gheorghe ne încredințează că după enot și bizam doar un elefant ar mai putea cît de cît să-l mai sperie. Jivinele au ajuns să-și facă loc în lume lovind în dreapta și în stînga cu coatele și asta nu trebuie să ne mire cîtă vreme omul însuși e în stare să dea cu cuțitul pentru un loc mai cald sub soare. Apoi, în urmă cu șase ani, s-a mistuit ca și cum n-ar fi fost, chiar într-o margine a pădurilor lui, o colonie de pelicani. Asupra acestei întîmplări nu a avut nici o putere s-o preîntîmpine și chiar crede că în lumea jivinelor, cînd și cînd, se vor mîntui niște fapte al căror înțeles mereu ne va scăpa printre degete. Mîine, poimîine, poate, îi va fulgera prin priviri și ultima nurcă din deltă, că prea s-au rărit, ca și vidrele, și iar va trăi o întîmplare înaintea căreia omul se dovedește lipsit de puteri.

Și viața pădurarilor și a plaurului curge la vale. Înaintea hoților de lemne și a braconierilor, pădurarul Ion Gheorghe stă cu arma statului în mînă și nu se dă înapoi de la a recunoaște că uneori trăiește și clipe de teamă. De teama aceasta l-ar putea despovăra numai niște legi mai aspre și, totodată, credința că mai devreme sau mai tîrziu sfîrșitul unui proces silvic ar putea să dependă întrucîtva și de lege, nu numai de pilele inculpatului.

MIHAI PELIN

JURILOVCA

O zi mare în istoria lacurilor Razelm și Sinoe

Cînd a fost numit director, Atanase Condrat știa cinci clase elementare. Acum pare oarecum mîndru că a ținut atîția ani de directorat cu doar cinci clase primare, însă mîndria aceasta n-a avut-o mereu. Fiind un om cinstit, un om profund onest, Atanase Condrat și-a dat silința și a învățat de la natură, mai bine decît din cărți, astfel că în treburile bălții și ale cherhanalei e savant. Dacă discuți mai mult cu Atanase Condrat vezi că, de fapt, el e o persoană citită, cunoaște legi și istorie, știe politică și economie, are o părere limpede într-o sumedenie de chestiuni, cu condiția ca aceste chestiuni să privească profesiunea lui. El a cercetat, prin urmare, istoricul și legislația pescuitului, economia și politica vieții de pescar și ce să poată lupta pentru sănătatea și prosperitatea lacurilor Sinoe și Razelm a învățat și lucruri de care n-ar fi fost neapărat nevoie. El, pescarul onest, pentru care zicala „are balta pește" nu însemna nimic, fiindcă balta are, într-adevăr, pește dacă ai grijă ca să albă, a trebuit să deprindă arta de a-și convinge semenii asupra celor evidente. Era, spre exemplu, evident că producția putea să sporească numai dacă stăruiai la îmbunătățirea continuă a fondului piscicol, dacă lunile de prohibiție a pescuitului erau respectate riguros și, mai ales, dacă se construia un cordon de piatră, pămînt și lemn care să despartă complet și-n toate lunile anului apa dulce a lacurilor de apa sărată a Mării Negre.

Pe 22 septembrie, către prînz, am plecat pe Razelm cu șalupa rapidă a Unității piscicole Jurilovca. Șalupa aceasta, care are în față un fel de aripă ce-o ajută, la viteze mari, să-și înalțe botul și să prindă 60 de kilometri la oră chiar și pe-o vreme cu valuri, e condusă de Feodor Popov, un om tăcut, respectuos, pătruns de importanța meseriei lui. Atanase Condrat, voinic, deși nu tocmai înalt, respirînd autoritate, cu aerul celui subtil ocupat de o idee și, prin urmare, ușor neatent la tot ce-i în jur, este, de fapt, atent la toate. E greu de spus din ce se face autoritate. Mai simplu e să bagi de seamă cum lucrează ea, ce îți devin toți în vederea directorului, cum îi se sprintenește privirea și cît de grav răspund la întrebări. Traversăm Razelmul, Atanase Condrat — cu șapca lui demodată, dar care-i dă un ce familiar, cu haina de piele sintetică, pe care-o leapădă rar, cu fața stacojie de-atîta soare și goană cu șalupa — tace și pare încordat. Trecem în Sinoe pe canalul numărul 5, mergem un timp în buza digului, a cordonului, cum i se zice aici, și apoi, cu o barcă — fiindcă apa e mică — ajungem în punctul numit Chituc. În ziua de 22 septembrie 1962, s-a turnat la Chituc piatra la ultimii metri de „cordon". Vînturile, care bat dinspre lacuri spre mare și dinspre mare spre lacuri, trimit apa dintr-un loc în altul și, cu apa odată, peștele. Sălău din Sinoe s-a pescuit și la Constanța, numai că în Marea Neagră șalăul orbește repede și piere. Trifan Cacenco a vărsat aici, într-un canal ce se adîncise, în chip de-a dreptul neliniștitor, vreo cinci metri — în vreme ce adîncimea apei în Sinoe e abia de doi metri — mai bine de 600 tone de spărtură de rocă. Digul, cu totul, are 4 kilometri lungime. O cabră aduce un buldozer — și, firește, un buldozerist: Mitică Dumitru; o altă un tractor cu un nume ciudat (bombardier) și cu o înfățișare și mai ciudată. În loc de roți are un fel de baloane, astfel că se descurcă bine și pe valuri și pe uscat. Cabarele se zăresc sosind cu piatră, directorul Atanase Condrat se interesează dacă digul o să reziste, întrebarea asta o pune de mai multe ori, ca și cum îi vine în minte pentru prima oară, și Trifan, ca și cum o aude pentru prima oară, răspunde că digul e perfect.

Pe urmă, pînă spre seară, Atanase Condrat gonește cu șalupa pe lacuri și se tot întoarce la Chituc. Trăiește, de bună seamă, sentimentul creatorului care-și vede opera încheiată și nu mai pricepe de ce a fost nevoie de atîta timp și atîta zbatere pentru o treabă, în fond, atît de simplă: un dig de 4 kilometri.

Dar oare-i chiar atît de simplă?

Ziua de muncă a lui Atanase Condrat, care se încheie întotdeauna seara, urmează apoi la crescătoriile de la Enisala și Topraichioi, pe drumurile îndelung neplouate ale județului. În 23 septembrie, dimineața, într-un răgaz de o jumătate de ceas, înainte de a porni iarăși spre Chituc, grăbit, ca și cum încă nu-i vine să creadă că povestea s-a sfîrșit cu bine, directorul pescar îmi spune momentele ei de vîrf. Cînd a venit aici, în 1952, prima grijă era disciplina, a doua formarea echipelor de pescari, a treia fondul piscicol. În 1946, s-au pescuit în Razelm și Sinoe 260 t pește. În 1956, s-au scos 4 600 t pește. În 1978, datorită lucrului dezordonat la Inspectoratul piscicol local, producția a scăzut la 700 t. Problema cheie a fost întotdeauna fondul piscicol, iar Atanase Condrat a luptat ca în legea pescuitului să fie hotărîte clar și definitiv lunile de prohibiție, pentru protecția puietului și a reproducătorilor, mărirea ochiurilor la plase (tot pentru protecția peștelui mic), înlocuirea uneltelor clasice și alte cîteva lucruri. Lupta de o viață a lui Atanase Condrat aceasta a fost: cu legea pescuitului, pînă ce a făcut-o rațională, pe realități, nu pe părerile unora și altora, care știau ce scriu cărțile, nu ce-i în lacuri. Se spunea, ne exemplu, că trebuie scos șalăul, întrucît ar distruge puietul de crap. Atanase Condrat a spintecat — într-o ședință demonstrativă — 8 000 de șalăi, ca să le dovedească unor teoreticieni ai pescuitului că șalăul nu se hrănește cu crap, dacă are în baltă albiturâ, dacă se menține echilibrul biologic în felul în care l-a stabilit natura. De aceea nu sînt astăzi rentabile creșcătoriile de crapi. Fiindcă nu au în ele mai multe specii de pește — și în special pește fitoplanctonofag, astfel încît să se apropie de bălțile în regim natural, ca structură a fondului.

Pentru cititorii revistei noastre, chestiunea poate să pară de strictă specialitate, numai că ei trebuie să știe un adevăr: cînd se exagerează într-o direcție sau în alta, rămînem fără pește pe piață, și asta nu mai e ceva de specialitate. Ca și în alte domenii, dealtfel. Ce s-a întreprins la Razelm și Sinoe e valabil pentru toate bălțile din țară. Planurile de producție la crescătorii trebuie alcătuite rațional, nu pe elemente empirice, printr-o relație cam ciudată cu crescătoriile de porci: dai atîta hrană, scoți atîta pește! Bălțile productive au niște parametri de amestec de pește, fără de care nu poți spera la o producție controlată.

În fine, marea realizare: în ultimii ani, dovezile aduse de unitatea din Jurilovca, în sprijinul ideii de a despărți complet lacurile de mare, au găsit sprijinul cuvenit la cel mai înalt nivel, un sprijin care dă șanse pentru dublarea și chiar triplarea producției în cîțiva ani. Aceasta o garantează Atanase Condrat și, de fapt, o garantează lacurile. Ele mai au, e drept, o legătură cu marea, la Perebolna, dar aici un sistem de casete îngăduie să se miște dintr-o parte în alta numai apa, nu și peștele.

TUDOR OCTAVIAN

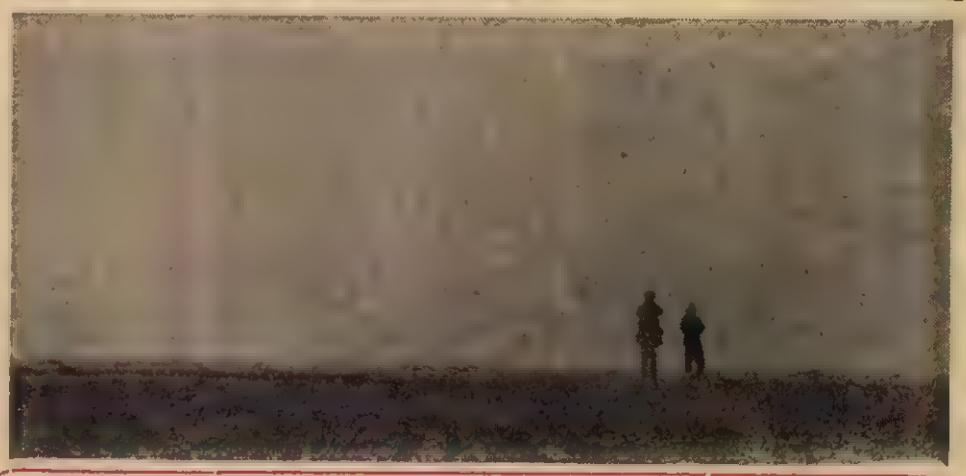

● **Patru ar fi deci direcțiile principale ale vieții deltei: pescuitul în bazine piscicole moderne, cu un accent deosebit pe dezvoltarea pepinierelor; agricultura prin aducerea în circuit a circa 90 000—100 000 hectare pînă în 1990; activitatea portuară avînd ca vîrf de lance portul liber Sulina; turismul. Într-un cuvînt, valorificarea integrală într-o perspectivă unitară, științifică fundamentată, în care sînt, desigur, incluse și exploatarea rațională a stufului, extinderea pădurilor, valorificarea nisipurilor. Toate acestea presupun și atrag după-sine o proces legic, dirijat și controlat, ridicarea întregii vieți spirituale.**

● **Se opun rigorii acestei organizări laborioase optici economice păguboase, mentalități voluntariste, rădăcinile lor, încă roditoare, obtuzitatea unor inși care-și ascund comoditatea și imobilismul gîndirii în spatele legii sau, mai exact, în lipsa prevederilor ei.**

● **Revedeți acum, la sfîrșitul lecturii, imaginea integrată a însingurării și suferinței unor oameni alături de eroismului, bărbăției, cinstei și dîrzeniei morale, definitorii pentru întreg, — la rîndul ei, această imagine, cauza esențială a exodului forței de muncă — fără excepție, absolut fără excepție, ea se nutrește, e provocată de simțul birocrației, de dogmatismul instalat în birouri aflate la sute de kilometri distanță de specificul acestui spațiu singular, unic în geografia și viața nu numai ale României, ci și ale Europei.**

● **Un om este uitat în fișele de încadrare, un birocrat dintr-un minister nu are curajul profesional necesar de a revela forurilor ce-i tutelează fața necunoscută a unei munci din ale căror rezultate el însuși este remunerat. Un bătrîn depune chezășie munca sa onestă, istoria singurătecei sale familii, în beneficiul prosperității orașului, dar verigă benzii de transmisie se blochează, în ce paragraf de lege să includă ea propunerea bătrînului ca în schimbul unor scînduri el să asigure o parte a necesarului orașului de carne, ouă, lapte, legume, fructe etc., ca și atunci cînd, introducîndu-se șenilele în plaiuri alte minți îmbălmăjite încercau să adapteze noul pămînt al țării tractoarelor fetișizate, nu invers. Se cheltuie 11 milioane din fondul de stat pentru construirea unei platforme a siguranței vieții împotriva inundațiilor și o cooperativă de meseriași și oameni, altfel descurcăreți, nu știu unde, cum, cui să se adreseze pentru ca locuințele oamenilor să nu rămînă fără acoperiș cum au și rămas.**

● **Urgențe: asimilarea în țară a substanțelor necesare pentru distrugerea vegetației dure din bazinele piscicole și eliștee de producție.**

— Pentru protecția localităților deltei, lucrare prevăzută dealtfel și în cincinalul trecut, precum și a amenajărilor pescărești și silvice Pădădis, Maliuc, Obretin, Ceamurlia, este necesar ca departamentul de resort din M.T.Tc. să respecte indicațiile conducerii superioare de partid și să execute lucrările de consolidare a albiei canalului Sulina.

— Ministerul Muncii nici nu a răspuns propunerii privind includerea în indicatorul tarifar a meseriei de electromecanic piscicultor.

— Reconsiderarea într-o perspectivă multiplă și exactă a meseriei de pescar.

● **Oamenii nu se plîng, pleacă. Fiindcă au unde. La Tulcea și la Sulina cei mai aproape. Asigurarea continuității vieții în deltă pornește de la lucruri concrete, de la familie, de la pîine, școală, de la lapte, dar și de la nevoia de demnitate, echitate, respect, de la apărarea inițiativei și a dreptei cumpăniri. Delta își așteaptă exploratorii și destinul.**

N. CRISTACHE

blema cimitirului s-a rezolvat.

Ne îngropăm morții tot pe platformă. Mai acum doi ani, tocmai murise tata, întrașeră apele peste cimitir. Mi-a fost frică să nu se întîmple ceva și am umplut o barcă cu pietre și le-am lăsat să cadă peste mormînt. S-a făcut mult pentru noi, dar lucrurile încă n-au fost duse pînă la capăt. La început a fost vorba să ne construiască locuințele cooperativa din Valea Nucarilor. Contra a 78 000 lei să primim cheia în mînă. Oamenii au dat 30 000 și au făcut fundația și zidăria pentru 10 case. N-au mai avut material și pentru banii aceștia au dat în schimb materiale. Oamenii și-au ridicat casele, dar n-au cu ce să le acopere. La magazin nu sînt decît cîteva ferestre. Avem petrol și cuie, dar n-avem azbest, scînduri și ciment. Ar trebui să fim aprovizionați cu circa 70 metri cubi de cherestea. Casele lui Barbăneagră și Onofrei Butîlchin sînt ridicate, dar fără acoperiș.

Deci, s-au făcut din partea statului eforturi serioase pentru a pune la adăpost casele și viețile oamenilor, pentru a le asigura condiții normale de trai, pentru a-i determina să nu părăsească locurile de baștină, unde este nevoie de ei. Pentru asta s-au investit 11 milioane lei. Ar mai fi trebuit un mic efort pentru ca toți locuitorii satului Mila 23 să-și ridice casele într-un loc ferit de ape. Cu siguranță, acest efort se va face în continuare. Nu ne îndoim de asta, dar... să ascultăm și părerea a doi membri ai cooperativei din Valea Nucarilor, pe care i-am întîlnit la reparația școlii. Ei sînt Valenun Alexandrescu și Andronic Iordache, locțiitorul șefului de echipă: „Lucrările la construcția caselor au fost întrerupte din cauza lipsei de materiale. Șeful de echipă a fost înlăturat și de conducerea cooperativei și de noi. Numai de construcții nu se ține. Cooperativa încasează beneficii 40 la sută, nouă ne reține 20 la sută din retribuție. Și, peste toate astea, șeful de echipă ne încasa 900 lei pentru masa la cantină. O lună n-am mîncat decît varză și cartofi. Conducerea cooperativei n-are nici o legătură cu construcțiile. La construcții au impresia că se pricep toți. Reparația școlii o vom termina peste 10 zile. N-avem nisip, care ar trebui adus cu șalupa din zonă".

După cum rezultă și din cele spuse de cei doi constructori, finalizarea unei acțiuni, credem noi, de o deosebită importanță a fost lăsată pe seama unei echipe care, orost organizată, mai are încă multe de făcut pentru a deveni o echipă în adevăratul sens al cuvîntului. Oricum, casele oamenilor încă nu sînt gata, pe platforma pentru care s-au cheltuit atîția bani.

OPREA GEORGESCU

S.O.S., plaja Mamaia!

În primăvară, la amfiteatrul Mrazec al Facultății de geologie-geografie, am asistat la susținerea tezei de doctorat a tînărului cercetător, de-acum savant, Caraivan Glicherie, cu tema: **Studiul sedimentologic al depozitelor din zona de plajă și a șelfului intern din fața țărmului românesc între Portița și Tuzla.** Autorul, constănțean, și-a propus să studieze cu cel mai complex aparat științific istoria formării pe țărmul românesc a renumitelor noastre plaje. Pe scurt, în ultimele sute de mii de ani s-a produs o lentă și continuă retragere a apelor mării. Cîndva, țărmul mării era cam pe unde sînt astăzi falezele dinspre vest ale lacurilor litorale Techirghiol, Agigea, Mamaia. Încet-încet, cu cîțiva centimetri pe secol, pămîntul ce avea să fie al nostru s-a lățit spre răsărit prin sedimentele depuse de ape, de valuri și de curenți. Însuși nivelul mării a scăzut, cîndva cu vreo doi metri deasupra celui actual.

În buna tradiție a doctoratelor noastre, și cel de față și-a propus să proiecteze toată această istorie geologică în prezent și, deci, în viitor. Iar concluziile pe care proaspătul doctor în științe geologice le-a desprins din cercetarea sa sînt de natură să intereseze și să alarmeze o lume întreagă. Anume, în ultimii ani a început și s-a dezvoltat la țărmul românesc un proces opus celui cu care jocul fericit al factorilor naturali ne-a binecuvîntat țara tivindu-i conturul marin cu plajele care i-au dus și ele faima în lume. Au încetat depunerile de material nisipos, acele sedimentări care an de an au sporit pămîntul românesc, și au început, în ritm tot mai rapid, mari și devastatoare eroziuni, apa luîndu-și înapoi, neîndurătore, nisipul de aur al plajelor noastre, în ultimii ani, o spune doctorandul cu mîhnire dinaintea comisiei și a unei asistențe împietrite, plaja de la Mamaia s-a îngustat cu vreo 20 de metri, adică, după calculul nostru, cu mai mult decît au la un loc plajele de la Nisa și Cannes...

Cea mai mare parte din nisipul plajelor românești — aflăm cu ocazia acestui impresionant doctorat, a fost adus de Dunăre și vărsat în mare, de unde curenții l-au purtat spre sud, de-a lungul țărmului, presărîndu-l cu migală sub forma neprețuitelor plaje, într-un proces a cărui durată se măsoară nu în ani, ci în milenii. Cîteva mii... Acest nisip, de la o vreme, s-a împuținat în apele pe care Dunărea le varsă în mare, și asta din pricina barajelor de hidrocentrală de pe Dunăre și de pe afluenții acesteia. Din această cauză nivelul plajelor noastre ar fi fost să fie, în cel mai rău caz, staționar.

Eroziunea masivă a plajelor noastre începe însă odată cu executarea unor mari lucrări hidrotehnice proiectate cu insuficientă grijă, de nu cumva chiar inexistentă, pentru efectele ce nu era greu de bănuit că le vor avea asupra pămînturilor învecinate. Ieșind fie prea mult în larg, fie — mai ales — în unghiul cel mai potrivit, aceste diguri, de la Midia și de la Constanța sud, au declanșat o masivă eroziune a plajelor, aflate la sud de ele. Consecințele producerii și avansării în viitorul foarte apropiat a acestei eroziuni nu sînt greu de imaginat. Menționăm numai banii grei ce s-au cheltuit anul trecut ca să se completeze cu nisip plaja de la Mamaia. Pe lîngă milioanele cheltuite să mai precizăm felul cu totul neinspirat în care s-a produs aceasta: nimeni nu s-a îngrijit să se aducă nisip de același fel cu nisipul de Mamaia, nisipul adus luîndu-se de unde s-a nimerit, un nisip grosier, bălțind astfel plaja de vis a Mamaiei.

Mai aflăm, dintr-o discuție cu dr. G. Caraivan, că nici plaja de la nord de capul Midia nu are o soartă mai bună. Favorizată de construcția digului, aflată deci în proces de extindere prin masive depuneri ce se vor produce în această zonă, plaja este însă compromisă de șantierul care aici și-a instalat betonierele și instalațiile de turnat tripozii. O plajă pe care, deci, construcția digului și a portului nu avea de ce s-o afecteze, păgubind-o cu ceva, ba dimpotrivă, favorizată de soartă, iată, prin numai neglijența și nepăsarea noastră, prin comoditate și prost înțeleasă eficiență economică, este și ea supusă deteriorării, unii oameni fiind pe cale să distrugă în cîțiva ani ceea ce natura s-a căznit să-i ofere trudind milioane de ani!

Teza de doctorat care trage un avizat semnal de alarmă asupra acestei chestiuni de major interes național a fost supusă unei comisii alcătuite din prof. dr. doc. Grațian Cioflica, decanul facultății, prof. dr. doc. Dan Rădulescu, conf. dr. Ioana Pană, dr. doc. Constantin Ghenea, dr. ing. Nicolae Panin. Fără excepție, acești reputați specialiști, cu toții au apreciat atît nivelul strict științific al lucrării, cît și profunda ei implicare în viața noastră, cu referire expresă la aspectul mai sus discutat (dar lucrarea mai prezintă și alte trimiteri la viața noastră cea de toate zilele). Într-un deplin consens, comisia conchide asupra urgenței cu care se impun măsurile de salvare a plajelor noastre.

Firește, eu nu-mi dau seama exact ce măsuri se pot lua. Una totuși cred că se impune de la bun început: cercetarea de către organele competente a felului în care, cu plaja de la nord și sud de capul Midia, se încalcă legea protecției mediului înconjurător. Prea des este uitată și ignorată această lege. Și poate că în felul acesta vom descoperi că sub ocrotirea aceleiași legi s-ar afla și plaja de la Trei Papuci, din Constanța, care s-a distrus complet în ultimii 3—4 ani, invadată de stuf și bureleni numai pentru că nu se găsește o soluție pentru a drena apa unor amărîte de izvoare, cu un debit de cîțiva litri pe oră, să nu mai bălțească pe plajă, ci să se scurgă, cît mai rectiliniu, în marea aflată la 10—15 metri...

Oricum, fără întîrziere se impune luarea în considerație a acestei situații. Și nu doar de către cei în obligațiile cărora stătea s-o facă pînă acum, ci și de către oameni responsabili, în primul rînd îndrăgostiți de litoralul românesc și competenți, care să propună soluții doar nu de dragul soluției și-al sarcinilor de serviciu, ci de dragul salvării plajelor noastre, de dragul salvării vacanțelor noastre și-ale celor cărora le lăsăm în urma noastră să moștenească țara. De dragul lor trebuie să înțelegem că e vorba de o cauză și o acțiune a tuturor. Nu doar a geologilor și a cîtorva constănțeni romantici. Spre a nu se adeveri astfel nici scepticismul arhitectului Dan Panaitescu, de la DSAPC Constanța, prezent și el la acest doctorat, și care conchidea, aproape cinic: geologii avertizează, iar protectanții tot cum le e mai ușor fac!

ION COJA' ■

Cronica șoselei

„Am crezut c-am murit!"

Conferința fusese ascultată cu mult interes. La sfîrșit, aplauzele prelungite l-au răsplătit pe autorul interesantei expuneri. „Cooperatorii mei, cred, nu au audiat în viața lor o conferință atît de captivantă și de documentată. Curios, deși tema a fost destul de pretențioasă, totuși au ascultat expunerea cu sufletul la gură, deși mulți dintre ei sînt oameni cu o pregătire generală modestă". Pe bătrînul profesor care ținuse în viața lui mii de expuneri,îl impresionase, îl emoționase chiar, sinceritatea auditoriului exprimată în numeroasele întrebări ce îi fuseseră puse.

Președinta cooperativei meșteșugărești, o femeie plinuță, cam de 45 de ani, era mai mult decît mulțumită de modul cum îi reușise acțiunea. Continua să laude talentul oratoric al invitatului și să-i mulțumească pentru onoarea care le-o făcuse.

„Vă rog să poftiți în mașina mea. Nu pot să vă las să mergeți cale de 20 de km, cu autobuzul, pe căldura asta".

Bătrînul, puțin jenat de avalanșa de laude care nu se mai termina, refuză deplasarea cu autoturismul. „Nu vreau să vă deranjați pentru mine, să vă întrerupeți munca, tovarășă președintă. Sînt obișnuit să merg cu autobuzul, iar căldura nu mă deranjează, sînt îmbrăcat subțire".

„Nu-mi prea inspiră încredere femeia asta și nu știu de ce. Poate din cauză că vorbește prea mult. Ori, știu eu, pentru că se înroșește pînă în vîrful urechilor, una, două. Asta arată că-i excesiv de emotivă. Or, emotivitatea nu-i bună la volan.

Tocmai cînd avea impresia că președinta renunțase la planul ei, femeia îl luă de braț și se strînse lîngă el. „Tovarășe profesor, nu se poate să mă refuzați. Să știți că mă supăr!", zice ea, ducînd arătătorul ei grăsuț în dreptul nasului, întocmai ca un copil răsfățat. „Aaa! Poate aveți îndoieli cu privire la modul cum conduc? Nu vă faceți probleme. Semnul de începător nu spune totdeauna totul. Toată lumea susține că sînt un adevărat talent. Așa cum sînteți dv. un as al oratoriei, sînt eu o așă la volan, o să vă convingeți imediat".

Profesorul se urcă cu vădită stringere de inimă în mașină. Ocupă fotoliul din spate. Servieta, plină de cărți voluminoase, din care citase la conferință de cîteva ori, o așază lîngă el. În frumoasa limuzină, se călătorește cu adevărat confortabil. Femeia, afișînd o atitudine de sportivă, își pune mănușile și demarează puternic spre oraș. În timpul conducerii mașinii povestește tot felul de întîmplări de la cooperativă și din comuna unde aceasta își are sediul. Face mai întîi o trecere în revistă a celor din conducerea cooperativei, caracterizînd succint pe fiecare în parte. Prezintă apoi realizările cooperativei, subliniind cît de mult s-a dezvoltat în ultimii ani, datorită, în special, ei. Apoi trece la problemele comunei, neuitînd să îngroașe defectele primarului. „Eu aș fel aș conduce comuna asta, dar... ce să mai vorbim!" În timp ce pilotează mașina își întoarce mereu capul către profesor pentru a-i convinge și prin expresia feței cît dreptate are. Ba chiar și gesticulează, desprinzînd mîinile de pe volan. „Mai mult vorbește decît conduce. Cum o fi putînd? În loc să se uite la drum, privește mai mult la mine. Oare să-i spun? Cu ce drept? Nu sînt nici măcar șofer". gîndește profesorul.

Se apropie otașul. Animația șoselei crește. Treptat mașinile se constituie într-o coloană neîntreruptă. Curios, femeia continuă să vorbească. Îl chestionează pe profesor „Cîți ani are?" „E căsătorit?", „Are copii?", „Dar nepoți?", „Muncește mult?", „Scrie?".

O bubuitură puternică întrerupe pe profesor care își expunea tocmai autobiografia, în timp ce șoferița, atentă mai mult la „romanul" vieții interlocutorului, uitase aproape că e la volan! Solida „Volgă" intrase într-un autobuz oprit în stație. Șocul puternic trimite peruca femeii exact în spațiul destinat micilor bagaje, de lîngă geamul din spate al autoturismului. Cloburile de la parbrizul spart pacă șoferiței cîteva zgîrieturi. Primul lucru care-l întreprinde femeia, după ce se dezmeticește, este să-și caute peruca. O găsește, dar din cauza grabei și a emoției, și-o așază strîmb pe cap. Profesorul, speriat la culme, nu realizează la început ce s-a întîmplat. Ridică capul spre șoferiță, care nu mai seamănă deloc cu femeia instalată inițial la volanul mașinii. „Ce s-a întîmplat cu dv.? Așa vopsită pe față și cu părul ăsta răvășit..." „Curios, nici dv. nu mai vorbiți așa clar ca înainte". „Cum să vorbesc dacă mi-a zburat proteza din gură. Am să încerc să mi-o găsesc prin mașină. Nu conduceți chiar așa de grozav cum spuneați".

Sosește milițianul. Femeia, după ce se uită chioriș la profesor, își revine repede. Debitul verbal chiar îi sporește. Începe să-i povestească omului în albastru cum a nimerit în autobuz. Dar nu intră direct în subiect. Îi prezintă mai întîi pe profesor, explică tema conferinței, succesul înregistrat etc., etc. Au trecut zece minute și șoferița n-a ajuns încă la episodul cu tamponarea. În spatele mașinii avariate s-a format coloană.

„Faceți bine și trageți mai întîi mașina pe acostament și apoi îmi spuneți mai departe", „Tov. milițian, voiam să vă mai spun totuși ceva". „Vă rog!" „Știți ce senzație am avut cînd m-am izbit de autobuz?" „Ce senzație?" „Am crezut c-am murit!".

VICTOR BEDA ■

Spune-ne, Mircea Lucescu...

Reluăm dialogul cititorilor cu Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F. și antrenor al echipei naționale. Avem cu această ocazie plăcerea, selectînd cîteva dintre întrebările primite în scrisori, să-i invităm să răspundă cu privire la ultimele evenimente petrecute în fotbalul românesc, respectiv spectaculoasa calificare a trei echipe românești la al doilea tur al competițiilor europene. Așadar:

— CUM APRECIAȚI PERFORMANȚELE RECENTE OBȚINUTE DE DINAMO, UNIVERSITATEA CRAIOVA ȘI CORVINUL? CARE A FOST ROLUL DUMNEAVOASTRĂ ÎN CALIFICAREA ECHIPEI DIN HUNEDOARA? CE ȘANSE CREDEȚI CĂ AVEM ÎN TURUL DOI?

— În primul rînd trebuie să cer scuze cititorilor pentru prea îndelungata întrerupere a dialogului la care am fost invitat. Meciurile echipei naționale, ca și cele la care mă voi referi în continuare, ale reprezentanților noastre în cupele europene, nu mi-au permis însă nici un răgaz, problemele care s-au ridicat în această perioadă fiind foarte numeroase. Acum, sigur că despre performanțele obținute recent de Dinamo, Universitatea sau Corvinul s-a scris mult în presă, și s-a scris bine. În ceea ce mă privește aș reține în primul rînd detașarea, siguranța cu care au jucat echipele noastre în fața valoroșilor adversari întîlniți. Anul trecut, să ne aducem aminte, Dinamo a reușit o performanță și mai mare, eliminînd pe Inter. Numai că acea performanță a fost atunci mai curînd rodul unei mobilizări deosebite, unei voințe de a învinge pe fondul unui efort fantastic, care a dus la un joc de excepție. Dinamo n-a mai jucat apoi multă vreme la același nivel, nemaiizbutind să repete evoluția din meciul cu Inter. Anul acesta s-a simțit însă un alt fel de emulație, aș zice că e pe cale să apară mai multă încredere în abordarea jocurilor, situîndu-ne pe poziții de egalitate cu oricare adversar. La București, Dinamo a condus meciul cu Dukla ca o mare echipă, cîștigînd cu multă siguranță (din păcate numai cu 2—0, deși ocazii a mai avut numeroase), iar în meciul retur, la 0—2, cînd multe alte echipe s-ar fi pierdut, s-ar fi dus în jos, dimpotrivă, a început să joace tot mai bine, a crescut în joc și s-a calificat pe merit. La Florența, așa cum ați văzut, Graziani aproape că n-a contat în fața lui Tilihoi, iar Țicleanu s-a „lipit" foarte bine de Antognoni, de parcă toată viața lor n-ar fi jucat decît în asemenea companie! Și Craiova a început să joace abia după 0—1 și a făcut-o dealtfel de pe poziții de egalitate, cu mare încredere în posibilitățile echipei. Cu Corvinul lucrurile sînt într-adevăr mai complicate. În ceea ce mă privește, am fost delegat de către Biroul federal să-i supervizez pregătirile, așa cum colegul meu, Mircea Rădulescu, a fost la Craiova, iar Cornel Drăgușin s-a ocupat de Dinamo. La Hunedoara nu sînt încă jucători cu adevărat formați, n-au suficientă experiență și maturitate în joc, pot scăpa ușor de sub control. Am stat 3 ani și jumătate la Corvinul, luînd-o din divizia B, cu gîndul să o duc într-o cupă europeană. Acum, cînd lucrul acesta s-a îndeplinit, n-am putut s-o las la greu. Mi-a fost toamă de mult prea modesta experiență internațională a jucătorilor și în acest sens aș fi fost gata să intru chiar în teren, să joc efectiv pentru a o ajuta. Am cerut acordul C.N.E.F.S., ziarele austriece anticipau deja un duel Hulshoff—Lucescu, dar pînă la urmă nu s-a petrecut așa. Adevărul e că îmi doresc un ultim joc într-o competiție oficială de asemenea nivel, nu o retragere banală, cu flori și sărutări la un meci amical. Oricum, se pare că prezența mea i-a stimulat pe jucători, i-a activat în teren, ei reușind un foarte bun meci la Graz și o calificare frumoasă la Hunedoara. Dealtfel, Biroul federal a hotărît prelungirea mandatului antrenorilor care au sprijinit echipele amintite și pentru turul al doilea. Meciurile care ne așteaptă cu acest prilej nu sînt deloc ușoare, și după părerea mea nici nu puteau fi, sita eliminărilor începînd să selecteze formațiile mai slabe. Sigur, Universitatea Craiova are prima șansă de a trece în turul III, dar trebuie să privească serios ambele partide. A doua șansă o are Dinamo, dar ea este una reală. Am mare încredere în jucătorii dinamoviști, care formează o echipă ajunsă la maturitatea sportivă, cu multă experiență în jocuri internaționale. Dinamo nu s-a speriat de numele adversarului și e decisă să abordeze meciurile cu Aston Villa nu numai cu mult curaj, dar chiar cu multă încredere. Acum cîțiva ani, cînd jucam cu Real sau Feijenoord, n-aveam nici o șansă reală de calificare. Acum avem, iar aici este în primul rînd meritul jucătorilor, care au prins mai mult curaj, mai multă încredere în forțele lor! Am lăsat Corvinul la urmă, fiindcă Sarajevo este o echipă greu de învins și de eliminat. Ceea ce, desigur, nu înseamnă că abandonăm lupta. Sper să reușesc să-i mobilizez din nou pe jucătorii Hunedoarei, de la care așteptăm un meci mare.

MIRCEA LUCESCU ■

Pe lîngă mulțumiri, o necesară precizare

În nr. 32 al revistei noastre, sub genericul **Două cazuri în atenția Ministerului Educației și Învățămîntului**, erau prezentate situațiile anormale petrecute în timpul examenelor de treaptă la liceele de artă „George Enescu" și „Nicolae Tonitza" din București cu elevii Adrian Joțu și, respectiv, Olărescu Ioana. Articolele „Întîmplare deloc întîmplătoare" și „Respins la un examen la care a fost admis" s-au bucurat de multă înțelegere din partea conducerii M.E.I. care a dispus cu promptitudine studierea atentă a celor două situații.

Și iată, am aflat de curînd, aceste cazuri au fost rezolvate favorabil, în spiritul legii și al reglementărilor în vigoare, adevărul fiind repus în drepturi iar cei doi copii, care au avut o vară nu tocmai ușoară, bucurîndu-se de roadele muncii lor.

Mulțumim conducerii Ministerului Educației și Învățămîntului pentru operativitatea cu care a acționat și mulțumim, de asemenea, tuturor factorilor din minister, din Inspectoratul general școlar al municipiului București, mai exact inspectorului general Ioan Jinga, precum și cadrelor didactice universitare care au contribuit la verificarea probelor existente și, implicit, la formularea unui răspuns care să reflecte realitatea.

Din același respect pentru adevăr însă, se mai cuvine să întîrziem puțin asupra împrejurărilor de la Liceul „Nicolae Tonitza", menționînd din capul locului că eleva Stan Antoanela nu se face cîtuși de puțin vinovată de cele întîmplate eleve Olărescu Ioana. Stan Antoanela și-a cîștigat în mod corect locul în urma examenului. „Încurcătura", folosim un eufemism, se datorează intervenției inspectorului general adjunct Costin Pelinescu după desfășurarea examenului. Am reanchetat acest caz după publicarea primului articol și am observat că aici se crease o falsă dispută între elevele Olărescu și Stan, fără ca ultima să cunoască acest lucru. Iată cum au stat lucrurile. La Liceul „Nicolae Tonitza" s-au afișat locurile pe ateliere, așa cum s-a procedat și în anul anterior și cum ni se pare firesc, ținînd seama de specificul unui liceu de artă. O repartizare ulterioară examenului, ca să facem o paranteză, ar fi dus la alte greutăți, ar fi creat o sumedenie de nemulțumiri, impunîndu-se căutarea unor noi criterii de repartizare pe ateliere. Ce s-ar fi întîmplat, de pildă, dacă din numărul total al admișilor, jumătate și-ar fi exprimat dorința de a se înscrie la un atelier iar cealaltă jumătate la un alt atelier? Cum s-ar fi acoperit locurile la următoarele ateliere cu un profil egal pentru elev și pentru domeniul respectiv? Așa stînd lucrurile, școala a considerat că e bine ca totul să fie limpede de la început, comunicînd condițiile de examen cu o săptămînă înainte. Au fost 6 ateliere și fiecare a dispus de un număr de 4 locuri, excepțînd atelierul de sculptură care a beneficiat de 5 locuri. Eleva Stan Antoanela, care s-a înscris la atelierul de sculptură, a ocupat, în urma examenului, locul 5. Corect. De aici încolo se încurcă lucrurile. Invocîndu-se criteriul valorii (Olărescu obținînd nota 9,50 iar Stan 9,33), din dispoziția inspectorului general adjunct Costin Pelinescu acest loc 5 de la sculptură este trecut la atelierul textile-monumentală. Aparent ești înclinat să fii de acord cu acest raționament (deși schimbarea produsă după examen nu este îngăduită de nici un regulament) dar, privind lista cuprinzînd admiși, observi la alte ateliere note ca 7,66 sau 8. Deci, admițînd acest criteriu al valorii după examen, se impunea puțină consecvență. Acesta ar fi un aspect. Un altul constă în faptul că acest criteriu, așa cum îl vedea inspectorul general adjunct, trebuia sugerat și, mă rog, impus școlii înainte de examen și nu după. Mai exact, inspectoratul era obligat să cunoască la vremea potrivită modul de desfășurare a examenului, pentru a avea dreptul să intervină. Este simplu de observat că numai această bîlbîială a condus la nemulțumiri, la contestații.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

VINERI, 8 OCTOMBRIE 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— Stimate Eugen Barbu, sînteți un personaj foarte disputat al literaturii române de azi. Antipatiile unora la adresa omului se răsfrîng și asupra operei, și viceversa, pînă acolo încît nu mai știi ce să spui: Eugen Barbu își incomodează opera sau opera îl incomodează pe Eugen Barbu? Sînteți chiar atît de incomod pentru alții? Dar pentru dv?

— Nu sînt deloc incomod, sînt numai un om care are curajul de a spune unele adevăruri, asta-i tot. Opera nu mă incomodează, ea îl incomodează pe alții. În ce mă privește mă am bine cu mine însumi.

— Anul acesta se împlinește un sfert de veac de la apariția romanului dv. „Groapa". Ce ziceți, timpul s-a scurs în favoarea sau în defavoarea acestei cărți?

— Cred că „Groapa" va avea o viață lungă. Din păcate, există două sau trei generații de cititori care nu o știu decît din citarea ei în cărțile de școală. Nimeni nu mi-a propus de vreo zece ani o reeditare. Editorii sînt preocupați de alte lucruri. Asta nu mă întristează. Cu cît o carte este mai rară, cu atît faima ei crește. Dealtfel această **Sagă** a mahalalei a avut de la început o soartă vitregă. Retrasă din bibliotecă patru ani, scandalul de la apariție etc., totul a fost contra ei, dar, iată, e tradusă în vreo 13 limbi.

— „Scandalul" de la apariția „Groapii", însă, nu-i de uitat... Ați fost atunci — dați-ne voie să le reamintim cititorilor — condamnat ca „naturalist", ca și Marin Preda pentru „Ana Roșculeț" sau, mai tîrziu, Ion Lăncrănjan pentru „Cordovanii". Acum, după trecerea timpului, care vi se par a fi fost motivele reale ale adversităților la adresa cărții dv.?

— Lansarea „Gropii" a jenat pe vechii călifari ai literelor dogmatice. Unul, Popescu Doreanu, a dat tonul scrîind că romanul e scandalos etc. Mai făcusem și prostia de a accepta „lansarea" cu tobe, adică niște fotografii cu o nuntă de mahala expuse în geamurile unor librării. Pe vremea aceea acest gest însemna o provocare. Au scos fotografiile și s-au năpustit pe carte. I-au găsit toate defectele posibile. Bineînțeles că mi-am văzut de treabă. Mai știe cineva cine a fost Popescu Doreanu?

— Poate. Se mai știe doar faptul că tot el l-a demascat și pe G. Călinescu, pentru „Bietul Ioanide".

— Exact! Cît despre mentalitatea din epocă, ce să mai vorbim? Citiți „Bărăganul" și alte fleacuri și o să înțelegeți de ce „Groapa" a șocat atît..

— Revizuirile pe care dv., după cîte știm, le-ați operat, în timp, asupra acestei cărți n-au fost cumva efectul presiunilor exercitate de critică? Era la modă — țineți minte! — ca intervențiile critice, mai bine-zis dictatul criticii sau al „îndrumării", să obligе la transformări în aspectul și chiar în structura operelor în cauză. Chiar dacă nemărturisit, unele cărți, din astfel de pricini, au fost, practic, rescrise

— Din fericire nu am acceptat, ca și în cazul „Principelui", nici un fel de modificări! Singura modificare am operat-o voluntar, eu, la a 13-a rescriere a romanului. Erau doar cîteva cuvinte din final: „Ți se pare, Grigore, crește iarba". Atît. În rest nu s-a cîntărit nimic. E drept că în semn de răsplată cartea a fost condamnată pentru naturalism și alte chestiuni, dar, cum pățiseră și alții, eram antrenat. Totul e să reziști prostilor.

— Cu voia dv., să revenim la chestiunea reeditării „Gropii". N-am prea înțeles, de ce totuși, acum, cînd timpul a făcut dreptate cărții dv., ea n-a mai fost reeditată de-atîția ani?

— Nu eu reeditez „Groapa", editorii o reeditează, asta e treaba lor.

— M. Ungheanu vorbea recent, în „Luceafărul", despre critici ai epocii („ocna „Gropii") care aveau, zice el, un instinct sigur în intuirea valorii, instinct ce-i ajuta s-o identifice, pentru ca imediat s-o demonizeze. Are dreptate Ungheanu?

— Are dreptate Ungheanu și bine a făcut Cristoiu că a citat articole ale timpului în „Propunerea" sa pentru **O istorie a literaturii, din Suplimentul literar-artistic al „Scînteii tineretului".** Cine citește ist dă seama că **liberalii** de azi sînt vechii proletcultiști care au nenorocit zeci de condeie de talent.

— Plus marii clasici!

— Întocmai. Ei l-au „omorît" pe Labiș, ei l-au înmormîntat pe Blaga cu genunchii la gură, ei l-au silit pe Arghezi să vîndă cireșe, ei l-au băgat într-un sac și l-au bătut ca pe o pisică pe V. Voiculescu. Aceste lucruri nu trebuie iertate cu nici un chip! Florin Mugur face din Paul Georgescu, în cartea lor „Vîrstele rațiunii", un campion al antidogmatismului. Eu l-am cunoscut pe acest critic în calitate de redactor angajat la „Gazeta literară". Am să public odată niște pagini de **Jurnal** din acel timp; din ele va ieși un alt chip al acestui „îngeraș". Ca să mînți cu atîta nerușinare, trebuie să te numești cu adevărat Paul Georgescu. Ungheanu a dat numai o portiță din „acuzele" fostului critic, „marele prozator" de astăzi după părerea lui Florin Mugur. Uite că nu se mai înghite...

— De ce oare la asemenea mistificări ale epocii nu reacționează și ocaliță parte a generației în cauză? Dv., de pildă, cînd vă veți decide să vă scrieți memoriile? Ce-i cu „Jurnalul" de care vorbeați?

— E scris. Am peste 2 000 de file de **Jurnal**! Acolo e pictată toată generația mea, cu tot ce a făcut ea, bun sau rău. Regret că am băgat pe foc un alt **Jurnal**, de 5 000 de pagini, din timpul stalinismului. A fost pentru prima oară cînd mi-a fost frică. Erau acolo lucruri și mai interesante. Păcat. Sigur că mulți dintre cei pe care i-am descris în aceste caiete vor cîrti, dar nu am ce le face. Faptele lor vorbesc. Degeaba încearcă să-și facă o „față" curată...

— Deconspirați-ne, vă rugăm, cîteva lucruri din acest „Jurnal". Vorbiți-ne, de pildă, despre un episod mai puțin cunoscut (era să zicem: mai puțin limpede) din viața dv., care le prilejuiește unora fel de fel de speculații: școala de jandarmi, școală de unde vi s-ar trage, zic respectivii, un anume spirit jandarmeresc... Deci, arma la picior!

— La Școala de ofițeri de jandarmi am fost trimis de tatăl meu, care nu voia să mor pe frontul antisovietic. El își făcuse o socoteală simplă: cursurile durau trei ani. În acest timp făceam și Facultatea de drept, care era obligatorie. Eu voiam să mă înscriu la litere, dar asta însemna că după 6 luni aș fi fost trimis la Școala de ofițeri de la Ploiești, și de-acolo pe front! M-am opus, tata mi-a tras o bătaie soră cu moartea, așa cum o mai făcuse cînd hotărîsem să nu mai merg la liceu, deoarece (fumurile vîrstei) considerăm că nu mai am ce învăța de la profesorii mei. Îi sînt recunoscător pentru înțelepciunea lui. Calculase bine. Din 43 pînă în 45 mi-am îndeplinit anii de serviciu militar. Dar aveam contract pe 9 ani. Am dezertat. Eram pasibil de închisoare. Războiul se terminase, pedepsele erau mai blînde, dar pentru că treceam drept „bolșevic" m-au făcut scăpat. Colonelul Petruc, care avea să fie primar al Capitalei sub comuniști, m-a înțeles și am plecat cu bine, nu fără a mai face un gest. În timpul manifestațiilor muncitorești din primăvara lui '45 am refuzat să primesc cele zece cartușe de război cu care ar fi trebuit să tragem în cei de pe stradă. Asta a pus capac la toate. Ne aflam sub imperiul „legii marțiale". Dar am fost norocos. În timpul militariei am mai scris un fel de teză, în care mă declaram împotriva războiului antisovietic, pe care un căpitan deștept, pe nume Pagubă, a citit-o în fața întregii Divizii și... a rupt-o, de fapt ajutîndu-mă. M-am ales cu trei zile de carceră, care erau un fleac pe lîngă Curtea Marțială. Dar nu am făcut caz niciodată de treburile astea.

— Nici caz și nici capital, după cîte știm.

— Eram tînăr, imprudent. După ieșirea din armată m-am trezit cu niște militari la poartă, „Hait, am zis, mă umflă!" Mi-aduceau „Virtutea militară", pentru activitate antifascistă. Brevetul îl păstrez încă. Eram numai sergentul Eugeniu Barbu! Un cretin îmi scrie că am fost ofițer de jandarmi și că m-a găsit în anuarul militar pe anul 1940. Aveam atunci 16 ani, eram elev la „Schewitz Thiérin". Ion Caraion scrie în „Jurnalul" său că am fost pe la Mostovoi (imbecilul care îmi scrie copiază **Mostoboi**, cu greșeala de corectură respectivă, halal!), unde am ucis evrei!!! În '40 le dădeam cîte o clorbă cînd munceau la zăpadă în cartierul nostru. De unde să știe acești nenorociți că oamenii din suburbii nu au fost și nu vor fi niciodată antisemiți!

— Mai înainte, cînd vorbeați despre cei care-și corectează biografiile, încercînd să le facă mai luminoase în ochii noilor generații, nu v-am întrebat ceva important. Dați-ne voie s-o facem acum. Cum vă explicați pasiunea pentru purismul estetic și pentru pozițiile dezideologizante a fostilor adversari ai esteticului, a fostilor partizani ai unei ideologii literare tiranice?

— Complexul de vinovăție! Ei vor să fie șters totul, dar hîrtia are memorie. Noile generații pot fi induse în eroare, dar o „istorie" a acelui timp va trebui să arate ce gîndeau și mai ales ce vor să ascundă astăzi! Vreau să mai spun că nu l-am iubit pe Beniuc și că ei are o mare vinovăție, ca și alții (ca Zaciu, de pildă), în cazul Blaga, dar măcar nu se renegă. Îl prefer pe Beniuc care nu regretă nimic, lichelelor care-și schimbă cămașa de la zi la zi. Și sînt destui.

— Prin anii '60, revista „Luceafărul", trecînd sub conducerea dv., a deschis, lucru limpede și pentru prietenii, și pentru adversarii lui Eugen Barbu, un drum nou literaturii noastre, în special celei scrise de tineri. În legătură cu „Luceafărul"

(Continuare în pag. 26)

ILIE PURCARU ■

EUGEN BARBU:

„Un scriitor important e de neînchipuit" lipsit de ideologie literară

Cuget, deci exist

Tradiție și actualitate (II)

Un alt criteriu-principiu de valorificare a moștenirii culturale îl constituie **criteriul axiologic**. Valoarea de criteriu-principiu al acestuia derivă din însuși specificul spațiului ontologic uman, care este esențialmente un spațiu axiologic. Or, dacă existența umană stă sub semnul activității creatoare, iar aceasta înseamnă instituire de valori, este lesne de înțeles că valorificarea unor creații culturale în perspectivă istorică va face apel, în mod necesar, la conceptele și instrumentele axiologiei. Aplicarea „grilei axiologice" permite evaluarea și valorizarea diferențiată a structurilor tradiționale în funcție de capacitatea lor obiectivă de a satisface necesități, trebuințe și aspirații socialmente determinate ale prezentului și viitorului.

Prezentînd o multitudine a formelor de manifestare, valorile se structurează pe specii și ierarhii, în absența cărora ne-ar fi practic imposibil să ne orientăm în labirintul axiologic. Aceste ierarhii istorice transformabile, configurate în funcție de verticala stratificării sociale, acționează cu rol de „grilă" în fixarea identității și altitudinii valorilor fie a celor livrate de tradiție, fie a celor inovate. Remodelarea sau readaptarea valorilor moștenite se produce tocmai în sensul orientărilor, al priorităților statuate prin sistemul axiologic al societății care întreprinde demersul de valorificare. Un atare demers se soldează de regulă cu operații de transfer, de migrare a valorilor dintr-un orizont axiologic în altul, sub raportul funcționalității lor. În genere, acest act de transfer este posibil în virtutea bivalenței sau a plurifuncționalității respectivelor valori.

Conservarea funcționalității originare pe temeiul similitudinii unor contexte situaționale în momente diferite ale dezvoltării istorice sau, dimpotrivă, reconsiderarea acesteia și readaptarea valorii în prezent printr-o mutație funcțională, departe de a fi un proces aleator, exprimă necesitatea prezentului, trebuințele, nevoile, interesele, dorințele sau aspirațiile societății sau ale grupului social de pe poziția cărora se întreprinde valorificarea. În ultimă instanță, practica socială și exigențele sale diferențiate istoric reprezintă temeiul de legitimare și de integrare în actualitate a valorilor aparținînd genetic trecutului.

Un consens cvasigeneral al cercetătorilor marxiști din variate domenii ale culturii conferă **criteriului ideologic** un loc privilegiat în evantaiul criteriilor privind preluarea moștenirii trecutului și integrarea sa în contemporaneitate. Sonem consens cvasigeneral pentru că mai există uneori, dară nu în expresia unor terment teoretici, cel puțin în atitudinea practică de valorificare, o anumită rezervă față de acest criteriu devalorizat, compromis într-o perioadă depășită a revoluției culturale printr-o interpretare și aplicare abuzivă și denaturată. O asemenea atitudine înseamnă de fapt a răspunde la o eroare printr-o nouă eroare, sau, mai exact, a răspunde la o eroare corectată pe parcurs cu un vot de blam retroactiv care, pierzîndu-și semnificația sancțională, devine prejudecată.

Dacă primele criterii-principii la care ne-am referit sugerau ideea că o cultură ca a noastră, în epoca socialistă pe care o trăim, nu poate integra din moștenirea trecutului **orice**, principiul ideologic ne comunică că nu putem integra acest trecut **oricum**. Deci cum privim și valorificăm tradiția, de pe ce poziții politice și ideologice?

Prin intermediul „ideologiei culturale", ideologia politică formulează exigențele față de întregul sistem axiologic al culturii cu finalitatea de a-i imprima o funcționalitate solidară idealurilor sociale și culturale ale societății socialiste.

Acest criteriu este de fapt imolicat funcțional în criteriul axiologic, întrucît orientează ierarhiile, prioritățile și, în ultimă instanță, judecățile de valoare.

Purtînd girul obiectivității științifice, ideologia marxistă cu nucleul său — materialismul dialectic și istoric — este apță să se instituie drept cadru referențial pentru orice demers de selecție și valorificare în plan teoretic și practic. Este vorba despre o „obiectivitate dinamică", permanent deschisă unei experiențe mereu reînnoite, astfel încît interpretarea și aprecierea trebuie să fie în concordanță cu interesele și aspirațiile societății în diferitele etape ale construcției socialiste. Criteriul ideologic este criteriul fundamental al valorificării moștenirii culturale, întrucît el decide, în ultimă instanță, sensul și ierarhia valorilor în sistemul nostru axiologic, definind totodată și sensul actualității.

OLTEA MIȘCOL ■

Vorbiți și scrieți românește

Cum accentuăm? (II)

Unele neologisme de origine franceză apar accentuate după etimonul lor: **invérs**, pentru **invers** (cu accentul pe **i-**, **termín**, **considér**, pentru **consíder** etc., iar după maghiară, germană sau engleză **auzím**: **védem**, **frúmos**, **incorect**, **șabofiér** etc., deși, la unele s-ar putea invoca și accentul secundar.

De curînd, la radio, am putut auzi emisiunea **Agóra literară**, crainicul pupînd accentul pe **-o-**. Normal, accentul ar fi trebuit pus pe ultimul **-a**, deci **Agoră**, dar atunci ar fi fost necesară forma articulată, adică **Agoraua**, inexistentă în dicționare și, deci, nerecomandabilă. Ce să mai spunem atunci și de cei care pun accentul pe primul **a-**? Sensul este de „piață publică în orașele Greciei antice, unde se aflau principalele instituții și unde se țineau adunările publice" și, prin extensiune (nu extensie!), „adunare a poporului care se ținea în această piață." Grecesc la origine (noi îl avem prin franceză), este mai curînd sinonim cu **forum** (latinesc), iar sensul pe care vor să-l dea cei de la radio ni se pare discutabil. Cît privește accentuarea și articularea, am văzut la ce chin ne supun.

Deplasarea accentului de pe o silabă pe alta ne întîmpină și la cuvîntul **películă**, **rostít**, **deseóri**, **pelicúlă** (cu accentul, greșit, pe **-u-**, în loc să fie pus pe **-i-**: **peliculă**). Și tot la radio aud: „în compania muzicii **ușoare**...", uitîndu-se diferența de sens între **compánie** (cu accentul pe **-a-**) „subunitate militară..." și **companíe** (cu accentul pe **-i-**, cu sensurile — „tovărășie, însoțire, grup mic de persoane care își petrec vremea împreună, societate, iar, în economia capitalistă, „mare întreprindere industrială, comercială etc." Chiar dacă amîndouă ne duc la fr. **compagnie**, să nu uităm că pentru primul trebuie să invocăm și it. **compagnia**.

Se poate accepta, în consecință, că, în compania (cu **-i-** accentuat)... accentului, mai avem multe de spus. Oscilațiile, variantele nu pot rămîne (nu rămînea) în afara normei ortoepice. Nu ne putem abate de la pronunțarea literară românească modernă.

GH. POALELUNGI ■

CARTE

Mari gînditori în fața justiției

Om de o largă cultură umanistă, plecînd în germene de la erudiția juridică, maestrul Doru Cosma s-a specializat în aprofundarea proceselor ai căror inculpați au fost unii din reprezentanții proeminenți ai culturii și care au ilustrat de-a lungul veacurilor geniul creator al continentului nostru. În cartea sa precedentă, **De la Dante la Zola**, autorul prezintă, comentate cu acribie, procesele care au făcut vîlvă, ale unor mari scriitori. De curînd, însă, ne-a dăruit o nouă lucrare, **Socrate, Bruno, Galilei în fața justiției cu un interludiu despre inchiziție.** După cum se vede, nu mai este acum vorba de procesele răsunătoare ale scrutorilor, ci ale unei alte categorii de celebrități în cultură — ale filosofilor și oamenilor de știință.

Dar profilul noii cărți nu se deosebește de componența celei precedente numai sub aspectul materiei ci, în mod obligatoriu, și sub acela al metodei. În primul caz datele se ofereau mai clare, mai apropiate, mai la îndemîna documentării, aveau, în sfîrșit, o mai redusă rază a ecoului și puteau fi mai ușor comentate în limitarea lor la învinuiri de natură locală, moral-patriotică. Examinată din toate unghiurile, se poate compara, de pildă, importanța unui proces ca acela al lui Flaubert cu procesul lui Galilei ? De astă dată intervine confruntarea chiar a unor concepții opuse asupra lumii, cu eventuale răsturnări de vechi echilibre și cu nesfîrșite subtilități juridice implicate în acest fapt. Se înțelege, deci, că pentru realizarea noii lucrări maestrul Doru Cosma s-a văzut constrîns la un travaliu mai concentrat, infinit mai pasionant, și subordonat unui volum cu mult mai vast de informații și de probleme deschise decît în primul caz.

De aceste noi îndatoriri autorul s-a achitat excelent. Deși simpatia sa înclină incontestabil către genialii inculpați, nu-și părăsește nici un moment obiectivitatea suverană de magistru juridic, de supremă instanță, care-și asumă răspunderea revizuirii unor evenimente epocale. În cadrul primei dintre cele trei ilustre victime, autorul chiar declară expres : „Credeam că pentru a rosti o judecată dreaptă asupra condamnării lui Socrate, un examen juridic al procesului în lumina legilor în vigoare atunci la Atena se impune cu necesitate și precădere" (p. 66). Ne gîndim, în această privință, că ar fi ieșit o lucrare facilă dacă — așa cum s-a mai întîmplat de atîtea ori — autorul ar fi luat-o pe panta diletant-sentimentală, intocmind trei „vieți romanțate", cu efecte lacrimogene, în care să blesteme melodramatic pe „dușmanii omenirii". Nimic din toate acestea în lucrarea de față, care, prin impecabila ei claritate logică, aplicată la o materie subtilă ne amintește de superba raționalitate a expunerilor lui Tudor Vianu.

Doru Cosma a realizat faptul că este în special vorba de aplicarea mecanică, lipsită de subtilitate, dar mai mult sau mai puțin corectă, a unor „legi" oficiale, proprii timpurilor respective. Văzuți în această lumină, judecătorii au greșit uneori numai prin unele interpretări nenuanțate ale acelor „legi". La această foarte relativă competență a lor s-a mai adăugat și incapacitatea marilor inculpați de a se apăra „juridic". A fost, în fond, ciocnirea în gol, în contratimp, între două poziții opuse. Pe de o parte ni se prezintă apărarea unor legi mărginite de către oameni obligați a le ocroti așa cum puteau și ei, iar pe de altă parte apărarea unor adevăruri absolute de o pondere covîrșitoare. Judecătorii și inculpații nu-și vorbeau același limbaj, ceea ce se dovedea a fi în defavoarea ultimilor.

Doru Cosma se bazează pe o erudiție impresionantă, apelînd cel mai adesea la surse. Neobosit, deschide dosarul fiecăruia din aceste procese. Cu o excelentă imparțialitate și competență, cercetătorul merge pînă la concluzia adevăratei culpe, găsite în mentalitatea antiumană a unor perioade de obscuritate, care, sub pretextul de a se „apăra"", au favorizat deschiderea unor atari procese. Asemenea perioade sînt identificate în decadența Atenei și decadența Renașterii. Conținînd un subtil rechizitoriu împotriva unor atari perioade istorice, cartea mai cuprinde, în cea mai adîncă semnificație a ei, și o îndubitabilă apologie a acelora care bănuiau sau chiar știau precis ce-l așteaptă, și totuși au perseverat, riscîndu-și libertatea și viața în numele adevărului ce-l aduceau la lumină.

EDGAR PAPU

TEATRU

Piesă pentru un actor și o actriță

Un bărbat și mai multe femei e o piesă alunecoasă. O fantezie fragilă în care autorul a legat mai mult sau mai puțin inspirat, dar cu tehnică sigură și spirit de observație fin, scene din viața paradoxală, de toate zilele, a unor oameni dezarmați în fața absurdului ce ne poate invada uneori existența. Alienarea tragicomică a individului în viața dezordonată de familie, în algebra birocratică a lumii care ne tot adună și ne scade din registre și din condici, înghesuit prin mijloace de transport în comun și internat pînă la urmă într-un sanatoriu de nevroze e blînd transcrisă într-o comedie cu aer amar și vetust.. Culmea acestui periplu cotidian e că un om sau altul își pot pierde treptat controlul asupra propriilor reacții, nu se mai știu apăra, nu-și mai pot ocroti propria identitate(!) și se depersonalizează pînă la exasperare. Situație din care cel în cauză se salvează, abandonînd bunul său simț, bunele maniere, arborînd o mască de opoziție, o insolență vitriolantă, un aer de cuceritor sentimental versat, forțînd destinul ca să poată reveni în matca sa. Aparent inofensivă, comedia lui Leonid Zorin poate pune pe gînduri cel puțin cîteva minute după spectacol și poate trezi destule nedumeriri care cer mai multe explicații și soluții.

Spectacolul Teatrului „Ion Vasilescu" are un ritm debordant, e spumos dar și incisiv, e dulceag, ușor dulceag, dar și demascator, e liric, dar și scăldat în hohote de rîs și în ironie piezișă. Regizorul improvizat, Sorin Postelnicu, actor bun, profesionist serios, a preluat direcția de scenă de la un „regizor de profesie" rătăcit prin culisele acestei veri în teritoriile altor experimente și l-a dus la bun sfîrșit integral, relansînd doi interpreți foarte buni : **Marieta Luca** și **Constantin Rășchitor.** Doi interpreți pe care îi uitasem pe drumurile obositoare ale repetatelor deplasări în provincie întreprinse zilnic sau săptămînal de acest teatru cu destin oscilant. Ne amintim de cei doi actori cu unele regrete pentru anii de studenție, cînd se anunțau ca două mari talente. Au rămas „mari talente", au jucat cu vervă, cu strălucire adeseori, dar supralicitînd uneori, precipitînd, exagerînd, ca într-un efort suplimentar de traducere a textului pentru un public incapabil de subtilități. Traducere de care nu mai era nevoie și datorită limpedei transcrieri în limba română făcută de Tudor Steriade și Lia Crișan ! Dar dincolo de reproșuri, Marieta Luca și Constantin Rășchitor au jucat cu credință, cu ambiție, cu dăruire, cea dintîi marcîndu-și cu finețe travestiurile din punct de vedere caracterologic, cel de al doilea desenînd expresiv și ușor caricatural un personaj supus celor mai neașteptate situații.

Spectacolul lui Sorin Postelnicu s-a desfășurat totuși sub semnul unui accident cronic la Teatrul „Ion Vasilescu", criza de regizori. Explozia unui reflector în timpul reprezentației de premieră, într-un moment de ideală conjunctură cu textul, si care a provocat spaimă pe scenă dar (paradoxal) hohote de rîs în sală, a fost, desigur, doar un accident trecător. Sorin Postelnicu poate fi o soluție de debut regizoral, poate fi o speranță în perspectivă, partitura pe care a exersat însă nu e concludentă pentru calitățile sale de om de teatru, nu-l verifică la cea mai înaltă cotă de exigență. Decorul a fost urît și funcțional, eventual, în caz de turneu. Ilustrația muzicală, banală.

Un bărbat și mai multe femei s-a dovedit, la Teatrul „Ion Vasilescu", de fapt, tot **un bărbat și o femeie**, din perspectiva adoptată de regizor de a juca spectacolul numai cu doi actori care merită aplauze la scenă deschisă. Cu o condiție : să nu amplifice caricatura !

ADRIAN DOHOTARU

● ecuații critice ●

O altfel de poezie tînără (III)

Alături de vitaliști și expresioniști, poezia tînără prenumără și cîțiva remarcabili autori de formulă imnică și ermetică. Sînt, în general, emuli ai „ultimului" Blaga, acela din „Mirabila sămînță", ai lui Ion Barbu din „Joc secund", dacă nu cumva chiar și ai unor autori din „generația Labiș", precum Ioan Alexandru, Cezar Ivănescu, Daniel Turcea și Dan Laurențiu. Cîte o notă culturală, detectabilă ici și colo, demonstrează că poezia tînără a integrat și experiențe verificate ale literaturii moderne, pe Rainer Maria Rilke, imnologul european patentat, pe Trakl, pe Eugenio Montale.

Ceea ce impresionează, de exemplu, la Ion Stanciu, în „Despre uimire" (1975), este dicțiunea apăsată, sacerdotală, aerul „dogmatic" și definitiv ; poetul cultivă o lirică de tip coral și imnic, exclamă rar și entuziast, ca vechii greci, invocă ocultele „prezențe" aproape trakliene, reia strigătele de bacanale și de ceremonii dionisiace. Elogiul „libertății" și al „dezmărginirii" vine pe canal expresionist dar purificat : „Gîndul vine să te elibereze / după ce mie însumi trupul mi-a dat libertate ! / Sunetul talazului înalt mă va călăuzi / peste toată această ineremenire /.../ vino, șoaptă a tainicelor făpturi ! / Plutitoare deasupra tuturor ; / fără trup, iubită — / nestăvilită și fără măsură în inima / tuturor celor adînci". Rătăcirea în pădurile asociațiilor e, în Ion Stanciu, totul : el pleacă din imagine în imagine, ca într-un labirint creat de procesul propriuzis al poetizării. În „Ființa concretă" (1979), tonul rilkeean e mai puternic, reperabil într-o exuberanță a interogației care consumă spiritul, fără epiloguri. Pătruns de exuitanța materiei, poetul elogiază totul în scurte definiții ermet'ce sau în astfel de imnuri trakliene : „Amurgul se-pietrește pe umărul copilului trandafiriu / care astfel mereu va duce fără să știe / greutatea milor de țipete. / Afară amiaza a închis orizontul / ploile curg umbrele, / se preling în canale."

În „Elegiile" (1980), de formă tradițională, ale lui Radu Anton Roman, stă, de asemenea, un simț imnic vitalist, aci aproape păgîn : „Se încovoaie un foșnet de negură / cad țăndări din luna de nouri lovită / se stinge un gînd șovăielnic / spre o albă iubită / spre o albă iubită / Ca lupilor ziditi în cătare / veșnicia ne mistuie graba / numai numele tău nu se frînge / Ohaba Ohaba Ohaba Ohaba". Aceste „elegii" sînt imnuri sălbatice către iubită, către zeitățile grecești, către elemente, un sol de „ceremonii de iarbă" ; vegetația cîntă aci, „stîmele" se revelează, apele tresar la incendiile barbare, iubirea ferină pare o divină operațiune.

Imnurile lui Ștefan Ioanid, din „Mersul pe ape" (1980), împrumută mult din grandiloevența ecleziastică : „Și pentru că sunt destul / mai fericiți decît mine, iată, / le spun : Ați fost / lăudați fără prelină. Și iată, / acum am s-o fac și eu, / cu mîna / pe o monotonă parabolă". Poetul e, de altfel, un „pitagorician" modern care vorbește de „Marii Arcie", de „Lăuntru", de „Arcane", de proporția pură, reducînd totul la stereotip cu, însă, o substanță masivă clină, de formula geometrică. În acea „monotonie parabolică", invocată de poet, se adună un număr redus de chei (Umbrare, „dulci ascunzișuri", creșterea tainică a semnului), precum și un dispreț pentru ce este nepoetic, „vulgar". Cîte ceva din Mallarmé, din Nichita Stănescu, a intrat în aceste imnuri, făcute parcă pentru o recitare însoțită de citere, redusă citeodată pînă la ideograme.

Imnuri către Orfeu, ca și Ion Stanciu, scrie, în urma lui Rilke, și Ion Vădan („Borgum centarium", în „Calcitul debutanților" — Albatros, 1978). Poetul cultivă enigma, evocînd „corn de vînătoare suind / prin crepusculul crud al filozofiei", voind a da cîte ceva din ecourile unei terori „latine" în fața barbarilor. La Ion Vădan enigma e peisagistică sau, mai bine zis, culturală (burguri, milenii tăcute, aluzii abstruze), de felul aceleia, picturale, a lui Giorgio de Chirico sau a „metafizicilor" români de felul lui Sempronie Iclozan sau Sorin Ilfoveanu : „Portaluri vechi / poduri de lemn acoperite de iederă / bastionul tăbăcarilor seara / stilpul breslei utopice / și / îndurerata chilie a scribilor / același perpetuu amurg / viața mea printre voi — / sunet plin de pulberea aurită / zvon de descintece / prin arcadele viei sălbatice".

În poemele arborescente, retorice, ori în acelea eliptice ca un haiku ale lui Augustin Pop („Ceea ce fulgerul amină", 1982) se întrevede ceva din Saint-John Perse ori din Montale cu o izbitoare atracție către enigmatic, chiar dacă, să zicem așa, „futuristă".

„Cartea de iarnă" (1981), a lui Ion Mureșan, conține o poezie vizionară, tumultuoasă, dar în ritmuri sacerdotale, de emoție puternică sublimată în oracol, nu și fără ceva de pictură metafizică, suprarealistă. Mai rară în poezia tînără această însușire de a izola cețoase stări abisale ; poetul are un talent indiscutabil de a dezvolta materia în concretețe, fiind de aci apt a da carnație ideii, de a o explica.

Enigma vitalității „culturale" detectabilă în „Casa cu retori" (1980) a lui Aurel Pantea nu pornește dintr-o altfel de formulă decît aceea a lui Ion Mureșan, cu deosebirea esențială că aci poetul complică mult mai mult o materie pe care acela o comunica, pe cît se putea, direct.

O adîncă dramă lirică exemplifică și „Reculegeri"-le (1981) lui Dan Damaschin, poetul unor mai vechi „Intermundii", un imnic dedat acum liricii „negre", tulburate de un instinct care găsulește inteligibil în conștiința blestemată : „Nu te ispitea nimic din rosturile adulților / Promisiunea nici unui secret te ademenea afară din uimirea-ți / Neînțelesul din tine încă nu creascse pricină de suferință / O nerăbdare a simțurilor tinerei înstrăinată ce moartea deopotrivă / Insomnorat te lăsai în poala unei inmiresmate fintini, eu mica neatine".

Fără a fi propriu-zis violentă, cum este la Dan Damaschin, enigma a lucrat adînc și în poezia Domniței Petri („Eclipsa", 1979) ; însă o enigmă, ca să zic așa, „feminină", revelabilă mai întîi prin aerul de ritual erotic insolit („Așa te primesc intru vrăjitorie / cu lămpile galbene și nevăzute. / În camera mea, cu zăpezi pergamute, /lumina e umbra durerii, tîrzie"), ca de rîndulială asiată. Apoi, printr-o inefabilă tulburare, o buimacă elegie a unui popor cu simțămînt erotic ceremonial : „Sînt condamnată de eoacerea merelor, / merelor, grave năluci ale celor ce, / calzi încă, dorm în brumatul octombrie, / amanții diluvialul nevei, / cei care cad la picioarele merilor. / Din sărutări cresc cetățile timpului. / Trec prin odăi, prin chelare și taine / ca să mă nasc". În fine, enigmatica e (ca și la Angela Nache) senzitivitatea adînc feminină, de neînțeles în prezența unei logici curente : „O, dulcele amestec de amidon, / dinții de lapte se-neleiau în pastă ; / barbuți fierți, tăiați cu securicea, / mai îngroșau aerul rece-al serii / Simburii ațunecoși ca peștii, / barbuți cu miezul cafeniu, / coaja-nmuiată și cleioasă / frigea și se rupea ca apa."

Cu legături în atît de interesantă liricâ echinoxistă a întîiului val (Ion Mircea, Adrian Popescu, Horia Bădescu, Aurel Șorobetea, Ion Pop), derivată din poezia vizionară a grupului moldav, de la sfîrșitul anilor '60, această tendință imnică și ermetică, a celor mai tineri poeți, probează încă o dată că o literatură puternică se întocmește prin dezvoltări organice și nu prin rupturi.

ARTUR SILVESTRI

● CAP LIMPEDE

Ce se întîmplă cu teatrul la televiziune ?

Revenim asupra emisiunilor de teatru la televiziune. Acum cîtva timp am urmărit o adaptare de platou a piesei lui Eugen O Neill intitulată „Ulci". Reprezentație de televiziune care minimalizează valoarea unui text, reprezentație greoaie, monosilabică, a unui conflict uman verosimil, și general valabil, reprezentație calofilă, deși regizorul Timotei Ursu avea la dispoziție o echipă de actori care, în mare parte, și-au făcut datoria. Ne gîndim în special la Irina Petrescu și Amza Pellea. Regizor de talent, care filmează rar și în ultima vreme mai ales reportaje de pe mările și oceanele lumii, Timotei Ursu riscă să se deprofesionalizeze, deși s-a afirmat și ca scenarist de film demn de interes. (Să nu uităm că scenariul filmului **Cursa**, regizat de Mircea Daneliuc, este semnat de Timotei Ursu.) Dacă pe micul ecran dramaturgia românească contemporană e ocolită sau ignorată, iar conflictele reale ale vieții sînt escamotate și schematizate pînă la neverosimil, măcar piesele de rezistență din dramaturgia universală să se bucure de o atenție mai mare din partea televiziunii ! Sînt foarte rar reprezentați dramaturgi de valoarea lui D. R. Popescu, Marin Sorescu, Paul Everac, Tudor Popescu, jucați la ora aceasta pe toate scenele din țară cu succes de public, mai ales pentru că nu denaturează realitatea și nu o mai împing în „patul lui Procust". De aceea, probabil, nici marii regizori de teatru români și unii din marii noștri actori nu apar în emisiunile de teatru T.V. Unde sînt piesele de teatru adaptate pentru televiziune, semnate de autorii mai sus-amintiți și regizate, de pildă, de Alexandru Tocilescu, Cătălina Buzoianu, Alexa Visarion, Dan Micu, Alexandru Colpacci, sau de regizorii din generația matură, Valeriu Moisescu, Dinu Cernescu, Horea Popescu, Dan Alexandrescu, Gheorghe Harag și alții ? **(Andrei Petrescu)**

Amneziile lui N. M.

Vineri seara, într-un interviu televizat, criticul și profesorul universitar Nicolae Manolescu, vorbind despre romanul românesc contemporan îl reduce la doar cîteva nume, așezate între Marin Preda și Bujor Nedelcovici. Cînd vrei să numeri ceva și nu ai ce, se spune că îți-ajung și degetele de la o mînă. Lui Nicolae Manolescu îi ajung doar degetele : degetul mare, Marin Preda, și degetul inelar, Bujor Nedelcovici, între care mai îndoaie, timid, unul-două. Că acest bilanț îl exclude pe Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Dinu Săraru, Ion Lăncrănjan, Ștefan Bănulescu, Paul Anghel, Francisc Păcurariu și alții, pune în cauză doar amnezia. Dar cînd amnezia intră pe postul național de televiziune, ea nu se mai poate chema astfel. Ea aduce a politicianism literar. Care politicianism, să fim iertați, n-are ce căuta nici la TV, nici în revistele literare, nici la Universitate. **(I. Purcaru)**

Muncitorii — actori

Teatrului muncitoresc „Marcel Anghelescu", aparținînd Combinatului poligrafic „Casa Scînteii", i-a revenit cinstea de a deschide stagiunea 1982 — 1983 a teatrelor muncitorești și populare din Capitală. Cu această ocazie la clubul combinatului, în ziua de marți, 28 septembrie, a fost prezentat spectacolul „O aventură pe buzunarul vieții", farsă în două acte de Aristide Butunoiu în regia actorului Victor Moldovan de la Teatrul Național din București. După spectacol, conducerea Secției de propagandă a Comitetului municipal de partid a botărît ca, pînă la sfîrșitul anului, în Capitală să aibă loc o stagiune a teatrelor muncitorești. O inițiativă pe care o așteptăm ! **(Sorin Postolache)**

● dialog de idei ●

Tălmăciri și răstălmăciri

În numele spiritului de echitate și adevăr cu care ne-a deprins Flacăra și care constituie însăși emblema ei, îmi permit să vă aduc la cunoștință unele opinii ale unui traducător și „antologator".

Cred că talentații și erudiții noștri traducători de poezie românească în limbi străine, autorii de antologii, numeroșii cititori care fac să se epuizeze atît de repede edițiile bilingve, au considerat oportună discuția inițiată prin serialul „De la valoare la difuzare", consacrat de Artur Silvestri antologiilor de poezie românească în limbi străine (Flacăra nr. 32, 33, 34/1982).

Dar A.S. omite numeroase antologii apărute în ultimii douăzeci de ani : fără a mă duce la vreo bibliotecă, iată, am în față 4 antologii în engleză și 2 în franceză la care A. S. nu se referă. De ce ? Nu ar fi fost oare mai corect să spună că trecerea în revistă este „selectivă" ?

Se mai ridică nedumeriri — unele grave — în legătură cu afirmațiile lui A. S. chiar despre alegerea făcută de diverși „antologatori" : este oare acceptabil să spui ca A. S. despre antologia bilingvă 100 de ani de poezie românească publicată recent de Editura Junimea (prefață de Stavros Deligiorgis ; traduceri în engleză de Ioana Deligiorgis), „Ce ne-am putea dori mai mult decît o antologie ca aceasta, de unde nu lipsește nici un poet mai important al ultimului secol (toate sublinierile ne aparțin — A. B.), unde figurează cu poezii pînă și I. L. Caragiale, Urmuz, D. Iacobescu, Șt. Bănulescu, Modest Morariu (autori a căror poezie critica foiletonistică o ignoră) ?", deși din acest volum lipsesc Alecsandri, Bolintineanu, Coșbuc, Goga, Cerna, Iosif, Topîrceanu, Eftimiu, Demostene Botez, Călinescu și toți poeții maghiari și germani ? Cine poate fi oare de acord cu A. S. că „S-ar putea face, desigur, nesemnificative obiecții, dar ele pălesc pe lîngă exactitatea acestei adevărate antologii de poezie românească, efect al unei cunoașteri adînci a fenomenului și, poate, o întîie contribuție cu adevărat pozitivă într-un domeniu unde în cultura noastră mai sînt încă enorm de multe de făcut" ? Ultima afirmație, cu care se încheie serialul, este din păcate foarte îndreptățită, și răspunderea trebuie s-o înțelegem și s-o împărțim traducătorii, „antologatorii", edițiile și forurile de difuzare. În schimb, printre „nesemnificativele obiecții" aduse „exactității" (de ce natură ?) s-ar putea număra faptul că soții Deligiorgis aleg din Eminescu „Odă în metru antic" (tradusă în cu totul alt metru decît cel original), postuma „Cărțile" și „Se bate miezul nopții" (prezentată fără titlu și într-o formă care-i sacrifică prozodia și punctuația, fără a obține vreun cîștig pe planul sensului de vreme ce, retradusă mot-à-mot în română, capodopera ar suna astfel : „Miezul nopții bătînd pe ciopotul de alamă / somnul circiumar al vieții nu / vrea să accepte cotizația mea moartea insistă să mă ia / pe căi bine bătute și fi / și viu și mort gîndul meu este același astăzi / ca ieri și limbajul neclintindu-se din cale" — pag. 15).

Cine poate să se extazieze alături de A. S. în fața unei antologii în care toți poeții sînt prezentați în stilul altor „traduceri" ale lui Stavros Deligiorgis — fără majuscule, fără punctuație, ignorînd și numărul și metrica versurilor precum și alte elemente de prozodie ? Și, revenind la selecție, cine poate admite reprezentarea lui Arghezi prin poeziile „În golf", „Toate stelele", „Alfabetul", fără nici una dintre capodopere ? La fel și la alți poeți.

Se pune acut întrebarea în ce măsură, dacă ar fi vrut, ar fi putut A. S. să se ocupe de calitatea traducerilor din moment ce nu a observat că și prin lipsa punctuației Deligiorgis a eliminat orice urmă de sens din „Joc secund" al lui Barbu : titlu românesc „Din ceas, dedus." este redat prin cuvîntul „counterstance" care (dacă ar fi înregistrat de vreun dicționar) ar fi aproximativ echivalent cu „anti-atitudine" sau „contra-poziție" ! Dar a observat oare A.S. măcar indicația „inedită" de la același „Joc secund" ? (pag. 78).

Ar mai fi multe întrebări de pus lui A. S. (de exemplu de unde știe că Ioana Deligiorgis a predat limba engleză în România și că este, ca și soțul ei, entuziastă ?), dar cel de al treilea articol semnat A. S. stîrnește multe alte nedumeriri prin observațiile sale negative. De exemplu : pe ce se bazează afirmația „mult mai puțin decît a făcut Darie Novăceanu (urmează laude) face, într-o foarte recentă antologie de „Romanian Poems" traducătorul Dan Duțescu.. El a întocmit, este clar, o antologie românească de poezie, adunînd aci autori din felurite epoci însă, procedînd capricios, și-a intitulat antologia „Poeme românești" spre a se sustrage, probabil, unor obiecții care în condițiile date sînt de neînlăturat" ? Am putea accepta chiar și insidiosul proces de intenție făcut lui Dan Duțescu și cred că și el ar accepta cu seninătatea experienței de patru decenii în traduceri și predare faptul că epitetul „traducător" îl diferențiază de D. N. Antologiile Novăceanu și Duțescu se deosebesc mult, dar nu în sensul sugerat de A. S. D. N. selectează circa 200 poezii din 40 poeți, iar D. D. alege 210 poezii din peste 100 poeți și le traduce exact din toate punctele de vedere, pe cînd D. N. transformă prozodia clasică în vers alb sau liber. A. S. pare încîntat de faptul că D N. se „auto-antologhează" și chiar cu 5 poezii — față de 4 ale lui Vinea, Stancu, M. R. Paraschivescu, Botta etc., 2—3 de Beniuc, Doinaș, Păunescu, sau una de Baconsky etc. Oare cum poate justifica A. S. diferența de „tratament" aplicată celor doi „antologatori" ?

În același spirit, A. S. comentează, ironic și aspru, faptul că pe coperta a patra a antologiei Duțescu există o prezentare a acestuia. Oare A.S. chiar nu a văzut pe nici o carte o notiță bio-bibliografică asupra autorului, editorului, traducătorului sau „antologatorului" ? Și oare A.S. a procedat corect extrăgînd din prezentarea lui Duțescu elementele biografice, „utilînd" să pomenească acele monumente de limbă românească și de cultură universală pe care le reprezintă traducerea integrală și în forma originală a două opere mari ale lui Chaucer, a cîtorva piese de Shakespeare, a epopeii anglo-saxone Beowulf, a legendei meșterului Manole etc., etc. ?

Mi se pare neclară, poate chiar greșit exprimată și insidioasă afirmația lui A. S. : „Într-o antologie în al cărei aparat critic traducătorul și-a schițat propria apoteoză nu știu ce ar mai putea intra în discuție".

A. S. critică și „Cuvîntul înainte" al lui Duțescu, spunînd că nu se ocupă de poezia românească, fără să observe de pildă splendida amintire personală despre Ion Barbu, demnă să figureze într-o istorie anecdotică a literaturii române ? În schimb n-a știut destulă română pentru a observa greșelile de prezentare din antologia Deligiorgis ?

Dragi confrați în alte condeiului ! Oare A. S. a avut ghinionul ca (în autobuz sau în vreun alt loc unde a răsfoit cărți mai mult sau mai puțin importante, care pun într-adevăr o problemă dureroasă pentru cultura noastră și răspîndirea ei) să întîlnească un hoț atît de perfid încît în loc să-i fure portofelul i-a răpit obiectivitatea și cinstea caracteristice gazetarului român ? Sau este A. S. un ironist atît de subtil încît pe de o parte folosește cuvîntul „traducător" în sensul de „profesionist al tălmăcirii" și pe de altă parte prin „entuziast" vrea să spună „amator", „profan care răstălmăcește" ?

Mă declar de acord să-i lovim pînă și pe zeii traducerii — atunci cînd coboară din măreția harului lor — dar nu cu tîrnăcopul.

Aș dori ca roadele principale ale acestei discuții pe care a stîrnit-o A. S. să constea în comentarii obiective despre traduceri, dar mai ales în antologii bune.

MIHOREI BANTAȘ

PLASTICA

Un pictor naiv: Ghiță Mitrăchiță

Încă unul din marii artiști ai acestei țări a trecut în neființă. Este Ghiță Mitrăchiță, pictorul naiv din Bârca Doljului. Un nume intrat de mult în manualul de artă, desprins de omul care, în ultima vreme, așa cum se întîmplă cu atîția artiști, fusese uitat de toată lumea. Numele lui, în schimb, era un simbol, era copilăria, era nostalgia primilor pași ai artei naive în țara noastră, acest nume, cum spuneam, desprinzîndu-se de mult de purtătorul care agoniza neștiut într-un pat de casă de țară. Dar chiar știindu-l, cine ar fi avut puterea să-l confrunte cu simbolul lui ?

Aproape octogenarul artist, țăran cu cîteva clase primare dar cu pînze expuse în mai multe metropole ale lumii, a început să umble la creion și la vopsele într-o vreme în care inițiativele de susținere a artelor naive (sau care țin de folk) erau încă puține, sporadice, nedepășind micile expoziții din locantele caselor de creație sau colocviile de circumstanță ale cîtorva pasionați ai fenomenului. Trecuse bine de 60 de ani cînd, într-o zi, venind de la cîmp (muncea în brigada legumicolă a C.A.P.-ului Bârcăi), s-a aplecat peste umărul unui nepoțel care-și colora cu acuarelă desenele și, descoperind acuarelele, s-a împrumutat cu cîteva. A desenat atunci pentru prima oară, a pictat pentru prima oară. Primul tablou : „Capra cu trei iezi". Apoi altele și altele, cîteva sute, acuarele, uleiuri, guașe, pînze mari, pînze mici, pînze „elaborate", pînze crude, pînze surprinzătoare, pînze fermecătoare, altele de fiecare dată ca prospețime a viziunii, pendulînd între echilibrul „realist" țărănesc și fabulosul basmului, cele mai multe venind din acea zonă a folclorului dens și tulburător, al snoavei ilicite, al ghicitorii, al zicalei, apocrife pentru manualul de artă. „Pictor naiv" în deplina accepțiune a termenului, imprevizibil de la o pînză la alta, deci funciar „antiacademic", asemenea țesătorului de covoare sau olarului care, pusi să copieze un model, fie și al lor, tot îi strimbă o linie sau îi transformă un motiv. Pictor care, prin arta lui, i-a stîrnit pe cercetători și pe critici, atrăgînd atenția asupra unui fenomen care, de-atunci, a făcut numeroși prozeliți.

Ghiță Mitrăchiță ne-a învățat, printre primii la noi, ce este arta naivă. Ne-a învățat că ea e, cultural, o artă revoluționară, fiindcă desființează aristocratismul artistului, ideea de artă ca produs de excepție, reîmpăcîndu-o cu omul, cu oricare om, virtualmente un artist. Folclor ? Nicidecum. Etnograficul e funcțional, ca și arta „mare", naivul, în schimb, e un hedonist precoce, primul din capul scării, care face artă pentru plăcerea de a o face. („De ce pictezi, nea Mitrăchiță ?" l-am întrebat, cîndva, într-un interviu. „Așa, fiindcă-mi place".) Un estetism al artei naive ? Nicidecum. Naivul cunoaște nevoia tiranică de a comunica, la fel ca și artistul de școală, efectul nu e deliberat, voluntar, e o consecință genuină a viziunii. Cu zonele obscure ale conștiinței, cu abisalul dacă vreți, comunică mai lesne naivul decît artistul de școală, ceea ce împinge la constatarea că o expoziție

de artă naivă (cum au fost cele ale pictorului din Bârca deschise la București, la Craiova, în Italia sau în S.U.A.) este o radiografie întoarsă a unei spiritualități. Constatarea nu ne aparține, este a unuia dintre comentatorii de peste ocean ai lui Mitrăchiță.

Ghiță Mitrăchiță ne-a învățat, printre primii, că ea, această artă naivă, e un inepuizabil rezervor de ingenuitate pe care se sprijină arta adultă, la care arta adultă are un acces rar, totdeauna fericit. Avem nevoie, ne-a învățat artistul din Bârca, de naivi, așa cum avem nevoie de imprevizibilul naturii, al copilăriei, al libertății neconstrînse de necesitate, acceptînd necesitatea nu ca pe un canon, ci ca pe singurul mod de exprimare a spiritului.

Cu Ghiță Mitrăchiță dispare un mare artist al acestei țări. Și o parte din candoarea lumii noastre.

ILIE PURCARU

● CAP LIMPEDE

V. PÂRVAN ÎN „REVISTA ROMÂNĂ"

Istoricul și arheologul de reputație europeană, strălucitul profesor și filozof al istoriei, gînditorul și umanistul român Vasile Pârvan poate fi redescoperit sub aceste multiple și generoase dimensiuni ale personalității sale, într-un întreg număr (nr. 9, septembrie) al **Revistei Române.**

Sub genericul **Testimonia** sînt întrunite astfel evocări și medalioane consacrate lui Vasile Pârvan de o seamă de personalități românești și străine care l-au cunoscut îndeaproape ca om și cărturar. Pagini memorabile semnate de Nicolae Iorga și T. Arghezi, G. Călinescu și Onisifor Ghibu, Ion Vianu și Oscar Han, Tudor Vianu, Al. Busuioceanu și Tudor Teodorescu-Branițte recompun — alături de o seamă de savanți străini ca Jerôme Carcopino sau Gorham P. Stevens — figura multilaterală a istoricului și profesorului, a umanistului și savantului.

La rubrica **Valori românești**, o amplă suită de studii și comentarii — semnate de cîțiva istorici contemporani — resituează în timp marile contribuții ale lui Vasile Pârvan ca fondator al unei autentice școli românești de istorie (profesorul Radu Vulpe prin studiul „Întemeietor de școală științifică") și al arheologiei române moderne (Alexandru-Simion Ștefan în studiul „Vasile Pârvan și arheologia românească modernă"). Vasile Vetișanu trasează, într-un pertinent eseu, liniile directoare ale gînditorului, iar profesorul Virgil Cândea redefinește virtuțile exemplare ale savantului de renume internațional și ale marelui patriot. La aceleași concluzii — dar cu argumente din alte planuri ale activității multiple a cărturarului român — ajunge și istoricul Al. Zub, cunoscut exeget al lui Pârvan în studiul „Un mare organizator de cultură".

Partea finală a rubricii **Valori românești** oferă cititorului străin două texte exemplare ale marelui umanist român : **Parentalia**, magnifică evocare mitico-poetică a împăratului Traian, și **Despre valorile istorice** — lecția de deschidere a cursului de **Istorie antică** ținută la Universitatea din București în 11 februarie 1920. **(C. Cr.)**

DECADA CĂRȚII

Evenimentul editorial al ultimei perioade — apariția volumului 9 din **Opercle alese** ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — s-a situat, firesc, în centrul actiunilor culturale prilejuite de „Decada cărții românești", la mijlocul căreia ne aflăm în prezent. O sărbătoare a cărții, un popas festiv printre rafturile încărcate cu noutăți, dar și un moment de intensă comunicare cu cititorii, prin intermediul „saloanelor literare" deschise în 13 orașe, al expozițiilor, al întîlnirilor cu autori și editori etc. Cîteva cifre, dintr-un bilanț anual mai mult decît generos, căruia „Decada" îi servește drept corolar : 2 600 de titluri, într-un tiraj de peste 50 de milioane de exemplare, editate în românește, în limbile naționalităților conlocuitoare și în limbi de circulație universală ; din acest tiraj, 27 de milioane de exemplare reprezintă manualele școlare și universitare. Printre alte noutăți ale „Decadei", cîteva „lansări" de mult așteptate : lansarea impunătoarei lucrări „Istoria științelor din România" (elaborată de un corp de elită al savanților, cercetătorilor și profesorilor universitari din țara noastră), a lucrărilor „Mihai Viteazul în conștiința europeană" (vol. I, Ed. Academiei R.S.R.) și „Arta românească" (vol. I și II, de Vasile Drăguț și Vasile Florea, Ed. Meridiane). **(H. Lerea)**

Situaţia trupei Iris

(Urmare din pag. 32)

piese noi, care s-au cîntat pînă şi acum, să înlocuieşti nişte nume de valoare, Chifiriuc, Olteanu, Chivu. S-au întîmplat foarte multe schimbări, dar ceva s-a întîmplat poate chiar în sufletul lor, de s-au întors în această formaţie. Noi ceea ce cîntăm reprezintă o reflectare a vieţii. Am avut necazuri, probleme şi am speculat mult în noi spontaneitatea. Şi poate din cauza asta ne-am apropiat de public. Am fost în mijlocul lor tot timpul şi din cauza -asta cred că am fost mai apropiaţi de ei. Ceea ce ne-a determinat să ne despărţim, diferenţa de temperamente, modul de existenţă a fiecăruia dus pînă acum, felul cum a filtrat ceea ce a învăţat, renunţările la unele lucruri. Exemplu — eu am renunţat la serviciul meu în momentul cînd nu aveam nici turnee şi nici altceva. Niciodată nu am crezut că viaţa este făcută din zimbete, bani, ci din trăiri. Eu am lucrat în liceu şi la fabrica de suc, stînd în apă, am lucrat şi la spaţii verzi, părinţii mei deşi mă puteau ajuta, m-au lăsat să mă descurc singur. Am lucrat ca să înţeleg viaţa mai bine. Asta nu m-a înrăit. Am început să mă cunosc bine în situaţiile speciale. Una din situaţiile speciale s-a ivit acum. Sînt proaspăt căsătorit, lipsesc mult de acasă. Se simte şi lipsa de repetiţie în continuu. A repeta foarte mult ne este foarte necesar. Ar trebui să repetăm 6—8 ore pe zi. Deci nu avem un cadru în care să repetăm. Sîntem o formaţie rock şi la noi exerciţiile de fiecare zi înseamnă hrană pentru a rezista. Piesa nouă a fost făcută încă de la Bucureşti.

Adrian Păunescu : Semănînd în nişte acorduri cu AC/DC putem spune că era făcută încă din Australia.

Adrian Ilie : Acasă fiind am ajuns ca atunci cînd repet să mă doară degetele. Asta e un motiv auxiliar. Fiind turneele lungi, nu avem timp de repetiţie. Între aceste turnee avem nevoie de o perioadă de repaus ca să ne reîmprospătăm repertoriul. Folkiştii pot în alte condiţii să-şi pregătească repertoriul. Noi sîntem cinci oameni, cinci compartimente care trebuie să ajungă unul singur.

Referitor la problemele care au fost la mare — am avut şi noi prieteni acolo, deşi eu nu sînt prea comunicativ.

Pentru mine Cenaclul Flacăra a însemnat foarte mult, ideea de schimbare mi-a plăcut foarte mult. Înseamnă foarte mult să te poţi mişca şi să nu stai tot timpul într-o circiumă şi să vezi aceiaşi oameni. La cenaclu mi s-a părut că se cultivă foarte mult ideea de dragoste, ceea ce lipseşte poate chiar din manuale — dragoste de ţară, de femeie, de muzică, de muncă — ăsta mi s-a părut lucrul cel mai interesant şi pe care l-am simţit cu adevărat.

Referitor la relaţiile noastre, viaţa dusă de fiecare, a făcut să ne despărţim puţin. Se punea problema de a fi principial sau nu faţă de cei care ne aşteptau acasă, noi să le pretindem lor corectitudinea şi noi... Nuţu spunea că nu au ce căuta la mare prietenele sau soţiile noastre. Mi s-a părut incorect. Problemele astea le-am avut noi toţi cu Nuţu. Sînt multe formaţii care nu au influenţat cu nimic negativ relaţiile dintre ei şi relaţiile dintre ei sînt bune. Formaţia „Savoy" poate fi din acest punct de vedere un exemplu pentru toţi. La aniversarea zilei de naştere a lui Nuţu noi nu am fost prezenţi, el s-a rupt de noi, el a sărbătorit asta într-un cu totul alt cadru, nu cu noi. Sîntem firi ouose, eu sînt mai închis, dar culmea este că n-am încercat să ne îndepărtăm.

Ion Olteanu : Ai încercat vreodată să faci ceva ?

Adrian Ilie : Nici tu nu ai încercat. Eu a trebuit să mă îndepărtez de tine ca să te cunosc. Să mă apropii de tine ar fi însemnat să nu te cunosc.

Ion Olteanu : De la început ai venit cu ideea că sînt un element negativ.

Adrian Ilie : Pentru mine eşti şi lasămă să mă exprim ! Cînd ei au venit în formaţie nu am vrut să vină şi Nelu. Mircea Muscaliu împrumutase bani de acasă să luăm nişte difuzoare şi Nelu a plecat pe furiş în „Roşu şi Negru".

Nelu Dumitrescu : Nu puteam sta într-o formaţie fără viitor.

Adrian Ilie : Deci te-ai întors cînd ai crezut că avem viitor !

Ion Olteanu : Aţi făcut vreun pas înainte ?

Adrian Ilie : Da, acceptînd această formaţie de care chiar tovarăşul Adrian Păunescu auzise. Eram în altă formulă în momentul acela.

Ion Olteanu : Erau şi părţi foarte rele. N-aţi făcut un pas înainte.

Ioan Dumitrescu : Cu Anton nu se putea asta. Eu m-am zbătut pentru formaţia asta. Muncind în fabrică. Am cîntat, am adus oameni în locul celor plecaţi.

Ion Olteanu : Dumneavoastră cum vedeţi lucrul ăsta ? Eu văd chestiunea asta ca pe o profesie. Poate sînt eu nebun. Eu am jertfit foarte mult ca să ajung aici. Ca profesionist trebuie să treacă peste mărunţişuri. Eu am considerat că asta este un serviciu şi familia este familie. La seviciu nu te duci cu soţia. Ei au spus că asta nu se poate. Am spus că majoritatea învinge. Dacă trei dintre noi susţin o chestiune, ceilalţi doi se supun. S-a supus la vot : unde mergem, la Aurora sau la Costineşti ? Şi care erau căsătoriţi şi-au adus nevestele. Deci nu asta era problema.

Cristian Mînculescu : Ce facem noi aici s-ar putea numi — Din sălile tribunalului, prima înfăţişare, perioadă de gîndire...

Ion Olteanu : Toate astea nu le văd motive serioase. Ce poate însemna temperamente diferite, din moment ce pe scenă ne înţelegem foarte bine ? Cum aş vrea Adrian să fiu, eu pot să fiu în o mie de feluri.

Adrian Ilie : Exact ăsta este motivul care mă supără. Chestiunea cameleonică este un motiv. Cînd m-am căsătorit mi s-a spus că compromit formaţia.

Ion Olteanu : Că nu o să mai putem pleca în turneu în R.D.G.

Adrian Ilie : O căsătorie poate însemna şi o garanţie.

Mihai Popescu : Ai spus că aşteptî contractul în R.D.G. După R.D.G. nu mai cînţi. Problema era foarte clară.

Ion Olteanu : Mai e o chestiune. Eu am ţinut ca să facem un turneu în străinătate. Ce ai făcut pentru asta ?

Adrian Ilie : Neavînd relaţiile tale la ARIA...

Ion Olteanu : Toate actele erau făcute.

Adrian Ilie : M-ai jignit spunîndu-mi să-mi umin căsătoria.

Ion Olteanu : Te-am întrebat dacă este bine sau nu să te căsătoreşti acum. Într-un fel i-am spus să se căsătorească dacă nu afectează cu nimic turneul. Nu i-am spus cu răutate şi asta vreau să înţeleagă.

Adrian Ilie : M-ai jignit cu asta.

Adrian Păunescu : A renunţat la acest punct de vedere.

Mihai Popescu : Atît i-a spus — că poate asta influenţează negativ turneul nostru.

Adrian Ilie : Muzica nu înseamnă totul în viaţa mea. Ea face parte din ea. Eu şi Cristi am reuşit să ne menţinem aceste prietene, ceilalţi nu ştiu, poate au rămas singuri. Acest turneu la mare nu a reuşit numai pe noi să ne dezbine. Înainte de a fi în cenaciu eram deci în situaţia de ruptură.

Cristian Mînculescu : Dv. aţi crezut că dintr-o dată ne-a venit această despărţire ?

Adrian Ilie : Singurul jucru care ne ţinea împreună a fost turneul în R.D.G., care ţineam foarte mult să-l facem, adică contactul cu străinătatea, cu muzica de acolo şi banii, în restul relaţiilor eram foarte străini. Noi nu am stat împreună la mare.

Ion Olteanu : Adi a ţinut să stăm separat.

Adrian Ilie : În camera în care am stat eu a mai stat cineva ?

Ion Olteanu : Noi cînd am mers la mare am pus nişte condiţii : să stăm în camere de hotel. El nu s-au ţinut de cuvînt şi ne-au dat două camere la toţi şi au spus că lucrurile se vor rezolva pe parcurs. După o perioadă, în loc să se reglementeze lucrurile, s-au agravat. Am fost şi la tovarăşul director adjunct Gheorghiu. Am ţinut o cameră în care să putem face duş măcar. Eu nu am avut nimic împotrivă să stau oriunde. Ei au spus că nu vor să stea la demisol. Nu l-a silit nimeni să plece.

Adrian Ilie : Am încercat să stăm omeneşte.

Ion Olteanu : Deci ruptura cine a făcut-o ? Eu am stat în cameră de hotel şi nu am avut nimic împotrivă să stai tu în locul meu.

Adrian Ilie : După ce s-au întîmplat minunile care s-au întîmplat, te-am rugat să stăm în altă parte. Nu s-au ţinut de cuvînt nici cu cazarea, nici cu mîncarea.

Ion Olteanu : Nu eu sînt împresarul trupei. De ce nu ai venit tu să te ocupi de chestiunile acestea ?

Adrian Ilie : Ţi-am spus să mergem la Costineşti.

Ion Olteanu : De ce nu te-ai dus tu la Costineşti să te interesezi ? Era vacanţa tuturor. De ce-mi reproşezi mie asta ?

Ioan Dumitrescu : Toţi am vrut să plecăm.

Adrian Păunescu : Există, vreo şansă să rămînă trupa aşa cum este ?

Ion Olteanu : Deci dacă între noi este divorţ cine este judecătorul nostru ?

Adrian Păunescu : Publicul.

Ion Olteanu : Motivele sînt spuse. Noi trei rămînem în continuare Iris, orice s-ar întîmpla. Îmi pare foarte rău de ruptură, şi dacă există căile de îndreptare...

Adrian Păunescu : Este cale de întoarcere, Adi ?

Adrian Ilie : Eu personal nu văd cum.

Ion Olteanu : Dar motivele...

Adrian Ilie : Nu mă forţa să începem alte meciuri.

Ioan Dumitrescu : Lasă, Nuţule, fă tu Nuţule, că eşti mai deştept şi noi stăm.

Adrian Ilie : Nici posibilitatea de a face turneu în străinătate nu m-ar mai opri.

Mihai Popescu : Eu vreau să existe în continuare trupa. Şi va exista oricum.

Cristian Mînculescu : Eu am plecat din facultate pentru Iris, acum plec de la Iris. Nu mai vreau să cînt aici. Vreau să cînt cu alţi oameni ce-mi place şi cum îmi place. Voi mi-aţi spus că arăt ca un ţigan.

Ioan Dumitrescu : S-a întîmplat un lucru. Nuţu s-a zbătut, totul s-a lăsat în baza lui. Nu a avut nimic cu Cristi. I-a spus să se bărbierească, să se îmbrace civilizat, i-a spus-o frumos, nu cu ură.

Cristian Mînculescu : Eu le-am amplificat foarte tare. Nu am mania persecuţiei. Eu am vrut să mă îmbrac aşa cum vreau eu. Eu fac notă discordantă. Am şi eu un costum de haine pentru revelion, dar aşa îmi place. Vreau să cînt cu ceilalţi oameni şi să stau acasă. Eu şi Adrian vom face trupa „Voltaj", nu vom încerca să ne folosim de Cenaclul Flacăra pentru a ne face cunoscuţi. Ei fiind membrii fondatori, vor rămîne indiferent de situaţie, Iris.

Adrian Ilie : Preferăm să cîntăm în cluburile din Bucureşti şi să stăm acasă. În acest moment banii nu contează.

Cristian Mînculescu : Aţi spus că sîntem putregai, ce mai aveţi cu noi, de ce mai ţineţi să rămînem cu voi ?

Ioan Dumitrescu : Tu nu ai luptat cu nimic, ai fost adus în formaţia Iris pe tavă. Eu cît am îndurat de la tine, Adi şi de la Cristian ? Eu ştiu ce fel de om eşti. N-ai făcut nimic, n-ai luptat cu nimeni. Nu ai vrut să faci nimic, nici stat de plată şi nici altele.

Adrian Ilie : Tu nu ştii să judeci.

Ioan Dumitrescu : Eu v-am sălfat din nou, aveaţi piese vechi. Se lau degeaba de neveste. Aşa le place lor.

Adrian Ilie : Eşti ipocrit, ştim filmul foarte clar, ei pe ai lor.

Ioan Dumitrescu : Am aflat că eşti deştept, ai pupagai mare şi-atîta tot, dar munca contează. Eu am fost muncitor sudor, am tras din greu, am făcut ceva.

Adrian Ilie : Şi eu am muncit mult, mi-am făcut şi liceul. Şi am muncit şi în uzină. Este un mare lucru. Dar am încercat şi altceva.

Ioan Dumitrescu : Nu am făcut teorii — că nu semănăm temperamental. Tu nu ai făcut nimic pentru muzică. Ai numai piese de acum patru ani. Eu am cîntat cu Chifiriuc şi m-a muşcat de spate ca să cînt bine. N-am făcut talente, teorii. N-aţi făcut nimic, nimic. Vi s-a întins o tavă pe care aţi cîntat.

Ion Olteanu : Stai, linişteşte-te, ce eşti nebun ?

Ioan Dumitrescu : Noi am cîntat de cînd am venit din turneu. Repetăm tot timpul. Nu vrem în restaurant. Repetăm că trebuie să cîntăm. N-avem casă, n-avem nimic. Asta facem.

Adrian Păunescu : Îmi pare rău de ce s-a întîmplat. Cred că nu sînt motive serioase, motive de neînvins. Cred că ar trebui să vă mai gîndiţi. Pur şi simplu, simt un mare regret că distrugeţi o unitate care ar fi meritat acum strălucire. Deocamdată nu avem ce să facem, arta este facultativă, nu poţi obliga pe nimeni la artă. Deci ne-am făcut scena şi martorii la destrămarea unei trupe pe care **Cenaclul Flacăra** o adusese la cea mai înaltă cotă de afirmare în muzica tinără a anului 1982. Înţeleg că vor exista două trupe din care vor face parte, pe de o parte Adrian Ilie şi Cristian Mînculescu în formaţia **„Voltaj"**, iar pe de altă parte, trupa **„Iris"** cu Ioan Dumitrescu, Ion Olteanu, Mihai Popescu şi ceilalţi care se vor adăuga. Cenaclul Flacăra vă este deschis, poftiţi cu ce aveţi mai bun în Cenaclul Flacăra şi cei mai frumos lucru pe care l-aţi putea face ar fi să ne anunţaţi mîine că lucrurile s-au rezolvat. Noi continuăm să aşteptăm. Vă leagă nişte lucruri profunde şi ele ar trebui să primeze.

Asta este în mic povestea trupei Iris şi, dacă vreţi, acesta este procesul trupei Iris, lăsîndu-i să judece pe oamenii care v-au iubit şi care poate că acum mai speră lăsîndu-i să judece situaţia.

Vă urăm succes, în orice condiţii.

Toată trupa : Vă mulţumim.

Adrian Păunescu : Faceţi, vă rog şi ultima fotografie împreună !

EUGEN BARBU: „Un scriitor important lipsit de ideologie literară e de neînchipuit"

(Urmare din pag. 23)

epocii, v-aş întreba două lucruri. Primul : direcţia novatoare pe care aţi imprimat-o revistei a fost continuată de cei care v-au urmat ? Al doilea : de ce oare atîţia dintre scriitorii lansaţi de dv. la „Luceafărul" au devenit, după un timp, „clienţi negri" ai criticii, fiind violent atacaţi de aceasta ? Să se fi răsfrînt asupra lor şi idiosincraziile la adresa dv., adică Eugen Barbu să fie, cum s-ar zice, injurat şi prin copii, şi prin nepoţi ?

— Să-o luăm pe rînd. Din păcate, ce a urmat după plecarea mea de la „Luceafărul" nu semăna deloc cu ce făcusem eu acolo. În timpul directoratului lui N. Dragoş şi Ungheanu, revista a revenit la linia pe care o impusesem, puţin mai timid, ce-i drept ! Oricum, atitudinea celor de acolo mi-a impus. Doi : e adevărat că toţi cei lansaţi de mine au avut de suferit în cauza mea, dar eu nu am nici o vină. Din fericire, ei, aceşti **persecutaţi**, sînt cu toţii nişte personalităţi ! Nu au ce le face frioturiştii literari, aşa-i. Nu regret. Mi-a scăpat atunci Nichita Stănescu, care, dacă l-aş fi avut sub mînă, poate ar fi fost mai iştigat. Cred şi acum că cei ce l-au dirijat la începuturile lui l-au diformat puţin estetic, dar cu talentul său el a ştiut să rămînă în matca naţională în care orice mare poet intră în cele din urmă !

— Să revenim la Eugen Barbu şi la literatura lui. Spuneţi-ne, această literatură, ne referim acum la cea de după „Groapa", a avut şi ea de suferit de pe urma etichetărilor, a sigiliilor negre aplicate primului dv. roman şi tipului de literatură pe care îl propuneaţi ?

— Toate cărţile mele au fost denigrate. Li s-au organizat procese şi li s-au adus învinuiri. Polemicile mele sînt de vină, dar nu regret nimic. Un scriitor important lipsit de o ideologie literară e de neînchipuit. Mulţi oameni talentaţi fac frumos la critici, adică le lingusesc pe aceste „muşte la arat". Îmi amintesc că prin '57, cînd apăruse „Groapa", Ivaşcu m-a prezentat lui Călinescu, care m-a invitat în casa lui, curios să ştie ce fel de om sunt.

Nu l-am deranjat şi nici cartea nu l-am trimis-o. N-am trimis nici unui critic cărţile mele, tocmai pentru a nu părea că le cer o favoare. Asta costă, dar meritâ...

— De ce aţi renunţat la proza scurtă, la nuvelistică, în care succesele dv. au fost atît de mari ? Şi asta tocmai cînd necesitatea prozei scurte e resimţită atît de acut în literatura noastră ?

— Nu am renunţat la nuvelistică, dar nu scriu decît din plăcere. Romanul mi se pare mult mai interesant, deşi recunosc meritele literaturii scurte.

— Cum aţi ajuns de la „Groapa" la „Princepele", atît de diferiţi şi tematic, şi ca formulă artistică ?

— Printr-o întîmplare. A venit la mine Opriş, de la Cinematografie. Mi-a spus : „Balaure, fă-ne un scenariu cu haiduci !" Nici nu-mi trecuse prin minte aşa ceva, dar undeva limba acelor scenarii mustea în mine. L-am chemat pe anticarul Sterescu şi l-am comandat nişte cărţi de epocă ; mai aveam ceva prin bibliotecă, dar nu ajungea. S-au făcut cîteva sute. Încă mai citesc, am scris între timp şi un volum : „Aventura limbii române". Sînt fascinat de limba noastră.

— Iertaţi-ne întreruperea : ce reprezintă pentru dv. limba română ?

— N-aş da-o pe nici o limbă străină ! Detest franceza pentru cartezianismul său de care se face atîta caz. Cred că numai spaniola mă încîntă atît de mult ca româna şi, oarecum, greaca, deşi e o limbă de greieri.

— Să revenim la „Princepele". V-am întrerupt cînd ziceaţi că sînteţi fascinat de limba română. Aşadar ?...

— Citesc cărţi bisericeşti, hîrtoage, acte comerciale, cîte şi mai cîte, şi încă nu am terminat. Aşa s-a născut „Princepele", prin limbă. Am crezut că am terminat odată cu această carte, dar, iată, a sosit de nu ştiu unde şi „Săptămîna nebunilor" şi mi se pare că mai vine ceva pe ţeavă. Doamne ajută !

— Înainte de „Incognito", acea tehnică a colajului, ce v-a atras atîtea critici, aţi experimentat-o în „Princepele". Dar pe vremea aceea, se pare, încă nu eraţi atît de incomod pentru unii, drept pentru care, după cîte ţinem minte, nimeni nu s-a opus procedeului dv. Doar Fănuş Neagu parcă v-a zis ceva...

— Aşa e. Cît priveste polemica cu Fănuş, ea ne-a apropiat mai mult decît ne-a înrăit. Cu geniul său lingvistic nici nu putea să nu mă guste, dar l-au pus răii şi famenii să mă ciupească. Pe urmă ne-am îmbrăţişat. Eu e mai tînăr ca mine. Îl las moştenitor pe cuvintele limbii române, pentru că le iubeşte...

— Unii critici zic că „Săptămîna nebunilor" este superioară „Princepelui". Dv. ce ziceţi ?

— Nu mă pronunţ niciodată despre cărţile mele. Colecţionez toate laudele şi injuriile. Nu sunt masochist, dar merită să rîzi cîndva de Iorgulescu şi Manolescu, citindu-i.

— Eugen Barbu îi detestă pe toţi scriitorii ! — spun unii. Pe cine nu detestaţi ?

— E o nedreptate ! Îi iubesc pe toţi scriitorii români şi străini care scriu frumos. Încăpem toţi, nu sunt invidios. Am lansat mulţi tineri şi o mai fac cu aceeaşi plăcere. Nu-mi plac impostorii şi falsele valori. Intrarea în Uniunea Scriitorilor în zilele noastre nu se face pe criteriul valorii, ci pe al relaţiilor. Te înscrii în grupurile de la putere, iute vin editările : esti

● constelația lirei ●

O vară luminată de iubire

mi-a rămas pe retină un greiere șchiop
și-o vară luminată de iubire,
blocată de probleme sociale
nu mai am vreme pentru nemurire ;

sap metri pătrați la groapa comună
într-un perfect, comod anonimat
pământul rinjește și-mi pare
că zilnic decapitez cîte-un sat ;

altfel mi-e bine și dorm într-un pat
beau vin și cafea citeodată...
mai scriu despre oameni și un fel
de viață
într-o carte de pe-acum ratată,

doar sufletul mult prea ades îl ascund ;
lașitatea se poartă cu ochii închiși
numai lacrimile cad întregi
peste botul cailor uciși.

mi-am luat cartelă pentru vis
am și libertatea să mă doară
trădarea aceasta cu bună știință
a neliniștilor adunate-o vioară

mai e puțin și vom rămîne goi,
căderea-vor cimitirele pe noi.

ELENA PLAMADA

Eternitate

Pasăre măiastră ce zbori spre infinit
Mai povestește-o clipă pe cumpăna de ape
Să ne-mpletim fuiorul precum ne e sorțit
Și s-așezăm în iadă din zestre cel început.
Mai dă tîrcol pe mare pînă se-ntoarce pescarii
Cu bărcile-ncărcate din țărmuri de abia...
Și urcă-n vîrf de stele să vezi cum pădurarii
Vinează cerbi de fildeș la margine de vis
Ascultă în tăcere cum curge din izvorul
Și-așteaptă-i revărsarea în largul efemer,
Mai potolește-ți setea care ne seacă dorul
Și ni-l topește-n lava cumplitului mister,
Mai zboară peste maluri cît mai cioplim în piatră
Un templu al gîndirii curate și senine,
Cît să-l zidim de-a pururi pe caldarim de vatră
Etern în timp și spații, așa cum se cuvine.

ION SANDA

Finiș...

Am încărunțit
căpitan
la bordul corăbiilor
de gînduri ancorate
în portul inimii tale...
...și ai încărunțit
docher
neîndrăznind
să le descarce...

SANDU ȘTEFĂNESCU

Osemintele lui Horea

Unde sunt îngropate ori neîngropate
osemintele lui Horea, neodihnitele moaște ?
În ce colnic, în ce rîu, în ce vînt ?
În patru frîni, nu tras pe roată, fiecare frîntură
purtată-n punctele cardinale ale răscoalei.
sub cîte zări ale pămîntului românesc
i s-a întors trupul, foc sacru risipit,
în răni mocnind neasemuit astru căzut ?

Printre aburii de sînge ai slăviților șiuțe
morminte aprindem făclii, dar unde-i măcar
mîna ridicată spre mulțime a iluminatului Horea ?
Cine știe, cînd peste Apuseni luna
răsare-n patru colțuri și raze ascuțite străbat prin crăpăturile
de piatră, în ce tărîm ating vreo relevă a martiriului ?
De se trezesc furtuni și glasul cunoscutului tunet
pe unde-pvălmășea limbi de foc și izvod de credințe !

Numai inima, inima lui Horea a fost să fie-ngropată
În miezul și spaimele locului de supliciu
cum împunea ritualul de orori al călăilor.
Cum să deslușească orbii fulgerul în zare ?
Cum să bănuiască ei că însingerata lui inimă
va zvîcni din Alba peste trecut și viitor,
întîlnind într-o bătaie inima lui Avram Iancu ?
Triumfuri vestind în toate punctele cardinale
iar pentru tirani neiertarea și pedeapsa uitării.
Pe Platoul Romanilor ascultăm în genunchi
cum susurul inimii lui Horea pătrunde adînc
în dangătul solemn al clopotelor marii Uniri.

BAZIL GRUIA

Roua crizantemei

De la nașterea lui nestrigată
poetul obține permis
de liberă-trecere
prin ținuturile poemelor sale ?
Cunoaște limbajul
în care se tînguie amurgul,
ignoră pensia și poemele fără virgule,
brănește cuvintele
cu roua de dimineață a crizantemei
întru sănătatea limbii române
și este așteptat de uitare
asemenea unui anunț de la mica publicitate !

NICOLAE ROGOBETE

CURIERUL LITERAR

Sîntem realmente asaltați în ultima vreme de zeci și sute de pilcuri, toate doldora de încercări literare, cu precădere poezii. Numărul lor este atît de mare, încît, în acest Curier, vom da cura doar acestor încercări lipsite de orice valoare poetică. **Sofia Ureche.** Este înduioșător faptul că la o vîrstă înaintată, scrieți astfel de versuri : **„Eram și eu copii odată / Cînd florile-au înflorit / Atunci voios m-am dus fudată / Și-o floare albă am mirosit“.** Dar dincolo de a fi înduioșați, nu mai putem face nimic. **Grigore Țurcanu.** Credeți că mai poate emoționa pe cineva o astfel de zicere **„Echilibrul s-a deregiat / Busola e-a defectat“...?** Noi nu credem. **Zamfir Valeria.** Versuri la fel de penibile precum cele de mai sus : **„Cu inima deschisă și plină de avînt / Și fața-mbujorată de-aleasă bucurie...“.** Deci, tuturor celor din care am citat, un categoric **nu.** Același răspuns și pentru următorii : Maria Pr. Grigore, Tămaș Valerian, Cormoș Lorena, Nicolae Constantinescu, Georgescu Dan Marius, Balaci Nicolae, Piasețki Cazimir, Gheorghe Tudor, Răducanu Elena, Ion Aldaruk, Ban Steluța, Mălăescu Ionel, Constantin Amancei, Doriana Ionaș, Cristina Ștefănescu, C. L.-Vaslui, Benone Păsărin, Ion Mladin, Pop Olimpia, Maria Ghilea Drevărescu, Paul Liviu, Luca Mihai, Călin Nemeș, Sitaru Cristina, Șerivan Radu, Vasile Pavel Mureșan, Subțire Eugen, Ababei Gheorghe, Samson Costel, Mișiea Alindor, Domeș Raul, Ilea Raluca, Barbu Mariana, Al Lăzărescu, Bălălău Mariana, Vilceanu Cornel, Dumitru Buțoi, Mihaela Tănăsescu, Mircea Șelaru. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ

Festivalul-concurs „Baladele Dunării“

Între 26 și 28 noiembrie 1982, la Galați va avea loc cea de-a V-a ediție a Festivalului-concurs de creație și interpretare pentru poezie și muzică tînără, „Baladele Dunării“. Înscrisă între manifestările social-politice și cultural-educative organizate de Clubul Tineretului din Galați în acest an, în cadrul mai amplu al Festivalului național „Cîntarea României“, confruntarea tinerilor creatori și interpreți își propune să evidențieze realizările poporului nostru sub conducerea înțeleaptă a partidului, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, eforturile tinerei generații pentru transpunerea în viață a obiectivelor noii etape de edificare a socialismului, pentru o viață trăită într-un climat de pace și destindere. Tematica festivalului este deschisă exprimării întregii arii de preocupări ale tinerilor.

Participarea concurenților, în vîrstă de la 14 la 30 de ani, tineri care au mai activat pe lîngă cluburile și casele de cultură ale tineretului, poate fi individuală (poezie, muzică tînără) sau colectivă (muzică tînără). Înscrierile sînt așteptate pînă la 30 octombrie a.c.

Cenaclul Flacăra va încerca să fie prezent, ca și anul trecut, la festivalul și concursul „Baladele Dunării“.

---

de altă părere, așteptă ani de zile ! De vreo doi ani mă rog de doi editori să tipărească pe un poet din Galați ; și pe Dan Ciachir, care, deși publică de atîta vreme, nu găsește un loc sub soarele editorial ; dar sînt mereu amînat, deși cei doi editori îi publică pe alții care sunt departe de Pegas. Totul a ajuns un fel de loterie. Și măcar eu am probat gustul meu cu o „Istorie a poeziei române contemporane“ !

— Față de care scriitori români de azi vă simțiți, artisticește, alături ?

— Sînt alături de foarte mulți scriitori români, chiar și de cei cu care m-am războit cîndva. Îi iubesc pe Nichita, pe Gheorghe, pe Alexandru, pe Păunescu, pe Vadim Tudor, pe Fanuș, pe Breban (chiar dacă i-am tras destule la fund), dar pe cîți încă, nu vreau să fac un pomelnic. Tot ce mișcă în frontul literar trebuie ajutat și promovat.

— Cum ați fi făcut-o, dacă ați fost vreodată președintele breslei ?

— De ce-aș fi fost ? Nu am talentul de a primi laude, așa că am preferat să stau deoparte. Poate asta mi-a adus numai necazuri, dar vă jur că dacă totuși aș fi fost acolo, scriitorii ar fi avut un alt regim. Poate le-aș fi pretins să fie mai demni, să nu mai trălască din pomenile Fondului literar(nu toți, evident, dar destui) : să scrie, nu să stea la M-me Candrea cu zilele și cu nopțile. Poate că și autoritatea de Stat ne-ar fi privit altfel. Avem 1 800 de scriitori, dar cîte Opere ? Iată întrebarea.

— Dar critica de azi, ce datorii ar avea, după dv., în opera de restituire a unei fizionomii corecte a literaturii noastre de azi ?

— E nevoie de o critică sinceră, fără animozități, de grup, o critică obiectivă, care să nu țină seamă de individul literar, ci de opera lui. Fără asta nu vom reuși nimic, niciodată. Dar atmosfera literară e atît de avariată că sunt foarte pesimist. Prin Universitate, prin cenacluri, prin revistele **U.S.** se manipulează politica de grup și nimeni nu va reuși să dreagă ceva. Citiți „România literară“. Cum se schimbă Președintele U.S., cum acesta, oricine ar fi, devine „genial“. Studii, articole, cărți, reeditări, piese jucate în toate ateneele populare, filme, ca în basme ! Cum cel în cauză dispare de pe scenă, nimeni nu mai aude de el. Vezi cazurile Beniuc, Demostene Botez, Stancu, Macovescu etc. Ți se face milă...

— Ce ziceți, să vorbim și despre clientul dv. de la „Săptămîna“, transfugul Ion Caraion ? Sau mai bine să renunțăm la niște vorbe în plus despre acest trist personaj ? Mulți zic că n-ar merita atenția pe care i-o acordați.

— De ce să renunțăm ? Dumneata l-ai cunoscut mai bine. Poate înversăm rolurile și-mi povestești ceva de la Craiova, că l-ai ajutat. Cît privește atenția de care se bucură, ea e binevenită. Licheaua perfectă merită un serial... Dar hai să vedem, ce-a fost cu Caraion la Craiova ?

— În 1964, cînd mi s-a dat sarcina să reintemeiez revista craioveană „Ramuri“, mi-a fost trimis în redacție și Ion Caraion. Am vrut, într-adevăr, să-l ajut, și nu numai eu, ci toți cei de la „Ramuri“, înconjurîndu-l cu compasiune, ca pe un om care pătimise multe. Nu m-am supărat că nu prea muncea, că nu prea reușea să scrie. Era probabil, îmi ziceam, traumatizat, și condeiul nu-i mergea. Dar aveam să aflu curînd — mi s-au pus în față hîrtii doveditoare — că totuși condeiul lui mergea. Ce compunea Caraion ? Poeme, traduceri ? Da, un fel de „traduceri“, dacă vreți, în genul celor pe care i le publică acum „Săptămîna“. Caraion era, de fapt, un reporter secret al redacției. Mai pe românește, turna. Delațiuni peste delațiuni, neadevăruri scîrboase pe seama colegilor, care m-au silit să renunț la „serviciile“ lui la „Ramuri“. Asta a fost tot. A, încă un amănunt, picant, pentru dv. Megalomanul pe care-l cunoașteți făcea mare caz de relațiile lui peste hotare. Odată mi-a propus să-l ajut să ajungă în Franța, zicîndu-mi că acolo, în doi timpi și trei mișcări, el îl va convinge pe Ierunca să renunțe la activitatea lui trădătoare, ba, mai mult, să se întoarcă în țară. „Dacă vreți, mi-a spus, vi-i aduc chiar în redacția «Ramurilor»!“

— Și n-ați dat curs propunerii ?

— Doamne ferește ! Ce, mai aveam nevoie de încă un Caraion în redacție, cu pseudonimul Ierunca ? Dealtfel, cei doi, cum știm, aveau să facă mai tîrziu un otrăvit tandem. Cam atît despre Caraion. Și-acum, să revenim la „Săptămîna“, de acord ? Revista a purtat, în ultimul timp, o serie de importante campanii împotriva falsificatorilor de imagini și de idei, împotriva apologeților lui E. Lovinescu și a defăimătorilor lui G. Călinescu, împotriva tentativelor lui Z. Ornea de a simplifica istoria curentelor literare interbelice etc. Dar de ce, în afară de răspunsul lui Z. Ornea, „Săptămîna“ n-a găzduit și ripostele altora dintre cei criticați de dv. ?

— Nu am primit decît răspunsul lui Z. Ornea. Ceilalți nu au degniat să publice la „fițuică“, cum afirmă ei. Dacă ați băgat de seamă, mi-am permis luxul de a mă lăsa făcut zob de Caraion chiar în „Săptămîna“. Nu fug de insulte și de neadevăruri. Mi-aș fi dorit ca mai mulți dintre cei cu care polemizez să mi se adreseze. Am spate tare. Suport orice.

— Dar se pare că ei, sau unii dintre ei, preferă culisele.

— Da, așa se pare. Cît privește pe denigratorii lui Călinescu, cred că ei și-au luat porția meritată ! Din păcate, apărătorii lui Lovinescu uită cea ce e esențial negativ în opera acestuia, adică antiromânismul, care nu poate fi iertat. Nu cred că cineva poate fi învinuit de dragoste pentru un alt popor, dar denigratorul propriei patrii trebuie pus la punct fără cruțare ! Nimeni nu suportă insulta neamului din care s-a născut, de ce am fi noi aceia ?

— Și în „Săptămîna“, și la radio, vă războiți vehement cu cei de la „Europa liberă“. Vă întreb, ca și în cazul lui Caraion : merită această tristă „voce“ risipa de energie pe care i-o dedicați ?

— Merită. Sînt într-o bună companie. Cu acest post de radio au polemizat la timpul lor Arghezi, Ralea, Călinescu. N-au polemizat Manolescu, Eugen Simion, Ornea, Ilie Vrancea. Ca să vezi ! Unii ascultă acest post și cred calomniile emise de acolo. Să-i lăsăm să ne facă cu ou și cu oțet, să răbdăm, să-i ignorăm ? De ce ? Adică la ei în ogradă e curat totul, e frumos ca la Sfintele Paști ? Nu avem noi ce să le amintim și să-i săturăm să ne mai roadă pe la poale ?

— Ce cărți ne veți mai da, Eugen Barbu ?

— Am două romane ajunse la jumătate : „O lume de cîștigat“ și „Amza Haiducul“. Unul, „Janus“, ajuns la pagina 800, dar neterminat. Nu știu de unde va sări iepurele...

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

7.

14 august

Aversiunea mea față de dogme a fost generată, bănuiesc, de dogmele care nu s-au mulțumit să spună „Crede și nu cerceta". Au zis : „Crede, nu cerceta și urăște". „Crede, nu cerceta și ucide". Și care era raționamentul califului Omar cînd a dat ordin să fie arse manuscrisele bibliotecii de la Alexandria ? „Dacă manuscrisele acelea repetă ceea ce e scris în Coran, ele sînt inutile. Dacă, în schimb, contrazic Coranul, sînt primejdioase. În amîndouă cazurile trebuie arse". Ceea ce înseamnă că dogmele n-au nevoie de logică decît pentru a-și da dreptate și că nu există păcat mai mare în fața lor decît acela de a-ți pune întrebări.

Și totuși, vara la mare mă comport ca un dogmatic într-un sanctuar. Îmi aduc aminte ironia lui Flaubert („Trei lucruri trebuie pentru a fi fericit, să fii imbecil, să fii egoist și să ai o sănătate bună. Dar dacă lipsește prima condiție, totul s-a sfîrșit") și-mi zic, ca și altădată : Ei, nu. Poate mai există, totuși, o șansă și pentru ceilalți... Și cum, probabil, nu se poate trăi liber decît acceptînd constrîngerile unei morale, dar n-aș putea urma o morală care ar ignora setea mea de viață, ajung, fatal, pe nisipul cald la un moment în care trupul rămîne singurul profesor de filosofie, în ciuda faptului că pe o plajă există și trupuri pe care un Praxitele ar fi dorit să le îmbrace cu forța. Ce-i drept, această religie laică a trupului se mulțumește cu ceea ce îi oferă soarele, apa, sănătatea și egoismul, iar cînd vorbesc despre fericire mă simt, de aceea, ca o gospodină alandeză cu saboți de lemn, făcînd zgomot în jurul unei idei pe care și așa alții au complicat-o destul. Dar asta nu mă împiedică să continui. Mai ales aici și mai ales acum, într-o amiază în care timpul se oprește parcă, oscilînd în lumină, și dintr-odată ai impresia că totul e, pe rînd, relativ ca valul ce se sparge de țărm și absolut ca marea. Orfeu zicea în Infern că nu dă întreaga eternitate a umbrelor pentru o clipă de fericire pe pămînt. Unde au găsit scepticii formulată mai bine problema noastră ?

Recunosc, stimați sceptici, că viața nu e așa cum o invoc eu cînd îmi iau, ca acum, bucuria simțurilor drept filosofie posibilă. Există momente cînd viața vine pe plajă și mă bate ironic pe umăr, șoptindu-mi: „Ai uitat cum arăt ?" Nu, n-am uitat. Dar, ursitoarele mi-au dăruit la naștere o lăcomie datorită căreia n-om putut niciodată cu adevărat să renunț. Și, spre norocul meu, am înțeles cu timpul două lucruri care azi mi se par importante. Mai întîi, că a prețui nu e a datorie, cum pretind manualele de morală ; e un drept pe care nu toți și-l pot cuceri. Apoi, că a dispera înseamnă a da dreptate celor care te-au făcut să disperi. Și întrucît sînt convins că un om cu puține certitudini trebuie, măcar, să urmărească pînă în pînzele albe certitudinile în care a reușit să creadă, m-am decis să nu vin, nici pe căi ocolite, în întîmpinarea celor care țin cu orice preț să ne arate partea umbrită a grădinii. Cu alte cuvinte, mi-a rămas, slavă zeilor, aproape intactă onoarea de a nu învinovăți viața pentru păcatele nu-i aparțin ei. Trăiesc, ca un șarpe încolăcit pe o lamă de cuțit, între neputința de a mă minți și nevoia de a iubi lumina care îmi dogorește mîinile, dar nici azi nu pricep cum poate fi cineva sceptic pînă la capăt sub un cer atît de clar.

Și la ce mi-ar ajuta să stau sub un cort și să declar că viața e absurdă ? Nu, dacă am venit la mare, prefer să mă ardă soarele și să-mi însușesc paradoxul lui Gide : acolo unde Narcis privește, este prezentul. Într-adevăr, obsesia eternității a ridicat piramide, a umplut muzeele și bibliotecile, dar fericirea are origini mult mai modeste, în clipă, într-un adevăr care moare.

Cineva mi-a scris odată dintr-un sanatoriu spunînd în trecere : „În curtea sanatoriului sînt 193 de plopi". O viață dacă aș fi stat într-un spital cu plopi în curte, n-aș fi avut nici gîndul, nici răbdarea să-i număr. Dealtfel, celor mai mulți, cînd întîlnim suferința, nu ne trece prin minte să numărăm plopii. Ne văicărim sau încercăm să uităm. Iar soluția mea a fost nu să număr plopii din viața mea, ci să-i iubesc. Cu cît m-am temut mai mult, cu atît am iubit mai mult. Mi-am asumat astfel singurul curaj de care am fost capabil : acela de a nu fi indiferent. Un curaj pe care mi l-am întreținut din toate puterile, fără încetare, și cu teamă de a rămîne fără el. Mi-am zis că singurătatea poate fi și nenoroc și cucerire, dar indiferența e numai nenoroc. Și apoi sînt atîția dispuși să ne izgonească din orice metru pătrat de paradis, încît nu mai e nevoie să ne alungăm singuri. De ce să le ușurăm treaba ? Mai ales că, din păcate, se descurcă, se pare, și singuri, fără sprijinul nostru.

Ceva mai departe, lumea se înghesuie în jurul unui delfin mort, scos de valuri pe plajă.

Pe linia de demarcație dintre soare și moarte, să adaug ideii de la care am plecat : ceea ce mă deosebește de alți dogmatici e faptul că vreau să-mi aleg singur sanctuarele.

14 august după-amiază

Te amuzi cu o anecdotă care zice că drumul cel mai scurt între două puncte este cel dintre cățel și osul din fața lui. Și deodată nu mai zîmbești, iar anecdota nu ți se mai pare anecdotă. Cîți confundă idealurile și easele de ros ?

Așa cum îți spui că nu totdeauna poți să judeci un om după cei cu care se însoțește. Sigur, în principiu așa e. Iuda, de exemplu, cum observa cineva, a avut o societate bună. Dar ceva tot e adevărat. Că există și afinități care seamănă cu o ciumă.

15 august

În adolescență, treceam la începutul fiecărei vacanțe și la sfîrșitul fiecărei vacanțe prin Brașov. Mai precis, prin gara Brașovului. Și întotdeauna schimbam trenul acolo. Se întîmpla, nu știu de ce, că aceasta se petrecea aproape totdeauna noaptea. Așa se face că prima față reală o Brașovului a fost, pentru mine, cea a unei gări plină de zgomot, de plecări, de veniri, de fum de țigară și de timp strivit ca mucurile de țigară zvîrlite pe jos. Mult mai tîrziu am pătruns în oraș, i-am străbătut străzile. Dar nici atunci nu m-a părăsit sentimentul că eram un călător cu bagajele lăsate la gară.

Aici am un sentiment invers. Oare marea e doar pretextul unui țărm ? Spre deosebire de mulți alții, simt că aș putea copia cuvînt cu cuvînt *Odiseea* pe nisip.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ioan Slavici și închisorile lui

Am arătat aici ultima oară — și lectorii mei sînt oarecum preveniți — că am asistat în două zile aurite, din acest recent sfîrșit de septembrie, cu galbenul frunzișului împrumutat parcă din paleta lui Luchian, la **Muzeul satului și de artă populară**, la deschiderea expoziției „Vrancea — vatră de civilizație și de cultură" și la spectacolul pe care ni l-a dăruit ansamblul „Miorița" de la Năruja. Și gîndurile — care nu vom ști niciodată, în dansul lor vertiginos, cum vin și se duc — mi-au dat nostalgia podgoriilor din Panciu, pe care nu le-am mai călcat din 1929 și dorul de a revedea locul de veci, cu înalta cruce de marmură neagră unde bodinește chinuitul în viață, Ioan Slavici.

M-am întors acasă și am luat în cercetare dosarul cu cîteva piese legate de existența lui, în care, între altele, am găsit o epistolă și o carte poștală, ambele olografe și un document din perioada în care ispășea, în temnița de la Vaț, condamnarea de un an închisoare, pentru articolul din „Tribuna", în care își afirma solidaritatea cu Traian Doda (1822—1895), intransigentul patriot de obîrșie română, ajuns general în armata austro-ungară, scos din cadrele oștirii și devenind deputat al cercului electoral al Severinului, care adresase o scrisoare președintelui parlamentului maghiar, în care declara că nu e loc în viața constituțională a Ungariei și pentru Români. Așa am ajuns să scriu despre Ioan Slavici și am socotit că e bine să fac piesele cunoscute, avînd în vedere ineditul lor.

Scrisoarea, cu antetul **„Academia Română — Institutul Oteteleșeanu"** — pe care l-a condus și despre care în 1906 a tipărit o monografie — e expediată lui Ion Simionescu, din Măgurele, la 12 decembrie 1905 și o reproduc întocmai : **„Stimate Domnule, am onoarea a vă înapoia alei alăturat, lista ce ați binevoit a-mi trimite și tot azi am trimis prin mandat poștal și suma de 39 lei. Îmi iau voia de a vă pune la dispozițiune și alăturatele patru pagini de manuscript de care rămîne să vă folosiți dacă veți crede de cuviință. Primiți expresiunea deosebitei mele considerațiuni. Al dumneavoastră devotat servitor, Ioan Slavici".**

Cartea poștală nu are decît trei rînduri, e confirmarea unei acceptări pe care i-o solicitase în legătură cu utilizarea „manuscriptului", este trimisă la Iași în strada Română nr. 18, unde domicilia atunci Ion Simionescu și după ștampilele poștei — foarte clar păstrate — e plecată din București la 3 ianuarie 1906 și ajunsă în capitala Moldovei a doua zi, adică la 4 ianuarie, ceea ce mă face să constat încă o dată, cît de expeditivă era poșta noastră de odinioară.

Redau scurtul cuprins : **„N-am cuvinte de a zice „ba" dacă direcțiunea revistei crede că se potrivește în cadrul revistei. Slavici".**

Nu sînt în măsură să aduc precizările de informație, nici într-un caz nici în celălalt, pentru că ele ar implica un timp mai îndelungat de investigație. Poate s-o fac altădată. Sau poate s-o facă un cercetător tînăr, căruia i-aș rămîne îndatorat. Are, oricum, premise să-l ispitească arhivistica și să foiletoze periodicele din epoca de la Iași.

Cît despre documentul ce l-am menționat, el dă în traducere regulamentul penitenciar emis la Budapesta în 9 august 1880 de către ministrul de justiție, dr. Tivadar Pauler, de a cărui exactitate semnează Szántó Gheorghe, certificat de traducător nr. 1115 și adus la cunoștința **„Onor. doma Ioan Slavici, pe cheltuieli proprii la un an închisoare, Vaț 1888 la 26 iunie, Ernő Kovách, director".**

Textul sună așa :

REGULI

„privind deținuții din închisoarea regală de stat din Vaț :

1) Deținutul care se prezintă sau cel predat, este primit de directorul închisorii sau de locțiitorul acestuia, care după ce stabilește identitatea persoanei, îi atrage atenția la respectarea exactă a regulamentului din închisoare și hotărăște locul care i s-a desemnat ; 2) Orice deținut, la începerea detenției, este pus de către direcție să dea o declarație în sensul dacă dorește a suporta cheltuielile de alimentare, căci de nu dorește, cu îngrijirea prevăzută în regulament, se va ocupa direcția ; 3) Deținuții statului își poartă propria lor îmbrăcăminte, fiind păziți noaptea separat, iar ziua mai mulți la un loc. Nu pot fi puși la muncă, însă sînt liberi a se ocupa de un lucru ales de ei, care să se încadreze în condițiile din închisoare. Scrisorile personale se predau nedeschise, iar cele scrise în închisoare, vor fi transmise numai după ce au primit viza direcției și în cazul în care conținutul acestora nu are nimic alarmant. Zilnic se pot plimba timp de două ore în curte sau grădina închisorii; 4) În caz de boală, deținutul este tratat de medicul închisorii, dar i se permite să apeleze și la serviciile altui medic, suportînd cheltuielile. Dacă se prescriu băi curative sau orice alt mod de tratament care ar întrerupe detenția, direcția va cere permisiunea ministrului justiției ; 5) Ca deținuților, în caz de pericol sau îmbolnăvire bruscă, să se poată da prompt ajutorul necesar, aceștia pot semnala cu ajutorul clopoțelului din cameră, la care gardianul este obligat să apară imediat la cel în cauză și să facă cele necesare. Clopoțelul poate fi folosit numai în caz de pericol sau îmbolnăvire bruscă. Cel ce abuzează de această favoare, direcția poate s-o retragă; 6) Fiecare deținut poate primi vizite dimineața de la orele 9 pînă la orele 12 și după amiază de la orele 2 pînă la orele 5. Vizitatorul însă este dator a obține permisia directorului și biletul de vizită semnat de director, fără de care nu i se va permite intrarea în închisoare ; 7) Deținuții își pot alege liber lectura, pot comanda pe cont porpriu cărți, reviste, cotidiane ; 8) Cei sănătoși pot folosi baia în ordinea și în timpul stabilit de director ; 9) Deținuții sînt datori a se purta respectuos față de director și locțiitorul lui, a primi cu supunere dispozițiile personalului de pază și a se abține de la tulburarea ordinei și liniștei în închisoare, a deșănțuri orice atricțiune prejudiciată în bunurile închisorii ; 10) Directorul este obligat să raporteze la ministrul justiției cazurile acelora care se fac vinovați de încălcarea regulilor de mai sus și care deși au fost mustrați, își continuă abaterile, sore a se hotărî sancțiunile disciplinare corespunzătoare ; 11) Supraveghetorii puși la paza închisorii, sînt obligați să împiedice orice tentativă de evadare, folosind toate mijloacele necesare".

Mă opresc, deocamdată, aici. În „Flacăra" viitoare, lămuririle și adăugirile cuvenite.

I. KALUSTIAN

Bal la Operă

Simbătă, la orele 19 fix, la Operă trompeții, în haine multicolore, au anunțat începerea balului. Primul bal la Operă !

Și, fiindcă sîntem convinși că, în ciuda afișelor și a cîtorva anunțuri prin ziare și reviste, mulți nu s-au încumetat să participe la acest bal (pentru simplul fapt că n-au înțeles cum s-ar fi putut organiza acesta într-un timp atît de scurt), vom încerca să-l descriem noi.

Uvertura spectacolului a fost sub semnul bagheței dirijorului **Carol Litvin**. Apoi, după ce cortina s-a ridicat, întregul bun mers al lucrurilor a fost preluat de actorul Mircea Albulescu, care, aflat în „zi mare", i-a prezentat cu foarte mult șarm pe toți cei care au cîntat sau au rostit (e te ceva pe scenă. Întregul spectacol a fost brodat (regia aparține lui **Hero Lupescu**) pe scheletul, să spunem așa, al operetei **„Liliacul". Au cîntat Nicolae Herlea, Silvia Voinea, Cleopatra Melidoneanu, Valentin Teodorian, Elvira Cîrje, Dorin Teodorescu, Ion Stoian, Cristian Mihăilescu...**

Ansamblul de balet al operei, prin soliștii săi **Ileana Iliescu, Gheorghe Coloveiea** și **Aglae Gheorghe**, ne-au făcut încă o dată să admirăm siluetele, grația și gingășia celor care, fără zgomot, în vîrful picioarelor, fac ca scena să fie mai frumoasă și mai aproape de sufletul nostru. Acest drum al pașilor măruniți a fost condus de Lucian Anca. Salutară a fost participarea corului, acești mari anonimi ai Operei, condus cu măiestrie și pricepere de maestrul **Stelian Olariu**. Prima parte a spectacolului s-a încheiat cu o paradă a modei. Aici, dacă ne este permis, am spune cîte ceva. Ne așteptam să vedem, pe scena Operei, la un asemenea mare-bal-mare, o paradă a costumelor din opere celebre, care au încîntat privirile atîtor generații. N-a fost așa. „Parada modei" ne-a fost oferită de Cooperația meșteșugărească. Modele colorate, pline de fantezie ne-au făcut să ne amintim de anotimpurile care vor veni...

În pauză, fiindcă a fost și așa ceva, artiștii coborîți de pe scenă au dansat în holul Operei, cu cei prezenți. S-a dansat, s-au legat cunoștințe și s-a băut cîte o cupă de șampanie...

L-am căutat pe muzicologul **Petre Bricuși**, directorul Operei Române, care, ca răspuns la felicitările noastre, ne-a mărturisit : „În sfîrșit, s-a spart gheața! Am trăit s-o văd și pe-asta. Mulți n-au crezut c-o să putem organiza atît de repede acest „bal". Dar, vedeți, totul se poate, cînd se vrea ! Îmi pare bine că a venit multă lume, că au venit mai ales, foarte mulți tineri. Artiștii, amestecați cu spectatorii, au întreținut cu aceștia un dialog foarte viu... Ne gîndim ca, de acum înainte, balul Operei să marcheze fiecare început de stagiune. Și, de ce nu, ne gîndim și la un Revelion la Operă, care poate fi transmis în direct pe postul nostru național de televiziune. Visez de mult la acest lucru și sper că anul acesta se va petrece și un asemenea eveniment. Sînt încă niște modalități pentru ca Opera — pînă nu demult neglijată, părăsită din multe puncte de vedere — să reintre în atenția și în dragostea publicului. Staționea abia începută dovedește și prin alte argumente: avem peste 50 de debuturi..."

...Și după ce mulți au obosit la dans, cînd s-a observat că este necesar un moment de „respiro", a început partea a doua a spectacolului. A fost invitată să cînte pe prima scenă lirică a țării orchestra Radioteleviziunii, condusă de maestrul **Sile Dinicu**. Apoi au cîntat **Cornel Constantiniu** și **Angela Similea**. Actorul **Florin Piersic** a recitat, dar mai ales a povestit, și cu haz, și cu nostalgie despre cum a debutat, copil fiind, pe scena Operei. Și-apoi s-a dansat în continuare, pînă seara tîrziu... Nimeni nu și-a dat seama că afară începuse să plouă. Toamna, în București, a venit și pe acordurile balului de la Operă...

Prim-solistul Operei Române, **Cornel Stavru**, directorul artistic ține să precizeze, la sfîrșit, că marea reușită a balului se datorește în primul rînd conducerii Consiliului Culturii și Educației Socialiste, precum și Comitetului municipal de partid, care, de mai mult timp, au propus și au insistat ca stagiunile Operei să fie inaugurate prin astfel de manifestări. Poate din teamă, din comoditate și prejudecăți, acest lucru, pînă acum, nu s-a făcut. Dar iată, succesul inițiativei este deplin !

Scriitorul **Dinu Săraru**, prezent și el la balul Operei, ne-a spus doar atît : „Bolerește Bucureștii !" Așteptăm acum o replică „teatrală" de la directorul Teatrului Mic. Fiindcă pentru viața culturală a Capitalei, ar fi bine ca balul de la Operă să nu fie singur...

SORIN POSTOLACHE

Mondo umano ?

Dor de Barney

Poate Ken Russell va face un foarte bun film despre viața și activitatea vestitei Maria Callas, poate în acest rol Sophia Loren va fi la înălțimea renumelui său artistic dar și al personajului ! Însă, iată, fiind vorba de atmosferă, în general, un ziar din țara regizorului Russell ne asigură tranșant: „Climatul pentru vînzările de arme nu a fost niciodată mai bun decît în actuala situație instabilă care predomină în multe părți ale lumii". Asta o cam bănuiam, dar ceea ce nu știam este că acestor vînzări (sau cumpărări, mai curînd) ale aparatelor de zbor militare (cu armamentele adecvate) le revine rolul important. Dar, vai !, agenții comerciali de avioane militare nu pot sta liniștiți, se confruntă cu probleme serioase : restricții zonale, impactul în psihologia maselor al comerțului cu arme, lipsa de fonduri din unele state cliente. Din cele spuse pînă acum ar rezulta că perspectivele sînt sumbre, viitorul acestui comerț ar fi serios compromis iar agenții comerciali respectivi pot să dispară dintr-un moment în altul.

Același studiu anulează posibilitățile enumerate mai înainte și, citind o previziune detaliată realizată de o companie britanică, scrie că „totuși, vînzările de arme rămîn substanțiale și prevederile pe termen lung se arată a fi bune". Ca urmare, într-un singur deceniu, se vor vinde circa 21 200 aparate de zbor militare, reprezentînd 116 miliarde dolari (la valoarea de astăzi), în timp ce o altă firmă engleză, pe baza acelеiași supoziții a cererii sporite de avioane militare, crede că se va ajunge la tranzacții de 30 miliarde dolari pe an, în întreaga lume.

O știm cu toții, lumea se grăbește, nu prea ne dăm seama încotro sau unii nu vor să realizeze semnificația adevărată a acestui încotro, și alții vor neapărat să aibă în hangare sau pe aerodromuri Harrier II, sau Sea Harrier, după ce acesta din urmă a înregistrat mari succese în recentul război al Malvinelor. Ajunși aici nu e, oare, cazul să reamintim că, uneori, după asemenea conflicte, piața armelor a cunoscut o revigorare spectaculoasă, vedetele fiind cele ale învingătorului ? În context, mi-amintesc că un publicist, după o vizită pe meleaguri africane, relata despre niște moderne avioane militare — la vremea lor — achiziționate cu sume consistente de țara respectivă și care, nefolosite niciodată, zăceau abandonate undeva, în robia nisipului și a soarelui, în timp ce statul respectiv făcea demersuri pentru reînnoirea armelor și a aviației militare. Programe de vînzări, studii de prospectare a pieței există, ofertele nu lipsesc, așa că sînt șanse certe ca preocuparea respectivei țări, ca și a altora, să se realizeze. În rest ? Nimic deosebit dacă prin așa ceva înțelegem că rachetele teledirijate reprezintă avangarda tehnologiei avansate, cele „inteligente" au repurtat primele victorii pe cîmpul adevărat de luptă, ceea ce înseamnă, de fapt, că este epoca războiului electronic. În fine, după toate astea și după atîtea altele (pe care nu le știm) ni s-a făcut un dor teribil de lumea acelor aventuri în epoca de piatră, cu oamenii simpli și modești Fred și Barney, Wilma și Betty, și chiar de patrupedele din apropierea lor. Poate e mai bine așa decît altfel.

DUMITRU CONSTANTIN

Lumea se amuză

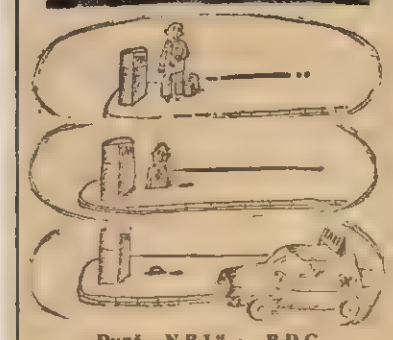

După „N.B.I." — R.D.G.

Lumea în care trăim

GB sau VX...

În fond, este același lucru. De fapt, doar denumirea diferă, în rest, totul pare absolut asemănător.

După date certificate prin rezultatele experiențelor de laborator, dar și prin experiențe practice, modalitățile de acțiune sînt absolut asemănătoare. În esență, atît pentru GB cît și pentru VX, simptomele unei „doze mortale" (cea care ar ucide cel puțin 50 la sută din populația teritoriului afectat), ar fi aproape indetectabile. Cu alte cuvinte, moartea ar veni pe neașteptate. Pentru început ar apărea voma, stările de confuzie, apoi coma, cîteva minute de convulsii și, în cele din urmă, asfixierea.

Ați ghicit ! GB și VX ucid. Dar ce se ascunde sub aceste inițiale misterioase ?

Nu, GB și VX nu sînt denumirile secrete ale unor noi tipuri de arme, fie ele rachete, tancuri, nave, avioane supersonice sau banale pistoale automate.

Nu sînt nici inițialele unor tipuri de medicamente care, deși ratate la testări, așa cum s-a mai întîmplat, au fost distribuite pe piața țărilor în curs de dezvoltare.

Nu, GB și VX nu au nici măcar o formă exactă și aproape că nici nu pot fi detectate cu ochiul liber.

Și, totuși, ucid. Ucid pentru că GB și VX sînt, într-adevăr, niște arme. Și poate unele dintre cele mai sinistre și cumplite arme de distrugere în masă.

GB și VX sînt banalele denumiri ale unora dintre cele mai ucigătoare gaze neuroparalizante din arsenalul armelor chimice ale S.U.A

În luna februarie a acestui an, președintele Reagan a anunțat oficial reluarea fabricării de către S.U.A. a armelor chimice — inclusiv prima producție de gaze neuroparalizante — după o întrerupere de 13 ani. „Neexistînd un acord internațional verificabil care să interzică producția și stocarea de arme chimice — arăta președintele — Statele Unite trebuie să facă tot posibilul pentru a descuraja alte țări să le folosească împiedicîndu-le să dobîndească un avantaj în acest domeniu".

Totuși, un asemenea acord există. E drept, unii îl cam uită pentru că este ceva mai vechi. Alții îl ignoră însă cu bună știință. Dar el a fost semnat de numeroase țări ale lumii, inclusiv de Statele Unite ale Americii. Este vorba de Protocolul de la Geneva, semnat în 1925, prin care se interzice să se utilizeze arma chimică.

Memoria păstrează dramele acestui secol — cele ale primului război mondial, cînd armele chimice au fost folosite în proporții largi. A urmat Protocolul de la Geneva care s-a dovedit eficient — în cel de-al doilea război mondial a reprezentat o puternică forță de descurajare, deși arsenalele chimice erau masive.

Declarația președintelui Reagan în legătură cu reînnoirea la producția de arme chimice a urmat la multe luni după aprobarea de către Congresul S.U.A., în iulie 1981, a fondurilor pentru o fabrică de arme „binare". Este vorba de noile arme chimice GB și VX, și care conțin două componente ce devin dăunătoare doar în momentul combinării lor după sistemul de lansare — un obuz de artilerie de 155 mm sau bomba „Bigeye".

Protocolul de la Geneva din 1925 interzice **„folosirea în război a gazelor asfixiante toxice și a altor gaze, precum și a tuturor lichidelor, substanțelor sau procedeelor analoage".** Unii comentatori consideră că S.U.A. interpretează termenul „în război" ca o referire la prima lovitură, și, ca atare, își rezervă dreptul de a fabrica, stoca și evident de a folosi, justificînd prin nevoia de „represalii", gaze neuroparalizante sau de altă natură, inclusiv unele dintre cele bacteriologice, așa cum au făcut-o în Vietnam.

Cheltuielile pentru armament chimic sînt prevăzute astfel să crească numai în acest an cu peste 200 milioane de dolari. După cum dezvăluie Agenția France Presse, un funcționar superior american a relatat că aceasta este prima fază a programului de reînarmare chimică pe termen lung. Pentagonul urmează să ceară credite de 6—7 miliarde de dolari. În cursul viitorilor cinci ani, pentru a se pregăti în vederea unui eventual război chimic.

Pînă atunci, Pentagonul a ordonat forțelor armate americane să-și intensifice instruirea pentru a putea opera în mediu toxic. Armata S.U.A. dispune de pe acum de unități speciale de luptă chimică pe lîngă 16 divizii ale armatei de uscat. În cursul recentelor manevre ale N.A.T.O. în R.F.G. au fost efectuate, de către trupele americane, exerciții fictive de decontaminare. De asemenea, marina a primit ordinul să se pregătească pentru un eventual război chimic. Noile sale vase sînt dotate cu încăperi ermetice, unde echipajele ar putea continua să opereze după un atac chimic. Pentagonul stochează în prezent arme chimice în șapte arsenale în S.U.A., precum și la bazele din R.F.G. și Filipine, și se preconizează să îmbarce astfel de arme și la bordul portavioanelor.

În urmă cu 13 ani, S.U.A., la protestele opiniei publice mondiale, a oprit producția armelor chimice. După cum scria „Financial Times", pentru că „asemenea arme sînt destinate doar pentru vătămarea populației". Dar după 13 ani producția s-a reluat, ignorîndu-se aceleași proteste.

A devenit arma chimică mai puțin periculoasă ? Nici vorbă. Gradul ei de periculozitate este același. Chiar mai mare. Căci, între timp, cercetările au îngăduit perfecționări. Dar autorii proiectelor de moarte chimică nu par să aibă sensibilități umane. Pentru ei, armele acestea nu sînt mai puțin imorale decît cele nucleare sau clasice. Toate armele ucid — pretind acești domni. Firește, toate armele ucid și pentru aceasta toate armele trebuie puse în afara legii, interzise. Dar armele chimice au o putere de nimicire inimaginabilă. De aceea trebuie un plus de prudență și vigilență. Armele chimice nu trebuie să înmulțească arsenalele.

Oamenii trebuie să fie atenți : GB și VX sînt inițialele sub care se ascunde moartea. Moartea cea mai crudă...

AL. PINTEA

Sudoarea radioactivă a stelelor...

Mai întîi s-a inventat lupta corp la corp : dușmanii se izbeau, cinstit și cu poftă, cu pumnii și picioarele pînă la profilarea distinctă a victoriei finale. Ceea ce urma să revoluționeze concepția despre confruntare avea să fie introducerea în bătaie a criteriului distanței : inamicii au început să se lovească de la distanță. Prin intermediul bîtei, al sabiei, flintei, tunului, rachetei. Istoria războaielor este istoria cîștigării de teren a categoriei distanță.

Lucrurile evoluează, arta distrugerii se perfecționează și iată că, în pline discuții despre natura și efectele războiului nuclear, apar teorii și practici noi care vor să demonstreze că un holocaust atomic aici, pe pămînt, născut dintr-un duel atomic pămîntean, este desuet, perimat, meritînd desconsiderat de pe poziția victoriei omului asupra Cosmosului.

Astfel, agenția vest-germană DPA notează în legătură cu perspectivele cosmice ale așa-numitului „război al viitorului" :

„În pofida marilor dificultăți tehnologice, Statele Unite intensifică dezvoltarea armelor cu laser, menite să distrugă cu un fascicul de lumină concentrată din Cosmos sateliții și rachetele nucleare inamice.

Într-un document secret adresat Congresului a fost propusă amplasarea unei rețele de stații de luptă laser în spațiul cosmic, prin care să se creeze un sistem credibil de apărare antiaeriană și antirachetă.

După cum reiese dintr-un studiu întocmit anterior de Ministerul Apărării, planificatorii militari din Washington consideră că instalarea unor sisteme laser constituie un mijloc eficient pentru anihilarea unui atac aerian de amploare cu rachete intercontinentale. Astfel, 100 de asemenea tunuri cu laser ar putea respinge concomitent un atac a 10 000 de arme imediat după lansare sau la distanțe între 3 000 și 5 000 metri.

Modul de funcționare a acestei arme se bazează în principiu pe producerea, amplificarea și concentrarea sursei de lumină într-un fascicul dirijat a cărui putere calorică poate distruge obiecte aflate în zbor la mare distanță.

Încă de pe acum tehnicienii se preocupă de găsirea unui mijloc de apărare, prin care stațiile de luptă laser din Cosmos să fie anihilate sau rachetele atacante să fie imunizate împotriva energiei laser. O posibilitate ar fi aprinderea unei bombe cu hidrogen la mare înălțime care să distrugă sistemul electronic al stațiilor laser. O altă soluție ar fi folosirea sateliților anti-satelit împotriva tunurilor laser. În sfîrșit, ar putea fi paralizați senzorii pentru detectarea obiectivului și legătura radio pentru dirijarea fasciculului laser de pe pămînt".

Lăsînd la o parte aceste detalii care parcă ar privi mai degrabă un scenariu științifico-fantastic să citățm, din France Presse, o relatare privind realitatea de pe pămînt : „Conflictul din Malvine și pierderea navei „Sheffield" de către britanici au scos la lumină o realitate puțin cunoscută de publicul larg : am intrat în epoca războiului electronic.

Electronica este cea care face ca rachetele să devină „inteligente", capabile să „urmărească" și să lovească în plin ținta care le-a fost indicată. Tot ea — și numai ea — este cea care poate oferi o apărare la amenințarea pe care o reprezintă ele".

Moartea electronică de pe pămînt și cea laser din Cosmos elimină lupta corp la corp dintre oameni în favoarea luptei de la planetă la planetă. Este o enormă, o stupefiantă și groaznic de costisitoare facilitate de care nu are nevoie absolut nimeni.

RADU BUDEANU

Tirul încrucișat al Mafiei

Era într-o vineri, trecut de ora 9 seara. Generalul Carlo Alberto dalla Chiesa, prefectul poliției din Palermo, se întorcea acasă într-un Fiat Innocenti, la volanul căruia se afla soția sa, Emanuela dalla Chiesa. Automobilul oficial, o Alfetta 2 000, îi urma. După ce mașinile au traversat piața Nasce, din apropierea portului, un Fiat 131 și un BMW le-au tăiat calea. Două motociclete au încadrat imediat mașina prefectului. Un tir încrucișat o răneste mai întîi pe Emanuela. Soțul ei încearcă s-o protejeze cu corpul său. Este însă ucis imediat. Innocenti-ul se sfărîmă de un zid. Șoferul Alfettei este grav rănit. Doamna dalla Chiesa va muri jumătate de oră mai tîrziu. Imediat după începerea împușcăturilor, la toate ferestrele din jur au fost coborîte jaluzelele. Nimeni „n-a văzut nimic".

Cu toate că de la evenimentele relatate a trecut o lună de zile, asasinatul de la Palermo continuă să fie comentat, ies la iveală noi amănunte, implicațiile se înmulțesc.

Mai întîi, în ce împrejurări a ajuns dalla Chiesa prefect de Palermo ? S-a spus că datorită calităților sale dovedite în lupta împotriva Brigăzilor roșii. Este adevărat. Aplicînd alte metode decît cea mai mare parte a colegilor săi de breaslă (exclusese brutalitatea fizică știa să inspire încredere, astfel că mulți arestați cereau să vorbească numai cu dalla Chiesa), el a obținut succese de seamă. Dar și-a atras asupra lui și invidii. Deoarece devenise foarte popular, unele persoane au început să se neliniștească și au făcut totul ca el să fie îndepărtat din Roma. Venirea lui în Sicilia a însemnat deci și un fel de surghiun.

S-a spus că de propria sa moarte, de ușurința cu care a putut fi omorît este vinovat și dalla Chiesa. Într-adevăr, opinia publică a fost șocată nu atît de îndrăzneala Mafiei, care nu țintise niciodată atît de sus, cît mai ales de ușurința cu care a fost comis asasinatul. Presa n-a uitat să sublinieze că dacă punerea generalului pe lista neagră a „Onorabilei societăți" era, din multe puncte de vedere, în firea lucrurilor, lipsa măsurilor menite să asigure protecția lui dalla Chiesa i s-ar datora, într-o oarecare măsură, și lui. E adevărat, de la venirea generalului în Sicilia s-a observat o totală renunțare la metodele sale conspirative, însușite de pe cînd lupta în Rezistență și aplicate cu succes în perioada cît s-a ocupat de combaterea Brigăzilor roșii. Astfel, pe vremea aceea era foarte mobil și imprevizibil, apărea unde nu te așteptai și nu era niciodată acolo unde te așteptai să fie. Avea mai multe birouri, în care lucra alternativ, într-o succesiune numai de el știută. Nu dormea niciodată două nopți la rînd în același loc. În peregrinările lui umbla doar cu o geantă în care n-avea decît uniforma, trusa de bărbierit, fotografii de familie și un ceas deșteptător. Aceste habitudini au fost însă părăsite în Sicilia. Aici avea domiciliul într-un singur loc, biroul așijderea, venea și pleca de la slujbă la ore fixe, se plimba singur pe stradă. Prin urmare, crea el însuși condiții ideale pentru cei care ar fi vrut să-l ucidă. Iar aceștia, bineînțeles, au profitat de ele din plin.

Toate acestea sînt adevărate, dar insecuritatea generalului nu s-a datorat numai lor. El a avut în Sicilia o libertate de acțiune limitată de însuși statutul juridic al insulei. Între prefectul de Palermo și mandații săi de la Roma se interpune președintele Adunării regionale (un fel de guvern) a Siciliei, cu toate organismele și mecanismele pe care le are Adunarea la dispoziție, inclusiv organele de poliție. Și în această țesătură se găsesc destui prieteni ai Mafiei, care să-i slujească interesele. Însuși dalla Chiesa se plîngea : „M-au lăsat singur și insuficient înarmat". Iată de ce, după asasinarea prefectului, autoritățile au fost criticate, făcute răspunzătoare de cele întîmplate. Membrii familiei lui Chiesa au refuzat coroanele de flori oferite de guvernul regional al Siciliei. Iar șeful bisericii din Palermo a implicat autoritățile de la Roma cîtîndu-l pe istoricul Salluste : „În timp ce Roma discută ce trebuie făcut, Sagonta cade. Astăzi Sagonta este bietul nostru Palermo"

Măsurile care au fost luate după asasinarea lui dalla Chiesa par să indice că la Roma s-a ținut cont de criticile formulate. Astfel, noul prefect de Palermo, Emanuele de Francesco, dispune de largi împuterniciri în coordonarea dintre organismele administrației și poliției în lupta contra Mafiei pe întreg teritoriul italian. Noul fel de a purta ostilitățile anti-Mafia a făcut să se nască speranța că în sfîrșit sinistra confrerie va putea fi pusă la respect.

ION D. GOIA

Cum răspunde C.N.E.F.S. exigențelor partidului, încrederii milioanelor de iubitori ai sportului

Oricîte eforturi ar face C.N.E.F.S. spre a ne convinge de contrariu, ajutîndu-se în această direcție, din răsputeri, de ziarul pe care-l tutelează (vom reveni asupra modului cum e oglindită activitatea sportivă în ziarul de specialitate), bilanțul sportului românesc pînă la această oră, cînd sezonul 1982 în aer liber e pe sfîrșite, rămîne mult sub așteptări, departe de promisiuni și angajamente. Datorită unor greșeli mai mici sau mai mari, datorită superficialității și, nu în ultimul rînd, datorită lipsei de consecvență, de toate acestea făcîndu-se vinovat întîi și întîi C.N.E.F.S., s-au pierdut o sumedenie de poziții fruntașe pe plan internațional, dar pînă și acest fapt, inatacabil, n-ar fi atît de îngrijorător dacă ar exista premise ca respectivele poziții să poată fi redobîndite. Numai că, în condițiile în care într-o serie întreagă de discipline (box, atletism, hochei, schi, patinaj, lupte etc.), aria de selecție și, implicit, numărul performerilor se restring permanent, asemenea premise nu există, viitorul sportului românesc ridicînd și din acest punct de vedere un serios semn de întrebare.

În sprijinul afirmației că sportul nostru are, în 1982, un an slab, putem produce un șir întreg de dovezi. Să alegem cîteva.

Plecată la mondialele de la München cu obiectivul unei medalii, angajament justificat de un palmares de excepție (4 titluri supreme și, mai recent, locul 3 la J.O. de la Moscova, 1980), echipa masculină de handbal s-a comportat mediocru, terminînd competiția pe poziția a cincea ! Ducă în 1981, la Clermont Ferrand, scrimerii români s-au aflat, de fiecare dată aproape, în centrul luptei pentru ocuparea unor poziții de vîrf în ierarhia mondială. Petru Kuki cucerind medalia de argint, în 1982, la Roma, ei n-au contat, o delegație numeroasă (cu reprezentanți la toate armele) întorcîndu-se acasă cu mîinile goale. Mai sînt și alte probe, la fel de elocvente, că scrima românească a marcat, anul acesta, un supărător regres : la spadă, Steaua a încheiat, la Heidenheim, pe locul 3 în „Cupa Europei" (locul 1 în 1980, locul 2 în 1981), iar echipa de floretă C.S. Satu Mare (fete) s-a văzut silită să se mulțumească, în aceeași competiție, cu un loc mai mult decît modest (5—8), rămînînd în afara finalei ! Boxul s-a angajat, și el, pe tobogan în 1982, campionatele mondiale de la München consemnînd numai două medalii de bronz (Cipere și Ioana) pentru tricolori. E cazul însă, aici, să zăbovim. La unele categorii de greutate, pugiliștii noștri au părăsit întrecerea încă din primul tur, dar vina n-a fost atît a lor (de unde nu e...) cît a C.N.E.F.S. care a acceptat deplasarea la C.M. a unei garnituri complete, de 12 sportivi. Mai puțin exigent în clipa alcătuirii lotului, ca o dovadă că „specialiștii" din Vasile Conta n-au fost capabili să aprecieze adevărata valoare a unora dintre boxeri (pe aceeași linie, e notorie retragerea naționalei de polo de la mondialele de la Guayaquil într-un sezon în care polo-iștii noștri cîștigaseră tot ce fusese de cîștigat, inclusiv turneul de la Tbilisi, în fața formației U.R.S.S., campioană mondială și olimpică), C.N.E.F.S. a devenit, brusc, exigent în momentul analizei. Scoțîndu-se în afara oricărei culpe, deși, repetăm, lucrurile au stat altfel, forul de decizie al sportului românesc s-a grăbit să găsească „țapi ispășitori", dictînd înlocuirea antrenorilor (de ce ? !) și, încă mai mult, suspendarea pe un an din activitatea competițională internațională a 5 dintre pugiliștii prezenți la München (Petrescu, Ciubotaru, Chioveanu, Cernat, Pîrjol), acuzați nici mai mult, nici mai puțin de lipsă de patriotism ? ! La data respectivă, vezi „Flacăra" din 9 iulie, am atacat hotărîrea, dată în pripă și spre inducere în eroare, dar ea a rămas, surprinzător, în picioare. C.N.E.F.S. dovedind încă o dată (a cîta ?) că observațiile critice ale presei îl lasă indiferent !

Să mergem însă mai departe. La mondialele de cros, în proba individuală, Maricica Puică și Fița Lovin au intrat în posesia medaliilor de aur și argint, „Sportul", purtătorul de cuvînt al C.N.E.F.S., a publicat știrea cu litera cuvenită unui mare succes, căci izbînzile celor două alergătoare nici n-au însemnat altceva, dar n-a suflat nici un cuvîntel despre faptul că, la aceeași competiție, s-a mai ratat o medalie, și încă de aur ? ! Normal ar fi fost ca, la Roma, românce-le să-și adjudece titlul și pe echipe, numai că echipa României n-a fost înscrisă. C.N.E.F.S. opinînd (pe ce temei ?) că ea n-ar avea șanse ? ! În condițiile în care Doina Melinte și Maria Radu, creditate cu performanțe înalte, au rămas acasă, campioană mondială a devenit echipa U.R.S.S., a cărei primă clasată, Smehnova, a terminat abia a opta ? ! Ca imaginea lipsei de competență să fie și mai limpede, se cade să adăugăm că refuzul C.N.E.F.S. s-a produs după ce antrenorilor li se ceruse, în scris, să se angajeze la o medalie în proba pe echipe, lucru pe care tehnicienii, încrezători în forțele elevelor lor, l-au făcut. Procedînd așa, adică demonstrînd o dată în plus că nu cunoaște în profunzime realitățile dintr-o disciplină sau alta (ca și în cazul boxului, ca și în acela al echipei masculine de baschet Steaua, oprită să participe în Cupa campionilor etc.), C.N.E.F.S. a privat atletismul românesc de o medalie de aur, de o izbîndă de răsunet ? !

Multe alte sporturi au regresat sau, în cel mai fericit caz, au stagnat în 1982. Din campioni ai Europei în 1981, rugbyștii s-au trezit pe locul 3, hocheiștii, a căror pregătire s-a desfășurat, și anul acesta, în lungi stagii peste hotare (cu să nu mai vorbim de turnee), s-au comportat slab în cadrul grupei B a C.M. de la Klagenfurt, salvîndu-se în extremis de la retrogradare.

Dacă de la baschet, de la hochei, de la patinaj, de la schi etc. n-aveam cine știe ce pretenții (deși, firește, și respectivele federații cheltuiesc fonduri, responsabilii lor primesc, lună de lună, retribuții, deplasările și cantonamentele nu lipsesc etc.), așteptam mai mult de la volei. Pe parcursul întregului an însă, așteptările noastre și, desigur, ale iubitorilor sportului au fost înșelate, voleiul arătîndu-se, și el, în scădere față de 1981. Argumente ? Ajunsă la Paris în calitate de deținătoare a Cupei campionilor europeni, echipa masculină Dinamo s-a ales cu locul 3 în timp ce, în Cupa cupelor, Steaua a coborît, la Bruxelles, de pe poziția a doua (1981) pe a treia. Cu tot regresul, vizibil pentru orice om de bună credință, „Sportul" a lăudat cu gura pînă la urechi prestațiile voleibaliștilor. În locul unei judecăți serioase, responsabile, s-a preferat o atmosferă călduță, de toleranță, C.N.E.F.S. refuzînd să înțeleagă că, retrăgînd echipele-fanion din campionat, pasămite pentru a le asigura o pregătire corespunzătoare (a se citi de „seră"), a mai comis o greșeală, și încă una dintre cele mai grave. Consecințele s-au văzut. La mondialele (în curs de desfășurare) din Argentina, unde băieții noștri au sosit după un „mundialito" de acomodare cu clima Americii de Sud (în care, în treacăt fie spus, au fost ciuca bătăilor), ei s-au prezentat lamentabil, neizbutind să pătrundă în turneul pentru locurile 1—12, cedînd pînă și în fața cubanezilor, care nu-i mai întrecuseră de 6 ani ?! În privința voleiului, lucrurile par încă și mai complicate. Faptul că tricolorii au pierdut rușinos în fața Poloniei și a Cubei (fără să le vreun set) nu se explică doar prin alcătuirea ciudată a lotului (fără Dumănoiu și Enescu), ci și prin, auzim, neînțelegerile grave care au izbucnit între jucători, disensiuni despre care conducerea C.N.E.F.S. ar avea știință. Deși vom reveni asupra subiectului, nu ne putem abține de la întrebarea : în cazul voleibaliștilor n-a mai funcționat principiul economiilor, pe care s-a bătut monedă în cazul polo-iștilor și atleților ?! Ce socoteală și-a făcut C.N.E.F.S. cînd a plătit numai pentru biletele de avion aproape un milion de lei ?! Să nu răspundă nimeni pentru sutele de mii aruncate pe apa sîmbetei ?!

Ar fi fost cazul ca, detectînd toate aceste regrese, toți acești pași înapoi sau, în cel mai bun caz, bătuți pe loc, C.N.E.F.S. să tragă, primul, semnalul de alarmă și, pe baza unor analize ferme, să încerce o redresare din mers a situației. Au fost, s-o spunem cinstit, și asemenea situații (box, scrimă), dar puține. În locul sincerității, care se impunea și se impune, C.N.E.F.S. a adoptat tactica inducerii în eroare a opiniei publice, trecînd sub tăcere sau minimalizînd înfrîngerile, umflînd în schimb orice victorie, făcînd din succese, unele minore, derizorii, evenimente de amploare, menite să la ochii lumii. Ogîndind (de nevoie) o astfel de mentalitate, ziarul „Sportul" a încercat și încă mai încearcă (deși e de semnalat o schimbare, datorată cooptării în conducerea C.N.E.F.S. a tovarășului Nicolae Stan) să ne tragă pe sfoară, ridicînd competiții modeste la rang de întreceri de anvergură, oferind astfel o imagine deformată, trandafirie, a realităților din sportul românesc. Bunăoară, alegem dintr-o listă aproape fără sfîrșit, e lăudată, cu litere de-o șchioapă, comportarea patinatorului Adrian Vasile, clasat al treilea la campionatele Bulgariei ? ! La fel e „tratat" boxerul Nicolae Vînătoru (ați auzit de el ?), învingător în turneul, firește tradițional, de la La Rochelle ? ! La sanie, disciplină egală cu zero la noi, juniorale participă la „Turneul Prietenia", Haja ocupă locul 5 și Gheorghiță 6, iar această prestație, cu nimic elocventă, devine în paginile „Sportului" nici mai mult, nici mai puțin decît o „comportare bună" ? ! Cîștigă atletul Daniel Aibu (știți la ce probă ?) un concurs de mina a șaptea la Praga — și „Sportul", hop cu un titlu cît toate zilele ? ! Și despre asta am mai scris, stă mărturie „Flacăra" din 28 mai, dar obiceiurile sînt atît de vechi încît renunțarea la ele e, se vede, foarte grea. Rîndurile de atunci sînt valabile, din păcate, și azi : „O astfel de politică, menită să ne îmbete cu apă chioară, nu duce la altceva decît la subrezirea sportului românesc și, ca o consecință logică, la pierderea unor poziții cîștigate prin pasiune și sudoare. C.N.E.F.S. trebuie să înțeleagă că drumul redresării e unul singur, adevărul. Chiar dacă, uneori, acesta nu face plăcere". C.N.E.F.S. însă n-a înțeles. El continuă să ne arate, ca la o licitație, numai partea frumoasă a lucrurilor, sperînd, deșartă speranță, că opinia publică n-are ochi să vadă, ea însăși, ce se întîmplă. Iubitorii sportului, cei care se bucură la izbînzi și se mîhnesc la eșecuri, nu sînt atît de naivi cum cred conducerea C.N.E.F.S. și președintele acesteia, tovarășul Marin Dragnea !

Prin Mesajul adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu Conferinței pe țară a mișcării sportive din martie 1982, prin alte documente de excepțională importanță, partidul a pus în fața sportului obiective deosebite, exigențe sporite, cerîndu-i să contribuie atît la formarea unui tineret sănătos și harnic, care să se dezvolte într-un climat de muncă, de responsabilitate, de ordine, de disciplină, cît și la o cît mai demnă reprezentare a prestigiului țării în lume. Ni se pare clar, față de cele expuse mai sus, că forul diriguitor al sportului, C.N.E.F.S., nu reușește să răspundă acestor înalte exigențe și nici așteptărilor milioanelor de iubitori ai sportului, plătind un greu tribut superficialității și inconsecvențel sale, ajustînd realitatea prin raportări inexacte (concursurile „Daciadei", sportul școlar etc.) și interpretări părtinitoare.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Doar judecată pripită?

Miercurea trecută a fost o zi de onoare și de adevăr pentru fotbalul românesc. Chinuite și sacrificate, purtătoarele de cuvînt ale cluburilor noastre pe tărîmurile Europei au jucat la valoarea pe care o pot etala cu adevărat și nu peste posibilitățile lor, așa cum neștiutori cu drept de opinie pot fi tentați să afirme. Este un adevăr crud, de care ar trebui să se țină seama atunci cînd sînt judecate întîmplările și interpretate momentele cu care se confruntă fotbalul nostru și oamenii săi. Am spus-o demult, și o cunosc foarte bine și alții, că nu știm să ne bucurăm cînd trebuie, să pregătim cu pricepere și fără egoism mărunt întîlnirile dificile, să învățăm din clipele prielnice pe care le poate avea fotbalul nostru și, ceea ce este mult mai mult și mult mai important, să ne învățăm jucătorii că înfrîngerea este suprema pedeapsă, să se teamă de ea și să facă — cu mijloace oneste, bătîndu-se cu ardoare curată — ca perioadele fericite să fie cît mai lungi.

Da, au fost cîteva momente neplăcute în jocul atît de discutat și care a adus fulgere de sancțiuni, Dinamo — F.C. Argeș. Întotdeauna am iubit adevărul și nu m-am sfiit să-l recunosc chiar și atunci cînd el mă putea pedepsi. Știu și sînt convins că atunci cînd îți dai seama că ai greșit, a doua zi ai toate șansele să poți deveni, cu ceva, mai bun. Așa am procedat cînd am recunoscut, acum 12 ani, că am marcat cu mîna un gol ce putea fi foarte important, dacă nu era anulat, într-o finală de Cupă, în multe situații ulterioare pe care le știu destui și, recent, cînd am comunicat aculaiași ziarist care a semnat și cronica actualului meci-litigiu că, la eliminarea lui Beldeanu în penultima dispută Dinamo — Universitatea Craiova, eu am fost acela care, nevăzut de nimeni, l-am provocat... Port și eu o parte din vină la cele întîmplate în partida Dinamo — F.C. Argeș. Dar mult prea mică în comparație cu sancțiunea care m-a lovit.

Într-un moment al mijlocului primei reprize, în care jocul era oprit pentru ca argeșenii să execute o lovitură liberă, aflîndu-mă în zid, Turcu l-a călcat intenționat pe picior, provocator, pe un coechipier. Acesta a ripostat, lovindu-l ușor cu piciorul (lucruri care se întîmplă, de 20, 30 de ori într-o etapă); am încercat și eu „să-l prind" puțin, dar pitești eanu era deja la pămînt, unde s-a văitat de mama focului, așa cum am văzut toți, vreo cîteva bune zeci de secunde, pentru a relua bine mersi imediat jocul și făcînd, peste alte cîteva minute, o șarjă foarte periculoasă la poarta noastră.

Fac o mică digresiune : pentru aceeași vină, Balint de la Steaua a primit o singură etapă. În ziarul de specialitate, Mircea M. Ionescu a consemnat de fapt că la faza respectivă eu și Văetuș (!) am lovit fără minge... Dar să-l acuzăm și pe el, ca și pe ceilalți confrați ai săi care au notat evenimentele respectivei partide pentru că, citiți atent, nu sînt doi oameni care să povestească la fel vreo față !?

Pentru mine — care, deși m-am obișnuit cu loviturile sub centură mă gîndeam să abandonez nu de frică ci de lehamite ieșitul pe teren —, toată această întîmplare are și melodramaticul ei. Mulți care mă cunosc că mă pot „aprinde" în astfel de momente (n-am mai făcut-o de mult, „călîndu-mi alții" self-controlul) îmi reproșau că am fost „neașteptat de cuminte" și că totul mi s-a tras, probabil, pentru că ne-am bătut în vestiare !? Fiți liniștiți ! S-a încercat să „se monteze" și așa ceva, dar femeia de serviciu e mai „simplă" și nu știe încă să mintă. Mai are timp, o „vor căli" și pe ea... Frumusețea este că, pe culoarul de ieșire al vestiarelor de la „23 August", argeșenii, în frunte cu Turcu — cel cu care, după afirmațiile unora, ne „omorîsem" în scene „demne de o grămadă de rugby" —, ne-au urat civilizat, sincer și fără vreo urmă de ranchiună, „succes la Praga"... Alții au făcut-o în felul lor, sfidînd parcă și ghilotina și publicîndu-ne pedepsele devoratoare prin nedreptatea lor chiar cu 30 și ceva de ore înainte de a apăra prestigiul fotbalului românesc. Or, în astfel de situații, n-avem voie să fim universitiști, corvinești, dinamoviști sau steliști ci numai, și în primul rînd, buni români. Fotbalul nostru nu poate progresa dacă în numele creșterii altei păduri se încearcă retezarea prin fel de fel de mijloace a stejarilor celei vecine.

CORNEL DINU ■

Să joace tovarășul Prodea!

O vinovată tăcere pare să se așternă peste ultimul șut în bară al C.N.E.F.S., sub oblăduirea căruia federația de fotbal a luat nu demult una dintre cele mai pripite măsuri disciplinare care au fost puse „la vot" în ultimii ani, măsură care, lezînd pe Dinamo și pe F.C. Argeș în principal, a lezat interesele fotbalului nostru. Nu de astfel de decizii a fost și e nevoie în fotbalul românesc, de decizii care să producă numai prejudicii echipelor, ci a fost și este nevoie de măsuri care să servească echipele și, implicit, cauza fotbalului. Așadar, cu numai cîteva ore înaintea plecării la Praga, unde o aștepta o extrem de dificilă partidă în C.C.E., echipa noastră campioană, Dinamo București, s-a trezit sever sancționată, trei dintre jucătorii săi cei mai buni, Dinu, Moraru și Văetuș, fiind suspendați cu 6 și, respectiv, 2 etape. Între timp, așa cum a semnalat presa, unele amănunte privind amintita hotărîre au fost dezvăluite, ele atestînd fără drept de replică nu numai cît de șubrede au fost argumentele suspendărilor, ci și nelegitimitatea deciziei, luate în cadrul unui Birou federal convocat peste noapte, nestatutar și, după un obicei devenit tradiție pe strada Vasile Conta, în absența prezumtivilor vinovați (inclusiv a arbitrului Salomir) ?! Totuși, în ciuda nedreptului obstacol moral, Dinamo a reușit să treacă de Dukla și să promoveze în etapa superioară a celei mai importante competiții europene, producînd (ca și Universitatea Craiova și Corvinul) o deosebită satisfacție iubitorilor fotbalului.

Luni seara, într-o nouă ședință de Birou federal s-a discutat, de această dată statutar, posibilitatea reanalizării sancțiunilor dictate după meciul Dinamo — F.C. Argeș. Părerile, din cîte am putut afla, au fost împărțite, ținînd mai ales seamă de momentul în care se găsește echipa campioană, pe care o așteaptă două partide mult mai dificile decît cea de la Praga, confruntările cu Aston Villa, fostă campioană a Angliei și deținătoare a Cupei campionilor. Cunoscut pentru specialitatea sa de a lovi pe la spate echipele cele mai valoroase ale fotbalului românesc (vezi cazul eliminării din Cupă a Universității Craiova), președintele Comisiei de disciplină, Gheorghe Prodea, s-a arătat cel mai înverșunat adversar al reanalizării cazului, reușind pînă la urmă să-și impună, și de data asta, punctul de vedere ?!

Și, totuși, susținem aici că Dinamo trebuie să abordeze cu efectivul complet meciurile cu Aston Villa, campioana noastră avînd de apărat cauza fotbalului românesc și prestigiul lui peste hotare. Nu este încă tîrziu ca în Consiliul Național pentru Educație Fizică și Sport să se ia serios în discuție posibilitatea rejudecării amintitelor suspendări, Biroul C.N.E.F.S. avînd drept de decizie și asupra hotărîrilor federației de specialitate. Din cîte cunoaștem, se vorbește despre includerea jucătorilor amintiți în echipele de tineret la următoarele meciuri, dar sigur că asta nu poate fi decît o jumătate de măsură, ce dovedește încă o dată bîjbîiala și lipsa de consecvență. Să-i lăsăm pe jucători, atît pe cei de la Dinamo, cît și pe cei de la F.C. Argeș, să joace efectiv în primă formație și să-i judecăm, cu maximă asprime, dacă nu vor înțelege clemența ce li s-a acordat. Altfel, dacă forul diriguitor al sportului nu va face dreptate (fie și în ceasul al treisprezecelea), nu ne rămîne decît să sperăm că, în meciul cu Aston Villa, va intra în teren însuși tovarășul Prodea și va reuși să se remarce !

Așadar, dacă nu se revine asupra deciziei, să joace tovarășul Prodea !

Scor final: Dinamo București — Dukla Praga 3-2

Calificarea unei stări de spirit

Transmis la radio, pe micile ecrane și comentat cu lux de amănunte în presa de joi, vineri și sîmbătă, returul cupelor europene este cunoscut, la această oră, în totalitatea lui.

În ceea ce ne privește, aflîndu-ne la Praga, cu echipa Dinamo București, vom încerca să transcriem, din mulțimea de date cu care ne-am înțesat paginile blocnotesului, doar cîteva, pe cele ce ni se par a fi încă necunoscute.

Zburam, deci, spre Praga. Zburam deci spre orașul de aur prin miezul unei toamne de aur. Dar, în avion, în ciuda magnificului spectacol de sub noi, se instaurase o atmosferă apăsătoare, nervoasă. Mai exact spus, atmosfera o continua pe cea de la aeroportul Otopeni. O atmosferă declanșată de publicarea sancțiunilor provocate de incidentele meciului Dinamo — F.C. Arges. Încercaserăm să intrăm în vorbă cu cîțva dintre jucători despre meciul de-a doua zi, cu Dukla Praga, dar nu voia nimeni să vorbească. Moraru ne spunea că, din cînd în cînd, îl apucă un fel de tremur. Dinu ne privea cu ochi de oțel, tăioși. Aflăm că Dinu este posesorul unei răni de toată frumusețea (la Praga, la antrenamentul de acomodare din seara de marți, aveam să ne cutremurăm la vederea acelui hematom provocat de crampoanele lui Radu II). Văetuș, cel de-al treilea jucător suspendat, ne-a întrebat doar atît: ce-am făcut eu, pe teren, ca să fiu atît de aspru sancționat? Ajunși în holul hotelului „International", aflat la numai 300 de metri de stadionul lui Dukla, aveam să aflăm două vești ciudate: Nehoda și Vizek sînt înșiși din formă, iar această echipă, Dukla, are cel mai puțini suporteri praghezi, în comparație cu celelalte trei divizionare A, Bohemians, Sparta și Ruda Hvezda. Prima informație avea să se dovedească total falsă, întrucît Nehoda și Vizek au jucat excelent. Ce-a de-a doua s-a adeverit. Stadionul fiind pe jumătate gol. S-a mai confirmat și părerea că, pentru Dukla, meciul tur de la București a însemnat o punere în formă a echipei care, revenită la propriul său campionat, a cîștigat cîteva meciuri într-o manieră spectaculoasă. S-a întărit această apreciere în sensul că, în prima jumătate de oră, Dukla a refăcut, cu aplomb de mare echipă, handicapul celor două goluri. Dar să nu anticipăm. Sîntem, deci, tot în holul hotelului, / unde avem prilejul să-l zărim pe celebrul Emil Zatopek. După cîte am înțeles, avea o întîlnire festivă, un fel de agapă, cu cîțiva colegi de liceu sau facultate. De la recepția hotelului este adusă o telegramă din partea F.R.F. Le sînt adresate jucătorilor cuvinte de îmbărbătare. Un gest frumos, desigur, dar n-am putut remarca, din partea jucătorilor, nici o reacție. Peste aproximativ 30 de minute ne deplasăm la stadion, pentru un antrenament de acomodare. Mulțescu se menajează, ca și Augustin, amîndoi fiind încă nerefăcuți. Dinu strînge din dinți. Moraru și Eftimescu sînt undeva, într-un colț al terenului. Iordache, Dragnea, Ion Marin, Stredie, Tălnar și Văetuș au chef de joc și de joacă. După antrenament, în drum spre hotel, în autobuz, antrenorul Nicușor are de spus doar cîteva cuvinte: Ce-a fost, a fost, ne-așteaptă meciul cu Dukla. Deci, alte gînduri, alte comentarii nu-și mai au rostul. Am venit ca să ne calificăm. Gîndiți-vă la tot ce-am făcut pentru pregătirea acestui foarte important meci. Atît.

Vor avea jucătorii lui Dinamo tăria de a uita tot ceea ce au aflat marți, din zare? Vor avea ei bărbăția de a trece peste sancțiunile primite?

Aflăm că meciul cu Dukla a fost pregătit pînă în cel mai mic amănunt. Fiecare jucător își cunoaște nu numai adversarul direct, ci și pe ceilalți cu care vor ajunge din cînd în cînd în față. Fișe tehnice, medicale, fotografii, filme, scheme tactice. Se știe cu cerutudine că Dukla va ataca pe partea dreaptă, cu avansarea fundașului Cabala, care va alcătui, împreună cu Kriz și Rott, un fel de „moriscă", pentru a-i pune în poziție de șut pe Nehoda, Vizek, Jeslinek și Stambacher.

A doua zi, în primele 30 de minute, Dukla va ataca exact după această schemă, dar, surpriză, Vizek și Nehoda joacă într-un fel de tandem, două vîrfuri de atac care se dublează reciproc, astfel că de fiecare dată unul din ei rămîne singur. A rămas, de două ori, Nehoda, care a și înscris, dar prima mare ocazie a meciului a fost a noastră, în minutul 6, cînd o cursă a lui Augustin s-a încheiat cu o centrare ca la carte, dar Văetuș a ratat intercepția, iar Orac, aflat pe față, a șutat afară. Nu vom mai relata toate fazele, întrucît, pînă la această oră ele au fost comentate și răscomentate. Vom consemna că, după primirea celor două goluri, Dinamo s-a regrupat mai atent în apărare, dejucînd speranțele gazdelor, care au părut convinse că golul trei, golul calificării, va cădea de la sine. După părerea noastră soarta meciului s-a decis în ultimele 15 minute ale primei reprize și-n primele 15 din repriza secundă, cînd Dukla a atacat puternic, dar haotic, iar Dinamo, cu o ambiție extraordinară, a stăvilit această intensă ofensivă. Iar pentru că golul trei n-a căzut și pentru că mijlocul echipei noastre a început să distribuie mingi tot mai periculoase, Dukla a acuzat o cădere psihică, apoi una fizică, văzute de toată lumea. Acest lucru s-a simțit și în tribune, unde o numeroasă galerie românească și-a încurajat compatrioții, cei din imediata noastră apropiere fiind veniți tocmai de la Alba Iulia. Din minutul 15 al reprizei a doua, Dinamo a pus stăpînire pe joc și doar reflexele portarului Stromsik sau bara porții acestuia au oprit două goluri ca și făcute la șuturile lui Augustin și Iordache. Dar, cum spuneam, jocul se desfășoară mai ales la mijlocul terenului unde Mulțescu, Iordache, Dragnea și Augustin, dirijați de Dinu și Nicolae, închid culoarele, pentru ca pe margine, Stredie și Ion I în să fie ajutați de Orac și Tălnar, care a intrat în locul lui Văetuș. Dealtfel, intrarea lui Tălnar, impetuos și imprevizibil, avea să schimbe fața întregului atac, mult mai periculos și mai incisiv. Ne îndreptam spre prelungiri, dar era limpede pentru toată lumea că Dukla nu mai are puterea fizică pentru a marca. Acest lucru nu-l puteau face decît jucătorii noștri care, în minutul 94, prin Tălnar, aflat la aproximativ 20 de metri (șut extraordinar de precis peste portarul ieșit dintre buturi) obțin golul calificării. Și-n timp de Dukla se stinge din ce în ce mai mult, Dinamo zburdă realmente, avînd chiar și ocazia egalării, dar Dragnea trage de la 10 metri peste poartă. Peste cîteva minute de la această fază, arbitrul, A. Milcenko (U.R.S.S.), care a condus excelent, fluieră sfîrșitul meciului, consfințind calificarea lui Dinamo în turul doi al celei mai importante competiții europene. Îmbrățișări și bucurie de nedescris, în timp ce craiznicul stadionului felicita echipa noastră și îi adresa succes pentru mai departe.

A doua zi, în avion, în drum spre patrie, atmosferă destinsă, chiar dacă pe Mulțescu îl doare umărul, chiar dacă Augustin e foarte obosit, chiar dacă Dinu stă cu ochii închiși, chiar dacă Moraru își ține mîna dreaptă la piept, imobilizată de medicul echipei. Cel mai fericit, Tălnar, autorul golului, care și-a dorit să prindă din nou echipa și, prin joc și golul semnat la Praga, a făcut un pas important în această direcție.

Pe aeroport, în țară, doi mari absenți de la Praga, Dudu Georgescu și Custov, care au venit să-și îmbrățișeze colegii.

VICTOR NIȚĂ ■

Scor final: U. Craiova — Fiorentina 4-3

Seara învingătorilor

Florența: 450 000 locuitori. Un milion și jumătate de autoturisme, fără să le punem la socoteală și pe cele vizitatoare. În seara meciului, cel puțin 60 000 dintre ele se vor cuprinde în șuvoaiele fluxului obișnuit, paralizîndu-l, transformîndu-l într-o centură sonoră de claxoane în jurul unui stadion incandescent, demențial și superb, ireal și trufaș. Orașul s-a adunat la sărbătoarea revanșei. Cu bombe, tiribombe, artificii, petarde, claxoane, trompete și confeti. PAAAAA-SA-RE-LA! Orașul vrea victoria. Nu concepe înfrîngerea. Pentru cîteva ore, arterele i s-au blocat. Rutier, orașul nu mai comunică. PAAAAA-SA-RE-LA! Ca să ajungem cu echipa la stadion, pornim cu două ore înainte, însoțiți obligatoriu de mașini ale poliției, de motocicliști cu căști și diagonale. Cu o seară înainte, la recepția tradițională, am fost primiți cordial, cu toate onorurile cuvenite unui prieten înfrînt și fatalmente lipsit de șansă. Pentru gazdele noastre dincolo de victorie nu mai există nimic. Decît poate ruina financiară și faliментul moral. Echipa a fost reconstruită cu cheltuieli exorbitante. PAAAAA-SA-RE-LA!

Întunericul blînd de deasupra Florenței s-a decupat rotund în partea dinspre sud într-o gaură de lumină. Jos, stadionul luminat a giorno își schimbă culorile în focuri de artificii. Fumul lor se risipește deasupra gazonului. În tribune se aprind mii de luminițe roșii. În așteptarea luptei sportive, stadionul cîntă. Nu mai e nici un loc liber.

Sînt bătut pe umăr. În spatele meu, la masa presei, un confrate ziarist italian îmi zîmbește. Poate dorește să citească pe chipul meu impresia care o face asupră-mi atmosfera de pe stadion. Mă las citit. Și revin la poziția dinainte. Mă închipui undeva pe gazon, asediat de lumini și petarde și fum, și bombe, și artificii. PAAA-SA-RE-LA!... și mi se face frig. Rup două file din carnet și-mi șterg mîinile muiate de o transpirație rece. M-aș ridica să strig: HAI CRAIOVA! Să înfring măcar o dată teribila singurătate. Dar în cabina închisă în sticlă n-ar folosi la nimic. Trîmbe de foc se revarsă dinspre gazon. Din peluze, bubuie petarde. Din cauza fumului, tribuna din față abia de se mai vede. Tremoete. Tălăngi: PAAAA-SA-RE-LA! 60 000 de inimi care pulsează în craterul irespirabil o singură comandă bioelectrică: victoria Squadrei Viola. Tribunele se ridică în picioare. Într-un vacarm infernal apar echipele. Scurta încălzire, sorții, fluierul arbitrului, șarjele violeților, irezistibile, derutante, tribunele iau foc, pixul tremură pe hîrtie și Cămătaru, singur undeva pe partea dreaptă a terenului, între doi, acum trei adversari, luptînd epuizant. Două, trei, zece, cincizeci de secunde. În liniștea care s-a lăsat se aud oameni tușind și tusea lor se aude ca în liniștea unei săli de concert. O nouă șarjă a violeților și liniștea se sparge din nou: tălăngi, claxoane, tiribombe... Ce puteam gîndi cînd în micul grup de români speram absurd într-un meci nul? Încă zece minute în acest ritm sufocant și băieții noștri vor cădea epuizați. Ce minune, ce fenomen natural i-ar putea stăvili pe acești profesioniști ai victoriilor irezistibile din ireșul lor umilitor? În spatele meu, ziariștii italieni comunică între ei onomatopeic: OH, OL... Asistăm

împreună la același meci, dar desigur vedem diferit: GRAZIANI! MASCALZONE! Eu nu-l văd decît pe Lung, o acoladă în zbor planant, un om prăbușit peste minge la rădăcina barei. Și privirea lui tristă din avion: „Adrian Păunescu-pe care nu voi înceta să-l iubesc a afirmat că echipei nu-i lipsește decît portarul. O singură vorbă și Lung nu mai există. Vreau să-i dovedesc frumos că sînt om, și cu sălbiciuni, dar și cu tării". (Lung va scrie în acest meci cea mai frumoasă pagină a vieții sale: a fost imbatabil și cel mai bun jucător de pe teren). PAAAAA-SA-RE-LA! Jucătorul cumărăt cu milioane este chemat la rampă să-și facă numerele. Massaro trece în viteză linia de 16 metri, tribunele se ridică în picioare, pixul cade pe hîrtie și Massaro în careu. Decis, arbitrul arată, fugind, cu amîndouă mîinile înainte, ferindu-se de eventualele proteste, punctul de la 11 metri. Este minutul 12. Au mai rămas deci 78 de minute și echipa lui Antognoni, Graziani, Passarrela mai are de marcat un singur gol, golul calificării. Comentatorii italieni îl indică pe Irimescu ca autor al faultului. Irimescu a fost introdus în formație în ultimul moment, în locul lui Cîrțu, unul din eroii meciului de la Craiova. Au decis în favoarea lui forța șutului și combinațiilor speciale cu Balaci. Băiatul acesta cu o înfățișare nepotrivită firii lui delicate închide în tăceri lungi o irepresibilă nevoie de sacrificiu și comunicare. Și tocmai el?... Sau poate tocmai de acea? În tot restul meciului va munci pînă la uitarea de sine. Șarjele continuă și noi nu mai avem decît o singură speranță, un singur prieten: cronometrul care, deși imparțial și rece, merge totuși în favoarea noastră.

Ziariștii italieni, comentînd meciul, îl ignoră pe Ștefănescu sau îl enumeră printre alții. Brusc, echipa se retrage în jumătatea ei de teren. Donose, într-o formă excepțională, ară terenul în lung și în lat, Balaci și Țicleanu joacă de parcă ar fi la Craiova. Negrilă trage la poartă. Mașinile de scris păcăne ca niște mitraliere consemnînd schimbarea la față a echipei noastre, contabilizînd ocaziile de gol ale lui Cămătaru, Irimescu, Balaci, Crișan, fără să înțeleagă ce s-a întîmplat, ce s-a putut întîmpla, cînd s-a petrecut minunea. Fiindcă, de fapt, noul ton pe care-l interpreta echipa craioveană se consumase în fracțiuni de secundă. Și inspiratorul lui este Ștefănescu. În asediile prelungite ale italienilor la poarta noastră, Costică Ștefănescu, ajutat și de faptul că Tilihoi, celălalt erou al meciului după Lung, joacă fără greșeală, etalează un rafinament, o distincție și o stăpînire de sine cum n-am mai văzut pe terenurile noastre de la Apolzan și niciodată la o echipă străină, iradiază în jur calm, optimism, încredere. Două execuții consecutive de acest fel și Negrilă fuge ca scăpat din pușcă, eliberat de toate complexele, în timp ce Cămătaru își permite o rezolvare prin fentă a unei faze în care golul era ca și făcut. „Eu sau Balaci, va spune mai tîrziu Cîrțu, am fi piruetat și am fi obținut cel puțin un penalti. Cămătaru, la gabaritul lui, nu putea proceda altfel".

Cămătaru, sau singurătatea alergătorului de cursă lungă. A muncit pînă la epuizare, de cele mai multe ori singur, trăgînd după el mereu doi, trei apărători adverși. S-a scris vreodată ce înseamnă lupta corp la corp, cu doi sau trei adversari profesioniști în lupta corp la corp? Un destin ciudat a decis ca acest tînăr înalt pe care-l poți răni mortal cu o singură vorbă, ca tocmai acest băiat timid și vulnerabil ca un plop să trebuiască să se bată în luptă dreaptă și sportivă pe terenurile Europei cu cei mai vajnici apărători.

PAAAA-SA-RE-LA! Dar încurajările sacadate ale peluzelor sînt din ce în ce mai sporadice. Luminițele din tribune s-au stins. Trompetele au amuțit. Cîntecele au încetat. Nu mai păcăne nici mașinile de scris din spatele meu. Universitatea stăpînește jocul în stil de mare echipă continentală. Lucescu l-a „văzut" pe Ungureanu și l-a introdus în națională? Joacă de parcă ar fi programat. Caut prin geamul cabinei presei banca rezervelor noastre. Antrenorul Constantin Oțet pare imobil ca o statuie. „Căutați-l în geantă, îmi sugera Balaci, trebuie să-și fi cumpărat și din deplasarea asta cîteva cărți de fotbal pe care le va da la tradus". Și eu mă bucur în primul rînd pentru Balaci. Merită un antrenor pe care să-l admire. Mă bucur pentru toată această echipă de copii cuminți, frumoși și talentați. Desigur, le-ar mai trebui și un club de talie europeană. Cupele europene nu se cîștigă numai în teren.

Șutul lui Irimescu trimite mingea ca o ghiulea și numai răsuflarea despovărătoare a tribunelor îl înștiințează pe jucătorii florentini că ea n-a nimerit poarta. Prind chef de vorbă și mă întorc spre colegii mei italieni. Dar acum nu mai au ei dispoziție pentru șuete. Cine a șutat? Întrebarea e protocolară. Descifrez pe caietul lor de notițe numele lui Irimescu. Irimescu, răspund. Și continuăm să tăcem.

Ciudat cum repriza a doua își șterge contururile și detaliile în memoria mea. Parcă a fost un vis. Am sperat, m-am chinuit, am transpirat, mi s-a uscat gura, m-am rugat, am implorat, m-am bucurat și am tremurat că un veritabil tifosi.

Nu mai e un meci de fotbal, ci o încleștare fascinantă. Ceea ce pare incredibil este că după fiecare dezlănțuire a vicecampionilor italieni, după fiecare asediu la poarta noastră, craiovenii sînt și mai siguri pe ei, de parcă ar lua o gură de aer, de parcă nimic nu i-ar întrema mai mult decît hărțuiala în propriul careu. Cămătaru are două ocazii de gol, singur cu portarul, ceea ce „asediatorii" n-au avut nici măcar o singură dată. Crișan nu poate fi oprit decît prin fault, în vreme ce Ungureanu se descotorosește de orice adversar ca la o lecție demonstrativă de apărare.

Mă dor picioarele, călcîie mai ales, și fălcile. Mi-e teamă că n-am să mai pot deschleștа gura. Fac unele încercări, pe ascuns, maxilarele, de atîta strîns, s-au întepenit. Mă uit la ceas și văd că-mi tremură degetele. Închid ochii. Mă obișnuiesem într-atît cu vacarmul tribunelor încît nu-l mai sesizam. Dacă arbitrul va indica în ultimul minut iarăși punctul de la 11 metri? Prefer să rămîn cu fălcile încleștate și deschid ochii. Tabla de marcaj e neschimbată. Calificarea nu numai că este posibilă, este firească, logică. Universitatea n-a „scos" o calificare, ci a impus-o, a controlat-o, ca o mare campioană. Mă gîndesc la meciul naționalei noastre de la Londra, din preliminariile campionatului mondial. N-am fi putut repeta isprava în ai doilea meci a doua zi. Așa a lăsat impresia. Impresia pe care Craiova o lasă aici la Florența este una de siguranță, de stăpînire de sine, de dezinvoltură, de tenacitate dar și de talent și organizare a jocului. Nu s-a sufocat, nu a practicat antijocul, s-a apărat metodic și a contraatacat periculos, avînd situații de gol mai clare decît echipa gazdă, iar în a doua parte a reprizei întîi a stăpînit jocul în totalitate. Nu se mai poate întîmpla nimic. După ceasul meu, sîntem în minutul șase al prelungirilor.

Arbitrul a fluierat, dar stadionul rămîne neclintit. Nu se poate! Fiorentina eliminată?... Trebuie să se mai întîmple ceva. Dar nu se mai întîmplă nimic. Minutele se scurg. Nimeni nu părăsește stadionul nici după ce echipele s-au retras la cabine. Teriflați, cei aproape 60 000 de spectatori, a opta parte a populației superbului oraș, nu acceptă evidența. Liniștea e adîncă și rău prevestitoare. Cordoanele de poliție se grupează în fața vestiarelor. Autocarul nostru așteaptă ziariștii care transmit reportajele în țară. Însăși ordinea orașului pare a fi amenințată și motocicletele poliției nu ne mai însoțesc ca la venire. Înaintăm printre coloanele de microbiști, sub o ploaie de pietre. Tifosi se răzbună pe cine pot. Autocarul nostru este arhiplin și cei din picioare se ascund la podea. Sîntem urmăriți de mai mulți tifosi pe motociclete. Una din pietre, aruncată cu forță și de aproape, nimerește în plin. Geamul, incasabil, cedează. Apoi încă o lovitură și un alt geam se crapă. Amîndouă se vor preface pe parcurs în mii de țăndări. Cu două geamuri lipsă ajungem la sediul social al clubului Fiorentina, același unde în urmă cu o seară avusese loc cordiala recepție. De data aceasta fusese invitat întreg grupul de români, dar desigur organizarea fusese pregătită într-o altă concepție și pentru o altă eventualitate. Străbatem încăperile goale. Nimic din animația zilei precedente. Cîtiva pasionați ai jocului de cărți și atît. Nu se mai țin discursuri și nici toasturi. Președintele care semnase invitația n-a mai venit. Se mănîncă în liniște și se pleacă la fel. Am gustat astfel atît din onorurile cuvenite prietenului înfrînt dinainte cît și din acelea datorate învingătorului.

NICOLAE CRISTACHE ■

Situația trupei Iris

Adrian Păunescu: V-am convocat la o discuție corectă, exactă, principială și publică, pe dumneavoastră, membrii trupei Iris, ceea ce este pînă acum trupa Iris, pentru că așa cum am și anunțat pe cititorii noștri, am avut sentimentul că sînteți pe cale să destrămați această trupă pe care noi am sprijinit-o. V-am convocat pentru a încerca să oprim un proces care mi se pare periculos și anume destrămarea unei trupe bune iar, dacă sînt motive să se destrame, să vedem ce se poate face pentru ca beneficiarul muzicii tinere, care este publicul, să nu sufere.

Invitarea dumneavoastră în redacția Flacăra fără instrumente doar cu conștiințele este un gest de prietenie, pe care nu l-am făcut pînă acum cu nimeni, nici chiar cu oameni din muzica tinără în care am investit de-a lungul vremii mult și care nu au beneficiat de o discuție largă și publică în legătură cu destinul lor. Sînt cazuri în care regretăm că nu am avut atîta răbdare, cîtă avem cu dumneavoastră, să punem cap la cap argumentele, să vedem ce se poate face. Iubitorii muzicii tinere trebuie să știe că în trupa Iris s-a produs, în momentul în care trupa a devenit prin cenaclu cunoscută publicului larg, s-a produs o ruptură. Ea este pe cale să devină definitivă. Noi sîntem implicați, noi, cei care facem Cenaclul Flacăra, pentru că noi am girat cu autoritatea noastră morală, cu calitatea scenei sub raport estetic, lansarea adevărată a trupei Iris.

Ion Olteanu: Pentru mine personal intrarea în Cenaclul Flacăra a trupei Iris mi se pare un salt foarte mare calitativ. În primul rînd am avut posibilitatea să cînt unui număr foarte mare de spectatori și cred că orice instrumentist, orice artist își dorește asta.

Adrian Păunescu: Care fusese numărul cel mai mare de spectatori?

Ion Olteanu: O sală de sport la capacitatea normală care are 3 000—4 000 locuri.

Adrian Păunescu: Unde?

Ion Olteanu: Sala Sporturilor din Ploiești sau Constanța.

Adrian Păunescu: Sala la Constanța este mai mare de 4 000, sala nu era plină, cînd ați cîntat acolo fără cenaclu.

Ion Olteanu: Da, nu era.

Ioan Dumitrescu: Da, clar, a-a produs un salt, și calitativ, și am putut arăta publicului ce putem face noi, ce cîntăm. Pînă acum nu am avut condiții să mergem în țară, cum mergem acum cu Cenaclul Flacăra.

Adrian Păunescu: Care era numărul obișnuit de spectatori și unde?

Ioan Dumitrescu: 600 la Buzău și de obicei în București.

Cristian Minculescu: Sălțuș este evident, mai ales ca număr de spectatori. S-a trecut de la un club sau sală de sport la un stadion de 35 000.

Adrian Păunescu: Cum ați fost primiți?

Cristian Minculescu: În cadrul Cenaclului noi am fost primiți foarte bine.

Adrian Păunescu: De ce? S-a creat o anumită atmosferă?

Cristian Minculescu: Și ordinea în care membrii cenaclului cîntau a făcut ca noi să apărem la un moment în care era nevoie, cînd se crea o stare deosebită.

Ion Olteanu: Se cîntă pe un teren deja agățat.

Adrian Păunescu: Foarte exact, așa este. Există o teorie pe care eu n-am dovedit-o prea mult dar pe care cred că ați simțit-o, a pregătirii brazdei pentru hab

Mihai Popescu: Normal că s-a produs un salt.

Adrian Păunescu: Nu este nimic normal să fi putut fi și regres.

Mihai Popescu: Pentru noi, cel puțin. Am avut condițiile necesare. Dacă o făceam de unii singuri, ne-ar fi luat mult timp ca să facem măcar jumătate din ce am făcut, sau nu am fi ajuns niciodată la asta. Foarte puțini impresari ar fi investit în noi.

Adrian Păunescu: Și poate aceia v-ar fi și cerut ceva. Noi v-am cerut un singur lucru: să respectați oamenii și cultura. Trupa Iris s-a comportat absolut ireproșabil în cenaclu. Poate chiar a fost exemplară sub acest aspect. Nu am avut nici un fel de probleme, abdicări de la disciplină, în afară de fleacuri.

Adrian Ilie: Sînt întru totul de acord cu colegii mei. Am lucrat într-un cadru foarte sugestiv. Publicul a fost pregătit să asculte și ceea ce cîntăm, pentru că de obicei nu ascultau. E foarte adevărat, este și o muzică tinerească și ritmică încît de foarte multe ori se manifestau dansînd. La începutul melodiilor sau la sfîrșit publicul trebuie să se manifeste așa, dar în rest trebuie să asculte și ultimul acord, după care să urmeze reacția respectivă. Publicul pentru prima oară ne-a ascultat, aici în cenaclu.

Adrian Păunescu: Deci astea sînt premisele. Ce s-a întîmplat că a intervenit această ruptură pe care noi nu am dorit-o? Fac precizarea că indiferent de cursul pe care îl va lua viața dv. în viitor, dacă vă veți face datoria față de muzica tinără, față de cultură, că sînteți în această trupă sau în alte trupe, noi vom deschide cenaclul nostru prezenței dv. Dar ne-ar interesa: ce s-a întîmplat de s-a ajuns aici, la această ruptură? Ce vă face, în această clipă, pe care simțiți că o putem numi apogeul dv., de spargeți trupa? Să vă ascultăm în ordine alfabetică:

Ioan Dumitrescu: Nu prea știu ce să spun, care sînt motivele, poate ceilalți colegi ai mei vor spune, eu nu am harul ăsta.

Adrian Păunescu: Dumneata stînd mai în spate, la tobe nu prea vezi ce se întîmplă în față. De unde vine numele trupei?

Ion Olteanu: De la mine. Să vă fac un mic istoric: în urmă cu șapte ani m-am decis să-mi cumpăr o chitară, pentru că îmi place foarte mult muzica; U.T.C. și ale Biroului de turism pentru tineret, Cenaclul Flacăra și

Ion Olteanu: Există și ARIA, la care am fost de multe ori, dar ni s-a propus să-l acompaniem pe Dan Spătaru sau alți soliști vocali de muzică ușoară, ceea ce mi se pare peste puterea mea căci noi sîntem formație hard-rock și asta nu are nici în clin nici în... (aici! I. O. a găsit cuvîntul, dar lese ceva amuzant) muzică cu ce mînecă facem noi. După ce ne-am dat seama că nu vom putea ajunge unde vrem, Mihai Popescu și Sorin Chifiriuc au înființat „Domino", părăsind grupul. Eu am continuat să cînt cu Cristian Minculescu și Anton Hașiaș în București, tot în grupul Iris. Asta a durat aproximativ o lună de zile, după care eu am primit o ofertă să cînt în „Roșu și Negru" chitarist solo, am cîntat cu Liviu Tudan.

Adrian Păunescu: Un grup bun, „Roșu și Negru"!

Ion Olteanu: El aveau instalația fără de care nu se poate cînta, adică instalația pe care o avem și noi în Cenaclul Flacăra, adică mijlocul de comunicare cu publicul. A fost foarte bine și de la Liviu Tudan am avut foarte multe lucruri de

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii muzicii tinere și poeziei următorul program al manifestărilor sale viitoare:

Simbătă, 9 octombrie — Tîrgoviște	Simbătă, 16 octombrie — Hunedoara	Simbătă, 23 octombrie — Baia Mare
Duminică, 10 octombrie — București	Duminică, 17 octombrie — Timișoara	Duminică, 24 octombrie — Cluj-Napoca
Luni, 11 octombrie — București	Luni, 18 octombrie — Arad	Luni, 25 octombrie — Tîrgu Mureș
Marți, 12 octombrie — Pitești	Marți, 19 octombrie — Oradea	Marți, 26 octombrie — Miercurea Ciuc
Miercuri, 13 octombrie — Tîrgu Jiu	Miercuri, 20 octombrie — Liber	Miercuri, 27 octombrie — Sfîntu Gheorghe
Joi, 14 octombrie — Petroșani	Joi, 21 octombrie — Zalău	Joi, 28 octombrie — Brașov
Vineri, 15 octombrie — Deva	Vineri, 22 octombrie — Satu Mare	Vineri, 29 octombrie — Ploiești

Toate spectacolele, cu excepția celor din Capitală — programate în 10 și 11 octombrie la orele 19 în Sala Circului București, se vor desfășura începînd cu orele 18.

La cererea publicului, Cenaclul Flacăra va reveni în București cu alte două manifestări în zilele de simbătă, 30 și duminică, 31 octombrie 1982 în Sala Circului. Dealtfel, cererea publicului a și fost exprimată și onorată în bună măsură. Biletele pentru spectacolul Cenaclului Flacăra de simbătă, 30 octombrie 1982 din București s-au epuizat. Marți, 12 octombrie, la sediul revistei Flacăra, solicitanții acestor bilete vor putea intra în posesia lor și de asemenea se vor pune în vînzare biletele pentru spectacolul de duminică, 31 octombrie.

În cazul unor solicitări mai mari, vom studia posibilitatea continuării turneului în București în zilele imediat următoare zilei de 31 octombrie.

Autoritățile de resort sînt rugate să faciliteze prezența numeroșilor cenaclului la aceste acțiuni, considerînd Cenaclul Flacăra nu o acțiune particulară a [illegible] o manifestare cu caracter larg reprezentativ, în care sînt cuprinse valori cheie ale [illegible] exponențială și, în privința locurilor de [illegible] vin cu prioritate pe colegii de muncă ai membrilor cenaclului și pe cei [illegible] care vin să aibă o ocazie [illegible] cooperează pentru ca și în acest turneu, Cenaclul [illegible] să aibă o ocazie [illegible] tare a tuturor valorilor muzicii tinere și poeziei din România și a tuturor aspirațiilor spre frumos ale oamenilor muncii dintre care vin membrii cenaclului nostru.

Adrian Păunescu: Cine a fost cu ideea de a-mi trimite banda cu înregistrări Iris?

Adrian Ilie: Mircea Muscaliu, care împreună cu Doru Țanță erau într-o formulă nouă pentru că la momentul acela avusesem niște probleme. Știam că Flacăra este singura instituție care ne putea salva, deja mergea într-o inerție tot ceea ce se știa rău despre trupa Iris. Nimeni nu mai ținea cont de nimic — schimbări, calitate și altele. Chiar în acea perioadă știu că ați și dorit să ne ascultați.

Adrian Păunescu: Cum ați primit vestea că veniți în cenaclu?

Ion Olteanu: Cu foarte mare bucurie. A venit ca un pansament la o rană.

Mihai Popescu: Ca să fim sinceri, inițial am stat, ne-am gîndit, mergem sau nu mergem, acolo este de muncă, avem turnee în cadrul cenaclului, știam că așa va fi. Eu pînă la 20 iulie cînd am și participat nu fusesem niciodată la un Cenaclu Flacăra.

Adrian Păunescu: Care a fost impresia?

Mihai Popescu: Nu m-am dezmeticit în primele zile. Abia în a doua, a treia zi, Cenaclul arată bine... L-am văzut la Cumătrura Steiei singura dată cînd l-am văzut din față și arată bine. Simțeam că mai lipsea ceva, adică nu m-am putut vedea pe mine și formația.

Ion Olteanu: Revenind însă la perioada dinaintea venirii în cenaclu, ne gîndeam dacă este bine [illegible] să venim la mare. Mihai Popescu mai cîntase la Costinești. Au pornit cu gîndul că mergem într-o vacanță, nu ca să cîștigăm bani. Pentru că eu de șapte ani de cînd cînt n-am avut o săptămînă de concediu. Au început tot felul de gînduri. Nou cu sistem de amplificare a trebuit să plătim niște chirii și nu aveam bani. Încercam să mi petrec timpul cît mai plăcut. Eu personal m-am simțit bine la mare. Ei nu s-au simțit bine. Eu reușisem să-mi fac prieteni, ei, Cristi și Adrian nu au reușit. Spun că sînt mai puțin comunicativi.

Cristian Minculescu: În ceea ce mă privește, în cenaclul, mai ales în acea perioadă mai lungă, eu am ajuns să mă cunosc mai bine, necazul care afectează această trupă este că eu nu sînt și nu pot fi profesionist, nu pot să mă înham la o chestiune din asta, să cînt departe de casă mult timp. Motivele pot părea puerile. După moartea tatălui, am o mamă, am o soră, am și o prietenă de care nu pot să mă despart. Tin foarte mult la această fată, care este cu mine dinainte de a mă apuca de cîntat, și nu vreau nici în ruptul capului să mă despart. Asta este un motiv. Și celelalte motive sînt relatilie cu ceilalți colegi de-ai mei, cu care, se pare, n-am cum să mă înțeleg omenește. Nuțu, Nelu, Martin, chiar cu Adrian cu care însă am avut discuțiile cele mai puține. Pornind de la niște fleacuri — motive vestimentare, ei mi-au reproșat că umblu așa cum mă vedeți că umblu, cu blugii rupți, motive pe care eu poate le-am amplificat. Puteam să vin la costum, să spuneți „așta-i", dar nu pot. Asta a fost, și precum picătura chinezească, te-ndoaie, te-ndoaie pînă nu se mai poate. Sînt numai fleacuri, care m-au determinat să fac așa. Și mai e ceva. Nu am uitat oamenii care au susținut formația cînd colegii mei erau plecați în altă parte. Sînt niște anonimi, fără de care această trupă n-ar fi putut să facă acele lucruri care i-au determinat pe ei să se întoarcă la Iris.

Ioan Dumitrescu: Tu trebuie să te gîndești că într-adevăr au susținut și formația, dar tu veneai în formație, formația deja avea un nume. Voi n-ați făcut decît s-o susțineți.

Cristian Minculescu: Da, singurul necaz este că eu niciodată nu voi putea fi un profesionist. Și m-am decis să cînt cu cei cu care am cîntat și am ajuns la concluzia că pentru mine va fi bine. Poate nu sînt motive reale, poate sînt puerile, dar astea sînt.

Adrian Ilie: Ca să-l completez pe Nelu vreau să arăt că pentru ca să susții un lucru bun înseamnă să găsești niște

(Continuare în pag. 26)

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I.D. Goia, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nița, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cicl Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Stelănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 40 10 interior 25 50; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

Vizita oficială de prietenie a președintelui NICOLAE CEAUȘESCU, împreună cu tovarășa ELENA CEAUȘESCU, în Republica Populară Bulgaria

(COMENTARIUL ASUPRA VIZITEI ÎN PAGINILE 2–3)

Dezvoltarea economică a României în 1983

Comitetul Central al partidului a aprobat în ședința plenară din 7—8 octombrie a.c., între alte documente de importanță deosebită pentru progresul economico-social al țării, proiectul Planului național unic de dezvoltare a României pe anul 1983 și proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pentru același perioadă. Aflăm din hotărîrea plenarei că cele două proiecte de plan sînt în deplină concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului și că sînt astfel dimensionate încît asigură progresul neîntrerupt al economiei naționale, creșterea nivelului de trai și a gradului de civilizație al națiunii noastre, înaintarea fermă a României pe calea socialismului și comunismului.

Într adevăr, în anul 1983, producția industrială marfă urmează să fie, potrivit acestor prevederi, cu 5,6 la sută mai mare față de cea obținută în 1982, iar producția netă cu 6 la sută. Producția agricolă va crește, de asemenea, cu 5,1—5,6 la sută, iar producția netă agricolă cu 6 la sută. Volumul comerțului exterior va fi cu 14 la sută mai mare, iar în cadrul acestuia, exportul cu 15 la sută. Pro-

(Continuare în pag. 4)

VASILE BARAC

Anchiloza gîndirii

Nu mai e pentru nimeni un secret faptul că azi principala bătălie pe frontul progresului se dă pentru cota numită *inteligență*. Bătălia pentru creiere constituie preocuparea fundamentală în lumea contemporană și, cum se mai știe, nici o armă nu e ovitată, nici chiar cele mai murdare, cum ar fi, de pildă, furtul sau cumpărarea cu orice preț a creierelor. O falsă pudoare ne ține pe noi la o falsă distanță de toată povestea asta, dar dacă bătălia creierelor în ipostaza amintită mai înainte nu ne poate fi decît străină, *bătălia ca atare, pe plan național, nu ne poate deloc lăsa indiferenți.*

Cea mai gravă dintre abdicările noastre ar fi azi, după mine, abdicarea din fața unei astfel de bătălii care, oricît ar părea de paradoxal, nici în socialism nu se cîștigă foarte ușor, ba de multe ori e nevoie de o tenacitate care, la sfîrșitul fericit al cauzei, cînd se produce, evident, un sfîrșit fericit, se constată că merita să fie cheltuită pentru o cauză în orice caz mai complicată decît o biruință în numele evidenței.

(Continuare în pag. 11)

DINU SARARU

Cîteva probleme de educație

(VI)

Convocarea Conferinței Naționale a partidului [illegible] luna decembrie 1982, cu o ordine de zi [illegible] pe primul punct este ocupat în mod îndrăzneț și [illegible]liv de **problema omului ca atare**, îmi apare și mie ca membru al partidului, drept o emoționantă și datătoare de noi responsabilități, dovada că indiferent de ultimele [illegible] pot interveni într-un moment sau altul, indiferent [illegible] grele ale unor activiști ai partidului, care [illegible] de educație și cultură, considerîndu-le secundare și facultative, partidul nostru ține la rostul pentru care s-a întemeiat : **binele omului** ca în lumina ochilor. Mă simt, iată, în deplină legitimitate scriind rîndurile care urmează în continuarea altora pe aceeași temă : educația.

M am mai referit în Cîntarea României pe care o găsesc o idee minunată în curs de realizare. Cîteva din [illegible]nețile acestei concretizări sînt explicabile. Izbînzile Cîntării României sînt firești. Ceea ce nu este însă cu totul explicabil este șirul de erori care se [illegible] cîteva, lanțul de erori care revin. Dacă în Cîntarea României unele organisme culturale sau activiști culturali ar comite greșeli în încercarea de a descoperi noi talente, de a îmbogăți registrul de exprimare a poporului, dacă deci neîmplinirile Cîntării României ar decurge din riscul pe care și-l asumă făcătorii ei de a fi piloți de încercare care abordează limita condiției spirituale încercînd s-o lărgească, atunci ar exista circumstanțe atenuante și premise pentru un real (chiar dacă și riscant) salt înainte. După opinia mea nu sînt scuze [illegible] care greșesc îndrăznind cît sînt aceia care [illegible] oprindu-i pe alții să îndrăznească. Oricum, textul meu de referință în această privință rămîne Cîntarea Nicolae Ceaușescu : „Nu de nou trebuie să ne [illegible] ci de stagnarea în gîndire". Am urmărit o [illegible] conform însărcinărilor pe care le-am [illegible] de Conferința partidului. Cîntarea României în detaliu. Am realizat timp de cîțiva ani o emisiune de televiziune în două ediții cu menirea de a pune în valoare potențialul spiritual al fiecărui județ al țării și [illegible] gen artistic. În ultima vreme, ca simplu particular, contemplu fenomenul Cîntării României iar ca om care conduce și organizează Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar particip, după puterile mele la Cîntarea României. Constatările mele sînt acestea : Avem un înalt potențial spiritual, orientat de cele mai multe ori greșit, mărunt, provincial. De la factorii de îndrumare permanentă a producției culturale, [illegible] cea mai mare parte a rumegușului, a balastului dăunător de somn și distrugător de emoție politică [illegible] în toată mișcarea noastră culturală. Că dacă [illegible] adevărat că propaganda partidului nu este chestiunea personală sau de serviciu a lucrătorilor din propagandă sau a propagandiștilor retribuiți, este la fel de [illegible] că dacă ne permitem luxul să avem oameni [illegible] pentru ideologie, propagandă și cultură este pentru ca ei să fie competenți în toate problemele care țin de spirit. Am avut prilejul de a sta de vorbă cu cîțiva dintre acești oameni : între alții activiști valoroși cei la care mă refer mi-au oferit cu tremurătoarea privelște a ignoranței agresive. Să fii lucrător în propagandă sau activist în cultură și [illegible] cărțile pe care ai citit-o să fie cartea de telefon, [illegible] sportiv sau cartea de bucate nu mi se pare

(Continuare în pag. 18)

ADRIAN PAUNESCU

- „FLACĂRA" ÎN JUDEȚELE DOLJ ȘI TIMIȘ (pag. 6—9)
- 6 reporteri ai revistei noastre din nou în piețele Capitalei (pag. 10—11)
- Ádám Erzsébet : O MONODRAMĂ PE TREI CONTINENTE (pagi 13)
- Autograf de la recordmana lumii Vali Ionescu (pag. 27)
- POVESTEA ADEVĂRATĂ A DESCOPERIRII UNUI INESTIMABIL TEZAUR DACIC (pag. 25)
- O terapie mereu actuală: acupunctura (pag. 22)

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, LA ÎNCEPUTUL UNUI NOU TURNEU

(amănunte în pag. 16—17)

Fotografie de VICTOR RADULESCU

Un nou moment important în dezvoltarea

Vechile și tradiționalele relații de prietenie și colaborare româno-bulgare au cunoscut în epoca socialismului, îndeosebi în ultimii 17 ani, o dezvoltare intensă, continuă. Rolul hotărîtor în această dezvoltare l-au avut întîlnirile și convorbirile — ajunse în momentul de față la 36 — dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Todor Jivkov, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar, președintele Consiliului de Stat al Republicii Populare Bulgaria, întîlniri care, de fiecare dată, au deschis noi orizonturi și au dat noi impulsuri prieteniei și colaborării dintre țările, partidele și popoarele noastre. Ca o continuare firească a acestui tradițional și rodnic dialog se înscrie și actuala vizită oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Bulgaria vecină și prietenă, la invitația tovarășului Todor Jivkov.

În cadrul actualelor convorbiri, în toasturile rostite la dineurile oficiale, în celelalte documente ale vizitei, a fost exprimată satisfacția celor doi conducători de partid și de stat pentru dezvoltarea susținută a relațiilor româno-bulgare, pentru modul în care sînt transpuse în viață sarcinile și obiectivele stabilite cu prilejul întîlnirilor la nivel înalt, pentru faptul că acestea se realizează cu succes. În același timp, s-a apreciat că economiile socialiste în plină dezvoltare ale României și Bulgariei oferă mari posibilități pentru ridicarea pe o treaptă superioară a colaborării bilaterale, îndeosebi în ceea ce privește accentuarea laturilor calitative ale acestei colaborări și cooperări reciproc avantajoase, fapt care corespunde intereselor fundamentale ale celor două popoare, servește cauzei socialismului, păcii și progresului în lume. În acest sens, a fost reafirmată hotărîrea comună de a acționa pentru valorificarea superioară a posibilităților existente în dezvoltarea colaborării într-o serie de ramuri importante cum sînt metalurgia, îndeosebi în producția de oțeluri speciale, electronica, industria construcțiilor de mașini, agricultura și alte ramuri care interesează cele două țări.

Evidențiind necesitatea dezvoltării colaborării dintre România și Bulgaria, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că partidul și statul nostru dau o apreciere deosebită relațiilor româno-bulgare, care au vechi și frumoase tradiții, și consideră că este o îndatorire de mare responsabilitate față de popoarele noastre de a face ca nivelul acestor relații să crească continuu, afirmîndu-se în toate privințele ca un exemplu de raporturi între popoarele libere și suverane, între țări socialiste vecine și prietene, care conlucrează și se întrajutorează activ în

colaborării româno-bulgare

„România, Partidul Comunist Român dau o apreciere deosebită relațiilor româno-bulgare — care au vechi și frumoase tradiții —, și consideră că este o îndatorire de mare responsabilitate față de popoarele noastre de a face ca nivelul acestor relații să crească continuu, afirmându-se în toate privințele ca un exemplu de raporturi între popoare libere și suverane, între țări socialiste vecine și prietene, care conlucrează și se întrajutorează activ în munca și lupta pentru edificarea noii orînduiri, pentru înaintarea lor neabătută pe calea progresului și bunăstării".

NICOLAE CEAUȘESCU

...și lupta pentru edificarea noii ... pentru înaintarea lor neabătută pe calea progresului și bunăstării.

Ca și întîlnirile precedente, noul dialog la nivel înalt româno-bulgar a prilejuit și un larg schimb de păreri cu privire la problemele actuale ale vieții internaționale. Expunînd poziția țării noastre în aceste probleme, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la necesitatea unității popoarelor pentru a opri cursul periculos al evenimentelor spre încordare și război, pentru a asigura continuarea formă a politicii de destindere, de colaborare, independență națională și pace. După cum era și firesc, privind în vedere aria geografică în care sînt situate cele două țări, o atenție deosebită a fost acordată situației din Bal... Președintele României a subliniat că țara noastră se pronunță pentru soluționarea politică a problemelor care mai există între țările acestei regiuni, pentru dezvoltarea colaborării și bunei vecinătăți, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a conviețuirii pașnice, fără arme nucleare; de asemenea, România care întreține relații bune cu toate țările din Balcani, consideră că există condițiile necesare pentru realizarea unei întîlniri la nivel înalt a statelor din regiune, consacrate întăririi încrederii, colaborării și păcii în peninsulă. Președintele Consiliului de Stat al Bulgariei a arătat că țara sa duce o politică iubitoare de pace, îndreptată spre transformarea Peninsulei Balcanice într-o zonă liberă de arme nucleare și baze militare străine, într-o zonă a păcii și securității; Bulgaria va lupta în continuare pentru atingerea acestui țel, „pentru întărirea climatului de înțelegere reciprocă și colaborare în condiții de bună vecinătate între țările balcanice. A fost subliniată, de asemenea, necesitatea vitală a înfăptuirii securității europene, a opririi cursei înarmărilor, a trecerii la dezarmare, și în primul rînd la dezarmarea nucleară.

Referindu-se la actuala vizită în Bulgaria prietenă, tovarășul Nicolae Ceaușescu și-a exprimat convingerea că ea se va înscrie ca „un nou moment important în dezvoltarea colaborării româno-bulgare, atît pe plan bilateral, cît și pe arena internațională". La rîndul său, tovarășul Todor Jivkov a apreciat că noul dialog româno-bulgar la nivel înalt „va sluji la dezvoltarea prieteniei și colaborării dintre popoarele bulgar și român, la cauza păcii, socialismului și progresului".

Desfășurată într-o atmosferă de caldă prietenie, de deplină înțelegere și stimă reciprocă, actuala vizită a conducătorului partidului și statului nostru în Bulgaria socialistă reprezintă o nouă și valoroasă contribuție la dezvoltarea și adîncirea în continuare a relațiilor frățești dintre partidele, țările și popoarele noastre, în folosul operei de făurire a noii orînduiri în România și Bulgaria, al cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume.

ION D. GOIA ■

Eveniment mobilizator al energiilor creatoare

Recenta plenară a Comitetului Central al partidului, care și-a desfășurat lucrările sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, se înscrie ca un eveniment politic de importanță deosebită în desfășurarea cu succes a construcției socialiste în țara noastră. Dezbaterile care au avut loc, documentele adoptate s-au referit la cele mai importante probleme ale economiei noastre în momentul de față. Magistrala cuvîntare rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la plenară constituie, prin analiza pe care o face, prin orientările și sarcinile pe care le trasează, prin întreaga sa bogăție de idei, un program concret de acțiune pentru întregul nostru popor.

Ideea care iese cu pregnanță în relief din cuvîntare, idee prezentă, dealtfel, în toate luările de cuvînt din ultimul timp ale secretarului general al partidului, este că în prezent trebuie să facem totul pentru a valorifica la cel mai înalt nivel puternicul potențial de producție creat. După cum este cunoscut, atît în cincinalele anterioare, cît și în actualul cincinal, un accent puternic s-a pus pe făurirea de capacități moderne de producție în toate ramurile economiei naționale, făcîndu-se, în acest scop, investiții și eforturi însemnate. „Acum — se arată în cuvîntare — este necesar să acționăm în așa fel, încît să folosim cu maximum de eficiență capacitățile moderne create în toate sectoarele de activitate, să asigurăm, pe această bază, satisfacerea în continuare a necesităților economiei naționale, precum și participarea activă a țării noastre la activitatea de schimburi și cooperare internațională. Subliniez acest lucru pentru că planul pe 1983, pe care l-am adoptat în unanimitate, se bazează tocmai pe aceste realizări". În ceea ce privește investițiile, în primii doi ani ai cincinalului 1981—1985 s-a pus pe prim plan o mai bună corelare între diferite ramuri, terminarea investițiilor începute anterior și scurtarea duratei investițiilor. În 1983, acestea vor rămîne la nivelul anului 1982, în unele ramuri fiind chiar mai reduse. Unele lucrări care nu sînt strict necesare urmează a fi revăzute. În schimb, există sectoare, cum e cel minier, în care investițiile vor crește substanțial.

În ce chip urmează să se înfăptuiască valorificarea optimă a capacităților de producție existente? Prin înfăptuirea exemplară a unor sarcini de excepțională însemnătate, dintre care amintim: dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime și materiale, o mare atenție acordîndu-se recuperării și refolosirii acestora; asigurarea unei înalte calități a produselor și a unui nivel tehnic al producției ridicat; creșterea mai accentuată a productivității muncii — în sectoarele unde se manifestă puternic lipsa de forță de muncă, de pildă în domeniile minier și al construcțiilor, creșterea productivității muncii urmînd să se realizeze în primul rînd prin introducerea metodelor moderne de producție, a mecanizării, automatizării, a calculatoarelor, miniprocesoarelor și roboților, care să permită efectuarea unui volum mare de lucrări cu personal puțin; realizarea rentabilității și eficienței în fiecare întreprindere. Legat de această ultimă problemă, secretarul general al partidului a spus: „Trebuie să înțelegem că sporirea continuă a producției, creșterea eficienței și rentabilității sînt principii de bază pentru buna funcționare a unităților economico-sociale. Nici o unitate nu mai trebuie să funcționeze fără a-și asigura autogestiunea și autoconducerea, fără eficiență și fără rentabilitate, fără a asigura un beneficiu corespunzător activității din sectorul respectiv. Trebuie să punem capăt concepției vechi, anarhice, după care în socialism se poate funcționa și fără rentabilitate și beneficiu. Este necesar ca toate cadrele noastre de conducere, toți oamenii muncii să înțeleagă că nu se poate făuri socialismul, nu se poate asigura dezvoltarea țării și ridicarea nivelului de trai fără o activitate rentabilă, fără beneficiu, în orice sector de activitate!".

Referitor la agricultură, la plenară s-a subliniat că activitatea din acest an a demonstrat că această importantă ramură a economiei naționale dispune de mari posibilități, că esențiale sînt acum realizarea în bune condiții și la termenele stabilite a lucrărilor agricole, asigurarea de sămînță corespunzătoare, obținerea unei densități maxime și buna întreținere a culturilor. Proiectul de plan pe 1983 prevede îmbunătățirea structurii culturilor, precum și sporirea simțitoare a recoltelor medii la hectar. Sînt planificate producții medii superioare, ținîndu-se cont, ca și în industrie, de baza tehnico-materială existentă, precum și de alte condiții specifice. Sarcinile cu privire la zootehnie prevăd creșterea efectivelor de animale, mai buna asigurare a bazei furajere, sporirea greutății la tăiere, a randamentelor, etc., astfel încît fiecare județ să-și asigure resursele necesare pentru realizarea programelor de autoaprovizionare a populației cu carne, lapte, ouă și alte produse pentru care dispunem de condiții naturale și economice favorabile.

Proporția în care venitul național se împarte în fond de consum și fond de acumulare depinde de numeroși factori, între care nivelul atins de dezvoltarea forțelor de producție, sarcinile și cerințele unei anumite etape etc. Ținînd cont de toate acestea, proiectul de plan pe 1983, dezbătut și aprobat de plenară, prevede ca din venitul național, 70,6 la sută să se aloce pentru fondul de consum, iar 29,4 la sută pentru fondul de dezvoltare. Aceasta necesită, după cum se arată în cuvîntare, măsuri hotărîte pentru a asigura realizare neabătută a sarcinilor care revin dezvoltării în continuare a forțelor de producție, folosind în mod cît mai rațional și cu maximum de eficiență sumele alocate fondului de dezvoltare.

O mare atenție a fost acordată la plenară comerțului exterior, lărgirii relațiilor economice cu toate statele lumii. Astfel, planul prevede ca în 1983 activitatea de comerț exterior să crească cu circa 14 la sută, din care exportul cu peste 18 la sută, iar importul cu 8 la sută. În felul acesta, anul viitor datoria externă urmează să fie redusă cu circa 20 la sută, creîndu-se posibilitatea ca în anii 1984—1985 țara noastră să poată plăti înainte de termen o parte din datoria externă. În contextul colaborării economice internaționale — s-a arătat la plenară —, este necesară îmbunătățirea activității cu țările din C.A.E.R. și, în general, în cadrul C.A.E.R.-ului, asigurîndu-se astfel soluționarea în comun a problemelor de bază, progresul și dezvoltarea economico-socială a fiecărei economii naționale. În acțiunea de întărire a acestei colaborări trebuie pornit de la faptul că țările socialiste din C.A.E.R. dispun de numeroase și largi posibilități pentru a rezolva mult mai bine decît pînă acum necesitățile lor de materii prime, de materiale, de energie, precum și de mari posibilități pentru soluționarea multor probleme tehnice și tehnologice dintre cele mai complexe.

Ținută în preajma Conferinței naționale a partidului, care va avea loc la jumătatea lunii decembrie, precum și înaintea alegerilor de deputați în consiliile populare, recenta plenară a C.C. al P.C.R. constituie un puternic îndemn la întîmpinarea acestor însemnate evenimente politice cu deosebit elan în muncă, printr-o intensă mobilizare a energiilor creatoare, pentru transpunerea în viață a hotărîrilor stabilite la plenară, pentru înfăptuirea neabătută a obiectivelor Congresului al XII-lea al partidului, pentru ridicarea României pe înalte culmi de progres și civilizație.

ION D. GOIA ■

Dezvoltarea economică a României în 1983

(Urmare din pag. 1)

dusul social urmează să crească cu 4 la sută, iar venitul național cu 5 la sută. Pe această bază retribuția medie reală a personalului muncitor urmează să fie, la sfîrșitul anului 1983, cu 4 la sută mai mare față de anul 1980, în timp ce veniturile reale ale țărănimii vor spori cu circa 10 la sută.

Valoarea acestor creșteri iese și mai mult în evidență dacă o raportăm la ceea ce se întîmplă acum pe plan mondial. În raportul pe 1982, Fondul Monetar Internațional conturează o imagine mai degrabă sumbră a economiei mondiale: în majoritatea țărilor membre rata creșterii economice este în regres sau chiar negativă, numărul șomerilor în creștere, iar dezvoltarea comerțului este extraordinar de slabă. În ultimii doi ani creșterea economică reală pe ansamblul țărilor industrializate nu a depășit în medie 1,25 la sută, în schimb, pînă la mijlocul anului curent, rata șomajului a atins 8 la sută din forța de muncă, față de numai 5 la sută în 1979. În țările în curs de dezvoltare neproducătoare de petrol creșterea economică a atins cel mai scăzut nivel în decurs de mai multe decenii. În multe din țările lumii a treia creșterea economică a fost inferioară sporului demografic. Toate acestea au determinat efecte extrem de negative asupra veniturilor oamenilor muncii, asupra nivelului lor de trai.

Cunoscînd raporturile economiei românești cu economia mondială, bulversată de atîtea crize și fenomene negative care se răsfrîng într-un fel sau altul asupra economiilor tuturor statelor, apare firească întrebarea: care este suportul optimismului ce se degajă din prevederile celor două proiecte de plan?

Răspunsul îl aflăm în dezbaterile recentei plenare a C.C. al P.C.R., îndeosebi în cuvîntarea rostită cu acest prilej de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Mai întîi, acest optimism are la bază modul în care au fost îndeplinite sarcinile ce au stat în fața României în primii doi ani ai actualului cincinal. Cu toate fenomenele negative ale economiei mondiale, care ne-au creat atîtea greutăți, programele noastre au fost în linii generale realizate. „În primii doi ani ai celui de-al 7-lea cincinal, arăta secretarul general al partidului, am obținut rezultate satisfăcătoare, iar în unele ramuri chiar bune — și avem toate condițiile pentru dezvoltarea în continuare a economiei naționale și înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, pentru ridicarea pe această bază a bunăstării materiale și spirituale a poporului". Apoi în anii 1981—1982, în economia națională s-au derulat o suită de acțiuni al căror efect pozitiv se va face și mai mult simțit în anii care vin, inclusiv în 1983: o mai bună corelare între ramuri; terminarea unor mari investiții începute anterior; reducerea consumurilor de materii prime și materiale, de energie și combustibil; începerea activității de tipizare a produselor și normarea consumurilor; executarea unor mari lucrări de dezvoltare a bazei proprii de energii și materii prime și inițierea unor acțiuni ferme pentru recuperarea și refolosirea materialelor, reconditionarea de piese de schimb și subansamble; reducerea importului și integrarea mai rapidă în fabricație a unor produse în țară; a fost încheiată acțiunea de îmbunătățire a prețurilor de producție. În sfîrșit, intrăm în anul 1983 cu o bună înzestrare tehnică a economiei. În ultimii 10 ani am creat o industrie puternică, modernă, „în stare să rezolve orice problemă privind dotarea economiei naționale la nivelul tehnicii mondiale". O imagine sugestivă a nivelului atins de industria țării noastre, a capacității de creație a cadrelor de ingineri și tehnicieni a clasei noastre muncitoare ne-o oferă Tîrgul Internațional București care s-a bucurat de un succes de public fără precedent. Iată o singură ramură — construcția de mașini. „Creșterea impetuoasă a acestei industrii în ultimele 3 cincinale, se arată în revista noastră de specialitate — cu dinamici variind între 4,1 — 7,5 ori la utilaje tehnologice, mașini unelte și motoare electrice, de 25 ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de 40 de ori la mijloacele de automatizare și tehnică de calcul — face ca în prezent România să se situeze printre principalii producători mondiali de mașini unelte grele, utilaj petrolier, material rulant și nave, aeronautică, tehnică de calcul etc".

Pe acești piloni se bazează planul pe 1983, iar ei dau garanția îndeplinirii în bune condițiuni a obiectivelor ce ni le-am propus pentru anul următor.

De la Cîmpina, urcînd pe firul Doftanei, trecînd pe lîngă închisoarea-muzeu și pe sub zidurile mînăstirii durate de Matei Basarab la Brebu, drumul străbate uriașe chei de piatră și șerpuiește pe lîngă giganticul baraj de la Paltinu, unde se află aducțiunea de apă potabilă a Ploieștiului. Încă vreo 4 kilometri și ajungem în comuna Valea Doftanei, așezare mirifică încercînd mai mult decît altele „să lasă în rîndul lumii", după cum zicea Emil Cojocărescu, primarul ei. Mijloacele pentru această întreprindere, cum vom vedea, sînt foarte diverse.

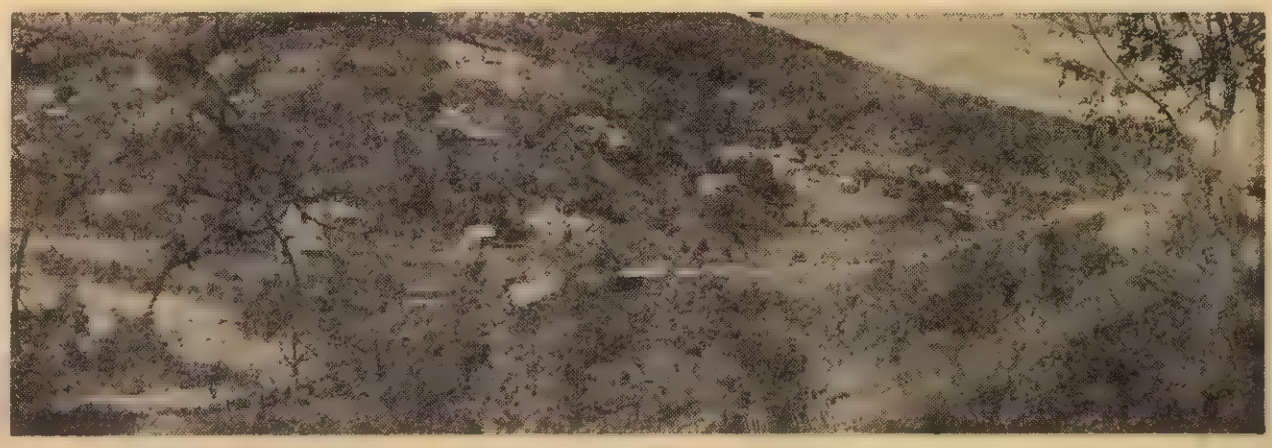

Pe Valea Doftanei „micro" înseamnă, evident, ridicarea spre „macro"

N-am nimerit rău. La fața locului îi găsim pe inginerii Mircea Cosma, coordonator al programului de microhidrocentrale al I.R.E. Ploiești, Vasile Pestrițu, inginer șef al Grupului de șantiere Ploiești al I.C.I.M. Brașov, și Adrian Zamfir, inginer șef al șantierului Cîmpina, oameni de decizie în fața cărora primarul, Emil Cojocărescu, așteaptă respectuos și cu încredere. Comuna Valea Doftanei n-a avut multă vreme decît păduri și animale, legată fiind de „restul lumii" numai printr-o linie ferată forestieră și un drum mizerabil spre Comarnic peste crestele a doi munți. Pe Doftana pluteле cu bușteni duceau la vale produsul unicului fel de industrie a acestor locuri, lemn și piatră pentru construcții, piatra cioplită aici ajungînd tocmai în picioarele podului de la Cernavodă, în temelia silozului de la Constanța sau, mai aproape, la baza lucrărilor de artă ale drumului ce străbate Valea Prahovei. Pădure și carieră de piatră, animale, atît dar destul de mult, o izolare însă de care nu putea fi nimeni mîndru, cu atît mai mult cu cît așezarea, spun documentele, e atestată încă de la 1538. Mai apoi, pe panglica de asfalt care s-a întins spre Cîmpina, grație șantierului de la Paltinu, oamenii au început să plece și să se întoarcă mai rar. În 1972 nu mai rămăseseră decît 1 900 de familii deținătoare de animale, „zestrea" lor însemnînd vreo 5 000 de oi și sub 2 000 de taurine. Aproape că plîngeau munții, cum zic bătrînii, de lipsa lor... Acum 9 ani, în fruntea comunei a venit primarul Cojocărescu, om energic dar liniștit, un munte avînd o siguranță a sa și o călăuză plină de speranță pentru prosperitatea comunei, temeinic și răbdător, decis și maleabil, un om cu o mulțime de idei întru ridicarea așezării și a oamenilor ce o compun. Zice, simplu: „Am profitat de tot ce-a fost pe-aici !", iar lucrul acesta înseamnă că n-a pierdut nici un prilej pentru a înhăma la treabă oameni și utilaje, a folosit conjuncturi și interese comune, a știut să speculeze puținul de „avere" (piatra de rîu în special) ce-o mai avea pentru a-și trece în cont cifre cu mai multe zerouri, atît de necesare pentru revitalizarea hotărîtă a comunei. Dacă arunci o privire pe hartă, Valea Doftanei este într-adevăr așezată la o potențială încrucișare de drumuri de la Cîmpina spre Săcele-Brașov și de la Comarnic spre Bertea-Slănic Prahova („drumul sării", pe vremuri, pe linia cea mai scurtă), căile acestea într-un fel există și acum, dar sînt doar drumuri nemodernizate, ale forestierilor. Ambiția lui Emil Cojocărescu, om care l-a citit și-l cunoaște bine pe doctorul Radu Rey, este să facă la Valea Doftanei nici mai mult, nici mai puțin decît „o industrie a turismului montan", „un colț de Elveție în România", așa cum ar putea exista atîtea în fapt, dacă ar fi inițiativă și curaj, iar oamenilor li s-ar crea șansa de a arăta ce pot.

Energie electrică pentru 50 000 de apartamente

Inginer Mircea Cosma: „În cadrul programului de dezvoltare a bazei energetice a țării, adoptat la plenara C.C. al P.C.R. din martie 1982, un rol important îl are valorificarea cursurilor mici de apă. Documentele prevăd amenajarea a 525 de microhidrocentrale pînă la sfîrșitul actualului cincinal și a 1 750 pînă în anul 2000, la nivel republican. În județul Prahova sînt în stadiu de proiect 13 microhidrocentrale, 4 la Sinaia, una la Vălenii de Munte și 8 pe Valea Doftanei, dintr-un potențial de 14 numai în amonte de barajul Paltinu. Se are în vedere atît amenajarea complexă a bazinului hidrografic, cît și concentrarea forței de muncă într-o anumită zonă, pentru valorificarea cît mai deplină a bazinului respectiv, așa cum procedăm pe Valea Doftanei. În final, puterea instalată a celor 14 microhidrocentrale de aici va fi de 14 MW, iar energia produsă de ele de circa 40 000 MWh, suficientă pentru asigurarea cu energie electrică a 20 de comune de talia Văii Doftanei, sau a unui oraș în care sînt 50 000 de apartamente, să spunem Tg. Mureș. Dacă mă întrebați, după mine, aceasta este, viitorul în dezvoltarea energetică a țării".

Dincolo de atît de necesara „stoarcere" a energiilor unui rîu ca Doftana sau a unor afluenți ca Prislop, Valea Neagră, Doftănița, Mușița sau Florei, nu puține sînt cîștigurile reale ale comunei și ale locuitorilor ei. Inginerul Adrian Zamfir, șef al șantierului, pe care apele revărsate în 24 august anul acesta l-au prins chiar la Paltinu, și-amintește de vorbele unei mai vîrstnice locuitoare, care-i spusese cu mult în urmă: „Maică, asta-i apă blestemată! Asta nu vă lasă să faceți ce vreți voi aicea". Și, fără nici o exagerare, tocmai în acel loc a rupt apa Doftanei tot ce-a întîlnit în cale, a învîrtit grelele tuburi „Premo", cu 1 500 mm diametru, ca pe niște jucării, a mutat excavatoare mai la vale și și-a anunțat încă o dată forța oarbă, parcă avertizîndu-i pe constructori. Sigur, prin regularizarea debitelor, energia necontrolată va fi oprită, apa va fi pusă să muncească în folosul oamenilor, nu împotriva lor, dar va fi cu putință și redarea în circuitul agricol a unor importante suprafețe de teren, se vor crea bazine piscicole și alte lucii de apă, „rădini și pășuni la malul rîului, pămînt mai fertil decît oricare în momentul de față. Circa 60 de hectare cîștigă comuna numai prin amenajarea primelor 3 microhidrocentrale. Unde-i acum doar prund, pămîntul îngrășat natural va acoperi pietrele, totul se va înierba, creînd un mic rai pentru vite și pentru legumicultură. Și apoi, cum spune primarul Emil Cojocărescu, „unde-i apă se poate ține și curățenie!"

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

„Să fim sănătoși și să ne vedem de treabă !"

Așadar, Teșila I, cum se numește prima microhidrocentrală ce se ridică în zonă, se află în stadiu de execuție. Cititorii nu trebuie însă să creadă că o microhidrocentrală e chiar atît de „micro": doar o roată cu paletе învîrtită de apă, ca o moară. Teșila I, care are 1,5 MW putere instalată și va produce 6 490 MWh anual, va poseda un baraj cu o înălțime de 6 metri, un bazin compensator avînd 18 000 metri cubi volum de apă, o aducțiune de 2,1 km formată din tuburi de beton înădite ca o trestie (dar tuburile sînt sub pămînt, ele nu se vor vedea și nici bănui sub pajiștea de iarbă deasă!) și o centrală cu două grupuri energetice a cîte 750 kW fiecare. Inginerul Vasile Pestrițu: „Am reușit deja o însemnată devansare a volumului de lucrări față de plan. Am făcut pînă acum lucrări în valoare de 15 milioane lei, pînă la sfîrșitul anului vom ajunge probabil la 20, față de planul de numai 8 milioane. Vreau însă să mai rețineți că în cazul microhidrocentralelor investițiile specifice sînt relativ mici, între 5,8 și 9 lei pe kWh, revenind deci un preț de cost de circa 3 ori mai mic decît în termocentrale! Ne angajăm să încheiem lucrarea pînă în preajma zilei de 1 Mai, cu un avans de peste 6 luni față de termenul de punere în funcțiune".

Cel mai încîntat dintre toți pare să fie însuși primarul Cojocărescu. „În doi ani, spune, n-o să mai recunoașteți comuna asta. Numai să fim sănătoși și să ne vedem de treabă". Comuna ajută mult șantierul, îndeosebi prin oamenii săi, care lucrează aici, și lucrează chiar bine, așa cum procedează betoniștii Pascu Vasile, Vlad Stelian și Geantă Valeriu, lăcătușul Hîrlov Vasile, excavatoriștii Ciobanu Nicolae și Zernoveanu Nicolae, dulgherul Manolache Stoica sau sudorul Cristinescu Ion. În sens invers, dar deloc împotrivă, șantierul ajută comuna încă de acum, ba printr-un drum de acces, ba printr-o școală și o clădire modernă pentru poștă (comuna, astfel, va fi curînd racordată la sistemul telefonic automat), ca să nu mai vorbim că o investiție totală ce depășește 400 de milioane, cum e cea de pe Valea Doftanei, nu poate trece fără a lăsa adînci urme în viața socială, în civilizația unei comune și a zonei care o înconjoară. De cînd Emil Cojocărescu este primar nu puține lucruri s-au făcut în Valea Doftanei, două școli, asfalt, cămin cultural, cinematograf, apă potabilă în fiecare casă, bloc de locuințe, șeptelul s-a dezvoltat mai mult decît simțitor, acum sînt 14 000 de oi și 4 000 de bovine, a reapărut bălegarul pe ulițe, cum tonic constata cineva, dar omul nu-i nici pe departe mulțumit. S-a dezvoltat industria mică, se fac cozi de unelte și cîrlige de rufe, piatră cioplită și flacoane de plastic pentru medicamente, covoare, cusături și broderii artizanale, oamenii au cu adevărat de lucru, mai ales acum, de cînd cu șantierul, de a cărui implantare la Valea Doftanei, bănuim, n-a fost și nu este deloc străin Emil Cojocărescu! Dacă-i întrebi ce are de gînd, primarului nu-i e teamă de întrebare, dar nici nouă de răspuns: „Avem comună bogată. Oamenii au cam de toate, dar știu că pot mai mult. Aș dori, după ce punem la punct rîul și malurile lui, să facem un fel de industrie a turismului, prin gospodăriile populației, fără nici o investiție centrală. Putem da programe artistice, ansamblul „Crăițele" e de acum cunoscut și-n Franța, în Italia și-n alte locuri, tabăra de sculptură a avut vara aceasta prima ediție, pe lîngă salba de lacuri să fie și un sat de vacanță, un motel cu sprijinul cooperației, să deschidem drumul spre Brașov și spre Sinaia și Cheia, să nu mai văd un bolovan, o piatră de prund pe rîu, numai grădini și solarii, oamenii să se califice într-un liceu „al ciobanilor", să ajungem și noi să fim cineva în rîndul lumii. Pînă atunci, sigur că-i muncă multă. Dar altfel nu se poate!" În toată această imagine de vis, microhidrocentralele au rolul lor, extrem de important dealtfel. Industria românească are capacitatea producerii integrale a utilajelor, cu condiția ca I.C.M. Reșița să urgenteze fabricarea turbinelor corespunzătoare, FO 230 și EOS 700, după cum am aflat. Nu de alta, dar exemplul comunei care, oscilînd între numele satelor aparținătoare, Teșila și Trăistieni, a ajuns să se numească Valea Doftanei, poate deveni un imbold și pentru multe, multe altele.

DUMITRU GRAUR ■

Partidul sînt oamenii,

Flacăra în județul Dolj

Emoție și autoritate, la vie și în lanul de porumb

E foarte greu de explicat din ce face un om autoritate. Cînd vorbim de o persoană ale cărei cuvinte au în toate împrejurările prestația fără echivoc a unui ordin, sîntem dispuși să ne imaginăm o statură de general, un glas tunător ori unul gata de tunet chiar și-n repaos, o privire în stare să te răstignească la greșeală. Portretul acesta e o prejudecată, fiindcă de cele mai multe ori autoritatea se întemeiază pe lucruri mai subtile. Cineva care inspiră obștii pe care o conduce logică și siguranță în tot ce întreprinde ajunge iubit. Un gen de autoritate mai uman decît acela statuat pe teamă.

Victorița Sonea e ceea ce se cheamă „o mînă de om", o femeie micuță și iute, cum sînt de obicei femeile mărunte, ușoare, gătoase: numai inimă. Prezența ei, privirea ei cuminte și preocupată induce în cei din prejmă un sentiment foarte interesant: e ca și cum ai descoperi că te ocupi de treburi fără importanță. Devii, adică, pe neașteptate, conștient de valoarea unor lucruri obișnuite. Ființa tăcută și-n tot locul prezentă a Victoriței Sonea pune, repede și pare-că pentru vecie, valoare și importanță în acțiuni și idei altfel comune.

Victorița Sonea e ingineră și muncește la ferma viticolă a C.A.P.-ului din comuna Coșoveni, județul Dolj, pe mușchiul viticole din satele Coșoveni și Circea. A absolvit Institutul agronomic din București „în primii șase", precizare ce spune, probabil, că ordinea primilor clasați la absolvire, cu zecimile acolea de punct ce se adaugă adesea pe pîreri, nu pe fapte nu dă prea multe lămuriri asupra calităților reale ale inginerului agronom. Cînd a venit în 1978 la Coșoveni, via se culegea cu sacul. Ați citit bine: cu sacul! Un hectar de vie dădea între 200 și 800 kg struguri. Cum s-a izbutit aici performanța de a face butașii să nu lege rod, cînd și-n stare de sălbăticie, fără specialiști pe lîngă ei, tot ar da o mie de kilograme, e greu de spus! Uite însă că s-a izbutit.

Din 1978 pînă în 1982, trec patru ani. Planul de stat indică, în 1982, pe același pămînt, 7,5 tone struguri la hectar la solarile pentru vin și 8,5 tone la hectar solurile de masă.

O evaluare recentă efectuată de o comisie a apreciat o medie reală de peste 12,5 tone struguri la hectar. Cîți struguri dă și poate să dea încă via de 130 de hectare de la Coșoveni este, deocamdată, dificil de apreciat. Sărăcia și lenea se măsoară mai lesne. Vrednicia și bogăția creează probleme, cer unități de măsură noi. Cînd privești via Coșovenilor, ai un soi de neliniște. Te gîndești cum ar arăta fotografia unei vii model, și-ți dai seama că realitatea bate imaginea ei idealizată. Sînt atît de grei și de frumoși ciorchinii că par din ceară, par imitație.

Ce a făcut, de fapt, Victorița Sonea? Numai cele „cuvenite" a ridicat via pe sîrmă, a permanentizat forța de muncă; avînd recoltă, le-a dat țăranilor încredere și chef de muncă. A trecut — cum zice ea — răspunderea meseriei de pe umerii specialistului pe umerii sătenilor, dînd sătenilor motive mari ca să dea această răspundere. Experiența — în numele căreia se trec o mulțime de comodități — spune, că la Coșoveni, dacă se ridică scaunul butucului există, din cauză că zona e protejată de pădure, pericol de îngheț. Acum via e ridicată în parte și continuă a se înălța, totuși, fără să înghețe. Pămîntul e atît de atent lucrat, că nu aflî buruiană nici să hrănești o găină pe toate 130 hectarele. Victorița Sonea a stropit via cu aceleași soluții cu care alții n-au dat rezultate. Povestea e cum? A observat că soluția, înainte de a fi stropită, trebuie clătinată bine în vas, omogenizată. A mai observat că tractoriștii scăpau de grijă în capătul viei aruncînd soluția în șanț. În fine, i-a dovedit fiecărui om că nu merită să lucrezi prost.

Mai există o explicație a revoluției viticole de la Coșoveni.

Înainte de a merge la facultate, Victorița Sonea a lucrat 9 ani la Stațiunea centrală de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri de la Dăbuleni, la școala faimosului prof. dr. Petre M. Banîță.

Iată cum explică directorul și profesorul Petre M. Banîță succesele profesionale ale inginerei: „Ea era tehniciană, la Dăbuleni, și făcea muncă de cercetare. Un om cu un fond excepțional, modestă, cuminte, dar amarnică atunci cînd e să se țină de o idee. A și rămas foarte modestă, întrucît la Coșoveni are, după opinia mea, peste 15 tone struguri la hectar, iar la soiurile „Italia" foarte probabil 18 tone. În fond, eu n-a făcut altceva decît să aplice corect tehnologia pe trunchi înalt și să-și organizeze munca. E membră de partid din 1966 și răspunde de problemele economice în Comitetul comunal de partid Coșoveni. Calitatea ei cea mai mare este emoția. Ea muncește din emoție, din plăcere. Muncitorii cîmpului, ca și studenții, deultfel, recunosc emoția și o respectă".

În aceeași zi, în 3 octombrie, am mers și la I.A.S. Brabova, sus, pe niște dealuri de smoliniță, unde te-ai fi așteptat la orice, afară de ce-am văzut eu acolo. Și nu numai eu, deoarece am ajuns la Ferma 1 Șopot din deal a I.A.S. Brabova însoțind un grup mărișor de universitari și doctori în științe agricole, cadre didactice de la Universitatea din Craiova, grup umblînd prin județ ca să vadă ce minunat exemplu de cercetători dă cîteodată producția, ce școală extraordinară e realitatea cîmpului.

La Brabova, pe coama unui deal cu pantă grea, zic Cernălești, în buza pădurii, i-am cunoscut pe inginerii Vasile Bucică, directorul I.A.S.-ului, și Constantin Neacșu, șef de fermă, doi oameni a căror înfățișare arăta clar că meseria lor e grîul, porumbul, orzul și meiul și care nu erau nici mîndri, nici strîmtorați de faptul că aveau fața arsă de soare și vînt, și mîinile cu pielea îngroșată de lucru.

Iată ce spune Constantin Neacșu că s-a întîmplat aici: „Am semănat porumbul în aprilie, în timpul optim, dar pentru că sîntem înconjurați de păduri, pentru că am avut probleme cu ciorile și pentru că seminței nu-i mergea bine, am reînsămînțat cu hibridul 216 de porumb toată tărîmul de 100 hectare. Ne-am gîndit că avem o șansă dacă arăm la 28—30 cm adîncime, dacă erbicidăm perfect locul și dacă punem 80 000 plante la hectar. Să fi pus numai 35 000—40 000 de plante, scoteam poate doi știuleți la plantă, dar era dificil culesul cu combina Carp. Exista riscul să nu recuperăm toți știuleții. Cum vedeți, erbicidarea a fost bună și nu avem urmă de buruiană. Nu am dat nici o praștilă! Ideea e aveam mai demult: să facem numai fertilizări și nici o altă lucrare de întreținere".

Pe dealurile Brabovei, firește, nu se irigă. Anii trecuți, recolta de porumb a fost bună, de 5 000—6 000 kg știuleți la hectar. În toamna lui 1982 comisia de specialiști, care a procedat la evaluarea recoltei la Coșoveni, a apreciat că la Ferma 1 se va scoate dublul recoltei de porumb de pe un cîmp irigat, la șes!

Lanul vecin, unde după orz (4 500 kg la hectar) s-a semănat imediat mei (20 kg sămînță la hectar) va da cam 1 tonă de mei la hectar. Dacă socotim meiul cu 7 lei kg, avem un plus de 7 000 lei la hectar și încă nutrețul. Dar meiul a ieșit atît de bun, încît poate fi folosit ca sămînță, cu 22 de lei kilogramul.

„De groază, domnule, zice uimit unul din universitarii oaspeți, doctor în cultura porumbului, de neimaginat!"

Prof. dr. Petre M. Banîță, care pare la sfîrșitul cuvîntului că, de fapt, aici e vorba de porumb silor ajuns la rod, îmi explică minunea de la Ferma nr. 1 Șopot: „Nu-i nici o minune. E pur și simplu situația normală în zonă cu smoliniță, dacă se face corect toate lucrările. Pămîntul, după un timp, se tasează. Smoliniță e un pămînt dificil. El trebuie afînat periodic. Aici s-a afînat solul, s-au dat amendamentele pentru corectarea aciditățil, s-a respectat densitatea. Totul, cum se spune, „în optim". Tehnologia trebuie înțeleasă, e nevoie de inteligență, de o minte activă, de niște curaj — dar un curaj sprijinit pe observație corectă — și mai e nevoie de oameni ca aceștia, de la I.A.S., ca inginerul Bucică și ca Neacșu, membru de partid din '62 și activist de partid — eu așa i-aș zice — în cultura mare de 26 de ani, de la absolvire. Și el muncește bine tot din emoție. Cînd vezi porumbul și orzul și meiul în lan ca aici, te simți mișcat, te simți alt om".

E limpede că distinșii oaspeți, cadrele didactice ale universității craiovene, veniți în documentare la Coșoveni și pe dealurile neîngrate ale fermei Șopot, au lust de aici pildă spre a-i învăța pe studenți și carte și pasiune.

TUDOR OCTAVIAN

Trei oameni trudiți, sub o ploaie mocănească, pătrunzătoare și rece

În via lui Ilie Diaconu, președintele Consiliului unic agroindustrial de stat și cooperatist Zănoaga, județul Dolj, a survenit nu demult un eveniment memorabil: în urmă cu trei ani, omul a terminat Facultatea de agronomie odată cu fiica sa Silvia Diaconu, devenită între timp Silvia Roană. Cînd un bărbat se hotărăște să-și înceapă studiile superioare la 42 de ani, încheindu-le la 46, trebuie să știm cine este el, de fapt. Poate este mai mult decît un tată care nu admite să fie întrecut de odraslă.

Ilie Diaconu s-a născut la Castranova, o comună apropiată, unde-și are și casa. La 14 ani a devenit tractorist și a fost, vreme de cinci ani, șef de brigadă. Prin '69, comuna natală a crezut de cuviință că poate să-i fie primar. Apoi a fost președinte al cooperativei agricole de producție din Castranova. În '75, s-a hotărît să devină student, nu la fără frecvență, adică nu pe o leafă a statului, ci ținîndu-se pe sine și ținîndu-și și familia din bruma de bani economisiți în ani lungi de muncă, 28 la număr. Sau cu bani cîștigați în vacanțe trăite atît de tîrziu. Isprăvindu-și studiile, comuna natală l-a ales iar primar. Din februarie 1982, stă în funcția lui de acum. Și stă, bineînțeles, e un fel de a spune lucrurilor pe nume. În realitate, Ilie Diaconu nu stă deloc.

Despre destine de excepție, desigur, s-a mai scris în presă. Dar noi scriem acum despre un destin de excepție au din dorința de a încheia la toți nașturii cîteva frase frumoase. Dimpotrivă, credem că a venit timpul să spunem pe șleau că destinele de excepție au început să se cam rărească, parcă de la o zi la alta. Iată, în timp ce Ilie Diaconu doarme numai două-trei ceasuri pe noapte, alergînd în restul timpului de la un capăt la altul al cîmpiilor Leaiul, Dioștilor, Teșutului și Castranovei, între opt cooperative agricole de producție și două ferme de stat, inginerul Constantin Golea din Zănoaga, mult mai tînăr și mai devreme școlit, umblă beat prin grădinile ce i-au fost date în grijă, cu sticla la subsuoară. Oare de ce nu poate împlini și inginerul Constantin Golea un destin de excepție? Ce-i stă lui împotrivă? Răspunsul la întrebările noastre este, de fapt, foarte simplu: cauzele unui comportament detestabil nu stau în fața omului, ci în urma lui, în trecutul lui, care e și trecutul nostru.

Întîmplător, în prima zi cu ploaie din toamna aceasta a Doljului, m-am aflat o dimineață întreagă în tovărășia a trei bărbați de ispravă: alături de nanul Ilie Diaconu; alături de Marian Pîrvu, directorul stațiunii de mașini agricole din Zănoaga, îndelung bîrșit și el în meseria aceasta aroică; alături de Ion Bora, inginer la T.C.I.F. Dolj, detașat la Zănoaga să pună și el un umăr la bunul mers al campaniei. Era duminică și abia li se comunicase, prin radio, că au înainte o după-amiază liberă, de odihnă. Nu am citit în trăsăturile lor destindere. Dimpotrivă, au rămas toți trei întorși cu gîndul la tarlalele de la Gător, la tarlalele de la Radomir, la tarlalele de la Preajba. Intrate pe rînd sub o ploaie mocănească, pătrunzătoare și rece. Întîi, după aprinteneală, aș fi fost tentat să-i cred ajunși la a doua lor tinerețe. Dar acum prefer să aștern pe hîrtie adevărul curat: Ilie Diaconu, Marian Pîrvu și Ion Bora au mai mult trecut în spate decît viitor înainte. Cel puțin la Zănoaga, greul organizării acestei campanii stă pe umerii lor. Și o întrebare aceasta nu unii poate fi reprimată: cît va mai putea sta? Cum nu se poate reprima și o altă întrebare: cine le va lua locul? Nu îmbrîncindu-i pe ei într-un șanț sau în altul al drumului, ci firesc, omenește, cum se cuvine să se schimbe între ei oamenii, de la o generație la alta.

Spuneam că acești trei bărbați destoinici, prea puțin sîncîindu-se de perspectiva odihnei din după-amiaza unei duminici ploioase, au în spatele lor mult trecut. Din păcate, acest trecut al lor nu este numai ceva mai cuprinzător decît viitorul lor, ci și marcat cîteodată de întîmplări tulburi. Despre Ilie Diaconu am spus cam tot ce aveam de spus. Despre Marian Pîrvu vom spune că își face irreproșabil meseria de ani lungi și întovitori, dintre-o șa din care nu se înghesuie mulți să-l doboare: profesia lui nu e numai eroică, ci și ingrată. În schimb, pînă mai ieri sau alaltăieri, inginerul Ion Bora a deținut o funcție importantă în agricultura județului și nu a ales din ea numai spuma efemeră a demnităților de pale. A muncit și el din greu și cu rezultate recunoscute. Dar s-a ivit din neantul moral al invidiilor o furnătoare de duzină și un specialist de prim rang al agriculturii doljene, ajuns la maturitatea incontestabilă a experienței sale, s-a trezit îndepărtat din rosturi firești. Acum, cînd inginerul Ion Bora poate fi regăsit în largul cîmpiilor din jurul Zănoagei, putem spune cu mîna pe inimă că nu poftă de muncă i s-a micșorat. Printr-o regretabilă pripeală, s-au micșorat iremediabil anii în care el mai poate fi de folos țării.

Este drept, în spatele lor mai stau încă oameni devotați meseriei. Inginerii Eugen Matei, Emilia Vlăduț, Mihai Dovan, Ion Pătruț, Georgeta Lungu sau Valentin Avram sînt cîțiva dintre ei. Totuși, dincolo de defecțiunea lui Constantin Golea, în acest CUASC Zănoaga din 43 specialiști 19 fac naveta. Este de pe urma

istoria sa este istoria oamenilor

de ce în decenii întregi de existență cooperativele agricole din zonă nu au izbutit să întemeieze cantine și dormitoare care să-și merite numele. Este de neînțeles de ce unii pricep încă foarte greu că o masă caldă trimisă în cîmp tractoriștilor nu este un lux, ci un drept și o necesitate. Și parcă fiecare campanie începe mereu cu aceleași probleme, cu aceleași incertitudini, cu aceleași erori.

Spre cinstea lui, Ilie Diaconu, secondat de Marian Pîrvu și ajutat de Ion Bora, se străduiește să curme din mers la Zănoaga o sumă întreagă de practici și obiceiuri care l-au tot rotit pe oameni într-un cerc vicios. Campania agricolă se va încheia în acest an la Zănoaga cu aproximativ zece zile înaintea termenului fixat prin program guvernamental. Însă acest adevăr, cît ar fi el de reconfortant, nu ne poate îndepărta de celălalt adevăr, așternut pe hîrtie mai sus : în timp ce unii se zbat, alții trag la măsea. Defecțiunea lui Constantin Golea nu s-a ivit ca un porumbel din pălăria unui scamator. Și dacă nu e întîmplătoare care sînt rădăcinile ei ? Este neîndoielnic că atunci cînd el se va hotărî să-și răspundă cinstit la această întrebare, viitorul va fi mult mai limpede.

O aventură urbană: Craioviţa Nouă

Iată și întîi, cartierul Craioviței Noua a fost o aventură pe care Craiova și-a oferit-o ,,sieși". Dar oamenii au simțit aventura pe pielea lor, cu mult înaintea orașului. Înainte de a fi o problemă a municipalității Craiovei, Craioviței Noua a fost o problemă a locuitorilor ei. Problemele municipalității, de regulă, le rezolvau zîzriștii, scrîntiți colorați și mincinoși despre o adunătură de blocuri în subsolurile cărora, înundate fiind de ape freatice, se prăpădiseră chiar și broaște și în lifturile cărora, dacă funcționau, se intra cu pantofii în mină. Nu întîmplător, cartierului i s-a mai spus și Katanga. Problemele oamenilor nu le rezolva nimeni. Dacă problemele Craiovei au fost mereu mari, problemele Craioviței Noi au fost mereu foarte mari.

Astăzi, Katanga Craiovei este ceea ce este : o colecție de blocuri ordonată în funcție de un plan dominat de o arteră care merge și mere și se întoarnă de unde a purces. Ar fi putut să fie un bulevard frumos, dacă cei ce au stat cu destinele Craiovei în mîini ar fi înțeles că un bulevard frumos nu înseamnă numai două flancuri de blocuri urîte, ci și arbori frumoși. În rest, să nu ne amăgim, arhitectura Craioviței Noi nu a făcut gaură în cerul arhitecturii românești. Un stil în arhitectură nu se realizează dintr-un condei. De fapt, ca să spunem lucrurilor pe nume, spre un stil autohton în arhitectură au năzuit înaintașii arhitecților noștri. Noi nu am făcut decît să întoarcem spatele unor eforturi și izbînzi de altădată. Un bloc nu devine neapărat românesc atunci cînd îi pictăm pe fațadă o furcă de tors cît un stîlp de telegraf sau un căuc cît un elefant. Și nici atunci cînd îi înzorzonăm balcoanele strîmbe cu motive furate din Poarta Sărutului, cu ciocîrlani sau cu creste de cocoșei.

Adevărul este că s-au plantat aici, citeodată, și arbori frumoși. Dacă nu au trăit prea mult s-a întîmplat așa și din vina oamenilor. Dar nu le putem imputa oamenilor, la infinit, dizgrația florilor din acest cartier, de vreme ce grijile lor de fiecare zi erau mult mai mari. Aceste griji începeau cu asaltul autobuzelor, și dimineața, și seara, legăturile cu orașul fiind ocolite și peste mină. Noaptea se rugau în somn să nu se ridice cumva febra copilului, pentru că nu aveau de unde să telefoneze la salvare. În zori nu prea aveau unde să facă piața. Prin magazinele rare, imitîndu-i pe cacheși, oamenii întrebau cu tîlc : „Dar pîndrele de la genunchi în sus nu aveți ?" Pîndrelul fiind piciorul găinii, în Katanga se vindeau doar pîndrele de la genunchi în jos. În restaurantul **Orizont**, în urmă cu cîțiva ani, se consuma cu cuțitul pe masă. Nu demult, înainte de a se deschide definitiv, marele magazin Big a fost închis de trei ori, ca să-și pună geamurile. Dar aceste vicisitudini, treptat, au făurit locuitorilor Craioviței Noi o constiință comună. Pentru craioveni, ei au devenit un tip de oameni aparte, mai slobozi la gură, mai îndrăzneți și, curios, mult mai săritori la necazul aproapelui. Nu demult, un șef de mină a doua a fost huiduit în Katanga. În loc să trimită în magazinele cartierului pîine, se străduia să ordoneze cu mîna lui o coadă la pîine. Și fiind huiduit, nu-i prea venea să-și creadă urechilor. Se învățase cu subalterni docili, ținînd cu amîndouă mîinile de scaunele peste care era el mai mare. Era convins că numai el are dreptul de a ridica vocea.

În sfîrșit, multă vreme problemele Craioviței Noi au părut unora insolubile. Nici măcar evidența nu-i clintea din credința lor. Și a fost evident că primul cinematograf al cartierului, chiar din clipa intrării lui în funcțiune, l-a scos pe minori din restaurantele și bombele **Segarcea, Racheta** și **Orizont**. Ceea ce nu izbutise ani la rînd miliția, cu razziile ei zgomotoase, au izbutit un ecran și cîteva rînduri de fotolii plușate. Și, iată, s-a rezolvat cel puțin o problemă. Apoi s-au străpuns două artere noi, spre gară și spre șoseaua Craiova—Filiași, și legătura cartierului cu orașul a devenit și ea mai fluentă. S-a construit și o centrală telefonică și oamenii, iată, nu mai au sentimentul că trăiesc în pădure. Nimic nu este însolubil cînd ceea ce trebuie făcut se face la timp. Sau chiar și mai tîrziu decît niciodată.

Mai rămînea să fie rezolvată și problema aceea oarecum delicată cu pîndrelele de la genunchi în sus. Acesta fiind adevărul și nu altul : astăzi ghiară, mîine ghiară, poimîine tot ghiară, ajunge să-ți stea și mîncarea în gît. Și nu s-a rezolvat pînă cînd primăria Craiovei nu a fost amenințată că se va muta chiar în Craiovița Nouă, cu primar, cu registratură și cu ștampilă, cu tot. Peste noapte, în Craiovița Nouă s-au găsit de toate. Cozile interminabile s-au rărit și au dispărut. Oamenii nu mai cumpără pîinea de fiecare zi, cu prețul nasturilor de la haine. Și acest lucru l-am constatat cu ochii noștri. Și ne-au confirmat că nu era o minune de o singură zi, printre alții, maistrul Gabriel Dinulescu din blocul 34, lăcătușul Marin Oprea din blocul 200 M și Aurelia Dalea din blocul 36. S-a văzut cu acest prilej că rostul primarilor poate fi și altul decît acela de a încerca tăria tribunelor înaintea marilor defilări.

Eseu despre neducerea la capăt

În urmă cu un deceniu, primăria din Cioroiași sta la cumpănă. Venise vremea să investească, spre bunăstarea locuitorilor, niște fonduri mai importante și gîndurile tuturor se bucurau la un dispensar. Însă ceva mai sus, la județ, cineva a spus că Cioroiașii ar fi ajuns pe o listă neagră, comuna fiind în primejdie de a fi desființată, prin trecerea satelor ei componente la comunele de jur-împrejur. Și, pasămite, pe o singură cale s-ar mai fi salvat Cioroiașii : așezînd temeliile unei săli de ședințe încăpătoare și arătoase, unde pălăvrăgeala incontinentă s-ar fi lăfăit în voie. Deviza, atunci, cam asta ar fi fost : cine n-are unde să țină ședințe nu apucă ziua de mîine. Întemeiat sau nu, dar pornit dintr-o gură cu autoritate în epocă, zvonul a prins. Apoi, cei din Cioroiași știau foarte bine că vorba **ședință** stă scrisă în capul multora cu majuscule și, constrînși de împrejurări, au decis să renunțe la dispensar și să construiască o sală de întruniri, ascunzîndu-i în scripte funcționalitatea adevărată sub un cunoscut eufemism : cămin cultural.

În 1972, s-au așezat temeliile căminului cultural și s-a ridicat zidăria parterului, cu concursul unei secții de prestări a consiliului popular din Urzicuța. După doi ani, totul a rămas baltă, pentru că la Urzicuța s-au constatat niște fraude spectaculoase și secția amintită a dat faliment înaintea justiției. Apoi, cei din Cioroiași au căzut pe mîna altor șnapani : o întreprindere de prestări din Craiova a izbutit să le ridice etajul, dar cu greșeli grosolane de execuție, încît construcția părea că se răsucise cu dosul în față. Ca să le lase o amintire frumoasă, constructorii ageamii din Craiova au tras din contul primăriei din Cioroiași, pentru lucrări neexecutate, 140 000 lei, după care au dat și ei faliment, autodesființîndu-se din cauza altor matrapazlîcuri. Suma asta, o bagatelă pentru un Rockefeller, dar imensă la Cioroiași, s-a recuperat de la falimente prin procese prelungite plătite cu nervi, timp și bani. Curînd, alte întreprinderi craiovene, nu le mai așternem inițialele pe hîrtie, ca să nu ne scrîntim capul, au executat acoperișul, instalația electrică și tencuielile interioare. Și după zece ani, lucrurile aici s-au împotmolit : clădirea a rămas la roșu și încăperile n-au pardoseală. De tencuit, ar tencui-o oamenii din comună, dar le trebuie o schelă metalică, nedîndu-le mina să irosească aiurea un lemn prețios. Și cum multe se mai aranjează cu relații și pile, un director născut între ei le-a promis să le închirieze o schelă. Și ghinionul i-a păscut iar : directorul a fost transferat cu serviciul, nu demult, în Irak. Încît, astăzi, după un deceniu de peripeții și procese cu fel de fel de borfași, cei din Cioroiași nu au nici dispensar nou, nici cămin cultural nou. Peste toate, ceea ce ni se pare, în schimb, un cîștig pentru viața și munca oamenilor, chiar și vremea ședințelor fără rost s-a cam dus.

Povestea aceasta ne-a fost relatată de Ion Ionele, primarul Cioroiașilor. Dacă nu ar fi atît de tristă, ea ar putea să li se pară unora comică. Noi trecem peste faptul că mulți nechemați s-au obișnuit să decidă în numele satului românesc, fără teama că deciziile lor ar putea implica o răspundere. Trecem și peste adevărul că mulți își îngăduie să se mîște în lumea satului românesc cu dezinvoltura lui Ostap Bender. Și, înaintea primarului de astăzi al Cioroiașilor, ne mărturisim bucuria că întîmplările trăite de oamenii satului nu curg spre apa sîmbetei, cum mai cred unii, ci lasă o urmă în inima și în sufletul lor. Toate sînt și se întîmplă spre învățătura de minte. Și nu începe nici o îndoială că un Ostap Bender, la Cioroiași, va ajunge să moară de foame. Mai devreme sau mai tîrziu.

Primarul de astăzi al Cioroiașilor, Ion Ionele, abia a împlinit 35 de ani și e inginer agronom. Mai mult, e un fiu al satului, căsătorit cu o fiică a satului și cei doi copii i s-au născut în gospodăria părinților, lărgită acum pentru noile ei roșturi, ceea ce spune multe despre planurile de viitor ale omului. Desigur, în principiu se mai poate discuta dacă e bine sau nu e bine că un agronom să fie primar, adică întrucîtva mai alături de menirea adevărată a profesiei lui. Dar principiile sînt principii și viața e viață : destinul Cioroiașilor a fost și rămîne legat de pămînt și un primar agronom, vrînd-nevrînd, nu mai privește lucrurile de sus, ci de la rădăcini, de la brazdă. Ca să-i întîlnim, am alergat după Ion Ionele ceasuri întregi, pe cîmpii parcă fără margini. Cînd am ajuns față în față, am înțeles că președinta cooperativei agricole de producție din Cioroiași, tehniciana Aurica Ciuluvică, are în primar un aliat de nădejde, nu doar un ins care-i cere la ceasul bilanțului situații, statistici și alte hîrtii.

Totuși, preț de cîteva clipe, am încercat să-l convingem pe Ion Ionele să dezbrace haina agronomului și s-o îmbrace pe cea a primarului. Și a fost imposibil : era vorba, la Cioroiași, despre una și aceeași haină. Oricum am fi răsucit vorbele, ratiunea de a fi a activistului de partid Ion Ionele și-a minea rodnicia pămînturilor din răspunderea satului său. Restul, mereu, nu făcea decît să așeze această răspundere într-o mai nouă și mai strălucitoare lumină. De pildă, am amănunțit împreună, încă o dată, povestea amintită mai sus a căminului cultural. Iată învățătura de minte dedusă de Ion Ionele din această poveste : un lucru nedus la capăt atîrnă în cîntarele vieții ca o ghiulea legată strîns de picior. Și unii chiar au ajuns să creadă în fatalitatea neisprăvirii : în urmă cu doi ani s-a asfaltat și șoseaua Cioroiași-Perișor și constructorii, încăpățînați în sistema neisprăvirii, au lăsat un kilometru și jumătate de drum fără îmbrăcăminte asfaltică, pradă hîrtoapelor. Nimic nu-i îndupleca de atunci să revină pe aceste meleaguri și să termine ce au început. De fapt, nimic nu stinjenește mai mult viața satului românesc decît improvizația și lucrul nedus la capăt. Iar din punctul acesta de vedere, la Cioroiași, povestea căminului cultural sau a șoselei spre Perișor sînt flori la ureche. Adevăr vădit cu prisosință, de-a lungul anilor, chiar în audiențele acordate oamenilor la primărie.

Cînd a fost ales Ion Ionele primar, cum încă se obișnuiește, oamenii au năvălit peste el cu jalbele în proțap. Pricini mari, pricini mici s-au cernut în timp și acum au mai rămas în picioare numai jalbele cu adevărat importante : în pivnițele sătenilor, de la o vreme încoace, a început să mustească apa. Și la rădăcinile acestui stinjenitor neajuns aflăm, iar, un lucru nedus la capăt : prin '75, pămînturile Cioroiașilor au fost cuprinse în marele sistem de irigații Cetate-Galicea Mare și ziarele au vuit, pintecoase călimări de cerneală au curs pe marginea evenimentului, neîndoielnic însemnat și de față ; dar în febra entuziasmului s-a uitat că, în zona Cioroiașilor cel puțin, sistemul nu fusese înzestrat, cum se cuvenea, cu un canal adecvat pentru desecare. De-a lungul anilor, amnezia și-a spus cuvîntul. Nivelul apelor freatice a crescut, lent, însă implacabil. Trustul de construcții și îmbunătățiri funciare din Dolj își încasase banuții și avea alte treburi. Și atunci s-a apelat la Oficiul de gospodărire a apelor, iar acesta a făcut și el ce a putut, cu mașinile pe care le are, nu într-atît potrivite genului de lucrări, și cu forța de muncă de care dispune, destul de restrînsă. A rezultat o improvizație. În lupta cu răzmerița apelor subterane a survenit doar un precar armistițiu. Am văzut cu ochii noștri canalul de desecare săpat de O.G.A. E o zgîrietură invadată de bălării.

Și aici, în vecinătatea primarului agronom Ion Ionele, datoria reporterului, totuși, rămîne aceea de a se întoarce de la viața de toate zilele la principii. Din păcate, mai sînt mulți dintre cei care cred că lumea merită să țină cît ține și scaunele lor. Împotriva nevoilor reale ale unei comunități, hotărăsc ce vor ei și, împotriva iminențelor unor consecințe incalculabile, taie din proiectele așezate în operă, grandioase dealtfel și generoase pentru viitorime, exact ce gîndesc ei, cu mințile lor împăienjenite de umbra spătarului unui scaun. Pe calea aceasta, ajungem să investim milioane, dacă nu și mai mult, pentru privilegiul nefast de a ne bălăci într-o mlaștină. În umbra acestor mari defecțiuni de moralitate socială, sătenii din Cioroiași, ca un singur om, își împlinesc datoria lor față de toamna țării : culeg porumbul, cu mașinile și cu mîna. Au stat înaintea lor 1247 hectare. Mai stau în jur de 300. Izbînda este foarte aproape.

MIHAI PELIN ■

Activistul de partid:

„Mai presus de toate, un om de inițiativă"

– Convorbire cu tovarășul Constantin Potîngă, secretar al Comitetului județean Timiș al P.C.R. –

— Cum gîndiți dumneavoastră profilul unui activist de partid azi, tovarășe secretar Constantin Potîngă ?

— Să încercăm un astfel de portret : om de competență politică și profesională desăvîrșită și cu o autoritate morală ireproșabilă, după cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu și la Plenarele din iulie și octombrie 1982 ; mai presus de toate **om de acțiune și inițiativă**, care abordează evenimentele, procesele, fenomenele în spirit creator, în fine, un om **eficient**, în care scop, evident, apare **imperios** necesar să cunoască realitatea sub toate aspectele.

— Cum se prezintă situația în județul Timiș ?

— La comitetul județean insistăm asupra cerinței de a deplasa centrul de greutate al muncii în teren, printr-o activitate concretă în întreprinderi și instituții, în organizațiile de partid de la orașe și de la sate. Cel mai fierbinte moment din activitatea economică a județului este în prezent campania agricolă de toamnă, în principal recoltarea porumbului și semănatul grîului, acțiuni la a căror reușită sînt concentrate toate forțele activului județean. Anul trecut pe vremea aceasta lucrările erau mult rămase în urmă. Trăgînd învățămintele cuvenite din criticile și îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, a fost inițiată de către Comitetul județean de partid cu mult timp înainte de recoltare o acțiune concretă de organizare a sprijinirii unităților agricole de către întreprinderile din Timișoara, Lugoj și alte centre industriale ale județului. Oamenii au muncit cu o satisfacție cu atît mai mare cu cît și recolta de porumb este mai bună decît anul trecut, ceea ce implică însă și eforturi sporite, care se materializează în prezent. De pildă în unitățile din consiliul unic agro-industrial Sacoșu Turcesc, anul trecut pe vremea aceasta abia se recoltase circa 20 la sută din suprafața prevăzută ; acum ne apropiem de sfîrșit, culesul fiind realizat pe 90 la sută din terenurile cultivate cu porumb.

— Activistul de partid este implicat în tot ceea ce se realizează dar și în tot ce nu se realizează în viața economico-socială a județului...

— N-aș vrea să se creadă că la noi toate merg ca pe roate. Avem o seamă de rămîneri în urmă, criticate de secretarul general al partidului, în domeniul agriculturii, al producțiilor la hectar ; sînt, de asemenea, rămîneri în urmă în industrie, îndeosebi la export, în construcții și transporturi. Iată de ce vom fi mult mai exigenți în ce privește urmărirea și realizarea programului de dezvoltare economico-socială a județului în profil teritorial, care pentru 1983 prevede obiective noi în valoare de șase miliarde de lei. În fața unor asemenea sarcini nu poți sta cu **brațele în sîn, să constați, să „bați de seamă" ori să cauți justificări** pentru nerealizări.

— V-am ruga să insistați, în acest context, asupra eficienței muncii activistului (de care vorbeați înainte), legată de îndrumare și control.

— Această eficiență este determinată de cele mai multe ori de promptitudinea cu care se acționează. Un exemplu bun este de curînd s-a inițiat în Banat controlul din Timișoara un control inopinat și vă mărturisesc că nimeni nu știa că urma să aibă un asemenea control. Cu acest prilej s-au depistat cîteva grave lipsuri, au fost descoperiți și dați pe mîna organelor de stat mai mulți indivizi care făceau comerț ilegal cu porumb, au fost surprinși cetățeni care vindeau brînză și carne de nașăre la prețuri exorbitante. Faptul că au fost obligați să vîndă aceste produse la prețurile prevăzute în mercurial a produs o vie satisfacție printre cumpărătorii aflați atunci în piață.

Controlul exigent al producției din recolta acestei toamne la C.A.P. Moșnița Nouă a înlesnit descoperirea unor mari neajunsuri, a unor grave încălcări ale statutului C.A.P. și ale legilor statului cu înrîurire negativă asupra averii obștești. Cum s-a pus capăt situației ? Un activist de partid ajutat de un colectiv, efectuînd o evaluare a producției de porumb, a fost frapat de discrepanța existentă între suprafața din sote semănată cu porumb și producțiile totale. A determinat efectuarea unor măsurători de către specialiști de la cadastru, s-a stat de vorbă cu oamenii și așa au fost scoase la lumină neregulile. Zeci de hectare fuseseră împărțite în mod arbitrar ca loturi personale cui avea și cui nu avea dreptul, obștea fiind frustrată de importante cantități de cereale. Un alt fapt din aceeași localitate. Se pornise de la ideea justă a autogospodăririi, de la ideea de a se contracta porci, taurine, oi etc. Dar cum ? A fost angajat un cioban al cooperativei, care era, ca să spunem așa, și cioban al statului și „cioban personal", un afacerist, un fost... șofer pe nume Ion Popa. Acesta avînd, reținuți, mai admitem nici o justificare ! Vrem ca Timișul să-și redobîndească fala și faima, și și-o va redobîndi.

LIONEL NIȚESCU ■

Flacăra în județul Timiș

136 porci, 286 oi și 36 taurine la îngrășat, mai tocmise pe ascuns cîteva ajutoare pentru că singur, firește, nu putea creste atîtea animale. Mai mult, folosea în scopuri personale pășunea comunală. În fond, transformase terenuri ale C.A.P., ale obștii, într-un fel de proprietate personală. Acum lucrurile s-au remediat.

— De ce atîtea exemple din agricultură ?

— Ați pus punctul pe i. Agricultura județului a traversat o perioadă dificilă. Timișul, mare grînar al țării, nu și-a o-norat nici sarcinile de plan, nici tradițiile, de parcă bănățenii ar fi uitat să muncească, să cultive pămîntul, să crească animale. În prezent, activiștii de partid se află pe baricade în lupta împotriva mentalităților greșite, a inerției în gîndire, a discrepanței între vorbă și faptă, împotriva comodității unor specialiști și cadre de conducere din agricultură care au des-coperit, cred ei, „huba" recoltelor mici : **ba că plouă torențial, ba că-i secetă, ba că n-avem motorină decît pentru sobele din birou și pîmbările cu tractorul la nuntă, și cîte și mai cîte.** Nu cozi la aprozare — oftau unii timișoreni. Oare ? **Cu nu avem nu** poți pregăti o ciorbă, iar justificările n-au ținut niciodată loc de vitamine. Așa s-a născut acum cîtăva vreme ideea Uniunii asociațiilor cultivatorilor individuali de legume din Timișoara, **prima și unica din țară în felul ei prin modul de organizare, ambițiile și rezultatele**, care depășesc cu mult ceea ce s-a realizat prin alte părți, cel puțin după știrea noastră. Ingrediente, mai puțin hei-rup, mai multă știință și spirit gos-podăresc.

— Cum de v-a venit ideea, tovarășe Zaharia Suciu ?

— Încă de pe băncile facultății am fost activist de partid, iar în prezent sînt secretar de comitet de partid al Institutului agronomic. Pentru mine a fi activist în-seamnă să vezi viața așa cum e, nu nu-mai cum ai vrea să fie, viața cu greutățile ei, să știi să lucrezi cu și pentru oameni. La un moment dat, în Timișoara lipseau legumele, se pierdeau o valoroasă tradiție. Ne-am gîndit să fondăm o uniu-ne a cultivatorilor de legume, fără a dis-pune de nici un model anterior. Ce fel de activist e acela care în loc să-și bată singur capul să învingă greutățile, mobi-lizînd oamenii muncii, așteaptă totul de-a gata ? S-au format în raza orașului 19 asociații pe structura circumscripțiilor electorale municipale, antrenînd deputați și mii de cetățeni. Identificarea terenurilor nefolosite, executarea lucrărilor de cu-rățare și repartizarea lor la cetățeni (cîte 150 mp — 250 mp de familie) au constituit doar o primă etapă relativ sim-plă și despre care s-a mai scris în „Fla-căra", dar în ultima vreme au intervenit multe lucruri noi. Noi am vrut să facem treaba la un nivel mai înalt și cu o mai mare eficiență, să nu ne mărginim la în-demnuri și vorbe frumoase, ci să-i în-struim pe cetățeni realmente în cele mai moderne metode de cultivare a legumelor și să le punem la dispoziție **mijloacele ma-teriale** de care au nevoie în acest scop. La aceasta țineau și statutele noastre și ele unicat. Organizarea s-a făcut, firește, pe baza celui mai deplin voluntariat. A-sociația nu percepe nici un fel de coti-zație, nici măcar simbolică, tot ce recol-tează rămîne cetățeanului, nimeni nu-i întreabă nimic, iar ce produce în plus poate vinde în piață în spații speciale amenajate.

— Vorbești de știință...

— Mulți se credeau „filozofi", ne spu-neau că știu ei din bătrîni cum să cultive roșii în grădină. Noi le-am demonstrat însă că mai au de învățat pentru a va-lorifica la maximum potențialul de pro-ducție prin dirijarea creșterii și fructi-ficării, astfel încît să obțină nu una, ci trei culturi pe an. Important este să știi și cum să eșalonezi, să faci în așa fel încît să mănînci o lună la rînd din ri-dichile tale, nu să le obții pe toate o dată.

Cum am spus, îndemnul gol, fie el știn-țific, nu duce prea departe, dacă este lipsit de o bază materială adecvată. Or, prin Centrul de protecția plantelor s-au creat echipe pentru tratamente fitosani-tare destinate grădinilor de zarzavaturi în sistem gospodăresc din Timișoara. Zaharia Suciu și ceilalți membri ai con-ducerii asociației au discutat cu comer-țul de stat și s-au deschis trei magazine cu unelte de grădinărit, știut fiind că la noi găsești oricînd de cumpărat, dacă ții cu tot dinadinsul, un strung-carusel, dar nu totdeauna și o săpăligă sau o stropi-toare. S-a rezolvat ! Tovarășul Suciu a înlesnit procurarea de la Institutul agro-nomic din Timișoara a foliilor de polie-tilenă recuperate deficitare și a unor ră-saduri cu 25 bani bucata ; s-au specializat 13 magazine pentru semințe și material semincer ; s-au promovat tehnici avansate pentru sistemul gospodăresc, bunăoară cultura cepei prin sămînță (nu cu aro-gic), generalizarea „tunelelor", îngrășă-minte cu microelemente (bor, mangan, cobalt) obținute de la o bază a Academiei din Timișoara ; s-au editat prin forțe pro-prii două ample lucrări de legumicultură într-un limbaj accesibil, dar la un nivel științific ridicat (printre autori, trei uni-versitari și directorul Trustului horticul-turii din Timișoara) și se va edita „Grădina de lîngă casa noastră" în 40 000 exemplare. Dar mai presus de toate s-a bătut la uși, s-a dus o muncă de la om la om, „de la grădină la grădină", s-a vorbit cu cetățenii și — ne-a plăcut ex-presia — **s-a făcut marketing. Oamenii au știut exact ce, cînd și cui să cearâ și au fost ajutați.** Aceasta este una din lec-țiile importante ale experimentului timi-șorean.

Rezultatele sînt edificatoare : cei 20 000 membri ai asociației (nici un leu cotiza-ție, scripte puține, multă muncă obștească) au produs în 1982 pentru ei înșiși 15 000 tone legume în sistem gospodăresc, ceea ce revine la 50 kg anual pe fiecare locui-tor al Timișoarei, cam **o treime din nece-sarul anual de legume al orașului.** „Blocuri" întregi, de exemplu A 13 din strada Vasile Lucaci, nici nu mai calcă pe la Aprozar decît pentru a cumpăra varză. Și asociația se află abia la în-ceput...

— ...dar fără exces de zel !, avertizează Zaharia Suciu. Ne iubim orașul, nu vrem să distrugem parcurile de dragul cepei și nici să fim lipsiți de desfătarea vegetației ornamentale. Ne luptăm și pentru asigu-rarea spațiilor verzi, să ne înțelegem de **unde pînă unde mîncăm, de unde pînă unde respirăm.** Cum ar arăta Timișoara noastră fără tei la tot pasul, fără salcîi, pruni ornamentali, salcîmi globuloși și mai ales trandafiri ?

Mai presus de toate să nu uităm tran-dafirii.

I. NICULESCU ■

Efectul razelor gamma asupra grădinilor

Să ne fie iertat că începem această notă pe un ton aparent irevorențios, dar este un fapt că secretarului comitetului de partid al Institutului agronomic din Ti-mișoara oamenii îi spun **Doctorul Ceapă.** O știe și el, o știm noi, o știu toți, așa că de ce am ascunde-o ? Titulatura hazlie are un fond serios și un suport real : conferențiarul doctor inginer Zaharia Suciu predă de ani de zile legumicultura la in-stitut și este apreciat în țară și peste ho-tare pentru studiile privind obținerea hi-brizilor de ceapă pe bază de androsteri-litate și utilizarea radiațiilor gamma în sti-mularea producției de legume. În cele ce urmează nu ne vom referi însă la activi-tatea sa științifică, academică ; vom evoca o experiență umană, o idee și un crez al său simplu în esență, dar nu totdeauna ușor de aplicat în practică: activistul de partid al zilelor noastre trebuie să se pună „în pielea" celor pe care îi îndrumă, să știe a răspunde concret păsurilor și ne-voilor lor.

Așadar, nu sînt legume, nu e ala, nu e allaltă, n-avem destul material săditor pentru grădinile de zarzavat pe lîngă case, n-avem răsadnițe, semințe, produse fitosanitare îndestulătoare ; în schimb,

Un meci de divizia B și nu numai

Duminică, 3 octombrie. În noaptea de sîmbătă spre duminică plouase la Timi-șoara. Frunzele de octombrie, căzute sub pași, păreau niște meduze libidinoase. Iată-ne porniți într-o incursiune pe terenu-rile de sport. Firește, n-am găsit ceea ce căutam, adică, lume, lume multă. Dato-rită timpului mohorît. Cum a bătut însă colțul soarelui, la baza sportivă a unității Electronica Timișoara a început să apară lume, ciopor. Nu ca un slogan spun, dar sportul este practicat aici și ca un mijloc, util de educație. Electrician și inginer joacă tenis la o aceeași masă. Ardeleanul și moldoveanul, de asemenea. Teofan Panoran și Doinaș Ghidirnic par a fi mul-țumiți de realizările sportive „la zi". Așadar sportul ca o necesitate. Sportul ca o nevoie de echilibru și armonie. Mulți oameni în vîrstă, nu numai tineri, dau start prezenți și copii ai lucrătorilor unității. De toate se găsesc pe această cochetă bază sportivă. Mîndria lor este că Bal-canlada de tenis, desfășurată la Timișoara va fi găzduită și de ei.

Pe traseu intrăm în locuința unui tînăr. Ne însoțește un activist de la municipiul U.T.C. al cărui nume îmi scapă. Intrăm în locuința maistrului de aviație, Nicolae Robotin. Pe strada Drăgășani nr. 6. În zona Gării Mici. Unde este soțul ? Este la casa nouă. Cornelia Robotin pregătește masa de prînz. O „secondează" puștiuleții ei, Alina și Cozmin, de 6 și, respectiv, 7 ani. Liliputanii trebuie să-și facă de azi pregătirile pentru mîine, pregătiri pentru școală. Unde mi-e „aritmetica" ? întreabă Cozmin. „Dar cerdeluța mea ?" întreabă Alina. V-ne o vorbă că în geanta femeii, în traista școlarului și în industria Gabo-nului e o aceeași dulce dezordine.

În sfîrșit, apare maistrul în aviație Ni-colae Robotin, acum în haine de lucru. Robotise din greu. De la două camere, se vor muta în Calea Aradului Est, la blocul 90, de 4 camere. Era și timpul. Sîntem în-vitați la „gustare", în familie. Acceptăm cu dragă inimă, mai ales că interlocutorul îmi spune că are un vin „de la tata de-acasă, fie iertat !". Facem o libație în memoria celui care a fost Gheorghe Robotin, tatăl lui Nicolae, și care a trecut în neființă. O clipă pioasă. Necesară. Oricît am fi de grăbiți în acest secol grăbit, cele ale sufletului nu se trec pe planul II sau dacă se trec, e cu un dram de risc. Fiecare o face pe cont pro-priu. Legăm sau relegăm discuția și-i fa-cem și noi o invitație la meciul de fotbal U.M.T. Timișoara—Aurul Brad. Ne lămu-rește să vedem fie și măcar o repriză din meciurile de la televizor (Corvinul—U. Craiova, Dinamo—Steaua) și-abia în pauză

plecăm la startioo. Poate n-a fost aleasă bine ora. Poate meciurile date pe micul ecran sînt cu prichia, deoarece e lume puțină. Cu greu preia conducerea U.M. Timișoara. Meciul este indirjit. „Minjii" de la Aurul Brad dau mare bătaie de cap localnicilor. Îl zăresc pe Dumitru. Este pe post de antrenor și jucător în echipă. Nu știu de unde a provenit „divorțul" cu Poli Timișoara. Cert este însă un lucru : a rămas același jucător tehnic. Ca sclipiri de tehnică și rafinament. Poate — nu sînt un lucru nou — a mai îmbătrînit, dar jur că nu se vede asta în teren, ci doar pe fizionomia lui. Poli Timișoara s-a dus și s-a tot dus și orbecăie în subsolul clasamentului. Nu înțeleg nici azi cum a putut da drumul unor jucători de valoare din lot ! În orice caz, în privința lui Dumitru, un lucru ou vor omite. Parcă altfel vedeam eu sclipind steaua acestui fotbalist. Mai de durată. Poate că încă nu e tîrziu. Asemeni celebrului actor american Paul Newman, din au mai puțin celebrul film cu tăietorii de lemne, poate că va spune într-o bună zi : Băiete, de mîine începem o nouă viață ! Vînt bun, la prova ! Iar muncitorii timișoreni, după o victorie, vor munci, a doua zi, mai bine. Iar studenții vor munci și vor învăța și ei mai bine și vor avea o rază a gîndului mai curată.

DORIN SĂLĂJAN ■

Vorba trece, faptele rămîn

● Simbătă seara în Timișoara la Clubul C.F.R. muncitorul Aurel Andrieș, mecanicul de locomotivă Mircea Plopeanu, tehnicianul Eugen Sandu vizionează și dezbat filmul lor încă neterminat „Ușa". Un film de suspense. Nu e vorba de crime și detectivi, ci de **pile**. De ce e neapărat necesar — se întreabă ei — ca pentru ca să rezolvi **ceva** trebuie să te adresezi **cuiva** care să cunoască pe **cineva**, adică pe cine trebuie ? Iată întrebarea pe care și-au pus-o prin mijloacele specifice cineclubului lor, de trei ori luureat doar la ultima ediție a Festivalului național „Cîntarea României". În final — cel puțin pe peliculă — nimic nu se mai întîmplă în spatele ușii, ea se deschide aceea și pentru toți. Trei muncitori meditează prin fum asupra eticii socialiste.

● În atelierul său din strada Olimpiadei, pictorul și gravorul Vasile Pintea, secretarul de partid al filialei U.A.P., deținătorul premiului Uniunii Artiștilor Plastici și medaliat cu argint și membru al Academiei de arte, litere și științe „Santa Andreea" din Roma, ne procură clipe de satisfacție și de mîndrie înfățișîndu-ne o monumentală lucrare de circulație internațională : ilustrațiile la ediția bibliofilă „Ciulinii Bărăganului" de Panait Istrati, apărută recent la Societatea bibliofilă Lacourière — Frélaut din Paris. Acest atelier de mare prestigiu în care și-a imprimat lucrări de gravură Picasso scoate o carte ...la doi ani, în tiraje care de regulă nu depășesc 200 de exemplare. Aci își editează gravurile Miró, Chagall, Buffet (inutil de precizat că toate operațiile se execută manual, cu extremă migală și ineteneală). Faptul că artistul timișorean a fost cooptat printre ilustratorii edițiuri, printre care se mai numără Salvador Dali, Cucvas, Henry Moore (care face și gravură !), se înscrie ca un important act de recunoaștere internațională. Suficient să adăugăm că la lansarea cărții au participat 80 de personalități ale vieții culturale franceze.

Straniu, dar despre această remarcabilă realizare a unui artist român prezent cu lucrări și cunoscut în zeci de mari orașe ale lumii, la Roma și Montevideo, la Moscova și Tokio, la Barcelona, Vicenza, Mannheim, Lima, Ancona, Portland și cîte altele, s-a vorbit destul de puțin la noi, ba chiar unele ziare, anunțînd apariția noii ediții a „Ciulinilor", au omis lucrul cel mai important : ilustrațiile și numele ilustratorului. Desigur nu plecăm pentru o asiduă reclamă de care Vasile Pintea n-are nevoie și nici pentru lecții de discernămînt estetic problema fiind cu totul alta : să nu ignorăm propriile succese, să nu rămînem nepăsători față de ele. Dar aceasta rămîne, totuși, doar o paranteză sugerată de discuția prelungită în miez de noapte în atelierul lui Vasile Pintea despre condiția artistului plastic (oare de ce tocmai într-o Timișoară cu atît de strălucite tradiții și multiple activități culturale azi lipsește un muzeu de artă ?) și despre reverberația culturii și artei române peste hotare.

● La clubul „Constructorul", pe care l-am putea numi cartierul general al muncitorilor constructori din orașul de pe Bega, mare bal mare. Un „etaj" întreg, sute de oameni sărbătoresc o pensionare : îl părăsește Teodor Nicolescu, membru în Comitetul biroului de partid al Trustului de construcții montaj Timișoara, unde a lucrat peste trei decenii, stimat și iubit de toți. Îl sărbătoresc nu numai pe fostul lor director adjunct, ci pe omul de partid apropiat lor. N-am auzit discursuri pompoase... în numele... și în numele... și în numele... Sînt aci prezenți tovarășii săi de muncă și de șantier, dulgheri, fierari-betoniști, montori, macaragii, timplari, lăcătuși, care și-aduc aminte de ani petrecuți împreună cu Nicolescu și știu că aci au pus prima cărămidă la ultramodernul club în care ne aflam acum, cu oglinzi și mozaic venețian. Dar în această zi de veselire și de oarecare întristare — totuși un tovarăș pleacă de lîngă ei — își aduc aminte cum au înfruntat cot la cot greutățile.

Urmează dansuri înfocate, dezlănțuirea orgilor de lumini, cîntă cu foc o solistă de la „Banatul" (întîmplarea face ca tocmai în acea zi să fie și ziua ei de naștere), iar șugubățul Octavian Cioca, muncitor la trust, într-o costumație sui-generis, oferă sărbătoritului, în urale și risete, tomuri de povești pentru nepoți, cărți de bucate pentru reciclare la bătrînețe, stropitoare și găleată pentru grădina de legume și o săpăligă de calibru ușor pentru tovarășa Nicolescu, toate însoțite de urări de pensie activă. Dincolo de glumele nevinovate este cinstită cum se cuvine o viață de muncă a unui om de partid, a unui om de suflet. „Îl cunosc de 20 de ani, ne spune maistrul Gheorghe Purdelea, secretarul Comitetului de partid de la Grupul de șantiere 4. Cînd ne înghețа balastul la Ghioroc, cu poșghiță de 10 cm, iar benzile încremeneau, se aprindeau focurile... A ajuns director dar nu s-a desprins de muncitor, știa că-l bate vîntul, că-l plouă și că-l ninge și în spatele hîrtiei vedea omul".

Trecutul se împletește cu prezentul și cu viitorul, se vorbește despre **Cartierul Soarelui** pe care-l construiește trustul, despre cele 2 700 de apartamente care vor fi date acolo în folosință în 1983 și vor fi încălzite cu energia solară, devenind astfel cel mai compact grup de „locuințe solare" din Europa.

Cartierul Soarelui : ce minunat subiect de conversație și meditație în această seară de simbătă a constructorilor timișoreni, cu fețe aspre și straie de sărbătoare care cu greu reușesc să le ascundă vînjoșenia. Ascultîndu-i, ne vine în minte fantastica lozincă antilozincă pe care o zărisem undeva înainte de intrarea în club : „Vorba trece, faptele rămîn".

N. LIONEL ■

a.e.m. sau trei inițiale cu acoperire în aur

Nu-mi aparține ideea acestui reportaj. Ea aparține conducătorului revistei noastre. Cu strîngere de inimă am trecut pragul întreprinderii de mașini electrice de măsură Timișoara, știută mai de toată lumea sub inițialele a.e.m. ! Inițiale care tronează, detașat, pe frontispiciul întreprinderii timișene, ca un răspuns categoric, probabil, la numele lungi și întortocheate pe care le poartă unele din unitățile noastre. Mai auzisem de unitate și chiar vizionasem un filmuleț de vreo 15 minute la T.V. despre ea, așa că nu-mi era de totul străină. Hotărît lucru, laolaltă cu întreaga țară, platul industrial timișean se înscrie pe coordonatele sale esențiale ; iar printre produsele ce le exportă în vreo 70 de țări, spre exemplu, la loc de cinste se situează și aparatele electrice de măsură și control, produse aici, cu bună căutare pe mapamond.

Directorul Gheorghe Tirpe ne face o primă „inițiere" în tainele fabricii, iar pe traseu, la secțiile de pregătire, prelucrare, la cele de producție propriu-zise, de un real folos ne este Vasile Filip, inginer șef cu producția. De la exteriorul foarte plăcut al fabricii („imitat" de mai toți vecinii și constructorii de blocuri) și pînă la secția de rubin și safire, unde se lucrează cu laserul și ultrasunetele, același mediu plăcut. Tineresc. Același suflu tînăr. Fabrica are 4 600 de lucrători, în majoritate fete și femei. Media de virstă „bate" în 28 de ani, iar a conducerii operative și a acelcia lărgite, în jur de 33 de ani. Media de virstă ar putea scădea considerabil, glumește directorul, dacă s-ar pune la socoteală „recolta" de 3 847 de copii ai femeilor din unitate. În fiecare an familia lărgită a fabricii se mărește cu 300—350 de odrasle. Prunci zdraveni și sănătoși, spre binele țării și prosperitatea ei, pentru a întineri și astfel sămînța bună și neamul.

Unitatea a pornit la lucru, în urmă cu 10 ani. Pasul, cu dreptul, a fost făcut cu un contor preluat de la Electromagnetica București. Acum au vreo 200 de produse și familii de produse. Acum se produc contoare monofazate, trifazate, ampermetre, voltmetre, vatmetre, aparate electrice de măsură și control, de mare precizie, testoa.s.a. Contorul nou, cu capac de sticlă, se exportă în procent de 40 la sută. De reținut că de la 13 invenții realizate în 1972 au ajuns la 241 invenții în anul trecut. Printre ultimele invenții se numără și statia de etalare și verificare a contoarelor, statie cu afișaj digital și cu microprocesor. Parcă-s niște bijuterii. Prin omologarea unor produse noi și prin perfecționarea caracteristicilor acelora existente, se reușește o lărgire a gamei tipologice și sortimentale. Datorită rezultatelor de excepție dobîndesc pe rînd (în anul 1979 și 1980), „Ordinul Muncii" clasa I. Numai o sporire a sarcinilor de export — o ridicare de „ștachetă", cum spun ei — pe anul 1981, a făcut să treacă, de puțin cum se spune în sport, pe lîngă o meritoasă distincție, întrucît avuseseră cele mai frumoase rezultate în ultimii 10 ani. Ar fi fost îndreptățită ridicarea de „ștachetă" pentru toate gratiile de profil, dar ei nu s-au demobilizat și au la această dată toți indicatorii realizați exemplar. Producția destinată anual, reprezentată valoric, se cifrează la peste 800 milioane de lei.

Totul avea să mă incinte și uimească, deși n-ajunge numai uimirea și încîntarea și n-am venit aici să descopăr America. Care este, totuși, secretul acestei familii unite ? Secretul acestei întîmplări într-una și în spiritul ei ? De unde acest suflu mereu tînăr și înnoitor, care te copleșește și care nu ține numai de biologic, de virstă, așadar ? Răsfir notes-ul și dau peste cîteva replici ale directorului Gheorghe Tirpe, avute cu colaboratorii și reținute de noi ad-hoc. „Am nevoie să-mi rezolvi problema azi, Da, Aristide ?" „Tu, Mircea, te duci și tu la porumb, la Gătaia. Am isprăvit la Sinpetru. Mă, ai înțeles, mă ?". „Da, dragă, ce mai fac colegii de la Craiova ?". „Nu, n-am vreme acum de doctori, las-o-n pustii de inimă, să mai aștepte și ea". „Măi, cînd începe conducătorul să se plîngă, abia atunci îți bai nu pentru subaltern, ci pentru drăguțul de el, conducătorul". „Așa facem ?". Așa ?- „O.K. ?". „Chei !". Replici fugare. Din aceste replici, se poate însă întui un om și se poate „detecta" și un stil de muncă. Este o armonie atît de plăcută și atît de exuberant-tinerească aici, la a.e.m. Timișoara, că-ți vine, pur și simplu, să rămîi locului. Am reținut și multe nume. Vreo 250 de ingineri destoinici și alți 250 de tehnicieni și maiștri cinstesc firma. Spațiul nu-mi îngăduie să reproduc nume. Aș face o nedreptate omițînd pe cîte unul. Fruntașele au însă pozele afișate, frumușel, în fața benzii de lucru, în secție. Un tabel non-stop cu realizările zilei stătea în fața Marilenei Nicolae, ca semn că în acea zi făcuse cele mai multe produse. Elisabeta Faur își sărbătorea cei 31 de ani, ca între colegi. Mulți ani ! Peste tot poze și flori. Foarte frumoase și diverse flori. O curățenie ca de farmacie.

Nici nu te mai mirá că oamenii aștia își găsesc răgazul și pentru cultură și pentru sport. Vorbește de la sine culegerea de creație a cenaclului „Timisiensis". Vorbește și expoziția de picturi, desen, grafică, măști ș.a. din frumoasa sală de ședințe. Vorbesc și tablourile din fabrică, începînd cu tabloul senzațional din biroul directorului Tirpe. Artiștii, ei înșiși sînt oameni din întreprindere. În privința sportului, lucrurile stau chiar mai bine pe „frontul" afirmării. Florian Costa, contabilul șef, ascunde în el un înimos animator sportiv. Ne relata că echipa de șah a întreprinderii este vicecampioană națională în mixt, iar la băieți este pe locul III în acest an, pe țară. Ne face cunoștință cu Ligia Jieman și Sergiu Grumberg, nume care se recomandă de la sine. Au 3 maeștri și mulți candidați de maeștri în fabrică. Echipele de handbal și de fotbal mai șchiopătă, dar cele de tenis și box au adus strălucite rezultate. La box au 2 titluri de campioni naționali (să reținem asta !) și unul de campion balcanic. Pe terenurile cochete ale a.e.m.-iștilor se desfășoară, în aceste zile, Balcaniada de tenis. Cinste lor.

Nu întîmplător am lăsat secția de rubine și safire mai la urmă. Exteriorul fabricii, interiorul acesteia, climatul de muncă, atmosfera, mă rog, se pot regăsi „comprimate" în această secție. În mare și în mic. Despre rubine, safire, topaze, ametiste, smaragde se știa doar atît, în vechime, că sînt pietre prețioase și că, uneie, au puteri divine, altele miraculoase și tămăduitoare. Rubinul este semn distinctiv al acelora născuți în iulie, iar safirul este al acelora născuți în aprilie. (Deci, și luna noastră). Inginerul Florin Ghidirnic face însă o repede trecere de la această variantă arhaică și ajunge la întrebuințarea acestor pietre rare în lumea industriei moderne. La această secție se produce rubin și safir sintetic, cu o duritate foarte mare, pe care numai diamantul o poate întrece. Ni se fac dovezi cum aceste cristale de rubin și safir sintetic se străpung cu laserul și cu ultrasunetele. Nu e permisă nici o abatere de ordinul micronilor. Se lucrează cu o uimitoare precizie. Deși, în urma urmei, raportul de timp istoric este în favoarea alternativei arhaice, care a durat cîteva milenii, în dauna celei moderne, care durează doar de cîțiva ani buni, de reținut că la a.e.m, cei doi „eroi" ai industriei moderne se cheamă, pur și simplu, rubin și safir.

Se vede însă treaba că aceste „pietre prețioase" nu se folosesc numai la confecționarea de cuțite de balanță, tuburi calibrate, rulouri și bile de rulare, jiglori, aupape și robinești în industria chimică, tuburi pentru laseri, prisme, lagăre pentru orologerie și diferite aparate electrice. Am ghilimetat pietrele prețioase pentru a vă sugera ideea că ele se folosesc și la „mobilarea" oamenilor, pe dinăuntru. Nu-i o figură de stil sau dacă totuși este, să-mi duc ideea pînă la capăt. De multă vreme n-am văzut atîția oameni tineri la un loc, în spetă fete și tinere femei, cu frumusețea spiritualizată pe chip.

S. DORIN ■

În prima duminică din octombrie, pe o soiă a I.A.S.-ului Sînandrei, 38 de întreprinderi și instituții timișorene au aliniat la start, la cules de porumb, cîteva mii de oameni ai muncii din cele mai diverse întreprinderi : Opera și I.T.A., Centrul de librării și I.C.I.L., Fabrica de memorii și Spitalul, Banca și „Solventul"... Fiecare participant a avut de parcurs 700 de metri, lungimea unui singur rînd de porumb, dar cei de la transporturi — mai familiarizați cu distanțele — au terminat primii. Opera a lucrat cu mănușî și a făcut grămezi prea dese ratînd astfel o menționare ! Bună dispoziție nu a cedat locul oboselii, orele folosite la cules fiind atît de tonice încît puțini le-au regretat. (Elena Ghidra)

O minune care nu trebuie să țină doar trei zile: buna aprovizionare

„Unirii"

Niciodată, parcă, cetățenii n-au cumpărat atitea legume și fructe

Duminică, 10 octombrie, Piața Unirii a stat sub semnul belșugului. Ilotrinu Valeriu, omul care muncește de 34 de ani în comerțul cu legume și fructe al Capitalei, fără să lipsească vreodată, era la postul său de „șef unitate" mai puțin obosit ca în săptămîna trecută dar la fel de preocupat de mersul vînzărilor. La tarabe era, evident pentru acest anotimp, aglomerație. Oricum, trebuia să pierzi o oră pentru o aprovizionare completă de toamnă și de iarnă pînă în primăvară. De dimineață pînă la orele 11 se descărcaseră cîteva tone de ardei gras, de ardei capia, de roșii, cartofi, vinete, struguri, mere, pere și prune. Era un incendiu de culori în Piața Unirii și o forfotă de mare tîrg de toamnă. Martin Buzduga, vînzător la una din tarabele I.L.F., împărțea recolta cu același surîs pe buze, gata de o glumă pipărată, gata să aleagă marfa cea mai bună ca să satisfacă gusturile și exigențele sutelor și sutelor de clienți. La ora la care am ajuns noi nu mai erau gogoșari de pus la borcan, dar Petre Olteanu, șeful de unitate Gostat din Piața Unirii, aștepta încă marfa de pe cîmp.

În Hala Unirii era liniște. Tejghelele și vitrinele fuseseră burdușite de conserve și compoturi dintre cele mai fine. Semințe se găseau dar de calitate medie. Preparate din carne se găseau dar în același sortiment lipsit de imaginație : ardei umpluți, sarmale, tăhnie de fasole și iar ardei umpluți, sarmale și cîteva șnițele răzlețe. De fapt, în acel moment, în Hala Unirii, oamenii ar fi putut cumpăra pîine, cafea amestec cu înlocuitori, stavrizi cu cap și fără cap, tacîmuri de pui, salam de Bihor, măsline, iaurt, apă minerală, rechizite școlare etc. În rest, vînzare cu amănuntul la țărani, unde se găseau de toate, mai puțin ceapă, de pildă, și unde unele prețuri depășeau, discret, mercurialul.

De fapt, duminică dimineața, în Piața Unirii se găseau destule legume și fructe necesare alimentației obișnuite sau pentru conserve și compoturi. Oamenii aveau ce cumpăra fără panică, fără nervi, fără false probleme. Vorba lui Valeriu Bătrînu, șeful de unitate al I.L.F. : „Unde or fi intrînd în București atîtea roade ale pămîntului ? ! N-am văzut niciodată atîta omenire cumpărînd atîtea legume și fructe".

Cînd se găsesc la tarabe, în piața mare, legume și fructe din belșug, oamenii cumpără, nu se zgîrcesc. Noroc de această toamnă lungă, frumoasă și bogată, și de cei ce se îngrijesc ca roadele ei să ajungă, cît mai repede, pe mesele și în cămările cetățenilor.

ARON DOMIDE ■

„Obor"

Din zori pînă-n seară, din seară pînă-n zori

Județele Tulcea, Olt, Dolj, Vrancea, Galați, Constanța, Suceava precum și stațiunea de cercetări Greaca au trimis în București și aici, în Obor, atîtea legume și fructe de calitate încît Bucureștiul are cu adevărat a le mulțumi. Capitala trebuie, de asemenea, să mulțumească lucrătorilor sosiți în număr-mare — în Obor 203 — pentru a vinde produsele agroalimentare. În sectorul Harghitei, de exemplu, cinci fete voioase, în ciuda faptului că luptă din zori cu zeci și zeci de saci de cartofi, fac o muncă grea chiar și pentru niște bărbați. Fetele se numesc Maria Neagu, Katalin Nyco, Maria Gîrbea, Viorica Darvas și Eva Bojta și dacă le scriem numele e pentru că ele merită a fi știute și pe nume. La cartofii de Harghita — ca și la cei din Galați, dealtfel — e îmbulzeală mare. Paradoxul din aceste zile în piața Obor e că, odată cu sporul de marfă, sporește și numărul cumpărătorilor. Un paradox ce trebuie lămurit.

Oamenii cumpără îndeosebi cartofi de Harghita, mere de Vrancea, pepeni de Dolj și roșii de Tulcea deoarece au de unde alege. Avînd cetățeanul posibilitatea să ia ce-i mai frumos din recolta toamnei, se duce la tarabă cu marfa cea mai frumoasă, deși — la drept vorbind — mari diferențe la majoritatea produselor nu se văd. E unul din cazurile unde se poate cerceta psihologia cumpărătorului. Pe urmă e și legenda cartofilor de Harghita : ei țin mai bine iarna. Pe urmă e și vrednicia surîzătoare a celor cinci tinere. Cînd vînzătorul pare mulțumit de munca lui, comerțul merge cum trebuie. În fine, încă un lucru mai trebuie înțeles : în Obor nu vin la cumpărături doar cetățenii sectorului 2 și din preajma pieței, ci oameni din toată Capitala și din țară. În Obor vii să-ți faci *toate* cumpărăturile, nu doar pe acelea de pe o zi pe alta. În piețele Galați și Pantelimon, spre exemplu, oamenii vin *să cumpere*, în Obor vin *să se aprovizioneze*. E o realitate de care trebuie să ținem cont atunci cînd discutăm starea comerțului în marea piață din spatele magazinului Bucur, în inima unei mari platforme industriale.

Tovarășii Ion Comănescu, secretar cu probleme organizatorice în Comitetul de partid al sectorului 2 al P.C.R., și tovarășul Ioan Furir, prim-vicepreședinte al Consiliului popular al sectorului 2, aflați de dimineață în miezul problemelor pieței, cum s-ar spune, ne vorbesc de o seamă de treburi ce au însemnat și o schimbare la față a Oborului. După recenta vizită de lucru în piețele Capitalei a tovarășului Nicolae Ceaușescu, o serie de măsuri luate, în funcție de cererea reală de produse agroalimentare, au dus la înfățișarea prosperă de azi a Oborului. De la 15 iulie pînă acum, la jumătatea lui octombrie, s-au vîndut 14 000 tone legume și fructe și a mai rămas aproape o lună de comerț cu produse de umplut cămara. Anul trecut în întreg sezonul, abia s-au vîndut 11 000 tone. Pe lîngă vînzătorii sosiți din județe — și cărora li s-a asigurat cazarea la Hotelul „Național" (!) și masa la cantina Întreprinderii de mecanică fină — ajută piața o mulțime de tineri din comerțul bucureștean, de la I.A.P.L., de la marile magazine. Lipsesc, din păcate, unele produse — oțet, bulion sau suc de roșii, muștar, fasole, ceapă. Parte cu motive obiective, dar parte din ele fără un motiv temeinic.

Că observațiile pe care le făceam la începutul articolului nostru au temei, că lumea cumpără — cu toată dreptatea — numai marfa bună, dacă are de unde alege, o dovedesc și tarabele C.A.P.-ului Dobroiești. El a trimis la Obor niște ardei și niște vinete atît de pricăjite, niște zarzavaturi atît de trecute încît trebuie să fii foarte optimist ca să speri să-ți scoți măcar cheltuiala la transport, cînd la taraba vecină C.A.P. Tunari vinde niște albitură de ciorbă mare cît sfecla.

S-au făcut, în Obor, comandamente pe schimburi, se lucrează din zori pînă-n seară și din seară pînă-n zori, duminica se vinde cel mai mult, joia cel mai puțin, pe lîngă vînzătorii „de sezon", 150 de oameni muncesc pe schimb la descărcat. Gheorghe Tudorel, măcelar și vînzător de carne la boxa 3 în hală, spune că transează din zori carne și parcă nu se mai termină, nici marfa, nici cumpărătorii. Duminică dimineața s-au adus în Obor 17 tone carne de porc și 2,5 tone capete și picioare. La orele 9, alte două mașini frigorifice intrau la descărcat. Se găseau pește proaspăt și alte feluri de pește, se găsea cam tot ce poftea omul, iar dacă întîlneai și destule cozi, cozile erau... de supraproducție.

TUDOR OCTAVIAN ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

„Ilie Pintilie"

Vom avea grijă ca această stare să se mențină

Duminică, 10 octombrie. În ultima săptămînă este a treia documentare pe care o facem în piața „Ilie Pintilie". Nu trebuie să ai ochiul format și vigilent al unei gospodine pretențioase pentru a-ți da seama de abundența și de calitatea mărfurilor scoase la vînzare. Deși în noaptea care a trecut a plouat, primii cumpărători au fost întîmpinați așa cum se cuvine : expoziții de legume și fructe organizate în vecinătatea punctelor de vînzare. Mărfuri de aceeași calitate erau vîndute și mîllor de cumpărători care s-au perindat duminică dimineața prin piață. Pentru ca lucrătorii din comerț să se prezinte cu fruntea sus în fața cumpărătorilor, s-a lucrat și noaptea. Unul din cei care au fost prezenți în piață este și Mihai Buru, gestionarul Unității nr. 1 I.L.F. Iată ce ne spune : „Ne e drag să facem comerț în aceste condiții. Piața merge de două ori mai bine decît în urmă cu o săptămînă. În cursul nopții trecute, ne-au venit numai mărfuri proaspete. De la depozitul Chitila ne-au sosit struguri și prune de cea mai bună calitate, o ceapă cum e aurul. În numai o săptămînă, am ajuns să vindem de la 30—40 mii la o sută de mii. N-am sesizat nici o nemulțumire din partea cumpărătorilor. Înainte unii din ei ne apostrofau ; alea să le mîncați voi, nu să ni le vindeți nouă ?! Acum totul decurge cum trebuie. Consiliul popular al sectorului 1 ne ajută prin formarea unor echipe de muncă voluntară. În fiecare zi, cu ajutorul lor, manipulăm 50—60 tone de marfă și 4—5 mașini de ambalaje. Vindem la 15 tonete. În urmă cu o săptămînă, vindeam doar la 10. Cărucior lîngă cărucior. Inițiativa ca unitățile de comerț să se ajute între ele în perioade de vîrf este, de asemenea, binevenită. Au fost detașați 9 lucrători de la Intercontinental și Romarta. E bine. Vom avea grijă ca această stare să se mențină".

Marcel Galanda, șeful complexului, ne informează : „În zilele ultimei săptămîni, mărfurile au fost de cea mai bună calitate. Nu au fost cazuri de refuz de marfă. Punctele volante au fost amplasate și în jurul pieței. S-a organizat cu rapiditate primirea și recepționarea mărfurilor sosite în timpul nopții. Activitatea de organizare și control este permanentă. Grija lucrătorilor din acest sector de activitate este să iasă în întîmpinarea dorințelor cumpărătorilor. Problemele care apar să fie rezolvate înainte ca ele să fie sesizate de cetățeni".

Unul din cumpărătorii cu care am stat de vorbă duminică dimineața este și Nicolae Rășină din Calea Griviței 242 : „Am fost prezent în piață și în ziua cînd a avut loc vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Indicațiile date de dînsul cu această ocazie au fost, așa cum e firesc, îndeplinite cu răspundere. Cumpăr aici de ani și piață ca asta n-am mai văzut. Cred că și cei mai cusurgii sînt mulțumiți. Dacă acum, în perioada de vîrf, se poate, înseamnă că se poate mereu. Am înțeles că această piață cu tradiție se va extinde. Va fi amenajat și un dormitor pentru producătorii care rămîn peste noapte. Deci se poate. Întrebarea este de ce este nevoit președintele țării să intervină pentru rezolvarea unor probleme care ar fi trebuit rezolvate de cei care au ca sarcină de serviciu asta ? Cu toții trebuie să veghem ca această stare de lucruri foarte bună din piețe să se permanentizeze".

La pomul lăudat nu te duce cu sacul, spune o vorbă din bătrîni. La piața „Ilie Pintilie" vă puteți duce, pe răspunderea noastră.

OPREA GEORGESCU ■

„George Coșbuc"

Oameni mulțumiți și cu sacoșe pline

Dacă azi, duminică, 10 octombrie, piața „George Coșbuc" arată cum arată, adică undeva la limita dintre bine și foarte bine, asta se datorează, între altele, și faptului că Theodor Bănică n-a apucat să doarmă decît 3 ore. De la 1 la 4. Pînă la 1, adjunctul șefului de unitate I.L.F. a dat o mînă de ajutor la descărcat marfa (marfă multă, 25 tone de cartofi, 20 de ardeioase, 8 de roșii, 30 de fructe, 6 de vinete, 25 de mii de ouă etc., etc.), iar de la 4 a făcut tot asta. Acum, spre ora 10, ochii îi sînt roșii și, totuși, veseli. Dacă treaba merge bine, și merge, zice, nu-mi pasă de oboseală și nici de bătrînețe ! Am minți însă dac-am spune că numai acest „veteran" al pieței, de 26 de ani aici, a dormit azi-noapte pe apucate. El a avut, față de Ion Măluțel, de pildă, avantajul de a sta foarte aproape, pe Bulevardul Coșbuc, căci gestionarul magazinului 207 al I.C.L. Alimentara sector 5 s-a prezentat la datorie tot la 4 și încă venind de departe, din Balta Albă. El a descărcat 1 041 de kilograme de carne proaspătă care, adăugată altor 3 mii și ceva de kilograme „puse la rece", au oferit cumpărătorilor nu doar o cantitate suficientă, ci și un sortiment variat. O demonstrează faptul că și la această oră se mai găsesc în vînzare pui, tacîmuri și tot felul de specialități, între care creier și ficat.

Dăm o raită prin piață. Autoservirea (responsabil Gheorghe Pavel) e, și ea, bine garnisită. Am primit, socotește responsabilul, 210 kilograme de unt, 360 de pachete cu brînză grasă de vaci, 760 de kilograme de brînză topită, 80 de smîntînă și 800 de carne, aceasta din urmă sosind aseară, direct de la Popești Leordeni. Alături, la pește, marfa e pe terminate, n-au mai rămas decît produsele congelate. Gestionarul Vasile Pascal afirmă, iar directorul adjunct al I.C.L. Alimentara sector 5, Tudor Stoican, din zori la datorie, confirmă că unitatea a avut, ieri, pește proaspăt, de Tulcea. Și nu orice fel de pește, ba chiar și știuci ! S-a făcut coadă, 15—20 de persoane, dar Vasile Pascal nu s-a speriat : a ieșit în ușa magazinului și-a zis „oameni buni, cît am marfă, nu închid"! În loc de ora 19, a tras obloanele pe la 22, dar nu i-a părut rău, cum spune, decît că a pierdut și telejurnalul de seară.

Piața-piață, pe care o supraveghează un adevărat „stat major", în frunte, acum, cu Ștefan Goage, secretar al Comitetului de partid al sectorului 5 (primarul sectorului, Ion Popescu, tocmai plecase), e arătoasă, marfă fiind din belșug : struguri, ceapă, gogoșari, varză, ardei capia, mere (acestea nu prea mai au căutare, iar motivul e simplu, în ultimele 3 zile s-au vîndut 10 mii de kilograme de ionatane de Băbeni, Vîlcea !), roșii, vinete, cartofi (s-au adunat în depozit 650 de tone, majoritatea sortate de elevii Liceului 4 economic), morcovi etc., etc. Nu se găsesc gogonele („vremea lor abia începe") și nici conopidă („nu prea s-a făcut anul acesta"), iar cererea cea mai mare vizează gogoșarii. La un moment dat, foarte solicitați (unii cumpără și 50 de kilograme, cît să le ajungă 3 ierni ?!), gogoșarii se împuținează în galantarele I.L.F., se mai aduc din depozit (au sosit în această dimineață 2 mii de kilograme din județul Olt, județ cu care sectorul 5 al Capitalei are relații cordiale de colaborare pe linia aprovizionării), și, în plus, se mai descarcă un camion, 23 B 1265, tocmai sosit cu 750 de kilograme. Alături, din mașina 24 B 2416 sînt date jos cîteva zeci de lăzi cu struguri, de treaba asta ocupîndu-se o echipă de lucrători de la „Monetăria statului", în frunte cu inginerul șef Tudorică Stancu.

Activitatea e, pe toate planurile, în toi. Marfă e berechet, unul din instructorii Comitetului de partid al sectorului 5, Radu Filip, ține o evidență strictă a intrărilor („urmează să vină alte două tone de gogoșari de la Bragadiru"), iar vînzarea se petrece în bună rînduială, jumea plecînd de la „George Coșbuc" mulțumită și cu plasele doldora. Mai sînt cozi, dar numărul persoanelor care așteaptă s-a redus de la 15—20, cîte erau la precedenta noastră documentare, la 5—6, ca o dovadă că se poate. Zicem că se poate avînd în vedere cele 11 puncte volante, amenajate pe platou (între care 9 la I.L.F.), la care lucrează, ca gestionari, oameni ai muncii din alte sectoare, de la I.C.L. Mobila, de la „Monetăria statului", de la I.C.R. 2 ș.a.m.d. Pentru că tot veni vorba, să menționăm că, zi și noapte deopotrivă, gospodarii pieței „George Coșbuc" au primit și primesc o serioasă mînă de ajutor din partea întreprinderilor din sector, care au detașat aici echipe operative pentru descărcat, sortat etc. Au fost și încă mai sînt prezenți pe platou muncitori de la Fabrica de chibrituri, de la I.C.P.A.I.U.C., de la „Tînăra gardă", de la I.P. Filaret, de la „Monetărie" etc., oameni care au înțeles că bunul mers al pieței depinde, pînă la un punct, și de rîvna lor. Au înțeles și au acționat în consecință, cu seriozitate și tragere de inimă.

Deci, firește, rămîne încă loc pentru mai bine, piața „George Coșbuc" arăta, duminică spre prînz, strașnic, ca o urmare logică a unei preocupări continue și responsabile. Vorba cuiva, numai de-ar ține !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Rahova"

Vînzare de zile mari

Într-adevăr, în Piața „Rahova" s-a revărsat parcă întregul belșug al acestei toamne. Prin cele 43 de puncte de desfacere aparținînd I.L.F.-ului, Agrocoop-ului și Gostat, ca și prin cele încă 200 aparținînd micilor producători, se vînd însemnate cantități de legume și fructe. Standurile frumos aranjate, cu mărfurile cele mai diverse, prezentate în mici expoziții, încîntă privirile și-i atrag irezistibil pe cumpărători.

Șeful pieței, Martin Constantin, e un omniprezent. Tocmai cînd îi simțeam nevoia, ne-a ieșit ca din pămînt în cale. Ne reperase ușor în mulțimea aceea pestriță și, la solicitarea noastră, ne-a prezentat stocul de marfă cu care piața s-a deschis la ora 6 : 55 tone cartofi, 15 t ardeioase, 9 t roșii, 8 t vinete. Apoi, 30 t mere, 27 t struguri... Asta, în afară de cantitățile de legume, fructe și zarzavaturi aduse de producătorii particulari. Și aș vrea să adaug că, prin complexul alimentar al pieței și prin unitatea Gostat, punem azi la dispoziția cetățenilor veniți la piață 7,5 tone carne, 2,2 t preparate de carne, 1 200 kg pește, o însemnată cantitate de brînză topită, lapte, iaurt proaspăt etc. Simțim, în schimb, nevoia de mai multă ceapă. Alături de conopidă, sînt singurele produse care ne cam lipsesc la această oră. Ceapă am primit puțină, azi noapte, și s-a epuizat deja în primele ore ale dimineții... Repartiția e insuficientă.

Am fost de față în noaptea de simbătă spre duminică și ne-am dat bine seama de partea mai puțin vizibilă a

a piețelor

lucrurilor. De la vînzător, de la gestionar și pînă la șeful pieței, de la șeful sectorului comercial și pînă la primul secretar al sectorului 5, Ion Popescu, l-am întîlnit aici, simbătă noaptea tîrziu, punînd direct umărul, controlînd și îndrumînd, fiecare după menirea și îndatorirea sa, pentru ca cetățenii din această zonă a Capitalei să vină și să plece de la piață cu sacoșele încărcate, cît mai pe deplin satisfăcuți. 15 băieți vinjoși de la Întreprinderea Vulcan, în frunte cu comunistul Gheorghe Tătaru, președintele de sindicat pe secție, au venit să dea o mînă de ajutor la descărcatul autocamioanelor. Și băieții muncesc, nu glumă ! Șoferi fără odihnă și autocamioane au descărcat aproape neîntrerupt, pînă spre ivitul zorilor, cînd zece fete de la I.C.L. Materna și I.C.L. Mobila au sosit în sprijinul vînzătorilor permanenți. Mulți dintre cei peste 20 de mici producători, găzduiți peste noapte de primitorul hotel de deasupra complexului, au coborît cu noaptea-n cap și și-au deschis tarabele și mesele dichisite de cu seară... La mărul, neamule, la mărul ! Prune de Vîlcea, prunce ! strigau ei.

MIHAI STANESCU ■

„Dorobanți"

Nu se pot lăsa sub lacăt mărfuri perisabile

Aprovizionarea se făcuse peste noapte. În dimineața acestei duminici sosind, ca o completare la acest belșug al toamnei, doar o mașină cu ardei capia de la C.L.F. Smîrdioasa de Teleorman.

Ne este dat să auzim din mai multe locuri cuvinte de laudă la adresa organizatorilor care au făcut din piața „Dorobanți" o adevărată expoziție. În ce privește celelalte produse, cifrele zilei sînt grăitoare : 40 000 de ouă, 2 400 kg carne porc, 2 500 kg preparate carne, cantități însemnate de făină, otet, mezeluri diverse ș.a.

Se mai întîmplă însă să descoperi, în lădițele cu legume și fructe, printre foarte frumoasele produse, cîteva strivite — de pildă, la roșii și la ardei — sosite în această stare din depozit. Le mai aleg ei, vînzătorii, și le pun deoparte, cînd dau de ele, dar acest lucru nu înseamnă rezolvarea problemei. Cînd cei din piață descoperă mărfuri care nu corespund calitativ le returnează. Nici aceasta nu este însă o soluție. Pînă la urmă intervine întrebarea : pe banii cui este plimbată marfa statului degeaba ? Așadar, ar mai trebui puțin umblat pentru schimbarea opticii depozitelor de legume și fructe.

Revenim în piață în jurul orei 12,30. Încă nu se închiseseră nici unitățile I.L.F., nici cele ale Gostatului sau Agrocoopului. Mai venise o mașină cu struguri de la Zimnicea. Șeful unității I.L.F., Iancu Petre, hotărăște, în sfîrșit, după discuția purtată cu vînzătorii, cine va rămîne de serviciu, toată ziua, la standul-expoziție. Exigențel dovedite de ei la recepționarea mărfurilor primite, se răspunde cu exigență : nu poți lăsa sub lacăt mărfuri perisabile !

În fața centrului de pîine nr. 30 seara, în același timp, două mașini cu marfă. În jumătatea de oră care a durat cu recepția și transportarea mărfii în unitate prin intrarea principală, se adunase atîta lume și începuseră discuțiile neprincipiale, încît mai, mai să se spargă un geam. Nu mai vorbim de busculada mașinilor care se opreau icnind gata să atingă vreun trecător care nemaiavînd trotuarul liber, ocoleau direct prin stradă. De ce se procedează așa, stimați tovarăși, cînd amintita unitate are prevăzută prin proiect și realizată de constructor, o a doua intrare, prin spate, pentru primirea mărfurilor ? Să fie adevărat că tot acest „blocaj" se datorează inițiativei unui membru al asociației locatarilor din blocul în cauză, care, cu de la el putere, a blocat intrarea mașinilor ? Oricum ar fi, lucrurile nu pot rămîne așa ! Așteptăm, și sub acest aspect, vești bune !

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Un complex fără complexe: „FLORA"

Totul s-a întîmplat din cauza cenaclului, bată-l vina. Vinerea trecută o bună cunoștință a redacției care-și desfășoară activitatea la restaurantul „Flora", Ion Mureșanu, m-a sunat la telefon și, în termenii cei mai reverențioși posibili, mi-a cerut două bilete la cenaclu. Eu bilete n-am putut să-i ofer decît în picioare, în schimb Ion Mureșanu m-a convins să vin la restaurantul „Flora", aflat în imediata apropiere a Casei Scriitorilor. Și nu am regretat pentru că totul, dar absolut totul era ireproșabil, iar atmosfera te cucerește imediat ce-ai pătruns în incintă, datorită orchestrei care, cu pricepere, talent și dăruire atacă acele melodii odihnitoare și discrete, care se cer la un asemenea local.

După cum se știe aici beneficiază de tratament geriatric foarte mulți străini veniți din cele mai îndepărtate colțuri ale lumii. Nici prin cap nu-mi trecea să deschid carnetul de însemnări, dacă două turiste, intrate în cea de-a treia vîrstă, nu s-ar fi apropiat de conducătorul formației, pentru a cere permisiunea să cînte.

Cu toate că locuiesc în același stat american, New Jersey, au nimerit la „Flora" cam în aceeași perioadă, fără să știe una de alta. Asta este, aș zice eu, ceva normal. Fiind apropiate ca vîrstă, au urmat aceleași proceduri recuperatorii. Dar nu au făcut cunoștință. Într-o bună dimineață, în sala de gimnastică, au descoperit senzaționalul : s-au născut în același oraș, au plecat cu aproape șase decenii din Iugoslavia, au urmat același liceu, au avut aceiași profesori, dar s-au descoperit în România. Și, în seara aceea, au cîntat îndelung pe care le executau odinioară, cînd erau eleve de liceu și cînd nu bănuiau că în anul 1982 se vor cunoaște într-un frumos local bucureștean. Profitînd la rîndul lor de prezența gazetarului, ambele turiste au avut numai cuvinte de laudă la adresa meseriașilor care, reproduc exact expresia, fac adevărate minuni, și a felului cum sînt primite și servite la restaurant. Acum am gustat bucătăria românească, minunatele ei preparate, ție se numesc : **Maria Schiffer** și **Maria Krasheninnikow**.

Curioasă mai este și meseria noastră. De multe ori alergi după un fapt de viață, [illegible] pentru [illegible] să-ți vină singure în întîmpinare. Dar, observi la o altă masă niște oameni foarte cunoscuți mie, dacă nu direct, cel puțin prin activitatea artistică sau literară pe care o prestează. I-am rematcat fără să dau importanță, dacă nu mi-ar fi atras atenția că Sile Dinicu și George Grigoriu, muzicieni de renume, răsplăteau cu aplauze entuziaste orchestra. Sile Dinicu să aplaude o mică formație de local este cam curios. Îl credeam atît de sătul de muzică, încît faptul m-a intrigat. Motiv pentru care, pentru a doua oară, cu cartonetul în mînă, am cerut scuze nu înainte de a mă prezenta și i-am rugat să se explice de ce „Flora". **Sile Dinicu** : „Aici cîntă cea mai bună formație de local, din Capitală, condusă de o capacitate în materie : Marin Năsturică, care aduce aminte de neuitatul Dinu Șerbănescu. Totul sună perfect. Violonistul George Vișan este un artist de zile mari". **George Grigoriu** : „O mai veche cunoștință de-a noastră ne mărturisea că liniștea, curățenia și preparatele sînt în perfectă concordanță cu frumusețea muzicii pe care o prestează, fără discuție, cea mai bună formație de local bucureșteană. Pentru că este o mare știință să creezi atmosferă într-un local. Dar, continuă George Grigoriu, profit de faptul că sînteți cine sînteți, pentru a vă spune că am citit în „Flacăra" discuția pe care a purtat-o redactorul-șef cu cei de la Iris și regret că s-au despărțit. Era o formație de talent care, dacă ar fi descoperit un stăpîn artistic, putea cuceri multe culmi".

Și seara continuă, în liniște perfectă și odihnitoare a melodiilor executate cu discreție de orchestră. Și iar vedem ceva deosebit : George Grigoriu repetă în surdină cu orchestra, apoi cu un glas mai mult „mimat (de, au trecut anii) inginã o romanță scrisă acum două zile și adusă aici pe portativ pentru a fi fredonată autorului versurilor, Gheorghe Constantinescu, directorul Editurii Sport-turism. Această romanță, ne spune George Grigoriu, scrisă în stilul vechi al baladelor românești, o doreste la posturile de televiziune într-o desfășurare de orchestră și cor.

Lumea s-a mai împuținat, atmosfera devine mai intimă, iar orchestra trecînd rampa îi cîntă la ureche lui Sile Dinicu, care transpus parcă pe corzile vioarei poate spune decît : Brava, Brava...

Cuvinte ce se cuvin nu doar muzicii, ci și celor nevăzuți, precum corpul de bucătari conduși de șeful lor, Paul Șerban, ospătarilor dirijați de Dan Itescu, șef de sală, și priceputului și mereu amabilului responsabil Ion Mureșanu, și altora, din a căror zilnică trudă oamenii la „Floca" se simt minunat.

DAN BIRLĂDEANU ■

Anchiloza gîndirii

(Urmare din pag. 1)

În mod normal, cînd te afli în fața unui creier de elită, cum se subînțelege să se spună, elementarul patriotism intemeiat și el pe elementara logică, ar conduce la concluzia că respectivul creier se cuvine rapid pus în condiția de a fi exploatat cu maximum de randament pentru binele tuturor și al lui.

Ce mă tulbură pe mine de la o vreme este constatarea aproape paralizantă că de mai mulți ani pe coloanele revistei Flacăra în domeniul științei, de pildă, consumate în mii de pagini, se fac pentru *cauza elementară a luptei pentru creiere*.

Vine, să zicem, cineva și spune că a inventat un aparat care înlesnește audiția telefonică — exemplul nu mai are importanță — omul e inginer, pune pe masă schițele tehnice, dă toate detaliile, le pune să vorbești și la un telefon la care pînă atunci te auzeai toată lumea, numai tu nu puteai să-ți auzi interlocutorul, evidențele nu mai pot fi evitate, și exact din momentul acela, automat, se produce un blocaj în lanț și în loc ca bătălia să se dea pentru creier, ea începe să se dea pentru uzarea creierului. Atunci, dar exact atunci, apare anchiloza unor creiere care intră și ele automat în acțiune ca un aparat de blocaj.

Să nu ne facem că nu știm cîtă birocrație se constituie într-un angrenaj infernal capabil să paralizeze și un fulger în drumul lui luminos spre pămînt.

Ei bine, drama e produsă de anchiloza gîndirii care, spre stupefacția mea și nu numai a mea, se bucură adesea de un climat atît de favorabil încît nu e de mirare că o scleroză sau o lașitate în fața noului pot fi luate ușor drept *aspre de stabilitate* și de echilibru.

Vine la mine, într-o dimineață un doctor, un om onorabil, care cu meseria lui ar putea foarte bine să se bucure, ca atîta lume, de binefacerile anchilozei gîndirii și care, trecînd peste un preinfarct destul de nefericit mai ales la vîrsta lui, nu osteneșle să caute o soluție salvatoare într-un proces în care o lume întreagă e interesată și îmi arată, negru pe alb, cu antet cu tot, cu semnături nu mai puțin ilustre, spinitile și chiar solicitarea de colaborare ale unor instituții de profil străine tar nedumerirea lui se exprima foarte explicit iar eu aș mai adăuga dramatic în formula : „Domnule, dar eu vreau să lucrez și să izbîndesc aici, la mine în țară !"

Mie mi se pare că e timpul să vorbim foarte deschis despre toate aceste chestiuni, deși să vorbim e un fel de a spune, pentru că, adevărul e că se vorbește, altfel, despre ele deschis pe toate drumurile. Este exact situația în care mă aflam eu, în urmă cu cîțiva ani, cînd scriind pentru Flacăra un articol intitulat *Viața la coadă* cineva a încercat să oprească apariția lui pe motiv că nu e politic să scriem un articol cu un astfel de titlu, la care eu am ripostat, cîștigînd, firește, cu ajutorul unui creier în stare de funcțiune cu orice risc, că ori scriu eu, ori nu scriu, despre cozi, lumea tot sta la ele și le vede și le trăiește, nu înseamnă că dacă nu scriu eu în presă cuvîntul coadă ea încetează să mai existe, acestă încetare fiind legată direct de munca noastră și de lupta noastră pentru progres.

Bătalia pentru creiere poate fi cîștigată numai printr-un climat general de receptare rapidă și generoasă și curajoasă pe care-l numesc socialist, al oricărei propuneri care se anunță demnă de interes. Dar spunînd *demnă de interes* îmi dau seama că am și dat apă la moara anchilozei gîndirii care se blindează cu întrebarea normală dacă ar fi normal rostită, care trimite la : Cine, stabilește dacă e sau nu cu adevărat demnă de interes o propunere ? și imediat cercul se închide păgubitor.

Eu vreau să spun, din capul locului, că sînt pentru condamnarea categorică a celor care se prevalează de anchiloza gîndirii dintr-un domeniu sau altul pentru a părăsi țara care i-a născut și care, cu laptele ei, cu aurul ei, cu cerul ei, cu religia ei, a hrănit creierul lor de elită cu el să ajunga de elită. Sînt, se știe foarte bine, prin extracție, țăran din Oltenia de sub munte și niciodată nu voi fi, cred, mai fericit decît în ziua cînd voi reuși, dacă voi reuși, să mă întorc și la mine în sat și să stau acolo și să umplu filele viitoarelor mele cărți sub lumina fără de egal pentru mine a cerului de la Slătioara și mai cred că nici un blestem nu este destul pentru a pedepsi părăsirea țării, însă dincolo de opțiunea mea fundamentală, care în orice condiții e România și pămîntul acestei Românii, dincolo de această opțiune, nu mă pot opri să mă întreb, și ca mine se întreabă atîția alții — aici e toată povestea pe care e bine, în sfîrșit, să o facem publică, — cum de au izbutit, unii, măcar unii dintre „aceia", să atragă atenția asupra lor și de ce nu am făcut noi ce trebuia ca să atragem atenția asupra lor aici ? !

Condamnarea mea e fără drept de apel, dar aș vrea să-i pot condamna și pe cei care, deși nu au părăsit țara n-au fost departe de ideea de trădare a interesclor ei, blocînd cu neputința produsă de anchiloza gîndirii lor o șansă venind în întîmpinarea mai binelui țării. Pe mine personal nu mă încălzește deloc patriotic faptul că cineva mă ține de gît drăgăstos dar respirația lui e mai rece ca gheața și dacă nu sînt bine îmbrăcat cu siguranță încep să strănut. Multă lume a bătut monedă pe lozinca iubirii de țară, uitînd că cel mai important e să lăsăm tuturor dreptul să-și iubească țara cu tot ce au mai bun în ei. În ființa lor, în mintea lor, în sufletul lor.

Ce fel de patriot e acel patriot care îl pune pe doctorul de care povesteam mai înainte să-mi spună mie, cu lacrimi în ochi, că el *AICI vrea să lucreze și să izbîndească ? !*

Sîntem, vrem nu vrem, în epoca bătăliei pentru creiere și trebuie să cîștigăm AICI în țară această bătălie. Toate creierele nonsatre fericit inspirate trebuie să izbîndească aici, sub acest cer, și nimic nu poate să ne facă să pregetăm deschizînd curajoși toate porțile.

Dacă un om înzestrat nu poate să se desfășoare în timpul cel mai potrivit al aptitudinilor și înzestrărilor sale, inclusiv fizice, înseamnă că în această bătălie a creierelor am pierdut o redută. La mijlocul verii acestcia, la mare, am stat la o masă prietenească invitat de un prieten a cărui fiică luase admiterea la fizică, la Măgurele, ceea ce sigur era o performanță ce se cerea într-adevăr sărbătorită, am stat zic, la o masă și de vorbă, cu un profesor care prin rangul său universitar și prin funcția administrativ universitară trebuia să fie, în imaginea mea, un savant și poate că și era. Aducînd în discuție cazul unui coleg al său, laureat al premiului Academiei la o vîrstă cînd alții abia își fac un loctorat onorabil, bolnav de iscodirea universului și năzuind să-l stăpînească în noi ipostaze, înarmat și cu brevete de invenție având pe frontispiciu chiar stema țării, aducînd în discuție acest caz, am fost uimit și îndurerat să constat că marele pontif universitar habar n-avea, pe deoparte, de toate meritele colegului său în această disciplină, dar că pe de-asupra mai și ignora superior și ironic, disponibilitatea spre iscodire a confratelui său, el pozînd în sobrietatea savantului. Domnule, i-am spus, aerul dumitale bătrînicios nu e poza savantului, ci poza sclerozei nepunincioase, nu te mai poți bucura de singura șansă a inventatorului și descoperitorului care își află izvorul în curiozitate. Ești bătrîn, nu savant, ceea ce e altceva dar și mai grav nu se pare faptul cu aerul dumitale fals de savant e irespirabil pentru cei din jur. Am mai cunoscut și eu savanți și chiar de renume și ce m a cucerit la ei era tinerețea lor contagioasă și nelinîștea și curiozitatea lor aproape copilărească în fața fenomenelor vieții.

Însă *omul*, pe drumul discuției, și-a revenit și a început să se comporte uman și a început să recunoască trist că și el e victima unui mod nefericit de a privi nouă pe lume ca pe un pericol pentru liniștea domestică a celor care trebuie să-i deschidă, primii, ușa și pînă la urmă și el e conștient că a ajuns la un fel de anchiloză a gîndirii și tot vorbind devenise mai revoluționar decît mine și se certa cu mine ca și cînd eu eram cel anchilozat. Săracul, mi-am spus, el s-a trădat și pe el, și-a trădat și conștiința, și-a trădat și știința, s-a supus cu o șiră a spinării de plastilină conjuncturii, n-a plecat din țară, se bucură bine de binefacerile slujbei pe care țara i-a dat-o, însă, pînă la urmă, el o trădează chiar stînd aici, căci anchiloza lui de gîndire este atît de păgubitoare !

Iată, mă gîndesc eu acum, încheind pledoaria mea cît de pe ocolite am ajuns și eu să spun acest adevăr care îmi stătea de mult pe inimă. Anchiloza gîndirii nu e o metaforă, ea cere vigilența noastră revoluționară ca să putem fi oricînd gata să producem direct și nemediat adevărul.

Inginerul de nave Eugen Gavra mi-e consătean, amîndoi am urmat liceul la Beiuș, apoi o bună bucată de vreme nu ne-am mai văzut. Odată, pe cînd era student la Galați am recunoscut în el același tînăr înalt și zvelt, romantic și elegant, cu remarcabil talent de-a povesti isprăvi și a face proiecte fabuloase. Numai așa îmi închipui că spiritul său aventurier l-a împins din Țara de piatră a Apusenilor tocmai la marginea mării, vătaf și arbitru al navelor. În această postură l-am reîntîlnit deunăzi la Constanța, acum ușor cărunt, dar elegant și pedant ca totdeauna, ...pentru ca din vorbă în vorbă, să aflu că este, pe lîngă îndeletnicirea sa de inginer în marele port tomitan, expert în dreapta judecare a ciocnirilor între nave, a eșuărilor, a aprecierii cuantumului avariilor de tot felul. Și încă singurul expert de acest fel din țara noastră. Or, pentru asemenea expertize trebuie să fii un bun inginer constructor de nave, un bun cunoscător al dreptului internațional și, moralmente, un om drept, nepărtinitor, cu o personalitate care se impune. Restul e beletristică.

Experții de felul său sînt foarte rari pe mapamond și sînt, cu toții, din orice țară, solicitați printr-o societate independentă, denumită „Salvage Association" cu sediul la Londra și cu filiale în anumite zone maritime. Filiala de care depinde inginerul Gavra e la Pireu și acoperă apele Mării Negre, ale Levantului și răsăritului Mediteranei. Societatea respectivă nu are drept de construcții de nave, nici de comerț, unicul ei scop fiind medierea conflictelor dintre armatorii ale căror nave se ciocnesc (fac coliziune — în limbajul de specialitate), eșuează sau suferă avarii de pe urma furtunilor.

— Meserie frumoasă ! — zic. Are și un aer polițist.

E. Gavra zîmbește.

— Și de magistrat. Dar numai pentru literați. Căci, în fond, e inginerie curată. Plus latura economică într-o cît mai exactă precizare a prețurilor necesare reparației navelor, — cînd e cazul — sau a abandonării lor, cînd nu se mai poate face nimic. Dacă greșești îți pierzi reputația și, deci, angajamentul. Pentru că totdeauna societatea de asigurare a vasului vinovat de coliziune va cere contraexpertize, ca să scape de plată sau să plătească mai puțin, după cum societatea de asigurări și armatorul vasului victimă vor cere, la rîndul lor, contraexpertiză ca să cîștige cît mai mult.

— Ți s-a întîmplat vreodată să greșești?

— Niciodată. Nu e voie să greșesc. Nu se poate, nici în ruptul capului, să greșesc ! De obicei cauzele unei coliziuni lasă urme, sînt clare. Calculul pagubelor se face după listele de prețuri ale șantierelor navale. Totul se face inginerește, matematic. Uneori pînă la dolar.

— Dar încercări de-a fi mituit, măsluit sau, mă rog, măcar ușor influențat în emiterea judecăților...

— Nici vorbă. Totul e să afișezi, de la bun început, o atitudine integră. Nu distantă, nu de mască incoruptibilă. Ci integră pur și simplu. Și să nu primești nimic, dincolo de o țigară, o cafea, — cît să nu pari necivilizat. Uneori lucrezi umăr la umăr cu alți experți chemați și ei la fața locului. Dar nu are importanță. Îți exprimi opinia, o argumentezi fără drept de apel și pleci. Pentru că fără iscălitura mea nici o factură nu este achitată — acolo unde, firește, fac expertiza. Scriu pe factură : cauzele coliziunii (sau eșuării) sînt exacte, prețul reparațiilor este cel oficial și exact. Mă iscălesc. Și deîndată factura intră în circuitul bancar.

— Și cum ți se plătește munca aceasta de mare răspundere și tot atît de mare precizie ?

— În dolari. Onorariul meu este și el fixat prin tarife internaționale. De la „Salvage Association" suma pleacă la o bancă americană cu care noi avem relații bancare, de acolo este trimisă la Banca de Comerț Exterior din București, iar din București la Banca din Constanța. Din păcate, suma pe care mi-o propusesem pentru a-mi cumpăra o casă, mi-a fost blocată deși nu mă foloseam de ea decît să-mi cumpăr mici fleacuri de la magazinele Shop. Că de călătorit peste hotare nu călătoresc.

— Cum, adică, nu călătorești ? Că doar constructorii de nave, în fine, inginerii navali, călătoresc, însoțind navele să le studieze comportamentul.

— Așa e. Dar eu nu pot. Trebuie să rămîn în Constanța. Nu se știe niciodată cînd sînt chemat pentru o expertiză urgentă. Am fost o singură dată trimis pentru un an de zile, ca șef al unei brigăzi de recenzie a trei nave comandate de România șantierului naval din Szczecin. În brigadă mai erau cu mine inginerul Silviu Badin, specialist la corpul navei, și inginerul Eugen Stoicescu, specialist în probele electrice și la partea de mașini. Navele au fost foarte bine executate, fiind și astăzi, după șase ani de zile, printre cele mai sigure, de mai mare siguranță în funcționare, din flotă. Noi le-am făcut și recepția, din pricini economice, să nu mai trimitem o altă brigadă, în plus, pînă în Marea Nordului. Asta a fost unica mea ieșire afară, dar pe atunci nu eram ales expert.

Îl privesc pe Eugen Gavra — pe Jenu, cum îl alintăm noi, consătenii. Îl cunosc din copilărie. Dar de data aceasta, admir imaginea omului de valoare, modest tocmai fiindcă este om de valoare, sigur în ceea ce spune, tocmai pentru că știe inginerește ceea ce spune și, povestind, degajat, fapte care mie, unuia, îmi par paradoxale. Deci îl întreb năucit :

— Păi dacă nu călătorești, dacă nu ai în sînge patima albastră a mării, de ce naiba te-ai apucat de meseria asta ?

— Ca să construiesc vapoare. Apoi, ca să dirijez destinul vapoarelor din port. De aici, de unde lucrez și, în fine, să expertizez vapoare. Desigur că tu reții visul din totdeauna al tinerilor de-a ajunge marinari, aviatori sau măcar mecanici pe o locomotivă. Chemarea necuprinderilor, marile orizonturi. Dar acestea sînt vise romantice, uneori împlinite, alteori nu. Ei, bine. Eu am vrut să fiu inginer de nave și nu consilier. Așa am ajuns din Țara Moților la marginea mării. Iar meseria aceasta mi-am ales-o întrucît mi s-a părut cu totul nouă, cu totul inedită. Gîndește-te și tu : mecanici, medici, agronomi, mineri, constructori am văzut și la noi, în Vașcău. Ba și aviatori am văzut — era de ajuns să faci un salt pînă la Oradea și să iei avionul. Dar constructori de nave, fiorul frumos al lansării unei nave la apă, recepția unei nave, trasarea itinerarelor navei dintr-un port mare și modern cum e Constanța noast à — iată un vis mai frumos decît să plutești pe ape sau să zbori prin văzduh.

— Ai dreptate. Și cum ai devenit expert ?

— Expert am fost eu, practic, încă înainte de a fi în nomenclatura societății internaționale „Salvage Association". Dar despre asta o să-ți povestesc ceva mai tîrziu, că e o nostimadă de toată frumusețea. Expert propriu zis și cu acte în regulă sînt din 27 martie 1972, autorizat de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, conform decretului 79 din 1971, la solicitarea Judecătoriei Constanța.

— Iată mă, dar de ce te-a solicitat Judecătoria Constanța pe tine și nu pe altul ?

Eugen Gavra rîde cu dantura lui albă, strălucitoare, printre buzele cărnoase, de pe fața bronzată de soare și vînt — descopăr în el chipul elevului zîmbitor și zăpăcit din anii de liceu de pe vremea războiului.

— Pentru că m-ar fi găsit mai cu moț. Că doar tot sînt moț la origine. Cine știe? Că pile n-am avut. Rude sus-puse — deloc ! M-am însurat sărac, cu o fată săracă din Vașcău. Am trei copii. Cu toții băieți buni și iubitori de carte. Cel mai mare tocmai a luat treapta la un liceu de electrotehnică, al patrulea dintre vreo două sute și ceva de locuri. Fără meditatori. Fără să-i cunosc profesorii. Principalul e că am fost eu cel selecționat. Dar munca mea frumoasă, captivantă ține de recenții trei ani.

Cu brațul lung ca al unui descălecător ce acoperă o țară, prietenul meu îmi arată o pleiadă de dosare masive, capsate, pe cotorul lat al cărora stau scrise cu o impecabilă caligrafie, în majuscule, nume de nave. Dosarele de acest tip funcționăresc displac. Dar numaidecît am bănuit în filele lor o literatură posibilă. Și rău face Eugen Gavra că nu-și istorisește expertizele de cele mai multe ori pasionante. Le-am sugerat colegilor de la revista „Tomis" să publice un serial din periplurile de expert ale consăteanului meu, de acum constănțean, un serial ce va capta, sînt sigur, atenția unor tot mai numeroși cititori.

Dosarele acestea, ținute parcă nemțește, la șnaif, conțin peste 50 de cazuri de coliziuni, eșuări, încercări de furturi din marfa transportată (mai ales de carburanți sustrași șiret din cisternele tancurilor petroliere în sala de mașini, pentru a consuma carburanți din... avutul altuia), avarii pe vreme de furtună etc. Deci o întreagă literatură deocamdată numai punctată în rapoarte.

— Dragă Jenule, eu sînt un profan în materie, explică-mi deci, ca într-un abecedar al mărilor, cum și de ce se ciocnesc navele, că doar spațiu de manevrare au destul. Pînă și pe fluvii. Dunărea e destul de lată, pentru bunul Dumnezeu ! Desigur, în primul rînd din cauza furtunilor, uraganelor, taifunurilor...

— Da, de unde ! Sînt posibile, foarte rar, coliziuni din pricina unor furtuni (mai cu seamă uragane, taifunuri sau avarii) sau eșuări — dar aparatura ultramodernă pe care o au toate navele lumii (minus rarele vechituri, din avariția și obtuzitatea armatorilor, dar și a căpitanului care admite să plece cu ele la drum) zic, aparatura ultramodernă poate evita bine, chiar foarte bine dezastrele. Vina principală, *sublimiez*, vina principală, o au covîrșitor de mult, neglijența, nepriceperea, sau amîndouă la un loc.

— Totuși, în condiții meteorologice grave : vînt, ceață, valuri înalte...

— Da, da... Cum ziceam. Și în asemenea condițiuni, aparatura ultramodernă, armonizată cu știința și arta navigatorului, pot salva nava de aproape orice dezastru. Tot neglijența și nepriceperea sînt de vină. Neglijent și nepriceput este cel ce face accidentul. Cade victimă uneori un echipaj priceput, care nu mai are timp să evite. Cînd are, desigur, evită. Să-ți dau un exemplu : S-a petrecut pe Dunare...

Se uită într-o agendă de buzunar, în care își are, poate, rezumatele, compendiile accidentelor.

— O coliziune între nava cipriotă Valerie și sava indiană Satya Padaw. Valerie transporta lemn și pleca din Galați

spre Sulina, iar nava indiană venea dinspre Sulina, spre Galați, cu minereu de fier. Satya a lovit pe Valerie (nu mai încăpea indoială !) și i-a deschis găuri de spă sub linia de plutire pînă la criza stării de cufundare. Am plecat urgent acolo și prima noastră grijă a fost de a trage imediat nava avariată la malul Dunării ca să nu se scufunde în șenalul navigabil al fluviului. Scufundarea ar fi împiedicat întreg traficul fluvial, — pacoste mare ! Pagube enorme. De acolo, cu două remorchere zdravene, am garat-o în alt punct, mai sigur. Armatorul a trimis o altă navă — Hoasein — să vină și să preia cherestelaua, — deci să salveze măcar marfa. Dar nici Hoasein n-a avut o soartă mai bună. Surprinsă de o furtună, din care se putea salva ușor, a fost aruncată în ape mici, deci imobilizată, la travers de brațul Sfîntul Gheorghe. Deci dublă greșeală a navelor pendinte de același armator. S-a constituit numaidecît o comisie a A.F.D.J. (Asociația fluvială a Dunării de Jos) și am precizat daunele, costul reparațiilor : 10 020 dolari. Iată deci neglijența. Și iată și precizia în calcule : 10 020 dolari. Cum îți spuneam, calculul se face pînă la dolar.

Dar am un exemplu și mai bun, de greșeală repetată. În mai 1982, ca să fim mai aproape de această discuție, nava „Continental Carrier", un cargou imens, a eșuat la plajele de la Constanța. Salvată de noi, după repunerea pe linia de plutire, a intrat în coliziune cu o navă.

— Dragă Jenule, dar voi experții, care uneori colaborați, vă știți ?

Am văzut apoi o altă minune de precizie Doxa. O agendă pentru cărți de vizită, aidoma unui album filatelic, în care erau încasetate o sumedenie de cărți de vizită : colegul de la Varna (Teodorov) bulgarii avînd vreo trei experți, — cei de la Istanbul (Ibrahim) turcii au și ei tot trei, — la Pireu, un coleg bun de-al lui Eugen Gavra era John Willex, englez, mutat de o săptămînă în Japonia...

— A propos, te-am văzut ieri, la Continental, cu un englez, bănuiesc, că doar vorbeați englezește.

— Da. Era Mr. Kest cu care am semnat uneori împreună expertize. Că, uitasem să-ți spun, eu sînt attending surveyor, adică expertul la fața locului, iar el este expertul principal, șeful oficial, cu sediul la Pireu, deși englez. În genere, nu contează oficialitatea. Expertul e expert, poate veni și din Insula Paștelui. Iată, să înțelegi mai bine, ce scrie în „British Shipping Law" — vol. XIII, din „Shipower" ed. 1967, la pagina 241, paragraf 569: (Și iar scoate un dosar)

„Salvage Association este Asociația pentru protecția intereselor comerciale în ceea ce privește epavele și proprietățile navale. A fost legiferată și incorporată legislației engleze prin actul regal din 1867. De fapt asociația a fost constituită încă din 1856 de un număr de companii L'loyd iar acum are un comitet al cărui membri provin din reprezentanții societății fondatoare. Societatea ca recunoscută : „Societate Anonimă" nu lucrează cu nave proprii de salvare, ci în acțiuni în interesul tuturor părților cointeresate în sinistre marine și numai cînd este solicitată de armatorul interesat". Deci, vezi, interesează, națiune. Numai că noi, țările socialiste, avem experții noștri și nu veniți de altundeva. Apoi, mai departe, să citățm : „Asociația negociază contracte, corespunzătoare cu comenzile din orice colț al lumii : se preocupă de salvarea navelor, avioanelor, sau alte proprietăți avariate și supraveghează repararea acestora. Asociația nu are caracter de unitate producătoare".

Facem o pauză. Tustrei copiii prietenului meu așteaptă să doarmă. Soția sa, Cornelia ne servește whisky, palincă americană, cum o numim noi mai pe ardelenește.

— Perfect. Asta e legea. Dar unde intervine, totuși și inima, acum tă-ți dau eu un exemplu. Prin 1976 dacă nu mă înșel, mă aflat în Vietnamul de Sud proaspăt eliberat. Acolo tocmai eșuase o navă romanească.

— Da, „Sinaia".

— Tot din neglijență ?

— Posibil. Nici ai noștri nu sînt perfecțiunea întruchipată, cu toate că tindem spre perfecțiune. Dar reține că era prima lor navigație în Vietnamul de Sud. Imediat după război. Anunțuri și preveniri sumare. Am intrat într-o regiune nisipoasă. Pînă la urmă a fost salvată de vietnamezi.

— Desigur și din consentimente socialiste.

— Da. Dar să vezi ceva ! Comuniunea de ideologie facilitează, firește comerțul, actele salvatoare, în tiparele ei, — numai că, hm, comerțul e pînă la urma urmei pragmatic, iar legile internaționale favorizează salvatorul : el ia pînă la jumătate din valoarea navei salvate și din prețul încărcăturii sale. Or, cine, prin ce efuziuni sentimentale, renunță la un asemenea chilipir ? Una este salvarea oamenilor, a echipajului pe mare, în cazul unei catastrofe, obligație de care căpitanul răspunde cu capul și alta este salvarea unei nave ușor sau mai greu eșuate, cu oameni teferi. Toate navele care produc semnale de pericol sînt salvate de cele apropiate, printr-o datorie intrată pînă în instinct. Dar neglijențele și munca depusă de alții pentru înlăturarea efectului lor, se plătesc. Unde-i lege nu-i tocmeală. Oriunde, pe toate mările, pămînturile și văzduhurile lumii.

— Mulțumesc. Luat cu vorbele, uitasem să te întreb, cine și cum te solicită la expertiză. Te rog să mă ierți. Ca prieten, am luat discuția mai alandala, fără protocol.

— Normal. Stai, atunci, să-ți arăt exact un telex de solicitare. E foarte frumos, foarte protocolar dar și foarte exact. Iată-l. E din 17 octombrie 1980. Că aici s-a deschis, dosarul.

Notez, deci : „De la filiala Pireu a Asociației, către mr. Eugen Gavra.

„Nava Al Tawwab se află în portul Constanța și raportează avarii la dieselul generator cu numărul (cutare ?). Puteți dumneavoastră, vă rugăm, să expertizați aceste avarii pentru a determina natura, extinderea și reparațiile necesare, precum și costul lor și să avizați oficiul nostru prin telex ? Iar apoi să ne transmiteți un raport cu o factură privitoare la toate cheltuielile necesare ? Cum și onorariul dumneavoastră ?

Vă asigurăm de respectul nostru"

S.S."

Deci o telegramă cu multe semne de întrebare, în fond de politețe (că există și semne, e drept, indirecte, de politețe) și foarte precisă.

Eugen Gavra își strînge grijuliu dosarele și le așează în raft cu precizia elementelor puse exact în tabloul lui Mendeleev. Îl întreb dacă această cronologie de fapte maritime dramatice conjugate cu sentimentul lui de împlinire a unei datorii civice naționale și internaționale (patriotice și umaniste în fond) are totuși și funcția de panoramare nostalgică a unor amintiri. Dar, ei, tresare și protestează spontan. Nu, nici vorbă, nu e cazul de albume de amintiri. Unele cazuri sînt încheiate. Dar altele sînt în litigiu pînă la Tribunalul de la Haga. Desigur, nu se va schimba nimic. Calculele sînt precise, ca făcute pe rigla de calcul. Dar e dreptul fiecăruia să ceară contraexpertiză. Or aici sînt rapoarte, calcule, opinii ce nu pot fi trecute la capitolul amintiri. Nu, zice Eugen Gavra, nu sînt lup de mare să sorb din pipă amintiri desfășurate pe paralele și meridianele globului. Eu calculez, trag concluzii și raportez. Și aștept. Niciodată nu poți prevedea urmarea urmărilor. Deci dosarele lui sînt arhivă. Nu album.

AL. ANDRIȚOIU ■

VINERI 15 octombrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

ADAM ERZSEBET:

O „monodramă" pe trei continente

S-a întors de curînd dintr-un lung turneu la antipozi. Am conversat în două reprize : prima reprizã, într-o după-amiază de toamnă urîtă, mohorîtă, a doua reprizã într-o dimineață de toamnă luminoasă, limpede. Mi-a explicat că timpul o influențează foarte mult, că pe chipul și în atitudinea ei se reflectă buletinul meteorologic. Melancolică și plină de nostalgii în prima conversație și explozivă, aproape primăvăratică în cea de-a doua. Aceasta a fost Adam Erzsebet, actriță la Teatrul Național din Tîrgu Mureș, în zilele de 7 și 8 octombrie 1982, în București. O mare vedetă a lumii. O vedetă pe care trebuie să învățăm să o descoperim, dacă n-am descoperit-o încă.

— Fiind atît de mult influențată de starea vremii, cum v-ați simțit în lungul dumneavoastră turneu prin Europa, Statele Unite, Canada și Australia, traversînd cîteva anotimpuri, meridiane și paralele ?

— Am trăit tot timpul cu sufletul la gură. N-am apucat să-mi revin dintr-un oraș al lumii într-altul. Am fost tot timpul în priză, tot timpul în emoții, încordată, tensionată, plină de griji mărunte și de griji planetare, frămîntată de crizele lumii moderne pe care le înregistram la fiecare pas, agitată în privința spectacolelor mele care se desfășurau într-un ritm infernal... Am fost un spectator al lumii în aceste luni de turneu... o actriță din România pe meridianele lumii.

— Cîte luni ?

— Șase... Am fost deci un spectator dar și un actor, pentru că eu jucam pe scenă de una singură în monodramele mele, cu toată încărcătura de explozibil a vremilor noastre. Spectatorii mei erau marcați, desigur, de problemele existenței lor cotidiene, dar veneau la spectacol cu speranța că le voi oferi cîteva ore frumoase de viață. Am încercat să le înnobilez, prin artă, sufletele. Și cred că am reușit. Dovadă aceste scrisori de mulțumire, și nu de complezență, adresate instituției din care fac parte, dovadă titlurile acordate : de „cel mai bun interpret al anului" sau de „cea mai bună actriță" care a trecut prin cutare sau cutare loc, dovadă diplomele academice oferite de diverse instituții universitare. Dar, fără îndoială, timpul, vremea propriu-zisă, frumoasă sau urîtă, m-au marcat. Gîndiți-vă că la un moment dat am plecat de la Calgary, din Canada, unde se înregistrau minus 30 de grade, la Sydney, în Australia, unde termometrele arătau plus 38 de grade. Schimbare de fus orar și de febră, trăită sau împlinită în 24 de ore de zbor cu avionul !

— Să lămurim cititorii noștri despre ce fel de turneu este vorba.

— Am fost invitată în mai multe orașe de pe mapamond să prezint două din spectacolele mele care în țară întruniseră sufragiile criticii de specialitate și ale spectatorilor, precum și premiile întîi și doi la Festivalul național „Cîntarea României". Este vorba, prin urmare, de două monodrame, nu știu cum să le numesc altfel, gîndite și scrise de soțul meu, scriitorul Hajdu Győző, pe versuri populare, balade, basme și strigături din țara secuiască (după o culegere a lui János Kriza), și pe baza operei lui Moricz Zsigmond. Prima monodramă se cheamă „Fiori de măcieș", iar cea de-a doua „Umbra soarelui".

— Cum au luat contact gazdele dumneavoastră de pe alte meridiane cu aceste spectacole ?

— În primul rînd, nu e prima oară cînd întreprind un astfel de turneu. Acest turneu a fost al patrulea. Evident, nu toate au fost de asemenea anvergură și de asemenea dimensiuni geografice. În al doilea rînd, gazdele mele au luat contact cu spectacolele mele prin intermediul discurilor imprimate cu alte monodrame compuse de-a lungul celor zece ani de cînd am terminat Institutul de teatru din Tîrgu Mureș. Pînă acum am înregistrat patru discuri, dintre care trei la Electrecord și unul la o casă de discuri din Statele Unite.

— Dar cum ați ajuns dumneavoastră la ideea acestor „monodrame" ?

— E o poveste mai complicată. Am fost o studentă bună și imediat după absolvirea institutului am fost repartizată chiar în Teatrul Național din Tîrgu Mureș. Fiind foarte tînără, mi-am găsit greu un loc meritat în acest ansamblu de actori foarte buni. Nu pot să mă plîng că nu am jucat destul și încă în roluri importante din dramaturgia noastră contemporană și clasică, precum și din dramaturgia universală. Dar simțeam că pot face mult mai mult, că am forțe pentru a ieși din anonimatul unei distribuții cuminți și de a împlini un destin de artist complex. Atunci mi-am inventat un spectacol al meu, în care să joc, eventual, mai multe roluri deodată și în care să expun întreaga mea galerie de ipostaze, de la tragic pînă la comic și grotesc. Să știți că un actor își cîștigă greu un loc adevărat într-un teatru. Mai ales în provincie, unde nu ai decît un public restrîns, care te cunoaște de ani de zile și care nu-ți mai acordă atenția cuvenită. Așa că, în cele din urmă, am găsit soluția unor monodrame.

(Continuare în pagina 18)

ADRIAN DOHOTARU ■

Cuget, deci exist

Tradiție și actualitate (III)

Criteriile-scop privesc finalitatea socială a valorificării moștenirii sociale. Ele ar putea fi considerate din punct de vedere : a) informațional ; b) educativ ; c) practic-constructiv. De fapt, acest set de criterii sugerează direcțiile principale pe care se înscrie criteriul actualității, respectiv rațiunea în virtutea căreia un anumit decupaj cultural tradițional este selectat pentru a fi restituit prezentului.

Un element cultural aparținînd genetic trecutului poate fi racordat timpului prezent prin aptitudinea sa de a funcționa în perspectiva unuia sau a mai multor criterii-scop. De regulă, unul devine predominant, astfel încît și criteriile-metode utilizate vor fi subordonate în mod esențial acestuia.

Recuperate în perspectivă **informațională**, elementele tradiționale devin piese de arheologie culturală, de reconstituire a unui anumit spațiu axiologic. Ele răspund prin aceasta unor necesități circumscrise diferitelor ramuri ale istoriei culturii.

Criteriul educativ, în calitate de criteriu-scop al valorificării, are în vedere recuperarea elementelor trecutului cultural pe temeiul valențelor lor etice și estetice, rezonante cu idealurile și proiectele educative ale societății actuale.

Criteriul practic-constructiv vizează demersul de valorificare din perspectiva sugestiilor pe care tradiția culturală le trimite în direcția activității contemporane de creație. Firește, modalitățile în care ea devine apță să funcționeze în calitate de „sugestie constructivă" într-un nou orizont social, cultural și ideologic, diferă potrivit specificului spațiului axiologic în care devine operantă. Într-un fel este asimilată tradiția în sfera științei, într-alt mod în spațiul creației artistice, într-o modalitate diferită de ambele funcționează aceasta la nivelul creației social-istorice.

Criteriile-metode se referă la principiile metodologice care guvernează demersul de cercetare, de explicare și de interpretare a moștenirii culturale. Cred că nucleul unei asemenea metodologii îl reprezintă : a) criteriul istoricității, b) criteriul contextualității, c) criteriul specificității valorilor.

Aceste principii sau criterii metodologice derivă de fapt din esența dialecticii materialiste ca metodă generală de investigare a realității.

În procesul critic de valorificare, criteriile enunțate nu trebuie considerate facultative, ci necesare, în scopul evitării spontaneismului, a subiectivismului, a unei atitudini îngust-pragmatice, a unor tendințe dogmatice etc.

OLTEA MIȘCOL ■

Noua frontieră a sufletului uman

De spusul și nespusul Mircea Micu

Unul din singuraticii și cei mai dragi oameni ai vieții mele este poetul, prozatorul, ironistul și mai presus de toate acestea omul Mircea Micu.

După părerea mea nălingă de vis, de noapte, de coșmar fericit, el este clonțul virit în realul vieții mele din viața petrecută a lui Eminescu, a lui Slavici și a lui Caragiale. Acestia neputînd să moară, nemuritori în cuvinte fiind, deci neputînd să moară ca și țăpturi, l-au trimis pe al lor de Mircea Micu, pasăre cu trei aripi, ca să ne zăpăcească cu frumusețea de a avea un caracter fix.

Mi-aduc aminte, în Iugoslavia fiind, monumentul arhaic numit Sveti Naum, înălțat deasupra lacustrului lac Ohrida, în preajma altarului de piatră, într-o gură de piatră, unde indicușie se aruncă un bănuț ca să ți auzi sufletul bătînd. Ei bine, se aud sufletele valurilor din adînca mare lacustră zicîndu-și uneori Da, alteori Nu. În cazul meu, bătaia inimii pămînturilor nu spunea nici Da, nici Nu. Spunea M de la Mircea și tot M de la Micu, prietenul de care mi se făcuse dor de-o viață toată.

Astăzi, cînd stau și scriu versuri, cînd am pat și cort, am o stea fixă a prieteniei în sufletul meu. De bate vîntul fără și cu zăpezi, mă liniștesc că ele se numesc toate Mircea. De stau și sînt liniștit, pe toate vînturile cu zăpezi le numesc Mircea.

Și-acuma, că tot veni vorba, ce creier poate să treacă pe lîngă un țărm. Și dacă stau bine și mă gîndesc, și mă și răzgîndesc, ce țărm poate să treacă pe lîngă un creier.

Aceste gînduri au fost dictate unui prieten cînd încă nu începuse să plouă cu dor.

NICHITA STĂNESCU ■

Vorbiți și scrieți românește

Gramatica în școală (I)

Fiindcă vorbim de o cauză, cea a gramaticii limbii române în școală, atît de scumpă celor ce-și înțeleg „deplin" responsabilitatea, trebuie să subliniem că Programa de limba română pentru clasele V—VIII, editată de Ministerul Educației și Învățămîntului, constituie un moment de satisfacție pentru cei ce privesc în urmă, dar și un semnal sau un act reparatoriu care îi vor șlefui totuși, în urma unor largi discuții publice, profilul regenerator.

Am asistat și asistăm acum la trepte (și eforturi) spre a repune în drepturi, spre o legitimare a tuturor exigențelor îndreptățite, pentru a da „un curs nou studiului limbii române în școală, care să contribuie la o mai bună stăpînire a limbii române de către elevi, la formarea orizontului lor de cultură generală, la educația morală și patriotică a tinerei generații". Mă gîndesc, dacă nu cumva, aflîndu-ne într-o epocă de regenerare, procesul n-ar pretinde și reabilitarea limbii latine, pentru niște latini ce sîntem, pentru a nu o mai considera, cum se știe, ca o „limbă străină". Aceasta ar însemna, pentru noi care ne ocupăm cu gramatica istorică, cu dialectologia, cu istoria limbii, că și limba română ne este străină, de vreme ce putea figura prin cataloagele școlare la „dexteritățî" (!). Absența limbii latine — în primul rînd — (și a limbilor străine) a fost, nu numai după părerea noastră, una din injustițiile învățămîntului, pe care această **Programă** o dezvăluie (fie și indirect) și o confirmă.

Noua **Programă** aduce o „restructurare de concepție, de conținut și de metodă care impune schimbări calitative în practica didactică, în mentalitatea pedagogică a unor cadre didactice, în scopul ieșirii din rutina șabloanelor (nu sună... a pleonasm ?, n.n.), din mecanicismul și dogmatismul analizelor gramaticale din multe lecții de limba română". Metodologia predării gramaticii a fost favorizată, cel puțin în parte, și de ponderea pe care o au orientările moderne ale lingvisticii, ale gramaticii structurale sau generativ-transformaționale. Ce păcat că n-a putut profita mai mult de logica matematică, disciplină cu care elevii se familiarizează încă din gimnaziu !

GH. POALELUNGI ■

ecuații critice

Ion Barbu în lectură modernă

Evoluția exegezei unui mare poet poate da, pînă la un punct, măsura evoluției literaturii însăși căreia îi aparține, marcînd prin schimbările de perspectivă vizavi de opera sa etapele unui proces complicat, ce-și află astfel o „unitate de măsură". Poate fi cazul lui Eminescu, pentru literatura noastră, al lui Homer, pentru greci, al lui Hölderlin, pentru spațiul germanic, sau al oricărui creator autentic, în care confluează și se decantează valori preexistente și virtuale în egală măsură.

Fără să putem vorbi de o redescoperire spectaculoasă, în sensul strict al cuvîntului, re-lectura critică, dintr-o perspectivă accentuat sistemică, făcută poeziei lui Ion Barbu în ultimul deceniu, vădește latențe interpretative neașteptate, așa cum probează în ultimii ani și proza lui Sadoveanu, a lui Mateiu Caragiale, poezia lui Blaga. Într-un timp relativ scurt, exegeza barbiană s-a îmbogățit cu cîteva titluri de cert interes : Dorin Teodorescu, Poetica lui Ion Barbu (Editura Scrisul românesc, 1978), Șerban Foarță, Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu (Editura Facla, 1980), Mircea Scarlat, Ion Barbu. Poezie și dezideratul (Editura Albatros, 1980), Marin Mincu, Ion Barbu. Eseu despre textualizarea poetică (Editura Cartea românească), la care se adaugă o seamă de studii apărute în volume sau în presă, asupra cărora nu ne vom opri aici, dar între care nu putem să nu semnalăm pe cel al Roxanei Sorescu, din volumul Interpretări (1979), și pe cel al lui Marian Papahagi, în Eros și utopie (1980), ca fiind contribuții de indiscutabilă greutate în domeniu.

Ceea ce unește aceste abordări critice este acolada unei vizibile preocupări pentru construcții exegetice unitare, care evident presupun considerarea materialului poetic ca unitate. Dacă în prima sa etapă, cea antebelică și contemporană poetului, exegeza barbiană este reductibilă (numai din rațiuni metodologice) în ultimă instanță la : 1) primatul verdictului asupra dezvoltărilor analitice ; 2) deliberarea critică asupra valorii sau nonvalorii formulei ermetice din ciclul Joc secund și 3) considerarea creației lui Ion Barbu ca evoluție fracturată, în cadrul căreia pot fi izolate și descrise cele trei etape binecunoscute încă din studiul lui Tudor Vianu, eseurile semnate de Șerban Foarță, Dorin Teodorescu, Mircea Scarlat și Marin Mincu atestă o mutație importantă în receptare. Alături de extensia analitică și de depășirea disputei ermetism autentic-ermetism „filologic", aceste volume se ordonează în funcție de premisa integralității operei barbiene. Capitolul Poezia lui Ion Barbu ca operă din cartea lui Dorin Teodorescu debutează astfel : „Paginile ce urmează au un revers polemic întrucît răspund, prin ceea ce scot la iveală, celor care s-au îndoit de unitatea creației barbiene ori au acuzat-o franc de eclectism și de incongruență (...). Credem că poezia barbiană are însușirile necesare unei opere : reveniri, trasee ciclice, o unitate dialectică, aflată dincolo de momentele de ruptură". Iată afirmații ce pot foarte bine prefața o critică a criticii pe marginea exegezei moderne a lui Barbu. Mai mult, ideea integralității operei barbiene este demonstrată nu numai la nivelul creației poetice propriu-zise, ci ea antrenează și teritorii considerate indeobște auxiliare : teoretizările pe marginea poeziei (Dorin Teodorescu — capitolul Esoterism ermetică), memorialistica și corespondența (la Mircea Scarlat), poeziile ocazionale neincluse în volum ș.a.m.d.

Cele patru titluri, selectate în virtutea criteriului fragil al volumului (criteriu care, din păcate, lasă în afara discuției studii importante cum sînt cele ale lui Ov. S. Crohmălniceanu din Literatura română și expresionismul și din Literatura română între cele două războaie mondiale, Nicolae Manolescu — Lecturi infidele, Al. Paleologu — Introducere în poezia lui Ion Barbu, Viața românească, ian. 1967, precum, și monografia lui Dinu Pillat — Ion Barbu — recent reeditată, care are valoarea unui excelent instrument de lucru, cu inerent caracter expozitiv etc.), sînt așadar tot atîtea grile de interpretare a poeziei lui I. Barbu, care propun o demonstrație din unghiul psihologiei creației (Mircea Scarlat), o încercare de acreditare a existenței unei poetici barbiene (Marin Mincu), o hermeneutică barbiană, bazată pe ideea sincretismului poeziei ermetice (Dorin Teodorescu) și, în sfîrșit, o serie de aplicații de critică arhetipală (Șerban Foarță).

În consens cu studiul pomenit al lui Al. Paleologu și cu cel al lui Marin Mincu — Hermetism și obscuritate — din Critice II, D. Teodorescu abordează frontal chestiunea ermetismului barbian, din perspectiva relației lui cu hermetismul antic. Ideea cea mai fertilă a eseului său — sincretismul poeziei ermetice — îi îngăduie detectarea aluviunilor de motive magic-oculte, de literatură alchimică, de gnosticism și doctrine ezoterice. Calificativul de „operă secretă" lămurește, în chip paradoxal, asupra ariei de referințe pentru care optează autorul în comentarea lui I. Barbu. Deși avînd acces la aproximativ același cîmp referențial, Șerban Foarță și Marin Mincu evoluează totuși în direcții diferite. Critica arhetipală — posibil prototip de analiză detectabil în Eseu asupra poeziei lui Ion Barbu — este evident deservită de apelențele ludico-manieriste ale stilului. Simbolistica numerelor (în tradiție creștină, nè sugerează Ș. Foarță), prezența mitului solar, a unei heliosofii, Iason, Dionysos și Dochia, Ulysse și Narcis sînt făcuți să apară fugitiv din subtextul versurilor Jocului secund, presărînd cu idei uneori extrem de interesante un fel de eboșă a unui posibil autentic eseu.

Dimpotrivă, Marin Mincu se vădește a fi un adept al construcției, al demonstrațiilor rotunde. Părăsind soluția „romantismului gnomic", ca și pe cea a interpretării în linia doctrinelor ezoterice, Eseul său despre textualitatea poetică detectează elementele unei poetici barbiene de aceeași anvergură cu cea a lui Mallarmé, Poe sau Rimbaud și demonstrează convingător textualitatea și textualizarea, într-un demers cu alură semiotică.

O altă cale de discernere a surselor ermetismului barbian încearcă Mircea Scarlat, într-un eseu de mică întindere, în care creator și operă sînt puși într-o relație pe care autorul o denumește la un moment dat „refuzul confesiunii", acceptînd însă prezența unor „erezii confesive" și a unor „confesiuni acceptate". Mircea Scarlat reia ideea mai veche a subiectivizării poeziei ca efort de disimulare poetică a eului în linie nietzscheeană, relevînd — chiar dacă nu pînă la ultimele consecințe — o nouă cale de urmat în analiza lui Ion Barbu.

Dincolo de faptul că poezia ermetică a lui I. Barbu înlesnește prin chiar atributul ei „actul specular", narcisiac al noilor metode critice, dincolo de latențele interpretative care pomeneam la început, care să fie totuși secretul selectării atît de frecvente de către critica actuală ? O explicație, între atîtea altele posibile, poate fi însăși existența, incontestabilă astăzi, a unei veritabile descendențe barbiene : de la Dan Botta, Simion Stolnicu, Eugen Jebeleanu (de tinerețe), pînă la Nichita Stănescu, Leonid Dimov, Cezar Baltag, Sorin Mărculescu, Mircea Ciobanu, ori Daniel Turcea. Astfel incit o propoziție ca aceasta : „...ermetismul poetic se poate chema la noi barbism" (Dorin Teodorescu) este plauzibilă, sub rezerva — seducătoare — a unei viitoare demonstrații.

TANIA RADU

POEZIE

Mașinării inactuale

O simpatică poezie barocă alcătuită exclusiv din sonete este aceea a lui Tudor George din „Inventar celest" (Ed. Cartea Românească, 1982), un masiv volum de peste 500 de pagini, ilustrat chiar de autor (care se dovedește și un grafician talentat, cu subțirime în linii) și cu o împărțire pretențioasă, în șase părți, ascunsă aceleia a cărților medievale : „Inventar celest", „Infernul derizoriu", „Bestiarul", „Purgatoriul patetic", „Paradisul domestic", „Zodiacul". Aspectul de **bouquin** din alte vremi este, cu toate acestea, iluzoriu, poetul nu a avut în vedere vreun efect derivat din aceste așazise cicluri sau „cărți". Risipite, prin neglijență, ele se pot recompune în fel și chip, fără piedici esențiale de ordin conținutistic, căci Tudor George nu a dezvoltat, practic, vreo idee superioară simplei convenții lucide. O lirică „zodiacală" e și în „Bestiariu", elogiul obiectelor de veselă și al tacîmurilor este mai la tot pasul ; a lua în serios ceea ce poetul a crezut că să se amuze ar fi, pentru critic, fatal. Dealtfel, „concepția" e tot ce poate fi aici mai străin, autorul e un talent nativ, un caz rar de abilitate tehnică de felul aproape al prestidigitației. El pare a vorbi în versuri și, mai clar, în sonete, mașinăriile lui inactuale ies, artizanale, ca dintr-un corn al abundenței. Mîile de poezii produse de Tudor George probează acest ingeniu „nativ" care lucrează mecanic și, practic, nu se poate sfîrși decît atunci cînd poetul tace.

În lirica lui Tudor George s-a așezat o surdină culturală care nu e fără temei. Omul citează erudit și pornește aci dintr-o strofă de Milton, aci dintr-un paragraf al lui Cyrano de Bergerac, dincolo din Cantemir, în altă parte invocă pe Galen, pe Shakespeare, pe Morgenstern, adeseori pe G. Călinescu, al cărui histrionism liric l-a înțeles de minune, pe Sidney, Erasmus... Înfățișarea aceasta de erudiție stridentă ar fi putut fi supărătoare și artificială, poetul a simțit dealtfel primejdia și a redus totul la o necontenită ironie afectuoasă, rezultată din amestecul aluziei crudite și „nobile" cu expresia cea mai directă, „trivială", ca aici : „Fiindc-a primit o toga-n dar, o cîrpă / De șters la bîrt (nu masa, ci podeaua !) / Poetul Martial și-a fălit beleaua : / Pe împărat să-l cinte și-a lui stîrpă". În această Tudor George a imitat pe Villon, compoziția lui estetică este în fond villonescă, înțelegînd prin aceasta precizie tehnică și materie „nepoetică", indiferență la temă, virtuozitate pură, sentiment contradictoriu față de șablon, tratat cu fidelitate ori parodic. Nu **poetica** lui este de luat în seamă ci **poezia** așa cum se prezintă, adeseori admirabilă.

Tudor George e un remarcabil poet al obiectelor despre al căror „duh" a și scris cîte ceva : „Obiectele vetuste d-abia mai lăcrămează, / Din Soarele Virtuții, c-o-ntîrziată rază...". El a întocmit un „inventar" anticăresc, evocînd orologiul, hornionul, gramofonul, o galerie de gravuri cașnice de unde nu lipsesc scrumiera, tirbușonul, scaunul și jilțul, ascuțitoarea, ușa, cheia, patul, veioza, apoi — un sinoptic de vestminte (bască, blugi, frac, cămașă, palton), un catalog de specii literare (epigramă, „sonetel", etc.). Fantezia pare a nu avea limite, poetul cîntă păduchele, puleța, „borfetul" și varza, clăponul, anofelul, guma și buricul, urechelnița, resoul și sabotii, furca și ochelarii. Un baroc al obiectelor de curse perifrastic și, pe cît e cu putință, integral a pătruns peste tot, de parcă Tudor George ar voi să poetizeze întregul univers de la bacterie la planete, pe o enormă pînză care să rivalizeze cu Geneza. Nu doar temele sînt ale barocului ci și stilul propriu-zis. Poetul creează extravagant combinînd neologismul cu argotul, scoțînd efect din **meraviglia**, uimind prin combinațiile de neconceput. Puțini sînt aceia care să construiască liric din limbajul mahalagesc fără a părea triviali : M. R. Paraschivescu și Tudor George sînt însă experții. Apoi versificația exterioară : poetul rimează savant și surprinzător, inventează cuvintele care să se potrivească acolo unde sunetele nu se conjugă ; nici o alăturare nu i se pare de neconceput (ciucuri-nucuri, chimen-Himen, lei-zdrăngănel, aplică-gngică). Inventivitatea nu are margini și acest domeniu al asociației fără granițe e nota liricii acestui curat poet libertin, inactual însă inconfundabil, vorbind în sonete, autor de mii de poezii : Tudor George.

ARTUR SILVESTRI

ESEU

Stéphane Lupasco în românește

Logica dinamică a contradictoriului este prima antologie reprezentativă a operei lui Stephane Lupasco în limba română. Filosof francez de origine română, el s-a născut în București la 11 august 1900. Antologia a fost alcătuită de Vasile Sporici, tradusă tot de el. C. Noica ne-o prezintă cu un pătrunzător **Cuvînt înainte**, iar Vasile Sporici urmărește, într-o remarcabilă postfață, liniamentele gîndirii lui Lupasco. Pentru a veni în ajutorul cititorilor mai puțin pregătiți în domeniul logicii și epistemologiei moderne, antologia cuprinde note ale traducătorului și ale logicianului Gheorghe Enescu.

Iată o scurtă prezentare a gîndirii lui Lupasco pe înțelesul tuturor : „Logica dinamică a contradictoriului se integrează, firesc, literaturii epistemologice, logice și metodologice românești, care a cunoscut o remarcabilă dezvoltare în ultimele două decenii. Notele care însoțesc lucrarea (e vorba de cele ale lui Gheorghe Enescu și Vasile Sporici) fac dovada competenței gîndirii românești în domeniile de vîrf ale logicii, dialecticii și epistemologiei.

ION STROIE

CAP LIMPEDE

Despre corectură...

A apărut, în aceste zile, o carte care se parcurge cu un mare interes : **Amănuntele unui fost corector** (Editura „Cartea românească") de Petre Stoica. Paginile volumului evocă, printre alții, pe G. Călinescu, Mihail Sadoveanu, T. Vianu, Dimitrie Stelaru, A.E. Baconsky, Teodor Mazilu, Marin Preda. Autorul își prezintă eroii cu deosebită căldură și ne invită să-i cunoaștem uneori în ipostaze mai puțin obișnuite. Din păcate, această elegantă apariție editorială ne este dăruită — culmea ironiei, dacă ne gîndim la titlu ! — cu o sumedenie de greșeli de corectură, ceea ce, la urma urmei, e o gravă impolitețe față de cititori. (G. A.)

După 3 ani

Cine bănuia că atunci, în octombrie '79, cînd l-am întîlnit pe Dinu Săraru, asta avea să însemne și începutul activității mele la Teatrul Mic ? Nici chiar eu. Era ca și acum, o toamnă lungă și frumoasă și participam cu toată ființa la un act istoric pentru cultura teatrală românească.

Într-o epocă plină de industrie, printre magazine și ministere, acolo, pe bulevardul Republicii la numărul 21, lua naștere o nouă sală a Teatrului Mic, un teatru politic, un teatru al tinerei generații, un teatru al încrederii în cultura românească, un teatru al aspirațiilor ei, Teatrul Foarte Mic.

Mi-e greu să spun în cîteva cuvinte ce-a însemnat acest teatru pentru mine, de-a lungul acestor 3 ani. Mari satisfacții profesionale, întruchipate în cele cîteva recitaluri, întîlnirea cu un public avizat și dornic de cultură, întîlnirea cu un colectiv artistic de-o mare valoare și conștiință profesională. Un loc după care ar tînji orice compozitor și interpret, pentru a fi văzut și ascultat, un loc unde se pot repeta, crea și experimenta noi modalități de exprimare...

Nu e oare un cîștig ? Nu e oare o școală profesională extraordinară ? Nu e oare un serviciu enorm adus muzicii tinere, căreia nu întotdeauna i s-a acordat creditul pe care l-ar fi meritat ? Nu e oare un omagiu adus oamenilor pentru care existăm și muncim ?

În numele acestor realități, în numele acestei muzici pe care o slujesc, în numele generației mele, dă-mi voie să te omagiez FOARTE MICUL NOSTRU TEATRU cel de toate zilele ! **(Nicu Alifantis)**

Design și indiferență

Întreprinderea de geamuri din Scăieni expune la galeria **Artind**, din strada Șelari, o galaxie de obiecte și mobilier confecționată din sticlă. Galeria a trecut în acest timp aproape neobservată de presă, de public și chiar de forurile competente din industrie și din cooperație. În galerie sînt expuse mostre de mobilier confecționat dintr-o materie primă ieftină și spectaculoasă din punct de vedere utilitar și estetic. Pornind de la această expoziție ar fi necesară repunerea în discuție a „design"-ului, considerat încă în unele întreprinderi ca o îndeletnicire laterală.

Expoziția de obiecte și de mobilier din sticlă, inițiată de Întreprinderea de geamuri din Scăieni, ne aduce aminte de faptul surprinzător (ca să folosim un eufemism) că meseria de **designer** nu este trecută, deocamdată, în nomenclatorul de meserii al Ministerului Muncii. Completare necesară și imediată dacă ne gîndim că astăzi toate elementele de civilizație produse spre a fi destinate circuitului uman sînt proiectate cu ajutorul designerilor, pentru a deveni cu adevărat rentabile și competitive.

Oricum, odată cu prima **Trienală de design**, în curs de organizare în această toamnă la București, sperăm ca opinia publică să se poată informa mai atent asupra dimensiunilor acestei îndeletniciri moderne. Pe cînd o „trienală" a... sociologilor și psihologilor din industrie. **(Aron Domide)**

FILM

Femeia din Ursa Mare

Doar un pretext, un pretext care ar fi putut fi o premisă, dar nu e, nu e decît un pretext, totul rămîne la nivelul pretextului și pădurea și forestierii, și șantierul și oamenii de pe șantier, și barăcile și detunăturile și cantina și restul. Dar mai ales Mărie, eroina filmului. Care ar fi, înțelegem din spusele celorlalți și din vorba ei gravă și decisă, un fel de Pindar tînără din **Pentru cine bat clopotele**, o femeie-comisar-demiurg-cetățean-mamă-soție-luptător-justițiar-copil-înțelepciunea populară personificată. Această femeie-monument are un vis. În vis se îndrăgostește de un om real. Ce urmează este de neînțeles, trama se țese din mucava și convenții și platitudini și fum. Ca și cum de la Romeo și Julieta încoace cineva ar fi descoperit totuși cauza amorului fulgerător, cineaștilor li se face rușine de faptul că lasă dragostea tinerei femei doar pe seama visului și se prefac a ști mai mult și astfel la ființă o nefericită și forțată alianță sentimentală. Tot ca în Hemingway, și aici eroul este tot artificier. Dar nu luptător, ci un berfaș sadea, un escroc sentimental, urmărit de justiție și mai ales de dorința de a se căpătui furînd și înșelînd, fofilîndu-se, îmbătîndu-se, lăudîndu-se, mințind, lovind... Cum acesta este eroul de care trebuie să se îndrăgostească femeia-stîncă. De ce? Lăsînd fără răspuns această întrebare, realizatorii au impresia că au atins nivelul realismului: așa e viața! Totuși li dau o șansă: în mînă are desigur loc o surpare. Patru oameni sînt prinși acolo și cine se oferă benevol ca să-i salveze, mare năzdrăvănie! — toată filmarea e naivă și de o superficialitate pe care pur și simplu nu o înțeleg — și, artificierul. Cu platitudinea aceasta naivă și puerilă realizatorii consideră că personajul a devenit suficient de complex pentru a-l feri de alte analize psihologice, și-l lasă așa, grobian și urît. Ea nu vede ce se întîmplă înăuntru, aude doar o detunătură și apoi îl vede pe el țesînd teafăr și surizînd. Dorel Visan. Și ea se îndrăgostește de el atunci definitiv și dumnezeiesc, scapă un pumn de sare în mîncarea forestierilor și așa continuă pe acest ton și cu alte exemple dacă iată de cînd încerc să găsesc o justificare, o rațiune aș găsi, ceva acolo estetic, poetic orice dar să fie ceva, pentru care cineva a decis să se facă acest film copilăros în articulații incerte în motivații, plat și arid și dinainte știut în desfășurare și cu care trebuie să scriu despre această creație artificială, falsă fiindcă e bine să încurajăm cinematografia națională ultimă mereu și mereu că în spatele cinematografiei încurajăm, de fapt, comoditatea în gîndire, funcționarismul, birocrația, diletantismul, fiindcă să nu ne îmbătăm cu apă rece, derizoriu e intrigii e descumpănitoare, dezarmantă, îmi vin în minte secvențe care n-au decît o singură calitate, aceea de a consterna prin lipsă de profesionalism și evidența jenantă a contrafacerii și iarăși nu mai înțeleg cum este rolul producătorului, în fond creatorii n-au nici o vină, e normal ca ei să creadă despre produsul manali lor că este deosebit și valoros, e normal ca ei să aibă argumente în acest sens, dar acest film creează impresia că n-a mai avut nici o altă viză: că nimeni, absolut nimeni n-a mai citit scenariul că nimeni nu s-a întrebat, nu a întrebat, încît automat concluzia ce se impune este una singură: scrieți scenarii aiuroase, stupide, închipuite, diletante, cu o condiție, să nu aibă probleme, și nimeni nu va spune nimic, dacă aveți un susținător, în cazul nostru Adrian Petringenaru, pe care n-aș jig să-i pricep ce și-a închipuit cînd a acceptat să lase pe piață cu o asemenea producție.

Bun, femeia-stîncă a reușit să-l împingă pe tatăl copilului și spre șantier, din nou spre șantier, nu e prima oară cînd omul revine pe șantier, și-a impus voința, a făcut să învingă dragostea, dacă ceea ce simte circumaruul, fostul artificier, se poate numi dragoste, singurul lui gest de afecțiune este bucuria cu care o întîmpină pe femeia revenită, cu un ochi pe ea și cu unul pe patul desfăcut, atît, dar în sfîrșit pentru cît timp pentru cît timp reușește ca această ispravă, pentru că lupul e cu părul, și atunci care a fost rostul acestui film? Să dovedim mecanismul prin care o femeie-munte, o femeie-tiran, o femeie-torent ajunge o biată petentă pe sălile tribunalelor? Ceea ce nici n-ar fi rău dacă filmul ar urmări cu adevărat acest lucru sau un oricare alt lucru serios și adevărat și ar reuși să-l demonstreze cu mijloacele specifice. Un film despre nimic, un film închipuire.

NICOLAE CRISTACHE

POEZIE ȘI MUZICA

Un oltean la Oradea

A urcat pe scenă. Pe scena **Teatrului de stat din Oradea**. O sală arhiplină l-a primit cu aplauze. O furtună de aplauze. Era un bărbat înalt, zvelt, îmbrăcat în smoching și avea o cobză. Alură sportivă, gesturi degajate, zîmbet cuceritor. Era un oltean, un oltean pursînge, un oltean care, deși „ajuns", a început să-și aducă aminte de primul său drum la Craiova, drept pentru care, ca într-o mărturisire făcută unor prieteni, la ceas tîrziu, cînd inimile încep să scoată din cotloanele lor tot ceea ce are omul mai scump și mai de preț, amintirile copilărici, a început să recite, așa cum spuneam, **Craiova văzută din car**, de **Marin Sorescu**. N-a fost o recitare propriu-zisă, ci o mărturisire, ceva pornit din suflet. Și celălalt suflet, al sălii, a răspuns. Cu un ropot de aplauze [illegible] tului din care plecase, [illegible] ca-n oricare alt sat al țării, mîl și mîl de lucruri. Între acele lucruri, iată, copilul de-atunci, acum bărbat în toată firea și îmbrăcat în smoching, a auzit, pentru prima dată în viața lui, un cîntec. Pune mîna pe cobză și... Dar e parcă prea cald! Ca să se simtă mai în voie, se debarasează de papion. Acum e bine. Aproape bine. Începe să cînte: **„Mărie, Marie / Ia să-mi spui tu mie / Care floare-nfloare / Noapte pe răcoare..."**. Apoi, ca să se simtă și mai bine, că la el acasă, își dezbracă haina. Rămîne într-o cămașă care este, nu se putea altfel, desigur, o obișnuită și foarte frumoasă cămașă oltenească. Iar sub această cămașă bate, firește, o inimă de olt[illegible], o inimă doldora de amintiri. Și pentru că tot a povestit despre prima sa călătorie, cu căruța, la Craiova, își aduce aminte de-un oarecare Păun, drept pentru care recită, tot din Marin Sorescu, **Păun umblatul**. Și pentru că vorba-i vorbă și cîntecul cîntec, din nou sînt zgîndărite corzile cobzei și-n liniștea sălii, sau, mai exact spus, în sufletul sălii, urcă minunatul cîntec al **Liei-ciocîrliei**. Apoi alte și alte poeme soresciene, cum ar fi **Petrecerea**, sau **Ciută Mitruță** sau **Dumpreață**, poeme care se-mbină perfect cu alte cîteva doine populare oltenești de toată frumusețea. Parcă am fi, într-o duminică, într-un sat care ne-a primit în inima lui. Trăim, cu ochii deschiși, cu zîmbetul pe buze, într-o lume plină de culoare, de haz, dar parcă se face seară, parcă bate un vînticel mai rece. Chiar dacă hazul poemelor sorescience a pus stăpînire pe sală, ceva grav și dramatic a început să răzbată din spusele acestui bărbat a cărui voce și-ale cărui cîntece încep să fie tot mai triste. **Petrecerea** la care am asistat este, în același timp, și o **trecere**, un drum prin și peste lume. Deasupra satului au răsărit, iată, stelele și cade roua. În cimitir, la marginea satului, e frig. Bărbatul se acoperă cu un fel de pled care aduce mai curînd cu o haină lungă de cioclu. Recită **La Lilieci**. Apoi cîntă, sau, mai exact spus, parcă se tînguie. Sîntem ai vieții, ai durerii, ai bucuriei, ai veșniciei și-ai nimicniciei. Sîntem atît cît sîntem. Dar viața curge mai departe, așa cum a curs pînă la noi. Noi nu sîntem decît „floarea dorului, care-nfloare noaptea pe răcoare". Atît.

A fost vorba, cu alte cuvinte, despre un excepțional spectacol, **Petrecerea**, pe versuri de **Marin Sorescu**, spectacol care a deschis stagiunea teatrală 1982—1983 la **Teatrul de Stat din Oradea**. Și a mai fost vorba de **Tudor Gheorghe**, actor al **Teatrului Național din Cluj-Napoca** și menestrel al cîntecului dorului, care este autorul și totodată, interpretul acestui magnific spectacol de muzică și poezie.

VICTOR NIȚĂ

TEATRU

Un regizor despre alt regizor

Camino Real, de Tennessee Williams

Spațiul de joc: scena mare a teatrului din Sibiu, o scenă cu rampa mult mai largă decît deschiderea normală a arlechinelor și care permite regizorului folosirea integrală atît a „cutiei italiene" cît și a două spații laterale, de obicei inexpresive.

Tema spectacolului: imposibilitatea sentimentului omenesc pur și înălțător într-un spațiu social alterat, demonstrația făcîndu-se într-un spațiu metaforic; un cimitir de vechituri și o serie de imagini ce definesc existența coșmarului.

Decorul: nu are o devenire a sa. El este un dat permanent al spectacolului, rămînînd în același spațiu de joc, rece, neprimitor, ostil ființei umane. Neunitar din punct de vedere stilistic, folosind metal, pînză și butaforie, are avantajul că oferă infinite spații de joc.

Muzica: este și ea eterogenă. De la cunoscutul hit „Power to the people" pe care aproape întreaga distribuție îl cîntă în mijlocul publicului, într-o euforie posedantă, pînă la Jean Michel Jarre, și de la cîntecele interpretate pe viu la chitară, cu unele rezonanțe spaniole, pînă la compoziții scrise special pentru acest spectacol.

Atmosfera spectacolului: în acest spațiu inuman în care Gutman, un demon al răului, se instituie ca autoritate absolută peste o lume de prostituate criminali și afaceriști, trăiesc personaje emblematice precum Casanova, Marguerite Gautier, Don Quijote, Lord Mu[illegible] a ei. Toate aceste personaje se află în imposibilitatea de a părăsi Camino Real, zonă socială cu legități tiranice în spatele cărora se ascund, în fapt, anarhia și arbitrariul. Camino Real este ținutul crimei, al furtului, al prostituției de orice fel. Kilroy, campionul de box, omul în care mai supraviețuiește o inimă de aur, este supus sistematic unei distrugeri psihice și fizice pînă acolo [illegible] purtat în lesă ca un cîine și la urmă l se [illegible] din piept.

Iulian Vișa, regizorul acestui spectacol, știe să manevreze cu subtilitate și expresivitate masa de actori. Întreg spectacolul are o construcție barocă. Totul este gîndit prin suprapunere, prin coexistența unor centre de atenție paralele, a unor momente care se întrepătrund. Întreg spațiul de joc este folosit intens, toate cotloanele sînt însuflețite de vîrmuiala și țîrîrea personajelor.

Lucrul esențial însă este că spectacolul se manifestă foarte intens în zona imaginii. Construit secvențial, fiecare moment își are rezolvarea sa, deseori complicată printr-o curgere neîntreruptă de existențe, de gesturi, de mișcări cu anumite semnificații, printr-o continuă alternare de relații între personaje și decor, între personaje și muzică sau obiectele din scenă. O bogăție de elemente vin să completeze fiecare cuvînt al textului.

Echipa de actori: omogenă și bine integrată în acest dificil spectacol, are cîteva vîrfuri de lance excepționale. De remarcat cioncirea a două stiluri de interpretare deosebită la cei doi tineri actori Virgil Florin (Kilroy) și Șerban Ionescu (Gutman). Primul simte, al doilea construiește. Regizorul folosește la maximum acest contrast care se suprapune exact pe relația impusă de text. În general, spectacolul solicită sub tensiune întreaga trupă. Toți actorii, fără excepție, comunică textul și gesturile semnificative într-un acord bine simțit și gîndit. Camino Real, la Teatrul din Sibiu, este un spectacol de mare miză ideatică prin care ansamblul de actori dă un examen greu dar strălucit.

Construit secvențial, spectatorul este pus în postura de a organiza singur materialul vizionat, de a-i supune propriilor concepții, de a construi propriul fir logic. Spectacolul nu se termină odată cu lăsarea cortinei. El continuă să obsedeze. Se împlinește astfel un flux maieutic între spectacol ca temă de reflecție, regizor și actori ca translatori și spectatori ca participanți activi în planul meditației.

RADU DINULESCU
regizor
Teatrul de stat din Baia Mare

• CAP LIMPEDE

Foto: VASILE BLENDEA

Vișorenii la București

Cu o largă și caldă participare de public, la Casa de cultură „Petőfi Sandor" din București a avut loc, recent, vernisajul expoziției de ceramică Victor Vișoreanu — un eveniment al vieții artistice a Capitalei, consemnat ca atare de cei ce l-au prezentat pe meșter (renumitul etnograf, prof. dr. Romulus Vulcănescu, colecționarul de artă Nicolae Zahacinschi Antal Micksa, directorul casei de cultură, s.a.) Nimic mai firesc, Victor Vișoreanu și Eufrosina, soția lui, ea înșiși o mare artistă, vin din Hurezul Vîlcei, această capitală, dacă nu chiar capitala artei ceramice la români. Iar în această generoasă matcă a creației populare, vie și roditoare și astăzi, în care meșterii de talent nu lipsesc, Victor Vișoreanu este un singular.

Fiindcă Victor Vișoreanu e un inovator. Fiindcă ceea ce face el nu face nimeni, nici în Hurezu și nici aiurea. Dar, cu o precizare: acest inegalabil meșter nu inovează „peste" canonul tradițional, el, dimpotrivă, are ambiția de a pătrunde în infrarealitatea acestuia, în esențe, ca să scoată la lumină noi străluciri. Piesele prezentate în expoziție (piese ale lui, ale Eufrosinei și, deburi care a stîrnit comentarii entuziaste, ale fiului său Ionel, în vîrstă de 14 ani) preiau motive vechi de veacuri, precum „Cocoșul", „Steaua", „Soarele", „Melcul", „Pălanjerul", „Vîrtejul" etc, tratate într-o manieră proprie, rafinată, modernă. Vișoreanu este un autentic prin spirit, și nu prin literă. El este, la ceasul de față, unul din cei mai originali căutători în cîmpul creației populare, iar piesele lui — fiecare din ele — un unicat.

Îți mai rămîne, parcurgînd această expoziție, o impresie ce nu te părăsește ușor. Și anume că piesele Vișorenilor, deși din materie efemeră, friabilă, îți dau un acut sentiment al duratei. Te simți printre ele ca trăind în eternitate, în acel timp al veșniciei ce s-a născut — ca și arta — la sat.

Victor Vișoreanu — un nume pentru eternitate. (I.P.)

Dor de filme

Că ne e-dor de Eminescu de Creangă, de Blaga, de Barbu și că nu-i găsim în librării, e un fapt, vai!, curent, de-atîtea ori semnalat în presă, istovit prin repetiție, devenit clișeu. La fel se întîmplă cu atîtea piese de aur ale dramaturgiei noastre clasice, rămase de mult prea mulți ani îndărătul cortinei timpului. Dar dacă în astfel de cazuri se pot totuși invoca niște motive (n-am zis argumente) de ordin material, vizînd efortul practic al tipăririi sau al montării scenice, ce explicații îți s-ar putea oferi pentru absența de pe ecrane a unor filme cotate printre valorile de primă mînă ale artei peliculei? Ne vin în minte, cînd zicem asta, nu un exemplu, ci zece. Ne vom opri la unul dintre cele mai izbitoare. Este vorba de filmul românesc „Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu". De aproape doi ani, acest film, decretat la vremea apariției lui drept un eveniment al cinematografiei noastre, nu mai fulgeră pe ecrane. Și pu numai pe cele bucureștene, dar nici pe cele din țară! La fel se întîmplă cu filme ca „Felix și Otilia" „Nunta de piatră" s.a. Ieșirea introducerea lui în circuit a unor astfel de opere nu costă decît „efortul" de a le programa fie în cinematograf sau altul. Și-atunci?! (P. Ilieșcu)

Teatrul Național — un teatru deschis? (II)

Continuăm astăzi dezbaterea noastră pe tema Teatrul Național — un teatru deschis? Intenția redacției este de a deschide coloanele revistei tuturor acelora care cred că prin opiniile lor îmbogățesc zestrea de idei a secretariatelor literare și conducerilor Teatrelor Naționale, indiferent dacă aceia care ne răspund sînt specialiști în domeniul teatrologiei, artiști ai scenei, spectatori.

Reamintim temele dialogului:

1) Ce reprezintă, după opinia dumneavoastră, instituția Teatrului Național? Care e rolul său în viața cultural-artistică a țării?

2) Care e rolul Teatrului Național în promovarea unei politici repertoriale reprezentative pentru scena națională de dramaturgie și definitorie pentru spiritul celorlalte dramaturgii?

3) Cum considerați că trebuie să acționeze un Teatru Național pentru promovarea și crearea unei dramaturgii originale, care să slujească la cel mai înalt nivel existența și destinul poporului nostru? Ce fel de calități trebuie să întrunească operele dramaturgilor contemporani pentru a fi demne de scena unui Teatru Național?

4) În ce măsură trebuie să fie Teatrul Național un laborator de formare a tinerilor oameni de teatru, mai ales că, o vreme, mare parte din spațiile de învățămînt ale Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" au funcționat în interiorul impunătoarei clădiri a Teatrului Național din București?

5) Cum trebuie să se manifeste un Teatru Național în formarea și educarea estetică a publicului?

6) Teatrul Național trebuie să rămînă credincios unor formule clasice de exprimare, sau deschis tuturor experimentelor novatoare ale teatrului contemporan?

7) Satisfac Teatrele Naționale exigențele pe care vi le-am supus atenției?

ION COJA:

Pentru „descurajarea imposturii"

1—7. O s-o iau mai pe ocolite ca să vă pot răspunde din punctul meu de vedere. Și voi spune că față de alții, de poeți sau romancieri, dramaturgul român, pe lîngă talentul literar propriu-zis, mai are nevoie de un talent, de-o pricepere de cu totul altă natură: aceea de a-și valorifica textul, de a-l plasa în repertoriul teatrelor și de a întreține cu instituțiile teatrale și cu forurile ce le patronează acel șir de relații, foarte complicate, care să ajute textului să urce prin vămile teatrului, nenumărate și funcționînd după criterii teribil de variate și de... secrete.

Mă număr printre scriitorii care nu au acest talent și care au obosit încercînd să se întreacă cu firea, căci, într-adevăr, acest „talent" ține cel mai des de structura sufletească a autorului, uneori și de cea morală.

Aș generaliza, împărțindu-i pe scriitorii de teatru în trei categorii: cei care au și talentul de-a scrie teatru și priceperea de a-și face textul jucat pe scenă, adică autorii de succes. Mă bucur pentru ei (și pentru public) și-i scot din discuție. Alții au numai talentul de-a se descurca „în culise", ceea ce le la probabil prea mult timp ca să mai zăboviască și asupra hîrtiei, a textului scris neglijent, „la minima rezistență", uneori chiar sub limita bunului simț literar. Aceste texte, spre surpriza spectatorului, ajung totuși pe scenă. Răsplata unuit anumit gen de talent!... În fine, a treia categorie sînt scriitorii care oricînd pot prezenta texte mai bune, literar, dramaturgic vorbind, decît jumătatea textelor ce se joacă pe scenă, dar cărora nu li se joacă mai nimic.

Că lucrurile stau așa s-ar putea dovedi și prin numărul mare de piese publicate și care nu au fost niciodată jucate, deși au fost favorabil comentate de critica literară cea mai avizată, și prin numărul mare de piese jucate al căror text nu va fi niciodată publicat, idee care i-ar înspăimînta în primul rînd pe autorii textelor!

Același lucru îl dovedește și numărul mare de piese excelente din repertoriul clasic românesc care nu tentează pe nimeni, în teatrele noastre naționale. De ce? Autorul nemaifiind în viață, cine să alerge, să insiste, să cheltuiască timp și cîte altele ca să convingă de valoarea piesei!

Anormală, într-un organism cultural sănătos, este existența ultimelor două categorii de autori. Și Teatrul Național mi se pare a fi cea mai importantă instituție teatrală de a cărei funcționare să se lege descurajarea impusturii și a afacerismului literar. De asemenea, dacă celelalte instituții teatrale sînt mai sensibile la oscilațiile „pieței", montînd texte și spectacole la limita de jos a gustului publicului, Teatrul Național dispunînd de suficiente elemente care să-i atragă pe spectatori în sală — prestigiu, actori și regizori de elită, scene bine dotate tehnic și altele — trebuie să facă educația gustului public, jucînd **numai** texte rezistente din punct de vedere literar, artistic. Teatrul Național trebuie să apere dramaturgia și ideea de dramaturgie națională! Așa cum **Hamlet** nu se poate juca decît în cîteva teatre din țară, la fel și în dramaturgia națională, inclusiv cea contemporană, există piese care nu se pot juca în orice teatru. Teatrul Național din București a montat, în această ordine de idei, și bine a făcut, **Danton**-ul lui Camil Petrescu. Dar a montat și multe piese ușurele, îndeosebi din dramaturgia contemporană.

În legătură cu celelalte întrebări, eu nu văd Teatrul Național, ca pe un laborator pentru tinerii oameni de teatru și nici deschis tuturor experimentelor așa-zis novatoare, dintre care cele mai multe sînt manifestări de disperare la care ajunge lipsa de talent prin perseverență. Aflat deasupra conjuncturii de orice natură, Teatrul Național este un spațiu al certitudinilor, nu experimentează, ci consacră.

Cîteva probleme de educație

(Urmare din pagina 1)

un fapt încurajator, pentru viitorul spiritului nostru. Să fii ideolog în frontul ideologic al unui partid cu o asemenea forță și o asemenea responsabilitate și să crezi că ideologia se rezumă la: băi, tovarăși, indicațiile este să nu mișcăm, să nu miște nimeni — aceasta este trista caricatură a poziției în care educația nu mai are nici un rost, rămîne o vorbă goală. Unii propagandiști se sperie de întrebări. Lor oamenii care pun întrebări îi se par periculoși. Orice discuție liberă îi consternează, îi indignează, deoarece n-au aprobare pentru ea. Dacă le spui bună ziua, fără aprobare, nu-ți răspund. Dacă le povestești că tineretul are nevoi de cultură, de dans, de muzică, de educație, ei, care nu muncesc, îți vor răspunde: să meargă la muncă, să lase dracu' distracția în etapa actuală, să se educe prin muncă. De parcă tineretul ar mai avea de trăit o viață și atunci ar intra și el în vacanță. Fără îndoială, este că așa cum se spune, munca este un puternic factor educativ. Dar tot așa de adevărat este — să mi se ierte tautologia — că și educația este un oarecare factor educativ, măcar atît. Munca bezmetică, fără sens, în scîrbă, munca fără conștiință, munca de rob, munca al cărei produs este înstrăinat împotriva voinței celui care l-a făcut reprezintă elemente definitorii ale exploatării și modului de existență antiuman. Ce rost ar mai fi avut lupta împotriva capitalismului dacă unii dintre așa-ziși purtători de cuvînt ai noii ideologii nu reușesc, calitativ, să deosebească munca liberă de corvoadă. Or, educația socialistă are menirea de a conștientiza procesul muncii, deci pune în mod revoluționar pe autorii muncii în posesia produsului muncii lor. De aceea, rolul educației, al tuturor formelor de educație trebuie să sporească în condițiile societății socialiste multilateral dezvoltate. Este motivul principal pentru care neîmplinirile Cîntării României mă dor și consider oportună punerea în discuție a unor cauze ce țin mai cu seamă de sistem și mai puțin de voința personală a cuiva.

Prima constatare este că la ora de față, deși antrenează mase mari de oameni, în realizarea lor, multe manifestări ale Cîntării României nu reușesc să antreneze mase mari de oameni la bucuria că ele există. Constructorul realizează lucrarea, beneficiarul nici nu se prezintă cîteodată s-o recepționeze. Dacă-l întrebi de ce, beneficiarul îți va răspunde: n-am cerut eu acea lucrare. Ce rost își au astăzi, cînd spiritualitatea universală a ajuns la un așa grad de spiritualitate, penibile îngînări poetico-muzicale pe teme ce e drept generoase, dar cu o primitivă și dezarmantă lipsă de respect pentru artă și beneficiarul ei. Pe cine mai poate încălzi și mulțumi lungul șir al diverselor ocazii umplute nu totdeauna cum s-ar cuvenit de lucrări valoroase ale unor oameni valoroși, cum merită în profunzime patria, partidul, poporul, ci produse ale manufacturierilor de toată mîna cu privire la patrie, partid, popor. Este, după opinia mea, în primul rînd vina factorilor de îndrumare și control, a factorilor de competență că prostul gust, batjocura gălnos pavoazată la adresa ideilor mari prolifercază. Dar trebuie să recunoaștem, o vină ne aparține și nouă ca oameni de cultură. Ne preocupă prea puțin satisfacerea nevoilor imediat imperioase ale omului, ne doare prea arareori soarta cuvîntului românesc de elită pe care-l lăsăm să se înece în cerneala dospită și acră a emițătorilor de bancnote false în numele culturii.

Dar nu față de un singur reper e vinovată această subcultură pe care o acuz. Un reper important trebuie să ardă permanent în conștiința noastră: înalta valoare a faptelor culturale al căror autor este poporul român. Măcar de el să ne fie rușine. Și — repet — totul ar mai putea explica dacă erorile s-ar petrece din prea mult curaj. Dar, vai, erorile și în acest domeniu se întemeiază pe lașitate, pe apărarea unui biet confort personal, pe concepția: mai bine liniștit și banal decît neliniștit și lesne de înțeles. Și asta vine tot din mecanismul care i-a învățat pe oameni că dacă nu îndrăznești dar ești — nu-i așa? — vigilent, cîștigi. E un fel de concurs cine merge mai încet despre care am mai scris cîndva, într-o poezie. Concepția nouă a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu privire la producție este aceea că fiecare trebuie judecat după producția netă pe care o oferă societății, dar și că această producție netă trebuie să fie cumpărată de beneficiari. Acești brigăzi care nu critică nimic, aceleași coruri plictisite care cîntă cîntece despre care autorii lor spun că sînt de mase, dar pe care nu le țin minte nici interpreții, nici autorii, aceleași dansuri tematice în salopete proaspăt apretate și cu diverse obiecte în mînă, ca să arate, chipurile, entuziasmul muncii, aceleași, aceleași, aceleași. Desigur că există producții artistice valoroase, ansambluri de mare anvergură, coruri impunătoare, cîteodată chiar și satiră (îmi amintesc de doi comici din Ludus, de brigăzile studențești de la A.S.E., dacă nu mă înșel), dar scriem cu amărăciune rîndurile acestea fără a ne ocupa și de succesele Cîntării României pentru că ni se pare că, precum nimănui nu-i este îngăduit să nu observe saltul revoluționar pe care îl reprezintă din punct de vedere al cadrului organizatoric existența Cîntării României, cea mai largă scenă pe care s-au afirmat vreodată talentele în România, tot astfel nimeni nu are voie să compromită prin incompetență sau lipsă de responsabilitate această mare idee. Prea mult formalism, prea mult tematicism, prea puțină diversitate, prea timide încercări de cuprindere a omului în totalitatea existenței sale în proa multe manifestări ale Cîntării României, inclusiv în cele aruncate pe canalul național al Radioteleviziunii cu o suspectă lipsă de exigență.

O „monodramă" pe trei continente

(Urmare din pagina 13)

tru dacă nu știe să lupte. În teatru sînt nenumărate puncte de vedere asupra unui spectacol, asupra unui rol, și, ca pretutindeni în artă, extrem de felurite gusturi și niveluri de cultură. Ca să nu mai vorbim de invidiile profesionale care, în culise, funcționează patetic. Atunci, pentru a nu depinde de nimeni, pentru a nu crea false probleme, ca să impun un punct de vedere, pe al meu, am ajuns la formula — sinteză de spectacol — monodramă, în care mă ocup singură de fiecare replică, de fiecare gest, de fiecare cuvînt, de lumini, de decoruri și mai ales de comunicarea cu publicul.

— Am înțeles că nu vă compuneți singură toluși spectacolele.

— Mi le scrie și mi le regizează mai ales soțul meu, scriitorul Hajdu Győző. Dar am mers mai ales pe coloana vertebrală a colajului în jurul unei structuri poetice limpezi și al unei idei fundamentale. Al unei idei prin care să exprimăm complex problemele existenței noastre ca individ și ca o colectivitate puternică și, iată, totuși, atît de fragilă, dacă e să ne gîndim că viața noastră depinde de întîmplări atît de neprevăzute. De pildă, dacă întîmplător nu se găsea un medic priceput, aproape de una din plajele orașului Sydney, unde am fost mușcată de un pește otrăvitor acum cîteva luni, astăzi nu mai stam de vorbă... Am avut cîteva ore libere la un moment dat și am rugat pe cineva să mă conducă să fac și eu o baie în ocean, nemaisuportînd temperaturile ridicate din Australia și cosmarul deshidratării. Am intrat în apă și peste cîteva minute m-am întors pe țărm și am leșinat. În alte cîteva minute, spun martorii, am prins o ciudată culoare albastră și dam semne de mourte clinică. Un medic necunoscut a reușit să-mi salveze viața, m-a reținut cîteva ore într-un spital de unde am fugit, inconștientă, fără să-mi dau seama, adică de pericolul prin care trecusem, pentru că eram așteptată la un interviu. Mă simțeam, totuși, îngrozitor de rău. I-am rugat pe interlocutori să mă amîne. Era imposibil. Pradă medicamentelor, a injecțiilor, se așezase în mine o liniște fantastică, o luciditate de gheață și mă simțeam incapabilă să vorbesc așa cum o fac în realitate, punînd suflet în fiecare cuvînt și lăsîndu-mă pradă emoției. Ei bine, cred că pînă la urmă, atunci am dat cel mai inteligent interviu din viața mea.

(Aici, Adam Erzsebet a izbucnit în rîs. Rar am văzut o față atît de mobilă, atît de schimbătoare de la o expresie la alta. Uneori aproape că nu mai seamănă cu ea însăși. Nu am văzut-o, din păcate, în nici una din monodramele pe care le interpretează, dar bănuiesc că numai cu un astfel de chip expresiv pot fi jucate atîtea ipostaze umane despre care vorbește.)

— Să revenim, prin urmare, la ideea „monodramelor". S-au născut — spuneați — din nevoia de a exclama ceea ce simțeați ca artist, mai ales datorită faptului că teatrul nu vă putea oferi un repertoriu care să vă satisfacă.

— E teribil, dar în teatru, uneori, nici nu știm ce se va juca în stagiunea care tocmai se deschide. Nu există o planificare riguroasă a unei adevărate politici repertoriale. Repertoriul se încheagă încă la întîmplare. Pornind de aici, nu există nici o politică serioasă de programare a actorilor în roluri care să-i facă să crească din punct de vedere profesional. Mă gîndesc cu tristețe ce roluri minunate au trecut pe lîngă mine, cîte roluri visate am ratat pentru că nimeni nu a vrut să înțeleagă, la timpul potrivit, de ce performanțe sînt în stare. De pildă, am fost sigură că pot juca o Julietă de mare spectacol, la un moment dat. Nu am jucat-o, deși aveam toate datele, nu numai după părerea mea ci și după aceea a profesorilor mei. Nu s-a pus în scenă „Romeo și Julieta" în timpul virstei mele celei mai frumoase și acum nu o mai pot juca. Regret enorm. De aceea, mi-am compus, împreună cu soțul meu, spectacole în care să nu irosesc virstele talentului meu și să nu pierd timpul așteptînd.

— Ați mers în întîmpinarea virstelor talentului dumneavoastră. Ați avut noroc. Alții nu reușesc să facă acest demers.

— Da. Da. Am avut și noroc. Pot să spun că acest gen de spectacole îmi aduce acum cele mai mari satisfacții. Joc pretutindeni. Să nu credeți că joc numai pe marile scene ale lumii și să nu scrieți despre mine că sînt o vedetă cu nasul pe sus, una dintre acelea care nu-și recunosc orașul de unde pleacă și trag numai spre metropole! Nu! Acasă, în România, joc în orice sat, în orice cătun, în orice comună, la zeci și sute de kilometri depărtare, și nu-mi bat joc de spectatorii mei niciodată. Joc pentru țăranii dintr-un cătun cu aceeași credință și cu aceeași emoție, dacă nu mai mare, ca pentru cei din săli de marmură și de cristal. Îmi iubesc publicul. Nu fac parte din categoria acelor actori care intră pe scenă ca să-și dea replica în pauza unei partide de pocher.

— Jucați prin urmare la Tîrgu Mureș, la Sfîntu Gheorghe, la Miercurea Ciuc, la București, la Budapesta, la Paris, la Lucerna, la Amsterdam, la Toronto, la Hamilton, la New York, la Los Angeles, Chicago, la Hollywood, la Adelaide, la Melbourne, la Sydney etc. După cîte văd reprezentați singură o instituție artistică foarte complicată, sînteți singură un teatru în continuă mișcare.

— Dacă ați ști, eu îmi sînt singură sufler, regizor tehnic, mașinist de decor, inginer de sunet, mecanic de lumini, recuzitor, machior, organizator, administrator, impresar, mă ocup de presă, de televiziune. Într-un turneu, după cum v-am spus, nici nu am timp să respir. Și nici nu simt oboseala. Sînt în permanentă activitate și nu simt stressurile. Trec cu umor peste întîmplările neplăcute. Dar, în general, să știți că am fost întîmpinată pretutindeni de un public extrem de cald, de primitor, de receptiv.

— Unde ați jucat, vreau să spun în ce săli și în fața căror spectatori?

— Am jucat în săli de cinci sau de șase sute de locuri, arhipline întotdeauna, dar am jucat și în săli intime, în cluburi, la recepții sau la serate organizate din timp de diverse grupuri de oameni. Spectatorii mei au fost maghiari și români trăitori pe diverse meridiane și englezi, americani, francezi, canadieni, australieni, olandezi, elvețieni etc. Spectacolele le-am prezentat în limba maghiară și în dialect veche secuiesc. Recitaluri de poezie românească și maghiară am prezentat însă și în limba engleză. În total am jucat de peste 70 de ori în reprezentații urmărite de cîteva zeci de mii de oameni.

— În cîte filme ați jucat pînă acum?

— În șase.

— Ați făcut film și în străinătate?

— Film de televiziune pentru posturile din Budapesta. Urmează să fac un film în Canada, unde am fost invitată de producători și realizatori prezenți la unul din spectacolele mele.

— Nu v-am remarcat decît în două filme: „Ioanide" și „Am fost 16". De ce?

— Nu sînt numai eu vinovată. După primul meu film, turnat imediat la terminarea institutului, vreme de șase ani am tot dat probe, mi se spunea că am dat cele mai bune probe, dar nu eram invitată să fac filmul! Erau invitate alte actrițe. Nu le port rancliună. Nu sînt geloasă pe succesul sau pe insuccesul lor. Întîmplarea a făcut ca filmele respective, în care trebuia să joc, să nu-mi vină tot atîtea oferte mai mult sau mai puțin fără sunătoare.

— Nu s-a inventat încă o monodramă pentru ecran încă..

— Film nu se poate face de unul singur, într-adevăr. Dar am să încerc. În ultima mea monodramă la care mă gîndesc de mult introduc în fundal un ecran pe care proiectez tot timpul un film, un film al meu, în care tot eu joc rolul principal și-mi voi da replica din scenă, pe viu.

— Care sînt regizorii noștri cu care v-ar plăcea să lucrați?

— O să încep cu regizori cu care am colaborat bine: Dan Pița și George Cornea. Vreau un film cu Cuibul, Puiștile sau cu Dunărea. Vreau să joc într-o piesă de teatru regizată de Dan Micu sau de Cătălina Buzoianu sau de Gabor Tompa, tînăr absolvent al Institutului de teatru din București.

— Și care sînt actorii pe care i-ați admirat sau îi admirați?

— Toma Caragiu, Kovacs György, Bălănuță, Gina Patrichi, Diaconu, Caramitru, Ogășanu, Papaianu...

La încheierea ediției:

— Cum v-ați simțit în Cenaclul Flacăra?

— Cu adevărat, minunat. Am fost primită cu prietenie și am descoperit nu doar niște oameni foarte talentați, ci și o familie mare, unită în jurul unor ideaiuri înălțătoare. M-au impresionat, pe lîngă artiștii cenaclului, și spectatorii, în marea lor majoritate foarte tineri. Am spus o poezie în limba română, am cîntat și am recitat în maghiară, iar publicul m-a primit de fiecare dată cu multă căldură. Nu știu dacă înțelegea limba maghiară, cred că o au puțin, și sînt dar a reacționat de parcă ar fi înțeles-o! Sentimentul că mesajul meu a mers direct spre inima și cugetul spectatorilor tineri m-a făcut fericită. Foarte mult mi-a plăcut și cum a vorbit poetul Adrian Păunescu despre frăția și egalitatea dintre români și naționalitățile din România.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar, la începutul unui nou turneu

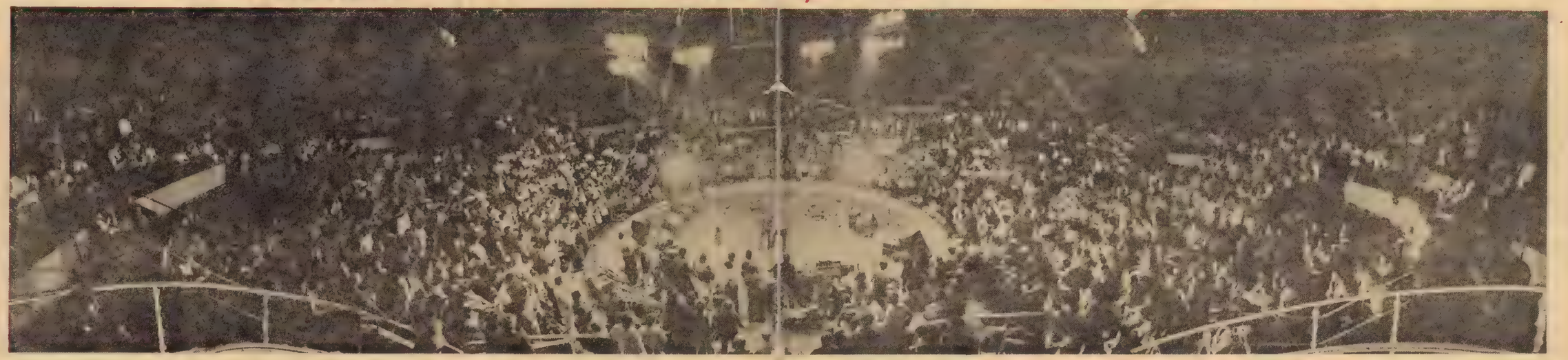

Intr-o capitală a Țării Românești

Localitatea : Târgoviște, 9 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor din localitate.
Calitatea spectacolului : evoluții marcate de pauza înregistrată pînă la acest spectacol.
Numărul de spectatori : 5 000.
Atmosfera : sufocantă.
Durata : 6 ore.
Noutăți : s-a exprimat pentru prima dată în Cenaclul Flacăra, și a făcut-o în mod strălucit, talentata actriță Adam Erzsebet din Tg. Mureș, acompaniată de Simo Jozsef. A debutat excepțional studentul bucureștean Raul Cîrstea.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Prin 1974 îi spuneam lui Adrian Păunescu că ar fi bine să avem și noi un Woodstock al nostru. În tradiționala ședință de insemnna un cenaclu pe un cîmp mare sau un amfiteatru natural care să adune mulțimi de ordinul miilor și al zecilor de mii.

Și iată-ne acum, în anul de grație 1982, cînd „aniversăm" mica este un fapt realizat de cinci ani. În mai, ziua a doua, anul 1977 am fost și eu unul din spectatorii primului cenaclu de pe Cîmpia Libertății de la Blaj. Apoi, ușor, lucrul a început să fie de domeniul obișnuitului. Poate numărul celor 35 de mii de spectatori adunați pe stadionul din Constanța va reuși să mai impresioneze o vreme, dar nu cred că acest record va dura mult. În fond, pe „23 August" din București încap 90 de mii de spectatori. Probabil că Adrian Păunescu nu ne-a gîndit încă la asta și nu ia în calcul, mă grăbesc să îi mai sugerez o idee. Ba, merg pînă acolo încît cred că nici acest stadion nu va fi suficient pentru cîți iubitori are cenaclul. Și asta o spune unul care a fost implicat în geneza Cenaclului Flacăra, în primele 80—90 de manifestări, și care luat cu viața n-a mai văzut o întîmplare-Flacăra de mai bine de cinci ani, deci poate face o comparație lucidă.

Și asta o spune cel care se număra printre organizatorii primului Cenaclu Flacăra în sălița — acum incredibil de mică și pe care numai Gil Ioniță a mai apucat-o — din str. Slătineanu, care putea găzdui maximum 100 de suflete și aceleași înghesuite.

Și iată-mă azi, simbătă 9 octombrie 1982, la Tîrgoviște, în Sala sporturilor fată în fată cu cenaclul, vechea mea cunoștință pe care n-am mai întîlnit-o de atîta vreme.

Nu vreau să scriu o cronică strictă a celor văzute și auzite. Aș ocupa mult spațiu admirînd cota ridicată a succesului lui **Vasile Seicaru** ; sensibilitatea și tenacitatea lui **Zubașcu** ; talentul și culoarea lui **Hrușcă** ; extraordinara voce a **Mihaelei Popescu**, inalta sensibilitate a lui **Nicu Alifantis**, fată de care în timpurile sus-menționate subsemnatul a avut regretabile rețineri ; dăruirea lui **Gil Ioniță** care zărind în sală un vechi prieten s-a înarmat și care la versul „Doamne a toată Moldova" a făcut ca în sală să apară subit mii de luminițe într-o slavă lui Ștefan ; debutul excepțional al lui **Raul Cîrstea** care mai are de lenășat doar fularul unui confrate, pentru a fi în halnele propriî ; mereu — uluitoarea artă improvizată a lui **Radu Gheorghe** ; calitatea din vocea lui **George Nicolescu** și marea lui disponibilitate în abordarea diverselor genuri ; simplitatea fermecătoare cu care **Sîrma Granzulea** a cîntat „Lea muzentă aromână" cu gîndul la toți aromînii ; umorul sănătos al lui **Ion Hagiu** care își va mai duce multă vreme „Căciula" pe drumurile cenaclului. Au mai fost apoi și trupele : **Flacăra-Pop** (cu fostul sfînxist Idu Barbu), care a știut să acompanieze discret ca un foc molcom de semineu sau să-și arate propria personalitate ; **Voltaj** noua trupă bazată pe doi ex-iriși, unul din ei — **Cristian Mîncu lescu** — fiind după părerea mea cel mai bun solist pe care l-a avut rock-ul românesc vreodată ; **Iris** în noua formulă cu un stilist vocal cărora i-ar mai trebui puțină „obrăznicie" scenică pentru a se ridica la nivelul celor doi chitariști care alcătuiesc osia trupei — **Dan Bădulescu** (ait fost sfînxist) și **Nuțu Olteanu**. Și a mai fost personajul fără de care Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar nu ar avea farmec — **Adrian Păunescu**, el însuși un complex cultural-artistic, un dirijor de spectatori pe care ba îi bagi în boale, ba îi mîngîie pe suflete, făcînd din public ceea ce face Marin Constantin din corul Madrigal : o orgă la care se poate cînta în toate registrele.

Și ce este totuși nou față de cenaclurile pe care le știam eu ? Intîi acompaniamentul electric foarte eficient, complex

Trupa Constantin, laureată a premiului „Oscar" pentru cîntec

și de multă vreme necesar ; nu aș strica totuși, la cît folk se cîntă, măcar o chitară Nashville. Apoi caracterul simplu, direct, de succes și deci de eficiență maximă a repertoriului prezentat : reînviorarea, după ilustrele exemple Phoenix și Sfinx, a unor trupe reprezentative pentru etapa actuală a rock-ului nostru. Și, în cele din urmă, extinderea pe spații mari (săli de sport, stadioane) datorită imensei popularități. Lucrul acesta, probabil, va face pe conducătorul cenaclului ca într-un tîrziu să adopte formula pe care Bob Dylan a adoptat-o cu Rollin Thunder Revue cînd s-a săturat de glorie : aceea a apariției neanunțate, prin surprindere, în diverse cluburi sau locșuri cu un număr redus de oameni. Aceasta ar fi o altă previziune a subsemnatului. Și ultima.

GEORGE STANCA

N.R. Adrian Păunescu s-a ținut la un spectacol pe Stadionul „23 August". Dacă va fi timp frumos, el ar putea avea loc duminică, 31 octombrie 1982, de la orele 11.

Creuzetul fericirii

Localitatea : București, 10 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare ; sala Circului
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : debordantă.
Număr de spectatori : 2 500.
Durata : 7 ore și 5 minute.
Aportul organizatorilor : lacunar.

O afluență extraordinară, o cerere greu de satisfăcut ne-au atentionat încă din zilele premergătoare spectacolului de greaua sarcină ce o aveam de îndeplinit. Ora 18. Intrăm în scenă cu dorința de a nu scădea cu nimic sub nota acestui extraordinar zbucium pentru acel petic de hîrtie dătătoare de stîlu bucurie și speranță pentru o participare publică nemaiîntîmplată. Am văzut înainte de a ajunge în această zi, dar legat de ea, oameni fericiți, oameni multumiți, oameni furiosi, supărați sau dezamăgiți și toate aceste stări declanșate de unul și aceiași lucru. De aceea, intervenția conducătorului cenaclului din debutul manifestării noastre nu a fost una întîmplătoare. Cuvintele sale, trimise publicului din sală în timp ce se afla prins în căutarea limpeziri tulburei situații, acum, ca și în atîtea alte dăți, sunau astfel : „Datorită faptului că unii oameni în ordine opresc în diverse forme accesul în sală al spectatorilor care au bilete, noi acestui nostru nu va începe decît în clipa cînd sala și rămășițele vor fi lăsate să intre toți cei cu bilete. Ne cerem scuze, dar fiți de acord să nu desfășurăm un spectacol nedrept și imoral". La 19 și 20, după ce s-a făcut totul pentru ca acela care plătește să poată intra, a început spectacolul propriu-zis. Peste „emoția de teamă" suferată de Nicu Alifantis, Raul Cîrstea așază un promițător și binemeritat succes. La acest început, atmosfera, orîmitoare ca o casă la vremea sărbătorilor, pare, după spusele poetului Adrian Păunescu, „o brazdă pregătită pentru bob". În ea parcă rodesc cele două grupuri noi alcătuite dintr-un aceluași trup „Iris" și stimezul său „Voltaj". Impresia lăsată : dintr-un grup excepțional au luat naștere prin diviziune două grupuri bune. La „Iris" a impresionat robustețea secției ritmice, în care compartimentele alcătuiesc parcă în angrenajul lor un motor de mare randament, cîștigînd și mai multă precizie prin aducerea lui Dan Bădulescu, la „Voltaj", tensionarea stărilor afective, forța sentimentului făcut transmisibil prin particularitățile celor doi solisti, instrumentistul de rafinament Adrian Ilie și vocalistul de excepție, Cristian Mîncu lescu.

Momentele în care s-au cîntat „Iancu la Tebea" și „Trăiască România", cîștigurî definitive între acele rare modele de creativitate artistică, adevărați piloni ridicați de cultură pe care se sprijină constiința patriotică, îl determină pe conducătorul cenaclului să exclame : „Bucureștenii n-au fost niciodată mai frumoși !" Mihaela Popescu așază și purifică. Nicolae Cenan face o impresie foarte bună și, parcă toată lumea este în vervă, „Poesis" și Ion Hagiu confirmă prin succesul la public. Apoi, actrița Teatrului Național din Tîrgu Mureș, Adam Erzsebet, demonstrează gust și profunzime, alegînd marea poezie : Mihai Eminescu și Jozsef Attila. O ajută în adecvarea comunicării, instrumentistul din Miercurea Ciuc, Simo Jozsef, „Odă în metru antic" și „Dor de Eminescu" formează un moment de mare emoție realizat de poetul Adrian Păunescu și de Alexandru Zărnescu. Cîntecul „Lumea de mîine" a lui Ion Zubașcu este realizat într-o atmosferă de participare totală. Oamenii ridicați în picioare aplaudă ritmic și reiau refrenul, ca și cum nu le-ar fi dăruit, ci ni-l dăruiesc : „Hei, hei, tot așa / Să cînte toată lumea / Hei, hei, tot așa / Pînă se poate cînta / Hei, hei, tot așa / Mai frumoasă-i viața". Mihail Stan trece cu lejeritate prin stări ale poeziei dintre cele mai variate, făcînd un succes senzațional. Publicul este acum la înălțimea participării intensive de care a dat dovadă pînă acest început, atmosfera, orîmitoare ca o casă la vremea sărbătorilor, pare, după spusele poetului Adrian Păunescu, „o brazdă pregătită pentru bob". În ea parcă rodesc cele două grupuri noi alcătuite dintr-un aceluași trup „Iris" și stimezul său „Voltaj". Impresia lăsată : dintr-un grup excepțional au luat naștere prin diviziune două grupuri bune. La „Iris" a impresionat robustețea secției ritmice, în care compartimentele alcătuiesc parcă în angrenajul lor un motor de mare randament, cîștigînd și mai multă precizie prin aducerea lui Dan Bădulescu, la „Voltaj", tensionarea stărilor afective, forța sentimentului făcut transmisibil prin particularitățile celor doi solisti, instrumentistul de rafinament Adrian Ilie și vocalistul de excepție, Cristian Mîncu lescu.

Momentele în care s-au cîntat „Iancu la Tebea" și „Trăiască România", cîștigurî definitive între acele rare modele de creativitate artistică, adevărați piloni ridicați de cultură pe care se sprijină constiința patriotică, îl determină pe conducătorul cenaclului să exclame : „Bucureștenii n-au fost niciodată mai frumoși !" Mihaela Popescu așază și purifică. Nicolae Cenan face o impresie foarte bună și, parcă toată lumea este în vervă, „Poesis" și Ion Hagiu confirmă prin succesul la public. Apoi, actrița Teatrului Național din Tîrgu Mureș, Adam Erzsebet, demonstrează gust și profunzime, alegînd marea poezie : Mihai Eminescu și Jozsef Attila. O ajută în adecvarea comunicării, instrumentistul din Miercurea Ciuc, Simo Jozsef. „Odă în metru antic" și „Dor de Eminescu" formează un moment de mare emoție realizat de poetul Adrian Păunescu și de Alexandru Zărnescu. Cîntecul „Lumea de mîine" a lui Ion Zubașcu este realizat într-o atmosferă de participare totală. Oamenii ridicați în picioare aplaudă ritmic și reiau refrenul, ca și cum nu le-ar fi dăruit, ci ni-l dăruiesc : „Hei, hei, tot așa / Să cînte toată lumea / Hei, hei, tot așa / Pînă se poate cînta / Hei, hei, tot așa / Mai frumoasă-i viața". Mihail Stan trece cu lejeritate prin stări ale poeziei dintre cele mai variate, făcînd un succes senzațional. Publicul este acum la înălțimea participării intensive de care a dat dovadă pînă acest început, atmosfera, orîmitoare ca o casă la vremea sărbătorilor, pare, după spusele poetului Adrian Păunescu, „o brazdă pregătită pentru bob". În ea parcă rodesc cele două grupuri noi alcătuite dintr-un aceluași trup „Iris" și stimezul său „Voltaj". Impresia lăsată : dintr-un grup excepțional au luat naștere prin diviziune două grupuri bune. La „Iris" a impresionat robustețea secției ritmice, în care compartimentele alcătuiesc parcă în angrenajul lor un motor de mare randament, cîștigînd și mai multă precizie prin aducerea lui Dan Bădulescu, la „Voltaj", tensionarea stărilor afective, forța sentimentului făcut transmisibil prin particularitățile celor doi solisti, instrumentistul de rafinament Adrian Ilie și vocalistul de excepție, Cristian Mîncu lescu.

Momentele în care s-au cîntat „Iancu la Tebea" și „Trăiască România", cîștigurî definitive între acele rare modele de creativitate artistică, adevărați piloni ridicați de cultură pe care se sprijină constiința patriotică, îl determină pe conducătorul cenaclului să exclame : „Bucureștenii n-au fost niciodată mai frumoși !" Mihaela Popescu așază și purifică. Nicolae Cenan

Stimate Adrian Păunescu,

Am plecat foarte tulburat de ceea ce am văzut la cenaclu. Oare teatrul pe care îl facem răspunde el dorinței de viață — de armonie, de bucurie, de romantism, pe care am văzut-o creată în jurul dumitale — de dumneata ? Am văzut bucurii și exaltări (unele foarte elementare), dar aiclea de o mare transfigurare.

Mulțumesc pentru ceea ce am văzut și simțit alături de dumneata și alături de mîile de oameni care, grav acolo — fascinați de artă și, te asigur, îmi voi reîndi cu multă atenție programul meu estetic. Mi-ai redeschis poșta pentru spectacole larg populare — poate ce le uitasem de mult închise în mine.

Îți mulțumesc, stimate Adrian Păunescu, pentru toate acestea.

Îți mulțumesc chiar și pentru emoția care mi-am ascuns-o cu o jenă ridicolă „de intelectual", care nu vrea să fie văzut stiuci cînd își șterge o lacrimă. Cred că ieri mi s-a topit puțin din cinismul pe care mi l-am construit cu atîta grijă.

Dinu Cernescu

11 octombrie, noaptea

Momente de artă în atmosfera de la Tîrgoviște

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU

Din fondul de aur al poeziei romane

La cererea unui mare număr de tineri publicăm în paginile revistei noastre celebrul poem eminescian **Odă (în metru antic)**, una din nestematele cele mai de preț ce strălucesc în coroana Voievodului poeziei române.

Odă (în metru antic)

Nu credeam să-nvăț a muri vreodată ;
Pururi tînăr înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.

Cînd deodată tu răsăriși în cale-mi,
Suferință tu, dureros de dulce...
Pîn-în fund băui voluptatea morții
Neîndurătoare.

Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus,
Ori ca Hercul înveninat în haina-i ;
Focul meu o-l stinge nu pot cu toate
Apele mării.

De-al meu propriu vis, mistuit mă valet,
Pe-al meu propriu rug, mă topesc
în flăcări...
Pot să mai reînviu luminos din el ca
Pasărea Phoenix ?

Piară-mi ochii tulburători din cale,
Vino iar în sîn, nepăsare tristă ;
Ca să pot muri liniștit, pe mine
Mîie redă-mă !

CONSTANTIN DRAGOMIR

Străzile Bucureștiului au cîntat discret

Localitatea : București, 11 octombrie, ora 19.
Condiții de desfășurare : sala Circului.
Număr de spectatori : circa 4 000, foarte mulți rămînînd în afară, adeverind astfel previziunile noastre.
Durata : 6 ore și jumătate.
Calitatea spectacolului : foarte bună. Multe dintre momente de-a dreptul excepționale.
Noutăți : prezența trupei Constantin cea care, acum doi ani, de la Madrid se întorcea acasă cu premiul Oscar. A debutat eleva Tanța Canciu.
Atmosfera : spectacolul a fost, desigur și prin contribuția publicului, un triumf al tinerețli și entuziasmului.
Aportul organizatorilor : cel mai în drept îl s-au alăturat și mai toți artiștii Circului de stat Bucureștî care, după ce au terminat spectacolele lor, au rămas și au muncit în continuare pînă la terminarea programului cenaclului. Ne-am simțit, cu eleva excepții triste care au umbrit întreaga activitate desfășurată de restul artiștilor, ca niște musafiri tratați așa cum scrie la carte de gazde.

A doua manifestare de muzică și poezie din Capitală a început sub semnul unei incertitudini. Constantin Dragomir a dat citire unui telegrame : „Dragi prieteni ai Cenaclului Flacăra : vă adresează aceste cuvinte, prin vocea unuia dintre colegii săi, Adrian Păunescu. Regret că nu pot fi la cenaclu la ora anunțată dar am mă bine. Sper că înțelegeți ce mare responsabilitate vă revine fiecărum de a participa în rigurosă libertate la această manifestare care e mai mult a dumneavoastră decît a noastră. Vă urez o seară plăcută și sper să vin și eu să vă văd și să vă aud. Vă mulțumește cu dor, Adrian Păunescu". Asa a fost să fie : nimeni n-a dorit un asemenea fapt. Și cum manifestările Cenaclului Flacăra au început întotdeauna la ora fixată, trecînd peste toate greutățile și dificultățile care au apărut, și de data aceasta, nu s-a întîrziat nici un minut. Cel care a deschis spectacolul a fost tot Constantin Dragomir cu binecunoscutul său cîntec, devenit în foarte scurt timp slogăr, „Drumul". Au urmat, apoi, în ordine : Valeriu Penișoară, Ion Hagiu și actorul Mihail Stan. În continuare putem spune, fără să greșim, că a fost un moment al celor mai noi membri ai cenaclului. S-au prezentat în fața exigentului public bucureștean : studentul Raul Cîrstea, Daniel Dumitrescu și Tatiana Filipoiu. Faptul că ei au cîntat grupat a fost o foarte bună idee a conducătorului cenaclului care intocmea, telefonic, programul. Ne-am putut da mai bine seama că acești tineri pot deveni, în cel mai scurt timp, componenți de bază ai cenaclului.

Au continuat spectacolul Arpad Dömötor, Constantin Dragomir și formația „Flacăra Pop" care, pentru început, a cîntat „Răspuns la scrisori" pe versurile lui Florian Pittis. În acest moment a sosit în scenă și poetul Adrian Păunescu. Spectacolul la alte dimensiuni. Devine mult mai dinamic. Toti membrii cenaclului, împreună cu întreaga asistență, cîntă : „Trăiască România". Sînt momente emotionante, pline de semnificații. În acele clipe glasurile și sîndurile tinerei generații s-au îndreptat către președintele Nicolae Ceaușescu, cîtitorul României de astăzi, cel care, de la Congresul al IX-lea al partidului, a deschis noi porti culturii, lăr personalității umane, noi dimensiuni.

Poetul Adrian Păunescu recită capodopera eminesciană „Odă în metru antic" și împreună cu Alexandru Zărnescu fredonează „Dor de Eminescu". După acest punct de inflexiune, să-i numim așa, spectacolul își urmează cursul firesc la cotele cele mai înalte ale calității. Au urmat bineînțeles și surprizele. Poetul Ioan Alexandru, în cuvinte pline de metafore, a caracterizat cenaclul, pe conducătorul său. Printre altele, a spus că poezia este în loc de cinste în cenaclu, că rostul poeziei și al cenaclului este de a „îmblînzi" ființa interioară a omului, de a-i „curăța" ființa morală, a-i limpezi fîntînrul, modela caracterul și lumina destinul. Apoi a recitat un poem scris chiar în acea zi : „Cort". Apoi, și-au urmat recitalurile, făcînd un fericit pandant al muzicii tinere, noile formații : „Iris" și „Voltaj". Una din cele mai mari surprize a fost aceea de a se prezenta în fața celor prezenti, printre instrumentele muzicale și stalti (instalate în prena circului), trupa acrobatică Constantin, cea care, în urmă cu doi ani, la Madrid, a cucerit primul premiu Oscar. Trupa, formată din 13 tineri (număr care după cum se vede nu le-a adus nici un fel de ghinion), a prezentat în cenaclu cîteva numere de o înaltă ținută artistică

(Continuare în pag. 19)

SORIN POSTOLACHE

CENACLUL FLACARA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii muzicii tinere și poeziei următorul program al manifestărilor sale viitoare :

- Vineri — 15 octombrie — DEVA
- Simbătă — 16 octombrie — HUNEDOARA
- Duminică — 17 octombrie — TIMIȘOARA
- Luni — 18 octombrie — ARAD
- Marți — 19 octombrie — ORADEA
- Joi — 21 octombrie — ZALĂU
- Vineri — 22 octombrie — SATU MARE
- Simbătă — 23 octombrie — BAIA MARE
- Duminică — 24 octombrie — CLUJ-NAPOCA
- Luni — 25 octombrie — TÎRGU MUREȘ
- Marți — 26 octombrie — MIERCUREA CIUC
- Miercuri — 27 octombrie — SFÎNTU GHEORGHE
- Joi — 28 octombrie — BRAȘOV
- Vineri — 29 octombrie — PLOIEȘTI
- Simbătă — 30 octombrie — PITEȘTI
- Duminică 31 octombrie și luni 1 noiembrie — BUCUREȘTI la Circul de Stat

și în zilele de 2, 3, 4 și 5 noiembrie la Palatul Sporturilor (Sala Polivalentă).

FILM

Femeia din Ursa Mare

Doar un pretext, un pretext care ar fi putut fi o premisă, dar nu e, nu e decît un pretext, totul rămîne la nivelul pretextului și pădurea și forestierii, și șantierul și oamenii de pe șantier, și barăcile și detunăturile și cantina și restul. Dar mai ales Mărie, eroina filmului. Care ar fi, înțelegem din spusele celorlalți și din vorba ei gravă și decisă, un fel de Pindar tînără din **Pentru cine bat clopotele**, o femeie-comisar-demiurg-cetățean-mamă-soție-luptător-justițiar-copil-înțelepciunea populară personificată. Această femeie-monument are un vis. În vis se îndrăgostește de un om real. Ce urmează este de neînțeles, trama se țese din mucava și convenții și platitudini și fum. Ca și cum de la Romeo și Julieta încoace cineva ar fi descoperit totuși cauza amorului fulgerător, cineaștilor li se face rușine de faptul că lasă dragostea tinerei femei doar pe seama visului și se prefac a ști mai mult și astfel la ființă o nefericită și forțată alianță sentimentală. Tot ca în Hemingway, și aici eroul este tot artificier. Dar nu luptător, ci un berfaș sadea, un escroc sentimental, urmărit de justiție și mai ales de dorința de a se căpătui furind și înșelînd, fofilîndu-se, îmbătîndu-se, lăudindu-se, mințind, lovind... Cam acesta este eroul de care trebuie să se îndrăgostească femeia-stîncă. De ce? Lăsînd fără răspuns această întrebare, realizatorii au impresia că au atins nivelul realismului: așa e viața! Totuși îi dau o șansă: în mînă are desigur loc o surpare. Patru oameni sînt prinși acolo și cine se oferă benevol ca să-i salveze, mare năzdrăvănie! — toată filmarea e naivă și de o superficialitate pe care pur și simplu nu o înțeleg — el, artificierul. Cu platitudinea aceasta naivă și puerilă realizatorii consideră că personajul a devenit suficient de [illegible] pentru a-l feri de alte analize psihologice și-l lasă așa, grobian și urît. Ea nu vede ce se întîmplă înăuntru, aude doar o detunătură și apoi îl vede pe el leșinînd teafăr și surîzînd. Dorel Vișan. Și ea se îndrăgostește de el atunci definitiv și dureros, scapă un pumn de sare în mîncarea forestierilor și așa continuă pe acest tot cu alte exemple dacă încă de cînd începe să [illegible] o rațiune au găsi, ceva acolo estetic, politic, orice dar să fie ceva, pentru care cineva a decis să se facă acest film copilăros în articulații, diletant în motivații, plat și arid și dinainte știut în desfășurare și eu care trebuie să scriu despre această creație artificială, falsă fiindcă e bine să încurajăm cinematografia națională utilînd mereu și mereu că în spatele cinematografiei încurajăm, de fapt, comoditatea în gîndire, funcționarismul, birocrația, diletantismul, fiindcă să nu ne îmbătăm cu apă rece, deriziunea intrigii e descumpănitoare, descurajantă, îmi vin în minte secvențe care n-au decît o singură calitate, aceea de a consterna prin lipsă de profesionalism și evidența jenantă a contrafacerii și iarăși nu mai înțeleg care este rolul producătorului, în fond creatorii n-au nici o vină, e normal ca ei să creadă despre produsul mîinii lor că este deosebit și valoros, e normal ca ei să aibă argumente în acest sens, dar acest film creează impresia că n-a mai avut nici o altă viză, că nimeni, absolut nimeni n-a mai citit scenariul că nimeni nu s-a întrebat, nu a întrebat, încît automat concluzia ce se impune este una singură: scrieți scenarii anoste, stupide, închipuite, diletante, cu o condiție, să nu aibă probleme, și nimeni nu va spune nimic, dacă aveți un susținător, în cazul nostru Adrian Petringenaru, pe care n-ajung să-i dricep de ți-a închipuit cînd a acceptat să lase pe piață cu o asemenea producție.

Bun, femeia-stîncă a reușit să-l împingă pe tatăl copilului și spre șantier, din nou spre șantier, nu e prima oară cînd omul revine pe șantier, și-a impus voința, a făcut să învingă dragostea, dacă ceea ce simte circiumarul, fostul artificier, se poate numi dragoste, singurul lui gest de afecțiune este bucuria cu care o întîmpină pe femeia revenită, cu un ochi pe ea și cu unul pe patul desfăcut, atît, dar în sfîrșit pentru cît timp pentru cît timp reușește ca această ispravă, pentru că lupul e cu părul, și atunci care a fost rostul acestui film? Să dovedim mecanismul prin care o femeie-munte, o femeie-tiran, o femeie-torent ajunge o biată petentă pe sălile tribunalelor? Ceea ce nici n-ar fi rău dacă filmul ar urmări cu adevărat acest lucru sau un oricare alt lucru serios și adevărat și ar reuși să-l demonstreze cu mijloacele specifice. Un film despre nimic, un film închipuire.

NICOLAE CRISTACHE

POEZIE ȘI MUZICA

Un oltean la Oradea

A urcat pe scenă. Pe scena **Teatrului de stat din Oradea**. O sală arhiplină l-a primit cu aplauze. O furtună de aplauze. Era un bărbat înalt, zvelt, îmbrăcat în smoching și avea o cozăc. Alură sportivă, gesturi degajate, zîmbet cuceritor. Era un oltean, un oltean pursînge, un oltean care, deși „ajuns", a început să-și aducă aminte de primul său drum la Craiova, drept pentru care, ca într-o mărturisire făcută unor prieteni, la ceas tîrziu, cînd inimile încep să scoată din cotloanele lor tot ceea ce are omul mai scump și mai de preț, amintirile copilăriei, a început să recite, așa cum spuneam, **Craiova văzută din car**, de **Marin Sorescu**. N-a fost o recitare propriu-zisă, ci o mărturisire [illegible] rostită parcă din suflet. Și celălalt suflet, al sălii, a [illegible]. Cu un ropot de aplauze. Dar acolo, în lumea satului din care plecase, copil fiind, s-au întîmplat, [illegible] ca oricare alt sat al țării, mii și mii de lucruri. Între [illegible] întîi, copilul de-atunci, acum bărbat în toată firea și îmbrăcat în smoching, a auzit, pentru prima dată în viața lui, un cîntec. Pune mîna pe cobză și... Dar o parcă prea cheamă! Ca să se simtă mai în voie, se debarasează de papion. Acum e bine. Aproape bine. Începe să cînte: „**Mărie, Mărie / Ia să-mi spui tu mie / Care floare-nfloare / Noapte pe răcoare**". Apoi, ca să se simtă și mai bine, ca la el acasă, își dezbracă haina. Rămîne într-o cămașă care este, nu se putea altfel, desigur, o obișnuită și foarte frumoasă cămașă oltenească. Iar sub această cămașă bate, freamătă, o inimă de oltean, o inimă doldora de amintiri. Și pentru că tot a povestit despre prima sa călătorie, cu căruța, la Craiova, își aduce aminte de-un oarecare Păun, drept pentru care recită, tot din Marin Sorescu, **Păun umblatul**. Și pentru că vorba-i vorbă și cîntecul cîntec, din nou sînt zgîndărite corzile cobzei și-n liniștea sălii, sau, mai exact spus, în sufletul sălii, ureă minunatul cîntec al **Lici-cio-cîrlici**. Apoi alte și alte poeme sorescience, cum ar fi **Petrecerea**, sau **Cîntă Mitruța sau Dumneata**, poeme care se-mbină perfect cu alte cîteva doine populare oltenești de toată frumusețea. Parcă am fi, într-o duminică, într-un sat care ne-a primit în inima lui. Trăim, cu ochii deschiși, cu simbetul pe buze, într-o lume plină de culoare, de haz, dar parcă se face seară, parcă bate un vînticel mai rece. Chiar dacă hazul poemelor sorescience a pus stăpînire pe sală, ceva grav și dramatic a început să răzbată din spusele acestui bărbat a cărui voce și-ale cărui cîntece încep să fie tot mai triste. **Petrecerea** la care am asistat este, în același timp, și o **trecere**, un drum prin și peste lume. Deasupra satului au răsărit, iată, stelele și cade roua. În cimitir, la marginea satului, e frig. Bărbatul se acoperă cu un fel de pled care aduce mai curînd cu o haină lungă de cioclu. Recită **La Lilieci**. Apoi cîntă, sau, mai exact spus, parcă se tînguie. Sîntem ai vieții, ai durerii, ai bucuriei, ai veșniciei și-ai nimicniciei. Sîntem atît cît sîntem. Dar viața curge mai departe, așa cum a curs pînă la noi. Noi nu sîntem decît „floarea dorului, care-nfloară noaptea pe răcoare". Atît.

A fost vorba, cu alte cuvinte, despre un excepțional spectacol, **Petrecerea**, pe versuri de **Marin Sorescu**, spectacol care a deschis stagiunea teatrală 1982—1983 la **Teatrul de Stat din Oradea**. Și a mai fost vorba de **Tudor Gheorghe**, actor al **Teatrului Național din Craiova** și menestrel al cîntecului dorului, care este autorul și totodată interpretul acestui magnific spectacol de muzică și poezie.

VICTOR NIȚA

TEATRU

Un regizor despre alt regizor

Camino Real, de Tennessee Williams

Spațiul de joc: scena mare a teatrului din Sibiu, o scenă cu rampa mult mai largă decît deschiderea normală a arlechinelor și care permite regizorului folosirea integrală atît a „cutiei italiene" cît și a două spații laterale, de obicei inexpresive.

Tema spectacolului: imposibilitatea sentimentului omenesc pur și înălțător într-un spațiu social alterat, demonstrația făcîndu-se într-un spațiu metaforic: un cimitir de vechituri și o serie de imagini ce definesc existența coșmarului.

Decorul: nu are o devenire a sa. El este un dat permanent al spectacolului, rămînînd în același spațiu de joc, rece, neprimitor, ostil ființei umane. Neunitar din punct de vedere stilistic, folosind metal, pînză și butaforie, are avantajul că oferă infinite spații de joc.

Muzica: este și ea eterogenă. De la cunoscutul hit „Power to the people" pe care aproape întreaga distribuție îl cîntă în mijlocul publicului, într-o euforie posedantă, pînă la Jean Michel Jarre, și de la cîntecele interpretate pe viu la chitară, cu unele rezonanțe spaniole, pînă la compoziții scrise special pentru acest spectacol.

Arhitectura spectacolului: în acest spațiu inuman în care Guțman, un demon al răului, se instituie ca autoritate absolută peste o lume de prostituate criminali și afaceriști, trăiesc personaje emblematice precum Casanova, Marguerite Gautier, Don Quijote, Lord Mulligan etc. Toate aceste personaje se află în imposibilitatea de a părăsi Camino Real, zonă socială cu legități tiranice în spatele cărora se ascund, în fapt, anarhia și arbitrariul. Camino Real este ținutul crimei, al furtului, al prostituției de orice fel. Kilroy, campionul de box, omul în care mai supraviețuiește o inimă de aur, este supus [illegible] sistematic unei distrugeri psihice și fizice pînă acolo încît e purtat în lesă ca un cîine și la urmă i se smulge inima din piept.

Iulian Vișa, regizorul acestui spectacol, știe să manevreze cu subtilitate și expresivitate masa de actori. Întreg spectacolul are o construcție barocă. Totul este gîndit prin suprapunere, prin coexistența unor centre de atenție paralele, a unor momente care se întrepătrund. Întreg spațiul de joc este folosit intens, toate cotloanele sînt insuflețite de vicrmuiala și țîrîrea personajelor.

Lucrul esențial însă este că spectacolul se manifestă foarte intens în zona imaginii. Construit secvențial, fiecare moment își are rezolvarea sa, deseori complicată printr-o curgere neîntreruptă de existențe, de gesturi, de mișcări cu anumite semnificații, printr-o continuă alternare de relații între personaje și decor, între personaje și muzică sau obiectele din scenă. O bogăție de elemente vin să completeze fiecare cuvînt al textului.

Echipa de actori: omogenă și bine integrată în acest dificil spectacol, are cîteva vîrfuri de lance excepționale. De remarcat ciocnirea a două stiluri de interpretare deosebită la cei doi tineri actori Virgil Florida (Kilroy) și Șerban Ionescu (Gutman). Primul simte, al doilea construiește. Regizorul folosește la maximum acest contrast care se suprapune exact pe relația impusă de text. În general, spectacolul solicită sub tensiune întreaga trupă. Toți actorii, fără excepție, comunică textul și gesturile semnificative într-un acord bine simțit și gîndit. Camino Real, la Teatrul din Sibiu, este un spectacol de mare miză identică prin care ansamblul de actori dă un examen greu dar strălucit.

Construit secvențial, spectatorul este pus în postura de a organiza singur materialul vizionat, de a-l supune propriilor concepții, de a construi propriul fir logic. Spectacolul nu se termină odată cu lăsarea cortinei. El continuă să obsedeze. Se împlinește astfel un flux mateutic între spectacol ca temă de reflecție, regizor și actori ca translatori și spectatori ca participanți activi în planul meditației.

RADU DINULESCU
regizor
Teatrul de stat din Baia Mare

• CAP LIMPEDE

Foto: VASILE BLENDEA

Vîcșorenii la București

Cu o largă și caldă participare de public, la Casa de cultură „Petőfi Sandor" din București a avut loc, recent, vernisajul expoziției de ceramică Victor Vîcșoreanu — un eveniment al vieții artistice a Capitalei, consemnat ca atare de cei ce l-au prezentat pe meșter (renumitul etnograf, prof. dr. Romulus Vulcănescu, colecționarul de artă Nicolae Zahacinschi Antal Micloș, directorul casei de cultură, s.a.) Nimic mai firesc. Victor Vîcșoreanu și Eufrosina, soția lui, ea însăși o mare artistă, vin din Hurezul Vîlcei, această capitală, dacă nu chiar capitala artei ceramice la români. Iar în această generoasă matcă a creației populare, vie și fodtoare și astăzi, în care meșterii de talent nu lipsesc, Victor Vîcșoreanu este un singular.

Fiindcă Victor Vîcșoreanu e un inovator. Fiindcă ceea ce face el nu face nimeni, nici în Hurezu și nici aiurea. Dar, cu o precizare: acest inegalabil meșter nu inovează „peste" canonul tradițional, el, dimpotrivă, are ambiția de a pătrunde în înfrarealitatea acestuia, în esențe, ca să scoată la lumină noi străluciri. Piesele prezentate în expoziție (piese ale lui, ale Eufrosinei și, deloc care a stîrnit comentarii entuziaste, ale fiului său Ionel, în vîrstă de 14 ani) preiau motive vechi de veacuri, precum „Cocoșul", „Steaua", „Soarele", „Melcul", „Pălanjenul", „Vîrtejul" etc. tratate într-o manieră proprie, rafinată, modernă. Vîcșoreanu este un autentic prin spirit, și nu prin literă. El este, la ceasul de față, unul din cei mai originali căutători în cîmpul creației populare, iar piesele lui — fiecare din ele — un unicat.

Îți mai rămîne, parcurgînd această expoziție, o impresie ce nu le părăsește ușor. Și anume că piesele Vîcșorenilor, deși din materie efemeră, friabilă, îți dau un acut sentiment al duratei. Te simți printre ele ca trăind în eternitate, în acel timp al veșniciei de s-a născut — că și arta — la sat.

Victor Vîcșoreanu — un nume pentru eternitate. (I.P.)

Dor de filme

Că ne e dor de Eminescu, de Caragiale, de Creangă, de Blaga, de Barbu și că nu-l găsim în librării, e un fapt, vai!, curent, de-atîtea ori semnalat în presă, istovit prin repetiție, devenit clișeu. La fel se întîmplă cu atîtea piese de aur ale dramaturgiei noastre clasice, rămase de mult prea mulți ani îndărătul cortinei timpului. Dar dacă în astfel de cazuri se pot totuși invoca niște motive (n-am zis argumente) de ordin material, vizînd efortul practic al tipăririi sau al montării scenice, ce explicații ni s-ar putea oferi pentru absența de pe ecrane a unor filme cotate printre valorile de prima mînă ale artei peliculei? Ne vin în minte, cînd zicem asta, nu un exemplu, ci zece. Ne vom opri la unul dintre cele mai îndrăgite. Este vorba de filmul românesc „Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu". De aproape doi ani, acest film, decretat la vremea apariției lui drept un eveniment al cinematografiei noastre, nu mai rulează pe ecrane. Și nu numai pe cele bucureștene, dar nici pe cele din țară! La fel se întîmplă cu filme ca „Felix și Otilia", „Nunta de piatră" ș.a. Reintroducerea în circuit a unor astfel de opere nu costă decît „efortul" de a le programa la un cinematograf sau altul. Și atunci?! (P. Iliescu)

Fîntîni și sate

Intr-o fîntînă moartea se născuse
Și-n buduroaie învia strigoiul.
Țărîna ca un țurțur aluneca pe buze
Trifoi cu patru foi n-avea noroiul.

Chiverniseau bunicii lăzi de zestre,
Boștănării și turme îngreunau sfidarea
Înspumegați și obosiți caii-n căpestre
Trăgeau spre infinit pămînt cît marea.

Se izvodise-n sat că n-ar fi leac,
Învolburări pictate-n mușuroaie,
Creștea un măr sau mai murea un drac,
Dăogi de sare luminau butoaie.

Îmbătriniți lîngă uscate jgheaburi
Cu inimile-nfipte în resteie
Perechi de boi cu coarnele sub-șpraguri
Pășteau sămînța ploii-n onomatopee.

Aveau ceva mai tragic decît noaptea
Ei rumegau o lume imprecisă,
Spinările ardeau în flăcări cartea
Din săptămîna Toaderului, zisă.

Așa se slobozeau fîntînile la sate,
Fetele mari înconjurau tăcerea,
Inelele de văduve purtate
Își visceoleau în ochii mei căderea.

Duminica la cafea

Beau cafeaua fără tine
fulgere și semințe în gușa porumbeilor
perele otrăvite de-atîta coacere
huruie peste pămînt.

Pînă să vii mai număr zile
tramvaiele trăsse absențe
întrebările se jupoaie de interes
lăsînd în impas numai zeii.

Lumina de duminică
se clatină ca un caier la brîul bunicii
împresie de echilibru
de-a lungul săptămînii.

Depărtîndu-mă,
aburii cu miros de plumb duminical
umezesc ziarul
din care picură mari boabe de cafea.

Acrobații

Cît rău ar fi, mai bine să aduci
la presupusa nuntă cai uituci,
cerșetorind spre nepăsarea ta
răbdarea lui Sisif ar înnopta.

Păstor păgîn cuvintelor o taină
sîntem străini la fel cum ne e haina,
cînd fulgule iubiri tăcem brumați
albinele dau mierea la argați.

Călătorim așa, ca să fim doi
pe fiecare ne sugrumă ploi,
și-n fuga de pretinse invitații
ne-mbrățișăm besmeticí între stații.

Mîine

Să asculți cum plouă și-mi destramă frica,
Ești mereu plecatul revenit spre toamnă,
Sinuciderí oarbe din ziare strigă,
Cucuveaua cîntă sau mai plînge-o
doamnă ?

Trecerea spre taină duc-se aproape,
Osia luminii scîrție și-ntreabă,
Unde se înclină sufletul cînd crapă
Nuca amărule sub privirea-ți gravă.

E ascunsă vestea neiubirii frînte,
Laseri prinde-n spectru mingîierea mea,
Orolind prăpăstii corbii se aruncă,
Negura bălțește stăpînind ce vrea.

Dănu răgaz absenței, ea te știe aspru,
Insomnia fie cearcăn rupt de vreme,
Ai s-auzi cum moare clipa-n deznădejde
Și sărutul nostru o să ne mai cheme.

Vîntului molatec, frunzele-i sînt roabe,
Mîine e uitare și vei fi departe,
Lasă-mă străine, somnul să ți-l apăr
Însemnînd tăcerea pe un colț de carte.

Ochii fîntînilor

Ochii fîntînilor
din toate punctele cardinale,
trezese slăbiciunile
zugrăvind amurguri
despre care se spune că seamănă
cu înălțarea sufletelor.

Ochii fîntînilor
înspăimîntați de-atîta lîngușire
spală liniștea fîntînarilor
ce aruncă pustiul
nemăsurat al apei.

Ochii fîntînilor
iubiri neîntrerupte la răscruce
se rostogolesc
și lăcrimează.

Ochii fîntînilor
ireparabile greșeli în negura adîncului
se iartă.

IOANA PROCA

Gravitație

Țara e-o formă și un sens al gravitației.
Ea e puterea care-atrage și veghează
Ca ființele și lucrurile să-și găsească
În adîncime, locul potrivit.
Spațiul și timpul pot fi diferite.
La douăzeci și trei de ani, poate Veneția,
Splendoarea ei, de loc unio în lume
Unde eternul moare-n alb și verde,
Să fie doar simțite, ne-nțelese.
Și totuși ziua de septembrie a fost plină.
I-a desfătat săgeata rîndunicii,
Zbor dulce, necrezut, sub bolțile de aur,
Încremenite-n măreția lui San Marco.
I-a salutat, timid, din depărtare,
Pe un Rêné frumos, îmbătrînit de gîndul
Memoriilor : ieșea de la l'Europe
Cu minuși albe și melancolie.
Aplaudă apoi, înghesuit de gură-cască,
pe bordul Byron, care traversa înot,
Pe lîng si vînt, întregul Canal Grande,
Și totul pentru ochii Margaritei,
O jupîniță deochiata de prin Chioggia.
Năun. pe seară,-n gară-a nimerit
în alt vagon ce l-ar fi dus la Roma,
la doctorat, la cărți și cine știe...
Cu gravitate a trecut pe linia
Rapidului Venezia — București, spre casă,
Spre biblioteca din Edgard Quinet
Spre umbrele lui Maiorescu și Hasdeu
Ce așteptau în aule și-ndreptau gîndul.
În Barcelona, cargobotul Basra,
Ani mai tîrziu, plecа spre Alexandria.
Se înființase la Quebar o facultate,
Emirul își dorea un consilier.
Vedea palatul alb printre palmieri
Și marea de smarald, nisipul de aur
Sen'a-amiază însă nu era, ci doar Sînbad.
Ce invită pe o corabie putred de bogată
Vedea... Și totuși a ajuns, pe chei,
Lîngă o navă cu un nume-n care
Cînta mîndria noastră : Transilvania.
Și cu fetița-n brațe, a urcat
Spre anii mulți, din fier dar și din aur,
Care i-au destupat izvoarele adînci
Ale ființei. Forța gravitații !
Plutind pe marea-atunci învolburată,
A revenit la grele încercări,
La buni prieteni și la pagini albe
Ce se doreau, în vers sau proză, scrise.
Țara e-o formă și un sens al existenței.

PAUL ALEXANDRU GEORGESCU

Mierla fara folos

Am fost mierlă fără folos
Rătăcit în gări, pe deșuri și bulevarde
Adevărul era cîntecul meu viforos
Și crematoriul vecinului amintirea mea o
va arde

Ca cel din urmă lemn, găunos.
Am fost mierlă fără folos
Nu am rîvnit, nu am furat nici o lețcaie
Cărțile, m-au prădat pînă la os
În veac nu las nici umbră pe-o copaie.
Eu, toate le-am făcut pe dos !

Am fost mierlă fără folos
Tînăr ca frăguța, lamură verde
Fără cer, pururea peregrin dubios
Întrebam luna ; cine să mă dezmierde
Cînd is ciine de pripas, inocent păgubos !

Am fost mierlă fără folos
Nu am cerșit la nime apă și chilie
Dormit-am sub măgrini ; de-ai meu miros
Nu am strîmbat din nas, cum alții o mie
De orășeni, cu glas rînced de mieros.

ION GEORGE ȘEITAN

A indragostire

De ce m-aș juca
De-a singurătatea
Cînd, din cînd în cînd,
Îmi place
vă aduceți aminte
De noi
Privindu-ne
A îndrăgostire,
De cuplul perfect
Intru care
Am fost zămislită,
De formele mele
Unice
Într-un anume contur,
De explozia
Sărutului
Dincolo de
Alfabetul lui
Învățat
În școala căutărilor.
De mine
Dacă apar
Ca eu
Din cînd în cînd
În conștiința voastră.

ELENA ȘTEFANESCU

CURIERUL LITERAR

Tudor Drăgoi. Nuvela dv., scrisă de mînă, intitulată **Două inimi, doi prieteni,** nu ne-a convins. Și, în general, nu publicăm proză. Poemul monografic al satului Cernești, bogat de calități artistice. Același răspuns și pentru un alt poet monografist, **Blanită Gheorghe. Constantin Brîndușoiu.** Nu avem puterea de a indica edîturilor să vă publice volumul. **Gheorghe Coconașu.** S-ar părea că e ceva, dar dacă ne mai trimiteți și alte poeme, dactilografiate lc. **Gh. Preda.** Cele 327 de „coale cu inspirații", scrise de mînă și greu de citit, au fost, totuși, parcurse. Nimic interesant. **Radu Maria.** Nu vă mai faceți iluzii că astfel de versuri ar mai putea emotiona : „Trecut prin vremuri bune, ori rele / Și bătut de vînt / Sărmane bulgăr de pămînt / Te-ai preschimbat în chip de om". **Mircea Dinescu.** Surprinzătoare asemănarea numelui dv. cu cel al unui talentat poet. Dar și mai surprinzătoare e diferența. Ce-ar fi să-l citiți chiar pe poetul al cărui nume îl purtați, desigur, întîmplător ? ! **Nicolae Berteanu.** Destul de interesant poemul-pamflet. **Anca Păunescu.** Nu, poezia nu este incompatibilă cu construirea avioanelor, viitoarea dv. profesie. **Fericescu Anton.** Mulțumim pentru aprecieri. **Tonia Maria.** Un caiet cu poezii aproape bune, dar drumul e încă foarte lung. **Roman Alexandrina.** Păstrăm caietul pentru a vi-l înapoia. **Dascălu Cristina Emanuela.** Adresați-vă unei reviste pentru pionieri. **Bristiș Crina.** O oarecare evoluție. **Leni Potor.** Multă sensibilitate, dar și multe, foarte multe stîngăcii. **Deocamdată nu :** N. Mugurel, Nic. Nicodim, Preda C. Vasile, Onuț Victor, Belu Ecaterina, Paul Zamfirescu, Hudici Camelia, I. Maior, Ancău Viorel, Vaida Ioan, Vasii Maria, Ilie Adela Anamaria, Uță Cristina, Popescu Mihaela, Doina Stănculeasa, Bondoc Nicolae, Vasiliu Roxana, Vasile Scutăreanu, Măgală Isabela-Florina, Viorica Lăscărescu, Gheorghe Ileana Camelia, Alexandru Buglia, Mihai Mihaela, Ion Giurcă, Radovici Isabela, Toader Gabriela, Andreescu Olivian, Ștefan Virgil, Cardis Marius, Ștefan Banciu, Logofătu Maria, Milotinov Ana, Marbu Mariana, Radu Dan, Teodorescu Zavaidoc, Moldovan Ana, Oprea Cornel, Adriana Mohai. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚA

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

(Urmare din pagina 17)

și profesionalism. În final s-a prezentat și dificilul număr care le-a adus mult rîvnitul premiu. Este vorba de „dublul salt formînd coloană de cinci fără centură de siguranță". Conducătorul cenaclului a spus : „Nici un premiu din lume nu răsplătește încordarea în care muncesc și trăiesc acești tineri". Așa și este. De cele mai multe ori premiile vin ori prea tîrziu ori cîntăresc prea puțin. Pentru acești minunați tineri (care n-au făcut nici un fel de încălzire, ei s-au echipat doar cu cîteva minute înainte de a intra în scenă, pînă atunci au fost oameni de ordine care au ajutat la bunul mers al spectacolului) toți cei prezenți au cîntat „La mulți ani cu sănătate" și, din nou, „Trăiască România". Au fost momente de mare respect în care un gen al artei cinstea și sărbătorea o altă formă artistică : eleganța și precizia mișcărilor... S-au primit, în tot timpul spectacolului, bilete de la spectatori : „...Dumneavoastră împreună cu Cenaclul Flacăra ne-ați dat în acest ev puteri de Prometeu, ca să putem birui unele piedici pe care ni le oferă viața. Sînt fericit că trăiesc în România socialistă, sînt fericit că pot cînta alături de Cenaclul Flacăra cîntece de viață și bucurie. Sînt fericit că țara ne-o conduce un om ce aparține țării, un comunist, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vă mulțumesc pentru clipele de neuitat pe care mi le-ați oferit și pe care nu le-am putut răsplăti decît cu aplauze. Vă mulțumesc că m-ați făcut să mă simt cu adevărat fericit". Corneliu Isopescí din Suceava.

Și încă o mare surpriză : pe scena cenaclului a cîntat și a recitat actrița din Tîrgu Mureș, Adam Erzsebet. A cîntat împreună cu Simo Jozsef care (la gordon, un instrument populare de percuție coborît tocmai de pe Valea Ghimeșului). Și a fost, cum era și firesc, și un debut : a cîntat în limba turcă și în aromână eleva Tanța Canciu din București... În continuare au susținut recitaluri : Ștefan Hrușcă, Gil Ioniță, Mircea Vintilă, Nicu Alifantis, Ducu Bertzi, George Nicolescu, Vasile Șeicaru. Au cîntat și grupurile „Poesis" și un grup fără nume format din Tatiana Filipoiu și Ioana Păunescu care au interpretat melodii ale formației „Ecoul"... N-a lipsit nici umorul : grupul „Mesaj" din Craiova și Nicolae Cenan din Cluj-Napoca au făcut ca lumea să rîdă în hohote... Spectacolul s-a terminat tîrziu după miezul nopții. Un timp străzile Bucureștiului au cîntat discret. Apoi, liniștea și toamna au îmbrățișat bacovian orașul...

Piteștiul incandescent

Localitatea : Pitești, 12 octombrie 1982, ora 18.

Condiții de desfășurare : Sala sporturilor din Trivale.

Calitatea spectacolului : bună de tot.

Atmosfera : marcată de lipsa contactului mai des cu cenaclul a urcat totuși pînă la caracteristicile celor mai fierbinți seri.

Număr de spectatori : 7 000, cei mai mulți rămînînd afară, circa 20 000 de doritori.

Durata : 5 ore și 10 minute.

Aportul organizatorilor : foarte bun.

Întîlnirea membrilor cenaclului, fixată pentru ora 12 la sediul revistei „Flacăra", în vederea deplasării spre Pitești, avea să-i pună pe aceștia în fața unui fapt extraordinar. Cîteva sute de tineri se aflau acolo, reînnoind speranța găsirii unui bilet de acces la manifestările viitoare ale cenaclului. Și pentru că amănuntele desfășurării acestora nu erau încă perfectate, la idcea poetului Adrian Păunescu, le-a fost oferită oamenilor o întîmplare a cenaclului nostru chiar acolo, într-una din curțile interioare ale „Casei Scînteii". Urcați pe platformă suspendată, membrii cenaclului și mai apoi conducătorul său, au spus timp de aproape o oră cele mai bune cîntece ale cenaclului, oferind oamenilor, totodată, bucuria participării la un act de cultură vie, pusă în slujba nevoilor lor. Ne-am despărțit cu greu și aveam să găsim la ora sosirii noastre în Pitești o mare de oameni la porțile Sălii sporturilor, așteptîndu-ne, strigîndu-și dorința participării la manifestarea ce avea să înceapă. Cererea, fusese apreciată la peste 20 000 pentru o capacitate a sălii de numai 2 000—3 000. Au fost chiar xeroxate abuziv bilete, organele de ordine prinzîndu-i însă pe făptași. Am intrat, am demarat și, din nou, aici, ca și în alte părți, conducătorul cenaclului cere publicului un răgaz pentru a putea rezolva intrarea măcar a unei părți dintre cei rămași afară. În curînd, spațiul din centrul sălii, terenul propriu-zis, se va umple, dar încă foarte mulți vor trebui să rămînă în afară. Spectacolul curge în cavalcada aplauzelor, parcă fără sfîrșit, fiecare număr este un nou succes și prima impresie care ni se formează și pe care o vom păstra pînă în final, este aceea că am greșit uitînd atîta vreme Piteștiul, unde astăzi cenaclul are atîția și atîția adepți. Iată ce ne scrie Vasile Pîrciu, operator chimist CATC Pitești, referitor la ceea ce a premers venirii noastre : „De 15 ani, de cînd sînt în acest minunat oraș, nu am avut ocazia să aflu că a existat vreun spectacol mai așteptat ca acesta, al Cenaclului Flacăra, spectacol iubit de toate vîrstele și înțeles de toți tinerii din România. Ce păcat că nu a fost organizat pe stadion, să-l poată vedea toți oamenii muncii, toți elevii și studenții orașului nostru. Fără nici un fel de anunț municipal și fără nici un afiș, de la aflarea prin radio că veți veni la Pitești, oficiul BTT a fost invadat de tinerii acestui oraș și, în cîteva zeci de minute, nu a mai existat nici un bilet de intrare". Și iată efectul prezenței noastre surprins în cîteva cuvinte de Ionescu Rodica, astfel : „Cred că nici un alt spectacol nu a reușit să înflăcăreze tinerii în asemenea măsură. După cenaclu te simți altfel, mai om. Îți faci datoria mai conștiincios. Cenaclul ne va ajuta să nu uităm că sîntem oameni, ne ajută să ne păstrăm omenia și să nu uităm că sîntem viitori comuniști. Vă așteptăm cu drag ori de cîte ori veți veni la Pitești".

Toate acestea ne-au determinat să facem un spectacol bun, aici, la Pitești, dar și de a lua hotărîrea fiu promovarea autorităților locale care s-au achitat pentru acest spectacol desfășurat în condiții deosebite, de toate cele mai bune gînduri de a reveni în curînd cu o întreagă stagiune.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

15 august după-amiază

„Adevăraţii călători sînt cei care pleacă pentru a pleca", spune Baudelaire, iar eu n-am plecat niciodată astfel, pentru a pleca. Nu sînt deci un adevărat călător. Dar nimeni nu m-a crezut cînd am mărturisit-o. Afirmaţiile mele au fost luate drept cochetăria unui globetrotter şi toate încercările mele de a demonstra că sînt un „rac" autentic, unul cum nu se poate mai retractil, s-au izbit de zîmbete sceptice. N-am reuşit, probabil, decît să hrănesc bănuiala unora că după ce zeii călătoriilor mi-au fost favorabili, mai am şi ingratitudinea de a cîrti împotriva lor. Nimeni sau aproape nimeni n-a vrut să creadă că îmi e frică să călătoresc, că într-o bibliotecă eu călătoresc mult mai bine şi chiar mai util decît într-un expres.

Şi, într-un fel, înţeleg de ce. Mirajul călătoriilor e prea puternic. Pari ipocrit sau ingrat dacă i te opui. Totuşi, ce sînt eu de vină dacă zeii s-au amuzat uneori făcînd daruri ? M-au aruncat în avioane şi în trenuri, cînd doream, de fapt, să rămîn în aerogări şi în gări, căci spre deosebire de „călători" eu am fost atras de mirajul imobilităţii. Să priveşti acelaşi punct fix, observînd cum se schimbă, mi se pare o experienţă mai spectaculoasă decît goana în jurul lumii.

Dealtfel, printr-un paradox, călătoriile nu m-au ajutat decît să văd mai bine acest punct fix. Aşa cum pe marinari, lungile drumuri pe mare îi ajută să înţeleagă mai bine ţărmul. Scos din cabina sa de către căpitanul vaporului în timpul unei furtuni pe mare, Ivan Goncearov a exclamat, privind valurile, „Dezordine ! Dezordine !" şi a părăsit puntea închizîndu-se în cabină. Aici, pe ţărm, am dimpotrivă senzaţia de ordine, deşi a privi prea insistent un punct fix e, poate, o imprudenţă într-o vreme cînd toată lumea se grăbeşte şi nşti so fu călcat daca nu te dai la o parte

15 august, seara

Între cei care te urăsc pentru că te cunosc şi cei care te urăsc pentru că nu te cunosc, pe cine să preferi ? Parcă Gide se întreba astfel.

16 august

În dimineaţa aceasta, ţărmul e plin de pescăruşi care nu-mi dau nici o atenţie. Sînt ocupaţi cu convorbirile lor particulare.

E devreme. Încă n-a năvălit hoarda de trupuri goale, agitîndu-şi cearceafurile în chip de drapele.

Aseară am auzit un zgomot ciudat. Nu pricepeam ce se întîmpla, era zgomotul unui seceriş de piatră parcă şi l-am auzit pînă tîrziu cînd am adormit. Acum, marea a amuţit. Nenumăratele pietre aruncate la ţărm mă lămuresc iasă ce s-a întîmplat.

Va să zică, dacă ar fi reînviat aseară, Afrodita ar fi fost lovită cu pietre.

În afară de ţipetele pescăruşilor nimic nu tulbură această oră matinală, stîncile de la capătul plajei şi arborii de deasupra lor dormitează în lumina răcoroasă, iar eu stau cu caietul pe genunchi, aproape fără amintiri, bucuros că am avut ideea să vin pe plajă în zori.

Îmi imaginez un om care, în prima dimineaţă a lumii, a ieşit din apă pe un ţărm orbit de lumină. Îşi priveşte braţele încă ude, adulmecă vîntul sărat şi ascultă zgomotul valurilor. Apoi îngenunchează pe nisip, stăpînit de o bucurie tulbure. E gol în faţa soarelui şi inocent. Căci încă n-a avut vreme să ajungă la nici o răspîntie. Oedip abia a plecat din Corint. Mai are pînă la răscrucea unde va întîlni destin. Socrate încă n-a fost judecat. Lemnele rugurilor şi spînzurătorilor se află încă în pădure, dau muguri şi frunze, n-au fost tăiate şi duse în piete. Nimic nu înjoseşte deocamdată omul. N-a umplut lumea de monumente, dar nici n-a sugrumat pe nimeni. Stă şi priveşte uimit soarele şi marea, puţin ameţit de nisipul fierbinte. Ulise încă nu există pentru că nu există deocamdată rătăcirea. Şi mai lipseşte puţin pînă ce bărbatul va desena cu degetul pe nisip un profil de femeie. Căci şi legendele trebuie născocite.

Dar, bruse, jocul nu mă mai amuză. Există toate. S-au întîmplat toate. Doar marea e, probabil, aceeaşi, singură, placidă, cu tot ce ne-a promis, cu tot ce ne-a refuzat, reîncepînd continuu şi sfîrşind continuu, amintindu-ne că ne trebuie uneori atît de puţin pentru a descoperi ceea că căutam şi atît de mult pentru a ajunge cu mîinile goale.

Cînd tac pescăruşii se aude fiecare foşnet al apei. Numai în asemenea momente ne dăm seama că există mai multă singurătate decît tăcere.

Căci şi singurătatea e uneori zgomotoasă.

Şi de cîte ori umplem timpul cu vorbe, ca o saltea cu zegras ? Pînă ce apare cel mai teribil dintre cuvinte, moartea. La sfîrşit, da, la sfîrşit e tot cuvîntul. Ca şi la început.

Din fericire, nu există numai adevăruri inutile. Există şi minciuni care ne ajută să trăim.

Şi n-am în dimineaţa aceasta nostalgia lui Ulise. Mă gîndesc că Ithaca, adică partea cea mai importantă din povestea lui, nu mai este în urmă, ci în faţă. Doar aparent arta modernă care se întoarce la vîrstele arhaice ale artei face un drum înapoi. În realitate, toţi marii artişti care au descoperit în acest secol arta primitivilor au fost nu arheologi, ci exploratori.

Într-un ziar aruncat pe plajă zăresc de aici un titlu care denunţă pericolul de război. Dar există mii, sute de mii, milioane de războaie de care nu se vorbeşte aproape deloc, războaiele cu necunoscutul de alături, războaiele ambiţiilor, vanităţilor, intereselor, iluziilor, dezamăgirilor, războaie care au început demult, vechi ca marea şi noi ca ea, războaie minuscule, larvare, în care combatanţii se schimbă mereu, unii mor, alţii se nasc şi iau lupta de la capăt, cu mici întreruperi, cu mici modificări, de nuanţe, de nume, răbufnind citeodată violent, făţiş, pentru a continua sub tăceri, sub zîmbete. Dragostea este o formă de pace cu cel de alături. O dimineaţă fericită e şi ea un fel de încetare a focului. În fond, „există o singură plăcere, aceea de a fi viu, tot restul e mizerie"... Doamne, dar fraza aceasta pe care mi-am amintit-o acum a scris-o un om care s-a sinucis ! Cesare Pavese.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ioan Slavici şi închisorile lui (II)

Reacţie firească, am fost îmboldit, după mai mult de cinci decenii, să recitesc cartea lui Ioan Slavici, **Închisorile mele**, scoasă în 1921 la Editura „Viaţa românească" (pe o hîrtie rudimentară, frecventă după primul război mondial, dar cu o frumoasă copertă în culori datorată lui Marin H. Georgescu, foarte dotatul pictor şi sculptor, de care se legau atîtea îndreptăţite nădejdi, cu stralucite studii făcute în Franţa, rapit vieţii şi artei în 1932, la 40 de ani, şi pe care nimeni nu-l mai ştie (fiindcă nimeni nu l-a mai pomenit), ca să-mi reîmprospătez ce reminiscenţe a păstrat marele nostru prozator din vremea cînd îşi ispăşea la Vaţ sentinţa de privaţiune de libertate.

Citez : „Făcînd recurs în casaţiune nu numai că m-am întors nesupărat de nimeni acasă, ci mi s-a dat voie să plec la Bucureşti cu soţia mea, care ţinea să-şi vadă familia mai înainte de a mă fi însoţit la Vaţ, unde avea să stea timp de un an în mijlocul unei lumi pentru ea străină.

După ce recursul mi-a fost respins, mi s-a cerut să spun cînd anume voiesc să mă prezint la direcţiunea temniţei de la Vaţ, ca să-mi încep anul la care eram — acum definitiv — osîndit. În ziua de mine însumi hotărîtă, m-am prezentat apoi la penitenciarul din V.t, unde eram aşteptat".

Rebet, pentru cei ce n-au reţinut data întemniţării lui, că ea începe să curgă la 26 iunie 1888 ; şi după ce arată mai departe că peste drum de marea zidire a penitenciarului se afla o casă mai mică, luată cu chirie de stat, unde erau repartizaţi condamnaţii pentru duel sau pentru delicte politice şi unde într-un iatac avea un pat cu saltea de păr de cal, cu pernă de puf şi plapumă, o masă, două scăune şi un garderob pentru haine şi albituri, iar serviciul îi făcea un deţinut de drept comun, plătit cu luna după taxa stabilită prin regulament, care aducea şi mîncarea de la restaurantele învecinate, Slavici scrie : „Mie, îndeosebi, îmi trimitea mîncarea soţia mea care închiriase în apropiere o odaie mobilată. Seara eram închişi fiecare în iatacul său, iar dimineaţa la şase ni se dădea drumul şi puteam să ne petrecem toată ziua împreună. Soţia mea avea voie să stea cu mine tot timpul cît nu eram închişi în iatac. Copilul, un băieţel de vreo doi ani, stătea de obicei toată ziua la mine, iar servitoarea noastră putea oricînd să intre ori să iasă. Cei ce voiau să ne viziteze aveau să ceară voie de la direcţiunea penitenciarului şi puteau să stea cu noi în tot timpul cît nu eram închişi — nu însă şi în timpul mesei. Puteam să primim ziare şi reviste, să citim şi să scriem orice şi îndeosebi eu, în timpul petrecut la Vaţ am colaborat la „Tribuna" şi mi-am urmat lucrarea, ca secretar al comisiunii însărcinate cu publicarea documentelor istorice rămase de la Baronul Eudoxie Hurmuzachi" — cu adevărat un monumental corpus grafic, imprimat cum se ştie, la tipografia „Socec" din Bucureşti — şi adaugă ceva mai încolo, „care îmi trimitea apoi corecturile la Sibiu. Acuma mi le trimitea la Vaţ, unde puteam slăvi Domnului, să trăiesc în toată liniştea".

E locul să, notez, apropo de dreptul la corespondenţă, că în răstimpul acesta, Septimiu Albini, care rămăsese să conducă „Albina", fusese şi el condamnat la o lună închisoare, pe care o executa la Cluj, de unde îi scrie lui Slavici la Vaţ şi acesta îi răspunde între altele : „Mi s-a rar se întîmplă ca doi oameni care au lucrat împreună să-şi trimită scrisori din două temniţe deosebite".

Şi din aceleaşi amintiri de puşcărie mai aflu că Ernö Kovách, directorul închisorii de la Vaţ, care i-a adus la cunoştinţă **Regulile** cărora ca deţinut trebuia să te supui : protocol gentil pentru noua existenţă — era un intelectual, om de omenie, bătrîn şi înţelegător, care ca participant activ la Revoluţia de la 1848, făcuse şi el vreo opt ani de temniţă.

„Ne-am făcut — însemnă negru pe alb Ioan Slavici — dintr-un început, prieteni buni şi am petrecut, pe cît ne-o îngădui împrejurările, ore plăcute împreună. Îl interesau între altele şi documentele istorice care se publicau sub îngrijirea mea şi „nu-mi aduc aminte să fi primit vreodată de la tipografia „Socec" corecturi în care documentele scrise în limba maghiară, în cea germană ori în cea latinească, să nu fi fost corectate în trecerea lor prin cancelaria directorului, fapt cu aveam să le fac numai revizuirea. Se mai interesa şi de viaţa mea sufletească, ţinea mereu să ştie cum îmi petrec timpul, ce lucrez şi, nu era carte, fie maghiară, fie nemţească, pe care să nu mi-o trimită, dacă-i plăcuse lui. Avea slăbiciune pentru ştiinţele naturale, botanică, zoologie, în general fiziologie şi fizică, ramuri de ştiinţă asupra cărora m-am dumerit şi eu în timpul petrecut la Vaţ, cînd am scris puţin, dar am învăţat multe ciudi.

Penitenciarul se află pe ţărmul Dunării, în mijlocul căruia se-ntinde o insulă acoperită cu zăvoaie de luminişuri. Citeodată, fiind ziua frumoasă, treceam însoţit de gardian în peniteciar şi prin penitenciar la marginea Dunării, unde mă aştepta soţia mea cu copilul şi cu servitoarea. Mă urcam apoi într-o luntriţă şi doi vîslaşi ne treceau pe insulă, unde hoinăream pînă pe-nserate în toată libertatea. Nu era aceasta nici un fel de „favor", de care mi se făcea numai mie parte, ci o uşurare de care se bucurau şi alţii, dintre cei osîndiţi a sta timp mai îndelungat în temniţă, căci pedeapsa nu era croită în vederea ruinii trupeşti şi sufleteşti — nu, mai ales, spre a-l demoraliza pe cel osîndit, făcîndu-l mai virtos duşman al societăţii".

Aşa grăieşte Slavici în **Închisorile mele**. Şi încheierile în numărul viitor.

L. KALUSTIAN

Primim

Substratul unei „polemici"

Într-un petulant articol („Tălmăciri şi răstălmăciri", din „Flacăra" nr. 40), traducătorul Andrei Bantaş îmi aduce un şir de acuzaţii care ajung pînă la invinuirea de „necinste". În realitate, acea intervenţie e o mistificaţie bătătoare la ochi.

A. B. susţine că ar fi citit seriosul meu din „Flacăra", „De la valoare la difuzare"; n-a citit, însă, decît ultimul episod, la care se referă în exclusivitate. Dacă îl citea integral, ar fi observat că am operat „tipologic" şi că m-a preocupat exclusiv „selecţia" întreprinsă de autorii unor antologii de poezie românească, traduse în limbi străine, şi nu modul în care s-a tradus din româneşte. Acel serial era un studiu de „patologie literară" şi un avertisment public. Doctele consideraţii ale lui A. Bantaş despre „calitatea traducerilor" sînt, aşadar, pură retorică agresivă. Însă agresivitatea lui A.B. are o explicaţie: el ar voi să zdrobească o antologie recentă („100 de ani de poezie românească", Ed. Junimea), a soţilor Ioana şi Stavros Deligiorgis, şi să sancţifice alta („Romanian poems"), a lui Dan Duţescu, apărută concomitent. Deligiorgis, Duţescu, Bantaş sînt „anglişti" (primul e celăţean american) ; ar fi, va să zică, vorba de o afacere între traducători de „engleză". Cum însă nu „traducerea" era chestiunea, ci „selecţia", rostul criticului e să intervină în această discuţie care nu mai e pentru specialişti. Eu am observat că selecţia lui Deligiorgis e mult mai reprezentativă pentru poezia românească decît acelea întreprinse pînă acum; A. Bantaş crede că trebuiau să intre acolo şi Alecsandri, Bolintineanu, Coşbuc, Goga, Cerna, Iosif, Topîrceanu, Eftimiu, Demostene Botez, Călinescu. Cu trei excepţii, aceştia nu figurează nici în antologia lui Dan Duţescu, pe care A. Bantaş nu găseşte cuvinte s-o elogieze (iar Bolintineanu nici nu avea ce căuta în „100 de ani de poezie românească" fiindcă a murit, nu cunoaşte preopinentul?, în 1872). Atrag încă o dată atenţia că în antologia lui D Duţescu, intitulata „Poeme românesti", lipseşte Eminescu, dar figurează Vlaicu Bîrna, Traian Iancu, Ştefan Popescu şi Anamaria Pop. Un Andrei Dorin (n. 1958) nu poate lipsi din antologia Duţescu, dar Eminescu — da! Ar fi inutil să mă întreb de ce îi place această alegere lui A. Bantaş: îi place şi gata. Nu mă întreb nici de ce A. Bantaş votează cu „prefaţa" lui D. Duţescu, unde nu e nici o referire la istoria poeziei româneşti dar, în schimb, sînt un „curriculum vitae" al antologatorului şi cîteva agreabile cuvinte ale lui Dan Duţescu despre... Andrei Bantaş. Oare A. Bantaş nu vede că antologia Duţescu nu are note bibliografice aşa cum are cea a lui Darie Novăceanu, pe care „polemistul", de asemenea, nu îl place? Că e neglijentă în organizarea materiei, trecînd printre „contemporani" pe cîţiva poeţi care nu sînt „contemporani" ? Că vehiculează (încă) nume „canonice" ale poeziei proletcultiste, dintr-o epocă pe care antologatorul o evocă, nostalgic, în prefaţă, deşi cu toţii ştim ce era „cercul Shakespeare" din anii '50 ?

Crede A. Bantaş că mă pune pe gînduri sugerînd că n-am văzut „pe nici o carte o notiţă bio-bibliografică asupra autorului"? Am văzut, însă, că pe o antologie a unei poezii naţionale era mai indicat să se scrie ceva despre acea poezie sau despre acea literatură decît că D Duţescu „s-a căsătorit în 1942 şi are o fiică şi trei nepoţi" ori că a tradus cutare cărţi (fie şi monumentale) A observa toate acestea şi pe deasupra că din antologia „Poeme româneşti" lipseşte Mihai Eminescu i se pare lui A. Bantaş un „insidios proces de intenţie": elocvent mod de a gîndi!

Elocvent, dar nu şi inexplicabil. În 1980, la „colocviul naţional de traduceri", A. Bantaş se plîngea, în acesti termeni, că din pricina lui S. Deligiorgis (a cărui antologie **ar vrea acum s-o îngroape**) ar fi pierdut o traducere, în englezeşte, din Doinaş: „Sînt nenumărate exemple care te revoltă, dar Stavros Deligiorgis, tratînd cu Editura Cartea românească şi spunînd că va cumpăra la valută forte 200 de exemplare sau nu ştiu cîte din traducerea pe care o face, a obţinut publicarea culegerilor din Sorescu, Nichita Stănescu şi Cezar Baltag, în dauna unor propuneri făcute de alţii — probabil şi în dauna propunerii mele de a-l traduce în engleză pe Doinaş".

Micile interese personale, precum se vede, nu cunosc măsura şi resentimentele răbufnesc matematic într-un moment aparent propice. A ţipa despre „necinstea" altora în condiţii izbitoare de infracţiune nu mai e o metodă. Nu, Andrei Bantaş, nu mai merge!

ARTUR SILVESTRI

Cu ce drept?

Numărul din 20 august a.c. al revistei „Flacăra" a publicat o notă semnată Ion Nicolescu, care, supărat pe ceea ce domnia-sa numeşte „o glumă nereuşită", contestă valoarea (bineînţeles, ştiinţifică) a **Dicţionarului de cuvinte recente (DCR)**, apărut în primăvara acestui an la Editura „Albatros".

Nu cumva greşiţi, stimate I.N. ? Nu cumva, înainte ca autoarea să se ambiţioneze în a vă convinge (şi nici nu credem că o vă face), ar trebui ca mai întîi dumneavoastră să căutaţi să înţelegeţi ? Să înţelegeţi. În primul rînd, că una e limbajul şi alta e metalimbajul, că una e termenul de dicţionar şi alta e cuvîntul scris sau vorbit folosit pentru a comunica. Să înţelegeţi că lucrările lexicografice nu sînt obligatoriu normative (deşi DCR este !), că dicţionarele reflectă, mai mult sau mai puţin fidel, realitatea lingvistică, tot aşa cum istoricul înregistrează evenimentele, fie ele faste sau nefaste. Ceea ce nu aţi sesizat dumneavoastră, stimate I.N., este faptul că DCR (gîndit ca o contribuţie la dicţionarul tezaur al limbii române) si-a propus să ofere o imagine cît mai fidelă a lexicului românesc neologic, aşa cum se reflectă el în stilul publicistic al ultimilor douăzeci de ani, cel mai dinamic şi mai deschis inovaţiilor dintre stilurile limbii noastre de azi. Imaginea nu vă satisface ? Aceasta nu vă îndreptăţeşte în nici un caz să trageţi concluzii generalizatoare pripite. Aţi găsit în DCR „iritanţi publici" ? E normal să fi găsit. Prin condiţiile specifice muncii sale, ziaristul, mereu supus presiunii evenimentelor, se mai lasă uneori „furat de condei". În orice caz, DCR nu este, aşa cum lasaţi dumneavoastră să se înţeleagă, un inventar exclusiv de xenisme, formaţii lexicale meteorice sau impropriu folosite. Şi dacă ele există totuşi în dicţionar, de vină nu este în nici un caz cel care le-a înregistrat.

Textul pe care l-aţi publicat trădează grabă cu care aţi consultat această lucrare riguros elaborată. V-am invita să consultaţi bibliografia dicţionarului, pentru a vă putea da seama cîte limbi moderne de cultură se pot mîndri cu asemenea lucrări. În această privinţă, punctul de vedere al lingviştilor a fost exprimat atît în publicaţiile de specialitate („Limba română", „Revue roumaine de linguistique", „Studii şi cercetări lingvistice"), cît şi în cele de largă circulaţie („Scînteia", „România literară", „Contemporanul"). Un popas serios asupra prefeţei DCR, fără de care este greu de înţeles şi mînuit acest preţios instrument lexicografic, v-ar fi scutit de reacţia pe care aţi avut-o.

Dacă veţi citi cu atenţie prefaţa lucrării, veţi avea la dispoziţie criteriile după care trebuie să discerneţi în opţiunea pentru un termen sau altul. După ce veţi fi parcurs cele şaisprezece pagini ale Cuvîntului înainte nu veţi mai considera că „autoarea va discerne criteriile de pertinenţă", pentru că veţi constata că a şi făcut-o. Veţi capăta atunci şi un răspuns la nedumeririle dumneavoastră în legătură cu **productivitate, tabletă, flexoplast, sex-club, femeie autor, femeie miliţian** ş.a. Veţi înţelege că Florica Dimitrescu „nu adaugă" din limba termenul **autoare** şi **miliţiancă**, ci nu vrea să impună pe **femeie autor** (nu **femeie-autoare**, cum greşit citaţi dumneavoastră !) sau **femeie-miliţian**, ci se rezumă la a consemna dezvoltarea unor noi relaţii de sinonimie lexicală în stilul publicistic de azi.

Capătul nostru de întrebare este acelaşi cu al dumneavoastră. „Cu ce drept?" Cu ce drept minimalizaţi o carte, stimate I.N., cînd singurul lucru pe care l-aţi reţinut cu exactitate este preţul ei ?

ALEXANDRU CIOLAN

● ecuații critice ●

Scurtă meditație despre proza leneșă

Un tînăr confrate, **Ion Simuț**, cunoscut pentru mulțimea sa tandră, făcea în volumul de debut, Diferența specifică (1982), o observație care mi-a atras atenția. Criticul pleda, într-o formulare inspirată, pentru o necesară sinteză între artă și curaj, altfel o idee subînțeleasă bunului simț agnostic. Însemnarea merită trecerisită totuși, cel puțin pentru plasticitatea chiasmului : „Curajul fără artă nu face o literatură ; dar nici arta fără curaj. Din prima situație rezultă manifestul politic, din a doua proza leneșă". Deși pare suficient de limpede ce vrea să spună mai sus pomenita aserțiune, îmi voi permite totuși, în cîteva rînduri, să creionez mai apăsat portretul acestui delincvent : epica leneșă.

O asemenea proză, paradoxal, e produsă de scriitorii foarte activi, care n-au timp de meditație. Ideile acestora, cîte sînt, se scurg de obicei din vîrful creionului, fără prea multă mojire, fiind agitate,grăbite și mult prea dornice să se cuibărească și propoziții. Lipsite de obștească reflexivitate, astfel de texte pot semăna, și cei mai adecși seamănă, între ele, avînd personalitatea produsului comercial care nu impresionează decît în stoc. Contează întregul, nu partea. Desprins de model, adică de patent, textul devine infirm. El face trista impresie a productului emis sub licență. Industrioși, căci ei trebuie să fie tenace în fidelitate, nu critici în polemică, scriitorii sîrguincioși fac din graba efortului fizic al redactării un paravan pentru lipsa cugetării (intrinseci, desigur, căci nimeni nu vrea numaidecît colecții de aforisme). Astfel, graba minții produce proza leneșă, lascivă, trîndavă, pitorească, fastuoasă, luxuriantă, însă fără substanța necesară, apță să gireze o personalitate. Evident că nu confund aici mobilitatea spirituală cu refuzul (sau neputința) de a gîndi, ci vreau să spun că e preferabilă lenea contemplației preliminare, lenei artistice a prozei superficiale.

Obsedată de realitate, uitînd însă să-i facă și concurență, proza în cauză transcrie. Uneori chiar copiază. Transfigurarea o consideră mistificare, abatere de la onestitatea realismului. Autorii acestei epici vor să fie veridici, nu credibili ; vor fidelitate, nu personalitate. Dar cine nu știe astăzi că un dialog de pe stradă ori o întîmplare din culisele vieții, redate cu umilință, fără nici un efort de a le regîndi, sînt la fel de false artistic ca și o bizarerie închipuită. Realismul ideii nu e totuna cu cel al expresiei. Viziunea e lesne uzurpată de neutralitatea imitării. Activă în fotografierea realului, proza aceasta e fatalmente leneșă în asumarea lui. Fidelă în stil, ea e de fapt trădătoare în idee. Aș spune chiar că e și parazitară : se hrănește fără scrupule din generozitatea realității și din galanteria ipocrită a autorului. Nu trebuie să facă nici măcar efortul îngurgitării, fiind rudă bună cu leneșul din povestea lui Creangă. Aparenta supunere față de real nu e decît o formă subtilă de ignorare a lui.

Însă proza leneșă nu e și lipsită de consecințe morale. Cînd e amenințată cu demolarea, devine repede iritabilă, irascibilă. Se apără însă demagogic, invocînd nobilul scop al reflectării. Imaginația e atunci denigrată, fiind considerată decadentă, evazionistă și absenteistă. Proza leneșă știe să se bată cu pumnul în pieptul realității pe care o ridică mai abitir decît oricînd la rang de model absolut. Dar proza leneșă nu trădează, prin fățărnicie, doar literatura, ci chiar lumea înconjurătoare, fiind mereu falsificată de real.

RADU G. ȚEPOSU ■

Împletirea regnurilor

În plin drum spre definirea unei generații poetice, Editura „Cartea românească" publică, în colecția „Hyperion", volumul „Vînătorile" de Dumitru M. Ion. O carte retrospectivă și nu tocmai. Neaducînd de cîțiva ani buni alte volume de versuri originale (de șapte ani, cum ne încredințează Alexandra Condeescu în „postfață"), dar prezent în reviste (prezent, de asemenea, printr-o laborioasă activitate de traducător care îi aduce laude), Dumitru M. Ion concepe această carte ca pe o coborîre spre sine în șapte trepte. Primul și al șaselea moment (respectiv, cartea a șaptea și a doua) sînt, în mare, inedite ; verigi noi în creație, căi noi de acces — mai simple ; în orice caz, căile maturității — spre un univers poetic dintre cele mai originale din literatura noastră de azi. Un „univers" care se lasă greu cuprins în definiție, din care primim îmbietoare chemări fără a-i putea, totuși, reduce la scara unor reprezentări geometrice. Surprindem în țesătura de suprafață formele logos-ului în cea mai mare varietate a lor tinzînd să se definească de la sine într-o morfologie a infinitului. Acest anume cuvînt, singurul, care stă în puterea deplină a creatorului, prin care pătrunde în întreg, nu este un termen-cheie, un cuțit luminat"). „Vînătorile" sînt naștere perpetue, ur-vînt-rădăcină ; nu poate „ieși" din poezie arătîndu-se ochiului însetat de cunoaștere printr-o formă anume. Chiar titlul volumului — „Vînătorile" — ne sugerează o repetare sinonimică de situații articulate la o acțiune (iterativă), iar nu la un concept. Propusă în acești termeni relativ neutri — „cuvînt/dicționar" — metafora artei poetice se poate explica mult mai simplu în cheie vegetală : semințele au acest „dar" de a fi toate într-una și una în toate. Dumitru M. Ion ne propune de la început „cheia" vegetală a sistemului său poetic. Împletită cu regnul animal — în care acționează cu predilecție „vînătoarea" — această fibră poate fi urmărită în permanență în asociații de termeni dintre cele mai surprinzătoare definind viața ca realitate universală. În acest sistem moartea pare numai „somn", trădare în viață a vieții. Amintirea nașterii dă tărie și încredere, cere dreptul la cîntec așa cum ființa are dreptul la viață. Poetul investighează — mai ales în prima carte a ciclului — propria naștere, vegetală de constelații, sinonimă cu alte nașteri, ducînd ființa spre un destin uman străbătut cu predilecție de cei care au conștiința balcanismului, tărîm unic de viață și poezie, drum spre cunoaștere bine jalonat și bătătorit în istorie : „Un trăsnet își face loc în pat xandria, Bizanț" („Frica. 1"). El își cere, astfel, destinul unui Anton Pann, al unui Ion Barbu — nume între care critica literară l-a fixat de mult pe Dumitru M. Ion — lăsînd, totuși, să se întrevadă și o atracție către Blaga (cu care acceptă un lung colocviu pe tema luminii), Arghezi (vezi, în special, poemul „Mi-aduci, Elif, cercei de iasomie"). Surprindem apoi, ca adevărate semne heraldice, teme eminesciene (bănuim că „luceafărul" este „copilul din flori" pe care-l naște lumina) : „Vin cavaleri din răsărit de soare / Și din amurg spre limba de pămînt ; / În grai ei se răzvrătesc popoare, / Certindu-ne cu ascuțit cuvînt" („Vin cavaleri din răsărit de soare"). O „constelație" lirică ce patronează cu cele mai bune auspicii destinele literaturii române, în care numele lui Dumitru M. Ion își definește, răbdător și sigur, steaua.

NICOLAE GEORGESCU ■

MUZICĂ

Moment Stravinski

O poveste-parabolă într-un spectacol de excepție

Trama folclorică din **„Povestea soldatului"** e doar suport inițial pentru ulterioara arhitectură a sunetelor prin care, cu geniala sa receptivitate emoțională și cu spiritul său muzical inovator, Igor Stravinski ne pune la îndemînă un edificiu-parabolă de o tulburătoare perfecțiune. Sunetele muzicii sale, pendulînd între tărîmul basmului și universul simbolurilor vizualizate, oferă ascultătorului o cheie fermecată pentru porțile marilor adevăruri, acele adevăruri care aduc, într-un timp mult mai apropiat nouă, ecouri neapuse din tragedia greacă. Pentru că, sub veșminte noi, soldatul lui Stravinski poartă în piept o inimă de tragedian, încercînd până în ultima clipă să anuleze efectele implacabilului. Și astfel ni se propune o parabolă dureroasă despre posibila prăbușire a omului, prin vadul bunei-credințe, în beznele înstrăinării de sine. Pactul faustian pierde în măreție, transformîndu-se, în **„Povestea soldatului"**, într-o banală tranzacție de bilci provincial, propusă de către un diavol scofîlcit și fricos unui soldat prea credul, prea obosit și prea stăpînit de ideea că timpul nu-i mai ajunge să-și vadă meleagurile natale. Schimbul acceptat e prin însăși natura sa o parabolă. Diavolul își dă cuvintele (o carte) pentru a primi din partea soldatului sunetele acestuia (o vioară). De aici, întîmplările ulterioare care vor măcina încet, dar sigur, un erou, înstrăinîndu-l pînă la urmă de esența sa umană, de sunetul viu al vieții, de rădăcinile sale reale. Și chiar dacă, în aparență, construcția din **„Povestea soldatului"** pare simplă, transpunerea sa scenică are nevoie de virtuozitate artistică și, mai ales, de un ochi capabil să pătrundă pînă la nuanță, toate sensurile alegorice ale muzicii stravinskiene.

Dirijorul **Mircea Cristescu**, personalitate artistică de prim rang, dar și fin pedagog, dăruit pînă la ultarea de sine muncii de educație muzicală, adevărat ambasador al școlii dirijorale românești, s-a încumetat să dea viață **„Poveștii soldatului"**. Cunoscîndu-i calitățile, acest fapt s-ar înscrie în ordinea firească a unui act artistic elevat. Dar faptul devine exemplar și poartă valențele întîmplărilor de excepție dacă subliniem că el nu se întîmplă pe o mare scenă consacrată, ci la **Rîmnicu Vîlcea**, unde, printr-o muncă asiduă, dirijorul Mircea Cristescu a reușit să dea artei amatoare strălucirea diamantului. Și nu este o simplă figură de stil această remarcă, dacă ne gîndim că orchestra **Concertino** a Palatului de cultură din Rm. Vîlcea este de trei ori laureată a Festivalului național „Cîntarea României". Avînd acest bun cîștigat, Mircea Cristescu se putea încumeta să întreprindă cu sorți de izbîndă o experiență aparte. Și astfel, după trei luni de repetiții, s-a prezentat în premieră, la Rîmnicu Vîlcea, în regia și sub conducerea muzicală a reputatului artist Mircea Cristescu, una din tulburătoarele pagini ale muzicii stravinskiene. Simbioza dintre artiștii Teatrului popular din Rm. Vîlcea și cîțiva membri ai Filarmonicii „George Enescu" s-a transformat, sub bagheta dirijorului, într-un spectacol fără fisură. Virtuozității interpretative a instrumeniștilor Avi Abramovici (vioară), Laurențiu Băcanu (percuție), Boris Boicu (contrabas), Iancu Văduva (trompetă), Valeriu Bărbuceanu (clarinet), Wilfred Barghiel (fagot) și Florian Pane (trombon) li s-a suprapus incontestabilul talent scenic al actorilor amatori Cristian Alexandrescu (Povestitorul), Nicu Jivan (Diavolul), Cristian Bellu-Bengescu (Soldatul) și Lidia Stratulat (Prințesa).

A fost o dublă sărbătoare a muzicii la Rîmnicu Vîlcea, dacă subliniem că, în același concert, orchestra vîlceană **Concertino** a prezentat, sub bagheta dirijorului Mircea Cristescu, din creația marelui compozitor Joseph Haydn, de la a cărui naștere se împlinesc 250 de ani, o simfonie mai puțin cunoscută, **„Sibiana"**, a cărei partitură a descoperit în fondul de manuscrise al Muzeului Brukenthal. Și astfel se dovedește încă o dată că, atunci cînd arta amatoare își găsește făgașul emulativ, nu are de cîștigat decît actul artistic în sine.

GEORGE ȚÂRNEA ■

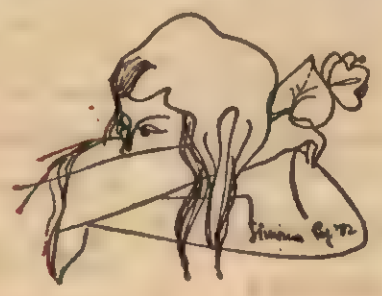

În „nocturnă" cu marionete

Printre „nocturnele" organizate de Teatrul Țăndărică din București se află, de cîteva săptămîni, un spectacol „Stravinski" regizat de Irina Niculescu. Spectacolul pare o improvizație pe temă dată : muzica lui Stravinski. Rețeta pare sigură : se iau două partituri de Stravinski (în cazul de față : Petruška și Vulpea) și se pun pur și simplu în scenă la libera alegere și la libera inspirație. Dacă în primul caz experimentul a reușit, miza în scenă e atent reglată, păpușarii și actorii se mișcă firesc și cu semnificație, la cel de al doilea senzația de operă în concert nu poate fi estompată, cu toate că regizoarea beneficiază de cîțiva buni artiști de la Opera Română care, întîmplător, sînt și buni interpreți de scenă : Cristian Mihăilescu, Vladimir Deveselu, Constantin Gabor și Pompei Hărășteanu.

Scenele de bilci din prima parte a spectacolului, respectiv din Petruška, sînt atent desenate și colorate, convingător sugerate printr-un balet de păpuși expresive și printr-o pantomimă și coregrafie șlefuite cu talent. De mare emoție și de mare efect sînt momentele în care păpușarii manevrează, într-un fel de teatru în teatru, cîteva marionete reprezentîndu-i pe protagoniștii imaginari ai baletului. Merită aplaudați la scenă deschisă, în acest sens, Liviu Berehoi și Rodica Dobre, doi păpușari de mare talent.

„Opera burlescă cîntată și jucată, pentru patru voci bărbătești și orchestră de cameră, scrisă după povești populare rusești" și intitulată **„Vulpea"** lasă cea mai puternică senzație de improvizație și de artificiu. Ca orice interpretare cîntată, apelează mai mult decît de obicei la convenție. Deși efortul regiei, în sensul vizualizării plastice a muzicii, e demn de stimă, deși interpretarea produce rumoare și o stare de bucurie datorată mai ales muzicii, spectacolul lasă senzația că a fost conceput mai puțin ca o realizare superioară în plan estetic și mai mult ca o restituire a muzicii lui Stravinski prin teatrul de marionete, lucru care s-a făcut rar. Spectacolul reprezintă fără îndoială un act de curaj și de cultură, dar valențele sale în plan spectacologic sînt discutabile. El constituie însă un omagiu prețios adus memoriei unuia din cei mai originali compozitori ai secolului nostru, chiar în anul comemorării centenarului nașterii sale : Igor Stravinski.

ARON DOMIDE ■

PLASTICĂ

Pentru un Salon al tinerimii artistice

În artele plastice există, ca-n toate artele, dealtfel, atîtea motive bune pentru a rostui un început de carieră, cîte sînt și pentru a marca un vîrf al ei. Tinerii, la începutu) carierei îndeosebi, trebuie să lupte ca să fie luați în seamă, dar tinerii trebuie și ajutați în această luptă. Un debut atent circumstanțiat este un lucru tot atît de important ca și o retrospectivă ; un debut considerat cu justețe e o șansă considerabilă. În ciuda părerii — cu autoritatea ce-o fac îndeobște prejudecățile — că arta e un domeniu unde talentul autentic birule pînă la urmă, o mulțime de talente autentice n-ajung totuși să birule niciodată. Izbinda unui pictor sau a unui sculptor e un fapt complex și, într-un fel, inexplicabil. Dar dacă încercăm o lămurire asupra ei, vom vedea că e vorba întotdeauna de o șansă și de condițiile realizării șansei.

Chestiunea, e adevărat, extrem de complexă a realizării șansei se pune, la ieșirea în lume a unui artist, într-un chip, totuși, simplu. Un pictor dintr-un oraș fără galerii de artă are a spera mai puțin la notorietate, ca rezultat al afirmării operei, decît unul dintr-o urbe cu galerii multe și active, la fel cum un poet nu-i decît eventualitatea lui cînd opera rămîne în manuscris. Unui pictor, nimerit într-un centru artistic cu o viață foarte tensionată, i se poate întîmpla orice — și norocul, și eșecul — dar unuia trăind într-un loc unde artele sînt ignorate nu i se întîmplă niciodată nimic.

Este neîndoielnic că acolo unde e posibil *totul*, cauza unor situații e mai lesne de înțeles. Citind lista de participări în catalogul expozițiilor unor tineri vom observa că după absolvirea institutului primii ani sînt plini de manifestări minore. Destui pictori și sculptori tineri, destui graficieni și decoratori ar fi în stare să deschidă expoziții de cert interes, dacă ar avea efectiv unde să le facă. Practic, absolventul foarte dotat al institutelor de arte plastice duce, ani buni, niște lupte cu folos îndoielnic ca să obțină ceea ce i se cuvenea de drept : sala de expoziție.

Există un cerc vicios căruia, oricît am încerca să-i găsim alt nume, oricît i s-ar lucra la circumferință, va rămîne tot cerc vicios. Ca să poată spera la una din sălile bune de expoziție, artistul tînăr trebuie să fie membru al Uniunii artiștilor plastici. Dar ca să fie membru al uniunii, el trebuie să aibă „participări", să aibă expoziții și, în general, să dea dovada unui talent activ. „Participările" care contează cu adevărat sînt la saloanele de interes național sau ale municipiului București. Contează, de fapt, și alte participări, numai că ponderea o au marile saloane — anuale sau tematice. Sigur, un juriu are căderea și competența să primească pentru aceste saloane lucrările unor debutanți și de regulă așa se și întîmplă : parte din artiștii tineri expun și contabilizează ce expun. Cercul vicios are parcă o ieșire, numai că ieșirea dintr-un cerc vicios nu-i întotdeauna și o victorie. Saloanele au ceea ce se cheamă „o ținută". Cu puține excepții, un salon nou seamănă cu precedentul și, de bună seamă, cu acela care o să-i urmeze. Îndeobște, interesați nu atît de cultivarea darurilor proprii, cît de exigențele subtil statuate ale marii expoziții, artiștii tineri își prefac de obicei mina și inteligența ca să dea aici tot „ce a mai întrat". E o primă luptă, la care izbinda rămîne, în fapt, o pierdere. Foarte puțini tineri merg cu credința că au prezentat la salon adevărul talentului lor. Cunoc mulți absolvenți ai artelor plastice deturnați de la calea lor reală de grija obsesivă de a fi primiți la Dalles.

Există, e adevărat, subsolul Galeriei Orizont, care-i un cenaclu al tineretului. Se cheamă „Atelier 35" și, cu unele ezitări, s-a promovat aici o artă de un real interes. Dacă vom citi atent însă lista expozițiilor „Atelierului" vom remarca — situație oarecum previzibilă — că aproape toate sînt semnate de bucureșteni. În principiu, Cenaclul de la „Orizont" e deschis tinerimii artistice din toată țara. În fapt, el nu-i chiar atît de deschis cît ar îngădui principiul. Prea bine, s-ar putea spune, să-i dăm tînărului din provincie putința de a organiza expoziții în „Atelierul 35".

Ajungînd cu discuția în acest punct, chestiunea devine delicată, întrucît cenaclul e ceea ce e, adică un cenaclu și o acțiune obștească. Puterile îi sînt limitate, îndrăznelile organizatorice măsurate.

TUDOR OCTAVIAN ■

Simpozionul național de acupunctură de la Techirghiol

Eficacitate terapeutică, eficiență economică

În zilele de 1 și 2 octombrie a avut loc, la Techirghiol, al III-lea Simpozion național de acupunctură organizat de Uniunea Societăților de Științe Medicale, Filiala Constanța, de Direcția sanitară a județului Constanța și de Sanatoriul balnear Techirghiol. Participarea numeroasă, reprezentarea centrelor de acupunctură cu tradiție, precum și a unora de dată recentă, numărul mare de comunicări — peste o sută — valoarea științifică deosebită și noutatea acestora, preocuparea în egală măsură pentru cercetare cît și pentru practică, au asigurat succesul acestei manifestări. Ca o dovadă că școala românească de acupunctură este cunoscută și apreciată nu numai în țară, ci și peste hotare, la lucrările simpozionului a participat și profesorul Jean Claude Darras, președintele Uniunii mondiale științifice a societăților de acupunctură și președintele Academiei franceze de acupunctură.

Pe lîngă manifestările științifice, una din preocupările care au reținut atenția participanților a fost organizarea activității viitoare : specializarea medicilor, asigurarea unui cadru adecvat practicării acestei tehnici terapeutice, înființarea unui institut de medicină naturistă, probleme de învățămînt.

Am notat opiniile unor participanți de marcă la această manifestare științifică, dorind ca ele să contribuie atît la informarea dumneavoastră, stimați cititori, cît, mai ales, la sensibilizarea organelor de resort în luarea unor decizii constructive, care să asigure acupuncturii statutul cel mai adecvat.

Prof. Alexandru Tujan, expert-instructor la Centrul de perfecționare a cadrelor sanitare superioare : „Dezvoltarea rețelei și activității de acupunctură în țara noastră, programele de instruire, solicitările tot mai numeroase, obligă la o perfecționare a pregătirii și la impulsionarea creșterii eficienței actului medical prin diverse mijloace. Din experiența acumulată se poate spune că, fără angajare financiară din partea unităților, se pot concretiza mai rapid indicațiile Ministerului Sănătății cu privire la aplicarea unor metode naturale de tratament. În ultimul an acupunctura a fost introdusă în rețeaua sanitară. Această metodă de tratament este eficace, ieftină, nu necesită aparatură specială și nu este dăunătoare, bineînțeles dacă este aplicată în limitele unui cadru științific. Ea nu este un panaceu și nu poate fi aplicată cu rezultate totale și în toate afecțiunile. Pînă acum au avut loc 7 programe de inițiere. S-a început organizarea unor programe ciclul II. Unul din ele are loc la Băile Felix. În noiembrie, anul acesta, va avea loc un program ciclul II la Techirghiol. În anul viitor se vor ține încă patru programe ciclul II. Se vor iniția și programe ciclul III. Organizarea se face sau la comanda județelor sau la inițiativa Centrului de perfecționare. Se poate spune că în fiecare județ există astăzi centre sau nuclee de acupunctură. Centre puternice sînt la București, Galați, Litoral, Iași, Botoșani, Cluj-Napoca, Timișoara, Călan și Sibiu. În București se vor crea unități sanitare cu bază de demonstrații practice.

Astăzi nimeni nu se mai îndoiește de eficacitatea și utilitatea metodei. Factorii de decizie trebuie să-i susțină și să-i încurajeze pe cei care își folosesc timpul liber pentru a se iniția și a practica acupunctura și celelalte metode care și-au dovedit eficacitatea. De asemenea, ele trebuie să se preocupe pentru a crea bolnavului un cadru organizat care să-i ofere siguranță. Mai sînt prejudecăți în această privință, izvorîte din necunoaștere, invidie și inerție. Acupunctura, încă de la apariția ei, a avut un caracter raționalist, materialist și concret. De fapt, există o singură medicină. Viitorul va găsi identități între medicina tradițională și cea clasică. Se deschid perspective nebănuite cercetării în acupunctură. Din ce în ce mai mulți medici tineri abordează cu curaj cercetarea în acest domeniu. Dovadă este și acest simpozion, unde s-au făcut comunicări de o remarcabilă ținută științifică".

Prof. dr. George Litarczek, șeful Clinicii de anestezie, terapie intensivă a Spitalului „Fundeni" : „Acupunctura este o tehnică de terapie medicală, cu eficiență foarte bună în unele cazuri și ineficientă în altele. Ea impune o tehnologie precisă, are indicații și contraindicații. Cu atît mai curios mi se pare faptul că, în afară de mine, n-a mai venit aici nici un alt profesor, șef de catedră. Măcar din curiozitate. Cum își pot formula un punct de vedere cît mai corect ? Cred că absentele de care vorbeam au semnificația lor. Ce facem cu acupunctura ? O desființăm, o ignorăm sau o tratăm ca pe o tehnică de terapie și atunci sîntem obligați să ne-o însușim ? La simpozion am prezentat două lucrări în care se arată că 80—90 la sută din analgezie se rezolvă prin acupunctură. Cifrele nu sînt deloc de neglijat. În învățămîntul medical nici măcar nu se amintește de acupunctură. Cred că nu este sarcina ministerului să se ocupe de specializarea acupuncturilor, ci a institutelor de învățămînt superior. Acupunctura trebuie tratată ca orice tehnică. Din fiecare specialitate trebuie profilați medici. Întîi trebuie să știi medicină pentru a putea să alegi din ansamblul terapeutic tehnica cea mai potrivită. Lucrurile sînt cît se poate de simple. Cine consideră acupunctura o metodă bună la toate sau cine o ignoră greșește în egală măsură".

Dr. Vlad Moraru, responsabilul Cercului de acupunctură din cadrul U.S.S.M. Constanța : „În cele trei sanatorii balneoclimaterice de pe litoral, Techirghiol, Eforie Nord și Mangalia, funcționează cabinete de acupunctură deservite de medicii din sanatoriu. În sanatorii acupunctura se practică asociată cu procedee balneomaso-chineto terapice, în special pentru afecțiuni reumatismale. În policlinicile din Constanța funcționează două cabinete de acupunctură care tratează alte afecțiuni decît cele reumatismale. Sistemul nu este organizat. Nu există o formă legală de practicare a acupuncturii. O facem în timpul liber și avem statut de tolerați. Asta cu tot sprijinul pe care îl avem de la Direcția sanitară a județului, prin inspectorul șef al litoralului, dr. Sanda Petrescu și al Spitalului județean. La Spitalul județean s-au făcut 4 intervenții chirurgicale cu anestezie prin acupunctură. Amintim de realizarea dr. Dumitru Lezerciuc pentru că vreau să subliniem încă o dată, posibilitățile acestei tehnici terapeutice. Rezultatele obținute la sanatoriul Techirghiol, în tratarea bolilor reumatismale sînt de asemeni demne de relevat. Astfel, am obținut rezultate bune și foarte bune, exprimate în procente, în următoarele afecțiuni : lombosciatică — 78, periartrită scapulohumerală — 82, puseu acut de gută cu cedare spectaculoasă după o ședință — 74, insomnii — 79, tulburări care apar ca urmare a cervicartrozelor — 72, arterită obliterantă — 64, maladia ulceroasă — 70. De subliniat că asigurarea unui cadru organizat impulsionează activitatea de cercetare, face imposibilă impostura, permite controlarea activității. În această direcție trebuie insistat".

Dr. Virgiliu Băgu, Centrul de acupunctură Galați : „În iulie 1981 a fost inaugurat experimental „Centrul de medicină tradițională" de pe lîngă Spitalul județean Galați, menit să valorifice o serie de metode și mijloace naturale de tratament : acupunctura, fitoterapia, homeopatia etc. Centrul a preluat și dezvoltat și sectorul de cercetare științifică de la fostul Centru de acupunctură, efectuînd cercetări în domenii și cu metode variate : medicină nucleară, radioimunochimie, biochimie. Caracterul original pe plan național a dus doar la o abordare parțială a unora din metodele studiate. S-a ajuns totuși la rezultate încurajatoare în domeniul terapeutic, profilactic, recuperator și economic. De menționat, că practic nu au fost cheltuieli pentru organizarea și funcționarea centrului. Experiența de pînă acum se conturează și ca o propunere pentru dezvoltarea acestor tipuri de centre. La Centrul de la Galați am specializat pînă acum mai mult de 200 de medici în acupunctură. Doar 35—40 dintre ei practică acupunctura. Ca pentru orice este nevoie de studiu și eforturi suplimentare. O problemă care trebuie să ne preocupe permanent este calitatea actului medical. Pe lîngă lărgirea sistemului de inițiere și perfecționare trebuie organizată și o acțiune de control. Ce fac cursanții noștri după șase luni, de exemplu ? Practică acupunctura, au rezultate, sînt sprijiniți ? Sîntem pe drumul cel bun. Deși cadrul de activitate este încă imperfect, el s-a conturat și în limitele lui se poate face treabă. Ideea a fost receptată. Oamenii sînt din ce în ce mai convinși de necesitatea reducerii folosirii medicamentelor, de revenirea în mare parte la medicina tradițională, la apropierea omului de natură. Acupunctura, ca și alte metode terapeutice tradiționale, realizează în același timp eficiență economică și eficacitate terapeutică. Începutul a fost mai greu. În perioada următoare ne așteptăm la o explozie calitativă".

Dr. Teodor Caba, Policlinica orășenească Călan : „Cred că acupunctura a intrat pe făgașul normal. Ministerul Sănătății și C.N.S.T., prin sprijinul lor, au asigurat baza materială de la care se poate pleca. Bineînțeles, mai sînt încă multe de făcut. Baza informațională este slabă. Ideile circulă încă greu. Simpozioanele, care au loc o dată la doi ani, nu sînt suficiente. Se simte nevoia unei reviste de specialitate în care să se dezbată operativ cele mai noi și mai bune rezultate. În fiecare an aproximativ 30 de colegi vin la Călan pentru a se informa. După opinia mea, orice medic are voie să practice acupunctura, bineînțeles după un studiu corespunzător. Dar asta se înțelege de la sine. Trebuie să existe dorința de instruire, de autodepășire. Nici un medic care se respectă nu se mulțumește doar cu cunoștințele căpătate la facultate. Inerția a fost depășită, revista „Flacăra" are meritele ei în asta, și medicii care neagă acupunctura, neagă evidența. Biofizica, biochimia, biologia celulară atestă acupunctura. Ea n-a izvorît din empirism, ci decurge din profunde cunoștințe despre structurile și funcțiunile organismului. Simpozionul la care ne găsim a adus atestări în plus în sensul arătat. Afluxul de pacienți, rezultatele obținute denotă eficacitatea metodei. În întreaga lume, medicina practic se află la o răscruce și tot mai mulți medici se îndreaptă spre medicina „energetică". În special acupunctura se adresează stării de început a bolilor. De aici rolul ei profilactic. După opinia mea, problema nodală este dorința medicilor de a-și însuși metoda, de a o aplica cu discernămînt, sau cu alte cuvinte, obligația de conștiință a medicului de a învăța toată viața pentru binele bolnavului. Cine vrea să învețe să practice acupunctura are toate drumurile deschise. Țin să asigur pe toți medicii că domeniul este fascinant și deschide căi nebănuite. Acupunctura va face parte din medicina viitorului".

Sperăm că, din relatarea chiar succintă a opiniilor interlocutorilor noștri, concluziile s-au desprins de la sine.

OPREA GEORGESCU ■

Apa medicinală „Ossidenta" distinsă cu Medalia de aur la Salonul de invenții de la Bratislava

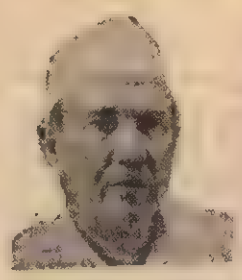

Ne-a sosit, zilele trecute, o veste îmbucurătoare de la Salonul internațional de invenții de la Bratislava, Cehoslovacia : pastel de dinți medicinale „Ossidenta", realizată după prescripțiile doctorului Grigore Osipov Sinești (brevet de invenție 79519/12.05.1982)) de Întreprinderea „Nivea" din Brașov (director inginer Silvia Boicennu), i s-a decernat Medalia de aur. Fără să fie prima onoare acordată, la nivel înalt, unui produs din gama respectivă (apa de gură medicinală „Ossidenta" a primit, în 1980, mențiune tot la Bratislava), recenta ilustrație reprezintă o nouă dovadă a prețuirii de care se bucură, în general, în lustria cosmetică românească și, în special, materializarea ideilor doctorului Grigore Osipov Sinești, șeful Centrului metodologic republican de parodontologie și, reamintim, inițiatorul unei noi orientări în stomatologie, autorul unei concepții originale și al unei metode de tratare parodontopatiilor (bolile parodontiului). Fără a mai intra în amănunte, acestea fiind cunoscute de cititorii revistei „Flacăra", care a sprijinit, de la bun început, activitatea doctorului Osipov, se cade însă să repetăm că, în temeiul contribuțiilor sale științifice, expuse în cartea „La parodontopathie essentielle", Paris, Editura Maloine, 1970 (apărută ulterior în două ediții românești), doctorul Grigore Osipov Sinești a ajuns să fie socotit, după vorbele profesorului italian Franco Noveri, „părintele parodontologiei".

Să revenim însă la problema apei de gură și a pastei de dinți din seria „Ossidenta", asupra cărora mai mulți cititori ne-au cerut detalii, reclamînd totodată faptul că ele nu se găsesc, în cantitățile solicitate, în farmacii. Povestea lor, mai ales a apei de gură medicinale, căci pasta abia acum e pe punctul de a fi lansată pe piață, nu e chiar simplă. În ciuda unor virtuți terapeutice remarcabile (are acțiune astringentă asupra mucoasei edemațiate, inflamate sau ulcerate, are acțiune antiseptică la nivelul mucoasei bucale, are efect dezodorizant, are efect sclerozant etc.) și al unor indicații terapeutice largi (e recomandată în gingivite, stomatite, procese parodontopatice evolutive, post operator etc.), apa de gură „Ossidenta" a lipsit multă vreme, și încă mai lipsește, din farmacii, atît din cauza numărului restrîns de flacoane realizate la „Biofarm" cît, în primul rînd, datorită dirijării necorespunzătoare a acestora. Din cîte am înțeles, și sperăm că am înțeles bine, aceste deficiențe sînt pe punctul de a fi lichidate. Pe de o parte, comanda urmează să crească pînă la 60 000 de flacoane pe an, „Biofarm" avînd posibilitatea onorării unei astfel de solicitări, iar pe de alta, repartiția produsului se va face mai judicios, două farmacii, 18 (vizavi de Spitalul „Colțea") și 57 (pe strada 11 Iunie, în apropierea Centrului metodologic), avînd să se specializeze în desfacerea apei de gură medicinale.

Nu ne rămîne decît să sperăm că, la o oră la care doctorul Grigore Osipov Sinești și tinerii săi colaboratori (doctorii Liliana Popescu, Mihaela Ghioldus și Ion Chirman) au ajuns să trateze, în cadrul centrului și 100 de pacienți pe zi (unii din ei sosiți special din străinătate), rețetele lor, din care nu lipsesc apa de gură și pasta de dinți „Ossidenta", vor fi mai prompt și mai deplin onorate. În felul acesta, vor fi satisfăcute, tragem nădejde, și solicitările miilor de cetățeni care au nevoie (cei operați, purtătorii de proteze, diabeticii etc.) de intervenția produsului amintit pentru întreținerea igienei bucale. Vom reveni.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

În legătură cu articolul nostru:

„Se reclamă furtul unei invenții"

În numărul 38/1982 al „Flăcării" am încredințat tiparului o scrisoare adresată redacției noastre de inventatorul Paul Matei. Reamintim cititorilor noștri că autorul acestei misive a ținut să ne înștiințeze că, în o dată ulterioară cutremurului din 4 martie 1977, a predat Muzeului „Grigore Antipa" un dosar cu invenții, apreciind că acestea vor fi în măsură să contribuie la o mai bună consolidare și protejare a edificiului muzeului deteriorat în urma seismului. După mai mulți ani — ne-a declarat în continuare corespondentul nostru — una dintre aceste invenții (un sistem de alarmă capabil de a semnala eventualele fisuri survenite în structura construcției) a apărut într-o publicație din Paris, fiind revendicată de o firmă franceză. În această situație, Paul Matei s-a adresat Muzeului „Grigore Antipa", cerînd cuvenitele explicații, dar aici a aflat, stupefiat, că dosarul predat a dispărut fără urme.

În rîndurile care urmează reproducem scrisoarea de răspuns sosită din partea Muzeului „Grigore Antipa" :

CĂTRE REVISTA „FLACĂRA"

Referitor la articolul intitulat „Se reclamă furtul unei invenții" din nr. 38/1982 al revistei „Flacăra", semnat de redactorul Liviu Timbus, sîntem în măsură să vă comunicăm următoarele :

Atît conducerea muzeului cît și colectivul oamenilor muncii au citit articolul și au analizat situația făcînd totul pentru găsirea dosarului reclamat. În final s-a ajuns la concluzia că dosarul nu fusese văzut de nimeni din factorii de răspundere din muzeu, dat fiind poate și condițiile existente în instituția noastră la data înregistrării donației (după cutremur, șantier în lucru, zugrăvit, arhivă mutată etc.). Luînd legătura cu inventatorul Paul Matei (scris greșit Paul Marius) și analizînd cu atenție cele 35 de invenții ale sale, am convenit cu autorul că aproximativ 10 dintre ele prezintă un interes real nu numai pentru muzeul nostru, dar și pentru alte instituții similare : vitrina antiseismică, postamentul expozițional antivibrație, armătura detectoare de șocuri și vibrații, borcan anatomic antișoc, borcan anatomic prevăzut cu sistem de combatere a răsturnării, cărămidă magnetică etc. Sîntem gata să facem ceea ce este necesar pentru a intra în posesia acestor brevete, iar autorul în posesia certificatului de inventator. Restul invențiilor vizează alte domenii : pompieristică, construcții etc.

Aducem pe această cale mulțumirile noastre revistei „Flacăra" cît și inventatorului Paul Matei care își oferă colaborarea și pe viitor.

Dan Manolelli
secretarul organizației de partid
Muzeul „Grigore Antipa"

N.R. Scrisoarea sosită din partea Muzeului „Grigore Antipa" ne obligă să observăm că, din păcate, nu s-a răspuns decît parțial acuzațiilor formulate de Paul Matei, deoarece pe această cale nu am putut afla, deocamdată, dacă este sau nu vorba de un furt de invenție, așa cum pretinde autorul dosarului dispărut. În același timp, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a ținut să ne informeze (și-o va face în curînd și în scris) că, analizînd cele două brevete, a ajuns la concluzia că este vorba de două invenții distincte, ce prezintă asemănări și nicidecum similitudini. Se apreciază, cu alte cuvinte, că cele două invenții sînt rezultatul unor investigații desfășurate în paralel. Vom reveni cu amănunte.

LIVIU TIMBUS ■

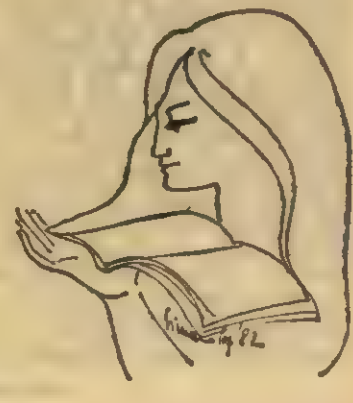

Cosmonava Pămînt (I)

„Să învingem natura, să-i biruim legile și s-o supunem !“ Cam așa ar putea fi formulat principiul-slogan promovat, secole în șir, de către acela care n-au înțeles niciodată esența naturii și nici firea legilor ei. Rezonanțele acestui ciudat principiu antropomorfic al unui imaginar și nerațional război dintre om și universul înconjurător, se prefac, firește, în avalanșe amenințătoare și în uriașe surpări de stînci, de îndată ce avem curajul și răbdarea să privim consecințele nefaste ale unor acțiuni omenești, care s-au înfăptuit în virtutea devizei „să cucerim natura, s-o supunem omului !“.

Înțelegem astăzi — și ne-o spune clar tot ceea ce reprezintă știința și creația tehnologică — că natura, pur și simplu, nu poate fi învinsă. Ar fi aberant și nebunesc să mai pretindem acum, la nivelul actual al cunoașterii umane, că Marea Neagră încape într-un ibric, că nemărginirea poate fi depășită sau biruită de mărginire. Pămîntul — această superbă cosmonavă încărcată cu roadele unei naturi care a adus în ființă și omul — nu e decît o parte minusculă, greu de figurat, existînd în infinitul spațial și nesfîrșirea temporală. Dar oricît de mică este cosmonava care ne poartă prin genuni cosmice și prin vreme, ea rămîne, încă pentru mult timp, leagăn de viață și scut unic împotriva legilor care tind să întoarcă în neființă ceea ce a devenit floare sau măr, pasăre ori lup, copil sau matur.

În colțul nostru de univers, pe întinderile Terrei și în atmosfera acesteia, au țîșnit la viață infinit de variate expresii ale existenței organizate, ridicîndu-se, printr-o îndelungată evoluție și dezvoltare, pînă la nivelul lumii de ființe inteligente și, eventual, raționale, căruia îi aparține și omul.

Din furtunile și uraganele erelor primare, într-o îndelungată căutare de echilibru neastîmpărat, a rezultat ecosistemul actual, inclusiv biosfera, cu tot ceea ce o formează și mediul în care aceasta s-a adaptat pentru a trăi. A fost un proces lung, nespus de lung și de complex în raport cu viața oricărei structuri biologice acutale.

Cînd ființele inteligente au devenit și naționale, de dragul împlinirii unui principiu nefiresc — cel al învingerii naturii — fără a ține seama de legile fundamentale ale existenței, consecințele n-au întîrziat să se arate. Desigur, natura poate fi rănită, se pot distruge factorii care generează viața și o întrețin, dar asemenea acțiuni nu conduc la biruirea legilor naturii, ci mai degrabă la dezechilibrul mediului firesc în care ne scăldăm și ne păstrăm zestrea de viață.

În iureșul său năvalnic spre nivelele tot mai înalte ale dezvoltării, omul, ca entitate istorică și care făurește, în fond, istoria, nu a ținut seama milenii în șir, de unele legi firești în raporturile sale cu natura, cu mediul lui fundamental de existență. Atîta vreme cît acțiunile desfășurate de oameni, în multe sute de mii de ani, nu se puteau compara cu fenomenele naturale și nici nu puteau modifica mersul acestora, echilibrul ecologic dintre viață și mediul ei fizico-chimic nu s-a deteriorat aproape deloc.

Cu timpul însă, omul și-a amplificat forța de acțiune și a început să modifice mediul natural în care trăiește. Mai întîi, a schimbat fața unor ținuturi întinse, de sute de milioane de hectare, cu scopul de a face agricultură, defrișînd și tăind păduri, replantînd livezi cu pomi, construind milioane de kilometri de drumuri care brăzdează fața pămîntului. De cîteva sute de ani, fața Terrei s-a schimbat profund și prin apariția peisajului industrial, din care se înalță cu ostentație milioane și milioane de coșuri fumegînde, turnuri exhaustoare sau cu facle, care împrăștie în atmosferă felurite și uriașe cantități de noxe toxice, zgomote și mirosuri neplăcute. Urbanizarea și noul nivel de civilizație terestră, întrecîndu-se pe ele însele, au determinat adînci schimbări în structura naturală a cosmonavei Terra, îndeosebi prin sutele de milioane de kilometri ce străpung atmosfera cu linii de înaltă tensiune, cu nenumărate emițătoare și receptoare de radio și televiziune, cu infinit de variată gamă de aparate și instalații care, pentru a funcționa, consumă uriașe cantități de energie „bună“, pentru ca apoi să arunce în mediul înconjurător multă energie degradată. La toate acestea trebuie să adăugăm miliardele de tone de deșeuri, de toate felurile, care rezultă din viața lumii întregi.

Sîntem generațiile care își mai amintesc, poate cu nostalgie, de momentele de maximă euforie, de acum 15—20 de ani, cînd majoritatea covîrșitoare a strategilor care se ocupau de progresul economic și social, din toate colțurile lumii, pronosticau și încercau să demonstreze cu cifre și argumente că economia mondială va continua să se dezvolte, încă multe secole, după o curbă mereu crescătoare, bazîndu-se pe sistemul tehnologic actual. Ce naivitate ! Anii 1973—1974 au deschis dușul de gheață al deșteptării conștiințelor, prin manifestarea dură a crizei energetice și a materiilor prime. (În treacăt fie spus, nu e vorba de o reală criză de energie și de materii prime, ci de criza profundă a sistemului tehnologic mondial, dezvoltat pînă acum și care se caracterizează prin randamente extrem de mici și risipă uriașă. Dar despre aceasta vom scrie cu alt prilej.)

Multe specii de viețuitoare au pierit în decursul timpului, în lacuri și rîuri, pe sol și în atmosferă, apărînd noi specii de plante, insecte, păsări și animale, adaptate mai bine condițiilor de mediu modificat. Dar omul ? Cu el ce se poate face, cum să-i schimbi specia și firea, structura și conștiința ? Aruncat într-un uragan de competiție și risipă generală, omul acestor zări umane și toate lucrurile create printr-o activitate socială sau individuală. În acest fel, de cîțiva ani, s-a reglementat într-un mod responsabil și inedit, amplasarea și construcția noilor obiective de investiții, activitatea industrială și din agricultură, din domeniul industriei alimentare, navigației pe ape și transporturile aero și terestre, precum și întregul ansamblu de acțiuni privind evacuarea și reciclarea miloanelor de tone de deșeuri de pe întreg cuprinsul țării.

Efectele constatate în natură și în lanțurile firave ale echilibrului ecologic, ne pun, pe noi, oamenii acestei patrii, cît și întreaga omenire, în fața unor concluzii esențiale. Întîi, că **trebuie să renunțăm definitiv la gîndul de a învinge natura și legile ei, de a ne confrunta cu ea.** O asemenea constatare ne conduce, firește, la drumul drept, al armonizării omului cu natura, cu legile ei și numai în baza unui asemenea pact fundamental se pot croi noile poteci și drumuri de dezvoltare materială și spirituală. În al doilea rînd, **civilizația actuală nu se mai poate dezvolta prin mijlocirea unui sistem tehnologic risipitor și foarte puțin eficient, e nevoie de altceva, profund revoluționar, în deplină concordanță cu legile naturii și care să asigure păstrarea echilibrului om-natură, viață-mediu înconjurător.** Planurile viitoarelor șantiere ale omului social nu se pot croi decît adaptînd, de la plecare, aceste două postulate, reieșite din analiza adîncită și riguroasă pe care ne-a permis-o istoria lumii și faptele istorice.

Să recurgem și la un exemplu, aparent banal : apa de băut. Se mai afirmă, în necunoștință de cauză, că omenirea dispune de uriașe cantități de apă. Este adevărat, dar se uită că numai 4 la sută din cantitatea de apă de pe Terra este dulce, iar mare parte din aceasta este încă poluată cu deșeuri toxice care se varsă în fluvii, lacuri și mări. Pentru a reface calitățile apei sau a o desaliniza, e nevoie de energie, adică de ceva ce duce lipsă civilizația tehnologică actuală. Și din nou vedem că cele două postulate trebuie riguros aplicate pe întreg pămîntul.

Relațiile complexe ale omului cu natura nu trebuie întoarse la trecut, ci, înainte de toate, reevaluate prin prisma legilor care nu se încalcă atunci cînd dorim ca universul natural și cel creat de om să coexiste în armonie deplină. Aceste relații depind, firește, de oameni, de fiecare dintre noi. Și pentru a ne convinge că așa stau lucrurile să recurgem la fapte.

(Va urma)

ION MÂNZATU

Un tezaur de rețete: medicina tradițională

Datorită substanțelor naturale compoziționale și a unor principii active aflate în unele plante și produse apicole, se conferă preparatelor obținute prin asocierea materiilor prime respective calități medicinale deosebite în anumite afecțiuni ale organismului uman. Un astfel de preparat natural, bazat pe o tinctură pregătită din usturoi (extras cu o soluție hidroalcoolică concentrată) cu adaos de miere și extract de propolis, se utilizează preventiv și curativ pentru combaterea afecțiunilor cardiovasculare și în prevenirea sclerozei și a celorlalte boli de uzură..

Medicina populară cuprinde numeroase „rețete“ de produse naturale în care usturoiul — singur sau în amestec cu alte plante și în special cu produse apicole (datorită compoziției lor chimice variate și extrem de active) — constituie un apreciat tratament pe care oamenii l-au descoperit cu milenii în urmă dintr-o necesitate instinctivă de apărare a sănătății lor.

Pentru prevenirea și combaterea sclerozei

O astfel de rețetă este practicată pe scară largă în China și este cunoscută pentru efectele ei în prevenirea și combaterea sclerozei.

Prepararea tincturii de usturoi : 400 g bulbi de usturoi („căței“ de usturoi curățați de învelișul lor). Se macină mărunt, trecîndu-se de două ori prin mașina de tocat carne. Peste conținutul obținut se toarnă 200 g alcool rafinat (spirt) pur de 96 grade. Amestecul rezultat se păstrează într-o sticlă de culoare închisă, bine astupată, în loc răcoros și întunecat, timp de 20 zile. După acest interval amestecul se strecoară prin pînză, înlăturîndu-se reziduurile. Lichidul (tinctura) obținut se păstrează încă trei zile în același condiții (în sticlă astupată la loc răcoros și întunecat) după care se adaugă : 100 g. miere de salcîm și 20 g extract de propolis în concentrație de 30 la sută (extract de propolis în alcool rafinat). Prin amestecare, cele trei substanțe se omogenizează obținîndu-se preparatul gata pentru tratament.

Se administrează în picături, de 3 ori pe zi, cu 1/2 oră înainte de mese, respectîndu-se următoarea schemă :

Zilele de tratament	Doza de picături la fiecare masă		
	Dimineața	Prînz	Seara
1	1	2	3
2	4	5	6
3	7	8	9
4	10	11	12
5	13	14	15
6	15	14	13
7	12	11	10
8	9	8	7
9	6	5	4
10	3	2	1
11	25	25	25
12	1	2	3
13	4	5	6
14	7	8	9
15	10	11	12
16	13	14	15

În a 11-a zi de la începerea tratamentului se administrează doze record de cîte 25 picături, atît dimineața, cît și la prînz și seara.

După a 11-a zi, tratamentul se repetă exact după schema din prima zi, respectîndu-se doza de administrare și continuîndu-se tratamentul pînă la terminarea preparatului, obținut din rețeta menționată.

Pentru prevenirea și combaterea afecțiunilor cardio-vasculare

O altă rețetă, de asemenea chinezească tradițională, este folosită pentru prevenirea și combaterea afecțiunilor cardiovasculare prin curățirea vaselor sanguine.

Se prepară după cum urmează : 300 g usturoi curățat și pisat în vas de lemn sau de sticlă (nu se întrebuințează unelte de metal). Se adaugă 200 g alcool rafinat (alb) apoi se introduce într-o sticlă de culoare brună. Se lasă 20 zile la întuneric pentru macerat, la temperatura camerei. Sticla va fi introdusă într-o pungă sau într-o pînză de culoare închisă pentru a fi ferită de lumină. După 10 zile, amestecul se strecoară printr-un tifon pus în trei. Lichidul se va ține încă 3 zile la întuneric, în aceleași condiții. A 4-a zi se adaugă 50 g lapte dulce fiert și degresat, după care se administrează conform indicațiilor și graficului de mai jos, înainte de masă :

Zilele	Doza de picături		
	Dimineața	Prînz	Seara
1	1	2	3
2	4	5	6
3	7	8	9
4	10	11	12
5	13	14	15
6	15	14	13
7	12	11	10
8	9	8	7
9	6	5	4
10	3	2	1
11	25	25	25

Restul lichidului se ia în continuare pînă ce se termină, în ordinea prevăzută în grafic. Rețeta se repetă la 5 ani. Ea nu afectează nici un alt organ. Dizolvă toate grăsimile și impuritățile depuse pe pereții vaselor sanguine.

VALERIU POPA

Unele medicamente „cresc“ lîngă noi

— Vă solicităm, stimate tovarășe profesor doctor Ioan Ciulei, părerea cu privire la valorificarea plantelor medicinale, subiect care vă este foarte apropiat atît profesional, cît și sentimental, ca unul care ați trăit în preajma florilor și a pomilor.

— Într-adevăr, în împrejurimile Sighișoarei, unde m-am născut și am trăit, am fost martorul uimit al multor „minuni“ făcute de plantele medicinale. De multă vreme, însă, m-am implicat direct în cercetarea științifică a ceea ce, altă dată, mi se păreau doar legende. Întrucît discuția inițiată de „Flacăra“ este continuată (de fapt, ea s-a generalizat, în ultima vreme) mă voi referi la cîteva noutăți. S-a lucrat intens în vederea valorificării plantei PETASITES cunoscută sub numele curent și popular de Captalan și pe care, pînă nu de mult, o exportam. Acum ne aflăm în faza experimentării industriale. Care sînt acestea ? Un produs antispastic foarte bun, pe care-l pot compara cu papaverina. Diferențele provin din faptul că pentru papaverină, care se produce și pe cale de sinteză, recurgem la import.

— Cum arată Captalanul ?

— Este asemănător unui brusture și se găsește în mari cantități în zonele de deal și munte, pe lîngă locurile mlăștinoase. Desigur că, și în acest caz, ca și în altele, s-a pornit de la ceea ce numim „medicina tradițională“, adică de la observațiile și aplicațiile unor oameni simpli, dar buni cunoscători ai calităților unor plante.

— Prin ce mijloace abordați aceste surse ?

— Printr-unul singur, dar de mare eficacitate, după opinia noastră : le cerem studenților noștri ca, atunci cînd merg în satele și orașele lor, să-i consulte pe cei care se ocupă de utilizarea plantelor, întregul material informațional urmînd să fie analizat și supus cercetării științifice, ori de cîte ori ne dăm seama că există șanse de reușită. Pînă acum nu avem motive să ne îndoim că am procedat bine. Medicamentul obținut din Captalan, sub formă de pastile, va intra curînd și în faza experimentării clinice. Vreau să subliniez entuziasmul studenților noștri în toate aceste acțiuni. Numeroase subiecte de teze vizează tocmai cercetări de acest gen. Desigur, colaborăm cu catedra de farmacodinamie.

— Cum se va numi acest nou preparat ?

— Noi i-am zis SPASMOLIZIN. Sper că va fi acceptat, în continuare, și de întreprinderea „Biofarm“, unde se efectuează experimentul industrial.

— La anii studenției dumneavoastră, cum era privită această sursă de inspirație științifică ? Se pot face comparații ?

— Au existat unele preocupări, dar nu o acțiune concentrată și concertată, ca în prezent. Starea de fapt era următoarea : exportam materie primă și o... reimportam, sub formă de medicament. Ceea ce ne-am propus și realizat aici, la catedra de farmacognozie, este să nu ne axăm pe acumularea enciclopedică a cunoștințelor, ci să-i înarmăm pe studenți cu o metodologie științifică de lucru întru descoperirea virtuților curative ale plantelor, a oricărei plante, de fapt. Noi numim asta fitochimia plantei. Pot spune că 70 la sută din procesul de învățămînt ține seama de metodologia amintită. Studiem și plante din țările în curs de dezvoltare și trebuie să amintesc rolul de inițiator al românilor în această acțiune inclusă acum în programele obișnuite ale unor organizații mondiale, cum sînt O.N.U.D.I. și U.N.I.T.O.

— Revenind la eficiență și la „interpretarea“ datelor aduse de studenți din țară, vă rog să ne mai precizați și alte reușite.

— Sîntem conștienți de faptul că împuținarea oamenilor care cunosc calitățile tămăduitoare ale plantelor este o primejdie reală și de aceea investigăm permanent. Din județul Brăila ne-a parvenit, pe calea deja expusă, o informație potrivit căreia frunzele de ciulini (CARDUS) au proprietăți hepatoprotectoare. Prea multe detalii nu pot să vă furnizez, dar voi preciza, totuși, că am încheiat un contract de cercetare pe această temă. Și mai mult : iată pastilele produse în laboratoarele noastre. Studiul chimic și cel farmacodinamic au justificat pe deplin presupunerile inițiale. Urmărind consecințele aplicării noului tratament prin mijloace ultramoderne (mă refer la microscopul electronic, dar și la altele), am constatat că organitele celulelor hepatice se refac sub influența noului produs. Urmărim și alte concluzii legate de acest studiu și care s-ar putea să producă surprize chiar și specialiștilor. Mă refer la aminoacizi.

— Calitativ, acest medicament suportă comparații cu ceea ce se produce în prezent ?

— El este egal celor mai bine cotate medicamente din străinătate. Interesul nostru științific se manifestă, în prezent, și în direcția studierii (foarte avansate, dealtfel (a pigmenților antocianici, răspunzători de culoarea roșie și albastră a florilor și fructelor. Avem în față un cîmp vast de supoziții și, sperăm, bucurii. Noul medicament va interesa ramura de O.R.L. a medicinei și pe bolnavii de care se îngrijește. El este un antiseptic excelent, util în faringite, laringite și disfonii. Iată aici și o lucrare de diplomă asupra valorii unor semințe de bostan. Anumite studii de morbiditate, din străinătate, au demonstrat că populația care consumă aceste semințe oleaginoase prezintă un indice de incidență a adenomului de prostată redus. Și bătrînii din unele zone ale țării noastre obișnuiau, toamna, să bea cîte un păhărel din acest ulei. Substanțele steroidice au și ele o acțiune pozitivă în hipertrofia de prostată.

EMANUEL VALERIU

Idei revoluționare

Turismul agrar montan

Între soluțiile destinate menținerii și dezvoltării creșterii animalelor, a agriculturii, în regiunile montoase, se înscrie și **agroturismul**, ca formă posibilă de influențare a unui cumul cu efecte globale, economico-sociale, invioratoare, privitor la îmbunătățirea calității vieții mai ales în acele zone și microzone care îndeplinesc un complex de condiții, în strînsă legătură cu factorii naturali.

Experiența europeană este deosebit de vastă în acest domeniu, unele țări cu întinse suprafețe muntoase, neezitînd, mai de mult sau mai recent, să investească și pentru zootehnia și agricultura montană — în strînsă îmbinare cu turismul montan, în toate formele sale posibile de exprimare, eforturile avînd drept subiect principal menținerea omului „de munte" în spațiul montan și la agricultura montană, menținerea în condiție de producție a pămîntului și neîndoielnic, obținerea unor venituri în marea lor majoritate valutare, care în unele situații au depășit cele mai optimiste evaluări.

● Între valorile generale înglobate de zonele montane, se înscriu ca valori existente și datorate cadrului natural și tradițional, nesupuse epuizării, două categorii de peisaj montan :

— **peisajul natural-montan** și în cadrul acestuia,

— **peisajul agricol montan**

Peisajul natural montan privește muntele ca atare, cu vederea generală, înălțimile, pădurile, văile, riurile, zăpezile sau covorul vegetal, varietatea de culoare, alte aspecte care se adresează îndeobște esteticului.

— Intim legat de factorul om, **peisajul agricol montan** reprezintă elementul de înviorare, de viață în toate anotimpurile ; gospodării, cu case și grajdurile lor, variate ca formă, mărime și culoare, satele risești — mai adunate sau mai răsfirate — fînețele, pășunile, vitele, oile, caii, celelalte animale domestice, fauna, ciinile de fîn, grădinile, stînile, sănile și cărucioarele, etc. și desigur oamenii, crescătorii de animale, mișcarea lor, cu portul omului și obiceiurile și multe alte lucruri de amănunt ce se constituie ca manifestare a pitorescului, sporind valoarea globală a cadrului natural-montan.

Din însumarea celor două categorii de peisaj montan rezultă o imagine inedită despre ceea ce reprezintă muntele ca valoare.

În România, peisajul montan a fost valorificat în general sub forma unor stațiuni, în majoritate balneo-climaterice, sau cabane, cu rol de odihnă și agrement, investițiile concentrîndu-se pe Valea Prahovei, Poiana Brașov și mai recent și spre alte cîteva puncte, ca spre exemplu Izvorul Mureșului, atenția fiind concentrată asupra exploatării cadrului natural-montan.

Această formă de folosire printr-un anumit tip de turism a spațiului montan nu a venit decît cu foarte puțin în sprijinul agriculturii de munte, al creșterii animalelor, peisajul agricol montan rămînînd la condiția de „rezervă neexploatată și neexploatată", ca domeniu tratat cu interes secundar, cel puțin pentru o perioadă de timp.

● Spațiul carpatic românesc înglobează un magnific peisaj natural și agricol, oameni, pămînturi și animale „de munte" și o deosebit de bogată și variată experiență tradițională a căror valorificare inteligentă reprezintă nu doar o veche dorință spre care au aspirat multe generații, ci și o soluție necesară și obiectivă în final economică, în măsură să poată influența nu doar menținerea ci și dezvoltarea, înflorirea prin noi valențe, a unor regiuni mai puțin favorizate de factorii naturali.

În ultimele decenii populația noastră urbană a sporit numeric, centrele industriale s-au dezvoltat, iar nivelul de trai, necesitățile și posibilitățile de mișcare tendințele orășenilor de deplasare în scop de odihnă, agrement, schimbare de mediu și reconfortare organică — spre regiunile de munte și în directă legătură cu recuperarea forțelor de muncă, s-au accentuat cu constanță.

Pentru realitățile de astăzi ale agriculturii din munții țării noastre, marcant diferențiate pe zone și microzone —, aici agricultura și zootehnia oglindind încă un stadiu tradițional —, în condițiile în care posibilitățile de opțiune ale locuitorilor și de angajări în activități retribuite s-au amplificat an de an, iar gradul de informare și instruire a tineretului provenit din sfera agricolă montană este incomparabil superior unor perioade anterioare, este de prevăzut ca latura care privește viața social-culturală oferită de mediul urban să exercite cel mai ades o influență aspirativă mai puternică decît chiar perspectiva unei rentabilități economice superioare și în condiții de intensitate a muncii relativ egală, care s-ar putea crea prin modernizarea agriculturii tradiționale în satul montan.

În acest context și stabilită motivația, poate intra în discuție soluția verificată cu deplin succes în zonele montane bine gospodărite de pe plan mondial : **AGROTURISMUL MONTAN.**

— În principiu, agroturismul se constituie ca posibilitate de valorificare mai completă a rezervelor materiale și umane de care poate dispune o anumită zonă montană, cu ajutorul cărora se poate influența fixarea populației la preocupări agricole, mai ales a generațiilor tinere.

La baza ideii agroturistice se află cîteva criterii ce s-au testat, avînd acoperire în rezultatele practice :

a) agricultura montană, respectiv creșterea animalelor, nu poate atinge independent cotele necesare de rentabilitate, decît cu rare excepții, intervenind eforturile fizice suplimentare determinate de distanțe și înclinațiile de pantă, variațiile și asprimile climei, capacitatea mediocră și submediocră de producție a pămîntului, alături de unor inconveniente date de factorul izolare, căile de comunicație, aprovizionare s.a. ;

b) o formă de exploatare, în limitele unor criterii economice acceptabile, a potențialului agricol al pămîntului montan, o reprezintă mica gospodărie autogestionară montană, familială, a cărei rentabilizare este posibilă doar prin subvenționări sau adaosuri cu caracter fie inrudit fie neagricol, ca spre exemplu :

— **munca retribuită** — caz în care intervine marele inconvenient al navetismului și feminizării excesive a zooagriculturii, cu inevitabile și negative consecințe asupra creșterii animalelor.

— **microindustria** — cu producerea unor mărfuri finite sau semifinite, în organizare locală și mai ales în formula „cu munca la domiciliu", dar numai într-un riguros "sistem de condiționări legate de suprafețele de teren deținute și de creșterea în mod direct a animalelor.

— **agroturismul**, practicat în formă modernizată, semimodernizată și pastorală.

— **sistemul agro-microindustrial-turistic**, ca soluție optimizantă, îmbinativă și derivată din împletirea, în funcție de condițiile și particularitățile microzonale, a celor trei elemente de referință : creșterea animalelor, microindustrie casnică și agroturismul familial, — rezultînd o „ecuație montană" general-valabilă : „Z+T+M=E" (Z = zooagricultura ; T = turismul agrar ; M = microindustria ; E = eficiența).

● Devine necesară înțelegerea foarte exactă a faptului că în zonele de munte propice unui astfel de curs, nu toate avînd aceeași valoare, turismul se poate dezvolta cu succes numai dacă este strîns împletit cu agricultura, — ca furnizoare de produse agroalimentare de tip „biologic", de calitate superioară și de „peisaj agricol montan", elemente dealtfel indispensabile și pentru reclamă, fără de care nici turismul și nici agricultura nu pot să evolueze.

În toate situațiile, agroturismul montan poate lua două direcții principale : agroturism de tip național și agroturism de tip internațional.

Raportat la exigențele turismului internațional privind necesitatea cunoașterii unei limbi de circulație internațională și pretențiile ridicate de confort și servicii, în etapa actuală ar fi prematură aducerea în discuție a practicării acestuia în gospodăriile țărănești, un astfel de țel necesitînd încă traversarea unei perioade preparative destul de îndelungate, statornicirea unor raporturi favorizante.

● Rămîne însă valabilă soluția agroturismului montan internațional, **organizat de stat**, cu întreg confortul, posibilitățile agrementale și celelalte condiții pretinse. În organizarea unor obiective de acest fel devine însă strict necesar să se țină cont de cel puțin două criterii : densitatea animalelor în perimetrul imediat apropiat obiectivului și aprovizionarea cu produse animaliere de calitate superioară, „biologice", adică obținute pe baze sută la sută naturale, din surse locale ; existența condițiilor naturale și crearea celor artificiale necesare practicării intensive a sporturilor de iarnă, spre a se putea astfel asigura prelungirea sezonului turistic în circuit alternant, vară — iarnă. Este de asemenea important a se avea în vedere că turismul agrar-montan este agreat în primul rînd de copii, tineret și de oamenii mai în vîrstă.

Fie în mod paralel, fie independent de turismul agrar montan internațional și avînd în vedere atît criterii economice cît și implantul unui plus de civilizație, exact acolo unde stările de izolare sînt mai accentuate, unde este mai multă nevoie, **gospodăriile crescătorilor de animale** pot deveni o soluție pentru organizarea unei **forme de turism agrar montan de tip național**, cu confort în evoluție anuală, avînd îndeplinită condiția comunității de limbă și interesînd mai ales perioada sezonului estival.

● Din rațiuni de prevenire a efectului stingheritor asupra lucrărilor agricole specifice, se detașează în mod strict soluția unui agroturism montan **de tip „familial"**, dirijat, desfășurat în baza unor „bilete de odihnă", cu servirea curentă numai a „micului dejun" pe bază de lactate, în gospodăria-gazdă și asigurarea meselor de prînz și seară în cadrul unor unități amenajate de stat, de forma unor mici și foarte mici **motele-pensiune**, în cadrul cărora și turismul de tip „sfîrșit de săptămînă" și chiar cel internațional și-ar putea găsi loc.

Minimotelele-pensiune, prin unele amenajări agrementale inexistente, între care pot fi amintite bazinele de înot, saunele simple, pîrtiile de schi și sănioare, mici terenuri de sport pentru tenis, volei, mini handbal-fotbal, popice, cluburi, șah, remy, biliard, șubah, tenis de masă, **agrement hipo** (călărie, sănii, șarete), prin colaborare cu crescătorii de animale locali-nici, organizarea de excursii în grupuri mici, cu ghizi dintre agricultori, cu mersul pe jos ș.a., pot deveni factori nu doar comerciali ci și de înviorare a vieții sociale a satului de munte, ca argument de fixare a tineretului la agricultură, ca formă în care prin turism agrar montan se pot îmbina atît interesele turistice propriu-zise cît și ale agriculturii de munte, care prin producția sa în dezvoltare se constituie în cel de-al doilea factor de însumare pentru obținerea rezultantei economice finale.

Turismul agrar-montan, ca soluție de sprijinire a agriculturii, a creșterii animalelor la munte, devine cu atît mai important cu cît el este și creator, în diverse forme, de **locuri de muncă pentru producătorii agricoli** și totodată factor activ de promovare a „comportamentului turistic", ceea ce pentru condiția de viață mai izolată specifică satului sau cătunului montan reprezintă un element civilizator.

Este important ca alimentele de bază, în mod special laptele și produsele lactate, să poată fi procurate de preferință din producția locală, făcînd obiectul unei **„cure de lapte"**, pentru turiști, utilizîndu-se și resursele secundare, ca fructele de pădure, ciupercile, sucurile naturale, ceaiurile din plante medicinale etc.

Devine ușor de întrezărit cît de importantă și atractivă poate deveni, spre exemplu, pentru copiii mediilor urbane industrializate, pentru familiile muncitorilor și muncitorii înșiși, o „cură de lapte" și de odihnă activă, în mediul inedit, curat chimic și profund educativ, oferit de zona de munte și de gospodăriile crescătorilor de animale.

Dezvoltarea unui astfel de tip de agroturism montan necesită totuși un ritm integrativ mai lent, neforțat, deoarece o evoluție prea rapidă și nebazată pe „modele" științific organizate, poate lua caracter dăunător. Se impune parcurgerea unei minuțioase perioade preparatorii, necesară mai ales prevenirii manifestării, sau a alenuării unui previzibil „conservatorism" din partea a însuși subiectului direct implicat — gospodarul, crescătorul de animale —, soluția rămînînd „gospodăria-model" și autoconvingerea, practicarea în forme asistate și organizate, cointeresative.

Între condițiile principale necesare pot fi menționate : **amenajarea treptată de gospodării agroturistice țărănești**, pe baza materială existentă și cu acordare de sprijin prin credite și asistență de specialitate, diferențieri ale gradului de confort, spre a se determina cointeresarea producătorului agricol atît spre investiții cu efect social — apă curentă, băi, electricitate, esteticări — cît și pentru sporirea numărului și calităților productive ale vacilor, oilor și caprinelor (ca animale producătoare de lapte), cabalinelor, animalelor mici, mărirea suprafețelor de grădini, a celor cultivate cu arbuști fructiferi, livezilor ș.a... ;

— introducerea în gîndirea de proiectare a ideii agroturistice, a **„gospodăriilor agroturistice"**, ca entități funcționale și realizarea noilor construcții după proiecte variate, destinate unui astfel de scop, cu amplasamente care să țină cont și de îndeplinirea „criteriului de peisaj" ;

— instruirea adecvată și eșalonată a crescătorilor de animale participanți la sistem, prin cursuri seciale, organizate în perioada de iarnă și avînd scopuri îmbinate, agricole și turistice ;

— pregătirea tineretului prin adaptarea programelor de învățămînt la specificul agricol montan, inclusiv prin organizarea în zonele principale ale creșterii animalelor și perspectivei turistice montane, cu indiscutabil folos, a unor **școli cu caracter profesional agro-industrial-turistic**, cu specializare montană, prin intermediul cărora să se formeze o generație nouă de agricultori munteni, cu o temeinică pregătire în ramura zooagriculturii de tip montan, cunoștințe practice meșteșugărești și o educație comportamentală, igienico-sanitară și estetică, în măsură să satisfacă exigențele impuse de o nouă formă de existență montan-carpatică, realizată prin modernizarea bazei tradiționale și asigurînd un triumvirat de efecte economice :

— **utilizarea după potențial a pămîntului** ;

— **valorificarea prin muncă utilă a unor rezerve de timp** ;

— **valorificarea peisajului agricol-montan.**

Toate acestea cu polivalentă utilitate socială, cu apel moderat la bugetul statului, într-un sistem coerent de a se gîndi și construi — la munte și pentru munte și cu acuratețea și răbdarea în timp, necesitate de un act de temeinicie și de durată.

Această văzut în cadrul unui interes global, privind deopotrivă producătorul agricol, cetățeanul-turist și beneficiul general de stat, în cadrul sensurilor noii revoluții agrare și formelor posibile de manifestare în zonele de munte, a orientărilor care precizează necesitatea ca tineretul să rămînă la sate și la agricultură contribuind și determinînd dezvoltarea creșterii bovinelor și ovinelor, a celorlalte animale de interes economic, utilizînd din plin bogata experiență tradițională și îmbinînd-o cu aportul pe care-l aduc știința și tehnica, în contextul atenției deosebite acordată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, zonelor noastre de munte, gospodarilor crescători de animale, valorificării depline a resurselor existente în aceste regiuni defavorizate de factorii naturali, a afirmării noului în toate sectoarele de activitate, spre împlinirea deplină a idealului dezvoltării multilaterale a națiunii.

Dr. RADU REY ■

Proiect de gospodărie agro-turistică montană (model)

(Microfermă montană familială)

Caracteristici principale : ● **Economie de teren agricol și materiale de construcție.** ● **Instalații sanitare, confort sporit și modernizarea activităților productive.** ● **Autonomie gestionară. Utilizarea unor resurse de energie proprii.** ● **Consum redus de combustibil.** ● **Funcționalitate economică complexă : zooagricolă, agroturistică și microindustrială (Z+T+M=E).** ● **Durată îndelungată de folosință.**

A. CORPUL LOCUINȚEI. Parter : locuința familială. **Etaj :** mic apartament turistic

B. CORPUL ANEXELOR. Bucătărie furajeră-lăptărie ; microatelier ; magazie de lemne ; spațiu depozitare.

C. GRAJDUL ȘI PODUL PENTRU FÎNURI.

ALTE ANEXE : Platformă de gunoi ; bazin colector pentru dejecții lichide ; fînar ; padoc pentru animale ; grădină de legume și zarzavat ; mică livadă ; mică cultură de arbuști fructiferi ; microstupină ; microciupercărie ; micropăstrăvărie ; instalație pentru biogaz ; microcentrală eoliană ; microhidrocentrală.

(Machetă realizată de Casa pionierilor din Vatra Dornei, jud. Suceava : Locul III pe țară la Concursul de creație tehnică pionierească/1981. Îndr. : prof. Mihai Vieju și instr. Mihai Cozubaș.)

Tezaurul dacic de la Șieu-Odorhei

Aur și argint de Transilvania

(Urmare din pag. 32)

piatră crudă pentru alte monumente, încorporînd calculi atîtor generații care au construit, s-au risipit, reconstruindu-se mereu, urcînd neîntrerupt spre azi de la rădăcina porumbului, prin firul ierbii. „Ai ierbii de Transilvania, de sub care a răsărit și acest tezaur". Remarca scriitorului antic Florus, „Haci montibus inhaerent" (dacii se țin strîns lipiți de munți), marchează, alături de indubitabile mărturii materiale, la care se adaugă și tezaurul din Șieu, locul central pe care l-a ocupat Transilvania, încă din lumea veche, ca rezervor al puterii economice, politice și militare a dacilor, iar ulterior ca bază a puterii în Dacia romană. Aici și-au durat dacii reședința statului lor, acel vast complex fortificat din munții Orăștiei, care constituie, cum spunea Constantin C. Giurescu, un „unicum arheologic în Europa"; de aici, din incinta de piatră a Carpaților, au extras ei aramă și fierul pentru unelte și pentru arme, argintul și aurul pentru monede și podoabe; acești munți colcăind de oameni și turme de la poalele vremii și pînă azi, cu podgoriile și cîmpiile ce-i încercuie, au constituit, chiar și sub valurile pustiitoare ale pămîntului, ale istoriei, casa cea mare și teafără a acestui străvechi popor, neclintită prin vremi, iar numele cu care dacii au botezat munții și apele locului au rămas vii, moștenindu-se pînă azi: Carpații, Oltul, Tisa, Mureșul, Crișurile...

Dar aici, în această Transilvanie de Nord-Est, în această bătrînă zonă a Bistriței, tezaure de chipul și de bogăția celui deshumat acum încă nu s-au ivit din timp. Acest spațiu cu dealuri blajine, măcinate de timp, vristate de ape tăcute și de cîmpii somnolente, părea închis, pentru ochiul scormonitor al istoricului, într-un fel de hermetism ontologic, între pereți greu permeabili, prin care sunetele vechimii și ale duratei noastre prin vremi răzbăteau cu greu, încă neclare, încă sumare, venind parcă din niște abisuri anevoie de descifrat. Acum, iată, acest pămînt sună cu sunet de aur și de argint, destăinuind, odată cu străvechimea, bogăția, noblețea, civilizația strămoșilor noștri din capul vremii trăitori pe aceste locuri.

Sîntem bogați în tezaure ce atestă, din vremi imemoriale, urmele unui om stăpîn și prosper, ale dacului împodobit cu aur și cu argint. Întreaga Cîmpie Română, întreaga Cîmpie a Dunării sînt un muzeu subteran al străluciilor de demult. Lutul, acest lut anonim și fertil în care ne-am sculptat dăinuirea, le-a păstrat. Moneda trecă din aur, din argint sau din bronz, copiind efigiile regilor macedoneni sau ale potentaților din arhipelag, dar adeseea ale unor zeități sau căpetenii locale, stă alături, aici, într-o semnificativă vecinătate, cu monede provenite din multe alte colțuri ale continentului. Le-a adus Dunărea. Le-a adus cu triremele, cu luntrile, pe drumuri sau pe șosele, și le-a îngropat aici, în schimbul grînelor, al mierii, al vinului, îndrumate spre acele lumi îndepărtate. Dar harta acestor comori, în anii din urmă, s-a îmbogățit, iată, mereu, cuprinzînd, în volute mereu mai strînse, întreaga țară, în jurul acestui nucleu, al acestei incinte grea de istorie, de putere, de viață, care e Transilvania. Aurul și argintul dacilor sună, iată, în Transilvania, sună, iată, în zone ale acestui ținut care pînă mai ieri tăceau, cu un sunet reverberînd intens peste o întreagă istorie a pămîntului și a subpămîntului, risipind ecouri într-un spațiu de rezonanță ce se întinde — precum tezaurul din Șieu o atestă — pînă în Grecia meridională, pînă pe coasta Adriaticei. El, acest tezaur, ne aduce nouă și tulburătoare dovezi, puternice și incoruptibile ca aurul și argintul, despre vechimea, despre unitatea, despre continuitatea noastră în timp și în spațiu. El ne vorbește despre o populație care, cu decenii înainte de Burebista, atinsese o treaptă înaltă de înflorire, o populație cu o putere economică ridicată, intrată într-o sferă a circulației monetare, deci a raporturilor comerciale, de vastă întindere, de irepresibilă respirație către lumea cea mare. El ne probează o dată mai mult că apariția imperiului lui Burebista n-a fost, cum pretind încă unii, fructul hazardului, al unui accident al istoriei, ci punctul de culminație a unui proces îndelung, zămislit pe statornice temelii de economie și de cultură. El ne probează o dată mai mult, pus în balanță cu tezaurele descoperite în Cîmpia Română, indivizibila unitate a lumii dacice de pe cele două versante ale Carpaților, asupra cărora autoritatea marelui rege s-a instăpînit cu puteri egale, și nu doar prin forță, ci, iată, pe temeliile de statornicie și înflorire unitare în Dacia. Iar faptul că aceste monede pătrund aici încă din veacul al II-lea î. e. n. probează, cu irefutabile argumente, existența unui teren prielnic pentru opera de romanizare, a unui teren în care această operă a căzut ca sămînța pe un ogor pregătit. El, acest tezaur, este, astfel, parte prețioasă dintr-un pămînt care sună plin, cu sunet pur, adînc și inconfundabil, parte dintr-un pămînt în care ecoul pașilor noștri se aude distinct, acoperind toate zările, din capătul vremii pînă azi. Noi n-am venit aici sălbatici și zdrențăroși, în urma turmelor (cum pretind unii) nici pe cai istoviți de biciul stepelor (cum au venit, după multe veacuri, alții), noi am fost aici, dînd nume munților, apelor și cîmpiilor de cînd se știe, născători de civilizație, de statornicie, de bogăție, fii nobili ai unui nobil pămînt, care sună cu sunet de aur și de argint.

Monedele tezaurului de la Șieu-Odorhei sînt de o prospețime tulburătoare, de parcă ieri ar fi fost bătute, de parcă ieri ar fi fost îngropate. Ele, se vede bine, n-au prea circulat, au fost repede tezaurizate, pentru valoarea și, am zice noi, cei de azi, pentru frumusețea lor. Aceste piese, tipice seriei Macedonia Prima și celor bătute în insula Thasos, sînt lucrate cu o minuție, cu o artă, destăinuind niște meșteri mari, ale căror ateliere-monetării au fost atent depistate, în anii din urmă, printre rugurile și smeurișurile ce acoperă înălțimile Transilvaniei. Figurile ce împodobesc monedele trec dincolo de modelul străin, apropiindu-se de mitologia și de fizionomia dacică. Chipuri de căpetenii, chipuri de zei locali? Cercetătorii încă nu s-au pronunțat, descoperirea e prea recentă, n-a intrat sub lupa investigației lor. O primă privire asupra monedelor ne face a crede să recunoaștem nu chipurile senine ale elinilor din arhipelag, ci cele severe, impenetrabile, enigmatice ale strămoșilor noștri, așa cum le știm din reliefurile Columnei traiane, ale Trofeului dobrogean sau din statuaria dacică a Romei imperiale. Ele, aceste monede, se așază, ca figuri și ornamentație, într-o succesiune de mărturii ce vin din străfundurile lumii noastre, de la cultura Cucuteni, de la straturile arhaice ale spiritualității și artei acestui pămînt.

Cercetătorii, la cenaul de față, se apleacă atent asupra acestui tezaur, ca și asupra zonei din care provine. Se speră că istoria, pe aici, încă mai are deva de spus. Se mai speră, adaugă arheologul G. Marinescu, că exemplul bătrînului Teodor Pușcaș, paznic de noapte la Șieu-Odorhei, va fi urmat și de alții, de aici ca și din alte locuri. (Fiindcă, ține să mai adauge într-o parantează interlocutorul nostru, fapta de cinste și de patriotism a lui Pușcaș a dus la unul din acele cazuri fericite și rare în care specialistul a putut fi prezent la locul descoperirii aproape concomitent cu producerea ei, putîndu-se trage concluzii științifice prompte, complete, nealterate de mîini necalificate, din modul de dispunere a monedelor, din adîncimea și depunerea stratului etc.).

Fericit pămînt, cel ce are astfel de certificate ale vechimii, ale nobleței, și cel ce are astfel de oameni, specialiști sau țărani cu numai cîteva clase primare, vibrînd de grija și de mîndria de a-i lumina temeliile pe care se sprijină ființa noastră!

Moș Teodor Pușcaș și „cuibul" de pe coastă

Era pe data de 22 septembrie 1982, într-o zi de marți sau de miercuri, moș Teodor nu-și aduce prea bine aminte. Știe numai că lunea s-a dus cu sacul de grîu la moară, greu ai naibii, sacul, purtat pe umeri la anii lui ce se rotunjesc în sus, iată, la 74. Iar moara se află undeva la mama dracului, la capătul satului, ca mai toate morile. Cînd i-a venit rîndul la măciniș (și asta a fost sigur pe 22 septembrie), mergea, așa, cu „nimurile în buzunări" și s-o fi gîndit omul la ale lui, fie bune, fie rele. Se gîndea probabil și la pruncii lui, 8 la număr, că așa-i place să le zică, pruncii mei, deși Livia, cea mare, are de-acum 44 de ani, iar mezina Florica este trecută-n 27. Florica, Traian și Gheorghe au rămas în sat, cu bătrînii, iar restul s-au împrăștiat și sînt și ei, de bună seamă, pe la casele lor. Moș Teodor Pușcaș își gîndea și la pensia sa, mai bine zis la drumurile cam încîlcite pe care a apucat pensia sa („dar se rezolvă asta") și mergea, cum spunea, cu capul plecat, să descopere cine știe ce fîntîni în pămîntul de sub pași și mergea, oarecum, și cu fereală, să nu cumva să calce arătura proaspăt făcută de tractor. Arătură bine meliță și de bună adîncitură, cum constatase singur.

Deodată, zărește ceva sclipăt deasupra arăturii proaspăt făcute. Un sclipăt părelnic, în razele părelnice ale acestui soare de toamnă. Monedele i-au luat ochii, pur și simplu, dar știa el că acu', acu' a dat norocul cel mare peste el. Peste el ca peste el, dar mai cu seamă peste Șieu și peste rădăcinile lui în vreme! Zis și făcut. O înștiințează pe Victoria, nevastă-sa. Îl înștiințează însă și pe Grigore Rad, șeful de post, care tocmai aduna mașaliva oțină în sînii g.ăinii sale. Omul legii i-o fi spus că or fi fiind monedele prețioase, iar el nu prea se pricepe la treaba asta și mult mai nimerit ar fi să-l înștiințeze pe Martian Luscan, om înimos și istoric autodidact care, prin pregătirea și sîrgul său de peste 23 de ani, cutez a zice că ar băga în buzunar pe orice profesor de istorie veche. Acesta cu-adevărat își dă seamă de semnificațiile cultural-istorice ale monedelor găsite de moș Teodor. Iar el, zic, care va să zică, valoarea monedelor dintr-o repede ochire. Pune mîna pe telefon și sună Muzeul județean de istorie. George Marinescu, directorul acestei instituții, își pune cali-putere pe șosea și a doua zi, pe 23 septembrie a.c., orele 11, ajunge la Șieu-Odorhei, dimpreună cu muzeograful Cornelliu Gatu și cu Ștefan Dănilă, fostul director al muzeului județean, astăzi mult pensionar. Ce s-a gîndit însă badea Teodor, „la să mă duc la o arătură și să mai scormonesc în sus și în jos, că dar dacă..." Spre bucuria muzeografilor, cînd au descins la fața locului, moș Teodor avea 17 monede căci altele 2 din ziua precedentă le ținea cu sfințenie într-o ulcică, să nu cumva să se rătăcească. „Nu v-am spus io că Ionu lui Orban și Ionu lui Molnar o văzut pă coastă o flăcăruie", se făloșea acum moș Teodor mai în glumă, luînd-o mai în serios că el știa de bună seamă „pă ce am pus mîna". „Nu v-am zis io că și Maria Năsăudean o zis, că mătușa Mărioța ar fi zis"... Un dialog amuzant în cimp. Numai că însiși istoricii știau și-și dădeau seama că moș Teodor glumește și nu s-au lăsat prea impresionați de flăcăruia mistuitoare descinsă din focul celuilor al comorilor și au pornit o muncă migăloasă pe parcursul a 3—4 zile. Tone de pămînt cernut. Zeci de hectare de pămînt „bătut" cu un detector special de depistat materiale prețioase. Munca n-a fost în zadar.

Alte monede găsite în acoperiș. Norocul cel mare tot pe moș Teodor cade. „Așa mi-a fost dat", ne-o spune franc. „Am găsit cuibul, acolo era. Tare fain. Am făcut o treabă bună așa cred io". Cum să nu, bade Teodor, ai făcut o treabă minunată. Într-o fotografie estompată de sclipătul lenes al serii văd și eu „cuibul" descoperit de moș Teodor. În fapt, cuibul lui moș Teodor este o excepțională descoperire: cel mai mare tezaur dacic din Bistrița-Năsăud și unul dintre cele mai importante și valoroase din Transilvania. Este vorba de 214 monede, din care 7 sînt statheri de aur, iar restul sînt monede de argint cîntărind circa 3 200 de grame. Istoricii aveau să confirme „în situ", la fața locului, valoarea inestimabilă a tezaurului. Sînt emisiuni din a II-a jumătate a secolului II t.e.n. (fixarea-n timp este în preajma anilor 115—120 t.e.n.).

Iată unde au dus căutările bistrițenilor, însuși muzeul satului din Șieu-Odorhei are piese deosebit de prețioase, și pentru lucrarea migăloasă a lui Martian Luscan, înscrisă pe parcursul a 23 de ani, acesta merită toată atenția stima și admirația. Tinerii dascăli de istorie trebuie să știe că au în posesiune un muzeu de o rară valoare și să-l întrețină corespunzător. Este ca o stafetă predată. Tezaurul însuși este deosebit de prețios, iar monedele sînt măiestrit și meșteșugit ornate. Nu ne-am propus aici să scriem despre valoarea lor cultural-istorică. Ne permitem însă să spunem, acum în finalul acestor rînduri de inimă, că moș Teodor Pușcaș știa din capul locului „pă ce am pus mîna". Bănuia valoarea tezaurului, a monedelor găsite, și era mîndru că el, prin „norocul" lui (și prin cinstea lui, am zice noi!), ajutase la luminarea mai într-adînsă a istoriei locului în care trăiește. Sătenii ne spun că moș Pușcaș este un om cinstit și cu grijă de casă și de familie. Așa mi-l descriu și autoritățile locale. Iar noi spunem că, în persoana lui Teodor Pușcaș, am avut plăcerea să cunoaștem un bun cetățean și patriot. Așadar, la numărul de casă 270, în Șieu-Odorhei, județul Bistrița-Năsăud, locuiește un om deosebit, un om între oameni. Mîndru între sătenii săi.

CORIN SĂLĂJAN ■

Și iarăși ninge fără de mine

La ceas de seară
Sănii trec peste numele tău.
Ninge fără de mine.
Dulce-sărată, dragostea mea.
Ninge albastru și un
Lup mirosse mărginea lumii.
Nu se mai află pe la
Trecătorile copilăriei decît
Copii bătrîni.
Dulce-sărată, Brăilă urlînd,
La ceas de seară.
La ceas de urs dormind.
Ninge fără de mine.
Lemnul închide poveștea casei.

Speranța îndoliază copea din rîu.
Vrăjitoarea veche, care mi-a alăptat
basmul,
Iese pe horn.
Dulcele meu basm vîndut
Linge mîhnirea și meare.
Ființă din ființă, pre noi
Ningînd.
În portul Brăilei, aici-un marinar
S-aude, s-aude un cîntec din
Sandale de sfoară.
Mai vine Roma?
Dulcele meu basm sărat.

FANUȘ NEAGU ■

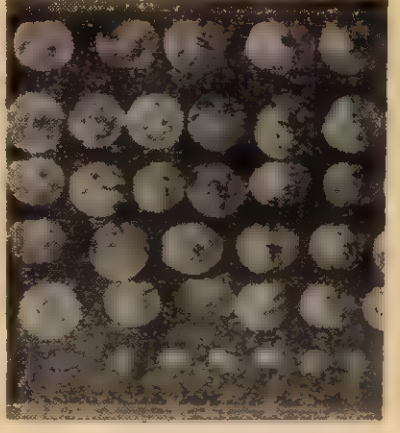

Repetenți la examenul onestității

La probele scrise de verificare a cunoștințelor de limba română și matematică pentru înscrierea în clasa a IX-a a Liceului sanitar din Rîmnicu-Vîlcea se prezentaseră în fața profesorilor examinatori o sută douăzeci și cinci de candidați. Fete și băieți, emoționați și plini de speranțe, dorind fiecare să ocupe unul din cele 18 locuri afiate în aprigă dispută.

Și tocmai pentru că se anunțase o așa mare concurență, cu atît mai necesar ar fi fost să se desfășoare un examen intransigent și cît mai obiectiv cu putință, astfel încît locurile, puține cîte erau, să fi fost ocupate doar de cei mai buni. De acei care le meritau cu adevărat.

Din păcate, lucrurile n-aveau să se întîmple așa. Datorită incorectitudinii și necinstei comisiei de corectare, nepotismului, protecțiilor păgubitoare și altor influențe nefaste la care membrii comisiei s-au pretat fără scrupule, în corpore, în frunte cu însuși președintele și directorul liceului, s-a ajuns la încălcarea flagrantă și deliberată a baremurilor de notare stabilite de inspectoratul școlar județean. Anumitor candidați li s-au acordat cu nonșalanță puncte nemeritate, în timp ce altora, cu teze mai bune dar fără protecții și „pile" consistente, li s-au scăzut pe nedrept. Ca urmare a unor astfel de aranjamente, pe lista inițială a admișilor au fost afișați și o serie de elevi-candidați care nu-și luaseră cinstit ceea ce li se cuvenea și se strecuraseră acolo intrînd pe ușa din dos.

A fost o sesiune de pomină. „Dar toată întîmplarea asta neghiobă ar fi trecut aproape neobservată — ni se destăinuie cu amărăciune prof. Gheorghe Simeanu, inspectorul general școlar al județului Vîlcea — dacă Ministerul Educației și Învățămîntului n-ar fi dat cura repetatelor sesizări făcute de cîțiva elevi și de părinții lor, dacă nu s-ar fi procedat încă o dată la recorectarea lucrărilor de către o comisie neutră, imparțială".

Iată ce s-a întîmplat :

Din totalul de 125 de lucrări la fiecare probă scrisă, 32 de română și 8 de matematică au fost apreciate cu note mai mici decît cele acordate inițial (diferențele fiind cuprinse între 5,07—1,30 puncte la limba română și respectiv 2,50—1,13 puncte la matematică). După cum arată voluminosul dosar al comisiei de reverificare, 12 lucrări la limba română și o lucrare la matematică au fost cotate cu note mai mari decît cele acordate inițial (diferențele fiind cuprinse între 1,02 și 2,60).

Asemenea diferențe nu erau permise. Ele atestă, din capul locului, că s-a petrecut ceva necurat. În urma recorectării tezelor, clasamentul a fost dat peste cap. Din 18 candidați reclasificați, doar 14 se mai găsesc pe lista inițială a celor declarați admiși. Ceilalți 4 — care figurau pe lista inițială dar nu se mai regăsesc pe cea rămasă definitivă — sînt : Gabriela Farcaș, cu media reală 7,25 (în loc de 8,62) ; Camelia Constantinescu, cu media 4,94 (în loc de 8,37) ; Minodora Labău, cu media 5,66 (în loc de 8,37) și Liliana Teodorescu — la sesizarea tatălui și mamei ei am întreprins ancheta de față ! — cu media 5,72 (în loc de 8,31).

Concluzia se impune singură. Demonstrațiile sînt de prisos și totuși... Sînt bănuieli care confirmă — vorba unui tovarăș din minister — că aici s-au vehiculat bani nu glumă...

Incorectitudinea, devenită evidentă, se cuvenea înlăturată. Cu puțin timp înaintea deschiderii noului an școlar (de ce așa tîrziu ?!), conducerea ministerului a aprobat, în sfîrșit, ca acele patru locuri rămase libere — prin scoaterea candidaților strecurați fraudulos — să fie ocupate de candidații Iuliana Băluță, Gabriela Bercu, Maria Rusănescu și Mariuș Aioanei, ale căror lucrări, recorectate și notate de astă dată cinstit, le dau dreptul să se numere printre cei 18 admiși !

S-a făcut astfel dreptate. Fapta celor care au clacat la examenul onestității rămîne însă.

Iată-i și pe jonglerii dubioaselor „aranjamente" de culise :

1. Ion Stanciu e vinovatul nr. 1 pentru că el a fost președintele comisiei, pentru că el a încălcat în mod deliberat normele în vigoare, pentru că el a ținut singur cheile de la camera și dulapurile metalice în care se găseau depuse plicurile cu subiectele și lucrările scrise. A aplicat sigiliul doar împreună cu secretara școlii, nu a asigurat amestecarea completă a lucrărilor și corectarea lor pe baza baremurilor stabilite de inspectoratul școlar. Nu a declarat participarea la concurs a nepotului său (clasat inițial, cu 9,50, pe locul 1 — la o uluitoare egalitate și similitudine de puncte cu o rudă a inspectorului general adjunct, clasată pe locul 2 — dar care a trecut, după recorectare, în final, pe locul șapte.....).

2. Gheorghe Cloacă (membru al comisiei) l-a lăsat pe președinte să procedeze cum a vrut ; în plus, a acordat note peste valoarea reală a lucrărilor de limba română candidatelor Camelia Constantinescu, Gabriela Farcaș și Minodora Labău, favorizînd admiterea acestora. Și tot el a sărtat, cu două puncte în plus, lucrarea lui Adrian Fircoiu, nepotul președintelui...

3. Ileana Pop a notat peste valoarea reală lucrările de limba română ale candidatelor Camelia Constantinescu, Gabriela Farcaș, Minodora Labău și a lui Adrian Fircoiu.

4. Maria Mitrache și 5. Ileana Vlădescu au supranotat lucrările la limba română ale candidatelor Liliana Teodorescu și Constanta Tîrșa.

6. Elena Banu și 7. Constantin Bărăscu au notat peste valoarea reală lucrările de matematică ale candidatelor Camelia Constantinescu și Liliana Teodorescu.

8. Ștefania Buică nu a anunțat că a meditat în afara cadrului organizat elevi care au candidat ulterior la admitere. A notat și ea peste valoarea reală lucrarea de matematică a candidatei Minodora Labău.

9. Ion Crețu este vinovat pentru că a notat și el peste valoarea reală lucrarea de matematică a candidatei Minodora Labău.

Am discutat cu cîțiva dintre profesorii căzuți la examenul probității. Spre dezamăgirea noastră, poziția lor a fost — cu puține excepții — de-a dreptul lamentabilă, revoltătoare.

Prof. Ion Stanciu, fost președintele comisiei, fost director al liceului : „...Practic nu e vorba de nimic grav la mijloc. Colegii din comisie au greșit firesc, pentru că nu și-au stabilit un barem propriu, notarea făcînd-o de la 1 la 10, nu de la zero cum a făcut comisia de recorectare stabilită de minister, care a fost, recunosc, mai exigentă. În privința nepotului meu, n-am știut că trebuie să declar neapărat participarea lui" ; prof. Ștefania Buică, titulara catedrei de matematică a liceului, foarte emoționată, aproape plîngînd : „...Eu, eu nu-mi amintesc mare lucru, dar la mine cred că a fost o greșeală de calcul. N-am știut, nu mi-am dat seama că eleva meditată de mine s-a înscris la concurs. Nu i-am reținut bine nici numele (ciudată amnezie !). Pare-mi-se că o chema Victorița, sau cam așa ceva... Dacă am greșit cumva, cred că am fost prea obosită"... ; Prof. Gheorghe Cloacă, titularul catedrei de limba română a liceului, om cu părul alb, mai are puțin pînă la pensie : „Nu trebuia atîta alarmă, pentru că au fost niște simple diferențe normale de notare... Dacă au fost diferențele prea mari ? Dacă am fost cumva obosiți ? Nu știu precis ce să spun. Poate. Eu de trei ori m-am uitat peste tezele cu note mari. Regret că s-a greșit !" ; Prof. Elena Banu, tot titulara catedrei de matematică : „Noi ne-am alcătuit un barem al nostru, propriu, după care am notat din 25 în 25 de sutimi și pentru unele greșeli mai mici, mai des întîlnite, n-am scăzut puncte, considerîndu-le nu din neștiința elevului, ci din pură neatenție ; a fost greu să dozăm pentru fiecare punctajul, mai ales că eram și obosiți..."

Prof. Ion Crețu, director de școală generală, virstnic, specialitatea matematică : „N-am cunoscut, dom'le, nici un candidat! Am notat cum am văzut eu lucrurile. Nu știu cum de s-a ajuns pînă aici, că exigență a fost, slavă domnului !, instrucțiunile le-am cunoscut, nu ne putem plînge, chiar ni s-au și citit. Cred eu că în viitor baremurile astea ar trebui să fie mai bine dozate pe puncte și subpuncte" ; prof. Ileana Vlădescu, tînără suplinitoare la catedra de limba română : „(...) Oamenii sînt răi, tovarășe ! Nu știu ce vor de la noi părinții ăștia care ne-au reclamat cu atîta înverșunare ?!"

E simplu : părinții și copiii vor adevărul. Iar adevărul este acesta : Cei nouă profesori au adus un grav prejudiciu școlii, întregului corp didactic vîlcean. Iar acum, îenați de ceea ce au făcut și temători în fața consecințelor, dumneaor n-au avut totuși tăria de a-și recunoaște deschis vina, n-au manifestat nici măcar un gest de remușcare în fața pătatei lor conștințe. Au uitat, se vede treaba, și nu trebuiau să uite nici o clipă, că exigența unui concurs, oricare ar fi el, înseamnă în primul rînd cinste și corectitudine, înseamnă principialitate din partea tuturor celor chemați la pupitrul concursului.

MIHAI STANESCU

P.S. : Sancțiunile date recent de comisia prevăzută la art. 213 din Statutul personalului didactic — mutarea disciplinară pentru unii, retragerea ultimei gradații pe timp de 3 luni pentru alții — ne-au provocat stupoare. Sîncer vorbind, ele ni se par destul de îngăduitoare.

Și-apoi, credem noi, nici inspectoratul județean nu poate ieși de aici chiar basma curată...

Dacă nu întîrzia autobuzul?

Iată ce scrie o revistă despre întîmplare : „În acele zile, pe străzile vechiului oraș german avea loc un carnaval. La un moment dat, în sala congresului au năvălit un clovn și un „negru" care ținea un revolver în mînă. Cei doi s-au oprit pe un culoar central, s-au ocărît reciproc, apoi clovnul a căzut ; „negrul" a sărit peste el, a tras un foc de armă și, pe neașteptate, amîndoi au părăsit în fugă sala. Incidentul nu a durat mai mult de douăzeci de secunde. Președintele comisiei a cerut celor de față să întocmească relatări personale asupra celor întîmplate, deoarece era de așteptat o anchetă judiciară. Patruzeci de congresiști au considerat că văzuseră lucrurile destul de bine pentru a redacta cîte o depoziție. E de la sine înțeles că scena fusese aranjată dinainte, ba chiar fotografiată cu prilejul unei repetiții, pentru a nu lăsa loc nici unei îndoieli. Totuși, rezultatele testului au fost surprinzătoare. Din cele 40 „depoziții", numai una avea mai puțin de 20% greșeli ; 14 aveau 20-40% greșeli ; 12 aveau 40-50% greșeli și 13 peste 50% greșeli. Mai mult decît atît, în 24 de relatări, 10% din detalii erau pure invenții, iar în alte 10 relatări năucitoare depășeau proporția de 20%. Să nu uităm că, în împrejurarea de mai sus, **martorii oculari au fost oameni de știință, psihologi versați** în urmărirea și consemnarea unor fenomene. Care va fi atunci proporția erorilor în rîndurile unor persoane mai puțin cultivate și mai puțin deprinse cu rigurozitatea științifică ?"

2. Declarațiile martorilor

Mareș Aloisa, 51 de ani, bucătăreasă la cantina minei C. : „În seara zilei de 4 octombrie, în jurul orelor 22-22,30 mă aflam pe coridorul consiliului popular B. și așteptam autobuzul pentru a merge la lucru la C. Cît eram pe coridor am văzut pe un inginer blond (sing. ! — n.r.) de la C. care mînca la cantină și îl cheamă... că era în stare de ebrietate și a intrat în Consiliul popular. Înăuntru am auzit pe paznicul care era la telefon că striga la el să lasă afară, și l-a dat pe ușă afară, și cînd a închis ușa l-a prins degetul de la o mînă în ușă și l-a strivit degetul, curgîndu-i sînge. Acesta s-a legat cu batista și zicea către colegul său care era cu el, și acesta sub influența alcoolului „uite cum am ajuns eu". Am văzut că după această situație au venit militarii de la miliție și cei doi fiind în fața consiliului popular l-a întrebat de unde sînt -și să le prezinte actele, și aceștia nu au răspuns. După aceea a venit șeful de post și la fel l-a întrebat și aceștia nu au răspuns și au refuzat să meargă la miliție. Eu eram pe coridor și ei discutau cu miliția în fața consiliului popular lateral de ușa de la intrare și am văzut cum șeful de post l-a dat la unul dintre cei doi adică lui... (blondului — n. r.) o palmă și apoi s-au adunat mai mulți cetățeni și civili și militari ; civilii așteptau schimbul și a-nceput o învălmășeală și scandal, dar aici nu am mai văzut ce s-a întîmplat mai departe de consiliu. Am văzut apoi din ușa consiliului că... (blondul) a luat-o la fugă înspre brutărie și din fugă a căzut într-o groapă, fugind și militianul după el, și mulți civili care erau în stradă și era învălmășeală..." Inginerii **Caracaleanu Nicolae, Buzescu Romel** și **Buzescu Rodica** (soți), responsabilul altui bufet, **Terovan Sava, Pincova Carol**, maistru miner, secretarul comitetului de partid de la mina C. — cu toții martori oculari — au văzut că militarii în termen (din miliție) împreună cu șeful de post îi băteau pe cei doi (pe blond și pe brunet). Paznicii **Ion Nicolae, Ion Mihai** și **Gălină Mihai**, deși se cam contrazic în amănunte, o țin sus și tare că blondul și brunetul au sărit la bătaie, mai întîi la unul dintre paznici, apoi la unul dintre militarii în termen și că abia mai tîrziu au fost copleșiți, cînd milițienii erau deja patru la număr. Și aceștia au fost martori oculari, ba chiar... participanți ! Cine a văzut corect ? Afară era un întuneric să-ți bagi degetele în ochi ! Cum și cît au văzut cei care au declarat că au văzut ? Cert este că spre sfîrșit cînd blondul și brunetul fuseseră readuși și împinși în holul primăriei încă se mai băteau în parte cu milițienii (trei militari în termen și șeful de post). Numai așa se explică zicerea secretarului de consiliu, Hiriza, sculat din pat și venit să facă ordine : „Nu vă mai bateți că nu pot să suport !" Singele înroșise pereții, ușa, podelele... Gheorghe Hiriza trimite rapid după Ioan Cenda, doctorul comunei. Care vine și constată că ; „...în antreu am văzut un cetățean (blondul) care era jos și văzînd că e lovit mai grav m-am apropiat de el să-l văd ce are și atunci cînd m-am apropiat a afirmat «ce...vrei și tu ? !» și continua să-i injure pe șeful de post și striga. Văzînd că nu primește sprijinul și că vorbește urît nu am mai luat nici o măsură, și văzînd că șeful de post Tender este lovit, adică tăiat la mînă, l-am luat la dispensar și l-am cusut..."

4. Ce vine de nu se leagă

Paznicul Ion Nicolae afirmă că a văzut cum încă **în primărie** blondul a lovit cu piciorul pe militarul în termen Tucă Păun, care le ceruse actele de identitate. Celălalt paznic susține că brunetul l-ar fi lovit primul pe militar, cu pumnul, **tot în primărie**. Cum se face atunci că respectivul Tucă declară sub semnătură proprie că a fost lovit pentru prima dată undeva, pe drum, **afară**, adică ? Cine știe mai bine, **cei care a văzut** loviturile, ori **cei care le-a suportat** ? Experimentul Göttingen ori altceva ? Ce altceva ? ! ? **Apoi**. Dacă șeful de post a fost lovit în mînă cu ceva ascuțit, **afară**, în drum, cum se face că n-a fost găsit acel ascuțiș și cum se face că urme de sînge s-au găsit numai pe **partea din interior a ușii, și pe podelele din hol** ? Cînd s-a spălat fața din afară — dacă s-a spălat ! — de ce au fost omise urmele interioare și aflătoare la înălțimea clanței ? **Apoi**. Cînd s-a spart geamul dulapului din hol s-a auzit **pînă afară** ; dar ce cludățenie este asta că milițienii și paznicul telefonului aflați chiar acolo, în hol, cu ciobu-rile căzîndu-le sub ochi, atunci, cum se face că n-au văzut și n-au auzit cum s-a întîmplat ? ! ? Se aud înjurăturile și nu se mai aud geamurile care fac țăndări ? Și cum se face că în declarația sa dr. Cenda — care a spălat și a cusut rana chiar imediat, seara — a văzut **exclusiv tăieturi**, iar certificatul medico-legal eliberat după trei zile, la județ, vorbește despre „o plagă înțepată, profundă" ? Că una-i înțepătura profundă și alta-i tăietura o știu chiar și ne-doctorii...

Cele de mai sus nu-s singurele lucruri care nu vin să se lege logic. Și nu-i treaba noastră să căutăm zisele corelații și altele, ori să stabilim vinovății. Aceasta este treaba justiției. Va fi un proces și — sîntem convinși — fiecare va primi ce și cît merită. Rostul rîndurilor de față este să atragă — încă, și încă, și încă... o dată — atenția asupra efectelor nocive ale alcoolului. Blondul și brunetul, și șeful de post flutură fiecare cîte un certificat medico-legal și se amenință reciproc cu procesul. Dar principalul vinovat îl știm încă de pe acum : **ALCOOLUL**. El este adevăratul vinovat că bucuria unor oameni pentru o casă nouă a căzut în bețe, apoi în furie, apoi în prostie... cu studii superioare. Autobuzul întîrziat este vinovat doar pentru că a întîrziat, nicidecum pentru ceea ce s-a întîmplat în holul primăriei din B.

MIRCEA BUNEA

1. Prima zi cu casă

După două zile am aflat. A treia zi am văzut :

Singe coagulat și aglutinat lîngă clanța ușii, în interior ; singe pe perete, la înălțimea unui lambriu inexistent — tentativa de abraziune a fost inutilă ; doi-trei metri pătrați de podele rămase maronii — pregnante și terifiante urme de sînge. Procurorul militar solicită prelevarea acestora. Un colonel și un maior din miliție îndeplinesc dispoziția cu acribie și promptitudine. Ancheta curge după algebra inflexibilă a genului. Unde ? În holul primăriei din B. — „localitate supusă izolării". Ca să ajung acolo mi-au trebuit douăzeci de ore, un tren rapid și un vapor. B. este o comună pe graniță. Cetățenii ei sînt fie agricultori care vînd gisca cu 250 de lei și litrul de lapte cu 24, fie mineri la exploatarea C. din apropiere. De acolo se scoate „la zi" cel mai bun cărbune cocsificabil din România. Rușita-l așteaptă ca pe tuica caldă. La mina C. au fost repartizați de curînd șapte ingineri și subingineri. Toți tineri. Toți stagiari. Doi dintre ei sînt căsătoriți. N-am să-i numesc pentru că așa m-au rugat. Unul, 28 de ani, este un fel de Adonis, înalt, brunet, cu mustață arnăuțească. Nevastă-sa-i cu ei. E inginer și tot stagiară. Copilul lor stă la bunicii materni. Încă. Celălalt, 24 de ani, este blond și vînjos. Nevastă-sa-i cu coconii — au trei, trăiască-le ! — în Maramureș. Încă. Brunetul a crescut în casa unui căpitan de miliție din Ploiești. Blondul, orfan, s-a ridicat dintr-o casă de copii. Brunetul este geolog. Blondu-i subinginer. Ambii, deci, cu studii superioare.

Luni 4 octombrie conducerea minei le-a oferit cheile de la două apartamente aflate în blocul încă mirosind a tencuială : „Stăpîniți-le sănătoși !" Prima casă proprie din viața lor de familiști. S-au învoit de la serviciu. S-au dus și au spălat pe jos, au șters geamuri, au mai bătut un cui, au îndreptat o țeavă, au strîns o garnitură... Pînă spre seară au tot lucrat. N-au mîncat nimic toată ziua. Cînd au terminat, așa, ca să cinstească eveni-mentul, au dat de dușcă jumătate de litru de Calypso — așta-i un vinars obținut prin metoda Metaxa ! — cu alți doi vitori vecini. Le-a plăcut coniacul. Au trimis să mai aducă o sticlă. „Au terminat-o și ne aceea." (Țăranu Petre, ajutor de miner) Nitam-nisam blondul și-a amintit că avea la el un litru de Cabernet pe care-l destinase constructorilor. L-au secat și au plecat. S-au întîlnit cu doi prieteni. Cum-necum și-au adus circiuma-n drum. Au intrat. „Le-am servit patru ture de Bitter" — deci 400 ml de cap, n. r. — zice Craioveanu Ilie, responsabilul birtului. Și adaugă : „Și niște bere." Lucru hotărît e că acest niște este un **articol** de-a dreptul... **nehotărît** ! Ce dacă pereții-s plini cu cutumiara „Nu servim consumatorii în stare de ebrietate"... ? Cu-cu !, bani să iasă. Cei doi iar au băut. Bucuria trecuse în prostie. Au schimbat convivii. Iar au băut. Țeapăn. Cît ? Total general — după cît am izbutit să aflu — minimum 800 de mililitri de tărie pe fiecare cap !! Dacă ceea ce purtau atunci pe umeri se mai putea numi cap... După trei ore crîncene de crișmă au plecat clătinîndu-se și lălăindu-se. Ceasul arăta 21,30.

În fața primăriei, cîteva zeci de mineri — schimbul patru pentru subteran — așteptau autobuzul care să-i ducă la C. Un bec bîlcșnic încerca să amăgească o noapte mai neagră ca păcatul. Cosava se tocmise muezin la nord de deasupra văii. Cîteva pîcături de ploaie au alinîat oamenii pe sub streșini. Pe alții i-au alungat în coridorul dinspre holul primăriei. Cei doi — blondul și brunetul — erau printre aceștia, ultimii. Erau și cîțiva și bucuroși. Și nervoși — autobuzul minerilor se încăpățînase să întîrzie nepermis...

3. Experimentul de la Göttingen

Se numește așa pentru că a avut loc cu prilejul unui congres de psihologie ținut în acel oraș din Saxonia inferioară.

■ **Aghcorghiesei Constantin**, str. Rotunda 5, bloc R11, scara E, apartament 11, Botoșani : Pe 15 iunie 1982 am făcut un costum de haine la maistrul Bălan Vasile de la cooperativa „Confecția" Botoșani. Bun, frumos, la termen, numai că fără vestă. „Veniți mîine, nu găsim materialul, veniți poimîine" etc. Am făcut la ei vreo zece drumuri, iar ultima dată m-au luat în bătaie de joc : „Se mai poartă și fără vestă" — mi-au zis. Așa-i, numai că eu le-am plătit-o și le-am dat și stofa.

■ **Oprina D. Nicolae și Oprea Ion** din satul Bădești, comuna Stîlpeni, județul Argeș : Am crescut porci de 110 kilograme, i-am predat, iar acum stăm cu adeverințele în buzunar pentru că porumbul promis nu ni l-a dat nimeni. De ce nu se respectă contractul ?

■ **Mîngâiă Constantin**, 3 424, comuna Reviga, Ialomița : Urmare a sesizării prin **Flacăra** am primit (deși nu mai aveam nevoie) un colet prin care Cooperativa Electrobobinajul (str. Gării Dudești nr. 3, sector 3, 73 612, București) îmi expedia piesa „melc" pentru electropompa mea inutilizabilă. Printr-o adresă însoțitoare mi se mai comunica și că cei doi gestionari încercați cu mine au fost sancționați. Epilog : PIESA TRIMISĂ PRIN POȘTĂ ESTE ȘI EA DEFECTĂ.

■ **22 de semnături pe o scrisoare** : Domiciliem în satul Mercina, comuna Vărădia, județul Caraș-Severin și lucrăm la Oravița, unde ajungem cu autobuzul. Necazul e că de multe ori rămînem pe jos, autobuzul vine plin deja din satele Ciortea (cap de linie) și Vrani.

■ **Ene Ion**, 6310, Moscoia, Argeș : Vă rugăm intervenți la I.T.A. Pitești pentru a reînființa stația de autobuz de pe strada Smeurei.

■ **Anghel Ana**, Reșița, str. Făgărașului nr. 24, scara I, apartament 4 : Cu factura 21 919, în noiembrie 1981 am cumpărat de la magazinul de mobilă din Reșița camera de zi **Petrișor 3**, produsă la I.P.L. Galați (str. Ștefan cel Mare nr. 13). Ambalată, n-am văzut decît acasă că stofa canapelei și a scaunelor e ruptă, și că lemnăria este și ea defectă. La trei luni după reclamația făcută fabricii au venit doi tovarăși, au reparat tot dar n-au schimbat stofa pe motiv că nu-i de resortul lor. N.R. : Dar de-al cui ? Și cum rămîne cu termenul de garanție ?

■ **Consiliul popular al județului Timiș** : pentru **Coman Valeria**, str. Pona Laurențiu nr. 2, bloc F 5 : Infiltrațiile prin terasa blocului dv. vor fi rezolvate de formația 5 a I.C.R.A.L. Timișoara, pînă pe 30 Decembrie 1982. Termenul a fost impus de inexistența materialelor necesare.

■ **LE PLOUĂ ÎN CASĂ PRIN TERASĂ** : **Steluței Rotaru, București** str. Mureșana nr. 9, bloc 56 A, etaj IV, apartament 13, sector 3 ; locatarilor ultimului nivel al blocului L+C, str. Bîrsei nr. 6, scara II, **Focșani**, județul Vrancea ; Văcuț I. Grigore Viorel, str. Maxim Gorki, bloc 1—3—5 scara 5, apartament 19 **Craiova**. Alt element comun : **BLOCURILE SÎNT NOI.**

■ **Culcer Mircea**, Arad, str. Tribun Dobra nr. 7, 2900 : Intervenți vă rugăm la UREMOAS București ca să urgenteze livrarea bateriilor pentru cazanele de baie încălzite cu lemne. Sîntem aminați de trei ani și nu se găsesc niciieri.

■ **6 familii din blocul 1 6 14, Drumul Taberei nr. 11, sector 6, București** : Locuim exact la intersecția Drumul Taberei cu str. Miron Constantinescu. Exact aici, sînt amplasate și două stații de autobuze (316 și 205), adică și în dreptul unui loc de joacă pentru copii. Oare stația nu poate fi mutată cu 50 de metri ?

■ **Ioanoviei Speranța**, str. Unirii 178, 2 026, Florești, județul Prahova : De ce întîrzie în ultima vreme sosirea presei ? Și de ce Oficiul județean de difuzare tot promite că va lua măsuri și nu se ține de cuvînt ?

■ **Pal Gavril**, str. Gheorghe Gheorghiu-Dej nr. 20 **Sibiu** : De luni de zile în unitățile din județul Sibiu nu se mai găsesc decît țigări **Amiral, Snagov** și **București, Carpați** ori **Mărășești** nu se pot obține decît ori contra „atenți", ori contra... stat o oră la coadă.

■ **Inginerul Valentin Sotir** ne informează că deși s-a mutat încă din 15 iunie a.c. în imobilul din Bl. Metalurgiei nr. 25, sector 4, București (ca și alți locatari) nici pînă în prezent au fost trimise dosarul Procuraturii locale Ploiești cu propunerea de trimitere în judecată, reținîndu-se culpa exclusivă a conducătorului autovehiculului în provocarea accidentului.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a jud. Dîmbovița** a rezolvat favorabil cererea tovarășei **Badea Nicolina**, adresată redacției noastre, repartizînd-o ca mașinist la Întreprinderea de țevi „Republica" București, cu începere de la 31 august a.c.

■ **Direcția Circulație, din cadrul I.G.M.** a aprobat prezentarea la examen, în vederea obținerii unui nou permis de circulație tovarășului **Coman Gheorghe**, din București, str. Covasna nr. 33, sect. 4, în conformitate cu prevederile art. 44, din Decretul 328/1966 republicat.

■ **Soții Băgescu**, din comuna Ioneștii, jud. Vîlcea, au fost încadrați în muncă unul la Cooperativa agricolă de producție comuna Zătroni, Vîlcea, ca economist (avînd în vedere Facultatea de economie agrară cursurile fără frecvență), iar celălalt ca șef de echipă în cadrul aceleiași unități agricole (fiind absolventă a Liceului industrial agricol).

■ **Ministerul Sănătății** a întreprins, prin organele sale, o anchetă la Spitalul de boli cronice din Cernavodă (aparținînd Ministerului Muncii), în urma sesizării corespondentei noastre **Maria Ștefan**, din com. N. Bălcescu, jud. Constanța. S-a stabilit că cele sesizate erau întemeiate, atît în privința activității dr. Florica Acaterinei, conducătoarea acestei instituții, schimbată din funcție cu dr. Ligia Petrescu. S-au stabilit, cu aceiași prilej, și unele măsuri de îndreptare a actualei stări de fapte, printre care : posibilitatea de a se vorbi telefonic cu familiile celor internați, dezvoltarea activității de ergoterapie, repartizarea a încă unui medic, pentru acest spital, sancționarea intendentului etc.

■ Din Moisei, județul Maramureș, **Ion Coman** ne-a adresat un apel : să-i ajutăm pe locuitorii străzii Morii să obțină racordarea rețelei electrice, instalată de trei ani, la sursa de energie care se află chiar lîngă drum. Primarul le zice oamenilor că s-a înțeles cu I.R.E. dar că acesta „bagă" motive. Nu s-ar putea să „bage" curent ?

■ **Lupuleț Angela**, din satul Corobăi, comuna Drăgotești, jud. Gorj și-a cumpărat, acum trei luni, un frigider „Arctic", „produs îmbunătățit", scrie dînsa, al întreprinderii din Găiești. Dar, după patru zile, el n-a mai funcționat. Din lipsa pieselor de schimb, Angela Lupuleț nu-și poate repara frigiderul, nici la centrele specializate, din Tg. Jiu și nici la fabrică. Avînd copii mici, cea care ne scrie are, firește, nevoie și de frigider. Ce-i de făcut ?

■ „De 4 luni de zile curge apa pe coloana de scurgere a apei colectate în blocul M 8, din Bul. Metalurgiei nr. 23, sect. 4, București (Berceni)", ne informează **Vasile Didicescu**, care are nesansa să locuiască în ap. 9 de la adresa menționată. A apelat la președintele asociației de locatari. În zadar. La I.C.A.B. Fără succes. Cu să se deplaseze cineva la fața locului i s-a pretins, de la I.C.A.B., să achite o taxă de 15 lei. E drept, concede corespondentul numit, că în avizierul din blocul respectiv poate fi citită o Decizie a C.P.M. București referitoare la „economisirea apei !

■ **Regionala de căi ferate Galați** răspunde tovarășului **Movileanu Constantin**, din comuna Fitionești, satul Mînăstioara, jud. Vrancea, că vinovat de întîrzierea înaintării dosarului său de pensionare se face inspectorul principal al stației C.F. Mărășești, tovarășul Mihalcea Mircea. Recunoscîndu-și vina, acesta a acceptat să plătească suma ce i se cuvenea celui păgubit de dreptul său pe perioada cît acesta nu a putut primi pensia. Corect !

■ Situația locativă a tovarășei **Zoe Daniel**, din București, str. Rahovani nr. 29, sect. 2, a fost rezolvată favorabil, de către Comitetul Executiv al C.P. sect. 1, care ne-a trimis răspunsul la intervenția noastră, familia respectivă primind un apartament cu 3 camere, la data de 13 septembrie a.c.

■ **Procuratura Generală a R.S.R.** a promovat recurs extraordinar în urma sesizării tovarășului **Ion Jinga**, din Ploiești, str. I.L. Caragiale 21.

■ Satul Boian, comuna Ceanu Mare, județul Cluj este izolat de... restul lumii, deoarece nu dispune de un mijloc de transport colectiv, ne scrie **Iosif Dan**, locuitor al satului respectiv. Întrucît muncitorii de aici lucrează la Cîmpia Turzii, ei întîmpină mari greutăți pentru a ajunge acolo unde muncesc. Ar trebuie să împartă (dar cu ce sacrificii și riscuri !) locurile de mai rămîn libere la cursele venite din Frata, Sopor, Ceanu mare, Iacobeni și aceasta numai dacă șoferii opresc.

■ **Androne Dumitru**, din Urziceni, str. Panduri nr. 58, jud. Ialomița, a susținut un examen de promovare în profesiunea sa și a obținut calificativul „bine", la ambele probe, urmînd să fie reîncadrat în categoria superioară, adică ? B. Ceea ce nu se întîmplă. Lăcătușul mecanic de la F.P.S.P. Urziceni, care ne-a scris, se vede pus în situația de a mai susține încă un examen, așa cum a hotărît C.O.M.-ul pus să rezolve contestația petiționarului numit. Dar noua probă nu a mai avut loc... Pe bună dreptate omul se întreabă ce s-a întîmplat și ne cere sprijin. I-l acordăm publicînd aceste cîteva rînduri, ce-și așteaptă un răspuns.

■ **Cudrenovschi Toma**, din Brașov, str. Livada Vulturului nr. 46, bl. 7, sc. D, ap. 1, ne înștiințează că a devenit, din luna mai a acestui an, fericitul tată al unui copil, pe care mama sa nu l-a mai putut alimenta natural. Medicul i-a prescris o rețetă la un magazin special pentru copii spre a obține lapte praf. Dar din luna august, acesta nu mai există. La fel și grișul. Răspunsul primit din partea vînzătoarelor nu poate fine de foame unui copil de cîteva luni, apreciază, pe bună dreptate cel ce ni s-a adresat. „Oare, se întreabă el, factorii de răspundere din comerțul brașovean nu mai au copii mici ori măcar nepoți ?" Sau, adăugăm noi, și-au uitat pînă și datoria care le incumbă prin natura funcțiilor lor ?

■ Un apel, îndreptățit după opinia noastră, ne-a adresat **Popescu V. Constantin**, din satul Bîlțișoara nr. 93, comuna Runcu, jud. Gorj, căruia i s-a defectat contorul electric încă din luna aprilie a acestui an, cînd a fost instalat, fără ca întreprinderea de resort din Tg. Jiu, căreia i s-a adresat în vederea înlocuirii acestuia, să fi întreprins ceva concret. Atitudine ce nu i-a scutit pe cei numit de plata, în continuare, a unui consum calculat după u-recho.

■ Situată față în față cu versanții rizați ai Buceglor, Munții Bălului nu au decît o singură cabană (de mică altitudine) : Piscul Cînelui. Adăpost modest, față de marile hoteluri alpine, el este însă foarte solicitat de turiști în ultima vreme și în toate anotimpurile. Omul care a sfințit acest loc este, poate de necrezut dar adevărat, o femeie, pe nume Julieta Brad (ce nume predestinat !), proveniră din personalul călit în munca aspră a muntelui la cabanele Virful cu Dor și Piatra Arsă. (**Petre Grigore**, București)

■ Singurul tren care merge din Transilvania în Moldova (și perechea sa în sens invers) este accelerat 342 Timișoara-Iași, ne scrie **Ioan Apostol**, din Cluj-Napoca, care își pune următoarea întrebare : ce se face călătorul care vrea să ajungă din capitala de pe Someș la Botoșani și care, din cauză întîrzierilor frecvente ale accelerativului 342 pierde cursa respectivă ? Răspunsul (cam trist) ni-l dă tot cel ce ne-a scris : stai de la orele 20 59 pînă în dimineața zilei următoare în gară ! M.T.Tc. ar putea, măcar, să schimbe ora de plecare a trenului spre Botoșani, dacă nu reușește să asigure sosirea regulată a accelerativului !

■ 47 de locatari din blocul 11 (scările B și C) din Ploiești, bd. București, în numele cărora ne scrie **Marilena Manolache**, solicită sprijin pentru a-și racorda bucătăriile la conducta de gaze care în prezent alimentează doar scările A și D. Este o inechitate — se spune, printre altele, în scrisoare — care nu numai că ne amărăște sufletele, dar e și prea costisitoare, întrucît gătitul la plită electrică înseamnă un mare consum de energie.

■ În ziua de 24 mai 1982, am intrat în „Librăria copiilor" din București, Piața Romană nr. 9, și am cumpărat pentru băiețelul meu un tractor de plastic, pe care am dat 298 lei. Cum am ajuns acasă, am constatat că roțile aveau un defect de fabricație care făcea jucăria inutilizabilă. M-am adresat unității furnizoare — Întreprinderea „Electrometal" Timișoara — căreia i-am și trimis jucăria prin poștă, însă nici răspuns și nici altă jucărie nici astăzi nu mi s-au dat. (**Constantin Cheptea**, str. Codrii Neamțului nr. 13, bl. NB 1 sc. 1, ap. 23, București, sect. 3).

■ **Neagu Mihai din Bacău**, str. 6 Martie nr. 18, sc. A, ap. 7, ni se văicărește că așteaptă de 3 ani și IEAL nu-l achimbă chiuveta uzată din bucătărie. Într-adevăr, IEAL-ul este vinovat pentru întîrziere, dumneavoastră însă nu și-o poate schimba și singur?!

■ Primim de la **Gheorghe Sandu** din București, bd. 1 Mai, bl. D, sc. C, ap. 103 : Halta CFR din Moțăleni, de pe linia București — Titu — Petroșița arată jalnic; adică n-are peroane amenajate, n-are ghișeu de unde călătorul să-și poată procura civilizat bilet de călătorie. N-are nici măcar un bec electric pentru iluminat pe timpul nopții. Parcă ar fi o haită părăsită, în ciuda faptului că prin ea se perindă zilnic zeci și sute de muncitori navetiști.

Pagină realizată de EMANUEL VALERIU ■

Poșta redacției

Margareta Mavrodin — Unirea (Dolj) : Nu se mai prevede întregirea volumului de muncă prin acordarea din oficiu a unor zile nemuncite ■ **Constantin Calzare — București** : Comitetul asociației poate pune în discuția adunării generale pe locatarii restanțieri sau poate cere, în condițiile legii, instanțelor judecătorești evacuarea celor în cauză ■ **Maria Florica Bufnea — București** : Nu există o asemenea posibilitate ■ **Nicolae Ion — Ploiești** : Alocația de stat pentru copii se acordă numai de la data stabilirii ei, adică de la data la care conducătorul unității aprobă cererea de acordare a alocației pe baza actelor justificative verificate în prealabil de către Comisia pentru probleme sociale și indicația dată de către Ministerul Muncii ■ **Mihai Ugarea — Bicaciu (Bihor)** : Pentru a beneficia de pensie de invaliditate este necesar ca afecțiunea de care suferiți să fi apărut în timpul activității retribuite și să fi fost încadrat în gradul I sau II de invaliditate ■ **Costei Spiridon — Gh. Gheorghiu-Dej** : Interesați-vă la Ministerul Comerțului Interior ■ **Eliza Dinu — Pitești** : Nu este. Ar fi o încălcare de lege ■ **Simona Zaharia — Bertea (Prahova)** : La Ministerul Educației și Învățămîntului ■ **Viorica Mureșan — Dej** : Fiica dv. a fost programată pentru consult medical de specialitate la Spitalul militar central la data de 15.XII.1982 ■ **Alexandra Nexrea — Sibiu** : Cheltuielile la care vă referiți, se repartizează după numărul persoanelor care folosesc instalațiile respective ■ **Catița Toma — Salonta** : Vi s-a stabilit o pensie de urmaș, după soțul decedat, pentru 15 ani vechime în muncă. Ajutoare din partea C.A.P. se acordă în baza Statutului C.A.P. cu aprobarea adunării generale a membrilor cooperatori din fondul social cultural constituit în acest scop ■ **Dumitru Vucu — Vatra Dornei** : La Centrul medical de oftalmocardiologie și chirurgie funcțională ORL, str. Mihai Cioranu nr. 21, București ■ **Carmen Pona — București** : Da, este valabilă. Încălcă denumirea o atestă ■ **Gheorghe Ponol — Crăciunești (Neamț)** : Indicați-ne o adresă exactă unde urmează primi corespondența. Oficiul de evidență documentelor de calificare din cadrul Ministerului Muncii solicitîndu-vă unele precizări în vederea clarificării situației dv. a primit corespondența. Înapoi ■ **Marian Romeo — Pitești** : Numai ne posturi și categorii publicate vacante prin concurs.

MARGA NEDELCA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Cea mai bună performanță din istoria șahului românesc

Margareta Mureșan s-a calificat pentru meciurile candidaților

Plecată la turneul interzonal de șah de la Tbilisi fără veleități deosebite, Margareta Mureșan l-a ciștigat în mod strălucit (10,5 puncte din 14 posibile), realizînd cea mai bună performanță din istoria șahului romanesc.

În chiar „cetatea" șahului care e capitala Gruziei (orașul de baștină al multor „monștri sacri" ai eșichierului: Ciburdanidze, Gaprindașvili, Aleksandria, Ioseliani etc.) și într-o companie dintre cele mai selecte, cu 5 mari maestre și 10 maestre internaționale la start (turneul a fost de categoria a XIV-a pe scara F.I.D.E., XVI fiind maximum), romînca a jucat impecabil. Nu numai că a terminat prima, dar a izbutit să se califice pentru meciurile candidaților la titlul mondial, obținînd totodată titlul de mare maestră internațională.

În vîrstă de 32 de ani (s-a născut la 13 martie 1950, la Cluj), profesoară de limba franceză, membră a clubului Medicina Timișoara, Margareta Mureșan a fost secondată, la Tbilisi, de maestrul Șerban Neamțu. Pentru această izbîndă de prestigiu, pentru satisfacția pe care ne-au înlesnit-o, Margareta Mureșan și, alături de ea, antrenorul Șerban Neamțu merită cele mai fierbinți felicitări. Felicitări și mult succes în continuare.

50 de ani de atletism la Rapid

O emoționantă manifestare a marcat, zilele trecute, împlinirea a 50 de ani de atletism la Rapid. Secția de specialitate a clubului feroviar, una din cele mai vechi din țară, a luat ființă la 1 iulie 1932, ședința de constituire, ținută pe terenul „ROMCOMIT", desemnîndu-l ca prim președinte pe inginerul Ion Lăzărescu, ajuns azi la venerabila vîrstă de 82 de ani. Timp de jumătate de secol, sportivii rapidiști, reprezentanți ai unui club în care, de regulă, pasiunea și entuziasmul au luat-o înaintea condițiilor materiale mai degrabă modeste, au contribuit la dezvoltarea și afirmarea atletismului românesc pe plan internațional, o întreagă galerie de performeri, Radu Ioniță, Ioana Luță Tinto-rescu, Dumitru Constantin, Gheorghe Cefan, Valeria Bufanu Ștefănescu, Mihai Zaharia ș.a. și, deasupra tuturor, Vali Ionescu, aducînd mari servicii sportului românesc și atletismului, în special.

Azi, la Rapid, atletismul e onorat de o secție puternică (președinte, inginer Ion Lup) care s-a prezentat la recentul jubileu cu un bilanț al anului 1982 mai mult decît remarcabil: 8 titluri naționale (și tot atîtea recorduri), 7 titluri balcanice și 1 titlu european, cel din urmă, firește cel mai prețios, fiind datorat săriturii în lungime Vali Ionescu (antrenată de Mihai Zaharia, și el atlet de frunte al clubului giuleștean), învingătoare la Atena și, totodată, recordmană a lumii în titre, cu 7,20 m, performanță stabilită, reamintim, la 1 august 1982, pe stadionul „23 August". Născută la 31 august 1960, la Turnu Măgurele, înaltă de 1,72 m și cîntărind 58 de kilograme, Vali Ionescu e, fără îndoială, sportiva numărul 1 a Rapidului și ea anunță, date fiind talentul și seriozitatea în pregătire, o carieră care ne va mai prilejui mari satisfacții.

Urindu-le atleților rapidiști, cu ocazia acestui moment jubiliar, noi și noi succese, le dorim cît mai multe performanțe de răsunet, spre gloria clubului feroviar și a sportului românesc. La mulți ani!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cititorilor revistei „Flacăra"
Vali Ionescu
Mihai Zaharia

Regrete după un mare campion

Vizat într-o notiță apărută în „Flacăra" din 1 octombrie, abia întors de la interzonalul de la Moscova (unde a ocupat locul 12 din 14 participanți), fostul campion de șah al țării, Florin Gheorghiu, nu dă curs invitației ce i-o făcusem, de a se explica, ci recurge la un intermediar. El ne aduce, în „Săptămîna" din 8 octombrie, tot felul de acuzații, zicînd între altele: „Consider însă nu lamentabilă, ci de-a dreptul penibilă, descalificantă, maniera de a lua de guler un sportiv fruntaș, într-o notiță vulgară și nesemnată (ceea ce este incompatibil cu etica noastră, a ziariștilor), cerîndu-i socoteală pe un ton suburban, împroșcîndu-l cu noroi, blamîndu-l..." etc. etc.

Sinceri surprinși de violența răspunsului (în ultimul timp Gheorghiu atacă mai bine în ziar decît pe tabla de șah), am căutat în „Flacăra" motivul iritării și l-am găsit: „prea desele voiaje la tot felul de concursuri de mina a doua (a se citi „șușe") l-au obosit pe Florin Gheorghiu, care a pregătit, e limpede, foarte prost cel mai important test al anului". În ciuda explicațiilor furnizate („am contractat... o puternică entero-colită... timp de o săptămînă n-am băut decît ceaiuri și am mîncat orez fiert"), deci fără a pune la îndoială faptul că, la Moscova, Gheorghiu a fost suferind, noi rămînem fermi pe poziție și repetăm: în loc să se pregătească în liniște pentru interzonal, fostul campion al țării (al treilea clasat la naționale în 1981) a preferat participarea la 3 turnee de complezență, Bagneux (Franța), Biel (Elveția) și Badalona (Spania), de pe urma cărora n-a avut nimic de ciștigat (firește în afara premiilor încasate). El n-a făcut altceva decît să acumuleze oboseală și, poate, și nervi; iar rezultatele s-au văzut. Dealtfel, cu titlu informativ, să notăm că punctul nostru de vedere cu privire la apetența lui Gheorghiu pentru călătorii și turnee minore nu e singular, „Scînteia tineretului" de luni, 8 octombrie, scrîind: „Impresia pe care o provoacă o asemenea „carieră" nu poate fi decît de suspans, de data aceasta fără tarabă, ci cu tabla de șah".

Acceptînd ideea că, la Moscova, a fost bolnav (deși el se îmbolnăvește la fiecare turneu ratat, iar numărul acestora, naționalele din 1981, zonalul de la Herculane etc., se înmulțește), era de așteptat ca, la revenirea în țară, Gheorghiu să-și permită un timp de refacere, așa cum, între altele fie spus, i-a indicat și federația de specialitate. Numai că, înzdrăvenindu-se brusc, marele maestru și-a exprimat dorința să joace imediat. Surprinzător însă, cel care (în „Săptămîna") ne-a dat o lecție despre cît de greu sînt de apărat culorile țării („În șah culorile patriei se apără greu, mai greu ca în alte discipline"; cum adică?!) n-a optat, cum era normal, pentru Balcaniada de la Plovdiv (ca să apere culorile patriei, în echipa națională), ci pentru turneul de la Novisad (Iugoslavia) prevăzut, firește, cu premii substanțiale?!

Mai zice fostul campion că „Flacăra" a trecut „sistematic sub tăcere" succesele sale din ultimii ani. Că acestea au fost și sînt tot mai puține (înregistrate în fel de fel de openuri, mai degrabă concursuri de popularizare a șahului), e un aspect, dar afirmația în sine e inexactă: ca și despre izbînzile altor sportivi români de frunte, „Flacăra" a scris și despre cele ale lui Florin Gheorghiu. În 1982, de pildă, s-au făcut referiri la comportarea sa în numerele 2, 4 (cu fotografie) și 13 ale revistei. În întocmirea bilanțului pe 1981, alt exemplu, numele fostului campion al țării a apărut de 4 ori, iar formulările n-au fost altfel decît amabile: „Deși neînvins, Florin Gheorghiu termină al cincilea în prestigiosul turneu de la Moscova" etc. Dacă el s-a așteptat, cum lasă să se înțeleagă, ca noi să fim, indiferent de prestațiile avute, purtătorii lui de cuvînt, s-a înșelat. Nu ne-am sfiit să-l lăudăm cînd ne-a oferit prilejul, dar nici nu ne-am ferit să-l criticăm. E drept, față de alți ani, Gheorghiu a apărut, în 1981 și 1982, mai rar în „Flacăra", dar din cauza lui! Dacă altădată ne vizita insistent la redacție, rugîndu-ne să mai scriem și despre el (aveam și ce scrie în vremea aceea), de la un timp, fiind el tot pe drumuri, a mai rărît-o cu vizitele. Cu toate astea, s-a străduit și se străduiește să pozeze în ochii lumii drept un mare campion, drept învingătorul (între alții) lui Bobby Fischer. Dar asta a fost demult, pe Fischer l-a învins în 1966!?

În loc să înțeleagă că a rămîne în vîrful ierarhiei, în șah sau în oricare altă disciplină, e mai greu chiar decît a ajunge acolo, Florin Gheorghiu se mulțumește, tot mai des, cu jumătăți de măsură, superficialitatea sa îmbrăcînd, vezi răspunsul din „Săptămîna", haina unei superiorități iritate. Gîndind așa, el confundă critica, chiar tăioasă, cu atacul la persoană și reacționează cu ițigniri. Noi n-avem nimic cu el, o mai spunem o dată, dar parcă ne pare rău după marele campion care a fost.

Și o veste de ultimă oră. Se zice că, după ce a judecat mai la rece criticile ce i s-au adus, Florin Gheorghiu a exclamat: „tot faptele vor demonstra de partea cui e dreptatea!" E exact ce așteptăm de la fostul campion, fapte, prestații la nivelul care i-a adus (și în „Flacăra") atîtea elogii. Să-l vedem!

Spune-ne, Mircea Lucescu...

Întrebarea la care este rugat să răspundă în această săptămînă antrenorul Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F., a fost formulată de cititorul Marian Alexandrescu din Pitești. Ea sună astfel:

— CE PĂRERE AVEȚI DESPRE NIVELUL LA CARE A AJUNS ARBITRAJUL ÎN FOTBALUL NOSTRU; DE CE ESTE ARBITRUL O PERSOANĂ ATÎT DE DISCUTATĂ?

— Într-adevăr, se discută foarte mult la noi despre arbitri și arbitraj și, pînă la un anumit punct, nu ar fi rău. Numai că adesea, discuțiile trec mult peste aspectul pur teoretic al problemei. Există prea multă suspiciune în general în fotbalul nostru, iar arbitrii devenind repede țintă neîncrederii. Am întîlnit foarte multe cazuri în care arbitrii sînt socotiți ori cu noi, ori cu cellalți! Este aici, dacă vreți, o mai veche mentalitate, prezentă nu numai în fotbal dealtfel, după care cine nu ne este prieten devine pe loc dușman... Gîndind așa, foarte ușor un arbitru poate ajunge țapul ispășitor al tuturor relelor, după cum convine conducătorilor și chiar antrenorilor unei echipe. Se poartă discuții între oameni avînd funcții foarte mari, se recurge sau se schimbă arbitrii unui meci în ultima clipă, evoluția lor este privită foarte atent în timpul partidei, filndu-le interpretat fiecare gest, fiecare decizie. Jocul propriu-zis, aș spune, rămîne citeodată pe planul secund, ceea ce desigur nu-i de natură să ne mulțumească.

Nu voi lua integral apărarea arbitrilor, care au vina lor, ba chiar una foarte mare, în crearea situației la care s-a ajuns. Au existat arbitri corupți și foarte mulți bănuiți de corupție, care au fost opriți să mai conducă jocuri. Acum, însă, se simte nevoia unei reconsiderări a activității lor. Prea multe gesturi nesportive, indisciplină și lipsă de corectitudine față de adevrsari, prea multe răfuieli cu arbitrul se văd astăzi pe terenurile noastre de fotbal. Pentru jucători, „omul în negru" nu e pus acolo pentru a-l ajuta să-și joace șansele corect, să învingă cel mai bun la meciul respectiv, ci parcă pentru a-l împiedica să joace, să se manifeste... Este aici o adevărată psihoză ce se transmite de la conducători, de la public, de la jucătorii înșiși. Am petrecut ani îndelungați pe terenurile de fotbal și mi-am dat seama după un anumit timp că arbitrul, în fapt, nu e decît un om foarte singur, socotit dușmanul tuturor! Atunci, mai cu seamă în calitate de căpitan al echipei naționale, am căutat să mă apropii de el, rugîndu-l să mă cheme ori de cîte ori are nevoie de ajutor. Mi s-a răspuns întotdeuna cu un zîmbet și cu un „mulțumesc", ceea ce era deja un lucru ciștigat. Acum, din păcate, acest fel de colaborare a dispărut.

Se poate vorbi mult despre rolul arbitrului în jocul de fotbal. După mine, el este în primul rînd un **conducător**, iar un conducător trebuie să fie mai cu seamă om de caracter. Asta nu se învață însă nici la cursuri, nici nu se poate determina la teste! Aici, cred, e punctul nevralgic. După caracter, urmează personalitatea. Ca să dau un exemplu, eu îl consider foarte vinovat pe Salomir la meciul Dinamo — F. C. Argeș. Sînt convins că nu s-ar fi putut întîmpla lucrurile care s-au întîmplat, dacă arbitrul ar fi știut să domine jucătorii. El poartă principala răspundere nu jucătorii! Sigur, această personalitate se crează în timp. Avem acum un corp de arbitri tineri, promovați cu mare încredere. Dar ei n-au ajuns încă la conștiința propriei lor misiuni, parcă n-au înțeles pe deplin menirea lor. Arbitrajul românesc este bine apreciat pe plan internațional și avem arbitri calificați să ducă aceste aprecieri mai departe. Este însă momentul să acordăm mai multă încredere și pe plan intern acestor cavaleri ai fluierului, să-i ajutăm să-și facă treaba cum trebuie, să le creăm posibilitatea să devină personalități ale fotbalului nostru. Dacă vor fi greșeli, să le judecăm ca pe greșeli inerente, nu ca pe intenții nedeclarate. Să nu mai transformăm jocul într-o dispută a arbitrului cu jucătorii. Să ne intereseze pe toți în primul rînd **jocul**, nu arbitrul. Dealtfel, un arbitru cu adevărat mare este cel care trece neobservat pe teren, neapărînd decît rar în prim planul întrecerii.

Încă o decizie bizară

După mondialele de la Roma, la care scrimerii noștri au dezamăgit, rămînînd în afara podiumului de premiere, C.N.E.F.S. a procedat la o analiză a disciplinei respective, luînd și o serie de măsuri concrete. Între care, cooptarea ca secretar coordonator al federației a fostei campioane Ana Pascu, sportivă care a izbutit să-și facă un renume din seriozitate și hărnicie. S-o spunem deschis: date fiind promptitudinea și sinceritatea cu care s-au dezbătut problemele, am sperat că, după atîtea ezitări și atîtea eșecuri (vezi numărul trecut al revistei „Flacăra"), în scrima românească se va pune, în sfîrșit, ordine, ea însemnînd un sport foarte important datorită ponderii sale olimpice.

Cînd lucrurile păreau să fi intrat pe un făgaș normal, detectîndu-se o schimbare, C.N.E.F.S. și F.R.S. au luat o decizie bizară (ca să n-o numim altfel), oprindu-i pe scrimeri de la participarea la campionatele europene individuale programate în curînd (dată e încă în discuție) la Viena?! Dacă am înțeles bine, motivul acestui forfait s-a legat, pe de-o parte, de neîncluderea competiției în calendarul pe 1983 (cum adică, pot fi europenele, în orice disciplină, „uitate" din calendar?!) și, pe de alta, de slaba comportare de la Roma, scrimerii noștri fruntași (între care floretistul Petru Kuki a obținut bronz la ediția de la Foggia a C.E.) fiind astfel „pedepsiți" pentru prestația necorespunzătoare de la mondiale?! E, firește, un mod de a pune problema, dar un mod, după opinia noastră (și a „Scînteii tineretului" de luni), greșit, care nu va face altceva, dacă decizia va fi menținută, decît să-i îndepărteze și mai mult pe trăgătorii români de vîrfurile ierarhiei. Asta într-un moment în care, după părerile specialiștilor (între care Iosif Zilahi a fost întocmit la tot cu Ștefan Ardeleanu, „uitîndu-se" că el a lansat generația Szabo, Pascu, Stahl și că tot el l-a impus pe Kuki?!), Petru Kuki ar avea șanse reale, mai ales după dispariția lui Smirnov, să intre în posesia unei medalii?! S-a mai invocat un argument în sprijinul absenței de la Viena: cel al economiilor. Un argument, fără îndoială, minor, de vreme ce europenele vor avea loc în Austria, adică nu foarte departe, un argument chiar ridicol dacă ținem cont că, grație unei generozități fără suport, o delegație de 15 voleibaliști a fost trimisă, pentru o lună, în America de Sud ca să ocupe, la mondialele din Argentina, în cel mai bun caz locul 13?!

Acestea fiind zise, credem că hotărîrea de a forfaita la europenele din Austria a fost luată în pripă și la minie. Așteptăm ca, măcar în cazul al doisprezecelea, C.N.E.F.S. să revină asupra unei decizii bizare permițînd celor 2—3 trăgători de valoare din scrima românească să ia startul la finalele continentale. Știind acasă și citind în ziare despre europene, ei nu vor putea șterge impresia neplăcută lăsată la Roma, iar scrima noastră, încă și mai grav, se va întoarce de unde a plecat, ratînd posibilitățile care i s-au oferit (tot de către C.N.E.F.S.) de a instaura o atmosferă de muncă asiduă și sinceritate. O reanalizare a situației se impune de urgență.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

2–1 cu „olimpicii" bulgari

Numai o repriză de calitate

Aplauze, marți seară, pentru Cămătaru

Meci interesant, folositor pregătirilor echipei naționale, marți seara, în nocturnă, pe „23 August". Adversarii, care au format echipa olimpică a Bulgariei, au făcut tot ce le-a fost în putință pentru a se întoarce la Sofia cu un rezultat favorabil. Să fim sinceri, ne-au surprins replica foarte bună a tinerei selecționate bulgare, ambiția cu care și-au disputat fiecare balon, jocul lor în mișcare și evoluția unor personalități ca Velkov, Ganev sau Kirstev. Invitată la București probabil în lipsa unui adversar cu nume mai sonor, selecționata olimpică a Bulgariei a luat foarte în serios meciul, spre deosebire de jucătorii noștri, cărora partida li s-a părut un simplu meci de antrenament. Nu-i mai puțin adevărat că dintre tricolori au lipsit o serie de jucători (Balaci, Moraru, Sames, Klein), în vreme ce Ștefănescu (ușor accidentat) și Rednic n-au intrat în joc decît după pauză. Este de remarcat că echipa noastră, chiar în condițiile amintite, a reușit în final să întoarcă rezultatul, obținînd victoria (în urma a două spectaculoase acțiuni ale lui Cîrțu) prin golurile lui Augustin și Rednic. Dealtfel, a doua repriză a fost de un nivel superior celei dintîi, jocul plăcînd în general celor circa 60 000 de spectatori prezenți în tribune. Ambițională de replica jucătorilor bulgari, echipa română a luptat în aceste momente jocul, forțînd victoria după ce formația adversă reușise să marcheze prin Velkov, la o dublă greșeală a portarului Ducadam. Bineînțeles, vom acorda mai puțină importanță rezultatului în sine, fiindcă fără îndoială meciul n-a fost decît pregătitor pentru partidele oficiale care urmează, oprindu-ne însă asupra jocului echipei antrenate de Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu.

Așadar, ce noutăți am semnalat în evoluția selecționatei noastre? În primul rînd una de bun augur, reintrarea lui Cămătaru în centrul liniei de atac. Cît timp a jucat craioveanul s-a arătat în vervă, incisiv, percutant, demonstrînd o bună pregătire fizică și o formă de zile mari. Din păcate, cel mai bun jucător al nostru (alături de Bölöni) a fost puțin susținut de coechipieri, îndeosebi de o linie de mijloc greoaie, care a comis o mulțime de greșeli la marcaj și în pase. Ca să fim mai exacți, între minutele 46 și 70, cînd jucătorii bulgari au avut cea mai bună perioadă de joc, singurul care s-a luptat (e adevărat, cît trei !), în cadrul liniei mediane, a fost Bölöni, din nou remarcabil și harnic. Coraș, după un început promițător, în care a încercat să-și valorifice șutul, s-a stins treptat, dispărînd din joc. Cîrțu și-a dovedit încă o dată ingeniozitatea, fiind la originea ambelor goluri. Apărarea, în schimb, îndeosebi în partea centrală, s-a arătat surprinsă de rapiditatea acțiunilor adverse, iar Ducadam nu ni se pare încă a fi o soluție pentru poarta echipei naționale. În concluzie, un meci bine venit, evident folositor în etapa actuală de pregătire a echipei reprezentative. Trebuie însă să spunem că așteptăm mult mai mult de la jucătorii noștri !

DUMITRU GRAUR ■

Două generații

În deschiderea partidei dintre reprezentativa noastră și selecționata olimpică bulgară am avut ocazia să asistăm la un reușit spectacol fotbalistic, avînd ca eroi stele de primă mărime de ieri și de azi, de la Dobrin, Dumitru și Dumitrache, pînă la Cristian, Crișan sau Multescu, un meci în care au luat parte 34 de jucători, spre deliciul celor 60 000 de spectatori. Într-un fel, față în față au fost o echipă a antrenorilor (Lucescu, Sătmăreanu, Lupescu, Pescaru, Dembrovschi, Ghiță, Dobrin etc.) și una a jucătorilor în activitate (Tilihoi, Al. Nicolae, Beldeanu, Negrilă, D. Nicolae, T. Stoica etc.), aflate sub titulatura **Selecționata '70 — Selecționata '80**, dar de multe ori „bătrînii" au făcut cu mult succes față ritmului de joc impus de mai tinerii lor parteneri de întrecere. Ne gîndim desigur la siguranța și pofta de joc a lui Dumitru, la scînteile lui Dumitrache, la travaliul lui Lucescu, la siguranța lui Pescaru, fără a-l uita nici un moment pe Dobrin, care ne-a încîntat din nou cu execuțiile sale tehnice, între care și un gol de kilogramă (reluare din voleu de la 16 metri, pe care ar fi greșit-o probabil 75 la sută dintre jucătorii noștri din prima divizie).

Meciul, evident, a purtat însă alura unui spectacol care, chiar fără regie, a reușit să seducă tribunele (din nou pline) ale celei mai mari arene sportive a țării. Alături de Dobrin, o altă vedetă a acestui spectacol a fost Necula Răducanu. În repriza secundă, cînd a îmbrăcat tricoul unui atacant, el a reușit să pună în umbră pe toți cei prezenți pe teren, făcînd practic de toate... Fostul portar al naționalei a marcat un gol spectaculos (e adevărat, cu largul concurs al apărătorilor), dar mai cu seamă ne-a descrețit tuturor frunțile, încercînd parcă să ne arate că fotbalul, cîteodată, se poate juca și cu zîmbetul pe buze.

Un talent fără vîrstă : Nicolae Dobrin

E posibil (și necesar) ca Dinu să joace simbătă !

Miercuri seară, Biroul Federației Române de Fotbal a luat în discuție o adresă a clubului Dinamo, prin care acesta solicita reanalizarea sancțiunii dictate împotriva jucătorului Cornel Dinu (suspendare pe 6 etape), argumentînd că, pe de-o parte, sancțiunea a fost exagerată (în raport cu abaterea comisă) și, pe de alta, că echipa campioană, aflată înaintea dublului test cu Aston Villa în C.C.E., are nevoie de serviciile lui Dinu, căpitanul ei.

Reanalizînd cu simț de răspundere și, după opinia noastră, în interesul fotbalului românesc, Biroul federal a hotărît (cu 7 voturi din 9) reducerea suspendării la 3 etape, ultima din ele (Dinu, ca și Moraru și Văetuș, a efectuat două etape) urmînd să fie executată după partidele cu deținătoarea Cupei campionilor europeni. Hotărîrea va trebui ratificată de Biroul executiv al C.N.E.F.S. și e de dorit ca ea să fie luată în discuție, pe nivelul C.N.E.F.S., în timp util, în așa fel încît Dinu să poată juca simbătă, cu „Poli" Timișoara.

Hipism

Amatorii doboară recorduri

La început fără istoric, alergarea amatorilor devine spectaculoasă pe linia dreaptă, cei trei favoriți, Vigu (Haralambie Șerban), Coltic (Ion Dumitrescu) și Vidin (Bogdan Manea) intrînd în dispută serioasă și corectîndu-și recordurile. În ciuda vîrstei, Haralambie Șerban a demonstrat că este un conducător „în forță", gen G. Tănase. Un arbitru a remarcat că „a mînat disperat dar frumos". Oricum, cursa amatorilor a colorat reuniunea hipică din 10 octombrie 1982, ridicînd gradul de spectaculozitate al reuniunii.

Primele două curse ale minjilor au fost cîștigate de cai din formația Sandi Ionescu : Seleniu și Hazos. Adjudecată de Hazos, condus de Nicolae Nicolae, alergarea a doua a avut chiar un oarecare haz. Începînd „Austriacul", el a dat prilejul „iubitorilor" lui Crater (Mircea Ștefănescu) să-și manifeste neîncrederea față de arbitraj, cerînd limpezirea finișului printr-o fotografie.

Oricum, minjii Seleniu și Hazos au frumoase perspective. Gălăgiosul Calafat a cîștigat a treia cursă într-o lună, de data aceasta mult detașat de pluton. Chiar dacă nechează foarte des, rămîne un viitor cal de derby. În cursa a treia toată lumea s-a „odihnit". A cîștigat-o Sudor (M. Dumitru). Arbitrii n-au aflat mare lucru de la interlocutorii din sulky chemați în turn. Tufiș (Fl. Paște), lăsat să-și arate adevărata valoare, a terminat primul dezinvolt. Tenor (Toduță) a făcut aceeași valoare în ambele curse (6 și 7) în luptă cu Abil (Sandi Ionescu). Handicapat de cei 40 de metri, frumosul Abil n-a reușit nici de data aceasta să treacă primul potoul. Oare va pleca în herghelie dezamăgindu-și admiratorii ? Să sperăm că nu.

ELENA ȘTEFANESCU ■

Cronica șoselei

O secundă de neatenție în 20 de ani

De 20 de ani, Ioan C. parcurge la volan traseul de la sediul I.A.S., în comună, cale de 18 kilometri. Transportă muncitorii care pleacă dimineața la lucru și se întorc seara la casele lor. Cînd ajunge la „Cap de linie" întoarce mașina după o schemă care nu a schimbat-o niciodată în cele două decenii. Intră cu spatele pe o ulicioară îngustă și apoi introduce maneta în viteza I, virînd la stînga, spre locul de parcare din curtea primăriei. Șoferul cu părul alb e respectat și iubit de toți sătenii pentru modestia, blîndețea și bunătatea lui. Nimeni nu l-a văzut vreodată beat, înjurînd ori măcar ridicînd tonul. Pentru fiecare om care are un necaz, o supărare, Ion găsește întotdeauna o vorbă de încurajare pe care i-o spune din suflet. „Ne-a părut rău la toți de nenorocirea întîmplată zilele trecute în comuna noastră — ne povestește directorul școlii. Am văzut cu ochii mei, ca pe un film, întreaga pățanie. Stăteam tocmai de vorbă cu doi brigadieri de la cooperativă. Îmi spuneau unde vor lucra a doua zi. În timpul discuției aud un zgomot de mașină și observ apropiindu-se de la vopsită în verde a lui Ion". „Vorbim mai tîrziu, băieți, le-am spus brigadierilor. Am ceva de discutat cu doctorul veterinar care tocmai trebuie să coboare din expresul lui Ion".

Brigadierii au rămas să mă aștepte în fața magazinului, iar eu am pornit-o către mașină. Tocmai își făcea schema de întoarcere. Dădea cu spatele pe ulicioara care duce la rîu. Eu așteptam să termine manevrele. Regula stabilită de șofer era ca pasagerii să coboare abia după ce întorcea mașina cu fața spre locul de parcare și oprea. O măsură în plus de prevedere, ca în timpul întoarcerii, oamenii să nu se găsească în preajma autovehiculului. Deodată un țipăt ațîțător. Apoi altele și altele. „A omorît-o pe Zamfira". „A murit Zamfira". M-a străbătut un fior. O cunoșteam pe femeie. Era tare cumsecade și harnică. Ținea mult la copii. Mașina între timp își întrerupsese mersul înapoi și oprise. Se afla la 30—40 metri de mine. Am luat-o la fugă spre locul cu pricina. Lîngă roata din spate, cu capul zdrobit, se găsea cadavrul Zamfirei. Ion, palid, privea mut la femeia moartă care stringea la piept, parcă într-un gest de apărare, o pungă din plastic umplută cu obiecte de îmbrăcăminte.

Curios, de ani de zile a făcut Zamfira acest drum, cu autoduba condusă de Ion. Niciodată însă nu a coborît înainte de oprirea mașinii. De data asta, s-a dat jos înainte ca șoferul să fi început manevrele obișnuite. „Mă grăbesc acasă. Al mic, Ilie, nu s-a dus azi la școală. Ardea ca focul. Ajută-mă cu bagajele astea, Floareo. Eu o să deschid ușa să cobor", au fost ultimele vorbe adresate vecinei ei, care a rămas în mașină. „Am ajutat-o să coboare, apoi Zamfira s-a aplecat spre ceva, nu știu ce, parcă un obiect pe care îl scăpase din mînă. N-a văzut roata mașinii care s-a apropiat de ea. Ion, la volan, n-avea nici el cum să vadă femeia. N-a avut timp măcar să țipe. A trecut peste ea, ca peste un pui de găină. Nici nu-mi venea să cred că Zamfira a murit. Am început să țip. Cui mai foloseau însă țipetele mele ?"

„Cine să-și dea seama că femeia a coborît din mașină ? Fac manevrele astea de atîția ani și nu mi s-a întîmplat niciodată nimic. Și uite, deodată, mă port ca un începător și omor un om pe o uliță unde nu circulă decît mașina mea și nu era nici țipenie de om", avea să declare ulterior șoferul. Acest inamic perfid, rutina, care face deseori ca oamenii să nu mai vadă, să nu mai audă, să nu mai citească, să nu mai gîndească și în final să nu mai progreseze, această rugină tare roade încet dar sigur, această obișnuință inofensivă la prima vedere, dar care aruncă peste tot ghiulgiul pericolos al indiferenței, cu tot cortegiul ei de urmări nenorocite, l-a învins și pe Ion. A fost de-ajuns o singură dată în 20 de ani să nu se uite ce se întîmplă în spatele mașinii, pentru ca un om să-și piardă viața în modul cel mai stupid.

„Ilieuță a venit tîrziu în familia noastră, ne spune soțul Zamfirei. Vă dați seama, eu am acum 53 de ani, iar băiatul 9. Frate-său, băiatul meu al mare, e demult la casa lui. Cei doi copii, nepoții mei, îs aproape de vîrsta lui Ilie. Ce-l mai iubea Zamfira, răposata. Așa cum sînt de fapt iubiți mai totdeauna mezinii. S-a dus săraca. Cu infirmitatea mea tare greu o să-mi ție să îngrijesc de copii".

VICTOR MEDA ■

Dincolo de aparențe...

SE... ARANJEAZĂ

Sensul răspunsului dat clientului, care își afirmase dorința de a cumpăra un anume frigider (inexistent în acel moment la vedere), de către vînzătorul *Gheorghe Trandafir* de la BIG Berceni, „se aranjează", era cît se poate de limpede, dar pe T. Nițu, șofer la „Autobuzul", l-a pus totuși în încurcătură. „Ce-o fi însemnînd, oare, mai concret «se aranjează» ? N-aș vrea nici să-l jignesc, oferindu-i, acolo, 25 de lei, dar nici să-mi pretindă cumva o sută...".

S-a mai foit un timp prin magazin și cînd l-a văzut pe vînzător mai liber, s-a apropiat, șoptindu-i la ureche : „Și ce să înțeleg ?... Știți, ca să fiu sigur...".

„Cinci albastre în plus" — a răspuns fără vreo ezitare „amabilul" vînzător.

Drept care, ceva mai tîrziu, Gheorghe Trandafir avea să fie prins în flagrant pentru luare de mită, de cadre ale Miliției sectorului 4, iar în prezent se află arestat de procuratură.

AȘA PAZNIC...

La ora aceea tîrzie, trecute de orele 2,00, sergentului major *Marian Petrache*, agent de ordine la Circumscripția 17 miliție din Capitală, i s-a părut ciudat faptul că doi bărbați, care tocmai ieșeau pe poarta întreprinderii „Țesătorilă reunite", aveau asupra lor colete voluminoase. Vigilența și răspunderea profesională l-au determinat să procedeze în consecință. *Nicolae Bădoi* și *Maria Cîrligeanu*, ajutori de maistru la unitatea amintită, n-aveau cum să justifice cele 40 de bobine P.N.A. (în valoare de peste 13 000 lei) pe care le aveau asupra lor, recunoscînd imediat că le-au sustras de la locul de muncă în înțelegere cu paznicul *Stan Trincă*, aflat de serviciu la poartă în noaptea aceea.

Acum meditează toți trei într-un loc, cam incomod, la ceea ce îl așteaptă.

DOUĂ MOMENTE

Agafia Toropoc din București str. Spicului nr. 2, ne împărtășește emoțiile sale, trăite în două momente diferite dar având o strînsă legătură între ele. Primul, în noaptea de 24 mai 1982, cînd ..am fost atacată în locuința mea de indivizi necunoscuți, care, amenințîndu-mă cu un cuțit, mi-au furat butelia de aragaz și suma de 4 000 lei" ; al doilea — „la mai puțin de o săptămînă cînd am aflat cu mare bucurie că, în urma efortului și priceperii ofițerului *Anton Ghiula* și al colegilor săi din serviciul judiciar, autorii furtului au fost prinși, restituindu-mi-se butelia și o parte din bani"...

MIHAI GROZAVU ■

Lumea în care trăim

Nevinovatele exploatatoare...

Sînt prezente, mereu, în puncte diferite ale globului. Sînt puternice și realizează afaceri gigantice. Sînt greu de recunoscut. N-au o identitate lesne descifrabilă. Le găsești sub același nume în multe state sau, alteori, apar sub nume diferite dar care ascund aceeași mare afacere.

Nici numele și nici felul afacerii nu interesează însă prea mult. Esențială este substanța : marile companii transnaționale — căci despre ele este vorba — sînt un produs al societății capitaliste contemporane, o expresie pregnantă a sa. Iar ele n-au decît o singură lege : profitul !

Pentru obținerea profitului (și, mai ales a marelui profit), utilizează orice mijloace. Amestecă comerțul cu politica, finanțează grupări, creează ziare, ajută pe candidații la loviturile de stat sau diferiți politicieni corupți, acționează peste granițe, nesocotindu-le. Fac totul pentru a cîștiga mereu mai mult. Enormele lor resurse le asigură o piață poziții de monopol, dictează prețuri, creează penurie sau abundență, în funcție de necesități.

Terenul pe care acționează, în special, este „lumea a treia", fără însă s-o neglijeze nici pe cea industrializată. 200 sau 300 corporații-mamut — așa cum se afirmă într-un studiu întocmit de Comisia O.N.U. pentru corporațiile transnaționale — domină ramuri esențiale ale economiei mondiale. Important nu este însă nici numărul exact al transnaționalelor, ci efectele acțiunii lor asupra diferitelor state — exploatarea nelimitată a resurselor naturale și umane, în special din „lumea a treia". Iar mecanismul exploatării este cît se poate de simplu — „centralele" acestor transnaționale dirijează zeci de filiale plasate în puncte diferite ale globului. Activitatea acestor filiale — la rîndul lor, mari companii — nu ține seama de interesele statelor, de cerințele și nevoile popoarelor, fie ele din Africa, Asia sau America Latină. Singura lor preocupare, unicul lor obiectiv fiind profitul.

Zone întinse ale „lumii a treia" suferă de foamete. Foametea aceasta aduce însă mari beneficii transnaționalelor. Ele controlează o treime din întreaga producție alimentară mondială. Dar nu este vorba doar de circulația mărfurilor. Transnaționalele impun anumite culturi agricole, cele necesare populației din lumea capitalistă. Este tipic exemplul Americii Latine în care — timp de un deceniu — producția pe cap de locuitor a culturilor destinate exportului (trestia de zahăr, banane, cafea) a crescut cu 27 la sută, în timp ce producția culturilor de subzistență, cele necesare autohtonilor s-a micșorat cu 19 la sută deși ca număr populația a crescut mult.

Pentru a-și acoperi necesitățile de devize, multe state africane se văd constrînse de a amplifica producții necesare doar exportului. Vînzările de cereale au crescut, astfel, de șase ori în ultimii zece ani. La fel au crescut și cele de cafea. Pe suprafețe mari a fost introdusă cultura arahidelor. O cultură impusă de stăpînii coloniali. Experții demonstrează că această cultură a erodat solul și a lipsit de posibilitatea acoperirii propriilor nevoi de hrană o parte importantă a localnicilor. Aceștia au căutat alte terenuri. S-au deplasat spre nord sau spre vest, rupîndu-se de zona lor tradițională. Pămînturile pe care le-au găsit erau mai puțin fertile. Foametea a venit, firește, ca o consecință a acestei situații. Ea este rezultatul direct al acaparării resurselor solului de marile companii occidentale, al divizării într-o continuă direcție a producției agricole.

Dar nu este vorba doar de agricultură. Prin investițiile directe, prin deznaționalizarea unor sectoare cheie, transnaționalele s-au implantat adînc aproape în toate sectoarele economice ale țărilor în curs de dezvoltare. Ele dețin peste o treime din circulația produselor pe plan mondial (fără statele socialiste). Condițiile intolerabile pe care le impun statelor sărace au implicații vizibile lesne în situația datoriei „lumii a treia" : în 1972 — 89 miliarde de dolari, în 1975 — 150 miliarde, în 1981 — 520 miliarde dolari. Firește a crescut prețul petrolului, s-a amplificat „factura" energetică, s-au mărit costurile mărfurilor industriale, a crescut rata dobînzilor, criza a devenit mai acută. Dar transnaționalele nu se arată, totuși, afectate de criză. Chiar în aceste condiții, profiturile lor se înmulțesc, în timp ce clienții sărăcesc. În ultimii zece ani, capitalul investit de aceste companii în „lumea a treia" a adus beneficii ce au crescut de peste două ori. O dovadă în plus că actuala criză mondială nu este și o criză a afacerilor marilor monopoluri.

Este un fapt ce demonstrează neîndoielnic că dificultățile statelor sărace de a depăși condiția lor actuală de înapoiere economică este indisociabilă și de activitatea transnaționalelor. Aceste companii-gigant impun relații inechitabile, conservă subdezvoltarea, duc la agravarea decalajelor de pe urma cărora suferă milioane și milioane de oameni. Iată de ce reglementarea activității transnaționalelor a devenit o preocupare a comunității internaționale, dat fiind pericolul pe care-l reprezintă pentru stabilitatea economico-mondială. Diferite foruri internaționale au propus încheierea unor acorduri care să stabilească drepturile și mai ales obligațiile transnaționalelor, iar în cadrul O.N.U., elaborarea unui cod de conduită răspunzînd necesității stringente ca activitatea acestora să fie adaptată cerințelor dezvoltării economiilor naționale din „lumea a treia", respectării independenței și suveranității tuturor statelor.

Transnaționalele...

Numele lor circulă prin întreaga lume. Au bugete mai mari decît ale multor state. Au o forță economică invidiată de numeroase guverne. Au însă o singură lege : profitul.

Chiar dacă își ascund identitatea, transnaționalele s-au demascat de mult. Indiferent de etichete, ele sînt cu totul altceva decît niște nevinovate întreprinderi așa cum sînt deseori prezentate de propria reclamă. Căci nu numărul și denumirea lor iritâ. Ci practicile pe care le folosesc. Practici ale inegalității și inechității. Practici provenite din trecutul exploatării coloniale. Practici ce trebuie să dispară...

AL PINTEA ■

Broederbond caută lider

Cînd în urmă cu vreo trei-patru ani presa internațională a publicat articole mari pe tema unei societăți — Broederbond — din Africa de Sud, atît bunii cunoscători ai acestei țări cît și oamenii simpli au fost uimiți de amploarea și mai ales de puterea grupării respective. Zilele trecute, această societate secretă și-a ales un nou lider întrucît, după cum s-a aflat, l-a expirat mandatul celui în funcție — Carel Boschoff. Nu știm încă numele celui desemnat și nici dacă s-a menținut acest statu quo ante dar din tot ceea ce au reușit să „prindă" unele agenții internaționale de presă, rezultă că lupta pentru înaltul post a fost foarte dramatică. Dacă acest Carel Boschoff era susținut de dreapta, atunci recentele alegeri s-au desfășurat în alte condiții care ar consta într-o adevărată luptă „fratricidă" (scria agenția France Presse) între **verkrampte** și **verligte** din cadrul Partidului Național — la putere. Verkrampte înseamnă membri ai amintitei formațiuni politice care sînt conservatori în timp ce verligte ar desemna pe cei cu vederi reformatoare. În ce o privește, lupta se poartă asupra unui proiect guvernamental de reformă constituțională și care vizează acordarea, pentru prima oară, metișilor și indienilor dreptul la expresie politică (Să facem o paranteză : populația sud-africană este compusă din 71 la sută negri, albi 17 la sută, metiși 9 la sută și asiatici 3 la sută. De drepturi politice dispune doar populația albă — afrikaaner).

Revenind la Broederbond să precizăm că ea a fost creată în anul 1918, numele său se traduce prin fraternitate iar scopul pentru care s-a înființat atunci n-a fost modificat cu trecerea timpului : păstrarea supremației afrikanerilor într-o țară în care, cum am văzut, sînt foarte puțini. Dealtfel, acum cîțiva ani, în reportajele presei străine privind societatea secretă sud-africană se arată negru pe alb că ea a împrumutat statutul — și metodele — mafiei americane, ale Comorrei napolitane și chiar pe cele ale lojilor masonice. Din tot ce s-a aflat, astăzi ea ar avea circa 12 000 membri și ceea ce este mai important toți liderii sud-africani, de dată relativ recentă, au fost și sînt membri ai acestei sui-generis fraternități : fostul premier J. B. Vorster, actualul șef al statului, Marais Viljoen, primul ministru P. W. Botha etc. Lor li se adaugă cea mai mare parte a membrilor guvernului și alte influente personane ale vieții religioase, politice și culturale. În acest sens, în două cărți apărute acum trei ani privind Broederbond („Fraternitatea puterii" și „Afrikanerii") autorii susțin pe baza unor argumente incontestabile că orice decizie importantă ce se adoptă în această țară este ratificată în prealabil de gruparea secretă respectivă. Și cînd te gîndești că ea dezminte că ar avea o asemenea putere și, mai mult, confecționîndu-și o istorie oficială, susține că este o asociație pur culturală ? Or, informațiile ce s-au obținut între timp contrazic total o asemenea firmă, asociind-o firesc celei celebre de acum a cunoscutei „Propaganda 2". Dar istoria ei adevărată nu se oprește aici din moment ce Broederbond caută să-și desemneze noul lider.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Marele ospăț...

Asasinatul în masă este, pînă la urmă, o afacere ca oricare alta.

Cum să ucizi cît mai mult, cu bani cît mai puțini, reprezintă obsesia esențială a oricărui fabricant de arme. O armă modernă se fabrică aproape de o singură firmă, cel mai adesea de mai multe, uneori de foarte multe. În compoziția unei rachete, de pildă, se desfășoară efortul calm și cinic al unui cortegiu de industrii, de bănci, de societăți de asigurare etc. Pînă la realizarea produsului final, menit să facă ravagii, cîndva cine știe cînd, într-un război enorm și foarte eficient, izbucnesc mici războaie locale, între firmele care concurează la edificarea superbei rachete.

Companiile se bat între ele, se spionează și se discreditează, încearcă să demonstreze, pe piața mereu cutremurată a vînzărilor de arme, că ele sînt cele mai inteligente, mai abile într-un cuvînt mai apte să contribuie la clădirea acestei opere a geniului uman care se dorește racheta în stare să facă țăndări biata noastră planetă.

Concurența dintre firmele producătoare de tehnologie de luptă este cel puțin la fel de tăioasă și nelertătoare ca și cea înregistrată pe piața drogurilor, a dulciurilor sau ciorapilor.

Peștele cel mare îl înfulecă pe cel mic, peștii cei mici se coalizează într-o simultană lăcomie și îl ciopîrțesc pe cel mare. Dacă peștii din acest sinistru acvariu al viitorului război mondial s-ar înghiți reciproc pînă la dispariția totală, ecologia morală și politică a umanității ar înregistra cea mai mare victorie posibilă în istoria vie a unei planete.

Deocamdată companiile care vînd războiul se selectează în măceluri parțiale. Să răsfoim topul de specialitate care ierarhizează piața nord-americană într-un sever clasament și să menționăm istoria unui război fără sînge, dar plin de semnificații.

Un pește mediu (Societatea industrială Bendix) aflat pe poziția 86 pe scara de mărime a peștilor de pradă, a adulmecat un altul aflat pe poziția 130. Numele său : „Martin Marietta". Bendix lansează o ofertă publică de cumpărare în valoare de nici mai mult, nici mai puțin de 1,5 miliarde dolari în intenția declarată de a înghiți Martin Marietta. Acesta din urmă răspunde cu aceeași monedă și lansează ofertă publică de cumpărare în sens invers. Bendix nu se lasă și cere sprijinul unei surori mai mari (Allied Corp). Martin Marietta continuă jocul și se lasă ocrotită de United Technologies. Ca în multe din asemenea jocuri, protectorul devine stăpînitor, stăpînitorul înghițitor și iată că Allied Corp o înghite pe Bendix cu ambalaj cu tot, iar pe Martin Marietta parțial.

În cercurile de afaceri acest război local nu a produs emoții. În fond regula concurenței este exterminarea celorlalți, și pînă la urmă ceea ce contează din toată această poveste este că marele război pentru care lucrează firmele specializate să fie unul strașnic, colosal, total.

Și mai presus de orice, chiar împotriva logicii, cît mai rentabil...

RADU BUDEANU ■

Speranța inimii dintîi

Că bolile cardiovasculare dețin pe mapamond întîietatea în ceea ce privește deceselе provocate, că inima este, în zilele noastre, cel mai vulnerabil organ al omului s-a spus în repetate rînduri. Printre remediile propuse se numără și transplanturile, precum și inima artificială. Dar experiența de pînă acum nu prea este încurajatoare. Așadar, la cîte inimi avem dreptul, la cîte inimi putem spera? Una dintre opiniile cele mai interesante — și cele mai fondate — este cea a academicianului E. Ceazov, adjunct al ministrului sănătății din U.R.S.S., expusă într-un interviu acordat agenției de presă „Novosti", interviu din care reproducem în continuare un fragment.

— Se poate afirma că problema vindecării multor boli de inimă va fi rezolvată fie prin crearea inimii artificiale, fie prin transplanturi ?

— Nu, nu cred că această problemă va fi rezolvată prin mijloacele menționate. Cu cîțiva ani în urmă ziarele abundau în știri cu privire la transplanturi, dar acum acest boom a trecut. Dar se acordă atenție celuilalt mijloc, inimii artificiale. În prezent, bolile cardiovasculare curmă anual în U.R.S.S. un milion de vieți. Cam tot atîtea și în S.U.A. Proporționalitatea aceasta, rezultată din raportarea cifrei victimelor la totalul populației, este caracteristică tuturor statelor dezvoltate. Ce poate rezolva transplantul ? În prezent putem transplanta, să zicem, una, două sau zece inimi pe an. În perspectivă, de pildă în anul 2000, vom putea transplanta 100 sau 200 de inimi anual. E limpede că pînă la un milion calea este foarte lungă. De aceea, transplantul va fi mereu doar un mijloc auxiliar. La fel ca și inima artificială. Cu aceasta din urmă lucrurile vor fi, probabil, mai simple. Teoretic, inimi artificiale poți face cîte vrei, cum ar fi, de pildă, motoarele de automobil. Cu atît mai mult cu cît în acest caz nu apar — precum în cazul transplantului — probleme etice și juridice. Dar chiar și cea mai perfecționată inimă artificială va fi cu mult mai prejos decît cea umană. Pentru că inima noastră este cel mai neobișnuit organ. Între altele, posibilitățile ei compensatorii sînt colosale. Inima naturală poate, la nevoie, să-și mărească productivitatea de la 5 litri la 30 de litri pe minut. Există oare în lume o altă pompă de acest fel, un alt motor capabil să-și sporească brusc forța de șase ori ? În afară de aceasta, inima reacționează permanent la schimbările mediului ambiant. În împrejurări diferite ea reacționează diferit. Aceasta se realizează prin regularizare nervoasă. Dar oare va fi această regularizare nervoasă la fel de perfectă și în condițiile inimii artificiale ?

— În acest caz, dacă lucrul cel mai important nu este nici transplantul, nici inima artificială, atunci care-i calea cea mai potrivită pentru rezolvarea problemei ?

— În prezent, punem pe prim plan nu problema vindecării, ci a prevenirii bolilor de inimă. Nu demult, un grup de experți ai O.M.S. au dezbătut anume această chestiune : ce trebuie făcut pentru a preveni bolile de inimă ? Sînt convins că prin crearea de condiții corespunzătoare putem să ne păstrăm inima sănătoasă pînă la adînci bătrînețe.

Firește că specialistul sovietic a fost întrebat și ce crede el că trebuie făcut pentru ca inima să rămînă sănătoasă. Și cu toate că răspunsul n-a conținut doar elemente inedite, utilitatea lui este indiscutabilă. Potrivit lui Ceazov, o atenție foarte mare trebuie acordată tensiunii arteriale. Fiecare om trebuie să-și cunoască tensiunea arterială, și să facă totul, singur sau împreună cu medicul, pentru ca tensiunea să se mențină la nivelul normal. Aceasta este prima condiție pentru păstrarea sănătății inimii. A doua condiție importantă o constituie prevenirea ateroscleroze, care este cauza multor boli cardiovasculare. După cele mai noi cercetări, nu numai colesterolul este vinovat de apariția ateroscleroze, ci și particulele albuminoase, așa-numitele lipoproteine, care se găsesc în sînge. În funcție de structura lor, aceste particule pot fie să fixeze colesterolul de pereții vaselor, fie, dimpotrivă, să-l înlăture. De aceea, o mare atenție trebuie acordată alimentației. Grăsimile naturale și zahărul — iată două produse care trebuie privite cu toată seriozitatea și introduse în alimentație cu măsură. A treia condiție ar fi dozarea corectă, individuală a cantității de calorii.

Foarte mult depinde inima de situațiile de stress care apar în viața omului. Neplăcerile pe care le avem provoacă sistemului nervos șocuri ce se răsfrîng asupra activității inimii. De aceea, stressul trebuie obligatoriu însoțit de distresare, prin crearea de situații favorabile destinderii.

Cînd, după unul din transplanturile reușite ale lui Christian Barnard, ziariștii au putut năvăli asupra omului cu inimă nouă, acesta le-a spus : — Nu înțeleg de ce se face atîta caz. Am avut în piept o pompă care se deteriorase. Profesorul Barnard mi-a înlocuit-o cu una nouă. Atît.

În realitate, după cum a reieșit și din tezele academicianului sovietic, lucrurile nu sînt deloc așa de simple, inima omului nu este doar o pompă, ci un mecanism extraordinar, imposibil de egalat prin alcătuiri artificiale. Știind aceasta, și mai știind și cît de limitată și nesigură este posibilitatea transplantului, ne dăm seama cît este de necesar să ne păstrăm inima noastră cea de toate zilele, inima pe care o avem de la mama de-acasă, inima noastră dintîi. Pe ea trebuie să mizăm, în ea trebuie să ne punem speranțele.

ION D. GOIA ■

Lumea se amuză

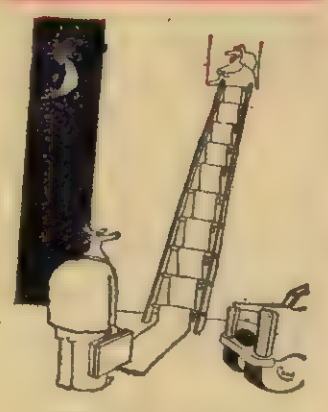

După „N.B.I." — R.D.G.

Călătorie în Creta

Am stat două săptămîni pe această corabie de două sute şi ceva de kilometri de lungă, şaizeci şi ceva de lată, ancorată în Meridiana între trei continente, leagănul civilizaţiei europene.

Invitat de Academia Bizantină din Grecia, de lîngă vechea capitală Chania, să ţin o conferinţă despre **Poezia bizantină şi implicaţiile ei în spiritualitatea românească**, încă în urmă cu un an, în a doua jumătate a lunii august, împreună cu soţia şi copilul cel mai mic, de şase anişori, cu manuscrisul conferinţei şi opera mea poetică în sac, am luat drumul Academiei Bizantine din Creta, unică în lume de acest fel, a cărei piatră de temelie a fost pusă în anul 1965 şi inaugurarea s-a săvîrşit în anul 1968. Pragul academiei de atunci încoace l-au călcat oameni de seamă din lumea întreagă, savanţi, poeţi, teologi, oameni politici, filozofi, astronomi, pictori şi cîntăreţi, care au conferenţiat aici explicîndu-şi opera în faţa oamenilor de ştiinţă sau de cultură din ţara gazdă sau în cadrul unor simpozioane internaţionale.

Directorul academiei, Alexandros Papaderos, care ne-a vizitat ţara de mai multe ori, profund prieten al României, este sufletul de zi cu zi al acestui aşezămînt. Fiu de ţărani cretani la origine, în timpul războiului, foarte tînăr, a fost închis de fasciştii care ocupaseră Creta, cu studii apoi în Europa, unde şi-a luat doctoratul, Papaderos este o personalitate recunoscută în Grecia prin mai multele cărţi tipărite în ţară şi străinătate, prin lucrarea ce o înfăptuieşte prin academie întru ridicarea culturală şi materială a insulei natale.

Academia din Creta se ocupă în egală măsură de viaţa economică a insulei. Aici, în Academia Bizantină s-au experimentat noi soiuri de măslini care deja au fost plantaţi cu mii, noi rase de oi care se aclimatizează mai uşor locului, secondate cu un spor de lînă, carne şi lapte.

Apoi încurajarea ţăranilor cretani de a rămîne locului, de a-şi păstra în continuare tradiţiile şi îndeletnicirile, olăritul şi ţesutul, broderia, portul şi personalitatea. Am văzut cu ochii mei aceste livezi noi de măslini, care aduc roadă la patru ani după plantare, apoi turmele de oi de rasă pe toate colinele, care trăiesc din te miri ce, înavuţind cea mai modestă familie.

Apa de izvor, atît de scumpă aici, a fost captată în ultimii ani sub grija Academiei şi a vestitului, neobositului, atît de iubit de toţi cretanii, Irineu, care, după catastrofa cufundării cu ani în urmă a vaporului de călători care lega Creta de Athena, a umblat din sat în sat, făcîndu-i pe toţi oamenii coproprietarii noului vapor **Zydon**, una dintre cele mai frumoase şi încăpătoare, moderne corăbii din cîte se pot imagina. Apa de izvor în sticle de plastic aduce venituri bune unui ţinut, fiind vîndută în ţări arabe, pe lîngă că îndestulează pe autohtoni.

Academia Bizantină are ca model peste veacuri academia deschisă la Constantinopol în veacul al şaselea de Justinian după ce Academia din Athena îşi epuizase resursele morale şi spirituale, iar şi Academia lui Platon, unde ştiinţa se mistifica, cultura şi practica socială, precum şi morală şi materială a tuturor oamenilor stau în centrul lucrării de zi cu zi.

Ceea ce impresionează profund în Creta însă, înainte de toate şi Academia Bizantină este implicată adînc în această lucrare, este păstrarea tradiţiilor milenare ale poporului cretan, Academia, prin scrieri, conferinţe, prin cercetarea satelor, prin încurajarea personală a fiecărui om înzestrat în a vieţui şi lucra în spiritul tradiţiilor bune, împlineşte o misiune istorică. Bunăoară, o nuntă în Creta şi astăzi, ca şi cu veacuri în urmă, îşi păstrează toată frumuseţea şi bogăţia spirituală.

Fără a cădea în habotnicie sau fanatism, cretanii fiind oameni ai zilei şi veacului, lucrînd pe maşini moderne, îmbrăcaţi ca orice european în zi de sărbătoare, precum maramureşenii noştri, îşi aduc aminte de rînduiala strămoşilor. Este o luptă tenace şi discretă, dar hotărîtă împotriva occidentalizării fără folos, a americanizării, a poluării tradiţiilor, mai ales muzicale, de către zgomotele moderne.

La nunţi şi sărbători populare, căci am avut bucuria să iau parte la o mare sărbătoare în munţi, în loc deşert, unde mii şi mii de oameni pe jos s-au adunat, sub lună plină, pe ziua de 29 august, sărbătoare milenară, prunci şi bătrîni, la focuri, o noapte jucînd şi cîntînd cu evlavie, ca în Homer şi Roman Melodul, unde muzica veche bizantină era concurată sau mai degrabă se împletea cu muzica veche cretană, unde spirit şi trup se înlănţuiau în hora bucuriei, cum n-am mai văzut decît iarăşi numai în Maramureş pe faţa pămîntului.

Voi spune cît de profunde înrudiri sînt între Creta şi Maramureş nu numai amintindu-mi că am auzit melosuri populare cîntate la liră şi ceteră, aproape identice cu cele din Maramureş, dar înainte de toate de uriaşa ospitalitate cretană, pe care n-am întîlnit-o nicăieri în Europa din cît am umblat. Aici, în această insulă, s-a născut, în munţii Ida, Zeus, în vechime, iubitorul de străini, Filoxenia, iubirea de străini, este aici în Creta acasă, aici s-a născut, odată cu lumina zilei pe care o semnifică, Zeul suprem al Eladei, de aici pleacă în lume ospitalitatea, a fi deschis celui lalt, oaspetele străin este numit Musafir, Muza şi Fero, aducătorul muzei. Străinul nu vine să ia ceva, să culeagă roade, să pustiască locul, ci aduce Muza în casa ce îl primeşte şi găzduieşte, iar Muza este acea stare de har mai presus de zei şi oameni, după care înşişi zeii suspină, este acea bucurie a spiritului creator ce stă la originea uriaşelor înfăptuiri istorice de durată.

Şi iată-ne aşezaţi la masă în cea mai simplă şi împăcată comuniune. Cu lacrimi în ochi a toastat o elveţiancă în vîrstă, făcînd parte dintr-un grup de turişti, că aici, în Creta, a înţeles ce este ospitalitatea pe pămînt şi vine periodic în Creta să se regenereze sufleteşte.

Ospitalitate devenită obişnuită, de fiecare clipă. Ni s-a servit cîte un pahar de oranjadă cum eram în picioare cu zecile. Un străin vorbind cu alţii a rămas neservit. Dar un ochi l-a observat şi după scurt timp i s-a adus paharul ce i se cuvenea. Iată, aşa ceva e greu de imaginat la noi, spunea profesorul din Regensburg. De unde a ştiut această femeie bătrînă că eu nu mi-am luat paharul?

O înaltă sufletească deveniră bucuria de a sluji omul, de a-i aduce aminte că trebuie să facă şi el la fel, că omul este făptură a demnităţii şi iubirii înainte de toate. Din cele aproape o sută de cetăţi ce le slăveşte în Creta Homer, vin aceşti oameni demni, fraţii noştri cretani, în patria cărora a înflorit cea dintîi mare cultură ce stă la originea celei europene, numită cultura minoică, plămădită cu patru milenii în urmă.

Pe acest prag al Europei, cultura egipteană a luat proporţiile frumosului omenesc, cum spune Kazantzakis: „Statuile enorme egiptene sau asiriene au devenit pe Creta mici, graţioase. Corpurile statice s-au pus în mişcare, gura surîde, faţa şi făptura zeului iau faţă şi făptură omenească".

Muzeul de la Iraklion, în care sînt adunate mărturiile mai importante din cetăţile Knossos şi Phaistas, este unul dintre cele mai impresionante din lume. Nu este un muzeu selectiv cu orice preţ, nici măcar strict cronologic, ci expune cam tot ce s-a găsit. Se poate vedea astfel ceea ce pe omul de astăzi îl interesează mai mult decît oricînd, nu numai la nivelul cultural, nu numai virfurile unei culturi, ci mai ales un mod de viaţă. Vizionea de tristă amintire, mai ales de la Iluminism încoace, de-a se interesa numai de dimensiunea culturală estetică, numai de operele de artă, de capodoperele trecutului, ignorînd grosul şi întregul unei civilizaţii care este mult mai complex, acest fel de a cerceta istoria a apus, sperăm, pentru totdeauna. „Nouă zecimi din ştirile noastre despre istoria omenirii se bazează pe descoperiri arheologice — spune învăţatul Franz Georg Maier. Un muzeu arheologic este cel care mărturiseşte pe cît se poate amintirea trecutului. Aşa ceva este celebrul muzeu de la Iraklion. Simţi istoria, viaţa oamenilor, care au trăit aici, în Creta, la Knossos, la Phaistos, la Aghia Triada, în această vale miraculoasă a rodniciei, Messara, de-o frumuseţe paradiziacă. Întîi că nu există artă în sine aici. Toate reprezentările în lut ars, în bronz şi aur, în fildeş şi fier, în ceramică înflorată, ca în toate culturile vechi, sînt mijloace de iniţiere, de cunoaştere, sînt fetiş adoratoriu, extinderi în împărăţia celor nevăzute pe calea sacralităţii. Într-un asemenea muzeu, cum e cel de la Iraklion, impresia cea mai puternică este că te afli într-un sanctuar copleşitor în care oamenii trecutului, la diferite nivele de pricepere şi avuţie, au vieţuit în toate zilele lor viaţa în întregimea ei, pămîntul şi animalele, îndeletnicirile, straiele şi mişcările, totul era inclus în sacralitate. Nu există nimic fără legătură cu altceva, fără o semnificaţie mai înaltă.

Cretanii nu au fost sculpturali. Greciei clasice, continentale, din epoca lui Pericle, unul Phidias, îi aparţin celebrele statui în albul marmurei.

Cretanii şi-au dat măsura creativităţii în frescă, în culoare: poate de aici adîncile lor legături cu Asia Mică, a Bizanţiului de mai tîrziu. Aici, în Creta, începe pictura propriu-zisă. Palatul lui Minos, cu frescele păstrate, este mărturia unei seninătăţi care a uimit Europa la începutul veacului, cînd au fost scoase la iveală. Albastrul şi roşu închis şi auriul — în aceste culori strălucea Labirintul de la Knossos, acest sanctuar cercetat de lumină în livezile înspicate şi irigat de apa izvoarelor. Apa şi lumina, cerul şi focul sînt prezente în abisul înainte de toate. Lumina şi apa brăneşc acest spaţiu sacru al lui Daedalos, ridicat peste forţa tonică a mînzătorului înlănţuit.

Faţă de gigantescul oriental al piramidelor, Labirintul lui Minos este o bijuterie, meşterii lui Daedalos sînt fierari şi argintari şi aurari la lumina zilei, într-o lume care se ştie mai în siguranţă sub bolta cerească decît în peşterile faraonice. Locurile de închinare, ca şi la daci, erau peşterile şi piscurile munţilor, pentru că pămîntul, în întregimea lui, este sfînt.

De aproape două milenii Creta este creştină. Apostolul Pavel l-a avut aici pe Titus întîiul episcop al Cretei. Aproape de Lunamarile Limanuri, unde a ancorat în drum spre Roma Pavel, se află vechea Basilică Titus, astăzi monument istoric, în parte ruinată. În apropierea ei, un vestit martyrion, asemănător cu cel de la Niculiţel din Dobrogea noastră, numit Aghioi Deka, cei zece martiri cretani din anul 250 e.n., ucişi sub Diocleţian. În apropiere — un măslin bătrîn de peste un mileniu. Într-o seară am fost oaspeţi, condus de studentul Antemos din Iraklion, al aşezămîntului spiritual Kalibiane, în sudul insulei, unde se află un mare orfelinat şi azil de bătrîni, aşezămînt ridicat prin muncă benevolă de două sute de cretani care timp de zece ani, după orele lor de lucru, s-au ostenit din dragoste faţă de orfanii şi bătrînii fără ajutor, fără nici un ban, să ridice această frumuseţe. Fetele orfane culese de pe drumuri fac şcoală aici, învaţă să ţese, să brodeze, să gătească, să cînte; dintre ele devin multe mirese de elită în Grecia şi soţii cu case pline de prunci. Directoarea aşezămîntului, Nectaria, o făptură a iubirii pure de cea mai slăvită frumuseţe, înconjurată de zeci de fetiţe devenite copiii ei, o voi avea mereu în inimă: ce poate înălţa din nimic spiritul jertfitor de sine pentru propăşirea celorlalţi.

Ai sentimentul limpede văzînd asemenea oameni că un popor poate fi nemuritor. Ce sînt două mii de ani acolo unde iubirea a devenit viaţă? Lumea noastră, a Balcanilor, a românităţii răsăritene, atît de unitară ca fiinţă interioară din Creta peste Athos, pînă în Maramureş, după un mileniu şi jumătate de spiritualitate bizantină vieţuită împreună, şi-a păstrat atît de profunda omenie şi ospitalitate, izvorul unei nădăjduiri neclintite în vitalitatea spirituală a devenirii noastre ca oameni ai binelui şi frumosului, ai iubirii care nu piere niciodată în lumina Logosului întrupat şi în istoria popoarelor noastre ale Europei răsăritene de tradiţie bizantină.

IOAN ALEXANDRU ■

Cartea de istorie

Vă prezentăm, stimaţi cititori, o carte cu o temă de cercetare puţin bătătorită de istoriografia noastră — **Politica de apărare naţională a României în contextul european interbelic (1919—1939)**. Lucrarea (apărută în Editura militară) a fost elaborată de prestigioşi istorici — conf. univ. dr. Gh. Zaharia, dr. Const. Botoran — cunoscuţi şi apreciaţi pentru încă alte reuşite contribuţii în domeniu.

Autorii au avut de descifrat un vast material documentar de arhivă (inedit) şi istoriografie română şi străină; întregitoare, în acest sens, fiind informaţiile extrase din culegerile de documente publicate în Germania, Anglia, Franţa, U.R.S.S. şi S.U.A. Rezultatul demersului ştiinţific constituindu-se într-o valoroasă carte de istorie ce analizează, sub multiple aspecte, politica de apărare naţională a României, prin prisma conexiunilor dintre politica externă şi cea militară promovate de cercurile politice conducătoare din acea epocă — ambele „politici" avînd ca obiectiv fundamental apărarea independenţei şi integrităţii teritoriale a statului naţional român desăvîrşit în unitatea sa în anul 1918.

În mod firesc, autorii s-au oprit mai întîi asupra situaţiei politice şi militare din Europa interbelică, stăruind asupra contradicţiilor internaţionale şi situînd pe acest fundal orientarea politicii naţionale a României. Cu multă claritate este subliniată în carte concepţia politică şi militară care a stat la baza guvernării statului român în anii 1919—1939, stat evidenţiate mijloacele economice şi potenţele militare ale ţării. Un loc aparte este rezervat prezentării analitice a caracterului alianţelor politice şi militare şi efectelor lor finale, precum şi opţiunilor formulate de forţele politice şi militare diriguitoare din România întru apărarea statului naţional unitar român între frontariile sale istorice.

Investigaţia şi studiul pe un material informaţional în mare parte inedit, a condus pe autori spre un sumum de concluzii importante privitoare la coordonatele cardinale ale politicii de apărare naţională a României interbelice. Astfel, din lucrare reiese cu pregnanţă că România a promovat în toţi anii dintre cele două războaie mondiale o politică de pace şi înţelegere cu toate ţările, raliindu-se acelor forţe antirevizioniste internaţionale care se opuneau vehement agresivităţii statelor fasciste, revanşarde — cu deosebire Germania hitleristă şi Ungaria horthystă. Justa orientare a României s-a materializat în alianţele militare încheiate cu Cehoslovacia, Iugoslavia, Grecia, Turcia şi Polonia — cu toate statele ce preconizau obiective asemănătoare de politică externă.

Între altele, autorii analizează prevederile planurilor de campanie, distribuirea forţelor la frontiere, priorităţile de fortificare a acestora, sfîrşind prin a indica pericolul principal pentru integritatea ţării ca venind dinspre vest; iminentul atac germano-ungar primejduind fiinţa naţională şi teritorială a poporului român. În lucrare fiind surprinse şi noile ameninţări dinspre nord-vest şi sud-vest, odată cu ocuparea de către Germania nazistă a Austriei şi Cehoslovaciei; totodată stipulîndu-se şi măsurile militare prioritare luate în consecinţă de armata română.

Judicioase sînt concluziile autorilor şi în ceea ce priveşte graniţa de răsărit a României interbelice. În carte se susţine cu claritate că pînă la încheierea tratatului de asistenţă mutuală între U.R.S.S. şi Germania (august 1939), grijile din acea direcţie prezentau o importanţă secundară; altele fiind urgenţele apărării naţionale (la nord, la sud). Atîta timp cît Uniunea Sovietică s-a găsit în frontul securităţii colective împreună cu Franţa, Cehoslovacia, şi Turcia, cercurile militare româneşti „erau unanime în aprecierea că un conflict cu vecinul de la răsărit putea fi socotit printre ipotezele cele mai puţin probabile". Însă, după cum se ştie, atitudinea duplicitară a Angliei şi, sub înrîurirea ei, a Franţei, a acordat prime de încurajare Germaniei hitleriste, statelor revizioniste în general — fapt ce a dus la eşuarea politicii de securitate colectivă. Începînd războiul al doilea mondial şi Polonia fiind cotropită — susţin cu justeţe autorii — încercarea operativ-strategică a României era fapt împlinit, în aşa fel încît apărarea naţională trebuia asigurată pe întreaga lungime a frontierelor ţării.

Revelator reiese din carte poziţia Partidului Comunist Român — în deceniul patru — în problema apărării patriei ameninţate, accentuîndu-se cu putere caracterul realist al orientărilor şi rolul esenţial al comuniştilor în mobilizarea maselor la luptă pentru apărarea independenţei şi suveranităţii naţionale, a integrităţii teritoriale a României.

Concluzia finală exprimată în carte este că cercurile guvernamentale româneşti, ignorînd semnalele forurilor militare, au supraestimat valoarea alianţelor politico-militare externe — ce s-au dovedit aproape inoperabile, în cele din urmă, pentru politica de apărare — acordînd insuficientă atenţie măsurilor de întărire a potenţialului economic de apărare prin crearea unei industrii naţionale adecvate drept suport pentru dotarea armatei române. La finele deceniului patru România cunoaşte din plin urmările prăbuşirii alianţelor sale şi în cadrul răsturnării raporturilor de forţe pe arena internaţională este aflată singură la răscrucea furtunilor...

Incontestabil, lucrarea istoricilor Gh. Zaharia şi Const. Botoran reprezintă — în ultimă instanţă — şi un veritabil răspuns ştiinţific dat aserţiunilor mai vechi sau mai noi vehiculate peste graniţă despre, chipurile, „imperialismul românesc", „politica agresivă a Bucureştilor", etc.

Şi pentru ca tezele formulate în carte să capete un plus de probitate, autorii au avut inspirata idee de a anexa volumului un set semnificativ conţinînd tratatele şi convenţiile politice şi militare care au stat la baza politicii de apărare naţională în întreaga epocă interbelică românească.

Conţinutul documentar inedit, studiul aplicat şi interpretarea de aleasă ţinută ştiinţifică conferă lucrării ce prezentăm şi pe care o recomandăm publicului larg cititor, un loc distinct în literatura consacrată relaţiilor internaţionale şi politicii de apărare naţională a României în perioada interbelică.

STELIAN NEAGOE ■

O impunătoare descoperire arheologică:

Tezaurul dacic de la Șieu-Odorhei

Grație localnicului Teodor Pușcaș, în zilele de 22–23 septembrie a.c. a fost descoperit în comuna Șieu-Odorhei, județul Bistrița-Năsăud, un tezaur monetar dacic de argint și aur de o deosebită valoare istorică. Tezaurul e compus din următoarele piese ● 97 tetradrahme de tip Macedonia Prima ● 91 tetradrahme de tip Thasos ● 19 drahme emisiuni ale orașelor Dyrrhachium și Apollonia ● 7 stateri de aur ● 1 podoabă (medalion ?) de bronz. În total : 215 piese, conținînd 3 256 grame de argint și de aur.

Perioada acumulării tezaurului : a doua jumătate a secolului II î.e.n. Apartenența etnică : populația dacică. Ca preambul la cuvîntul autorizat al specialiștilor, publicăm în paginile de față cîteva date despre însemnătatea ei.

Aur și argint de Transilvania

**„Unde ai dormit domnule argint ?
Cum ai înnoptat aur împărat ?"**

(Gheorghe Pituț)

Vreo două mii de ani și încă un v[ers] încredințează arheologul Georg[e] [Ma]cu, directorul Muzeului din Bi[stri]ța, ne despart pe noi, cei de azi, de ce[i] au adunat tezaurul de argint și aur descoperit la Șieu Odorhei în zilele de 22–23 septembrie a.c. Deci mai bine de două milenii de cînd, peste acest tezaur [a]șternut pămîntul, a bîruit pămîntul, [a] a bîruit de atîtea ori, și pentru e[l] [d]e, în zbuciumata noastră istorie. P[ă]urit străpămîntul le-a îngropat. Le-a îngropat prin mîinile noastre sau prin mișcarea tectonică a istoriei. Dialogul cu strămoșii a fost astfel mereu, întrerupt, zilnic întrerupt, sau, cum spunea un poet, strămoșii au continuat a ne vorbi doar „de la rădăcina porumbului, pr[in]

Asupra acestei realități, nu numai istorice, dar și filosofice, ne atrage atenția [C]. Brînescu, relatîndu-ne povestea tezaurului. E o poveste de un mare [în]groparea mare însă, și prea robustă, pentru ca ea să rămînă [ne]cunsă !) O pagină despre niște relicve [ce] au țîșnit nu din pămînt, ci din [a]dîncul memoriei. Al unei memorii pe [ca]re, în vremi mai îndepărtate sau [mai] apropiate, i-au străduit să ne-o smulgă [de] are, [i]ată, [în] în pămînt ca [o] mai teafă [de] trecută de timp, d[e] pămînt, de [la] [is]torie a tăcerii, răsărită din cenușa sau din [se]nînul unor consecutive dezastre, a învăluit în taină, veacuri lungi, relievele noastre, dînd unor exegeți de ocazie putința să compenseze lîvrese lacuna prin speculații interesate.

**„Unde ai dormit
domnule argint ?
Cum ai înnoptat
aur împărat ?"**

[Descoperi]rea acestui tezaur, anterior [celui] a lui Burebista, se petrece [într-]un cadru în care mărturiile cl[asice] nu lipsesc. Dimpotrivă, cetăți, cimitire, o întreagă [civi]lizație înghețată în liniștea [pă]mîntului și piatră, te fac să [crezi] că străbunii de Transilvania s-au cristalizat, de fapt, nu din pămînt, nu din piatră, ci din uriașele depozite de oseminte umane, că istoria și geologia au convenit, aici, să-și împrumute reciproc materialele, pînă la substituire. Din piatră crudă s-au construit monumente care s-au risipit, acoperite de pămînt, devenind

(Continuare în pag. 25)

ILIE PURCARU
Fotografia de VASILE MĂNECAN

Flacăra Redacția București, Piața Scînteii nr. 1, cod poștal 3 312, telefon 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu**, Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbuș, Horia Pătrașcu, I.D. Goia Mihai Pelin) – 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru**, Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) – 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu**, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) – 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia**, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) – 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție – Nicolae CRISTACHE** – 17 60 10 interior 25 50 ; **Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE** – 17 60 10 interior 21 28 ; **Redactor șef** – 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

Alesul oamenilor de veghe la problemele oamenilor

Intregul nostru popor este angajat plenar în transpunerea în viață a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al partidului, în înfăptuirea sarcinilor cincinalului 1981—1985, în opera de făurire în țara noastră a societății socialiste multilateral dezvoltate. Eforturile pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor de plan pe anul în curs și pe întregul cincinal sînt în prezent puternic stimulate de importantele evenimente politice care vor avea loc în curînd : alegerile de deputați în consiliile populare și Conferința Națională a partidului. În înfăptuirea acestor obiective se remarcă activitatea neobosită, plină de pasiune și dăruire, de înaltă competență a secretarului general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vizitînd în ultima săptămînă numeroase întreprinderi și unități de cercetare și proiectare, precum și obiective sociale, din Capitală și din țară, conducătorul partidului și statului nostru s-a aflat zi de zi în mijlocul oamenilor muncii, cu care a purtat un fructuos dialog pentru stabilirea de noi măsuri privind înfăptuirea programului de dezvoltare economico-socială a României.

Vizitele efectuate de secretarul general al partidului și, în mod corespunzător, problemele dezbătute în cadrul lor au o înlănțuire logică, organică, indestructibilă, în centrul tuturor aflîndu-se grija pentru ridicarea nivelului de trai al poporului. Aceasta presupune, mai întîi, pîinea noastră cea de toate zilele, asigurarea ei din abundență, pe toate meseie, la un înalt nivel calitativ. Căci în țara în care pîinarii s-au priceput totdeauna să plămădească și să coacă o pîine gustoasă, nu este de admis să se vîndă în brutării sub denumirea de pîine produse fade, fără, greu comestibile. Lucru care, în București cel puțin, se întîmplă deseori. Ridicarea nivelului de trai presupune, de asemenea, și un confort ridicat, o locuință bine amenajată, în acord cu cerințele vremilor de azi. Aici mobilierul joacă un rol deosebit, de unde importanța preocupării pentru realizarea unei mobile moderne, ușoare, multifuncționale. Dar pentru ca omul să aibă masa îmbelșugată și casa bine înzestrată, este necesară realizarea unei eficiențe economice deosebite, în toate sectoarele de activitate. Care eficiență, la rîndul ei, presupune : folosirea la maximum a capacităților de producție existente ; valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor ; realizarea de economii de materiale, combustibil și de energie ; o calitate superioară a produselor, atît a celor destinate consumului intern, cît și a celor pentru export, care să poată fi astfel competitive pe piața internațională ; valorificarea intensă a inteligenței românești, pentru a reduce importul și a economisi astfel valută ; sporirea, în legătură cu aceasta, a aportului cercetării românești la realizarea mașinilor, utilajelor și tehnologiilor în economia noastră ; dezvoltarea spiritului gospodăresc în tot ce facem, în toate sectoarele de activitate.

Toate aceste chestiuni au fost temeinic analizate în cadrul dialogului tovarășului Nicolae Ceaușescu cu colectivele din unitățile vizitate, prilejuind luarea de măsuri concrete, imediate. Pretutindeni oamenii muncii au exprimat conducătorului partidului și statului nostru profundă dragoste, stimă și recunoștință pentru atenția manifestată față de munca și preocupările lor, pentru sprijinul acordat activității lor, pentru orientările și indicațiile date, care constituie pentru ei un mobilizator și însuflețitor program de muncă.

42

Anul XXXI (1 427)
Vineri, 22 octombrie 1982

Flacăra

Din sumar :

ZILELE ȘI NOPȚILE MINERILOR ALBI (pag. 7) ● LUMEA CA SALĂ DE CONCERT (pag. 9) ● MUZEUL LITERATURII ROMÂNE — 25 DE ANI (pag. 11) ● COSMONAVA PĂMÎNT (pag. 19)

Burebista nu ne-a părăsit, el a rămas pentru vecie printre noi, în stîncile din Vîrful Pietroasei, din Țara Oașului

Fotografie de IONIȚĂ G. ANDRON ■

Homeopatia, o metodă terapeutică eficace și ieftină

De la bun început, „Flacăra" a susținut cauza homeopatiei, militînd pentru acordarea unui statut limpede acestei metode terapeutice, care n-a fost și nu e, nici măcar formal, în opoziție cu medicina așa-zisă clasică, alopată. În ultima vreme, datorită virtuților sale, eficacității terapeutice și eficienței economice, homeopatia și-a cîștigat tot mai mulți adepți, deopotrivă în rîndul medicilor, al farmaciștilor, al cercetătorilor etc. cît și în rîndul pacienților. Datorită sprijinului acordat de organele de partid și de stat, de Ministerul Sănătății, ca a marcat, și la noi, importanți pași înainte (s-au efectuat cursuri de inițiere, s-a consolidat o farmacie cu profil, s-au deschis primele cabinete specializate etc.). Mai rămîn însă destule de făcut.

Pentru a dezbate sincer, constructiv, toate aceste aspecte, la aproape 2 ani de la prima întîlnire de acest gen (vezi „Flacăra" din 25 decembrie 1980), am organizat, zilele trecute, o nouă masă rotundă, invitînd la cuvînt o serie de fruntași ai homeopatiei românești. La discuție au luat parte (de la stînga la dreapta în grupajul de fotografii din pag. 18) doctor docent Gheorghe Bungețianu, cercetător științific principal la Institutul de fiziologie, președinte al Cercului de homeopatie din cadrul Uniunii Societăților de Științe Medicale, doctor Ioan Teleianu, expert O.M.S. în probleme de pedagogie medicală, director al Centrului de perfecționare a personalului superior sanitar din Ministerul Sănătății, doctor Pavel Chirilă, medic specialist, asistent universitar la Clinica medicală a Spitalului de urgență din București, farmacist, Cezarina Țuchel, diriginte al Farmaciei homeopate (numărul 80) din Capitală, doctor Sebastian Nicolau, expert-instructor la C.P.P.S.S.

(Continuare în pagina 18)

Opinia unui alegător

O chestiune de cel mai larg interes

Nimeni nu poate nega că aprovizionarea cu legume, cu fructe, cu trufandale la timpul potrivit al trufandalelor, cu zarzavaturile cele de toată ziua și cu tot ce mai ține de grădina fermecată a legumicultorului, în general, nu este o chestiune de larg interes, aș zice chiar de un interes care de atîtea ori stă în centrul atenției generale și de care se leagă viața domestică a fiecăruia dintre noi.

Nimeni nu poate nega, de pildă, apoi că toamna aceasta, care a fost și mai este încă o toamnă binecuvîntată, nu s-a întrecut cu dărnicia ei legumicolă, ca să nu mai vorbesc de bogăția fructelor de tot felul.

Marfă, cum zicea un negustor de stat, este, este prea destulă, însă repede apare și foarte firească întrebarea : **Dar cum este ea, această marfă ?**

Ei bine, nu e nevoie să insist eu aici asupra faptului cunoscut că starea mărfii n-a fost și nu este întotdeauna la înălțimea bogăției și frumuseții din cîmp.

Nu e nici un secret că roșiile, de pildă, sau ardeii, sau acei vestiți capia, **n-au ajuns întotdeauna**, în piețe, cu înfățișări prea fericite.

Am fost eu însumi, mînat de o jurnalistică și veche curiozitate să văd cum arată recolta de legume pe cîmp și ea **arăta bine, în ziua culegerii**, însă am văzut „marfa" și zăcînd cîte o zi și cîte o noapte și chiar cîteva zile sub cerul liber, arsă de soare ziua și bine sfrijită de nopțile răcoroase.

Am văzut apoi graba cu care o încărcau lucrătorii întreprinderii intermediare, cum trecea marfa aceasta pe șosele, neacoperită și cum o ulia bietul dumnezeu prin gări, prin curtile depozitelor, apoi alte nopți pe trotuare în fața centrelor de legume, în incinta de

(Continuare în pagina 7)

DINU SĂRARU ■

Și în săptămîna care a trecut încărcata agendă de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu a relevat cu pregnanță o componentă definitorie a stilului de muncă al conducătorului partidului și statului nostru.

Permanentul dialog cu poporul

O pîine mai bună pe masa bucureșteanului

În scopul urmăririi modului în care se înfăptuiește programul de aprovizionare cu pîine și produse de panificație a Capitalei, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o vizită de lucru în unități de profil din București. Au fost vizitate Întreprinderea „23 August" de pe Calea Plevnei și Întreprinderea de pîine și biscuiți Berceni. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Alexandrina Găinușe, Gheorghe Pană, Gheorghe Stoica. Acest nou dialog al conducătorului partidului și statului nostru cu factorii de răspundere, cu specialiștii, cu alți oameni ai muncii din domeniul panificației ilustrează preocuparea statornică a secretarului general al partidului pentru buna aprovizionare a populației, pentru continua îmbunătățire a calității produselor destinate consumatorilor, pentru diversificarea lor din punctul de vedere al sortimentelor. Cei prezenți s-au angajat ca în spiritul orientărilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, să revadă programele existente și să le aducă îmbunătățirile necesare, astfel încît să se asigure populației o aprovizionare la un nivel superior.

Oamenii muncii din întreprinderile vizitate și-au manifestat bucuria de a se întîlni cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, exprimînd sentimentele de profundă dragoste și prețuire pe care întregul nostru popor le nutrește față de conducătorul partidului și statului nostru, pentru statornica sa grijă față de dezvoltarea multilaterală a patriei, față de bunăstarea tuturor fiilor ei.

ÎN ÎNTREPRINDERILE PRODUCĂTOARE DE PÎINE, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A INDICAT

● **Generalizarea tehnologiei utilizate pentru obținerea celei mai bune pîini în întreaga rețea de fabrici de pîine din Capitală.**

● **Luarea de măsuri urgente în scopul creșterii productivității muncii, trecerea la modernizarea cuptoarelor și sporirea gradului de mecanizare și automatizare a tuturor lucrărilor de preparare a aluatului, de introducere și scoatere a pîinii din cuptoare.**

● **Diversificarea producției de panificație, realizarea de sortimente de calitate superioară, care să satisfacă în condiții cît mai bune cerințele de consum ale populației.**

● **Măsuri pentru recuperarea căldurii și a gazelor din cuptoare și refolosirea acestora pentru încălzirea halelor și clădirilor fabricilor de pîine.**

● **Întocmirea unui program de măsuri vizînd îmbunătățirea aprovizionării cu pîine și produse de panificație a Capitalei și a județelor țării, ținîndu-se seama de caracteristicile și necesitățile de aprovizionare ale fiecărei zone.**

● **Experimentarea de noi tehnologii de fabricație, care să țină cont de necesitatea creșterii productivității muncii și a calității pîinii, precum și de imperativul folosirii rționale a combustibililor.**

Utilizarea integrală a capacităților de producție existente

În centrul dialogului purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul vizitei de lucru în unități industriale din județul Olt au stat măsurile ce se impun pentru îndeplinirea prevederilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru perfecționarea muncii și a producției, pentru ridicarea calității și sporirea eficienței întregii activități. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășul Gheorghe Oprea. A fost vizitată Întreprinderea de produse cărbunoase din Slatina, unitate unică în țară pe acest profil, care realizează întreaga gamă de electrozi necesari industriilor siderurgice, metalurgice și chimice, precum și Întreprinderea de osii și boghiuri din Balș, unitate de importanță republicană, cu mare pondere în economia județului. Gazdele au exprimat vii mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru indicațiile și orientările date și cu acest prilej și au dat asigurări că vor acționa pentru creșterea continuă a producției, a calității și eficienței acesteia, îndeplinind astfel sarcinile ce le revin din planul de dezvoltare economică a județului, a întregii țări.

ÎN CELE DOUĂ ÎNTREPRINDERI DIN JUDEȚUL OLT, TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A STABILIT

● **Să se acționeze pentru îmbunătățirea în continuare a calității electrozilor.**

● **Să se creeze o stație micropilot în cadrul căreia să se testeze noile tipuri de electrozi necesari industriilor consumatoare.**

● **Pentru viitoarele dotări — la extinderile de la Întreprinderea de produse cărbunoase din Slatina și la cele două fabrici prevăzute a fi construite — să se meargă pe documentarea românească și pe utilarea cu mașini de concepție românească.**

● **Asimilarea și realizarea în țară a pieselor de schimb, procurate pînă acum din import, reducîndu-se astfel cheltuielile de devize ale țării.**

● **Să se ia măsuri urgente pentru sortarea și balotarea fierului vechi, astfel încît să poată fi transportat și încărcat cu mijloace mecanizate la cuptoare.**

● **Să fie revăzute tehnologiile de la turnătorie, să se treacă la mecanizarea completă a operațiilor, la încărcarea corespunzătoare a utilajelor din dotare, astfel încît turnătoria să ajungă cît mai rapid la capacitatea de producție prevăzută.**

Mobilă modernă, de o mai bună funcționalitate

Pe linia preocupărilor constante ale conducerii partidului și statului nostru, personal ale secretarului general al partidului, de gospodărire rațională și valorificare superioară a tuturor materiilor prime, de ridicare continuă a calității mobilei, pentru satisfacerea atît a cerințelor pieței interne, cît și a exportului, tovarășul Nicolae Ceaușescu a analizat, la Pavilionul din Parcul Herăstrău, împreună cu forurile de resort și cu specialiști, modul în care se îndeplinesc măsurile privind reproiectarea dimensiunilor mobilierului în vederea reducerii consumurilor specifice, a mai bunei corelări a acestuia cu spațiile noilor locuințe, a creșterii eficienței economice. La această analiză au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Lina Ciobanu, Nicolae Constantin, Alexandrina Găinușe, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Emilian Dobrescu, Ana Mureșan. Factorii de resort s-au angajat să ia toate măsurile pentru realizarea unui mobilier care să corespundă cît mai bine exigențelor în continuă creștere ale consumatorilor, să fie mai competitiv pe piața internațională, să asigure o eficiență economică sporită.

În aceeași zi, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, însoțiți de tovarășii Constantin Dăscălescu și Gheorghe Pană, au vizitat Întreprinderea de cercetare și proiectare de materiale semiconductoare a Institutului central de chimie.

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU A CERUT PRODUCĂTORILOR DE MOBILĂ

● **Realizarea unei mobile mai rațional dimensionate, de o mai bună funcționalitate, mai ușoară.**

● **Reducerea substanțială a consumului de materii prime pentru fabricarea mobilei.**

● **Punerea la dispoziția cumpărătorilor a unei mobile cu posibilități de folosire multiple.**

SARCINI STABILITE LA ÎNTREPRINDEREA DE CERCETARE ȘI PROIECTARE DE MATERIALE SEMICONDUCTOARE

● **Dezvoltarea unui centru puternic de cercetare și producție industrială a materialelor ultrapure și semiconductoare pentru acoperirea integrală a nevoilor economiei cu asemenea produse și crearea unui excedent pentru export.**

● **Industria construcțiilor de mașini să conceapă și să realizeze utilaje complexe, de înaltă tehnicitate necesare.**

Sporirea contribuției cercetării românești la dezvoltarea economiei țării

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în unități de cercetare și proiectare din București, vizită în care secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Constantin Dăscălescu și Gheorghe Pană, a avut ca obiect examinarea modului în care se înfăptuiesc programele prioritare privind sporirea aportului cercetării proprii, românești, la realizarea de mașini, utilaje și agregate de înaltă tehnicitate, corespunzător cerințelor și exigențelor în creștere ale economiei țării, ale pieței externe, la înnoirea și modernizarea producției, perfecționarea proceselor tehnologice, fabricarea unor produse cu caracteristici superioare, competitive cu cele similare pe plan mondial, la reducerea continuă a importurilor. Au fost vizitate institutele de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini-unelte și agregate, pentru echipamente energetice și mașini de ridicat, pentru sectoarele calde, pentru construcțiile de mașini. Conducerile și colectivele institutelor vizitate au mulțumit secretarului general al partidului pentru recomandările și indicațiile date, pe care s-au angajat să le îndeplinească întocmai, pentru ca în felul acesta cercetarea să-și aducă o contribuție tot mai mare la introducerea tehnicii de vîrf, la dezvoltarea economiei României socialiste.

SECRETARUL GENERAL AL PARTIDULUI A INDICAT CU PRILEJUL VIZITEI ÎN UNITĂȚI DE CERCETARE ȘI PROIECTARE DIN CAPITALĂ

● **Să se generalizeze soluțiile de utilizare a subansamblelor tipizate pentru a spori ritmul de asimilare și introducere în fabricația curentă a mașinilor-unelte agregate și speciale.**

● **Să se reanalizeze soluțiile tehnice aplicate în proiectarea mașinilor-unelte agregat și a celor speciale în scopul fabricării unor tipuri mai simple, eficiente, cu caracteristici funcționale îmbunătățite și o înaltă fiabilitate.**

● **Să se acționeze cu toată hotărîrea pentru îndeplinirea în cele mai bune condiții a programelor din domeniul energiei, reducerea importului de utilaje și creșterea randamentului acestor produse în țară, înlocuirea instalațiilor care folosesc gazul sau păcura cu cele bazate pe combustibili solizi cu putere calorică joasă.**

● **Să se ia măsuri pentru a se produce energie electrică prin crearea de sisteme de recuperare a energiei termice cu potențial scăzut ; să se acorde atenție amplasării corespunzătoare, prin crearea unor spații suplimentare, a modelelor funcționale.**

● **Să se acorde toată atenția modernizării turnătoriilor de precizie.**

● **Procedeele și tehnologiile create în cadrul institutelor de cercetări să fie aplicate neîntîrziat în producție.**

Pagini realizate de ION D. GOIA ■

„Flacăra" în județul Ialomița

„Niciodată toamna nu fu mai frumoasă..."

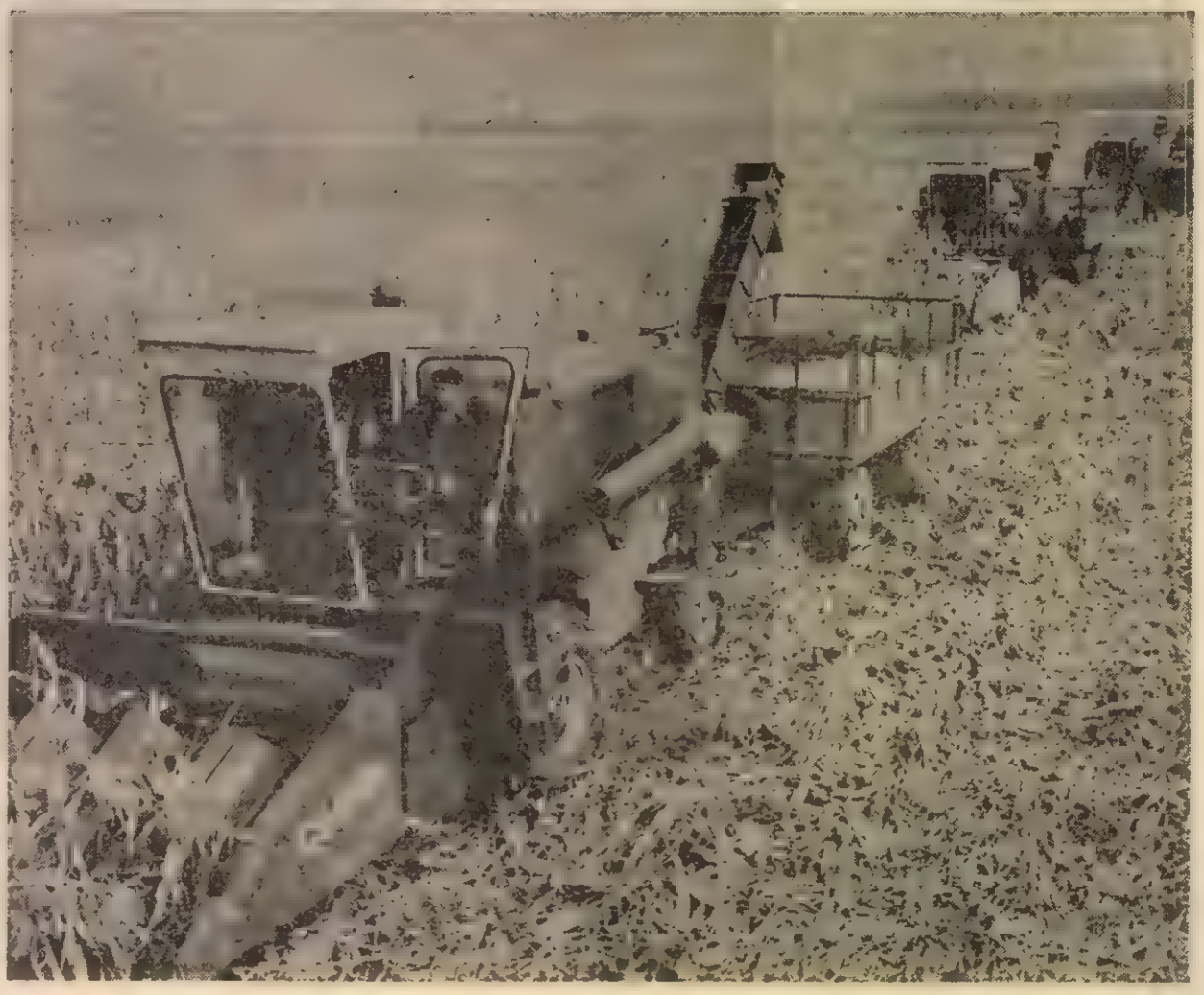

A gîndi limpede

De 10—12 ani n-a mai plouat cît să se sature pămîntul de apă la Țăndărei și prin jur, la Bucu, Ograda sau la Vlădeni, în „triunghiul secetei" din Bărăganul de la gura Ialomiței și totuși două comune, Piua Petrii și Chioara, ce s-a numit mai în vremea din urmă Lunca, au fost desființate în același răstimp din pricina unor inundații. Alexandru Culina, primar la Țăndărei din vara aceasta, din 27 iulie, este de fel din Lunca. Pe locurile unde a copilărit el, ca și la Piua Petrii dealtfel, n-a mai rămas cărămidă pe cărămidă, pămîntul a fost arat în urma oamenilor și-n vatra satelor s-a semănat grîu și porumb. Aici, la Țăndărei, parte dintre consătenii lui au primit apartament la bloc și s-au calificat ca muncitori. La ultima întîlnire, în cadrul Tribunei democrației, cîțiva dintre ei, Ștefania Ghilaș, Florea Gheorghiu, Margareta Ochiuleț, Elena Andrian și Vasile Pușcașu au propus construirea unei policlinici, înființarea unei spălătorii chimice, a unui magazin tip gospodina și pavarea străzilor Mărășești și 6 Martie. Toate acestea, zice Alexandru Culina, sînt lucruri necesare și fără îndoială realizabile, în primul rînd pentru că oamenii au promis să ajute, cu toții, după puterile lor, ceea ce înseamnă că la Țăndărei, iată, nu ajunge să stai pe o stradă neasfaltată, să vii într-o adunare și să propui ca ea să fie asfaltată și apoi să aștepți,cu coatele sprijinite pe gard, să vezi dacă propunerea aceea prinde viață, ca și cum ar fi de așteptat să prindă viață propunerea ca pe aceeași stradă să treacă un tren. Încît, zice primarul, el se bucură că oamenii gîndesc limpede despre ce trebuie făcut și ce se poate face. În '53, cînd tatăl lui, Zamfir, activist de partid la Lunca, a murit în urma unei boli de plămîni care se prinsese de el în timp ce umbla prin satele din jur să-l lămurească pe țărani să se înscrie în G.A.C., cum se spunea pe atunci, Alexandru Culina a avut nevoie poate pentru prima oară în viață să gîndească limpede și pentru că altă cale nu avea a fost nevoit să urmeze cursurile gimnaziului într-un orfelinat din Silițea Gumești, în Teleorman. După ce-a absolvit, apoi, o școală agricolă la Alexandria, s-a întors la Țăndărei, în '66, unde a lucrat ca tehnician, la cooperativa agricolă, pînă în '72, cînd a fost promovat activist la Comitetul județean U.T.C. iar din '77 la Comitetul județean de partid.

Alexandru Culina are 34 de ani și este primar la Țăndărei, cum spuneam, de trei luni. Ar fi exagerat să spunem că în acest răstimp n-a reușit să-și repartizeze un apartament și totuși un simbure de adevăr rămîne în această afirmație, căci va trebui să mai treacă vreo lună, pe puțin, pînă cînd familia lui, adică soția, Florentina, și cei doi copii, Horia, de 4 ani și jumătate, și Alina, de 2 ani, să poată veni de la Slobozia. La Țăndărei s-au construit 700 de apartamente, în anul viitor se vor construi alte 120, iar în cele cîteva luni care mai rămîn pînă la sfîrșitul anului vor fi predate încă 151, într-unul din aceste apartamente aflate în curs de finisare urmînd a se muta și primarul, cît de curînd, ca și noul secretar al Consiliului popular, Marin Silviu, venit dintr-o comună mai îndepărtată, de dincolo de Slobozia, tot la fel de tînăr ca primarul și dovedind că, dacă tinerețea înseamnă ambiție, nu e mai puțin necesar ca ambiția să se întemeieze pe o gîndire limpede între ceea ce trebuie făcut și ceea ce se poate face. Aproape la 1 miliard se ridică producția globală industrială a orașului, zice Alexandru Culina, și ea va spori încă, fiindcă alături de fabricile de zahăr, de uleiul de in și soia, de drojdie, se vor construi alte cîteva, o fabrică de amidon și glucoză, una de bere și una de conserve de pește, toate aparținînd, cum se vede, industriei alimentare și dovedind că la Țăndărei oamenii fac industrie fără să se îndepărteze de munca pămîntului și de agricultură, chiar dacă pămîntul nu s-a mai săturat de apă de 10—12 ani. Așa fiind într-adevăr, pămîntul din jurul orașului a dat totuși producții comparabile cu ale cernoziomului din partea de miazăzi a județului, și, zice Alexandru Culina, fără îndoială că dintre oamenii care s-au străduit să învingă seceta din „triunghiul secetei" la loc de frunte ar trebui amintit numele lui Vasile Barbu, președintele Consiliului unic agroindustrial și unul dintre cei mai destoinici activiști de partid din județul Ialomița. Vasile Barbu fiind unul dintre acela care cred că e mai folositor, de exemplu, să fie muncit bine pămîntul decît să ridicăm, ca pe niște zmeie, idei care să se plardă pe deasupra realității dure a pămîntului. Șapte enorme combine CU 16 pentru recoltat porumbul pe opt rînduri stau și-acum într-o margine a orașului, la un an după ce-au fost experimentate și-au reușit performanța de a călca pe două dintre cele opt rînduri de porumb iar pe altele două le scăpau nedespănușate. Prețul uneia este de 1 milion de lei.

D. CONSTANTINESCU ■

Să fie satul frumos

Aproape toate întîmplările mai însemnate din viața lui Ion Moise s-au petrecut fie într-un martie-aprilie, fie într-un octombrie-noiembrie. Acum, în toamnă, împlinește 50 de ani pe care i-a trăit, zice, în cele trei comune înșirate ca mărgelele pe șaua națională ce leagă Slobozia de București : la Andrășești, de unde este de fel, la Căzănești și Balaciu. Între primele două sînt 9 kilometri iar între ultimele două tot 9 kilometri. O singură dată a plecat mai departe, își amintește, în '46, cînd urmase sfatul unui unchi din partea mamei și s-a prezentat la un atelier de tapițerie, prin Colentina, pentru a învăța meserie, acolo însă n-a apucat să mai învețe fiindcă n-a stat decît șase luni. Era secetă, trebuia să-și plătească întreținerea și cheltuielile iar părinții lui, Ștefan și Țica, au venit și l-au luat înapoi acasă, la Andrășești, unde pînă în '49 a rămas împreună cu ai lui la munca pămîntului familiei, întins pe 1 hectar și 97 de ari. După aceea a lucrat ca tractorist la Andrășești, pînă în '52, cînd a plecat militar. Și după ce-a făcut armata, trei ani, la transmisiuni, s-a întors la munca de la care plecase, doar locul fiind altul, căci a fost trimis să lucreze la Căzănești, ca șef de brigadă. Din '64 a fost ales secretar al comitetului comunal de partid Căzănești, unde din '68 a îndeplinit și funcția de primar, pînă în '79. La Căzănești, spune, a sprijinit foarte mult școlile, a construit săli de clasă noi și a avut grijă pentru a le dota laboratoarele și atelierele cu aparatură corespunzătoare. „Tot acolo, zice Ion Moise, împreună cu oamenii am refăcut dispensarul care era dispensar numai cu numele, am construit trotuare pe o parte și pe alta a șoselei naționale, o bază sportivă, un teatru de vară, am înființat două parcuri, am construit o rețea de prestări-servicii, cu 13 secții, și am amenajat o rețea comercială modernă, cu un supermagazin care s-a dat în folosință chiar cînd am plecat". La Balaciu, unde se află ca primar de doi ani, Ion Moise a inițiat aceleași necesare acțiuni gospodărești : a construit o sală de festivități, de 250 de locuri, a amenajat un local nou pentru poștă, a ridicat o brutărie la Sărățeni și a refăcut cele trei dispensare aflate în clădiri cărora nici nu li se mai cunoștea proprietarul. Cu mulți ani în urmă, localnicii făcuseră chetă și cumpăraseră clădirile iar după aceea, cînd a fost vorba de reparații și de noi amenajări, clădirile, al căror stăpîn era toată obștea, începuseră să se părăginească de parcă n-ar mai fi avut nici un stăpîn. Ion Moise mărturisește că atunci cînd a venit la Balaciu multe i se păreau „invers", chiar și la sedințe oamenii intrau, ieșeau, păreau neatenți și nehotărîți, lipsiți de inițiativă, nu prea știau ce vor și nici nu prea li se spusese ce trebuie să facă. Părea mai greu de vorbit mai cu seamă cu cei din satul aparținător Crăsani, unde și C.A.P.-ul, dealtfel, mergea mai slab decît la Sărățeni și la Balaciu. Între Crăsani și Balaciu sînt 6 kilometri, printre cele două sate curge Ialomița și, pentru că legătura cu satul de centru al comunei era mai greoaie, unii de prin Crăsani se credeau, s-ar fi zis, într-o comună autonomă. Între lucrurile de primă urgență pe care s-a străduit să le înfăptuiască noul primar trebuie amintit, de aceea, un pod nou peste Ialomița, care va fi gata în cursul anului viitor și reprezintă o investiție de 15 milioane. „Aceștia sînt bani de la stat", zice Ion Moise, atent să despartă bine lucrurile și dînd de înțeles astfel că lucrările gospodărești amintite mai înainte au fost făcute pe cheltuiala comunei și cu munca localnicilor. Și pentru că tot veni vorba de bani, ar trebui să mai spunem că o idee care a însemnat mult pentru Balaciu nu l-a costat nimic pe Ion Moise. „M-am gîndit, zice el, ca pe anumite case să așezăm niște tăblițe, să se știe care sînt cei mai gospodari localnici. Pînă acum am pus asemenea tăblițe la casele lui Neagu Penu, Ion Vasile, Nicolae Dobre, Alexandru Emanoil, Alexandru Trifu, Tudor D. Nicolae, Aurelian Șerban și-ale altor cîțiva. Trebuie spus însă că titlul de gospodar fruntaș nu se acordă celui care are o curte îngrijită și o casă frumoasă dar, ca să zic așa, se ceartă în familie sau nu e om la locul lui în sat. Cine vrea să se numere printre fruntași trebuie să aibă mai multe calități, altfel nu se poate, degeaba ar fi unul foarte harnic dacă s-ar purta urît între consătenii lui. În felul acesta, zic eu, comuna se înfrumusețează nu numai cu clădiri și garduri ci și prin oamenia pe care trebuie să o dovedim și la care aspirăm deopotrivă. Sînt, mărturisesc, foarte bucuros că deși titlul de fruntaș poate fi retras, la nevoie, pînă acum n-am avut nici un motiv s-o facem".

D. CONSTANTINESCU ■

Victor Mocioniu față în față cu una dintre oile negre ale Centralei zahărului

De la 10 iunie a.c., înaintea lui Victor Mocioniu s-a ivit o misiune de o amploare neobișnuită pentru puterile unui om. Simpla ei enunțare — a fost desemnat de Comitetul județean Ialomița al P.C.R. să contribuie la redresarea activității Fabricii de zahăr din Țăndărei — nu ne spune mare lucru despre această amploare și implicațiile ei. Dar Victor Mocioniu a descins la Țăndărei după aproape șase ani de greșeli succesive. Greșelile cu vechime sînt greșeli trainice, greu de dezrădăcinat, peste toate ele se îmbracă în timp cu haina nefastă a fatalității, și înaintea comunistului Victor Mocioniu s-au ivit chiar greșeli cu vechime. Impasul Fabricii de zahăr din Țăndărei aves deja o istorie și aspectele ei mai importante nu erau exclusiv tehnice, ci deopotrivă etice și sociale. Ne-a ajutat s-o limpezim cît de cît contabilul șef, Ion Ghițuică, unul dintre cei care nu au dezarmat înaintea eșecurilor repetate și în care, firesc, Victor Mocioniu a aflat un aliat prețios. Obiceiul de a privi lumea prin prisma cifrelor, nu o dată pe drept și pe nedrept hulit, statornicește în om o certitudine de un soi aparte, în jurul căreia minciuna latră, însă nu mușcă. Atunci cînd cifrele sînt oneste, desigur.

Demontată șurub cu șurub istoria Fabricii de zahăr din Țăndărei sună astfel : a fost construită în urmă cu șase ani, utilajele ei de bază fiind de import, dar de o calitate aproximativă ; dacă am spune că unitatea din Țăndărei a fost timp de cinci ani oaia neagră a Centralei zahărului am greși profund, centrala respectivă avînd în subordine mai multe oi negre ; însă este cert că la Țăndărei producția de zahăr s-a împleticit ani în șir la nivele anoste în raport cu capacitățile ; treptat, în baza principiului că la altă distracție este nevoie de alți bani, utilajele păguboase au fost în parte înlocuite, în parte modificate și adaptate și a rezultat doar o promisiune. Pentru că de acum înainte trebuiau înfrînte și alte piedici, între ele chiar și una singură dovedindu-se revelatoare : în patru ani, la o schemă cuprinzînd 28 cadre cu studii tehnice superioare, s-au pierdut prin fabrică nu mai puțin decît 85 ingineri. Ceea ce nu înseamnă decît că personalul de înaltă calificare al unității s-a schimbat integral, în aceeași perioadă, de trei ori.

Revenind la cifrele ferme ale contabilului șef Ion Ghițuică, aflăm că în campania din 1977 fabrica a produs numai 2 600 tone zahăr, cu un randament de 3,6 procente. Ar fi trebuit să se producă 35 000 tone, în condițiile cînd un randament devine onorabil de la 11 procente în sus. Victor Mocioniu este un om deschis și cu picioarele pe pămînt, adică nu se învăluie în retorică așa cum se învăluie sepia în cerneală : recunoaște fără ocol că a traversat și momente de desperare. Nu pentru că s-ar fi sfiit să apuce taurul de coarne, ci pentru că era pur și simplu foarte dificil să-i găsești coarnele. În ceea ce-l privește, remonta fabricii, încheiată la 29 august, a echivalat cu o adevărată școală. A învățat întîi să se miște cu dezinvoltură pe punțile acestui colos asemănător în multe privințe cu un vapor. A izbutit apoi să-și apropie și oamenii despre care fierul și intuiția sa îi spuneau că sînt într-adevăr de ispravă : Vasile Pușcașu, Gheorghe Uzea, Constantin Curpăn sau inginerul șef Gheorghe Hanes. A deprins din aproape în aproape măsurile exacte și specifice ale rolului disciplinei în muncă în urnirea întregii activități spre randamente și ritmuri încă neatinse la Țăndărei. Și a învins. La 7 octombrie a.c., la o prelucrare de 3 800

tone sfeclă s-au obținut 470 tone zahăr de o calitate ireproșabilă. A doua zi, cifrele în speță s-au ridicat la 4 000 și, respectiv, 500. Acesta fiind și nivelul proiectat de producție al fabricii. Atins după aproape șase ani de penibilă bâlbâială, pe parcursul cărora obișnuința nefastă de a se da bir cu fugiții se instalase temeinic la Țăndărei.

Bineînțeles, sîntem departe încă de orice bilanț, campania de producție a fabricilor de zahăr fiind abia la începuturile ei. Dar nu este mai puțin adevărat că un bilanț al piedecilor învinse poate fi întreprins și el îi așază cu necesitate pe Victor Mocioniu între cei inflexibili, cutezători și capabili să spună lucrurilor pe nume. Printre cei obșnuiți să-și asume o sarcină, nu s-o împartă cu alții. El a avut la Țăndărei mină liberă și, spre cinstea sa, n-a stat cu mîna în sîn. Nu s-a lăsat copleșit de descurajare. Cînd și cînd, cedează și el obișnuinței unei fraze stereotipe, mai ales cînd evocă sprijinul Comitetului județean de partid. Dar asta o face doar în clipe de modestie și firească uitare; de fapt, acel sprijin atît de invocat l-a reprezentat chiar trimiterea lui acolo, la Țăndărei. A început prin a descurca locul și a trimis spre oțelăriile țării un tren întreg de fier vechi. A continuat prin a-i convinge pe oameni că certitudinea unui stat de piață promițător poate fi coborîtă din sferele idealului în viața de zi cu zi. Și la 3 octombrie a.c., într-o vineri, le-a oferit și dovada.

Lecțiile de eroism stau sub privirile noastre

La Fetești, după ce au traversat Bărăganul, drumurile de fier stau în cumpănă, înainte de a se avînta peste marele fluviu, către mare. Din 1945, cînd avea numai 15 ani, Nicolae Gheorghiu, secretarul de partid al Complexului C.F.R. Fetești, și-a legat pentru totdeauna destinul de o meserie privilegiată, aceea de mecanic de locomotivă. Și această meserie, în preajma marilor poduri dintre Fetești și Cernavodă, se învăluie într-o lumină aparte. Chiar și casa lui Nicolae Gheorghiu, mai cu seamă iarna, cînd dă înghețul, vibrează din toate încheieturile la trecerea trenurilor între mare și Bărăgan. Ceea ce nu înseamnă că nu este o casă solidă, și în zidărie, și în afecțiunea de sub acoperișul ei.

Din '45 pînă în '82 s-au schimbat multe. Însăși meseria de mecanic de locomotivă a evoluat spectaculos și, dîncolo de toate înlesnirile ei de astăzi, s-a investit cu o neîndoielnică demnitate. Panait Cocor, Stelian Ștefan, Aurel Gornea, Dorin Petrescu sau Vasile Brănescu, fiind dintre cei ce abia își mai amintesc mirosul și culoarea cărbunilor plimbați pe lopată între tendere și focare. Mult mai important este faptul că a crescut spectaculos și răspunderea tuturor în remorcarea trenurilor cu regularitate și în condiții de siguranță a circulației, rațiunea însăși de a exista a ceferiștilor țării. Însă una este să enunți acest adevăr și altceva este să-l dovedești, înainte de a-l dovedi viața.

Din vorbă în vorbă, Nicolae Gheorghiu ne atrage atenția asupra unei relații ciudate dintre o zicală mai veche, adînc înrădăcinată în oameni, și un aspect contemporan al tehnicii ceferiste de avangardă. Toată lumea crede că la C.F.R. răspunzător de toate a fost, este și se cuvine să fie și în viitor acarul Păun. Dar chestiunea stă cu totul și cu totul altfel. Centralizarea electrodinamică a stațiilor de cale ferată a dus demult în desuetudine meseria acestui Păun. Totodată, s-a năruit și apetitul unora de a-l scoate într-una țap ispășitor. Cine vrea să-i arunce ceva în spate se află într-o reală dificultate. Și de aici înainte, Nicolae Gheorghiu dezvoltă idei de o neobișnuită finețe despre responsabilitatea umană. Încît începem să înțelegem de ce o parte din faima ceferiștilor din Fetești a ajuns să se sprijine și pe elocvența sa blajină. Nicolae Gheorghiu este înzestrat cu harul rar de a-și convinge interlocutorul pînă în pînzele albe, din aproape în aproape și cu argumente de neclintit, mai puțin prin vorbe și ceva mai mult prin fapte, sau prin vorbe care se sprijină numai pe fapte, și în munca unui secretar de partid, pînă una alta, harul acesta rămîne un dat capital.

Bătrînul pod de la Cernavodă, pentru cine are urechi bune, scîrțîie din toate încheieturile. Aproape șuta de ani de cînd se ține mereu teafăr îi cam ajunge. Din 1949, Nicolae Gheorghiu l-a trecut mai în toate zilele. Și încă îl mai trece, ca mecanic instructor, cot la cot cu mai tinerii săi tovarăși de muncă. Acum, cînd alături se construiește alt pod, Nicolae Gheorghiu a găsit de cuviință că între Fetești și Cernavodă le poate oferi mult mai tinerilor săi colegi nu numai cunoștințe profesionale, ci și o educație civică. Lecția de eroism stă sub privirile lor, desfășurîndu-se lent, parcă filmată cu încetinitorul, dar cu atît mai elocventă în toate secvențele ei.

Pe de altă parte, propria ta faptă sporește audiența propriului tău cuvînt. Abia întors din armată, Marian Gheorghiu, fiul lui Nicolae Gheorghiu, și-a ales o profesie care-l conduce cu necesitate pe urmele tatălui: este lăcătuș în depoul Fetești-lor.

În sfîrșit, în septembrie trecut, s-a împlinit anul de cînd Complexul C.F.R. din Fetești nu a înregistrat nici un eveniment de circulație. În lumea ceferiștilor, faptul are o semnificație dintre cele mai importante. La rotunjirea ei, comunistul Nicolae Gheorghiu a contribuit cu o discreție exemplară. Dar și cu multă tenacitate.

MIHAI PELIN ■

Întreprinderea — o casă a tuturor, iar noi, o familie

Directorul întreprinderii de uleiuri Slobozia, este ialomițean sută la sută. S-a născut în 1944. A învățat și a ajuns inginer. În 1967, la absolvirea facultății, a fost repartizat la întreprinderea de utilaj chimic Făgăraș. După terminarea stagiaturii, cînd în Slobozia a început construcția Combinatului de îngrășăminte chimice, s-a întors acasă. A venit să pună umărul la realizarea noului peisaj industrial din Bărăgan.

— Mă simțeam dator față de locurile natale. M-am gîndit și la ai mei, dar și la nevoia de specialiști a județului. Alți trei ani m-am ocupat de construcția noului combinat. În 1973 m-am transferat la Întreprinderea de uleiuri Slobozia, al cărei sector mecanic avea nevoie de un inginer. Întreprinderea mergea cum mergea... Planul îl realizam pe jumătate. În patru ani am făcut o nouă facultate, facultatea muncii. Cînd eram întrebat unde lucrez, răspundeam cu capul plecat. Din 1977 și pînă în 1979 am simțit ce înseamnă să gîndești în perspectivă, să vezi totul judecîndu-te întîi pe tine. Am fost și am rămas activist de partid. În 1979 m-am întors la Întreprinderea de uleiuri, cea mai mare unitate cu acest profil din țară. Atunci a început adevărata bătălie a vieții mele. Întreprinderea era împănată cu specialiști cu studii superioare, dar rezultatele erau... Trebuia să producem în 24 de ore 200 tone de ulei brut, două sute tone ulei rafinat și să îmbuteliem 100 mii de sticle de ulei. Aveam în față, de realizat, un adevărat vis. Colegii mei, specialiștii, se îndoiau chiar ei, atît de puterea instalațiilor, dar și de oameni. Pe atunci, fiecare secție era condusă de cîte un inginer. Inginer sînt și eu, dar, între timp, aflasem că producția nu o faci doar cu diplome, ci și cu trageri de inimă, cu sacrificii, cu nopți nedormite. Astăzi sîntem fruntași pe ramură. Cei care veneau înainte să ne ajute, astăzi vin să vadă cum s-a produs miracolul de la Slobozia. Nu este nici un miracol. Muncă cu oameni dornici de afirmare. Sîntem singura întreprindere în care toate secțiile sînt conduse de maiștri. Sînt maiștri, dar și maeștri. Oameni cărora le-am dat posibilitatea să se afirme, să vadă singuri că pot gîndi chiar mai bine decît furnizorii instalațiilor importate.

— Și meritul dumneavoastră care este?

— Eu am o concepție „îngustă". Să nu lași nici o problemă nerezolvată. Să nu lași nimic pentru mîine. La mîine să te gîndești de azi. Să ai tot timpul în față perspectiva. Concepția să-ți fie clară. În ultimii trei ani, la piesele ce trebuiau importate am realizat economii în valoare de peste 1 milion de dolari. Pentru rezultatele obținute, în 1981, din participarea la beneficii, fiecare muncitor al întreprinderii a primit a treisprezecea retribuție. Din prima lună a anului 1982, din ianuarie, noi am început să ne gîndim nu la februarie și la martie, ci la ce trebuie să facem pentru ca producția anului 1983 să fie mult mai bogată în realizări. La noi se lucrează în trei schimburi și întreprinderea trebuie să aibă director și noaptea. În schimburile doi și trei mă aflu printre instalații, mult mai mult decît în timpul zilei, cînd rezolv problemele de birou, căci sînt o mie de hîrtii pe care trebuie să le știi, să nu semnezi oricum și oricoe. Portarii știu tot timpul unde sînt. Avem o serie de probleme cu descărcarea vagoanelor. Nu uitați că prelucrăm, în 24 de ore, peste 800 tone de materie primă. Am făcut un buncăr de 1 000 tone și astfel economisim 250 kW/h și nu mai puțin de 10 oameni ce pot fi folosiți în alte sectoare. Vorbesc despre maiștri, dar să știți, că la noi maiștrii gîndesc inginerește, iar muncitorii și-au ridicat în așa fel calificarea, încît pot fi oricînd, la rîndul lor, maiștri. De la noi din unitate au plecat la Fabrica de uleiuri din Ion Șoița din Țăndărei nu mai puțin de 14 maiștri și 30 muncitori cu înaltă calificare și avem cea mai mare bucurie că această unitate a demarat în condiții incomparabil mai bune cu cele ale întreprinderii din Slobozia.

— Cum se iau hotărîrile în unitatea ce o conduceți?

— Cu toată lumea de față, obligînd pe fiecare să-și spună părerea, alegînd soluțiile cele mai bune într-un consens deplin. Numai așa am reușit să transformăm întreprinderea într-o casă a tuturor, iar noi o familie, creînd mediul ambiant menit să contribuie la creșterea productivității muncii și a unei gîndiri în perspectivă. Am citit „Sfidarea mondială". Capitolul dedicat Japoniei m-a cucerit. Și noi putem fi „japonezi". Totul depinde de noi, de răspunderea cu care gîndim și muncim.

Podarii sînt constructori, dar constructori din linia întîi

Cine-l vede cu cîtă agilitate urcă la diferitele puncte de lucru, suspendate între cer și apă, cum observă totul din mers și știe unde trebuie să se oprească acolo unde problemele se cer imediat rezolvate, nu poate bănui vîrsta inginerului șef de la Grupul de șantiere poduri dunărene Fetești, BORIS POENARU.

N-ai cum și nici nu poți crede că acest om ar fi trebuit demult să se odihnească, să aibă și el timp să se plimbe prin locurile pe unde a muncit și de care îl leagă amintiri, amintiri din oțel și beton, mărturii pentru noi și generațiile viitoare.

În 1944 tînărul Boris Poenaru pornea în viață purtînd în spate un sac încărcat cu durerile războiului și o diplomă de inginer constructor.

În 1946 a simțit nevoia de a nu mai fi singur și a intrat în rîndul comuniștilor și de atunci este activist, activist de partid, făcînd politica faptei, politica muncii trainice.

Cuvintele, oricît ar fi de alese, de bine cernute, nu pot spune totul. De patru decenii, Boris Poenaru, comunistul și inginerul, construiește poduri și tunele, porturi și viaducte și, odată cu ele, pregătește generații de constructori. Despre el vorbește cu greu, cîntărind parcă cuvintele. Îi e frică să spună cum și prin cîte a trecut. În schimb, despre oameni...

— Podarii sînt constructori, dar constructori din linia întîi, ostași pe un front în care fiecare e la postul său de cînd se bate primul țăruș și pînă lucrarea se termină. Eu sînt un mare norocos. Am avut marea șansă pe care puțini constructori o au, să muncesc la cele trei poduri peste Dunăre. Primul, cel de la Giurgiu, — „Podul prieteniei" — a avut frumusețea pionieratului, construit cu un furnicar de oameni, cu tehnică tradițională și cu multe sacrificii. Era primul pod ce susținea un fir de cale ferată și o șosea normală. A venit rîndul podului de la Giurgeni-Vadu Oii, care, după părerea multor specialiști, reprezintă o realizare în materie. Acum lucrez la podul Fetești-Cernavodă. Spre deosebire de celelalte poduri, aici realizăm o lucrare de o deosebită finețe tehnică. Arcada peste Dunăre are o lungime de 190 m și două laturi de cîte 140 m. Mai adăugați la acestea cele trei arcuri de cîte 140 m fiecare ce traversează Borcea. În mijloc, sînt cele două fire de cale ferată, iar pe laterale cîte o autostradă cu patru benzi fiecare. Lățimea podului — aproape 30 m. Și nu uitați că acest pod se ridică paralel cu podul centenar construit de Saligny și cine trece compară... Sîntem cu lucrările în grafic și în 1984 va fi gata.

— Ce fel de oameni sînt podarii?

— Niște pasionați, niște nebuni în sensul frumos al cuvîntului. Lucrează sub apă la 35 m de la cota 0 și la 50 m înălțime. Jos se luptă cu presiunea ce face să plesnească timplele, iar sus, prinși în centuri de siguranță, luptîndu-se cu curenții Dunării. Unii spun că pe aceste șantiere se cîștigă bine, dar uită că podarii sînt în familiile lor flotanți, că merg de două ori pe lună acasă, că au și ei nevestele și copiii lor. Ei muncesc pe arșiță și ploaie, pe vînt și ninsoare, iar cînd începe turnarea pilei zilele sînt fără nopți. Podarul trebuie să fie dulgher, lăcătuș, montor, fierar-betonist, sudor, instalator și electrician, dar nu oricum, ci artist în meserie, să lucreze fără greșeală. Podarul trebuie să aibă conștiința santinelei. N-ai dreptul să greșești. Pe podul construit de tine trec oameni și valori, treci tu și familia ta și răspunderea e la fel de mare ca a acelora ce produc avioane și vapoare. Pe sub poduri trece prea multă apă ca să nu curețe colectivele de impurități. Nu zicem că sîntem o familie. Ne cunoaștem unul pe altul, știm ce putem fiecare. Podarii au istoria lor. Înainte podurile erau rare. Acum e mult mai mult de construit și timpul este cu măsură. Podarii de azi, fie că sînt dulgheri sau montori, betoniști sau fierari, maiștri ori ingineri, ei renunță la multe din bucuriile vieții. Au, în schimb mîndria lor, mîndrie ce n-ar schimba-o pe toți banii lumii. Nistor Filip e dulgher, dar face de toate și pe ce pune mîna se cunoaște. La fel betoniștii Oprea Albu și Gheorghe Iezeanu. Maistrul Atila Benovschi e suflet tot și suflet pune în fiecare lucrare. Se spune că și noaptea cînd visează, tot la poduri lucrează. E din generația Giurgenilor, ca dealtfel și inginerii Gheorghe Pîrvan, Alexandru Colonici și Emanoil Iacob. Sînt un fel de copii ai Dunării și ei. Dunărea e aspră și viața podarului e la fel.

Se știe că la testarea fiecărui pod, cînd trec pe el convoaie de mașini de mare tonaj și garnituri de tren încărcate, noi ne aflăm în barcă sub arcadele de beton și oțel ale podului. Este singura dată cînd scăpăm de griji și putem face chiar și glume.

MIHAI VIȘOIU ■

Un izvor nesecat de energie: BIOGAZUL

– În actuala criză de energie, modelele staţiilor de biogaz propuse de inginerul Petre Buleci, trebuie urgent generalizate –

Cercetările şi realizările practice ale inginerului brăilean Petre Buleci au trecut, e drept după cîţiva ani, din paginile revistei „Flacăra" în coloanele unor publicaţii pur ştiinţifice, cu autoritate, cel puţin teoretică, indubitabilă. Este, firește, o bucurie pentru noi că am putut impune atenţiei unor specialişti activitatea unui „amator" dar în acelaşi timp şi un semnal de alarmă deoarece ceea ce am citat, pare-se, nu a interesat încă pe nimeni dintre cei care ar trebui să se emoţioneze de propria lor indiferenţă şi s-o curme ! Şi aceasta cu atît mai mult cu cît, vreme de 20 de ani, li s-a acordat un credit de timp şi de fonduri unor colective îndeajuns de largi pentru a căuta şi găsi soluţii în problemele biogazului, ambele investiţii rămase departe de rodul aşteptat. Ne referim la soluţia de la Periş, asupra căreia vom reveni cît de curînd. Bine primit de către C.N.S.T., ba chiar susţinut de acest for ştiinţific, Buleci a găsit înţelegere la cîţiva oameni care, din nevoie de energie, şi din spirit gospodăresc au preferat să riște decît să aştepte ca alţii să le rezolve problemele. Se cunoaşte cazul dr. Gheorghiţă Tărălungă, de la I.S.C.I.P. Brăila, al medicului veterinar Constantin Ciupală, din Gropeni, jud. Brăila (din păcate neînţeleşnici pe plan local şi nici la M.A.I.A.), şi acum foarte recent cel al ţăranului Ilie Răcuci, din Palazu Mare, jud. Constanţa. Acesta a fost mobilul care ne-a îndemnat să-l abordăm, încă o dată, pe inginerul navalist Petre Buleci.

— A trebuit să apară criza energetică, ne-a răspuns el, ca oamenii să înţeleagă că au trădat iarba, că energia, cea mai curată energie provine de la soare, apă, dragoste şi simplitate. Mii de laboratoare şi zeci de mii de cercetători, utilizînd fonduri uriaşe şi eforturi imense sînt angajaţi într-o acerbă ofensivă pentru rechilibrarea unei balanţe, acum defectată. Nu sînt primul cetăţean al acestei ţări care propune ceva. Dacă ar fi să citez numai revista dumneavoastră, căreia îi datorez însăşi existenţa mea de gînditor original, pot găsi numeroase exemple în care iniţiativa individuală a primat în faţa celei instituţionale. Mai precis : nu vreau să pun în antiteză rolul iniţiativei particulare cu cel al statului, dar nu mă pot reţine să nu observ că, uneori, în cadrul instituţional anumite persoane se prevalează de autoritatea administrativă oficială pentru a întîrzia ori chiar bloca idei care vin din afara acestor medii. Personal am fost sprijinit de presă, de „Flacăra" şi „România liberă" ca şi de C.N.S.T., deci de instituţii în care cei puşi să le reprezinte s-au dovedit receptivi la nou. În rest... blocaj continuu, atît pentru metoda de reparat arbori cotiţi rupţi, cît şi în privinţa biogazului. Forurile oficiale cunosc numai o parte a cercetărilor mele, de acum cîţiva ani. Între timp, m-am preocupat şi de bacterii, ca şi de refolosirea materialului după ce l-am utilizat ca sursă de biogaz. Astfel, am şi început discuţiile cu tovarăşul Afanase Condrat, directorul Întreprinderii piscicole Jurilovca, în vederea proiectării unei instalaţii de biogaz, ale cărei reziduuri să devină hrană pentru peşti şi alge. Tot recent, am proiectat, realizat şi pus în operă, o staţie de biogaz în Şantierul naval Mangalia, pentru aprinderea flăcării de bază la termocentrală, ceea ce înlătură consumul de propan-butan. Ea funcţionează de la 1 octombrie şi graţie înţelegerii şi sprijinului pe care l-am primit din partea directorului şantierului, tovarăşul inginer Anton Preisler. Debitul noii staţii îngăduie folosirea biogazului drept combustibil pentru laboratoarele şantierului. În final, intenţionez s-o strămut la bordul navelor (am studiat problema împreună cu studentul Anastasiu Virgil, la recomandarea C.N.Ş.T.-ului, care-şi pregăteşte diploma de absolvire a Institutului de marină „Mircea cel Bătrîn") astfel ca, cel puţin, bucătăria de pe vas să nu mai aibă nevoie de alt combustibil. Astfel, se va realiza şi o mai veche obligaţie (vezi Convenţia de la Londra) privind nepoluarea apelor mărilor şi oceanelor. Se vor înlocui, în acelaşi timp, o serie de utilaje din import, cum sînt : malaxoarele, dezintegratoarele, incineratoarele, tancurile de fecale. Concomitent se va realiza şi educarea oamenilor de la bord în sensul unui respect ce se cuvine oricăror reziduuri care pot fi reintegrate într-un circuit productiv.

— Se pare că, în ultima vreme, v-aţi aplecat mai mult asupra unor instalaţii destinate uzului casnic. Este exact sau nu?

— Şi da şi nu. Sigur că doresc să fiu sprijinit pe linie oficială. În acelaşi timp mă gîndesc că tot ceea ce vreau să fac se adresează omului. Or, dacă cei investiţi cu putere de decizie sînt... indecişi, atunci m-am oferit să le vin în ajutor celor care pot decide numai în ceea ce-l priveşte.

— Mai precis, vă rog.

— Modelul 5 x 3 M.P.B. 1 000, despre care „Flacăra" a scris cu mult în urmă, destinat A.E.I.C.I.P. Gropeni (Brăila) şi dorit atît de cooperatori cît şi de directorul asociaţiei amintite, medicul Constantin Ciupală, a rămas în stadiu de proiect, cu toate că la C.N.Ş.T. el a fost bine primit şi apreciat şi recomandat chiar unui ministru adjunct de la M.A.I.A., tov. Istrate, de către un alt ministru, tovarăşul Mihai Florescu. La I.A.S. Sinandrei (Timiş), am fost solicitat direct pentru o discuţie privind biogazul. Am fost acolo, pe durata concediului meu de odihnă, şi am constatat cu stupoare că nu mai aveau unde să evacueze dejecţiile animaliere. O.G.A. îi obligase să construiască nişte bazine speciale pentru a nu polua zona. Am stabilit cu conducerea I.A.S. realizarea unui prim model de „fosă", care urma să se execute în contul acelorași fonduri aprobate (de fapt reduse !) şi care trebuiau să devină surse pentru producerea de biogaz. N-am mai primit de acolo nici o veste. O autonomie energetică totală (încălzire, lumină, combustibil pentru tractoare) se poate obţine la Gropeni (Brăila), lucrarea fiind terminată şi predată. Dar nu există fonduri. În schimb se înregistrează mari procente la mortalitatea purceilor, din cauza frigului din maternităţi, pierderi ce depăşesc costul instalaţiilor propuse a se realiza. Ce vreţi mai mult decît atît ? Sau, ca să mă refer tot la industrie : s-a decis trecerea centralelor care utilizează petrolul, pe cărbune. La ora actuală există, în mediul sătesc, mari rezerve energetice care, în ipoteza extinderii producţiei de biogaz ar putea rezolva şi problema alimentării centralelor destinate cărbunelui, oricum mai scump şi mai greu de produs decît biogazul. Apreciez că o instalaţie de biogaz ar costa de zece ori mai puţin decît cealaltă, pe cărbune. Efectuînd o analiză a valorii, ţinînd seama de funcţii şi costuri, am ajuns la concluzia că, pentru ţara noastră variantele cele mai avantajoase, de la gospodăria individuală pînă la marile ferme de stat şi cooperatiste, ţin de biogaz. Am pregătite cîteva scheme energetice în vederea obţinerii autonomiei la C.A.P.-uri şi I.A.S.-uri, dar n-am găsit încă pe nimeni dispus să le aplice. Aud că unii se întreabă dacă ştiu să fac un proiect, neﬁind de meserie inginer constructor. Ce să le răspund ? Că instalaţiile de la Brăila, Palazu Mare şi Mangalia funcţionează independent de această întrebare capitală. N-aş dori să fiu răutăcios cu nimeni, le rezerv altora această atitudine faţă de mine, dar sînt sigur că staţia de la Periş dispune de excelente proiecte. Cît despre funcţionare, ce să mai vorbim ?

EMANUEL VALERIU ■

O excepţională descoperire aşteaptă încă să fie băgată în seamă

Un domeniu al cercetării cu largi perspective practice asupra dezvoltării plantelor şi al organismelor vii îl constituie magnetismul. Ne grăbim să menţionăm că lui i s-au consacrat şi doi cercetători timişoreni, Gheorghe Lucaci şi Viorel Abrudan, răsplata muncii desfăşurate concretizîndu-se pînă acum în mai multe brevete de inventatori, dar a căror aplicare practică este departe de a satisface importanţa pe care ar putea-o avea. Despre o parte din realizările lor am mai vorbit. Despre aceştia, pe punctul de a furniza ştiinţei contemporane rezultate demne de premiul Nobel — nu exagerăm prin absolut nimic ! — a scris profesorul universitar Ion Mănzatu în paginile acestei reviste. Cert este că în domeniul abordat nici un laborator din lume nu a ajuns la rezultatele înregistrate de cercetătorii timişoreni. Cu totul remarcabil este şi faptul că munca şi rezultatele înregistrate se bizuie pe descifrarea unor fenomene fundamentale pentru ştiinţa viitorului a căror punere în aplicare necesită cheltuieli materiale de-a dreptul neglijabile în raport cu valoarea practică a soluţiilor oferite. Nu ne putem îngădui să intrăm în amănunte. Dacă vorbim totuşi, scopul urmărit este de a atrage atenţia asupra insuficientei receptivităţi din partea forurilor autorizate, obligate să dea cale liberă unor realizări care, încă de pe acum, îşi dovedesc o apreciabilă valoare practică.

După vreo 7-8 ani de insistenţe, răspunsul Ministerului Sănătăţii la utilizarea magnetoterapiei în clinici şi spitale a fost negativ. Între timp pe plan mondial progresele înregistrate în cercetarea magnetoterapiei au fost enorme în vreme ce cei doi cercetători români au fost siliţi să-şi accepte doar condiţia de pionieri. Nu dorim să spunem că ceea ce au realizat Lucaci şi Abrudan reprezintă o reuşită deplină, vrem doar să ne exprimăm convingerea că printr-o receptivitate deplină putea deveni. Un medic dintr-un sat transilvan ne-a pus pe masă mai multe sticluţe în care fuseseră cîndva penicilină. În locul ei am văzut un fel de nisip ruginiu despre care ni s-a spus că sînt calculi renali eliminaţi de bolnavii săi după mai multe şedinţe cu dispozitivul de magnetoterapie. Printr-o scrisoare a cerut Ministerului Sănătăţii să-i aprobe continuarea legală a experimentului (prin nimic contraindicat ! — n.a.). Nu a obţinut-o şi nici măcar nu i s-a răspuns. Citãm un fragment dintr-o scrisoare primită ulterior : „Un coleg chinez a făcut peste 60 000 de tratamente magnetice în California, cu un alt sistem iar acum continuă la Las Vegas, dar încă nu a publicat nimic (...). Am considerat că între C.M. (comuna unde lucrează medicul, n.a.) şi California sînt cîteva deosebiri şi putem reduce experimentul cu cîteva zerouri..., cel puţin pentru început. E adevărat, dar cercetarea ştiinţifică, medicală îndeosebi, nu se poate afirma doar prin entuziasmul cîtorva pasionaţi. Dorim ca cel puţin brevetul cu numărul 76 448 intitulat Dispozitiv de magnetizare a apei să găsească o receptivitate sporită în rîndul specialiştilor din agricultură. Atenţia cercetării asupra domeniului nu este de ieri, de azi. În cîteva ţări din lume cercetarea relaţiei dintre dezvoltarea plantelor — şi nu numai a lor — şi magnetism a ajuns într-un stadiu deosebit de avansat, pe baza rezultatelor deja obţinute trecîndu-se la generalizarea lor în etape. Este mai mult decît meritoriu faptul că la descifrarea tainelor ce stau la baza acestei relaţii participă şi ştiinţa românească. Dar cum ? Răspunderea valorificării sale revine mai puţin autorilor care, cel mult, pot apela la bunăvoinţa unuia sau altuia, cunoscuţi sau dornici să pună în aplicare cu un ceas mai devreme ceea ce, în mod firesc, urmează şi trebuie să intre în circuitul de consum cotidian. Aşa, de pildă, apa magnetizată cu dispozitivul Lucaci-Abrudan a fost experimentată de doctor în biologie Dorina Cachiţă din Cluj-Napoca, ea însăşi autoare a 14 brevete de inventator, multe dintre ele, de asemenea, aşteptîndu-şi o soartă mai bună. Iată observaţiile ei : „Pentru un scurt timp apa magnetizată posedă proprietăţi fizico-chimice deosebite faţă de apa obişnuită, conductibilitatea electrică este superioară, rezistenţa ohmică îi este mai mică iar cristalizarea substanţelor minerale este mai fină. Datorită acestor proprietăţi este favorizată absorbţia substanţelor nutritive, fenomen pus în evidenţă de accelerarea dezvoltării plantelor în perioada de vegetaţie". Dispozitivul de magnetizare a apei a ajuns şi pe mîna unui practician, inginerul-şef al I.A.S. Tomnatic, Nicolae Negruţ. Nu l-a costat un ban experimentul. După ce a scos răsadurile, în locul lor în seră a plantat pe două travee roşii, vinete şi ardei. O parte le-a udat obişnuit, iar alta cu apă magnetizată. Rezultatele le-am consemnat la faţa locului. La 10—12 zile după plantare s-a observat diferenţierea în dezvoltarea plantelor şi anume la talie, vigurozitatea ramificaţiei, a tulpinei şi a sistemului radicular. Efectul a fost maxim după o lună de la plantare pentru ca apoi el să fie în continuare exprimat prin timpurietatea înfloreşcenţei, prin numărul sporit de flori şi greutatea mai mare a fructelor. Concret, numărul florilor la o plantă este aproximativ dublu la plantele udate cu apă magnetizată în comparaţie cu cele udate cu apă obişnuită. Mult mai meticulos în udarea cu apă magnetizată a fost şoferul Ioan Wolf din aceeaşi localitate, grădina casei oferindu-i posibilitatea unui control mai sever în comparaţiei. Cînd a ieşit pe piaţă cu vinetele, ceilalţi producători se simţeau siliţi să aştepte pînă şi le vinde ei pe toate întrucît ale sale erau cele mai frumoase. „Pentru anul viitor aş dori să extind experimentarea prin introducerea respectivelor dispozitive pe conductele de irigaţii şi prin încredinţarea lui expresă unui specialist, dar nu avem de unde să le luăm, ne spune ing. şef Nicolae Negruţ. Un paradox de-a dreptul. Din gura inginerului Nişloveanu aflăm că întreprinderea de ferite din Urziceni, titulara brevetului, este gata oricînd să începă fabricarea în serie a dispozitivelor la dimensiunea şi profilul cerut. Ce anume o împiedică să-şi concretizeze intenţiile ? I.A.S. Tomnatic este dispusă să comande cîteva bucăţi pentru care ar plăti cîteva sute de lei, dar o întreprindere mare cum este cea din Urziceni nu-şi poate asuma atribuţiile unui atelier meşteşugăresc. Ar putea interveni Ministerul Agriculturii ? Credem că da şi mai credem că este absolut necesar fiindcă, în stadiul în care se află, invenţia cercetătorilor timişoreni poate fi încă mult dezvoltată întrucît perspectivele pe care le deschide anunţă intrarea într-un domeniu care, în timp, s-ar putea dovedi capabil să preia o parte din cheltuielile actuale din agricultură făcute pentru procurarea îngrăşămintelor chimice. Există o mare doză de risc în afirmaţia făcută, dar ni-i asumăm conştienţi fiind că abia de acum încolo — prin constrîngerile pe care ni le impune — natura ne îndeamnă să-i învăţăm temeinic procesele ce se desfăşoară în intimitatea ei microscopică. Ajunşi în stadiul cînd omul este constrîns să compenseze risipa făcută de atîtea generaţii printr-un sporit consum de inteligenţă, cînd şi-a dat seama că un consum de materie primă bazat pe ireversibilitatea completării golurilor create trebuie înlocuit printr-un sistem de consum precumpănitor reversibil staţionicit pe încrederea în inteligenţă, nu ne mai putem îngădui să ignorăm ceea ce slujeşte acestei tendinţe. De data aceasta supunem discuţiei o chestiune de principiu, esenţial pentru lumea în care trăim. A nu-i asculta poruncile înseamnă să continuăm a cumpăra în loc să vindem din ceea ce ne prisoseşte, înseamnă să ne trezim din nou în situaţia revendicării unor priorităţi din cercetarea mondială — indiscutabil reale —, dar pe care la vremea potrivită nu am avut intuiţia necesară să le impunem în circuitul de valori ale lumii.

ION DANCEA ■

Aşteptăm faza „dincolo de expoziţie"!

De curînd s-a încheiat întrecerea celor mai buni bucătari, ospătari şi cofetari din cadrul C.H.R. „Ambasador", fază preliminară a concursului la care iau parte toate complexele din cadrul I.T.H.R. Bucureşti. Au participat reprezentanţi ai restaurantelor Ambasador, Dorobanţi, Naţional, Parcul trandafirilor, Nan Jing, Mărul de aur, Pădurea Băneasa şi Parcul privighetorilor. O atenţie deosebită s-a acordat preparatelor pe bază de peşte, legume şi fructe, care, după cum ne spunea tovarăşul Cornel Stegaru, director adjunct al C.H.R. „Ambasador", vor trebui să iasă cît mai hotărît din „faza de expoziţie", intrînd în circuitul zilnic, în meniurile tuturor restaurantelor aflate în subordine. Am numărat dealtfel nu mai puţin de 58 de preparate din peşte oceanic (stavrid, sardină, taţi, lufar, sabie, macrou, pălămidă) sau de rîu (păstrăv, şalău, ştiucă, crap, caras), 73 din legume şi fructe proaspete, 21 feluri de salate şi 15 tipuri de aperitive sau dulciuri de bucătărie. Cîştigători ai fazei pe complex sînt bucătarii Petre Sfetcu (Naţional), Elena Dragomir (Autoservire Dorobanţi) şi Eugen Urzică (Pădurea Băneasa), ale căror produse au încîntat ochiul şi gustul consumatorilor, alegerea fiind însă extrem de dificilă dintr-o expoziţie culinară aflată la cel mai înalt nivel. Salutînd iniţiativa conducerii comerţului bucureştean, care ne-a dat putinţa să constatăm că există încă oameni foarte bine calificaţi în reţeaua noastră de alimentaţie publică, aşteptăm cu încredere prezenţa produselor amintite în toate unităţile cu specific culinar.

VICTOR RĂDULESCU ■

Zilele și nopțile minerilor albi

București:

„Respectul pentru pîine înseamnă și respect pentru cei care o fac"

— Tovarășe director Ștefan Manoliu, ce populație hrănește Întreprinderea de pîine Pajura ?

— Cam 400 000 de suflete dacă ne gîndim că pe lîngă sarcina de a aproviziona sectorul 1, avem secții de producție la Buftea și Balotești, pentru întreg Sectorul agricol Ilfov.

— Cum e pîinea în sectorul 1 ?

— Bună. Dar poate fi și mai bună. În facultate, la Galați, secția de morărit și panificație era considerată cea mai grea, cea mai tehnică. Fugeau toți de ea. Dar nu tot ce am învățat și văzut la facultate am întîlnit viu și adevărat cînd am trecut la treabă. Mai ales în industria morăritului unde sînt niște utilaje care țin mai degrabă de Muzeul tehnicii „Leonida". Vreau să spun că recenta vizită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în unități producătoare de pîine și panificație, grija cu care domnia-sa ne-a ascultat și s-a interesat de problemele din panificație reprezintă un moment de mare importanță pentru buna mers al acestei ramuri. Secția noastră din Pajura este o secție cu utilaje moderne. Utilajele făcute la Tehnofrig din Cluj Napoca erau bine făcute. Dealtfel, să știți că în ultimii 15 ani s-au asimilat toate. Acum, întreprinderea de profil din Slatina, care se ocupă azi cu fabricarea utilajelor, nu reușește încă să-și intre în ritm, să realizeze acele utilaje de calitate de care avem nevoie iar faptul acesta se reflectă și în calitatea pîinii.

— De ce ?

— Nu mai putem respecta în totalitate tehnologiile. De pildă, nu se mai poate realiza o frămîntare ca lumea. Noi am făcut niște modificări prin autodotare la secția Pajura, dar nu e suficient. Celelalte secții au cuptoare vechi. Secretarul general al partidului indica, printre altele, ca aceste cuptoare să fie modernizate. Avem utilaje, problema este calitatea lor.

— Ce se mai reflectă în calitatea pîinii ?

— Mai multe. Capacitățile insuficiente, slaba calitate a grîului. În paranteză fie spus, așteptăm de multă vreme ca cei de la Fundulea să vină cu un soi de grîu cu un gluten corespunzător. Din cauza capacităților, ritmul de muncă este fantastic. Foc continuu. N-avem revelion, n-avem duminică. Mă rog, nu ne plîngem, ne-am ales meseria și o facem cu dragoste, știți și de educația celor ce frămîntă și coc această pîine. Mai exact, lipsa de educație și de bun-simț a unora duc la o calitate slabă a pîinii. Desigur, aceștia sînt puțini. Altfel n-am fi cîștigat primul loc pe București, în cincinalul trecut.

— Cîtă pîine faceți astăzi față de anul 1977, cînd ați cîștigat, împreună cu cîțiva maiștri, un important concurs național ?

— În ultimii cinci ani, producția fizică a crescut de aproximativ patru ori.

— Vorbim de ani buni de diversificarea produselor și nu găsim în brutării mai mult de patru, cinci tipuri de produse. Cîte produse faceți la Pajura ?

— 12 din grupa de pîine. Dar asta nu înseamnă că ele se găsesc toată ziua, de dimineața și pînă seara. În magazine se află, în general, ceea ce comandă comerțul. Nu-mi explic rezerva vînzătoarelor de la centrele de pîine față de multe alte produse.

RĂZVAN BÂRBULESCU ■

Rimnicu Sărat:

Acum toamna, orașul miroase a must dulce, a nuci și a pîine proaspătă

Duminică dimineața. Este puțin trecut de ora patru. Pe Strada Mare din Rimnicu Sărat miroase a pîine proaspătă. Este un semn că la cunoscutul cuptor „Pîinea caldă" se coace aluatul. Prima noastră cunoștință este șeful de tură Voicu Drăgulin, de meserie frămîntător. Astăzi mai muncește împreună cu Ispas Constantin, modelator, și cu Ion Gheorghe care are sarcină să coacă ceea ce au frămîntat și au modelat cei doi. Voicu Drăgulin ne spune, așa ca o mărturisire a lui, că acest cuptor îl știe de cînd era copil, îl văzuse montat într-o casă bătrînă de cînd veacul. În ciuda faptului că în oraș s-a făcut o nouă și modernă fabrică de pîine — bătrînul cuptor „Pîinea caldă" n-a fost uitat. El funcționează în continuare și, spune șeful de tură, pîinea coaptă aici, pe plită, în cuptor de cărămidă, unde printr-un dispozitiv special se încălzește și apa pentru aluat, este foarte gustoasă. În fiecare dimineață, încă de la primele ore, lumea așteaptă pîinea de la cuptorul de pe Strada Mare, pîine căreia i-a mers vestea pînă departe. Chiar dacă făina, pe la mijlocul verii, n-a fost așa de bună, fapt simțit de toată lumea, în momentul de față făina este bună, drojdia la fel, așa că sînt toate condițiile ca pîinea să mulțumească pe fiecare. Astăzi, duminică, la cuptorul „Pîinea caldă" se vor coace 510 bucăți. Cel care îmi mai spune cîte ceva legat de pîinea din Buzău este Paraschiv Jernea, din Podgoria. Pîinea cea mai bună din toată zona, ne spune, este cea din comunele Pușești și Robeasca. „Parcă-i cozonac, și parcă-i deochiată pe vatră". Este ca la mama acasă și de mult se gîndește că ar fi bine un schimb de experiență legat de acest lucru. Dacă pîinea, rar, dar se mai întîmplă, nu este așa de bună, există o singură explicație : morarii, ca să nu lasă lipsă, lasă valțurile mai sus. Brutarii simt acest lucru cînd frămîntă aluatul și încearcă prin priceperea lor să îndrepte acest neajuns.

Cel care îmi face o vedere generală asupra stării pîinii din orașul Rîmnicu Sărat este primarul Gheorghe Radu. Zilnic în oraș se vînd pînă la 20 de tone de pîine. Ea este suficientă gîndindu-ne că orașul are o populație de circa 35 000 de locuitori, la care se mai adaugă și cei 6 000 de navetiști. Dar cantitatea este mai mare fiindcă pîine se mai trimite și la cîteva comune învecinate care ar pierde mai mult prin facerea pîinii acolo. Desigur, pînă nu demult cantitatea de pîine consumată era mult mai mare. Ce s-a întîmplat ? În alte comune s-au făcut brutării și s-au trimis specialiști. Așa că orașul a fost degrevat, să spunem așa, de o preocupare în plus. Cu alte cuvinte pîinea de la oraș rămîne, în mare parte, la oraș. De ce pîinea-i bună și gustoasă ? Primarul Gheorghe Radu are mai multe explicații. În primul rînd pămîntul Buzăului este foarte bun. Și apoi, grîul. Dacă pînă nu demult se mai aducea grîu și din alte județe — în momentul de față grîul pentru pîine este numai din județ. Pe lîngă pămînt și grîu, spune, așa, ca o mîndrie, primarul Gheorghe Radu, țăranul din Buzău este cel care începe prin a modela pîinea. Oriunde m-aș afla, prin țară și prin alte părți, îmi este dor de pîinea de acasă ca de o mamă.

SORIN POSTOLACHE ■

Vaslui:

N-aveți alți distribuitori?

În piață e frig, dar vîntul miroase a pîine caldă. Mergem contra lui și, la doi pași, nimerim în fața porții Secției de panificație. Tablierele au lăcate grele. Mă amuz privindu-l pe Dorin Gherghinescu încercînd să-și tragă pantofii prinși în „noroiul de făină" și mă felicit pentru inițiativa de a fi plecat de-acasă cu ghete. Ocolim un zid. Bubuim într-o ușă inciuată dar luminată. Nimic. O luăm pe lîngă gard. Găsim altă poartă. Pe care o împingem. Se deschide. În curte-s patru mașini pe care scrie PÎINE : camioanele 21-VS-642 și 21-VS-476 și dubițele 21-VS-503 și 21-VS-628. Ne învîrtim printre acareturi, tușim — nimic-nimic. Peste tot țipenie ! Cabina paznicului e goală, iar telefonu-i scos pe pervaz. Formăm un număr cu prefix. Nu merge. Pășim în brutărie. Nu-i nimeni nici pe coridor. Undeva-i un zgomot de apă care pică pe ciment. Urechea ne conduce la vestiare : jegoase, ruginite, robinete defecte. Ne întoarcem. În sala cuptoarelor cîțiva oameni în alb — ulterior am aflat c-ar fi fost 17 — și unul în cafeniu, cu centură, diagonală și pistol (paznicul Popa). Zice că era curios să vadă cum se coc pîinițele și că asta nu e abatere. Curiozitatea nu-i abatere, firește, dar părăsirea postului e ! Șeful de tură Palimariuc Viorel ne povestește că în noaptea aceea au copt trei mii de cozonaci ardelenești, patru mii de batoane, o mie de chifle extra, o mie de germina (un fel de covrigi împletiți și presărați cu ceva) și o mie de franzeluțe București. De ce nu le expediază ? Pentru că magazineruj Enache Mihai doarme cu capul pe masă și pentru că distribuitorii lipseau (la ora 5 și douăzeci !), iar dintre șoferi nu venise la lucru decît Berenluc Ștefan... Despre maistrul Paraschiv ni se spune că face naveta la Iași, iar despre inginera Ciocan Dorina, șefa secției — că demult n-a mai călcat noaptea prin brutărie. La ora aceea pîinea trebuia de mult să se afle în rafturile unităților care o vînd. Iată însă că stăm la cozi interminabile și pentru că aprovizionarea nu se face în afara orelor de program. (Confirmarea am avut-o cînd, după ora șase, din cauza mașinii 21-VS-632 sosită să aprovizioneze cu pîine unitatea nr. 41, responsabila Nițoi Catinca a fost nevoită să oprească vînzarea abia începută.)

MIRCEA BUNEA ■

O chestiune de cel mai larg interes

(Urmare din pagina 1)

atîtea ori improprie a acestor centre, și am stat de vorbă și cu vînzătorii și am înțeles, uneori, și drama lor care trebuiau să returneze, **și nu primea nimeni returul,** atîtea mii de kilograme de legume și de fructe degradate cumplit.

Cine nu știe că indolența joacă un rol mare și în comerțul cu legume și fructe, cine nu știe că o minimă grijă din partea vînzătorilor ar putea salva mult din ce se poate salva și cine nu știe că marfa, odată ajunsă în magazin mai nimeni nu se interesează de soarta ei de vreme ce legea cererii este și a ofertei nu se află într-o balanță bine cumpănită ? !

Toate acestea se știu, dar se mai știe și faptul deloc neglijabil că un rol nefericit îl joacă în acest comerț **intermediarul,** chiar întreprinderea care face legătura între producător și vînzător.

Toată lumea știe că un producător de roșii care constată că roșiile s-au copt și, interesat, le culege la timp, în loc să le urce la fel de rapid într-un camion special amenajat, începe să dea telefoane și să facă adrese de comandă la întreprinderea intermediară care și ea, la rîndul ei, în loc să pună rapid în mișcare camioanele începe și ea să dea telefoane și să facă adrese la întreprinderea de transporturi ! Ei bine, lanțul acesta este direct și grav păgubitor și toată lumea știe acest lucru. Un director de I.L.F. pe care îl certam prietenește pentru că îmi era și prieten atrăgîndu-i atenția că foarte aproape de ei se află cîteva gospodării colective care abia așteaptă să-i vîndă roșiile și ardeii, mi-a răspuns foarte cinstit : Tovarășe, dar eu nu mai sînt, tovarășe, negustor, eu sînt telefonist ! !

Trăiesc între presiunea telefoanelor președinților de C.A.P. și propria mea presiune telefonică asupra întreprinderii de transporturi. Să te ferească dumnezeu de soarta intermediarului — zicea el iar eu adaug : Să ferească dumnezeu comerțul de intermediarul fără nici un mijloc decît bîta lui bunăvoință !

N-ar fi mai normal ca producătorul să țină el însuși legătura cu vînzătorul și să fie el însuși proprietarul și al mijlocului de transport pe care să-l folosească eficient la timpul cel mai potrivit, sau n-ar fi mai normal ca vînzătorul să dispună de mijloacele de aprovizionare fiindcă ardeiul cu multe moaște se sfolegește la iuțeală, ca să nu mai vorbesc că e o iluzie că s-a pus ardeiul în transporturi în materie de comert...

Povestea s-ar putea extinde și la agricultură, în general, fiindcă e și aici valabilă înțelepciunea cu cămașa care e mai aproape de corp decît haina. Mult mai interesat este țăranul cooperator să are și să semene la timp cu mașinile la dispoziție, pe loc, decît întreprinderea care primește retribuția în funcție de prestarea de servicii pe terenul cooperatorilor.

Sigur, eu avansez aici puncte de vedere și opinii care nu sînt numai rezultatul observațiilor mele ci și ale celor care slujesc cauza aprovizionării și a recoltei direct, la fața locului, ca să zic așa și care, în atîtea discuții, vorbesc și de chestiunea cointeresării, susținînd cu căldură și cu numeroase argumente teza președintelui nostru care cere crearea condițiilor necesare retribuirii după calitatea și cantitatea producției astfel încît cine muncește mult și bine să fie retribuit și mult și bine.

Intermediarii sînt păgubitori pentru o astfel de teză căci ei nu pot fi în nici un fel cointeresați nici să muncească mult și nici bine.

Iar unii dintre ei n-au nici mijloacele necesare să muncească la nivelul cerințelor chiar dacă devotamentul lor este expresia celei mai înaintate conștiințe.

Ca să nu mai vorbesc că, după umila mea opinie, întreprinderile intermediare scot din circuitul producției propriu-zise un număr prea mare de mîini de lucru pe care le așteaptă munca într-adevăr concretă și productivă.

În sfîrșit, sper să nu greșesc dacă mai spun că în aprovizionarea cu legume și fructe intermediarii sînt adesea mai păgubitori decît brumele care cad înainte de vreme.

În orice caz, destinul trufandalelor, de pildă, lăsat la voia intermediarilor, e unul foarte trist.

Avem cu toții o prea mare experiență ca să ne mai îndoim și vrem cu toții să mîncăm la timp și proaspete și legumele și fructele și mai vrem ca acest comerț cu legume și fructe să fie rentabil pentru toată lumea dacă în toată lumea el este **rentabil prin promptitudine și prospețime.**

Dosarul manualelor școlare:

ISTORIA

Importanța predării istoriei în învățămîntul de toate gradele nu mai are nevoie de nici o argumentare, ea aflîndu-și în momentul de față o reflectare corespunzătoare în locul ocupat de acest obiect în pregătirea elevilor. Dacă în urmă cu aproximativ 8—9 ani istoria, ca obiect de predare în școală, a traversat un moment mai dificil, fiind lăsată pe un plan secundar (număr foarte mic de ore la anumite clase, lipsa ei din planurile de învățămînt la altele), în momentul de față ea și-a reintrat în drepturile firești, cuvenite unei științe care contribuie direct la educarea în spirit patriotic autentic a celor tineri, care-i ajută să cunoască trecutul, să înțeleagă prezentul și să întrevadă viitorul, să-și formeze o concepție justă despre lume și viață, să înțeleagă procesul complex de dezvoltare și evoluție a societății. Problemele predării istoriei în școală au fost puse la punct la scurt timp după primul **Congres al culturii și educației socialiste**, în cadrul căruia înaltele valențe educative ale obiectului au fost pe drept cuvînt subliniate, arătîndu-se că procesul de formare a tinerei generații nu se poate dispensa de o bună pregătire umanistă, și aici un rol însemnat îl are și istoria. Astfel, putem anticipa succint o parte din concluziile dialogului de mai jos cu cadre didactice de specialitate, spunînd că actualul sistem de predare a istoriei în învățămîntul școlar este în general bine gîndit și apt de a răspunde exigențelor formative ale învățămîntului modern. Noi și extrem de importante elucidări și precizări în acest domeniu a adus Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c., cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu constituind, pentru cei ce se ocupă cu știința istoriei, inclusiv pentru profesorii disciplinei, un magistral îndreptar.

Discuțiile angajate cu profesori de istorie din București și din cîteva localități învecinate au avut ca obiect manualele de istorie, valoarea lor științifică și metodică, și, trebuie s-o spunem de la bun început, ele ne-au adus plăcuta surpriză de a putea grupa în această anchetă multe aprecieri pozitive, recunoașteri ale calităților acestor instrumente de lucru indispensabile școlii, dar, cum e și firesc, și o serie de observații și propuneri ce vin în întîmpinarea preocupării forurilor competente de îmbunătățire a manualelor respective. La ora cînd aceste discuții erau aproape încheiate, am putut constata că unele manuale de istorie proaspăt sosite în școli au fost **revizuite**, astfel încît am revenit asupra lor, punînd în discuție noul lor aspect. Vom face în acest sens precizările de rigoare la locul cuvenit.

★

Predarea istoriei este organizată, ca și la alte obiecte, conform unui sistem concentric. **Istoria României**, începută cu noțiuni sumare la clasa a IV-a, este reluată la un nivel superior de complexitate la clasa a VIII-a, a IX-a și a X-a. Necesitatea plasării acestor cunoștințe în cadrul amplu al istoriei universale este acoperită prin studierea istoriei lumii în primele clase gimnaziale, a V-a, a VI-a și a VII-a, ca și prin reluarea predării ei în clasele a XI-a și a XII-a. Iată, așadar, create cadre optime de organizare pe verticală a materiei, cel puțin pentru învățămîntul general obligatoriu. Spunem „cel puțin", pentru că „predarea în doi ani a istoriei universale, fie și sub forma **Problemelor fundamentale ale istoriei lumii**, după cum sînt intitulate cele două manuale de clasa a XI-a și a XII-a, rămîne o întreprindere de domeniul performanței. Dacă la manualele destinate altor ani de studiu ne putem plînge de cantitatea prea mare de cunoștințe, în treapta a doua de liceu reproșul ar putea fi unul de excesivă concentrare, pe alocuri chiar de schematizare, consecință a eforturilor depuse de autori pentru a aduce materialul de predat la proporții conforme cu numărul de ore afectate istoriei la aceste clase: 25 de ore anual pentru clasa a XI-a, și 24 pentru clasa a XII-a" (prof. **Mihai Manea** — Liceul Industrial „Tehnometal").

„O problemă dintre cele mai importante pentru acest obiect o constituie **coordonarea intra și inter-disciplinară**. În mare, putem spune că manualele de istorie se bucură de o bună coordonare intradisciplinară, îmbinînd în organizarea materiei sistemul linear cu cel concentric. Nu lipsesc unele diafuncționalități, pe care o mai mare atenție din partea autorilor, dar și a Editurii didactice și pedagogice, le-ar putea lesne înlătura. Anumite teme, odată predate, nu se mai reiau chiar în termenii predați, de la nivelul la care au fost lăsate, ceea ce contravine principiului continuității" (prof. **Grigore Hurmuz**, Școala gen. nr. 91, sect. agricol Ilfov). „Așa, de pildă, la clasa a V-a, **Căderea Imperiului roman** este tratată simplist, insuficient aprofundat, fără a asigura o bună fixare a cunoștințelor de care vom avea nevoie în clasa a VI-a" (prof. **Eva Stănescu**, Șc. gen. nr. 2, com. Urziceanca, jud. Dîmbovița). „O chestiune asemănătoare se ivește și la manualele pentru clasele a XI-a și a XII-a, între care legătura se face destul de greu. Ultimele lecții de la clasa a XI-a, cam telegrafice, nu pregătesc suficient înțelegerea primei părți a manualului de clasa a XII-a" (prof. **Mihai Manea**). „Predarea **Istoriei antice** la clasa a V-a implică un efort substanțial de familiarizare cu o serie de termeni noi — **monoteism** și **politeism, secol, mileniu, eră, orînduire** etc. — pentru care copiii nu sînt deloc pregătiți în clasele anterioare. Ar fi necesară introducerea lor treptată încă din clasa a IV-a, familiarizarea cu noțiunea de **cronologie**, educarea **simțului** istoriei. Tot la această clasă, întîmpinăm dificultăți în asimilarea noțiunii de **continent**, în localizarea diverselor cunoștințe, pentru simplul fapt că programa de geografie nu prevede aceste chestiuni decît mai tîrziu" (prof. **Eva Stănescu**). Într-adevăr, astfel de deficiențe de organizare a materiei, explicabile cîtă vreme autorii manualelor sînt diferiți, ar putea fi ușor remediate printr-o mai bună coordonare a muncii de alcătuire a manualelor.

„Fără să rezolve în întregime problema terminologiei, găsesc foarte utilă prezența **glosarului** și a explicării unor noțiuni în manualul de clasa a V-a, la care trebuie să se adauge, evident, explicațiile profesorului. Asemenea glosare ar trebui să existe la toate clasele ciclului gimnazial" (prof. **Grigore Hurmuz**). „Pe de altă parte, o mai bună coordonare interdisciplinară ar putea elimina unele paralelisme ce apar între cunoștințele cuprinse în ultima parte a manualului de clasa a X-a, cea referitoare la perioada contemporană, și conținutul manualului de **Cunoștințe social-politice**. În aceste condiții, este nevoie de multă măiestrie în organizarea lecției, pentru a evita monotonia și a face din reluarea datelor respective o adîncire profitabilă" (prof. **Tudor Botea**, Liceul ind. nr. 5 Chimie).

Vorbind despre **calitatea științifică** a manualelor de istorie, aprecierile au fost de cele mai multe ori bune. În mai mare măsură decît la alte obiecte, se vede aici grija pentru respectarea adevărului științific, efortul de a valida prin apelul la documente și atestări de tot felul evenimentele prezentate. „Prezența **documentului** în manualul de istorie sub formă de extrase ori de mici lecturi este binevenită și elevii sînt interesați de aceste materiale auxiliare, care le dau sentimentul autenticității, al contactului direct cu istoria. Procedeul ar putea fi extins cu rezultate profitabile" (prof. **Grigore Hurmuz**). „Folosirea la clasă a **Crestomațiilor** și a **Culegerilor de texte istorice** merge cam în același sens. Lectura și apoi dezbaterea documentelor respective se încadrează în cerința de problematizare a predării" (prof. **Georgeta Botea**, Șc. gen. nr. 36). „În predarea istoriei încă mai persistă modelul reproductiv, care face apel în special la memoria copiilor. Se impune găsirea unor căi de stimulare a gîndirii, de transformare a lecției într-o dezbatere pe marginea unor idei, a unor ipoteze" (prof. **Ion Știubea**, Șc. gen. nr. 90, sect. agricol Ilfov). „N-ar fi deloc lipsit de interes ca în manual să fie inserate — cu amendările respective — și unele ipoteze nevalidate în timp de cercetarea istorică. Aceasta ar favoriza formarea la elevi a convingerii că istoria este un fenomen viu și nu o înșiruire de date indubitabile, ci rezultatul unor cercetări, al unor descoperiri treptate" (prof. **Bianca Peltz**, Liceul de matematică-fizică nr. 6). „Există și riscul abuzului de documente și de dovezi arheologice, care încarcă, după părerea noastră, prea mult manualul de **Istorie a României** pentru clasa a VIII-a, mai ales în prima lui parte. Lecțiile cuprinzînd dovezile arheologice ale dezvoltării poporului nostru pe teritoriul patriei sînt lungi, anoste, ele necesită memorarea unei mari cantități de toponime, de «culturi». Desigur, prezența lor în manual este necesară. Observația nu se referă decît la densitatea exagerată a acestor lecții, care ar putea fi puțin simplificate. Poate că această cantitate mare de informație este datorată folosirii în extenso a Compendiului de istorie a României semnat de Dinu C. Giurescu, din care au fost luate pasaje întregi la redactarea manualului..." (prof. **Ion Știubea**).

Consultarea noului manual de clasa a VIII-a, **revizuit** în anul acesta, iată că răspunde deja unora din observațiile de mai sus, printr-o mai bună structurare a manualului, mai ales la acele lecții greoaie, excesiv de lungi în forma lor anterioară: „Și sub aspectul prezentării grafice — problemă deloc secundară în alcătuirea unui manual școlar — **Istoria antică și medie a României** pentru clasa a VIII-a a progresat mult. Reproducerile color sînt de o calitate mai bună, mai mult, unele pasaje sînt tipărite cu caractere color. Este, de asemenea, binevenită introducerea acelor fragmente concluzive de la sfîrșitul lecției, intitulate «De reținut», care grupează principalele idei expuse, ca și prezența schemelor recapitulative, a periodizărilor" (prof. **Georgeta Botea**). Modificări în același sens — mai buna organizare a materialului, o mai judicioasă împărțire a acestuia — s-au adus prin revizuire și altor manuale. Astfel, „la clasa a VII-a, lecția despre **Formarea statelor naționale moderne** este astfel plasată încît face în mod firesc legătura între Revoluția de la 1848 și începutul mișcării muncitorești. În schimb, nu înțeleg de ce s-au scos cele 4 lecții de sinteză de la sfîrșitul cărții, care erau bine gîndite și ne permiteau realizarea unor bune lecții de recapitulare finală" (prof. **Georgeta Botea**).

„Manualul de clasa a X-a a fost și el revizuit, începînd chiar de la titlu, care era extrem de lung. Lucrul cel mai important este că el a fost adus la zi, cuprinzînd și prezentarea Plenarei lărgite a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c. Dacă în forma anterioară un capitol cum era cel despre **Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate** ne dădea multă bătaie de cap, numărînd cam 40 de pagini, aproape fără nici o subimpărțire, acum el este mult mai bine sistematizat, se jalonează în mod corespunzător evenimentele mai importante" (prof. **Tudor Botea**).

Dacă pentru realizarea manualelor de istorie pentru clasele a XI-a și a XII-a s-a muncit mult, în sensul adecvării lor la programa analitică și la numărul de ore, nu este mai puțin adevărat că timpul afectat predării istoriei universale la acest nivel rămîne insuficient. „Ideea în sine de reluare și adîncire a problemelor fundamentale ale istoriei lumii este justă. Dar, ne întrebăm cum se poate, **practic**, realiza această **adîncire** — care ar presupune o cunoaștere prealabilă în extenso a problemelor — cînd se reiau cunoștințe predate în clasele a V-a și a VI-a gimnaziale? Elevii ultimelor clase de liceu au o foarte bună capacitate de asimilare a istoriei, pot **gîndi** în mai mare măsură istoria. Aceste disponibilități nu credem că se pot utiliza, în fapt, în 24—25 ore pe an. Cu toate eforturile noastre, predarea istoriei lumii în clasele a XI-a și a XII-a rămîne uneori, prin forța împrejurărilor, la nivel de compendiu, poate și acela simplificat, deci — ca volum de cunoștințe — nu cu mult peste nivelul clasei a V-a elementare" (prof. **Mihai Manea**). „Tot un semn al lipsei de timp este și faptul că pentru aceste clase programa **nu prevede nici o oră de recapitulare finală** (!), ceea ce nu poate fi normal la clase terminale ale învățămîntului școlar" (prof. **Tudor Botea**).

★

Observațiile făcute aici sînt, la rîndul lor, rezultatul unor consultări curente în colectivele didactice din școli, la activitățile metodice organizate la diverse nivele. Sîntem în posesia informației potrivit cărcia Ministerul Educației și Învățămîntului a deschis deja o acțiune de dezbatere a manualelor de istorie cu cadre didactice de specialitate. Dorim să venim în sprijinul acestui colectiv ministerial, publicînd aici cîteva propuneri pentru îmbunătățirea manualelor de istorie: **1)** simplificarea terminologiei sau o mai bună explicare a acesteia în primele clase de gimnaziu (prof. **Ion Știubea**, prof. **Eva Stănescu**); **2)** introducerea în manual a unor rebusuri istorice, anecdote cu conținut istoric, care s-ar bucura de interesul copiilor, stimulîndu-le în același timp dragostea pentru acest obiect (prof. **Bianca Peltz**); **3)** tipărirea în tiraje suficiente a crestomațiilor și culegerilor de texte istorice existente, precum și editarea unor **atlase istorice** pentru uz școlar (prof. **Tudor Botea** și **Georgeta Botea**); **4)** inserarea unui număr suficient de hărți (eventual și a unora recapitulative) care să fie atașate manualului, ca să nu se piardă (prof. **Eva Stănescu**, **Bianca Peltz**).

★

DOSARUL MANUALELOR DE ISTORIE s-a alcătuit mult mai greu decît în cazul altor obiecte, și nu pentru că profesorii de istorie ar avea mai puține lucruri de spus în acest sens. Am constatat însă, pe alocuri, elemente ale unui „curent de opinie" mai puțin sănătos, ce tinde să proliferează în rîndul cadrelor didactice. Pe scurt, există tendința de a se eschiva de la participarea la astfel de dezbateri. Motivele rămîn obscure și evităm să facem orice fel de presupuneri nefondate, nu însă și să reamintim că mesele rotunde, dezbaterile în colectiv, consultările între specialiști au intrat de mult în sistemul de lucru al politicii noastre culturale și că ele sînt o reflectare a structurii ei democratice, pe de o parte, dar și o oglindă a gradului de conștiință și responsabilitate al specialiștilor respectivi, pe de alta. Or, adevărata dovadă a responsabilității și a profesionalității o dă **angrenarea** în astfel de dialoguri și nu evitarea lor.

Dosarele repetenției. DOSARUL MANUALELOR ȘCOLARE au fost și sînt titlurile unor dialoguri ale responsabilității și probității profesionale și nu ale unor „polemici" între semnatarii rubricii și Ministerul Educației și Învățămîntului, între cadre didactice și același minister sau între revista „Flacăra" și forul superior al problemelor de învățămînt. Așadar, rămîne, după părerea noastră, de neînțeles atitudinea de rezervă, de refuz al discuției, din partea unui număr destul de mare de cadre didactice. Mulțumim pe această cale tuturor celor care au răspuns invitației noastre cu diferite-prilejuri, cadre didactice și inspectori școlari, spunîndu-și părerea în mod deschis și constructiv, tuturor celor care ne-au scris, completînd cu observații de cele mai multe ori binevenite materialele publicate în revista noastră, înțelegînd astfel sensul eforturilor noastre și probînd calitățile lor cetățenești și profesionale. Dosarul manualelor școlare rămîne în continuare deschis tuturor celor interesați în semnalarea, cunoașterea și depășirea problemelor cu care se confruntă învățămîntul românesc la ora de față.

TANIA RADU ■

Ciclopul nu are întotdeauna un singur ochi

În urmă cu 15 ani o nouă firmă a apărut în București: CICLOP. Pe vremea aceea exista o singură unitate în drumul Taberei care a adunat între pereții ei cam o sută de tineri entuziaști, mai mult sau mai puțin familiarizați cu motorul automobilului. Au venit tractoriști, șoferi de camioane sau oameni mai puțin cunoscători în ale meseriei, animați de o singură dorință: să ajute și să întrețină parcul auto bucureștean, care cam tot în acea vreme a început să-și afirme cai-putere pe străzile Capitalei.

Astăzi cînd vorbim de CICLOP avem în vedere cele 15 unități de întreținere sau de parcaj care numără aproape 750 de oameni competenți și, de ce nu, chiar și pasionați. Atunci lucrurile aveau un prezent îndoielnic dar o perspectivă mare. Intervențiile care se făceau dădeau foarte multă bătaie de cap unui personal mai puțin calificat, lipsit și de aparatură electronică pentru testare. Numeroșii încadrați ai CICLOP-ului care au început munca de pionierat își aduc cu plăcere aminte cît de greu a fost începutul, cîte necazuri și cîtă incertitudine avea să le presare calea spre perfecționare. Șeful acestor unități CICLOP, inginerul Gheorghe Coserea, prezent de la înființare, își aduce aminte cu plăcere că acum 15 ani și-au pus umărul alături de el mecanicii Alexandru Simion, astăzi maistru și destoinic conducător de unitate, maistrul Gheorghe Bortaș, Dumitru Nicolae, Gheorghe Oprea sau Gheorghe Hera.

Unitățile CICLOP sînt dotate cu aparatură modernă de testare electronică, motiv pentru care 6 firme de cunoscute mașini au ales CICLOP-ul ca unitate de depanatoare pentru România: Mercedes, Volvo, Citroën, Opel, Volkswagen și Ford. Și ca o mulțumire a acestui colectiv, ni se subliniază faptul că nici o mașină a vreunui turist străin rămasă în pană pe șoselele țării nu a rămas nepusă în funcțiune. Pentru edificarea noastră ne sînt prezentate numeroase scrisori de mulțumire primite din diferite colțuri ale Europei. Și ca un corolar al acestei activități, unitatea CICLOP din București este menționată în toate ghidurile unităților de întreținere și reparație din Europa.

Cînd am vizitat unitatea centrală, etajele erau pline cu mașini. Inginerul Gheorghe Coserea remarca: sînt foarte bucuros că posesorii de automobile au înțeles un vechi proverb românesc pe care, ori de cîte ori am avut ocazia, l-am reamintit clienților noștri: „Omul gospodar își cumpără vara sanie și iarna car". Tradus în limbajul meseriei noastre, asta înseamnă că fiecare posesor de automobil trebuie să solicite o revizie temeinică acum, în preajma sezonului hibernal, sezon care, cum bine se știe, solicită mașina la cei mai înalți parametri. Din păcate mulți posesori de automobile își încredințează mașinile celor care cu urechea în vîrful surubelniței îi încîntă că au făcut un control de primă mînă. Ca inginer, ca specialist, dați-mi voie să afirm cu toată responsabilitatea fără a anula calitățile acustice ale unor mecanici, că în anul 1982, nici o mașină nu poate fi socotită pusă la punct, decît numai atunci cînd acest lucru a fost certificat de aparatele electronice, aparate cu care sînt înzestrate toate unitățile noastre.

D. B. ■

Lege

Cei mai drepți și viteji dintre traci
Eterni întru soare, ființe de daci
Au rămas în Columnă simbol de veac
Urmăriți-i ! parcă și-n piatră-luptă, nu zac
Știu liberi să moară în pămîntul sfințit
Ei vrînd să trăiască, se bat îndirjit
Sînt siguri că-n timpuri renasc în Carpați
Ca fii în fii fiilor dați
Umanei speranțe de pace.

Prin jertfe milenii în vatră rămîn
Aleasă conștiință în bunul român
Ce-și află în rosturi de pace tăria,
E lege din datini să-și apere glia !

CONSTANTIN BÂRLĂ ■

VINERI, 22 octombrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Întîlnire cu LILIANA CIULEI

Lumea ca sală de concert

— Ciți ani ai, Liliana Ciulei ?

— Douăzeci și patru.

— Mi s-a părut că ești mult mai tînără. Că ești încă studentă.

— Nu mai sînt. Am terminat conservatorul anul trecut.

— Și unde ai fost repartizată ?

— În Tîrgoviște. Profesor la Școala populară de artă.

— ? !

— Unde n-am stat mult pentru că fusesem repartizată, dintr-o eroare, peste norma celorlalți profesori. Oricum, perioada mi-a folosit enorm, am studiat și am participat la cîteva concursuri internaționale.

— Cîte ore studiezi pe zi ?

— Șase, șapte, opt, nouă, ore pe zi. Cîteodată mai mult. În orice caz nu se poate imagina nici o zi fără studiu. Nu-mi pot permite să pierd în cîteva zile ce am acumulat de-a lungul anilor de studiu.

— Cîți ani de studiu ?

— Douăzeci !?

— Cum s-a întîmplat aspirația asta pentru vioară și pentru muzică în general ?

— Pur și simplu. Sînt fiică de muncitor. Tatăl meu a fost zețar. Mama a fost țesătoare. Nu pot să spun că am dus-o ca-n basme. Sînt un copil venit tîrziu, cînd părinții nu se mai aflau la prima tinerețe. Pe la 4 ani am urmărit o emisiune de televiziune în care cineva, nu-mi mai aduc aminte cine, cînta la vioară. În acel moment am simțit nevoia să cînt la vioară. Și nu m-am lăsat pînă cînd nu mi-am convins părinții că trebuie să cînt la vioară. Se pare că am fost de o insistență neobișnuită. Acest lucru i-a dezarmat pe părinții mei, care au înțeles să nu se opună opțiunii mele.

— Ai rămas la fel de „insistentă" în problemele profesiunii tale ?

— Insistența mea a devenit perseverență. Nu-mi pot imagina viața fără vioară. Cînt și simt nevoia să cînt ca și cum aș respira.

— Evident că vioara nu a fost totul. Mai trebuia ceva.

— Da, mai trebuia talent. Mai trebuia, înainte de toate, auz muzical. S-a întîmplat să am „auz muzical absolut".

— Ce înseamnă asta ?

— Înseamnă, de pildă, că pot recunoaște din natură orice sunet sau zgomot și pot spune cu ochii închiși, dacă vreți, ce notă de pe portativ reprezintă.

— Oare chiar toate sunetele și zgomotele din natură, de pe stradă, au corespondent în muzică ?

— Da. Tot ce aud pot reproduce printr-un sunet anume.

— Prin urmare, dumneata nu mai auzi zgomote ci de-a dreptul sunete, de-a dreptul muzică. De fapt, care e puterea de cuprindere a sunetelor la oameni ?

— Prin om sunetele trec ca printr-o orgă.

— Și cum sună simfonia asta a naturii, a vieții pe care o auzi în fiecare zi și în fiecare noapte ?

— Cred că e mai presus de orice muzică. Nu cred că s-a inventat încă un instrument care să poată reproduce „zgomotul și furia" vieții. Dar cred că fiecare compozitor aspiră în felul său, la o sinteză asupra vieții, la un punct de vedere limpede asupra vieții, la o redare transfigurată a vieții prin muzică. Ascultați ce se aude acum pe stradă, ce se aude acum în oraș, în lume, ce se aude în dumneavoastră înșivă... Nu vi se pare că undeva, departe sau foarte aproape, se aude o orchestră simfonică ?

— Ar fi prea frumos să trăim cu senzația că ne aflăm într-o imensă sală de concert.

— Nu. Nu trăim într-o imensă sală de concert. În lume sînt prea multe dezacorduri.

— Liliana Ciulei, ai avut prin urmare o copilărie tristă ?

— Am avut o copilărie plină de bucurii dar și de renunțări. N-am avut niciodată timp să mă satur de joc. Oricare dintre colegii mei de școală de muzică vă pot răspunde la fel. N-am putut. Trebuia să mă întorc mereu la vioară. Dar nu mă întorceam cu inima grea. Îmi plăcea să cînt la vioară. Fac parte, deci, dintre oamenii fericiți care fac ceea ce vor în viață și ceea ce știu cel mai bine. Prin urmare, copilăria mea a fost o copilărie fericită.

— Ai fost de la început apreciată și înconjurată de onoruri ?

— Am intrat la școala de muzică de pe Principatele Unite cam printre ultimii. Mai exact, penultima. Deși cîntam deja bine. Bine pentru nivelul de exigență al primei clase primare. Pe parcurs aveam să-mi dau seama că intrarea nu s-a făcut pe criterii ferme din punct de vedere profesional și moral. Cînd mi-am dat seama că nici în lumea artei nu funcționează întotdeauna criteriile frumosului cum ar fi firesc, am înțeles că profesorii mei de atunci aveau și ei slăbiciunile lor firești (sau nefirești) prin care alți copii trebuiseră să treacă înaintea mea. Despre unii dintre acești copii nu mai știe nimeni nimic. Dar au intrat în școală cu media zece.

— În vreme ce dumneata ai preferat să ieși din școală cu media zece !

— Știți, s-a întîmplat ca primul examen de intrare în Școala de muzică nr. 4 să-mi fie respins. Pe ce motiv ? Că nu am auz muzical ! Or eu știam foarte bine de ce îi se părea examinatorilor că nu reproduc exact ce mi se cînta la pian. Eu corectam defectele pianului care era... dezacordat.

— Prin urmare s-ar fi putut foarte bine să fii respinsă și în al doilea an...

— Vreau să subliniez ce importanță are un pedagog în orientarea destinului unui om. Ce s-ar fi întîmplat dacă părinții mei luau drept bun verdictul profesorilor care nu se mobilizaseră să acordeze măcar pianul pe care se dădea examen ? Noroc cu insistența mea, de care am vorbit. Din cea mai îndepărtată copilărie am visat să fac vioară. Și iată că fac.

— E foarte important să ai o asemenea voință pentru a-ți impune propriul punct de vedere în viață ?

— Nu știu cît talent am dar e sigur că numai prin muncă perseverentă mă mențin în formă. Cînt tot timpul. Chiar și cînd mă aflu în tren și nu pot scoate vioara ca să cînt. Cînt cu ochii închiși, cînt în imaginație. Pot să-mi cînt astfel concerte întregi, pînă la punctul terminus al călătoriei

— Talent, desigur, ai, dar nu e de ajuns. Probabil că dumneata ai și puterea, mai bine zis talentul de a-ți impune acest... talent.

— În sensul acesta viața mea e o luptă continuă.

— Lupta de a însufleți o vioară.

— Mai mult decît atît. Lupta cu tine însuți, lupta cu timpul, lupta cu inerția, cu oboseala, cu părerile preconcepute, cu aceia care nu înțeleg valoarea artei, a muzicii, lupta de a deprinde toate secretele instrumentului, instrument la care au cîntat zeci de generații și pe care l-au însuflețit, pînă acum, artiști excepționali. Îți trebuie mare curaj ca să trăiești în fiecare zi cu vioara în mînă cînd ști că ești contemporan cu atîția artiști mari care te întrec și pe care trebuie să încerci să-i întreci, la rîndul tău. Pentru că dacă ai fi sigur că nu-i poți întrece niciodată ai renunța.

— Sînt mulți violoniști mari pe care trebuie să-i întreci și cu care te afli în competiție ?

(Continuare în pag. 15)

ADRIAN DOHOTARU ■

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Cugel, deci exist

Filosofia proverbului

Asimilarea lumii românești și a nenumăratelor ei virste spirituale începe prin proverb, prin acea „ochire filosofică" țesută, adeș, în virtuțile neasemuite ale cuvîntului românesc, cuprinzînd esențele unei lumi.

Proverbul nu este numai al nostru. Îl au și alte popoare. Paremiologia — ca știință a proverbului — o întîlnim și în alte culturi. Există însă un adevăr suprem, anume acela că proverbul românesc a beneficiat la noi de existența unei masive și puternice vieți populare. Proverbul a fost, la noi, filosofia celor mulți, adică o creație a vieții celor mulți, din veac în veacuri verificată de alții și alții care nu puteau greși așa cum ușor greșește individul creator de sistem filosofic. Căci experiența de viață spirituală cumulată în proverb nu e, totuși, a gîndului, ci a vieții trăite, de unde rezultă și uimitoarea ei rezistență în timp, și instăpînirea ei în conștiințe. De aceea, poate a spus românul că „pățania e mai tare decît cazania".

Proverbul nostru pare născut numai din adevărurile vieții, atît de întemeiate încît pot pune temeiurile unei lumi a cugetului omenesc. La acest gînd se va fi oprit și acel neobosit și „blînd inginer", cum îl numea G. Dem. Teodorescu pe Iuliu A. Zanne, care a cules, în colecția sa de zece volume, **Proverbele românilor**, pe urmele predecesorilor săi. Dar oricît de omenesc ar fi gîndul din lumea proverbelor, el poartă pentru noi pecetea originilor. Proverbul nu e o filosofie trecătoare, ci o axiomă în cugetarea filosofică a **vremurilor noastre de gînd**, dacă el ne poate spune că, de pildă, „ce vezi e mai drept decît ce auzi", sau că „orice putere e făcută din răbdare și din timp", ori că „cine este mare poate ridica și pe alții la înălțimea sa" (altfel rămîne cel mai neputincios, cultivîndu-și mărginirea eului său). Pe alt plan, proverbul românesc ne spune că „nu există drept contra dreptății", după cum „cine nu-i îndestulat cu ceea ce are, nu se satură nici cu ceea ce linge din strachina altora", căci „n-are importanță ce ai vrut să fii, ci ceea ce ești", neutilnd că „greutățile sporesc cu cît te apropii de țel", încît „nu judeca pe om pînă nu ai stat în locul lui', dovada că în lume „sînt oameni croiți rău și cusuți bine". Proverbul despică rosturile vieții omenești, avertizînd că testul celor mulți devine stăpînitor : „Voiți să cunoașteți un om ? Puneți-l într-un rang mare", știindu-se că „oamenii mari au planuri, ceilalți au dorințe", dar, spune mai departe proverbul, vine o vreme în care „dreptatea iese deasupra ca untdelemnul", deși pînă atunci tot ea, dreptatea, „umbiă în lume cu capul spart". Iată cîteva din modalitățile de înaintare în lume a proverbului românesc !

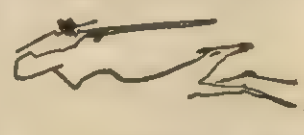

În acest număr ilustrații de LUMINIȚA FRĂȚILĂ ■

Comentariul filosofic asupra proverbului românesc este deficitar, deși a fost recunoscută sugestia sa filosofică, de la cronicari la Blaga, iar mai recent în lucrările de lingvistică și teorie literară ale lui Radu Niculescu și Cezar Tabarcea, care luminează sfera semantică a proverbului. Și mai deficitară ni se pare motivarea filosofică postbelică, cîndva pornită să înrămeze proverbul în formula unică a „luptei de clasă", ajungîndu-se la deformarea sensurilor lui inițiale, ca, de exemplu, în revista „Cum vorbim" (1951), unde un proverb ca „Dacă toți ar fi cărturari, cine să mai fie văcari ?" era suspectat de provocare reacționară și imobilism în viața socială, iar din proverbul „cine ce învață moartea îl desvață" se deducea că ar exprima ideea dură care învățătura e dăunătoare. Cîțiva ani mai tîrziu, în **Din istoria filosofiei în România** (1957), cu toată buna intenție a cercetării, se analiza doar conținutul ideologic al proverbelor, în care s-ar oglindi exclusiv „rezervele revoluționare acumulate de popor" ; încît, vorba proverbului : „Apa cînd se umflă și pe munți îi cufundă".

Dincolo de orice posibile interpretări, proverbul nostru a rămas o axă principală a filosofiei și a limbii românești, cu reverberații adînci în teritoriile spiritualității dătătoare de adevăr și de înțelepciune continuă.

VASILE VETIȘANU ■

Vorbiți și scrieți

românește

Gramatica în școală (II)

Evident, nu e cazul să discutăm aici problemele de didactică. Un lucru însă aș vrea să-l stabilim de la început : o imagine mai autentică, la nivelul școlii, despre limba română, nu se poate sprijini decît pe utilizarea — împotriva cutumei și a recomandării programei — textelor din manualele folosite de elevi la celelalte discipline. De ce să se recomande și să se folosească numai texte din literatura beletristică ? Sînt ele cele mai concludente ? Oare nu acolo sînt cele mai multe abateri (motivate, stilistic !) de la normele limbii standard ? Că sînt și modele de exprimare, cu toate celelalte caracteristici ale stilului, nu ne îndoim. Totuși, supraestimînd rolul textelor literare (beletristice) în analiza gramaticală, manualele și profesorii se îndepărtează de celelalte stiluri cu care operează elevii în afara lecțiilor de limba română, lăsînd impresia că se pun, voit, la adăpost de intrusiunile nedorite și, uneori, dizolvante ale corectitudinii gramaticale, ale îndoielii față de stilul celorlalte manuale. Ați socotit că se pune problema acestora într-un mod acut, dacă nu violent. Nu o dată am ridicat, cu toată rigoarea, problema, atît de importantă, a stilului manualelor, ca o condiție sine qua non a formării tinerilor intelectuali. Cu atît mai surprinzător e să întîlnești, în programa și în manualele de gramatică, reguli privind, de pildă, articolul genitival, dar să vezi scris, în manualul de **Matematică** pentru cl. a VIII-a, pag. 7, titlul unei lecții : „Pozițiile relative a (sic !) dreptelor și a (sic !) planelor în spațiu", sau „...după numărul de laturi al poligonului..." (p. 64), „...întreaga dreaptă suport a segmentului..." (p. 44), „Se dă o axă a și... un unghi..." (p. 94), aici fiind vorba de un alt acord ; exprimări ca „...am suprapus o mulțime peste cealaltă. (p. 95), „...un singur punct (unul și numai unul)", (p. 10), „clasa a 5-a" (p. 53), „vom reveni ulterior asupra ei" (10. ib.) etc. Autorii de programe și manuale ne dau, mereu, aceleași exemple la formarea cuvintelor, dar, dacă ar răsfoi astfel de manuale, n-ar fi mai bine să explice elevilor cum s-au format termenii utilizați de ei la lecții : **necoplanar, tetraedru, necoliniar, ortocentru, incongruente, paralelipiped dreptunghic** etc. ?

Propunerea noastră de a se face analize lingvistice și pe textele manualelor de științe pozitive ar putea să constituie pentru unii obiect de curiozitate și chiar mirare faptul că greșelile abundă la confrații, autori de manuale. Dar de ce să învețe elevul greșit ? A cui este vina ?

Fireste, ceea ce am spus mai sus constituie un argument de-abia, nu și o demonstrație riguroasă (cum o vom face într-o publicație de specialitate).

GH. POALELUNGI ■

Destigurarea iluzici

Poet oracular și profetic, din specia marilor legislatori lirici, Ion Gheorghe este autorul unei opere în care se îmbină într-un chip inimitabil tonalități aparent contradictorii și ireconciliabile : solemnitatea sacrală a profeției întemeietoare a unui Moise tiranic venit cu tablele legii este contrazisă de spiritul negator, eretic, anticanonic dintr-o mare parte a scrierilor sale. Din universul poetului lipsesc aproape cu desăvîrșire personajele și valorile oficiale **(Zoosophia)** iar năzuința lui cea mai adîncă pare a fi alcătuirea unui univers mitologic autohton prin deducție și fantezie mito-poetică. Încă din **Mai mult ca plînsul** acest demers, paralel cu evocarea lumii țărănești văzută convulsiv, cu un tulbure ochi sociologic, se vădește din ce în ce mai acaparant. În locul sfîntului creștin apărea, într-un ciclu intitulat polemic „Sfîntul Gheorghe", eroul civilizator de străveche sorginte : Manimazos, „cavalerul trac" prin intermediul căruia începea tulburătoarea evocare a unei religii străvechi, păgîne, anterioară lumii greco-romane. De fapt, „evocarea" este rău spus căci poetul țintește la o mare „construcție" spirituală bazată pe materiale disparate dar locale cărora le imaginează, liric, coerența. Demersul său trebuie privit în chip mai larg și așezat într-o serie semnificativă a culturii române unde mereu a existat „un zid început și neisprăvit" care a **provocat** imaginația și forța de construcție a unor mari spirite neresemnate, cu vocația constructivă hrănită, prin opoziție, de „neașezarea" vremilor. Situați în calea tuturor răutăților", românii n-au avut niciodată un prea întins răgaz de construcție. În zorii epocii moderne cînd se părea că timpul ne e favorabil se nasc proiectele unor mari construcții culturale : Heliade lansează vastul proiect al utopicei „biblioteci universale", în caietele lui Eminescu descoperim semnele unui obsedant și monumental „ciclu mușatin", dramatizare „shakespeariană" a istoriei „întunecatului" ev mediu românesc ș.am.d. Șirul exemplelor ilustrează o direcție majoră a spiritului creator românesc : înclinația spre monumentalitate în construcția culturală și artistică, gustul marilor întreprinderi, obsesia proiectelor grandioase care, prin amploarea ce depășește puterea individului devin, în ochii spiritelor comune ori sceptice, utopii. Se prea poate ca o asemenea trăsătură să parvină sau să fie reinnoită periodic de constiința unei deficiențe istorice. Cînd pe această „placă turnantă" a Europei armele au tăcut, muzele au vorbit prin opere uimitoare, de o indiscutabilă monumentalitate. În scurtele intervale dintre permanentele războaie s-au născut creații durabile. Ceea ce dovedește, între altele, că gustul monumentalului n-ar părea să denumească o neputință exprimată prin utopie proiectivă ci o trăsătură intr-adevăr majoră a spiritului. Treptat, „deficiența" istorică tinde să dispară, iar spiritul „enciclopedist" și sintetic al culturii și creației românești trece de la faza ambițioaselor proiecte neduse pînă la capăt la aceea a înfăptuirii lor tenace. Promisiunile încep a fi ținute, iar angajamentul spiritual al creatorilor, elaboratori de ample „proiecte inginerești", se încarnează în opere ce se creează sub ochii noștri : se vorbește tot mai mult și pe bună dreptate despre o epocă de „renaștere" culturală. Ion Gheorghe face parte dintre creatorii ce ilustrează, într-o lungă și glorioasă serie, acest spirit monumental ce animă, din interior, cultura română. Opera lui trădează, nu atît prin amploare — și ea considerabilă — ci prin îndrăzneala colosală a spiritului creator, vocația monumentalului : ținta supremă a demersului său (divulgat programatic încă din **Cavalerul trac**) o constituie refacerea pe o hartă imaginară a Daciei mitice, motiv poetic ce a obsedat imaginația creatoare a marilor romantici (romantismul fiind aici un „constituent" organic și nu un stil databil). Mult deosebit de fertil, temă tulburătoare pentru poezie, căci felul cum poeții își imaginează îndepărtata origine geto-dacică a românilor presupune confruntarea cu aburosul spațiu poetic aflat la granița legendei cu realitatea, a mitului cu istoria, un tărîm de unde sonda poetică poate oricînd veni încărcată.

După ce în **Cavalerul trac** imagina în tablouri nu lipsite de lirism, pe alocuri „eminescian", scenariul derivat dintr-un mit ai originii, în **Zicere la zicere** limbajul mitic se retranșează în fața unei vorbiri simple și esențiale destinată a sugera „calea unui erou în inițiere și pregătire pentru o cauză publică". Dar simplu nu înseamnă și limpede, inițierea presupune un limbaj criptic însă memorabil, ca o sumă de prescripții din descintecele străvechi. Mai mult decît prin deslușite sfaturi morale și politice, inițierea și pregătirea tînărului erou se fac prin intermediul unor sentențioase formule interdictive, „semne de circulație" care nu presupun o lejeră și benevolă atitudine comprehensivă ci o strictă recepție constrîngătoare. Ele „ascund" mai puțin, sau deloc, înțelesuri „adînci" : sînt **citate** cu valoare legislativă, indiscutabile, menite a orienta, a supune și a îndruma cu strictețe pașii tînărului „heghemon". Provin dintr-o experiență imemorabilă, sînt lipsite de suplețe și răpesc orice iluzie individului pregătit pentru o „cauză publică". Suma de prescripții dogmatice este menită să prefigureze și totodată să configureze regimul exemplar și dramatic al existenței exclusive în palatul „noțiunii"; o „desfigurare" echivalentă cu jertfa de sine din Meșterul Manole sau din „Imnele" lui Ioan Alexandru. Desigur, echivalența nu presupune numaidecît și o apreciabilă cantitate și calitate a lirismului. Fiindcă, adecvat numai principiul scopului, limbajul poetic din **Zicere la zicere** suferă adesea nu din cauza facturii lui „criptice" ori de mutenia sensului, ci pur și simplu de redundanța și revărsarea informă care tulbură și modifică regimul **sentențiosului**, al **lapidarității** intraductibile. În chip necesar, „semnele de circulație" n-au o valoare expresivă, ci una de **avertisment** verbal indiscutabil: sînt „ziceri" care își compromit natura prin aceea că, lungindu-le, autorul ne lasă a crede că ele „ascund" înțelesuri adînci ce ar trebui descifrate. În jocul semnului verbal cu propria lui semnificație autorul manifestă o anume nesiguranță introducînd epica limbajului explicativ acolo unde sentențioztatea frazei ar trebui să aibă o strictă funcție normativă (legislativă). Dacă în **Fără prihană**, de exemplu, norma transmisă se îndulceste admirabil printr-o foarte rafinată trimitere la Dosoftei în versurile : „Desecați / umiditatea vieții, / Ochii vă zvîntați / Ca planeții, / Sfîrșind plăcerea / Și chinul / Cele ca mierea / Și ca veninul", restul bucății este simplu balast care trage cu mult înapoi frumusețea „poruncii" inițiale. Exemplul este tipic multor poeme din **Zicere la zicere**, carte care, cu toate acestea, reprezintă o treaptă semnificativă în „construcția" pe care o imaginează cu indiscutabilă monumentalitate opera lui Ion Gheorghe.

O carte în dezbatere

Zicere la zicere — o carte controversată nu numai după apariție, dar și înainte, o carte așteptată, o carte incitantă, care va intra cu siguranță în topurile literare ale acestui an. Ultimul volum de versuri al poetului Ion Gheorghe — despre care revista noastră s-a pronunțat într-o primă cronică — ilustrează predilecția față de o lirică de tip gnomic, față de o poezie de înțelepciune fixată în tipare arhaice.

Am solicitat cîtorva critici să-și exprime opiniile asupra acestui volum — despre care critica s-a exprimat deja destul de contradictoriu —, în cadrul rubricii O carte în dezbatere, prin care revista noastră ar dori, de fiecare dată, să semnaleze aparițiile cele mai semnificative, în ideea confruntării deschise de păreri, a dialogului onest și fertil despre și pentru literatură.

ION GHEORGHE:

„Zicere la zicere"

Situat în centrul ei, poetul ei pare să fie constient atît de riscurile și dificultățile construcției propriuzise cît și de pericolul rătăcirii în propriul labirint. Expresia acestei neliniștite stări de spirit a meșterului pîndit de nestatornicia nisipului pe care înalță și amenințat de scepticismul dizolvant al contemplatorilor obedienți înrădăcinați în prejudecata „zidului început și neisprăvit" o găsim în capodopera lirică a acestui volum și în același timp una din cele mai tulburătoare „arte poetice" contemporane : „E greu să nu-ți fie frică / De ceea ce se tem oamenii. / Pacea mi-o strică / Famenii. / Cantr-un pustiu / Nesfîrșit, / Încă nu știu : / Am intrat sau am ieșit — / Către o grădină / Fără vină. / Un nisip fierbinte / Urme încrucișate — / Înainte, înainte / Unele de altele călcate. / Care-s merse / Care-s șterse ? / Într-acolo duc cu toatele. / Dar nici una nu-l încoace. / Parcă vin cu spatele — / Parcă te-ai întoarce / De-a-ndăratelea". **(De-a-ndăratelea)**

C. STĂNESCU

O tentativă lirică gnomică

Zicere la zicere este, așa cum avertizează și autorul, o tentativă de lirică gnomică, ce face parte dintr-un proiectat ciclu, de aceeași structură. Ea se adresează „unui tînăr erou în inițiere și pregătire", fapt care-l impune o structură și un discurs liric aparte. Sursa de inspirație fiind **Cărarea și virtutea**, tratat al filosofului chinez Lao-Tzi (sec. VI sau V i.e.n.), importantă pentru demersul poetic rămîne transfigurarea și ecoul metaforic al preceptelor filosofice. Făuritor pînă acum de vaste panouri mitologice într-un limbaj cu rezonanțe arhaic-fabuloase, Ion Gheorghe recurge, în acest caz, la expresia aforistică, lapidară : „Iată pragul / **Porților de aur** / Ridică steagul / Uciderii de balaur / / Unii trec / Pe-aceste Porți / Învață și petrec / La cei morți / / **Ce e sublim, / Ce e Dincolo ?** / Să fim / Harfa lui Apollo / / Către ndepărtatele / Locuri fără timp / Venim cu spatele / Dintr-alt Anotimp (...)" **(În Astral)** *). Acceptînd o astfel de formulă lirică — personal îl prefer pe Ion Gheorghe cel din **Zoosophia, Mai mult ca plînsul** și **Megalitice**, înconjurat de „mithe" și eresuri — problema ce se ridică este aceea a **sensibilizării** și **corporalizării metaforice** a noțiunilor și abstractiilor filosofice, mai precis, în **Zicere la zicere**, a **dezvoltării poetice a ideii**. Și sînt destule momente cînd poetul reușește de minune să metamorfozeze în înflorescență lirică rădăcina uscată a tezelor morale sau metafizice, ca în acest poem : „Să vină / Timpul glorios / Cînd cea fără, de vină / Și fără de prinos / / **A Marei Percepții / Floare curată**, / S-o-ntîlnească adepții / Odată și odată / / Simțurile — șase / Calme / În cortegii sfioase / S-o poarte pe palme / / În cele de-aproape / Încrezători / Sărutînd-o pe pleoape / Să ia viața Marei Flori / / În cele de departe / Cutezători / Privind-o să ia moarte / Din Moartea Marei Flori — / / **A Marei Percepții /, Floare curată** / S-o întîlnească-adepții / Odată și odată. (...)" **(Elogiul percepției)**. Interesantă este și suprapunerea de elemente aparținînd unor sfere mitico-religioase diferite (taoism, cultul Marii Zeițe, Scriptura), într-o structură unică, nedisonantă. Aceeași frazare concisă și mlădioasă totodată, aceeași transparență a imaginii și denditate a ideii se întîlnesc și în piese ca **O floare, o floare !, Despre uciderea senzațiilor, De la izvoare** sau **Eul**, unde „învățătura" dogmatică (în sensul religios al termenului) este în întregime sublimată în „zicerile" oraculare. Dar sînt și texte ce rămîn la stadiul versificării aforistice fără, ca să mă exprim astfel, acoperirea în aurul imaginii poetice : **„Vorbiți puțin, /** (în carte se vorbește totuși uneori cam mult, **n.n.**). **Rămîneți în repaos ! /** Fenomenele cît țin / Față de haos ? / / **O ploaie, o furtună / Dăinuie o zi — /** O să le supună / Cine le-o trezi ! / / **Deși Cerul și Pămîntul / Le provoacă /** Și ploaia și vîntul / Vin să treacă / / Divinul și terestrul / Le golesc de tumult, / Poate sufletul nostru / Să se păstreze mai mult ? / / Atît în tristețe / Cît și-n jubilație / Văd ambele-i fețe / Arse de-agitație / / **Cine urmează-ntru DAK / Cu DAK se unește /** Ca viță de vie pe arac — / În principiu odihnește (...)" **(Cine urmează)**.

Nu este dificil de observat că în poeziile precedente, unde autorul se depărtează de litera textului-matcă, **efectul de poeticitate** crește, în schimb acolo unde „urmează" de aproape propozițiile lui Lao-Tzi nota de prozaism este mai vizibilă. Ion Gheorghe este, orice s-ar spune, un mare poet, creator de mitologie personală, și mai puțin unul care să se conformeze sistemelor preexistente.

Ca și Arghezi, el face parte din speța lui Hefaistos. În stare să pîcteze cerul și pămîntul pe un scut, cu oameni și zei dar, atunci cînd instruiește lira lui Apollo, i se mai întîmplă să rupă cîte o coardă.

PAUL DUGNEANU

*) Versurile subliniate (aldine) sînt expresii din Lao-Tzi.

În jurul unei polemici

Din orice material talentul adevărat poate crea poezie. Ea există și în volumul **Zicere la zicere** care, în pofida discuțiilor purtate în jurul surprinzătoarei maniere folosite de autor, ne provoacă o lectură incitantă și agreabilă.

Dar să examinăm mai întîi chestiunile tehnice. Consider că poetul a procedat inspirat subliniind (chiar dacă numai în ultimul moment) propozițiile preluate din Lao-Tse. Ele au o anume pondere în text și chiar dacă nu hotărăsc valoarea poemelor, prin semnalarea lor se poate distinge aportul, decisiv, al autorului. În aceste condiții, modalitatea creației prin replică la sau în jurul unor celebre propoziții filozofice se dovedește interesantă și fertilă, fiind dealtfel folosită frecvent în poezia lumii care s-a constituit adesea ca o formulare sau reformulare, în imagini, a diferitelor idei filozofico-morale din cultura umanității. Nu vreau să justific procedeul de a-ți înlesni efortul de creație prin însușirea muncii altuia, nici să transfer principii antice în judecarea poeziei moderne, dar știu că în literatura beletristică valoarea se instituie prin funcțiuni și procese greu sesizabile, originalitatea nefiind totdeauna criteriul cel mai sigur de stabilire a esteticului (o demonstrează G. Călinescu în **Sensul clasicismului**).

Deși Hegel minimaliza textele daoiste, filozofia lui Lao-Tse nu mai e socotită azi o primitivă meditație în imagini, ci i se atribuie o coerență și un veritabil procent de inedit în raport cu speculația occidentală, încît nu întîmplător, în ultima vreme, filozofii europeni apelează la ea pentru construirea unor concepte fundamentale. Dar versetele adoptate de Ion Gheorghe conțin idei foarte generale, existente și în alte filozofii asiatice și europene. Mai mult, autorul le tălmăcește și, lucru esențial cînd vorbim de poezie, le trăiește în felul său, elaborînd un univers de semnificații foarte îndepărtat de concepția daoistă. (Chiar termenul esențial **Dao** e transformat în **Dak**, modificîndu-i-se considerabil sensul, deși această modificare apare cam forțată și nu prea expresivă. Iată un exemplu, poemul **Nici Plato**, care abundă în citate din Lao-Tse, fără să rămînă nici o clipă în orizontul acestei filozofii. Primele șase versuri sînt toate împrumutate: „Lumea spune / Că învățătura mea / E mare de înțelepciune / Dar foarte grea / Ar fi inadecvată / Firii omenești"... Avem aici o caracterizare a nu știm cărei filozofii. În continuare apar cîteva elemente mai clare, despre cele trei virtuți : „A blîndeții... a cumpătării... a supunerii superioare". Cînd intervin replicile poetului ele coboară aceste noțiuni pe solul vieții moderne, dezavuată de autor în stilul opozițiilor romantice între idealuri înalte din trecut și o realitate actuală în degradare : **„Ambiții / Nu cumpătare** / De cînd au intrat rătăcitii / Cu gura mare / **Se urmărește / Să fii mereu în față** / Tot omul se mărește / Dar nu învață". E de remarcat însă că pînă în pragul contemporaneității, „virtuțile" daoiste mai fac un popas prin cultura europeană, sînt filtrate, de pildă, prin gîndirea filozofilor creștini la care „sacra blîndețe" (a se citi aici — **lubire**) devine un simbol central, încît poetul nostru poate să exprime, în ultimă instanță, o idee din Augustin în cuvintele lui Lao-Tse : **„Totuși biruitoare / E sacra blîndețe / ... Cerul i-a dat-o / Omului spre mîntuire** / La care nici Plato / N-avu întocmire". Într-adevăr, Augustin scrie undeva că înțelepciunea creștină e atît de înaltă, de aleasă, încît dintre filozofii păgîni nici unul, nici chiar Platon (singurul acceptat de el), nu poate sta alături de cel mai simplu om din sînul creștinătății. Aici ajung într-o mare dilemă : de ce față să-l acuz mai întîi pe poet ? Că-și asumă o idee din Augustin ? E drept, această idee determină întreaga semnificație a poemului. Dar toți poeții întruchipează sau versifică idei din diverse filozofii. În plus, sînt deconcertat cînd observ că afirmația lui Augustin nu e formulată în cuvintele acestuia, ci este exprimată în propoziții chinezești. Ar trebui poate să-l acuz, cum s-a mai făcut, tocmai pentru aceste sintagme transferate din textul lui Lao-Tse ? Dar ele nu sînt decît simple vorbe, golite de tot conținutul pe care îl vor fi avut în concepția daoistă și aduse să slujească învățătura lui Augustin. Sînt cel mult cuvintele traducătorului Lao-Tse, vidate de sensul pe care-l au în context. Iar cuvintele obișnuite, cît timp nu li se dă un nou sens, nu sînt ale nimănui ori sînt ale tuturor. Așa se face că sînt mirat să văd cum în unele poeme Ion Gheorghe subliniază, cu exces de zel, cîte un cuvînt sau o sintagmă fără nici o rezonanță filozofică, semănînd, încă mai puțin, a cugetare daoistă. Într-o poezie de nouă strofe, aflăm subliniate doar cuvintele : **„Tinerețe fără Bătrînețe"**. Acestea sînt transcrise din Lao-Tse ? În altul de 14 strofe **(Valea)** e subliniat un vers : **Ia-ți tăcerea**, în unul de 7 strofe **(Ianic)** cuvintele : **Ce începe / Ce se curmă**. Altundeva **(Eul)** e însemnat cu cursive termenul **Senzorială**, și mă întreb de ce trebuia să-l vînă din textele chineze și nu din cele europene ? În aceeași poezie, în schimb, întîlnim versul „Într-a Mumei Bătrîne", nesubliniat, care ar trimite mai curînd la termenii daoiști. Sînt, acestea, scrupulozități inutile provocate, bănuim, de incidentele petrecute înainte de apariția volumului. În realitate Ion Gheorghe manevrează concepte, simboluri din varii filozofii, construind un complex ideatic în care propozițiile daoiste își pierd în mare măsură identitatea originară. Chiar dacă **Zicere la zicere** ar rămîne în cadrul operei lui Ion Gheorghe numai ca un experiment, el va reține totuși atenția istoriei literare prin modificarea registrului stilistic, mai concentrat, mai aerisit aici decît în unele din volumele anterioare, și sîntem convinși că va rodi, sub acest aspect, și în cărțile sale viitoare.

MARIAN VASILE

O aniversare prestigioasă

Muzeul literaturii române: 25 de ani

Un prețios act de cultură

Nu știu cîte muzee asemănătoare sînt pe lume, dar mărturisesc că în multele mele călătorii peste mări și țări nu am întîlnit încă un astfel de muzeu. Sînt firești muzee celebre alcătuite pe viața și opera unui scriitor sau pe viața culturală a unui oraș dar un muzeu al unei literaturi întregi, bogat și îmbogățit necontenit este, dincolo de cunoștințele mele, un act de cultură rar și semeț.

Sînt 25 de ani de cînd a fost etitorit ? Cum și cînd ? Iată, nu-mi aduc aminte. Știu doar că m-am pomenit cu el gata orînduit acolo, în sălile de la etaj ale fostului sediu al Uniunii scriitorilor de pe Șoseaua Kiseleff, înghesuit într-un spațiu parcimonios și lipsit de bucuria luminii de afară. Dar, oricum, el exista și afirma datele și parcursul literaturii noastre naționale, sub veghea și tutela marelui cărturar Perpessicius, ale cărui piete de încărunțire luminoasă ca de paraclis și ai cărui ochi iscoditori umanizau pînă la duioșie documentele frumos cuvîntătoare. Țin minte că împrumutasem, în anii lui de început, muzeului nostru de literatură, un autoportret al lui Labiș și o scrisoare în care bunul meu prieten își mărturisea niște necazuri literare. Dar, mai apoi, prins de vraja muzeului care creștea văzînd cu ochii, nu le-am mai cerut. Și sînt gata și astăzi să-i dărui manuscrise de preț care mi-au căzut în mînă personal sau la redacția revistei „Familia".

N-am întrebat niciodată pe ce cale a venit zestrea muzeului, astăzi însemnată, și la care cercetătorul de istorie literară va trebui să facă apel. Adică, mai clar, cîte documente au fost dăruite de la inimă și cîte achiziționate, dar un gînd cald mă face să cred că multe din ele au fost totuși dăruite de scriitori pentru ca muzeul lor să fie cît mai cuprinzător. Noutățile curg în tezaurul muzeului în continuare, așa cum o dovedește revista „Manuscriptum" în densitatea cuprinsului și eleganța ținutei sale. Căci Perpessicius este urmat și continuat în sensul fericit al cuvîntului de Alexandru Oprea, cercetător și director serios, harnic, pasionat, inventiv. Sub conducerea sa muzeul, aparent rece și sobru documentar, a prins viață prin serile comemorative sau tematice la care participă cei mai buni intelectuali ai Capitalei să-i asculte pe cei mai docți și mai inspirați gînditori și creatori în materie de literatură și artă. Am participat și eu cu amintiri despre Labiș alături de spirite elevate care mă covîrșeau dar bucuria mea a fost aceea de a mă găsi față în față cu un public bine cultivat, în fața căruia nu poți rosti orice și oricum.

Cam așa stau lucrurile cu de acum celebrul muzeu al nostru de literatură, după 25 de ani de existență. Căci 25 de ani în viața unui muzeu care tinde să măsoare veșnicia unor idei și sentimente tranafigurate este o nimica toată. Sînt muzee seculare și multiseculare, cu numele cuprins de aura celebrității : la Weimar și la Roma, la Paris și în Flandra, în China și la Londra. Dar tocmai faptul că în numai un sfert de veac muzeul de literatură al României socialiste, operă a revoluției noastre, s-a așezat pe baze solide, și-a cucerit o personalitate, și-a adăugit un organ de presă, s-a rostit în serate literare, comunicări științifice, participări internaționale — dovedește maturitatea lui prematură, puterea lui de a condensa timpul, cîștigînd timp — fapt pentru care rămînem recunoscători tuturor cercetătorilor care l-au fondat și care-l înavuțesc, duși dintre noi sau prezenți cu ardoare în miezul destinelor noastre literare. Să le mulțumim celor ce au dăruit muzeului manuscrise, fotografii, cărți dragi de care te despărți cu suferință, cum și celor care au pornit în căutarea lor, în descoperirea rarităților de tot felul, de la ciorna primei variante la eleganța bibliofiliei. Și să urăm muzeului longevitate matusalemică, îmbogățire continuă, celebritate la zenit, întru zilele mereu de aur ale scripturilor române.

AL. ANDRIȚOIU ■

Decada „M.L.R. XXV"

La aniversarea a 25 de ani de existență, agenda manifestărilor programate cu acest prilej de către Muzeul literaturii române vădește o opțiune semnificativă, aceea de a omagia această vîrstă prin ceea ce este muzeul însuși — un punct de întîlnire a tuturor artelor în numele literaturii.

Manifestările au debutat ieri cu vernisarea a două expoziții — „Scriitorii români în viziunea artiștilor plastici" și „Atelier de creație Ion Heliade Rădulescu" — care trasează liniile de fond ale ambianței în care se vor desfășura majoritatea acțiunilor programate. Un cadru plăcut, potențat de prezența, ca întotdeauna de o înaltă ținută artistică, a corului „Madrigal". Două evocări — Tudor Arghezi, duminică 24 octombrie, la Mărțișor, și Marin Preda, în 28 octombrie, ora 18, în cadrul Rotondei 13 — aduc în cadrul manifestărilor aniversare un eșantion al preocupărilor Muzeului literaturii pentru păstrarea memoriei unor mari scriitori ai literaturii noastre. Un moment important va fi, cu siguranță, decernarea premiului „Perpessicius" al revistei Manuscriptum, în ziua de 29 octombrie, ora 11. Rod al colaborării colectivului de cercetători de pe lîngă Muzeul literaturii române, cu institutul din Weimar, volumul **Dialoguri — Contribuții la valorificarea moștenirii clasice și romantice în literatura română și germană** va fi lansat în ziua de 23 octombrie, ora 11. Muzica și poezia vor acompania toate aceste manifestări, prin recitaluri de lieduri, de poezie, de muzică clasică română și germană, la care își vor da concursul soliști ai Operei Române, actori ai teatrelor bucureștene, violonistul Mihai Constantinescu. O seară interesantă se anunță a fi cea organizată de compozitorul Doru Popovici sub genericul „Preferințele muzicale ale scriitorilor — G. Călinescu", miercuri 27 octombrie, ora 18.

Iată deci cîteva din frumoasele inițiative ale Muzeului literaturii române, cîteva din participările anunțate pentru aceste 10 zile aniversare, ce se vor un dilaog al artelor, un dialog cultural, o profesiune de credință a tuturor celor ce iubesc și slujesc literatura.

TANIA RADU ■

Lăcașul în care „veșnic să ardă flacăra verbului românesc"

În raport cu alte muzee, muzeul literaturii constituie o apariție destul de recentă. Este semnificativ că Malraux, deși scriitor, vrînd să creeze muzeul său imaginar se slujește exclusiv de operele de artă plastică. Ideea unui muzeu imaginar al literaturii l-a preocupat întrucîtva, a și emis o seamă de considerații, dar fără a depăși caracterul abstract al dezideratelor de acest fel : „Poezia, de asemeni, are o mare nevoie de muzeul ei imaginar (...) care să încerce a preciza, în sfîrșit, prin ce anume se unește Homer cu Mallarmé în admirația noastră".

Un cercetător încăpățînat și scrupulos ar putea descoperi începuturi ale acestui tip de muzeu încă din secolul nouăsprezece (ba chiar al optsprezecelea), sub forma a ceea ce astăzi numim case memoriale, respectiv conservarea vestigiilor rămase după moartea unui scriitor. Abia însă în primele decenii ale secolului XX apare, cu certitudine, o deschidere spre ceea ce reprezintă, în esență, muzeul de literatură, trecîndu-se dincolo de exemplul

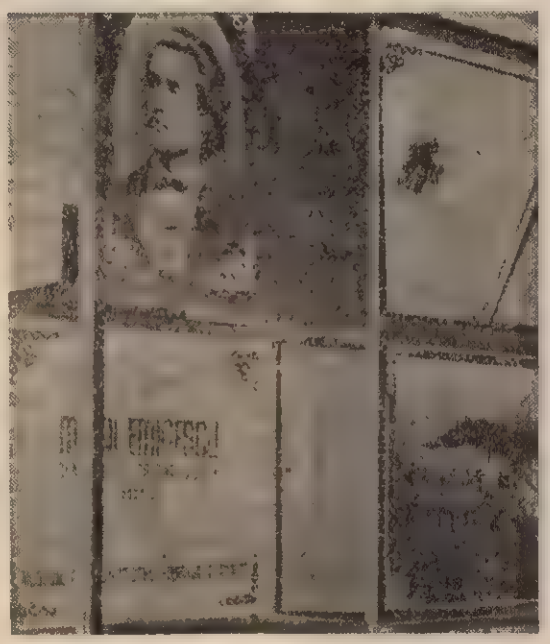

Din expozițiile de peste hotare ale Muzeului literaturii române : Moment Eminescu *la* Weimar.

singular al unui autor la reconstituirea atmosferei literare a epocii, stabilindu-se raporturi intrinseci între colecții, cercetare științifică și expoziții. Drept expresie a acestor cerințe obiective, în unele țări au luat ființă instituții centrale preocupate de conservarea și valorificarea patrimoniului literar național. Se cuvine să relevăm că astfel de inițiative se impun mai ales în țările socialiste și, desigur, nu întîmplător, tălmăcind mutațiile structurale survenite, cultura încetînd să mai rămînă la cheremul unor inițiative particulare filantropice, devenind o problemă a întregii societăți.

În ultimii ani se manifestă un interes crescînd față de experiența și rolul acestor muzee, de unde și înființarea în cadrul I.C.O.M. a Comitetului internațional al muzeelor de literatură.

Ținînd seama de dezbaterile din cadrul comitetului — al cărui membru sînt —, ca și de bogata experiență a Muzeului literaturii române — care zilele acestea sărbătorește un sfert de veac de existență —, doresc să configurez, în cele ce urmează, o posibilă „schiță morfologică" a muzeografiei literare.

Pentru a se înțelege mai exact natura reală a fenomenelor în discuție e bine să aruncăm o privire asupra situației din diverse țări. Vom observa astfel că mai este încă foarte răspîndit tipul de muzeu consacrat unui scriitor (la Paris : Muzeul Victor Hugo sau Balzac, Londra : Dickens etc.) dar treptat acesta tinde să-și asume responsabilități multiple în planul literaturii naționale. Este cazul Muzeului Adam Mickiewicz din Varșovia care, pornind de la arhiva marelui poet polonez, a cuprins și manuscrisele sau alte vestigii ale celor mai mari scriitori din secolul XIX și XX. La fel, Muzeul literaturii din Budapesta purtînd numele lui Petöfi reprezintă întreaga literatură maghiară. O situație specială o prezintă muzeul Schiller din Marbach am Neckar (R. F. Germania) care se află într-o perfectă simbioză cu o prestigioasă arhivă a literaturii germane.

Categoria de muzeu-instituție națională care în chip programatic își propune conservarea și valorificarea patrimoniului literar din țara respectivă o mai ilustrează, alături de Muzeul literaturii române, și muzeele din R. S. Cehoslovacă : Muzeul literaturii ceh din Praga și cel al literaturii slovace din Martin.

Se poate afirma că aceasta este formula care exercită în prezent cea mai mare atracție. Astfel, acum doi ani, muzeul orașului Sofia a fost transformat în Muzeu al literaturii bulgare.

Cu aceasta n-am epuizat lista tipologiilor muzeale. Am mai putea menționa și pe cea de „complex muzeal" — bunăoară cel din Weimar, unde există și casele memoriale Goethe și Schiller și biblioteca Goethe și arhiva Schiller, după cum ființează un institut de cercetare, totul fiind pus sub semnul valorificării moștenirii clasice germane.

Din parcurgerea acestei sinoptici — care este departe de a fi exhaustivă, nu putem astfel să nu amintim Muzeul literaturii ruse din Moscova, cu o bogată experiență, datînd din 1936 — ne putem da seama de largul evantai de forme pe care le legitimează muzeul literar. Vom conchide, prin urmare, că, sub raportul chiar al unei deschideri generale, tipologice, acest muzeu ne oferă o structură „deschisă", în vreme ce alte muzee dezvăluie o structură „închisă". Mă grăbesc să afirm că nu emit judecăți de valoare, ci de constatare. Specialiștii discută, spre exemplu, în chip curent, despre forma închisă a clasicismului sau a iluminismului în raport cu forma deschisă a romantismului, fără a se gîndi cîtuva că se stabilesc raporturi de superioritate ori de inferioritate între stilurile pomenite. Esențial e să ne opunem tendinței de a se statua un model universal, ignorîndu-se existența unor deosebiri de ordin structural.

Voi începe demonstrația propriu-zisă remarcînd că noțiunea de muzeu literar conține în sine un paradox, căci muzeul, de orice fel ar fi, înseamnă vizualizare, situarea în spațiu a unor obiecte, în vreme ce literatura se exprimă prin cuvînt, mai exact, prin cuvînt scris, destinat a fi descifrat grație lecturii. Se cere, prin urmare, o transgresare de planuri, o traducere a mesajului scris în limbaj expozițional.

Pentru a înțelege mai bine acest handicap, vom schița o comparație cu muzeul de artă. Se observă lesne că acest muzeu își este suficient sie însuși. Respectiv, ajuns în fața unui tablou celebru, vizitatorul poate să-i recepteze direct și integral mesajul estetic (întreaga-i frumusețe), de unde veșnica întoarcere la operele preferate. În expozițiile noastre rămînem însă, în chip fatal, la elementele exterioare — coperți de cărți, file de manuscrise ș.a.m.d. —, lumea de frumuseți inefabile a textului creației urmînd a fi descoperită prin lectură (în biblioteci sau acasă). Ceea ce putem noi să facem este doar să încercăm a sugera sensurile tainice ale fenomenului literar, apelînd la mijloacele unor arte apropiate : grafica, scenografia (în general), filmul etc., fără a mai vorbi de întreaga tehnică a mijloacelor audiovizuale.

Din demonstrația de pînă acum s-ar putea să se creeze impresia că muzeul literaturii duce oarecum o existență parazitară în marginea altor activități înrudite. O impresie desigur eronată, întrucît nu se poate nega că, dincolo de dificultățile enunțate, exponentul literar deține și atracție proprie, intrinsecă. Am în vedere acel „farmec al manuscriselor", elogiat în cuvinte poematice de Perpessicius, care merge pînă la a respinge fotocopia, facsimilul rece, solicitînd perceperea vizuală și tactilă a originalelor.

Să ne amintim că și Paul Valéry, comentînd Expoziția mondială din 1937, de la Paris, și scoțînd în evidență cît de greu le-a fost organizatorilor să prezinte fenomenul literar, datorită caracterului său abstract, greu tradu tibil în imagini vizuale, saluta, totodată, inițiativa exp nerii manuscriselor unor scriitori celebri, paginile de lab rator artistic care ne ingăduie să percepem documentul „primului act al efortului intelectual", „acolo unde se nascrie rînd pe rînd, duelul spiritului cu limbajul, sinteza cu zeli, delirul cu rațiunea, alternanța așteptării și precipitarea — întreaga dramă a elaborării unei opere și a fixării instabilului".

Într-adevăr, prin valorificarea varilor documente care alcătuiesc arhivele de scriitori, expozițiile noastre not să dezvăluie vizitatorilor „fața ascunsă" a literaturii, divulgîndu-le istoria „secretă" a elaborării unor opere, travaliul artistic neîncetat, de-a dreptul eroic, care stă la baza capodoperelor scrisului românesc. Și oare un astfel de manuscris, trecut prin infinite prefaceri, scrijelit de nesfîrșite ștersături și adăugiri, nu poate produce aceeași emoție ca și spectacolul unui steag sdrențuit în lupte grele, ale voievozilor noștri ?

Relația cu publicul — problema cheie a oricărui muzeu —, reclamă în cazul nostru formule dintre cele mai directe și mai atractive.

În acest context se înscriu și așa-numitele acțiuni cultural-educative. Întrucît, uneori, în presă, astfel de activități sînt discutate în chip nediferențiat, voi preciza că tot ce se face la Muzeul literaturii române, oricît ar părea de para-muzeal, este pus în slujba patrimoniului literar. Noi am inițiat, bunăoară, teatrul de lectură „Manuscriptum" care-și propune să scoată la iveală texte rămase necunoscute în tainițele arhivelor, ciclul de evocări Rotonda 13 vine să completeze cu amintiri ale unor scriitori de azi ceea ce ne spun documentele despre scriitori de ieri etc. Chiar și serile muzeale care includ interferențe artistice nu urmăresc decît să dezvăluie publicului noi raporturi cu literatura, pornind de la handicapul mărturisit că ceea ce se găsește în expozițiile noastre nu reprezintă echivalentul integral al operelor literare.

Prin urmare, aceste acțiuni au rolul unui sistem de oglinzi menite să reflecte și să amplifice sensurile tainice ale cuvîntului scris, sau, pentru a folosi o metaforă, sînt flăcările care joacă asupra comorilor tăinuite, atrăgînd atenția asupra lor.

Trebuie declarat ritos că inițiativele cultural-artistice de orice fel sînt lipsite de valoare dacă n-au la bază investigarea științifică și valorificarea comorilor documentare existente în plan național.

Este justificat de ce în dezbaterile Comitetului internațional al muzeelor de literatură ocupă un loc din ce în ce mai însemnat rolul cercetării științifice din muzee și al tipăriturilor editate. Se știe că muzee literare, cum sînt cele de la Weimar sau Marbach am Neckar au acumulat o experiență importantă în realizarea de ediții critice sau varii culegeri de documente. Fără falsă modestie, aș cita la acest capitol și Muzeul literaturii române, fie chiar și numai pentru că nu mai există peste hotare un alt muzeu care să dispună de o revistă dedicată documentului literar inedit, cum avem noi Manuscriptum.

Se dubitează, în acest fel, funcțiile institutelor de istorie literară existente ? Nicidecum, fiindcă cercetarea, în cazul nostru, se subsumează unei investigații aplicate și interne a arhivelor muzeale (identificarea paternității unor texte, descoperirea celor inedite, descifrarea și reconstituirea manuscriselor, recuperîndu-se, totodată, variile versiuni și variante etc.).

Datorită unor asemenea eforturi, ne-am încumetat să ne asumăm greaua și nobila sarcină a continuării ediției naționale a operelor marelui nostru poet Mihai Eminescu, după cum, valorificînd texte necunoscute din patrimoniul literar, am tipărit culegeri de documente, dintre care unele au devenit titluri de referință în literatura de specialitate.

Aș dori să insist asupra acestui aspect al valorii, fiindcă problema nu e ca fiecare muzeu să se ambiționeze să editeze cît mai multe volume, ci al atingerii unor înalte cote științifice, astfel încît tipăriturile noastre să înscrie reale contribuții în domeniul respectiv. Dar nu este așa adevărat pentru tot ceea ce fac muzeele care trebuie să știe să transforme acțiunile lor în veritabile acte de cultură ?

Să mi se permită să evoc parabola lui Anatole France cu furnica și albina, pe care E. Lovinescu o rezumă astfel în cursul său ținut în 1919, la Facultatea de litere din București : „Albina suge nectarul, îl împrumută de la flori pentru a-l transforma în miere, furnica însă la firimitura de pîine, fără să o transforme în ceva folositor și nou".

Nu mai e necesar să mai spunem că muzeele noastre aspiră spre calitatea unei albine, nu a furnicilor..

Nu găsesc încheiere mai bună decît amintind cuvintele neuitatului Perpessicius, care declara că Muzeul literaturii române caută a fi lăcașul în care „veșnic să ardă, să lumineze și să încălzească flacăra verbului românesc".

AL. OPREA ■

Alte opt zile cu Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Fotografii de ELENA GHERA

La Timișoara Tricolorul și steagul partidului au fluturat în mijlocul Cenaclului (stinga). Lumină, luptă, libertate, într-o sală arhiplină la Arad (în centru). În pagina 14, expoziie de entuziasm la Arad.

„Traim în mieznl unui ev aprins"

Localitatea : Hunedoara, 15 octombrie 1982, ora 18,00.
Condiții de desfășurare : Sala Siderurgistul.
Număr de spectatori : 4 000.
Durata : 3 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : bună și primitoare.
Aportul organizatorilor : foarte bun.
Noutăți : grupul hunedorean „Canon" a interpretat în primă audiție : „Suita de lei" (versuri Adrian Păunescu). A debutat învățătoarea Cornelia Vlad interpretînd o doină din Năsăud.

Nici această întîlnire nu pare a fi una „normală". Și asta se dovedește încă de la început. Intrăm și sînt prezentate primele patru numere : Mihaela Popescu („Zurgălăul"), Arpad Domokoș („Un gînd de An nou" în limba maghiară, și „Oltenii lui Tudor"), Valeriu Penișoară („Cuvîntul lui Roată către Divan" și „Vitorul") și Tatiana Filipoiu („La o cană cu vin", din repertoriul grupului „Ecoul"). Poetul Adrian Păunescu ieșe spre a găsi o recuzare în favoarea a încă foarte multi care nu și-au găsit loc în sală. Găsește o mulțime agitată, nemulțumită de neșansa pe care o au, strigînd, înfruntînd ordinea ce-i stăpînește cu greu. Conducătorul cenaclului îi aduce în stare de înțelegere conștientă a situației, căreia îi găsește și rezolvarea. Îi este anunțat astfel publicului faptul că s-a perfectat prin excepție, susținerea a încă unui spectacol pentru cei de afară, chiar în această seară, după ce va fi încheiată manifestarea noastră, desigur fără a-i lipsi de nimic pe cei de față. Cîtă doi dintre cei mai noi veniți, Raul Cărstea („Învățătoarea") și Mircea Rusu („Lîngă cetate") care sînt primiți fără retinere, dovadă a deschiderii la brîncă de care-i capabil publicul de aici dar și a forței creatoare și interpretative a celor doi, azi o promisiune, dar foarte curînd, credem noi, o certitudine. Nicolae Cenan își anunță și această sală ca talent și multă imaginație. Salutăm revenirea aici la Hunedoara a grupului de excepție „Canon". La sfîrșitul recitalului lui Gil Ionită primim un bilet din partea elevilor Liceului de matematică-fizică cu un anunț foarte important : „Să știți că vă iubim foarte mult". Adrian Păunescu recită pentru această. ca și pentru toți acela care nu și-au uitat tinerețea în praful anilor, poezia : „Te salut generație în blugi". Uimarea firească a acestei deschideri dela făcute, s'ajare internaționale cu „Flacăra Pop". Momentul la care s-a cîntat „Trăiască România" nu se ridică însă la intensitatea cunoscută ; Ion Haiciu cu a sa „Căciulă" îl precede pe cel de la „Ieri". Ducu Bertzi, căruia tratamentul impus la indicațiile lui Valeriu Popa i-a readus vocea la randamentul normal, cîntă două s'ajare ma-amuresene. „Dor de Eminescu" se cîntă medlu. Ștefan Hrușcă dovedește că între colind și rock distanțele sînt inesizabile cînd ai talent și vocație. Intră în scenă Vasile Șeicaru și nu apucă să încheie cîntecul „Iancu la Țebea", cînd un ropot de aplauze ne face să înțelegem că a reintrat acela pe care-l așteaptă de fiecare dată oamenii, poetul Adrian Păunescu. George Nicolescu încheie prin recitalul său o seară din care toți cei prezenți se desprind cu greu, scandînd numele cenaclului, în semn de mulțumire dar și de regret că trebuie să se despartă de el. Și trebuie, pentru că afară, oameni cît să umple din nou sala așteaptă un nou spectacol.

Vasile Șeicaru cu „Iancu la Țebea" și „Colcana", un cîntec sunînd aici la el acasă, Raul Cărstea și Ștefan Hrușcă. Cîntecul „Dor de Eminescu", al lui Alexandru Zărnescu, este precedat de recitarea scandată de toți a capodoperei eminesciene „Odă în metru antic". În fine, cîntecul „Nu uita că ești român" și încă două reveniri, George Nicolescu și Vasile Șeicaru, aveau să încheie această întîlnire cu publicul gorjean, parcă nu numai ca o împlinire, ci și ca o promisiune fermă pentru viitor.

Deva la mattimea propriului județ

Localitatea : Deva, 14 octombrie 1982, ora 18,00.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 5 000.
Durata : 5 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : public deosebit de receptiv, cald.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Această afluență ne întimpină la Deva. Sala sporturilor, arhiplină, primește cenaclul cu dragoste și bucurie. Este ultoare această generalizare a reacțiilor arătate nouă. Dacă doar cu cîteva luni în urmă puteam numi localitățile arderilor totale, al căror public manifestașe cu pregnanță sentimentul dragostei lor devotatoare, azi ni se pare foarte greu să distingem criterii ale unei eventuale ierarhizări reale. Dincolo de aceste considerații, primirea făcută de publicul din Deva ne-a făcut să ne simtim ca acasă. Aveam să desfășurăm din această pricină un spectacol de foarte bună calitate, fără scăderi, rotund, ca un tort aniversar. Nu putem, dar nici nu credem că ar fi nimerit să amintim contribuțiile individuale ale membrilor cenaclului din această seară. Aportul întregii echipe trebuie însă subliniat. Și pentru că la această reacția publicului, fără reproș, a întregii lista atributelor manifestărilor noastre, programarea unei alte întîlniri, peste cele prestabilite, ni s-a părut un efort acceptabil cu bucuria născută din dragoste și respect față de acești oameni și de nevoile lor culturale. Deva s-a ridicat astfel prin dăruire excepțională la înălțimea propriului județ.

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii muzicii tinere și poeziei următorul program al manifestărilor sale viitoare :

- **Vineri** – 22 octombrie – SATU MARE
- **Sîmbătă** – 23 octombrie – BAIA MARE
- **Duminică** – 24 octombrie – CLUJ-NAPOCA
- **Luni** – 25 octombrie – TÎRGU MUREȘ
- **Marți** – 26 octombrie – MIERCUREA CIUC
- **Miercuri** – 27 octombrie – SFÎNTU GHEORGHE
- **Joi** – 28 octombrie – BRAȘOV
- **Vineri** – 29 octombrie – PLOIEȘTI
- **Sîmbătă** – 30 octombrie – PITEȘTI
- **Duminică** 31 octombrie, luni 1 noiembrie – BUCUREȘTI la Circul de Stat, și în zilele de 2, 4 și 5 noiembrie la Palatul Sporturilor (Sala Polivalentă).

● În cazul în care vremea va fi favorabilă iar solicitările ne vor permite aceasta, vom organiza încă o manifestare a Cenaclului Flacăra duminică 31 octombrie, pe Stadionul Republicii de la orele 11. În caz de vreme nefavorabilă, biletele rămîn valabile pentru manifestările din 4 și 5 noiembrie la Palatul Sporturilor.

● Pentru spectacolele din 31 octombrie și 1 noiembrie de la Circul de Stat nu mai sînt bilete.

● **Miercuri** – 3 noiembrie – CRAIOVA.

Operație pe cord deschis

Localitatea : Hunedoara, 15 octombrie 1982, ora 22,00.
Condiții de desfășurare : Sala Siderurgistul.
Număr de spectatori : 4 000.
Durata : 4 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : prăvălitoare ca o avalanșă.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

La numai 20 de minute depărtare de abia incheiatul spectacol, îi incepem pe cei de-al doilea, din dragoste și respect pentru oamenii care, încrezători, așteptau afară, în speranța că se va putea face ceva. Și s-a făcut ceea ce avea să urmeze, un lucru care se întîmplă în mod excepțional. Grupul hunedorean „Canon" are sarcina de a deschide. Îi urmează Mihaela Popescu, această mare voce feminină a muzicii tinere de azi. Arpad Domokoș aduce sala în stare de participare ardentă. În timp ce Valeriu Penișoară cîntă „Cuvîntul lui Roată către Divan", toată lumea reia refrenul cu o asemenea forță, încît ne face să credem că aici s-a dat acestui cîntec haina sa cea mai aprinsă. Se vede după cum cîntă că oamenii prezenți în această sală au dorit mult să fie aici împreună cu noi, avea să remarce Adrian Păunescu. Este clită o excelentă parodie primită din sală și apoi este recitat poemul „Vulnerabil loc comun". Reapare Cornelia Vlad din Hunedoara cu o doină din zona Năsăudului. Sanda și Carmen Bădău, două fete lipsite de vedere, care au doar mica bucurie de a cînta și mai apoi Tatiana Filipoiu aduc două cîntece ale grupului Ecoul, „Taina" și „La o cană cu vin". Mircea Rusu, un tînăr cîntăreț cu o voce frumoasă și cu o excelentă interpretativă discretă, spune cîntecul său preferat „Nervi de toamnă" (versuri George Bacovia). Poetul Eugen Evu, prezent și el la manifestarea noastră, a rezistat excelenta „Iarnă hunedoreană". „Iriș" dă un recital de realtă profesionalitate și demonstrează că deține mijloace suficiente și mai ales eficiente de exorimare. Plin de savoare ca întotdeauna, Nicolae Cenan. Marele cîntec „Decembre" este interpretat la cererea unui grup de militari, în lipsa autorului, de Vasile Șeicaru. Și mereu în fel de tulburătoare ni se par cîntecele grupului „Poesia" cu Baboi și Baiu într-o armonizare perfectă, un grup pentru care succesul este de acum un fapt sigur. Ștefan Hrușcă, „Flacăra Pop", Valentin Gerea cu „Fiul risipitor", Ion Haiiu, „Mesaj" este ordinea de succesiune a momentelor ce au urmat. Ducu Bertzi este oprit din cîntat și mărturisește că fusese deceptionat de cele văzute afară înainte de spectacol : acei oameni, despre care Adrian Păunescu spune că erau așa pentru că nu aveau ce li se cuvenea, cîntă acum divin. Se recită, apoi, se cîntă în ordine „Odă în metru antic" și „Dor de Eminescu". Minunat și acest moment! Gil Ionită apare cu trei piese de rezistență, „Din bătrîni", „A treia pace mondială" și „Lasați-mă să merg pe bicicletă". Recitalul lui George Nicolescu este urmat de recitarea lui. Adrian Păunescu dată poeziei „Pacient". Revine Mihaela Popescu cu „Zurgălăul" și încheie Vasile Șeicaru, cu un recital în care remarcăm „Actorul", jucat de conducătorul cenaclului.

„Intr-un fratern și minerese colind"

Localitatea : Petroșani, 16 octombrie 1982, ora 18,00.
Condiții de desfășurare : într-o hală uzinală.
Număr de spectatori : 6 000.
Durata : 6 ore.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : renăscută din cenușa rumorii s-a înălțat o stare a trăirii artistice excepționale.
Aportul organizatorilor : bun.
Noutăți : Adrian Păunescu scrie și citește un poem dedicat oamenilor adîncurilor. „Iriș" lansează piesa „În lunga noapte", versuri, Adrian Păunescu. Au debutat : Virgil Scarlat și studentul Petrișor Oprean.

Lungă, largă, friguroasă ni s-a părut la început hala în care avea să se desfășoare întîlnirea noastră cu publicul petroșenean. Marea afluență a creat și aici orobleme organizatorilor, care au ales soluția acestei „săli" tocmai pentru a putea oferi mai multor oameni posibilitatea de a urmări spectacolul nostru.

Începem fără conducătorul cenaclului, chemat de probleme ce nu suportau amînare la București. Situație destul de dificilă și datorită faptului că local desfășurării întîlnirii noastre, prin conformație și prin dispunerea locurilor, a defavorizat o parte din public, motivîndu-i astfel unele manifestări improprii comunicării artistice. În acest cadru începem totuși, fără convingere, cu sentimentul că va fi aproape imposibil să facem aici un spectacol bun. La 2 ore de la începere sosește, făcînd un efort apreciabil, după ce în noaptea precedentă străbătuse distanța Hunedoara-București, conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, nedormit deloc.

Adrian Păunescu recită „Odă în metru antic" împreună cu toți cei prezenți, într-un fel unic, uimindu-ne pe noi toți, cei din scenă, prin miraculoi schimbării de atmosferă. Dezarticulata rumoare se transformă în cîntec, aplauzele înghit și ultima fluierătură și pe această imagine păstrată și la cîntecul „Dor de Eminescu", putem trage la calc „proiectul de statuie al acestui public" aflat acum la înălțimea celor mai bune din țară. Pe treptele acestui, deloc exagerat spus, miracol își înalță succesul Ștefan Hrușcă și Vasile Șeicaru, ultimul cu un larg recital în care „Imposibila nuntă" a făcut posibilă intrarea acestei hale în competiția acelor puține săli ce le-au putut cînta în totul. Martorii schimbării de acum ne scriu astfel : „Am alergat cu brațele deschise spre LUMINĂ. Vă mulțumim ! Un grup de studenți mineri". Și, ca o confirmare parcă : „A apărut o rază de lumină în mica „Londră" a României. Munteanu L." Cu recitalul lui George Nicolescu ar fi trebuit să punem capăt întîlnirii noastre dar pentru că ne simțim din ce în ce mai bine și pentru că oamenii confirmă dorința rămînerii în continuare, acordăm chiar un supliment care culminează cu „Minerii", cîntec de Vasile Șeicaru și Adrian Păunescu. Poezia „Pacient" recitată după aceasta nu va încheia însă, ci va fi încoronul unei noi părți, dată în cinstea acelor care trăiesc și muncesc greu aici pentru binele țării și pentru care fiecare clipă de fericire este un dar, pe care-l merită cu prisosință.

Contracronometru

Localitatea : Deva, 17 octombrie, ora 11.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 4 000.
Durata : 3 ore.
Calitatea spectacolului : concentrat, dar bun.
Atmosfera : caldă ca o îmbrățișare de rămas bun.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Spectacolul promis la finele celui precedent desfășurat în Deva are loc contracronometru, căci la finele acestei manifestări urmează să stringem totul foarte repede, apoi să facem deplasarea pînă la Timișoara, unde este programat spectacolul de seară. Începe Ion Hagiu, cu a sa „Căciulă", apoi grupul „Canon" din Hunedoara cîntă „Craiul munților". Vocea Mihaelei Popescu înalță un „Colind de lume mare", dar atmosfera este încă marcată de ineditul desfășurării unei asemenea manifestări : la o oră matinală. Primim totuși un extraordinar semn de înțelegere prin biletul semnat de Călin Lungu : „O singură artă accept — aceea care, pornită din neliniște, tinde spre seninătate, adică a voastră". Raul Cărstea continuă să cînte „Învățătoarea" profund și sigur. Cornelia Vlad, care mai cîntase în cîteva seri anterioare o „Doină" din Năsăud, încearcă să recompună melodia, dar este reodată readusă ne făgașul cel bun, adică acela al autenticului. Îi urmează „Poesis", un grup sigur la orice oră. Arpad Domokoș aduce sala în stare de dans. Valeriu Penișoară, în stare de comunicare cu sala, dialogînd adesea, colaborînd cu nubiul la desăvîrșirea actului artistic, cîntă „Vitorul". Această poezie, scrisă de Nicolae Labiș cu 30 de ani în urmă, cîntată azi de mulțimile adunate în săliile orin care trecem, vorbește despre nivelul de înțelegere al fenomenului politic contemporan de care dau dovadă tinerii țării. Mircea Rusu aduce în scenă un cîntec adecvat atmosferei. Nicolae Cenan încîntă prin spuma improvizațiilor sale. „La o cană cu vin" și „Taina", piese ale grupului „Ecoul" sînt repuse în stare de comunicare directă prin vocea Tatianei Filipoiu. „Flacăra Pop" cu Al. Zărnescu, Idu Barbu, Teodor Mazilu și Romeo Beianu, nu doar simplu un grup, ci pecetea sonorului cenaclului azi, își impune personalitatea într-un recital propriu. Ducu Bertzi susține la aceeași cotă înălțimea atmosferei create. Grupul „Iris" impresionant prin calitatea sunetului, compact și personal, cu doi chitariști de marcă, Ion Oltean și Dan Bădulescu, susținînd foarte bine și părțile vocale ale piesior lor, cu o secție ritmică, Ion Dumitrescu și Mihai Popescu de invidiat. Grupul „Mesaj" nu-și pierde umorul nici în formulă de trio (Coveianu, Richard, Popescu) continuînd să fie de tot... risul. Vasile Șeicaru cîntă trei șlagăre absolute : „Actorul", „Pădurea și menajeria" și „Arunc area în valuri". Alexandru Zărnescu poartă în continuare prin țară „Dor de Eminescu". Cu Gil Ionită, toți cei prezenți cîntă „Ridică-te Ștefane și vezi-ți fiii / Că vremea în lume e grea / Credință veșnică patriei noastre / Jurăm, Măria Ta" și apoi „Trăiască în veci și înflorească / În modestia ei de gală / Pe toată scoarța pămînteasca / A treia pace mondială". Și, în fine, apropae de finiș, George Nicolescu, acest artist complet, este unul din spectatorii ultimi ai acestei etafete a artei tinere, purtată într-o dimineață de toamnă senină la Deva. Încheie în timo, după exact trei ore, așa cum ne propusesem la început, Ștefan Hrușcă al cărui „Colind" promite revenirea atît de dorită aici. „Și la iarnă om veni / numai dacă ni-ți pofti / Și mai multe vom ura / Pentru dumneata, Deva".

CONSTANTIN DRAGOMIR

Patetica lectie de dirigenție

Localitatea : Timișoara, 17 octombrie 1982, ora 19,50.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor „Olimpia".
Număr de spectatori : 7 000.
Durata : 3 ore și 40 de minute.
Calitatea spectacolului : excelentă.
Noutăți : premiera absolută a cîntecului lui Ion Zubașcu „Te salut, generație-n blugi" pe versuri de Adrian Păunescu.
Aportul organizatorilor : exceptional.
Atmosfera : tinerețe toridă, entuziasm competent.

Plecați din Deva la ora 15 și 10 minute, mersul spre Timișoara devine aproape înaripat : după 20 de minute descoperim că ne aflăm într-un autocar cu pene. Lar 30 de minute mai tîrziu ne reluăm drumul, datorită bunului nostru nea Mircea, un as al volanului care s-a dovedit și un virtuos al fîlfîitului de motorină cu gutural. A fost acompaniat la surubnițăși de Alexandru Zărnescu, decis să șteargă în ochii noștri deosebirile esențiale dintre Trabant și Mercedes.

Intrăm în Sala sporturilor din Timișoara, la rînd, după un spectacol județean care fusese filmat de Televiziunea română. E liniște, au plecat la ale lor și cei filmați și cei de la televiziune.

Spectacolul începe la ora anunțată, ca de obicei.

După obicei, Cenaclul Flacăra își salută publicul cu „Om bun". Conducătorul cenaclului anunță că dacă spectacolul de azi va fi foarte bun ei ar putea fi temelia unui turneu în Timiș în luna decembrie.

Grupul „Poesis" deschide seara cîntînd cu o ușoară teamă parcă, în fața unei săli care nu se decide din primele clipe să-și dăruie entuziasmul. Dar atmosfera se încălzește treptat, cu intrarea în scenă a electrizantului Mihail Stan, apoi prin contribuția cuceritoare a Mihaelei Popescu. Abia se domolesc aplauzele pentru Raul Cărstea și se aude tot mai distinct cum cele cîteva mii de tineri care n-au încăput în sală scandează de afară un apel pentru ca și ei să se poată întîlni cu Cenaclul Flacăra.

După ce Arpad Domokoș își cucerește, ca de obicei, ascultătorii, e rîndul la un succes de public — obișnuit de acum — al lui Valeriu Penișoară. Vocea Tatianei Filipoiu suplinește „Ecoul" cîntînd „Taina" și „La o cană cu vin". Sala este de mult încandescentă ; tinerețea și dragostea de frumos, de muzică, de țară, ritmează 7 000 de inimi în același „pas" al entuziasmului mărturisit în biletele și tălăzuind mințile viu al ținășului plan înclinat ca un amfiteatru natural, pe al cărui urcuș s-ar fi cățărat tinerii spectatori. Din inițiativa conducătorului cenaclului, cu concursul organizatorilor, sala aplaudă vestea că pentru mille de tineri rămași afară, va începa la miezul nopții un al doilea spectacol. Curg biletelele din sală spre masa de pe podium. O uluitoare noapte de dirigentie a aufletului tînăr românesc, scăldată în unda de apă vie a iubirii de țară încoltită firesc din boabele de aur ale dragostei pentru părinți.

La această catedră, de ani de zile, un profesor de română, fiul unui învățător român, meditează fără plată, seci de mii de tineri, la discipline uneori neglijate. Sala tălăzuiește în cîntec, vibrînd de farmecul înalt al artei ; al unei arte de care avea nevoie. Imensa cupolă de peste „muntele viu" bubuie de voci solisi și fără microfoane, cînd 7 000 de tineri cîntă „Trăiască Libertatea, Trăiască România !" Peste apoteoza dragostei de țară, țișnită în cîntec, fluturâ deodată, fără nici o regie un Tricolor și un steag roșu al partidului nostru, aduse de un grup de luguieni.

Scriu doar numele pe care nimic nu-mi dă dreptul să le uit, fiindcă sînt ale celor ce au adus bucuria atît de dorită a artei tinere unei săli electrizante de 7 000 de blănțeni : Mircea Rusu, Constantin Dragomir, Ion Hagiu, formația „Flacăra Pop", Ducu Bertzi, George Nicolescu, Ion Zubașcu — venit la Timișoara cu o noutate : cîntecul său, pe versuri de Adrian Păunescu, „Pe salut, generație-n blugi" — admirabilul Nicolae Cenan, trupa „Iriș", grupul „Mesaj", Andrei Păunescu, Nicu Alifantis, Gil Ionită, Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru.

Și tricolorul și steagul roșu desfășurate cu drag peste sală îmi vor flutura încă multă vreme în suflet.

Un spectacol magnific care a început la orele 12.20 noaptea!

Localitatea : Timișoara, 17 octombrie 1982, ora 12 și 20 de minute.
Condiții de desfășurare : Această sală „Olimpia".
Număr de spectatori : 7 500.
Durata : 5 ore și 10 minute.
Atmosfera : incendiară.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Arhiplină din nou sala — și datorită unui mare grup de tineri ce și-au mai cumpărat o dată bilete pentru al doilea spectacol — continuă marea dirigenție timișoreană a acestei nopți debordante de tinerețe, de sete de frumos, de muzică și poezie. Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C.

(continuare în pagina 14)

DORIN GHERGHINESCU

(Urmare din pag. 13)

și revista „Flacăra" condus de poetul Adrian Păunescu astimpără setea de muzică tînără a încă 7 500 de tineri prieteni ai săi. Aceleași nume de interpreți. Majoritatea pieselor prezentate sînt însă noi față de primul spectacol. Avalanșa de bilete nu se oprește. Se cer cîntece îndrăgite, poezii pe care Adrian Păunescu le trăiește odată cu sala,. șoptind ori detunînd vulcanic, așa cum cere focul sacru al gîndului încorporat. Și încă o dată, de la emoțiile marii arte la dialogul magistral condus, pe teme din cele mai diverse, dar cu o catifelată și măiastră convergență spre act educativ de cea mai înaltă speță, șapte mii și mai bine de inimi bat ca într-o școală sublimă a sufletului românesc. Și încă o dată mi-aduc aminte că aici a fost prezentă cu cîteva ore în urmă televiziunea, care a plecat cînd a intrat cenaclul, lipsind la apelul la care o cheamă aici și acum istoria culturii române, efervescența spiritului revoluționar al tineretului patriei.

Lugojenii reveniți în sală scriu că li s-au confiscat Tricolorul și steagul partidului. La rugămintea profesorului de patriotism care conduce cenaclul, reprezentanții organizației de tineret județean fac ca steagurile să reapară și să fluture pînă la sfîrșit deasupra miilor de tineri, care aplaudă cu frenezie anunțul că pentru turneul bănățean din decembrie se pot înscrie de mîine oricîți. Fusese un abuz grosolan al unui om care se credea „de ordine". Cîntecul „Aruncarea în valurî" se încheie cu strofa scrisă pe loc : „Iubita mea, să ne-aruncăm în lume / Cînd o să treacă viața la iernat / Să ne luăm, dacă voiești, la iarnă / Trei săptămîni de cîntec în Banat."

Excelentă prestația și participarea de suflet a echipei tehnice. Sunet : Costel Ionescu. Lumini : Costas Caracostas și Cristian Nemuc.

Punct și de la capăt!

Localitatea : Arad, 18 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala Sporturilor, suprapopulată.
Număr de spectatori : 7 000.
Durata : 5 ore și jumătate.
Calitatea spectacolului : bună.
Atmosfera : caldă, uneori extraordinară, alteori vătămată de rumoarea explicabilă prin numărul mare de participanți și de cîteva manifestări reprobabile față de care, în mod inexplicabil, oamenii buni s-au luat altitudine. La neîmplinirea totală a spectacolului a contribuit și Adrian Păunescu, prin oboseala lui, în cîteva momente molipsitoare. Adrian Păunescu n-a avut nici răbdarea de a stîrni în mîile de iubitori ai cenaclului veleități de apărători ai artei publice. El își asumă, deci, tot ce n-a fost reușit la Arad.
Aportul organizatorilor : foarte bun, dar obiectiv, ei au lăsat mulți nemulțumiți în toi județul Arad.

Ce ciudată senzație, aceea de a te simți vinovat cînd participi la realizarea unui lucru care nu mai e foarte bun. Am plecat din Sala Sporturilor din Arad, încărcată de lume, înconjurat de nemulțumire eu însumi. Nu reușisem să închei în triumf, un spectacol împreună cu unii dintre cei mai minunați oameni, care n-aveau decît vina că erau mulți, că ne iubeau și că nu erau suficient de avertizați cum să reprime pe cei doi-trei care nu știau ce-i cu ei și mai fluierau, mai stricau atmosfera, profitînd de aglomerația cumplită și îndatoritoare.

Cred că n-am rămas niciodată dator publicului, dar parcă la Arad, după atîtea întîmplări tulburătoare, n-am reușit una la fel. Și mă simt eu vinovat că, obosit fiind, și epuizînd mai toate rezervele pedagogice, n-am putut să mă fac că nu aud rumoarea talazurilor imense de oameni care stăteau într-o mînă, într-un picior, într-o dungă și n-au putut fi mereu atenți, n-am putut fi un actor, ci am intrat ca o mașină cu toată viteza în prăpastia propriului meu lirism. Sigur că a fost un spectacol foarte bun. Sigur că nimeni n-a trișat, nici spectatorii, nici actorii, dar tot atît de adevărat e, să recunosc, că n-a fost un Arad la fel de miraculos după atîtea antecedente istorice, angajante ale Aradului și după ultimul antecedent, prezența cea mai bogată a unui județ la Țebea, Arad cu 1 500 de oameni.

Trist, spuneam arădenilor că văzîndu-i neputincioși în fața celor ce țiuau care voiau să strice spectacolul, probabil că nu ne vom revedea curînd. Înseninat acum, le făgăduiesc aici un mare spectacol, încă în acest an, în cîteva zile din decembrie. Dragii mei prieteni, în clipa cînd vă vedeam plecînd din sală și aveam în minte și imaginea celor ce rămăseseră afară, parcă-mi venea să vă chem înapoi. N-am făcut-o atunci, dar abia aștept s-o fac sub mari ninsori de decembrie. Aveți însă grijă, activizați binele din dumneavoastră, pentru că dintr-un spectacol foarte bun, să ne ridicăm la o mare și unică întîmplare a Cenaclului Flacăra. Asta mai cu seamă că la anul m-am hotărît să îmbătrînesc și eu oficial. Și deci, Cenaclul Flacăra intră cumva sub zodia grabei de-a spune tot ce poate spune. E teribil și obositor și atît de încărcat de responsabilitate momentul în care starea sufletească a unui om poate influența starea sufletească a unei colectivități. Și, vai, trebuie să ținem mereu cont de asta. Să reconstruim visul unui Arad cu barta ca o liră !

ADRIAN PĂUNESCU

Oradea — iarăși în vîrf!

Localitatea : Oradea, 19 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 10 000.
Durata : 3 ore și 45 minute.
Calitatea spectacolului : excepțională.
Atmosfera : triumfătoare.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Oradea, rămasă memoriei noastre afective ca locul unui incredibil miracol, ne-a copleșit cu dragostea sa. Mulțimea celor dornici să ia parte la spectacolul nostru, cu mult peste capacitatea sălii, ne pune încă de la început problema satisfacerii acestei nevoi reale și presante. Înfricoșătoare mulțimi tălăzuiau în jurul Sălii sporturilor din Oradea, iar sala era plină pînă și pe tabela de marcaj. Conducătorului cenaclului i se propune de către cei de afară iar el propune tuturor susținerea unui al doilea spectacol în continuarea celui început, limitîndu-l pe acesta dar fără a-i lipsi pe oameni de nimic din ceea ce este valoros din ceea ce are cenaclul. Aveam să demarăm însă cu destulă greutate. Minute întregi încercăm să-i așezăm pe uniî din sală mereu cu gîndul la cei de afară încă și mai mulți. Oameni în formă de porți de handbal, oameni în formă de tabelă de marcaj, oameni în formă de orice formă pe care o ia sala în amănuntele sale arhitectonice, sugerind cu trupurile lor terenul de joc, balustradele, așezați, suspendați, agățați, presați, aflați în cele mai incomode poziții, ținuți astfel doar de dorința de a trăi cîteva ceasuri în compania cenaclului. Nicu Alifantis, Mihail Stan, Gil Ioniță sînt primii trei aruncați în acest pîrjol și își duc cu greu sarcina la sfîrșit. La îndemnul și rugămintea conducătorului cenaclului, o parte, e drept nu foarte numeroasă, din cei prezenți părăsesc sala pentru a reveni la cel de-al doilea spectacol. Un gest în favoarea celorlalți, aplaudabil. Sînt prezentați noii veniți, pentru prima oară la Oradea, Mircea Rusu, Raul Cârstea și Tatiana Filipoiu. Apoi Adrian Păunescu iese cîteva momente spre a sta de vorbă cu acei autori ai superbului gest de generozitate — eliberarea unei părți a sălii — de care aminteam. Sosesc din sală nu doar mulțime de bilete, dar și primii pantofi, apoi un pardesiu, un pulover, o jachetă, cîteva chei și încă alte lucruri pierdute în marea înghesuială creată de această revărsată sete de cultură. Totul și toate se mai așază și spectacolul începe să meargă bine-bine și curînd atmosfera începe să devină „nebună, nebună de tot". Cîntăm „Iancu la Țebea" al lui Adrian Păunescu, cu Vasile Șeicaru, apoi șlagăre internaționale cu „Flacăra Pop", mesaje de pace din lume către lume în spiritul celor desprinse dintr-o activitate de politică internațională model, aceea a președintelui Nicolae Ceaușescu. Lumea cîntă. Sala e încandescentă. Nimeni nu se poate abține să danseze în ciuda lipsei de spațiu. Este o dăruire extraordinară, molipsitoare de la care nu se poate sustrage nimeni. Aceeași atmosferă fierbinte se păstrează pe recitalul trupei „Iris", aruncată în brațele celor de aici ca într-un suc propriu. Și de la acesta, la tandrețe : „Dor de Eminescu" se cîntă absolut divin. Fiecare pereche de brațe ridicate ale celor care cîntă acum fără nici un fel de sprijin formează — la sugestia lui Adrian Păunescu — cîte un mare „U" legănînd numele marelui poet care-și făcuse cîndva debutul aici. Se scandează cu toată forța numele cenaclului în așa fel încît din somn dacă ne-am fi trezit aici am fi recunoscut după acest semn de nemărginită dragoste, Oradea. Cîntecele lui Valeriu Penișoară, „Viitorul" și „Cuvîntul lui Roată către Divan", sînt preluate de sală de la primul pînă la ultimul cuvînt. Parcurgerea celorlalte momente ale serii ne face să regretăm că nu putem rămîne la infinit împreună, atît de aproape fi simțim pe toți acești oameni cu care simțim că am reușit să facem, să trăim una din cele mai intense manifestări de artă tînără din cele care ne-au fost date pînă în prezent. Unisonul vocilor sălii aproape acoperă pe acelea din scenă. La superlativ sînt primite aparițiile lui Domokos, Bertzi, Șeicaru, Hrușcă și Nicolescu, iar cuvintele pe care ni le trimit elevii clasei a XII-D a Liceului „Gojdu", sintetizează parcă starea tuturor celor prezenți : „Vă mulțumim pentru prilejul pe care ni l-ați oferit încă o dată ca, renunțînd la etichetă și la cotidian, să putem fi așa cum sîntem noi, în sufletul nostru. Ne simțim minunat atunci cînd mii de oameni se unesc într-un singur glas, fie ei români sau maghiari, ca să-și cînte țara, libertatea, tinerețea, de fapt, să se cînte pe ei înșiși".

CONSTANTIN DRAGOMIR

Păcat, nu veți ști ce-a fost!

Localitatea : Oradea, 19 octombrie 1982, ora 22,30.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Atmosfera : cea mai vibrantă.
Număr de spectatori : 9 000.
Durata : 4 ore.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Al doilea spectacol promis tinerilor din Oradea începe la ora 22 și 30 de minute. Ca întotdeauna, cenaclul salută publicul cu cîntecul „Om bun". La început : Arpad Domokos, puiul de secui din Harghita, prezentat cu căldură și el și cîntecele sale de conducătorul cenaclului. Succes mare, succes meritat, cu atît mai limpede semn al valorii muzicii tinere și al acurateței încărcăturii sale de spirit revoluționar cu cît ea ritmează (la unison), în sala arhiplină a sporturilor din Oradea inimi de români și de maghiari.

Același riu de bilețele — singurul riu din lume care nu se lasă prins în hărți, ca într-un biestem al tainelor uitate împotriva sculelor cartografiei — același riu de bilețele curgînd după cenaclu, pe drumul muzicii, ajunge mereu la masa din colțul podiumului simplu. Un bilet : „Din fondurile celui de-al doilea spectacol, cît și din fondurile celui ce va avea loc mîine, pe stadion, propun conducerii țării să punem temelia unei statui a lui Avram Iancu la Oradea". Semnează : GRUPUL DE LA ȚEBEA. Adică grupul de bihoreni elogiați vibrant în primul spectacol de conducătorul cenaclului, pentru gestul lor superb cu care au emoționat, în septembrie, uriașa adunare comemorativă la mormîntul lui Avram Iancu, ajungînd acolo după un marș istovitor cu Tricolorul transformat în leagăn pentru chipul lui Iancu, sublim în oboseala și în dragostea lor pentru idealul Craiului Munților. Urmează grupul „Flacăra Pop". La ora 23.00 în atmosfera sălii cîntecul „Trăiască România" vine de la sine parcă pe buzele tuturor. Este imposibil să nu simți că acești tineri și-ar da și viața pentru patria lor pe care o cîntă și pentru cîrmaciul destinelor țării — președintele Nicolae Ceaușescu. E un triumf irezistibil de tinerețe și de patriotism în sala imensă incendiată de cîntec : „Trăiască Ceaușescu, partidul și poporul / Trăiască România / Trăiască Tricolorul... Jurăm din milioane de inimi și destine / Din orice fel de sînge ce murmură în vine / Jurăm bătrîn și tînăr / Femeie și bărbat / Credință României, necondiționat !"

Începusem să scriu o cronică în care să povestesc spectacolul. Poate nici nu trebuie. Mîile de spectatori (aproape 20 000 într-o seară, la două spectacole în Oradea) au poate dreptul să considere că e taina lor de suflet această rară lecție de dirigențîe care l-a făcut fericiți și mai buni. Prea s-au zbătut să obțină intrarea în craterul dogoritor de poezie și de spirit revoluționar al acestei nopți.

Au fost aproape același interpreți ca la primul spectacol. Nu însă același repertoriu. Și a fost, ca întotdeauna, un spectacol unicat. Și a fost încă o dată auzit conducătorul cenaclului spunînd că, după ce va împlini 40 de ani, probabil, va deveni doar un scriitor.

DORIN GHERGHINESCU

Al treilea spectacol bihorean în 19 ore: din nou excepțional!

Localitatea : Oradea, 20 octombrie 1982, ora 15.
Condiții de desfășurare : Stadionul F.C. Bihor.
Număr de spectatori : 6 000.
Durata : 3 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : intimă, apropiată, cu momente de incandescență.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

La ora 3 din noapte aveam să încheiem în fapt ceea ce începusem în seara precedentă în întîlnirea cu publicul orădean. Rămăsese deci foarte puțin timp, atît pentru refacere, cît și pentru organizarea unui nou spectacol în după-amiaza acelor zile, despre care nu aflaseră decît cei prezenți la manifestarea noastră. Eforturile organizatorilor au fost din această pricină meritorii. Explicabilă deci mirarea de a vedea umplută pînă la limita capacităților tehnice de care dispuneam peluza stadionului F.C. Bihor din localitate. La ora fixată începem în condiții cu totul ieșite din comun și asta pentru că încă nu se trăsese cablul electric necesar alimentării. Luăm deci hotărîrea aprobată de toți de a începe fără microfoane. Ne apropiem de public, părăsind scena special amenajată și, în deplin acord cu cei prezenți, dovadă a înțelegerii necesităților comunicării, în nota înregistrată și pînă aici în celelalte manifestări la Oradea, cîntăm cu Ducu Bertzi „Omul pădurii", apoi „Căciula" cu Ion Hagiu și „Colind de lume mare" cu Mihaela Popescu, al cărei glas pare a fi venit aici direct din înalta Bucovină. Le urmează Ion Zubașcu, care cîntă „Lumea de mîine", și Valeriu Penișoară care însă nu apucă să spună decît „Eu fac me...", înainte de a veni în cabluri curentul așteptat, moment de la care începem manifestarea noastră în limite mai apropiate de normal. O remarcă trebuie totuși făcută la cele întîmplate pînă aici, și anume faptul extraordinar pe care îl reprezintă arta cînd este apropiată oamenilor, descifrîndu-le nevoile. Iată, Valeriu Penișoară din cîntecul „Viitorul" îl face pe oameni să cînte din tot sufletul, ceea ce alții cred că se afirmă doar la ședințe, acești oameni care au și plătit pentru a cînta : „Să învățăm ce înseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim", ar fi putut alege să rămînă în fața televizoarelor, dar au preferat varianta poate mai aproape de suflet a unei clipe din veșnicie. Adrian Păunescu recunoaște că nu-și putea imagina că, în mijlocul lui octombrie, într-o stare de mare oboseală, avea să se afle împreună cu membrii cenaclului într-un spectacol în aer liber după două spectacole incandescente dar că satisfacția fanteloor pe care le lăsăm în urmă ne face să depășim orice dificultate, a cărei supunere ar depinde de noi. Mihaela Popescu revine, de astă dată, la înălțimea așteptărilor pe care-i avem în difuzoare. Cineva din public cere „Ordinea de zi" și îi satisfacem imediat cererea exprimată. George Nicolescu rămîne la microfon pentru întreg recitalul său. Șlagărele interpretate de „Flacăra Pop", urmate de cîntecele „O șansă păcii" și „Trăiască România", ne fac să redescoperim în cei prezenți extraordinarul entuziasm ce caracterizează publicul din Oradea. În timp ce clopotele orașului au început să bată, aveam să cîntăm „Dor de Eminescu" într-o ambianță sonoră favorabilă, inspirîndu-i poetului Adrian Păunescu versurile : „Pentru domnul Eminescu / Cei de-a pururi lăudat / Într-o toamnă la Oradea / Toate clopotele bat / Pentru domnul Eminescu / Visul nostru cel adînc / Într-o noapte la Oradea / Toate clopotele plîng". Foarte bune ni se relevă și momentele grupurilor „Iris" și „Mesaj" — umorul celor din urmă fiind suplimentat de apariția lui Nicolae Cenan.

Ultima pată de lumină pe cerul acestei înălțătoare seri stă aureolă recitalului lui Ștefan Hrușcă, a cărui „Rugă pentru părinți" aprinde din sufiete spre mîini, sute de lumini. Încheiem această seară fantastică dintr-un fantastic Bihor, marcînd totodată un record incontestabil — acela de a fi autori ai unui spectacol unic, în aer liber, la această oră de toamnă tîrzie — prin bogatul recital al lui Vasile Șeicaru.

CONSTANTIN DRAGOMIR

În ultimo vreme au avut loc manifestările cu numerele : 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679,

75 de ani de la moartea lui Bogdan Petriceicu Hașdeu

„Erou al cugetării românești"

S-a spus de multe ori, și pe bună dreptate, că Hașdeu este personalitatea noastră științifică cea mai de seamă a secolului al XIX-lea, formînd, împreună cu Cantemir și Hellade, cu Iorga și Călinescu, galeria spiritelor de excepție ale științei și culturii românești. Hașdeu este un geniu multilateral, care a împins spre universalitate domenii variate ale științei și culturii românești moderne, stabilind corelații interdisciplinare, deschizînd drumuri noi ale cercetării, anticipînd metode și soluții pe care savanții români aveau să le redescopere mult mai tîrziu și să le împună definitiv în știință. Lucrările sale, concepute după planuri grandioase, care îmbrățișează disciplinele științei în toată vastitatea lor, sînt departe de a fi terminate. Ele nu umplu goluri, ci sînt mai mult o sumă de modele prin care se deschid porți pentru cercetările viitorului. Metodologia abordării științifice a fenomenelor aplicată de Hașdeu devansează cu mult stadiul cercetării din epoca lui. În concepția sa, disciplinele științei se completează unele pe altele, creează zone de interferență, se explică reciproc. De aceea el a devenit filolog, ca să poată studia temeinic istoria, apoi lingvist, pentru a aborda filologia. A studiat lingvistica generală pentru a cerceta în profunzime problemele istoriei limbii române. În aceleași relații sînt atrase, în cercul preocupărilor sale, folclorul și etnografia, literatura și artele, dreptul, economia politică, filosofia, științele naturii etc. Deducțiile comparatistului se bazează pe un volum uriaș de fapte asociate prin cele mai neașteptate legături. Explicarea oricărui detaliu derivă la el din adevărurile generale ale științei. Hașdeu era bine înarmat, căci cunoștea un număr foarte mare de limbi, iar natura îl răsfățase cu toate darurile : inteligență ieșită din comun și memorie formidabilă, imaginație prodigioasă, capacitate receptivă la formele progresului, cutezanța călor nebătătorite, simțul realității și exuberanța romantică, toate acestea asociate cu o extraordinară putere de muncă și cu întîmplarea de a se fi manifestat în împrejurările favorabile ale celei de a doua jumătăți a secolului trecut.

Lingvistica și filologia datorează lui Hașdeu contribuții fundamentale. Nu a elaborat o operă de sinteză asupra istoriei limbii române (pe care Maiorescu însuși o vedea posibilă numai sub pana lui Hașdeu), dar aproape toate problemele esențiale ale acesteia au intrat temeinic în preocupările lui. Originea latină a limbii, aportul substratului traco-dac, raporturile cu limbile romanice și cu cele balcanice, contribuția influențelor externe, fizionomia dialectală, stadiul arhaic reflectat în textele din secolele al XVI-lea și al XVII-lea, specificul evolutiv al limbii rezultat din aspectele ei contemporane, varianta literară modernă (inclusiv limbajul poeziei), terminologiile tehnice populare, legăturile limbii cu istoria socială, cu psihologia populară etc. sînt teme majore ale unei astfel de opere, pentru care Hașdeu ne-a lăsat nu numai un material enorm, ci și metode adecvate de studiu a acestuia.

Comparația în plan istoric, impusă prin cercetările de indoeuropenistică, geografia lingvistică, statistica lingvistică, „cuvinte și lucruri" sînt metode care domină în investigațiile sale, unele fiind descoperite de el însuși. Nu încape îndoială că fără studiile lui n-ar fi fost posibile cercetările pozitiviste și sintezele de istoria limbii române elaborate de marii lingviști ai generației imediat următoare.

Văzută cronologic, activitatea științifică a lui Hașdeu începe de fapt cu **Arhiva istorică a României** (1864-1868), o colecție impresionantă de documente „începînd de la timpii cei mai îndepărtați și pînă în anul 1800", pe care le comentează istoric și filologic. Numit director al Arhivelor Statului în 1876, post pe care îl părăsește tîrziu, în 1900, Hașdeu are un contract strîns cu fondul arhivistic național, pe care îl îmbogățește necontenit. Între 1869—1883 editează **Columna lui Traian** (pînă în 1870, sub titlul **Traian**), revistă de istorie lingvistică și psihologie poporană, cea mai importantă dintre numeroasele sale publicații, în care își tipărește o bună parte a studiilor sale. În 1873 apare prima ediție (a doua în 1875) a remarcabilei opere **Istoria critică a românilor. Pămîntul Țării Românești**, iar în octombrie 1874 el deschide la Universitate cursul liber de lingvistică indoeuropeană, devenind titularul catedrei de filologie comparată, înființată special în 1878.

Între 1879-1881 publică cele trei tomuri ale **Cuvintelor din bătrîni**, ediție de texte vechi de o valoare excepțională, model pentru filologii de astăzi. Notele, comentariile și explicațiile care însoțesc textele, reproduse după un sistem propriu de transcriere interpretativă, sînt de o mare utilitate pentru cunoașterea particularităților fonetice, gramaticale și lexicale ale românei vorbite în epoca veche. Cu această lucrare se pun și bazele cercetării vechilor cărți populare românești și ale folcloristicii noastre comparative. Volumul al III-lea al acestei opere reprezintă partea de început a unui tratat de lingvistică teoretică.

În deceniul care a urmat, Hașdeu se afirmă temeinic pe plan mondial. E ales membru al multor academii și societăți științifice, participă la numeroase congrese și colocvii internaționale, întreține o vastă corespondență cu marii savanți europeni ai vremii. Publică acum un număr imens de studii de etimologie, de limbă veche, de folclor și istorie, studiază nume de plante, de ocupații și meșteșuguri, nume proprii etc. Este epoca în care Hașdeu se consacră cu pasiune domeniului autohton al limbii noastre. Aportul lui la elucidarea substratului lingvistic românesc n-a fost depășit de nimeni pînă astăzi. Studiază româna în context romanic, se ocupă de elementele slave, grecești, turcești, maghiare etc. din limba noastră.

Elaborează, între 1885-1898, cele patru volume ale celei mai interesante dintre operele sale : **Etymologicum Magnum Romaniae. Dicționarul limbei istorice și poporane a românilor.** Opera aceasta a reapărut sub îngrijirea noastră, într-o ediție integrală, între 1972—1976, la Editura Minerva. După cum se știe, **Etymologicul** său e doar un început, dar „atît cît a rămas e minunat", cum zice Călinescu. În 1894 publică ediția a II-a (prima, în 1865) a monografiei **Ion Vodă cel Cumplit.**

După 1900, Hașdeu nu mai scrie nimic interesant ; ultima sa lucrare e din 1904. La 25 august 1907 — sînt 75 de ani de atunci — cînd moare, la Cîmpina, în castelul bizar construit după planurile sale, Hașdeu era de mult uitat, același Hașdeu care covîrșise cu personalitatea lui o jumătate de secol de știință și cultură românească, același pe care Iorga îl numea „erou al cugetării românești" din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Am înșirat aici numai o parte dintre lucrările științifice ale marelui învățat. După părerea noastră, măsura supremă a geniului lui Hașdeu ne e dată cu volumul al IV-lea al **Etymologicului**, istoria primilor Basarabi, întemeietorii Țării Românești. Nicăieri, în zecile de mii de pagini pe care le-a scris, pasiunea patriotică nu e atît de clocotitoare ca aici, alimentată din belșug de toate harurile geniului ajuns la apogeul dezvoltării sale. Această lucrare rela, sub altă formă, o parte a tematicii tratate de el în cea mai uitată astăzi dintre operele sale : **Istoria critică a românilor. Pămîntul Țării Românești** (ed. a II-a, 1875), cercetare interdisciplinară pentru dovedirea continuității poporului român pe actualul teritoriu din cele mai îndepărtate timpuri pînă în epoca întemeierii primelor state feudale românești. Fantezia omului de știință alunecă aci mai mult ca oriunde, în aria literaturii. **Istoria critică** „dă în ordinea intelectului aceleași emoții epice ca și **Contele de Monte-Cristo** — nota Călinescu... Capitolul despre Basarabi, literar vorbind, este genial". Așadar, nu e exagerat să spunem că aceste două cărți sînt un adevărat roman al istoriei străvechi a neamului românesc.

GR. BRINCUȘ ■

Ei, munții noștri...

Ființe sînt în arc carpatic
trecut prin umbre și prin foc,
pîndarii vetrelor în veacuri
cînd aprig fiecare loc
a fost vegheat și către ziuri
dacă-n virtej era avutul,
cu inimile-n bolți de stîncă
sădite-n țărini, cu-nceputul.

Ne sînt îndemnuri cît îi-e culmea
în buza vetrei, în ogradă.
Ei, munții-n sfaturi se adună
peste cîmpii din zori să vadă,
și-mbărbătînd, cum îi-e obiceiul,
cu piinea și cu sarea-albastră,
mereu amiaze să ne-aducă
de cetera și doina noastră.

În toamna care ne-nfășoară
ei stau în caldă ocrotire
cînd ploile pornesc în cîmpuri,
cînd ploștî răsună de nuntire.
În orice mal de brazdă vie
în țara plină de eroi,
la umbra piscurilor pure
nemuritori sîntem și noi.

AL. RAICU ■

Întomnări

I. Priveliște

A cîta oară vara ne părăsește cînd
Speram o împăcare pe creasta unor valuri
Și iată cum, spre toamnă, cu vîrstele
urcînd
Mai coborîm o treaptă spre tîmpul fără
maluri.

Prin zodia cu mere umblăm ca doi copii,
Dar cît de prefăcută mîndria ne-mpresoară
Și dup-alitea joculi rămase în cîmpii
Fără un rest de lacrimi nimic nu se
măsoară.

Grăbită vii spre mine, cînd sufletul ți-l
strig,
Să mai călcăm o mare de struguri
sub picioare,
Dar în adîncul nostru se face tot mai frig,
Deși această toamnă mai călduros
ne doare.

II. Pastel

Rătrină și prăfoasă mătasea de porumb,
Livezile cuprinse de flăcări pe la poale.
Amurg tivit cu aur între pereți de plumb
Și-o vie rătăcită cu dragostea-n pocale.

Întinderi de aramă și culmi de chihlimbar,
Adîncuri de miresme dinspre căldura verii,
Un cer cu stele coapte răsfrînt
peste hambar
Și căile ajunse lîngă pridvorul serii.

Cavalî plîngînd pe urma ciopoarelor de oi,
Rugină-n carnea ierbii și amintiri
pe cresie,
Grădinile-fecioare, cu sini fierbinți și goi
Și-o toamnă-nstrăinată la margini
de poveste.

III. Popas

E mai departe vara cu fiecare val.
Cocorii și lăstunii se pregătesc de ducă.
Și cînd din munți coboară și ultimul caval
Ne poposește dorul în dulce miez de nucă.

Bem stele-n poala ierbii din oale
de pămînt,
Pe zare-și lasă ceața fuioarele nebune
Și cînd pornesc să curgă frunzarele în vînt
Ne-adăpostim de brumă sub pielea unor
prune.

Nicicum la banul nepții n-ajung drumeți
destul
Pentru cîți dor se află împrăștiat pe mese
Și ne petrecem toamna sub tîmple de gutui
Privind cum se așterne rugina prin mirese.

GEORGE ȚÂRNEA ■

Lumea ca sală de concert

(Urmare din pagina 9)

— Sînt foarte mulți. Cîțiva îmi sînt chiar colegi.

— Și cum te simți într-o generație de muzicieni excepționali ?

— În primul rînd nu mă simt singură. Solidaritatea noastră e necesară. Prietenia noastră e stimulatoare. Concurența noastră face publicul fericit. Pentru că toți ne străduim să fim cei mai buni. E o emulație pe care o invidiază, pe drept cuvînt, vechile generații. Sîntem mulți și buni. Înainte vreme erau puțini și buni (foarte buni sau excepționali) dar fără emulația pe care ți-o creează forța celor din jurul tău, au eșuat, s-au pierdut ușor în anonimat. Unii reprezintă și astăzi mari valori dar s-au plafonat pentru că nu au avut concurenți la un moment dat.

— Vorbeai de valoare. Cum crezi că e recunoscută și ajutată să triumfe valoarea în momentul de față în zona muzicii ?

— Valoarea încă triumfă în mod intîmplător. Valorii îi trebuie încă o rezistență a nervilor extraordinară ca să se poată manifesta. Impostura în artă depune armele foarte greu.

— Dumneata, care ești fără îndoială o valoare, dovedită încă din anii liceului de muzică și, mai tîrziu, din anii facultății, ai fost repartizată ca profesoară la Școala populară de artă din Tîrgoviște... Crezi că meritai mai mult ?

— La Tîrgoviște se poate face muzică. Există un interes deosebit pentru muzică. Dar... Sigur că ar fi fost firesc să nu intru, în mod birocratic, într-o comisie de repartizare unde locurile se împart în funcție de procente. Din moment ce în mod evident am demonstrat că reprezint o valoare, nu credeți că aș fi avut dreptul la un post de solist, încă de la început ? Post pe care pînă la urmă l-am cîștigat, prin concurs, la Filarmonica din Pitești. Dar nu e vorba numai de mine. Am cîntat în țară cu multe orchestre. Ei bine, sînt orchestre în care nu pot intra noi absolvenți de conservator pentru că aceștia nu mai au voie să fie repartizați în centrele urbane declarate orașe închise. Or, filarmonici există tocmai în asemenea centre ! Și astfel. În orchestrele simfonice din țară intră absolvenți de școli de muzică nereușiți la examenele de intrare în conservatoare și, eventual, oameni care au cîntat în fanfare. Înțelegeți ? În acest fel regăsim valorile răsturnate. Ca să nu mai vorbim de faptul că nici nu e etic, nu e moral să promovezi valori mai puțin reprezentative, în dauna valorilor reale.

— Și cum vezi dumneata rezolvată această problemă ?

— Mie mi se pare că în domeniul artei spectacolului, la operă și teatru, în domeniul muzicii, unde e necesară o infuzie mereu proaspătă de cadre, repartizările în viață să nu funcționeze după criterii mecanice, birocratice. Eu cred că în fața valorii trebuie renunțat la orice criteriu de nivelare, de omogenizare. Valoarea reprezintă o excepție. Conform unor studii întemeiate, la o colectivitate umană doar 1 sau 2 la sută din populație reprezintă genii, valori excepționale și tot în proporție de 1 sau 2 la sută sînt handicapați mintali. Totul depinde de modul în care ne străduim să folosim în scopul societății cei unu sau doi la sută... genii !

— Spune-mi, Liliana Ciulei, dacă ai fi trăit în altă parte a lumii, în altă țară, pe alt meridian, ai fi ajuns oare ceea ce ești astăzi ?

— Categoric, nu. Nu, pentru că în țările occidentale, de pildă, pentru ca să faci muzică îți trebuie bani. De aceea, foarte multe țări capitaliste preferă să racoleze mari instrumentiști, din alte țări, gata formați. Cred că nu aș fi ajuns să fac școala de muzică în alte condiții. Părinții mei nu și-ar fi putut permite să plătească taxele unei astfel de școli. Și apoi, nu uitați că eu am avut aproape tot timpul, în anii de studiu, o bursă republicană care m-a ajutat să trăiesc fără grija zilei de mîine.

— Ce înseamnă a fi, astăzi, violonist ? Înseamnă a trăi într-o ipostază eroică ?

— Nu. De ce ? De ce într-o ipostază eroică ?

— Mă refer la regimul de studiu, la programul impus de concerte, de manifestări muzicale, la relația permanentă cu publicul, la emoții, la critică, la reușitele și nereușitele inerente...

— Particip, e adevărat, săptămînal, la nenumărate manifestări muzicale. E mult ? E puțin ? Nu mi-am pus niciodată problema astfel. Esențial este faptul că simt nevoia să dăruiesc oamenilor ceea ce știu, că simt nevoia să-i fac fericiți prin arta mea. Și în acest sens nu accept ipostaza eroică a violonistului sau, în general, a artistului contemporan.

— Consideri că un artist trebuie pur și simplu să-și facă datoria față de public...

— Dind tot ce are mai nobil în sine prin concert. E ciudat, dar pe mine un concert la care particip, în care sînt solistă vreau să spun, mă eliberează pînă și de constrîngerea forțelor de gravitație. Mi se întîmplă să uit că trăiesc cu picioarele pe pămînt. Mi se întîmplă să uit de mine cîntînd. Dar un lucru e cert : nu pot cînta, nu pot lua vioara în mînă decît dacă mă simt cu sufletul curat, fără trădări și fără compromisuri. Dacă nu m-aș simți un om curat, n-aș îndrăzni să pun mîna pe vioară pentru că meschinăria s-ar vedea de la primele mele acorduri. Nu pot cînta decît în deplină sinceritate.

— Sînt artiștii care nu-și pun în acest fel problema atitudinii morale în fața spectatorilor.

— Să fim bine înțeleși. Problema aceasta a atitudinii morale nu mi-o pun numai la concert ci și cînd rămîn cu mine însămi, în fața viorii. Simt că vioara la care cînt mă pune în situația de a aspira spre sublim, spre imponderabil. Și, uneori, după ce am studiat ore în șir sau după un concert, mă simt atît de fericită încît am realmente impresia că trăiesc în imponderabilitate.

— Sînt, din cîte știu, mari instrumentiști sau mari muzicieni care în viața particulară nu au fost niște puri. Crezi că lichelele nu pot cînta la vioară ?

— Pot cînta, dar lichelismul, pentru o ureche mai mult sau mai puțin avizată, dar și pentru urechea marelui public, se simte de la primele măsuri. Nu poți cînta cu adevărat, nu te poți adresa oamenilor decît în deplină împăcare morală cu tine însuți. În artă minciuna se vede imediat.

— Bine, dar cum te ferești de trădările și compromisurile vieții de fiecare zi ? Nu trăim într-o lume perfectă ci, poate, perfectibilă.

— Un artist adevărat, ca să-și poată păstra sufletul pur, trebuie să trăiască într-o anume detașare față de problemele meschine, mărunte de viață, ca să nu-i spargă în țăndări. El trebuie să fie o sinteză frumoasă a vremii sale.

— Asta nu înseamnă izolare ?

— Prin izolare un artist stă mult de vorbă cu sine și din singurătate scoate adevăratele valori ale sunetului. În singurătate șlefuiește curatul sunet al perfecțiunii. Nu e vorba aici de o izolare într-un turn de fildeș, ci de o izolare creatoare. O izolare în care pătrund ecourile-sinteză ale lumii în care trăim, nu zgura sau praful și pulberea.

— Să revenim la complexul pe care ți-l impun marii artiști. Poți supraviețui acestor complexe ? Cum ?

— Știind măcar un singur lucru : că e posibil odată să cînt mai bine ca ei. De ce ? Pentru că, printre altele, fac parte dintr-o generație care vede altfel lucrurile decît înaintașii noștri, decît cei mai buni violoniști care, treptat, treptat devin amintire. Generația mea, oricum, are altceva de spus. Vine cu altă experiență de viață, cu altă mentalitate. Nu e vorba aici de falsă... modestie. Dar ascultînd și reascultînd un disc înregistrat de Menuhin sau de Shering, îmi dau seama că aș putea face mai bine decît ei anumite lucruri și le disting cusururile în raport cu realizările. Mă înțelegeți ? Eu fac parte dintr-o generație care, oricum, are posibilitatea să cînte mai bine pentru publicul zilei de azi decît Menuhin sau Shering. Are posibilitatea, am spus. Dar nu e sigur că va cînta.

— E posibil. În ce mă privește, îți doresc din tot sufletul să atingi acest prag.

Jurnal de vacanță

Marea fără Ulise

9.

17 august

Trag o linie pe nisip și adun. Ce rezultă ? Prieteni pierduți. Proiecte neimplinite sau implinite pe jumătate. Și de cealaltă parte ? Destule adevăruri nesigure. Și intrebări.

Cum să uiți că talentul nu este decît unealtă ? Cu el se poate săpa și un mormînt.

Don Quijote îl s-a părut unora înduioșător și ridicol ; pentru alții, ochii săi sînt găurile de pe cruce, iar trupul crucea însăși. Dar nu e adevărat că există ființi care ne înalță prin simplul fapt că ne-am dovedit capabili să credem în ele ? și că într-o lume fără nici o ființă singurătatea noastră ar țîșni, într-o zi, ca sîngele, prin toți porii ?

Dragostea „trece". Dar „a-ți trece" nu e tot o crimă pasională, de fapt ?

Ne-am obișnuit să vedem în frică o valoare negativă, deși frica a jucat, poate, în istoria culturii un rol chiar mai important decît curajul. Cît datorăm fricii de moarte ? Nu cumva și eternitatea ? Curajul s-a mulțumit să existe *în* timp, în timp ce frica a încercat disperată să-l înfrunte.

Și totuși fericirea de a auzi. Și totuși nefericirea de a avea auzul prea bun.

Nostalgia paradisului pierdut e, probabil, o formă politicoasă de a-ți recunoaște dezamăgirile. Dar se înșală oare cei care spun că a disprețui orice utopie e un semn de mediocritate ?

În fond, nu e deajuns să trăiești cu grija exclusivă de a nu face trei pași spre un tren care trece la doi pași de tine. Căci nu ne putem opri la grija de a nu cădea victime. Și sînt atîția care urcă și coboară muntele lui Sisif fără să se cunoască.

Din fericire, între „da" și „nu" mi-e din ce în ce mai greu să-mi găsesc un loc. Și mi se par suspecți cei care nu pot iubi decît rezonabil ; care au nevoie de logică pentru a iubi și nu lasă nici o emoție să le ardă buzele.

La urma urmei, ce știu despre inimă cei care n-au sfidat niciodată rațiunea ? Detest acest cuvînt, „rezonabil", pe care-l flutură neputința de a iubi dureros un adevăr sau o mare de care mă voi despărți într-o zi pentru totdeauna. A trăi „rezonabil", a visa „rezonabil", a iubi „rezonabil", a rearta „rezonabil", a risca „rezonabil" mi se par tot atîtea erori într-o lume în care nu se poate muri „rezonabil".

Așa că nu mă feresc să recunosc că marea îmi dă o stare de ameteală însorită care mă absolvă de multe. Și ce dacă uneori nu putem simți frumosul decît ca pe o rană ? Cu același trup întins pe nisip am descoperit că întreaga filosofie a grecilor încape într-o clipă de tăcere pe plajă. Și că înțelept este cel în stare să vadă ceea ce are nevoie să vadă.

17 august după-amiaza

Întorc pe toate fețele o frază a lui Goethe : „Îmi place mai mult o nedreptate decît o dezordine". Și nu reușesc să-i găsesc nici o justificare. Ce dezordine e mai gravă decît nedreptatea ? Și ce valoare mai are o ordine plătită cu acest preț ? Cel puțin, dezordinea te îndeamnă s-o refuzi, pe cînd nedreptatea, cuprinsă într-o ordine, are pretenția să dureze.

★

Cauza multor înfrîngeri ar trebui căutată într-o victorie. Alexandru cel Mare nu e în această privință decît un exemplu. El a extins orizonturile lumii elenice, dar în același timp a adus în copitele cailor tainele Asiei. Și, fascinată de aceste taine, claritatea greacă s-a tulburat.

Cu mult înaintea lui Alexandru, același lucru îl făcuse un zeu, Dionysos. Numai că atunci a fost o tulburare fertilă. Din ea s-a născut chiar idealul arec. Apolo și Dionysos s-au întîlnit la o răspîntie, la jumătatea drumului dintre Parthenon și labirint, dintre suris și tragedie.

Poate că eroarea de principiu a neoclasicismului, care a umplut muzeele și lumea cu produse artistice reci, tocmai aceasta e : a dezgropat din ruine numai statuia lui Apolo, aruncînd pămînt peste cea a lui Dionysos. A uitat strigătul tragic al anticilor și a vrut cu orice preț să ne facă să credem că surîsul și calmul nu trebuie plătite în nici un fel.

18 august

Ultima zi. Întotdeauna, în ultima zi la mare se întîmplă același lucru. Nu mă îndur să plec. Îmi zic : „e ultima baie". Dar cînd să plec, privesc marea și mă întorc. Și numai gîndul că pierd trenul mă alungă în cele din urmă de pe plajă.

18 august, după-amiaza

Un călător, scrie André Maurois, e un călugăr în mișcare. În nici o mînăstire, regula finiștii nu e mai strictă decît într-un vagon plin de necunoscuți. A fost exagerat curajul celor care se condamnă la singurătate.

Citesc aceste fraze, cu o imensă perplexitate, chiar în tren. Dacă am crede în ce spun ele, ar însemna că pustnicii au greșit grav nu pentru că au fugit de lume, ci pentru că n-au știut unde să caute liniștea. Au căutat-o acolo unde ea nu e deplină, într-o grotă. Cînd, de fapt, trebuiau s-o caute într-un tren. Eventual în trenul Mangalia-București la vagonul 13, unde doi necunoscuți strigă unul la altul. Totul a pornit dintr-un fleac. Ceva de genul : „Dă-te, domnule, la o parte, ce stai în drum", la care celălalt a răspuns : „Vorbește frumos, nu fii nesimțit". De unde s-a declanșat o înfruntare sonoră care nu se mai sfîrșește și amenință să se transforme în încăierare, căci nu văd cum unul dintre cei doi interlocutori, angajați cu întreg orgoliul și cu întreg vocabularul de rigoare în acest duel, ar putea să cedeze. Să mă înarmez, deci, cu răbdare și să-i urmez mai departe pe Maurois în raționamentele sale despre călătorul care e un călugăr în mișcare și despre mînăstirile pe roate. Apropo. La Ciulnița am stat aproape o oră și jumătate pentru că locomotiva „mînăstirii" noastre s-a defectat. Am avut timp să ne facem rugăciunile către cei care ne-au dat acest răgaz de contemplație interioară.

★

Poimîine voi face un drum spre munți. Ca o remușcare.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ioan Slavici și închisorile lui (III)

La Vaț, unde își urmase tovarășul de viață, ca să fie lîngă el și să-i îndulcească zilele, soția lui, care era însărcinată — sau cum spune însuși scriitorul, „în stare binecuvîntată" — l-a născut cel de-al doilea copil, fiica sa Lavinia. Și cu cît se apropia scadența sorocită, sporeau explicabil, neliniștile lui Slavici ; pe care le-a împărtășit directorului pușcăriei. Dar acesta, după lege, n-avea calitatea să hotărască acordarea unui „concediu", ca să zic așa, în vederea evenimentului. Trebuia negreșit aprobarea ministrului de resort. L-a sfătuit deci, să întocmească o cerere în acest sens, ca s-o expedieze la Budapesta.

Slavici notează : „Dreot răspuns, direcțiunea a primit ordin telegrafic, ca medicul penitenciarului să viziteze fără de întîrziere pe soția mea și să o aibă sub îngrijirea sa tot timpul cît va fi nevoie, iar cînd ei va crede de cuviință, fie ziua, fie noaptea, eu să fiu pus în libertate și liber să rămîn în tot timpul închiziei. Două săptămîni m-am bucurat de libertate deplină, am stat în familia mea și am umblat în treburile casei, fără să fiu însoțit de vreun agent sau să fiu pus în orișice fel, sub pază polițială".

Apoi, ceva mai departe, adaugă : „La sfîrșitul anului, cînd mă pregăteam să ies din temniță, am primit din partea direcțiunii înștiințarea că, după dispozițiunile luate de minister, mai am să stau închis două săptămîni, pe care — cînd cu norocul din familia mea — le-am petrecut în libertate. Așa s-a întîmplat, că eu am plătit în închisoarea de la Vaț chiria pentru un an și două săptămîni, ca nu cumva statul ungar să rămînă în pagubă" și conchide afirmînd că „aceste două săptămîni au fost pentru mine cea mai nesuferită parte a pedepsei, prin care am avut să-mi ispășesc păcatul gazetăresc".

Recitesc paginile lui Slavici și mi se par rodul unei suave fantezii. Cunosc bine tema și, trăind atît de îndelung, am înregistrat atent — ca fiecare din ieatul meu, ori mai virstnici decît mine — deteriorările morale ale lumii, ca să nu întreb, invadat de toate melancoliile : care este omul, din planeta și din vremea noastră, condamnat definitiv pentru o vină dreaptă sau nedreaptă, putînd s-o eludeze și să se pună la adăpost de ea, să se înfățișeze resemnat și de bunăvoie — ca Ioan Slavici — la data de el singur stabilită, ca să-și execute sancțiunea ce i s-a administrat de un for judecătoresc ?

Alți oameni, cu alte reacții și alte moravuri, cîrmuiți de altă substanță etică.

Peste șase ani, adică în 1988, se va împlini un secol de la întemnițarea lui Slavici la Vaț. Și cît de repede am „progresat", în fond, cît de vizibil ne-am „civilizat" și cît de „perfecționați" am ajuns, dacă mă gîndesc la cîmpurile de concentrare și la camerele de gazare ale demenței hitleriste, sau la victimele obedientei sucursale din România — ciuma verde — măcelărind prizonierii politici de la Jilava, fără nici o instrucție și fără nici o judecată.

Dar sînt încă destule de spus, de care nu le mai spun, al căror martor am fost și pe care memoria le-a conservat cu fidelitate.

Nu mai insist. Și mă întorc, ca să sfîrșesc aici, la „cazul" Slavici, care-mi sugerează o frapantă similitudine de destin cu celălalt „caz" Stere ; amîndoi luptători ai neamului acestuia pentru drepturile, năzuințele și cultura lui ; amîndoi osîndiți, aproximativ în aceeași perioadă, de două puteri la fel structurate, care au inventat delictul de opinie și exploatarea nemiloasă a naționalităților conlocuitoare — gîlcevitorul imperiu habsburgic și despotismul acelui țarist ; unul în închisoarea de la Vaț, cînd soața care-l urmase îi va naște fiica, altul deportat în Siberia, unde venind să-l vadă nevasta dintîi, va rămîne acolo ca să-i aducă pe lume fiul care va purta numele roman C. Stere ; amîndoi — unul mai devreme, altul mai tîrziu — stabilindu-se în țara veche — unde pătimașa jungă politică avea să-i considere „trădători" și unde îi se va hărăzi satisfactia, comună amîndurora, de a trăi prăbușirea atotputerniciei țariste și pulverizarea eteroclitului imperiu habsburgic ; în fine, împlinirea milenarelor visuri și doruri ale tuturor românilor, din vechimi și străvechimi, ca să vietuiască strînși în drepturile lor firești. Cu ce plată, însă, de către fiecare în parte și — mai ales — cu ce nevrednică și ingrată răsplată a contemporanilor, care i-au urmărit cu ură, invidia și calomnia lor.

L. KALUSTIAN

Andreescu sau despătimirea culorilor

Picturile lui Andreescu sînt tăcere, nici pastorale, nici georgice, ci cosmice și spirituale, trebuie ascultate nu ca muzică, ci ca Logos. Cosmosul este transfigurat, te uiți la cele ce sînt ca de rămas bun, spațiul creat de Andreescu nu este unul de locuit ca la Petrașcu sau chiar Grigorescu, ci unul ce rămîne în urmă ca să fie regăsit.

Drumurile lui Grigorescu vin acasă, duc spre casă, ale lui Andreescu pleacă, ies din cosmos, lasă în urmă o lume de o înlăcrimată transparență, o lume pură de densitatea și limpezimea pietrei prețioase, a perlei Tecla și a smaragdului, orientarea este escatologică, albul calului este acel călăreț scînteios din textele Patmosului care veștește împăcarea, liniștirea cosmosului transfigurat. Atmosfera este cea pe care ar urma să o vedem pe peretele vestic al Voronețului sau al Arborei, după ce sudul, cu stelele și cosmosul ostenit este stins (strîns) și apare ca și pămînt transfigurat.

Sentimentul copleșitor ce-l emană aceste lucrări este unul de ordine și trăinicie, este rasă ca de pe oseminte vremelnicia, pictorul parcă este omul pelerin dintr-un vestit poem al lui Claudel, care cearcă trăinicia creaturilor, inspectează cosmosul creat, stîncile și trunchiurile, este clopotarul care cearcă mulcrea bronzului nu înainte de a fi bătut, ci după ce el și-a împlinit lucrarea în limpezirea văzduhurilor.

Văzută din aproape, pînza este deasă, lucrarea este pe centimă covor zdrobit, pasta deasă și densă, în virtejuri în adîncime, ca neliniștea izvorului în prund, să fie desăvîrșită la suprafață limpezimea.

Creaturile sînt surprinse în starea nu de între roade, adică înainte de-a fi coapte toate depiin, ci în faza de pîrgă, cele dintîi din ultimele nu cele dintîi din primele. De aici dimensiunea acestora de ofrandă, emfaza pe care nu o au ceilalți pictori români, o emfază hölderliniană ce se înalță solemn ca buna mireasmă din cele mai umile creaturi. O coajă de portocală în jurul fructului se desfoliază solemn, ca potolirea unui zbor de ciocîrlie în hotăa nesfîrșită, un trunchi de stejar rupt și stors de vreme la proporții de candelabru, un ochi de bordei înzăpezit în pădure pare o piramidă funerară, o fată săracă în brațe cu o pasăre, cu albul năframei imaculat pe cap, la proporții de cariatidă partenos în asceza desăvîrșirii. Austeritatea acestui spațiu este dată nu de sărăcie, ci de intensitatea spirituală. Omul abia suportă atîta intensitate, atîta forță iradiatoare de frumusețe și e pe cale de a ieși din ea. Pleacă lăsînd în urmă totul în ordine, pentru a fi locuit în altă înfățișare.

Ca la puțini la noi se poate vorbi la Andreescu de acea despătimire a culorilor, acea vămuire a focului pînă ce grîul copt e strîns în aurul snopilor în vederea plinii. Sînt vremi tîrzii cum ar spune Heidegger, saturate nu de cultură, ci de spiritualitate, este o pictură în dosul căreia există o istorie, o durată ce tinde a deveni eternitate.

Iată aceste țărănci ale lui Andreescu, aceste celebre portrete de măreție sofianică, în care transpare tot aurul spiritual al simbolicelor virtuți ce zidesc Europa de două milenii.

Cei mai fecioreinic dintre zugravii noștri este Andreescu, în sensul vechi al partenos-ului Athena, luptător împotriva morții. Colful de luptătoare al fecioarei acropolelor, devenit Haghia Sophia, este moale, de lînă mioritică, trecută prin jertfa mielului de purpură și strînge roată capul fecioarei ce se știe existînd cu misiunea adeveririi iubirii jertfitoare de sine în istorie. Este parthenia, fecioria spiritului rece, nu-l o altă lume peste cea reală, ci ni se deschid ochii asupra misterului însondabil al celor ce sînt în toată steaua lor ființare în virtutea dezvelirii slavei ce le împrejmuie. O floare ajunsă într-o odă a lui Andreescu a ajuns nu în pămînt, ci în brațele părintești ale luminii transfigurate, ca într-un cuptor de aur izbăvitor. Viața ei parcă de acum va începe.

Andreescu și-a învins subiectivitatea, a învins lumea ca boală și deznădejde, nici măcar dramatic nu mai este, ci transfigurat și spiritualizat. În cortul strîmt în care se bănuie umbra lui fecioreinică, strîns ca-ntr-un copirșeu tras de cal alb pe drumul ce iese din timp, a putut întoarce o clipă capul în amurg de toamnă să vadă în urmă pămînt și cer, ogor semănat și mac reînflorind, să zărească acest cring cu trei trunchiuri într-o singură coroană și să spună și el, cu acel afirșit de octombrie cu o sută de ani în urmă : totul este bun și frumos foarte. De aici, din inima Capitalei, de lîngă mormîntul lui Brâncoveanu, unde i-a fost dat lui Andreescu, ca și lui Eminescu, să-și aibă ultima zi pe pămînt.

IOAN ALEXANDRU

Teatrul Mic într-o sală mare

Teatrul Mic — o instituție care ne demonstrează, tot mai des, pe ce noi căi își poate dezmînți numele ! Spectacolele din **Constantin Mille** și cele de la **Foarte Mic** se joacă de ani de zile cu casele închise. Spectatorul bucureștean cunoaște bine aventurile legate de procurarea unui bilet la **Maestrul și Margareta**, la **Diavolul și bunul Dumnezeu**, la **Doi pe un balansoar** etc, știe bine ce înseamnă o listă de înscrieri care îți mută speranțele peste trei sau șase luni sau cine știe cît, a gustat măcar o dată mirajul „biletului în plus". Nu patetizăm. Punem doar în cuvinte o stare de fapt : aceea a marelui succes de public de care se bucură montările realizate de către acest colectiv artistic. Nu demult, **Teatrul Mic a inaugurat** stagiunea permanentă din sala Teatrului Muncitoresc al Uzinelor „23 August". O idee fericită, o deschidere în plus către nevoia de artă a publicului, o dovadă în plus de dăruire și — de ce nu ? — de eficiență. Iată însă că luni seară — 18 octombrie — Teatrul Mic ne-a oferit o altă inițiativă, care nu poate trece neconsemnată : spectacolul **Maestrul și Margareta** susținut pe scena Operei Române, **în prezența a 1 300 de spectatori** ! Este, cu siguranță, o cifră record, care ne scutește de alte comentarii. **„La presiunile publicului — citește solicitări nenumărate — am mutat cîteva din spectacolele noastre la Opera Română. Astfel, „Maestrul și Margareta", „Diavolul și bunul Dumnezeu" și „Niște țărani" se vor juca două săptămîni" — ne spune** directorul teatrului, scriitorul Dinu Săraru.

Așadar, Teatrul Mic ni se înfățișează, prin această întîmplare, drept ceea ce era de fapt : un Teatru Mare !

TANIA RADU

Sincronizare didactică

Anul trecut, cursurile universitare au constituit o problemă nevralgică, unele dintre ele apărînd doar... spre a fi utilizate la examenele restanțierilor. O situație aproape ideală (deci se poate !) ne-a fost dat să întîlnim anul acesta, cînd, la deschiderea învățămîntului general și mediu, **totalitatea** manualelor programate se **aflau** în mîinile elevilor. De asemenea, au poposit la timp în rafturile librăriilor cîteva zeci de manuale și cursuri universitare, unele de extremă importanță. Semnalăm, dintre cele mai recente apariții, **„Cursul de drept constituțional"** de I. Bendite și alții. O lucrare devenită clasică, aflată la cea de-a VI-a ediție revizuită și adăugită, este cunoscuta **„Anatomia omului"**, a profesorului Victor Papilian. Studenților din institutele agronomice li se adresează recenta apariție, sub redacția profesorului I. Căzăceanu, **„Ameliorarea plantelor horticole și tehnica experimentală"**. Alte două recente apariții sînt destinate viitorilor ingineri aflați pe băncile institutelor tehnice de învățămînt superior : este vorba de **„Elaborarea și turnarea aliajelor neferoase"** de prof. M. Enciu și colectiv și de Cursul pentru subingineri **„Construcția și exploatarea dispozitivelor"** de V. Tache și colectiv. În afirșit, în lucrarea prof. Emi Mihuleac **„Știința conducerii. Metodologie și metode"**, sînt puse în lumină cele mai semnificative forme de conducere operativă, de previziune și stimulare a creativității : sfera conducerii. Dacă ritmul apariților se va menține același, nu putem aștepta la un an record a manualelor și cursurilor universitare !

HARALAMBIE LEREA

■ **Procuratura generală** ne face cunoscut că sesizarea petiționarului Dușmănescu Gheorghe din Calafat s-a dovedit întemeiată, declarîndu-se recurs extraordinar.

■ „După ce timp de 10 ani am fost chiriaș al garajului „Favorit", plătind cu regularitate o chirie de peste 18 000 lei, în luna iulie a.c. m-am trezit evacuat, mai bine zis dat afară, fără motiv. În locul meu, pe parcela nr. 89 pe care o dețineam, a apărut un alt tovarăș. Nu credeți că abuzul este evident ? **(Constantin Aurel, str. Pravăț nr. 10 bloc P 6, scara I, etaj 1, apartament 5, sector 6 București)**

■ Așa arată strada Straja, în dreptul blocurilor 63—65, cartierul Berceni, în spațiul unde sînt depozitate resturile menajere. Aspectul frumoaselor blocuri

de locuințe este umbrit de acest „peisaj" nedorit datorat unor locatari care nu mai folosesc molcul construit în acest scop. **(Nicolae Tokacek, București)**

■ **Consiliul popular al sectorului 1 București** ne comunică rezolvarea favorabilă a cererii lui Preduț Aurel, om al muncii la Institutul național de geriatrie și gerontologie, prin atribuirea unui apartament de trei camere.

■ **Kugler Rodica, în numele femeilor care lucrează în ture, la Combinatul chimic „Victoria,** județul Brașov, ne relatează o situație care nu mai suportă. aminare. Din luna iunie au fost anulate toate cursele autobuzelor oraș-combinat. În special noaptea e foarte greu pentru femei să parcurgă pe întuneric 6 km. Așteptăm, ca și semnatara acestor rînduri, reintrarea în normal a lucrurilor !

■ **Elferi A. din Ploiești** ridică o problemă de sezon : lipsa purfixului, produs necesar etanșării ferestrelor și ușilor pentru a nu se pierde căldura, ușor de aplicat și foarte eficace. Posibilități de realizare a purfixului sînt multe, conchide corespondentul nostru.

■ **Direcția sanitară a județului Vrancea :** „Cererea tov. Bucur Paulina din Focșani, privind încadrarea sa într-o unitate sanitară ca infirmieră, a fost rezolvată favorabil, în sensul că i s-a putut asigura un loc de muncă corespunzător la nivelul spitalului județean".

■ **Teader Buburuzan din Poieni Solca, județul Suceava,** adresează Direcției sanitare a județului o întrebare : pînă cînd bolnavii sanatoriului Solca, pavilion cu 150 de paturi, vor fi tratați doar de un singur medic, și acela stagiar?

■ Cu mai multe întrebări se adresează ICRAL-ului Pajura, delegatul locatarilor din strada Sf. Constantin nr. 29, **Calude Dumitru din București :** 1. cînd vor fi reparate holurile de la parter și etajele 1 și 2, ruinate în urma seismului din 1977 ? 2. Un fochist este obligat să respecte orarul de funcționare al caloriferelor ? Cîte ore trebuie să ardă și care sînt ele ! Dacă fochistul, în afara unei autorizații, nu trebuie să aibă și un contract, în așa fel, ca la eventuale defecțiuni să răspundă și el, nu numai ICRAL-ul ? 3. Dacă apartamentul de la subsolul imobilului, distrus de lucrătorii ICRAL Pajura, va fi în final reparat, întrucît ultimul termen cu care se angajase ICRAL-ul a trecut de mult ? Cînd se va hotărî redimensionarea instalației de încălzire pe etaje, solicitată și aprobată încă din 1981 ?

■ **I.C.S.M. Urziceni, județul Ialomița,** ne anunță că Rogobete Domnița a fost încadrată în funcția de lucrător gestionar.

■ **Traian Dascălu din Galați** este posesorul unei motorete Mobra Super. I s-au uzat însă și cauciucurile și camerele, așa încît motoreta a devenit inutilizabilă. „Este a doua vară de cînd urmăresc la magazinul de profil aceste produse și nu le găsesc".

■ Ne scriu reprezentanții asociațiilor de locatari de pe strada Lacului din Arad. Locuiesc într-o zonă cuprinsă între strada Dobrogeanu-Gherea și Banu Măracine, unde, de aproape trei ani se află săpături de tot felul (canalizare, termoficare, gaze ș.a.). Lucrarea, pare-se, nu va mai fi finalizată vreodată, dat fiind starea jalnică a fostei șosele pe care sînt obligați să circule de atîta amar de vreme.

■ **Inspectoratul județean al Ministerului de Interne Iași :** În legătură cu Amarghioalei Constantin din comuna Deleni-Iași, vă informăm că cele sesizate sînt reale și fac obiectul dosarului penal nr. 60181 1982. Din cercetările efectuate rezultă că A.C., contabil în cadrul consiliului popular al comunei Deleni, împreună cu Onofrei Mihai, șef punct I.R.E. Hîrlău, pentru extinderea rețelei electrice de joasă tensiune la locuințele situate în afara vetrei satului, au pretins și primit nelegal, în perioada anilor 1979—1982, peste 32 000 lei, faptele constituind infracțiunea de luare de mită."

■ „De doi ani de zile, în spatele blocului, respectiv, în piața Miorița, stau numeroase panouri de beton părăsite. Nu lipsesc, oare, din gestiunea cuiva ? Nu-l doare pe cel ce răspunde de ele de risipa pe care o face ? Pe noi, oricum, ne doare, mai ales că ele au devenit, pentru copiii noștri, o permanentă sursă de accidentare, lăsînd la o parte lipsa de igienă ce domnește în jurul lor. **(Iudita Marcovits, Arad, Micalaca Sud, bloc 128, etaj 2, apartament 11).**

■ **Direcția de poștă a Municipiului București :** „Privitor la sesizarea Desdemonei Perca și Danielei Dănilă, vă facem cunoscut că s-au luat măsurile ce se impun pentru acordarea compensației cuvenite, potrivit prevederilor Decretului 46.1962. Pe 10 septembrie le-a fost acordată."

■ **Fănica Pelin din comuna Ivești, sat Bucești, județul Galați.** A terminat în acest an liceul de filologie-istorie din Galați, liceu la care s-au dat 15 repartiții de vînzător în cadrul I.C.S. mărfuri industriale Galați. Unii dintre colegii ei nu au acceptat această situație. Corespondenta noastră a fost respinsă pe motivul că nu are buletin de Galați. I s-a dat o nouă repartiție pentru consiliul popular comunal numai că aici nu era nevoie de ea, motiv pentru care i s-a dat negația. Negația nu este valabilă, i s-a spus din nou în capitala de județ, comuna să-ți rezolve situația ! Numai că în localitatea de baștină nu i se putea oferi nimic. „M-am reîntors acasă — încheie cu amărăciune corespondenta noastră — alături de părinți și patru surori, după atîtea speranțe și ani de învățătură".

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** „Cu privire la scrisoarea tov. Apostolescu Gheorghe din comuna Golești, județul Vîlcea, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost cercetate, unele din aspectele semnalate confirmîndu-se. În funcție de gravitatea faptelor s-au aplicat sancțiunile cuvenite, atît cadrelor didactice în cauză, cît și directorului școlii."

■ „Între anii 1950—1953 am locuit împreună și am fost buni prieteni de familie cu soții Aliman — Mircea și Irina — care ulterior s-au mutat din Tîrgu Jiu, potrivit cerințelor serviciului militar, la Giurgiu, apoi la Brăila. De prin '60 nu mai știm nimic despre ei și aș dori să mă ajutați, pensionari fiind de acum, să reluăm legăturile prietenești de odinioară." **(Gheorghe Poarcă, Tîrgu Jiu, strada Cerbului nr. 2)**

■ **Direcția de poștă și telecomunicații Neamț,** privind sesizarea Mariei Andrușca din orașul Roman, prin care reclamă neacordarea unor drepturi de muncă, ne comunică : s-au luat măsuri corespunzătoare, creîndu-se un post temporar de telefonistă pentru acordarea tuturor zilelor libere și S.R.L. rămase restante. Pentru deficiențe în organizarea programului de lucru diriginților oficiului P.T.T.R. a fost sancționat disciplinar.

■ Eleonora, Alioșa, Tatiana și Dan sînt cei 4 copii ai **Mariei Moroșan din Rîmnicu Vîlcea,** strada Hidrocentralei nr. 4, bloc M-3, scara B, apartament 12, care așteaptă, de mai bine de doi ani, că tatăl lor, **Canalos Petru,** să le dea un semn de viață și să le trimită pensia alimentară. Nu este prima oară cînd i se pierde urma. Numai că de acum cei 4 sînt toți elevi și se descurcă foarte greu fără cei 800 lei, pe care a fost obligat tatăl să-i plătească lunar.

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Dîmbovița** ne comunică rezolvarea cererii tînărului Vartic Ștefan din Tîrgoviște care a fost repartizat de către Oficiul forței de muncă la I.C.M.M. Tîrgoviște.

■ „Nu vă cer nimic personal. Vă prezint doar un caz care mă obsedează. Există în Cîmpina o familie de infirmi, tineri pînă în 30 de ani care au și un copil. Ambii lucrează la Fabrica de ciorapi dar au obținut un apartament la extrema de vest a orașului, în partea diametral opusă locului lor de muncă. Deplasarea cotidiană la serviciu este un adevărat calvar pentru cei doi. În fața blocului lor există Întreprinderea de piese turnate. Au eșuat însă toate încercările de a obține un serviciu, oricare, nu neapărat legat de calificarea lor. Desigur că pot fi dispoziții și motivări, să le zicem, legale pentru respingerea lor la I.P.T., dar nu pot concepe că ele nu pot fi învinse de principiul suveran al omeniei ce se impune pentru rezolvarea cazului familiei Andone." **(Ionescu Cicerone, Cîmpina, județul Prahova)**

■ **Procuratura Generală :** „Referitor la scrisoarea petiționarei Popa Ioana din Horezu, județul Vîlcea, vă facem cunoscut că cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar."

■ „Sîntem un grup de ingineri, subingineri și muncitori ai **Întreprinderii Contactoare Buzău,** locatari ai căminelor de tineret ale întreprinderii. Vă solicităm ajutor într-o problemă mult dezbătută dar rămasă încremenită de ani." Urmează o descriere a celor două cămine de nefamiliști : instalații defecte, calorifere gen mobilă, bucătării fantomă, dușurile, acolo unde există, nu au cunoscut niciodată apa caldă, lipsă de igienă (cine le-a adus, totuși, în starea aceasta ? n.n.). Alături de cămin, într-un stadiu avansat de construcție, se află o cantină. Lucrările la ea au început în urmă cu 3—4 ani, în ultimii 2 ani mersul fiind de melc, nici în prezent neexistînd vreun semn de finalizare a lucrărilor.

■ **Consiliul municipal al sindicatelor Tîrgoviște :** „Analizînd sesizarea lui Petre Constantin, om al muncii la Întreprinderea „Saro" Tîrgoviște, s-a luat măsura de a se acorda transferul petiționarului, întrucît acesta este bolnav și solicită un loc de muncă cu mai puțin efort fizic."

■ **Mirea Victor din București, strada Izvorul Mureșului nr. 5, bloc D 6,** a cumpărat prin septembrie '81 un joc de biliard fabricat de cooperativa „Munca" din Huedin. Ajuns cu el acasă constată că bilele aveau găuri și erau... ovale. Le-a expediat întreprinderii dar nici pînă în ziua de azi nu le-a primit pe cele bune, fie și contra cost.

■ „Noi, cetățenii satului Arșița, comuna Măgura-Ilvei, județul Bistrița Năsăud, vă adresăm rugămintea de a ne ajuta să elucidăm adevăratele motive care au dus la întreruperea construcției drumului forestier ce leagă comuna Măgura Ilvei de satul Arșița, drum lăsat în părăsire de vreo 3 ani". De fapt, nu motivele contează, ci drumul.

■ **Consiliul județean al sindicatelor Suceava** ne comunică, referitor la scrisoarea Veronicăi Holenciuc din Suceava, care solicită ajutor pentru încadrarea soțului în muncă, rezolvarea favorabilă. Cu sprijinul organelor locale de partid soțul petentei a fost încadrat ca șofer la Autobaza transporturi auto Suceava, unde lucrează și în prezent. Este detașat pe 3 luni la Canalul Dunăre-Marea Neagră.

■ „În această vară ne-am îndreptat pașii spre bătrînul și veșnicul tînăr pămînt al Transilvaniei. Am poposit și pe meleagurile Topliței, într-un loc unde s-au desfășurat cele mai crîncene bătălii din timpul primei conflagrații mondiale. Așa cum am „descifrat" din inscripție și din cele scrise pe pietrele funerare, au căzut aici peste 700 de ostași români. Nu doare pe nimeni sufletul cînd se distrug asemenea edificii naționale? Fie ca aceste rînduri să-i (re)trezească la realitate pe cei ce trebuie să ocrotească monumentele neamului ! **(Petruța Marciuc, București)**

■ **Consiliul popular al municipiului București,** în legătură cu sesizarea cetățeanului Teodor Bădilaș, locatar al blocului 100 — str. Frumușani nr. 12, sector 4 — ne comunică : IFMA va pune în funcțiune ascensorul pînă la data de 19.X.1982 ; TCIP va definitiva lucrarea de gaze pînă la data de 25.X. 1982.

■ Povestea lui **Păcurariu Gheorghe din București, strada Izvorul Mureșului nr. 10, bloc 10, scara F :** are două proprietăți, din 1977, una din ele, moștenind-o prin decesul mamei. De atunci încearcă să intre în legalitate, cerînd I.C.R.A.L.-ului Cotroceni realizarea formalităților de înstrăinare a acestui imobil, conform dispozițiilor în vigoare, dar s-a ales doar cu promisiuni, cu zeci și zeci de drumuri. Nu poate scăpa deci de una din proprietăți de care nu s-a folosit niciodată dar pentru care plătește taxele anuale ce se cuvin.

■ **Consiliul popular orășenesc Moreni, județul Dîmbovița,** ne informează că sesizarea lui Marian Costache din Moreni s-a dovedit reală : E.G.C.L. i-a mărit chiria înainte de a împlini 5 ani de la căsătorie. S-a făcut recalcularea și începînd cu luna septembrie 1982 s-a trecut la compensarea sumei de 1 254 lei.

■ „Din 1977, pentru consolidarea structurii de rezistență a blocului B, al imobilului din strada Occidentului nr. 45, proprietate mixtă, conform actelor de constatare și documentației întocmite de Institutul „Prelect" București, se poartă o nesfîrșită corespondență între asociația noastră de locatari și I.C.R.A.L. „Pajura". În 5 ani, echipa de muncitori a deschis șantierul, a adus materiale, a ridicat schele și a reușit să fățuiască în exterior cele două blocuri. De consolidare nu s-a ocupat pînă acum, nimeni, cu toate că zidul de la mansardă fiind dislocat se poate prăbuși în orice moment peste clădirea învecinată. **(Veicu Maria, în numele asociației de locatari, strada Occidentului nr. 45, bloc B)**

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Vaslui :** „Privind sesizarea Mariei Merișanu Gabriela vă facem cunoscut că a fost repartizată ca muncitoare necalificată la Întreprinderea de tricotaje Huși, unde lucrează în prezent".

■ „**Subsemnatul Stana Dan Miron, domiciliat în Cluj-Napoca,** vă aduc la cunoștință următoarele „întîmplări" care au avut loc cu ocazia lui T.I.B. — '82. Împreună cu alți doi colegi am fost trimiși de I.E.I.A. Cluj-Napoca să o reprezentăm la „T.I.B." '82. Centrala (CIETA) „a uitat" să ne rețină locuri la hotel. De la I.T.H.R. am fost trimiși la hotelul „Cișmigiu" ale cărui condiții de cazare nu corespundeau unei perioade mai lungi de ședere. De aceea, am ajuns la hotelul „Central", unde am fost cazați cu condiția ca, în cazul în care nu mai pot să ne cazeze, să ne anunțe cu cel puțin o zi înainte. Numai că nu s-a întîmplat așa ! Seara, cînd obosiți am venit să ne odihnim, am fost anunțați că ni s-au scos lucrurile din cameră. Cazul nu este izolat, cea mai mare parte din reprezentanții întreprinderilor CIETA au pățit la fel."

■ **Ion Buriacu, din str. Caporal Ruică, București,** ne-a trimis fotografia alăturată, din care reies condițiile în care se poate sta la campingul de la Murighiol (jud. Tulcea), însoțind-o cu o întrebare : nu s-ar putea ca suma de lei 60 să fie plătită doar de acela care beneficiază de căsuțe sau hotel și nu și de cei care folosesc corturile proprii, urmînd ca acestora să li se perceapă numai taxa de instalare, iar hrana să se achite potrivit alimentelor

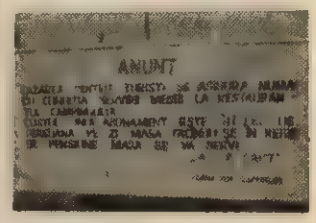

consumate ? Cel ce ne-a scris a asistat la multe și aprinse discuții, la manifestări de nemulțumire din partea turiștilor care stăteau în corturi.

■ „Printre cuceririle obținute de ceferiști prahoveni de acum trei decenii s-au numărat și înființarea și amenajarea unui spital propriu pentru asistența medicală a feroviarilor și a membrilor familiilor lor", ne scrie **dr. Ioan Neagu,** din Ploiești. Recent a fost dat în folosință un nou spital unificat C.F.R. Ploiești Vest, al M.T.Tc., construit pe o suprafață de nouă mii

m.p., valorînd 22 de milioane și în care vor lucra 235 cadre medico-sanitare și auxiliare. Capacitatea : 200 de paturi, secții de chirurgie, boli interne, anestezie-reanimare, laboratoare, farmacie și un dispensar policlinic cu 9 servicii de specialitate. (Anexăm fotografia realizată de corespondentul nostru).

Pagină realizată de GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Poșta redacției

Elena Nistor — Păstrăveni (Neamț) : Nu puteți beneficia de concediu de odihnă, întrucît nu ați realizat condiția îndeplinirii celor 11 luni lucrate ● **Otilia Cloată** — Godinești (Gorj) : Aveați obligația să obțineți definitivarea în învățămînt pe bază de examen, în intervalul de timp stabilit de lege, trei sesiuni consecutive de la expirarea stagiului de 3 ani în activitatea didactică de predare ● **Ioana Tufeci** — București : a) Da, în cazul în care clădirea respectivă are părți și instalații comune situate la etajele superioare ; b) Întrucît de reparații ale ascensoarelor revin în sarcina proprietarilor, care au obligația de a suporta astfel de cheltuieli, indiferent dacă utilizează sau nu ascensorul, proporțional cu cota parte indiviză de proprietate pe care o au asupra părților și instalațiilor de folosință comună ● **Ștefan Honț** — N. Bălcescu (Constanța) : Pentru lunile în care ați absentat nemotivat mai mult de 12 zile, ați pierdut dreptul la alocație ● **Leontina Popescu** — București : Este prevăzut în Statutul privind organizarea și funcționarea Asociației locatarilor constituirea unui fond pentru reparații, prin contribuția lunară a proprietarilor, diferit de fondul de rulment. ● **Nicolae Cuclureanu** — Zalău : În cazul dv. în contract se menționează termenul de predare 30 septembrie 1981, suma solicitată de către OJCVL-Sălaj este legal calculată și urmează să o achitați ● **Niculina Lambă** — București : La serviciul laborator al Spitalului clinic de urgență din Calea Floreasca nr. 8 ● **H. Zomer** — București : Obțineți de la judecătoria care a pronunțat sentința ● **Alexandrina și Gheorghe Petre** — București : Vă așteptăm la redacție la secția probleme cetățenești ● **Mircea Mustafa** — Moldova Nouă : Acționați în judecată ● **Vasilica Badea** — Constanța : Îi puteți scrie pe adresa : aleea Parva 2, bl. A 20, ap. 58, sect. 4, București.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Fotografii de VASILE MINECAN ■

HOMEOPATIA, O METODĂ TERAPEUTICĂ EFICACE ȘI IEFTINĂ

(urmare din pagina 1)

De la reticență la eficiență

După aproape 2 ani de la prima noastră întîlnire de acest gen, v-am ruga, stimați tovarăși, să precizați care e, concret, stadiul în care se află homeopatia. Ce s-a făcut în acest domeniu, ce mai rămîne de făcut ?

Ioan Teleianu : Deși nu mai sîntem chiar la început, ne aflăm încă în faza căutării și, implicit, a găsirii celor mai adecvate metode și procedee prin care să ducem la îndeplinire sarcina Ministerului Sănătății de a dezvolta și consolida homeopatia. Revista „Flacăra" a jucat, și ea, un rol important în această acțiune, mijlocind apropierea marelui public de homeopatie. Problemele au fost abordate pe un front larg și, ca să zic așa, etapa de demaraj a fost depășită.

Gheorghe Bungețianu : Poate că cel mai important cîștig al etapei parcurse se leagă de faptul că reținerile față de homeopatie au scăzut simțitor. Prin cursurile efectuate în cadrul Centrului de perfecționare și, mai nou, prin consultațiile acordate la policlinicile „Vitan" și „Batiște" am izbutit să demonstrăm ceea ce noi, cei de față, știam de mult : că homeopatia nu se opune alopatiei, ci o completează, adăugînd arsenalului terapeutic clasic o nouă metodă, eficace, lipsită de pericole și ieftină.

Pavel Chirilă : Socotesc de cuviință să insist asupra unui aspect. Ca să devină homeopat serios, un medic trebuie să posede o foarte solidă pregătire alopată.

Tot ce spuneți e, fără îndoială, corect, dar despre toate astea, dacă nu greșim, am mai discutat. Nu credem că mai e cazul să explicăm ce înseamnă și cu ce se ocupă homeopatia, am depășit, cum zicea doctorul Teleianu, această fază. Acum 2 ani, de exemplu, unul dintre dumneavoastră, parcă doctorul Chirilă, afirma că rețeaua homeopată se va impune dacă numărul practicienilor va crește. A crescut ?

Sebastian Nicolau : Da. Azi au dreptul de a prescrie rețete homeopatice 70 de medici. Cînd Centrul de perfecționare a primit, în 1978, sarcina de a se ocupa de homeopatie, sarcină trasată de Ministerul Sănătății, numărul lor era de 8. Numai în 1981 și 1982 am inițiat, în cadrul Centrului, 3 programe specializate, absolvite de peste 100 de medici.

Cezarina Țuchel : N-au fost numai medici din rețeaua Ministerului Sănătății, ci și din alte rețele, a transporturilor, a internelor, a apărării naționale etc. Au mai luat parte la cursurile respective și farmaciști, și cercetători, iar noi, la Farmacia 80, singura cu profil din țară, am resimțit, primii, efectele acestei acțiuni. Anul acesta am onorat mult mai multe rețete decît în 1981.

Cîte ? Ne puteți oferi o comparație ?

Cezarina Țuchel : Firește. În tot anul 1981 am eliberat cam 13 mii de rețete. Pe primele 9 luni ale anului 1982 numărul acestora a crescut la 21 de mii.

Gheorghe Bungețianu : Firește, cîștigul e net, mai ales că, din cîte cunosc, raportul cost-eficiență e hotărît în favoarea tratamentului homeopatic pentru o afecțiune care se pretează, în paralel, și la tratamentul alopat. Pe de altă parte însă, Farmacia 80 a ajuns să fie supralicitată, ei adresîndu-i-se și bolnavi din Capitală, și cei din provincie. Mi se pare evidentă necesitatea deschiderii, în țară, a altor 2—3 farmacii cu profil homeopatic. Cred că, spunînd asta, sînt în asentimentul colegilor.

Ioan Teleianu : Fără discuție. Aș dori însă, înainte de a dezbate problemele legate de farmacie, să fac unele precizări cu privire la cursuri. Tot ce s-a spus pînă acum s-a spus bine, dar aș avea cîteva completări. Pentru medicii din Capitală, de pildă, am inițiat, în 1981 și 1982, două programe, organizate pe sistemul cursurilor postuniversitare, o zi pe săptămînă între 1 ianuarie și 30 iunie. Ele au fost foarte dense, de la orele 15 la 20, fără scoatere din producție și, ca să fiu sincer, am avut chiar unele temeri. Ne-am zis că, venind la homeopatie după orele obișnuite de program, oamenii vor acuza încărcătura mare și, treptat, unii vor bate în retragere. Spre satisfacția noastră, nu s-a întîmplat așa ceva, n-au fost pierderi.

Pavel Chirilă : Evident, cei care s-au înscris au avut o motivație puternică. Altfel vorbind, interesul stîrnit de cursuri a fost mai mare decît riscul oboselii.

Sebastian Nicolau : Cursurile n-au însemnat numai prelegeri, ci și dezbateri și aplicații practice, ultimele efectuate în cadrul cabinetelor de la „Vitan" și „Batiște". De fiecare dată, am reluat instrucția la un nivel superior, intrînd în detalii, în profunzime. Între cicluri, inițierea are și astfel de cicluri, cîte unul în fiecare an, medicii au lucrat individual, ei avînd de întocmit fișe homeopatice și de tratat cazuri mai simple.

De la nostalgii la algii

Vă propunem lămurirea unui lucru : în ce afecțiuni poate interveni, cu maximum de eficiență, homeopatia ? Lansăm această întrebare pentru că am primit, la redacție, multe scrisori prin care eram rugați să mediem pătrunderea într-un cabinet de homeopatie a unor bolnavi cu afecțiuni grave. E homeopatia un fel de „fată în casă" a medicinei, e ea recomandabilă în orice maladie, oricît de gravă ar fi aceasta ?

Gheorghe Bungețianu : Dacă mi-e permis, aș da eu răspunsul. Homeopatia e eficace și în unele cazuri disperate, dar această metodă terapeutică se adresează mai ales algiilor de tot felul, reumatismelor, rinofaringitelor, astmurilor, nevralgiilor faciale, infecțiilor cronice, alergiilor, dermatozelor etc. Unele dereglări, nervoase, endocrine, imunitare, se tratează foarte bine prin remedii homeopatice.

Pavel Chirilă : Homeopatia prelia, cu rezultate notabile, și insuccese ale altor terapii. Explicația e simplă : homeopatia se adresează în primul rînd bolnavului și, abia după aceea, bolii.

Gheorghe Bungețianu : Să nu se înțeleagă că ea nu face altceva decît să repare ce-a stricat alopatia !

Pavel Chirilă : Nu poate fi vorba de așa ceva, căci am convenit, de la bun început, că homeopatia nu trebuie pusă în raport antagonist cu alopatia ! Nu-i mai puțin adevărat însă că putem afirma, în temeiul unor dovezi certe, că o serie de intoleranțe medicamentoase sau de dependențe, de cortizon, de tranchilizante etc., pot fi rezolvate pe cale homeopatică.

Cezarina Țuchel : N-aș vrea să fiu greșit înțeleasă, dar tocmai alopații au fost cei care au creat diferențierea între homeopatie și alopatie.

Pavel Chirilă : Normal, pentru că mulți alopați refuză, aprioric, datele homeopatiei. Ei nu cunosc decît o metodă și, din comoditate sau din alte motive, refuză să pătrundă în tainele homeopatiei. Ca și în ale acupuncturii, de pildă.

Ioan Teleianu : Asta am și urmărit, pînă la un punct, prin cursurile noastre : să extindem aria inițierii. Am urmărit, ca să zic așa, inițierea inițiatorilor, a celor care au, în rețea, putere de decizie, a celor ce conduc servicii, secții etc. Am vrut să-i capacităm și, parțial, am reușit. Chiar dacă unii dintre ei n-au devenit, de pe o zi pe alta, partizani ai homeopatiei, măcar n-au mai refuzat-o aprioric, n-au mai privit-o cu superioritate. Rezistența care mai există se datorează, în primul rînd, ignoranței.

Ne vedem siliți să apelăm din nou la termenul concret. Concret, ce s-a realizat în această direcție ?

Sebastian Nicolau : Pe lîngă latura practică, strict curativă, ne-am îndreptat atenția și spre cercetare, spre învățămînt, obținînd unele succese. Bunăoară, au luat parte la cursuri o serie de cadre didactice cu renume, profesorul Cornelliu Butnaru, profesorul Dumitru Dobrescu, șeful de lucrări Zeno Popovici, asistenții universitari Paul Albulescu și Mihai Neagu Basarab, precum și cîțiva cercetători de elită, Pompiliu Peiulescu de la Institutul de virusologie „Ștefan S. Nicolau", Dan Panaitescu de la Institutul „Ion Cantacuzino" și așa mai departe. Chiar simpla lor prezență a însemnat, pentru homeopatie, un pas înainte.

Cezarina Țuchel : Nu încape nici un dubiu că aria homeopatiei s-a extins și se extinde. În prezent la Farmacia 80, onorăm multe rețete din provincie, de la doctorii Igor Dominte din Piatra Neamț, Dumitru Țuculescu din Reghin, Emil Pușcașu din Iași ș.a.

Gheorghe Bungețianu : Asta demonstrează, o dată în plus, că e nevoie să apară farmacii homeopate și în teritoriu. Cea din București, în ciuda interesului ce i s-a arătat în vremea din urmă, continuă să fie atașată unei farmacii obișnuite, localul ei fiind necorespunzător. Am dreptate ?

Cezarina Țuchel : S-au făcut, e drept, multe pentru farmacia noastră și trebuie să mulțumim celor care au înlesnit o serie de facilități, între care stabilirea prețului remediilor. La 3,10 lei o doză. Azi însă se simte nevoia extinderii spațiului. Totodată, ne trebuie un laborator pentru prepararea remediilor. Am putea realiza singuri ceea ce, în prezent, fie și cu un efort valutar minim, luăm din import.

Ce înțelegeți prin efort valutar minim?

Cezarina Țuchel : Remediile homeopatice pe 2 ani echivalează, ca import, cu prețul a 10—12 flacoane de „Redergin". E puțin, dar, socotind că ne putem descurca singuri, e mult. Avem în țară, grație unei flore bogate și valoroase, tot ce ne trebuie. La Sebeș, de pildă, farmacistul Horia Bucur manifestă preocupări demne de interes în direcția preparării remediilor. Preocupări similare există, am citit chiar în „Flacăra", la Cluj-Napoca și la Tîrgu Mureș. Profesorul mureșean Gabriel Racz deține, în privința tincturilor din plante, unele priorități și, dacă am înțeles bine, o parte din produsele sale se și exportă. Dac-ar exista, la București, la Tîrgu Mureș, oriunde, un laborator de preparare a remediilor, lucrurile s-ar simplifica, iar noi am avea posibilitatea să onorăm mai prompt rețetele.

Gheorghe Bungețianu : Să nu uităm că ar trebui mărit numărul farmaciilor. Pe lîngă funcția strict tehnică, de executare a prescripțiilor, ele ar avea și o funcție didactică. Intervine aici și o doleanță a noastră mai veche : pătrunderea homeopatiei în învățămîntul medical superior. În Franța, de exemplu, învățămîntul de homeopatie e postuniversitar și el durează, sub egida unui Centru național, 3 ani. Personal, am avut ocazia să urmăresc, la Roma, în cadrul Institutului „Forlanini", cursurile de homeopatie ale reputatului profesor Negro.

Ioan Teleianu : A venit momentul, e limpede, ca homeopatia să intre și în învățămînt. Nu știu unde, poate la Farmacologie, poate la Clinică medicală, dar trebuie să intre. Cît de timid, două ore pentru început, poate patru, dar momentul acesta favorabil trebuie fructificat. M-aș gîndi chiar la programa de Semiologie, această disciplină jucînd un rol important în cadrul metodei homeopate datorită bogăției ei în informații.

Cezarina Țuchel : Trebuie să menționăm că Facultatea de farmacie a fost prima care a manifestat, în acest sens, un interes. De cîțiva ani, farmaciștii care participă la cursurile de reciclare au în program o zi de documentare la Farmacia 80. Ei au ocazia să se convingă de unele lucruri și, chiar dacă nu îmbrățișează cauza cu entuziasm, unii din ei devin propagatori ai ideii. Noi de astfel de propagatori avem nevoie.

Ioan Teleianu : Cu o precizare : ca homeopatia să fie corect practicată. Numai entuziasmul nu ajunge, trebuie să cunoști, cît mai detaliat, metoda, secretele ei. Practicată greșit, ea nu poate compromite bolnavul, dar poate compromite ideea.

Cezarina Țuchel : De acord. Credeam că problema competenței e subînțeleasă. Față de cele spuse anterior, aș avea o completare. Că homeopatia cîștigă teren o probează, între altele, și faptul că la Facultatea de farmacie mai multe teze de licență, 4 dacă nu greșesc, și-au ales subiecte din homeopatie. Lucrurile s-au urnit, e nevoie însă să insistăm. Să batem fierul cît e cald.

De la alopatie la homeopatie

Gheorghe Bungețianu : Cercul de homeopatie din U.S.S.M., pe care-l conduc, ilustrează această afirmație. La manifestările lui frecvența e tot mai mare, iar comunicările au o ținută tot mai aleasă. În 14 septembrie 1982, a avut loc o sesiune științifică organizată de Colectivul de prognoză al Academiei R.S.R. și de Academia de Științe Medicale, în cadrul căreia, sub genericul „Sănătatea, problemă globală", am avut satisfacția de a descoperi homeopatia așezată, de profesorul Dumitru Dobrescu, alături de chimioterapie și fitoterapie. E evident că recunoașterea homeopatiei e în curs. Pentru că tot veni vorba, aș sublinia că mi se pare justificată propunerea, despre care am aflat din „Flacăra", de a se înființa un centru național de medicină naturistă. Acolo, homeopatia ar fi la ea acasă.

Una din cele mai însemnate izbînzi ale homeopatiei din ultima vreme a constituit-o deschiderea cabinetelor specializate, la policlinicile „Vitan" și „Batiște". La momentul respectiv, „Flacăra" a consemnat evenimentul, am fi însă interesați să cunoaștem amănunte.

Sebastian Nicolau : Pe lîngă eforturile noastre, în deschiderea cabinetelor respective un merit deosebit l-a avut Direcția sanitară a municipiului, al cărei director, dr. George Iacob, a sprijinit concret acțiunea. Cele două cabinete sînt, totodată, și baze de învățămînt, cursanții făcînd practică în cadrul lor.

Pavel Chirilă : Atît eu, cît și colegul Bungețianu acordăm asistență la cabinetele în discuție, eu la „Batiște", dînsul la „Vitan". Doctorul Nicolau are dreptate : cabinetele homeopatice au regim de policlinică, deci rol de asistență, dar ele dețin totodată și însărcinări metodologice, cursanții centrului de perfecționare făcînd aici stagii. Munca noastră se desfășoară la aceste cabinete benevol, peste orele de program.

Ioan Teleianu : În calitate de lectori ai cursurilor de inițiere.

Pavel Chirilă : Exact. Mai funcționează, la „Vitan", doctorii Ana Predescu și Radu Fănel, iar la „Batiște", doctorii Aurian Blăjeni și Ilie Nicea. Fiecare stă o jumătate de zi pe săptămînă, deci nu-s acoperite, practic, decît 3 zile din 7.

Ioan Teleianu : E în intenția noastră să completăm programul, plecînd de la premisa că absolvenții cursurilor, mai ales, ei, pot face aici o excelentă ucenicie.

Gheorghe Bungețianu : În condițiile în care pacienții așteaptă să le vină rîndul cu săptămînile, vom acorda pînă la sfîrșitul anului cam o mie de consultații. Foarte multe, ceea ce denotă, nu-i așa, interesul cu care cetățenii privesc homeopatia. Insist asupra faptului că, îngrijită homeopatic, o boală poate costa de la cîteva ori la cîteva zeci de ori mai ieftin decît dacă ea ar fi tratată alopatic.

Cezarina Țuchel : Vă întrerup o clipă. Am întocmit un tabel comparativ și datele sînt, fără excepție, în favoarea homeopatiei. O alergie, de pildă, tratată alopatic, costă în medie 86 de lei. Prin remedii în doze infinitezimale, numai 15. În cazul unei amigdalite acute, cheltuielile sînt de 118 și, respectiv, 21 de lei.

Gheorghe Bungețianu : În aceste condiții, chit că, în majoritatea cazurilor, tratamentul homeopatic se rezolvă ambulatoriu, ar fi nevoie, după părerea mea, de o bază spitalicească. De cîteva paturi, de un laborator, **asta ne-ar înlesni munca, ne-ar permite urmărirea bolnavilor în timp.**

Cîte paturi? Unde?

Pavel Chirilă : Într-o clinică medicală, să zicem. De preferință în Capitală, ca bază să poată servi și pentru metodologie.

Ioan Teleianu : Eu sînt rezervat : nu cred că trebuie să punem paturile înaintea medicilor ! Cînd vom avea suficienți medici în rețea, paturile vor veni de la sine.

Gheorghe Bungețianu : Știu eu dacă vor veni ?!

Sebastian Nicolau : Cred că, pentru început, 40—50 de paturi ar fi suficiente. Nu ?

Pavel Chirilă : Cite-or fi, dar să fie ! Rămîn la părerea că o secție clinică, chiar cu numai 20—25 de paturi, echivalentul normei unui medic, ar aduce mari beneficii împunerii homeopatiei. Pe de-o parte, i-ar crește prestigiul, pe de alta, i-ar fi de un real folos prin îndrumarea selectivă a cazurilor care se pretează, mai mult decît altele, tratamentului homeopatic. Cum zicea doctorul Bungețianu, bolnavii ar fi mai bine urmăriți în timp, s-ar putea trage și concluzii în loc o întocmirii unor studii clinice mai amănunțite.

Ioan Teleianu : Dacă lucrurile stau așa, chestiunea e valabilă și pentru acupunctură.

Pavel Chirilă : De ce nu? Aș opta, ca o părere personală, pentru o bază clinică în Capitală. De ce? Pentru că în București lucrează cei mai mulți medici specializați în homeopatie și, în plus, tot aici au loc și cursurile de inițiere și perfecționare.

Gheorghe Bungețianu: Folosindu-mă de prilejul pe care mi-l oferă „Flacăra", o revistă cu mare audiență la public, aș mai ridica o problemă. Homeopatia continuă să rămînă insuficient cunoscută. Doar „Flacăra" a scris mai des pe tema ei și, sporadic, „Magazin", greul căzînd pe umerii Centrului de perfecționare și ai Cercului de homeopatie.

Cezarina Țuchel : Ziarul nostru, „Muncitorul sanitar", rareori a băgat în seamă homeopatia. Aproape că nu-mi amintesc s-o fi făcut !?

Gheorghe Bungețianu : Nici el, dar nici televiziunea, de pildă. Un film didactic, dau primul exemplu care îmi vine în minte, ar fi fost imperios necesar. N-aș vrea să las impresia că homeopatia trebuie să devină, în aria medicinei, o vedetă. Nu. Există chiar și riscul de a nu mai putea, la un moment dat, să satisfacem toate cererile. Dar ăsta e un aspect și faptul că nu există, la nivel național, o secție sau o asociație de homeopatie, e un altul, care creează multe dificultăți.

Noi am făcut demersuri în această direcție. Am mai pledat pentru această cauză. Nu s-a schimbat nimic?

Pavel Chirilă : Din păcate, n-avem încă o societate de homeopatie, deși ea ar fi, din toate punctele de vedere, justificată. Pasiunea și energiile medicilor homeopați ar fi mai bine canalizate. S-ar acționa după o concepție unitară, nu mai insist.

Sebastian Nicolau : Liga internațională a medicilor homeopați, al cărei președinte e doctorul Illing din R.F.G., promovează cercetări cooperatiste. Homeopatia noastră ar avea ce arăta lumii, dar ea nu face încă parte din forul internațional.

Gheorghe Bungețianu : Conform statutului U.S.S.M., care datează din 1973, nu pot deveni secții sau societăți decît specialitățile existente în nomenclatorul Ministerului Sănătății. Or, homeopatia, ca și acupuncturа, nu apare în nomenclator.

Viața, ni se pare clar, a cam luat-o înaintea hîrtiilor.

Gheorghe Bungețianu : A cam luat-o.

Pavel Chirilă : Sînt două soluții : se modifică statutul sau se modifică nomenclatorul !

Ioan Teleianu : Față de homeopatie, Ministerul Sănătății a dat dovadă, indeobște în ultimii ani, de o grijă deosebită. Nu ne rămîne decît să sperăm că, și de data aceasta, punctele noastre de vedere vor fi analizate cu atenție și responsabilitate. În raport cu decembrie 1980, cînd am luat în discuție, tot în cadrul unei mese rotunde, organizată de „Flacăra", problemele arzătoare ale homeopatiei, s-au înregistrat, veți fi de acord cu mine, progrese notabile. Homeopatia are de acum cale deschisă, depinde și de noi, dacă nu chiar în primul rînd de noi, ca ea să ajungă cît mai repede la îndemîna cetățenilor.

Deși, firește, ar mai fi fost atîtea de discutat, ne vedem în situația de a încheia aici dezbaterea noastră, care a durat, iată, 3 ceasuri. Mulțumind directorului Centrului de perfecționare pentru modul ospitalier în care s-a constituit în gazdă a acestei întîlniri, vă mulțumim tuturor, stimați tovarăși, pentru amabilitatea cu care ați răspuns solicitării noastre. Vă asigurăm totodată că, în demersurile ei pentru promovarea noului în toate domeniile de activitate, „Flacăra" va continua să militeze pentru afirmarea homeopatiei, metodă de tratament, cum s-a subliniat aici, eficace și puțin costisitoare.

Privită un timp ca o „ecnușăreasă" a medicinei clasice, homeopatia a fost, îndeobște după 1980, repusă în drepturile ei legitime, Ministerul Sănătății acordîndu-i atenția și sprijinul meritate. Rezumînd, față de masa noastră rotundă din 25 decembrie 1980, sînt de semnalat importante progrese : a) oficializarea homeopatiei și, ca o consecință logică, deschiderea primelor două cabinete specializate ; b) continuarea cursurilor de inițiere și perfecționare, respectiv creșterea numărului medicilor cu drept de prescripție homeopatică ; c) stabilirea prețurilor remediilor ; d) organizarea celui dintîi simpozion național etc.

Semnalînd toți acești pași înainte, mai rămîn însă destule de făcut. Să spicuim :

a) dotarea Farmaciei 80 cu un laborator de preparare a diluțiilor ;

b) înființarea cîtorva farmacii cu profil în teritoriu ;

c) rezervarea unei baze clinice, cu 20—25 paturi, în ideea urmăririi în timp a bolnavilor și a efectuării unor cercetări detaliate ;

d) întemeierea unei secții (asociații) de homeopatie la nivelul U.S.S.M. ;

e) găsirea unor mijloace de informare în concordanță cu sporirea numărului practicanților și al celor interesați de serviciile homeopatiei etc.

Avînd în vedere sprijinul de care se bucură, în vremea din urmă, homeopatia, nutrim convingerea că toate aceste deziderate vor deveni, cît de curînd, realități. Promitem să revenim.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Cosmonava Pămînt (II)

Fructele nedorite

Așadar, să ne aducem aminte : cu aproape zece ani în urmă, lumea era zguduită din temelii de către dușul rece, necruțător și puțin dorit al crizei petrolului, fenomen pe cît de tulburător pe atît de general și care a produs un profund șoc întregii noastre civilizații. Duș de gheață cu fiori electrizanți, șocul petrolului a dat alarma mondială și a tăiat panglica neagră de inaugurare oficială a crizei energetice și de materii prime, arătîndu-ne, fără menajamente, că omenirea nu e oricît de bogată în energie și materii prime, mai cu seamă dacă utilizează, în continuare, același sistem de tehnologii și tehnici, pe care și-a bazat cursul dezvoltării de pînă acum.

Desigur, nimeni nu dorise acest moment de răscruce, cu toate că aproape toate națiunile lumii, avînd o oarecare dezvoltare economică, au contribuit, conștient sau inconștient, la pregătirea și nașterea lui.

Luată astfel prin surprindere, omenirea s-a pomenit în fața cu o listă lungă de probleme deosebit de grave, unele din ele erau mai vechi, altele noi, iar aceeași omenire, îmbătată de succesele trecutului și de speranțele celei de-a doua revoluții industriale, dar mai ales de salturile uriașe promise de viguroasa revoluție tehnico-științifică contemporană, fie că le uitase, fie că le neglijase cu bună știință, trecînd cu tăvălugul nepăsării peste tot ceea ce nu-i convenea sau se opunea modelului, în mare măsură nerealist, ce-l așezase la baza noii civilizații umane. Problemele grave, vechi sau noi, readuse în scena lumii fără a fi soluționate, au modificat din temelii toate prognozele și previziunile euforice, elaborate pînă atunci, determinînd plîngeri și apeluri mondiale disperate. Ne aducem aminte de lucrarea „Limitele creșterii" a echipei Meadows sau, cum i se mai spune, primul raport către Clubul de la Roma care a arătat că trebuie să se reanalizeze scenariile dezvoltării viitoare, prin prisma unor principii mai realiste și mai raționale. Așa cum reiese limpede și din cunoscutele cărți, ce au făcut înconjurul globului — „Șocul viitorului" de Alvin Tofler și „Omenirea la răscruce" de Mesarovici și Pastel — epoca de euforie și risipă își încheie acum ultimele conturi, întrucît omul viitorului are de ales între un colaps sigur al propriei sale lumi și saltul firesc, dorit de toate popoarele lumii, spre nivele superioare de existență pe cosmonava Pămînt.

Cum se spune însă, un rău nu vine niciodată singur. Crizei energetice și de materii prime — în fond o gravă criză a sistemului tehnologic mondial — i s-au alăturat și altele, printre care cea a mediului înconjurător ocupă locul unei ghilotine ce atîrnă înfricoșător deasupra capului omenirii, reținută doar de cîteva fire subțiri. Orice ființă, pentru a putea trăi pe Terra, pe această delicată și complexă cosmonavă, este obligată să se integreze în ecosfera pămînteană, în mediul înconjurător constituit de celelalte ființe și de resursele neinsuflețite. Milioane de ani în șir, echilibrul ecologic al pămîntului s-a păstrat, fără prăbușiri catastrofale, deoarece legăturile dintre ființe și mediul lor de existență nu s-au rupt fără putință de reparare (Terra le putea reface mereu). Acum sîntem conștienți însă că aceste legături au început să se surpe altfel, că în mediul înconjurător s-au produs grave perturbații ale calității sale și că însăși viața Terrei este amenințată să se prăbușească, într-un viitor nu prea îndepărtat, dacă omenirea nu va interveni la timp, în ansamblul ei, cu toată răspunderea și forța ei pentru a preveni cursul urmat pînă acum în dezvoltarea economică și socială a țărilor lumii.

Asaltul dat de oameni asupra naturii, în neostoita lor goană pentru atingerea unor țeluri înalte ale civilizației, a provocat răni adînci în structura ecosistemului terestru. Vina o poartă, în exclusivitate, sistemul tehnologic sau ansamblul de tehnici adoptat de omenirea întreagă pentru producția industrială și agricolă, transporturi, habitat și comunicații. Această gravă încriminare poate fi însă justificată ușor, dacă ne reamintim de principalele trăsături și consecințe ale sistemului tehnologic pe care se întemeiază civilizația de azi. Mai întîi, el este extrem de risipitor, cu randamente scăzute și mari pierderi de energie și materii prime, nefiind în măsură să țină seama de resursele limitate ale Terrei, cît și de consecințele grave pe care le produce în mediul înconjurător. În al doilea rînd, prin risipa ce o generează, sistemul tehnologic mondial aruncă, netocmit, în atmosferă, hidrosferă, pe sol, în sol și în cosmos, cantități uriașe de energie, materii prime nefolosite sau degradate, sub forma așa-zișilor deșeuri. Dacă în procesele tehnologice și în celelalte tehnici utilizate de oameni s-ar pierde în ecosferă numai energie bună și materii prime naturale, dezechilibrul ar fi suportabil. Din păcate, risipa se face prin produse secundare, multe inexistente în natură și care schimbă profund caracteristicile funcționale ale sistemului ecologic, scoțîndu-l din echilibrul său firesc.

Deșeurile energetice și de substanțe, denumite **poluanți**, depășind, în multe zone ale lumii, limitele acceptate de rigorile vieții terestre, de rezistența plantelor, animalelor și omului — au început de cîteva decenii să producă efecte chimice, fizice, biologice și chiar psihice, tot mai intense, care, traduse în planul genetic al viețuitoarelor de pe cosmonava Terra, inclusiv în planul genetic al omului, pot să producă mutații imprevizibile atît în indivizii actuali, cît mai ales în generațiile viitoare.

Așadar, fenomenul de poluare sau otrăvire a ecosferei, înțelegînd ființele, aerul, apele, solul, subsolul și parte din cosmosul apropiat, nu este o fatalitate, produsă de cine știe ce forțe supranaturale, în fond inexistente, ci reprezintă consecința unei revoltătoare neglijențe istorice a omenirii. Și nici nu este o boală incurabilă a civilizației actuale, întrucît i s-au depistat cauzele reale și s-au stabilit mijloacele de tratament. Pentru ca Terra, leagănul vieții noastre, să-și însănătoșească ființa, va fi însă nevoie de răbdare, de mult curaj și multă înțelepciune, de mobilizarea tuturor forțelor creatoare ale omenirii în vederea clădirii unui nou sistem tehnologic al activității practice umane, a unei noi atitudini față de natură, care să nu mai repete greșelile precedente, să nu mai risipească resursele, cu un cuvînt, un ansamblu tehnologic curat, capabil să vindece rănile Pămîntului și să asigure progresul economic și social nestingherit al tuturor națiunilor lumii.

S-au scris multe mii de lucrări despre poluare, despre gravele consecințe ale otrăvirii mediului înconjurător. În lume s-au constituit nenumărate societăți împotriva poluării, iar presa, radioul și televiziunea, inclusiv cele din țara noastră, dezbat cu insistență temele grave ale consecințelor nefaste pe care acest flagel nedorit al civilizației contemporane le poate avea asupra noastră și asupra urmașilor noștri.

Conducerea de partid și de stat din țara noastră acordă o atenție deosebită păstrării echilibrului ecologic, atît al României cît și de pretutindeni. Am fost cu toții profund impresionați cînd, recent, în urma unei vizite de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, conducătorul partidului și statului, și a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, în județul Vaslui, Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. a analizat și hotărît extinderea și adaptarea în întreaga țară a unei experiențe din zonă, destinată protejării și însănătoșirii mării noastre avuții naționale, pe care o constituie solul românesc de orice fel.

Cunoaștem astăzi patru surse tipice de poluare și dezechilibru ecologic : **fizice, chimice, biologice și informaționale.** Primele trei tipuri de poluanți acționează asupra compoziției atmosferei, solului și apelor cît și asupra structurii lumii vii — plante, insecte, păsări, animale și oameni. Cei de-al patrulea tip de poluant, analizat mai puțin în documentele publice, intoxică și zăpăcește numai mintea și viața omului.

Dintre poluanții fizici vom aminti mai întîi uriașele cantități de energie pe care le aruncă în mediul înconjurător cu sutele de miliarde de kilowați-oră, milioanele de coșuri ale uzinelor, termocentralelor sau ale caselor de locuit. Scăpate din frîu în ecosistem, deșeurile energetice poluează termic rîurile și lacurile, aerul și solul, provocînd profunde modificări de climat zonal, cu consecințe extrem de păgubitoare pentru floră și faună. Așa au dispărut specii întregi de viețuitoare acvatice și au apărut altele, cu caractere genetice imprevizibile. Poluanții fizici, deșigur, nocivi, sînt și radiațiile nucleare, ca și undele electromagnetice ale milioanelor de posturi de emisie radio și televiziune sau ale sutelor de milioane de aparate electrice și magnetice care, prin risipa lor energetică, aruncă în mediul înconjurător o gamă largă de unde electromagnetice, ce schimbă structura și calitatea spațiului în care trăim. Dacă în cazul radiațiilor nucleare au fost elaborate norme clare de protecție și mijloace sigure de apărare, în privința influenței undelor electromagnetice asupra vieții, lucrurile sînt mai puțin clare. Oricum, experiențe multiple au dovedit că și acest tip de poluant fizic determină serioase perturbații în organismul insectelor, păsărilor, al animalelor mici și chiar al unora mari. Există și oameni care se plîng de serioase dureri de cap la propriu și la figurat, cînd se găsesc în spațiul apropiat unor posturi puternice de emisie electromagnetică.

Industria chimică a adus servicii uriașe civilizației umane. Dar, în ciuda acestui fapt, datorită grabei tehnologice și poate în goana după succese contrare naturii, unele substanțe chimice au devenit poluanți, ca produse provenite din uzinele de profil, din rafinării, din industria celulozei și hîrtiei, a pielăriturii și cimentului, cît și din activitatea menajeră. Zilnic, pe întreaga Terra, sute de milioane de tone de oxizi de carbon și azot, de plumb și mercur, uriașe cantități de derivați chimici complecși, cu grad înalt de nocivitate — foefați, azotați, fungicide, ierbicide, pesticide, spray-uri, tot felul de detergenți, praf de ciment, negru de fum și altele. Pe lîngă faptul că se pierd în acest mod, tehnologic vorbind, cantități imense de materii prime, adesea greu recuperabile, se modifică drastic compoziția mediului înconjurător, cu certe consecințe negative pentru toate viețuitoarele pămîntului.

Se înțelege ușor că dacă nu se vor lua măsurile adecvate, în primul rînd pentru oprirea risipei și deci a poluării fizico-chimice, ne vom apropia cu pași repezi de frontiera critică, dincolo de care capacitatea Terrei de a degrada sau distruge poluanții va fi depășită, iar echilibrul ecologic nu se va mai putea reface nicicînd. Măsurile sînt cunoscute și posibile, căci toți acești factori de dezechilibru sînt risipiți de sistemul tehnologic, care se impune a fi modificat profund și revoluționar, în primul rînd prin punerea unor bariere recuperatoare în calea pierderilor și introducerea treptelor de reciclare a ceea ce s-a numit deșeu. Dar asemenea măsuri reprezintă abia începutul.

— Va urma —

ION MÂNZATU ■

Alimentația rațională și bolile cordului

De data aceasta, cîteva considerații în legătură cu buna sau proasta funcționare a inimii. Ele reprezintă rezultatul unor observații îndelungate. În această privință am în vedere tot timpul — așa cum am tinut să specific și în precedentele articole — modul în care fenomenele patologice se reflectă în sistemul bioenergetic al organismului uman.

Inima poate fi asemănată cu o pompă aspiro-respingătoare și la fel ca aceasta ea se uzează prematur cînd prin ea circulă un lichid ce conține elemente ce depășesc prin aciditate, agresivitate sau rugozitate și duritate parametrii stabiliți. Unul din principalii factori care conduc la impurificarea sîngelui este nutriția și în special cea bazată pe alimente consumate în exces cum sînt amidonul, carnea, produsele lactate, produsele îndulcite cu zahăr rafinat, cafeaua, băuturile alcoolice rafinate, tutunul, care fac să crească aciditatea în sînge. Sîngele cu grad mare de aciditate, cu un PH sub 7.37 sau cu alcalinitate peste 7.42 afectează buna funcționalitate a inimii, provocînd hipotensiunea cînd sîngele este foarte fluid din pricina aciditătii, sau hipertensiunea, cînd sîngele este viscos. Această situație poate fi evitată dacă dieta zilnică este alcătuită în proporție de 80 la sută din legume, leguminoase, fructe de sezon și numai în proporție de 20 la sută din produse animale. Cordul are nevoie în permanență de vitamina B. Experimentele au demonstrat că lipsa vitaminei B provoacă, după 2—3 zile de efort fizic sau mental, tahicardia (pulsații precipitate). Dacă starea celui în cauză se agravează, pulsațiile rapide alternează cu pulsațiile lente, iar după cîteva zile, cele rapide devin dominante. Tahicardia poate fi și rezultatul lipsei de vitamina D, principiu nutritiv indispensabil în procesul de asimilare a calciului în organism. De notat în același timp că o alimentație rațională nu presupune doar necesarul de glucide, lipide, proteine, vitamine și săruri minerale ci, în același timp, o masticație și o digestie făcute în condiții lipsite de stres, precum și o respirație corectă.

Alte trei rețete cu suc de legume

În continuare, cîteva rețete ale medicinei populare, deosebit de eficiente în preîntîmpinarea unor boli. Ele se bazează pe suc de legume (legumă și rădăcină) obținut prin centrifugare, în următoarele proporții :

1. 198 g suc de morcovi (din circa 350 g morcovi), 113 g suc de țelină (din circa 250 g țelină), 57 g suc de pătrunjel (din circa 150 g pătrunjel), 85 g suc de spanac (din circa 150 g spanac).

2. 283 g suc de morcovi (din circa 500 g morcovi), 85 g suc de sfeclă roșie (din circa 160 g sfeclă), 85 g suc de castraveți (din circa 150 g castraveți).

3. 283 g suc de morcovi (din circa 500 g morcovi), 170 g suc de spanac (din circa 300 g spanac).

Conținutul se bea zilnic între orele 7—11 timp de 21 zile. Tratamentul se repetă o dată la trei luni.

VALERIU POPA ■

Margareta Mureşan în vizită la redacţie

„Sînt zile cînd nici măcar nu pun mîna pe piese"

Cîştigînd la Tbilisi, împotriva tuturor calculelor (şi în şah se fac foarte multe !) unul dintre cele mai „tari" turnee interzonale, proaspăta mare maestră internaţională Margareta Mureşan a stabilit totodată cea mai bună performanţă a şahului românesc, respectiv calificarea în turneul candidaţilor la titlul mondial. Dacă avem în vedere numai rezultatele în sine şi mai puţin palmaresul, atunci Margareta Mureşan se află, în momentul de faţă, între primele 8—9 şahiste ale lumii, aici incluzînd-o şi pe campioana mondială, Maia Ciburdanidze ! Curînd după revenirea ei în ţară am ţinut să o cunoaştem mai bine, invitînd-o la redacţia noastră. Încet, încet dialogul s-a legat, Margareta Mureşan arătîndu-se un interlocutor extrem de plăcut, bine documentat, care a izbutit să ne furnizeze o mulţime de amănunte care de care mai interesante. Modestă, ne-a lăsat să înţelegem că turneul care urmează va fi unul mult mai dificil decît precedentul, dar că şanse reale există şi de partea ei. După circa o oră s-a ridicat şi a plecat. N-am pierdut ocazia să o fotografiem în uşa redacţiei noastre

— Fără întrebarea asta nu se poate : de cînd jucaţi şah ?

— Am învăţat pe la 16 ani.

— Aşa tîrziu ?! De regulă, răspunsul e „de cînd mă ştiu" sau „am început să joc încă înainte de a fi învăţat să citesc" etc. Ce v-a împins către şah ?

— Iniţial, întîmplarea şi, abia după aceea, ambiţia. Prin 1966, fratele meu, care azi e avocat la Tîrgu Mureş şi, pe linie de şah, candidat de maestru, se afla la Cluj. Dealtfel, la Cluj stăteam cu toţii, iar eu mă numeam pe vremea aceea Juncu.

— Şi jucaţi volei la C.S.M., da ?

— Exact. Fratele meu, că de la el mi se trage, a izbutit, la un simultan, o remiză la Florin Gheorghiu şi, decis să ajungă mare şahist, şi-a cumpărat tot felul de cărţi de specialitate. Îmbolnăvindu-mă, am rămas cîteva zile în casă şi m-am apucat să le citesc. M-au prins tot mai tare şi, treptat, şahul m-a cîştigat. A intervenit apoi ambiţia ca frate-miu să nu mă mai bată. Încet, încet, am intrat, cum se zice, la stăpîn.

— Bănuiesc că azi, cînd sînteţi mare maestră, rolurile s-au inversat şi fratele nu vă mai rezistă decît 10—15 mutări.

— Da de unde, nici azi, nu-l prea bat ! E avocat, are gură, turuie şi, psihologic, mă domină.

— Am mai auzit treaba asta cu psihologicul, e ea chiar atît de importantă ?

— Foarte importantă. La un nivel al cunoştinţelor aproximativ egal, nervii sînt cei care decid. La Tbilisi, de pildă, am fost foarte liniştită. Nimic nu m-a scos dintr-ale mele, nici parchetul care se tot repara în camera de hotel de deasupra celeia în care am stat, nici hamalul care, din greşeală, mă scula dimineaţa ca să-mi ia bagajele în vederea unei călătorii numai de el ştiute etc., etc. Nu-l mai puţin adevărat că am avut tăria să trec peste toate acestea datorită faptului că împreună cu antrenorul şi secundantul meu, cu maestrul Şerban Neamţu, pregătisem foarte bine turneul, din toate punctele de vedere. În plus, la Tbilisi, după ce mi-am intrat în mînă, n-am mai avut ochi şi urechi decît pentru şah. N-am mers, iau un exemplu, în nici una din excursiile care s-au organizat. Într-un cuvînt, mi-am văzut de treabă.

— Nu vă plac excursiile ?

— Regula, respectată şi la Tbilisi, e cam aşa : un drum de o oră şi un banchet de cinci ! Nu că s-ar bea şi s-ar mînca, dar fiecare simte nevoia, în prezenţa unor jucătoare de elită (la Tbilisi au fost 5 mari maestre şi 10 maestre internaţionale) să ţină un discurs ! Asta omoară şi, fireşte, scoate din formă.

— Din cîte cunoaştem, la „interzonal", aţi cîştigat 8 partide, aţi remizat 5 şi aţi pierdut una, la Fischdick din R.F.G. Un bilanţ, fără exagerare, excepţional, dar întrebarea e alta : cînd v-aţi întrat, cum ziceaţi, în mină ?

— Am pierdut în runda a cincea şi am făcut-o, recunosc, din cauza mea. N-am ales calea corectă şi am forţat. Toată lumea credea şi, o parte a ei, desigur, spera că voi claca, numai că înfrîngerea m-a mobilizat. A urmat o suită de 3 victorii, una mai spectaculoasă ca cealaltă.

— Afirmaţi că aţi pregătit foarte bine turneul. Cînd ? Unde ?

— Cu' întermitenţe, am stat cam 4 luni la Herculane, unde am ajuns mai ales la insistenţele directorului staţiunii, Ilie Cristescu, care e şi vicepreşedinte al federaţiei noastre de şah. M-a invitat la Herculane tot lăudindu-mi clima şi aerul, încercînd să mă convingă că ionizarea negativă de la Herculane e una dintre cele mai ridicate din lume. Deşi un pic sceptică, m-am dus şi, azi, mă felicit c-am făcut-o. Am ajuns la concluzia, atît eu, cît şi maestrul Neamţu, că staţiunea e excelentă pentru refacere nervoasă. Cu bateriile încărcate, am plecat la Tbilisi.

— O clipă. Care e, Margareta Mureşan, piesa dumneavoastră preferată ?

— Poftim !

— Poate că n-am formulat tocmai bine : ce piesă vă place cel mai mult să jucaţi ?

— Cu toate. Cel mai mult ţin, fireşte, la damă, iar motivul e simplu : e piesa cea mai preţioasă. Cea mai nesuferită e regele, de care trebuie să te ocupi, direct sau indirect, tot timpul, să-l aperi. Regele e ca un copil, trebuie să-l fereşti mereu dar, cînd e bine plasat, poate decide o victorie.

— Încă o întrebare de baraj : sînteţi pentru cai sau pentru nebuni ?

— Depinde. În poziţii închise, prefer cai. Cînd există pioni pe flancuri, mai tari sînt nebunii.

— Clar. Aţi ajuns la Tbilisi, credeaţi c-o să cîştigaţi ?

— Nu. Faţă de adversare, palmaresul meu era mai slab : doar o victorie la Gaprindaşvili, în 1976, la Belgrad, pe cînd era campioană mondială. Apropo, colega mea Polihroniade a scos, recent, o carte în care a inclus toate partidele jucate de români şi de românce împotriva campionilor lumii. Surprinzător, partida de la Belgrad a fost uitată !? Se mai întîmplă, nu ?

— Poate că n-ar strica să precizăm că, n-aţi fost niciodată campioană a României, greşim ?

— Nu greşiţi. Am fost, de cîteva ori, campioană balcanică, dar naţională nu. Doar la junioare am dobîndit titlul, prima dată la 17 ani.

— Parcă-i un făcut, zicem ce zicem şi la Tbilisi tot n-ajungem !? Fumaţi ?

— Rar. Pentru „interzonal" m-am lăsat, din vară n-am mai pus o ţigară în gură. Alcool nici atît. M-am temut, din totdeauna, să pierd nopţi, constatînd că o noapte pierdută îmi poate modifica serios capacitatea intelectuală.

— Sport faceţi ?

— În fiecare zi, cam o oră de gimnastică. Soţul meu, Vasile Mureşan, fost campion naţional şi balcanic de decatlon, mi-a vîndut cîteva secrete şi m-a ajutat mult în direcţia asta. Într-un timp mai şi alergam, dar azi alerg tot mai rar, nu prea mai am timp şi, ca să fiu sinceră, nu prea mai am nici chef. Fiecare vîrstă, ştiţi cum se zice, cu plăcerile ei.

— Legat de asta, să-i informăm pe cititori că n-aveţi decît 32 de ani.

— Şi 7 luni, m-am născut în 13 martie 1[illegible]

— Mulţi înainte ! Stimată Margareta Mureşan, în ce constă rolul unui secundant la un mare turneu ? Cu asta, nu-i aşa, am pornit să discutăm despre „interzonal". De pildă, cînd dumneavoastră jucaţi, cînd sînteţi la masa de şah, secundantul poate interveni ? Vă ultaţi la el, vă faceţi semne ?

— Nu, regulamentele sînt foarte drastice în privinţa asta. El însă, în cazul meu, maestrul Neamţu, stabileşte strategia fiecărei partide şi judecă întreruptele. Dă sugestii, dă soluţii. Şerban Neamţu, căruia ţin să-i mulţumesc şi pe această cale, e un adevărat computer. Pe lîngă că e un excelent pedagog, le mai antrenează şi pe Nuţu, şi pe Baumstarck, şi pe Jicman, şi pe Kantor, toate jucătoare de elită, ştie ce joacă fiecare adversar, ce poziţii preferă, ce deschideri îl incomodează şi aşa mai departe.

— Să luăm o partidă, care vreţi.

— Aş alege-o pe cea, din ultima rundă, cu Ahmilovskaia, jucătoarea cu cel mai mare Elo la Tbilisi, 2 310. Am cîştigat-o dar, şi dac-o pierdeam, tot ieşeam prima, avînd un coeficient Sonneborg mai bun. Dealtfel, cu o seară înaintea întîlnirii, într-un interviu televizat, am afirmat că, indiferent de poziţia în clasament, voi juca cît mai energic, la cîştig. Lumea era, fireşte, de partea sovieticei, o victorie sau chiar o remiză putînd s-o califice pentru meciurile candidaţilor.

— Iertaţi-ne, parc-aţi fi supărată pe Ahmilovskaia !

— Nu mai sînt, am fost.

— De ce ?

— În martie, la Belgrad, într-o poziţie în care deţineam avantaj, i-am propus totuşi remiză. M-a refuzat, dar asta încă n-ar fi fost nimic. M-a refuzat pe un ton sec, superior. Pînă la urmă am cîştigat, dar impresia a rămas.

— Deci şi la şah tonul face muzica ! Vă ascultăm în continuare.

— Ştiam că Ahmilovskaia joacă mai bine anumite poziţii, Gambitul damei, Indiana nouă, Grünfeld etc., şi am hotărît să le evit. Am intrat în deschiderea Reti, ajungînd în apărarea Benoni, dar cu culori inversate, eu avînd un tempo în plus. La mutarea a nouă, am adus o inovaţie şi am trecut în Gambitul Benkö.

— Toate astea în numai 9 mutări !?

— Firească, de ce vă miraţi ? Benkö, care era prezent, în calitate de antrenor al americancei Savereide, a rămas, şi el, puţin surprins, dar continuările mele au fost sigure şi, pînă la urmă, sovietica a cedat. După 41 de mutări, a întrerupt, dar nu s-a mai înfăţişat la reluare. N-a venit nici măcar să semneze plicul. După partidă, Benkö m-a întrebat ce-aş fi făcut dacă Ahmilovskaia ar fi răspuns în cutare fel, a zis el o mutare, i-am răspuns şi l-am văzut căzînd pe gînduri. Da, a spus, asta încă nu mi-a trecut prin minte.

— Margareta Mureşan, am citit undeva că Fischer pretindea că dedică 98 la sută din capacitatea sa mentală şahului. Dumneavoastră cît dedicaţi ?

— Chiar dacă fenomenal, Fischer exagera. Eu ? Uneori studiez şi 10 ore pe zi, dar sînt şi zile cînd nu pun deloc mîna pe piese. Depinde de dispoziţie. Cînd n-am spor, nu lucrez. Ce-i mult strică, uneori simt nevoia să mă detaşez.

— S-ar părea că intrăm, ca să rămînem la şah, în criză de timp. Să rezumăm beneficiile de la Tbilisi : aţi cîştigat „interzonalul", aţi devenit mare maestră, v-aţi calificat pentru meciurile candidaţilor la titlul mondial. Ce urmează ?

— Chiar asta, meciurile candidaţilor.

— Cîte şahiste au mai rămas în cursă ?

— Cele 6 calificate la „interzonale", pe de-o parte, Mureşan, Levitina, Liu She Lan, pe de alta, Gaprindaşvili, Semenova, Lemaciko, plus Aleksandria şi Ioseliani. Dintre noi se va alege, în urma unor meciuri directe, adversara campioanei mondiale, Maia Ciburdanidze.

— Vor decide sorţii, în noiembrie, în timpul Olimpiadei de la Lucerna. Cu cine v-ar plăcea să jucaţi ?

— Normal ar fi să cad cu Semenova sau cu Lemaciko.

— De ce ?

— Pentru că, după victoria de la Tbilisi, am intrat în aşa-zisa grupă a favoriteloe, Aleksandria, Ioseliani şi cîştigătoarele „interzonalelor", eu şi Gaprindaşvili, care a terminat prima la Bad Kissingen. Cum Levitina şi Liu au fost, şi ele, la Tbilisi, mai rămîn în discuţie, din grupa a doua valorică, sovietica Semenova şi bulgăroaica Lemaciko, cu observaţia că ultima joacă sub culorile Bulgariei după căsătorie, ea fiind, de fapt, tot o exponentă a şcolii sovietice.

— Care din ele e mai tare ?

— Parcă Lemaciko.

— Unde aţi vrea să jucaţi ?

— La Herculane, dar va fi foarte greu. F.I.D.E. alege, de regulă, ţări neutre. Dac-ar fi după mine, aş opta pentru Ungaria sau Iugoslavia, ţări în care am mai jucat şi în care m-am simţit foarte bine datorită publicului.

— Ce rol au spectatorii la şah !? Am aflat că, la Tbilisi, „interzonalul" a fost urmărit, zi de zi, de peste o mie de spectatori.

— Spre finalul turneului, au fost chiar mai mulţi şi, ca o curiozitate, numai bărbaţi !? Jucau cîteva din cele mai bune şahiste ale lumii, dar publicul era alcătuit, în proporţie de 90—95 la sută, din bărbaţi ! La şah, firească, publicul trebuie să tacă. El aplaudă doar la sfîrşit, dar tu, de pe scenă, simţi dacă e sau nu cu tine. În Gruzia, la „Palatul şahului" din Tbilisi, spectatorii au fost, tot timpul, de partea mea. De cîte ori veneam la sală, portarul mă trăgea într-un colţ şi, pe un ton foarte serios, zicea „azi trebuie să cîştigi !".

— Nimic de zis, l-aţi ascultat. O ultimă întrebare : ce şanse aveţi în continuare ?

— Cred că am, dar mai multe nu pot spune. Lăsaţi-mă să pun această mutare în plic.

— Vă lăsăm şi, înainte de a vă mulţumi pentru vizită şi pentru interviu, vă mai felicităm o dată. Felicitări, Margareta Mureşan.

OVIDIU IOANIŢOAIA

Omul care joacă

Fiara-i rănită!

În primul rînd vreau să-mi cer scuze cititorilor revistei că nu am putut să scriu săptămîna trecută, o plecare în Anglia surprinzîndu-mi ordinea obişnuită de a nu putea gîndi pe hîrtie cu mult timp înainte, ci numai în pragul apariţiei. Pe mulţi ne năpădesc vraburi de idei născute şi din întîmplările fotbalului, dar m-am obişnuit să respect autenticul, încercînd mereu să sparg liniştea chinuitoare a hîrtiei albe ce se odihneşte în faţă numai atunci cînd cumulul de informaţii este capabil să satisfacă setea de cunoaştere.

Aşadar, am stat cîteva zile bune în Anglia, încercînd să pricep mecanismul complex al orgoliosului nostru adversar. Aston Villa, precum şi a ceea ce se poate concepe despre dedesubturile fotbalului britanic pe care-l iubesc şi respect foarte mult, şi pe care, bineînţeles, vroiam să-l pătrund. Oamenii din afara fotbalului sau chiar din interiorul lui îşi dorcec un „sejour" în vechiul Landinium sau în „insula inatacabilă" pentru a vedea schimbarea gărzii la Buckingham Palace, British Museum, Madame Tousseau, Podul şi Turnul Londrei, Westminster (curăţat acum) sau St. Paul Aby. City şi Soho, St' James sau Hyde Park, Sussex-ul, Midlands-ul, Bathul, zidul roman ce-i desparte de Scotland, castelele şi... cîte şi mai cîte. Vai, cît de puţine apucăm să vedem din lumea creată de semenii noştri... Am spus-o mai demult că sînt un răsfăţat al soartei, apucînd din tot cîte ceva pretutindeni şi încercînd să mă hrănesc cu puterea imaginaţiei din toate. Totuşi, mi se pare, şi aşa, puţin... Acum, n-am de ce să vă mint, m-am simţit cel mai bine discutînd mult mai mult numai despre fotbal cu un compatriot de excepţie, gazda noastră. Sigur, cu el se putea discuta, privi şi înţelege orice, bucurîndu-mă ca un copil că noi, românii, ne putem confirma calităţile native.

Dar ce-i acum cu fotbalul englez ? Se confruntă cu mari greutăţi şi simpla pătrundere a figurilor îngrijorate de fel de fel de probleme a diriguitorilor diverşi iţi naşte un zîmbet. Scăderea numărului de spectatori sub 20 de milioane în sezonul trecut la meciurile din prima ligă, aruncă umbre şi în birourile din Anfield Road, Villa Park sau White Hart Line ca şi în răsfrîngerile din celelalte ligi. Oricum, încearcă să fie perfecţi... Eticheta este aceeaşi, uşile se deschid prin celulă fotoelectrică, secretarii discută cu atenţie, spunîndu-ţi că totul este, pe româneşte, „în regulă" dar... că „boşii hotărăsc" şi este nevoie de fel de fel de confirmări...

În tribuna de la Notts'County, lîngă mine, ca un făcut (îmi aminteam de Wembley'69) s-a aşezat o doamnă de peste 60 de ani, venită din Birmingham, speriată de faptul că scriam pe un carnetel fără să-i confirm încurajările pentru White, Evans şi Shaw ; şi atunci, înţelegînd poate ceva din menirea mea, mi-a spus simplu : „Da, domnule, ne vor bate iar, dar Anglia trebuie să învingă tot timpul". Nu puteam decît să-i murmur un... maybe.

Jucătorii însă îşi respectă în comportament menirea. „Se bat" la fel, caută să facă acelaşi spectacol, sînt confruntaţi cu aceleaşi probleme de sterentipie şi actualul manager al naţionalei, Bobby Robson, încearcă o infuzie de coloratură sanguină, aducînd în reprezentativă... Commonwealthie-ul. Au fost şi sînt, normal, [illegible]scuţii... Cert este că lumea britanică încearcă un mic sentiment sesizabil de refuz la jocul rege. Nici zgomotul tribunei nu mai este acelaşi. Simţindu-se în prag de criză acută, jucătorii par şi sînt aceeaşi regeneratori de existenţă ai jocului. Sesizîndu-şi „rănile", se bat mai aprig ca oricînd, iar acţiunile, chiar şi atunci cînd depăşesc limitele acceptabile, trădează nu numai comentatul calm britanic născător de scîntei neprevăzute, ci însăşi abandonarea stăpînirii de sine, singura explicaţie a liniştei lor. Chiar dacă „leul britanic" a mai suferit o ofensă, pierzînd în faţa eternului rival, echipa R.F.G.-ului, în ultimul amical de pe Wembley, inclusiv măsurile pe care am simţit că le preconizează chiar Internaţional Board, atrag atenţia că „fiara" este cu atît mai periculoasă cu cît simte că este mai rănită.

CORNEL DINU

„8, 9, 10... out"

Cunoscutul comentator de box, Paul Ochialbi, ne-a oferit zilele acestea, o nouă carte dedicată, bineînţeles, nobilei arte. De peste patru decenii, el este prezent în jurul ringului gata să noteze tot ce reporterului i se pare demn de luat în seamă. De-a lungul anilor cronicile sale, comentariile sale, ne-au facilitat drumul spre înţelegerea frumuseţii boxului. Aproape trei generaţii de pugilişti şi-au şlefuit stilul şi datorită comentariilor sale, totdeauna competente şi obiective. Paul Ochialbi, este o notorietate în materie, putînd oricînd să-ţi redea, cu stilul său molcom, momente cheie din sutele de meciuri pe care le-a văzut în ţară sau peste hotare.

Ultima carte **8, 9, 10... out**, scrisă într-un stil alert, adună între coperţile ei cîteva povestioare pe care autorul le-a trăit împreună sau alături de mari figuri ale boxului. Revedem aevea pe Axioti, Jim Călinescu, Lucian Popescu, sau mai recenţii Negrea, Stoian, Dobrescu sau Covaci. Din păcate, mulţi dintre ei nu mai sînt văzuţi nici măcar la marile gale. Este poate un avertisment adresat federaţiei de specialitate care, credem noi, are datoria sfîntă să înnoade puntea generaţiilor, nu de alta, dar boxul se face cu sacrificii şi dureri. Această ultimă carte a lui Paul Ochialbi pare un cîntec de lebădă, autorul făcîndu-ne cunoscut faptul că odată cu pensionarea va renunţa la scaunul pe care l-a ocupat multe decenii în imediata apropiere a ringului. E păcat, deoarece, în urmă cu cîteva luni, cînd ne-am întîlnit la München, acolo unde pentru 2 săptămîni s-a adunat elita boxului amator, colegul de la Agerpres s-a dovedit a fi o figură centrală în mijlocul celor care se ocupă de prezentul şi viitorul boxului amator. Însoţită de cîteva fotografii, adevărate documente, cartea lui Paul Ochialbi va fi citită cu interes, participare şi emoţii.

DAN BÂRLĂDEANU

Mai sînt multe de făcut!

Miercuri s-au disputat primele partide ale turului II în cupele europene, ele însemnînd din păcate pentru reprezentantele noastre, Dinamo (0—2 cu Aston Villa) și Corvinul (4—4 cu Sarajevo), pierderea a circa 90 la sută din șansele de calificare pentru turul următor. La închiderea ediției, joi de dimineață, nu cunoșteam rezultatul meciului de la Dublin, dar așteptăm cu mare încredere ca măcar Universitatea Craiova să șteargă rușinea fotbalului românesc, obținînd un rezultat care să o păstreze în cursa calificării. Prezenți la meciurile de la București și Hunedoara, doi dintre redactorii noștri semnează cronicile pe care le veți citi în continuare. Despre meciul de la Dublin, săptămîna viitoare.

Dinamo, față în față cu o echipă prea puternică!

Evident, ne-am înșelat cu toții cînd am crezut, măcar o clipă, că echipa noastră campioană, Dinamo București, ar putea să elimine din prima competiție europeană intercluburi chiar pe deținătoarea trofeului, formația engleză Aston Villa. Așa cum a jucat la București, echipa din Birmingham și-a arătat valoarea europeană indiscutabilă, nefiind cu nimic mai prejos decît alte formații engleze de renume, să zicem Liverpool, Derby County sau Leeds în perioada sa de glorie. E însă adevărat că jucătorilor englezi (în rîndul cărora au strălucit, chiar acesta este cuvîntul, Morley, Shaw, Bremner, Cowans și Mortimer) le-a „ieșit", miercuri seara, aproape totul, jocul lor excepțional fiind fără îndoială facilitat și de replica slabă a echipei noastre, care n-a reușit decît foarte rar să ne aducă aminte de meciurile cu Inter sau Dukla. Partida a avut și un moment psihologic, șocul golului primit în debutul jocului (min. 11, fază tipic englezească, deviere cu capul Withe și reluare în gol Shaw), după bara lui Țălnar, cu un minut mai devreme, fiind văzibil acuzat de formația bucureșteană, în vreme ce Morley (nr. 11 pe tricou) și ai săi au prins parcă aripi, creînd în continuare o mulțime de momente foarte grele la poarta lui Moraru. Aston Villa s-a arătat o echipă de mare angajament, cu multă mișcare și joc în viteză debordantă, o echipă căreia pe parcursul celor 90 de minute n-am apucat să-i sesizăm slăbiciunile. Evident, o formație prea puternică pentru Dinamo, a cărei unică ocazie veritabilă de gol (în afara barei lui Țălnar, șut senzațional de la 20 m, de care am amintit) a irosit-o Augustin, în min. 71, la 6 m de poartă. Șapte minute mai tîrziu, la centrarea impecabilă a lui Morley, Shaw avea să înscrie din nou, stabilind un scor final în concordanță cu aspectul jocului.

Sînt cîteva lucruri care trebuie spuse după această înfrîngere. În primul rînd ne gîndim la cît de importantă este, în asemenea întîlniri cu echipele de vîrf ale continentului, reprezentarea cu cinste a fotbalului românesc. Dinamo n-a purtat în C.C.E. numai culorile clubului din Șos. Ștefan cel Mare, ci, în primul rînd, pe cele ale fotbalului nostru. Cum privim însă această obligativitate? E suficient doar să ne „amuzăm" de dificultățile lui I. Marin în fața lui Morley sau de neputința lui Orac ori Văetuș? Unde este sprijinul, cît mai eficient, pe care l-a dat federația acestei echipe, în fapt fotbalului românesc aflat la un moment de grea încercare? Poate că Dinamo n-a pregătit suficient de bine (firitarea după sancțiunile primite a contat și ea) meciul cu Aston Villa. Dar să ne aducem aminte de dorința conducerii clubului de a întări numeric și valoric echipa în vederea meciurilor din C.C.E., dorință care s-a izbit de îngustimea unui regulament de transferări perimat, care nu lasă echipelor fruntașe posibilitatea îmbogățirii lotului. Așa gîndind lucrurile, înfrîngerea de miercuri seara nu este numai a lui Dinamo, ci și a tuturor celor care s-au împotrivit întăririi echipei, după cum nici Craiova nu a fost ajutată în vreun fel, de-a lungul anilor, în ciuda frumoaselor rezultate pe plan internațional.

În al doilea rînd, lecția de fotbal pe care Aston Villa ne-a servit-o chiar la noi acasă, în fața a peste 70 000 de spectatori, nu trebuie să treacă fără a lăsa învățăminte. Ne-am întrebat la un moment dat care dintre jucătorii români ar putea juca în formația engleză și răspunsul a venit greu: Moraru, poate. Iar asta nu pentru că fotbaliștii noștri n-ar fi talentați, însă jocul adversarilor de miercuri e cu totul altul, mult mai vivace, mai ambițios, cu un enorm travaliu în teren. Atunci, cum ar fi putut Dinamo să o elimine pe Aston Vill?! Mai avem, cu alte cuvinte, foarte mult de învățat în fotbal, iar distanța dintre jocul nostru și cel modern, jocul adevărat, am simțit-o din plin grație acestei exemplare formații englezești. Lecția, desigur, este foarte usturătoare. Dar cu atît mai mult ea nu trebuie să treacă fără a învăța ceva din ea!

DUMITRU GRAUR ■

Agonie și extaz... Și iar agonie la Hunedoara!

Cu doar cîteva ore înaintea meciului, Birsad Fazlaghici, antrenorul secund al oaspeților, unul din foștii mari fotbaliști sîrbi (precizăm că a fost căpitanul plavilor în 1968, în finala Campionatului european, cu Italia), era îngrijorat de forța de atac a Corvinului, de starea de nervozitate a lui Susici (ca urmare a jocului slab pe care acesta l-a făcut în Norvegia, cu echipa națională a Iugoslaviei care a pierdut cu 3—1), și de o mai veche meteahnă a echipei din Sarajevo, vulnerabilitatea apărării. Spera totuși într-o bună prestație din partea a doi jucători, Pasici și Lukici.

De cealaltă parte, a gazdelor, Remus Vlad, antrenorul Corvinului, ajutat îndeaproape de Mircea Lucescu, era îngrijorat de absența lui Klein, care a făcut o întindere în timpul antrenamentului de luni, dar spera într-o bună comportare a compartimentului defensiv, în care jucau trei internaționali, Rednic, Bogdan și Andone și cărora li se adăugau, cu bune aprecieri pînă acum, Dubinciuc și Oncu, un excelent mijlocaș la închidere.

În ceea ce privește publicul hunedoarei, acesta s-a înființat la stadion începînd de la ora 11,30, amănunt care vorbește de la sine de marele interes care l-a stîrnit în cetatea oțelului acest prim meci din turul doi al Cupei UEFA. Despre întîlnirea de fotbal, la care au asistat aproximativ 10 000 de spectatori, dar și mai mulți prin intermediul micului ecran, ne-am gîndit în minutul 17, cînd oaspeții au înscris a doua oară prin Lukici, să o intitulăm „Agonie la Hunedoara". Precizînd că primul gol a fost înscris în minutul 8 de Hadjialagici, la o inadmisibilă bîlbîială a centralilor hunedoreni, să consemnăm ceea ce, desigur, a văzut toată lumea, o extraordinară revenire a formației hunedorene. O revenire care, ca să preluăm o zicere din tribune, era total contraindicată suferinzilor de inimă. După cîteva incredibile ratări semnate de Dumitrache, Rednic și din nou Dumitrache, care s-a încurcat și jenat cu Nicșa, Corvinul avea să înscrie în numai 6 minute trei foarte frumoase goluri semnate de Dumitrache, Andone și Petcu. În acele clipe, cei de-al doilea titlu al însemnărilor noastre, avea să fie „Agonie și extaz la Hunedoara". Dar a venit repriza a doua, repriză în care toată lumea, cu sufletul la gură, spera într-o și mai bună evoluție a localnicilor. Iar dacă în minutul 55 golul realizat de Mateuț, ne-a obligat să credem că va urma și al cincilea gol, ceea ce ar fi dat dreptul Corvinului să spere, fără doar și poate, în calificarea în turul trei al Cupei UEFA, iată că, în minutul 60, după o perioadă de masivă dominare a hunedorenilor, Klein, care a intrat în locul lui Nicșa, accidentat, ratează cea mai mare ocazie a meciului și, o dată cu ea, calificarea însăși. Nu vrem să reprosăm nimic acestui admirabil jucător și iubitor al culorilor echipei sale, Klein, dar în acel moment jocul a început să aibă un alt curs. Desigur, chiar și în acel moment, la 4—2, hunedorenii puteau să închidă jocul dar, din dorința lor de a-și asigura calificarea, au jucat în continuare deschis, oarecum romantic, și în minutele 83 și 86 cele două mari valori ale lui F.C. Sarajevo, Lukici și Pasici, profitînd de pripeala unei apărări care n-a vrut să facă pasul înainte pentru a juca la ofsaid, au egalat situația. Și titlul cronicii noastre a suferit o nouă schimbare, ultima: **Agonie și extaz... și din nou agonie la Hunedoara.** În concluzie, ca să preluăm două vorbe din public, a fost un meci pe care l-am fi privit cu mare plăcere în cazul că am fi fost neutri, dar, dat fiind scorul meciului, nu ne mai rămîne decît să sperăm într-o cît mai bună comportare a hunedorenilor la Sarajevo. Iar cînd spunem o cît mai bună comportare, nu excludem, desigur, chiar și șansa victoriei.

VICTOR NIȚĂ ■

Cronica șoselei

Te ajut dacă spui că te-a lovit tractorul

După ce a lovit victima, șoferul-o la nu mai puțin de 7 metri, peste șanțul șoselei, în apropierea gardului unei grădini. Eugeniu P. a coborît din cabina autobasculantei, la fel cum procedează cvasitotalitatea șoferilor, autori a unor asemenea isprăvi, și s-a apropiat de victimă. De cele mai multe ori el aruncă o privire fugară victimei, după care dispar cu repeziciune. Curios, însă, este că în cazul ce-l relatez, autorul a inceput un fel de negociere cu victima. „Te-aș duce la spital, dar o să mă spui și întru în belea". „Ajută-mă, omule, nu mă lăsa să mor", atît a mai avut putere să spună Ioan P., înainte de-aș pierde cunoștința. „Promite-mi că declari că te-a lovit un tractor și atunci te duc". Neobținînd promisiunea dorită, Eugeniu s-a urcat în mașină și a demarat puternic.

„Veneam de la un instructaj ținut la județ. Fiind pădurar, îmi place să merg pe jos. Decît să aștept două ore pînă la plecarea autobuzului, mai bine le fac pe jos. Taman cînd vine autobuzul în stație, eu sînt în sat, mi-am zis pornind spre casă. Nu mai aveam de mers decît 3—4 kilometri. Tocmai traversam comuna vecină cu a noastră, cînd aud un zgomot ciudat. Eu îs deprins să ascult tot felul de zgomote. Știți doar cîte taine ascunde pădurea, dar eu le știu deosebi. Parcă era scîncetul unui pui de animal. Dar nu, era altceva! Mă opresc, apoi mă îndrept cu pași ușori în direcția de unde venea — abia după aceea mi-am dat seama — acel geamăt de om în suferință.

Într-adevăr, un om culcat la pămînt, plin de sînge pe cap, gemea ușor. Se vedea parcă cum îl părăsește viața.

Am încercat să-l ajut. I-am șters de sînge și l-am legat la cap cu baticul ce-l aveam la gît. Singele șiroia, însă. Îmi dădeam seama că singur nu pot să-l ajut. Norocul a fost că, nefiind prea tîrziu, am reușit să opresc un turism. Șoferul, om de suflet, m-a ajutat și l-am urcat pe rănit în mașină. Tot ce-am făcut noi, a fost însă în zadar. Doctorii au făcut tot ce le-a stat în putință, dar degeaba. După două ore omul a murit. „De ce nu l-ați adus mai devreme? Dacă nu pierdea atîta sînge, îl salvam". „Cum să-l fi adus mai devreme? L-am adus imediat după ce l-am găsit", l-am răspuns medicului.

Între timp, miliția, alarmată, a început căutările; filtre, controale, verificări în unitățile deținătoare de autovehicule grele (se stabilise că victima a fost lovită de o roată a unui autocamian de mare tonaj). Cercul se strîngea tot mai mult. „După profilul cauciucului, asta-i roată de „BELAZ", tovarășe căpitan, iar cu astfel de basculante lucrează doar două unități, cei de la construcția căii ferate și șantierul hidroenergetic," își dă părerea un tînăr locotenent. Sînt verificate peste 200 de mașini. În sfîrșit, sub arcurile unui „Belaz" se găsesc urme, fișii de piele amulsă de pe corpul victimei, păr, bucăți din haina omului lovit.

„Am făcut două curse, ne declară șoferul, apoi mi-am amintit de o promisiune care i-o făcusem lui văru-meu acum o lună. De cîte ori mă vedea, mă lua la rost, că nu poate să-și termine casa din cauza mea. Am încărcat basculanta cu cărămidă, var și nisip și am pornit-o spre Gheimez, un sat la vreo 30 de km. N-am putut scăpa de văru-meu. „Mă' Eugeniu, mă, nu pleci de aici pînă nu bem o palincă". A chemat apoi pe cele două ajutoare cu care lucra la casă și am golit o sticlă. Apoi încă una. Pe la șapte am plecat spre șantier. Voiam să recuperez măcar ceva din cursele pierdute. Nici nu l-am observat pe om. Vedeam totul ca prin ceață".

„Cu puțin înainte de a muri, omul și-a revenit pentru cîteva minute. Ne-a spus că te-ai apiecat spre el și i-ai cerut să-ți promită că nu-i spui la miliție. Așa-i?". „Eu am vrut să-l ajut, dar voiam așa... o garanție că scap!".

Pădurarul a fost prezent peste tot, la spital, la filtre, la controlul făcut în autobaze. În total, aproape 24 de ore de nesomn, de trudă, de emoții. El n-a cerut însă nici o dovadă că în acele momente a fost un om adevărat.

Și încă ceva. S-a stabilit că în intervalul de o oră, din momentul loviri lui Ioan P. și pînă a fost găsit de pădurar, pe lîngă victimă au trecut mai mult de 20 de persoane. 10 din ele au fost intervievate: „N-am auzit nimic", au răspuns 7. Trei din ei au sesizat niște gemete. „Am crezut că-i vreun bețiv", au declarat ei.

VICTOR BEDA ■

– Ce să fie? Ce să fie? – Iacă-n tîrg menajerie

Să recunoaștem că nu oricui i se poate întîmpla să deschidă fereastra dimineața și să i se oprească ochii pe „fața" Belșievei. Cine este Belșieva? Un dromader egiptean. Reușești să-ți dezlipești privirea din ochii mari ai dromaderului, încerci să te convingi că nu te zbați într-un coșmar și auzi „glasuri" neobișnuite pe strada Avrig. Lucrețiа Constantinescu, după ce s-a consultat cu vecinii, coboară în stradă. Și ce vede? Că dromaderul egiptean nu este singur. Descoperă un leu — orb sau chior, nu a putut preciza — un urs nervos și un vultur atît de nemișcat, încît bănui că se crede cel puțin o rudă a Sfinxului. Leul, ursul și vulturul sînt vecini nu numai cu trăitorii pe strada Avrig, ci și între ei, ocupînd fiecare cîte o treime dintr-un fel de vagon. Aici e o nedreptate, deoarece leul și ursul au spațiu doar cît să se întoarcă de pe o rînă pe alta, iar vulturul are chiar spațiu excedentar.

Lăsînd gluma la o parte, problema are cel puțin două aspecte ce ar trebui cercetate. În primul rînd, luînd urma — ca să folosim un termen potrivit — am ajuns în strada Fluierului 23, unde am găsit-o pe Petrica Teodor, o persoană elegantă, care trăiește într-o casă și mai elegantă, înconjurată de familie și de mai mulți **angajați**, cum spunea. Da, animalele necăjite și chinuite din str. Avrig, ce inspiră milă trecătorilor — căci din milă ne-a sesizat Cornel Hinț — îi aparțin. Mai are maimuțe — pe care le-a „parcat" în fața casei dumnealei și cărora le încălzește vagonul cu ceva aparate electrice de încălzit — șerpi, papagali mari și mici. Șerpii sînt în pivniță și papagalii în apartament. E limpede că familia și angajații trăiesc bine prin exonerea acestor animale. Dar de ce trebuie să arate Petrica Teodor un leu, un urs, un vultur, o cămilă și celelalte bucureștenilor — iată o întrebare ce apare imediat. Doar Capitala — și nu numai — dispune de grădină zoologică, unde poate tot omul — cu mare, cu mic — să vadă în carne și oase ce a învățat, învață sau va învăța la zoologie. În al doilea rînd, afacerea fiind veche, se pare, și rentabilă, de ce și-a lăsat „compania Petrica Teodor" partea „grea" a menajeriei pe str. Avrig? Căci numai fericire nu a adus oamenilor de acolo de mai bine de două săptămîni încoace: murdărie, miros, muște, gălăgie, pericol pentru copiii curioși.

REGHINA VĂRVICI ■

Viciul și mediul propice

Este jenant să afirmi despre cineva că ar fi stăpînit de vreun viciu. Și mai jenant, cînd subiectul în discuție este o femeie. Ar fi, însă, deosebit de grav dacă, din pricina falsei pudori, am ocoli adevărul. Un adevăr care ne privește pe toți, de care sîntem, într-un fel, mai mult sau mai puțin vinovați, din care trebuie să desprindem, neapărat, concluziile ce se impun.

Un semen al nostru, o femeie în plină tinerețe — cînd așternă pe hîrtie aceste rînduri nu a împlinit încă 33 de ani — a fost condamnată la 12 ani închisoare, recursul fiind respins. „Cazul" o să pară de excepție, dar să nu uităm, în societatea noastră nu pot fi tolerate rebuturile, cu atît mai puțin cînd este vorba de oameni. Mai ales că, a privi cu nepăsare comportarea suspectă, ieșită din comun chiar, a omului de lîngă tine, înseamnă nu doar a-l încuraja, indirect, pe drumul periculos al decăderii moral-sociale, ci și a accepta, lezarea propriilor noastre interese.

„Cazul" **Mariei Mărginean**, fostă diriginți a oficiului P.T.T.R. din comuna Sincraiu de Mureș, județul Mureș, este cît se poate de edificator în privința celor afirmate în rîndurile de mai sus.

De la o vreme, la Miliția județeană au început să sosească sesizări ale unor cetățeni din localitatea Sincraiu de Mureș despre cheltuielile exagerate și frecvente pe care le făcea Maria Mărginean. Cum era firesc, s-a trecut mai întîi la verificări discrete, nu cumva să fie știrbit prestigiul unui om care poate avea și el antipatiile lui. Rezultatul a fost însă de-a dreptul îngrijorător: diriginta oficiului P.T.T.R. era cunoscută ca un element stăpînit de viciul petrecerilor frecvente și costisitoare, consumul de băuturi alcoolice și fumatul țigărilor străine fiind, în ultimii ani, principala „carte de vizită" (?!)

Un calcul elementar demonstra oricui că cheltuielile diriginței depășeau cu mult veniturile legale.

Cadrele de miliție însărcinate cu dezlegarea acestei „enigme" au trecut la o nouă fază a verificărilor. A rezultat, așa cum era de așteptat, că diriginta recursese mai de mult la manopere frauduloase de falsificare a operațiunilor de depunere a economiilor pe librete C.E.C.

Cercetările aveau să stabilească numeroase falsuri comise de diriginți, prin care și-a însușit suma de 198 150 lei și a traficat, într-o perioadă de trei ani, suma de 671 969 lei.

Aproape greu de imaginat că un om, investit cu încredere și răspundere pentru apărarea avutului obștesc, poate săvîrși asemenea fapte, dar aceasta este realitatea. Explicația unor astfel de consecințe este cît se poate de simplă: fiind atrasă de viciul consumului frecvent de băuturi alcoolice, fosta diriginți și-a făcut din aceste preocupări un mod permanent de viață, neîmplinind de la petrecerile ivite pe plan local, organizînd ea însăși petreceri sau consumînd băuturi alcoolice ori de cîte ori avea poftă — și, după cum se știe, astfel de pofte devin greu de stăpînit cînd se tranaformă în viciu.

Este trist, este dureros de grav cînd un om se lasă pradă unor astfel de slăbiciuni periculoase. Dar nu mai puțin grav este și faptul că cea în cauză n-a fost oprită la timp de pe drumul prăbușirii morale.

Din păcate, nepăsarea celor din jur, indiferența celor care cunosc asemenea aspecte, dar nu acționează, lipsa de răspundere a factorilor cu atribuțiuni de cunoaștere și control constituie mediul propice al unor astfel de situații ireparabile.

MIHAI GROZAVU ■

Lumea în care trăim

„Inteligența" rachetelor

Războiul electronic nu mai aparține imaginației autorilor de literatură științifico-fantastică. Unii dintre ei au încercat să-și închipuie cum ar arăta un asemenea război cu arme teribile, lansate de la distanță, și care fac ravagii groaznice. Închipuirea lor pare destul de naivă cînd o compari cu datele prezentului. Căci în fapt, prima demonstrație de război electronic s-a produs. Fără ca omenirea să fie avertizată. Fără afișe care să anunțe inéditul. Fără publicitatea la care un eveniment de asemenea importanță ar fi avut dreptul.

Este drept, scena pe care s-a petrecut „spectacolul" s-a aflat cam departe, la mii de kilometri de lumea veche și chiar de cea nouă. S-a produs în Atlanticul de sud, unde o rachetă sofisticată a scos din luptă o navă la fel de sofisticată. Ați înțeles, desigur, este vorba de conflictul Malvinelor unde au fost utilizate arme extrem de moderne.

Războiul din Malvine, desfășurat în condiții total neprielnice, a îngăduit electronicii să-și facă din plin apariția pe cîmpul de luptă. Calculatoarele sînt de o vreme un auxiliar esențial pentru comandanții militari. Radarele sînt o invenție mai veche iar despre rachete știm prea bine că ele au introdus elemente noi în desfășurarea unui război. Dar electronica a izbutit performanțe care fac ca aceste rachete să dobîndească un grad de precizie fără egal. Nu mai este vorba, acum, doar de modul în care sînt manevrate aceste rachete de către om, ci de faptul că oamenii, cu ajutorul electronicii, i-au conferit rachetei o „inteligență" autonomă, o capacitate de a detecta, urmări și lovi ținta ce le-a fost indicată, fiind capabilă să înșele adversarii și să pătrundă prin „zidul" apărării inamice. „Inteligența" rachetei este elementul nou care a răsturnat datele strategiei militare clasice, care a făcut (așa cum s-a confirmat și în timpul invaziei trupelor israeliene în Liban) ca războiul electronic să intre în categoria celor obișnuite.

Astăzi ordinatoarele, radarele, sonarele ultraperfecționate constituie principalele mijloace de luptă ale comandanților militari. Pe uriașele ecrane ale radarelor electronice, ei pot repera și identifica inamicul potențial de la mai multe sute de kilometri, atît ziua cît și noaptea, și pot pune în funcțiune, apăsînd doar pe cîteva butoane, propriile lor mijloace și sisteme de apărare și contraatac, și ele, evident, electronice.

Epoca războiului electronic, în care am intrat, scria Agenția France Presse, a determinat perfecționarea colosală a aparatajului de detectare și apărare, a sistemelor electronice de control, a armelor de atac, formînd un ansamblu informatizat ce poate să fie comandat de către un singur om. Un asemenea exemplu, dezvăluie AFP, este „detectorul — analizator de radar DR 400" pus la punct de firma franceză „Thomson CSF". Care este avantajul acestuia ? AFP amintește că o rachetă poate fi lansată de foarte departe, de la o distanță de peste 50 de kilometri, cu o foarte mare probabilitate de a-și atinge ținta. Este obligatoriu, însă, să se repereze și să se identifice cît mai curînd posibil eventualul inamic. La asemenea distanțe singurul mijloc de observare este radarul. Dar lui îi lipsește „discreția" : el funcționează emițînd o undă care este reflectată de obiectivul ce trebuie identificat, la fel ca o rază de soare reflectată de o oglindă pe care o poate capta și inamicul, ceea ce îi permite să repereze, la rîndul său, pe cel ce îl observă, sau cel puțin știe că este observat.

Este, deci, preferabil să rămîi în „ascultarea" eventualelor radare, fără a emite tu însuți — subliniază AFP. Acesta este rolul sistemului „DR 400", care, datorită celor 12 antene ale sale și calculatorului, este capabil să capteze și să localizeze în permanență orice semnal radar pe o rază de 360 de grade. În același timp, datorită unei programări adecvate, calculatorul sistemului „DR 400" este capabil să deosebească radarele „prietene" de radarele „dușmane" și, în acest ultim caz, să le localizeze pe cele care constituie o amenințare imediată : radarele care direcționează rachetele sau pe cele care dirijează tirul.

Toate aceste date sînt expuse vizual pe un ecran sub formă de impulsuri, în culori, însoțite de precizări în cifre. Ofițerul comandant poate astfel să judece imediat gravitatea situației. Fără să-și părăsească „postul său de lucru" electronic, el poate lansa și ghida, automat, propriile sale rachete sau poate comanda punerea în funcțiune a sistemelor de bruiaj, lansarea momelilor menite să „dezorienteze" radarele și sistemele de dirijare a rachetelor inamice.

Detaliile performanțelor sistemului „DR 400" sînt secrete, precizează AFP. Cu toate acestea, putem să ne facem o idee, dacă știm că cele mai moderne radare fabricate de „Thomson CSF" pot detecta, de pildă, o navă la o distanță de 250 km.

Războiul electronic se bazează pe „inteligența" rachetei. Racheta care poate fi vehiculată în funcție de obiective, racheta care poate să țintească pînă departe, acolo unde i se cere, racheta care poate transporta nimicitoarele încărcături nucleare capabile să reediteze zeci și sute de Hiroșime. O rachetă care și-a dobîndit propria ei „inteligență" și care asigură o putere de distrugere inimaginabilă.

La toate acestea nu s-au gîndit autorii de literatură științifico-fantastică (sau poate s-au gîndit dar noi n-am aflat de asemenea scrieri). Dar nu vrem să le facem reproșuri pe această temă. Reproșuri vrem să le adresăm celor care au imaginat rachetele „inteligente". „Inteligența" aceasta este distructivă. Este o inteligență care omoară, face praf orice, nimicește. Este o inteligență de care omenirea nu avea nevoie, pentru că sînt și așa prea multe arme care pot să distrugă planeta.

Dacă este vorba totuși de inteligența electronică, inventatorii ar trebui să se gîndească la ceva care să elimine războiul. Ar fi singura inteligență utilă. Cea pusă în slujba omului. Restul înseamnă doar pericole pentru umanitate.

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

Unicitatea performanței

Într-o lună a anului 490 î.e.n., după cum a consemnat sec istoria, un curier atenian numit Pheidippides a plecat din orașul său spre Sparta pentru a cere ajutor în lupta pentru izgonirea perșilor abia debarcați la Maraton de flota lui Darius. A străbătut distanța de 250 kilometri în exact două zile, ajungînd astfel celebru pentru performanță.

De curînd, traseul parcurs de vestitul Pheidippides a fost refăcut de cinci militari, membri ai cunoscutei Royal Air Force, cum își zice aviația engleză. Acești soldați, sau ce grade or fi având, au plecat din piața Agora, din Atena, dis-de-dimineață probabil antrenați special pentru acest supra-supra-maraton, urmăriți îndeaproape de reporteri, tele și foto, de medici, masori și cine mai știe ce specialiști în deshidratare, de automobile, gemînd de reclame ale cine știe căror firme, ce purtau sucuri și răcoritoare purtînd foarte vizibile etichetele fabricilor producătoare, poate vreo revistă ilustrată le-a și achitat un avans consistent pentru a le publica impresiile sau povestirea cursei și, desigur, vreunul mai răsărit, în pofida efortului fizic și a necesității menținerii ritmului de mers, apela fie la un minicasetofon, fie chiar la pix și hîrtie spre a consemna o impresie, un gînd pentru ca nu cumva, mai tîrziu, să uite.

Una peste alta, e sigur, cei cinci militari au fost însoțiți de o armată întreagă de oameni cu diverse misiuni, ei n-au avut nici pe departe singurătatea acelui curier de cursă foarte lungă, îmboldit mereu de gîndul întrecerii cu timpul pentru a ajunge cît mai repede, pentru a cere sprijinul necesar alungării unor invadatori străini, pentru ca acesta să se acorde cît mai prompt. Peisajul acela, poate foarte bogat, poate foarte arid, nu era privit decît în treacăt de ochii tot mai obosiți ai lui Pheidippides, pe cînd cei care, zilele trecute, i-au reeditat performanța, s-au uitat avizi în jur, cu toate că și ei oboseau cu timpul, spre a avea ce povesti. Dar, mai zic eu, în plus, ei au fost cinci în timp ce în acele două zile cruciale ale anului 490 î.e.n., cum a consemnat sec istoria, pe drum se afla doar un curier angajat pentru a parcurge 250 kilometri pînă-n sudul Peloponezului și a-și salva cetatea. Căci performanța lui, dincolo de recordul în timp al lungimii drumului parcurs, în aceasta constă. Așa ceva nu au mai putut reedita cei cinci militari încît nici numele lor n-au fost reținute, întrucît performanțele nu se reeditează oricum !

DUMITRU CONSTANTIN ■

Plîngerile chitului

Trei zile și trei nopți a stat Iona în pîntecele chitului (balenei) și a avut timp acolo să se gîndească la nemurirea sufletului. În cele din urmă, a ieșit la lumină viu și nevătămat, iar chitul și ai lui au trăit la largul lor și și-au perpetuat neamul pînă în vremile noastre. Dar acum îi este foarte greu chitului, și pe cît este de mare, pe atît este de neajutorat : semințiа lui este în mare pericol.

Fotografia pe care o publicăm a surprins un spectacol familiar pînă nu demult, foarte rar astăzi : zborul balenei deasupra apei. Căci în anii noștri majoritatea balenelor văzute de oameni sînt moarte : eșuate la țărm sau victime ale poluării, unele din ele ; victime ale vînării excesive — cele mai multe.

A trebuit ca și în această problemă să intervină ecologii, mai ales membrii cunoscutei mișcări „Pacea verde", prezidată de David Mc Taggert, care s-au bătut eroic pentru cauza balenei, uneori cu riscul propriei lor vieți. Și au reușit, cel puțin într-o primă etapă : Comisia internațională a balenei (C.B.I.) a hotărît interzicerea totală a vînării balenei în scopuri comerciale începînd din sezonul 1985—1986. Pentru perioada care a mai rămas, vor acționa cotele anuale fixate pe specii de balene. Așa, de pildă, pentru cașalotul din Pacificul de nord-vest, specie grav amenințată, cota pe 1982 a fost de 450 iar pentru anul viitor ea este de 400 ; pentru balena peruviană, al cărei număr reprezintă astăzi doar 20 la sută din cel existent cu numai 14 ani în urmă, cota pe anul acesta este de 165, iar pentru balena spaniolă s-a fixat, pe perioada următorilor trei ani, cota de 270. În total, cotele pe 1982 reprezintă o reducere cu 1 733 de balene față de anul precedent.

Firește, ecologii ar fi dorit reduceri și mai mari, dar și-au exprimat părerea că, totuși, mult a fost, puțin mai este, și că pînă în 1986 vor supraviețui destule balene pentru ca neamul chitului să poată viețui în pace și liniște în anii care vor urma. Îngrijorarea vine însă din altă parte. Țările care vînează balene s-au lansat într-o mare campanie de presă contra interdicției progresive hotărîte de C.B.I., amenințînd cu retragerea din acest organism. Alte guverne au anunțat sancțiuni împotriva statelor care nu vor respecta interdicția după 1986. Astfel, aceste țări își vor vedea produsele lor de pește interzise pe anumite piețe, nu vor mai putea pescui în apele teritoriale ale țărilor care apără deciziile comisiei ș.a. Însă, după cum a declarat recent un reprezentant marcant al C.B.I., există speranța că țările care vînează balene să respecte interdicția, aducîndu-și astfel contribuția lor substanțială la ceea ce poate deveni un capitol strălucit în istoria conservării naturii. Cu atît mai mult cu cît de astă dată este vorba de conservarea chitului, cea mai mare ființă de pe pămînt, podoabă a faunei terestre și apropiat, de la Iona încoace, omului.

ION D. GOIA ■

Războiul invizibil

Ca mulți alții m-am despărțit de prima copilărie ținînd mai departe, cu o dragoste mîndră deși secretă, cărțile lui Jules Verne aproape de căpătîi. Nu știam că prin lume realitatea o ia înaintea ficțiunii, eram convins însă că aceste cărți sînt mai presus de oricare altele, mai presus decît realitatea, sînt cea mai mare bucurie care se poate inventa și adăpostì într-un raft. A urmat, apoi, „Omul invizibil". Zile în șir am fost neom, m-am dorit invizibil și, fără să-mi fac cucuie, m-am opintit să intru în pielea personajului și să traversez, cu țesuturi imateriale, transparent și îmbătabil prin cele cîteva ziduri care mă incomodau cel mai mult. Ani de zile am rămas cu nostalgia tiranică a formidabilului subterfugiu deși nu mi-a plăcut niciodată să spionez sau să sperii. Dar a fi, la comandă, invizibil, a traversa nonșalant betoane și ziduri de fier, a-mi transforma trasee într-o glumeață promenadă prin interdicții mi se părea un atu colosal ca și cum aș fi ținut în mînă timpul și spațiul adică mai mult decît se poate spera chiar și în biata noastră epocă atomică.

De un număr de ani încoace cînd, asta e, ficțiunea a devenit pirpirie în raport cu realitatea cînd coșmarurile mai deg abă se fabrică decît se descriu, „invizibilitatea" nu mi se mai pare fantastică. Nu m-ar mira ca acum, cînd înșir aceste rînduri, războiul invizibil să fie terminat pe planșele proiectanților din buncăre iar noi, oamenii normali și trăitori la suprafață banală a pămîntului, să nu fi aflat încă.

Războiul invizibil ar putea fi unul care să se declanșeze în secret, să se desfășoare — cumplit și perfect organizat — în secret, să se termine fără să remarcăm și, ca un corolar, să se încheie imperceptibil odată cu noi. Omenirea și Terra ar dispărea fără ca nimeni, niciodată să nu fi știut nimic. Un asemenea tip de război s-ar încheia odată cu începutul ca o enormă și mută surpriză răsturnînd scurgerea timpului și comprimînd spațiul ca o implozie formidabilă a tuturor categoriilor — repere care ne fac viața logică.

Prima armă a acestui război a fost inventată. Se va vinde, pe piața liberă, a absurdului, începînd din 1984. Gestația a durat mult, dar totul rămîne îngrozitor cînd lucrurile se termină cu bine în acest domeniu. Încă în timpul celui de-al doilea conflict mondial hitleriștii au încercat să-și acopere aparatele cu o vopsea specială care să absoarbă undele radarului britanic. Cercetările au fost continuate de Pentagon care a ajuns la concluzia că un bombardier strategic construit din materiale nemetalice și avînd o formă nouă ar putea scăpa detecției radarului pe ecranul căruia ar fi greu să fie distins de o pasăre de dimensiuni mici devenind astfel „invizibil". Firma „Northrop" a experimentat încă din 1947 un avion fără coadă pentru a diminua ecoul radar, aparat care s-a prăbușit la 5 iunie 1948 datorită ruperii unei aripi. Cercetările au continuat astfel încît Pentagonul a fost în măsură să anunțe că bombardierul strategic „invizibil" (Stealth) va fi operațional. Firma constructoare — aceeași „Northrop" — n-a precupețit însă eforturile pentru accelerarea punerii la punct a acestui avion ultrasecret. Deși Pentagonul a ales oficial „Northrop" pentru construirea bombardierului „invizibil", concurența n-a renunțat la un contract estimat la peste 20 miliarde de dolari. „Rockweel international", care fabrică bombardierul strategic „B-1", s-a asociat cu Lockheed pentru a construi în comun o variantă „Stealth" a lui „B-1".

Alte cîteva firme s-au coalizat, în cel mai strict secret, să producă alte arme secrete (desigur invizibile) în dorința de a îmbogăți panoplia „războiului viitorului" care, în felul acesta, riscă să nu se desfășoare, alandala, cu părți vizibile și invizibile, ci unitar și armonios, curat invizibil.

Nu se știe cine studiază transformarea milioanelor de combatanți vizibili în ostași invizibili, inodori și incolori. Eventual absenți dacă mai există strategi bine intenționați...

RADU BUDEANU ■

Lumea se amuză

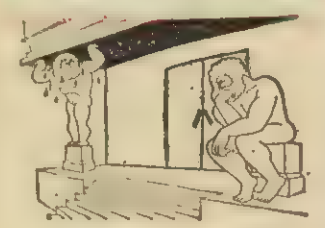

După „KROKODIL" — U.R.S.S

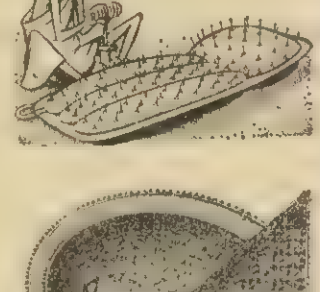

După „N.B.I" — R.D.G.

Pledoarie pentru un recurs deloc extraordinar

Un tînăr din Brăila, Valentin Nichifor, parcurge o viață egală cu a multor altora de seama lui, adică frumoasă. El își face o meserie și aspiră la un statut social superior, animat de ambiție și sprijinit de puterea sa de muncă, pe o justă evaluare a posibilităților sale, cît și pe condițiile de care oricine poate beneficia azi în România. Nichifor Valentin s-a născut în anul 1944. Din 1972, el obține un post în cadrul Bazei de aprovizionare și desfacere a M.E.F.M.C., din București, încredințîndu-i-se gestiunea unei magazii cu diferite materiale și piese, destinate întreprinderilor din cadrul ministerului respectiv. Își îndeplinește în condiții optime obligațiile profesionale (așa cum rezultă din aprecierile anuale pe care le-am citit, datate din 1973 și pînă în prezent și încheiate cu calificativul „foarte bine"), își întemeiază o familie și se înscrie la cursurile serale ale A.S.E., absolvind Facultatea de economia industriei și transporturi cu nota 10, în toamna anului 1981.

Un viitor fără obstacole i se desfășoară dinainte. Numai că, pe această cale, s-a interpus un stop categoric: **Valentin Nichifor a fost condamnat la o pedeapsă penală de 6 luni, cu executarea la locul de muncă.**

Cum de i s-a putut întîmpla așa ceva unui om atît de bine recomandat de propriile sale fapte și îndrăzneli? Simplu. În aparență. Complicat, în realitate. Rezum: la un control financiar intern, efectuat în anul 1976, se descoperă o lipsă în gestiune de peste 5 900 de lei! De aici deferirea către justiție, judecarea, condamnarea. Tot de aici, imensa sa nemulțumire și tristețe în fața nedreptății căreia i-a căzut pradă. **Nichifor Valentin se consideră nevinovat.** În aprilie 1981, el obține o nouă verificare a gestiunii și, de data aceasta, așa-numitul prejudiciu scade de la aproape șase mii de lei la aproape 300 de lei! Concluzia revizorului contabil principal **Posa Adam**, care semnează noul act, este că nu poate fi vorba despre o faptă penală, ci de una care trebuie încadrată în prevederile Codului Muncii și rezolvată potrivit dispozițiunilor acestuia. În sarcina lui Nichifor Valentin, revizorul contabil reține o sumă de lei 299,15, care constituie lipsuri certe. Restul, pînă la 3 119,60 lei fiind, de fapt, provocat de riscul normal al serviciului și de care, indiscutabil, au profitat numai eventualii beneficiari (întreprinderi de stat și nu persoane particulare — n.n.).

Cîteva explicații necesare. Gestionarul Valentin Nichifor a furnizat unor întreprinderi pînze tăietoare (de fierăstrău — n.n.) diferite ca preț dar cu aspect aproape identic, greu de observat (e vorba despre o anume înclinație a dinților acestor pînze). Din acest fapt nu s-a născut nici un fel de profit pentru nimeni, deoarece piesele aflate în discuție nu pot fi utilizate de persoane particulare, ci numai de întreprinderi specializate; ele au fost livrate în mod real și nefictiv și nu au produs prejudiciu instituției la care lucra „vinovatul". Dealtfel, acesta a încercat să „dreagă" greșeala comisă și, cu prilejul ridicării unor alte materiale de către delegații C.P.L. Caransebeș (care primise, cu alte ocazii anterioare astfel de pînze tăietoare) el a înscris pe avizul de expediere și suma ce-i fusese imputată inițial (5 964,30 lei), facturînd-o. Procedeu tipic (dar nelegal) prin care anumite erori de contabilitate sînt îndreptate tot pe căi contabile. Marfa respectivă ajunsese la C.P.L. Caransebeș de mult, nefiind înregistrată acolo ca atare (adică cu zimții în stînga și nu în dreapta, ori invers, ceea ce, așa cum se arată în lucrarea expertului Adam Posa, constituia și o obligație a celor care recepționau produsele, potrivit H.C.M. 941/1959, obligație neîndeplinită).

Ce s-a mai întîmplat? La primul control s-a „încărcat" cu bunăștiință prețul real cu 15 procente, așa încît gestionarul Valentin Nichifor să nu care cumva să rămînă răspunzător numai față de comisia de judecată (sume pînă în 5 000 de lei), ci să depășească acest plafon pentru a compara în fața tribunalului și anume în penal. Ceea ce s-a și întîmplat, el fiind acuzat de înșelăciune.

Ce presupune o înșelăciune? Intenția și prejudiciul. Un folos material personal și inducere în eroare, pe deasupra. Nici una, nici alta nu s-au petrecut în cazul nostru. Pînzele de fierăstrău nu puteau ajunge decît în întreprinderile industriale, nicidecum în posesia unui particular, iar gestionarul nu avea cum să profite personal de diferența de preț. Cît despre periculozitatea socială a greșelii lui V.N. nici nu ne închipuim cum s-ar demonstra. Prin urmare, nu ne aflăm în fața unei infracțiuni. Pe de altă parte, spre a forța „intenția", nu știm ce interes ar fi avut gestionarul să-și creeze, și încă intenționat, lipsuri în propriile sale acte! Mai ales că omul respectiv se dovedea apt să urmeze cursurile unei facultăți și să ducă o viață normală de familie, comportîndu-se ireproșabil și la locul de muncă.

Dealtfel, în prezent, ca urmare a absolvirii studiilor universitare, Valentin Nichifor este încadrat ca economist la biroul organizare, personal, învățămînt, retribuție, din cadrul aceleiași Baze de aprovizionare și desfacere, la care funcționase și ca gestionar! Ceea ce atestă că el se bucură, în continuare, de aprecierile șefilor săi, ale celorlalți tovarăși de muncă și că ceea ce s-a petrecut acum cîțiva ani, a fost privit de toți aceștia ca un simplu accident și nu ca o înșelăciune, infracțiune ori ceva asemănător.

Am stat de vorbă cu doi factori de răspundere de la locul de muncă al lui Valentin Nichifor: cu contabilul șef **Ștefan Trimbițaș** și cu secretarul de partid **Ștefan Chiorpec.** De la ambii am recoltat caracterizări cît se poate de pozitive, privindu-l pe V.N. Primul m-a asigurat că la o gestiune de multe zeci de milioane, așa cum a avut V.N., și mai de repere, apar, în mod frecvent, diferențe valorice, dar numai valorice nu și de altă natură și că procedeul la care a recurs V.N. (descris mai înainte) nefiind tocmai ortodox, este practicat ca o cutumă, dacă vreți, și că el nu prejudiciază pe nimeni, nici baza de aprovizionare și nici pe beneficiari. Secretarul de partid a făcut parte din prima comisie și afirmă că cele constatate atunci nu constituiau capete de acuzare de competența justiției. Diferențele se puteau recupera de la unitățile unde se livraseră piesele. Am mai aflat că fostul șef al C.F.I., cel care încărcase prețurile cu 15 la sută, pentru a-l face pasibil pe V.N. de pedeapsa penală, a fost, între timp, îndepărtat din funcție și instituție pentru abateri, mai ales de natură disciplinară. Numai lipsa de experiență și teama lui Valentin Nichifor l-au făcut să recurgă la singurul gest nelegal pe care l-am amintit. Dar, el l-a prevenit pe colegii de la C.P.L. Caransebeș că le-a adăugat în acte acele sume reprezentînd diferențele de prețuri dintre pînze cu dinți pe dreapta sau invers, pe care el le primiseră.

Ce s-a mai întîmplat și de ce ne ocupăm de acest caz? Pentru că, după patru ani de la întîmplarea care i-a barat drumul vieții lui Valentin Nichifor, cineva (întîi nu s-a știut cine, apoi s-a știut) s-a gîndit să-l „ajute" agitînd problema condamnării fostului gestionar, a reușit să atragă asupra acestuia noi sancțiuni. Nu punem în discuție aceste măsuri. Precizăm doar că Valentin Nichifor avea încă deschise căi de apel, împotriva condamnării sale, astfel încît el putea obține, nu numai reabilitarea (aceasta se va produce în chiar zilele următoare) ci achitarea, situație în care el ar putea solicita și reanalizarea sancțiunilor recente. Pentru a reuși însă (și din sesizarea sa rezultă că este cea mai fierbinte dorință care-l animă), **Valentin Nichifor trebuie să ajungă, din nou, în fața justiției pe calea promovării, de către Procuratura Generală a R.S.R., a unui recurs extraordinar. Recurs ce i-a fost refuzat pe data de 9 septembrie a.c.**

Este și motivul pentru care publicăm aceste rînduri solicitînd, pentru Valentin Nichifor, înțelegerea de care are nevoie, la care, după părerea noastră, are dreptul.

EMANUEL VALERIU ■

Nu vrea P. R.

Un adevăr : Raicu Doina este nevinovată. Alt adevăr : Raicu Doina a fost aruncată în stradă pe baza Deciziei nr. 542/1982 a Tribunalului județean Sibiu. Încă un adevăr : Raicu Doina este bună de plată — 525 de lei — cheltuieli de judecată. Și încă un adevăr : orice poate fi demonstrat, chiar și adevărul. Deci : „Către Consiliul popular al municipiului Sibiu. Prin prezenta vă rugăm să repartizați tovarășei Raicu Doina spațiul de locuit din str. 11 Iunie, bloc 3, scara 3, apartament 33, compus din 1 cameră de 12 mp cu acces la dependințe, eliberat de tovarășul Geangălău Mircea, om al muncii în cadrul atelierului 1 Sibiu al centrului nostru, care prin căsătorie și-a stabilit domiciliul la soția sa. (Apartamentul 33 este format din două camere și dependințe — n.r.) Tovarășa Raicu Doina este încadrată cu contract de muncă pe durată nedeterminată, în funcția de calculator devize. Cu adresa nr. 2970/15.09.80 a primit aprobarea pentru stabilirea domiciliului în municipiul Sibiu, însă nu posedă spațiu de locuit. Pe lista de priorități, în conformitate cu legea 5/1973 tovarășa Raicu Doina figurează pe primul loc". (Adresa 6 606/3. 11, 1981)

Consiliul popular al municiului Sibiu a analizat și a aprobat spațiul solicitat I.J.G.C.L. — E.P.C.F.L., semnează și eliberează contractul de închiriere nr. 19 767/14.11.1981. Totul este absolut legal. Raicu Doina vrea să intre în camera și în dependințele repartizate ei. Nu poate. De ce ? Pentru că nu vrea Pop Rozalia, colocatara. Aceasta singură ocupase întreg apartamentul. (Extindere nepermisă din cel puțin două motive : a. Pop Rozalia, în calitate de titulară a camerei de 16,93 mp deținea deja o suprafață pe care legea o definește ca excedentară ; b. Pop Rozalia nu avea contract.) Faptul că-i în dubiă culpă n-o deranjează însă pe P.R. care se poartă cu noua chiriașă la stat ca și cînd ea, Pop, ar fi autenticul proprietar. (Din cîte am remarcat, ilegalitatea nu l-a deranjat nici pe Andrei Tiriba, șeful secției fond locativ din I.J.G.C.L. Sibiu. Întrebat de noi de ce n-a intervenit, dumnealui a ridicat din umeri.) Ca să poată intra în drepturile sale Raicu Doina a făcut apel la justiție. Care a dispus evacuarea pîrîtei Pop Rozalia din camera ocupată abuziv și introducerea reclamantei în acel spațiu precum și în dependințele aferente. (Sentința civilă nr. 6392/30 decembrie 1982.) Pop Rozalia face recurs. I se respinge. Firesc. Găsește însă — nederanjată deloc de același I.J.G.C.L. obedient și atent cînd e vorba de dumneaei — nenumărate pretexte pentru a opri intrarea în spațiu a celei aflate în dreptul său. Raicu Doina — deși plătește chiria la zi — intră în propria ei cameră pe 10 martie 1982, și atunci numai cu ajutorul executorului judecătoresc.

Bineînțeles că ostilitățile dintre cele două colocatare continuă. Din nou ajung în justiție. Din nou ajung la Tribunalul județean. Care — așa cum aminteam la începutul acestor rînduri — nu observă că Pop ocupă chiar și într-o singură cameră un spațiu mai mare decît îi permite legea, în schimb dispune evacuarea Doinei Raicu. Cum s-a ajuns aici ? Motivîndu-se că în apartamentul 33 din strada 11 Iunie, Raicu Doina n-ar avea nici un drept locativ. Adică ? „În urma plecării numitului Domnariu Ioan din apartament — spațiul ocupat de acesta s-a repartizat pîrîtei Raicu Doina, spațiu pentru care pîrîta I.J.G.C.L. a încheiat un contract de închiriere." (Decizia civilă 542/29 iunie 1982, p. 3.) Absolut **inexact** ! În mod cu totul de neînțeles pentru noi tribunalul leagă între ele două evenimente pe care în realitate le despart patru ani ! Zice-se că prin asta s-ar dovedi că C.C.I.T.A.C. — de care aparține Raicu Doina — ar fi decăzut din drepturile sale asupra apartamentului 33 pe care-l stăpînea în comun cu Întreprinderea de cuțite din Ocna Sibiului, unde lucrează Pop Rozalia. Din nou **inexact** ! ! Pentru că Domnariu Ioan a fost într-adevăr chiriașul camerei mici din apartamentul 33, dar numai pînă în anul 1977, cînd s-a mutat; întreprinderea FLARO (C.C.I-T.A.C.) a repartizat atunci respectivul spațiu inginerului Geangălău Mircea, care, căsătorindu-se, s-a mutat la soție, în 1981 ! Ceea ce înseamnă că — fapt dovedit de însăși adresa nr. 5490/10 iunie 1982 emisă de Comitetul executiv al Consiliului popular al municipiului Sibiu — „rămîn la dispoziția întreprinderilor titularilor de contract de închiriere toate locuințele din fondul locativ de stat care se eliberează de către titularii de contract prin construcții de locuințe proprietate personală în regie proprie, **prin căsătoria unuia din soți și** prin mutarea din localitate a acestora." (Am subliniat cazul inginerului Geangălău.) Dar — curios lucru — de acest act, depus în dosarul cauzei, Tribunalul județean Sibiu n-a ținut seama. Motivul ? Aproape că ne jenăm să facem public răspunsul primit de la tovarășa Stoica Otilia, vicepreședintă la numita instituție : „S-a greșit, sigur că nu intenționat, e posibil ca adresa 5490 să nu fi fost văzută din cauza vitezei cu care se lucrează — avem foarte multe dosare de rezolvat — ori hîrtia aceea să se fi lipit de o alta... Sfătuiți-o pe Raicu să ceară recurs extraordinar la Procuratura Generală..."

Am sfătuit-o !

MIRCEA BUNEA ■

Cum se naște o infirmitate

Ziua de 30 mai, anul acesta, a căzut într-o duminică. Băiatul Cristian-Willi Popescu se joacă cu alți copii în fața blocului. Părinții sînt plecați într-o vizită, acasă e numai o mătușă. Băiatul aleargă, cade, se ridică, sigur, la 8 ani nu-i nimic în asta, numai că, totodată, totul este posibil, în joacă, drama e la un singur pas. Geamul ușii de intrare de la bloc se sparge și cade greu, în sute de cioburi. Lama ascuțită taie piciorul copilului, producîndu-i o leziune adîncă, din care sîngele curge abundent. Mătușa ia o mașină și fuge la spitalul cel mai apropiat, care se nimerește a fi cel purtînd nr. 9. Willi, plîngînd de durere, este văzut la camera de gardă a serviciului de neurochirurgie. Însă, află mătușa, cazul nu este de competența spitalului. Cu un bilet de trimitere, cei doi vor ajunge nu peste multă vreme la camera de gardă a Spitalului de copii „Grigore Alexandrescu". Sîntem acum spre ora opt a serii.

Ioana Bădulescu, asistentă de gardă : „Au fost în acea seară foarte mulți pacienți, poate peste 50. Eram însă singură, așa cum se întîmplă mai totdeauna duminică seara. Cînd băiatul a fost adus la noi tocmai coseam o altă plagă, iar la ușă așteptau o mulțime de lume. Cea care îl însoțea n-a așteptat, a intrat și l-a pus direct pe masă. Oamenii au vociferat, tot atunci au apărut și părinții, era evident un caz mai deosebit și am încercat să fac tot ce mi-a fost în putință pentru a-l rezolva cum se cuvine. Băiatul avea o plagă tăiată în treimea superioară a gambei stîngi, așa era scris și în biletul de trimitere semnat de un medic neurochirurg. Am pregătit masa de operație, am făcut anestezia plăgii, am explorat rana, am curățat-o, apoi am început s-o sutur. După ce am sutura m-am dus la sala de ghips, am făcut o atelă și l-am imobilizat piciorul. Abia atunci a apărut doctorul Owath, îmbrăcat în haine de stradă, venit particular aș putea spune, care zicea că ține locul doctorului Blănaru. L-am rugat să scrie o rețetă pentru antibiotice, ceea ce dealtfel a și făcut. După 3 zile, cînd a venit la control, Willi a fost văzut de doctorul Popescu, timp de o lună de zile, cînd ghipsul a fost dat jos. Abia atunci s-a văzut că băiatul nu mai putea merge, trăgînd piciorul stîng după el".

Plînge. De 10 ani de zile, aflăm, de cînd Ioana Bădulescu lucrează la camera de gardă a spitalului de copii, și-a format de acum multă îndeminare, practicînd curent sutura plăgilor. Are mîini frumoase, cu degete subțiri și abile, pe care acum însă le frămîntă mereu. Medicii au încredere, spune, niciodată nu s-a întîmplat un accident de felul acesta. Și apoi, altă soluție nu exista la acea oră !

★

— Tovarășă Viorica Gheorghe, sînteți directoarea Spitalului „Grigore Alexandrescu". Cunoașteți bine incidentul cu copilul Popescu Willi Cristian. Explicați-ne cum de a fost el posibil?

— Noi avem dispoziții foarte clare. Nu are voie sora să facă vreun gest măcar fără să aibă încuviințarea doctorului. Parcă am avut o presimțire că veniți: chiar azi le-am spus tuturor la raportul de dimineață că răspunzător de tot ce se întîmplă este șeful, că n-are voie nici un medic secundar sau stagiar (acum e plin spitalul de ei) să-și facă mînă fără avizul șefului lui ierarhic. Acești tineri au de acum o parafă și se și cred medici pricepuți, dar n-au nici un fel de responsabilitate juridică sau de alt gen, în acest spital ! Că a intervenit sora e, desigur, și mai grav. Dealtfel, ea a și fost sancționată.

— Exista o echipă de gardă, din cine era ea formată ?

— Din doctorul Popovici, medic specialist, doctorul Bratu, un medic secundar și unul stagiar. Primii doi, e adevărat, stau în spital, operează, nu vin la camera de gardă. Ceilalți însă sînt obligați să fie acolo.

— Cum se face că în ziua respectivă nu era de față nici unul dintre ei ?

— N-am făcut încă o anchetă. Am auzit doar că doctorul Mircea Blănaru, medic secundar, trebuia să înlocuiască în gardă alt doctor, dar nici el n-a venit, l-a rugat pe doctorul Oswath să treacă pe la spital.

— Cum se poate așa ceva ? Dar stagiarii? După listele cu medicii de gardă, în seara respectivă ar fi trebuit să fie acolo Stoica Rodica și Sadovici Mihai. Unde au fost ei?

— Nici nu știu dacă nu și-or fi schimbat garda. În general, nu prea contăm pe stagiari... În tura de noapte rar dacă vine vreunul !

— De ce a fost sancționată sora? Credeți că ea a secționat nervul copilului ?

— N-avea voie să se miște fără încuviințarea medicului. Nu cred că ea i-a secționat nervul. I se reține 30 la sută din remunerație timp de 3 luni, a primit o mustrare.

— Dar nu era acolo nici un medic, iar la ușă așteptau o mulțime de persoane ! Trebuia să stea cu mîinile în sîn ? Sau ați sancționat-o pentru exces de zel ?

— Se poate spune și așa.

★

Doctor Ion Ionescu care ține locul șefului Clinicii de chirurgie-ortopedie, prof. Mircea Soculescu : „După mine, vîrful geamului a pătruns în picior și a secționat probabil nervul piciorului. Se mai întîmplă, numai cine nu muncește nu greșește ! Aici se lucrează foarte rapid, 24 de ore din 24, doctorii abia de mai prididesc, ce-i mai ușor poate face și sora... Știu cazul, e neplăcut, dar se poate rezolva. E adevărat, trebuie făcute niște eforturi".

Este ceea ce părinții copilului Willi Cristian și fac. Ei au fost la Spitalul de urgență, apoi la profesorul Agrippa-Ionescu, în fine din nou la Spitalul nr. 9., unde în iulie doctorul specialist neuro-chirurg Panoza a practicat operația de sutură a nervului sciatic popliteu extern. Șansele de reușită, din păcate, sînt însă foarte mici.

Cine este totuși de vină ? Părinții, care au lăsat copilul nesupravegheat ? Sora, căreia i se reproșează un exces de zel într-o situație limită („mă simt cu conștiința curată. Puteam sta în fotoliu să aștept să vină medicul, de pe unde o fi fost el ?"), ori, pur și simplu... ghinionul, ceasul rău al serii de duminică ? ! Probabil din toate cîte ceva, dar cea mai gravă dintre toate este, evident, debandada care domnește într-unul dintre spitalele de frunte ale țării, indisciplina de care dau dovadă medicii, fie ei secundari ori stagiari, indiferența cu care își privesc sarcinile de serviciu, meseria în cele din urmă. Din păcate, cazul copilului Popescu Willi Cristian nu-i deloc izolat, cum s-ar putea crede, el fiind mai curînd un corolar al unor greșeli de organizare internă mai mici sau mai mari, tocmai într-o unitate cu un profil ce impune ca totul să funcționeze perfect, ca un ceas cronometru. Oricum, dincolo de toate acestea și indiferent de măsurile (atît de necesare) ce se vor lua poate de acum înainte, un copil va rămîne probabil infirm. Este cel mai trist lucru dintre toate și el nu poate fi reparat în nici un fel. Totuși, dacă scriem aceste rînduri o facem fără îndoială numai pentru a nu mai fi cu putință un caz similar. Ce spuneți, stimați doctori ai Spitalului de copii ?

DUMITRU GRAUR ■

Cine ne-arată vîrsta orașului?

cele trei idei ale arhitectului PETER DERER :

- regulamentul pentru sistematizarea zonelor istorice
- rezervația orășenească
- muzeul civilizației urbane românești

Pentru a ajunge la arhitectul **Peter Derer**, la catedra de sistematizare a Institutului de arhitectură „Ion Mincu" din Capitală, am trecut printr-un fel de depozit de „arheologie" urbană : cărămizi, țigle, pietre, grilaje, faianțe, teracote, frize, capiteluri, coloane, porți, portaluri, frontoane, stucaturi, fragmente de picturi murale..., tot soiul de elemente de arhitectură și construcții vechi ale Bucureștiului ce azi nu mai există. Și ne care le-a adunat cu studenții săi, cu perseverență și pe cont propriu, uneori cu imense greutăți, nu doar din sentimentalism, ci dintr-un profund spirit științific și de o atentă grijă față de istoria și tradițiile orașului.

Din aceleași considerente a fost și unul dintre organizatorii cei mai fervenți și animatori de înaltă responsabilitate ai expoziției și simpozionului — desfășurat anul acesta sub patronajul Școlii superioare de arhitectură — pe tema „Tradiții de construcție urbană în România", manifestare științifică menită să formuleze un consens și o linie de conduită unanimă între arhitecți (și dacă se poate între edili) privind fondul de construcții vechi existent în țara noastră, menținerii și conservării a ceea ce este valoros și exprimă biografia orașelor. Se demolează — de ce să n-o recunoaștem — deseori fără discernămînt, încălcîndu-se nu o dată cadrul legal existent (prin tot felul de subterfugii), se demolează cu furie chiar și astfel, cu un preț mult prea greu plătit de istoria localităților noastre urbane, neîntîlnindu-se cînt, în fapt, de repetatele indicații ale conducerii superioare de partid în această privință.

— Un studiu relativ recent — ne aduce la cunoștință arhitectul Peter Derer — apreciază că la nivelul anului 1990 vîrsta medie a fondului locativ orășenesc va fi de aproape 20 de ani, ceea ce înseamnă o întinerire sensibilă în raport cu anul 1966. Reducerea vîrstei medii este rezultatul unui proces ce se desfășoară pe două planuri : pe de o parte, crește ponderea locuințelor noi, pe de altă parte scade numărul celor vechi. Traducînd procentele în valori absolute se constată că în 1990 orașele din România vor păstra 17,6 mil locuințe realizate înainte de 1900 și 47 mil din cele construite între anii 1900—2000. **Ritmul rapid de scădere a numărului locuințelor vechi se datorește mai puțin uzurii fizice și cataclismelor naturale, cît mai ales operațiilor de sistematizare desfășurate după 1975.** Demolările de locuințe considerate pentru perioada 1960—1990 se cifrează la circa 93 la sută din cele construite înainte de 1900 și 82 la sută din cele realizate în primele două decenii (existente în 1966), ceea ce înseamnă un procent anual de demolare pentru aceste clase de vechime de circa 5 la sută.

Cercetînd localizarea construcțiilor vechi păstrate în localitățile urbane cu peste 50 000 locuitori, rezultă că la nivelul anului 1990 zestrea istorică va însuma în medie doar 325 locuințe cu peste 90 de ani vechime și circa 870 având între 70—90 de ani, în timp ce atestarea documentară precum și alte mărturii istorice dovedesc o vechime seculară a celor mai multe dintre orașele României. Dar cîte clădiri mai păstrează ele din secole trecute și chiar din epoca modernă, de la începutul secolului al XIX-lea încoace ?

— Pe scurt, tovarășe arhitect Derer, ce ar trebui făcut pentru a nu se mai demola în ritmul în care se face, pentru a nu se mai rade de pe suprafața urbelor noastre zone întregi, compact și fără discernămînt, pentru a se grefa inteligent și cu simțul istoriei, prin adăugire nu prin anulare, valorile noi lîngă cele vechi ?

— În acest context, hotărîtor pentru biografia și imaginea orașelor românești — îndeosebi a celor din Moldova și Muntenia, unde s-a demolat cel mai mult — problemele fondului locativ vechi trebuie disociate. Pe de o parte se cere verificată cu toată răspunderea valoarea fondului existent moștenit, pe de altă parte prezintă un deosebit interes modul în care se menține fondul vechi preluat. Locuința a jucat și continuă să joace unul din cele mai relevante roluri în evoluția orașelor; nu mai e cazul să demonstrăm că în evoluția acestora dintotdeauna construcțiile civile de locuit (care au ponderea majoră din teritoriul urban) au dat imaginea modului de viață al oamenilor, gusturilor lor artistice, preocupărilor lor, au exprimat în mod global o civilizație, o tradiție, un univers spiritual... Orașul nu înseamnă, nu poate să însemne — și nu putem să păstrăm doar — **monumentul unicat.** El este foarte important, este ca personalitatea în istorie, dar istoria propriu-zisă o fac masele. Profesorul Curinschi vorbește, chiar, în această privință, despre **spațiul ca monument.** Toate formele de locuire — străzile medievale cu locuințele breslelor, mahalalele calicilor, cartierul boierimii, parcelările cu vile burgheze, șlumurile muncitorești, suburbanele de tip oraș-grădină, ansamblurile rezidențiale raționaliste — au marcat alcătuirea orașului nu numai sub aspect cantitativ, dar și din punct de vedere calitativ, acestea fiind depozitarele unor valori deosebite. Prin urmare, sistematizarea zonelor vechi implică mult discernămînt și o imensă răspundere. Părerea mea este că se va regreta enorm, dau în scris că generațiile viitoare ne vor judeca foarte aspru, pentru acest gest al demolărilor „în gros". Dacă pînă la urmă tot trebuie să înlocuiești o clădire prin alta, eu aș spune — să se înțeleagă bine termenul — fii civilizat! Există, avem cadrul legal — Decretul 120 din 13 mai 1981 — în acest sens dar nu se respectă. Decret care se referă la inventarierea, menținerea, valorificarea, demolarea și repararea unei case. Cînd se anulează ori se repară o casă, starea ei dinainte trebuie relevată, notată, consemnată undeva (prin relevee și schițe, fotografii) iar piesele valoroase — valorificate, păstrate, reținute și conservate cu grijă. Din păcate, în Decret — ceea ce a dat mînă liberă indiferentismului —, **nu se specifică și cum să fie valorificate.** Vedeți, avem aici 13 mărci diferite de țigle (spre exemplu), toate înainte de ultimul război și toate provenite din case demolate în ultimii ani în București. Ele denotă că aceste case nu erau așa de „troglodite", cum mai prezintă încă lucrurile unii edili și arhitecți pentru a justifica „raderea" lor în bloc. M-am dus cu studenții pe arterele și în zonele intrate în sistematizare pentru a aduna asemenea materiale de construcții și detalii de arhitectură, pentru a constitui material didactic dar și în speranța alcătuirii unui muzeu al civilizației urbane din țara noastră. Am crezut că o să primim ajutor, cînd colo ni s-a interzis colecționarea, deși cele mai multe ajung la gropile de gunoi, mai mult, era să ajungem la militie ca hoți de materiale, în vreme ce alături de noi, chiar se furau cu căruțele... Le cărăm la institut așa cum putem, cu autoturismele cadrelor didactice ori direct cu sacoșele în mîini.

— Ați avansat o idee deosebită privind păstrarea în orașe a unor zone-monument, cum le vedeți conservate și integrate procesului de necesară modelare urbană modernă ce are loc în întreaga țară ?

— În mod frecvent sînt protejate unicatele și deosebit de rar ansamblurile care satisfac însă mai multe criterii, a căror valoare rezultă din mai multe valori. Este știut că numeroși cercetători români ca și observatori străini au remarcat în forma și funcțiile orașelor noastre prezențe occidentale și orientale grefate pe statornice structuri autohtone. De aceea nu întîmplător se vorbește de „trei tipuri de orașe medievale românești: cele mediteraneene din aria pontică, cele arhaice născute din aglomerarea satelor și un tip mai recent, constituit după tipul burgurilor occidentale" (Corina Nicolescu în „Case, conace și palate românești"). Cuprinderea României în spațiul geografic european și ralierea treptat mai consecventă la sistemul de valori al vechiului continent, au facilitat difuzarea și acceptarea teoretică a acestui din urmă „model de construcție urbană" în detrimentul celorlalte variante, optică stăruind și azi, ducînd la excese regretabile. În felul acesta s-ar putea explica numărul clădirilor și ansamblurilor tradiționale dispărute din orașele din Dobrogea, Moldova, Muntenia, Oltenia... Între valorile pierdute în cursul acțiunilor de reactualizare urbană se numără, în afara unor unicate, ansamblurile urbane precum și strada coloanelor (bazarul) din Tulcea, lipsăniile din Suceava Ploiești și în mare parte din Botoșani, centrul vechi al orașului Pitești, cartierul central din Tîrgoviște, o parte din zona veche a Căii Moșilor din București și altele. Trebule avut în vedere că procesul de reactualizare urbană este rezultatul nu numai al necesității de a construi, dar și al voinței de a menține elementele semnificative și valoroase din cadrul moștenit. Din păcate, ultima alternativă nu se sprijină încă pe un sistem axiologic clar, care să se impună prin obiectivitatea tuturor factorilor decizionali sau coparticipanți la construcția și gospodărirea orașelor. În ceea

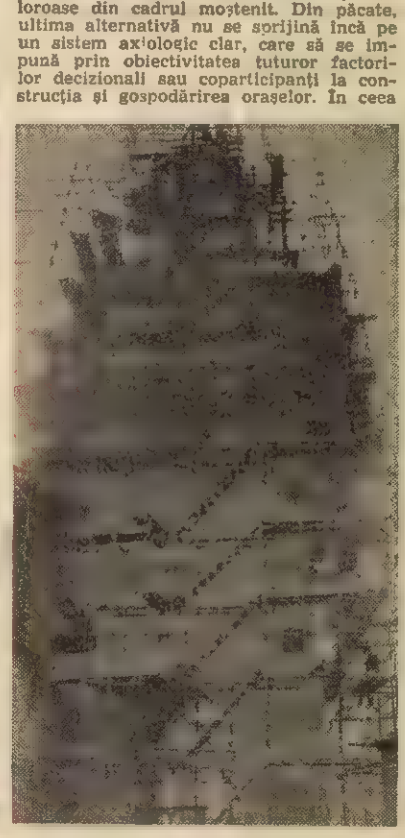

ce privește orașele din Dobrogea, Moldova, Muntenia și Oltenia un argument suplimentar în favoarea conservării atente a fondului locativ tradițional îl constituie calitatea cadrului construit de martor al biografiei urbane, de **unitate de măsură** a civilizației orășenești, căci în acest sens, un ansamblu este cu mult mai convingător decît oricîte unicate risipite în teritoriu. În mai toate orașele românești se pot distinge trei categorii de tipuri de zone monumentale: **lipscăniile și străzile comerciale de acces în oraș,** care, din păcate, tînd tot mai mult să dispară, deoarece în remodelarea urbană s-a pornit în ultimii ani de la principiul sistematizării dinspre centru spre periferii. Prevedere ce ar trebui atent și nuanțat aplicată de la un oraș la altul. Apoi, **zonele de locuințe** ce ocupă, în fond, cea mai mare parte a orașului și care constituie problema cea mai disputată și unde s-a intrat cel mai mult cu buldozerul, prezentîndu-se fals raportul dintre investiție și întreținere. În cadrul acestui tip distingem mai multe categorii: **locuințele boierimii mijlocii și mici** (ale marii boierimi fiind case bogate ori palate somptuoase sînt de regulă în patrimoniu ca monumente de arhitectură și se bucură de regimul cuvenit de conservare) așa cum se află în București, în spatele bisericii Sfînta Vineri, de pildă; apoi **cartierele de vile burgheze** ce se conturează cam între 1820—1880, perioadă cînd apar cam peste tot în Europa — și sînt destul de numeroase și interesante în Capitală (Cotroceni, cartierele de nord de la Șosea, în Vatra Luminoasă... dintre care multe au și dispărut), iar o a patra categorie constituind-o **mahalalele** asupra cărora mi-au atras atenția niște arhitecți străini, rugîndu-mă să-i conduc să vadă o „mahala bucureșteană". Studiindu-le am constatat că au o valoare socială, istorică și un fond de construcție cu totul superior față de sensul peiorativ încetățenit. Sînt zone atît de frumoase și de relevante încît trebuie neapărat păstrate și conservate. (A nu se confunda **mahalaua**, cu acele porțiuni de **bidonville** care au existat și au dispărut aproape în întregime.) Eu nu spun că trebuie păstrate toate, dar sînt unele case din aceste perimetre foarte interesante, tipice pentru un mod de viață și de construcție pe care le-am putea numi chiar monumente (cum este Casa Bacovia, de pildă).

— Avem impresia că ne-am îndepărtat puțin de la subiect, întrebam cum, în ce variantă poți fi păstrate la locul lor și integrate în concepția nouă a sistematizării orașelor ?

— Am propus și cu alte prilejuri conturarea unui **„Regulament pentru intervențiile constructive și de sistematizare în zonele istorice"** menit să asigure integrarea acestora în principiile noi ale sistematizării. Am mai propus, de asemenea, și reconsiderarea a două modalități de menținere a valorilor urbane tradiționale: **rezervația orășenească și un muzeu al civilizației urbane românești.** Prima înțeleasă ca o componentă a organismului urban care să păstreze într-o formă viabilă elementele caracteristice ale principalelor faze de dezvoltare a acestuia, existența lor „în situ", la scară naturală și pe locul unde au fost ridicate. Rezervația orășenească nu se suprapune decît parțial peste problematica ansamblurilor urbane înscrise pe listă (încă neactualizată) a monumentelor istorice. Ea conține mostre omogene din zonele caracteristice pentru o anumită perioadă și pentru o anumită categorie de beneficiari. Acestea să fie delimitate printr-un studiu de cartare și apoi să se supună unui regulament special de construcție și întreținere. Să fim bine înțeleși: ele își vor îndeplini mai departe funcțiunile inițiale. Familiile doritoare să le locuiască ca și proprietarii lor vor trebui să respecte un „mod de întrebuințare" și ar putea să primească credite publice și asistență tehnică de specialitate pentru a menține gospodăria în starea inițială. Teritoriile decretate ca **rezervații** vor fi incluse ca atare în cadrul unor perimetre construibile reactualizate.

În fața pericolului dispariției însemnelor tradiționale ale civilizației noastre orășenești se impun grabnic măsuri de protecție. Există în prezent numeroase „muzee ale satului", de ce nu s-ar instaura și legifera și formula „rezervației orășenești"? Tradițiile urbane din România nu sînt cu nimic mai prejos decît cele ale vieții rurale autohtone (pe care dealtfel le și continuă), drept care merită în egală măsură să fie transmise generațiilor viitoare. Și nu sînt numai opiniile mele, ci ale multor altor arhitecți români.

— Dar muzeul, cum vi-l imaginați ?

— Nu ca pe un substitut al rezervației orășenești, cît un complement al ei. În ipoteza dispariției pînă în anul 1990 a aproape 226 000 case executate înainte de 1900 și a altor 217 000 între 1900 și 1920 trebuie pusă sub orice formă problema valorificării lor morale. Muzeele civilizației și construcției urbane extind funcțiile tradiționalului **lapidarium,** fiind depozitarele acelor piese și subansambluri ale construcțiilor valoroase, care nu s-au putut păstra în nici un fel ca monumente ori în rezervații. Completate cu diorame la scară naturală, cu machete și schițe de cartiere întregi, interioare, mobilier... Iată, o parte din acest bogat inventar avem noi aici, precum și în subsolurile Institutului, nici nu mai avem spațiu unde să le depozităm și să le conservăm. Asemenea muzee ale arhitecturii și civilizației urbane s-ar putea organiza fie ca secții pe lîngă muzeele orășenești, fie ca un mare muzeu național (pentru care personal optez — existînd în mai toate capitalele lumii). Un asemenea muzeu național — vedeți, sînt consecvent — ar putea funcționa într-o casă veche, de serie și nu un unicat. Am și găsit-o, în Capitală, pe str. Șerban Vodă la numărul 33, parcă-mi-se. Este o frumoasă clădire din perioada de influență orientală, datează probabil de prin 1780 (cu siguranță este de la sfîrșitul secolului XVIII) și se află într-o stare avansată de degradare, prin neîntreținere. Proiectul ei de restaurare este deja făcut, de arhitecta Clara Stama de la D.G.D.A.L. L-am putea pune în aplicare prin muncă voluntară: cu studenții, cu muncitorii unor I.C.R.A.L.-uri, cu tinerii din Institutul „Proiect" București, mă rog, cu toți arhitecții, inginerii și cei care vor voi să vină alături de noi, care se vor atașa acestei idei. Mai există și alte propuneri pentru alte case, dar socot că cea mai bună ar fi asta, dat fiind spațiul și curtea pe care le are. Trebuie neapărat precizat că amenajarea unui asemenea muzeu nu poate justifica demolarea globală a cadrului construit vechi. Nici un argument nu poate fi mai convingător decît contactul direct și la scară naturală, cu martorii adevărați ai tradițiilor noastre.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Flacăra Redacția : București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (Nicolae Grigore-Mărășanu, Dumitru. Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I.D. Goia Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (Ilie Purcaru, Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția semnal, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Opreo Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihaitopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE — 17 40 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

Flacăra

43

Anul XXXI [1428]

Vineri,

29 octombrie 1982

Bucuriile permanente

Bucuriile unui popor vin, credem, din capacitatea sa de a descoperi binele; ţin de puterea şi dorinţa permanentă de a-şi făuri bunuri materiale, de a sistematiza învăţături pentru instrucţia generaţiilor care îl perpetuă, de a crea valori pentru modelarea spiritului său. De acolo, din muncă şi din cititrea de dăruire vin şi mîndria unei naţii, şi prosperitatea, şi demnitatea sa. Toate izvoarele bucuriei, cîte sînt, îşi adună unda din felul de a fi al unui om, al unui popor.

Să fie toamna anotimpul care să releveze mai mult decît altele bucuriile unei naţii ? Cînd eram copil şi auzeam gutuile căzînd în livada bunicului, galbene şi mari cît steaua Bunei Speranţe, ştiam că e toamnă tîrzie şi încep bucuriile: cîmpul, livezile tămăduite, bălţile cu peşti revărsau fructele lor în cămările ţării şi ale satului; aduceau liniştea! Sprijinit în toiag (purta în coapsa stîngă un glonte adus din cîmpia Mărăştilor), bunicul îmi împingea în faţă un coş împletit din nuiele şi eu adunam în el gutuile obsedante, izvoare ale unui parfum ameţitor ce stăruia în cămările satului pînă spre primăvară. Faptele lui, săvîrşite acolo, la poalele munţilor Vrancei, le-am aşezat mai tîrziu lîngă cele ale vitejilor de la Maraton, Waterloo şi Borodino.

Am retrăit acest fior deunăzi, cînd împreună cu cîţiva colegi de redacţie am poposit în piaţa municipiului Tulcea. Locul de aprovizionare al tulcenilor semăna cu cămara bogată a unor oameni avuţi: grămezi de cartofi, de legume, de peşte, de preparate din peşte şi carne, alte felurite bunuri. Şi, deşi lume multă, era linişte, liniştea pe care o impune abundenţa. De unde izvora această bogăţie ? Din capacitatea tulcenilor de a descoperi în muncă izvorul bogăţiei şi al tuturor bucuriilor.

Ne-am însuşit o vorbă de la preşedintele ţării, un fel de postulat ce poate sta la baza felului nostru de a fi : nimic nu am primit de-a gata; nimic nu ne-a căzut din cer! N-am venit şi nu ne-am aşezat la mese întinse de alţii, şi n-am pretins nimic pe nedrept de la alţii. Înţelegînd că bucuria vine totdeauna din munca noastră, că sîntem cu atît mai avuţi cu cît sîntem mai harnici, mai gospodari, mai capabili profesional, cu cît ştim mai bine a folosi pămîntul, maşinile, instalaţiile, toată zestrea economiei noastre, pare firesc să ne întrebăm : care este dimensiunea acoperirea prin bunuri a acestui efort ? Răspunsul, tot atît de firesc, îl aflăm de la întîiul gospodar al ţării, care în fiecare toamnă vine să cîntărească eforturile celor mai harnici, să-i răsplătească după meritele lor şi să se bucure împreună cu ei şi cu ţara. Anul acesta măsura hărniciei ne-a fost dată de cele două judeţe din Dobrogea : Tulcea şi Constanţa, distinse cu Ordinul „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I. Dobrogea a fost ţărîmul românesc ales de Revoluţie, pentru a fi întîiul pe care să se încheie cooperativizarea agriculturii. Am venit tot aici, după 25 de ani, să vedem ce am înfăptuit : în 1957, în Dobrogea se obţineau 950 kilograme grîu, 1000 kilograme orz şi 1300 kilograme porumb la hectar : azi, adică în acest an, s-au obţinut 3700 kilograme grîu, 4200 kilograme orz şi peste 6000 kilograme porumb la hectar. Exprimîndu-ne mai sintetic, am ajuns să producem o tonă de cereale pe cap de locuitor ! Trecînd în domeniul industriei, aflăm că România are astăzi o industrie a cărei producţie e de aproape 50 de ori mai mare decît înainte de război. Iată doar o parte din adevărata dimensiune a efortului românesc !

Dar ţelul nostru ne cheamă mai departe. Am avut nevoie să pornim prea de jos şi, deci, să nu ne fie totdeauna suficient ceea ce am realizat, ceea ce am cucerit. Ni se impune să fim mai harnici, mai gospodari, mai dîrzuiţi cu averea ţării, cu bunurile din care trebuie să făurim alte noi bunuri. Independenţi politic, va trebui să devenim independenţi şi energetic, iar împlinirea aceasta nu e deloc departe. Agricultura, continuînd să rămînă baza materiilor prime folosite de industrie, va trebui revoluţionată prin capacitatea noastră de a obţine mai mult de la moşia străbună : folosind cu ştiinţă şi eficienţă maşinile, instalaţiile, sistemele de irigaţii, punînd în valoare terenurile care încă nu produc. Fericirea e o treabă bună cîştigată şi cîştigată prin muncă acasă, nu în zări incerte ! Pentru că cu atîta sfinţenie în aspirmea mileniilor depozitată în atîtor jertfe, moşia românească poate deveni, trebuie să devină prin mai mare efort colectiv, izvor de mai multe bogăţii şi bunuri pentru cămara ţării : se cuvine să o punem în valoare în măsura în care o preţuim. Preţul ni l-au arătat înaintaşii, ale căror fapte, înscrise în cronica eroismului omenirii, nu ştim dacă nu cumva întrec gloria celor înscrise la Maraton, Waterloo sau Borodino.

N. GRIGORE MARAŞANU ■

Vizita tovarăşului NICOLAE CEAUŞESCU, împreună cu tovarăşa ELENA CEAUŞESCU, în R. S. F. Iugoslavia

(Comentariul asupra vizitei în paginile 2—3)

Gînduri de frăţie rostite în Cenaclul „Flacăra"

Intim şi durabil

Ca intelectual patriot revoluţionar român cred intim şi durabil

— în dreptul fiecărui om de a fi om liber, demn şi uman.

— în dreptul fiecărei naţionalităţi din ţara mea de a-şi păstra fizionomia, tradiţiile, limba, istoria, credinţa, eroii şi rădăcinile, în concertul de valori durabile ale patriei comune, România de astăzi.

— în dreptul tuturor fraţilor mei, de orice limbă, din România, de a se bucura de tandreţea bărbătească şi de sentimentul egalităţii pe care noi, românii, îl promovăm şi trebuie să le promovăm aici în matca multimilenară a Daciei latine. Noi n-avem voie, noi care am suferit atît, să acceptăm nici o urmă de şovinism şi de rasism, de antimaghiarism şi de antiromânism, aici unde partidul nos-

(Continuare în pagina 14)

ADRIAN PĂUNESCU ■

Dragi prieteni tineri,

Primele mele cuvinte sînt cuvintele strîngerii prieteneşti de mînă, ale îmbrăţişării fierbinţi, aici, în faţa voastră, dragi prieteni tineri români, maghiari, germani şi de orice altă naţionalitate, prezenţi la acest impozant forum tîrgumureşean al revistei „Flacăra". Atunci cînd înalţ stindardul tricolor al iubirii împărăteşte, al înţelegerii depline şi al omeniei profunde în această nespus de frumoasă regiune din Europa, în dulcea Românie a lui Eminescu, aici în faţa inimilor voastre tinere, în această vatră străbună a frăţiei, în oraşul celor doi Bolyai şi al lui Al. Papiu Ilarian, salutîndu-vă pe fiecare, îmi vin în memorie, fără posibilitatea de a le reprima, cuvintele unei excepţionale românce, ale mamei lui Ioan Slavici. Aceste cuvin-

(Continuare în pagina 14)

HAJDU GYOZO ■

25 octombrie, Ziua Armatei Române

„Sîntem, de e nevoie, o ţară de soldaţi"

Academia internaţională de cibernetică generală „Ştefan Odobleja"

Simpozionul internaţional de cibernetică generală organizat de Fundaţia europeană Drăgan cu prilejul trecerii a 80 de ani de la naşterea lui Ştefan Odobleja urma să aibă loc între 22 şi 24 octombrie la Lugoj şi trebuie început prin a spune că, deşi era pe cale să fie amînat, el chiar la Lugoj şi chiar între 22 şi 24 octombrie şi-a desfăşurat lucrările. În şedinţa de deschidere, participanţilor la simpozion li s-a comunicat că posibilitatea de a se întîlni la locul şi la timpul stabilit se datorează sprijinului direct al preşedintelui Nicolae Ceauşescu şi al tovarăşei academician doctor inginer Elena Ceauşescu. Acest fapt confirmă cu acuitate, am zice, cîtă dreptate avea Ştefan Odobleja să spună : „primul gînd ce-l are gîndul e gîndirea să-nţîlnească".

Scopul principal al simpozionului a fost înfiinţarea Academiei internaţionale de cibernetică generală Ştefan Odobleja, care-şi propune prin statutul ei misiunea de a face cunoscută în lume opera ilustrului român de al cărui nume se leagă meritul elaborării conceptului de conso-

(Continuare în pagina 17)

DUMITRU ELIADE ■

Un nou moment important în relaţiile româno-iugoslave

Vizita oficială de prietenie a tovarăşului Nicolae Ceauşescu,

Recenta vizită oficială de prietenie în Iugoslavia efectuată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, la invitaţia preşedintelui Prezidiului Republicii Socialiste Federative [illegible]slavia, tovarăşul Petar Stambolici, se [illegible]e în bogata tradiţie a dialogului româno-iugoslav la nivel înalt, la făurirea [illegible]eia un rol hotărîtor au avut vizitele re[illegible]proce şi raporturile de strînsă prietenie dintre preşedinţii Nicolae Ceauşescu şi Iosip Broz Tito, eminent fiu şi conducător al Iugoslaviei socialiste, prieten apropiat al poporului român.

Fără îndoială că întîlnirile la cel mai înalt nivel dintre conducătorii României şi Iugoslaviei au adus o contribuţie esenţială la dezvoltarea continuă a relaţiilor de prietenie, de bună vecinătate şi de colaborare dintre ţările, partidele şi popoarele noastre, în toate domeniile de activitate. Astfel, în ultimii cinci ani, volumul schimburilor economice s-a dublat, iar potrivit Acordului de lungă durată aceste schimburi urmează să se dubleze din nou pînă în 1995. Se desfăşoară cu succes construcţia noii hidrocentrale „Porţile de Fier II", se dezvoltă colaborarea pe tărîmul ştiinţei şi tehnicii, al învăţămîntului şi culturii, se amplifică contactele şi schimburile de experienţă dintre organizaţiile politice, de masă şi obşteşti din România şi Iugoslavia. În prezent, se poate spune că relaţiile româno-iugoslave constituie un exemplu de raporturi între state independente şi suverane, între ţări socialiste vecine şi prietene, care conlucrează multilateral, în deplină egalitate, în spiritul respectului reciproc, pentru edificarea cu succes a noii orînduiri, pentru a făuri popoarelor lor o viaţă demnă, liberă şi fericită. Eveniment politic de cea mai mare însemnătate, actuala vizită a tovarăşului Nicolae Ceauşescu, împreună cu tovarăşa Elena Ceauşescu, în Iugoslavia a pus încă o dată în evidenţă voinţa comună a celor două ţări de a acţiona cu hotărîre pentru dezvoltarea relaţiilor dintre ele, de a identifica noi căi de adîncire a acestor relaţii, conferindu-le o trainică şi amplă perspectivă, în interesul reciproc, al cauzei păcii şi securităţii în Balcani, în Europa şi în întreaga lume.

Este ceea ce s-a discutat pe larg în cadrul convorbirilor oficiale româno-iugoslave. Constatîndu-se progresele obţinute în ultimul timp în dezvoltarea colaborării dintre ţările şi popoarele noastre, s-a apreciat că economiile socialiste în plină dezvoltare ale României şi Iugoslaviei, cerinţele dezvoltării lor, precum şi experienţa acumulată oferă noi posibilităţi pentru intensificarea, prin eforturi comune, a colaborării bilaterale, pentru creşterea volumului schimburilor economice, în ambele sensuri, pentru continuarea şi lărgirea cooperării în producţie, prin găsirea de noi forme de conlucrare şi prin iniţierea de noi acţiuni, îndeosebi în domeniul energetic şi al materiilor prime. Şi de astă dată s-a exprimat convingerea că extinderea în continuare a colaborării multilaterale dintre România şi Iugoslavia serveşte celor două popoare, progresului lor, precum şi cauzei generale a socialismului şi păcii în lume.

Atît în cadrul convorbirilor oficiale, cît şi în toasturile rostite, în alte documente ale vizitei, au fost abordate probleme internaţionale actuale, în multe din ele constatîndu-se o identitate sau o apropiere a punctelor de vedere ale României şi Iugoslaviei. Exprimînd poziţia ţării noastre, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a arătat că problema centrală a vieţii internaţionale actuale o constituie oprirea cursei înarmărilor, asigurarea păcii întregii omeniri. În consecinţă, este imperios necesar să se pună capăt politicii de înarmări, să se treacă ferm la măsuri concrete de dezarmare, la înlăturarea primejdiei nucleare care ameninţă viaţa tuturor naţiunilor. Referitor la Balcani, a fost exprimată dorinţa ca, prin eforturi comune, această regiune să devină o zonă a înţelegerii, bunei vecinătăţi, a colaborării şi păcii, fără arme nucleare şi fără baze militare străine. În acest scop, ar fi necesară organizarea în cel mai scurt timp a unei întîlniri la nivel înalt a şefilor de stat şi de guvern din ţările balcanice, pentru a pune împreună bazele unei largi colaborări, întăririi încrederii, securităţii şi păcii în această zonă a lumii. În ceea ce priveşte Orientul Mijlociu, şeful statului român a arătat că ţara noastră s-a pronunţat şi se pronunţă cu toată hotărîrea pentru soluţionarea pe calea tratativelor a conflictului din regiune, pentru o pace globală, trainică şi justă. Aceasta presupune retragerea trupelor israeliene din Liban şi din teritoriile ocupate în urma războiului din 1967, intensificarea eforturilor politice şi diplomatice pentru a se ajunge la soluţionarea problemei poporului palestinian, pe baza dreptului său la autodeterminare, inclusiv la crearea unui stat palestinian independent, presupune asigurarea convieţuirii paşnice a tuturor statelor din Orientul Mijlociu. S-a subliniat, de asemenea, că întreaga desfăşurare a vieţii internaţionale pune în evidenţă rolul crescînd al popoarelor, al maselor populare în soluţionarea marilor probleme care privesc pacea şi progresul umanităţii. În acest context, a fost evidenţiat rolul important pe care îl are mişcarea ţărilor nealiniate în lupta pentru pace, pentru colaborare. S-a exprimat convingerea că, acţionînd unite, ţările socialiste,

împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R. S. F. Iugoslavia

ja de în curs de dezvoltare și nealiniate, forțele democratice și progresiste, popoarele de pretutindeni pot determina un curs nou în viața internațională, pot asigura triumful politicii de destindere, colaborare și pace.

În cadrul vizitei în R.S.F. Iugoslavia, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., au avut convorbiri cu tovarășul Vitia Ribicici, președintele Prezidiului C.C. al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia. La convorbiri a participat tovarășul Dobrivoje Vidici, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I. În cadrul convorbirilor [illegible] apreciat cu satisfacție că relațiile de colaborare dintre Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia se dezvoltă cu succes, ceea ce contribuie la dezvoltarea ansamblului raporturilor româno-iugoslave de bună vecinătate și colaborare. A fost relevată importanța schimbului permanent de vederi și informații între P.C.R. și U.C.I. în legătură cu practica și căile construcției socialiste, relațiile internaționale și raporturile de colaborare în cadrul mișcării muncitorești și cu alte mișcări progresiste din lume. S-a relevat că există largi posibilități și dorința reciprocă de extindere a legăturilor de prietenie și colaborare între Partidul Comunist Român și Uniunea Comuniștilor din Iugoslavia, între celelalte [illegible] social-politice precum și între cele două țări socialiste vecine, evidențiindu-se importanța pe care dezvoltarea unor [illegible] raporturi o are pentru popoarele român și iugoslav, pentru relațiile dintre țările din Balcani și din Europa, pentru pace, cooperare internațională pe baza egalității în drepturi, pentru progres social și socialism în lume.

De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întîlnit cu tovarășul Nicola Liubicici, președintele Prezidiului Republicii Socialiste Serbia, și cu soția sa, tovarășa Vera Liubicici.

Conducătorii României și Iugoslaviei au dat o înaltă apreciere noii vizite oficiale de prietenie efectuate în țara prietenă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu. Șeful statului român a apreciat că această vizită „va marca un nou moment important în relațiile dintre România și Iugoslavia, în întărirea conlucrării lor active, atît pe plan bilateral, cît și pe arena mondială". La rîndul său, tovarășul Petar Stambolici, după ce a subliniat dorința comună a celor două țări de a face ca relațiile de colaborare dintre ele să fie mai rodnice și mai bogate în conținut, a spus: „Sînt încredințat că această vizită a dumneavoastră, tovarășe președinte, la fel ca toate întîlnirile iugoslavo-române de pînă [illegible] în prezent, vor da noi impulsuri acestor năzuințe".

Continuare firească a contactelor la cel mai înalt nivel, întîmpinat cu aprobare și satisfacție de popoarele celor două țări, noul dialog româno-iugoslav va da, fără îndoială, un nou și puternic impuls colaborării dintre partidele, țările și popoarele noastre, atît pe plan bilateral, cît și în viața internațională, în folosul României și Iugoslaviei, al cauzei generale a socialismului, păcii, cooperării și înțelegerii în lume.

ION D. GOIA ■

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța

Efectuată într-un moment aniversar, cînd întreaga Dobroge sărbătorea împlinirea a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii pe aceste străvechi meleaguri românești, recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Constanța, vizită la care au participat tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Emil Bobu, Ion Dincă, Gheorghe Stoica, a prilejuit o analiză temeinică, cuprinzătoare a rezultatelor obținute de lucrătorii de pe ogoarele dobrogene într-un sfert de veac de agricultură socialistă, precum și a căilor și mijloacelor prin care unitățile agricole din Dobrogea pot să-și aducă o contribuție crescîndă la realizarea neabătută a programului de dezvoltare a agriculturii, la înfăptuirea noii revoluții agrare. La Întreprinderea agricolă de stat Dorobanțu, din comuna Nicolae Bălcescu, la Cooperativa agricolă de producție Chirnogeni, precum și la Institutul de cercetare și producție pentru creșterea ovinelor și caprinelor Palas—Constanța, au fost prezentate secretarului general al partidului rezultate remarcabile în creșterea producției agricole vegetale și animale. Astfel, la C.A.P. Chirnogeni, față de anul înființării cooperativei, producțiile la principalele culturi au crescut de zece ori. Cooperativa obține astăzi peste 4 000 kilograme grîu la hectar, 7 500 kilograme porumb boabe și peste 41 000 kilograme sfeclă de zahăr la hectar. Apreciind rezultatele obținute de unitățile agricole vizitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat lucrătorilor din aceste unități, reprezentanților organelor agricole județene să persevereze în direcția creșterii randamentelor la hectar, să practice o agricultură intensivă, de mare productivitate, la nivelul cerințelor actuale. Conducerile întreprinderilor s-au angajat să sporească an de an recoltele, numărul de animale și producția acestora, contribuind astfel la înfăptuirea programului de autoaprovizionare a județului, a programului partidului de ridicare necontenită a nivelului de trai al poporului.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a vizitat, de asemenea, și unități industriale din județul Constanța. La Combinatul petrochimic Midia — Năvodari, secretarul general al partidului a stabilit, împreună cu factorii de resort, cele mai optime soluții și măsuri care să permită respectarea grafic[illegible] de dare în producție a noilor investiții și reducerea termenelor de construcții-montaj și punerea tehnologice. La Combinatul de [illegible] chimice din același [illegible], tovarășul Nicolae Ceaușescu a recomandat să se treacă imediat la construirea de noi capacități, menite să asigure un profil complex unității, ca și valorificarea potențialului uman din zonă.

Pe întreg parcursul vizitei, locuitorii meleagurilor dobrogene și-au reafirmat direct și cald sentimentele lor de profundă dragoste, stimă și recunoștință față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru rolul de excepțională însemnătate pe care l-a avut în fundamentarea științifică și realizarea amplului proces de cooperativizare a agriculturii, pentru contribuția hotărîtoare, determinantă la elaborarea și înfăptuirea politicii agrare a partidului, pentru activitatea neobosită consacrată progresului și înfloririi necontenite a patriei.

P. NICOARĂ ■

Consfătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R.

Recenta consfătuire de lucru cu activul de partid și de stat din industrie, ținută la C.C. al P.C.R. sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a dezbătut probleme privind îndeplinirea integrală a planului de producție, export și investiții pe anul 1982, precum și unele măsuri privind pregătirea în cele mai bune condiții a planului pe anul viitor. Această consfătuire se înscrie în suita întîlnirilor de lucru ale conducătorului partidului și statului nostru cu cadre de conducere din economie, cu activiști de partid și de stat, cu oameni ai muncii din cele mai diferite sectoare de activitate, consacrate stabilirii celor mai eficiente și operative măsuri în vederea înfăptuirii ritmice, la un înalt nivel calitativ, a sarcinilor de plan, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului.

La consfătuire au luat parte tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Iosif Banc, Emil Bobu, Virgil Cazacu, Lina Cîobanu, Ion Coman, Nicolae Constantin, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Alexandrina Găinușe, Petre Lupu, Paul Niculescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Gheorghe Rădulescu, Ilie Verdeț, Ștefan Voitec, precum și membrii supleanți ai Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., secretari ai C.C. al P.C.R. Au participat primii secretari ai comitetelor județene de partid, secretarii cu problemele organizatorice și economice, membri ai conducerii ministerelor economice și alte persoane cu munci de răspundere.

În cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la consfătuire, un loc de frunte l-a ocupat îndeplinirea integrală a planului de producție. Legat de aceasta, au fost abordate numeroase probleme cum sînt: necesitatea funcționării la întreaga capacitate a tuturor întreprinderilor; reducerea rebuturilor; buna aprovizionare tehnico-materială; realizarea indicelui de folosire a materiilor prime și materialelor; necesitatea de a se acționa cu mai multă hotărîre pentru recuperarea și refolosirea materialelor și energiei, creșterea productivității muncii ș.a. Un accent deosebit s-a pus pe buna organizare a producției, a muncii. „Fiecare trebuie — a arătat secretarul general al partidului — să-și facă treaba acolo unde e pus! Nu se poate îngădui dezordinea! În general, este necesar să luăm măsuri, în toate unitățile, pentru a organiza rațional și perfecționa permanent fluxul de producție, pentru a elimina transporturile inutile, depozitele inutile. Trebuie să se înțeleagă că problema bunei organizări a muncii, a fluxului de producție este o problemă esențială". Au fost evidențiate, de asemenea, problemele privind gospodărirea unităților, apreciate ca fiind, înainte de toate, probleme de bun-simț, de buni gospodari, de oameni cărora le plac ordinea și disciplina în producție. Cum poate fi calitate, întreabă secretarul general al partidului, în condiții de dezordine și lipsă de curățenie? Aceasta imprimă de la bun început un spirit de delăsare, de indiferență și influențează asupra felului de a fi al oamenilor, al muncitorilor, al inginerilor, asupra tuturor. De aceea, trebuie să se ia măsuri hotărîte pentru a pune ordine și disciplină în toate întreprinderile, atît din punct de vedere al proceselor de producție, al fluxului, cît și al organizării.

După cum se apreciază în cuvîntare, dificultățile constatate se datorează în bună măsură faptului că pregătirea profesională și tehnică a cadrelor, a muncitorilor, a inginerilor, a maiștrilor a rămas în urmă. Se impune, prin urmare, ca problema școlilor profesionale să fie revăzută, să se asigure școlarizarea la nivelul cerințelor tehnicii moderne cu care este înzestrată economia noastră. Se impune, totodată, revederea și a programelor de reciclare și ridicare a nivelului de calificare, acțiuni care trebuie să se desfășoare în fiecare întreprindere. Apreciind că ridicarea calificării și a pregătirii cadrelor reprezintă în momentul de față una din problemele esențiale pentru industria noastră și pentru toate sectoarele de activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a referit la recrutarea și repartiția forței de muncă: „Trebuie să cunoaștem necesarul de cadre pe ministere, pe sectoare, să asigurăm recrutarea, folosirea acestor cadre, trecerea lor dintr-un județ în altul, acolo unde are nevoie economia. Nu se poate să ne plîngem că nu avem forță de muncă în mine, că nu avem în investiții forță de muncă, cînd, în unele întreprinderi, ținem oameni peste numărul necesar, cînd sînt județe care spun că nu pot să asigure locuri de muncă pentru toată lumea. Trebuie să asigurăm forța de muncă în ordinea prioritară a problemelor pe care le avem de rezolvat. Punem accentul pe materii prime, pe energie, pe cărbune, pe petrol, deci în primul rînd trebuie ca în aceste sectoare să asigurăm forța de muncă în întregime". În legătură cu necesitatea de a aplica cu toată hotărîrea noul mecanism economic, de a realiza creșterea eficienței economice, s-a ridicat problema legării veniturilor și cîștigului fiecărula de producție, de participarea efectivă la realizarea producției, precum și problema rentabilizării tuturor produselor, astfel încît în 1983 să nu mai avem nici un produs nerentabil.

O sarcină de cea mai mare importanță a economiei noastre este realizarea în bune condiții a producției pentru export. În cuvîntarea menționată, conducătorul partidului și statului nostru a insistat asupra necesității aplicării măsurilor privind realizarea producției pentru export de către întreprinderi, precum și asupra obligațiilor ce revin întreprinderilor de comerț exterior. Acestea trebuie să aibă permanent grijă ca producția destinată exportului să se realizeze, controlînd punerea la timp în fabricație a produselor contractate, astfel încît să se obțină la termen atît cantitățile pe sortimente, cît și calitatea necesară.

Referitor la investiții, secretarul general al partidului a insistat asupra necesității de a se respecta cu strictețe termenele de punere în funcțiune, de a se scurta perioadele de probe: „Trebuie ca, la Consiliul de Miniștri, să se prezinte lista tuturor punerilor în funcțiune, cu termenele pe zile, cu livrarea de utilaje. Să se lucreze și duminica. Trebuie, cu orice preț, să punem în funcțiune capacitățile stabilite! Acolo unde sînt probleme, să se treacă operativ la soluționarea lor! Trebuie să se înțeleagă de toată lumea că ordinea, disciplina sînt hotărîtoare pentru desfășurarea normală a activității în acest domeniu. Nu se va admite nici un fel de justificare pentru nerealizarea la timp a investițiilor".

Cei care au luat parte la consfătuirea de la C.C. al P.C.R. și-au manifestat hotărîrea de a acționa cu toată răspunderea în vederea înfăptuirii sarcinilor din industrie, investiții și export, precum și a celor din agricultură, a tuturor orientărilor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Evidențiind faptul că industria noastră dispune de tot ceea ce este necesar pentru soluționarea cu competență și operativitate a problemelor pe care le ridică volumul, diversitatea și exigențele calitative ale producției, participanții la consfătuire s-au angajat să facă totul pentru realizarea obiectivelor pe acest an și pe întregul cincinal, întîmpinînd cu noi fapte de muncă Conferința Națională a partidului și cea de-a 35-a aniversare a proclamării Republicii.

ION CODRU ■

Sărbătorirea „Zilei recoltei"

Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a tovarășei Elena Ceaușescu, a altor conducători de partid și de stat la manifestările consacrate „Zilei recoltei" și împlinirii a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în Dobrogea, manifestări care au culminat cu marea adunare populară din municipiul Constanța, a constituit pentru locuitorii acestor meleaguri o deosebită cinste și o mare bucurie. Expresie a înaltei prețuiri acordate de partidul și statul nostru oamenilor muncii din agricultura Dobrogei, care au încheiat primii, acum două decenii și jumătate, cooperativizarea, precum și răsplată a hărniciei și rezultatelor obținute mai apoi de lucrătorii ogoarelor din această parte a țării — prețuire evidențiată și de acordarea, prin decret prezidențial, a Ordinului „Steaua Republicii Socialiste România" clasa I județelor Constanța și Tulcea —, organizarea în străvechiul și în același timp modernul tărâm a manifestărilor consacrate „Zilei recoltei," a dat prilejul oamenilor muncii dobrogeni de a-și afirma dragostea și legămîntul față de conducătorul partidului și statului nostru, de a căror gîndire și acțiune revoluționare sînt legate marile victorii ale poporului român în toate sectoarele de activitate.

Cuvîntarea rostită de secretarul general al partidului la marea adunare populară din Constanța reprezintă un mobilizator și însuflețitor program de muncă pentru cei ce lucrează pe ogoarele dobrogene, pentru toți oamenii muncii din agricultura noastră socialistă. Ideea centrală este că trebuie să facem mai mult pentru ca agricultura să se angajeze cu toate forțele în înfăptuirea noii revoluții agrare, în creșterea contribuției ei la dezvoltarea generală a țării. În acest sens, toate județele trebuie să se mobilizeze pentru a realiza producțiile stabilite la plenara din toamna acestui an, făcînd astfel posibilă înfăptuirea obiectivului ca anul 1983 că marcheze o îmbunătățire simțitoare a întregii activități în agricultură și punînd, prin aceasta, baze trainice realizării în actualul cincinal a sarcinilor privind creșterea puternică a producției agricole, înfăptuirea revoluției agrare. Aceasta presupune acțiuni hotărîte în numeroase direcții. Astfel, în atenția tuturor celor ce lucrează în agricultură trebuie să stea folosirea judicioasă a terenului, pentru a nu rămîne nici o palmă de pămînt necultivat. „Trebuie să gospodărim bine pămîntul — a spus secretarul general al partidului în cuvîntarea amintită —, să facem totul pentru a nu mai fi scos din agricultură nici un metru pătrat de pămînt. Să asigurăm ca fiecare metru pătrat de pămînt să fie lucrat cum trebuie, să producă la maximum ! Pe această bază trebuie să asigurăm înfăptuirea programului stabilit de Congresul al XII-lea".

De o importanță extraordinară este efectuarea la timp a tuturor lucrărilor agricole. Adresîndu-se conducătorilor din unitățile agricole cooperatiste și de stat, specialiștilor, întregii țărănimi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat că ei nu trebuie să aștepte pînă vine cineva de la centru sau de la județ pentru a începe o lucrare agricolă sau alta, fiindcă cei ce lucrează în agricultură știu bine cînd și cum trebuie însămînțat și lucrat, știu bine că fiecare zi, fiecare oră pierdută la însămînțări sau la strîngerea recoltei înseamnă recoltă mai puțin. De aceea trebuie pornit cu hotărîre la o mai bună organizare a muncii, la desfășurarea în bune condiții a întregii activități.

Prezentă în toate expunerile din ultima vreme ale secretarului general al partidului, problema ridicării nivelului de calificare al oamenilor muncii, a bunei lor pregătiri tehnico-profesionale a fost abordată și în cuvîntarea de la Constanța — cu referire, desigur, la lucrătorii ogoarelor. Fiecare din aceștia trebuie să știe să lucreze cu mijloace mecanizate, să cunoască perfect mașinile cu care lucrează și să le aplice. „Trebuie să dăm mai multă atenție — se spune în cuvîntare — creșterii cunoștințelor profesionale și tehnice ale tuturor oamenilor din agricultură, ale întregii țărănimi. Numai bazîndu-ne pe înalte cunoștințe profesionale, pe o bună pregătire, vom putea folosi în mod corespunzător mijloacele tehnice și tot ce este nou. Numai astfel vom putea aplica cuceririle științei în agricultură, pentru a sili pămîntului roade tot mai bogate".

În cuvîntare sînt remarcate și alte sarcini deosebit de importante pentru lucrătorii din agricultură : asigurarea de semințe și de material săditor numai de înaltă calitate ; îmbunătățirea raselor de animale, asigurarea unei furajări corespunzătoare, folosirea mai bună a pășunilor și fînețelor ; realizarea programelor de irigații, de îmbunătățiri funciare, executarea celorlalte lucrări de îmbunătățire a fertilității solului, de punere în valoare a pămîntului, care vor permite sporirea recoltelor, dezvoltarea generală a agriculturii noastre ; înfăptuirea programului de autoconducere și autoprovizionare, în cadrul căruia trebuie asigurate îndeplinirea întocmai a contractelor la toate produsele, predarea la timp a acestor produse, realizarea fondului de stat de produse agroalimentare ; creșterea contribuției agriculturii la export.

Participarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la manifestările consacrate „Zilei recoltei" și împlinirii a 25 de ani de la încheierea cooperativizării agriculturii în Dobrogea a prilejuit momente de mare entuziasm în rîndurile celor prezenți care au dat glas satisfacției dobrogenilor de a se întîlni din nou cu secretarul general al partidului, de a-l avea în mijlocul lor la sfîrșitul unei toamne rodnice, în cursul căreia fiecare dintre ei a obținut importante ori deosebite satisfacții pentru dezvoltarea viitoare a [illegible] României. [illegible] din aceste locuri, [illegible] nostre țărănimi, să nu precupețească nici un efort pentru înfăptuirea marilor programe ale agriculturii noastre, să acționeze cu dăruire și pasiune pentru a face pămîntul tot mai roditor, pentru a cinsti prin noi fapte de muncă apropiata Conferință Națională a partidului, precum și cea de-a 35-a aniversare a proclamării republicii, pentru îndeplinirea exemplară a hotărîrilor Congresului al XII-lea, a sarcinilor pe anul 1982 și pe întregul cincinal.

ION D. GOIA ■

Investițiile — măsuri hotărîte acum

Capacitățile noi, fabricile și combinatele noi, producția lor, produsele lor fizice sînt în calculele noastre, pentru a ajunge independenți energetic, pentru a reduce importurile, pentru a ne procura într-un grad mai înalt materiile prime din resurse interne, pentru a ne mări exporturile, pentru a ne plăti datoriile, pe scurt, pentru a ne consolida economia, pentru a atinge nivelul de dezvoltare și de prosperitate propus. Justificările, acolo unde mai există, au devenit anacronice și subiective, țin de mentalitate și nu de realitate. Dispunem de tot ce este necesar — subliniia încă o dată această idee secretarul general al partidului, la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. — și putem să realizăm în bune condiții ceea ce ne-am propus. Concentrate în punctele fierbinți, spre obiectivele prioritare, pentru finalizarea și darea în funcțiune la timp și la întreaga capacitate a investițiilor. Anchetele de față analizează fapte, realități de pe două șantiere ale patriei.

La Turceni — oamenii

La început s-au gîndit să aducă elicopterele folosite la montarea liniilor de înaltă tensiune în locurile muntoase inaccesibile, dar totul părea prea riscant, se putea prăbuși aparatul. Și totuși, cineva trebuia să se cațere în vîrful coșului, să demonteze cofrajul glisant — imensă „pălărie" în dialog cu cerul — și apoi să coboare. Simplu pe hîrtie, dar ce te faci cînd acel vîrf înfiorător se înălță la 100 ? În adevăr, 280 m, cota maximă a coșului nr. 3 de la termocentrala Turceni, echivalează cu înălțimea ușor rotunjită a o sută de etaje de bloc, deci cea mai înaltă construcție din țară, față de care „Intercontinentalul" stă cuminte în banca lui ca un țînc la grădiniță, grupa mică.

Și acolo unde elicopterele au dat înapoi s-a încumetat deunăzi montorul Traian Rusu cu echipa lui, care au „făcut" coșurile de la Borzești, Paroșeni, Craiova, Calafat, Işalnița și acum Turceni. Privindu-i cum se plimbă pe peretele vertical și se leagănă în centuri prinse de marginile unei platforme care ea însăși se leagănă permanent, ca urmare a rotației pămîntului, simți cum îți alunecă pe gît broboane de sudoare, genunchii se împreună fără voie și începi să te gîndești la metafizică, deoarece legile fizicii par să fie încălcate și ignorate de acești cascadori ai muncii cotidiene despre care nu se fac filme și nici nu se prea scrie. Oameni simpli și modești, moldoveni și lipoveni (în majoritate, străniu, veniți de la ses) care au drept cabinet de lucru cerul. Oare un asemenea film nu ar avea asigurat succes de casă, leșinuri în sală și suspense cu tot tacîmul?

Este impresionantă mîndria cu care constructorii de la Turceni vorbesc despre acest coș nr. 3 recent terminat și pe care toți îl socotesc al lor. Lui Petrică Secară (așa stă scris pe buletin) el îi evocă mănăstirile din Moldova copilăriei. Secară se trage dintr-o familie de răzeși de pe timpul lui Ștefan cel Mare : „Avem carte de la el". Se păstrează și acum în familie. La Piatra Neamț, hrisovul cu slove îngălbenite, dat în sfîntă păstrare de un străbunic care și el, la rîndu-i, l-a primit de la înaintași, atestînd că unul din Secăreni a fost paharnic al domnului. „Și cine nu știe — spune — că Ștefan punea om ca lumea să-i fie paharnic".

La 28 septembrie 1982, urcînd cu noi spre vîrf, șeful de lot laudă dantelăria de beton a coșului și ne vorbește emoționat de mănăstirile copilăriei. Nu din sentiment religios (o curiozitate : Secară fusese destinat de părinți seminarului teologic, iar apoi scriptelor contabile, dar a ales șantierul), ci din încintarea estetică dată de orice muncă făcută cu pasiune și măiestrie.

Desigur, ar fi absurd și inexact să-i înfățișăm pe constructorii de la Turceni doar în ipostază roz-bombon, avîntîndu-se, cît e ziulica de lungă, spre înălțimi, la propriu și la figurat. Tocmai datorită dimensiunii și complexității șantierului lupta pentru energie îmbracă aici dimensiuni neobișnuite și uneori contradictorii. La Turceni se va ridica în final cea mai importantă termocentrală a României și una din cele mai mari din Europa pe cărbune inferior, cu o putere instalată de 2 640 MW — cam 12 „Bicaz"-uri ! Pînă în prezent au fost realizate patru grupuri de cîte 330 MW, iar în prezent toate forțele sînt angajate pentru etapa a doua de dezvoltare, se execută lucrările de montaj la grupurile V, VI și VII — cel dintîi aproplindu-se de probele finale, poate la 30 decembrie.

Meritată scoasă în evidență mobilizarea de forțe, rezultantă a eforturilor reunite de pe tot întinsul țării ca urmare a chemării partidului și a unor eficiente măsuri organizatorice. Rar ai prilejul, în aceste zile, să auzi pe un șantier : „Am primit chiar mai mult decît am cerut". Or, tocmai aceasta este situația la Turceni.

— Practic, ni s-a dat tot ce am cerut — subliniază inginerul Dumitru Para, de la „Energoconstrucția", șantierul Turceni. Am beneficiat în această vară de un masiv ajutor în resurse, precum și de sute de muncitori calificați de la trusturile de construcții Iași, Pitești, Cluj-Napoca și chiar de la ICRAL-urile bucureștene. Clujenii, în special, s-au comportat admirabil. Întreprinderea de construcții metalice și prefabricate din București ne-a trimis în două luni atîtea prefabricate și construcții metalice cît nu am fi realizat cu forțe proprii într-un an întreg ; oțel-beton și laminate ni s-au livrat, de asemenea, peste plan. Pot afirma că niciodată nu am avut la dispoziție pe șantierul nostru atîtea macarale grele, PH-uri, Coles, Jones ca în vara aceasta.

Așadar, concentrare de forțe „ca pe front, linia întîi" — observă maistrul principal Tudor Păstiță. De relevat însă că oamenii își încordează nu numai forțele fizice, nu pun la bătaie doar resursele materiale, ci mai cu seamă materia lor cenușie, fără care orice asemenea eforturi ar rămîne lipsite de finalitate și eficiență.

Sticlă spongioasă nu se mai importă ? Se produce, în schimb, în premieră, Stiperex românesc, granule de sticlă legate de un adeziv. Dar în țară se fabrică încă în cantități cu totul insuficiente, și inginerul Traian Cazimir, deși avînd în buzunar decizia de pensionare, rămîne la Turceni pentru a duce la bun sfîrșit instalația Stiperex ce se construiește chiar aci pentru a deservi nevoile șantierului.

Inginerul Petru Ghibu, șeful șantierului I, promovează o soluție constructivă originală pentru corpul intermediar.

— Este adevărat, tovarășe Ghibu, că sînteți numit „inginerul fără birou" ; că, adică, ați refuzat un asemenea indispensabil atribut de conducere, deși subalternii dv., șefii de lot Petrică Secară și Herman Breisch, au birouri, dar în cel care vi s-a pus experimental la dispoziție nu s-a aflat multă vreme decît o cască de schimb ?

— Ce nevoie am de birou ? Trei ore stau la Secară, trei — la Breisch și alte șase în ședințe — de lucru, bineînțeles.

Dincolo de glumă, rămîne faptul că Petre Ghibu se găsește tot timpul în mijlocul muncitorilor, iar cînd treaba o cere lucrează efectiv alături de ei ca un oarecare șef de echipă. Dar, mai presus de toate, așa cum se cuvine funcției și răspunderii sale, **conduce și gîndește** construcția.

Dar iată (vorbeam mai înainte de contradicții) sînt și din cei care dau bir cu fugiții sau care, trimiși din alte colțuri ale țării să ajute Turceniul, de îndată ce descind în gară la Filiași se interesează dacă vor avea la hotel cearșaf-plic.

Dificultăți mai serioase apar însă pe un alt plan. Așadar, „ca pe front, linia întîi". Bun. Dar și pe frontul de la Turceni ca și pe oricare altul victoria nu o aduce doar soldatul care pornește la atac, ci și spatele frontului, oamenii cu echipamentele și aprovizionarea. În zadar doreau să grăbească ritmul constructorii coșului nr. 3 dacă macaraua-turn MTA-125, furnizată de Central MICM, Uzina de reparații București, se defecta mereu. Inginerul Gheorghe Para :

— Se arde motorul, se dă telefon, se demontează, se montează — totul costă bani și timp — apoi iar se arde motorul, se demontează, se montează și tot așa, de zeci și zeci de ori. Un an de zile a întîrziat construcția coșului pînă la cota 62 din cauza macaralei. Vin cei de la București, nu depistează hiba, dau profunda explicație : **e ceva la circuite, la partea electrică**, apoi iar se strică.

S-ar putea să fie la mijloc și complexe cauze tehnice (deși interlocutorii noștri au fost de părere că de vină era lucrul de mîntuială) dar oare tot o cauză tehnică de mare complexitate face ca de o lună de zile unicul magazin de textile din Turceni să fie în inventar ? ! Iată absurdităților marilor șantiere : construim cu inteligență tehnică și abnegație una din cele mai mari termocentrale de pe bătrînul nostru continent și nu reușim să scoatem din inventar o Textilă, astfel încît pentru un cap de ață, la propriu, oamenii aleargă la Filiași, iar pantalonii și cămășile, care se uzează rapid aci, le cumpără la Craiova...

— Pe un plan mai larg — arată inginerul Mihai Silvestru, șeful serviciului investiții al electrocentralei — nu se poate ignora rămînerea nejustificată în urmă a unor construcții social-culturale și a locuințelor pentru muncitori și tehnicieni. Fonduri s-au alocat, s-au aprobat planuri, dar nu s-au materializat. Mii de tineri și de tinere lucrează la termocentrală și pe șantier, însă pentru destindere și divertisment... se mulțumesc cu o sticlă de bere în picioare, la mica linie de autoservire din „colonie". În sat mai funcționează un minirestaurant fără nume și cam atît. Și locuințele se construiesc într-un ritm nesatisfăcător, cam cîteva zeci de garsoniere și apartamente anul trecut. Analize și supraanalize se fac, apartamentele ba sînt scoase din planul Ministerului Energiei Electrice și trecute la Consiliul popular județean, apoi din nou la MEE, apoi iar în consiliu... E drept, anul trecut s-au dat în folosință o policlinică foarte bine utilată și o creșă model, dar lipsesc, după atîția ani, o sală de spectacole, un cămin cultural, un local mai acătării. Unde și cum să-și petreacă timpul plăcut și cu folos, miile de tineri ? Iar Filiași — care, cum bine se știe, nu este nici acesta o mare metropolă — se află la 20 km.

Greutăți de creștere, explicabile într-o măsură — nu se poate face totul deodată — dar nu trebuie uitat că Turceniul nu și-a deschis porțile nici ieri, nici alaltăieri. Nu încape însă îndoiala că aceeași voință care a mobilizat și dinamizat energiile pentru bătălia energiei, astă vară, la Turceni va reuși să rezolve la fel de eficient și celelalte probleme deschise, care se înscriu în aceeași unică bătălie.

Bătălia care continuă neabătută în focul șantierului.

Petrică Secară calculează în enormul său catastif că în coșul nr. 3 recent terminat a intrat un volum de beton și cofraje cît ar umple o sută de garnituri de tren, cu 36 vagoane de marfă fiecare.

Șeful șantierului Cazane, Nicolae Minzărescu de la „Energomontaj", se gîndește cum peste puține zile vor ridica grinzile de rezistență pentru cazanul nr. 6 : 52 t agățate de o macara și înălțate la 92 m. Dimineața, pe răcoare și în deplină liniște. După aceea, conform tradiției, va fi tăiat un berbec și va curge șampanie. Dar întîi să se încheie cu succes temerara operație, care solicită calm, pricepere, nervi. O operație care îi furnică în vine chiar pe veterani. Și Minzărescu este unul din aceștia : și-a început „Cariera" acum un sfert de veac montînd acceleratorul de particule și betatronul de la platforma Măgurele, despre care își amintește cu înduioșare : „Ce lucrare frumoasă !" Vedeți, din nou binecuvîntata obsesie a frumosului la acești oameni duri și mîndri care știu că în bătălia pentru energie, cea mai de preț energie este cea care sălășuiește în cugetul și inima lor.

LIONEL NIȚESCU ■

Cu derogare și indiferență

Subinginerul constructor Virgiliu Angelescu, locțiitor șef birou investiții, poate să afirme — cum chiar afirmă — nostalgic și tandru că a crescut și s-a maturizat odată cu uzina unde lucrează, iar aceasta odată cu sine. A intrat pe poarta „Vulcan"-ului bucureștean cînd avea 17 ani, iar asta se petrecea acum 18 ani. Cam tot de pe atunci au început și marile, spectaculoasele creșteri ale întreprinderii de pe Dealul Spirii care, primind mai ales în ultimele două cincinale investiții de miliarde și-a mărit mult puterea economică și valoarea producției, și-a diversificat fabricația, și-a consolidat firma (pe plan intern și internațional), și-a extins incinta (cu două platforme — cea mai mare la Berceni pentru cazane energetice mari și cea de peste linia ferată, pe 13 Septembrie, chiar pe cușma Dealului Spirii), și-a modernizat mașinile și tehnologiile, și-a mărit numărul de muncitori, tehnicieni, ingineri și specialiști de tot felul, ajungînd a fi viața, munca și condiția însăși a existenței a peste 15 mii de oameni. Ca și a miilor de constructori care au înălțat și desăvîrșit această modernă cetadelă industrială. Un oraș și mii de destine !

Ajungînd aproape de stadiul final, totuși șantierul mai este încă o stare a prezentului la Uzinele „Vulcan". Chiar dacă investițiile nu se mai cifrează la peste 300 milioane anual se ridică totuși (încă), pe anul în curs la circa 129 milioane lei. Bani tot de la bugetul statului și care, firește, impun o la fel de mare atenție, bună gospodărire și supraveghere, ceea ce numim sintetic — **eficiența rapidă a investițiilor**. Și care, în stadiul de față nu privesc atît cantitatea (construcții și hale), cît calitatea producției : se află în lucru o hală nouă pentru o turnătorie de fontă (ce va mări capacitatea de la 8 000 la 12 000 tone piese turnate pe an), modernizarea turnătoriei de oțel cu o soluție de suprainălțare a halei vechi, ridicînd posibilitățile de fabricație de la 5 000 la 7 000 piese turnate din oțel, dar mai ales pe seama unor îmbunătățiri tehnologice), precum și mărirea capacității halei pentru fabricarea unităților de pompaj destinate industriei extractive a petrolului (care va trebui să ajungă, începînd de anul viitor, de la circa 900 la 2 000 bucăți pe an), majoritatea destinate exportului.

Numai că ritmul acestor investiții „minore", ori „anexe" cum sînt catalogate la „Vulcan", este lăsat cam la voia inerției și a constructorului. Trebuie să meargă și ele, se vor sfîrși cînd se vor sfîrși ! Am bătut la ușile mai tuturor cadrelor de conducere ale uzinei — cu excepția tovarășului director, ing. Petre Fluture, care era chemat la sector, pe o platformă de cartofi — și n-am prea reușit să aflăm care este „starea la zi", problemele mari și mici, problemele esențiale ori particulare, greutățile ori, dimpotrivă, experiențele de valoare, în realizarea investițiilor la „Vulcan". Fiecare ne-a trimis la altcineva, șef cu pregătirea fabricației, Alexandru Bogdan, care a fost pînă acum o săptămînă director pe platforma Berceni și poate să vă dea toate relațiile în legătură cu investițiile". Tovarășul inginer șef Bogdan în 3 minute, pe punct de plecare din birou, ne „lămurește" că în Berceni s-a terminat totul, „mai sînt doar niște lucrări anexe, magazia centrală, amenajări de depozite... și că nu mai este dinsul responsabil cu investițiile și nu mai cunoaște datele la zi. (Chiar dacă noi insistăm și invocăm legătura logică și legică dintre pregătirea fabricației și intrarea în funcțiune a noilor capacități. Și n-am mai avut timp să-i spunem că prin funcția pe care a avut-o și prin ceea pe care o are, este o datorie să cunoască stadiul și starea investițiilor din uzină.) Ne sfătuiește să luăm legătura cu tovarășul director adjunct Cornel Craioveanu care pînă nu demult a avut funcția de inginer șef cu investițiile. Inginerul Cornel Craioveanu, acum director comercial (reducerea volumului de investiții, impunînd, conform legislației, reducerea unor funcții) n-are nici dinsul timp să stea de vorbă cu noi, din moment ce nu mai răspunde de acest sector. (Deși ca director comercial s-ar putea să fie la anul în situația să nu poată livra unitățile de pompaj comandate de unii beneficiari, dat fiind stadiul actual al respectivei lucrări de investiții.) Ne asumăm atunci răspunderea să aflăm doar de la fața locului, cum merg lucrurile pe șantiere și la punctele de lucru, însoțiți de subinginerul Virgiliu Angelescu.

Deși sînt orele 13,30 (pauza de masă se terminase de o jumătate de oră) pe șantierul halei de fontă nu se afla nici un muncitor, nici un șef de punct de lucru din partea constructorului ori a beneficiarului, care să-i supravegheze. Abia pe la orele 13,45 — 14 apar, unul cîte unul... Începută în aprilie 1982, „conform dorințelor uzinei" și planului inițial, partea de construcții ar fi trebuit să fie gata anul acesta, iar pînă la finele anului viitor să intre în funcțiune. Mai sînt două luni pînă la finele anului, iar hala nu se arată prea aproape de final. În mod paradoxal și în contradictoriu cu tovarășul Ștefănescu, subinginerul Angelescu susține că lucrările s-ar afla în avans față de grafice ! Nu sînt gata în întregime nici măcar pereții, iar fundațiile pentru cuptoare abia au început și, aflăm de la tehnicianul constructor Vasile Saulea, șeful lotului „Vulcan" al Șantierului 3 din cadrul Grupului 1 șantiere al I.C.S.I.M., ridică numeroase probleme tehnice și dificultăți de execuție. Amplasată între două hale vechi, aflate în funcțiune, aproape lipită de turnătoria existentă de fontă, spațiul de lucru pentru constructori este extrem de îngust și de dificil, solicită soluții și precauții speciale...

Cît privește „investiția forte" de pe platforma veche — cea pentru unitățile de pompaj — aceasta a început a se derula sub semnul incertitudinilor. Cele 2 000 unități de pompaj sînt absolut necesare, ele au și început să fie contractate cu diverși beneficiari interni și externi, deci țara are nevoie de ele, în schimb dotarea și montarea utilajelor absolut necesare merg cu „încetinitorul. În 1983 unitățile de pompare respective vor trebui să existe fizic, iar investiția nu are încă aprobările și autorizațiile prevăzute de Legea nr. 9/1981. La 7.10.1981 s-a aprobat de către forurile superioare competente nota de comandă pentru lucrare, dar proiectul de execuție pe obiectiv nu este încă aprobat. S-au început cît de cît lucrările cu derogare, dar stau sub semnul incertitudinii, din moment ce nu este deschisă finanțarea. Nici nu e de mirare că se explică lucrurile, tărăgănelile, prin cauze exterioare, din moment ce la ora de față cadre de conducere din „Vulcan" nu cunosc ori se eschivează a se mai preocupa de starea la zi a investițiilor.

CICI IORDACHE-ADAM ■

O femeie domoală la vorbă, însă iute la minte

Urzicenii sînt un oraș foarte tînăr, populația lui nu trece de 24 000 de suflete, cînd îi socotim și comunele componente, și lumea aceasta puțină, dar harnică, își adaugă în fiecare zori de zi alte 6 000 de oameni, ca să scadă spre seară cu o cifră egală. Fluxul și refluxul cotidian al navetiștilor, firește, ridică probleme specifice. Pe teritoriul orașului s-au dezvoltat în timp șase importante întreprinderi industriale, cu o producție anuală de aproape două miliarde și jumătate lei, între care cele producătoare de piese din ferită și articole de sport și camping revendică ponderea. Este frumos și tonic să afli că prin industria tînără a Urzicenilor numele fostului tîrg a ajuns cunoscut pe meleaguri și meridiane îndepărtate, dar cei ce admiră graficele și vitrinele cu eșantioane de mărfuri din holul răcoros al primăriei orașului îndeobște nu au de unde să știe cît de mare este prețul acestui renume ; cîmpiile de jur-împrejur traversează o lipsă din ce în ce mai acută de brațe de muncă.

Pe de altă parte, orașul însuși abia a început să se ridice la înălțimea renumelui său, rostindu-și cu trudă o alură într-adevăr urbană, și evoluția aceasta, desigur, nu decurge chiar așa cum ar aluneca o pereche de schiuri bine ceruite pe o zăpadă imaculată. Mulți proiectanți mai cred că la Urziceni „merge" orice. Și de la o vreme își cam dau seama că se înșală.

Din fiecare problemă se nasc alte probleme. Și cele mai multe, vrînd-nevrînd, cad în grija primăriței Eliana Tănase, o ființă tînără încă, mărunțică, domoală la vorbă, însă iute la minte. De la 18 octombrie 1979, cînd oamenii au ales-o în fruntea obștii lor, zilele ei au crescut la dimensiuni uneori covîrșitoare pentru o femeie. Fiind mai încăpătoare, sînt, totuși, mai spornice și mai rodnice. Rodnicia aceasta are și ea un preț, pe care puțini îl cunosc, plătit îndeobște prin multă neliniște. Însă cine a crescut trei copii, ridicîndu-i ca brazii, știe că ce trebuie făcut astăzi nu se lasă pe mîine și mai știe că un oraș, la o privire atentă și pătrunzătoare, nu este altceva decît o gospodărie mai mare. Și o ogradă, cu toate acareturile ei, devine cu adevărat gospodărie numai atunci cînd în inima ei trăiește un gospodar. Altfel cere alt nume, depărtat de rosturile chibzuinței și de înțelesul unei vieți omenești trăită în demnitatea muncii.

Din clipa cînd primărița Eliana Tănase a căzut la înțelegere cu sine, ascuțindu-și ambiția, i-a fost mult mai ușor să găsească și înțelegerea locuitorilor din Urziceni, investind-o cu calitatea unei autentice solidarități. În primul rînd, le-a dezvăluit evidența adevărului că orașul reprezintă o cauză a lor și că un oraș nou se clădește cu o mentalitate nouă. Bucuria de a avea un loc de muncă asigurat trebuia dublată de bucuria de a trăi omenește, în structuri urbane care să-și merite numele, cu rost civilizator. În consecință, fiecare întreprindere a fost chemată să contribuie cu ceva la frumusețea și robustețea noului Urziceni, iar întreprinderea de produse ceramice, din acest punct de vedere, a avut un cuvînt greu de spus. Planul construcțiilor de locuințe, însumînd un număr de 259 apartamente, va fi împlinit aici la 1 decembrie. Apoi, cu o rară tenacitate, Eliana Tănase a vegheat ca și fabrica de zahăr Urziceni, un veritabil călcîi al lui Ahile, să-și intre în sfîrșit în ritmurile firești, după ani și ani de funcționare defectuoasă. Și, în parte, a reușit. Întrucîtva mai greu a fost să-i convingă pe oameni că răspunderea rodnicici pămînturilor din jur, chiar dacă ei își zic acum orășeni, tot o răspundere a lor rămîne. Și a izbutit și această performanță rară. În toamna acestui an, ca niciodată, Urzicenii au ieșit în cîmp zi de zi și nu s-au demobilizat pînă cînd recoltele nu au fost strînse.

Și, bineînțeles, cînd tot ce depinde de tine a fost rezolvat onorabil, parcă te apuci cu o altă nădejde de împlinire lucrurilor care depind de alții. Cu o nouă tenacitate, primărița Eliana Tănase s-a răsucit înspre cei ce au rămas datori Urzicenilor : curînd va intra în funcțiune centrala telefonică automată cu 2 500 numere ; apoi o fabrică de pîine cu o capacitate de 30 tone zilnic ; apoi un spital cu 250 locuri. Cei ce au tărăgănat oarecum lucrurile, pe fața aceasta a nevoilor Urzicenilor, au priceput în sfîrșit că orașul nu mai e un tîrg de pripas, de la care toți obișnuiesc doar să ceară, fără să-i întoarcă nimic.

Încît putem spune, chiar fără teama de a greși, că la Urziceni, într-un oraș foarte tînăr, o femeie tînără încă, domoală la vorbă, însă iute la minte, ctitorește un punct de vedere personal aspura noțiunii de datorie.

MIHAI PELIN ■

Nu s-a inventat încă o umbrelă pentru Bărăgan

„Bărăganul e singuratic. Pe spinarea lui nici un copac. De la un puț la altul, ai tot timpul să mori de sete. Nici de foame nu te apără. Bărăganul e ținutul hărăzit Munteniei pentru ca românul să poată visa în voie... Locuitorul Bărăganului, ialomițeanul, e o ființă tăcută, cu toate că știe să glumească și să facă haz cînd i se dă prilej. Îi place mai mult să asculte cuviincios. O face pentru că viața lui e grea, și el nădăjduiește mereu că cineva va veni poate să-i arate cum ar putea să muncească mai cu folos pe îndărătnicul lui de Bărăgan. Visări, gînduri, înălțare și pîntec gol, iată ce dă gravitate omului născut pe Bărăgan, această pustietate care ascunde apa în străfundul ei și unde nimic nu răsare de la sine, nimic, în afară de ciulini..."

(„Ciulinii Bărăganului" — Panait Istrati)

Ce s-ar mai putea adăuga despre fostul peisaj al Bărăganului. Așa a fost...

A venit însă acel CINEVA care l-a arătat țăranului încovoiat pe coarnele plugului cum să muncească mai cu folos, iar Bărăganul să-l facă mai roditor. Astăzi Bărăganul ialomițean este o uriașă grădină în care fiecare palmă de pămînt este lucrată asemenea brazdelor făcute de cei mai destoinici grădinari.

Nicolae Miu are 47 de ani, a apucat Bărăganul zugrăvit de Panait Istrati și a muncit pentru transformarea lui. La 15 ani a plecat de acasă să lucreze pe l.a.c. tor. Era un copil cînd ara cu IAR 22 primul tractor românesc. Zece ani Nicolae Miu a arat și a semănat în cooperativele agricole de producție din jurul Sloboziei. Zece ani în care a învățat să vorbească cu pămîntul, dar mai ales să se înțeleagă cu oamenii, să-i facă să priceapă că ei sînt mai puternici și mai buni decît cred. În 1959 a devenit activist de partid și munca lui de atunci și pînă în prezent și-a desfășurat-o în mijlocul țăranilor și mecanizatorilor, crescînd odată cu roadele Bărăganului. În 1950, cînd un țăran obținea 1 200 kg grîu și 1 500 kg porumb de la fiecare hectar se considera fericit. La producțiile de astăzi nici nu visa. Timp de zece ani a fost secretar de partid și primarul comunei Grivița, punînd pe cartea sa de vizită, cartea comunei, mai multe ordine și diplome de Erou al Muncii Socialiste, venite să răsplătească munca țăranilor și mecanizatorilor. Se consideră și astăzi țăran, cu toate că între timp a ajuns președintele Consiliului unic agroindustrial Grivița, ce își desfășoară activitatea în cele 6 cooperative agricole de producție, 2 asociații economice intercooperatiste și o stațiune pentru mecanizarea agriculturii, unde muncesc locuitorii din 3 comune și trăiesc peste 22 000 de suflete. A absolvit liceul și Academia de științe politice „Ștefan Gheorghiu" cu rezultate din cele mai bune, făcînd fiecare lucru cu răspundere țărănească, cu patimă. Cînd vorbește despre rezultate, la fiecare două cuvinte folosește o cifră, o cifră argument ce nu poate fi tăgăduită și care poartă în ea foarte multă muncă.

— Cînd, în 1979, cooperativele agricole din Grivița au depășit pentru prima dată producții de 4 500 kg de grîu și 6 000 kg porumb la hectar, mulți spuneau că acestea sînt recorduri ce nu pot fi doborîte. În anul următor, însă, muncind mai bine, producțiile au crescut. Așa s-a ajuns ca în 1981 unitățile din consiliul Grivița să realizeze, la neirigat, pe o suprafață de 4 200 hectare, o producție de 4 700 kg grîu la hectar și 6 200 kg porumb la hectar, pe o suprafață de 4 500 ha. La floarea soarelui s-au obținut producții de aproape 3 000 kg la hectar, pe o suprafață de 2 400 hectare, iar la sfecla de zahăr, de la fiecare hectar cultivat s-au recoltat patru vagoane. Producțiile planificate pentru cincinalul 1976—1980 au fost realizate de unitățile din Consiliul unic agroindustrial Grivița în numai 4 ani. Depășirea realizată înseamnă un tren cu vagoane pline de cereale și plante tehnice cu locomotiva aflată în Gara de Nord și ultimul vagon la Slobozia. Am adunat grîul spic cu spic și porumbul știulete cu știulete. Pîinea se mănîncă ușor, dar puțini știu că într-un kg de grîu sînt 250 de mii de boabe. Agricultura este o uriașă fabrică de pîine și de mămăliguță, de lapte și carne, dar care trebuie slujită zi și noapte. Grîului, de exemplu, îi trebuie 9 luni de la semănat și pînă la recoltat, ca și copilului pînă să se nască. El trece prin toate anotimpurile. Trebuie să ai grijă de el ca de un copil, să-i aperi împotriva ploilor dezlănțuite, a gerurilor și viscolelor, să-i faci pat cald și mărunțit, încît să înfrățească și să albă putere să reziste la geruri. Pentru noi, țăranii, nu există vreme ideală. Cînd timpul e frumos, bun de recoltat porumbul, te gîndești că ar trebui o ploaie pentru semănăturile de toamnă. E rău cînd plouă, e rău cînd e senin. Numai țăran să nu fii. Nu s-a inventat încă o umbrelă pe care să o închizi și să o deschizi la comandă și să fie capabilă să acopere cele 24 de mii de ha care cuprinde consiliul nostru. Anul acesta vom realiza pe cele 4 500 ha cultivate cu porumb o producție de peste 8 000 kg boabe la ha. Producție bună, dar noi ne gîndim ca la anul să realizăm un vagon de porumb boabe de la fiecare ha, iar la grîu să obținem, de pe întreaga suprafață, o producție medie de peste 5 000 kg. Pentru aceasta, noaptea am arat și am pregătit terenul, iar ziua am semănat. Mașinile sînt bune, îngrășămintele la fel, dar ca să ajungă în brazdă, e nevoie de oameni și oamenii trebuie să muncească, astăzi mai bine decît ieri și mîine mai bine decît astăzi. Să fie convins fiecare țăran că fabrica lui e ogorul și de felul cum știe să-l muncească vor fi și rezultatele.

— Cum reușește președintele consiliului unic agroindustrial să facă față sarcinilor ce le are în organizarea muncii politice din fiecare organizație de partid și a lucrului în fiecare unitate agricolă ?

— Făcînd din amîndouă sarcinile una singură. Dacă astăzi oamenii cred în noi și ne urmează, faptul se datorează realizărilor. Producțiile au crescut în ultimii 20 de ani de 3—4 ori. Bărăganul ialomițean este astăzi puternic, iar mîine va fi mult mai roditor fiindcă odată cu locurile s-au schimbat oamenii. S-au schimbat concepțiile lor despre puterea pămîntului și despre viață. Cu vorbe nu poți face nimic, nici grîu, nici porumb, nici floarea soarelui, nici sfeclă de zahăr.

MIHAI VIȘOIU ■

Morala angajamentului

De ani de zile asistăm cu toții — iar unii dintre noi chiar și practicăm „religia" asta — la luarea celor mai diverse angajamente, a devenit chiar un „ritual" al ședințelor noastre **luarea angajamentului** și de la o vreme ne-am obișnuit atît de mult cu acest „ritual" încît nici nu ne mai imaginăm o întîlnire cît de modestă, desfășurată sub emblema noțiunii de ședință, fără un angajament.

Însă e de observat că dintr-o nobilă inițiativă, izvorînd din morala comunistă cea mai pură și nu întîmplător în epoca romantismului sau a revoluției romantice, **chestiunea angajamentului**, ca să o numesc așa, a început să intre adesea, nefericit, în malaxorul automatismului de atitudine, apoi de limbaj, apoi de adeziune goală, în sfîrșit cunoaștem toți atîtea împrejurări cînd angajamentul ajunge să sfideze pur și simplu realitatea elementară pe care mai înainte numai o ignorase.

Foarte multe angajamente confruntate cu finalitatea acțiunii în numele cărora s-au luat se dovedesc, în cele mai „nevinovate" cazuri, rezultatul unor oportunisme de comportament și de morală.

La începutul revoluției noastre, cînd unele cadre nu avuseseră timpul necesar să devină **și profesional** competente, devotamentul putea justifica un angajament optimist, fervoarea romantică a împlinirii cu orice preț a idealului aureola nobil ambiției pe care, uneori, cruda realitate, dacă nu le infirma le punea, măcar, în cadrul lor firesc.

Azi însă angajamentele se iau de către oameni foarte competenți, stăpîni pe meseria lor, cu rigla de calcul în mînă cei mai mulți și cu o vastă experiență a operei constructive socialiste care știu exact și **în cît timp se zidește o casă și în cît timp se înalță un turn de furnal și în cît timp se ară o suprafață anume de pămînt sau se culege mecanic un hectar de porumb** etc., etc. și atunci aceste angajamente nu mai pot fi doar rodul unei romantice dorințe de mai bine ci expresia severă și exigentă a competenței profesionale și a răspunderii comuniste.

Asist la o ședință la care un cadru de răspundere dintr-o uzină explică destul de logic anume greutăți și chiar eu care sînt, să zicem, un profan îmi dau seama că pînă la sfîrșitul anului el nu poate recupera o anume rămînere în urmă — de care, în parte cel puțin, e vinovat, pentru că nu s-a zbătut cu toată fermitatea de la început să facă lucrurile clare — și spre uimirea sălii întregi el își ia, în încheierea intervenției, angajamentul să pună lucrurile la punct. Și, bineînțeles, nu le pune și la viitoarea ședință își ia alt angajament iar eu îmi dau seama că între situația nouă prezentată de el și noul angajament nu e iar nici o legătură realistă. Nu e în regulă, îmi spun ! De ce face el asta ? Pe cine înșală el crezînd că în felul acesta nu supără vreun șef care, la rîndul lui, se pregătește să-și ia și el un angajament întemeiat poate și acesta pe lipsa de realism a primului angajament ? Cui folosește această **liniștire de moment** a unei situații sau în fața unei situații cînd e foarte limpede că viața ne va pune categoric cu picioarele pe pămînt fiindcă pe ea nu o putem păcăli cu angajamente ? ! Ei bine, am și întrebat la un moment dat pe un tovarăș dacă într-adevăr angajamentul lui e întemeiat pe vreo certitudine și mi-a răspuns șăpăit :

— Domnule, atmosfera era cam încinsă, nu vream să mai dau naștere la discuții, pe urmă chiar dacă n-o să fie angajamentul împlinit milimetric ceva, ceva tot se face, ne apropiem ceva mai mult de ce ne-am propus și la anul încercăm să mai recuperăm !!!

— Și atunci înseamnă că îți iei un nou angajament, care te va obliga să spui că asiguri și recuperarea și planul la zi ? !

— Da, zice el, atunci o să fie ceva mai greu, însă ieșim noi cumva la capăt.

— De ce nu spui, atunci, adevărul adevărat ? De ce nu te angajezi cu toată răspunderea să faci exact ce știi că poți face și că se poate face în mod științific ? !

Nici un răspuns din păcate. Angajamentul intrase în automatismul lui de comportament și de morală și i se părea mai comod decît adevărul. Și chiar și era.

Dar nu e mai important să se angajeze fiecare pentru exact atît cît poate el și să facă în așa fel încît ce poate să se afle la cei mai înalți parametri de profesionalitate și de competență și de disciplină și de patriotism ?

— Nu e mai cinstit să spui cinstit cît poți tu anume să faci și dacă nu poți, să spui iar cinstit că nu poți și să lași locul altuia care poate mai mult, decît să încurci lumea cu angajamente care doar o scurtă vreme îți asigură o plapumă călduță ? ! — l-am întrebat și iar, firește, nici un răspuns.

Ce ni se cere nouă azi este să fim lucizi în fața realității și cinstiți cu ea și cu noi înșine și angajamentul nostru să fie în orice împrejurare expresia unei morale comuniste autentice astfel încît acest angajament să presupună garanția îndeplinirii lui și, dacă vreți, justificarea calității de comunist.

E timpul, zic, să înțelegem că angajamentul nu e expresia unui ritual de oportunitate sau de escaladare mascată a realității ci un act de opțiune politică și patriotică hotărîtor pentru destinul nostru general.

DINU SĂRARU ■

P.S. Și totuși îmi dau seama că nu sînt deloc puțini nici cei care supraviețuiesc mult și bine luîndu-și la angajamente peste angajamente pe care, firește, niciodată nu le prea respectă, dar nici nu supără pe nimeni.

Cosmonava Pămînt (III)

Pericolele biologice și informaționale

Preocuparea tot mai insistentă pentru sănătatea naturii în care ne naștem și viețuim, poate fi echivalată numai cu grija delicată și deosebită de complexă față de o mamă cu copii mulți și pe cale să nască din nou. Nu e nevoie să mai demonstrăm acest adevăr, el se impune de la sine, de îndată ce privim cu atenție rănile produse naturii-mamă, tocmai de cei mai evoluați fii ai săi — oamenii. Este un paradox, aproape incredibil, că ființa cea mai inteligentă din zona noastră planetară, dotată cu conștiință și sentimente adesea copleșitoare, tinjitoare după sferele sublime ale umanismului absolut, în loc să așeze pe un piedestal de supremă cinste grija și atenția sa față de propria-i natură-mamă, s-a comportat adesea (și continuă s-o mai facă) asemenea unui fiu fără de lege, crud și nepăsător față de durerile părintelui, indiferent la tot ce poate fi consecință nefastă pentru el și urmașii lui.

Cineva îmi spunea, zilele trecute, referindu-se la primele două materiale legate de Cosmonava Pămînt: „Ce-o să facă, bătrîne, scriind despre toate astea? Nu poți tu schimba lumea, ei îi place așa cum o duce capul, unora în fum de țigară, altora în abur de țuică și vin, în gaze de eșapament sau zgomote de tobe și motoare. Așa că, eu zic să scrii mai bine povestiri de anticipație!"

Poți oare răspunde cu calm unei asemenea desconsiderări a efortului pentru aducerea la lumina și conștiința oamenilor a ceea ce am numi realitate crudă sau adevăr-adevărat?

Am cunoscut și alți oameni, îngroziți de blazați și lipsiți total de vlaga de a mai face vreun gest pentru a se ridica din starea de hibernare sau de vegetare. Am convingerea profundă că aceste uscături ale omenirii sînt modele biologice și intelectuale pe care natura nu le va mai repeta niciodată, ele se vor pierde definitiv, odată cu intrarea lor în neființă...

Trecînd peste aspectele grave, legate de pierderea frecventă a încrederii reciproce dintre oamenii contemporani, de însăși încrederii în ei înșiși, în competența și valoarea lor reală, să revenim la factorii de poluare a mediului de pe Cosmonava Terra.

Îmi amintesc și acum cu emoție ce spunea, cu ani în urmă, un student american, luptător pentru curățenia și sănătatea mediului înconjurător: **„Oamenii se tem de natura lor umană, deoarece în mod sistematic au fost învățați să devină inumani... Ei nu mai înțeleg ce înseamnă să iubești natura. Și astfel, aerul nostru este poluat, riurile otrăvite, iar Pămîntul sfîșiat."** Un alt student, ceva mai hîtru, referindu-se la criza mediului, și-a exprimat, concis și clar, întregul crez într-o singură propoziție: **„Ne am găsit dușmanul: acesta sîntem noi!"**

Spuneam acum o săptămînă, că o categorie, reprezentativă și periculoasă, de poluanți o constituie unii factori biologici. **Poluarea biologică** a mediului înconjurător este rezultatul ruperii echilibrului natural dintre mulțimea factorilor patogeni din natură și puterea vieții de a rezista agresiunii lor. Ruperea acestui echilibru se datorește uriașelor grămezi de gunoaie menajere, urbane sau comunale, industriilor care poluează aerul, apele și solul cu reziduuri infestate cu bacterii, microbi, viruși, cît și cu diferite enzime catalizatoare și cu substanțe nutritive pentru agenții patogeni, cît și marilor aglomerații urbane care constituie — în absența unor măsuri severe de igienă generală — adevărate focare de poluare biologică, cu un înalt risc de îmbolnăvire a oamenilor și a celorlalte viețuitoare. O simplă atingere a unor mîini nespălate ne poate aduce necazul unei boli grave. Iar inhalarea unei atmosfere în care s-au acumulat viruși și microbi, aerosoli pozitivi sau fum de țigară, ne poate îmbolnăvi sau, în cel mai bun caz, indispune.

Cînd aerul și apa conțin mai mulți bacili, colibacili, viruși și bacterii decît suportă organismele viețuitoarelor terestre, acvatice sau aeriene, se înțelege că apare boala datorată poluării biologice.

Un aspect neașteptat al poluării biologice se datorează situațiilor în care, luptînd împotriva agenților patogeni cu antibiotice sau alte mijloace chimice de distrugere, factorii patogeni își creează o rezistență proprie în fața factorilor distrugători, îndeosebi prin mutații genetice care determină apariția unor noi tipuri de asemenea poluanți.

Poluarea biologică, ca și cea fizico-chimică, nu este nocivă numai pe moment sau pe o durată scurtă de vreme. Necazul cel mai mare este că poluanții respectivi pot induce în viețuitoare (plante, animale sau om) efecte negative de lungă durată sau, ceea ce devine foarte grav, provoacă mutații genetice necontrolate, cu urmări imprevizibile atît pentru individii afectați cît mai ales pentru urmași.

A patra clasă de poluanți am spus că o constituie cei de natură informațională. Deși ecologii nu o admit, încă, în rîndul poluanților convenționali, personal consider că **poluarea informațională** este, potențial, cel puțin la fel de nocivă ca și poluanții fizico-chimici sau biologici. Date certe și concrete ne arată că țările lumii se îndreaptă cu pași repezi spre structurarea unor economii integral informatizate. Un asemenea proces a devenit posibil ca urmare a acumulării unui imens număr de descoperiri științifice și invenții tehnologice, pe baza cărora s-au creat sistemele de roboți și de utilizare optimală a informațiilor și datelor în orice activitate umană, practică sau abstractă.

Procesul informatizării economico-sociale se poate asemăna, însă, cu o naștere cumplit de grea. Sînt multe motivele în cauză. Mă voi opri numai asupra poluării informaționale, care, așa cum spuneam în articolul precedent, zăpăcește și perturbă mințile oamenilor, dezechilibrîndu-i, făcîndu-i neîncrezători, adesea ineficienți în activitate sau aducîndu-le în suflet otravă. Se includ în categoria poluanților informaționali unele știri, zvonuri, informații, cărți, filme, albume, emisiuni de radio și televiziune, spectacole de teatru sau ședințe care, în loc să înnobileze și să potențeze pozitiv, indeosebi sufletele și creierele umane tinere, ușor modelabile, pervertesc, alienează și dezumanizează, generînd cele mai urîte sentimente de spaimă, misticism și fanatism, de renunțare și blazare, de neîncredere în oameni și viață, de ură și dispreț față de marile valori ale omenirii. Tutunul, cafeaua, alcoolul, un limbaj infect și renunțarea la muncă și creație devin elementele fundamentale de substituție în sufletele și intelectul celor poluați informațional. Cei poluați astfel devin umbre umane și poveri grele pentru societate.

Lupta împotriva poluării informaționale — fără a se stînjeni prin aceasta cu nimic fluxul informării corecte și complete a tuturor celor interesați — este la fel de vitală, ca și cea împotriva otrăvirii mediului fizico-chimic în care trăim. Căci otrăvirea minților adesea este mai periculoasă și mai dăunătoare, cu pagube mult mai mari decît bunăoară norii din praf de ciment ce albesc pomii și acoperișurile de case. Eliminarea poluării informaționale din viața unei națiuni este echivalentă, cred, cu pregătirea tuturor valorilor umane pentru a fi apte să-și aducă contribuția lor la viața societății din care fac parte. Căci, așa cum scria de curînd poetul nostru Adrian Păunescu, **„Activizarea valorilor umane existente în interiorul patriei este tot atît de importantă ca descoperirea unor noi surse de energie și de combustibili. Patria are nevoie de toți cei în care a investit".**

A lupta împotriva poluării informaționale este, am ferma convingere, mult mai greu decît împotriva poluării fizico-chimice și biologice. Cu greu poți surprinde unde și cînd s-a strecurat o știre perversă, un zvon tendențios sau o informație parșivă. Și cîți au forța intelectuală, competența și capacitatea psihică de a elimina, din capul locului, ceea ce le dăunează lor și prin ei întregii societăți?

Cosmonava Pămînt e răvășită de crize și printre acestea, criza mediului înconjurător exprimă în mod alarmant sporirea echilibrului dintre viață și natură, dintre om și mediul său de viață. Repet ceea ce am mai spus: răul vine din nesăbunța cu care omenirea a acționat fără discernămînt, în goană după bogății, profit și bunăstare, în contul naturii. A sosit termenul scadenței, al bilanțului destul de usturător. **„Pentru a supraviețui** spunea autorul cărții «Cercul care se închide», Barry Commoner, într-o conferință internațională, **pentru a face să renască frumusețea pămîntului, popoarele țărilor dumneavoastră, țării mele, tuturor țărilor trebuie să ia puterea în mîinile lor și să facă în așa fel ca bogățiile globului să nu mai fie exploatate pentru profit, ci să fie folosite în armonie cu natura în interesul tuturor oamenilor"**

La încheierea acestui șir de opinii legate de relația om-natură, aș dori să reamintesc faptul că soluția radicală pentru echilibrul ecologic o constituie înlocuirea de orice, înlocuirea devizei agresive „să cucerim natura", cu principiul fundamental și sănătos „să ne armonizăm cu natura". Acest lucru va fi posibil numai revoluționînd întreg sistemul tehnologic mondial, de care ne folosim acum, îndeosebi sistemul tehnologic destinat armelor, care, pe lîngă că este risipitor sărăcindu-ne de resurse, face mediul înconjurător impropriu pentru viață.

Iar schimbarea acestei stări de lucruri nu se poate realiza prin vreo minune cerească, ci numai și numai printr-o nouă educație a omului, un nou tip de învățămînt care să fie în măsură de a pregăti oamenii pentru un nou salt de civilizație, în deplină armonie cu legile eterne ale naturii.

Referindu-se la acest țel suprem al societății socialiste multilateral dezvoltate, la trăsăturile care trebuie să caracterizeze omul viitorului imediat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, arăta, cu atîta temei, încă acum un deceniu: **„Ținînd seama de ritmul înalt în care se dezvoltă industria, de introducerea tot mai accentuată în viața societății a elementelor civilizației moderne, o problemă de importanță vitală pentru națiunea noastră este protejarea mediului înconjurător. Este necesar să luăm măsuri riguroase pentru combaterea noxelor industriale, prevenirea poluării apei și aerului, protecția pădurilor, lacurilor, riurilor, munților, a locurilor considerate monumente ale naturii. Este o datorie de onoare a partidului, a întregului nostru popor să facă totul pentru asigurarea cadrului ambiant, propice ocrotirii sănătății oamenilor, pentru păstrarea nealterată a frumuseților patriei, pentru a transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care natura a hărăzit România."**

Împlinirea acestui minunat și strălucit mesaj depinde de noi toți și de fiecare dintre noi. Și nu vom uita nici faptul că în tezaurul tehnologic național avem nenumărate invenții care își așteaptă chemarea la viață pentru o nouă revoluție tehnologică, în armonie cu natura și legile ei.

ION MÂNZATU ■

Dosarul N. Ionescu-Dimbovița

Veşti bune din strada Horaţiu 10

Am fost invitat deunăzi să vizitez **Centrul experimental de serodiagnoză și tratamente ale bolilor neoplazice** din strada Horațiu nr. 10. Clădirea, reamintim cititorilor noștri, a fost destinată să devină laborator metodologic pentru depistarea și tratamentul maladiei canceroase, potrivit conceptului și metodei propuse de inginerul chimist N. Ionescu Dimbovița. Din păcate, edificiul a zăcut nefolosit și nelocuit vreme de mai bine de patru ani. Motivele care au determinat această situație de nedorit sînt cele arătate în precedentul nostru articol. Nu vom mai stărui asupra lor, deoarece, la ora actuală, ni se pare mult mai util să ne raliem bunelor intenții mărturisite și demonstrate în ultima vreme de interlocutorul nostru, inginerul Ionescu Dimbovița. Am notat în ultima noastră relatare că cercetătorul este decis să treacă în sfîrșit la fapte, că este hotărît să demonstreze în mai puțin de șase luni (dar în condiții normale de lucru) valoarea și importanța terapeutică a metodei sale.

De data aceasta — conform promisiunii — l-am găsit în plină activitate. Este pentru întîia oară că cercetătorul ne invită și ne propune să devenim martori ai testului de serodiagnoză și ai unor tratamente pe bază de plante medicinale. Am aflat astfel că, pe parcursul a trei săptămîni, au fost investigați 80 de pacienți, persoane sosite din București, Baia Mare, Brașov, Tulcea, Bacău, Tg. Mureș, Galați, Mediaș. Testul prin serodiagnoză și-a dovedit și de data aceasta precizia, indicînd fără eșec de la caz la caz, prezența sau stadiul bolii neoplazice. El a mijlocit deci depistarea cancerului în toate fazele de manifestare a bolii, de la faza incipientă și pînă la faza explozivă.

Din păcate laboratorul din strada Horațiu nu permite la ora actuală efectuarea tratamentului prin hipertermie, deci tratamentul propriu-zis al bolii canceroase propus de cercetător. Metoda reclamă după cum s-a mai arătat, băi fierbinți și camere încălzite la o anumită temperatură. Procedeul nu poate fi testat apelîndu-se la lada cu cărbuni sau la brațul cu lemne. Chiar o instalație improvizată, cum este cea existentă, are nevoie de un pronunțat confort termic, deci de prezența gazului metan. Amintim că, inițial, a fost prevăzută încălzirea clădirii cu gaz metan, au fost realizate și toate instalațiile aferente, dar din păcate ele nu sînt încă racordate la rețea. Or, nu mai e timp de pierdut. Reamintim celor ce tergiversează această lucrare că inginerul Ionescu-Dimbovița a depășit binișor și cea de-a treia tinerețe și că nu va putea demonstra mereu aceeași vitalitate și putere de muncă. Nimeni nu ne îngăduie să pierdem acest ultim tren, această ultimă șansă de a aduce în atenția forurilor medicale și a marelui public importanța metodei de tratament prin hipertermie. Nimeni nu are dreptul să scoată din competiție o nouă metodă terapeutică — mai ales în oncologie — fără mijlocirea experimentului de laborator, fără teste de specialitate!

Pînă una, alta, pînă la crearea unor condiții normale de lucru la Centrul de serodiagnoză și tratamente ale bolilor neoplazice, inginerul Ionescu-Dimbovița a pus la dispoziția marelui public cîteva preparate din plante medicinale. Sînt licori cu efecte tonifiante și care și-au dovedit pînă în prezent eficacitatea în combaterea reumatismului, tensiunii arteriale, tabagismului, astmului bronșic, astheniei și în profilaxia bolilor hepatice. Deosebit de solicitat s-a dovedit **vinul tonic**, preparat de cercetător din 64 de rădăcini de plante medicinale. (Celor ce se grăbesc să zîmbească citind aceste rînduri le reamintim că Ionescu-Dimbovița nu se folosește în această privință de simple cunoștințe de medicină populară, ci se bazează pe îndelungate observații științifice, efectuate încă din vremea cînd lucra în industria de medicamente și cînd s-a ocupat efectiv cu prepararea de droguri farmaceutice, de unguente și siropuri cu efecte curative). Iată cîteva declarații consemnate recent aici la laboratorul din strada Horațiu:

Elena Botez, str. Schitu Măgureanu 57: „Sufăr de o poliartrită acută ce-mi dă dureri mari mai ales în membrele inferioare. Merg greu, iar piciorul drept are o mobilitate extrem de redusă. Spre marea mea surprindere, după numai trei doze de vin tonic, am constatat că articulațiile au devenit mai mobile, că am putut să pășesc cu mult mai multă ușurință".

Aurelia Ghiulamila, medic, str. Schitu Măgureanu nr 57: „După ani de zile de tratament și internări — sufăr de o psihonevroză gravă — m-am adresat inginerului Ionescu-Dimbovița. Am folosit două zile la rînd tratamentul cu vin tonic și constat o sensibilă ameliorare. Au dispărut stările depresive și somnul a devenit liniștit".

Polixenia Mihăicescu, asistentă medicală: „După folosirea preparatului antiastmatic (am luat o singură doză), simt o îmbunătățire a stării generale. Sînt foarte chinuită de o disnee, dar spre bucuria mea am constatat că, în urma tratamentului, respirația a devenit aproape normală și durerile au cedat".

Ion Pescaru, strada Vasile Pârvan: „Am folosit și eu produsul antiastmatic. Tusea rebelă a încetat. Continui tratamentul".

Interesantă și semnificativă ni se pare și mărturia bolnavei Nicolina N. „În urmă cu doi ani, ne spune aceasta, mi s-a depistat la Institutul de oncologie din București un nodul mamar. M-am adresat inginerului Ionescu-Dimbovița care, prin mijlocirea testului de serodiagnoză, mi-a spus că este vorba de un cancer de gradul II. Am obținut tot atunci pentru tratament 6 sticle cu vin tonic. De curînd am repetat testul de serodiagnoză care a demonstrat că boala nu a mai evoluat".

Am avut de asemenea și prilejul de a citi un memoriu emoționant, semnat de 80 de bolnavi de afecțiuni neoplazice și adresat Consiliului Municipal București, prin care se solicită „cu lacrimi în ochi" urgentarea lucrărilor de racordare a clădirii din strada Horațiu la conducta de gaze naturale.

Inginerul Ionescu-Dimbovița ne-a anunțat că va începe — chiar în condițiile deloc satisfăcătoare pe care le oferă instalațiile sanitare din cadrul actualului edificiu din strada Horațiu, — cîteva tratamente prin hipertermie. Vom fi martorii acestor experimente și vom comunica de îndată rezultatele obținute prin intermediul revistei noastre. Pînă atunci, cîteva precizări în legătură cu procurarea vinului tonic. Produsul — ne-a declarat inginerul Ionescu-Dimbovița — nu se prepară nici ușor, nici de la o zi la alta. Următoarea șarjă va fi gata abia în 14 noiembrie, dar cei ce doresc să obțină vin tonic sînt rugați să solicite acest lucru cu o săptămînă înainte de data anunțată mai sus în strada Horațiu 10 sau la următorul număr de telefon: 15 27 42.

LIVIU TIMBUȘ ■

VINERI, 29 octombrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Fotografie de A. Mihailopol

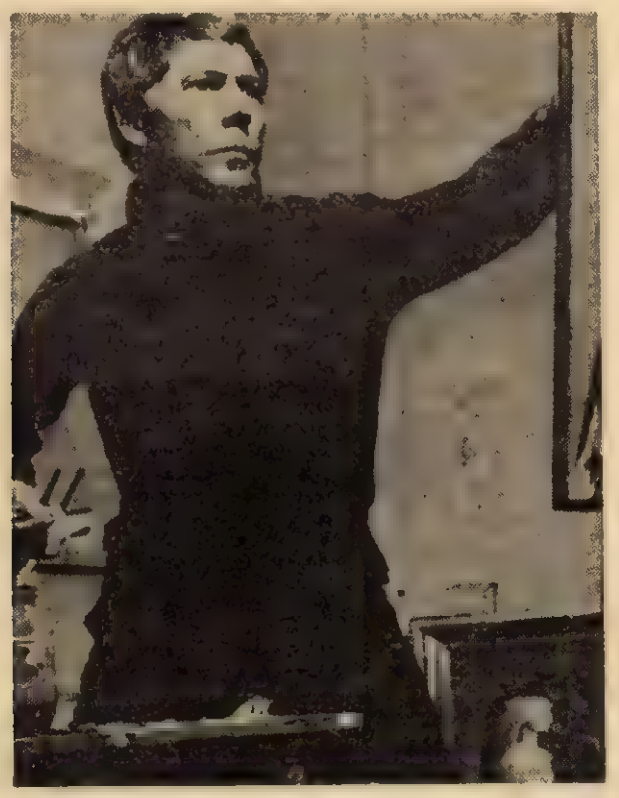

SABIN BĂLAȘA:

„...Ce mă interesează sînt permanențele"

— Picturii, stimate Sabin Bălaşa, sînt gîtuiți cu palmaresul lor. Cînd un pictor nu deschide expoziții personale, faptul are unele semnificații ce trebuie lămurite. Să le lămurim.

— Palmaresele, atît de importante pentru mulți în străinătate cît și în țară, m-au făcut tot timpul să zîmbesc. De ce să arăt patalamaua și nu arta ?

Astfel, nu am instinct de conservare proeminent și nu percep aproape deloc trecerea timpului. Mă simt ca un adolescent care dă semne de maturitate. Știu prea bine că etapa care urmează va fi un nou salt.

— Mai toate expozițiile retrospective ale artiștilor la cincizeci de ani selectează operă recentă. Dumneavoastră ați absolvit în 1955, dar cei mai vechi tablouri în muzeu e din 1967. Există chiar pictori din generația dv. care au făcut „retrospective" cu lucrări din deceniul al optulea. Ca și cum după patruzeci de ani s-au hotărît ei ce fel de artiști să fie : abstracți, figurativi și așa mai departe. E ciudat însă că în recapitulările biobibliografice, în palmares, adică, ei adună totul. Pînă și premiile din anii proletcultiști. Timpul trece și, vrem, nu vrem, toate devin istorie. Chestiunea este, ce fel de istorie ?

— Consider că nu fac o retrospectivă. Ar trebui prea multe săli pentru cît am pictat. Este o expoziție cu ce am avut la îndemînă, dar, firește, mă reprezintă.

În perioada proletcultismului, mă aflam în preajma unui surrealism abstract, cu toate că nu văzusem pictură de acest gen. De aceea, cred eu, că este bine ca omul să mai și vadă ! Din perioada aceea, e drept nu am nimic în această expoziție, dar nici atunci nu am expus nimic. Mi se pare corect ! După ce am cunoscut la fața locului curentele occidentale, am fost poate singurul dintre artiștii români care s-au întors hotărît și definitiv la figurativ. Toate frămîntările mele în legătură cu modernul au dispărut. Mi-am zis : De ce să ajung să pun mustață Giocondei ! ? A apărut ideea de permanență. Ce mă interesează sînt permanențele. Dealtfel, n-are rost să devin prea teoretic ! Nu putem explica chiar totul. Am constatat, mai apoi, ca acea primă etapă s-a integrat perfect în pictura mea de mai tîrziu, ceea ce dovedește că am fost propulsat de propria mea viziune, că nu putea fi altfel, că hotărîtoare au fost, în primul rînd, țița la care am supt și pămîntul pe care m-am născut

— O explicație a artei dv. o aflăm în chiar arta dv. Estetica ei e foarte netă. Așa pe de o parte. Pe de altă parte, în ciuda apropierii ce se încearcă uneori cu arta unuia sau altuia din suprarealiștii europeni — cu arta lui Delvaux, de pildă — ori cu pictura realismului magic, orice apropiere îmi pare, în fondul ei, inoportună, fără temei. Mai e ceva : dumneavoastră nu faceți, nu puteți face școală ; cea mai mică referire la metoda imaginii lui Sabin Bălaşa e plagiat. Teritoriul picturii e bine bornat, granițele lui desfid orice inițiativă. Și inițiativele pornite din simpatie ! Eu cred că „vă vorbesc de rău" — cum se spune — mai ales cei care vă iubesc. E un fel de iubire mai sucită.

— Eu nu cred în curente. Cînd imiți opera unui artist mare înseamnă că ești mic. Arta este fapta unor oameni dotați special pentru a o face, nicidecum însăilarea de către cîțiva docili a unor imagini arbitrare, pe scheletul teoretic al unor minuitori de vorbe. Mierea se face în gușa albinei, în taină, nu după rețeta de cantități a polenului recomandată de muscă.

De asemenea, opera unui artist nu poate fi o cale pentru alți artiști. Fiecare trebuie să-și aibă propria personalitate. Tot așa cum încercarea de a face din artă altceva decît ceea ce este ea duce la un coșmar al creației, ci nu la noutate, promovarea artei unei personalități, ca un drum unic în cultura unei societăți, creează un gol de cultură și oprește promovarea unor noi personalități.

— Orice pictură poartă, pînă la urmă, un nume. Ce nume are pictura dumneavoastră ?

— Îmi place să numesc arta mea neotenastere, fiindcă această numire include și alte personalități ale picturii noastre actuale și viitoare, fără să fie nevoie de mumificarea stilurilor, așa cum se petrece în curentele artistice.

Mi se pune uneori întrebarea : În ce constă specificul național al artei mele ? Îmi dau seama că acești oameni confundă specificul cu tradiția. Tradiția nu a mers totdeauna mînă în mînă cu specificul. Mulți pictori țin de tradiție, evident numai că e o tradiție ce-i totodată și măsura influenței picturii franceze. Inevitabilă în acea vreme. Să fiu înțeles cum trebuie : eu nu afirm că pictura ce trimite la postimpresionismul francez, mai exact spus la școala lui André Lhote, nu a avut, la noi și în alte părți ale lumii, artiști cu realizări importante. Eu spun doar atît, că ea interesează sub raportul tradiției și nu al specificului național.. Nu toți însă fac această confuzie — unii fac altă confuzie. Aceștia din urmă caută specificul național în imitarea scoarțelor țărănești și a zugrăvelilor de pe cruci. Specificul însă, la fel ca și influențele, apare la timpul lui. Nici unul, nici altele nu-și continuă firul cu aceeași grosime. Uneori firul specificului se subțiază, se pierde, ca și al influenței din tradiție Cînd, datorită împrejurărilor istorice, ivirea unei personalități sondează, asemeni mie, mitologia, crezul, imaginația poporului din cele mai îndepărtate timpuri și le concentrează în viziunea lui unică, proprie, dînd naștere unor imagini contemporane, de eră îndrăzneață, cosmică, opera lui apare celor confuzi avînd mai degrabă

(Continuare în pagina 11)

TUDOR OCTAVIAN ■

Octav Onicescu la 90 de ani

Un român în galaxii

Acad. Octav Onicescu a împlinit 90 de ani. Octav Onicescu e un român în galaxii. Cînd zicem așa ne gîndim la fascinanta, la celebra sa teorie cosmogonică, de mare vîlvă în lumea matematicii, la ideea „mecanică generală a corpurilor materiale", ce, pentru prima oară, a încorporat în mecanică fenomenul expansiunii universului. Și care a acreditat, odată cu aceasta, ideea că, alături de gravitație, mai există o forță (pentru noi, profanii, tulburătoare, pentru O. Onicescu explicabilă în cuvinte simple : „o forță de tipul celor elastice") care animă viața materială a universului. O forță care asigură, ne încredințează savantul, și stabilitatea ce constituie o garanție a existenței noastre.

Deci O. Onicescu ne proiectează în galaxii ca să ne lege mai ferm de terestru, ca să ne dea certitudinea dăinuirii noastre în Cosmos. Iată o teorie care — ea singură ! — ar fi fost de ajuns pentru a nimba un nume cu aura prețuirii noastre.

Octav Onicescu e un român în galaxii. Cînd zicem așa-ne gîndim, fără teama de a forța metafora, la întreaga sa operă, vastă, stufoasă, densă, sufocant de densă, totodată nespus de vie, palpitînd de ritmuri secrete și de străluciri fastuoase, ca și o junglă sau ca și o galaxie a înțelepciunii, în care nu te poți hazarda fără ghid. În tot locul te înlănțuie liane îmbălsămate de pulberi stelare și te pîndesc aștri necunoscuți, cu ochi misterioși de cifre scumpe. „Noutate", „vastitate", „armonie" sînt cuvintele cu care exegeții însoțesc lucrările profesorului, fără ca prin aceasta, după cum singuri mărturisesc, să aibă pretenția de a spune totul. Personalitatea savantului, a cercetătorului și profesorului este mult prea complexă, ea „nu încape — cum scria odată Mircea Malița — într-o despărțitură și se refuză oricărei clasificări". Creator al școlii românești de calculul probabilităților, ctitor al „statisticii informaționale", ramură cu largi și spectaculoase aplicații, profesor de audiență planetară, solicitat de toate marile universități ale Europei și Americii, întemeietor și director al Institutului de mecanică de la Udine, Italia, Octav Onicescu a făcut, într-o viață de om, cît alții, și nu dintre cei nedotați, n-ar izbuti nici în șapte.

În casa bătrînească, cu geamlîc, de pe cheiul Dîmboviței, nonagenarul academician ni s-a părut a trăi, cînd l-am vizitat ultima oară, în penumbra amintirilor (între acești pereți și-a zămislit întreaga operă), sporită de penumbra aceea pe care, parcă, nici o lumină, nici o rază de soare nu pot s-o risipească, cea a rafturilor de cărți ce zidesc clădirea pe dinăuntru. Cărți de matematică, desigur, dar și alte cărți, multe altele, care întrețin dialogul savantului cu miracolele acestei lumi. „Joc secund" al lui Ion Barbu stă alături de operele matematicianului-geometru Dan Barbilian. În camera în care umbra e parcă veșnică, chipul savantului se detașează printr-o luminoasă și uimitoare tinerețe. O tinerețe care se aplică, plenară, în însăși activitatea pe care o desfășoară, și azi, cu o energie unică.

Nu, Octav Onicescu nu trăiește, cum ni s-a părut într-o primă clipă, în umbra amintirilor, ci, ca întotdeauna, în miezul vieții. Ieri încă (adică la vîrsta de peste 80 de ani !) urca scările facultății, ca să aducă, în săli înțesate, neuitatele sale prelegeri, renumite prin ținuta științifică, dar și prin eleganța artistică a expunerii. Azi încă, în bătrîna casă de pe cheiul Dîmboviței, vin studenți, profesori, oameni de știință, mulți de peste hotare, ca să primească, din gura magistrului, un gir pe un gînd, pe o ipoteză, pe o descoperire. Elevul lui Gh. Țițeica, al lui D. Pompei, al lui Traian Lalescu, al lui Tullio-Levi Civita are astăzi, printre discipolii săi, nume notorii, mentori de faimă ai noilor generații. Unii din ei, ca Georgescu-Roegen sau Ionescu-Tulcea, sînt socotiți printre marii matematicieni ai Americii. Ei și alții ca ei, cînd sînt întrebați de obîrșii, spun cu mîndrie : venim din țara lui Onicescu. Și lumea savanților e curioasă să afle mai multe despre această țară care l-a dat pe Onicescu.

Octav Onicescu : un român în galaxii. Un nume, lîngă multe altele, țîșnite din acest generos pămînt, ce s-au înscris pe cerul lumii într-un nepieritor sistem de constelații.

ILIE PURCARU ■

Vorbiți și scrieți românește

Sufixe... (I)

Vom observa, pentru a începe cu date de istorie, că în secolul trecut încep să apară, în limba română, substantive cu variante în **-ie** și **-iune : educație/educațiune**, de altele, care au numai variante în **-iune : pasiune, depresiune**, și de o a treia categorie, numai în **-ie : demisie** (aceasta din urmă doar cu cinci substantive). Dar, iată, ce constatăm acum ? Găsesc, în unele lucrări de critică literară (recente), scris așa : „...o situare conștientă a individului uman pe **dimensia** (subl. ns.) timpului" ; „cu succesia (subl. ns.) de evenimente...". Dar, în această căutare, nu frecvența lor mi se pare lucrul cel mai puțin lăudabil, ci faptul că substantivele **dimensie** și **succesie** nici nu sînt înregistrate de dicționarele noastre. Că sînt formate prin analogie cu altele ca : **ambiție-ambițiune, condiție-condițiune** etc. (unele împrumutate, altele derivate în românește) e mai puțin important în discuția de față. Oare nu erau mai nimerite formele normale **dimensiune** și **succesiune** ? Am fi putut vorbi și noi de o **asepsie** (autorul este și medic ; adică de o „lipsă a oricărui germen patogen care ar putea infecta o rană, un organism etc.") lingvistică !

Dar, lăsînd la o parte cazul acesta, care — cum ar zice autorul — în definitiv nu ține decît de „simptomatologia" epatării, am vrea să spunem cîteva cuvinte în legătură cu aceste derivate. Substantivele în **-ie** sau **-iune** se pot grupa astfel : a) unele care circulă cu ambele forme, dar fiecare formă are alt sens, cum sînt : **divizie/diviziune, fracție/fracțiune, pensie/pensiune, porție/porțiune, rație/rațiune, secție/secțiune, stație/stațiune** etc. ; b) substantive acceptate cu varianta în **-iune**, de exemplu : **națiune, chestiune, afecțiune, extensiune, detențiune, posesiune** etc., nu **nație, chestie, afecție extensie, detenție, posesie** etc., chiar dacă unele din ele au circulat sau mai circulă, neținîndu-se seama de normele în vigoare (unele din ele au avut sau mai au și anumite nuanțe afective, de care scriitorii fac uz, cu vădite valori stilistice) ; c) substantive acceptate cu sufixul **-ie : atenție, suspensie, revizie, comisie, educație, repulsie, combustie, comoție, citație, soluție, selecție** etc. ; d) mai este însă o categorie de derivate (omise de gramatici) care ne sugerează apropierea cu cele de sub a), dar ni se par, totuși, deosebite. Dintr-un mic sondaj, am înregistrat doar 4, deși s-ar putea să fie mai multe (pe unele le omit și ultimele dicționare). Vom observa, astfel, că **misie** nu este o simplă variantă a lui **misiune**, cum lasă să se înțeleagă Dicționarul de neologisme și DEX. **Misie** ne duce la sensul de „indemnizație" (nu „îndemnizație" !), pe cînd **misiune**, la cel de „însărcinare, grup de reprezentanți, propagare, menire". Ba mai mult : după părerea noastră, s-a statornicit o diferență și între perechea din aceeași familie : **permisie** (mai ales pentru militari), dar **permisiune** = învoire dată cuiva de a face ceva, încuviințare.

GH. POALELUNGI ■

PROZĂ

O radiografie a nevolniciei

Alăturate prin publicarea într-un singur volum (B.P.T., Editura Minerva 1982), *„Eclipsa de soare"* și *„Drumul cîinelui"* ne oferă posibilitatea contrazicerii unei prejudecăți în legătură cu literatura lui Ion Lăncrănjan. S-a spus, și deseori aceasta s-a sprijinit și pe o identificare a operei cu omul, că personajele lui Ion Lăncrănjan se remarcă prin încăpățînarea împinsă pînă la rectiliniu, autorul manifestînd o deosebită simpatie pentru eroii dogmatici în consecvența cu care, indiferent de spațiu și timp, își urmează convingerile morale și politice. O capcană în care au căzut criticii, în chip fatal dacă ne gîndim la dominanta moral-politică a creației lui Ion Lăncrănjan, dar mai ales la înscrierea autorului la rîndul creatorilor ardeleni marcați de vocația etică. Citite atent astăzi, cele două creații dezvăluie, deodată, două personaje de o complicare sufletească deosebită. Atît Pavel Bora din „Eclipsa de soare", cît și Mihai din „Drumul cîinelui" au o intransigență moral-politică împinsă pînă la fanatism din nevoia de a-și ascunde șovăielile din interior, nevolnicia avîndu-și cauza în oscilațiile sufletești. La un prim nivel de lectură, „Eclipsa de soare", publicată în 1967, ar putea fi înscrisă în lunga serie a prozelor scrise după 1960, avînd ca obsedantă problemă confruntarea dintre nou și vechi în societatea noastră. Un tînăr inginer, Pavel Bora (întruchiparea noului), repartizat într-un sat, Uiejdea, se confruntă cu președintele G.A.C.-ului, Iosif Ciorfoiu (întruchiparea vechiului). Ceea ce deosebise atunci, în 1967, ca și acum dealtfel, în 1982, nuvela de tot ce s-a scris după 23 August 1944 era viziunea definitiv sumbră. Nu numai că, spre deosebire de toate celelalte creații consacrate obsedantei confruntări moral-politice din societatea contemporană, noul nu triumfă, fie și moral măcar, dar nici dincolo de punctul final nu se întrevede că vechiului, stătutului din Uiejdea, magistral descris de Ion Lăncrănjan, nu i se va pune capăt vreodată. La un prim nivel de lectură, deci, „Eclipsa de soare" e o proză politică, autentică proză politică, exagerînd în conturarea conflictului și a personajelor pentru a crea simpatii și antipatii rapide, a șoca puternic pe cititor, invitîndu-l nu atît la reflecție, cît mai ales la acțiune. Citită la acest nivel, cum a făcut-o și C. Stănescu, prezentatorul recentului volum, „Eclipsa de soare" se remarcă prin neta diferențiere morală și psihologică a celor doi protagoniști, exagerați de autor pentru a atinge, ca într-un basm modern, proporțiile întruchipării perfecte a forțelor Binelui și ale Răului. La un al doilea nivel de lectură, mult înlesnit și de confruntarea cu „Drumul cîinelui", „Eclipsa de soare" evidențiază o problematică psihologică mult mai complicată, mult mai subtilă decît cea presupusă și cerută chiar de proza politică pură. Centrată pe Pavel Bora, inginerul proaspăt repartizat în Uiejdea, „Eclipsa de soare" e radiografia nemiloasă a efectelor exterioare ale indeciziei interioare, a nevolniciei ivite din complicațiile sufletești. Contrar aparențelor Pavel Bora nu este un luptător, un intransigent moral, învins pînă la urmă într-o bătălie dusă cu arme inegale. El e un intransigent, un luptător din nevoia de a-și ascunde șovăielile interioare. Există de-a lungul întregii nuvele o permanentă spaimă a eroului de a nu se complace în mediul moral în care a ajuns, de a nu se împăca și identifica deplin cu Iosif Ciorfoiu, semn clar că în străfunduri zac aceleași tentații, aceleași porniri pe care le urăște la adversarul său. Cu și în iubire, Pavel Bora se lasă împins în luptă, gesturile sale împotriva președintelui, care întruchipează [illegible] dînd o cauză în impulsurile altora, de fiecare dată pe fondul spaimei că ar putea fi și el ca Iosif Ciorfoiu. Nu deosebit de Bora este Mihai, personajul din „Drumul cîinelui", după opinia noastră el, și nu Mama, personaj central al operei. Ca și Pavel Bora, Mihai e un luptător fără voie nimerit într-o profesie în care trebuie, înainte de toate, intransigență, fermitate bărbătească. Izbucnirile sale de duritate, extremismul său moral-politic sînt consecința directă a nelinișzirii interioare. Atît din punct de vedere psihologic, interior, cît și din punct de vedere moral-politic, personajul este tulburc, sfîșiat de contradicții. Pentru a ascunde această nevolnicie, intuită de Mama, spirit ferm, bărbătesc (de aici și nu din alte motive antipatia acesteia față de Mihai), personajul împinge intransigența pînă la fanatism.

Creația lui Ion Lăncrănjan, șocantă la o primă lectură, are nevoie, în chip vital la ora actuală, de o atentă, calmă, recitire.

ION CRISTOIU ■

ESEU

În marginea fantasticului

Hispanist de notorietate, preocupat îndeosebi de proza spațiului hispano-american, în care încearcă să detecteze o viziune specifică asupra lumii și asupra condiției umane (vezi **Literatura hispano-americană în lumină sistematică**, 1978), Paul Alexandru Georgescu este de astă dată prezent în librării cu un volum de proze scurte — **Casa Weber sau Ieșirea din noapte** (Editura Cartea românească, 1982). Deși subintitulat **Nuvele**, volumul este mai degrabă un jurnal — real sau de ficțiune, e mai puțin important — al unei „lecturi mantic-existențiale a lumii" — că să folosim o formulă aplicată de autor prozei lui Julio Cortázar în volumul amintit mai sus — conform căreia „universul (...) este structurat dual: el se caracterizează prin deschiderea, prin trecerea de la real la fantastic, de la cotidian la insolit, de la regulă la excepție". Prin această percepție duală, stratificată, **istoria** se prelungește în **infraistorie**, fondul misterios al lucrurilor năvălește în ordinea obișnuită, conștiința și își anexează o zonă a infraconștientului, menită în cele din urmă să transfere individul într-un plan secund, de umbră al existenței.

Un personaj unic străbate aceste nuvele — povestitorul — intersectîndu-se ici și colo, prin diferite medieri, cu un fel de dublu al său, bizarul Otto Kahn (Canoto), figură de mag acronic, de păpușar divin stăpînind ițele inexplicabilului. Un unic personaj deci, pregătit pentru întîlnirea cu insolitul („Trecerea pe nesimțite în himeră mi-a dat întotdeauna o bucurie aprinsă") prin aplecarea irepresibilă pentru zonele de umbră ale realului, pentru ocultisme și parapsihologie, cititor de tratate despre „Limbajul demiurgic" **(Casa Weber...)** sau conferențiar de literatură fantastică **(Falsa moarte a lui Julio sau Ceasornicarul nătîng, Plicul roz)**. „În imaginea fantasticului" nu este doar o formulă, ci chiar localizarea acestor proze. Importă mai puțin atmosfera de tensiuni subterane sub aparențe bucolice sau cea a Germaniei hitleriste în ascensiune, cu lagăre și „deutsche ordnug" din **Casa Weber...** prezența vie și trepidantă a marilor orașe din **Falsa moarte... Plicul roz. Între două orașe** etc. Încărcătura epică, redată în scriitură modernă (de tip nou roman, cu relatare la persoana a doua, ca în **Falsa moarte...**, de pildă) este filtrată discret printr-o lectură **mantică**, în care se reține în ultimă instanță numai elementul cu valoare de **semn** al prezenței misterului, cu valoare de premoniție, de semnal al apropierii de spațiul „celălalt". Unul din motivele recurente ale volumului este **transferul de personalitate**. Aflat într-o situație care amintește de cea din **Secretul doctorului Hönigsberger** a lui Eliade, povestitorul din **Casa Weber...** intră sub puteren fascinătorie a textului (jurnalului inginerului Weber), preluîndu-i în final destinul. În **Falsa moarte a lui Julio...** scriitorul Julio Cortázar își evită printr-o întîmplare moartea într-un accident rutier, al cărui protagonist ajunge să fie — printr-o substituire ocultă — un zidar din Caracas **Falsa moarte...**, cea mai reușită dintre nuvele, atît sub aspect formal, cît și sub cel al conducerii ideilor explicitează de fapt poziția autorului față de registrul de coloratură fantastică pentru care optează, că și distanța „securizantă" pe care o păstrează față de acesta. Fără să fie cu adevărat niște proze fantastice, nuvelele din **Casa Weber sau Ieșirea din noapte** (mai puțin, cele **Trei vise**, cărora li s-ar potrivi mai degrabă o abordare din unghi psihanalitic, sînt, cu toată montura lor epică, pe alocuri minuțioasă și puternic subiectivizată, sînt, deci, niște teoretizări asupra fantasticului. Predilecția pentru subterfugiile literaturii în descendență romantică (jurnalul găsit, scrisorile, amintirile), în combinație cu o scriitură modernă, sup'ă în construcție conferă un farmec aparte acestor proze, constînd în etichetarea lor ca nuvele. Textele din **Casa Weber...** reprezintă în fond o prelungire a esteticii autorului, fructul unei îndelungate conviețuiri cu o literatură pentru care **dincolo** este aproape aici, pentru care realul este fragmentat de nenumărate inserții ale suprarealului. Ultimul volum al lui Paul Alexandru Georgescu este cartea unui spirit care locuiește acea fascinantă zonă de risc al contaminării, al intrării în joc.

TANIA RADU ■

● Centenar ●

Arany Janos

În introducerea la studiul dedicat lui Illyés Gyula, studiu apărut în volumul Poeți și Poezie, editura E.P.L., 1963, A.E. Baconsky scria: „Numele celor mai proeminenți poeți maghiari au pentru noi o rezonanță familiară: Vörösmarty, Petőfi, Arany Janos, Ady, Iozsef Attila nu mai sînt de multă vreme în țara noastră niște simple portrete din galeria unei istorii literare dăscălești, ci realități vii, care ne solicită ori de cîte ori simțim nevoia de-a ne confrunta cu sufletul poporului prieten, mărturisit în cîntec și vers".

Ne îngăduim să stăruim în aceste cîteva rînduri asupra vieții și operei unuia din acești mari poeți. Arany Janos, de la a cărui stingere din viață s-au împlinit în acest an la 22 octombrie, o sută de ani.

Născut în 1817, la Salonta Mare, viitorul poet Arany Janos avea să cucerească, la vîrsta de 30 de ani, unul din cele mai importante premii literare din Ungaria acelor timpuri, premiul „Societății literare Kisfaludy", eveniment pe care tînărul și revoluționarul poet Petőfi Sandor îl va saluta cu următoarele cuvinte: „Aflii nu culeg lauri decît frunză cu frunză, ție trebuie să ți se dea cununa întreagă". Precizînd că respectivul premiu a fost cucerit cu poemul Toldi — dedicat unuia din eroii legendari ai poporului maghiar, același despre care, la 1574, un anume Ilosvai Selymes Peter scrisese un alt poem de mare circulație — să revenim la momentul 1847, cînd prozatorul laureat avea să-i răspundă lui Petőfi, pentru frumoasele sale cuvinte, astfel: „Mi-e sufletul acum, vibrînd, ca un tambal: / Mi-e inima voioasă, dar vînturi grele-o bat: / Mi-o bîntuie-ntrebarea, asemeni unui val: / De ce prietenia, el, Petőfi, mi-a dat? / / Ea, la concurs, ca premiu, nu figura deloc; / Un dar trimis din ceruri, dumnezeiesc, îmi pare...". Această prietenie avea să continue sub-faldurile steagurilor învăpăiate ale anului 1848, cînd pana lui Arany Janos a cîntat în versuri avîntate și pline de entuziasmul tinereții idealurile revoluției, ca în poemul „Cîntec revoluționar", al cărui final îl reproducem: „Nimănuia nu-i port dușmănie / Dacă nici el nu mi-o poartă mie / Pentru libertate, însă, da / Lupt pînă la moarte pentru ea". Dealtfel, cam în aceeași perioadă, vorbind despre sine, Arany Janos se definea, astfel: „Cine sînt" — mă-ntrebi. — Mlădiță-a poporului. Trăiesc / Pentru-al meu trib. Atîta. Prin el și pentru el / Cu soarta lui sînt una și-n cîntec de-nflorese / pe buza mea și cîntu-i se simte bine-astfel". Spicuind din bogata viață a acestui mare poet, vom consemna că în anii revoluției maghiare, a redactat și ziarul „Amicul poporului". Au fost vremuri de profundă trăire patriotică, adînc rămase în memoria poetului, drept pentru care, în 1850, în poemul „Lanțul", Arany Janos, evocîndu-le, scria cu amărăciune: „De ce te-ai stins, m-ai părăsit / O, dulce tinerețe?"

Cu excepția cîtorva scurte poeme, un fel de proverbe și zicători prelucrate din folclorul maghiar, creația originală a lui Arany Janos, în epoca la care ne referim, a trecut în planul doi. În prim plan, continuînd încercări mai vechi, poetul se afirmă ca un inspirat traducător al lui Sofocle, Aristofan și Shakespeare. Menționăm că multe din actualele montări ale lui Hamlet apelează, pentru frumusețea traducerii, la versiunea lui Arany Janos, acest veritabil „Shakespeare al baladei", cum l-au numit criticii maghiari. Într-adevăr, adînc cunoscător al limbii maghiare, cu precădere al graiului din pustă, apreciat a fi cel mai expresiv, în comparație cu celelalte graiuri ale limbii maghiare, Arany Janos atinge nebănuite culmi stilistice. Această extraordinară reușită se va transforma, însă, într-un obstacol greu de trecut pentru toți cei ce s-au încumetat să-l traducă. Și cum o astfel de reușită s-a întîmplat arareori, poetul a rămas cu cîteva excepții, în granițele severe ale limbii sale. Cu toate aceste dificultăți, limba română dispune de cîteva bune traduceri datorate lui H. Grămescu, care, în urmă cu un bun număr de ani, l-a prezentat cititorului din România cu un volum intitulat Versuri alese.

Revenind asupra operei acestui mare poet, de la a cărui moarte s-au împlinit, iată, o sută de ani, să mai notăm că, în ultima parte a vieții sale, creația originală este marcată de două ample poeme, Amurgul lui Toldi și prima parte a unei trilogii pe care n-a mai apucat să o termine, Moartea lui Buda.

Intruchi, înspre finalul lor, viața și opera lui Arany Janos au fost marcate de gustul amar al înfrîngerii revoluției de la 1848, vom reproduce sfîrșitul unui poem, Epilog, pe care poetul l-a scris în 1877. Bine tradus, poemul pune în valoare lira de aur a acestui mare poet: „Astăzi, totu-l prea tîrziu / Vine ultimul somn, știu / Cum să zboare și să cînte / Chiar de-i spartă colivia / Pasărea cu aripi frînte?"

N. VICTOR ■

● CAP LIMPEDE

ACOLO... APROAPE

Iarnă de război la Iași. Statuia lui Alecsandri din fața Teatrului Național, în giulgiul alb al zăpezii; ici și colo doar apar colțuri din mustața de bronz cocîlț. Noi, elevii sus la galerie, la „cucuruz" descoperearn un autor descoperit din zăpezile tăcerii, pe Mircea Ștefănescu, și pe scenă un tînăr actor care-și făcea atunci o pirtie largă — Ionescu Gion. E ca o metaforă titlul acelei piese: „ACOLO DEPARTE".

Scriitorul era pînă mai ieri decanul de vîrstă și de valoare al teatrului românesc.

Duminica aceasta, dimineața am avut cinstea amară după un spectacol cu „MICUL INFERN" pe scena Teatrului „Nottara", să rostesc emoționat un mic recviem. Timp de două ore și jumătate, sala explodase într-un rîs pînă la lacrimi. Apoi, la anunțarea tristei vești, rîsul a dispărut. Au rămas lacrimile. E poate chintesența operei lui Mircea Ștefănescu, marele arhitect al melodramei moderne, făuritorul de lumi calde și bune de speranță și bucurie.

Și MIRCEA ȘTEFĂNESCU sprincenatul, timidul, bunul nostru confrate, lord generos al relațiilor umane, cum a știut să-și dăruie ultimele decenii gîndului nostru nou despre teatru. Și pe afișe a apărut RAPSODIA ȚIGANILOR. Poem închinat egalității sociale și rasiale, superba evocare dedicată histrionilor de geniu, celor care ne-au dus străbunii la teatru — CĂRUȚA CU PAIAȚE, oda lui CUZA VODĂ, omagiul EMINESCU.

L-am iubit mult pentru tot ce-a adus teatrului ca indemn spre frumos și puritate. Îi păstrez primul volum de amintiri. Înainte de plecare I-a încheiat pe al doilea... Îl așteptăm. Cu emoție.

MIRCEA ȘTEFĂNESCU n-a mințit, el marele mester al lumii teatrului, care ne-a captat totdeauna tot ce avem mai adolescentin în rîs și în lacrimă.

Deși e „ACOLO DEPARTE", va fi mereu atît de aproape de noi. **(Alecu Popovici)**

EMINESCU PE MICUL ECRAN

Rar am văzut pe micul ecran o emisiune de versuri atît de atent pregătită, atît de expresiv prelucrată în studio, cum a fost aceea a actriței Lucia Mureșan pe versurile lui Mihai Eminescu. De un bun gust și de un rafinament care pun în umbră alte emisiuni de versuri calofile și decorative. În interpretarea Luciei Mureșan versul rămîne în zona abstractă a meditației asupra lumii, înlănțuirea metaforelor are ceva din logica rece a matematicii, spațiul în care se mișcă gîndul înprumută atmosfera rarefiată a zăpezilor de pe marile înălțimi și a luminii lunare. Spusă lucid, aparent rece, alb, poezia își dezvăluie orizonturi nebănuite, profunzimi și abisuri tragice, sensuri distilat ascunse lecturii imediate, sonorități de cristal. Lucia Mureșan cunoaște bine arta de a spune versuri prin imagine, printr-un efort în primul rînd cerebral, fără patetism și ardere afișată, lăsînd întotdeauna să se înțeleagă că în spatele cuvintelor se ascunde o taină, un mister. Emisiunea ei pe versurile lui Eminescu, transmisă în cadrul emisiunii „Album duminical", a avut dincolo de firescul rostirii, ceva straniu și tulburător, ceva din destinul îndurerat și tragic al poetului. Scenografia a creat imagini de o expresivitate savantă rod al unei colaborări cu artistul fotografiei care este Ion Miclea. Muzica Ilenei Popovici a picurat printre cuvinte ca din spații intergulactice. Regizorul Dan Traian Popovici a lucrat la pupitru cu o discreție de caligraf al imaginii.

Splendidă demonstrație de ceea ce poate să însemne profesionalismul de mare elevație. **(Adrian Dohotaru)**

Eveniment la Slătioara

Duminică 24 octombrie, la Slătioara-Horezu, județul Vîlcea, a avut loc un eveniment de cronică: inaugurarea Casei de cultură țărănească — unică de acest fel din țară — cu sală de teatru de 300 de locuri, cu săli de conferințe, bibliotecă, săli pentru activități de cercuri de creație și muzeu etnografic. La inaugurare — desfășurată în prezența a peste 1 000 de oameni — au participat actori ai Teatrului Mic (teatru care patronează Casa de cultură țărănească: Irina Răchițeanu Șirianu, Leopoldina Bălănuță, Valeria Seciu, Carmen Galin, Mitică Popescu, Nicolae Dinică, Gheorghe Visu, Dinu Manolache, Constantin Dinescu, împreună cu maeștrii de lumini Titi Constantinescu și Anton Dumitru, care au pus la punct instalația de lumini a sălii de spectacol. Teatrul Mic a avut, de asemenea, ca invitați pe Al. Arșinel, Benone Sinulescu, Maria Dragomiroiu, Anda Călugăreanu, Maria Nagy, Nicu Alifantis. La spectacolul de gală au participat și formații profesioniste și de amatori din județ. Se programează încă de pe acum spectacole susținute lunar de teatre profesioniste din București, Pitești, Craiova, Petroșani. Astfel încît cele mai reprezentative spectacole de teatru din țară pot figura și în repertoriul Casei de cultură dintr-un sat îndepărtat de munte! Laudă celor care au înălțat acest monument de cultură și artă într-o vatră luminată de țară.

ARON DOMIDE ■

FILM

Valentina

Regizorul de film sovietic Gleb Pamfilov a transpus pe ecran o piesă de teatru. Piesa se numește **„Vara trecută la Ciulimsk"**. Filmul — **Valentina**. Vampilov, autorul textului dramatic, și-a conceput lucrarea pe timpul cînd în literatură era la modă un anumit gen de erou — exilatul nedreptățit. Regizorul reține simpatia autorului dramatic pentru eroul său și-l redă ecranului așa cum l-a gîndit Vampilov. Exilatul nedreptățit este anchetator. Autorii nu insistă asupra amănuntelor exilului. Într-un accident de circulație este implicat fiul unui important personaj politic. Ancheta trebuie să-i scoată basma curată. Pentru asta însă este nevoie ca anchetatorului nostru să-i fie luat cazul, el opunîndu-se traficului de influență și abuzului superiorilor săi. Și pleacă. Se retrage adică în provincie, dezamăgit, obosit, resemnat. Viața, pentru el, nu mai are nici un sens. Personajul pozitiv al lui Vampilov-Pamfilov nu mai așteaptă decît pensia. Filmul de aici începe. Și începe frumos. E dimineață. Un biciclist pedalează cu grijă urmînd podișca de lemn ce ține loc de trotuar. Valentina deschide ceainăria. Timpul și-a început marea lucrare și la Ciulimsk. Singur, timpul nu construiește nimic. Curge și demolează. Doi ochi, regizor și scenarist, străjuiesc necruțător scena. Viața la Ciulimsk pare definitiv crucificată între scurgerea ireversibilă a timpului și cenzura severă a observatorilor din afară. Nu există scăpare. **Viața asta ticăloasă !** protestează un personaj. **Fiindcă nu citești ziarele,** replică un altul. **Din 1990, pe aici va trece o cale ferată !** N-auzim hohotul sarcastic. Îi simțim mînia. Lumea este cînd tragică, cînd grotească.. Personajul care încearcă să i se sustragă se numește Valentina. Ea este debarasoare și ospătăriță la ceainărie. Ea dă lumii în care trăiește cea de-a treia dimensiune : lumina interioară. Valentina se îndrăgostește de anchetător. De Valentina este îndrăgostit Petea. Petea este fiul responsabilei ceainăriei. În universul dramatic, el este purtătorul culpabilității. S-a născut din adulter. Un adulter justificat de istorie, dar adulter. Mama lui n-a mai așteptat întoarcerea soțului din război. Soțul revine mult după terminarea conflagrației. Într-o lumea care l-a declarat nelegitim, Petea își caută legitimitatea. Brutal, trufaș, chinuitor, cinic. Dreptul de a te naște este un drept pseudoumanist, romantic, sentimental și utopic. Petea devine propagatorul unui rău de care nu se face vinovat. O va viola pe Valentina și un alt copil nelegitim se va naște și destinul unei alte Valentine poate va fi frînt nedrept și ireparabil. Vinovatul adevărat nu este însă Petea. Petea este numai mîna brutală a unui destin pecetluit de anchetator. De luptătorul resemnat întru justiție și adevăr. Fiindcă anchetatorul este un fals nedreptățit. Un nedreptățit al unei mode literare. Cine este anchetatorul ? După terminarea facultății se căsătorise cu fiica unei persoane influente și scîrbit de gestul său și de moravurile lumii în care a pătruns se revoltă. Pleacă, cum am spus, la Ciulimsk, dar nu pentru a se supune penitențelor, ci pentru a primi beneficiul și a se nutri din aureola apostolatului. Trăiește și doarme în apartamentul farmacistei îndrăgostită la rîndu-i de obîovistul justițiar, dar dimineților îi este rușine să se arate în tovărășia ei și o ia tiptil pe scară înainte. Valentina îi mărturisește dragostea într-o secvență cum n-am mai văzut niciodată pe ecran. Cum procedează anchetatorul ? Îi scrie un bilet în care îi dă întîlnire pentru ora 10 seara. Printr-un complex stupid de împrejurări, biletul nu ajunge în mîinile Valentinei și fata acceptă, din milă, să-l însoțească pe Petea la dans. La întoarcere se petrece drama. Anchetatorul o caută deznădăjduit, dar ajunge prea tîrziu. Un Platonov modern, sofisticat și neconsistent. Final ratat pentru că unul din subansamblurile construcției dramaturgice n-a rezistat timpului. Menținîndu-l pe anchetator în zona pozitivă a dramei, autorii n-au mai observat că timpul l-a aneantizat ca erou, iar fără înălțimea lui, Valentina rămîne o prostuță oarecare.

NICOLAE CRISTACHE

● Eveniment artistic ●

Sabin Bălașa la prima expoziție personală

În Agora tinereții

Sade un minut, un ceas, două zile și patru nopți, luni îndelungi și ani, să visezi în culori neamul, armonia, omenirea și toate oceanele lumii.

În timp ce unii hamletieni, în fața listelor de bucate, se tot întreabă dacă există un specific român, Sabin Bălașa, incomparabil nici cu ieri și nici cu azi și nici cu mîine, fantazează românește. Ieri devine poimîine în culori geniale. Poimîine devine alaltăieri sau două mileni în urmă. Sabin trudește în Agora tinereții române cu poeții cuvintelor și ai cinteceior.

În fața culorii și a pînzei e timid, dar geniu fără spaimă nu cred că există.

Român chinuit și fără revendicări inutile, truditor fără normă, Sabin e invidiat. Cinste lui că-i invidiat pentru muncă.

Mai mult păgubos decît în cîștig, Bălașa cîntă. Are el un cîntec oltean, pe care mi l-a spus odată, foarte de mult, în ceas de taină și tinerețe.

Sabin Bălașa este Maria Tănase în culori. El aparține unei stirpe de sfinți neortodocși, plini de păcatele înaltului culorii, omenescului și luminii. E o învălmășală de glorie, naivitate, triumf și canonică jertfire. În public trufaș ; dincolo — gînd, culoare, ideal, într-o smerită umilință.

Iată-l în glorie.

Între patru ochi nu este decît un țăran român, un țăran scinteietor, umilînd neputința.

TIBERIU UTAN

Un mare pictor

Ne oprim în fața uneia dintre lucrările expoziției deschise, miercuri, de Sabin Bălașa la Muzeul de artă al R.S.R. Mai exact spus, revenim asupra ei. Nu cea mai importantă. Nu cea mai șocantă. În prim plan, în profil, o femeie frumoasă. O femeie care așteaptă sau care visează. În planul doi, un scaun. Pur și simplu un scaun profilat pe un fundal albastru, oarecum circular, ca o cortină de teatru, sugerînd un perete de munte. S-ar zice că ne aflăm pe un platou înalt, transformat într-un fel de scenă. Undeva, jos, ca și cum am privi prin geamul unui avion, zărim un început de vegetație și un lac abia conturat. Sîntem înclinați să spunem că totul e straniu, misterios, dar amîndouă cuvintele nu pot exprima pe de-a-ntregul atmosfera acestei lucrări amintindu-ni-l pe Chirico, dar care totodată este atît de personală , totuși. Am revenit, cum spuneam, în fața uneia dintre cele mai simple, mai comune lucrări, aparent insignifiantă, dar care conține, în bună parte, nota generală a celor cîtorva zeci de lucrări ce alcătuiesc o tulburătoare retrospectivă sau prima personală a unuia din cei mai interesanți pictori români contemporani, Sabin Bălașa.

Recitim rîndurile de pînă acum și constatăm că am vorbit despre un început de vegetație. Ciudat, dar la Sabin Bălașa, cu excepția a două-trei lucrări, vegetația lipsește. În schimb, piatra, ca unică formă a materiei ce se poate confrunta cu timpul, sau care ne poate vorbi despre timp, cum afirmă pictorul, este omniprezentă, de unde peisajele sale parcă lunare, parcă din alte planete. O indiferență asemănătoare, precum cea față de vegetație, și în legătură cu apa, prezentă în doar cîteva lucrări sub ipostaza unui țărm de mare sau a unui țărm de ocean. În rest, piatră. Piatră, păsări, animale fabuloase, de neregăsit la alt pictor, și oameni. O atît de mare fascinație a pietrei, încît zărim păsări de piatră, animale de piatră, oameni de piatră, sau încorporați pietrei. O adevărată simfonie a pietrei. Dar personajul principal este, totuși, omul. Omul legendelor folclorice, omul marilor evenimente istorice, omul zilelor noastre omagiindu-și lucrarea sa eroică, zidirea patriei contemporane, omul de pretutindeni, de pe întreaga suprafață a pămîntului, aspirînd la supremul ideal al zilelor noastre, pacea. Dar și omul dintotdeauna, dincolo de timp sau spațiu. Omul cu bucuriile și spaimele sale, cu așteptările sale, cu singurătatea sa. Omul față în față cu el însuși, cu Nașterea, Copilăria, Iubirea și Moartea. Omul față-n față cu veșnica și totuși pieritoarea sa Frumusețe.

Dar retrospectiva sau prima expoziție personală a lui Sabin Bălașa depășește cu mult această succintă inventariere. Ne aflăm în fața unui inconfundabil univers artistic articulat pînă-n cele mai mici amănunte, un univers care se adresează nu numai ochiului, asupra căruia lucrează, înfrumusețîndu-l și îmbogățindu-l, ci și asupra gîndirii, pe care o incită, o activează, astfel încît nu de puține ori ne-am surprins meditînd asupra posibilelor relații stabilite, iată, la un nou nivel, între poezie și pictură, între muzică și pictură, între dans și pictură. Cu o viziune dintre cele mai originale, Sabin Bălașa ne propune, prin tot ce a expus în această expoziție, un nou și foarte profund dialog între pictura sa și artele mai sus-amintite, semn că pictorul este, înainte de toate, un artist, un comentator estetic nu doar al picturii, ci al artei însăși, curaj pe care doar cîțiva din marii noștri plasticieni l-au avut. Cu alte cuvinte, ceea ce pictează Sabin Bălașa nu este doar realitatea, ci adevărul însuși, așa cum l-a văzut și l-a înțeles. Arareori spațiul lucrărilor sale este unul de factură clasică, strict plastică, iar personajele sale, în acest spațiu, nu mai respectă regulile mecanice ale mișcării, iar în ceea ce privește culoarea, dincolo de oarecare inovații, ea este conformă cu lumea atît de stranie și tulburătoare a acestui mare pictor român contemporan.

VICTOR NIȚĂ

Scrisori pentru „Flacăra"

Naiul românesc

Cu ani în urmă, pe cînd la „România literară" redactor-șef era Geo Dumitrescu, redactor-șef adjunct era Adrian Păunescu, iar eu secretar responsabil de redacție, a venit la noi un tînăr profesor de muzică, voind să publicăm un scurt eseu despre un instrument la care el ținea foarte mult. Un instrument care nu era vioara sau violoncelul și nici pianul sau clavecinul și nici clarinetul sau oboiul, într-un cuvînt, nici unul dintre instrumentele cărora marii compozitori le-a dat identitate absolută, iar marii dirijori le-a înscris în istoria vie un stil după stilul propriu. Tînărul profesor de muzică nu dorea nici mai mult, nici mai puțin decît să scoată pe scena artistică a lumii necunoscutul nai. Un fel de fluier românesc cu douăzeci și patru, sau numai șaisprezece, sau douăsprezece, sau numai șase, sau chiar numai un tub din care poate țîșni tot ceea ce putem noi numi muzică. Un fel de greiere față de cîntecul orgă e un elefant. L-am crezut ? Bineînțeles. Eseul despre nai s-a publicat imediat și încă într-un mod afectiv. Ceva mai tîrziu, component al formațiilor de muzică românească, tînărul profesor a plecat în lume cu naiul său, și din zeci și zeci de colțuri ale globului pămîntesc ne-a trimis cele mai sincere și emoționante ilustrate. Toate mijloacele specifice poeziei (rimă, ritm, metaforă, descripție cînd gravă, cînd fantastică a realului) vencau aduse înapoi prin nai. Tot ceea ce avem noi mai sensibilizat a intrat în conștiința unor oameni de pretutindeni printr-un nai care poartă numele lui Gheorghe Zamfir. Mari orchestre simfonice, precum „London Symphony orchestra", precum orchestra reprezentativă a Japoniei, precum „James Last", precum Orchestra simfonică „Hary van Hoof" sau aceea de orgă condusă de Georges Rabol, înregistrări din Australia, America, Franța, Elveția, Italia au ținut ani după ani un sublim toast naiului dus acolo de Gheorghe Zamfir. Astfel încît, repet : orga ce ne-a apărut mamă devenea acum o fecioară a naiului, naiul cel care la origini îi este de fapt tată. Nu e nici un fel de mitologie. Zamfir exprimă prin marele său talent un adevăr real, așa cum sînt toate adevărurile. Prin naiul său suflă vîntul îmblînzit, trec trestiile și se zbat frunzele plopilor de pe pămîntul românesc, iar incendiul produs de cîntecele sale dau flăcărilor stejari pe care nu-i mistuie ci se hrănesc, omenește aș spune, cu seva lor, ca dintr-un izvor de foc și de apă care nu seacă niciodată.

Sergiu Celibidache l-a numit pe Gheorghe Zamfir un zeu al naiului.

La Zamfir, care este și un admirabil creator de text și melodie, textul și melodia se îngemănează într-un fenomen folcloric care-a făcut din concertele sale (și de la noi și de peste hotare) unul din multiplele chipuri ale „Cîntării României" — un omagiu dus pretutindeni țării și președintelui său.

L-am văzut în țară în cîteva concerte (s-a scris atunci mult și cu un entuziasm deplin — subliniindu-se darul său excepțional, puterea de a scufunda în fîntîna muzicii pe oricare dintre noi și de a ne scoate într-un mod tot atît de miraculos la marginea cîmpiei sau de a ne urca, dintr-o dată, pe creasta de sus a Ceahlăului !) și l-am auzit, mai apoi, într-un concert extraordinar pe care Benone Sinulescu mi l-a oferit la el acasă, prin discuri, o întreagă duminică.

Cu Benone, Zamfir a imprimat nu de mult un disc minunat și tot Benone mi-a spus că după un deveni de-acuma celebru „Omagiu lui Mozart"; Zamfir lucrează la un „Omagiu lui Enescu" și la un „Omagiu lui Brâncuși". La „Omagiu lui Mozart", pe care l-am ascultat copleșit de emoție, Zamfir mi s-a părut un vrăjitor care aduce vioara, clavecinul, pianul, oboiul, clarinetul și orga la picioarele naiului său fermecat.

În „Omagiu lui Mozart", unde sînt folosite atîtea motive folclorice românești, Zamfir face, prin muzică, din limba românească, o limbă internațională.

Ajuns acasă, m-am apucat să scriu aceste rînduri pentru „Flacăra", avînd această nedumerire : De ce nu-i găsesc discurile în magazinele noastre de muzică ?

A venit la mine un scriitor italian și, între cadourile pe care i le-am făcut, el nu s-a abținut să nu-mi ceară, surîzînd (Calul de dar... dar... de ce să nu cer ?) un disc de Gheorghe Zamfir. Știu, se cumpără imediat de cum apar, dar cu atît mai bine. Am alergat prin tot orașul și m-am întors pleoștit, dregînd totul cu o sticlă de vin de Huși.

Sînt cărți bune, sînt discuri bune, cerute atît la noi cît și în lume. De ce să nu le oferim ca pe daruri de preț, ca fiind ale noastre, ale spiritului nostru ? Gheorghe Zamfir editează acum în străinătate discuri ce vor fi, în mod cert, celebre. Dar de ce să nu le editäm, în primul rînd, noi ? Chiar valoarea lor materială ar fi mai mare, venind de la sursă, venind de la izvoare.

VASILE BARAN

SABIN BĂLAȘA

(Urmare din pagina 9)

specificul marțian decît cel românesc. Uneori decutează și îndrăzneala, uitînd adesea că îndrăzneala și originalitatea sînt tipice pentru creatorul român veritabil, în orice domeniu, evident și în politică. Dar să nu lungesc vorba. De ce să tăgăduiesc, cînd chiar eu sînt puțin mirat de ce-mi născocește mintea. Mă liniștește însă gîndul că mama m-a făcut oltean odată cu specificul.

— Un fapt e sigur : dacă față cu pictura artiior contemporani oamenii nu simt neapărat nevoia unui punct de vedere, față cu pictura lui Sabin Bălașa oamenii au, toți, o opinie. Și cei mai liniștiți artiști — adică artiștii care nu prea teoretizează în seama profesiunii — devin bruse teoreticieni lui „e artă" sau „nu e artă", „e valoare" sau „nu e valoare".

— Firește, aceștia sînt prea liniștiți pentru a putea ajunge la certitudini.

— Cel mai mult vă iubesc, se pare, scriitorii. Poeții, în primul rînd.

— Și eu îi iubesc pe poeți. Le cunosc opera și ei observă că le-o și iubesc. Pentru mine, scrutorii au fost totdeauna o plămadă specială. Poate că pictura mea are o tangență fericită cu poezia. Un duh poetic. Poate că totul se trage de la faptul că nu percep trecerea timpului, că mă simt la începutul carierei și inocența înfiriată a ființei mele îi convinge pe poeți de realitatea că sînt capabil de un singur mare sentiment : adorație și extaz la uman.

„Tu Ardeal, tu Ardeal, îți sîntem oșteni!“

La Baia Mare, în acordurile cîntecului „Dor de Eminescu“, după expresia autorului versurilor : tînăra pădure maramureșeană bătută de vocale și limbi române

Istorie vie în Sălaj

Localitatea : Zalău, 21 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 5 000 (înăuntru) + 5 000 (afară, la difuzoare).
Durata : 5 ore și jumătate.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : trăire mereu adecvată actului artistic.
Aportul organizatorilor : foarte bun, implicare a tuturor în actul de pregătire și împlinire a întîmplării.

Începem cu „Viitorul“, această performanță lirică excepțională poate care publicul prezent în sală adaugă performanța unei reacții imediate și adecvate întru totul momentului. Cîntam pentru pacea adevărată, entuziastă și liberă în existența sa dezbarată de imobilism, cu un cîntăreț de pace, Ion Zubașcu. Este momentul la care reușim să oferim celor citorva mii de oameni care au avut nesansa de a nu mai încăpea, imaginea sonoră a manifestării din această seară instalînd citeva boxe cu Prompi, în transpunerea în realitate a acestei idei aparținînd conducătorului cenaclului, sunetistul nostru Costel Ionescu. Momentele în care cîntă Arpad Domokos, acest tînăr secu din Miercurea Ciuc, prin care ne simțim aproape de toți maghiarii din România, frați buni în greu dar și la împlinire, sînt dintre cele mai fierbinți. Cursul întîlnirii din această seară a înregistrat peste aparițiile așteptate recitarea lui Adrian Păunescu dată poemului dedicat memorialului martirilor de la Ip, aici la numai o plamă de locul crudei jertfe. În timp ce la solicitarea unor participanți, Adrian Păunescu citește poezia sa despre Ip, cîțiva tineri nu se astimpără din zbenguiala, unul rîde. El este adus pe scenă și Adrian Păunescu îl întreabă dacă știe ce a fost la Ip. Acesta zice : nu. Cei din sală îl admonestează. Adrian Păunescu intervine : Nu dumneata, tinere, ești de vină că nu știi istorie, ci noi, care avem obligația de a face accesibilă tinerilor istoria poporului român. Este citit, în continuare, un cutremurător fragment din volumul „De la Bârca la Viena“. Bălatul care rîsese pleacă cu lacrimi de emoție în sală. El va ști acum ce a fost la Ip. După recitalul lui Ștefan Hrușcă, evoluție artistică la nivelul căreia înregistrăm cea mai înaltă cotă a acumulărilor, este recitată „Oda în metru antic“ ce era să fie cel mai slab ecou public de pînă aici. Reluată însă, printr-un unic simț, un sol de încăpătînare divină prin care este solicitată capacitatea latentă a publicului, „Dor de Eminescu“ și „Bătrînii“ vor umple naharul de sensibilitate umplut de marea inimă care a fost publicul de la Zalău.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Din an în an

Localitatea : Satu Mare, 22 octombrie 1982, ora 18.00.
Număr de spectatori : 1 000 într-o sală cu, de obicei, 300 de scaune.
Condiții de desfășurare : sala Filarmonicii de stat.
Durata : 3 ore și 40 de minute.
Calitatea spectacolului : excelent.
Noutăți : au debutat în cenaclu tinerii sătmăreni Emilian Onciu și Octavian Bud.
Atmosfera : incendiară.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Este ora anunțată de începere a spectacolului. Valeriu Penișoară, Mircea Rusu și Tatiana Filipoiu își derulează pe rînd momentele de farmec artistic și aduc treptat sala în starea de cinitec, proprie întîmplărilor de muzică și poezie ale cenaclului. Așa încît Raul Cărstea, cu tulburătorul său cîntec dedicat „Învățătoarei“, pe versuri de Virgil Carianopol, livrează pe nesimțite multimea de spectatori farmecului și dulcișei stăpînitoare din această piesă devenită, fără îndoială, una din perlele Cenaclului Flacăra. Din clipa în care Ion Hagiu se apropie de microfon, sala îi cere, fără înconjur, „Căciula“. Și Ion Hagiu respectă dorința acestui public minunat, în fata căruia orice artist, primit astfel, și-ar scoate pălăria. Grupul „Poesis“ și Mihaela Popescu îi preced pe Arpad Domokoș, acest băiat, mai degrabă timid care, din momentul în care intră în posesia microfonului, se scutură de sfiala lui de totdeauna. Este rîndul lui Constantin Drugomîr, numit în cenaclu Odiseu, de cînd poarta din spectacol în spectacol povara dulce a succesului cîntecului său „Drumul“, pe versuri de Adrian Păunescu. Dar „grecul“ redevine oltean cîntînd „Viața simplă“, ca un balzac menestrel îndrăgostit în taină de autorul versurilor de al cărei dor nici un drum, totuși, nu-l vindecă. Tăcutul menestrel poartă în suflet acest tulburător miracol prin care invecinează tărîmurile de vers a doi poeți adevărați. Și Daniela Crăsnaru este cel dintîi poet care cîștigă, sub imperiul sportivității, o asemenea întrecere cu Adrian Păunescu. Odiseu al nostru sacralizează în propriu-i cîntec distanța de Itaca, dar își iubește Penelopa mai puțin și de aceea filonește. Urmează Mihail Stan, Alexandru Zărnescu, Nicolae Cenan, Valentin Gerea, grupul „Flacăra Pop“, trupa „Iris“, grupul satiric „Mesaj“, Ion Zubașcu, după care doi tineri sătmăreni cîntă pentru prima oară în cenaclu. Sînt Emilian Onciu și Octavian Bud. Urmează „excelenta sa verticală Ștefan Hrușcă“, la prezentarea căruia conducătorul cenaclului spune publicului că „se împlinește astăzi un an de cînd, plecînd din Satu Mare, îi luam cu noi definitiv pe cei care aveă să devină cea mai curată șansă a Cenaclului „Flacăra“. Frumos ca un demon sechestrat într-o mănăstire de maici și vibrînd de cîntec și de poezie ca o săgeată într-un arc întins, Ducu Bertzi sculptează în lumini colorate prelungirea stranie a farmecului unui Lică după și cărui pași migrează o fabuloasă MOARĂ CU NOROC la care stăpînesc doar vraja cîntecului și sufletul de frunză de plop al Anei risipit în toate fetele frumoase care cîntă cu acest om al pădurii „Cînd s-o-mpărtîi norocu“. Spectacolul se rotunjește artistic prin contribuția lui George Nicolescu și Vasile Șeicaru și se încheie superb cu cîntecul „Iancu la Tebea“.

Minunații sătmăreni

Localitatea : Satu Mare, 22 octombrie 1982, ora 22 și 45 de minute.
Număr de spectatori : peste 1 000.
Condiții de desfășurare : sala Filarmonicii de stat.
Noutăți : debutează cîntînd împreună Ileana Gyulay și Ionel Bledea.
Durata : 3 ore și 45 de minute.
Calitatea spectacolului : splendid.
Atmosfera : minunată.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Al doilea spectacol se deschide cu Emilian Onciu și Octavian Bud, cărora le urmează alt debut sătmărean : cîntă împreună Ileana Gyulay și Ionel Bledea. Gheorghe Molnar cîntă singur — el fiind și autorul compoziției și ceea ce a mai rămas din grupul „Cetatea“ — cîntecul „Limba noastră“ pe versuri de Alexe Mateevici. Bubuitor și fascinant, Mihail Stan recită „Monologul puiului de vulpe“ de Evgheni Evtușenko. Mircea Rusu obține un succes meritat, ca și Tatiana Filipoiu care suplinește fără trac grupul „Ecoul“ cîntînd minunat „Taina“ și „La o cană cu vin“. Urmează Raul Cărstea, Ion Hagiu și grupul „Poesis“. Mihaela Popescu își farmecă auditoriul cu cîntecul său splendid „Luare“, pe versuri de Nichita Stănescu. Arpad Domokoș și Valentin Gerea, Ion Zubașcu și Nicolae Cenan, Valeriu Penișoară și Constantin Dragomir sînt urmați de grupul „Flacăra Pop“ care dezlănțuie definitiv entuziasmul și tinerețea acestei săli cu cîntecul „Trăiască România“. Ducu Bertzi prezintă în premieră cîntecul său „Mărturie“, pe versuri de Adrian Păunescu. Trupa „Iris“, adorată pe merit în ambele spectacole sătmărene, se întrece pe sine. Cei trei craioveni ai grupului satiric „Mesaj“ își continuă șirul de succese. După Vasile Șeicaru, Adrian Păunescu recită poezia sa „Închinare unui erou“ dedicată marelui patriot Vasile Lucaciu, izvorît din aceste locuri. Urmează Ștefan Hrușcă, George Nicolescu, Alexandru Zărnescu, la al cărui „Dor de Eminescu“, pe versuri de Adrian Păunescu, sala întreagă intră într-o fantastică rezonanță de suflet, de spirit românesc deschis spre artă și fragent de dragoste pentru valorile culturii. Răspunzînd cererilor venite din sală, Adrian Păunescu recită poezia sa „Doc de Preda“, iar George Nicolescu, în locul lui Gil Ionită, interpretează cîntecul acestuia „Jurămînt la Putna“. La insistența publicului se cîntă „Iancu la Tebea“. Întreaga sală cîntă, cu toată bolta filarmonicii tremurătoare peste tot vuietul de inimi ce formidabilă lecție de patriotism, ce uluitoare lecție despre cît înseamnă a vorbi Ștefan Hrușcă. În mulog cu sala, se dovedește, în sfîrșit, revenirea la microfon a lui Ștefan Hrușcă, al cărui „Colind maramureșean“ se încheie, de această dată, cu versurile : „Colindăm la ceas bizar / Noapte bună / Colind Sălmar / Colindăm în blînd acord / Noapte bună, dulce Nord“.

Gong în Maramureșul exemplar

Localitatea : Baia Mare, 23 octombrie 1982, ora 16.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 9 500.
Durata : 4 ore
Calitatea spectacolului : superb.
Noutăți : au cîntat pentru prima oară în cenaclu cunoscutul cîntăreț Alexandru Grozuță, învățătoarea Dorina Hotea din Borșa-Maramureș.
Atmosfera : clocotitoare.
Aportul organizatorilor : excelent.

La ora fixată, începe primul spectacol de la Baia Mare, unde au fost exprimate 20 000 de cereri de bilete. Vor fi două spectacole, în marea sală a sporturilor. Aglomerația este teribilă, ca la Oradea. Sînt aplaudați pe rînd Valeriu Penișoară, Mihai Rusu, Raul Cărstea, Tatiana Filipoiu, Ion Hagiu, grupul „Poesis“, Mihaela Popescu, Mihail Stan, Arpad Domokoș, Constantin Dragomir și Nicolae Cenan. Trezitibilul umor al acestui muncitor chimjean se verifică și de această dată. Bachiar mai mult decît în alte spectacole. Imitînd incredibil vocea lui Adrian Păunescu, în lipsa acestuia din scenă, mimează cîteva replici ale conducătorului cenaclului de restabilire a ordinii în unele puncte de imaginară dezordine. Cînd începe — cîteva minute mai tîrziu, după ce cinstaseră grupul „Flacăra Pop“ și Ion Zubașcu — intră în scenă cel imitat și chiar este nevoie să cearâ restabilirea ordinii în sală, mii de spectatori răspund prin hohote colosale de rîs : întîmplător Adrian Păunescu cel adevărat pronunță aproape aceleași cuvinte pe care le pronuntase, vocea își impruntată de Nicolae Cenan. Cîntă apoi, acompaniat de grupul „Flacăra Pop“, Alexandru Crozuță, a cărui opțiune pentru Cenaclul Flacăra, după 50 de ani de slujire a cîntecului românesc, este primită cu entuziasm și aplaudată frenetic de mii de iubitori ai muzicii tinere. După trupa „Iris“ și grupul „Mesaj“, vine la microfon talentata actrița din Tîrgu Mureș Erzsebet Adam care cîntă în limba maghiară și recită românește din Eminescu. La cererea publicului, Alexandru Zărnescu trebuie să cînte încă o dată în acest spectacol „Dor de Eminescu“. Apoi cîntă Dorina Hotea, Ducu Bertzi și George Nicolescu. Abia se stinge, cu greu, aplauzele pentru Vasile Șeicaru, și izbucnește la „sfîrșit“ : cine în sfîrșit la microfon „excelentul“ sa vertical Ștefan Hrușcă. Dumnezeu nu mai știe ce mai poate urma decît un nou spectacol.

Un public extraordinar

Localitatea : Baia Mare, 23 octombrie 1982, ora 20 și 45 de minute.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 10 000.
Durata : 3 ore și jumătate.
Calitatea spectacolului : extraordinar.
Noutăți : se lansează în cenaclu Traian Păcurariu și grupul format din Gheorghe Man, Irina Luțai și Valeria Gogoță.
Atmosfera : de înalt patriotism și de spirit revoluționar în expansiune.
Aportul organizatorilor : deosebit de bun.

Spectacolul începe cu cîntecul popular din Maramureș „Doamne, ce-am făcut la lume ?“, interpretat de grupul format din Gheorghe Man, Valeria Gogotă și Irina Luțai, grup care cîntă pentru prima oară în cenaclu. Urmează actorul bălmărean Claudiu Tîrnoveanu, Dorina Hotea și încă doi actori: Erzsebet Adam și Mihail Stan. Întîmplarea de poezie și muzică se derulează în continuare cu membrii cunoscuți ai cenaclului, între care, de această dată, își găsesc locul studentul Traian Păcurariu, cu un cîntec din „Șatra“, și cunoscutul artist plastic și poet Mihai Olos care cîntă corînda maramureșeană „Viță verde iadăra“, reluat de sală — ascunsă în semiobscuritate — ca într-un mister fabulos la care participă zeci mii de oameni. Publicul din Baia Mare se dovedește unul din cele mai entuziaste din cîte întîlnește cenaclul de-a lungul și de-a latul țării. La cererea stăruitoare a sălii, se cîntă aici, ca într-o prefață a spectacolelor de mîine, „Dor de Cluj“. Adrian Păunescu recită poezia sa „Pacient“. Continuă dialogul tinerese al cenaclului cu iubitorii muzicii tinere și orele trec pe nesimțite într-o atmosferă toridă de tinerețe superbă, de spirit revoluționar și de patriotism.

Incredibil și stelar, o vioară

Localitatea : Cluj-Napoca, 24 octombrie 1982, ora 13.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 10 000.
Durata : 4 ore.
Calitatea spectacolului : minunat.
Noutăți : recită prima oară în cenaclu o poezie a sa Rachel Elias Daoud, studentă libaneză în România.
Atmosfera : de sărbătoare a muzicii tinere
Aportul organizatorilor : bun de tot.

La ora 14 și 55 minute se aude în sală pasul și cîntecul cenaclului. În următoarele minute, scena invie Tradiționalul salut cu cîntecul „Om bun“ e transformat, ca de altfel ori, de conducătorul cenaclului, într-un moment unic dedicat prietenilor muzicii tinere. Și, iarăși ca de obicei, Adrian Păunescu îi prezintă pe rînd pe membrii cenaclului, găsind pentru fiecare o fulgerare de cuvinte inspirate care să le lumineze chipul și talentul. Ștefan Hrușcă e rugat să transforme postfata de la Baia Mare în prefața spectacolului de aici ; nu înainte de a adresa minunatului tineret din Bazinul de fermecător dulceam „Colind maramureșean“, mărturisind în universul genial poporului român, în această splendidă expresie din zona de nord a inimii nemuritoarei Dacii, invesnicită prin latinitate. Și urmează „Dor de Cluj“. „Rugă pentru părinți“ incendiază sala de aplauze, după care o coboară într-o sfîntă undă a dragostei de părinți, care atinge tărmul lacrimii. Cîntînd versuri de Lucian Blaga în Cluj-Napoca, Mircea Rusu cucerește fără dificultate sala. În urmează Dorina Hotea și Raul Cărstea, Grupul Canon, reintrat în cenaclu acum cîteva minute, izbucnește cu „Pe dealul Feleacului / Trec carăle Ianculuiu...“ Participarea sălii crește. Și peste tumultul versurilor populare stăpînește incredibil și stelar o vioară, ca o inimă, ca vesnicia însăși a inimii „pătimitului nostru Ardeal“, peste care a înviat un arcuș. Urmează Alexandru Grozuță, care cîntă pentru a treia oară în cenaclu, la 75 de ani, reîntîmpărîi. Dialogul cu sala continuă. Fabuloasa dirigentie se desfășoară westăpînit. Printre bilețele, unul conține o insolență gratuită. El este totuși citit. Cineva din sală îi cere, cu candoare, lui Adrian Păunescu să fie calm. Cenaclul acesta nu există dacă nu eram nervos“, mărturisește poetul, dezvăluind fără să vrea, istoriei literare, una din cele mai fine articulații ale temperamentului ei existențiel sale vulcanice. Mihaela Popescu are o misiune neașteptată : ea trebuie să reîncălzească sala usor crispată de gestul unuia care nu face parte spiritual din acest public minunat. Și Mihaela Popescu, „această voce extraordinară a cenaclului nostru“, împlinește necesara răsturnare de clepsidră în starea de spirit. Cu farmecul și cu cîntecele ei superbe, bucovineanca studentă la Iași redă sălii accesul la artă. Ia muzica tinără, la bucurie. După care e rîndul actorului Mihail Stan, acest magician al cuvîntului românesc, pe care-l face giuvaer prin harul de a-l dezvălui miezul înțelesurilor închise în el ca forțele nemăsurate în atom.

Moment de debordantă destindere cu Nicolae Cenan.

Pentru prima oară în Cenaclul Flacăra, recitind o poezie proprie, este aplaudat în orașul studentiei lui, medicinistul din Liban, Rached Elias Daoud. După Valeriu Penișoară, Arpad Domokos și Ion Hagiu, calea muzicii tinere este deschisă pentru „Drumul“ lui Constantin Dragomir din municipiul Craiova, drum trasat de versurile lui Adrian Păunescu din comuna Bîrca. Sală arată însă vocatia de „drum international“ a acestui cîntec. Trupa „Iris“ cucerește cu desăvîrșire tineretul clujean, grupul satiric „Mesaj“ repurtează încă un succes, iar „Flacăra Pop“ aduce peste sală domnia dansului și a tineretii. În repertoriul lui Ștefan Hrușcă domină cu originalitate „Sacra banalitate“, George Nicolescu, din inumericul disciplinat interior, revarsă peste mîile de inimi lumina formidabilă a artei nemuritoare, tot tumultul revoluționar al muzicii tinere. Cu un gest cu care pare a se fi decis să rupă chitara, Vasile Șeicaru dezlănțuie „Pădurea și menajerița“, un rock al său și al lui Adrian Păunescu. „Trăiască România“ este cîntat de un cor de zece mii de persoane, într-un crater viu și incandescent de dragoste de țară și spirit revoluționar. Erzsebet Adam se întrece pe sine, rostogolind într-un ritm infernal o avalanșă de muzică și de aplauze. Tatiana Filipoiu e în vervă. Debutează în cenaclu un grup coral de studenți din Cluj-Napoca. Urmează un șir de succese : Alexandru Zărnescu cu „Dor de Eminescu“, George Nicolescu cu „Jurămînt la Putna“. Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru, Ion Zubașcu.

„Nu-l înțelegeam pe fiul meu“

Localitatea : Cluj-Napoca, 24 octombrie 1982, ora 20.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 10 000.
Durata : 5 ore și 10 minute.
Calitatea spectacolului : la cota celor de la Oradea.
Noutăți : debutează Anca Ranga, Loredana Romanu și Elena Arunceluteanu.
Atmosfera : de copleșitoare tinerețe și patriotism.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Al doilea spectacol debutează cu Tatiana Filipoiu, de aici cîntă Mihaela Popescu, Elisabeta Adam, Mircea Rusu, Alexandru Grozuță. O impresionantă serioare îl aduce la microfon pe Ștefan Hrușcă. Iată scrisoarea : „Mă numesc Isaac Bolmer și sînt tatăl lui Noah Bolmer, elev în ultimul an la Liceul industrial nr. 8 din Cluj-Napoca. Sînt un simplu muncitor la Combinatul de utilaj greu, un muncitor care tînc să vă adresez mii de mulțumiri pentru ceea ce faceți dumneavoastră pentru copiii nostri. Cînd apar în oras afișele Cenaclului Flacăra, peste tot se aude : „Vii la cenaclu ?“. „Ai bilet la cenaclu ?“ Toți umblă după bilete. Ieri începui nu-l înțelegeam pe fiul meu Noah, de ce TREBUIE să lipsească nopți întregi de-acasă cînd ne vizitați orașul. Acum îl înțeleg. Păcat că nu mai poate să-l înțeleagă și mama sa, care a decedat acum patru luni. Ne-am rămas singuri fără dînsa, dar acum, la cenaciu, plîng de bucurie. Pentru mama lui Noah și pentru răposata mea soție Rebecca, aș dori să-mi îndeplinîti două dorințe : să se cînte „Rugă pentru părinți“ cu Ștefan Hrușcă și să se cîteacă această scrisoare publicului“. Și 10 000 de oameni cîntă cu Ștefan Hrușcă, sub bolta sălii ciujene : „Cît mai sintem, cît mai sînt / Mingîiați-i pe părinți“. Raul Cărstea și Mihail Stan sînt urmați de debutul minunat a două eleve clujene : Anca Ranga și Loredana Romănu. Grupurile „Poesis“ și „Canon“ îl preced pe Valeriu Penișoară. Urmează colegii săi care au evoluat și în primul spectacol. Menționăm debutul Elenei Aruncuteanu din Cîmpia Turzii. Un grup de tineri scriu într-un bilețel : „Vă mulțumim pentru tot ceea ce faceți pentru noi. În spectacolele dumneavoastră ne găsim adevărata dimensiune. Ne-am dat seama ce înseamnă a exista, pentru că am învățat să participăm“. Într-un uriaș entuziasm al miilor de participanți la această superbă întîmplare de poezie și muzică, Alexandru Zărnescu și Adrian Păunescu, refuați de întreaga sală, prelungesc îndrăgitul lor cîntec „Dor de Eminescu“ prin versurile scrise pe loc, în chip de omagiu pentru publicul minunat al acestei seri : „Eminescu e durată / El nu este printre duși / Eminescu este ritmul / Inimilor de la Cluj“. Una din cele mai mari întîmplări de poezie și muzică ale cenaclului se încheie cu un recital al lui Ștefan Hrușcă. De această dată, „Dor de Cluj“ este cîntat la despărțire.

DORIN GHERGHINESCU

Patetica uvertură

Localitatea : Tîrgu Mureș, 25 octombrie 1982, ora 15.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Număr de spectatori : 6 000.
Durata : 4 ore.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : participare caldă, receptivitate.
Aportul organizatorilor : foarte bun, efortul lor de a da oamenilor posibilitatea participării la un al doilea spectacol a fost o reușită.

Intrăm în scenă cu o punctualitate ardelenească și așezăm întîlnirea noastră sub semnul cîntecului „Dragu mi-i veselia“ adus dinitu-un nord de spirit și simțire de Ducu Bertzi. Dorina Hotea și Tatiana Filipoiu încearcă să încălzească atmosfera dar reușește mai convingător Alexandru Grozuță, un cîntăreț care-și exprimă după 50 de ani de activitate artistică dorința și capacitatea adaptării spiritului său la tinerețea cenaclului, interpretînd „Nu uita că ești român“. Tînărul Mircea Rusu din Tîrgu Mureș și apoi Raul Cărstea probează remarcabilele lor înclinații spre lucrările profunde. Doua succese, „Zîrgăiăul“ cu Mihaela Popescu, și „Căciula“ cu Ion Hagiu, premerg unui emotionant și înălțător moment în care Adrian Păunescu — la cererea unor bilete din public — spune jurămîntul ostenilor lui Iancu, reluat în cor de cei prezenți. Vasile Șeicaru cîntă „Iancu la Tebea“. Impresionantă este dovada pe care ne-o dau prin participare oameni ai acestui oraș al frăției dintre români și maghiari, conștienți de apartenența la o aceeași țară, de nevoia exprimării libere a sentimentelor și credințelor lor, a ideilor comune ce-i leagă la bine și la rău. Recunoastem acum — în dorința dăruirii lor deschisă, adevărată, adecvată culturii vii — publicul la înălțimea unui mare spectacol. Și așa a și fost. După succesele înregistrate de Arpad Domokos și Valeriu Penișoară, după momentele de mare sensibilitate create prin evoluțiile actorului Mihail Stan și ale grupului „Poesis“, după aportul grupului „Flacăra Pop“, la animarea tuturor „Trăiască România“, avea să fie, în debutul reluării lui Nicu Alifantis, un vîrf al trăirii artistice. Impresionante au fost, fără îndoială, și aparițiile celorlalți. Ceea ce ne-a emotionat în mod deosebit a fost o revenire cîntată la scenă a unei scrisoare primită pe masa conducătorului cenaclului : „Stimate Adrian Păunescu, vă urăm bun venit“ pe locurile noastre natale și cu regret vă anunțăm că nu am putut fi prezente la sedințele cenaclului, întrucît situația noastră legată de locul de muncă a fost prea grea. Cu lacrimi în ochi am venit la sediul organizației U.T.C. județene, explicîndu-le felul în care sîntem privite la locul de muncă, Stațiunea de cercetare și crestere a ovinelor și caprinelor, după întrecerea din mai, sîntem unanchiul de pe litoral. De dimineața de la ora 7.00 pînă seara la ora 20.00, pe cimp cu oile, în locul ciobanilor. Dacă nu am fost de acord cu acest program infernal pentru noi două, și cu toate umilințele la care am fost supuse, ni s-a spus că ne desfac contractul de muncă. Deși în transfer am fost cerute laborante, în cartea de muncă sîntem trecute muncitori zootehniști. Tovarășul secretar (cel care-i primul după tovarășul prim secretar) ne-a spus că nu ne va ajuta să găsim un alt loc de muncă decît dacă promitem că ne lăsăm de orice activitate culturală. Ni l-a dat exemplu pe Adrian Ivanitchi, care ar fi putut ajunge directorul Clubului Tineretului din Sighișoara dacă nu ar fi mers în turnee cu Cenaclul Flacăra. Tovarășe Adrian Păunescu, eu și colega mea am venit la Tg. Mureș cu dorința fierbinte de a participa la cenaclu și de a cînta în Cenaclul Flacăra, conform dreptului pe care îl are orice tînăr din țara noastră de a se manifesta liber într-o activitate culturală, lucru care a fost subliniat deseori de președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Dorim din tot sufletul să contribuim cu arta noastră la evoluția muzicii tinere și a spiritului tînăr. Sorina și Magdalena“.

Este, desigur, intolerabil ca două tinere fete, aceștea din grupul „Ecoul“, care au reprezentat peste tot în țară dovada potențelor creatoare ale unui întreg județ și a căror vină nu este decît aceea că sînt talentate, să fie tratate cu atîta lipsă de respect umanitar. Evoluția lor în spectacolul din această seară a reconfirmat forța talentului lor indiscutabil pentru care merită să fie nu doar aplaudate, ci sprijinite real.

CONSTANTIN DRAGOMIR

„Noi aici sîntem o țară“

Localitatea : Tîrgu Mureș, 25 octombrie 1982, Sala sporturilor ora 20.
Număr de spectatori : 7 000.
Calitatea spectacolului : de nota 10.
Atmosfera : entuziasmantă.
Noutăți : a citi (textul e reprodus în acest număr al revistei) importantul scriitor maghiar din România Győző Hajdu, redactor-șef al revistei „Igaz Szó“ ; au debutat, răspîndiți cu aplauze furtunoase, actorul Dan Glasu de la Teatrul Național din Tîrgu Mureș și Grupul pop „Electric vox“, de asemenea din Tîrgu Mureș.
Durata : 6 ore și 4 minute.
Aportul organizatorilor : fără cusur.

Al doilea spectacol al zilei a demarat cu o oarecare reținere, conțind absența de pe scenă a poetului Adrian Păunescu. Epuizat după atîtea și atîtea nopți pierdute (a se citi cîștigate), acesta și-a permis, între cele două întîlniri cu publicul din Tîrgu Mureș, răgazul unei odihne pe picior, soldătește, supunîndu-se totodată unui control medical. Conducătorul cenaclului n-a apărut nici la 21«37, nici la 21.39, ci a apărut la 21.38 fix, contribuind din plin la transformarea în tramă a unei manifestări care urma să fie doar foarte buna. N-a făcut-o însă de unul singur, ci a fost ajutat, concret, de o echipă de virtuozi și de o sală de entuziasti. Între care s-a așternut o punte trainică, luminată de cîte mai sfinte iubiri ale tineretului României socialiste de azi : patria, libertatea, frăția. Sapte mii de tineri, români, maghiari și de alte naționalități, au intonat, alături de Nicu Alifantis, cîntecul tutelar al cenaclului, „Trăiască România“, aducînd un fierbinte omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu,

(Continuare în pagina 14)

OVIDIU IOANIȚOAIA

Să respectăm adevărul!

Simbătă, 23 octombrie a.c., televiziunea noastră a difuzat imagini reprezentînd frînturi din activitatea Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra. A fost încă una din încercările cu care, din cînd în cînd, instituția mieiul ecran pare a lăsa impresia că vrea să satisfacă măcar curiozitatea marelui public în legătură cu unul din actele de cultură cele mai îndrăgite de acesta. Numai că asemenea emisiune este ea însăși, sau mai corect spus ar trebui să fie, act de cultură, iar rigorile ce decurg de aici obligă la o prezentare corectă, deformarea chipului real al lucrului arătat însemnînd nu numai lipsă de bună credință în propria muncă, dar însemnînd și un abuz impotriva adevărului, deci impotriva publicului care are dreptul să fie informat corect. Din păcate, datorită unei mentalități inadmisibile, simbăta trecută s-a expus o asemenea imagine deformată și sărăcită a muncii și artei Cenaclului Flacăra. Avînd deja experiența unor precedente de acestă natură, conducerea Cenaclului Flacăra a cerut public să nu se mai dea pe postul național de televiziune fragmente nesemnificative din activitatea cenaclului, cu atît cu cît ființa și prezentat pe micul ecran cu dragoste mare dar, ce să ne facem, așa e, iată cum arată acest cenaclu, niște însăilări care, acolo, mai bine țineți-vă copiii acasă... Nu s-a ținut cont de această pretenție absolut îndreptățită. Și s-au adus grave prejudicii atît Cenaclului Flacăra cît și cuiturii. Cuimea lipsei de atenție în alegerea unor secvențe cu adevărat semnificative și ilustrează faptul că, de la grandioasa manifestare desfășurată la Tebea, cu omagiu adus de generațiile de azi, mai cu seamă de tineri, marcînd erou național cu ocazia împlinirii a 110 ani de la plecarea lui Avram Iancu din codrii Apusenilor în codrii veșnicelui, el bine, de la o asemenea extraordinară întîmplare de poezie și muzică nu s-a reținut tocmai cîntecul „Iancu la Tebea“. Realizarea și transmiterea acestei emisiuni s-au petrecut fără consultarea conducerii cenaclului. Nu mai vorbim de faptul că, potrivit unor norme în vigoare, Cenaclul Flacăra ar fi putut pretinde taxarea de rigoare pentru utilizarea de către televiziune a muncii sale, en tea tru, să zicem. Dar, după ce că totul s-a făcut și s-a întîmplat așa cum am spus, faptul că Adrian Păunescu care este conducătorul și animatorul Cenaclului Flacăra aparea ca realizator al acelei emisiuni care deservea tocmai ideile și prestigiul cenaclului cum se mai poate justifica ? Cine și de unde își ia dezlegarea abuzivă de a face absolut ce vrea cu imaginea Cenaclului Flacăra și cu numele conducătorului său în detrimentul acestora și impotriva celui mai elementar adevăr ?

DORIN GHERGHINESCU

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, conduș de poetul Adrian Păunescu, anunță pe iubitorii muzicii tinere și poeziei următorul program al manifestărilor sale viitoare :

- **Vineri — 29 octombrie — PLOIEȘTI**
- **Simbătă — 30 octombrie — PITEȘTI**
- **Duminică — 31 octombrie, luni — 1 noiembrie — BUCUREȘTI, la Circul de Stat, și în zilele de 2, 4 și 5 noiembrie la Palatul Sporturilor (Sala Polivalentă).**
- **Miercuri — 3 noiembrie — CRAIOVA.**

În cazul în care vremea va fi favorabilă iar solicitările ne vor permite aceasta, vom organiza încă o manifestare a Cenaclului Flacăra duminică 31 octombrie, pe Stadionul Republicii de la orele 11.

În caz de vreme nefavorabilă, biletele rămîn valabile pentru manifestările din 4 și 5 noiembrie la Palatul Sporturilor.

(Urmare din pagina 13)

făuritorul României moderne : „Trăiască România, trăiască Tricolorul / Trăiască Ceaușescu, Partidul și Poporul".

Pînă la o pauză de 20 de minute, în răstimpul căreia spectatorii au întocmit atîtea scrisori către cenaclu cîte, va anunța Adrian Păunescu, acesta n-a primit niciunde în cei aproape 10 ani ai existenței sale, s-au mai produs Valeriu Penișoară („Să învățăm ce-nseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim"), Mișu Stan (fascinant în dăruirea sa). Ducu Bertzi („un băiat cu talent și mustață", vorba cuiva din sală) și, pentru că lista e încă lungă, Alexandru Grozuță. Modul în care minunatul public mureșean l-a primit pe acest stejar al romanței, în etate de 75 de ani, aplaudînd îndelung și din 14 mîi de palme răscolitorul cinstec vechi „Nu uita că ești român", a însemnat încă o dovadă că, atunci cînd e autentică, arta înfățișată în cenaclu rămîne deschisă oricărei vîrste.

Imediat după reluare, manifestarea a atins cota cea mai înaltă, grație schimbului de idei dintre scriitorul Győrfi Hajdu și Adrian Păunescu, ale căror intervenții au întrunit totala adeziune a sălii, care s-a consituit, îngă Domokos Árpád, într-un cor uriaș : „Noi aici sîntem o țară / Unică și milenară / Bună noastră România / Muncă, dragoste, frăție."

Exact la ora 2.04, după [illegible] de 6 ceasuri și 4 minute [illegible] nului de după-amiază, [illegible] sfîrșit unei manifest[illegible] arătat, dac-am fi făcut parte dintr-un juriu, nota 10. O notă, dealtfel, familiară cenaclului.

„Pentru toți maghiarii Daciei latine soarele răsare-n București"

Localitatea : Miercurea Ciuc, 26 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : sala Casei de cultură din localitate
Numărul de spectatori : 1 000
Durata : 4 ore și 30 de minute.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : rece la început, incandescentă spre sfîrșit
Aportul organizatorilor : foarte bun.
Noutăți : Alexandru Grozuță a interpretat pentru prima oară în cenaclu „Pe Mureș și pe Tîrnave" și „Mîndra mea de altădată".

Întîmplarea literar-artistică de la Miercurea Ciuc s-a desfășurat în condiții mai deosebite, a fost într-un fel o întîmplare unicat în viața cenaclului. Defecțiunea survenită pe drum la mașina ce transporta instalațiile de amplificare, precum și întreaga echipă de sunet și lumini a cenaclului, a făcut ca lucrurile să decurgă altfel decît am fost obișnuiți pînă acum. Spectacolul trebuia să se desfășoare la „rece", fără stații și microfoane. Solicitările publicului fiind foarte mari, și date fiind condițiile nefavorabile arătate mai sus, putem numi ceea ce s-a petrecut la Miercurea Ciuc o întîmplare-examen pentru întreaga activitate de pînă acum a cenaclului. Un examen cu care toți membrii cenaclului l-au trecut cu brio. Trebuie subliniat faptul că Miercurea Ciuc este orașul unde s-a desfășurat una din primele întîmplări ale cenaclului, mai precis al doilea spectacol nebucureștean din biografia sa, ajuns în toamna aceasta la al nouălea an de existență. Cu toată lipsa mijloacelor tehnice de amplificare, cu toată oboseala acumulată de-a lungul acestui turneu de toamnă prin Transilvania, în sufletele cu nostalgia specifică oricărui început, membrii cenaclului au fost din nou la înălțime. Aici, la Miercurea Ciuc, poeziile și cîntecele au vibrat profund, intrînd în rezonanță directă cu inimile unui public generos, pentru care lăcașul Casei de cultură s-a dovedit neîncăpător. S-a cîntat șoptit, s-a cîntat fără microfoane, dar căldura degajată de simburele incandescent al cîntecelor a făcut ca sala, rece la început, parcă meritînd patinoarul existent în localitate (după cum aprecia poetul Adrian Păunescu), să devină în cel mai scurt timp ecoul amplificat a tot ceea ce se petrecea pe scenă.

Trebuie specificat importantul rol de maistru de lumini pe care l-a jucat în aceste împrejurări Mircea Morjan, șoferul autocarului nostru, dovedindu-se nu mai puțin priceput la această decît la minuirea volanului. În loc de epilog la cele relatate aici, voi folosi versurile scrise ad-hoc de poetul Adrian Păunescu, pentru cîntecul „Aruncarea în valuri", interpretat de Vasile Șeicaru : „Iubita mea, să ne-aruncăm în lume / Și să trăim în tainic cuib de nuc, / Să ne luăm, dacă voiești, la țarină / Trei zile în Harghita și la Ciuc".

IOAN EVU

Extraordinarul public din Harghita

Localitatea : Miercurea Ciuc, 26 octombrie 1982, ora 23 și 50 de minute.
Condiții de desfășurare : sala Casei de cultură.
Numărul de spectatori : 1 400 (cînd ascultau), 10 000 (cînd cîntau).
Durata : spectacolul s-a încheiat în sală la ora 2 și 30 de minute, dar în sufletele oamenilor continuă încă.
Calitatea spectacolului : la înălțimea munților din jur.
Atmosfera : intimă, de dragoste și frățietate.
Aportul organizatorilor : inteligent și ospitalier.
Noutăți : luminile au fost asigurate de Constantin Balacciu, Valeriu Penișoară și Mircea Morjan, iar sunetul de Árpád Domokos, Teodor Mazilu și Mihai Popescu.

„Sîntem la o oră tîrzie cu dumneavoastră, fericiți și îndatorați că la Miercurea Ciuc găsim atîta interes pentru cenaclu, pentru arta tînără și adevărată în general. La Praid, undeva între Mureș și Harghita, ne-a întîmpinat o delegație a comitetului județean U.T.C., însoțită de activistul inteligent și devotat artei tinere, Koncz Geza, care ne-a pus în fața unei situații implinite : „Toate biletele sînt vîndute inclusiv și pentru al doilea spectacol". Care spectacol ? „De la ora 22.00". „Care, 22.00 ? Noi nu avem spectacol decît de la ora 18 !". „Ba da, și de la ora 22.00. Va fi formidabil. Au venit cu autocarele din tot județul. S-au amînat și cîteva schimburi de muncitori, numai să poată fi prezenți la spectacol..." „Admir vicleniile celor de la U.T.C. și zelul curat și entuziast pe care l-au depus pentru dumneavoastră. Așa cred că trebuie să acționeze un adevărat om-activist : întotdeauna să fie de partea oamenilor !" (Adrian Păunescu).

Dealtfel, la sfîrșitul primului spectacol din Miercurea Ciuc deși era aproape ora 22 în mijlocul unei atmosfere de cea mai adîncă intimitate, cînd Pușa din Odorhei a plecat de acasă avînd 17 ani și se va întoarce cu un an mai bătrînă, întrucît a împlinit 18 ani tocmai în timpul spectacolului, cînd Csaba, Dorin, Laszlo, Marcel cereau să se cînte „Jurămînt la Putna" și alte cîntece patriotice s-au primit cîteva bilete impresionante. Iată doar unul dintre acestea : „Am venit de la Toplița bucuroase să vedem Cenaclul Flacăra la noi acasă. Sînteți cu toții extraordinari ! Avem senzația că trăim ceva unic și irepetabil. Vă mulțumim pentru fericirea pe care ne-ați dăruit-o în această seară, fericirea de a ne simți tineri și liberi într-o țară liberă ! Vă rugăm din suflet, în numele celor care vor veni de la ora 10 să vă vadă, să vă depășiți pe dumneavoastră înșivă, așa cum ați făcut-o nu de puține ori, pentru a nu-i dezamăgi. Vă mulțumim încă o dată și vă așteptăm mai des în mijlocul nostru". Și semnează în egală măsură : Lucica Antal, Erzsebet Ferencz și Ileana Teslovan.

Toată cronica aceasta o simt ca pe o scrisoare sentimentală a unui om din Maramureș, care se înfrățește cu destinul tînărului său prieten maghiar din Harghita.

ION ZUBAȘCU

Ardealul, inima noastră

Localitatea : Sfîntu Gheorghe, 27 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Numărul de spectatori : 3 500.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Aportul organizatorilor : foarte bun
Atmosfera : entuziastă, participativă, simțindu-se nevoia unor mai multe manifestări culturale în acest oraș.

Sub bagheta inimitabilă, discretă și autoritară în același timp a poetului Adrian Păunescu, membrii cenaclului au oferit unei săli de o receptivitate excepțională un recital de înaltă ținută artistică. S-a cîntat și s-a recitat despre omenie, iubire, dragoste de patrie, despre dezarmare și pace, despre Ștefan cel Mare, Avram Iancu, Eminescu, despre tot ce e etern în sufletul românesc. Ca de atîtea ori în întîmplările de muzică și poezie ale cenaclului sala a devenit un uriaș și superb cor. Tineri și mai virstnici și-au unit glasurile alături de un mare cîntăreț al altei generații, Alexandru Grozuță, cîntînd „Nu uita că ești român" și „Ciobănaș cu trei sute de oi" O seară ca o lecție de dragoste de țară. În care întreaga sală, români și maghiari, a cîntat în picioare, într-un vibrant entuziasm, cîntece ca „Batalioane române, treceți Carpații" sau „Trăim în miezul unui ev aprins". Senzație copleșitoare, de neuitat, încărcată de semnificații. Toate cîntecele cenaclului au devenit șlagăre din cele mai îndrăgite, întîmpinate cu ropote de aplauze, cu manifestări de simpatie și entuziasm, cîntate alături de interpreți. Pentru toți membrii cenaclului, fără excepție, numai superlative. La cererea unui spectator de a asculta cîteva cugetări ale scriitorului Octavian Paler, poetul Adrian Păunescu, care avea în față setul viitorului număr al revistei, a dat citire cîtorva „Însemnări răzlețe" din apreciata rubrică „Jurnal de vacanță" a scriitorului.

OPREA GEORGESCU

(Alți cititi cronicile : 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692)

Intim și durabil

(Urmare din pagina 1)

tru, întîiul în istorie, a realizat deplina unitate națională,

— în datoria de a ne scrie exact istoria dar sînt convins că are perfectă dreptate Președintele Nicolae Ceaușescu cînd spune că noi, ca militanți ai unității naționale, trebuie să scoatem în relief cu deosebire ceea ce ne-a unit și ne unește,

— în acest extraordinar oraș al frăției, Tîrgu Mureș, care s-a dovedit și cu prilejul Cenaclului Flacăra un exemplu luminos de frăție a albiilor în care strălucesc izvoarele de spirit ale [illegible] dintre oamenii cei mai apriți [illegible] și pe care i-a cunoscut istoria : [illegible] și românii.

— în deputatca lui Avram Iancu care, prin monumentul așezat în orașul dumneavoastră, a devenit cetățean al Mureșului, să se adreseze maghiarilor cu cuvintele : Fraților vă zicem și noi, să fim uniți, să înfruntăm orice clipă grea și să rămînem fiii României eterne.

Fraților, vă iubim !

Dragi prieteni tineri

(Urmare din pagina 1)

te îmi sînt sfinte, dragi, ca și cum ele ar fi fost zădite în inima mea de către mama mea maghiară, pentru a nu le uita niciodată, cu adevărat niciodată. Iată cuvintele acestei românce excepționale, exprimînd în mod adecvat sufletul poporului ei :

„Cînd întîlnești în calea ta un român, să-i zici Bună ziua, maghiarului Jó napot, iar neamțului Guten Tag și treaba ficcărula dintre dînșii cum îți dă răspuns. Tu datoria să ți-o faci și față de cei care nu și-o fac pe a lor față de tine".

Prin urmare, dragi prieteni tineri, bună ziua, jó napot, Guten Tag. Și, arînd în vedere că este deja seară, bună seara, jó estét, Guten Abend vă dorese tuturora. Să fiți întotdeauna așa de fericiți, veseli și bine dispuși cum v-am văzut e fi în această seară. Voi, tineri români, maghiari, germani ai acestei patrii comune, ai acestui frumos județ și ai acestui frumos oraș, fiți alături pentru totdeauna în respectul, dragostea și afecțiunea ce vi le purtați unii altora, așa cum, deosebit de frumos, o faceți în aceste clipe.

Salutînd omenia noastră, să strigăm, deci împreună : Bună dimineața, libertate ! Bună dimineața, egalitate ! Bună dimineața, frăție ! Jó reggelt, szabadság ! Jó reggelt, egyenlőség ! Jó reggelt, testvériség ! Guten Morgen, Freiheit ! Guten Morgen, Gleichgelegenheit ! Guten Morgen, Bruderschaft!

Dragi prieteni,

Dacă tot am atins această coardă sensibilă, dați-mi voie să continui pe același ton, și să vă fac o mărturisire de ordin personal. Întîlnindu-mă în aceste zile la București cu Adrian Păunescu, cu acest om cu temperament vulcanic, cu acest patriot vulcanic și poet de asemenea vulcanic, am observat în timpul discuției un medalion pe care, poate și acum, și poate întotdeauna, el îl poartă la gît. Cercetînd îndeaproape acest medalion de fildeș, am putut să-mi dau seama că acest poet poartă deasupra inimii sale portretul încrustat și nobil al idealului său de viață, Avram Iancu

— Să nu care cumva să crezi — mi-a spus apoi Adrian Păunescu — că acest medalion înseamnă că în inima mea își are locul numai Avram Iancu. Alături de el, în inima mea pot încăpea eroii tuturor neamurilor. Eu îi respect și-i iubesc pe maghiari, iubesc și naționalitatea maghiară !

Pînă în acest moment eu nu vorbisem cu Adrian Păunescu despre asemenea lucruri, dar aici, de față cu voi, simt că trebuie să-i spun și lui, să vă spun și vouă, că depun mărturie cît de aproape a fost redactorul-șef al revistei „Flacăra", animatorul și spiritul tutelar al acestui cenaclu de amploare națională, de inima și sufletul meu, de credința și convingerile mele zădite în inima mea de Partidul Comunist Român, cît de mult au coincis cele spuse de el cu nestrămutata mea fidelitate față de naționalitatea mea maghiară, față de limba maghiară, limba mea maternă, atunci cînd mi-a spus aceste cuvinte legate de medalionul lui Avram Iancu pe care-l poartă la gît și simt că-i datorez un răspuns pentru această mărturie de credință adevărată, românească și europeană. Un răspuns venit din adîncul sufletului, un răspuns plin de omenie, lipsit de demagogie, răspunsul unui maghiar din România :

Iată, simbolic vorbind, „medalionul" meu : port și eu deasupra inimii, invizibil, pe piept, portretele celor mai mari reprezentanți ai culturii maghiare. Alături de Petőfi, în inima mea și-a făcut pentru totdeauna loc Avram Iancu, pe lîngă a cărui statuie ecvestră, ridicată în centrul orașului nostru, trec în fiecare zi. Privind această statuie, în sufletul meu se declanșează aproape zilnic următorul monolog interior :

Memoria poporului român — cîntecele populare din Țara Moților și 'baladele de pe cîmpie — păstrează de mult, ca-ntr-o statuie indestructibilă, legendarul chip al lui Avram Iancu, pe care Ady Endre îl preamărea într-o renumită epistolă adresată unui poet și prieten român, ca pe un „strălucitor tribun, nobil și ardent, plin de elan poetic". În aceste cuvinte ale poetului maghiar, care pleda de pe baricadele ideilor pentru alianța frățească a românilor și maghiarilor, sînt exprimate stima și admirația sincere pe care noi toți i-o purtăm în inimile noastre, indiferent de limba în care fiecare dintre noi înțelege sau citește mesajul pe care revoluția din 1848 îl adresează zilelor noastre. Această statuie este și ea un minunat simbol al salutului și crezului comun. Și, pentru că moștenirea lui Avram Iancu — luptător care și-a dat viața pentru revoluție suferind în turești și o sfîșietoare tragedie shakespeariană — dăinuie în noi cu o forță veșnic vie, această statuie eternizează într-un mod mai durabil ca arama semnificația pentru prezentul socialist și viitorul comunist a gestului cu care ne închinăm în fața memoriei marelui înaintaș.

Te salutăm, acum și-ntotdeauna, pe tine, Avram Iancu, noi, oameni muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități ai acestei patrii, te salutăm, suflet nobil, pur, de bărbat pentru că ai știut să fii din cap pînă-n picioare român, revoluționar și om.

Te salutăm pe tine, tribun care ai avut curajul să spui răspicat lumii întregi că tirania nu poate fi răpusă cu idei filosofice și cu lozinci filantropice, ci numai cu lancea lui Horea.

Te salutăm pe tine, care ai pus mai presus de orice libertatea și independența națiunii tale, dar care, în avîntul propriului tău popor — deși erai o victimă a împăraților care-și călcase cuvîntul dat — ai știut să i te alături lui Bălcescu, adeptul ideii că „...libertatea popoarelor nu poate purcede din bunăvoința împăraților și a tiranilor, ci numai din unitatea strînsă a tuturor românilor și din solidaritatea tuturor popoarelor asuprite".

Te salutăm pe tine, care ți-ai dat seama că toți asupriții de odinioară ai acestui pămînt, masele de iobagi români și unguri, au luptat și au sîngerat pentru aceeași cauză ; pe tine, care, pătruns de un patos revoluționar, i-ai trimis din această urbe a noastră la Budapesta un mesaj lui Petőfi : „N-am avea să nădreptățim națiunea maghiară în nici un fel. Dumnezeul popoarelor să ne ferească de una ca asta".

Te salutăm pe tine, Avram Iancu, care ți-ai jertfit viața pentru alianța frățească a tuturor popoarelor, pe tine, a cărui inimă a primit cu o plăcută căldură proiectul de pace semnat de Bălcescu, Bolliac și Kossuth, care prevăzu, între altele, următoarele, făcîndu-se ecoul și conștiința vie a momentului istoric : „Atît națiunea maghiară, cît și națiunea română sînt datoare să se ajute reciproc, luptînd sub același steag întru apărarea libertății".

Te salutăm pe tine, „strălucitor tribun, nobil și ardent, plin de elan poetic", pentru că visul tău nu numai că a fost tradus în viață de către Partidul Comunist Român, dar și depășit prin atîtea și atîtea victorii și realizări de o însemnătate istorică, mai ales în ultimii 17 ani, de cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu se află, înțelept și neobosit, în fruntea partidului și a țării. Tu ești și vei rămîne Avram Iancu, simbolul etern și minunat al destinului nostru istoric comun, al unității noastre frățești de nezdruncinat.

Și, dacă în cursul istoriei — vai, cît de dureros este — tu și Petőfi n-ați apucat să vă îmbrățișați, deși, ca românul pe un maghiar, codrul cîmpia, ca maghiarul pe un român, cîmpia codrul, patriotul pe patriot, omul pe om, revoluționarul pe revoluționar nimeni nu s-ar fi putut îmbrățișa mai frumos decît ați fi putut-o face voi doi, acum, în inima mea, și în inimile atîtor altora, voi stați unul lîngă celălalt ca frați, strîngîndu-vă mîinile ca adevărați frați. Atunci cînd zilnic depun în fața statuii tale prinosul meu sufletesc, mutresc de fiecare dată convingerea, minunat bărbat român, că dacă ai trăi în zilele noastre, ai cînsti și tu statuia lui Petőfi.

Dragi prieteni tineri,

Iată, asemenea monologuri interioare mă muncesc pe mine de ani de zile atunci cînd trec prin piața centrală a îndrăgitului meu oraș, Tîrgu Mureș. Vă rog să considerați că această mărturie de credință, pe care am formulat-o aici ca un răspuns la cele spuse mie de către Adrian Păunescu, nu este altceva decît un buchet de flori pe care, în calitatea mea de maghiar care trăiesc în România, îl așez pe acel mormînt din Țebea în care, de 110 ani, își doarme somnul de veci Avram Iancu.

«Trăiască Duhul lui Iancu».

In dezbatere

Teatrul Național — un teatru deschis? (III)

1. Ce reprezintă, după opinia dv., instituția Teatrului Național? Care e rolul său în viața cultural-artistică a țării?

2. Care e rolul Teatrului Național în promovarea unei politici repertoriale reprezentative pentru școala națională de dramaturgie și definitorie pentru spiritul celorlalte dramaturgii?

3. Cum considerați că trebuie să acționeze un Teatru Național pentru promovareo și crearea unei dramaturgii originale care să sintetizeze la cel mai înalt nivel existența și destinul poporului nostru? Ce fel de calități trebuie să întrunească operele dramaturgilor contemporani pentru a fi demne de scena unui Teatru Național?

4. În ce măsură trebuie să fie Teatrul Național un laborator generos de formare a tinerilor oameni de teatru, mai ales că, o vreme, mare parte din spațiile de învățămînt ale Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" au funcționat în interiorul impunătoarei clădiri a Teatrului Național din București?

5. Cum trebuie să se manifeste un Teatru Național în formarea și educarea estetică a publicului?

6. Teatrul Național trebuie să rămînă credincios unor formule clasice de exprimare sau deschis tuturor experimenteler novatoare ale teatrului contemporan?

7. Satisfac Teatrele Naționale exigențele pe care vi le-am supus atenției?

ALEXANDRU DINCĂ

Instituție de sinteză a impactului operei cu epoca

1. Apariția primului Teatru Național la români a spart inerția medievală a influențelor străine, determinînd în serie nașterea presei, dezvoltarea învățămîntului, literelor și artelor de tot felul, iar noi am văzut totdeauna în Teatrul Național o instituție reprezentativă a culturii românești, un teatru al poporului, un teatru de artă exemplar, de înalt civism și neabătută militare pentru puritate, pentru performanță, pentru afirmare adîncă, deplină și de larg orizont a scrisului dramatic și a artei interpretative românești.

Dar „reprezentativitatea" unui Național nu l-o poate conferi numai vîrsta — oricît de venerabilă ar fi ea — ci tocmai tinerețea creatoare, matură, fertilă, deschisă în fața noului.

2. Din punct de vedere al politicii repertoriale, un Teatru Național trebuie să joace în permanență un rol de avanpost înaintat. El aduce un dar de cultură tradițional pe care se întemeiază noile edificări ale civilizației și culturii noastre socialiste. Nu trebuie, de aceea, să se preocupe doar de „a tezauriza", ci mai ales de a vehicula idei, tendințe, frămîntări și experimente fertile.

Teatrelor Naționale le revine acea sacră obligație de a cultiva, în primul rînd literele și gîndul românesc, printr-o dramaturgie originală de calitate, alături de care valorificarea moștenirii noastre literare și opțiunea selectivă din marele repertoriu universal, clasic și actual, să realizeze atît **reprezentativitatea** pentru școala națională de dramaturgie cît și acel echilibru armonios între tradiție și contemporaneitate, între clasic și modern, între diferitele genuri dramatice.

3. Sigur că este mai ușoară pentru un teatru sarcina de a acționa pentru promovarea unei dramaturgii originale de calitate, reprezentative, decît aceea de a acționa pentru crearea unei asemenea dramaturgii. Dar, pentru a avea ce să promovezi, trebuie mai întîi să intervii, să acționezi, ca să obții materialul dramatic corespunzător. Și acest lucru nu se poate realiza decît pe relația teatru-autor dramatic. Din acest punct de vedere, un Teatru Național trebuie să fie cel mai perfecționat laborator (atelier sau șantier) atît pentru dramaturgii consacrați, dar mai ales pentru cei care promit cu adevărat. O asemenea conlucrare între secretariatele literare și autorii dramatici trebuie să capete un caracter lucrativ și de continuitate, care să conducă într-un timp cît mai scurt la ridicarea nivelului educativ, cultural, revoluționar al dramaturgiei românești.

Este unanim recunoscut faptul că parcurgem o perioadă fertilă a creației dramaturgice, dar aș sublinia, ca o notă critică, necesitatea unei prezențe active, în toate operele, a factorului nou, pozitiv, a tipului avansat, care nu este perfect, dar care face tot ce depinde de puterile lui pentru a contribui la realizarea idealului luminos pentru viitorul acestui popor. Altfel spus, cred că problema eroului spre care să aspire noua generație trebuie pusă în prim plan pentru dramaturgie. Și aici, revenind la problema conlucrării dintre teatre și autori, aș sublinia încă o dată rolul determinant ce revine secretariatelor literare de la Teatrele Naționale, îndeosebi atunci cînd învingerea dificultăților ridicate de încercările de perfecționare a textelor propuse creează conflicte care trebuie transformate — de ambele părți — într-un conflict creator, constructiv, care să conducă la finalizarea unei opere viabile.

4. Îndrăznesc să consider că spațiile de învățămînt ale institutului de teatru se află accidental în interiorul Teatrului Național din București, înrîurirea și beneficiul neflind reciproce, ci de „sens unic". Tot astfel, sper să nu greșesc, dar mi se pare că nici scena din Tîrgu Mureș nu beneficiază prea mult de împrejurarea existenței unui valoros institut de teatru în localitatea de reședință. O păgubitoare extrapolare și în învățămîntul artistic a sistemului de repartizare a absolvenților lipsește tocmai Teatrele Naționale de posibilitatea de a conferi acestora climatul unor debuturi promițătoare și al unei ucenicii de excepție. În momentul de față, Teatrele Naționale (este și cazul nostru, al Naționalului craiovean) au trupe relativ „îmbătrînite", primind, de regulă, talente care au trecut de mult de „prima tinerețe" și au încercat uneori șocul unor experiențe mai puțin fertile, care frizează fie amatorismul, fie aventurismul, atît de derutant chiar și în viața unui talent notoriu.

Îmi amintesc cu emoție de anii în care Naționalului craiovean i s-a încredințat cinstea de a „primi grupuri masive de absolvenți, o clasă întreagă chiar: Silvia Popovici, Sanda Toma, Rodica Tapalagă, Amza Pellea, Gh. Cozorici, Victor Rebengiuc, Constantin Rautchi, Dumitru Rucăreanu, Ioana Bulcă și alții. O asemenea practică în valorificarea potențialului promoților de absolvenți se impune prioritar în viitorul imediat. Teatrele Naționale trebuie să redevină nu numai **centre teatrale naționale, ci și veritabile centre de învățămînt artistic postuniversitar.**

5. Prezența unui Teatru Național într-o zonă sau alta a țării, ca și rolul său în educația estetică a publicului, presupune, în primul rînd, valoare superioară, cote ale exigenței tot mai ridicate în ce privește alcătuirea programului ideologic și estetic, calitatea artistică a reprezentațiilor, îmbunătățirea mijloacelor de expresie și continua perfecționare a coloritului, diversificarea și extinderea legăturilor cu publicul. În același timp, Teatrul Național trebuie să fie un for cultural, un centru de informare, documentare și experiență spirituală, puternic angajat într-un efort continuu de a fi în pripă cu păturile cele mai largi, mai diferite ale publicului, de a fi prezent pe o cît mai întinsă arie geografică, de a sprijini tot mai eficient creativitatea maselor în cadrul stimulator al Festivalului național „Cîntarea României".

6. Depinde de măsura (măsura de valoare și de dozare a abordărilor respective), de calitatea valorificării unei formule sau a alteia, de competență și de oportunitate. Este tot atît de primejdios să stăruiești cu îndărătnicie într-o tradiție prăfuită, după cum „lansarea" în experimentul insuficient însușit pentru care nu ai forță, har și înțelegere îndeajunsă, duce la alinieri forțate — uneori caraghioase — la formule care aparțin efemerului sau model fără aderență la public. Se aud mereu glasuri care reproșează Teatrelor Naționale un soi de „îmbătrînire", care explică și oarecare spaimă de „focul experimentelor". Stă în puterea fiecărui colectiv în parte să judece adevărul acestor reproșuri. Ingrijindu-se ca îndrăznelile să aibă ca rampă de lansare doar maturitatea, criteriul valoric major, potențialul efectiv. Personal, așa cum am mai spus-o în cadrul acestui interviu, cred că deschiderea la experimentele novatoare ale teatrului contemporan trebuie să facă parte din practica Teatrelor Naționale: cu condiția ca aceasta să le confere respectivelor teatre nu poleiala modernității cu orice preț, ci aripile largi ale confirmărilor perene.

7. E greu de răspuns, cînd ești implicat în tolul acestor răspunderi. Avem o critică teatrală de invidiată competență, un public tot mai adînc cunoscător al tendințelor și exigențelor ce ni le impunem. Ceea ce pot afirma categoric este că, de mai mulți ani, parcurgem un moment cît se poate de fertil în evoluția Teatrelor Naționale din țara noastră, în care căutările spre un profil distinct și o calitate de excepție devin — tot mai mult — ajungeri și certitudini. Aș vrea să mai menționez că dubla subordonare a Teatrelor Naționale — atît Consiliului Culturii și Educației Socialiste cît și forurilor județene — este un factor esențial în afirmarea acestei noi calități a muncii teatrale, asigurîndu-se, bineînțeles, prin efortul conjugat al tuturor factorilor de înrîurire și decizie, o justă corelare între program și suportul său material.

LEONIDA TEODORESCU

Nu cred că un teatru național trebuie deschis tuturor experimentelor

1—7. Din punct de vedere dramaturgic, deci repertorial, Teatrul Național trebuie să fie, indiscutabil, un teatru de elită adică un teatru al unei confirmări supreme. Nu este un loc al debuturilor, decît dacă are o sală anexă special creată pentru asta. Indiferent de faptul că este vorba de un dramaturg român sau străin, reprezentarea piesei autorului în cauză nu poate să permită întrebarea „cine e ăsta?" Adică, un autor aflat în afara unei reale și intelectuale preocupări publice n-are de ce să fie reprezentat la Național. Este aproximativ la fel ca în activitatea editorială: nu poți să debutezi direct cu „Opere alese" și nici într-o serie ca „Cele mai frumoase poezii" sau „Teatrul comentat". Este un drept care se obține.

Teatrul Național poate și are dreptul să greșească în alegerea unei piese, dar nu are dreptul să greșească în alegerea unui autor. Adică, Teatrul Național poate să joacă o piesă proastă scrisă de un Shakespeare român, dar nu poate, pur și simplu nu are voie să joace un dramaturg slab sau, măcar, neconsacrat.

Asta pe de o parte. Pe de altă parte, nu este permis ca Teatrul Național să nu joace un dramaturg important. Adică, nu cred că este admisă situația existenței unor dramaturgi importanți nereprezentați la Teatrul Național. Din aceste două puncte de vedere, Teatrul Național nu este un teatru deschis, ci este un teatru al unor permanente și stabile filtrări. În asta constă și rolul Naționalului în formarea și educarea estetică a publicului: un spectator, chiar în momentul cumpărării biletului, trebuie să știe că va vedea piesa unui autor important.

S-a vorbit foarte mult despre nevoia de a respecta tradiția în cadrul Teatrului Național. Tradiția însă nu trebuie neapărat să fie și plictiseală. Și tradiția este o treabă care se împrospătează. Vreau să spun că fiecare epocă își creează o tradiție a ei. Ceea ce duce uneori la înglobarea vechilor tradiții, iar alteori la o negare a lor. În practică, chestiunea se pune simplu și deschis: copiii noștri trebuie să vadă neapărat tipul de spectacol pe care l-am văzut noi?

Nu cred că Teatrul Național trebuie să fie deschis tuturor experimentelor. Din două motive.

Primul. Teatrul Național nu este o piață publică și prin Teatrul Național nu se perindă orice (sau oricine) are chef în principiu să se perinde.

Al doilea. În materie de teatru, cînd un experiment rămîne doar experiment, el este, de regulă, un eșec, iar rolul Naționalului este mai ales să afirme, și nu să infirme. Evident, tinerii actori ai Naționalului trebuie să parcurgă o școală complexă, de maniere, tendințe și modalități regizorale diferite, dar această școală trebuie să se finalizeze cu o afirmare strălucitoare, altfel e o școală în sine: exersăm ca să exersăm. Atunci, la ce bun să mai exersăm?

La ultima întrebare („Satisfac Teatrele Naționale exigențele pe care vi le-am supus atenției?"), răspunsul nu poate fi decît unul singur: nici un teatru din lume n-a satisfăcut niciodată exigențele enumerate. Pentru că, altfel, de ce s-ar mai enumera exigențele?

MIHAI UNGHEANU

Politica ușilor deschise

1.—7. Ancheta inițiată de revista Flacăra asupra Teatrului Național are marele merit de a ne aminti că un astfel de teatru există în București. Mă voi referi în primul rînd la acesta și nu la cele provinciale, pentru că cei bucureșteni are condiții și îndatoriri care le depășesc cel puțin ca dimensiuni, dacă nu și ca semnificație, pe cele din țară. Actuala condiție a Teatrului Național bucureștean este aceea a anonimatului. Activitatea lui nu reușește să-l propulseze între primele teatre ale orașului București, unde primul loc este ocupat de ani de zile de **Teatrul Municipal „Lucia Sturdza Bulandra"** și de cînd în Sărindar s-a instalat un director nou, de **Teatrul Mic.** Evenimentele teatrale ale vieții artistice bucureștene sînt produse fie de **Teatrul Mic,** fie de **Teatrul Municipal,** în competiție intrînd și **Teatrul Giulești** sau **Teatrul Nottara,** dar mai niciodată Teatrul Național din București, și asta de lungă vreme. Nici un spectacol al acestui teatru intitulat Național n-a mai intrat în legenda cercurilor artistice sau în cercurile amatorilor de teatru. Situația e atît de veche încît poate să pară normală. Dar nu tot ceea ce ne-a intrat în obișnuință este și normal. Istoria Teatrului Național cunoaște perioade de glorie. Aici s-au văzut spectacole mari, au fost lansați actori de anvergură, s-au creat celebrități artistice durabile. **Teatrul Național** a fost unul din marile repere culturale ale Bucureștilor. Cînd, în 1906, N. Iorga hotărîse să manifesteze cu studenții pentru limba română, nu întîmplător își alesese acest teatru ca punct de impact. Teatrul Național din București a făcut strălucite spectacole Caragiale, Shakespeare, Molière, a jucat nenumărați dramaturgi ai vremii, români și străini, cu un mare efect de public. El era cu alte cuvinte punctul de referință al întregii mișcări teatrale de țară, instituția care conservă o tradiție, o perpetuează, scena față de care se delimitau formulele teatrale noi. Toate acestea, trebuie s-o spunem, sînt de domeniul amintirii. Cînd a fost ultimul mare Shakespeare la Naționalul din București? Mi-e teamă că trebuie să ne întoarcem cu mulți ani înapoi! Cînd a fost ultimul mare spectacol Caragiale la acest teatru? Mi-e teamă că trebuie să mergem înapoi către spectacolele lui Sică Alexandrescu! Cînd a avut Teatrul Național în repertoriul său toate piesele lui Caragiale? Ne e teamă că trebuie să mergem și mai înapoi. De cînd n-am mai văzut „Vlaicu Vodă" și trilogia lui Delavrancea într-o montare memorabilă? De multă vreme. Și unde ar trebui jucat integral Caragiale, dacă nu aici? Unde poate fi menținut în atenția publicului Shakespeare, una din frumoasele obsesii ale teatrului românesc, dacă nu la Național? Unde sînt piesele consacrate ale dramaturgiei moderne?

Faptul că teatrul poate forma artistic este o generație de spectatori nu este o afirmație gratuită. Teatrul Național bucureștean a lăsat cel puțin o generație fără imaginea definitivă a unor personaje-cheie ale dramei și comediei românești. S-a spus, mai în glumă, mai în serios, că Teatrul Național e un teatru de matinee pentru școlari și studenți. Fără a fi redus doar la atît, este și asta, ceea ce este extrem de prețios pentru modelarea artistică a unei generații. În bagajul generațiilor anterioare de amatori ai teatrului au intrat ca figuri memorabile cite un Rică Venturiano, un Vlaicu Vodă, un Cațavencu, un Lear, un Hamlet, un Othello. Actualul Teatru Național a sărăcit aceste bagaje ale memoriei afective și artistice ale spectatorilor săi. Ni se poate răspunde cu statistici birocratice, nu aceasta interesează însă, ci caracterul de impact pe care trebuie să-l producă un Teatru Național asupra gustului și conștiințelor spectatorilor săi. Cauza să fie lipsa actorilor? Dar la Teatrul Național există o trupă strălucită care vegetează. Ce lipsește deci? Poate regizorii? Aici, într-adevăr, Teatrul Național își conservă o lungă și veche criză de autoritate artistică. Este de neînțeles pentru ce aceasta fiind situația, Teatrul Național nu-și deschide porțile ultimelor generații de regizori. O lacună repertorială asupra semnificațiilor căreia nu vreau să insist rămîne, pentru un Teatru Național cu numele lui Caragiale, absența din repertoriu a pieselor acestuia. În țară, interesul pentru Caragiale este foarte mare și „Zilele Caragiale" care se desfășoară la sfîrșitul fiecărui ianuarie la Teatrul Național din Craiova găzduiesc numeroase montări Caragiale din toată țara. Există o efervescență teatrală reală declanșată de dramaturgia lui Caragiale și trebuie să constatăm că Teatrul Național craiovean face mai mult în direcția asta decît cel bucureștean. Pe scena Naționalului craiovean s-au văzut interpretări îndrăznețe ale textului lui Caragiale, de remarcabilă ținută profesională. Un spectacol cu „Scrisoarea pierdută" în viziunea lui Mircea Marin, dar cu actorii Teatrului Național din București, ar fi fost, fără îndoială, un eveniment. După cum alte asemenea invitații și găzduiri, în practica teatrului modern de pretutindeni, ar prilejui Teatrului Național bucureștean ieșirea din anonimat. Și asta, desigur, nu numai cu regizorii, ci și cu propriii actori, nu numai cu Caragiale și Shakespeare, ci și cu dramaturgia modernă, ca și cu piesa originală a literaturii române de azi. De cînd n-a mai lansat Teatrul Național un autor, un regizor, un actor? Climatul de aici are nevoie de o politică a ușilor deschise.

Odă țăranului român

El singuratic duce către cer...

Tudor Arghezi

Robit sudorii sale ani de-a rîndul,
El — „Vinovat" cu fapta și cu gîndul,
S-a înfrățit cu brazda și cu cîmpul,
Speranța lui fiind numai pămîntul.

Deși furat adesea de dreptul milenar
El și-a muncit ogorul cu patimă și har.
Ogorul pentru care de veacuri s-a luptat,
Plătindu-și cutezanța cu vîrf și îndesat.

De-a pururi sfințitorul de pămînt
Plecatul rob, înfrîntul-neînfrînt,
El luptător cu pieptul în războaie,
De nesătui lovit, de vînt, de ploaie.

Uitării totdeauna mi le-au dat
Cei care, sus prin tine s-au înălțat
Și numai dacă țara-n pericol se găsea
Își aduceau aminte de existența ta.

Să nu uităm țăranii! Sperăm să nu mai fie
Motive de eclipsă și tristă amnezie.
Și fie ca trecutul să ne povățuiască
Că neamul ni se trage din viță țărănească!

GHEORGHE CONSTANTINESCU

Jurnal de vacanță

Însemnări răzlețe

Cineva mă întreabă ce-aș fi crezut despre Ulise dacă s-ar fi lăsat impresionat de Polifem ciclopul, forța aceasta primitivă, proastă, anormală și caraghioasă.
Recitesc întrebarea și simt că mă împac din nou cu Ulise.

Unele lucruri e important să știm că există, chiar dacă le vedem rar sau nu le vedem niciodată. În fond, cîți au văzut metrul etalon de platină care se păstrează cu sfințenie undeva, nu știu unde ? Foarte puțini. Dar încrederea că acest metru etalon există și că el măsoară exact a zecea milionime din sfertul meridianului terestru, cît am învățat, ne scutește de multe confuzii.
Ei bine, munții sînt pentru mine ca metrul etalon. Știu că ei există, chiar dacă îi văd rar.

Deși n-ar trebui, poate, să măsurăm totul, mereu, de fiecare dată. Ceasurile ne măsoară tiranic viața, iubirile, dezamăgirile, amintirile, iluziile, ne spun la ce oră să ne sculăm, la ce oră trebuie să ne ducem la culcare, cînd să mîncăm, cînd să plecăm de-acasă pentru a ajunge la o întîlnire, la ce oră trebuie să ne aflăm în stația de tramvai, cît ne desparte de ceea ce nu mai avem. Și cînd rămînem singuri, măsoară necruțător tăcerea din jurul nostru.
În păduri, în pădurile care încep destul de aproape de hotelul „Orizont" din Predeal, nu se aude tic-tac-ul nici unui ceas. Doar cucul care numără ceva ce nu știu. Într-o zi și cucii vor striga ora exactă ? Îmi aduc aminte de un bătrîn din Maramureș care avea vreo zece ceasuri în casă și nici unul nu mergea. Toate erau oprite. Iar el explica : „Eu nu trăiesc după ceasuri, ci după soare". Și totuși, nu descoperirea ceasului e de vină...

„Munții refuză noroiul". Am tresărit auzind această remarcă. Fiind născut lîngă un munte, îmi place s-o cred, chiar dacă nu e, poate, adevărată întru totul.

Efemeridele trăiesc numai douăzeci și patru de ore. Dar lasă în urma lor ceva. Alte efemeride.

Dacă îmi doresc uneori singurătatea este numai pentru că nu mă pot mulțumi cu orice fel de comuniune.

E mai uscant să fim elementi față de o idee vinovată de crimă decît față de un individ care a ucis. Încarcerat, acesta nu va mai avea posibilitatea să omoare, în vreme ce o idee funestă poate oricînd lua din nou în mînă securea, pistolul sau știreangul.

Paradisul dinaintea primelor întrebări. Infernul de dincolo de ultimele răspunsuri.

Vine o zi în care cei ce s-au lăudat prea mult cu consecvența lor trebuie s-o dovedească. În schimb, cei care n-au făcut niciodată această imprudență pot să stea liniștiți. Ei au spus de atîtea ori că albul e negru și că negrul e alb încît nimeni nu se mai miră de nimic. Pot sfîrși prin a spune orice, uneori chiar adevărul, fără nici o consecință. Dealtfel, ceea ce interesează în cazul lor nu mai este ce spun, ci faptul că există.

Nu ne putem menține în picioare decît în stare de veghe, cum scrie undeva Mircea Eliade.

Dacă omul înțelege, zicea Hermes Trismegistul, va deveni lucrător al inteligenței.
Dacă nu... știm ce devine.

Pentru a-ți povesti viața cît mai exact, ar trebui să nu ai nici un interlocutor ; nici real, nici ipotetic. În fața unui interlocutor, cel care povestește își modelează povestirea în funcție de ceea ce simte că se așteaptă de la el și de imaginea pe care ar vrea s-o impună despre sine. Atunci el atenuează și evită. Și cînd intervine tirania grijii pentru posteritate, lucrurile se înrăutățesc și mai mult. Spovedania este adresată nu oglinzii, ci muzeului.

Mi se pare discutabil să se vorbească despre începuturile declinului artei eline prin Praxitele. De ce-am vedea în plăcerea cu care Afroditele lui își descoperă un corp de femeie un semn de declin ? Ceea ce Fidias a comunicat tăcînd, aceste statui simt nevoia să spună.

Nu cumva misterul a apărut abia cînd a intervenit nevoia de a explica totul ? Și nu cumva încăpățînîndu-ne să aducem tot universul la picioarele lui Descartes vom sfîrși prin a transforma totul din jurul nostru în enigmă ?

Omul e singurul animal căruia nu-i ajunge să trăiască. El vrea să știe *de ce* trăiește și *cum* ar trebui să trăiască. Asta nu înseamnă neapărat că el a ajuns să trăiască mai bine decît animalele. Ceea ce se poate spune cu siguranță este că a ajuns să trăiască *altfel*.
Probabil, pe acest drum se ajunge la izvoarele artei.

Un răspuns se poate demoda. O întrebare niciodată. Deși, extinzîndu-și limitele, inteligența n-a făcut uneori decît să le mute foarte aproape de infern.

Dar se întîmplă ca notele de plată să vină și dacă nu e nimic de plătit.

Nu ne place să descoperim cît de mult depinde viața noastră de hazard. Asta ne jignește. Ne place să credem că un lucru important a depins de noi, nu de autobuzul pe care l-am luat sau de restaurantul în care am intrat cu gîndul de a ieși cît mai repede.

Destul dintre răsfățații conjuncturilor au ajuns după moarte în subsolurile muzeelor.

Muzica, s-a spus, este cea mai bună paradigmă a operei de artă. Înainte de ea, nimic. După ea, liniște din nou.

OCTAVIAN PALER

P.S. Aici se încheie jurnalul meu de vacanță. Cum am promis, voi începe un ciclu de „Polemici cordiale", după care voi relua și voi încheia „Un muzeu în labirint".

Simple note

Alexandru Marcu

Păstrînd sfera preocupărilor, de-a semnala — ca să fie repuse în circuitul cunoașterii — valori românești pierdute sau uitate, neglijate ori nedreptățite, scriu acum despre Alexandru Marcu (1894-1955), remarcabilul nostru cărturar și excepționalul dascăl, care a ilustrat, ani în șir, catedra de limba și literatura italiană, de la Universitatea din București.

L-am cunoscut bine — îl fusesem prezentat de Gib Mihăescu, care-l avusese coleg în toate clasele la Liceul din Craiova — îl afecționam, pentru toate sensibilitățile lui, pentru armonioasa și pătrunzătoarea sa inteligență, ca și pentru bogata și variata cultură cu care se hrănise, și îl frecventam descoperindu-l. Mă legasem de Alexandru Marcu și trebuie să mărturisesc, de la început aici, că în răstimpul unor relații întinse pe mai mult de un deceniu — cu toată pasiunea pe care, de tînăr, o aveam pentru politică, și, e de reținut faptul pentru destinul lui — discuțiile noastre se purtau cu precădere pe fermecătoarele teme de istorie și de artă, de literatură, cu influențele și curentele ei, pe nașterea, evoluția și decesul ideilor, — și-l ascultam întotdeauna cu un viu interes, fiindcă aveai ce să înveți de la el. Era prin firea lui docilă și cumpănită și prin toată economia sa mintală și sufletească, străin și, pot să spun fără să greșesc, refractar vălmășagului și actului politic — nu fusese înregimentat în nici un partid — și întreaga-i existență era absorbită de studiu și de cercetări în bibliotecă, la masa de scris și de exemplarele cursuri cu care a înavuțit știința atîtor generații de studenți. O singură dată, în 1931, a cedat insistențelor repetate ale lui Nicolae Iorga și s-a ales deputat în Parlamentul scurtei guvernări de tehnicieni a acestuia, în care nu s-a manifestat sub nici o formă.

Și înainte de a trece mai departe, vreau să-l prezint cu cîteva titluri din ampla lui bibliografie — rod al ostenelilor și al spiritului său — pe care mi le-a lăsat, ca să aibă cititorul nestiutor un crîmpei de imagine, despre ce și despre cine este vorba.

Selectez din numeroasele și substanțialele lui eseuri : **Simion Bărnuțiu și Pietro Monti (cu o scrisoare inedită) ; Un student român la Pisa și Paris, către 1820 : Simion Marcovici ; Cavur și Unirea Principatelor (1856-1859) ; Mentorul studenților moldoveni de la Torino (1850-1861) ; O legiune italiană în Transilvania (1849) ; Contribuție la soarta romanului picaresc în literatura română ; Un motiv din Tasso în „Țiganiada" lui Ion Budai Deleanu ; Epica Renașterii ; Noi indicații despre Felice Orsini la Sibiu și opinia publică românească (1854-1858) ; Romantismul italian** și, în fine, ca să mă opresc aici, **Romanticii italieni și români.**

Studiile și articolele lui, risipite în periodicele de specialitate ale vremii, ca și comunicările de la Academia Română, toate inolaltă de un interes cu totul aparte, ar alcătui, numai ele, două masive volume absolut utile, care ar onora orice editură ce ar iniția stringerea și tipărirea lor. Și sînt încă foarte multe de aceeași factură. Semnalez mai cu seamă anuarele **Ephemeris Dacoromana** imprimate în limba italiană sub egida Școalei române de la Roma, al cărei membru activ și statornic s-a prenumărat de la înființarea ei și în al cărui prim anuar din 1923 și în cel de al doilea din 1924, Alexandru Marcu publică, în ordine, laborioasele rezultate ale stăruitoarelor investigații întreprinse : **Reflexe de istorie română în opere italiene ale secolelor XIV și XV și Spania și Portugalia în operele romanticilor italieni.**

Dintre cărțile ce i-au vehiculat numele de autor, notez impresiile de călătorie : **Itinerar Adriatic** și **În Dalmația ;** apoi **Figuri feminine din Renaștere, Critica italiană de la Vico la Croce, Valoarea artei în Renaștere** și am lăsat înadins la urmă, după modesta mea opinie, capitala lui lucrare **Conspiratori și conspirații în epoca Renașterii politice a României (1848-1877),** carte de referință și de excepție, pentru care i s-a decernat în 1931 de către Academia Română premiul „Gheorghe Asachi". Mai menționez publicația **Studii italiene,** al cărei director a fost și din care — cîte un volum în fiece an — au apărut între 1934 și 1941 inclusiv — dacă memoria nu-mi joacă feste — opt numere.

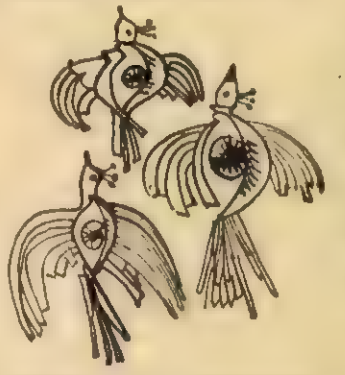

Și nu pot trece cu vederea în această sumară schițare de muncă intelectuală, vasta operă de traducător, că el a transpus în limba italiană, încă din anul 1922, cel dintîi, o culegere din nuvelistica lui Mihail Sadoveanu, care s-a bucurat acolo de un real succes, că lui îi datorăm tălmăcirea **Decameronului** lui Boccaccio și aceea a lui Dante în toate nuanțele lexicului — Infernul, Paradisul și Purgatoriul — cu splendidele ilustrații ale lui Mac Constantinescu și că tot el ne-a dat în grai nostru pe Machiavelli și Goldoni, pe D'Annunzio, pe Pirandello și pe Giovanni Papini.

Și pentru toată această sfîrșindu-l activitate, în primăvara lui 1940, Academia Italiană i-a acordat marele premiu de literatură „San-Remo". Au candidat 48 de scriitori, reprezentînd 15 țări, și Alexandru Marcu a fost declarat laureat cu unanimitatea juriului.

Nicolae Iorga în „Neamul românesc" nr. 59, cu data de miercuri 13 martie 1940, în obișnuitul lui articol zilnic intitulat : **O recunoștință italiană,** din care spicuiesc, va scrie între altele : „Nu se poate să nu ne bucurăm din inimă de noua dovadă de frățească înțelegere și prețuire pe care ne-o dă Italia, acordînd profesorului Alexandru Marcu de la Facultatea de litere din București, premiul „San-Remo", pentru merite literare. Aceste merite trebuie să fie, natural, în legătură cu studiile italiene și acela care se învrednicește de această recunoaștere le merită pe deplin, prin lunga și rodnica sa trudă, la catedra de limba italiană...
...Cercetător zelos al istoriei literare, el a urmărit, în genere, tot ce privește relațiile cu Italia, pe care o înțelege și o iubește. În atîtea domenii, contribuțiile sale de o răbdătoare inteligență și de un spornic zel, au adus precizări importante și chiar, nu o dată, fapte cu totul noi".

Acesta a fost, într-o fugară înfățișare, condensată la maximum, Alexandru Marcu, italienistul, istoricul și scriitorul.

L. KALUSTIAN

Desenă pe asfalt

Vocea lui Bacovia

Redactor printr-o întîmplare, numai șase luni, la Editura pentru literatură, am avut în iarna dintre 1954-1955 șansa încărcată de mister în a-l cunoaște pe George Bacovia. Se pregătea reeditarea poeziilor sale într-un volum antologic — primul, după război — și trebuia să devin un fel de mesager între editură și autor.

La capătul tramvaiului 20, în apropierea cimitirului Șerban Vodă (în care încă nu aveam pe nimeni), am ajuns, pe strada Frăsinetului, în fața unei case modeste, cu conture geometrizate în spiritul construcțiilor „moderne" de la început de veac. Mi-a deschis Doamna Agatha Bacovia (cu al cărei nume se „deschidea" și volumul de Opere bacoviene din Editura Fundațiilor, vă mai amintiți ? : „Doamnei mele Agatha") și mi s-a spus că trebuie să vin într-o altă zi cînd poetul, pregătit anume pentru o vizită, va putea să discute sumarul volumului, condițiile apariției ș.a.m.d. Am fost reținut preț de o cafeluță-degetar în de tot modesta, și ea, sufragerie, mi-am plimbat ochii peste obiectele compunînd „universul" intim al marelui poet cînd, pe neașteptate, l-am auzit vorbind. Recitind.

Își recita cu voce tare versuri iubite (Baudelaire în acel ceas) și glasul mi s-a părut a avea căldură și, dacă nu moldovenească dulceață, măcar o romantică mlădiere. Fraza bizar, rostind vers după vers cu o anume grabă, suprimînd parcă pauza dintre ele și retopindu-le într-unul singur, suprem-euforic.

N-a apărut, a rămas în chilioara lui și am plecat în ninsoare ducînd cu mine doar memoria acelui glas. Mi-am rostit și eu : „Te uită cum ninge Decembre, / Spre geamuri, iubito, privește — / Mai spune s-aducă jăratic / Și focul s-aud cum trosnește..."

Aveam să-l văd cu adevărat pe Bacovia abia o săptămînă mai tîrziu și o vreme am devenit un oaspe obișnuit al unei case în poarta căreia băteau rar musafirii. Nefiind văzut pe stradă ori la cafenea, necutreierînd redacțiile, nedînd Domnia-Sa interviuri și nesemnînd autografe (mai ales că, deocamdată, nu avea pe ce să le scrie, nefiind încă recuperat de „moștenirea literară"), George Bacovia le părea unora a trăi, dar într-alt veac.

Printre acei puțini oaspeți ai casei de pe Frăsinetului se numărau poeții Eugen Jebeleanu și Ciceronе Theodorescu („Jebeleanu și Cicerone sînt copiii mei", scrie Bacovia într-o poezie din 1956) și lor, alături de redactorii radioului, le datorăm existența unei benzi de magnetofon cu vocea poetului cel mai lipsit de trufii din cîți au fost. Și care, evident, nu se lăsa imprimat. Nu vedea rostul acestor conserve cu voci care sînt rolele diafane și nu ținea să le lase ca „amintire" urmașilor săi. Surîdea trist, abstras, mîngîind o bărbuță albită cu care-și alinta obrazul în acel ani și refuzînd cu destulă cîrcneală manevrele poeților de a-l [illegible] — pe atunci un [illegible] — sculă de înregistrare. Au apărut, aduse de D[illegible] Agatha, cîteva pahare de cristal, au apărut, aduse de poeți, și cîteva butoi. cu vin roșu. S-a vorbit, s-a recitat și grație noului „aliat" adus într-ajutor, vinul, s-a ajuns la umplerea memorabilei benzi cu cîteva din capodoperele bacoviene.

Radioul ne-a oferit de atunci, reluate pios, zeci de momente poetice Bacovia, o casă de discuri a editat o parte din ele și ne uimim acum de norocul de a fi putut păstra — ca pe o voce captată nu din trecut ci din cosmos — vocea poetului ajuns de puțini ani centenar.

Arhiva sonoră a radiodifuziunii române, excepțional muzeu al vocilor, **există** și e o mîndrie a culturii noastre. Cel care i s-a robit, scriitorul Iulius Țundrea, merită întreaga noastră gratitudine fiindcă, punîndu-se în slujba geniului — deci a diafanității, a grației — ne-a păstrat, vie, **respirația** unor mari scriitori cu care viețile ni s-au întîlnit.

Să-l ascultăm pe Bacovia ! Sună enorm, ca invitația de a-l **auzi** pe Eminescu ! Și totuși, totuși cu doar manevrarea unui buton ni-l putem aduce în casă, în intimitate, în solitudine pe cel mai solitar poet al lumii.

Să-l auzim, mirîndu-ne la început de rostirea lui abruptă, ca într-o spovedanie, să ne lăsăm apoi sufletele să vibreze mișcate de sunetele nelăsate să piară, ireversibile.

Sigur, vocea unui poet e tot cea „tipărită", ea se aude cu... ochii, dar atunci cînd avem șansa de a-l asculta pe poet — și cu Bacovia o avem — s-ar crede că ne-am pus urechea pe inima lui...

E toamnă.

Mi-am reamintit vocea lui Bacovia și cred că, în clipa în care auzul meu a primit-o, trupul meu s-a străvezit făcîndu-se Stradivarius.

O voce. Un om.

Și, să le murmurăm împreună, cîteva versuri :

„Și toamna și iarna / Coboară-amîndouă ; / Și plouă și ninge / Și ninge și plouă"... „Deschide, dă drumu,-adorato, / Cu crengi și foi uscate am venit — / În țîrg, o fată tristă a murit / Și-au dus-o pe ploaie, și-au îngropat-o"... „Amurg de iarnă, sumbru, de metal / / Cîmpia albă — un imens rotund — / Vîslind, un corb tăcut, vine din fund, / Tăind orizontul, diametral".

Bacovia al toamnei e încă un poet care leagă lutul cu steaua, logodindu-ne țărîna cu neantul ; el taie orizontul **diametral.** Prezența lui îl așază pe cerul poeziei, luceafăr, vibrîndu-și printre stele efemere luxuriante vegetații de argint brumat, lăsîndu-ne în stăpînirea unei opere nemuritoare și cu amintirea unui om **unic...**

GH. TOMOZEI

Eveniment

A fost înființată Academia internațională de cibernetică generală „Ștefan Odobleja"

(urmare din pagina 1)

nanță a științelor ce-i aparțin în exclusivitate și incontestabil. Sediul acestei noi asociații științifice va fi la Lugano (Elveția) și ea își va înființa filiale oriunde va exista un interes și o necesitate. O filială va fi chiar la Lugoj.

În prima ședință a Consiliului de administrație s-a hotărît editarea unui buletin și a unei reviste de cibernetică generală. Președintele de onoare al Academiei Ștefan Odobleja, prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, arăta totodată că pentru cinstirea moștenirii lui Ștefan Odobleja va fi necesară organizarea unor mese rotunde, seminare, simpozioane și congrese, precum și inițierea unor doctorate în anumite materii. Profesorii Robert Mantz (Olanda) și El Hosseiny El Shirbeeny (Irak), vicepreședinți ai asociației, au propus stabilirea unor legături temeinice cu alte instituții culturale internaționale, editarea unui glosar în care să fie explicată terminologia folosită de Odobleja și organizarea unor acțiuni de cercetare, chiar implicarea membrilor asociației în rentabilizarea unor întreprinderi. La rîndul său, profesorul Paul Postelnicu, președintele executiv al asociației, a spus că trebuie grăbită apariția primului număr al revistei care este necesar, după opinia sa, să cuprindă o prezentare a operei lui Ștefan Odobleja și a academiei nou înființate, această revistă urmînd să fie trimisă în special asociațiilor internaționale de cibernetică. Trebuie, adăuga prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, ca primele acțiuni ale asociației să-și propună cunoașterea operei lui Ștefan Odobleja, care din păcate se află în situația multor opere clasice, aceea că se vorbește despre ele dar nu sînt citite. Pentru a putea fi citită, cunoscută, ea trebuie tradusă în cîteva limbi de circulație internațională. După cum am aflat, Fundația Drăgan a luat deja inițiativa de a traduce în engleză „Psihologia consonantistă", din ale cărei 800 de pagini au fost traduse pînă acum 300.

Și pentru că nu este nici un secret, opera lui Odobleja nu este cunoscută prea bine nici la el acasă, apare lăudabilă desigur traducerea din franceză a „Psihologiei consonantiste" și apariția ei la Editura științifică și enciclopedică. Directorul acestei edituri, dr. Mircea Măciu spunea chiar în cadrul simpozionului de la Lugoj că va da tot sprijinul pentru tipărirea unor lucrări valoroase, inspirate din gîndirea savantului român. Asemenea lucrări există, fără îndoială, și cea mai bună dovadă că ele există a fost dată chiar de comunicările prezentate în cadrul simpozionului de către prof. dr. Paul Postelnicu, ing. Stelian Bajureanu, dr. Toan Pușcaș, dr. Vasile Vetișanu, prof. dr. Cezar Buda, generali dr. Constantin Atanasiu, prof. dr. Cezar Apreotesei, prof. dr. Ion Strâchinaru, dr. Alexandru Surdu, prof. Vasile Pârvănescu, prof. Florian Vlădica, prof. Liviu Petrina, prof. Ion Stroie și alții.

Reîntorcîndu-ne la cele discutate în prima ședință pe care Consiliul de administrație al Academiei de cibernetică generală a ținut-o chiar în ziua alegerii lui, vom aminti aici și cuvintele generalului dr. Constantin Atanasiu, autorul uneia dintre cele două recenzii care semnalau apariția „Psihologiei consonantiste", cealaltă aparținînd, precum se știe, unei reviste americane : „În legătură cu publicația care se va edita : încă de la primele ei numere, această revistă trebuie să fie de nivel european. Eu nu zic să nu cuprindă și amintiri sau corespondența lui Odobleja, dar trebuie să legăm conținutul acestei reviste de problemele mari ale lumii, de probleme de substanță, de pildă de asaltul ăsta al tehnicii care schimbă profilul uman. Trebuie, vreau să spun, ca revista să nu gazduiască improvizații. Să fie o revistă bună, să și-o smulgă oamenii din mîini. Astfel străinătatea ne va respecta". Un punct de vedere la care au subscris toți cei prezenți, căci „sîntem într-o polemică", așa cum pe bună dreptate arăta unul dintre participanții la simpozion, și se cuvine ca asociația nou înființată să-și lămurească mijloacele prin care va determina recunoașterea din partea cercurilor științifice internaționale a acestei valori a gîndirii românești prioritare reprezentată de Ștefan Odobleja, care a pus bazele cibernetici generale și prin „Psihologia consonantistă" a creat, de fapt, o știință a științelor, fundamentele științelor.

Spunea Ștefan Odobleja într-una din scrisorile adresate unor prieteni și unor neprieteni, unor cunoscuți și unor necunoscuți : „Am trăit să văd ce-ar fi făcu tcu mine magnații științei dacă n-aș fi trăit". Evocăm de aceea cu satisfacție înființarea Academiei internaționale de cibernetică generală, care-i poartă numele, mai cu seamă că revista noastră își face un titlu de onoare din faptul de a fi contribuit la recunoașterea geniului lui Ștefan Odobleja. Am fost și, ca să reluăm cuvintele unuia dintre participanții la simpozionul de la Lugoj, rămînem pe „șantierul Odobleja".

Plouă dintr-un curcubeu

Un bărbat.
Din marginea Turnu Severinului.
Frămîntat de idei ce aveau să dea o nouă știință.
Vecinii îl văzuseră mai tot timpul singur, îngrijindu-și grădina ca pe sufletul său ce voia să treacă sinuozitățile acestui secol. El, grădinar al lumii, își stropea la cens de taină înaltele ginduri ce pulsau psihologia consonantistă.
El, vremurile în care el făcuse foame ca să-și tipărească sincle zămislit de știința spiritului !
Văzuse soldații Lumii, așijderi înfometați, în consonanță psihologică printre mărăcinii și sîrma ghimpată a teatrului de operațiuni...
Și m-au întrebat prietenii despre stingerea acestei făclii abia cunoscută în ecuație universului — lacrimă pură.
La Congresul de cibernetică de la Amsterdam (1978), savantul englez *P. H. Rudall* spunea : „Aveți un om de aur. Îi trebuie o statuie de aur !"
Dr. ing. *M. R. Mantz* din Olanda se exprima : „Psihologia consonantistă o consider a fi cartea cea mai deschizătoare de epoci pe care am citit-o ; este o operă cu virtuți imense atît de folositoare viitorului omenirii..."
Rîndurile-mi cele dintîi la opera sa nu l-au putut (prea singulare la acea dată) catapulta acum aproape o jumătate de veac în atenția lumii.
Nici cele trei articole ale sale apărute în modesta mea revistă „Spirit Militar Modern" nu și-au găsit în restriștea epocii marii lectori.
Fără încurajare, savant retras, disprețuind laudele și focurile de artificii, ar fi împlinit în această toamnă bogată 80 de ani !
Viața se continuă. Plouă dintr-un curcubeu.
Cerul și pămîntul țării sale sînt în consonanță cu el. S-a statornicit între știință, piatră de unghi a sufletului românesc.
...Spiru Haret, Vuia, Blaga, Brâncuși, Enescu, Odobleja...
O, mărturia maldărului rămas de pagini scrise cu sîngele și virtutea sa...
Dunărea, vestonul, vermorelul, lăsate în tinda sfîrșitului de mileniu, întreabă : „Cine va mai stropi copacii cibernetici ai omenescului lăuntric ?"
În anul cînd pleca în neant, m-am repezit la Biblioteca Ministerului Apărării Naționale și am dat peste cele două volume nesterse de Psihologie consonantistă, lăsate moștenire prin testament. Singura sa avere ! Aureolă în simfonia cibernetică...
Îl văd în aburul unei cafele, la măsuța de șah, fără dialog !

CONSTANTIN ATANASIU ■

Matematică și istorie

Interrelația celor două științe nu e nouă : consfătuirea româno-engleză din 1969, de la București, evidenția încă de pe atunci contribuția substanțială a matematicii în cercetarea istorică și arheologică. Nici actuala consfătuire : **Aplicații ale matematicii în istorie și arheologie**, de la Vălenii de Munte (9—10 octombrie 1982), nu și-a propus să sublinieze caracterul de noutate al ideii, scopul ei rămînînd să releveze din nou, în cazul unui acord mai limitat, faptul că matematica poate și trebuie să fie prezentă și în domeniul științei istorice. Prin aceasta, matematica au se vrea un fel de **magister dixi**, ci mai degrabă o **complementară** a istoriei, iar matematicianul nu vine să uzurpe, ci recunoaște rolul de prim interpret al istoricului. Așa stînd lucrurile, ne-a nedumerit numărul exagerat de mic al istoricilor participanți la consfătuirea de la Vălenii de Munte, față de numărul matematicienilor, al altor cercetători de specialități diferite. Ignorarea unei metode de cercetare, a unei științe, în cazul cînd ingineria istorică poate fi numită știință, mai ales atunci cînd ea cîștigă teren și în alte domenii de investigație, nu ni se pare propice progresului în știință, ci mai degrabă o înțelegere limitată a ideii de interdisciplinaritate — interdisciplinaritate care, în mod pozitiv, **se practică în institutele noastre de cercetări istorice.**

Discuțiile în cadrul consfătuirii de la Vălenii de Munte, generate de valoarea unor comunicări, au luminat cîteva puncte de contradicție, printre care și faptul că sanctuarele de la Sarmizegetusa Regia, cu elementele componente, au totuși funcția unor calendare. Disputați au fost și termenii care vin să denumească **ingineria istorică**, fapt care nouă ni se pare mai puțin însemnat, importantă fiind participarea unei științe la redimensionarea alteia, adică interdisciplinaritatea, în cazul de față realizată.

Ce vor de fapt cercetătorii ingineriei istorice ? Să participe, alături de istorici, la luminarea unor zone, perioade din istoria patriei, în care unii cercetători, în majoritate străini, susțin judecăți și afirmații ilogice. Oare Dacia Felix a fost chiar Dacia Fericită, se întreba un vorbitor, așa cum o denumeau cuceritorii ei ? Cît de fericită putea fi o țară și un popor căruia Traian îi smulsese, prin metodele cuceririi, milioane de sesterți de aur ? Sînt, desigur, întrebări care îndeamnă la meditație.

Remarcăm, în încheiere, rolul de factor catalizator, un mentor spiritual, pe care l-a jucat și de această dată academicianul

Nicolae Teodorescu, președintele Asociației oamenilor de știință din România, adunînd în jurul său, datorită în bună parte și deschiderii sale spre nou, spre ideile îndrăznețe dar verificabile, un număr important de cercetători de formații diverse.

Conferința de la Vălenii de Munte a fost organizată de Societatea de științe matematice, Asociația oamenilor de știință din România și de Inspectoratul școlar județean Prahova.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Hematologia românească, pe primele locuri din lume

Printre evenimentele de un tragism ilar ale începutului nostru de veac figurează și boala prințului Alexei, vlăstar al ultimului Romanov aflat pe tronul Rusiei țariste. Afectat grav de hemofilie — predispoziție ereditară pentru hemoragie — el a fost „tratat" prin incantații mistice de către celebrul aventurier cu aureolă de sfînt, Grigori Eftimovici Rasputin. Prințul Alexei moștenise boala de la mama sa, țarina Alexandra, care la rîndul ei o preluase de la mama ei, regina Victoria. Sînt cunoscute, de asemenea, și celelalte căi de migrație ale teribilei maladii, care, de-a lungul mai multor generații, a ajuns să contamineze aproape toate familiile domnitoare ale Europei.

Sînt cîteva din exemplele foarte cunoscute (și folosite îndeobște și în tratatele de medicină) prin care se probează caracterul ereditar al hemofiliei. Dar despre modul în care proliferează maladia prin filiație genetică, știința nu a putut oferi explicații exacte decît abia în ultima vreme. Astăzi se știe că un tată hemofilitic transmite afecțiunea tuturor copiilor săi de sex feminin, iar dintr-o mamă care are aceeași boală, se vor naște și copii hemofilitici, în acest caz boala transmițîndu-se în număr egal pe sexe. De pildă, într-o familie cu doi băieți și două fete, o fată și un băiat vor purta pecetea bolii. Această situație a făcut ca în țara noastră legea să acorde dreptul întreruperii de sarcină în familiile cu membrii hemofilitici. Dar legea și recomandările medicale nu pot înfrînge sentimentele materne sau paterne ale cetățeanului nostru, care, evident, este liber să aibă cîți copii dorește. De aici nu puține tragedii familiale. Există cazuri — ni s-a spus la Centrul de hematologie din București — în care părinți hemofilitici au dat naștere unor copii gemeni stigmatizați cu această boală.

În țara noastră există aproximativ o mie de cazuri de hemofilie, bolnavii aflîndu-se în evidență și sub strictul control al personalului medical din Centrul de hematologie din Capitală. Hemofilia, amintim cititorilor noștri, este cauzată de lipsa unui factor de coagulare. În această situație, o rănire ușoară sau o simplă extracție de măsea pot provoca hemoragii fatale fără o supraveghere sanitară.

Pentru combaterea și depistarea acestei boli, cercetarea românească se recomandă prin realizări de o deosebită importanță, competitive pe plan mondial sau chiar superioare celor anunțate în diverse centre medicale ale lumii. Bătălia pentru sănătate a repurtat și aici victorii de prestigiu, așa cum o dovedesc între altele premiile acordate în cadrul celei de-a II-a ediții a Festivalului național „Cîntarea României". Trei specialiști ai domeniului, medicii Cornelia Iancu, Georgeta Rotaru și Șerban Andronescu, identificînd cauzele hemofiliei de tip A sau B, au creat crioconcentratul de globulină antihemofilică A, obținînd premiul I pe țară în cadrul festivalului amintit. Preparatul s-a dovedit eficient și în corectarea deficiențelor de fibrinogen. În felul acesta sute de bolnavi obligați să se trateze cu preparate aduse din import, beneficiază la prețuri modice de un medicament indigen deosebit de eficient.

Pentru depistarea hemofiliei și a altor sindroame hemoragice, doctorul Șerban Andronescu, în colaborare cu biologul Maria Stuparu, a creat un reactiv ce s-a dovedit superior celor similare din străinătate. Preparatul românesc este extrem de stabil și o singură fiolă poate fi folosită pentru aproximativ 80 de teste.

În atenția specialiștilor de la Centrul de hematologie a stat în acești ani și depistarea prin noi metode a hepatitei epidemice, boală cu largă răspîndire. Vom nota la acest capitol procedeele propuse de doctorul Constantin Popovici pentru prepararea serului anti—HB și a antihemului HB de referință. Cu ajutorul acestor metode a putut fi depistat antigenul Australia prezent în flacoanele de sînge programate pentru transfuzie. Preparatul se utilizează în prezent în mod curent în toate laboratoarele de hematologie din țară, ceea ce a făcut ca procentul îmbolnăvirilor prin transfuzii de sînge să fie cu totul neînsemnat la ora actuală.

Vom aminti în continuare că tot în acest vast laborator al țării s-au obținut pentru întîia oară imunoglobuline umane specifice ca urmare a unor cercetări minuțioase efectuate de medicul Kondi Vanghel și colaboratorii săi. Este vorba de extragerea unor gamaglobuline purtătoare de anticorpi care, folosite de la caz la caz, suplinesc lipsa momentană a unor gamaglobuline specifice. Preparatul a demonstrat proprietăți antiherpetice, antirugeoase, antitetanos, antirabice, antioreion. Medicului Kondi, în colaborare cu biologii Lucia Steinbruch și Maria Antonescu, îi revine de asemenea meritul de a fi elaborat un reactiv pe bază de globulină „latex globulină", ce a demonstrat virtuți în diagnosticarea poliartritei reumatoide.

Pentru identificarea anemiilor, un colectiv de cercetare alcătuit din Șerban Andronescu, medic, Georgeta Predescu, biolog, Constantin Predescu, medic, Vasile Bratu, biolog, și Marin Jianu, asistent medical, realizează o soluție standard de cianmethemoglobină. Un alt produs consacrat de data aceasta depistării hepatitei epidemice, omologat și difuzat în întreaga țară (și premiul III în cadrul Festivalului „Cîntarea României"), este reactivul screening pentru transaminază. El a fost creat de chimista Maria Manu.

În sfîrșit, vom mai nota că un grup alcătuit din dr. doc. Vlad Apăteanu, biolog Monica Antonescu, dr. Cornelia Siara și biolog Maria Baclagian au realizat concentrate leucocitare și trombocitare folosite cu succes în tratamentul hemopatiilor maligne.

— Hematologia clinică și transfuzională din România, ne-a declarat doctorul Vlad Apăteanu, directorul Centrului de hematologie din București, este astăzi cunoscută și recunoscută în întreaga lume. Voi aminti pentru exemplificare că astăzi se pot efectua, în două clinici de ortopedie din București, operarea anchilozelor la bolnavii de hemofilie, realizîndu-se o hemostază perfectă. În felul acesta, hemofilicii cu asemenea afecțiuni nu mai sînt obligați să recurgă la clinicile din străinătate. Mai notez apoi că în prezent cu ajutorul citoferezei se tratează în mod curent accidentele de aplazie medulară.

Se poate afirma de asemenea, în deplină cunoștință de cauză, că beneficiem de una dintre cele mai renumite clinici de hematologie din lume, iar aceasta datorită prestigiosului colectiv condus de profesorul dr. Ștefan Berceanu. Dar despre realizările acestui important așezămînt medical, „Flacăra" va scrie, poate, în mod special.

LIVIU TIMBUS ■

Cine învață dintr-o pedeapsă camuflată?

Cînd la 15 septembrie a.c. au început cursurile facultăților, studentul Lupușor N. Dinu, anul II la Academia de studii economice (comerț) a venit și el pregătit, ca oricare altul, pentru noul an universitar. Mai ales că în cei care trecuse avusese nesansa îmbolnăvirii de o boală nervoasă, motiv pentru care, mai mult prin spitale stînd, l-a întrerupt medical. Primise din partea facultății, încă de prin aprilie, o adresă în care era anunțat că „biroul Senatului A.S.E. a hotărît întreruperea studiului pe doi ani — 1981/1982 — 1982/1983 — pe baza articolului 50 din Regulamentul M.E.I. privind pregătirea profesională a studenților". Dar cum pe atunci era încă bolnav și cum de la facultate i s-a spus că o să vadă ce se poate face la începutul noului an universitar, n-a prea luat în serios cei doi ani de răgaz oferiți de senat, mai ales că și medicul care l-a tratat i-a dat o recomandare, găsindu-l în stare bună, pentru frecventarea cursurilor în acest an. Și se întreabă nedumerit: de ce să piardă un an cînd s-a însănătoșit — toate demersurile făcute lovindu-se invariabil de aceeași blocadă: nu se poate! Hotărîrea senatului trebuie respectată!

Povestea tînărului student ni s-a părut și nouă a avea o notă ferfeță. La decanatul facultății am aflat următoarele: În cazul lui Lupușor mai sînt și alți 6 studenți, toți 6 solicitînd revenirea în acest an. Nu i s-a aprobat nici unuia dintre ei cererea. Explicațiile privitoare la această stare de fapt ajung, invariabil, la un punct mort: De ce doi ani cînd însuși amintitul regulament precizează că senatul poate aproba cererea de întrerupere a studiilor pe o durată de **maximum** doi ani. De ce acest „maximum", care ar trebui aplicat în cazuri extrem de rare, a devenit procedură în asemenea hotărîri? În final, discutăm „cu cărțile pe față". De fapt, și Lupușor și ceilalți 6 nu prea și-au văzut de treabă, pe lîngă internări mai aveau și multe absențe nemotivate și abateri de la conduită. S-ar fi putut, ni se spune, în cazul lor, proceda la exmatricularea fără rezervă. Dar dintr-o aplecare a omenescului, pentru a li se da încă o șansă, senatul a hotărît aminarea medicală a cursurilor pentru doi ani. Ca un fel de pedeapsă, un timp în care cei în cauză să se maturizeze și, de ce nu? — să-și trateze cum se cuvine boala. Și, am adăuga noi, ca un revers al medaliei, să aibă vreme să uite și bruma de știință acumulată pînă aici în facultate și, de ce nu, să se obișnuiască cu nemunca.

O asemenea „pedeapsă" camuflată nu credem că-și are rostul. Deoarece, dacă cei în cauză erau în situația de exmatriculare „fără rezervă" ar fi trebuit exmatriculați. Dar cînd certificate medicale dovedesc internarea lor pe lungi perioade de timp, cînd ei, medicii care i-au tratat, și sub controlul cărora se află, recomandă reluarea cursurilor în acest an universitar, ne întrebăm: de ce nu sînt invitați de senat cînd se iau asemenea hotăriri și cînd mai ales plutește și o suspiciune asupra existenței bolii studentului — deci, de ce nu sînt invitați și ei, medicii studenților respectivi?

Încă nu este tîrziu pentru ca acești studenți să fie reprimiți în anul universitar care a început! Nu ar ajuta nimănui lăsarea lor în afara facultății încă un an. Dimpotrivă, am zice. Adevărata pedeapsă trebuie dată în momentul comiterii greșelii pentru a avea un caracter educativ. Cine învață dintr-o pedeapsă camuflată?

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Jumătățile de măsură nu ne-au dus la nimic bun

În luna august, revista noastră intervenea în cazul elevului Adrian Jojatu, care capotase la examenul pentru treapta I, la Liceul de artă „G. Enescu", fără ca eșecul să se datoreze nestiinței, ci unor împrejurări nu tocmai firești. Nu mai intrăm în amănunte. Așa cum am mai scris, ancheta publicată în nr. 32 al revistei a condus la ample cercetări efectuate de Ministerul Educației și Învățămîntului și Inspectoratul școlar al municipiului București. Situația, privită cu maximum de atenție de către instituțiile amintite, a avut un deznodămînt fericit. În aceste condiții, n-am mai revenit asupra împrejurărilor din timpul examenului din dorința de a nu influența într-un fel atmosfera din școală la începutul anului de studii. Mai limpede spus, redacția a aflat de rezolvarea amintită de la părinții elevului și nu dintr-un răspuns oficial, cum s-ar fi cuvenit, răspuns care trebuia să lămurească de ce s-a ajuns în acea situație, din cauza cui și ce măsuri s-au luat.

A trecut deci timpul și am crezut că apele s-au liniștit. Acum însă, la sfîrșitul lui octombrie, a venit la redacție Emilian Badea, profesor de fagot la Liceul „G. Enescu", și ne-a arătat o dispoziție primită din partea Inspectoratului școlar al municipiului București prin care era sancționat cu „mustrare". Motivul? Îl aflăm din dispoziția respectivă: „...tov. Badea Emilian, prof. de fagot, se face vinovat de faptul că, pe parcursul desfășurării examenelor, a purtat discuții cu părinții, dînd relații în legătură cu desfășurarea probelor de examen". Astfel, „în conformitate cu prevederile art. 209, lit. a din Legea nr. 6/1969", profesorul Emilian Badea se sancționează cu „mustrare".

E cazul „să luminăm" raporturile dintre profesorul Badea și familia Jojatu, care nu sînt cîtuși de puțin misterioase. „În Liceul de artă „G. Enescu", scrie dînsul în memoriu, învățămîntul de specialitate se desfășoară în mod individual și în acest fel l-am pregătit, timp de 4 ani, pe elevul Jojatu Adrian. L-am prezentat la examen cu materialul complet din programa de admitere. Părinții copilului fiind nemulțumiți de locul ocupat de fiul lor în urma rezolvării favorabile a contestației elevei Tănase Carmen, prin care eleva a primit două puncte în plus, depășindu-l astfel în clasament, au înaintat o contestație. Din discuția avută cu unul din membrii comisiei chemate să judece și această contestație am aflat că elevul Jojatu Adrian nu a prezentat studii la concurs. Am rămas surprins. Cunoscînd exact programul care l-am pregătit pentru concurs, am ajuns la concluzia că ori s-a produs o defecțiune de imprimare pe bandă, ori s-a întîmplat ceva cu banda, de vreme ce nu a fost pusă integral la dispoziția comisiei, și am informat părinții despre acest lucru pentru a fi preîntîmpinată o greșeală".

Să mai arătăm că art. 209 din Legea nr. 6/1969 sună astfel: „Pentru încălcarea, cu vină, a îndatoririlor ce-i revin, personalul didactic poate fi sancționat în funcție de gravitatea abaterii cu..."

Și acum, o ultimă chestiune în stare să ne convingă de buna-credință a celor ce au emis dispoziția cu pricina: nici una dintre foarte multele îndatoriri ce revin profesorilor de liceu, prevăzute în Legea nr. 6, nu se referă la o astfel de situație. Ba, interpretîndu-le corect pe cele existente, în spiritul unui învățămînt care-și obligă dascălii să-și facă datoria cu simțul răspunderii atît față de școală, cît și față de elev, profesorul Emilian Badea ar trebui felicitat. Pentru a sublinia odată în plus corectitudinea sa, arătăm că dînsul l-a atenționat pe părinți nu în timpul desfășurării examenelor, ci chiar după judecarea contestațiilor. Mai mult, nici n-a făcut parte din comisie.

Ce i se reproșează profesorului Badea? Că a vrut să prevină o nedreptate? (Care, de fapt, se produsese.) Că nu era de acord ca un copil să învețe de la primele sale examene că viața poate fi și așa?

Nu adusese prejudicii școlii, dimpotrivă, acționase în numele ideii de echitate, respectîndu-și astfel meseria, apărînd bunul renume al școlii. Trebuia sancționat dacă tăcea și dacă, din lașitate sau teama de urmări, nu i-ar fi apărat pe Adrian Jojatu. Dacă accepta ca cei patru ani de muncă să fie anulați de împrejurări vitrege sau atitudinea incorectă a unora (e greu de spus ce s-a întîmplat la examen și în timpul celor două contestații atîta vreme cît nu se găsește nici azi acea jumătate de bandă rătăcită din vina nu se știe cui).

Să ne oprim aici. Lucrurile sînt simple și ușor de demonstrat atîta timp cît este evident că între Dispoziția dată de inspectorat și Legea nr. 6 nu există nici o legătură. Ne surprinde însă această „lovitură sub centură", ca să folosim niște elocvenți termeni sportivi, în loc să se caute adevărul. N-am aflat nici pînă la această oră, după cum spuneam și la început, de ce s-a ajuns în situațiile constatate și de ministerul de resort, cine este de vină și ce măsuri s-au luat. Pentru că „mustrarea" profesorului Badea miroase a răzbunare, a un fel de învățare de minte.

Deci, discreția noastră și dorința de a nu mai tulbura (totuși) apele a fost interpretată de unii greșit, fapt care ne demonstrează că jumătățile de măsură nu rezolvă mare lucru. Învățați și noi minte, așteptăm de această dată, în termenul prevăzut de Legea presei, răspunsul M.E.I. și al Inspectoratului școlar al municipiului București privind abuzul față de profesorul Emilian Badea.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Moara cu noroc le-a adus ghinion

Ce-i drept, planul afacerii fabuloase pe care au inițiat-o foștii gestionari ai morii Vidin, județul Gorj, — **Gheorghe Crivățu** și **Ion Căldărușe** — cu aproape șapte ani în urmă și au desfășurat-o fără întrerupere pînă de curînd fusese conceput cu o deosebită abilitate. Altfel, activitatea lor infracțională n-ar fi durat atît, iar valoarea prejudiciului cauzat nu ajungea la impresionanta sumă de peste **1 170 000 lei**. Care a fost deci „secretul" reușitei vremelnice a acestei afaceri, ca și fisurile inevitabile ale oricărei activități incorecte, dar pe care indivizii fără scrupule pur și simplu le ignorează?

Propunîndu-și să depășească stadiul „ciupelilor" cu sacul ori căruța ale plusurilor de mălai create pe seama înșelării sistematice a beneficiarilor cu ocazia măcinatului și să treacă la sustrageri masive, foștii gestionari s-au gîndit să-și asigure mai întîi „acoperirea" cu acte aparent legale, apoi să se convingă că șoferii care transportau mălaiul și gestionarii unor magazine sătești din rețeaua cooperației de consum, cu care mai „colaboraseră" și pînă atunci, sînt suficient de discreți și tentați pentru amplificarea afacerii.

Un timp l-au „studiat" îndeaproape pe cîțiva dintre reprezentanții forurilor tutelare — Uniunea județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor și Întreprinderea de morărit și panificație Gorj.

S-au oprit la **Gheorghe Biedea**, șeful serviciului desfacere, și **Vasile Roventa**, merceolog la U.J.C.P.A.D., și **Perja-Ernest Ungur**, șeful biroului desfacere de la I.M.P. — toți trei dovedindu-se receptivi

la „atențiile" cu care gestionarii de la Vidin începuseră să-i atragă.

În privința transportului și valorificării cei 4 șoferi și 7 gestionari cu care stabiliseră deja relații frauduloase, mai modeste însă, și-au dat acordul fără vreo ezitare — mirajul cîștigului fără muncă fiind și pentru aceștia un drog suficient de puternic.

Și afacerea începe să ia proporții. Apoi, evident, au început să apară ca ciupercile după ploaie și efectele vizibile și, în același timp, susceptibile de suspiciuni ale tenebroasei afaceri: case noi, arătoase și scumpe, autoturisme și alte bunuri de valoare cumpărate într-o perioadă prea scurtă în raport cu veniturile legale, chefurile costisitoare la localuri de lux din localități îndepărtate, ca de pildă restaurantul „Minerva" din Craiova.

Deși revizorii și alți specialiști care veneau deseori în „control" la moara din Vidin nu semnalau nereguli, **căpitanul Constantin Ciobanu**, șeful Miliției orașului Tîrgu-Cărbunești, localitate la care este arondată din punct de vedere milițienesc și comuna Vidin, începe să recepționeze cu atenție tot ce se vorbește prin partea locului despre opulența spectaculoasă și viața de huzur a celor doi gestionari. Verifică mai întîi discret sesizările obținute de la cetățeni cinstiți, dar care puteau conține și exagerări, se preocupă îndeaproape de relațiile pe care le au gestionarii de la moară cu cei care ar putea să le faciliteze activitatea infracțională și cînd socotește că deține suficiente probe demascatoare, indubitabile, declanșează acțiunea de stopare a fraudelor.

Rezultatul: descoperirea a 32 avize de expediție false, emise de elementele corupte amintite, din cadrul forurilor tutelare, avize în baza cărora fusese sustrasă, transportată și vîndută în interesul grupului de infractori o cantitate de mălai în valoare de peste **130 000 lei**.

Surpriza avea să apară însă abia în timpul cercetărilor efectuate împreună cu căpitanul **Dumitru Berbece**, șeful Secțiului cercetări penale din Miliția județului Gorj, cînd, în urma unei activități tenace și laborioase, care a necesitat audierea a sute de martori și verificarea a numeroase documente contabile, a rezultat că cei trei favorizatori corupți din U.J.C.P.A.D. și I.M.P. primiseră în repetate rînduri, drept mită, suma de peste **80 000 lei**, iar foștii gestionari ai morii Vidin și complicii lor, la adăpostul actelor fictive, și-au însușit în mod fraudulos peste **1 170 000 lei**.

Cercetați în stare de arest, cei 15 infractori se află acum la ora decontului penal, pentru recuperarea prejudiciului cauzat, restituind nu numai bunurile realizate ilegal, ci și o mare parte din averile personale, pentru că, parafrazînd cunoscuta zicală, lăcomia strică nu numai omenia, ci și agoniseala anterioară frauduloasă, ca să nu mai vorbim de celelalte consecințe prevăzute de lege.

MIHAI GROZAVU ■

„Țărane! Dă-mi un telefon cînd vii", sau efectul bumerang...

Tînărul Nicolae G. are, fără nici o discuție, farmec. Îl ascult cu plăcere, este logic în tot ceea ce spune, degajat, nu-i lipsit de umor și, în atare condiții, reușește să mă convingă: în blocul în care locuiește, modest, într-o cămăruță tipică, de student boem, dar în plin centrul Capitalei, pe str. Brezoianu nr. 29 B, locatarii, nu toți, dar o mare parte, s-au aliat împotriva lui. Îl deranjează că primește vizite la ore nepotrivite, că folosește excesiv liftul. Îl suspectează chiar că fură mici obiecte, fapte pentru care alertează secția de miliție în repetate rînduri, echipajele sosite la fața locului nu au ce constata, ce mai încolo și încoace, oamenii n-au ce face. Au uitat că au fost și ei tineri, sînt parcă geloși pe nonșalanța și farmecul lui Nicolae G., student în anul III al Facultății de utilaj tehnologic, din cadrul Institutului de construcții București, acuzîndu-l de parazitism, pornografie, proxenetism, scandaluri repetate, tot scorneli și lucruri hilare, așa cum ne-a scris petentul nostru, negru pe alb.

Ne fixăm o întîlnire pentru a doua zi dimineața, la locuința sa. Înainte de a părăsi redacția, Nicolae G. îmi atrage atenția că a și rămas repetent, deoarece tot timpul cu mîlțîia la ușă nu-i arde de învățat. Logic...

Pe 28 septembrie, la orele 9,00, mă înființez în strada Brezoianu nr. 29 la etajul 6, camera 49, repartizată de ICRAL, pentru o sumă derizorie, studentului. Bat la ușă. Nici un răspuns. Insist. Nimic. Dealtfel, întîi întrucît între ușă și canat găsesc o adresă de la circa de miliție nr. 3, prin care Nicolae G. este invitat acolo de urgență pentru unele probleme legate de actul său de identitate. Data expedierii: 9 septembrie 1982! Deci, în ultimele două săptămîni, locatarul nu a mai trecut pe-acasă. Un alt bilet, confidențial, dar pe care-l citesc, este plin de umor și... mobilizator: „Țărane! Dă-mi un telefon cînd vii, că... cu memoria ta... !!" Nesemnat și indicînd un număr de telefon.

După o oră de așteptare, cobor la sediul administrației blocului unde unul dintre cei care-l persecută pe Nicolae G., tovarășul Irimia Dumitru, zis Teddy (deținînd diminutivul tot din scriscarea studentului), se arată foarte binevoitor față de tînărul locatar (nu știu dealtfel motivul vizitei mele) îmi înfățișează diverse demersuri, declarații ale colocatarilor, adrese oficiale ale unor organe administrative etc. din care reiese cu totul altceva decît afirmase Nicolae G. (printre altele retragerea vizei de flotant la adresa menționată).

Îmi continuu cercetările. A doua zi primesc vizita, de scuze, a studentului Nicolae G., la redacție. Mă uit cu alți ochi la același om. Rămîne, în continuare, simpatic, dar parcă nu mai are același aplomb. Îmi spune că n-a fost pe-acasă mai demult deoarece este internat la Spitalul studențesc, din str. Barbu Delavrancea. Peste o oră sînt acolo și nu-l găsesc printre bolnavi. Nici înregistrat. Mai departe, la Facultatea de utilaj tehnologic, decanul, secretarul de partid și secretara șefă îmi înfățișează situația sa școlară. Nu este adevărat nici ce mi-a spus prima dată Nicolae G. (că nu poate învăța din cauza miliției) și nici o doua oară (că profesorul de la „motoare" i-a trîntit pe toți, deoarece unul dintre ei copiase). Studentul nostru avea, pe masa decanului, o cerere pentru „prelungirea medicală a școlarității", însoțită de numeroase acte medicale, obținute de la diverși doctori. Mai aflu că mama lui Nicolae G. îl așteptase, pe sălile facultății, timp de două zile, deoarece nu-i mai cunoștea adresa. Tatăl băiatului telefonase și el la facultate, în același scop. La disciplina „motoare termice", Nicolae G. căzuse și la reexaminare, iar la examenul de termotehnică nici nu se mai prezentase...

În fața unor astfel de informații, încep să regret prima impresie, procesul de intenție pe care-l făcusem locatarilor din strada Brezoianu nr. 29 B, creditul spontan pe care-l acordasem tînărului Nicolae G. Vinovat mai mult decît pretindeau vecinii săi, acest tînăr greșește, în primul rînd, față de el însuși și de familia sa (este căsătorit și are un c în provincie) ocupîndu-se de alte lucruri decît cele pentru care se află în București (ni s-a spus că lucrează, colaborînd la O.N.T. ca ghid), și anume terminarea facultății al cărui student este. În fața acestui obiectiv major, toate celelalte preocupări se cer apreciate ca secundare, chiar și micile necazuri (dealtfel justificate) cu vecinii. O viață invadată de subterfugii, de conflicte, mari și mărunte, de ocolire a adevărului nu-i poate fi de folos lui Nicolae G. Îi adresăm aceste rînduri în speranța că ele vor fi citite și de alți tineri ca el, care par a nu înțelege că timpul lucrează împotriva lor.

EMANUEL VALERIU ■

P.S. În aceeași zi, în care ne-a vizitat Nicolae G., au mai fost la redacție doi tineri soți: ea studentă la zi, la Facultatea de chimie, el la seral și muncitor în producție. Căutau un spațiu de locuit cît de mic, în București, ei fiind de loc din Fetești. Mă gîndesc acum cît de fericiți ar fi fost cei doi, dacă ar fi putut ocupa cămăruța lui Nicolae G. din str. Brezoianu 29 B!

■ Primim de la ing. **Tudor Iorga din Reșița** o propunere interesantă, anume de a se edita, cît mai curînd, o carte, bogat ilustrată, color, consacrată zborului cosmic româno-sovietic sau un album cu fotografii care să înfățișeze aspecte de la pregătirea și antrenamentele cosmonauților Dumitru Prunariu și Dumitru Dediu, imagini ale Pămîntului văzut din cosmos.

■ **Procuratura județeană Prahova :** Situația semnalată de petiționarul Crișan Vasilescu din Breaza corespunde realității, motiv pentru care organele de miliție l-au amendat pe conducătorul auto Constantin Pădure. În ce privește despăgubirile, vinovatul și-a prezentat polița de asigurare și urmează ca acestea să fie achitate petentului cît mai curînd posibil.

■ Fotografiile alăturate reprezintă modulele experimentale de valorificare a energiei solare și eoliene realizate în cadrul Întreprinderii de utilaj greu și transport pentru construcții din orașul Gheorghiu-Dej. Instalațiile respective au fost montate cu cîteva luni în urmă și în prezent li se urmărește cu atenție parametrii de exploatare. Ele reprezintă materializarea pasiunii și eforturilor depuse de un colectiv de ingineri și tehnicieni.

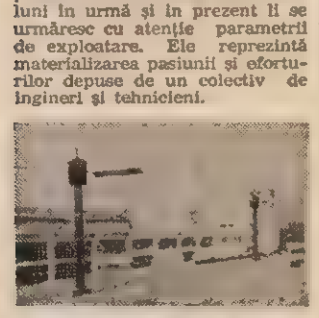

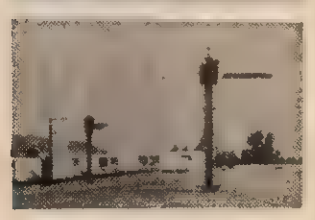

■ **Ministerul Muncii, Direcția generală asigurări sociale, pensii și asistență socială :** A fost cercetată situația lui Blănaru Constantin din Fălticeni și, potrivit dispozițiilor legale în vigoare, poate beneficia de aprobare pentru confecționarea unor proteze, suportînd o contribuție de 25 la sută din costul acestora. I s-a emis aprobarea nr. 13720 din 27.07.82, care a fost înaintată Filialei Iași a Întreprinderii de produse ortopedice și protezare, în vederea executării comenzii.

■ Sînt pensionară și îmi este foarte greu să mă mai deplasez pentru a nu ști cîta oară la unitatea de reparat ceasuri din cadrul complexului comercial de pe Bd. Constantin Brîncoveanu. Am dus aici la reparat un ceas Tellus și de fiecare dată am fost aminată spunîndu-mi-se să vin ba mîine, ba poimîine. Ultima oară gestionarul de serviciu mi-a spus fără alte explicații că ceasul meu, gata reparat, a dispărut. **(Maria Ursulanu, București, str. Stînjenelilor nr. 1, bl. 54, scara 1, ap. 6, sector 4.)**

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului :** Privind scrisoarea prof. Lăzărescu Romanța, care solicită detașarea din județul Hunedoara în județul Dîmbovița, vă facem cunoscut că pentru acest an școlar cele două inspectorate județene au aprobat detașarea la Liceul industrial nr. 3 Tîrgoviște.

■ După ce a cumpărat în rate de la Depozitul central de mobilă din Constanța o garnitură de mobilă dormitor tip „Eugen" fabricată de I.P.L. Timișoara, **Nicolae Făgăraș din comuna Basarabi,** județul Constanța, a constatat că mobila cumpărată are o serie de grave defecțiuni. S-a dus omul înapoi la depozit, a făcut și reclamație scrisă la cooperativa „Muncă și artă", pentru a veni cineva să întocmească proces-verbal de constatare, dar au trecut lunile și nimeni nu i-a dat nici un fel de răspuns. Mobila l-a costat 10 000 de lei și încă se află în termen de garanție !

■ **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe social-culturale și administrație locativă București** ne face cunoscut că I.C.R.A.L. Berceni a întocmit o documentație pentru blocul A 2 din Aleea Terasei nr. 7, sectorul 4, în care sînt nominalizate lucrări de fațadă, anticondens în unele apartamente și unele reparații la terasă. În acest an se vor executa numai lucrările pe terasă, restul urmînd a se programa în anul viitor. **În ce lună ?**

■ **Minea Elena din București, strada Plutonier Nedelcu Ion nr. 63, sector 3 :** Cu toate că am făcut nenumărate drumuri la Depozitul de lemne din satul Cățelu și la Centrala „Combustibilul" nu am primit nici pînă astăzi cantitățile de lemne și cărbuni plătite încă din 9 iulie anul curent. Am sesizat aceasta Centralei „Combustibilul", atașînd și **bonurile în original,** dar n-am primit nici răspuns, nici lemnele și nici banii înapoi.

■ **Regionala de căi ferate București, Divizia mișcare :** Urmare sesizării făcute revistei Flacăra de dr. Radu Steluța, am dispus stației București Băneasa și Regulatorului de circulație București să elimine, în limita posibilităților admise de exploatare, oprirea trenurilor de marfă la semnalele luminoase de intrare în stația București-Băneasa.

■ Un paradox greu de explicat ne-a fost prezentat printr-o scrisoare trimisă de **Maria Bogdan din comuna Săbăoani, județul Neamț.** Conducerea Școlii generale nr. 1 din localitate n-a admis ca fetița ei să fie primită la respectiva școală. Am încercat să aflu motivul, ne scrie femeia, dar nu mi s-a spus, în ciuda faptului că școala amintită este frecventată de numeroși copii de pe aceeași stradă.

■ **Consiliul popular al municipiului Satu Mare :** Verificînd la fața locului cele semnalate de **Floarea Iancu,** s-a constatat că, pe acoperișul blocului în care locuiește, constructorul a lăsat diferite materiale care au provocat degradarea părții superioare a hidroizolației și au permis infiltrarea apei prin tavan. S-a dispus E.G.L.-ului ca, pînă la sfîrșitul acestei luni, să repare hidroizolația blocului. Mai sînt 3 zile.

■ Locatarii blocului nostru trăiesc o cruntă dezamăgire. După ce au obținut aprobarea pentru instalarea gazelor la bucătării, lucrarea nu a fost executată nici pînă în prezent pentru simplul motiv că s-a schimbat comitetul de bloc, președintele vechiului comitet refuzînd să predea documentul respectiv noului comitet. Oare omul acesta nu poate fi determinat să se achite de o elementară datorie față de colocatari ? **(Ilie Luminița, strada Ozanei nr. 21, bloc I 30, scara 4, ap. 60, București)**

■ **Consiliul popular al județului Timiș** ne încunoștințează că cele sesizate de cetățeanul Ioan Cozma din Timișoara s-au confirmat în parte. Faptele necinstite săvîrșite de milițianul Nicolae Vidoni au fost prelucrate cu întreg personalul inspectoratului județean al M.I. Pentru abaterile sale grave, subofițerul împricinat a fost trecut în rezervă și, totodată, a fost obligat să restituie sumele de bani însușite abuziv de la trei cetățeni din comuna Brestovăț.

■ Scriindu-ne în numele mai multor consăteni, sudorul **Florea Soare din comuna Budești,** județul Călărași, își exprimă nemulțumirea față de închiderea și interzicerea accesului pe șoseaua principală ce face legătura directă dintre centrul comunei și stația C.F.R. din localitate. Închiderea definitivă a șoselei prin amplasarea unui uriaș panou metalic — se spune, printre altele, în scrisoare.

■ **Consiliul popular al orașului Slănic :** Analizînd situația semnalată Flacării de cetățeanul Nicolescu Ștefan a reieșit că, datorită unor defecțiuni ivite la instalațiile de încălzire a blocului în care locuiește, camera la care se referă nu a fost încălzită. Ca urmare asociația de locatari a hotărît scăderea de la plată a sumei de 565 lei, reprezentînd costul încălzirii pe cele 4 luni reclamate.

■ **Șaizeci de cetățeni, locuitori ai străzilor Nicolae Vlăduțiu, Ion Creangă și Ioan Moldovan din municipiul Turda,** județul Cluj, ni se plîng că duc o acută lipsă de apă potabilă ; vara mai ales — ne scriu ei — aceasta lipsește cu desăvîrșire, fiind nevoiți s-o cărăm cu bratele de la mari distanțe. La zecile de reclamații făcute forurilor locale nu au primit nici un răspuns satisfăcător. Făcînd publică această doleanță, rugăm pe cei în drept să întreprindă măsurile necesare.

■ Din răspunsul trimis de **Întreprinderea „Nufărul" București** către cetățeanul Dumitru Vladu din str. Știrbei Vodă nr. 113 reținem : „Lenjeria dv. a fost adusă în fabrică și supusă unei comisii care a constatat că astfel de obiecte nu pot fi spălate, gradul de murdărie fiind avansat. Dealtfel, în fiecare centru există un anunț în acest sens". **N.R. :** Nedumerirea noastră : De ce au fost, totuși, primite și nu l s-a spus omului de la început acest lucru ?! Și... de ce întreprinderea nu a răspuns redacției conform prevederilor legale ?

■ **Subsemnatul Simon Nicolae din comuna Felcac,** județul Cluj, în numele mai multor consăteni, semnalez nedreptatea ce ni s-a făcut prin desființarea stației de autobuz de la ieșirea din municipiul Cluj-Napoca. Deși este trecută în noul mers al autobuzelor, această stație nu se respectă de către conducătorii auto, iar noi, bătrînii, sîntem nevoiți să parcurgem șase kilometri pe jos și să pierdem cu ocolul cel puțin o oră din timpul nostru liber.

■ **Miliția județeană Cluj-Napoca :** La sesizarea tov. Rusu Ioan am efectuat cercetări împotriva a 5 persoane care au săvîrșit infracțiunea de ultraj contra bunelor moravuri și tulburarea liniștii publice. Dosarul a fost înaintat Procuraturii locale Turda, cu propunerea de trimitere în judecată. Informăm redacția că cercetările s-au efectuat în termenul prevăzut de lege.

■ Sînt invalid de gradul II, netransportabil, cu o pensie lunară de 810 lei, bolnav, rog a interveni dv. la Cooperativa de consum Cotnari pentru a primi alimentele la care am dreptul, îndeosebi mălai de grîu și de porumb, deoarece de aproape un an de cînd s-a aplicat Decretul privind consumul rațional, n-am primit decît 10 kg făină de grîu. Mi se promite mereu, dar eu nu pot trăi cu promisiunile președintelui de cooperativă. **(Aurel Toma, Cotnari, jud. Iași)**

■ **Întreprinderea Ascensorul București,** referitor la sesizarea tov. Badilaș Teodor privind punerea în funcțiune a două ascensoare noi montate de IFMA la scara 2 din blocul 100, str. Frumușelu nr. 12, București, sectorul 4, ne informează că această mare doleanță va fi împlinită numai „după ce ascensoarele vor fi prezentate de IFMA și DGDAL la verificarea și autorizarea funcționarii lor de către ISCIR București" și că Ascensorul n-are aici nici un amestec. **N.R. :** Ceea ce n-am putut noi descifra din răspuns : treaba aceasta o va face IFMA anul acesta sau în 1983 ?

■ Ne scrie pensionarul ceferist **Constantin Bontea din comuna Zoița,** județul Buzău : Sîntem o familie de oameni bătrîni și bolnavi ; amîndoi, și eu și soția, avem mîinile anchilozate și întîmpinăm mari greutăți cu procurarea lemnelor de foc. Dacă m-am adresat la IFET Nehoiu, mi s-au promis niște deșeuri, cu condiția să le încarc în mașină și să plătesc oamenii. Numai mașina, mi s-a spus, costă 1 300 lei. Butelie de aragaz n-am putut procura, deși tot cer de 11 ani, așa că mă aflu într-o situație foarte dificilă și vă rog să mă ajutați.

■ **Consiliul popular al sectorului 2 :** Lucrările de remediere solicitate de numita Dumitru Victoria din București, str. Fălnari nr. 26, bl. 59, ap. 36, au fost executate de Grupul de șantiere nr. 2, petenta confirmînd aceasta prin semnarea minutei încheiată cu constructorul.

■ Deși la Arad presa sosește și se citește chiar în ziua de apariție, la noi în comună — **ne scrie un grup de cetățeni din Pecica, printre care Roman Bogdan, Sabin Rusu, Ladislau Barany** — primim ziarele și revistele la care sîntem abonați abia a doua sau a treia zi. Oare nu s-ar putea face ceva ca și noi să fim cu știrile la zi ?

■ **Întreprinderea de transporturi auto Vrancea** ne înștiințează că, în urma verificării sesizării adresate revistei de către Olaru Ion, șoferul Graur Ion de pe autobuzul 31-Vn-1808 a fost sancționat pe linie administrativă, iar aspectele semnalate au fost prelucrate cu întreg personalul de bord din autogara Focșani. Totodată s-au luat măsuri de intensificare a controlului pe traseul Focșani — Tulnici — Gresu.

■ **Eugenia Axinte, Stana Bărbulete, Elena Girban, Maria Neață, Angela Petrică** și alte femei bolnave internate la Clinica de recuperare din Călmănești propun celor în drept să studieze posibilitățile mutării acestei prestigioase clinici în stațiunea Căciulata, unde există un spațiu mai corespunzător numărului sporit de solicitanți, precum și izvoare de apă termală.

■ **Oficiul județean pentru construirea și vinzarea locuințelor Cluj,** ca răspuns la nota apărută în Flacăra nr. 37/17 septembrie 1932, comunică : Recepția finală a blocului D din Cluj-Napoca, str. Tășnad nr.29, conform graficului aprobat de consiliul popular județean, a fost reprogramată pentru data de 30 octombrie 1932, dată pînă la care construtorul trebule să termine toate remedierile. Mai sînt două zile.

■ După zece ani de intervenții la IJGCL și la toate forurile locale, m-am ales doar cu constatări și repetate promisiuni, dar nimeni, iată, n-a venit să-mi înlăture condensul ce mi-a cuprins întregul apartament. Cu toate eforturile mele apartamentul se degradează în continuare, zi de zi, a început chiar să se autodemoleze, devenind aproape de nelocuit. Oare chiar nimeni nu mă aude ? **(Nina Burlui, Galați, str. Traian nr. 13, bl. W1, ap. 3).**

■ **Inspectoratul școlar județean Dolj** confirmă că prof. Cruceru Ștefan se face vinovat de lovirea elevului Nedelcea Mihai Mircea. Pentru abaterea comisă, profesorul a fost sancționat cu retragerea ultimei gradații pe timp de trei luni. **N.R. :** În raport cu gravitatea faptei, ale cărei urmări au fost consemnate într-un certificat de expertiză medico-legală, considerăm sancțiunea derizorie și formală.

■ În timpul construcției blocului B 12 din imediata apropiere a casei mele, o benă a scăpat din ghearele unei macarale și mi-a distrus definitiv acoperișul. La nenumăratele mele audiențe și solicitări, nimeni n-a binevoit să-mi remedieze stricăciunea. Se apropie iarna și eu stau și acum cu acoperișul casei făcut praf. ICRAL Pajura nu vrea să mă ajute în nici un fel, constructorul a plecat și a uitat de mine. **(Gavril Nasture, București, str. Inginer Zablovschi nr. 7, sect. 1).**

■ **Procuratura Generală** ne face cunoscut că cele sesizate de petiționarul Peleanu Ion au fost examinate și, constatîndu-se că sînt întemeiate, s-a declarat recurs extraordinar care a fost trimis Tribunalului Suprem pentru judecare.

■ Cetățeanul **Glodeanu N. Constantin din Comuna Brănești,** satul Gura Vulcani, județul Dîmbovița, revine pentru a doua oară cu o scrisoare prin care ni se plînge de lipsa de receptivitate a consiliului popular local față de nota critică apărută în Flacăra privind repararea unui drum de acces spre ogoare. Drumul cu pricina — ne scrie omul — n-a fost reparat nici pînă astăzi.

■ Din Alba Iulia ni se comunică un fapt cu totul neobișnuit: un bolnav psihic este scos din spital în zilele în care pe stadion au loc manifestări sportive și este pus să alerge în pauze, de unul singur, echipat ca pentru un concurs adevărat, și i se dau diplome. Chiar dacă unii spectatori se distrează, procedeul ni se pare, întocmai celui care ne scrie, inginerul Badea Octavian, cel puțin inuman, dacă nu grotesc.

■ Mai mulți cetățeni din stațiunea Lipova-Băi, jud. Arad ne informează că acolo se află o clădire (principală după cum ni se precizează) care de ani și ani de zile este lăsată în paragină, fapt care pare să nu impresioneze autoritățile locale. Față de progresele înregistrate în privința condițiilor de tratament, cei care ni s-au adresat își exprimă dezamăgirea pentru lipsa de interes privind extinderea capacității de cazare vădită și de abandonarea acestei construcții.

■ **Vremeș Ion,** din București, str. Boccaccio nr. 57, sect. 4 a comandat, ca de fiecare dată, cantitatea de combustibil ce i s-a repartizat, la Depozitul Titan, primind răspunsul că i se va livra cota la data de 8 martie 1983! Omul se întreabă cum se va încălzi pînă la trecerea iernii ?

■ **Inspectoratul general al miliției, Direcția juridică :** Vă comunicăm că Nistor Ioana, fiica numitului Nistor Teodor din Arad, a fost identificată și predată familiei.

■ **Nicolae Arion din Aleșd, județul Bihor :** Prin revista dv. ne-ați informat că trei farmaciste din Cluj-Napoca au brevetat un nou medicament hipotensor obținut pe bază de usturoi și vîsc, sub formă de drajeuri, titularul brevetului fiind Întreprinderea „Terapia". Urmăresc cu nerăbdare apariția acestui medicament dar nu-l găsesc nicăieri ; m-am adresat întreprinderii clujene dar n-am primit răspuns. Unde găsesc acest medicament ?

O întrebare la care așteptăm și noi răspuns urgent.

■ **Direcția sanitară a municipiului București :** În urma cercetării efectuate în cazul semnalat de Isopescu Raisa, dr. Isac Adriana de la Spitalul clinic Colțea a fost sancționată pe linie administrativă cu diminuarea retribuției cu 10 la sută pe luna august, iar pe linie de partid, adunarea generală a sancționat-o cu „avertisment".

■ Mama mea, **Ileana Nicolae Apostu,** femeie în vîrstă de peste 100 de ani, domiciliată în comuna Fărcaș, satul Columbu, județul Dolj, și care nu vrea nici în ruptul capului să-și părăsească satul în care s-a născut, roagă revista să amintească autorităților comunale despre existența ei și să-i faciliteze posibilitatea de a-și cumpăra alimentele și îndeosebi pîinea de care are absolută nevoie. **(Constantin Apostu, București, str. Constantin Brâncuși nr. 11, bl. B 6, sc. 7, ap. 263).**

■ **Întreprinderea prestări servicii București :** Colectivul de oameni ai muncii în care a fost încadrat numitul Simion Ion ca muncitor încărcător-descărcător, luînd cunoștință de conținutul articolului „Acțiunea orașul curat" din Flacăra nr. 38, a analizat abaterea săvîrșită de acesta și a hotărît în unanimitate desfacerea contractului său de muncă.

■ Ceea ce vedeți în fotografia alăturată — ne explică **Vasile Stan din București, str. Al. Feteşti nr. 4** — este doar o mică parte dintr-o frumoasă livadă de cireși aflată în spatele I.O.R.-2 și amenințată de

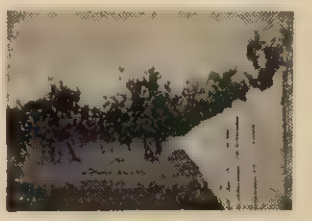

pericolul distrugerii, datorită unui gard de prefabricate care a tăiat livada exact pe mijloc. O parte a rămas în curtea întreprinderii, cealaltă în afară, exclusă tuturor vicisitudinilor.

■ **Ministerul Justiției :** La data de 16 septembrie 1982 s-a efectuat executarea solicitată de petiționarul Neagu Dumitru din Gălbinași potrivit hotărîrilor judecătorești prin care s-au partajat bunurile dobîndite cu fosta sa soție. Întîrzierea executării s-a datorat faptului că sus-numitul nu și-a întocmit la timp formalitățile prevăzute de codul de procedură civilă.

Pagină realizată de MIHAI STĂNESCU ■

Poșta redacției

Vasile Trică — București : În condițiile în care sînteți nou retribuit, pentru primele trei luni de la încadrare nu beneficiați de alocație pentru copii ■ **Viorel Moiseseu — București :** Plata cotelor de întreținere se efectuează de la data încheierii contractului de închiriere, dv. nu plătiți datorile fostului locatar ■ **Aurica Costin — Tîrnăveni :** Se putea efectua numai în sesiunea de numiri-transferări pe posturi publicate vacante ■ **Maria Cioarec — Baloteşti** (Vrancea) : Ați lucrat 15 ani la C.A.P., dar în nici un an nu ați îndeplinit volumul minim de muncă aprobat de către adunarea generală ■ **Maria Militon — București :** Se poate, dar numai pe baza unei hotărîri judecătorești ■ **Ștefan Alexandru — București :** Cereți sprijin la Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale a sectorului de domiciliu ■ **Neculai Vasean — Bacău :** Răspunsul este : Cît timp consumați băuturi alcoolice, nu prezentați suficientă garanție ■ **Mircea Țințăreseu — Traian** (Bacău) : Revizuirea medicală, inclusiv la cererea pensionarului, se face numai pînă la vîrsta de 60 ani, pentru bărbați. După această vîrstă nu se mai poate face expertiza medicală ■ **Eugen Grusea — Pitești :** Nu la noi, la Comitetul de cultură ■ **Matache Rădoi — Roata de Jos** (Giurgiu) : Cu recomandarea de la unitatea spitalicească de care aparțineți ■ **Elena Aramă — Petroșani :** Nu există temei legal, nu mai încercați ■ **Dumitra Sandu — Braniștea** (Dîmbovița) : Nefiind încadrată medical în gradul I sau II de invaliditate, nu aveți dreptul ■ **Alexandrina Slăninoiu — Malu cu Flori** (Dîmbovița) : Pentru perioada la care vă referiți nu vi s-a asigurat retribuția minimă pe economie, ați fost plătită din fonduri constituite din taxe fixe, și nu din fondul planificat de retribuire, de aceea nu vi s-a recunoscut vechimea în muncă.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi.**

Anchetă Flacăra

Ce se întîmplă cu arbitrajul?

Fotbalul românesc se află într-o fază pe care ne-ar plăcea s-o numim „ora adevărului". Se simte cu adevărat un suflu nou, după ani și ani în care nu s-a întîmplat nimic, se poate detecta o înviorare a campionatului (ne gîndim în special la lupta pentru titlu) și chiar încercarea, încă prea puțin reușită, de a ieși în lumea bună a fotbalului european. Echipa națională, sub comanda lui Mircea Lucescu, a reușit pînă acum lucruri bune, federația și-a primenit oamenii, dar fără îndoială lipsește în continuare cadrul general care să asigure creșterea efectivă a fotbalului nostru. Printre acești factori, deloc neglijabili, avem în vedere necesitatea desfășurării meciurilor într-un climat de corectitudine deplină, de cinste și obiectivitate în desemnarea învingătorului, este și arbitrajul. Aici nimeni nu ne poate contrazice, faptele fiind evidente, arbitrajul din fotbalul românesc este în suferință, dovadă fiind mult prea numeroasele meciuri care au creat probleme, nemulțumiri maselor de spectatori, rezultate viciate, greșeli flagrante de arbitraj, creînd o stare de neîncredere, de suspiciune chiar pentru toți „cavalerii fluierului" aflați în activitate.

HOȚII, HOȚII...

De unde însă provine atît de multă suspiciune? Este cazul să nu încercăm să ne ascundem după degete, toată lumea fotbalului știe că în sfera arbitrajului s-a petrecut în ultimele două campionate un seism de gradul nouă, organele de cercetare penală detectînd nu numai greșeli sau contravenții de la legea sportului, ci chiar infracțiuni în toată regula, străine de etica socială. În urma unor anchete efectuate la o serie de cluburi din diviziile A și B, un mare număr de arbitri (136 pînă acum) au trebuit să fie scoși din activitate, pe baza dovezilor clare ori a unor afirmații din care se deduce primirea de sume de bani (zeci de mii de lei în unele cazuri), pentru avantajarea uneia sau altela dintre echipe, pentru facilitarea succesului acestor echipe. Există un foarte numeros corp al federației de specialitate, așa numiții observatori federali, care însă n-au observat de-a lungul anilor nimic din ceea ce face azi obiectul unor procese penale, există de asemenea un organism superior, am numit C.N.E.F.S.-ul, care trebuie să vegheze asupra desfășurării perfecte a tuturor manifestărilor sportive, cu zeci și sute de încadrați în toată țara pentru care noțiunile de cinste, de corectitudine în sport ar trebui să fie primele sarcini de serviciu, îndreptarul principal al meseriei pe care o practică. Dar pînă să intervină procuratura, nici măcar un singur arbitru n-a fost sancționat sau îndepărtat din arbitraj pentru necinste, nu a fost făcut cunoscut vreun caz de mituire, de dobîndire a unor foloase necuvenite. Așa s-a făcut ca azi numele procurorului Adrian Vasiliu să devină foarte cunoscut în lumea fotbalului nostru, persoana cea mai temută de infractorii cu fluier și de toți cei care l-au încurajat, l-au „stimulat", în acest mod de activitate doar aparent sportivă..

Sîntem bucuroși că avem o procuratură promptă, capabilă să sesizeze răul, o milițe care și-a făcut datoria, că organele centrale de stat s-au sesizat și au acționat în spiritul eticii și al legalității, dar nu putem fi deloc îngăduitori cu faptul că la conducerea C.N.E.F.S. și la federație nu numai că n-au fost sesizate aceste grave încălcări ale legalității sportive, dar că ele au fost acoperite și încurajate în fond, prin delegarea arbitrilor necinstiți la numeroase și importante partide. Am putea spune, parcurgînd lista făptașilor și a faptelor lor, că zeci, sute de meciuri, campionate întregi au fost falsificate. Răspunderea nu o poartă numai cei ce au fost puși să arbitreze ei, în mod direct, cei care au fost puși să conducă, sub toate aspectele, fotbalul, [illegible] în general. Ne interesează publicul [illegible] se vor spune cei în măsură de judecată, dar așteptăm ca la C.N.E.F.S. și F.R.F. să fie adoptate măsuri care de acum înainte să împiedice repetarea unor asemenea fapte, măsuri care să asigure desfășurarea normală a activității fotbalistice, într-un climat perfect de cinste și fair-play, dîndu-se sutelor de mii de iubitori ai fotbalului sentimentul că nu asistă la parodii și mîncîuni, la falsuri, la ticaloșii deghizate. Mulțumind tuturor celor care au contribuit la descoperirea și incizarea relelor din fotbalul nostru, așteptăm măsuri care să includă și responsabilitatea celor care au făcut posibilă această imensă rușine a fotbalului românesc!

RAINEA, ULTIMUL „MOHICAN"

Au ieșit din arbitraj, mai mult sau mai puțin pe ușa din dos, un număr impresionant de arbitri socotiți pînă mai ieri „de frunte", cîțiva purtînd chiar ecusonul F.I.F.A. Ca să ne referim numai la arbitrii din lotul A, lista neagră cuprinde numele lui Anderco, Cenea, Jurja, Szilaghi, Jucan, Adam, Ciocîlteu, N. Georgescu, I. Alexandru, Ghiță, Dragomir, Ioniță, Fediuc, Doleanu, Tătar, Pop, Ologeanu, Ivăncescu, la care s-au adăugat de curînd și Maghiar, Ciocan, Secelcanu și Abramiuc, abia promovați în primul eșalon. Pentru cei mai mulți dintre ei dovezile sînt evidente, pentru ceilalți numai dubiul care planează asupra corectitudinii lor a fost suficient ca să fie reținuți de la delegări, puțini putînd spera la o revenire pe terenurile de fotbal. Atunci, evident, cine mai rămîne să arbitreze meciurile campionatului care trebuie să-și vadă de drum, săptămînă de săptămînă? Problema n-a fost ușor de rezolvat pentru federație. Cîțiva dintre tinerii arbitri ajunși în lotul B au fost trimiși încă din campionatul trecut să oficieze la centru partide din prima divizie, așa cum s-a petrecut cu Neșu, cu Fl. Popescu, Crăciunescu, Dima, A. Gheorghe, Necșulescu sau Stoenescu, nume care fără îndoială nu vă pot spune decît prea puțin. În primăvara anului curent, F.R.F. a organizat două cursuri intensive pentru arbitrii tineri, foști jucători divizionari A, care apoi, în urma unui concurs, au fost promovați în lotul prim, renunțîndu-se la prevederile regulamentului în ceea ce privește stagiul obligatoriu în categoria inferioară. Altă soluție nu părea să existe! Așa stînd lucrurile, în momentul de față lotul A cuprinde următorii arbitri: **V. Antohi** (Iași, debut 1982, 4 jocuri la centru în prima divizie pînă acum), **M. Axente** (Arad, 1982, 4), **P. Balaș**, (București, 1982, n-a debutat încă!), **I. Crăciunescu** (Rm. Vîlcea, 1981, 7 și două suspendări!), **I. Dima** (Sighișoara, 1982, 3), **A. Gheorghe** (P. Neamț, 1982, 4), **I. Igna** (Timișoara, 1976), **R. Matei** (București, 1982, 1), **Al. Mustățea** (Pitești, 1979), **S. Necșulescu** (Tîrgoviște, 1982, 4), **M. Neșu** (Oradea, 1982, 15), **M. Niculescu** (București, 1982, 2), **D. Petrescu** (București, 1981, arbitrul cu cele mai multe... victorii în deplasare în meciurile conduse), **R. Petrescu** (Brașov, 1979), **Fl. Popescu** (Ploiești, 1982, 14), **N. Rainea** (Bîrlad, 1965!), **M. Salomir** (Cluj-Napoca, 1979), **M. Stoenescu** (București, 1982, 6), **O. Șteng** (Oradea, 1976), **Cr. Teodorescu** (Buzău, 1974, cu întrerupere de un an), **I. Velea** (Craiova, 1982, 4), la care e probabil să se adauge **B. Stîncan** (București, 1973, reținut o vreme de la delegări). Trăgînd linie, 21 sau 22 de arbitri cu totul, dintre care 13 n-au fost promovați în lotul A decît în toamna anului acesta, pentru campionatul 1982–1983. Așadar, un lot extrem de eterogen, care-i cuprinde atît pe Nicolae Rainea (de 17 ani conducînd partide din prima divizie!), cît și pe Radu Matei ori Petre Balaș, debutanți pe scena diviziei A, alături de mai consacrații Igna, Teodorescu și Șteng. O situație foarte grea pentru Colegiul central al arbitrilor, care se vede confruntat la fiecare etapă cu noi probleme, nu puține dintre ele fiind ridicate de chiar tinerii arbitri noi promovați. „Cu toate acestea, spune Francisc Kolosi, președintele colegiului, tocmai arbitrii pe care îi considerăm consacrați ne-au dat cele mai mari bătăi de cap în acest sezon. E vorba de Igna, de Salomir sau Teodorescu, care au și primit sancțiuni pentru arbitraje slabe. Sînt încă multe lacune în arbitrajul nostru, se vede lipsă de curaj și fermitate în luarea deciziilor, ba chiar și o anume influență a manierei de a conduce jocul, după numele echipelor arbitrate sau al jucătorilor ce trebuie sancționați pentru diferite abateri. Este limpede că n-am reușit încă să-i formăm pe măsura necesității." Și cum greșelile se plătesc, iată sancțiunile dictate pînă în acest moment de Colegiul central, împotriva arbitrilor din lotul A: Salomir — 6 etape suspendare, Teodorescu — 6 (4+2), Crăciunescu — 5 (3+2), Igna, Dima, Ciocan și Șteng — 4, Neșu și Balaș (aceasta pentru un meci în divizia B) — 2 și Rainea — avertisment! Atenție; la 8 etape de suspendare urmează excluderea automată din lot! În divizia B s-au dictat pînă acum 25 de etape de suspendare la 9 arbitri, iar în C, 48 de etape la 11 arbitri. Este însă evident că în aceste divizii inferioare ochiul federației nu ajunge decît foarte rar...

UNDE-S ARBITRII PE CARE II AȘTEPTĂM?

După George N. Gherghe, vicepreședinte al colegiului și responsabil cu sectorul tehnic, acești arbitri tineri de la care se așteaptă să contribuie și ei la ridicarea calitativă a fotbalului nostru, sînt în general bine pregătiți din punct de vedere teoretic — la tablă cum s-ar spune. Dar, odată intrați în teren unii prea multe din cele învățate, se pripesc și interpretează anapoda, aplicînd regulamentul greșit. „Sigur, zicea dînsul, noi ne străduim să le ridicăm calificarea, să le insuflăm curajul necesar și obiectivitatea cerută în meciurile primei divizii, indiferent de echipele pe care le conduc. Dar totuși, greșeala pleacă de mai departe, de la selecția arbitrilor în primul rînd. Oricum, e bine să se știe că actualul lot A, redus ca număr, păstrează locuri la dispoziția altor arbitri, care so vor afirma în meciuri și vor trece concursurile organizate de noi. Avem o tradiție frumoasă în arbitraj, nu se poate să nu apară curînd noi arbitri de valoare."

Sigur, și noi îi așteptăm pe acești. Pînă atunci, însă, sîntem de părere că va trebui să acordăm mai multă încredere arbitrilor în activitate, să nu-i mai suspectăm în fiecare gest și să nu-i transformăm în țapi ispășitori pentru toate relele fotbalului. E, desigur, nevoie de mai multă colaborare în această direcție, a tuturor factorilor care acționează în fotbal, de la conducători pînă la jucători și public. În general, optica asupra rolului arbitrului într-un meci de fotbal trebuie schimbată. Să contribuim cu toții la creșterea prestigiului și a personalității acestor cavaleri ai fluierului și să înțelegem că, atunci cînd un joc degenerează, de vină nu sînt numai arbitrii, ci că și jucătorii au partea lor [illegible] de vină. Arbitrul, oricum dată, e o persoană compromisă a fotbalului românesc. Să încercăm totuși să schimbăm această optică, din păcate obiectivă, să-i ajutăm pe cei rămași să-și facă treaba în cît mai bune condițiuni, să ajutăm arbitrajul românesc să iasă din impas. Arbitrii au nevoie de încredere, să le-o acordăm! Desigur, nu fără a-i sancționa, drastic, pe cei care greșesc

C. DUMITRU ■

Omul care joacă

Tăceri chinuitoare

A fost unic pentru fotbalul nostru începutul de noapte de la jocul cu Aston Villa. O suprafață imensă și neclintită de oameni încingea inelul de beton de la „23 August", așteptînd să se aprindă la căldura unei posibile izbînzi dinamoviste. Din păcate, n-a fost așa, iar tăcerea cu care acest public al nostru de multe ori minunat a anturat finalul jocului ca și momentele plecării din stadion a fost cea mai plastică interpretare a neputinței noastre. Am mers și eu, după joc, cîteva bune minute pe urmele liniștii dureroase a mulțimii, stăpînindu-mi cu greu o furie oarbă în fața resemnării noastre explicabile dar vinovate. Într-adevăr, reprezentanta britanică (numără și trei scoțieni în formație), putea fi învinsă chiar dacă însuși managerul ei, Tony Barton, afirma după joc că „băieții lui au prins o zi de excepție și dacă ar juca așa și în liga engleză nu vede ce echipă i-ar putea sta în față..." În datele inițiale ale jocului s-a ținut seama cu siguranță și de faptul că palmaresul disputelor româno-engleze la nivelul naționalelor este destul de echilibrat, noi fiind aceia care am luat trei puncte din patru în ultimele două întîlniri oficiale. Numai că, afirm cu responsabilitate, o echipă de club din insulă este mai puternică și mai greu de depășit ca **forță de joc** decît o reprezentativă a Albionului. Faptul că se cunosc, făcînd aceleași antrenamente în timp și avînd omogenitatea a multe zeci de meciuri jucate împreună și destule în luni noroioase, le dă **o tărie** ce nu o poate realiza și prezenta numai după cîteva zile de pregătire în comun națională engleză.

Acum, cînd Villa are toate șansele să se vadă în primăvară jucînd alături de celelalte șapte formații ale C.C.E., avînd speranțe întemeiate să meargă mult mai departe, trebuie spus că „întreprinderea de fotbal" din Birmingham era confruntată înainte de noi cu destule probleme grave, care însă au avut darul să o ambiționeze și să o întărească și mai mult în jocul de la București. Era vorbe de însăși viața lor... Clubul era în fața unei scadențe de nu mai puțin de 1,3 milioane de lire (!), datorită renovării în 1972 a stadionului precum și marilor cheltuieli de „întreținere" a jucătorilor, neacoperite în timp și mai ales la timp. De asemeni, obișnuiți cu venituri călduroase, cîțiva jucători încercară să strîmbe din nas, iar Tony Morley, extrema stîngă care v-a impresionat cu siguranță, a vrut să se pună pe lista de transfer și, ca o consecință necunoscută în fotbalul nostru, managerul l-a [illegible] primii 11 cîteva jocuri, „anunțîndu-l" că nu l în formă... Sînt multe de desubtuturi urîte și dubioase în fotbalul profesionist pe care și jucătorii noștri ar trebui să le știe, pentru a înțelege că acolo viața nu-i atît de frumoasă și de ușoară pe cît pa e... Dar Aston Villa, echipa „miliardarilor dubioși" din Birmingham se pare că a rezolvat plata unei jumătăți din datorie chiar în ziua în care la Villa Park se anunțau... portarii; aplanînd la fel de rapid și conflictele pecuniare dintre „cer și pămînt" din echipă, astfel că a putut să-și strîngă cu siguranță rîndurile, fiind capabilă de o prestație de excepție în fața noastră. Cert este însă că s-au temut de noi, neînțelegînd 7–2-ul cu care am surclasat în campionat cu cîteva zile înainte Timișoara. Numai că nici nu știu cam ce se joacă la noi... Cred că dacă în ziua respectivă am mai fi jucat încă o dată cu Poli, scorul și evoluția ar fi fost asemănătoare celei precedente. Dar Mortimer, Bremner, Withe, Cowans și Shaw nu sînt Titi Nicolae, Manea, Pahonia, Cheregi sau Ștefanovici... Antrenamentele lor sînt meserie curată, sînt călîți pentru a juca tot timpul, fiind capabili de marcaj și angajament succesiv de durată în orice moment...

Voi continua pe această temă.

CORNEL DINU ■

Plecînd de la un „inexplicabil" loc 15...

Voleiul, la ora adevărului?

Lucrurile sînt indiscutabile. Echipa națională de volei nu și-a îndeplinit nici unul dintre obiectivele de performanță stabilite pentru recent disputatul campionat mondial: calificarea la J.O. '84 (locurile 2–3 în clasamentul final) și la C.M. '86 (minimum locul 7 în clasament). Locul 15 la cea mai importantă competiție mondială reprezintă, în fapt, o adevărată contraperformanță, care întrece cu mult rezultatele cele mai slabe obținute vreodată de voleiul masculin românesc, explicațiile „pur tehnice" fiind net insuficiente. Dincolo de evidenta creștere în valoare a formațiilor Braziliei, Canadei, Japoniei, S.U.A. sau Argentinei, este totuși clar că nivelul voleiului românesc n-a putut descrește, într-atît, din punct de vedere strict tehnic, încît în numai doi ani să ajungă de pe podiumul olimpic, la Moscova, pe locul 15 în Argentina! Ceva, evident, s-a întîmplat — dar nu în terenul de joc în primul rînd, ci mai cu seamă dincolo de el.

Din cîte am aflat, echipa de volei a României s-a bucurat de foarte bune condiții de cazare în Argentina, mîncare și apă care n-au creat probleme de nici un fel, temperatura n-a deranjat, iar arbitrajele au fost extrem de corecte, imparțiale, excepînd poate un singur meci, cel cu Italia, aproape de sfîrșitul competiției. Neputîndu-se în voca deci nici un fel de scuze, explicațiile evoluției foarte slabe trebuie căutate, chiar în sînul echipei noastre, în lipsa de unitate sufletească, în certurile bizare dintre antrenor și jucători. După părerea lui Marin Petrescu, secretar responsabil al federației, totul ar fi plecat de la... micul dejun! În sala în care se servea masa, în sistem de autoservire, un mic dejun pentru jucătorii noștri ar fi însemnat, dacă ar fi fost lăsați, două felii de pepene, trei pahare de suc de ananas, două banane, un pahar cu lapte etc., ceea ce nu putea fi admis de medicul și antrenorul echipei. Dacă li s-a atras atenția să respecte regimul alimentar obișnuit, jucătorii pur și simplu s-au revoltat, simțindu-se frustrați! A urmat slaba participare la antrenamente, urmărirea televizoruiui pînă noaptea tîrziu, o mîncinare a unității colectivului care, mai ales în sporturile de echipă, face întotdeauna ravagii. Au ieșit la iveală nemulțumiri mai vechi, jucătorii reclamînd o anume severitate din partea antrenorului Sotir. Girleanu aducîndu-și aminte că ar fi trebuit să primească banderola de căpitan, Vrîncuț, Mina și Ionescu ținîndu-i isonul, așa cum nu s-ar fi putut întîmpla pe vremea fostului căpitan de echipă Cogneliu Oros, retras între timp din activitate. În ceea ce ne privește, socotim explicația de-a dreptul simplistă, răbufnirea jucătorilor avînd antecedente însemnate, actele de indisciplină culminînd la un turneu desfășurat în R.D.G., care a adus excluderea lui Günther Ionescu din lotul reprezentativ.

Așadar, 0–3 cu Polonia și Cuba (înfrîngeri usturătoare, fără drept de apel) și 3–1 cu Venezuela într-un meci [illegible] nu mai conta, în grupa preliminară, apoi 3–0 cu Irak, Libia și Chile, echipe de mîna a treia, dar 0–3 cu S.U.A. și 2–3 cu Italia, urmate de 3–2 cu Franța, în meciul pentru locurile 15–16... Trebuie să precizăm că în Argentina am alinat o echipă tînără, de la care se aștepta (însă aprecierile, optimismul federației s-a dovedit fără nici o bază) să reînnoiască succesele precedente ale voleiului românesc, între care amintim bronzul olimpic și cîștigarea turneului Universiadei '81. Obiectivele de performanță stabilite au fost deci mult umflate față de valoarea reală a echipei [illegible] de astăzi, acum Oros, Dumanoiu, Pop și Enescu, iar lucrul acesta ar fi fost ușor de sesizat în urma rezultatelor nesatisfăcătoare obținute în meciurile de pregătire, chiar în lipsa participării la turnee tari. Federația de volei s-a umflat în pene, promițînd marea cu sarea, astăzi regretînd și fiind nevoită să accepte că o victorie în fața selecționatei U.R.S.S., a Braziliei, Poloniei sau Cubei fiind foarte puțin probabilă, chiar în condiții de deplină unitate sufletească. Se poate deci sesiza un declin al voleiului românesc (chiar dacă valoarea lui nu e de locul 15 în lume), anunțat într-un fel și de cupele europene, în care atît Dinamo cît și Steaua au pierdut pozițiile din ediția precedentă. Ajungem în cele din urmă la greșeli de selecție și de instruire pînă la baza piramidei, de acolo de unde jucători de valoare apar tot mai puțini. Este foarte limpede că nici în volei, ca în atîtea alte sporturi, nu se mănîncă bine, turneul C.M. din Argentina avînd darul, măcar ăsta să fie cîștigat, de a accentua lipsurile echipei care a reprezentat tot voleiul nostru masculin: indisciplină, absența personalităților, superficialitate în pregătire, infumurare. Se simte nevoia unor măsuri urgente, a unor măsuri drastice și ne mirăm că ele nu au fost făcute cunoscute pînă în prezent. Dar poate că diriguitorii voleiului și ai sportului în general așteaptă să se așternă colbul uitării peste cea mai catastrofală „performanță" a echipei naționale de volei!?

DUMITRU GRAUR ■

Ajunul marii confruntări cu Franța

Iată-ne iar în totul pregătirilor pentru participarea noastră în cadrul noii ediții a Campionatului european de rugby, dotat cu Cupa F.I.R.A.! Sorții au hotărît ca prima confruntare să aibă loc duminică, 31 octombrie, la București, în compania selecționatei Franței, joc tradițional care pînă acum a constituit meciul „cheie" în stabilirea supremației europene rugbystice. Selecționata noastră a învins (cu citva timp în urmă) puternica echipă irlandeză Munster (19—8), după ce Selecționata de Sud învinsese la Constanța aceeași echipă aflată în turneu cu scorul mai categoric de 19—6. Aceste jocuri-test, ca și celelalte anterioare împotriva neozeelandezilor, atestă lărgirea cadrelor de selecție, cu aportul tot mai evident al provinciei, precum și proliferarea calitativă în marea masă a echipierilor rugbyști, ceea ce este indeosebi de îmbucurător. În cursul săptămînii trecute, miercuri și simbătă, au avut loc îndirjite meciuri de trial între două formații echilibrate, alcătuite din „probabili" (echipament roșu) și „posibili" (echipament galben), pe același stadion. Giulești, la aceeași oră, 15, păstrîndu-se datele marii confruntări oficiale de duminică. S-au marcat, de fiecare partidă, multe eseuri, lovituri de pedeapsă și transformări, remarcîndu-se din rîndul înaintașilor: Dumitru, Murariu, Stoica Enciu Dărăban, Munteanu, Moț, Caragea, Mărin Ionescu și veteranul Dinu Constantin, iar din linia de trei-sferturi : Alexandru, Vărzaru, Lungu, Holban, Fuicu, Aldea și Ion Vasile, corespunzător și ca mijloacș la grămadă și ca fundaș. Regretăm absența nejustificată a lui Bucos și accidentările titularilor Paraschiv, Lungu, Bors, în speranța că unele dintre ele vor fi oportun remediabile.

Problema uverturii nu pare deloc rezolvată prin Podărăscu și din păcate nici prin prestația lui Codoi. Oplnăm pentru experimentatul stelist Alexandru. Fundașul Florea are încă multe deficiențe în tehnica individuală (mai ales prinderea tardivă și defectuoasă a balonului din zbor). Voi mai sesiza absența repliajului aripilor și liniei a trela, pe fazele de atac cu fundașul, pericol mare la contraatacul advers. Dealtfel, în privința formației definitive, antrenorul Theodor Rădulescu ne-a declarat „Unii din vechii titulari, accidentați mai grav sau mai ușor, ne ridică probleme. Trebuie să hotărîm pilierul dreapta, să stabilim perechea mijlocașilor (Paraschiv fiind ușor accidentat) și a centrilor (unde ne interesează disponibilitatea lui Lungu). Meciul cu Franța marchează, ca întotdeauna, grija noastră valorică, punctul de fierbere. El constituie un riguros examen și pentru meciul de anul viitor cu Țara Galilor, care ne va vizita cu certitudine, în revanșă. Firește, toți dorim victoria, spre satisfacția numeroșilor critici autentici ai rugbyului".

Antrenorul federal Valeriu Irimescu ne precizează unele lucruri prețioase : „Considerăm jocul cu Franța nu numai ca pe un deschizător de nou campionat european, ci și ca deschizător de porți pentru o serie de jucători noi și mai tineri, alături de cei consacrați, spre a se asigura continuitatea eforturilor noastre. Ne mai așteaptă jocurile de rutină cu Maroc, R.F.G. și cele foarte dificile cu Italia și îndeosebi U.R.S.S. De asemenea, privim cu atenție în perspectivă jocurile cu Zimbabwe și Țara Galilor, noi fiind gazde, și reînnoitul joc cu Franța, în deplasare. Francezii vin acum cu o echipă bine pusă la punct, pregătindu-se totodată pentru întîmpinarea turneului Argentinei în Franța și pentru Turneul celor cinci națiuni. Remarcăm că din formația Franței fac parte Blanco, Dintrans și Joinel, cîștigători unanimi, în ordinea numirii, ai Oscarului „Gheata de aur", „Gheata de argint" și „de bronz", iar toți componenții naționalei se află în clasamentul primilor 20 din cei 200 000 jucători selecționați. Sperăm, totuși, ca echipa noastră să abordeze cu aplomb acest derby, practicînd un joc complet și mobil, cu bună circulație a balonului, mai ales în atac. Ne exprimăm încrederea în potențialul nostru". Este ceea ce dorim și noi, din toată inima, avînd datoria patriotică de a ne încuraja echipa cu patos, într-un spirit de entuziastă sportivitate : **Hai, România !**

TUDOR GEORGE ■

Scrisoare către cei care iubesc jocul de rugby

Deci lotul se pregătește de multă vreme, e gata de luptă, nerăbdător să-și înfrunte adversarul. Tocmai grija aceasta deosebită pentru un meci ar trebui să ne îngrijoreze. Prea mult timp așteptăm o singură confruntare de amploare, de semnificație, cu miză, iar așteptarea aceasta încordată ne poate altera simțurile, inflamînd imaginația și ne poate șubrezi voința și stăpînirea de sine — pentru că va fi un meci dificil, epuizant. Desigur, primii amenințați sînt cei care vor purta culorile naționalei. Echipa Franței e puternică, vicleană, cu fantezie ; jocul ei, uneori, se desfășoară în zonele limită ale regulamentului. Dar, oricît de grea și de importantă ar fi confruntarea, ea va trebui să rămînă întrecere sportivă, luptă sportivă. Cu acest meci nu se sfîrșește lumea ! Victoria, cu orice chip, *nu poate fi decît în detrimentul spiritului jocului, ale cărui reguli complexe și severe cer în primul rînd o pregătire și o atitudine morală.*

Prezenta scrisoare e de fapt un apel către toți cei care au cunoscut cîndva și au înțeles ce poate însemna fascinanta confruntare de calități volitive, fizice, intelectuale ale celor care își dispută capriciosul balon oval.

Ar fi normal să părăsim comodități, tabieturi, scepticism ș.a. pentru ca la ora cînd se vor intona cele două imnuri purtătorii frunzei de stejar să simtă căldura inimilor noastre, puterea voințelor și speranțelor adunate într-un mesaj de încredere, gest de investitură cu nobila misiune de a ne reprezenta cu tot ce avem mai bun, într-o dreaptă și grea confruntare. (Noblesse oblige, *ar confima francezii).*

Să fim cu adevărat lîngă ei, ajutîndu-i moral și în eventualele clipe grele. Indiferent de rezultat, echipa noastră, rugby-ul românesc trebuie și poate să-și reafirme valoarea dobîndită printr-o muncă infernală, tenace, de ani, de decenii. Ce ar putea însemna, și pentru cine, tribunele ocupate de spectatori binevoitori care nu înțeleg ce se întîmplă pe teren, nu pricep de ce și pentru cine fluieră arbitrul ?

E o datorie, cred, să fim acolo, prezenți, dacă într-adevăr înțelegem și iubim acest sport...

LUCIAN HANU ■

Spune-ne, Mircea Lucescu..:

Două dintre scrisorile adresate în această săptămînă lui Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F. și antrenor al echipei naționale (e vorba despre cele semnate de cititorii Gheorghe Fodor din Tg. Mureș și Ion Purcărea din Buzău) cuprind o întrebare comună, pe care o considerăm binevenită după meciul Corvinul—F.C. Sarajevo :

— CE NE PUTEȚI SPUNE DESPRE RATAREA LUI KLEIN ?

— Îmi surîde ideea de a discuta, în general, despre ratări, dar mai puțin despre o anumită ratare, din care să facem o adevărată tragedie. Mai rău decît l s-a întîmplat lui Klein, e drept, greu se poate imagina. La 5—2 jocul ar fi fost probabil încheiat, iar calificarea de asemenea. În fotbal, cum se spune, marile ratări se întorc întotdeauna împotriva ta, așa cum dealtfel s-a întîmplat și la Hunedoara. Dar nu pot fi prea supărat pe „Mișa" Klein, decît în măsura în care nu e suficient de preocupat pentru perfecționarea mijloacelor sale tehnice. Ratarea e, în fapt, un element tehnic, legată de disponibilitatea jucătorului de a rezolva o anumită fază de joc, iar lucrul acesta nu se poate schimba de pe o zi pe alta. Mult mai supărat sînt în cazul unor nerespectări flagrante ale sarcinilor de joc, atunci cînd gîndirea jucătorilor este anapoda, arătînd că au uitat totul de la cabină pînă la teren. După meciul cu Sarajevo aproape că nici nu m-am mai gîndit la ratarea lui Klein, eram prea marcat de greșeala întregii echipe de a se lăsa atît de descoperită în apărare, la un scor care ne convenea de minune. Oricum, cred că „Mișa" a fost ori prea sigur pe el, deconectîndu-se tocmai în momentul lovirii balonului, iar greșeala apare adeseori pe fondul de relaxare, ori nu se adaptase încă la „căldura" jocului, fiind neatent, nesigur. A lovit mingea cu pîcîorul drept, piciorul lui „slab", iar lucrul acesta trebuie să-l pună cel mai mult pe gînduri. Trebuie să înțeleagă că numai prezența în echipa națională nu e suficientă pentru a te considera un jucător complet, că nu e nici o rușine să-ți perfecționezi mijloacele tehnice la orice vîrstă, inclusiv pe cele cu piciorul mai puțin bun.

Asemenea ratări sînt urmate mai întotdeauna de căderea individuală a jucătorului în cauză, marcat vizibil de nereușită atît în meciul respectiv, cît și mult după aceea. Vă mai amintiți ce a urmat după ratarea lui Constantin, la Tokio ?! Poate ar fi fost util să-l scoatem din joc pe Klein după ratare, fiindcă Corvinul a jucat practic fără el în continuare, ba chiar poartă vină și la golul al treilea înscris de jucătorii sîrbi. Un jucător cu mare experiență ar fi putut să-l încurajeze, în teren, să-l facă să-și revină, însă un asemenea jucător nu există la Corvinul. Mi-aduc aminte de o „gafă" similară, petrecută în meciul România — Cehoslovacia, cînd Răducanu l-a pasat unui jucător advers, care a egalat. M-am dus atunci la el, l-am luat în brațe și i-am șoptit : „Nu-i nimic, Rică, tot noi vom cîștiga !" Apoi a venit golul lui Dobrin, dar Răducanu spune că n-a mai știut nimic din ce s-a întîmplat pînă la sfîrșitul partidei, aflînd abia atunci cine a învins ! Sigur, la Hunedoara n-o să se uite multă vreme acea ratare, ani de zile o să i se aducă aminte lui Klein de ea, dar nici capul nu e cazul să i se taie! Greșelile, oricît de mari, sînt omenești, iar fotbalul trebuie să rămînă la urma urmei un joc, o ratare nu trebuie să însemne o catastrofă. La „Mundialul" argentinian, acum 4 ani, un spaniol, Carasco parcă îl chema, a ratat în meciul cu Brazilia dintr-o situație și mai clară, de la un metru sau doi a tras pe lîngă bară, iar asemenea exemple sînt foarte numeroase. Asta-i fotbalul, nu-i așa?! Klein a ratat, la prima minge pe care a atins-o de cînd a intrat în teren, victoria și poate calificarea Corvinului. M-aș bucura ca în primul rînd el să învețe ceva din asta. Și, ca s-o spunem și pe asta, iată că incredibilul, în fotbal, este posibil oricînd...

Necunoscutul ca adversar

(Urmare din pagina 24)

putere : „Ești nebun ! țipă individul. N-auzi ce-ți tot spun ? Dă-te jos că nu ești sigur pe picioare". Cutremurat de zgîlțîiturile puternice, saltimbacul se dezechilibrează și cade. „Vedeți, se laudă individul. V-am spus eu ? Tipul nu era sigur pe picioare..."

Resping ideea ca jucătorii Universității să fie chemați în fața înregistrării video pentru a vedea greșelile comise în timpul meciului. Filmul poate fi văzut și revăzut în dorința de a cunoaște un alt spațiu de temperament, de mentalitate și concepție asupra sportului. La doi la zero, echipa a jucat cum trebuia să joace. Cum a putut să joace. Dacă n-ar fi decît acest Beldeanu despre care circulă părerea că a jucat șters, sau reținut. Mijlocașul craiovean ieșit din rîndurile titularilor avea toate motivele să iasă la joc, să se impună să se remarce, chiar în detrimentul echipei. Talentul și experiența au fost mai puternice. Beldeanu a simțit jocul și riscurile lui și a rămas lipit de adversar, îndeplinindu-și sarcinile de marcaj, aminind prin sacrificii inconștient momentul reabilitării sale. După meci și o șansă epuizată, Beldeanu a rămas un om trist, dar un jucător adevărat, care nu și-a trădat vocația și talentul.

Îmi stăruie în minte o fază, un moment nu atît fotbalistic, cît de intuiție psihologică și de curată prietenie. Donose, de o rară frumusețe în joc, cel mai bun jucător de pe teren, este pur și simplu catapultat lîngă tușă de un adversar. Întîrzie în iarbă mai mult decît s-ar cuveni. Între timp, mingea ajunge la cîțiva pași de el. Se ridică. Ar putea ajunge mingea, dar ar trebui să fugă. Dacă ar fugi, spectatorii l-ar huidui și acuza de simulare. Sînt fracțiuni de secundă de ezitare. Nimeni nu se îndoiește că Donose va fugi, totuși, faza fiind destul de periculoasă, nici chiar Donose însuși. Apare ca din pămînt Ecstică Ștefănescu apărîndu-l pe Donose în primul rînd împotriva lui Donose.

Întrebarea care mi s-a adresat cel mai adesea la întoarcere a fost : Cum a jucat Craiova ? Este și această întrebare o expresie a necunoașterii. Corect, ea ar trebui formulată astfel : Putea să joace și altfel ? Dar nici măcar filmul, într-o sală din București sau Craiova, n-ar putea da un răspuns autorizat și complet. Ar lipsi Dublinul cu tot ce înseamnă el viață, psihologic, economic, social, politic și pe care noi, cei ce-am fost acolo, n-am reușit să-l descifrăm nici în linii generale de vreme ce ne chinuim să-l intuim din perspectiva unui meci de fotbal. Ar însemna să ne prefacem că știm, nu că bănuim doar una sau cîteva din cauzele pentru care Shamrock Rovers, înfruntînd riscurile catastrofei financiare și fără veleități continentale continuă să se înscrie an de an în Cupa UEFA, de ce spectatorii își aplaudă echipa învinsă ? Să creadă ei într-atît în meninerea de spectacol a sportului, tocmai ei, lucrătorii onești și perseverenți ? Cert este că spectatorii care au plătit niște prețuri exorbitante ca să intre la meci au avut o seară agreabilă. Este și acesta un punct de vedere. Rămîne imaginea picioarelor lui Cămătaru, țîroind de sudoare, în minutul 15, la care ar trebui să precizăm temperatura aerului din acea noapte rece de octombrie la Dublin.

Orele meciului

(Urmare din pagina 24)

fața românilor), nu deslușesc ce spune. E vacarm, pînă și Mircea Rădulescu (de felul lui reținut) s-a ridicat în picioare, în partea de sus a tribunei (unde Domozină, spre a citi ce-a notat, tot aprinde o lanternă), nu-l înțeleg, dar deduc : un fel de „ți-am spus eu".

Stăpînă pe joc, Craiova are momente superbe și e răsplătită cu aplauze la scenă deschisă. Shamrock aruncă în luptă ultimele energii, dar e limpede că n-are scăpare : oaspeții sînt, la toate capitolele, mai buni. Tilihoi și Ștefănescu respingă cu calm, Donose (excelent în tot meciul) „filtrează" minge după minge, Țicleanu e omniprezent, iar Cămătaru și Crișan se desprind cu abilitate de adversarii direcți, semănînd panică în fața porții lui O'Neill. Nu mai încape nici o îndoială : meciul e jucat, calificarea e jucată. Pînă și „the hoops" înțeleg asta și, cînd iese Balaci din teren (înlocuit cu Geolgău în minutul 77), îl privesc cu respect pe Iliuță, negrăbiți, prlcepînd că totul s-a sfîrșit. Dă să intre și portarul Boldici, dar arbitrul îl oprește, cerîndu-i să-și schimbe tricoul, verde ca și cel al fotbaliștilor lui Shamrock, cu diferența că pe piepturile irlandezilor scrie „Lifestyle". Boldici moare de necaz, dar n-are alt tricou, drept pentru care Lung (foarte inspirat, dar cam nervos) va rămîne în teren pînă la sfîrșit. Nu rămîne însă Beldeanu care, în minutul 86, îl cedează locul lui Cîrțu. Antrenorul Oțet a răgușit de-a binelea, iar colegul Radu Urziceanu de la „Sportul" e mulțumit: a indicat o victorie la două goluri diferență și pronosticul său s-a adeverit.

Plecăm într-un tîrziu de la stadion, după ce vom fi cîștigat nu doar un meci, ci infinit mai mult, simpatia și stima unui public (bilanț final 4 219 spectatori, rețetă 10 332 de lire) care va păstra Craiovei, e sigur, o frumoasă amintire. Vorba aceluiași Charlie Stuart : „de la Liverpool n-am mai întîlnit o echipă atît de puternică". Iar Charlie Stuart, vă asigur, a văzut ceva fotbal la viața lui.

Cronica șoselei

Mai e nevoie de argumente?

O Dacie 1 300 ruptă în două. La rîndul lor, cele două părți ale autoturismului prezintă o imagine extrem de bizară. Una din portierele din față a aterizat exact peste roțile punții din spate. A doua ușă a planat vreo 20 de metri după care a retezat ca un brici cîțiva coceni de porumb. Jumătatea din față a fostului autoturism s-a transformat într-o minge de tablă, cauciuc, bucăți din motor și bucăți din trupurile pasagerilor autovehiculului. În jur un sac cu grîu, curios, rămas întact, genți cu obiecte de îmbrăcăminte, sticle „Pinot gris", dintre care una fără dop. În imediata apropiere a buteliei două pahare din plastic, frumos lustruite, parcă îmbiind la o degustare. Și cînd te gîndești că tot acest dezastru a fost săvîrșit, după calculele specialiștilor, doar în 4—5 secunde. Salcîmul care a secționat mașina a fost pus la grea încercare. De obicei, datorită durității și elasticității lor, ei rezistă cu brio chiar și coliziunilor cu mașini mai puternice. De data aceasta, izbitura extrem de violentă a autovehiculului, care rula cu cel puțin 120 km pe oră, a redus considerabil diametrul pomului, lăsînd urme adînci în carnea sa. Îi mai trebuie nu mai mult de 5—6 lovituri de topor să fie doborît. De fapt, pomii de pe marginea șoselelor au anual pe „conștiință" cel puțin 250—300 de oameni decedați (șoferi și pasageri) și cam 500—600 de răniți grav. Bineînțeles că de vină sînt cei care conduc, de parcă ar vrea cu tot dinadinsul să ajungă pe lumea cealaltă.

Mașina a condus-o un ospătar. În ultimii 2 ani, omul a schimbat peste 10 locuri de muncă. Mergea pe scară în sus : ospătar, barman, șef de sală, șef de unitate, apoi cobora scăricica, după care iar o urca. Considerat de întreaga familie drept un irresponsabil. De ce? În principal din două motive. În primul rînd pentru că, diabetic în ultimul grad, bea de rupea pămîntul și mînca în cantități industriale, exact ce îi interzicea doctorul. „Uite, de trei ani, de cînd mănînc ce-mi poftește inima și nu mă mai duc la control, mă simt excelent, iar de condus, conduc ca un pilot de formula unu". Al doilea motiv, comportarea celui în cauză. De la stări normale, în cîteva secunde prezenta simptome de paranoic. Colegii de muncă, membrii de familie îl ocoleau cu grijă, chiar din momentul cînd pe fruntea lui Fănică abia se distingeau primele semne ale taifunului. „Măi Fane — i-a zis odată fratele său — n-ar fi mai bine să predai tu carnetul. Batem în lemn, să nu pățești ceva într-un moment de criză, ca cel în care te afli acum. Se mai întîmplă dracului vreo nenorocire și doar știi că ținem la tine". 6 cești pline cu cafea naturală i-au zburat în cap lui Ilie, căci de față era aproape întreaga familie. Nu i-a păsat lui Fane nici de perdeaua de 200 metri, nici de covorul abia adus de la Cisnădie. „Să te înveți minte pe viitor. Păi nu conduc mai bine beat, mă ! Ce crize visezi că am ? Ați organizat un complot împotriva mea și credeți că țin!" A luat apoi la încercare rezistența bibelourilor chinezești, a portelanurilor, a paharelor de bere etc. Toată casa s-a umplut de cioburi. În jurul lui Fane s-a produs vid. Toți au zbughit-o afară.

A doua zi trebuiau să sărbătorească nașterea unui copil în județul Ialomița. Dimineață, la volan, s-a suit proprietarul mașinii. „Tu crezi că îmi dau eu viața pe mîna ta ? Tu ai 20 000 de km rulați și eu 60 de mii. La treci în dreapta tatălui". Omul a rămas perplex. „Bine Fane, dar eu nu-s un ageamiu". „Asta ce-i drept nu, dar mai ai multe de învățat. Să fii numai ochi și urechi la mine". Omul, resemnat, a trecut pe locul din dreapta. În spate au luat loc soția lui Fane și Jenica, nevasta proprietarului. „Tovarășe locotenent, am mers în urma lor de la Sinești pînă la locul accidentului — avea să declare șoferul unei Skodițe. N-am văzut un asemenea nebun în viața mea. Gîndeam că vrea să se sinucidă. Numai depășiri pe muchie de cuțit, frînări de lăsa pe asfalt cîte un milimetru de cauciuc. Deschidea geamul și înjura tot timpul pe cei care, după părerea lui, făceau greșeli".

„Cum m-am ținut după el ?"

„Păi cu aglomerația de pe șosea, care îl bloca mereu în spatele căruțelor și tractoarelor, îl ajungeam una-două. Cînd am ajuns la locul accidentului mi-am pus mîna la ochi. N-am văzut în viața mea asemenea „spectacol". Sînt inginer auto. M-am interesat de caz. Cei trei pasageri au murit pe loc, iar el, la șoltaț, seara. Cică a avut un moment de pierderea cunoștinței din cauza diabetului. Probabil în momentul respectiv, lăsîndu-se pe volan, a apăsat puternic și pe accelerație".

Da, Iuliu Tufan, așa s-a întîmplat. Medicii i-au stabilit victimei o glicemie de 3,151 Anual, mor în accidente, cauzate de pierderea cunoștinței șoferilor ca urmare a infarctului și diabetului în forme grave, 200—250 de oameni. Recent s-a înregistrat un asemenea caz : un șofer face un infarct la volan. Datorită vitezei mici nu se întîmplă nimic. Este salvat și șoferul. Apoi mai face un infarct. Continuă să conducă pînă cînd, în urma unui al treilea infarct, pierde controlul volanului. Intră într-un pom. Își pierde viața șoferul și soția acestuia. El 42 de ani, ea 33. Mai e nevoie de argumente pentru a opri acest masacru ?

VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

„Noii săraci"

Lumea bogată își are proprii ei săraci. Este produsul unei societăți din care nu lipsesc inegalitățile ci, dimpotrivă, aceste inegalități au tendința de a se accentua. Bogăția (unora) nu exclude sărăcia (altora). Cu cît bogații sînt mai bogați, săracii devin la rîndul lor, tot mai săraci.

Este o lege a vieții pe care evenimentele, în întreaga lor desfășurare o confirmă. Această polarizare are ca fundal nedreptatea socială și oricît s-ar discuta despre „drepturile omului" sărăcia își păstrează și numele și conținutul. Adică înseamnă nefericire și suferință pentru o mare masă de oameni silîți să trăiască departe de nivelul atins de progresul țării lor.

Sărăcia are forme de exprimare diverse, multiple și chiar dacă unele aspecte exterioare s-au schimbat, ea rămîne, în esența ei, la fel de dramatică și tristă ca oricînd.

Statistica sărăciei este desigur dificil de întocmit. Victimele acestui flagel al capitalismului sînt identificabile în realități de cele mai variate naturi. Revista „U. S. News and World Report" a publicat recent un reportaj în care apreciază că, în prezent, în Statele Unite s-a atins „cel mai înalt nivel al sărăciei din 1967 încoace". Prestigioasa revistă americană consideră că 32 de milioane de americani, ceea ce reprezintă 14 la sută din totalul populației, fac parte din cei ce pot fi considerați săraci.

Există, bineînțeles, săraci „clasici": bătrîni fără sprijin, văduve, orfani, oameni de culoare împinși la periferia vieții sociale, bolnavi, handicapați și lista ar putea să mai continue. Ei au fost și rămîn o expresie a unei lumi pentru care omenia nu reprezintă o carte de vizită. La acest capitol ar trebui să amintim că actuala administrație a S.U.A. a redus drastic cheltuielile de natură socială care, într-o formă sau alta, ameliorau condiția de viață a omului simplu aflat în nevoie. Numai asistența medicală s-a redus cu 40 la sută. O reducere resimțită dureros de către cei sărmani.

Dar în afara acestor săraci, pe care am putea să-i denumim „clasici", cei pe care îi cunoaștem din filme și din romane, cei care au populat destule reportaje tulburătoare, deci în afara acestora au apărut „noii săraci". Cine sînt ei ?

„U.S. News and World Report" îi prezintă laconic : „sînt muncitori din industria constructoare de automobile sau de prelucrare a lemnului care și-au pierdut locul de muncă în urma închiderii întreprinderilor lor". Sînt, adică, proaspeții șomeri. Oameni care, ne asigură aceeași revistă americană, nu prea au avut de-a face cu lipsurile și care dintr-o dată s-au văzut lipsiți de perspectivă.

„Noii șomeri" sînt numeroși. În prezent S.U.A. numără 11,3 milioane de oameni fără locuri de muncă. Aceasta înseamnă 10,1 la sută din forța de muncă activă a țării. Aceasta înseamnă nivelul cel mai ridicat al șomajului din ultimii 40 de ani. Chiar reprezentanții Administrației de la Washington vorbesc despre această situație ca despre „o adevărată tragedie".

Apropierea alegerilor pentru Congresul american face ca această temă să domine actualitatea politică. Echipa Reagan încearcă, în primul rînd, să arunce vina asupra Administrației Carter. Apoi, republicanii, care practică o politică economică ale cărei efecte se văd și în creșterea șomajului, dau repetate asigurări că „relansarea economică este foarte aproape". Au spus-o cînd s-au instalat la Casa Albă, au spus-o la bilanțul de o sută de zile de guvernare, au spus-o după 6 luni, au spus-o după un an.

Și totuși, relansarea care de luni și luni de zile este „foarte aproape" întîrzie să se ivească. În schimb, șomajul se mărește, afectează noi categorii de americani, amplifică rîndurile săracilor. Chiar oficialități au recunoscut că pentru a 12-a oară în ultimele 14 luni, producția industrială a Statelor Unite a scăzut iarăși, în septembrie. Regresul industrial se traduce în falimente (16 000 numai din ianuarie pînă în august 1982), falimentele în concedieri, iar concedierile afectează în special pe cetățenii de culoare (20,2% din șomeri), pe tineri (23,7%), și pe muncitorii de origine latino-americană (14,6%).

„Noii săraci", ca și cei vechi, sînt mai puțin interesați de jocul dobînzilor, de salturile bursei, de performanțele dolarului, de disputele asupra politicii economice. Pentru ei totul se reduce la pierderea locurilor de muncă, ceea ce înseamnă o sărăcie mai cruntă decît oricînd, mai ales pentru aceia ce nu au o pregătire profesională corespunzătoare cerințelor momentului.

Deznădejdea îi însoțește pe săraci, afirma un delegat din Chicago la Congresul Asociației naționale pentru propășirea populației de culoare.

Sărăcie și deznădejde...

În cea mai bogată țară a lumii bogate, 32 milioane de americani trăiesc sub auspiciile nefericirii.

Este, într-adevăr, așa cum s-a recunoscut la Washington, „o adevărată tragedie".

O tragedie ce nu poate fi despărțită de natura societății care a generat-o.

O tragedie care arată că pentru 32 de milioane de americani, dintre toate „drepturile omului" ei l-au obținut doar pe cel la... sărăcie.

Un „drept" de neinvidiat.

Al. PINTEA ■

Pace, pace, pace!

Omenirea trăiește din plin o monstruoasă aventură a cărei încheiere va coincide cu sfîrșitul civilizației terestre. Cine crede că un conflict „pe toate teatrele de operațiuni" va fi altceva decît o dezarticulare a Terrei se înșeală amarnic. Atacurile și ripostele nu vor mai avea nimic din caracterul măcelurilor convenționale înregistrate în ultimele milenii. Pe pămînt se va instala o stare de beligeranță totală, oazele de pace vor dispare, inamicii se vor lovi năpraznic și complet, sistemul economic mondial se va prăbuși, sistemul ecologic se va nărui și el, războiul devenind un uriaș și fatal buldozer care va rupe rădăcinile civilizației.

Dacă cea mai mare conflagrație militară la scară planetară, care a fost cel de-al doilea război mondial, a durat șase ani și a făcut 50 de milioane de victime, costînd omenirea peste 4 000 miliarde dolari, un nou război termonuclear are nevoie doar de cîteva zile pentru a rade definitiv de pe suprafața pămîntului întreaga civilizație umană.

Riscul unui sfîrșit precipitat al omenirii crește de la o zi la alta. „Arcul întins" al tensiunii poate plesni brusc și ireparabil întrucît acumulările negative au un caracter permanent. Iată un citat semnificativ din „Scientific American": „Creșterea militară a depășit limitele rațiunii, într-o lume a cărei suprafață nu se mărește deloc, forțele militare a căror putere fizică sporește permanent devin în perspectivă deosebit de periculoase. Fiecare pas făcut spre distrugeri potențiale și spre viteza ripostei a adăugat adevărate riscuri, riscul unei conduceri iraționale sau greșite sau al unei erori de judecată. Așa demonstrează limpede istoria războiului. Arcul a devenit tot mai întins, cu fiecare deceniu. În realitate, cel mai mult costă nu miliardele irosite, ci escaladarea la nesfîrșit a tehnicii și complexitatea crescîndă a echilibrului fragil. Riscul este că arcul supraîntins va plesni".

În spatele acestui „arc" o imensă masă umană, imense resurse materiale, valori științifice inestimabile se canalizează cu o rigoare a cinismului perfect, în direcția incordării sale la maximum. Să apelăm la statistici pe care oricine, de pe orice meridian le poate consulta: totalul persoanelor angrenate în activități militare se ridică la 100 000 000 persoane, dintre care 25 000 000 sînt înrolați, în prezent, pe plan mondial în forțele armate regulate — ofițeri și soldați din trupe terestre, marină, aviație, intendență etc. 10 milioane de persoane sînt angajate în forțe paramilitare, avînd funcții de calificare învecinate cu cele militare. 4 000 000 de civili sînt folosiți pe glob de către ministerele apărării. 50 000 000 de persoane contribuie prin munca lor, direct sau indirect, la satisfacerea cererii de bunuri și servicii militare. Petrolul utilizat în scopuri militare reprezintă circa 75 la sută din consumul mondial de energie. 500 000 este numărul oamenilor de știință și inginerilor folosiți în activitatea de cercetare-dezvoltare în domeniul militar, ceea ce are consecințe deosebit de grave pe plan economic și social. Pentru construirea și amplasarea a 200 de rachete balistice intercontinentale mobile se utilizează, potrivit estimărilor, 10 000 tone de aluminiu, 2 500 tone de crom, 150 tone titan, 24 tone beriliu, 890 000 tone oțel și 2,4 milioane tone ciment. În cursul ultimelor trei decenii, sectorului militar i-au fost alocate anual între 5 și 8 la sută din resursele mondiale. Dacă creșterea anuală a cheltuielilor militare va fi de 3 la sută, totalul cheltuielilor militare la orizontul anului 2000 se va apropia de o mie de miliarde de dolari.

Golgota înarmărilor este credibilă în perspectiva îndelungată și minuțios demonstrată în perspectiva prezentului. Ravagiul produs de înarmări asupra condiției umane a devenit o temă banală. Iată un paradox singeros al contemporaneității, o realitate stupefiantă și îngrozitoare, un colosal semnal de alarmă, cel mai teribil înregistrat de istorie: înarmările îndreaptă omenirea spre preistorie. Încă înainte ca războiul să fie declanșat. Numai ceea ce se cheltuiește în 15 zile pentru înarmare ar fi suficient pentru a hrăni și adăposti în condiții omenești populația întregii lumi pe timp de un an. Acum, cînd pe Terra sînt peste 800 de milioane de analfabeți, numărul cadrelor didactice din toate școlile lumii este aproximativ egal cu cel al soldaților din toate cazărmile de pe glob. Zguduitor e faptul că la ora actuală, cînd peste 570 de milioane de oameni mor din cauza malnutriției, iar alți 1,5 miliarde au acces redus sau deloc la serviciile medicale, pentru sănătatea fiilor Terrei se cheltuiesc abia 6 la sută din bugetele militare.

Singură rațiune a cursei înarmărilor este pofta de sfîrșitul pămîntului, ura deșănțată împotriva civilizației, trufia netrebnică față de oameni, mania de a dansa pe sîrmă cu planeta în brațe. Ar fi de ajuns ca toți oamenii de pe pămînt să ia hîrlețe în mîini și să mistuiască bunkerele pentru ca ciuma tehnologică a militarizării geografiei și cosmosului să devină o amintire de coșmar. Tot oamenii pot îngropa memoria radioactivă a viitorului...

RADU BUDEANU ■

Bolile aduc dolarii

Un studiu recent al Comisiei O.N.U. pentru corporațiile multinaționale arăta că 30 la sută din principalele companii mondiale controlează 75 la sută din piața produselor farmaceutice în America de Nord, 44 la sută în Europa occidentală, 56 la sută în America Latină și 40 la sută în Africa. Pentru nouă categorii de produse, cinci din firmele transnaționale asigură între 70 și 100 la sută din livrările mondiale. Lumea a treia, flămîndă și bolnavă, depinde de produsele farmaceutice străine în proporție de 70—80 la sută. Aici, cercetările în domeniul infecțiilor parazitare și maladiilor care fac milioane anual sînt insuficiente. Absența unor programe sanitare de vaccinare sistematică contribuie la izbucnirea periodică a unor grave epidemii. Subnutriția face medicamentele inoperante și, uneori, chiar periculoase. Oricît ar părea de nefiresc, de inuman, de această situație dramatică profită fără scrupule transnaționalele medicamentului. Speculareа precarității stării de sănătate este considerată o practică economică precum multe altele. Considerentele umanitare n-au ce căuta în afaceri. Ca urmare, există un veritabil conflict între obiectivul guvernelor acestor țări — asigurarea populației cu medicamente adecvate, eficace și la prețuri rezonabile — și scopurile urmărite de transnaționale — maximizarea profiturilor și expansiunea pieței. Companiile sînt interesate să vîndă chiar și produse inutile, unele dăunătoare, ba mai mult, folosesc populațiile din

aceste țări drept cobai pentru experiențe. Un grup de experți britanici a studiat 2 241 din cele 3 000 de medicamente englezești destinate exportului în țările în curs de dezvoltare și a constatat că 35 la sută din aceste produse sînt ineficace, depășite sau chiar periculoase. Un studiu asemănător cu privire la 2 000 de produse efectuat de un grup de specialiști ai organizației americane „Food and Drug Administration" care eliberează licențele de vînzare, subliniază că efectele terapeutice ale 60 la sută din aceste produse nu au fost verificate. O mare parte a acestora au fost retrase de pe piața americană, dar continuă să se vîndă în țările în curs de dezvoltare unde legislația cu privire la toxicitatea sau eficacitatea medicamentelor este rudimentară sau ineficientă. Produsul „Dithiazanin iodin" a fost retras de mult de pe piața americană dar continuă să fie vîndut de grupul „Pfizer" într-o serie de țări ale lumii a treia pe eticheta sa fiind trecută specificația, de-a dreptul cinică : „un produs care realizează un progres important în tratarea tîrîturilor celor mai răspîndite de infecții parazitare". În plus, relevă revista „Jeune Afrique" transnaționalele nu pierd nici un prilej pentru a spori prețurile medicamentelor exportate în lumea a treia. În Columbia prețurile unor medicamente au fost de cîteva ori mai mari față de cele practicate în țările dezvoltate în perioada anilor '70. În Argentina supraprețul a atins la antibiotice 650 la sută, la vitamine 730 la sută, iar la seruri 380 la sută.

Dacă există vreun domeniu care ar trebui să se afle la adăpost de speculații financiare, acela ar trebui să fie, desigur, ocrotirea sănătății oamenilor. Ar fi normal, potrivit principiilor unui elementar umanism. Ar fi firesc ca marile companii transnaționale să facă măcar un mic rabat la profit în condițiile în care numărul bolnavilor proliferează iar profiturile la fel. Din păcate, în loc să contribuie la îmbunătățirea situației sanitare a lumii a treia, transnaționalele, farmaceutice demonstrează că umanismul este doar o expresie fără sens în lumea profitului cu orice preț.

IOAN ROȘCA ■

Mondo umano ?

Falimentul și salvarea

Este mereu comparat cu acel geniu al răului J. R. Ewing din cunoscutul serial „Dallas", dar pînă să se ajungă aici încă din copilărie a fost subjugat de mașini. La 27 de ani, devenit inginer, este angajat de constructorul de automobile „Packard" și preia conducerea foarte repede a secției de cercetare și dezvoltare a întreprinderii. Dar, cu o clipă mai devreme, își dă seama că „Packard" n-are viitor și se angajează la „General Motors" unde va fi, la nici 41 de ani, cel mai tînăr director general răspunzînd de secția „Pontiac". Cum, într-un deceniu, s-au dublat mașinile „Pontiac" vîndute, el preia conducerea secției „Chevrolet" ce cunoaște serioase dificultăți și, se spune, acpasta a înregistrat o redresare spectaculoasă. Avansează firesc ca vicepreședinte la „General Motors" însă, spre surprinderea multora, demisionează în 1973, după nici un an de la numire. El va susține că din plictiseală, în timp ce adversarii cred că a făcut așa ceva înaintea prevăzutei sale demiteri.

Îmbrăcat la o vestită casă de modă — e vorba de Gucci — are un stil de viață deloc agreat de membrii mai virstnici ai oligarhiei americane pe care îi șocheză mereu frecventînd staruri de cinema precum Frank Sinatra sau, de ce nu? Candice Bergen. A divorțat în două rînduri și, de fiecare dată, s-a recăsătorit cu manechine, de două ori mai tinere decît el. În fine, pentru ca fișa aceasta personală să fie cît mai revelatoare trebuie să adăugăm că posedă un parc de mașini numărînd exact 25 de tipuri pe care le folosește în funcție de timp, partenera de deplasare, culoarea îmbrăcămintei sale, locul de destinație etc., etc. Una peste alta, îi place să șfideze structurile tradiționale ale acestei oligarhii și așa se explică faptul că în 1975 anunță că vrea să demonstreze giganților automobilului cum se face o adevărată mașină. Știrea nu-i surprinde pe giganți dar, într-un fel, ei își manifestă indiferența față de concurența lui. Cum va fi în timp ? Să nu anticipăm. Creează „De Lorean Motor Company", în anii 1977—1978, și lansează mașina „DMC" sport cu două locuri, cu caroserie inoxidabilă și ale cărei portiere se deschid vertical, ca și „aripile păsărilor". Costă 25 000 dolari bucata, se vînd greu și nu 20 000 pe an, cum sconta producătorul lor. Fabrica a fost înființată la Belfast, statul britanic furnizînd 80 milioane lire sterline, în parte rambursabile pentru că era vorba de o întreprindere într-o provincie puternic afectată de șomaj. Avea 2 600 de salariați. Anul trecut, „DMC" concediase aproape tot personalul, lăsînd pe drumuri circa 2 000 de oameni, ea fiind plasată sub controlul a două sindicate, în speranța că patronul va găsi fonduri necesare pentru relansare. Din cînd în cînd el telexă că oameni de afaceri americani ar investi în „DMC" cu condiția să nu fie cunoscuți. Săptămîna trecută, John Zaccharie de Lorean a fost arestat la Los Angeles nu pentru acest faliment industrial ci pentru că purta 100 kg de cocaină într-o valiză, valorînd 24 milioane dolari. F.B.I.-ul îl urmărea de patru luni. Prin trafic de droguri voia de Lorean să se salveze de la faliment, iar presa engleză, care îl compară cu „J.R.", vorbește de o afacere politică, de „un vis nesăbuit ce a durat din prima pînă-n ultima zi". Falimentul „DMC" înseamnă datorii de 100 milioane lire sterline din care 10 milioane furnizate de „Renault", iar proaspătul traficant de cocaină, drogul bogaților, spre a se salva, va lăsa goale mai multă vreme apartamentul vast din New York, domeniul din New Jersey, și ferma din California. Sfîrșit simbolic pentru un „J. R." din viața de toate zilele.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

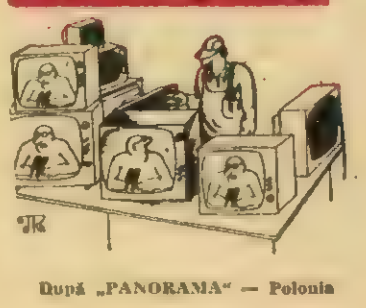

După „PANORAMA" — Polonia

NU armelor de orice fel!

După cum a subliniat în repetate rînduri conducătorul partidului și statului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pornind de la realitatea că în lume s-au acumulat uriașe cantități de arme, îndeosebi nucleare, care pot distruge de cîteva ori întreaga viață de pe planeta noastră, România militează cu hotărîre pentru încetarea cursei înarmărilor în întreaga lume, pentru trecerea urgentă la măsuri concrete de dezarmare, și în primul rînd de dezarmare nucleară. În acest context, o importanță excepțională o are oprirea amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa, retragerea și distrugerea celor existente. „Europa — a declarat președintele României — nu are nevoie de rachete de nici un fel ; în general, nu are nevoie de arme nucleare ! Trebuie să facem totul pentru o Europă fără arme nucleare, fără blocuri militare și fără baze militare străine". Pentru a-și afirma cu tărie voința de pace, de oprire a cursei înarmărilor și realizare a dezarmării, în lume s-au desfășurat și continuă să se desfășoare ample manifestări, între care un larg și puternic ecou au stîrnit pe tot globul acțiunile desfășurate în România la sfîrșitul anului trecut. Fotografiile noastre înfățișează aspecte de la demonstrația care a avut loc în vara aceasta la Paris (stînga) și de la o acțiune pentru pace și dezarmare a tinerilor din Düsseldorf (jos). Pe pancarta arborată de tinerii vest-germani se poate citi : „Armamentul ucide și fără război".

Alături de inflație și de creșterea costului vieții, fenomenul care afectează cel mai grav nivelul de trai al populației în țările occidentale este șomajul. În graficul alăturat, difuzat de agenția de presă ADN, este înfățișată creșterea ratei șomajului în țările C.E.E. (Pieței comune). În aceste țări sînt afectați de șomaj peste 11 milioane de cetățeni, reprezentînd în medie 9,6 la sută din populația aptă de muncă. Conform graficului, realizat pe baza statisticilor C.E.E., în ultimii doi ani șomajul a fost în permanentă creștere, sporind de la 6,1 în 1980 la 7,9 la sută în 1981, pentru ca în acest an să atingă 10 la sută (fotografia de sus). Referindu-se la același fenomen, revista americană „Time" se ocupă de șomajul în Statele Unite. Revista publică un grafic (fotografia din dreapta, jos) în care sînt reprezentate categoriile de salariați din industria S.U.A., cei mai grav afectate de șomaj și concedieri. Astfel, pe primul loc se situează muncitorii din construcții, ramură în care șomajul afectează peste 31 la sută din totalul angajaților. Urmează muncitorii din transporturi și sectoarele publice, unde șomajul este de peste 27 la sută, salariații din sectorul manufacturier, cu o rată de peste 25 la sută, funcționarii din instituții industriale de stat, afectați de șomaj în proporție de peste 22 la sută, lucrătorii din domeniul financiar și din domeniile serviciilor publice — peste 16 la sută și, în sfîrșit, muncitorii din domeniul comerțului cu o rată a șomajului de peste 10 la sută.

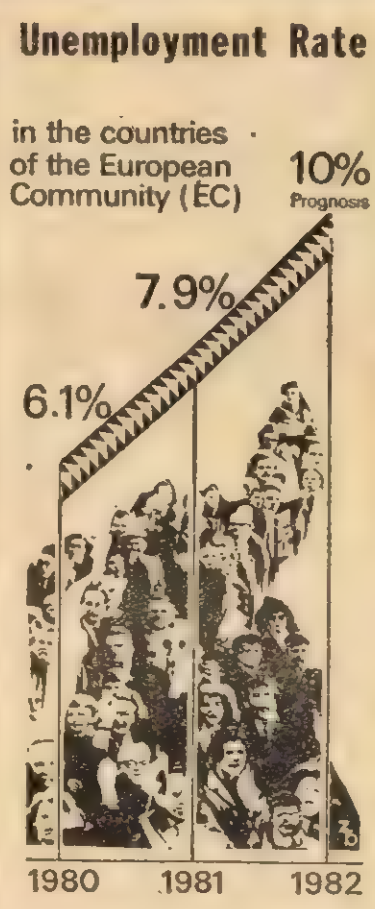

Victime ale flagelului șomajului

● Revista americană „TIME" dezvăluie proporțiile șomajului în Statele Unite ● Ce relevă statisticile Organizației internaționale a muncii ● A zecea parte din populația activă din țările Comunității Economice Europene este afectată de șomaj

Flagelul șomajului în statele dezvoltate este o consecință a actualei configurații economice mondiale, cînd lumea este împărțită în țări sărace și țări bogate, iar populația acestora din urmă este împărțită în bogați și săraci. Oamenii lipsiți de posibilitatea de-a avea un loc de muncă, șomerii, sînt victime ale acestei stări de lucruri, care trebuie schimbată. „Este necesar — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu — să unim eforturile tuturor popoarelor pentru o lume mai dreaptă și mai bună. Trebuie să facem totul pentru ca forțele antiimperialiste, popoarele — care reprezintă principala forță a lumii contemporane — să acționeze în deplină unitate pentru a asigura pacea și respectarea dreptului suprem al omului la viață, la libertate, la existență, pentru dreptul națiunilor la bunăstare și fericire".

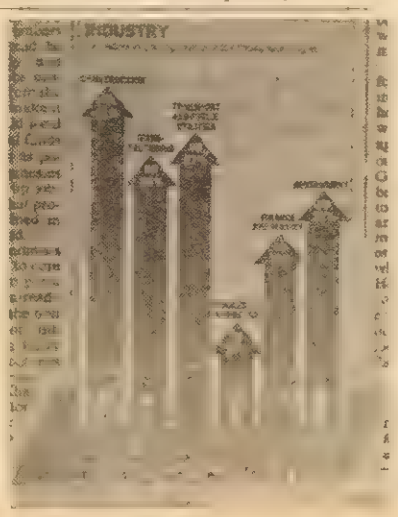

„US News & World Report" despre:

Soarta amară a imigranților

Problema imigranților a devenit anul acesta acută în majoritatea țărilor Europei occidentale, unde pînă nu de mult muncitorii străini erau bineveniți și găseau locuri de muncă. În prezent însă, creșterea în aceste țări a șomajului, a deficitului economic, a inflației, adîncirea procesului de recesiune au făcut ca „muncitorilor-oaspeți" să li se limiteze tot mai mult posibilitățile de a-și cîștiga existența, de a găsi un loc de muncă. Revista americană „US News & World Report" dedică problemei imigranților din țările vest-europene un amplu articol, în care, printre altele, se arată că în aceste țări se înregistrează o ostilitate crescîndă față de muncitorii oaspeți, sloganuri precum „Străinilor, plecați acasă !" auzindu-se ori citindu-se tot mai des (fotografia de jos stînga). Într-adevăr, pentru a-i determina pe imigranți să se întoarcă în țările lor de origine, țările gazdă au luat o serie de măsuri. Astfel, Franța oferă alocații pentru repatriere, Olanda și Austria interzic recrutarea de noi muncitori imigranți, R.F. Germania cere companiilor naționale să specifice motivele pentru care doresc să angajeze străini etc. Potrivit unor statistici ale OIM și OCDE, în Europa occidentală sînt în prezent circa 15 milioane de imigranți plus soțiile și copiii lor. Pe baza acestor statistici a fost întocmită harta alăturată, care menționează numărul imigranților în opt țări vest-europene în afara celor înregistrați oficial. Europa occidentală mai adăpostește aproximativ o jumătate de milion de imigranți șomeri, plus 1 milion de muncitori străini veniți ilegal. Toți aceștia o duc din ce în ce mai greu, fiind primii loviți de toate dificultățile, de toate măsurile care se iau. De aceea, cînd propaganda occidentală, vorbind de drepturile omului, face mare caz de dreptul la emigrare, opinia publică se întreabă pe bună dreptate cine pentru cine ? Pentru ca apoi să fie prost plătiți, să trăiască în mizerie, ca apoi să fie dați și simplu afară peste granițe ?

Fiindcă, după cum recunoaște chiar presa occidentală, aceasta este soarta care îi așteaptă în străinătate pe emigranți

ION D. GOIA

De la trimişii noştri speciali la Dublin, Nicolae Cristache şi Ovidiu Ioaniţoaia

Universitatea Craiova, cea mai bună echipă românească a ultimelor decenii, la începutul triumfului. Trebuie acum, mai mult ca oricînd, seriozitate, strategie, pregătire multilaterală. Succes!

Necunoscutul ca adversar

La etajul omnibusului, fata de pe scaunul dinaintea noastră citeşte un text în limba franceză. Da, în Irlanda se vorbeşte destul de mult limba franceză. A auzit de România, dar pistruii de pe nasul cîrn se colorează violent fiindcă, desigur, se aşteaptă la o nouă întrebare. Capitala României ? Capitala României e... Nu, nu ştie. Textul în limba franceză se intitulează „Biroul de căsătorii". Învaţă la un colegiu special şi la prima staţie trebuie să coboare. La întoarcerea în ţară vom fi întrebaţi, în glumă, dacă n-am găsit nici o bombă în camera de hotel. Gluma conţine în ea o greşeală geografică şi una social-politică : bombele explodează în Belfast, capitala Irlandei de Nord. La Dublin, capitala Republicii Irlanda, am întîlnit un singur poliţist, temperatura medie, iarna, este de plus 7 grade, şi locuitorii care nu beneficiază de peluze cu gazon în faţa caselor dispun în exclusivitate de un parc în centrul oraşului.

La sosire am traversat un aeroport complet gol. Afară, în parcare, staţiona o mare de autoturisme. Oraşul poate fi străbătut de la un cap la altul într-o jumătate de oră cu maşina, cel mai mare hotel are şase etaje, locuinţele depăşesc rar două nivele, dar populaţia a atins recent un milion. Şi eroare, meciul n-a fost aminat cu o zi din pricina televizării meciului de către B.B.C. dintre Bayern München şi Tottenham, ci a faptului că în acea zi, la Dublin, era zi de salariu. Dealtfel, meciul nici nu a fost transmis în direct.

Universitatea Craiova este privită aici ca o mare campioană, dar nu prin prisma rezultatelor, ci prin dioptrii specifice : Jucătorii români, scrie ziarele, au un venit de 600 lire lunar, aproximativ cît un ministru, membru al guvernului, conduc limuzine somptuoase şi locuiesc în apartamente de lux.

Shamrock trebuie să cîştige acest meci. Cele 7 goluri înscrise la Reykjavik şi acasă în retur i-au adus un deficit de 10 000 lire. Cîteva sute de bilete vîndute n-au reuşit să acopere decît o parte neînsemnată din cheltuielile de deplasare. Se lansează un apel călduros către locuitorii oraşului. Se propune un nou sistem de cointeresare a contribuabililor susţinători ai echipei. Shamrock Rovers, o veche şi statornică iubire irlandeză, îşi propune să redevină în acest campionat, după 12 ani, din nou campioană. Hopul poartă numele Universităţii Craiova. (Un hop psihologic.) Al lui Balaci şi chiar al doctorului Frinculescu, o „somitate europeană" în materie. Nimic despre Irimescu, greşeală fatală.

Cedăm cu bucurie în faţa iluziei că începem să ne cunoaştem. Echipamentul în care apar la antrenament jucătorii noştri nu e de natură să trezească nici invidii şi nici noi vigilenţe. Felul în care se prezintă tribunele, nouă ne aminteşte de echipa din Podul Ilioaiei. Aston Villa a bătut la Bucureşti. Ziariştii irlandezi zîmbesc : „Luaţi exemplul nostru. Nu sperăm niciodată în victorie".

Dar speră. Fără victorie, se poate trăi, fără îndoială. Nu şi fără speranţa de a le obţine. Shamrock este un exemplu. Al doilea exemplu este echipajul avionului care ne-a adus la Dublin. Florenţa ne pulverizase cu forţele ei centrifuge ascunse sub chiar chipul generozităţii fastuoase. Dublin, cu organizarea sa pe metrul pătrat, cu căsuţele miniaturale din poveşti şi sentimentul că nimic nu este interzis sau inabordabil, a adus la stadion, într-un suflet, pe marinarii români aflaţi în port. Cu o oră înaintea meciului sîntem la stadion mai mulţi români decît spectatori irlandezi. Dacă am respecta calculul care a făcut din jucătorii Universităţii nişte bogătaşi, un bilet de intrare ar costa între 80 şi 300 de lei.

De fapt, nu mă gîndesc decît la Goteborg. Şi acolo cu un an în urmă, condiţii identice cu acestea din Dublin ne făcuseră să sperăm în ascuns în victorie. Tribuna a doua seamănă cu un hambar. Cu excepţia şopronului în care ne aflăm, (presa, oficialii şi abonaţii), restul locurilor sînt în picioare. La fel ca şi jucătorii de la I.F.K., băieţii de la Shamrock au ieşit de la slujbele lor la unu şi jumătate. Da, Goteborgul a fost o lecţie. Se joacă fotbal şi la Real Madrid, şi la Bayern München, şi la I.F.K. Goeteborg, şi la Shamrock Dublin, Fotbal de performanţă. Cîştigătoarea Cupei UEFA, ultima ediţie, este I.F.K. Goeteborg.

La tribuna a doua, spectatorii cîntă. Mai sînt destule locuri libere. Stadionul are o capacitate de 15 000. Lîngă mine, un ziarist irlandez îmi trece un petic de hîrtie pe care a notat numărul spectatorilor plătitori : 4 200. Nu ştiu de ce o face. Hai, Craiova ! Sînt marinarii noştri de la tribuna a doua. Stewardul avionului, Titi Dumitru, a cumpărat din oraş o zornăitoare. Cîntecul încetează. Să fie numai surpriza ? Sigur ne aflăm într-un spaţiu de viaţă specific, diferit, pe care nu-l cunoaştem şi nici nu-l vom putea aproxia în cîteva ore. La peluza din stînga tribunei noastre, la o bară (pentru locurile în picioare; peluzele sînt prevăzute cu bare de sprijin), acolo unde stadioanele nu se ocupă decît arareori, apar două femei însoţite de un copil. Vor rămîne acolo pînă la sfîrşitul meciului, singure, tăcute, ca într-o caricatură de Sempé.

Dacă aş fi fotoreporter, aş fotografia picioarele lui Cămătaru venit la marginea terenului să primească mingea. Sînt leoarcă de transpiraţie, ca ale unui boxer în repriza a 16-a. Singurul semn al luptei surde care se duce în teren. O luptă care nu devine aproape niciodată spectacol. O clipă, atunci cînd Irimescu pe post de fundaş, neştiut de nimeni, a irumpt în atac şi de la 25 de metri a trimis mingea ca o ghiulea în poarta adversă, atunci am crezut că meciul este jucat. Vizibil era mai ales faptul că echipa din Dublin se acomodează foarte greu cu jocul echipei noastre. Acum, Cămătaru, cu picioarele lui ude de sudoare, ne aducea primul semn al efortului extraordinar pe care echipa noastră îl cheltuia pentru ca ea însăşi să se poată acomoda cu un adversar care o obliga la un joc pe care nu-l mai practicase.

Una din condiţiile de acordare a vizei de intrare în Irlanda este aceasta : solicitatorul de viză să nu ceară, o dată intrat în ţară, nici un fel de slujbă. Rata şomajului este una dintre cele mai ridicate din Europa. Băieţii aceştia cu jambiere verzi, culoarea clubului Shamrock, nu joacă. Lucrează. Tăcuţi, disciplinaţi, tenace, ambiţioşi, sîrguincioşi, nu fac artă, nici spectacol : lucrează. Aşteptăm absurd ca ei să obosească după travaliul incredibil de la începutul meciului. Vor funcţiona însă ca o maşinărie, egal, reluînd mereu aceleaşi operaţii, în acelaşi tempo, pînă la sfîrşitul meciului. Îmi dau seama de asta, surprins mai ales de reacţiile spectatorilor. Nu s-au ridicat în picioare (pentru că erau), nu s-au lamentat şi n-au oftat la cele trei mari ratări care le puteau aduce tot atîtea goluri. Rateuri-fireşti ale unui mecanism în efort. S-au bucurat ca nişte copii, erau şi mulţi copii, şi au aplaudat frenetic ori de cîte ori mecanismul funcţiona ireproşabil, chiar dacă faza sfîrşea cu trimiterea mingii la portarul propriu. Asist stupefiat la o asemenea scenă în minutul 85 cînd condusă cu doi la zero echipa Shamrock era practic eliminată. A fost momentul care m-a emoţionat şi m-a îngîndurat deopotrivă. Ce normă morală şi de conştiinţă alimentează forţa de a putea sesiza în faţa înfrîngerii lucrul bine făcut ? Nu este oare aceasta forţa regenerării psihice rapide ? „Analizîndu-se greşelile" după semieşecul din meciul cu Ungaria la Bucureşti din preliminariile campionatului mondial de fotbal s-a pregătit de fapt eşecul total din meciul cu Elveţia. Şi mi-aduc aminte de o scenă dintr-un film de Jiri Menzel. Un saltimbanc pe sîrmă şi mai mulţi spectatori. Dintre ei se desprinde un individ ; se apropie şi strigă la saltimbanc : „Fii atent că nu prea eşti sigur pe picioare ! Dă-te jos de-acolo !" Saltimbancul îşi vede de meseria lui şi continuă mersul pe sîrmă. „Hei, strigă omul. N-auzi ce-ţi spun eu ? Nebunule ! Dă-te jos imediat ! Nu vezi că te bîţi ?"... Saltimbancul se preface că nu aude. Exasperat de imposibilitatea saltimbancului, individul se duce la unul din stîlpii de susţinere şi începe să scuture cu

(Continuare în pagina 21)

NICOLAE CRISTACHE

Orele meciului

În drum spre stadion, îmi fac socoteala că nu ştiu mare lucru despre adversara de peste un ceas a Craiovei. De fapt, nici tehnicienii noştri nu ştiu mai mult. Cîteva generalităţi, că Shamrock a cîştigat de 10 ori campionatul, ultima oară în 1964, că echipa lui Johnny Giles (fosta glorie de la Leeds şi Manchester United) joacă în forţă şi cam atît. Antrenorul Oţet şi profesorul Roibu (de la I.E.F.S.), care avuseseră intenţia de a-i urmări pe irlandezi într-o partidă de campionat, au ratat plecarea în ultima clipă, negăsind bilete de avion de la Londra la Dublin. E drept, Charlie Stuart de la „The Irish Press" mi-a dat cîteva informaţii, dar nu s-a omorît cu firea. (Fac aici o paranteză spre a povesti că, miercuri seară, Stuart ne-a ajutat să aflăm, după o suită de telefoane, rezultatele meciurilor din ţară. Ni le-a comunicat şi, văzîndu-ne mîhniţi, a clătinat înţelegător din cap şi-a zis : „veşti proaste, nu ?" A mai tras o bere, o bere ca tăciunele, de 18 grade, şi-a încercat să ne liniştească : „noi, irlandezii, ne-am obişnuit să primim astfel de veşti din fotbal şi tare mi-e teamă că, joi, voi o să beţi de bucurie, iar eu de necaz. Jucătorii lui Shamrock ar fi fericiţi să facă faţă celor care au eliminat pe Florentina. Ei s-ar mulţumi, sînt sigur, şi cu un 0—0".)

Ajungem la stadion. El se cheamă Glenmalure Park, dar toată lumea îi zice Milltown, după numele cartierului în care e plasat. La 19,05 (întîlnirea urmează să înceapă la ora 19.45), Milltown continuă să fie cufundat în beznă. Doar la intrare arde un bec şi acela chior. Doctorul Frinculescu se întoarce de la cabine şi apelează la engleza mea : „roagă-i să dea drumul la căldură, băieţilor le e frig". Caut pe careva, chiar preşedintele lui Shamrock, Louis Killkoyn, era pe aproape, nu găsesc însă pe nimeni, doar pe Domozină, trimisul radioului, care e pus pe comparaţii : „stadionul ăsta seamănă leit cu cel din Băileşti !?" Cred că exagerează, nocturna le deosebeşte. Gazonul e rar şi moale (miercuri dimineaţa a plouat), iar tribunele sînt, numai pe o parte acoperite, în dreptul liniei de centru. Să tot încapă aici, gîndesc, 500 de spectatori. Restul vor sta în picioare, sprijiniţi de cîteva balustrade metalice. Caut tabela de marcaj şi n-o găsesc. (Mai tîrziu, îl voi întreba pe Killkoyn ce-i cu tabela. Va zîmbi : ce-i nevoie de tabelă ? Pe de-o parte, se marchează puţine goluri în campionatul Irlandei, pe de alta, spectatorii au ţinere de minte !?). Surprizele se ţin lanţ : joacă Beldeanu. Înţeleg că Oţet şi Ivan, lîngă care se găseşte, în calitate de consilier, şi „secundul" naţionalei, Mircea Rădulescu, au decis pentru formula cu 2 atacanţi (Cămătaru şi Crişan) şi 4 mijlocaşi (Balaci, Ţicleanu, Donose şi Beldeanu). Ei nu se tem, dar sînt circumspecţi : paza bună trece primejdia rea. Craiovenii ies la încălzire (gazdele nu vor apărea pe gazon decît cu 5 minute înaintea începerii meciului), iar de vizavi, dinspre aşa-zisa tribună a doua, răzbate un cor puternic : „Balaci; Ba-laci". Mă voi lămuri repede : 25 de marinari români de pe pescadorul „Ciucaş", sosiţi cu o zi înainte în portul Dublin, au ţinut să-şi încurajeze compatrioţii. E aproape 19,45, dar în tribune nu-s mai mult de 1 500 de spectatori. Killkoyn e verde ; dacă nu vor veni măcar 5 000, va ieşi în pierdere. Iar în pierdere, se lamentează, după partida cu Fram Reykjavik, am rămas dator cu 9 000 de lire. Giles însă, 41 de ani, păr complet alb, pare mai optimist : „dacă vom juca pe atac, n-ar fi exclus să cîştigăm". Charlie Stuart notează, închide carnetul şi mă bate pe umăr : „da de unde!? O să vezi". Îmi mai spune că Giles antrenează vara în Canada, pe Vancouver, iar toamna se trage spre casă, fiind interesat de Shamrock, în a cărui garnitură e titular, pe post de fundaş dreapta, fiul său cel mare. Acesta, anticipez, se va descurca bine, dar nu va arăta calităţile deosebite ale tatălui. N-are însă, dacă asta poate fi o circumstanţă atenuantă, decît 20 de ani. Oricum, el e mult mai dotat decît John Stiles (care îl va înlocui în minutul 70 pe Campbell), băiatul celebrului Nobby (care a făcut furori şi victime la mondialele din 1966) lăsînd impresia unei mediocrităţi fără cusur. Uneori, iată încă o dovadă, ăşchia e în stare să sară departe de trunchi.

Începe meciul. Francezul Alain Delmer (de fel din Lille, va conduce corect şi autoritar) dă să fluiere, dar Balaci îl arată pe Gaynor, a cărui mînă e prinsă într-o faşă, parcă de ghips. E nevoie de intervenţia observatorului U.E.F.A., englezul Leafe, pentru ca Delmer să accepte rămînerea în teren a lui Gaynor. Irlandezii, conform aşteptărilor, se reped, dar asta îi costă. După numai 5 minute, Crişan face o cursă pe stînga, pasează la Donose, acesta prelungeşte spre Balaci, Balaci („talent extravagant", ca să reproduc din „The Irish Independent") însă sare peste minge şi trimite o „ghiulea" la semiînălţime, bătîndu-l pe portarul O'Neill (el şi fundaşul central Synnott fiind singurii internaţionali A la zi în echipa din Dublin) : 1—0 Marinarii de pe „Ciucaş" sînt în al nouălea cer, iar tribuna (s-au adunat între timp vreo 3 300 de spectatori) aplaudă cu reţinere. Dar aplaudă. „The Hoops" (aşa sînt alintaţi jucătorii lui Shamrock) reiau atacurile şi vor avea, prin Buckley (min. 30) şi Clarke (min. 40), două imense ocazii de gol, realizate în faţa unei echipe vădit stînjenită de stilul „om la om pe tot terenul" al adversarului. Un adversar altfel, ca tehnică, de nivelul unei bune divizionare B de la noi. Greşeşte (o singură dată) şi Delmer, amendîndu-l pe Lung pentru nerespectarea regulii „celor 4 paşi", la o fază la care portarul craiovean nu comisese nici o infracţiune. (Mai fac o paranteză. Înainte de meci, prin intermediul observatorului U.E.F.A., arbitrul transmisese în cabina Universităţii că va fi foarte drastic în privinţa noii precizări a lui International Board. Vicepreşedintele clubului craiovean, Corneliu Stroe, a preluat mesajul şi l-a atras atenţia lui Lung. Scriu toate astea ca anecdotică întrucît, repet, în faza respectivă, Lung n-a greşit).

În pauză, ziariştii irlandezi ne-au asaltat cu toţi felul de întrebări, vizîndu-l mai ales pe Balaci. Unul din ei chiar a propus : „vă dăm 6 băieţi de la Shamrock, la alegere, daţi-ni-l pe Bahaci". Altul, Noel Dunne parcă (veţi fi de acord cu mine că e greu să reţii nume cînd, într-o sală de 10 metri pe 5, se se înghesuie 40—50 de persoane), a fost şi mai limpede : „de 10 ani n-am văzut un jucător atît de bun". Înfrîngerea, căci ce altceva mai putea să aştepte Shamrock, nu părea să-i fi întristat. Le făcuse, oricum, şefe. Impresia generală ? Craiova arată ca o echipă de talie europeană. Vorbele astea, spuse cu sinceritate, ne-au produs, fireste, o deosebită plăcere. Încerc, din curiozitate, să mă strecor la cabine, să mai aflu ce şi cum. Un poliţist impozant îmi barează drumul şi-mi întinde o foaie de hîrtie. Omul tot cere ceva, dar nu pricep nimic, el vorbind irlandeza (o limbă înrudită cu engleza precum franceza cu japoneza ! ?), iar eu tot dînd să trec mai departe. Profesorul Stroe (cuimea, unul din membrii echipajului charterului Tarom, care a transportat Universitatea la Dublin, purta acelaşi nume cu preşedintele clubului craiovean) mă salvează, explicîndu-mi că poliţistul nu doreşte, bietul de el, decît autografele jucătorilor noştri. Îi promit, „of course of course", dar nu-i voi mai întîlni. Am înţeles că doctorul Frinculescu l-a ajutat să-şi ducă dorinţa la îndeplinire.

Repriza secundă demarează la fel, dar irlandezii nu mai au aplombul din primele 45 de minute. Craiova încheie rapid conturile : Balaci execută o suită de driblinguri, mingea se loveşte de Synnott şi sare la Crişan, acesta centrează scurt şi tot Balaci trimite în plasă : 2—0. Tribuna scoate un „ooo" prelung şi izbucneşte într-un ropot de aplauze. Stuart mă strigă (ziariştii irlandezi stau într-un alt loc, în

(Continuare în pagina 21)

OVIDIU IOANIŢOAIA

Flacăra Redacţia · Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia social-politică şi ştiinţifico-economică (Nicolae Grigore-Mărăşanu, Dumitru Eliade, Lionel Nitescu, Liviu Timbus, Horia Pătraşcu, I.D. Goia Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură-învăţămînt (Ilie Purcaru, Victor Nităr, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Ghergulescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia reportaj, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioaniţoaia, Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balaccu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan Constantin Dragomir, Sorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; Secretar responsabil de redacţie — Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 · Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 , Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii.". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11126 Bucureşti, strada 13 Decembrie

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Flacăra
Săptămînal editat de Frontul Democrației și Unității Socialiste

44

Anul XXXI [1429]

Vineri,

5 noiembrie 1982

Vizita oficială de prietenie în țara noastră a premierului elen, Andreas Papandreu

Lupta pentru plan, o luptă cu noi înșine

Indeosebi în ultimii zece ani, sublinia președintele țării, România a devenit proprietara unei industrii puternice, moderne : metalurgia, chimia, construcțiile de mașini au cunoscut o afirmare fără precedent. Așa se face că industria românească poate să rezolve astăzi, practic, orice problemă privind dotarea economiei naționale la nivelul tehnicii mondiale. Nu e puțin lucru acesta într-o țară în care, după unii economiști ai timpului, nu industria, ci agricultura ar fi fost hotărîtoare în progresul nației. Eforturile, știm cu toții, n-au fost de neluat în seamă. Dar, mai știm, cu cît o victorie se obține mai greu, cu atît ea e mai prețuită în timp. Ne prețuim succesele dobîndite, pentru că dacă nu le-am fi repurtat, ar fi planat asupra noastră înapoierea, dependența economică față de alte popoare.

Și dacă am ajuns aici, adică printre țările cu o industrie modernă, înseamnă că poporul acesta, ospitalier și posnic este posesorul unor alese capacități de natură umană : dăruire, aspirație, mobilizare, muncă, renunțare uneori, alteori jertfă.

Și pentru că, orice s-ar spune, o victorie economică își are fundamentul în dragostea față de patrie, față de istoria neamului în toată cuprinderea ei, se cuvine, sub semnul aceleiași iubiri de neam, să folosim acum întreaga această zestre tehnică. Și nu oricum, ci cu folos, în termenii economiștilor — eficient ! Eficiența fiind, la urma-urmei, un ban în plus în buzunarul țării, ea mai fiind și condiția esențială a progresului.

Și cum orice treabă în țara asta se face cu chibzuință, dinainte, gîndit, adică planificat, ca să mergem înainte pe această cale bine aleasă, trebuie să realizăm ceea ce am planificat. Pentru că realizarea planului, în ciuda aparentei banalități a formulei, ni se impune invariabil, devine hotărîtoare pentru mersul înainte al patriei.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

„Leontopol reprezintă un mare pas înainte în lupta contra cancerului“
(Pagina 8)

Cum se perpetuează inechitatea în lumea de azi
Furtul de creiere
(Pagina 23)

O carte în dezbatere
Ioan Alexandru: „Pămînt transfigurat“
(Pagina 10)

Toamna a venit în Capitală și prin Afumați
(Pagina 5)

Să păzim echilibrul naturii, sanctuarul acestui pămînt...
Vinovații-s muți, ca peștii
(Pagina 20)

Numele unui sentiment

...Numai iarna „șterge“ hotarele de pămînt ale țării, acoperindu-le cu ninsori (hotarele de apă le prefac în cleștar) și totuși, păsările, cîte au rămas să împartă cu noi asprimile lui decembre, păsările știu unde palpită viața acestei moșii: România.

Și eu astfel (iertați-mi lauda) cînd zbor cu avionul n-am nevoie să mi se spună cu glasul dulce al stewardesei cum că plutim peste România.

Eu știu.

Oasele mele o știu.

Încă din copilărie, auzim dictonul

(Continuare în pagina 9)

GHEORGHE TOMOZEI ■

Noi întîlniri ale generației tinere revoluționare cu poezia și muzica

Adam Erzsebet, excepționala actriță a Teatrului Național din Tîrgu Mureș, componentă a Cenaclului Flacăra, în apreciatele și aplaudatele întîlniri cu publicul căruia îi oferă strigături de dans secuiești (secuiește îi este și costumul din fotografie) cît și eminescienele ecouri ale versurilor „Tîrziu toamna e acum / Se scutură frunzele pe drum“.

La 75 de ani, Alexandru Grozuță face muzică tînără. Artiștii adevărați nu îmbătrînesc niciodată. Cît de frumos sună în interpretarea lui Alexandru Grozuță „Nu uita că ești român“.

(Paginile 12—14)

Tinerii iubesc tricolorul național și-l flutură spontan cînd cîntă „Trăiască Ceaușescu, Partidul și Poporul / Trăiască România, trăiască tricolorul !“

Un nou moment important în dezvoltarea

Trainicile legături de prietenie și colaborare fructuoasă dintre România și Grecia, dintre popoarele român și elen au o îndelungă și bogată tradiție. O expresie a dorinței comune de a conferi noi dimensiuni relațiilor româno-elene o constituie actuala vizită oficială de prietenie în țara noastră, la invitația președintelui Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și a primului ministru al guvernului român, Constantin Dăscălescu, a primului ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu.

Convorbirile oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu la care au participat Constantin Dăscălescu, primul ministru al guvernului român, alte persoane oficiale române și elene, au prilejuit o analiză cuprinzătoare a stadiului colaborării dintre cele două țări, precum și un larg schimb de păreri în probleme actuale ale vieții politice internaționale. Au fost evocate cu satisfacție tradiționalele relații româno-grecești, de strînsă prietenie, conlucrare și întrajutorare, în lupta comună pentru independență și o viață liberă, relații care au cunoscut, în ultimii ani, o evoluție mereu ascendentă și rodnică, progrese importante înregistrîndu-se în cooperarea economică, tehnico-științifică, precum și în domeniul schimburilor comerciale. Tocmai aceste rezultate, ca și potențialul economic în continuă creștere al celor două țări creează premise favorabile pentru o dezvoltare și mai intensă a colaborării româno-elene. În acest context, la convorbirile oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru Andreas Papandreu a fost afirmată dorința comună de a se pune cît mai bine în valoare posibilitățile existente, în vederea extinderii cooperării și specializării în producție, intensificării și diversificării legăturilor comerciale, care să fie echilibrate, să se realizeze la un nivel cît mai înalt. De asemenea, s-a subliniat necesitatea amplificării raporturilor de colaborare pe tărîmul culturii, științei și în alte domenii de activitate. Potrivit aprecierilor din timpul convorbirilor oficiale, promovarea largă a relațiilor româno-elene este în interesul celor două țări și popoare, al progresului și prosperității lor, al cauzei păcii, înțelegerii și colaborării în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

Atît în cadrul convorbirilor oficiale, cît și în toasturile rostite la dineul oficial, în celelalte documente ale vizitei, au fost abordate importante probleme ale situației internaționale actuale. După cum era și firesc, avînd în vedere situarea geografică a României și Greciei, o atenție deosebită a fost acordată situației din Balcani. S-a apreciat că întărirea înțelegerii, încrederii și colaborării în această regiune corespunde intereselor vitale ale popoarelor balcanice, constituie o contribuție însemnată la cauza securității și cooperării în Europa și în lume. „Doresc să exprim — a declarat președintele Nicolae Ceaușescu — dorința și hotărîrea României de a dezvolta larg relațiile de cooperare în Balcani, de a acționa pentru soluționarea diferitelor probleme și neînțelegeri, pe calea tratativelor, pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a colaborării pașnice, fără arme nucleare, fără baze militare străine. În realizarea acestui obiectiv de importanță deosebită pentru popoarele din Balcani, considerăm că trebuie să pregătim temeinic o întîlnire la nivel înalt a țărilor balcanice pentru a cădea de acord împreună asupra viitoarelor acțiuni pentru realizarea unei zone fără arme nucleare, a colaborării și prieteniei". Iar premierul Andreas Papandreu a spus: „Vreau să primiți sincerele mele felicitări pentru progresul pe care l-ați realizat în această luptă a dumneavoastră pe plan balcanic. Aș vrea să vă asigur că poporul grec, guvernul Greciei sînt întru totul de acord cu drumul care a fost trasat. Avem în vedere o întîlnire la nivel înalt, bine pregătită, pe plan balcanic, pentru ca să punem capăt astăzi, dar și în viitor, prezenței armelor nucleare în Balcani". Președintele Nicolae Ceaușescu și premierul Andreas Papandreu au reafirmat voința României și Greciei de a acționa în continuare pentru oprirea agravării climatului internațional, pentru reluarea și continuarea politicii de pace, destindere, colaborare și respect al independenței naționale, pentru rezolvarea pe cale pașnică, prin tratative, a diferendelor dintre state. Schimbul de păreri a scos în evidență importanța pe care cele două țări o acordă încheierii cu succes a reuniunii de la Madrid, astfel încît aceasta să dea un nou impuls traducerii în viață a Actului final, să ducă la convocarea unei conferințe consacrate încrederii și dezarmării în Europa, să asigure continuitatea procesului de edificare a securității și cooperării europene început la Helsinki. Au fost dezbătute numeroase alte probleme de mare importanță în viața internațională: necesitatea opririi cursei înarmărilor, a adoptării de măsuri practice de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, necesitatea opririi amplasării de noi rachete cu rază medie de acțiune în Europa și distrugerea celor existente; lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor, în special al celor rămase în urmă, precum și stabilitatea politică și economică mondială. A fost reafirmată hotărîrea României și Greciei de a conlucra tot mai strîns pe arena mondială, de a aduce o contribuție activă la soluționarea, în interesul popoarelor, a problemelor complexe ce frămîntă lumea contemporană.

Înaltul oaspete elen a dat o înaltă apreciere personalității președintelui Nicolae Ceaușescu, poziției României în lume. „Vreau să spun — a arătat premierul Andreas Papandreu —, că importanta dumneavoastră contribuție la lupta pentru destindere, pentru pace, pentru reducerea înarmărilor, și în primul rînd a înarmărilor nucleare, lupta dumneavoastră pe toate meridianele lumii pentru o nouă ordine economică, pentru soluționarea problemei exploatării Sudului de către Nord, pentru a se redeschide drumurile unei dezvoltări economice și sociale pentru toate popoarele — această luptă a dumneavoastră v-a consacrat drept una dintre cele mai importante personalități ale epocii noastre. Pentru că, într-adevăr, astăzi România, deși nu este o țară mare ca populație, deține o poziție foarte importantă pe plan internațional".

Expresie a bunelor relații dintre țările și popoarele noastre, ilustrare a dorinței comune de a găsi noi căi și posibilități de dezvoltare în continuare, pe multiple planuri, a tradiționalelor raporturi româno-elene, vizita premierului Andreas Papandreu se înscrie, prin rezultatele sale, ca un nou moment important în întărirea prieteniei și colaborării dintre România și Grecia, dintre poporul român și poporul elen, în interesul celor două țări, al cauzei păcii, destinderii, progresului și cooperării în Balcani, în Europa și în întreaga lume.

ION D. GOIA ■

Ultima datorie

— Ce faci nea Gheorghiule, mergi? Răspunde repede, că știu eu că nu ne lași să plecăm fără matale.

Cel întrebat și-a privit soția, să afle parcă acolo încuviințarea, apoi și-a sorbit din ochi nepoțelele și a dat din cap: „Îmi fac bocceaua și vin și eu mîine dimineață, la navă", după care Serghei Carpov, comandantul cargoului „Zalău", a plecat liniștit, cu inima împăcată. Rezolvase o problemă importantă pentru noul voiaj către cele două continente americane și anume aceea a ofițerului intendent care nu poate să lipsească din echipaj în călătoriile de lungă durată. Pentru că, vedeți, tinerii care aspiră la meseria de navigator optează aproape în exclusivitate către cele două compartimente de bază ale navei: marinari de punte sau mecanici la mașini iar funcția de intendent, încărcată de grija aprovizionării cu hrană și apă și a gospodăririi acestora, cu grija față de condițiile de viață ale oamenilor, pare tuturor mult prea terestră. Așa se face că între cei peste 7 000 de navigatori cît numără flota noastră maritimă comercială — intendenții pot fi numărați pe degete. „Zalăul" însă îl avea acum la bord pe cel mai bun dintre ei. Dar pînă să dea acest răspuns, cîte frămîntări nu s-au consumat în sufletul lui Șerban Gheorghiu.

Abia se întorsese din ultimul voiaj, care durase exact un an, cu nava „Oituz". Făcuse un adevărat zigzag pe mapamond, de la Constanța în Orientul Apropiat, apoi la tropice și la Polul Nord după care din nou în Orientul Apropiat. Majoritatea echipajului, format din 40 de oameni, a fost schimbat la jumătatea voiajului, dar comandantul, Nicolae Stoica, ofițerul șef mecanic Cornel Stelian și el, intendentul, au fost la posturi tot timpul. Cînd ai însă numai 35 de ani, ca mecanicul șef, sau chiar 50 cît are comandantul, lucrurile par ceva mai simple. La 60 de ani însă, din care 44 de ani de muncă, cît numără Șerban Gheorghiu, lucrurile stau altfel. Alternările de climă, de la plus 40 de grade, în sud, la minus 40 de grade, în nord, răscolesc reumatismele adunate de pe mări, iar dorului de casă, după soție și copii, i se adaugă acum dorul după nepoți, care între timp au mai crescut cu un an. Și toate aceste preocupări, absolut personale, nu trebuie să-și pună amprenta o clipă pe atribuțiile de serviciu, mult mai complicate și ele, atunci cînd trebuie să gospodărești pînă și fiecare litru din apa de băut, în Orient, pentru ca echipajul să nu simtă lipsa, sau să asiguri o hrană bogată în calorii, în nord, cînd băieții au trebuit să spele magaziile într-un timp record, pentru a încărca altă marfă. Apa se făcea sticlă pe pereții navei iar corpul ei fusese încorsetat de ghețuri. Așadar, acestea erau motivele pentru care Șerban Gheorghiu se hotărîse, în drum spre casă, cînd aproape că numai avea răbdare să ajungă, să ceară ieșirea la pensie. Simțea că își făcuse bine și ultima datorie și încerca, în gîndul lui, un bilanț de viață. Fusese primul și singurul marinar provenit dintr-o familie de țărani pe vremea cînd navele românești erau mai puține decît degetele de la o mînă iar acum cînd flota românească flutură pe toate mările și oceanele lumii aproape 200 de steaguri tricolore el lăsa în urmă trei urmași de toată stima: pe fiul său, Petrică Gheorghiu, comandant pe cargoul „Grivița", și doi gineri, ambii secunzi care se pregătesc să ia beretele de comandanți: Ion Jurcan pe „Săbăreni" și Nicolae Suciu pe „Filiași". Apoi, din tot ce văzuse în lume, impresiile pe care le adunase într-o viață de marinar, le pusese pe hîrtie, într-o carte frumoasă, „Călător pe patru continente", publicată cu 2 ani în urmă, în Editura „Sport Turism". În fine, pentru el, personal, pentru a-și rememora amintirile și locurile cutreierate, a adunat într-o colecție peste 30 000 de vederi ilustrate din toate țările lumii.

Șerban Gheorghiu era pregătit să iasă la pensie, la cerere, și exact a doua zi, după sosirea din cel mai lung voiaj al vieții lui, întregul echipaj în frunte cu comandantul au sărbătorit cum se cuvine evenimentul, pregătindu-i chiar un spectacol. Felicitări, flori, urări de sănătate și... obișnuitul baston de pensionar. Cu toată bucuria datoriei împlinite, Șerban Gheorghiu a coborît scara navei lăsînd pe punte o lacrimă de emoție. Urma, după cîteva zile de odihnă, să meargă la conducerea „Navrom", să-și încheie dosarul de pensionar. Și cînd să iasă pe poartă, comandantul de pe „Zalău", cu care navigase de atîtea ori, îl căuta grăbit:

— Ce faci nea Gheorghiule, mergi cu noi?

GEORGE MIHAESCU ■

relaţiilor dintre România şi Grecia

Nume emblematice la fruntariile ţării

Corund

Despre Ţara Maramureşului, Ţara Vrancei, Ţara Oaşului (şi alte Ţări...) se scrie relativ mult şi se vorbeşte, justificat, la fel de mult. Interesul pentru Ţara Codrului a rămas undeva pe un plan secund, din raţiuni care mie, unuia, îmi scapă. Satele din Ţara Codrului se situează în aria geografică şi spirituală a unei părţi din judeţele Sălaj, Satu Mare şi Maramureş. Ele sînt comunităţi etnice, geografice şi spirituale distincte. De cele mai multe ori îşi înscriu vatra şi se configurează la buza cîte unui versant bătut de păduri şi ierburi înspicate ori o colină scrijelată de rigole adînci. Condiţiile istorice, vitregiile vremurilor şi, mai cu seamă, năvălirile de un fel şi de alt fel i-au făcut pe codreni să se „aciueze" în aceste zone de-o stranie şi sălbatică frumuseţe, dar şi de-o asprime pe care numai omul locului o poate „detecta". Aşadar, codrenii au fost „împinşi" pe aceste plaiuri, unde trebuie să te lupţi serios cu cerbicia pămîntului. Satele acestea, cît un cuib rotat, sînt vetre ale românilor pe care nici nedreptăţile istorice şi nici inechităţile sociale şi nici nimic nu i-a clintit din loc. Într-un astfel de sat am poposit în această toamnă lungă.

Dacă ajungi cumva în centrul de comună Bogdand din acest Nord îndepărtat de ţară sau dacă, pur şi simplu, o iei razna peste coline şi poposeşti în satul Corund, vei constata cele relatate mai sus. Satul are circa 200 de fumuri. Colinele acestea formate dintr-un podzol degradat nu sînt prea darnice, dar oamenii au ştiut (şi ştiu) să le „smulgă" ce este al lor, adică rodnicia. Coline care se cheamă, din moşi-strămoşi, Dealul Pintii, Fîntîna Pintii, sub Brazi, dealul Clapii, Rodini ş.a., şi care au dat în această toamnă porumb şi fructe şi alte cîte cele. Primarul comunei, Gavril Szabo, ne spunea că media de porumb la ha, per ansamblu, nu depăşeşte 3 000 kg. Nu e mult. Dar au fost şi vremuri cînd „scoteau atîta mălai cît băgam sub brazdă". Un gînd secret al gospodarilor de-aici este să încerce cultura căpşunului, să vadă, adică, dacă dă recolta şi randamentul ca în Ţara Oaşului. Încercarea moarte n-are, şi-apoi fructele cărnoase şi zemoase de căpşuni aduc frumuşele venituri cînd prind cîte-un an bun. Zilele acestea se recoltau şi merele în ferma Corund. Aici au dat o mînă de ajutor şi copiii de la şcoala generală din Corund. Dacă părinţii lor trudesc greul pămîntului, de ce nu le-ar veni şi ei în ajutor, atîta cît pot şi cum pot! Părinţi şi copii cu nume sonor-româneşti, cu nume frumoase, care vin cine ştie din ce vechime, deodată cu numele acestor coline ce se deşiră sub paşi. Avram, Ardelean, Bojan, Domuţa, Cîmpan, Onuţan, Matei, Şimonca, Rob, Sabău, Temian ş.a. Nu întîmplător v-am reţinut atenţia cu aceste nume.

Mai zilele trecute văzusem la televiziune aceste fete din Corund şi iată ce mi-a dat ghes să scriu despre ele. Cine sînt aceste fete din Corund? În urmă cu ani, aceste fete purtînd numele de mai sus, dimpreună cu dăscăliţa lor, Cornelia Şteţ (Ardelean), au ieşit în lume (înţelegeţi dumneavoastră prin intermediul T.V.) cu colînzile, datinile, doinele şi baladele învăţate de la bătrîni şi-aduse pe buze de contemporaneitate. Profesoara şi fetele ei au învăţat multe din aceste doine, balade, colînzi, bocete, cîntece şi „dănţuri" de la Ileana Anica Matei, acum decedată, dar şi de la alţi bătrîni din sat, cîţi ne-or fi rămas. De-aici, din Corund, din acest sat mic ca întindere şi ca număr de case, dar mare ca aspiraţii, din pieptul şi din sufletul acestor copile s-a auzit, pe post naţional, una dintre cele mai tulburătoare variante ale Mioriţei. Text tulburător care sintetizează spiritualitatea noastră şi cărui text i s-a dat o interpretare pe măsură. Cîtă candoare la aceste copile din clasele V—VIII, iar unele chiar mai mici.

Urzitul, depănatul, claca, culesul strugurilor, desfăcatul porumbului, secerişul grîului etc. sînt alte bune motive ce se înscriu în „repertoriul" fetelor din Corund şi-n preocupările dăscăliţei Cornelia Şteţ (Ardelean). Obiceiuri vechi de cînd lumea şi care sînt aduse în contemporaneitate cu toată aura lor de taină şi neprevăzut. Aceste tinere fete recită-n canon, pe două şi trei voci. Realizează o polifonie şi o poliritmie întîlnite doar la grupurile de interpreţi profesionişti. Am participat la o „horе" în sat şi-am văzut că firea codrenilor este una voioasă şi veseloasă. Ei mai au apucăturile blînde, molcome şi un caracter curat. Oamenii aceştia cu mersul puţin aplecat şi cu truda anilor şi cîmpului adunată-n oase, iată-i că-şi găsesc răgazul şi pentru o „horе de-a noastră, din bătrîni". Din bătrîni dar şi din tineri, după cum se vede treaba. Părinţi şi bunici, ei înşişi îi deprind pe vlăstarele lor cu bunele obiceiuri, cu tradiţia multiseculară. Cu doina şi colîndul valoros. Îmi vin acum în minte cîteva sate codreneşti pe care le bătusem cu piciorul şi unde aceste datini şi obiceiuri străvechi se aseamănă frapant. Le voi numi nu neapărat într-o ordine geografică ori sentimentală, ci, realmente, cum îmi vin în minte: Unimăt, Solduba, Soconzel, Stina, Cuţa, Hurezu Mare, Hodişa, Medişa, Roşiori, Bîrsău, Iegheriştе, Poiana Codrului ş.a. Corundul este doar una dintre aceste frumoase şi aspre aşezări. Corundul — un sat din Ţara Codrului şi, deopotrivă, un sat din Univers. Corundul, un sat de la margine de ţară, dar din centrul preocupărilor şi dragostei noastre.

DORIN SĂLĂJAN ■

În atmosfera de efervescență creatoare din preajma alegerilor de la 21 noiembrie și a Conferinței Naționale a partidului

Continuă fructuosul dialog al președintelui Nicolae Ceaușescu cu oamenii muncii

Valorificarea superioară a minereurilor de metale neferoase și rare

Continuînd examinarea, împreună cu făuritorii de bunuri materiale, a problemelor esențiale ce privesc înfăptuirea prevederilor planului de dezvoltare economico-socială a țării, a obiectivelor stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat la sfîrșitul săptămînii trecute o vizită de lucru în Capitală, pe platforma industrială Brănești. În această vizită, care a avut ca obiective Institutul de cercetare, inginerie tehnologică, proiectare și producție pentru chimia anorganică și metale neferoase și întreprinderea „Neferal", secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășa Elena Ceaușescu, de tovarășii Ion Dincă și Gheorghe Pană. Au participat, de asemenea, Gheorghe Caranfil, ministrul industriei chimice, și Mihai Florescu, ministru secretar de stat la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie. Noul dialog de lucru cu reprezentanți ai industriei bucureștene și cercetării științifice, care continuă seria de întîlniri din acest an cu colectivele muncitorești din Capitală și din numeroase județe ale țării, a abordat o problematică largă : intensificarea activității consacrate valorificării superioare a minereurilor indigene de metale neferoase și rare, elaborarea și perfecționarea procedeelor de prelucrare tehnologică în acest domeniu, realizarea de instalații pentru întreprinderi românești și pentru export care să permită obținerea de produse cît mai valoroase în condiții de eficacitate maximă. Au fost, de asemenea, dezbătute aspecte ale producției de metale și aliaje neferoase din materiale refolosibile, ale reciclării tuturor materialelor utile.

În timpul vizitei pe platforma industrială Brănești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat :

■ Grăbirea definitivării procedeelor tehnologice existente în plan.

■ Găsirea de soluții cu randament maxim, de cea mai înaltă eficiență, care să conducă la reducerea substanțială a consumurilor de materii prime, de energie și combustibili.

■ Să se acționeze pentru scurtarea la minimum posibil a perioadei de elaborare a tehnologiilor, acordîndu-se în același timp atenția corespunzătoare aplicării lor fără întîrziere în producție.

■ Să se ia măsurile necesare pentru organizarea pe baze industriale atît a activității în stația-pilot, cît și a micii producții în cadrul institutului, în condiții similare celor din uzină, creîndu-se astfel premise pentru concluzii viabile în faza utilizării tehnologiilor respective în întreprinderi.

■ Proiectarea de capacități de producție — pentru metale neferoase și aliaje — capabile să satisfacă în întregime nevoile economiei naționale și să asigure și disponibilități cît mai mari pentru export.

■ Să se ia măsuri pentru sporirea exportului de produse de metale neferoase în condiții de eficiență, precum și pentru reducerea în continuare a importurilor.

■ Să se asigure, cu capacitățile existente, întregul necesar de pulberi metalice pentru întreprinderile prelucrătoare.

■ Să se extindă colaborarea dintre „Neferal" și Institutul de cercetări pentru chimie anorganică și metale neferoase, ale cărui lucrări pot fi experimentate la întreprindere.

Ridicarea gradului de mecanizare a agriculturii

Dialogul secretarului general al partidului cu oameni ai muncii din zona Capitalei a continuat prin abordarea problemelor privind ridicarea gradului de mecanizare în agricultură. Pe terenurile I.A.S. Afumați și la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa, tovarășul Nicolae Ceaușescu a avut o întîlnire de lucru cu cadre de conducere și specialiști din domeniul agriculturii și construcțiilor de mașini, în cadrul căreia au fost analizate soluțiile practice adoptate în scopul înfăptuirii indicațiilor conducătorului partidului și statului nostru privitoare la realizarea unor mașini agricole moderne, de mare productivitate și complexitate tehnică, capabile să asigure sporirea gradului de mecanizare și îmbunătățirea calității lucrărilor agricole. La întîlnire au luat parte tovarășii Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Gheorghe Stoica, Ioan Avram, ministrul industriei construcțiilor de mașini, Ion Teșu, ministrul agriculturii și industriei alimentare, Angelo Miculescu, președintele Academiei de științe agricole și silvice, cadre de conducere din institutele de cercetare și proiectare pentru mecanizarea agriculturii.

În cadrul dialogului de lucru consacrat creșterii gradului de mecanizare a agriculturii, secretarul general al partidului a stabilit :

■ Să se introducă în producție numai acele prototipuri de mașini agricole care au dat cele mai bune rezultate în exploatare.

■ Să se păstreze în fabricație tipurile actuale care au indici ridicați de productivitate și eficiență.

■ Prototipurile cele mai reușite să fie introduse în cît mai scurt timp în fabricație și livrate în număr cît mai mare unităților agricole.

■ Să fie depuse în continuare eforturi pentru a se rezolva în întregime problemele care privesc producția de mașini agricole, perfecționarea lor, utilizarea acestora la întreaga capacitate.

■ Să se găsească soluții tehnice corespunzătoare pentru adaptarea combinelor existente, pentru modernizarea lor, astfel încît, începînd din toamna anului viitor, să se rezolve în întregime problema strînsului mecanizat al porumbului.

■ Perfecționările constructive aduse oricărui utilaj trebuie să pornească de la necesitatea de a reduce continuu consumul de metal și de combustibil.

Pagină realizată de ION D. GOIA ■

Întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Yasser Arafat

Noua întîlnire dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășul Yasser Arafat, președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, a oferit prilejul continuării schimbului de vederi în probleme bilaterale și internaționale de interes comun. În cadrul întîlnirii, a fost evidențiată evoluția mereu ascendentă a raporturilor tradiționale de strînsă prietenie, solidaritate și colaborare statornicite între Partidul Comunist Român, Republica Socialistă România și Organizația pentru Eliberarea Palestinei, unicul reprezentant legitim al poporului palestinian. A avut loc, de asemenea, un schimb de păreri cu privire la ultimele evoluții ale situației din Orientul Mijlociu, la căile de reglementare a tuturor problemelor din zonă.

În numele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Yasser Arafat a adresat cele mai vii mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru sprijinul constant acordat luptei poporului palestinian, Organizației pentru Eliberarea Palestinei, în vederea reglementării politice, pe calea tratativelor, a conflictului din Orientul Mijlociu, și în mod deosebit a soluționării problemei poporului palestinian, pe baza dreptului său la autodeterminare, la crearea unui stat propriu, independent. Președintele Comitetului Executiv al O.E.P. a evocat în termeni plini de căldură recunoștința pentru solidaritatea efectivă și pentru sprijinul direct și personal manifestate de tovarășul Nicolae Ceaușescu față de Yasser Arafat și de populația palestiniană și libaneză în perioada asediului asupra Beirutului occidental, în vederea găsirii unei soluții politice. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a reafirmat hotărîrea partidului și statului nostru de a acorda întregul lor sprijin cauzei drepte a poporului palestinian, de a acționa în continuare pentru instaurarea unei păci globale, juste și durabile în Orientul Mijlociu.

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

În cadrul ședinței de luni a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ținute sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat și aprobat proiectul de Lege privind asigurarea calității produselor și serviciilor destinate obiectivelor și instalațiilor nucleare. Acest act normativ, care urmează să fie supus dezbaterii și aprobării Marii Adunări Naționale, reglementează autorizarea realizării produselor și serviciilor în domeniul nuclear, stabilește măsuri pentru asigurarea calității la nivelul impus de cerințele specifice obiectivelor nucleare, pentru participarea cu eficiență maximă a sectoarelor economiei naționale ce concură la înfăptuirea obiectivelor nucleare. Dezbătînd proiectul de lege menționat, Comitetul Politic Executiv a relevat că Programul partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism prevede realizarea unor importante investiții în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice. Legat de aceasta, s-a subliniat că este necesară construirea și exploatarea obiectivelor nucleare în concordanță cu cele mai noi cuceriri ale revoluției tehnico-științifice contemporane, precum și la un nivel înalt de calitate specific domeniului nuclear, asigurîndu-se astfel securitatea instalațiilor și utilizarea lor cu eficiență economică ridicată, protecția populației și a mediului înconjurător.

În aceeași ședință a fost examinat un raport cu privire la valorificarea complexă a resurselor naturale din Delta Dunării. Elaborat la indicația tovarășului Nicolae Ceaușescu, raportul cuprinde studii de specialitate privind folosirea cît mai deplină și eficientă a terenului, accentul punîndu-se pe dezvoltarea puternică a activității economice, prin exploatarea integrală și complexă a tuturor resurselor din această zonă. Se prevede extinderea agriculturii, îndeosebi în delta fluvială, de la 60 050 hectare în prezent, la 144 000 hectare, prin diverse lucrări de ameliorare complexe. În cadrul acestui program, paralel cu sporirea producției de cereale, un loc important îl va ocupa amenajarea de orezării. O atenție prioritară se va acorda pomiculturii și viticulturii, inclusiv organizării plantațiilor de smochini. Creșteri substanțiale sînt prevăzute în domeniul zootehniei, prin sporirea considerabilă, pînă în 1990, a numărului de oi și de păsări. Se va acorda, de asemenea, o atenție specială dezvoltării pisciculturii, prin amenajarea și exploatarea intensivă și semiintensivă a celor 240 000 hectare de bălți și lacuri, astfel încît să se obțină o producție de cel puțin 130 000—150 000 tone de pește anual. În același timp, se au în vedere exploatarea mai intensă a biomasei (stuf, papură, rogoz, vegetație acvatică), creșterea fondului forestier prin dezvoltarea plantațiilor de specii de mare eficacitate economică, recoltarea fructelor de pădure și a plantelor medicinale, extinderea vinatului. Legat de dezvoltarea producției agricole și zootehnice, s-a hotărît să se treacă la crearea de noi unități ale industriei alimentare, în vederea valorificării complexe, eficiente, a tuturor posibilităților oferite de Delta Dunării. În Program sînt cuprinse, totodată, măsuri pentru trecerea la exploatarea minieră a nisipurilor din deltă, intensificarea activității turistice, lucrări de sistematizare, dotare și apărare a localităților, de dezvoltare cu prioritate a transporturilor pe apă, de îmbunătățire a sistemelor de telecomunicații, de alimentare cu energie electrică.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a prezentat informări cu privire la vizitele oficiale de prietenie efectuate, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în R.P. Bulgaria și în R.S.F. Iugoslavia, precum și cu privire la vizita efectuată în țara noastră de președintele Comitetului Executiv al Organizației pentru Eliberarea Palestinei, Yasser Arafat. Comitetul Politic Executiv a dat o înaltă apreciere și a aprobat în unanimitate înțelegerile și concluziile la care s-a ajuns cu prilejul vizitelor în Bulgaria și Iugoslavia. În același timp, a fost subliniată însemnătatea noii întîlniri dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Yasser Arafat pentru întărirea raporturilor tradiționale de strînsă prietenie, solidaritate și colaborare dintre partidul și statul nostru și Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

ION CODRU ■

Toamna a venit în Capitală și prin Afumați

Toamna mai glumește încă cu noi cochetind, parcă, cu vara. Duminică, o zi de sfîrșit de octombrie, cu mult soare, cu multă lumină, completa întregul decor, părînd a fi un dar pentru truditorii pămîntului, un dar pentru ziua cînd în întreaga țară s-a sărbătorit „Ziua recoltei".

Pentru cei din Afumați, la prima vedere, duminică părea o zi liniștită, cu toate calculele anului încheiate. În ciuda acestui fapt, atît primărița comunei, Vasilica Teodorescu, cît și președintele C.A.P.-ului, inginerul Nicolae Zăvoreanu, sînt plecați, pe undeva, pe la Șindrilița, unde, după spusele celor de aici, se string ultimele cantități de coceni și se eliberează ultimele suprafețe de pămînt. Prima noastră cunoștință este inginerul Radu Negru, șeful fermei de legume. Drumul ce leagă șoseaua națională de tarlalele fermei de legume s-a înmuiat din cauza brumei. Din loc în loc, cîte un foc are darul să încălzească mîinile truditorilor. Sînt scoase din pămînt rădăcinoasele și se recoltează varza. Cum a fost acest an? Un an al legumelor. De cînd sînt inginer, povestește Radu Negru, și lucrez în agricultură, nu am avut asemenea rezultate. Desigur că și vremea a ținut cu noi, dar la toate acestea se mai adaugă și faptul că și oamenii au muncit bine atît la întreținerea culturilor cît și în perioada de recoltat. De asemenea s-a oprimit un mare ajutor din partea muncitorilor de la diferite întreprinderi ale municipiului. Priviți, chiar acum s-au adus peste 400 de metri de țeavă de zece țoli care vor fi montați, peste cîteva zile, de către întreprinderea de țevi sudate. Așa că încă de pe acum ne gîndim la bunul mers al muncii viitoare, la recolta anului ce va urma. Ce s-a obținut anul acesta? Multe recorduri. Astfel, s-au recoltat peste 400 tone cartofi, 100 tone vinete, 50 tone ardei gras, 50 tone ardei capia, 130 tone tomate, 300 tone pepeni, iar pînă în momentul de față s-au strîns peste 500 tone de varză și tot atîtea de rădăcinoase. Varza nu s-a terminat de recoltat, dar se așteaptă ca să se obțină, și în acest sector, producții record. Este vorba, după toate calculele, să obținem o cantitate de 20 pînă la 25 de tone de varză la hectar. Altfel spus, pînă la ora actuală s-a realizat în totalitate planul. Ceea ce se culege în continuare, scriptic vorbind, reprezintă cantități care adaugă procente peste cantitățile propuse. Uitați! Numai de pe trei hectare de dovlecei, pe care acum, pe cîțiva, aleși pentru sămînță, îi bate bruma, s-au cîștigat, nici mai mult, nici mai puțin, 70 000 lei. Această cultură, care n-a fost prinsă în plan, a fost una din cele mai bănoase. În altă ordine de idei, la primăvară, la numai cîteva zile după ce se va topi zăpada, vom fi prezenți pe piață cu ceapă verde. Și ca să nu depindem, decît în mică măsură, de cei care ne livrează îngrășămintele chimice, aici, chiar pe tarla s-a făcut o platformă în care s-au depozitat tone întregi de gunoi de grajd. Au fost aduse, după cîte știu, peste 4 000 tone, iar odată cu eliberarea terenului acesta se și fertilizează...

Într-un tîrziu îl găsim pe cîmp și pe inginerul Nicolae Zăvoreanu, președintele C.A.P.-ului din Afumați. După cum ați aflat, ne spune președintele, zilele acestea terminăm toate lucrările anului. La cultura mare mai avem de eliberat doar 20 de hectare din cele 400. Ceea ce ne preocupă în momentul de față este respectarea întocmai a arăturilor. Viteza zilnică, prin introducerea schimburilor prelungite, este de peste 70 de hectare. Terminăm de arat, discuit și fertilizat terenul cu mult înainte de termenul fixat — 5 noiembrie.

La Afumați s-au obținut 8 350 kilograme de știuleți la hectar — și asta în condiții de cultură neirigată. S-a depășit, astfel, cu aproape 80 la sută producția planificată. Obligațiile la fondul de stat au fost depășite cu peste cincizeci la sută. Rezultate bune s-au obținut și la celelalte culturi. Astfel la soia 2 300 de kilograme la hectar, iar la floarea-soarelui 2 250 de kilograme. Și tot ca un record, pe care l-au realizat anul acesta, sînt cantitățile bazei furajere. Pînă în momentul de față, cantitatea de furaje strînse și depozitate depășește, ca sumă aritmetică, întreaga cantitate recoltată în ultimii trei ani. Sous altfel, avem pregătite pentru cele 400 de vaci cu lapte, 350 de capete tineret și pentru 550 de ovine, 1 500 de tone de paie, 1 100 de coceni, 400 de turtă de floarea-soarelui, 180 de pleavă, 3 000 de porumb din cultura a doua și pînă în momentul de față (se mai recoltează în continuare) 1 800 de tone de sfeclă. Toți locuitorii comunei, ne spune primărița Vasilica Teodorescu, au muncit atunci cînd a fost nevoie, lor alăturîndu-se și cei care muncesc prin diferite întreprinderi ale Capitalei — dar au domiciliul în Afumați. Nimeni n-a ezitat și nu s-a sustras de la nevoile cîmpului. Acum, ne spune în continuare primărița comunei, au loc și foarte multe activități în cinstea alegerilor. Comuna capătă pe zi ce trece un alt chip. În ciuda faptului că este toamnă, majoritatea locuitorilor și-au vopsit gardurile, și-au săpat și îngrijit terenurile din curți și au răspuns la chemarea noastră de a se construi peste 20 de kilometri de trotuare. Două blocuri pentru specialiști sînt gata pentru a-și primi locatarii. Fiindcă nu trebuie să uităm că Afumațiul nu este numai o poartă a Capitalei comuna, după părerea mea, fiind și o poartă a litoralului. Și, desigur, mulți care trec pe aici pot observa schimbările de la anotimp la anotimp.

Așa stînd lucrurile în Afumați se simte parcă primăvara. Nu numai că ne și gîndim la viitoarea recoltă dar ea începe să se contureze încă de pe acum. Din alt punct de vedere sîntem convinși că foarte mulți bucureșteni care cumpără produsele de la Afumați se gîndesc și la noi, cei care ne ducem traiul la numai cîțiva kilometri de marea forfotă a orașului. Și dacă se întîmplă acest lucru, sîntem pe deplin mulțumiți. Fiindcă orice anotimp care vine în Capitală, trece și prin Afumați...

SORIN POSTOLACHE ■

Lupta pentru plan, o luptă cu noi înșine

„Oarecum bine valoric..."

Întreprinderii pentru construcții de mașini și utilaje grele din Giurgiu i s-a pus piatra de temelie la 10 decembrie 1976. În '79 începea să producă, parțial. Este o întreprindere mare, foarte arătoasă și dotată cu utilaje dintre cele mai bune. Am vrea să fim crezuți că nu exagerăm cu nimic dacă adăugăm că oamenii cu care am stat de vorbă se arată foarte atașați de această întreprindere, ceea ce ni se pare un fapt important, și deosebit de încrezători în capacitățile ei tehnice. Am zice chiar, cu un cuvînt pe care s-a pus șuba și cînd a trebuit și cînd nu a trebuit, că giurgiuvenii sînt mîndri de această întreprindere a lor. Din păcate, acestei mîndrii i se dau pinteni pentru a se învîrti într-un cerc destul de îngust, încă deoarece pînă una-alta capacitatea tehnică a unei întreprinderi nu se confundă cu capacitatea de a pune în valoare posibilitățile ei tehnice. Din acest punct de vedere s-ar putea face constatarea că noi întîrziem să intrăm în posesia, în stăpînirea acestei întreprinderi și, pur și simplu, s-o punem la treabă după puterile ei, chiar dacă, așa cum spunea economistul Mărin Pavel, secretarul comitetului de partid, producția a crescut „galopant", de la 19 milioane lei producție marfă în '79 la 78 milioane în '80, 107 în '81 și 190 în '82 (din care, pînă acum, au fost realizate 162 și se speră ca pînă la sfîrșitul anului să se treacă de 200 milioane).

Din diverse motive asupra cărora nu mai stăruim, întreprinderea din Giurgiu a făcut pînă acum 25 de pompe 2P1 5×10, foarte mult cerute de petroliști, și trage nădejde să mai facă pînă la sfîrșitul anului încă 10, pentru a totaliza nici jumătate din cele 80 de pompe cîte fuseseră planificate pentru '82. Motivele țin mai ales de cooperarea cu alte întreprinderi. Pompe fără anumite tipuri de rulmenți de la Bîrlad și fără oțel turnat de la Cîmpina nu se pot face. Ca să aducem un argument privind posibilitățile de care întreprinderea din Giurgiu dispune în această direcție, mai rămîne să arătăm că în cadrul ei funcționează o uriașă turnătorie de fontă a cărei capacitate va fi, către sfîrșitul acestui an, de 20 000 tone. Abia dacă s-au prelucrat însă, în acest an, 1 000 de tone. Iar cît privește turnătoria de metale neferoase — o altă zestre a întreprinderii — cu o capacitate anuală de 1 000 de tone, ajunge să spunem că în '82 au fost prelucrate în cadrul ei doar 17 tone. Încît, avînd în vedere cele de mai sus, e ușor de înțeles că dacă întreprinderea n-ar produce cu ourecare succes instalațiile de foraj de mică și medie adîncime, numărul oamenilor care spun că în privința planului stau „oarecum bine valoric" ar fi și mai mic decît este astăzi. Că „la cîrligul" unora dintre aceste instalații se întîmplă să atîrne cîteodată piatra de moară a unor cooperări de felul celei cu Întreprinderea de tractoare și mașini agricole din Craiova, este un adevăr de necontestat. Cum fiecare dintre cele 10 instalații FS 4 AT costă un milion și jumătate, întreprinderii i-au fost imobilizate, iată, dintr-o singură scrîșnitură de creion pe hîrtie, 15 milioane de lei... De fapt, mai mult. Cînd spuneam că în loc să se facă un pas înainte s-a făcut un pas înapoi, avem în vedere cheltuielile din '80 pînă astăzi — și tot pe spezele întreprinderii din Giurgiu — pentru a face tractoarele apte de a putea fi cumpărate de cineva. Ca să poată vinde cele 10 instalații, întreprinderea trebuie să cheltuiască în continuare pentru remedierea tractoarelor iar pe de altă parte ea nu-și poate permite aceste cheltuieli cîtă vreme nu știe precis că se va ivi un cumpărător. Inginerul Nicolae Mărculescu, șeful biroului producție, ca și economistul Marin Panait, șeful compartimentului aprovizionare, inginera Ana Munteanu, șefa atelierului proiectare, și economistul Stelian Stoicescu, șeful biroului desfacere, ne spuneau că nu văd, deocamdată, o ieșire din acest cerc vicios. În privința unui cerc de aceeași natură, dar mai larg, inginerul Sofian Roșu ne spunea la rîndu-i că pentru anul viitor întreprinderea a izbutit să contracteze instalații de foraj pentru 85 la sută din capacitatea ei de producție, ceea ce este îmbucurător, dar că în același timp se înregistrează, în continuare, cereri pentru armături din oțel și nu pentru armături din fontă, de care întreprinderea ar avea posibilități mari să producă. S-au încheiat pînă acum contracte pentru 10 la sută din capacitatea de producție a pieselor turnate din fontă și nici unul pentru armături din fontă și pentru piese turnate din metale neferoase. În ciuda acestor fapte nu este imposibil, desigur, ca în cursul anului viitor întreprinderea din Giurgiu să redditeze succesul de anul acesta, cînd în trimestrul al doilea s-a clasat pe locul al treilea pe ramură. Rămîne însă adevărat că de apropierea datei cînd întreprinderea va funcționa la întreaga capacitate depinde recuperarea banilor cheltuiți pentru a o construi.

DUMITRU ELIADE ■

Un om incomod...

...așa ne-a fost recomandat inginerul **Nicolae Irimia**, șeful secției forjă, din cadrul combinatului siderurgic tîrgoviștean, adică tocmai al acelui compartiment în care, cu toate dificultățile generale ale importantei unități industriale, în ceea ce privește îndeplinirea cifrelor de plan, se înregistrează evidente succese, economii în folosirea materiilor prime, încadrarea în normele de consum la energie electrică, gaz metan, metal etc., toate acestea intîlnindu-se în saltul spectaculos de producție înregistrat la forjă.

Cum arată un om incomod? În cazul inginerului Nicolae Irimia, el are o statură care i-a atras, încă de pe cînd era student, porecla de „piticul", ochi albăstrii-intens, părul foarte scurt tuns și albit înainte de vreme, o dantură sănătoasă și un zîmbet de copil, cu nelipsitele gropițe din obraji deasupra cărora arcul negru al sprîncenelor încearcă să arunce o permanentă umbră de severitate. Și el este, într-adevăr, un om sever, chiar și pentru cei 47 de ani ai săi. Părerea lui este aceea că **disciplina nu poate fi o exclusivitate militară**. Și o aplică atît colectivului pe care-l conduce, cît și întregii sale activități. **„Oricine are dreptul**, zice el, **să-și neglijeze problemele personale, dar nu pe cele ale unei colectivități"**.

Ne oprim în fața unei mașini ciudate. Este notată cu cifra 26 și execută așanumita forjare radială. De ce tocmai acolo? Pentru că era acea mașină care dăduse multă bătaie de cap secției și întregului combinat, fiind unică în țară și, drept urmare, cu „sarcini" deosebite: prin ea trebuie să treacă toate barele de oțel destinate confecționării sculelor pentru industria națională. Dar ajunsese la pămînt. Asta echivala cu blocarea întregii producții de scule din țară. „A fost o crimă", spune Nicolae Irimia fără umbră de ironie, ci mai curînd cu revoltă. **„Era exploatată fără filtrele de ungere, fără site, deși un singur lagăr al mașinii 26 suportă 120 de tone și chiar mai mult, atunci cînd trebuie să pregătească materiai pentru rulmenți. Mai ales vara se blocau axele în lagăre. Se lucra, pur și simplu, aiehnic. Din comoditate. Se ajunsese pînă acolo încît se sudau pinteni la danturile rupte! Cruciile din cuplaje se rupeau și ele"**. Vorbele se succed cu frecvența gloanțelor de mitralieră și omul pe care-l însoțesc nu mai este același din biroul în care-l cunoscusem.

Acum însă mașina își făcea foarte bine treaba, supravegheată din cabină de operatorul de serviciu. Nu făcea zgomote. Nu trepida. Parcă nici nu pe aflam la forjă. Și, totuși aici se produc 600 de șocuri pe minut! Din luna august 1980 și pînă în decembrie 1981, mașina a fost ținută în funcțiune, prin mari eforturi de gîndire și diverse inițiative, timp în care s-a pregătit tot ceea ce era necesar pentru reparația sa capitală.

Cine sînt oamenii care au reușit performanța? Aceiași, cu cîteva excepții. Care este explicația? Refuzul comodității. Respingerea ideii că numai alții pot să facă și noi nu. **„Secretul**, ne mărturisește Nicolae Irimia, **este de a le arăta oamenilor de ce sînt în stare și fiecare și împreună"**.

Despre schimbările din secție este chemat un alt inginer, mai vechi la forjă, să ne dea lămuriri. Îl cheamă **Cornel Chiriac** și conduce compartimentul de tratamente și ajustaj. El ne precizează risipa, lipsa de spirit gospodăresc, neîncadrarea în normele de consum, inexistența preocupării de piese etc. **„Sigur, eram și eu vinovat ca și ceilalți. Munceam poate mai mult ca acum, dar anapoda. Resimțeam lipsa unui coordonator.** Acum dispunem de un atelier de reparat elemente hidraulice, fie din import, fie românești. Cînd piesa defectă este gata, cea nouă reintră în magazie, iar cea dintîi în mașină. Majoritatea instalațiilor hidraulice sînt făcute chiar de noi. **Avem un unic principiu, dar de bază: nici un utilaj să nu stea!** Ce-am învățat capital de la el? Că **cel care exploatează direct un agregat trebuie să fie cel mai în măsură să constate neajunsurile și să propună soluțiile corecte, chiar dacă dispunem de proiectanți și tehnologi cu experiență"**.

Muncitorul **Florin Tudorache** este și mai concis: **„Tovarășul Irimia e sever, ce să zic, dar noi ne încasăm drepturile muncii noastre de cînd a pus ordine în secție"**.

De ce totuși forja nu va reuși să-și facă integral planul? Pentru că noua capacitate, extinderea, cum este numită aici, nu a fost terminată, dar este inclusă în plan de trei ani (!?) ca și cum ar produce. Cu tot ajutorul secției forjă, realizarea acestei investiții nu depinde de ea. Montorii și constructorii își dispută, încă, partea de răspundere ce le revine, ceea ce nu va împinge lucrurile mai departe. Și aceasta în timp ce la capitolul „cheltuieli comune pe secție", forja a economisit, pe primele 9 luni ale acestui an, frumoasa sumă ce depășește 7 milioane lei, 311 tone de metal, aproape un milion și două sute de mii normal metri cubi de gaz metan, nu mai știu cîte discuri abrazive și altele.

La forja de la Tîrgoviște, secție cheie a întregii producții a combinatului siderurgic, lupta pentru plan, am constatat-o, este lupta fiecărui om cu el însuși și cu șeful atît de incomod numit **Nicolae Irimia**.

EMANUEL VALERIU ■

Acolo unde inteligența și energiile se convertesc în mii de tractoare

Sîntem la sfîrșit de octombrie, dar Brașovul pare că abia acum și-a îmbrăcat definitiv blamida multicoloră a toamnei. Luați cu treburile lor diurne, constructorii de tractoare aproape că nici n-au asistat bine schimbarea de decor.

Și cel peste **20 000 de făuritori de tractoare**, cît numără azi renumita uzină, nu mai știu ce este odihna. Au adoptat un ritm de muncă de-a dreptul debordant, concretizat în producerea zilnică a aproape 250 de tractoare de diferite tipuri și puteri. „Esențialul, acum — spune tov. **Marin Matei**, secretarul comitetului de partid pe întreprindere și președintele C.O.M. — e ca fiecare să se simtă direct răspunzător de tot ceea ce face, să dea dovadă de o înaltă conștiință muncitorească, de intransigență revoluționară față de orice lipsuri.

Am purces pe fluxul tehnologic să vedem cum se traduc în fapte aceste sarcini deosebit de mobilizatoare. I-am întîlnit în plin efort pe cei din secțiile **T-38 motoare** și **T-41** montaj general, din schimbul unu. Ca să vizitezi toată uzina, practic este o imposibilitate. Și sînt de acord cu remarca inginerului **Vladimir Barzacovschi**, șeful serviciului organizarea producției și a muncii, că întreprinderea are mărimea unui adevărat oraș, astfel încît nu-mi rămîne altceva de făcut decît să privesc cu uimire halele mari, modern utilate cu fel de fel de mașini și agregate. Ritmul muncii și mai ales zumzetul produs de instalațiile aflate în plină funcțiune îmi reduc documentarea la strictul necesar. La un agregat de frezat, tînărul **Nicolae Dragu** frezează de zor capetele blocului motor. Alături, **Gheorghe Luculeț** broșează linia de palierе. În timp ce **Petrică Enache**, un băiat blond și scundac, urmărește atent de la pupitrul de comandă buna funcționare a liniei automate de uzinaj bloc motor. Toți muncesc cu patos, cu înflăcărare.

Într-un moment de răgaz, maistrul **Gheorghe Lugoj** îmi prezintă un episod eroic din munca acestui colectiv. Pe 23 octombrie, în jurul orei șase seara, s-a produs o avarie pe rețeaua de alimentare cu energie electrică. Și linia automată s-a oprit brusc. Deși era simbătă, la chemarea șefului de linie au răspuns imediat electricienii **Gheorghe Bughedău, Vasile Țicău, Cornel Pătrașcu, Alexandru Trimbițaș, Dumitru Mănăilă, Gheorghe Romanică**. Împreună cu maistrul **Francisc Csoto** și cu subing. **Alexandru Demeter**, au hotărît să nu plece acasă pînă ce nu vor remedia avaria. Au lucrat neîntrerupt ziua și noaptea, și pe 25 octombrie, dimineața, la ora 4, linia automată a fost repusă în funcțiune. Producția n-a avut de suferit.

Fapte de muncă asemănătoare, vădind o înaltă răspundere și disciplină, am întîlnit și în celelalte colective. Inginerul **Eugen Girbău**, șeful secției montaj general, omul care din 1955 lucrează neîntrerupt în uzină, mi-a mărturisit că întregul personal știe bine ce are de făcut și este hotărît să nu-și precupețească forțele și nici timpul. Cu o singură condiție însă: **întreprinderile din țară să trimită la timp, în mod ritmic, toate reperele și materialele cu care colaborează la realizarea tractorului.**

De fapt, cerința aceasta categorică fusese exprimată încă de la începutul discuției noastre din biroul președintelui C.O.M. Întreprinderea de tractoare din Brașov se află într-o perioadă de vîrf de producție. Ea și-a trimis reprezentanții la principalii furnizori din țară spre a urgenta livrările. Organele locale de partid și de stat pun efectiv umărul și dau un sprijin de preț în același sens. Iar dacă amintim aici numele **întreprinderilor de anvelope „Danubiana" și „Victoria" Florești, „Acumulatorul" București, ale întreprinderilor furnizoare de pompe și monoblocuri de la Ploiești, Pitești și Galați**, o facem nu doar dintr-o simplă rugăminte a secretarului comitetului de partid sau a șefului secției montaj general, ci din aceeași dorință sinceră de a-i sensibiliza pe furnizori, **de a-i îndemna să-și respecte cuvîntul**.

O mare parte a producției renumitei uzine brașovene este destinată ex-

Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

portului în aproape 80 de țări de pe toate continentele. România ocupă la ora actuală locul cinci în lume în privința producției și exportului de tractoare. Un loc de invidiat, care obligă și se cere mereu consolidat în marea dispută a competitivității pe piața mondială.

Constructorii de tractoare din Brașov sînt hotărîți să nu-și dezmintă faima. „Universal 850", cel mai nou și mai modern tip de tractor românesc, a ieșit vineroa trecută „la poză" și-l gata să adauge noi străluciri industriei noastre constructoare de mașini, orașului de la poalele Tîmpei.

MIHAI STANESCU

Telefonați-ne peste două-trei săptămîni

Pînă să ajungem să vorbim despre situația la zi a oțelurilor electrotehnice sau, mai simplu spus, a oțelurilor pentru fabricația transformatoarelor electrice, oțeluri care, acum, la Galați, au atins un punct de maxim interes și febrile căutări, primul dintre interlocutorii noștri, inginerul *Traian Popa*, din cadrul Serviciului tehnic al marelui combinat siderurgic gălățean, a ținut neapărat să ne ofere o scurtă istorie a asimilării și omologării zecilor și chiar sutelor de mărci de oțeluri pe care economia noastră le-a solicitat și le solicită în continuare, pe măsura impetuoasei sale dezvoltări.

Relatarea sa, calmă și echilibrată, a atins totuși o notă mai înaltă în clipa în care am ajuns la oțelurile destinate fabricării cazanelor industriale și a recipienților necesari industriei chimice. „În ce mă privește, a declarat inginerul Traian Popa, vorbind despre această gamă de oțeluri, trebuie să spun, ca specialist, că asimilarea și omologarea lor constituie o performanță deosebită. Mă refer în mod special la marca de oțel 10 Crom-Molibden 10, din care se trag țevile aflate în interiorul cazanelor. Dar de o și mai mare importanță sînt oțelurile pentru recipienți, oțeluri slab aliate pe care le-am obținut printr-un tratament termic prelungit, prin călire repetată, procedeu ce ne-a dat posibilitatea să renunțăm la feroaliajele clasice, feroaliaje aduse, pe bani grei, din import. Și-n fine, dacă tot am început să ne lăudăm, iată, de curînd am finalizat marca RV-52, un oțel mai special, întrucît el va fi folosit în centralele termonucleare. Precizez că acest RV-52 nu intră în contact direct cu substanțele radioactive. O astfel de performanță o vom atinge cu oțelul G-52 destinat coloanelor și recipienților de apă grea".

După cum se vede, deși am reprodus doar cîteva momente din istoria asimilării și omologării oțelului de Galați, sînt suficiente motive de satisfacții, reușitele acestor siderurgiști fiind la ora actuală bunuri de mare preț ale economiei naționale.

Dar dincolo de toate aceste remarcabile succese, cercetătorii și specialiștii oțelului de Galați au rămas datori economiei noastre cu o familie de oțeluri care, la prima vedere, par să fie o nimica toată, dar vom vedea, mai departe, că problema obținerii lor este una dintre cele mai dificile. Este vorba, cum spuneam încă de la începutul acestor rînduri, de oțelurile electrotehnice, oțelurile destinate fabricării transformatoarelor electrice. „Aceste oțeluri, avea să ne declare în continuare inginerul Traian Popa, trebuie să îndeplinească două condiții: să realizeze în pachet o pierdere magnetică mică și să garanteze, la trecerea curentului, o inducție cît mai mare. Ambele deziderate pot fi atinse doar dacă reducem procentul de carbon cu limite care să coboare pînă la miimi sau chiar sutimi de miimi de procent și printr-o creștere a siliciului pînă la maximum 3 la sută. Prima condiție o putem îndeplini. În colaborare cu colegii de la Tîrgoviște, prin cuptoarele de decarburare, am atins acel teribil de scăzut procentaj al carbonului. Livrăm pentru motoarele de dinamuri, cu toată gama de puteri, oțelurile cerute. Dar problema numărul unu o reprezintă oțelurile silicioase, cele necesare transformatoarelor. Cercetările noastre de pînă acum, începute încă din 1979, dar intensificate abia în luna august a acestui an, s-au oprit asupra unei licențe de obținere a oțelurilor silicioase cu grăunte orientat. Ce vrea să însemne această denumire? În timpul laminării, de-a lungul unor impurități în adaos, așa-zișii inhibitori de orientare, apar în structura și la suprafața lamelor de oțel o serie de forme și desene foarte fine datorate topirii inhibitorilor. Pînă aici, deși procedeul este extrem de complicat, totul pare simplu. Numai că punctul de topire al inhibitorilor, o sulfură de mangan specială, este foarte ridicat, 1 450 de grade Celsius. În aceste condiții, cu refractarele noastre, care nu rezistă la aceste temperaturi, nu putem face mai nimic. Dar asta nu înseamnă că stăm cu mîinile încrucișate. După cîte știu, directorul Serviciului tehnic, inginerul *Alexandru Florea*, în colaborare cu I.C.E.M.-ul, reprezentat de inginerul *Ion Pîrvu*, și cu inginerul *Mihai Miulescu*, aceștia trei avînd sarcina să atace frontal problema oțelurilor silicioase cu grăunte orientat au ajuns într-un avansat stadiu al cercetării".

Cu alte cuvinte, alte amănunte privind acest oțel nărăvaș, de la inginerul Alexandru Florea, conducătorul unei cercetări care a început să semene cu o cursă contracronometru.

„A fost nevoie, ne-a declarat inginerul Alexandru Florea, de cîteva importante dotări în cele trei compartimente în care se duce această bătălie pentru oțelul electrotehnic. Adică la cuptoare, la laminorul slebing și la laminorul de benzi calde. Aceste completări de dotare sînt la ora actuală aproape finalizate. Am elaborat pînă acum 4 șarje, dar fără să avem curajul de-a atinge temperatura de 1 450 de grade Celsius, o temperatură la care am risca să prăbușim bolta cuptorului. Analizele celor patru șarje spun că ne aflăm foarte aproape de izbîndă. Ni s-a repartizat pentru continuarea cercetării cuptorul 4. Iar la cele două laminoare dotările sînt în faza în care stabilim contactele electrice. Peste aproximativ o săptămînă, cu tot riscul pe care trebuie să ni-l asumăm, vom elabora la 1 450 de grade. Pentru o cît mai bună desfășurare a tuturor pregătirilor am stabilit un comandament din care nu lipsesc inginerii *Mihai Pleșeanu*, șeful oțelăriei electrice, *Traian Popa*, să-i zicem al doilea, întrucît nu are nici o legătură cu celălalt inginer Traian Popa, cu care ați discutat pînă acum, și alți doi ingineri cu o foarte mare experiență, *Silviu Samoilescu* și *Dumitru Pleșa*. Așadar, pe scurt, telefonați-ne peste cei mult două-trei săptămîni, cînd vă stăm la dispoziție cu absolut toate amănuntele acestei bătălii pe care, cu siguranță, o vom cîștiga, chiar dacă va trebui să realizăm noi înșine o licență, a noastră, pe măsura actualelor dotări".

VICTOR NIȚA

Cu o floare nu se face primăvară

La Bacău, ing. Liviu Guțiu, directorul Grupului de șantiere Siret al T.C.H. București, ne asigură că situația lucrărilor hidrotehnice de la Galbeni, Răcăciuni și Berești, din punctul de vedere al constructorilor, este bună. Sarcinile de plan au fost depășite la toți indicatorii fizici și valorici. Predarea lucrărilor la timp, însă, rămîne încă improbabilă și sub această incertitudine nu stă o cauză anume, ci un veritabil complex de cauze. Două aspecte, totuși, revendică o inițiativă recunoscută de toți ca atare, și de constructori, și de montorii echipamentelor energetice.

Problema nr. 1 : stavilele barajelor. Dacă furnizorii și-ar fi respectat angajamentele inițiale, ele ar fi trebuit să înceapă să sosească pe șantier încă din anul trecut. Însă, mai nou, aceste stavile buclucașe nu se mai uzinează la Reșița și la Bocșa, unde se acumulase o experiență notabilă în domeniu, ci la întreprinderea de construcții navale și utilaj tehnologic din Tulcea, unde lipsa de pricepere nu se poate substitui prin bunăvoință și abilitate birocratică. Și, în timp, s-a stabilit un alt termen de predare a ultimei stavile : iunie 1982 ; și iarăși, cei din Tulcea nu au izbutit să-l respecte. La Constătuirea de lucru de la C.C. al P.C.R. tulcenii s-au angajat verbal la un alt termen : 15 noiembrie a.c. Însă una' s-a vorbit la București și altceva s-a înțeles la Tulcea. Cînd delegații șantierelor de pe Siret s-au prezentat la I.C.N.U.T., întreprinderea tulceană le-a propus spre semnare un document în care data de 15 noiembrie 1982 se metamorfozase în 30 ianuarie 1983. Neavînd încotro, delegații au acceptat-o. În sfîrșit, în octombrie a sosit pe șantierele de la Siret prima stavilă : era incompletă. Și, peste toate, cu o floare nu se face primăvară. La Galbeni e nevoie de șapte stavile, cîte șase se vor monta la Răcăciuni și Berești. Dacă livrarea lor va continua în același ritm, este limpede că termenul de 30 ianuarie, ultimul dintr-o lungă serie de angajamente ratate, nu va fi nici el respectat. Problematică fiind și situația mecanismelor de acționare a stavilelor fabricate la Bistrița. Cei din Bistrița s-ar ține de cuvînt dacă ar primi niște pinioane, strict necesare, din Iași și așa mai departe. La fel, problematică este și situația turbinelor. Prima trebuia să sosească de la I.C.M. Reșița la începutul anului. Acum, după noi reeșalonări de termene, este așteptată după 1 ianuarie 1983 Și, totuși, pe șantiere s-a acumulat un stoc de echipamente în valoare de 7 milioane lei. Cîudățenia aceasta o lămurește ing. Emil Grobnic, șeful de lot de la Galbeni și Răcăciuni al întreprinderii Energomontaj. Ing. Emil Grobnic pune punctul pe i : nimic nu perturbează mai mult bunul mers al lucrărilor decît sosirea haotică a echipamentelor pe șantier. De pildă, la Galbeni, constructorii au pregătit un front de montaj de circa 100 milioane lei. Și pe șantier au ajuns niște echipamente auxiliare, imposibil de încorporat în operă înaintea celor de bază. Încît constructorii ca și montorii sînt mereu nevoiți să se scarpine cu mîna dreaptă la urechea stîngă : primii crelndu-și fronturi de lucru într-o ordine peste mînă, iar ceilalți modificînd de la o zi la alta tehnologiile de montaj, irosind laolaltă și timp și forță de muncă.

Problema nr. 2 : calitatea utilajelor propriu-zise ale muncii din șantier, a excavatoarelor mai cu seamă. Este trist ceea ce ne-a comunicat ing. Octavian Popa, șeful biroului de mecanizare al grupului de șantiere Siret, dar este adevărat și dovedit cu documente incontestabile. Nici un utilaj fabricat la întreprinderea „Progresul" din Brăila nu izbutește să-și tîrîie viața, fără defecțiuni, măcar în limita termenului de garanție. După situația prezentată, se pare că cei de la Brăila se ocupă mai mult cu repararea utilajelor în garanție decît cu producția. Mai mult, cînd trebuie să-și respecte termenele de livrare a utilajelor noi, întreprinderea brăileană recurge la expediente valabile doar într-un film cu Stan și Bran. Draglina hidraulică S 3602 livrată șantierelor la 31 august 1982 avea în locul unui hidromotor o hîrtie din care beneficiarii au aflat că motorul acela le va veni mai tîrziu...

Între altele, ing. Liviu Guțiu ne-a mărturisit că în 25 de ani petrecuți pe șantierele hidrotehnice ale țării încă nu a izbutit să rateze un termen de predare a unei lucrări. Acum se îndoiește că reputația constructorilor săi va rămîne intactă din acest punct de vedere. Dar este de acord că problemele nu sînt insolubile. Soluția lor o reprezintă fapta, nu vorba.

MIHAI PELIN

Cîteva din „secretele" topoloveților

Dacă Banatul este și se vrea „fruncea" în multe privințe, atunci sătenii din Topolovățu Mare au toate motivele să au se lase mai prejos. În ultimii 10 ani buni ei n-au avut o producție de porumb mai mică de 10 000 kg știuleți la ha. Lucru lăudabil. Dealtfel, Topolovățu Mare se înscrie pe același „firmament" al unităților puternice, economic vorbind, din sudul Timișoarei, metaforic numită „șoseaua milionarilor", cu singurul amendament că Topolovățu Mare nu se află în zona amintită. Dar cooperatorii din Topolovățu Mare și-au „închis" și ei anul agricol și financiar 1981 cu un beneficiu frumos, de peste 9 milioane lei. Așadar, aici ai ce învăța și ce vedea, cum spunea tovarășul Gheorghe Leucuță, șeful sectorului organizatoric de la județeana de partid Timiș.

Dimpreună cu președintele Ioan Josu, am avut cu vedea, într-adevăr. Unul din punctele nodale ale unității îl constituie tocmai porumbul care se stringea pe ultimele porțiuni și se transporta realmente cu o coloană de 30-40 de mașini. Hibridul tardiv 400 a dat o producție de 22 000 kg știuleți la ha. Iar un lot de circa 1 000 ha cu porumb Pionier, reînsămînțat a doua oară din cauza ploilor abuzive din primăvară, a dat și el o producție de 13 500 kg știuleți la ha. Este lotul de pămînt numit „La Bric". Majoritatea porumbului s-a recoltat manual. Tot manual se taie cocenii de porumb. Deci, există forță de muncă suficientă la Topolovăț. Președintele Josu ne spunea și cîteva dintre „secretele" culturii porumbului. În primul rînd i se aplică o tehnologie ca la carte. Porumbul în asolament cu soia dă bun randament. Erbicidele, triazinicile date-n cantități ponderate porumbului nu dăunează soiei. Mai mult, arătura adîncă de toamnă pentru soia, după porumb, contrar celor spuse de specialiști se face aici la 25-30 cm. Randament excelent dă porumbul, bune rezultate dă și soia. Distanțele dintre rînduri la porumb s-au redus treptat de la 80 cm, la 50 cm, astfel că acum la hectarul cultivat cu porumb intră circa 72 000 fire de porumb. Porumb des ca pădurea. O mare de porumburi am văzut la Topolovățu Mare. Fiindcă am amintit și de soia, vom reține că au avut în cultură peste 1 000 ha soia și au realizat o producție de 3 200—3 300 kg boabe soia la hectarul cultivat. Dacă centrul Fito ar fi avertizat o boală survenită la păstăi în timpul maturizării, producția ar fi fost și mai mare.

Vedem hotarul de la un capăt la altul al unității din Topolovățu Mare, care se gospodărește pe circa 4 500 ha teren arabil. Unitate care are în subordine fermele din Ictar, Șuștra, Iosifalău, Budinț, Crașovăț și, desigur, Topolovățu Mare și Topolovățu Mic. Semănătura de toamnă s-a făcut pe circa 1 500 ha. Grîul se prezintă bine răsărit. Lucrările mecanizate s-au efectuat de bună calitate. Președintele unității agricole, Ioan Josu, este în paralel și directorul secției S.M.A. Ne relata că astfel, deși greu, poate cointeresa mai bine mecanizatorii. Iar mecanizatorii îl ascultă ca pe unul de-al lor. Interesul este, în fond, același, realizarea unor producții sporite și creșterea bunăstării celor ce produc aceste roade ale pămîntului. Un singur lucru ne-a descumpănit totuși la Topolovățu Mare. Multe mașini agricole și tractoare, în speță A-1 800, cît și combine și mașini de recoltat furaje erau defecte. Nu se reclama atît lipsa pieselor de schimb sau și asta, dar controlul mai operativ al mecanicilor de întreținere și, în fapt, al conducerii operative a secției S.M.A., inclusiv al inginerului șef Ioan Imbrone, se impunea și se impune cu necesitate.

Cîteva cuvinte se reclamă ca de la sine să spunem și despre acest om pe care l-am cunoscut la Topolovățu Mare, Ioan Josu. Alături de Nicolae Rimneațu, actualmente directorul Trustului I.A.S. Timiș, pot afirma, cu mîna pe inimă, că am cunoscut doi oameni cu dragoste de pămînt și știutori întru tainele pămîntului timișean. Ne luăm rămas bun și ne stringem mîna bărbătește. Pe șosea, mașina județului parcă se lipește de asfalt. Topolovățu Mare, de lîngă Recaș, a rămas undeva în urmă. În lumina sîngerie a asfințitului toamna se așterne blîndă ca o binecuvîntare.

DORIN SĂLĂJAN

1000

S-a întîmplat ca la ultima plenară a Comitetului Central al partidului, s-a întîmplat să fie așa, ca vecinul meu din stînga să se numească Ioan Cristea.

Parcă era un făcut, de cîte ori veneam la Oltenița ploua. Ploua mărunt, îndesat, ploua cu poftă de umezeală, de înmuiat asfaltul. Nu vedeam mai departe de vîrful pantofului, totul era dus dincolo de aburul și de picăturile mărunte care străbăteau aerul, lăsînd în urmă țevi prelungi, paralele, înfipte cu clocul în pămîntul jilav și terminat undeva sus, departe, într-un punct neștiut, acolo de unde a țîșnit apre noi sfera durdulie, zemoasă, minunată pe cît de bucuroasă să-și fi cîștigat identitatea, pe atît de pripită în a se pierde prin dizolvare în epiderma plină de transpirație a Terrei. Mergi ta asemenea situații pe stradă, căutînd necesarele puncte de sprijin, locurile unde apa încă să nu fi avut cîștig de cauză, iluzia că ai descoperit acel petic de planetă înfim în întinderea lui, binevenit și binecuvîntat; el apare la fiecare pas dar cerîtudinea se amînă. Încă un pas. Și încă unul...

Uzina este propțită pe streașina Dunării, văzînd-o, te tot uiți și te tot întrebi de unde și de cînd au pornit șuvițele de apă, firele ca de borangic lipite în snopuri, snopurile grupate în legături mai mari, ca ele la rîndul lor să nască odgonul lichid culcat între maluri, mărșind nepăsător spre stele. Ar fi acesta, poate, singurul semn de întrebare sfîrșit de Dunăre sub ferestrele Olteniței. Altfel, cine ce-i pasă? Ploaia trecută prin sită adaugă foîii suplimentare imperceptibile pe suprafața răscolită de clăbucii neînsemnați și ei, alunecoși, dorîtori să respecte la rîndu-le sensul de mișcare.

În ploaia de toamnă, uzina nu ia seamă la nimic. S-a retras în ea, a chemat tot ce-a putut în toracele-i bine gîndit, protejînd de rătăcirile vremii oameni și lucruri, menținîndu-le alături ca treaba să meargă în continuare. Doar sfîrșirea unei macarale răspunde, cînd are chef, strigătelor înfundate ale sirenelor puse pe vasele ce nu au stare nici pe astfel de vreme. În rest, viață tihnită la gura sobei.

Tihnită?

...Intră și ieșe pe ușă, privind în jur fără astîmpăr, Șapca, binecunoscuta-i șapcă scoasă de pe binecunoscuta-i chelie, zace umedă alături pe colțul mesei. Halatul, umed și el, îi înfășoară inutil aici în birou, dar, judecînd după cum arată hainele, ai crede că nici afară nu s-a dovedit mai util. Are ceva pe suflet, ceva care nu este pentru noi, nu ne poate fi spus, realizăm acest lucru, dar nici nu pare a fi ușor de mascat. „Angela, dă-mi pe tovarășul B..." Secretara se execută, cînd soneria îl anunță că legătura a fost făcută, se lansează într-o conversație ce pare a nu avea sfîrșit. Ca și tema care i-a dat apă la moară: dă-ajle...

Am asistat de mai multe ori la asemenea secvențe de film.

Unde-o fi născut inginerul Ioan Cristea, vecinul meu de la pleană, nu știu. De cînd îl aud de nume eu îl știu la Oltenița. De cîte ori am stat cu el de vorbă l-am solicitat în calitatea lui de director al Șantierului naval. A mai îmbătrînit de la ultimul meu drum prin oraș? Greu de spus. Și alții, ca și mine, și l-au fixat în minte în această îmbrăcăminte de bunic timpuriu, dispus să ridice, alături de copii, mai apoi alături de nepoți, cîte e de ridicat, să ostenească de dimineața pînă seara după piuliițele pe care le așteaptă vaporașele de Oltenița. Sînt oameni care uită să îmbătrînească. Directorul Cristea a uitat să-și pună problema anilor, a uitat că se depărtează de tinerețe, s-a proptit în treburi, la o vîrstă la care alții nu ieșiseră bine din adolescență, și a rămas acolo. Și tot așa. Șantierul naval a trăit el însuși o vreme cu uniforma croită și călcată cu un anume timp în urmă. Despre el și despre oamenii lui s-au spus vorbe frumoase, ca atunci cînd calci într-o casă unde totul e dereticat și măturat, iar în grădină prunii îngîlbiți de aproape plesnesc a rod. Nu se fac transatlantice la Oltenița. Vasele care se fac lasă însă constructorilor, și nu numai lor, gustul transpirației cu folos și nu sînt convins că atunci cînd șampania pleacă spre zidul metalic al „Voinicului", cei ce-i salutau plecarea în viață nu-l vedeau profilul dilatat, acoperind cerul și soarele, ca și cum ar fi trimis în lume un mare pachebot, unic prin forță și aptitudini.

Am profitat acum de ocazie și am mai schimbat cîteva fraze cu directorul de la Oltenița. „Taica". Apelativ vechi. A prins. Îi face și plăcere. La un moment dat, taica îmi dă o veste. O veste printr-o cifră: 1 000. „Eu am la activ o mie de lansări la apă!" Unii din noi își măsoară vîrsta și succesele prin numărul pantofilor tociți. Sau prin numărul sticlelor de bere consumate în aceeași după-amiază la „Gambrinus". Sau prin numărul de geamuri sparte folosind o singură praștie. Taica își are felul său de a se măsura cu viața: 1 000. O mie de lansări. Cine se angajează să scrie romanul celor o mie de lansări?

NEAGU UDROIU

Dr. Felix Pedrero din Argentina e convins că

„Leontopol reprezintă un mare pas înainte în lupta contra cancerului"

Doctorul argentinian Felix Pedrero, director al unor clinici medicale din Mar del Plata și San Juan (dinsul le zice „Institute"), a mai fost prezentat cititorilor revistei noastre, în legătură cu interesul deosebit pe care l-a arătat produsului original românesc „L", realizat de doctorul Mihai Leontopol. În numărul din 30 aprilie 1982, „Flacăra" a găzduit opiniile medicului sud-american, interviul pe care ni l-a acordat atunci intitulîndu-se „Doctorul Leontopol are cîteva lucruri extraordinare". Recent, mai exact în ziua de 26 octombrie, Felix Pedrero a revenit în România.

Doctorii Leontopol (în dreapta imaginii) și Pedrero în timpul unei conferințe ținute la Buenos Aires.

— Doctore Pedrero, iată-vă din nou la București, această vizită fiind, dacă nu greșim, a treia în decurs de un an. Cu ce intenții ați venit de data asta ?

— Am sosit animat de dorința de a consolida, pe cale oficială, colaborarea cu doctorul Mihai Leontopol, colaborare de care, pînă în prezent, sînt mulțumit. Îndrăznesc să afirm că ea decurge satisfăcător. Vizita pe care colegul Leontopol a efectuat-o împreună cu soția și fiica în Argentina, între 16 și 29 august, a avut darul de a adînci cooperarea noastră.

— Știm că Mihai Leontopol a fost în Argentina. Am publicat cîteva extrase din presa argentiniană referitoare la șederea compatriotului nostru în țara dumneavoastră, numai că doctorul însuși, din modestie sau din alte motive, s-a ferit să ne dea amănunte. Sînteți în măsură s-o faceți ?

— Firește. Ca unul care l-am însoțit pe toată durata sejurului său în Argentina, cunosc toate detaliile.

— V-am ruga să punctați principalele momente ale celor două săptămîni petrecute de Mihai Leontopol în Argentina.

— El a aterizat pe aeroportul „Ezeiza" din Buenos Aires și, cum sosirea sa fusese pe larg anunțată în presă, doctorul a și fost luat în primire de ziariști. Dealtfel, dat fiind marele interes declanșat în jurul descoperirii sale, Leontopol s-a văzut pus în situația de a acorda și alte conferințe de presă. El a răspuns la tot felul de întrebări și vă asigur că acestea n-au fost totdeauna simple. De fiecare dată însă, fie că s-a adresat ziariștilor, fie că s-a adresat medicilor, umani sau veterinari, compatriotul dumneavoastră s-a descurcat admirabil. La fel s-a întîmplat și, mai tîrziu, la Mar del Plata, unde Leontopol a ieșit cu fruntea sus din două interviuri televizate în direct, unul din ele durînd aproape o oră. El a arătat în ce constă metoda sa de tratament și, în toate împrejurările, a lăsat o bună impresie.

— Cum au reacționat medicii argentinieni la ideile lui Leontopol ?

— Au fost organizate mai multe conferințe științifice, atît la Mar del Plata, prima etapă a vizitei, cît și la Buenos Aires. Deopotrivă, medicii umani și cei veterinari l-au ascultat cu interes, drept pentru care discuțiile au depășit, în toate ocaziile, 4 ceasuri. Cei mai mulți au primit descoperirea lui Leontopol ca pe o posibilitate în plus în lupta împotriva cancerului. Alții, deși neîncrezători, i-au acordat o șansă, amînînd însă pronunțarea, solicitînd aprofundarea cercetărilor. Consider că pe aceștia îi vor convinge, în cel mai scurt timp, rezultatele aplicării metodei, rezultate care sînt, și în Argentina, mai mult decît încurajatoare. Am mai detectat și o a treia categorie de medici, formată din cei care, din start, au combătut ideile lui Leontopol, mergînd pînă acolo cu ignoranța încît și-au permis să susțină că hidrochinona (n.n. — substanță care stă la baza produsului „L") nu-i bună decît pentru developarea filmelor !? Le-am explicat că studii de ultimă oră au demonstrat, în mari universități americane, la Baltimore sau Michigan, bunăoară, rolul activ al hidrochinonei în restringerea tumorilor canceroase, dar nici așa ei n-au părut prea convinși. Ei au cerut dovezi. Au cerut fapte. Sînt însă încredințat că, în cel mai scurt timp, vom fi în măsură să le oferim certitudini. Personal însă, nu m-am temut și nu mă tem de o astfel de reacție. Nu e ușor, gîndesc, să te obișnuiești cu noul, mai ales atunci cînd acesta, în cazul lui Leontopol, răstoarnă toate datele cunoscute ! ? În general însă, repet, descoperirea lui Mihai Leontopol a fost bine primită, atît de medicii argentinieni, cît și de medicii din alte țări ale Americii Latine.

— Din alte țări ale Americii Latine ?

— Exact. Din cîte cunosc, medici paraguayeni și brazilieni au ținut să asiste la conferințele lui Leontopol. Unul din ei, doctorul Miguel Mittelman din Asuncion, Paraguay, mi-a scris mie, i-a scris și lui Mihai Leontopol, exprimîndu-și dorința de a lucra cu produsul „L".

— Nu fără insistențe, am obținut și noi scrisoarea semnată de doctorul paraguayan. Ne permitem să cităm : „Am ascultat conferința dumneavoastră de miercuri noapte și am fost foarte impresionat de experiența dumneavoastră... Experiența mea este de 15 ani în cancerul de sîn și deja am văzut o lumină de speranță în importanta dumneavoastră activitate". Scuze, doctore Pedrero, pentru întrerupere, vă rugăm să continuați.

— Ar mai fi, firește, multe de spus despre șederea lui Leontopol în Argentina. El a fost primit, între alții, de primarul socialist al orașului Mar del Plata, Fabrizio Nuncio. Tot la Mar del Plata, a fost distins cu un ordin al poliției federale, drept răsplată pentru faptul că unul din bolnavii tratați cu produsul „L" lucrează în poliție. Avînd un cancer de vezică urinară, acesta se află în tratament de 8 luni și se simte foarte bine.

— Pentru că tot am ajuns cu discuția aici, ne-ar interesa să știm cum se simt și ceilalți bolnavi tratați, în Argentina, cu medicamentul „L".

— Chiar pe drum, între Buenos Aires și Mar del Plata, ne-am oprit în orășelul Maipú, spre a constata evoluția bolnavului Rosa Ayastuy, cel dintîi tratat în Argentina cu mostre din produsul „L". A început în urmă cu un an, fiind suferind de un cancer de vezică urinară cu metastază subcutanată dorsală. L-am găsit pe Ayastuy în spital, dar internat pentru o bronșită. L-am supus unor investigații complete, citoscopia constatînd că tumora a dispărut complet. În limbaj medical, restitutio ad integrum. Foarte impresionați de evoluția lui Ayastuy, cărula ei nu-i dădeau, în urmă cu un an, decît cîteva săptămîni de trăit, medicii spitalului din Maipú au insistat pe lîngă Leontopol să ia și alți bolnavi în tratament.

— Cei mai mulți bolnavi argentinieni care folosesc, în mod curent, produsul „L" se găsesc, din cîte știm, în clinica dumneavoastră din Mar del Plata. Cum se prezintă ei ?

— Beneficiind de experiența colegului român, am refăcut toate testele. E, firește, încă prematur de tras concluzii ferme, va trebui să mai așteptăm un timp, dar asta nu mă poate împiedica să afirm că majoritatea bolnavilor, unii din ei reprezentînd cazuri limită, merg foarte bine.

— În ce temei faceți, doctore Pedrero, o astfel de afirmație ?

— Examene obiective, științifice, endoscopii, ecografii, scintigrame, tomografii computerizate etc., au arătat, fără putință de contrazicere, o pronunțată regresie tumorală.

— De cît timp mai e nevoie pentru a obține un răspuns limpede, instacabil ?

— Maximum un an, dar un an în care nu va trebui să stăm cu mîinile încrucișate. Va trebui să muncim, să colaborăm. Dealtfel, la Buenos Aires am fost primiți, Leontopol și cu mine, de directorul general al Băncii naționale de medicamente anticanceroase, ca și de cel al Comisiei de produse farmacologice din Ministerul Sănătății. Ambii, persoane cu funcții înalte în sistemul medical argentinian, au arătat o deosebită atenție medicamentului „L", manifestînd un mare interes față de el. Am stabilit, concret, căile de extindere a „metodei Leontopol" în diverse centre oncologice din țara mea. Am întreprins și întreprindem totul pentru ca lucrurile să meargă cît mai repede. Graba e cu atît mai mare cu cît, așa cum aminteam, americanii nu stau pe loc în ceea ce privește cercetarea efectelor hidrochinonei. Ei lucrează foarte eficient, nu pierd timpul cu hîrtii și cu discuții sterile. Azi descoperă, a doua zi aplică. Ce-a găsit Leontopol e, zic eu, o descoperire colosală și ar fi păcat să rateze prioritatea.

— Doctore Pedrero, un proverb românesc crede că graba strică treaba. Ce părere aveți ?

— Respect proverbele, dar nu știu dacă e cazul nostru. Cît putem, noi ne grăbim, dar vă asigur că vom respecta toate etapele. Nu vom sări peste nici una. De pildă, recent, Ministerul Economiei a autorizat, îmi permit să citez, „testarea într-o clinică oncologică de medicină veterinară a produsului «L» pe animale mici și mari". Imediat, ne-am adresat Catedrei de animale mici a Facultății de științe veterinare din Buenos Aires și ni s-a garantat că, în cîteva săptămîni, vom intra în posesia datelor unei cercetări științifice complete. Prin aceste aprobări, căile de afirmare în Argentina sînt deschise pentru produsul „L". Totodată, vă avertizez că astfel de autorizații se eliberează, de regulă, foarte greu, rapiditatea cu care s-a acționat în cazul medicamentului lui Leontopol demonstrînd că acestuia i se acordă, în țara mea, un statut aparte. Datorat nu reclamei, ci ameliorărilor și vindecărilor, pe care oricine le poate constata. Numai să aibă bunăvoință. Cînd am venit data trecută în România, Leontopol mi-a pus la dispoziție, fără nici o reținere, o serie din bolnavii pe care i-a tratat. Am stat de vorbă cu ei, i-am înregistrat pe bandă, le-am studiat documentele, i-am fotografiat și, o mai spun o dată, am rămas uimit ! Cancere clare, diagnosticate în afara oricărui dubiu, s-au vindecat sau sînt pe cale de a se vindeca ! Acum, cînd am revenit, am văzut și alte cazuri.

— Faceți-ne și pe noi părtași la cîteva, se poate ?

— Am să mă refer, cu precădere, la două cazuri. Primul bolnav, M.S., are 73 de ani și locuiește în București. Iată-i dosarul : carcinom cilindrocubic pulmonar stîng cu metastaze ganglionare supraclaviculare și laterocervicale stîngi, diagnostic pus la Institutul de fiziologie (n.n — „Filaret"), la 1 februarie 1982. Diagnostic ferm, stabilit prin puncție bioptică din ganglionul laterocervical, prognostic foarte sever mai ales datorită formei anatomopatologice. Omul a apelat la produsul „L" și, după 8 luni de tratament exclusiv, nu numai că starea lui generală s-a ameliorat, acesta poate fi un factor subiectiv, dar examenele obiective, controlul radiografic și tomografic, au constatat o diminuare a formațiunii tumorale pulmonare cu 80 la sută ! Bolnavul s-a prezentat din nou la medic și acesta i-a scris „evoluție (involuție) spectaculară". E limpede, nu ?

— Noi zicem, și nu de azi, de ieri, da, alții zic nu sau, și mai des, tac ! Asta într-un moment în care nu doar Argentina, ci și alte cîteva țări europene se arată interesate de colaborări cu doctorul Leontopol. Al doilea caz ?

— I. L., 48 de ani, tot din București, operat în 23 iunie 1980 de o formațiune tumorală pulmonară, primește diagnosticul „carcinom epidermoid nediferențiat" și, după un timp, face metastază osoasă în treimea superioară a humerusului stîng, înrăutățire a situației confirmată de Institutul oncologic din București, în martie 1981. În toamna aceluiași an, începe tratamentul cu „L", în exclusivitate. Azi, după 11 luni, bolnavul e complet restabilit, metastaza osoasă nemaiputînd fi evidențiată ! Nu-mi rămîne decît să susțin că Leontopol reprezintă un mare pas înainte în lupta contra cancerului.

— Doctore Pedrero, sînteți mulțumit de bilanțul scurtei dumneavoastră vizite în România ?

— Apreciez că ea a fost foarte fructuoasă. Am depus toate diligențele necesare, la Ministerul Sănătății și la „Romconsult", spre a încheia un contract de colaborare științifică pe termen lung. Am fost primit cu multă bunăvoință și m-am bucurat să constat că există înțelegere față de necesitatea, aș zice eu stringentă, ca produsul „L" să fie extins. De pildă, după cele ce-am observat, sînt convins că administrat sub formă de injecții, intramusculare sau intravenoase, medicamentul doctorului Leontopol ar fi și mai eficient. Concret, la Ministerul Sănătății, unde am avut privilegiul să stau de vorbă cu ministrul adjunct Mihai Aldea, am observat că produsul „L" este privit cu toată atenția și l-am găsit pe interlocutorul meu profund interesat de ideea dezvoltării cooperării româno-argentiniene în această direcție. O convorbire, de aproape 3 ceasuri, am avut la „Romconsult". S-a luat notă de interesul meu, major și imediat, de a folosi metoda, tratamentul și produsul „L", urmînd să mi se înmîneze un document care să precizeze, oficial, datele colaborării solicitate. Plec acasă cu amînunte dintre cele mai plăcute despre poporul român, despre țara lui.

— Vă mulțumim pentru aceste frumoase cuvinte. Înainte de a vă ura drum bun, o ultimă întrebare : ce va urma ?

— Vom lucra în continuare, atît în cercetare, cît și în practică. Pentru a înlătura orice suspiciune, am format, în clinica pe care o conduc la Mar del Plata, o comisie multidisciplinară, alcătuită din urologi, oncologi, ginecologi, chirurgi, imunologi etc. Această comisie se întrunește în fiecare marți dimineață spre a discuta cazurile care beneficiază de produsul „L", întocmind o documentație obiectivă. Rezultatele de pînă acum sînt, insist, mai mult decît încurajatoare, dar drumul pe care îl mai avem de străbătut rămîne încă lung. Nu trebuie însă să ne fie teamă. E de datoria noastră să mergem pînă la capăt. Orice efort, de orice natură, se justifică în bătălia contra cancerului. Lupta împotriva acestei boli nemiloase nu e o treabă doar a medicilor din România sau din Argentina, ea e, și trebuie să fie, o cauză comună.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra revine

Invenție sub obroc ?

Prin mijlocirea „Flacării" și pe baza unei experiențe probate prin judecata nepărtinitoare a timpului, un tînăr horticultor prahovean, inginerul Constantin Bărbulescu, a ținut cu trei ani în urmă să prezinte colegilor de breaslă un original procedeu de pregătire a solului în legumicultură.

Articolul nostru a avut darul de a sensibiliza mai multe persoane cu munci de răspundere din M.A.I.A., D.G.E.M. și I.C.M.A. care au dispus extinderea metodei și în alte unități agricole. Din păcate însă, așa cum se mai întîmplă, recomandarea a fost tratată cu dezinteres și după un debut promițător metoda a fost abandonată. Vom vorbi despre toate acestea, dar nu înainte de a reaminti pe scurt în ce constă valoarea și importanța economică a „Metodei de lucrare a solului în benzi pentru cultura legumelor", invenție brevetată de către OSIM prin hotărîrea nr. 2 561 din 28 XI 1980.

Pregătirea solului și întreținerea culturilor prin mijloace mecanizate, a observat inginerul Constantin Bărbulescu, provoacă inevitabil tasarea pămîntului.

Pentru evitarea acestui neajuns, inginerul Bărbulescu a propus și a experimentat deplasarea agregatului pe o singură bandă de teren, precis delimitată, și mereu aceeași de la un an la altul. Este vorba, deci, de trasarea unor rigole, tractorul urmînd să se deplaseze de la prima și pînă la ultima lucrare numai pe aceste fîșii de teren cu o lățime de 46 de centimetri, teren neproductiv ce însumează aproximativ 25 la sută din suprafața unui hectar. Și care nu e mobilizat mai mulți ani de zile. Cu toate acestea, susține autorul metodei, producția totală nu se reduce ci, dimpotrivă, sporește sensibil. Pămîntul dintre rigole rămîne în permanență afînat, facilitînd pătrunderea în sol a apei și substanțelor minerale.

Lucrînd după această metodă, inginerul Bărbulescu a izbutit să obțină recolte deosebite la C.A.P. Buda-Palanca și, ulterior, în IPILF Vălenii de Munte, a îndeplinit planul în proporție de 155 la sută (față de 69 la sută și 73 la sută cît s-a obținut la celelalte două ferme ale întreprinderii).

După asemenea performanțe ar fi fost de așteptat ca metoda să fie extinsă în toate sectoarele legumicole ale întreprinderii (IPILF Vălenii de Munte), iar pe această bază să se procedeze la un schimb de experiență cu alte unități similare din țară. Ar fi fost de așteptat ca meritele inginerului Constantin Bărbulescu să fie recunoscute oficial, iar respectiva unitate să-și facă un titlu de onoare din faptul că a încurajat și finalizat o metodă originală de cultivare a legumelor. Dar nu s-a întîmplat așa. Din motive greu de înțeles și de admis, procedeul prelucrării solului în benzi a fost tratat cu indiferență. Iată ce ne-a declarat de curînd inginerul Bărbulescu :

— În octombrie 1979 mi s-a încredințat o fermă aparținînd de IPILF Vălenii de Munte, tocmai pentru a aplica pe o suprafață de 100 de hectare metoda de lucru experimentată cu succes, trei ani la rînd, la C.A.P. Buda-Palanca, unde lucrasem pînă atunci. Din păcate, lipsindu-mi mașina de săpat MSS-1, 4, absolut necesară unor astfel de lucrări, nu am putut modela decît 20 de hectare care au fost în toamna desființate. În anul următor, favorizat de condiții mai bune, am lucrat după noua tehnologie pe o suprafață mare și am izbutit să realizez planul de producție în proporție de 155 la sută, depășind cu mult recoltele din fermele învecinate. În primăvara lui 1982, spre totala mea stupefacție, conducerea întreprinderii hotărăște ca ferma mea să fie cultivată în exclusivitate cu legume-verdețuri (spanac, salată, mărar, urzici, leuștean, pătrunjel), culturi la care se obțin în general producții mici mai ales în tipul de sol — branciog — cu multă piatră al fermei. În această situație am fost pus în imposibilitatea de a demonstra din nou valoarea metodei propuse. Abia am reușit să salvez 25 de hectare pe care am folosit metoda mea. Mai notez apoi că, an de an, am fost lipsit de utilajul necesar, agregatul MSS-1,4. În iarna trecută am reușit să pregătesc o mașină care să execute lucrările la fel ca MSS-1, 4, și am trimis-o la S.M.T. Urlați pentru a obține fabricarea ei în serie. Nu s-a făcut nimic, iar prototipul mașinii a revenit la fermă dar cu mai multe piese lipsă. În sfîrșit, în toamna acestui an, conducerea întreprinderii m-a avertizat că trebuie să bag plugul și în cele 25 de hectare cu rigole fixe, deci să înmormîntez definitiv tehnologia de prelucrare a solului în benzi. În această situație sînt îndreptățit să-mi pun, consternat, următoarea întrebare: Pe cine a supărat atît de tare buna mea intenție de a introduce o nouă metodă de cultivare a solului, metodă care a demonstrat la Buda-Palanca și la IPILF-Vălenii de Munte că se finalizează prin economii de carburant și recolte sporite ?

Explicații ar exista ele (fiindcă nu e greu de bănuit că la mijloc acționează niscaiva orgolii rănite și adversități profesionale), dar e mai bine să le așteptăm din partea celor vizați direct sau aluziv prin declarațiile inginerului Constantin Bărbulescu. Pînă atunci sîntem nevoiți să constatăm, și o facem nu fără regret, că titlul primului nostru articol (Flacăra 12/1979) poate reveni și în încheierea prezentei relatări : „Cîte toamne și cîte primăveri poate aștepta un inginer horticol ?"

LIVIU TIMBUS ■

VINERI, 5 noiembrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Întîlnirea din culori

Pe Marin Preda l-am întîlnit aseară-n vis...
ciudată întîmplare pentru Miezul-Nopții
într-o clipă care-și dăjmuiește și își uită veacurile...

se făcea... ori mai degrabă nu se făcea...
lume pestriță, de viclean animat
colora sala încărcată-n oglinzi venețiene
și-n șingerii draperii
vis cu iarnă și toreadori soleau înfrînți

lume pestriță, ignorîndu-se și
în același timp, spionîndu-se
cu un ai nu știu citălea simț
pricinic doar alesîlor muzei

un aprig muzeu, se expunea, orgolios
în sala cu paradisu-n oglinzi.

Cîte o statuie la ora netrecerii
în bronz, deocamdată !, întîrziată în carne
și-n oase întîrziată
(trupuri trecătoare, ciritoare trupuri
din care
— după cum avertizează matematic
savantul Coandă —
în o probă de foc se-alege mai multă apă
decît nu știu ce prețioase, inefabile
minerale !)
cîte o statuie mai grăbită să pipăie
franjurii gloriei cu gestul necredinciosului Toma
cu lejerități saltimbance, escalada pereții
stacojii.

Vai, ce frumos, ce estetic se legăna
în candelabrul princiar, lăsat moștenire
privirilor — sclavele luminii —
cîte o statuie, abandonîndu-se, spionată
cu indiferența cu care arunci o privire
în vitrina pustie.

Vai, ce frumos se legănau statuile
în candelabrul princiar, luminînd noaptea
cu blînde, armonioase făclii
(după unii exegeți violent de eclectice
și mai mult sau mai puțin electrice).

Cu sfială de ucenic tîrziu intru ale
păcatului Gioriei,
îmi amăgeam, înavuțindu-le, privirile
cu statuile legănîndu-și viețile în carne
și oase
cu spectacolul inimitabil al ademenitorilor
cuvîntului
(într-un fel de rond de noapte,
pe o muzică de fond
culegînd impresii pure dintr-un colț
de mapamond).

O statuie mult prea modestă în raport
cu jilțul
în care-o împietrise întîmplarea
răsfoia-n adîncă taină calendarul dăruirilor
fără ei nu se născeau coroanele de asfințit
ale micilor-mari glorii.

O alta, cît umbra serii — moțăind
trecutu-n dinți
ca un tînăr pohticios o alviță mult uzată
de atîtea generații co, nedrept, l-au
precedat —
re-uvia modeste scene, minunîndu-l pe
un altul
spin și-mpiedicat la mers și la vorbă
grav petite
ce privea în gura lui ca la Ion Gură
de Aur
— sfîntul vorbei — de credeai, că avea să
vină clipa
a divinei contemplații cînd urma ucis
să fie
legendarul, trist balaur.

Cu fața ca barda
glorios al gloriosîlor
ce s-a logodit, pe ceață, cu Mireasa
Doamnă Arta
tăia aerul în două... ruginit și heruvim
pictat cu economie și potrivnic ca nici visul
să nu știm să l-l citim.

Mai încolo, izolat, unul mic și neguros
cu șprinceana încruntată, cît o străsină
de casă
își purta privirea roată ca un vechi buldog
de rasă
înfruntîndu-și adversarii
cu clomagul noduros, de ar fi-ndrăznit
să spună
că în lumea cărții mele n-ar fi lume-
adevărată.

Lume pestriță, lume de toate felurile
gloria împachetată, fardată, sacralizată
democratic, cum se cuvine, la toate
nivelurile :
poeta energică lîngă poeta gracilă
(năzuind o metaforă ce-avea s-o transporte-ntr-o vilă)
poeta diafană lîngă poeta virilă
cam cum i-ar fi caprei coada sedilă.

Toți, ca-n Apocalipsă, ca-ntr-un veac
ultund veacul
se dădeau de ceasul ultim, se dădeau de-a
berbeleacul
gata-gata să se surpe unii pe-alții în istorie
cavaleri negloriosi fără drept măcar
de glorie.

Vai, ce vis, jumătate paradis, jumătate
grav coșmar
cînd poem cu pinteni mîndri, cînd prea
tragic, vechi ferpar
ce nuanțe și cîți oameni îndelung
de suferinzi
inutil biciuiau timpul sălii plînse din
oglinzi.

...Atunci, în miraculoasa ouscă, împodobită
cu draperii șingerii
către miezul nopții, cînd se porneste
Ucigă-l toaca-n țărit
l-am întîlnit pe Marin Preda în vis :
avea ochelari ușor fumurii
privirile — prizoniere acelorași interminabile dioptrii
și-același costum gri deschis.
(Zadarnic mă cenzurezi Dumnezeu
ce-am văzut tot va fi zis
bînd tot zaiul din cafea
după cum e cunoscut
visul nu-i bun interzis).
...Stătea, în tablou, înțelept, liniștit
de parcă de cînd lumea își mutase trupul
în culorile
țesute pe pînză cu un virf de cuțit
și, deodată, cînd tot pentru glorie
locatarii muzeului au dezlănțuit ploaia
culorile au început, halucinate, să meargă și
tabloul cu voce străină m-a întrebat :
„Ce-i, monșer ? ce se întîmplă ? ce-i
harmălaia
asta ? nu s-a mai terminat ?"

N-a apucat bine să se stingă al vocii ecou
cînd degajat, întinerind mereu, a coborît
din tablou

Pe Marin Preda l-am întîlnit aseară-n vis
am trecut în jos și-n sus prin împărății
cu oglinzi
ca doi țărani, căutînd ziua pierdută de ieri
știind bine că n-o vom găsi nicăieri.

În carne și oase, statuile continuau — ce
cosmar ! —
să se cațere din cărți pe pereți
unul își înghețase ochiul apus pe bluza
unei balerine
din cînd în cînd oftînd a plăcere
(cel ce se dădea-n leagăn cu pliopul
care mai credea că o să facă pere)
iar un arțar vinovat, ascuns după pălărie
își bandaja înduioșat laba piciorului
strivită în tinerețe de un pașnic tractor
(semn că drumul gloriei nu-i știi de ușor)
pe candelabru, legănîndu-se, zvelta pianistă
cu aluzii de femeie, cu mustață de bărbat
strica de zor cuvintele, imperechindu-le
cu plictiseală
într-o euforie bahico-muzicală
apoi, cu ochii stîrșiți, risipiți în lumea
largă
aduna cuvintele, hîrșt-hîrșt !, cu fărașul
și le purta să o vadă orașul
pe o inefabilă targă.

Era, ce să vă spun, clipa sublimei
inspirații
cînd generațiile se prelungeau
cu talent cu tot și cu celelalte moșteniri
în alte ne-ntîmplate generații
și o făceau, jertfindu-se, cu talent cu tot
(or cum ar spune-o filosoful neîncoronat
o ștergere în toată regula cu gloria
pe bot...)

Treceam, așadar, prin sala cu oglinzi
lîngă Marin Preda, mai tînăr și mai liniștit
ca oricînd.
— „Îl vedeți ! strigam. Minunea s-a
întîmplat !
cum Profetul cîndva a coborît de pe cruce
așa s-a smuls din culori... și a înviat !"

Strigam, dar parcă strigam unor păsări
surde
ce au uitat de mult, ori n-au știut nicicînd
la ce slujesc aripile.

— „Am venit, a zis, să te-ntreb..."

și a tăcut, amuzîndu-se de neputința mea
de-a face statuile vii să-și amintească
de El
a privit îndelung dincolo de oglinzi
și îndepărtîndu-se, a urcat — cum ar urca
dimineața, un țăran la porumbar —
în rama tabloului
s-a adunat în culori și nemaiprivind
spre nimeni parcă spunea ceva, de după
interminabilele dioptrii
parcă spunea ceva, izolat
în cetatea de pînză fină
a pictorului Constantin Piliuță.

Spre ziuă, alergînd — încotro ? nu mai
știu —
printre candelabre, mustăți surîzînd
cuvinte leșinînd de singurătate
și cîte inventii uitate din visul visat
în sala oglinzilor ce ferecă tandru destine
alergînd printre neliniștiții gloriosi
suferinzi
m-am împiedicat, poate din întîmplare
(din întîmplare ! ?)
de o bucată de lemn oarecare (oarecare ? !):
era bastonul, celebrul baston al celui care
grăbit să se întoarcă în culorile nemișcării
sale
a uitat sau a lăsat într-adins
celebrul baston în sala cu venețiene oglinzi.

L-am ridicat în tăcere încercînd în zadar
să l-l urc în culori, cît mai sus...
Mă privea fără ochi și răspuns :
culorile își erau ele lor de ajuns.

Statuile se pindeau delirînd
acrobatic și tandru de fragila mantie
a gloriei...
Și atunci, l-am auzit ori poate am crezut
că l-am auzit, din tablou, murmurînd
că bastonul poate fi mult mai de folos
aici, jos
pe pămînt.

...Cînd tocmai am înțeles toate acestea
m-am trezit ! și s-a terminat povestea...

(și s-a terminat povestea ?)

„Numai pînă diseară !, mi-au șoptit tainic
culorile,
cînd s-ar putea să visezi visul iară..."

...Și acum, cu creionul răstignit, rugător,
pe hîrtie
aștept, în sala împodobită cu falduri
de mătase
învăluită în jocul din limpezi oglinzi
aștept și socot :
„Poate am noroc, ca la noapte, să visez
visul tot !"

NICOLAE DRAGOȘ ■

Cuget, deci există

Numele unui sentiment

(urmare din pagina 1)

„Unde mi-e bine acolo mi-e patria", l-am vestejit cu toată puterea sufletului și l-am răsturnat — logic — spunîndu-mi că bineîea mea e acolo unde simt țara, sub pași.

La ai mei.

Între ai mei.

Începînd eu să îmbătrînesc, nu traduc bineîea cu (neapărata) chiverniseală. Vreau bineîe, trudesc spre a-l afla, dar nu condiționez de „cantitatea" în care el îmi e oferit aparteneța la acest pămînt, la destinul lui. Îmi iau aici intru sprijinire o frumoasă vorbă a poetului Ion Barbu (căftănire) pe care el o luase de la cronicari, care și ei o împrumutaseră de pe buzele oamenilor vremii lor și-mi spun cum că aici, numai aici se căftănește viața mea cu blîndețe și cu cită strălucire merită.

Așa gîndesc eu, dar tot așa gîndesc și locuitorii autelor de țări cu care împărțim aceeași planetă în drumul ei printre stele. Numai că eu, cel căruia de două milenii nu mi-a fost dat să gust — întreg — un secol de pace, a trebuit să nu-mi dezlipesc mîna de pe spadă. Deși am umplut cu patalamalele mele podurile mănăstirilor și ale palatelor, mie, căftănitul cu toate culorile și miresmele pămîntului acestuia, mi-a cerut pleava jucată de vînturile soartei peste hărțile de cancelarie ale tiranilor să-mi dovedesc obîrșiile și inscrisurile. Semnele lăsate din generație în generație în aer și în lut dar și în grai și în cîntec nu era deajuns. Nici Columna din Forul traianic n-a convins. De ce? Fiindcă (neprietenii nu uită să ne-o amintească) pentru strămunii strămunilor noștri Columna din Roma a lui Apollodor Damaschinul ar fi monumentul unei înfrîngeri, stalagmită de piatră din orgolioasa peșteră a biruitorului. Fiindcă tot neprietenii ne obligă să nu uităm și un alt „monument" roman: Scările Gemonei, locul scîrnav unde erau aruncate capetele celor răpuși.

Da, capul regelui Decebal a fost înfipt în sulită și dus pe treapta cea mai înaltă a Scărilor pentru ca romanii să-l poată vedea cu pleoapele închise. Frumosul cap retezat încă le dădea fiori învingătorilor și de pe Scările Gemonei el s-a rostogolit de-a dreptul în Istorie spre a-și întîlni trupul de care fusese despărțit și tabăra ostășească și avutul. Avutul regelui sărac, cel învesmîntat poate în sarică țărănească și purtînd opinci în picioare, a fost deajuns să polcească Roma.

Să nu se uite însă că în schimbul capului lui Decebal noi am retezat la rîndu-ne chiar fălosul nume al Romei și l-am adaos numelui propriei noastre patrii! Sublimitatea Romei captivă în cuprinsul cîtorva vocabule! Un singur stat din lume stringe în numele lui memoria Romei cînd Roma tuturor gloriilor s-a contras pe hartă în numai numele unui oraș și al unei provincii italice. Apoi ce fel de învinși am fost noi?

Columna e și mărturia izbînzii noastre, care în graiul nostru (pe care Cicero, scos din cenușile morții, l-ar înțelege) se cheamă dăinuire.

Și glossarul miraculoul care e **dăinuirea** românească mai cuprinde și alte vorbe la fel: **răbdare, așteptare** înțeleaptă, **cutezanță** înșirată de vane trufii, **visare** lucidă, **cinstită slujire** a meșteșugurilor.

Așa am ajuns pînă sub streașina de lemn înflorit (ori aceea a anului Două Mii. Așa ne aflăm care zăpadă: nădăjduind o viață mai bună, mai luminată și punînd umărul să obezile acestei nădejdi. Iscodindu-ne făptura spre a ne ști a ființei noutatea, prospetimea. Înfruntînd din bucurii dar și din înfrîngeri.

România — numele unei nemuritoare patrii!

România — numele unui sentiment!

Vorbiți și scrieți românește

Sufixe... (II)

Descrierea semantică a perechii **concesie/concesiune** ne duce, pentru primul, „îngăduință", iar pentru al doilea, la sensul „drept de exploatare". În contexte diferite folosim pe **reacție/reacțiune**: cel dintîi presupune „răspuns la ceva; fenomen fizic, chimic", iar al doilea e mai des utilizat în limbajul politic și, uneori, chimic. Pe de o parte „împotrivire politică și economică a claselor în declin..., ostile progresului", pe de alta, și ca noțiune de bază în cibernetică, desemnînd „recepționarea de către organul de comandă a unei informații despre comportarea organului de execuție sau despre efectul acțiunii; conexiune inversă". În momentul de față ar trebui să facem distincție și între **perfecție/perfecțiune**. Ele nu ne mai apar simple variante, cum le dau dicționarele. Să amintim numai locuțiunea adverbială **la perfecție** (nu putem zice: știe **la perfecțiune**... ceva, ci la **perfecție**). Chiar dacă nu atinge fondul structurii semantice interioare, termenii marchează, totuși, cuceriri efective (și vizibile) pe plan stilistic.

Asemenea reflecții ne-au îndemnat să ne oprim asupra unei greșeli mereu auzite în comunicarea orală și anume: confuzia între **compresă** și **compresie**, sau, mai exact spus, utilizarea termenului **compresie**, ca variantă a lui **compresiune**, pentru **compresă**. Prin **compresă** (ca termen medical) înțelegem „o bucată de pînză care se aplică (udată cu apă sau cu un medicament) pe o parte bolnavă a corpului". **Compresiune (compresie)** este un termen folosit în fizică = comprimare; interval de timp în care fluidul dintr-un compresor își micșorează volumul", iar în medicină, „apăsare pe care o exercită o tumoare în dezvoltarea sa asupra unui organ sau a unui țesut vecin". Apropierea și familia termenilor ne trebuie să ne ducă la o greșeală ca aceasta.

Și, ca să fiu în termenii cui știu eu, nu cred că am intrat „în amănunte și detalii" (sic !) și nici „în detalii și accesorii" (resic !). Simple... compleeuri... cu „alura demnă a celor (celei) ce le poartă" (scrie !). Parantezele ne aparțin !...

GH. POALELUNGI ■

Inspiratul

La noi a fost multă vreme demonetizat, minimalizat și chiar compromis termenul **inspirație** în raportarea sa firească la poezie. S-a înlocuit cu noțiunea de **lucidități**, de **elaborare**, de **intuiție exactă** etc., termeni pe care, dintotdeauna, și i-a însușit mai curînd criticul decît poetul. Această mutare de accent s-a datorat — nu integral, dar în mare parte — trăsăturilor componente cu care s-a prezentat marea noastră lirică interbelică. Travaliul conștient al lui Arghezi asupra cuvîntului se vede însoțit de gîndita încîlcire a lui Ion Barbu, de elementul intens cumpănit, așa-zis „filosofic" din poezia lui Blaga, de șecuțietele notații autoanalitice ale lui Bacovia. Prin aceasta nu doresc cu nimic să-i desconsider, fiindcă nu-i judec axiologic. Dimpotrivă, rămîn adînc convins că sînt poeți foarte mari, atît de mari încît au descurajat multă vreme orice nouă inițiativă. Intenționez numai să spun că, datorită în parte structurii lor literare, termenul **inspirație** a fost înlocuit cu aceia care cuprind atributele lucidității făuritoare. Aceleași atribute voiau să le obțină și cei ce i-au urmat.

Iată însă că, de puține decenii, s-a ajuns la o scuturare de sub jugul lor fascinator. Accentele epigonice, influențate de acești ilustri interbelici — despre care se credea că nu pot lăsa decît un gol în jurul și în urma lor — aproape au pierit. Cîțiva mari poeți actuali — desigur, cu un trecut de decenii — au repus în dreptul său noțiunea de inspirație. Printre aceștia se numără, cu o largă îndreptățire, și Ioan Alexandru. Și el contribuie substanțial să trăim iarăși poetic sub semnul **inspirației**, în nealterata sa semnificație de totdeauna, însă integrată în coordonate noi și originale. Altfel, fără ultimul adaos, termenul s-ar contrazice pe el însuși.

Aceste reflecții îmi stăruiau de multă vreme latent în minte. S-au declanșat însă puternic odată cu recenta culegere lirică a lui Ioan Alexandru, **Pămînt transfigurat** (B.P.T., Editura Minerva). Volumul este precedat de admirabila **Prefață** a Zoiei Dumitrescu-Bușulenga, poate cea mai profundă și mai completă analiză ce s-a dat pînă acum asupra poetului, și de **Nota biobibliografică** a Ulvinei Alexandru, cu interesanta sa privire a poeziei, înțeleasă ca **diaconie**, în accepția etimologică a cuvîntului.

Ioan Alexandru este un **inspirat** în sensul **delfic**. El prorocește continuu, odată cu orice respirație a sa, devenită prețioasă ca și **pneuma** din muzica bizantină. Al său **pămînt transfigurat** devine în auzul nostru **cuvînt transfigurat**. El nu caută efectul, ci pronunță simplu, țărănește, adevărul, așa cum trăiește acest adevăr în adîncul inimii sale. Ioan Alexandru ne sugerează astfel o importantă distincție, aceea dintre **poetul-orator** și **poetul-profet**. Primul este poetul care **aude**, și mai cu seamă **se aude** pe sine, al doilea este poetul care **vede**, își vede pînă dincolo de cele văzute. Această excepțională putere a **vederii** cuprinde într-însa mesajul lui Ioan Alexandru.

Cuvîntul său este totdeauna simplu, însă iluitor, prin absul de lumină pe care poate să-l conțină o asemenea simplitate. Poezia sa ne apare ca pîinea cea mai umilă din poveste, pîinea cea mai mică dintre toate pîinile, însă care ține ascunsă într-însa o sută de galbeni. Nu putem ilustra nimic din poemele sale fiindcă am nedreptăți tot ceea ce n-am ilustrat. Cuvîntul său simplu este totdeauna „transfigurat", adică inspirat, el pleacă de la esența pămîntului nostru — pămînt care devine cer — și sute pînă la acea răscolitoare **Ascensiune**, care dă ochilor noștri uimiți prilejul să citească una din marile poeme thanatologice ale lumii.

As vrea să mai vorbesc, dar mi se împiedică vorba. Nu pot decît să repet ceea ce am mai spus : Ioan Alexandru este un mare **inspirat**.

EDGAR PAPU ■

Proletcultul redivivus?

Felul în care este comentată, de unii critici, evoluția poeziei lui Ioan Alexandru, **Imnele mai** cu seamă, precum și antologia recentă, **Pămînt transfigurat**, merită o scrutare mai atentă. Vreau să fiu clar înțeles : un critic are dreptul opțiunilor estetice și nimeni nu-l poate obliga să aplaude ceea ce-i displace. Nici Eminescu, Arghezi, Bacovia, Blaga n-au întrunit unanimitatea exegezei, faptul intrînd în ordinea normală a lucrurilor. Dar, în mod atît de firesc, dacă un anumit gen de literatură poate fi contestat sau, oricum, pus sub semnul discuției, atunci și un anumit gen de critică poate, de asemenea, să fie contestat sau pus în discuție. Căci criticul, fiind o instanță în judecata literară, nu-și poate aroga dreptul „judecăților din urmă". Poate fi și el controversat, și nu numai de către colegii de breaslă dar și de creatori, căci nimeni nu s-a născut predestinat să fie **parte vătămată** și nici **parte agresoare**. Nu trebuie, de aceea, privită cu adversitate „ingerința" scriitorului în teritoriul, prevăzut uneori cu sîrmă ghimpată, al interpretului său. Dar iată la ce voiam să mă refer, făcînd puțină istorie literară : în trista și niciodată uitată perioadă a proletcultului, care a făcut ravagii incalculabile literaturii noastre, au fost lovite cu cruzime două orientări literare aflate pe poziții extreme, diametral opuse : tradiționalismul și avangardismul. Sămănătorismul, poporanismul, gîndirismul reprezentînd prima direcție, apoi futurismul, expresionismul, dadaismul, suprarealismul reprezentînd pe cea de a doua, au fost tinute prin 1948 — 1960 la stîlpul infamiei. Dar, în timp ce direcția modernist-avangardistă a fost relativ repede reabilitată, ba socotită de-a dreptul revoluționară, și prin urmare aptă de a fertiliza noua epocă de cultură, dovadă apariția de antologii de literatură avangardistă, în ciuda precarității acestei literaturi, și reconsiderarea tuturor protagoniștilor curentului, în ciuda absenței talentului la cei mai mulți, direcția tradiționalistă a continuat să fie subestimată și blamată, respinsă și ridiculizată încă multă vreme. Am putea spune dealtfel că nici pînă astăzi statutul ei nu s-a schimbat fundamental, teoreticieni remarcabili (să numim numai pe Rădulescu-Motru sau Mircea Vulcănescu) și poeți indiscutabil talentați încă n-au fost repuși în circulație. Situație inechitabilă, căci dacă **Istoria civilizațiunii române** a lui Lovinescu s-a reeditat, ceea ce este foarte bine (păcat de eliziunile comise), **Etnicul românesc** sau **Timp și destin** rămîn total necunoscute sau, cînd vine vorba de ele, sînt minimalizate ostentativ, într-un stil agresiv, jurnalier, omițîndu-se atitea opinii și observații demne de a fi comentate cu toată seriozitatea. Atunci cînd apar poeți evident redevabili orientării și spiritului modernist, ei sînt aclamați aproape aprioric, și zgomotul cam ridicol produs în jurul membrilor „cenaclului de luni", care cultivă o poezie de mult devenită desuetă, epigonică și teribilistă printr-o manieră menită să epateze pe ageamii (excepție onorabilă fac Traian T. Coșovei și Ion Stratan), este edificator. Ei sînt „sincronici" și merită atenție, ignorîndu-se faptul că e un sincronism de mult „déjà vu", sau exprimîndu-ne în limbajul lor de frondă „fumat". Reclama în jurul acestor tineri, altminteri simpatici prin poza juvenilă, nu le este cu siguranță de vreun folos. Dar se cheamă că „exegeții" lor au rupt cu sociologismul și proletcultismul, sînt comprehensivi și încurajează „noul" (cît de nou, am văzut). În schimb, cînd apar poeți ce ilustrează direcția opusă, și ea condamnată de „obsedantul deceniu" cu o vigoare incomparabil amplificată, atunci unii critici nu-și pot ieși din pielea proletcultului, felul în care ei comentează poezia lui Ioan Alexandru, Ion Gheorghe sau Gh. Istuț, chiar a lui Adrian Păunescu, pare un fel de plagiat după jalnicele comentarii ale lui Nicolae Moraru, Ion Vitner sau M. Novicov. Ei interzic, de pildă, lui Ioan Alexandru să cînte vechea spiritualitate românească, pe care se întemeiază măcar parțial cea actuală, căci, ex **nihilo, nihil**. Cîntarea istoriei, a vechilor lăcașuri de cultură, a oamenilor vrednici de altădată, a plugarului, dascălului și preotului, care ne-au asigurat ființa națională, trezește o iritare vizibilă unor critici, exact ca altădată criticilor „progresiști" de felul celor numiți. Lexicul poetic rural, sacralizat, ritualic, ce a dat rezultate cunoscute la Goga, Blaga sau Arghezi, este considerat „desuet" și mai ales incompatibil cu „progresul literelor românești", ca și cînd acest progres se naște din neant. Astfel că Ioan Alexandru, poet profund și de o excepțională viziune asupra istoriei, cu imagini răscolitoare, de o forță imagistică incomparabilă, cu un registru metaforic impresionant, este tras de urechi ca un debutant și mustrat că a „decepționat" prin ultimele cărți. Și, într-adevăr, pentru mentalitatea proletcultistă, care, se vede, este departe de a dispărea, Ioan Alexandru decepționează. Se petrec din păcate și lucruri aproape incredibile la stadiul la care am ajuns : un critic, recenzînd **Imnele Țării Românești**, în anul trecut cred, și-a construit, sper fără voia sa, recenzia în stilul unei veritabile **delațiuni**, atrăgînd inchizitorial atenția poetului că atitudinea sa este „retrogradă", incompatibilă cu epoca noastră. Nu recunoașteți limbajul ? Acel limbaj care, acum 20 de ani, elimina din literatură pe cel vizat ? Noroc că astăzi agresivul critic nu mai poate turna la „hîrdăul lui Petrache" victimele obtuzității sale. Sper că nici el nu regretă și că reflexele sociologismului său rămîn fără consecințe practice nocive. Iar un critic bidecenal, considerat, și parțial în mod legitim, un demolator al dogmatismului și un promotor al noii critici, a ajuns într-o ipostază pe care nu i-am putut-o bănui niciodată, ceea ce însemnează că viața nu e chiar plicticoasă, că poate oferi mereu surprize. Respingînd poezia lui Ioan Alexandru, Gheorghe Pituț, adorabilul coleg prefațează cu un înduioșător entuziasm un volum al lui... Dan Deșliu. După ce cu puțin înainte găsise numai cuvinte alese despre o exegeză datorată lui... Ion Vitner. Să mai notăm că, în schimb, n-a găsit necesar să se ocupe de nici una dintre ultimele exegeze semnate de Al. Piru sau Adrian Marino, să spunem. Evoluăm ? Am lichidat proletcultismul ? Ori o luăm de la capăt : **flux și reflux, corsi e ricorsi**. Evident, am comite o culpabilă eroare dacă n-am recunoaște că oricine, inclusiv stegarii proletcultismului, pot să se rectifice, să dea chiar capodopere ; un scriitor nu poate fi etichetat pe viață pentru **păcatele de altădată**. Ne bucurăm sincer de orice izbîndă literară, indiferent din partea cui vine. Există o etică elementară a profesiei critice. Dar să lăsăm deoparte teoriile și să judecăm cu cărțile și cu autorii pe masă : Dan Deșliu și Ioan Alexandru, I. Vitner și Adrian Marino. Nu insistăm. „À qui sait comprendre, peu de mots suffisent".

POMPILIU MARCEA ■

O carte în dezbatere

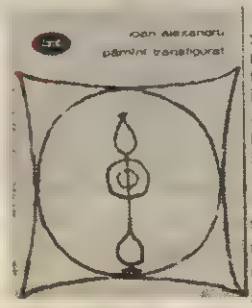

Poezia lui Ioan Alexandru este „în dezbatere" de multă vreme. Critica literară a sesizat încă de timpuriu în Ioan Alexandru o structură poetică deosebit de complexă, comentînd la diferite etape o evoluție poetică dintre cele mai spectaculoase: de la erupțiile senzorial-telurice din Cum să vă spun **și** Viața deocamdată **către echilibrul spiritual profund tensionat al acelor splendide teritorii calcinate din** Vămile pustiei **și de la ele către armoniile de orgă ale seriei de** Imne deschisă parcă în parafrază beethoveniană **de** Imnele bucuriei, **pînă la acest** Pămînt transfigurat, **sintetizînd în titlu întreaga dialectica acestei poezii.**

IOAN ALEXANDRU:

„Pămînt transfigurat"

Cîntarea patriei eterne

Apariția unui volum în prestigioasa colecție „Biblioteca pentru toți" reprezintă pentru autorul respectiv unul dintre momentele de vîrf ale carierei scriitoricești, fiind, fără îndoială, modalitatea cea mai tranșantă de recunoaștere a valorii și importanței creației sale. Mă grăbesc să adaug că lucrurile stau așa atunci cînd, în selectarea autorilor, esențiale rămîn criteriile estetice. Din acest punct de vedere, se poate afirma că în B.P.T. a intrat, în chip precumpănitor, tot ce are mai reprezentativ literatura română contemporană. Ioan Alexandru, cu antologia sa intitulată **Pămînt transfigurat** (1982), se află și el, acum, în această rîvnită situație. Faptul că el se alătură astfel altor trei poeți — i-am numit pe Nichita Stănescu, Ion Gheorghe și Adrian Păunescu — vorbește de la sine de forța unei generații, al cărei reprezentanți domină peisajul liricii contemporane.

Poezia lui Ioan Alexandru, mai cu seamă de la **Imnele bucuriei** încoace (această perioadă de creație este amplu reprezentată în antologie), poate fi definită ca o impresionantă cîntare a Patriei, celebrînd în melosul său obîrșiile și ctitorii, marile personalități și marii anonimi, pămîntul țării, transfigurat de suferință, dar dăinuind în eternitate : „Cîtă este Țara Românească / Multe-troițele se frămînt / Nu sînt puse ca să osîndească / Ci ca s-arate locul că e sfînt / / Că suferințele de altădată / O altă suferință le-a înfrînt / Și țărîna țării e curată / Să rodească celălalt pămînt" **(Troiță brâncovenească)**. Este rescrisă astfel, în vers înfiorat, istoria evenimentelor rezonante în conștiința națională.

Ne aflăm, însă, doar la primul nivel de semnificație, evident al universului poetic. Căci Patria lui Ioan Alexandru nu înseamnă doar însumare de evenimente. Acestea își au motivația adîncă într-o ordine arhetipală, mereu prezentă dincolo de fenomenalitate. **Casa părintească, vatra focului, casa pîinii, cimitirul, tatăl, mama** nu sînt doar repere ale unei biografii personale, ci temeiuri sacre ale cosmosului rural, dictînd ritmurile existenței : „cînd e plin cimitirul ochi de la un cap / la celălalt reia totul de la început : / groapa bunicului meu peste groapa străbunicului meu / tatăl meu peste bunicul meu / și tot așa vechiul primar / peste străvechiul primar — vechiul popă / peste străvechiul popă / vechiul sat peste străbunul meu sat"... **(Ca în paradis)**.

În fine, patriei istorice, născute din patria arhetipală, îi corespunde, într-un plan metafizic, patria cerească. Ea este „pămînt transfigurat" (viziunea lui Ioan, din timpul exilului în Patmos), loc al resurecției, cognoscibil doar prin revelația poetică : „Transfigurarea ajungerea-n cuvînt / Mutarea-n spirit foc în nevedere / Giulgiurile golului mormînt / Pe răni hrănesc pămînt de înviere" **(Pămînt transfigurat)**. „Atitudinea înnică" dă naștere unui limbaj al jubilației și unei imagistici senine. Poetul este acum împăcat cu sine și cu lumea, dar pînă a ajunge aici a trebuit să străbată „Vămile Pustiei", spațiul tenebros al interogațiilor teribile.

Poezia calmă, de o rafinată monotonie, din „Imne", care dă nota dominantă și în antologie, poate să nu se adecveze ritmurilor sincopate ale sensibilității lirice contemporane. Este însă vorba de o desincronizare trecătoare. Căci poezia lui Ioan Alexandru exprimă, în fond, o aspirație eternă umană : nevoia de iubire. O spune însuși poetul, într-un text privind rosturile poeziei : „A-l iubi pe om ! Ce drum anevoios, ce urîașă lucrare lăuntrică : cea mai lungă cale de străbătut, deșertul dintre două inimi". **Pămînt transfigurat** învinge acest deșert.

VALENTIN F. MIHAESCU ■

Aer cu diamante

De pe ultima copertă a volumului **Aer cu diamante** (Ed. Litera, 1982) te privesc patru tineri cu o înfățișare dezinvoltă. Ei au ținut să se fotografieze pe o locomotivă, declarîndu-și astfel dragostea pe care o poartă emblemelor civilizației moderne. După ce tai cu un coupe-papier paginile volumului, îl răsfoiești pentru a te încînta de desenele lui Tudor Jebeleanu, admirabilă reconstituire grafică a universului celor patru autori ai acestei insolite inițiative editoriale : Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Florin Iaru și Ion Stratan. În sfîrșit, cînd începi să le citești versurile, înțelegi că de fapt parcurgi o veritabilă carte-spectacol, plină de vervă și de neprevăzut, concepută în așa fel încît să desfete în egală măsură și ochiul și mintea cititorului. O prefață plină de simpatie scrisă de Nicolae Manolescu deschide reprezentația la care ne invită cu nonșalanță cei patru poeți, binecunoscuți participanți la ședințele Cenaclului de luni care a înrîurit promovarea unui tip special de lirism, reflex al culturii, al iubirii pentru un spațiu citadin, al încrederii acordate ironiei și jocului.

Da, în **Aer cu diamante** sînt amintite ființe și lucruri care există în realitate. Dar o fantezie capricioasă le combină în cele mai surprinzătoare chipuri, ca și în pînzele lui Chagall în care amanții zboară beți de fericire, o pendulă e prevăzută cu aripi, iar o casă ne privește cu un ochi enorm. În poemele acestui volum o banală chiuvetă se îndrăgostește de o mică stea și se destăinuie mușamalei și borcanului de mușchi, o mașină își cîștigă singură existența, o brichetă imensă se transformă în vehicul aerian. Prin intermediul versurilor lui Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Florin Iaru și Ion Stratan devenim martorii unor evenimente miraculoase, care însă nu înfricoșează ci doar te avertizează că lumea minunilor e încă posibilă și că-ți trebuie doar puțină bunăvoință pentru a le cunoaște. Desigur, există numeroase deosebiri între autorii acestui volum. Și totuși, ei apare unitar, deoarece o aceeași viziune asupra vieții e prezentă în fiecare din paginile lui. Acești poeți scrutează cu ironie tot ce-i înconjoară, dintr-o oroare de sentimentalism, uneori devenind chiar sfidători în fronda lor juvenilă. O prea mare siguranță în forțele lor le transformă cîteodată lirismul într-o expresie trufașă și lipsită de dramatism, ca urmare a convingerii că ei pot să cucerească totul și că totul li se cuvine, ca unor suzerani atotputernici. Însă poemele lor, chiar și atunci cînd sînt cam discursive, cam despletite, au o forță de impresionare provenită din încrederea cu care sînt folosite cuvinte din cele mai diverse domenii, uneori nevenindu-ți să crezi că sintagme ca „pisoi embrionari", „portjartierul nopții", „pasta de dinți" pot să intre în atenția poeziei de bună calitate. În **Aer cu diamante** se smulg din anonimat vorbele umile și sînt transferate deseori cu har în regatul lirismului. Chiar și jocurile lingvistice ale autorilor se transformă din săgalnice glume în imagini pline de gravitate. Cotidianul urban e adorat cu fervoare și însemnele lui sînt descifrate cu migală, smulgîndu-li-se orice urmă de mister. Atenția ne este atrasă cu insistență asupra unei ambianțe familiare tuturora, dar pe care citeodată o ignorăm din grabă sau din plictiseală, ca și cum n-am mai avea nimic de aflat despre ea.

Fruct al unei admirabile prietenii literare, **Aer cu diamante** este demonstrația de virtuozitate a unor poeți care și-au făcut din tinerețe un scut și din cultură o armă.

GEORGE ARION ■

FILM

Dragoste la prima vedere

Adolescenții îndrăgostiți la prima vedere au fiecare cîte un prieten sfătuitor. Prietenul băiatului este un vlăjgan puber și singuratic. Prietena fetei este o școlăriță cu ochelari, dintre aceștea din care mai tîrziu se recrutează mamele pedante și soțiile tiranice. Amîndoi sînt cuminți și naivi, sîrguincioși și mediocri. Bruse, imprejurări pe care nu ei le-au provocat le conferă un statut. Statutul de sfătuitori, de consilieri ai dragostei. Nu au nici o pregătire, nici o înclinație pentru noul și neașteptatul lor rol, ba, s-ar putea spune, sînt cei mai nepotriviți purtători ai sarcinii cu care viața i-a învestit.

O învestitură în zilele noastre nu se caută la dinți și, printr-un mecanism psihologic cu o putere mai largă de generalizare, ei ajung să creadă că ei și numai ei, singurii, dețin monopolul direcției de urmat în problemele inimii. Fiecare procedează însă conform datelor temperamentale specifice. Vlăjganul nu știe chiar nimic despre reacțiile sexului opus, pare cam picat din cer în ipostaza neașteptată în care se află, dar nu-și face probleme. Dacă nu știe, inventează. Inventează însă cu aerul că nu inventează. Că de mult aștepta el momentul potrivit ca să poată, în sfîrșit, pune ordine și în acest sector în care toată lumea se pricepe și nimeni. Își compune masca potrivită: e monosilabic, blind dar categoric, înțelegător dar și aspru, expeditiv, ferm, sigur pe sine și ușor, foarte ușor iritat că indicațiile lui simple, clare și sigure sînt ori neînțelese, ori prost executate. Firește, indicațiile lui nu pot fi îndeplinite și îndrăgostitul, ca să se apere, încearcă să-l mintă, caută justificări, dar, implacabil, își atrage disprețul mentorului și în ultimă instanță reproșează totul fetei de care este îndrăgostit.

Ochelarista cunoaște, în schimb, totul despre bărbați. N-are prin urmare nevoie să inventeze. Ca știe ea despre bărbați a aflat de la bunica, de la prietenele mamei, pe stradă, în tramvai, totul retopit într-o teorie personală aptă a-i menaja nepotința și complexele. În consecință este intoleranță, justițiară, categorică. Instrumentul predilect de lucru: interdicția. Nu e voie asta și asta. Nu e voie acolo și dincolo. Ea știe tot ce nu se cade a fi făcut, ce nu este moral, frumos și etic.

Nici unul, nici celălalt nu pot ajuta în nici un fel construcția sentimentală în care imprevizibilul i-a implicat. Lucrarea pe care o conduc din umbră se ridică prin ea însăși, prin impulsul naturii. Edificiul crește încet și frumos, dar cei preocupați și neobosiți sînt ei, cei de pe margine, cărora li se adaugă părinții. Chestiunea este preluată — nu-i așa? — la un nivel superior, dezbătută, elucidată și rezolvată cînd de fapt ea nici nu mai există. Se prăbușise firesc și discret, precum începuse.

Personajele acestea sînt secundare în film. Nu ele duc greul acțiunii, ci doar și-l atribuie. Ele poartă încărcătura de viață și de firesc într-o schemă. Termenii sînt cunoscuți. Doi elevi se îndrăgostesc la prima vedere și hotărăsc să se căsătorească. Desigur, nu sînt pregătiți pentru asta. Familia este ceva mai serios decît o dragoste la prima vedere. Societatea are legi care trebuie respectate. Iluziile sînt frumoase cît timp rămîn ce sînt: niște iluzii. Copiii sînt plăcuți și șotiile lor nevinovate deconcertează. Povestirea e lineară și hazoasă. Adolescenții din sală participă la propria lor nevoie de extraordinar și melodramatizare. Se răzbună pe părinți, pe profesori împreună cu eroii filmului, amendează prostia și dau răspunsuri usturătoare, își hrănesc în ascuns nostalgiile.

Pe neașteptate, filmul devine grav. Frivolitatea și convențională tatea lui n-au fost decît aparență. Schema se topește în artă. Joaca s-a purtat tot timpul la hotarul tragediei. Egoismul strălucitor și extravagant n-a apucat să facă victime, fiindcă totul nu a fost decît o schemă, dar o schemă perfectă.

NICOLAE CRISTACHE ■

TEATRU

O farsă „polițistă"

Mulți dintre noi nu mai știm ce este o farsă. Poate pentru că în acest gen zis minor puțini mai cutează să-și exerseze pixul sau mașina de scris. Ori poate pentru că mai credem în truismul după care o farsă nu-i altceva decît o comedie ușoară de situații, brodată pe canavaua unei intrigi amuzante, împănată cu bufonerii și replici spirituale. Dar iată că Teatrul Național din Cluj-Napoca își deschide noua stagiune cu premiera absolută a **farsei polițiste** „Frumoasa Fernanda & co" de Vasile Rebreanu. Spectacolul propus de actorul-regizor Dorel Vișan destramă truismul vulgar și justifică în text și subtext bucuria distracției, omenească doză „de înțelepciune", ris binevoitor, dar și acidulat", care nu flatează, dar nici nu flagelează.

Orchestrate cu mină sigură de Vasile Rebreanu, o sumă de coincidențe, efemeride, tentații fascinante și goale, strengării ireversibili consumate, un **happy end** în sens literar permit unei trupe restrînse și unei săli aglomerate și pătrunse de convenție să participe cu malițe și dispreț la decodificarea unui secret în aceeași măsură straniu și anendicular. Pe fondul de mister și angoasă intervin gestul care diformează, cuvîntul care pretextează, aluzia care scaldă ideile și atitudinile **în aqua forte**, simbolurile dezbrăcate de exotism, virtuți proprii dramaturgului modern și prozatorului Vasile Rebreanu, ferit organic de vălmășite și procustiene exclusivități alb-negru. Atmosfera lui polițistă și recuzita de rigoare sînt false, puse sub pecetea irealului de azil detectivismului ; revelația apelează la severe incizii ; realitatea scenică se hrănește din spaima suprarealității instinctual contestate. În fond, să deslușești doi spioni continentali este azi o joacă de copii. Dar, la limitele convenției, să dezmembrezi actul demascării ne coarda farsei, început și terminat într-o instituție „onorabilă" și flagrant ilicită este o întreprindere dificilă. Pentru că reclamă fantezie, disponibilități satirice, cochetării cu absurdul, treceri peste granițele intime ale genului exuberanță comică, eiraiul de a purta însemnele heraldice ale bufonului, dar și nobila sa cocoașă. La acest nivel, Vasile Rebreanu reabilitează farsa, bufonada, pantomima și arlechiniada : el ne amintește generos că au existat Aristofan, Molière, Rabelais, Shakespeare, Bernard Shaw, marii vrăjitori ai nebuniei trucate, că nici un teren nu poate fi minat de prejudecăți încît să devină inabordabil.

Farsa „Frumoasa Fernanda & co" i-a fost fericit încredințată lui Dorel Vișan să o reformuleze scenic. Actorul a știut să o ferească de duhul oricărei anarhii, să evite facilul grosier și să impună întregului forța, acel ritm sufocant și atmosfera inefabilă întîlnite rar în creațiile lui Hitchcock sau Welles. Din ritm decurge măsura spectacolului : în atmosfera încărcată de tensiuni se împlinește un **echilibru** interior, în care își au parte satira, comedia, hazul, aluzia fină, fenta de spadasin. Descoperim lucruri admirabil spuse și cel puțin o duzină de „cîrlige" plasate spre sala care le accentă cu volosie și aplauze în cascade. Devenită un fel de arcă a lui Noe pentru necuvîntătoare și neființe, scena deschide toate ferestrele spre public. Novator din fire, în finalul farsei regizorul găsește o idee magnifică : prezentarea, fără măști și mai ales fără veleități, a personajelor.

Vișan și-a ales exigent partenerii de aventură. În **Fernanda**, Maria Munteanu profită cu bună știință și bun-simț de ținuta sa fizică ; aduce în scenă o anumită stranietate, dublată de un joc vivace. Ileana Negru, în **Sony**, se mișcă impetuos, trece spontan pe registre grave sau acute, exprimă dezinvolt stări și atitudini contradictorii. Cu sine, în **Vameșul**, Dorel Vișan a fost mai drastic decît de obicei, impunîndu-și sobrietate și epuizare a replicii de toate înțelesurile posibile. **Bateristul** este autentic șarjat de Tudorel Filimon, acest comifag și versatil ingenuu al scenei clujene. În **Aviatorul** și **Clientul** sînt cvasiburlești și corecți Ion Marian și Octavian Teuca. Cîteva cuvinte de excepție reclamă scenografia lui T. Th. Ciupe. El nu-și dezminte gustul pentru funcțional și modern, capacitatea de a colabora efectiv. Decorul imaginat de Ciupe este o pictură suprarealistă și, în același timp, o mașinărie infernală. Coloana sonoră, înregistrată de Cornel Pop, a colorat atmosfera de farsă.

ION ARCAȘ ■

• Ecuații critice •

Limba română

Pentru o discuție constructivă

Editorialul „României literare" din 7 octombrie 1982 invită la o discuție largă asupra stadiului actual al limbii române, fiind totodată o piedoarie căiduroasă pentru păstrarea și cultivarea valorilor sale expresive. Conștientă de implicațiile adînci în viața socială a țării a unei astfel de dezbateri și totodată de complexitatea problemelor care s-ar putea ivi, redacția atrage atenția încă de la începutul articolului asupra modului în care ar vedea desfășurîndu-se dezbaterea pe care, invocînd autoritatea unui poet de talentul lui Nichita Stănescu, o dorește cît mai deschisă și lipsită de prejudecăți, ceea ce este — cred — condiția esențială pentru declanșarea oricărei dezbateri reale într-un domeniu atît de bogat cum este evoluția unei limbi.

Ar trebui însă, credem, adăugată și o altă condiție, la fel de importantă pentru desfășurarea discuției, și anume : cunoașterea și înțelegerea circumstanțelor care determină uzul lingvistic, cu alte cuvinte, condițiile concrete în care vorbește omul. Din păcate, editorialul RL nu pare a ține seama de aceasta, după cum reiese din unele afirmații din cuprinsul său.

Astfel, „limbajul grăbit, neglijent, al existenței noastre cotidiene" pe care îl observă RL nu trebuie neapărat interpretat ca un „atac grav" asupra limbii române în general. Este cît se poate de firesc — și lingvistica a observat de multă vreme acest lucru — ca, pe lîngă diferențierile teritoriale ale unei limbi, pe lîngă variantele sale socio-culturale determinate de domeniile de activitate ale vorbitorilor, să apară și diferențieri în funcție de situația concretă a comunicării, de registre lingvistice. Nici cel mai aprig grămătic nu va face vreo obiecție pentru că orice om vorbește într-un fel și scrie altfel : pentru că el zice „asta", „ăla", „tre' să" dar scrie „aceasta", „acela", „trebuie să"... Altceva este foarte important din punctul de vedere al cultivării limbii : ca vorbitorul să fie conștient de această diferență și să știe să o folosească. Neînțelegerea acestui aspect duce adesea la o greșită educație lingvistică chiar de pe băncile școlii. Nu e atît de grav că s-a format un limbaj „al ședințelor și reuniunilor", pe care îl semnalează RL, dar este îngrijorător cînd el începe să iasă din acest cadru. Vedem adesea la TV, la emisiunile pentru copii, elevi de la șapte la șaptesprezece ani care vorbesc imitînd frazarea crainicilor sau limbajul declarativ al rapoartelor și dărilor de seamă, chiar atunci cînd întrebarea pe care le-a pus-o reporterul sună simplu : „Ce-ai făcut în vacanță ?" Mai rău este cînd profesorii acestor elevi sau realizatorii emisiunilor sînt mulțumiți de un asemenea comportament și chiar îl cultivă. De aceea, cînd aceiași elevi, comentînd o operă literară, afirmă că valoarea acesteia provine și din reproducerea vorbirii populare în toată simplitatea și armonia ei sau din utilizarea de către autor a limbii vorbite, nu poți să nu te întrebi dacă ei au observat într-adevăr lucrul acesta sau reproduc numai pur și simplu o frază luată de pe undeva.

O altă condiție necesară unei dezbateri care să fie nu doar pasionantă, ci și științifică, este evitarea interpretărilor grăbite sau pătimașe ale faptelor. Iată, RL citează ca negativă substituirea expresiei a primi mențiune cu a menționa. Dar dicționarul Littré al limbii franceze (căci este vorba de un neologism de origine franceză) specifică pentru mentionner și „a acorda la un concurs distincția numită mențiune". Înainte de toate trebuie deci să ne punem întrebarea : în fața a ce fel de fenomen ne aflăm ? Este o utilizare a semnificației secundare din limba de origine ? Un fenomen de jargon ? Este rezultatul acțiunii legii minimului efort în limbă, care a dus și la a atenționa în loc de a atrage atenția, a concluziona în loc de a trage concluzii ? În treacăt fie spus, lingviștii s-au opus față de aceste forme, dar uzul pare că va învinge...). Abia după aceea ne putem da seama dacă este vorba de un fenomen realmente negativ.

În același articol se semnalează „extinderea îngrijorătoare a verbului a băga". De ce ar fi „îngrijorătoare" utilizarea în frazeologie a unuia dintre cuvintele cele mai vechi ale limbii despre care s-a presupus că ar proveni chiar din substrat și căruia Hasdeu i-a consacrat un articol în extenso în Etymologicum Magnum Romaniae ? Care cuvinte, dacă nu cele vechi, din fondul principal, trebuie să genereze expresii noi pe tipare tradiționale ? „— Spune-mi, bade din inimă, / Bagă-mi maică-ta vreo vină ? / — Eu îți spun de la inimă / Că nu-ți bagă nici o vină.." zice un cîntec transilvănean citat de Hasdeu. Nu este o foarte mare diferență între a băga o vină și a băga o strîmbă, expresie foarte plastică bazată și pe exploatarea opoziției polisemantice dintre drept și strîmb care ne trimite imediat către interpretările drept = „cinstit", „adevărat", „corect" ; strîmb = „necinstit", „mincinos", „incorect" atît de frecvente atît în limbajul comun cît și în cel artistic românesc. Desigur, a băga o strîmbă poate deranja puțin prin noutate, dar modelul există, iar creativitatea în frazeologie demonstrează tocmai viața continuă a limbii. Oricum, limbajul familiar, vorbit nu va fi deranjat, ba chiar — se poate spune — va profita de prezența acestei expresii și a altora.

Nu este în intenția mea să caut cu orice preț în ce puncte poate fi contrazis articolul-program din „România literară" la care mă refer aici. Dimpotrivă, cred și eu, împreună cu redacția, că o discuție pe problemele limbii române este oportună și necesară. Dar cum avem de gînd s-o purtăm ? Dacă ea se va produce în halate scrobite în jurul unui „pat al lui Procust" e mai bine poate să nici n-o pornim. Or, în pledoaria RL se întrevede din păcate o astfel de perspectivă, în mod surprinzător contradictorie față de ideile cu care se deschide articolul. Cultivarea limbii nu înseamnă numai încadrarea unor fapte în tipare existente, ci și descifrarea tendințelor de evoluție care anar în uzul curent al limbii, mai ales cînd ele sînt determinate de expresivitate : lucrările lui Iorgu Iordan, Limba română actuală. O gramatică a „greșelilor" și Stilistica limbii române rămîn exemplare în această privință, iar apariția în ultima vreme a unor domenii interdisciplinare ca psiholingvistica, sociolingvistica, etnolingvistica atrage atenția tocmai asupra complexității în care se încadrează fenomenele de limbă. Și la aceasta trebuie să ne gîndim înainte de a discuta.

Sau, pe scurt, nu trebuie să facem o problemă dacă, după orele de clasă, pe terenul de fotbal, Gigel va continua să-i spună lui Costel : „Ai dat-o-n bară, mă !". Iar dacă în clasă nu este în stare să spună „Tovarășe profesor, eu cred că, aici, Costel a greșit" trebuie să avem grijă în primul rînd să-l învățăm să spună asta. Într-o zi, în autobuz, am prins cîteva replici între două tinere care veneau de la serviciu. „— Ai mai văzut-o pe maică-ta ? Ce mai face ?" întreabă una din ele, iar cealaltă răspunde : „Nu. Săptămîna viitoare o contactez". Și, din păcate, nu vorbea ironic... E mai grav, cred eu, decît „s-a băgat marfă". Propun deci să adăugăm conținutului articolului din „România literară" o idee care să ne facă să vorbim despre „Limba culturii și a vieții noastre".

CEZAR TABARCEA ■

• CAP LIMPEDE

RENOVĂRI PE HÎRTIE

Trecînd din nou prin frumoasele locuri nemțene, pe unde anual își petrec pașii mulțe de turiști din țară și de peste hotare, am avut surpriza neplăcută de a vedea Casa Veronica Micle, din Tîrgu-Neamț, într-o stare jalnică. Aceasta, în ciuda unor anunțuri eronate din presa noastră, potrivit cărora clădirea ar fi fost refăcută și transformată în Casă memorială. După demolarea caselor din jurul acesteia — zona fiind cuprinsă în planul de sistematizare — această casă, fără uși și fără geamuri, cu acoperișul spart și pereții parțial surpați, e practic, o ruină.

Oare această casă (care prezintă și o valoare etnografică, fiind o construcție orășenească de pe la mijlocul secolului trecut !), această casă în care a trăit muza inspiratoare a celui mai mare poet al neamului (ea însăși poetă de o mare sensibilitate artistică !), această casă în care a fost găzduit M. Eminescu în drum spre bolnița de la mînăstirea Neamț și în care se pare că ar fi funcționat, înaintea deschiderii Școlii Domnești, prima școală laică din acest oraș, n-ar putea fi amenajată potrivit importanței sale și pusă la dispoziția vizitatorilor iubitori de istorie și de frumos ce anual vin aici de aceste locuri pitorești ? E timpul să facem ce este de făcut pentru asemenea monumente pînă nu va fi cu totul prea tîrziu. **(Prof. G. Nemțeanu)**

OPERATORUL ȘI CAPODOPERA

...Un cuplu care se clatină, doi tineri, un contabil, responsabila unui soi de restaurant, un vînător, un alcoolic : acestea sînt personajele ; decorul : un sătuc izolat din taiga. Subiectul : însingurarea, despărțirea, dragostea, imposibilitatea de a trăi în minciună în paralel cu imposibilitatea de a te rupe de ea, de această minciună. Un amănunt : o scrisoare, un bilețel mai bine-zis, conținînd numai cîteva cuvinte — propunînd fetei o întîlnire — nu ajunge în mîinile acesteia, datorită unui concurs de împrejurări anume. Faptul, în aparență banal, declanșează drama — o dramă aspră, frizînd tragicul, și cu perspective greu de imaginat.

Acesta ar fi pe scurt subiectul admirabilului film sovietic „Valentina", care a rulat și mai rulează încă pe ecranele noastre. Un film-capodoperă, semnat de Gleb Panfilov. Am dat toate aceste amănunte, pentru a sublinia faptul că avem de-a face cu un film de excepție. Dar în ziua de joi, 14 octombrie a.c., la cinematograful „Viitorul" din Capitală, filmul a fost proiectat (este vorba de spectacolul care a început la ora 17,30) sărindu-se peste o bobină : **cea cu scrisoarea**. Este de la sine înțeles că nu s-a mai priceput nimic din întreg filmul, și iată cum o reală valoare cinematografică devine un penibil semn de întrebare. Faptul este regretabil, cu atît mai mult cu cît se pare a nu fi izolat. Ne surprinde însă că el s-a consumat și la cinematograful „Viitorul", altădată recunoscut ca fiind de artă, în cel mai deplin înțeles al cuvîntului. Și chiar dacă în sală nu se aflau decît vreo zece spectatori — dar despre felul în care „România-Film" știe (sau nu !) să facă reclamă filmelor de valoare, pe altădată — gestul prea-grăbitului operator proiecționist nu-și are nici o scuză : poate că tocmai acești zece oameni veniseră special pentru a vedea „Valentina". **(Horia Pătrașcu)**

Cenaclul Flacăra la Brașov, Ploiești, Pitești, București

Noi întîlniri ale generației tinere revoluționare cu poezia și muzica

Divinul Brașov

Localitatea : Brașov, 28 octombrie, 1982, ora 19.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Numărul spectatorilor : 8 000.
Calitatea spectacolului : extraordinară.
Aportul organizatorilor : foarte bun.
Atmosfera : entuziastă, incandescentă.
Durata : 6 ore.
Noutăți : Actorul Adrian Pintea, pentru prima oară în cenaclu, a recitat poezia lui Mircea Cărtărescu, „Femeie, femeie, femeie". Nicu Alifantis a oferit divinului public brașovean, în debut absolut, compoziția proprie „Întîmplare simplă" pe versuri de Lucian Blaga. A debutat în cenaclu cu compoziția „La mare" Daniela Balate, desenatoare la Întreprinderea nr. 2 din Brașov.

Și de data aceasta, Sala sporturilor din Brașov s-a dovedit neîncăpătoare. Mii de doritori să participe la întîmplarea de muzică și poezie a cenaclului au rămas pe afară. Unii dintre ei avînd chiar bilete de intrare. Organele de ordine au apelat la toate metodele pentru apărarea sălii. În sală a domnit pe întreaga durată a spectacolului o atmosferă splendidă. Publicul, ca să folosim aprecierea poetului Adrian Păunescu, a fost divin. Un public receptiv și cunoscător al muzicii și poeziei, care a cîntat alături de interpreții cunoscutele șlagăre lansate de Cenaclul Flacăra. Actorul Adrian Pintea, la prima sa apariție în cenaclu, a spus : „Sînt fericit că am ocazia să particip astăzi la Cenaclul Flacăra, unul din fenomenele cele mai vii din cultura noastră. Și de data aceasta, legătura scenei cu sala, realizată de poetul Adrian Păunescu ca nimeni altul, care reușește să imprime întîmplării de muzică și poezie un stil amuzant și inimitabil unor talente din cele mai diverse, a fost perfectă, emoționantă. Afirmăm că în seara de la Brașov am întîlnit entuziasmul în stare pură. E greu de descris în cuvinte atmosfera emoționantă care te cuprinde ascultîndu-l pe George Nicolescu cîntînd „Eternitate" sau pe Alexandru Zărnescu cîntînd „Dor de Eminescu" împreună cu mii de oameni. La ora unu noaptea a venit inevitabilul sfîrșit. Oamenii din sală nu se puteau împăca nicidecum cu ideea că vraja s-a rupt. Ar fi vrut ca totul să reînceapă. Citeai în mii de ochi regretul că această superbă manifestare s-a sfîrșit, că vor nu vor, trebuie să reintre în cotidian. „Sîntem aici, aproape de Brașov. Vom reveni de cîte ori vom fi chemați la mijlocul acestui public superb, dornic de cultură", a fost promisiunea poetului Adrian Păunescu la încheierea întîmplării. Să mai amintim că, exact la miezul nopții, sala cînta alături de Ștefan Hrușcă „Florile dalbe". „Ați trecut miezul nopții cîntînd „Florile dalbe". Ce poate fi mai frumos ?" a subliniat conducătorul cenaclului. Într-adevăr, ce poate fi mai frumos.

Asistînd la oricare întîmplare de muzică și poezie a Cenaclului Flacăra, încercînd să te sustragi vrajei ei, nu se poate să nu te întrebi care este secretul uriașului ei succes. Săli neîncăpătoare, mii și mii de oameni întristați că n-au putut procura mult rîvnitul bilet de intrare, participarea frenetică a spectatorilor care cîntă, dansează, rîd, aplaudă, scandează, știu de mult pe de rost textele și melodiile. Parcă totul pluteșe în jurul său și tu odată cu toți ce te inconjoară. Parcă ești purtat nu de adierea dulce a unui vînticel de după amiază, ci de rafalele unei furtuni iscate din senin. Te întrebi ce îi farmecă atît de mult pe mii de spectatori ? Bineînțeles calitatea spectacolului. Fără ea nu se poate, dar asta nu e suficient. Intervenția intotdeauna uimitoare a poetului Adrian Păunescu, spiritual, autoritar, discret, cu un simț al echilibrului artistic perfect ? Cu siguranță, în mare parte asta e explicația dar mai trebuie încă spus ceva. Asistăm la un spectacol al tinerilor pentru tineri ori asta înseamnă sănătate, fericire și iubire pentru tot ce e frumos și durabil, iar sala recepteaza totul pentru că totul nu numai că este frumos, dar în felul cum o fac membrii cenaclului ține de permanențele sufletului. Întîmplare de muzică și poezie este fiecare întîlnire cu spectatorii dar în ansamblul lor constituie un fenomen. Credem că fenomenul Cenaclul Flacăra ar putea intra nu numai în atenția esteticienilor, ci și a sociologilor. Sala, prin comportarea ei fascinantă, obligă. Vrea aceste spectacole ! Unicatul creat de Cenaclul Flacăra este un model — unul, desigur— de felul cum trebuie îndite manifestările artistice, patriotice, de propagandă și de educație pentru tineret. Și nu numai pentru el. Cînd facem această completare ne gîndim la spectacolul din Sala sporturilor din Ploiești, mai precis la apariția pe scena cenaclului a basului Nicolae Florei, care a cîntat cu inconfundabila sa artă „Pe-o cărare sub un brad", „Foaie verde lămîiță" și ro-Nicicînd basul Nicolae Florei n-a avut manta „Iubito de departe-ți scriu", un asemenea cor. Trebuia să fii în sală pentru a-ți da seama de momentele de inaltă valoare artistică, de urmele pe care ele le vor lăsa în sufletele oamenilor dornici de artă adevărată.

Și încă o remarcă : felul minunat în care prahoveni tineri au primit pe marea actriță Erzsebet Adam cu cîntecele și recitările ei, în limba maternă, limba maghiară și în limba română : strigături populare secuiești, poezii de Jozsef Attila, Mihai Eminescu, Mihai Beniuc. La Ploiești ideea de fraternitate se redimensiona tulburător. Ideea de oameni ! timpinat cu ovații fiecare apariție. Din nou membrii cenaclului s-au întrecut pe ei înșiși. Cuvintele bune pentru toată lumea, pentru piesele grele ale cenaclului : George Nicolescu, Constantin Dragomir, Vasile Șeicaru, Ștefan Hrușcă, Ion Zubașcu, Valeriu Penișoară, Ducu Bertzi, grupurile Flacăra Pop, Poesis, Canon cît și pentru mai noii veniți : Traian Păcurariu, Mircea Rusu, Tatiana Filipoiu, Raul Cîrstea. În seara spectacolului, Marius Bațu, care împreună cu Eugen Baboi, formează apreciatul grup Poesis, a împlinit 22 de ani. Un cor de 4 000 de voci i-a cîntat sărbătoritului „La mulți ani". Încă un semn al dragostei de care se bucură membrii cenaclului.

Ca și în celelalte seri, de un frumos succes s-a bucurat cîntecul lui Valeriu Penișoară : „Trăim în miezul unui ev aprins", pe versurile lui Nicolae Labiș. „Și comuniști să învățăm să fim", cînta superbul cor format din spectatorii pitești. „Nu idelle mari și frumoase nu sînt neînțelese, a spus poetul Adrian Păunescu, sînt inacceptibili nechematii care le deteriorează prin lipsa lor de talent și competență. Acest minunat public este ca o brazdă bună pentru semănat".

Cine vrea să înțeleagă puterea nemăsurată a artei, din însuși miezul ei îl sfătuim cu mina pe inimă să incerce această tulburătoare experiență care se numește Cenaclul Flacăra.

Cînd cenaclul ar fi trebuit să se termine, poetul Adrian Păunescu a exclamat : „Extraordinar ! Cenaclul continuă". Adrian Păunescu a recitat odată cu sala : „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată" S-a cîntat din nou „Dor de Eminescu", poate cel mai frumos cîntec pe care, personal, l-am auzit vreodată.

Trebuie să întristăm pe spectatorii din Pitești anunțîndu-i că marele artist Nicolae Florei, care a tinut să fie prezent la Pitești, a sosit din cauza unei pene de motor a mașinii sale după ce spectacolul se terminase. Păcat, mai ales că mașina era de fabricație pitești eană.

...Din nou am asistat la o seară magnifică.

OPREA GEORGESCU ■

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU și ELENA GHERA ■

O seară magnifică

Localitatea : Ploiești, 29 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Numărul de spectatori : 7 500
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Aportul organizatorilor : foarte bun
Atmosfera : la început mai reținută, apoi incandescentă.
Durata : 6 ore.
Debuturi : Mihai Coardă cu un scheci cam lung ; Claudiu Seredinschi, un băiețel de 9 ani din Vălenii de Munte, care a cucerit sala cîntînd „Iată, timpul trece". Un nume de care se va mai vorbi : Magdalena Manole și Stefania Ghiță care au interpretat excelent o compoziție a Ștefaniei Ghiță „Iertările". Bună apariția laboranților Ion Oprișenescu de la I.M. Ploiești.

În timpul spectacolului, poetul Adrian Păunescu a primit un bilet ceva mai neobisnuit. Pe o uriașă foaie de hîrtie. 961 de semnături își exprimau dragostea pentru membrii cenaclului și isi manifestau dorința ca aceste întîmplari de muzică și poezie tinără să se permanentizeze la Pitești. O sală din nou neîncăpătoare. Un public entuziast și cunoscător, care a in-

La cererea iubitorilor de muzică și poezie din Craiova, care au înconjurat cu zecile de mii Sala sporturilor din localitate în ziua de 3 noiembrie, la un spectacol despre care vom vorbi în numărul viitor, anunțăm că, în ziua de sîmbătă, 6 noiembrie, Cenaclul Flacăra va fi prezent din nou, de data aceasta pe stadionul central din Craiova, începînd de la ora 13. Sperăm să nu fie vremea prea rea.

Încep din nou

După destul (?!) ani de cînd am uitat de emoții, iată-mă bucuros și înfricoșat mînistru de lumina unui reflector cu marca Flacăra. Bună, sfîntă emoție, poate începutul unui drum curat și viu, departe de convențional, loc comun și academice plicisell.

Am urcat pe scena Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar în virtutea credinței că încep să aparțin unuia dintre cele mai vii fenomene din cultura romană și pentru a împărți cu dumneavoastră speranța tinereții fără bătrînețe.

Nimic nu se poate compara cu emoția acestei prime seri de om în cel mai tinăr loc al bucuriilor mele în care (pînă mai ieri) eram doar spectator. Nici nu știu cum trebuie să mulțumesc.

Încep din nou.
27 octombrie 1982

ADRIAN PINTEA ■

București — 31 X — 1 XI 1982

Localitatea : București, 31 octombrie, orele 19, și 1 noiembrie, orele 18.
Condiții de desfășurare : Sala Circului București.
Număr de spectatori : în fiecare dintre cele două seri cîte 3 000.
Durata : primul spectacol 5 ore, al doilea spectacol 6 ore.
Calitatea spectacolelor : unică și irepetabilă pentru fiecare dintre ele.
Atmosfera : intimitatea și forța luminii în irisul unui ochi divin.
Noutăți : Elevul Simion Bula recită poemul „Muzeul satului" de Marin Sorescu. Reapare în cenaclu Ștefan Dinu. Debutează Costas Caracostas cu un cîntec în limba greacă. Basul Nicolae Florei cîntă varianta din Banat a cîntecului „Barbu Lăutaru".
Aportul organizatorilor : foarte bun.

La primul spectacol din București s-a întîmplat ceva : înaintea spectacolului George Nicolescu a plecat acasă. Spectacolul a durat mai bine de cinci ore și a fost excepțional. C. Dragomir l-a sunat la ora 1 noaptea din holul hotelului „Flora" pe George Nicolescu. Acum îl zăresc pe C. Dragomir revenind în scenă. Adrian Păunescu a trimis pe V. Șeicaru după el. Cîntă George Nicolescu. Lumea dansează și cîntă cu el. Adrian Păunescu vorbește : „Știmați prieteni, Cenaclul „Flacăra" trăiește azi o mare sărbătoare. Acum un an, în 1. X. 1981, descopeream la Buzău un om care a devenit ulterior marele cîntăreț George Nicolescu. Îl rugăm să cînte una din preferințele sale". „Voi cînta cîntecul cu care am debutat în cenaclu". Și cîntă extraordinar. Mulțimea scandează : George, Geor-ge, Geor-ge. „Aș vrea să-l întreb pe G. Nicolescu ce a însemnat pentru ei acest an petrecut în Cenaclul Flacăra ?". „Pentru mine a fost un an de mari realizări. Am putut să cînt în fața atîtor mii de oameni în spectacolele cenaclului, care sînt, la ora de față, cele mai solicitate din țară (aplauze). La numai două luni de la intrarea în cenaclu mi s-a acordat Marele Premiu de acolo îmi permit să mulțumesc public poetului Adrian Păunescu pentru încrederea pe care mi-a acordat-o. În situația în care mă aflu acum nu pot să spun mai mult... sînt atît de emționat încît nu pot spune mai multe... În acest cenaclu am avut cele mai multe realizări din întreaga mea viață !" „În numele Cenaclului Flacăra îți urăm în continuare viață frumoasă și succese pe măsura marelui dumitale talent !" Adrian Păunescu e în picioare și recită împreună cu vocea fantastică a lui George Nicolescu unul dintre cele mai cutremurătoare cintece ale acestui sfîrșit de secol : „Viața noastră unde a / Viața noastră ce-ati făcut cu butoanele cu luminI. Asadar muncitor și artist. „Bun venit în cenaclul care acum are doi greci". Cîntecele grupului „Ecou" [illegible] cu același succes de Tatiana [illegible] și Ioana Păunescu. „Taina" și cînd cu vin" se vor cînta în cele [illegible]rmă ca niște cîntece anonime ale folclor generat în mase de Cenaclul [illegible]a. Întregul cenaclu se grupează în basului Nicolae Florei. „această voce [illegible] muzicii românești". La ora zero [illegible]ută „Odă în metru antic" cu corul al amfiteatrului. Orice comentariu [illegible]prisos.

Nevoia de solidaritate

Localitatea : București, 2 noiembrie 1982, orele 18.
Condiții de desfășurare : Sala polivalentă.
Număr de spectatori : 7 000 de oameni devotați culturii și artei tinere.
Durata : 6 ore.
Calitatea spectacolului : fantastică. Cea mai înaltă piramidă sonoră din cîte am înălțat în ultima vreme.
Atmosfera : aceea de la lansarea unei nave cosmice al cărei combustibil este sufletul tinerei generații.
Noutăți : Alina Stănescu, de 8 ani, cîntă „La o casă cu vin". Grupul „Poesis" a cîntat o nouă piesă „Cîrșile gurii" pe versuri de Zaharia Stancu. Gil Ioniță a cîntat două piese noi pe versurile poetului Adrian Păunescu — „Cerere de iertare" și „Rîm". Nicolae Florei a cîntat „Marșul lui Iancu".
Aportul organizatorilor : foarte bun.

Realitatea Cenaclului Flacăra devine în ultima vreme tot mai densă. La ora 13, Adrian Păunescu ne-a convocat în holul hotelului „Flora" la o ședință de lucru în care au fost ascultate în special cîntecele noi ale ultimului val intrat în cenaclu. Am avut prilejul să ne convingem încă o dată de calitățile debutanților Raul Cîrstea, Mircea Rusu și Traian Păcurar, sperînd în același timp să fie opțiuni definitive ale cenaclului. Abia terminată ședința, am avut surpriza de a urmări la T.V. a doua parte a emisiunii realizate la Tebea, de data aceasta imaginile fiind o oglindă foarte apropiată de cotele cele mai înalte ale manifestării dedicate geniului Apuseni-

Mihail Stan

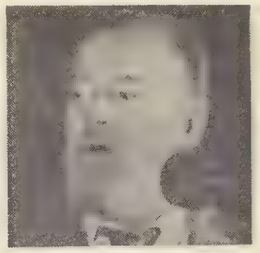

Nicolae Florei

Nicu Alifantis

George Nicolescu

lare s-au depus în sufletul său într-un an de cîntec a avut nevoie de o clipă de regăsire a propriului eu. Sînt cît se poate de sigur că George va cînta în continuare în cenaclu. Cele trei drapele tricolor care s-au fluturat la spectacolele din București au nevoie și de sufletul și de cîntecele lui George Nicolescu. George Nicolescu intervine la cîntecul „O sansă șăcii" ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Se pare că în fața marelui imperativ al epocii, orice problemă personală devine minoră : „Pacea trebuie tradusă / Și-n engleză și în rusă". Debutează în cenaclu Costas Caracostas cu un cîntec grecesc. Mă emționează momentul. Omul acesta, cu o voce al cărui timbru încalzește imediat inimile, a fost tot turneul un simplu muncitor la stații, la lumini, la sunet. După succesul cîntecului său se întoarce foarte firesc acolo unde îi e locul : la lor. Din fața televizorului, autocarul ne-a dus direct pe scena Polivalentei, această sală de multe ori grea și cu un geometrism al arhitecturii care ne-a inhibat și complexat.

Prima impresie pe care am avut-o la reintîlnirea cu Polivalenta a fost că ne aflăm nu într-o sală, fie și de sport, ci într-una din sălile uriașe ale unui centru spațial de comandă, lansare și control al zborurilor cosmice. Poate de la această senzație mi-a venit ideea de a subliniа mai mult, în această cronică, numele celor mai tineri membri ai cenaclului, aflați cu toții la prima lor întîlnire cu cea mai mare sală a României : Raul Cîrstea, Poesis, Tatiana Filipoiu, Mircea Rusu, Traian Păcurar și Ștefan Dinu. Nu voi uita, desigur, debutul exceptional al primului copil de 8 ani care cîntă în Cenaclul Flacăra, o posibilă mare vedetă a mileniului III, care apare alături de Alexandru Grozuță, în vîrstă de 75 de ani, și de vocea uriașă a lui Nicolae Florei. Prin Alina Stănescu, generația care va fi maturâ la revelionul dintre milenii și va ciocni primul pahar de șampanie cîntă încă de pe acum și se bucură pentru toți ceea ce epoca Nicolae Ceaușescu a restituit culturii române, inclusiv colindele, cîntecele populare și fizionomia integrității naționale a acestei culturi.

După abia cîteva minute de cenaclu un grup de tineri flutură primul steag tricolor al sălii. Mă emoționează imaginea aceasta : pinza tricolorului e ținută direct de brațele tinerilor. De îndată ce e ridicat deasupra capetelor, cîteva zeci de brațe se oferă să-l țină în aer și să-și adăpostească sufletele sub acoperișul lui ocrotitor. E o imagine care condensează în lumina cîtorva clipe de cîntec întreaga istorie națională. Steagul fluturat astfel pare o prelungire directă a sufletului acestei generații educate și de arta revoluționară și patriotică.

O fetiță urcă în fugă pe scena luminată de cîntecul lui Constantin Dragomir și depune flori în memoria lui Avram Iancu. „Un popor din mijlocul căruia răsare un copil care aduce flori, pentru pomenirea lui Avram Iancu, are strămoși ce nu pot fi acoperiți de cărți de istorie mincinoase ticluite. Adevărata istorie o scrie generația de azi și o vor scrie generațiile viitoare. Iancu este o personalitate incomparabilă a istoriei naționale. N-am bănuit niciodată pînă acum că dumneavoastră, bucureștenii, sînteți atît de patetici cîntînd Imnul lui Avram Iancu. Vă cîntă mi se împlinește un vis vechi, acela de a face din amintirea lui Iancu o prezență vie în sinul generației tinere". (Adrian Păunescu) Pe scenă apare un grup de tineri : „Ne dați voie să depunem, pe lîngă flori, și jelul pentru care a luptat Avram Iancu ?" — tineri așază pe scenă drapelul tricolor.

Conducătorul cenaclului primește un bilet prin care un grup de maramureșeni, foști elevi ai tatălui lui Ducu Bertzi, îi cere poetului să recite „Repetabila poveră" : „Acum am starea în care pot recita poezia". Poetul recită splendid, minute în șir „Repetabila poveră", iar mai tirziu „Manifest pentru sănătatea pămîntului". În mijlocul a 7 000 mii de oameni care ascultă înmărmuriți și plini de un înalt respect față de adîncurile memoriale ale lacrimii. Cîntecul „Rugă pentru părinți" vindecă apoi lacrimile tuturor. Mii de oameni cîntă. De-a dreptul cutremurător e însă faptul că majoritatea celor care cîntă sînt foarte tineri, n-au copii încă, și bănuiesc că părinții lor sînt de asemenea încă tineri. Cînd cîntă „Tatăl meu, băiatul meu / Mama mea, fetița mea", ei sărută mîna întregii istorii naționale de părinți și copii care s-au stins lăsînd flacăra limbii române să-și fluture destinul său liber și necesar în univers.

De multe ori m-am întrebat de ce se înghesuie lumea la un spectacol în care aproape toate textele sînt cunoscute pe de rost. Auzind un mare cor cîntînd cîntece ale Cenaclului Flacăra am înțeles mai bine ce înseamnă solidaritatea umană. În fond, un cîntec se poate cînta și de unul singur, dar cu totul altceva e să-l cînți împreună cu cîteva mii de oameni. Se naște atunci o consonanță frumoasă a tuturor sufletelor prezente care își dezvăluie clipei de cîntec tot ce au mai pur și mai frumos. Se naște o stare sinergetică a cărei valoare de solidaritate e mai mare decît simpla sumă a tuturor individualităților din sală. Solidaritatea oamenilor prin cîntec, în lumina aceluiași ideal, e o putere pe care puține clipe din istoria fericită a popoarelor au știut s-o pună în valoare. Cred că pentru această solidaritate adînc umană pe care o regăsesc sub acoperișul cîntecelor de mult cunoscute vin oamenii la Cenaclul Flacăra, pentru căldura umană pe care o regăsește fiecare în preajmă cînd toți își dau mîna și își unesc sufletele în bucuria aceluiași cîntec luminat de toată dragostea celor mai pașnice clipe ale veacului.

Cenaclul Flacăra însuși, prin componența sa, este un edificator exemplu de democrație a afirmării valorilor și de solidaritate a tuturor vîrstelor și categoriilor sociale. Lîngă tîmplele cărunte ale învățătorului Ion Hagiu din Covasna cîntă tinerii studenți Mihaela Popescu, Raul Cîrstea și Traian Păcurar, care-i sînt nepoți de doină românească, lîngă țăranul Toader Dragoșa din Țebea face artă patriotică și revoluționară muncitorii Tatiana Filipoiu, Nicolae Cenușe, dar și inginerul Ducu Bertzi, jurisconsultul Gil Ioniță sau dascălii Ștefan Hrușcă, Vasile Șeicaru, George Nicolescu ș.a. Lîngă dobrogeni, oșteni, munteni, moldoveni și maramureșeni cîntă la fel de firesc și secuiul Arpad Domokos, din Miercurea Ciuc, și actrița maghiară Erzsebet Adam din Tîrgu Mureș.

La începutul spectacolului Adrian Păunescu a primit o scrisoare uluitor de lucidă și matură semnată de Diana Milosovici, Bianca Zaharia și un grup de elevi de la Liceul „Nicolae Bălcescu" : „Vă rugăm ca în această zi să încercați să nu mai luați în considerare biletele trimise de cei care nu înțeleg cu adevărat importanța actului de cultură pe care dumneavoastră, cenaclul pe care-l conduceți, îl promovează, de cei care nu înțeleg că se și află în fața unui fenomen unic în lume. Acum și aici binele trebuie să cîștige bătălia cu răul, bucuria cu necazul, iubirea cu ura, dragostea de patrie cu trădarea. Vă iubim enorm și nu dorim să vă pierdem niciodată ! Vă mulțumim, dragii noștri prieteni, deși înțelegem că niciodată nu vă vom putea mulțumi cu adevărat pentru tot ceea ce ați făcut pentru noi, pentru clipele în care am fost supuși nu numai unor transformări spirituale ci chiar și fizice, devenind mai frumoși, mai buni, mai înțelegători, mai iubitori. Sperăm încă o dată într-o întîmplare de muzică și poezie nesfîrșit de lungă și frumoasă care să tindă spre culmile necunoscute ale supranaturalului".

Uneori însă realitatea întrece în frumusețe și deplinătate cea mai fantastică imaginație. Nu de „supranatural" are nevoie generația tinără și omul, în general, ci de o realitate a valorilor autentice și a istoriei adevărate în care să se poată întîlni mai deplin pe sine însuși. Este ceea ce s-a întîmplat în Capitala României într-o zi de noiembrie. Mulțumim, București !

ION ZUBAȘCU ■

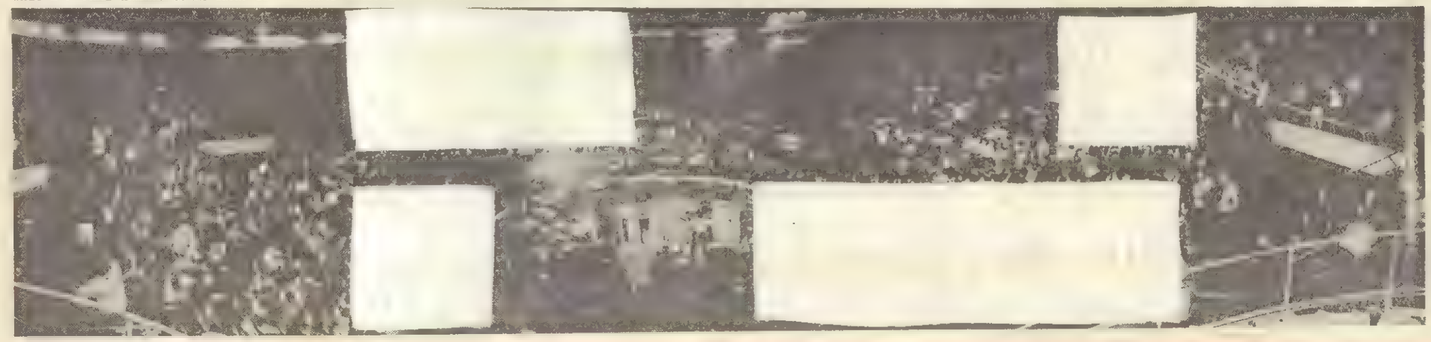

Miracolul de la doi pași

Localitatea : Pitești, 30 octombrie 1982, ora 18.
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor.
Numărul de spectatori : 7 900.
Calitatea spectacolului : excelentă.
Aportul organizatorilor : foarte bun.
Atmosfera : extraordinară.
Durata : 6 ore.
Debuturi : Grupul „Tarodim" al Clubului tehnic Pitești, format din Luigi Velcea, Gabriel Diac și Mihai Bogdan.

Opțiune pentru Cenaclul Flacăra

Autocarul ne-a luat de la hotel, ca de obicei, la oră fixă. Ajuns în dreptul sălii sportului, autocarul a trebuit să-și facă loc printr-o mulțime uriașă. Parcă trecea un plug imens printr-un pămînt pietros. „Ce se întîmplă aici, băieți ? Vedeți și voi ce văd eu ? Ce e cu mulțimea asta ?“ Mi-a răspuns nu știu cine din autocar : „E Cupa „Carpați“ la handbal. Încă nu s-a terminat“. Geamurile autocarului seceră un cîmp larg de fețe omenești. Intrăm în sala sportului tocmai în clipa cînd echipa R.D.G., incolonată, ieșea din cabine și se îndrepta spre podiumul de premiere. Fețele sînt transpirate. Leoarcă de sudoare. Treptat sala s-a golit de oameni. O sală de sport goală-goluță după o competiție internațională ! Singură cu liniile terenului de handbal refăcîndu-și integritatea după ce au fost atît de cumplit călcate în picioare. Rămîn totuși o sută de oameni care năvălesc pe ușile laterale ducînd pe umeri suluri de mochetă pentru protecția podelei. O sută de tineri (cine or fi ?) dau ajutor la instalatul boxelor. Mai e un sfert de oră și începe cenaclul ! Năvălesc oameni cu practicabile. „Nu acolo, mă“. „Aici mă !“ „Nu așa !“ „E bine acú ?“ O prelată imensă acoperă în cea mai mare grabă practicabilele. De marginile ei întind 20 de inși. Parcă ar urma să sară pe pînza aceasta întinsă un om cuprins de flăcări din cel mai înalt turn al pămîntului. E gata și scena. Am terminat-o și pe asta ! Mai sînt cîteva minute. Parcă trebuie și o masă. „Unde ? În dreapta ? În stînga ? Alo, tovarășul cu masa !“ Deja tribunele de jos sînt ocupate. Aceștia sînt probabil cei care s-au ascuns prin toalete, băi, cabine. Cei rămași de la competiția anterioară și care vor să rămînă cu orice preț la spectacol. S-au ascuns prin cele mai incredibile cotloane și unghere ale sălii sportului și acum își adjudecă parcă ultima șansă a vieții lor : un loc cît mai în față la Cenaclul Flacăra. Sînt mulți. Prea mulți. Cîteva sute poate. Numără-i muză a muzicii tinere dacă poți în clipele acestea ! Îi zăresc pe cîțiva de-ai noștri cățărînd boxele una peste alta. O piramidă de boxe de cîteva mii de wați. Tari sînt, doamne, urechile sfîrșitului de mileniu ! Urechea va lua în cele din urmă locul ochiului ? Va începe în mileniul III o nouă civilizație orală ? Cine știe ? Brusc se întîmplă ceva. S-a spart parcă ceva. O oală imensă aflată de 1 000 de ani sub presiune a plesnit eliberîndu-și aburii din clocotul milenar. Un pneu uriaș de automobil cît o piramidă egipteană a avut pană și-a explodat. Pe toate ușile din fața mea țîșnesc oameni. Se dă drumul în sală !

De undeva parcă de foarte departe, se aude vocea, greu de recunoscut, a lui Adrian Păunescu în difuzoarele în care, cu puțin timp în urmă, am auzit numele cîștigătoarelor la handbal „E ora 19. Cenaclul Flacăra e punctual ca întotdeauna. Cine dorește ca spectacolul nostru să înceapă acum, să aplaude ! Bineece... Acum să aplaude cei care doresc ca spectacolul să înceapă peste o jumătate de oră cînd se vor încheia problemele organizatorice. Bineee... Vom începe la 19,30. Ne revedem peste o jumătate de oră !“ Aplauze grăbite. Apoi din nou vacarmul general. Scriu într-o viteză furibundă. Mă fascinează spectacolul mulțimii. Din cînd în cînd se apropie de mine cîte un coleg de cenaclu : „Ce faci ?“ Le fac tuturor semne disperate din mîini : „am treabă, nu se poate să-mi scape nimic, lăsați-mă !“ Sudoarea îmi curge pe tîmple. Dau o fugă în cabină să-mi dau jos puloverul de lînă. Aer, brusc simt lipsa lui. Așteptata începere a spectacolului : unul își acordează chitara, altul își înlocuiește o coardă, se piaptănă, se fac vocalize. Brusc îmi amintesc că i-am promis actorului Adrian Pintea, pe care l-am întîlnit în holul hotelului, că voi fi după ora 19 la ușa laterală a sălii pentru a-i ajuta să intre la spectacol. Însă la acea ușă e nebunie curată. O mulțime grea forțează ușa. Unul, ajuns chiar în fața ușii, se dă drept inginer de sunet și reușește să intre, însă după el, pe culoarul deschis în ușă de spatele său, se mai înghesuie vreo trei. Intervin oameni de ordine. Apare în cadrul ușii o doamnă corpolentă cu tricoul Cenaclului Flacăra gata să plesnească pe dînsa. „Sînt de la Cenaclu“, zice. Și intră. Aș putea să le spun oamenilor de la ușă că n-o cunosc. Însă o las. A fost șansa ei ! Par o urmărește de la ușă, să vadă ce face în cele două minute. Incredibil ! Dezbate cu cineva, îl ia și îl aruncă pe un geam alăturat de afară. Așa va intra, poate, toată familia ! Sînt cunoștințe ale vreunui membru al cenaclului, probabil, care le-a împrumutat tricoul. Mă uit pe geam : un cîmp noptatic de fețe necunoscute tind să se contopească spre ușă. Sînt lungite parcă de atîta privit spre ușă. Cred că Adrian Pintea a renunțat să mai intre. Las totuși vorba la ușă, în caz că va veni. „Îl cunoașteți pe Adrian Pintea ?“ „E actorul meu preferat“. „Atunci e în regulă, cînd vine...“. Te așteptăm, Adrian Pintea ! Revin în sală. Numai o minune ar mai putea domoli infernul acesta. Strigătele au un apogeu de haos apoi se transformă treptat, tot mai decis, în aplauze. „Om bun deschide-ne poarta...“ Adrian Păunescu se apropie de microfon. Ce se va întîmpla ? Adrian Păunescu vorbește. Vorbește ? E ascultat ? E liniște ? E adevărat ? Deschid ochii de dincolo de milenii. E adevărat totul ? Liniștea aceasta pură e adevărată ? Sub ochii mei s-a întîmplat miracolul. „Sîntem bucuroși să ne reîntîlnim cu excepționalul public brașovean. Mulțumim organelor județene de partid pentru sprijinul pe care ni l-au acordat, prilejuindu-ne întîlnirea aceasta. Sperăm să realizăm împreună cu dv. un mare spectacol.“ Cele mai curate aplauze din lume ne spală sufletele de neliniște. Ca niciodată, Adrian Păunescu mă pune să cînt în deschiderea spectacolului. Arunc caietul. Apuc chitara. Capodastrul. Pana e ruptă. Sînt la microfoane. Cînt : „Lume, lume și iar lume...“. Și lumea cîntă cu mine. Într-o clipă toată lumea e a mea. Respir deodată cu mine. Inima ei bate același puls cu al meu. Cîntecul ne unește pe toți în clipa luminoasă a aceluiași destin. Cînt. Sînt fericit. SÎNT. Mă topesc în mulțime. În cîntec. Trec la al doilea cîntec. „Te salut generație-n blugi“. Publicul îmi răspunde. Circuitul funcționează. Închei cîntecul. Arunc chitara. Apuc din nou caietul. Profit de intunericul care urmează și mă furișez în mijlocul mulțimii. Scriu mai departe între oameni necunoscuți. Sînt o particică din bătăile inimii fiecăruia, o globulă roșie din sîngele fiecăruia. Un atom de oxigen din conștiința fiecăruia. Privesc spre scenă : pare o vatră uriașă în jurul căreia cinci mii de oameni s-au adunat să-și dezghețe sufletele, să-și încălzească inimile și conștințele. Cîntă Mihaela Popescu. Publicul e un munte de liniște. Recitalul actriței Erzsebet Adam : publicul e un munte de izvoare. Apoi un cor imens în care nimeni nu se înșală pe sine : „Ne-am cucerit și dreptul demnității / Și-al cugetării drept nemăsurat / Să învățăm ce-nseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim“. Acum las pixul din mînă și cînt cu mulțimile. Cu cîteva minute înainte aici a fost parcă o competiție internațională. Dar acum cînt. Am știut dintotdeauna că sportu-i sport și arta-i artă. Acum cred că arta poate înfăptui orice miracol pe planeta Pămînt. Cred în artă ca în singura divinitate posibilă. Dar acum cînt. Toți cîntăm cuprinși de sufletul unei unice bucurii. „Trăiască-n sănătate și liniște poporul“. A cîntat Nicu Alifantis. La microfoane e George Nicolescu. Mii de oameni strigă cu cîntărețul : Eternitate... Imensitate... Eternitate... Imensitate... Adrian Păunescu e în picioare : „Am avut public fantastic și în Oradea și în Baia Mare și în Tîrgu Mureș și în Constanța dar publicul din Brașov e divin !“... Oricîte potpuri, cutremure și cataclisme ar sugruma ființa umană, pe planeta Pămînt va renaște de milioane de ori din cenușă OMUL. Omul — imensitate. Omul — eternitate. Omul — flacără. Mă bucur cu toată ființa în numele tuturor celor îngropați în pămîntul patriei și care vorbesc și cîntă în clipele acestea prin noi.

ION ZUBAȘCU

Cenaclul Flacăra își exprimă speranța că oamenii de ordine vor ști să găsească totdeauna metodele cele mai potrivite de a stăpîni mulțimile de oameni din jurul sălilor de spectacol, de a evita situații cum au fost în unele din locurile menționate, unde unii oameni de ordine au acționat neinspirat și necivilizat, uneori chiar brutal, răspunzînd cu o monedă inacceptabilă dorinței unor oameni care aveau bilete de-a intra în sala de spectacol.

În același timp, am solicita tinerilor care iubesc cenaclul un efort sporit de civilitate și înțelegere a limitelor puterilor noastre de-a face spectacole. La ora de față, cînd în jurul fiecărei săli rămîn mii și mii de oameni care nu mai au unde intra, problemele de organizare sînt mai acute decît oricînd, ele ajungînd să facă parte din esența însăși a exprimării noastre, așa încît solicităm un efort reciproc din partea celor ce doresc sălile și a celor ce apără sălile : o cooperare utilă culturii, și spiritului revoluționar.

(Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele : 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699.)

Formația Iris : Marti Popescu, Ion Olteanu, Dan Bădulescu, Ion Dumitrescu

Formația Flacăra Pop : Idu Barbu, Romeo Beianu, Alexandru Zărnescu, Teodor Mazilu

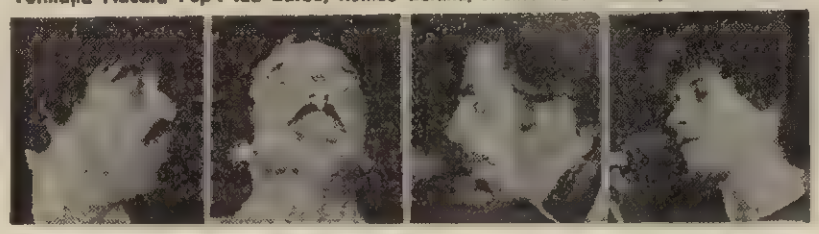

Grupul Mesaj : Dan Coveianu, Ștefan Richard, Lucian Popescu și umoristul Niculae Cenan

Formația Canon : Ion Evu, Nicolae Hampel, Grațian Ordeanu, Mircea Goian

Un Cluj mare într-o poză mică

Mihre'a Popescu, Raul Cîrstea, Tatiana Filipoiu, Mircea Rusu, Ion Hagiu, Traian Păcurar, Eugen Baboi, Marin Batu.

Capitalea spectac
Aportul organizato
Atmosfera : extrao
Durata : 6 ore.
Debuturi : Grupul
tehnic Pitești, fo
Gabriel Diac și M

În timpul spect
Păunescu a primit
bișnuit. Pe o uria

poezie lirică să se permanentizeze la Pitești. O sală din nou neîncăpătoare. Un public entuziast și cunoscător, care a în-

Fotografii de VIC

La cererea iubitorilor de muzică și poezie din Craiov
cu zecile de mii Sala sporturilor din localitate în ziua d
spectacol despre care vom vorbi în numărul viitor, anu
sîmbătă, 6 noiembrie, Cenaclul Flacăra va fi prezent din
pe stadionul central din Craiova, începînd de la ora 13. Spe

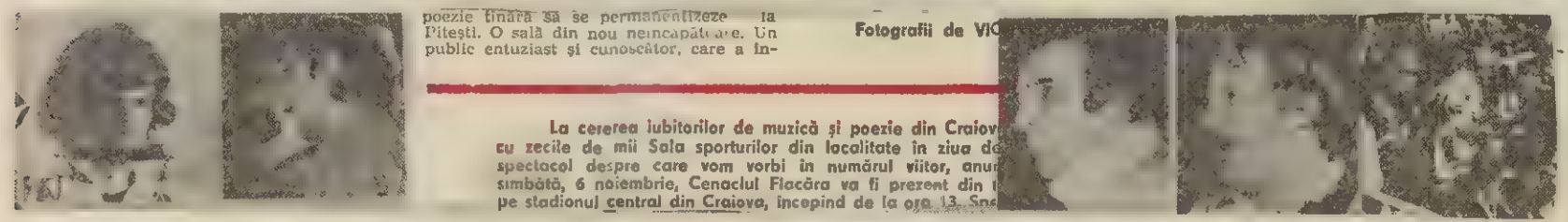

Constantin Dragomir, Valeriu Penișoară, Arpad Domokos, Ducu Bertzi, Vasile Șeicaru, Ion Zubașcu, Gil Ioniță, Ștefan Hrușcă

Iubirea de frumos

Grigore Albu

Mi-a călcat pragul cu cei trei prunci ai săi atîrnați de lacrima sufletului poetul Grigore Albu, o minte profundă și o sensibilitate neobișnuită, poet adevărat pe care-l știu din anii liceului transilvan amintindu-mi ceasuri sfinte de adolescenți recitind din Blaga și cugetind filosofia lui D.D. Roșca într-un internat sărac al școlii de nevăzători din Cluj sau al celui de liceeni copii de țărani de pe sate strînși într-o cazarmă a sărăciei și mai mari sau pe dealul Feleacului la focuri de toamnă cu alți prieteni ai acelor ani de început de viață în lumina poeziei.

Ultima carte de poezie a lui Grigore Albu dintre cele patru tipărite pînă acum trecute sub tăcere de către condeie de vază este un cîntec șoptit de o rară și tainică nădăjduire, cîntec de aur spus în miez de noapte cînd se deschid vederii lăuntrice tărîmurile frumuseții; cîntări sînt acestea de spus copiilor, văduvei și orfanului, celor însurați cu cîte suferinți sînt pe fața pămîntului ca și păstorul din Miorița. Față de atîta veleitarism iată o carte ce o ții în mîini cu umbra unei însuflețiri fie măcar pentru cele cîteva poeme ale unei vocații adevărate. Acest Dac din Agora ar face cinste oricărei cărți de poet, din care cităm:

„Pe dacul din Agora ingenuncheat
și sclav
Istoria-l întoarse nemuritor și brav
Stăpînul său în piatră cu dînsul
fu săpat
I s-a păstrat sandaua și gleznа
de-mpărat.
Strămoșul meu zdrobitul nimic nu
l-a învins
Descoperit de suflet în marmură-i
cuprins
Cel tare, frînt de vreme țărînă a
rămas
Cel slab e-ntreg ca stînca într-al
dreptății ceas".

Alte cărți ale acestui poet, în manuscris, găsesc atît de greu editorul iar dosarul său pentru a fi primit în Uniunea noastră se rătăcește mereu de la masa celor trei copii orfani pe care îi are de crescut poetul Albu Grigore, profesorul de filosofie.

IOAN ALEXANDRU

Însemnări de lectură

Un roman al extremului Ardeal

O lume aspră, închisă în sine, ocrotită de eresuri și de ordinea inextricabilă a interdicțiilor ancestrale aduce ultima carte a lui Teodor Bulza — Casa șerpilor, Ed. Facla, 1982. Roman de mici proporții, dar cu o orchestrație ambițioasă, tinzînd către radiografia satului din „Extremul Ardeal" — Șemlac. Casa șerpilor este o narațiune în formulă preponderent realistă, cu timide dislocări temporale, ținînd mai degrabă de tehnica flash-backului, în care personajele figurează de obicei categorii: Florea Ceampaș — țăranul autentic, trăind intens bucuriile pămîntului și aie iubirii, Todor Băbău — un fel de arhetip al înțelepciunii, al cumpătării și blîndeții intransigente, Poplanu — reversul acestor calități, coleric, pizmătareț, răzbunător, cinic, notarul Lăpușcă — țăran „domnit", minat de complexe și spaime de tot felul, violent și sentimental, popa Putrie — figura de răspopit dezbrăcat de scrupule ortodoxe, învățătorul Coșa — reprezentant al unei aristocrații sordide a funcției și a obiceiurilor (joacă biliard, se parfumează, trăiește lenevos), Mihai Trifu — tînărul activist și, în sfîrșit, boierul Maroji — personaj cu aură fantastică și cu vagi atribute fantomatice. Conacul boieresc („casa șerpilor") e o plăsmuire din stirpea Casei Usner, avînd rol de contragreutate față de încărcătura realistă a cărții. Interesantă este poziția unuia dintre personajele cărții — activistul Mihai Trifu, venit în Șemlac cu misiunea obișnuită a celor din meseria sa, dar care tatonează cu delicatețe mediul respectiv, neintervenind direct, ci acționînd dinlăuntru, prin asimilarea sa prealabilă. Prin aceasta, Teodor Bulza evită clișeele romanului politic, rezumîndu-se la un roman mai degrabă psihologic, la o carte cu scriitură concentrată, fără lungimi inutile, care izbutește cîteva caractere schițate penetrant (Simion groparul, Ceampas, Todor Băbău) și o atmosferă de afecte explozive și relații umane complexe, o atmosferă specifică și atent întreținută.

TANIA RADU

● *Ecuații critice* ●

Concepte de tip dialectic în gîndirea lui N. Georgescu — Roegen

O analiză epistemologică a conceptelor ne dezvăluie istoria lor, diversitatea lor, raporturile lor diferite cu nivelurile cunoașterii, valoarea lor de cunoaștere diferită, valoarea lor de inteligibilitate specifică; în sfîrșit, valoarea lor metodologică relativă.

Pentru dialecticieni, conceptele reprezintă acea sinteză în cadrul căreia se produce noutatea ireductibilă atît în termeni, cît și în procesele în cadrul cărora aceștia ființează. Astfel privite conceptele, vom avea o diversitate de relații ale lor cu transformările obiectului cunoașterii.

Dacă gîndim determinațiile raționale ale dialecticii sau, altfel spus, dacă admitem ridicarea dialecticii pînă la concepți, atunci trebuie să admitem că conceptele ei nu numai că sînt noi, ci și că noutatea lor este dată de însuși procesul specific al acestei ridicări.

Nu putem vorbi de dialectică în concepte care o refuză în numele unei inteligibilități unice. Mai mult, nu putem admite dialectica adevărului și să refuzăm conceptele dialectice. Neopozitivismul găndește dialectic în mod ilicit. Aceasta este una din tezele de bază ale marelui savant de origine română N. Georgescu-Roegen. El vrea să instituie caracterul licit al dialecticii în sfera gîndirii, în sfera conceptelor. Pentru aceasta, el consideră că trebuie să critice concepția aritmomorfistă asupra conceptelor. Dar caracterul licit al dialecticii, al procesualității, reclamă, explicit, concepte de un tip nou. El consideră că aceste concepte trebuie să se reclame de la un principiu logic nou formulat de Hegel. Este principiul non-identității.

Conceptele acestea, el le numește dialectice pentru motivul că lor le corespund, în planul obiectivității, determinări în constituire, determinări reglate de legi de transformare.

Existența nivelurilor cunoașterii, a interacțiunilor dintre ele, deci caracterul constructiv al cunoașterii, sînt argumente în care ne obligă să admitem un alt nivel al conceptelor, decît cel supus identității. Penumbra ca determinație nu înseamnă mai puțin decît lumina în poezia căreia credea că se află conceptul nedinamic. În fapt, lumina acestui tip de concepți ascunde mai mult decît dezvăluia, centra atenția mai mult asupra ei decît asupra obiectului pe care pretindea că îl luminează. Aceasta nu înseamnă că ea nu dezvăluia nimic din determinațiile obiectului, că-i scăpa total natura obiectului. Altfel stau lucrurile. Moment constitutiv al constructivității cunoștinței, conceptul nedialectic stabilește o limită măsurabilă a obiectului. Dar acestuia îi lipsește, istoric necesar, conceptul adecvat. Prin urmare, nu dialectica este absentă aici, ci conceptul ei. Așa cum aspectul cantitativ poate face abstracție de cel calitativ la fel aspectul nedinamic poate face abstracție de cel dinamic. Dar chiar acest moment al producerii abstracției conține și posibilitatea hipostazierii ei. Dar hipostazierea nu-i o fatalitate. Căci, dacă ar fi așa, atunci ar însemna că gîndirea nu poate să-și domine propriile sale produse.

Conceptele adecvate ale gîndirii nu pot fi căutate în afara procesualității ei efective. Penumbra pe care o dezvăluie (= produce) conceptele dialectice informează mai mult decît lumina conceptelor nedialectice. Cunoașterea modernă produce un nou tip de adevăr și un nou tip de concepte apte să-l producă și să-l exprime. În fond, existența atîtor paradoxe se datorește tocmai încercărilor de a reduce ceea ce este complex și procesual la ceea ce este (pare a fi) simplu și neprocesual. Conceptele dialectice se confirmă în caracterul constructiv al cunoașterii, în interacțiunea nivelurilor ei.

Am pune o întrebare: categoria de structură în rîndul căror categorii se înscrie?

Dacă ne situăm pe o poziție metafizică de gîndire, atunci structura se înscrie în universul categoriilor de tip static. Lucrurile s-au și petrecut astfel în cazul structuralismului negenetic. Dimpotrivă, dacă ne situăm pe poziția dialecticii materialiste, atunci structura instituie un nou univers al categoriilor, universul categoriilor dinamice. Structura și geneza, ordinea și devenirea nu se mai opun în mod absolut, ci se presupun.

Ideile care au dezvăluit legile universului în care trăim nu ar fi fost posibile dacă nu s-ar fi depășit superstiția aritmomorfică, cum spune N. Georgescu-Roegen. „Foarte probabil — scrie el — evoluția ar continua să fie un proces în mare măsură misterios dacă Darwin s-ar fi născut cu o sută de ani mai tîrziu. Același lucru se poate spune și despre Marx și cei puțin despre analiza pe care a făcut-o el societății". (Legea entropiei și procesul economic, versiune românească la Ed. Politică, Colecția „Idei contemporane"). El continuă argumentarea astfel: „Științele biologice nu și-ar putea îndeplini sarcina fără noțiunile dialectice". Avem aici o ilustrare strălucită a previziunii remarcabile a lui Engels, potrivit căreia maturitatea cunoașterii presupune întîlnirea cu dialectica, identitatea cunoașterii cu dialectica. Căci „o specie identică cu ea însăși, o comunitate identică cu ea însăși, orice lucru identic cu el însuși nu poate explica evoluția biologică și socială: -identitatea cu sine înseși nu are viață- (Hegel)". Noțiunile dialectice ne permit să decidem dacă „un lucru, sau o anumită noțiune, reprezintă un organism viu sau o materie moartă. Dacă nu ar fi așa, noțiunile dialectice ar fi, desigur, nu numai inutile, ci și nocive."

Sublinînd faptul că noțiunile dialectice sînt noțiuni, altfel spus, că ele nu refuză orice graniță și distincție, ci numai pe acelea rigide, N. G.-R. arată că „deși nu sînt discret distincte, noțiunile dialectice sînt totuși distincte. Diferența este următoarea: o zonă de desparte o noțiune dialectică de contrariul ei. În cazul unei noțiuni aritmomorfice, despărțirea constă într-un vid: tertium non datur — un al treilea caz nu există. Extrem de important este faptul că însăși penumbra despărțitoare este o noțiune dialectică (putem afirma că penumbra despărțitoare reprezintă tocmai relația dialectică, relația genetică, sintetică, producătoare de nou — n.n.)" Penumbra nu are limite aritmomorfice, căci, dacă ar avea, atunci noțiunea dialectică nu s-ar mai justifica. Este adevărat că „o penumbră înconjurată de o altă penumbră ne duce la un regres infinit. Nu este însă cazul să condamnăm noțiunile dialectice din cauza acestui aspect: pînă la urmă, regresul infinit dialectic dispare așa cum se oprește regresul infinit al lui Ahile alergînd după broasca țestoasă". Concluzia pe care o desprinde autorul din această situație este că „departe de a fi un păcat mortal, regresul infinit al penumbrei dialectice constituie meritul dominant al noțiunilor dialectice", el reflectînd „principalul aspect al schimbării".

Schimbarea, cu care este confruntată gîndirea științifică contemporană, reclamă noțiuni dialectice. Dar dacă existența noțiunilor dialectice nu este negată, raporturile lor cu știința „variază între două extreme". La una se află toate formele pozitivismului care consideră că acestea sînt potrivnice științei, aceasta nepuțind fi exprimată decît prin noțiuni aritmomorfe. Autorul consideră că această poziție o amintește pe cea a bisericii catolice: gîndirea sfîntă nu se poate exprima decît în limba latină. Cealaltă extremitate îi cuprinde pe diferiții dialecticieni care consideră că nu se poate produce adevărul în afara noțiunilor dialectice. Dar între cele două poziții opuse „există totuși o ceartă asimetrie: nici un hegelian — inclusiv Hegel — nu a negat vreodată nici măcar nemaipomenitа cu care gîndirea minuiește noțiunile aritmomorfice, nici fantastica utilitate a acestor noțiuni".

Dialecticienii, Hegel în primul rînd, nu opun calitatea cantității, nu neagă cantitatea, ci absolutizarea ei ca temei panmatematismului. Altfel spus, dialecticienii nu absolutizează nici un tip de noțiuni, cu atît mai mult nu le absolutizează nici pe cele dialectice. În primul rînd, pe cele dialectice nu le absolutizează. Căci tocmai ele dezvăluie relativitatea în devenirea relațiilor, în devenirea lor universală. Unitatea dialectică dintre cantitate și calitate se realizează printr-o relație dinamică dintre ele. Mai mult, una nu este posibilă fără cealaltă, una nu-i reductibilă la cealaltă.

Militînd pentru noțiunile de tip dialectic, N. Georgescu-Roegen respinge teza lui Galileo Galilei potrivit căreia cartea naturii ar fi scrisă numai în limbajul matematicii. El arată că „în însăși cartea fizicii găsim cea mai edificatoare noțiune dialectică: probabilitatea. Și nici o carte despre fenomenele vieții nu se poate lipsi de noțiuni fundamentale și totodată dialectice ca specie, nevoi, industrie, competiție, realizabilă, democrație ș.a.m.d. Afirm că ar fi culmea absurdității să decretăm că o asemenea carte nici nu trebuie scrisă sau, dacă va fi scrisă, nu va face decît să răspîndească inepții". Și pentru a nu-i fi interpretată greșit poziția, autorul precizează că nu susține că aritmetizarea științei este nedorită. „Ori de cîte ori aritmetizarea este posibilă, nu există cuvinte pentru a-i lăuda meritele. Părerea mea este însă că aritmetizare integrală este imposibilă, că există cunoștințe valabile chiar și fără aritmetizare și că o aritmetizare falsă este chiar periculoasă dacă este vîndută drept autentică".

Împotriva aritmomorfismului și a noțiunilor aritmomorfice considerate atotputernice, se poate aduce noțiunea de structură ca noțiune esențial dialectică din chiar interiorul gîndirii matematice moderne. Dacă matematica unui timp științific (trecut) era guvernată de categorii structurii, matematica timpului prezent este guvernată de categoria structurii (vezi Grigore C. Moisil — Dialectică și structură). Dacă noțiunea de cantitate s-a impus în gîndirea matematică cu ajutorul epistemologiei neconstructive, noțiunea de structură a început să pătrundă cu ajutorul epistemologiei constructive, dialectice. Evidențiem aici că nu există neutralitate epistemologică în cunoaștere, că epistemologiile reprezintă ele însele momente interne ale cunoașterii; că epistemologia materialist dialectică dezvăluie legile schimbării și transformării.

În concluzie, a gîndi consecvent înseamnă a gîndi dialectica în concepte dialectice. Conceptele dialecticii materialiste sînt concepte dialectice și tocmai din această cauză adevărurile ei nu sînt invariabile, nu se opun adevărurilor științelor, ci se întrepătrund pentru a ne da adevărul lumii în devenire. Căci — așa cum spune autorul nostru — „fapt este că Schimbarea constituie izvorul tuturor noțiunilor dialectice".

Regăsim în această afirmație o poziție epistemologică anti-neopozitivistă, dialectică, consecventă.

ION STROIE

Constelația lirei

Strabunii

Cum stau acolo sus îngrămădiți pe-un deal
Și măcinați de vînturi roșii, de prisos,
Străbunii mei la munca cerului dedați
Și puși apoi la cazna trupului, mai jos.

Pămîntul de pe ei sau luna ce se-aprinde
Și-un stol de fluturi albi care țîșnesc,
Nu-i lasă să se-ntoarcă și pe partea cealaltă
Ori se răstoarnă-un fel de fum pe ei, ceresc.

Că-n orice seară unul care cică-s eu
Îi apără e-un felinar la cap, printre butuci,
Și-n fiecare seară altul care i-a zidit mereu
Le curăță de gropi lumina de pe cruci

Scriu repetate numele lor vii în față
Și-nmărmurit de parcă-aș scrijeli un os,
Miroase-a foc uscat, topit de dimineață,
Și răspîndind cenușa stelelor pe jos.

A. I. ZAINESCU

Elegie înălțata în răscrucea ochiului

Un singur loc în care scăpărară
Trupul și vorba e de-acum confuz
Formula vieții veșnic necesară
În tine e și nu pot s-o refuz.

Un singur loc a fost, destăinuindu-l
S-a stins sub vreascul boreal
Vorba tu n-o traduci în absintul
Psaltirii ei într-o potcoavă de cal.

Doar un gînd ca un tigru inert
Îl știai cum îți umblă pe gură
Lîngă el mă țineai, într-un antic deșert
Însetarea să-mi fie săgeată-n făptură.

Pe ape trecînd, lunecînd într-o barcă
Am intrat chiar în cringul speranței puțin
Luasem merindă iubirea de parcă
Aveam praf de pușcă tain.

PAVEL PEREȘ

Sonet monocrom

Cînd toamna desenează pe poverne
Oriental covor urzit în humă,
Mai văd uscarea frunzei ca o glumă
A unui autor de farse terne...

Nu pot să cred natura că-și consumă,
Timidă, resemnată-n gesturi demne,
Un cîntec trist al vîntului prin lemne —
Decor neprețuit la nici o sumă...

O blîndă ploaie prinde a se cerne
Rostită-n ritmuri care mă rezumă;
La granița dintre real și spumă,
Oglinda vieții un prim-plan așterne:

Revăd un chip, discret pudrat cu brumă;
Distins estet al graficii moderne...

SANDU ȘTEFANESCU

Întrebare

Dacă m-a frapat ceva la tine
E că-ți place să-ți ordonezi obiectele
— mai puțin cele ce țin numai de tine —
Pe rafturi, în dosare, cuvinte, întîmplări, confidențe —
Toate le așezi cu migală, într-o ordine suspicios de perfectă:
Frunzele-n pomi, norii pe cer
Iar florile — de ești vesel — la locul lor,
Le anini tuturor femeilor frumoase la ureche.
Mie îmi așezi soarele mai aproape,
— fiindcă îmi place lumina —
Și-mi zîmbești fericit.
Spune-mi, ai curajul să-mi spui o singură dată deschis:
Pe mine m-ai așezat pentru o clipă
Ordonat, într-un vis?
Sau nu?

ADRIANA BĂLTĂC

Polemici (ne) cordiale

Între complexe și ignoranță

Prin vară, revoltat de două articole defăimătoare la adresa mai multor scriitori, semnate de Corneliu Vadim Tudor în „Săptămîna", m-am pronunțat, mai întîi în „Flacăra" și apoi în „România literară", pentru o polemică civilizată, care să servească idei, nu interese, și în care argumentul să nu fie înlocuit cu noaptea. Întrucît am crezut că în orice dezacord, oricît de grav, poate exista dialog. Ulterior, am avut tristețea să observ că mă înșelasem, că unii nu acceptă decît monologul lor, făcîndu-și iluzii, probabil, că vor rămîne să vocifereze singuri într-o imensă tăcere. Și totuși, aș fi tăcut, poate, lăsîndu-l pe cei care se ascund prin cotloanele „Săptămînii pe scurt" să-și facă „meseria", dacă același publicist înfierbîntat de complexe bizare nu și-ar fi permis, tot în „Săptămîna", într-un articol care altfel m-ar fi făcut cel mult să surid prin performanțele de ridicol pe care le atinge, dacă nu și-ar fi permis, zic, să se joace cu un sentiment pe care nu accept să-l tirguiesc cu nimeni, dragostea pentru pămîntul unde m-am născut. De aceea, vreau să pun lui și celor, eventual, la fel de pasionați de cariera duplicitară a lui Procopius din Caesareea, mai multe întrebări.

Așadar, ce anume v-a supărat cînd am ieșit din tăcere? Adevărul sau faptul că mi-am luat permisiunea să cred în dialog și s-o spun? V-a supărat cumva că am pledat pentru dezintoxicarea vieții literare, pentru renunțarea la spiritul de răfuială? V-a supărat speranța mea că moravurile clocite în reverii de vendetă vor înceta într-o zi? De aceea am devenit peste noapte la „Săptămîna pe scurt", specializată, se pare, în insanități, „filozoful din Făgăraș"? Da, de aceea? De aceea și-a permis Corneliu Vadim Tudor să insinueze acum că m-am însingurat în mițurile altor culturi, cînd pe atîtea pagini ale mele plutește umbra munților la poalele cărora m-am născut și în atîtea pagini mi-am șoptit ori mi-am strigat dragostea pentru Ithaca mea? Ca să nu mai spun că modul lui Corneliu Vadim Tudor de a înțelege patriotismul unui demers în cultură este cel puțin primitiv, neavînd nimic comun nici cu patriotismul, nici cu cultura. Sau, probabil, v-ați închipuit că dintr-o calomnie tot rămîne ceva pînă la urmă? De aceea și-a permis Corneliu Vadim Tudor să afișeze fără jenă o iritare comică față de cultură? De aceea și-a îngăduit să lase impresia că a-i citi pe Homer sau pe Dante e un lucru suspect, amintindu-mi-i pe cei care au transformat multe biblioteci în cenușă? Sau v-ați închipuit că din moment ce atîta vreme ați vorbit singuri, tăcerea vi se cuvenea? că monopolul este al celor care jignesc, iar cei jigniți n-au decît dreptul să tacă?

Și cum să mă împac cu ideea că și-a îngăduit să se joace cu sentimentul meu cel mai sacru cineva care s-a jucat, în scris, destule ori cu noroi și cu dreptul penal? care, recent, s-a jucat într-o afirmație revoltătoare chiar cu onoarea poporului român?

N-ați știut cine a fost Procopius din Caesareea? Că este un simbol universal al duplicității? Ba ați știut, din moment ce redactorul șef al „Săptămînii" îl întrebuințează ca simbol al trădării. Atunci cum și-a permis Corneliu Vadim Tudor să scrie că poporul român este „aidoma" lui Procopius din Caesareea, „multiplicat în milioane de chipuri"? Cine l-a îngăduit, și de ce, lui C.V.T. să ne arunce în obraz tuturor românilor că sîntem duplicitari, că sîntem trădători? În ce noapte s-a născut curajul de a afirma că „românii au scris o dublă istorie a existenței lor"? Va să zică, toți martirii acestui neam au avut, cum insinuează Corneliu Vadim Tudor, o parteă dublă, au arătat istoriei o față, iar în taină au avut altă față? Și cei care și-au lăsat oasele la Mărășești au fost duplicitari și trădători? Și Bălcescu? Și Avram Iancu? Cine l-a permis nefericitului care a scris această infamie să insulte întreg poporul român, toată istoria sa? Cine i-a dat voie să pîngărească și mormintele, să dezgroape și morții pentru a-i murdări și pentru a-i reîngropa apoi murdăriți, ca să rămînă murdari în eternitate? În calitate de român, de fiu al unui țăran din Făgăraș care a dezertat din armata austro-ungară, pentru a se ține prin munți ca să lupte la Mărășești, sînt indignat de această infamie care batjocorește și memoria tatălui meu, care nu știa, tiscuindu-și viața din dragoste pentru țară, că era un Procopius din Caesareea.

Spre deosebire de unii dintre voi, eu am acte pentru cinci veacuri de identitate românească. Dar nu fac caz de asta. Mi se pare prea puțin să mă laud cu virtuțile strămoșilor mei. Prefer să-mi servesc țara prin munca mea și fără să jignesc pe cei de alte naționalități. De altfel, îmi repugnă metoda de a insinua despre alții că nu-și iubesc țara. De aceea nu voi face și eu, acum, aceeași grețoasă. Dar de ce, după ce Corneliu Vadim Tudor a insultat întreg poporul român acuzîndu-l de duplicitate, nu v-ați grăbit măcar să vă cereți scuze față de cititori?

Ar mai fi și altele de spus. Oare nu în „Săptămîna" s-au proferat amenințări fățișe și au fost hărțuiți sistematic, șicanați, atîția intelectuali, mai ales scriitori, plătindu-li-se polițe mai vechi sau mai noi, cu scopul evident de a-i umili public, de a-i defăima, de a-i intimida, de a-i exaspera, de a-i reduce la tăcere, de a-i face să regrete că nu s-au născut muți, că au avut naivitatea să creadă în dialog? Și n-ar fi zăpăcitoare o listă a tuturor scriitorilor atacați de „Săptămîna"? Oare nu acolo se „întîmplă" că de ani de zile nici o carte a celor neagreați sau dușmăniți pe motive personale, nu este recenzată decît pentru a fi injurată, minimalizată și răstălmăcită? Oare toți cei care au crezut necesar, indiferent din ce motive, să se delimiteze într-un fel de „Săptămîna" s-au specializat în a scrie prost? Și atunci, care sînt criteriile acestei reviste? Criteriile care călăuzesc cultura română sau unele speciale, în care nu există cultură română, ci doar politică personală?

La urma urmei, ce doriți să obțineți prin șicane, ironii triviale și articole ofensatoare care n-au nimic comun cu critica și închid orice dialog? Să instaurați în literatura română un dictat al fricii? În ce mă privește, am un instinct de conservare uzat. Nu mă intimidează nici riscul de a-mi urma convingerile, nici insolența agresivă. Dacă mi se pare că 1 + 1 = 2, nu voi renunța să o spun. Dar mă tem că unicul rezultat sigur al acestor metode va fi că vă condamnați singuri, din ce în ce mai mult, cu o sumbră înverșunare, la monolog.

OCTAVIAN PALER

P. S.

Cît privește complexele lui Corneliu Vadim Tudor față de cultură, nu vreau să-i răspund, pentru că nu țin să polemizez cu neantul. Dealtfel, înțeleg de ce bibliotecile îi dau insomnii! Și s-ar putea ca, pe lîngă mîrșăvie, să existe și o doză de sinceritate, în sensul că omul atît pricepe. De aceea, nu am de făcut decît patru precizări.

Prima. Toate cărțile pe care le-am citit, le-am citit singur.

A doua. Toate cărțile pe care le-am scris, le-am scris singur.

A treia. Nu fac parte dintre partizanii colajului, chiar modern, și nu-l practic.

A patra. Dacă n-ar fi uitat două cărți ale mele, „Scrisori imaginare" și „Apărarea lui Galilei", C.V.T. ar fi putut completa lista celor cu care îmi place să convorbesc în taină cu următoarele nume: Unamuno, Hölderlin, Burckhardt, Rilke, Wilde, Senecar, Pascal, Copernic, Homer, Marsilio Ficino, Platon, Socrate, Giordano Bruno, Empedocle, Euripide. (Ceea ce ar fi făcut „delictul" meu mult mai grav.) În rest, ce s-ar putea discuta cu un recidivist în duplicitate? Acum cîțiva ani îmi scrie că mă consideră un „monument de culturo și patriotism", adăugînd că mă asigură de „toată dragostea pentru cîte ați făcut pentru mine". Într-adevăr! Și aș mai putea cita, dar îmi sînt la fel de străine dragostea pe care mi-o declara Corneliu Vadim Tudor fără să am nevoie de ea și ura lui de emul ridicol al lui Procopius din Caesareea. Prefer să dau un alt exemplu. După ce Adrian Păunescu l-a acuzat că a plagiat un articol dintr-o revistă străină (gata tradus), semnîndu-l cu numele lui, C.V.T. a sărit în sus, scriind, fără să roșească, în „Săptămîna" că nu recunoaște acest furt grosolan. Ei bine, cine mai are nevoie de o dovadă a probității cuiva care neagă o evidență să privească mai jos facsimilele plagiatului. Acum, recunoaște Corneliu Vadim Tudor?

Să fim drepți. Corneliu Vadim Tudor a făcut, pe lîngă unele omisiuni, și cîteva intervenții spectaculoase în textul pe care l-a copiat. De ex.:

— rîndul 1, în loc de „majoritatea oamenilor de știință", a scris „oamenii de știință";

— rîndul 3, în loc de „o extremă densitate", a scris „o mare densitate";

— rîndul 8, în loc de „velocitatea", a scris „viteza";

— rîndul 13, în loc de „o zecime", a scris „a zecea parte";

— rîndul 17, în loc de „unii oameni de știință cred", a scris „unii savanți consideră";

— rîndul 77, în loc de „din" a scris „de", schimbînd sensul.

În sfîrșit, ultima precizare. Cel care l-a salvat atunci pe Corneliu Vadim Tudor de consecințele plagiatului polemizează azi, cu excepția cazului de față, cordial.

Cititorii au înțeles, desigur, că-mi exprim public compasiunea pentru eforturile lui C.V.T. de a se învîrti fără noimă „între Olimp și Penteleu" cu iluzia că poate fi luat în serios. Problema e, de fapt, alta. Și dacă va fi nevoie o voi dezvolta.

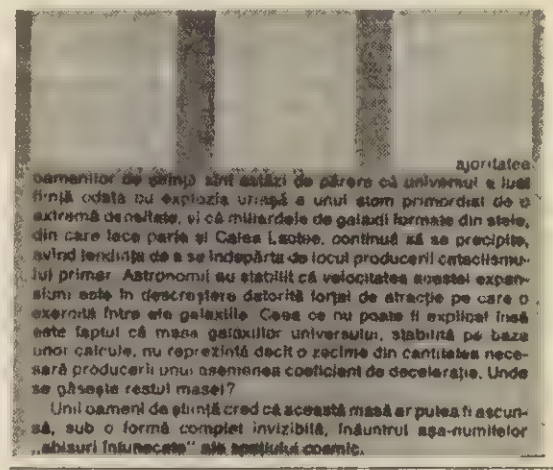

...ajoritatea oamenilor de știință sînt astăzi de părere că universul a luat ființă odată cu explozia uriașă a unui atom primordial de o extremă densitate, și că miliardele de galaxii formate din stele, din care face parte și Calea Lactee, continuă să se precipite, avînd tendința de a se îndepărta de locul producerii cataclismului primar. Astronomii au stabilit că vitezele acestei expansiuni este în descreștere datorită forței de atracție pe care o exercită între ele galaxiile. Ceea ce nu poate fi explicat însă este faptul că masa galaxiilor universului, stabilită pe baza unor calcule, nu reprezintă decît o zecime din cantitatea necesară producerii unui asemenea coeficient de decelerație. Unde se găsește restul masei?

Unii oameni de știință cred că această masă ar putea fi ascunsă, sub o formă complet invizibilă, înăuntrul așa-numitelor „abisuri întunecate" ale spațiului cosmic.

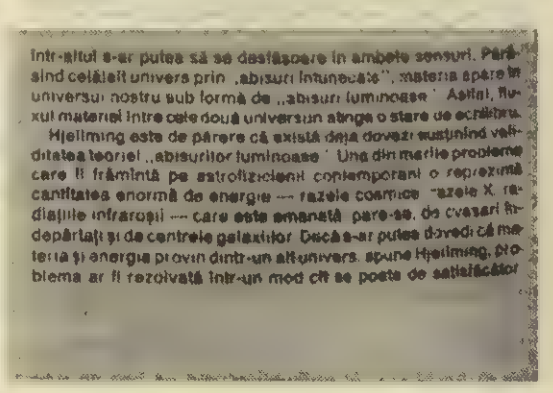

...într-altul s-ar putea să se desfășoare în ambele sensuri. Părăsind celălalt univers prin „abisuri întunecate", materia apare în universul nostru sub formă de „abisuri luminoase". Astfel, fluxul materiei între cele două universuri atinge o stare de echilibru. Hjellming este de părere că există deja dovezi susținînd validitatea teoriei „abisurilor luminoase" și a celui de-al doilea univers. Una din marile probleme care-i frămîntă pe astrofizicienii contemporani o reprezintă cantitatea enormă de energie, — sub formă de raze cosmice, raze X, radiații infraroșii —, care este emanată, pare-se, de cvasari îndepărtați și de centrele galaxiilor. Dacă s-ar putea dovedi că materia și energia provin dintr-un alt univers, spune Hjellming, problema ar fi rezolvată într-un mod cît se poate de satisfăcător.

În imaginile de sus, fragmente din articolul publicat de o revistă străină în traducere românească. În imaginile de jos, fragmente din articolul semnat de Corneliu Vadim Tudor în revista „Magazin" din 14 septembrie 1974

Oamenii de știință sînt astăzi de părere că universul a luat ființă odată cu explozia uriașă a materiei de o mare densitate și că miliardele de galaxii continuă să se precipite îndepărtîndu-se de locul producerii cataclismului primar. Astronomii au stabilit totodată că viteza acestei expansiuni este în descreștere datorită forței de atracție pe care o exercită între ele galaxiile. Ceea ce nu poate fi explicat însă este faptul că masa galaxiilor universului, stabilită pe baza unor calcule, nu reprezintă decît a zecea parte din cantitatea necesară producerii unui asemenea element de încetinire a vitezei (decelerație). Unde se găsește restul masei? Unii savanți consideră că această masă ar putea fi ascunsă sub o formă complet invizibilă înăuntrul așa-numitelor „abisuri întunecate" ale spațiului

univers într-altul — ar putea să se desfășoare în ambele sensuri. Părăsind celălalt univers prin „abisuri întunecate" materia apare în universul nostru sub formă de „abisuri luminoase". Astfel, fluxul materiei între cele două universuri atinge o stare de echilibru. Hjellming este de părere că există deja dovezi susținînd validitatea teoriei „abisurilor luminoase" și a celui de-al doilea univers. Una din marile probleme care-i frămîntă pe astrofizicienii contemporani o reprezintă cantitatea enormă de energie, — sub formă de raze cosmice, raze X, radiații infraroșii — care este emanată, pare-se, de cvasari îndepărtați din centrele galaxiilor. Hjellming afirmă că dacă s-ar putea dovedi că materia și energia provin dintr-un alt univers problema ar fi rezolvată într-un mod cît se poate de satisfăcător.

CORNELIU VADIM TUDOR

Tinerețe și bună servire

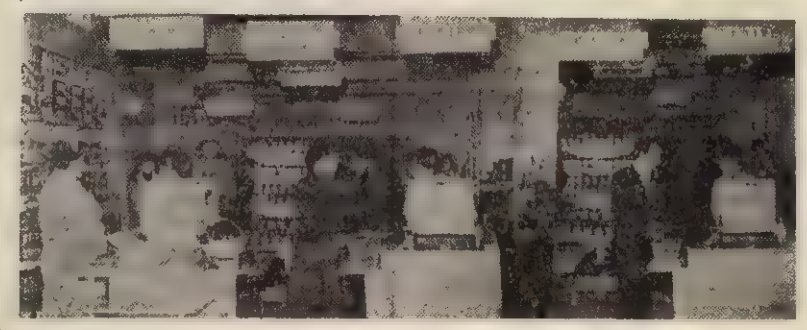

Modernul cartier Militari, din sectorul 6 al Capitalei, și-a adăugat, luni 1 noiembrie, cu o lună mai devreme decît era planificat, un nou complex alimentar cu o suprafață de circa 700 de metri pătrați. Era deallfel o necesitate pentru cei peste 20 000 de oameni ai muncii beneficiari ai noilor apartamente construite aici.

Aflat la parterul blocului O 15, din Bulevardul Uverturii nr. 83, acest complex inaugurat de tovarășa Elena Nae, prim-secretar al Comitetului de partid al sectorului 6, și la realizarea căruia, organizația de partid a I.C.L. Alimentara sector 6, a depus strădanii deosebite, are raioane de autoservire, preparate din carne și brînzeturi, produse lactate proaspete și fermentate, ape minerale, băuturi, centru de achiziții sticle și borcane, unități speciale de produse zaharoase, de produse de panificație mărunță și franzelărie, de lapte și produse lactate.

Alăturat se mai află magazine de legume și fructe, galanterie, confecții și unități de prestări servicii. „Complexul se dorește a fi un magazin-școală și se mai numește MAGAZINUL TINERETULUI, ne spune Radu Cuțucache, directorul I.C.L. Alimentara sector 6, pentru că aici colectivul este format numai din uteciști".

Iată un fapt îmbucurător pentru comerțul nostru și un exemplu demn de urmat.

VICTOR RADULESCU

Gînduri despre timp

În ținutul neostoit al vieții de zi cu zi, nu strică, măcar din cînd în cînd, să facem cîte un scurt popas, să ne alegem un moment de răgaz și, rămași numai cu noi înșine, să ne punem, fără ocolișuri, cîte o întrebare capitală. Mă gîndesc la acel fel de întrebări pe care le suportăm cu greu din partea altora. Bunăoară, dacă ești întrebat „la ce te-ai gîndit astăzi" sau „ce părere ai despre ceea ce se întîmplă în jurul tău", ființa noastră reacționează, parcă din instinct, asemenea ariciului, scoate cîteva țepi, caută pavăză de protecție și, în cele din urmă, substituie adevărului, răspunsului cel drept, o frumoasă minciună, pe care sîntem uneori înclinați s-o și credem.

Cu atît mai complicată devine situația cînd trebuie să ne răspundem propriilor noastre întrebări capitale pe care ni le punem în clipele de bilanț sau în răgazul dintre două alergături. Cine poate să-și răspundă unor întrebări fundamentale, cum ar fi „oare cît mai am de trăit, ținînd seama de zestrea genetică și de modul de viață de pînă acum?" sau „ce valoare reprezint eu în chip real față de societatea în care trăiesc?" Mi se pare, însă, deși nu toată lumea e de aceeași părere, că există și probleme pe care în ciuda neputinței noastre relative, avem obligația să le privim în față și să le găsim soluții, chiar dacă rezolvările noastre de azi vor fi inlocuite mîine cu altele. O asemenea problemă esențială o constituie **conceptul de timp** cu care operăm atît în viața cotidiană, cît și în știință și filozofie.

N-am să pot uita niciodată frumusețea clipei în care, elev fiind pe băncile liceului „Alexandru Odobescu" din Bistrița, profesorul nostru de română, cu voce caldă și profundă, ne-a încîntat sufletele și inimile cu primele versuri din Scrisoarea I a Luceafărului poeziei românești. Ele răsună și azi, cu armonii parcă și mai pline de înțeles. De aceea le reproduc aici, ca un prim răspuns poetic la marea și încîlcita problemă a timpului : „Cînd cu gene ostenite seara suflu-n luminare, / Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare, / Căci perdelele-ntr-o parte cînd le dai și în odaie / Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie, / Ea din noaptea amintirii o vecie-ntreagă scoate / De dureri, pe care însă le simțim ca-n vis pe toate". Iar undeva mai departe, preocupat și de geneza însăși a lumilor și a devenirii vieții, Eminescu întărește convingerea sa despre timp cu aceste inimitabile nestemate: „De atunci și pînă astăzi, colonii de lumi pierdute / Vin din sure văi de haos pe cărări necunoscute / Și în roiuri luminoase izvorînd din infinit, / Sînt atrase în viață de un dor nemărginit."

Omul a trebuit să străbată un drum extrem de lung și spinos, pentru a înțelege, în cele din urmă, că în Univers nu există nimic etern — în afara Universului însuși — că ceva ce se naște din plămada substanței și a cîmpurilor primare, mai curînd sau mai tîrziu se va transforma în **altceva**. Avem, așadar, acum o imagine mai limpede despre organizare, evoluție și existență în Univers. Știm cu siguranță că toate lucrurile și ființele vin mai întîi în existență printr-o conlucrare de legi firești, se schimbă necontenit, mai repede sau mai încet, pe întreg parcursul duratei lor de viață. Apoi, cuminți sau necuminți, supuse sau contestînd vehement, trebuie să împlinească în final alte legi ale naturii, în virtutea cărora sînt obligate să se redărulască infinitului care le-a zămislit și le-a adus în existență. Din esența acestor eterne schimbări a lucrurilor, ființelor și fenomenelor din universul nesfîrșit, omul și-a făurit **conceptul de timp**, alături de cel de spațiu, energie, substanță, materie, cîmp și altele.

Oricît ne-am strădui să găsim o definiție completă a timpului, vom constata, în cele din urmă, că la nivelul actual de cunoaștere a firii și a naturii în ansamblul lor, acest concept este atît de întrețesut cu însăși existența materiei, a substanței și cîmpurilor, cu nesfîrșitele ei forme de prefacere, încît el ne apare ca o limită — poate nu definitivă sau absolută — a puterii noastre de pricepere, dincolo de care se întinde infinitul necuprins.

În lipsa unei definiri exhaustive a timpului, omul a adoptat o cale la îndemîna sa, folosind un concept de **timp practic**, acceptat de toate științele și util în întreaga sa activitate economică și socială. În treacăt fie spus, lumea umană este scufundată într-un univers, oarecum cunoscut de-acum, ale cărui limite superioare — în marele larg — se întind pînă acolo de unde luminii îi trebuie peste 16 miliarde de ani să ajungă la noi, iar limitele inferioare se opresc la frontierele unor particule nucleare, ale căror dimensiuni se măsoară în miimi de miliardimi dintr-un metru. Cineva ar putea spune : „Ce fel de satisfacție poți avea, să afli ceea ce s-a întîmplat la marginile Universului doar acum 16 miliarde de ani, cînd a plecat lumina spre noi să ne aducă vești ? Între timp ce-a fost, ce s-a întîmplat?" Răspunsul unic și modest, la limita puterilor științei actuale, este „nu știm, n-avem cum să știm, vom afla în viitor". Într-adevăr, ceea ce se întîmplă acum, bunăoară, în centrul galaxiei noastre — Calea Lactee — vor afla abia urmașii urmașilor noștri, peste circa 30 de mii de ani, cînd vor ajunge la noi razele de lumină plecate de acolo acum. Vedem, așadar, că timpul în care se propagă semnalele în univers, cu cea mai mare viteză cunoscută în prezent — 300 mii km pe secundă — ne împiedică să cunoaștem prezentul îndepărtat al Cosmosului, pune o barieră de netrecut între noi și eventualele lumi din alte colțuri ale universului. Dacă ar fi să anticipăm, am spune că, de fapt, **noi nu sîntem convinși că viteza luminii este limita vitezelor în univers, avem multe temeiuri experimentate, inclusiv proprii, să împărtășim alte păreri.**

Dar, revenind la cele cunoscute și admise în general de toată știința aflată la frontiera oficială, să nu ne pierdem cu firea în nețărmurita curgere a timpului, să ne limităm la o prezentare oarecum personală, a acestui factor neostoit care ne determină și ne măsoară existența și fără de care nu am putea formula legile naturii, nu am fi în stare să ne imaginăm evoluția lucrurilor, ființelor și fenomenelor din Univers, nu am reuși să înțelegem infinita capacitate a acestuia de a fi și exista în nesfîrșite forme și organizări.

Mai întîi, e de observat că **omul nu poate percepe decît durate finite de timp**, că el doar extrapolează timpul, în chip abstract, spre un infinit intangibil, posibilele și nesfîrșitele stări de existență ale materiei și vieții acesteia. Fără îndoială, se impune o precizare. Oare universul însuși ar putea să se schimbe, în timp, la scara întregii sale existențe și întinderi nemărginite? Cu riscul de a fi anatemizat de unii fizicieni sau filozofi, prea legați de ceea ce s-a admis oficial, bazîndu-ne, cum am mai spus, pe experiențe și modele proprii sau aparținînd altora, **avem acum motive temeinice să spunem deschis că legile fizicii, ale informației și ale teoriei sistemelor dinamice sinergice (conlucrative) ne permit să afirmăm că însuși universul infinit din care facem parte nu este decît o nemărginire specifică, dintr-o serie infinită de nemărginiri posibile, care, în fond, pot trece, după legi obiective, unele în altele.**

Mai spunem că **timpul are un singur sens de curgere, spre viitor și niciodată spre trecut.** Acest principiu, nedemonstrabil dar confirmat de tot ceea ce știm pînă acum, s-a dedus din studierea unui imens număr de fenomene fizice, chimice, biologice, sociale și altele, în decursul întregii istorii omenești. Miliarde de oameni au confirmat pînă acum că toate fenomenele din lumea noastră sînt **ireversibile**, nu se mai întorc niciodată la momentele anterioare. Timpul ne apare astfel o măsură universală a devenirii, a tuturor schimbărilor, iar schimbarea permanentă, la toate nivelele de existență a materiei, structurează însăși esența universului din care facem parte, în sensul că fenomenele din natură niciodată nu se pot repeta identic și de la sine, ci numai aparent identic sau forțate din exterior. Neexistînd reversibilitate sau întoarcere pentru schimbările lumii, ale întregii naturi, i s-a atribuit și măsurii acestora — timpului — caracterul de ireversibil, adică sens unic spre ceea ce n-a mai fost.

S-a născut, în decursul istoriei, și un arsenal imens de instrumente pentru măsurarea duratelor de timp (și nu a timpului, acesta fiind nemăsurabil!), industrii întregi de ceasornice, de aparate și sisteme complexe, orologii astronomice sau dispozitive cu afișaj electronic. Toate acestea determină, în esență, duratele de timp raportate la unele fenomene periodice a căror perioadă de schimbare a fost aleasă ca etalon convențional.

În alegerea etalonului de referință pentru unitatea temporală fundamentală — secunda — s-a avut în vedere, înainte de toate, criteriul stabilității fenomenului ales ca măsură a duratelor de timp. Orice fenomen ciclic din natură ar putea fi ales drept referință pentru durate de timp. Mișcarea de revoluție a Pămîntului în jurul Soarelui ne dă anul calendaristic. O rotație completă a Pămîntului în jurul axei sale măsoară o durată de 24 de ore sau o zi și o noapte. O rotație completă a Căii Lactee, raportată la alte galaxii îndepărtate, se împlinește în aproape 180 milioane de ani. Vibrațiile undelor luminoase pot fi alese ca referințe ale duratelor de timp, știindu-se că frecvența lor se ridică la peste o mie de miliarde oscilații pe secundă. Cît de stabile sînt aceste durate de referință, cît de multă încredere putem avea în ele? Succint, putem spune că unele sînt mai stabile decît altele, că rotația Pămîntului în jurul Soarelui nu este atît de stabilă cît numărul de vibrații pe secundă al undelor electromagnetice emise de un laser cu solid. Actualele sisteme astronomice, care ne dau ora exactă și unitatea de măsură a duratei de timp (nu și a timpului în sine) se bazează tocmai pe stabilitatea frecvenței de oscilație a unor unde electromagnetice, avînd o astfel de stabilitate, încît abaterile lor nu sînt mai mari de o secundă la... un miliard de ani! Fără îndoială că, raportate lucrurile la scara Universului, precizia atinsă e departe de a fi suficientă. De obicei omul raportează duratele de timp la întinderea propriei sale vieți și spune că un milion de ani e mult, în timp ce o miliardime de secundă (o nanosecundă) e foarte puțin. Ce judecată relativă! Dacă luăm anul pămîntean, el reprezintă mai puțin decît o secundă galactică.

Mi se pune adesea întrebarea dacă ar putea fi influențat timpul prin mijloace aflate la îndemîna omului. Răspunsul este **da** în măsura în care putem modifica fenomenele care structurează timpul. Căci timpul nu curge cu aceeași viteză peste tot în universul nostru, curgerea lui depinzînd de cîmpurile și structura fenomenelor din diferitele zone ale Cosmosului. Bunăoară, cîmpul gravitațional al Soarelui modifică oscilațiile undelor electromagnetice care trec prin apropierea astrului nostru, ceea ce înseamnă că se modifică și unitatea temporală de referință. Pe de altă parte, timpul curge cu atît mai încet pe un obiect cosmic (navă, planetă, astru), cu cît acesta are o viteză mai apropiată de viteza luminii. Iar în zonele de univers, denumite „găuri negre" sau „zone de colaps", timpul și spațiul, așa cum sînt concepute de noi, își pierd orice sens, devenind cu totul altceva.

Pentru Universul infinit, timpul nu are nici o semnificație. Dar **același timp are o supremă valoare pentru om.** Căci nu există zestre mai însemnată decît viața, timpul unic ce ne-a fost dăruit de natură pentru a dura în el. Natura ni l-a înscris în codul genetic, ca o zestre ereditară transmisă nouă de părinți, și despre care se afirmă acum că ar avea limitele undeva pe la 150—180 de ani tereștri. Dar oare cîți dintre oameni depășesc 100 de ani sau cine mai speră să ajungă la 150 de ani?

Motivele pierderii masive, din zestrea ereditară de timp, sînt multiple. Trăim cum ne e pofta și nu cum trebuie, comprimăm resoartele biologice și cînd trebuie și cînd nu trebuie, ne alimentăm pe cît de aiurea, pe atît de periculos, ca și cum un motor de Dacia, destinat să meargă pe benzină, ar putea să funcționeze oricît cu... zeamă de varză. Adesea spunem: nu-i nimic că s-a dus ziua de azi, mai e timp. Nu-i adevărat: timpul dus nu mai revine niciodată, fără drept de apel. Anii pierduți sînt și ei timp definitiv și irevocabil pierdut.

Pentru om, însă, ființa superbă, aureolată de natură cu conștiință și sentimente, timpul vieții nu se măsoară doar prin durată, ci mai ales prin conținutul de fapte și calitățile acestora, pe care le determinăm, în ultimă instanță noi înșine, și unul fiecare dintre noi, ca făuritori ai universului nostru propriu mai mult sau mai puțin în acord cu legile profunde ale naturii noastre și ale universului infinit. Există oameni care au trăit 20—30 de ani cît alții în secole, prin uriașul conținut de valori pus de ei la dispoziția celorlalți oameni. Ei rămîn adevăraților eroi ai vieții, din toate timpurile.

Sîntem încă departe de a înțelege pe deplin timpul și spațiul, esența lor și limitele lor ca și concepte. Poate de aceea tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului și președintele țării, ne îndemna acum trei ani astfel : „**Se impune, de asemenea, o angajare mai activă a cercetării în studiul proceselor care au loc în univers, în vederea identificării modalităților de valorificare în practică, în folosul întregii umanități, a resurselor infinite ale acestuia**".

Pentru ca omul să dureze infinit, ca valoare universală, nu ca biologic, n-are altă alternativă decît să nu se teamă de nemărginirea cosmică și, înțelegînd-o, să se armonizeze cu ea în durata nesfîrșită a existențelor posibile și să se împlinească în concordanță cu infinitele posibilități ale minții sale.

ION MANZATU ■

Un antialergic semnat Sergiu Al—George

Sergiu Al-George ne-a lăsat moștenire pe lîngă cîteva cărți de referință și un brevet de invenție, înregistrat la 4 mai 1977 de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie cu titlul „Procedeu de obținere a unui medicament pentru tratarea stărilor alergice". În ideea autorului, factorul antialergic obținut din porumb, deci de origine vegetală, ar putea fi folosit în rinite alergice aperiodice, polinoze, astm, polipoze nazale, rinite vasomotorii, dermatoze alergice, urticarii, dermite atopice, eczeme, conjunctivite cu o toleranță foarte bună și un efect retard prelungit. Brevetul, aflîndu-se la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice București din 1977, ne-am interesat care sînt rezultatele cercetărilor. Șeful laboratorului de farmacologie, dr. Alexandru Cîrstea, care se ocupă de acest brevet și care dealtfel a ținut legătura cu Sergiu Al-George, mărturisește că după îndelungi cercetări s-a găsit în sfîrșit metodologia. Testele au dovedit acțiunea acestui principiu deocamdată în forme de astm bronșic. Ca atare, rezultatele obținute sînt mulțumitoare, confirmînd ideea autorului. Ținînd seama că medicamentul este un produs de extracție vegetală, că germenii porumbului sînt de diverse categorii, cercetările continuă atît în sensul măririi gamei categoriilor de germeni de porumb, cît și pentru obținerea altor acțiuni ale principiului. Deci, deocamdată rămîne dovedită doar acțiunea antibronhospastică. Este adevărat că acțiunea produsului are încă valențe care urmează să fie investigate. Așteptăm nerăbdători rezultatele. Dr. Alexandru Cîrstea speră ca într-un an să aibă rezultatele clinice și avizul farmaceutic. Cu ajutorul cercetătorilor de la Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București, avem confirmarea, chiar dacă deocamdată parțială, a unui medicament lăsat întru sănătate de medicul Sergiu Al-George. Îl așteptăm în farmacii. Oricum, drumul către pacienți trebuie scurtat. Spunem aceasta gîndindu-ne că în 5 ani se putea face totuși mai mult.

ELENA ȘTEFANESCU ■

O valoroasă lucrare medicală

Sub titlul „Diagnosticul și tratamentul bolilor interne" prof. dr. docent Ștefan Șuteanu, iar drept coautori (pentru diferite capitole) personalități medicale precum prof. dr. E. Proca, prof. dr. I. Stamatoiu și prof. dr. A. Dimitrescu, a apărut recent în editura de specialitate o masivă lucrare de referință, parcurgînd cea mai vastă arie a științelor medicale și interesînd deci pe toți oamenii în halate albe, dar și pe toți cei care atenți la starea sănătății lor și a celor apropiați sînt interesați de fenomenul medical. Debutînd cu un binevenit capitol introductiv intitulat „De la simptom sau sindrom la diagnostic și tratament" și urmat de la început, precum un memento, de subcapitolul „Cauzele erorilor de diagnostic", lucrarea urmărește pe verticală principalele trasee ale corpului uman oprindu-se pe rînd la bolile ce le pot afecta. Așadar, debutul enumerării manifestărilor patologice al diagnosticării și tratamentului lor este rezervat capului, punîndu-se în discuție principalele forme de cefalee, astenia și nevrozele. Urmează toracele, cu dezbaterea largă a bolilor pulmonare, apoi un capitol de extremă importanță, bolile care dau naștere unor dureri precordiale : arterioscleroza, cardiopatiile ischemice, stenozele și insuficiențele mitrale și aortice, tromboflebitele, ischemia periferică. Legat de simptomele durerilor abdominale sînt puse în discuție gastritele, ulcerul și bolile căilor biliare. Un alt capitol se ocupă de manifestările, cauzele, diagnosticul și tratamentul bolilor de ficat. Urmează bolile de prostată (capitol redactat cu cunoscută competență de prof. dr. Eugen Proca), anemiile, durerile articulare și vertebrale, tulburările somnului. Succesiunea acestor sintetice și articulate considerații de medicină internă se încheie cu capitolul intitulat „Dermatozele".

Larga deschidere și documentata trecere în revistă a celor mai noi contribuții în sfera medicinei interne fac din noua lucrare al cărei principal autor este prof. dr. docent Ștefan Șuteanu o operă ce nu poate lipsi din nici o bibliotecă medicală.

H. LEREA ■

Cărți utile

Dorim să stragem atenția cititorilor că **Editura Sport-Turism** a scos, printre altele, în 1982 două volume interesante prin materialul documentar ce-l adună între coperte și prin valoarea lor practică. Este vorba de **Itinerare arheologice transilvănene** de **Ion Horațiu Crișan** și **Delta Dunării** de **Eugen Panighiani**. Autorul primului volum ne propune mai multe itinerare ținînd seama de principalele căi de comunicație, în urma parcurgerii cărora vom ști mai multe despre minunata parte a României care e Transilvania, cu precizarea că lucrarea de față este prima de acest fel. Și-așa ne putem pregăti să ajungem prin locurile unde istoria ne-a lăsat urme pe care savanți cu știință și dragoste multă le-au găsit și le-au păstrat pentru noi și urmașii noștri mărturie.

Eugen Panighiant ne oferă un ghid turistic al Deltei Dunării și complexului lagunar Razelm, după cum precizează, rodul strădaniilor a zeci de cercetători ale căror materiale le-a folosit pentru alcătuirea lui. Știm cei mai mulți dintre noi că Delta Dunării e un loc ce te farmecă pentru totdeauna, un loc în care vrei să te întorci mereu. E bine de aceea să avem această carte, căci una este să cauți Delta „după ureche" și alta s-o cunoști „după ghid". Mai ales că autorul a dovedit știință în alegerea informațiilor din diverse domenii — istorie, geografie, floră, faună, lingvistică etc. — și ne dă prețioase indicații practice. Peste toată lucrarea staruie o iubire adevărată pentru mirifica Deltă a Dunării și grija de a ne face pe toți să o iubim și s-o apărăm în același timp de prea marea noastră dragoste.

REGHINA VĂRVICI ■

Cînd uiți de unde ai plecat

Rîndurile de față sînt gînduri ce mă frămîntă de cînd m-am reîntîlnit cu prietenul meu Dinu (am să-i spun așa fiindcă mai cred în el și în numele lui adevărat) pe care nu-l mai văzusem de zece ani, și atunci între două trenuri ce făceau cruce într-o gară din Banat.

La începutul lui februarie '82 treburile m-au adus în București. Treceam pe lîngă o benzinărie, unde se formase un șir de cîteva zeci de autoturisme. Îmbrăcat cu o scurtă de blană puțin purtată, cu căciulă de astrahan și mănuși asortate, cu ghete maron, prietenul meu Dinu ștergea parbrizul unei Dacii 1310. Am avut o tresărire și m-am repezit pur și simplu la el, ca în anii în care dormeam în același pat.

— Ce faci, măi... Dinule, și am dat să-l îmbrățișez. El a evitat, arătîndu-mi mîna ocupată cu pielea de căprioară îmbibată de apă și zăpadă. Se vedea că e supărat și începusem să regret întîlnirea.

— Ce să fac ? Pierd timpul la benzină. Trăim niște situații să-ți bați copiii...

— Dar ce s-a întîmplat ?

— Tu nu vezi ce coadă e ?

— Și pentru chestia asta faci mutra asta acră de parcă ai bea oțet ? Frumoasă mașină, ultimul tip. Încerc eu să-i alin nemulțumirea.

— Da, dar am dat pe ea o mulțime de bani. (Devenise mîndru). Merge ceas.

— Ai tăi ce mai fac ?

— Nevastă-mea la proiectări, unde-o știi, Mariana studentă la medicină, Mihai la Liceul industrial de aeronautică în ultimul an, iar Oana dă treapta la liceul de informatică. Am greutăți mai, Mișule, ce știi tu... Și zici că-ți place mașina ?

— Elegantă și bordul ca în limuzinele străine.

— Tu ce marcă ai ?

— „Clujana" și din cînd în cînd „Romarta".

— Te ții de bancuri, îți convine. Nu știi ce nervi îți faci la Service, la revizii, acum la benzină, pe șosea cînd ai în față vreun găgăuță.

Așteptam să mă întrebe și de ai mei, mai ales de mama, care după bombardamentul din aprilie îi ținuse la noi cînd ai lui muriseră într-un adăpost „găsit" de niște bombe incendiare. El, nimic. A văzut că a mai rămas zăpadă într-un colț al parbrizului și după ce a scuturat pielicica de căprioară a continuat să scoată ultimele fire de gheață. Mașinile din față au avansat și....

— Împinge-mă tu nițel să nu o mai pornesc. Ce vrei, benzina...

Aveam o poftă nebună să-l iau de gulerul de blană, să-i aduc aminte... I-am zis scurt odată cu primul pas.

— Mai du-te dracului.

Am mers două stații pe jos cu toate că la ora aceea autobuzele și troleibuzele nu erau deloc aglomerate. Eram supărat pe mine că nu l-am luat de revere să-i aduc aminte cum la Bicaz în '54 dormeam 60 de inși într-o baracă și picioarele paturilor suprapuse le țineam în cutii de conserve în care puneam gaz să nu se urce ploșnițele. Că purtam pufoaică iarna și salopetă vara nu numai la lucru, dar și la balul de toamnă de la Piatra Neamț. Știu, ar fi fost în stare să-mi spună că atunci parizerul era 9 lei kilogramul, uitînd că mîncam amîndoi de 2 lei la o masă. Simbăta ne spălam salopetele în benzină să se usuce mai repede și mi-a rămas dator cu 20 de puncte cu care l-am împrumutat cînd și-a luat loden în toamna lui '55 la Onești. Cînd ne-am mutat 4 inși într-o cameră într-un bloc la Moinești, cu sobe de teracotă, cu gaze și dulapuri, zîceam că l-am prins pe Dumnezeu de picior.

Au trecut anii și după seral ne-am despărțit. El, electricianul, a ajuns maistru autorizat, apoi inginer. E drept, s-a plimbat mai puțin decît alții, la băluri și ceaiuri nu a fost, dar a văzut mai tîrziu lumea cu instalațiile de foraj pe care le-a montat în mai toate continentele. Și acum e nemulțumit că e rînd la benzină, că pazerul nu mai este 9 lei, dar el mănîncă salam de Sibiu, că plătește chirie 500, că are apartament cu 4 camere, că întreținerea și telefonul îl costă și ele. Are greutăți cu fata studentă, cu băiatul din ultimul an și mezina ce dă treapta, și cîte altele pe care sînt sigur că mi le-ar fi înșirat cel care a fost fericit cînd în august '56, după ce a lucrat cîte 12 ore pe zi chiar și duminicile, a cîștigat într-o lună 800 de lei...

Dinule, poate vei citi aceste rînduri sau gînduri și-ți vei aduce aminte de unde am plecat. Nu de alta, dar e păcat să uităm Bicazul și Oneștiul, Făgărașul și Ploieștiul, și mai ales salopeta și pufoalca de care eram mîndri în sărăcia noastră. Plecam cu „Steagul roșu" cu prelată de la Ploiești la Moinești și făceam o zi întreagă, și era vînt și lapoviță. Ca să ne încălzim jucam biza la fiecare popas.

Eu te-am iertat de cele 20 de puncte pentru loden, dar cel care te văd acum scos de la cutie ar putea să-ți audă nemulțumirile și e păcat. Păcat de tinerețea noastră, de drumul pe care l-am făcut, chiar dacă tu ai acum necazuri cu timpul pierdut la benzinărie.

Prin parbrizul Daciei 1310 înainte să pornești motorul nu te-ai văzut niciodată mîncînd turtoi ca-n '47 ?

Încearcă și poate-ți amintești, nu numai pentru tine, dar și pentru copiii tăi. Nu de alta, dar să nu creadă și ei că așa a fost de cînd lumea și pămîntul.

MIHAI VIȘOIU ■

Indignarea pasivă și huliganul agresiv

S-a întîmplat la 24 octombrie a.c., orele 23.00, în restaurantul „Parc" din Cluj-Napoca. Cîțiva tineri, între care Liliana R. de 19 ani și colegul său de serviciu Iacob C., de aceeași vîrstă, au intrat în localul respectiv cu intenția firească de a se relaxa cîteva zeci de minute cît mai erau pînă la închidere.

Dar nu s-au așezat bine la o masă care era liberă, că au și fost deranjați într-un mod incredibil de către un alt tînăr, aflat în stare avansată de ebrietate, care, folosind cuvinte dintre cele mai jignitoare, pretindea tinerei Liliana să vină la masa ocupată de el. Luați inițial prin surprindere, tinerii însoțitori ai fetei au protestat cu indignare, apoi Iacob C. a intervenit în momentul cînd individul în stare de ebrietate a devenit agresiv, încercînd s-o ridice pe Liliana cu forța de pe scaun. Împrejurare în care huliganul a făcut uz de forța pumnilor, lovindu-l foarte grav pe Iacob C., fracturîndu-i mandibula.

Era de așteptat ca, în acele clipe, toți cei prezenți în local — în primul rînd personalul de serviciu, dar și consumatorii — să intervină prompt și eficient pentru imobilizarea agresorului și să anunțe miliția, faptele acestuia prezentînd un evident pericol social.

În locul unei astfel de atitudini ferme, cei prezenți la scena de mai sus descrisă s-au mulțumit să privească indignați dar pasivi, ceea ce a constituit în fapt o încurajare a infractorului, acesta continuînd să se manifeste violent și față de ceilalți tineri, apoi amenințînd-o și lovind-o pe Liliana a scos-o din local, spunîndu-i, fără înconjur, că o va duce la domiciliul său, în scopul de a o viola.

Deși tînăra țipa și implora ajutor, nici de această dată martorii oculari n-au intervenit, adoptînd poziția struțului.

Ajungînd pe malul rîului Someș, iar fata opunîndu-se cu disperare și făcînd tot ce-i sta în putință pentru a scăpa din încleștarea individului cu apucături bestiale, acesta, furios de împotrivirea captivei, o aruncă la un moment dat în apele rîului, de unde a fost salvată de cîțiva trecători aflați prin apropiere.

Infractorul a fost identificat și reținut ulterior de către Miliția municipiului Cluj-Napoca, unde este cercetat pentru tentativa de viol, ultraj contra bunelor moravuri, tulburarea liniștii publice, lovire și vătămare corporală.

Cu toate că abia a împlinit și el 19 ani, are la activul său încă o condamnare pentru viol și nu este încadrat în cîmpul muncii. Se numește Tiberiu Nagy, din Cluj-Napoca, Aleea Moldovanu nr. 15.

Procuratura locală a dispus măsura arestării infractorului, justiția își va spune în curînd cuvîntul.

Totuși, atitudinea pasivă pe care au manifestat-o cei care ar fi putut curma din primele clipe actele agresive ale celui în cauză este incompatibilă cu cerințele prevenirii și combaterii ferme a unor astfel de fapte intolerabile în societatea noastră.

MIHAI GROZAVU ■

Să-i temperăm pe ingenioșii rău intenționați

În vara acestui an, aflîndu-ne în Sala sporturilor din Cluj-Napoca, unde Cenaclul Flacăra susținea la cererea insistentă a tinerilor iubitori ai muzicii și poeziei cea de-a doua manifestare a sa, în aceeași seară deci, printre zecile de scrisori venite din sală s-a aflat una în care eram înștiințați (citîm din memorie) de condițiile insuportabile în care locuiește pe strada Lenin nr. 48 Cornelia Blaga, soția marelui poet. A doua zi, alarmați de această scrisoare, eram prezenți la adresa indicată. Respectivul imobil, compus dintr-o bucătărioară, un holișor și două camere cu trecere dintr-una în alta, era, într-adevăr, într-o avansată stare de neglijență. Pereții exteriori, descojiți. Ferestrele și ușile, gata-gata să se prăbușească. Instalația sanitară, impracticabilă. Cît despre interiorul propriu-zis al încăperilor, totul arăta ca locatarul abia sosise. Într-adevăr, așa și era. Soția marelui poet se mutase în acest imobil doar de cîteva zile. E cazul să precizăm că pînă a se muta, Cornelia Blaga locuise pe strada Horia nr. 48 într-o cameră dintr-un apartament pe care îl împărțea cu o altă familie. La cererea acestei familii, incomodată de senectutea colocatarei, care împlinea 87 de ani, i-a fost repartizat Corneliei Blaga imobilul din strada Lenin. Atunci, în aceeași zi, am fost însoțiți în documentarea noastră de către inginera Teodora Morărescu, din partea Grupului de gospodărie comunală și locativă al județului Cluj. Constatîndu-se situația de fapt, inginera Teodora Morărescu ne-a promis că în cel mai scurt timp imobilul va suferi reparațiile și modificările de rigoare, astfel încît să se transforme într-o locuință dintre cele mai confortabile. Înștiințați că demersurile au început chiar de a doua zi, că lucrarea a fost încredințată tehnicianului Gheorghe Chintăoan din cadrul grupului mai sus amintit, ne-am mulțumit cu satisfacția că, într-un anume fel, am pus și noi umărul la rezolvarea cu un ceas mai devreme a unei situații care credem că și fără intervenția noastră ar fi urmat acest curs. Mărturisim că la fața locului, cum se spune, n-am mai fost. De ce ? Pentru că inginera Teodora Morărescu ni se arătase a fi extrem de hotărîtă să treacă la fapte. Dar iată că, transformînd uzul dreptului de a se exprima într-un abuz al aceluiași drept, sîntem siliți să atenționăm că demersurile noastre au fost pur formale, ne-am lăsat duși cu vorba, că pe strada Lenin, la numărul 48, nu s-a întreprins nimic, absolut nimic etc. Și iată-ne din nou la respectiva adresă însoțiți din nou de aceeași inginer Teodora Morărescu, în fața căreia, sincer vorbind, ne-am simțit oarecum rușinați de neîncrederea noastră. Imobilul își schimbase cu desăvîrșire fața. Geamuri noi, uși noi, zugrăveală nouă, atît afară cît și înăuntru. Cît despre instalația electrică și cea sanitară, amîndouă în bună ordine. În casă, căldură, intimitate. Abordînd-o pe Ileana Teodorescu, o femeie care din 1976 o îngrijește și o ajută pe Cornelia Blaga, aveam să notăm următoarele : „De ce sînt unii oameni atît de răi ?! Unii vorbesc așa numai pentru că vor neapărat să murdărească totul. Alții se iau după zvonuri". Și, să recunoaștem, adevărul spuselor Ilenei Teodorescu era confirmat chiar de prezența noastră. „Din păcate, a continuat această femeie de bun-simț, prea puțini sînt cei care, în Cluj-Napoca fiind, mai dau pe aici, pe la noi. Doar dr. Alexandru Balog, medicul familiei Blaga, vine de două-trei ori pe săptămînă. În rest, în afară de rude, nu prea mai vine nimeni. Dar asta ar fi o altă problemă". Bineînțeles că ar fi vorba despre o altă problemă, dar revenind la problema noastră, ne-am întrebat dacă să încredințăm sau nu tiparului toată această alarmă falsă. După cum se vede, pentru a curma tot felul de bîrfe și zvonuri, pentru a-i tempera pe ingenioșii rău intenționați, fără pic de respect pentru memoria și soția celui ce a fost marele Lucian Blaga, am încredințat tiparului, totuși, rîndurile de față. Judecați dumneavoastră.

VICTOR NIȚĂ ■

Un loc viran în schimbul unei livezi

Printr-o succintă corespondență, Alexandrina Ștefan, o bătrînă de 66 de ani, domiciliată în satul Preotești, comuna Baloteși, vecină Capitalei, ne informează că la sfîrșitul lunii septembrie a acestui an i-a fost distrusă o livadă de 50 de pomi roditori, de către autoritățile locale. Acesta este faptul nud, care ne-a determinat să mergem la fața locului, unde am constatat, într-adevăr, că o suprafață de teren, situată în fundul curții, fusese răscolită de un buldozer și că foștii pomi zăceau înghesuiți, cu crăci cu tot, așteptînd să se usuce și să devină combustibil. Explicațiile care ni s-au dat, atît la Consiliul popular al comunei Baloteși, cît și la cel al Sectorului agricol Ilfov (la C.A.P., tovarășa președintă părea să nu știe nimic, spunînd că a fost o treabă a primarului), ne-au lămurit numai parțial asupra stării de fapt și anume că bătrîna deținea teren excedentar, proprietate a C.A.P.-ului, și că acesta trebuia să fie redat agriculturii în vederea obținerii unor recolte mai bogate etc. și că distrugerea livezii a fost conformă cu prevederile legale (!).

Ceea ce n-am putut însă înțelege, deși ne-am străduit să o facem : dacă Alexandrina Ștefan este sau nu membră a C.A.P.-ului, dacă sporul de producție, pe ansamblul cooperativei, se va mări, în mod simțitor, prin adăugarea acestei suprafețe de teren, în așa fel încît măsura radicală luată de autoritățile locale să fie justificată și sub aspect economic și dacă vreme de 20 de ani, cîți au trecut de la cooperativizare aici la Baloteși, n-a observat nimeni că văduva Alexandrina Ștefan a deținut, în plus, un teren din avuția colectivă ?

În prezent, ea se vede frustrată de un venit pe care-l consideră legitim, întrucît nu beneficiază nici de pensie de urmaș și nici de la C.A.P., iar din vînzarea fructelor își rezolva problemele sale materiale, e drept cu mai puțină muncă (de prea multă nici n-ar fi capabilă, atît de firavă este). Dar legea e lege pentru oricine, chiar dacă aspră. Peste toate acestea însă, cea mai mare mirare ne-a fost procurată de un alt fapt, care pune sub semnul întrebării toate argumentele invocate în sprijinul justificării distrugerii livezii : chiar alături de casa bătrînei locuiește cetățeanul Marin Mihalache căruia, CU TREI ANI ÎN URMĂ, i s-a luat o suprafață de teren identică cu cea a Alexandrinei Ștefan și tot în scopul sporirii recoltei de cereale a cooperativei. Ei, bine, acest teren se prezintă ca un maidan, învadat de ciulini, loc în care „gospodarii" comunei și cei ai C.A.P.-ului n-au reușit TIMP DE TREI ANI DE ZILE să arunce nici măcar o sămînță de grîu ori de porumb. Ideea care ar putea fi invocată, și anume că tocmai din cauza livezii în discuție nu s-a putut exploata terenul lui Marin Mihalache, ni s-ar părea, dacă cineva ar aduce-o ca argument, cel puțin puerilă. În schimb, a distruge o livadă care, de bine de rău, producea ceva (ceva de care, eventual, ar fi putut să beneficieze chiar cooperativa), pentru a obține un loc viran ni se pare absolut ilogic !

EMANUEL VALERIU ■

Pentru doi lei

La începutul lunii octombrie, în Drumul Taberei colț cu Valea Ialomiței au fost instalate două tiribombe, un „sky-lift" și alte asemenea distracții pentru copii și tineret. Că unele sînt intens frecventate nu mai e nevoie s-o spunem. Numai că apar niște scrîsnete nelămuriri : cine sînt cei angajați (**ca zilieri**) ai proprietarilor acestor instalații ? cum se comportă ei în „exercițiul funcțiunii", ca să zic așa ? cum de preferă să fie zilieri **(fără contract parafat)** în plină putere și nu să aibă o calificare, un loc de muncă? Simbătă 23 octombrie, în jurul orei 19,00, unul dintre tinerii (? !) zilieri angajați de Virgolici Cecilia, proprietara „sky-liftului", — e vorba de Ilaș C. Ion, — în urma unui diferend privind insignifianta sumă de 2 (doi) lei, a lovit cu pumnul o persoană, proiectînd-o în interiorul instalației, care apoi s-a izbit chiar de partea fieroasă ce susține pistonul acestela. S-a creat un incident, în ajutorul său au sărit imediat și foarte arătăgoși colegii săi tineri zilieri și chiar proprietara instalației era cam înclinată să condamne victima huliganului ei zilier. Aflat chiar în cabina instalației, plt. Stănaia Ion, de la Circa 21 de miliție, a acționat prompt și cu discernămînt pentru a afla cauzele incidentului și a stabili vinovăția numitului Ilaș. Numeroși cetățeni — precum ing. Calotescu Dan, strada Drumul Taberei 73, Gheorghe Petre, str. Drumul Taberei 92, și mulți alții care se aflau cu copiii în preajmă și au văzut incidentul iscat de huliganul ce justifica suma de 2 lei — au insistat să punem în discuție atît statutul acestor zilieri cît și felul în care proprietarii instalațiilor aminfite jonglează cu sume apreciabile pentru distracții de cîteva zeci de secunde.

Pînă cînd factorii avizați vor răspunde acestor exigențe absolut obligatorii pentru cei ce li se acordă asemenea autorizații, așteptăm măsurile privind gestul huliganului pe post de zilier.

C. DUMITRU ■

■ „Deși s-au închis strandurile, strandul Titan trăiește în această perioadă o viață febrilă — ne scrie **Dragomir Arsenie, aleea Stânilă, sectorul 3, București**. Se repară bazinele de înot, se rașchetează, vestiarele sînt luate și ele la bani mărunți, punîndu-se totodată temelia viitoarei zone verzi a strandului. Sufletul acestei acțiuni patriotice este responsabilul strandului, Petre Constantinescu, ajutat de toți ceilalți colaboratori ai săi". Bine informat, trăind în vecinătatea acestui strand-șantier, corespondentul nostru anunță și programul de pregătire în vederea deschiderii patinoarelor naturale pentru puștii de toate vîrstele — acțiune la care și-au anunțat participarea profesorii de sport din sector.

■ **Sindicatul oamenilor muncii C.F.S. Iași** ne anunță rezolvarea favorabilă a cererii lui Damian Traian prin repartizarea unei locuințe cu două camere în cartierul Nicolina, bloc 616.

■ „Sîntem un **grup de cetățeni din municipiul Călărași, locatari ai blocului B I, D 4, scara 2, bd. Cuza Vodă**, și vă solicităm sprijinul pentru problema apei potabile de care sîntem lipsiți de multă vreme. Noi, cei de la etajele de sus, doar o plătim, fără să o avem, zadarnic ne-am adresat pe la cei în drept să rezolve această cerință vitală. Sperăm ca de această dată să nu ne mai prindă iarna cu gălețile de apă în mînă, bătînd pe la toate ușile pentru a ne-o procura".

■ Corespondentul nostru **Gózsa Nicolae din Tîrgu Mureș**, strada Hunedoarei 12, apartament 11, etaj 2, a reușit de această dată să ne convingă, prin imaginea foto alăturată, că într-adevăr are o pasiune deosebită, cea de

constructor. Realizează construcții în miniatură din bețe de chibrituri, lucrare, după cum se vede, de mare finețe.

■ **Consiliul popular al municipiului București** confirmă veridicitatea sesizării Fănicăi Olteanu din București, privitoare la unitatea de legume și fructe nr. 377 din Valea Ialomiței, complex C 11. Pentru încălcarea regulilor de comerț, Gîfu Gheorghe, vînzător la amintita unitate, a fost sancționat contravențional cu amendă (250 lei). Întregul personal a fost avertizat în legătură cu respectarea regulilor în comerț.

■ De mai bine de doi ani **Maria Georgescu din București, intrarea Arbănaș nr. 17, sectorul 5**, face sesizări peste sesizări, bate pe la toate ușile dar situația a rămas, în final, tot nerezolvată. Peste drum de ea se află o cișmea, care-și avea un șanț al ei de scurgere ce nu supăra pe nimeni. Pînă într-o zi cînd, fără nici un motiv și, mai ales, fără nici o aprobare, vecina Nițu Iulia cu al săi au săpat un șanț, schimbînd mersul scurgerii, toată apa adunîndu-se în curtea femeii, prelingîndu-se înspre casă care de atunci a căpătat igrasie. În sfîrșit, mulți au venit la fața locului la numeroasele ei plîngeri, toți i-au dat dreptate, dar vecina ei face tot cum o taie capul. Mai nou, s-a făcut că a astupat șanțul, de ochii lumii. Să sperăm că de această dată cei în măsură să rezolve problema cișmelei o vor duce pînă la capăt.

■ „Subsemnata **Tănase Lily din Pitești, strada Banatului, bloc B 11, scara B, apartament 11**, vă aduc la cunoștință următoarele : la Școala generală nr. 16 din cartierul Banat, care este înconjurată de blocurile B 10 și B 11, se află un teren de fotbal amplasat la o distanță de 2-5 m de aceste blocuri. Aici se adună zilnic fel de fel de tineri, cu sau fără ocupație, precum și elevi care bat mingea în pereții blocurilor și sub geamurile noastre. Așa se face că liniștea locatarilor este perturbată în majoritatea zilei. De la consiliul popular municipal ni s-a promis, cu aproape 2 ani în urmă, că terenul va fi împrejmuit, iar orele de handbal și fotbal se vor face pe stadion. Pînă acum însă nimic nu s-a întîmplat și ne întrebăm pînă cînd vom fi obligați să suportăm acest vacarm ?".

■ **Întreprinderea de transporturi auto Botoșani** : „Urmare scrisorii lui Cerbu Dumitru din comuna Văculești — Botoșani, vă comunicăm că verificînd cele semnalate am constatat că în zilele de 25 și 27 septembrie a.c., cursa Dorohoi — Brăești, cu plecarea la orele 23,30, a fost suspendată. Vinovat de înregistrarea acestor suspendări se face șeful de autocoloană autobuze, Moscovici Moise, care a fost sancționat pe linie administrativă".

■ **Burlacu C. Floarea din Pașcani**, om al muncii la „Integrata", are o nedumerire : dacă băiețelul ei are sau nu dreptul la alocația de stat care i-a fost sistată de întreprindere timp de 4 ani de zile, timp în care nu a primit-o nici de la tatăl lui — dispărut fără urmă — care, s-a constatat, nu a ridicat-o niciodată. De la 10 septembrie '82, „Integrata" a început să-i dea alocația de stat începînd cu august '82, dar din urmă nu i s-a aprobat. Totuși, se întreabă B.F., cine și cum îi va plăti alocația băiatului la care avea dreptul prin lege ?

■ „Sîntem locatarii unui bloc dat în folosință în luna martie a.c. și nici pînă la această dată nu avem gaze la bucătărie. Motivul ? Nu s-a efectuat bransamentul de gaze la blocul nostru. Oare situația grea în care se află locatarii unui bloc întreg nu cîntărește tot atît de greu în ochii tovarășilor de la Întreprinderea instalații gaze — grup șantiere nr. 7 — care ne tot amînă de la o lună la alta ?" **(Asociația de locatari bloc 2/5, șoseaua Neagoe Vodă nr. 12—15, sector 1, București)**

■ **Inspectoratul general al miliției** confirmă veridicitatea sesizării unui grup de bucureșteni privitoare la bișnițarii din zona Sf. Vineri — fiind depistate, în urma unor acțiuni organizate, elemente parazitare, speculante și infractoare. Numai în luna septembrie 1982 au fost depistați : 50 persoane trimise în judecată și sancționate cu închisoare contravențională, conform Decretului 153/1970 ; 30 minori lipsiți de supraveghere care au fost internați la centrul de primire a minorilor ; 35 autori de infracțiuni ; 50 persoane fără ocupație, sesizate Oficiului forțelor de muncă. Brigada economică, acționînd în zona respectivă, a depistat și sancționat 52 persoane, cu amenzi în valoare de 17 900 lei, a ridicat, în vederea confiscării, 800 dolari S.U.A., 250 grame aur, 500 grame argint și bunuri de proveniență ilicită în valoare de 29 200 lei.

■ „Vineri, 24 septembrie a.c. ora 17,30. Platoul pieței Obor. Tonetă de vînzare a produselor din județul Constanța. Solicitînd o cantitate de 2—3 kg de vinete, expuse din belșug, mi s-a răspuns de către vînzător că nu se vînd deoarece „sînt puse acolo de expoziție". Insistînd și încercînd să arăt că nu are rost această „expoziție" într-un loc destinat vînzării, mi s-a postat în față un cetățean care s-a prezentat șef de unitate Ivana Aurel, spunîndu-mi că nu vinde pentru că „așa vrea el", că nu strică el vitrina pentru mine". **(Gheorghe Georgescu, București, bd. Dimitrov 135 B, bloc E 4, scara II, etaj 4, ap. 19)**

■ Ne scrie **Ion Munteanu din Tîrgoviște** despre starea deplorabilă în care a ajuns cinematograful „Independența", aflat în vecinătatea blocului în care locuiește. Cum face și numeroase propuneri concrete pentru reinstaurarea curățeniei, liniștii și ordinii în amintitul loc de cultură, propunem celor în drept să ia legătura cu corespondentul nostru (chiar dacă au mai făcut-o pînă acum, omul sesizînd aspectele și conducerii Întreprinderii cinematografice a județului — sesizare rămasă, pare-se, fără efect).

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** ne comunică rezolvarea favorabilă a contestației profesorului Bereveanu C. Emanoil din comuna Săpoca, satul Măteși, județul Buzău. S-a constatat că într-adevăr profesorul Lupșa Gheorghe nu era îndreptățit să ocupe catedra de română-franceză la școlile Cernătești și Aldeni, la ea fiind numit, în urma cercetărilor, petentul nostru.

■ „Subsemnata **Eva Săvoiu din București, strada Solidarității nr. 5, sector 3**, nu am primit pensia medicală în lunile august și septembrie, întrucît m-am mutat cu domiciliul. Am făcut toate demersurile atît la casa de pensii a sectorului 6 cît și la cea a sectorului 3, demersuri care pînă în prezent au rămas fără rezultat pozitiv. Cînd, în sfîrșit, a sosit la sectorul 3 dosarul medical, mi s-a răspuns că nu au **fonduri** și să mai aștept. Sînt operată recent de ulcer și nu mă pot deplasa la casa de pensii după bunul lor plac pentru propriile mele drepturi"

■ „Sînt cetățean american și mă aflu în țară în cadrul unui program de schimburi culturale dintre Statele Unite și România, organizat prin intermediul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Eram pe punctul de a părăsi România, duminică, 26 septembrie, cînd am suferit un infarct cardiac la punctul de frontieră din Giurgiu. Am simțit că mă aflu în pragul morții și datorez viața în mare măsură primelor ajutoare acordate de medicul de gardă în acea dimineață la punctul de frontieră din Giurgiu și mai apoi eforturilor depuse de doctorii, surorile și șoferul salvării de la spitalul din Giurgiu. Acum mă aflu internat la Spitalul Fundeni din București, la clinica de cardiologie. Nu mi-a fost dat să întîlnesc vreodată un colectiv atît de atent și plin de solicitudine. Sînt bucuros în fiecare zi că sînt în viață și sînt pe cale de a mă reface, dar mai presus de orice țin să exprim prețuirea și profunda mea recunoștință tuturor medicilor și personalului a căror atenție și competență îngrijire contribuie la grabnica mea însănătoșire. Dumneavoastră tuturor vă adresez din toată inima cele mai profunde și sincere mulțumiri. **De la un american care nu va uita niciodată șederea sa aici în mijlocul dumneavoastră. Sănătate, Pace și numai Bine, Lawrence Balzmann"**.

■ „Cu cîteva zile mai înainte v-am scris că ar fi necesar să se construiască o stație închisă pentru autobuz în satul Tămaia, județul Maramureș. Astăzi vă comunic că datorită inițiativei Consiliului popular Fărcașa sînt pe terminate trei stații de acest fel în satele Buzești și Sirbi. De aici încolo deci muncitorii navetiști nu vor mai aștepta sub cerul liber sosirea autobuzelor". **(Iacob Ioan, Baia Mare)**

■ **Ne scriu locatarii blocului de pe strada Republicii nr. 19 din Vatra Dornei** despre o situație care i-a adus în exasperare : în urmă cu trei ani, odată cu construirea hotelului Călimani, a fost săpat și un canal termic de-a lungul curții blocului. Cu cîtva timp în urmă a fost descoperit în vederea reparării unor conducte sparte și descoperit a rămas. Oamenii fac o adevărată cascadorie pentru a-l trece — dincolo de el aflîndu-se magazinele de lemne.

■ **Ministerul Petrolului** ne anunță că s-a aprobat o bursă de excepție pentru anul școlar 1981 — 1982 elevei Maria Copăcel de la Liceul industrial Tg. Ocna. Aprobarea a fost dată ca urmare a analizei efectuate împreună cu M.E.I. a situației materiale a familiei, expusă de tatăl elevei într-un memoriu adresat revistei „Flacăra". Drept urmare, este absolvită de plata sumei de 1 850 lei, contravaloarea bursei atribuite în trimestrul I anul școlar care a trecut.

■ „Noi, **locatarii blocului C 33, strada Vlădeasa nr. 11, sector 6 București**, venim pe această cale a vă ruga să ne ajutați în următoarea problemă : cînd ne-am mutat în bloc am constatat că apartamentele aveau numeroase defecțiuni care se datorau unei proaste execuții. Constructorul ne-a asigurat că va face neîntîrziat toate remedierile necesare. A trecut însă mai bine de un an și nu am primit ajutorul promis, timp în care blocul a ajuns într-o stare deplorabilă".

■ **Consiliul popular al municipiului București** : „Privind sesizarea asociației proprietarilor bloc 42 B, sector 2, vă facem cunoscut că cele relatate în sesizare s-au dovedit reale, fapt pentru care s-au dispus măsuri corespunzătoare prin ICAB, în prezent situația din zonă normalizîndu-se".

■ Corespondentul nostru **Pop Nicolae din Oradea, strada Leontin Sălăjan nr. 142**, trage un semnal de alarmă cu privire la livrarea combustibilului către cetățeni de la depozitul de lemne și cărbuni : unii l-au achitat cu două—trei luni în urmă și nu au primit nici un kilogram ; alții, care nici nu au fost planificați și nici nu au plătit, au primit și lemne și cărbuni. În sfîrșit, de cele mai multe ori de la depozit se primește răspunsul că nu există combustibil pentru livrare. În schimb, căruțașii îl oferă la discreție, la prețuri piperate. Un semnal a cărui recepție este obligatorie.

■ **Aurora Ionescu din București, strada Izvorul Crișului nr. 40**, ridică o problemă delicată, pe care o supunem atenției celor în drept. Este vorba de îndrumarea și instruirea greșită a copiilor din primele clase primare de către învățători (învățătoare). Mai la concret vorbind, despre felul cum sînt deprinși școlarii mici de a ține creionul cu stîlpul în mînă. În loc ca cele 3 degete, — subliniază corespondenta noastră —, mare, arătător și mijlociu, să prindă ușor și în poziție aproape întinsă creionul, copiii sînt pur și simplu chinuiți de a îndoi cele 3 degete, pentru a ține cu putere creionul în mînă. Poziția degetelor este obositoare și dureroasă, degetele se deformează, fiind îndoite în semicerc. O supraveghere mai atentă și o îndrumare competentă ar scuti copiii de aceste situații care se vor repercuta, mai devreme sau mai tîrziu, asupra dezvoltării lor viitoare.

■ „Gică Rișnoveanu este unul dintre veteranii cabanieri ai Bucegilor. Un mare iubitor al muntelui și prieten al drumeților. Om care a muncit toată viața pentru binele turismului din această parte a Carpaților. Dar să lăsăm trecutul și să amintim doar că numai în această vară, din economii și eforturi proprii, nea Gică și-a

extins capacitatea de cazare a cabanei „Cuibul dorului" cu încă 10 locuri. Și aceasta în timp ce alții nu mai adaugă bătrînelor cabane măcar un cui sau o scîndură". **(Petre Grigore, București)**

■ **Procuratura Republicii Socialiste România** : „În legătură cu scrisoarea lui Gherghinoiu Angerica din comuna Jariștea, județul Vrancea, vă informăm următoarele : din verificările efectuate a rezultat că hotărîrile criticate sînt netemeinice și nelegale și, în consecință, s-a declarat recurs extraordinar".

■ Ne scrie **Elena Constantinescu din București, strada Izvorul Crișului 11, bloc A 7, scara C, etaj 3, apartament 40**, despre o situație, destul de neplăcută, întîlnită în orașul Baia de Aramă unde și-a petrecut concediul. Cum mergi spre comuna Brebina întîlnești în cale o crescătorie de miei care însă, din cauza nerespectării unor reguli de igienă, a devenit un adevărat focar de infecție pentru împrejurimi.

■ Scrisoarea lui **Neagu Mihai din Bacău, strada 8 Martie nr. 18, scara A, etaj 1, apartament 7**, este plină de amărăciune. De 3 ani se adresează mereu întreprinderii de exploatare și administrare a fondului locativ din Bacău, cu memorii, în numeroase audiențe, pentru înlocuirea unei chiuvete asupra căreia s-au tot făcut constatări că nu mai poate fi utilizată. Răspunsurile primite de la pomenita întreprindere sînt cînd pline de speranță, cînd fără speranță. După cum, la aceeași întreprindere s-a adresat pentru repararea parchetului. Parchetul ca parchetul, dar în trei ani de zile nu vă puteați cumpăra singur o chiuvetă ? !

■ **D.P.M.O.S. — Oficiul E.M.R.C.M. sector 5 București** : „Privitor la Ulian Nicolae care a solicitat o pensionare de învaliditate, deși nu este încadrat în muncă, pe baza trecutului său profesional, vă comunicăm că s-a emis decizia de invaliditate gradul II cu nr. 77148 din 8 octombrie 1982".

■ „În numărul 47 din 19 noiembrie 1981 al revistei a fost inserat răspunsul Consiliului popular al sectorului 1 prin care se făcea cunoscut că „s-a propus pentru anul 1982 rezolvarea problemei construirii canalului pe strada Triumfului, între șoseaua Chitila și București Noi, din fondurile încasate la Legea 20/1971". Iată însă că se apropie anul de la această promisiune și nu s-a făcut absolut nimic, nici măcar organizarea unei discuții, prin deputat, cu cetățenii interesați în această problemă". **(Neuczili Gheorghe, strada Triumfului 3 A, sector 1 București)**

■ **Consiliul popular municipal Buzău** : „Din cercetările efectuate s-a constatat că cele relatate de tov. Tîrzică Vasile sînt reale, fapt pentru care consiliul oamenilor muncii i-a aprobat cererea și i-a repartizat un apartament cu două camere în cartierul Micro 14, blocul 28, etaj 2, apartament 56".

■ **Florea Maria Iova, pensionară C.A.P.**, împreună cu fiica sa Florea Elisabeta, pensionară C.A.P. pentru invaliditate, se zbat, din 1979 încoace, să rezolve o situație devenită aproape fără ieșire. Gospodăria lor este situată în satul **Pedeni, comuna Moldovenești, județul Cluj**, pe malul pîrîului cu același nume, la o cotitură a acestuia. Pe partea opusă se află drumul de căruțe. Pînă în 79 își aprovizionau gospodăria trecînd direct prin vadul apei, de atunci însă, de cînd s-a modernizat drumul, adîncindu-se albia pîrîului și înălțîndu-i malurile, se zbat să iasă din următorul impas : s-a făcut un pod de legătură cu șoseaua, dar constructorul a omis să facă o trecere din șosea spre gospodăria femeilor. Cînd li s-a atras atenția au promis că vor reveni să facă un podulеț. Nu l-au făcut, ele apelînd la mila publică pentru a trece direct prin vad bunurile gospodărești. Chiar să nu se poată găsi o soluție pentru scoaterea din impas a acestor femei singure și bolnave ?!

Pagină realizată de GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Poșta redacției

■ **Pavel Coste** — Baia Mare : Atribuirea locuințelor pentru oamenii muncii din unitățile socialiste se face de către conducerea colectivă a acestor unități. Pentru a vă rezolva cererea, adresați-vă întreprinderii unde sînteți încadrat ■ **Livia Ionescu** — Făgăraș : Nemvind locul de muncă în municipiul Ploiești, nu vi se poate aproba stabilirea domiciliului în acest municipiu ■ **Iustina Ioan** — Vatra Dornei : Se poate, cînd motivele sînt întemeiate ■ **Vasile Ionescu** — București : Alocația de stat pentru copii se acordă pînă la împlinirea vîrstei de 16 ani ■ **Zoltan Erdőközi** — Cehu Silvaniei : La centrul medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională ORL, str. Mihail Cioranu nr. 26, București ■ **Ioan Ichim** — București : Dacă pînă la data de 1 iulie a.c. nu ați fost aprovizionat cu combustibil, urmează să achitați prețul prevăzut în Decretul 240/82. Toți în acest decret este prevăzut pentru toți cetățenii compensații anuale pentru diferențele de prețuri, în raport de numărul membrilor de familie ■ **Ana Ponțu** — Tîrgoviște : Îi puteți scrie pe adresa Alcea Parva 2, bl. A20, ap. 58, sect. 4, București ■ **Dumitra Andrecescu** — Răzvad — Valea Voievozilor (Dîmbovița) : Problemele referitoare la stabilirea și plata alocației de stat pentru copii se soluționează de către comisiile pentru probleme sociale din unitățile socialiste, unde beneficiarii de alocație sînt încadrați ■ **V. Raeș** — Balta (Mehedinți) : a) Tractoarele se vînd numai institutiilor socialiste ; b) procurarea autoturismului ARO se face prin înscrierea cu bani în numerar la autoturismele Dacia. În măsura disponibilizării pentru particulari a autoturismului ARO, veți fi anunțat ■ **Mircea Manolescu** — București : Adresați-vă direct dr. Vasile Boicu la Centrul metodologic de recuperare-terapie, bd. Victoriei 40 — Timișoara ■ **Dumitru Vărzaru** — Videle : Se poate, dacă aveți actele necesare ■ **Achim Manolia** — Sulina : Dacă întreprinderea nu vă acordă transferul, nu este o ilegalitate ■ **Cristea Burcea** — Mihăilești (Giurgiu) : Cu actele necesare obțineți viza Ministerului Muncii ■ **Dorina Vogel** — București : Numai Institutul de expertiză medicală și recuperare a capacității de muncă poate stabili gradul de invaliditate.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Să păzim echilibrul naturii, sanctuarul acestui pămînt...

Vinovații-s muți, ca peștii

O legendă frumoasă spune că Decebal și-ar fi ingropat comoara sub albia unui riu, lăsat apoi să curgă timp de milenii, pentru ca dușmanii să nu o descopere niciodată. Dacă legenda e adevărată, spun istoricii, riul acesta ar putea fi Streiul, care izvorăște din Munții Sebeșului și, udînd județul Hunedoara, își aruncă apele în Mureș, mai sus de Deva. Riu cu ape curate și faună piscicolă. Streiul a fost însă de curînd subiectul prea puțin plăcut al unei alte istorii, scrisă în după-amiaza și noaptea care a urmat zilei de 16 septembrie a acestui an. Iată ce ne spune doctorul Cornel Stoica, un mare iubitor al naturii și activ ocrotitor al ei : „Cînd am ajuns la Batiz, localitate tinînd de orașul Călan, o mulțime de oameni se strînseseră pe marginea riului. Apele miroseau urît, aveau un aspect nămolos și, la suprafață, pluteau sute, mii de pești morți, pe care oamenii începuseră să-i strîngă. Le-am atras atenția că acești pești nu se pot minca, fiind în mod sigur intoxicați cu substanțe chimice evacuate de la combinatul siderurgic aflat în apropiere. Am anunțat imediat organele O.G.A. și am făcut fotografii, pentru ca mărturia să rămînă. Nu-mi închipuiam pe atunci că se va găsi cineva care să conteste evidența acestei poluări cu totul excesive, însă imaginea care o vedeam cu toții era prea dramatică, prea dureroasă, pentru a fi trecută cu vederea".

Vom face aici o mică paranteză. Se știe în general că județul Hunedoara, un județ puternic dezvoltat din punct de vedere industrial, are probleme însemnate cu poluarea mediului înconjurător, a aerului, apei sau pămîntului. Cu atît mai remarcabilă este atitudinea conducerii județului, a altor factori responsabili pentru îmbunătățirea actualei stări a lucrurilor în ziarul județean „Drumul socialismului" existînd chiar o rubrică permanentă, „Pro natura", care inserează o mulțime de aspecte ale luptei pentru protecția naturii, neuitînd să sesizeze abaterile grave de la normele de ocrotire cerute de lege. Astfel, în 13 august a.c., deci numai cu o lună înainte de evenimentul amintit, ziarul scria : „Putem spera ca Streiul să redevină apa curată și atît de mult căutată de locuitorii mai multor localități din județ ? Dacă am citi numai răspunsul dat în ziarul județean, din 10 august a.c., de către conducerea Combinatului siderurgic „Victoria" Călan, am avea suficiente motive de speranță și bucurie : s-ar deduce că totul este aproape în regulă.... În realitate, însă, situația riului Strei se află departe de cele afirmate de conducerea combinatului. (...). Se împlinește în aceste zile cam un an de cînd C.S. „Victoria" a trecut la poluarea grosolană a riului Strei, vizibilă cu ochiul liber. (...). Nu exagerăm cu nimic dacă spunem că, în ultima perioadă, Streiul este tot mai frecvent poluat. (...) Oricine se poate convinge că mai ales spre orele de seară (se speră probabil că noaptea e un colaborator discret), apele Streiului duc la vale funingine și uleiuri minerale, gudron și alte reziduuri, care poluează riul și duc treptat la dispariția peștilor" Așadar, avertismentul exista !

„C.P.J. — O.G.A. Hunedoara-Deva, către Procuratura județului Hunedoara : În temeiul art. 214 lit. „a" din Codul de procedură penală și art. 61 din Legea nr. 8/1974 — Legea apelor și în baza Ord. de împuternicire din partea Consiliului național al apelor, subsemnatul Pârvu I. Nicolae, directorul O.G.A. Hunedoara-Deva, depun prezenta **PLÎNGERE PENALĂ**, pentru săvîrșirea infracțiunii penale prevăzută de art. 57, lit. „a" și „c" din Legea nr. 8/1974, rugîndu-vă ca pe baza procesului verbal încheiat la 18 septembrie 1982, anexat, să dispuneți începerea urmăririi penale și în final să trimiteți în judecată pe cei vinovați de săvîrșirea infracțiunilor amintite. (...) Infracțiunea săvîrșită de Combinatul siderurgic Călan este o infracțiune de caracter potențial, de poluare chiar asupra pînzei de apă freatice pînă în zona Batiz, punînd în pericol alimentarea cu apă a orașelor Deva și Simeria..."

Nicolae Novăceanu, secretar al A.J.V.P.S. Hunedoara : „Nu ne putem încă pronunța asupra pagubelor produse fondului piscicol (păstrăv, crap și știucă în special) de către poluarea recentă a riului Strei. Oricum, puietul distrus cu această ocazie nu se poate reface, natural, decît în cel puțin 8 ani de zile. Dacă se va trece la populărea intensivă cu puiet, să-i zicem populare artificială, investițiile vor trece probabil de 5 milioane lei !"

Dacă luăm în considerație procesul verbal întocmit de Oficiul județean pentru gospodărirea apelor (O.G.A.), această poluare este rezultatul unor neglijențe în activitatea Uzinei cocso-chimice a combinatului din Călan, în urma cărora apele amoniacal-fenolice rezultate, în loc să fie folosite în circuit închis, servind la stingerea cocsului, au fost deversate în canalizarea industrială și pluvială, de aici scurgîndu-se în Strei. Astfel, cantitățile noxelor evacuate în riu a depășit cu foarte mult valorile admise, după cum urmează : la hidrogen sulfurat și sulfuri de 13,5 ori, la cianuri de 27 de ori, la fenoli de 14,5 ori, la care se adaugă mari cantități de ioni de amoniu (30 mg/l). Conform analizelor efectuate în laborator, riul Strei a fost transformat pentru un timp în riu cu ape degradate complet, de unde mortalitatea piscicolă amintită. Interesant este că analizele efectuate pe apa din amonte de Călan atestă existența categoriei I — apă ce se poate utiliza în scopuri potabile, de unde evidenta responsabilitate a combinatului de la Călan pentru poluarea din aval. Și totuși...

Procuror Tiberiu Bidiu, de la Procuratura locală Hunedoara : „Am început cercetarea, dar ea este îngreunată de nerecunoașterea vinei celor făcuți responsabili pentru comiterea faptei. Practic, cei de la Călan l-au luat pe „nu" în brațe, ca și cum nu s-ar fi petrecut nimic ! Martorii audiați susțin ba că nu s-a putut întîmpla de la uzina respectivă, incriminînd depozitul de gudroane, ba că diluția în apele Streiului ar fi fost foarte mare și astfel noxele nu puteau duce la mortalitatea peștilor, în fine, nimeni nu știe nimic și, cum se spune, nici usturoi n-a mîncat !" După Legea apelor, infracțiunile prevăzute la art. 57, lit. a, se pedepsesc cu închisoare de la 3 luni la 2 ani, sau cu amendă de la 3 000 la 10 000 de lei. Aceste pedepse, evident, nu se pot aplica unităților făcute răspunzătoare, ci numai persoanelor fizice găsite vinovate...

La Combinatul siderurgic „Victoria" din Călan, părerile sînt împărțite. Astfel, dacă tovarășul director general Vladimir David recunoaște : „E clar că poluarea vine din unitatea noastră !", inginerul Valer Stezar, ing. șef al Uzinei cocso-chimice, susține, nici mai mult nici mai puțin, că : „Am convingerea fermă că nu s-a întîmplat de la noi ! De unde a venit poluarea, nu știu. Cînd au venit organele O.G.A., țîriia un pic de apă acolo, pe canalul de scurgere..." Lucru contrazis de chiar șeful C.T.C.-ului pe uzină, Dumitru Solduban (responsabil și cu problemele de protecție a mediului), care precizează că în cele 3 zile premergătoare accidentului apele din stația de epurare mecano-biologică a uzinei au avut concentrații foarte mari de noxe, similare cu cele deversate în Strei. Vrem să vedem dosarul de anchetă pe linie administrativă, întocmit în cadrul combinatului. Ba e aici, ba e dincolo, în fine apare dar nu găsim în el decît declarații, care neagă totul, care nu cunosc să se fi întîmplat vreo avarie în ziua de 16 septembrie (ing. V. Stezar, maiștrii de schimb Gh. Cîrțină, G. Gotovan, S. Furca, subing. M. Dragoș)... În dosarul văzut la procuratură, aceleași lucruri declarate, ca martori, de maiștrii R. Colceriu și S. Furca, operatoarea chimistă F. Petroescu și chiar de inginerul Ion Căbuță, directorul Uzinei cocso-chimice, care susține negru pe alb : „Nu a fost din stația de epurare biochimică, ci de la depozitul de gudron !" Că lucrul acesta este practic imposibil, o dovedește concentrația noxelor analizate în laborator, care conțin substanțe ca hidrogen sulfurat sau cianuri, ce nu pot fi găsite într-un depozit de gudron... În fine, pe masa inginerului Stezar apare chiar și „Regulamentul de funcționare a instalației de tratare ape amoniacal-fenolice prin metoda biochimică", semnat de directorul general al combinatului la... 28 octombrie !? „Măcar ăsta să fie cîștigul, zice Valer Stezar, acum avem un regulament după care să ne conducem."

În concluzie, la mai bine de o lună de la producerea gravei poluări a riului Strei, vinovații nu se cunosc încă. Mai exact spus, dacă n-ar exista mărturia indubitabilă a miilor de pești morți în după-amiaza zilei de 16 septembrie, cei de la Călan nici n-ar sta probabil de vorbă despre vreo anume poluare ! Faptele sînt însă prea grave, iar recidiva este evidentă, pentru a fi lăsate așa cum sînt în momentul de față, adică nepedepsite. Noroc, aveam să aflăm, că prize de apă pentru alimentarea orașelor Simeria și Deva se află în amonte de locul de deversare a apelor uzate ale combinatului din Călan. „Dar cum priza este insuficientă, aveau să ne declare Nicolae Pârvu, directorul O.G.A., există, de asemenea, mai multe puțuri forate pînă la apa din pînza freatică. Această apă, din fericire, n-a fost afectată pînă acum. Însă e sigur că dacă poluarea va continua în același mod, ea va fi afectată și noxele ar putea intra în circuitul apei potabile." Să nu ajungem pînă acolo, iată un imperativ de care trebuie să țină seamă nu numai conducerea Combinatului „Victoria", ci toți factorii însărcinați să apere atît natura, cît și sănătatea oamenilor. Sigur, această atitudine trebuie să piecș în primul rînd de la sancționarea, conform legii, a celor vinovați. Mai multă responsabilitate, tovarăși, zău așa !

DUMITRU GRAUR ■

Opinia unui alegător

Vigilența reacționară

Oricît ar părea de necrezut există și o asemenea vigilență și ea se manifestă cu o agresivitate viclean mascată, drapată foarte adesea în faldurile roșu aprins ale unor lozinci scumpe nouă, tuturor, lozinci exploatate abil și transformate în sabia de Toledo a revoluției învîrtită amenințător exact pe deasupra capetelor noastre ale celor care slujim revoluția.

O orbire primitivă încrîncenează ambițiile jandarmerești ale vigilenților în discuție și nu o dată asistăm la tulburarea liniștii creatoare a atîtor oameni de bine, devotați trup și suflet cauzei comuniste care se văd suspectați sau cel puțin înconjurați de o rotundă bănuială așa-zis revoluționară de către tot felul de puriști ideologici care, fireste, pînă la urmă sfîrșesc prin a intra în cel mai trist anonimat. **Pînă la urmă**, zic, și e bine că există un astfel de **pînă la urmă** în care izbîndește buna credință și munca cinstită și devotamentul autentic întemeiat pe competență și pe judecata sănătoasă a celor care știu cum se face binele și cum se apără cu adevărat cauza revoluției și puritatea ei, dar pînă la această **urmă fericită** se știe foarte bine cîtă energie se irosește în nopți nedormite, în nervi consumați inutil, în neliniște și nu o dată în blocarea fanteziei și a forței de creație !

— Domnule, auzi pe cîte un astfel de vigilent cu conștiința încărcată monstruos de atîta suspiciune la adresa tovarășilor săi de muncă și viață, ai văzut schițele inginerului sau arhitectului cutare ? ! Ia să le studiați ceva mai atent ! Ia să vedeți cum își reprezintă el problematica noastră actuală în domeniul economiei ? !

— Ai ceva să reproșezi, ți se pare ceva nelalocul lui, ai găsit vreun calcul nesigur, nu e limpede proiectul, e vreun detaliu nepus la punct ? !

— Domnule, zice atunci vigilentul, cu o înfățișare chinuită de îndoiala sfîntă că cineva nu e foarte sigur pentru revoluție, domnule, **nu știu**, însă e bine să se verifice cu mai multă atenție ! El nu spune niciodată ce nu e bine, ce nu e clar, ce nu e, să zicem, calculat matematic cu exactitate matematică, el zice misterios **nu știu** și te lasă să înțelegi că un plus de vigilență nu strică, ba e chiar binevenită iar el nu-și face decît datoria de conștiință atrăgîndu-ți atenția.

El nu spune că nu e bine ceva anume, și nu spune pentru că nu vrea, sau pentru că vrea ca să-ți lase și ție o șansă, să te arăți și tu revoluționar, adică e generos, vrea să te ajute să devii și tu vigilent în numele revoluției, nu, nici vorbă, chiar dacă izbutește să joace bine această imagine a solidarității și grijii revoluționare, **el nu spune fiindcă nu știe**, e incompetent și ce nu înțelege el cu primitivismul lui de gîndire și cu incultura lui crasă i se pare reacționar, dușmănos, periculos, și se simte brusc mobilizat ca pe linia întîi și atunci ia din arsenalul nostru sfînt cele mai nobile lozinci și începe să le rotească amenințător ca pe o sabie pedepsitoare pe deasupra capetelor noastre.

Să nu ne ferim să spunem că există asemenea situații care ne-au făcut la mulți atîta rău și față de care e cazul să luăm o categorică atitudine pentru că o astfel de vigilență este, stimați tovarăși, direct reacționară.

— Ai citit, domnule, cartea aia, sau ai văzut filmul ăla, pentru că lucrurile se petrec și în viața culturală, și aici apar vigilenții orbirii primitive.

— Da, zici tu cu bună credință, dar ce se întîmplă, ce te nemulțumește, e ceva neclar, e ceva care se cuvine privit cu îndoială ?

— Domnule, zice jandarmul vigilenței primitive, **nu știu**, însă e bine să fiți sau să fim ceva mai atenți.

Și suspiciunea, și îndoiala, și neliniștea își fac repede loc și nu o dată paralizează zile întregi energii aflate în plină desfășurare a capacității lor de a face bine și de a sluji cu dragoste și competent și curat sufletește și devotat cauza revoluției.

— Bine, l-am întrebat eu la un moment dat pe un asemenea vigilent, dar autorul în cauză e tovarășul nostru de luptă comunistă, e o personalitate, de pe urma lui rămîne o operă, de ce să țesem noi acum în jurul lui pînza de păianjen a suspiciunii ? Cui folosește ? Ai ceva anume să-i reproșezi, ai văzut un anume lucru greșit, ceea ce e foarte posibil, nimeni nu are în buzunar rețeta infailibilității, de ce nu spui, de ce nu arăți limpede unde se află eroarea ?! De ce nu arăți eroarea, în loc să agiți suspiciunea ?!

— Domnule, zice el iar, foarte convins de vigilența lui oarbă, **nu știu**, însă e bine să deschidem ochii mai bine — și, evident, pleacă. El nu se implică în rezolvarea chestiunii, el numai atrage atenția, el rămîne pur, și se îndoiește cu vigilență de toți și de toate.

El bine, o astfel de vigilență e reacționară, pentru că ea nu e adevărată, ea nu e constructivă, ea nu se întemeiază pe cunoaștere, pe știință, pe o competență anume, ea se întemeiază doar pe neîncredere și pe suspiciune. Tot ce nu înțelege el, vigilentul, care a rămas cu conștiința la tîrnăcopul romantic de la Salva Vișeu, i se pare suspect și îi trezește îndoiala paralizantă pentru cei din jur. Dar revoluția nu se mai poate apăra azi cu tîrnăcopul, sau numai cu tîrnăcopul, ea cere competența celui care știe să minuiască laserul, ea se apără stăpînind bine și limbile străine și istoria altor popoare și geografia și matematicile superioare și economia.

— Ce spune, ce spune ? — mă tot întreba odată un astfel de vigilent care asista la convorbirea în limba engleză a unui tovarăș cu un ziarist englez. Ce spune ? insista el bănuitor și vigilent. Ce să spună ? Zice că se simte foarte bine fiindcă are reumatism și că aici la noi toamna fiind uscată nu-l mai dor încheieturile.

— Numai atît ? întreabă el nemulțumit, dar în stare, prin șuierătura voci, să-mi insinueze și mie îndoiala.

— Numai atît, zice tovarășul, dezamăgindu-l, dar nu era mai bine să fi învățat dumneata engleza, fiindcă în patruzeci de ani de socialism ai avut toate condițiile să fii vigilent și pe cont propriu ?

Trăim, stimați tovarăși, într-o țară care construiește socialismul și îl construiește cu tot poporul ei, iar noi sîntem chiar constructorii socialismului și îl construim cu conștiința limpede că acesta e socialismul nostru, al celor care, repet, îl și construim.

Cum e posibil, atunci, să îngăduim, ba uneori să și cultivăm, asemenea vigilențe otrăvitoare ale vieții noastre cinstite și harnice și devotate ? !

Îmi amintesc o întîmplare căreia i-am fost și martor dar și implicat, ca să nu zic victimă, din urmă cu doi sau trei ani cînd punînd în scenă piesa unui scriitor comunist aparținînd generației mele m-am trezit brusc suspectat de unii dintre tovarășii mei buni cărora un astfel de vigilent le insinuase ideea monstruoasă că piesa e, nu greșită fără voință, ci direct reacționară, dușmănoasă, periculoasă, venind să încalce chiar constituția. Sigur că **pînă la urmă**, cum ziceam la început, lucrurile s-au limpezit nobil și piesa a fost declarată unanim una din cele mai valoroase opere ale teatrului politic comunist românesc, operă de rezonanță europeană cum s-a spus, și ea a fost îmbrățișată călduros de publicul care și azi o salută cu salve de aplauze.

Dar vigilența jandarmerească a ipochimenului care credea că a demascat niște dușmani a măcinat multor oameni nervii și a produs nopți de insomnie și a semănat suspiciunea paralizantă și neîncrederea jignitoare în tovarăși de luptă autentică și competentă și fierbinte devotați cauzei comuniste.

O asemenea vigilență e reacționară și ea trebuie eradicată din viața noastră definitiv.

Vigilența revoluționară autentică e nobilă întîi prin întemeierea pe o înaltă competență, apoi prin buna credință față de tovarăși, nu prin suspiciune, pentru că nimeni nu se poate declara în partidul nostru mai tovarăș decît semenul lui, nimeni, cum mai ziceam odată, nu are în buzunar două carnete de partid, ca să îi deosebească de cei cu un singur carnet ; vigilența autentică e apoi constructivă, fiind menită **să contribuie cît la promovarea mai binelui și să apere climatul creator general**, indiferent de domeniul activității, de imixtiunea suspiciunii care aparține și altei etape și altor „mijloace" politice.

Din păcate mai sînt încă destui cei care își clădesc o falsă imagine de vigilenți agitînd suspiciunea, îndoiala, reaua credință, delațiunea și drapîndu-le, am mai spus, în faldurile roșii ale drapelului revoluției.

E vremea să le spunem tuturor NU ! Nu acestea sînt lozincile noastre ; lozincile noastre cheamă la încredere și la unitatea voințelor, nu la suspectarea acestor voințe din perspectiva primitivului care neînțelegînd cum se produce fulgerul firește că se teme de el și îl urăște.

Lozincile noastre n-au nimic de-a face cu mistica suspiciunii și neîncrederii. Noi construim competent și devotat și cinstit o lume mai bună și ea va fi mereu mai bună dacă încrederea noastră ne va face și mai uniți. Noi slujim revoluția liberi. Nu suspiciunea ne unește în slujba revoluției, nu frica de a fi suspectați ne unește ca pe niște înfricoșați, ci libertatea opțiunii conștiente.

DINU SĂRARU ■

Dinamo aplaudată

(De la trimisul nostru la Birmingham)

Intrarea jucătorilor români în arena luminată fabulos a dezlănțuit tribunele pînă la paroxism. A fost doar o uvertură. Pentru că intrarea jucătorilor echipei gazdă, Aston Villa, însoțiți de o candidă mascotă blondă în vîrstă de opt ani, și pe nume Andrew Wigley, a fost intimidată cu o salvă de urale de cîteva minute. Primele clipe ale jocului lasă impresia că Dinamo nu mai e intimidată de adversar. Controlează jocul, face presing, croșetează mijlocașii adverși obișnuiți să trimită pasele caligrafic și în viteză. Construiesc atacuri bine legate în zona intermediară a marilor lovituri de teatru dar nu găsesc cura și culoar să tragă la poartă. Morley își reglează tirul pe deasupra porții lui Moraru abia în minutul 6. Cîteva secunde mai tîrziu o minge trimisă la înălțimea gleznei în careul nostru îl prinde inteligent pe „diavolul blond" Shaw, care plonjează la pămînt și înscrie cu capul un gol electrizant pentru public. Dragnea a avut cîteva momente mai tîrziu o explozie dar a tras fără forță de convingere. O combinație derutantă, profitabilă după cîteva pase greșite de ambele părți, îl pune pe Custov în situația de a umple tribunele de mirosul prafului de pușcă, printr-un șut de picior stîng razant cu bara. Morley, Cowans, Shaw și Withe fac scrimă cu jucătorii noștri timp de cîteva minute bune în care atacurile în trombă, schimburile neașteptate de locuri și de pase dintr-o parte în alta a terenului ridică temperatura tribunelor pînă la delir. Multă vreme Multescu aleargă, pendulează în fața careului advers, se demarcă pe spații libere, așteaptă mingea, se zbate printre trei adversari.

Inteligența și abilitatea sa în joc sînt, deocamdată, ineficiente. Dragnea preseză, Iordache încearcă brese într-o apărare care uneori se privește în oglindă, o apărare penetrabilă de această dată. Brusc, la o acțiune bine concertată la centru, după un șut blocat al lui Orac, Multescu răstoarnă o minge în plasă printr-o apărare care se ciocnește ca la biliard și pe lîngă un portar care a jucat faza ca la operă. După pauză iese Orac și intră Augustin, cu poftă de joc, agresiv și cu un sens, în sfîrșit, perpendicular pe poarta adversă. Driblează în viteză, însă pripit, nervos și prea singur. Mai ratează Tălnar o minge în diagonală, la o pasă a lui Iordache. Și cade iar un gol semnat de Shaw la o greșeală de marcaj a jucătorilor noștri. Tot Shaw este acela care înscrie un nou gol printr-o apărare dezordonată. Astfel Shaw se poate mîndri că a înscris cinci goluri în poarta echipei Dinamo. Fapt pentru care e scos în triumf din teren și înlocuit cu Walters. Nu s-au încheiat bine formalitățile introducerii sale pe gazon și Iordache înscrie cel mai frumos gol al jocului printr-un șut cu boltă, înșelător, la vinclu în situația în care portarul Rimmer a rămas statuie. Cînd nimeni nu se mai aștepta și se părea că jocul se încheie cu o revanșă de consolare nou introdus în echipa Aston Villa înscrie un gol din cădere, protejînd spectaculos balonul prin fața apărătorilor noștri. Nu trebuie uitată însă o bară fantastică a lui Custov, care putea aduce la un moment dat scorul la 2—2.

Publicul a aplaudat furtunos și cu admirație jocul echipei Dinamo în multe situații ale meciului. Se poate spune că echipa a constituit o surpriză plăcută pentru spectatori și impresionantă pentru adversar. Este evident că golurile echipei Aston Villa sînt rodul unor greșeli de apărare, dar în urma unui presing exploziv de mare eficiență în situații bine dirijate de jucători cu o experiență vastă de joc și antrenați pentru un spectacol în permanentă mișcare, în viteză atletică, cu o tactică și o strategie derutante. Prin urmare, scor final 4—2 în meciul de la Birmingham, într-o situație în care calificarea echipei Dinamo a fost ratată în meciul de la București. Redresată din punct de vedere moral, Dinamo București a demonstrat totuși că poate juca aproape de valoarea celei mai bune echipe de pe continent.

ADRIAN DOHOTARU ■

N-a mai fost Klein, a fost Petcu...

Sarajevo (prin telefon de la trimisul nostru). La prima sa participare într-o competiție europeană, Corvinul a acuzat din plin lipsa experienței la un asemenea nivel, neizbutind (după ce a eliminat pe A.K.Graz) să treacă și de puternica reprezentantă a fotbalului iugoslav, F.C. Sarajevo. Deși a pierdut meciul retur cu 4-0 (1-0), deci la o diferență care, la prima vedere, pare fără echivoc, echipa hunedoreană poate totuși acuza foarte multă neșansă pe parcursul celor două întîlniri. Ne gîndim desigur la uriașa ratare a lui Klein, la Hunedoara, cînd scorul ar fi putut deveni 5-2, dar și la comportarea în general bună, cea mai mare parte din meci, în partida de la Sarajevo. Gazdele merită totuși din plin victoria și calificarea în etapa superioară a Cupei U.E.F.A.

Prima repriză a fost în general echilibrată, cu trei intervenții foarte bune ale portarului Ioniță, care s-a opus furiilor lui Susici (min. 21), Pasici (min. 30) și Musemici (min. 41), dar n-a mai putut face nimic în fața lui Musemici, lansat de Janjos, la o greșeală a lui Petcu (min. 33), cînd s-a deschis scorul. În finalul reprizei, ca și în primele 15 minute ale celei secunde, hunedorenii au atacat cu mai mult curaj, dominînd jocul la mijlocul terenului, dar ocaziile create au fost puține, evidențiind lipsa de forță în atac a echipei noastre. Dar, ca în meciul de la Hunedoara, și cel de la Sarajevo a avut un moment psihologic (încheiat tot nefavorabil pentru Corvinul !), Petcu ratînd în minutul 58, la 0-1 pe tabela de marcaj), cea mai mare ocazie hunedoreană, neizbutind să se descurce, singur cu portarul Janjus. Și, în loc de 1-1, a urmat 0-2 (Jozici, min. 60), apoi meciul și-a pierdut interesul, hunedorenii acuzînd șocul din plin. Au mai înscris Susici (min. 70), jucătorul care a „făcut" tot jocul echipei din Sarajevo, și Pasici (min. 79), ultimul gol avînd însă la origine o evidentă poziție de ofsaid.

În concluzie, două întîlniri pline de învățăminte pentru tînăra și prea puțin experimentata echipă hunedoreană, în rîndurile căreia i-am remarca totuși pe Gabor, Andone, Ioniță și Oncu.

CONSTANTIN BALACCIU ■

Cariera europeană a Universității Craiova continuă

(Urmare din pagina 24)

a Universității. Întîlnirea lui Cămătaru e pe sfîrșite și în chiar dimineața meciului de azi antrenorul Oțet l-a încercat pe Cămătaru, renunțînd la utilizarea lui numai din motive de prudență.

La ora la care transmit aceste rînduri, peste Craiova coboară înserarea. Mîile de tifosi olteni, cei mai fierbinte public din România, își manifestă în mod decent satisfacția pentru calificare. Toată lumea așteaptă însă cu înfrigurare ziua de vineri cînd sorții vor hotărî adversarul pe care Universitatea îl va întîlni în turul trei al Cupei U.E.F.A. Pînă atunci, să adresăm echipei craiovene, singura noastră reprezentantă care a mai rămas în cursă în competițiile europene, felicitări pentru eliminarea (mai mult decît concludentă) a lui Shamrock Rovers și să-i urăm mult succes în continuare.

Omul care joacă

Rîdem prea mult...

Săptămîna trecută promiteam că voi reveni asupra unor posibile constatări — concluzii după prima manșă a confruntării noastre, destul de interesante, cu Aston Villa.

Vroiam atunci, la fel cum doresc și acum, ca ele să fie pilduitoare nu numai cu titlu de reflecție, ci, îndeosebi, sub acela de învățămînt — dacă vom putea încerca să pornim și să așezăm altfel fotbalul nostru... vreodată —, tocmai pentru că am senzația că urmărindu-i cît de cît mai de aproape, l-am simțit pe britanici mult „mai palpabili" decît din intuiție depărtată. Am putea și trebuie să învățăm și de la ei atîtea încît nu cred că ne-ar strica să adaptăm și în fotbalul nostru ceva din creatorul verificat al lor.

Reîntorși tîrziu din Midlands, după un prim contact cu Aston Villa, dar și după o cunoaștere neașteptată a celui mai vechi club de ligă britanică, Notts County, șeful meu, Anghel Vasile, cu o carte în mînă, m-a făcut atent. Cornele, mi-a zis, iată un citat dintr-un mare comentator de presă american : „dacă furi de la un autor, se numește plagiat. Dacă furi de la mai mulți se numește cercetare". Lăsînd tezele și antitezele acestei teme libere, sînt convins că fotbalul nostru ar trebui să cerceteze („nu să fure !..."), peste tot, cu oameni capabili și atenți, **pentru a-și însuși ceea ce i se potrivește.** Poate și astfel vom avea un fotbal al nostru...

Concluzia mea după disputa cu Aston Villa este că noi am întîlnit în jocul de la București o echipă care joacă și se exprimă într-o manieră pe care noi o întîlnim foarte rar în parcursul unui an competițional, numărat și calendariat de unde vrea oricare spectator al tribunelor noastre fotbalistice.

Aici este purul adevăr. Nu ni se poate cere și nici nu putem evolua într-o singură zi altfel decît sîntem confruntați cu dificultate cu ceea ce oferă și obligă ca angajament competiția noastră supremă — campionatul și, de aici, însuși fotbalul nostru. Vedeți, pare iar paradoxal. Noi putem face o națională mai bună decît alții, pentru moment, sacrificînd perioade lungi de competiție în folosul ei, în care se pot găsi concesii și de alimentație olimpiană și de construcție migăloasă tactică, dar nu putem fi atenți la ordinea de existență reală a bazei (cluburile), sacrificînd-o și argumentînd-o mereu că-i... „o mare problemă". De fapt, l-atît de simplu rezolvabilă dacă n-am vrea s-o complicăm la nesfîrșit din fotoliile care au senzația că-și mai găsesc mereu o nouă preocupare.

Nu vreau să vă mai refac în scris simplitatea schemelor la care apelează și le-au folosit cu consecvență dusă pînă la obsesie jucătorii din Birmingham. Ele sînt expresia unui realism al antrenamentelor dus pînă la extrem, care presupune și școlințe de atletism în pantofi cu cuie, așa cum au făcut în dimineața jocului nostru, aproape o oră, pe „Dinamo". Ar părea și acest simplu amănunt... treaba lor. Aș vrea să mai consemnez că simțindu-se simpli, dar încă foarte tari, își permit, mă gîndesc la White, să se antreneze în octombriul nostru înșelător ca temperatură, numai în chilot, ca un demn și posibil urmaș al marinarilor lui Ted Drake, atîns și el ca gest posibil, pe umăr, de sabia urmașelor Tudorilor.

Nu mă credeți pesimist în lupta cu ei. Au însă, deocamdată, în fața noastră, un mare atu... Nu rîd și nu au timp să rîdă în antrenament și nici în joc. De aici, și bine-înțeles și din organizare, vine totul...

CORNEL DINU ■

Un pas greșit

Sportul românesc a avut, s-o spunem răspicat, zile mai bune, culminînd cu acel superb 13—9 la rugby, înscris ca o nouă izbîndă de prestigiu în meciurile cu Franța, „mare putere" în lumea balonului oval. Între atîtea vești îmbucurătoare (succese la europenele de haltere și de judo juniori, debut promițător al fetelor la Olimpiada de șah etc.), am primit însă și una care a avut darul să ne întristeze și, totodată, să ne pună pe gînduri. Ea ne-a parvenit din Turcia, de la Bursa, unde pugiliștii noștri s-au comportat sub așteptări în cadrul Balcaniadei, doar Niță Robu izbutind, la categoria cocoș, să intre în posesia medaliei de aur. Bilanțul a fost, în ceea ce ne privește, mai mult decît slab, el punctînd încă o dată impasul în care se găsește, și nu de ieri, de azi, boxul românesc : un titlu și locul 4 (din 5) pe echipe, în urma Iugoslaviei (cu 5 medalii de aur), a Turciei (4) și a Bulgariei (2). În sport însă, firește, accidente se mai întîmplă și am socotit că nu e cazul să facem din acest eșec un capăt de țară. Altceva ne-a șocat și, cum ziceam, ne-a pus pe gînduri.

În lipsa unui trimis special la Bursa, ziarul „Sportul" a apelat la serviciile telefonice ale proaspătului secretar coordonator al federației de box, Mihai Trancă, între altele fie spus, el însuși pînă nu demult redactor al respectivei publicații. Ei bine, relatînd ultimul act al Balcaniadei (în finale au intrat și 6 pugiliști tricolori), noul secretar federal a informat publicul cititor (și „Sportul" i-a ținut isonul) că, în afara lui Niță Robu, ceilalți finaliști români au fost „frustrați de victorii prin reaua credință a unor arbitrii", continuînd cu formulări de genul „a dominat partida pe tot parcursul, dar a fost dat învins", „a fost declarat pe nedrept învins" etc., etc. Am fost tentați, în primul moment, să-l credem pe Mihai Trancă, dar ne-a fost imposibil după ce, în „România liberă", am citit sub semnătura lui Cătălin Georgescu (trimisul ziarului la Bursa) o relatare complet diferită a celor petrecute în gala finală a Balcaniadei! ? Dacă Trancă se lamenta în jurul a 5 decizii eronate, toate (desigur) în detrimentul boxerilor noștri, Georgescu pomenea doar de una (în meciul Ioana-Ciuprenski), neuitînd însă să menționeze („amănunt" care l-a scăpat secretarului federal) că însuși Robu a fost, în primul rund, numărat de arbitru ! ?

Cu alte cuvinte, Trancă a încercat și, în parte, a reușit să tragă spuza pe turta sa, punînd pe seama greșelilor arbitrilor o comportare, în general, nesatisfăcătoare, inducîndu-ne în eroare. El și-a însușit, e limpede, „tehnica" folosită pe strada Vasile Conta (rezultate minore, umflate, căutarea cu luminarea a scuzelor etc.), iar atitudinea aceasta apare cu atît mai ciudată cu cît, abia venit la conducerea federației, Mihai Trancă n-ar fi putut fi făcut răspunzător pentru ratarea de la Balcaniadă. În loc să se situeze pe o poziție fermă, de recunoaștere a lipsurilor (și sînt atîtea) și a limitelor din boxul românesc, noul secretar federal a ales calea denaturării adevărului, făcînd pe ea un prim pas greșit. Întrebarea e ce va urma.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Hipism

Roade tomnatice

Ultima zi a lunii octombrie a fost și o sărbătoare hipică pentru mulți iubitori ai trăpașilor, chiar dacă „Austriacul", ridicat la 25 000, va fi tentația reuniunii viitoare. O revenire spectaculoasă a „Grasului", cu o triplă victorie : Kiralina, Djafan și Catren. Cursa vedetă a zilei, pe 2 600 de metri, a fost cîștigată de Catren (Nicolaie Gheorghe), într-un cronometraj foarte bun, la luptă cu Sondaj (Traian Marinescu) și Perjar (Vasile Gheorghe). Dubla victorii au mai luat formațiile : Mircea Ștefănescu (Răsad și Sardonic) și Gheorghe Popescu (Vrednic și Heracle). Au mai trecut primii potoul : Trifoi (Gh. Tănase), confirmîndu-și valoarea de cel mai bun cal de trei ani, Sufix (Sandi Ionescu) și Stamora (Mihai Dumitru). De șase ori la rînd Simbria obține locul doi, de statornicie exemplară a genului. În alergarea rezervată amatorilor, dr. Mihai Leontopol a mai luat o opțiune spre titlul de campion, cîștigînd cu Diafan, într-un cronometraj excelent, pe 2 000 de metri. Locul doi a venit Grăbit (Bogdan Manea) și trei Vigu (Haralambie Zerban) tîrînd din spate într-o formă foarte bună. Un amator, Mihai Manea, mărturisea că nu se poate concura pentru locul întîi alături de Mihai Leontopol, și avea dreptate. O cursă de 2 000 de metri demonstrează abilitatea conducătorului în folosirea rezistenței calului. În rest, vînt prielnic, lume multă, raze călduțe, roade bogate, deci toamnă adevărată.

ELENA ȘTEFĂNESCU ■

Cronica șoselei

O poveste cu niște cai

Mulți din cei care intrau în bufetul de la periferia orașului se opreau cu admirație în dreptul celor doi cai albi, priponiți în apropierea intrării în local. Dacă n-ar fi fost mașinile parcate pe platforma betonată și costumele contemporane ale clienților localului, clădirea joasă a bufetului, acoperită cu stuf, îmbrăcămintea haiducească a ospătarilor și cei doi cai albi de la intrare aminteau pregnant de atmosfera din reușitele filme de aventuri, avînd protagonistă pe Marga Barbu. „Uite mă ce mîndrețe de cai, ce ținută falnică, ce cap splendid. O pereche de cai ca ăștia fac mai mult ca un turism. Eu am crescut la țară și întotdeauna am iubit caii". „Nu sînt numai frumoși, dar și moderni, pentru că nu consumă benzină". După acest schimb de cuvinte, cei doi studenți intră rizînd în local. Aproape nimeni nu observă modul cum sînt priponiți caii. Nu se sesizează nici șoferul autobasculantei care, după ce bea un pahar cu apă minerală, se urcă la volan și pornește mașina. Frumoșii căluți care fuseseră legați de partea din spate a celei de a doua remorci a autovehiculului o pornesc cuminte după autovehicul. Ciudat convoi, basculanta cu două remorci încărcată cu pietriș, avînd în urmă pe cei doi bidivii. Rari trecători de la ora aceea tîrzie priveau cu curiozitate la trăpul celor doi cai care își reglau viteza din mers, în funcție de aceea a basculantei.

„Măi Marine, așa ceva n-am văzut în viața mea. Ce-o fi făcînd oare cu caii zănatecul ăsta de șofer ? Să-l ajute în caz că rămîne în pană ?" „Păi dacă-i mai aleargă mult așa, îi omoară. Multe ciudățenii sînt pe lumea asta !" Convorbirea are loc între doi muncitori care se îndreptau spre uzină pentru a intra în schimbul III. „Cînd am ajuns la locul de descărcare a pietrișului, un coleg vine la mine rizînd : „Ce mă, Ilie, ți-ai cumpărat cai ?" „Ce cai mă, ce-ai înnebunit ? Decît să faci glume proaste cu mine, mai bine ai trage mașina de acolo să-mi golesc și eu remorcile. Și așa am întîrziat cu o cursă". „Nu glumesc deloc, vino să-i vezi legați de remorcă". „Colegul meu, cunoscut că se cam ține de șotii (într-o zi l-a uns unul alt șofer scaunul din cabină cu cremă de ghete), începe să mă enerveze. Dacă tu ai timp de bancuri proaste, eu n-am. Hai, lasă-mă-n pace". „Ți-e greu să cobori din cabină și să faci cîțiva metri, hai să-i vezi". „Mă uit la fața lui Mitică, care a devenit serioasă și cobor cu neîncredere din mașină. Să cad jos cînd văd într-adevăr cei doi cai nădușiți, remorcați cu hățurile lor de piele, de a doua remorcă. Cineva a vrut să rîdă de mine... Ce s-o fi întîmplat ? Dar mă gîndesc că e greu de presupus că cineva a făcut o glumă. Dacă nu mergeam încet din cauza încărcăturii mari, și în locul meu era vreun zurbagiu de șofer care nu scotea mașina din 70 pe oră ?" Între timp se reclamase furtul cailor. Erau căutați peste tot. Cei doi tineri, proprietarii animalelor care veniseră călare din comuna învecinată, la bufet, după vorbele lor, să bea ceva mai de soi, după zaibărul sorbit acasă, erau destul de „obosiți", vorbeau greu, greu de tot. „Lăsarăm caii în curte. I-am priponit de o remorcă și am intrat în local. Cînd ieșirăm ne îndreptarăm spre locul unde i-am lăsat. Ia caii de unde nu-s". Ilie a pus mai întîi cîte o pătură pe spatele celor doi cai uzi de transpirație, apoi a anunțat miliția. „Unde i-ați găsit ?" „Păi unde. Erau legați de cea de a doua remorcă". Nici ofițerului de serviciu, așa cum n-am crezut nici eu, nu i-a venit să creadă la început povestea cu cai. „Noi eram convinși că mașina, după cum era parcată, va rămîne toată noaptea acolo. Știam că mulți șoferi în tranzit garează mașinile și apoi se culcă peste noapte la căsuțe. Și apoi ați văzut și dv. că eram cam cherchelîți. Vă mulțumim că ne-ați găsit căluții. Ce spuneam bătrînilor cînd ajungeam acasă ?"

VICTOR BEDA ■

Lumea în care trăim

Prețul războiului și avantajul păcii

Există fel de fel de statistici. Firesc, pentru că, mai ales în ultimele decenii, odată cu mijloacele sofisticate de calcul, statistica și-a multiplicat sferele de aplicabilitate și a devenit indispensabilă omului. Se face statistica sărăciei și bogăției, a suferințelor și huzurului, a dramelor și bucuriilor umane. Pe tabele, pe coloane nesfîrșite de cifre.

Știm, sau credem că știm, cu exactitate, cîte textile s-au produs în lume, cîte perechi de încălțăminte, sticle de șampanie, bare de oțel, automobile, tone de grîu, avioane de pasageri, televizoare în alb-negru sau în culori, motociclete și lista ar putea fi continuată la nesfîrșit.

Despre toate produsele există calcule. Despre toate, sau aproape toate, statistica este gata să ofere amănunte exacte.

Firește, domeniul militar se află și el prezent pe planul statisticii. Există statistica războaielor. Există statistica mortilor și rănitilor. Există un calcul, ce se pretinde aproplat de exactitate, al „prețului" conflictelor militare. Un elvețian a calculat că în ultimii 5500 de ani s-au consumat 15 000 de războaie. Din acești 5500 de ani omenirea ar fi avut doar 292 de ani fără războaie, adică mai puțin de trei secole de pace luate la un loc. Ceea ce, într-adevăr, este foarte, foarte puțin.

Dar calculele nu se opresc aici. Statisticile demonstrează că „prețul" uman al războaielor a crescut mereu. În secolul XVII pe cîmpurile de bătălie din Europa 3 milioane de oameni și-au găsit moartea. Un secol mai tîrziu numărul lor crestea la 5 milioane. Iar după încă un secol, la 6 milioane. În secolul XX, primul război mondial a avut 10 milioane de morți. Al doilea război mondial 55 milioane de morți.

Dar războaiele de după cel de-al doilea război mondial?

Aici calculele sînt mai dificile. Unii experți consideră că în aceste războaie, plasate într-un spațiu geografic mai limitat, și care ar fi fost în număr de peste 150, au murit aproximativ 15 milioane de bărbați și femei, copii și bătrîni. S-ar putea ca în realitate numărul lor să fie și mai mare, deoarece este deosebit de dificil să contabilizezi morții din junglă sau din deșert, victimele unor războaie care nu sînt de factură clasică, cu linii clar delimitate ale frontului, cu poziții de luptă precise și exacte trasate pe hărți de stat major.

Desigur statisticile unui război nu se pot limita la pierderile umane. Nu este vorba doar de costul uman al unei conflagrații. Fiecare război consumă, după cum se știe, enorme resurse materiale. Se pretinde că primul război mondial ar fi costat în jur de 300 miliarde de dolari. Cifra, bineînțeles, nu ne impresionează peste măsură, pentru că în zilele noastre se cheltuiește doar pentru înarmare peste 600 miliarde de dolari în fiecare an.

Cineam undeva că în ultimele trei decenii și jumătate de... pace, pentru războaiele locale și înarmări s-ar fi irosit 7 500 miliarde de dolari.

Războaiele au devenit mai scumpe iar prețul lor riscă să crească mereu. Nu numai deoarece dolarul s-a devalorizat, ci și pentru că armele, tot mai sofisticate, înghit bani din ce în ce mai mulți. Tehnologia nucleară, noile generații de rachete presupun cheltuieli fabuloase. În momentul de față cheltuielile militare depășesc valoarea întregii producții a 100 de țări în curs de dezvoltare în care trăiesc două treimi din popoarele sărace. Un simplu focos pentru bomba cu neutroni costă 1 milion de dolari. Ar mai fi de adăugat că un singur submarin atomic de tipul „Poseidon" transportă la bord suficient armament nuclear pentru a transforma în pustiu o suprafață de trei ori mai mare decît cea a Europei.

Acesta este „costul" real al războaielor trecute și (posibil) viitoare. „Costul" acesta îl cunoaștem și acest fapt ar trebui să alarmeze popoarele. Accentul trebuie pus pe avantajele păcii. Pacea înseamnă nu numai eliminarea pericolului de război, ci și transformarea unor imense resurse spre nevoile veritabile, acute ale umanității.

Banii care sînt cheltuiți pentru înarmare ar putea fi folosiți pentru eradicarea subdezvoltării, a bolilor, a analfabetismului, a sărăciei, pentru a elibera omenirea de toate mizeriile pe care le îndură din cauza inechității și inegalităților. S-ar salva, în acest fel, milioane de vieți omenești. S-ar salva de la moarte prin foamete și boli, și, în același timp, prin înlăturarea războaielor s-ar salva milioanele de vieți omenești ce pier inutil pe cîmpurile de luptă. Ar fi marele avantaj al păcii. Un avantaj pe care nu-l putem calcula în miliarde de dolari. Un avantaj vizibil în condiția umanității, în progresul omenirii, în viitorul planetei. Un avantaj pe care evident, nu-l putem plasa pur și simplu în coloanele de cifre reci ale statisticilor.

Avantajul păcii trebuie să cîntărească determinant în balanța rațiunii. Drumul adevărului nu este însă ușor de parcurs. O dovedește realitatea prezentului.

Speranța se întemeiază însă pe conștiința popoarelor. Căci ele sînt cele ce trebuie să achite „costul" războiului. Și tot ele sînt cele ce doresc să se bucure de avantajul păcii.

Al. PINTEA ■

Spionii din cer

Niciodată, ca în zilele noastre, armele nu s-au perimat într-un asemenea ritm. Un bombardier, o rachetă, un submarin devin desuete odată cu intrarea lor în faza operațională.

Monstrul de abia născut miroase a naftalină. Un monstru și mai rapace se configurează însă pe planșele proiectanților.

Armele se perimează la galop. Ideea războiului, nu. Ce paradox paralizant și greu de lămurit.

Deși pămîntul miroase a praf de pușcă, și schilodiții războaielor locale compun un car de victime care sînt mai multe ca în cele două războaie mondiale însumate, armele se fabrică mai departe, în cadență susținută, în aceeași cadență în care declarațiile de bune intenții se varsă în microfoanele unei conferințe sau alteia.

Se perfecționează puști și baionete, bombe mici și bombe mari, mitraliere și tunuri. Dar și armele viitorului. Mai ales armele viitorului. Adică instrumentele de a face certă lipsa de viitor a omenirii.

De curînd Pentagonul a dat publicității un plan de modernizare a forțelor strategice americane. Programul are, evident, o viziune... strategică. Merită să citîm: „Vom abandona proiectul ce urmărește să asigure protejarea rachetelor MX printr-un sistem de silozuri multiple în interiorul căruia aceste rachete să fie deplasate în mod frecvent. Vom continua fabricarea rachetei MX și vom instala cel puțin 100 de rachete. Vom continua cercetarea teoretică și aplicativă privind trei opțiuni de instalare pe termen lung a rachetei MX. Programul de cercetare va fi astfel conceput încît în 1984 să putem alege și pune în aplicare una sau mai multe din aceste opțiuni.

— Avion în alertă permanentă în zbor: un aparat capabil să lanseze rachete MX, invulnerabil și avînd o mare autonomie de zbor.

— Protecție datorită unor rachete antirachete. Vor fi luate măsuri energice pentru apărarea rachetelor MX bazate la sol.

— Instalare subterană la mare adîncime. Desfășurarea de rachete MX în silozuri invulnerabile amenajate la o mare adîncime.

Pe termen scurt vom desfășura, de îndată ce este posibil, un număr limitat de rachete MX în silozuri concepute pentru rachetele „Titan" sau „Minuteman" și reconstruite pentru a le întări împotriva efectelor exploziilor nucleare.

— Deși nu s-a încheiat încă examinarea locurilor de instalare, pare probabil că prima desfășurare a rachetei MX se va face într-o bază existentă a rachetelor „Titan".

— Toate rachetele „Titan" depășite deja vor fi scoase din uz îndată ce va fi posibil.

Așadar, de îndată ce va fi posibil, aparatura de omorît în masă care este depășită va fi înmormîntată! Fără ceremonii și fără regrete. Cu entuziasmul ducerii pînă în neființa lumii a unui galop pe berghelii radioactive. Acest galop la însă în potcoave și Cosmosul, cerul larg al tuturor visurilor noastre pașnice. „Le Figaro" notează, astfel, în legătură cu viziunea cosmologică a războiului dus printre stele: Ținînd seama de faptul că naveta spațială este o armă militară remarcabilă, prima mare hotărîre a S.U.A., pentru a compensa întîrzierea lor, a fost crearea unui „înalt comandament militar al spațiului cosmic". Considerat a fi o adevărată „a patra armă", acest înalt comandament a pus în funcțiune un Punct de Conducere ultrasecret, în Colorado Springs, unde va fi coordonat de acum înainte ansamblul programelor spațiale ce privesc apărarea. Astfel, acestea vor ieși treptat de sub controlul Forțelor Aeriene ale S.U.A., așa cum au fost pînă acum.

La început acest Punct de Conducere (P.C.) va conduce doar activitățile militare ale navetei spațiale: două asemenea navete vor intra în dotarea armatei, care le va folosi începînd cu anul 1985. În acest scop în California este în curs de construcție o pistă pentru scopuri exclusiv militare.

Pe de altă parte, baza de la Colorado Springs va trebui să desfășoare un vast program de îmbunătățire a dispozitivului spațial militar american. Unul din capitolele cele mai „spectaculoase" este realizarea rețelei NAVSTAR, formată dintr-o centură de 18 sateliți artificiali care vor difuza în permanență ora și poziția în care se află. Nu este o glumă, dar este vorba de transmiterea de informații ce vor permite forțelor maritime și aeriene să se deplaseze în orice loc din lume cu o precizie de ordinul a zece metri, sub mare, la suprafață sau în aer.

Interesant. Foarte interesant. Arme redutabile vor lovi instantaneu și precis ținte minuscule. Iată un record absolut de care nu are nevoie absolut nimeni. Nici atacantul, nici atacatul. Amîndoi — în contextul războiului viitorului — vor fi niște marginali sub duelul dezmățat al tehnologiilor ultramoderne de luptă. Luptă nu se va da, oricît de exact, de cineva contra cineva, ci de toți contra lumii.

Pămîntul nefiind altceva decît țința prea restrînsă pentru a fi privită atent de combatanți. Noroc cu nemăsuratul Cosmos pe ale cărui trasee apropiate vor bizăi și după sfîrșitul Terrei sateliții spioni, buni pentru eternitate, să spioneze un maldăr de scrum radioactiv și vor spiona ca un ultim și stupid omagiu adus inteligenței umane...

RADU BUDEANU ■

CORNEL ȚĂRANU — laureat al premiului Koussewitzky

Premiul internațional al criticilor de disc — premiul Koussewitzky — acordat anual celei mai valoroase lucrări muzicale scrise de către un compozitor în viață pentru un ansamblu de cel puțin 16 instrumente și apărută pentru prima dată în versiune discografică — a fost decernat de curînd, prin hotărîrea juriului reunit în Spania, la Santander, compozitorului român *Cornel Țăranu*, pentru lucrarea *Ghirlande*, interpretată de formația Ars Nova, sub bagheta compozitorului. Prestigioasa distincție încoronează pentru prima oară o lucrare contemporană de muzică românească, însemnînd o fericită prețuire a valorii artei noastre componistice. „Cornel Țăranu a cîștigat pe drept, după o dispută aprigă, în care a avut de înfruntat concurenți de prestigiu recunoscut (...) compozitorul român a fost preferat pentru sufiul viguros, unitar ce-i caracterizează stilul, pentru convingerea fermă, exprimată lapidar, într-un limbaj

contemporan și totuși specific, ce străbate lucrările sale" — spune criticul muzical Alfred Hoffman, unul din membrii juriului.

Simbătă, 30 octombrie, holul magazinului „Muzica" din București a găzduit festivitatea lansării discului premiat, care cuprinde Simfonia nr. 2 „Aulodica", Ghirlande și Ofrande II, în interpretarea Orchestrei simfonice din Cluj-Napoca și a formației Ars Nova și care ni se prezintă într-o excelentă condiție grafică. În prezența unui mare număr de compozitori, critici muzicali, reprezentanți ai presei și Televiziunii române, precum și a unui numeros public, compozitorului i-a fost înmînată diploma de onoare. Premiul Koussewitzky — cea mai importantă distincție internațională pentru discul de muzică simfonică contemporană — nu este numai o reușită a compozitorului Cornel Țăranu, ci, în egală măsură, și a Casei de discuri „Electrecord", pentru acuratețea și calitatea deosebită a înregistrării. Muzica simfonică românească a momentului contemporan a cucerit prin Cornel Țăranu încă unul din titlurile sale „nobiliare", care adaugă artei noastre o nouă meritată recunoaștere în plan internațional.

T. RADU ■

Mondo umano?

Pierdut bombă, găsitorului...

...În cadrul unui zbor de antrenament, în urma unei avarii la aripa dreaptă, un bombardier B-52 se prăbușește de la o înălțime de 3 000 metri, împreună cu cele două bombe atomice pe care le are la bord. În timp ce una coboară lin cu parașuta, cealaltă, în cădere liberă, se sfărîmă în bucățele. Locul întîmplării: un ranch din apropiere de Goldsboro — statul Carolina de Nord. Urmările nu se cunosc.

Textul de mai sus face parte din cartea „Ucidere și superucidere" apărută în urmă cu aproape două decenii în librăriile americane și putea foarte bine figura pe banderola publicitară a volumului. În ce o privește, întîmplarea descrisă mai sus atît de sec și totuși atît de incitant, e adevărată sau apocrifă? Vorbind din perspectiva timpului care a trecut de la publicarea cărții, s-ar putea crede că e vorba de un fapt strict autentic pe care autorul respectiv l-a redat cu suspansul de rigoare, temei volumului său. Dar nu e așa! Atunci avem de-a face cu mintea unui creator care evaluează foarte exact posibilitatea producerii unor asemenea întîmplări? S-ar părea, pentru că după patru ani, la 17 ianuarie 1966, a fost Palomares-ul, cînd (chiar) un bombardier B-52 s-a ciocnit cu un K-135, avion de aprovizionare cu combustibil, iar cele patru bombe cu hidrogen aflate la bordul primului au căzut, una în mare, iar trei pe pămînt. În clipele de mare tensiune care au urmat, omenirea a realizat cît de aproape se află de un mare accident nuclear întîmplător deși cei care căutau bombele se deghizaseră în tot felul de grupuri de turiști, geologi, pescuitori subacvatici sau cine mai știe ce. După ce au fost depistate și izolate un milion kilograme de pămînt radioactiv, ele au fost transportate apoi urgent în S.U.A. și aruncate în groapa deșeurilor radioactive. Localnicii și posesorii bombei au răsuflat ușurați și, fiind descoperită și bomba din mare, s-a trecut la măsuri și mai severe pentru ca asemenea întîmplări să fie evitate. Mai ales că, așa cum avea să se afle ulterior, pierderea unei bombe atomice nu e un fapt imaginat de un romancier în căutare de subiecte tari, ci un eveniment strict autentic. În anul 1957, un bombardier B-47 s-a prăbușit în Marea Mediterană. N-a mai fost găsit. Avea două bombe atomice la bord. Altă dată, în prag de a se ciocni cu un avion deasupra Oceanului Atlantic, în apropiere de coasta Georgiei, un pilot tot de pe un B-47 a aruncat bomba atomică. N-a mai fost găsită. În 1959, un hidroavion P-5 M se prăbușește în Oceanul Pacific, avînd la bord o bombă atomică. N-a mai fost găsită. Submarinul „Scorpion" s-a scufundat în Mediterana și avea în dotare torpile cu focoase nucleare. N-au mai fost recuperate. Acum doi ani, la 18 septembrie, în Damascus (Arkansas) unui muncitor îi scapă o banală cheie de strîns piulițe în silozul unei rachete Titan-2 care, la 30 m adîncime, lovește racheta și perforează peretele subțire al rezervorului de combustibil. În scurtă vreme, silozul se umple cu vapori radioactivi. A urmat explozia iar cele 750 de tone, cît cîntărea acoperișul silozului, au fost aruncate la 150 m înălțime. Nu s-au comunicat victimele și nici aria de contaminare ci doar că între 1975—1979 s-au înregistrat 185 scurgeri de comubstibil. Și, să fim lucizi, astea sînt cazurile cunoscute pentru că, e de presupus, celelalte sînt și mai înfricoșătoare. Iată de unde se putea inspira cel ce a scris „Ucidere și superucidere" și nu din imaginație.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

După „PANORAMA" — Polonia

Cum se perpetuează inechitatea în lumea de azi

Furtul de creiere

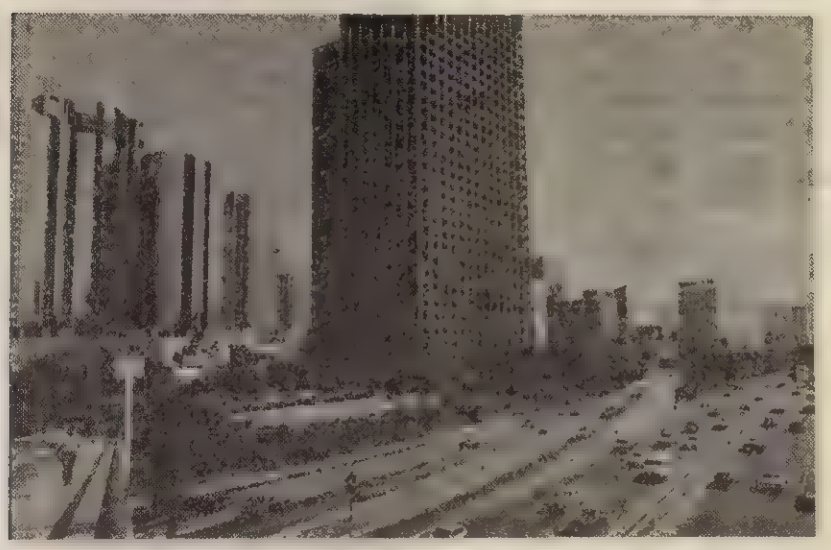

Între fotografia de deasupra, care înfățișează o imagine dintr-o mare metropolă americană, și cea din josul paginii — un sat dintr-o țară în curs de dezvoltare — este, pe linie de civilizație, o distanță de multe milenii. La acest enorm decalaj al dezvoltării au contribuit și racolerii de inteligențe, înfățișați în cele două fotografii de la mijloc

Presa mondială despre „furtul creierelor"

Un studiu al UNCTAD :

„Brain-drain"-ul constituie, fără doar și poate, unul dintre factorii ce alimentează dezvoltarea inegală a economiei mondiale !

Revista „JEUNE AFRIQUE" :

Prin furtul de inteligență țările sărace au fost și mai mult sărăcite, iar cele bogate au acumulat și mai multă bogăție. Este greu să apreciezi exact, în dolari, aur sau în altă monedă cît au pierdut țările lumii a treia prin racolarea de către statele industrializate a cadrelor de specialiști și muncitori calificați. Dar se poate spune că ele se găsesc acum într-o fază a dezvoltării economice și sociale cu foarte, foarte mulți ani în urmă față de aceea în care s-ar fi putut afla dacă toate cadrele formate de ele nu le-ar fi fost răpite.

„THE NATIONAL HERALD" — India :

„Furtul creierelor" a lipsit, în ultimele două decenii, țările în curs de dezvoltare de peste o jumătate de milion de oameni de știință, medici și alte persoane cu un nivel de pregătire superioară.

În același timp, în S.U.A. revine 1 medic la 550 locuitori, iar în țările din Africa de est — 1 la 17 500, în state din Asia raportul fiind și mai grav (1 la 60 000—120 000).

Statistici ale O.M.S. :

● **Uganda** — țară africană, una dintre cele 31 de țări cele mai sărace din lume — se numără între țările cu cea mai înaltă mortalitate infantilă din lume.

● **Uganda** — 3 medici la 100 000 locuitori.

„HINDUSTAN STANDARD" — India :

India : anual, 1 000 de medici — 10% din suma absolvenților institutelor de medicină naționale — sînt racolați de Occident. „Pentru India aceasta înseamnă, tot anual, moartea a 100 000 persoane, între care circa două treimi sînt copii sub 5 ani".

„LE RENOUVEAU" — Burundi :

...În lume, îndeosebi în lumea a treia, există multă sărăcie și mizerie, dar aceasta este rezultatul practicilor colonialiste care mai dăinuie, deși vechiul colonialism a murit. „Furtul creierelor" este o formă de manifestare a neocolonialismului.

„LE MONDE" — Franța :

...Un asemenea transfer invers de tehnologie — denumit și „exodul de competențe" — este benefic, dar statelor occidentale industrializate.

„INTERNATIONAL HERALD TRIBUNE" :

...Exodul creierelor echivalează cu o subvenție nejustificată acordată țărilor bogate tocmai de țările cu economii slab dezvoltate. În ultimul deceniu, numai S.U.A. au economisit anual circa 1 miliard de dolari, cît ar fi costat pregătirea și calificarea oamenilor de știință, inginerilor și medicilor racolați din țările lumii a treia.

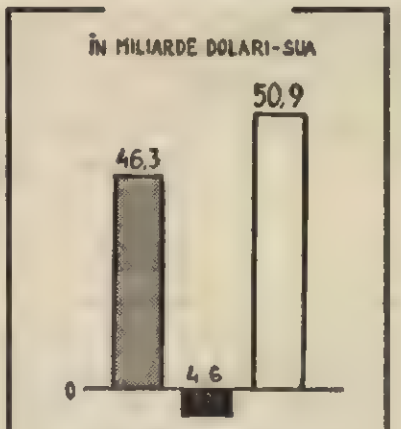

raster — **Ajutorul acordat de S.U.A., Canada și Marea Britanie țărilor în curs de dezvoltare.**

alb — **Investițiile făcute în calificarea specialiștilor emigrați în S.U.A., Canada și Marea Britanie din țările în curs de dezvoltare.**

negru — **„Ajutorul real" — pierderea netă pentru țările în curs de dezvoltare.**

(Datele furnizate de studiul „Restructurarea ordinii internaționale", coordonat de Jan Tinbergen, economist de reputație mondială, privesc o perioadă de 12 ani).

„Brain-drain" (furtul creierelor) este una dintre căile prin care țările în curs de dezvoltare sînt obligate să finanțeze dezvoltarea celor bogați. Alături de politica spoliatoare a dobînzilor exorbitante impuse creditelor pentru dezvoltare, furtul creierelor face parte dintre „noile" metode de jefuire, neocolonialiste, în care sînt implicate — ca și în politica creditelor — cele mai dezvoltate state industrializate. Furtul creierelor face parte dintre acele practici care permit perpetuarea mecanismului unei ordini internaționale revolute, ce favorizează pe cei bogați să devină și mai bogați, iar pe cei săraci să sărăcească pe zi ce trece.

Un studiu al U.N.C.T.A.D. relevă, în 1981, că numai în perioada 1961—1976, circa 305 000 cadre cu înaltă calificare din Africa, Asia și America Latină au fost racolate de o serie de state capitaliste occidentale — în primul rînd de S.U.A.. Acest eșalon cuprindea 60 mii de medici, 100 mii de oameni de știință, 123 mii de tehnicieni din ramurile „de vîrf".

Statistici revelatoare, dar cu atît mai dramatice.

În primul rînd, furtul creierelor frustrează economia statelor sărace de însăși substanța ei vitală, supunîndu-le la grave perturbații și rămîneri în urmă, paralizîndu-le dezvoltarea în cele mai diferite sfere ale economiei și științei. Amploarea fenomenului, pe lîngă faptul că adînceste continuu prăpastia între „săraci" și „bogați", reprezintă o infuzie importantă de resurse umane dinspre lumea a treia spre statele puternic industrializate. Priviți și graficul alăturat ! Și atunci — să nu te întrebi : Cine pe cine ajută ?

O subtilă formă de exploatare.

Africa : un milion de copii sub 5 ani mor, anual, de malarie.

În lume (în lumea celor săraci, evident) : peste 1 miliard de oameni sînt subalimentați.

America Latină : 40 la sută din populație nu are acces la asistența medicală.

„Jefuite de bogățiile solului și subsolului lor, țările lumii a treia sînt private, de asemenea, spre avantajul țărilor occidentale industrializate, de personalul lor de înaltă calificare, dealtfel puțin numeros".

„Potrivit statisticilor prezentate la ultima conferință a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare — U.N.C.T.A.D., 300 000 de specialiști din lumea a treia au emigrat, între anii 1961—1980, în țările occidentale dezvoltate, din care 73 la sută în S.U.A., Canada, și Anglia".

„Furtul de creiere practicat în detrimentul țărilor subdezvoltate a adus S.U.A. beneficii în ultimii 30 de ani însumînd 100 miliarde de dolari".

(Date ale O.M.S.)

„...25 la sută dintre inginerii Centrului de cercetare al Societății transnaționale nord-americane „General Electric Co" provin din țările subdezvoltate". („Granma" — Cuba)

Potrivit datelor UNESCO : pentru ca revoluția științifică și tehnică să se realizeze pretutindeni ar trebui ca fiecare țară să dispună de minimum 1 000 de oameni de știință la 1 milion de locuitori.

— Această cifră este mult depășită în Europa occidentală, în S.U.A. și Japonia.

— Dimpotrivă : țări ca Senegal, Kenya, Ghana, Bolivia, Salvador, Birmania ș.a. au sub 100 de oameni de știință la 1 milion.

Legenda aurită a „țării științei"

Laura Fermi, văduva ilustrului savant atomist italian — unul dintre „părinții" bombei atomice americane — citează, în volumul „Illustrious Immigrants", cîteva ...mii de nume, unele foarte celebre, de specialiști din toate domeniile care au adus servicii neprețuite progresului american în... toate domeniile. Henry Thomas, în „Biographic History of U.S." publică și el o lungă listă...

Iată cîteva dintre aceste celebrități, multe dintre ele emigrate în S.U.A., în anii '30, prigoniți de fascismul ce lua proporții în „lumea veche" : Albert Einstein, Leo Szilard, Niels Bohr, Edward Teller, Enrico Fermi — „părinții" bombei A americane ; Werner von Braun — rachetist, Thomas Mann — scriitor, și alții. 73 la sută dintre oamenii de știință nord-americani care au primit Premiul „Nobel" și 24 la sută dintre membrii Academiei de științe din S.U.A. sînt specialiști de înaltă clasă veniți din zeci de țări.

Scurtă statistică

Creșterea numărului de oameni de știință racolați de S.U.A. între anii 1965—1968 :

1965 — 5 000 ; 1967 — 12 500 ;
1966 — 8 000 ; 1968 — 13 000....

În anii '70, numărul acestora s-a stabilit în jurul cifrei — medii — de circa 10 000 anual.

Rata investițiilor în cercetare în S.U.A. : 1 dolar — 14 dolari.

— În anii '60 aproape 60 000 de specialiști latino-americani au emigrat în S.U.A. Între aceștia : 132 fizicieni de înaltă calificare, 35 matematicieni eminenți, 780 biochimiști și biologi ; 40 la sută dintre aceștia erau cadre universitare.

— În anii '70 — se estimează — circa 80 000 de specialiști de înaltă calificare au părăsit țările Americii Latine și s-au stabilit în S.U.A.

(Date ale UNESCO)

Unul dintre instrumentele prin care S.U.A. drenează „creierele lumii" spre propriul profit este **Institutul de Educație Internațională.** Menirea acestuia : „să descopere" tinere talente științifice și tehnice din întreaga lume și să le ofere burse în S.U.A. „pentru perfecționare". După terminarea acesteia, li se fac propuneri atrăgătoare să rămînă definitiv în Statele Unite.

(„Granma")

Cum arată „prăpastia" dintre bogați și săraci

Discrepanța economică între țările industrializate și cele în curs de dezvoltare :

În domeniul productivității muncii — 13 la 1
În domeniul producției industriale — 24 la 1
În domeniul producției de mașini și utilaje — 90 la 2

(Date UNCTAD)

Pagină realizată de ȘTEFAN ZAIDES ■

România — Franța: 13 — 9

Sublimă victorie!

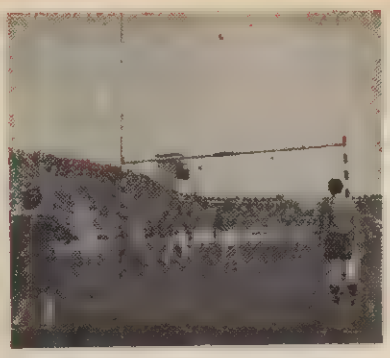

Așteptată cu deosebit interes de către largile mase iubitoare ale sportului cu balonul oval, partida România-Franța, disputată duminică, 31 octombrie a.c. pe stadionul bucureștean Giulești, a confirmat indirjita încleștare și tonusul competitiv tradițional. Filmul meciului și evoluția scorului au fost dozate într-un suspens de mare tensiune. România conduce cu 3—0 încă în minutul 7, printr-un dropgol realizat de Podărăscu, dar rătează, prin același, alte două lovituri de pedeapsă care, transformate, ne-ar fi detașat spectaculos. Echipa noastră domină teritorial dar, pe o gravă greșeală de tehnică individuală (neprinderea balonului din zbor) a fundașului Ion Vasile, ni se înscrie un eseu în centru, copilăresc. Repriza se termină, astfel, cu scorul de 6—3 pentru Franța. La reînceperea jocului, nervozitatea e în creștere, lupta grămezilor e tot mai aprinsă, placajele devin necruțătoare culminînd cu accidentarea impunătorului Joinel. Se ratează de ambele părți numeroase lovituri de pedeapsă prin Camberabero, Blanco și Podărăscu, dar în minutul 70, la o lovitură de pedeapsă depășind mult centrul terenului, fundașul Vasile Ion transformă incredibil, recuperîndu-și întrucîtva greșeala primă și scorul se egalizează : 6—6 ! Nu trece însă decît un minut și uvertura Camberabero, printr-un dropgol elegant, preia conducerea pentru Franța : 9—6. Meciul părea jucat, francezii fragmentîndu-l prin numeroase întreruperi „tactice", dar mobilizarea exemplară a grămezii române cîștigă balon după balon și într-o fază pe partea închisă la care colaborează Murariu și Aldea și căpitanul de echipă Paraschiv, acesta din urmă înscrie eseul victorios aproape de colț în minutul 77, netransformat. Deci 10—9 pentru România ! Într-un e'ort disperat de a mai lansa un ultim contraatac, fundașul francez Blanco greșește, e acroșat, intră în poziția „ținut" și lovitura de pedeapsă, pe centru și în spațiul de 22, e transformată normal de Podărăscu, pecetluindu-se scorul final : 13—9 pentru România. Sublimă victorie, la care au contribuit deopotrivă cei 15 tricolori ai noștri, constituind un tot unitar ce a știut să depășească momentele cele mai critice ale desfășurării, acoperind greșelile individuale și construind un atac viguros. „Galeria" echipei noastre, alcătuită în marea majoritate din copii și juniori rugbyști ai școlilor și echipelor sportive (Locomotiva, Steaua, R.C. Grivița Roșie etc.) a salutat cu explozii aplaudative această grandioasă și pasionantă victorie, fremătînd pancartele cu „Cocoșul și zimbrul", „Hai Stejarul" și „Hai România !". Au amuțit, în schimb, sirenele și vociferările suporterilor francezi, turiști și gazetari sosiți în mare număr. Unul dintre ei agita simbolic un veritabil cocoș alb cu fundă roșie-albastră. În atmosfera călduroasă a entuziasmului nostru unanim am solicitat un prim interviu tovarășului Emil Drăgănescu, președintele Federației Române de Rugby și membru de onoare al Federației Internaționale de Rugby-Amator, care ne-a declarat :

„Victoria de astăzi se înscrie pe orbita marilor realizări din ultimii ani și în virtutea spiralei ascendente a rugby-ului românesc. Se joacă rugby în România de 75 de ani, timp în care ne-am confruntat cu multe încercări, dar prin perseverența, abnegația și neobosita muncă a tehnicienilor sportivi și jucătorilor, în primul rînd, școala rugbystică românească se afirmă tot mai ferm ca una dintre valorile mondiale. Sprijinul prețios acordat mișcării sportive în general de către conducerea de partid și de stat, cît și personal de către președintele țării noastre, tovarășul Nicolae Ceaușescu, determină atingerea unor asemenea valori în contactul cu alte țări, de mai veche tradiție. Victoria de azi s-a conturat logic, ca urmare a jocului într-adevăr colectiv și a patriotismului de care au dat dovadă tricolorii noștri. A fost un meci foarte dificil cîștigat de cei mai buni, de cea mai bună formație care s-a impus azi : România ! Rugbyștii români trebuie să se angajeze și pe viitor în formarea unui tineret demn și puternic, iar tehnicienii noștri să se pregătească din ce în ce mai bine. Este singura cale pentru afirmarea în continuitate, tot mai hotărît și mai glorios, a sportului cu balonul oval".

Antrenorul federal Valeriu Irimescu este firește bucuros și ne acordă cu plăcere cîteva cuvinte pentru revistă :

„O dată în plus se confirmă faptul că un meci de rubgy durează 80 de minute Trebuie să sperăm și să jucăm pînă la ultimul fluier ! În mod deosebit remarc înaintașii noștri care au depășit momentul greu și nesansa unui eseu întîmplător, luptînd, încercînd diferite breșe, pentru reușita finală. Am încercat, mai mult ca altădată, **să jucăm**, în sensul acțiunii coordonate și lucide. Trebuie mai mult curaj în jocul treisferturilor și în spiritul de inițiativă. Preocuparea de viitor este tocmai lărgirea barei de masă și a selectivității. Am apelat la unii jucători mai rutinați (Dărăban și Dinu) tocmai pentru că unele posturi au nevoie de cadre noi și de valori pe care încă le așteptăm să crească. Francezii nu m-au impresionat în mod deosebit acum, deși echipa lor în componența aceasta a surclasat în primăvară Irlanda, ultima cîștigătoare a Turneului celor 5 națiuni. Francezii au însă un renume de marcă și orice victorie asupra lor nu e un lucru de desconsiderat".

Antrenorul Franței, Jacques Fouroux, a fost, pe bună dreptate, mai economicos în declarații. Totuși ni le-a oferit cu franțuzească amabilitate :

„Cele mai frumoase considerații pentru echipa României ! În mod cert devine tot mai puternică, foarte puternică. Treisferturile ei au devenit agresive. În sensul bun, au încercat deseori să atace și astfel um asistat azi la un rugby complet. Meciul a constituit pentru noi și un test pregătitor în întîmpinarea turneului Argentinei din Europa. Regretăm accidentarea lui Joinel. Avem unele probleme pentru viitorul apropiat".

La banchetul prietenesc oferit la Hotel „Parc" de către Uniatea Centrului de perfecționare a Ministerului Turismului, în toastul său, Marcel Batigne, vicepreședintele Federației franceze de rugby și președintele F.I.R.A., a spus : „Azi am văzut cea mai bună echipă românească, de cînd urmăresc eu evoluția dumneavoastră. Meritați victoria și vă doresc altele și mai răsunătoare. Franța a pierdut un meci în care ar fi putut face mai mult. Am avut însă în față un adversar

impetuos. Urez României meciuri tot atît de frumoase !"

Mijlocașul Paraschiv Mircea, căpitanul tricolorilor noștri, ne-a împărtășit următoarele : „Mă bucur intens că am cîștigat. E cel de al treilea meci victorios și al doilea eseu marcat împotriva Franței. Am reușit datorită titanicei participări a înaintașilor, am atacat mai mult pe culoarul grămezii, dar jocul treisferturilor pare să se dezghețe și el".

E un punct de vedere la care aderă prompt și antrenorul Theodor Rădulescu : „Înaintarea determină plenar jocul de rugby. Am avut un pachet robust viguros și combatant care, deși trebuie să ținem cont de valoarea adversarului, a jucat de nota 10 ! Tactica noastră a fost aparent simplă : să dominăm momentele fixe de joc și să le controlăm pe cele întîmplătoare, realizînd prezența supranumerică pe locul balonului. Chiar eseul final așa s-a realizat, prin colaborarea Murariu — Aldea — Paraschiv. În pofida unor greșeli, trebuie să activăm treisferturile. Azi am avut o circulație a balonului destul de bună și remarc aportul mobilității lui Munteanu, Dumitru și Paraschiv. Francezii nu și-au putut valorifica treisferturile, căci n-au avut baloane clare. Rives a fost de nerecunoscut și în plus obstrucționist, fundașul Blanco n-a jucat rău dar a greșit chiar mai grav decît al nostru. Una peste alta, ne bucurăm de o mare victorie !"

Ce ar mai avea de spus cronicarul acestor rînduri ?

Decît să strige un „Ahoe !" festiv.

TUDOR GEORGE ■

Cariera europeană a Universității Craiova continuă

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Craiova (prin telefon de la trimisul nostru). Cum era și de așteptat, după acel 2—0 de la Dublin, Universitatea a întrecut și miercuri la prînz pe Shamrock Rovers, continuîndu-și cariera europeană în Cupa U.E.F.A. Jucătorii români au cîștigat de data asta și mai clar, cu 3—0 (goluri marcate de Campbell în propriile porți și, de două ori, de Cîrțu), demonstrînd o clasă net superioară adversarului, dar trebuie să spun că prestația lor n-a corespuns în totalitate. Siguri de victorie și, implicit, de calificare craiovenii s-au complăcut în fotbalul mediocru și, surprinzător, arțăgos al irlandezilor (aceștia au jucat mult mai tare decît pe teren propriu, pînă la urmă Murphy fiind eliminat pentru lovirea unui Balaci fără balon), repriza întîi consemnînd o luptă oarbă și de nivel tehnic scăzut. O anume prinpeală și o anume nervozitate, ultima explicată aici prin faptul că Universitatea a fost frustrată de arbitri în ultimele două partide de campionat, refuzîndu-i-se un penalty la Scornicești și primind, la Pitești, un gol din ofsaid, și-au pus pecetea peste evoluția studenților craioveni și, pînă la pauză cel puțin, aceștia n-au strălucit. Abia după ce, în minutul 53, Cîrțu a ridicat scorul la 2—0 (la o minge „lucrată" de Balaci), oltenii și-au dat drumul la joc și au oferit celor peste 25 000 de spectatori o cascadă de faze (și, din păcate, de rețineri), electrizante. Al treilea gol, înscris de același Cîrțu (minutul 67), dar pregătit de același Balaci, cel mai bun jucător de pe teren alături de Donose, a însemnat punctul culminant al unui efort de oră, în care fotbaliștii români s-au jucat cu cei irlandezi precum șoarecele cu pisica.

N-am să insist asupra fazelor (în minutele 77, 79, 83 și 86 Craiova putea mări diferența), întrucît acestea au fost înfățișate pe micul ecran. Am să spun însă, cu regret, că într-un meci fără istorie, în care oaspeții au expediat primul șut la poartă lui Lung abia în minutul 39 și au obținut cel dintîi corner în minutul 81, Balaci primit un cartonaș galben. Riposta lui I faultul) irascibilului Murphy a fost pe c de omenească pe atît de gratuită și astf cel mai bun jucător al craiovenilor (c puțin în dubla manșă cu Shamrock Ro vers) va lipsi din formație în meciul u mător din Cupa U.E.F.A. Sînt însă tent să afirm, și am argumente, că absența l Balaci va fi singura problemă de efect

(Continuare în pagina 21)

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Flacăra Redacția · București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3 312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția social-politică și științifico-economică (**Nicolae Grigore-Mărășanu,** Dumitru Eliade, Lionel Nițescu, Liviu Timbus, Horia Pătrașcu, I.D. Goie, Mihai Pelin) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură-învățămînt (**Ilie Purcaru,** Victor Nițâ, Adrian Dohotaru, Tania Radu) — 26 00, 25 60 ; Secția scrisori, probleme cetățenești (**Răzvan Bărbulescu,** Mihai Stănescu, Cici Iordache, Margo Nedelea, Mircea Bunea Georgeta Stefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția reportaj, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (**Ovidiu Ioanițoaia,** Dan Bîrlădeanu, Tudor Octavian, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mânecon, Constantin Dragomir, Șorin Postolache) — 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 ; **Secretar responsabil de redacție — Nicolae CRISTACHE** — 17 40 10 interior 25 50 · **Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE** — 17 60 10 interior 21 28, **Redactor șef** — 17 60 10 interior 20 02. Tipar executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă. P.O. Box 136—137, telex 11126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

În paginile 2 — 3

APELUL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

Fierbintea chemare!

Manifest politic însuflețitor, chemare fierbinte a ființei la împlinirea idealurilor sale: progres, independență, libertate și pace; înalt îndemn patriotic pentru ridicarea milioanelor de făuritori de bunuri, indiferent de naționalitate, la înfăptuirea mărețului nostru program de dezvoltare armonioasă a [illegible] menirea pe care o poartă Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste. Chezășie, la baza eforturilor care ni se cer de acum înainte, pentru cuprinsul marilor obiective pe care ni le propunem azi, în preajma alegerilor de deputați în consiliile populare comunale, orășenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București, chezășie, spuneam, stau tocmai realizările pe care poporul nostru le-a obținut pînă acum, sub conducerea înțeleaptă, vizionară și realistă a Partidului Comunist Român. Și ca să dăm prioritate faptelor și nu numai afirmațiilor, să ne oprim la o tulburătoare, simbolică și de netăgăduit împlinire: industria românească produce azi de 50 de ori mai mult ca în 1938, anul în care România de dinainte de război a atins cota cea mai de sus a dezvoltării. Și aceasta s-a întîmplat într-o țară „eminamente agricolă", după expresia consacrată a unor economiști ai timpului. De ce ne mai amintim de aceasta acum, după atîția ani de socialism? Pentru că responsabilitatea unui partid față de destinele țării se măsoară de cînd acesta a luat asupra sa destinele poporului. Este adevărat, la împlinirea acestui mare efort, a acestei măreațe realizări a contribuit un personal muncitor de cinci ori mai mare ca în aceeași perioadă, dar sporirea rîndurilor celor ce muncesc este tot obiectiv principal al politicii noastre de dezvoltare. În Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste, în această cronică fidelă a luptei, a muncii eroice, a dăruirii noastre stau înscrise și alte înfăptuiri: producțiile agricole au sporit în ultimii ani de 3,5 ori față de anul 1950, iar obiectivele pe care trebuie să le împlinim în noua revoluție agrară sînt mai măreațe, dar pe deplin realiste dacă ținem cont de marile rezerve de care dispunem în sporul fertil al pămîntului, în forța și capacitatea oamenilor, a specialiștilor, a bazei materiale a agriculturii, a gradului ridicat de mecanizare a lucrărilor.

În aceste zile premergătoare alegerilor, în țară au loc întîlniri între candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste și alegători. Se fac propuneri cu vizează, în general, ridicarea calității vieții, înflorirea vechilor și mai noilor vetre de civilizație ale țării. Toate aceste propuneri stau în deplin consens cu țelul suprem al politicii partidului și statului nostru: edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, creșterea continuă a nivelului de trai, de civilizație și cultură al întregului popor. Calea [illegible] perspective, calea progresului și propășirii, pe care se [illegible] Democrației și Unității Socialiste, constă în participarea nu numai a [illegible] oameni încadrați în economia națională, ci în [illegible] oamenilor muncii, indiferent de naționalitate, ca deținători [illegible] și puterii în stat, ca stăpîni ai propriilor destine, constă în participarea întregului popor, atît la elaborarea, cît și la înfăptuirea tuturor obiectivelor economice și sociale, la conducerea întregii societăți.

Conținutul acestui important document, Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste, în întregul său, trebuie cunoscut, însușit, transformat în program de muncă, transformat din ideal în realitate.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU

Centenar

VLAICU

Neamul acesta nu mai avea nevoie de o jertfă, dăduse destule. El avea nevoie de o nouă înălțare.

Ardealul, chiar și înainte de Unirea cea Mare și Veșnică, dăduse Țării cărturari și savanți și scriitori de seamă.

Această nouă Înălțare-simbol nu o putea împlini decît feciorul unor țărani din Binținții Hunedoarei, el, cel învățat la Liceul din Orăștie, ajutat de ai săi, de toată comuna, și-a croit aripi care au plutit și asupra Vienei, și asupra Albei Iulii, și asupra Bucureștiului.

Acele aripi ne lipseau în acele vremuri de cumpănă și pruncul minune născut acum o sută de ani ni le-a dat.

Oare de ce printre cei dintîi l-au adus laudă scriitorii — ieșeni, bucureșteni, orădeni —, toți cărturarii din întinsul țării? Pentru că ei au înțeles întîi, sau printre cei dintîi, măreția gîndului de înălțare nu a sa ci a Patriei. Este o lecție pe care ne-a dat-o istoria și de care greșim cînd uităm.

Numai gîndul că am învățat în același liceu din Orăștie, mă umple de cutremur.

Le este dat tuturor românilor să învețe de la nemuritorul fecior al Ardealului că prețul înălțării Patriei, inimii, gîndului suntem datori să îl plătim uneori și cu jertfirea de sine.

Nu cu aripile frânte, ci întotdeauna, în veac de veac, printr-o nouă și temerară înălțare.

TIBERIU UTAN

45

Anul XXXI [1430]

Vineri,

12 noiembrie 1982

Carpați 2000

Mica universitate montană în slujba unei mari idei

pagina 8

Alarmă falsă la etajul 9

reportaj de la Birmingham
pagina 21

60 de ani de la inaugurarea primei linii aeriene transcontinentale

pagina 23

Omagiu culturii române și tineretii!

Cenaclul Flacăra al tineretului revoluționar la Craiova, București, Brașov și Ploiești

— Paginile 12—13 —

Din sumar:

● Flacăra în județul Arad. Reportaje în paginile 4—5 ● Din nou pe strada Horațiu, 10. Răspunsuri la întrebările cititorilor (p. 7) ● Pe frontul sănătății, un soldat cu grad de general: prof. dr. Traian Rebedeu (p. 8) ● Constantin Vaeni: E nevoie de o infuzie de valoare. Interviu în pagina 9 ● Noua frontieră a sufletului uman. Tabletă semnată de Nichita Stănescu (p. 9) ● Olga Tudorache, magnifica (p. 10) ● Mărturii din prima jumătate a mileniului IV î.e.n. pe teritoriul țării noastre (p. 17) ● Acțiunea orașul curat continuă (p. 19) ● Cu un ceas mai devreme, Totul despre Girondins de Bordeaux, viitoarea adversară a Craiovei în Cupa U.E.F.A. (p. 20)

Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste

Tovarăși și tovarășe!
Oameni ai muncii de pe tot cuprinsul țării!
Cetățeni ai Republicii Socialiste România!

La 21 noiembrie vor avea loc alegerile de deputați în consiliile populare comunale, orășenești, municipale și ale sectoarelor municipiului București, organe locale ale puterii și administrației de stat — eveniment politic de însemnătate deosebită în viața țării.

Participarea tuturor fiilor patriei — români, maghiari, germani sau de alte naționalități — la opera de construcție socialistă se desfășoară în climatul de puternică angajare patriotică, revoluționară pentru înfăptuirea Programului partidului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea, a însuflețitoarelor îndemnuri, chemări și orientări ale secretarului general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Alegerile de deputați de la 21 noiembrie au loc în preajma CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI ȘI A SĂRBĂTORIRII A 35 DE ANI DE LA PROCLAMAREA REPUBLICII — momente de mare însemnătate în viața partidului și poporului nostru, în eforturile pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate în România. Aceasta dă o semnificație deosebită alegerilor, menite să întărească și mai mult democrația noastră socialistă, unitatea poporului în jurul partidului.

Pentru mandatul de deputat în consiliile populare candidează și vor fi aleși cei mai buni dintre cei mai buni muncitori, țărani, intelectuali, tineri și virstnici, bărbați și femei — fără deosebire de naționalitate — oameni harnici și cu inițiativă, devotați trup și suflet patriei socialiste, intereselor obștii, hotăriți să înfăptuiască cu entuziasm și abnegație politica internă și externă a partidului și statului.

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE CHEAMĂ ÎNTREGUL NOSTRU POPOR SĂ-ȘI DEA VOTUL CANDIDAȚILOR SĂI, SĂ-ȘI MANIFESTE ȘI PE ACEASTĂ CALE HOTĂRÎREA DE A ACȚIONA STRÎNS UNIT ÎN JURUL PARTIDULUI, AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU — OMUL CARE ÎNTRUCHIPEAZĂ INTERESELE ȘI ASPIRAȚIILE FUNDAMENTALE ALE POPORULUI — PENTRU ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A PATRIEI PE CALEA SOCIALISMULUI, PENTRU RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI AL MASELOR LARGI POPULARE, PENTRU AFIRMAREA ȘI MAI PUTERNICĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE CA TARĂ LIBERĂ, SUVERANĂ ȘI INDEPENDENTĂ, ÎN CONDIȚII DE PACE ȘI LIBERTATE!

Oameni ai muncii de la orașe și sate!

În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului au fost obținute realizări remarcabile în toate domeniile construcției economico-sociale, în ridicarea patriei noastre pe noi culmi de progres și civilizație. Acești ani de importante succese și înfăptuiri se înscriu în perioada măreață care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului, cea mai rodnică și fertilă din întreaga istorie a patriei și care este indisolubil legată de activitatea neobosită, de gîndirea cutezătoare ale conducătorului partidului și statului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, patriot și revoluționar înflăcărat, militant sfărîmat pentru slujirea intereselor supreme ale patriei și poporului, a cauzei socialismului, comunismului și păcii în lume.

ÎN ANII CARE AU TRECUT DE LA ALEGERILE PRECEDENTE A FOST CONTINUATĂ CU CONSECVENȚĂ POLITICA DE INDUSTRIALIZARE A ȚĂRII, s-a intensificat procesul de înnoire și modernizare a producției. Au fost date în funcțiune noi și importante capacități de producție, s-au obținut noi realizări în valorificarea superioară a potențialului material și uman al patriei noastre, a crescut eficiența economică, calitatea produselor — toate acestea asigurînd creșterea bogăției naționale. În prezent, industria românească produce de peste 50 de ori mai mult decît în 1938, numărul personalului muncitor a crescut, în aceeași perioadă, de peste 5 ori, produsul social de 15 ori, iar venitul național pe locuitor de aproape 11 ori.

REALIZĂRI IMPORTANTE S-AU OBȚINUT ȘI ÎN AGRICULTURA ȚĂRII. A continuat înzestrarea agriculturii cu o puternică bază tehnico-materială, s-a asigurat extinderea mecanizării și chimizării, înfăptuirea unui amplu program de irigații — ceea ce a determinat creșterea producțiilor agricole, ai căror nivel a depășit, în ultimii ani, de 3,5 ori nivelul anului 1950. În prezent, țărănimea muncitoare, întreaga noastră societate participă la înfăptuirea noii revoluții agrare, la făurirea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate, care să satisfacă pe deplin nevoile de consum ale populației, să asigure baza de materii prime necesare industriei, să contribuie substanțial la creșterea venitului național și la progresul general al țării.

ÎN ACEASTĂ PERIOADĂ S-A ÎNFĂPTUIT UN ÎNSEMNAT PROGRAM DE INVESTIȚII, DE CONSTRUCȚIE A NOI ȘI MODERNE OBIECTIVE INDUSTRIALE, AGROZOOTEHNICE ȘI SOCIAL-CULTURALE, ceea ce a determinat îmbunătățirea în continuare a repartizării forțelor de producție pe teritoriu, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor țării.

Dezvoltarea economică a țării a dus la ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚIILOR DE MUNCĂ ȘI VIAȚĂ ALE ÎNTREGULUI POPOR, LA CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ȘI SPIRITUAL AL TUTUROR CELOR CE MUNCESC. A sporit an de an numărul oamenilor muncii încadrați în economia națională, ajungînd în prezent la 7,4 milioane. În toate domeniile de activitate s-a asigurat creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii. Retribuția lunară medie netă a ajuns, în 1981, la 2 340 lei, veniturile nominale nete lunare ale țărănimii, realizate din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, s-au ridicat, în 1981, la 1 373 lei pe o persoană activă. Au sporit, totodată, substanțial, cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat, care, în 1981, s-au ridicat la 74,3 miliarde lei.

Un puternic avînt au cunoscut construcția de locuințe, modernizarea și sistematizarea localităților țării. În fiecare localitate urbană sau rurală se desfășoară un vast program de sistematizare, de dezvoltare a dotărilor edilitare, de îmbunătățire continuă a condițiilor de viață ale tuturor cetățenilor.

Prin toate aceste realizări se demonstrează cu putere faptul că orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă nu cunosc țel mai înalt decît ridicarea continuă a bunăstării oamenilor muncii, că tot ceea ce se realizează în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al poporului.

În tabloul amplu al realizărilor obținute în edificarea societății noastre socialiste, un loc distinct revine realizărilor din domeniul ȘTIINȚEI, ÎNVĂȚĂMÎNTULUI ȘI CULTURII, CARE AU CUNOSCUT O CONSTANTĂ AFIRMARE ȘI DEZVOLTARE. Sub directa, nemijlocita îndrumare a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, acest sector de importanță deosebită pentru valorificarea gîndirii, talentului și inteligenței poporului nostru, pentru pregătirea cadrelor de constructori ai socialismului, pentru creșterea nivelului de cultură și civilizație socialistă a adus o remarcabilă contribuție la întregul proces de edificare a noii orînduiri în patria noastră.

În perioada care a trecut de la precedentele alegeri au fost adoptate noi și importante MĂSURI DE PERFECȚIONARE A ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII VIEȚII ECONOMICO-SOCIALE, DE ADÎNCIRE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE.

La inițiativa secretarului general al partidului a fost creată ORGANIZAȚIA DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE, organizație politică cu caracter patriotic, ce asigură cadrul optim pentru ca, practic, toți cetățenii să participe nemijlocit la viața politică a țării, la adoptarea hotărîrilor de interes național, precum și la înfăptuirea în mod unitar a obiectivelor stabilite de partid.

O măreață cucerire a noilor ani ai țării este rezolvarea de către partidul nostru în mod științific, principial, a problemei naționale, crearea condițiilor politice, economice și sociale pentru participarea activă a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la istorica operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Se poate afirma cu deplin temei că în România există astăzi un sistem profund democratic unic în felul său, în cadrul căruia masele populare hotărăsc asupra destinelor țării, asupra politicii interne și externe a statului, stabilesc măsurile corespunzătoare pentru dezvoltarea continuă a patriei, pentru întărirea unității și forței sale materiale și spirituale, a suveranității și independenței naționale.

În perioada care a trecut de la alegerile precedente, PARTIDUL ȘI STATUL NOSTRU AU DESFĂȘURAT O AMPLĂ ACTIVITATE INTERNAȚIONALĂ, care a întrunit și întrunește aprecierea unanimă a popoarelor lumii. România întreține astăzi relații diplomatice și consulare cu aproape 140 de state și are legături economice cu peste 150 de țări, fapt care confirmă participarea ei tot mai activă la diviziunea internațională a muncii, prețuirea, considerația și stima de care se bucură pe toate meridianele pentru realizările ei impresionante, pentru politica pe care o promovează în toate marile probleme ale lumii de azi. În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului s-au dezvoltat și adîncit relațiile de prietenie, solidaritate și cooperare pe multiple planuri cu toate țările socialiste, s-a intensificat colaborarea cu țările în curs de dezvoltare, cu celelalte state ale lumii, fără deosebire de orînduire socială.

Cuvîntul de pace și colaborare rostit cu claritate și fermitate de România socialistă, adresat tuturor națiunilor, marile inițiative ale președintelui Nicolae Ceaușescu privind asigurarea dezarmării, securității și păcii, așezării relațiilor dintre state pe bază de egalitate, renunțării la folosirea forței și rezolvarea tuturor conflictelor numai pe cale pașnică, prin tratative, corespund intereselor vitale ale poporului nostru și constituie o contribuție de inestimabilă valoare la soluționarea marilor probleme cu care este confruntată astăzi omenirea, la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune pe planeta noastră. Răspunzînd chemării partidului, poporul român și-a manifestat hotărîrea de a apăra pacea prin impresionante marșuri și mitinguri, prin numeroase telegrame și scrisori adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu, prin cele peste 18 milioane de semnături pe Apelul adresat Sesiunii speciale a Organizației Națiunilor Unite, care cheamă omenirea să acționeze acum, pînă nu este prea tîrziu, să facă totul pentru asigurarea dezarmării, pentru triumful rațiunii, pentru victoria idealurilor de colaborare și cooperare pașnică ce animă toate națiunile, toate popoarele lumii.

Țara se prezintă la alegerile de deputați de la 21 noiembrie cu un bilanț bogat, însuflețitor. La activitatea generală desfășurată pe plan economic, politic, social și cultural, o contribuție de seamă au adus ORGANELE LOCALE ALE PUTERII DE STAT, CONSILIILE POPULARE MUNICIPALE, ORĂȘENEȘTI ȘI COMUNALE, al căror rol a crescut tot mai mult în organizarea și conducerea economiei, în valorificarea resurselor existente pe plan local, în buna gospodărire și înfrumusețare a localităților urbane și rurale, în asigurarea autoconducerii și autogestiunii teritoriale.

Toate realizările obținute pun în evidență superioritatea orînduirii noastre socialiste, sînt rodul muncii eroice a întregului popor, al dăruirii și devotamentului cu care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, acționează într-o deplină și strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru transpunerea în viață a politicii Partidului Comunist Român.

Cetățeni și cetățene!

PROGRAMUL CU CARE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE SE PREZINTĂ ÎN FAȚA ALEGĂTORILOR, PLATFORMA POLITICĂ A CANDIDAȚILOR SĂI ESTE PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, PROGRAMUL FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ȘI AL ÎNAINTĂRII PATRIEI SPRE COMUNISM, MATERIALIZAT ÎN OBIECTIVELE ACTUALULUI PLAN CINCINAL, ÎN HOTĂRÎRILE CONGRESULUI AL XII-LEA AL PARTIDULUI — OBIECTIVE A CĂROR ÎNFĂPTUIRE ESTE HOTĂRITOARE PENTRU VIITORUL PATRIEI NOASTRE, PENTRU BUNĂSTAREA ȘI FERICIREA TUTUROR CELOR CE MUNCESC.

Va fi continuată cu fermitate politica de dezvoltare multilaterală a patriei, a economiei naționale, de ridicare pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice și sociale, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR ÎNSUFLEȚITOARE ALE ACTUALULUI CINCINAL CERE O PUTERNICĂ MOBILIZARE A FORȚELOR ȘI ENERGIILOR CREATOARE ALE TUTUROR OAMENILOR MUNCII DE LA ORAȘE ȘI SATE, ALE ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR. ÎNFLORIREA, ÎN CONTINUARE, A PATRIEI NOASTRE SOCIALISTE, SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR TOT MAI COMPLEXE ALE DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII, ÎNFRÎNGEREA GREUTĂȚILOR PROVOCATE DE EFECTELE CRIZEI ECONOMICE MONDIALE CER DIN PARTEA FIECĂRUI OM AL MUNCII O ÎNALTĂ CONȘTIINȚĂ PATRIOTICĂ, REVOLUȚIONARĂ. SĂ FIM CONVINȘI CĂ DEPINDE DE FIECARE DINTRE NOI, DE COMPETENȚA ȘI ABNEGAȚIA CU CARE NE FACEM DATORIA, DE SPIRITUL DE RĂSPUNDERE CU CARE ACȚIONĂM LA LOCURILE NOASTRE DE MUNCĂ, DE HOTĂRÎREA CU CARE ÎNFĂPTUIM ÎN PRACTICĂ POLITICA PARTIDULUI, SĂ ASIGURĂM MERSUL FERM ÎNAINTE AL PATRIEI NOASTRE, CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI AL TUTUROR CELOR CE MUNCESC, O VIAȚĂ MAI BUNĂ ȘI MAI FERICITĂ PENTRU FIECARE CETĂȚEAN! ACEASTA ESTE SINGURA CALE PE CARE PUTEM FĂURI BUNĂSTAREA ȘI PROSPERITATEA TUTUROR, ÎNFLORIREA CONTINUĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE!

În conformitate cu hotărîrile Congresului al XII-lea, Frontul Democrației și Unității Socialiste va milita pentru realizarea unei noi calități în producția materială, în activitatea economică, în întreaga viață socială a patriei, care să asigure o valorificare superioară a mijloacelor de care dispune societatea noastră, o folosire maximă a capacităților create de-a lungul ultimilor ani, ridicarea calificării și îmbunătățirea folosirii forței de muncă, creșterea eficienței întregii activități economico-sociale.

Frontul Democrației și Unității Socialiste va acționa cu toată energia pentru înfăptuirea în continuare a politicii de dezvoltare și modernizare a industriei, pentru realizarea tuturor obiectivelor planului cincinal privind dezvoltarea bazei de materii prime și energetice proprii, aplicarea largă în producție a cuceririlor revoluției tehnico-științifice, realizarea unei producții de înaltă calitate, competitive pe piața internațională, reducerea consumurilor materiale, așezarea întregii activități pe baza unei înalte eficiențe și rentabilități. În perioada 1981—1985 producția-marfă industrială va crește cu 44 la sută, într-un ritm mediu anual de 7,6 la sută.

În deplină concordanță cu orientările stabilite de Congresul al XII-lea al partidului privind înfăptuirea noii revoluții agrare, se va pune un accent deosebit pe realizarea unei agriculturi intensive, moderne, de mare productivitate, pe creșterea mai puternică a producției vegetale și animale, corespunzător marilor rezerve de care dispune agricultura noastră socialistă, pentru ca ea să poată satisface în condiții tot mai bune cerințele aprovizionării populației, nevoile de materii prime ale industriei și creșterii exportului. Producția agricolă globală va fi, în perioada 1981—1985, cu 24,4—27,4 la sută mai mare decît cea realizată în cincinalul 1976—1980, ceea ce va face să sporească contribuția acestui important sector al economiei la creșterea avuției naționale.

Un obiectiv esențial al Frontului Democrației și Unității Socialiste va fi înfăptuirea consecventă a programului de investiții al actualului cincinal. Noile capacități de producție ce au fost puse sau urmează să fie puse în funcțiune în industrie, în agricultură, în cercetarea științifică, în dezvoltarea tehnologică, vor asigura dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății noastre, repartizarea armonioasă, în continuare, a forțelor de producție pe întregul teritoriu al țării, cuprinderea și folosirea tot mai rațională a forței de muncă a poporului nostru.

În perioada care urmează, Frontul Democrației și Unității Socialiste va acționa ferm pentru întărirea și perfecționarea continuă a noului mecanism economico-financiar, pentru aplicarea neabătută a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii tuturor unităților economico-sociale. O importanță deosebită are asigurarea participării active a tuturor oamenilor muncii, în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai muncii lor, la conducerea tuturor unităților de producție, la adoptarea deciziilor și măsurilor privind buna mers al acestora, la controlul îndeplinirii sarcinilor, la activitatea pentru înfăptuirea neabătută a prevederilor planului de stat, a programului de modernizare continuă a economiei noastre naționale.

ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU ESTE EDIFICAREA UNEI SOCIETĂȚI ÎN CENTRUL CĂREIA SE AFLĂ OMUL, BUNĂSTAREA ȘI FERICIREA SA, CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI, DE CIVILIZAȚIE ȘI CULTURĂ AL ÎNTREGULUI POPOR. Veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate vor crește în continuare. În anul 1983 retribuția medie reală a personalului muncitor va spori cu 4 la sută față de 1980, iar veniturile reale ale țărănimii cu circa 10 la sută. Corespunzător acestor sporuri, volumul desfacerii mărfurilor prin comerțul socialist va crește cu 3 la sută față de 1981.

Vor spori substanțial cheltuielile statului destinate satisfacerii nevoilor social-culturale ale populației. Un puternic avînt vor cunoaște, în continuare, construcția de locuințe, dezvoltarea și modernizarea tuturor localităților patriei. În perioada 1981—1985 vor fi date în folosința oamenilor muncii peste 1 milion de locuințe, precum și importante edificii social-culturale.

Vor cunoaște o impetuoasă înflorire știința, învățămîntul, cultura. Va spori aportul cercetării științifice propriu la progresul general al economiei, al industriei și agriculturii românești. Școala românească își va întări legăturile cu cercetarea și producția, va asigura, în condiții mai bune, pregătirea temeinică a tineretului pentru muncă și viață. Tezaurul spiritual al țării se va îmbogăți cu noi opere valoroase, durabile, inspirate din lupta și munca eroică a poporului nostru pentru edificarea socialistă a patriei.

Frontul Democrației și Unității Socialiste va acționa necontenit pentru înflorirea tuturor județelor, a tuturor localităților țării. O grijă deosebită se va acorda realizării investițiilor prevăzute, extinderii în mai mare măsură a industriei mici și artizanatului, dezvoltării puternice a tuturor sectoarelor de producție din agricultură, lărgirii și diversificării prestărilor de servicii, turismului, activităților social-culturale.

Va continua înfăptuirea prevederilor „Programului național de sistematizare a teritoriului și localităților urbane și rurale" în vederea creării a noi centre urbane, repartizate echilibrat pe întregul teritoriu, cu o rețea comercială, de alimentație publică, de prestări de servicii și gospodărie comunală în continuă dezvoltare, creîndu-se astfel condiții ca ponderea populației din mediul urban să crească la 55 la sută. Orașele și comunele țării se vor transforma în unități teritoriale puternice, capabile să ofere condiții tot mai bune de viață tuturor cetățenilor, fără deosebire de naționalitate, să asigure participarea lor tot mai

intensă la viața publică, la rezolvarea problemelor economice și sociale ale localităților în care trăiesc, la conducerea întregii societăți.

Se va perfecționa, în continuare, aplicarea măsurilor de autoaprovizionare, ceea ce dovedește încă o dată grija statornică a partidului și statului nostru pentru o tot mai bună valorificare a bogatelor resurse de care dispune fiecare localitate, în vederea satisfacerii, într-o măsură tot mai largă, a cerințelor oamenilor muncii, pentru îmbunătățirea continuă a condițiilor lor de viață. Gospodărirea exemplară a orașelor și satelor, a tuturor localităților patriei, buna aprovizionare a populației cu produse agroalimentare și industriale, prin dezvoltarea largă și înfăptuirea fermă a măsurilor de autoaprovizionare, vor constitui, în permanență, obiective de prim ordin ale consiliilor populare, ale tuturor deputaților.

Folosindu-se pe deplin cadrul instituționalizat de exercitare a democrației noastre socialiste, SE VA ASIGURA PARTICIPAREA ACTIVĂ LA ELABORAREA ȘI ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR ECONOMICE ȘI SOCIALE, LA CONDUCEREA ÎNTREGII SOCIETĂȚI, A TUTUROR OAMENILOR MUNCII, CA DEȚINĂTORI AI ÎNTREGII PUTERI ÎN STAT, CA STĂPÎNI AI DESTINELOR LOR, CA FĂURITORI DEMNI ȘI CONȘTIENȚI AI NOII ISTORII A PATRIEI, A VIITORULUI EI COMUNIST.

Se va adînci continuu democrația noastră socialistă, prin asigurarea participării active a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, la stabilirea și realizarea programelor de dezvoltare a tuturor județelor, orașelor și satelor patriei, la luarea deciziilor și înfăptuirea lor, la controlul activității organelor comunale și orășenești ale puterii de stat și sprijinirea lor pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții atribuțiile și sarcinile ce le revin, la conducerea societății, la perfecționarea întregii vieți economice, politice, sociale. Se vor crea toate condițiile pentru punerea în valoare a marilor capacități creatoare ale fiecărui om al muncii, pentru afirmarea plenară a personalității umane!

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE VA MILITA PENTRU ÎNFĂPTUIREA NEABĂTUTĂ A POLITICII EXTERNE A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU. România socialistă va promova și în viitor o politică activă de colaborare și prietenie cu toate țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, cu toate forțele progresiste, antiimperialiste, pe baza principiilor noi de relații internaționale, a respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, renunțării la forță și la amenințarea cu forța, a dreptului fiecărui popor la dezvoltare liberă, de sine stătătoare, fără nici un amestec din afară.

Pornind de la orientările stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, România va acționa în continuare pentru înfăptuirea securității și cooperării în Europa, pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru participarea tuturor statelor, în condiții de deplină egalitate, la rezolvarea problemelor care confruntă omenirea, pentru pace și înțelegere între popoare.

Țara noastră își va continua neabătut eforturile pentru lichidarea subdezvoltării, a colonialismului și neocolonialismului, a oricăror forme de asuprire a altor popoare, pentru instaurarea unei noi ordini economice, care să asigure progresul mai rapid al tuturor statelor.

Poporul român se alătură tuturor acțiunilor ce au loc pe plan mondial pentru pace și dezarmare, împotriva politicii de forță și dictat, pentru făurirea unei lumi fără arme și fără războaie. Ca țară europeană, România va milita, în continuare, cu nezdruncinată consecvență și fermitate, pentru instaurarea unui climat de pace și înțelegere pe continentul nostru și în întreaga lume, pentru crearea condițiilor prielnice progresului și prosperității tuturor popoarelor.

Cetățeni și cetățene!

Întreg acest program al Frontului Democrației și Unității Socialiste va duce la accelerarea progresului și creșterea bunăstării întregului popor, la ridicarea României pe o treaptă nouă, superioară de dezvoltare, la transformarea ei într-o țară cu o economie modernă, dezvoltată, o țară liberă, independentă și suverană, ocupînd un loc demn în rîndul națiunilor lumii.

Muncitori, tehnicieni! Ingineri din industrie!

Cu prilejul alegerilor de la 21 noiembrie, Frontul Democrației și Unității Socialiste vă adresează chemarea de a acționa cu întreaga capacitate creatoare și putere de dăruire pentru îndeplinirea sarcinilor economice din planul pe 1982, pentru pregătirea temeinică a producției viitorului an al cincinalului, pentru realizarea exemplară a tuturor obiectivelor cincinalului 1981—1985

FACEȚI TOTUL, LA LOCURILE VOASTRE DE MUNCĂ, PENTRU CA FIECARE UNITATE SĂ LUCREZE CU ÎNTREAGA CAPACITATE, LA PARAMETRII PROIECTAȚI! ASIGURAȚI ÎN TOATE UNITĂȚILE ÎNDEPLINIREA SARCINILOR PRIVIND CREȘTEREA PRODUCȚIEI ȘI PRODUCTIVITĂȚII MUNCII, A EFICIENȚEI ȘI CALITĂȚII! ACȚIONAȚI FERM PENTRU REALIZAREA INTEGRALĂ A PRODUCȚIEI FIZICE ȘI NETE, PENTRU CA TOATE PRODUSELE ROMÂNEȘTI SĂ SE RIDICE LA ÎNĂLȚIMEA CONDIȚIILOR DE CARE DISPUNE INDUSTRIA NOASTRĂ SOCIALISTĂ! TOATE PRODUSELE PE CARE LE REALIZAȚI SĂ FIE DE CEA MAI BUNĂ CALITATE, SĂ REPREZINTE CU CINSTE ATÎT ÎN ȚARĂ CÎT ȘI ÎN STRĂINĂTATE, MAIESTRIA ȘI CAPACITATEA DE CREAȚIE A MUNCITORULUI ROMÂN! RIDICAȚI-VĂ PERMANENT CALIFICAREA, GRADUL DE PREGĂTIRE PROFESIONALĂ, FOLOSIND CU MAXIMUM DE RANDAMENT MAȘINILE ȘI UTILAJELE MODERNE CU CARE SÎNT DOTATE ÎNTREPRINDERILE NOASTRE! ÎNTĂRIȚI CONTINUU ORDINEA ȘI DISCIPLINA LA FIECARE LOC DE MUNCĂ, FOLOSIȚI CU EFICIENȚĂ MAXIMĂ TIMPUL DE LUCRU!

În spiritul programelor adoptate de partid, acționați cu hotărîre pentru sporirea bazei proprii de materii prime și energetice, pentru valorificarea cu randament maxim a tuturor resurselor materiale ale patriei! Faceți-vă un titlu de onoare din buna gospodărire a materialelor, a combustibilului și energiei, din reducerea consumurilor industriale, eliminarea pierderilor, perfecționarea tehnologiilor, recuperarea și refolosirea materialelor, pieselor și subansamblelor! Acționați cu toată energia, cu maximă răspundere muncitorească pentru îndeplinirea exemplară, fără nici o întîrziere, în condiții de calitate și eficiență ridicate, a producției pentru export, asigurînd astfel participarea tot mai activă a industriei românești la schimburile economice internaționale și, pe această cale, la satisfacerea în tot mai înalt grad a cerințelor dezvoltării economiei noastre, ale ridicării nivelului de bunăstare al tuturor.

Prin aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești, a autofinanțării, a noului mecanism economico-financiar, prin întărirea răspunderii și exigenței, a ordinii și disciplinei, prin creșterea continuă a pregătirii profesionale și introducerea metodelor noi, faceți ca fiecare unitate industrială să lucreze cu beneficii, să-și sporească continuu rentabilitatea și eficiența economică!

Țărani muncitori! Muncitori, tehnicieni și ingineri din agricultură!

Frontul Democrației și Unității Socialiste vă adresează chemarea de a munci neobosit pentru îndeplinirea tuturor programelor de dezvoltare a diferitelor sectoare ale activității agricole, pentru realizarea tuturor prevederilor planului de stat în agricultură.

FACEȚI TOTUL PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE CEREALE, LEGUME ȘI FRUCTE, PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA RADICALĂ A ACTIVITĂȚII DIN SECTORUL ZOOTEHNIC, PENTRU ASIGURAREA ÎN CELE MAI BUNE CONDIȚII A EXECUTĂRII LUCRĂRILOR DE ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCIARE ȘI IRIGAȚII! LUAȚI TOATE MĂSURILE PENTRU FOLOSIREA DEPLINĂ ȘI PENTRU GOSPODĂRIREA CU MAXIMĂ GRIJĂ A PĂMÎNTULUI, A ACESTEI MARI AVUȚII A ȚĂRII, BUN AL ÎNTREGULUI POPOR, PRIN ÎNLĂTURAREA ORICĂROR TENDINȚE DE RISIPĂ, PENTRU EFECTUAREA LA TIMP ȘI ÎN CONDIȚII DE CALITATE A TUTUROR LUCRĂRILOR AGRICOLE, PENTRU CREȘTEREA EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN FIECARE UNITATE PRODUCTIVĂ! ASIGURAȚI BUNA DEPOZITARE A RECOLTEI ACESTUI AN, ÎN AȘA FEL ÎNCÎT NIMIC DIN ROADELE MUNCII SĂ NU SE PIARDĂ! ACȚIONAȚI PENTRU ÎNCHEIEREA LIVRĂRILOR LA FONDUL DE STAT, CONDIȚIE HOTĂRÎTOARE PENTRU ASIGURAREA UNEI BUNE APROVIZIONĂRI A POPULAȚIEI DE LA ORAȘE ȘI SATE!

Cu spirit de bun gospodari, cu hărnicie și deplină responsabilitate, depuneți toate eforturile pentru efectuarea unor lucrări de calitate în campania agricolă de toamnă, pentru buna pregătire a campaniei de primăvară, pentru realizarea în fiecare județ a programelor de autoconducere și autoaprovizionare, pentru sporirea continuă a producției de bunuri materiale, a producției agricole, în vederea creșterii nivelului de trai al întregului nostru popor, a bunăstării fiecărui om al muncii.

Oameni de știință, cercetători!

Înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal pune în fața voastră mari și mobilizatoare răspunderi. Frontul Democrației și Unității Socialiste vă adresează chemarea de a participa cu abnegație la afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, la creșterea rolului științei în modernizarea economiei naționale, în asigurarea progresului multilateral al patriei!

Prin folosirea la un înalt grad de eficiență a condițiilor de care dispune cercetarea științifică și tehnică românească, contribuiți tot mai susținut la transpunerea în viață a programelor de cercetare imediată și de lungă durată; sporiți-vă aportul la soluționarea celor mai stringente cerințe ale economiei naționale! PRIN MUNCA VOASTRĂ DEDICATĂ ÎNDEPLINIRII HOTĂRÎRILOR CONGRESULUI AL XII-LEA AL PARTIDULUI, CONTRIBUIȚI TOT MAI MULT LA APLICAREA ÎN PRACTICĂ A CELOR MAI NOI CUCERIRI ALE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII! PUNEȚI ÎN CENTRUL ATENȚIEI DESCOPERIREA ȘI UTILIZAREA A NOI RESURSE DE MATERII PRIME ȘI MATERIALE, DE COMBUSTIBIL ȘI ENERGIE! CONTRIBUIȚI PRIN ȘTIINȚA ȘI PRICEPEREA VOASTRĂ LA VALORIFICAREA SUPERIOARĂ A TUTUROR BOGĂȚIILOR PATRIEI! CONLUCRAȚI STRÎNS CU PRODUCĂTORII BUNURILOR MATERIALE PENTRU REZOLVAREA CONCRETĂ, OPERATIVĂ A SARCINILOR DE PRODUCȚIE!

Lucrători din domeniul învățămîntului și al pregătirii cadrelor!

Școala constituie în societatea noastră principalul factor de instruire, educație și cultură. Frontul Democrației și Unității Socialiste cheamă pe toți profesorii, învățătorii și educatorii, toate cadrele care participă la creșterea și formarea pentru muncă și viață a tinerelor generații să valorifice din plin minunatele condiții materiale, organizatorice și spirituale ce au fost asigurate școlii de toate gradele! PREGĂTIȚI TEMEINIC TINERELE GENERAȚII, ÎNARMÎNDU-LE CU CELE MAI NOI ȘI MAI MODERNE CUNOȘTINȚE PROFESIONALE, CU ÎNALTE CONVINGERI PATRIOTICE, EDUCÎNDU-LE ÎN SPIRITUL ETICII ȘI ECHITĂȚII SOCIALISTE, AL RĂSPUNDERII FAȚĂ DE MUNCĂ ȘI VIAȚĂ, FAȚĂ DE VIITORUL PATRIEI NOASTRE SOCIALISTE!

Oameni de cultură și artă!

Frontul Democrației și Unității Socialiste vă adresează chemarea de a contribui, prin operele voastre, la formarea omului nou, cu o înaltă conștiință socialistă, revoluționară! Inspirați-vă din viața și munca poporului nostru, din lupta sa eroică pentru făurirea noii societăți, din istoria sa milenară! REALIZAȚI OPERE DE ARTĂ ȘI CULTURĂ CU UN PUTERNIC SPIRIT PATRIOTIC ȘI REVOLUȚIONAR, PĂTRUNSE DE IDEALURILE SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI, CAPABILE SĂ SĂDEASCĂ ÎN CONȘTIINȚA OAMENILOR ÎNALTELE VIRTUȚI UMANISTE, DRAGOSTEA FAȚĂ DE PATRIE, FAȚĂ DE PARTID!

Femei!

Frontul Democrației și Unității Socialiste vă adresează vouă — care constituiți o puternică forță socială a orînduirii noastre — chemarea de a acționa, cu abnegație, pasiunea creatoare, hărnicia și talentul gospodărese ce vă caracterizează, pentru realizarea tuturor sarcinilor ce vă revin în domeniul producției materiale și al vieții spirituale! Educați copiii, tineretul în spiritul dragostei față de patrie și partid! PARTICIPAȚI CU ACELAȘI PRICEPERE DE CARE AȚI DAT DOVADĂ ÎN ATITEA RÎNDURI, LA CONDUCEREA ÎNTREGII SOCIETĂȚI, LA BUNA GOSPODĂRIRE ȘI LA SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR DIN FIECARE ORAȘ, COMUNĂ ȘI SAT, DE LA FIECARE LOC DE MUNCĂ! PUNEȚI TOT MAI MULT ÎN VALOARE ENERGIA, PRICEPEREA, INIȚIATIVA, RESPECTUL PENTRU ORDINE ȘI DRAGOSTEA DE FRUMOS CE VĂ SÎNT PROPRII, SPORINDU-VĂ CONTRIBUȚIA LA ÎNFLORIREA FIECĂREI LOCALITĂȚI, A ȚĂRII ÎNTREGI!

Tineri ai României socialiste!

Frontul Democrației și Unității Socialiste vă cheamă pe voi, viitorul națiunii noastre socialiste, să participați cu entuziasm, hărnicie și spirit inventiv la întregul efort depus de popor pentru continua dezvoltare economico-socială a patriei! FIȚI ÎNTOTDEAUNA PREZENȚI ACOLO UNDE ȚARA ARE MAI MULTĂ NEVOIE DE VOI! RĂSPUNDEȚI, PRINTR-O ACTIVITATE AVÎNTATĂ, CU DĂRUIRE, MINUNATELOR CONDIȚII DE MUNCĂ ȘI VIAȚĂ DE CARE VĂ BUCURAȚI! ÎNSUȘIȚI-VĂ CELE MAI ÎNALTE CUCERIRI ALE ȘTIINȚEI ȘI TEHNICII, CONCEPȚIA REVOLUȚIONARĂ DESPRE LUME A PARTIDULUI NOSTRU! DUCEȚI MAI DEPARTE, CU NESTRĂMUTATĂ VOINȚĂ, FĂCLIA PROGRESULUI, A SOCIALISMULUI ȘI COMUNISMULUI ÎN ROMÂNIA!

Militari, fii ai țării aflați sub drapel!

Purtători ai virtuților ostășești plămădite de poporul român de-a lungul eroicei sale existențe, acționați cu dăruire și pasiune revoluționară pentru îndeplinirea întocmai a sarcinilor ce revin oștirii noastre din documentele Congresului al XII-lea al partidului, din expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu, din Directiva comandantului suprem al forțelor armate! FIȚI GATA PERMANENT SĂ VĂ SERVIȚI ȚARA CU TOATĂ FIINȚA VOASTRĂ, SĂ VĂ ÎNDEPLINIȚI NOBILA ÎNDATORIRE PATRIOTICĂ DE A APĂRA ÎN ORICE ÎMPREJURĂRI MARILE NOASTRE CUCERIRI REVOLUȚIONARE, MUNCA PAȘNICĂ A POPORULUI, INDEPENDENȚA, SUVERANITATEA ȘI INTEGRITATEA ROMÂNIEI SOCIALISTE!

Oameni ai muncii români, maghiari, germani și de alte naționalități, constructori ai României socialiste!

Frontul Democrației și Unității Socialiste vă adresează vouă, tuturor fiilor și fiicelor țării, fără deosebire de naționalitate, chemarea patriotică ca, în climatul profund democratic al societății noastre socialiste, să vă unîți energiile și voințele în marele front al muncii creatoare, să acționați, în strînsă unitate, pentru înfăptuirea Programului partidului, a aspirațiilor de bunăstare și fericire ale poporului, pentru continua înălțare a patriei noastre comune pe culmile tot mai înalte ale progresului și civilizației socialiste!

SĂ FIM CU TOȚII CONȘTIENȚI CĂ DE MUNCA NOASTRĂ DEPINDE BUNĂSTAREA NOASTRĂ! REALIZAREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A ȚĂRII SĂ DEVINĂ UNA DIN ÎNDATORIRILE DE CEA MAI ÎNALTĂ RĂSPUNDERE ALE FIECĂRUI COLECTIV DE ÎNTREPRINDERE, ALE FIECĂRUI OM AL MUNCII — PENTRU CĂ ACEASTA ȘI NUMAI ACEASTA ESTE CALEA SPORIRII CONTINUE A AVUȚIEI NAȚIONALE, CALEA RIDICĂRII NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ȘI SPIRITUAL AL ÎNTREGULUI POPOR!

SĂ ÎNTÎMPINĂM CU NOI ȘI RODNICE FAPTE DE MUNCĂ, CU NOI ȘI MĂRETE REALIZĂRI ÎN TOATE SECTOARELE DE ACTIVITATE CONFERINȚA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN — REMARCABIL EVENIMENT POLITIC ÎN VIAȚA PARTIDULUI ȘI A ȚĂRII — ȘI ANIVERSAREA A 35 DE ANI DE LA ISTORICA PROCLAMARE A REPUBLICII!

Oameni ai muncii de la orașe și sate! Tovarăși și prieteni!

În vederea exercitării dreptului constituțional de a vă alege, la 21 noiembrie, reprezentanții în organele locale ale puterii și administrației de stat, asigurați cu întreaga răspundere înscrierea pe listele de candidați a celor mai buni dintre cei mai buni cetățeni, oameni ale căror calități și deprinderi gospodărești au fost verificate în activitatea practică, care au dovedit că știu să acționeze cu pasiune pentru dezvoltarea și înfrumusețarea localităților în care trăiesc și muncesc, că știu să slujească înflorirea patriei cu devotament și energie! Alegeți cu încredere și responsabilitate civică, ca deputați în organele locale ale puterii de stat, pe cei mai buni dintre cei mai buni, pe cei care, prin conduita lor politică și morală, prin spirit de inițiativă și pasiune în desfășurarea activităților obștești, se dovedesc gospodari de nădejde ai localităților voastre, constructori activi ai orînduirii socialiste, militanți devotați pentru înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului nostru!

Votînd candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste, votați pentru viitorul luminos, socialist al țării, votați pentru o viață în libertate, mereu mai frumoasă, mai prosperă, pentru demnitatea și independența României, pentru înfăptuirea programului Partidului Comunist Român de propășire a patriei pe drumul glorios al socialismului și comunismului.

Puternic uniți prin gînd și faptă în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acționăm ca un singur om, fără a precupeți nici un efort, cu întreaga putere de muncă, pentru realizarea hotărîrilor istorice ale Congresului al XII-lea, pentru ridicarea patriei noastre scumpe pe noi trepte de progres și civilizație, pentru ca România să înscrie cu litere de aur, în eroica și îndelungata sa istorie, noi pagini de măreț împliniri socialiste!

Cu prilejul alegerilor de la 21 noiembrie să afirmăm cu putere, prin votul nostru, voința de pace și colaborare a poporului român, hotărîrea sa de a-și uni forțele și a conlucra larg cu toate națiunile lumii în lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor — la viață, la libertate și independență, la existență liberă și demnă, la pace!

Trăiască și înflorească scumpa noastră patrie, Republica Socialistă România!

Trăiască Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu!

Să triumfe pacea și înțelegerea între popoare, cauza înălțătoare a socialismului și comunismului!

Trăiască victoria în alegeri a Frontului Democrației și Unității Socialiste!

CONSILIUL NAȚIONAL AL FRONTULUI DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE

„Flacăra" în județul Arad

Pentru Pîncota „Șocul viitorului" înseamnă, mai ales, șocul prezentului

La Pîncota, în Poșta Veche (poștă de la poștalion), secretarul comitetului de partid orășenesc, Petru Curta, ne citează pe Slavici și pe Alvin Toffler („Șocul viitorului"), apoi ne ține un foarte scurt curs despre politică : „Eu din munca mea de activist timp de mulți ani asta am desprins : dacă nu ai realizări în concret, nu poți face politică, nu ai cu ce".

Faptul că aici, la Pîncota, unde se termină Podgoria Aradului și încep să undulaseze Munții Zarandului, atît de aproape de Șiria, de Curtici, acest fiu de țărancă „podgoreancă" și de meșteșugar pantofar — vestit pentru cizmele sale țărănești din piele vișinie cu alesături și cusături specifice Ineului și Culei — îl evocă pe Slavici nu e de mirare. Ce caută însă Toffler în orășelul cu 7 000 de locuitori, vecin cu pusta nesfîrșită, pe care parcă încă vezi gonind turmele lui Lică Sămădău într-o noapte cu furtuni și potere ?

Petru Curta a lucrat zece ani încheiați ca strungar la Întreprinderea de strunguri din Arad, apoi a devenit activist de partid și a absolvit Facultatea de drept economic și drept administrativ din Sibiu. De curînd ales în fruntea obștii orașului natal, Pîncota, a provocat mîhnirea bătrînei sale mame.

—Ce ești tu acum, Petrică ? l-a întrebat. Notar sau primar ?

— Primar.

— Păi atunci la ce ți-a mai trebuit atîta carte, maică ? Ehé, ca notar era altceva, ai fi fost cineva.

Bătrîna trăia în trecut. Curta trăiește azi și se simte fericit, fiindcă știe că în calitate de secretar de partid și de primar poate face cu adevărat politică, în sensul pe care îl iubește și pe care îl înțelege : treabă eficientă și concretă în slujba concetățenilor săi. Multiplele inițiative ale primarului din Pîncota se nasc și se finalizează, desigur, într-un cadru mai larg, poate nici nu-i aparțin întru totul, dar nu ar fi just ca să le înecăm în generalități și în permanente referințe la colectiv, uitînd că acest modest activist și om al pămîntului a fost și este factorul motor.

Premisă : greutăți avem destule, putem da și la alții. Dacă premisa e clară, mai puțin clar apare cum să fie îndepărtate aceste greutăți. În teorie răspunsul e simplu : prin muncă și îndrăzneală. La Pîncota, teoria se aplică.

Pîncotenii sînt meșteșugari vestiți din tată în fiu, în orășel îți numeri cu sutele, iar pe garduri vezi atîrnînd, ca o mîndră emblemă, frumoasele lor cojoace puse la uscat. Numai că tradiționala îndeletnicire se lovește tot mai mult de greutățile legate de procurarea materiei prime. Așadar problema meșteșugarilor este vitală aici. Și atunci Curta și-a adus aminte de mătușa sa Floare, de 60 de ani, și de pantofii ce-i împletea din ață de macramé. O artă locală, un meșteșug în pericol de dispariție, „Mi-era teamă să nu moară bătrîna — spune — înainte ca să transmită ștafeta și altora". Or, în cooperația meșteșugărească lucrează cam o pătrime din locuitorii Pîncotei. Pentru a relansa această activitate trebuia deci nu o simplă peticeală, ci o idee salvatoare. Aici au intervenit Curta și mătușa Floare cu aria ei. Au fost proiectați și lansați cu succes pe piață pantofi ieftini, ușori și aerisiți, cu fața lucrată manual din macramé, pe care se aplică o talpă duroflex sau microporos. Acum ei se caută și la export și micul oraș se va racorda poate și la piața mondială. Încet, încet. Oricum, cele 100 000 de perechi **made in Pîncota** s-au volatilizat. Mai întîi, pantofii au fost destinați exclusiv femeilor, în prezent se naște și un model pentru bărbați, foarte potrivit de pildă pentru conducătorii auto, care „lucrează" cu piciorul. Adio transpirație...

Cu o singură idee, cît de isteață ar fi, nu se face însă primăvară, dar iată că în aceste zile de noiembrie la Pîncota, în clădirea de 300 de ani a Vechii Poște se întîmplă lucruri mari. Cam o sută de camere are Poșta, care a traversat secolele întîi ca han, apoi ca temniță pentru revoluționarii de la 1848 (în subsol se mai văd ușoace cu chei lungi și „zale", dincolo de care, cu picioarele în apă și mușcați de șobolani, zăceau deținuții împărătești), apoi din nou ca Poștă, pentru a "firși, în ultimii ani, în cea mai desăvîrșită paraginâ. Zidurile se dărîmau pe nesimțite, înăuntru lătrau clinii, nimeni nu vedea o destinație pentru suta de încăperi. Au fost oferite Oficiului Județean de Turism, cooperației de consum și altor instituții, dar toate se speriau cînd auzeau de... dimensiuni. Doar o fabrică din Arad depozita acolo deșeuri textile. Am alergat și noi pe valuri de zdrențe multicolore într-o cameră... de 400 mp (pe vremuri oamenii nu aveau probleme locative). Curta a spus : „Le iau eu pentru cooperația meșteșugărească", și a „preluat". Poșta. Așadar, nu e vorba nicidecum de un oarecare complex de deservire, ci de zeci și zeci de camere.

Aci intervine Alvin Toffler, despre care primarul spune: „Am citit în **Șocul viitorului** că un foarte important criteriu de apreciere a nivelului de trai îl va constitui nu numai producția în sine, ci serviciile. Cererea de servicii a devenit, trebuie să devină tot mai mare și la noi, în viitor. Iată de ce nu m-am temut de cei 10 000 mp ai Vechii Poște. Desigur, nu vom amenaja totul dintr-o dată, ci treptat. De pe acum mutăm aci macramé-ul, croitoria, apoi în curînd sticlăria, blănăria... În beciurile unde își ține acum I.A.S. Barațca butoaiele cu vin, cam 120 de tone, o mare de mustoasă de Maderat, vom instala ciupercăria. Citesc o carte despre această problemă. Veți întreba întrucît vor afecta toate acestea viața de zi cu zi a pîncotenilor. Ați reținut că în oraș un locuitor din patru, și mai ales femeile, gravitează în jurul cooperației meșteșugărești, inclusiv cu munca la domiciliu. Mama își vede de supa de fasole și de copii, lucrează și pentru noi, respectiv pentru ea, împletește macramé-ul. Și apoi, ieșim și noi așa pe piața mondială."

Nu ne îndoim că proiectul va fi încununat de succes, deoarece îndrăzneala lui ieșită din comun se însoțește cu spiritul gospodăresc propriu oamenilor din Podgorie. Va mai trece timp pînă la finalizare, dar roadele au și început să se simtă.

Inițiativele se vădesc și în numeroase alte domenii.

Nu toate dealurile dimprejur sînt acoperite de vii așa cum s-ar fi cuvenit. C.A.P.-ul nu poate folosi în acest scop decît maximum 100 ha. Nu e vorba numai de lipsa de mînă de lucru și de utilaje adecvate, dar și de faptul că terenurile respective sînt în pantă, în locuri izolate. De ani și ani zac fără nici un folos pentru nimeni. Actualmente, aceste pîrloage se dau în folosința cetățenilor pe o durată de **10—15 ani**, ei avînd singura obligație ca o parte din producție s-o contracteze cu statul. Cererile sînt atît de mari încît se pare că nu vor putea fi integral satisfăcute.

„Vrem să contractăm porci — arată Curta, — dar problema este cu ce să-i hrănești". La Pîncota, consiliul popular dispunea de vreo 80 ha teren arabil folosit pentru pășune, dar primarul a socotit — și pe drept — mult mai eficient ca acest pămînt să fie închiriat crescătorilor de animale contractanți cu statul. Porumbul s-a și recoltat. Oamenii au săpat, au pus îngrășăminte și se citește limpede pe aceste ogoare, ca într-o carte deschisă, cine a muncit bine și cine nu, după cum porumbul e frumos sau subțirel pe lotul respectiv. S-a iscat o adevărată competiție între contractanți, din care statul și cetățenii au doar de cîștigat.

Centrul orașului este în plină renovare. Și aci este o istorie de care nu este străin activistul de partid Petru Curta. Locuitorii produc un surplus de legume, însă întîmpină dificultăți de transport pînă la Arad, ceea ce îi afectează atît pe pîncoteni, cît și pe arădeni. Dar cu tramvaiul nu se poate ? Se știe că în Podgorie circulă cel mai vechi tramvai electric de pe teritoriul României — el împlinește 60 de ani. Se ține bine bătrînul pentru vîrsta lui, motoarele funcționează încă fără greș... E drept, acest tradițional mijloc de locomoție nu are o viteză cosmică, rar depășește 10 km pe oră, dar oferă imensul avantaj al unei energii economicoase și al unor stații dese, ca să spunem așa, chiar în curtea omului. Țăranul pune coșul la „mesagerie" și se așază civilizat în celălalt vagon. În prezent linia se extinde în Pîncota și dincolo de ea, iar localnicii pot dovedi că spre întîlnirea cu viitorul se poate călători și cu tramvaiul, desigur cu vagoane modernizate și viteză sporită, nu acelea datînd de la începutul secolului. Se va rezolva astfel și o importantă problemă economică : transportul lesnicios al producătorilor alimentare.

Într-un grajd al C.A.P. Pîncota, golit în perioada de vară și căruia i s-au adus minime amenajări, au fost aduși 11 000 pui Leghorn pentru găini ouătoare, care, după o lună, au fost vînduți populației. Într-un oraș atît de mic aportul lor nu a fost neglijabil. Un alt lot de 10 000 va fi în curînd vîndut pentru consum de carne, C.A.P. va procura și un incubator pentru pui de o zi, care se vor vinde tot în serii de 10 000. Pîncotenii se ajută singuri, adică se autoprovizionează.

În spatele primăriei, al acestui falnic local unde cîndva a cîntat Caruso, se află un teren nefolosit. Curta s-a gîndit ce s-a gîndit și, cu ajutorul medicului veterinar și după toate regulile artei, a instalat acolo un soi de stație-pilot pentru creșterea iepurilor și a porumbeilor. Nu atît pentru a aduce venituri consiliului popular, ci ca să dea el, primul, exemplul. Oamenii vin la primărie, la comitetul de partid își rezolvă treburile și după aceea se minunează de **Marele Belgian**, un urecheat de 10 kg, și de o pereche de hulubi **Maria Stuart** și alți cîțiva zeci de porumbei. Află că porumbeii poștași și ceilalți pot însemna și valută forte, deci cîștiguri sporite pentru crescători.

Chestia cu iepurii și porumbeii are tîlcul mai adînc al exemplului personal. „Toți și-au durat casă mîndră, după ce Popa Tanda și-a făcut-o", spune Petru Curta.

Nu numai cu vorba, ci mai ales cu fapta îți apropii omul, și, avînd realizări în concret, faci politică.

Recepție cu cisterna

— Chiar eu voi face recepția. Cu cisterna : bag de trei ori cisterna pe stradă și dacă apa nu se scurge cum trebuie, vă căutați un alt municipiu. Oricare vreți, dar nu Aradul.

Acest straniu mod de a recepționa o lucrare edilitară probabil că nu figurează în STAS și în regulamente, dar caracterizează stilul de muncă al noului prim-secretar al comitetului municipal de partid și primar al Aradului, Mircea Roman. Îi va fi ajutat și formația de inginer — care este, prin definiție, un om al faptului concret, calculabil și precis măsurabil — dar mai ales pasiunea de gospodar și voința activistului de a se pune în slujba obștii, și nu invers.

În zilele cînd ne aflam la Arad cea mai fierbinte problemă era... apa caldă, care se distribuia cetățenilor la o temperatură inferioară celei „legale", uneori chiar la 15 grade, deși, la drept vorbind, aceasta nu mai înseamnă temperatura apei calde, care apa se irosea fără nici un rost. Or, apa însăși reprezintă o avuție și, dintr-un anume punct de vedere, energie.

Concluzie : din inițiativa primarului, acum cîteva zile s-a luat hotărîrea ca punctele termice să-și înceapă activitatea la ora 5, iar apa caldă să se livreze în fiecare zi, desigur nedepășindu-se numărul total de ore prevăzut de regulamentele în vigoare. Este deocamdată un experiment, dependent și de condițiile pur locale, și chiar dacă este prea devreme pentru a se evalua toate rezultatele, el definește un stil de muncă al activistului care nu se lasă impresionat de șabloane și de aparențe.

— Dar cu cisterna cum a fost, tovarășe prim-secretar ?

— Secretul succesului — și nu spun nimic nou cu aceasta — constă în legătura cu viața și nu cu hîrtiile. Cînd în Arad se refăcea și se asfalta o stradă, adesea nu se ținea seama de pantă și apa de ploaie nu se mai ducea la canal, cu rezultate ușor de ghicit. Treabă de mîntuială. De aceea am făcut recepția cu cisterna pe strada Ecaterina Varga. Cisterna are marele avantaj că nu minte pe nimeni.

Noul primar și-a mutat cabinetul pe străzile desfundate și în piețele mai slab aprovizionate ale orașului. Sînt desigur și deficiențe mai complexe și cu un caracter mai larg, care nu dispar ca prin minune prin cîteva măsuri organizatorice, dar și acestea din urmă pot și trebuie să ajute la rezolvarea problemelor.

— Iată ce am constatat (pentru a nu vă da decît un singur exemplu) : pe cîmpurile Asociației legumicole Horia, de la porțile Aradului — arată tovarășul Roman — se stringeau roșii, vinete, ardei de toată frumusețea, pe care Întreprinderea de legume și fructe le expedia la Nădlac, la zeci de kilometri depărtare de Arad, în timp ce se aduceau legume cu TIR-ul din Timiș și Hunedoara. Anomalii care s-au remediat și au facilitat întrucîtva aprovizionarea.

Multe greutăți provin dintr-o optică îngustă, dintr-o greșită înțelegere a ceea ce înseamnă „al nostru". Bunăoară, la repararea gropilor pe străzi se așternea asfalt fără pregătirea tehnică necesară, fără să se curețe, să se amorseze cu bitum cald etc., astfel încît la prima ploaie apa se infiltra cu ușurință pe dedesubt și groapa reapărea în toată splendoarea ei. Explicația care s-a dat primarului este uimitoare : „Oricum, nu are importanță, sînt bani de la buget, nu afectează costurile, ne încadrăm în fondurile de investiții..." Ca și cum bugetul nu ar fi tot al nostru, al cetățenilor, și nu am fi toți interesați ca din același fond „de la buget", printr-o bună gospodărire, să se efectueze un număr cît mai mare de lucrări, și nu de găuri.

Greutăți obiective, cum spuneam, sînt și nu pot fi soluționate doar prin efort local. Bunăoară, bitum nu se produce la Arad. „În lipsa bitumului — arată Mircea Roman — vom pava cu piatră cubică, meșteșug care cîndva era la mare preț în Arad, dar care acum se pierde. Vom reveni la el, vom califica pavatori în piatră. Și azi dăinuie în Arad, și încă în bună stare, străzi pavate cu piatră cubică acum cîteva zeci de ani ; ba chiar ele prezintă o rezistență sporită față de asfalt, dacă se lucrează ca lumea.

În zona străzii Dimbovița, nivelul apelor freatice se tot ridica, pînă ce au început să se înunde grădinile, curțile, strada. S-a proiectat un sistem de pompare și hîrtiile anunțau că peste o zi sau două va fi gata și chesonul. El chiar a fost gata, dar numai pe hîrtie, nu și pe stradă inundată. Iar cînd au început să așterne acolo piatră și a intrat rulourile compresor, totul părea că pluteșe pe valuri. Primul secretar a „citit" însă strada, nu dosarul, și acum ea este asfaltată, sistemul de canalizare s-a încheiat și se lucrează la montarea pompelor.

Contactul cu terenul oferă și alt gen de surprize : în scripte, muncitorii figurau că asfaltează, într-o anumită zi, străzi din noul cartier Mihălaca, dar cînd primarul s-a dus să-i vadă și să-i laude la treabă, oamenii nicăieri ! A constatat, într-u sfîrșit, că trebăluiau la un drum de acces spre poligonul de șoferi amatori, care, în ordinea priorităților urbane, figura pe undeva la locul 50. De unde străinia întovertire ? Oare fiindcă soția vreunui șef mai mititel lua tocmai atunci lecții de conducere și o mînă spală pe alta ? Oricare ar fi fost cauza, pe Mihălaca a reînceput asfaltarea.

— Totul e să știi să-i asculți pe oameni — afirmă tovarășul Mircea Roman — și să nu le promiți marea cu sarea, să le spui clar ce se poate și ce nu. Așa se făurește încrederea reciprocă, munca gospodărească spre folosul comun.

La Raportul primarului în adunarea din cartierul Bujac — Aurel Vlaicu s-au înscris la cuvînt 49 de cetățeni. Primarul, care prezida, a întrebat dacă nu se mai oferă încă cineva, ca să fie cifră rotundă : 50 .Mai întîi, oamenii credeau că glumește, dar și-au dat seama că au greșit. Lista s-a completat pînă la 50 și primul secretar al comitetului municipal de partid i-a ascultat cu răbdare pe toți. „Nu totul se poate astfel rezolva — spune — dar în comun se găsesc mai ușor soluții. **Oamenii vor să fie ascultați.**"

Pagină realizată de
LIONEL NIȚESCU ■

Telex din Felnac

Comuna Felnac este așezată la cîțiva kilometri de Arad. Consiliul unic agroindustrial, ne spune președintele acestuia, Jiva Mihailovici, este compus din comunele : Satu Nou, Secusigiu, Sintpetru-German și Zădăreni. Sectorul zootehnic, mîndria celor de aici, este format din peste 4 000 de vaci cu lapte, peste 10 000 de ovine, un mare complex de porci, două ferme de păsări cu un rulaj anual de peste 200 000 de bucăți. Hrana, ne spune inginerul Adrian Sabău — cel care se ocupă de acest sector — este asigurată în totalitate din 283 de hectare de pășuni și peste 800 de hectare de culturi duble destinate bazei furajere. Numai anul acesta s-au adus apă la toate grajdurile, s-au modernizat și s-au mai făcut încă 16 mori și bucătării de furaje. De doi ani la conducerea C.A.P.-ului din Felnac a fost numit tînărul inginer Vasile Bireescu. Lucrurile au luat o altă întorsătură. Rezultatele sînt de-a dreptul spectaculoase. De la 4 000 de kilograme de știuleți la hectar în cultură neirigată s-a ajuns la peste 7 000. La sfeclă de la 20 000 de kilograme la 33 000. Și lista nu se oprește aici. La legumicultură numai beneficiul a fost de peste 3 milioane lei. Cum s-au obținut aceste rezultate într-un timp relativ scurt ? Prin efectuarea la timp a tuturor lucrărilor și printr-o altă gospodărire a pămînturilor. Întregul pămînt este organizat în mari sole eliminîndu-se astfel încrengătura inutilă de drumuri. În acest fel s-au redat agriculturii zeci și zeci de hectare. Și ca o noutate de ultimă oră s-a încercat o combinație, care a dat bune rezultate, între rasa australiană de oaie Corrideli și țigaie. Rasa care a rezultat are firul de lînă mult mai rezistent, mai lung și a apărut un spor de peste două kilograme de lînă pe cap de oaie.

„Să ne întoarcem la tot ceea ce a făcut țăranul"

— Tovarășe Nicolae Mihalache, sînteți directorul general adjunct al Direcției agricole din județul Arad. Pînă în momentul de față, pe lîngă faptul că, se vede, sînteți foarte tînăr, atîta știu despre dumneavoastră. Spuneți-mi de unde veniți ?

Sînt din Domnești Argeș. O zonă frumoasă, cu pomi și livezi și mai ales cu multe dealuri. Părinții mei au rămas acolo, țărani, să frămînte pămîntul pe care îl iubesc ca pe lumina ochilor...

— Vă mai duceți pe acasă, pe la părinți?

— Mai mult vin ei pe la mine. Timpul nu-mi mai ajunge. Așa se face că mi-am cam uitat locurile natale. Dar, în schimb, m-am îndrăgostit de pămîntul județului Arad. Acum, aici; mă simt ca și acasă. Pe undeva locurile se aseamănă cu cele ale județului Argeș.

— Cum s-au petrecut toate aceste schimbări în viața dumneavoastră?

— Am terminat facultatea de agronomie la Timișoara. Am fost repartizat în județul Arad, în zona Beliu. O regiune frumoasă, asemănătoare cu cea ce lăsasem acasă. Aici, la Beliu, am simțit cum prind rădăcini. Aici, m-am legat pentru totdeauna de aceste pămînturi. La Beliu, în anii respectivi, rezultatele erau dezastruoase. M-am pus serios pe treabă. În al doilea an, am fost ales președintele C.A.P.-ului. S-au obținut în acei ani rezultate spectaculoase la orz. Peste 3 000 de kilograme la hectar. Să nu uităm că Beliu este o zonă de dealuri. Spre regretul nostru, acolo, de atunci, nu s-au mai obținut asemenea rezultate. Nici la zootehnie nu se sta mai bine. Am căutat să redresez sectorul ovine prin îmbunătățirea pajiștilor montane. Și rezultatele au fost bune. Fiindcă oaia, mulți din comoditate refuză să crească acest lucru, aduce bani. Știți ce mai făceam? Știți cum mai cîștigam bani? Îmi amintesc cu bucurie... În timpul verii, în grădiuri, creșteam pui. În patru săptămîni îi aduceam la o jumătate de kilogram...

— Și ce vă mai amintește perioada de început?

— Mulțe. Soția mea, Eugenia, muncea la zootehnie. Era șefă de fermă. Era împreună cu cei doi băieți ai mei (atunci am trei) toată ziua pe pajiște. Așa mi-au crescut copiii mari, biciuiți de soarele Beliului și de briza Mureșului. Apoi, după cîțiva ani, am fost numit directorul S.M.A.-ului. Era o unitate nouă care s-a format pe un teren gol. În cel mai scurt timp s-a ajuns la un S.M.A. puternic. Fiindcă, este știut de toată lumea, cei mai buni mecanizatori sînt cei din deal. Apoi, în decembrie am trei ani am fost numit directorul adjunct al Direcției agricole a județului Arad.

— Pînă să treceam mai departe, spuneți-mi, cîți ani aveți?

38 împliniți.

— Mulți înainte, Tovarășe director, în cîteva cuvinte, vă rugăm să ne spuneți care sînt zonele importante, din punct de vedere al agriculturii, din județul Arad?

— Județul nostru nu înseamnă cum consideră mulți, numai pămînturile din Pecica și Nădlac. Este drept că în aceste zone rezultatele sînt foarte bune — dar nu trebuie să uităm că ele sînt foarte aproape de albia Mureșului. Pămîntul are alte calități. Agricultura județului nostru mai înseamnă și dealurile Șebișului, Gurahonțului, Bîrsăului, Tîrnavei... Aveți condiții foarte bune și la Felnac și la Sîntana. Așa că vorbind despre agricultura județului Arad nu trebuie să ne gîndim la cîmpie și să luăm în calcule numai ce se petrece la cîmpie.

— Tovarășe director, haideți s-o luăm habeș, pe rînd, și să vedem ce se întîmplă concret, în județul Arad, atît la cîmpie cît și la deal și munte?

Să începem totuși, cu grînarul Aradului care este Pecica. Lucrul cel mai spectaculos de aici îl reprezintă faptul că anul acesta au avut loc niște rezultate spectaculoase. Despre ce este vorba? La Pecica sînt patru C.A.P.-uri. Primul, „Avîntul", care îl are ca președinte pe eroul Muncii Socialiste Anton Komives, C.A.P.-ul „Steagul roșu" care este condus tot de un mare specialist, Edgar Csiki, și C.A.P.-ul „Timpuri noi" care îl are la conducere pe mai tînărul Cornel Bordemira. Ei bine, aceștia sînt, să-i numim așa, niște titani. Dar anul ne-a rezervat surprize. Campionii au fost depășiți de cei de al patrulea C.A.P., „Ogorul", condus de tînăra zootehnistă Doina Vasilescu. La grîu, dintr-un plan de 5 500 de kilograme la hectar, aici, la „Ogorul", s-au obținut 7 322, la sfeclă de zahăr s-a ajuns pînă la 35 500 de kilograme la hectar, și la porumb, probabil, se va depăși cu mult cifra de 10 000 kilograme. Și celelalte C.A.P.-uri din Pecica au rezultate foarte bune, dar întrecerea este întrecere și nu este nici un fel de rușine că „titanii" și „campionii" au fost întrecuți. Așa-i în viață. Unde este concurență este și progres. Acum să mergem către deal. Județul Arad are 9 consilii agroindustriale în zona de cîmpie și 9 în zona de deal. Să facem o comparație; dacă în zona de ges, de pe o suprafață de 33 584 de hectare cu porumb, s-a obținut o producție medie de 7 259 de kilograme știuleți, la deal, de pe o suprafață mai mare cultivată cu porumb, 37 396 de hectare, dacă se vor obține 3 000 de kilograme. La ges sînt 9 I.A.S.-uri. La deal, două (Incu și Cernei). Dacă în cele de la cîmpie se obțin 6 847 de kilograme de știuleți la hectar, în cele de la munte doar 2 595. Și atunci ne întrebăm, pe bună dreptate: unde-i afacerea ? Trebuie regîndite altfel lucrurile și trebuie trasă neapărat un semnal de alarmă pentru zona de deal și munte. Noi am cam uitat de deal și munte. În timp nu s-a mai făcut, aici, o rotație a culturilor, așa cum o făcea țăranul. Fiindcă ne aflăm la capitolul rotația culturilor, pentru la anul ne-am propus să scoatem din plan cultura de floarea-soarelui. Un complex de boli, un cancer al tulpinii, Phomopsis se numește, distruge floarea-soarelui. Dacă se va încerca să se planteze și la anul nu se va face altceva decît ca boala să dăinuie. S-a propus, și pe bună dreptate, ca să se scape de această boală, ca o perioadă, peste 6 000 de hectare să le cultivăm cu lucernă, care reprezintă o mare valoare, putînd dezvolta, mai mult zootehnia. Știți ce spunea țăranul cînd renunța la o cultură și pe ea punea lucernă? Spunea: aduce totul din pămînt spre suprafață. Și pe undeva are mare dreptate. De fapt, lucrurile acestea se învață și pe băncile școlilor. Atunci de ce ne ferim să le aplicăm imediat în practică. Să nu fiu greșit înțeles. Nimeni nu dorește să se sustragă de la îndeplinirea planurilor, dar cred, și nimeni nu mă poate convinge de contrariu, că una este macroplanificarea și alta este microplanificarea. Trebuie să știm ce avem de făcut. Și specialiștii din fiecare județ, care cunosc foarte bine situația de pe teren, pot decide și planifice și să-și organizeze, să-și gospodărească, așa cum cred de cuviință, terenul și culturile. Oricît ne-am chinui noi, orice am face grîul și porumbul se fac în cîmpie, iar soia în deal și munte se cresc animale și se fac fructe.

— Fiindcă a venit vorba : cum stați cu zootehnia?

— Iar trebuie să ajungem la cifre. Îmi place să interpretez datele. Pentru aceasta trebuie să le dăm. La carne, pînă la sfîrșitul anului vom atinge ceea ce ne-am planificat. Chiar în multe locuri planificările vor fi depășite. Nu cu mult, dar vor fi depășite. Pentru zootehnie s-au făcut, în ultimul timp, foarte multe lucrări. S-au făcut modernizări de peste 70 de milioane lei, s-a introdus apă curentă în 16 grajduri, s-au construit peste 16 000 de tone celule pentru siloz, fînare de 16 bucăți și furajere planificate s-au realizat și multe altele. De asemenea, lumea o recunoaște a fost un an bun pentru furaje. S-au făcut și s-au umplut toate silozurile. Toată gama. Începînd de la fîn și lucernă pînă la grosiere. Și atunci pe bună dreptate, ne întrebăm și noi care sîntem specialiștii: unde este lapte? De ce cu mare greutate reușim (facem planul doar 50 la sută? Ce se întîmplă? De ce la țărani, în zona de deal și munte, la vacile care n-au, spunem noi, o bună îngrijire și hrană, se obțin în medie 16, 18 și chiar 20 de litri pe zi de vacă — iar la multe ferme din zootehnie se mulg chiar și doi litri ?

— Știți, cu pun întrebările...

— Știu, doriți și răspunsuri. Am să vi le dau. De doi ani ne învîrtim ca-ntr-un cerc vicios. Producțiile nu cresc. Am urcat sus la dealuri și la munte tot felul de case aduse cu bani grei și am distrus Baltata românească pe care am găsit-o și la mama acasă. Asta n-a fost bine. Apoi, după părerea mea, trebuie să se umble la rețetarul de hrană. Nu trebuie mult, ci calitativ. Se simte nevoia să îmbunătățim în proteine hrana animalelor. Prin recalcularea rației furajere (făină de lucernă și turte de floarea-soarelui). Apoi, trebuie să renască acel interes personal. Țăranul cînd o vacă nu se simte bine [illegible] și hrana caldă și chiar o și mîngîie [illegible] care să mai facă lucrurile acestea. Fiindcă nu trebuie să uităm că omul este un mare profesionist. A fi țăran este o nobilă meserie. Să ne întîlnim cu delicatețe, cu pioșenie chiar, pentru că sînt cuvintele, la tot ceea ce a făcut țăranul. Și mai ales la cei din zona de deal și munte. Să construim [illegible] cu [illegible] și [illegible] și [illegible] și

Ce profeţim, ce profesăm

Folclorul cu diplomă

Asocierea de noţiuni din acest titlu poate părea contradictorie întrucît s-a încetăţenit demult ideea că folcloric este tot ceea ce se produce şi se reproduce de o anumită categorie de talenta care nu beneficiază de o pregătire superioară. Cel puţin aşa s-a crezut o vreme, părere care mai persistă şi acum la anumiţi oameni cu o aleasă cultură chiar.

Şi totuşi, manifestările în domeniul folclorului, îndeosebi al cîntecului popular, atestă în anii din urmă nu puţini profesionişti, nu numai absolvenţi de conservator, ci şi ai altor facultăţi care n-au ezitat să opteze pentru arta interpretării repertoriului folcloric. Pregătirea lor culturală şi-a spus cuvîntul înainte de toate în aprofundarea mesajului de idei ca şi a artei prin care acesta poate fi transmis. Să luăm un instrument artistic mai puţin întîlnit la tot pasul dar ilustrat de multe colectivităţi de la unul din părinţii săi în epoca noastră, Fănică Luca, pînă la Radu Simion, veritabil virtuoz, chiar pînă în zilele noastre. E vorba, desigur, despre mirificul fluier al lui Pan, naiul. Şi cu toate acestea, chiar dacă sub aspectul tehnicii interpretării, chiar numele citate mai înainte s-au bucurat sau se bucură de o reputaţie fără pereche, nu o dată repurtată şi peste hotare, ne este greu să le comparăm, cu naiul cuceritor al lumii al lui **Gheorghe Zamfir**. Sunetul perfecţiunii nu este neapărat elementul prin care marele muzician recunoscut ca atare pe toate meridianele se delaşează de omologii săi interpretativi, ci acea adîncime filosofică de trăire şi simţire pe care i-o conferă studiul, orizontul cultural larg, anii de studiu la clasa de dirijat şi compoziţie.

Nu altfel stau lucrurile în ce-l priveşte pe **Dumitru Fărcaş**, absolvent al Conservatorului din Cluj-Napoca, ştiind de-acasă taragotul în timp ce la facultate studiase, nu fără succes, oboiul. Animatorul ansamblului folcloric „Mugurelul" şi al orchestrei unice în ţară de la Casa de cultura a studenţilor din Cluj-Napoca s-a întors odată cu încheierea studiilor superioare la dragostea de-acasă care în fiinţa sa — căci el e totuna cu instrumentul adesea — atinge rezonanţa melancoliculuI corn eminescian.

Există atîta dor, atîta freamăt de codru şi de lanuri în pîrg, atîta intimă năzuire de viaţă ca în mirabila sămînţă în sunetele telurice şi celeste ale celor două instrumente populare româneşti.

Dacă interpretarea la nişte instrumente s-ar părea că presupune neapărat o viziune, o filosofie proprie cînteculuI rechemat în fiinţa noastră, trebuie să spunem că experienţa culturală, aprofundarea multilaterală a unul text şi a unei melodii s-au impus de asemenea în cazul unor cîntăreţi care n-au ocolit studiul sistematic al folclorului, receptarea înainte de toate a filosofiei seculare închisă în puterea de sunet a unui cîntec. Să invocăm şi pentru un stil de asemenea format în urma unei ocoliri mai îndelungate trei interpreţi proveniţi din trei zone folclorice distincte : Sofia Vicoveanca din Bucovina, Gheorghe Turda din Maramureş şi Gheorghe Roşoga din Oltenia. Personalităţi inconfundabile ale cîntecului popular, ei fac, ca şi colegii lor soliştI la instrumente, dovada unei abordări culturale, pătrunzătoare a melodiilor şi textelor cu care vin în faţa publicului. Nu întîmplător sînt printre preferinţele acelor iubitori ai cîntecului popular care cer de la acesta mai mult decît invocarea lui „foaie verde". Îndurerata balada a „cărului cu nevoi" evocat atît de sfîşietor de Gheorghe Roşoga, patetic-eroica balada a lui Pintea Viteazul în interpretarea energică a lui Gheorghe Turda, şi copleşitoarele îndemnuri la joc ale Sofiei Vicoveanca, atît de măreţ reliefate sînt toate veritabile acte de cultură.

Departe de noi, desigur, gîndul că numai nişte profesionişti cu studii superioare ai cîntecului popular ar putea transforma interpretarea acestuia într-un act de cultură. Cert este că simpla întonare a unei melodii de sorginte populara şi silabisirea vocală a textului nu mai sînt de ajuns, oricît de bună ar fi vocea unui cîntăreţ. Studiul, fie şi autodictat, se impune — şi avem un bun exemplu în acest sens în Benone Sinulescu. Numai profunda sa preocupare pentru studiul intelectual şi exerciţiul vocal necontenit explică largile sale disponibilităţi repertoriale, mulţimea de discuri editate, calitatea de a fi lansat sau relansat unele din cele mai îndrăgite cîntece populare care circulă azi.

Pornind de la aceste constatări incontestabile pe care le propunem spre meditaţie nu numai publicului, ci mai ales celor care se ocupă de promovarea cîntecului popular şi a interpreţilor acestuia, pledăm pentru pătrunderea mai largă a acestui tezaur de filosofie şi artă populară în rîndurile tinerei generaţii de pe băncile şcolii de toate gradele. Sînt nenumarate exemple de bun augur în acest sens care trebuie, totuşi, generalizate. Să auzim şi să ascultăm.

NICULAE STOIAN ■

Iubirea de frumos

Dan C. Mihăilescu

Acest tînăr critic şi poet de o profundă înţelegere a textelor, unul dintre cei mai buni studenţi ai Facultăţii noastre de filologie, actualmente cercetător la Institutul George Călinescu, îşi publică întîia carte de trei sute de pagini asupra lui Mihai Eminescu, un debut excepţional pe care mă grăbesc să-l fac cunoscut mai ales pentru perspectiva nouă în care este recitită opera poetului nostru naţional. Dan C. Mihăilescu reciteşte acele izvoare care stau la temelia operei eminesciene, din acele cărţi de cugetare spirituală românească pe care marele poet le avea pururi asupra sa, insistînd pe urmele lui Virgil Cîndea şi I. Creţu asupra vestitei cărţi a lui Nicodim Aghioritul, Paza celor cinci simţiri, arătîndu-se cum poemul eminescian Pentru păzirea auzului are ca temei ideile acestui atonit de tradiţie bizantină. Demersul lui Dan C. Mihăilescu este de a aprofunda tradiţiile de acasă, matca spirituală de origine bizantină care stăruie şi sînt hotărîtoare în lirismul eminescian înainte de hinduismul de interpretare schopenhaueriană. Căci trebuie s-o spunem limpede, prea l-am tras pe Eminescu în origini în care nu-i de găsit în spiritualităţi epuizate istoric, devenite muzeal admirate într-o epocă în apusul Europei nu dintre cele mai profunde. Perspectiva nouă asupra lui Eminescu înseamnă întoarcerea la izvoarele vitale inepuizabile ca spiritualitate ale tradiţiei de acasă româneşti, la manuscriptele acelor texte fundamentale pe care s-a născut limba română, din care a crescut poetul român. Dan C. Mihăilescu, pentru a fi convingător, recurge la textele marelui poet francez Paul Claudel din care a tradus încă din anii studenţiei, poet care în acest secol, din tradiţiile unui Pascal şi Peguy, va descoperi spiritualitatea noastră răsăriteană, fiind cel dintîi care va privi critic atît raţionalismul francez, clasicismul retoric cît şi romantismul de nuanţă wagneriană, propunînd reluarea tradiţiilor romano-bizantine, reînvăţarea rostirii poetice prin Augustin şi Dante, prin Rembrandt şi Palestrina. Nu fără bucurie voi aminti că nu au rămas nefructificate serile noastre de lectură a lui Eminescu la catedra din păcate astăzi desfiinţată, ani de-a rîndul seri la care tînărul nostru confrate de atîtea ori era de faţă.

Este un început al unui tînăr despre care vom mai auzi.

IOAN ALEXANDRU ■

Oameni mari altădată

Omul care sfinţeşte locul

Am mai scris odată pe tema asta şi chiar, mi se pare, cu titlul de faţă iar Omul de care vorbeam sfinţea şi mai sfinţeşte locul lui înfruntînd cu o mîndrie nobilă atîtea mizerii puse la cale de **anonime peste anonime** cerînd, toate, în subtext, tăierea capului şi din păcate, de două ori cel puţin, **s-a şi găsit forma pentru tăierea capului.** Şi dacă nu s-a tăiat de tot a fost că, **pînă la urmă,** cum ziceam în articolul trecut, adevărul a ieşit la lumină însă acum, aici, eu mă gîndesc şi recunosc că aş fi rezistat greu ispitei de a nu mă lăsa tăiat, fiindcă lucrurile se întîmplă din nenorocire ca în bolile fără leac cînd durerile sînt atît de mari, iar degradarea vieţii atît de insuportabilă încît nenorocitul ajunge să aştepte moartea ca pe o izbăvire. Aşa am început să scriu şi romanul Dragostea şi Revoluţia pornind de la denunţurile fără sfîrşit pe care eroului meu din realitate i le întocmeau neputincioşii şi neisprăviţii şi chiar nevasta care îşi aureau gura cu lozinclle cele mai sfinte dar care fugeau în realitate de ele ca dracu de tămîie.

Atîtea comisii de anchetă şi de analiză şi de control şi de dracu mai ştie ce a îndurat cu o îndrjire greu imaginabilă eroul meu în timp ce el construia fără odihnă, construia chiar socialismul, şi în condiţii foarte apropiate de ce credem toţi că e socialismul făcînd bine şi îndreptînd catastrofele dinaintea lui şi punînd pe picioare situaţii declarate falimentare şi împingînd lucrurile înainte ca un buldozer, atîtea anchete au măcinat nervii lui şi atîţia oficiali l-au pisat cu pisălogul sec al rutinei pe care el o spulbera şi ai încremenirii în prostia legiferată încît mă şi mir că el mai stă, cum stă, cu capul sus şi crede neclintit în **cauza mai binelui făcut însă cu capul.**

Acest om mi-a dictat, — viaţa lui vreau să zic —, ideea romanului **Dragostea şi Revoluţia** şi mi-aş dori să-l văd cîştigînd pînă la capăt, pentru că asta ar însemna că viaţa noastră se purifică fericit de toate prejudecăţile şi de toate oportunismele şi mai ales de automatismul adeziunii goale de orice credinţă şi de orice demnitate.

Astăzi însă vreau să fac portretul altui tip de învingător, mai puţin, poate, izbit de neînţelegerea agresivă a celor pentru care el s-a hotărît să nu precupeţească nimic din inteligenţa lui şi din puterea lui de muncă şi din capacitatea lui organizatorică de excepţie şi din hărnicia lui admirabilă. Însă nici el n-a ajuns la performanţele de azi întîmplător, fiindcă şi el a fost, la un moment dat, contestat exact în locul lui de baştină unde ar fi făcut să înflorească o lume de vii şi de vinuri şi de pometuri vestite altădată şi a trebuit să se mute cîţiva kilometri **mai încolo,** în vecini, şi să facă în aşa fel încît toţi ai lui să-l regrete şi să se gîndească ce bine ar fi fost dacă el ar fi pus tot ce ştia în slujba vetrei lui părinteşti. Dar cum vatra noastră e pînă la urmă ţara întreagă inginerul Ioniţă Nicolaescu a făcut să înflorească o lume de aproape opt mii de pogoane dacă nu şi mai bine, în actualul judeţ Olt, încît moşia lui se întinde de la Iancu Jianu din marginea Cernei de Vîlcea, pînă pe dealurile mărunte ale Simbureştilor cei vestiţi de pe malul stîng al Oltului.

Am vrut să văd şi eu acest trup de moşie socialistă, să văd cum arată pămîntul sub ochii unui gospodar socialist şi vara, pe vipie, am dat ocol pămînturilor mănoase şi am cutreierat dealurile cu vii şi livezile abia pîrguite, cîteva sute de kilometri dacă stau bine să mă gîndesc ca să înţeleg **cum se poate, unde se poate,** într-o gospodărie socialistă şi **de ce acolo unde se poate, se poate,** pentru că legile care sînt sînt peste tot la fel şi îngrădirile bune sau rele sînt peste tot la fel şi pînă la urmă şi greutăţile, cu timpul, cu oamenii, cu maşinile, cu trigatul livezilor sau cu stropitul viei, cu tot felul de instrucţiuni care se bat cap în cap şi ce una te împinge să faci cealaltă te ţine legat şi aşa mai departe — încît mă gîndesc că ar fi timpul să ascultăm odată pe aceşti oameni, să spună ei cu gura lor şi neţinuţi de grija de a nu supăra pe cineva cite hîrtii primesc ei şi cîte se anulează una pe alta şi se războiesc una cu alta iar ei sînt aceiaşi şi pămîntul acelaşi şi tractorul acelaşi şi sfîntul Ilie cade tot la 20 iulie cînd şi încep ploile dar să mă întorc la eroul meu de azi care a făcut să strălucească din nou numele Simbureştilor ca pe timpurile cînd viţa de vie se mîndrea cu obrazul de către ţărănimea mai simţitor la lacrimile ei, primăvara, decît la lacrimile fetei ce se pregătea de măritat.

Ţăranul ajuns inginer şi director al unei întreprinderi de elită e azi un împătimit al ideii că **se poate orice dacă vrei şi cine a avut răbdare** să cutreiere livezile lui cu meri plantaţi orgolios pe **niste** dealuri altădată pustii şi sărace ca la Oteşti, sau cum creşteau negre, de la pămînt, pădurile de meri de la Iancu Jianu, sau cum se înfăţişau viile de la Simbureşti tunse ca într-un parc englezesc şi cu frunza verde ca primăvara, pe o vipie de foc, în timp ce la vecini parcă trecuse aripa toamnei peste podgoriile rămase în suferinţă de ani, cine a văzut grija şi ruşinea ţărănească cu care acest bărbat de ispravă a apărat de ruină un fost conac părăduit rău de înaintaşii lui ce credeau că odată cu boierul se cuvenea aruncată şi averea lui, cine l-a văzut încruntîndu-se iute cînd nu se petrec toate după ceasul civilizaţiei sau cine ştie cum a scos bani din buzunar ca să dea o înfăţişare demnă de un intelectual superior universului puţinelor ore pe care le petrec în faţa mesei de lucru, cine ştie cu cîtă diplomaţie îşi creşte cadrele, sever şi neînduplecat în faţa celor stabilite, dar repede în stare de tandreţe şi gata să zică **bine** cu gura plină, adică dăloc zgîrcit cînd e vorba să dea Cezarului, ce e al lui şi mai ales să se bucure cînd vede că în jurul lui oamenii care muncesc bine ştiu să trăiască şi bine, cine ştie toate acestea şi mai ştie că inginerul care nu pregetă să intre în garaj, să pună mîna pe volanul tractorului, să se aplece să lege o coardă de vie şi care nu se sfieşte să spună răspicat ce crede şi cînd nu crede în ceva să spună şi mai răspicat, cine a văzut şi ştie toate acestea atunci mai trebuie să ştie că acest Om e şi Om în cel mai omenesc înţeles, cultivînd cu o mare dragoste prieteniile şi fiind în stare să dea totul pentru ele, cu o inimă oltenească de zile mari şi cu o bucurie a prieteniei care îl face demn de toată invidia, pentru că în lumea noastra grăbită el ştie să întindă mîna cu o bărbăţie atît de sănătoasă şi de încrezătoare încît e greu să nu recunoşti că e bine că mai sînt şi oameni care n-au uitat că viaţa trece repede şi că depinde numai de noi ca să ne mai şi bucurăm de ea. Ioniţă Nicolaescu trece prin lume iradiind sănătatea morală a ţăranului oltean de viţă şi fără să ţină să lasă în lumină cu orice preţ împune exact prin ceea ce a impus ţăranul român dintotdeauna, prin demnitatea lucrului bine făcut, prin ambiţia de a se ţine singur pe picioarele lui, prin hărnicia gospodarului care ştie ce înseamnă să roşeşti în faţa mărului uscat dinaintea porţii, prin inteligenţa iscoditoare şi mereu nemulţumirea a înaintemergătorului.

Am făcut, mai demult, cu el un drum prin lumea trupului de moşie pe care îl gospodăreşte şi l-am pîndit cu o vicleşie la fel de ţărănească şi îmi place să cred că mă pricep la oameni : se poate spune bine, despre Ioniţă Nicolaescu că sfinţeşte locul. Întrasem pe un drum ars de soarele unei luni nemiloase cum este iulie, podgoriile şi frunza viţei de vie ca păcura şi strugurii ca ugerele pline şi de jur-împrejur, pădure, aracii înăbuşiţi de sănătatea viei, iar undeva sub cerul ca argintul topit, panglica Oltului. Doamne, mă gîndeam, cum poate fi de frumoasă şi de bogată ţara asta, numai noi să vrem să punem mereu omul potrivit la locul potrivit.

DINU SĂRARU ■

Totuşi, o viaţă valorează mai mult

În seara zilei de 3 noiembrie 1982, Andrei Dumitru, proiectant principal la F.E.A.-Bucureşti, părăseşte după cîteva ceasuri clădirea în care participase la cursurile Universităţii, îndreptîndu-se spre casă. Destul de obosit şi îngîndurat se urcă într-unul din autobuzele liniei 135 din staţia situată în faţa magazinului Eva. Găseşte loc şi se aşază. O clipă priveşte pe fereastră la direle albicioase trasate pe asfaltul goselei de farurile maşinilor, după care aproape mecanic ochii i se întorc spre interiorul vehiculului. Exact în acel moment Evdochia Butnărescu se prăbuşeşte. Se prăbuşeşte sub privirile lui, sub privirile unui prea vesel grup de tineri, sub privirile celorlalţi călători. Şi totuşi singurul care reacţionează este el. Se apleacă peste cea căzută susţinîndu-i capul cu o mînă şi încercînd cu cealaltă să-i desfacă nodul basmalei. Femeia gîfîie rapid şi sacadat. Lumina scăzută din autobuz îi accentuează paloarea cadaverică a chipului. Tinerii rid indiferenţi lîngă el. Cineva îl sfătuieşte să o lase baltă. Altul opinează că ar fi beată. Şi totuşi, nu, femeia asta nu miroase a băutură. Andrei Dumitru parcă intuieşte ceva. Aproape că îi urlă în ureche : Suferiţi cu inima ? Printre dinţii încleştaţi şi buzele cianotice răsuflă un „da" muribund. Autobuzul 135 opreşte în staţia „Universitate". O viaţă este în cumpănă, un om trebuie ajutat. A.D. hotărăşte rapid. Va rămîne cu ea. Dar mai întîi trebuie să o coboare. Ridică ochii spre cei din jur. Iar ochii săi imploră parcă ajutor. Tinerii au sărit aproape din mers dispărînd cu repeziciune. Cineva se oferă să-l sprijine şi peste un minut Evdochia Butnărescu zăcea rezemată de un pom, avîndu-l alături **numai** pe Andrei Dumitru.

Acesta priveşte cu disperare de jur împrejurul său. Oamenii trec grăbiţi aruncînd priviri fugare spre grupul de la rădăcina copacului. Alţii se plimbă liniştiţi în aşteptarea autobuzelor. Şi totuşi un om trage să moară. Cît să mai aştepte ? Clipele sînt preţioase în astfel de cazuri. Fuge pînă la telefoanele din staţie. Un prim apel. Alo, salvarea ! Este ora 18. Se reîntoarce lîngă muribundă încercînd zadarnic să-i fie de folos. Între timp cîţiva se opresc să se intereseze ce s-a întîmplat. A.D. povesteşte. Primeşte cîteva sfaturi. Încearcă să înduplece pe cineva să găsească o maşină. Nu de sfaturi are el nevoie acum ci de ajutor. Oamenii se scuturâ însă neputincioşi. Nu e treaba lor şi în plus se şi grăbesc. Unul se hotărăşte totuşi să mai anunţe o dată salvarea. Vor mai urma încă trei apeluri. Toate fără folos.

La un moment dat printre cei adunaţi îşi face loc o femeie. Se recomandă a fi cadru medical. Apucă mîna bolnavei şi îi cercetează pulsul. „Da, are ceva cu inima. Anunţaţi salvarea, eu mă grăbesc. Am bilete la teatru". Andrei Dumitru simte că nu mai poate rezista. Jos, la picioarele lui, E.B. respiră din ce în ce mai greu. Strada îşi urmează viaţa firească. Oamenii se consultă, îşi dau cu părerea. **Nimeni, nimeni însă nu face nimic.** Ora 19. O oră de la primul apel la salvare. Nimic. Ora 19,15. În fine un trecător ce a sesizat situaţia critică opreşte un taximetru. Spitalul Colţea este la doi paşi. Bătrîna este purtată pe braţe de cei doi şi urcată în maşină. Şoferul Georgel Lazăr demarează rapid şi peste cinci minute opreşte în faţa intrării camerei de gardă a spitalului. Echipa de serviciu formată din medicul Tamara Gheneş şi asistentele Ana Bulgărescu şi Safta Bunilă o preiau imediat. Un control sumar. Da, va fi internată. Diagnostic prezumptiv : accident vascular cerebral.

În seara aceea Andrei Dumitru a ajuns mai tîrziu acasă. A povestit sau n-a povestit întîmplarea.

Doctoriţa a ajuns la timp la teatru şi probabil s-a distrat copios.

Ceilalţi au ajuns fiecare la treburile lor.

Evdochia Butnărescu născută în 1904 a ajuns într-unul din paturile spitalului luptîndu-se între viaţă şi moarte.

Singură salvarea nu a ajuns nicăieri dar faţă de atîtea probleme ce mai contează asta ?

LIVIU MINECAN ■

Gînduri despre viteză (I)

Acum o sută și cincizeci de ani, o comisie a parlamentului englez intenta, cu multă zarvă, un proces de pomină celebrului inventator și creator al primului tren din lume — vehicul care avea să modifice din temelii transporturile primei revoluții din civilizația industrială. Cele șase capete de acuzare, elaborate cu erudiție și — la acea epocă — prea puțin evidentă prostie, sunau astfel : Trenul — acest dușman neașteptat al omului liniștit și respectabil — 1) pe unde trece va tulbura liniștea vacilor care nu vor mai da lapte și vor deveni sterpe ; 2) va speria de moarte găinile care nu vor mai da ouă, pricinuind astfel mari pagube gospodarilor ; 3) fumul locomotivei va ucide păsările, iar soarele nu se va mai vedea ca înainte ; 4) scînteile locomotivei vor aprinde grînele de pe cîmpii și casele oamenilor ; 5) caii vor dispare, nu numai din pricina concurenței, dar mai cu seamă din cauză că iarba și finul de pe cîmp vor fi arse de focul locomotivei și 6) călătorii vor fi amenințați, necontenit, de cea mai mare nenorocire, întrucît o explozie a cazanului de aburi îi va preface pe toți în praf și pulbere.

Cam în aceeași perioadă — despre care vorbim și ridem acum, așa cum o vor face și urmașii despre pericle noastre de astăzi — o seamă de grijulii învățați ai vremii au publicat în presă, cu tam-tam și litere de o șchioapă, un avertisment tulburător : ei afirmau, cu mîna pe inimă, că prin demonstrații matematice au ajuns la concluzia potrivit căreia deasupra „vitezei limită" de... 36 kilometri pe oră, de către trenul „blestemat" al lui Stephenson, va provoca, în mod sigur, moartea călătorilor prin plesnirea inimilor acestora !

Firește, azi se va găsi cu greu un singur om în lumea civilizată, care să mai creadă în asemenea aberații și teze antiștiințifice, mai ales de cînd echipaje de cosmonauți au zburat spre lună cu viteze de peste 40 de mii de kilometri pe oră — adică cu mai bine de o mie de ori mai mult decît viteza care îi îngrozea pe contemporanii lui Stephenson — fără să se fi întîmplat nimic extraordinar sau neașteptat cu inimile lor !

De atunci, de cînd aveau loc cele amintite mai sus, optica lumii s-a schimbat, dar nu prea mult în esență, ci mai cu seamă în orizont, în sensul că, și astăzi, nouă sau neobișnuitul, adică ceea ce iese din prea sfînta rutină sau convenție, specie cumpătată și naște opozițiile înverșunată uneori pînă la absurd. Dacă adăugăm acestei atitudini față de nou și pe aceea de invidie, desigur înțelegem și mai bine de ce, în multe situații, descoperitorii și inventatorii sînt considerați, în cel mai bun caz, incomozi și „săriți de pe fix". Oare de pe care „fix" ? De pe acela care ne-ar condamna să rămînem, pentru vecie, la „fixul" altora ? !

Poate vă veți întreba, stimați cititori, de ce am ales o asemenea introducere, la un articol ce și-a propus să dezbată conceptul de viteză. Iată explicația : viteza a devenit idolul căruia i se închină cu înfrigurare întreaga civilizație actuală, de parcă o forță cumplită și nevăzută ar bîciui-o din urmă, obligîndu-ne pe toți, de pe întregul glob terestru, să credem că așa e bine și sănătos — să avem un mers necontenit în viteză cît mai mare și — dacă e posibil — chiar foarte accelerat. Opunînd trecutul, cu optica lui, unui prezent pe care îl trăim noi și-l putem opune viitorului posibil sau preferat, vom încerca să surprindem în ce planuri domină acest concept de viteză și care sînt limitele naturale în care el poate opera, fără a aduce pagube omului în particular și societății în general.

Spuneam, acum o săptămînă, că în univers nu e nimic etern, cu excepția universului însuși, — deși și el poate să se schimbe uneori, — că toate cîte vin într-o anume existență, mai devreme ori mai tîrziu, trec într-o altfel de existență sau, în mod obligatoriu, se întorc în materia primară a cîmpului fundamental. În această firească și eternă prefacere nu e nimic trist și nici vesel, ci doar forța nesfîrșită a vieții infinitului.

Procesele necontenite de schimbare, de transformare a unor forme organizate din univers — pornind de la substanță, cîmp și informație — în alte forme organizate sau în părți ce se întorc în cazanul nesfîrșit și altfel organizat din care se nasc toate structurile pe care le cunoaștem sau le intuim că există, desigur, au viteze diferite de evoluție, unele sînt mai repezi, altele mai lente, cărora i-a sugerat omului **„conceptul de viteză"** sau de **„rată de schimbare"**. Într-un secol, prin excelență, al vitezelor mari și, mai ales, al accelerației, **acest concept a devenit indispensabil, ca o măsură fundamentală a schimbărilor de toate felurile.** Dacă un observator extraterestru ar trebui să caracterizeze mersul omenirii de azi, cred că ar recurge la o suită de comparații de forma — totul mai iute, mai scurt în durată, mai mult în timp definit etc.

În ciuda iureșului nestăvilit al actiunilor omenești de azi, puțini oameni înțeleg de fapt sensul natural al acestui nou mod de existență umană — continuu în viteză, cu bici din spate —și, aș cuteza să afirm, cu atît mai puțini știu să utilizeze corect viteza, adică rata firească de schimbare a activității lor sau din lumea înconjurătoare. Mulți dintre noi nici nu-și pun măcar problema, de ce trebuie să trăim în viteză și în goană necontenită, de ce e nevoie cu uneori să leșinăm de oboseală la sfîrșitul unei alergături de o zi, de ce neapărat în cursă contracronometru ? Să încercăm unele răspunsuri.

Viața ar înceta odată cu dispariția schimbării. **Viața e neapărat un proces dinamic, o nesimetrie sau disimetrie între viitor și trecut : ce a fost nu va mai fi niciodată, ce va fi n-a mai existat niciînd !** Structurile vii superioare, cum e omul, există doar atîta vreme cît în ele continuă, în chip firesc, cele peste 100 mii de reacții biochimice specifice vieții interne a organismului, cu viteze adecvate comenzilor genetice de control și echilibrare. Este, deci, vorba de viteze „potrivite" cu scopul. Cînd însă „potriveala" vitezelor se strică într-un organism viu, apare boala sau chiar sfîrșitul.

Cunoaștem, în prezent, patru tipuri de viteze, măsurabile și aplicabile la tot atîtea clase de procese și fenomene din lumea noastră înconjurătoare sau din însăși viața omului.

Cel mai familiar concept de viteză este direct legat de deplasarea unor corpuri în spațiu și timp, cînd nu li se modifică structura lor internă. Așadar, e vorba de **mișcarea sau schimbarea de stare pur mecanică.** Bunăoară, recordul lumii la viteză în cea mai rapidă probă de alergare umană — cursa de 100 metri plat — este astăzi de peste 36 kilometri pe oră. E mult sau puțin ? Să vedem ce rezultă din realitatea comparațiilor. Sunetul se propagă prin aer cu viteza de peste 1 240 kilometri pe oră (bariera sonică). Pămîntul se rotește în jurul axei sale cu aproape 1 800 kilometri pe oră, noile avioane supersonice de luptă străpung văzduhul cu peste 4 mii kilometri pe oră, recordul mondial al celui mai rapid automobil a trecut granița de 1 100 kilometri pe oră, iar vitezele atinse de om în Cosmos depășesc 40 mii kilometri pe oră. Dar ce înseamnă aceste valori față de viteza luminii în spațiul liber, unde ea gonește cu peste un miliard de kilometri pe oră ? Potrivit teoriei relativității, aceasta ar fi și granița absolută, dincolo de care nici un corp din universul nostru nu poate trece. Să fie oare așa ? Să luăm un exemplu. Presupunînd că la frontierele universului o serie de galaxii suferă profunde transformări sau dispar în oceanul infinit al cîmpului fundamental, vestea despre acest eveniment ar ajunge în zona noastră abia după 16 miliarde de ani. E oare de conceput ca părțile Cosmosului nesfîrșit să nu fie legate între ele mai intim, să nu se audă mai repede, cînd, bunăoară, se nasc sau mor ? Experiențe legate de efectele cîmpului fundamental au dovedit tocmai contrariul ! Unele din acestea le-am realizat noi, românii.

Așadar, **cu privire la vitezele de deplasare simplă, mecanică sau de propagare a informației în univers, mai sînt de lămurit probleme esențiale, de care vor depinde multe alte clarificări legate de existența și evoluția noastră.**

Nu mă pot abține să fac o subliniere specială pentru „beția vitezei", pe care o gustă unii la volanul autovehiculelor. Sînt foarte mîndri, chiar aroganți, cînd zburdă printre vehiculele șoselei, sfidîndu-te vizibil și amenințînd continuu viața altora. E oare așa de greu, pentru acești vitezomaniaci, să înțeleagă cît de ridicolă este viteza lor de 140 kilometri pe oră față de luptele cosmice ? Și totuși, cît de dramatice pot fi consecințele ei, în raport cu pericolele pe care le generează ! Căci așa cum pumnul unui om care lovește un semen nu este nicidecum o măsură a forței umane reale, tot așa, mania vitezei la volan nu este altceva decît o boală a decadenței psihice, a neechilibrului omenesc, și nicidecum vreo ispravă în raport cu absolutul.

Al doilea tip de viteză, utilizat în activitatea și gîndirea omului, **este cel care măsoară schimbarea proceselor și fenomenelor din toate etajele universului** — de la particule, atomi și molecule, pînă la om, planetă, stele și galaxii. În acest caz nu mai putem vorbi de kilometri pe secundă sau pe oră, ci de viteze sau rate de transformare în timp a unor structuri specifice în care au loc procese modificatoare. Astfel, trecerea unor particule elementare în alte particule elementare (bunăoară, transformarea unei perechi electron-pozitron în cuante gamma sau fotoni) este un eveniment real și posibil în anumite condiții, controlabile de către om. procesul în sine avînd loc într-un timp de ordinul miliardimii dintr-o miliardime de secundă (adică 10^{-18} s). În atomi și molecule, procesele sînt mai lente, petrecîndu-se în timpi de ordinul milionimii de secundă. Dacă trecem la reacțiile chimice, așa cum se desfășoară ele într-un lanț tehnologic complet (de exemplu, sinteza amoniacului), procesele de transformare se petrec în fracțiuni de secundă, în secunde sau ore, depinzînd de cantitatea de substanțe implicate.

La scara omului, în procesele biochimice ale vieții, fenomenele sînt extrem de variate, unele petrecîndu-se foarte rapid (spre exemplu, schimburile de electroni la nivel celular au loc în fracțiuni de secundă), altele mai lent, cum ar fi diviziunea celulară, evoluția embrionară sau transformarea alimentelor în metaboliți și energie, necesare structurilor vii.

La scară cosmică, deși se produc și procese explozive, în fracțiuni mici dintr-o secundă, în general, ciclurile de evoluție se realizează în ani, zeci, milioane și chiar miliarde de ani.

Oricît am încerca să cuprindem, în etapa actuală a cunoștințelor noastre, ansamblul nesfîrșit de fenomene și procese ce au loc în univers, cu viteze variate, acest lucru se va dovedi cu totul imposibil, întrucît **infinitul nu poate fi niciodată cuprins de ceea ce este finit, adică limitat în spațiu, timp și în capacitate.**

Ceea ce realizează știința noastră, ceea ce în fond este în măsură să facă, privește doar o seamă de zone restrînse ale nesfîrșitului, cuprinde numai multimi finite de lucruri și fenomene, dintr-o multime infinită. Prin aceasta nu vreau să umbresc cu nimic virtutile și măreția creației științifice și tehnologice, ci doar să-i dimensionăm, corect și cu modestie, frontierele reale. Căci de multe ori am auzit voci, aparținînd unor filozofi sau chiar specialiști în vreo tehnologie, care pledau, cu o înverșunare demnă de o cauză mai bună, în favoarea ideii cum că omul a atins limitele absolutului, că același om știe totul despre univers (?!) și poate trage concluzii definitive.

Să fim bine înțeleși : știința umană este abia la vîrsta copilăriei, cînd învață și descoperă cu uimire legile lumii înconjurătoare. Cunoaștem enorm de mult față de ceea ce știa Newton sau, mai de curînd, Pasteur și chiar Einstein. Dar ar fi cu totul absurd și contrar dialecticii, să decretăm, filozofic sau în alte moduri, că numai ceea ce știm există în Univers, că nu trebuie să ne întrebăm, mai departe, ce se întinde dincolo de orizontul cunoașterii. O știință care ar accepta un asemenea punct de vedere, s-ar condamna singură, pentru totdeauna, la regres și neputință.

O altitudine exact opusă aceleia menționate mai sus, este aceea care tinde necontenit să crească **viteza de acumulare** a unor noi legi și cunoștințe despre om, viață, natură și univers, probînd prin rigoarea gîndirii și a verificărilor concrete adevărurile ce reies din concluziile dialogului uman cu infinitul.

Legat de om, de relația sa intimă cu lumea în care s-a născut și există se impune să analizăm și celelalte două concepte de viteză, implicate nemijlocit și cu uriașe efecte în evoluția gîndirii sale și în dezvoltarea economico-socială. Ne propunem, însă, ca acest lucru să-l facem în materialul următor.

— Va urma —

ION MÂNZATU ■

Din nou pe strada Horațiu, 10

La redacție s-a primit o sesizare din care citîm : „La Centrul experimental din strada Horațiu, 10, după efectuarea serodiagnozei oamenilor li se spune fără menajamente dacă au sau nu cancer. În loc de tratament, ei sînt trimiși la primărie, ca să solicite instalarea de gaze în imobil. Bolnavii sînt distruși, unii dintre ei leșină. Or, este neapărat necesar ca în tratamentul Dimbovița să se evite șocul. Atîta timp cît nu i se dă pacientului nici măcar o pastilă, de care cel puțin să-și lege speranța, nu cred că este uman să i se spună că are cancer și că mai are puțin de trăit". Pentru a afla care este adevărul, ne-am deplasat la fața locului.

21 de noiembrie, frumoasă, însorită, dar foarte friguroasă. În hol și pe scările interioare ale Centrului experimental de serodiagnoză și tratamente ale bolilor neoplazice, din strada Horațiu, nr. 10, București, lume multă, vreo 30 de persoane. Toți vizitatorii sînt îmbrăcați groș, unii își suflă în pumni sau tropăie pe loc, să se încălzească. Ghicesc că nu sîntem pacienți și ne fac politicos loc să intrăm. În laborator se lucrează la testarea bolnavilor prin serodiagnoză — li se recoltează sînge iar inginerul N. Ionescu-Dimbovița efectuează testele. După ce-i spunem pentru ce am venit, își dezbracă halatul, sub care avea îmbrăcat un pardesiu, și ne invită în cabinetul de consultații. Aici, frig ca afară. Telefonul sună în permanență. Unul din colaboratorii inginerului dă lămuririle cerute. Îi aducem la cunoștință gazdei noastre sesizările primite la redacție cu privire la lipsa de menajamente de care ar da dovadă în comunicarea diagnosticului stabilit. Ne ascultă în tăcere, stă cîteva clipe pe gînduri, apoi ne spune :

— Dintre sutele de oameni care vin aici, care ne scriu sau ne telefonează, este posibil să fie și unul sau doi care să aibă alte opinii decît ale mele. Noi însă, știi ce facem în acest centru experimental, credem că dacă omul are cancer, este bine s-o știe, de la bun început. El trebuie să aibă tăria sufletească, să aibă curajul de a privi realitatea în față, pentru că numai astfel va putea să se concentreze, conștient, lucid, asupra tratamentului necesar, asupra măsurilor de vindecare pe care trebuie să le ia. Dealtfel, așa se procedează în toate țările unde cercetările referitoare la bolile neoplazice cunosc o mare dezvoltare : R.F.G., Franța, S.U.A., Anglia, Japonia.

— Dar pronosticați bolnavilor cît mai au de trăit ?

— Cum aș putea să fac una ca asta ? Mai întîi, fiindcă nici n-ar fi posibil : natura umană are încă multe necunoscute, dispune de rezerve nebănuite, capabile să desmintă orice prognoze de acest fel. În al doilea rînd, misiunea mea nu este de a-l deprima pe oameni, ci, dimpotrivă, de a le insufla curaj. Dar nici nu pot garanta vindecarea bolnavului de cancer indiferent de stadiul în care se află boala. Eu pot garanta vindecarea pentru stadiile incipiente sau medii. Pentru stadiile avansate pot asigura ameliorarea situației pacientului, prelungirea vieții lui, urmînd, firește, să ne luptăm și pentru vindecare.

— Am fost informați că trimiteți oamenii la primărie, ca să insiste pentru instalarea gazelor. Așa este ?

— Nu, nu prea-i așa. Nu noi îi trimitem pe bolnavi, ei ne întreabă de cu un începem tratamentul, și atunci le spunem, bineînțeles, care-i situația. N-aș fi vrut deloc, nici altă dată, nici acum, să mă plîng de ceva. Însă nu pot ocoli realitatea, iar aceasta nu-i defel îmbucurătoare. Pe primul loc se află, după cum știți, problema racordării la rețeaua de gaze. Nu am nevoie de gaze pentru mine, eu sînt obișnuit cu mîinile înghețate, ca acum. Dar nu pot efectua tratamentul meu, care se bazează pe hipertermie, tocmai din lipsa agentului termic. Să ni se pună gaze și vom face minuni. Pe frigul acesta însă, și mai ales pe aceia care o să vie, n-o să putem nici măcar continua testările, nici prepara vinul tonic. De aceea, cu toate că nu doresc deloc acest lucru, e să fiu poate nevoit să întrerup activitatea în Centru, urmînd s-o reiau la primăvară. Dacă vei mai trăi pînă atunci.

— Am auzit că vă legați de toți cei ce vor să facă ceva împotriva cancerului. E adevărat ?

— Mă bucură orice succes în tratarea cancerului, orice nouă metodă, orice nou tratament care-și dovedește eficacitatea în combaterea bolilor neoplazice. Leontopol utilizează mijloace chimice, eu utilizez plante medicinale și hipertermia. Este foarte bine că se sondează toate posibilitățile, și că cercetările românești în tratarea cancerului dau rezultate pe mai multe planuri. Legat de aceasta, reînnoiesc propunerea de a efectua, public, un serodiagnostic internațional, ca să dovedesc încă o dată eficiența metodei mele de tratare. Subliniez că unica mea năzuință este să aduc alinare suferințelor oamenilor. Sînt prea bătrîn ca să mai rîvnesc la glorie sau la avantaje materiale.

Am părăsit Centrul experimental de pe strada Horațiu 10 cu sentimentul că din pricina unor mărunte obstacole administrative, o experiență multă vreme așteptată — vindecarea de cancer prin hipertermie — este pe punctul de a fi compromisă exact în momentul demarajului. Ne exprimăm încă o dată speranța că puținul care a mai rămas de făcut se va face cît mai repede, pentru ca o mare șansă de vindecare a numeroși suferinzi să nu se irosească

ION D. GOIA ■

Durerile facerii

Mai este un strigăt care colindă lumea descult — la ora cînd bălțile luminii se zvîntă pe cer — plindit de răcoare și umbră, singurul care mai poate opri mările armate din mers.

E strigătul mamelor pe care le-am uitat în durerile facerii noastre ca pe un mal înflorit, de unde — rostogolindu-se pe ape, întocmai unei ciudate mori a timpului — bicicleta veche a poștașului nu va ajunge niciodată pînă aici.

Strigătul acesta, întorcîndu-se în fiecare amurg ca un ecou, ca un fluș risipit de vînt, nu va putea fi acoperit de nimic ; nici de zgomotosul asfințit al soarelui la mare de focurile de avertizare ridicîndu-se ca un abur din larma lerbii : el nu se va tăia în cioburile cinei noastre.

LELIA MUNTEANU ■

Traian Rebedea:

„Am făcut 5 ani de internat și, dac-ar fi, aș mai face 5“

Plecat dintr-o familie de învățători, a terminat medicina la București, în 1946. Zice : generația mea a avut norocul de a-i mai prinde în activitate pe marii profesori care au fost Lupu, Iacobovici, Teodorescu, Zotta, Hortolomei, Bălăceanu ș.a. Pentru studenții care eram, ei aveau aura unor titani, și azi, după ce s-a scurs atîta timp și după ce am devenit eu însumi profesor, îmi dau seama că n-am greșit : au fost, cu adevărat, figuri luminoase, capitole ale istoriei medicinei. Le datorează, firește, mult, iar datoria aceasta, pe care nu va avea cum s-o achite, e a lui și, deopotrivă, a unei întregi serii de absolvenți, din care o sumedenie. Setlacek, Denischi, Șora, Dumitrescu, Radulescu etc., au ajuns la rîndul lor profesori, șefi de discipline și, mai mult încă, de școli.

Ce-a decis, îl întreb, în această afirmare în bloc ? Răspunde : ar fi mai multe de spus, dar m-aș opri asupra internatului. Am făcut, datorită reformelor care s-au tot succedat, cinci ani de internat, adică am stat cinci ani, zi și noapte, în spital, la capul bolnavului, învățînd de timpuriu cele două mari secrete ale medicinei : respectul pentru meserie și respectul pentru durere. Formula aceea, continuă, s-a dovedit mai eficace decît altele, asigurînd o seriozitate și o continuitate a profesiei deosebite. Crede că, deghizat, internatul există și azi, sub forma stagiaturii, sistem care, în ciuda unor beneficii, nete, păcătuiește prin aceea că-i silește pe studenții care vor să se specializeze într-o disciplină să recurgă la tot felul de subterfugii. Să se înscrie, formal, la un stagiu de pediatrie și să lucreze, efectiv, tot în domeniul spre care simt chemare, în chirurgie, bunăoară. Pînă la urmă, acceptă, cei buni își croiesc drum, dar lipsa unui cadru legal îi obligă să-și piardă timpul și, încă mai grav, entuziasmul în felurite activități administrative. Altfel zis, profesorul e pentru internat.

Ca unul care toată viața a dat examene, urcînd ierarhia universitară din treaptă în treaptă, profesorul pledează și pentru concursuri, opinînd ca specializarea să înceapă cît mai devreme. Zice : 6 ani de facultate, cît durează la noi medicina, nu mai ajung, e clar. Americanii fac 8, francezii 9 și așa mai departe. Firește, stagiatura completează, dar pentru studenții slabi sau neinteresați ea înseamnă, o spun din experiență, vreme pierdută, trai pe vătrai. Cum după stagiatură intervine, de regulă, plecarea la țară, adică egalizarea, soluția pentru protejarea celor dotați pare a fi una singură : accesul timpuriu la specializare. Insistă asupra altei idei, de fapt strîns legată de cea anterioară, afirmînd că, în alegerea colaboratorilor, șefii de discipline, de catedre, trebuie să aibă mîinile libere. Avînd o echipă de medici foarte tineri, pe care nu se sfiește să-i numească, nevanitos, colegi, profesorul Rebedea își permite să dea și un exemplu. Povestește : l-am primit ca secundar, în urmă cu cîțiva ani, pe doctorul Mihai Georgescu Brăila, venit de la o circumscripție din Teleorman.

Traian Rebedea ; născut la 8 decembrie 1920, Curtișoara, Gorj ; profesor doctor, șef al Clinicii de obstetrică de la Spitalul municipal București ; autor de cărți și manuale, între care „Genitologia“ (5 volume, ed. 1 1975, ed. a II-a 1981) ; peste 300 de lucrări științifice, publicate în țară și peste hotare ; tehnici operatorii originale (histerectomia supraistmică, colporafia anterioară etc.) ; vicepreședinte al Societății române de obstetrică și ginecologie, membru al Uniunii Medicale Balcanice, al societăților de ginecologie și obstetrică din Bulgaria și Cehoslovacia ; ordine și medalii.

Mi-a plăcut de la început și mi-a plăcut și după aceea : băiat harnic, dotat, serios. Constatînd că are și o calitate în plus, indispensabilă unui pedagog, că poate da de la el, mi-am propus să-i opresc asistent. Pînă la urmă am reușit, dar credeți c-a fost ușor ? ! N-a fost. A trebuit să-l conving pe cei din Teleorman, a trebuit să transform un post, am bătut la o ușă, am bătut la alta, ușa s-a închis și am mai bătut o dată, dar nu m-am lăsat. De ce am făcut-o ? Pentru că, deși nu-mi era nici băiat, nici nepot, Mihai merita să rămînă și, rămînînd, era și spre binele lui, și spre binele clinicii, al medicinei, dacă vreți. El nu s-a pierdut, iată, numele lui apare pe coperta „Genitologiei“ alături de al meu, dar alții ca el, poate chiar mai talentați, s-au pierdut. Pentru promovarea virfurilor ar trebui să existe, cred eu, o cale mai directă, mai puțin birocratică.

Colaboratorii profesorului Rebedea, lucrători într-o clinică de elită, capabilă de multe performanțe medicale (profesorul deține o serie de tehnici originale), sînt cu adevărat foarte tineri. La 35 de ani, de pildă, doctorul Bazil Pascal e de-acum medic primar. Mai mic cu 2 ani, Radu Bonescu se pregătește, și el, de primariat. Nici Milică Gavrilă sau Valeriu Horoianu nu-s mai virstnici, pe toți însă profesorul îi stimează, după munca și calitățile lor, îi ajută și-i încurajează. Și-i apără, ca un leu îi apără. Și-i bețelește, cînd e cazul, dar numai între patru ochi, zicînd : să nu-ți bați joc de nimeni, cît de tînăr ai fi, să nu-i discreditezi în public. Autoritatea profesorului, căci Traian Rebedea se bucură, deopotrivă în clinică cît și în aria întregii obstetrici românești, de o înaltă autoritate, la care a ajuns prin modestie și fără zgomot, autoritatea aceea, zic, s-a creat și s-a păstrat prin forța exemplului. Nu i-a plăcut niciodată, înțeleg, prim-planul, dar nici n-a fugit de răspundere. Zice : tu, ca șef, trebuie să fii prezent tot timpul și să-ți asumi cazurile cele mai grele, chiar dacă acestea sînt cele care, uneori, pot compromite. Cînd cei mai tineri simt că eziți, că te clatini, încep să te evite, iar un astfel de moment trebuie să fie cel al tinereții. Numai că profesorului îi e străină orice abdicare. El nu recurge la contravizită dintr-un motiv cît se poate de simplu : nu lipsește decît rareori din spital. E un efort, acceptă, dar prețul lui trebuie plătit, căci meseria aceasta e, înainte de toate, una a omenirii. Purtîndu-se așa, făcînd adică din spital și masă și casă, Traian Rebedea glumește numai pe jumătate cînd susține că cea mai grea zi dintr-o săptămînă e, pentru dînsul, duminica. De regulă, duminica dapănează nu vine la clinică dar, acasă, numai liniște nu are : se socotește de gardă la domiciliu, treaz în așteptarea oricărui telefon de alarmă.

Grijuliu față de tineri (clinica pe care o conduce are 40 de stagiari, mulți veniți la cerere), e plos față de memoria înaintașilor. Cabinetul său e plin de fotografii ale profesorului Eugen Aburel, alături de care a lucrat, la „Filantropia“ mai ales, 20 de ani. Îl aud : maestrul s-a pensionat în 1975, dar n-a plecat din biroul său pînă în ultima clipă. A fost o personalitate de primă mărime a medicinei românești și mondiale și, iată, recent, am primit o revistă din Suedia, „Anaesthesia“, în care sînt recunoscute prioritățile lui Aburel în domeniul analgeziei obstetricale. Gîndirea lui, continuă, a instaurat legi : a pus la punct chirurgia conservatoare a uterului etc., etc. Abia mai prididesc să notez : Aburel căuta noul, îl descoperea și, fără zăbavă, îl combina cu utilul etc., etc.

Un singur lucru uită, din modestie, profesorul să spună. Că l-a moștenit pe maestrul său în toate cele și că a ajuns el însuși, prin temeinicie și vigilență, un nume de referință în obstetrica românească. Numele unui medic, am mai zis vorba asta, dar ea se potrivește ca o mănușă și acum, de profesie medic și de profesie om. Pentru care nu există alt cuvînt de ordine în afara bătăliei pentru sănătatea semenilor săi. Pe frontul acestei atît de nobile lupte, profesorul Traian Rebedea e un soldat cu grad de general.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Carpați 2000

Mica universitate montană

Iată-ne la Mica Universitate Montană din Vatra Dornei, prima și deocamdată unica de acest gen din țară, o mică universitate pusă în slujba unei mari idei de către promotorul ei, doctorul Radu Rey. Asistînd la 5 noiembrie la redeschiderea cursurilor, ne vine în minte butada lui Gheorghe Dinu : **„Puțini am fost, mulți am rămas !“**. Cu ani în urmă, cînd „Flacăra“ era cea dintîi publicație care sprijinea și milita pentru ideile lui Radu Rey și pentru Carpați-2000, nimeni nu se gîndea și la o universitate, mare sau mică. Azi, ea funcționează la Casa de cultură orășenească, polarizînd interesul producătorilor și crescătorilor de animale dintr-o vestită zonă montană, păstrătoare de tradiții, dar dornică de inovări tehnice în străvechea producție montană. Așadar, cu mult, cu puțin, cu mai mulți sau cu mai puțini, universitatea funcționează !

Țăranii formează grosul cursanților, oameni cu palmele bătucite și fețe aspre de vînturile înălțimilor, montanologi fără diplome dar cu milenare „state de serviciu“. Și totuși chiar pentru Octavian Bodea, Aurelian Brad, Ion Budăi, Cinu Veronica, Iosif și Ilie Deac, Elvira și Luchian Negrea, Ștefania și Ion Vleju și alți cursanți, pentru care creșterea animalelor reprezintă un blazon de familie, ca și pentru electricianul Ilie Dranca, muncitorii forestieri Eugen Firdea și Andrei Harag sau studentul la fără frecvență Vasile Mustea, nedesprinși de această tradițională îndeletnicire dorneană de care-i leagă mii de fire afective, Carpații-2000 prezintă încă multe fațete necunoscute. De aceea ei îl ascultă pe Radu Rey, rector, lector și însuflețitor al universității, explicîndu-le cum să producă mai mult și mai bine. Doctorul Rey și directorul Casei de cultură, Vasile Panțiru, nu au așteptat să le pice ceva de-a gata — lectori, statut, reglementări de la A la Z — ci, făcînd apel și găsind toată înțelegerea la factorii locali de răspundere, la omul de suflet care este primarul Ion Tărniceru, s-au pus pe treabă. Și astfel, Mica Universitate Montană are azi sală proprie, cheie, firmă și, mai ales, vreo 50 de cursanți care o frecventează lunar pentru cîte trei ore de „predare“. Acum cîteva zile și-a redeschis porțile, intrînd în al doilea an de existență, cu 150 de cursanți.

De la bun început trebuie subliniat că este vorba de un **curs serios și bine gîndit** pe multiple coordonate, nu de cîteva conferințe de popularizare, fiindcă — vedeți dumneavoastră — în Bazinul Dornelor Carpații nu au nevoie să fie popularizați, se îngrijesc singuri, de milenii și cu mare succes, să-și facă popularizarea. Programa întocmită de Radu Rey și, de acum, în mare parte împărtășită cursanților, își propune scopuri cu deosebire practice, păstrînd însă întru totul liniile directoare și marea deschidere care au dat farmec și valoare științifică lucrării lui Radu Rey „Viitor în Carpați“. Nu fac aci expuneri interminabile și pseudodoctorale, se lucrează mult cu diapozitive, filme, machete de gospodării-model, schițe, iar cu ajutorul Asociației producătorilor individuali din Vatra Dornei s-au organizat sau se vor organiza și „seminarii“, deplasări pe teren, vizitarea stînelor de pe Muntele Bîrnărel, participarea la Măsura oilor, vizitarea unor gospodării bine organizate, participarea la Nedeia Dornelor, la Ruptul sterpelor din comuna Bogdan Vodă etc.

Cităm din programă — din care, reținem, o parte s-a și predat : Caracteristicile zooagriculturii montane în Bazinul Dornelor, Construcția și buna organizare a unei gospodării, Întreținerea și exploatarea terenurilor agricole montane (fineața, pășunea, ogorul, grădina de legume), Îngrășămintele naturale și rolul lor esențial în agricultura montană, Îngrijirea și exploatarea bovinelor și ovinelor în perioada de stabulație și pășunat în zona de munte. Soluții de mică mecanizare, Igiena veterinară și umană. Rolul gospodăriei montane în protecția naturii, Aspecte valoroase din practica tradițională a agriculturii montane, Civilizația montană și probleme de comportament civic și de educație a copiilor, Din experiența proprie a crescătorilor de animale dorneni, Turismul agromontan etc. Am citat mai în amănunt, deoarece presupunem că experiența de la Vatra Dornei ar putea prezenta interes și emulație în multe zone de munte. De subliniat, în acest context, că deplasările pe teren, „seminariile“ la care ne-am referit înainte, nu își propun ca țel folclorul local (în care, oricum, cursanții sînt experți), ci au în vedere anumite tehnici de producție sau promovarea turismului agromontan, în contextul larg și generos pentru care pledează Radu Rey. Și un alt aspect important : Mica Universitate Montană nu se adresează numai producătorilor, este un for deschis tuturor.

— Ne-au vizitat și ne-au ascultat — ne spune Radu Rey — studenți de la institute agronomice din țară în excursii de studiu la Vatra Dornei, specialiști din agricultură veniți special la noi, de pildă din județul Mureș, primari de comune, cadre didactice, ingineri agronomi, medici și tehnicieni veterinari și umani, elevi de la licee agricole.

Iată cîteva idei valoroase desprinse din experimentul de la Vatra Dornei, care nu necesită nici un fel de fonduri și de formalități birocratice, doar bunăvoință, inițiativă, competență și entuziasm. Ele rodesc.

— Și ca urmare a Micii Universități Montane — ărată Radu Rey — s-au înmulțit finarele în cîmp, în ideea ca oamenii să nu mai țină clăile descoperite ci sub forma unor mici magazii ; tot mai mulți gospodari introduc apă în grajd și platforme de gunoi, sînt îndrumați să-și facă loturi semincere proprii de trifoliene, plase pentru a întinde și a ridica iarba costă, în caz de ploaie. În perspectiva dezvoltării turismului agromontan Carpați 2000 dam cursanților noțiuni de igienă și „civilizație turistică“. Toate acestea și cu gîndul că Mica Universitate Montană ar putea deveni cu timpul o unitate funcțională cu rol de pregătire a cadrelor în probleme de **economie montană** — azi un drum prea puțin sau deloc bătut. Am elaborat în acest sens o nouă lucrare, destul de vastă, destinată tiparului, un Proiect cadru continuînd și amplificînd în planuri concrete, inginerești, ideile din „Viitor în Carpați“. **Sînt un optimist. Cred în Carpați și în țăranul român.**

LIONEL NIȚESCU ■

O poveste ciudată

Cu totul de neînțeles apare modul în care mai multe întreprinderi din țară au înțeles să aprecieze invenția tehnicianului Ion Păunescu, iar aceasta cu atît mai mult cu cît în respectivele unități se caută în permanență soluții pentru maximă rentabilizare a cazanelor termice. Spunem acest lucru deoarece invenția în cauză nu este un simplu proiect ce se odihnește pe o foaie de calc, ci o realitate palpabilă, un agregat în funcțiune cu performanțe atestate prin acte oficiale și de către persoane de specialitate.

Autorul principal al „Cazanului pentru încălzire centrală și pentru produs apă caldă pentru consum“ este piteșteanul Ion Păunescu. El a conceput acest cazan original în colaborare cu doi specialiști ai familiei : Mihai Păunescu și Adriana Grigore, fiul și fiica inventatorului, în prezent ingineri de instalații. Este poate interesant să mai amintim că și Ion Păunescu a preluat meseria de maistru instalator tot de la părintele său, sau ceea ce dovedește o dată mai mult că predispozițiile latente și talentul virtual se hrănesc și se dezvoltă mai ales prin puterea tradițiilor de familie.

Primul prototip a fost conceput și executat în 1972, și a fost prezentat spre experimentare întreprinderii „23 August“ din Satu Mare, unde a demonstrat că atinge un randament de 90%. În această situație, el ar fi putut foarte bine să înlocuiască aici cazanul fabricat în mod curent de către unitatea sătmăreană, agregat cu un randament de numai 75%. Conducerea unității a optat totuși pentru o soluție neașteptată : a refuzat prototipul inventatorului din Pitești, dar a sistat în același timp și producerea propriului cazan.

Al doilea popas, inventatorul l-a făcut la Cooperativa „Instalatorul“ din București, iar după obținerea certificatului de inventator nr. 83604 din 1975, la Întreprinderea de construcții metalice și aparate București. În ambele locuri, testele efectuate au dovedit valoarea incontestabilă a aparatului. Cu toate acestea, nimeni nu s-a încumetat să-l fabrice.

De mai multă solicitudine s-a bucurat autorul din partea Ministerului Construcțiilor de Mașini care a dispus probarea prototipului (este vorba de un prototip îmbunătățit) la filiala I.C.P.E.T. din Cluj-Napoca. De data aceasta s-a procedat ca la carte, testul a cuprins un număr mare de probe, iar la sfîrșit a fost întocmit un act de constatare semnat de către șeful filialei, inginerul Ion Berindan și de către membrii colectivului de elaborare, alcătuit din inginerii Gheorghe Bara, Gabril Vătcă, Vasile Cozea și ing. Dan Andreica. În document se specifică între altele că agregatul se recomandă printr-un randament termic direct de 94.21% pierderile de căldură la coș fiind de 6.46%. Sînt performanțe notabile greu de întîlnit la cazane de acest tip. Iată dealtfel și concluziile referatului : „Experimentările efectuate asupra modelului cazanului tip CLAP 0,2 demonstrează că agregatul are performanțe la nivelul realizărilor de vîrf pe plan național și mondial“.

A urmat omologarea produsului, urmînd ca el să intre în fabricație de serie. Cu toate acestea, paradoxal, proiectul a fost din nou abandonat !

Plin de amărăciune, inventatorul ne-a adus la cunoștință o întreagă șuită de amănunte din care ar trebui să înțelegem că, din motive cu totul subiective, nu invenția ci autorul ei a devenit persoană indezirabilă, și asta deoarece, lipsit de tact, inventatorul ar fi lezat sensibilitatea profesională a unor tovarăși din conducerea întreprinderii clujene. Evident, e greu de făcut lumină în această privință, au trecut de atunci mai bine de șase ani și timpul a mistuit toate urmele pretinselor adversități profesionale. Rămîn în schimb actele oficiale prin care se dovedește fără drept de tăgadă că invenția lui Ion Păunescu și-a demonstrat valoarea și importanța economică.

Aparatul conceput și realizat de inventatorul piteștean (la început pentru a funcționa pe bază de combustibili lichizi, iar mai recent, într-o nouă variantă, cu ajutorul combustibililor solizi) se caracterizează ca invenție printr-un original sistem constructiv, alcătuit din mai multe cămăși inelare de apă, sau ceea ce permite deopotrivă obținerea unui randament de 90% (lucru rar chiar pe plan mondial), ușoara lui curățire și un consum redus de material. Cîteva modele funcționează de mai mulți ani în diferite edificii ale municipiului.

Cum este posibil ca o asemenea invenție să zacă abandonată, iar aceasta la o oră cînd economia națională se confruntă în permanență cu spinoasa problemă a reducerii consumului de energie. Socotim că există toate datele pentru ca realizarea lui Ion Păunescu să reintre în vederile întreprinderilor de profil pentru deplina ei valorificare. Informații suplimentare se pot obține direct din partea autorului : Pitești, str. Victoriei 50, telefon : 1 24 60.

LIVIU TIMBUS ■

VINERI, 12 noiembrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

— Constantin Vaeni, din cîte știu, lucrați la un film după INTRUSUL de Marin Preda.

— Da... În sfîrșit, după aproape trei ani de așteptări chinuitoare, deznădăjduite uneori, timp în care am renunțat la orice alt proiect, refuzînd orice propunere, orice tentație de instalare comodă în planurile tematice și de producție ale vreunei case de filme. Să nu vă închipuiți însă că această încăpățînare a mea de a face **Intrusul** și nicidecum alt film, acum și nicidecum altădată, a stîrnit măcar o aderare de stimă, de interes real, ori a încîntat pe cineva. Nu.

— Este un unghi subiectiv. Vă înhămați la o lucrare extrem de delicată...

— Am constatat iar că oricît de îndelungată ar fi „tușa" pe care o faci în așteptarea împlinirii unui proiect ambițios, nimeni nu dă în brînci să te întrebe... de sănătate : nici dintre producători, nici dintre confrații de breaslă (— I —), nici critica...

— Nu v-ați oferit singur ?

— Da, dar dacă acest proiect e marcat și de un conținut valoros, — necesar, dar greu de introdus în planurile de producție ale unei cinematografii ce-și schimbă adeseori orientările capitolelor tematice după cum suflă vînturile conjuncturii — atunci așteptarea la care ești expus devine delirantă. Temporizarea e cea mai ucigătoare armă folosită împotriva insistențelor cu care un realizator de film bate pe la uși — temporizarea exprimată și practicată cu blîndețe, îmbrăcată în oftaturi de înțelegere, în amabilitate și mîngîieri dulcege pe creștet : „...mai așteaptă, tovarășe Vaeni, nu e momentul, încă n-a citit tovarășul..., sau tovarășul..., ai și dumneata răbdare și mai dă-ne cîte un telefon, nu trebuie să vii chiar pînă aici...". Decupajul INTRUSULUI — primit cu elogii și scăldat în promisiuni — a zăcut luni și luni de zile pe birouri și în sertare din lemn de esențe culturale diferite, iar eu simțeam pe zi ce trece că incomodez, trecut fiind mereu la capitolul rezerve al nenumăratelor variante de planuri tematice, expediate spre aprobare în vederea conturării unei perspective a cinematografiei, planuri tematice concepute în formă de pilule grupate aritmetic, pe capitole, pilule ale subiectelor viitoarelor filme — două, trei propoziții adică, nu mai mult. Dacă ați putea vedea cum arată pilula INTRUSUL-ui, v-ar cuprinde deznădejdea.

— Totuși, poate că și aceste pilule, cum le ziceți, își au și ele rostul lor. Propuneți altceva în loc. Cum ar trebui după părerea dv. să arate un plan ?

— Nu știu, nu e meseria mea ! Nu vreau să trec prea ușor peste acești aproape trei ani de așteptare, în timp ce INTRUSUL suferea noi amînări, în timp ce alte cărți valoroase ale unor autori ca Buzura, Ivasiuc, Fănuș Neagu, Lăncrănjan, nu-și prea găseau (și nici acum nu-și prea găsesc) pilula și locul în planurile tematice și de producție, în timp ce alți scriitori importanți, valoroși, necesari cinematografiei ca aerul, nu erau atrași spre ecran, proliferau texte scrise de amatori, casele de filme erau — și din păcate se pare că vor mai fi — invadate de scenarii provenite din niște concursuri al căror scop ar fi promovarea unor genii amatoare.

— De ce excludeți dinainte posibilitatea ca în „vrafurile" respective să se afle și un lucru de valoare ?

— Nu exclud această posibilitate. Dar toți nu se mai ocupau acum decît de acest lucru, privindu-i ca pe o salvare, nesocotind permanențele muncii lor : atragerea și încurajarea spre film a valorilor recunoscute. Nu mă știesc a relata aceste lucruri, căci nu e prima oară cînd sarcini și indicații menite să stimuleze găsirea unor metode, a unor căi interesante și eficiente de înviorare a producției noastre naționale de filme au fost preluate mecanic, aplicate greșit, într-un spirit obtuz, de incultură agresivă, dăunător unui climat de autentice soluții pentru selecția valorilor. Trebuia oare să-l expun pe Marin Preda unui astfel de concurs : riscul respingerii INTRUSULUI există oricum, cît și acela ca autorul MOROMEȚILOR, al DELIRULUI și al CELUI MAI IUBIT DINTRE PĂMÎNTENI să primească o notă proastă în catalogul dilettantismului. Dar să revenim totuși la scenariul filmului. Vreau să menționez că nu e vorba de un scenariu propriu-zis, ci de o adaptare cinematografică liberă a romanului. Aici se cuvine să asigur pe toți iubitorii literaturii acestui mare scriitor că nu mi-am permis libertăți inconștiente față de roman. Am încercat să-l păstrez cît mai intact spiritul și sper că am reușit să fiu consecvent acestui angajament și în procesul de realizare a filmului, transpunînd materia literară într-un alt limbaj, cu alte legi decît cele din literatură.

— Cînd ați citit prima oară INTRUSUL ?

— În anul lui de apariție — 1968. Eram încă student și la lectură, am simțit că pur și simplu îmi ia foc capul. Apoi o stare de deznădejde m-a cuprins, căci mai erau cîteva luni pînă la absolvire, urmau doi ani de stagiatură administrativă obligatorie, deci îmi dădeam seama că șansele mele de a face INTRUSUL sînt nule, că alții mi-o vor lua, cu siguranță, înainte.

— I-ați vorbit cumva vreodată lui Marin Preda despre intenția dumneavoastră ?

— De două ori. Prima oară încă în 1971, cînd, întîlnindu-l la **România literară**, i-am comunicat cu sufletul la gură dorința mea. M-a ascultat cu interes și blîndețe, dar a rămas destul de rezervat, asigurîndu-mă că nu dialogul cu mine asupra **INTRUSULUI** îl neliniștește, ci neîncrederea în ceea ce i se poate întîmpla unei astfel de opere pe ecran, independent chiar de dorința și ambiția celui care ar face filmul. Apoi, în 1977, cam la o lună după cutremur, l-am întrebat din nou de ce amînă mereu realizarea unui film după INTRUSUL.

— Ce v-a răspuns ?

— Mi-a zîmbit în felul său enigmatic, era, dealtfel, foarte afectat de ceea ce se întîmplase cu noi toți în acele zile, neîncrederea lui în destinul unei cărți transplantate pe ecran era aceeași, așa încît am vorbit foarte repede despre alte lucruri. M-a rugat totuși să mai am răbdare... Dealtfel nu sînt singurul care a manifestat tentative de realizare a unui film după INTRUSUL. Au încercat și Lucian Pintilie, Iulian Mihu, nume prestigioase ale cinematografiei noastre, o dovadă în plus că această carte a suscitat interes între creatorii de film.

— Iată însă că pînă la urmă dumneavoastră sînteți cel care veți aduce pe ecran povestea INTRUSULUI...

— Multă vreme nici nu mi-a venit să cred. Nu m-am apucat de lucru pînă cînd nu am citit și recitit tot ce a scris Marin Preda. Nu mă puteam limita niciodecum la lecturile din liceu, sau din facultate. Ar fi fost o impietate și totodată o lipsă de profesionalism. Dintotdeauna am avut convingerea că a aduce pe ecran romanul unui scriitor — mai ales cînd acesta este **Marin Preda** — nu e suficient să citești și să recitești doar acel roman. Trebuie să încerci să pătrunzi în intimitatea spirituală a autorului, să încerci să-l descifrezi universul în toată complexitatea lui, să dai de cheia tainelor acestui scriitor. Cu atît mai mult în cazul lui Marin Preda, care nu este doar un autor de romane valoroase dispersate, ci creatorul unei veritabile **saga** începută cu Morometii și încheiată atît de tulburător cu **Cel mai iubit dintre pămînteni**. Între aceste două acolade trebuia eu să recitesc și să descifrez **INTRUSUL**, drumul eroului principal **Călin Surupăceanu**. Lectura VIEȚII CA O PRADĂ m-a mobilizat cel mai mult în demersul meu de a descifra universul acestui scriitor. Pur și simplu m-am im-

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

CONSTANTIN VAENI

„E nevoie de o infuzie de valoare"

caror scop ar fi promovarea unor genii amatoare.

Sublinieri

La izvoarele Mioriței

Sub un asemenea generic, la Soveja, în județul Vrancea, s-a desfășurat o complexă și inedită manifestare prilejuită de împlinirea a 25 ani de la fundarea Muzeului literaturii române. De ce s-a petrecut un asemenea eveniment în această parte a țării ? Răspunsul este unul singur : creația populară, care reprezintă temelia spirituală a literaturii române, își are originea în poemul etnogenezei noastre, balada „Mioriței", culeasă de Alecu Russo, în exilul său la Soveja. Așadar, poposind pe aceste legendare locuri, pe vatra unei civilizații străvechi, milenare — scriitori, redactori ai revistei „Manuscriptum", activiști culturali pentru a omagia într-un fel cu totul aparte instituția aniversară, pe depozitarul celei mai înălțătoare poeme — poporul. Scena căminului cultural a fost mutată în Poiana Punga, într-un splendid cadru natural, inundat de soarele ultimei zile de octombrie. O jumătate de comună s-a adunat aici, dintr-o pornire pe care nu dorim a o explica. Respectăm și admirăm această ploaie spirituală, ce motivează de fapt și alegerea locului pentru împlinirea unor acțiuni de inimă și minte.

Sovejenii au intrat într-un dialog direct cu Alexandru Oprea, Ioan C. Chițimia, Ioan Alexandru, Nicolae Dragoș, Gh. Pituț, Dumitru Bălețl, Florin Muscalu, pe probleme ale creației populare, ale culturii și artei noastre naționale.

Pe estrada din Poiana Punga actrița Cristina Deleanu, de la Teatrul Național „Ion Luca Caragiale" București, a susținut un recital pe teme mioritice, iar artiștii amatori sovejeni au realizat un fragment de spectacol literar și folcloric. Căldura interpretării, tăria mesajului literar au pus în sipetele urmașilor păstorului din baladă nectarul unei creații profunde, milenare !

Toamna culturală vrînceană aliniază „la rampă" și alte manifestări care urmează celei denumite „La izvoarele Mioriței". Acestela îi vor urma în perioada 15—18 noiembrie cea de-a doua ediție a Panoramicului de balet românesc contemporan, a noua ediție a Salonului literar Dragosloveni, cîteva întîlniri ale Cenaclului „Flacăra" condus de poetul Adrian Păunescu și stagiunea de iarnă a Festivalului folclorului vrîncean. Integrate unei palete mai largi de manifestări dedicate evenimentelor politice ale acestui sfîrșit de an, momentele culturale și educative de care vorbim se adresează deopotrivă celor ce muncesc în fabrici sau pe ogoare, la catedră și tuturor vîrstelor.

Coordonatele vieții culturale vrîncene sînt acelea ale unui județ în plină afirmare economică și socială, care urmărește deopotrivă și împlinirea profilului spiritual. Este și greu să se producă lucrurile altfel, atîta vreme cît din adîncuri pornesc cele mai firești și nobile sentimente față de valorile spiritualității românești.

AL. CRIHANĂ ■

Noua frontieră a sufletului uman

Un prieten dintotdeauna

Cu ani în urmă, cînd dintr-o întîmplare necesar-existențială m-am întîlnit cu Valeriu Matache, s-a creat brusc sentimentul între noi doi, și anume acela că sîntem prieteni dintotdeauna.

El, în acel an și cu atît mai mult astăzi, savant care înțelege în știință nu practicismul abstracției la catedră, ci aplicarea ei imediată și cu orice preț în practica vieții omului, doctor electronist, aplicînd știința pînă la a o transforma în obiecte de uz comun, unul dintre designerii științifici ai aparatelor cu care România a adăugat tehnologiei cosmosului o parte interesantă din gîndirea ei științifică, în fine, palmaresul lui e foarte amplu și nu despre el este vorba !

Cînd ne-am văzut, ne-am simțit că doi medici într-o echipă de medici, ca doi ofițeri într-o armată care apără, ca doi țărani ce ară cot la cot pămîntul de drag de pîinea viitoare, ca doi poeți ce încearcă fără de concurență o nouă nuanță a purității sentimentului uman.

Dar mai la urma urmei, de-ați fi văzut gîștele sălbatice zburînd în lagună, cele descrise de Selma Lagerlöff !

Aidoma lor, dar mai ales neaidoma lor și noi cu gîturile lungi zburam prin cerul Istriei antice pe urmele marelui Vasile Pîrvan, căci uneori e o divină relaxare, — din viitorul sperat să cazi zburînd de-a dreptul în arheologia primelor forme de civilizație.

Cînd avem timp, ei mai puțin, dăruindu-și cam tot timpul vieții sale lucrărilor, eu, ceva mai mult, îngăduindu-mi să lucrez și cînd visez, mai tragem o raită cu prietenii pe la Istria.

În rest, două gîște cu gîtul înnodat de atîta zbor, care și-l deznodă brusc cînd se văd odihnindu-se pe o piatră.

NICHITA STĂNESCU ■

A doua carte cu prieteni

Octavian Paler, singurătate și mîndrie

Ne cunoaștem de cînd aveam părul blond-viorliu, mătasea porumbului, iar el era oaches ca zăpada sub seara colindelor. Mergeam pe atunci la radio ca să spun cîntece la un ceas înnoptat și el le asculta stînd într-o fricădă cu Dumnezeu, și eram amîndoi ca un snop de sugestii culese din ziua ce-și pierdea memoria, ca să dea drept de înviere depărtării din stele.

Pe urmă ne-am văzut în Roma eternă. Mi-aduc aminte bine că era tot seara. Paler ședea rezemat de un pin ca de trunchiul Lunii Soarele își plimba bivolul roșu peste cupolele de o frumusețe neasemuită, ca să-l coboare pe vreun altar de iertă, pentru ca lumea să smulgă din el latinitate păgînă.

Octavian Paler este un eseist de spadă albastră, un poet din zăbava dorului și un romancier dintr-o descărcare de venenii. Știu că vine din munții Făgărașului (cerbii lui urcînd prin ninsoare și pe sub cetini de brad i-au descîntat copilăria), unde oamenii cunosc sărbătoarea lemnului, a ierbii și a rădăcii. De acolo, cu siguranță urcă pe spada lui albastră picături de sînge nobil, iar din potențele cu narcise, adică din pogoanele cu miracol alb de primăvară, sufletul lui a băut din arșita mărturisirilor demne, pentru o viață întreagă și pentru toți anii ce vor veni. Muntele i-a dăruit destin aspru, iar cîmpia, spaima imensității (citiți **Viața pe un peron**). O gară mică, spartă de urletul lupilor și de duh din mlaștini, de dansuri misterioase și partea cea mai înaltă a vîntului, aceea care știe să vorbească despre singurătate și mîndrie.

Cu toate că ne întîlnim rar, mă simt legat de el ca lacrima de pleoapă.

FĂNUȘ NEAGU ■

CARTE

Noduri și semne

Ca și „Măreția frigului", care era „romanul unui sentiment", „**Noduri și semne**" (Ed. Cartea Românească, 1982) de Nichita Stănescu explică, la proporțiile de acum ale poetului, o aventură. Este însă, mai cu seamă, o aventură a unui „ton", căci poetul ar voi, urmînd pe Eminescu, „să învețe a muri", să se „dezobișnuiască" de condiția terestră și să cîștige, prin revelație, un imperisabil eu metafizic. Aceasta fiind, ca să zic așa, filosofia, accentuată de un mai acut simț al materialității, nu însă peste marginile „asiate" și presocratice care sînt proprii poeziei lui Nichita Stănescu, ar fi de examinat, ca atare, poetica. Ca și în „Epica Magna", liricul cultivă acum „imperfecțiunea", „căutarea tonului", o discursivă palpare a materiei, formată din șovăiri, ipoteze, negațiuni. Interogația și pre-meditarea sînt însăși poezia și, odată „tonul" regăsit, totul n-ar mai însemna decît finalul, letalitatea. Spaima de poezia formelor osificate este uriașă, poetul iubește, în tehnică și în substanță, fragmentul, partea, tot ceea ce este imperfect : „Tristețea mea aude nenăscuții cîini / pe nenăscuții oameni cum îi latră".

Cultul imperfecțiunii are efecte esențiale pretutindeni : eul e văzut (relicvă hegeliană) într-o sciziune dramatică, poetul are un „dublu" oniric sub forma unui lup cu gît de lebădă întins pe zăpadă, spiritul se materializează (într-un loc gîndirea e „lichidă"), gîndul se întrupează și materia se volatilizează, inanimatul capătă însușiri antropomorfice Universul întreg, a cărui convulsie o repetă poezia, e un uriaș năvod, și reverberația lui în spirit presupune o mișcare fără sfîrșit de concentrări și ductilități. „Noduri și semne" — aceasta însemnează, de-altfel, mișcarea însăși a poeziei, concentrată într-un loc, aproape ștearsă în altă parte, o gigantică urzeală cosmogonică, unde toate cele ce sînt apar create numai atunci cînd poezia înaintează. A exista prin poezie însemnează a exista în univers. Divinizarea poetului în atitudine hieratică, geneziacă, este, de aceea, un rezultat liric explicabil.

Așadar, lirica de acum a lui Nichita Stănescu exemplifică din ce în ce mai acut o dramă, aceea a terorii letale, generată nu atît de voluntarismul egocentric, ci de sentimentul că dispariția poetului obligă universul să se prăbușească. Neliniștea de postumitate e în realitate spaima de haos, de „lucrarea" lăsată în părăsire și fără măcar un „început". Un „nod 2", de pildă, repetă, în spiritul despletit al lui Nichita Stănescu, agnosticismul arghezian din „Între două nopți" : „Au început să ni se roadă / de sudoare trupurile, și mîinile / cum se roade ceasul cel mare / al primăriei — de timp !"...

Dramatic prin epicul repetițiilor de versuri, ca o „acumulatio" a spaimei, poetul e, în acest moment al evoluției, de o senzorialitate mult mai materială. Tehnica lui „fără tehnică", insensibilă la norme, îl face să ne dea aci o poezie „dialogată", prozaică, aci un șir de ermetice alegorii, cîte un madrigal, cu o percepție ca de veac medieval, îndărătul cărora stă mereu o zvircolire a imortalității : „Mi-aduc aminte, căzusem de pe cal / cînd tu ai zis de mine / că mă renaști din nou regal, / și în dureri divine, / și-mi dai din nou aceeași stea, / și-același cal mi-l dai din nou, / din nou o să mă urci pe șea, / cuvînt făcîndu-mă, ecou". Față de „11 elegii", de „Laus Ptolemaei", poetul e acum mult mai puțin ermetic și neologistic, marea lui însușire lirică constă în a concretiza teribil o filosofie care, în linii mari, nu s-a modificat. Altele sînt însă sentimentele ei și, în definitiv, retorica, mai pronunțat directă, „imperfectă" cu calcul. Barocul lui, erudit pînă nu demult, este acum senzorial, dramatic, revelînd o adîncă stare, aproape incomunicabilă, de ceață universală, dinafara și dinăuntrul poetului : „Ceață deasă, luminiscentă, compactă, / nu-mi văd nici mîinile, / ceață umedă, viscoasă, șerpuitoare, / nu se văd nici măcar țăranii, / nu se aud nici măcar cafi, / nici măcar lătrăturile de cîine / Privirea dă ochi albului ochilor, / alunecă pe iris înapoi în pupile, / sunetul rămîne agățat de lobul urechii, / cîntecul nu pătrunde în timpane. / Nu există sus și nu există jos / nu există înapoi și nu există înainte / deși merg de parcă aș sta locului / și stau locului de parcă aș merge".

Un „ton" eminescian, crepuscular, a pătruns acum în adîncul poeziei lui Nichita Stanescu ; nu este însă și crepusculul acestei mari poezii, dimpotrivă.

ARTUR SILVESTRI ■

● Toamna lirică ●

O grădină pentru Orfeu

Accentuînd tendința sublimatorie din lirica ultimă Vasile Nicolescu reușește în „O grădină pentru Orfeu" (Ed. Eminescu, 1982), să scape cu desăvîrșire din raza definiției inițiale (cea din „Enciclopedia României") : nu mai este neoclasicist, decît în măsura în care neoclasicismul înseamnă cultivarea „plinului", a substanței, și nu mai este cerebral, decît în măsura în care cerebralul însumează și etericul. Volumul este împărțit în patru secțiuni : „Oooi în noiembrie", „Alte petreceri", „O grădină pentru Orfeu" și „Interpretări" ; ultima, o „rubrică" aproape permanentă de traduceri libere sau de recreații din lirica universală, prin care cu răbdarea și dulceața sa caracteristică Vasile Nicolescu aduce mereu alte mărturii asupra eterogenității surselor trăirii poetice.

Noul volum stă de această dată sub semnul **fluturelui,** această fragilă făptură solară — aflată la hotarul dintre ființă și nefință, supremă sublimare a formelor de viață — reală sau părelnică ca și poezia ; fiindcă, dacă admitem faptul că fiecare poem reprezintă o nouă definiție a poeziei, acest complex de senzații învesmîntat în **fluture** ar putea să sugereze ceva din poezia lui Vasile Nicolescu.

Poetul se află aici în căutarea cuvintelor-ființe și se însinuează în domeniul lui „nu-este-încă" pe calea sugestiei muzicale (vezi poezia „Unde nu te voi mai găsi..." : „Clopoței, clinc-clinc, clopoței / zidurile sînt transparente și arborii / picură veșnicii pentru tine"), ori prin sugestia picturală, ca, de pildă, în poemul „Munții din vis" : „În omătul lor cu sete / aș vrea să mă pierd supus, / în abstractele lor pete / de la alb spre alb, mai sus", sînt versuri în care nuanțarea ajunge la o asemenea intensitate încît pînă și sugestia culorii iese din tiparele logice ale identității cu semnul lingvistic ; sau, în final, prin intermediul sugestiei tactile, ca în poemul „Cîntec de stea" („Sărutările mele au mireasma florilor cînd le răscoace-asfințitul, / Sînt vatra. Și steaua. Fîntîna. Cuvîntul"), unde însăși fragilitatea contactului dizolvă sugestia inițial tactilă în registrul unei transparențe imateriale.

În volumul de față, Vasile Nicolescu ajunge la seninătatea împăcării cu sine și cu lumea, într-o poezie actuală dar nu și „modernă" (cu sensul dat liricii moderne de către Hugo Friedrich). Lirica primește rotunjime, iar creatorul cucerește un echilibru, rupe chiar hotarul dintre poem și sine și transcende vrajba implicare-neimplicare, ființa să devenind una cu cuvîntul, acel „cuvînt[ul] pe care vrei să-l privești în ochi / și să-i strigi : tu ești, vino, zdrobește-mă, / **întrupează-te-n mine,** fii mărturia și urma / arderii mele aici pe pămînt...".

Rămîne admirabil la Vasile Nicolescu jocul asociațiilor, mai ales din poemul „Nașterea clopotului" : „Pămînt într-o groapă cu lei de pămînt, / învălmășit cu trilul ciocîrliei, / cu însinuările ceții și ploaia, / cu jocul vîntului și noaptea, / cu ochii bufniței și cu tăcerea, / cu vîrful și cu rădăcina umbrei..." ; puterea combinațiilor senzoriale ne face să asistăm la geneza „obiectului", care, pe măsură ce se încheagă semantic, și deci material, se purifică de teluric pînă la decantarea totală.

Este aproape o „ars poetica", care prinde, fără să aibă nici o aderență dogmatică, un fel de „a fi" al nălucitorului ceva chemat Poezie.

VLAD PAPU ■

SABIN BĂLAȘA — detaliu

CARTE

Scutier la umbra clipei

Voce poetică limpede, preferind în cele mai bune texte ale sale nu rostogolirile vulcanice ale cuvîntului, ci persuasiunea versului simplu, atent cizelat, ascultat pînă la ultimele reverberații, Nicolae Dragoș a evoluat, de la **Moartea calului troian** (1968) și pînă la acest recent **Scutier la umbra clipei** (Ed. Eminescu, 1982), în sensul unei treptate descoperiri a propriului lăuntru, a naturii rezonatorului ce vibrase dintru început mai ales la stimulii externi — glasul istoriei și al veacului — în sensul deci al unei autospecții tot mai atente, al unei explorări tot mai încăpățînate a propriei geografii interioare, a propriilor resurse.

Scutier la umbra clipei este în fond un autoportret al autorului, ediție mult adăugită a aceluia laconic și percutant din **Coloană de-a lungul** (1971) : „rămas-am glas ca, uneori, / să mă zidesc în întrebări". Este deci un volum al interogației discret-meditative, dar mereu reluate, asupra cîtorva „puncte nevralgice" ale existenței : curgerea ireversibilă a timpului, moartea, anotimpurile, sensul naturii, rostul poeziei și menirea poetului, valorile morale cardinale ș.a.m.d. Laitmotiv încărcat de trăire ardentă, **trecerea timpului** este aici un lament neostentativ, un refren duios (amintind caligrafiile triștetii din **Sabia timpului** a lui Zaharia Stancu), este un fel de „sentiment al clepsidrei" : „Ce va fi să fie viața? / de ce se pierde clipa-n clipă? / nu știu și-nceț se naliă gheața / pe un contur de veche-aripă". „Astfel se duce anul... cu altul viața-mparte / și șuflețul adoarme ca virgula-ntr-o carte", sau această splendidă strofă cu-adevărat antologică : „Ca o sanie, ca o sanie / toate lunecă, toate lunecă / vreme răsare, vreme se-ntunecă / nestatornică, tandră dihanie". Anotimpul-matrice al acestui sentiment este de obicei **toamna** — acea toamnă aproape bacoviană a amurgurilor și a putrezirii, pe care am întîlnit-o și în volumele anterioare : „De-atîta toamnă-i putredă privirea".

Cuvîntul și menirea poetului sînt alte două din chelle existenței, asupra cărora se întreabă prin vers N. Dragoș : „Cutremurat cuvîntul se caută pe sine / cum floarea-n vîrstă coaptă se caută-n albine", „Cuvintele-s nisipul din clepsidră / același sus, același în cădere / rămîne-n urmă, umbră călătoare / să bată neștiute țărmuri, Timpul". Interesantă este formula poetică adoptată de N. Dragoș mai ales în ciclul **Călătorie în secol,** unde registrul tematic se schimbă, trecînd de la suavitățile de pastel din **Călătorie în clipă,** către un vers cu tăietură incisivă, drapat într-o anume verbozitate, justificată însă prin tonul clamatic, oratoric (**Luntre echivocă, Manifest, O întîmplare în bloc** ș.a.). Iată mai ales acest **Poem despre ierarhie,** care tulbură prin ecoul întrebărilor sale: „Cît despre ierarhie — tema de azi a poemului — / aceasta-i întrebarea : «Sînt ele / un simplu rău necesar? Sau un bun necesar?»", „Scuzați deci că întreb : «Cine are dreptul la metafora următoare?»". Tentația alegorici este și ea manifestă în cîteva poeme fastuos romantice — **Polemică nocturnă între domnul Conte și domnul Nu Știu Cum, Mit machiat, Apropape basm,** indicînd o anume tendință de problematizare prin ambiguizarea ideii poetice.

O altă grupare de poeme dezvoltă tematica antirăzboinică într-o tonalitate just cîntărită, folosind uneori corzile propriului afect : „Citește, Omule / și cutremură-te de / acest atît de oarecare cuvînt / adunat din litere desperecheate (...) citește, Omule / acest simplu, atît de simplu cuvînt / cuvîntul MÎINE / și ascultă-l cum lunecă prin vreme...", sau rostind grave avertismente : „de secole, în recidivă / spre viitorul ne-nceput / dă fiecare ceas tribut / planeta veche, maladivă // Indiferența colectivă / o poartă spre necunoscut / mai este clipa? nu-i tardivă? / Să se mai afle-o șansă-n lut? // Și dreptul de-a avea trecut / pe o planetă maladivă?".

Așadar, **Scutier la umbra clipei** atestă o nouă vîrstă poetică a lui Nicolae Dragoș — un poet înzestrat cu o claviatură poetică bogată, capabilă să edifice un sunet unitar, distinct, autentic. Anexîndu-și treptat zone mai puțin exploatate pînă acum, poezia sa ne oferă garanția unei vitalități inscrise în linie ascendentă.

TANIA RADU ■

● CAP LIMPEDE

„MICROSTAGIUNI" LA LICEUL „ENESCU"

La Liceul de artă „George Enescu" a luat ființă de curînd o **sală-atelier** destinată microstagiunii de recitaluri ale claselor de profesori. Este de semnalat preocuparea din ultima vreme a conducerii liceului și a colectivului didactic de aici de a deschide foarte tinerilor muzicieni cît mai multe căi ale afirmării directe, ale confruntării cu scena, cu publicul. Astfel, ultimii ani au însemnat cîteva reușite prestigioase la concursuri internaționale de interpretare instrumentală (Barcelona, Senigallia, Stresa, concursul „Wieniawski", etc.), cîteva „concerte ale absolvenților" de un nivel remarcabil și cîteva consacrări : Liliana Ciulei, Cristina Anghelescu etc. Prin noua inițiativă a Liceului „G. Enescu", **clasele de profesori** tind să redevină ceea ce au fost și ceea ce trebuie de fapt să fie : mici instituții de învățămînt muzical, creuzete ale formării personalității viitorilor muzicieni.

Primul recital programat în sala Atelier din str. Lt. Lemnea, 30, a fost susținut de clasa de vioară a profesorului **Tiberiu Niculescu** (la pian, prof. Rodica Bălușă) și a fost, înainte de orice, o veritabilă demonstrație de talent și de rigoare interpretativă. Aurel Nemțeanu, Anne-Marie Mocanu, Bogdan Zvoristeanu, Margareta Stoica, Cotizo Costache, Virgil Zvoristeanu, Diana Mătușa și Florin Ioniță, cei opt elevi ai clasei prof. Tiberiu Niculescu, au făcut dovada unor calități incontestabile, depășind de cele mai multe ori nivelul obișnuit al promoției respective (sînt elevi între 12 și 17 ani). Susținînd un repertoriu curajos, în bună parte alcătuit din piese foarte cunoscute și cu un grad de dificultate ridicat, de la J. S. Bach și pînă la compozitori români contemporani, clasa de vioară prezentă în recital demonstrează o bună omogenitate și reale disponibilități artistice. Dacă adăugăm aici și faptul că recitalul a avut loc la numai o lună de la începerea acestui an școlar, putem conchide că am asistat la o reușită de excepție. **(Tania Radu)**

SĂRBĂTORI NECESARE

Am urmărit simbătă după-amiază o emisiune dedicată de o televiziune străină lui Ingrid Bergman. Nu am prins primele secvențe dar am înțeles că emisiunea reprezenta, în fapt, filmul ultimei aniversări a superbei actrițe de film de origine suedeză. Ecranul a devenit pentru cîteva minute, poate chiar pentru o jumătate de oră, tulburător. Tulburător nu numai prin prezențele cuceritoare ale atitor celebrități care reprezintă pe peliculă personaje și eroi ai zilelor noastre, jucînd pe ecran propriile noastre drame, iluzii, deziluzii, victorii și înfrîngeri. Tulburător a fost în primul rînd, faptul revelator că astfel de oameni de mare sensibilitate și gingășie, de mare forță și de talent, în viața cărora gazetarii de scandal au răscolit uneori prea mult praf și prea multă mizerie falsă, sînt redați momentului de adevăr așa cum sînt priviți de contemporani, cu discreție, cu noblețe, cu nostalgie și cu sărbătoare. A fost, din păcate, ultima sărbătoare a lui Ingrid Bergman. Dar oare cîți alți mari actori încă în viață, istorii vii de teatru și film, istorii vii ai artelor, nu sînt uitați treptat, fără să-i sărbătorim pe măsura contribuției lor la frumusețea lumii ? De ce ? De unde atita repede uitare, cînd readucerea lor în prim planul vieții culturale și artistice ar reprezenta nu numai prilej de comemorări, ci și modele umane excepționale, cu mare rol educativ pentru cei tineri, pentru cei care nu au apucat să se bucure de arta lor. Trebuie să învățăm să ne sărbătorim marii artiști care ne reprezintă pe scenă, pe ecran. Trebuie să ne sărbătorim actorii noștri de suflet și de toate zilele, cum sînt Aura Buzescu, George Calboreanu, Nicolae Brancomir, Toma Dimitriu, Alexandru Giugaru și mulți alții. Teatrul Nottara a demonstrat că nu uită artiștii de frunte care i-au onorat scena sărbătorind-o pe Silvia Dumitrescu Timică la 80 de ani cu fastul cuvenit. Dar pe ecranul televiziunii și în regia talentaților săi redactori și regizori, aniversarea putea primi proporțiile unui eveniment. De aceea poate că această inițiativă frumoasă ar putea fi preluată cu seriozitate — nu superficial, în goană — chiar de televiziune, prin emisiunile de simbătă și de duminică. **(Aron Demide).**

COMORILE DE LA LIPOVA

Din fragedă tinerețe, Ștefan Crișan, din Lipova Banatului, a început să strîngă tot ceea ce avea o tainică legătură cu trecutul orașului, al regiunii, al țării : tipărituri scoase la puțin timp după descoperirea literelor mobile, ca, de pildă cele ale lui Bojidar Vucovici, de la 1537 și 1538, în îndepărtata Veneție, ca „Pravila de la Govora" (1640) a lui Voevod Matei Basarab, cărți de cult, ca aceea scoasă la Lugduni în 1562, alta la Paris în 1618, sau la Hamburg în 1661, care au ajuns pînă la lăcașurile din modestul sat de pe atunci al Lipovei. O dovadă a intensei circulații de tipărituri din Valahia și Moldova spre ținuturile românești aflate pe-atunci sub vitrege stăpîniri străine, este faptul că la Lipova au parvenit (întrînd și ele în colecția lui Ștefan Crișan) lucrările lui Varlaam (1642), ca și cele ieșite de sub teasc la Bălgrad (Alba-Iulia) în anii 1648, 1651 și 1699.

Ștegan Crișan a avut și are și o mare pasiune pentru picturile pe sticlă, atît de răspîndite în Ardeal, ca și pentru cele pe lemn, de la Nicula și împrejurimi, din secolele XVI—XVIII. Lăcașurile din Lipova mai posedau și picturi pe pînză din secolele XVIII—XIX, ca și sculoturi în lemn din glorioasa epocă brâncovenească, pe care Șt. Crișan le-a adunat. Tot din acea epocă, Ștefan C[illegible] a colecționat odoare de

FILM

Portretul soției pictorului

1) De făcut cerere pentru instalarea unui post telefonic. 2) De reparat arcurile de la canapea. 3) De procurat bilete pentru concediu la mare. 4) De redactat cererea pentru un apartament la bloc, acestea ar fi punctele principale ale programului de viață al Ninei, soția pictorului. Pașa, pictorul, le respinge sau le amină după caz. Nina a fost (și mai este încă, pentru cît timp ?) o femeie frumoasă. Și, ca orice femeie frumoasă, inconștient acaparatoare. S-a căsătorit din dragoste cu omul pe care l-a dorit. Apoi... Apoi, n-a mai urmat nimic. După o tinerețe extravagantă, bărbatul s-a retras în el însuși, s-a cantonat acolo definitiv, inebranlabil. Nina a rămas singură, copleșitor de singură. Din perspectiva acestei singurătăți, programul cu cele 4 puncte este un program minimal, un compromis în fond. Un compromis care subliniază tragic marea ei singurătate. **Eu, de fapt, nici nu exist,** se confesează ea unei prietene. **Nu exist decît prin el.** Pașa acceptă sacrificiul Ninei, îl consideră firesc și definitiv. Nici pentru el, Nina nu există. Pentru el, nu există decît munca lui. Nina este unul din lucrurile indispensabile unui atelier de pictor. Dar Nina e vie și, ca să și-o dovedească sieși, aspiră. Aspiră să-l facă fericit pe Pașa, schimbîndu-l, fortîndu-l să fie fericit într-un apartament de bloc, cu telefon și mobilă nouă cu expoziție și invitații la vernisajele altora. Pașa refuză. În realitate, nici Pașa nu există. Pașa este creația Ninei. Pînă la un punct. Cînd Pașa a coborît din imaginația demiurgică a soției sale într-o existență de sine stătătoare. Pașa n-a produs nimic important încă. Dar nu mai poate trăi și altfel, în afara muncii lui. E posibil să nu deschidă niciodată expoziția personală, să nu fie un pictor de geniu. E posibil. Dar a optat. A optat nu pentru o meserie, a optat pentru o artă și pentru un mod de a trăi. Poate greșit, poate incomplet sau chiar unilateral, dar a optat. O cerere pentru apartament nu e o simplă cerere de apartament, în acest mod de viață, ci zimbetul cu care trebuie s-o însoțești, și umilința de a conversa convențional și scaunul care nu ți se oferă, și aerul că ți se face o favoare și serviciul pe care urmează să-l faci cu prima ocazie și intîlnirile în familie și toată suita de servituți, galanterii, falsități simandicoase. Un alt fel de viață, fără întoarcere. Nu ! Un „nu" care pe Nina o șechestrează într-o lume a neputinței și singurătății. **N-au nimic comun,** afirmă sentențios un personaj. **S-au întîlnit și acum suportă consecințele. N-am nimic cu Nina, dar nu-l merită...**

Da, așa pare să afirme personajul feminin despre Nina care merită nu un bărbat, ci pe oricare bărbat din lume, chiar și pe Boris, fastuosul, enigmaticul, omnipotentul, extraordinarul Boris de care este îndrăgostit un institut întreg, un întreg institut de savanți, tehnicieni, cercetători, șefi și subalterni deopotrivă. Alături de Boris, Nina redevine Femeie, își redobîndește identitatea, fizionomia, gesturile, surîsurile, nuanțele, dreptul de a avea nuanțe. Nina caută un alt mod de viață lîngă omul care o reîntrupează. Ideea nu e nouă în cinematografie. Numai că Boris chiar merită să fie iubit. Nina nu e sedusă. Cucerită, da. Cucerită de un bărbat care are dreptul să cucerească. Nina nu este bovarică. Se reîntrupează greu, cu aflală, cu candoare.

Pașa fuge, lăsîndu-i ei întreaga răspundere de a hotărî. Nu știm ce gîndește Pașa. Îl vedem doar mașina rulînd pe șosea. Laș ? Sau pur și simplu răsfățat ?

O, nu, ride Boris. **Și cu mine. Meritul meu este că mai fac încă deosebirea dintre minciună și adevăr. Dar mint. Mint cînd trebuie să par mai puțin deștept decît sînt, mint ca să fac rost de cauciucuri noi, mint cînd le spun proștilor că sînt deștepți... Acesta este prețul pe care-l plătesc ca să pot fi ceea ce sînt sau numai o parte din ceea ce aș vrea și pot să fiu, ca să trăiesc.** Boris e mai singur decît Pașa. Mai singur și mai cinic. Fiindcă, în fond, nu-l obligă nimeni să trăiască așa. În lume dacă vrei să fii tu însuți, se poate trăi și fără cauciucuri noi, Pașa o dovedește, și spunîndu-le proștilor că sînt proști...

Pe șosea, turismul lui Pașa încetinește. Întoarce... A uitat ceva ? Da. Că a fi contingent cu propriul tău ideal, pe lîngă renunțări, la nevole înseamnă și luptă.

NICOLAE CRISTACHE ■

GRAFICA

Salonul republican

În fond, ce este un salon dacă nu suma, ori, mai bine-zis, inventarul unor opere de artă și, prin acestea, inventarul unor modalități artistice, al felurilor în care se creează ? Cînd tot ce contează astăzi e personalitatea, ne este oare îngăduit să conchidem asupra întîlnirii întîmplătoare a cîtorva sute de oameni originali, de artiști ce-și fac din originalitate normă de viață ? Cînd într-un salon de grafică vedem afiș, caricatură, ilustrație de carte, gravură, litografie, desen, colaj și grafică zisă „de șevalet", cînd împreună cu profesioniștii genului expun grafică sculptori, pictori și decoratori — în ce măsură ne putem referi la meritele ansamblului, la liniile lui de forță ? Iar întîlnirea e chiar atît de întîmplătoare ?

Am citit, ani de-a rîndul, în cronica saloanelor, că unul din meritele îl constituie întotdeauna diversitatea și că prin numărul mare de lucrări expuse orice salon înseamnă o izbîndă artistică. Diversitatea nu-l, în sine, un lucru de merit, întrucît și-n mediocritate există o anume fierbere, o anume diversitate. Nici numărul operelor puse pe panourile expoziției nu face, neapărat, calitatea. Un salon trebuie citit într-un chip propriu. Din el trebuie înțeleasă starea unui meșteșug de artă. Avem oare la Dalles opera grafică de natură a ne spune care e starea graficii românești ? Părerea noastră este că avem și că starea graficii românești e foarte bună. Grafica înseamnă în artele plastice întotdeauna ceea ce în literatură este eseul : creație și teoria creației în același timp. Dacă în literatură se scriu și se publică puține eseuri — deși comerțul de carte ne arată că lumea citește și caută cartea de eseuri — în grafică puțini mai sînt acela ce nu încearcă și o dezvăluire a motivelor ce-i îndeamnă să procedeze așa sau altfel. Este foarte frecvent cazul planșelor unde artistul se explică și prin cuvînt.

La Dalles expun cîteva sute de artiști, astfel că mai important decît citarea unor nume — și a valorii ce-o semnifică ele — ni se pare deslușirea unor legi intime ale salonului. Astfel, e lesne de observat că grafica pur ilustrativă, că desenele și gravurile acelea plicticoase — dări de seamă asupra realului — aproape că nu mai apare. La saloanele de pictură și sculptură, etajul șăli Dalles primește, în general, lucrul unor virstnici ce nu mai au demult nimic a spune ori al unor tineri cu gîndirea cuminte, opere ce nu pot fi refuzate, dar care nici onoare salonului nu fac. Aici, în Salonul republican de grafică, vedem că etajul este tot atît de interesant ca parterul. Juriul a procedat cu multă înțelepciune promovînd la salon nu mostră de operă, adică o lucrare-două de autor, ci grupaj de operă, ca să se înțeleagă bine metoda artistică și forța reală a acesteia. Cu astfel de grupaje-reper, salonul demonstrează că grafica noastră conține pe un număr remarcabil de individualități remarcabile. O altă calitate a salonului : tinerii. Ei vin cu o artă tensionată, cu unele incitante volute manieriste, fapt care e mai degrabă o reacție la pasiunea descriptivistă a unor virstnici, decît o chestiune de crez. Oricum, e de bun augur această sublectivare intensă a desenului, această nevoie de conținut. Fiindcă, trebuie s-o spunem foarte apăsat, artistul român are vocația operei rotunde, unde forma e un conținut și conținutul formă. Juriul nu a trebuit să delibereze la exercițiul grafic gratuit, pur — cum i se mai spune — la desenul cu o motivație estetică obscură, întrucît estetica graficii ținere prezentate la salon e mai întotdeauna netă, voluntară, susținută.

Opinia noastră este că Salonul republican de grafică de la Dalles îi dă publicului prilejul de a pătrunde mecanismele diversității, de a se convinge că grafica e și artă de sine stătătoare, nu numai lucru complementar. Artiști devotați o viață graficii și numai ei au o operă comparabilă, în ce privește complexitatea și măiestria, cu a unor pictori și sculptori de notorietate.

Sînt înclinat să consider și folosul didactic al acestui salon. Sînt destul de puține momentele în care publicul poate să descopere ce cuprins mare are grafica. În sfîrșit, mai cred că un salon de grafică este cea mai potrivită șansă pentru redactorii și șefii edițiilor de literatură de a-și alege colaboratorii și a le da de lucru.

TUDOR OCTAVIAN ■

TEATRU

Olga Tudorache, magnifica...

Prezent de mai mulți ani pe scenele românești, **Aldo Nicolaj** e un dramaturg care nu mai are nevoie să fie recomandat. Dacă memoria nu ne înșeală, și în această stagiune se află pe scenele bucureștene cu trei piese. Aproape nu există lucrare a scriitorului italian care să nu fie străbătută de o anumită tristețe, de un fel de neliniște specifica celei de a treia virste, cînd singurătatea începe să-ți bintuie sufletul și să-ți chinuie conștiința. Ca un laitmotiv, în toate scrierile sale autorul propune drept etalon al alienării femei, făcîndu-te de fiecare dată pe tine, spectator, să părăsești sala, cel puțin pentru cîteva minute, cu ochii în jos. Ne amintim cu plăcere o mai veche piesă a sa, jucată într-un triptic la teatrul Nottara, **Telefonul,** care ne dezvăluie tristețea unei femei ce ni se confesează așteptînd apelul telefonic al omului drag. La premiera de la Teatrul Foarte Mic, ne-am îndreptat cu emoție și bucurie, mai ales pentru că rolul principal a fost încredințat unei mari actrițe, **Olga Tudorache,** care de mulți ani ne uimește cu marele ei talent, cu pasiunea și inegalabila ei dăruire. Curiozitatea noastră era cu atît mai justificată cu cît știam că **Fluturi, fluturi,** a fost scrisă special pentru actrița franceză de origine rusă, **Lila Kedrova,** celebra interpretă a **Bubulinei** din **Zorba grecul,** acel personaj desprins de realitate, cu o sensibilitate tragică, gata să se sfarme la o simplă confruntare cu banalul vieții. În seara premierei **Olga Tudorache** a fost magnifică, atacînd dificilul rol cu atîta dăruire și talent, implicînd spectatorul la dezvăluirea senzațională a minciunilor care au constituit esafodajul unei vieți ratate. Datorită marii interprete sîntem convinși de adevărul minciunilor în care își leagănă viața, alături de servanta ei **Foca,** nume care o enervează la culme ori de cîte ori este obligată să-l pronunțe, fie pentru a-i face observații, fie pentru a-i cere și prezenta.

La cea de a treia virstă, **Etta** a renunțat de mult la ceea ce se cheamă mîndrie și se agață ca o disperată ori de cîte ori crede că viața îi mai poate oferi ceva. Așa se întîmplă și cu întempestivul musafir venit, crede ea, pentru a-i lumina casa, prezent în realitate pentru a plăti o mai veche poliță neachitată. Generosul rol îi oferă **Olgăi Tudorache** un recital de virtuozitate, pentru că de-a lungul reprezentației poate fi și măreață, și incisivă, și tematoare, și impetuoasă și dezgustătoare. Momentul final al confruntării dintre ea și **Elio** ni se pare revelator și numai pentru a vă stîrni curiozitatea, stimați cititori, nu-l comentez.

Și de data asta profesoara **Olga Tudorache** a știut să încredințeze cele două roluri de mai mică întindere, dar de mare încercare, unor studenți ai săi. Hotărîre temerară pentru ambele părți, am zice noi. Marea actriță renunțînd la compania unor profesioniști, care i se cuveneau, iar tinerii studenți handicapați de prezența în scenă a unui monstru sacru, care te poate ucide numai cu privirea, cu toate că, de-a lungul spectacolului, am remarcat, de cîteva ori, grija și dragostea cu care profesoara ajuta parcă din umbră atunci cînd i se părea că elevii nu vibrează la tensiunea ritmului impus de ea. Învingînd emoțiile, studenții **Carmen Tănase** și **Radu Duda** au reușit să se apropie și s-o secondeze pe profesoara lor, ceea ce, după noi, este o realizare. În seara aceea interpreții au ieșit de cîteva ori la rampă pentru a culege aplauze. Ultima dată profesoara a apărut prima, trăgînd parcă după ea ca o locomotivă pe cei doi studenți, într-un gest de deosebită căldură. A fost un gest simbolic, pe care, sîntem siguri, profesoara nu l-a gîndit, dar pentru cei prezenți în sală n-a rămas neobservat.

Regia semnată de **Cristian Hadji Culea** a contribuit la realizarea unui spectacol rotund, alert și, ceea ce este mai important, cu atmosferă. Fără îndoială, scenografia **Adrianei Leonescu** și costumele semnate de **Wanda Boveanu** au reușit prin folosirea vetustului în vestimentație și arhitectură să ajute la sublinierea unui personaj dezabuzat, gata oricînd la compromisuri și minciuni, în goana după bani și mucegai. Nu putem pune punct înainte de a reafirma o idee mai veche de-a noastră, aceea că, atunci cînd se anunță o nouă premieră a Teatrului Mic, aceasta nu poate fi decît un mare succes. După cum se vede, directorul teatrului ține la marca fabricii.

DAN BÎRLĂDEANU ■

• CAP LIMPEDE

argint, ca și veșminte de brocart, țesute cu fir de aur, aduse de negustorii din Lipova din marile centre de artă ale Veneției și Raguzzei. Meșterii sași din Sibiu migăleau și ei la cizelarea obiectelor de cositor, din care colecționarul din Lipova a strîns, cu tot sîrgul, multe vase din secolele XVII — XVIII. În afara tipăriturilor și a obiectelor de artă, Ștefan Crișan a arătat o egală pasiune și pentru lucrările în manuscris.

Pe toate acestea, colecționarul nostru le păstrează cu multă grijă în locuința sa din Lipova și le arată bucuros tuturor celor dornici să le admire. Oare n-ar fi mai bine ca ele să fie expuse în frumosul muzeu al orașului ? Colecționarul Ștefan Crișan le-ar pune, cu toată dragostea, la dispoziția acestuia, dacă i s-ar solicita... **(N. Vasilescu-Capșa)**

DECENIUL LUI „...ESCU"

Cu 10 ani în urmă, Teatrul Giulești număra între premierele sale și piesa lui Tudor Mușatescu, **„...Escu"**, în regia lui Dinu Cernescu și în ambianța scenografică a lui Liviu Ciulei.

Textul spiritual, spumos, caustic și sentimental totodată a însemnat la vremea respectivă, pentru fiecare dintre interpreți (între care amintim pe Ștefan Bănică, Ștefan Mihăilescu-Brăila, Traian Dănceanu, Dorina Lazăr, Mihail Stan, Jorj Voicu), o partitură de zile mari, un generos pretext pentru creație și profesionalitate. Iată însă că, dincolo de meritele acestea, slujind în special momentului de acum 10 ani, spectacolul cu **„...Escu"** și-l adaugă și pe acela al impresionantei sale longevități, aflîndu-se încă și azi pe afișul Teatrului Giulești. Ca și cum vremea nu ar fi trecut nici peste textul lui Tudor Mușatescu, nici peste viziunea regizoral-scenografică a celor doi maeștri ai regiei de teatru românesc și nici peste interpreți, **„...Escu"** este și astăzi un spectacol mereu viu, mereu nou în chiar identitatea lui. **(M. R.)**

UN DIALOG CU TITUS POPOVICI

Luni după amiază am avut surpriza să urmărim un foarte interesant interviu acordat de Titus Popovici lui Alexandru Stark în cadrul emisiunii „Creatorul și epoca sa". Emisiunea a fost un eveniment cu atît mai mult cu cît știm, din propria noastră experiență de gazetari, cît de greu se lasă convins scriitorul Titus Popovici să acorde un interviu. Strategia lui Stark este cunoscută. El abordează interlocutorul ca și cum l-ar cunoaște de mult și l-ar fi recunoscător dacă, filmat de televiziune, ar răspunde unor întrebări care să devină document și să se păstreze multă vreme în arhivele de aur ale peliculelor. Titus Popovici l-a lăsat pe reporter să-l atace cu toate întrebările posibile și imposibile, unora le-a răspuns, altora nu. Simplu și categoric. Adevărul e că Titus Popovici rămîne un interlocutor dificil. Răspunde derutant și delicat-agresiv. Îl pune în dificultate pe reporter. Este cert, însă, că Alexandru Stark l-a subjugat pe Titus Popovici și l-a făcut să facă o seamă de dezvăluiri care privesc destinul unui important scriitor în existent certitudinile și incertitudinile sale privind modul în care va fi recepționat de generațiile care vin, speranțele sale, nemulțumirile sale. Dialogul a fost intersecat de fragmente din bogata filmografie a scenaristului și de secvente de liniște și reverie înregistrate, undeva, în munții Retezat, unde se retrage scriitorul din cînd în cînd.

Asemenea emisiuni complexe, în stare să prezinte fața văzută și nevăzută a unui personaj intrat de foarte tînăr în galeria scriitorilor contemporani de primă mărime, trebuie să se repete cît mai des pe micul ecran, pentru că devin momente de referință în viața culturii și artei noastre de toate zilele. **(Andrei Petrescu)**

CARTEA LA EA ACASĂ

A existat o perioadă pînă acum vre-o douăzeci de ani, cînd pe primul plan al relațiilor privind formele cele mai eficiente ale activității culturale, în avanposturile culturii se aflau bibliotecile. Acum se vorbește mult mai rar despre biblioteci. Semn al slăbirii interesului pentru carte ? Dimpotrivă. Acum aproape fiecare dintre noi și-a format o bibliotecă personală, cu cărți pe placul minții și inimii sale, dar bibliotecile își continuă activitatea de pionierat, unele dintre ele fiind nu numai focare de cultură ci adevărați fermenți ai vieții culturale. Să ne oprim la o asemenea bibliotecă orășenească din Cîmpulung - Moldovenesc (oraș numărînd acum aproape 20 000 de locuitori) și să urmărim cîte lucruri se întîmplă. Biblioteca are 116 000 volume, iar cei mai tineri cititori ai ei numără 7 sau 8 ani. În sala de lectură a copiilor întîlnim deocum pasionați cititori și permanenți „beneficiari ai bibliotecii" care numără vreo zece ani. Pe filele bibliotecii figurează 4 000 de cititori, adică 30% din populația activă a orașului. Cine vine la bibliotecă ? Despre copii, foarte mulți elevi, am vorbit ; cititorii ocazionali îi presupunem și dv., așa că nu mai insistăm. Vin deci majoritatea celor care participă la cursurile de învățămînt politico-ideologic și ateist-științific. Biblioteca dispune pentru aceștia de cabinete speciale și fișiere ținute la zi. Vin, apoi, cursanții Universității cultural-științifice și mai vin participanți la cercul creșcătorilor de animale, cei de la cenaclul literar și de la Clubul „Femina". Practic, oameni de toate virstele și de toate profesiile. Așadar, prin numărul de participanți, biblioteca din Cîmpulung-Moldovenesc a rămas în fruntea instituțiilor culturale ale orașului. E rezultatul veghii pline de har și dăruire care a făcut de-alungul a 32 ani de activitate neîntreruptă aici, ca Valentina Vranău să fie considerată o bibliotecară între bibliotecare. **(H. Lerea)**

Turneul Cenaclului Flacăra al tineretului revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista „Flacăra", dintre 9 octombrie și 9 noiembrie 1982

La Craiova, București, Brașov și Ploiești

Minunea de la zero grade

LOCALITĂȚI :

Craiova 3, 6 și 7 noiembrie 1982 și București 4 și 5 noiembrie 1982 ora 18. Spectacolul din 6 noiembrie a început la ora 13.

CONDIȚII DE DESFĂȘURARE :

La Craiova în 3 și 7 noiembrie în Sala Sporturilor și în 6 noiembrie pe Stadionul Central ; la București în Sala polivalentă.

NUMĂR DE SPECTATORI :

În cele două săli craiovene un total de 15 000 și 25 000 pe stadion, iar la București, în cele două polivalente, 20 000. În cinci zile deci, un total de 60 000 aproximativ.

DURATE :

În 3 noiembrie, 7 ore; în 4 noiembrie, 6 ore ; în 5 noiembrie, 5 ore 45 ; în 6 noiembrie, pe stadion, 5 ore ; în 7 noiembrie, 5 ore. Totalul orelor de spectacol : 28 ore și 45 minute.

CALITATEA SPECTACOLELOR :

Ascendentă, începînd de la primul spectacol craiovean, consolidată în prestigioasele spectacole bucureștene și culminînd cu monumentalitatea apropape eroică a celui de pe stadionul craiovean.

ATMOSFERA :

De-a dreptul dramatică în primul spectacol craiovean, de o frumusețe robustă în cele două bucureștene care au redat muzicii tinere un sediu magnific în Capitala țării și peste orice imaginație în manifestarea care a avut loc pe Centralul craiovean.

APORTUL ORGANIZATORILOR :

Cu excepția primului spectacol craiovean unde prezența prea mare a publicului a împiedicat pe organizatori să-și facă datoria, foarte bun, iar pe stadion, ca o revanșă, extraordinar.

Înconjurat pretutindeni în țară de multimi din ce în ce mai mari, Cenaclul Flacăra e corespondentul în artă al marilor santiere arheologice sau al marilor santiere hidroenergetice. Numai forfota de la un baraj de hidrocentrală danubiană poate semăna cu ceea ce se întîmplă în timpul spectacolelor Cenaclului Flacăra sau poate forfota unui cosmodrom în preajma lansării unei nave cosmice. Știința românească n-are încă un centru de lansare în cosmos a unui obiect spațial în schimb arta românească are, prin Cenaclul Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, ceva ce poate să-i echivaleze ! Aflat la a 700-a manifestare a sa, la Craiova au avut loc în zilele de 3, 6 și 7 noiembrie 3 spectacole ale Cenaclului Flacăra. Însă atît primul cît și ultimul spectacol n-au făcut decît să argumenteze statutul de unicat absolut al întîmplării artistice din memorabila dată de 6 noiembrie de pe stadionul din Craiova. De aceea cronica de față va miza pe relatarea faptelor incredibile petrecute aici, neuitînd să menționeze și citeva amănunte din cele două spectacole ale altor semnificație depășește, evident, simpla adăugire a cifrei 2 la o sumă care a trecut de 700.

La primul spectacol A.P. a făcut tot ce i-a stat în putință să depășească imediatele unei primiri necorespunzătoare într-un oraș în care prezența poeziei e atît de familiară încît mulți au fost dispuși să-i vadă persoana biologică înaintea luminii istorice a faptelor sale. Stările de spirit ale lui Adrian Păunescu variau de la o extremă la alta ca acul vitezometrului unui vehicul aflat în cea mai mare viteză și obligat la tot pasul să frîneze brusc. Am asistat însă la un adevărat recital al tuturor eforturilor de autodepășire de care poate fi capabilă ființa unui om, astfel încît spectacolul s-a încheiat așa cum merita un oraș în care Adrian Păunescu se simte cel mai acasă. Vom mai remarca prezența la cele 2 spectacole, de marți și duminică, a lui Nicu Alifantis care a lansat în ultima vreme 2 piese noi, pe versuri de Lucian Blaga și Adrian Păunescu, pe cale de a rivaliza chiar din clipa lansării cu mai vechile mari succese ale cîntărețului. La recitalul complex și actriței Erzsebet Adam, prezentă doar la primul spectacol, atmosfera era atît de înfierbîntată încît la strigăturile secuiești din repertoriul actriței publicul răspundea familiar și apropiat cu chirături oltenești. Cea mai frumoasă primire a actriței Erzsebet Adăm, din tot turneul, o făcuți dumneavoastră, olteni. Cred că există în secret o punte de legătură între strigătura secuiască și chirîtura oltenească. Aceeași actriță recită în premieră un poem scris de Adrian Păunescu în drum spre Craiova și care se numește, paradoxal, „Dor de Ardeal". Tricolorul dăruit cenaclului de tînerii din București e la locul său, și la Craiova. Idu Barbu l-a pus pe orga sa. Mă emoționează faptul că nu l-a uitat și l-a luat cu sine și la Craiova. Aici, ca și la București, și pretutindeni în marile orașe din țară, apar la cenaclu grupuri tot mai numeroase de tineri cu drapele tricolor pe care le fîlfîră cînd textele cîntecelor evocă momentele de triumf ale istoriei naționale.

Intrucît spectacolul de pe stadion era fixat la ora 13, autocarul n-a mai trecut pe la hotel și de la București am venit direct la stadion. În drum spre Craiova, am zărit pe geamurile autocarului cîmpuri întregi acoperite cu zăpadă dar nu ne-am închipuit că va fi chiar atît de geros acrul ca și în clipa cînd am coborît din autocar la intrarea pe stadion. La început nici nu puteam rezista mai mult de cîteva minute afară. Nimeni nu mai credea că spectacolul va avea loc. Așteptam liniștiți în autocar decizia care să ne confirme ideea că ne vom muta cu spectacolul în sala sportului de alături. Singurul lucru care ne neliniștea erau grupurile masive de oameni care se înghesuiau la toate intrările stadionului, cu o oră înaintea începerii spectacolului. Abia a doua zi aveam să aflăm că la acest spectacol, care s-a ținut totuși, au fost prezenți de 3 ori mai mulți spectatori în carne și oase decît la meciul dominical al Universității craiovene. Contrar așteptărilor tuturor, întrebat de organizatori, Adrian Păunescu a luat la telefon decizia definitivă : spectacolul se va ține pe stadion ! Un rol decisiv în influențarea psihologiei grupului nostru speriat de condițiile total defavorabile artei l-au avut în acele clipe Gheorghe Amuza și Constantin Dragomir. Cred că în fiecare dintre noi se dădea o luptă crîncenă între decizie, oboseală și inertie. Și totuși vedeam oamenii care veneau fără încetare. Oamenii aceștia de ce veneau pe o asemenea vreme ? Înseamnă că nevoia lor de artă și de prezența Cenaclului Flacăra în mijlocul lor era mai mare decît gerul de afară !

Băieții încep să-și îmbrace pijamalele pe sub hainele subțiri pe care le au pe ei. Fac glume diverse. „Vino, mamă, să mă vezi acum !" — cîntă careva. „Dacă și experiența aceasta reușește, vom începe o serie de turnee pe patinoarele României ! În curînd, Cenaclul Flacăra pe patine !" — adaugă altul. „Parcă sîntem la Festivalul datinilor de iarnă. Mai lipsește Plugușorul !" Gheorghe Amuza intervine prompt : „Cei mai solicitat cîntec va fi „Căciula". Fac o listă cu cei care merg la „tranda după spectacol..." Pe scenă a fost adusă o aerotermă (firma „Electroarges" e la înălțime !). Rînd pe rînd, cenaciștii trec prin fața ei și-și încălzesc mîinile. E atît de frig că mă tem să nu înghețe curentul pe cabluri. „Ce tranda, nea Amuza ? De-aici mergem direct la spital !" Unii sugerează să nu se mai cînte avînd în față microfonul, ci aeroterma. Însă cel mai mult au avut de lucru instalatorii. Numele lor trebuie neapărat consemnat, ca numele tipografilor pe o ediție rară, pentru că munca lor a cerut nu mai puțin devotament față de artă decît al cîntăreților : C. Ionescu, C. Nemuc zis Pompieru, Costas Caracostas, Sandu Petre și Al. Grosu. Îi zăresc frecînd cu palmele cablurile și microfoanele să le încălzească. Apoi îșt duc pumnii la gură să și-i încălzească cu aburii răsufl rii. E ceea ce fac și majoritatea celor de pe scenă. Și totuși deasupra tuturor greutăților rămîne o realitate mai presgnantă decît frigul de afară : în tribune sînt deja mii și mii de oameni așteptînd răbdători în viforniță, în rafalele tăioase ale viscolului, începerea spectacolului. Se dau deja primele goguri. Mulțimea aplaudă. Adrian Păunescu încă n-a ajuns la stadion. Spectacolul va începe fără prezența poetului. Ce se va întîmpla aici, Doamne? Poate ar fi bine ca spectacolul să înceapă mai degrabă printr-o tură generală de stadion decît cu cîntecul „Om bun". O încălzire generală. Crosul Cenaclului Flacăra. Și din nou, oamenii OAMENII !! Ce l-a adus pe-o asemenea vreme pe oameni aici ? Ce-i ține pe oameni acolo unde ei ? Se zăresc pe Mazilu pregătindu-și mănușile. La bas mai merge ? Dar la chitară solo ? Șoferul, nea Mircea, se ține încă de glume : „Băieți, mai am o prelată în mașină. Eu zic s-o îmbrăcăți pe sub haine !" În autocar Gil Ionuță și-a luat tricoul cu „Flacăra" pe sub haine. Se pare că Gil nu poate cînta fără tricoul acesta ! Scena e instalată chiar în poartă iar în spatele ei organizatorii locali, împreună cu activiștii B.T.T., au avut ideea unui imens cort militar. Acesta va fi locul de refugiu. Napoleon a avut un asemenea cort pe cîmpul de luptă. Dar noi o să cîștigăm bătălia ? Lupta cumplită cu oboseala și inertia din noi însine ? „Nu-i nimic, băieți, peste 20 de ani cînd vom povesti nepotilor poate aceștea ne vom mîndri cu o asemenea întîmplare ! S-a mai petrecut undeva în lume o asemenea aventură a poeziei și muzicii" ? Vor putea spiritele noastre și dragostea noastră să lupte împotriva viscolului ? Îi aud pe Raul Curișcă în spatele meu : „Spectacolul ar trebui deschis cu cîntecul lui Mircea Rusu «De-ar veni primăvara, la, la, la, la ...». Și totuși oamenii continuă să vină în grupuri impresionante ca la o partidă de hochei, ca la o trambulină de schi. Vom reuși să ne depășim propria condiție de artiști obosiți de drumurile țării și pe jumătate înghețați ? Îmi vin în minte, cînd îi văd pe colegii mei, versurile lui Adrian Păunescu din cîntecul lui V. Socaciu „Și-am ajuns de-atîta nins / Niște oameni de zăpadă". De frig, fiecare avea lacrimi în ochi. Ion Olteanu de la „Iris" e crispat. Degetele sale au un rol greu în recitalul trupei. Ține pumnii mei înghețați pentru degetele sale care vor trebui să se dezghețe ! Îi sugerez să cînte cu gîtul chitarei în dreptul aerotermei. Omul nostru bun la toate, Gheorghe Amuza, și tovarășii săi de la U.T.C. au o inițiativă grozavă : aduc pături pentru membrii cenaclului ! Acum putem începe un turneu și la Polul Nord !

Se dă al treilea gong : băieții se prezintă la microfon singuri. Au o stare de spirit grozavă : „Vă salută cu căldură „Flacăra pop". „Sîntem Ducu Bertzi, Ștefan Hrușcă și Ion Zubașcu din nordul țării, dar să știți că nu noi v-am adus frigul !" „Sîntem grupul „Poesis" de pe Insoritul litoral românesc !" „Sîntem grupul satiric „Mesaj" din Oltenia" (ironia totală a sortirii !). Aud că s-au vîndut 20 (douăzeci) de mii de bilete. Asta nu mai e o glumă ! Tribunele stadionului sînt arhipline. Incredibil ! Incredibil ! Am participat de cîteva ori la spectacole ale cenaclului pe ploaie dar de spectacole la o asemenea temperatură n-am auzit ! Cum au venit aceștia oameni pe stadion ? Oamenii aceștia nu văd ce-i afară ? Chiar nici unul dintre ei ? Se pare că oamenii se iau după Adrian Păunescu și nu după vremea de afară" a replicat cineva și simt că nu se poate să nu-i consemnez replica.

Spectacolul începe fără Adrian Păunescu, aflat în drum spre Craiova. Lui Ducu Bertzi îi revine sarcina de a cînta pe un fîlfîit de cumpliți. Craiova ! Ce dulce pămînt" și mai ales de-a convinge prin forța cuvîntului și a muzicii că acesta-i purul adevăr. Cîteva ore mai tîrziu cîntecul acesta va deveni un adevărat imn al Olteniei. Tatiana Filipiuc e vînătă de frig. Ce bună ar fi cana cu vin a cîntecului. Cîțiva și-au înfășurat păturile în jurul corpului, de sus pînă jos. Par niște păpuși uriașe, niște eschimoși adevărați ! Extraordinar : Mircea Rusu cîntă chiar „De-ar veni primăvara !" După ce termină de cîntat se pare că iarba de pe stadion a mai crescut cu o palmă iar sufletele multimii au înflorit a doua oară (a cita oară ?) ca brîndușele tîrzii de toamnă. Bătrînul Alexandru Grozuță, cînd se apropie de microfon și cîntă „Nu uita că ești român" își scoate căciula din cap deși viscolul îi amenință tăios bătrînetile (respectul pentru artă și oameni !) : „A mai trecut o iarnă grea / Nu e nimic, vom aștepta / Că vine vara după ea ! / Nu uita că ești român !" Niciodată cîntecul acesta nu mi s-a părut mai cutremurător și mai adevărat ! Un cîntec viscolitor cîntat în mijlocul viscolului și al înghețului ! Aceasta nu e numai artă. Limitele artei au fost deja depășite. Aceasta e viață trăită la modul cel mai cinstit cu putință ! Acesta e chiar eroism, dacă nu se supără nimeni ! Tribunele stadionului au început să cînte și să freamăte. Din spatele unei tribune se vede țîșnind un nor gros de fum ; or fi făcut oamenii foc să se încălzească. Însă în curînd nu va fi nevoie decît de flacăra interioară a sacrificiului pentru arta adevărată. Grupul „Poesis" face același succes acum, pe stadion, ca și în cea mai intimă sală a sestinț înalta clasă a celor doi băieți. Batu și Baboi. El au făcut să răsară încă o dată soarele certitudinii în inimile multimii după ce Zaharia Stancu l-a zărit apunînd după niște mări incerte.

Fiecare membru al cenaclului face ceva precis : fiecare dă o mînă de ajutor acolo unde e mai mare nevoie. Toți fac tot ce pot să depășească greutățile obiective ale clipei. Ducu Bertzi și Gil Ionuță îi ajută la sunet, pe sandu. Mazilu face cu schimbul la orgă cu Idu Barbu, cînd degetele îi întepenesc pe clape. Pe scenă se stă de asemenea cu schimbul : cît timp o parte e la datorie, cealaltă parte e în cort sau în autocar să se încălzească. Cei de afară și-au tras pe cap glugile, clapele căciulilor, se descurcă fiecare cum poate însă toți par mai degrabă o echipă pornită să cucerească Everestul sau niște cursanți la primul exercițiu practic de Salvamont, decît Cenaclul Flacăra.

La început niment nu putea crede că spectacolul va putea avea loc, nimănui nu-i venea să creadă așa ceva, dar odată început, toți și-au intrat în rol. Dar i al mult decît atît, și-au intrat în condiția eroică de totdeauna a artei care care dăruire pînă la sacrificiul de sine. Acum fiecare dintre cei care au trocut prin fața microfoanelor, de la cei mai noi veniți pînă la virfurile orei de față și de totdeauna ale cenaclului, pot fi siguri că au intrat în istorie : așa ceva nu s-a mai petrecut niciodată în țară și cred că niciaieri în lume ! La cîntecul lui Traian Păcuraru, tribunele sînt în picioare ; cîntă și dansează. Băieții de la „Flacăra-pop" sînt extraordinari : fac tot ce le stă în putință ca frigul să nu le împiedicească degetele printre corzile chitarelor electrice. Problema cea mai grea e totuși a sunetului : din cauza vîntului cumplit, sunetul e deturnat de la traseul său, în alte direcții. Mulțimile însă freamătă. Însemnă că viscolul trece totuși și prin tribune.

Echipa cenaclului e într-adevăr o admirabilă echipă : cel de la microfon nu e singur. Îi ajută la voce toți ceilalți. Soldăritatea de cîntec și idee e mai puternică decît viscolul. Tribunele cîntă în egală măsură cu Ștefan Dinu, nou revenit în cenaclu, cît și refrenul arhicunoscut al lui Valeriu Penișoară din „Roată către Divan". Băieții de la „Mesaj" nu mai sînt grup satiric acum, pînă și ei fac că cîntecul lor. Totul e impresionant. Atît are fatalitatea unei clipe unice ! Irepetabile ! Așa cum victoria într-o bătălie istorică a depins de un complex unic de împrejurări și acea bătălie nu s-ar fi mai putut repeta identic niciodată, pe aceștia din fața mea oameni ai lumii, așa este victoria de acum a Cenaclului Flacăra : imi pare rău că Adrian Păunescu n-a ajuns încă pe stadion, el, care a preconizat asta — să audă tribunele cîntînd cu Valeriu Penișoară, împotriva tuturor înghețurilor lumii, versurile sale ale lui Leblis : „Să învățăm ce-nseamnă omenia / Și comuniști să învățăm să fim !" În clipele acestea zăresc deasupra stadionului două lozinci uriașe : Tăiașcă Partidul Comunist Român ! și Tăiașcă Republica Socialistă România ! Ele imprenită cu patru drapele, încadrează stema vie a țării. Acum plutind deasupra cutremurătorului cîntec al tribunelor. În mijlocul cumplitului viscol al iernii, aceste semne ale istoriei par mai vii ca niciodată și dătătoare de suflet vesnic destinului nostru viitor.

Oamenii vin în continuare pe stadion. Cîntă Constantin Dragomir. Căldura cu e e primit de cei de acasă îl emoționează atît de mult încît simte nevoia să mulțumească oamenilor și să-și dedice cîntecul „Drumul" echipei craiovene Universitatea recent cîștigătoare. Încă o dată arta și sportul se înfrățesc într-un destin comun, pe un stadion pe care, cu cîtva timp în urmă, nu bănuia deloc prevestirea unei ierni mai asure ca oricînd. Și din nou solidaritatea de ecnipă : cu Dragomir cîntă Domokos, Hrușcă, Dan Cîveanu, Mazilu și alții. Își țin mîinile în buzunare, umerii le sînt strînși de frig dar își dau drumul vocilor să încălzească aerul înghețat din jur. Vocile lor sînt un uriaș radiator la care se dezgheață sufletul frumos al multimii. Băieții aceștia nu se gîndesc să-și păstreze vocea pentru cînd le va veni rîndul la microfoane. Își ajută pur și simplu colegii și în clipa aceasta el nu mai sînt niște vedete egoiste, nu mai sînt niște artiști, nici măcar nu se mai numeste cîntecul ceea ce fac. El murește pur și simplu

Își fac datoria față de oameni în felul în care minerii își fac datoria în pămînt, semafandrii în aoă, țăranii pe ogor, muncitorii în uzine, aviatorii și cosmonauții în aer ! Absolut impresionantă solidaritatea de ideal a membrilor cenaclului și mai ales dăruirea față de artă și oameni pînă la sacrificiul de sine !

În București, după spectacolul de la Polivalentă, băieții păreau foarte obosiți. Starea de spirit era aceea a unui sfîrșit de turneu. Toți erau frînți, nervoși, nemulțumiți. Azi noapte s-a dormit doar cîteva ore. Deși am ajuns la hotel după miezul nopții a trebuit să ne scuălm la 7 dimineața pentru a ajunge de la București la Craiova și a fi punctuali la întîlnirea cu oamenii. Acum însă, pe scenă nu mai e nici urmă de oboseală, de iritare, de inerție. Tot Cenaclul Flacăra pare o inimă uriașă care bate în frigul iernii în pieptul uriaș al stadionului craiovean care a tras în plămînii săi o inspirație de douăzeci și cinci de mii de oameni ! Am știut întotdeauna că nu trebuie să se întîmple o calamitate ca să simțim cîtă nevoie avem unii de alții, cîtă nevoie are sudul de nord și estul de vest ! Acum cînd Cenaclul Flacăra se desfășoară în cea mai neprevăzută circumstanță din toată existența se se confirmă ideea că prietenul la nevoie se cunoaște. Acum sutele de mii de iubitori ai cenaclului nostru pot avea pentru totdeauna încredere : Cenaclul Flacăra este dăruit Trup și Suflet pentru totdeauna OAMENILOR.

Ion Hagiu se apropie de microfon : „Și acum, un cîntec de sezon : „Căciula". Multimile îi las pur și simplu „căciula" din cap. Mai mare decît de la început e mirarea cînd iarna începe în curbura arcului carpat". Nu mult timp după ce Nicolae Cenan a imitat vocea lui Adrian Păunescu cu o vervă neobișnuită pentru acest sfîrșit de turneu apare, inter-adevăr, și-Adrian Păunescu. Nu e 15 și 20. Acum e în fața microfonului : „Sîntem bucuroși că în ciuda timpului vitreg sîntem aici, împreună. Nimic n-a putut și nu va putea să ne despartă. E o dovadă extraordinară de dragoste din partea dumneavoastră și noi la rîndul nostru vă dăruim întreaga noastră dragoste ! Niciodată nu s-a tinut o asemenea manifestare, în asemenea condiții ! Arta noastră e dedicată de fapt muncii dumneavoastră pline de sacrificiu. Nemaipomenită a mulțimii ! Ați venit de la ora 10 ? Ați venit de noi v-a fost dacă ați venit atît de multi la întîlnirea aceasta". Cîntă Arpad Domokos un cîntec în limba maghiară și apoi „Oltenii lui Tudor". Îmi amintesc că la Miercurea Ciuc cînd cînta Domokos cîntecul „Amprenta cu un patru drapele, încadreaz stema vie a țării. Acum plutind deasupra cutremurătorului cîntec al tribunelor. În mijlocul cumplitului viscol al iernii, aceste semne ale istoriei par mai vii ca niciodată și dătătoare de suflet vesnic destinului nostru viitor.

Oamenii vin în continuare pe stadion. Cîntă Constantin Dragomir. Căldura cu e e primit de cei de acasă îl emoționează atît de mult încît simte nevoia să mulțumească oamenilor și să-și dedice cîntecul „Drumul" echipei craiovene Universitatea recent cîștigătoare. Încă o dată arta și sportul se înfrățesc într-un destin comun, pe un stadion pe care, cu cîtva timp în urmă, nu bănuia deloc prevestirea unei ierni mai asure ca oricînd. Și din nou solidaritatea de ecnipă : cu Dragomir cîntă Domokos, Hrușcă, Dan Cîveanu, Mazilu și alții. Își țin mîinile în buzunare, umerii le sînt strînși de frig dar își dau drumul vocilor să încălzească aerul înghețat din jur. Vocile lor sînt un uriaș radiator la care se dezgheață sufletul frumos al multimii. Băieții aceștia nu se gîndesc să-și păstreze vocea pentru cînd le va veni rîndul la microfoane. Își ajută pur și simplu colegii și în clipa aceasta el nu mai sînt niște vedete egoiste, nu mai sînt niște artiști, nici măcar nu se mai numeste cîntecul ceea ce fac. El murește pur și simplu

Își fac datoria față de oameni în felul în care minerii își fac datoria în pămînt, semafandrii în aoă, țăranii pe ogor, muncitorii în uzine, aviatorii și cosmonauții în aer ! Absolut impresionantă solidaritatea de ideal a membrilor cenaclului și mai ales dăruirea față de artă și oameni pînă la sacrificiul de sine !

Craiova, 6 noiembrie 1982, Stadionul Central

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

25 000 de oameni cîntă între + 3 grade și — 3 grade cîntecele Cenaclului Flacăra

Versuri scrise pentru actrița Erzsebet Adăm și recitate de aceasta pentru prima dată în Cenaclul Flacăra.

Dor de Ardeal

Oriunde sînt, oriunde sînt pe lume,
ca dintr-un ordin imemorial,
apropape fără grai și fără nume
mi-e dor ireductibil de Ardeal.

Aici mi-e casa și aici mi-e rostul,
aici, numai aici simt că sînt eu,
aici e împlinit destinul nostru,
aici vom fi la bine și la greu.

Egali în bucurii și suferințe,
români, maghiari și orice neam am fi,
ființă într-a patriei ființă
și căuzași eternei Românii.

Și fiecare deal aici mi-e pernă,
mă-nclin către Ardeolul părintesc.
ca să-i șoptesc în limba mea maternă
Eu sînteți/eck adică te iubesc.

Ca vatră bună a frăției noastre
din care dușmăniile s-au șters,
în irizări roș-galbene-albastre
Ardealul strălucește-n univers.

Îi simt iluminarea sub sprînceană,
mi-e dor de cei bătrîni care ne mor,
mi-e dor de nemurirea transivană,
dă Doja, Horea, lancu mi-este dor.

Și de Ardeal mi-e dor întotdeauna
ca de norocul dragostei frățești,
cu harul dimine'i lui sînt una
cînd soarele răsare-n București.

ADRIAN PĂUNESCU ■

orgă își încălzește degetele Vasile Seicaru. În timpul recitalului lor, toți membrii cenaclului ies pe gazonul stadionului și joacă fotbal în ritmul formidabilului solo de tobe al lui Nelu Dumitrescu ale cărui bătăi par să numere punctele înscrise în singura poartă la care se joacă. „Irisul" își încheie recitalul cu o piesă originală : „Corabia cu pinze" care face întregul stadion să se clatine aidoma

(Continuare în pagina 14)

ION ZUBAȘCU ■

Stadionul cu cei mai multi spectatori

Simbăta și duminica trecută pe stadioanele noastre s-a disputat a XIV-a etapă a diviziei A. Dar știți care a fost stadionul cu cei mai multi spectatori ? Nu, nu știți, fiindcă ei nu a găzduit un meci de fotbal, ci un spectacol al Cenaclului Flacăra ! Așadar, 8 000 de spectatori la Oradea și Tg. Mureș, 10 000 la Timișoara, 7 000 pe „Steaua", 4 500 la Iași, 3 000 pe „Dinamo", 4 000 la Bacău și 3 000 la Rm. Vîlcea (după cifrele comunicate în ziarul de specialitate), dar... 25 000 la Craiova, pe Stadionul Central, unde însă nu se juca fotbal, ci se cînta și se asculta poezie și muzică timită ! A doua zi dealtfel, pe același stadion, Universitatea Craiova, proaspăt calificată în turul al treilea al Cupei U.E.F.A., își disputa meciul de campionat cu Jiul în fața a numai... 10 000 de spectatori, desigur cifră aproximativă. Fotbalul, după părerea unanimă a sociologilor, rămîne fenomenul cel mai caracteristic al secolului XX. Dar Cenaclul Flacăra, audiența sa în rîndul tineretului român, cine și cum o poate explica ?!

(Urmare din pagina 13)

unei corăbii cu pînze care ar pluti pe aburii tuturor respirațiilor. Trupa „Mesaj" are un rol foarte greu pentru că, de data aceasta, distanțele oamenilor față de scena liniștită foarte mari, trebuie să înzeze mai mult pe efectul auditiv decît pe cel vizual. „Este absolut remarcabil ce se întîmplă acum și aici. Cine mai poate să conteste puterea de cultură a mulțimilor ? Acest spectacol spală tot ce-a fost rău în primul spectacol de la Craiova și în toate spectacolele noastre anterioare. Acum sînt mîndru că sînt fratele dumneavoastră". Și ca un apogeu al întregului miracol artistic de pe stadionul din Craiova, după mai bine de 3 ore de spectacol, Adrian Păunescu recită împreună cu 25 de mii de oameni pregătiți să întîmpine orice iarnă a lumii, „Odă în metru antic" : „Pe-al meu propriu rug mistuit mă vaiet / De-al meu propriu vis..." Întregul stadion e acum un rug uriaș în mijlocul iernii cosmice încălzind Universul cu sufletul chinuit și veșnic triumfător al lui Mihai Eminescu. În timp ce se cînta „Dor de Eminescu" mi s-a părut o clipă că tot cerul nu mai e un clopot de frig deasupra sufletelor noastre ci un clopot fierbinte a cărui limbă este dorul nostru de eternitate.

La cîntecele maramureșene interpretate de Ducu Bertzi se schimbă la chitară solo și chitară bas tînărul Andrei Păunescu. Mi se pare uluitor că într-o zonă atît de particulară cum este Oltenia, cîntecele maramureșene sînt la ele acasă. Se pare că pe scena Cenaclului Flacăra „multe cîntece populare, din diverse zone ale țării, nu mai sînt simțite ca niște cîntece zonale, specifice unor regiuni izolate ci împotriva ca niște imne străvechi ale ființei umane dintotdeauna ! Patria nu mai este simțită ca o sumă de județe ci ca un tot unitar a cărui istorie trece, prin poezie, în prezentul nemuritor al cîntecului respirat de mii de oameni parcă vii dintotdeauna și pentru totdeauna. Se aprind primele reflectoare. E aproape noapte și lumea cîntă „Cînd s-o-mpărțit norocul". E atît de liniștitor să te simți acasă în sufletul unui cîntec din Maramureș pe un stadion din Craiova, într-o zi de iarnă la sfîrșitul mileniului ! „Eu din inimă vă strig : Ați făcut mai cald din frig".

„E prima întîmplare de muzică și poezie din lume care ține 25 de mii de oameni patru ore pe loc la temperatura de zero grade. Aflu că de fapt de la ora 17, la Craiova erau —3° C. Înainte de a cînta Ștefan Hrușcă s-aducem prinosul de recunoștință Maramureșului căruia nici o catastrofă istorică nu i-a știrbit integritatea spirituală. De-aici, din Sud, să salutăm și să mulțumim Nordului. Pentru integritatea ființei noastre naționale, pentru că patria noastră nu este raionul nici unui imperiu, să strigăm : GLORIE. Mulțimile răspund: Glorie ! Glorie ! Glorie ! Dar nu mai sîntem pe un stadion, ci pe un loc din cosmos înconjurat de un inel viu de mii de oameni, un inel uriaș de cîntec întemeind o planetă nouă în univers, un loc privilegiat în materia universului în care totul e numai suflet, cîntec, bucurie : „Cît mai sîntem, cît mai sînt / Mîngîiați-i pe părinți". Pe stadion se aprind torțe. „Dansați cu noi sau înghețați cu noi !" Vasile Șeicaru intră în cîntec cînd temperatura era de —3 grade : „Vine muzica pe lume / Să avem ce mai iubi". E întuneric deplin. Nu mai vedem oamenii de prea orbitoarea lumină a reflectoarelor. Auzim doar corul miilor de voci venind din întunericul din spatele luminii. Am revelația că uneori așa se întîmplă și în istorie : mulțimile de oameni nu se mai văd din cauza luminii orbitoare a unor idealuri. Cred însă că e foarte important ca marile și abstractele idealuri să nu pună niciodată în umbră oamenii atît de mulți, de reali și de vii ! „Spre gloria Transilvaniei să cîntăm de aici, din inima Olteniei, „Imnul lui Iancu" și să ne bucurăm cu toată dragostea noastră umană pentru istoria adevărată a poporului român, pentru istoria restituită de Congresul al IX-lea al P.C.R., pentru prezența vie a tovarășului Nicolae Ceaușescu în destinul zbuciumat al acestui sfîrșit de mileniu. De aici, de la Craiova, glorie nemuritoare lui Avram Iancu !" Mulțimile cîntă impresionant imnurile închinate marilor domnitori ai neamului, fie că sînt din Moldova, Transilvania sau Valahia. E semn că istoria noastră este cu adevărat națională, iar prin succesul marilor cîntece închinate celor mai eroice destine ale trecutului, istoria noastră intră, prin artă, în mit și astfel în circulația veșnic vie a valorilor.

Pînă oamenii cîntă refrenul. Vasile Șeicaru își încălzește cu aburul răsuflării mîinile. „E primul spectacol din lume ținut într-un frigider. Asta îmi amintește de gluma cu slujbașul pedepsit de șeful său să vîndă frigidere la Polul Nord și care după o lună de stagnare în vînzări, a cerut pe urmă tot mai multe suplimentări de frigidere.. Dar în prima lună de ce n-ai vîndut nimănui ?, l-a întrebat șeful său. A fost greu pînă i-am convins pe oameni că e mai cald înăuntru decît afară!" V. Șeicaru nu renunță la șlagărul litoralului : „Aruncarea în valuri". 25 de mii de oameni care au stat în ger se răzbună împotriva frigului cîntînd umbra amintirilor de astă-vară. „Va trebui să-mi dezgheț degetele cu o lampă de benzină !" — îl aud pe Zărnescu spunînd. Extraordinar recitalul lui Vasile Șeicaru, acest artist atît de devotat cîntecului încît în clipa de față a destinului său a sacrificat totul pentru artă. „Mi-e atît de dor de soție și de copil", mi-a șoptit după ce și-a încheiat recitalul. Da, Cenaclul Flacăra nu este doar o etichetă strălucind în lumina reflectoarelor, ci, înainte de toate, un grup de oameni vii cu arta și mai ales cu viața lor ! Această viață mi-am propus s-o fac să răzbată printre cuvintele cronicilor mele ca iarba printre pietrele unui drum nesfîrșit.

Gil Ioniță pune vîrf de aur unui spectacol-piramidă. „De aici din Craiova, un gînd către Putna și Moldova lui Ștefan ! Aprindeți făcliile! Credință veșnică patriei noastre / Jurăm Maria-Ta !" Mulțimile cîntă, „Ridică-te, Ștefane, și vezi-ți fiii !". Mulțimile cîntă. O clipă se sting toate reflectoarele și toate luminile scenei. Ce, doamne, au aprins oamenii în tribune ? Cu ce întreține atîta timp luminile care roiesc ? Cred mai degrabă că sufletele lor luminează gerul și întunericul cosmic. Cred că fiecare om e în clipa aceasta o flacără nemuritoare arzînd ! Mii de oameni cîntă dincolo de talazul uriaș al oceanului de voci care lovesc țărmurile nopții. Nu pot încheia această cronică a celui mai fantastic spectacol din toată cariera Cenaclului Flacăra de pînă acum fără să dau cuvîntul unuia dintre cei 25 de mii de oameni : „Poți fi ambasador al Angliei sau al Franței, sau poți fi cerșetor ; poți dormi în cel mai luxos pat cu baldachin sau poți dormi sub un pod ; poți fi cel mai bogat om din lume sau poți fi orb... Dar oricine și orice ai fi trebuie să iubești pe cineva, trebuie să fii tu însuți. Azi mă simt cea mai fericită din lume. Fără exagerare spun că n-am trăit astfel de momente în viața mea. Azi am realizat aici ceva colosal și teribil: nu-mi mai este groază de ființa mea ! Cenaclul Flacăra demonstrează că pentru a realiza lucruri mari trebuie să trăim ca și cînd n-ar trebui să murim niciodată. Vă mulțumesc. Acum știu că a trăi înseamnă a te vindeca și a te reinnoi în fiecare zi, a te regăsi și a te cuceri clipă de clipă". (Nicoleta Șerban)

Însă acum miile de oameni care o înconjoară pe Nicoleta Șerban (cine-o fi omul acesta, cu adevărat ?) și care ar fi putut semna ei însiși, fiecare, rîndurile ei, cîntă cutremurător inventînd o a treia stare între materie și spirit sau mai presus de materie și spirit : umanitatea pură a cîntecului. „În această clipă am certitudinea că manifestarea de la Craiova depășește toate manifestările noastre de pînă acum. Pe mîine ! De-a pururi !" — Adrian Păunescu.

Iar mulțimile cîntă. Mi se pare că aceste mii de oameni, pulsînd în unicul ritm al unei inimi uriașe care se numește patria, toți tinerii aceștia de acum nu sînt decît prelungirea, partea ieșită deasupra pămîntului a tuturor celor nevăzuți care și-au dat viața pentru ca pămîntul nostru să se numească acum și în veci ROMÂNIA, că mulțimea aceasta într-o explozie fantastică de cîntec nu e decît coroana unui imens copac ingropat în pămînt, cu rădăcinile pînă în fundul pămîntului și că aceste clipe unice de tensiune și cîntec încearcă să exprime într-o dată și într-o singură izbucnire de entuziasm întreaga istorie de tăcere a neamului nostru, mileniile cînd poporul acesta călcat în picioare n-a putut să vorbească, secolele cînd oamenii pămîntului românesc, cu gura plină de pămînt, de pietre și de sînge n-au putut decît să plîngă. Iar acum cînd au ieșit la limanul istoriei prezente, al clipei de acum și al veșniciei de acum, vrea să se răzbune luminos pentru tot și pentru totdeauna.

Pentru tot sîngele curs, pentru lungul șir de strămoși care ține pe umeri tinerii acestia cu brațele ridicate în sus, fluturînd tricolorul românesc, pregătiți parcă pentru cel dintîi zbor cosmic, din inima noastră un cîntec nesfîrșit !

Craiova, 6, 7 spre 8.XI.1982

Puterea cîntecului sau statuia bioenergetică a Cenaclului Flacăra

Localități : Ploiești, 8 noiembrie, Brașov, 9 noiembrie, orele 18
Condiții de desfășurare : săli de sport
Număr de spectatori : în total 10 000 în cele două săli și 30 000 de cereri numai la Brașov
Durata spectacolelor : Ploiești, 5 ore și 15 minute ; Brașov, 7 ore
Calitatea spectacolelor : medie la Ploiești ; aproape de apogeu la Brașov
Atmosfera spectacolelor : incununarea luminoasă a unui turneu triumfal
Noutăți : grupul „Poesis" : „Unii spun că ești încă frumoasă", versuri Zaharia Stancu
Aportul organizatorilor : prompt și eficace la ambele spectacole

Din nou formidabil publicul din Ploiești și Brașov în ultimele două spectacole ale acestui turneu care a durat din 9 octombrie pînă în 9 noiembrie, deci exact 32 de zile. și la care au rezistat eroic pînă în ultima clipă de vers și de cîntec : Nicu Alifantis, George Nicolescu, Vasile Șeicaru, Gil Ioniță, Ștefan Hrușcă, Alexandru Grozuță, Ducu Bertzi, Constantin Dragomir, Árpad Domokoș, Valeriu Penișoară, Ion Hagiu, Ștefan Dinu, Raul Cârstea, Tatiana Filipoiu, Mircea Rusu, Traian Păcuraru, Nicolae Cenan, „Poesis" (Eugen Babol și Marius Bațu), „Iris" (Ion Olteanu, Dan Bădulescu, Mihai Popescu, Ion Dumitrescu), „Flacăra pop" (Alexandru Zărnescu, Idu Barbu, Teodor Mazilu, Romeo Beianu), grupul satiric „Mesaj" (Dan Covelanu, Ștefan Richard, Lucian Popescu), și desigur conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu.

În această clipă cînd scriu, toți membrii Cenaclului Flacăra sînt în picioare pe scenă în timp ce mii de oameni din sală, și ei în picioare, cîntă cu toate luminile aprinse : își ridică brațele în sus, toți în același ritm, de parcă s-ar pregăti de zbor, apoi aplaudă cu mîinile ridicate deasupra capului închipuind un șir de romburi care îmi amintesc de motivele geometrice de pe covoarele naționale. Întreaga sală mi se pare un motiv național străvechi pe cămașa de sărbătoare eternă a patriei.

De multe ori, după cîte un spectacol al Cenaclului Flacăra măreț ca monumentul din pieptele marilor orașe, cînd vedeam uriașele săli golindu-se de mulțimi, aveam un sentiment copleșitor de tristețe ca și acela care te cuprinde cînd cineva îți moare în brațe, vezi viața scurgîndu-i-se cu fiecare secundă din corp și tu nu poți face nimic. Aceasta e și ceea ce au remarcat miile de scrisori trimise în timpul spectacolelor. Mă răscolea, mai presus de orice, gîndul că după sfîrșitul spectacolelor nu mai rămînea nimic material care să dureze. Eram gelos pe bronzul și piatra statuilor, pe destinul material al duratei lor în timp, pe șansa pe care o are materia fizică vizibilă de a rezista în timp mai mult decît sunetele efemere ale chitarelor. Însă, acum știu că ochii oamenilor nu sînt totul, că doar secolul XX a mizat mai mult pe civilizația imaginii, că sunetul poate fi mai durabil decît imaginea, iar un cîntec și un vers abia murmurat sînt mai puternice decît o statuie fie ea de oțel, bronz sau piatră.

Scriu aceste rînduri la Brașov, în timpul unui spectacol monumental, la sfîrșitul unui turneu de 32 de zile prin orașele patriei. Am fost ascultați în tot turneul de un sfert de milion de oameni. Cînd mă uit la publicul din sala brașoveană, în spatele fiecărei fețe umane, din cele 5 mii cîte sînt în sală, zăresc încă o serie de alte 50 de chipuri suprapuse, ca într-o frumoasă imagine stroboscopică. Nu se poate ca efectul cîntecelor și versurilor care au fost auzite în cele peste două sute de ore de convietuire familială cu mulțimile să dureze doar atît cît oamenii și-au văzut chipurile. Aș vrea să le spun, cu toată siguranța, că în clipele cînd cîntau toți oamenii formidabili ai Cenaclului Flacăra, împreună cu toți formidabilii oameni care-i ascultau, au fost veșnici !

Rîndurile de mai sus nu sînt doar niște poetice considerații personale. Este exact ceea ce simt și știu sutele de mii de oameni care asaltează pur și simplu cenaclul, atît cei care încap în deja minusculele săli de sporturi cît și marile mulțimi care rămîn afară nopți întregi să asculte la megafoane ceea ce se întîmplă înăuntru, cei care — în clipa cînd cîntărețul apare la microfon — încep singuri să cînte „Trăiască duhul lui Iancu", „Ridică-te Ștefane și vezi-ți fiii", „Trăiască Ceaușescu, Trăiască Tricolorul" și toate celelalte cîntece, fie că e vorba de cele mai vechi sau tocmai lansate în spectacolul anterior. În acest sens transcriu, ca suprem argument, un singur text (din miile primite) semnat de o asistentă medicală, Orghidan Magdalena, o ființă care a ținut în mîinile ei viața și moartea altor ființe și care nu se joacă, în nici un caz, cu cuvintele : „Acum, în aceste clipe, ce ne-am dori mai mult decît să fie pace pe singura planetă capabilă să nască și să mențină atîta viață. Pacea este dorința noastră de mîine, mîine 10 noiembrie 1982 cînd întreaga planetă sărbătorește Ziua Mondială a Tineretului. Supremă voință a milioanelor de tineri: este pace, este viață. Este viață, este iubire. Este OMENIRE ! Ce ne putem dori mai mult decît o șansă păcii de ziua noastră, de ziua întregii omeniri ? Nu trebuie umblat la dicționare să se traducă pacea : o avem, o simțim, o stăpînim. Nu ne poate lua nimeni tinerețea, libertatea, viața !"

ION ZUBAȘCU

În ultima perioadă au avut loc manifestările cenaclului cu numerele : 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709 710.

Turneul în date sintetice

- Acest din urmă turneu al Cenaclului Flacăra s-a derulat pe parcursul a 32 de zile, din 9 octombrie pînă în 9 noiembrie. O lună încheiată !
- Au avut loc în toată această perioadă 52 de manifestări ale cenaclului, de la numărul 659 pînă la numărul 710, în 20 de localități de pe cuprinsul a 17 județe și municipiul București.
- Manifestarea cu numărul 700 a fost consemnată în orașul care a însemnat cu opt ani în urmă prima ieșire din București a cenaclului : Craiova.
- Am totalizat pe parcursul turneului un număr de 265 000 de spectatori. Aproximativ cît populația unor orașe ca Iași, Craiova, Cluj-Napoca.
- S-a realizat un total al orelor de spectacol echivalent cu 36 de zile de muncă de 8 ore fiecare : 288, cît într-o lună de activitate a celor mai mulți din oamenii muncii.
- În răstimpul măsurat dincolo de orele petrecute în spectacole, membrii cenaclului au parcurs aproximativ 3 500 km, cam cît de la Marea Neagră la Atlantic !
- Recordul de participare îl dețin la egalitate două localități reprezentate prin publicul lor : București și Craiova, fiecare cu cîte 40 000 de participanți
- Recordul audienței în acest turneu, foarte aproape de acela înregistrat în vară la Constanța, l-am înregistrat pe stadionul Central din Craiova, în condiții extraordinare, între +3 și —3 grade, unde au fost prezenți 25 000 de spectatori, mai mult decît în întreaga etapă de fotbal din acea zi.
- Spectacolul de pe „Centralul" craiovean deține acum primul loc între realizările cenaclului, biruind condiții incompatibile cu ceea ce știam pînă atunci despre puterile noastre și despre resursele oamenilor ascunși uneori cu ingratitudine formală sub genericul public.
- Am notat printre noutățile acestui turneu 30 de debuturi, 21 de soliști, 7 grupuri, 2 recitatori. Citiva dintre membrii cenaclului au adus 11 noi cîntece puse în circuitul artistic. Numele lor : Nicu Alifantis, Gil Ioniță (2), Ion Zubașcu (2), Valentin Gerea, grupurile Iris, Canon și Poesis (2), la care adăugăm cîntecul „Darbu Lăutarul", variantă dăruită de basul Nicolae Florei.
- Am reținut dintre aceia care au debutat în această perioadă numele actorilor Adam Erzsebet și Adrian Pintea, ale cîntăreților Alexandru Grozuță și Raul Cârstea, Remarcabilă participarea scriitorului Hajdu Győző.
- Un debutant într-o postură mai specială a fost actrița Teatrului Național din Tg. Mureș, Adam Erzsebet ajunsă în Cenaclul Flacăra după cîteva turnee de răsunet în Australia, Canada, S.U.A., recunoscînd în acest ultim contact cu publicul în Cenaclul Flacăra prilejul celei mai mari satisfacții din cariera sa artistică.
- Cu spectatorii înregistrați în acest turneu, numărul celor care au participat pînă acum la manifestările Cenaclului Flacăra se ridică la peste 1 750 000 și se apropie deci la numai un sfert de milion de atingerea impresionantei cifre de 2 000 000 de spectatori.
- În spectacolele acestui turneu au fost recitate sau cîntate versuri ale poeților : Mihai Eminescu, George Bacovia, Lucian Blaga, George Coșbuc, Octavian Goga, Ion Minulescu, George Topîrceanu, Nicolae Labiș, Zaharia Stancu, Dumitru Popescu, Nichita Stănescu, Virgil Carianopol, Marin Sorescu, Ion Gheorghe, Ștefan Augustin Doinaș, Constantin Buzea, George Țărnea, Ion Nicolescu, Daniela Crăsnaru, Horia Bădescu, Dan Verona Mircea Cărtărescu, Ion Gheorghe Pricop, Ion Zubașcu, Adrian Gavrilă, Ioszef Attila, Evgheni Evtușenko, Adrian Păunescu și un fragment din proza lui Marin Preda.
- În spectacolele Cenaclului Flacăra din acest turneu s-a cîntat și recitat în limbile : franceză, engleză, rusă, greacă, turcă, maghiară, ebraică, arabă.
- Adrian Păunescu a avut două întîlniri cu publicul la liceele „Frații Buzești" și „Nicolae Bălcescu" din Craiova, iar la Ploiești s-a mai ținut o ședință de lucru a cenaclului.

CONSTANTIN DRAGOMIR

CONSTANTIN VAENI:

„E nevoie de o infuzie de valoare"

(Urmare din pag. 9)

bolnăvit de Preda. A fost o experiență fabuloasă, din care am ieșit mult mai pregătit pentru a porni la lucrul propriu-zis.

— De ce ?

— În primul rînd mi s-a întărit convingerea că au fost greșite acele opinii în legătură cu personajul principal, Călin Surupăceanu, catalogat de unii critici literari drept un infrint. Dealtfel însuși Marin Preda, în **Imposibila întoarcere,** susține că **Intrusul** este cartea unui erou care traversează o experiență tragică din care iese purificat. Mai mult, personajul este un senin, al cărui echilibru este zdruncinat de întîmplările vieții pînă la un moment dat, cînd devine sumbru, dar se regăsește datorită unor forțe lăuntrice deosebite și redevine senin. Dar seninătatea redobîndită în final e marcată de sentimentul concret al demnității umane, al conștiinței valorii de sine. A o lua de la capăt nu înseamnă pentru **Călin Surupăceanu** a reîncepe de la zero, ci de a reîncepe privind înapoi cu mînie și înainte cu luciditate și speranță.

— De ce v-ați apropiat atît de mult de această carte, astfel încît să doriți cu atîta ardoare să realizați după ea un film ?

— Sînt foarte multe date în filozofia personajului, foarte multe manifestări ale lui în situații complicate sau chiar limită, care m-au tulburat cînd le-am descoperit și înțeles.

M-am descoperit cu spaimă pe mine însumi în multe din situațiile pe care le traversează eroul romanului, un erou pe care, dealtfel, l-aș putea întîlni oricînd, căci astfel de oameni există, din fericire, contemporani cu noi, un anonim oarecare, dar cu un suflet de uriaș, generos, care și-ar da și cămașa de pe el celorlalți, nu dintr-o milostenie de om bleg și lesne de înșelat, ci cu luciditatea că poate face oricînd un bine semenilor. M-a atras la Călin Surupăceanu mai ales extraordinara lui capacitate de a înțelege binele și de a-l practica fără nici un efort, cu nonșalanță parcă, dezinteresat, nerivnind prin aceasta nici recompense, nici să devină mai presus de cei din jur. Și totuși, paradoxal, un astfel de erou admirabil ajunge în conflict cu lumea pe care o construiește și pentru care nu ezită să se sacrifice. Un erou impecabil de frumos și de complex totodată, dar fără ostentație, și care este mai al timpului de astăzi decît însăși lumea pe care o făurește, e actual, fără a fi conjunctural. El refuză în orice clipă falsul, mistificarea, delațiunea.

— Care sînt interpreții principali ai filmului ?

— Îi veți vedea pe Șerban Ionescu în rolul lui Călin Surupăceanu, pe Tora Vasilescu în rolul Mariei, pe Irina Petrescu în rolul Soranei, pe Amza Pellea în rolul inginerului Dan, pe Remus Mărgineanu în rolul lui Ambrozie, pe Valentin Teodosiu în rolul uriașului Costică și pe Valeria Sitaru în rolul Nuți...

— Vă mărturisesc că apreciez mult talentul Irinei Petrescu, dar pentru mine e o surpriză distribuirea ei în rolul Soranei. Am impresia că datele personajului sînt altele decît cele ale actriței.

— Nu e singura surpriză din film. Veți vedea și un Amza Pellea mai altfel decît de obicei. În orice caz, trebuie să menționez că orice autor de film își asumă conștient riscurile atunci cînd distribuie diferiți interpreți într-un film inspirat de un roman. Sînt riscuri iminente, căci ele se manifestă în raport cu felul în care fiecare cititor își imaginează propriii eroi, cu felul în care și-i închipuie în intimitatea lecturii acelui roman. Am convingerea că lumea INTRUSULUI nu va fi trădată în filmul pe care îl realizez. Și apoi, un regizor care alege și distribuie de obicei în mod liber interpreții unui film încearcă indirect să și impună publicului pe acești interpreți ; nu pot fi împăcate toate gusturile, oricît de mari eforturi ai face.

— Unde ați filmat pînă acum ?

— În mare parte filmările au avut loc în zona Rîmnicu-Vîlcea, Govora, Horezu, în zone de munte și dealuri. Filmăm la Giurgiu, la București și în platourile de la Buftea. Am trecut deja cu filmările de jumătate, anul acesta sperăm ca filmul să fie gata.

— Și cum credeți că va fi pînă la urmă ?

— Cine poate ști de pe acum ? ! În ceea ce mă privește am ținut întotdeauna și țin cu dinții ca filmul acesta să ajungă un film adevărat, adevărat pînă la ultimul detaliu, să nu existe în el nimic contrafăcut, frumos în sine, care să nu comunice nici o trăire autentică, nici o vibrație din freamătul lumii și al vieții pe care o trăim. Am mai declarat că mă irită pînă la exasperare filmele „frumoase". Frumosul plastic, calofilia cinematografică au făcut ani de zile un mare deserviciu formării gustului public, orientării lui spre adevăratele valori artistice și politice. Din păcate, o serie de critici i-au extaziat prea des de calitățile caligrafice ale multor filme, fără a-și pune în fapt cu seriozitate întrebări profunde asupra conținutului exprimat de peliculele respective, fără a semnala măsura în care acest conținut exista, dacă a fost doar enunțat și în ce măsură filmele respective își justifică, din punct de vedere al ideilor politice și al adevărurilor de viață, existența.

— Aici sînt de acord cu dumneavoastră. Ce diferență este între TESS al lui Polanski — o demonstrație rece de virtuozitate — și cîteva din filmele sovietice care au rulat și pe ecranele noastre, cum sînt : RUBLIOV, SIBERIADA, MOSCOVA NU CREDE ÎN LACRIMI, LOGODNICA MECANICULUI GAVRILOV, din care răzbate fiorul unei vieți ce nu ține cont nici de canoane estetice și nici de alte arbitrarii, de orice natură ar fi ele.

— Aș adăuga CĂLINA ROȘIE, al lui ȘUKȘIN. Da, din păcate, noi pornim deseori să facem unele filme, critice, de exemplu, de la subiecte ce pot fi epuizate într-o simplă epigramă ori într-o caricatură din „Urzica"... Alteori, parabole sau metafore artificial inventate, al căror scop nu mi s-a părut niciodată a fi decît acela de a epata pe unii critici, pe snobi și pe amatorii peltici de defulări conjuncturale „curajoase", stau la baza unor filme de eprubetă, surogate de artă — altminteri cu meserie și cu talent realizate, un talent risipit inutil desigur — ce se vor meditații asupra contextului național și internațional în care trăim, asupra unor necazuri, amărăciuni și erori ale vieții și realității în care trăim, ori creăm — știu eu, poate ni se pare că am crea — **parabole** a căror acțiune chinuită, artificială e dilatată la un spectacol cinematografic de aproape două ore. Acest tip de filme care au făcut oarecare victime mai ales în rîndurile generației mele nu face altceva decît să mimeze elegant abordarea adevărurilor vieții într-o haină a estetismului sec, la prima vedere cuceritor, fără să reușească în fond să aducă nici un fel de serviciu educării gustului public, conștiinței publice, reușind însă o derută a acestora. Satisfacția cvasiestetică rămîne de scurtă durată, spectatorul nu are deloc sentimentul mobilizării sale la acțiuni eficiente de îndreptare a lucrurilor, nu se simte deloc tulburat. Insist pentru că astfel de filme — curajoase în genunchi, cum le-am numit altădată — deturnează atenția oamenilor de la adevărurile grave ale vieții noastre, îndeamnă indirect la evitarea abordării frontale, cinstite a unor probleme ale realității în care trăim.

— Dumneavoastră cum procedați ?

— Nu mi-am dorit niciodată un film în care să mă eliberez de spaime, de angoase și de enervări de moment, ci filme de actualitate care să conțină frămîntări, griji și obsesii ale unei colectivități cît mai largi, într-o cît mai afiplă perioadă de timp. Sînt destule filme românești realizate în anii trecuți care la vremea respectivă păreau a surprinde prin „curajul" pe care îl manifestau. Fals ! Acum le privim, dacă vrem să fim cinstiți, cu un sentiment de jenă față de extazul nostru anterior, și ne grăbim să le omitem din lista filmelor valoroase, și așa destul de săracă. Vreau să semnalez, asumîndu-mi conștient riscul consecințelor ce mă paște, eroarea pe care critica noastră de film o comite deseori : nu o dată au fost promovate și elogiate în coloanele cronicilor cinematografice filme în care doar tema era valoroasă... Ba au existat filme elogiate doar pentru că aveau norocul să „pice" pe ecran într-un moment conjunctural mai favorabil temei continute, nicidecum datorită valorii artistico-ideologice ale acestora.

— Puteți fi mai explicit ?

— Să încerc. Cred că niciodată războaiele cu neajunsurile mărunte, momentane nu au dus la opere de artă importante, oricît de mare ar fi fost talentul și profesionalismul autorului. Se întîmplă următorul lucru la care ar trebui meditat mai profund : de la un film la altul, mulți dintre reprezentanții generației mele confirmă că au talent. Firește că au, dar asta de la un moment dat nu mai e suficient atîta vreme cît nu tindem să devenim și niște conștiințe ale timpului. Să luăm de pildă **Intrusul :** iată un roman al unui scriitor care a tîntit departe, și care a devenit prin ceea ce a creat o conștiință a timpului pe care l-a trăit și care n-a mai avut răbdare cu el. Acest roman, cărțile lui Marin Preda, în general, vor fi importante și pentru multe alte generații de acum înainte. În ce mă privește, filmul pe care îl realizez îl voi dedica copiilor mei. Nu din motive sentimentale, ci tocmai pentru a arăta că am încercat să aduc pe ecrane o poveste care ar avea șanse să intereseze și alte generații mai tîrziu.

— Există în INTRUSUL cîteva fraze din final la care țin mult. Vi le citesc : „Adio, băieți ! Trăiți și munciți în noul vostru oraș pînă o să-i dați bătrînii care îi lipsesc și apoi morții care să asculte în tăcerea mormintelor lor viața urmașilor. Și creați-vă legendele care or să vă convină. Pe mine m-ați gonit și atît cît asta poate să vă mai pese, nu puteți avea iertarea mea. Sînteți flămînzi de viață, dar nu de fericire, și singura voastră șansă e că nu sînteți eterni și că alții mai buni, poate, vă vor lua locul. Nu sperați că vă vor menaja !..." Sînt tare curios cum ați tratat cinematografic acest tulburător pasaj.

— L-am transformat într-un dialog. Ca ilustrare a unui gînd al eroului ar fi părut artificial. Aceste cuvinte trebuiau să existe în film !

— V-aș ruga acum să părăsim discuția legată de INTRUSUL și să abordăm și cîteva din problemele mai generale ale cinematografiei. S-au creat condiții deosebite pentru ca să producem un număr sporit de filme. Avem actori minunați și regizori de talent. Și totuși, deși publicului i s-au oferit cîteva pelicule românești memorabile, de ce nu se înregistrează acel salt valoric atît de mult așteptat ?

— După opinia mea sînt mai multe cauze. Una dintre ele ar fi lipsa de scenarii, de angajare mai serioasă a scriitorilor, implicarea lor mai directă în sfera filmului.

— Nu înțeleg. De ce așteptați de la scriitori revirimentul filmului românesc ?

— Profesia de scenarist presupune și vocație de scriitor. În cazul cinematografiei noastre nu există decît puține cazuri de scenariști de valoare. Singura soluție pe care o văd eu, deocamdată, e aceea de a apela la scriitori — desigur, nu numai pentru adaptări cinematografice — de a-și implica talentul și conștiința în arta filmului, ținînd cont, bineînțeles, de rigorile lui.

— Sînt însă și scenarii aparținînd unor scriitori care uită că adoptă limbajul altei arte și din această pricină devin discursivi și plicticoși. Dar care ar mai fi o altă cauză a stagnării din cinematografia noastră ?

— Încă persistă convingerea la unii factori de răspundere asupra destinului cinematografiei că regizorilor nu trebuie să li se acorde întreg creditul de care creația lor are nevoie. Această lipsă de încredere în creatorul de film este extrem de dăunătoare climatului general de creație. Cinematografia românească bate pasul pe loc și din niște cauze mai... plicticoase pentru public, pe care el poate că nu le știe, și e mai bine, cred, că nu le știe, legate de tehnologia și utilajele de care beneficiem în producția de filme. Nu mai e un secret pentru nimeni că noi nu avem la dispoziție o peliculă de calitate, iar cantitățile de peliculă negativă acordate filmelor au scăzut vertiginos, de la an la an. Aparatura de care dispunem se departe de cerințele și exigențele la care a ajuns tehnica din domeniul cinematografiei în lume. Pe de altă parte, personalul mediu al Centrului nostru de producție cinematografică a suferit o deprofesionalizare în ritm accelerat. Cei ce concep și realizează filmele, regizorii, ceilalți factori de creație nu beneficiază întotdeauna de acel statut de încredere și stimă atît de necesar actului de creație. Interesele creatorilor și cele ale factorilor de execuție sînt guvernate de legi economice diferite, de statute diferite, care de cele mai multe ori se bat cap în cap. Nu există nici acum o lege unică, pentru o **industrie** ca aceea cinematografică, prin însăși natura ei producătoare de **unicate**. Se simte mai acut ca oricînd nevoia unei **legi a cinematografiei**, dar numai a ei, care să organizeze și să stimuleze, care să unească energiile și interesele...

— Din nefericire, tot ce mi-ați spus am mai aurit și de la alții sau am mai citit și în alte articole sau interviuri.

— Într-adevăr, nu e nici o noutate în ceea ce spun. Oricine v-ar putea vorbi despre astfel de lucruri, fiindcă aceste probleme există de multă vreme. Noi le spunem, lumea le citește și tot mereu avem senzația și nutrim speranțe că totuși ceva se va îmbunătăți. Oricum, eu rămîn optimist. Mai ales că se anunță cîteva filme deosebite — **„O ale carnavalului"** al lui Pintilie, **Glisando** al lui Mircea Daneliuc, **Secvențe** al lui Alexandru Tatos, **Ochi de sticlă** al lui Ștefan Gulea și, poate, **Intrusul.**

— Ar fi o recoltă destul de bogată... Însă care credeți că sînt cîteva din jaloanele cinematografiei românești de pînă acum ?

— Nu știu dacă sînt niște jaloane, dar filme ca **Reconstituirea, Ilustrate cu flori de cîmp, Filip cel Bun, Cursa,** filme de actualitate deci, le socotesc a fi niște momente importante.

— De ce ?

— Nu s-au lăsat ademenite de dispute conjuncturale. Autorii lor s-au implicat profund în problemele timpului pe care îl dezbăteau. Nereușitele noastre se datorează de foarte multe ori faptului că filmele pe care le facem sînt prea locale și deci de nicăieri. A fi local nu înseamnă nicidecum a respecta specificul național, ci dimpotrivă, a-l frustra de adevărurile lui esențiale și de a-l cobori în provincialism. Dé aici — însă nu numai de aici — și lipsa noastră de competitivitate la marile întîlniri cinematografice.

— Dar participăm la astfel de întîlniri...

— Prezența noastră la ele e întîmplătoare, sporadică. Aș face o comparație cu ceea ce se întîmplă în sport. Niciodată un Năstase sau un Patzaichin n-ar fi ajuns ceea ce au ajuns dacă n-ar fi participat la numeroasele întîlniri internaționale, din care la unele au mai și pierdut. Noi nu prea știm să pierdem. Nu ne vine să credem că în alte cinematografii există valori mai mari ca ale noastre.

— Totuși, uneori ajungem și la festivaluri de anvergură. Ce se întîmplă într-un astfel de caz ?

— Să vedem mai întîi cu ce ne prezentăm în fața publicului din străinătate. Selecția filmelor noastre e deseori cîudată, făcută după criterii care scapă de sub controlul bunului simț, ca să nu mai zic de cel estetic. Ea nu este de multe ori în conformitate cu ștacheta valorică a acelei întîlniri și nici cu profilul ei. Filmele respective sînt însă, chiourile, trimise pentru că ilustrează anumite „teme reprezentative". Dar cine să te premieze pentru temele tratate ? Nimeni, pentru că nu se organizează — cel puțin pînă acum — nici o competiție de planuri tematice. Cannes, Moscova, Manila sau Karlovy Vary n-au fost și nu vor fi cu siguranță, niciodată astfel de festivaluri.

— După Intrusul, ce va mai urma ?

— Mă gîndesc la un film după un scenariu de Dumitru Carabăț — **Coasa,** sau după romanul lui Al. Ivasiuc — **Păsările,** o altă obsesie de-a mea. Aștept un text și de la G. Bălăiță. În general, aș dori ca în cinematografia românească să vină cît mai mulți scriitori și cît mai buni... E multă nevoie de o infuzie de valoare.

Un mare dramaturg

Ne obișnuisem să-l considerăm pe Mircea Ștefănescu nemuritor și nu greșeam decît în privința persoanei sale fizice.

Înfruntă anii și maladiile cu surîsul pe buze, cerînd parcă iertare, cu modestie, de faptul că durerile lui personale ar putea deranja pe alții. De multă vreme oferind cititorilor opere din ce în ce mai valoroase și spectatorilor necurmat prilej de aplauze, el devenise nu doar cel mai mare ci efectiv singurul supraviețuitor al epocii care dăduse teatrului românesc pe Delavrancea și pe Davila, pe Mihail Sorbul și pe Eftimiu, pe Valjean, pe Al. Chiriițescu, pe Tudor Mușatescu.

Am citat numai cîteva din numele colegilor și rivalilor de glorie ai lui Mircea Ștefănescu.

Dramaturg dar și critic dramatic, ziarist dar și autor de pretioase memorii, el a ilustrat toate genurile pe care pana lui se ostenise să le practice. A oferit îndeosebi scenei românești drame și comedii, piese istorice și piese politice, evocări, într-un ritm care sfida parcă obișnuințe și posibilități curente.

Fiindcă Mircea Ștefănescu, tehnician desăvîrșit, creștea necurmat ca valoare scriitoricească și ecou în opinia publică.

De la **„Roba albă"** la **„Zeul și mica lui prietenă"**, de la portretele din „Adevărul" la **„Un dramaturg își amintește"**, cîte etape ale rodnicei sale ascensiuni !

Dar cine poate face astăzi în fuga condeiului un bilanț, fie el succint, al unei vieți în care atîtea opere au strălucit, fiecare izbutind să întunece pe cea precedentă ! Dealtfel Mircea Ștefănescu a trăit în ultimii săi ani într-o atmosferă de recunoaștere unanimă, am putea spune chiar de apoteoză. Nu vom întîrzia de aceea asupra unei activități pe care moartea a curmat-o în plină desfășurare creatoare.

Nu despre scriitor, despre omul de teatru, despre memorialist însemnăm în primul rînd aceste cuvinte. Posteritatea va analiza operele și le va clasifica după reguli care contemporanilor le rămîn străine, dar pe care timpul nu se sfiește mereu să le corecteze.

Pentru noi, acei care l-am cunoscut și l-am iubit, dincolo de gloriile și realizările, omul păstrează însă pentru totdeauna prețul lui de suflet.

Mircea Ștefănescu evita efuziile publice și chiar confesiunile intime. El comunica prin operă fără explicații suplimentare, doar prin tăceri care erau înțelegeri fără cuvinte. Găseam fiecare în asentimentul celuilalt verificarea unor adevăruri de care nici o clipă nu ne îndoiserăm.

Cine l-a cunoscut pe Mircea Ștefănescu numai din scris n-a putut bănui comorile de gingășie și delicatețe pe care omul se străduia să le ascundă. Fiindcă greu se putea imagina cum o operă atît de viguroasă, atît de precis reliefată, s-a putut datora unui om atît de puțin dăruit în ale vieții curente.

O pagină încă inedită din memoriile sale aduce în acest sens mărturia ultimă a scriitorului care-și dădea seama în ce măsură soția lui, familia care l-a stat aproape, au permis înălțarea operei. Iată textul.

„Ambianțelor de liniște, sinceritate și armonie în care mi-am petrecut copilăria, tinerețea și bătrînețea, le datorez că la vîrsta mea de azi pot să stau zilnic la masa mea de lucru, să scriu sau să visez, să cred în ziua mea de mîine, chiar de va fi ultima și să-mi închipui că ea mai poate fi un **viitor** pentru mine, acel viitor menit să închidă în ultima silabă a vieții, un gînd care — cine știe ? — ar fi putut încă să înflorească. Lor, celor amintiți, în ambianțele citate, le mulțumesc pentru această clipă cînd am ținut pana în mînă înainte de a simți cum îmi coboară pleoapele peste tot ce a fost să fie".

Cum a putut crește scriitorul pe un postament omenesc de o atît de fragilă ingenuitate, n-ar putea explica decît cel în măsură să afle misterul mereu nedezlegat al creației...

Un prieten cum am avut puțini ne-a părăsit, iar emoția despărțirii ne împiedică să exprimăm în cuvinte uscate simțiri și dureri care nu se vor vesteji.

Ne mulțumim de aceea să aducem omagiul nostru aceluia care, plecînd, a îndurerat fără voie inimi cîte au bătut odată cu a lui ale familiei, ale prietenilor.

Dar cine nu s-a simțit înrudit sau prieten, cu Mircea Ștefănescu? reliad aeset (no Gn3dzit enaJ

N. CARANDINO

Polemici cordiale

O enigmă a istoriei

De peste două mii de ani, istoricii se întreabă de ce, ajuns la porțile Romei, Hanibal s-a oprit și a dat înapoi în fața unei cetăți înfricoșate. S-a temut ? Titus Livius ne asigură că Hanibal era totdeauna primul care intra în luptă și ultimul care ieșea. N-o mai vrut să ucidă și să jefuiască ? Istoricii romani pretind că generalul cartaginez n-avea scrupule. S-a gîndit cumva că armata era obosită de atîtea victorii ? Aceiași istorici recunosc că soldații îl adorau pe Hanibal și credeau orbește în el. A ezitat oare în fața zidurilor Romei după ce nu ezitase în fața Alpilor înghețați și acoperiți de zăpadă ? S-a hotărît oare să cruțe cetatea eternă, cu toate că jurase, copil fiind, dinaintea altarului lui Baal-Haman că într-o zi va răzbuna Cartagina ? Vroia să încheie campania, după ce, de la nouă ani, trăise, departe de Cartagina, numai în corturi militare ? Uitase că romanii veniseră la bătălia de la Trasimene cu căruțe întregi de lanțuri pe care să le atîrne de picioarele prizonierilor ? Nu aflase de la iscoadele sale că Roma era cuprinsă de panică și de disperare, că nobilele doamne spălau cu părul lor pardoseala templelor și că patru victime fuseseră înmormîntate de vii pentru a fi îndupleca zeii să-și aducă aminte de Roma ? Sau a considerat inutilă cucerirea cetății eterne, mulțumit că a făcut-o să dispere ?

Fapt este că ajuns la porțile Romei, singurul general care l-a bătut de patru ori pe romani, a luat-o spre est, spre Capua.

Probabil, prestigiul Romei va fi jucat și el un rol în această enigmă. Căci prestigiul Romei era cu siguranță un apărător mai bun decît zidurile ei. În consecință, am putea bănui că învingătorul de la Trasimene și de la Cannae n-a cutezat să pătrundă în sanctuar. Că miracolul pe care nu l-au săvîrșit legiunile Romei, l-au săvîrșit în cele din urmă mițiurile ei, făcîndu-l pe Hanibal să ezite.

Dar îmi place să cred că Hanibal nu s-a temut de Roma, ci s-a temut s-o cucerească. Era prea inteligent ca să nu fi înțeles că Roma tremura ; și prea bun strateg ca să se îndoiască de faptul că romanii aveau motive întemeiate să tremure. Elefanții săi ar fi zdrobit porțile de apărare ale Romei ca pe niște coji de nucă. Dar, poate, tocmai asta l-a împiedicat pe Hanibal să înainteze. Privind spre Roma, el își va fi amintit, desigur, de jurămîntul pe care-l făcuse în copilărie, dar s-a temut să demonstreze posterității că adversara so, pe care jurase s-o înghită, și care era de-acum îngenunchiată de spaima ei, era atît de slabă. O Romă cucerită atît de ușor l-ar fi umbrit lui gloria de învingător de la Trasimene și Cannae, în timp ce o Romă lertată avea să însemne pentru vanitatea romanilor un coșmar greu de uitat. Printr-o ironie a destinului, tocmai ca să fie necruțător cu dușmana de moarte a Cartaginei, trebuia, așadar, s-o cruțe.

Hanibal a înțeles atunci, îmi place să cred, că a învinge și a cuceri sînt două lucruri diferite, că o cucerire înseamnă mult mai puțin decît o victorie ; adesea înseamnă chiar eșecul victoriei. Și s-a ferit să-și pună în pericol biruințele asupra Romei, a refuzat să-și asume umilința cuceritorului. După ce l-a înspăimîntat pe romani, venind dinspre nord, unde ei se credeau apărați de Alpi, Hanibal va fi trecut el însuși, în singurătatea cîmpiei romane, printr-un moment de panică înțelegînd că Alexandru cel Mare, pe care-l venera, și de la care învățase să-și supună dușmanii la ei acasă, nu-l învățase tocmai lucrul cel mai important, că o victorie poate fi pierdută după ce ai cîștigat-o, transformînd-o într-o cucerire. Astfel că renunțarea cartaginezului de a pătrunde în Roma n-a fost nici gestul de mărinimie al unui învingător ; a fost spaima unui învingător de a nu-și compromite victoria strivindu-și adversarul.

Și de abia așa, Hanibal a devenit cel mai orgolios învingător ; un învingător din rasa rară a celor care biruie fără să înjosească, dimpotrivă, înălțînd, stimulînd energiile adversarilor ; Roma a strălucit, a suit spre apogeul gloriei, după ce a tremurat, disperată, în fața lui Hanibal. Ce lecție superbă și inutilă pentru cei care nu știu decît să cucerească fără să învingă.

În loc de o victorie ratată, eu văd, prin urmare, în ezitarea lui Hanibal o victorie salvată în ultimul moment și un orgoliu mai mare decît orgoliul Romei. De aceea, probabil, Cato cel Bătrîn își încheia fiecare cuvîntare în senat, indiferent de subiectul ei, cu aceeași frază celebră, prin care cerea distrugerea Cartaginei, *Ceterum censeo Carthaginem esse delendam !* pentru că Roma vroia să șteargă din memoria ei și a altora umilința de a fi fost cruțată. Și tot de aceea, cînd au cucerit în cele din urmă Cartagina, romanii au distrus-o casă cu casă, au incendiat ruinele, iar cînd flăcările s-au stins, locul a fost arat și presărat cu sare ca să nu mai crească nici iarba. Cum zice Herder, Cartagina a fost ștearsă de pe fața pămîntului, de parcă ar fi fost o căpățînă de varză.

Sigur, Cartagina are partea ei de vină în această soartă. Ea își răstignea comandanții de oști cînd erau înfrînți și punea elefanții să calce în picioare prizonierii. Marinarii ei scufundau în Mediterana orice vas care nu era cartaginez sau n-avea un contract comercial cu Cartagina. Dar, răzbunîndu-se atît de cumplit, Roma a dovedit că, încă de atunci, ea începea să nu mai știe să învingă. Știa să cucerească. Se pregătea, adică, încă de atunci, pentru prăbușirea ei.

OCTAVIAN PALER ■

Începînd din acest număr, o nouă rubrică a scriitorului Hajdu Győző

Accente transilvane

Glasul unui poet și actorii din Satu Mare

În turnul de veghe al poeziei marele glas de la Salonta s-a auzit pentru prima oară acum 136 de ani. Și de atunci, de la apariția lui **Toldi**, acest glas se aude întruna.

Marile și micile voci ale poeziei lui Arany János — trilogia **Toldi, Moartea lui Buda, Istok nebunul, În singurătate, Cercetașii, Barzii din Wales** — răsună tot timpul pe coardele vremii. Cine oare ne-ar putea spune de cîte ori a răsunat vocea din Salonta în acești 100 de ani care s-au scurs de la moartea poetului ?

De cînd mă știu, de cînd în băncile sărăcăcioasei școli elementare reformate din Lunca Mureșului din județul Alba recitam în cor, împreună cu colegii mei, versurile uneia dintre cele mai cunoscute poezii ale lui Arany János (E seară, e seară / Toată lumea la culcare) n-am încetat să aud, treaz fiind sau chiar dormind, blajinele sonuri de clopot care se revarsă dinspre Salonta și umplu toată lumea noastră de acasă, de la cer și pînă la pămînt. Sonuri feerice, fără de care, asemenea pîinii și a sării, nu putem trăi nici o clipă în plus.

Este așa, pentru că aceste sonuri de clopot înseamnă pentru mine pămîntul natal. Mama care ne-a crescut, zglobia copilărie. Tot ceea ce înseamnă pentru noi căminul natal, patria comună, iubirea de oameni, frăția. Limba noastră maternă, tot ceea ce este național, maghiar, uman.

De la distanța celor o sută de ani, sonurile poetice ale celebrului fiu al celebrului oraș Salonta se aud în toate localitățile țării, precum și la București. Și ce bine, ce înălțător este că autorul lui **Toldi** și-a găsit aici, în inima țării, în compania unor scriitori români, maghiari, germani și de alte naționalități, în acest cerc familial al nostru o audiență atît de numeroasă. Acest adevăr este ilustrat de o serie întreagă de fapte grăitoare, dintre care nu doresc să mă opresc aci decît la intima comemorare festivă organizată recent la București de către Uniunea scriitorilor care la numărul din 29 octombrie a.c. al revistei Flacăra în care am citit cu multă bucurie un frumos și prețios articol, semnat de N. Victor dedicat lui Arany, acestui neîntrecut maestru al scrisului maghiar, celui mai maghiar dintre poeții clasici maghiari.

În zadar s-a plîns Arany în vremea lui. Nu este adevărat că lumea uită cîte o poezie, cîte un cîntec cu fiecare zi care trece. Dimpotrivă. Pe zi ce trece, ea învață noi și noi cîntece și poezii cu condiția ca rapsozii care stau de veghe în turnurile poeziei universale să fie de talia lui Arany János, pe care muza l-a strîns la piept ca pe un „superb vlăstar al sufletului ei".

Urcînd din straturile profunde ale textelor shakespeariene, Arany János se apropie de sensibilitatea noastră modernă înainte de toate în calitatea lui de autor de balade. **Barzii din Wales, La trîntă, Inaugurare de pod, Agnes, La cîrciumă la porumb** — iată cîteva din baladele care îi fac pe autorul lui **Toldi** contemporanul nostru. Această presupunere mi-a fost confirmată deunăzi de către tinerii actori ai Teatrului din Satu Mare.

Secția maghiară a Teatrului de Nord din Satu Mare a onorat centenarul Arany János cu un excelent spectacol festiv dedicat poetului. Mai precis, este vorba de patru membri tineri, entuziaști, ai colectivului : Papp Éva, Kovács Éva, Szegvinczky István și Parászka Miklós (a acompaniat la violoncel Simon Gábor). Care sînt meritele, calitățile pentru care spectacolul sătmărean din data de 5 noiembrie merită o recunoaștere aparte ?

În primul rînd pentru că s-au găsit patru actori tineri, curajoși, pasionați de frumos și de esențe, care și-au asumat olimi de vocație una din cele mai dificile opțiuni ale artei scenice maghiare : aducerea la rampă a zece din cele mai cunoscute balade scrise de Arany János.

În al doilea rînd, pentru că recitalul colectiv, modul lui de punere în scenă cît și modalitatea de ansamblu a efectului artistic (în regia lui Parászka Miklós) a avut curajul să se ridice împotriva metodelor de reprezentare cunoscute pînă acum, afirmînd deschis că în prezentarea scenică modernă a baladelor lui Arany ele se dovedesc a fi într-o totul perimate. Tinerii actori din Satu Mare s-au străduit să confere textului o interpretare scenică modernă, cu caracter de pionierat și, cu toate că spectacolul lor nu a izbutit să se desprindă cu totul de fascinația unei tradiții de interpretare romantice, melodramatice, pe alocuri chiar ostentativ-declamatorii, el poate constitui un punct de referință pentru toate teatrele, respectiv secțiile teatrale maghiare din țara noastră. (Cum sînt, de exemplu, Teatrul Național din Tîrgu Mureș, al cărui spectatori statornici, aproape fără egal, continuă să aștepte un omagiu pe măsura evenimentului, sau secția maghiară a Teatrului de Stat din Oradea, care, nu știu din ce motiv, a lipsit de la festivitățile de la Salonta organizate cu prilejul centenarului.)

În al treilea rînd, se cuvine să le mulțumim și să-i îmbrățișăm în public pe tinerii actori din Satu Mare pentru atitudinea lor umană, pentru că ne-au dezvăluit multă frumusețe lăuntrică și cozitune sufletească, pentru că mocnește în ei — fapt înălțător — acel foc sacru în a cărui intimitate actrița de mare talent Papp Éva, cunoscută tuturor datorită serialului de televiziune de simbătă seara, scăpată anul trecut din coșmarul unui tragic accident, care ar fi putut avea urmări fatale, s-a putut simți din nou utilă societății, trăind din nou bucuria creației artistice și a comunicării cu publicul.

Spiritul lui Arany János, fierbintea lui căldură umană a deschis în inima tinerilor actori din Satu Mare, a întregului colectiv, o superbă floare veșnică...

HAJDU GYŐZŐ ■

Papp Eva și Covacs Eva

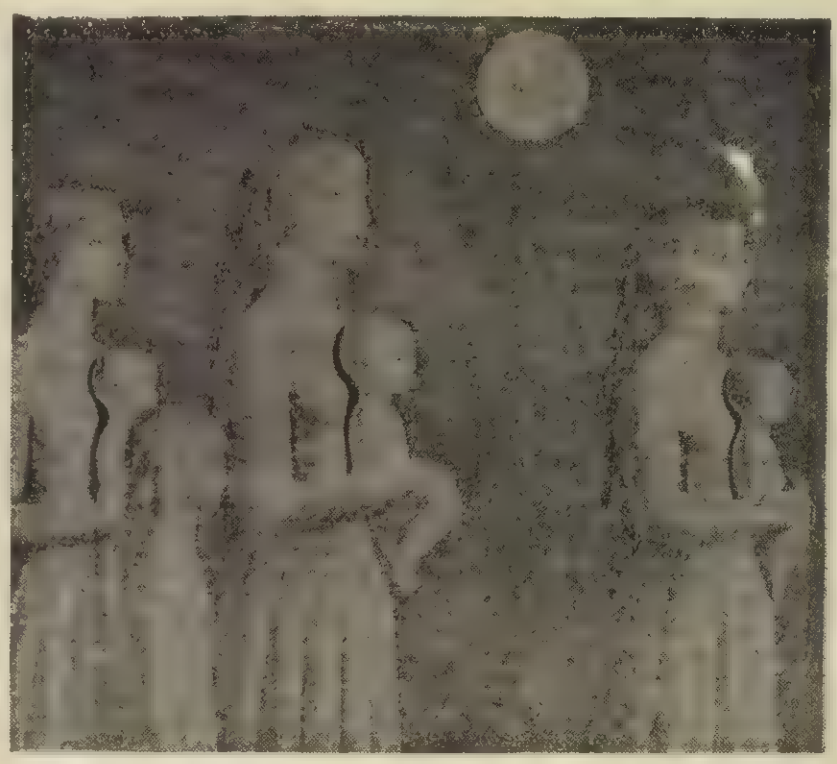

SABIN BĂLAȘA : Matemitate — Fotografie de A. MIHAILOPOL ■

Știința sovietică în sprijinul istoriei patriei noastre

Tărtăria și Șaue, zeul ei

Ecourile descoperirii celor trei celebre tăblițe de lut de la Tărtăria pe Mureș în anul 1961 nu s-au stins nici azi. Această epocală realizare a cercetătorului clujean N. Vasa își păstrează întreaga sa valoare universală, fiind apreciată atît pe plan intern cît și pe plan internațional.

În nr. 3/1972, p. 18, revista **Magazin istoric** a publicat interviul luat academicianului bulgar Vladimir I. Georgiev, de Ștefan Andreescu, sub titlul: „O ipoteză senzațională: Originile scrisului: MESOPOTAMIA sau... SUD-ESTUL EUROPEI?, în care savantul bulgar făcea următoarele precizări:

„...tăblițele de la Tărtăria sînt... mai vechi cu un mileniu decît monumentele scrierii sumeriene (ele datează din prima jumătate a mileniului IV î.e.n.). Aceasta ar însemna pur și simplu că scrierea, sub forma pictogramelor, a apărut în sud-estul Europei și nu în Mesopotamia, cum se credea pînă acum". „...Dacă în toate cele trei cazuri (n.n. — tăblițele descoperite la Tărtăria pe Mureș și cele de la Karanovo și Gracialnița — R. P. Bulgaria) este vorba de scris, atunci se impune o concluzie surprinzătoare: avem de a face cu cea mai veche scriere din lume". Și în continuare: „Concluzia aceasta vine în întîmpinarea părerii exprimate de arheologul britanic, profesorul Colin Renfrew, care a executat recent săpături în localitatea bulgară Sitagroi și care a afirmat că în sud-estul Europei a existat în vechime o zonă cu o civilizație înaintată".

Previziunea savantului Vladimir Georgiev a fost confirmată în anul 1975, cînd savantul sovietic Boris Perlov a publicat în nr. 12 al revistei Tehnica tineretului (Tehnika Molodeji) și în vol. Tainele veacurilor, Moscova, 1977, p. 171—179, articolul „CUVINTELE VII ALE TĂRTĂRIEI", în care traducea scrierea ideografică de pe tăblița rotundă, pornind de la echivalentele sumeriene, astfel: 4. NUN KA. Ș. UGUL.A. PI. IDIM. KARA. I. adică: „(De către cele) patru conducătoare (.) pentru chipul zeului ȘAUE (.) cel mai în vîrstă (-conducătorul-patriarhul-sacerdotul-preotul suprem) (.) (în virtutea) adîncei înțelepciuni (.) a fost ars (.) unul". Se dovedea astfel că semnele de pe tăblița rotundă reprezintă o scriere și anume **cea mai veche din lume**, datînd din mileniul al V-lea î.e.n., deci cu 1 000 de ani înainte de cea similară din Sumer. Meritul savanților sovietici în elucidarea și traducerea scrierii de pe tăblițele de la Tărtăria, ca și efortul depus în acest scop este incontestabil, rămînînd ca un model de dăruire profesională.

În același articol, Boris Perlov preciza că doctorul în științe istorice T. S. Passek a însărcinat pe arheologul V. Titov să studieze problema așezării unor sumerieni în Transilvania. S-au născut vii discuții, dar sumerologul expert al laboratorului de arheologie al Academiei de Științe a U.R.S.S., analizînd materialul adunat, a ajuns la concluziile următoare:

1. Tăblițele de la Tărtăria sînt un fragment dintr-un sistem de scriere larg răspîndit, de origine locală.

2. Textul unei tăblițe enumeră șase totemuri antice, care coincid cu „manuscrisul" din orașul sumerian Djemdet-Nasra și, de asemenea, cu imprimările din săpăturile ce aparțin culturii Keros.

3. Semnele de pe această tăbliță trebuie citite în cerc, în sensul contrar mișcărilor acelor de ceasornic.

4. Conținutul inscripției (dacă e citită în sumeriană) este întărit de descoperirea, în același Tărtăria, a unui schelet desmembrat al unui bărbat, ceea ce indică existența, la anticii tărtărieni, a unui ritual antropofagic (n.n. — cu care Boris Titov nu este de acord).

5. Numele zeului local ȘAUE este identic cu al zeului sumerian USMU. Această tăbliță a fost tradusă astfel: „În (cea de a) patruzecea domnie pentru buzele (gura) zeului ȘAUE cel mai vîrstnic după ritual (a fost) ars. Acesta-i al zecelea".

Articolul lui Boris Perlov a fost urmat de cel al sumerologului sovietic A. Kifișim, de foarte mare însemnătate pentru noi, deoarece, nu numai că susține cercetările și concluziile lui B. Perlov prin confirmarea științifică a vechimii celor descoperite la Tărtăria, dar el aduce date noi științifice și publică o hartă special întocmită, în care demonstrează că strămoșii românilor de azi au exercitat o influență puternică asupra culturii întregii lumi antice, respectiv a vechii Elade, a vechiului Egipt, a Sumerului și chiar a Chinei!

Aceste rezultate ale cercetărilor savanților sovietici, atît de importante pentru noi, au fost semnalate în țara noastră pentru prima oară, de Lydia Lövendal-Papae, care a tradus cele două articole — al lui Boris Perlov și al lui A. Kifișim —, publicînd în buletinul **Noi, Tracii** Nr. 27 din noiembrie 1976 traducerea articolului lui Boris Perlov. Cu această ocazie a publicat în același buletin adaptarea în limba română a poeziei poetului sovietic Andrei Nadirov din Leningrad, orientalist ca pregătire, ca un elogiu adus Tărtăriei, din care redăm mai jos un fragment:

„O timp străbun! — A ta stihie
S-a potolit gonind prin hău.
Strig: unde ești tu Tărtărie?
Prin vremi n-aud răspunsul tău.

. . . . . .

Aud iar glasul Tărtăriei,
Un colț din văl e destrămat
Și caut a ei slovă vie,
Ce încă nu a răsunat."

Cele două articole, publicate de savanții sovietici au fost prezentate de Lydia Lövendal-Papae și la „Cercul DECENEU pentru studierea limbii și scrierii dace" de pe lîngă Ateneul Tineretului — București la 14 iunie 1982, subliniind că, pentru prima dată, înaintea specialiștilor noștri, savanții străini și în special cei sovietici, nu pun semne de întrebare, ci atestă cu argumente științifice vechimea adevărată a tăbliței de la Tărtăria, plasîndu-le cu 1 000 de ani înainte de cea mai veche scriere din lumea recunoscută pînă acum la Sumer.

Problema concluziilor lui Boris Perlov a fost reluată în nr. 7/1980 al revistei **Convorbiri literare**, întărindu-se astfel și mai mult rezultatele cercetărilor savantului sovietic.

În articolul intitulat „Limba și scrierea traco-dacilor", Ariton Vraciu prezintă în acest număr al „Convorbirilor literare" o expunere globală asupra scrierii traco-dacilor și a originii ei. El este de acord cu concluziile lui Boris Perlov și ale lui A. Kifișim, răspunzînd apoi la întrebarea pe care și-o pune: „Să fi fost autorii scrierii din Transilvania (din mileniul al V-lea î.e.n., cînd sumerienii nu existau încă), protosumerienii? Ariton Vraciu explică în continuare influența populației sud-est europene asupra culturii din Asia Mică: „Semne uneori identice celor de la Vinča au fost descoperite la Troia (începutul mileniului al III-lea î.e.n.) și în alte puncte din spațiul microasiatic. Oricît ar părea de paradoxal, inventatorii scrierii sumeriene nu au fost sumerienii. Întrucît semne pictografice au fost descoperite și la Turdaș-Vinča, se poate presupune că scrierea de la Tărtăria este un element component al unui sistem grafic larg răspîndit în mileniile VI—V î.e.n. Nu voru Crișului, județul Cluj.

Dar, cea mai frumoasă amintire a zeului ȘAUE pare a fi satul **Șauaeu**, comuna Nojorid, județul Bihor. Parcă ar vrea să spună: „Eu, ȘAUE".

Mai la nord de bazinul Mureșului și Crișului, o nouă serie de toponime atrag atenția. Someșul Mare are ca afluent pîriul **Ilișua**. Confluența lor este marcată de satul **Ilișua**, comuna Uriu, județul Bistrița Năsăud. Mai la vest, un alt sat **Ilișua**, din comuna Sărmășag, județul Sălaj, este udat de apele riului Zalău. Pe valea riului **Șieu**, între izvoare și confluența cu Someșul Mare, întîlnim o suită întreagă de localități, amintind de zeul ȘAUE:

— **Șieuț** — comună, județul Bistrița Năsăud

— **Șieu** — idem

— **Șieu-Măgheruș** — idem

— **Șieu-Măgheruș-Vale** — fostă denumire a satului Valea Măgherușul, comuna Șieu-Măgheruș, județul Bistrița Năsăud.

— **Cristur-Șieu** — sat, comuna Șieu-Odorhei, județul Bistrița Năsăud.

— **Cristur Șieu Coasta** — veche denumire a satului Coasta, comuna Șieu-Odorhei, județul Bistrița Năsăud.

— **Șieu-Odorhei** — comună, județul Bistrița Năsăud.

— **Șieu-Sfîntu** — sat, comuna Sîntereag, județul Bistrița Năsăud.

De asemenea, între Șieu și Șieu-Odorhei, pasagerii căii ferate au la dispoziția lor o serie de stații, precum: halta **Birla pe Șieu**, halta **Domnești pe Șieu**, și gara **Măgheruș pe Șieu**, deservind satele Birla și Domnești, comuna Mărișelu, județul Bistrița Năsăud și comuna Șieu-Măgheruș, același județ.

Cel mai nordic Șieu este reprezentat de satul **Șieu**, comuna Rozavlea, județul Maramureș.

Cercetările noastre se opresc deocamdată aici. Nu este exclus ca ele să fie întregite în viitor și cu alte descoperiri care să le confirme.

Analizînd harta alăturată, ne putem da seama că zona topografică „Șaue" este destul de întinsă, ceea ce constituie o dovadă că zeul „ȘAUE" era cunoscut pe un teritoriu foarte mare și deci populația care îl adora era destul de numeroasă. Este un argument în plus în respingerea părerii nestiințifice lansată de unii cercetători privind originea sumeriană a tăbliței tărtăriene, „copiate" după vreunele „uitate" de un negustor sumerian rătăcit pe aici.

De o importanță deosebită este și faptul că aceste nume toponice din Țara Tărtăriei, care păstrează amintirea zeului ȘAUE, reprezintă un argument de netăgăduit în dovedirea continuității neîntrerupte de locuire a urmașilor celor ce l-au adorat pe zeul ȘAUE în Ardealul nostru, de-a lungul celor 7 000 de ani de cînd sacerdotul, descoperit de N. Vasa, a fost sacrificat în ritual.

O nouă întrebare care se pune este: Oare în străfundul acestor așezări sau pe malul acestor rîuri zeul ȘAUE să nu fi lăsat nici o urmă? De data aceasta, răspunsul nu ni-l pot da decît arheologii, acești neostoiți lucrători, care au știut să descopere cu tenacitatea lor caracteristică vestigiile de valoare universală lăsate de strămoșii noștri.

PAUL TONCIULESCU ■

Mărturie despre omenia românească

La mijlocul lunii august 1942, Hauptsturmführer SS Gustav Richter, conducătorul secției evreiești a Legației germane hitleriste la București, a însărcinat pe Radu Lecca, împuternicit al Guvernului și Comisar general pentru problemele evreiești din România, în vederea deportării a circa 40 000 de evrei. În această categorie au intrat evrei care locuiau în imediata apropiere a graniței româno-maghiare de atunci, vremelnică și nedreptă: Arad, Brașov, Beiuș, Sibiu, Mediaș, Timișoara și Turda.

Acest plan diabolic a fost inițiat de dr. A. A. Tester, membru important al Gestapoului, care avea o mare influență asupra guvernului antonescian și a legației Reichului german.

În rîndurile populației evreiești, acest plan de deportare a provocat o panică generală, mai ales se zvonea că aceste transporturi de deportați din Ardeal și Banat vor fi trimise prin Ungaria în lagăre de exterminare, de gazare la Auschwitz, Buchenwald, Birkenau, Bergen-Belsen.

Cu toate demersurile făcute de conducerea evreilor din București, pentru a interveni la generalul C. Z. Vasiliu (Picky), ministrul de interne, constanciosexecutant al Reichului german, n-a putut fi convins să modifice această odioasă hotărîre de deportare a evreilor. Pentru a zădărnici acțiunea nefastă, în plină desfășurare, l-am așteptat pe Dealul Mitropoliei pe mitropolitul Bălan al Ardealului, care venise din Păltiniș la o ședință, la București. Am expus mitropolitului Bălan situația dramatică a acestor oameni nevinovați; mitropolitul mi-a promis că va susține această acțiune, adică împiedicarea deportării evreilor.

I-am mai spus că următorul argument politic ar putea să-l convingă pe mareșalul Antonescu să renunțe la aceste deportări; faptul că românii nu aveau nevoie de agitați la granița maghiară. Mitropolitul a fost de acord, a mers la mareșalul Ion Antonescu, i-a expus acest argument care, se pare, a fost hotărîtor: deportarea evreilor din Ardeal și Banat să fie definitiv oprită la 11 octombrie 1942.

Astfel, proiectele hitleriste de deportare a unor oameni nevinovați din Transilvania, în lagărele Germaniei hitleriste, s-au lovit de greutăți „neprevăzute": la 13 august 1942, la Berlin, s-a ținut o conferință la sediul poliției de siguranță (S.D.) Sicherheitsdienst, unde au participat Radu Lecca și Gustav Richter, Hauptsturmführer, șeful Gestapo-ului din România. Reprezentanții Căilor Ferate Române nu s-au prezentat. La această conferință s-a hotărît concentrarea evreilor din Romania în zona orașului Adjud, de unde urmau să fie expediați în loturi de cîte 2 000 de persoane pe linia Ploiești-Cernăuți, o dată la două zile, către lagărele de exterminare de la Belzec din Polonia.

Din ordinul lui Gustav Richter, Radu Lecca, împuternicit pentru problemele evreiești, primește, printre alte însărcinări nefaste, și pe aceea de a lua legătura cu organele de conducere ale Căilor Ferate Române, pentru obținerea la termene fixe a vagoanelor necesare în vederea deportării evreilor din Romania, așa cum scrie și ziarul „Bukarester Tageblatt", oficios al Legației germane, nr. 4700/8august 1942.

Pe baza ordinului Președinției Consiliului de Miniștri nr. 9283/1942 din 24 și 31 iulie 1942, Ministerul Afacerilor Interne ordonă evacuarea din toată țara și internarea în lagărul Vapniarca a tuturor suspecților ostili regimului. În acest scop, se cerea punerea la dispoziție (începînd cu data de 20 august) a vagoanelor de marfă necesare acestui transport, stația de îmbarcare fiind București-mărfuri.

În ziua de 19 august 1942, Direcția generală C.F.R., prin inginerul Constantin Păunescu, pe lîngă care noi am intervenit, a răspuns Ministerului de Interne că la această dată nu sînt încă vagoane disponibile pentru acest transport. Iar în luna octombrie s-a comunicat că în afara transportului normal, este în plină desfășurare și transportul recoltei de cartofi și cereale, precum și aprovizionarea cu lemne pentru populație, fapt care face ca acest ordin să nu poată fi, deocamdată, executat.

„Marți 13 octombrie 1942, Consiliul de Miniștri sub președinția lui Mihai Antonescu, vicepreședintele Consiliului, cu participarea tuturor membrilor guvernului, împreună cu Al. Ottulescu, Guvernatorul Băncii Naționale, Generalul C. Voiculescu, Guvernatorul Bucovinei, Gh. Alexianu, Guvernatorul Transnistriei și Generalul C. Z. Vasiliu, subsecretar de Stat al Ministerului Afacerilor Interne, a fost nevoit să se întrunească din nou pentru a examina situația creată și a discuta noul regim de evacuare.

Consiliul s-a ocupat de chestiunea deportarilor.

Mihai Antonescu a arătat necesitatea ca în acest domeniu să se procedeze cu o ordine perfectă, cu organe și funcționari anume însărcinați, care să poarte răspunderea executării ordinelor, după care a arătat necesitatea creării unui organ special care să se preocupe de aceste probleme. Pînă la crearea lui nu se va mai lua nici o măsură de acest ordin" (ziarul „Timpul" nr. 1954 — 16 octombrie 1942).

Ultima acțiune de mare amploare pentru evacuarea celor 250 000 de evrei și antifasciști și transportarea lor în lagărele din Transnistria (în urma repetatelor amînări și tergiversări) nu s-a mai [illegible] nu s-au executat.

Urmare acestor fapte, în lumina evoluției evenimentelor, președintele consiliului de miniștri, la 27 octombrie 1942, este silit să renunțe la deportări (ziarul „Timpul" nr. 1967 din 30 octombrie 1942).

Deținuții lagărului din Vapniarca au fost internați în luna decembrie 1942 la Grosolovo pe malul Nistrului, unde mulți dintre ei, din cauza mizeriei și alimentației cu mazăre furajeră, s-au îmbolnăvit de paralizie.

La începutul anului 1943, presiunile și intervențiile forțelor din ilegalitate au reușit să obțină ca o parte din aceștia să fie readuși în țară.

În scopul ca deportații să fie mai omenește tratați, Direcțiunea generală a Căilor Ferate Române a pus la solicitările noastre următoarea rezoluție: „Vor fi debarcați la Tg. Jiu". Astfel, s-a reușit ca deținuții să nu mai treacă încă o dată prin filiera barbară a Siguranței generale și a jandarmeriei.

Mai mult, la intervenția noastră pe lîngă inginerul C. Păunescu, prieten bun cu tatăl meu încă din Cernăuți, Direcția generală a C.F.R. a cerut Cercului de recrutare din București un număr de evrei, pentru a presta muncă obligatorie la C.F.R. Acestia, prin intermediul „Serviciului financiar", care funcționa în blocul „Carpați", au fost repartizați la muncă obligatorie ca funcționari. Dar aici ei primeau o remunerație, egală și cu nimic diferențiată de a celorlalți salariați feroviari. Deși dispozițiunile guvernului erau stricte: toți evreii să presteze munca obligatorie în mod absolut gratuit. Totodată, în numeroase orașe din România se puteau vedea scene în care evreii scoși la munca obligatorie, de curățire a zăpezii, erau întîmpinați cu ceai și pîine, chiar și cu hrană.

Așa s-a putut înfăptui în România un fapt extraordinar: în timp ce în toată Europa se exterminau evreii și alți oameni nevinovați, în România a putut rămîne în viață o masă compactă de evrei.

Multă vreme s-a căutat dezlegarea acestei enigme istorice. Răspunsul este unul singur: eșecul, în acțiunile de oprimare a evreilor, se datorește faptului că regimul antonescian s-a lovit în mod neașteptat de rezistența maselor, a unei mari majorități a intelectualilor care nu s-au asociat legionarilor, ci s-au opus abuzurilor și fărădelegilor lor, cu prețul unor mari riscuri, al vieții uneori. Masele muncitoare, conduse de Partidul Comunist Român, nu s-au lăsat intimidate de barbariile fasciste. Iar astfel, sentimentele largi umanitare ale poporului român s-au putut manifesta cu eficiență.

EMANUEL KINSBRUNER ■

■ **Ministerul Sănătății — Direcția asistenței medicale :** „În legătură cu sesizarea făcută la revista dv. de Anica Panait de la Spitalul clinic 23 August cu privire la unele nereguli în activitatea secției clinice de medicină internă, vă comunicăm : în urma cercetărilor efectuate s-a propus suspendarea din funcția de șef de secție a conf. dr. Ion Alexandru și delegarea în această funcție a altui medic primar".

■ „În urmă cu mai mulți ani s-a introdus și în comuna noastră apă potabilă. S-au cheltuit bani, oamenii au prestat ore multe de muncă și toate astea fără nici un rezultat. Apa nu curge decît foarte rar. În vara aceasta nu știu dacă oamenii locului au beneficiat de ea două zile. În schimb — comentează situația **Naftanailă Alecu din comuna Ceptura, județul Prahova** — banii și munca s-au dus pe apa sîmbetei !".

■ Ne scriu reprezentanții **Asociației de locatari bloc E 16, aleea Sănduleștl nr. 3, sector 6 București** despre o problemă care nu și-a găsit rezolvarea de aproape 10 ani : locatarii nu au încălzire în camerele de băi. În sfîrșit, în acest an li s-a promis că, după ce se vor efectua verificările robinetelor coloanelor de încălzire în camerele de băi, în funcție de constatări, urmează să se adreseze ICRAL-ului sau Instalatorului. Numai că perioada de 13—22 septembrie în care li s-au promis verificările a trecut, problema rămînînd, pare-se, ca la început.

■ **Miliția orașului Caracal** ne anunță că se confirmă aspectele sesizate de Constantin Hîntescu din Caracal, urmînd ca organele de miliție și procuratură să efectueze cercetări în dosarul penal C5/028/1982 în vederea dispunerii unor măsuri legale.

■ Necazul lui **Vasile Laba din Bistrița-Bîrgăului, județul Bistrița-Năsăud** este legat de un frigider „Arctic". În '79 s-a defectat, l-a dus la atelierul de uz casnic din strada Nicolae Titulescu, l-a ridicat, apoi, după o lună iarăși s-a defectat... De atunci omul e purtat pe drumuri, amăgit că se va rezolva problema dar frigiderul său zace și acum într-un colț al amintitului atelier, peste el fiind suprapuse alte frigidere, aflate în aceeași situație.

■ Pe B-dul Magheru, cum vii cu troleibuzul de la Piața Romană spre Universitate, porțiunea dintre strada Cosmonauților și cinematograful „Patria" este plină de denivelări (ca să nu le spunem „hîrtoape"), care fac ca tempoul vitezei să fie de melc, în vreme ce tangajul se face mai mult decît bine simțit de călători". **(Eugen Ivancu, strada Spătarului 1 A, București).**

■ „În ziua de 9 septembrie a.c. am expediat de la Oficiul P.T.T.R. nr. 22 din București o telegramă — nr. 2147 — cu destinația satul Smadovița, comuna Bicleș, județul Mehedinți. Respectiva telegramă trebuia să ajungă la destinație pe data de 10 septembrie, dar nu s-a întîmplat așa, ca urmare a faptului că la Oficiul P.T.T.R. nr. 1 din Strehaia s-a greșit adresa. Acest lucru a făcut ca telegrama să ajungă la destinație pe data de 13 septembrie ora 20,00, cu o întîrziere de 3 zile. Nedumerirea lor m-a făcut să stau o zi în haita Strehaia împreună cu un copil de 7 luni". **(Tuică Haralambie, strada Filimon Sîrbu nr 31, sector 1, București).**

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului** ne comunică, privitor la sesizarea Linei Șerban din comuna Becenl, județul Buzău, că pentru anul școlar 1982-1983 i s-a completat catedra, cu ore în specialitate, din catedra rezervată directorului coordonator, la școala din comuna.

■ „Noi, **locuitorii blocului A 1 — tronsoanele II, III și IV — situat în Tulcea, strada Babadag nr. 2** venim la dv. cu rugămintea de a interveni la Întreprinderea de gospodărie comunală să execute lucrările de curățire a subsolului tehnic al blocului și să înlocuiască conductele din PVC cu conducte din fontă. În acest scop s-a colectat de la fiecare locatar cîte 2 000 lei — sumă păstrată în contul asociației de locatari — din care urmează să se facă plata lucrărilor de curățire și înlocuire a conductelor. Vă mărturisim că am ajuns la capătul răbdărilor, de 10 ani așteptăm rezolvarea unei situații care a ajuns de nesuportat, de 10 ani am primit fel de fel de promisiuni".

■ **Administrația Asigurărilor de Stat** : „În urma verificărilor efectuate a rezultat că, într-adevăr, dintr-o regretabilă eroare de calcul, asiguratul Dinu Rădulă din București a primit mai puțin cu 727 lei față de suma cuvenită de 2 045 lei. Pe 16 septembrie a.c. i-a fost plătită diferența prin casieria unității".

■ **D. Burtea** ne trimite o splendidă vedere color din frumoasa stațiune Vatra Dornei, unde își petrece concediul : imaginea izvorului 23 August. „Pe cît e de frumos în poză — comentează semnatarul vederii de *felul lui din* **Brăila, bloc AF 3, apartament 9** — deci, pe dinafară, pe atît e de urît pe dinăuntru. Vechiul izvor cu 4 guri nu funcționează, mozaicul e complet degradat, totul arată jalnic".

■ „Sînt om bătrîn, din comuna Independența, județul Călărași. Am venit la Călărași cu probleme personale. În autogară am stat pe bancă o jumătate de oră să vie locala — IGO — am întrebat pe cineva : în orașul ăsta nu circulă localele ? Nu, bătrîne — mi-a răspuns — de la orele 8,00 la 13,00 e pauză. Păi, de ce așa ? — i-am zis. Nu știu, mi-a răspuns din nou — întreabă-l și d-ta pe mai marii lui IGO. Și, îi întreb acum, prin intermediul dv., de ce așa ?" **(Tudoran Bărăiteanu, comuna Independența, județul Călărași).**

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărie comunală și locativă al județului Prahova** ne comunică, privitor la sesizarea lui Nicolae Antonescu Cornel Decebal din Sinaia că Toader Nicolae a fost evacuat din locuința ocupată în mod abuziv, fiind pus în posesie petiționarul împreună cu familia sa.

■ **Tălmaciu Tiberiu din Bistrița, aleea Basmului nr 3, scara B, apartament 1, județul Bistrița-Năsăud,** transmite pe această cale o întrebare pe adresa Întreprinderii „Nivea" Brașov : ce se întîmplă cu produsul „cremă de bărbierit" care de cîteva luni nu se mai găsește în magazine ?

■ „Sîntem abonați de aproximativ 4 ani la „Cartea prin poștă". În acest an nu am mai primit nici o publicație. Am luat legătura telefonic cu această întreprindere de difuzare întrebînd de ce nu mai primim publicațiile și ni s-a răspuns că „pentru abonații din București ofițele poștale nu mai primesc colete cu cărți". Nu înțelegem de ce numai abonații din provincie să beneficieze de publicațiile care apar, iar cei din București nu ?! **(Popescu Iulia Maria și Stănescu Vasile, ambii oameni ai muncii la Institutul de proiectări Căi Ferate din București).**

■ „Ne întrebăm cu toții oare vom îndura și în această iarnă vechile necazuri ? Ne-am tot îmbogățit cu promisiunile ICRAL Vitan privind efectuarea cuvenitelor reparații dar situația este și acum, în prag de iarnă, precum acum un an : țevile și ziduri degradate, adevărate căi de acces pentru apă în unele apartamente ș.a." **(Asociația locatarilor B-dul 1848 nr 37, București).**

■ **Întreprinderea de distribuire a energiei electrice București** ne comunică, privitor la sesizarea lui Brînzan Constantin, următoarele : „Urmare analizei efectuate s-a dispus : 1. Restituirea penalizării de 457 lei avînd în vedere că petentul s-a prezentat pentru plată și este și vina lucrătorilor noștri că n-au clarificat la timpul respectiv despre ce este vorba. 2. Deoarece lucrătoarea Dulcă Florentina este la prima abatere de comportare necuviincioasă cu abonații a fost sancționată cu avertisment. 3. Pentru neaplicarea corectă a ștampilei pe facturile achitate și pentru alte abateri, lucrătoarea Cîțîlă Viorica a fost scoasă din activitatea de relații cu publicul și mutată la un alt loc de muncă".

■ „În urmă cu cîteva luni de zile vă aduceam la cunoștință și vă cerceam sprijinul în problema casei care mi s-a surpat din pricina săpăturilor de la irigații. După apariția în revistă a semnalului meu a venit primarul comunei cu președintele C.A.P.-ului și mi-au spus să o dau jos că vor aduce meșteri și materialele ca să-mi ridice casa. Am dat-o jos dar, de atunci, din vară, n-a mai venit nimeni. Eu sînt bolnavă și stau și acum, la venirea iernii, într-o bucătărie de vară". **(Velican Anica, comuna Ciocîrlia de Sus, județul Constanța)**

■ **Întreprinderea mecanică Topleț, județul Caraș-Severin,** unitate aflată în ritm impetuos de dezvoltare (are alocate investiții de peste 150 mil lei pentru completări hale de execuție și montaj forjă, dotare cu cuptoare electrice a turnătoriei de fontă). Lucrările de construcții montaj sînt în stare avansată dar nefinalizate de către T.C. Ind. Craiova. Pentru impulsionarea executării acestor lucrări s-au făcut nenumărate analize și intervenții dar fără nici un rezultat. Este motivul pentru care reprezentanții COM-ului fac un apel și pe această cale cu rugămintea ca Trustul de construcții industriale Craiova să dispună detașarea unor echipe de constructori, montori și electricieni, pentru finalizarea lucrărilor care în prezent sînt abandonate.

■ **Consiliul popular al sectorului IV București :** „Ca urmare scrisorii locatarului Ionescu Costică din București, privind starea apartamentului în care locuiește, vă informăm că cele relatate și solicitate de locatar au fost remediate, conform procesului verbal de predare a apartamentului semnat de locatar".

■ **„Subsemnata Drăgulescu Smaranda din Timișoara, strada Ciprian Porumbescu nr. 110,** în numele mai multor gospodine vă rog să interveniți prin intermediul revistei pe lîngă depozitul II Peco Timișoara pentru reglementarea situației în ce privește aprovizionarea populației cu butelii de aragaz. În urma unei hotărîri, începînd cu 1 septembrie, comenzile pentru butelii de aragaz se fac telefonic sau prin poștă cu confirmare de primire. Trebuie să fii foarte norocos ca să ți se răspundă la telefon, care sună mereu ocupat — existînd un singur număr. Așa se face că, după mult chin, cînd reușești să faci comanda, ești trecut pentru rezolvare cine știe cînd, uneori nici atunci nemaiordinîndu-se comanda. De ce nu s-ar reveni la cutiile speciale pentru comenzi, amplasate în diverse zone ale orașului, precum înainte de 1 septembrie, cînd lucrurile mergeau foarte bine ?"

■ „Măsura luată de I.T.B. de desființare a liniei de autobuz 314 care făcea legătura între cartierele Berceni — Reșița și Piața Unirii afectează transportul în comun atît al oamenilor muncii ale căror întreprinderi sînt situate pe acest traseu, cît și al elevilor ale căror licee sînt situate pe același traseu. Având în vedere că linia 116 a rămas singura care face legătura între Piața Unirii — Pieptănari — C. Brîncoveanu și Reșița, mașina circulă mereu supraaglomerată, nefăcînd față prea numeroaselor solicitări." **(Grup de oameni ai muncii de la întreprinderea „Adesgo" București).**

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Dîmbovița :** „Privitor la sesizarea lui Stan Nicolae din orașul Titu, vă comunicăm că pe data de 25 X 1982 a fost repartizat ca lăcătuș mecanic la atelierul de zonă C.F.R. Titu."

■ **Rotman Șarlota din București, strada Baba Novac nr. 3** ne scrie că ar dori din tot sufletul să afle numele acelor oameni adevărați — o familie de medici și un milițian — care, în ziua de 8 octombrie, orele 16,00, urcîndu-se pe B-dul Magheru, cînd ei i s-a făcut rău, i-au dat nu numai primele ajutoare dar au dus-o pînă acasă, achitînd costul transportului.

■ „Lucrez ca lăcătuș mecanic la T.C.A.Z. București, șantier Fierbinți. Pătania mea nu este singulară la acest Trust de construcții agrozootehnice. Mulți dintre noi nu am primit alocațiile pentru copii sau, dacă s-au primit, s-au primit doar pentru unul — doi și nu pentru cîți are omul. Alții, deși sînt căsătoriți și au copii, mai plătesc și acum celibatarul. În ce mă privește, din februarie, de cînd am al treilea copil, tot am alergat de la o ușă la alta însă problema a rămas nerezolvată." **(Dobre V. Marin, Fierbinți-Tîrg, județul Ialomița).**

■ **I.J.G.C.L. Alba :** „Privind sesizarea tovarășului Păcurar Ioan, vă comunicăm : imobilul amintit este cuprins în planul de reparații capitale pe anul 1982 cu o valoare de 19 809 lei. Pe baza documentației tehnico-economice elaborate, urmează ca pînă la 20 XI a.c. constructorul, I.G.G.C.L. Alba, Iulia, prin centrul de prestări servicii Telus, să termine lucrările de reparații capitale."

■ „Subsemnatul **Vasile Octavian, domiciliat în Oradea, strada Cuza Vodă nr. 66,** județul Bihor, vă rog să interveniți pe lîngă I.I.S. Sfecla de zahăr Oradea care tărăgănează în mod nejustificat soluționarea contestației depusă împotriva Deciziei nr. 211/1982."

■ **Parmac Vasile din comuna Chiajna, strada 16 Februarie nr. 45** s-a calificat în 1975 la Întreprinderea „Electrofar", unitatea a doua, în meseria de rectificator. Din cauza mediului în care a lucrat s-a îmbolnăvit de astm bronșic, motiv pentru care s-a tot internat pentru a-și trata boala. Medicul l-a recomandat schimbarea locului de muncă într-un loc lipsit de iritanții ale căilor respiratorii. Întreprinderea — la sa răspuns la numeroase solicitări — nu-i poate asigura un loc de muncă corespunzător, tînărul nostru riscînd să nu mai poată continua liceul în seral — fiind în clasa a XII-a. Este, într-adevăr, o problemă delicată. Credem însă că nu singura rezolvabilă, cu mai multă bunăvoință din partea Întreprinderii „Electrofar" !

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Dîmbovița :** „Privind modul de rezolvare a sesizării lui Dragomirescu Gheorghița din orașul Găești, vă comunicăm; avînd în vedere nevoia evitării unor eforturi fizice prea mari din partea petentei, Oficiul forței de muncă a repartizat-o la A.S. Lotu Pronosport sucursala județului Dîmbovița, unde lucrează efectiv ca vînzător volant la agenția din Găești."

■ „În urmă cu mai bine de 6 luni, în timp ce mă deplasam cu mașina pe raza județului Gorj, am fost lovit din spate de autovehiculul 31 GJ 304 aparținînd de ITSAIA Tg. Jiu. ADAS-ul a trimis la ITSAIA Tg. Jiu două adrese — una în mai, alta în iulie — cerînd să se comunice numărul poliței de asigurare sau acordul la plata despăgubirilor, urmînd ca în baza acestei confirmări să mi se restituie suma cheltuită cu reparația, conform devizului. A trecut atîta timp și, contrar oricăror prevederi legale, ITSAIA Tg. Jiu nu a răspuns." **(Bărbulescu Petre, Aleea Macaralei nr. 3, bloc 027, scara 1, etaj 4, apartament 39 — Titan, București)**

■ **Grupul întreprinderilor de gospodărire comunală București :** „Privind scrisoarea Gabrielei Stănoiu din București, vă facem cunoscut că din verificările efectuate s-a constatat că cele relatate s-au dovedit reale. S-au luat măsuri de normalizare prin ICAB și ICED să urgenteze finalizarea lucrării de legătură între arterele de 400 mm din strada Desrobirii și 600 mm din strada Conductei și de punere în funcțiune pînă cel tîrziu la 31 X 1982. Realizarea acestei legături rezolvă definitiv problema presiunii apei în această zonă".

■ „La orice service ACR te duci nu au nici un fel de piese pentru alte mașini decît numai de Dacia 1300. Mai mult, am mers la ACR Vîlcea să-mi fac o gresare la Trabant. Mi s-a comunicat însă că nu au decalimetru. Nu mai spun că, la autoturismul „Lada" nu se pricepe nici un service din țară. De ce aceste mari neglijențe ?" **(Ing. Istrate Mircea, Craiova, strada Brazda lui Novac bloc A3, apartament 16).**

■ **Gheorghe Gheran din comuna Berislăvești, satul Dăngești** ne scrie în numele navetiștilor comunei — aproape 400 — despre necazurile pe care le-a pricinuit lor I.T.A. Rm. Vîlcea: cursa de călători Călimănești — Dăngești care cînd pleacă, cînd nu, este mai mult la cheremul șefului de coloană de la autobaza 1 care, ori de cîte ori rămîne în „pană" de mașini pentru alte trasee, o deviflinează pe aceasta. Acum, cînd a venit vremea rece, cînd, pe lîngă numeroșii navetiști ai comunei elevii care învață la oraș au început de mult școlile, întrarea în normal a lucrurilor se impune cu atît mai mult — trage concluzia semnatarul scrisorii, concluzie cu care sîntem întru totul de acord dacă lucrurile stau într-adevăr așa !

Pagină realizată de GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Scrisoare comentată

Un gest frumos !

„Am luat cunoștință abia acum de articolul din revista „Flacăra" nr. 29, din 23 iulie a.c. cu titlul „Un om pentru care timpul are alte dimensiuni". Ați depus mult suflet în descrierea acestei tragedii umane, redînd trăirea intensă a celui care a ispășit o pedeapsă fără să fi avut o vină. Față de cele expuse, mi-am luat răspunderea de a-l apăra onorific, pe bază de procură specială, pe cetățeanul Vasile A. Clorăscu, din localitatea Gugești, județul Vrancea, cărula m-am și adresat în acest scop. De îndată ce voi avea un rezultat pozitiv, vă voi comunica la redacție."

Scrisoarea este semnată de Gheorghe Mureșan, din Timișoara, str Negoi nr. 32, ap. 37, sc. B și, în alte cîteva rînduri, cel care ni s-a adresat se arată optimist în ceea ce privește posibilitatea desființării hotărîrilor judecătorești de acum peste 25 de ani, pe care le consideră netemeinice.

Am inserat o parte a acestei corespondențe, pentru a sublinia un gest de înaltă omenie și nu eficacitatea unui articol apărut în revista noastră. Avem uneori prilejul să fim puși în fața unor situații incredibile, în care copii își maltratează părinții (chiar dacă aceștia sînt invalizi), în care frații se războiesc în lungi procese pentru te miri ce moștenire, cheltuind bani, timp și energie, sîntem vizitați de oameni treziți în stradă de rudele cele mai apropiate, aflăm despre manifestări ignobile ale unuia dintre soți (ori a ambilor), atunci cînd au ajuns în fața instanței spre a divorța și cînd, pentru o sumă de cîteva sute de lei ori pentru un televizor fac dovada unor grave carențe de caracter, astfel încît gestul dezinteresat al lui Gheorghe Mureșan, din Timișoara, capacitatea sa de a se emționa pentru durerile altora ne apare ca un gest de adevărată omenie, pe care l-am dori multiplicat cît mai des.

Îi mulțumim și-i urăm succes !

EM. V. ■

Poșta redacției

■ **Gheorghe Prudan — Toporu (Giurgiu) :** În cazul dv., fiind pensionat pentru invaliditate gradul III și reîncadrat în muncă cu 1/2 normă, vechimea în muncă și în aceeași unitate este considerată neîntreruptă ■ **Lucia Barbu — Craiova :** Vă interesați la inspectoratul școlar județean ■ **Ionel Chirilă — Gh. Gheorghiu-Dej (Bacău) :** Se poate, dar cu examen ■ **Mariana Ene — București :** Numai cu aprobarea întreprinderii unde lucrați ■ **Nicolae Ionescu — Răcari (Dîmbovița) :** Puteți beneficia de pensie de invaliditate gradul III reluîndu-vă activitatea cu jumătate din durata normală a programului de lucru ■ **Petre Nicola — Osorhei (Bihor) și Radu Sărac — Oradea :** Scrieți-ne sau treceți pe la redacție, la secția scrisori, probleme cetățenești ■ **Maria Năculescu — București :** În statutul privind organizarea și funcționarea asociației locatarilor se prevede că alegerea unui nou președinte este de competența exclusivă a adunării generale a locatarilor ■ **Ioan Irimescu — Arbore (Suceava) :** Da, dacă faceți dovadă printr-un act medical că fiica a contractat o boală, datorită căreia și-a pierdut capacitatea de muncă înainte de terminarea școlii, adică în clasa a XII-a ■ **Ana Ivan — Chirnogeni (Constanța) :** Nu reiese clar pentru ce ați primit jumătate din alocație. Reveniți cu amănunte ■ **Gheorghe Ignat — Sautor nr 2 Probota (Iași) :** Bineînțeles că nu ați procedat corect, trebuia să mergeți la forurile județene ■ **Sorin Dobre — București :** Nu există o facultate cu asemenea profil ■ **Ilie Dincă — Ștefănești (Argeș) :** Nu, pentru că aveți domiciliul într-o localitate de pînă la 30 km de Pitești ■ **Petrica Craiu — Focșani :** Cum fiica dv., pînă la împlinirea vîrstei de 16 ani, nu a beneficiat de pensie de urmaș, după împlinirea acestei vîrste nu mai este posibil

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

În „Flacăra" din 1 octombrie a.c., colegul Mircea Bunea a scris reportajul unei nopți teribile, însoțind echipele Serviciului judiciar al Miliției Capitalei într-un „filtru total". Atunci, spre orele unsprezece, dintr-o „Dacie" albă, oprită la punctul de control din Toporași, doi indivizi sar, lasă mașina de izbeliște, și reușesc să dispară în întuneric. Pe banca din spate rămîn să explice cum vine chestiunea trei tineri : Sorin Bolocan cu Geta și Ioana. Cine-s Sorin, Geta și Ioana n-are nici o importanță. L-au cunoscut pe șofer de două zile, s-a arătat galant cu fetele, i-a invitat la o plimbare și cam atît.

„Pentru noi, spune locotenentul major Mircea Bot de la Serviciul judiciar al Miliției Capitalei, în ciuda faptului că hoții mașinii mirosiseră primejdia și fugiseră, noaptea aceea a fost un succes. Sorin, Geta și Ioana ni i-au descris, am avut, în sfîrșit, un portret oral corect iar un amănunt (șoferul avea unghia degetului inelar de la mîna stîngă deformată și neagră) s-a dovedit mai apoi extrem de util în identificarea lui. Individul cu unghia neagră era Gheorghe Neațu. Știam despre el acum o mulțime de lucruri și, dintr-o zi în alta, aveam să-l prindem. L-am prins, de fapt, în 25 septembrie dostul de repede. Locotenentul major Octavian Popescu îl anchetă — ca martor sau inculpat, încă nu se știa precis — într-o încăierare cu tentativă de omor. „Știu că îl căutați pe unul cu părul creț și mustață. Am pe cineva la mine. Poate-i omul vostru". Era, într-adevăr, „omul nostru". „Mi-am dat seama imediat că era el. Spun că l-am prins oarecum repede, dar trebuie să precizez că semnalmentele hoților le cunoșteau toți de la judiciar. La cazul acesta au lucrat foarte mulți oameni. De acum cercul se închidea. Preluasem cazul în 5 septembrie și în 27 îl încheiam. Banda formată din Gheorghe Neațu, Marian Burcheci, Alexandru Andronache, Corneliu Pârcălabu și Seriojа Ciobanu avea la activ 2 violuri, o spargere la un magazin, 35 spargeri de autoturisme, 28 furturi de mașini, 6 mașini incendiate, dar părerea mea e că-i vorba cu totul de vreo sută de mașini furate și încă 2 incendiate. Au fost atît de multe, încît nici ei nu-și mai aduc aminte".

Mă aflu într-un birou la Miliția Capitalei, e simbătă, 6 noiembrie, ora prînzului și discut despre toate acestea cu locotenent colonelul Vlad Ionescu, șeful compartimentului de prevenirea și combaterea infracțiunilor de tîlhărie și viol, cu locotenentul major Mircea Bot și locotenentul Mihai Vene. Oameni tineri, cu o privire ușor ostenită, o privire profund onestă. Treaba pe care o au de făcut zilnic nu-i tocmai ușoară, oamenii cu care au de-a face nu-s toți oameni. Povestită așa, în cîteva pagini, truda lor la dezlegarea acestui caz pare, dacă nu accesibilă multor cititori de romane polițiste, în orice caz în teritoriul logicii și al bunului simț. Iar logică și bun simț, nu ?, avem cu toții.

Am venit aici întrucît s-a scris în „Flacăra" începutul istoriei, ori mai corect spus, începutul sfîrșitului ei, pentru că sîntem datori cititorilor cu unele lămuriri și, mai ales, pentru că despre prinderea bandei „s-a auzit cîte ceva" și ne-am simțit de acea obligați să mulțumim celor care luptă cu infracțiunea ca să avem ORAȘUL CURAT.

În seara de 4 septembrie, prin urmare, o fată, să-i spunem Ana, deși o cheamă altfel, e răpită sub privirile indiferente ale unor oameni ca toți oamenii, e dusă sub amenințarea morții într-un loc pustiu și e violată. În drum spre Jilava, mașina de culoare închisă trece pe lîngă penitenciar și unul din golani exclamă : „Din cauza uneia ca tine mi-am mîncat tinerețea aici". Mai apoi, Ana va vedea la Miliția judiciară multe, foarte multe fotografii, în speranța de a-l identifica pe călăul tinereții sale, dar — din păcate — nu-l va descoperi.

Și nu-l va descoperi pentru bunul motiv că în cărțile polițiste toate sînt într-un fel, iar în viață altfel. Era noapte, fata era buimăcită de frică și suferință, amintirile, cu toată bunăvoința ei, o trădau. (Mai tîrziu se va ivi situația bizară că în loc să recunoască victimele pe răufăcători, dintr-un grup cu semnalmente comune, răufăcătorii vor fi aceia care vor trebui să recunoască victimele !

La orele 2, în noaptea de 4 spre 5 septembrie, Ana vine la Circa 18, biroul judiciar și povestește ce i s-a întîmplat. Imediat, o echipă pleacă pe șoseaua Giurgiului pentru a cerceta „cîmpul infracțional", care era chiar un cîmp. În cercetarea judiciară primele ore sînt fundamentale întru aflarea drumului cel bun. Fata a reținut culoarea mașinii și, ce-i realmente remarcabil, numărul ei. A doua zi, duminică. Postul de miliție din Dărăști anunță că s-a găsit o mașină „Dacia" de culoarea „albastru de Egipt" incendiată și aruncată în pîrîul Sabar. Aici sosește o echipă complexă de specialiști, condusă de locotenent colonelul Manon Florescu, șeful Serviciului judiciar al Miliției Capitalei, echipă în care se găsesc, firește, Mircea Bot și Mihai Vene, precum și specialiști criminaliști, a căror muncă va fi în scurtă vreme de cel mai mare folos. Banditii incendiau mașinile furate ca să nu lase amprente, totuși locotenentul criminalist Marinache Constantin va găsi și amprente, și alte probe materiale incriminante. Este mașina în care a fost răpită Ana și, din acest punct, cazul trece de la Direcția circulației la Serviciul judiciar.

E duminică dimineața, se cunosc semnalmentele hoților, se știe cîți sînt, fata violată în 23 iulie colaborează la stabilirea semnalmentelor, o serie de amănunte încep să devină semnificative. Spre exemplu, se cunoaște acum zona din Ferentari frecventată de cei cinci. Era limpede că trebuia ținută sub observație o anumită parte a orașului și că „filtrul total" pentru depistarea hoților de mașini trebuia făcut în sud, la ieșirea spre Jilava. Filtrele acestea seamănă întrucîtva cu pescuitul : arunci plasa, nu știi ce pește prinzi, dar e clar că nu poți prinde pește decît dacă e apă și ai o plasă și niște oameni care știu s-o mînuiască.

Cercetarea a fost extrem de dificilă, pentru că era vorba de persoane fără cazier. Nici un caz nu seamănă cu altul, e adevărat, dar acesta chiar că nu mai seamănă cu nici unul. Hoții nu vindeau lucrurile furate. Ei se distrau și prindeau, furînd și tîlhărind, gustul pericolului. Furau o mașină, își făceau damblaua cu ea și, o abandonau. Întrucît nu erau prinși, se simțeau invulnerabili. Au căpătat tupeu de gangsteri, s-au „profesionalizat" rapid. Dădeau foc unor mașini cu nonșalanța celor care au din ce.

Locotenentul major Mircea Bot spune că, prinzîndu-l pe Neațu, a conversat cu el, fără nici un scop aparent, de la 11,30 pînă la 14.000 cînd l-a întrebat abrupt : „Și zi, măi Neațule, de ce ai fugit tu în noaptea de 23, cînd am făcut controlul actelor ?". Neațu a înghițit în sec, a stat cu secul în gît un minut, pe urmă a cerut un pahar cu apă. „Știam, spune Mircea Bot, că o să mai vrea apă. A băut trei pahare. Apoi, de frică, i s-a făcut foame. I-am dat niște covrigi. La orele 21, cînd am încheiat prima repriză de discuții, știam cam tot ce ne trebuia să-i prindem pe toți. De fapt, e cam mult spus „tot ce ne trebuia" deoarece hoții nu se cunoșteau pe nume și nu știau măcar nici unde locuiește fiecare. Cîte un capăt de informație însă era de ajuns ca să se lege lucrurile și în 27, seara, îi aveam pe toți cinci".

TUDOR OCTAVIAN ■

Acțiunea „orașul curat" continuă...

Acum, pentru că tot s-a terminat, putem recunoaște ceea ce cu o săptămînă în urmă încă ezitam să facem, știu eu, să fi fost la mijloc o teamă nedeclarată de a nu grăbi cursul lucrurilor, putem deci spune că toamna aceasta ne-a furat cu bună știință plăcerea iernii ce va să vină. Ne-a ținut cu gleznele fixe, pedepsindu-ne asemeni copilului așezat pînă la git în grămada de lonatane pentru a putea respira prin porii pofticioși întreaga aromă lăsată acolo, în obrazul de măr pentru ei și pentru noi de la zidirea lumii. O, doamne, mult ne-a mai biciuit simțurile soapta rotunjită cu miere a zilelor de toamnă, rochie de mireasă ferită de otravă, peste care a stat, mai așternută ca niciodată cu stele vii, bolta senină și Luna, toată cîtă îi este dat să fie.

Am simțit nevoia să fug acasă ducîndu-mi de mînă copiii, să sărute mîna mamei rămasă singură în vîrful dealului ca o statuie jurată a fi de veghe la mersul pașilor noștri, oriunde pe scoarța pămîntului și a vieții, pînă în punctul în care rămîne doar infinitul. I-am lăsat apoi să-și privească fețele turtite de atingerea brumei în rotundul gutuilor din fața casei, cît capul lor de mare și mai galbene decît strigătul lunii în puterea nopții de sinziene. I-am chemat să-și bucure sufletul la vederea joardelor încă doldora de boabe albastruvișinii, explozie de lacrimi în vadul unui timp pe care-l îngropăm fiecare în locuri unde, cine știe dacă noi înșine vom mai înnopta cîndva. I-am rugat să se lase priviți de ochii pruncilor apăruți odată cu ei, acolo, în ochiul apei din adîncul fîntînii, izvoare din care mi-am istovit setea tot drumul copilăriei, și mai sus de asta, de oricîte ori mi-a stat în putință. I-am ținut lîngă mine, pe prispa casei, rugîndu-i să tacă, pentru a putea asculta și auzi împreună, în lumina fără egal a acestei toamne, corola de minuni a lumii făcută să nască și să trăiască și să fie văzută și auzită numai sub streașina casei părintești și doar acolo.

Am urcat la munte zilele trecute și mi s-a părut că am în față, din nou, avertismentul, confirmarea, de mai era nevoie, la temerea că tot ce este în drum spre noi de acum încolo trece obligatoriu prin conul de umbră al toamnei, cu pătule pline pînă sus în tavan și cu must cît să ajungă la toate rudele de aproape și de departe. În pădurile de cetină pe care atît de bine le știnem minte, în nesfîrșita alergătură de conifere lăsate să bage de seamă la scurgerea vremii, iată, cineva a risipit fără să-i pese, pe drumul spre iarnă, sfeșnice de lumini nepămîntești, culori orbitoare făcute să aducă nesomn și să ne ia cu spaime. Frunzele copacilor de cîmpie, rătăciți fără a se ști de ce la munte, au luat foc, alegîndu-și fiecare altă culoare. De la galben lămîios la roșu — mușul curcanului, toate nuanțele cîte s-au găsit în recuzita infinită a anotimpului căzut în inima noastră ca o boală fără de leac. O furtună de trăiri vegetale, o izbucnire în fel și chip, răsturnare de îmboldiri acide, peste hipersensibila noastră înclinație către trăire.

O hîrtie de turnesol, trădîndu-și identitatea și obligîndu-se să îmbrace veșminte cu care să ne lasă în drum.

Agățat peste Caraiman, soarele se pregătește să plece și trage după el clopoței cromatici legănați de dor.

Rămîn la ideea că ne va fi greu să mai lăsăm ceva pentru iarna ce vine din încărcătura noastră de suflet ; violentă, rapace, nemiloasă, toamna ne-a stors pînă la capăt. A luat totul...

NEAGU UDROIU ■

Hîrtia de turnesol

Nouă controale — apă de ploaie, peste un milion, apa din butoaie

Se știe, expresia se folosește pentru aprecierea ironică a unor activități de mîntuială, fără efect, deși, ca să fim drepți, apa de ploaie este uneori chiar mai valoroasă decît lucrul cu care o comparăm. Păi, nu ? Să ne gîndim, de pildă, cît este ploaia de folositoare naturii... Desigur, dacă o compari cu vinul ori cu altceva, se schimbă situația...

Dar cu un control sau mai multe la același unitate, care controale nu descoperă absolut nimic, cînd, în realitate, acolo gestionarul sustrage fără întrerupere de ani de zile, cu o lăcomie care numai la unele dintre viețuitoarele necuviincioase poate fi întîlnită, și pentru care controlorii sînt plătiți, chiar și cu diurnă de deplasare, cazare, transport etc., basca pagubа care continuă să crească pe seama avutului obștesc, mai suportă comparație cu apa de ploaie ? !

Ne-a determinat la o asemenea reflectare, cazul, curios în felul său, descoperit recent și aflat în prezent în cercetare la Miliția județului Satu-Mare, referitor la activitatea infracțională fabuloasă desfășurată de fostul șef al depozitului de vin de la Întreprinderea viei și vinului a județului respectiv — anume Sebastian Istrate.

Deocamdată s-a stabilit cu precizie, prin probele administrate de miliție și reviziile contabile efectuate, un prejudiciu de 1 181 000 lei, dar n-ar fi exclus și alte surprize, pentru că verificările continuă pentru cunoașterea realității privind activitatea fostului gestionar în perioada anterioară.

Cum spuneam, faptul pare ciudat, nu atît prin nesățiozitatea harpagonului de la depozitul de vin din Satu Mare, pentru că astfel de indivizi, care nu-și mai pot frîna lăcomia, s-au mai văzut, cît prin „abilitatea" cu care el a trecut cu brio prin cele 9 (nouă) controale și revizii care s-au făcut în ultimii ani la respectivul depozit.

Desigur, gurile rele ar putea să spună că acolo a fost ceva necurat la mijloc, nu se poate ca nici unul din cele nouă controale și revizii să nu fi descoperit absolut nimic !

Cadrele de miliție care cercetează cazul neavînd pînă în prezent nici o probă că cineva dintre controlori și revizori s-ar fi lăsat corupt de fostul gestionar, rămîne valabilă cealaltă ipoteză — superficialitate — cu nimic mai puțin gravă dacă avem în vedere consecințele pe care le-a favorizat.

Cum altfel decît superficial, formal, de mîntuială, pur birocratic, deci lipsit de cea mai elementară răspundere, poate fi considerat acel control care nu stabilește realitatea în gestiunea unde se face inventarierea ?

Se pune întrebarea : cunoștea oare Sebastian Istrate vreo metodă infracționistă deosebit de ingenioasă, prin care a reușit să înșele vigilența celor care i-au controlat gestiunea ? Aș ! El a recurs la un procedeu cît se poate de simplu și de cunoscut, întocmai ca în cazul cu „oul lui Columb". Ținînd o evidență strictă a cantităților de vin sustrase și valorificate în complicitate cu mai mulți responsabili de restaurante din județ, îndeosebi cu gestionarul de la crama „Dacia", Ștefan Szabo, prin intermediul cărula a valorificat cele mai mari cantități de vin — S.I. umplea cu apă atîtea butoaie cîte echivalau cu cantitatea sustrasă. Controlorii, deși s-au deplasat oficial de 9 ori la depozitul de vinuri, n-au avut curiozitatea să verifice conținutul tuturor butoaielor pline. De ce atîta „efort", cînd gestionarul părea om de încredere ? De unde valabilitatea proverbului că prea multă încredere strică.

Am adăuga noi, prea multă încredere — — costă ! În cazul de față a costat chiar peste un milion...

MIHAI GROZAVU ■

Cronica șoselei

O secvență rutieră de sezon

Deși noiembrie e considerată o lună „moartă" din punctul de vedere a turismului, drumul care leagă Pitești de Brașov, prin Cîmpulung, este destul de aglomerat. Autoturismele, autocamioanele, autobuzele formează un șir neîntrerupt. Timpul frumos dimineața, începe să se strice. Dinspre Iezer Păpușa se zărește, apropiindu-se, norii negri amenințători. Temperatura scade brusc, începe să fulguiască. Vîntul se întețește. „Grigore, am impresia că iarna ne prinde pe drum. Uite cum își scoate colții, mă". „Cam de vreme Iulică, e doar noiembrie. Începe să mă îngrijoreze însă situația. Cu colosul ăsta în spate, mi-e frică de derapaj. În plus, piesa asta „mititică" de 65 de tone trebuie să ajungă neapărat diseară la Brașov. La noapte începe montarea ei". Discuția se poartă între șoferul unui puternic remorcher, care tractează un trailer încărcat, și ajutorul său. Un huruit înfundat, apoi o bubuitură puternică, urmată de schimbarea direcției autovehiculului trăgător care ajunge să ocupe o poziție oblică pe șosea, pune în stare de alarmă echipajul remorcherului. Opresc autovehiculul și coboară îngrijorați din mașină. Nu le vine să creadă ce văd. Imensa piesă a alunecat de pe trailer și a căzut pe asfalt, iar părțile ei proeminente s-au agățat de platformă, prinzînd trailerul ca într-o capcană. Grigore, șoferul, face ocolul convoiului rutier și apoi se oprește în dreptul ajutorului său. „Iulică, o făcurăm de oale. Îți dai seama ce macara puternică trebuie adusă aici ? De unde dracu o vom lua nu știu. Și doar le-am spus ălora de la secție că ancorarea care o fac ei n-o să reziste : Fraților ce faceți voi e zero. E ca și cum ai lega niște vagoane de tren, între ele, cu fringhii". „Du-te mă mai bine la mașina ta și puneți-o la punct. Nu te băga tu unde nu te pricepi. Răspundem noi de treaba ce-o facem". Să vină ei, acum în viforniță asta, să urce piesa la loc. Ei stau acum la pileală cu Ghiță, maistrul, că doar de ala se grăbeau, să meargă să-și sărbătorească șeful". Între timp șirul de mașini oprite de o parte și de alta a obstacolului depășește un kilometru. Șoferii turismelor se adună în jurul remorcherului. Își string hainele la git, își ridică gulerele. Unii încep să se răsteacă la echipaj. „Și ce aveți de gînd să faceți acum. O să ne țineți alci toată noaptea. Sînteți niște neglijenți. Trebuia să vă dați seama : cablurile astea anemice nu vor putea susține colosul de pe platformă". Cei doi tăceau din gură. Nu voiau să pună gaz pe foc, în fond omul avea dreptate. În mașini se găseau o mulțime de copii, iar majoritatea ocupanților erau îmbrăcați destul de subțire. Îi derutase dimineața însorită. Nu le venea să creadă că iarna va apare așa, deodată, fără nici un avertisment. A fost anunțat postul de miliție care a cerut ajutor de la Cîmpulung și de la Pitești. Situația începuse să devină dramatică. Viscolul se întețise, nu se vedea nici la 20 de metri. Cei care terminaseră benzina și nu se mai puteau încălzi, abandonaseră mașinile, plecînd să-și caute adăpost în comuna din apropiere. „Tovarășe Amariei avem nevoie de ajutorul dv. Șoseaua spre Brașov e blocată de un trailer. Sînt sute de mașini adunate acolo. Te rog să ne înțelegi. Nu putem lăsa peste noapte atîția oameni îmbrăcați ca pentru vară". Ion Amariei, om cam la 40 de ani, tată a patru copii, abia ajunsese acasă după 10 ore de muncă pe automacara. Tocmai începuse să mănînce. Se încruntă întîi puțin, și apoi răspunde : „Dacă ați apelat la mine, trebuie să fie vorba de un agregat, de o piesă ceva foarte grea. Știți doar că drăcovenia asta a mea e de 80 de tone. Nu ?". „Tocmai de asta avem nevoie. Piesa are peste 60 de tone". „Atunci e clar. Vă rog doar să mă lăsați cîteva minute să îmbuc ceva. Nu de alta, dar altfel nu rezist". „Bineînțeles, nea Ioane, și te rugăm să ne ierți". „Se mai întîmplă și de astea, ce să-i faci". răspunde Ion. Convoiul de ajutor înfruntă un viscol în continuă intensificare. La doi, trei kilometri, sînt nevoiți să coboare din mașină și să-și facă drum cu lopata. Enorma macara ajunge la locul cu pricina. Face minuni nu alta, prin forța ei deosebită. În două ore drumul este degajat. Coloanele se repun în mișcare. „La un moment dat, ne povestea după aceea Ion, eram pur și simplu epuizat. Mă luase și frigul. Parcă eram în cămașă, nu în șuba asta îmblănită. Cînd am coborît însă din automacara să mă dezmorțesc puțin, am zărit în turisme copiii aceia care dirdîiau de frig. M-am gîndit imediat la ai mei de acasă. Erau cam de vîrsta celor din mașini. Să vă spun drept, asta mi-a dat forța. Mă bucur că v-am putut ajuta".

VICTOR BEDA ■

Totul despre Girondins de Bordeaux

UN ADVERSAR PE MĂSURA CRAIOVEI

Vineri la prînz, la Zürich, sorții au decis : în turul 3 al Cupei U.E.F.A., Universitatea Craiova va întîlni pe Girondins de Bordeaux, partidele urmînd să se dispute la 24 noiembrie (la Bordeaux) și, respectiv, 8 decembrie (la Craiova). Vom încerca în rîndurile de mai jos, stimați cititori, să vă prezentăm, fie și succint, formația franceză, nu înainte de a-i mulțumi antrenorului federal Cornel Drăgușin, care ne-a furnizat o parte din datele pe care vi le înfățișăm.

„COTITURA" DIN 1960

Deși înființat în anul 1881, clubul din Bordeaux deține un palmares mai degrabă modest. El n-a cîștigat campionatul decît o singură dată (1950), dar s-a clasat în mai multe rînduri pe locul 2 (1965, 1966, 1969). În Cupa Franței, a terminat învingător tot o dată (1941), rămînîndu-i însă consolarea de a fi disputat, fără izbîndă, alte 5 finale (1952, 1955, 1964, 1968, 1969). După anii 1965—1969, în care echipa a avut o „zvenire", ea s-a cufundat din nou în mediocritate și s-a găsit, aproape în fiecare sezon, mai aproape de retrogradare decît de titlu ! În 1979, de pildă, Bordeaux (altfel reprezentanta unui oraș cu peste 600 000 de locuitori, mare port pe Garonne și puternic centru viticol) a terminat pe locul 14, iar în 1980 a stat și mai rău, ocupînd la terminarea campionatului poziția a 16-a

În 1980 însă în viața clubului s-a produs o adevărată „cotitură". Venit președinte, Claude Boz, un om energic dar (după aprecierile presei franceze) cu gură cam mare, l-a promovat pe fostul internațional Didier Couecou ca director tehnic și a apelat la serviciile antrenorului Aimé Jacquet (și el fost internațional A, remarcat la Saint Étienne), lansînd totodată un avertisment : „În cîțiva ani, Bordeaux va ajunge o echipă de nivel european". Iată ce scria, la puțin timp după instalarea noii conduceri tehnice, ziarul „l'Equipe" : **„E limpede că Bordeaux e avidă de revanșă. Cei care formează echipa țin să demonstreze ceva și să nu ne surprindă dacă vor reuși sub conducerea lui Jacquet care, la rîndul lui, are și el ceva de arătat".** Previziunile lui Victor Péroni s-au adeverit și, în sezoanele următoare, Bordeaux a urcat în ierarhia fotbalului francez, la sfîrșitul campionatelor 1981 și 1982 ocupînd un meritoriu loc 3. E drept, echipa a fost ajutată și de cîteva transferuri spectaculoase (și costisitoare), între care cele ale lui Marius Trésor (venit de la Marseille în 1980) și Jean Tigana (cumpărat de la Lyon în 1981) au bătut, la timpul respectiv, toate „recordurile", dar nu-i mai puțin adevărat că și stilul lui Jacquet (orientat spre un fotbal modern, de atac) a început să-și spună cuvîntul. Anul acesta, la a 8-a sa participare în cupele europene, gruparea bordeleză a reușit să pătrundă în turul 3 pentru prima oară, în 1981 părăsind Cupa U.E.F.A. din turul 2, eliminată fiind de S.V. Hamburg (2—1 și 0—2). După ce, în turul 1, surclasase pe Viking Reykjavik cu scoruri identice : 4—0.

Acest „salt" se explică, după cum veți vedea, prin alte cîteva transferuri răsunătoare.

Marius Trésor : **născut în 1950, Sainte Anne (Guadelupa), 1,83 m, 84 de kilograme. Fost la Ajaccio și Marseille, din iunie 1980 la Bordeaux. Fourte bun la Ei Mundial '82 (singurul care a jucat toate partidele), e la un pas de a-l egala pe Robert Marche în ceea ce privește numărul de selecționări în naționala Franței (62 față de 63). Excelent în jocul aerian, rămîne vulnerabil în jocul pe jos și la interceptie.**

5 TITULARI NOI

În toamna lui 1982, clubul a hotărît, sprijinit fiind și de municipalitate (primarul orașului e fostul prim-ministru Jacques Chaban Delmas), să împrospăteze totul. I-a lăvat să plece de la Rocquevieille (locul de antrenament al formației bordeleze) pe Gemmrich (în Lille), pe Soler (internațional A, la Toulouse), pe Fernandez (la Cannes), pe Pantolfci (internațional A iugoslav) etc., făcînd cîteva achiziții de primă mărime. A venit, de la Nimes, portarul Ruffier, a fost adus fundașul central Specht (de la Strasbourg), s-a apelat la Domenech (fost la Paris Saint Germain), după care atenția lui Boz s-a îndreptat spre Bundesliga, de unde Bordeaux a achiziționat 2 atacanți de valoare : pe Caspar Memmering (de la Hamburg) și pe Dieter Müller (de la Stuttgart), ambii internaționali.

Drept urmare, în campionat (în care ocupă în prezent locul 2, după Nantes). Jacquet s-a oprit asupra formației **Ruffier — Rohr, Specht, Trésor, Domenech (Bracci), Tigana, Girard, Giresse, Memmering, Müller, Lacombe**, cu observația că, exceptîndu-i pe Ruffier, Rohr, Specht și Bracci, toți ceilalți au jucat sau joacă în echipe naționale, sub culorile franceze sau vest-germane. Patru din ei, Trésor, Tigana, Giresse și Girard, au făcut parte din reprezentativa „cocoșului galic" care a evoluat (bine, locul 4) la El Mundial '82, Trésor jucînd în Spania în toate partidele disputate, iar Tigana fiind declarat, în urma referendumului revistei „Don Balon", cel mai bun jucător francez la mondiale (de unde o tentantă ofertă din partea lui Tottenham ,ofertă respinsă fără ezitări de Claude Boz). Dacă se apreciază că linia de fund a lui Bordeaux e penetrabilă (ca are și o medie de virstă mai ridicată, Trésor pregătindu-se să serboze, la 15 ianuarie, 33 de ani), se afirmă în schimb că mijlocașii Jean Tigana, Alain Giresse (care e și căpitanul echipei) și René Girard, cărora li se adaugă, de regulă, și Caspar Memmering, alcătuiesc un compartiment deosebit de puternic și omogen, o adevărată „cavalerie ușoară" (Tigana are 1,68 m și 62 kg, iar Giresse numai 1,63 m și 60 kg !? Vîrstele lor: 27 și, respectiv, 30 de ani), capabilă să surprindă orice adversar. Atacul, în care „veteranul" Lacombe (30 de ani) și-a păstrat locul înaintea fostei tinerețui Audrain (venit anul acesta de la Angers), e alcătuit din jucători robuști și iuți, redutabili în jocul aerian.

După părerea ziariștilor francezi (ca și după cea a lui Mircea Lucescu, pe care o vom găzdui îndată), „cheia" succeselor lui Girondins de Bordeaux se află în mîinile mijlocașilor, ale lui Tigana în primul rînd. Jucător de culoare (ca și Trésor dealtfel), Tigana are o tehnică de excepție, fiind o adevărată „rampă de lansare" a atacurilor bordeleze care, pe teren propriu, sînt greu de stăvilit. Dovadă ? **Bordeaux a ajuns în turul 3 datorită victoriilor zdrobitoare obținute în meciurile de aruncă: 5—0 cu Karl Zeiss Jena (după 1—3) și 4—0 cu Hajduk Split (după 1—4, meci în care au lipsit cîțiva titulari, inclusiv Tigana).** Partida de la Bordeaux cu Hajduk a fost urmărită în întregime, la televizor, de selecționerul echipei noastre naționale, **Mircea Lucescu**, care ne-a încredințat impresiile sale.

„LECȚIA ENGLEZĂ"

— Cum vi s-a părut viitoarea adversară a Craiovei ?

— A început foarte tare, atît în sensul bun, cît și în sensul rău al cuvîntului, și a terminat la fel. Francezii, care alătdată practicau un fotbal „de salon", au învățat foarte bine „lecția engleză" și trebuie să recunoaștem că am văzut, la jucătorii lui Bordeaux, mai multe deposedări bărbătești, prin alunecare, decît la adversarii lor ! Dealtfel, Hajduk a cedat și psihic. Iugoslavii n-au crezut că pot fi eliminați și, socotind liniștitor avantajul de 3 goluri, au jucat apatic. N-au tras de timp, n-au fragmentat jocul. După ce Memmering a marcat cu multă șansă golul 3, șut de la 35 de metri scăpat copilărește de portar, Bordeaux s-a dezlănțuit și nimic nu i-a mai putut opri pe francezi din drumul lor spre calificare.

— Care sînt „armele" lui Bordeaux ?

— Linia de mijloc, care s-a angajat cu energie în fiecare fază. Tigana și Giresse mi-au făcut o foarte bună impresie, ei creînd adesea superioritate numerică prin scoaterea din joc a adversarilor direcți. În apărare însă, de unde Trésor are obiceiul să plece mereu la finalizare, francezii au lăsat multe spații libere. Cred că, într-o zi bună, Craiova ar putea marca și 2—4 goluri în poarta lui Ruffier. Firește, la Bordeaux va fi mai greu, tocmai din cauza fotbalului de mare angajament practicat de gazde, fotbal la care, în meciul cu Hajduk, arbitrul a cam închis ochii, avantajîndu-i pe francezi.

— În rezumat ?

— Socotesc că prima confruntare, cea din 24 noiembrie, va fi decisivă, de aceea ea trebuie pregătită cu multă atenție. Ținînd cont de toate elementele, de la lipsa lui Balaci la condiția terenului din Bordeaux, de regulă mai moale, din cauza umidității atlantice. Un adversar, fără îndoială, puternic, dar nu invincibil

— O ultimă întrebare : care a fost atmosfera la meciul cu Hajduk ?

— Din cîte m-am lămurit, incendiară ! Multă lume (n.n. peste 25 000 de spectatori), foarte pătimașă, gazonul înconjurat de polițiști. Dacă vreți, un fel de „San Siro". Craiova însă, care e de-acum o echipă experimentată, nu va trebui să-și piardă capul. Eu, dacă pot zice așa, cred în steaua ei.

Și noi, o spunem cu toată sinceritatea, credem în posibilitățile Universității de a se califica. Sigur, pînă la 24 noiembrie mai sînt atîtea zile, vom mai reveni asupra meciului de la Bordeaux, dar pregătirea lui trebuie începută cît mai grabnic și făcută cu maximum de seriozitate și răspundere. Cîțiva tehnicieni vor trebui să vadă pe Girondins, acest lucru fiind posibil fie în data de 16 noiembrie (la Sochaux), fie în data de 20 (chiar la Bordeaux), cu Auxerre, echipa lui Szarmach). F.R.F. avînd datoria să dea, în acest sens, o mînă de ajutor, interesul Craiovei fiind, de fapt, interesul fotbalului românesc, la o oră la care, după cum bine se știe, Universitatea e singura noastră formație rămasă în cupele europene. În ceea ce privește întîlnirile pe care Craiova le mai are de susținut în campionat, nu cerem federației un statut privilegiat, dar îl cerem, și o facem tocmai în interesul amînîtă, să vegheze cu mai multă răspundere, mai vigilent, în așa fel încît neplăcerile de la Scornicești și Pitești (care au traumatizat psihic formația oltcană) să nu se mai repete.

În rest, nu ne rămîne decît să-i urăm Universității mult succes !

OVIDIU IOANIȚOAIA

Omul care joacă

Între extaz și... adevăr

Aș fi vrut astăzi să vă vorbesc mai mult despre un așezămînt uluitor vizitat în orașul Erou Coventry, Catedrala Reconcilierii. Prin ingeniozitatea și modernismul construcției, precum și a simbolurilor istorice și de expresionism actual ai vitraliilor și ai gobelenului definitoriu, mi s-a părut mult mai interesantă decît marile domuri rîvnite ca vedere ale evului mediu. Monumentul actual, ridicat „alături" de ruinele vechii catedrale distruse de furia din văzduh a „zvasticii" lui Goebbels, aduce aminte prin el de vechea așezare de maici dinaintea venirii „danilor" în Britania, de începuturile credinței proprii înainte de normanzi, de nebunia eroică dar puțin fertilă a lui Henric al VIII-lea (incendiatorul pentru Anne Boleyn a perimetrului în sine rupîndu-se de Roma) ; găsind, în fine, în 1962 loc și locuri pentru a crea omului senzația că sub scutul noilor catapetezme și ale aceleiași muzici de Bach, trebuie și merită să te pleci neputincios în fața vieții. Această oază de gînduri mi s-a părut uluitoare fiindcă dă sugestia că nu trebuie să îngenunchezi aiurea ci să-ți găsești forța de a face orice pentru a-ți trăi prin efortul tău, spre folosul omenirii, împrumutîndu-ne între noi ce avem mai bun, clipele atît de aproximative ale existenței. Prin sugestionalul său neașteptat, acest „monument viu" m-a adus, readunîndu-mi gîndurile, iarăși, spre acelea ale fotbalului.

Era tîrziu, într-un alt sanctuar al omenirii, stadionul Villa Park, luminile totale se stinseseră de mult. Poate numai în boxele privilegiaților timpului actual, așezate în locuri ocheșe, cu vedere discretă din orice colț, spre cîmpul verde, protejate de geamuri incasabile, o posibilă „candelă" a suspensului mai antura un toast al lui „Loyds Bank" sau „Rolls Royce" pentru Shaw, Withe, Morley sau pentru spectacolul în sine. Realmente a fost un bun spectacol. Eram amărît, vestiarul nostru devenise un incendiu în căutarea tricourilor lui Aston Villa ca și a unor explicații de senzație ale unor momente de joc ce nu depindeau numai de acum ci și de timpuri destul de îndepărtate... Să părăsești un vestiar înfrînt, indiferent în fața oricărui adversar străin, aș vrea să fie o senzație de suferință pentru orice jucător român.

Nu cred că și este în restriștea noastră, dar tot noi, blestemați de divini, sîntem aceia care schimbăm neîncetat de repede bocetul de îngropăciune în chiot de pe trecere... Eh, și ce nu se poate întîmpla atunci...

Dar ceața sau smogul Angliei poate fi și un tărîm binevoitor. Parcă din ea, în fața plecării din stadion, ca un semn adevărat, șeful scouts-ilor (căutătorilor de talente al lui Aston Villa, admis în acest post acum doi ani, după un concurs la care au participat 54 (!) de antrenori), Malcolm Birt, mi-a sugerat și prin mimica graiului că ne va însoți la aeroport. De fapt, era însărcinatul cu „desăvîrșiren" protocolului nostru și omul care ne a urmărit la jocul cu Timișoara.

Normal, ne-am permis să ne dăm jos măștile... Am preferat un translator cunoscător adevărat al meandrelor limbii engleze. Spune-mi, Malcolm (îl priveam căutîndu-i sinceritatea în irisul albastru), de ce ai făcut așteptînd tabela atunci cînd doi ziariști de-ai noștri, pricepuți la fotbal (spun eu), te-au întrebat ce crezi despre ?—2-ul nostru cu Timișoara ? „Știi, eu văd între 12 și 14 meciuri săptămînal pentru a căuta viitori înlocuitori pentru elita noastră. Caut și pentru Shaw... De fapt, acest Walters este și singura mea „găselniță", tocmai pentru el... La noi, orice jucător trebuie să simtă că are în spate un „coșmar" ce-l poate înlocui. E și o regulă a existenței. Revenind la joc, am simțit că reacția lui Gibson îl poate opri pe Țălnar, că Jones trebuie și poate să meargă după Orac și că agresivitatea de acțiune și de marcaj a liniei noastre de mijloc vă poate crea probleme. Aș vrea să-ți mai spun că am simțit că nu aveți posibilități de a contracara un „4-4-2" ca al nostru, în apărare. „Poate nici nu sînteți obișnuiți cu șablonismul exact al schemelor noastre". Replicile mele, realmente o luptă de opinii, nu cred că mai merită împărtășite. Mi-a dat multă dreptate, dar totul, păgubitor pentru noi... a trecut. În schimb, retrosprosăpîndu-mi entuziasmul pentru posibila reușită de care este capabil fotbalul nostru, la fel de sincer, a recunoscut că și el pot și trebuie să învețe foarte mult din agilitatea cu care i-am pasat la al doilea joc punindu-le destule probleme. Îmi spunea : „Știi — asta ne lipsește"... Din aparența lor liniște și din amăgitoarea noastră siguranță se poate afirma că mai avem multe de învățat, semeni de la semeni.

CORNEL DINU

Suspendat în România, dar bun pentru Europa

În ciuda aprecierilor foarte nefavorabile pe plan intern, arbitrajul românesc se bucură în continuare de un bun renume peste hotare, de un prestigiu la ridicarea căruia nu contribuit de-a lungul anilor, o serie de reprezentanți valoroși, de la Mihai Popa, primul deținător al ecusonului F.I.F.A., pînă la Rainea sau Igna fără a-i uita desigur pe Kollosi, Petrescanu, Bentu și încă alții. A devenit un fapt curent ca la fiecare etapă a competițiilor continentale intercluburi, la meciurile întîrtări de asemenea, o brigadă românească sau mai multe să fie chemate să arbitreze, lucru care constituie, fără îndoială, o cinste pentru fotbalul nostru, ajuns să fie reprezentat la un nivel mai înalt (cum s-a întîmplat la C.M. din Spania) nu de o echipă, ci de un arbitru ! Sezonul competițional actual nu a dezmințit aprecierile de care se bucură arbitrii români, încrederea pe care le-o acordă U.E.F.A. în special. Numai că, din păcate, lucrurile nu se află pe făgașul lor normal.

Cazul care ne pune pe gînduri este cel al arbitrului timișorean Ioan Igna, delegat de U.E.F.A. să conducă meciul F.C. Valencia — Manchester United, disputat în cadrul Cupei U.E.F.A. Trebuie mai întîi să subliniem că, în asemenea cazuri, delegarea arbitrului de centru este *nominală*. Colegiului de arbitri nerămînîndu-i decît sarcina de a-i desemna pe tușierii care îi vor ajuta pe acesta. Așadar, Igna a fost delegat pentru meciul în speță, dar între timp, în campionat, același arbitru timișorean a dat peste cap meciul Sportul studențesc — Steaua (două lovituri de penalty neacordate, vizibile pe banda video) și în consecință s-a ales cu 4 etape suspendare. Întrebarea este dacă un arbitru suspendat pe plan intern mai poate oficia în străinătate ca și cum el n-ar fi vinovat de nimic ? ! Aici, ca mai întotdeauna, părerile sînt împărțite. Este o mare cinste pentru noi, spun unii, iar arbitrul respectiv și-a cucerit acest drept cu mult înaintea suspendării în campionatul intern ! Dar mai poate fi el recompensat, spun alții, este cazul să-l lăsăm să ne reprezinte tocmai acum, cînd a făcut-o de oaie ? !

Evident, este vorba de o poziție cîștigată în fotbalul european, la care nu se poate renunța cu una cu două. Un refuz sau o declinare... de ofertă într-un asemenea caz poate aduce cu sine o mică slăbire a poziției și a renumelui, dar uneori meritată ! Este de remarcat că în Colegiul central al arbitrilor s-a pus la vot hotărîrea de a fi acceptată sau nu delegarea lui Igna la Valencia, acesta fiind suspendat, așa cum am amintit, pe plan intern. Nu era însă singurul caz, și Salomir, și Streng au arbitrat în străinătate fiind suspendați în campionat, ca să nu ne mai aducem aminte de cazurile petrecute în trecut. Între paranteze fie zis, Streng a ajuns clientul săptămînal al Colegiului de arbitri. Suspendat, nu demult, pe 4 etape, el a mai comis alte două grave greșeli, vicinul rezultatele partidelor F.C. Argeș — Craiova și A.S.A. — Sportul. Ce-ar fi dacă i s-ar acorda un „concediu" mai lung ? De pildă, pînă la sfîrșitul campionatului. Colegiul a hotărît în cele din urmă să propună Biroului federal *oprirea* plecării lui Igna, motivînd oarecum tehnic această opțiune, prin lipsa de formă a arbitrului timișorean. Și totuși Igna a plecat la Valencia, hotărîrea colegiului fiind infirmată, ca în altfel de alte cazuri, de către F. R. F. Rezultatul ? F.C. Valencia a eliminat pe Manchester United, însă arbitrul Ioan Igna a primit din partea observatorului U.E.F.A., olandezul Jos Coler, nota 2, corespunzătoare calificativului **mittelmässig** (mediocru!). În raportul meciului, olandezul scrie: „El (Igna — n.n.) a fost mai mult sau mai puțin un arbitru de casă. Penaltyul contra lui Manchester a fost un cadou, așa cum limpede s-a văzut la televiziune, după meci. Chiar presa spaniolă a menționat acest lucru. El a depășit pe M.U. mai mult decît pe Valencia (32—14 raportul faulturilor). A anulat un gol pentru M.U., decizie foarte îndoielnică". Așadar, un arbitraj care aduce mai mari prejudicii fotbalului românesc decît ar fi putut produce retragerea delegării în ultimul moment ! Faptul nu trebuie lăsat să treacă fără a pricepe ceva din el. Sigur, nu avem dreptul să ne îndoim de buna-credință a lui Igna, chiar dacă el a greșit evident în meciul Sportul studențesc — Steaua. Dar oare ar mai fi greșit el în asemenea măsură și dacă știa că, în eventualitatea unei suspendări, pierde și delegarea la Valencia ? ! Salomir, Streng, ceilalți nu s-ar comporta oare altfel, mult mai corect, mai intransigent și obiectiv, dacă ar fi în cunoștință de cauză că o eventuală suspendare le poate aduce și... absența din meciurile internaționale pe care urmează să le conducă ? Noi credem că da, susținînd nici că este de dorit ca C.N.E.F.S.-ului și a federației de specialitate să reglementeze acest lucru chiar dacă, aparent, fotbalul nostru și arbitrajul românesc ar putea pierde ceva pe plan internațional, prin lipsa de reprezentare la un meci sau două. Cîștigurile reale ar fi însă cu mult mai însemnate, și nu numai în cadrul atît de chinuitului campionat intern, ci chiar în afara lui.

DUMITRU GRAUR

Cu Dinamo în Anglia

Alarmă falsă la etajul 9

Am urcat în avion la aproximativ două ore după fluierul final al arbitrului Frederikson, părăsind craterul ultimului vulcan care și-a revărsat lava fierbinte de exclamații, interjecții, urale, urlete, fluierături, hohote de ris, cintece de glorie ale unui public mulțumit, evident, de spectacol și de rezultat. La Birmingham, trebuie să spunem, am avut impresia că iarba crudă și iluminată a gazonului de pe Villa Park începe chiar de la capătul pistelor de aterizare și de decolare ale aeroportului, printr-un cer sfișiat de nori și de o ploaie mărunță ca o transpirație rece. Lăsăm, deci, în urmă stadionul echipei Aston Villa după 15 minute de alunecare lină cu autocarul printr-o junglă de străzi suspendate și întrerupte de o feerie stranie de lumini portocalii, amintind de Mediterana, sub întunericul și ceața dintr-o imensă spălătorie de noapte. Peste puțin timp ne aflăm la 10 000 de metri înălțime, obosiți, epuizați, după un meci dramatic, încărcat de surprize, de răsturnări de scor derutante. Cu o noapte în urmă, la etajul 9 al hotelului Holiday Inn, unde ne-am odihnit în condiții de seră și de aer condiționat, cu muzică discretă la posturi aruncate în infinit și amenințați din sfert în sfert de oră de clopotele dulci ale unei catedrale invecinate, a sunat alarma ! Am tresărit în amintirea unui coșmar petrecut într-un film cu zgirie nori și incendii pirotehnice, înregistrînd îngrijorați prin ferestrele cu ecran lat ale camerei, pacheboturile de purpură și de alamă care debarcau pe platforma din fața hotelului cîțiva pompieri în costume de fanfară de gală. Ne-am îmbrăcat în grabă în atmosferă de front rupt, de asediu, gata să ne prăbușim în lifturi. Pînă la urmă alarma s-a dovedit falsă dar farsa a continuat profesionist, cu detectoare de incendiu, cu lanterne, chiar la etajul 9 și deasupra, la nivelul instalațiilor hotelului, în căutarea unui scurtcircuit. Ni s-au cerut scuze, celor cîțiva somnambuli treziți de alarmă (restul, aveam să aflăm mai tîrziu adormiseră fără drept de apel), ni s-au cerut scuze politicoase și fără temenele, dar mulți dintre noi ne-am liniștit greu, îngrijorați de o alarmă care s-ar putea repeta. Am fost într-adevăr amenințați de un incendiu sau alarma a fost provocată anume pentru a produce o fractură psihică printre jucătorii noștri înaintea meciului de a doua zi ? Am fost asigurați că sistemul de alarmă se poate declanșa imediat în cazul în care un locatar întîrziat trece intîmplător învăluit într-un nor de fum de țigară prin dreptul instalației electronice de avertizare. Puteam fi deci suspectați chiar noi că am fumat în dreptul acestor sofisticate aparate care adulmecă fumul cel mai fin de țigară și trezesc reflexele conditionate ale pompierilor ! Am pus totuși incendiul pe seama hazardului, a accidentului că să ne menajăm buna dispoziție, mai ales că ilustrele noastre gazde de la clubul Aston Villa s-au purtat cu noi cu o delicatețe savantă. Și apoi, cine să fi pus la cale un asemenea „sabotaj", în conditiile în care calificarea echipei adverse era ca și tranșată iar eventualitatea unei răsturnări de scor în favoarea noastră, era ca și exclusă. Exclusă ? Adevărul e că, în secret, și uneori chiar mărturisit în surdină, fiecare dintre noi visa, încă în noaptea incendiului nevăzut, un scor miraculos care să relanseze echipa noastră în cursa calificării superioare, chiar și în prelungiri.

Ca să ne liniștim, am coborît, totuși, cîțiva, în holul hotelului și afară pe platforma părăsită de echipajele pompierilor alertați inutil. Orașul ne-a întîmpinat cu aceeași ceață densă, acoperind străzi și blocuri devastate de insomniile felinarelor de noapte, de farurile stridente ale cascadelor de mașini plonjînd în flux și în reflux pe asfalt, prin scuaruri depopulate, printre frunze căzînd fosforescent sub poduri suspendate, în ora ultimelor taximetre care se retrag spre hotel. În acest moment al preliminariilor noastre la infrîngerea de a doua zi, am trăit unul din spectacolele dezolante, urmărind cum coboară din taximetre cîțiva infirmi și handicapați, întîmpinați cu scaune pe rotile, oameni fără mîini, fără picioare, cu capete enorme și liforme de hidrocefali, cu priviri plezise, halucinante, cu mișcări dezordonate și lubrice, scăpați parcă de pe un platou de filmare apocaliptic și pentru care spectacolul sportiv aflat în pregătire la etajul 9 al hotelului era tot atît de departe ca o expediție pe lună. Tîrziu, foarte tîrziu, la televizorul în culori din camerele noastre le hotel aveam să-i revedem pe toți acești risti dezmoșteniți ai vieții, vecini de hoel cu noi, filmați într-un reportaj dedicat tandicapaților într-o lume plină de orori, le victime ale radiațiilor, ale stupefiantelor, ale consumului exacerbat de medicamente, ale anticoncepționalelor, cerșind ompasiune.

Lăsîndu-i pe protagoniștii spectacolului portiv de a doua zi să-și refacă somnul ntrerupt de falsa alarmă a unui incendiu neconfirmat, am străbătut orașul pe os, ocolind în ultimul moment de autobuele greoaie care gonesc cu o viteză incredibilă pe partea carosabilă a străzilor și m trecut în revistă vitrinele magazinelor, tmosfera de noapte a orașului în care își re reședința cea mai bună echipă de club e pe continent este stranie, ca a unui mealopolis în care viața se stinge treptat în care rămîn să viermuiască doar itrinele barurilor obscure amintind bolile infernului, cinematografele și hotelurile de categorii reduse cu vagabonzi erni, cu femei desperechiate, machiate olent, cu bărbați plini de brățări și cercei, nafați ca în revistele de modă pentru celălalt sex, cu bețivi adormiți pe trepte de case, lîngă conservele golite de bere și lîngă uluma cînă revărsată pe caldarîm, cu epigonii pletoși și bărboși, zdrențăroși și însalubri ai vechilor „hippies" în drum spre Katmandu... Și în această atmosferă de coșmar nocturn, pretutindeni panouri care anunță spectacole de teatru, concerte de muzică rock, întîlniri religioase, scăderi de prețuri la tarabe, dar nicăieri un afiș, un anunț, măcar discret, privind meciul de a doua zi. Doar cîteva ziare de seară, sau de noapte, care într-un număr impresionant de pagini comentează ultimele știri despre cele două echipe, ultimele declarații făcute de antrenori, imaginile celor mai reprezentative vedete și mai ales reportajele întîlnirilor din campionatul englez. În rest, tăcere...

Ultimele declarații ale antrenorului Tony Barton dau ca sigură absența din formația sa a lui Mark Jones, accidentat. Antrenorul Dumitru Nicolae Nicușor s-a hotărît să introducă în teren pe Dragnea în locul lui Văetuș și pe Mulțescu în locul lui Augustin care s-a refăcut în ultimul moment după o amigdalită pultacee. Tony Barton, cu alura sa de grădinar sau de meșteșugar oarecare, amenință discret, modest cu o armă secretă : Mark Walters, un jucător tînăr, de culoare, care va confirma spusele sale aruncînd în plasa porții noastre cel din urmă gol al partidei. Iarba verde, tunsă scurt și luminată de reflectoare, face parcă aerul să devină brusc ozonat și dă impresia că ne aflăm la o radiografie. Respirăm instantaneu mai adînc și ne simțim mai bine decît în aerul sufocant al străzilor de peste zi și de peste noapte din Birmingham. Stadionul are o rezonanță fantastică, de sală de concert sau de operă. Ni se aud șoaptele, respirațiile, murmurele, risul, cu ecouri și reverberații. Intrarea jucătorilor e salutată detonant de întreg stadionul ridicat în picioare. Nu ne mai auzim unii pe alții. Vacarmul depășește parcă zidul sonic al tensiunii jocului. Arbitrul Frederikson alunecă scheletic și prelung ca un periscop de la o poartă la alta. Jucătorii parcă înoată într-un ocean de urlete, de fluierături, de urale și de huiduieli. Parcă toți cei 25 de mii de spectatori de pe Villa Park au năvălit în teren și joacă pentru Aston Villa. Am chiar impresia că sînt mult mai mulți jucători englezi pe teren decît români. Ca peste puțin timp să mi se pară că sînt mai mulți români pe teren ! Încleștarea e, de fapt, o luptă corp la corp. Dar fără brutalități și fără violențe. Atmosfera este de „fair play" și de coregrafie fabuloasă cu mingea la picior și cu mingea în aer ca în straturi de imponderabilitate. După primul șut al lui Morlay tribunele cîntă la orgă. După primele atacuri prăbușite ca bombele cu bile în careul nostru pare că întreg stadionul s-a prăbușit sub cerul gurii acestor nemaipomeniți suporteri de la Birmingham. Dinu se lansează curajos printre adversari și împinge cu sufletul lui uriaș întreaga echipă adversă înapoi. Îl urmează Marin, Nicolae, Dragnea, Iordache, Mulțescu. Iată că jucătorii echipei adverse nu se mai găsesc unii pe alții cu pase desenate caligrafic. Se împiedică, se pripesc, pierd balonul. Dar revin. Revin al dracului de repede, aproape nesimțiți dar anunțați de publicul care nu încetează o clipă atacul său de pe margine, de la peluze unde oamenii stau ca la hipodrom, în picioare și rezemați de bancheteie unui uriaș bufet expres. În fața careului nostru cad parcă, mai multe mingi albe și nu știi care din ele va fi lovită, ca la biliard, și va intra în plasa porții lui Moraru pîndit de cîteva erori. Apărarea noastră se zbuciumă dar tot Gary Shaw este acela care plutește ca o nimfă în careu și zdrobește plasa cu un gol liftat cu capul. Mulțescu dezumflă pentru cîteva minute baloanele colorate cu iluzii ale galeriei și mută privirea portarului în altă parte cu un gol repede și viclean. Dar tribunele se reîncălzesc, iau cu asalt propriii lor jucători, îi scot din corzi, le insuflă curaj, entuziasm, poftă de joc, poftă de a învinge, iar jucătorii aceștia, mai mult sau mai puțin blonzi, au toate elementele victoriei în imaginație și în picior. Sînt minute întregi în care jucătorii noștri domină gazonul, dar steril. Minute întregi în care tribunele înțeleg de ce antrenorul Tony Barton a declarat ziarelor că primele douăzeci de minute ale dinamoviștilor, la București pot pune pe ginduri, pot pune în stare de alarmă pe orice antrenor. Altă stare de alarmă care, din păcate, s-a dovedit falsă peste cîteva minute cînd blondul Shaw a mai înscris două goluri și noi am ratat prin Custov nimerind bara de pe care s-a șuturat tot fardul portarului Rimmer, cel mai vorbăreț jucător de pe un teren de fotbal din cîți am văzut. Ne-a dat chiar impresia că face o transmisie directă pentru B.B.C. deși a avut serios de furcă și destule emoții cu șuturile și amenințările de șuturi ale jucătorilor noștri. Gary Shaw este într-adevăr un prestidigitator al balonului rotund. De statură potrivită, cu cel mai frumos și mai dezarmant suris din lume, el are magnet pentru minge și mingea îl caută ca într-un trucaj perpetuu. Trebuie, într-adevăr, să cunoști secretele acestor trucaje cinematografice ca să marchezi în joc un astfel de Tom Degețelul. Reducem din handicap dar nu e destul. Stăm în tribuna presei și zîmbim cu aer sportiv ca să nu ne vadă ziariștii străini că sîntem afectați de această înfrîngere care s-a datorat, între altele, unor greșeli grave, copilărești, de apărare. Stăm scufundați în tribună și trăim momente de neputință. Viața noastră și viața de pe scena verde a stadionului se împletesc și se suprapun atît de des încît un meci de fotbal nu e doar un simplu spectacol. Cred că e chiar viața ! Viață mărită prin obiectiv ca printr-un microscop electronic. Viață concentrată în cîteva minute. Întîmplător sau mai puțin întîmplător, meciul de la Birmingham a fost radiografia unei înfrîngeri. A unei înfrîngeri posibile în viața de fiecare zi. Dar de ce am fost învinși ? Am fi putut cîștiga ? Meritam, oare, să cîștigăm în fața unei echipe pregătite atît de bine ? Eu zic că nu. Atunci ce ne lipsește ca să învingem în confruntări de asemenea anvergură, în confruntări care seamănă cu superproducțiile ? Ne lipsește voința de a învinge ? Dezarmăm prea repede ? Sîntem plini de complexe față de cei care au inventat fotbalul ? Doar i-am învins la nivel de echipe naționale. Ne lipsește rezistența fizică ? Sînt ei mai bine hrăniți, mai plini de vitamine ? Suferă jucătorii noștri de avitaminoză ? Nu ! Ne lipsește tehnica adaptată la viteza de joc atletică a adversarilor ? Nu știm lupta contracronometru ? Nu avem jucători de valoare ? Nu avem antrenori pricepuți, informați și deschiși tuturor noutăților din fotbal ? Pentru că, vecheți dumneavoastră, deși am luptat magistral, cu un efort extraordinar, deși nu le putem reproșa nimic jucătorilor noștri la Birmingham, înfrîngerea unei echipe românești într-o confruntare internațională ne privește pe toți și pe fiecare în parte. Ne privește personal ! O asemenea înfrîngere e dureroasă și ne trebuie adeseori mult timp ca să ne vindecăm și să ne mulțumim cu oscilațiile campionatului nostru mediocru.

ADRIAN DOHOTARU ■

„Pe merit"!?

N-am mai fi revenit asupra temei dacă nu ne-ar fi fost dat să citim, cu stupoare, în „România liberă" de simbătă, sub semnătura lui Cătălin Georgescu, că „aria de selecție a lotului prezentat (n.n. la Balcaniada de la Bursa) a stat sub semnul restrictiv al sancțiunilor pe care C.N.E.F.S. le-a dictat, PE MERIT (subl. n.), impotriva unor boxeri, după „mondialele" de la München" ! ? Trecînd peste tonul articolului respectiv, de fapt o incercare, e drept subtilă, de a drege busuiocul (iată, ca dovadă, o frază memorabilă : „Măsura reală a valorii boxului românesc nu trebuie, cred, raportată la rezultatele inregistrate de acest lot" ! ? Ca și cînd boxul nostru n-ar fi inregistrat în ultimul timp numai eșecuri ! ?), să intrăm în subiect. Grăbindu-se să găsească „țapi ispășitori" după C.M. de la München, C.N.E.F.S. a hotărît, între altele, suspendarea pe un an din activitatea competițională internațională a 5 din pugiliștii prezenți la mondiale (Petrescu, Ciubotaru, Chioveanu, Cernat, Pirjol), acuzîndu-i nici mai mult, nici mai puțin de „lipsă de patriotism" ! ? O decizie, firește, fără suport, de care ne-am dezis la timpul respectiv și de care ne dezicem și azi, cînd Cătălin Georgescu se străduiește, surprinzător, s-o justifice, prefăcîndu-se că nu știe ce și cum ! ?

În schimb, „avocatul" (pe care nici lipsa de experiență în meserie nu-l poate scuza) uită că între cei care au urcat ringul la Bursa, fără a se impune, s-a numărat și Gheorghe Simion, sportiv pe care pentru abateri limpezi și grave (furt dintr-un magazin), C.N.E.F.S. îl sancționase drastic pentru ca apoi să-l ierte ! ? E nevoie, se vede, să-i aducem aminte lui C.G. că, în „România liberă" din 15 iulie 1982, a publicat un amplu interviu cu Mihai Trancă, noul secretar al F.R.B. zicînd : „Menționez aici hotărirea conducerii C.N.E.F.S., a președintelui său, general locotenent Marin Dragnea, care socotind, firesc, pedeapsa drept un mijloc de indreptare, a decis revenirea în activitate a pugiliștilor Gheorghe Negoiță, Leontin Sandu și Gheorghe Simion..." Adică, mai pe românește vorbind, e firesc (ca să-i cităm pe Trancă), e normal să se manifeste înțelegere față de Simion, dar nu și față de Cernat sau Pirjol, ultimii dovedindu-se vinovați de a fi cedat, la München, în fața unor adversari mai puternici decît ei ! ? E aceasta un mod strimb de a judeca și, implicit, de a pune problema. Și ar mai fi ceva. Dacă cei 5 au fost pedepsiți pentru slaba comportare de la campionatele lumii, ce se va intîmpla cu pugiliștii care, în frunte cu Georgică Donici, s-au prezentat sub așteptări la Balcaniadă ? După raționamentul C.N.E.F.S. ar trebui și ei, nu-i așa, sancționați cu asprime, opriți să mai urce în ring ! ?

Fie că vrea, fie că nu vrea Cătălin Georgescu, boxul românesc merge prost. Calea redresării lui e știută : muncă, seriozitate și, pentru că aceștea să devină posibile, adevăr. Asemenea mistificări, sugerate de C.N.E.F.S. și servindu-i numai lui, n-ajută la nimic. E cazul ca însuși forul diriguitor al sportului nostru, cînd exigent fără acoperiri, cînd generos fără noimă, să înțeleagă asta și să treacă la treabă. Vorbele nu mai sînt de mult suficiente.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Credem că Lucescu va spune da

În ultima sa ședință, Biroul F.R.F. a analizat, între altele, și o întîmpinare a clubului Universitatea Craiova. Acesta a solicitat, după părerea noastră cu indreptățire, ca 5 din cei 6 jucători ai săi convocați la lotul național (mai puțin Balaci, care nu va avea drept de joc la Bordeaux) să nu facă deplasarea în R.D.G. în vederea partidei amicale cu reprezentativa țării gazdă, programată în 17 noiembrie. Motivele invocate ni s-au părut, repetăm, justificate. Pe de o parte, starea sănătății unora dintre internaționalii Universității (Ștefănescu, Ticleanu și Cămătaru încă nu sînt pe deplin restabiliți), pe de alta, ca argument decisiv, programul extrem de încărcat căruia „tricolorii" Craiovei urmează să-i facă față în viitoarele săptămîni (24 noiembrie meciul de la Bordeaux în Cupa U.E.F.A., 26 noiembrie convocarea lotului pentru partida cu Italia din 4 decembrie, de asemenea, în deplasare), așa, fireșle, în paralel cu obligațiile din campionat.

Biroul federal n-a decis nimic, lăsînd hotărirea la latitudinea antrenorului Mircea Lucescu. Nutrim convingerea că, într-un moment în care Universitatea a rămas singura noastră „ambasadoare" în competițiile europene, interesele ei coincizînd (poate mai mult ca altădată) cu cele ale fotbalului românesc, Mircea Lucescu va acționa în consens cu cererea întemeiată a clubului craiovean. (Ov. I.).

Cu ce s-a ales Corvinul ?

Așadar, între un 1—1 la București, cu Sportul studențesc și un 0—0 la Rm. Vilcea, cu Chimia, Corvinul Huned ara a suferit la Sarajevo o infringere zdrobitoare, 0—4 cu una dintre echipele orașului viitoarei Olimpiade albe (învinsă duminică, în campionat, de Zeleznicіar, 0—1 în derbiul local), care a pus capăt carierei europene a echipei hunedorene în actuala ediție a cupelor continentale. Într-un fel, rezultatele amintite simbolizează distanța dintre nivelul camionatului intern și fotbalul practicat între echipele participante în cupele europene.

S-a apreciat imediat după tragerea la sorți care i-a desemnat următorul adversar, că echipa din Hunedoara ar avea cele mai mici șanse de calificare, spre diferență de Craiova și chiar Dinamo, lucru ce se va dovedi însă inexact. După cum se știe bine, meciul de la Hunedoara a avut un caracter aparte, greu de reprodus în altă partidă, suporterii Corvinului trecînd în spațiul a numai 90 de minute, așa cum s-a spus, de la agonie la extaz și... iarăși la agonie. Evident acuzînd o lipsă de experiență internațională care nu poate fi decît caracteristică unei echipe participante pentru prima oară într-o competiție de acest nivel, hunedorenii au dorit să facă totul într-un singur meci, riscînd enorm și, după cum s-a văzut, pierzînd aproape totul. Cu toate astea, forcingul hunedorean după 0—2 rămîne unul dintre cele mai frumoase momente ale meciurilor susținute, de-a lungul anilor, de echipele românești în competițiile internaționale. Corvinul a ajuns la 4—2 și la numai un mic pas de 5—2, ratarea uriașă a lui Klein semnificînd totodată stingerea în joc a echipei hunedorene și renașterea formației iugoslave, a cărei valoare și experiență competitională s-au spus în cele din urmă cuvîntul. Meciul retur, disputat la Sarajevo, n-a mai avut în atare condiții decît o importanță aproape simbolică, dar el a reușit să accentueze defecțiunile din jocul echipei noastre, depășită în finalul partidei la un scor agravat, e adevărat, și de unele greșeli de arbitraj. Cu toate acestea s-a văzut limpede că și Corvinul a avut o șansă reală de calificare, pe care puțini o întrezăreau înaintea disputării celor două meciuri.

Dincolo de toate acestea, acum important este dacă echipa hunedoreană va da semne că a învățat ceva din noua experiență la care a fost supusă. În primul rînd este de remarcat că meciurile din Cupa U.E.F.A. au dus la necesitatea ca echipa din Hunedoara să-și stringă rîndurile în incercarea de a pune mai multă ordine în sînul clubului, în relațiile dintre antrenorul Remus Vlad și jucătorii săi. Aici, după plecarea lui Mircea Lucescu, favoriții oțelarilor din Hunedoara au început să-și cam facă de cap, antrenîndu-se după pofta lor și ajungînd la un nivel de joc (de văzut meciurile de campionat dinaintea „perioadei Sarajevo") cu totul îngrijorător. Dealtfel, forma slabă tocmai a componenților celor mai valoroși ai echipei, Klein, Petcu, Dubinciuc în mod special, atestă acest lucru. Îmbucurătoare rămîne doar creșterea de formă a lui Gâbor, cu care Lucescu a lucrat special, ca elev al lui la echipa națională. Apoi, nu trebuie trecute cu vederea actele de indisciplină comise la Sarajevo, care aruncă o lumină și mai nefavorabilă, agravînd comportarea echipei. U.E.F.A. va lua fără îndoială decizia unor sancțiuni, suspendîndu-i pe vinovați (Dumitrache și Gabor) și aplicînd o amendă clubului, în fapt fotbalului românesc. Explicații și scuze, sigur există ! Se pare, din cîte ne spunea Mircea Pascu, președintele clubului hunedorean, că la Sarajevo arbitrul italian Altobelli l-ar fi lovit cu fanionul pe Dumitrache, în timp ce acesta incerca să protesteze pentru ofsaidul din care s-a marcat al patrulea gol, și că Gabor ar fi făcut un gest prea ușor interpretat drept obscen, fiind pentru asta eliminat. Dar desigur că asemenea explicații nu pot fi interpretate decît ca subiective, raportul arbitrului și cel al observatorului neutru stînd la baza judecății forului fotbalistic european. Iar aici, spre diferență de felul în care se judecă la noi, nu ne putem aștepta la nici o clemență !

DUMITRU GRAUR ■

Lumea în care trăim

„Ultima nebunie a omului"

Concluzia este de acum bine cunoscută. În jurul ei s-a discutat mult. Şi se va mai discuta. Şi-au spus cuvîntul savanţi de renume şi specialişti în strategia militară, cercetători şi ofiţeri de carieră, medici şi oameni politici. Războiul nuclear reprezintă o absurditate, dar o absurditate sinucigaşă. Pentru că un asemenea război este lipsit de utilitate politică şi militară. Pentru că războiul nuclear provoacă distrugeri inimaginabile atît celor care atacă, cît şi celor care se apără, ca şi tuturor celor care, într-un fel sau altul, sînt implicaţi. Orice strategie de apărare antinucleară nu numai că este inutilă — pentru că o apărare eficientă este imposibilă — dar stimulează, totodată, o dezvoltare a mijloacelor ofensive ale adversarului. Căci în această competiţie, din care a dispărut raţiunea, se încearcă găsirea unor mijloace care să facă distrugerea şi moartea mereu mai groaznice.

De fapt, aşa cum se arată într-un recent raport al Naţiunilor Unite, un război nuclear, indiferent cine şi de ce l-ar porni, ar fi „ultima nebunie a omului". În condiţiile actualelor arsenale atomice, războiul nuclear ar conduce la distrugerea omenirii, a civilizaţiei, a planetei însăşi. Sînt nu numai cuvinte avertisment. Studii serioase, întreprinse de savanţi, conduc spre o asemenea concluzie cutremurătoare.

Şi, totuşi, în mod paradoxal, statele lumii investesc an de an sume tot mai mari pentru cursa înarmărilor nucleare, pentru realizarea de noi rachete purtătoare de focoase nucleare, pentru crearea de noi arme mai precise, mai puternice, mai sofisticate, practic, pentru pregătirea războiului nuclear.

Statisticile sînt evidente. Dacă în 1960 omenirea a cheltuit 500 miliarde dolari pentru înarmare, anul acesta, după datele prezentate de S.I.P.R.I. — Institutul de la Stockholm — umanitatea va irosi circa 650 miliarde dolari, ceea ce constituie — după un calcul foarte simplu — între 25 şi 30 la sută din volumul produsului mondial total.

Suma este exorbitantă. Totuşi, este explicabilă din punct de vedere financiar. Armele moderne costă din ce în ce mai scump. Preţurile cresc nu numai la brînză, carne sau pantofi, ci şi la rachete. Nu cu cîţiva dolari, ci cu milioane. Citeam într-un buletin editat de Agerpres, că dacă în timpul celui de-al doilea război mondial un avion de vînătoare costa circa 90 000 dolari, în prezent preţul unui avion „F-14" este de 20,4 milioane dolari, iar preţul unui bombardier american a crescut de la 680 000 dolari, în 1945, la circa 102 milioane dolari în 1982. Categoric, nu mai este acelaşi bombardier. A fost perfecţionat, dotarea lui este pretenţioasă, însă justificarea îi este la fel de puţin convingătoare. Oamenii, cu problemele lor actuale, ar prefera tractoare şi maşini agricole cît mai perfecţionate mai curînd decît bombardiere.

Şi dacă vorbeam de preţuri, să amintim şi faptul că 25 de miliarde de dolari costă anual doar activităţile oamenilor de ştiinţă şi inginerilor din ţările N.A.T.O. — circa 400 000 — care lucrează în institutele de cercetări militare. S-a calculat că, la ora actuală, un cercetător din patru lucrează în domeniul militar. Şi, în fond, tocmai atîtea probleme ale omului pe care nimeni nu le cercetează.

Cît despre perspectivele acestor cheltuieli, din păcate, specialiştii sînt prea puţin optimişti. Să nu uităm — declară ei — că circa o zecime din materialul de luptă de orice tip „îmbătrîneşte" fizic şi moral an de an şi el este înlocuit. În acest ritm se prevede ca la sfîrşitul anilor '80 cheltuielile de înarmare să atingă suma de 950—980 miliarde dolari. Iar „îmbătrînirea" armelor înseamnă apariţia de noi generaţii de rachete, avioane, submarine care sînt capabile să pulverizeze continente întregi.

Acumularea de noi arme face ca pericolul unui război nuclear să se accentueze şi mai mult. La o recentă consfătuire, Edward Teller, unul din experţii apropiaţi preşedintelui Reagun, vorbea despre posibilitatea unei „victorii" într-un conflict nuclear, calculînd, cinic, numărul morţilor şi volumul distrugerilor. Ca şi cînd cifrele acestea nu erau ale fiinţelor umane. El vorbea despre proiectele pentru noi mijloace de distrugere — etichetate drept mijloace de „apărare", dar care, în fond, nu fac decît ca pacea şi securitatea să devină mai precare. În acelaşi sens trebuie privite şi propunerile referitoare la „apărarea civilă pasivă" sau la construirea unor adăposturi antiatomice care mai de care mai perfecţionate. În ultimă instanţă, ele nu sînt făcute în scopul îndepărtării războiului, ci se înscriu în logica periculoasă a acceptării riscurilor unei conflagraţii nucleare.

„Ultima nebunie a omului" — pe care o semnala, îngrijorător, raportul elaborat de Naţiunile Unite — nu este inevitabilă.

Nebunia poate fi tratată. Boli mai grave îşi găsesc leacul, deşi medicina n-a progresat suficient în ultimele decenii, dacă o comparăm cu fulminoasele tehnologii militare.

„Nebunia" despre care vorbea raportul O.N.U. este, însă, de un alt tip şi se cere tratată cu alt fel de mijloace. Nu este necesar să se apeleze la medicamente, ci la conştiinţa oamenilor de pretutindeni. Ei sînt singurii care pot salva planeta de „nebunia" înarmărilor nucleare. Ei sînt singurii care pot să înlăture pericolul distrugerii civilizaţiei.

„Nebunia" nucleară poate fi vindecată...

Al. PINTEA

Mondo umano ?

Copiii şi cîinii

Nu e mult de cînd am văzut ştiri mari despre traficul de copii dintr-o ţară latino-americană. Pentru că într-o vreme cînd presa vorbeşte pe larg despre felul cum, peste doi ani, va fi studiată chiar din spaţiul extraterestru gingaşa Cometă Halley sau ce noutăţi spectaculoase va prezenta apropiatul zbor al navetei Columbia, aici, tot pe Terra noastră, copiii sînt încă vînduţi ca în vremurile pe care, naivii de noi le credeam revolute. Da, mai e de înţeles, poate, că nu toţi copiii de pe mapamond au acces la povestea lui Pinocchio sau la basmele lui Andersen şi ale altora. Da, ştiam că încă nu toţi copiii văd filmele lui Stan şi Bran, pe cele cu ciocănitoarea Woody, Chip şi Dale, Tom şi Jerry, şi chiar că încă nu pot merge toţi la şcoli...

Zilele trecute mi-a căzut sub ochi un text semnat de o ziaristă într-o revistă şi în care, cu o sensibilitate determinată de temă, se vorbea tulburător despre **copilărie şi violenţă**. Am zăbovit îndelung asupra lui pentru că, de pildă, deşi unul dintre subiecte mi-era familiar, nu cunoscusem şi o altă faţetă a tragediei. La Beirut, în timpul recentelor lupte, UNICEF a numărat zece copii morţi la un soldat, adică 11 640 de copii ucişi de bombe în două luni şi jumătate faţă de 1 500 soldaţi. Şi, mai este nevoie să scriu că încă mor copii şi în alte părţi ale lumii — la Belfast dar şi în Angola, Lima dar şi în Timor, Kampala dar şi în Bangkok. Pentru că are dreptate amintita Isabelle Armstram cînd scrie că „pe o planetă devastată în care resursele sînt atît de prost repartizate, copiii sînt cei mai afectaţi de război, malnutriţie şi ordinea economică mondială. Fiind cei mai slabi, ei sînt, de aceea, primele victime". Dincolo de aceste aspecte generale, există cele particulare ce se cuvin semnalate pentru tragismul lor. Luaţi cu evenimentele zilei, noi am uitat să mai privim şi întregul, prilej cu care am fi aflat, de pildă, că, din anul 1945, au fost 140 de războaie pe planeta noastră — unul nou la fiecare jumătate de an. Apoi, statele cheltuiesc zilnic pentru a-şi procura atît de temutele arme o sumă suficientă pentru a hrăni într-un an 200 milioane copii. Din cei un miliard şi jumătate de copii din întreaga lume, 80 la sută trăiesc în ţările în curs de dezvoltare, iar 600 milioane suferă din cauza sărăciei şi foamei. Exemple concrete, care ar putea fi puse drept legende ale acelor cutremurătoare fotografii, în aparenţă de copii, iar în realitate de fiinţe umane desfigurate : din cei 125 milioane de copii înregistraţi ca născuţi în 1982, 17 milioane nu vor împlini 5 ani ; în India, copiii reprezintă oficial 6 la sută din populaţia activă, în Turcia 30 la sută din tinerii sub 14 ani lucrează în economie în Mali 45 la sută, în Thailanda copiii de fărmi sînt cumpăraţi şi apoi revînduţi pentru a lucra la oraşe în fabrici, ateliere sau în alte locuri.

Scriind acestea, mi-am amintit, că, la sărbătorirea actriţei Ingrid Bergman, cu puţin timp înainte de a înceta din viaţă, i se ura să repurteze succese în apărarea condiţiei copiilor lumii. Moartea a împiedicat-o să se alăture celor ce se preocupă de asa ceva. În schimb, o multimilionară de peste ocean grijuliu peste măsură cu banii săi, a avut timp să-şi redacteze testamentul şi să lase toată averea celor 165 de câini ai săi pentru a fi întreţinuţi cum trebuie. Uneori, pe Terra, diferenţele dispar pe nesimţite.

DUMITRU CONSTANTIN

60 de ani de la inaugurarea primei linii aeriene transcontinentale din lume pentru pasageri, mărfuri şi poştă

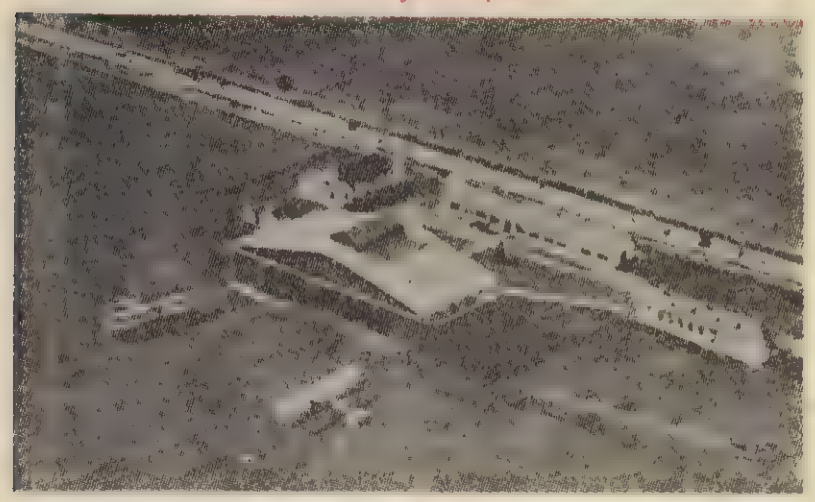

În cursul lucrărilor Conferinţei de pace de la Trianon, în anul 1920, şeful delegaţiei române, Nicolae Titulescu, devenit mai tîrziu unul din cei mai de seamă diplomaţi ai Europei în perioada interbelică, a propus cu entuziasm să se redea aviaţiei menirea pentru care fusese creată, respectiv să constituie un mijloc tehnic de apropiere între oameni, de contacte mai strînse, în vederea realizării unei mai bune înţelegeri : „Aviaţia, armă teribilă de război, trebuie să devină un instrument de pace".

În acest scop el a propus crearea unei linii aeriene regulate, de la Atlantic pînă la Bosfor, care să unească cele două părţi ale Europei, trecînd prin Bucureşti.

Iniţiativa României a fost aprobată. La 23 aprilie 1920, ca rezultat al intîlnirii delegatului francez, Pierre de Eleuriau, cu delegaţia română, s-a constituit la Paris o societate aeriană mixtă pentru transportul regulat de pasageri, mărfuri şi poştă, între Paris şi Constantinopol, cu escale de-a lungul continentului, denumită Compania Franco-Română de Navigaţie Aeriană (CFRNA).

Personalul navigant şi materialul volant era pus la dispoziţie de Franţa, iar fondurile de exploatare a liniei, precum şi întreaga organizare a teritoriului şi a întreţinerii liniei de sol cădeau în sarcina părţii române.

Astfel a fost creată PRIMA Companie aeriană de zboruri regulate transcontinentale din lume pentru pasageri, mărfuri şi poştă. Să notăm că încercările făcute anterior pentru înfiinţarea de linii aeriene comerciale între Paris şi Londra, în anul 1919, precum şi între Amsterdam şi Londra, au avut un caracter local şi temporar. Linia nu a putut fi exploatată decît după învingerea multor dificultăţi. În anumite regiuni, echipajele, în zborurile lor tehnice, au fost obligate să aterizeze forţat, avioanele fiind confiscate, iar piloţii arestaţi.

Promotorii liniei însă nu au abandonat proiectul, au perseverat, şi între anii 1920 — 1922 folosind avioanele Potez VII şi IX, au parcurs, etapă cu etapă, toate punctele esenţiale care urmau să definească noua linie comercială.

Astfel s-a realizat :

Praga — Strasbourg — Paris (15 august 1920) ; Paris — Strasbourg — Praga (4 octombrie 1920) ; Paris — Praga — Viena (1 mai 1922) ; Paris — Praga — Viena — — Budapesta (13 mai 1922) ; Paris — Praga — Viena (14 august 1922 ; primul zbor poştal. Întoarcerea la Paris a fost efectuată la 16 august 1922).

La 17 septembrie 1922, avioanele companiei ajung pînă la Bucureşti, parcurgînd traseul Paris — Strasbourg — Praga — — Viena — Budapesta — Bucureşti, cu o escală de noapte la Arad.

Aici, partea română construise un mare hangar destinat ca atelier de bază, pentru întreţinerea avioanelor. Hangarul poate fi văzut şi astăzi pe actualul aeroport internaţional din Arad.

Din echipaj făceau parte : Beauregard, Launey şi Thuau. Un singur pasager pe lîngă echipaj : Leplanquais, acela care împreună cu românul Ion Popa şi echipa sa de la Bucureşti, vor deveni promotorii şi artizanii dotării terestre şi tehnice a liniei. La 30 septembrie 1922, linia se prelungeşte pînă la Constantinopol, realizîndu-se astfel escala finală prevăzută (3 144 km).

În ziua de 12 noiembrie 1932, linia a fost inaugurată oficial şi în acelaşi zi s-a pus temelia unor monumente comemorative la Paris, Praga, Belgrad, Bucureşti şi Constantinopol. Pe obeliscul ce se află şi astăzi la aeroportul Băneasa se poate citi : „La 12.XI.1922 s-a inaugurat acest monument pentru comemorarea deschiderii liniei aeriene internaţionale Paris — Bucureşti — Constantinopol de către Compania Franco-Română de Navigaţie Aeriană".

La scurt timp după inaugurarea liniei, Maurice Nogues, noul pilot şef al liniei şi animator al ei, dealtfel mare prieten şi admirator al lui Traian Vuia, reflecta la suprimarea escalei de noapte de la Belgrad şi la posibilitatea realizării zborului nocturn Belgrad — Bucureşti (600 km).

Pentru aceasta însă era nevoie de un avion robust care să reziste la toate încercările şi surprizele unor aterizări de noapte. Linia a fost dotată cu un avion trimotor Caudron 61, prevăzut cu echipament special : lumini la bord, două proiectoare de aterizaj sub aripile de jos, ce permiteau aterizarea în plină noapte. Mai era nevoie de un balizaj de noapte, în special pe teritoriul românesc, şi echipaje antrenate pentru zboruri de noapte.

La 10 septembrie 1923, are loc primul zbor internaţional de noapte din lume, Belgrad — Bucureşti.

Astfel a fost scrisă una din paginile cele mai glorioase şi mai îndrăzneţe ale aviaţiei comerciale din lume : deschiderea zborurilor de noapte, rezultat al voinţei, competenţei şi colaborării strînse şi nemijlocite între personalul navigant şi de sol al celor trei ţări, reunite în acelaşi entuziasm : România, Franţa şi Iugoslavia. Niciodată o asemenea operă comună pentru triumful cauzei aviaţiei n-a fost întreprinsă cu un astfel de avînt.

Distanţa Bucureşti — Paris se realizează acum în 16 ore, record de viteză şi de concurenţă faţă de căile ferate (Orient-Expres), care pentru transportul pasagerilor şi poştei aveau nevoie de cel puţin două zile. De notat că performanţele şi dotările de azi, visuri îndrăzneţe pentru anii de început ai Companiei Franco-Române de Navigaţie Aeriană, fac ca distanţa Bucureşti — Paris să fie parcursă de avioane BAC 1-11, TU-154 şi BOEING 707 în mai puţin de două ore.

Conform prevederilor celui de-al XII-lea Congres al partidului în legătură cu dezvoltarea industriei aeronautice româneşti sarcini importante revin constructorilor de avioane din ţara noastră. Exemplul cel mai elocvent îl constituie realizarea primului avion de linie din România, ROMBAC 1-11, de către Întreprinderea de avioane Bucureşti.

ALEX. BARDA

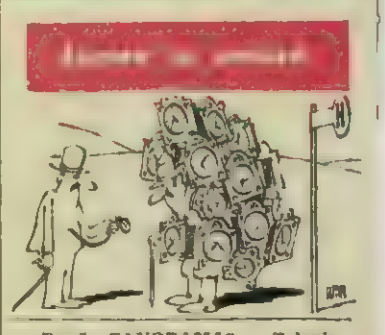

După „PANORAMA" — Polonia

De luni pînă vineri

„Le Monde" despre imensele dificultăți în găsirea unei locuințe la Paris

LUNI

Ora 13, pe strada Rochechouart. Douăzeci de persoane tropăie într-un antreu friguros. Așteaptă deja de trei sferturi de oră. Liniște urâzută și incordată. Se spionează unul pe altul. Doi copii mici plîng. Nici vorbă însă ca cineva să cedeze locul. Oare cine va izbuti să pună mîna pe cele „două camere, bucătărie, baie, W.C., 1 850 franci", după cum scrie în anunț ? Cei de față n-o vor ști niciodată. Căci iată, primii veniți — ei erau acolo de la ora 11 — coboară. Apartamentul era deja dat. Totul se terminase înainte de a începe. Agentul imobiliar le-a spus : „Am deja douăzeci de candidaturi valabile. Nu vă mai pierdeți timpul degeaba". Regrete, minie, cei alungați se îndepărtează cu dezgust. Pentru ei, încă o zi pierdută.

MARȚI

La aceeași oră, în strada Meaux Cartier amărît, imobile prăpădite. Apartamentul este minuscul, întunecos, deloc curat. De aceea, 1 600 franci înseamnă un preț mare. Cu toate acestea, și aici candidații defilează, șfichiuiți de un bărbat scund, arogant și grăbit, care reprezintă, după cît se pare, agenția. Suprafața ? „N-are importanță. Calculați locul mobilelor dumneavoastră". Chiria ? „E trecută în anunț". Și, agasat de aceste întrebări, izbucnește : „Grăbiți-vă. Primul care va veni cu actele îl va avea. Totul se va termina chiar în seara asta".

MIERCURI

Ora 15. De astă dată o clădire mai arătoasă. Vreo 40 de „clienți" blochează intrarea și scările. Fiind vorba de o chirie mai mare, clientela pare mai bine situată. Dificultățile sînt însă absolut aceleași. Cei ce stau la coadă schimbă între ei impresii, își împărtășesc experiențele. Unii caută casă de mai multe luni, alții — de trei-patru săptămîni. Cineva povestește despre precedenta lui tentativă : „Apartamentul avea o suprafață de 50 metri pătrați și o chirie de 1 800 franci. Am fost al 23-lea care am telefonat și al treilea care am vizitat apartamentul. Dar... primul vizitator îl luase fără ezitare". După patru ore de așteptat, nu apare nimeni. Cineva observă la un moment dat un bilețel lipit aproape de sonerie : „Deja închiriat". Reprezentantul agenției n-avusese curajul să dea ochii cu cei ce așteptau... O oră mai tîrziu, în strada Sablons întîlnesc aceiași oameni, plus încă vreo două duzini. În total, cam 70 de persoane. Și mizera un singur apartament...

JOI

La Fontenay-sous-Bois. Un apartament mare, frumos, liniștit. Chiria — 2 100 franci. O afacere bună. Pentru a-l obține, a trebuit ca toți cei prezenți să defileze, unul cîte unul, prin fața reprezentantului agenției și să indice cu voce tare și fără a trișa numele, adresa, starea civilă, venitul net, profesia etc. Apartamentul va fi în cele din urmă adjudecat singurului funcționar prezent în mulțimea ce se adunase. Ceilalți vor pleca, dar mult mai umiliți și mai descurajați decît la sosire.

VINERI

Pretutindeni aceleași cozi de oameni înfrînți, aceeași așteptare, aceeași decepție. Cetățeni extenuați, tratați ca niște vite, înnebuniți de intermediari aroganți, grăbiți sau de-a dreptul odioși.

★

Zi de zi deci, întreaga săptămînă, aceleași griji pentru foarte mulți oameni : găsirea unui adăpost, a unui acoperiș deasupra capului. Mulți dintre aceștia, adevărați dezmoșteniți ai soartei, n-au nici o șansă. Este vorba de oameni foarte săraci, de șomeri, de zilieri, de pensionari. Ei populează scările, holurile, culoarele, fără să găsească vreodată ceva. Și aceasta de luni de zile.

Un alt flagel care lovește populația săracă din țările bogate

Criza locuințelor

Alături de șomaj, de inflație, de alte fenomene generate de actuala recesiune economică mondială, situația oamenilor simpli din țările occidentale este și mai tare agravată de lipsa locuințelor. Sute și sute de mii de cetățeni, mai ales cei aparținînd așa-numitei lumi a patra, adică păturilor sărace ale populației, nu au deloc unde să locuiască sau se adăpostesc în cocioabe improvizate, în slums-urile de la periferiile marilor orașe, unde trăiesc în cea mai neagră mizerie, fiind lipsiți de cele mai elementare condiții de igienă și confort. Criza locuințelor se manifestă cu atît mai acut, cu cît, dintre construcțiile civile, sectorul cel mai afectat l-au constituit tocmai construcțiile de locuințe. Astfel, anul acesta, în Italia s-au construit cu 17 la sută mai puține case de locuit decît în 1980, în Marea Britanie cu 24 la sută mai puțin, în R.F. Germania și Franța cu 5 și, respectiv, 4 la sută mai puțin față de aceeași perioadă. O reducere asemănătoare s-a înregistrat și în Statele Unite, unde numărul celor care nu au locuință a crescut în ultimii doi ani cu circa 30 la sută. Privind fotografiile alăturate, este greu să-ți dai seama nu numai din ce țară, dar nici măcar din ce continent provin. Căci sărăcia, oriunde s-ar afla, are aceeași față, iar cocioabele de oameni nevoiași sînt la fel pe toate meridianele. Notăm totuși că imaginile pe care le înfățișăm sînt din Europa, Africa și America Latină.

Frate, frate, dar...

Timpul politeturilor dintre aliați a trecut, notează o revistă pariziană, constatînd că, minată de o criză ce nu se lasă învinsă, economia americană a trecut la atac pe 5 continente.

În Africa, zonă neglijată altădată, americanii sosesc în forță — explică un studiu al revistei „L'Usine nouvelle". Sînt multiplicate vizitele ministeriale și misiunile comerciale. Cresc creditele militare. Printre priorități : energia, telecomunicațiile, minele și lucrările publice. „Singure, multinaționalele americane vor debarca în Africa" indica acestei reviste Duane Sams, reprezentant comercial al S.U.A. în Camerun. Și aceste multinaționale ochesc doar vînatul mare : EXXON și PHILLIPS PETROLEUM au înlocuit în Coasta de Fildeș grupul francez ELF, exploatînd zăcăminte ce depășesc 5 milioane tone petrol anual. GENERAL TYRE și GOODYEAR au eliminat societatea Michelin care controla 98 la sută din anvelopele vîndute pe piața marocană. UNION CARBIDE a înlocuit firma Wonder care controla piața pilelor electrice din Coasta de Fildeș. băncile CHASE, CYTYBANC și BANK OF AMERICA își instalează avanposturile pentru a pregăti implantarea multinaționalelor. Sînt studiate în amănunțime condițiile locale, se leagă relații cu personalitățile politice și economice, se pun la punct finanțări și se facilitează împrumuturi în condiții extrem de avantajoase, deocamdată.

Și dacă în Africa se pornește la atac folosindu-se metodele pionieratului, în bătrîna Europă se folosește clasica metodă a înghițirii societăților aflate în dificultate. Operațiune care nici nu costă prea mult datorită ridicării cursului dolarului, care s-a revalorizat cu pînă la 50 la sută în ultimii doi ani. În Germania federală UNITED TECHNOLOGIES este pregătită să participe la împărțirea rămășițelor gigantului AEG, aflat în pragul ruinei. În Anglia, grupul de asigurări american AETNA a deschis banca Montagu, prima „merchant banks" din Londra. În Franța, FORD construiește noi uzine la Bordeaux, firmele electronice COMPUTERVISION și MACRODYNE INDUSTRIES s-au stabilit la Nancy și Parthenay. QUAKER OATS construiește o uzină de alimente pentru animale la Saint-Etienne. Numeroase multinaționale sînt cu mîinile întinse spre recent naționalizatele firme Thomson și Rhône Poulenc, care, în lipsă de capitaluri, sînt obligate să-și vîndă o parte din uzine. Concurență acerbă, fără scrupule. Zeul dolar este bine slujit de preoții săi, conducătorii multinaționalelor. În fond e vorba de deschiderea arterelor financiare prin care curg rîuri, fluvii de dolari verzi, lucioși și „curați" precum acțiunile comerciale sau nu, în urma cărora, o prea puțin cerească mînă se revarsă peste și-așa mîncasele conturi ale multinaționalelor. Totul se rezumă la banii care, pentru cei avuți, niciodată nu-s destui. Bani cîștigați oricum, dar, mai ales prin ruinarea concurenței, fie ea și din vest, din acel vest al alianțelor economice, sociale, militare sau de altă natură.

IOAN ROȚCA ■

Moartea de vînzare

Un eminent specialist într-un domeniu vechi de cînd comerțul, dar mai de curînd definit în grozava sa amploare și semnificație, declara : „am început să fiu luat în serios, adulat și interogat asiduu. În urmă cu vreo 15 ani lumea se uita la mine cu o curiozitate condescendentă. Se știa că lucrez în „publicitate" dar publicitatea însăși părea un domeniu al tuturor și al nimănui. Acum mi se spune : ultima reclamă pentru pasta de dinți X este categoric mai percutantă decît penultima. Bravo ! Este un spot excelent !".

Mai bine mai tîrziu decît niciodată opinia publică ajunge la marile adevăruri pe un drum întortocheat. Se știa că reclama e sufletul comerțului, dar nu se aflase în detalii că și sufletul reclamei este un comerț. Lucrurile au devenit clare, reclama presupune, ea însăși, industrii și armate de experți, ceea ce o așază la locul cuvenit.

Dacă reclama e sufletul comerțului în general, sufletul comerțului cu arme în special este războiul. Un război cu arme care funcționează prost sau deloc nu mai este război, devine o pace nemernică și crispată, o gafă extrem de constsitoare. Imaginați-vă sute de tunuri care în loc să-și arunce bombele în inamic le aruncă alături, că aceste bombe explodează parțial și cu întîrziere, imaginați-vă tancuri care în loc să plece se întorc, blindate cărora le sar șenilele cînd bate vîntul, gloanțe care sparg țevile puștilor de origine și alte asemenea întîmplări nefaste și penibile. Cum s-ar mai dezvolta strategiile și tacticile în condițiile unui flux tehnologic al morții organizat și finalizat a'andala ?

Ei bine, sutele de războaie mici și mii de „experiențe" mari au demonstrat că armele se perfecționează în mod real, că există o ambiție titanică a maximei calități și că pofta de a ucide legitimată de războaie oficiale nu s-a împotmolit într-o instrumentație ineptă, ineficientă, necontludentă.

Piața armelor înviorată puternic de războaie trecute și viitoare se dezvoltă în pas voios, se umflă ca o formidabilă cocă pe un platou — Terra — devenit din ce în ce mai modest. Merită să citez aici dintr-un recent articol apărut în „L'Unità", și intitulat „Cine îi poate opri pe patronii războiului" : „Pușcașul marin american din cadrul forțelor multinaționale din Liban care a murit la cîteva ore după sosirea sa la Beirut a fost ucis de o bombă fabricată în Statele Unite și vîndută probabil Israelului. Nu se știe dacă cineva în S.U.A. are remușcări pentru această moarte. Ne îndoim... Sînt departe vremurile în care Arthur Miller scria drama „Toți erau fiii mei" — povestea unui fabricant de avioane de vînătoare defecte disprețuit și repudiat chiar de fiii săi.

Astazi, industria americană de război reprezintă una din marile „corporations", una din multinaționalele anonime care dispun de un buget mai mare decît cel al unui stat de mărime medie. Industria de război este o „afacere" uriașă : în ultimul an a înghițit peste 500 miliarde de dolari. Nu se poate spune că aceste arme se fabrică în scopul apărării naționale. Oare ce țară, după mai bine de 30 de ani de cursă a înarmărilor, se simte astăzi mai în siguranță ca ieri ? Nici una, deoarece toate denunță pericole și amenințări ce le determină să se înarmeze din nou. Se fabrică arme mai ales pentru că există o piață pentru aceste produse, chiar dacă este vorba de piața cea mai atroce și imorală, cea a războiului, a agresiunilor, a distrugerilor".

Că piața armelor în care singurul produs — de o inaltă calitate — este moartea în serie a fost, este și va fi atroce știm. Important rămîne să vedem ce furtună e în stare să o zguduie și s-o arunce peste bordul unei indolențe catastrofale. Articolul citat se încheie semnificativ : „Dincolo de factorii strategici și orientările politice ale guvernelor, aparatul financiar-productiv al industriei de armamente poate exercita la ora actuală o presiune uriașă. Transformarea industriei de armament nu va fi o acțiune ușoară. Pericolul unui război, al unui război nuclear distrugător pentru planeta noastră, este astăzi mai mare ca oricînd. Singura posibilitate de a opri această cursă nebunească este dezvoltarea unei mișcări populare puternice, mature, conștiente, capabile să exercite asupra guvernelor o presiune mai puternică decît aceea a „patronilor războiului".

Presiunea păcii asupra războiului, adică a majorității oamenilor normali asupra unei minorități irresponsabile, pare posibilă. Că este necesară nu mai trebuie demonstrat.

RADU BUDEANU ■

O ȘCOALĂ CENTENARĂ: LICEUL „FRAȚII BUZEȘTI" DIN CRAIOVA

Săptămîna trecută, o emoționantă manifestare a marcat, la Craiova, sărbătorirea unui secol de la înființarea Liceului „Frații Buzești", înaltă școală de învățătură și caracter, renumită (alături de Liceul „Nicolae Bălcescu", cu care s-a aflat și se află într-o pilduitoare și ambițioasă întrecere) în întreaga țară.

Se cade, la un astfel de prilej de adînci reflecții și evocări, dar și de bilanț și perspective, să amintim că, întemeiat la 1 noiembrie 1832, „Gimnaziul real" din Craiova (el va primi numele de azi, cinstind memoria fraților Buzești, vestiți luptători pentru unitatea și independența Țărilor Române, căpitani ai lui Mihai Viteazul, abia în 1910) a avut 62 de elevi, orientați spre „o instrucțiune generală, în sens mai mult științific", ei urmînd a fi pregătiți mai ales pentru „profesiunile libere și științele aplicate". Rămas, pînă în anul școlar 1922—'23, la nivelul ciclului inferior, obligat să recurgă la tot felul de improvizații (cursurile se desfășurau în 6 localuri închiriate de la persoane particulare sau de la stat), confruntîndu-se cu mari dificultăți materiale, gimnaziul s-a transformat în liceu în anul respectiv, pentru a se muta mai tîrziu în actuala clădire, a cărei construcție, rod al eforturilor pecuniare ale părinților și al strădaniilor directorului (de atunci) Ion Ionescu-Argetoaia, s-a finalizat în 1909.

Începînd din 1928 (cînd a absolvit prima promoție) și pînă azi (cînd liceul dispune de o puternică bază materială, 29 de săli de clasă, 19 laboratoare, local propriu pentru ateliere, cantină cu 100 de locuri etc), școala a trecut, cum era și firesc, prin mai multe etape de dezvoltare, dar a rămas, tot timpul, fidelă crezului său de a oferi țării generații de tineri cu minți și trupuri sănătoase. Dintre aceste etape cea mai bogată în realizări s-a dovedit și se dovedește a fi, după cum însuși directorul de azi al liceului, profesorul Alexandru Dinu, nota în Programul manifestărilor o-

Un veac de lumină

magiale ale centenarului, răstimpul ultimilor 17 ani, pe care ne-am deprins să-i numim, cu argumente palpabile, „era Ceaușescu".

Pe parcursul a 100 de ani, cadrele didactice ale Liceului „Frații Buzești" din Craiova (azi în număr de 127, la peste 3 000 de elevi cuprinși în clase de matematică-fizică, electrotehnică, mecanică și industrie ușoară) au transmis din zestrea lor de spirit și caracter zecilor de generații, numele multora dintre ei, Grigore Căzănescu (cel dintîi director), Nicolae Bănescu (istoric, academician, bizantinolog de renume european), Ion Ionescu-Argetoaia (doctor în științe geologice), Fanu Al. Dutulescu (filozof, autor de cărți), George Potino (compozitor) ș.a., rămînînd întipărite nu doar în memoria foștilor discipoli, ci și în analele vieții spirituale a Olteniei și a întregii țări.

Dacă dascălii au fost și sînt la înălțime, ca o consecință logică, nici elevii lor n-au rămas mai prejos. Numai Universitatea din Craiova, ca să dăm un exemplu, beneficiază în prezent de 67 de cadre didactice care au absolvit în decursul timpului Liceul „Frații Buzești", chiar rectorul ei, profesorul doctor inginer Stiviu Pușcașu, fiind un fost elev al școlii centenare. S-au mai format aici, cei mai mulți trecîndu-și aici bacalaureatul, Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe, Ion M. Nicolae, viceprim-ministru al guvernului, Mihnea Gheorghiu, președintele Academiei de științe social-politice, academicienii Ilie Murgulescu și Radu Voina, renumiții profesori de medicină Ștefan Berceanu, Dănilă Cinică, Eugen Mareș, Constantin .Coman și Petru Raicu (lista e mult mai lungă), scriitorii Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Alexandru Mitru, Ilie Purcaru ș.a., artiștii plastici Sabin Bălașa și Ștefan Budeică, fostul campion de haltere Lazăr Baroga și mulți, mulți alții.

Acum, într-un moment jubiliar și tulburător pentru Liceul „Frații Buzești", la ceas de nostalgii, dar și de noi angajamente (manifestările au inclus și o importantă sesiune de comunicări științifice, structurată pe 7 secții), să adresăm școlii centenare un sincer „La mulți ani", urînd slujitorilor ei, oșteni devotați ai luptei pentru lumină, noi și noi succese!

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„M-am simțit elevul de altădată"

În perioada 30 X—1 XI, am avut deosebita plăcere de a participa, ca invitat, la sărbătorirea a 100 de ani de la întemeierea școlii la care am învățat, Liceul „Frații Buzești" din Craiova. Dintre atîtea și atîtea impresii, reîntîlnirea cu foștii profesori și foștii colegi m-a tulburat. Aș vrea să remarc, cu satisfacție, organizarea deosebită, i-aș zice fără cusur, de care s-a bucurat manifestarea. Directorul școlii, profesorul Alexandru Dinu, și colegii săi s-au întrecut în a crea condiții cît mai favorabile tuturor participanților. Totdeauna m-am simțit mîndru că am absolvit la „Frații Buzești" și, revăzîndu-mi școala după atîția ani, mi-am dat seama, o dată în plus, cît de justificată a fost și a rămas mîndria mea. Deși de la înființarea școlii n-a trecut decît un veac, de fapt o clipă privind sub specie aeternitatis, m-am lămurit, văzînd o sumedenie de oameni importanți lîngă mine, pe unii îi știam, pe alții nu, că liceul meu și-a adus o contribuție deosebită la îmbogățirea patrimoniului spiritual al țării. M-aș opri, și nu mă întrebați de ce, la medicină. De la „Frații Buzești" au plecat, în decursul timpului, o serie de profesori care, azi, fac cinste medicinei românești, numele lor intrînd de-acum în istoria disciplinei. Mă gîndesc, între alții, la profesorii Eugen Mareș, medic emerit, la Ștefan Berceanu, șeful clinicii de hematologie de la Spitalul Fundeni, la Constantin Coman, șeful clinicii de chirurgie toracică de la Institutul de ftiziologie, la Mircea Iacob, șeful secției de neurochirurgie de la Spitalul militar central, profesori de reputație internațională. Dealtfel, cu prilejul centenarului, s-a organizat și o sesiune de comunicări științifice, în cadrul secției a VI-a, de științe biologice și geografie, toți cei de mai sus și, ca să respect adevărul, și subsemnatul am ținut referate, după cum referate au ținut, alături de noi, și elevii, unele din ele dovedindu-se foarte interesante.

În a doua zi a manifestărilor omagiale, care s-au încheiat cu un frumos spectacol, a avut loc o splendidă sărbătoare a pionierilor școlii, vlăstare tinere și entuziaste care poartă pe umerii lor, și o fac cu succes, răspunderea și viitorul luminos ai acestui lăcaș de cultură care a fost și a rămas Liceul „Frații Buzești". Într-un cadru solemn, s-a ales un detașament de pionieri de onoare ai școlii, format din foști absolvenți. Cu toții, pionieri tineri și, în cazul unora dintre noi, mai puțin tineri, dar cu aceeași flacără a entuziasmului în suflete, ne-am luat angajamentul să ducem mai departe, prin muncă fructuoasă, tradiția unui liceu care, și azi, la 100 de ani de la întemeiere, se găsește, m-am edificat, pe mîini bune, de oameni harnici și inteligenți. Apelînd la latină, „bonus intra et melior exit" aș fi tentat să afirm că, după ce am luat parte la un frumos jubileu, m-am întors la activitatea mea de fiecare zi mai puternic, mai optimist.

Prof. dr. DĂNILĂ CINCA ■

Omagiu dascălului

Fost-a acest centenar liceu, căruia am avut cinstea să-i fiu elev, una din caselete-templu ale culturii românilor, de largă iradiere în timp și spațiu. Am spus casă-templu fiindcă și astăzi, la treizeci de ani de cînd portițe-i s-au închis pentru ultima oară în urma elevului care fusesem, intru aici de cîte ori pașii mi se abat prin Craiova, intru împins de un îăi intric resort, subtil ca și acela al unei rugăciuni, imperativ ca și acela al unei datorii. Am spus casă-templu fiindcă în momentele cruciale ale vieții mele, în momentele care au însemnat niște trepte, niște răsuciri de destin, am simțit că ele, acele momente, îmi scapă, că, într-un fel, rămîn neîmplinite și neînțelese dacă nu le celebrez printr-un popas, printr-un popas de reculegere între pereții care mi-au vegheat începuturile. Dar am spus casă-templu — casă-templu a culturii românilor — gîndindu-mă la mult mai multe.

Există, spunea cineva, un fel de duh al clădirilor, al unor anume clădiri, un fel de ciment ciudat, invizibil, care le ține coerente zidurile, făcînd ca aceste ziduri să nu fie doar niște ziduri, ci niște case de un chip aparte, niște case-templu. Duhul care, aici, ține drepte și coerente, tefere și tulburător de calde aceste reci și severe ziduri, este duhul dascălilor ce au oficiat între ele, sfințindu-le cu viața și cu lucrarea lor.

De cîte ori mă gîndesc la profesorii mei mi se pune un nod în gît. Un tremur ca de frig începe să mă furnice, iar șocul întîlnirii cu imaginea lor mă aruncă într-un tărîm interior unde regăsesc, la o bancă pătată de vechi cerneluri, cîteva lacrimi încă neplînse pentru cei petrecuți dintre noi și cîteva vorbe de dragoste încă nespuse pentru cei ce sînt printre noi. Mă gîndesc la dascălii de „umanioare", la profesorul de latină Obadă, mă gîndesc la profesorii de română Luca Preda, Petre Predică, Ion M. Negreanu, la profesorul de filosofie Fanu Al. Dutulescu, la profesorul de istorie Alexandru Papagheorghe, la profesorii de franceză Ion Schintele, C. D. Papastate, Marcel Saraș, Pisoschi... Nu știu cum se făcea, dar, într-o vreme în care ghiozdanul meu era mult mai ușor decît cel sub care se cocoșează azi fiica mea, într-o vreme în care cărțile erau mai puține, în care orele cînd eram sechestrat între zidurile învățăturii („liceu, cimitir al tinereții mele"...) erau și ele mai puține, lăsîndu-ne destule ceasuri de hoinăreală, de sport, de cinema, de teatru, de răscolit librăriile și Biblioteca „Aman". Învățam totuși, de la cei numiți și de la alții, o carte năprasnică, după manuale năprasnice, extrem de dense dar extrem de limpezi (oh, unde sînt zăpezile de altădată, unde sînt cărțile de română de Nedioglu ori de Bujor și Iliosa ?), prin lecții ce se fixau și rodeau în noi ca și sămînța într-un ogor pregătit. Nu știu cum se făcea dar, într-o vreme în care orele dedicate expres educației, „formării conștiinței", se pierdeau printre celelalte, primeam totuși, de la cei numiți și de la alții, o educație pentru muncă și pentru viață pe care împlinirile de mai tîrziu ale atîtor elevi buzeșteni o vădesc din plin.

Erau acești dascăli, ca toți dascălii acestei țări, niște oameni cu dăruiau totul, nepăstrînd nimic pentru ei. Ei trăiau prin școală și pentru școală, profund pătrunși de incomparabila lor menire, privită ca atare de epoca și de oamenii ei. Ei înșiși cum spuneam, se priveau astfel, onorîndu-și menirea prin întreaga lor atitudine, prin viața lor, prin ținuta lor. În anii grei de după război, profesorul de matematică Răducanu locuia în apropierea liceului, într-o casă săracă, într-o cameră austeră ca o chilie de monah, apăsat de grele poveri, dar în clasă intra ca „scos din cutie", îmbrăcat cu o eleganță ce impunea. El, acești oameni, trăiau într-o vreme în care actul material al instrucțiunii era adesea covîrșit de „probleme", în care procurarea unei hărți sau a unei eprubete năștea aiția, în care sîrguința diurnă a propagării învățăturii și educației se mai chema și apostolat, într-o vreme în care desfășurarea unei lecții nu era, ca acum, fapt curent, fiind prea multă cea descuiță, dar în care, ca o consecință, omul de la catedră se bucura de un uriaș prestigiu. Prestigiu pe care, în niște ani, l-am cam abrogat, în chip brutal și cu nefaste urmări. Prestigiu care, în epocă, însemna că el, dascălul, profesorul Răducanu, sau Maciste, sau Scutașu, sau Luca Preda, și nu tatăl, nici măcar primarul, hotărăște prin note de 3, 5 sau 10 cine dintre copii va fi inginer sau contabil (dacă se descurca printre cifre), cine va fi crescător de oameni (dacă vădea vocație pedagogică) sau de păsări ale paradisului (dacă îi descoperea pe Eminescu, pe Arghezi, pe Blaga sau pe sine însuși), cine va merge la școli înalte și cine nu.

Erau acești dascăli, ca toți dascălii acestei țări, niște conștiințe, niște mari conștiințe. Erau niște oameni în pas nu doar cu știința, ci și cu vremea, niște fervenți ai ideilor nobile, ai marilor idealuri naționale și sociale, lucrarea lor asupra generațiilor tinere imolleind totdeauna sensul spre care curgea istoria. O istorie ce s-a scris și cu penița, dar și (cronica liceului stă mărturie !) cu lupta lor civică, dăruită progresului, libertății și demnității neamului. Cine spune că profesorii noștri au fost „masă de manevră" a vechilor politicieni se înșală sau ne înșală. Dascălii de la „Frații Buzești", ca toți dascălii acestei țări, au fost și dascăli de conștiințe, diriginți al dragostei de patrie și onor.

Cuvintele noastre sînt prea sărace ca să le mulțumim.

ILIE PURCARU ■

Flacăra. Redacția, București, Piața Scînteii 1, cășuța poștală 3312, cod. 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Goia, Dumitru Eliade, Dorin Sălăjan) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură învățămînt (Nicolae Grigore Mărășanu, Adrian Dohotaru, Victor Nită, Horia Pătrașcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Cici Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balaciu, Dumitru Grour, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 : Secretar responsabil de redacție Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 , Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Peste două zile țara va alege

Cei mai buni dintre cei buni

ALEGEȚI CU ÎNCREDERE ȘI RESPONSABILITATE, CA DEPUTAȚI ÎN ORGANELE LOCALE ALE PUTERII DE STAT, PE CEI MAI BUNI DINTRE CEI MAI BUNI, PE CEI CARE, PRIN CONDUITA LOR POLITICĂ ȘI MORALĂ, PRIN SPIRIT DE INIȚIATIVĂ ȘI PASIUNE ÎN DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚILOR OBȘTEȘTI, SE DOVEDESC GOSPODARI DE NĂDEJDE AI LOCALITĂȚILOR VOASTRE, CONSTRUCTORI ACTIVI AI ORÎNDUIRII SOCIALISTE, MILITANȚI DEVOTAȚI PENTRU ÎNFĂPTUIREA NEABĂTUTĂ A POLITICII INTERNE ȘI EXTERNE A PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU !

Gest de ctitor

Duminică, țara va vota. Acest sfîrșit simbolic de toamnă rodnică, marcat prin urna în care se vor depune milioanele noastre de opțiuni, desemnîndu-ne reprezentanții în organele locale ale puterii de stat, se înscrie — în atmosfera de intensă efervescență a muncii și a creației românești, stimulate de apropiata Conferință națională a partidului și de aniversarea a 35 de ani de la proclamarea Republicii — ca un eveniment de primă însemnătate în viața social-politică a României și a românilor, înălțind perspectiva victoriilor noastre de mîine pe temelia tenace a victoriilor noastre de azi.

Gestul prin care introducem buletinul de vot în urnă e, de aceea, pentru fiecare din noi, un gest de ctitor. Gestul prin care introducem buletinul de vot în urnă e, de aceea, pentru fiecare din noi, un gest al opțiunii conștiente, ferme și responsabile, proprie constructorului de țară și de civilizație, pentru efortul în care s-a angajat, pentru cota de ideal spre care tinde.

Votăm pentru ziua noastră de azi, pentru fața mereu înnoită a orașelor și satelor noastre, și votăm pentru ziua noastră de mîine, chezășuită prin hotărîrea noastră fierbinte de a traduce în viață planurile trasate de Congresul al XII-lea al partidului. Planuri de o unică anvergură, implicînd încordări supreme, răspunderi supreme, o bărbătească angajare a brațelor și a minților, angajarea tuturor inimilor în care bate, înalt și curat, inima țării. Nu vom avea niciodată, spunea un poet, de-ajunsă inimă să-i dăm omenirii noastre muncitoare cîtă inimă a pus, pune și va pune în această măreață operă a edificării noului nostru destin. Dar fiecare ținem un creion în mînă și toți știm să facem socoteli. Le face toată țara. Ele, aceste socoteli, spun, iată, că azi, în ciuda greutăților cu care ne confruntăm, avem o industrie ce produce de 50 de ori mai mult ca în 1939, avem o agricultură în plin progres, în plin proces de modernizare, raportăm succese de rezonanță în planul științei, al învățămîntului, al culturii, ne măsurăm standardul existenței prin cifre adesea impresionante, cifre ce spun, de pildă, că de la Congresul al IX-lea al partidului și pînă azi s-au construit peste 2 500 000 de locuințe, 70 la sută din populația României trăind astăzi în case noi.

Acest noiembrie '82 aduce astfel în

(Continuare în pagina 2)

ILIE PURCARU ■

Opinia unui alegător

Întrebarea își află în aceste zile dinaintea alegerilor un temei și o îndreptățire absolut deosebite și un caracter absolut grav pentru că ea încetează să mai fie exclusiv retorică ; noi vom alege duminică între mai mulți candidați reprezentînd același program și vom ale · din perspectiva opțiunii noastre fundamentale care este opțiunea pentru socialism și pentru partidul comunist aflat la putere și exprimînd, la rîndul lui, interesele noastre fundamentale.

Dar opțiunea noastră fundamentală pentru socialism presupune construcția socialistă prin oameni aflați pe toate treptele actelor decizionale, prin oameni capabili să dea expresia cea mai convingătoare și cea mai inspirată teoretic și practic opțiunii noastre, prin oameni în stare să ne reprezinte și să ne conducă, în stare să ne cîștige

(Continuare în pagina 3)

DINU ȘARARU ■

O permanență în istoria noastră: dragostea de libertate

La sfîrșit de veac, România raportează istoriei cea mai de seamă victorie a sa : OAMENII. Pag. 4—6.

Vineri și simbătă, 5 reporteri, în 5 regiuni diferite ale țării au întrebat : SATUL ARE NEVOIE DE OAMENI, CUM ÎI POATE PRIMI ÎN CHIP CONCRET ? Răspunsul la pag. 6—7.

Din sumar:

Unitatea culturii române (pag. 9, 14) ● O carte în dezbatere (pag. 10) ● Polemici cordiale (pag. 16) ● Gînduri despre viteză (pag. 17) ● Pe o streașină de rîu (pag. 19) ● 7 magnifici și 20 de medalii (pag. 22) ● „Creiere" de import — profit imens pe spinarea altora (pag. 23).

Flacăra

46

Anul XXXI [1431]

Vineri,

19 noiembrie 1982

Programul dezvoltării patriei și al bunăstării poporului

PROGRAMUL CU CARE FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE SE PREZINTĂ ÎN FAȚA ALEGĂTORILOR, PLATFORMA POLITICĂ A CANDIDAȚILOR SĂI ESTE PROGRAMUL PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN, PROGRAMUL FĂURIRII SOCIETĂȚII SOCIALISTE MULTILATERAL DEZVOLTATE ȘI AL ÎNAINTĂRII PATRIEI SPRE COMUNISM, MATERIALIZAT ÎN OBIECTIVELE ACTUALULUI PLAN CINCINAL, ÎN HOTĂRÎRILE CONGRESULUI AL XII-LEA AL PARTIDULUI — OBIECTIVE A CĂROR ÎNFĂPTUIRE ESTE HOTĂRÎTOARE PENTRU VIITORUL PATRIEI NOASTRE, PENTRU BUNĂSTAREA ȘI FERICIREA TUTUROR CELOR CE MUNCESC.

Va fi continuată cu fermitate politica de dezvoltare multilaterală a patriei, a economiei naționale, de ridicare pe o treaptă calitativ superioară a întregii activități economice și sociale, de creștere a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor.

ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR ÎNSUFLEȚITOARE ALE ACTUALULUI CINCINAL CERE O PUTERNICĂ MOBILIZARE A FORȚELOR ȘI ENERGIILOR CREATOARE ALE TUTUROR OAMENILOR MUNCII DE LA ORAȘE ȘI SATE, ALE ÎNTREGULUI NOSTRU POPOR.

ÎNFLORIREA, ÎN CONTINUARE, A PATRIEI NOASTRE SOCIALISTE, SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR TOT MAI COMPLEXE ALE DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII, ÎNFRÎNGEREA GREUTĂȚILOR PROVOCATE DE EFECTELE CRIZEI ECONOMICE MONDIALE CER DIN PARTEA FIECĂRUI OM AL MUNCII O ÎNALTĂ CONȘTIINȚĂ PATRIOTICĂ, REVOLUȚIONARĂ. SĂ FIM CONVINȘI CĂ DEPINDE DE FIECARE DINTRE NOI, DE COMPETENȚA ȘI ABNEGAȚIA CU CARE NE FACEM DATORIA, DE SPIRITUL DE RĂSPUNDERE CU CARE ACȚIONĂM LA LOCURILE NOASTRE DE MUNCĂ, DE HOTĂRÎREA CU CARE ÎNFĂPTUIM ÎN PRACTICĂ POLITICA PARTIDULUI, SĂ ASIGURĂM MERSUL FERM ÎNAINTE AL PATRIEI NOASTRE, CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI AL TUTUROR CELOR CE MUNCESC, O VIAȚĂ MAI BUNĂ ȘI MAI FERICITĂ PENTRU FIECARE CETĂȚEAN! ACEASTA ESTE SINGURA CALE PE CARE PUTEM FĂURI BUNĂSTAREA ȘI PROSPERITATEA TUTUROR, ÎNFLORIREA CONTINUĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE!

(Din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

Preocupare constantă pentru satisfacerea cerințelor de consum ale populației

Pentru a analiza modul în care se îndeplinesc măsurile privind reproiectarea mobilierului în vederea reducerii consumului de materii prime și a corelării tuturor tipurilor de mobilă cu spațiile apartamentelor care se construiesc în prezent în țară, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut o nouă întîlnire de lucru, la Pavilionul din Parcul Herăstrău, cu specialiști din unități de proiectare, cercetare și producție, cu conducerea Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții.

În cadrul întîlnirii, la care au participat tovarășii Ludovic Fazekas, Alexandrina Găinușe, Ana Mureșan, Richard Winter, cadre din conducerea unor ministere economice și instituții centrale, s-a relevat că, pentru îndeplinirea indicațiilor primite din partea secretarului general al partidului la precedenta analiză, precum și cu prilejul vizitelor efectuate în întreprinderi producătoare de mobilă, specialiștii din această ramură au elaborat normative de dimensionare a mobilierului și pieselor acestuia, noi soluții de fabricație, precum și modele de mobilier multifuncțional tipizat și modulat. Punerea în practică a soluțiilor preconizate va asigura realizarea unei mobile de bună calitate, cu funcționalitate sporită, îmbunătățirea soluțiilor de mobilare a apartamentelor și utilizarea rațională a spațiilor de locuit. În același timp, măsurile respective permit — la producția de mobilă destinată fondului pieței pentru anul viitor — obținerea unei economii de circa 260 000 metri cubi masă lemnoasă în comparație cu consumul din 1989 ; totodată, s-a menționat că au fost găsite căi pentru diminuarea importului de lemn din specii exotice, prin extinderea utilizării speciilor autohtone, cum sînt salcîmul, plopul, mesteacănul, cireșul și altele. Dintre noile modele prezentate au reținut atenția garniturile de mobilier modulat de concepție modernă, cu posibilități de folosire multiple, elegante, ușoare și în același timp rezistente, precum și mobilierul obișnuit, dar redimensionat după normele recent experimentate.

Prilejuind noi măsuri și indicații valoroase, noua întîlnire de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu cu specialiștii din domeniul construcției de mobilă reflectă atenția permanentă pe care conducerea partidului și statului nostru, personal secretarul general al partidului, o acordă satisfacerii corespunzătoare a cerințelor populației, în condițiile valorificării superioare a resurselor de materii prime, gospodăririi chibzuite a acestora, reducerii consumurilor și îmbunătățirii calității tuturor bunurilor de larg consum.

ION COMAN ■

Cu prilejul noii întîlniri de lucru de la Pavilionul din Parcul Herăstrău, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a indicat :

● Pentru fabricarea mobilei să se folosească furnire, plăci aglomerate și alte materiale cu grosimi mai reduse, să se utilizeze tehnologii de fabricație și soluții constructive mai eficiente, care să asigure o diminuare mai substanțială a consumului de masă lemnoasă la producția de mobilă destinată pieței interne.

● Să se extindă mult producția de mobilă cu finisaj mat și cu finisaj natur, care conferă o notă de distincție interioarelor, este mai plăcută, mai ușor de întreținut și permite obținerea unor economii de lacuri și vopsele, unele dintre ele importate.

● În producția de mobilă să fie larg utilizate semifabricatele, care asigură o importantă creștere a productivității muncii, o mai bună organizare a producției și a muncii și o mai rațională folosire a materialului lemnos.

Gest de ctitor

(Urmare din pag. 1)

fața urnelor un popor mai unit ca oricînd în mîndria realizărilor sale, mai unit ca oricînd în idealurile, în convingerile, în faptele sale de muncă și de creație, în acea solidaritate de cuget și de simțire deventă, mai mult ca oricînd, o realitate determinantă, un factor motor al înaintării pe toate planurile. O astfel de unitate, probantă și decisivă în toate manifestările vieții noastre, înrolînd milioane de oameni, bărbați și femei, tineri și virstnici, muncitori, țărani și cărturari, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, constituiți în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste, nu se putea naște, necum dezvolta și consolida, printr-un decret, printr-un ordin, ci numai printr-o identitate deplină a țelurilor, a crezurilor, la scara unui întreg popor, printr-o sudură intimă, printr-o armonie perfectă între masele largi și forța politică ce le reprezintă și le conduce, într-un climat al democrației reale, cu iradiere egală pentru toți membrii societății. Un întreg sistem de măsuri, înserat de partid la toate nivelele, sub grija și veghea neobosită a secretarului general, contribuie la perfecționarea acestui climat, a acestui cadru, impulsionînd puternic, continuu și ferm dezvoltarea democrației, activizarea politică a maselor celor mai largi, participarea lor nemijlocită și vie la făurirea destinului național.

Însăși actuala campanie electorală — menită, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, „să marcheze o și mai puternică afirmare a înaltei răspunderi patriotice a fiecărui cetățean" — s-a constituit ca o semnificativă și elocventă probă a acestui proces, a acestor realități. Adunările de desemnare a candidaților F.D.U.S., întîlnirile candidaților cu alegătorii, bucurîndu-se de o masivă participare la orașe ca și la sate, au prilejuit pretutindeni o analiză temeinică, exigentă, lucidă atît a succeselor cît și a lipsurilor, s-au soldat cu prețioase propuneri emanînd din masa alegătorilor, campania transformîndu-se astfel într-o autentică școală a răspunderii sociale, a pasiunii civice, a spiritului gospodăresc în acțiune. Pe agenda manifestărilor premergătoare alegerilor s-au înscris astfel teme de larg interes, de largă audiență și de majoră însemnătate economico-socială, privind, de pildă, problemele autoaprovizionării, ale modului în care sînt fructificate rezervele existente în fiecare județ, în fiecare așezare, ale autofinanțării, ale extinderii gamei produselor de consum puse la dispoziția populației. Sînt probleme în care rolul și atribuțiile ce revin, pe plan local, atît organelor de stat cît și cetățenilor cunosc, la ceasul de față, o substanțială amplificare, exprimînd, o dată mai mult, adîncirea democrației noastre socialiste, în al cărei iradiant nucleu se află democrația muncitorească. După cum o grăitoare dovadă a adîncirii democrației noastre o constituie faptul că, în conformitate cu prevederile Legii electorale, numărul circumscripțiilor cu mai multe candidaturi pentru un loc de deputat depășește, la actualele alegeri, 80 la sută din numărul total, dezvoltîndu-se astfel posibilitățile de reprezentare a maselor populare în organele puterii de stat.

Peste două zile, țara va vota. Strîns unit în jurul partidului, al secretarului său general, poporul nostru va transforma acest eveniment de majoră semnificație politico-socială într-un nou și elocvent prilej de a-și exprima cu francheță și cu răspundere opțiunile, hotărîrea ca de a traduce în faptă istoricele hotăriri ale Congresului al XII-lea al P.C.R. — care constituie însuși programul electoral al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

Votul lui — mandatul pe care-l încredințează candidaților F.D.U.S. — va fi astfel un vot-încredere, un vot-legămînt, un vot al nestrămutării de pasiune și faptă în edificarea prezentului și a viitorului fericit al patriei.

Programul dezvoltării patriei și al bunăstării poporului

Folosindu-se pe deplin cadrul instituționalizat de exercitare a democrației noastre socialiste, SE VA ASIGURA PARTICIPAREA ACTIVĂ LA ELABORAREA ȘI ÎNFĂPTUIREA OBIECTIVELOR ECONOMICE ȘI SOCIALE, LA CONDUCEREA ÎNTREGII SOCIETĂȚI, A TUTUROR OAMENILOR MUNCII, CA DEȚINĂTORI AI ÎNTREGII PUTERI ÎN STAT, CA STĂPÎNI AI DESTINELOR LOR, CA FĂURITORI DEMNI ȘI CONȘTIENȚI AI NOII ISTORII A PATRIEI, AI VIITORULUI EI COMUNIST.

Se va adînci continuu democrația noastră socialistă, prin asigurarea participării active a tuturor cetățenilor țării, fără deosebire de naționalitate, la stabilirea și realizarea programelor de dezvoltare a tuturor județelor, orașelor și satelor patriei, la luarea deciziilor și înfăptuirea lor, la controlul activității organelor comunale și o așeneștii ale puterii de stat și sprijinirea lor pentru a-și îndeplini în cele mai bune condiții atribuțiile și sarcinile ce le revin, la conducerea societății, la perfecționarea întregii vieți economice, politice, sociale. Se vor crea toate condițiile pentru punerea în valoare a marilor capacități creatoare ale fiecărui om al muncii, pentru afirmarea plenară a personalității umane!

ȚELUL SUPREM AL POLITICII PARTIDULUI ȘI STATULUI NOSTRU ESTE EDIFICAREA UNEI SOCIETĂȚI ÎN CENTRUL CĂREIA SE AFLĂ OMUL, BUNĂSTAREA ȘI FERICIREA SA, CREȘTEREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI, DE CIVILIZAȚIE ȘI CULTURĂ AL ÎNTREGULUI POPOR. Veniturile oamenilor muncii de la orașe și sate vor crește în continuare. În anul 1983, retribuția medie reală a personalului muncitor va spori cu 4 la sută față de 1980, iar veniturile reale ale țărănimii cu circa 10 la sută. Corespunzător acestor sporuri, volumul desfacerii mărfurilor prin comerțul socialist va crește cu 3 la sută față de 1981.

Vor spori substanțial cheltuielile statului destinate satisfacerii nevoilor social-culturale ale populației. Un puternic avînt vor cunoaște, în continuare, construcția de locuințe, dezvoltarea și modernizarea tuturor localităților patriei. În perioada 1981—1985 vor fi date în folosința oamenilor muncii peste 1 milion de locuințe, precum și importante edificii social-culturale.

(Din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

Sesiunea Marii Adunări Naționale

La prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu s-au desfășurat, săptămîna trecută, lucrările celei de a șasea sesiuni din cea de a opta legislatură a Marii Adunări Naționale. Eveniment înscris într-un context politic deosebit al vieții noastre sociale — apropiata Conferință Națională a Partidului, alegerile de deputați în consiliile populare, aniversarea a 35 de ani de la proclamarea republicii. O sesiune de lucru în care deputații în forul legislativ suprem al României și-au îndeplinit misiunea lor esențială în mecanismul nostru social: au dezbătut și validat o serie de proiecte de legi de o importanță covîrșitoare pentru economia națională. Legiuitorii au creeze ori să perfecționeze cadrul juridic pentru o serie de domenii și activități noi, să le aducă în consonanță cu noile realități pe care evoluția, dezvoltarea societății românești și practica noastră în construcția socialismului le impun. În totalitate și fiecare în parte, studiate cu un ochi de observator social, de politolog, confirmă o teză fundamentală a mecanismului nostru social în a cărui, una dintre caracteristicile lui definitorii și anume.: **procesul continuu de perfecționare.** În această direcție, elocventă este noua **Lege privind participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare economică** menită să asigure cadrul juridic corespunzător aplicării tezelor referitoare la dezvoltarea proprietății în orînduirea noastră socialistă, fundamentată de tovarășul Nicolae Ceaușescu. În conformitate cu prevederile noii legi — elaborată pe baza indicațiilor și orientărilor secretarului general al partidului — oamenii muncii pot participa, pe baza liberului consimțămînt, cu părți sociale, la constituirea fondului de dezvoltare economică. În felul acesta se exprimă mult mai direct și mai profund calitatea lor de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai întregii avuții naționale, își asumă direct, într-un grad mai mare, răspunderea gospodăririi eficiente a patrimoniului unității din care fac parte, păstrării și apărării proprietății, participă activ, pe baze noi, la conducerea și dezvoltarea întregii activități economice.

Într-o strînsă corelație cu această nouă viziune și nouă formă de manifestare asupra proprietății socialiste, putem înțelege și **Legea pentru modificarea și completarea Legii nr. 1/1973 privind Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României.** Ținîndu-se seama de noile condiții și cerințe majore ale dezvoltării economico-sociale, de necesitatea coordonării mai unitare a activității tuturor organismelor, legea asigură perfecționarea structurii și funcționării Consiliului Suprem, creșterea în continuare a eficienței sale în sistemul organizării și conducerii societății noastre. În noua sa concepție — definită cu claritate de secretarul general al partidului — este organismul superior de analiză, coordonare și îndrumare al Partidului Comunist Român și al Consiliului de Stat, care asigură înfăptuirea politicii economico-sociale a partidului. Studiază aprofundat realitățile economico-sociale și elaborează prognozele privind dezvoltarea României. Totodată, îndeplinește funcția de Cameră Legislativă a partidului și statului, cu atribuțiile unui parlament economic, care deliberează asupra problemelor economice și sociale, are inițiativă legislativă, dezbate și avizează proiectele de legi referitoare la dezvoltarea economico-socială a țării, adoptă hotărîri obligatorii pentru toate organele de stat și unitățile socialiste.

A mai fost adoptată **Legea privind protecția plantelor cultivate și a pădurilor și regimul pesticidelor.** Elaborată sub îndrumarea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, are menirea să garanteze ocrotirea mediului înconjurător, menținerea echilibrului ecologic în țara noastră și apărarea sănătății omului. Din aceeași majoră grijă față de om și față de mediul său ambiant, s-a elaborat și adoptat de către Sesiunea M.A.N. din 12 noiembrie, **Legea privind asigurarea calității obiectivelor și instalațiilor nucleare.** Ea reprezintă transpunerea pe plan legislativ a unor cerințe noi determinate de realizarea unor importante programe de investiții în domeniul folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice în țara noastră. Calitatea realizării acestor obiective și instalații este o condiție sine qua non pentru protecția deplină a populației și a mediului înconjurător, precum și a unei eficiențe economice sporite.

S-au mai dezbătut și aprobat Proiectul de Lege pentru adoptarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983, Proiectul de Lege pentru adoptarea Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1983, Proiectul de Lege pentru adoptarea Bugetului de stat pe anul 1983, Proiectul de Lege cu privire la obligațiile și răspunderile consiliilor populare, unităților socialiste și ale cetățenilor pentru buna gospodărire, întreținere și curățenie a localităților urbane și rurale, păstrarea ordinii și disciplinei publice, Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV/1982 și semestrul I/1983. Proiectele de legi pentru aprobarea decretelor cu putere de lege emise de Consiliul de Stat. Totodată, sesiunea M.A.N. a validat alegerea unor deputați în forul său, unele modificări în componența Consiliului de Stat, unele modificări în componența Biroului Marii Adunări Naționale.

C. I. ADAM ■

(Urmare din pag. 1)

deplina încredere și să ne justifice încrederea că prin ei, prin devotamentul și profesionalitatea lor, prin competența lor, opțiunea noastră fundamentală își va [illegible] cel mai firesc și cel mai [illegible] de împlinire.

Nu ne va fi niciodată [illegible] dacă deputatul nostru [illegible] sau nu personalitate și opinie și colo[illegible] vertebrală, după cum nu ne [illegible] niciodată indiferent dacă acest deputat, aflat, evident, pe aceeași platformă ideologică cu noi și slujind același program va fi un cutezător sau doar un executant docil, fie al doleanțelor noastre, fie al obligațiilor pe care i le impune administrația în legislatura căreia e ales.

Faptul alegerii nu este asadar, duminică, nici numai un [illegible] exercițiu democr[illegible] e [illegible] totuși foarte impor[illegible] formarea noastră politică și dacă vrei o [illegible] de cea mai mare [illegible] educațional. [illegible] ca o ma[illegible] a [illegible] noastre [illegible] și [illegible] ca un act de [illegible] a [illegible] în fața întregii so[illegible] și în numele ei.

Am povestit odată, la această rubrică, semnificativa împrejurare cînd la ale[illegible] un sat întreg, [illegible] se [illegible] opțiunile inițiale și-a impus prin vot deputatul și a făcut-o [illegible] politică și cu un [illegible] pentru faptul [illegible] l-a trezit la realitate un județ și conducerea lui arătînd cu limpezime și cu liniștea conștiinței că și-a asumat exigent condiția de alegător, că partidul comunist a creat într-adevăr un autentic climat de libertate și un autentic climat de afirmare a libertatii alegerii care depind numai de noi pentru a fi exploatate la cota lor creatoare.

Iată de ce întrebarea: Pe cine alegem? nu mai este azi deloc retorică, ea ni se impune în contextul unor realități social-politice care sînt op[illegible] și care depind de noi ca să evolueze în conformitate cu voința și știința noastră de mai bine, cu devotamentul nostru față de cauza socialistă, cu [illegible] noastră pusă în slujba [illegible] a căror și mijloacelor care să ne conducă mereu inspirat la desăvîrșirea societății socialiste multilateral dezvoltate a cărei platformă politică ne unește pe toți.

Programul dezvoltării patriei și al bunăstării poporului

ÎN ANII CARE AU TRECUT DE LA ALEGERILE PRECEDENTE A FOST CONTINUATĂ CU CONSECVENȚĂ POLITICA DE INDUSTRIALIZARE A ȚĂRII, s-a intensificat procesul de înnoire și modernizare a producției. Au fost date în funcțiune noi și importante capacități de producție, s-au obținut noi realizări în valorificarea superioară a potențialului material și uman al patriei noastre, a crescut eficiența economică, calitatea produselor — toate acestea asigurînd creșterea bogăției naționale. În prezent, industria românească produce de peste 50 de ori mai mult decît în 1933, numărul personalului muncitor a crescut, în aceeași perioadă, de peste 5 ori, produsul social de 15 ori, iar venitul național pe locuitor de aproape 11 ori.

REALIZĂRI IMPORTANTE S-AU OBȚINUT ȘI ÎN AGRICULTURA ȚĂRII. A continuat înzestrarea agriculturii cu o puternică bază tehnico-materială, s-a asigurat extinderea mecanizării și chimizării, înfăptuirea unui amplu program de irigații — ceea ce a determinat creșterea producțiilor agricole, al căror nivel a depășit, în ultimii ani, de 3,5 ori nivelul anului 1950. În prezent, țărănimea muncitoare, întreaga noastră societate participă la înfăptuirea noii revoluții agrare, la făurirea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate, care să satisfacă pe deplin nevoile de consum ale populației, să asigure baza de materii prime necesare industriei, să contribuie substanțial la creșterea venitului național și la progresul general al țării.

În perioada care a trecut de la precedentele alegeri au fost adoptate noi și importante MĂSURI DE PERFECȚIONARE A ORGANIZĂRII ȘI CONDUCERII VIEȚII ECONOMICO-SOCIALE, DE ADÎNCIRE A DEMOCRAȚIEI SOCIALISTE.

La inițiativa secretarului general al partidului a fost creată ORGANIZAȚIA DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE, organizație politică cu caracter patriotic, ce asigură cadrul optim pentru ca, practic, toți cetățenii să participe nemijlocit la viața politică a țării, la adoptarea hotărîrilor de interes național, precum și la înfăptuirea în mod unitar a obiectivelor stabilite de partid.

O măreață cucerire a noilor ani ai țării este rezolvarea de către partidul nostru în mod științific, principial, a problemei naționale, crearea condițiilor politice, economice și sociale pentru participarea activă a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, la istorica operă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

(Din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

La sfîrșit de veac, România raportează istoriei cea mai de seamă victorie a sa:

OAMENII

Povestea unui bărbat care se joacă serios, al cărui suflet e numeros ca o gară unde vin și de unde pleacă toate trenurile Țărilor Române, un bărbat care nu-și poate dori să nu construiască un aparat cu care să măsoare drumul pe care îl străbate umbra în călătoria ei spre lumină sau drumul pe care îl străbat păsările în călătoria lor spre cîntec.

A eta de vorbă cu inginerul Traian Ciobanu, de la Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul, despre el însuși, este o întreprindere la care te încumeți numai dacă nu-l cunoști. Eu, mărturisesc, m-am încumetat numai pentru că nu-l cunoșteam. Încercasem să-i ghicesc înfățișarea și firea, înainte de tuturor lucrurilor pe care le construise. În căutarea unor exemplari eroi de reportaj auzisem despre el, ipu fusese do nenumărate ori recomandat ca un om despre care se poate scrie. Mult și interesant.

Am întîlnit un bărbat semănînd mai degrabă eroului (pozitiv !) al vreunui serial de simbată seara — un bărbat fermecător, pe care, temîndu-te să nu dispară, te consolezi că îl poți revedea, în reluare, marți pe programul doi — foarte departe, oricum, de ceea ce-mi închipuiam a constitui înfățișarea clasică a omului de știință : firav, uriței, miop, trăsnit dar deștept.

În spatele zîmbetului său deschis (un zîmbet de cîștigător, mi-am spus) am ghicit o ușoară stînjeneală. A fost momentul în care am renunțat definitiv (cu orice risc privind reușita interviului meu) la a da drumul benzii de magnetofon — ne-ar fi incomodat și pe unul și pe celălalt ; am renunțat la tot ce ne-ar fi putut distrage atenția. În aceste condiții, de o parte și de alta a unei mese (care mi s-a părut un timp, mai întinsă decît Cîmpia Română), a început discuția noastră. Și n-a fost o discuție a noastră, a fost o discuție a inginerului Traian Ciobanu cu el însuși, auzeam lumina amiezii căzînd pe traversele late (cît pastul de pușcă) ale tuturor gărilor de nord, o auzeam numai noi, astfel ne-am descoperit îndrăgostiți amîndoi, „cu patimă și chin" cum spune poetul, de toate marfarele lumii, împușcate de luminile vagoanelor Orient Expressului, ca de un pluton de execuție în mers :

El mi-a vorbit despre oamenii din colectivul său de parcă, povestindu-se, ar fi descoperit cu ei ani întregi din biografia lui.

(Eu l-am vorbit despre sistemul de afișaj electronic din Gara de Nord.)

El mi-a vorbit despre tezaurul gîndirii științifice românești, despre spiritualitatea românească.

(Eu l-am vorbit despre simulatorul de locomotivă.)

El mi-a vorbit despre cercetare, despre faptul că a cerceta nu mai poate să însemne a te închide într-un singur domeniu, strict delimitat.

(Eu i-am vorbit, cu admirație, despre ideea cîntăririi vagoanelor de marfă în mers.)

El mi-a vorbit despre pasiunea oamenilor din colectivul său.

El mi-a vorbit despre cei zece oameni din colectivul său cu atîtenția cu care mi-ar fi înșirat cele zece porunci.

(Eu l-am întrebat ce mai face.)

El mi-a vorbit despre noi toți.

— Care e cea mai mare nemulțumire a inginerului Traian Ciobanu ?

— Cea mai mare nemulțumire a inginerului Traian Ciobanu e inginerul Traian Ciobanu.

— **E foarte frumos ce-mi spuneți. Continuați...**

— Toate nemulțumirile astea — mai mari sau mai mici — vin numai aparent dinafară. Există pentru ele, ce-i drept, multe motive exterioare. Dar adevărul este că, pentru ele, noi sîntem de vină.

— Noi doi ?

— Noi toți.

El mi-a vorbit (în sfîrșit !) despre munca lui, ca despre o joacă. Fiindcă el crede în munca lui cu nesfîrșita seriozitate cu care numai copiii pot crede în joaca lor. Jocul nu presupune obligativitate. El e fericit că poate lucra pur și simplu. Toți cei zece sînt fericiți pentru că pot lucra pur și simplu. Toți cei zece sînt puri și simpli.

El mi-a vorbit despre datoria morală, (așa spunea : „datoria morală" — firesc ; îl invidiam pentru tonul nerecitativ cu care rostea aceste cuvinte). față de patria română, cum nu mi-a vorbit nimeni, niciodată. (Mi l-am închipuit în Gara de Nord așteptînd vreun tren, anonim și înconjurat de afișele luminoase pe care le-a construit. Mi l-am închipuit privindu-le, cu zîmbetul său deschis, ușor stînjenit.)

El mi-a vorbit despre o mulțime de lucruri, deloc despre sine. Nu l-am mai întrebat. Începusem să-l înțeleg. Oglindit în toate.

Despre inginerul Traian Ciobanu, cercetător științific principal la Institutul de cercetări pentru tehnica de calcul, nu s-a scris numai acum și se va mai scrie. Cu el, cu pasionații săi colegi de muncă ar putea începe o argumentată pledoarie pentru o nouă conștiință științifică.

LELIA MUNTEANU ■

„Nea Iancu"

Ne aflăm exact pe locul unde au „zbucnit" și au avut loc puternicele lupte ale ceferiștilor de la Atelierele C.F.R. Griviția din 28 ianuarie — 2 februarie și, respectiv, 15—16 februarie 1933. Anul viitor se va sărbători semicentenarul de la aceste lupte și greve eroice, cu rol determinant în istoria noastră muncitorească. Pe locul unde altădată au izbucnit grevele ceferiștilor, din exact locul unde s-a organizat comitetul de grevă, avea să pornească ideea acestui reportaj. Un om cît un munte și cu privire blîndă era înconjurat de elevi-ucenici. Dar și alți oameni din secție i se adresau firesc, necontrafăcut. „Nea Iancule, așa, nea Iancule, pe dincolo" ; „vezi mata ce faci cu chestia ala" ; „semnează-mi și mie biletul ăsta de voie". Elevii-ucenici Agafiță și Smărăndescu erau numai ochi și urechi. Așa l-am „zărit" pe Ioan Iancu. Statura sa de 1,84 m, impozantă, privirea blîndă, nesfîrșită răbdare cu oamenii, care din acestea ne-au determinat să ne oprim la el nu știm, dar nu ne-am înșelat, vă asigur. Dacă pasărea se cunoaște după pene, cum spune omul din popor, pe un om adevărat și bun și generos îl poți intui și din fizionomia sa, din gestica și chiar din privirea sa. Din ochi. Uită-mi-te-n ochi, ca să-ți spun ce om ești !

Pe scurt, cît se poate de scurt, ce vă pot eu spune despre Ioan Iancu de la „Griviția Roșie" ? Este din satul Crețulești, comuna Crevedia. Prin '55 a început școala profesională C.F.R. Griviția Roșie. În 1970 a urmat 2 ani cursurile de maiștri. Are vreo 24—25 de ani vechime neîntreruptă la această unitate de frumoasă și nobilă tradiție muncitorească. Este, actualmente, maistru la secția montaj și nu are mai mult de 44—45 de ani. Vîrsta-simbol. Vîrsta-cheie. Acum omul se află în plinătatea puterii și-a maturității sale. Are trei copii, Gheorghiță, student la Electrotehnică, iar Mariana și Cristian elevi. Ce spun oamenii despre Ioan Iancu ? Ei spun că este un om bătăios, că se bate realmente pentru treburile oamenilor ; azi pentru o categorie ; mîine pentru un loc în căminul de nefamiliști ; poimîine pentru primirea sau reprimirea unuia „rătăcit... de turmă". De-aceea îl și iubesc oamenii și-l înconjoară cu toată dragostea. Este mult ? Este puțin ? Iată un om, mi-am zis. Un om între oameni. Un om părtaș la izbînzile colective.

Pe parcursul a două decenii și jumătate destinul său s-a împletit fericitor, s-a complinit, mai bine zis, cu acela al uzinelor Griviția Roșie. Merită să reținem atenția cititorilor noștri și cu cîteva cuvinte despre destinul acestor uzine. Întrucît am semnalat că s-au împuținat materialele de referință despre această unitate cu rădăcini bine consolidate în mișcarea noastră muncitorească. Este aici un colectiv de 3 700 de oameni ai muncii (numai 41 de ingineri). Aici se fac felurite reparații la vagoanele de călători și de marfă, cum aminteam. Dacă în 1960 se reparau 1 990 astfel de vagoane, numericește vorbind, cifra vagoanelor reparate se ridică la 3 472 vagoane în anul trecut. Drept urmare, în anii 1973—74 li se conferă „Ordinul Muncii" clasa a II-a și, respectiv, I. Cu trei ani în urmă au început să facă și reparații capitale. Unele vagoane sînt atît de „șifonate", de parcă au venit din război. De la 6 vagoane reparate capital în urmă cu trei ani, anul acesta vor repara capital 306 vagoane. Nu e puțin. Pentru securitatea noastră, a călătorilor, să zic așa, nu e puțin lucru să repari bine și zdravăn un vagon. Două. Trei mii.

Tocmai de aceea vin și spun acum în final, nu știu de ce mi s-a părut (repet, poate că numai mi s-a părut și, rog să fiu iertat dacă e altfel), întreprinderea „Griviția Roșie", hai să-i spunem pe plan publicitar și propagandistic, dar nu mai, a fost mutată cumva pe planul doi și nu știu dacă e bine. Pentru a-mi confirma într-un fel supoziția colegii de la televiziune tocmai au venit „să filmăm o hală veche, asemănătoare uneia din 1945, pentru filmul **Lumini și umbre**".

DORIN SĂLĂJAN ■

Aprig la idei

Pornisem de vreme în căutarea președintelui C.A.P. Drăgănești Vlașca de Teleorman, Radu Riciu care, la acea oră a amiezii, nu putea decît în cîmp să fie. Cîți ziariști nu plimbase el, nea-Ion, cărușașul, în căutarea președintelui lor, om căruia i-a mers vestea în țară ! N-are el atîtea fire de păr în cap cîte drumuri de acest fel a făcut. Că-i aprig la muncă omul și la idei de a pus C.A.P.-ul Drăgănești Vlașca pe lista primelor pe țară. N-are el degete la mîini cîte ordine și medalii au primit ! Și mai e președintele încăpățînat foarte, cînd trebuie. „Cum adică cînd trebuie ?" Așa ! Nu se lasă dus de o țîdulă, numai pentru a se supune unui ordin. A rămas de pomină în povestea cu cai. Dar și noi l-am sprijinit, eram toți, ca unul, cu ai. Venise ordin, de vă amintiți, să se taie toți caii colectivei. „Eu caii nu-i tai nici mort" — a declarat președintele nostru, care era foarte tînăr pe atunci, abia sărise de 30 de ani. A chemat oamenii „Luați-vă cai — a zis — și-i țineți acasă, îi aduceți doar la muncă". Ce mai tărăboi s-a lăsat ! Au zis că-i iau carnetul de partid, că-i dau afară, unul, mai mare, de la regiune a pus mîna pe telefon și a anunțat că Radu Riciu a desființat C.A.P.-ul, dînd caii înapoi oamenilor. Și atunci, ce credeți că am făcut noi, ceilalți ? Într-o oră am adus la C.A.P. toți caii. Să se vadă că Riciu nu desființase C.A.P.-ul, ci doar salvase caii. Așa se face că acum cooperativa noastră are 140 atelaje cu care am transportat din cîmp toată producția secundară și mult mai mult de jumătate din porumb și sfeclă. Și apoi, avem o creșcătorie de mînji de toată frumusețea ! Tot președintelui nostru îi datorăm și asta. Pe vremea aceea, oamenii îngrijeau caii acasă dar lepădau mînjii. A găsit vreo cîțiva președintele, i-a luat, le-a dat la biberon lapte de vacă, de s-au pus pe picioare și atunci i-a venit ideea cointeresării celor care cresc mînji : fie că-i duc pînă înțarcă, fie pînă la ham, li se plătește întreținerea lunară, plus 5 lei pe kg. furaj. Ajung astfel oamenii să în 5 000—6 000 de lei pentru creșterea unui cal, de care, dincolo de muncile C.A.P.-ului se folosesc și ei de ei în gospodărie. „Dar despre viața lui, ca om, ce ne poți spune nea Ioane ?" Păi nu v-am spus ? ! Viața lui e C.A.P.-ul. Nevasta îi lucrează la ferma mare, băiatul i-a urmat meseria lui taică-său, e economist la ferma de ovine iar fata, elevă la liceul agricol.

Că viața lui Radu Riciu a fost și rămîne C.A.P.-ul, ne-a convins chiar el, președintele. Cînd l-au ales în urmă cu 20 de ani, avea 32 de ani. „Ziceam, pe atunci, ca să-mi fac curaj, că în doi-trei ani de zile vom construi tot ce e de construit după care, va fi mai ușor. N-a fost așa ! În toți cei 20 de ani care au trecut am tot făcut, dar nici acum nu am terminat. Drept îi însă că față de ceea ce a fost, situația de azi nici nu suportă comparație". Comparația ar fi, într-adevăr, de prisos. Producția recoltelor s-a triplat, au, de ani de zile, unul dintre cele mai moderne și puternice complexe avicole din țară, apoi, un complex pentru îngrășarea tineretului taurin care poate rivaliza cu oricare altul din țară, o fermă de ovine — 5 000 capete — fermă biologică de reproducție. În sfîrșit, au bine pusă la punct o fermă legumicolă unde muncesc aproape numai femei, dintre care, marea majoritate sînt între 18—30 de ani. Așadar, cînd e pus președintele nostru să vorbească despre el, despre împlinirile lui din acești ani, vorbește despre C.A.P. și împlinirile lui : 6 Ordine ale Muncii clasa I pentru producția de ouă și lapte livrate la fondul de stat, numeroase distincții și medalii încununează eforturile reunite ale lui cu cooperatorii. Au, de altfel, la sediul C.A.P.-ului o carte de onoare, după cum au o sală a medaliilor și distincțiilor. „Le-am adunat, precum într-un muzeu. Să știe și copiii noștri, și copiii copiilor lor cum a fost începutul muncii și vieții noastre de cooperatori, cum ne-am ridicat noi pe proorîile picioare ca stăpîni adevărați ai pămînturilor. În ce mă privește, „am crescut" ca președinte în cultul încrederii în oameni și al răspunderii față de averea obștii. Aceasta a fost și este viața mea".

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Învingem izolarea prin iubire

Viața sa este ca un roman bine clădit al cărui personaj central a trecut prin numeroase întîmplări esențiale ce i-au probat dar și format convingerile, sentimentele, voința, încrederea, tăria interioară, capacitatea de a înțelege oameni, lucruri, evenimente și rosturile existenței, în supremă instanță caracterul și conștiința. Se numește Sabin Răuți și este căutător de comori în adevărata putere a cuvîntului. Anul acesta, în martie, a împlinit o jumătate de veac de la naștere. Și într-un anume sens chiar o jumătate de veac de singurătate asumată, asumîndu-și profesia care îl izolează de lume, care îl

Programul dezvoltării patriei și al bunăstării poporului

Țara se prezintă la alegerile de deputați de la 21 noiembrie cu un bilanț bogat, însuflețitor. La activitatea generală desfășurată pe plan economic, politic, social și cultural, o contribuție de seamă au adus ORGANELE LOCALE ALE PUTERII DE STAT, CONSILIILE POPULARE MUNICIPALE, ORĂȘENEȘTI ȘI COMUNALE, al căror rol a crescut tot mai mult în organizarea și conducerea economiei, în valorificarea resurselor existente pe plan local, în buna gospodărire și înfrumusețare a localităților urbane și rurale, în asigurarea autoconducerii și autogestiunii teritoriale.

Toate realizările obținute pun în evidență superioritatea orînduirii noastre socialiste, sînt rodul muncii eroice a întregului popor, al dăruirii și devotamentului cu care clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, acționează într-o deplină și strînsă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru transpunerea în viață a politicii Partidului Comunist Român.

Dezvoltarea economică a țării a dus la ÎMBUNĂTĂȚIREA CONDIȚIILOR DE MUNCĂ ȘI VIAȚĂ ALE ÎNTREGULUI POPOR, LA CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ȘI SPIRITUAL AL TUTUROR CELOR CE MUNCESC. A sporit an de an numărul oamenilor muncii încadrați în economia națională, ajungînd în prezent la 7,4 milioane. În toate domeniile de activitate s-a asigurat creșterea continuă a veniturilor oamenilor muncii. Retribuția lunară medie netă a ajuns, în 1981, la 2 340 lei, veniturile nominale nete lunare ale țărănimii, realizate din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, s-au ridicat, în 1981, la 1 373 lei pe o persoană activă. Au sporit, totodată, substanțial, cheltuielile social-culturale de la bugetul de stat, care, în 1981, s-au ridicat la 74,3 miliarde lei.

(Din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

afundă în locurile cele mai aspre ale naturii și cele mai îndepărtate în timpul ei astronomic. Este geolog și face parte dintre acei nu prea mulți semeni ai noștri ale căror opțiuni s-au fixat în copilărie, crescînd împreună și luînd împreună în stăpînire viața. A venit pe lume în casa unui țăran unde, deși muncea din greu, nu prea mustea belșugul, ca în mai toate casele de țărani din ținutul aspru de munte al Băii de Aramă, în inima Mehedinților, pe sub frunțile Cernei și ale Godeanului. Cînd copiii deveneau de timpuriu bărbați și de timpuriu aflau că demnitatea se păstrează avînd pîine, iar pîinea se cîștigă trudind. Cînd umbla cu oile și caprele pe coastele ce străjuiau satul, copii cam visător și frămîntat de întrebări, îl fascinau pietrele, bolovanii de stîncă și-și imagina că trebuie să fi venit de undeva, că trebuie să aibă, ca și omul, o viață a lor, o biografie, un destin și un rost în lume. Întrebările și fascinația nu-l părăsesc nici în adolescență, ba dimpotrivă erau jocul său ascuns care îi împrăștia teama cînd traversa dealul pentru a ajunge din satul Mărășești la Baia de Aramă, unde urma liceul. Hotărăște să fie geolog și cînd termină liceul avea deschise toate porțile și șansele ; istoria se rotise fundamental. Pleacă în Capitală cu acest gînd și cu jurămîntul ascuns, tăinuit, să se întoarcă și să caute din nou aramă la Baia de Aramă, cu credința, încă de-atunci, și logica deși juvenilă și romantică, dar sublimă, că o va găsi. „E imposibil să fi secătuit total, să se fi extras în întregime, mai ales din adîncuri, să fi rămas sterpe rocile care au fost în vecinătatea celor înnobilate cu filoane de cupru !" În 1953 își ia diploma de geolog, dar nu poate să se întoarcă acasă. Zona Băii de Aramă era dominată de controverse, iar stadiul cercetărilor de atunci dădeau vagi speranțe că s-ar putea explora mai departe. Nevoile țării, punctele de interes pentru geologia și mineralogia României erau plasate în alte regiuni și astfel pleacă departe, foarte departe de locurile natale. Va trebui să-și amîne speranțele și să aștepte încă 20 de ani. Douăzeci de ani în care face aproape turul României cu ciocanul și busola de geolog în mînă, ascultînd cum ciocotesc pe dinăuntru munții, învățînd să le descifreze tainele și alcătuirea. Romantică și fascinantă — cînd o privești din afară —, dură și cu tot felul de capcane, cu certitudini pînă la delir și incertitudini pînă la descumpăniri, privindu-te de confortul celorlalți oameni, ai oamenilor cu profesii statornice, — cînd o trăiești în interiorul ei — geologia este o meserie grea, foarte grea dar dintre cele mai nobile și mai adînc sociale, mai implicate în destinele unei țări întregi, al progresului ei și puterii ei economice. „Rezistă numai cei ce o iubesc cu adevărat, cei care nu abdică în fața greutăților și mai ales în fața incertitudinilor ; cînd crezi că nu e nimic, trebuie să ai tăria s-o iei de la capăt, cu alte căutări, cu alte investigații, să te afunzi mai mult pe adîncimea timpului geologic ori pe orizontala pămîntului. Să ai curajul chiar să înfrunți (și chiar să te îndoiești în sens cartezian) ceea ce se știe sigur, teorii socotite chiar postulate.

Traseul unei astfel de munci l-a parcurs și-l parcurge încă și Sabin Răuți. De la Cimpulung, Domnești și Dragoslavele, din perimetrul Argeșului în Dorna și din Bucovina la Bălșoara în zona Turdei și de acolo în Apuseni, pe Valea Ierii, și din Apuseni în Maramureș și Oaș, din Oaș la Baia, în munții Mehedinți și la Prunișor și Husnicioara în Platoul Mehedinților, unde se pregătește cea mai nouă pafie a cărbunelui românesc... La Valea Ierii, după ani de trudă, sfîșiați mai mult de incertitudini decît liniștiți de speranțe, consecvent filozofiei sale de viață, pune pînă la urmă în evidență un zăcămînt de fier despre care pînă atunci nu se știa mare lucru. Acum știm că este în exploatare. La Tarna Mare și Turț, cărora le-a dedicat alți ani buni din cei aproape 30 de cînd slujește geologia, conturează alte două importante zăcăminte ale României moderne. Bogății ale subsolului pe care de cîțiva ani le învață școlarii la Geografia fizică și economică a patriei. Zăcăminte de sulfuri polimetalice și ele aflate în exploatare (din 1973).

Cu casa și masa în spate — a locuit în peste 20 de localități —, fiecare dintre copiii săi născîndu-se altundeva și începîndu-și școala în alt loc (fiica sa cea mare, Sabina, a urmat clasa întîi în trei școli din trei așezări diferite), oriunde s-a aflat, a găsit în casa și la masa de melc — statornicia. Clădită frumos, tăcut, firesc, ca o pîine caldă așezată de o mamă pe masa copiilor. De o femeie. Pe numele propriu — Ileana Răuți, o moldoveancă de la Tg. Ocna, pe numele figurat — o statuie. O statuie a dragostei, a devotamentului, a puterii de a renunța la sine (a consimțit să uite Bucureștiul, să-și întrerupă studiile universitare pentru a urma un bărbat împătimit de o profesie și a-l ajuta și susține să se realizeze ; a consimțit să locuiască în case improvizate, în barăci de scînduri unde a așezat în loc de mobile ginduri și visuri frumoase), o statuie a maternității, „copiii fiind cei care dau în primul rînd sentimentul statorniciei", cum zice, sacrificînd pentru ei orice comoditate a sa. I s-a alăturat bărbatului nu numai acasă ; nu l-a urmat și nu-l urmează doar în virtutea unui comportament ancestral de femeie, compensează renunțările cu aportul său în aceeași muncă aspră și izolată, cu personalitatea femeii moderne. A fost de la început un om de nădejde al Întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale — I.F.L.G.S. — cu sediul în București dar cu șantierele și oamenii răspîndiți prin toată țara. În 1962, Sabin Răuți este investit cu responsabilitatea de șef de secție — pe care o deține și azi la Baia de Aramă — și a avut întotdeauna nevoie pe șantierele pe care le-a deschis și condus de un nucleu de oameni stabili și devotați. Ileana Răuți a fost și este unul dintre ei. A renunțat la formule farmaceutice și farmacodinamie — profesia pentru care se pregătea — și a învățat planifica, finanțe și criterii de selecționare a cadrelor, regăsindu-și aici echilibrul și chiar vocația.

La ora cînd scriem aceste rînduri, între Ponoare și Mărășești, pe sub vestitele păduri de liliac, sărbătoare a primăverilor noastre, peste 22 de kilometri de tunele și galerii dau gir unui nou zăcămînt de cupru al României. Ceva mai jos, pe malul neasemuit de frumosului pîrîu Brebina, dintr-o fostă hrubă, se înalță viitoarea flotație de minereu. Exploatarea minieră a fost practic deschisă, inaugurată. Liceul din Baia de Aramă a devenit Grup școlar minier, a și dat cîteva promoții. Iar în satul Mărășești, pe vatra fostei case părintești, Sabin Răuți și-a înălțat o casă. Nu din PFL alb-albastru, ci din piatra piraielor și munților de-acasă.

CICI IORDACHE-ADAM ■

U mare de mină

Intrăm în plină oră la clasa I. După prezentările necesare, exact în minutul următor, lecția își reia, nestingherită, firul : „Din ce este alcătuită această literă ?" — întreabă tovarășa învățătoare, ridicînd deasupra clasei un cartonaș pe care este desenat u mare de mină. Ca un resort izbucnesc, din bănci, zeci de mîini anunțînd problema rezolvată, iar cel ales, pronunță răspicat : această literă este formată dintr-o zăluță și un bastonaș ! Aceeași pădure de brațe ridicate luminează chipul învățătoarei Elisabeta Ianoș și după ce adresează clasei și întrebări mai grele. Copiii știu care dintre litere sînt vocale și consoane și de ce, cu toate că acest capitol este programat doar în clasa a doua. Realități obiective te fac să ridici mereu ștacheta, ne spune Elisabeta Ianoș ; cînd copilul bun se joacă în oră e un semnal că l-am pierdut și dacă nu vii cu o noutate care să-i capteze interesul nu-l poți recupera. E foarte important să nu-l plafonezi !

— Dar ce faceți cu elevii slabi care nu pot ține pasul cu ei ?

— Asupra noțiunilor noi revin tot timpul. Chiar și pe cele mai vechi le vehiculez mereu pînă le înțelegem rostul și necesitatea. Metoda mea în privința celor slabi este una singură, dar cea mai sigură : cu ei încep lecția și cu ei o termin, antrenîndu-i, astfel, să ne urmărească și să înțeleagă.

— Se pare că în această meserie trebuie să fii dotat, din capul locului, cu o răbdare de fier !

— Foarte multă lume face greșeala aceasta. Unii chiar ne compătimesc. Credeți-mă, am trăit un asemenea moment, cînd m-am căsătorit și am venit în București și se punea problema renunțării la învățămînt. Soțului i se părea simplu ; nu-și dădea seama cît voi suferi, cît îmi vor lipsi acești omuleți care uneori, atunci cînd păsesc în școală, abia știu să lege două vorbe, dar care, la sfîrșitul primului trimestru, vorbesc tare, se exprimă în propoziții, capătă demnitate. Nu de răbdare ai nevoie dacă îmbrățișezi meseria de dascăl ci de dăruire. Numai dăruirea e creatoare !

— Putem spune, deci, meseria de dascăl este o artă ?

— Nu știu dacă este sau nu artă, dar știu că trebuie să fii în fiecare zi artist în meserie ; în clasă nu putem intra supărați — expresia se transmite copiilor. Sînt atît de vulnerabili și atît de disponibili încît este de-a dreptul o crimă condamnabilă să nu fim conștienți de răspunderea de care trebuie să dăm dovadă cînd ni se încredințează copiii. Nu facem doar învățămînt, facem și educație. Mă preocupă mult cum progresează fiecare elev. Uneori fac apel și la psihologie. În carnetele elevilor apar și note de patru, care sînt mai mult un avertisment pentru părinți. Ei sînt principalii mei colaboratori, față de ei îmi formulez niște cerințe precise pentru care insist la ședințele cu părinții.

— V-am urmărit în timpul lecției ; faceți foarte multe reveniri. Nu-i obosiți pe copii ?

— Dacă ora nu este densă copilul pierde. Trebuie activizați toți elevii. Chestionîndu-i, sînt obligați să verbalizeze. Dacă copilul nu vorbește ce să corectezi ? Cînd înțelege ce are de făcut scrie cu mai multă ușurință. Urmăresc nu predarea ca atare cît consolidarea cunoștințelor și în realizarea acestui scop sînt încă în căutare de idei.

— Înțeleg că așa cum decurge viața dumneavoastră în Școala generală nr. 15 nu sînteți prea ocolită de satisfacții... totuși ce ambiții mai aveți ?

— Nu-mi doresc altceva decît să ajung la o clasă omogenă încît toți să aibă același volum de cunoștințe.

— Adică toți să fie premianți ?

— Nu știu... Poate ! Oricum e o treaptă care merită să fie atinsă. Dar pentru că amînteați de premianți aș vrea să mai adaug ceva : mi s-a întîmplat să mă oprească pe stradă și să mă salute nu numai elevi premianți ci și unii de cinci și de șase și care au ajuns muncitori buni. Credeți că am fost mai puțin mîndră de ei auzindu-i spunîndu-mi : de la dumneavoastră am învățat foarte multe lucruri folositoare pentru viață. Am învățat ce-nseamnă dreptatea și cinstea, am învățat să-mi cresc copiii. V-am oprit doar ca să vă mulțumesc.

ELENA GHERA ■

Drumurile vieții, drumurile muncii

Practic, în numai cîțiva ani Buftea a cunoscut o dezvoltare foarte rapidă, trecînd direct de la statutul de comună la cel de oraș industrial : 2 miliarde de lei producție industrială anuală, față de numai 18 milioane, valoarea producției obținute în agricultură. În oraș lucrează astăzi peste 12 000 de oameni ai muncii, o considerabilă forță de muncă pe care nu cu multă vreme în urmă o puteam găsi făcînd naveta spre București. Nu-i vorbă, la Buftea sînt și acum navetiști, dar direcția principală a „transhumanței" a devenit difícil de stabilit, de la și spre figurînd în egală măsură în limbajul specific al autobuzelor ori al vagoanelor de tren. Mai aproape de realitate e însă primarul orașului, Nicolae Rovinaru, care știe bine că sarcina lui e să asigure aprovizionarea la aproape 28 000 de persoane, cifră ce depășește cu cîteva mii de oameni populația socotită stabilă a localității.

Nicolae Rovinaru nu-i un localnic, pe el drumurile vieții și sarcinile pe care i le-a dat partidul l-au adus într-un tîrziu la Buftea, mai întîi ca om al legii, în funcția de procuror-șef, acum în cea de primar. S-a născut în Telești Gorjului, într-o familie cu 4 copii. Tata era dulgher, mama doar muncitoare a cîmpului, însă pe Nicolae l-au trimis tocmai la București, să facă școala profesională de mecanici Diesel. A lucrat apoi într-o întreprindere de utilaj greu, la vechiul șantier al Canalului Dunăre—Marea Neagră, într-un I.A.S., tot ca mecanic, însă a știut totodată să se țină și de carte. A făcut liceul la seral, apoi Academia „Ștefan Gheorghiu", în fine, Facultatea de drept, absolvită la Iași, intrînd în munca de justiție, dar și în cea de activist de partid : prim-secretar de U.T.C. la Teleorman, șef al secției organizatorice la același județ, doi ani primar la Zimnicea... Un om tînăr, ridicat în mișcarea revoluționară de tineret, așa cum există nenumărate cazuri similare, în toată țara. Zice : „Apropiatele alegeri prilejuiesc totodată un bilanț asupra înfăptuirilor, a transpunerii în viață a înaltelor indicații de partid. Ca în întreaga țară, și în orașul Buftea întregul ansamblu al activităților politice și organizatorice ce preced alegerile se desfășoară pe terenul fertil al amplelor acțiuni susținute de toți oamenii muncii din industrie, de pe ogoare și din toate celelalte domenii economico-sociale, în întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului și a celei de a 35-a aniversări a proclamării republicii".

Într-adevăr, momentul e bine ales. Chiar dacă locuitorii Bufteî se îndreaptă liniștit spre un mod de viață sensibil schimbat față de cel tradițional (noi locuri de muncă, mai bine de două mii de apartamente construite în blocuri, comerț civilizat și bine pus la punct), atitudinea lor în fața eforturilor de ridicare a obștii nu trebuie schimbată, ci cel mult îmbunătățită. Este nevoie cu alte cuvinte de continua lor participare, conștientă și ambițioasă, atît pentru realizarea programului de autoaprovizionare, cît și la realizarea unor investiții sociale, al căror beneficiari sînt cetățenii însiși. Pe raza orașului există 14 echipe, alcătuite pe circumscripții electorale, însărcinate să sprijine eforturile de creștere și contractare a animalelor, de valorificare superioară a pămîntului și alte asemenea, deloc lipsite de importanță pentru prosperitatea obștii. „Acum vreo doi ani, spune tovarășul Rovinaru, în toată Buftea nu se mai cultivau zarzavaturi, nici în grădinile cetățenilor, nici la C.A.P. Anul acesta s-au făcut circa 1 500 de tone, din care s-a asigurat pe deplin consumul propriu, iar o parte a luat drumul pieților Capitalei. Cînd a fost nevoie, cetățenii au sărit și au pus umărul. Mai multe colective din întreprinderi, formate pe echipe, au sprijinit C.A.P.-ul efectiv, fie luînd în acord global unele terenuri, fie ajutînd la reparațiile de mașini, la irigații, pînă la strînsul recoltei. Așa s-a făcut ca, de la circa 4 milioane de lei socotite drept pierderi planificate pentru anul în curs, cooperativa agricolă să poată da peste două milioane de lei beneficiu, achitîndu-și totodată și toate datoriile față de stat ! S-au realizat pe pămînturile dimprejurul Bufteî 8 000 de kilograme de porumb la hectar și 4 200 kg la grîu, față de un plan de numai 3 300 și, respectiv, 2 700 kg, iar exemplele acestea sînt doar cîteva."

Între activitățile la care au luat parte cetățenii orașului se mai pot enumera lucrările de schimbare a conductelor, necesare introducerii gazelor naturale în centrale termice, canalizare și aducțiune de apă potabilă, locuri de joacă pentru copii și trotuare, spații verzi în centrul localității și altele. Primarul nu ține însă să-și facă din aceste lucruri vreun merit, susținînd simplu că nu-i decît de datoria lui. „Mă străduiesc doar să mențin un dialog permanent cu activul de partid și cu oamenii. La 5,30 sînt în urbe, și-mi încep ziua de lucru. O iau cu zootehnia, apoi trec pe la schimburi, la fabricile ce lucrează și noaptea, iar la 7—7,30 intru în comerț, de cum se deschid magazinele. Cele alimentare în primul rînd, și piețele, vin și directorii, de acum au învățat unde mă găsesc, și multe lucruri se rezolvă pe loc. Abia după aceea ajung la birou, la sarcinile obișnuite. După-masa sînt ședințe, la sediu sau în unitățile unde considerăm că e bine să fim și noi, încep, comandamentele de lucru, seara, mai cu seamă în campanie și așa mai departe, fiindcă ziua e întotdeauna prea scurtă pentru a le putea cuprinde pe toate." Fără îndoială, oamenii Bufteî de azi au chiar primarul care le trebuie.

DUMITRU GRAUR ■

Programul dezvoltării patriei și al bunăstării poporului

SĂ FIM CU TOȚII CONȘTIENȚI CĂ DE MUNCA NOASTRĂ DEPINDE BUNĂSTAREA NOASTRĂ ! REALIZAREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ ȘI SOCIALĂ A ȚĂRII SĂ DEVINĂ UNA DIN ÎNDATORIRILE DE CEA MAI ÎNALTĂ RĂSPUNDERE ALE FIECĂRUI COLECTIV DE ÎNTREPRINDERE, ALE FIECĂRUI OM AL MUNCII — PENTRU CA ACEASTA ȘI NUMAI ACEASTA ESTE CALEA SPORIRII CONTINUE A AVUȚIEI NAȚIONALE, CALEA RIDICĂRII NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ȘI SPIRITUAL AL ÎNTREGULUI POPOR !

SĂ ÎNTÎMPINĂM CU NOI ȘI RODNICE FAPTE DE MUNCĂ, CU NOI ȘI MĂREȚE REALIZĂRI ÎN TOATE SECTOARELE DE ACTIVITATE CONFERINȚA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN — REMARCABIL EVENIMENT POLITIC ÎN VIAȚA PARTIDULUI ȘI A ȚĂRII — ȘI ANIVERSAREA A 35 DE ANI DE LA ISTORICA PROCLAMARE A REPUBLICII !

În perioada care urmează, Frontul Democrației și Unității Socialiste va acționa ferm pentru întărirea și perfecționarea continuă a noului mecanism economico-financiar, pentru aplicarea neabătută a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii tuturor unităților economico-sociale. O importanță deosebită are asigurarea participării active a tuturor oamenilor muncii, în calitate de proprietari ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai muncii lor, la conducerea tuturor unităților de producție, la adoptarea deciziilor și măsurilor privind bunul mers al acestora, la controlul îndeplinirii sarcinilor, la activitatea pentru înfăptuirea neabătută a prevederilor planului de stat, a programului de modernizare continuă a economiei noastre naționale.

(Din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

Satul are nevoie de oameni. Cum îi poate primi în chip concret?

Pentru a răspunde la această întrebare, reporterii noștri s-au aflat vineri, 5 noiembrie, în mai multe localități din țară. În nordul țării, în satul Sărvăzel — DORIN SĂLĂJAN ; în Brăila, comuna Însurăței — N. Gr. MĂRĂȘANU ; în Vrancea, în comuna Slobozia Bradului — MIHAI PELIN ; în Brașov, comuna Sînpetru — MIRCEA BUNEA ; în Constanța, comuna Pecineaga — RĂZVAN BĂRBULESCU.

Cu prilejul unei deplasări mai vechi în Sînpetru (5 iunie) **Mircea Bunea** scria :

Și știți care-i acum, în 1982, ferța activă a C.A.P. Sînpetru ? 35 de oameni ! Bănuiți care-i media lor de vîrstă ? Aproape 70 de ani ! (Tiparul a celes bine.) Pe prășitoarea tractată de mecanizatorul Petru Constantin lucra Andrei Bodi, de 70 de ani ; în livadă i-am întîlnit — trebăluind cu spor — pe Oțelea Alexandru de 84 de ani, Bredfer Cristian de 74, Birsan Ion de 73 ; Brank Roza de la pui are peste 60 ; la întocmit căpițe din lucerna doborîtă și întoarsă mecanizat i-am văzut cu furcile în mîini pe Ion Brașoveanu, 65 de ani, pe Dragoș Nicolae, 63, Salade Andrei, 63... ; hăt, aproape de antenele radioului de la Bod am văzut la lucru șase femei, toate în jurul a șaizeci de ani — prășeau „în orb" șirurile de elcoare. Era o uscăciune cumplită, iar unele bătrînele se auzeau ca și cum ar fi fost izbite de prundul unei gîrle...

Din Pecineaga, **Răzvan Bărbulescu** notează :

Locuri de muncă se găsesc în C.A.P., S.M.A. (motopompist, mecanizator, muncitor în zootehnie) sau prestări servicii. Prestări servicii nu există pentru că nu există forță de muncă. Pentru meseriile amintite în paranteză se organizează cursuri de calificare. În privința prestă-

rilor, în Pecineaga mai sînt doi zidari în vîrstă și o frizeriță cu mandatariat care, probabil, va pleca după ce se va mărita. Nu există zidari, tîmplari, depanatori pentru aparate de radio, televiziune și uz casnic.

Să mai consemnăm o realitate, din Slobozia Bradului :

Și s-ar putea munci aici nu numai la C.A.P., I.A.S., sau Asociația viticolă intercooperatistă. Medici, cum am văzut, nu sînt, o vacantă o catedră de matematică și fizică, o vacantă o catedră de franceză, o vacant, dacă revenim totuși la muncile cîmpului, pînă și postul de inginer șef al cooperativei agricole de producție. Peste orice facilitate sau neajuns, un fiu al Sloboziei Bradului, decis să se reîntoarcă acasă, va trebui să înoate împotriva unui curent cu o tărie de neimaginat de departe.

Fapte. Și dacă ele sînt contrazise de alte fapte, din alte locuri, ele continuă să existe. Atragerea forței de muncă spre locurile în care „s-a născut eternitatea" și unde va rămîne, este o necesitate. Documentele de partid o evidențiază și-i conferă caracter de directivă. E de la sine înțeles că în acest scop este necesar adecvarea cadrului juridic.

Cadrul juridic

— Să zicem că eu aș dori să mă stabilesc la dv. în comună, ce-ar trebui să fac ?, l-am întrebat pe Mihai Popa, primarul comunei Sînpetru.

— În comună nu există nici o posibilitate pentru a vă recalifica. V-am putea primi exclusiv pentru muncă brută, acceptați ?

— Da.

— Nu pot, totuși. Aveți studii superioare, nu-mi dă voie legea.

— Știu, dar să zicem că n-am.

— Nu v-ar conveni dv.

Mi-a explicat că nu se poate și de ce nu se poate, deși există chiar și indicații de partid pentru ca acela care ar dori să se stabilească definitiv în mediul rural s-o poată face. Și iată cum o problemă relativ simplă și aparent rezolvată devine un fel de cvadratură a cercului. Adică ? Comuna n-are nici un fel de construcție în care s-ar putea adăposti o sau mai multe persoane aflate într-o astfel de situație. (Comuna Sînpetru nu are nici cameră oficială.) O soluție : să-ți iei o gazdă. Care una-ți va scrie pe contract, dar în realitate-ți va pretinde 300 de lei chirie pe lună. O accepți pentru că nu ai încotro, vrei să te stabilești. Înseamnă că vrei să ai casa ta, curtea ta, gospodăria ta. Dar nu se poate. De ce ? Pentru că mai întîi trebuie să-ți schimbi reședința din... acte. Asta se face ușor. Te duci la Dumitru Dima care-i șeful postului de miliție și gata, te-a și făcut cu buletin de Sînpetru. Operația nu numai că te readuce în legalitate, dar numai pe baza ei primarul îți poate aproba un loc de casă (minimum 150 mp, maximum 250, cu 1 leu mp conform legii 58/1974 ; suprafață pe care, după ce-ai săpat temelia pentru a-ți ridica un P + 1 conform proiectului, observi că nu-ți mai rămîne loc decît pentru gard, nicidecum pentru a-ți mai plasa acolo vreun coteț pentru niscai găini, un porc, ceva, dacă tot vrei să trăiești la țară ; de fapt nu-ți mai rămîne loc nici pentru ca să forezi o fîntînă...) Și tot pe baza ei — adică tot pe baza mutației din buletinul de identitate — banca aprobă un credit. Despre care afli urgent că nu-ți folosește la nimic. De ce ? Pentru că în comună nimeni nu-ți vinde materiale de construcție decît contra produse agricole, iar din orașul aflat la o zvîrlitură de băț nu ți le poți procura pe bani pentru că ai buletin de rural ! Cercul se închide și n-ai decît să te zbați cît dorești între necesitate și neadecvare. **(Mircea Bunea)**

★

Totuși, să admitem că mîine, poimîine un fiu al Sloboziei Bradului s-ar readuna de pe drumurile țării, cu gînd să se reîntoarcă acasă. Legea nr. 22 din 1981, ne asigură secretarul consiliului popular comunal, Neculai Milea, ar veni în întîmpinarea deciziei lui cu o sumă de prevederi neîndoielnic judicioase. În primul rînd, i s-ar oferi un loc de muncă, fie la C.A.P., unde președintele Vintilă Oprea abia contează pe 250 oameni, în evidență avînd 413, fie la asociația viticolă intercooperatistă, fie la ferma din localitate a I.A.S. Cotești. Apoi, pentru că apartamente libere în blocul de specialiști nu mai sînt și nici altul nu se va construi atît de curînd, i s-ar oferi loc de casă : 250 mp îi poate acorda primăria, în vatra locuibilă a comunei. Un credit, pînă la 30 000 lei, i-ar putea înlesni filiala C.E.C. Tîmbotești, în rate cu utilizarea supravegheată. Cimentul și alte cîteva categorii de materiale de construcții le-ar putea cumpăra cu bani gheață. O cărămidărie s-a pus pe picioare în Slobozia Bradului chiar în anul trecut. I-ar sta la dispoziție și o echipă de constructori din C.A.P., la un preț relativ modic. Dar tablă sau țigle, pentru acoperișul casei, n-ar putea achiziționa decît achitînd circa 60 la sută din contravaloarea lor în produse agricole : ouă și altele. Și de aici înainte lucrurile încep să se cam încurce. Noul venit în Slobozia Bradului nu va primi lot personal înainte de a munci un an încheiat la C.A.P. Să zicem că omul are răbdare și stă un an cu casa neînvelită. Primind lot, va avea de unde să-și cumpere unelte agricole : mai fiecare magazin de produse industriale din satele Sloboziei Bradului și-a amenajat un colț bine aprovizionat cu unelte de trebuință în grădini și în grajduri. Dar casa lui, evident, va sta încă mult și bine neînvelită : cerealele vor primi numai cît mănîncă un om într-un an ; porcii nu se cresc cum ai bate din palme ; nici găinile nu ouă în zece minute întreaga lor producție anuală de ouă.

Alături de legea nr. 22 din 1981, comuna însăși e în măsură să-i acorde unui nou venit o sumă de facilități care nu sînt de ignorat. În primul rînd, copiii ar avea unde să învețe carte și să se ridice pînă în pragul liceului, în Slobozia Bradului fiind școli solide și încăpătoare. **(Mihai Pelin)**

Pentru un statut special în primii ani

Ce urmează ? Îți ridici casă — deși legal procedînd e imposibil. Vei avea casă dar nu vei avea nimic în jurul ei (pentru că n-ai cum să ai). Fire optimistă treci și peste asta, dar ce mănînci ? Fiind în anul întîi de viață la țară vei fi obligat să consumi mai puțin, adică atît cît ți se oferă — legal — prin împrumutul de la C.A.P. (Nu-i vorbă, te-ai putea aproviziona de la oraș, dar din nou te trage înapoi buletinul de Sînpetru !) În anul doi poți mînca mai mult cu o condiție : treci pe la „Metalochimice", tar Roth Gheorghe îți vinde exact ce-i cer — sape, cazmale, greble, tot felul de unelte tocmai bune să te ajute la fertilizatul celor 12 ari de teren agricol. (Lotul ajutător). Pe care nu-l poți cultiva însă cu ce ai nevoie — cu porumb, să zicem, pentru găinile pe care le vei crește pe uliță, că n-ai curte — ci cu ceea ce scrie că trebuie în fila de plan întocmită înaintea venirii tale. Lucrurile se încurcă atunci cînd nu ai pe nimeni și nimic prin părțile locului : nici casă, nici lot personal, nici loc de muncă. **Maria Sea.**

Fotografie de MIRCEA HUDEK ■

Programul dezvoltării patriei și al bunăstării poporului

FRONTUL DEMOCRAȚIEI ȘI UNITĂȚII SOCIALISTE CHEAMA INTREGUL NOSTRU POPOR SĂ-ȘI DEA VOTUL CANDIDAȚILOR SAI, SĂ-ȘI MANIFESTE ȘI PE ACEASTĂ CALE HOTĂRIREA DE A ACȚIONA STRINS UNIT ÎN JURUL PARTIDULUI, AL TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU — OMUL CARE INTRUCHIPEAZĂ INTERESELE ȘI ASPIRAȚIILE FUNDAMENTALE ALE POPORULUI — PENTRU ÎNFĂPTUIREA PROGRAMULUI DE DEZVOLTARE A PATRIEI PE CALEA SOCIALISMULUI, PENTRU RIDICAREA CONTINUĂ A NIVELULUI DE TRAI AL MASELOR LARGI POPULARE, PENTRU AFIRMAREA ȘI MAI PUTERNICĂ A ROMÂNIEI SOCIALISTE CA ȚARĂ LIBERĂ, SUVERANĂ ȘI INDEPENDENTĂ, ÎN CONDIȚII DE PACE ȘI LIBERTATE !

Votînd candidații Frontului Democrației și Unității Socialiste, votați pentru viitorul luminos, socialist al țării, votați pentru o viață în libertate, mereu mai frumoasă, mai prosperă, pentru demnitatea și independența României, pentru înfăptuirea programului Partidului Comunist Român de propășire a patriei pe drumul glorios al socialismului și comunismului.

Puternic uniți prin gînd și faptă în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acționăm ca un singur om, fără a precupeți nici un efort, cu întreaga putere de muncă, pentru realizarea hotărîrilor istorice ale Congresului al XII-lea, pentru ridicarea patriei noastre scumpe pe noi trepte de progres și civilizație, pentru ca România să înscrie cu litere de aur, în eroica și îndelungata sa istorie, noi pagini de măreție împliniri socialiste !

Cu prilejul alegerilor de la 21 noiembrie să afirmăm cu putere, prin votul nostru, voința de pace și colaborare a poporului român, hotărîrea sa de a-și uni forțele și a conlucra larg cu toate națiunile lumii în lupta pentru dezarmare, pentru apărarea dreptului suprem al oamenilor, al popoarelor — la viață, la libertate și independență, la existență liberă și demnă, la pace !

(Din Apelul Frontului Democrației și Unității Socialiste)

De problemele satului nu este răspunzător doar Ministerul Agriculturii

primar : „Putem să dăm terenuri personale, potrivit legii și statutului C.A.P. Dacă noul venit nu e membru C.A.P., primește un teren de 250 metri de la stat. Aici trebuie să construiască și casă și, dacă îi mai rămîne loc, să-și facă și grădină, să crească și o pasăre, un animal. Pentru casă îi acordăm credite. Construcția îl privește pe el. La nivel de comună nu-i putem asigura materiale și constructorul. Materialele le-ar putea procura, în principiu, de la Mangalia, Constanța ori Techirghiol, dar nu le va găsi. Cel mai apropiat constructor se află la Mangalia, însă cetățeanul nu are buletin de Mangalia, ci doar fiotant de Pecineaga, și doar fiotant fiindcă nu are casă, iar constructorul de la Mangalia, Cooperativa AVÎNTUL, este și așa foarte solicitat în oraș. Dar la constructor nu ajunge decît după aprobarea proiectului. Cetățeanul lasă cererea la noi, așteaptă un tehnician de la „sistematizare", de la județ, și, apoi, încă patru luni pentru avizarea proiectului". (Răzvan Bărbulescu)

★

Fiind la marginea județului Vrancea, comuna Slobozia Bradului a alunecat încet-încet spre marginea vieții. Deși are dispensar, comuna au are medic și dispensarul însuși nu dispune nici măcar de un telefon. De fapt, telefoane există numai la primărie și la miliție.

Dacă la Slobozia Bradului începe să-ți pilpîie sănătatea, lucrurile alunecă pe o pantă de-a dreptul periculoasă. Deși stă în buza drumului național, la Slobozia Bradului nu a ajuns nici asfaltul. Comuna nu are nici stație de radioamplificare și orice mobilizare a oamenilor așază primăria înaintea unui veritabil coșmar. Și așa mai departe. (Mihai Pelin)

★

În sfîrșit, ne înțelegem cu Ioan Cadar și Augustin Moș, primul secretar cu probleme de propagandă la comitetul comunal de partid, iar al doilea vicepreședinte al consiliului comunal Pir, care ar fi șansa mea, iată, băiat cu studii înalte, să zic așa, plecat dintre ei cu vreme-n urmă, așadar, care ar fi șansa mea, dacă aș dori să mă întorc acasă ? Oricum, tata, sărmanul, a vrut să mă facă inginer de pămînturi și-a ieșit din mine inginer de suflete. În primul rînd, neexistînd nici o pondere care să particularizeze condițiile de la țară, dacă ai studii superioare, să zicem în limbi romanice, nu poți să te califici în una din meseriile deficitare, să zicem în sectorul zootehnic ; or, important în satele noastre este tocmai acest fapt, oamenii bine pregătiți să pătrundă în sectoarele dificile ale agriculturii. Apoi cum nu există nici măcar un post de tehnician liber, să sărim și peste acest paragraf. Totuși, dacă ar fi să mă întorc de muncitor cu înaltă calificare și să lucrez alături de tehnicianul Martin Eördög (bun specialist, dar care nici el nu lucrează nicăieri, din motive asupra cărora nu insist acum), asta s-ar mai putea. Tovarășul Urmă Alexandru, de la Consiliul popular județean Satu Mare, ne spunea că se poate — conform normativelor în vigoare — să-ți durezi o casă. În cît timp ? Asta e mai problematic. Poți beneficia însă de credite pentru a-ți înălța o casă. Iar dacă vreau și apă caldă în viitoarea mea locuință, asta este de totul greu. Nici la nivelul municipiului Satu Mare nu e rezolvată integral apa caldă. Edililor din Pir și Direcției agricole județene le oferim o sursă : s-a descoperit la Sărvăzel, la buza dealului Baltoci, apă termală de 72 grade Celsius. Ce s-ar întîmpla dacă această apă s-ar utiliza în grădinărit, dar și la încălzitul caselor oamenilor ? De ce nu ? Dacă aceste probleme în parte sînt rezolvate, să ne abatem pașii pe la magazinele sătești și să vedem ce găsim în ele ? Stupefacție. Cu excepția anodinelor sape, nu se găsesc de nici un fel unelte agricole pentru mica gospodărie. Lipsesc și elementarele cuiele pentru potcovitul cailor ! Oare nu s-ar găsi unități în cadrul rețelei cooperației meșteșugărești care să le fabrice ? Să producă și cazmale, săpăligi, furci, greble etc., atît de necesare micului gospodar. Întrucît, este rușinos să-i spui unui prieten, care umblă prin „străinătăți" să-ți aducă, pe post de suveniruri, o greblă sau o lopată ! ?

Omul mai are nevoie de-o carte, de-un film, de-un teatru, cu care se obișnuise, să presupunem, în mediul urban. Greu de rezolvat și această în fond minoră problemă, deși orașele apropiate sînt la 10—15 km distanță. E greu de rezolvat întrucît drumul de legătură Sărvăzel — Pir se tot pietruește de 7 ani și numai directorul drumurilor județene, Ioan Farc, mai poate ști cînd anume se va isprăvi acest drum ! Paradoxal însă, el a fost dat în presa județeană ca terminat. Eroare cu consecințe regretabile. Cînd te gîndești că factorii comunali au plănuit și mai plănuiesc o întîlnire cu „fiii satului" Sărvăzel. Ar fi deosebit de util. Dar dacă drumul s-ar isprăvi, să presupunem, în primăvara lui 1983 ? Ar urma o măsură pripită și inadecvată a cuiva de la județ, care ar „stopa", pur și simplu, pe o lună-două autobuzele din mediul rural, scoțîndu-le din circuit ! ? Crudă și insolită situație. La magazinul sătesc și la cel comunal nu vei găsi cea mai ordinară rachie la preț de alimentara. Și așa cam de multișor povestea. Să ne ierte merceologii sătmăreni și să ne ierte și cei responsabili cu autoaprovizionarea și cu autogestiunea teritorială, dar în puține locuri pe harta țării am găsit o aprovizionare atît de aiandala ca la Satu Mare. Ceva șchioapătă și nu este căderea noastră să spunem ce anume și unde șchioapătă, alții au această menire. (Doria Săluș)

Și totuși cine vrea cu adevărat...

Iarna, cu asprimea-i cunoscută în Bărăgan, a uzurpat aproape trei sferturi din ultima lună a toamnei și s-a instalat fără comentarii. Și aici, la Însurăței (Brăila), nu aflu nici un șef de fermă, nici chiar pe cel de la Complexul de vaci al Cooperativei agricole de producție „Griviția roșie" : sînt, aflăm, toți la cules de sfeclă. Am venit, de fapt, să-i întîlnesc pe cei cîțiva tineri care, auzind că agricultura are nevoie de ei, au revenit în sat. Au lăsat orașe ca Brașovul, Brăila, Galațiul și au venit la C.A.P. „Griviția roșie" Însurăței. Ce i-o fi determinat, m-am întrebat, să lase asfaltul, marile tentații ale orașelor și să vină aici, unde doar cîteva blocuri amintesc de mediul citadin ?

Tapu Băluță, de pildă, are 27 de ani și e lăcătuș de meserie. A lucrat la Întreprinderea „Progresul" din Brăila, unitate mare, știe toată lumea, unde orice tînăr poate să-și croiască un viitor. Cînd i-am destăinuit acest gînd al meu, mi-a replicat : „De ce judecați dv. așa ? Și aici, în sat, îmi fac un viitor : lucrez ca mecanic la centrala termică, vara lucrez la irigații și, uite la asta poate nu vă așteptați, sînt și elev la liceul seral din comuna. Dacă termin, mă gîndesc chiar să încerc la unul din institutele agronomice din țară". Mi-am zis, atunci, că lui Tapu Băluță îi ies bine socotelile, dar pe Anghel Nistor ce l-o fi împins din Brașov spre Însurăței ? „Am 22 de ani, zice, sînt electrician, am 10 clase, școala de calificare și am lucrat la „Tractorul" Brașov. După trei ani am plecat în armată, după care m-am hotărît să revin la C.A.P.-ul de acasă. Și aici, cum puteți constata, e nevoie de meseriași, de oameni care să pună umărul la efortul care se impune în agricultură.

La Însurăței, comună mare, cu circa 10 000 locuitori, așezată în inima Bărăganului, s-au întors acasă zeci de tineri și tinere. Printre ei mai sînt Marius Budur, electrician, venit de la Brăila ; Ioan G. Ion, sudor, vine de la Brașov ; Mihai Marinov, tot sudor, vine de la Șantierul naval Brăila. Mai sînt și alții, dar pe aceștia i-am cunoscut noi. Să fie această întoarcere o expresie a romantismului lor revoluționar ? Ei nu l-au numit astfel, fiindcă n-au timp să teoretizeze. Dar există o dragoste nestrigată, neteoretizată, o nostalgie a Locului ! Acești tineri, cu toții au avut în buletinele lor, se mai cunoaște și acum, ștampile care le indică fostele domicilii în marile orașe de care am pomenit. Nu s-au legat într-atîta de aceste noi domicilii încît să-și uite originea. Nici noi nu pledăm în mod expres pentru acest lucru, pentru că nevoi ale economiei, uneori mai mari, alteori mai mici, ne obligă să ne strămutăm cu familii, cu tot, într-o localitate sau alta, acolo unde este nevoie pentru un timp de noi. Dar acești tineri și-au dat seama sau poate au simțit că pe suflet ori în suflet nu putem purta decît o singură pecete : aceea a spațiului în care ne-am născut, a satului, orașului, a țării în care am văzut, cum zic părinții, lumina zilei. Ea și numai ea, această flacără te încălzește toată viața.

— Lucrați și la cîmp ? i-am întrebat.

— Cum ?, s-au mirat ei de întrebarea mea ; vara lucrăm la irigații, prășim la cîmp, recoltăm porumbul și furajele pentru sectorul zootehnic al ceapeului. Avem toți normă. Vedeți dv. cîmpul ăsta ? Cam tot a fost în grija noastră. La porumb am scos producții bune ; la lucernă, foarte bune. Adică în loc de trei coase pe an, cît luam înainte, acum luăm 6 coase. Dar luăm 6 coase pe vară fiindcă toată ziua mutăm aripile de ploaie pe lanul de lucernă. Și lucernă mai multă înseamnă lapte mai mult, carne mai multă.

Mușcă nemilos crivățul și ne trugem la adăpostul unui grajd. Pentru că, bun la toate, acești tineri lucrează acum la grajdurile de vaci. Ce fac ? Evacuează dejecțiile cu ajutorul unor instalații mecanizate, pe care le supraveghează, le repară cînd e cazul, le exploatează la maximă capacitate. Gunoiul de grajd e un îngrășămînt foarte bun și de aici, acum iarna, e evacuat în cîmp. Lucrează cam 10 ore pe zi, cîștigă bine, speră să cîștige chiar mai bine, dar un lucru îi nemulțumește : Ce ?, i-am întrebat. „Faptul că în comună s-au construit trei cinematografe, cu personal pe măsură, dar la cinematograf nu e un om care să asigure buna funcționare a aparatelor de filmat. E acolo un bătrîn care nici nu prea mai poate, nici nu se prea mai interesează de filme. Ne aduc filme, cei de la Întreprinderea cinematografică, se înțelege, de acum 10 sau 20 de ani. Vrem și noi filme actuale, despre zilele noastre, așa cum și noi depunem eforturi la nivelul cerințelor de azi. Nu vin spectacole de teatru, nu vin concerte. De ce această strîmbă părere despre oamenii satului ? Omul nou trebuie să apară și la sat, nu numai în marile orașe. Cum credeți, sau cum doriți să apară ? Așa din senin, fără nici o influență culturală sau educativă asupra lui ? Nu se mai țin baluri, joi ale tineretului, hore. Cînd eram mici, frații noștri mai mari mergeau la horă, la baluri. În sat veneau echipe de teatru. Mîine poimîine ne înșurăm și nu știm să ne jucăm mireasa !"

E adevărat, la vorba asta tinerii din acest reportaj au izbucnit în rîs. Dar rîsul lor mi s-a părut puțin amar. Să medităm, se impune, și la tinerețea lor !

(N. Grigore Mărășanu)

O primă serie de concluzii

● Un cadru principial juridic există. Nu există măsurile care să-l concretizeze armonizîndu-i resorturile ce l-ar putea pune în stare de funcțiune ; multiplele prevederi și dispoziții n-au fost adecvate rațiunii fundamentale, ele contrazicîndu-se și practic anulîndu-se reciproc.

● Mentalități păgubitoare : satul privit ca „cenușăreasa" planurilor culturale, debușeu pentru producții ieșite din uz sau subproducții artistice.

● Mentalități vetuste : considerarea globală a lumii satului, puternic diferențiată ca statut social și profesional.

● Lipsesc, la nivelul comunelor, programele de perspectivă, integratoare, care să ordoneze ierarhia de valori și urgențe, cazurile specifice, precum și programul obștii sătești privind stabilizarea forței de muncă, orientarea profesională a tinerilor spre meseriile deficitare, cadrul în care aceste deziderate pot fi realizate.

● Necunoașterea legilor, la nivelul comunelor și satelor, îngustează pînă la anihilare forța de acțiune și diversificare, de soluționare a problemelor deosebite.

NICOLAE CRISTACHE ■

„Susține, de la nivelul unei experiențe relevante și al unei cazuistici concludente un medic primar care de 21 de ani slujește această ramură a medicinei numită anestezie și terapie intensivă : dr. Mihai Ciocan de la Spitalul județean din Piatra Neamț. Sigur că da, este un curaj profesional să abordezi o metodă atît de tradițională, una dintre cele mai vechi din medicina populară a lumii, într-un domeniu atît de nou, care a intrat pe ușa sălilor de operații însoțit de chimie, de sinteze și droguri chimice tot mai sofisticate. Cum releva prof. dr. G. Litarczek la recentul Simpozion național de acupunctură de la Techirghiol, puțini sînt acei profesioniști care au încercat și care au încredere în tehnica acupuncturii în anestezia operatorie, deși rezultatele obținute în clinica de la Fundeni sînt de-a dreptul fascinante. Ca și ale doctorului Ciocan, am adăuga noi.

S-a întîlnit cu acupunctura într-un mod mai deosebit. Recunoaște că multă vreme a fost reticent față de ea „pentru că am citit undeva că un medic chinez, ca să devină medic anestezist acupunctor, mai trebuie să studieze încă vreo cinci ani după ce termină facultatea". Ba chiar venise de cîteva ori dr. Andone — cel mai vechi medic din județ și președintele Filialei U.S.S.M. Neamț — la mine cu niște ace, propunîndu-mi să încerc. L-am refuzat. Dar, la scurt timp, sosește la mine o cunoștință să o tratez de astm bronșic. Avea o formă cronică foarte gravă. Am făcut tot ce-am știut și n-am reușit. Am apelat la dr. Gaube să-mi scoată bolnava din criză și am văzut cum se face o ședință de acupunctură. Atunci, m-am ambiționat și eu și i-am cerut cărți și m-am apucat să studiez serios. Primul pacient pe care l-am tratat astfel a fost soția mea, care suferea de niște migrene cumplite. Avea o criză de cinci zile și luase tot felul de analgezice. Într-o seară, cînd eram de gardă, mi-a dat telefon și mi-a spus că are asemenea dureri încît îi vine să se arunce de la etaj. Am chemat-o la spital ; i-am aplicat 4 ace și în 20 de minute i-a trecut. Asta era prin decembrie 1980, iar în aprilie 1981 am cerut să fiu trimis la București la un curs de perfecționare care tocmai se deschidea, cu gîndul de a afla cum să aplic acupunctura în anestezie. Cînd m-am dus, aveam deja vreo 40 de cazuri tratate. În specialitatea mea însă, răspunsurile profesorilor au fost evazive și lipsite de entuziasm, rămînînd chiar o mare întrebare, dacă poate sau nu să fie folosită acupunctura în anestezie. Profesorul N. N. Gheorghiu nu prea era entuziasmat. Și totuși, am fost tentat să încerc." Cînd s-a întors acasă, a abordat-o mai întîi în secția reputatului ORL-ist dr. Costache Andone, aplicînd-o unui tînăr de 25 de ani căruia urma să i se efectueze o operație de amigdale. Cazul a fost atent selecționat, bolnavul pregătit psihologic și, „spre fantastica surpriză a pacientului nu numai că n-a simțit nici o durere în timpul operației, dar nici după aceea și n-a suferit nici efectele secundare obișnuite". La 10 minute după operație n-a mai șingerat și și-a păstrat o analgezie postoperatorie destul de lungă, pînă la externare, fără să acuze vreodată dureri și n-a resimțit nici o jenă la aglutiție. „Ulterior, dr. Andone mi-a comunicat că, venind la control, bolnavul a prezentat o cicatrizare a lojei amigdaliene foarte rapidă și foarte suplă". Încurajat de acest rezultat, ajungînd la convingerea personală că acupunctura poate realiza o anestezie eficientă, a trecut la o intervenție mult mai complexă, la o sectorectomie mamară, de asemenea, cu rezultate foarte bune, ceea ce, firește, îl determină să continue în cazuri tot mai complicate, în operații mult mai laborioase : în diverse forme de ulcer — ulcer perforat, ulcer cu stenoză pilorică, în colecistectomii pentru litiază biliară (la o persoană de 68—70 de ani, alergică la orice substanță medicamentoasă), colică renală... „Practicînd, mi-am dat seama că, totuși, anestezia prin acupunctură prezintă niște inconveniente — analgezie incompletă (spun asta chiar chinezii în literatura de specialitate) și absența relaxării musculare, ceea ce este un inconvenient foarte mare pentru chirurg. Astfel, am ajuns la o combinație de acupunctură cu anestezie generală, tehnică

„Cred că, la ora actuală, acupunctura este cea mai avantajoasă tehnică de anestezie"

pe care, o consider personală, pînă la ora actuală n-am auzit și citit să se mai practice undeva. Și pe care am continuat s-o aplic, s-o perfecționez și s-o urmăresc în timp. Fără să pot spune că cercetarea este terminată — am 15 cazuri pînă acum — am însă date să am încredere în această nouă metodă. Cred că, la ora actuală, este cea mai avantajoasă tehnică de anestezie din cîte cunosc". O anestezie de acest gen a realizat medicul pietrean într-o intervenție foarte complicată la un tînăr de 26 de ani cu o stenoză pilorică completă, consecință a unui ulcer duodenal cu niște tulburări de ordin general foarte grave (cu sindrom Darrow). Ne relatează că a aplicat acest sistem de anestezie după o pregătire prealabilă în reanimarea bolnavului, după care actul chirurgical s-a desfășurat în cele mai bune condiții, atît pentru chirurg cît și pentru bolnav. La sfîrșitul operației pacientul era complet treaz, se putea discuta cu el, n-a acuzat nici o durere și n-a fost necesară administrarea de analgezice clasice pînă la externare. Și alte avantaje ale metodei : micțiune a urinei spontană (n-a fost necesară sonda cu inconvenientele și suferințele ei cunoscute), reluarea tranzitului intestinal normal, spontan, la 10 ore după intervenție, toxicitate redusă — prin eliminarea completă a drogului analgetic și deci, un cost mai scăzut atît pentru anestezie cît și pentru tratamentul postoperator. Astfel, micșorează pericolele accidentelor alergice postoperatorii, asigură cel mai înalt grad de securitate și de confort pentru bolnav.

Doctorul Mihai Ciocan a prelungit pacienților săi și postoperator, în reanimare, tratamentul prin acupunctură, fără să le mai aplice analgezice, și asta chiar în cazuri grave de astm bronșic, la cei cu pareză intestinală, cu insomnii rebele.

Într-o altă noapte de gardă îi sosește un caz grav de avort septic care primise sedative la limită și nu mai reacționa la nici un drog ; aplicîndu-i acupunctură, bolnava a dormit liniștită 10 ceasuri. Rezultatele pe care le obține îl determină s-o utilizeze nu doar ca adjuvant, ci ca terapie de bază într-o serie de maladii.

Cronologic vorbind, cel ce a adus și aplicat pentru prima dată acupunctura în Spitalul județean Neamț a fost dr. Constantin Gaube. Venind la București la un curs de perfecționare în reumatologie îl întîlnește pe dr. Virgiliu Băgu din Galați. „Într-o vreme am fost un fel de asistent al său, îi sterilizam acele, îi ajutam la aplicarea lor pentru a observa cum procedează... De la el am profitat și de literatura de specialitate cuvenită precum și de rezultatele pe care le-a obținut pînă acum și care m-au convins. Profesorul Nestor, șeful Centrului metodologic de reumatologie unde ne perfecționam, îl ruga să ne facă expuneri privind tehnica aplicării acupuncturii în tratamentul diferitelor forme de reumatism. Așa am și început să practic — în cadrul centrului și sub directa îndrumare a colegului Băgu". Întorcîndu-se la Piatra Neamț (asta se întîmpla în primăvara lui 1980), începe pe „cont propriu", abordînd-o sub cele două laturi — ca metodă de diagnostic și tratament. Astăzi este convins că doar un procent de 2 la sută din populație este rezistentă la acupunctură, deci, cazuri rare și în majoritatea lor efectul se datorează unor dopaje anterioare cu medicamente alopatice, mai ales abuzului de analgezice („droguri ce produc foarte multe endofine"). Este convins că acolo unde bolnavul nu reacționează, într-un procent de 98 la sută înseamnă că diagnosticul n-a fost bine pus și trebuie luată investigația de la capăt. Mai susține, cu deplină convingere, că acupuncturist, că a înfirma acupunctura ca metodă de tratament înseamnă ori a-ți înfirma pregătirea în domeniu ori e vorba de chestiuni care țin de etică și nicidecum de profesie și de valoarea metodei. Desigur, n-o aplică decît cu acceptul bolnavului dar pînă acum n-a avut cazuri de pacienți care să refuze ; pe bolnav îl interesează să se facă bine, nu prin ce metode lucrează medicul... Astfel, în trei ani, dr. Constantin Gaube reușește să însumeze o cazuistică foarte bogată și diversă, cu un tablou clinic complex. A tratat sciatice vertebrale (fără complicații neurologice), poliartrita reumatoidă, spondilita anchilopoetică, disc artroze cu rahialgii și ridiculalgii (nevralgii intercostale și cervicobrahiale), artroze... „Nu am observat vreo reacție aparte în funcție de vîrstă ; am obținut la bătrîni rezultate la fel de bune ca și la tineri". Internist fiind, desigur că a folosit acupunctura și în alte afecțiuni decît cele reumatismale, obținînd însănătoșiri remarcabile în astmul bronșic, dispepsii, tulburări funcționale digestive gastrice, biliare etc. Numai anul trecut dr. Constantin Gaube a tratat ameliorîndu-i pe unii spectaculos, pe alții mulțumitor, pe alții salvîndu-i de crize acute foarte puternice — 320 de pacienți. Ceea ce îl determină să susțină „cu voce tare" că „indiferent de greutăți sau opoziții din lumea medicală, acupunctura tot o voi practica. Îmi tratez astfel și familia și rudele cele mai apropiate și nu are nimeni motive de regret".

Am scris despre experiența medicilor din Piatra Neamț nu atît pentru medici — mulți, foarte mulți sînt convinși de valențele demonstrate ale acupuncturii, mulți au urmat cursurile de inițiere și perfecționare dar nu pot s-o practice — cît ca un nou argument pentru organizarea și organizatorii rețelei sanitare, pentru reconsiderarea ei la nivelul tuturor unităților sanitare, pentru crearea condițiilor minime necesare aplicării. Bine pregătiți (încă de pe băncile facultății, cum revista noastră a mai militat) în acest sens medicii generaliști din dispensare — atît în rural cît și în urban — ar putea trata în acest mod mult mai eficient și, desigur, mai ieftin bolnavii cronici. Cîte economii de medicamente, de cheltuieli de spitalizare și de recuperare medicală s-ar face astfel ! Mulți medici — precum și cei de la Piatra Neamț — dețin calcule exacte și în acest sens. Supunem deci, în continuare, atenției Ministerului Sănătății și rectoratelor institutelor de medicină din țară, ca și Centrului de perfecționare a cadrelor medicale, ca și U.S.S.M., această problemă de mare importanță economică și de sănătate a populației.

CICI IORDACHE-ADAM ■

O mare premieră națională competitivă pe plan mondial :

G-1 și digurile flotante captatoare de energie

Într-una din zilele trecute am reușit să stau de vorbă, la laboratorul de hidraulică al atelierului de proiectări și studii pe modele din cadrul Institutului de studii și proiectări hidroenergetice, cu inginerii Constantin Iulian și Petru Dan Lazăr. Primul lucru pe care l-am aflat a fost faptul că în respectivul laborator au loc verificarea pe modele și definitivarea studiilor celor mai importante amenajări hidroenergetice din țară. Dar munca celor de aici nu se oprește numai la atît. De curînd a părăsit laboratorul urmînd a fi testată și verificată în natură, o lucrare cu totul originală.

— Ce este G-1 ?

— Primul captator românesc de preluare a energiei valurilor marine care are fericitul destin de a se și experimenta nu numai în laborator ci și în apele Mării Negre. Botezul lui, să-l numim așa, a avut loc acum cîteva zile la Mangalia. Dar vremea (puțin favorabilă — nu era nici un fel de val) ne-a împiedicat să continuăm experiențele. Așa că, pe malul mării, la Mangalia, captatorul G-1 — o bizară instalație staționată pe mal — cît și noi cei care l-am proiectat și confecționat așteptăm semnalul de a porni în continuare cercetările. În laborator, rezultatele pe care le-am obținut sînt spectaculoase.

— N-am înțeles un lucru : este sau nu este G-1 primul captator de energie a valurilor ?

— Este totuși al doilea. Primul a avut un destin trist. Din laborator, după ce a fost brevetat, el a rămas înciuiat, nu se știe pentru cît timp, în seifurile întreprinderii I.C.E.M.E.N.E.R.G.-ului. După părerea noastră, primul captator, care se deosebește din multe puncte de vedere de G-1, are un randament sporit față de cel de-al doilea. Dar așa stau lucrurile. I.C.E.M.E.N.E.R.G. la început a fost foarte mulțumit. Chiar ne-a fost de un mare ajutor. Apoi, totul s-a înmormîntat. Așa că de o bună bucată de vreme el stă uitat și aruncat prin tot felul de dulapuri.

— Să revenim la lucruri mult mai plăcute. Ce a declanșat nașterea lui G-1 ?

— O mare premieră națională, respectînd caracteristicile Mării Negre. El își propune mai multe lucruri. Dar s-o luăm pe rînd. Nu neapărat nevoia de a obține energie ne-a impulsionat la confecționarea captatorului. O problemă care frămîntă foarte mult, nu numai pe noi, este legată de navigație. Altfel spus se creează adăpost navelor mari care la ora actuală nu pot fi descărcate în porturi. Aceste nave de mare tonaj așteaptă mult timp ca să apară o mare liniștită pentru a fi parțial descărcate în larg și apoi, după ce și-au micșorat pescajul, sînt trase la danele de la mal.

— Sînt totuși soluții clasice pe care le știe toată lumea.

— A merge pe soluțiile clasice de extindere a porturilor cu diguri de adăpostire rezemate pe fundul mării — este o metodă greoaie. O să mă întrebați de ce ? Cantitatea de piatră depusă la baza digului este foarte mare. Panta fundului Mării Negre este foarte lină. Pentru a se cîștiga o mică adîncime trebuie să se meargă cu construcția digului foarte mult în larg. Se mai știe încă un lucru : solicitarea unui asemenea dig este foarte mare la suprafață și scade cu adîncimea. Spunînd altfel nu trebuie să ajungem ca să aruncăm Carpații-n mare ca să facem diguri...

— Care-i soluția pe care o propun specialiștii ?

— Cea mai rațională, ieftină, economică derivă dintr-un alt tip și anume a digurilor flotante. Ei, și aici intervine cea mai interesantă problemă. În lume sînt construite destul de multe asemenea diguri flotante. Despre randamentul lor nu mai trebuie să vorbim. Dar nimeni nu s-a gîndit la un lucru. Pînă în momentul de față aceste diguri flotante sînt disipatoare de energie. Adică ele împrăștie valurile. Noi ne-am pus următoarea întrebare : nu pot ele deveni captatoare de energie ? Dacă lucrurile pot sta și așa, ce putem face ?! Așa s-a născut ideea de studiu a unor captatori ai valurilor care să fie incluși în aceste diguri flotante constituind, pînă la urmă, un baraj de centrale marine. De asemenea pe digurile flotante se pot face instalații mixte. Este vorba de montarea de instalații de captare de energie solară și eoliană. În acest fel se rentabilizează foarte mult construcția digului. Respectivul dig flotant rezolvă problemele de navigație, de energie, amenajări turistice și se mai clarifică încă o mare problemă care frămîntă omenirea : păstrarea și conservarea coastelor mărilor...

— Am înțeles pînă acum că pe lîngă multe avantaje pe care le prezintă digurile flotante și instalarea de captatori, digul nu va mai respinge valul. Altfel spus el îl va înghiți. Așa-i, tovarășe inginer Petru Dan Lazăr ?

— Da. Întreaga soluție este rodul gîndirii și inteligenței specialiștilor români. Deocamdată ca se află în fază de proiect, de cercetare și experimentare după care se va trece la producția de serie. Totul pleacă de la acest G-1.

— Revin la prima întrebare : Ce este G-1, tovarășe inginer Constantin Iulian ?

— Este un fel de geamandură. De aceea se numesc și G-uri. El este un fel de dinam. Costă foarte puțin. Desigur noi vorbim și ne raportăm la acest prototip. Dar producția de serie, cînd se va ajunge acolo, va costa și mai puțin. Pentru găsirea soluțiilor celor mai avantajoase am colaborat cu inginerul Gheorghe Olaru de la I.S.P.E., cu inginerul Petre Dan Lazăr și tehnicianul Emil Sălceanu, de la I.C.P.H. Apoi, datorită echipei excepționale de muncitori de la I.S.P.H. (Ion Soare, Ion D. Nicolae, Aurel Vlad, Grigore Rădulescu, Adrian Șima și tehnicianul electrician Gheorghe Hința), captatorul a fost realizat doar în trei luni.

— Fiindcă a venit vorba care sînt prietenii, să-i numim așa, ai primului captator care așteaptă pe mai adevăratul botez cu apa Mării Negre ?

— În primul rînd foarte mulți colegi de-ai noștri care au înțeles că studiul, cercetările cît și fabricarea captatorului n-au fost făcute în detrimentul muncii noastre de zi cu zi. Altfel spus el a luat naștere în timpul nostru liber. În al doilea rînd prieteni buni sînt cei de la I.C.P.E. (Institutul de cercetări pentru industria electrotehnică). Sîntem convinși că dacă n-am fi avut ajutorul directorului respectivului institut, dr. ing. Florin Teodor Tănăsescu, G-1 ar mai fi stat încă mult și bine prin sertarele și mapele multor birouri.

— Și adversarii ?

— Este o întrebare delicată. Prin nașterea, să-i spunem așa, a primului captator românesc trebuie schimbate multe mentalități și prejudecăți nu numai în proiectarea viitoarelor diguri dar și în construcția și executarea lor. Așa stînd lucrurile ne deranjează cel mai mult cei care refuză să înțeleagă perspectiva lui G-1. Primul captator este picătura care declanșează foarte multe acțiuni de viitor. Este, dacă vreți, un fel de pionier — un deschizător de noi drumuri. El nu trebuie să fie ucis înainte de a-și fi îndeplinit misiunea. Cei care refuză să-l înțeleagă, fiindcă de înțelegere este vorba, sînt adevărații adversari...

SORIN POSTOLACHE ■

Profesorul Sîrbu a fost ales vicepreședinte al F.I.G.O.

A revenit la București, în urmă cu cîteva zile, profesorul doctor Panait Sîrbu, șef de disciplină în cadrul I.M.F. și director al Maternității „Giulești" din Capitală, care a luat parte, între 17 și 24 octombrie, la cel de-al X-lea Congres mondial de ginecologie și obstetrică. Desfășurată la „Moscone Center" din San Francisco, sub egida Federației Internaționale de Ginecologie și Obstetrică (F.I.G.O.), manifestarea a consemnat o prezență de prestigiu (peste 6 500 de participanți de pe toate continentele) și un înalt nivel al dezbaterilor (2 200 lucrări științifice, conferințe, mese rotunde etc.). Între comunicările ce au stîrnit un deosebit interes, prin noutatea cercetării și a soluțiilor propuse, s-a numărat și cea susținută de profesorul român, intitulată „Ameliorarea fertilității la femeile cu malformații congenitale ale uterului, uter bicorn, prin operația Bret" („The improvement of fertility of women with bicornuate uterus according the Bret-operation"), lucrare întocmită la „Giulești", în colaborare cu doctorul Mihai Neculescu.

Cu prilejul reuniunii, profesorului Sîrbu i s-a încredințat și misiunea de a face parte din prezidiul Conferinței plenare cu tema „Întîrzierea creșterii intrauterine a fătului" („Intrauterine growth retardation"), în calitatea sa de membru (ales în 1976) al Comitetului executiv al F.I.G.O. În cadrul adunării generale a F.I.G.O., federație care numără membri din 38 de țări ale lumii, s-a procedat la alegerea, prin vot, a noului Birou de conducere, Panait Sîrbu fiind desemnat, în unanimitate, vicepreședinte (pe o perioadă de 3 ani) al importantului for științific mondial, alături de profesorii Claude Sureau (președinte), James Tomkinson (secretar general) și Hans Ludwig (trezorier). Alegerea e, firește, onorantă și ea face cinste deopotrivă președintelui Societății române de ginecologie și obstetrică cît și școlii noastre de medicină, tot mai prețuită în lume. Datorită ei și, totodată, prin numirea (la propunerea lui Panait Sîrbu), a profesorului Dan Alessandrescu în Comitetul Executiv al F.I.G.O., medicina românească urmează să joace un rol de frunte în orientarea politicii sanitare mondiale în materie de asistență a femeilor, gravidelor și copiilor.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

VINERI, 19 noiembrie 1982

8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Unitatea culturii

Este o problemă care mă frămîntă, este o problemă care mă arde și — dacă n-ar fi prea mulți medici în jur — aș spune că mă doare : unitatea culturii. Asta tocmai în momentul în care orice atac la adresa unui fapt de cultură devine, prin rapida și inevitabila extrapolare, un atac la adresa culturii. Nu mă voi înscrie la nici una din extremele vieții culturale și, firește, la nici una din extremele vieții literare. Nu voi putea crede vreodată că estetica goală de viață, „estetica" în stare să disprețuiască omul și țara și cultura îi va ajunge unui om de cultură adevărat, așa cum mi-e jenă să mai scriu — cu cîțiva ani înainte de sfîrșitul mileniului — temele nu vor putea constitui, prin ele însele, niciodată artă. În fapt, acestea sînt cele două extreme sub raport principial, ideatic, ca să nu zic ideologic. Unii cred că estetica (deși estetica nu merită nici un fel de dispreț, ea fiind o categorie cu legile ei, cu funcțiile ei, o categorie ca oricare alta între categoriile cu care lucrează oamenii) poate fi opusă vieții, ceea ce desigur e aberant, pentru că estetica e, tot mai mult, în acest veac plin de măreție și de grotesc, de tragism și de eroism, de nori și stele, o categorie care se intersectează cu viața, o categorie care se amestecă neașteptat, fascinant cu viața; iar alții pun temele, le scot în față și consideră că au rezolvat problema de fond scriind oricum despre patrie, partid, popor și, eventual, despre pace. Ori, trebuie spus, numai prin calitate, prin valoare artistică ideile mari devin apropiate omului iubitor de artă. Unii sînt împotriva luării în posesie a temelor de către artiști, deci împotriva artei de substanță și mesaj, ceea ce este o tendință pe care o refuz, alții consideră că omul se poate hrăni cu ideea de grîu, se poate lumina la ideea de soare și că ori de cîte ori cineva are o obiecție estetică la adresa lor este dușmanul poporului, partidului, patriei și păcii. Dacă nu cumva în el zace și un dușman personal al planetei, în cel ce n-a avut obrazul de a-i plăcea o carte, eventual chiar înainte ca ea să fie scrisă. Unora le miros temele, altora le miroase estetica. Pe baza a ceea ce însumi sînt și cred, pornind de la concepția umanistă cu privire la cultură și înțelegerea diversității ei, a diversității în unitate, concepție a partidului nostru, a președintelui Nicolae Ceaușescu, simt nevoia să intervin pentru că amîndouă tendințele exclusiviste primejduiesc ființa însăși a culturii. Prea văd unii dușmani, acolo unde nu sînt decît păreri. Dintr-o mare supă de ochi cineva alege numai fluxul, altcineva alege numai refluxul. Dintr-o normală ciocnire de tendințe, ambele exclusivisme vor să facă o încăierare pe care ei o și numesc între ei de sînge alb sau de sînge roșu. În fapt pînă într-un punct situația este explicabilă ca o consecință tîrzie a cadrului cultural rigid moștenit din deceniile trecute dominate de dogmă și de interdicție. Dar principiile care călăuzesc astăzi cultura sînt altele, iar atmosfera culturală nu e destul de convergentă cu aceste principii. Nu mai sîntem în anii de după al doilea război mondial, cînd, înfeudată unor tendințe dogmatice, remorcată unor erori umilitoare și anulatoare, viața spirituală din România suferea de închistare. Și tocmai de aceea aș vrea să spun că, practic, la ora de față, organizarea vieții culturale nu răspunde în măsura așteptată principiilor culturii în viziunea președintelui Nicolae Ceaușescu. Întîi de toate descentralizarea ar trebui, cred, să devină fapt obișnuit. Ar fi normal ca din descentralizare și din democratizare să decurgă o intrare a oamenilor de cultură în fenomenul cultural propriu-zis prin toate mijloacele. Ar fi normal, după opinia mea, ca viața culturală să nu aibă acest caracter aproape exclusiv bucureștean, să nu existe tendința aproape permanentizată de venire spre Capitală a valorilor unei Românii întregi. Dacă există în genere în viața socială o dorință de întoarcere a oamenilor la locurile lor, la matca lor, de ce n-am pretinde ca și în viața culturală să se intervină urgent ca mai multe reviste, și de ce nu ?, și ziare să devină focare de spirit și de cultură cu sediu în țară, dar cu rezonanță națională ?

Exprim, desigur, doar opinia mea, scrîind aici că toate instituțiile de cultură, organele de presă, de vibrație spirituală s-ar cuveni să funcționeze mai bine, cu oameni valoroși puși la locurile lor, la Brașov și la Cluj, la Iași și la Craiova, la Baia Mare și la Galați, la Suceava și la Tg. Mureș, la Hunedoara și la Constanța, la Timișoara și la Sibiu, la Oradea și la Botoșani, la Buzău și la Pitești. N-ar fi de studiat posibilitatea ca aici, și în alte județe, să se petreacă lupte de spirit mai mult decît județene, care să cuprindă în ele talente din toate domeniile culturii, talente care se pierd uneori în lupta prea centralizată a afirmării propriilor fizionomii ?

Dar înainte de a se rezolva aceste probleme care ard, e în puterea noastră, a celor care facem parte din cultură, să întreprindem urgent ceva împotriva tendințelor extremiste. Denigrarea culturii continuă, din păcate, în numele unor principii prost mașchiate și fals drapate. Tendința de a confunda cultura națională cu incultura personală devine din nou acută. Cei ce practică obiceiul au grijă în permanență să ia în brațe cîte un principiu cu care să se confunde momentan; cînd vrei să le răspunzi și cum dai în ei nimerești în principiu, ceea ce este, nu-i așa ?, regretabil. Cum o să lovești un principiu ? Dar, săraci de ei, lasă degrabă principiul din brațe și iarăși încep operația de denigrare a culturii. Ce înțeleg eu prin denigrarea culturii ? Înțeleg tendințele mai mult sau mai puțin vizibile, de o parte și de alta ale cîte unuia sau ale altora, ca, în plină perioadă de necesități și urgențe, de priorități ale altor domenii de activitate între care, firește, cel al economiei naționale, ei să facă tot ce le stă în putință, ori de a opune cultura — altor domenii ale activității sociale, ori spre a minimaliza efortul oamenilor de cultură, spre a arăta ori că acei oameni

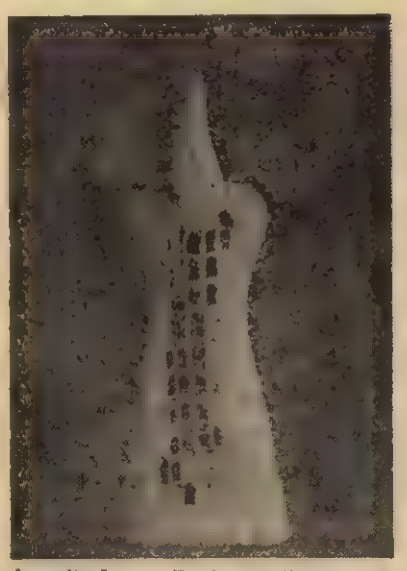

de cultură nu sînt interesați de viața reală, de problemele oamenilor, ori spre a sugera că acei oameni de cultură sînt niște derbedei, niște paraziți și spre a demasca aberant cu o senilă jovialitate faptele acestor oameni de cultură, care, după părerea respectivilor, nu ar face altceva decît să cheltuie banii poporului, căruia prin cărțile lor și prin activitatea lor îi sug energia financiară, în vreme ce nu ar merita să apară decît cărțile a 5—6, dacă nu chiar ale unuia singur, care știe cel mai bine cum să devină principial.

Cumplită uitare de sine trebuie să-i cuprindă pe aceia care, din repulsie personală, acționează împotriva unei culturi întregi. Fără a eticheta pe vreunul dintre cei cu care nu sînt de acord, fac publică poziția mea : n-am să fiu de acord cu excesele triste ale negării lui Ioan Alexandru, Ion Gheorghe și Nichita Stănescu (mari poeți ai istoriei literare și ai epocii de renaștere a culturii române), precum n-am să mă înscriu la noile acțiuni de „demascare" a unor oameni de cultură și a stării literelor, acțiuni de care se leagă numele unor oameni de cultură, acțiuni irresponsabile, cu atît mai mult cu cît dacă prin absurd s-ar da curs acestor acțiuni ar fi vătămați și ei, acești triști inițiatori ai faptelor.

Încă o dată găsesc prilejul să spun că multe dintre anomaliile literare de azi n-ar fi putut părea anomalii la scara culturii dintre cele două războaie mondiale. Nu puteai să suporți pe unul, îl făceai jigodie literară, și publicai asta, pe contul tău. Numai că, acum, lucrurile stau altfel, un singur front literar trebuie să ne cuprindă pe toți, și de aceea nu e de tolerat ideea celor dispuși la exagerări extremiste că ei au dreptul să-i jignească pe ceilalți. Nu rivnesc la acest drept și nici nu l-aș folosi. Nu vreau să insist asupra greșelilor oamenilor, dar mi se pare trist și inacceptabil ca un om, care a furat un articol dintr-o publicație străină și l-a pus pe numele său, să se scuze, ulterior, declarînd, cu suficiență și aroganță, că așa face toată presa ; mi se pare mai gravă această afirmație chiar decît acel furt care putea rămîne în amintire, cu toată amărăciunea, dar în amintire. Nu m-ar neliniști ceea ce spune respectivul și nici campania împotriva culturii la care, poate în mod inconștient, unii participă. Mă neliniștește momentul în care se petrece aceasta și trebuie să spun aici că momentul nu este unul în care cultura să aibă tot ce-i trebuie. Prioritățile patriei ne apar și nouă ca obiective. Pe de altă parte, e firesc ca pentru noi, oamenii de cultură, cultura să rămînă un domeniu important, prioritar. Poate sîntem subiectivi, dar aceasta este forța noastră, să fim subiectivi. Subiectivitatea este strategia noastră pe care nu ne-o poate dejuca nimeni. Poate sîntem părtinitori, dar cînd atîtea domenii își revendică, pe bună dreptate, prioritățile, să mi se îngăduie să cer, ca om de cultură, nici măcar rezolvarea priorităților din cultură, dar măcar exprimarea lor, și să mărturisesc dezgustul pe care mi-l provoacă acțiunile irresponsabile ale unor extremiști din cultură, care, prin ceea ce scriu prin ceea ce propagă, nu fac altceva decît să minimalizeze cultura, s-o atîrne de conjuncturi din afara ei, să încerce s-o condamne la neglijență, uitare și inferioritate. Firește că oamenii de cultură n-au cum să fie în plan social superiori celorlalți oameni buni din patria mea. Dar tot atît de bine știu că ei sînt egalii celorlalți oameni minunați din patria mea. Firește, de asemenea, că o conștiință înțeleaptă cunoaște și va cîntări mereu rolul culturii, contribuția ei și va hotărî în funcție de toate acestea ce-i trebuie culturii române spre a înflori mereu. Dar să nu lăsăm totul pe seama acestei conștiințe. Nici nu e drept, nici nu e moral. Să ne facem datoria, refuzînd răspicat orice fel de extremism, orice fel de tendințe de excludere din cultură a unor oameni de cultură de către alți oameni de cultură (vai, cumplită clipă !), să mergem numai pe filonul sănătos al culturii române afirmative și interogative, cu toate negările pe care le presupune actul de creație însuși, să fim solidari cu ideea dominantă a momentului: valoarea, calitatea, competența, să fim solidari ca oameni de cultură noi între noi și noi cu zbuciumatul nostru popor, cu înaintașii noștri și cu cei care ne vor urma și cărora trebuie să le lăsăm un statut demn al culturii și al oamenilor de cultură, să fim solidari cu toți cei care își rostesc mesajul, indiferent de naționalitate, în interiorul acestei patrii, cu fața spre ea, și cu iubire față de ea. Nu știu de ce simt nevoia să spun, acum, că istoria are curiozitățile ei, care uneori pot deveni și legi ale istoriei, dar pe care eu le resimt ca foarte curioase totuși. Una dintre ele este aceea că printr-o furtună de întîmplări de toată natura astăzi eu mă simt compatriot nu cu nu știu care luminat român plecat de 40 de ani din România, și care privește problemele României ca pe niște amintiri dragi sau ca pe niște fapte de pe o scenă alăturată, ci cu toți cei care — maghiari, germani, sîrbi ucrainieni, evrei, greci, țigani din România — sînt astăzi cetățenii ei și cu care împart aceleași bucurii și aceleași necazuri, cu care împart eventual și gîndurile pe care le-am exprimat mai sus. Nici un exclusivism nu-i bun, nici un extremism nu poate fi acceptat într-o cultură teafără, sănătoasă, umanistă și expresivă. Iată, însă, că privirea unilaterală, exclusivistă, asupra literaturii nu rămîne în perimetrul vieții literare interne, ci ajunge să vicieze și antologii (vai, atît de rare și acestea !) de poezie română pentru străinătate. E doar una din consecințele extremismului cultural în acțiune și care lovește nu numai pe literații de azi, ci și — la fel de rău ca dogmatismul unei epoci revolute — pe mari înaintași : Alecsandri, Goga, Coșbuc și chiar pe Eminescu, prezenți într-o antologie pentru americani într-un fel care nu l-ar reprezenta nici pe Samson Bodnărescu. Să nu uităm că gesturile publice sînt greu reversibile ! Cultura română nu va ierta nici un extremism care vrea să facă victime. Ne e destul ce-a fost, ne e dor de integralitatea spiritului nostru amenințat, prea adesea în istorie, de violență, asuprire străină și internă, dictat și bun plac, spre a mai suporta, chiar din partea unor oameni de cultură, ofensa unui personalism intolerant și păgubitor.

Vreau, așa cum am mai spus-o, Poporul Român. Opere Complete. Nu accept nici o pierdere, e vremea să nu mai suportăm nici o închizînd din partea nici unei extreme.

Mă arde, mă preocupă și — dacă n-ar fi alții medici în jur — aș avea curajul să spun mă doare o problemă care poate fi mai importantă pentru mine, ca om de cultură, decît chiar existența mea propriu-zisă — unitatea culturii. De înțelegerea acestei idei a unității depinde, cred eu, ziua de azi și depinde ziua de mîine a acestei culturi. A acestei culturi cu fața către om și patrie, a acestei culturi demne și fără mantii de subalterna vinovat. A acestei culturi naționale.

ADRIAN PĂUNESCU ■

P.S. : Neconsiderînd că intrarea într-o polemică astăzi, cu E. Barbu, ar servi cauza unității culturii, pentru care tocmai militez, trebuie totuși să notez că am reținut vocile care contestă sau minimalizează Cenaclul Flacăra. Fenomen firesc, pînă într-un punct. Dar nefiresc e ca, în singura publicație cultă trăită a bucureștenilor, să apară doar aceste opinii. Eu nu pot spune cum e cenaclul acesta. Sînt prea implicat în el. Dar poate beneficiarii lui, tinerii, au dreptul să se exprime. Să-și spună răspicat opiniile. Părerile din „Săptămîna" să fie și părerile tinerilor cititori ai „Săptămînii" ? Aștept și eu, în continuare, exprimarea opiniilor celor primele fapta noastră. Care e, stimați participanți la Cenaclul Flacăra, adevărul despre acest cenaclu ? Vă rog să vă exprimați ! Încă o dată cred că e drept să vorbească faptele și beneficiarii actului artistic care încearcă să fie Cenaclul Flacăra.

Despre puterile artei mele

Din cauza trecutului nostru hăituit și hărțuit de interese străine, perioadele de liniște au însemnat pentru noi puternice țîșniri spre înalt a culturii noastre.

Din copitele cailor, ne-am ridicat — existăm — și ne gospodărim sufletele pregătindu-ne de viață și de bucuria ei.

Conștiința mîndriei neamului prin valorile românești din trecut și de astăzi îmi dă putința să cred în unitatea de spirit a culturii românești.

CONSTANTIN PILIUȚĂ ■

Continuăm, în pagina 14 dezbaterea privind unitatea culturii noastre naționale, reunind sub genericul „Unitatea culturii, corolarul conștiinței de unitate a poporului", opinii ale lui Șerban Cioculescu, Horia Lovinescu și Radu Bogdan.

Noua frontieră a sufletului uman

Nina

Nu ți-e rușine, teiule, i-am spus teiului, că te-ntomnezi ? Nu ți-e rușine de Nina, teiule ? In primăvară arătai întocmai ca ea și acum, în toamnă, arăți ca nimenea toamnei. Ca și Desanka Maksimovici, iubita versurilor mele, Nina Cassian, iubita versurilor mele, e mai tînără, sînt amîndouă mai tinere ca niciodată în fața teiului meu.

Nina, ți-a mai spus cineva că ești o Veronică a limbii române ? El, cu toată graba lui de 39 de ani, plecînd de tot, mi-a azvîrlit în inimă o scrisoare pentru tine. El mi-a spus : spune-i Ninei că e Veronica limbii române. Ei, bine, Nina, pot eu să nu-i ascult pe ei, pot să nu-ți dau mesajul lui ? Veronica, tu ești Nina limbii române. Ah, Doamne, nu, Nina, tu ești Veronica lunbii române !

NICHITA STĂNESCU

Ion Clopoțel — reporterul Unirii — la 90 de ani

90 de ani de viață, peste 70 de activitate scriitoricească și publicistică : aceasta e Ion Clopoțel, autor a numeroase cărți (monografii, memorialistică, studii asupra istoriei și a limbii române precum și acea, intruvabilă azi, Antologie a scriitorilor români în patru volume, remarcabilă prin bogăția și rigurozitatea cuprinderii), fervent al ziaristicii militante, cercetător și colecționar pasionat de documente rare, luminînd unghere încă puțin străbătute din edificiul României moderne, și, mai presus de toate, un om al istoriei, un personaj al istoriei. Unul din acei oameni obișnuiți, dar de o speță aparte, care spunea cineva, au primit pe suflet și pe piele, din fragedă tinerețe, un semn invizibil, dar distinct, un semn adînc, ce i-a marcat pentru totdeauna, un tatuaj de un fel deosebit, o văpaie care le dogorește și azi privirile, ceva ce s-ar putea numi **iradierea istoriei.**

În decembrie 1918 avea 26 de ani. Avea deja în spate o carieră publicistică și politică notorie. Colaborator al „Gazetei Transilvaniei" și al „Românului" lui Vasile Goldiș încă din anii liceului, remarcat de Goldiș (care l-a ajutat să urmeze Filosofia și Literele la Budapesta și la Viena și care, în 1912, l-a adus în redacția „Românului"), întemnițat aproape doi ani la Seghedin, alături de Valeriu Branișce și de alți luptători pentru drepturile românilor de peste munți, Ion Clopoțel avea să se afle, la 1 Decembrie al acelui istoric an, în preajma lui Goldiș, la Alba Iulia, conducînd, povestește domnia-sa, un fel de „stat major" al presei, centralizînd informațiile zilei, redactîndu-le, difuzîndu-le, primind deci contemporaneitatea cea mai fierbinte direct pe piele, pe nervi, pe meninge, secătuit cu fiecare articol în parte, în care se mistuia cu tot focul tinereții și al credinței, dar renăscînd la fiecare nouă somație a evenimentelor, cu fervoarea proprie slujitorului unui mare ideal.

O scriitoare, acum cîțiva ani, l-a întrebat : de ce nu scrieți romanul Unirii, dv., care știți atîtea despre eveniment ? „Eu sînt — i-a răspuns — observator, cercetător, istoric, mai am atîtea de scris, de făcut, de lăsat urmașilor. Romanul de care-mi vorbiți înseamnă ficțiune. Se va încumeta cineva să-l scrie ? Poate că Alba Iulia și-a scris singură romanul, istoria sa nimbată de atîtea năzuințe, de atîtea suflete care au ars aici, care s-au închinat aici"... Talent literar de prima mînă, autor de pagini scrise cu peana plină de înțelepciune, de robustețe și duh cu care se povestea vechile fapte de vitejie păstrate în cronici, Ion Clopoțel și-a refuzat totuși iluzia „ficțiunii", țărîia lui morală a fost să înfrîngă sau să domine harul devorator al scriitorului, punîndu-l în slujba a ceva exterior sieși, a unui țel ce transcende însul. Paginile-document din cele peste 30 de volume și din sutele de articole ce-i poartă semnătura sînt tot atîtea inestimabile mărturii despre viața istorică și ființa acestui popor, despre oamenii săi de marcă, despre marile încercări care l-au confruntat în vreme, scrise cu o cerneală arzătoare ca sîngele. Nici un rînd din cele pe care ni le-a dăruit nu e „de serviciu", nici o problemă din cele dezbătute nu e minoră sau calpă, nici una din adversitățile sau fobiile domniei-sale nu e inventate, ci răspund unor comandamente importante ale zilei, deci ale istoriei, unui element doctrinar dintr-o sistemă, care e tare și puțin flexibilă ca și coloana vertebrală a unui neam.

La 90 de ani, Ion Clopoțel are încă multe de spus, de făcut, de lăsat urmașilor. Îi mulțumim pentru tot — și așteptăm mai departe.

ILIE PURCARU

O carte în dezbatere:

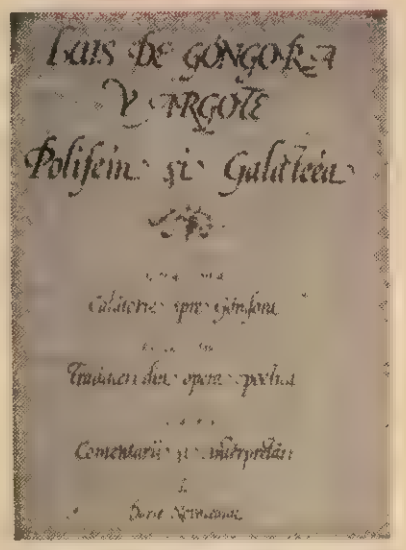

De curînd, monumentala tălmăcire a lui Darie Novăceanu din versurile poetului spaniol Luis de Góngora y Argote a fost distinsă cu Marele premiu național al Spaniei pe anul 1932, premiu acordat anual pentru traducerea operelor scriitorilor spanioli în alte limbi, ca semn al recunoașterii depline, în chiar patria poetului, a valorii acestei recente echivalențe românești. Tentînd o întreprindere extrem de dificilă, Darie Novăceanu instituie traducerii sale o miză însemnată, pe care, iată, o acoperă integral, prin reușita deplină odată cu apariția volumului Polifem și Galateea, la Editura Univers, într-o prezentare grafică de excepție, semnată de Victor Mașek.

Un monument editorial

În acest an a apărut o lucrare excepțională, de care poate fi mîndră orice mare cultură. Este un ansamblu monumental, închinat unuia dintre cei mai de seamă lirici ai lumii, spaniolul Luis de Góngora y Argote, în legătură cu care se vorbește adesea de „gongorism", fără a se cunoaște însă nimic din creația sa. Cartea, apărută în excelente condiții bibliofile, în quarto, cuprinzînd 750 de pagini, facsimile și vignete artistice, reproduse după primele ediții, se datorește muncii, dragostei, abnegației și talentului lui Darie Novăceanu, care a cheltuit zece ani din viața sa (1972—1981) pentru a da la lumină tezaurul ce-l avem în față.

Lucrarea se vede dedicată lui Dámaso Alonso, strălucitul critic, poet și istoric al poeziei, desigur cel mai laborios și profund interpret al lui Góngora. Venerabilul octogenar, în succinta sa elocuție inițială, începe în felul următor : „Răspîndită în întreaga lume cultă, faima lui Góngora precede încă în unele țări traducerea operelor sale. Mă bucur că acum cea mai caracteristică dintre acestea (**Singurătățile**) se va afla foarte curînd la îndemîna poporului român". Faptul că celebrul erudit spaniol consideră a fi un punct cucerit pentru faima lui Góngora cunoașterea sa de către noi se arată a fi o neașteptată onoare pentru țara noastră. Și această cinste ce ni se face, ca și îmbogățirea culturii românești cu o asemenea lucrare, le datorăm negreșit tot lui Darie Novăceanu.

Volumul cuprinde trei părți bine distincte, dintre care prima se intitulează **Călătorie spre Góngora.** Am spune însă că este mai mult decît o simplă „călătorie", decît o modestă introducere, deoarece Darie Novăceanu a și atins țărmul acestui continent uman, care este fenomenul Góngora, privit în toate aspectele sale. Într-adevăr, această primă carte constituie ea singură o savantă și subtilă monografie a poetului spaniol. Dar poate că ea cuprinde mai mult și decît atît. Printre altele, întîlnim în „călătoria" lui Darie Novăceanu și una din cele mai interesante și penetrante priviri asupra barocului din cultura noastră. Perspectivele, orizonturile bogate, ideile-metafore, înfloratele festoane de gîndire ale lui Darie Novăceanu alcătuiesc ele însele un ademenitor „miraj" baroc. Nu mai este locul să ilustrăm din toată această risipă de giuvaeruri ale gîndului.

Cartea a doua cuprinde, așa cum arată și titlul, **Traduceri din opera poetică.** Ele cuprind **Balade, Letrilii, Sonete, Polifem și Galateea, Singurătățile.** Darie Novăceanu s-a angajat, desigur conștient de sacrificiul pe care urma să și-l asume, la una din cele mai dificile creații de traducător în versuri dintr-o literatură europeană. Poemele traduse pot fi confruntate simultan cu originalul, fiindcă sînt date în text bilingv. Transpunîndu-se un discurs poetic atît de complex inovator se surprinde în românește nu numai corectitudinea de sens, ci și splendoarea muzicală a acestei lirici privilegiate. Fiindcă nu mai este loc pentru ilustrări, ne mulțumim a cita doar un singur vers din **Polifem și Galateea** (strofa I, vers 4) :

„Cînd ziua-n zori de roze văpaia-și înfiripă"

Ce suavă deschidere de ecouri ! Negreșit că versurile traduse se cer nu numai citite, ci și studiate, pentru a se aprecia efortul imens al lui Darie Novăceanu spre a transpune cu atîta brio complexele armonii ale lui Góngora.

În sfîrșit, partea a treia și ultima poartă titlul **Comentarii și interpretări.** Sînt de fapt studii aprofundate și aplicate pe rînd la fiecare operă. Ne atrag îndeosebi, prin amploarea investigației, cele care și-au fixat drept obiectiv **Polifem și Galateea,** precum și **Singurătățile.**

Deși s-a putut constata și din sumara noastră prezentare, trebuie totuși să mai adăugăm, de astă dată expres, că nu este aci vorba de-o simplă tentativă de popularizare a unui poet străin. Strădania lui Darie Novăceanu se înscrie ca o erudită contribuție științifică pe plan universal în pătrunderea și luminarea marelui liric. Prin aceasta se ridică vizibil stacheta culturii noastre în registru comparatist. Numai cinci lucrări de această natură s-au înfăptuit în lume în legătură cu Góngora, fiind pînă acum singura în aria țărilor socialiste. Felicitările noastre se adresează ca atare și Editurii Univers și tuturor acelora care au contribuit la înfrumusețarea volumului.

EDGAR PAPU

Maturitate artistică și erudiție

Traducerea operei marelui cordobez, a celui care a creat „gongorismul" și odată cu el cele mai aprinse polemici în jurul părintelui său, Luis de Góngora y Argote, este un act de elevată cultură, dublat de temeritate și de o profundă maturitate artistică. Temeritate, pentru că există convingerea aproape unanimă că Góngora nu poate fi tradus sau că o posibilă traducere ar rămîne mult prea departe de original, deci ar fi inutilă. Maturitate artistică a receptorului — publicul cititor — și a creatorului — poetul-traducător și interpret al versurilor —, căci Darie Novăceanu apare în cartea pe care ne-o oferă în această dublă calitate : de poet-tălmăcitor și de exeget al lui Góngora, unul dintre puținii oameni de litere din țara noastră care s-au ocupat cu înverșunare, aproape, de marele poet al barocului spaniol.

Așa cum arată Dámaso Alonso în cuvîntul introductiv „faima lui Góngora precede, încă, în unele țări, traducerea operelor sale". Poetul a fost tradus pînă azi doar în franceză, germană, italiană, rusă și cehă. Lucru de înțeles, dacă avem în vedere că poezia cordobezului a fost etichetată timp de veacuri ca fiind „de neînțeles, cifrată sau obscură". Darie Novăceanu care și-a consacrat mulți ani de viață tălmăcirii și interpretării lui Góngora ne convinge că nu este așa, ne deschide porțile palatului în spatele cărora „are loc o sărbătoare a mirilor și mirilor de lumini", lăsîndu-ne să ne convingem singuri de modernitatea poeziei gongorine. Spuneam că traducerea lui Góngora este un act de maturitate artistică din partea traducătorului. Și de erudiție, aș adăuga. Poezia lui Góngora a stîrnit nedumeriri și critici încă de la apariție, materializate în zeci de mii de pagini, poetul fiind creatorul unei ars poetica personală, a unui limbaj poetic special, de fapt o limbă „profesională" a poeziei mergînd alături și paralel cu limba vorbită de toți cei din jur : imagini și simboluri neașteptate, sintaxa insolită și hiperbatonul, concentrarea limbajului, introducerea neologismelor și a unor cuvinte socotite apoetice, aluzii și eliziuni. Și totuși Jorje Guillén spunea : „Góngora a scris poezii foarte dificile, printre cele mai dificile din poezia europeană, dar cu legături atît de coerente încît admite o analiză foarte precisă". Aceasta este ideea pe care se fundamentează și întreprinderea lui Darie Novăceanu. În versiunea pe care ne-o oferă, se îmbină în chip fericit talentul poetului și pregătirea de specialitate a hispanistului. Traducătorul adoptă metoda interpretării ideii și nu a traducerii „cuvînt pe cuvînt". Că metoda sa este cea mai potrivită o dovedesc nu numai nebănuitele sonorități de deosebit farmec ale tălmăcirilor sale, ci și recunoașterea „oficială" a meritelor sale : cu puțin timp în urmă lui Darie Novăceanu i-a fost conferit Premiul național al Spaniei pentru traducerea scriitorilor spanioli în limbi străine, pentru lucrarea de care ne ocupăm.

De o deosebită valoare sînt studiul introductiv și capitolul destinat comentariilor și interpretărilor pe vers care însumează aproape patru sute de pagini. Aici cititorul este călăuzit și familiarizat cu universul și limbajul lui Góngora, de la explicarea acelei **estrofa reacia** din **Polifem** pînă la subtilități de interpretare originale. Cele patru sute de pagini sînt dense, pline de idei, dovedind o cunoaștere temeinică a tot ce s-a scris despre poetul cordobez (dealtfel, autorul dă o bibliografie selectivă de peste 100 de titluri) și conțin interesante sugestii și idei originale pentru descifrarea și interpretarea operei sale. Fiecare capitol și subcapitol din acest studiu intitulat **Călătorie spre Góngora** este o cercetare temeinică a tuturor datelor cunoscute cu privire la poet, la ambianța barocă, la simbolistica sa. Nevoia de interpretare, de explicare, de identificare a diverselor surse de inspirație — arată Darie Novăceanu în subcapitolul **Demolarea turnului cu orologiu** — a făcut ca Góngora, cel mai dificil și neînțeles poet spaniol al Secolului de Aur să fie, azi, cel mai explicat dintre toți. „Turnul de geme și pietre inventate de poet" a fost demolat și transformat într-o erudită „perspectivă" a unei ruini, într-o priveliște orizontalizată. „Cunoașterea lui Góngora, neîndoielnic, nu s-ar fi putut împlini fără demolarea turnului. Mecanismele unui ceasornic se învață descompunîndu-l, însă nu trebuie uitat că ele sînt «obiecte» ale timpului și trebuiesc puse la loc, înțelegînd ritmul fiecăruia. [...] o imensă cantitate de suflet a fost zidită în verticalitatea insolitului turn, în înălțimea căruia poetul a instalat un orologiu în fel de insolit și de enigmatic, cu piese executate după exigența tiranică a ritmurilor proprii, trecînd în bătăile metalului, bătăile inimii sale, pulsul fierbinte al mîinilor de ascet aplecat asupra sunetelor din fiecare cuvînt". Cu aceeași fervoare s-a aplecat și poetul-traducător asupra operei gongorine. Din vastul studiu merită să fie amintite chiar și în treacăt, cîteva aspecte ca : imitația poeziei gongorine, climatul literar al epocii, analiza personajului Polifem, izvoarele și temele din **Polifem și Galateea,** cîntecul lui Polifem (fiautul Renașterii a fost înlocuit cu „fluierul rudimentar, făcut dintr-o sută de trestii, al monstruosului ciclop. Sunetele luminoase ale celui dintîi dispar, în felul acesta, sub tunetul de orgă furtunoasă al celui de al doilea"), considerațiile asupra **Singurătăților** („Ca un alchimist neștiut, care părăsea încăperea albă a retorților medievale cu degetele arse de acizi, Góngora și-a întrerupt textul în clipa cînd sufletul său, trecut din metaforă în metaforă, era ars, preschimbat în cenușă sonoră, iar rațiunea, care măsurase și controlase întreg procesul de creație nu mai suporta greutatea construcției"...) Nu mai puțin interesante și originale sînt comentariile și interpretările unor versuri (motivul **carpe diem** din versul **mientras por competir con tu cabello,** tehnica prevestirii camuflate, desenul fonetic, mișcarea cinematografică în **Singurătatea întîia,** lacrima transformată în „plugar" ce brăzdează obrazul, ipoteza că **Singurătatea a doua** este un poem încheiat și multe altele).

Că opera lui Góngora trebuia să intre în cultura românească este un lucru neîndoios, căci poetul cordobez reprezintă un moment de răspîntie în literatura universală. Că această intrare s-a produs triumfal datorită strădaniilor de ani ale lui Darie Novăceanu nu poate constitui decît un prilej de bucurie și mîndrie pentru literele românești.

DAN MUNTEANU

MUZICA

O operă nemuritoare

CARMEN

în trei distribuții bucureștene

Carmen, în premieră, la Opera din București. De fapt, o reluare, o reconsiderare a unui vechi spectacol, o recondiționare, cu unele modificări în distribuție și în montare. Același decor, revopsit, aceleași costume, revizuite minuțios în atelierele de croitorie. Un spectacol **Carmen** căruia i se vede fardul.

Regizori : de această dată Jean Rinzescu și Vasile Calomfirescu. Jean Rinzescu a fost unul dintre cei mai mari regizori de operă ai vremii pe care o trăim. Demn de orice scenă a lumii. Soliștii s-au descurcat acceptabil. Tonul spectacolului a fost însă scăzut, greoi, nu strălucitor, scinteietor. Se vede că s-a muncit enorm. Un spectacol de operă se construiește printr-un efort extraordinar pentru care merită aplauze la scenă deschisă întregul ansamblu. Dar, unele voci sînt uzate, altele neșlefuite. Rodica Mitrică a cîntat supralicitînd vocal și scenic un rol greu, obositor. Ludovic Spiess s-a regăsit pe sine mai mult decît în alte spectacole din ultimul timp. Dan Zancu — voce de calitate, joc de scenă, stereotip — a jucat în acest spectacol cu glasul înăbușit. Cornelia Bezzetti a cîntat frumos, cu participare, cu sensibilitate. Corul a sunat admirabil. Orchestra a fost dirijată parcă împotriva ei însăși. A sunat puternic, a acoperit scena, a năvălit peste cîntăreți. Dirijorul Carol Litvin a dirijat fără nerv și fără simț scenic.

Publicul a venit din tot sufletul la Operă. A plecat pînă la urmă satisfăcut. A fost răsplătit prin dăruirea întregului ansamblu la crearea unei atmosfere de sărbătoare.

Dar, pentru un mare spectacol cu opera **Carmen** e necesară o nouă montare, apropiată de spiritul omului modern, mai puțin convențională și mai puțin „frumos colorată". Sînt necesare, de asemenea, voci de calitate superioară unora dintre cele ascultate azi, voci pe care opera le are sau le va cîștiga în cel mai scurt timp posibil. Deocamdată, toată stima pentru marele efort de reînnoire, pentru inteligență și inițiative !

A doua distribuție a operei **Carmen** a cuprins pe Iulia Buciuceanu, Constantin Ene, ca să-i enumerăm doar pe interpreții principali. Iulia Buciuceanu a cîntat cu glasul ei amplu, amintind doar rezonanțele de odinioară și jocul impulsiv, atîtător de altădată. Glasul său a obosit, dar a rămas penetrant și răscolitor. Constantin Ene a cîntat crispat în acest spectacol, cu voce uscată la centru dar cu acute spectaculoase. Trăirea sa în rol a fost stingace și timorată. Extraordinar a fost în schimb, într-un rol secund, Marcel Roșca, un bas bariton de mare anvergură, cu un glas cald, înveliutor, strălucitor, cu un joc de scenă inteligent, expresiv. E, credem, una din cele mai bune achiziții ale Operei din București în ultimul timp. Elena Grigorescu a interpretat cu discreție și cu lumină lină rolul său încărcat de nostalgie și de o puritate care tulbură.

În orice caz, acest al doilea spectacol cu opera **Carmen**, care a avut loc cîteva zile după așa-zisa premieră, și-a pierdut atmosfera de sărbătoare a muzicii. A intrat în ritmul obișnuit, aproape tern al spectacolelor de rutină.

A treia distribuție prezentată publicului, mult mai tîrziu, la sfîrșitul lunii octombrie, a cuprins-o în primul rînd pe Veronica Gîrbu, o tînără cîntăreață distribuită în special în roluri de mai mică întindere, fără antrenamentul unui rol de asemenea dificultate. Trebuie spus că Veronica Gîrbu a cîntat magistral. Vocea sa e catifelată, caldă, cu inflexiuni nuanțate în sensul partiturii, cu un joc de scenă perfect adaptat exigențelor muzicii și dramaturgiei. Un joc modern, fără excese tehnice, sau mai bine-zis pirotehnice, cum a fost cazul în alte interpretări. A obosit în cîteva momente, dar o asemenea cîntăreață se anunță ca o mare revelație și trebuie distribuită cu încredere, stimulată cu grijă și îndrumată printr-o politică atentă de promovare a tinerilor soliști. Foarte bun în acest spectacol a fost baritonul Dan Serbac de la opera din Cluj-Napoca, posesorul unui glas cald, puternic, bine studiat, cu o solidă cultură muzicală și cu un joc de scenă de mare clasă. Deși foarte tînăr, fără prea multe repetiții, acoperit în cîteva rînduri de orchestra dirijată cînd adormit, cînd violent de Carol Litvin, Dan Serbac a dovedit că nu a fost angajat întîmplător, atîția ani, în cadrul Operei Mari din Berlin.

ADRIAN DOHOTARU ■

Și într-o lăudabilă punere în scenă la Brașov

Cea dintîi premieră a acestei stagiuni a Teatrului muzical din Brașov pare, cel puțin la prima vedere, o opțiune temerară pentru resursele și materiale și umane ale unui teatru de provincie. Această capodoperă de simplitate și avînt emoțional, de muzicalitate și noblețe a liniei melodice a devenit demult — ca orice creație intrată pe orbita celebrității — o piatră de încercare pentru cei distribuiți. La Brașov, spectacolul cu **Carmen** de Bizet numără printre întîiele sale calități efortul de a acoperi prin forțe proprii întreaga distribuție (cu excepția rolului Don José, susținut de Constantin Ene de la Opera din București). Rezultatul este un spectacol unitar, îngrijit, chiar dacă încă insuficient rodat, chiar dacă se mai simte încă o anume lipsă de curaj, de degajare în interpretare, un spectacol gîndit pe linia unei mișcări scenice atent desenate (regia artistică este semnată de Carmen Dobrescu), cu cîteva stilizări oportune.

În rolul titular, **Ruxandra Vlad** (dublată pe afiș de Eugenia Voinescu) se achită în general bine de exigențele partiturii, alternînd momente foarte bune cu pasaje în care se fac simțite unele deficiențe de volum. Înzestrată cu excelente calități actoricești — din păcate atît de rare la cîntăreții noștri ! — Ruxandra Vlad este aici dezavantajată de vibrato-ul prea amplu al vocii sale, altfel plină de dramatism.

Tenorul bucureștean **Constantin Ene** realizează în Don José o prezență expresivă, cu o remarcabilă forță emoțională, deși uzînd uneori de o gesticulație exagerat patetică, vag desuetă. Vocea lui penetrantă, în special în registrul acut, este bine pusă în valoare de un foarte bun simț al frazării. Excelentă ni s-a părut în rolul Micaelei **Liliana Dumitrache**, care conferă acestui rol secundar grație și strălucirea unei voci sigure și de o generoasă vibrație, dublată și de o dicție perfectă. Dealtfel, duetul Don José—Micaela, din actul I, rămîne unul dintre momentele cele mai reușite ale spectacolului. În Escamillo a cîntat de această dată **Sorin Mugur Curelaru**, o voce înzestrată îndeosebi pentru partiturile satirice, nesigură însă în acest rol, falsînd uneori în tonuri sparte. Bine susținute sînt și celelalte roluri secundare, în care evoluează **Eugenia Loredan, Teodor Ciurdea, Micaza Conduleț, Jean Penciu** ș.a., încadrați cu dăruire și profesionalism de corul teatrului. Vădind o bună pregătire muzicală (maestru de cor : Mircea Oros), ansamblul Teatrului muzical brașovean a contribuit peste așteptări — o spunem cu sinceritate — la reușita spectacolului, alături, firește, de orchestra condusă de Petre Sbîrcea, care a subliniat cu discreție (poate cu prea mare discreție, frizînd pe alocuri aproape sonorități terne) discursul scenic.

Dincolo de unele discontinuități și stîngăcii, spectacolul cu opera **Carmen** la Brașov se vădește a fi mai mult decît un act de curaj. El reprezintă o montare inteligentă și bine lucrată și acreditează, în cele din urmă, valoarea și profesionalismul unui bun colectiv artistic.

TANIA RADU ■

FILM

Oblomov

Atît de tare, cu atîta puritate și abnegație cum o iubește Ilia Ilici Oblomov pe Olga Ilinskaia, pînă la uitarea de sine, pare să nu mai fi iubit, niciodată, nici un bărbat o femeie. Decît, poate, Jules prietenul lui Jim, din povestea lui Truffaut. Andrei Stolz, prietenul lui Ilia Ilici, apare la fel ca Jim, dintr-una din călătoriile sale de afaceri, drept în calmul iubirii lor. Andrei aduce cu el o năzbîtie pe trei roți uriașe, și o prezintă „E viitorul". Ilia n-are chef să se urce pe triciclu, cum n-are încredere în nimic nou. În parcușețul vilei unde locuiește Olga, în jurul triciclului, s-au strîns toți ai casei, stăpîni și servitori și țipă și se minunează. Andrei insistă, îl îmbie, îl ironizează blînd pînă cînd Olga, pentru că îl iubește pe Ilia și vrea să-l scape de teama lui de ridicol (și pentru că din fire e mai aproape de Andrei) se urcă pe triciclu. Pornește (condusă, îndrumată și susținută de Andrei). Ilia rămîne singur. Nu poate pricepe de ce l-au părăsit, de ce, ca să poată sta cu ei, singurii doi oameni dragi lui, ei trebuie să-l forțeze, să-l urce neapărat pe triciclu, cînd el nu dorește asta.

— Dar ce dorești ? — l-a întrebat odată Andrei, atunci, la baia de aburi.

— Altă viață decît cea de aici.

— Și ce anume nu-ți place la ea ?

— Nimic nu-mi place : nici veșnica alergătură, nici veșnicul joc al patimilor mărunte, dar mai ales poftele hrăpărețe, străduința de a o lua înaintea altuia, bîrfelile și flecărelile... privirile care te cercetează din cap pînă în picioare... (...) După înfățișare s-ar părea că sînt oameni deștepți. Cînd colo n-auzi decît „cutare a cîștigat...", „cutare a obținut...". Unul e nenorocit că trebuie să meargă în fiecare zi la serviciu și să rămînă acolo pînă la ora cinci, în timp ce altul oftează că n-are asemenea noroc. (...) Nu, Andrei, viața mea a început dintr-odată printr-o stingere. Pare ciudat, totuși așa e (...). Începusem să mă sting scriind scrisori la serviciu. Apoi am simțit că mă sting citind în cărți adevăruri pe care nu știam să le aplic în viață, petrecînd în mijlocul prietenilor, ascultînd bîrfeli și palavre, maimuțăreli, o flecăreală rece și răutăcioasă, să-m-am stins văzînd deșertăciunea din jurul meu, văzînd prieteniile întreținute prin adunări fără scop, fără simpatie..."

Singurul lucru adevărat din viața lui Ilia e sentimentala clipei alături de Olga și Andrei. Ilia fuge după ei. Alături de ei, e fericit. Privește la Olga și pare că revedem din nou cîrlionțul suav și rebel care i se desprinsese și aluneca pe linia pură a gîtului, atunci, cînd ședeau pe banca din fața chioșcului de vară. Bucuria e atît de plină, atît de completă, încît Ilia (în film) poate renunța chiar și la Olga numai ca să rămînă cu imaginea ei, a clipei, în memorie. Prietenie. Puritate. Olga cîntă „Casta Diva" și aria Normei se ridică parcă din sufletul ei spre Ilia care știe că va renunța la Olga, numai ca să nu altereze puritatea acestei clipe.

„Du-te ! hotărî Olga, mototolindu-și mereu batista udă de lacrimi. N-am să rezist. Trecutul îmi este încă mult prea drag.

Și din nou își ascunse fața în batistă, căutînd să-și înăbușe plînsul.

— De ce s-o fi născut totul ? întrebă ea deodată, ridicîndu-și capul. Cine te-a blestemat pe tine, Ilia ? Ce-ai făcut ? Ești bun, deștept, dulce, nobil... și totuși mergi spre pieirea ta. Care e cauza ? Nu există oare numele acestui rău ?

— Ba există, răspunse el încet de tot.

Olga își ridică spre el ochii înlăcrimați, întrebători.

Oblomovismul, șopti el".

„Oblomovism" — termen inventat de Andrei. Cu un cuvînt l-a desemnat și l-a distrus. A dat un nume bolii și justificare bolnavului. Cu un cuvînt, Andrei, prietenul lui, l-a condamnat.

„În locuința sa din strada Gorohovaia, într-una din acele clădiri. Ni se arată clădirea, într-o litografie. Apoi un desen : interiorul. Același interior — real. Și vocea crainicului citește calmă, egală din Goncearov, și Nikita Mihalkov, regizorul și scenaristul acestui film, ar vrea să ne facă să credem într-o privire rece, detașată.

Numai că pe deasupra cîmpului mai pluteste încă aria Normei. Și în mîna noastră, rotunjimea porțelanului fin al ceștii de ceai a Olgăi pe care Ilia a ținut-o în mînă. Și peste toate, dincolo de tot, zîmbetul lui Ilia.

NICOLAE CRISTACHE ■

Plastică

În slava realului

În pictura Anei Ruxandra Ilfoveanu avem de-a face cu un expresionism — cum ar zice Mircea Horia Simionescu — bine temperat. Cauzele acestei dislocări de metodă sînt mai multe. O explicație ar fi aceea că pictorița cu angajament exoresionism ferm aproape că nu se cunoaște. Gestul drastic, patetismul urcînd spre disperare și măreție, năvala simțirii, iată trăsături ce nu se potrivesc picturii practicate îndeobște de femei. Cînd chemarea expresionismului e încă [illegible] — ca în cazul creației Anei Ruxandra Ilfoveanu — ea e parcă mediată, filtrată, adusă pe făgașul contemplației. O cercetare a picturii moderne semnată de pictorițe în liniile ei de forță va arăta că toată vigoarea e aici îndulcită. Actul picturii e mai aproape de poezie decît de construcție plastică. O altă cauză, foarte interesantă și care pe mulți comentatori îi timorează și-i ține departe de obiect, e formarea artistei sub veghea artei lui Sorin Ilfoveanu. Dealtfel, mai mulți tineri se arată a-i fi datori, în ceea ce privește viziunea lui Sorin Ilfoveanu iar faptul e cu profit, fiindcă „școlile" au fost și vor rămîne o realitate în creația artistică. Rău este cînd urmezi un superficial de succes momentan, nu un artist cu o gîndire profundă și cu o operă de pe acum remarcabilă. Bine este cînd nu se profită de o învățătură originală, capabilă să stimuleze, la rîndu-i, și să întrețină niște talente autentice. Ciucurencu a creat pictori care i-au semănat un timp spre a ști mai clar de ce să se desprindă. Horia Bernea a orientat pictura într-o direcție pe cît de proprie picturii, pe atît de neașteptată la debutul său chiar și are colegi de generație ce-i sînt îndatorați cu multă onoare. Am văzut la Galeria Eforie, nu de mult, expoziția unui pictor — Gheorghe Nicolae — ce dezvolta, în felul său, mai colorat, mai exuberant, teme ale creației lui Sorin Ilfoveanu. Dealtfel, la Pitești, unde a lucrat pînă de curînd, Sorin Ilfoveanu a lăsat un grup de pictori ce-au știut să descopere în arta sa temeiuri pentru a înova.

În expoziția pe care a avut-o la „Galateea", Ana Ruxandra Ilfoveanu aprezentat uleiuri, guașe și desene în care contribuția inteligenței sale creatoare e decisivă, modelul fiind, cum s-ar zice, omagiat.

Fiindcă am numit poezia acestei picturi, să notăm robustețea cu care sînt desenate, direct cu pensula, într-o nevoie de expresie evidentă, peisajele și naturile statice. Cel ce-i cunoaște pictura trăiește senzația unei naturi sănătoase, hrănite de un pămînt fertil, numai sevă și oxigen. Sînt nădejdi, în lucrul Anei Ruxandra Ilfoveanu, pentru o artă sigur așezată în matcă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Visul lui C. Nircă : Un muzeu al porțelanului

Cu toate că este cunoscut de multe secole, porțelanul nu s-a bucurat în țara noastră de prețuirea cuvenită, în ciuda faptului că în colecțiile particulare ale marilor latifundiari de odinioară, porțelanurile de Meissen, Delft sau Sèvres erau cunoscute și apreciate. Din păcate, nici astăzi nu întîlnim prea mulți artiști, dispuși să-și confrunte talentul și să-și încerce răbdarea în fața cuptoarelor de ars porțelan.

Meserie grea, căci în materie de porțelan, rezultatul nu se cunoaște decît atunci cînd s-a terminat ultima ardere la cuptor. Pentru cei mai puțin avizați, trebuie să spunem că porțelanul colorat, așa cum îl expune artistul pe simeze, sînt obligatorii mai multe arderi la diverse temperaturi, totul în funcție de culorile folosite. Din aceste motive am așteptat cu interes vernisajul expoziției de porțelanuri trudite, gîndite și executate de împătimitul C. Nircă, unul dintre puținii artiști gata să-și reconsidere talentul și energia pentru marea sa pasiune: porțelanul. Pe C. Nircă îl cunoaștem de mai mulți ani și sîntem aproape de evoluția sa. Monumentalist prin formațiile, a făcut cu destul succes, mulți ani, pictură, pentru ca acum să se dedice porțelanului, nu înainte de a fi încercat gresia, faianța și argila.

Expoziția lui C. Nircă începe, dacă ne este permis să ne exprimăm astfel, chiar din stradă. Pentru că este imposibil să treci prin fața Galeriilor de pe strada Biserica Enei — Căminul artei — fără să fii atras de vitrina unde într-un cadru bine gîndit sînt expuse primele lucrări din porțelan ale artistului. Sînt statuete cu tematică din folclorul și obiceiurile românești într-o devălmășie subtil organizată, presărate printre frunzele copacilor acestei toamne. Pe pereții expoziției găsim reluate teme obsesive din creația artistului, exprimînd cu mijloace specifice porțelanului adevăruri esențiale, care de mai mulți ani îl bîntuie gîndirea. C. Nircă modelează pasta porțelanului cu voluptatea pictorului, ceea ce îi oferă posibilitatea unor înfățișări de mare virtuozitate și îndrăzneală. Pe lîngă temele vechi, românești, artistul reia motive neolitice, căutînd drumuri noi în simetrie, sens, mișcare, culoare. Artistul se uită mulțumit la lucrările sale, cu sentimentul victoriei asupra planului, pentru că în porțelan se preferă îndeobște formele rotunde. La ardere înalță se produc tensiuni pe mari suprafețe și dacă nu există o omogenizare structurală a masei și a glazurei, lucrarea se deformează. Izbînda este cu atît mai mare cu cît pe suprafețe plane, artistul a reușit să introducă cu succes culoarea. Lui C. Nircă îi place să se regăsească în fiecare piesă, pentru că în oricare dintre ele a investit ceva din ființa sa, din care motiv le admiră necontenit într-un gest de tandră recunoaștere. Revelatoare ni se pare lucrarea „Portret", unde întîlnim chipul unui om cu ochii opaci, fără viață, care semnifică parcă un mare semn de întrebare interior: voi mai vedea? Voi mai putea lucra ? Lacrima roșie din dreptul ochiului drept pentru artist a însemnat izbînda vieții împotriva morții după accidentul pe care l-a avut cînd se punea serios problema dacă va mai vedea, dacă va mai putea lucra. C. Nircă nu este la prima sa expoziție personală, dar ni se pare că interesul publicului pentru porțelan îl depășește semnificativ pe acela pentru pictură. Motiv pentru care speră ca visul său mai vechi să prindă contur: înființarea primului muzeu de porțelanuri din România. Promisiuni a mai primit, dar din păcate totul a rămas la fază de intenție, cu toate că între timp, artiști ai porțelanului sînt din ce în ce mai mulți.

DAN BÎRLADEANU ■

Dialogul continuu: Cenaclul Flacăra — publicul tînăr

Un test de creativitate

Sentimentul comunicării personale

„Ce faceți cu bilețele primite în timpul spectacolelor ?" — întrebau șase tineri în două din cele 336 de scrisori și bilete primite la Brașov în data de 9-XI-1972 cînd Cenaclul Flacăra își încheia unul din cele mai glorioase turnee ale sale. Pornind de la această întrebare, ne-am gîndit c-ar fi util să oferim cititorilor revistei și spectatorilor cenaclului o imagine de ansamblu asupra acestui aspect al democratizării dialogului cu spectatorii, care dă „sarea și piperul" spectacolelor „Flacăra" — cum spune Ura Angela din Brașov. Am recitit în acest scris, la rece, sutele de bilete scrise în atmosfera de berbînce, aprecierile și încercînd să facem o clasificare a lor și să desprindem chiar cîteva semnificații nu înainte, însă, de a preciza că am făcut lucrul acesta cu întreg respectul pentru cuvintele unor tineri care se decid să scrie, multi întrînd pentru prima dată în dialog cu un mare pout contemporan și cu valorile propuse de Cenaclul Flacăra. Ar mai fi doar de adăugat că nu numai la Brașov ci la toate spectacolele cenaclului, din toate orașele patriei, se primesc un număr impresionant de scrisori cărora li se răspunde între cîntece astfel că starea de recepție a publicului este potențată și de emoția celor care așteaptă răspunsul. Adrian Păunescu citește în medie cam 80 de bilete pe oră și răspunde tuturor celor care îi solicită creativitatea astfel încît spectacolele de muzică și poezie se întrepătrund continuu cu un alt spectacol, uneori fascinant, oferit de dialogul poetului cu cele mai surprinzătoare solicitări ale publicului și care dă manifestării caracterul de unicitate dinamică, de artă care poate fi trăită continuu ca viață și de viață care poate fi concepută ca o supremă artă. Important în acest dialog e însă faptul că fiecare pleacă de la spectacol mulțumit și avînd sentimentul că a dialogat cu un mare artist, cu o **valoare** deci, al cărei destin ține mai mult de viitor decît de prezent, că s-a împlinit, astfel, direct în mecanismul unui spectacol care a ținut seama și de prezența sa : deși e doar o parte din întregul uriaș al mulțimii, fiecare cu prezența în spectacolele Cenaclului Flacăra are sentimentul comunicării strict personale cu tot ce se întîmplă pe scenă, ceea ce este colosal într-o lume în care — după cum spun sociologii — tot mai mulți vor să vorbească și tot mai puțini sînt cei dispuși să asculte !

Urări de bun venit, felicitări și mulțumiri

Imediat ce spectacolul își începe cursul sau nu-mai și primul recital pune cupolă de cîntec unor suflete deschise spre eternitate, pe măsura din dreapta a scenei se așează vreo un prim set de scrisori : „Bine-ați venit ! Bine-ați venit ! Bine-ați venit !" (Cosmina) ; „Multe salutări de la Marcus și Vio. Sîntem nerăbdători să asistăm cît mai curînd la un spectacol de cîntec patriotic" (Marcus și Vio) ; „Vă dorim succes deplin în turneul prin țară" (Ioana și Ioan) ; „Vă așteptăm cu drag la Cluj" (Ioana) ; „Vă așteptăm cu mare drag la Sibiu" (Ioana) ; „Vă așteptăm cu drag la Sibiu" (Ioana) ; „Vă așteptăm cu drag la Sibiu" (Ioana) ; „Vă așteptăm cu

Unitatea culturii, corolarul conştiinţei de unitate a poporului

„Celula germinativă a acestei idei a fost cu siguranţă noţiunea geografică Dacia"

— Se vorbeşte mult, în aceste zile, despre unitatea culturii române. Dar astfel de discuţii s-au purtat şi în alte perioade ale literaturii şi artei noastre. Dacă ar fi să ne gîndim numai la programul Daciei literare ne-am aduce aminte cît de limpede era formulat dezideratul unirii tuturor creatorilor, din toate provinciile româneşti, făcîndu-se abstracţie de eventualele şi inerentele dispute, care însă nu pot şi nu trebuie să atragă după sine dezbinări contrare intereselor culturii române. Dumneavoastră, Şerban Cioculescu, cu experienţa şi autoritatea de care dispuneţi, ce părere aveţi în această privinţă ?

— Unitatea culturii noastre nu e altceva decît corolarul conştiinţei de unitate a poporului nostru încă din vremea cînd neamul românesc nu constituia un stat unitar între hotarele fireşti ale naţiunii noastre. Şi această conştiinţă a unităţii poporului nostru au avut-o primii noştri cronicari, care ne-au lăsat mărturii în acest sens. Cred însă, şi nu mă înşel, că acest sentiment al unităţii l-au mostenit şi ei de la înaintaşii lor.

— Ce însemnătate a avut o astfel de idee pentru dezvoltarea culturii române ?

— Am putea s-o numim o idee-forţă. Unitatea culturii naţionale este rezultatul unei lupte pe care au dus-o generaţii de-a rîndul şi o cultivăm fiecare după posibilităţi şi în limitele profesiunii lui, ca un factor de progres şi de realizări majore. Un element important, chiar celula germinativă a acestei idei de unitate culturală a fost cu siguranţă noţiunea geografică Dacia. Pe acest teritoriu românii au fost cei mai numeroşi şi ei au fost în primul rînd producătorii de valori materiale şi spirituale. E interesant de constatat că şi domnitorii străini din secolul al XVI-lea — consideraţi ca aventurieri, ca Despot Vodă — au vehiculat această noţiune ca un cuvînt de ordine electrizant

atît pentru clasa dominantă — boierimea — cît şi pentru popor. Dacă magia cuvintelor nu e o sintagmă înşelătoare, însăşi Dacia Felix a lui Traian şi a succesorilor săi a fost un imbold pentru toţi urmaşii însufleţiţi de ideea latinităţii noastre. Tracomanilor de azi le-aş atrage atenţia că în secolul al XVII-lea, cînd vechimea saşilor din Transilvania nu era bine lămurită, sasul Toppeltinus de la Mediaş credea că neamul lui coboară din daci, iar Miron Costin, care îi citise cartea, îi repetă eroarea. Multă vreme s-a crezut în mod fals că dacii au fost exterminaţi şi vedeţi că mai tîrziu nu numai noi, ci şi germanii din Transilvania s-au socotit urmaşii lor. În orice caz, ideea de cultură n-a putut fi legată de aceea a dacismului. Ideea de cultură a fost tot timpul evului mediu legată de universalitatea limbii latine. Călătorii străini din secolul al XVII-lea conversau cu boierii de la noi în limba latină. Înainte de grecizarea impusă de regimul fanariot, categoriile culturale române emancipate de slavona bisericească au fost latinizante, dacă mă pot exprima aşa.

— Unitatea culturii române contribuie, fără îndoială, la precizarea profilului ei.

— Desigur. Unul dintre aceste elemente constitutive este specificul naţional, prin sinteza realizată între cultura populară — literatura orală şi aşa-zisele arte minore — şi cu cultura propriu-zisă. Aş observa chiar că străinii care ne vizitează admiră mai mult această cultură populară — arhitectură, ceramică, ţesături, dansuri şi cîntece populare etc. — decît producţiile literare şi artistice care adeseori au fost prea influenţate de literatura şi arta occidentală. Aş spune, după 60 de ani de experienţă literară, că tendinţa noastră spre universalitate va fi realizată numai cînd şi creaţiile noastre culte se vor bucura de un specific naţional corespunzător celui popular.

— Aminteaţi de marea experienţă literară pe care o aveţi. Aţi fost martorul, deci, a numeroase confruntări de opinii de-a lungul tuturor acestor ani.

— În toate timpurile, de-a lungul tuturor generaţiilor literare ale secolului trecut şi ale secolului nostru s-au ivit divergenţe şi idiosincrazii care au dus la denegări reciproce şi la tot atîtea dispute. Dar pentru cel care cunoaşte trecutul culturii noastre aceste iritabilităţi dintre diverse grupuri literare nu înseamnă că slăbesc forţa geniului nostru creator. Eu cred că aceste fenomene sînt superficiale şi nu împiedică deloc convergenţa aspiraţiilor atît în direcţia naţională cît şi a progresului. Creatorii noştri sînt însufleţiţi de aceleaşi idealuri constructive care să ne asigure în viitor, mai bine decît în prezent, terenul cel mai propice creaţiilor majore. Dihoniile din lumea literară şi artistică sînt, după mine, un fenomen de suprafaţă iar nu unul de fond, şi ca atare sînt neglijabile. Unitatea se realizează pe un plan superior.

GEORGE ARION ■

„Operele majore rezolvă toate aceste contradicţii"

— Stimate tovarăşe Horia Lovinescu, prin ce anume consideraţi că se exprimă unitatea unei culturi ?

— Pentru profan poate să pară paradoxal, poate să pară ciudat, dar unitatea unei culturi nu se poate realiza decît prin diversitate. O unitate fără diversitate ar presupune un monolog. Monolog inacceptabil în cazul de faţă.

— Dar ce înseamnă, de fapt, diversitate în cultură ?

— Dacă prin diversitate înţelegem existenţa unor faţiuni, a unor grupuri legate prin interese străine culturii, noţiunea îşi pierde sensul adevărat şi constructiv, devenind dizolvantă, pulverizatoare. Din fericire, în întreaga istorie a culturii, din cîte îmi aduc aminte, aceste fenomene sau manifestări dizolvante nu au căpătat niciodată o asemenea amploare încît să ameninţe unitatea. Aceste fenomene pot apărea accidental, pot provoca uneori mici crize dar o cultură se defineşte atît de fundamental prin unitate încît a admite că primejdia fărîmiţării poate deveni gravă, ar însemna să admitem dispariţia culturii. Din această perspectivă mi se pare că toate aspectele negative care duc la o interpretare eronată a sensului de „diversitate", nu au decît o gravitate limitată, desigur nedorită, dar în nici un caz fatală, ţinînd seama de profunda şi indiscutabila unitate a culturii româneşti, a personalităţii sale inconfundabile în peisajul civilizaţiei actuale.

— Există, prin urmare, o diversitate necesară a culturii, o diversitate obligatorie.

— Fără această diversitate de puncte de vedere, de curente, de stiluri, nici nu se poate vorbi de cultură şi de artă, după cum nici nu se poate vorbi de viaţă, în sine. Această diversitate reprezintă în fond democratismul şi libertatea de exprimare a unei culturi, care rămîne unitară tocmai prin extraordinara sa polivalenţa.

— Şi atunci, ce înţelegeţi prin unitate în cultură ?

— Este fatal ca această unitate să nu apară în mod evident, de la prima vedere şi limpede în viaţa culturală de zi cu zi şi chiar pe parcursul unor decenii. Ea se constituie ca un adevăr fundamental în perspectivă. În măsura în care se confundă, şi fără îndoială se confundă, cu ceea ce se numeşte specific naţional, tradiţie şi evoluţie istorică ! Mi se pare însă utopic, mi se pare naiv să realizezi, de pildă, acest **specific naţional** în mod deliberat, calculat. El este rezultatul unor experienţe istorice şi al unor trăiri directe.

— Ştim deci că unitatea unei culturi se împlineşte, între altele, prin diversitate. Dar această diversitate e plină de contradicţii. Nu e o diversitate rece, indiferentă.

— Această unitate, care nu e nici ea deliberată, asimilează contradicţiile. Evident că, vorbind atît despre unitate, s-ar putea crea impresia că elimin din ecuaţie contradicţiile. De fapt, e bine ştiut că fără aceste contradicţii nu ar exista mişcare. Progresul unei culturi nu se poate presupune fără existenţa contradicţiilor dar **timpul** pe de o parte şi **vitalitatea culturii** pe de altă parte, le asimilează, transformîndu-le într-o sinteză, într-o unitate.

— Nu v-am văzut, cred, niciodată implicat într-o dezbatere „contradictorie".

— Dacă aş fi gazetar poate că m-aţi fi văzut intrînd, de pildă, într-o polemică şi apărînd un punct de vedere care să reprezinte modul meu de a gîndi şi de a trăi cultura şi arta. Dar, vedeţi dumneavoastră, într-o cultură există înfruntări minore (interesate, meschine, penibile)

Din expoziţia „Porţelan" a lui C. Nircă

care nu mă privesc. Există însă şi contradicţii creatoare. Pe cele creatoare le rezolvă destinul culturii.

— Şi atunci cum se implică un om de cultură, de artă, în aceste contradicţii ? Aşteaptă să le rezolve timpul ?

— Un om de cultură adevărat, un artist nu-şi poate permite să piardă timpul în răfuieli personale, de pildă, care te angajează, uneori, pe un drum fără ieşire. De aceea, ca artist, personal, prefer să nu particip la asemenea polemici. Cu toate că unele polemici sînt constructive, cum am spus, animă viaţa culturală şi interesează opinia publică, **cred că luarea de poziţie a unui autor în înfruntările majore de opinii se defineşte prin opera sa.** Ţin mult mai puţin să iau atitudine împotriva lui X şi Y decît să afirm prin ceea ce scriu punctul de vedere care mi se pare adevărat într-o dispută a vremii mele. Evident, punctul meu de vedere, adică chiar opera mea, pot fi greşite, combătute, amendate. Dar cred că rezolvarea oricărui fel de contradicţii, oricît ar fi ele de importante (cînd e vorba de curente, nu de autori izolaţi), se face prin opera majoră. **Operele majore ale unei culturi rezolvă toate aceste contradicţii.** Şi acest lucru înseamnă, încă o dată, unitate prin diversitate.

ADRIAN DOHOTARU ■

Unitatea unei culturi este dată prin totalitatea valorilor ei

Ce constituie unitatea unei culturi ? Ne putem oare imagina o cultură cu adevărat divizată ? Eu cred că divizaţi pot fi numai exponenţii culturii, opiniile, opţiunile lor, nu cultura însăşi. Cel puţin cîtă vreme cultura continuă să fie expresia unei foarte largi colectivităţi sociale, legate prin limbă, teritoriu, aspiraţii şi destin comun ; dar chiar şi cînd aceste condiţii sînt întrunite numai parţial, nu atît unitatea culturii este cea care suferă, cît convergenţele ei istorice de ordin imediat. Diviziunea teritorială a Italiei sau Germaniei de-a lungul secolelor, în zeci de statuleţe autonome, n-a făcut să existe mai puţin o cultură italiană sau o cultură germană, unitare în esenţa şi specificul lor. Dante ca şi Goethe îi reprezintă pe toţi italienii şi pe toţi germanii. Nici cultura românească din Ardealul prim-antebelic — deşi cu o vechime de secole, în care condiţiile istorice au fost mult diferite de cele din Moldova şi Ţara Românească — nu se situează în afara unităţii presupuse de cultura noastră naţională în întregul ei. Cu atît mai mult se poate vorbi astăzi de o astfel de unitate.

Firesc, există varietate în această unitate, există individualitatea talentelor şi multiplicitatea modurilor, şi tocmai de aceea cultură şi creaţie se interferează, ridicîndu-se la nivelul artei. Există, de asemenea, o varietate a receptivităţii critice, o diversificare a gustului public. Receptarea şi acceptarea culturii noastre ca un dat unitar general nu implică şi receptarea şi acceptarea tuturor manifestărilor ei particulare. Din acest punct de vedere rolul criticii ca agent cultural este profund salutar şi nu mai prejos decît al obişnuitei denumiteI „creaţii". Dacă unitatea culturii este indiscutabil asigurată de potenţialul ei creator-artistic, care are întotdeauna prioritate în ordinea lucrurilor, ea este la fel de indiscutabil asigurată de potenţialul ei creator-critic, care îl secundează pe primul, alimentîndu-i, totodată, viabilitatea, infuzîndu-i puteri în plus. Elaborare creatoare şi receptare critică sînt termenii ineluctabili ai dialecticii culturii, unitatea lor nu se confundă cu unitatea însăşi a culturii dar se afirmă în consens cu ea. Subliniez aceasta, deoarece unitatea unei culturi este dată prin totalitatea valorilor ei, totalitate care în scurgerea timpului se dovedeşte obligatoriu şi obiectiv selectivă, timpul fiind singurul garant al obiectivităţii selecţiei, factorul ce o ratifică dincolo de inerentele situaţii conjuncturale. El elimină mai necruţător şi mai fără apel decît orice diatribă sau negare violentă, pentru că elimină prin tăcere şi uitare, prin anulare absolută de interes.

Desigur, tot ce afirm aici nu sînt decît locuri comune, dar mi se pare util să ne reproiectăm din cînd în cînd atenţia asupra lor şi să meditâm. Căci, în fond, cultura naţională e una, indiferent de dezacordul personal şi unuia sau altuia dintre noi, cu personalităţile care o fac. Şi dacă unitatea culturală se constituie independent de voinţa noastră particulară, în schimb această voinţă o poate afecta în sărăcia sau bogăţia ei, îi poate şubrezi robusteţea, gradul de viabilitate. Se conturează aici un imperativ major pentru oricine slujeşte cu autenticitate interesele culturii şi veghează la destinul ei : a nu confunda adversitatea faţă de persoana cu adversitatea faţă de operă, şi nici invers. Criticile, controversele, polemicile, luările de poziţie ferme, stilul viu şi colorat sînt absolut necesare oricărei culturi care se dezvoltă şi manifestă cu vigoare. Dar, **est modus in rebus !**

Îmi vin în minte două exemple extreme ale experienţei mele de viaţă culturală, diferite prin natura şi modalitatea cazului în speţă, totuşi la fel de concludente în ce priveşte raportul dintre etică şi atitudinea critică. Într-un articol publicat în **Curentul** din 10 ianuarie 1933, Oscar Han l-a criticat pe George Oprescu. Obiecţiile lui Han erau întemeiate, dar stilul în care le formula era atît de trivial şi de respingător, încît n-a convins pe nimeni, Oprescu neţiind măcar nevoit să răspundă. Al doilea exemplu priveşte relaţia E. Lovinescu — G. Călinescu. Am fost martorul scenei publice în care bătrînul critic — căruia G. Călinescu îi trimisese **Istoria literaturii române de la origini pînă în prezent**, cu dedicaţia „Domnului E. Lovinescu, cu prietenia autorului" — a exclamat : „Cum, el, care e cu atîta mai tînăr decît mine, îmi oferă prietenia ? Eu sînt cel care îi pot oferi prietenia, nu invers !" Divulg această ipostază iritată a orgoliosului Lovinescu pentru că, prin contrast, ea pune mai clar în lumină semnificaţia morală a reacţiei sale de mai tîrziu, din toamna 1942 :

Între 1940 şi 1945, l-am frecventat asiduu pe Tudor Arghezi, fapt cu care Lovinescu era la curent, după cum poetul, la rîndul său, ştia că frecventez cenaclul criticului. „Nu se poate — mi-a spus într-o zi Lovinescu — ca dumneata care îl vezi aproape zilnic pe Arghezi, să nu fi vorbit cu el şi despre mine. Aş fi curios să ştiu ce părere are !" Cunoşteam într-adevăr **opinia autorului Florilor de mucigai**, căci îi pusesem cîndva întrebarea direct. Numai că acum situaţia era delicată. „Dacă vă răspund — am replicat — nu pot s-o fac decît cu toată sinceritatea, şi nu ştiu în ce măsură v-ar face plăcere. De aceea ezit...". Lovinescu a insistat : „Nici nu vreau alt răspuns decît unul complet sincer !" Aşa că am continuat : „Ei bine, vă preţuieşte cultura, munca, perseverenţa, vă socoteşte îndrumătorul spiritual al generaţiei critice de azi, dar îl preferă pe Călinescu..." — „De ce ?", a izbucnit prompt Lovinescu. „Pentru că îl găseşte mai profund !", i-am răspuns. Eram încredinţat că sinceritatea mea va pune capăt cordialităţii manifestate pînă atunci de maestru. Cel ce se arătase atît de susceptibil la citirea dedicaţiei lui Călinescu nu putea să-mi apară decît predispus la o răzvrătire a amorului propriu rănit. Dar cuvintele rostite de Lovinescu în clipele următoare m-au uluit : „Păi are dreptate ! Călinescu e mult mai profund decît mine. Şi, apoi, mai este ceva : eu sînt numai un critic, pe cînd Călinescu e şi un mare scriitor ; posedă un talent pe care eu nu-l posed. Ca literatură — opriu-zisă, cred că din paginile scrise de mine vor rămîne numai volumele de memorii..." Iată ce mi se pare o admirabilă pildă de autodepăşire, născută printre altele şi din crezul nestrămutat în unitatea culturii.

În vara 1960, la Mangalia, în drum spre geamia veche, am făcut cîţiva paşi împreună cu G. Călinescu, al cărui student fusesem — cu aproape un deceniu şi jumătate în urmă — printre cei cîţiva preferaţi. Îmbrăcat în pantaloni scurţi şi bine dispus, criticul cu umori îndeobşte imprevizibile afişa o jovialitate de bun augur. Am profitat de împrejurare şi i-am relatat convorbirea de odinioară cu Lovinescu. A ascultat-o fără nici un comentariu, zeu mut care îşi primea cu superbe ofranda, sau, poate, cine ştie, prea tulburat lăuntric spre a voi să-şi trădeze simţirea. N-am îndrăznit să rup tăcerea, m-am înclinat şi, luîndu-mi ziua bună, ne-am despărţit. Adăugată celei dintîi, este şi aceasta o întîmplare care prin forţa cu care impune conştiinţei realitatea a două excepţionale valori, proclamă, deşi mai puţin direct, unitatea culturii.

RADU BOGDAN ■

PAUL EVERAC:

„Criticii pe care-i văd la teatru n-au atins, ca număr, degetele celor două mîini"

— Sînteți, stimate Paul Everac, unul dintre cei mai, dacă nu cel mai fecund și cel mai jucat dramaturg de azi. De pe această poziție privilegiată, cum vă apare, în contextul culturii noastre, dramaturgia ? I se acordă atenția pe care o merită ? (Ne referim, desigur, la critică, dar nu numai...).

— Ideea de „cei mai" sau „cel mai", ca și cuvîntul „privilegiat", îmi cam zbîrlesc părul... Puținul pe care-l am. „Privilegiul" este că mă scol foarte de dimineață și scriu mult, nepermis de mult. Un „privilegiu" care costă.

— Dar cu dramaturgia — de fapt asta era întrebarea noastră — ce se întîmplă?

— De ce vreți, stimate Ilie Purcaru, să-mi faceți dușmani și mai mulți ? La întrebarea dv. răspund : dramaturgia noastră este o cenușăreasă încă din timpul lui Eugen Lovinescu și înainte. Criticii literari, cei mai mulți, cîrmesc din nas la pretențiile ei.

— Și nu sînt îndreptățiți — măcar uneori — s-o facă ?

— Ar fi îndreptățiți s-o facă, poate, dacă ar avea idei sistematice despre ea. Din necompetență nu pot ieși decît simple stări de spirit. Mai departe, ce să vă spun ? În corpul Uniunii scriitorilor reprezentarea dramaturgiei, deși ceva mai bună ca altădată (să nu uităm că președintele însuși e și dramaturg), se arată relativ modestă. În corpul oamenilor de teatru, dramaturgia a făcut un ușor avans, dezbărîndu-se de ideea după care ea ar fi la remorca spectacolului. Progres există. Dar e încă mic. Criticii pe care-i văd la teatru n-au atins, ca număr, degetele celor două mîini. Cei care scriu despre teatru se pot rezuma la una.

— Horia Lovinescu, într-un recent interviu din „România literară", spunea, citîndu-vă, că ar exista, la ceasul de față, un reflux al dramaturgiei noastre, o slăbire a rezervelor ei. Chiar există acest reflux ? Și dacă da, căror cauze credeți că se datorează ?

— Ideea mea a fost următoarea : în ultimii doi-trei ani au ajuns pe scenă piese produse în două decenii. Aș putea spune, cele mai multe „inconfortabile" și, într-un fel, mai bune. Odată jucate, rămînem acum la producția curentă, care, evident, nu poate da într-un an cît s-a acumulat în douăzeci.

— Nu e cam trist ce spuneți ?

— De ce ? ! Am avut, cum vă spuneam, un depozit și, în loc ca piesele să se acrească sau să coclească în el, ele au ajuns, din fericire, pe scenă. Asta e tot. M-aș bucura ca în virtutea elanului cîștigat să scriem asemenea piese nu în mod excepțional, ci obișnuit.

— Problema s-ar putea pune și altfel : autorii respectivelor piese — ai pieselor „inconfortabile", „cu probleme", care stîrnesc discuții aprinse — au fost siliți să consume energie și timp bătîndu-se pentru ele, pentru impunerea lor. Energie și timp care, sustrase actului creator, acum se răzbună, făcînd ca rezervele din depozitul dramaturgie să scadă. Dar, apropo, stimate Paul Everac, care mai este drumul piesei „cu probleme" către scenă ? Cum mai stăm cu tabu-urile în viața noastră teatrală ? Mai există ?

— Cînd ai auzit mulți ani fluierul arbitrului sau arbitrilor în ureche, îl auzi și atunci cînd nu mai fluieră nimeni. Vreau să spun că unele tabu-uri sînt instalate chiar în noi. Dar n-am impresia că au rămas singurele. Convulsiile unei piese pentru a ajunge pe scenă sînt tot așa de laborioase ca și înainte. Dar lucrul acesta nu trebuie să sperie pe nimeni. O operă „cu probleme" e și o operă cu promisiuni. Dacă fructul e mai greu și mai dens, aproape că n-are voie să se ivească ușor. Totul e ca autorul să știe lupta cu armele convingerilor sale politice și estetice pentru adevărul pe care-l propune. Dacă renunță, e îndoielnic că a crezut în el.

— Dv., Paul Everac, cum v-ați impus ? Care e succesul literar care v-a marcat biografia ? Dar succesul de teatru ? Poate că ne veți satisface, vorbindu-ne despre dv., și e curiozitate mai veche, care nu-i numai a noastră : care o piesă de teatru se poate consacra literar, fără concursul scenei ?

— E greu de spus cum stăm cu succesul literar. Cine consacră o piesă în absența unei critici care să se ocupe de dramaturgie ? O anume stimă literară învăluie un text atunci cînd nu și-a atins încă, deși poate merita, finalitatea. Dar e mai mult o stimă prin absența acelei pretinse „mezalianțe" care-i actul de teatru. O piesă ca „Ape și oglinzi", desăvîrșit eșec teatral, deși a luat la vremea ei cinci premii, inclusiv pentru literatură, a rămas o adiere nostalgică a unui prestigiu pur literar. Eu n-am fost marcat — cum observă Valeriu Răpeanu în introducerea la volumul meu de „Teatru comentat" apărut zilele acestea — nici de eșecuri, nici de singularitate, nici de succes și audiență. Piesa mea cu cea mai mare longevitate este, pînă acum, „Un fluture pe lampă", care s-a întins pe opt stagiuni și e pe cale de a fi reluată. Piesa mea cu cea mai mare difuziune în masă mi se pare a fi, pînă la ora aceasta, „Zestrea".

— Să înțelegem deci că nu poate exista și o dramaturgie „în sine", pur literară, neconvertibilă în fapt teatral ?

— Sigur că există și o dramaturgie neconvertită, uneori neconvertibilă în act de teatru. M-am dezvățat să mai mizez mult pe ea. Deși am încă patru sau cinci piese la care țin și care n-au fost traduse în act scenic, nu decurge de aici, implicit, că ele sînt valori literare. În general, critica înclină spre această dichotomie : ori faci literatură dramatică, ori ești un producător de texte de spectacol. E o optică reductivă, unilaterală și, pînă la urmă, necompetentă. Dealtfel, sub acest clopot al necompetenței îi așez pe toți aceia care judecă faptul de dramaturgie fără a implica și teatralitatea sa specifică. E un instrument critic care trebuie exersat cu aceeași pricepere ca oricare altul. Ba aș zice chiar cu o pricepere mai mare. Căci, dacă la o poezie îți vine destul de ușor să imaginezi starea de grație (atunci cînd există) dindărătul cuvintelor, în dosul unui text de teatru trebuie să imaginezi raporturi și mișcări sufletești, ba chiar scenice, foarte complicate. E cum ai citi o partitură muzicală și ai „auzi" simfonia sau ai vedea un proiect arhitectonic și ai imagina respectivul cartier.

— Facem ce facem și ne întoarcem la critici... Le-ați reproșat pînă acum prezența palidă în cîmpul dramaturgiei și ignorarea specificității acesteia. Mai aveți și alte reproșuri ?

— Vreți să le îngrămădim pe toate acum ? Ce-o să ne mai rămînă pentru interviul viitor ? Reproșul ar fi că, în ciuda acestor incompetențe, criticii, făcînd majoritate în juriu, se pronunță totuși cu o deplină siguranță asupra fenomenului dramatic din România ! Unul dintre ei a mers atît de departe încît să spună, textual : „Afară de Caragiale și de Ionescu nu avem dramaturgi, hai să fim serioși !" Butadă, butadă, dar și prejudecată, cu oarecare răspîndire. Ce poți să faci în fața acestui dramaturgocton decît să ridici din umeri și, întorcîndu-te spre public, să-ți vezi de treabă !

— Ce vă spune masiva întoarcere spre trecut — spre trecutul îndepărtat, istoric — a dramaturgiei noastre, întîmplată în ultimii ani ? Paul Anghel, Sorescu, Tărchilă, dv. înșivă (cu „Costandineștii", de pildă) v-ați propus, s-ar zice, să resuscitați, desigur într-o formulă contemporană, piesa istorică. Sau piesa cu pretext istoric, dacă vreți.

— Nu tot ce intră în aura trecutului se poate chema piesă istorică. De obicei cadrul istoric este folosit pentru parafraze mai moderne, pentru interpretări eseistico-aforistice, pentru paradoxuri și nostimade, ori pentru cuprinderea destinului unui om sau al unei colectivități sub cleștele determinismului și al libertății corelative. Nici Tărchilă, singurul care a făcut piese istorice „ortodoxe", nu se mai abține astăzi de la un comentariu interpretativ destul de personal. Piesele lui Paul Anghel au stîrnit interesul meritat de o literatură făcută cu bun gust eseistic, dar și cu truculențe contemporane, fără să stîrnească în același timp o marcată audiență teatrală. Sorescu a rămas poetic și grațios în toate aperçu-urile sale asupra istoriei, centrate de obicei în jurul unei metafore-cheie și dezvoltate apoi în variațiuni fanteziste debordante, pline de har citeodată. Teatru istoric propriu-zis, în sensul în care eram obișnuiți, nu prea mai scrie nimeni. Toată lumea încearcă să-și povestească viziunea.

— Inclusiv dv. ?

— În palmaresul meu se înscriu două tablouri istorice cu un decupaj mai puțin obișnuit, privind amurgul revoluționar al lui Horia și Cloșca, pe de o parte, iar pe de alta Avram Iancu. Piesele apărute în recentul meu volum „Viața lumii" au și ele un cadru istoric. Dar una este o legendă a fervorii evasimistice convertită prin răcire în acte de dominație tiranică, de tip neocolonialist și neoimperialist, cealaltă („Costandineștii", despre care ați vorbit), o frescă a multelor condiționări pe care națiunea noastră le-a suferit în decursul zvircolirilor sale spre libertate, cu arătarea unor structuri care nu se circumscriu numai la epoca povestită în piesă ; cea de-a treia este dialectica intelectualului între însingurare fecundă și implicare riscată ; cea de-a patra, în fine, povestea tristă a celui ce se simte învestit, dacă nu chiar predestinat, pentru o înaltă misiune, dar vede cum contingentul vieții îi anulează pas cu pas acest sentiment. După cum vedeți, e destul de puțină istorie în aceste piese, chiar dacă toate elementele componente se mișcă stilistic într-un spațiu și într-un timp revolute. E și greu de crezut că se vor mai face piese pe un canon neoclasic, fără aspirația aceasta a unei perpetue înnoiri, care a intrat ca un morb inevitabil în sufletul creatorului.

— Prin anii '60, dacă ne amintim bine, ați teoretizat necesitatea gravității dramaturgiei românești, polemizînd cu predilecția unora pentru comedie. Faptul că mai apoi și dv. ați scris comedii (e drept, de un fel aparte, mai „dur" : „Ordinatorul", „Viața ca un vagon") înseamnă că ați renunțat la vechiul punct de vedere ?

— Și între cele două războaie disputa dramă-comedie a polarizat partizani. Iar eu m-am găsit, ca elev și mai apoi ca student, mult mai aproape de Camil Petrescu decît de Tudor Mușatescu. Cînd m-am apucat de teoretizat, în '60, gravitatea, am făcut-o, pe de o parte, copleșit de unilateralitatea lui Caragiale, care în vremea lui n-a cunoscut, ca în alte literaturi, o contrapondere dramatică și a rămas oarecum unicul reprezentant al unei epoci pînă la urmă constructivă ; pe de altă parte, m-am simțit înghesuit de succesul tot mai mare pe care comediografi ai noștri, în frunte cu Baranga, îl aveau asupra publicului, fără să-mi dea impresia că scriu cu o cerneală perenă. Să ne amintim că în acea vreme aveam patru sau cinci comediografi, care s-au mai risipit, ca să nu zic dispersat.

— Astăzi avem mai mulți ?

— După știința mea, numai Băieșu și Tudor Popescu au găsit mijloacele pentru a se caracteriza ca scriitori de comedie. E onorabil ce fac. Dar e foarte puțin. E și greu...

— Tabu-urile — se zice — funcționează aici mai abitir ca oriunde.

— Comediile mai consistente ale lui Tudor Popescu sau Băieșu comportă fel de fel de „remedieri" care le mai tocesc din ascuțiș.

— Și chiar să nu mai așezăm nici un nume lîngă cel dol ?

— Firește că există haz și la Sorescu, și încă unul de bună calitate. A scris și Ecaterina Oproiu foarte nostim. Gîlgîie un umor acidulat, de o factură specială, cinic-paradoxală, în piesele, regretatului Mazilu. Dar e încă puțin cantitativ la un public atît de funciarmente vesel cum e al nostru. Nu cred că stăm bine în acest domeniu. Și, deși comedia mea mai recentă „Piatră la rîmnic!" a atins-cote mari de spectacole și spectatori, genul comic îmi dă tot așa de puțin ghes ca și altora.

— Am vorbit mai înainte de istorie, haideți să facem puțină istorie, de data asta a dramaturgiei românești. Exceptînd momentul Caragiale — la care v-ați referit — care a fost, sau care au fost, după dv., momentul ori momentele ei de sîrf ?

— Una e vîrful scrisului literar — și aici avem, între cele două războaie, de pomenit pe Camil Petrescu și Blaga, dar și pe Kiriițescu, Eftimiu, Sebastian, Ciprian, G. M. Zamfirescu sau Victor Ion Popa — și alta este vîrful efervescenței de teatru, unde ne scapă controlul, fiindcă înainte se venea altfel la teatru, și de către alții, dar astăzi viața de teatru are un mare accent popular (chiar dacă nu întotdeauna și o mare popularitate). Vîrf de teatru, după știința mea, e acuma. Și dacă un statistician și-ar pune în gînd să compare date certe, ar observa, cred, că nici o piesă dintre cele două războaie nu s-a putut ridica la audiența și popularitatea unora din piesele noastre, ajutînd aici și o vastă rețea de teatre, dar și radiotelevizIunea. Poate mă înșel, dar

Grafică de : PAUL DOBREANU

cred că coeficientul cel mai mare de ocupare a unei săli de teatru îl dau anii din urmă. Cine putea să-și permită, între cele două războaie, să țină o piesă pe afiș șapte, opt, nouă sau chiar zece stagiuni și să schimbe, în același timp, repertoriul, în ritmul în care se întîmplă astăzi ? Nu, unitățile nu sînt comparabile în ce privește audiența de teatru. Ele rămîn, eventual, comparabile în ce privește calitatea dramaturgiei, deși și aici sînt înclinat să dau cîștig de cauză prezentului.

— Oare n-ar fi bine ca fiecare generație de oameni de teatru să aibă o istorie a teatrului scrisă de reprezentanții ei ? Vă întreb asta fiindcă, iată, lucrurile, la noi, s-ar părea că trenează și în acest domeniu. Tot oe avem, la ceasul de față, este acea „Istorie a teatrului în România", operă colectivă, scrisă între anii '60—'70. Deci o peninsulă întîrziată a unei alte epoci, a unui alt mod de a gîndi...

— Istoria n-o scriem noi. Noi să ne învredinicim să-i furnizăm substanța.

— O întrebare la care, știm, ar fi multe de spus... Dar Paul Everac (ultimul dv. răspuns o probează) e un maestru al formulărilor lapidare. Așadar, pe scurt : sînteți mulțumit de modul în care teatrul contemporan promovează dramaturgia noastră clasică ? Ni-i asociem în suficientă măsură pe clasici pentru făurirea acestui teatru ?

— Am scris și am publicat, pe această temă, un articol numit „Umblarea la clasici". Eu nu știu dacă noi resuscităm clasici, dacă sorbim din ei ethosul care le-a fost propriu, făcînd din ei valoare de continuitate și de comuniune spirituală. Dar de umblat, umblăm la ei prin toate mijloacele, din care unele îmi par de-a dreptul mirobolante. Creatorul modern de spectacole, altfel talentat, nu are prea multe scrupule istorice și nici o teorie care să le legitimeze. El e, dimpotrivă, îndemnat să facă așa cum poftește și aplaudat de cîte ori sare peste cal. Clasicii sînt folosiți cu multă larghețe, dar nu sînt și tot atît de folosiți. Unul din elementele care ar putea limita această expandare în forme hiperbolice a clasicului este ideea de stil, de coerență stilistică. Din nefericire, ea nu prea mai are pondere, fiind înlocuită de eclectism și baroc. Clasicul tace, căci n-are încotro. Tac și unii dintre noi. Ce se va alege pînă la urmă, vorba țăranului din spectacolul lui Tocilescu : „Lasă, lasă, să vedem !"

— O întrebare adresată și scriitorului, dar și secretarului Secției de dramaturgie a Uniunii scriitorilor : cum priviți gestul — atît de controversat — al unor scriitori de a pune în discuție actualele structuri ale organizației de breaslă ? Iată, știm că circulă printre dv., printre dramaturgi, o opinie potrivit căreia scriitorilor de teatru li s-ar potrivi mult mai bine nu o secție, ci o subuniune în cadrul breslei. Unii se gîndesc cu nostalgie la vechea societate a autorilor dramatici... Dv. ce părere aveți ?

— Ideea secesiunii, a hegirei dramaturgice, am ridicat-o chiar eu, cu mulți ani în urmă, la un congres scriitoricesc, convins că, printr-o oarecare autonomie, mișcările dramaturgiei ar fi mai degajate și mai echitabil balansate materialicește. Propunerea de atunci, semnată de aproape 50 de dramaturgi, s-a pierdut fără succes în opoziția Uniunii scriitorilor. Azi am mai degrabă tendința să cred că uniunea este datoare să rămînă bastionul central al întregii sufluri scriitoricești, cu condiția să înțeleagă, în modul cel mai echitabil, care este ponderea fiecărui gen și fiecărui scriitor.

— Vă gîndiți, desigur, în primul rînd, la reponderarea dramaturgiei... Sînt obstacole în această privință ?

— Reponderarea dramaturgiei în cadrul celorlalte genuri are de învins prejudecăți vechi și tenace. Dar, cum spuneam și mai la început, nu numai că nu e imposibilă, ci, prin rîvne conjugate, este în curs de a se produce. N-aș vedea cu plăcere o sciziune a uniunii, cum nu văd cu plăcere falilile artificioase ce rup pe unii scriitori de alții, aruncînd deasupra prăpastiei, în toate direcțiile, ghiulele de neînțelegere și dispreț.

— „Ghiulelele" de care vorbiți sînt una, polemica de idei e alta !

— Sigur, orice tensiune cu substrat ideatic e bună în viața literară, care nu e o incintă cu anahoreți, ci cu oameni animați de o pasiune hipertrofică, zămislitoare a fantasmelor numite creație. Sigur, de asemenea, că nu orice critică adresată unei opere literare sau unui om e îndreptățită să stîrnească vindicații gălăgioase și recursuri patetice la tot felul de puriități principiale. Toată chestiunea, admițînd că orice scriitor vrea mai mult decît ceilalți, rămîne o chestiune de stil.

— „Flacăra" a inițiat, recent, o dezbatere despre Teatrul Național și îndatoririle lui. Ați urmărit intervențiile pe care le-am publicat ? Dacă ar fi să vă înscrieți și dv. cu una, ce-ați spune ?

— A tot măsura îndatoririle și a nu măsura și săvîrșirile mi se pare o treabă unilaterală. Îndatoriri de agățat în spinarea cuiva — om sau instituție — găsim oricînd cu duiumul.

— În dezbaterea publicată de noi sînt prezente și „săvîrșirile"... Iertați-ne, vă rugăm, întreruperea. Continuați !

— Naționalul bucureștean, de care mă simt legat, nu mi se pare vrednic de anatema pe care am citit-o într-un număr mai recent al revistei dv. El nu este un teatru de exhibiție și n-are de ce să-și facă un orgoliu prin „a rupe gura" cu tot soiul de inovații și trăsnăi regizorale. Consacrîndu-se clasicilor, el a scos din uitare „Danton"-ul lui Camil Petrescu, a valorificat, poate nu tocmai convingător, pe Vasile Voiculescu, a dat o întruchipare cuviincioasă lui G. M. Zamfirescu, a resuscitat recent „Hagi Tudose" într-un spectacol de artă și mai apoi „Vlaicu Vodă". Nici un alt teatru nu și-ar putea îngădui spectacole de anvergura „Chiriței" și „Ploșniței", nici un cadru mai bun nu e de înveder pentru „Fluturele pe lampă". De ce tot timpul se arată cu degetul în direcția altor teatre bucureștene și niciodată în direcția „Generoasei fundații" sau a lui „Caligula" ? De ce inovația e înregistrată la alții, iar Samuel Beckett și Mircea Eliade trec fără mari ecouri la Național ? Și-apoi, care sînt „porțile închise" la un teatru care a jucat Iosif Naghiu, Leonida Teodorescu, Cornel Marcu, Cristian Munteanu (această din urmă doi, fără antecedente copioase), ca să nu mai vorbim de Horia Lovinescu, D. R. Popescu și Marin Sorescu, Marin Preda și Eugen Barbu ? În timp ce celelalte teatre s-au hazardat cu debutanți îndoielnici, debutantul Ștefan Berceanu aducea la Teatrul Național un prestigiu intelectual neîndoielnic.

— Nu v-am mai întrerupt, fiindcă dialogul, de fapt, îl purtați acum nu cu cel care vă vorbește, ci cu altcineva. Dar, dacă-mi dați voie, „anatema" la care vă referiți — semnată de M. Ungheanu — reproșa primei scene a țării, înainte de toate, slaba participare la „evenimentul teatral", prin lipsa unor spectacole de referință, cu piese de primă mărime ale dramaturgiei românești și universale. Un argument al lui M. Ungheanu : Teatrul

(Continuare în pag. 19)

ILIE PURCARU

Polemici cordiale

Decadența lui Don Juan

Conferință imaginară a unei femei în fața unei săli plină numai de bărbați
(Fragment)

Domnilor,

Vă avertizez de la început că nu sînt o luptătoare pentru exterminarea bărbaților. Deși uneori aș fi avut motive să devin. Căci am auzit bărbați care vorbeau despre iubirile lor ca despre halbele de bere băute. Dar nu asta am venit să vă spun. Mă aflu aici pentru a vă atrage atenția asupra unui mic amănunt care a fost neglijat, văd, de toți cei care s-au ocupat pînă acum de problema lui Don Juan. Căutați, domnilor, tot ce s-a scris rău despre Don Juan și vă veți convinge că toate acele texte sînt semnate numai de bărbați. Nu s-a găsit nici o femeie care să se amestece în această imensă flecăreală care a făcut din bietul Don Juan tot ce vreți și nu vreți. Ba un Hector al Sevillei, ba un răzvrătit, ba un libertin, ba un Faust însetat de infinit, ba, culmea, o problemă catolică. Judecînd ce s-a zis despre el, veți vedea că nu noi femeile l-am făcut pe Don Juan mincinos, sperjur, infam, trișor, fanfaron, odios și insolent. Nu noi l-am făcut să creadă și în Dumnezeu și în diavol, răstignindu-l, bietul de el, între onoare și păcat. În legătură cu asta adresați-vă, dacă doriți să vă lămuriți, unor bărbați. Tirso de Molina. Molière. Goldoni. Byron. Și alții.

Sigur că acești bărbați erau prea inteligenți ca să-l așeze pe Don Juan la stîlpul infamiei. Vă dați seama, nimeni nu l-ar fi crezut atunci. Și, cine știe, s-ar fi găsit vreo admiratoare care s-ar fi legat ea însăși alături de Don Juan la stîlpul infamiei. Nu, nu l-au țintuit și n-au chemat lumea să-l sculpe, dar au făcut ceva și mai grav dacă ne gîndim cîtă confuzie a semănat povestea asta. L-au transformat pe Don Juan în problemă filosofică! Bravul și sărmanul Don Juan care n-a cunoscut altă dilemă decît aceea a numărului la care se va opri, a fost transformat într-un fel de Socrate al iubirii. Ce glumă, zău. Va să zică de aceea făcea el jurăminte, prin alcovuri, din disperare metafizică, simțindu-se ca într-o aulă. Mi-l și închipui cum, în vreme ce se furișa spre o nouă aventură, se răfuia cu Dumnezeu în gînd. Și cum, făcînd bezele iubitelor sale, era chinuit de problemele absolutului. Încît îți vine să te rușinezi dacă ai crezut vreodată că acest andaluz a fost un ușuratec frumușel care s-a tăvălit pe toate cearceafurile curate din Sevilla creînd complexe bărbaților cu mai puțin noroc și cu mai puțină impertinență.

Eu nu zic, domnilor, nici că e bine, nici că e rău că Don Juan a fost infidel. Nu sînt profesor de morală și nu vreau să-l judec. Mă întreb, numai, de ce-au ținut bărbații să facă din el un caz, predindu-l, legat fedeleș, amatorilor de filosofie. Și nu credeți că, auzind tot ce s-a spus despre el, Don Juan ar fi pufnit în rîs? Sau, poate, s-ar fi încruntat și ar fi dus mîna la minerul sabiei, închipuindu-și că e luat peste picior.

De fapt, sînteți înduioșători cînd vă apucați să vă judecați între dumneavoastră. Și nu i-ați iertat bietului andaluz nici în mormînt succesele. Dueluri, pălăria împodobită cu pene, suspine în dosul perdelelor albe, o, ce și-ar fi dorit să fie în locul „ipocritului", „trădătorului", „ușuratecului" Don Juan mulți dintre cei ce l-au trimis în iad, uitînd că nu merită toți să fie norocoși. Și pe urmă nu credeți că și în domeniul iubirii există mediocrități și valori? Unii sînt în stare să ardă ca un rug în iubire, alții nu pot trece de întîlnirile prin subsoluri. Iertați-mă, domnilor, dar e o diferență între cineva care coboară ca un șobolan într-un subsol, ca să nu-l vadă nimeni, și altul care se cațără pe o scară de mătase. Din păcate, lumea nu mai înțelege, se pare, prea bine diferența și nici așa, amestecat în problemele lui Faust, Don Juan n-a rezistat, n-a rămas același.

Poate că avem și noi vina noastră în asta. Nu mi-am imaginat, de pildă, că un individ fără har, slab ca un țîr, trecut binișor de tinerețe și cocoșat, cu o fire infectă, rău și insolent pe deasupra, poate înhăța sabia lui Don Juan, făcînd o fată tînără, frumoasă ca o tigroaică, să-și părăsească logodnicul și pe urmă să se sinucidă. Dar dacă lumea n-ar fi fost pregătită să-l suporte așa pe Don Juan, n-ar fi apărut, nu-sînteți de aceeași părere? Avem nu numai greșelile pe care le meritățm, ci și iubirea pe care o meritățm. Iar Don Juan s-a plictisit, se pare, să mai fie curtenitor. A devenit, în destule cazuri, calculat, porc și obraznic. În felul ăsta nu-l mai poate amesteca nimeni, nici în glumă, cu absolutul și metafizica. Își înhață victimele și le degradează. Le murdărește iluziile despre dragoste, lăsînd în urmă nu femei care visează, ci femei care nu mai vor să audă de dragoste. Don Juan trece astfel prin lume ca un incendiu. Ca o molimă.

Cunosc și un Don Juan cult, adică nu cult, citit, prezentabil, ca o vedetă de cinema blazată. Are bani, joacă bridge și fumează pipă. Ce mai, un Don Juan *à la page*. Poartă ochelari cu ramă de aur și-ți întinde mîna ca și cum ți-ar face o favoare. O prietenă de a mea s-a îndrăgostit de el. I-a fost confidentă, apoi a devenit servitoarea lui. El îi zice „mami", iar ea „pisicu". Ei, domnilor, vă place? Iată ce-ați făcut din Don Juan: „pisicu". Ce problemă catolică? Ce absolut? Ce filosofie? Nu. „Pisicu". Asta e tot. Și ce ferestre cu dantele, în spatele cărora femeile să aștepte oftînd? Totul e mult mai simplu decît la Tirso de Molina sau la Molière. Don Juan (bineînțeles, tot burlac) se întîlnește pe fugă cu altele. În vreme ce „mami" îl așteaptă convinsă că „pisicu" se află la o partidă de bridge. De aceea, în treacăt fie zis, Don Juan nu mai are timp să-și încinte victimele cu poveștile sale. El se grăbește, ca secolul în care trăim. Orele îi sînt numărate. Iar „mami" îl justifică dacă îndrăznește cineva să-l atragă atenția că el îi preferă o partidă de bridge: „Lui pisicu așa îi place". Și se justifică: „Ce să fac, dragă, îl iubesc". Îl iubește, nu-l așa? Tot iubire e, cum să-l spună altfel? Asta e iubirea care ne-a mai rămas, dacă Don Juanii au uitat să se poarte.

E drept, domnilor, că destule femei mai au iluzii. Anacronice, ce vreți. Ce să facem, nu toți evoluăm atît de repede. Încă mai avem inerții romantice, așteptăm să ni se spună că sîntem iubite și ne e greu să trecem prin viață fără să visăm dragostea, chiar dacă n-o vom avea niciodată. Dar veacul nu se împiedică, se pare, de noi. În definitiv, își zic cei evoluați, totul se învață pe lumea asta. O să ne dezbărăm de obiceiul anacronic de a distinge iubirea de simulacrele ei. Trebuie doar să țuguiești puțin buzele și să spui „pisicu". Nu e simplu? La dracu cu celelalte povești. Erau bune pentru cei care aveau timp să se plimbe cu diligența și care aveau timp să se urce pe frînghii de mătase. Dar noi?

Nu ne-a plăcut frumosul andaluz și uite ce s-a ales de el, tot obrăznicindu-l. Dar tot bărbații sînt principalii vinovați. Ei au remarcat că Don Juan nu le vorbea femeilor despre frumusețea lor pentru ca apoi să le acapareze zestrea, ci le vorbea despre frumusețea însăși. Or, asta li s-a părut, probabil, de netolerat. Le punea în pericol confortul. Cine avea timp de pierdut să laude frumusețea în sine și dragostea în sine? Ei, nu, acest individ periculos trebuia compromis, prins într-o plasă de păianjen. Și atunci bărboții au urzit o vastă conspirație în care, pe lîngă autorii de care am avut onoarea să vă amintesc, au fost atrași filosofi, preoți, moraliști, caricaturiști, mă rog tot ce era nevoie ca vendeta să aibă succes. În jurul lui Don Juan, dincolo de literatura care i s-a consacrat, s-a urzit o vastă rețea de ironii, de semne de întrebare, de anecdote, pentru a-i știrbi prestigiul și pentru a-i mistifica adevărul. Și, mă rog, de ce s-au străduit toți acești moraliști? Pentru ca în locul lui Don Juan să fie pus unul ca „pisicu"?

Vă voi fi foarte îndatorată, domnilor, dacă nu veți scoate de la naftalină vechile reproșuri bine cunoscute la adresa lui Don Juan din legendă. Le cunosc și eu foarte bine. Dealtfel, nici nu pretind că n-a făcut greșeli. Și chiar mai multe decît i s-au imputat. Între altele, greșeala lui a fost că și-a luat tălpășița grăbit. Dacă aștepta puțin, poate că ar fi fost oricum expediat. Dincolo de păcatele lui, însă, el n-a înșelat pe nimeni. Și n-a jignit. N-a transformat niciodată femeia în cîrpa lui de șters pantofii. Și-a cîntat serenada și a plecat. Asta n-ar trebui să se uite nici chiar într-un secol cu zgîrie-nori și explozii nucleare. El a rîs de cei care-și dau poza cu dedicație: „O mică piedică în calea uitării". Și n-a împiedicat nimănui capul cu amintirile lui. A vrut să se poarte ca un cavaler cu prezentul, dăruind tot ce-a avut bun prezentului. Nu s-a temut nici de sfîrșitul lumii, nici n-a visat OZN-uri. N-a scotocit prin clepsidră, nici n-a visat o împărăție de sfinți. Ca să nu mai vorbim că n-a făcut din „carpe diem" ce au făcut din formula asta bețivii și gurmanzii care se scălîmbăie între trecut și viitor.

După părerea mea, domnilor, au greșit la fel de mult cei care l-au coborît la fiziologie și cei care l-au transformat într-un filosof. Adevărul e că legendarul Don Juan vorbește o limbă mult mai simplă. El nu e nici vulgar, nici pedant. El ne spune doar că dragostea există și că prezentul nu trebuie disprețuit. Dar bărboții s-au năpustit asupra lui și l-au tăvălit prin toate ipotezele, trăgîndu-l de barbă cum trăgea el de barbă, necuviincios, statuile morților. Și, după ce Don Juan a fost jumulit de toți filosofii, nimeni nu se mira de succesorul său degradat care te face uneori să vrei să-ți schimbi capul. Și dacă nu ești dispusă să transformi un asemenea ins într-un cavaler, descoperi că ai nevoie de curaj.

Am auzit într-o zi un bărbat zicînd că trebuie să fii precaut cu femeile, deoarece o femeie vrea azi o floare, mîine o blană și poimîine o mașină. Și ca să prevină cererea mașinii, unii nu mai dau nici o floare. Or, asta e mai rău ca o crimă, e o greșeală... cine a spus asta? A, da, Talleyrand. Un bărbat, desigur, pentru că bărbații se pricep să dea definiții. El zic fie ca Napoleon, „Dragostea este o prostie făcută în doi", fie ca Pitigrilli, „În amor, ca și la testamente, ultimul este singurul valid și anulează pe cele precedente". Numai o femeie putea, în schimb, să spună: „Dragostea este un nu știu ce, care vine de nu știu unde și care se sfîrșește nu știu cum".

OCTAVIAN PALER

Simple note

Candorile lui Slavici

Cercetînd recent materialele pe care le am, legate de existența și activitatea clasicului nostru prozator transilvănean, am dat peste două volumașe, cu aceeași temă ilustrînd moravuri și năravuri din alte vremi, realizate de șoltica fantezie a unui reporter — pe care nu l-am cunoscut și nu l-am mai apucat în presă — amîndouă prefațate de Ioan Slavici. Ele au apărut, primul în 1909, cu titlul: **Peștii capitalei și peștii din provincie**, iar următorul, în 1911, care se cheamă în continuare: **Altă serie din „Peștii capitalei și peștii din provincie"**.

Autorul lor: **Mitu Andreescu**; și aș fi voit să știu, cît de cît, despre cine e vorba, ca să-i prezint cititorilor mei cu datele biobibliografice necesare și să mă edific și eu, fiindcă răsfoind attea colecții de ziare și de periodice de altădată, nu-i întîlnisem numele niciodată. L-am găsit menționat expeditiv, într-o veche enciclopedie care dă informația că se născuse în 1877, că a colaborat la „Voința poporului", „Tribuna", „Ecoul Craiovei", „Țara" și „Acțiunea", că a fondat el însuși un ziar „Monitorul" și că în afara celor două cărți pe care le-am indicat, a mai tipărit în 1902 o broșură **„Asupra alimentării cu apă a orașului Craiova"**, de unde, am temeiuri să cred, că se obîrșea. Atît.

„Oricum, era ziarist și a urmărit să facă un test — cum se spune astăzi și cum nu [illegible] nici în 1909 nici în 1911 și nici mai tîrziu — al deteriorărilor morale din epocă, avînd ghidușa idee să dea la „Mica publicitate" a ziarului „Țara" un anunț fictiv care suna așa: **„Doamnă bine situată, foarte bine conservată, dorește cunoștință unui tînăr simpatic, sănătos, distins și mai ales discret, căruia îi acordă puternice sprijin și protecțiune"**.

„Ofertele au început să vină din țară, dar mai ales din București, pe adresa imaginară: „Doamna M. Ionescu post-restant". Și încurajat de succesul înregistrat, inserează de două ori un alt anunț, de data aceasta la ziarul de mare tiraj „Minerva", cu acest conținut: **„Văduvă 56 ani, 8 000 lei venit anual** (opt mii lei aur la timpul acela n.n.). **dorește căsătorie tînăr chiar sărac, sănătos, simpatic, educație distinsă. Adresați: Doamna Ana N. M. Craiova, post-restant"**.

Cu această momeală, istețul reporter a prins în năvodul lui 68 de pești prin „Țara" și 328 prin „Minerva" — o recoltă pentru lumea și mentalitatea de atunci destul de bogată — și procedînd la selectarea răspunsurilor primite, care alcătuiesc în fond cele două volumașe, autorul lor, după ce ne asigură că n-a reținut pentru tipar decît pe aceles care vor stîrni zîmbetul sau cu o vădit dereglată concepție etică, scrie: „Scrisorile redate aici sînt așa de nostime, că, de bună seamă, cititorul se va amuza mult urmărindu-le," dar în afară de partea lor glumeață cineva ar putea face, cu ajutorul lor, foarte interesante studii de psihologie socială modernă, fiindcă, o repet: toate, dar absolut toate scrisorile sînt redate în mod riguros exact, fără nici o schimbare sau adăugire".

Voi recunoaște că parcurgîndu-le, nu și-au pierdut nici comicul, nici savurosul ridicol. Și cu aceste lămuriri, trec la prefețele lui Ioan Slavici, mărturisind de la început că nu cunosc decît patru ori cinci cărți de-ale altora, care se deschid cu un cuvînt înainte al lui Slavici și regret că nu dispun de spațiul trebuincios ca să le reproduc integral și să le scot din uitarea care le acoperă de peste șapte decenii. E adevărat că bibliografiile ale apar uneori semnalate — și numai în bibliografiile serioase și muncite — dar cuprinsul lor, după știința mea, n-a mai fost pus să circule și doarme înghețat în firidă cărțuliilor lui Mitu Andreescu, breslaș obscur al condeiului. Și s-ar cuveni, cu necesitate, ca un editor sîrguincios să le includă într-un eventual volum de publicistică, fiindcă ele, dincolo de culoarea timpului, ne vor arăta cu elocvență compoziția sufletească și articulațiile de gîndire ale lui Slavici, candoarea lui organică, împrumutată atîtor pagini din opera lăsată și va explica, poate, mai bine și omenești sale greșeli ce i s-au imputat.

În ce mă privește, dacă-mi este îngăduit s-o spun, am iubit amintirea lui Slavici — cu toate că literatura lui n-a mai fost pe gustul generației mele — pentru un întreit motiv: că a fost prietenul statornic și devotat al lui Eminescu; că a pătimit viețuind de la contemporanii lui atîtea nedrepte injurii și calomnii și fiindcă lui îi datorăm, cel dintîi, intrarea țăranului român în catedrala literaturii naționale, un alt fel de țăran, unul vinjos și omenos, dîrz și hotărît în fapta lui, peste cel dulceag și idilic, artificial și festiv, cu care eram familiarizați pînă la el.

Și citez din prefața datată 1 iulie 1909, ca să-mi justific afirmația cu privire la candorile lui Slavici: „Sînt părinte și mă cuprinde înfiorarea cînd imi dau seama, că astfel, cum o dezvălesc scrisorile adunate de dumneata, e lumea în care vor avea să-și petrecă viața copiii mei și inima mi se încleștează cînd îi văd ieșind din casa mea săracă. Și sînt mii și mii de părinți cuprinși de același înfiorare. Multe mii de inimi se cutremură în fața întrebării: copilul pe care-l cresc cu atîta jertfă, cu cine se va însoți, cu cine va avea să lucreze împreună? Fata mea cea curată, ca picătura de rouă, cui am să i-o dau jertfă?"

Ceva mai încolo, notează: „Am avut totdeauna slăbiciunea de a căuta în toate, partea cea bună și frumoasă și e împotriva firii mele să pun în rînd cu răii și pe cei ce suferă mișelia și o încurajează, pentru că sînt fie slabi, fie proști".

Redau și din cea de a doua prefață, din ianuarie 1911: „Au fost în curgerea veacurilor, nu odată, ci de nenumărate ori, împrejurări grele, în care neamul românesc ar fi putut să fie stîrpit, să se risipească și să piară, cum atîtea neamuri mai mari și mai puternice au pierit. Noi românii am stăruit cu toate acestea, am crescut și ne-am întărît pe pămîntul acesta, pentru că am fost mai trainici decît alții. Trăinicia aceasta nu e fizică, ci morală; ea consistă în pietatea către părinții noștri, în particulara iubire pe care o avem între noi, în îndărătnicia cu care ținem la limbă, la obiceiurile, la credințele, la întregul fel de a gîndi și la rînduiala morală ce ne-a rămas moștenire de la buni și străbuni".

În fine, transcriu un crîmpei din încheiere: „La noi, ca pretutindeni, oamenii sînt de două feluri: unii avînd privirea îndreptată spre viitor, lucrează în vederea unor succese depărtate, iar alții trăind pentru ziua de azi, caută succese imediate și aceștia sînt cei mai numeroși. Dacă te ridici împotriva corupțiunii, te expui să fii prigonit cu toată strășnicia, iar dacă te faci că nu vezi n-auzi și nu știi nimic, ți se iartă să trăiești și tu alături cu stăpînitorii zilei de azi. Are să vie și ziua cînd va fi altfel..."

Sărmanul Slavici, cu inocența și candorile lui! Și am înțeles mai bine erorile pe care le-a putut săvîrși și pe care atît de potrivit le-a relevat Mihail Sadoveanu, cînd să definească omul și destinul lui, scriind în închinarea **Ultimul din generația jertfei**, în 1925 cînd Ioan Slavici pornise pe drumul din urmă: **„A văzut în temnițe ungurești, pentru c-a fost prea îndrăznet român, iar în anii de după război a fost osîndit, pentru că n-ar fi fost bun român"**.

L. KALUSTIAN

Dincolo de melodramă

Apariția romanului Domnicăi Gârneață **Inel, inel de aur...** a făcut să se vorbească de resurecția melodramei. Se știe că mulți critici s-au purtat aspru cu această specie, mergînd pînă la excluderea ei din cîmpul literaturii, pe motiv că emoția pe care o determină nu ar fi de ordin estetic, altfel spus, că această emoție ar fi egală cu cea provocată de faptele înseși. Nu prea-i așa, dar cartea are într-adevăr numeroase puncte de contact cu melodrama. Astfel, în roman întîlnim: copilul nedorit, născut „din nevrednică iubire", părăsit de părinți, căruia îi este hărăzit un lung șir de încercări și suferințe, dar care pînă la urmă răzbește, iar binele triumfă; oameni foarte buni și oameni foarte răi; seducătorul infam; cele două orfeline; spovedania unei alte seduse și abandonate ș.a.m.d. (Stîrnește mirare absența unor elemente care sînt în logica speciei: reîntîlnirea protagoniștilor, pedepsirea celor răi sau pocăința lor; împăcarea finală ș.a. Eroi importanți ca Cezar și Iordache se pierd pe drum).

Însă ceea ce deosebește **Inel, inel de aur...** de melodrama propriu-zisă este verosimilitatea. Orice ar face eroii Domnicăi Gârneață, oricît de ieșite din comun ar fi întîmplările de care luăm cunoștință, nu punem niciodată la îndoială realitatea lumii ce ni se înfățișează.

De unde vine forța de atracție a romanului, în genere a scrisului autoarei? Fără îndoială că și din talentul de a povesti. Se poate susține cu deplin temei că **Inel, inel de aur...** amintește și de literatura picarească, și de primele romane dickensiene, și de Șeherezada, și de Hanu-Ancuței. Dar adevărata sorginte a amintitei forțe de atracție o constituie meșteșugul de a ridica faptele de viață la o temperatură care să le permită pătrunderea în sufletul cititorului, să le facă asimilabile. Domnica Gârneață este înzestrată cu harul de a transfigura lucrurile, de a le face să pară altfel, mai frumoase, mai pline de mister, mai adevărate.

ION D. GOIA

Gînduri despre viteză (II)

În acest al doilea grupaj de idei și gînduri, plec de la o teză fundamentală, formulată în mod strălucit de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului nostru și președintele țării: **„Nu trebuie să uităm nici un moment**, spune dînsul, **că mai presus de orice se află omul; dezvoltarea lui multilaterală trebuie să stea în centrul tuturor preocupărilor partidului nostru, să fie țelul suprem al societății noastre".** Un asemenea principiu, al supremului scop, ridică în fața colectivităților de oameni, a întregii națiuni, problema esențială a vitezei cu care se structurează, se clădește noua personalitate umană, a ratelor de dezvoltare economică și socială în cadrul strategiilor adoptate.

Desigur, condiția esențială în edificarea unei societăți de progres, înflorire și bunăstare o reprezintă valoarea și capacitatea resurselor umane de care dispune o țară, iar aceste resurse se constituie, nu dintr-o simplă însumare aritmetică a individzilor umani care compun societatea respectivă ci din întregul care rezultă prin conlucrarea sinergică a capacităților individuale de muncă și de creație (mă feresc în mod constient să utilizez, la etapa actuală, conceptul perimat de „forță de muncă", întrucît acesta aparține strategiilor de dezvoltare care asigură doar reproducția materială și nu pun pe primul plan activarea capacităților de creație, ca motor de bază al dezvoltării).

Resursele umane, îndeosebi cele creatoare, au devenit, în condițiile profundelor tendințe și situații actuale de criză din lumea întreagă, factorul primordial, singurul în măsură să reproiecteze curbele de evoluție și să ridice, masiv și rapid, eficiența economico-socială a utilizării și prelucrării resurselor energetice și materiale de care se dispune. Dar resursa umană — în fond capacitatea de muncă și creație a fiecărui om activ — nu se construiește de la sine, nu cade din cer ca un cadou miraculos, ea trebuie formată permanent, la cele mai înalte cote de exigență educațională și de învățămînt, în concordanță deplină cu necesitatea de a putea depăși obstacolele viitoare și a îndeplini, la timp, obiectivele prefigurate pe termen scurt sau lung. **Homo sapiens** (omul inteligent) și **homo creativus** (omul creator) se formează pe durate de mulți ani, cu eforturi mari și nu întotdeauna cu rezultatele scontate. Drumul de la copilul curios și inculț, la maturul educat și cult, apt să acționeze în procesul muncii și mai ales al creației (indiferent că e vorba de știință, tehnologie, literatură, artă sau muzică), este complex și impune imense răspunderi sociale.

Se pune întrebarea firească: **cu ce viteză transformăm incapacitatea copilului sau a tînărului în capacitate comparabilă cu cele mai înalte standarde mondiale?** Pe ce criterii și cu ce rată de schimbare trecem incapacitatea plăpîndă și fragedă a copilului, în capacitate și forță umană de acțiune eficientă și de calitate?

În ciuda unor păreri, „vehiculate încă mai oficial, mai neoficial, potrivit cărora educația și învățămîntul ar fi ramuri neproductive, noi credem, din adîncul sufletului și ne exprimăm convingerea fermă, pe bază de argumente riguroase, că **cea mai rentabilă investiție este în formarea omului, în construirea unor capacități umane de muncă și de creație,** incomparabil mai rentabilă și mai influentă decît simpla investiție în mașini, clădiri sau tehnologii. Căci acestea din urmă, după cum se știe, se uzează și se învechesc repede, în timp ce resursa umană, perfecționată continuu, durează și este disponibilă, în principiu, patru-cinci decenii bune!

Există o viteză sau rată de devenire a omului ca ființă, de schimbare a gîndirii sale, de adaptare și transformare a lui ca membru al unei colectivități umane, cît și al întregii societăți. O educație modernă, pentru viitor, are în vedere tocmai viteza reală cu care se pot modifica atitudinile umane față de viață, față de valorile ei, față de idealurile proprii, cît și față de cele sociale. Prin urmare, procesul de devenire a omului, de trecere a lui pe nivele superioare de existență și acțiune nu se poate înfăptui oricum, ci în concordanță, în acord armonic cu legitățile concrete ale vitezei optime de transformare. Orice forțare de ritm, dincolo de limitele și capacitățile individuale, se răzbună prin compresie nervoasă, complex de neadaptare, refuz de încadrare în cadență, reacții de respingere și, indeosebi, prin pierderea temporară sau definitivă a unei (sau unor) capacități de muncă pasionată sau forță de creație.

Revoluția tehnico-științifică are o viteză crescîndă de evoluție, exprimabilă prin creșterea exponențială de descoperiri științifice și invenții tehnologice. **Această acumulare accelerată de noi creații, impune, în mod natural, modificarea ritmurilor de informare și de reformare sau de reciclare permanentă a capacităților umane din-o societate.** În acest scop, firește, toate forțele societății conlucrează și trebuie s-o facă, în virtutea necesității de menținere pe orbita mondială a dezvoltării — ținînd seama de limitele resurselor umane disponibile și adoptînd mijloacele și ritmurile cele mai adecvate. Bunăoară, viteza de pregătire a unor resurse sau capacități de muncă pentru implementarea unui nou sistem tehnologic (în industrie, agricultură sau transporturi) trebuie să fie superioară celei de realizare practică a investiției, după cum viteza de realizare a invențiilor care vor modifica sistemele tehnologice trebuie să fie cu mult superioară uzării morale a acestora.

Tot în vederea construirii unor resurse sau capacități umane, de mare calibru, apte să țină pieptul oricăror ritmuri impînse de nevoile dezvoltării, este absolut necesar să ținem seama de vitezele mari cu care trebuie asimilate datele, informațiile, noile descoperiri și invenții, chiar întrebările și nedumeririle lumii. Legat de această imperioasă necesitate a accelerării fluxurilor informaționale, se impune construirea unor sisteme adecvate de informare și prelucrare rapidă a informației, singurele apte să facă față exploziei informaționale și să asigure, totodată, **„materia primă"**, cea mai scumpă, pentru creație și muncă eficientă.

Cunoaștem astăzi viteze variate de consum a resurselor energetice și materiale, de care se leagă și se condiționează strategiile dezvoltărilor economico-sociale. În acest caz, dacă nu se respectă condiția de refacere a resurselor și cea de ritm adaptat pentru realizarea calității necesare a produselor finale, vitezele de consum devin frînă în calea progresului, după cum și o calitate proastă a produselor reprezintă o serioasă piedică în calea prosperității unei națiuni. Putem sublinia, de asemenea, ideea că produsul social și venitul național, în sine, nu constituie criterii unice de evaluare a dezvoltării, e nevoie de acum să adăugăm calitatea valorilor de întrebuințare în care acestea se materializează. Cu alte cuvinte, ritmurile înalte de dezvoltare a producției trebuie să evite o forțare periculoasă a vitezei de realizare a valorilor de întrebuințare, de calitate optimă.

Omul cunoaște astăzi și o viteză de consum a resurselor sale proprii de viață, de care depinde, în ultimă instanță, durata stării sale optime de sănătate și de satisfacție personală, precum și numărul de ani cît timp el rămîne o resursă umană de valoare pentru societatea în care trăiește. Din păcate, educația sau alți factori împiedică pe unii dintre oameni să-și adapteze corect viteza de ardere a luminării vieții proprii, cu necesitatea de a fi, cît mai îndelungat, utili atît lor cît și societății și nu poveri ale acesteia.

Trăim într-o lume cu ritmuri de dezvoltare accelerate, în care atît structura de bază a economiilor, cît și relațiile dintre oameni, dintre capacități, sînt supuse unor factori de influențe rapid transformatoare. Relațiile de producție, cît și cele sociale, se văd modificate mereu, cu viteze sporite, în urma rapidelor transformări ale sistemelor de organizare și de realizare a producției, acestea fiind generate, la rîndul lor, de viteza cu care se schimbă baza tehnologică și organizarea ei (de exemplu, extinderea uzinelor complet cibernetizate eliberează o uriașă resursă umană, care poate fi reciclată, reeducată pentru a deveni o capacitate de creație a noului).

Rata sau viteza de dezvoltare economică și socială este determinată de un edificiu integrat, în care conlucrează nenumărate procese, fiecare cu **ritm propriu** de evoluție. Aceste ritmuri rezultă din calitatea resursei umane, din calitatea și disponibilitățile resurselor materiale și tehnologice (inclusiv tezaurul de invenții și descoperiri), condiționate, în sinergismul lor, de **nivelul maxim de competență** (pe care îl poți atinge numai prin creație proprie, el nu se poate importa niciodată), de **factorii de motivare și stimulare, de compatibilitatea și compatibilitatea** produselor finale cu cele mai bune din lume. Iată de ce atunci cînd partidul nostru, conducerea superioară de partid și de stat, a analizat și a hotărît programul strategic de dezvoltare a țării pe termen lung, a ținut seama, înainte de orice, de ritmurile optime care se impun acum, **ritmuri neforțate,** care să evite epuizarea resurselor umane și materiale, calitatea inferioară a producției, risipa prin stocuri și produse neacceptate calitativ, cu un cuvînt, s-au introdus factorii de flexibilizare, capabili să înlăture frînele din calea progresului general al societății.

Mai trebuie subliniat un aspect esențial pentru progresul economic și social, anume că **unicul ritm care se impune a fi forțat este cel al creșterii capacității de creație, de acumulare a unei uriașe inteligențe creatoare,** materializată în descoperiri științifice, invenții tehnologice, în opere de artă, literatură și muzicale. Forțarea și stimularea acestui ritm este un proces care dezvoltă fantastice energii și resurse în sistemul economic și social, determinînd profunde modificări calitative în întreaga activitate socio-economică. Îndrăznim să spunem că viitorul rezervă locurile de frunte numai acelor națiuni care vor dispune de masive resurse creatoare, de toate felurile, ca valori concrete și esențiale în circuitul mondial al schimburilor dintre țări.

Poporul nostru se poate mîndri cu calități impresionante ale capacității sale de creație, cu valori active, de înalt nivel, în toate domeniile. Dispunem de un program strategic al progresului științific, tehnologic și cultural bine chibzuit și de orizont foarte larg. Ca urmare, revine fiecăruia dintre noi, să utilizeze la maximum acest cadru de acțiune și să intensifice ritmul producției de creații, ca o condiție fundamentală în vederea participării la competiția mondială de valori și produse. Nu e vorba numai de ritmul și calitatea activității din instituțiile de cercetare sau din unitățile de învățămînt; la activizarea procesului național de intensificare a ritmului de creație sînt chemate toate capacitățile umane, din orice unitate, fie ea de producție, servicii sau socială. Iar pentru atingerea acestui scop, se impun viteze tot mai mari în comunicarea dintre oameni și colectivități, pe orizontală și verticală, a datelor și informațiilor de care depind deciziile optime și eficiența maximă a programelor și planurilor.

Ne oprim aici cu gîndurile despre conceptul de viteză, nu înainte de a face două observații. Mai întîi, nu e vorba de a crea capacități umane care să imite, de exemplu, **roboții,** cu viteze uriașe de calcul. În al doilea rînd, tezaurul vieții noastre este unic și nimeni nu ne poate restitui ceea ce am consumat din ei, iar conținutul vieții și valoarea ei, în mare măsură, depind de noi, de ritmurile noastre și de idealurile cărora subscriem. Se vorbește însă în ultima vreme, mai frecvent, de bioritmuri personale, de care am fi obligați să ținem seama. S-o spunem deschis, oamenii slabi, care își trăiesc viața la întîmplare și sub semnul hazardului, pot au motive să țină seama de asemenea bioritmuri. În schimb, personalitățile umane puternice, educate într-un înalt spirit de încredere în forțele umane și capabile să se controleze eficient, nu au nevoie de asemenea expediente, căci ritmul și viteza acțiunilor lor sînt motivate și determinate de factori superiori, care resping ideea unui destin fatal și lasă drum liber armonizării necontenite a omului cu natura și cu semenii lui.

Gînduri despre viteză... și cîte se mai pot spune legat de ea!

ION MÂNZATU

O surpriză pentru jucătorii de tenis

Pe baza unei idei simple (dar care, iată, n-a trecut pînă acum prin mintea altcuiva), inventatorul Virgil Moise de la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a imaginat un ingenios sistem pentru uscarea minerului rachetei de tenis.

Aparatul reia principiul foenului. Minerul rachetei se introduce într-o deschizătură, declanșînd un mic ventilator cu aer cald. În mai puțin de 40 de secunde minerul este perfect uscat. Prototipul a fost realizat la ICPE (care a devenit și titularul invenției) de către inginerii Sigismund Slather și Cornel Tănăsescu.

Aparatul a cucerit de îndată interesul Federației române de tenis, care a considerat necesară și utilă producerea lui în serie. Mai mult decît atît: în vara acestui an, inventatorul a ținut să prezinte dispozitivul compatriotului nostru Ilie Năstase. Demonstrația a avut loc în locuința din București a celebrului tenisman, cînd, spune Virgil Moise, Ilie Năstase ar fi exclamat uimit: „Iată o idee admirabilă care face posibilă suprimarea unuia dintre cele mai plicticoase și neplăcute momente ale jocului de tenis: uscarea rachetei cu ajutorul prosopului. Jucătorul va beneficia astfel de un timp prețios pentru odihnă. Felicitări!".

Aparatul va fi prezentat pentru experimentare în cadrul unor viitoare competiții internaționale.

LIVIU MAIOR

Uriașa ciupercă de la Mogoșoaia

Titlul nostru nu anunță o noutate horticolă, dar nici nu reprezintă un simplu capriciu stilistic. Se poate imagina într-adevăr o ciupercă gigantică, iar aceasta la modul cel mai concret, dacă avem în vedere întreaga recoltă de ciuperci rezultată ca urmare a unui articol publicat de revista noastră în primăvara lui 1982 și dedicat Fermei nr. 5 Mogoșoaia.

Ideea nu ne aparține ci o datorăm unui expert în materie, biologului dr. Nicolae Mateescu care, prin mijlocirea articolului mai sus menționat, a propus, adresîndu-se publicului larg, înființarea de ciupercării pretutindeni unde acest lucru este posibil: în grădini, balcoane, beciuri, pe suprafețele întreprinderilor agricole, în perimetrul și grădinile anexe ale unităților industriale, în instituții și institute de cele mai diverse profiluri. Cu același prilej au fost prezentate, evident, și unele instrucțiuni privind cultivarea speciilor recomandate precum și promisiunea fermă de livrare a miceliului solicitat.

Ei bine, ecoul acestei invitații a întrecut orice așteptare. Numai anul acesta, ferma din Mogoșoaia a fost nevoită să livreze solicitanților, pînă la data cînd încredințăm tiparului aceste rînduri, nu mai puțin de 100 000 de role de miceliu, în loc de 6 000 cît se prevăzuse inițial, sau ceea ce înseamnă că, la acest capitol, colectivul condus de biologul Mateescu a îndeplinit planul în proporție de 1 000 la sută! Pe această cale a fost realizat un beneficiu net de 262 mii lei, cea mai mare parte a miceliului realizat și vîndut (circa 80 000 role) fiind destinată pentru producerea speciei Pleurotus. A fost acordată de asemenea asistență tehnică de specialitate următorilor beneficiari: Întreprinderea de anvelope „Danubiana", Combinatul de articole tehnice de cauciuc „Jilava", I.A.S. Titu, I.L.F. Brăila, Întreprinderea de vinuri și șampanie „Zarea", Întreprinderea de mașini grele București, Întreprinderea „Vulcan", Întreprinderea de calculatoare electronice, U.J.E.C.O.P. Argeș, I.P.I.L.F. Vălenii de Munte, I.C.R.A.L. Vitan, Întreprinderea de mecanică fină, precum și unor cultivatori particulari.

Pentru a înțelege importanța și valoarea economică a întregii acțiuni, propusă și susținută prin intermediul revistei noastre, ne permitem să amintim că, în mod curent, aici la Ferma nr. 5 Mogoșoaia (subunitate a Institutului pentru legumicultură și floricultură de la Vidra), se produc anual aproximativ 70 tone ciuperci din speciile Psalliota și Pleurotus. Dacă avem în vedere că dintr-o tonă de miceliu se recoltează între 6—10 tone ciuperci, atunci ajungem ușor la concluzia că, în întreaga țară, prin vinzarea celor 70 tone miceliu (100 000 role), s-au produs între 360 și 600 tone ciuperci, deci de 4—8 ori mai mult decît s-ar fi produs numai în unitatea-mamă. În aceste condiții se poate afirma că uriașa ciupercă de la Mogoșoaia există alevea.

— Cantitatea suplimentară de miceliu, ne încredințează interlocutorul nostru, biologul Nicolae Mateescu, a fost realizată fără investiții suplimentare, dar unitatea noastră a beneficiat de ajutorul permanent al institutului și în special de cel al tovarășului director, inginer dr. Lucian Jidav. În clipa de față, datorită condițiilor meteorologice, sîntem nevoiți să reducem producția de miceliu, dar o vom relua cu toată forța la primăvară. Profit de bunăvoința „Flăcării" pentru a-i înștiința pe cei ce doresc să cumpere miceliu că o pot face adresîndu-se personal și nu prin poștă Fermei nr. 5 Mogoșoaia. La unitatea noastră, situată în șoseaua Odăi, nr. 6, se poate ajunge cu mașina 304 din Piața Scinteii.

LIVIU TIMBUS

De cîteva zile la chioșcurile de difuzare a presei Almanahul „Luceafărul" 1983

Colegii noștri de la revista „Luceafărul" sînt de părere că au tipărit cel mai bun almanah al anului 1983. Posibil, întrucît almanahul „Flacăra" se află încă sub tipar. Ca să vă convingeți citiți almanahul lor pus în vînzare în aceste zile și luați-vă măsuri din timp pentru a vă procura almanahul „Flacăra" care va apărea în curînd.

■ **Cheluș Năstase** din Caracal ne înștiințează că la spitalul orășenesc din celebra urbe, în toamna aceasta s-a răsturnat un car de ingenioziate. Pe luna octombrie nimeni nu și-a putut ridica retribuția fără să achite 24 de lei contravaloarea a două bilete cu antet U.G.S.R., dar fără ștampilă, fără dată și fără să se știe pentru ce sînt.

■ Din casa cu numărul 1462, comuna POIENILE DE SUB MUNTE, județul Maramureș, ne scrie **Alexa Logoș** că fiul său cel mic, omul are opt copii, deci prisleg, cel de numai 8 ani, a dispărut din ziua de 5 iulie a.c., cînd a rămas singur la colība din muntele Stinișoara, de unde surorile lui și alte-femei din sat au plecat cu vitele, iar copilul trebuia să coboare acasă. Are 120 de centimetri înălțime, părul galben și purta pantaloni gălbui, flanel galben pistruiat, un capișon galben cu moț și bocanci nr. 36. L-a văzut cineva ?

■ „Acum drumul este reparat. Cu oleacă de bunăvoință și de omenie, s-ar putea schimba și orarul autobuzului, să vină mai repede, să ajungă și elevii la timp la școală și noi la serviciu. Vine iarna, drumul e în cimp deschis...“ Este vorba de autobuzul de pe ruta Salonta-Ghiorac-Cichid Spital care nu mai merge decît pînă în Ghiorac. Scrisoarea e semnată de Maria Hodirlan și alți 32 de oameni ai muncii de la Căminul spital de bolnavi cronici irecuperabili Cichid.

■ **Ernest Bilibec** din Cluj Napoca ne scrie cu obidă că soția lui a murit la 28 septembrie a.c. în Clinica nr. 1 din localitate. Dar la 1 octombrie, cînd s-a deschis sicriul, la înhumare, „în sicriu se afla o altă decedată îmbrăcată cu hainele soției mele“. Omul a fugit la morgă, dar acolo „tov. Veres, responsabil cu îmbrăcarea decedaților, a zis să-mi văd de treabă că «noi am pregătit-o pe soția dumitale de 400 de lei, nu de 150 cît ai dat dumneata»“.

■ Sîntem strungari în secția de reparații capitale a Întreprinderii 23 August din București. Atît din punctul de vedere profesional cît și în ce privește vechimea, întrunim cu vîrf și îndesat condițiile prevăzute de lege pentru a promova în categoria a VI-a de încadrare. Vrem să știm pentru ce, atunci, nouă ni se refuză acest lucru, în timp ce tovarășul Ionel Petre este promovat în această categorie, el neavînd nimic comun cu producția. Dinsul n-a lucrat ca strungar decît un an, inclusiv școala de calificare la locul de muncă“. Semnează **Ionel Erghelegiu, Mircea Lepădatu, Marin Coman, Victor Calașnicov și Tudor Oprea.**

■ **Niță Ion**, electrician-automatizări cu marca 1071 la I.M. Ploiești, a ajuns aici prin transfer de la I.R.U.E. Cîmpina. Cum spera să ajungă și fondul lui la C.A.R., de fix 7000 de lei. Dar banii au ajuns la Bălcoi. I s-a explicat că : „Așa a spus cineva, însă se rezolvă“. Dar cine a spus și de ce nu se rezolvă totuși ?

■ **Eugen Burbure** din Roman, Strada Dumbrava roșie nr. 6, ne scrie că, în urma unei sesizări anterioare împotriva faptelor directorului Școlii generale Tămășeni Neamț, „a venit la mine un inspector școlar de la județ care a găsit reale lucrurile sesizate. Dar nimeni nu i-a comunicat cum a fost sancționat cel vinovat.

■ În blocul 106 din strada Sergent major Samoilă Dumitru nr. 11 sectorul 4, ne scrie **Maria Velcan**, locatarii s-au mutat din luna mai, însă racordarea la rețeaua de gaze se amînă, iar apa rece a oprită pe unele coloane din cauza defecțiunilor a căror înșiruire o oprim aici.

■ **Traian Nica** din Sibiu vrea să-și regăsească un bun prieten, Nelu Drăghici, „de care m-am despărțit în 1938 la terminarea liceului. Eu am urmat dreptul la Cluj, iar el medicina veterinară la București. Este originar din comuna Copăceni, fostul județ Ilfov. Pe soția lui o cheamă Jeny, iar pe băiatul lor Gigi. Atîta știu. Poate mă ajutați“.

■ **Matei Popa** din Craiova, cartierul Brazda lui Novac, bloc D 23, ap. 6, a cumpărat la 23 septembrie, de la magazinul de piese auto din Bănie, un acumulator auto care este defect. La cooperativa unde a sperat că se poate remedia i s-a spus că are un element întrerupt și nu se poate depana, fiind capsulat. Acumulatorul este în carcasă de plastic alb, costă 793 de lei, are ștanțată pe bornă seria 39/82, dar nimeni nu știe să-i spună unde este produs.

■ Blocul 176 de pe strada Păcii, nr. 66 din Tuicea, ne scrie **Marin Crăiu**, are 4 scări a cîte 10 etaje și este locuit de 4 ani. Totuși lifturile încă nu s-au dat în folosință. S-au bătut însă în cuie ușile de acces la tubul de gunoi.

■ **Trei bucureșteni — Alexandru Bogdan, Liviu Popescu și Gabriel Mihu** — sînt supărați că „ing. Mateescu, șef de fermă la Mogoșoaia, după ce ne-a vîndut miceliu fără acte, fără bonuri, fără nici o formă de garanție, și deși are la fermă personal calificat și un pavilion special amenajat pentru instructaju și documentarea începătorilor în cultivarea ciupercilor, ne interzice accesul la acest pavilion“.

■ **Gheorghe Căciularu** din comuna Soveja, județul Vrancea, sesizează că brutarii din comună fac pîine destul de proastă, o distribuie mai mult cui vor ei, iar micile neregului și afacerile merg pentru că nu sînt controlați, responsabilul fiind dintr-o comună vecină.

■ Din Curtea de Argeș, ne scriu 29 de locatari ai blocului A 9, strada Cuza Vodă, necăjiți că defecțiunile de construcție ale blocului rămîn neremediate, iar constructorul — O.J.L.P.F. Pitești — nu le-a montat nici antena colectivă, pentru care a încasat 42 000 lei.

■ **Asociația locatarilor din strada Negoi, Timișoara**, sesizează că, de cînd s-au mutat în bloc, adică din 1972, se infiltrează apa în apartamentele de la ultimul nivel. Au reclamat de 10 ani degeaba.

■ **Bucuroasă, Maria Andrușca**, telefonistă la oficiul P.T.T.R. Sagna, județul Neamț, ne anunță că, în urma scrisorii sale anterioare, „începînd din septembrie, problema s-a rezolvat, avem o nouă colegă și primim și noi zilele libere la care avem dreptul“.

■ Împreună cu alți 32, **Marcel Roșu** din Telișu-Argeș semnează o scrisoare în care cer reînființarea stațiilor de autobuz din Pitești de pe strada Smeurei-Teilor și cartierul Trivale la ora 21. Asta i-ar ajuta să cîștige 2—3 ore de odihnă după lucru, ore pe care acum le pierd pe drum pînă acasă.

■ **Zamfira Șulea**, strada Grădina cu Cai nr. 7, sectorul 5, nu înțelege de ce, după ce s-au apucat de lucru în vară, cei ce trebuiau să execute reparația capitală, planificată, la bloc, și-au luat schelele și au plecat. În subsolul clădirii instalațiile sînt defecte și casa a devenit aproape de nelocuit : unul din locatari a și plecat...

■ **Asociația de locatari** din Sibiu, strada Baznei nr. 7, blocul IV, nu cere decît să se respecte programul stabilit de municipiu la apă caldă și încălzire. Dar să se respecte : să beneficieze de acestea locatarii de la toate etajele, măcar în a opta lună de cînd stau în acest bloc.

■ Mă adresez dv. cu o propunere și vă rog să o expuneți celor în drept.

Știm că anul acesta se împlinesc 100 de ani de la nașterea lui Aurel Vlaicu.

Propun ca actualul Aeroport București Otopeni să primească numele de Aeroportul Internațional „AUREL VLAICU“ București.

În holurile aeroportului să fie expuse busturile sau alte monumente privind pionierii aviației române, iar aceste lucrări să aibă scris în limbile de circulație internațională meritele deosebite ale acestor minunați români care au muncit pentru progresul aeronauticii.

Cred că propunerea de față poate fi supusă dezbaterii publice și forurilor în drept. (**Constantin Dănescu**, str. După Iniște nr. 16, Brașov)

■ Un grup de locatari ai blocului 64 din bulevardul Pionierilor nr. 51, sectorul 4, sînt necăjiți că în jurul blocului constructorul le-a lăsat molozul în grămezi. Asta se adaugă la alte „amănunte“: întîrzie racordarea la rețeaua telefonică și de gaze, „nu avem în apropiere magazine alimentare de strictă necesitate : legume, pîine, lapte, carne, băcănie“.

■ **Consiliul popular al sectorului 6** ne răspunde la scrisoarea Asociației de locatari din bulevardul Constructorilor nr. 29 : Cele relatate sînt reale și s-a propus schimbarea destinației barului din cadrul restaurantului „Mehadia“, în gogoșerie, așa cum solicitau și locatarii cu care s-a discutat.

■ La scrisoarea **Elenei Băbeanu** din București — alungată, cu copii cu tot, de către soț — procuratura municipiului ne răspunde că a fost trimis în judecată inculpatul Băbeanu Vasile pentru că „a bătut-o, cu un baston de cauciuc, pe fiica sa Fiorica, în etate de 11 ani, producîndu-i leziuni ce au necesitat 12 zile îngrijiri medicale“.

■ **Vicențiu Lehenț** din Cluj-Napoca ne scrie că este de notorietate publică beția din noaptea de 12 spre 13 septembrie a.c. pe care a încins-o Dragoman Lazăr, șeful Autogării nr. 2, în timp ce era de serviciu, împreună cu șoferul Răcășan Stelian și cu mecanicul Antonesei N. Acesta din urmă, neavînd carnet de conducere, a condus un autobuz, pînă în satul Șoimeni, unde avea el de discutat ceva cu un stîlp de înaltă tensiune. A distrus și stîlpul și autobuzul. Dar EFECTUL PĂLINCĂ n-a făcut impresie : păgubogii sînt bine mersi.

■ **Gherman Gheorghe** din Deva, str. Bejan, blocul 82, ap. 60, a lucrat, între 3 și 31 august 1981, detașat la Centrala Canal Dunăre — Marea Neagră, secția utilaj pentru construcții transporturi, comuna Cumpăna, satul Straja, județul Constanța, și nu i s-au achitat, nici după un an, toate drepturile bănești.

■ **E.G.C.L. Moreni** ne răspunde că, în urma scrisorii Victoriei Românescu din strada Macului nr. 1, a dispus împărțirea corectă a terenului aferent clădirii și folosirea de către toți locatarii a punctului sanitar.

■ **Dobre I. Petre**, din satul Pitaru, comuna Potlogi, județul Dîmbovița, ne scrie că și-a dus aparatul de radio la reparat, la cooperativa „de pe bulevardul 1 Mai nr. 187 sau 185, sector 1 București“, la depanatorul Rizea Ion. După ce a făcut 7 drumuri din satul lui la București, aminat mereu de reparator, a trebuit să-și ia aparatul tot defect. Ba mai mult, acasă, un consătean proaspăt absolvent al unei școli de depanatori radio, i-a spus că din aparat lipsesc mai multe piese.

■ **Ministerul Muncii**: La scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de un grup de internați în Căminul de bătrîni nr. 1 Străulești, vă comunicăm că s-a instalat un telefon public și s-a luat legătura cu conducerea unității pentru a se facilita comunicarea cu familiile, cînd susținătorii legali îl solicită pe bătrîni la telefonul căminului.

■ Răspunzînd la scrisoarea trimisă redacției de Doina Borcan din Buhuși, Ministerul Industriei Ușoare ne transmite că „solicitarea a fost prezentată conducerii ministerului și s-a aprobat transferul“.

■ **Maria Copil**, din București, Drumul Taberei nr. 55, bloc R 5, scara B, etajul 10, ap. 96, sectorul 6, are nevoie de o adeverință pe care I.R.E. Pucioasa refuză să i-o dea.

■ În urma scrisorii mai multor locatari din blocul 52, strada Straja nr. 12, sectorul 4, **Consiliul popular** al sectorului ne comunică : „S-a acționat cu comisia tutelară pentru internarea celor trei minori într-un cămin, urmînd ca numita Diaconu Maria să fie cercetată și trimisă în judecată pentru viață parazitară“.

■ **Zaharia Niculescu** din cartierul MALU ROȘU, Ploiești, strada Sergent Gh. Mateescu nr. 16, bloc 9, ap. 53, ne sesizează că întreaga zonă de nord a orașului este grav poluată. Totul a devenit alb din cauza prafului de DERO de la uzina cu același nume, praf care ne intră în haine, în case, în ochi...“

■ **Horchidan Ion** din strada Teiului nr. 25, sectorul agricol Ilfov, revine la cele semnalate în FLACĂRA nr. 25 a.c. și ne asigură că strada se află încă în aceeași stare.

■ **Cazan Ioan** din Deva ne asigură că nu numai el întîrzie frecvent la serviciu din cauza trenului personal 2032 care întîrzie zilnic.

■ **Din Iași ne scrie Ioan Munteanu** pentru a sesiza starea jalnică a unui portiuni de pe aleea Nicolina și pericolul public al circulației mașinilor grele pe această străduță plină de autoturisme parcate și inundată zilnic de elevii unui liceu care nu au altă intrare.

■ **Mariana Aurica** din București, strada Haiducilor nr. 6, bloc 66, scara 1, apartamentul 42, sector 4, în urma unei spitalizări îndelungate a fost pensionată gradul II. De 4 luni de zile însă a făcut nenumărate drumuri la casa de pensii, nemaiprimind pensia. Nimeni nu i-a explicat de ce, toată lumea îi promite rezolvarea, fără finalizare însă. Drept este, subliniază femeia, neacuzînd definitiv pe cei de la Casa de pensii, că, după 6 luni de pensionare gradul II a fost chemată la o altă comisie de expertiză la IEMRC, secția recuperare din șoseaua Pantelimon 301, unde după alte analize, făcute în cîteva zile, comisia a anunțat-o că s-a greșit diagnosticul, că trebuie să meargă la o altă comisie la spitalul Griviția. Femeia se întreabă : este sau nu bolnavă de boala pentru care de 6 ani stă tot prin spitale, sau este sănătoasă și se poate apuca de muncă ?

■ **Inspectoratul General al Miliției** : „Referitor la scrisoarea Floricăi Alexandrina Dobrescu vă comunicăm că în urma cercetărilor efectuate au rezultat următoarele : Melnic Ionel, fostul soț al petiționarei, după identificarea locului de muncă și a domiciliului, a fost condus la Procuratura locală a sectorului 5 punîndu-l-se în vedere să respecte hotărîrea judecătorească iar minorul Melnic Florin a fost încredințat mamei sale.“

■ **Consiliul popular al municipiului București** : „Urmare adresei dv. referitoare la încadrarea în muncă a numitei Matei Adriana cu domiciliul în București, vă facem cunoscut : solicitanta s-a prezentat la Biroul forțe de muncă sector 3 și a fost repartizată la Cooperativa „Tricotextil“ ca tricoteur cu munca la domiciliu.“

■ **Inginerul Stănescu Constantin de pe strada Dimitrie Marinescu nr. 52** adresează, în numele cetățenilor de pe această stradă, un apel către ICED București de a se lua măsuri pentru refacerea străzii cel puțin la aspectul pe care-l avea înainte de începerea lucrărilor efectuate de o echipă de la ICED — lucrări începute la mijlocul lui septembrie.

■ **Consiliul popular al municipiului Bacău** ne comunică rezolvarea favorabilă a cererii lui Avram Vasile din Bacău, în sensul că a fost efectuată lucrarea de reparare a terasei blocului în care locuiește.

Pagină realizată de
DORIN GHERGHINESCU ■

Scrisoare comentată

Așteptăm adevăratul răspuns (II)

Din comuna Tia Mare, județul Olt, ne scrie din nou Constantin Dăbuleanu. Ca să ne spună că, „după aproape 50 de zile de la apariția articolului — «Așteptăm adevăratul răspuns», în FLACĂRA nr. 31 a.c. — Ion Raicu a fost eliberat din funcția de primar al comunei. Cu cele semnalate în articol nu s-a luat nici o măsură, el deține în continuare tot două case, tot n-a plătit statului paguba pe care a produs-o, fratele lui deține și acela tot două case, tot nederanjat, iar la 19 octombrie Ion Raicu a fost instalat ca președinte al Cooperativei de producție, prestări și achiziții Tia Mare. Este scos din funcția de primar pentru abuz în serviciu, pentru necinste și i se încredințează o altă funcție de conducere în comună. Iar eu, în urma sesizărilor făcute, înainte de a scrie la FLACĂRA, de cîte ori venea cîte un delegat să cerceteze, eram amenințat că voi fi dat în judecată pentru calomnie“.

Conform „răspunsului“ oficial pe care l-am comentat sub titlul amintit, faptele fostului primar impun, înainte de orice, reintrarea în legalitate. Cei interesați vor vedea numărul menționat al revistei. Adevărul este că nu mai e vorba de cazul lui Ion Raicu : este — de mult ! — vorba de cazul celor ce l-au tolerat ani de zile întru necinste și ilegalitate, iar acum, că faptele lui sînt arhicunoscute, întîrzie întronarea cinstei și a legalității. Cine sînt acești cetățeni — indiferent de funcțiile lor, pentru că au acționat împotriva acestor funcții ! — cine sînt cei care, camuflînd abuzurile lui Ion Raicu, comit nu numai un nou abuz și nu numai un abuz administrativ, dar lovesc în prestigiul tuturor slujitorilor integri ai legilor țării și ai legilor morale ale societății noastre ? De la oamenii onești pe care îi lezează menținerea abuzivă a unei stări de lucruri abuzive așteptăm în continuare adevăratul răspuns. Cocoloșirea celor ce au cocolosit imoralitatea altuia ar transforma un bulgăre într-o mîndrețe de avalanșă.

DORIN GHERGHINESCU ■

Poșta redacției

■ **Mihai Levițchi** — București : Aveți două posibilități : fie achitarea diferențelor de preț din fond personal sau prin împrumut la C.E.C. (rambursabil în 10 ani), fie trecerea apartamentului la fondul locativ de stat prin rămînerea în continuare în locuință în calitate de chiriaș, cu respectarea normelor legale și plata chiriei începînd cu data mutării în locuință, la cererea dv., cu acordul C.O.M. al unității unde sînteți încadrat ■ **Aurica Rotman** — București : Nu este posibilă acordarea unei pensii de urmaș. Era necesar ca fiul dv. să fi primit o astfel de pensie anterior vîrstei de 16 ani, iar invaliditatea să fi intervenit înainte de împlinirea acestei vîrste ■ **Zamfirache Negură** — Drăgușeni (Galați) : Schimbarea gradului de invaliditate este de competența comisiei medicale de expertiză a capacității de muncă ■ **Ion Popescu** — București : Fondul de rulment se restituie membrilor asociației în cazul în care nu mai fac parte din asociația respectivă după reținerea cotelor de contribuție datorate la zi. Asociația de locatari din care ați făcut parte trebuie să vă elibereze acest fond necesar depunerii lui la asociația de locatari al cărei membru ați devenit ■ **Stelian Duică** — Moieciu de Jos (Brașov) : Din cele scrise nu reiese clar pentru ce vi s-a anulat și dv. viza de mutație definitivă. Reveniți ■ **Daniela Dănescu** — București : Chiar dacă ați plătit restanțele, majorările aplicate de furnizori asociației de locatari se repartizează tuturor restanțierilor în funcție de sumele restante ale fiecăruia ■ **Petre Plăișanu** — Dragna (Prahova), **Virgil Zlate** — Braniștea (Giurgiu) : Reveniți cu scrisori clare și date concrete ■ **Viorel Pepescu** — Craiova : Ceea ce cereți nu este legal ■ **Marieta Florescu** — București : O puteți acționa în judecată ■ **Vasilica Ianeu** — Bolintin Vale (Giurgiu) : Fiica dv., ca absolventă a liceului, cu diplomă de artă, poate solicita un loc de muncă în sectoarele UCECOM, de pe raza județului de domiciliu ■ **Gh. Anghel** — București : Se va putea, cu condiția să vă pregătiți în vederea susținerii examenului de admitere.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA“ nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

A doua carte cu prieteni

Pe o streașină de rîu

Dinu Săraru nu și-a tăvălit niciodată oasele prin pleava răbdării. Trăiește într-o veșnică expansiune a simțurilor, arțăgos și precipitat, vesel ca împiegatul din halta Banu-Măcinе și lăsînd în urmă dire de noroc care, la o cercetare mai atentă, se pot dovedi funii de spînzurătoare. Pentru că-i știu din vremea cînd îl ploua cu piatră acră și la Slătioara și la București vă pot spune că umblă după vițelul cu două capete și că într-o zi îl va scărpina între coarne. Rămîne să vedem în ziua aia cine pe cine îl va împinge sub ghilotină. Cel mai ponosit gînd din mine e gata să parieze pe vițel, o seară veche de iulie, cu toate bisericile suite la cer, mă îndeamnă să merg pe mîna prinsă-n mreaja regală a cernelii. În verdele acelei veri de demult (zece — doisprezece ani ?) am fost traduși amîndoi în fața justiției pentru crima de-a fi tulburat ordinea firii.

Eram la Mogoșoaia, în umbra palatului otrăvit, Tribunalul se gătise cu cele mai frumoase culori galben-gri care s-au născocit pe malul românesc al Dunării și președintele curții, marele pictor Lucian Grigorescu, așezat pe un trepied, lîngă intrare, cu umerii povîrniți sub sacul plin cu cartoane, pensule, năzăriri, cîmpii provensale, magi, flori, treceri prin nopți de vifor, lanțuri de argint în captivități de aur tangibil, ne scormonea cu o privire întoarsă din poduri de fîn și întîrziate în nemurire :

— Care dintre voi, mizerabililor, a tras un foc de pușcă în rațele sălbatice ?

Eu, fiindcă umblu prin viață călare pe un lup cărula l-am scos limba prin ureche, l-am arătat cu degetul pe criminal.

— Va să zică, dumneatale pirăști ! ? Ei, bine, monșer, în Midi, unde-am petrecut optsprezece ani, te-aș fi pălmuit. Pasărea e moartă ? s-a întors spre Săraru.

— Moartă.

— Poți s-o înviezi ?

— Maestre, a înginat Dinu.

— Monșer, am la mine-n atelier teava tunului cu care a fost împușcat Carol al IX-lea, dacă vrei, dau o fugă și-o aduc, o încărcăm și-i împușcăm pe șeful Gării de Nord, dar să nu ucizi o pasăre, dacă nu poți s-o înviezi. Ce meserie ai ?

Pe atunci, Dinu Săraru avea pușca bătută cu plăci de alamă și o meserie incertă.

— Cronicar dramatic, a mărturisit el, ruginat, de parc-ar fi fost prins jefuind cadavre pe cîmpul de luptă.

Lucian Grigorescu a gemut, a spart în dinți două boabe de mirt, scăzute din porția păunilor („păunul e bufnița americanilor, trebuie să te porți delicat cu el, monșer"), s-a uitat întrebător la Tudor Mușatescu, aflat la dreapta sa ca al doilea judecător (nea Tudorică modela aur în Ofir, n-a schițat nici măcar umbra unei sugestii), apoi spre Gherase Dendrino, care-a rostit încet : „eu sînt născut în Ithaca, acolo, la asfințitul soarelui, judecățile se suspendă", și în cele din urmă s-a răsucit spre bătrînul Gheorghe Ciprian.

— Nu se aprobă, a declarat, cu glas înfrînt, autorul „Capului de rățoi".

— Vezi, domnule, l-a căinat președintele curții pe inculpat, n-ai încă o meserie sigură și ucizi păsări ! Te-aș pune să fringi pușca pe genunchi, dar ai familie. Du-te. Și să știi că nu vei fi iertat decît atunci cînd vei fi ajuns cineva sau vei învia pasărea. Și dac-o fi să ajungi cineva și n-o să mă mai găsești aici să-mi spui, să faci bine să te lipești cu tîmpla de zidul ăsta pe care l-au sfințit Brâncoveanu, Martha Bibescu, Sadoveanu. Iar tu, m-a fixat pe mine marele pictor, tu...

— Cămăraș, a dictat Tudor Mușatescu.

— Cămăraș, a repetat și Gherase Dendrino.

— Cămăraș, a admis și Gheorghe Ciprian.

— Cărător, mă, a rotunjit Lucian Grigorescu, că nu sîntem voievozi. Și a continuat : mie, o bere, lui Gherase, un rom și ălorlalți, cîte-o juma' de vin alb...

Sub fantoma iernii care coboară, vin peste timp și depun probe pentru recursul în procesul lui Săraru. Înalta curte din Tribunalul galben, domnînd peste amintire, trebuie să știe că Dinu Săraru n-a ajuns să înveze pasărea ucisă, dar s-a aplecat cu umerii și cu mintea sub legea jertfei, acolo de unde-și ia zborul pasărea visării. Din pămînt în mărul catargului, eroarea sonoră a făgăduinței. Apoi a descoperit, derutat, că știe despre Niște țărani totul sau aproape tot din ceea ce le-au pus în circă multele veacuri de umilință. Și ni i-a povestit, stînd îngenuncheat în Caslopeea Horezului. Apoi, din iarba celebră care crește dincolo de Olt, a scos în floarea agățelor chipul Ruxandrei Mărăcineanu — superstiția trandafirului îngemănînd neliniști tragice, oracolul unui suris rănit, aromă și spovedanie sinuoasă, curcubeu îndoliat pe o streașină de rîu.

Onorat Tribunal, totuși o cruce neagră mai plutește în iazurile lui Dinu Săraru. Vrînd să-și lipească, melancolic, tîmpla de vechiul zid al Brâncovenilor, a găsit peretele năruit. Paragină, dezolare și pustiu.

O pasăre ucisă. Și ziduri căzînd. Cuiva ar trebui să-i cînte păunul cel nehrănit cu boabe de mirt.

FĂNUȘ NEAGU ■

Iubirea de frumos

Despre omenie

Am primit scrisoare de la Piatra Neamț de la o văduvă cu un copil care bolnavă fiind și internată de urgență la un spital, în timp ce era așadar în tratament de însănătoșire a fost înlocuită din postul de vînzătoare într-o prăvălie unde lucra, rămînînd astfel fără pîine copilului.

Mă roagă să o ajut prin revista Flacăra căreia i-a făcut cunoscut necazul ei cu vreo trei săptămîni în urmă. O cheamă Tănase Elena, eu personal nu o cunosc dar îmi îngădui să mă întreb cu iubirea și îngăduința de cîte sînt în stare dacă aceasta este felul de a se lucra cu un om neajutorat bolnav și văduv dacă ai săi colegi indiferent de cauzele care i-au dus la îndepărtarea din modesta slujbă ce o îndeplinea cu conștiinciozitate după cîte se pare, au ales momentul psihologic potrivit să-i aducă în cunoștință că nu mai are ce căuta la prăvălia în care lucra. Nădăjduiesc că se va reveni asupra acestei hotărîri. Sfînta omenie moldovenească despre care am scris sute de pagini și eu sînt sigur că va face dreptate cauzei văduvei și orfanului.

Muzeul literaturii din Iași împlinește zece ani de viață la sfîrșitul acestei luni. Cu acest prilej vor avea loc în capitala Moldovei manifestări culturale, sesiuni științifice cu invitați din țară de prestigiu. Neobositului director Arhip, unul dintre cei mai frumoși patrioți pe care i-am întîlnit, cel căruia îi datorăm deschiderea Muzeului Dosoftei din Iași, ținuta academică a prelegerilor de la Casa Pogor și atîtea altele, îmi îngădui să-i trimit un gînd bun fiind eu însumi de două ori oaspete al așezămintelor muzeale din dulcele și sfîntul tîrg al neamului nostru Iașul lui Eminescu unde la Trei ierarhi își dorm somnul de veac Alexandru Ioan Cuza, Vasile Lupu, Dimitrie Cantemir...

IOAN ALEXANDRU ■

Cînd voi zice Nicolae Radu...

Nicolae, tatăl lui se cheamă
Tot așa și bunul și tatăle,
Cel abia născut, de bună seamă,
Că se va numi tot Nicolae.

Ca s-o-mpace însă și pe mamă
Ce de mic la sînu-i o să-l crească
Nicolae Radu se mai cheamă,
Nume vechi de viță românească.

Cînd voi zice Nicolae Radu
S-or sumete umerii de stîncă,
Al bătrînului înalt ca bradu'
Ce-are-n sîcî o rădăcină-adîncă.

29 aprilie 1980

Rememorare

Viață rău tocmită mi-a fost dată
Dacă vitregii am fost să fiu
Încă de copii orfan de tată
Iar ca tată, azi, orfan de fiu

Nu de unul doar ce gunguroește
Ori porcește „cupicel" hai-hui
Ci călcînd cu sete, bărbățește,
Tată însuși el la rîndul lui.

Și-am simțit pentru întîia oară
Oda-n metru antic nu în mit
Ci ca rug pe care-a fost să moară
Ars de viu, ca Nessus chinuit.

Știu durerea s-o privesc în față,
Nici sfîrșitul dîndu-mi-n-o să fiu
Opera de viață și de-o viață
Nimicită să mi-o văd, nu-i chip.

O nădejde am în toate-aceste :
Dîrza noastră fire de țăran
Cît timp fiul fiului meu este
Nicolae-al III-lea Stoian

16 noiembrie 1982

NICULAE STOIAN ■

Teatrul Național — un teatru deschis?

Publicînd materialele de mai jos, care reprezintă răspunsul Teatrului Național „I. L. Caragiale" în cadrul anchetei : Teatrul Național — un teatru deschis ? (I), realizată de revista „Flacăra", ținem (dat fiind tonul lor) să facem încă o dată precizarea că e firesc ca într-o dezbatere să apară opinii diverse. Aceasta însă nu înseamnă automat o suprapunere exactă cu punctul de vedere al redacției. Am solicita pe distinsul actor Radu Beligan, artist al poporului, să nu mai proferezе la adresa revistei injurii și calomnii, mai ales că Flacăra prețuiește eforturile sale ca actor și director de teatru.

Răbdarea de a aștepta adevărul dintr-o dezbatere n-are nimic de-a face cu pripa de a-l afla din prima replică. E, deslțel, și o regulă a teatrului, se pare, că abia după căderea cortinei poți afla adevărul întreg.

Urăm încă o dată Teatrului Național „I. L. Caragiale" activitate rodnică.

Un articol, semnat de Mihai Ungheanu, tăgăduiește orice merit activității desfășurate de Teatrul Național vreme de două decenii. Nu este o analiză responsabilă a creațiilor acestei scene, nu este o analiză care să țină seama în mod corect de realizările ansamblului artistic și de ecoul lor în rîndurile spectatorilor și ale opiniei critice. E vorba de o condamnare fără drept de apel a tuturor înfăptuirilor Teatrului Național dintre care nu puține au fost socotite de cronica dramatică și de public evenimente ale vieții scenice. Sînt anulate dintr-o dată nenumărate piese și spectacole, în care s-au impus talentul atîtor scriitori, actori, regizori și scenografi ce constituie o însemnată parte a mișcării culturale din țara noastră.

Acceptăm oricînd obiecții argumentate și sîntem gata să le luăm în considerație cu o maximă receptivitate, întrucît socotim că numai printr-o confruntare deschisă e posibilă viața artei, dar respingem ferm judecățile părtinitoare și care ignoră deliberat realitatea.

Mitzura Arghezi, Coca Andronescu, George-Paul Avram, Radu Beligan, N. Brancomir, Simona Bondoc, Paul Bortnovski, Mihai Berechet, Cristina Bugeanu, Ioana Bulcă, Eugen Cristea, Gheorghe Cozorici, Damian Crișmaru, Costel Constantin, Gheorghe Cristescu, Tamara Crețulescu, Florina Cercel, Cezara Dafinescu, Costache Diamandi, Celia Dima, C. Dinulescu, Cristina Deleanu, Gheorghe Dinică, B. Elvin, Mihai Fotino, Valeria Gagealov, Matei Gheorghiu, Radu Gheorghe, Al. Georgescu, Grigore Gonța, Ion Henter, Marian Hudac, Al. Hasnaș, Răducu Ițcuș, Catița Ispas, Ileana-Stana Ionescu, Andrei Ionescu, Aimée Iacobescu, Emil Liptac, Rodica Mureșan, Mihai Mălaimare, Eugenia Maci, Emil Mureșan, Victor Moldovan, Matei Alexandru, Adela Mărculescu, Ion Marinescu, Marin Moraru, George Motoi, Sanda Manu, Olga-Delia Mateescu, Silvia Năstase, Mihai Niculescu, Marin Negrea, Florian Nicolau, Gr. Nagacevschi, Iulian Necșulescu, Anca-Ovanez Doroșenco, Gabriel Oseciuc, Horea Popescu, Emanoil Petruț, Valentin Plătăreanu, Florin Piersic, Rodica Popescu, Didona Popescu, Silvia Popovici, C. Rautchi, Carmen Stănescu, Elena Sereda, Iamandi Șerban, Ilinca Tomoroveanu, Mihai Tofan, George Ulmeni.

O tristă concluzie

Un om care a împlinit șaptezeci de ani și și-a petrecut jumătate de veac în teatru, un om care în calitate de actor al primei scene a văzut de-a lungul existenței sale atîtea campanii de presă îndreptate împotriva Naționalului bucureștean, nu se miră și nu se sperie cu una, cu două. Dacă totuși m-am hotărît să iau cuvîntul, e pentru că rareori mi-a fost dat să citesc rînduri mai intrigante decît cele semnate de Mihai Ungheanu în „Flacăra". Ar fi prea ușor să pun violența atacului său pe seama unei părtiniri vinovate. Eu aș socoti, dimpotrivă, că-i expresia severității unui împătimat al teatrului, pe care-l urmărește asiduu și îndeaproape, fără să se implice în nici un fel în bătăliile străine de faptul scenic și, în general, de cultură. Și tocmai această neclintită convingere e temeiul uluirii și neliniștii mele.

Cum poate fi atît de rău informat un pasionat al artei care, fără îndoială, a văzut la Național în ultimii zece — douăsprezece ani măcar „Danton" de Camil Petrescu, „Regele Lear", „Îmblînzirea scorpiei" și „Richard al III-lea" de Shakespeare, „Al patrulea anotimp" și „Autobiografie" de Horia Lovinescu, „Romulus cel Mare" de Fr. Dürrenmatt, „Travesti" și „Viața unei femei" de A. Baranga, „Să nu-ți faci prăvălie cu scară" de Eugen Barbu, „Monolog cu fața la perete" de Paul Georgescu, „Cui i-e frică de Virginia Woolf ?" de Eduard Albee, „Un fluture pe lampă" și „Cartea lui Ioviță" de Paul Everac, „Generoasa Fundație" de A. Buerro Valejo, „Tinerețea lui Moromete" de Marin Preda, „Fata din Andros" de Terențiu, „A treia țeapă" de Marin Sorescu, „Așteptîndu-l pe Godot" de Samuel Beckett, „Ifigenia" de Mircea Eliade, „Apus de soare" și „Hagi Tudose" de B. Șt. Delavrancea sau „Caligula" de A. Camus ?

Cum e posibil ca un înflăcărat de teatru să nu știe că unele din aceste creații au determinat larga mișcare de interes a spectatorilor, reunind sute de reprezentații și că au dobîndit recunoașterea criticii dramatice românești și citeodată pe a criticii de peste hotare ?

Cum se motivează că un înflăcărat admirator al teatrului care cunoaște și recunoaște valorile actoricești de prim rang de la Național, să nu fi descoperit în activitatea lor de peste un deceniu nici o realizare de seamă ?

Cum e cu putință ca însuși cel care în 1981 (cu prilejul jucării la Craiova a celei mai proaspete versiuni scenice a Naționalului cu „O scrisoare pierdută") elogia în mod public și premia pe autorul spectacolului pentru contribuția sa la valorificarea operei lui Caragiale, să afirme în 1982 că nici laureatul și nici teatrul n-au făcut nimic pentru marele clasic ?

Cum se explică împrejurarea că un spectator care nu trăiește decît pentru bucuria actului de artă, pe orice scenă ar avea loc, să-l ocolească ori de cîte ori el nu se înfăptuiește ieri la „Bulandra" ori astăzi la „Mic" ?

Așadar, ceea ce mă nedumerește și mă înspăimîntă e că „iubirea" de teatru aburește clara vedere și încurcă memoria, paralizează îndoiala și interzice nuanțele de gîndire și de expresie ale spiritului critic și, așa, devine complicele unei grave injustiții.

CHIRIL ECONOMU ■

O surpriză mai mult decît plăcută, o surpriză înviorătoare este apariția Suplimentului revistei Contemporanul (noiembrie 1982). Conceput grafic într-o manieră elegantă, modernă, Suplimentul este un muzeu imaginar al timpurilor noastre, incitant și viu. Paginile „ard" împreună cu prezentul fierbinte, oferind cititorului certitudinea că se află înlăuntrul Actului Cultural Actual : literatură, teatru, muzică, plastică, film. Și pentru a avea o imagine rotundă a acestei prime apariții, să evidențiem calitatea excepțională a ilustrației, o adevărată „cameră obscură" a realității. Așadar, conturînd aerul nou de la Contemporanul, Suplimentul, iată, devine un posibil reper în publicistica noastră culturală. (G. Cușnarencu)

„Criticii pe care-i văd la teatru..."

(Urmare din pagina 15)

Național „I. L. Caragiale" nu-l joacă pe I.L. Caragiale, nu are un mare spectacol Caragiale !

— Nu cred că Naționalul trebuie să fie o arhivă Caragiale sau un muzeu de orice alt fel (după cum nu cred că oricine și oricînd poate denunța ca pe o nedreptate faptul de a nu fi fost jucat acolo). Dar observația lui M. Ungheanu că Teatrul Național nu are în mod curent un mare spectacol Caragiale merită toată atenția. Dealtfel și stilul Teatrului Național poate părea mai mohorît (fiindcă nu este elucubrant), dar eu mi-aș vedea cu plăcere, și în viitor, traduse intențiile dramaturgice pe o asemenea scenă care a dat, ca impact cu actualitatea politică, cadrul unui răsunător succes piesei mele „Carten lui Ioviță".

— Sînteți și un admirat publicist. Dar de ce sînteți atît de puțin prezent în presă ?

— Cel mai ușor mi-ar fi să spun că în ultima vreme am scris multe piese, care mi-au luat toată patima sufletească. Și n-aș minți. Cred mai mult acum în oficiul de însănătoșire și progres pe care îl poate stimula opera de artă decît în eficacitatea publicistică.

— De ce credeți asta ?

— Mi se pare că unele lucruri au fost spuse, și bine, de prea multe ori în presă, fără ca din ele să decurgă toate consecințele dorite. Admir pe cei care pot lua în piept, de fiecare dată, realitatea concretă, fără să obosească și fără să piardă speranța unei înviorări precipitate a acelor zone în care mai persistă o inextricabilă umbră. Eu unul parcă m-am mai înțelepțit. În orice caz, cei care îmi vorbesc astăzi despre unele piese ale mele cu satisfacție au ajuns tot atît de numeroși ca și cei care îmi vorbeau ieri despre articolele din presă. Ceea ce înseamnă, în primul rînd, că teatrul a cîștigat mult în difuziune.

— Ce ne mai promiteți dramaturgul Paul Everac ? La ce lucrați, ce proiecte aveți ?

— Stimate Ilie Purcaru, a devenit pentru mine o clauză de stil să nu anunț niciodată vreun proiect, atîta vreme cît nu este împlinit. Am să vă spun de aceea că tocmai azi, 2 noiembrie, în ziua convorbirii noastre, voi citi, pentru prima dată, într-un mediu familiar, cea mai recentă piesă a mea, care se numește „Biroul". Ea coincide fericit, în această toamnă rodnică, cu apariția, tot astăzi, a volumului de „Teatru comentat", publicat de Editura Eminescu, și care cuprinde sub denumirea „A cincea lebădă", zece din piesele cele mai reprezentative ale autorului pe care ați avut bunăvoința și răbdarea să-l intervievați.

„Egalul" de la Craiova și concluziile lui

Derbiul Universitatea — Dinamo a stîrnit la Craiova, dacă nu chiar în întreaga Oltenie, un interes extraordinar. Cu 3 ore înainte de meci se vînduseră 37 000 de bilete (auzind asta, antrenorul lui Bordeaux, Aimé Jacquet, numai că nu și-a făcut cruce), dar în tribunele stadionului „Central" se vor înghesui peste 50 000 de spectatori, unii dintre ei urmărind partida în genunchi (la propriu) lîngă gardul de lîngă gazon. Ce-au văzut ei ?

O primă repriză la discreția gazdelor. În primele 45 de minute, Craiova a dat tonul partidei, supunîndu-și adversarul unei presiuni continue, adesea transformată în „asediu". Ea a marcat un gol (minutul 23, „cap" al lui Geolgău după o lovitură liberă executată de Balaci), dar n-a reușit să se desprindă decisiv din mai multe motive : a) s-a arătat prea nervoasă (Balaci a văzut cartonașul galben încă din minutul 17) ; b) n-a avut în Cămătaru (încă nerestabilit) virful penetrant din alte partide ; c) a întîlnit un cuplu de fundași centrali (Dinu, Nicolae) foarte sigur în intervenții ; d) a ratat cîteva ocazii de gol, între care cea a lui Cămătaru (minutul 20, reluare cu capul la centrarea lui Cîrțu) a fost cea mai clară ; e) n-a putut controla, ca în alte dăți, zona centrală a terenului. Donose și, mai ales, Țicleanu fiind într-o zi mai slabă (a surprins, punct de vedere împărtășit și de antrenorul secund al națională, Balaci a mai avut o tresărire de orgoliu (șut „peste" după cîteva driblinguri derutante), minutele de pînă la fluierul final al arbitrului Radu Petrescu (corect cu excepția toleranței față de Ion Marin) aparținînd bucureștenilor. În acest interval, pe fondul căderii fizice a craiovenilor, Dinamo ar fi putut să cîștige, dar n-a făcut-o pentru că : a) jucătorii săi s-au mulțumit cu puțin, tratînd cu superficialitate cele 4-5 faze în care au avut, în atac, superioritate numerică (mai ales după ce, suferind o ruptură musculară, Tilihoi a părăsit terenul, iar Ungureanu a devenit, din același motiv, simplu figurant, călcînd cu greutate) ; b) Lung a fost foarte prompt în cîteva intervenții ; c) Dragnea a ezitat (minutul 88), simțindu-se cu musca pe căciulă (era ofsaid, dar steagul tușierului Mircea Nește a rămas jos) și șutînd într-un tîrziu, după ce Lung îi închisese unghiul, mingea izbind stîlpul porții craiovene. În rezumat, un final evident mai bun pentru Dinamo, care a reușit să scape cu fața curată și de acest al cincisprezecelea val, rămînînd neînvinsă în campionat după 1 350 de minute de joc, performanță pentru care, firește, elevii lui Nicușor, și Nicușor însuși, merită felicitări.

Așadar, un 1-1 echitabil, care mulțumește și, în egală măsură, nemulțumește ambele grupări, fiecare judecînd după partea de meci care i-a aparținut : Craiova după primele 45 de minute, Dinamo după ultimele 45. În ansamblu, un meci de nivel tehnic satisfăcător, dar subminat de nervozitatea din start, căreia i-a dat apă la moară, surprinzător, și antrenorul secund al gazdelor, Nicolae Ivan, pe care arbitrul l-a scos (pentru proteste) din incinta terenului. Chiar dacă în momentul acela Ivan avea dreptate (el l-a cerut socoteală lui Radu Petrescu după al treilea fault grosolan al lui Ion Marin), socotim ieșirea lui drept nepermisă și apreciem hotărîrea arbitrului regulamentară. S-au acordat, cu totul, 6 cartonașe galbene (în ordinea Ion Marin, Balaci, Iordache, Tilihoi, Ungureanu, Ștefănescu), dar un avertisment merita și Stredie care, în minutul 48, l-a aruncat ostentativ mingea arbitrului, nefiind de acord (se putea altfel ? Jucătorii noștri parc-ar fi, ei înșiși, arbitri ! ?) cu o decizie a acestuia.

Lăsînd de o parte implicațiile acestui 1-1 (Dinamo a urcat la +8 în clasamentul adevărului, Universitatea a coborît la +2), derbiul de simbătă a interesat în mod deosebit în perspectiva partidei pe care Craiova urmează s-o dispute, în 24 noiembrie, la Bordeaux în cadrul turului 3 al Cupei U.E.F.A. În această idee, meciul cu Dinamo a avut darul de a lămuri unele lucruri. Dincolo de anumite circumstanțe atenuante (accidentările lui Cămătaru și Crișan, ultimul foarte șters în cele 22 de minute cît a jucat contra lui Dinamo, oboseala acumulată într-un final de sezon foarte încărcat, cu meciuri la club și la națională etc.), credem că se poate vorbi la Craiova de o oarecare superficialitate în instruire. Cum altfel decît printr-o pregătire fizică insuficientă (sau, oricum, nu la nivelul pretențiilor unei formații intrate de acum în elita europeană) trebuie să ne explicăm prăbușirea echipei în finalul întîlnirii de simbătă ? Prea dese întinderi și rupturi musculare (cărora, din păcate, le-au căzut victime, tot simbătă, Tilihoi și Ungureanu) par să susțină temerile noastre. Pînă la meciul de la Bordeaux rămîne însă suficient timp pentru ca antrenorii Oțet și Ivan (în a căror competență și discernămînt credem) să găsească cele mai bune soluții spre a readuce echipa în plenitudinea forțelor, în așa fel încît, în fața lui Girondins, aceasta să poată evolua la nivelul maxim al posibilităților, ea avînd de suplinit, reamintim, și absența lui Balaci, suspendat pentru două cartonașe galbene. Tehnicienii craioveni au solicitat selecționerului Mircea Lucescu să-i scutească pe internaționalii Universității (mai puțin pe Balaci) de oboseala partidei amicale de la Karl Marx Stadt, cu reprezentativa R.D.G. Socotind îndreptățită cererea lor, am scris și noi în acest

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

Mircea Rădulescu, neutilizarea lui Irimescu, jucător recunoscut pentru forța sa) ; f) n-a rămas cu numai 10 adversari în față, eliminarea lui Ion Marin impunîndu-se (minutul 25, fault grosolan asupra lui Cîrțu) după ce dinamovistul primise, chiar în minutul 1, un cartonaș galben (intervenție dură asupra lui Geolgău). În rezumat, 45 de minute dominate de Craiova, net, limpede (la pauză unii încă mai sperau, după aspectul primei reprize, la un 3, 4-0 ! ?), dar în compania unui Dinamo matur, care nu și-a pierdut capul și nici ritmul „închizînd" jocul și avînd chiar cîteva zvîcniri (îndeobște prin Orac) spre poarta lui Lung.

Repriza a doua a început în fel, studenții asaltînd careul lui Moraru, și el foarte exact și sobru. După un sfert de oră însă, spre mîhnirea spectatorilor, Universitatea „s-a stins" și Dinamo s-a instalat tot mai încrezătoare, în atac. După ce Iordache a egalat (minutul 61, la o lovitură liberă semnată de Orac), Mircea Rădulescu, neutilizarea lui Irimescu, jucător recunoscut pentru forța sa) ; f) n-a rămas cu numai 10 adversari în față, eliminarea lui Ion Marin impunîndu-se (minutul 25, fault grosolan asupra lui Cîrțu) după ce dinamovistul primise, chiar în minutul 1, un cartonaș galben (intervenție dură asupra lui Geolgău). În rezumat, 45 de minute dominate de Craiova, net, limpede (la pauză unii încă mai sperau, după aspectul primei reprize, la un 3, 4-0 ! ?), dar în compania unui Dinamo matur, care nu și-a pierdut capul și nici ritmul „închizînd" jocul și avînd chiar cîteva zvîcniri (îndeobște prin Orac) spre poarta lui Lung.

Repriza a doua a început în fel, studenții asaltînd careul lui Moraru, și el foarte exact și sobru. După un sfert de oră însă, spre mîhnirea spectatorilor, Universitatea „s-a stins" și Dinamo s-a instalat tot mai încrezătoare, în atac. După ce Iordache a egalat (minutul 61, la o lovitură liberă semnată de Orac), Balaci a mai avut o tresărire de orgoliu (șut „peste" după cîteva driblinguri derutante), minutele de pînă la fluierul final al arbitrului Radu Petrescu (corect cu excepția toleranței față de Ion Marin) aparținînd bucureștenilor. În acest interval, pe fondul căderii fizice a craiovenilor, Dinamo ar fi putut să cîștige, dar n-a făcut-o pentru că : a) jucătorii săi s-au mulțumit cu puțin, tratînd cu superficialitate cele 4-5 faze în care au avut, în atac, superioritate numerică (mai ales după ce, suferind o ruptură musculară, Tilihoi a părăsit terenul, iar Ungureanu a devenit, din același motiv, simplu figurant, călcînd cu greutate) ; b) Lung a fost foarte prompt în cîteva intervenții ; c) Dragnea a ezitat (minutul 88), simțindu-se cu musca pe căciulă (era ofsaid, dar steagul tușierului Mircea Nește a rămas jos) și șutînd într-un tîrziu, după ce Lung îi închisese unghiul, mingea izbind stîlpul porții craiovene. În rezumat, un final evident mai bun pentru Dinamo, care a reușit să scape cu fața curată și de acest al cincisprezecelea val, rămînînd neînvinsă în campionat după 1 350 de minute de joc, performanță pentru care, firește, elevii lui Nicușor, și Nicușor însuși, merită felicitări.

Așadar, un 1-1 echitabil, care mulțumește și, în egală măsură, nemulțumește ambele grupări, fiecare judecînd după partea de meci care i-a aparținut : Craiova după primele 45 de minute, Dinamo după ultimele 45. În ansamblu, un meci de nivel tehnic satisfăcător, dar subminat de nervozitatea din start, căreia i-a dat apă la moară, surprinzător, și antrenorul secund al gazdelor, Nicolae Ivan, pe care arbitrul l-a scos (pentru proteste) din incinta terenului. Chiar dacă în momentul acela Ivan avea dreptate (el l-a cerut socoteală lui Radu Petrescu după al treilea fault grosolan al lui Ion Marin), socotim ieșirea lui drept nepermisă și apreciem hotărîrea arbitrului regulamentară. S-au acordat, cu totul, 6 cartonașe galbene (în ordinea Ion Marin, Balaci, Iordache, Tilihoi, Ungureanu, Ștefănescu), dar un avertisment merita și Stredie care, în minutul 48, l-a aruncat ostentativ mingea arbitrului, nefiind de acord (se putea altfel ? Jucătorii noștri parc-ar fi, ei înșiși, arbitri ! ?) cu o decizie a acestuia.

Lăsînd de o parte implicațiile acestui 1-1 (Dinamo a urcat la +8 în clasamentul adevărului, Universitatea a coborît la +2), derbiul de simbătă a interesat în mod deosebit în perspectiva partidei pe care Craiova urmează s-o dispute, în 24 noiembrie, la Bordeaux în cadrul turului 3 al Cupei U.E.F.A. În această idee, meciul cu Dinamo a avut darul de a lămuri unele lucruri. Dincolo de anumite circumstanțe atenuante (accidentările lui Cămătaru și Crișan, ultimul foarte șters în cele 22 de minute cît a jucat contra lui Dinamo, oboseala acumulată într-un final de sezon foarte încărcat, cu meciuri la club și la națională etc.), credem că se poate vorbi la Craiova de o oarecare superficialitate în instruire. Cum altfel decît printr-o pregătire fizică insuficientă (sau, oricum, nu la nivelul pretențiilor unei formații intrate de acum în elita europeană) trebuie să ne explicăm prăbușirea echipei în finalul întîlnirii de simbătă ? Prea dese întinderi și rupturi musculare (cărora, din păcate, le-au căzut victime, tot simbătă, Tilihoi și Ungureanu) par să susțină temerile noastre. Pînă la meciul de la Bordeaux rămîne însă suficient timp pentru ca antrenorii Oțet și Ivan (în a căror competență și discernămînt credem) să găsească cele mai bune soluții spre a readuce echipa în plenitudinea forțelor, în așa fel încît, în fața lui Girondins, aceasta să poată evolua la nivelul maxim al posibilităților, ea avînd de suplinit, reamintim, și absența lui Balaci, suspendat pentru două cartonașe galbene. Tehnicienii craioveni au solicitat selecționerului Mircea Lucescu să-i scutească pe internaționalii Universității (mai puțin pe Balaci) de oboseala partidei amicale de la Karl Marx Stadt, cu reprezentativa R.D.G. Socotind îndreptățită cererea lor, am scris și noi în acest sens, iar Mircea Lucescu n-a întîrziat să dea un răspuns favorabil. Ștefănescu și ceilalți au rămas la Craiova, dar ei trebuie să înțeleagă că zilele acestea vor trebui dedicate nu doar odihnei (oboseala jucătorilor olteni e reală, dar ea nu trebuie exagerată), ci și, mai ales, unei refaceri active. Fără multă sudoare și fără multă seriozitate, Craiovei îi va fi foarte greu să treacă peste „obstacolul" Bordeaux, echipa franceză (cu Trésor, Tigana, Giresse, Lacombe, dar fără Girard și Müller) fiind un adversar cu adevărat redutabil. Nu o sperietoare (spre deosebire de confratele Vasile Cîbulea, nouă nu ne e teamă de Girondins !), dar o formație solidă și matură, înaintea căreia Universitatea are datoria să se pregătească cu maximum de responsabilitate. Nu ne îndoim că va proceda exact așa, obligațiile ei fiind azi, cînd a rămas singura reprezentantă a fotbalului românesc în cupele europene, mai mari ca oricînd. La treabă, băieți, și mult succes !

Aimé Jacquet:

„Meciul din 24 ar putea fi decisiv pentru calificare"

De vineri seară pînă duminică dimineață, Craiova a avut 3 oaspeți deosebiți : Aimé Jacquet, antrenor principal la Girondins de Bordeaux, Didier Couecou, director tehnic în cadrul aceluiași club, Dominique Rousseau, trimis special al ziarului parizian „l'Equipe".

La cîteva minute după meciul Universitatea — Dinamo, l-am abordat pe Aimé Jacquet, fost jucător profesionist la Stade de Reims și Olympique Lyon, din 1980 antrenor al formației cu care Universitatea se va întîlni, la 24 noiembrie și 8 decembrie, în turul 3 al Cupei U.E.F.A. Spre surprinderea lui Rousseau („Jacquet e tăcut ca un pește, dintre toți antrenorii francezi el vorbește cel mai puțin"), tehnicianul bordelez s-a arătat mai mult decît amabil.

— Ce impresie v-a lăsat Universitatea ?

— Ca și orașul, pe care l-am găsit foarte frumos, echipa mi-a lăsat o impresie plăcută. E solidă, bine articulată și are temperament.

— Azi a avut chiar prea mult !

— Vă referiți la cartonașe ? Și noi avem necazuri cu ele, iată, fundașul dreapta Rohr nu va juca în partida cu Craiova, acumulînd două cartonașe

— Mai aveți și alte necazuri ?

— Müller, Girard și Giresse sînt contuzionați și folosirea lor, a primilor 2 mai ales, e problematică. Giresse însă e în refacere, totuși n-a putut juca în națională, miercuri, contra Olandei. În schimb, de la Girondins, au evoluat Trésor și Tigana și amîndoi s-au descurcat foarte bine. Am văzut meciul de la Rotterdam, 2—1 pentru Franța. Olandezii au fost penibili.

— Noi știam că Dieter Müller n-are drept de joc în Cupa U.E.F.A.

— De unde ?! El a fost în teren în partida cu Jena, pe care am cîștigat-o. Apoi s-a accidentat și e aproape sigur că nu va reintra pînă în primăvară.

— Să ne întoarcem la Universitatea : care dintre fotbaliștii ei vi s-a părut mai bun ?

— Donose. Pe Balaci, despre care am auzit multe lucruri frumoase, nu l-am urmărit în mod special, el urmînd să absenteze de la Bordeaux. M-a impresionat Ștefănescu, dar parcă a riscat cam mult.

— Asta ar trebui să vă bucure, nu ?

— De ce ? Nici un meci nu seamănă cu altul. Noi acordăm partidei cu Craiova o mare importanță, dovadă că am venit aici și eu, și Couecou. Considerăm că meciul din 24 ar putea fi decisiv pentru calificare.

— De ce, se joacă doar tur-retur ?

— E adevărat, dar sîntem conștienți că returul, programat tocmai în 8 decembrie, va însemna pentru noi un handicap în plus : clima. La Bordeaux, unde n-a mai nins din 1965, sînt acum în jur de 20 de grade, băieților mei le va fi greu să joace pe zăpadă. Din acest punct de vedere, norocul i-a surîs Craiovei, sorții hotărînd disputarea primei manșe în Franța.

— Ne-ați putea da un pronostic ?

— Cred că meciurile vor fi strînse, oricare dintre echipe putînd pătrunde în turul 3. M-aș bucura, firește, ca echipa aceea să fie Girondins, dar acum, după ce-am văzut-o pe Universitatea, pot spune, cu sinceritate, că va fi foarte greu. Dealtfel, ca stil și ca temperament, formațiile noastre seamănă. Și publicul e cam la fel, pătimaș și la Craiova, și la Bordeaux.

— Din păcate, nu vă putem ura succes !

— Nici eu dumneavoastră ! On verra.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

De ce țin cu Rapid

Rapid nu-i echipă de fotbal
Rapid este noapte și zi
Rapid e o stare de spirit,
Rapid e un mod de a fi.

Rapid e refuzul stagnării
Rapid nu-i căruță de blegi,
Rapid este nonconformismul
Rapid e că poți să alegi.

Rapid e istoria simplă,
Rapid este dreptul la nu,
Rapid e puterea mulțimii,
Rapid este eu, el și tu.

Rapid nu-i iubire comodă,
Rapid e un club de săraci,
Rapid e o stea populară,
Rapid nu-ți dă dreptul să taci.

Rapid este geniul cel ieftin
Și pacea modestului blid,
De-aceea și astăzi și mîine
Eu țin cu cei mulți : Hai Rapid !

ADRIAN PĂUNESCU ■

Propuneri

Într-un moment în care publicul s-a reîntors în tribune (ultima dovadă, cei 50 000 de spectatori prezenți simbătă la Craiova) și în care însuși fotbalul românesc, cu lumini și umbrele lui, pare angajat pe drumul redresării (deși mai e mult pînă departe), se simte, mai mult ca altădată, nevoia unor schimbări.

Prima se referă la cartonașele galbene. Din această toamnă, s-a renunțat, fără prea multe argumente, la sistemul care implica suspendarea automată a unui jucător după acumularea a două cartonașe galbene. Noua manieră de penalizare (administrativă, dar aplicabilă numai la nivelul diviziilor A și B) nu și-a dovedit eficiența, iar înmulțirea îngrijorătoare a actelor de indisciplină n-a făcut și nu face altceva decît să ilustreze acest adevăr la îndemîna oricui. La o oră la care sistemul două cartonașe galbene = o etapă de suspendare continuă să funcționeze pe plan internațional (ultima lui „victimă" fiind Ilie Balaci), pledam pentru reintroducerea lui în fotbalul românesc. Cu o condiție : contabilizarea avertismentelor să fie ținută și urmărită în mod public (eventual prin ziarul „Sportul"), în așa fel încît să nu se mai repete incidente ca acela care, în sezonul trecut, a permis (printr-o interpretare pro domo) abuziva eliminare a Craiovei din Cupa României.

A doua propunere, nici ea menită să răstoarne lumea, dar inspirată din realitatea imediată, vizează obligativitatea grupărilor din diviziile B și C de a utiliza un junior în teren, schimbarea acestuia putînd fi făcută numai prin introducerea unui alt junior. La timpul ei (hotărîrea e mai veche), măsura a fost justificată de media de virstă (28,5 ani), foarte ridicată în eșaloanele respective. Ea însă a devenit, cu timpul, un handicap și toată lumea știe cum se întîmplă azi : primul junior stă în teren 4—5 minute, după care e substituit de un alt junior, care abia dacă apucă să ajungă să predea legitimația, fiind imediat înlocuit cu un fotbalist mai experimentat !? E un procedeu (sau un subterfugiu) la care apelează, cu puține excepții, toate divizionarele B și C, care nu fac altceva decît să folosească unica portiță a unui regulament (în acest punct) depășit, vetust. De pe urma unei astfel de prevederi, nu cîștigă nimeni : nici echipa în cauză (silită să utilizeze doar 12 jucători), nici juniorul în cauză (trimis în teren doar spre hazul tribunei). Asa stînd lucrurile (și însăși federația nu pretinde c-ar sta altfel), socotim că a sosit momentul ca respectiva prevedere din regulament să fie abrogată, renunțarea la ea, ca și reintroducerea sistemului suspendării automate după două cartonașe, urmînd să aducă, după părerea noastră (împărtășită de majoritatea tehnicienilor cu care am discutat), numai beneficii fotbalului românesc. Vom mai reveni.

EMIL NEGOIȚĂ ■

Rugbi

Un campionat tensional

După grandioasa victorie a tricolorilor noștri asupra redutabilei echipe de rugbi a Franței, în așteptarea viitoarelor confruntări internaționale, iată-ne reintorși la preocupările interne și la partidele importante ale campionatului republican. În săptămîna trecută, în cadrul etapelor a 9-a și a 10-a, disputate la interval de numai trei zile, s-au desfășurat două din cele mai hotărîtoare întîlniri la vîrf, ambele pe stadionul din Ghencea (teren II), cel atît de incomod, amenajat în detrimentul spectatorilor și suporterilor sportului cu balonul oval.

Miercuri, în ciuda faptului că evolua pe arena proprie, Steaua a pierdut în fața lui Dinamo cu scorul de 16—18, după ce la un moment dat conducea cu 15 — 12, deși, la repriză, fusese condusă cu 12 — 3 !!! Evoluția scorului certifică un joc foarte disputat și chiar pasionant prin alternanța emoțiilor, dar marchează și o incapacitate tactică de a menține un rezultat și eventual de a-l amplifica favorabil. Înaintarea de la Dinamo, bizuită îndeosebi pe aportul lui Dărăban, Caragea și Enciu, s-a dovedit superioară celei conduse de Munteanu, M. Ionescu și Murariu, mai ales în momentele fixe de joc. Ambele echipe au revizuit severitatea scorului numai prin folosirea unui joc deschis și mobil, cu aportul treisferturilor și contrastacurilor, remarcîndu-se Paraschiv și Aldea de la Dinamo, precum și Alexandru, Vărzaru și fundașul Codoi, de la Steaua, acesta din urmă dovedind o lovitură sigură de picior, un bun plasament și hotărîre în contraatac. Victoria lui Dinamo, de justețe, este meritată, printr-un mai bun tonus competițional și pregătire psihologică superioară. Vădit obosită, însă, echipa Dinamo avea să primească, după două zile, șimbătă, pe stadionul Olimpia, replica onorabilă și curajoasă a echipei Rapid pe care, deși o învinge în final cu 37 — 19, o admite, la un moment dat, avantajoasă cu 19 — 16 !

Duminica trecută, la o prea matinală oră (9,30) pentru acest anotimp, pe brumă și ceață, am asistat la partida Steaua — Farul, în care victoria steliștilor cu 15 — 3 (6—3) a fost greu obținută și pe urma unor faze adesea confuze și pline de nervozitate, în afara fair-play-ului, fapt la care a contribuit în bună măsură și prestația mediocră a arbitrului D. Grigorescu, care a influențat chiar și rezultatul la pauză, refuzînd un eseu Farului ! Echipa redutabilului internațional Dumitru, căpitanul echipei constănțene, a greșit flagrant însă, angrenîndu-se într-un joc destructiv și revanșard prin atac la persoană, ceea ce a creat momente nedorite și tensiuni străine adevăratului joc sportiv. Nu trebuie să se uite că rugbiul nu este un joc de gladiatori, nici de circ roman ! Fundașul Vasile Ion a transformat, ca și în meciul cu Franța, o lovitură de pedeapsă de la aproximativ 40 metri, dar, ca și atunci, gafează în propriile buturi, oferind amabil un eseu stelistului Fucu !

O epurare a elementelor recalcitrante, cum și a celor care vor să cîștige prin orice mijloace, trebuie să stea în atenția cluburilor noastre nu numai fruntașe, dar și a Federației de rugbi, incluzînd și atenția față de prestigiul arbitrajelor !

În general, selecționabilii noștri s-au impus și în etapele de campionat, întărindu-ne încrederea în viitoarele „ieșiri" internaționale. În momentul de față, campionatul intern este condus de o triadă autoritară Farul — Dinamo — Steaua, la egalitate de puncte (28), formații care, de fapt, procură cei mai mulți jucători naționalei noastre. Cu atît mai mult ele au obligația morală a unei educații corespunzătoare în rîndul cadrelor de elită !

O nouă ierarhie a rugbiului european?

Ultima victorie a României asupra Franței, repurtată spre sfîrșitul lunii trecute la București, a stîrnit un flux admirativ internațional fără excepție asupra valorii crescute a rugbiului nostru.

Categorică în acest sens apare declarația binecunoscutului ziarist de specialitate Henri Garcia, de la „l'Equipe" : „Cea mai frumoasă consolare a „15"-lui Franței este aceea de a fi pierdut onorabil în fața celei mai puternice echipe române din toate timpurile".

Absolutizarea aprecierilor și preferința superlativelor pot fi justificate adesea în practicarea langajului gazetăresc nu doar spre înnobilarea unui elogiu, ci urmărind și efecte ditirambice pentru diminuarea esecului și absolvirea învinsului.

De data aceasta, însă, corul unanim al jurnaliștilor occidentali, precum și al conducătorilor destinelor rugbiului francez, a fost nevoit în unanimitate să cînte pe o singură voce o autentică odă tricolorilor noștri.

Dar tonalitatea laudativă n-a rămas numai ecoul presei occidentale.

Iată că tehnicianul sovietic Vladimir Nekrasov, din conducerea Federației de rugbi a U.R.S.S., prezent la Giulești cu ocazia confruntării, se arată la fel de entuziasmat, neprecupețind afirmații la fel de absolutiste : „Românii rămîn imbatabili pe înaintare... Este de imaginat ce capacitate va avea XV-le României atunci cînd și treisferturile vor ajunge la valoarea înaintașilor". Asemenea considerente, deși obiectiv laudative, trebuie să ne atragă atenția chiar mai mult decît celelalte, întrucît lucrurile s-au complicat în această desfășurare a „Cupei F.I.R.A." — ediția 1982—1983.

Reprezentativa de rugbi a U.R.S.S. a învins la Mérignac pe aceea a Franței, alcătuită din garnitura secundă, cu scorul de 12—6.

Considerată de mulți drept o reală surpriză, pentru noi ea constituie un rezultat firesc, după acel 10—10 din ediția trecută, cînd Franța a scăpat greu cu fața curată. Am fost la Moscova anul trecut, urmărind victoria noastră : România — U.R.S.S. 18—3, dar în ciuda rezultatului aparent categoric, meciul a fost dificil și tensionat. Prin victoria neprevăzută asupra noastră, Italia ocupase locul II în clasamentul final, mulțumindu-se cu poziția treia.

Anul acesta, prin dubla înfrîngere a Franței, rămîn trei pretendente la titlul european : U.R.S.S., România și Italia. După ce în trecutul clasament, U.R.S.S., printr-o inexplicabilă nesansă, ocupase locul 5 în grupa A, fiind propusă retrogradării, prin hotărîrea Congresului F.I.R.A. de a se reveni la formula cu șase echipe în prima grupă valorică, validîndu-se și Marocul, iată că aceeași formație a U.R.S.S. ocupă actualmente locul prim în deschiderea competiției, cumulînd 6 puncte din 2 jocuri.

Părerea noastră este că meciul decisiv îl vom vedea în primăvara viitoare la Kiev, în 8 mai, cu ocazia întîlnirii dintre Uniunea Sovietică și România, cînd se va hotărî, aproape sigur, noua supremație europeană. În orice caz, centrul valoric al rugbiului continental s-a deplasat într-o nouă zonă fierbinte și este evident faptul că asistăm la o nouă stratificare spectaculoasă.

TUDOR GEORGE ■

Cronica șoselei

Bine că nu s-a întîmplat nimic

La volanul autovehiculului gigant, Gheorghe F., șofer la un trust de construcții industriale, urmărește cu o privire care „vede în toate direcțiile" panglica șoselei, aparatura de bord, autovehiculele care vin din sens contrar, cele care rulează în plasa sa, ba chiar și pe tînărul care e pe cale să se hazardeze într-o dublare ce riscă să-l expedieze direct în botul autotrenului ce circulă din față. Scoate brațul stîng și-l avertizează să reintre pe dreapta. Șoferul se astîmpără și trece în spatele imensului autovehicul încărcat cu o cabină metalică grea de 9 tone.

Se vede culmea Feleacului, un fel de placă turnantă rutieră a Ardealului. Aici, fiecare șofer de autovehicul greu oprește, își revizuiește mașina și, după ce primește indicațiile milițianului, începe operațiunea cea mai de răspundere : coborîrea. „Nu-i deloc simplu să duci la vale o mașină care cîntărește 15—20 de tone. E ca și cum ai cobori peretele stîncos al unui munte, cu două ranițe încărcate ochi, în spate" se destăinuia șoferul ajutorului său, în timp ce gigantul pe roți cobora, în viteza a II-a, primele curbe ac de păr în direcția spre Cluj.

Autotrenul a ajuns la primele intersecții ale drumului Feleacului, cu străzile din municipiu, unde panta continuă să fie foarte accentuată.

„Mai avem puțin și ajungem în oraș, nu-i așa, nea Gheorghe ?" se adresează tînărul ajutor, șoferului.

Curios, de obicei sfătos, pilotul nu-i răspunde. Se schimbă la față.

„Traian-, îi pericol mare. M-a lăsat frîna !"

„Mai apasă, nea Ghiță, poate ține la repetări".

„Țin-te bine de bord, puștiule, să nu zbori afară în caz de pericol".

Uriașul autovehicul, cu încărcătura lui enormă, prinde viteză din ce în ce mai mare. Face un zgomot asurzitor rulînd peste pavajul din piatră cubică. La volan, Gheorghe încearcă o ultimă soluție pentru reducerea cît de cît a vitezei mașinii. Trage cu putere frîna de mînă. Se aude curînd un pocnet sec. „S-a rupt cablul Traiane ! Încerc imposibilul. Să mă strecor printre mașini pînă mă pot opri".

Șoferul aprinde luminile, deschide fereastra cabinei, scoate brațul, începe să gesticuleze și să strige : „Pericol, pericol, la o parte". O curbă la stînga luată cu brio, în ciuda vitezei, apoi una la dreapta realizată magistral. Depășește o căruță fără s-o atingă. Strigă, strigă întruna. Trecătorii privesc cu răsuflarea la gură cum se strecoară autovehiculul printre mașinile ce circulă din cele două sensuri.

Autovehiculul gigant își continuă nebuneasca cursă. Pietonii și bicicliștii se feresc îngroziți din calea masei enorme de metal, care coboară panta dură cu cel puțin 70 km pe oră. Mașina e controlată încă, cu ajutorul volanului, de către pilot.

În mintea șoferului toate se succed cu o nemaipomenită repeziciune. „Volan ușor la dreapta, acum să depășesc căruța. A înnebunit, ce face ăsta?" Pilotul observă un autoturism încărcat cu pasageri care, în pofida semnului de oprire la intersecție, pătrunde din stînga pe drumul principal, riscînd să-l blocheze. Distanța pînă la autovehiculul ușor se micșorează. Nu mai sînt decît 50 de metri. Cu sînge rece, pilotul găsește într-o fracțiune de secundă soluția salvatoare. Intră într-o alveolă a unei stații de oprirea autobuzelor, mărind distanța laterală față de Dacie, și trece literalmente la nici un sfert de metru pe lîngă botul mașinii conduse de inconștientul pilot.

La ieșirea din alveolă, remorca autotrenului, aflată într-un puternic balans, șterge un biciclist care se dezechilibrează, cade la pămînt și se accidentează. Bătrînul de 70 de ani este transportat urgent la spital.

Cursa de neimaginat continuă. Autovehiculul este la mică distanță de o mare intersecție. Semaforul arată culoarea roșie pentru autotrenul care se apropie ca o nălucă. Trecătorii, conducătorii de autovehicule au fost însă preveniți. Culoarul este liber. Toți se dau la o parte. Autotrenul trece ăidoma unui tren rapid printr-o neînsemnată gară de cale ferată. Se oprește apoi mai departe, la vreo 250 de metri, parcă obosit de atîtea isprăvi făcute într-o zonă unde, potrivit lexiconului tehnic, strada se află în palieri, adică este absolut orizontală.

Cu șoferul nu se poate vorbi vreme de 15 minute. Se uită la mașină, la cei din jur, privește în depărtare la panta pe care a coborît-o aidoma unui „schior de mare performanță aflat la o cursă de slalom uriaș.

Pietonii, care au văzut de pe trotuar manevra de evitare a autoturismului, coboară în fugă și se string în jurul „eroului zilei". Îi îmbrățișează, îl felicită. Aprecierile devin mai zgomotoase, cînd se află că autovehiculul greu a fost pilotat absolut fără frîne.

„Bine că nu s-a întîmplat nimic", atît a răspuns Gheorghe F. celor care l-au admirat și l-au felicitat pentru modul în care a evitat o groaznică catastrofă rutieră.

Bătrînul biciclist e în afară de orice pericol. În curînd va ieși din spital.

VICTOR BEDA ■

Șapte ani de suspendare pentru lipsa altor șapte!

Așa cum era de așteptat, U.E.F.A. nu a arătat nici cea mai mică urmă de clemență în judecarea actelor de indisciplină petrecute pe terenul din Sarajevo, ale căror „eroi" au fost jucătorii hunedoreni Dumitrache și Gabor. La sfîrșitul săptămînii trecute, în urma analizării foii de arbitraj și a raportului observatorului neutru, uniunea europeană a trimis pe adresa federației noastre un telex, comunicînd sancțiunile luate : interzicerea participării jucătorului Florea Dumitrache la oricare partidă aflată sub auspiciile U.E.F.A., pînă la data de 12 noiembrie 1989 ; suspendarea jucătorului Romulus Gabor pentru 5 meciuri oficiale în cupele europene intercluburi ; amendarea clubului Corvinul Hunedoara cu suma de 1 000 franci elvețieni. În cazul în care arbitrul partidei, italianul G. Menegalli, va cere despăgubiri pentru leziunile fizice produse (Dumitrache l-a lovit cu capul în față), același club va fi nevoit să suporte cheltuielile necesare îngrijirii medicale ! Cu drept de contestație — contra taxei de 1 000 franci elvețieni.

Sînt cîteva lucruri care nu pot trece neobservate. Eliminată din competiție, Corvinul a făcut multă tevatură pentru un gol discutabil, marcat cînd scorul era deja 3—0 pentru adversari. S-a văzut încă o dată lipsa de experiență a echipei, care și-a pierdut pur și simplu capul în momentele dificile, acuzînd din plin șocul. Cu alte cuvinte, șansa de a reprezenta fotbalul românesc într-o competiție europeană s-a întors în cele din urmă împotriva echipei hunedorene, jucătorii săi pierzînd busola și în ultimul meci de campionat, cînd Steaua a cîștigat clar la Hunedoara. S-a adeverit încă o dată că de la sublim pînă la dezastru nu e decît un pas, că o echipă care trece de la nivelul fotbalului intern la cel practicat pe plan internațional trebuie să fie mai întîi bine armată psihic, dincolo de atît de necesarele calități tehnico-tactice. Nu ar fi pentru prima oară cînd, îzbindu-se din plin de realitatea fotbalului internațional, o formație românească ar aluneca pe tobogan și pe plan intern, ieșind mult slăbită, nu întărită, din șocul cu echipele mari ale continentului. La polul opus, prin excepție, am situa echipa campioană, Dinamo, care după Aston Villa a reușit să-și stringă rîndurile și să obțină la Craiova o remiză deloc scontată de specialiști.

În ceea ce îi privește pe cei doi jucători, sigur că excluderea lui Dumitrache pe timp de... 7 ani poate să surprindă oarecum, ținînd mai ales cont de felul în care se judecă cazurile similare în fotbalul nostru. Dealtfel, în paranteză fie spus, Biroul Federației române de fotbal, încercînd să anticipeze sancțiunile U.E.F.A., a găsit de cuviință să-l pedepsească pe cei doi jucători hunedoreni cu cîte un... avertisment !? S-a discutat, e adevărat, și despre posibilitatea de a-l pune pe Dumitrache și Gabor să plătească ei înșiși contravaloarea în lei a amenzii aplicate clubului. Aici însă lucrurile nu mai sînt atît de simple. Într-un articol de o ținută exemplară, scriitorul Fănuș Neagu pune în „Luceafărul" de simbătă trecută degetul chiar pe rană. Ne permitem să-i citîm (textul se află sub titlul „Cînd nu există riscul meseriei") : „...Lipsit de un statut al său, jucătorul român de fotbal nu-și face datoria cum trebuie, e lenes, coltos și, după caz, suferă de mania persecuției sau de complex de superioritate. [...] În amîndouă cazurile, bineînțeles, e vorba de un dispreț respingător la adresa dragostei cu care i-am înconjurat. Dar e vorba și de educația pe care o desfășoară federația și cluburile, apoi de cei șapte ani de-acasă, de nivelul de cultură (și-al jucătorilor și-al antrenorilor), de respectul ce ni-l datorăm unii altora ș.a.m.d. Și pentru că toate acestea la un loc nu au dus la rezultatele dorite — dovadă șirul interminabil de brutalități la care sîntem martori mereu — cred că a sosit timpul să trecem la aplicarea pedepselor cele mai usturătoare. Suspendările pe o etapă două sau trei sînt luate în rîs, iar mustrările publice sînt primite ca un fel de laudă. Tot ce-i întărîtă și-i doare pe scandalagii sînt amenzile. Dar cu cît să-l atingi la buzunar pe Dumitrache de la Corvinul Hunedoara ? Aici, totuși, cîntecul devine negru și minia forurilor sportive trebuie să se topească, fiindcă Dumitrache ar putea să întrebe : pe baza cărui statut doriți să mă judecați ? Jucătorul român de fotbal nu are unul. Pe baza celor șapte ani de-acasă ?" O admirabilă punere la punct, la care subscriem cu cea mai mare plăcere.

DUMITRU GRAUR ■

Dubla existență

Este adevărat, mintea omenească a născocit aparate care ajung pe alte planete, le filmează și transmit imaginile pe Terra. Dar n-a fost inventat nimic pentru cunoașterea gîndurilor ascunse...

Să fie, însă, nevoie de așa ceva, atîta timp cît gîndul nu este tradus în faptă ? Iar dacă începe materializarea ideii, este cumva imposibil de aflat preocuparea cuiva care săvîrșește fapte ce lezează interesele celorlalți ? Întîrzierea cu care acționăm uneori, în astfel de cazuri, are, dacă analizăm lucrurile bine și sincer, alte explicații : indiferența, nepăsarea, atitudinea formală — implicit iresponsabilă — cu care se îndeplinesc, pe alocuri, atribuții precise privind cunoașterea oamenilor.

Cazul fostului student anul 2 al Institutului de marină din Constanța — Mihai Vulpe — oferă, din păcate, posibilitatea reflectării profunde din partea factorilor responsabili, în primul rînd, însă nu în mai mică măsură, din partea foștilor lui colegi, asupra datoriei pe care o avem fiecare de a ne cunoaște aproapele, de a nu ne fi indiferentă posibilitatea pătrunderii unor elemente incorecte în anumite locuri și domenii, care le-ar permite săvîrșirea unor fapte antisociale greu reparabile.

Să ne imaginăm ce s-ar fi putut întîmpla în cazul că Mihai Vulpe — descoperit recent de Miliția municipiului Constanța ca autor a unui număr de 23 fapte penale : 17 furturi din locuințe, 3 furturi din autoturisme, 6 tentative de furturi din locuințe și 7 tentative de viol — ar fi reușit să-și continue viața dublă, de student și infractor, pînă la absolvirea institutului ? Evident, se pot face tot felul de supoziții, inclusiv cu privire la eventuala renunțare a acestuia la preocupările infracționiste, ceea ce este mult discutabil și în neconcordanță cu cerințele justiției, cu scopul acesteia.

Mai apropiată de realitate este, însă, varianta săvîrșirii unor fapte mult mai grave — dacă luăm în considerare psihologia infractorului înrăit și venal.

Dar nu este nevoie să anticipăm fapte imaginare pentru a ne da seama de pericolul social pe care îl prezintă un astfel de individ, atîta vreme cît infracțiunile deja săvîrșite sînt deosebit de grave.

Întrebarea care se pune și asupra căreia ar trebui să medităm profund, pentru a desprinde concluzii pentru alte situații similare, este : putea fi Mihai Vulpe, dacă nu prevenit să comită asemenea fapte, cel puțin descoperit mult mai aproape de începutul activității lui infracționiste ?

Să reținem ceea ce am subliniat mai înainte, că el nu era un borfaș voiajor prin cine știe ce localități din țară, ci se afla într-o instituție de învățămînt, unde urma un program bine stabilit, a cărui comportare dubioasă putea (trebuia) să fie observată atît de cadrele didactice, cît și de colegii cei mai apropiați.

Oare faptul că M. V. pleca mereu singur ore în șir, pe timp de noapte, revenind la cămin cu tot felul de obiecte, pe care le valorifica ulterior amatorilor de chilipiruri — cercetările au stabilit că a furat bunuri de zeci de mii de lei —, iar cu banii obținuți cumpăra piese pentru autoturismul personal, nu constituia un motiv de reflectare pentru cei din jur, asupra profilului moral al tînărului respectiv ? A privi în jur cu mai multă responsabilitate civică nu înseamnă a-ți suspecta, în modul grotesc, aproapele, ci a descoperi cu un ceas mai devreme alunecări spre incorectitudine, a stopa la timp fapte ce pot lua proporții și ale căror consecințe pot fi ireparabile.

MIHAI GROZAVU ■

Lumea în care trăim

Un șomer, un pistol, o victimă...

„New York Times". O știre laconică : „G.B. 58 de ani. Fără copii. Soția bolnavă de 6 ani. De doi ani șomer. Și-a epuizat resursele. Și-a tras un glonte în cap în stația de metrou."

Un șomer, un pistol, o victimă...

Michael Wilk este tehnician. Mai exact era tehnician la o fabrică de piese auto din statul Michigan. De multe luni nu mai lucrează. Are o familie de 5 persoane. Cînd soția lucra, pentru a cîștiga ceva mai mult, făcea ore suplimentare și rezultatul a fost că s-a îmbolnăvit. El șomer, ea bolnavă. Un reporter l-a găsit la fereastră privind absent către stradă. Abătut, copleșit de nefericire a mărturisit : „Sînt atît de deprimat încît nu îmi mai pasă de nimic. Mă simt ca paralizat și singurul lucru pe care îl mai pot face este să mă uit în gol".

Nu s-a împușcat. N-a apelat la pistol, dar gîndul sinuciderii îi dă tîrcoale. Va izbuti să alunge acest gînd funest ?

Weslei John a fost muncitor la Detroit. A fost pentru că patronii săi l-au concediat. Nu are deocamdată nici o șansă de a ieși din greul impas. Fusese cîndva un om vesel, plin de viață. Situația actuală o înfățișează singur : „Este ca și cum te-ai pomeni în infern și nimeni nu-ți întinde mîna să ieși de acolo".

Un infern...

Un infern în care au intrat peste 31 de milioane de oameni din țările industrializate ale Occidentului. Doar în Statele Unite peste 11 milioane de bărbați și femei caută de lucru. Senatorul Kennedy a calificat situația drept „o tragedie națională". Chiar la Casa Albă s-a recunoscut că este, pe acest plan, cea mai dificilă situație din anii de după cel de-al doilea război. Nici unul din statele americane nu este ferit de acest flagel. Șomajul lovește violent, cu efecte dramatice, milioane de oameni, mai ales tineri, a căror intrare în cîmpul muncii este blocată, dar și pe virstnici, a căror concediere înseamnă, practic, pierderea oricărei șanse de a mai avea o slujbă.

„Ecoul anilor '30 străbate America" — spunea un jurist american citat de „Washington Post". Anii '30 sînt anii marii crize. Anii care au zguduit America și lumea. Anii care au lăsat urme adînci pe plan mondial. Anii aceia sînt tot mai des evocați pentru a defini exact starea prezentului tocmai pentru că acest prezent are multe similitudini cu evenimentul care a zdrobit milioane de vieți : criza economică capitalistă din anii '30.

Gravitatea actualei crize este accentuată mai de grabă de faptul că se produce pe fundalul unei situații internaționale periculoase. O situație generată de nebuneasca cursă a înarmărilor. Tensiunea bîntuie pe mai toate continentele planetei. Arsenalele sînt mai mari și mai aglomerate ca oricînd. Risipa de resurse umane și materiale este fantastică. Și toate acestea în timp ce milioane și milioane de oameni cunosc tragedia șomajului.

G.B. nu a găsit o altă soluție decît să-și cumpere un pistol, din puținii bani pe care îi mai avea, punîndu-și capăt vieții. N-a fost greu. Într-o lume în care armele sînt obiectul unui fantastic comerț, într-o lume în care tranzacțiile de arme reprezintă miliarde și miliarde de dolari, este, într-un fel logic, să înflorească și comerțul cu amănuntul avînd ca obiect aceleași instrumente ale morții.

Viața se scumpește însă pistoalele sinuciderii (sau ale uciderii) rămîn la prețuri accesibile. Se afirmă că în Statele Unite ar exista 120 de milioane de arme de foc. Nu sînt cele din dotarea armatei, ci pur și simplu, armele pe care le posedă diferiți particulari, dornici fie să se apere de delincvenți, fie să comită fărădelegi, fie — cum a fost cazul lui G.B. — să-și pună capăt zilelor.

Desigur, oricît ar fi de deprimați, mulți dintre șomeri preferă calea protestului, calea acțiunii, recurg la armele luptei împotriva celor ce le impun o situație tragică. Ei înțeleg tot mai clar că șomajul nu este un fenomen întîmplător, ci provine dintr-o realitate a lumii întemeiată pe nedreptate și exploatare. Șomajul este legat de însăși substanța societății capitaliste, de caracterul ei. Nici una din țările occidentale nu face excepție de la acest fenomen. Nici măcar R.F.G. care părea cea mai solidă dintre economiile Occidentului. Criza a lovit și Germania federală iar falimentul marelui concern A.E.G. este simbolic pentru declinul economic nu numai al R.F.G. ci și al lumii capitaliste.

Firește, soarta lui G.B., șomerul sinucigaș, nu se aseamănă decît parțial cu cea a lui A.E.G., concernul muribund. Asemănarea constă în faptul că șomerul al cărui nume îl cunoaștem doar prin inițialele sale, și trustul care s-a impus de asemenea prin inițialele sale, sînt în egală măsură victime ale crizei. Pentru G.B. a fost mai simplu. A apelat la un pistol. A.E.G. firește nu putea apela la aceeași modalitate pentru a pune capăt definitiv impasului.

Criză, șomaj, victime. Uneori intervine și un pistol.

Drame omenești. Drame născute din nedreptatea unei societăți a profitului. Drame care cele mai multe rămîn anonime. Căci viața unui șomer valorează prea puțin într-o lume care își îngăduie să risipească pentru înarmare 650 miliarde de dolari pe an...

AL. PINTEA ■

Mondo umano ?

„Vînd arme oricui"

La mijlocul anilor '30 ziarista și scriitoarea britanică Rosita Forbes a reușit — numai ea știe cum ! — să obțină un interviu de la enigmaticul Sir Basil Zaharoff, supranumit „vînzătorul morții subite", „maestrul tranzacțiilor", „regele vînzătorilor de arme", căruia marele nostru Nicolae Iorga i-a mai zis, atît de inspirat, și „magul banului". Acest Șir, care primise pînă la acea oră 228 de medalii din partea a 31 de state ale lumii, declara cu o nonșalanță ajunsă legendară : „Vînd arme oricui dorește să cumpere. În Rusia (țaristă) erau rus, grec în Grecia și francez la Paris". Dincolo de astea ar mai conta, desigur, și alte amănunte. Poate acestea : ajuns într-o capitală, el se anunță ministrului de război al țării respective, care-l primește de îndată și are loc următorul dialog : — Nu v-am lăsat să intrați decît pentru a vă spune să nu vă mai pierdeți timpul. Ofertele dv. nu mă interesează deloc. Zaharoff — Reflectați. Voi reveni să vă văd mîine, joi. Ministrul — Nu vă faceți griji. Apoi, mîine nu este joi, ci marți. Zaharoff — Mîine este joi. Ministrul — Marți. Zaharoff — Pariem, excelență, pe 100 000 de franci că mîine este joi ?" Să mai adăugăm că ministrul a cîștigat prinsoarea ajungînd, în schimb, printre cei mai buni clienți ai firmei reprezentate de Zaharoff ? Dar să vedem și implicațiile fenomenului corupției practicate de Sir Basil. Tunurile turcești manevrate de artileriști germani care, în 1915, trăgeau în Dardanele împotriva englezilor fuseseră furnizate de compania britanică „Vickers" prin mijlocirea directă a lui Sir Basil ; o navă britanică de război va întîlni o mină turcească — „made in England" — și se va scufunda ; în perioada imediat premergătoare războiului, Krupp, germanul, cumpăra nichel de la „Le Nickel", companie franceză dintr-o țară cu care Germania avea să intre în război. În ambele cazuri nu este vorba de ceva neobișnuit. De pildă, înaintea războiului franco-[illegible] din 1870, Krupp oferise [illegible] tunuri armatei lui Napoleon al III-lea.

Mi-am reamintit cele de mai sus citind o depeșă a agenției Reuter în care se vorbea de pata de lox prin contemporane și pericolele vizibile ale acestui comerț cu moartea — fie ea subită sau nu. Se invoca, în telegrama respectivă, un studiu publicat la sediul Națiunilor Unite de Organizația pentru stabilirea priorităților mondiale și alcătuit de Ruth Leger Sivard, fostă oficialitate americană, împreună cu un grup de consilieri între care se află și premiata laureată a Premiului Nobel pentru pace, suedeza Alva Myrdal. Dintre multele exemple furnizate de studiu am descoperit aici doar două ce ilustrează continuitatea ororilor de pe vremea lui Sir Basil Zaharoff și chiar dinaintea lui. Astfel, cu doar opt zile înainte ca, în primăvară, Argentina să invadeze insulele Malvine (Falkland) ea primise armament din partea... Marii Britanii, furnizoarea tradițională a guvernului de la Buenos Aires. Apoi, într-o țară latino-americană, ce răsturnase dictatura proamericană a unui militar, armele fuseseră, în cea mai mare parte a lor, achiziționate în Florida. Este vorba de două dintre cele mai recente cazuri care relevă că acel ilustru „mag al banului" n-a fost un precursor ci un „maestru al tranzacțiilor" care — vai ! — în vremea noastră cu cît sînt mai paradoxale cu atît devin mai periculoase.

Raportul amintit vorbea atît de frumos și cred că nu exagera deloc ca de o epopee a lui Sisif a secolului nostru.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Gastroprag '82

20 de medalii pentru 7 români

În urmă cu cîteva săptămîni, cine a avut curiozitatea să deschidă ușile bucătăriei restaurantului Podul Mogoșoaia de pe Calea Victoriei a asistat la un spectacol insolit. Așa cum sportivii înaintea marilor concursuri umplu arenele stadioanelor cu zumzetul caracteristic pregătirilor dinaintea unei mari competiții, tot așa aici se putrau întîlni lucrători din alimentația publică pregătindu-se cu zel și zor în vederea unei mari confruntări, care avea să se țină la Praga. Locul antrenorului era deținut de data aceasta de directorul **I.A.P.L. Amzei, Gavril Albiter,** care primise sarcina să selecționeze, din sectorul său, pe cei mai buni bucătari, ospătari, cofetari și barmani, care să reprezinte țara noastră la prestigiosul **Concurs profesional internațional al maiștrilor bucătari, cofetari, ospătari și barmani, „GASTROPRAG '82,** care se ține din patru în patru ani în capitala Cehoslovaciei.

Delegația română a fost compusă din 7 plus 1, și pentru că este ușor de înțeles cine a fost „plus 1" îi vom enumera pe următorii : **Iulius Cezar** și **Petre Sîrbu** (bucătari), **Viorel Ștefan** și **Tudor Stroe** (cofetari), **Ion Dobrin** și **Mihai Coandă** (ospătari), **Nicolae Bădoi** (barman-preparator). În capitala R.S. Cehoslovace, reprezentanții noștri aveau să își noteze că trebuie să-și confrunte talentul și priceperea în prepararea bucatelor și meselor românești cu redutabilii reprezentanți din **Canada, R.F.G., Austria, Elveția, Iugoslavia, Ungaria, R.D.G., Cuba, U.R.S.S.** (cu două echipe). Trebuie să recunoaștem că medaliile, obținute după o dîrză confruntare de 5 zile, atîrnă și mai greu în balanță ținînd seama de faima binecunoscută a concurenților.

În liminar trebuie să subliniem că rezultatele reprezentanților noștri sînt cu atît mai meritorii cu cît, spre deosebire de celelalte delegații, ei n-au beneficiat de colaborarea necesară și firească a unor arhitecți, desenatori sau designeri. Startul s-a dat în frumoasa sală a hotelului Intercontinental. În alocuțiunea sa, Josef Semrad, președintele permanent al acestei competiții, a ținut să sublinieze că scopul final al întrecerii este **perfecționarea artei culinare** și că linia directoare **este folosirea în cantități cît mai mici a grăsimilor, proteinelor și a alcoolului.** Concursul propriu-zis s-a desfășurat în Palatul culturii, imensul lăcaș care se întinde pe 10 000 metri pătrați, împărțit ad-hoc în două secțiuni : **Cofetari-bucătari și ospătari-barmani.** Întrecerea, la rîndul ei, se împărțea în două mari probe : impuse și la alegere. Probele impuse cereau concurenților : **prepararea la vedere, încadrarea în timp, porționarea și servirea.** Trebuie să recunoaștem că a te afla într-o țară străină, a fi preocupat de exigențele concursului și a răspunde în același timp cu amabilitate sutelor de întrebări venite din partea vizitatorilor nu a fost un lucru ușor, dacă ținem cont că Palatul culturii a fost vizitat în 5 zile de 200 000 oameni. Probele la alegere au fost executate în bucătăria hotelurilor unde au fost găzduite delegațiile și trebuiau să reziste în galantar pe toată lungimea concursului.

Foarte interesante au fost probele pentru ospătari, care trebuiau să organizeze : **mese pe specific național** și **mese de aniversare.** Aici se cuvine să poposim mai mult pentru a sublinia încă o dată reușita ospătarilor noștri, care cu talentul, priceperea și experiența dobîndite în țară au reușit să se impună în fața celorlalte delegați, care la organizarea meselor au făcut apel la artiștii plastici ce îi secondau. Fără doar și poate că renumitele noastre sarmale, tochituri sau fudalmale au stîrnit interesul celorlalți concurenți. Aceștia, cu carnetul în mînă, s-au adresat școlii gastronomice românești, prezentă de data aceasta nu prin intermediul slovei, ci prin reprezentanți direcți care au arătat că pe lîngă prepararea bucatelor este nevoie de un anumit gust, greu imitabil de cei care își desfășoară viața în afara spațiului carpatin. Cei doi bucătari, spre mulțumirea noastră, nu au prezentat în concurs clasicele mîncăruri românești, ci au pregătit **păstrugă dunăreană umplută cu legume** și **cotlet de urs brașovean garnisit cu fructe de pădure.** Zimbind, directorul I.A.P.L. Amzei, **Gavril Albiter,** ne declara că a fost sigur de succes, cu mult înaintea afișării notelor, deoarece din locul de unde urmărea concursul a observat că în farfurii nu a mai rămas nimic.

Juriile au fost formate din reprezentanții mai multor țări, mari specialiști în ale gastronomiei, care au avut drept criterii de [illegible] : **folosirea unor produse care în final să conducă spre o alimentație rațională, materialul folosit să fie comestibil, să aibă aspect plăcut și să reziste timp de 5 zile.** La sfîrșitul concursului echipajul românesc a primit 20 de medalii : 6 de aur, 5 de argint, 11 de bronz. S-au mai acordat 9 mențiuni speciale, un Premiu al juriului și Cupa gastronomică. Sigur că dînd cezarului ce-i al cezarului trebuie să spunem că experiența „GASTROPRAG '82" a fost plină de învățăminte și pentru reprezentanții noștri, care nici o clipă nu au uitat că au datoria să învețe și de la alții. Și au învățat multe, fie prin contact direct, fie prin observații discrete în fața meselor unde își desfășurau activitatea colegii concurenți. Toate aceste învățăminte sînt acum prelucrate organizat în cadrul I.A.P.L.-Amzei. Iulius Cezar, nume celebru și în istorie, iată, devine cunoscut astăzi în calitate de rafinat bucătar și responsabil al restaurantului Spaniol. El declară că tot ce a văzut la acest concurs va aplica la restaurantul pe care îl conduce pentru că un adevărat șef de unitate trebuie să mențină faima bucatelor românești, dar în același timp să aducă în circuit cîte ceva din gastronomia altor popoare. Directorul întreprinderii, de pe poziția sa, ne îndeamnă să menționăm că experiența cîștigată la Praga va fi generalizată în toate unitățile aparținînd I.A.P.L. Amzei. Pentru a ne convinge, nu ne rămîne decît să vizităm aceste localuri.

DAN BÂRLĂDEANU ■

Cei 7 magnifici de la stînga la dreapta : Ion Dobrin, Mihai Coandă, Viorel Ștefan, directorul G. Albiter, Tudor Stroe, Petre Sîrbu, Nicolae Bădoi. Atunci cînd s-a făcut fotografia lipsea Iulius Cezar, bucătar rafinat și responsabilul restaurantului Spaniol (fotografia din stînga).

După „PANORAMA" — Polonia

„Creiere“ de import — profit imens pe spinarea altora

■ Aspect al neocolonialismului contemporan

■ O practică ce contravine flagrant drepturilor reale ale omului

■ Condiția intelectualului „de import“

■ „Transfer tehnologic în sens invers“

ROMÂNIA : Să înceteze exodul de personal calificat din țările în curs de dezvoltare !

Din inițiativa țării noastre, Grupul „celor 77“ a prezentat actualei sesiuni a Adunării Generale a O.N.U. un proiect de rezoluție în problema exodului de personal calificat din țările în curs de dezvoltare în țările capitaliste dezvoltate :

Proiectul de rezoluție subliniază importanța formării de personal calificat pentru dezvoltarea economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare și evidențiază efectele negative ale exodului de personal calificat asupra potențialului științific și tehnologic al acestor țări ; totodată **se relevă necesitatea urgentă de a se pune capăt acestor practici și de a elimina efectele lor negative asupra țărilor în curs de dezvoltare.**

Proiectul de rezoluție recomandă adoptarea unor măsuri pentru prevenirea și eradicarea acestui fenomen, între care convocarea unei REUNIUNI DE EXPERȚI GUVERNAMENTALI **care să formuleze recomandări concrete pentru eliminarea consecințelor negative ale transferului invers de tehnologie, inclusiv prin crearea unei facilități financiare internaționale pentru acordarea de compensații țărilor în curs de dezvoltare afectate de exodul de personal calificat.**

(Documentul va face obiectul unei dezbateri în Comitetul pentru probleme economice la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U.).

„Cît de mult se poate înjosi un om“

Revista americană „U.S. News and World Report“, punîndu-și — vizavi de emigranți — întrebarea „cît de mult se poate înjosi un om“, în loc de un răspuns scurt, și-a propus să redea scene din viața medicului tailandez Marcelo F.

Iată — extrase — scene din tragedia acestuia :

„— Cum întrarea mea în rîndul medicilor (americani — n.r.) întîrzia, iar familia mea sosise, la New York, din Thailanda, a trebuit să caut ceva suplimentar de lucru (după ce se angajăse să spele vasele la cofetăria magazinului Macy's — n.r.), întrucît nu-mi ajungeau banii...“

„— Dar, doctore — a întrebat redactorul revistei, pe cînd erați în Thailanda, ați spălat vreodată vasele în restaurante sau vitrinele magazinelor ?“

„— Nu — a sosit răspunsul categoric. Nu mă puteam înjosi pînă într-atît. Eram, doar, doctor !“

Concluzia redactorului „U.S. News and World Report“ : „...Realizînd singur cît de mult e nevoit să se-njosească acum făcînd ceea ce face în Statele Unite, doctorul Marcelo F. tace, plecîndu-și rușinat capul. Și el, ca atîția alți medici, ingineri, specialiști din țările Asiei, Africii, Americii Latine, sosiți în Statele Unite sau în Europa occidentală, în speranța unei strălucitoare cariere, se înjosesc adeseori practicînd ocupații pe care un american sau un vest-european le refuză dezgustat de obicei“.

O altă concluzie ? Iat-o și pe cea trasă de revista franceză „L'Express“ : „Mai întotdeauna specialiștilor și muncitorilor veniți din lumea a treia li se «rezervă» meseriile cele mai anevoioase, cele mai murdare ; sau — și una, și alta“.

Anunțuri din presa occidentală :

Inginer tînăr, de preferință căsătorit, bun tată de familie — pentru post bine remunerat (+65 la sută față de veniturile similare în metropolă) în țară cu climă tropicală. De dorit — alb.

Căutăm ospătar — castel. Valea Loirei. Serviciu ore de seară. Sînt preferați oameni de culoare ; prioritate absolută studii [illegible].

Ingineri pentru asistență tehnică. Electronică. Telesisteme. Telecomunicații. HF-VHS, 10 ani de experiență, carte de alegător*), engleză curent, experiență pe platforme petroliere, deplasare în străinătate de foarte lungă durată. Ște L.E.R.T. 542-83-28. 20, Rue Friant, Paris 14e (facsimilul nostru).

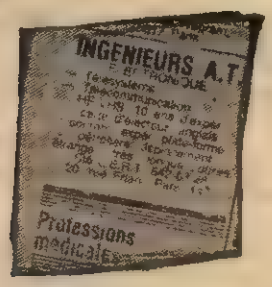

Șef de misiune geometru — topograf, celibatar, experiență în Africa, șantier în brusă.
Tel. 16 (68) 88-36-37.

Se caută lucrători la salubritate — societate cunoscută în lumea confecțiilor de piele. Se preferă tineri 20—30 de ani, studii. Vînzători ambulanți. Pot fi străini — cu domiciliu stabil.

Etc.

*) — să fie, adică, cetățean francez...

Date ale Organizației Mondiale a Sănătății ateștă :

● **120 000 de medici originari din Asia de Sud, Africa, statele din America de Sud și Centrală lucrează numai în Statele Unite, Marea Britanie, Canada, R.F. Germania și Austria.**

Date ale O.M.S. :

● **Marile inventii în industria medicamentelor din ultimii 50 de ani nu pot fi asimilate de statele care au cel mai mult nevoie de ele — țările în curs de dezvoltare, din două pricini :**

— **trusturile transnaționale de medicamente țin licențele sub strict obroc ;**
— **lipsa cadrelor calificate, a laboratoarelor și uzinelor de specialitate.**

În perioada. 1960—1970, cel mai industrializat stat capitalist, Statele Unite ale Americii, a realizat un profit net de pe urma „creierelor“ de import :

● **30 miliarde de dolari**

Într-un singur an S.U.A. au realizat, pe aceeași cale, un profit de 3,7 miliarde de dolari. La această sumă au concurat și serviciile aduse de 958 ingineri, 416 diplomați în științele naturii, 151 de sociologi și alți diplomați ai facultăților de științe sociale, 683 de medici din țările latino-americane.

Profiturile acestea și altele realizate dintr-o subplată pentru materiile prime importate din țările sărace sînt transformate în capital financiar, în credite ce sînt împrumutate lumii a treia cu dobînzi exorbitante, spoliatoare.

Cucerirea Cosmosului de către S.U.A. și pășirea primului american pe Lună nu ar fi fost posibile fără contribuția adusă, în domeniile construcției de rachete, al electronicii și matematicilor, de savanți și cercetători veniți în Lumea Nouă de pe toate continentele, inclusiv — sau mai ales — din Europa.

— Între cosmonauții americani nu se numără, în schimb, nici un „străin“ ; meritele rămîn în familie...

— 25 la sută dintre inginerii Centrului de cercetări al companiei „General Electric“ sînt originari din țările în curs de dezvoltare.

● În cursul deceniului trecut au fost racolați să lucreze în Occident :
— circa 60 la sută din medicii recent calificați în Pakistan
— 25 la sută dintre cei mai tineri ingineri din India
— 35 la sută dintre economiștii din Sri Lanka

● „Nordul bogat“ ademenește (citește : racolează) circa 85 la sută dintre tinerii cu pregătire superioară din Sudul sărac.

(Date ale O.N.U.)

Deși S.U.A. au un necesar anual de circa 12 000 de medici, în institutele sale se pregătesc doar 8 000. Restul — se „importă“, pe gratis, din lumea a treia.

● HAITI : Numărul medicilor emigranți este mai mare decît cel al medicilor rămași în țară.

● TOGO : Numărul medicilor togolezi care lucrează în Franța depășește cu mult pe al celor francezi sosiți în Togo în cadrul programelor de asistență.

(Date furnizate de „Earthscan“, organism finanțat de Fondul O.N.U. pentru mediul ambiant)

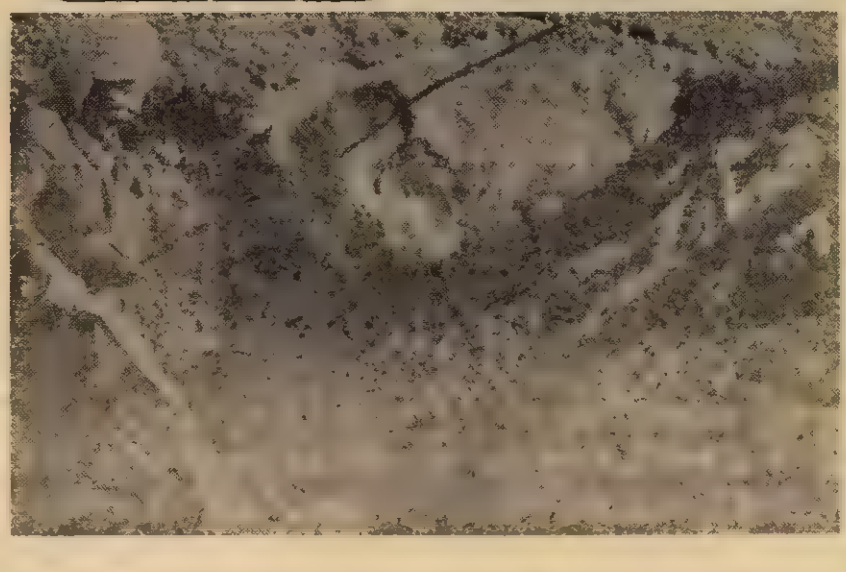

„GUARDIAN“ — Marea Britanie :

Ocupîndu-se de soarta specialiștilor din lumea a treia sosiți pe meleagurile Occidentului în căutarea unui „paradis“ inexistent, ziarul britanic subliniază dramatismul lipsei de cadre superioare în țările în curs de dezvoltare, dar și al condiției specialistului imigrant :

„...Ei își amanetează doar temporar forța de muncă... Întrucît, în condițiile crizei, nimeni nu-i angajează, prin contract, pentru mult timp ; mulți, tot mai mulți au devenit — în condițiile agravării recesiunii economice — doar nume pe lista șomerilor...“

„CORRIERE DELLA SERA“ — Italia :

„Trăiesc la Roma de trei ani și jumătate“. Încet, într-o italiană aproximativă, Dalisay își deapănă trista poveste. A terminat facultatea de sociologie. Iar cînd s-a hotărît „să-și încerce norocul“ în Italia, frecventa, la Queson, în Filipine, un curs de specializare pentru asistență socială. A sosit la Roma cu trei ani în urmă, fără un permis de ședere, dar plină de speranțe. După îndelungi căutări a găsit de lucru... ca femeie de serviciu. A acceptat să lucreze cîte 10—12 ore zilnic ca să nu riște să rămînă fără un acoperiș și fără vreun mijloc de subzistență. Acum, riscă să piardă și această mizerabilă slujbă...“

„EUROFORUM“ — C.E.E. :

Odată cu declanșarea recesiunii economice din 1974 și cu creșterea șomajului, pentru Comunitatea Economică (vest-) Europeană s-a agravat în mod dramatic problema celor 3,8 milioane de imigranți provenind din țări nemembre. Încurajați, mai întîi, să vină în țările C.E.E., ei sînt acum indemnați să plece acasă !..

„IL MESSAGERO“ — Italia :

„La Roma, nouă din zece filipinezi sînt femei. Ele lucrează ca servitoare, deși cea mai mare parte dintre ele au cel puțin doi ani de învățămînt superior. Unele au diplomă de infirmiere și nu puține dintre aceste „servitoare“ sînt chiar inginere. Sosesc aici și se alătură imigranților din lumea a treia, fără casă și fără bani, după ce au plătit 1,8—2 milioane de lire așa-numitelor agenții internaționale de plasare a forței de muncă ce le promit mirajul...“

„TIME“ — S.U.A. :

„...Este o tragedie să vezi cum medici capabili, veniți din Asia sau din alte părți (în Canada — n.r.)... lucrează în bucătării...“.

„TIMES JOURNAL“ — Filipine :

Sub titlul „După o fericire iluzorie“, ziarul filipinez inserează un articol consacrat dramei tinerilor care au părăsit țara în căutarea Eldorado-ului occidental, dar care, înșelați în așteptările lor, trebuie să-și ascundă mizeria vieții cotidiene...

„...Săraci în țara de adopțiune ei sînt nevoiți să ascundă această situație față de prieteni, de rude afișînd o pretinsă bunăstare ce s-ar dobîndi „doar în străinătate“. „E necesar să asiunzi adevărul despre tine pentru a-ți menține prestigiul“ — arată o tînără imigrantă. Rudele și prietenii celor care muncesc în străinătate își fac o imagine ireală despre viața de dincolo de hotarele țării...“

Urgența cea mai mare a medicinei este purificarea de prejudecăți și vanități

— Cine sînteți ?

— Sînt dr. Iancu Ștefan — medic specialist de explorări funcționale, am 51 de ani, practic medicina de 25 de ani și lucrez în specialitate de 16 ani — sînt doctorand în [illegible] de doctorat absolvind un [illegible] atît de medicină modernă, cît și de medicină tradițională.

— Unde lucrați ?

— Lucrez la Policlinica nr. 2 Iași care asigură asistența medicală pentru zona industrială. Funcționez ca specialist de explorări funcționale, conducînd activitatea acestui laborator, dar și a cabinetului de acupunctură care funcționează în cadrul aceluiași laborator.

— Cărui fapt datorez vizita dumneavoastră la Flacăra ?

— M-am adresat dumneavoastră personal, întrucît nădăjduiesc ca revista Flacăra să mă sprijine în a face cunoscut într-un timp, ce este util a fi foarte scurt, pentru a nu se pierde prioritatea unor descoperiri care s-ar putea dovedi foarte importante.

— Care este lucrul pe care doriți să-l spuneți cititorilor noștri ?

— Doresc să aduc la cunoștință că în Laboratorul de explorări funcționale și în cabinetul de acupunctură pe care le conduc, la solicitarea Laboratorului de electrografie și bioinginerie globală (LEBA) București, în cursul anului 1981 am efectuat în cadrul unui program de cercetare, studii privind utilitatea aparatului Electronograf și a metodei de electronografie în practica medicală umană. În paralel mai multe colective din țară au lucrat în cadrul acestui program. Pe baza acestui studiu, la finele anului 1981, Academia de Științe Medicale și Ministerul Sănătății au dat avizul pentru folosirea aparatului și a metodei. Subsemnatul, cu acel prilej, mai înainte de a experimenta pe subiecți umani, am efectuat un număr mare de autoexperimente, fapt care mi-a perfectat convingerea utilității și a nenocivității metodei. Electronografia este o nouă metodă de explorare funcțională medicală ce nu se aseamănă principial cu nici o altă metodă de investigație pentru uz uman folosită pînă în prezent. Cu ajutorul aparatului și al metodei se pot obține informații ce nu se pot realiza cu nici un alt mijloc, despre personalitatea bioenergetică a organismului uman în stare de echilibru (sănătate) sau dezechilibru (boală). Este greu de precizat în prezent cîtă extindere va căpăta în viitor această metodă în practica medicală. Exploatarea intensivă a metodei, așa cum am procedat în cazul de față atît pentru atestarea metodei cît și pentru cercetările ulterioare, poate crea (dacă se beneficiază de un sprijin normal) un regim de prioritate cercetării științifice și practicii medicale din țara noastră, precum și alte avantaje de ordin economic ușor de adus.

— Ce noutate reprezintă comunicarea pe care ne-o faceți ?

— Comunicarea pe care doresc să o fac este aceea că în cursul cercetării electronografice întreprinse, în condițiile arătate, subsemnatul, împreună cu fiul meu Iancu Constantin, student în medicină anul V, am găsit că în tehnica electronografică — varianta cu impuls pozitiv, prin electronogramele abdominale se pun în evidență tulburări funcționale ale organelor interne abdominale, iar prin electronograma palmară și plantară, atît prin modele experimentale, cît și în practica medicală se pun în evidență într-un mod cu totul concludent modificări bioenergetice în cazul tulburărilor circulatorii, ce nu se obțin prin nici o altă tehnică de investigație. Folosind însă tehnica electronografică — varianta cu impuls negativ, ne-a permis să punem în evidență fenomene extraordinare asupra cărora insistăm în mod deosebit. Electronograma abdominală cu impuls negativ, mai ales, pune în evidență cu mai multă ușurință decît în tehnica cu impuls pozitiv, puncte de acupunctură corelate cu organele interne în suferință, cărora le corespund. Dintre aceste puncte, cele mai importante sînt punctele de concentrare de tip „Mo", puncte despre care medicina tradițională chineză spune că „Ele (aceste puncte) reprezintă locul de concentrare energetică a viscerelor. Ele au rolul de a menține echilibrul între Yin și Yang a organelor toracice și abdominale. Dacă un organ este tulburat poate apare în punctul Mo corespunzător, manifestări morbide semnificative". Astfel de manifestări morbide, sînt, prin această tehnică de ultimă oră, electronografia, și acele puncte Mo ce devin vizibile pe cliseul fotografic grație modificărilor de rezistență electrică pe care le suferă în context patologic. Evident, în stare normală, aceste puncte nu devin evidențiabile. Tocmai prin aceasta valoarea lor în diagnostic și în tratament este deosebită. Despre aceste constatări au mai făcut referiri sumare și alți autori. Noutatea absolută și cea care a motivat în mod deosebit prezentarea unei comunicări la Simpozionul Național de Acupunctură din 1-2 octombrie 1982 de la Techirghiol este însă aspectul care urmează. Electronogramele palmare în tehnica cu impuls pozitiv dau informații deosebite despre modificările circulatorii, dar în mod cu totul deosebit am subliniat că electronogramele palmare cu impuls negativ dau relații despre existența meridianelor din acupunctură, evidențiabile prin imagini inconfundabile prin care meridianele, la extremitățile lor digitale (unde își au originea, sau unde se termină) prin manifestări eruptive luminiscente își pun în evidență desechilibrele energetice. Anexăm trei ilustrări : 1. Electronograma palmară realizată cu impuls negativ — cu manifestări de desechilibru energetic pe meridianele Plămîn, Intestin Gros și Pericard ; 2. Aceeași electronogramă la același subiect repetată la 10 minute — ca dovadă a reproductivității ; 3. Electronogramă palmară cu impuls negativ, la același subiect după mai multe zile, timp în care i-am efectuat un tratament de echilibrare energetică în care imaginea s-a normalizat.

Este elocvent modul în care o metodă modernă, ce-și face acum loc în practica medicală servește atît practica medicală „modernă", cît și acupunctura. Laboratorul nostru de explorări funcționale completat cu cabinetul de acupunctură asigură din multe puncte de vedere folosirea tehnicilor moderne medicale (electrocardiograma, electroencefalograma, audiometria etc.) la această practică străveche care este ACUPUNCTURA și din acest motiv rezultatele sînt cu atît mai bune.

— În ce măsură credeți că această comunicare are semnificație în medicina momentului ?

— În medicina actuală această comunicare are semnificație din două puncte de vedere : a. O tehnică absolut nouă, cu largi posibilități de aplicare în culegerea de date despre starea de sănătate sau de boală (diagnostic) a organismului uman ; b. Metoda servește atît practica medicală modernă cît și acupunctura, pe care o obiectivează și-i aduce mari foloase în asigurarea practicării sale cu competență sporită.

Aceste două aspecte conduc la concluzia (care ar trebui să caracterizeze înțelepciunea medicală într-un mod mult mai evident) că nu există de fapt două feluri de medicină, modernă sau tradițională. Există doar medicina adevărată la care fiecare medic trebuie să adere fără prejudecăți.

— Care credeți că e drumul medicinei viitorului ?

— Pot răspunde doar care este viitorul medicinei. Ca în orice știință, cu atît mai necesar în cea medicală, care izvorăște dintr-una din cele mai primordiale necesități umane, a existat o perioadă a tezelor, care în prezent este depășită din multe puncte de vedere și ne confruntăm acum cu perioada antitezelor, perioadă în care se reevaluează cunoștințele, se renunță la unele erori, se adaugă noi cunoștințe. De fapt tipice pentru acest proces de antiteză sînt și părerile contrare, care în mod nejustificat contrapun medicina modernă cu cea tradițională, cu acupunctura. Viitorul medicinei este cel al sintezei pe care personal îl doresc cît mai grabnic în cazul raporturilor dintre medicina modernă și acupunctură.

— Ce părere aveți despre contribuția revistei Flacăra la justa evaluare a valorilor românești și a posibilităților medicinei tradiționale ?

— Contribuția revistei Flacăra la justa evaluare a valorilor medicale românești și a posibilităților medicinei tradiționale constituie după părerea mea sprijinul principal, uneori unic, pentru noi, cei ce practicăm o „medicină totală" (înțeleg prin aceasta a practica medicina tradițională în unitate deplină cu medicina modernă — în cadrul general al medicinei adevărate despre care am mai amintit). Aceasta explică și de ce m-am adresat dumneavoastră.

— Ce s-a întîmplat la Techirghiol, care au fost faptele cele mai interesante petrecute acolo ?

— La Techirghiol — lucrarea pe care am prezentat-o „Studiu privind valoarea electronografiei ca metodă de explorare în practica medicală curentă dar și în acupunctură mai ales", autori dr. Iancu Ștefan, medic specialist explorări funcționale, și Iancu Constantin, student medicină anul V, a suscitat interes. Lucrarea a fost efectuată cu sprijinul material și tehnic al LEBA București, în laboratorul de explorări funcționale pe care-l conduc. Ea a fost înscrisă la simpozion mai tîrziu și nu a putut fi inclusă în publicația de rezumate dar a fost expusă în prima zi a simpozionului pe data de 1 octombrie 1982, dar ce este mai important, la data de 2 octombrie 1982 dr. Jean-Claude Darras, președintele Uniunii Internaționale a societăților de acupunctură, președintele Academiei Medicale de Acupunctură, a dorit să cunoască mai bine lucrarea, pe care i-am expus-o din nou. Cu acest prilej mi-a cerut să i-o trimit în original pentru a o analiza mai în amănunt, aceasta dovedind interesul deosebit pe care-l reprezintă probabil descoperirea. Urmează a-i oferi lucrarea dar este o justificată dorință de a fi mai întîi cunoscută în țară. Trebuie subliniat cu orice prilej că medicina românească se găsește în primele rînduri și de asemenea că acupunctura românească se practică cu competențe dintre cele mai bine asigurate.

— Care credeți că este urgența numărul unu a medicinei la ora actuală ?

— Urgența cea mai mare în medicină este purificarea de prejudecăți și vanități, precum și scurtarea drumului de la descoperire la practică.

ADRIAN PĂUNESCU

Flacăra. Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod. 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Gola, Dumitru Eliade, Dorin Sălăjan) — 14 57, 25 66 ; Secția cultură învățămînt (Nicolae Grigore Mărășanu, Adrian Dohotaru, Victor Nițu, Horia Pătrașcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu, Morga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Cicu Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cușnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihailopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor șef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor șef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

O nouă solie românească de pace, prietenie și colaborare

La începutul acestei săptămîni, președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a plecat în vizite oficiale de prietenie în cîteva țări din Asia de sud-est. O escală la Karachi a prilejuit, după cum se știe, o scurtă vizită în Pakistan. La ora închiderii ediției, cînd [illegible] **s-a încheiat iar președintele român se află în Singapore, urmînd a pleca după aceea în Malayezia, în continuarea unui itinerar ce să vădească, prin fiecare etapă a lui, o expresie a voinței poporului român de pace, înțelegere și colaborare, de adîncire a prieteniei cu țările în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate, care reprezintă factori importanți ai economiei și politicii mondiale.**

TARA A VOTAT

(Reportajul, în pagina 5)

47

Anul XXXI [1432]

Vineri,

27 noiembrie 1982

Primul batiscaf românesc lansat la apă

La ora 7, meteorologii au anunțat cea mai ridicată temperatură din țară: 15 grade la Constanța.

Cîțiva oameni care n-au prea dormit în noaptea ce s-a topit în dimineața caldă de noiembrie simt un moment de liniște.

La orele 10,00, pe chei miroase a primăvară, soarele izbutește să ia în stăpînire cerul întunecat și marea plumburie. Briza mării e totuși aspră, valurile se urmăresc cu furie, încleștîndu-se năprasnic la mal. Telegrafiștii vasclor din larg anunță furtună.

În portul Tomis o echipă de bărbați se agită în jurul unui trailer și al unei macarale. Macaraua ridică o ciudățenie galbenă ce nu seamănă cu nimic, cu nici un vas clasic sau ultramodern de navigație și după ce o pendulează cîtva timp prin aer o lasă ușor pe suprafața apei. Scafandrul Dumitru Dumitrașcu, gata pregătit, într-un costum roșu impermeabil și cu labele negre în prelungirea picioarelor, plonjează și-i desprinde legăturile din cîrligul macaralei. Arătarea galbenă plutește. Începe să avanseze. Precaut, ca un modul selenar. Iavaș, iavaș, centimetru cu centimetru. Se înclină în față, se înclină pe spate, pare fără echilibru și siguranță, încît îți vine să te duci să-i dai o mînă de ajutor să nu se scufunde. Nimeni însă nu e impacientat, așa prevede programul dinainte stabilit. Obiectul galben, care nu seamănă cu nimic din ceea ce știm noi despre forma unui vehicul de apă, este în probe tehnologice și nu este altceva decît un submarin de cercetare, cu numele SC-200, primul de acest fel conceput și realizat în țara noastră. Are chiar și un

(Continuare în pagina 6)

CICI IORDACHE-ADAM ■

Carpați 2000

Viața la 1000 de metri

(pag. 7)

Mihai Beniuc

la 75 de ani

(pag. 12–13)

Ancheta revistei

Unitatea culturii

(pag. 9)

O mare anchetă de opinie — Superlativele anului 1982

La sfîrșit de an, cititorii revistei „Flacăra" aleg faptele și numele de cea mai mare rezonanță în cultură, știința și creația tehnică națională, în sportul românesc

Stimați cititori,

În pragul sfîrșitului de an, revista noastră vă invită să participați la o amplă anchetă: spuneți-vă cuvîntul asupra celor mai de seamă realizări din 1982, în cele mai diferite domenii ale culturii, științei, tehnicii și sportului românesc. Așadar, vă propunem să alegeți cele mai semnificative fapte, precum și pe cei mai buni dintre cei mai buni, întocmai cum rezultatele întrecerilor socialiste, periodic, în vastul cîmp al creatorilor de bunuri materiale, îl desemnează pe fruntași, cu încrederea că mai multe păreri convergente dau șanse mai mari unei obiectivități. Este vorba deci de a alege faptele și personalitățile anului 1982 care s-au afirmat ca atare și s-au autodepășit, constituindu-se, în același timp, într-un combustibil al mersului înainte al obștii.

Paginile revistei „Flacăra" vă stau la dispoziție. Scrisorile conținînd opțiunile dumneavoastră și motivarea lor trebuie să ne sosească pînă la data de 23 decembrie, cu ultima dată a poștei 18 decembrie.

Amănunte în interiorul revistei.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, într-o nouă solie de pace

Plecarea din Capitală

Primire călduroasă la Karachi

În timpul banchetului oferit de președintele Republicii Islamice Pakistan, general Mohammad Zia-ul Haq, în onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

Pakistan

În ziua de 21 noiembrie, tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și tovarășa Elena Ceaușescu au făcut o vizită în Republica Islamică Pakistan.

Prilejuind un fructuos dialog la nivel înalt, cu semnificații deosebite pentru dezvoltarea bunelor raporturi statornicite de-a lungul anilor între cele două țări, această scurtă vizită a evidențiat deopotrivă hotărîrea României și a Pakistanului de a extinde colaborarea în diferite domenii de interes reciproc, conlucrarea lor pe plan internațional în folosul celor două popoare, al cauzei destinderii, păcii și cooperării internaționale.

În cadrul convorbirilor oficiale care au avut loc duminică seara între președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Islamice Pakistan, general Mohammad Zia-ul Haq, s-a procedat la o trecere în revistă a stadiului colaborării dintre cele două țări și îndeosebi a modului cum se înfăptuiesc hotărîrile și înțelegerile convenite cu prilejul vizitei la București din ianuarie 1982 a președintelui Republicii Islamice Pakistan. Dînd expresie satisfacției față de dezvoltarea raporturilor de prietenie și colaborare dintre România și Pakistan, față de perspectivele care se deschid cooperării și conlucrării reciproc avantajoase, cei doi președinți au apreciat că prin eforturi comune pot fi mai larg puse în valoare posibilitățile care există în ce privește intensificarea și diversificarea conlucrării economice bilaterale, [illegible] intereselor popoarelor român și pakistanez prietene.

Convorbirile au prilejuit celor doi președinți un larg schimb de păreri în probleme actuale ale vieții internaționale, pe parcursul căruia s-a acordat o atenție deosebită problemelor legate de lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice în lume. S-a apreciat că, întrucît reuniunile și negocierile de pînă acum consacrate acestor probleme n-au dat rezultatele așteptate, este necesar ca țările în curs de dezvoltare să întărească raporturile de colaborare și conlucrare dintre ele, să-și afirme punctele de vedere și să acționeze unitar în cadrul negocierilor cu țările bogate. În acest scop s-a căzut de acord că este deosebit de utilă organizarea unei reuniuni la nivel înalt a țărilor în curs de dezvoltare.

S-a apreciat, totodată, că soluționarea justă și durabilă a complexelor probleme care preocupă omenirea reclamă participarea activă, în deplină egalitate, a tuturor statelor, un rol deosebit avînd țările mici și mijlocii, țările în curs de dezvoltare, statele nealiniate, care constituie marea majoritate a lumii și sînt nemijlocit interesate într-o politică de independență și pace.

Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în toastul rostit la banchetul oferit în onoarea sa și a tovarășei Elena Ceaușescu de către președintele Mohammad Zia-ul Haq, „viața, evenimentele pe plan mondial demonstrează cu putere că este necesar ca popoarele să acționeze cu toată fermitatea pentru a-și consolida continuu independența națională, realizînd o creștere economică, o îmbunătățire a nivelului de viață al populației ca un factor determinant pentru întărirea independenței și suveranității fiecărei națiuni. Cu atît mai mult este necesar de subliniat acest lucru în actualele împrejurări ale intensificării crizei economice mondiale, a tendințelor ce se manifestă pe plan internațional — de amestec în treburile unor state, de impunere a unor condiții politice, de accentuare a decalajelor dintre țările bogate și sărace".

La rîndul său, președintele Republicii Islamice Pakistan, general Mohammad Zia-ul Haq, a arătat că „prietenia dintre Pakistan și România este reflectată de ampla identitate de opinii pe care o împărtășim în privința principiilor fundamentale ale relațiilor dintre state. Cele două țări ale noastre rămîn statornice în aderiunea lor la principiile sacrosancte ale neamestecului în treburile interne ale altor state și respectării integrității teritoriale și suveranității, așa cum sînt ele prevăzute de Carta Națiunilor Unite".

Prezența pentru a treia oară pe pămîntul pakistanez a înalților soli ai poporului român s-a constituit, astfel, într-un eveniment de importanță deosebită, care înscrie o nouă și remarcabilă pagină în cronica relațiilor de colaborare și prietenie dintre România și Pakistan.

Înainte ca aeronava prezidențială să părăsească aeroportul internațional Karachi, președinții Nicolae Ceaușescu și Mohammad Zia-ul Haq și-au exprimat încă o dată satisfacția pentru întîlnirea pe care au avut-o, pentru rezultatele rodnice ale acestei întîlniri. A fost exprimată, de asemenea, dorința de a continua dialogul la nivel înalt, spre folosul ambelor popoare, al progresului celor două țări, al cauzei păcii și înțelegerii în lume.

În timpul convorbirilor oficiale dintre președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Suharto

Indonezia

Începînd de luni, 22 noiembrie, cronica relațiilor dintre România și Indonezia a înregistrat un eveniment de referință, cu profunde semnificații nu numai pe plan bilateral ci și în contextul larg al relațiilor internaționale. Vizita oficială de prietenie efectuată în Indonezia de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Republicii Indonezia, general Suharto, și a doamnei Tien Suharto, a prilejuit o pregnantă expresie a stimei și prețuirii de care se bucură în lume România socialistă, activitatea neobosită, destinată păcii, cooperării internaționale, înțelegerii între popoare, desfășurată de președintele Nicolae Ceaușescu, și totodată o expresie a sentimentelor de prietenie nutrite, în pofida distanței geografice, de poporul indonezian pentru poporul român.

Relațiile dintre România și Indonezia au cunoscut, după cum se știe, o evoluție pozitivă, ultimii ani marcînd o intensificare a lor pe plan politic, economic, tehnico-științific, al schimburilor comerciale și în alte sfere de activitate. Între România și Indonezia există, de asemenea, o bună colaborare în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al Grupului „celor 77", în mișcarea de nealiniere, în alte foruri internaționale, ambele țări militînd pentru o politică de pace, de destindere în întreaga lume, de largă cooperare internațională. Contactele la diferite niveluri, acordurile comerciale și de cooperare economică încheiate, alte

(Continuare în pag. 4)

DUMITRU ELIADE ■

Începerea convorbirilor oficiale româno-indoneziene

Depunerea unei coroane de flori la Cimitirul eroilor de la Kalibata

În timpul convorbirilor președintelui Nicolae Ceaușescu la festivitatea de la municipalitatea Jakarta

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, într-o nouă solie de pace

După sosirea la Jakarta, în drum spre reședința înalților oaspeți români

În timpul dineului oficial oferit în onoarea președintelui Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu

(Urmare din pag. 3)

înțelegeri realizate au creat cadrul unei colaborări fructuoase, reciproc avantajoase în domenii diverse, reliefînd în același timp posibilitățile existente pentru a se conferi acestei conlucrări un dinamism sporit, o perspectivă mai largă, în interesul mutual, al aspirațiilor de progres și bunăstare ale celor două țări.

În cadrul convorbirilor oficiale cei doi președinți au apreciat cu satisfacție evoluția raporturilor româno-indoneziene și au subliniat că la baza lor se află principiile trainice ale egalității, respectului suveranității și independenței, neamestecul în treburile interne, avantajul reciproc, dreptul fiecărui popor de a-și alege calea sa de dezvoltare, servind cauza păcii și cooperării internaționale, a independenței și progresului fiecărei națiuni.

S-a procedat, în cursul convorbirilor oficiale, la o amplă informare reciprocă în legătură cu preocupările și obiectivele actuale ale celor două țări pe planul propășirii economice și sociale și a fost evocat stadiul actual și perspectivele raporturilor româno-indoneziene, subliniindu-se că programele de dezvoltare, potențialul economic al României și Indoneziei oferă largi posibilități de promovare a colaborării și cooperării în diverse domenii de interes reciproc.

Relevînd rolul determinant al întîlnirilor și dialogului la nivel înalt pentru stimularea și îmbogățirea conlucrării dintre cele două țări, președinții Nicolae Ceaușescu și Suharto au convenit ca, în cadrul discuțiilor de lucru româno-indoneziene care au loc cu prilejul vizitei oficiale de prietenie a șefului statului român, cele două părți să stabilească noi forme și modalități concrete de amplificare și de diversificare a colaborării reciproc avantajoase, îndeosebi în domeniul economic.

În spiritul acestei înțelegeri, în toastul rostit la dineul oferit în onoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu de președintele Suharto și de doamna Suharto, șeful statului român a spus: „Ne este plăcut să constatăm că, în ultimii ani, raporturile româno-indoneziene au cunoscut progrese importante. Noi apreciem că potențialul economic, tehnic și științific, în continuă creștere, al României și Indoneziei oferă mari posibilități pentru dezvoltarea unei largi colaborări și cooperări reciproc avantajoase, îndeosebi într-o serie de sectoare economice importante, de interes comun — cum sînt industria extractivă, petrochimia, construcțiile de mașini și altele".

„Nouă, în Indonezia — spunea la rîndul său președintele Suharto în toastul pe care l-a ținut cu același prilej — ne este binecunoscută activitatea de conducător a Excelenței Voastre. Este o conducere înțeleaptă, care a reușit să aducă națiunea română pe calea unui progres rapid și care a situat România pe o poziție distinctă în politica internațională. Datorită progresului rapid realizat și poziției deosebite dobîndite în politica internațională, România a jucat un rol pozitiv în eforturile de a crea relații de cooperare mai bune și mai armonioase între națiuni și la edificarea păcii în lume".

Marți, 23 noiembrie, la Palatul Wisma Negara, reședința rezervată președintelui Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu în timpul vizitei oficiale în Indonezia, a avut loc ceremonia încheierii Acordului între Guvernul Republicii Socialiste România și Guvernul Republicii Indonezia privind cooperarea economică și tehnico-științifică pe termen lung. Documentul a fost semnat, din partea română, de ministrul afacerilor externe, Ștefan Andrei, iar din partea indoneziană de Mochtar Kusumaatmadja, ministrul afacerilor externe.

Secvență din timpul plantării „Pomului prieteniei" româno-indoneziene

În timpul vizitării complexului muzeistic al Indoneziei

Țara a votat

Precedată, după cum se știe, de numeroase și rodnice dezbateri pe parcursul cărora au fost rostite propuneri și au prins contur inițiative și căi noi, mai eficiente de înfăptuire a dezvoltării localităților și de înfăptuire a gîndurilor de progres și bunăstare ale tuturor participanților la aceste dezbateri, campania electorală finalizată prin votul a milioane de oameni a dovedit spiritul de înaltă responsabilitate cu care cetățenii României, indiferent de naționalitate, ca fii ai aceleiași patrii, prin ntașamentul lor unic, irevocabil și indestructibil veghează la destinul de astăzi al țării, la însemnele socialiste ale acestui destin și la statura lui de mîine, în viitorul visat al unei lumi de pace.

Fiecare buletin de vot introdus în urnele drapate cu tricolorul țării a exprimat o înaltă credință politică, civică și patriotică și trebuie spus că în lumina acestei credințe care ne unește pe toți, deopotrivă, votul acordat celor mai buni dintre cei mai buni, candidaților pentru organele locale ale puterii de stat, a dobîndit semnificația încrederii noastre în ontiunile noastre comune, văzînd în acest fel hotărîrea nestrămutată a națiunii întregi de a face totul pentru viitorul luminos al patriei, pentru fericirea tuturor fiilor și fiicelor României de azi și ai României viitoare.

Sub semnul acestei încrederi și al acestei hotăriri, în ambianța sărbătorească și profund democratică în care s-au desfășurat alegerile, prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, a celorlalți tovarăși din conducerea de partid și de stat în mijlocul alegătorilor din sectorul 3 al Capitalei, la secția de votare nr. 1 din circumscripția M.A.N. nr. 1, unde și-au exercitat dreptul electoral fundamental, asemenea tuturor cetățenilor țării, a reprezentat un nou prilej pentru reafirmarea adeziunii ferme a celor ce muncesc la politica înțeleaptă a partidului și statului de dezvoltare a patriei pe calea socialismului, a voinței unanime de a transpune neabătut în viață luminoasele obiective stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

Reîntîlnirea cu secretarul general al partidului a constituit, în același timp, pentru locuitorii din această importantă zonă industrială a Capitalei, un prilej de a-și exprima, din adîncul inimilor lor, dragostea nemărginită, stima și aleasa prețuire pentru conducătorul partidului și statului nostru, un prilej de a-i aduce un fierbinte prinos de recunoștință pentru grija statornică pe care o poartă înfloririi multilaterale a patriei, ridicării necontenite a nivelului de viață material și spiritual al întregului popor. Exprimarea entuziastă a acestor nobile simțăminte izvorăște din adevărul incontestabil că adîncile prefaceri înnoitoare pe care România le trăiește astăzi, toate victoriile de astăzi și de mîine sînt legate prin mii și mii de fire de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, omul care întruchipează în modul cel mai înalt interesele și aspirațiile fundamentale ale poporului. Impresionantul bilanț al realizărilor dobîndite în ultimii 17 ani, bilanț fără egal în vreo altă perioadă istorică a țării, s-a cristalizat în conștiința milioanelor de oameni ai muncii de la orașe și sate, a tuturor cetățenilor, în ceea ce întreaga națiune numește atît de simplu și de elocvent „Epoca Ceaușescu". În acest sens, circumscripția nr. 1, ca și întreg sectorul 3 al Capitalei, oferă o imagine semnificativă. În răstimpul de la precedentele alegeri, din 1980, și pînă acum, pe baza investițiilor destinate dezvoltării industriale din această zonă, investiții care însumează peste 6 miliarde de lei, au fost puse în funcțiune 25 noi obiective. Ca urmare, întreprinderile industriale de pe raza acestui sector furnizează economiei naționale produse în valoare de aproape 75 miliarde lei, ceea ce reprezintă jumătate din întreaga producție industrială a Capitalei. În aceeași vreme care s-a scurs de la ultimele alegeri, în cartierul Balta Albă, unde locuiesc 300 000 de bucureșteni, s-au construit peste 8 000 de apartamente, numărul total al locuințelor noi din acest cartier ajungînd la 100 000, și totodată s-au ridicat mai multe școli, grădinițe de copii, spații comerciale și de prestări servicii, numeroase alte obiective de interes social-cultural. Toate acestea, la care am mai putea adăuga și altele, de exemplu încheierea lucrărilor și darea în exploatare a celui de-al doilea tronson al metroului, reprezentînd certitudinile succeselor care ne-au încununat eforturile din perioada legislativă încheiată la 21 noiembrie, în București ca și în întreaga țară.

Pentru aceste succese, dar mai cu seamă pentru cele spre care năzuim în perioada legislativă ce s-a deschis în aceeași zi de 21 noiembrie, milioanele de alegători au votat cu convingerea că exercitarea dreptului lor cetățenesc de a alege înseamnă asumarea îndatoririi de a participa la rezolvarea problemelor, nici puține la număr și nici lipsite de dificultate, care se subordonează imperativului trecerii la o nouă calitate a muncii și vieții. Pentru aceasta au votat, venind direct din schimbul de noapte, muncitorii primei generații de oțelari clujeni de la Combinatul de utilaj greu, mîndri de a putea spune că tocmai elaboraseră a 59-a șarjă. La secția de votare nr. 129, organizată pe platforma de foraj „Gloria", aflată la 80 kilometri de țărm, muncitorii specialiști, scafandrii, inginerii și tehnicienii au alăturat votului lor bucuria firească a îndeplinirii angajamentului de a da pași chiar în ziua alegerilor 2 000 metri de foraj marin, în lupta lor de a încerca să dea înainte de termen hidrocarburi economiei naționale. La secția de votare nr. 49 din municipiul Galați au votat constructorii de nave, care, în cinstea alegerilor, au lansat cel de-al patrulea mineralier de 55 000 tdw. În aceeași cadență cu țara, cu oamenii ei, ostașii din unitățile noastre militare s-au prezentat la urne încă din primele momente ale deschiderii secțiilor de votare, însoțindu-și votul, în cugetele lor, cu munca dăruită patriei, cu statornicia de a-și îndeplini îndatorirea lor majoră, de a apăra liniștea țării și munca în libertate a poporului.

Și este limpede că nu întîmplător oamenii muncii de pe întreg cuprinsul țării, de la orașe și sate, muncitori, țărani și cărturari au ținut să sublinieze, prin raportările succeselor dobîndite, că semnificația zilei alegerilor se întemeiază pe modul concret și responsabil în care ei înțeleg misiunea muncii lor datoria de a face mai fertilă această muncă, spre binele comun, al tuturor deopotrivă și-al fiecăruia în parte. În cei ale căror nume s-au aflat pe listele de candidați, alegătorii au văzut expresia voinței lor unanime de a rezolva, în mod corespunzător, probleme de muncă și viață, fie ele obștești sau individuale. Și pe temeiul acestei voințe unanime, votul exprimat la 21 noiembrie a însumat hotărîrea tuturor alegătorilor de a-și aduce o contribuție mai însemnată la rezolvarea acestor probleme, în consens cu programele de dezvoltare economico-socială a localităților și-a întregii țări.

Votul din 21 noiembrie înseamnă angajarea mai activă a fiecăruia dintre noi în asigurarea progresului multilateral al României. El înseamnă legămîntul prin care am reînnoit hotărîrea de a ridica la un nivel superior, prin faptă exemplară, dorința noastră de a ne pune întreaga energie și forță de muncă în slujba înfăptuirii idealurilor socialismului și comunismului pe pămîntul românesc. Votul a reprezentat expresia unei opțiuni. Înfăptuirea, concretizarea acestei opțiuni, depinde de noi înșine.

DUMITRU ELIADE ■

Şedinţa Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Fondul de materii prime şi resursele energetice sînt, desigur, baza fundamentală a unei economii, piramida pe care se poate clădi o strategie a dezvoltării imediate şi de perspectivă a unei ţări, se pot asigura şi garanta locurile de muncă, echilibrul în toate domeniile sociale ale unei societăţi. În strategia progresului României de la ţară în curs de dezvoltare la ţară medie dezvoltată, pînă în anul 1990, stabilită la Congresul al XII-lea al partidului, asigurarea materiilor prime şi a energiei din resurse proprii, din substanţele minerale utile şi sursele energetice aflate în ţară sînt o linie-forţă, o directivă tactică de tre cele mai importante. De la o etapă la alta, conducerea partidului nostru analizează modul cum prinde viaţă, cum se aplică, (de la cercetare la industrializare) această nouă şi esenţială realitate a politicii economice româneşti.

Recenta Şedinţă a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 20 noiembrie, a examinat şi aprobat **Programul privind valorificarea superioară şi dezvoltarea bazei de materii prime minerale şi energetice primare**, elaborat din iniţiativa secretarului general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu.

Privit de la dimensiunea planurilor şi programelor noastre de viitor, şi mai ales, în contextul economic mondial actual-al unei aspre penurii de materii prime, al unei acute concurenţe pentru pieţele furnizoare şi al unei politici de preturi şi de dobînzi tot mai fluctuante, mai dure şi defavorabile ţărilor mici şi în curs de dezvoltare, ne putem da seama de profunda gîndire economică a partidului nostru, a secretarului său general, de marea sa responsabilitate pentru destinele ţării şi naţiunii.

Comitetul Politic Executiv a apreciat că patrimoniul naţional de substanţe minerale utile — chiar şi în cazul existenţei unor conţinuturi sărace — poate contribui într-o mai mare măsură decît pînă acum la satisfacerea cerinţelor economiei naţionale, poate acoperi în cea mai mare parte necesarul de materii prime minerale al ţării şi poate asigura, în următorii ani, independenţa energetică a României. Au fost analizate cele mai importante probleme ieşite de înfăptuirea acestui obiectiv şi s-au stabilit direcţiile în care trebuie să fie orientate activităţile de cercetare, exploatare şi valorificare a minereurilor utile. Astfel :

● Realizarea de cercetări fundamentale în domeniul geologic şi în alte sectoare pentru studierea tuturor zonelor ţării. Să se treacă la folosirea celor mai moderne mijloace geofizice pentru identificarea mai rapidă şi mai puţin costisitoare a resurselor şi mărirea gradului de probabilitate în exploatare.

● Comitetul Politic Executiv a cerut să se acţioneze, în continuare, cu toată fermitatea, pentru punerea în evidenţă a tuturor substanţelor utile, indiferent de mediul în care se află — în sol, subsol, apă, aer — inclusiv a resurselor secundare aflate în cenuşi şi alte substanţe.

● Luarea în evidenţă a tuturor resurselor energetice, o atenţie deosebită trebuind să se dea — pe lîngă petrol, cărbune şi gaze — energiei solare, vîntului, hidrogenului, biogazului, biomasei.

● Criticînd lipsurile existente în domeniul extracţiei şi valorificării minereurilor din rezervele deja identificate, Comitetul Politic Executiv a cerut ministerelor, Comitetului de Stat al Planificării, Consiliului Naţional pentru Ştiinţă şi Tehnologie să ia măsurile necesare în vederea extragerii tuturor substanţelor existente în subteran şi a indicat ca programul să fie elaborat în acest sens, punîndu-se ordine în activitatea din sectorul minier.

● S-a cerut, de asemenea, să se acţioneze hotărît pentru reducerea duratei cercetărilor, iar pe măsura identificării resurselor de orice fel să se stabilească soluţiile tehnologice în vederea trecerii într-un timp cît mai scurt la exploatarea acestora. S-a indicat ca toţi factorii cu sarcini în acest domeniu să conceapă unitar, în totalitate şi într-o viziune de perspectivă, procesul descoperirii, extragerii şi utilizării materiilor prime, mineralelor şi surselor energetice primare.

● Comitetul Politic Executiv a indicat ca programul privind valorificarea superioară şi dezvoltarea bazei de materii prime minerale şi energetice primare să fie etapizat, stabilindu-se sarcinile ce urmează să fie realizate pînă în 1985 şi pînă în 1990, astfel ca pînă la sfîrşitul acestui deceniu România să-şi asigure cea mai mare parte a necesarului de asemenea materii prime din producţia proprie.

● În paralel cu definitivarea acestui program, Comitetul Politic Executiv a indicat să se elaboreze programe speciale pentru recuperarea şi refolosirea materiilor prime şi materialelor, reducerea consumurilor pe fiecare produs, perfecţionarea sistemelor de formare a costurilor de producţie care să reflecte cît mai exact cheltuielile reale şi fluctuaţia preţurilor pe plan mondial.

În cadrul şedinţei, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a informat despre vizita oficială de prietenie pe care a efectuat-o în ţara noastră, în perioada 2-4 noiembrie, primul ministru al Republicii Elene, Andreas Papandreu. Comitetul Politic Executiv a dat o deosebită apreciere noului dialog româno-elen la nivel înalt, care se înscrie, prin rezultatele sale fructuoase, ca un moment de seamă în dezvoltarea relaţiilor bilaterale, aprobînd în unanimitate înţelegerile şi documentele convenite.

C. ADAM ■

Eveniment în portul Tomis

Primul batiscaf românesc lansat la apă

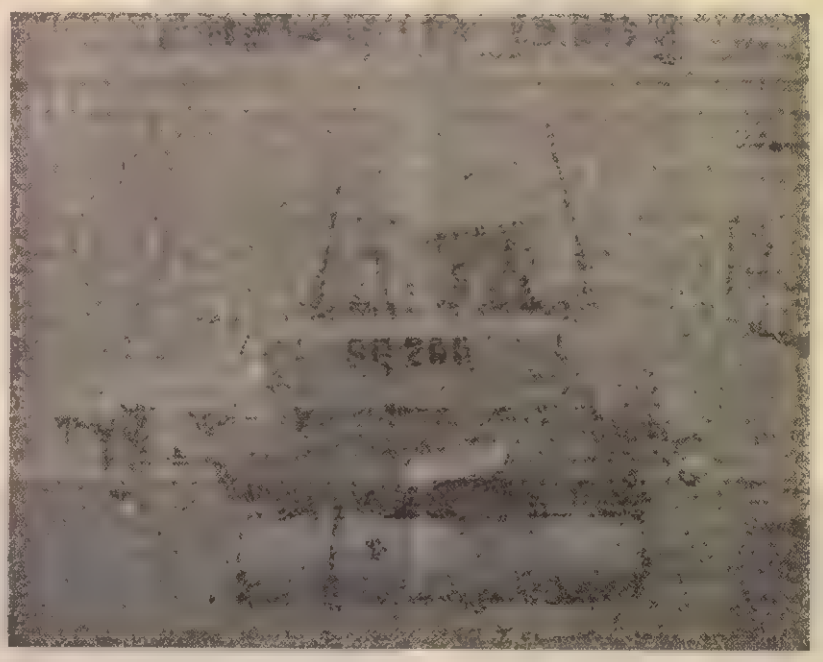

(Urmare din pag. 1)

...Ora 8 — ora de îmatriculare la Căpităria portului Constanţa — 1 077 —, semn că poate fi luat în serios, că este chiar un vehicul acvatic. Pe corpul turelei sînt înscrise, cu iniţiale, numele proprietarului : IRCM — Institutul Român de Cercetări Marine Constanţa. Pe capacul turelei, ultimul care se vede în momentul scufundării şi primul care apare în revenirea la suprafaţă, este desenat tricolorul.

...„IRCM 1, IRCM 1, IRCM 2 recepţie ! Sînteţi liberi !"

Afară, pe un vas cu misiunea de a urmări drumul submarinului, la telefonul cu ultrasunete, inginerul Eugen Rădulescu. Pe chei, cu aparate de emisie-recepţie radio, inginerul Dumitru Dinu şi alţi cîţiva dintre autorii ciudăţeniei galbene, urmărindu-i fiecare mişcare şi tresărind la fiecare cuvînt ce li se transmite din carcasa metalică. Tot pe chei — comisia de omologare. Reprezentanţi ai Inspectoratului General de Standarde, un reprezentant al CNST (forul care a finanţat şi încurajat ideea temerară a primului submarin românesc de cercetări), reprezentanţi ai Institutului de Cercetări şi Proiectări Navale Galaţi, contraamiralul ing. Constantin Tomescu, directorul IRCM, omul care a susţinut şi a ajutat permanent echipa de realizatori...

(Şi un operator de la „Sahia"-Film se agită tot timpul cu aparatul său, „trăgînd" cadru după cadru, secvenţă de secvenţă, poate cel mai conştient dintre noi toţi de valoarea peste ani a momentului la care asistăm).

Înăuntru, în carcasa metalică cu tot felul de ochi, şi la pupa şi la prova, şi de jur-împrejurul turelei, ca şi cum hublourile unui vas de pasageri au fost montate năstruşnic, doi oameni — inginerii Constantin Vlad şi Victor Costencu. Vlad e pilotul, Costencu, deşi are o poziţie incomodă, stă pe burtă, are o mulţime de misiuni — să fie telegrafist şi să comunice cu exteriorul, să urmărească barometrul, oxigenul, să facă determinarea CO_2-ului, să fie atent la epurarea gazului toxic, să analizeze dacă vizibilitatea prin hublouri în mediul marin e convenabilă..., cîte şi mai cîte date necesare pentru fişa tehnică a submersibilului şi pentru alcătuirea tehnologiei de lucru, plus funcţionalitatea instalaţiilor menite să-i asigure securitatea.

...„IRCM 1, IRCM 1. Dinu sînt ! A crescut presiunea în barometru ? Ce se întîmplă de nu vă redresaţi ? Înclinarea e prea mare ! Cîte grade aveţi ? Gata, v-aţi redresat ! Continuaţi programul !"

Înăuntru, pilotul transpiră, n-a mai condus în viaţa sa un submarin. În premieră sînt şi mişcările sale, fiecare manevră, fiecare comandă. Pe care trebuie să le ţină şi minte pentru viitoarele instrucţiuni de conducere. Pentru jurnalul de bord. Probe de înclinare — pe faţă, pe spate, pe o lateralâ, pe alta... Redresare ! Viteza la suprafaţă, viteza la adîncime... Cronometrul de-afară e nemilos, omul dinăuntru e sub tensiune şi totuşi mişcările sînt precise.

Fiecare dintre ele este un verdict pentru omologarea sau nu a submarinului.

...La 11 şi 37 de minute nu-l mai vedem. Începe proba cea mai importantă : coborîrea şi viteza la adîncime. Receptoarele ne ţin însă în contact cu echipajul. Totul e OK ! Şi la 3 şi la 5 şi la 6... metri sub apa sărată. Fără dificultăţi. O minge uriaşă, portocalie, un flotor legat cu un cablu la pupa, pluteşte egal şi calm, indicîndu-ne traseul submarinului.

(Deasupra, o clipă de răgaz. Conversăm cu inginerul Ion Gerea cel ce a condus, la înfiinţare, laboratorul de tehnologie marină, unde s-a aprins ideea submersibilului. Ne lămureşte de ce azi, 18 noiembrie 1982, asistăm aici, în portul Tomis, la un eveniment. Submarinele de cercetare sînt unicate oriunde în lume şi le produc doar cîteva ţări cu o industrie foarte avansată. Nu merg pe adîncimi foarte mari — cu cîteva excepţii ; sînt cîteva pe planetă cu construcţii şi performanţe fabuloase, coborînd la 2 000—3 000 metri adîncime şi sînt destinate cercetărilor de geologie marină —, ci pînă la 40—60 de metri, unde geologia oceanului planetar e mai bogată. Al nostru e conceput să atingă 200 de metri în platforma continentală a Mării Negre. Cîteva prospecte cu submarine de cercetare franceze şi americane aveau să-mi arate ceva mai tîrziu inginerul Vlad — pilotul acum *sub* valuri).

...La 12,30 pata galbenă revine la suprafaţă. Macaraua o readuce pe uscat. Capacul turelei sare şi apare un fes roşu, apoi fruntea şi barba inginerului Vlad. Se adresează echipei de omologare : „Ce doleanţe mai aveţi, ce probe e nevoie să mai facem ?"

„Proba de salvare".

...Macaraua se pune din nou în mişcare. Dumitraşcu plonjează iarăşi ca să-i desprindă legăturile. Şi rămîne în apă să recupereze „lestul", greutatea de sub corpul aparatului. Submersibilul se face iarăşi nevăzut. Simulează o avarie, pilotul execută o manevră şi lestul cade, pata galbenă apare lin, ca o paraşută... Încă un examen trecut cu bine. Deci, nu există erori de concepţie şi de execuţie.

Este conceput şi executat — cu excepţia corpului, proiectat la Centrul de cercetări şi inginerie tehnologică „Grivita Roşie" din Bucureşti şi executat la I.U.T. Buzău — la IRCM Constanţa. De către un colectiv al cărui suflet şi creier a fost inginerul Vlad. Înglobează 6 invenţii româneşti. Soluţia constructivă pentru sistemul de propulsie, pentru sistemul de guvernare (de cîrmuire, se mişcă în spaţiu tridimensional, ca un avion), pentru asietă, sistemul de decuplare din interior a legăturii de remorcare, sistemul de balast şi în totalitate SC 200 este un brevet. S-ar fi putut cumpăra o licenţă, s-ar fi putut aduce din import, dar nu numai că nu s-a cumpărat o licenţă şi nu s-a achiziţionat un submersibil din import dar „s-a realizat aproape integral cu repere fabricate în ţară. Gradul de integrare este aproape de sută la sută", precizează inginerul Vlad. Adus din import un asemenea vehicul necesar programului românesc de cercetări marine prevăzut la Congresul al XII-lea al partidului ar fi însemnat un efort valutar de peste 1 milion de dolari. Numai telefonul cu ultrasunete, o altă premieră tehnică în ţară pe care o aduc inginerii constănţeni, prin aportul deosebit al electronistului Radu Ştefănescu, ar fi costat circa 15 000 lire sterline, la preţurile acestui an, cum indică unele prospecte tehnice engleze.

...La orele 13,00 submersibilul românesc îşi încheie probele tehnice la apă. Din păcate nu putem pleca în larg. Se înteţeşte furtuna, datele meteo-marine indică prudenţă. Dealtfel, simţim fiecare — valurile sînt tot mai furioase, cerul mai întunecat, briza mai tăioasă. Macaraua îl readuce pe uscat, şi-l apucă din nou pe trailer. Vlad şi Costencu ies unul după altul. Sînt uşor palizi. Nu aşteaptă felicitări ori urale, e o zi de lucru, nu de spectacol, deşi a fost un spectacol şi o demonstraţie tehnică. Au în mîini lavete şi încep tacticos, cu gesturi moi, să şteargă maşinăria de apa sărată a mării. Momentul este, totuşi, solemn ; toată lumea tace. Inginerii adevăraţi şi de bună credinţă au conştiinţa realizării. Submersibilul a fost la înălţime. S-a comportat cum trebuie. Trailerul îl poartă ca pe un trofeu — şi este un trofeu — înapoi în „garajul" lui, la institut.

...Acolo pe chei mai aflasem, şi mai notasem în carnetul de reporter, că SC 200 a mai fost odată, în august 1981, la apă şi că de atunci şi pînă azi „este într-un progres considerabil, a fost îmbunătăţit esenţial". Sînt cuvintele directorului economic al CNST, Ştefan Ionescu. Şi că este incontestabil meritul inginerului Vlad Constantin, care are o tonacitate de diavol şi un entuziasm de mare romantic. „Fără el ideea ar fi murit ; a ţinut colectivul ataşat, le-a insuflat ambiţie, a ştiut unde este fiecare mai valoros şi a ştiut ce să le ceară. N-am să uit cum a cărat cu spinarea, pe tren, de la Bucureşti, mercurul ce-i trebuia şi pe care l-a obţinut foarte greu, iar nu s-a lăsat pînă nu l-a avut".

El, Vlad Constantin, ne va spune că, „firoşte, fără colegii mei, inginerii Dinu, Costencu, Ştefănescu, Rădulescu, ideea ar fi murit, ar fi rămas poate doar un mare vis al meu. Ei au gîndit şi proiectat sistemele şi instalaţiile de circuite pneumatice, hidraulice, electronice, de automatizări. Ştiţi ce este acest submersibil ? O şcoală în multe domenii inginereşti şi o dovadă că în România avem şcoală de ingineri".

Ridem apoi cu toţii (Vlad, Dinu, Costencu, Rădulescu, Dumitraşcu, reporterul) de întîmplarea că, la cererea lui Vlad şi Costencu, adresată căpităniei portului, de a li se elibera carnete de piloţi de submarine de cercetare au fost priviţi cruciş. Tot la fel ca şi cum ar fi cerut luna. Firoşte, nu li se putea elibera atestate într-o meserie care nu exista. Neinclusă în nici un fel de nomenclator, în nici o reglementare. A trebuit să se mulţumească doar cu carnetele de marinari, ca să urce la bordul submersibilului şi să-l lanseze la mare.

...În jurul orelor 15,00, soseşte trailerul. Toată lumea se ocupă de cazarea submarinului ca de o vedetă. De fapt, pentru că instalaţiile lui sînt lucruri delicate şi de precizie. Apoi, ni se înmînează fişa lui tehnică. Lungimea — 3,5 metri ; lăţimea — 1,70 ; înălţimea — 2,10 ; greutatea — 2 800 kg complet echipat şi cu oameni la bord. Conceput pentru două persoane — pilotul şi un cercetător. Are o autonomie de lucru de 6-7 ore şi respiratorie (în cazul în care s-ar bloca sub apă) de 72 de ore. Viteza de înaintare sub apă — 2 noduri. Este dotat cu instalaţii de regenerare a atmosferei, de balast (pentru urcare şi coborîre), de asietă (înclinări), de propulsie, de iluminat exterior, de navigaţie şi de comunicaţii, cu dispozitive şi sisteme pentru asigurarea echipajului în situaţii de avarii. Pot fi montate pe el, în exterior, diverse aparate şi aparaturi de cercetare — curentometre, pentru alte măsurători hidrologice etc. Pe scurt, el inaugurează o nouă experienţă tehnică în construcţiile navale româneşti ca şi în cercetarea marină. Vint bun la pupa SC 200 !

Viaţa la 1000 de metri

La munte toate-s la fel ca-n ţară şi toate altfel. La munte iarna-i şi mai devreme şi mai lungă, ploaia stăruie în picle şi nori, ziua de muncă a ţăranului ţine alte ritmuri şi obişnuinţe şi altele îi sînt muncile. E o realitate că gospodăria ţăranului de la munte e de neconceput fără animale, fără cai şi oi, fără vaci şi chiar fără câini. Cînd urci la munte, nu se schimbă numai peisajul ; se schimbă nişte ţara.

Politica partidului nostru, de dezvoltare echilibrată a tuturor judeţelor şi, am putea spune, a tuturor orizonturilor, adică a orizontului de lucru şi de viaţă al minerului ca şi al oierului, are în planurile sale cardinale, în centrul de interes al acestora, viaţa de toate zilele a cetăţeanului. Dacă am permis acest dosar al vieţii la 1 000 metri înălţime, e pentru că ne simţim datori cu o opinie la înălţimea existenţei munteanului.

Din cronica vieţii ţăranului de la deal şi munte, ne-am făcut de ani de zile o chestiune de conştiinţă gazetărească. Ne este limpede că, într-o ţară ca a noastră, plină de munţi, populaţia ce trăieşte sus, în ciuda faptului că nu-i prea numeroasă, are un rol economic însemnat. Şi tot dintr-a grijă a binelui scriem astăzi, într-un timp cu neîncetate transformări, nevoia unei cunoaşteri mai profunde a celor ce se întîmplă în gospodăria ţăranului necooperativizat. „Se schimbă oameni, spunea un ţăran, pămîntul rămîne pe loc şi e veşnic acelaşi". Cuvinte ce vor să spună că tradiţia este cheia pentru înţelegerea vieţii oierilor şi a meşteşugarilor satelor din înălţime, că tradiţia e o pîrghie ce interesează în cel mai înalt grad economia şi că felul şi rosturile pămîntului acoperit cu fineţe şi păşuni impun nişte specificaţii la legile generale ale ţării, la legile întocmite spre binele mers al şesului.

O ecuaţie cu trei necunoscute

Ion Jitaru, directorul comercial al întreprinderii de postav Azuga, ne vorbeşte şi el despre viaţa la o mie de metri, altitudine la care Azuga nu aspiră. El ne vorbeşte însă despre acele comune limitrofe pentru care mica industrie reprezintă o indispensabilă sursă de venituri şi de dezvoltare. Este vorba, cu alte cuvinte, de tripticul Z.M.T. (zootehnie-agricultură, mică industrie, turism) pentru care, de mai mulţi ani, pledează serialul nostru „Carpaţi-2000".

Tovarăşul Jitaru este el însuşi un om al muntelui, s-a născut la Valea Doftanei, de unde acum 50 de ani părinţii lui s-au strămutat la Azuga şi au devenit muncitori, deoarece în satul natal nu-şi puteau cîştiga existenţa. Poveste banală : „Tata avea nouă fraţi la trei pogoane, mama — 11 fraţi la opt pogoane."

— Tovarăşe director, abia v-aţi întors la Azuga de la Valea Doftanei. Dor de casă sau cu treabă ?

— Şi una şi alta. Împreună cu maistrul principal tesător Stelian Anitei şi cu şefa formaţiei de transat stofe Irina Anitei, am transportat acolo un articol nou o nouă comandă la secţia de ieşit şi de renăscut a Consiliului popular comunal şi le-am dat îndrumările tehnice necesare. Mai demult le-am transferat acolo o maşină. Şi iată, i-am făcut independenţi.

Mulţi tineri din Valea Doftanei lucrau la Azuga, la postav. La sticlă, la bere, la exploatările forestiere şi veneau acasă cam o dată la două săptămîni. Acum, mulţi din ei s-au întors în sat. Au revenit şi din alte locuri de muncă de pe Valea Prahovei, iar orele economisite de la navetă le consacră creşterii animalelor, lucrînd concomitent şi în mica industrie care aici a luat o amploare neobişnuită.

În cazul contractului cu întreprinderea de postav din Azuga s-ar putea să fi jucat un rol şi legăturile afective ale directorului comercial cu plaiurile natale („jumătate din sat se cheamă tot Jitaru — spune — şi nu fiindcă ar fi neapărat rude cu mine, ci fiindcă **Jitaru** înseamnă pe vremuri **păzitor de hotar**). Dar nu relaţiile personale explică dezvoltarea accelerată a micii industrii în comună, ci hotărîrea şi priceperea gospodărească, fiindcă nu mica industrie a venit la ei, ci şi-au adus-o singuri. Prin zeci de fabrici din Ploieşti, Cîmpina, pe toată Valea Prahovei, în judeţele Buzău, Bacău, Braşov şi în Bucureşti a colindat primarul, căutînd „parteneri" şi contractanţi. Asadar, repetăm ceea ce frapează azi în Valea Doftanei nu este însăşi existenţa micii industrii locale —fenomen destul de răspîndit, mai ales în ultimii ani — ci proporţiile valorificării resurselor locale şi a forţei de muncă. Astfel, în ultimii cîţiva ani s-a dezvoltat la şimşitate meşterul navetiştilor. Iată temeiul :

Secţia locală de prelucrare a lemnului produce milioane de cleşti de rufe, precum şi făcăleţe, cuiere, lăzi pentru fructe, putini etc. ; secţia de injectare mase plastice şi cea de confecţii metalice lucrează în cooperare cu „Progresul" — Ploieşti ; covoarele persane produse aici (munca la domiciliu) merg aproape în întregime la export ; frontul de vagoane pe care-l zăriţi din goana trenului în gara Comarnic are mari şanse să fi fost încărcat cu piatră exploatată de doftăneni (zilnic 200 t — 300 t). Materialele de construcţii prezintă un interes special, întrucît comuna se pregăteşte pentru începerea lucrărilor la noul drum ocolit Cîmpina — Braşov. Cel mai activ sector — în afară de ţesătoria mai sus amintită — sînt tocmai construcţiile, care consumă majoritatea beneficiilor rezultate din celelalte activităţi de mică industrie. Astfel s-au realizat, exclusiv prin forţe locale, blocuri, construcţiile social-culturale — o şcoală cu 16 săli de clasă, o sală de sport şi una de festivităţi), s-au înfiinţat şi regularizat văi-le înconjurătoare, s-a introdus apă curgătoare în mai toate locuinţele, inclusiv cele cocăţate pe dealuri, şi s-a asfaltat, practic, toată comuna. Bilanţ total : o producţie anuală a micii industrii de 20 000 000 lei, şi un beneficiu de 4 600 000 lei, destinat dezvoltării continue a comunei : „Nu ne fotografiem cu banii în faţa băncii — spune Emil Cojocărescu — preferăm să consicuum".

LIONEL NIŢESCU ■

Destinul unor „sate mărunte"

Comuna Brodina din judeţul Suceava are 10 sate, răsfirate în inima muntelui, precum degetele de la cele două mîini. Sate „mărunte", cu cîte 25—30 pînă la 50 de familii, viaţa oamenilor de aici derulîndu-se după alte coordonate decît a celor de la şes. Legătura cu centrul se face pe jos, pe poteci de scurtătură doar de ei cunoscute sau pe cîte un drumeag în care doar ţiricar îşi face loc — un fel de şaretă pe două roţi, cu un semn povîrnit în spate, pentru frînare pe coastă. În rest, picioarele oamenilor ţin loc şi de autobuz şi de tren, pe jos îşi fac aprovizionarea din Brodina, pe jos transportă pînă la punctele de preluare bidoanele cu lapte, uneori aducînd fiecare peste suta de kilograme. Şi tot pe jos, bat copiii satelor din ciasele V—VIII şi X, zilnic cîte 10—15 km, dus şi alţi 10—15 înapoi. Pe unde s-a putut (mai bine zis, pe unde s-a găsit înţelegere !) s-a tăiat drum prin munte pentru căruţe, rezolvîndu-se astfel nenumăratele probleme din viaţa lor de zi cu zi.

În ce priveşte lumina electrică este un punct cîştigat de mai toate satele, cabluri subterane tăind muntele şi ducînd şi în casele lor izolate lumina binecuvîntată. Doar la Mehrişte încă nu a ajuns lumina. Ioan Iamnitchi, om la 45 de ani, se propteşte din cînd în cînd pe coastă şi priveşte spre vale, întrebîndu-se cînd va binevoi I.R.E.-ul să vină să-i tragă şi lui curent electric ? Instalaţia în casă şi-a făcut-o, şi-a procurat şi stîlpii, pînă şi motopompă şi-a cumpărat pentru a-şi aduce apă la grajduri, că mare bătaie de cap îi dă apa. Vara, mai e cum mai e, coboară vitele la vale dar iarna e periculos să le poarte, alunecă pe gheţuş şi-şi rup picioarele. Atunci, se înhamă el şi nevasta la cărat apă, pentru animale şi pentru ei. Stau acolo ei, nevasta, soacra şi fiica de 17 ani. Şi-au ridicat casă mîndră, vopsită de curînd, şi-au aranjat şi animalele — au 23 de bovine — din care 10 contractate cu statul, 12 oi, porci, păsări. Zilnic, pe poteca din pădure, cu ţiţica, duce 3—4 bidoane cu lapte la punctul de colectare. De dimineaţa, pînă noaptea tîrziu nu-şi găseşte oră de răgaz. Ba uneori, nici noaptea. Se bate cu mistreţul, care le-a prăpădit păşunile, cu risul, cu lupul. Pentru că, zice, a dat moda în lupi, umblă în haită şi fac prăpăd cu răpirile. Unei femei din comuna Ulma, Nataliei Ihnatiuc, haita i-a hăcuit 20 de oiţe. Femeia, care se apropie de 70 de ani, rămîne însă aceeaşi destoinică „ţapinară" — de la despicat butuci s-a pensionat. Nici nu ai zice, văzînd-o, că a avut o astfel de meserie, mărunţică şi subţirică cum este, după cum, iarăşi n-ai zice că-i în stare să crească atîtea bovine, porci şi păsări cîte are. Cu lupii însă a declarat duşmănie. A ridicat cuşca cîinelui la înălţime — pentru că an fost şi cazuri cînd au mîncat cîinele în lanţ — şi-i aşteaptă să se războiască cu ei. În alt sat al Brodinei, Dobriusca, o altă femeie a rămas de pomină cum a scăpat de lupi într-o împrejurare fără ieşire. A încălecat, pur şi simplu lupul, s-a ţinut de urechile lui ca de un ham, şi l-a fugărit pe toate pantele şi potecile, băgînd groaza şi în haită. Se numeşte Zenovia Pidleteiciuc, are acum 62 de ani, dar nu arată nici 70 şi creşte singură 6 tăuraşi, mai ţine doi şi de-ai ginerelui din Brodina — un alt „as" al crescătorilor de animale din comună — are porci, găini şi umblă îmbrăcată ca la Straja, precum odinioară, ca fată : în cătrinţă, cămaşă albă de in şi cojoacă.

Badea Octavian Scraba din Brodina, al cărui grijă de animale se prezintă ca o casă frumos rînduită şi gospodărită, care şi-a făcut şi pentru cîine un coteţ ce ar putea rivaliza cu căsuţele din basm din oraşelul copiilor. Omul şi-a confecţionat şi o moară de măcinat. Doar porumbul îi mai trebuie pentru a porni la treabă. Vitele nu pot fi ţinute doar cu fîn. Iar ca să apeleze la „bursa neagră" — 150 bănicioara — nu-l ţine punga avînd atîtea animale. Nu-i de mirare, zice, că atîţia crescători îşi vînd sau îşi taie animalele şi pornesc în lume. Cum să le creşti fără porumb ? În rest, zice, e bine. Băieţii-s pe la casele lor, amîndoi maiştri în industrie, el, cu nevasta, cu vacile, cu cai, cu oile. Că aşa merg timpurile. Bătrînii rămîn, tinerii pleacă. Cine o mai avea grijă de fineţe, de vaci, de oi, mai apoi, cine mai poate şti ? !

GEORGETA BAILEŞTEANU ■

Cu „Dacia" la stînă

De ce merită povestită istoria stînei de pe Prişcu ? La urma urmei, o stînă izolată, cu ciobani şi cu dulăi mîţoşi, undeva în munte, neştiută şi nebătută de drumeţi. Şi totuşi izul patriarhal-mioritic este doar aparent, nefiind vorba de o stînă oarecare ci de una — ca să spunem aşa — cu confort sporit, cu electricitate fără pauze (de la o microhidrocentrală proprie), cu apă caldă de la robinet, duş şi baie (..la o stînă totdeauna fierbe ceva, şi atunci de ce să nu instalăm un recuperator de căldura ?"), cu pivniţă şi păstrăvărie pe pîrîul Răchitei. Poate aduce mai mult cu o cabană turistică, şi încă una din cele de lux, dar nu, totul e strict funcţional, ea „rezolvă" stînăritul de vară şi cel de iarnă (numai în podul grajdului încape fînul de pe o sută de căruţe).

Scurta istorie a stînei de pe Prişcu, foarte recentă realizare a sătenilor din comuna Valea Doftanei, Prahova, merită evocată atît pentru ea însăşi cît şi ca una din multiplele faţete ale spiritului gospodăresc şi ale iniţiativei acestor munteni, harnici pe care, împreună cu doctorul Radu Rey, i-am mai vizitat prin 1976 şi pe care i-am regăsit deunăzi cu bucurie. Doctore Rey, te anunţ pe această cale : pe Prişcu, aşa cum visezi dumneata, se află o stînă cu apă caldă şi tot confortul, fiindcă oamenii pe care soarta i-a aşezat într-o zonă destul de izolată, avînd ca singură legătură cu exteriorul un autobuz anemic şi scump la vedere, în loc să caute confortul şi bunăstarea la oraş le-au adus la ei acasă, în sat şi pe munţii înconjurători, unde îşi duc viaţa la o mie de metri.

Graţie Asociaţiei crescătorilor de animale din Valea Doftanei, prima cu acest profil din ţara noastră în zona montană, comuna a cunoscut un progres continuu în ultimii ani. Firesc, un element de bază l-a constituit şi aprijinul organelor locale, ei înşişi, dealtfel, împătimiţi crescători de animale : în comună nu există, practic, nici o familie cu mai puţin de două vite mari. Primarul Emil Cojocărescu iubeşte munţii aceştia şi îi cunoaşte ca nimeni altul, de meserie fiind maistru forestier. În mare măsură şi datorită impulsului dat de el, în ultimii ani sătenii au construit drumuri de acces, pietruite şi de pămînt, spre golurile alpine, spre păşunile şi fineţele de pe Cucioaia Mică şi Cucioaia Mare, pe Şeţu, au fost străbătuţi kilometri de pădure, legîndu-se capurile drumurilor forestiere cu golurile de munte. S-a uşurat astfel şi accesul forestierilor (Cojocărescu le ştie prea bine păsurile), dar şi al ţăranilor spre vitele lor. Drumuri în Zănoaga, pe Prişcu („vecinii din Săcele s-au trezit cu el, nu ştiuseră nimic !"), drumuri în toţi aceşti munţi. Şi astfel se făcu de poţi urca la Prişcu şi cu „Dacia"...

Li s-a înlesnit crescătorilor de animale să construiască adăposturi şi grajduri în zone depărtate, în Crăiţele, Duteasa, Poduri, Florei, pentru a se evita transporturi lungi şi inutile ale fînului şi gunoiului. Asociaţia a procurat membrilor seminţe de calitate pentru culturile de sfeclă, porumb, lucernă, precum şi îngrăşăminte chimice. Şi acum „pe rol" : stînele-model ! După cea de pe Prişcu (unde, în paranteză fie zis, se va crea în curînd şi o seră de legume pentru ciobani) vor urma altele, cu acelaşi confort şi eficienţă, pe Ermeneasa, Florei, Cruiţe, în total opt pînă în 1985. La aceste stîne oamenii vor creşte şi cîte 20 de porci. Iarna, cetăţenii plătesc chirie consiliului popular şi îşi gospodăresc singuri stîna, avînd însă obligaţia să găsească, mereu căi de modernizare şi dezvoltare, ceea ce fac bucuros.

Consiliul popular a închiriat gospodarilor, pe durată nedeterminată, peste 200 hectare din golurile alpine, fiind stimulaţi preferenţial cei cu aport sporit la fondul de stat şi cu un mai mare număr de vite.

Toate aceste măsuri, împletind în mod judicios interesele obşteşti cu cele personale, au dat roade : faţă de cele 1 500 bovine şi 6 000 ovine existente în momentul înfiinţării asociaţiei, în 1971, numărul lor a crescut la 4 000 şi, respectiv, 14 000 fără a mai vorbi de porci şi păsări, iar livrările de lapte la fondul de stat s-au încincit. „Nu încape îndoială — afirmă preşedintele asociaţiei, Ion Popa — că în 1985 vom ajunge la 20 000 oi şi 5 000 bovine. Aceasta la o comună cu şapte mii de locuitori."

De remarcat că pe baza cointeresării materiale, tineri ca Viorel Oceanu şi Gheorghe Sînpetreanu, care au muncit cu spor şi în uzine prahovene, au revenit în sat din proprie iniţiativă, pentru simplul motiv că doar pe munţii lor se simt acasă. Dar tot atît de adevărat este cum spuneam, că dacă nu s-ar fi creat şi stimulente materiale, probabil că nu ar fi făcut-o

Nu trebuie dedus din cele de mai sus că toate ar fi rezolvate la Valea Doftanei. Ion Popa subliniază :

— Interesul obştesc ca şi cel al fiecărui producător în parte cer ca să sporim cît mai multe animale. Or, se ştie prea bine că tineretul taurin şi porcul nu pot fi „finisaţi" decît cu concentrate, însă nu neapărat grîu sau porumb. De aceea, ar trebui gîndit de pe acum la posibilitatea organizării de mici centre sau micromagazine, indiferent în ce cadru, care să vîndă furaje cum ar fi tărîţe, gozuri, subproduse de orice fel — pe baza unor criterii perfect echitabile şi în funcţie de aportul la fondul de stat — crescătorilor de vite consacraţi, „profesioniştilor". Şi asociaţia noastră numără mulţi din aceştia, cum ar fi „responsabilii de munte" Iuliu Postolache, Ion Manea, Ion Clinci şi alţii.

O altă problemă : la Valea Doftanei, aşezare montană în care de secole creşterea animalelor şi munca la pădure reprezintă un blazon de familie, funcţionează un liceu cu treapta I, cu ce profil credeţi ? Mecanică ! „Am fost pe la Direcţia agricolă la Consiliul popular judeţean, chiar la minister, la Bucureşti cerînd un liceu cu profil agrozootehnic sau forestier (dar cu clasă de zootehnie). Fără succes ! Dealtfel, ce să mai spunem, nici măcar în şcoala elementară din zonele montane nu se predă, în nivelul cerinţelor actuale, creşterea animalelor. Vaca, biata vacă, nu merită oare să fie şi ea obiect de studiu ?"

S-ar putea replica : o ştiu copiii şi aşa, la Valea Doftanei ; la

(Continuare în pag. 8)

L. NICULESCU ■

Viața la 1000 de metri

(Urmare din pag. 7)

din oficiu, din născare. Adevărat. Dar exemplul stinei-model ne spune că acești oameni care vor să crească animale la fel ca părinții lor doresc să o facă în chip nou, în pas cu vremea, să se modernizeze — deci să producă mai mult privind nu numai spre trecut, ci și spre viitor, spre Carpați-2000.

Deocamdată, bătrînii țin steagul

Stăm de vorbă cu Mihai Chiriac, președintele Asociației crescătorilor de animale din zonele necooperativizate ale Sucevei, despre starea de fapt a acelor oameni ai munților care, de generații, n-au avut altă știință decît aceea a creșterii animalelor. Pentru o bună parte din muntenii aceștia — ține să-și spună punctul de vedere interlocutorul nostru — înrădăcinați în viața aspră a munților, ar trebui ridicat cîte un monument. Pămîntul nu trebuie părăsit. Cu atît mai mult muntele nu trebuie părăsit ! Nu trebuie lăsat să moară ! „De ce să moară ?" — îl întrebăm uimiți de tonul grav cu care spusese aceste vorbe ce purtau în ele parcă toate greutățile lumii. „Trebuie . că știți și dv. că muntele e în pericol, că dacă nu se intervine pentru ajutorarea și fixarea muntenilor tineri acolo, în satele în care s-au născut, vom ajunge, cu timpul, să nu mai avem sate pe munte, să nu mai avem crescători de animale pe munte, să nu aibă cine avea grijă de pășuni, vom ajunge să vedem cum pădurea înghite pășunile — și nu va fi bine pentru nimeni. Deocamdată, mai avem și tineri — încă mai avem — cu toate că bătrînii se arată a rămîne singurii statornici".

Discuția a continuat la același diapazon grav-sentimental, dovedind din partea lui Mihai Chiriac o adîncă cunoaștere a problemei, omul implicîndu-se de nenumărate ori în viața crescătorilor de animale. Am reținut și noi cîteva aspecte, semnale de alarmă pentru viața muntelui. Tinerilor, născuți și crescuți în zonele aspre ale înălțimilor, nu le mai convine să rămînă în izolare, precum bătrînii lor. Încep și se coboară la vale intrînd în silvic sau în mine, cîștigînd, fără rupere de oase, bani buni, locuințe la blocuri. Unii o fac pentru că simt că așa trebuie, alții, pentru că nu prea au încotro. Odinioară, avînd pășunile departe de sat, își făceau acolo căsuță pentru fineață, pentru animale, dormeau și ei acolo. Acum, nu mai e voie să-și construiască așa ceva. Trebuie să vină cu vacile în sat, cu finul în sat, și unde să le pună ? Deocamdată, încă mai au sălașurile vechi, dar după ce se vor ierăpăna de tot, ce viață vor mai avea ei ? Prin instinct, țăranul e un mare economist. El nu poate merge ca turist pe lotul lui moștenit din moșistrămoși. Îl aduce legea sistematizării în centru, dar cu animalele ce face ? Și atunci pleacă să-și rostuiască altfel viața. În mină sau în silvic sau oriunde în altă parte !

De fapt, sînt mai multe „rotițele" implicate în această dezrădăcinare. Statul nostru are

bine pus la punct sistemul de ajutorare a acestor oameni izolați care cresc, ca nimeni alții, animale. Le asigură asistență tehnică, veterinară, reproducători de valoare, îmbunătățiri de fînețe ș.a. Dincolo de acest ajutor însă — de care muntenii beneficiază din plin — mai sînt alte cîteva „mărunțișuri" de care oamenii locului se lovesc zi de zi, cărora nu li s-a găsit încă rezolvarea. Astfel, problema aprovizionării micilor gospodării montane cu obiectele necesare a rămas, pare-se, de multă vreme în suspans. Nu găsești, oricît ai căuta, cositori hipo, pluguri reversibile de coastă, caiclele și stolurile (un fel de colțari pentru potcovit pe vreme de iarnă) încă stau sub semnul întrebării, coase bune pentru fineață nu mai au de multă vreme. Și atunci,ei, oamenii care nu au decît cele două brațe, cum să facă față asaltului muncii ?

Și totuși, pentru moment, ținuse să ne atragă atenția interlocutorul nostru — e bine că acești țărani își fac case, în continuare, la țară ; e bine că se ocupă încă intens cu creșterea animalelor. Județul Suceava ocupă locul I pe țară în privința încărcăturii animaliere la 100 de hectare agricole, situație la care contribuie foarte mult și particularii. Dar, să nu uităm ! Deocamdată, și aici, și în alte părți, bătrînii țin steagul.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

La Jina: Se preumblă oamenii și oile, pămîntul rămîne pe loc

Ca să ajungi din Sibiu la Jina, iei autobuzul și-n două ceasuri și jumătate ai răzbit. N-ar fi decît vreo 60 de km, numai că pe aici nu-i atît de important ce ai înainte, cît ce ai în sus. Fiind Jina cea mai cățărată așezare rurală din România, după ce lași Sălișteа și valea te-ndrepți spre Rod. Într-o zi ca aceasta, cum e 18 noiembrie, cu zăpadă dintr-un capăt în altul, în Rod ai primul strat de nori. Pe urmă, prin Poiana — de unde norii încep să ce arate de jur împrejur ca o cîmpie — începe marele urcuș, spre al doilea strat de nori, acolo unde-i Jina, acolo unde toate sînt altfel decît jos.

Cu excepția legilor. Ceea ce-i bine, dar citeodată e și rău, întrucît la 1 000 de metri înălțime, la oieri, trebuie să fii cu băgare de seamă, să nu tulburi într-o zi ce-au așezat ei, ca normă de viață, în mii de ani.

Granița Jinei ține vreo 37 000 de hectare, 3 județe și nenumărate culmi : Dindu, Praveț, Curmătura, Marginea, Hodeșul Mare și Hodeșul Mic, Ulița Mare, Guruieț, Bulbuc, Valea Secei, toate în poala Munților Cibinului.

Masura mai tuturor lucrurilor pe aici e muntele. „Unde stă cutare ?", „Păi, cutare stă pe Bulbuc". În oierit, cei mai buni ajung, cu vremea, „cap de munte", adică un fel de șef de echipă la pășunile alpine. Hotarele se stabilesc nu de la sud la nord și de la est la vest, ci de jos în sus. Există un „hotar de jos", care ar fi un fel de prim orizont al oieritului, apoi „hotarul de mijloc", cînd începe să crească iarba în brîul muntelui și poți să folosești coliba și, în sfîrșit, „hotarul de sus", unde-s stînile Hăneș, Șerbata, Muncelul, Grupata, Oașa și altele și unde vin vara „capii de munte" — cu mii de oi — și cu tovarășii. Din cei 4 800 locuitori ai comunei, vreo mie sînt „Băleșii", o spiță aparte, cu ocupații aparte, vorbind un grai aparte, nici țigănesc, nici românesc. Administrația și dăscălimea ar fi o sută de persoane. Ceva meșteșugari — cojocari, fierari, tinichigii, rotari, zidari, timplari — și-n rest, numai oieri și neveste de oieri, și copii de oieri.

Gospodăriile au, de regulă, două curți : una mică, zidită în toate părțile ca o cetate, și o alta, a finului, de trei sau opt sau zece hectare, împrejmuită cu gard de lemn, la oarecare distanță de curtea mică.

În gospodăria lui Pavel Hulea — ca, dealtfel, în mai toate gospodăriile din Jina — poți să intri numai dacă-ți îngăduie stăpînul. El vine și deschide poarta grea de lemn, și astfel ajungi în prima incintă betonată pe toate părțile. Camerele și cămările răspund cu ferestrele aproape toate spre interior. Cînd niște ferestre dau spre stradă, sînt doi-trei metri pînă-n buza lor. La Pavel Hulea există și o a doua incintă, la care ajungi printr-o altă poartă monumentală. Aici se construiesc case și grajduri și bucătării spre folosul copiilor.

Pavel Hulea stă de vorbă, la un pahar de vin alb de Mureș, cu cumnatul său, Nicolae Străulea, frate al Mariei, soața domniei-sale. Pe masă au brînză de oaie, unt de oaie, galben, care seamănă și cu seul și cu mierea de albine, ardei grași, „scloi" — ce-i carne de oaie ținută la rece în seul ei — și slană. Medicul Virgil Nemeș Frum, găzduit cu soția, Maria, de un an bun la Pavel Hulea, vine cu o sticlă de țuică și taifasul e dulce. Femeile aduc la masă ascultînd discuțiile cu zîmbetul pe buze. Bărbații sînt atît de rar acasă ! Dintr-un an, Pavel Hulea e șapte luni în transhumanță, în județele Mureș, Arad, Bihor, Timiș, Caraș-Severin, Hunedoara și chiar Satu Mare. Cel mai bine i-a fost, întotdeauna, în Mureș, în comunele Cuci, Iclanda, Iernut, Cucerdea și Iclănzel, în care a aflat oameni înțelegători.

E o iarnă grea pentru oieri. Județele își închid granițele în calea lor, vreo doisprezece au fost sau sînt închiși. Pricinile, parte-s întemeiate, parte născocite. Oierit fără transhumanță nu-i de conceput. Pavel Hulea a vîndut acum oile și se gîndește mult dacă să mai cumpere. Se aude că Timișul și-ar fi deschis hotarul pentru Jinari și Poienari, dar treburile-s oricum neclare. Mulți, foarte mulți ciobani își dau oile și bagă banii în construcții. Își fac casa de piatră, să fie una cu muntele de dedesubt. În mai toate gospodăriile găsești acum ciobanii chibzuind la viitor. Dacă stau la un pahar, e pentru că în curînd pleacă în locul copiilor ori al fraților în transhumanță și paharul acesta, și nopțile de somn legat și nopțile de dragoste de acum sînt ultimele ragazuri de suflet ce și le îngăduie jinarul. Iarnă, toamnă, primăvară, soare, ploaie, zăpadă, el doarme și petrece cu oile, în cîmp. Odihna ține un ceas, două-trei. Fiul, Ion, pe care-l va schimba curînd Pavel Hulea, cînd se întoarce acasă parcă-și tot .aude turma și sare din somn din ceas în ceas. Medicul Virgil Nemeș Frum a „acontat" vreo șaizeci de nașteri. În medie, o familie are șase-șapte copii. Pavel Hulea a crescut șase. Copii se fac prin mai („cînd începe rutul" zice medicul) și vin pe lume în decembrie-ianuarie.

Pavel Hulea a contractat cu statul un porc, 200 kg brînză, 500 kg lînă, 15 oi, 25 de miei, 150 de ouă, 2 găini, 800 kg fîn, 100 kg cartofi și chiar 2 kg pene și și-a onorat contractul. De cînd treburile firești ale transhumanței sînt stînjenite și stau la bunul plac al cîte unui primar, multe alte lucruri au început să fie stînjenite. Brînza se cumpără de la producători cu 80 de lei kg, carnea de oaie cu 50 de lei, kg de fîn cu 5 lei. Și asta nu pentru că ar fi oierii ai dracului. E drept, s-au cam negustorit, dar toate averea lor, la drept vorbind, . e casa, în care bagă tot ce agonisesc. Pavel Hulea își tot construiește casa din '65. Rar case care să se vîndă sub 500 000 lei ; destul de adesea prețul unei case ține milionul. Să nu uităm însă că la ea muncesc tatăl, mama și șase copii, că ziua la coasă se plătește cu 400—500 de lei, că lemnarii și zidarii pretind pînă la 500 de lei ziua de muncă, și că cel mai ieftin se plătesc femeile la strîns finul : 200 lei ziua. Ce de bani au oamenii aceștia ! Îți vine să zici, numai că ei cumpără aproape totul. Comuna e la 1 000 m pe munte, din legume, doar zarzavaturile de rînd cresc mai bine și cartofii. Porumbul — deși există un plan de recoltă pe 76 de ha pentru porumb — nu se face. Și, totuși comuna primește, în fiecare an, de la Direcția agricolă județeană îndemnul să scoată porumb. Planul, se înțelege, e întocmit la șes, de niște tovarăși care știu ce-i porumbul la șes. Jina e însă sus, pe un loc unde abia copacii de mai cresc.

„Aceasta-i problema noastră" mi se spune la primărie.

Chestiunea e lămurită de Elena Iliș, primarul Jinei, de Constantin Lomanar, secretarul, de Ion Filip, directorul Școlii generale, și de o seamă de oameni veniți cu treburi la Consiliul popular. Treburile privesc — cele mai multe din ele

(Continuare în pag. 17)

TUDOR OCTAVIAN ■

Tradiție și actualitate

în agricultura montană bucovineană

Fînețele

Peisajul munților Bucovinei, cuprins în cele patru mari „bazine" — al Dornelor, Cîmpulungul Moldovenesc, Humorului și Rădăuților —, ne oferă astăzi imaginea unor întinse suprafețe de fînețe și pășuni, însoțite numai completativ de mici ogoare, mai ales de cartofi. Temperaturile mai scăzute, curenții reci, variațiile excesive ale climei n-au creat posibilitatea extinderii unui număr mare de plante de cultură și nici a dezvoltării pomiculturii la cote remarcabile.

● Montanul sucevean actual, reprezentat prin cele 37 comune necooperativizate, se caracterizează, ca dealtfel întregul lanț carpatic, printr-o mare diversitate de forme, date de condițiile geologice și microclimatice, variabile pe văi și chiar versanți, precum și modului în care au evoluat colectivitățile umane de-a lungul timpului. Este o certitudine faptul că în munți sînt bune posibilități pentru zootehnie, iar locuitorii, țăranii cu gospodării individuale, știu să crească animale și dețin și o bază materială în măsură să asigure condițiile necesare. Ilustrează această stare de lucruri aspectul încărcăturii de 86 U.V.M.-uri la 100 ha agricol, al existenței a circa 100 000 de bovine și ovine, fiind caracteristică practica zootehnică prin satul răsfirat și pendularea scurtă cu turmele pentru perioada de pășunat, fără transhumanță.

Astfel, munții bucovineni se prezintă ca o foarte mare crescătorie de animale, specializată în creșterea bovinelor, conservînd în interiorul lor o experiență practică îndelung verificată și transmisă pe cale tradițională, un tip de agricultor muntean activ, harnic, blajin, mîndru și atașat mediului și creșterii animalelor, terenuri agricole montane, reprezentate în primul rînd de fînețe, cu o floră spontană furajeră deosebit de complexă, aceste elemente de bază constituindu-se într-un tot unitar, de valoare inestimabilă, astăzi poate mai mult ca oricînd.

Experiența în creșterea animalelor și practica agro-montană bucovineană reprezintă pentru montanul carpatic o soluție intensivizată ce poate servi indiscutabil ca exemplu pentru întreaga zonă de munte a țării noastre.

Practica tradițională agro-montană ne aduce în contemporaneitate, în prim-plan, un element-bază, în absența căruia nu s-ar mai putea discuta despre esențiala rentabilitate economică : **Fînețele.**

Considerînd importanța fînețelor ca fiind capitală pentru creșterea animalelor la munte, ne-am propus să tratăm în „extenso" acest subiect.

Fînețele naturale — formare și rol

● Predominante în toate satele sau cătunele de munte — aspect firesc, deoarece asigură hrana de bază a bovinelor și ovinelor pentru circa 2o0 zile anual — fînețele nu au existat întotdeauna ca atare, ci reprezintă rezultanta unei îndelungate și tenace străduințe desfășurată în secole de către crescătorii de animale munteni și în condițiile absenței unor alternative de existență, la îndemînă.

● Fînețele naturale, cu luxurianta lor floră spontană (spre exemplu în bazinul Dornelor se identifică peste 80 de specii de plante), ca bun cîștigat naturii de către om prin eforturi considerabile, reprezintă pentru astăzi și pentru viitorime una dintre primele și cele mai valoroase moșteniri pe care timpul trecut, străbunii noștri, ne-o lasă, iar pentru agricultura montană contemporană nu poate exista scop mai important decît menținerea acestora în condiție de producție, cu îmbunătățirile ce se pot aduce mai ales privind structura vegetației și mai exact înmulțirea trifoiurilor alb și roșu.

● Spre o pătrundere adîncă în miezul „fenomenologiei fînețelor de munte", devine și necesară și folositoare urmărirea cu ajutorul istoriei a modului de formare a unei fînețe.

În lucrarea „Din istoricul Cîmpulungului Moldovenesc", a lui Teodor Bălan, publicată în anul 1960, la București, este descris modul așezării în montan a unor familii noi. Acțiunea prioritară privea „lăzuirea", adică curățirea vegetației lemnoase, „făcîndu-le poieni și fînețe, oriunde le place, devenind astfel stăpîni ai acestor locuri".

Obișnuit, casele se construiau cu lemn „de pe loc", operațiunea următoare fiind „darea focului", adică arderea cioatelor și resturilor lemnoase. Acest moment constituie primul „atac brutal" îndreptat împotriva a două stări naturale : 1) **aciditatea crescută a solurilor de pădure**, podzolice, nefavorabile plantelor cu valoare furajeră mare, din flora spontană — prin transformarea cenușii udate de ploi — în leșie — deci într-un factor puternic alcalin ; 2) **aportul de îngrășămînt complex**, reprezentat de cenușa însăși, esențial pentru un strat de sol productiv subțire, cu variații medii de 5—15 cm grosime.

Rolul animalelor și al bălegarului

Odată creată condiția de bază, se punea problema **menținerii** și ameliorării în continuare a componentelor aciditate-humus. În acest punct intervin animalele domestice rumegătoare, bovinele și ovinele și începe rolul determinant al îngrășămintelor naturale, care la munte îndeplinesc **cel puțin patru funcții principale : 1. — adaosul de humus ; 2. — întreținerea unui „P.H." convenabil vegetației furajere spontane valoroase ; 3. — autoînsămînțarea ; 4. — utilizarea ca factor nociv pentru vegetația acidă invadată natural.** (Spre exemplu — mușchiul de pădure.)

● Adaosul de humus prin bălegar pe solurile sărăcăcioase montane este absolut necesar și nesubstituibil, deosebit de agricultura cîmpiei unde bălegarul joacă un rol favorizant producției, dar nu determinant.

● Tamponarea aciditățil solului, cu frecvență anuală, se respectă cu strictețe prin practica agro-montană tradițională, a procedurii utilizării bălegarului numai după fermentare (minimum trei luni în platformă) și prin împrăștiere în strat uniform, ca „pînză de bălegar", pe fînețe.

● Autoînsămînțarea se realizează datorită atît unor semințe nedigerate, cît mai ales semințelor căzute prin manipularea finurilor în grajduri și vehicularii la platformele de gunoi.

(Continuare în pag. 17)

Dr. RADU REY ■

VINERI, 26 noiembrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

UNITATEA CULTURII

VALERIU RÂPEANU:

„De ce trebuie să pledăm pentru unitate"

Unitatea presupune curaj și entuziasm pentru a aduce mereu în primul plan al vieții spirituale valorile autentice și a le apăra de ofensiva mediocrității, a prostului-gust, a banalității, a comodității. Se poate înțelege că apelul la unitate în cultură duce la tocirea spiritului critic, a ascuțișului polemic, a afirmării personalității. Dacă am înțelege astfel, nu am pleda pentru unitate.

NICOLAE DRAGOȘ:

Vigoarea și rigorile culturii

Consider că, privind în profunzimea fenomenului literar, eliberîndu-ne de ecourile mai prelungite decît ar merita-o ale unor polemici de suprafață în care nu pot fi bine delimitate ideile de vanitățile exacerbate, putem afirma, pe temeiul adevărului literaturii contemporane că există, așa cum o dovedesc operele fundamentale ale prezentului, o unitate de fond a culturii noastre. O unitate care nu are nimic comun însă cu lipsa de relief a culturii, a operelor, o unitate care nu presupune absența diversității artistice.

SORIN TITEL:

„Om al muncii cu un prestigiu nevisat"

Criticii îi revine desigur sarcina să contribuie la formarea acestui cititor atît de avid, al cărui gust, cum e și firesc, nu e întotdeauna sigur. Și critica noastră și-a asumat, cu mult curaj, o asemenea misiune nici pe departe ușoară. Dar criticul e și el un cititor — unul profesionist însă (or, în artă, ca în toate domeniile, nimic nu e mai important decît profesionalismul și nimic mai catastrofal decît lipsa acestuia, amatorismul, bîjbîiala și nepriceperea !) — și nu un computer care, în chip ireproșabil, dă note și bilete de intrare în istoria literaturii.

— Opiniile în pagina 10 —

AI PLÎNS, AI RÎS ...

Ai plîns, ai rîs și iar începi a plînge
Da, ai trecut prin apă, foc și sînge
Și-acum în fața ta se-ntinde marea,
Singurătățile și depărtarea.
Ca dealul se bolțește cîte-o undă
Și luntrea pîn-la urmă se scufundă.
Spre orizont privești numa-n zadar,
N-ai să zărești nici unde vre un far.
Crepusculara dungă este sumbră,
E neagră ca cerneala, deasa umbră.
Unde e universul n-ai idee,
Nu este nicăieri calea lactee.
Nu e nici duh plutind peste talaz
Nu-i nici ieri mieș de mîne-n azi,
Dar nici azi nu-i decît vreo părere
Fără de clipe șterse-ntru tăcere.
Vîrtejul de valuri nu se-aude
În nesfîrșitu-ntinderilor unde.
Numai tu pe-o scîndură-n picioare
Te ridici ca semn de exclamare
Ce se însoțește-n semn de întrebare.

M. Beniuc

La mulți ani, Mihai Beniuc !

— *Paginile 12—13* —

Ecouri

Scena și puntea

N-am știut și probabil nu voi ști niciodată cîți ani și ce trudă urîașă „cheltuie" un actor de teatru pentru a ajunge să fie aplaudat cu explozie sinceră ori cu spontană frenezie de o sală arhiplină. Gestul atît de sincer al unui public iubitor de teatru — și tot mai cultivat pentru teatru, cum este publicul românesc, de azi — l-am remarcat în multe săli de spectacole, fie la București, fie în alte centre culturale ale țării, onorate de o mișcare teatrală care ne-ar onora fie și la cea mai exigentă competiție internațională. Pentru că această mișcare se întemeiază pe multă **gîndire** și pe o autentică **valoare.**

Dar toate acestea sînt paranteze la fraza de debut — privitoare la treptele reputației sau, dacă vreți, la drumul spre succesul deplin al unui mare actor — care mi-a revenit nu o dată în minte părăsind mai ales sala Teatrului Mic din București. M-am întrebat așadar cît va fi muncit Ștefan Iordache pentru a ajunge ceea ce este el azi, adică artist desăvîrșit și poate — îmi permit s-o afirm cu entuziasmul unuia care nu face critică de teatru — unul din cei mai mari actori din lume. Dar un poet, un prozator, un critic — oare cîte eforturi depun pentru a ajunge pe o asumată treaptă de stimă în ochii publicului ?

Cu cît mă gîndesc mai mult la treptele acestei ierarhii, cu atît mai mult îmi dau seama că ea ar merita să constituie un conflict de meditație pentru criticii de teatru și pentru criticii de artă în general. Adică de ce să nu-l spunem și să nu-l recunoaștem unui artist care depășește valoarea obișnuitului, care atinge cota măreției, că aparține acestui pisc ? (Să nu ne fie teamă — personalitățile de excepție au avut dintotdeauna și darul de a-și cunoaște în mod excepțional ființa interioară, valoarea.)

Pe o treaptă similară — nu-mi propun să stabilesc proporții, ci să avansez cîteva sugestii de spectator împătimit — se află mari actori ca : George Constantin, Gheorghe Dinică, Marin Moraru, Olga Tudorache, Victor Rebengiuc, Octavian Cotescu, Leopoldina Bălănuță, Clody Berthola, Dan Condurache, Valeria Seciu, Florian Pittiș, Gina Patrichi... În curînd, vom putea vorbi în aceiași termeni de extraordinarul Mircea Diaconu sau Ovidiu Iuliu Moldovan — a cărui partitură în „Caligula", la Teatrul Național, este o creație de neuitat — și credința mea sinceră este că o astfel de clasificare poate fi folosită, fără teamă, și în cazul unor Mircea Daneliuc (ce probă strălucitoare a unei gîndiri regizorale strălucite este **Croaziera** sa !) ori, în alte spații, al lui Cornel Todea (de la Teatrul „Ion Creangă").

Să nu ne grăbim să intrăm în geografia literaturii, fiindcă nu trebuie să uităm că arta, arta în general ca o componentă arborescentă a culturii, nu poate exclude așadar teatrul, muzica, artele plastice... Să ne oprim pentru o clipă și la acele forme ale artei care țin de o relație militantă cu publicul.

Iată, de pildă, **opera publică** sau, dacă vreți, socio-intelectuală și estetică a directorului Teatrului Mic : **Dinu Săraru.** Despre această operă a lui Dinu Săraru ca director al Teatrului Mic, așadar ca inițiator și responsabil prestigios al celui mai valoros repertoriu din mișcarea noastră teatrală (**Maestrul și Margareta, Diavolul și bunul Dumnezeu, Niște țărani, Ca frunza dudului din rai...**) voi spune, fără teama de a fi contrazis, că omul de teatru dirijează idei și întreprinde acțiuni strălucite — în folosul nostru, al civilizației românești, al gustului public. Într-o posibilă istorie a formării **acului spirit** critic al culturii românești de azi, travaliul acestui mare deschizător de drumuri în teatrul românesc de azi îmi apare ca determinant, semnificativ, exemplar.

Tot astfel cum, pe alt plan, al susținerii și difuzării marilor idei culturale și artistice ale lumii contemporane, efortul unui eminent cărturar ca Dan Hăulică și al revistei pe care o conduce, **Secolul 20**, poartă însemnele unei autorități strălucite, incontestabile.

...Mă gîndesc la toate acestea și mă întreb de ce, adesea, critica noastră este atît de zgîrcită, confuză și dizarmonică în sistemul de evaluare a(l) adevăratelor valori aflate într-un stadiu de incontestabilă exemplaritate. A(l) acelor valori înalte care, prin biografia, prin cariera lor extraordinară, conțin așadar numeroase resurse formative atît pentru marele public, cît și mai ales, pentru toți tinerii care îmbrățișează domeniile atît de dificile ale artei. Cît de utile ar fi în acest sens o serie de cărți — adresate tineretului — în care să fie evocate treptele personalizării, momentele esențiale sau șocul vocației prin care au trecut, pînă a ajunge într-un astfel de **punct**, cele mai multe personalități pe care le admirăm astăzi. Între acestea — de ce am uita-o pe Cătălina Buzoianu, strălucita regizoare de la Teatrul Mic ? Recunoscută mai ales astăzi pentru puternica ei personalitate creatoare, Cătălina Buzoianu își vădea **talentul incontestabil** și acum 10—12 ani, cînd elabora montări pe scene mult mai modeste din țară. Dar, culmea, nu-mi amintesc sau nu reține aprecierile criticii din acea vreme, aprecieri care să fi înregistrat momentele unei evoluții, unei ascendențe vizibile... Sau de ce am uita acum pe Al. Tocilescu și pe Alexa Visarion ori pe Cristian Hadji-Culea ? Dar pe Dan Micu ori pe Dan Pița? Și ce interes avem să uităm succesele extraordinare pe care le-a repurtat în străinătate filmul **Vlad Țepeș** al lui Doru Năstase ? Faptul că intrăm prea des „în atmosfere" sau — mai exact și mai verosimil — că ne tutuim cu mulți dintre strălucitii noștri confrați congeneri, să ne fi băcut simțul axiologic ? Pentru ce ne-am ocupa de succesele mondiale ale unor Marin Sorescu și Nichita Stănescu ? De ce ne-am afla să vorbim de vitalul raport naiv multilateral al artei lui Ștefan Aug. Doinaș, de vigoarea lui Ion Lăncrănjan ori de strălucirea talentului de mare traducător artist a(l) lui Darie Novăceanu ? De extraordinara forță artistică a lui Augustin Buzura și Romulus Guga, a lui Dumitru Radu Popescu, a lui Radu Tudoran și Ion Negoițescu ? De vizionari mul gîndirii și filosofiei politice dar și de stilistica originală, inconfundabilă ale lui Adrian Păunescu și Ion Gheorghe ? De erudiția superioară a lui Al. Piru și de extraordinarele incizii poetice ale lui Mircea Ivănescu ? De luciferica lucidități a lui Geo Bogza și despre puterea poetică a lui Gellu Naum și ideile geniale ale lui Edgar Papu ? Despre erudiția incontestabilă a lui Dan Zamfirescu și raționalismul confesiv al lui Aurel Rău ? De seninătatea monumentală a sculptorilor Constantin Lucaci și genuina mitologie senzuală a unor Sabin Bălașa ori Paula Ribariu și Sorin Dumitrescu ? De tensiunea universală a gîndirii lui Solomon Marcus și explozia de inteligență savantă a lui Andrei Pleșu ? Despre ontologia vie a literaturii lui Octavian Paler și limbajul mercurian al poeziei Ninei Cassian ? De temperatura înaltă a meditațiilor lui

(Continuare în pagina 15)

CONSTANTIN CRIȘAN ■

Unitatea culturii, cerolarul conștiinței de unitate a poporului (II)

„De ce trebuie să pledam pentru unitate"

De ce trebuie să aducem argumente pentru a dovedi un fapt indeobște cunoscut : că în istoria țării noastre factorii de unitate au fost în momentele cardinale ale existenței lor precumpănitori asupra celor care puteau duce la dezbinare ? Mai trebuie pledat pentru ceea ce a fost o dată demonstrat ? Se vede că da. Mai intîi să vedem pe ce se bazează ideea de **unitate** într-o cultură. Pe eliminarea oricăror opinii individuale ? În anii '50 s-a realizat o asemenea falsă unitate, o unitate de fațadă, o unitate care a dus la anihilarea personalităților creatoare, la impunerea unor puncte de vedere cu consecințe atît de păgubitoare pentru cultura românească. Era o unitate **dictată** și nu **conștientă**, o unitate care nu își avea izvorul în convingerile oamenilor de cultură și nu urmărea să pună în valoare ideile lor originale. Excluzînd confruntarea, schimbul de opinii, înlocuind-o cu directiva care înlătură orice posibilitate de replică, de căutare, această falsă unitate nu a dus decît la o perioadă de stagnare în gîndirea noastră. Mai mult, ea se baza nu pe însumarea tuturor valorilor, ci pe excluderea unor personalități de prim rang mai ales ale literaturii, istoriografiei, artelor frumoase. Era o unitate care excludea pînă și prezumtiva opinie contrară, cei mai mulți din cei eliminați atunci fizic și moral din cultura noastră fiind vinovați nu pentru opiniile exprimate în acel moment, ci cu ani și decenii în urmă, idei pe care ei le exprimaseră cu bună-credință, reprezentînd consecința formației lor intelectuale, morale și ideologice. Și era, trebuie să spunem răspicat, o unitate întreținută demagogic de către cei care la adăpostul acestei idei urmăreau excluderea celor care îi puteau întrece prin opera lor, prin ceea ce creaseră înainte și ar fi fost apți să creeze în împrejurări normale. Nu pentru un asemenea simulacru de unitate pledăm acum și aici. Ci pentru acea unitate care se realizează pe temelia conștiinței datoriilor pe care le avem față de cultura națională, față de afirmarea ei universală. Asemenea unitate porneste deci de la convingerea fiecăruia dintre noi că în măsura posibilităților de care dispunem trebuie să facem totul ca talentul, înzestrarea creatoare, elanul constructiv să fie puse în valoare, să i se ofere posibilități de amplă și nestingherită afirmare, să nu fie măcinat de sicane mărunte, de invidia bolnăvicioasă a carieriștilor, de obtuzitatea administrativă. Unitatea presupune curaj și entuziasm pentru a aduce mereu în primul plan al vieții spirituale valorile autentice și a le apăra de ofensiva mediocrității, a prostului-gust, a banalității, a comodității. Se poate înțelege că apelul la unitate în cultură duce la tocirea spiritului critic, a ascuțișului polemic, a afirmării personalității. Dacă am înțelege astfel, nu am pleda pentru unitate. Pentru că progresul unei culturi nu poate rezulta decît din **confruntare** și **infruntare**. Fără spirit critic, fără o permanentă selecție a valorilor, o cultură se anchilozează, se rutinează, începe să producă opere de serie, minore, care se mențin la suprafață printr-o tristă și regretabilă complicitate. Dar spirit critic nu înseamnă agresivitate, dorința de a desființa cu orice preț pe cel ce are o altă opinie decît tine, procesul de intenție. E trist, e cît se poate de trist că energii, talente, valori ale culturii noastre sînt prinse în virtejul acestor lupte în care acuzele nu sînt legate de calitatea și valoarea operei, ci de fapte care urmăresc descalificarea adversarului (real sau presupus), desființarea operei, anihilarea lui ca om și artist.

Se adaugă și faptul că galeria e avidă de asemenea spectacole, că le gustă înfierbîntată de ceea ce aduce la suprafață ceea ce e sordid, ceea ce ține de micile și marile slăbiciuni omenești. Și, în sfîrșit, există nu puține veleitari, ratați ai scrisului, oameni care vor să demoleze cu orice preț orice act cultural, oameni pentru care o împlinire spirituală nu înseamnă un prilej de bucurie și de satisfacție, ci de iritare și de exacerbare a otrăvurilor dintr-un suflet degradat. Și atunci, nu o dată acești oameni seamănă morbul discordiei, caută să discrediteze și să insufle pe căile cele mai neoneste cu putință tot soiul de insanități cu privire la actul de cultură și făuritorii lui. Așa se face că multe energii sînt denaturate, sicilite, trăcasate și nu-și pot concentra gîndurile spre marile țeluri ale culturii, unde mai avem mult și multe de făcut. Așa se face că opere fundamentale din toate domeniile vieții noastre culturale și științifice trec neobservate sau sînt foarte puțin comentate. Așa se face că nu desprindem semnificațiile unor evenimente culturale și nu extragem toate învățămintele din istoria elaborării lor. Așa se face că „Istoria literaturii române" a lui G. Călinescu să reapară atît de tîrziu, că volumul al II-lea din seria Operelor lui N. Bălcescu să apară la aproape zece ani după ce primul a văzut lumina tiparului și la mai bine de patru ani de cînd savantul Gh. Zane a murit cu durere — pe care mi-a mărturisit-o nu numai o dată — că nu are să vadă tipărită acestă monumentală ediție căreia îi dedicase însăși viața lui.

Așa se face că nu ne aplecăm cu mai mare dragoste asupra noilor tendințe ce își fac simțită prezența binefăcătoare în poezia noastră tînără, ca să nu mai vorbesc de fructificarea direcțiilor romanului românesc din ultimii ani. Nu este prima dată cînd spun că sîntem o cultură care nu-și poate permite în nici un fel risipirea și măcinarea energiilor. Că orice personalitate, orice operă uitată și nereadusă în circulație din pricina unor prejudecăți, a idiosincraziei unor oameni care nu vor sau nu pot să evolueze. Pentru că fiecare operă neadusă la lumină dovedește și reaua credință, obtuzitatea celor pentru care cultura nu înseamnă construcție, ci posibilitatea de a se afirma ca o stavilă, de a opri, de a interzice.

Unitatea se realizează în perspectiva unui țel constructiv. Aceasta e singura, adevărata unitate a unei culturi.

Vigoarea și rigorile culturii

Cînd în prim planul dezbaterilor literare apare o temă anume, cum este acum cea privind unitatea culturii române, propusă de revista „Flacăra", este firesc și este necesar să medităm asupra mobilurilor care au determinat dezbaterea unei asemenea teme. Să fie vorba de neînțelegeri de natură principială ori de confruntări de orgolii creatoare, ce ar putea afecta în vreun fel această supremă calitate a unei culturi — unitatea ei ? Ori ne aflăm în fața unei realități spirituale atestînd tocmai existența acestei unități de esență a culturii, pe care dezbaterea își propune să o evidențieze ? Consider că, privind în profunzimea fenomenului literar, eliberîndu-ne de ecourile mai prelungite decît ar merita-o ale unor polemici de suprafață în care nu pot fi bine delimitate ideile de vanitățile exacerbate, putem afirma, pe temeiul adevărului literaturii contemporane că există, așa cum o dovedesc operele fundamentale ale prezentului, o unitate de fond a culturii noastre. O unitate care nu are nimic comun însă cu lipsa de relief a culturii, a operelor, o unitate care nu presupune absența diversității artistice. O cultură se compune, în orice moment istoric dat, din suma valorilor ei, a operelor fundamentale, asumate ca atare de conștiința națională. Din această perspectivă, cultura noastră, creația care se dezvoltă sub ochii noștri, aduce prin ceea ce are esențial, argumentul indubitabil al aderiunii oamenilor de artă la idealuri politice, sociale și morale definitorii pentru starea de spirit a națiunii însăși. Aderiunea organică, profundă la programul de edificare a unui om nou, de consacrare a unui nou umanism revoluționar, devotamentul de esență față de patrie și angajarea verbului intru slujirea acesteia, încrederea în capacitatea de construcție și creație a poporului, respectul față de valorile progresiste ale trecutului sînt cîteva din elementele definitorii fără de care nu ar putea fi concepută unitatea culturii azi. Firește, este un loc comun afirmația că în literatură singură tema nu este de ajuns creației. Cu bune intenții nu se pavează nici măcar drumul spre iad. Dar sînt nenumărate cărțile ultimilor ani în care temele, conținutul sînt puse în valoare prin mijloace artistice remarcabile, prin care prelungita dispută privind raporturile dintre conținut și formă primește răspunsul concret, edificator al condiționării reciproce a acestora. În ultimii ani, în proză, în poezie, în dramaturgie, scriitorii și-au asumat cu o gravă responsabilitate, cu un curaj artistic cu adevărat responsabil, realitățile în care sînt implicați, nu doar în calitate de martori impartiali ; obiectivitatea creației noastre devenind astfel obiectivitate militantă. Au fost depășite prin fapta literară teoriile dogmatice ale unui trecut nu foarte îndepărtat, procesul creației desfășurîndu-se în afara imixtiunilor de natură administrativ-funcționărească, ceea ce a îngăduit afirmarea unor puternice personalități scriitoricești, fie că e vorba de autori aflați în deplinătatea matură a forței creatoare, fie de tineri poeți și prozatori, care au făcut de la primele cărți dovada unor solide vocații scriitoricești. Prin cărțile lor, prin știința de a conferi noi dimensiuni specificității gîndirii, trăirii și faptei unor largi categorii umane — toate laolaltă alcătuind poporul însuși — s-a consolidat și se consolidează ceea ce numim cu demnitate, cu conștiința esențialului : **unitatea culturii române**. O unitate străină monotoniei și uniformizării inexpresive, o unitate deschisă fertil și definitiv inovației și originalității, nu printr-o contestare gratuită și spectaculoasă a tradiției culturale, ci prin dezvoltarea acesteia într-un univers social-uman radical înnoit.

Dar dacă vorbim de unitatea culturii și afirmăm, îndreptățiți de realitățile ei fundamentale, existența indiscutabilă a acestei unități, nu înseamnă cîtuși de puțin a nega posibilitatea confruntărilor, a contradicțiilor în exercițiul cotidian al creației și receptării acesteia. Cînd cu o tenacitate ușor identificabilă anumite tendințe și orientări artistice sînt amendate cu superioritate, cînd autori de mare înzestrare ce și-au asumat proiecte vaste, veritabile construcții spirituale, sînt întîmpinați cu comentarii minimalizatoare, purtînd tiranic semnătura acelorași doi-trei autori, ești îndreptățit să te întrebi dacă acesta este rezultatul doar al gustului artistic sau dacă nu cumva rațiunile unor asemenea incompatibilități nu conțin în ele și opțiuni ideologice și estetice ce trebuie discutate cu calm, cu argumente, dar și cu fermitate. Dacă voi observa că de-a lungul anilor, al deceniilor, un critic n-a selectat favorabil nimic sau aproape nimic din ceea ce numim poezie patriotică (sper că după atît de multe discuții critice s-a ajuns la acceptarea acestei noțiuni) atunci nu voi putea să nu gîndesc că, din moment ce literatura de azi aduce sub semnătura unor Mihai Beniuc, Virgil Teodorescu, Adrian Păunescu, Ștefan Aug. Doinaș, Nichita Stănescu, Ion Brad, Ion Horea, Vasile Nicolescu, Marin Sorescu, Alexandru Andrițoiu, Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Gheorghe Pituț, Dan Verona, Lucian Avramescu și cîți alții, poeme de înaltă vibrație patriotică, pînde în mod esențial de umorile mai mult sau mai puțin previzibile ale unui critic. Ne aflăm într-un moment bun al literaturii noastre, cînd scriitori din toate generațiile propun opere în care prezentul complex, trecutul încărcat de învățăminte și viitorul, pe care încercăm să ni-l imaginăm cît mai exact, își află interpreți și mesageri de mare valoare. Semnul unității culturii îl aflu, personal, în primul rînd în această realitate.

„Om al muncii cu un prestigiu nevisat"

În ultimii ani scriitorul român și-a cîștigat un imens prestigiu nevisat cu două decenii în urmă, cînd, scriindu-se o literatură aflată la mari depărtări de viața adevărată a oamenilor (puținele și fericitele excepții nu infirmă regula), „operele" acestuia zăceau în librării, nu interesau pe nimeni. Se citește multă poezie, romanele autorilor contemporani sînt, ca să zicem așa, smulse din mîini și chiar dacă nu întotdeauna cititorul dă dovada unui discernămînt deosebit, chiar dacă uneori se citește **de-a valma**, lipsind spiritul selectiv, încît îl vezi pe același cititor sub braț cu volumele unor autori ce se află la mare distanță unul de celălalt această prețuire de care se bucură scriitorul român **în general** nu poate decît să ne obligе în mod deosebit : o mare responsabilitate apasă astăzi pe umerii celor ce scriu literatură în țara noastră. E vorba de o încredere care nu trebuie să fie înșelată și, mai ales, să nu se profite de ea în nici un fel ! Criticii îi revine desigur sarcina să contribuie la formarea acestui cititor atît de avid, al cărui gust, cum e și firesc, nu e întotdeauna sigur. Și critica noastră și-a asumat, **cu mult curaj**, o asemenea misiune nici pe departe ușoară. Dar criticul e și el un cititor — unul profesionist însă (or, în artă, ca în toate domeniile, nimic nu e mai important decît profesionalismul și nimic nu catastrofai decît lipsa acestuia, amatorismul, bîjbîiala și nepricoperea !) — și nu un computer care, în chip ireproșabil, dă note și bilete de intrare în istoria literaturii. A-i pretinde mai mult decît o ju lecată proprie — care poate fi uneori și greșită — mi se pare sub demnitatea scriitorului. Există o distanță mult mai mică decît s-ar putea crede între atitudinea lingușitoare în fața criticului și cea agresivă. Și într-un caz și în celălalt se încearcă să se smulgă „bunăvoința" acestuia prin mijloace nepermise și în amîndouă cazurile scriitorul renunță de fapt la propria sa demnitate și mîndrie. O cumplită neîncredere îl încearcă. El caută în critic un aliat și profitînd de autoritatea acestuia vrea să apară în fața aceluiași cititor a cărui soartă ne preocupă în chip deosebit, în haine care nu-i sînt defel pe măsură. Ca prozator nu pot să fiu decît de acord cu critica noastră care nu s-a lăsat angrenată într-un asemenea joc periculos. Să fiu cu totul de acord cu sentimentul de responsabilitate al criticii — față de cititor în primul rînd — care îi justifică fermitatea. Asta nu înseamnă că sînt în consens întotdeauna cu gustul cutărui critic, susținător al unui anumit tip de proză. Dar sînt obligat să-i respect — ca om al secolului XX și care trăiesc într-o lume civilizată — gustul, chiar dacă părerile sale despre literatură se află la polul opus.

Extraordinara audiență în fața publicului cititor, setea cu care se urmărește tot ce se întîmplă astăzi în literatură, îl obligă, printre altele, pe scriitorii noștri să-și păstreze cumpătul în așa fel încît să nu apară în fața acestuia în atitudini reprobabile. El, scriitorul, este obligat să țină la prestigiul obștii sale, mai ales într-un moment ca acesta, pe care îl trăim cu deosebită satisfacție, cînd ne simțim înconjurați de dragostea, înțelegerea unei mase largi de cititori care și-a pus toată încrederea în noi și care, în același timp, așteaptă atît de mult de la noi ! Nu avem nici un drept să-i dezamăgim pe acești oameni și să le înșelăm așteptările ! Încît orice încercare de denigrare a obștii scriitoricești, orice încercare de a falsifica **imaginea scriitorului** — care este după cum am mai spus odată, și tin în mod deosebit la această formulare ! — un **om al muncii**, și încă unul dintre cei mai trudnici și nu un „fluieră-vînt" și nici un „scîrța-scîrța pe hîrtie", cum le plăcea ticăloșilor și proștilor să creadă și să spună — de a arunca o lumină întunecată asupra lui, de a-l minji chipul, mi se pare a fi mai mult decît condamnabil. Astfel de porniri — trebuie spus acest lucru cu toată fermitatea — își au punctul de plecare în afara literaturii și ele nu sînt în concordanță cu firea scriitorului român care a fost întotdeauna — excepțiile nefericite nu confirmă nici de data asta regula — tolerant, fără resentimente, plin de înțelegere față de truditorii săi tovarăși într-ale scrisului. Să nu uităm că, la fel ca într-o cumplită tragedie, Creangă moare doar la cîteva luni de la dispariția marelui său prieten. Fără Eminescu, viața pe pămînt i s-a părut inutilă, pustie. Să nu uităm de asemenea cît de legat a fost de suflarea scriitoricească, un om „rece", academic, distant, ca Maiorescu ! Ar fi putut trăi oare profesorul de liceu Eugen Lovinescu fără cenaclul său, fără întîlnirile săptămînale cu scriitorii ? Cîți tineri de odinioară și care sînt astăzi clasici în viață ai literaturii noastre (să-l citățm doar pe Eugen Jebeleanu) au aflat acolo, la „Sburătorul", prime cuvinte de îmbărbătare ! Dragostea și înțelegerea care li leagă pe scriitori între ei mi se par a fi înscrise în specificul profesiei, pe cînd resentimentele și ura, trebuie să spunem acest lucru cu toată hotărîrea, **extraliterare**.

Aflăm cu emoție

Un poem inedit al lui Ștefan Odobleja dedicat revistei „Flacăra"

ZÎNEI MELE OCROTITOARE
Flacără vie,
Far luminos,
Zina mea bună,
Salvatoare a naufragiaților aruncați peste bord
Tu mi-ai dat mîna și m-ai scos din furia valurilor
care mă cotropeau,
jucîndu-mă ca pe o pleavă.
Nici nu-mi vine să cred
Dar sînt, totuși, în picioare
pe nisipul plajei.
Și pot ridica iar privirea —
Ca să pot contempla lumea,
pămîntul și cerul.
Ce templu să-ți ridic,
Zeița mea ?
Ce jertfă să-ți aduc?
Mi-ai sugerat să-ți fac o ofrandă
o Logică
și m-am și pus pe lucru.
Dar cine mă va apăra, vai, cine
de furia zeităților grecești din Olimp,
care vor sări-n sus
și își vor da cu turul de pămînt
cînd vor auzi că după ce m-am legat
de un american

(auziți dumneavoastră, de un american,
și încă ce american — înrudit cu Rockefeller !)
Mă mai leg acum și de un grec de-ai lor
care de 2300 de ani
domnea ca suveran absolut
în logică.
Toți zeii din Olimp se vor înrola
în Eteria de răzbunare
și vor porni cu flota spre Dunăre
să mă prindă și,
după prostul lor obicei
din vechime,
să mă dezbrace în piele goală
și să mă lege apoi de-o stîncă
cu ochii-n soare
ca să rîdă de mine
toate nerușinatele lor de zeițe.

ȘTEFAN ODOBLEJA

FILM

Nimic nou pe frontul de vest

Kaiserul este bătrîn. Pe picioarele lui strîmbe, împarte decorații : niște cruci de tinichea. Șirurile de soldați sînt perfect aliniate. Soldații sînt curați și ferchezi. Cum se cuvine a apărea în fața unui suveran. De fapt, niște băiețandri. Cînd mor, mor oricum, spînzurați cu capul în jos, sărind ca niște mingi în aer, secerați pur și simplu... Legurile lor îngroașă șobolanii. Stîrvuri. Acum primesc decorații din mîna kaiserului și sînt vii încă, aliniați și disciplinați. Kaiserul e mîndru de ei : generația de oțel a unei patrii de oțel. Onoare. Datorie. Marele imperiu a fost jignit. Fiii Marelui Imperiu omoară șobolani și păduchi. Se distrează. Copii. Din ce în ce mai copii. Patria îi trimite să apere onoarea kaiserului, generație după generație și kaiserul știe să fie recunoscător cu fiii lui : e mîndru de ei și-i îmbărbătează. În preajma marii ofensive se aduc cosciuge noi. Ei, copiii lui bravi și credincioși, trebuie să le umple. O mină taie sîrma ghimpată, un obuz și mîna fluturâ ca o cîrpă pusă la uscat ; corpul din care s-a desprins nu mai are nevoie de cosciug.

Kaiserul înaintează prin fața șirului de soldați. Atmosfera este solemnă. Adică nu mișcă nimeni în front. Însuși kaiserul a venit să le înmîneze decorațiile. Firește, nu toți vor primi decorație din mîna suveranului. Ceilalți pot aspira la această onoare. Dacă tifosul, dizenteria, șobolanii și mizeria, noroaiele și frigul și subnutriția, nesomnul și păduchii nu vor fi mai puternici, dacă nu se vor da bătuți și vor ieși cu piepturile înainte sub ploaia de gloanțe, bravi și credincioși, dacă totuși vor supraviețui, la proxima ocazie vor primi la rîndul lor însemnul de tinichea al gloriei din însăși augusta mînă. Chipurile soldaților au încremenit de emoție. Mîine cei mai mulți dintre ei vor fi carne în putrefacție, carne de tun. Starea de spirit a armatei este excelentă. Acasă, departe, femeile continuă să nască. Alte viitoare stîrvuri. Perpetuarea vieții însăși pare a emana din voința kaiserului.

Dintr-o clasă de douăzeci de absolvenți a mai rămas în viață unul singur, Paul. Un obuz și... Agenția germană de presă transmite : Nimic nou pe frontul de vest. Nimic nou în lume : suferință, genocid, aroganță.

Mama lui Paul, cînd acesta **o vizitase în permisie**, îl sfătuise : Să te ții, mamă, departe de frantuzoaice, și caută și tu un loc mai ușor pe front. Iar un prieten al tatei îi demonstrase, folosindu-se de halbele de bere de pe masă, care ar fi tactica potrivită pentru a-i înfrînge pe francezi. Kaiserul și-a terminat și el vizita în transeele frumos pavoazate, în fața unei armate de paradă. Ostașii s-au reîntors în fața gurilor de tun. A murit o generație, mai moare una... Se mai bifează o victorie.

NICOLAE CRISTACHE

TEATRU

O tragedie în premieră absolută

Drumuri și răspîntii se desfășoară calm, aproape monoton. Spectacolul e concertat exact, cu discreție, cu mare rafinament pentru lumină, umbră, culoare, mișcare și glas. Piesa lui Paul Everac reconstituie, rămînind în mare măsură credincioasă documentelor și logicii evenimentelor, ultimele acte ale unei existențe zbuciumate, confiscate de istorie care a pendulat multă vreme între voluptate și asceză, între transee și bibliotecă, între neliniște și liniște, între abject și sublim. Eroul său, este unul dintre cele mai dureroase figuri ale istoriei noastre și fără îndoială unul dintre cele mai luminate ale timpului. Un cărturar postrenascentist, savant, om de palos și spadă, cronicar al vremurilor tulburi implicat în evenimente tragice și în combinații diplomatice periculoase, aspirînd spre un echilibru imposibil. Miron Costin, așa cum apare în piesa lui Paul Everac, urmărită în premieră absolută pe scena Teatrului Național din Iași, este un intelectual superior, în stare să se detaseze de lucrurile mărunte și meschine ale vieții dar prins în plasa lor de pălanjen obscur, în stare să se ridice deasupra marilor ambiții și vanități dar răpit de patimile luptelor pentru putere ale altora, încercînd să rămînă credincios țării sale și poporului său într-o alternativă catastrofală : a suzeranității porții otomane sau poloneze. Preferînd-o pînă la urmă pe cea din urmă, — care i-a fost, din nefericire, fatală — pentru că îi apropia de orele Europei centrale și ale academiilor seculare. Dar mai presus de orice, eroul lui Paul Everac reprezintă un intelectual într-o epocă tulbure, de interese brutale, de conflagrații haotice, un filozof al lumii, o conștiință trează în conflict cu forțele oarbe ale întunericului, cu iraționalismul scelerat. Nu întîmplător i se opune, în istorie ca și în piesă, un domnitor analfabet, viclean și nestatornic : Constantin Cantemir, om al războaielor însîngerate și al divanurilor turmentate. Piesa se desfășoară în ritm lent de cronică veche, în limbaj moldovenesc arhaic, restituind un fragment final dintr-o biografie încărcată de nenumărate „drumuri și răspîntii" de unde se vede pînă în fundul fîntînilor pline cînd de stele, cînd de otravă, mereu în bătaia celor patru vînturi. De aceea, scena nu se mai umple de tropotul cailor goniți prin colb ci doar de ecourile lor, scena nu mai înregistrează cavalcada evenimentelor și întîmplărilor încărcate de aventuri și de galanterii, de schimburi de senzualități și de beții trecute, ci numai de rezonanța lor în sufletul încendiat al cronicarului ajuns mai presus de orice rană și de orice suferință, de orice orgoliu și de orice trădare. Numai astfel se explică de ce se lasă pradă călăului care-l elimină de pe scena istoriei fără să ezite, înspăimîntat de inteligența victimei ridicate cu un cap deasupra lumii sale și care putea fi un martor necruțător în fața istoriei. Constantin Cantemir împărtășește astfel destinul tuturor tiranilor obsedați de memoria lor prin istorie, gata să-i suprime pe oamenii de condei care le-ar putea reprezenta figura în culorile adevărate, dar sumbre. Moartea lui Miron Costin rămîne una dintre cele mai triste întîmplări din epopeea noastră, una din crimele de neiertat peste veacuri. Cu atît mai dureroasă cu cît, printr-o aproape neverosimilă simetrie, ea a fost ordonată de tatăl aceluia care avea să fie un alt mare cărturar al lumii sale : Dimitrie Cantemir.

Spectacolul, spun, e calm. E uneori chiar rece. Nu mai avea cum fi turburent. Marile focuri ale pasiunilor cronicarului sînt stinse. O mare înțelepciune și obseală pune stăpînire definitivă pe acțiunile sale. O înțelepciune care trîită. Încercările ultime prin care trece îl fac să cedeze omenește și să abdice uneori de la principii, mărunte, dar nu-l pot face să abdice de la datoria sa față de eternitate, de la rosturile sale față de cuvîntul scris, față de cronica țării sale pe care vrea să o aducă la zi. Actorul căruia i-a revenit sarcina de a interpreta acest rol a fost dema depășit de personalitatea eroului și de rezonanța sa prin timp. Nu l-a jucat nici senin dar nici mocnind pe dinăuntru ; n-a reușit să-i confere dramatismul și incandescența conflictelor interioare. Nu a luminat personajul pe dinăuntru decît pe dinafară. Pentru că dincolo de seninătatea sa, Miron Costin, în aceste ultime zvîcniri ale vieții, a fost confruntat cu mari probleme de existență care rămîn doar enunțate și nu asumate de interpretare. Mai convingător a fost actorul Ioan Chelaru care l-a jucat pe Constantin Cantemir, ambiguu, șiret, impulsiv, diabolic, nestatornic și sadic, sarjînd rareori și ascultîndu-se pe sine citeodată. Despina Marcu a fost o amintire fierbinte și tulburătoare din vremurile marilor pasiuni iar interpretarea sa a ridicat temperatura scenei pentru cîteva minute. Restul distribuției s-a achitat cenușiu de îndatoririle sale. S-a jucat adeseori „tehnic", fără implicare.

Călin Florian a construit un spectacol lucid. Fără stridențe, fără ambiția de a trăda textul și de a-l pulveriza cum se mai întîmplă uneori din dorința de a exclama opoziția dintre punctul de vedere al regizorului și al autorului ! Călin Florian a construit un spectacol monumental. L-a ajutat frumos decorul lui Mihai Tofan, uneori prea explicit dînd posibilitate unor manevre spectaculoase în spațiul scenei (nefolosite întotdeauna cu efect de regizor). Muzica lui Lucian Ionescu rămîne, din păcate, doar ilustrație de teatru radiofonic.

Acest spectacol merită o participare mai atentă a ansamblului de actori. Dacă nu e jucat cu incandescență și dacă nu se dă cuvîntului spus, strigat sau șoptit valoarea sa complexă, încărcată de sensuri poate ieși din uz mai devreme decît e firesc. Nu ne putem întîlni oricînd cu o meditație atît de complexă și atît de profund alcătuită, prin trucurile rafinate ale istoriei trecute, asupra celor mai frămîntate realități și irealități ale lumii contemporane.

ADRIAN DOHOTARU

MUZICA

Basme coregrafice

Seară pentru cei mici la Opera bucureșteană. În premieră, două montări coregrafice : **Petrică și lupul**, basm simfonic de Serghei Prokofiev, și **Crăiasa zăpezii**, feerie într-un act de Liana Alexandra, după Hans Christian Andersen.

Basmul simfonic **Petrică și lupul**, conceput de Prokofiev ca o fermecătoare, șăgalnică inițiere a celor mici în tainele instrumentelor muzicale, implică — la transpunerea coregrafică — o serie de riscuri și trezește o seamă de prejudecăți. Dar, în timp ce o anume doză de arbitrar trebuie acceptată, ea intrînd de fapt sub semnul creativității, prejudecata legată de deturnarea scopului unei asemenea lucrări rămîne încă destul de justificată. Dincolo de expresivitatea lui Gheorghe Angheluș (Petrică), a Roxanei Sîrbu (Rățușca) și a Silviei Dinu (Pisica) a lui Victor Marcu (Bunicul) și a celorlalți interpreți, dincolo de preocuparea coregrafului (Alexa Mezincescu) de a plasticiza fiecare inflexiune sonoră, fiecare nuanță muzicală, dincolo de ingeniozitatea și bunul gust al costumelor — Elisabeta Benedek (excepțind firește eforturile lui Mihai Fotescu — în rolul Lupului — de a-și menține pe cap casca de lup) totuși desenul coregrafic nu este întotdeauna suficient de elocvent, de percutant pentru a umple spațiul scenic fără a da impresia de gol în jurul personajului. Tradus de Liana Alexandra într-o construcție simfonică de o mare puritate a liniilor melodice și armonie a planurilor sonore, potențată fericit de partitura rezervată corului de copii, dezvoltînd sonorități suave și seriene adevărate cristalizări irizate de sunete, basmul **Crăiasa zăpezii** cunoaște, în concepția regizoral-coregrafică a aceleiași Alexa Mezincescu o traducere la puterea a doua, realizînd în scenă o atmosferă cu adevărat feerică, într-un desen amintind de tablourile lui Pieter Breugel cel Bătrîn. Scenele de grup sînt gîndite în fermecătoare asimetrii de mișcare și într-o îmbinare de modalități expresive : balet, pantomimă, elemente de regie. Același Gheorghe Angheluș care a încîntat în **Petrică și Lupul** prin mișcarea elansată și degajată, evoluează și aici cu multă grație în rolul băiețelului Karl, în compania Magdalenei Rovinescu-Goia (Gerda).

Nu putem încheia fără să semnalăm excepționala ambianță scenografică semnată de Rudolf Laub. Panourile sale mobile, proiectînd fundaluri în stil de burg neerlandez, ori sugerînd spații mirifice în combinații cromatice foarte izbutite, ca și costumele Elisabetei Benedek, încîntătoare în simplitatea lor funcțională, contribuie mult la crearea atmosferei. În sfîrșit, puritățile vesperale ale vocilor corului „Voces primavera", condus de Claudiu Negulescu, aduc acea încărcătură de candoare și diafanitate care aureolează acest spectacol.

În puține cuvinte deci, montarea feeriei **Crăiasa zăpezii**, precum și versiunea coregrafică a basmului simfonic **Petrică și lupul** alcătuiesc împreună un dublu spectacol reușit, cîștigînd prin acuratețe și ingeniozitate, un spectacol capabil să șlefuiască simțul artistic al celor mici și să incite receptivitatea celor mari.

TANIA RADU

PLASTICA

Arta colajului

Galeriile ORIZONT găzduiesc, într-o secțiune a lor, expozițiile „Cenaclului Tineretului" al Uniunii Artiștilor Plastici, iar secțiunea se cheamă „Atelier 35". Numele vrea să spună că sînt invitați aici, urmare a dezbaterilor de cenaclu, artiști sub 35 de ani și prilejul e tocmai potrivit pentru un prim contact semnificativ cu publicul. Cenaclul tinerilor este condus de Wanda Mihuleac, ea însăși tînăr și prestigios talent al graficii românești.

Scriind despre expoziția de colaj textil a Floricăi Pacea, două sînt lucrurile ce trebuie evidențiate. Primul fapt — și care nu-i chiar accidental — e că atît Wanda Mihuleac cît și pictorul Sorin Dumitrescu, prefațatorul catalogului, au reprezentat România la Bienala Tineretului din acest an de la Paris. Dacă doi artiști din avangarda deceniului se preocupă de creația absolventei din 1981 a Institutului „Nicolae Grigorescu", catedra de artă monumentală, înseamnă că arta Floricăi Pacea e de tot interesul. Al doilea fapt ce merită a fi discutat : în referirile critice la „colajele textile", pe care le discutăm, sînt rare sau lipsesc trimiterile la arta altor creatori de tapiserie, ceea ce arată originalitatea Floricăi Pacea. Este momentul să revenim la punctul de pornire, adică la Cenaclul Tineretului, și să observăm că aici au debutat, cu nu prea mulți ani în urmă, pictori, sculptori, textiliști, ceramiști și autori de obiecte ce fac astăzi gloria generațiilor medii și că, într-adevăr, marca cenaclului a fost și rămîne originalitatea.

„...obsesia constantă ce cutreieră colajele textile expuse de Florica Pacea — scrie Sorin Dumitrescu — este întruparea unui obiect de piază purtător de memorie, apt să exclame nostalgia unei ordini îndepărtate, dispărute inexorabil". Concluzia lui Sorin Dumitrescu este întemeiată : colajele Floricăi Pacea induc în privitor o puternică melancolie, o nostalgie după ce a fost materie și a rămas numai luciu, iluzie, ecou de poezie. La artistul român, lirismul este elementul deosebitor — față de tot ce se întreprinde asemănător în lume — și el vine dintr-o înțelegere profundă, bine susținută de tradiție, a frumosului natural. În creația noastră, și suprarealismul are accente lirice frapante.

Slujindu-se de împrimeuri și țesături patinate de timp, punînd alături cîrpe umile și vechi brocarturi, elemente care au un înțeles (figurativ) cu decupaje ce doar par a avea un înțeles, decupînd forma cu suavă savanterie, în fine, contînd în tot ce îndrăznește pe armonie, Florica Pacea izbutește, cu toată junețea ei, să aducă în cîmpul textilelor o vibrare extrem de personală. Dacă, în loc de titluri, colajele ei ar avea de explicație unele poeme ale stărilor gingașe, poemul ar fi la locul lui.

TUDOR OCTAVIAN

Cronică din dragoste

A venit în redacție timid, pășind în vîrful picioarelor, parcă să nu stinghereaască pe cineva și s-a oprit sfios, în anticamera redactorului șef așteptînd tăcut. Nu știam cine este, pentru că toată viața lui nu a ținut să iasă în prim plan. A revenit a doua zi și mi-a atras atenția glasul său molcom, rar dar apăsat. Am aflat că-l cheamă Nelu Ionescu și că, dacă va trece proba scrisului, va fi colegul meu.

Pe Nelu Ionescu îl cunoșteam însă mai de mult, de cînd i-am admirat prima piesă, „Neîncredere în foișor", la Teatrul Giulești. O piesă de factură polițistă, construită abil, care ne descoperă un fin cunoscător al psihologiei umane dintr-o complexă varietate de personaje. S-a îmbolnăvit de o boală care nu iartă.

Continua să scrie însă, cu aceeași îndîrjire, încît, ori de cîte ori mi-aducea manuscrisul la redacție, mă întrebam de unde atîta putere. A reușit să scoată cîteva cărți, și amintesc doar „Cronică din dragoste" și „Pledoarii", și să scrie minunata „Catinca", despre care un cronicar spunea : „este un text scris cu voiciune, într-un limbaj de largă circulație și accesibilitate (...) un text cu legitimație proprie, rezistent prin pasiunea și sinceritatea dezbaterii, prin cîteva bune caractere și printr-un dialog viu, pe alocuri spumos, pe alocuri acid (...). Meritul cel mai de seamă al piesei stă în buna construcție a rolului titular, partitură generoasă pentru o actriță de temperament, sensibilitate și rezistență. Un personaj complex sub raport dramatic, pătimaș și ponderat în aceeași măsură, aspru și sensibil, neliniștit, acormonitor, în stare să-și sacrifice propria fericire de dragul frumuseții morale — a ei și a lumii în care trăiește". A urmat poate cea mai cumplită partitură dramatică a sa **Preferam să mor de rîs**, care, spre regretul lui și al nostru, nu a văzut lumina rampei decît la Brăila, și la Iași. Această „tragedie umană, dar foarte contemporană" este documentul de viață al lui Nelu Ionescu, prin care, fără doar și poate, literatura noastră dramatică se îmbogățește. De nenumărate ori Nelu Ionescu m-a invitat la Iași pentru a străbate împreună, la pas, dulcele oraș natal, pe care-l știa și-l adora ca pe un loc sfînt. Viața l-a lovit năprasnic și l-a smuls din mijlocul nostru la o vîrstă cînd putea — a dovedit asta — să dea încă multe. Obișnuia să-și noteze într-un carnețel tot ce vroia să mai realizeze, dar din păcate notațiile sale vor rămîne, astăzi, nefinalizate. La dispariția dintre noi a unui coleg care ne onora și pe care-l iubeam, ne descoperim gîndului că ori de cîte ori ni se va face dor de el îi vom putea deschide cărțile, îi vom revedea piesele, îi vom redescoperi sufletul.

DAN BÎRLĂDEANU

Să sărbătorim un Poet:

La mulţi ani, Mihai Beniuc!

Cinci poeme

Tribuna

Îşi aminteşte Pesta şi Sibiul
Ciad apăru întîia oară mugur
Ca românime şi tu să te bucuri
Că-ncege-a răsări şi-n tine vlul.
Tu pe de-a pururi scumpă-ne Tribună
Rămasă steaua noastră cea mai bună.

Ai fost pentru puţini, eşti pentru mulţi.
Şi tot mai mulţi vor fi cei ce se-adună
Ca să citească slova ta cea bună ;
Te-ascultă mulţi, iar tu pe mulţi ascultă ;
Eşti o cimpie albă şi întinsă
Cu primele zăpezi de gînduri ninsă.

Un petec numai dintr-o-ntreagă ţară
Tribună ! — ştiută cît o palmă doară
Şi slab în glas îţi răsuna ecoul :
Puternic sună-n tine-acuma noul
Încît l-aude toată România,
Şi Dunărea şi munţii şi cîmpia.

* *
*

Nu va fi mult şi se va face seară,
Iar dimineaţă niciodată iară,
Nici soarele mai mult n-o să răsară
La tine peste peatra funerară.

Nu vei privi mai mult o viorea,
Nici cum clipeşte de pe cer o stea,
Şoptind cu ea : aceasta-i draga mea —
Pe peatră-o cucuvae o să-ţi stea.

Vor creşte rădăcini din trupul tău,
Toi mai în jos şi tot mai către hău
Şi n-o să-ţi pară bine şi nici rău
Că au-l eşti firii-n catastihul său.

Al devenit în fine ce te-ai vrut :
Lut fără viaţă, larăşi lut

Toamnă românească

Peste boschet s-a-ntins un cort de plumb
Pe jos din arbori aurul e şters
Dar scrîşnite cărute cu porumb
Şi string ţăranii alţi cocenl în mers.

Grămezile de aur stau şi-aşteaptă
Şi camionane dudăe pe drum
Iar ploşii lîngă drum vorbesc în şoapte :
„Grozavă e recolta de acum".

Dar struguri ce spun în dealul viei ?
Le-atîrnă sînii pînă la pămînt.

„Să dăm o bună roadă României"
Culegătorii zic şi rid cîntînd.
Eu cu-un urcior aleue urc pe coastă
Şi „zic aceasta este toamna noastră".

* *
*

Mi-l capul stup de ritmuri şi de rime
Ca ramurile codrului de toi
Cînd le străbate-o boare prin desime
S-aude nai, vioară şi cimpoi.
Şi-atîtea alte păsări cîntăreţe —
Ce meşter au avut, ca să le-aveţe ?

Acelaşi meşter ca şi mine poate
Să îscudească de dorească tot :
Un ceas ce vesnic umblă din păcate
Şi alte năţoşii ce eu nu pot —
Dar stau şi-mireb ei poate face oare
Anapoda să meargă pe-un ceas
arătătoare ?

Pe sinagogă-n Praga este-un ceas
Ce merge de-a-ndăratelea pas după pas
Apoi zicînd de-odată, scurt, popas
Şi adăugînd cu glasul stins : destul
Să se oprească fix la punctul nul
Ce după cît zic unii şi se spune
Nu are niciun fel de dimensiune.

Aceste-ar fi în tine o minune !

Lipsă n-ar mai fi de-arătătoare
Şi-aiuneca poate totuş că se moare,
Şi meşteru-ar dormi pe turn în vîrf
Cu rîmele sudt şi mişcînd ca viermii-n
stîrv.

Tacere

Cine-mi atîrnă ani mereu pe corp ?
I-aud sunînd, îi văd, că nu-s nici surd
nici orb.
Şi trag din zeci de turle de odată.
Dar cine-a cei ce trag şi nu s-arată ?
Şi cineva-mi citeşte dintr-o carte
Tărăgănate cîntece de moarte.
Şi cine bate cuie-n sonduri de stejar ?
„Opreşte" — zic, dar zisa-i în zădar.
Vreau să mă scol, picioarele nu mişcă.
Vreau să mă scarpăş, dar nimic au mă
pişcă.

Eh ! frate bun şi milostivă soră !
Nu se mai face-odată aurora ?
Ah ! orice glas ca sunu-i mai scump,
Tăcerea-i pretutindenea de plumb.

M. BENIUC

IN TOAMNA PRIMĂVERII LUI

Asta zic şi eu cosmonaut ! Mihai Beniuc să se la de braţ cu Prunariu, dar mai cosmonaut îmi pare încă Mihai Beniuc. A dat roată cu pămîntul de 75 de ori în jurul soarelui şi a horit în jurul axei pămîntului celebrul cîntec „zi noapte zi noapte zi noapte zi" de 365 de ori pe an. Culmea, scrie poezie tot timpul şi-n loc să adoarmă, se trezeşte şi-n loc să se trezească, visează. Nu zicea oare Beniuc într-un poem al lui rămas celebru, în final : „Primiţi-mă ca pe un idol, eroi proiectari !"? Acum, în toamna primăverii lui, ne înclinăm în faţa meşterului, de la care noi cu toţii am şcolit să facem şi mai şi ce ne-a învăţat că trebuie să facem şi mai şi, şi tot de la care noi am învăţat să nu-i repetăm greşelile, că le-a făcut el şi pentru noi, căci, mărturisesc cu mîna pe inimă, cum mi-ar spune meşterul : „Sînt atîtea noi greşeli de făcut, încît e păcat de Dumnezeu să repeţi o greşeală veche ;" acum, la 75 de ani de vulturime peste versul românesc, haide să-i dedicăm un vers maestrului pe care-l binemerităm şi care, pe noi, elevii lui, ne binemeritâ :

Vultur bătrîn cu aripe de ramuri
din care frunzele nu cad
tu ce-ai mişti atîtea neamuri
a verbelor de la stejar şi de la fag

Acum în plisculi tău tu ţii inelul
logodnei cu un substantiv
aşa ţi-a fost, aşa ţi-e felul
de vultur subiectiv

Pe colţul inimii acoperiş
te punem crizantemă
faţă în faţă şi pleziş
cu soarele embleme

NICHITA STANESCU

LA ROTUNDUL DE ARGINT

Mihai Beniuc este un poet apropiat sufletului meu. Cîntecele sale de pierzanie mă întorc în imperiul de cristal al tinereţii zburate, purtîndu-mă cu sania amintirii în Ardealul pe care l-a iubit cu patimă şi consecvenţă. O laiea roşie şi un la mulţi ani şoptit acum la rotundul de argint al anilor săi !

MIRCEA MICU

Ce puţini ne-au rămas...

Ce puţini sînt bătrînii pe care-i avem,
Ce puţini ne-au rămas, ce puţini, ce puţini,
Nişte stinse şi triste şi vechi rădăcini,
Mai nu vînd într-o zi, mai scrîind un poem.

Ce puţini sînt născuţii din celălalt veac !
Doar cîţiva din obîrşia veacului nost',
Ce puţini ne-au rămas din atîţi cîţi au fost —
S-au închis în odăi ca de gheaţă şi tac.

Ce puţini sînt frumoşii cuvîntului scris
Şi ce singurătăţi dimspre noi îi cuprind
Să le dăm bună ziua şi un dulce colind
Ce puţini mai trăiesc din credinţa în vis.

Jebeleanu, Beniuc, Geo Bogza, Virgil —
Ce-ntre ei uneori nici măcar nu-şi vorbesc.
Ce destin curios, ce destin nefiresc,
Ca un aur curat condamnaţi inutil.

Ce nevoie avem de frumoşii bătrîni.
Fi mai tineri ca noi, dintr-un timp mai senin.
Eu acestor bătrîni ca lui tata mă-nchin
Şi vă rog să-i iubiţi pe poeţii români !

Ce puţini ne-au rămas şi ce grabnic se duc
Tine-i Doamne mai mult printre noi, pentru noi
La mulţi ani spre ai sorisului nostru erol,
La mulţi ani luminaţi spre poetul Beniuc !

Cît vor trai cuvintele române

Vechi artizan al ocnelor de sare
Pe care-i scriu cu aceeaşi sare anii
Mihai Beniuc al marilor pierzanii
Eu te salut cu un verb care mă doare.

Cît vor trăi cuvintele române,
Orice greşeli ai fi făcut în viaţă,
Va lumina poema ta semeaţă,
Vei fi Poet între poeţi, bătrîne !

Nu-l poezia legea grea din Sparta,
Nu-l poezia birtă, svon şi ceartă.
De tot ce ai greşit, ea te şi iartă.

Precum spuneai că vei izbi cu barda
Eu spun nu chiar atît : aceasta-i arta,
Ci spun cuvîncios : aceasta-i artă !

ADRIAN PAUNESCU

„În poezie, am urmărit o idee fundamentală: ideea de patrie"

Sărbătorind frumoasa vîrstă pe care poetul Mihai Beniuc a împlinit-o în aceste zile, Poezia română se omagiază pe sine. Nu este vorba, cu alte cuvinte, doar de un prinos al inimii noastre adus celui ce-a coborît viforos de pe Crişuri, izbind cu bordo în poarta uriaşă a Artei şi a Timpului, ci şi de o recunoaştere deplină şi exactă a acestui indelung demers artistic, el locului pe care poezia sa şi l-a cucerit în literatura română. Traversînd o epocă nu întotdeauna favorabilă poeziei, intrucît — e ştim prea bine — a existat o anume perioadă în care poezia s-a îndepărtat de însăşi menirea ei, versul lui Mihai Beniuc a reuşit totuşi să se păstreze în preajma unei inalte lumini. Iluminînd, la rîndul său, din preajma acelei unice lumini, poezia lui Mihai Beniuc s-a adăugat la actuala renaştere a Poeziei române el cărei slujitor i-a fost dintotdeauna, şi-i va fi sîntem siguri, în continuare, mulţi ani de-acum încolnte, urare pe care i-o adresăm din toată inima.

— Situate Mihai Beniuc, ai împlinit, aşa se zice, 75 de ani. Cu calmul şi seninătatea arcului viaţa ne putea spune [illegible] au fost cele mai frumoase clipe ale vieţii dumneavoastră ?

[illegible]

— Ce a însemnat pentru dumneavoastră apariţia „Întîlnirilor de pierzante" ?

— Mi-am bucurat, mai ales că a fost şi o [illegible] te de succes. Cei care m au încurajat să o scriu au fost însă scriitorii. În primul rînd Cocea, care mă invitase pentru că, zicea el, e nevoie de o reînnoire a poeziei româneşti, care e cam scîrbădă şi nu spune nimic.

— Sînt clipe pe care le regreţi ?

— Nu sînt anumite clipe de regret pe care aş putea să mi le reproşez încă. Dar dacă regret ceva anume, este faptul că nu am reuşit să termin lucrările fundamentale pe care le-am început şi pe care, din anumite motive, a trebuit să le abandonez. În parte şi din cauza multiplelor mele angajamente de ordin obştesc. Fată de colegii mei nu cred că am comis nici o eroare, decît poate că atunci cînd lucram la Uniunea Scriitorilor nu le-am putut da atîţia bani cîţi doreau. Poate că unii s-au supărat pe mine, stiam că se supără, dar nu aveam ce face. Uite, mai regret că nu am putut să particip la înmormîntarea lui Sadoveanu, deşi fusesem la el acasă încă de cînd era bolnav. N-am fost nici la înmormîntarea lui Arghezi, nici la cea a lui Bacovia. Întîmplarea a făcut ori să nu fiu în oraş, ori în U.R.S.S., ori în altă parte în străinătate.

— Aţi fost mulţi ani diplomat. Ce iniţiative culturale aţi avut la întoarcerea în ţară ?

— În anul 1949, în Uniunea Sovietică se sărbătoreau 150 de ani de la naşterea lui Puşchin. Pentru mine asta a fost un mare îndemn ca în România să se facă dreptate, aşa cum se cuvine, lui Eminescu, neştiut atunci. Mi-am zis, trebuie să începem cu Eminescu şi apoi să continuăm cu ceilalţi clasici ; al doilea, după părerea mea, trebuia să fie Caragiale. Aşa că am dus greul celor două centenare pe care le-am organizat. Am încercat să-i fac dreptate lui Tudor Arghezi, pe care încă din tinereţe îl consideram un poet cu totul excepţional. Ca şi pe Bacovia, dealtfel.

— Cum era Bacovia ?

— Bacovia a fost unul dintre cei mai interesanţi poeţi. Realizase în felul său. Nu se amesteca în lume, însă se bucura să stai cu el la un pahar de „rubiniu", cum îi spunea el. Cînd începea să vorbească, putin mai înviorat, atunci, orice spunea era poezie. Un poet care era cu un rebinet pe care îl deschizi. Cuvintele lui deveneau poezie. Îmi părea de fiecare dată rău, că nu eu era cineva care să noteze tot ce spunea Bacovia.

— Iar Arghezi ?

— Arghezi, dintr-un punct de vedere era mult mai practic. Nu-şi vărsa de operă lui, ziceadată. Trăia şi el ritmul. Mi-a spus odată că el a căutat să-şi construiască acel conac de pe Mărţişor, între închisoarea Văcăreşti şi cimitirul Bellu. Deci să fie la mijloc. Să meargă acolo unde ea va cuvenl. Dar nu s-a dus nici într-o parte, nici în alta, pentru că i s-a făcut mormîntul chiar la Mărţişor, într-un stîlt vechi voievodal românesc. Cu plăci grele de granit.

— V-a influenţat, în vreun fel, activitatea poetică, sustinuta dumneavoastră activitate ştiinţifică ?

— Cred că da, deşi eu am făcut o distinctie netă între stilul ştiinţific şi cel poetic. N-am vrut să amestecc cele două ape. Le-am lăsat să curgă alături, una de alta, aşa cum e Prutul cînd se apropie de mare. Influenţa este în sensul că eu am căutat, ca în poezie, să nu reduc totul la o problemă metaforică, ci să urmărese o idee fundamentală, legată şi de construcţia mea sufletească ideea de patrie. Influenţa directă asupra poeziei mele a fost în poezia patriotică.

— Aţi debutat cu o lucrare ştiinţifică, aţi obţinut doctoratul în 1934 în psihologie. Cum de aţi optat pentru poezie ?

— După ce m-am întors în România, de la specializarea pentru doctorat de la Hamburg, mi-am dat seama că nu e să mai am nici aparatura ştiinţifică şi nici materialul de studiu. Atunci mi-am spus : neputînd să fac ştiinţă, decît să-ţi amintească numai de ceea ce ai făcut altădată şi să te ţii mai mult de literatură...

— Şi v-aţi ţinut...

— Ei, începusem să scriu mai devreme. În 1925 sau '26 am publicat prima poezie în „Revista elevilor", o traducere din engleză. Ştiinţa n-am părăsit-o niciodată. După ce am revenit din diplomaţie mi-am făcut acasă un laborator. Am cumpărat aparate de cercetare, animale, toi ce aveam nevoie. Mai am şi acum asa-zisele protocoale, adică însemnările despre viaţa animalelor pe care n-am mai putut să le public, spre regretul meu. Prin 1977 m-am ocupat de această muncă, să zicem, ştiinţifică.

— Aţi numărat poezia patriotică...

— Toţi marii poeţi au scris poezie patriotică. Fiecare în felul lui. Goethe, Victor Hugo, care a fost şi exilat pentru satirele lui, şi asa mai departe. Patriotismul a fost şi dimensiunea mea fundamentală. Am scris : „Am coborît din munţi şi bolovani / Legendele lui Horea-mi curg în singe / În doina mea Ardealul plînge / Şi cer dreptate două mii de ani". Vezi, nu se rostesţe cuvîntul patrie în ea, dar este o poezie patriotică. Am împletit întotdeauna ideea de revolutie cu cea de patrie.

— Astăzi cine credeţi că urmează această linie, în mod firesc ?

— Mie îmi place cel mai mult Păunescu. El poate scrie uneori versuri nitel discutabile din punct de vedere estetic, dar ideile lui şi patosul cu care le scrie, chiar realizarea artistică sînt de aşa natură încît ele conving. Se adresează dintr-odată, nu unui grupuleţ, se adresează, aş putea zice, întregului popor. Eu consider că sînt foarte preţioşi ei ceilalţi poeţi, cum ar fi Nichita Stănescu, dar cred în continuare că Adrian Păunescu este cel mai talentat dintre ei. Scrie o poezie de cea mai mare anvergură. Chiar activitatea lui cu conaclul este o activitate de natură patriotică.

— Care este după dumneavoastră cel mai mare poet român ?

— Cum să spun ? Nu e unul. Rămîn la părerea mea din tinereţe, că pe Eminescu nu-l întrecem.

— Şi după el ?

— Goga, Coşbuc, Blaga. O să zică cineva că sînt pro-transilvănean. Dar nu-i aşa. Pe Arghezi, pe Voiculescu şi pe Bacovia, bunăoară.

— Ce părere aveţi despre critică ?

— Ce au scris criticii nu m-a impresionat niciodată, nici atunci cînd au scris de bine, nici cînd au scris de rău. Rău cel mare este că în momentul de faţă nu există nici un critic care să aibă o atitudine fermă, să meargă pe o anumită linie, cum a mers bunăoară Titu Maiorescu sau Gherea, consecvent.

— Stimate Mihai Beniuc, spuneţi-ne, care credeţi că sînt cele mai frumoase 5 poezii ale dumneavoastră ?

— Una care se bucură de multă celebritate este o poezie de dragoste : „Ana Kelemen". După aceea „Iubito, nu mai cînteam tristeţi", „Ricoara" care e o poezie politică ceva mai veche, „Destin", care e din timpul războiului şi adăugă, „Poeţilor tineri".

— Cum aţi dori să arate lumea în care trăiţi, în care trăim cu toţi ?

— Sînt la curent cu toate greutăţile care există la noi şi în alte părţi, dar cred că fiecare om trebuie să se bucure de ceea ce se, afirmă cu tărie, adică eă fie un nivel de trai ridicat şi oamenii să fie fericiţi. Între cuvinte şi între fapte să existe o foarte strînsă corelaţie. Corelaţia maximă este 1. Ceea ce înseamnă certitudine. Asta nu există în momentul de faţă în toate celea, dar eu totuşi sper că lucrurile se vor îndrepta. Ştiu prin ce greutăţi trecem şi ce eforturi face conducerea partidului. Omultrebuie însă să se simtă sigur de ceea ce-i aparţine. Casa ta să fie casa ta, să nu poată oricine să te ia de guler şi să te scoată de acolo. Sigur, as dori să se realizeze dezarmarea atomică, în primul rînd, şi să fie mai dreaptă împărţirea bunurilor în întreaga lume. Un regim economic de altă natură decît acela care împarte lumea în două, exploatatori şi exploatati.

GEORGE CUŞNARENCU

IN RINDUL MARILOR POEŢI TRANSILVANI

Mihai Beniuc se înscrie în rîndul marilor poeţi transilvani : Ion Budai Deleanu, Coşbuc, Goga, St. O. Iosif, Aron Cotruş şi Blaga.

Mihai Beniuc, ca toţi înaintaşii săi transilvăneni, a ştiut că trebuie să-şi crească talentul la marile universităţi europene. El nu a coborît ştacheta înaltă a poeziei transilvane, fiind încă un poet al ei.

Tinărul ce am fost acum 20 de ani, acestui poet, poetului Mihai Beniuc, i-am încredinţat prima mea carte în manuscris. I-a cunoscut valoarea la prima lecturâ scrlindu-i o prefaţă entuziastă, ceea ce pentru un tinăr pe drumuri cum eram atunci a însemnat enorm.

Este un moment sărbătoresc pentru sufletul meu să-i pot aduce prinos astăzi cu un buchet de garoafe roşii.

IOAN ALEXANDRU

PENTRU BENIUC – MARELE PREMIU

La aniversarea acestei vîrste Mihai Beniuc este unul din cei mai mari poeţi români în viaţă. Măcar cu acest prilej aş trebui slăbită apăsarea sub care unii cetegi din generaţia sa îi ţin de multă vreme, şi a-i recunoaşte meritul de mare poet. În acest sens, ca un timăr confrate al său, aş cuteza, neţăcînd parte din feruriile competente, să propun conducerii Uniunii Scriitorilor, ca la vîrsta de 75 ani al marelui poet Mihai Beniuc, să i se ofere Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor.

Îi urez pe această cale poetului nostru multă sănătate şi viaţă lungă.

GHEORGHE PITUŢ

BĂTRÎNUL MOŢ

Bătrînul moţ a ajuns să aibă 75 de ani. Şi asta este o reuşită. Şi asta este o parte a talentului. Să ajungi la această vîrstă frumoasă. Să meriţi această vîrstă. Să meriţi să afle o ţară că al 75 de ani. Îi dorese ca poeziile sale să-i păstreze peste secole.

Dar vreau să-i mulţumesc ceva şi personal. Ei mi-a dat un dar de neprejuit în plus. Un nimbet. Al mărului de lîngă drum. Cînd mă vede i se schiţează un zîmbet de neasemuit. Tăranul ajuns departe de casă îi trezare un astfel de zîmbet cînd zăreşte un consătean. Şi mie — cînd îl văd — mi se încălzeşte inima.

Să ne trăieşti, nene Mihai ! Să ne trăieşti consătene !

HUSZAR SÁNDOR

MAI LASAŢI-O CU DOGMELE OPŢIUNII

Şaptezeci şi cinci de garoafe roşii pentru poetul garoafei roşii.
Iar Transilvania lui Beniuc unită-n veci cu toată Ţara lui Beniuc.
Pentru greşelile altora, n-a dat viaa pe alţii, Beniuc,
A zis : numai eu am greşit, Mihai Beniuc.
A slăvit garoafa roşie şi steagul roşu, Beniuc ;
A cîntat culorile patriei, cîteşitrele, Mihai Beniuc.
Şi mai lăsaţi-o cu dogmele opţiunii xicînd : ori cu Blaga ori cu Beniuc.
Iar cînd, într-o ţară latină, a Europei, se prăbuşea
al dictaturii arbore otrăvit, nu lovise barda lui Beniuc !
Şi cînd putredele pinze ale fregatei coloniale se destrămau, nu sufiase furtuna lui Beniuc ;
Mulţimi învolburate văzum, evenimente, clase sociale răscolite fără Beniuc —
Încît nu le-ai fi priceput cum trebuie nici
de-aproape, nici dinlăuntru, fără Beniuc,
Dar cum să le-ţelegi de departe şi din afară fără Mihai Beniuc ?
Ci văzurăm bărbaţii purtînd la butoniere garoafe roşii, ca Beniuc ;
Toţi roşii, sîcagurile, ca-n poemele lui Beniuc.
Am zis : de-ai lui Beniuc, de-ai noştri !
Şi ne-am bucurat de binefacerile ciarului ideologic, alăturî de Mihai Beniuc.
Şaptezeci şi cinci de garoafe roşii şi încă şaptezeci şi cinci,
pentru poetul garoafei roşii !
La mulţi ani, tovarăşe Mihai Beniuc !

23 noiembrie 1982

ION GHEORGHE

MUGURI IN CRENGILE BIRUITOARE

Ii omagiem pe poetul sebişan, deci aproape bănăţean, la cele trei sferturi de secol ale lui ca un scriitor deosebit de sensibil care, cîntînd pierzania în anii treizeci a ajuns cu prin „Mărul de lîngă drum" să-şi înalţe un monument literar ce va dăinui peste multe şi timp. De la mărul în pirg pînă la copacul în vîrsol, Mihai Beniuc a parcurs aproape trei decenii de poezie cu o pilduitoare fidelitate de sine şi o fireasă, omenească accentuare în ultimii ani, sub sigma virstei, a registrului grav, nu însă fără încredere într-o posibilă ivire a mugurilor în crengile biruitoare. Mă impresionează profund acest destin poetic şi îi dorese academicianului încă mulţi ani în sănătate.

NIKOLAUS BERWANGER

„Depozit închis" sau centru viu al conlucrării cu publicul?

● Cum se păstrează fondul de carte ? ● Comori care se degradează ● Cărți și reviste scoase (fără voie) din circuitul public ● „Pete albe" pe harta difuzării cărții ● Ce se întîmplă cu localurile bibliotecilor ?

Se caută loc

Are 48 de ani și un aer încă tineresc, care mascheaza cu abilitate semnele vîrstei. Arborează o eleganță impunătoare și ușor pedantă și... e cea mai importantă bibliotecă publică din Capitală : **Biblioteca municipală „Mihail Sadoveanu"**. Zilnic vin și pleacă de aici studenți și elevi de toate vîrstele — cam 80% din cei 124 000 de cititori persoane fizice înscriși anual — dar și oameni în toată firea, unii cu părul deja cărunt. Biblioteca își trăiește rînd pe rînd zilele disciplinînd sub imperiul cărții 700—800 de cititori, în medie, în fiecare zi — și asta numai la sediul central, din strada Nikos Beloiannis — care citesc nu mai puțin de 2 500 000 de volume anual. Are 60 de filiale răspîndite pe teritoriul Bucureștiului, număr totuși insuficient dacă ne gîndim că mai sînt încă „zone albe" : cartierul Titan, Balta Albă, Colentina, Berceni, Pantelimon.

Ne apropiem acum în alt fel de această casă a cărții din inima Capitalei, încercînd s-o cunoaștem și altfel decît ca un cititor ocazional. La întrebările noastre ne-a răspuns cu amabilitate **Alexandru Hoajă** (director), într-o două acțiuni incluse în agenda manifestărilor numite „Zilele bibliotecii municipale" (1—6 noiembrie 1982). Ne lăsăm întîi de toate condușI dincolo de interdicția laconică „Accesul interzis", adică în **depozitul** aflat la subsol. De aici, de jos, perspectiva se cam schimbă... Rafturile cu cărți, impecabil organizate, par crescute direct din podele ori din tavan, căci fac una cu aceste extremități firești. Sînt atît de dese, încît nu putem să nu ne gîndim că probabil personalul este selectat aici și după criteriul... siluetei. Încăperea este, într-adevăr, salubră, dar de multă vreme a devenit neîncăpătoare. S-ar părea că nu mai poate încăpea nici măcar un ac, darămite o carte. „Nu, nu e chiar așa — ne spune bibliotecara de serviciu — mai avem loc, cu indulgență însă, pentru o comandă". „Cît înseamnă asta ?" „Cam 100 de volume". Pare o ironie, deși, evident, nu este. „Și pe urmă ?"... Ce se va întîmpla pe urmă ? Pe urmă, cărțile — care aici se achiziționează bilunar, însumînd anual astronomica cifră de 80 000 de volume — vor fi depozitate în vrafuri pe jos și nu vor mai putea ajunge la cititori.

„Biblioteca are urgentă nevoie de un alt local — ne spune directorul Alexandru Hoajă. **Aceasta ar fi soluția cea mai economicoasă. S-au făcut demersuri repetate pe la forurile în drept, solicitînd clădirea din Piața Amzei, cea în care a funcționat pînă nu demult Consiliul popular al sectorului 1, care ar oferi un spațiu mult mai adecvat nevoilor noastre"**. Soluția pare realistă, spunem noi. Astfel, biblioteca ar funcționa în același local cu Cabinetul de partid al sectorului, într-o simbioză extrem de utilă, formînd împreună un **centru educațional** cu largi posibilități de conlucrare. Dar... **forurile în drept** — Consiliul popular de sector, — au răspuns prin tăcere la aceste propuneri care au deja ceva vechime. Evident, ar mai exista și alte soluții, să le spunem așa, pedestru, „de cîrpeală" : construirea unei anexe în spatele actualului sediu, investiție puțin costisitoare — cam 3 milioane lei, adică tot atît cît ar costa mutarea și amenajarea unui alt local. Dar... **Secția de arhitectură și sistematizare a Capitalei** a dispus, după o descindere la fața locului, că nu se poate, întrucît clădirea existentă are un stil așa și așa, greu de reprodus (ca și cum o anexă indispensabilă și, pe deasupra, care **nu se vede de la stradă** ar mai pune probleme de stil...) și că, dealtfel, zona e foarte dens construită. Ar mai putea fi apoi mutați cei cîțiva locatari din fosta anexă a clădirii, restituind bibliotecii cei 200 m² rămași disponibili pe această cale. S-a propus și asta, dar... Și așa, cea mai mare bibliotecă publică din țară mai are loc doar pentru 100 de volume...

Am întrebat dacă filialele nu pot rezolva, într-o oarecare măsură, problema spațiului. Iată însă că răspunsul este mai degrabă negativ, cită vreme unele dintre ele... **dispar prin demolare**. Este cazul bibliotecii „Ștefan Gheorghiu" din Șos. Alexandriei, a bibliotecii „G. Topîrceanu"" din zona Băneasa, „N. Filimon" de pe Bd. „1 Mai" ale căror sedii au dispărut odată cu celelalte clădiri din jur și care nu **au mai primit de ani de zile un alt local** ! Această situație duce la pierderi serioase. Fondurile lor de carte zac îngrămădite prin diverse încăperi, în așteptarea unei rezolvări. Or, a lucra în pierdere este ultimul lucru pe care și-l poate permite o instituție culturală la ora de față.

De aceea, lansăm următorul anunț (citește apel) : **Bibliotecă în vîrstă de 48 de ani, înzestrată admirabil, inclusiv cu oameni de nădejde, caută loc pentru al 101-lea volum.**

Semne de întrebare într-o instituție centenară

— Stimate tovarășe Ioan Hotoș, sînteți unul dintre cei mai vechi directori de instituție culturală din țară : conduceți biblioteca sibiană „Astra" de mai bine de un sfert de veac. Cum se explică această „longevitate" ?

— Nu încerc să mi-o explic. Tot ce pot să vă spun este că sînt la „Astra" cam de cînd mă știu. Director însă, numai din 1956. „Longevitatea" directoratului meu nu înseamnă nimic pe lîngă **longevitatea „Astrei"**.

— Vorbiți-ne despre ea !

— „Astra" și-a aniversat nu demult 120 de ani de existență. Este cea mai veche bibliotecă publică din țară. Înființată în 1861, ea este prima instituție culturală creată de Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român, care începuse prin a fi o „Societate academică", cu preocupări de știință și cultură, în fapt, prima Academie românească, mai tînără cu șapte ani decît cea bucureșteană.

— Cîte volume numără azi colecțiile „Astrei" ?

— Peste 600 000 de volume, iar o simplă comparare de cifre vorbește de la sine : în 1944, evidențele arătau cifra de 97 000 volume. Așadar, de vreo șase ori mai puțin.

— Cum organizați păstrarea acestui imens fond de carte ?

— Aici e aici ! Biblioteca „Astra" și-a sporit de 12 ori numărul de volume față de anul 1905, deși din 1905 ea are același sediu ! ! ! Vă închipuiți că în aceste condiții n-am putut evolua prea mult sub raportul organizării fondului de carte.

— Și totuși, cum este organizată în prezent biblioteca ?

— După modelul tradițional al bibliotecilor cu depozite închise.

— Adică ?

— Adică ținînd în depozit cea mai mare parte a colecțiilor. Situația bibliotecii „Astra" nu este mai rea decît a altor biblioteci mari din țară, dar nici foarte bună nu putem spune că ar fi. Serviciile pentru public sînt foarte sumare : o sală de lectură și împrumut pentru copii și una pentru adulți. La noi citesc în aceeași sală studentul, cercetătorul, profesorul, gospodina, pensionarul. Desigur, nu vecinătatea aceasta interesează, ci dificultatea de a pune **în același spațiu** la dispoziția fiecărula documentația de care se interesează. Ceea ce putem noi oferi cu precădere este cartea curentă, fără vechime deosebită. Bucurindu-ne, din 1922, de dreptul depozitului legal, putem spune că stăm foarte bine la acest capitol din punctul de vedere al achizițiilor. Și totuși, ultimele apariții ajung cu foarte mare întîrziere la îndemîna publicului, pentru că din lipsă de spațiu sîntem nevoiți să le depozităm cu anii. Dar ceea ce ne doare cel mai tare e că nu putem asigura condiții corespunzătoare de păstrare pentru fondul de carte veche, pentru periodice. Să vă spun că hîrtia colecțiilor din „Familia", din „Tribuna" și a altora din veacul trecut se degradează văzînd cu ochii, din cauza depunerilor de praf, a umidității, a microorganismelor, a temperaturii necorespunzătoare din depozitele supraîncărcate ?...

— Ce ați făcut pentru a elimina aceste dureroase semne de întrebare ?

— Cam de toate am făcut : de la aerisirea periodică a încăperilor, de la scuturatul prafului, carte cu carte, și pînă la apelul la organele județene și centrale, pentru aprobarea unor spații suplimentare. Trebuie să spun că organele locale au manifestat înțelegere pentru problemele „Astrei", apreciind importanța și activitatea ei. Așa se face că am primit cîteva spații de depozitare în oraș. Am mutat acolo o parte din colecțiile ce amenințau să se degradeze. Dar nici acolo nu avem altceva decît niște camere, în care cărțile stau de-a valma, fără să avem posibilitatea de a le organiza pe criterii științifice. Ceea ce depozităm este practic acoa din circuitul bibliotecii și al cercetării. Asta ar fi ceea ce am făcut **concret**, căci **teoretic** s-a mai făcut ceva, dar numai pe jumătate.

— Vă referiți la urmele șantierului din curtea bibliotecii ?

— Exact. În 1977, cu sprijinul organelor județene, am obținut aprobare pentru construirea primului depozit — din cele două proiectate — chiar în curtea bibliotecii. În cîteva luni, **s-a pus fundația viitoarei** clădiri, apoi... lucrătorii au fost luați la „lucrări prioritare" și șantierul — părăsit. Anul trecut, am solicitat Consiliului Culturii și Educației Socialiste și Comitetului de Stat al Planificării **aprobarea pentru continuarea** acestei investiții **începute**. Răspunsul a fost negativ. Mă întreb, nu-i păcat de materialul folosit, de forța de muncă irosită, de terenul dezafectat în zadar ? Peste încă un an, fundația va fi neutilizabilă. Bibliotecile sînt **poate cele mai rentabile — sub raport** educativ — instituții de cultură. Dacă noi avem anual 90 000 de cititori (persoane fizice) și un flux zilnic de 700 cititori în medie, aceasta înseamnă că biblioteca a intrat deja între nevoile vitale ale omului de azi.

— Dincolo de problema depozitelor, ce face „Astra" pentru satisfacerea acestei „nevoi"?

— Avem cîteva filiale în cartierele Sibiului, foarte căutate de public, numai că insuficiente ca număr. Orașul crește an de an, un cartier ai Sibiului, Hipodrom, de pildă, are aproape populația Mediașului. De aceea, faptul că sînt cartiere **fără nici o bibliotecă** este o anomalie. Așa cum se proiectează de la început unitățile comerciale, dispensarele, Loto-Pronosport ori mai știu eu ce, ar putea fi proiectate și spații pentru bibliotecile de cartier. Noi avem și fond de carte, avem și oameni competenți, care pot face din ele niște instituții profitabile.

Și la Sibiu, și la București și în mai toate vechile și frumoasele noastre orașe mai sînt încă vechi și frumoase clădiri, pe care prea adesea le sacrificăm cu ușurință în numele necesităților de modernizare și sistematizare — necesități juste, dar uneori înțelese schematic — și pe care găzduirea fondului de carte ai unor mari biblioteci publice le-ar înnobila printr-o nobilă destinație. Iată un lucru la care eu toții — gospodari fiind nu numai în cele practice, ci și în spirit și în cultură — merită să ne gîndim.

TANIA RADU

Accente transilvane

Mamă, țară, pace

Care este rațiunea de a fi a scrisului ? Se apleacă oamenii cu destulă luare aminte asupra cuvîntului scriitorului ? Sau : au oare nevoie societatea, lumea, secolul nostru de literatură ? De cînd e lumea și de cînd există scriitori, literatură sau publicații cu caracter literar, această întrebare s-a tot pus, într-o formă sau alta, mai ales în rîndul slujitorilor breslei. Și-a pus-o, de pildă, prin 1874 Eminescu : „Aducînd cîntări mulțime / Și mai bune, și mai rele / Mă întreb cu îndoială / Cine caută la ele ?".

Putem fi fericiți, pentru că noi, scriitorii acestei patrii comune, a României care i-a fost atît de dragă și lui Eminescu — români, maghiari, germani și de alte naționalități — sîntem azi în măsură să dăm, cu conștiința împăcată, cu fruntea sus, un răspuns la această îndoială mistuitoare, trăită odinioară de către cel mai mare reprezentant al poeziei românești. Iată cum sună răspunsul nostru unanim, bazat pe o mîndrie cu totul justificată : în România sînt astăzi milioane și milioane de oameni care ascultă de glasul scriitorilor comuniști, devotați patriei lor; niciodată în patria noastră cuvîntul scriitoricesc adevărat și nobil, cu un mesaj umanist nu s-a bucurat de o mai mare pregnanță socială ca în zilele noastre și niciodată la noi în țară literatura nu s-a bucurat de respectul social de care se bucură ea astăzi. Cu aceeași conștiință neîntinată și mîndrie patriotică putem adăuga la toate acestea următorul adevăr de necontestat : niciodată în România scriitorii maghiari devotați cauzei socialismului nu s-au bucurat de o mai mare cinstire, de o mai sinceră prețuire și dragoste ca astăzi.

Este o chestiune de cinste și probitate morală să rostim toate acestea acum, în fața țării și a întregii lumi, cînd ne pregătim să întîmpinăm cum se cuvine Conferința Națională a partidului. Pentru că toate acestea le datorăm unicei noastre forțe revoluționare conducătoare, slăvitului nostru partid, Partidul Comunist Român. Acelui conducător revoluționar care a înlesnit înflorirea vieții spirituale, literare și artistice a naționalității maghiare din România, care trăiește într-o unitate de nezdruncinat cu poporul român, asigurîndu-i, pe baze democratice, o continuă dezvoltare și îmbogățire prin forme instituționalizate, mai ales în acea perioadă de timp în care spiritul revoluționar al celui de-al IX-lea Congres al partidului a adus un suflu înnoitor, proaspăt întregii noastre vieți economice, politice și spirituale.

În vara acestui an, la Satu Mare, Uniunea Scriitorilor și revistele tîrgumureșene **Igaz Szó**, care apare în limba maghiară, și **Vatra** au organizat, cu concursul Teatrului de Nord din localitate, o întîlnire de mare succes cu cititorii, pusă sub semnul frăției și al păcii. Adresîndu-se entuziastului public care a umplut pînă la refuz sala de spectacole a teatrului, unul din vechii mei prieteni și colegi de breaslă, Ion Horea, reprezentant de seamă al poeziei românești contemporane, spunea că, în ceea ce privește frăția noastră lăuntrică, bazată pe respect și prețuire reciproc, este deosebit de semnificativ faptul că în poezia poeților clasici români și maghiari, cuvintele care apar cu cea mai mare frecvență sînt : **mamă, țară și pace.**

Avea dreptate prietenul meu, poetul cu glasul stins : tot așa, se pare că nu este deloc întîmplător nici faptul că în cele două limbi, în cea a lui Eminescu, și în cea a lui Petofi, aceste trei cuvinte atît de mult îndrăgite au aceeași sonoritate lăuntrică, ele rostindu-se pe baza unui ritm interior analog : o, mamă — ó, anyám ; o, dulce țară — ó, édes hazám ; o, pace — ó, béke.

Pentru acest crez autentic și uman, cu care colegul meu, scriitorul român a onorat la Satu Mare — chemînd la viață focul sacru, revoluționar al marilor noștri înaintași — comunitatea mea de limbă maternă, întreaga naționalitate maghiară din România, pentru această frumoasă dovadă de omenie, a cărei semnificație sporește pe zi ce trece, pentru această faptă cu adevărat pilduitoare, demnă de un om de litere și de un profund patriot, fie-mi îngăduit să-l string acum la piept pe acest cîntăreț român al plaiurilor mureșene. Îmi vine în minte, în timp ce o fac, arta poetică a lui Ady Endre, exprimată într-o scrisoare trimisă lui Octavian Goga. Credința și pasiunea revoluționară din această scrisoare se transmit și cuvintelor mele de prietenie, pentru că sînt ferm convins că și acolo, la Satu Mare — ca în atîtea alte locuri și de atîtea ori pe cuprinsul acestei țări —, cuvintele de neuitat ale lui Ady, indicii ale unor sentimente umane de o mare frumusețe, ale frăției, demnității umane și bunului simț au prins rădăcini în sufletul oamenilor, în inima muncitorilor, elevilor și scriitorilor români și maghiari prezenți.

Da, prietene Ion Horea, da, poet frumos, cu inimă mare, împărtășesc și eu — trecînd peste orice îndoieli, pârîniri sectare sau peste simptomele obsesive ale unor suspiciuni cu adevărat dezonorante —, împărtășim și noi, copiii de suflet ai patriei noastre dragi, simpli soldați de rînd crescuți de către partidul nostru revoluționar, crezul tău pus în slujba adevărului înălțător al rațiunii umane, înțelegerii, frăției și coeziunii sufletești. Credem și noi că „lumea este plină de semne mărețe... poete, care nici pentru iubirea stirpei tale **nu poți deveni părtașul nimicirii** altor nații".

La Satu Mare cu nu am primit o lecție de istorie vie, ci am putut să simt din nou strălucirea, reînvierea acelei raze care urcă din trecutul nostru comun, pînă în prezent, luminîndu-ne. Am văzut strălucind tot ceea ce este uman și frumos în această lume nouă a noastră. Conlucrarea și firească (pentru că ea vine aproape de la sine) coeziune sufletească. Iată mesajul lui Ady Endre, care ne luminează prezentul : „Un poet nu poate să-și iubească propria lui națiune fără să le iubească pe toate celelalte. Sînt convins că tu vei pricepe sensul cuvintelor mele, tu, care știi că eu iubesc toate popoarele, numai mîrșăvia o urăsc... Crede-mă, te rog, stimate Octavian Goga, că eu țin la tine, iubesc poporul tău admirabil, dotat cu atîtea calități, îl iubesc la fel de mult ca și pe al meu". Crezul revoluționar al lui Ady este azi la fel de prezent în inimile noastre, ale scriitorilor maghiari din România, ca și crezul de-a pururi viu al altor două genii maghiare din secolele al XIX-lea, respectiv al XX-lea, născute de asemenea, pe teritoriul țării noastre : matematicianul Bolyai János și compozitorul de renume mondial Bartók Béla. Iată cuvintele luminoase, adînc înrădăcinate în sufletele noastre, scrise de acești mari predecesori : „Pentru mine fiecare om este în primul rînd om — mărturisea Bolyai János — și îl stimez cu aceeași dragoste pe toți, fără deosebire de naționalitate. Nimeni nu iubește mai mult, nu prețuiește mai mult decît mine națiunea română ; îi iubesc pe românii tot așa de mult ca și pe maghiari, și sînt fericit să-i regăsesc în ei pe urmașii cei mai autentici și mai puri ai poporului roman de odinioară, pe acei urmași care, deși mult timp asupriți, și-au menținut, din fericire, vigoarea, agilitatea și voia bună... de parcă văd și azi pieptul de bronz și faptele de arme ale romanilor de odinioară". Și iată ce spunea despre poporul frate român Bartók Béla : „I-am îndrăgit pe români, m-am împrietenit cu ei... Mi-e atît de dor de un cîntec sau de o vorbă românească. Sînt fericit că pot citi textele scrise în limba română. Să continui și să termin studierea cîntecului popular românesc — iată unul din țelurile vieții mele. Am cules peste trei mii de cîntece populare românești. Idealul meu de viață coincide cu idealul înfrățirii popoarelor. Maghiarii, românii și slavii trebuie să țină unii la alții în această țară, pentru că ei sînt, de fapt, frați !"

Ce mostenire înălțătoare ! Ce expresii entuziaste ale frăției de secole care ne leagă de poporul român ! Nu avem dreptul să uităm nici măcar pentru o clipă că nouă, scriitorilor României socialiste, fără deosebire de naționalitate, această tradiție strălucită, progresistă, acest trecut revoluționar comun ne creează cu fiecare zi care trece noi și noi obligații.

Înainte de toate, ele ne obligă **să scriem** de fiecare dată în așa fel, încît să nu fim nevoiți să plecăm capul pentru nici una din faptele noastre ; în așa fel, încît să apărăm, să protejăm cu fiecare nerv al nostru omenia, demnitatea noastră de oameni, să trăim în respect și considerație reciproc, dînd atenția cuvenită mamei, limbii materne, specificului național al fiecărula dintre noi.

Aici și acum, în România socialistă, acesta este pentru noi, scriitorii români, maghiari, germani și de alte naționalități, imperativul zilei, datoria noastră fiind aceea de a-l auzi, de a-l înțelege și a-l reda înmiit în scrierile noastre. A nu-l asculta, a nu-l lua în seamă nu reprezintă nimic altceva decît primitivism și barbarie. O atitudine care dezonorează pe oricine, indiferent de limba pe care o vorbește.

HAJDU GYÖZÖ

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR

Din nou la drum

CENACLUL FLACĂRA AL TINERETULUI REVOLUȚIONAR, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu anunță pe iubitorii muzicii tinere și poeziei un nou turneu în țară după următorul program probabil :

26, 27 și 28 noiembrie, **Galați** (cu participare la Festivalul Baladele Dunării)

29 noiembrie, **Focșani**

30 noiembrie, **Sfîntu Gheorghe**

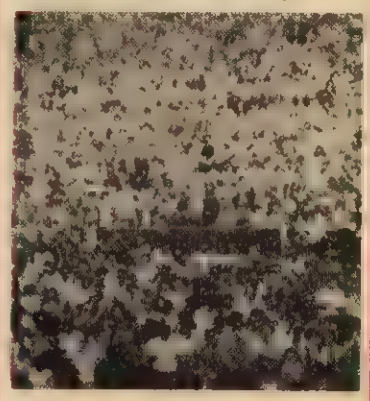

1 decembrie, **Alba Iulia**

Turneul va continua cu o serie de microstagiuni în județele :

- **Cluj** (2–7 decembrie)
- **Mureș** (9–13 decembrie)
- **Brașov** (14–18 decembrie)
- **Timiș** (22–25 decembrie)

De asemeni, intenționăm să fim prezenți pe parcursul acestui turneu și în municipiile :

- **Sibiu** (19 și 20 decembrie)
- **Deva** (21 decembrie)
- **Arad** (26 și 27 decembrie)
- **Oradea** (28 și 29 decembrie)

Preconizăm totodată organizarea în continuare a unor alte manifestări în Maramureș și Bucovina, încercînd să punem în practică și ideea realizării unor excursii pentru iubitorii cenaclului, doritori să participe la întîmplările noastre de muzică și poezie.

REVELIONUL CENACLULUI FLACĂRA (primul din istoria sa) va fi organizat în acel loc care va oferi cele mai bune condiții atît membrilor cenaclului cît și tinerilor care vor dori să ia parte la primul lor revelion împreună cu Cenaclul Flacăra.

În scopul realizării acestor intenții, agențiile județene și din municipiul București ale B.T.T. vor pune la dispoziția tinerilor bilete precum și mijloace de transport și cazare în raport cu numărul solicitărilor.

Întîmplarea dintr-o sală de clasă

(Cronica 711)

La liceul industrial nr. 36 din București a avut loc o surprinzătoare manifestare a Cenaclului Flacăra. În ziua de 20 noiembrie, Adrian Păunescu s-a întîlnit cu elevii iubitori de muzică și poezie, al căror principal nucleu l-a constituit clasa a X-a B de filologie-istorie care au oferit un spectacol comprimat al Cenaclului Flacăra. Idealul ca arta să fie însușită de oameni devenea în ziua de 20 noiembrie real. Numerotăm deci ca pe o întîmplare de muzică și poezie (cea cu numărul 711) ora de patriotism și dialog de la Liceul industrial nr. 36, mulțumind profesorilor Anca Moraru, Malvina Ciurel, Elisabeta Hurezeanu, Maria Bebeșel, elevilor Cristina Iordăchescu, Codruța Florescu, Cerasela Anghel, Roxana Fileață, Liliana Ioan, Marcela Mirea, Cătălin Turbăceanu, Dana Neagoe și Luminița Șerban și precizînd că s-au cîntat și au fost recitate următoarele lucrări literare și muzicale : „Jurămînt la Putna", „Te salut generație în blugi", „Noapte noroasă pe pădure" (muzică eleva Codruța Florescu), poezia „Albatrosul lucid" de Nicolae Labiș, „Domnitorul limbii noastre" (muzica eleva Cristina Iordăchescu). Poezia „În fiecare zi" de Romulus Vulpescu, „Cîntec șoptit (muzica grupului Poesis, versuri Zaharia Stancu), „Lumea de mîine" (muzica și versuri Ion Zubașcu), cîntecul „Taina" din repertoriul grupului Ecou, „Ordinea de zi" (muzica George Nicolescu), „Iancu la Țebea" (muzică și versuri de Adrian Păunescu).

Un nivel remarcabil de receptare și de redare a mesajului artistic la Liceul industrial 36 din București.

Patria nepieritoare

Dincolo de cuvinte e Patria nepieritoare,
tărîmul limpezimii și-al apelor domoale
și al colinelor înconjurate de alte coline
spinări ale pămîntului blînde și line
Simt Patria aproape. E ființa ei întreagă,
e răsuflarea-i blîndă ce mă înfioară
cînd despletind lumina de gene mi se-atîrnă
albastre depărtări zvonind dorul de țară.
Voi luneca rizînd în iarba-i răcoroasă
împodobit cu frunze și păsări cîntătoare
și chipul meu plecat pe sufletu-i de ape
răsfrînge-va iubirea în veci biruitoare.
Simt Patria aproape ca pe o primăvară
răzbind prin viscolul istoriei barbare
căci mîngîierea-i caldă și fără de prihană
e-a tuturor nemărginită-nfiorare
și numai ea ne este adînca vindecare,
lumina răsărită din lumea trecătoare.

GEO DĂDURARU

Doina

Pămînt natal, cu înfloriți salcîmi
iluminînd la tîmplele-aminticii,
pe litere, dacă mă-ntorc, eu îmi
aduc în cîntec viscolul privirii.

Că nu-i nimic mai pătimaș ca un
lunatic dor de-ntoarcere acasă
cînd se aprind pădurile de-alun
și se gătește glia de mireasă...

Întîrzii, parcă, și sub pragul casei
încă mai cîntă greierii tîrzii —
se-aud copiii-n sînge și în oase-i
dealul acelei lungi copilării...

S-au îndulcit porumbele pe cîmpuri,
călătoresc pădurile prin vînt,
mama veghează pe un grui țărîna
și îl astupă răsfle plîngînd.

Mi-e dor de păsări și mi-e dor de lutul
aprins în taină seara pe gorgane,
pe unde piere-n aburi începutul
te caut mult, bunicule Ioane...

...Cum se coboară-n vale înserarea
se mai aud doar clopote de iarbă —
satul și-atinge pîntecul de stele
și-adoarme-noeî, cu greierii în barbă...

EUGENIU NISTOR

Ars poetica

Ascundeți toate hamurile
sufletului meu
Care vrea să se joace
Atentați la ordinea publică
Dacă voi găsi hamul cerului
Îi voi roade zăbala
Și voi răsturna Universul.

Avatarii

Pădurile-mi încolțiră în ochi —
Nu mai văd decît rădăcinile —
De deochi, de deochi
Nici o mamă să-mi descînte nu e

Sevele răzvrătitu-s-a între tîmple
Sparte-s lăcătele, goală visteria
Într-un mine ghicesc o-o să-ntîmple
Atomul — materia

M-au invadat stejarii — nu mai pot
Nici să mă plîng, să dorm am uitat —

Constelația lirei

Cînd voi pricepe stelele, socot
Că m-oi întoarce în sat

Bătăbănindu-mi mîinile bețive
Orb de păduri, e-obrajii numai coajă,
Acum, bătînd mătănii milostive
Îmi lua-voi lumea-n cap spre plajă

Și nevăzut de nimeni, nevăzînd,
Voi aștepta să-mpădurească ou-neetul
Nisipul tot al stelelor căzînd
Și ochiul lunii, răsturnat, Poetul.

AURELIAN PAVELESCU

Sub trei culori

Să ne știm țara-n lanuri luminate
Efigia-i în rod întruchipat
Sub trei culori mereu în libertate
În timpul nostru viu și-adevărat.

Să ne știm fapta toi mai către soare
Și împlinită-n dorul românesc
Îngemănînd în alea cutezătoare
Supremul crez al celor ce muncesc.

Să punem imnul vieții în pridvor
Izvor lîngă izvor clădind în trepte
Însemn de înălțimi spre viitor
Din aerul ideii înțelepte.

Ce este azi și ce se va mai face
Sub nimb de comunism vizionar
Va lumina sub cer senin de pace
Cuvînt și muncă, drum de făurar.

PAVEL PEREȘ

Șah

coboară toamna, iar coboară... ah ! —
nu este geamăt și nici strigăt nu e ;
e o silabă care ține-n șah
cuvîntul meu cu miros de gutuie

este un ah ce mi-i atît de drag,
un ah că, poate, încă se mai poate
metafora mută de pe zig-zag
și visul de pe liniile moarte

și se anunță brumă și se mai
anunță un turnir de crizanteme —
așteaptă lănci și mai așteaptă cai
și eu — heraldul gloriei supreme

ah, ce frumoasă-i toamna care suie
aroma-n fructe, care ține-n șah
cuvîntul meu cu miros de gutuie
și bruma mea de nemurire... ah !

IONEL CREȚU

Tot satul miroase a pîine

Nu i-au trimis nici o veste,
dar simțea că trebuie să se-ntoarcă acasă —
lîngă cerul cu ploi ale beișugului,
lîngă ogorul înverzit după trecerea iernii.
Iată școala cea nouă, iată căi
concurînd, țanțoși, tractoarele.
Lanul de grîu se-aburcă pînă în munți ;
pîinea se coace-n cuptorul din mijlocul satului ;
despre catrința albă a mamei, desigur,
se vor scrie balade. Tot satul miroase a mîine
în anotimpul tinereții și al rodirii,
cînd pămîntul cald foșnește cu spice.

Nu i-au trimis nici o veste,
nimeni nu i-a chemat ;
dar i-a cuprins un dor de pămînt —
un dor de-ai lui și de satul natal,
în care, știu, va rămîne.

IMRE FERENC
în românește de DIM. RACHICI

L-am cunoscut pe Radu Sergiu Ruba pe cînd era student al Facultății de Limbi Romanice. L-am reîntîlnit apoi ca profesor de limba franceză la Centrul școlar nr. 1 pentru deficienți vizuali din București. Tot atunci, cred, am cunoscut și poezia lui — profundă, purtată de ironie prin imagini neașteptate, provocînd ambiguitatea imagistică, înșelătoare, „aeropurtată". Am avut satisfacția de a-i vedea pe poet debutînd aproape concomitent în „Flacăra" și în „Luceafărul" (1980) și de a-i regăsi, anul acesta, printre laureații concursului de debut al Editurii „Cartea românească". Recent, am fost încîntat, ba, pot spune, fericit să aflu că Radu Sergiu Ruba a obținut premiul al treilea, secția poezie, la concursul internațional de literatură scrisă de nevăzători, ediția a XI-a, organizat o dată la patru ani de către „Jewish Braille Institute of America", la care au participat 700 de concurenți din 30 de țări. Să-i urăm tînărului laureat „la mai mare" și cele mai prietenești felicitări.

ION COJA

Elegia de la 28 Septembrie

Parcă sînt eu
înfundîndu-mă în cartier ca-ntr-un arbore genealogic,
admirînd la-ntîmplare
în cadrul orei zilnice de admirat,
sînt eu tîrînd și curmînd linia străzilor
ca pe un fir dintr-un ciorap necunoscut
(un fel de Lahesis Quartierensis).
O banalitate complicată îmi îngroapă drumul,
arune și eu cîteva truisme populare peste emoțiat
și parcul se dă la o parte
de parcă n-ar fi fost,
de parcă nu s-ar fi exercitat.
E ora la care
ascult luciditatea aprozărind pe la colțuri
și-mi povestesc în gînd
imaginea deșurubată a căderii —
o parașută,
o autodistrugere din fustă în fustă.
Și-o țin tot așa, reflectînd realitatea,
ascuțindu-mă printre umbrele subțiri ale mecanicii cerești,
e-o arcuire de tumbă pe deasupra liuziei
închid și eu un cerc,
mă opresc în țiuitul din urechea dreaptă
ca-ntr-o barieră de Verg,
ieșită pe nu știu unde din zid,
m-ar duce ea, patiseria, cu zăhărelul,
ea știe mișcarea și calea și țelul...

RADU SERGIU RUBA

Scena și puntea

(Urmare din pag. 9)

Anatol Vieru și Tiberiu Olah, despre melosul visceral al lui Cornel Țăranu și Doru Popovici sau Mihai Moldovan ? De pitorescul vital, incomparabil, al prozelor lui Eugen Barbu și de forța estetică, inconfundabilă, a prozei lui N. Breban ? De simțul critic al lui Nicolae Manolescu și gustul estetic superior al lui Lucian Raicu și Al. Paleologu ? Mă opresc o clipă la unul din numele pronunțate în urmă : Mihai Moldovan. Mare compozitor, cu o operă aproape definitiv încheiată în clipa morții — îvită dureros de prematur, cu un an în urmă — Mihai Moldovan (compozitor strălucit, muzicolog și literat) stîrnea destule invidii în timpul vieții; omul era incomod, exploziv, uneori brutal (mai ales brutal prin sinceritate). Ca unul care am fost „o viață" prietenul apropiat al acestui artist desăvîrșit, sînt cuprins de uimire să constat că, acum după ce a murit, este mult mai cîntat la radio și (de) filarmonicile din țară. Întreb : oare chiar trebuia să... moară pentru a i se recunoaște geniul ? Oare nu ne ajunge și nu învățăm suficient din cazul **Odobleja** — ca simbol al geloziei în cultura românească — pentru a ne gîndi, în fine, că numai din unitatea ei viscerală — datorie a noastră, a tuturor — cultura românească, noi toți putem ajunge la un cîștig universal, înlăuntru și în afară ? Că recunoscînd cu adevărat valoarea tuturor celor din jurul nostru, **ne recunoaștem și ne redescoperim implicit pe noi — mai bine, mai mult, mai adevărat ?**

Dar în sfera culturii, a artei intră și aceste „paliere" de interes public major, „itinerant" : **muzica, teatrul, cinematograful**, spectacologia, domenii cărora critica ar trebui să le facă o mai puternică mai elevată și mai ritmică „difuzare", ca semn suprem al însăși relației ei cu publicul mare, cărula toate aceste arte i se adresează în **mod fatal.**

...Deunăzi, am fost iarăși la Teatrul studențesc Podul sau **Podul** cum i se spune pe scurt — invitat de mereu energicul director al Casei de cultură a studenților bucureșteni, Laurențiu Toma — și am avut bucuria să văd încă o dată această pepinieră de actori. (Aici au debutat, de pildă, Gheorghe Visu și Aurora Leonte — în anii 73—74 — al căror **talent actoricesc** nu mai poate fi azi contestat sau care devin sub ochii noștri de azi actori de valoare : primul, la Teatrul Mic, a doua la Teatrul de Comedie.) „Același regizor talentat și ingenios (Cătălin Naum), care i-a **format** între alții și pe actorii numiți mai sus, se află și azi în fruntea... altei echipe de tineri actori.

Ceea ce mă șochează la acest — încă tînăr — artist și intelectual al scenei, este că, deși lucrează dintr-o cvasianonimitate acceptată, nu a renunțat nici o clipă la pasiunea lui uriașă de a căuta neîncetat soluții spectaculcase și de a repurta victorii chiar în fața unor texte aparent inabordabile. Astfel, mă temeam că dintr-un text ca **Egmont** de Goethe — atît de complex, atît de încărcat de poveste, de dramă și de istorie — s-ar putea „scoate" ceva adevărat superior pe o scenă cu interpreți amatori. Surpriza a fost totală, iar regizorul Cătălin Naum a reușit să-și arate — oare cît va fi muncit pentru asta ? — forța profesională și să imprime montării o ideepilot, iar din tragedia goetheană a știut să extragă și să contopească acele fragmente care să dea o înlănțuire logică, pregnantă și coerentă unui spectacol modern.

Dar despre aceste eforturi și reușite, n-am aflat nimic nicăieri de la critica de teatru ori din presă ; le-am înregistrat pur și simplu, ca spectator. Și-mi amintesc de ele, fiindcă mi-am spus și-mi spun ; chiar și aceste „minime" frînturi fac parte din cultura românească. După cum, din cultura românească de azi fac parte și Cenaclul Flacăra și Cenaclul de Luni și zilele culturii călinesciene de la Onești... Și multe alte fenomene, încercări și reușite care, înainte de a fi contestate cu patimă exclusivistă, ar trebui mai întîi studiate în procesul lor de **personalizare** și **autentificare** ca fenomene sociologice ale (ne)număratelor forme cultural-artistice în impact cu marele public și cu preferințele și gusturile acestuia.

Podul, scena și puntea s-ar fi putut intitula, poate la fel de potrivit, aceste gînduri.

Cînd valorile artei se află în... **pod** — așadar la începuturi — critica le trece cu vederea, deși, tocmai acum, în această fază, rolul ei ar fi cu adevărat **util**, fiincă ar interveni în **meandrele**, în **procesul** unei posibile formări profesionale.

Pe cealaltă treaptă — pe care am numit-o simbolic **scena** —, cînd lucrurile sînt mult mai clare și cînd posibilitățile de pedagogie estetică a(le) criticii sînt mult mai reduse — critica este, din alte motive, reticentă ori pătimașă, pentru a nu spune din nefericire : grupuscular ; ea nu participă, de pildă, la aplauzele elogiului suprem, pentru care am pledat, cu o serie de exemple, în rîndurile de mai sus. **Să fie oare pentru că își conservă forțele pentru a respinge din cetățea artei non-valoarea ?** Ce bine ar fi, dar nu e : nu-mi amintesc să fi văzut pînă acum filme proaste care să fie ecoase de pe ecran datorită intervențiilor criticii. Nici piese de teatru — căci mai sînt destule —, ori cărți care stau sub semnul nereușitei...

Oare „puntea" — care nu dă semne să fie ancorată prea bine nici de un țărm nici de celălalt — să fie ea mai sigură și decît apa, și decît malurile și decît pămîntul (în general), pe care ea a chemată să le unească ?

Să fie, oare, **puntea** mai bună, mai înaltă, mai trainică, mai solidă, și mai dreaptă, și decît **podul**, și decît... **scena?**

Să se facă... **puntea** ? să nu vedea că tocmai acum, tocmai azi, în aceste momente, e nevoie, e multă nevoie, de înalta ei magistratură estetică ? De **puterea** ei care — mai ales cînd e vorba de unitatea culturii românești de azi — nu poate fi, să recunoaștem, decît de natură **politică** și **morală.**

Polemici cordiale

La Teba, mult după moartea Sfinxului

(Fragment)

De fapt, ce-am venit să caut aici ? Sfinxul care-l aștepta pe Oedip la intrarea cetății ? Doamne, iartă-mă, cînd o să mă conving că nu trăim în mituri ? Și că umblînd cu ochii închiși, risc oricînd să fiu apostrofat : „Hei, tu, acela care mergi cu capul în nori, unde te crezi ? Și în ce vreme ? Dacă ai chef să mergi cu ochii închiși, dă-te la o parte. Nu-i încurca pe ceilalți. *Primum vivere, deinde philosophari*...

Deschid, prin urmare, ochii și văd că nu e nici o movilă aici, la intrarea în Teba. Și nimeni nu pune întrebări. Mașinile și pietonii își văd de treburi. Nimeni nu pare să aibă poftă de legende.

Ca și la Micene, unde „firmele te pot, inițial, amăgi : Barul „Ahile". Restaurantul „Menelau". Hotelul „Frumoasa Elena". Cafeneaua „Ifigenia". Îți trebuie citva timp pînă te lămurești că Homer a fost pus la treabă ca să aducă clientelă.

Dar să presupun că la intrarea Tebei ar exista o movilă și că pe ea ar sta cocoțat sfinxul, întrebîndu-mă cum obișnuia : „Ce merge dimineața în patru picioare, la amiază în două și seara în trei ?" Ce-ar fi atunci ? Mi-aș umfla pieptul și aș răspunde „omul" ? Ce valoare mai are azi un asemenea răspuns cînd chiar pentru antici el era prea sumar ? Care „om" ? Socrate sau unul din cei care l-au dorit moartea ?

E drept că străzile amintesc de numele antice, dar se pare că și cei care au hotărît cum să fie ele botezate cunoșteau destul de aproximativ istoria și legenda. Altfel n-ar fi fost atît de departe strada Oedip și strada Iocasta ; strada Oedip fiind, în schimb, vecină cu strada Epaminonda.

Fîntîna unde Oedip și-ar fi spălat mîinile de sîngele paricidului nu mai există nici ea. Și nici nu mă mir că a dispărut. S-au săvîrșit de atunci destule crime reale.

Trece un grup de tineri în blugi, ascultînd Abba la casetofon. Unul dintre ei seamănă, s-ar zice, la figură cu Oedip, așa cum e reprezentat pe vasele antice grecești. O clipă mă amuz gîndindu-mă cum ar suna dacă l-aș opri și l-aș întreba : „Ce merge dimineața în patru picioare, la amiază în două și seara în trei ?" Ar rîde, probabil. Dacă nu cumva m-ar crede nebun.

Sau m-ar privi cum am privit eu o familie gălăgioasă de americani care se fotografia de zor pe Acropole. Tatăl, mama, doi băieți și o fată. „O.K. ?" întreba vesel unul din băieți, cu pantaloni verzi de plastic, ridicînd mîinile și așteptînd să fie fotografiat răstignit pe imaginea Parthenonului. Acest „O.K." suna acolo la fel ca strigătele de război ale perșilor la Salamina.

Nietzsche, Renan, Goethe, toți cei care au fost preocupați de Elada, au lucrat pentru agențiile de turism grecești. Dar aici vin extrem de puțini turiști. Teba nu mai e decît un oraș provincial, ațipit în cîmpie, cu o statuie a lui Alexandru cel Mare, ridicată într-o piațetă din apropiere. O văd de aici.

Tînărul și orgoliosul rege, înfățișat călare, cu sulița în mîna dreaptă și scutul în stînga, a poruncit, din cîte își mînte, incendierea Tebei și n-a cruțat decît o casă, aceea a lui Pindar. Mă întreb, așadar, dacă, ridicîndu-i o statuie, Teba l-a omagiat pe cuceritor sau slăbiciunea lui pentru poezie.

Alexandru știa, însă, că istoria nu poate dura singură ; că armele ei ruginesc ; că mărfurile ei se consumă, iar căruțele ei se uzează ; că fără spirit, fără cultură, nu există eternitate. El știa toate acestea, probabil, din moment ce și-a dorit un poet de talia lui Homer care să-i cînte ca pe Ahile ; și pe care nu l-a avut. Tînărul discipol al lui Aristotel va fi regretat această lacună pînă la sfîrșit, privind cum se ridica praful în urma armatelor lui.

Abia acum observ că sulița lui Alexandru cel Mare e îndreptată spre locul unde m-am așteptat să fie o movilă. Poate de aceea sfinxul a dispărut. S-a refugiat în muzee.

Dar istoria pune întrebări mai dificile decît aceea a sfinxului. Caracalla, de pildă, a fost ucis de propria sa gardă în timp ce cobora de pe cal să urineze în marginea drumului. Victima era un monstru. Ucigașii nu erau nici ei departe de aceeași condiție. Ce să refuzi mai întîi ?

În loc de răspuns, mă gîndesc la o frază a lui Stefan Zweig pe care n-am înțeles-o : „Tot ce s-a întîmplat s-a întîmplat bine". Cum adică ? Omul poate spune : „N-am avut noroc". Sau : „Eu am vrut altfel". Sau : „Nu eu am făcut asta". Dar cînd declari că tot ce s-a întîmplat s-a întîmplat bine, nu mai ai dreptul la nimic. Pentru că ai acceptat tot ce s-a întîmplat.

Îmi aduc aminte de sfincșii pe care i-am văzut prin muzeele grecești. Toți surid. Toți au gurile încleștate. Ei nu cunosc alte întrebări decît cele cu care venim noi în fața lor.

Așadar, ce este, totuși, ființa, care merge dimineața în patru picioare, la amiază în două și seara în trei ?

Cineva îmi povestea despre un copil, că plîngea de cîte ori apunea soarele. Nimeni nu-și explica de ce, iar medicii n-au reușit să precizeze un diagnostic. Părinților nu le-a rămas decît să se bucure cînd ploua sau era nor.

Mai există oare un animal, în afară de om, care să plîngă dintr-un asemenea motiv ?

Dar, un luda e cu neputință în restul zoologiei.

Am fost totdeauna convins că în istoria omului există două etape. În prima etapă, care s-a încheiat demult, omul a descoperit demnitatea de a se ridica în două picioare. În a doua etapă, care a început demult, dar nu s-a încheiat încă, omul a descoperit, prin cultură, demnitatea de a ieși din peșteri.

Un alai de nuntă se oprește în piațetă, urmărit de privirile curioșilor rămași pe treptele bisericii. Se fac fotografii lîngă statuia lui Alexandru cel Mare, celibatar convins. Toți rîd. Sînt veseli.

Peste drum de biserică e un cimitir. Rivalul lui Dumnezeu este moartea. Dumnezeu și moartea, de o parte și de alta, iar noi la mijloc, ca între două pietre de moară.

Noi ? Care „noi" ? Am văzut oameni frumoși în suferință și pe alții tăvălindu-se în noroi sănătoși. Deci care „noi" ? Care om ?

Și pentru prima oară înțeleg, se pare, de ce locul sfinxului de la Teba a rămas gol și de ce toți sfincșii pe care i-am văzut prin muzee surid, tăcuți. Ei ne lasă să ne punem singuri întrebările de care avem nevoie.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Adaos la o polemică epistolară

Sper că, măcar, unii dintre cititorii mei își vor mai aminti că acum cîteva luni am evocat în două numere succesive din **Flacăra**, cu titlul **Stere — Kirileanu polemizînd epistolar**, un episod din 1906, privind „Viața Românească" și o afirmație calomnioasă azvîrlită într-o discuție de cafenea bucureșteană, pe care C. Stere — formalizat și iritat — a urmărit să-i afle cu certitudine sorgintea. Și îmi previn lectorii, atît pe cei statornici cît și pe aceia întîmplători, că nu intenționez să-mi sacrific spațiul rubricii, recapitulînd vechea poveste sau să dau cel puțin un rezumat al ei, care nu-și mai are sensul, ci doar să menționez că amestecați în toată tresba asta de altădată au fost Ion Simionescu, C. Stere și Moș Ghiță Kirileanu și că am scos atunci la lumină polemica epistolară dintre C. Stere și Kirileanu — protagoniștii principali ai disputei — despre Ion Simionescu nefiind vorba decît în subsidiar.

În răstimpul scurs însă, alte documente date în vileag de alții îmi impun o revenire, care completează, cu oportunitate, întreaga problemă și, în acest scop, înainte de a mă folosi de ele, deschid o paranteză : am pe masa mea de lucru un foarte interesant și neașteptat volum — al patrulea — tipărit la aceeași meritoasă Editură „Minerva", **Scrisori către Ibrăileanu**, ieșit proaspăt în îngrijirea lui Mihai Bordeianu, singur, pentru că celelalte au fost rodul strădaniilor unui colectiv care l-au avut în frunte pe Mihai Bordeianu.

Transcriu din cuvîntul lui explicativ la această lucrare : „**În Nota asupra ediției**, la volumul al III-lea se spunea : cu acest volum se încheie publicarea **arhivei literare Ibrăileanu**, aflată în prezent la Biblioteca Centrală Universitară „M. Eminescu" din Iași', ca imediat după aceea să adauge : „Dar iată că după nouă ani de la editarea volumului al III-lea de **Scrisori către Ibrăileanu**, ne simțim datori să scoatem și un volum al IV-lea, deoarece între timp o parte a Arhivei Ibrăileanu, rămasă familiei, a intrat în fondul Bibliotecii universitare „M. Eminescu" din Iași, iar dintr-o ladă cu arhivă de familie a lui G. Ibrăileanu au mai putut fi scoase încă multe documente importante." Și închid paranteza.

Aici, în acest op al IV-lea, am găsit, în afara scrisorilor purtate între C. Stere și Moș Ghiță Kirileanu, pe care le publicasem în **Flacăra**, și un schimb înțepat de epistole, pe aceeași temă, de care nu știam nimic, între Ion Simionescu și C. Stere. Și nu mi se pare cîtuși de puțin curios că ele ajung — date probabil toate de Stere — în arhiva Ibrăileanu, fiindcă erau legate de „Viața Românească" și nimeni ca ei nu le-ar fi păstrat cu mai multă grijă.

Le reproduc din acest ultim volum, întocmit de Mihai Bordeianu :

1 / XII-1906

Stimate Domnule Stere,

Din niște rînduri primite ieri de la Dl. Teodorescu-Kirileanu aflu conținutul scrisoarei — somațiune ce i-ați trimes la o înștiințare intimă, făcută mie, despre niște zvonuri privitoare la revista al cărei unul din directori sînteți dv. (cel de-al doilea director, la întemeierea prestigioasei „Vieți Românești" era, după cum se știe, Paul Bujor — n.n.)

Deoarece nu am avut niciodată prilejul a sta de vorbă cu dv. asupra celor scrise mie de un prieten, m-a mirat mult nu atît intervenirea dv., cît pomenirea numelui meu. Dorind mult să fie scutit de a servi drept armă pentru cauza dv., care nu poate fi și a mea, v-aș rămînea cu totul îndatorat dacă în corespondența ce aveți de gînd să o lungiți, nu v-ați mai referi la persoana mea. Sperînd în îndeplinirea acestei neînsemnate rugăminți, vă, rog să primiți salutările mele colegiale. Prof. I. Simionescu.

Stimate Domnule Stere,

Necunoscîndu-vă scrisul, am apucat să rup coperta în care era cuprins răspunsul dv., pe care-l știam înainte de a-l ceti. Cred de datoria mea să vi-l trimet îndărăt spre a nu se pierde în neorînduiala hîrtoagelor mele. Scrisorile pot servi de minune la caracterizarea personalităților, după cum o trăsătură de penel, în aparență neînsemnată, poate să dele unui portret asemănarea perfectă cu originalul. Prin aceasta sper că voi aduce un serviciu prietenilor dv. care o dată s-ar încerca să descrie personalitatea Dv. Primiți salutările cordiale ale lui I. Simionescu.

Iată și răspunsul, mai lung, pe care-l dă C. Stere, la 2 decembrie 1906, la prima scrisoare a lui Ion Simionescu :

Stimate Domnule Simionescu,

Motivele actelor mele ce vă interesează, sînt foarte simple. Primind o **înștiințare pozitivă** că d. Kirileanu, prietenul dv., vă **afirmă categoric**, într-o scrisoare, o calomnie urîtă la adresa Vieții Românești, fiindcă dv. însuți ați avut bunăvoința de a comunica cuprinsul scrisorii și altora, am vrut să am o **probă scrisă** asupra faptului. Și deoarece îmi erau cu desăvîrșire indiferente motivele pentru care dv. ați ținut să lărgiți cercul acestei „informațiuni intime", cum o numiți dv., și fiindcă tocmai pe de o parte, cum observați și dv., n-am avut fericirea să stau de vorbă cu dv., și nu aveam nădejde să am această fericire pe viitor iar, pe de altă parte, dîndu-mi seama că „o cauză a mea nu poate fi și a dv.", chiar cînd este vorba de onoarea revistei ce ați ilustrat-o și dv., întrucît pentru moment, nu se poate prevedea ca dv. să mai aveți interesul să faceți din cauza dv. o cauză a mea, — m-am adresat la izvor, la informatorul dv. și sînt în plăcuta situație de a vă înștiința că am reușit să capăt proba de care aveam nevoie.

Să credeți că n-am întrebuințat numele dv. ca „armă" pentru această cauză, precum puteți fi sigur, că nu mă voi servi de astfel de „armă" nici într-o altă cauză. Dar trebuie să precizez **un fapt material** în care și dv. ați jucat un rol ; am avut singurul mijloc de a desemna persoanele, oricît de ilustre sau obscure ar fi ele, de a le înșira numele, prenumele, profesiunea și domiciliul. Și, oricît aș vrea să vă servesc, dacă și pe viitor ar trebui să desemnez persoana dv., voi fi silit să recurg la același mijloc, fără a vă cere consimțămîntul care, după legile în ființă, — să codești pe un advocat și profesor de drept — nu este necesar.

Sperînd că veți găsi îndestulătoare această umilă argumentare, vă rog să primiți salutările mele colegiale. C. Stere.

Cu asta, consider întregit dosarul polemicii epistolare dintre C. Stere și Moș Ghiță Kirileanu. Și aș vrea doar să-l felicit călduros pe Mihai Bordeianu pentru buna idee de a ne pune la îndemînă un material atît de relevant în cunoașterea unor oameni din alte vremi, pentru scrisorile fantomaticei Alice Călugăru, îndeosebi, adresate lui Ibrăileanu și Topîrceanu, ale Mariei Stere, cea dintîi soție a bulitului luptător politic și reformator social, ca și pentru ostenelile depuse în abundentele note lămuritoare care însoțesc aproape toate epistolele, ca să le facă mai ușor înțelese lectorilor actuali.

I. KALUSTIAN

La Ruginoasa, între un sfîrșit și un început de neliniște

Un secretar adjunct al unui comitet comunal de partid se ocupă îndeobște de întîmplările în care se dezvăluie sufletul comunității, conștiința ei. Toate satele românești au un suflet mare, încăpător de fapte și rosturi ce au însemnat urme clare în războaiele timpului. Dar sînt sate și sate, și cîteva dintre ele au chiar un suflet foarte mare. Un astfel de sat este și Ruginoasa lui Alexandru Ioan Cuza, unde trăiește și se zbate pentru oameni săi tînărul comunist Petre Roșu.

În 1976, cînd a fost ales secretar adjunct al Comitetului comunal de partid Ruginoasa, Petre Roșu putea foarte bine să creadă că ori cu el, ori fără el satul același renume l-ar fi avut între celelalte. Ori cu el, ori fără el, lecția de patriotism și înălțare sufletească a Ruginoasei ultimului mare domnitor pămîntean ar fi stîrnit și în locuitori, și în călătorii care-i călcau pragurile același ecou. Însă treburile, la data aceea, se arătau a sta oarecum altfel, adică nu atît de frumos. Simbolurile măreției marelui sat românesc se ruinaseră și se răzlețiseră, fie din cauza ultimului război, fie din nevăsarea celor ce au supraviețuit războiului, iar în privirile și în inima oamenilor, firesc, ele se micșoraseră pînă la dimensiuni neîngăduite, adică nemeritate. Nimic nu se mai lega cap la cap pentru a face elocventă o istorie de o neîndoielnică strălucire. Și apatia, se știe, dizolvă orice elan. Pornite pe la începutul anilor '70, lucrările de reconstrucție ale castelului lui Alexandru Ioan Cuza trenau împotmolindu-se întruna, fie din lipsă de materiale, fie din lipsă de mînă de lucru, fie dintr-un straniu dezinteres. Iar exponatele din muzeul comunei abia înmulțeau un fir cît de cît logic, dar flagrant discontinuu, al unei istorii trăite cu patimă și cu mult folos pentru țară. Și atunci Petre Roșu a înțeles că înaintea sa stă o misiune vrednică. Și, spre cinstea lui, și-a asumat-o cu hărnicia cunoscută a celor ce știu să ardă în flacăra unei meniri.

Sîntem acum în anul de grație 1982, spre sfîrșitul lui. Castelul lui Alexandru Ioan Cuza se arată a fi astăzi cu totul și cu totul altceva decît o ruină sordidă de la care călătorul, cît ar fi fost el de tare, își abătea întunecat și întristat privirile, pentru a-și șterge o lacrimă. Renovat, reîmplinit în strălucirea lui de odinioară pînă la detalii uneori insignifiante, va fi inaugurat curînd, chiar în acest noiembrie, cu fastul cuvenit unui eveniment de excepție. O duzină de ani a durat reconstrucția lui și jumătate din acest răstimp dureros de lung, pe partea îndemnurilor și a neodihnei, a pirghiilor strecurate încăpățînat sub indiferență, a stat pe umerii comunistului Petre Roșu. Și, totodată, pe umerii primarului Florin Gădea. De la oamenii satului, dar și din locuri îndepărtate mult de vatra din-totdeauna a Ruginoasei, s-au recuperat o mulțime de lucruri și obiecte, aparținînd odinioară castelului sau numai epocii strălucirii lui, cu o tenacitate de laudă. Mici în parte, toate cresc în priviri și în cuget cînd stau laolaltă, încălzindu-se unul pe altul. Apoi a fost reorganizat și muzeul comunei și un lung șir de donatori, la stăruințele lui Petre Roșu, i-au adăugat an de an ființa, cu zeci și zeci de mărturii ale unui fel anume de a dura în lume. Știm astfel mai multe acum nu numai despre trecutul Ruginoasei, ci și despre civilizația acestui trecut. Ștefan Dupalău, Dumitru Panciuc, Maria Bodoașcă sau Vasile Rotaru, între mulți alții, alături de acest înimos Petre Roșu, sînt de fapt noii lui ctitori. Reunită sub același acoperiș cu muzeul, în vecinătatea imediată a castelului, a reînflorit și biblioteca satului. În inima a toate, stă acum tînărul muzeograf Petrea Irinciuc, un dăruit al profesiei, incapabil să dormă cînd știe că ceva sau altceva nu s-a rînduit încă la un loc cuvenit. Și ce poate fi mai reconfortant pentru un tînăr absolvent al unei facultăți de istorie decît să ajungă pe un meleag unde istoria e vie și grăitoare și unde oamenii care s-au învrednicit să țină în mîinile lor destinele unei comunități chiar cred că știința istoriei poate fi o bună terapeutică pentru conștiința contemporanilor ?

Astfel, după atîtea și atîtea peripeții, castelul din Ruginoasa, din renașterea căruia strădania de zi cu zi a secretarului adjunct Petre Roșu face parte integrantă, va fi inaugurat la 23 noiembrie a.c. Dar neliniștea tînărului activist nu va fi mai mică nici de acum înainte. De pildă, primăria din Iași ține cu ghearele și cu dinții de candelabrele care au fost altădată ale castelului lui Alexandru Ioan Cuza și recuperarea lor pentru complexul muzeal de la Ruginoasa nu se anunță a fi o întreprindere dintre cele mai ușoare. Poate presa culturală din Iași va avea și ea un cuvînt de spus în această dispută a ambiției desarte cu devotamentul luminos pentru imaginea nealterată a trecutului nostru. Steagul arborat la moartea domnitorului și coborîrea lui în pămîntul Moldovei au ajuns pe la Fălticeni. Vesela castelului de altădată mai stă într-un depozit de la Poșada. O trăsură de epocă, o oglindă, un potir, alt potir, iarăși, se știe unde sînt și pentru fiecare în parte, și Florin Gădea, și Petre Roșu, și Petrea Irinciuc vor arunca în luptă toată puterea lor de convingere. Și cu asta am spus aproape totul despre cheile împlinirilor Ruginoasei de astăzi, rotunjite pe partea sufletului și a conștiinței. În strădania sa, Petre Roșu, secretarul adjunct al Comitetului comunal de partid Ruginoasa, nu a fost și nu a rămas singur.

MIHAI PELIN

Viața la 1000 de metri

(Urmare din pag. 8)

— legile 58 și 59 din 1974 și se referă la situația pămîntului în zonele de munte. Dar situația pămîntului în zonele de munte ar trebui considerată odată cu starea de fapt a populației din vîrful muntelui. La Jina se constată o excepțională stabilitate a populației. Practic, comuna e închisă și asta prin forța lucrurilor. Jinarii, cînd pleacă de aici, pleacă numai ca să se întoarcă. Cu totul sînt doar 7 navetiști la 4 800 de suflete. Profesorii și funcționarii, cu foarte rare excepții, sînt jinari. Oamenii se nasc, trăiesc și mor la Jina, cu finețele, oile și ocupațiile tradiționale. Pămîntul, dat fiind schimbările în viața omului, trebuie transmis cumva de la un om la altul. Cum ? El nu poate fi vîndut, nu dă voie legea. Și, atunci, se întocmesc o sumedenie de acte care acoperă un adevăr : că pămîntul e trecut de la un om la altul, de fapt, prin vînzare. La primărie se scriu hîrtii peste hîrtii, ca să se respecte, în aparență, o lege perfect adecvată treburilor de la ses, unde pămîntul e în folosință obștească, dar inadecvată la munte, unde fineața e muncită de cel ce o are. La Jina nu-i o situație specială. La Jina e chiar situația de la Jina, care-i aceeași și la Poiana, și la Rod și în toate așezările de sus, de la munte, unde baza e creșterea vitelor, și nu porumbul, planificat — cum am văzut — ca o abstracție pe un pămînt ce dă întotdeauna fîn, nu porumb. Dacă transhumanța e legea vitală a oieritului, nu-i firesc să se întocmească o lege, astfel încît să o știe și primarul de la șes, care alungă turmele de pe ogorul rămas, după culesul bun doar pentru păscutul vitelor ? Dacă aceasta-i situația finetelor de la 1 000 m înălțime, nu-i oare drept să se facă în legile generale de folosință a pămîntului în țara noastră specificațiile de natură a-l face pe oier să se simtă în legalitate, atunci, cînd își crește oile ? La munte, fără sare nu se poate trăi. Sus la munte e frig și e nevoie mare de calorii. Fără porc, familia oierului o duce greu. Pavel Hulea, cum am văzut, a contractat un porc și l-a dat, la timp și la greutatea cuvenită, statului. Dar se poate crește un porc cu fîn ori cu cartofi, doar ? Muntenii sînt crescători de animale renumiți. Ca să-și respecte contractele, trebuie să li se dea cele stabilite din capul locului prin contract : grăuntele. La munte, bogăția o dau animalele. Din cauză că nu toată lumea ia aminte la legile vieții de la munte, iată, e nevoie de o lege a județului Sibiu, ca să nu-și mai înstrăineze muntenii oile. Bun, și dacă nu ies oile din județ prin vînzări, larna, unde să pască ? Fînul, cît este, nu ajunge, fără a mai socoti că trebuie ajutat cu fîn și șesul. La Jina, problemele de viață și chiar de moarte, acestea-s.

Să nu copiem pe nimeni. Să folosim experiența noastră veche de mii de ani

Dr. ing. Vasile Cardașol este directorul Institutului de cercetare și producție pentru cultura pajiștilor din Brașov. Este unul din cei mai tineri directori de institut de cercetare, face parte din „noul val", să ne exprimăm astfel.

— Tovarășe director, după cea de vinător, meseriile de agricultor și de păstor, cu care se înrudesc îndeaproape preocupările Institutului, sînt cele mai vechi. Și iată-ne rostind în legătură cu ele cuvinte intrate mai de curînd în obișnuința noastră : productivitate, exploatare intensivă, valorificare la potențial... Să intrăm, vă rugăm, în amănunte.

— Direcțiile de cercetare ale institutului, vorbim doar de cele mai importante, sînt : ameliorarea și producerea de sămînță la graminee și leguminoase perene de pajiște, tehnologia pajiștilor permanente, adică naturale și a celor semănate, valorificarea prin pășunat a pajiștilor, calitatea și modul de conservare a furajelor de pajiște. Înainte de a trece mai departe, să spunem că nu sîntem singurii care ne ocupăm de aceste probleme. La Pitești, Timișoara, Jucu și Vaslui funcționează stațiuni de cercetări subordonate institutului, care, pe lîngă problemele de cercetare generale se ocupă îndeosebi de cele specifice zonei. De asemenea, majoritatea stațiunilor de cercetări agricole au și microlaboratoare care studiază problemele specifice pajiștilor. În fiecare județ sînt întreprinderi de îmbunătățire și exploatare a pajiștilor.

— Modul acesta de organizare denotă importanța care se acordă exploatării pajiștilor. Unde am ajuns astăzi ? Ce rezultate am obținut ?

— Sînt rezolvate verigile importante. Cercetarea oferă soluții optime pentru toate fazele importante ale procesului tehnologic. S-au creat 17 noi soiuri, din care 10 sînt omologate. Ele răspund obiectivelor de ameliorare pe care ni le-am propus. S-a reușit mărirea perioadei utile prin crearea de soiuri tardive, creșterea producției în paralel cu îmbunătățirea calității și a rezistenței la dăunători și frig. Oferim soluții optime pentru pajiștile semănate și pentru cele permanente, este studiată problema degradării și a refacerii pajiștilor. Este stabilit modul optim de exploatare a pajiștilor pentru pășunat.

— Ce producții se obțin în unitățile de producție și în cercetare ? Ce estimări pentru următorii ani ?

— Pe hectar, fără intervenție, producția se estimează la 5—6 tone. În producție se obțin în medie 8—10 tone. În 1985 trebuie să ajungem la 18 tone. În condiții experimentale, pe loturile noastre, avem o producție de peste 30 de tone.

— Diferența dintre rezultatele obținute în cercetare și cele din producție este foarte mare. Care sînt cauzele ? Funcționează, cumva, o mentalitate greșită ?

— Aici sînt multe de spus.

— Să le spunem.

— Mai există părerea că iarba crește oricum. Bineînțeles, nu e așa. O mare parte din furaje se pierde pentru că nu se face recoltarea în perioada optimă. Se obține o cantitate mai mare în dauna calității. Și nici măcar atît nu se cîștigă. În loc să se ia 3—4 coase, așa cum este tehnologia corectă, se cosește odată fînul, îmbătrînit, cu mult material lemnos, celulozic, cu calități nutritive reduse și se mai face o coasă de otavă. Deci, nici cantitate nu se obține așa cum se speră. Atenția multor fermieri este îndreptată numai spre cultura de cîmp, spre cultura mare. Sistema de mașini de recoltat nu este încă suficient adecvată condițiilor de relief și de climă. Concentrarea mașinilor nu este întotdeauna cea mai judicioasă. În zona montană plouă la 5—6 zile, dacă nu chiar mai des. Perioada optimă de recoltare este doar de 10—12 zile. Pentru a se obține mai multe coase, ea trebuie respectată. În practică, recoltarea se face uneori și în două luni. Concentrarea mașinilor trebuie făcută pe zone climatice și de relief. În multe unități, îngrășămintele destinate pajiștilor sînt deturnate spre culturile de cîmp. Echilibrarea îngrășămintelor este un alt aspect care se neglijează. Există o carență de fosfor și potasiu. Se administrează îngrășăminte azotice care duc la acidificarea solului, cu rezultate negative pentru pajiști. Curățirea pajiștilor de material lemnos, de arbuști, de ciuate se face de obicei cu muncă patriotică de către consiliile populare, cu pionieri, cu oameni care nu sînt de meserie. Asta n-ar fi un lucru rău, dacă ar fi urmărită cu competență și interes de cei care trebuie să le exploateze.

— E vorba de receptivitate, de spirit gospodăresc sau organizarea întreținerii și exploatării pajiștilor ar mai trebui îmbunătățită ?

— În fiecare unitate sînt condiții pentru sporirea producției, însă și sistemul organizatoric este susceptibil de îmbunătățiri. Principalul indicator al întreprinderilor de pajiști este valoarea investiției. Are la dispoziție un număr de milioane, după cîte știu eu provenite de la buget, pentru îngrășăminte, pentru parcelări, diverse îmbunătățiri pe care trebuie să le investească. Se dă importanță mai mică felului cum sînt banii cheltuiți. Întreprinderea de pajiști nefiind proprietara pajiștii o predă celui care o exploatează. Multe din amenajările realizate se distrug, pajiștea este exploatată necorespunzător. Va urma un alt proiect, alți bani de la buget etc.

— Există o preocupare din ce în ce mai insistentă pentru valorificarea zonelor montane. Care este părerea cercetării în acest domeniu ?

— În zona de munte, unde celelalte culturi au pondere mică, gunoiul de grajd ajunge pe pajiști. Se poate spune că ele sînt valorificate aproape de potențial. Dacă gunoiul natural nu ajunge pe pajiști se produce în timp o sărăcire a substanțelor nutritive. La munte întreaga atenție se îndreaptă spre pajiști și sînt exploatate corespunzător. Așa se explică cîudata situație că țăranii necooperativizați vînd statului fîn cu 6—7 lei kilogramul.

— Cum e posibilă o tranzacție știind că prețul oficial este, dacă nu mă înșel, de 2 lei ?

— Probabil, în scripte sînt trecute cantități mai mari care sînt decontate pe seama animalului. Vaca nu spune la nici un control cît fîn a mîncat. Asta se vede la producția de carne și de lapte, care, nu mai e un secret pentru nimeni, este direct proporțională cu cantitatea de furaj pe care o mănîncă. Dealtfel se poate constata că toamna toate unitățile își „îndeplinesc" planul la furaje. Scriptic, bineînțeles. Pe parcurs, prin decontările zilnice, situația se echilibrează, dar vaca mănîncă mai puțin, e subponderală și dă doi litri de lapte pe zi. Pentru unii țăranu e mai rentabil să vîndă fîn decît să mai crească vite. E un fenomen care trebuie să dea de gîndit.

— Îl semnalăm. Evident, nu cu plăcere. Să revenim la valorificarea zonelor montane.

— În special aici trebuie acționat pentru schimbarea unor mentalități. Peste cota de 1000 de metri cositul nu se mai poate practica și valorificarea pajiștilor trebuie făcută exclusiv prin pășunat. În zona montană trebuie asigurată o rezervă de furaje pentru 4—5 zile și adăposturi pentru perioadele de vreme rea. Să ne gîndim că uneori chiar în mijlocul lui august pe munte poate fi furtună, grindină și chiar îngheț. Anul acesta, în Bucegi, din cauza lipsei unor amenajări minime au murit vite în cele cîteva zile de vreme rea. Grija față de omul care se ocupă de animalele din zona respectivă trebuie îmbunătățită. Pe lîngă adăposturile de care vorbeam, trebuie amenajată o cameră pentru acel om și pentru familia sa, trebuie asigurate unele facilități, de aprovizionare. Altfel, munții vor rămîne pustii. După opinia noastră, pe munte trebuie organizate microferme de 400—500 hectare de pajiști fertilizate, unde pășunatul să fie determinant. Ele să fie exploatate prin posibilități locale, să fie folosită tracțiunea hipo. Să folosim experiența noastră de mii de ani din aceste zone. Să nu încercăm să copiem pe nimeni, ci să procedăm așa cum am învățat de multe generații încoace. Și în privința în care se face pășunatul sînt multe de spus. Problema este complexă și propun revistei dumneavoastră o masă rotundă cu specialiști, la care să participe și oameni care lucrează nemijlocit cu animalele în munte.

— E o idee bună, căreia îi vom da curs cu prima ocazie. Care este acum după părerea dumneavoastră prima urgență în acest domeniu ?

— Nu s-a pornit la acțiune de la cunoașterea fondului pastoral existent. Nu avem o inventariere a pajiștilor sub aspect cantitativ și mai ales calitativ. Din acest motiv posibilitățile de extrapolare a rezultatelor cercetării sînt diminuate. Au fost trecute la pajiști și bolovănișuri, terenuri improprii, neamenajate, etc. O recenzare corectă permite și o amplasare mai bună a punctelor de cercetare, o mai bună stabilire a centrelor de

(Continuare în pag. 18)

OPREA GEORGESCU ■

Tradiție și actualitate

(Urmare din pag. 8)

● Combaterea vegetației acide de invazie se practică prin împrăștierea pe porțiunile afectate a bălegarului proaspăt, „verde", care prin fermentare creează starea de „ardere" a vegetației nedorite și în final și îngrășarea terenului.

— Absența bălegarului un număr de cițiva ani consecutiv și ignorarea preciziei modului său de folosire determină fenomenul de „îmbolnăvire" treptată a fineților, prin **re-acidifierea** solului, declanșarea unei acute lupte interspecifice din care iese învingătoare vegetația caracteristică solurilor puternic acide, ca nardetele, mușchiul de pădure, afineturile ș.a., un prim „simptom" fiind și apariția „mușuroaielor", ca denivelări datorate aglomerării în „insule" a vegetației acide și mai puțin cîrtițelor sau furnicilor, cum adeseori există înclinația de a se interpreta.

Economii de energie

— Experiența tradițională ne aduce și alte învățăminte remarcabile și folositoare : cosirea fineților începe obișnuit la „semnalul" dat de planta cunoscută sub denumirea de „clocotici", ce-și disemnează semințele prin expulzare, expresia uzuală fiind „cînd pocnește clocoticiul". Aici se face o concesie situației „ideale" de recoltare a finurilor în perioada de înflorire, concesie ce-și are însă un profund raționament practic : prin actul cosirii, prin lovirea ierbii cu coasa, semințele coapte sau semicoapte cad, bine împrăștiate, asigurînd astfel densitatea fînului anului viitor. Se elimină deci cu totul operațiuni costisitoare ca **aratul, grăpatul,** și **semănatul,** evitîndu-se consumuri mari de energie și asigurîndu-se — printr-o **operațiune unică** — perenitatea fineței, cu cheltuieli minimale.

Se evidențiază și aici — mai ales astăzi, cînd omenirea străbate o din ce în ce mai acută criză de energie — valoarea experienței tradiționale, condiționat de justa ei înțelegere și interpretare.

Exploatațiile mici și rolul secundar al pășunilor

● Tradiționalul agro-montan sucevean, mai vechi sau mai recent, **recomandă exploatația mică,** cu circa 10—15 U.V.M.-uri, de tipul gospodăriilor țărănești individuale, ca soluție mai intensivă și economică totodată, pentru folosirea la potențial a terenurilor agricole de munte, aici intensivul fiind reprezentat tocmai de fînețe, pășunile jucînd un rol secundar, de completare în sezon scurt a resurselor de hrană pentru rumegătoare. Dealtfel păsunile sînt și mai sărace în specii furajere față de fînațuri, iar prin pășunare, indiferent de cîte eforturi s-ar întreprinde, o mare parte din masa vegetală va fi slab valorificată, din cauza inevitabilității călcarii cu picioarele și a strivirii, prin așezarea pentru odihnă a animalelor, a vegetației furajere. Rezultă deci că păsunilor nu merită să li se sacrifice acele terenuri care au capacitatea de a putea deveni fînețe.

Lucrările pentru amenajarea, întreținerea și exploatarea unor fînețe sînt complicate și dependente la munte de un complex de factori : se impun îngrădiri și apărarea astfel de pătrunderea animalelor, curățiri, nivelări, pază, îngrășare sistematică anuală cu bălegar în primul rînd.

La recoltare, moment-„cheie", supus riscurilor inevitabile ale „anilor buni" și „anilor răi", apar lucrări numeroase care necesită o cît mai mare viteză de lucru : cositul, împrăștiatul de cîteva ori pentru uscarea la soare, adunatul în căpițe, uneori necesitatea de spargere a acestora și reîmprăștiere, adunatul și transportul la clăi, protejarea clăilor prin îngrădire înaltă, transportul fînului din clăi la grajdurile animalelor, urcatul în podurile acestora.

Determinant pentru calitatea finurilor este aspectul evitării **categorice** a surprinderii ierbii cosite de către ploi sau chiar rouă, la sol, cînd apare fenomenul de „înnegrire", de mucegăire a finurilor.

Climatul umed al zonei de munte, ploile frecvente, schimbările diurne ale climei complică considerabil problema finurilor.

Necesitatea existenței capacității de concentrare imediată a unei cantități suficiente de forță de muncă, devine determinantă.

Foarte multe fînețe se găsesc în poziție de pantă accentuată, aspect care sporește cheltuielile necesare și așa ridicate.

● Gospodăria individuală montană reușește, nu fără dificultate, să rezolve toate aceste cerințe, beneficiind de apropierea prin plasament față de locul principal al producerii furajelor — fînețele — prin capacitatea de a putea concentra rapid forța de muncă necesară, atît prin membrii familiei, cu aportul important al vîrstnicilor și copiilor, cît și prin întrajutorare între vecini.

Finarele — o soluție

S-a stabilit prin cercetare că prin sistemul tradițional al conservării finurilor în clăi descoperite se pierd, anual, prin degradări, circa 15% din fînuri.

Soluția practică și la îndemînă există și ea este reprezentată de **finarele** plasate pe fînețe. Atît în Bucovina, cît și în alte zone carpatice, există experiența finarelor, fără a se fi extins totuși după necesități. În țările cu agricultură montană dezvoltată, această problemă este rezolvată, finarele fiind singura formă de conservare a finurilor la locul producerii acestora.

Nici o investiție, nici o repartiție de material lemnos, de categorie inferioară, nu trebuie să pară prea mare, deoarece pe economie se va realiza în final și economisire de material lemnos, finarele avînd durată de folosință de 5—6 ori mai îndelungată decît actualele împrejmuiri înalte din jurul clăilor, ce îndeplinesc funcțiuni incomplete. Se va realiza însă totodată și o mare economie de fînuri de bună calitate, prin evitarea factorilor **climatici — noxe,** consumării accidentale de către animalele sălbatice și mai ales prin asigurarea păstrării în cea mai mare măsură a proteinei digestibile, vitaminelor, unităților nutritive, inclusiv prin desăvîrșirea uscării finurilor în finare, prin „uscare umedă".

● Se demonstrează și se justifică astfel necesitatea și utilitatea unei acțiuni generale de renunțare definitivă la conservarea finurilor în clăi și înlocuirea acestui sistem, la munte, cu soluția finarelor pe fînețe, transportul spre grajduri urmînd a se realiza preferențial în perioadele cu zăpadă și cu mijloace cu tracțiune animală.

Se poate spune că avem un exemplu cînd tradiționalul se cere corectat prin soluții ameliorative, simple, la îndemîna și cu eficiență garantată....

Fînețele se constituie în valoare considerabilă pentru zootehnia montană, impunîndu-se asigurarea stabilității și ameliorării treptate, păstrarea în patrimoniul național a fînețelor montane **ca expresie a intensivului zoo-economic,** ca pat melifer, de plante medicinale și cu rol general ecologic, avîndu-se în vedere că prezența fînețelor reprezintă și o garanție absolută a neapariției eroziunii terenurilor agricole montane.

(Urmare din pag. 17)

greutate a zonelor de exploatare.

— Vă mulțumim și promitem organizarea unei mese rotunde pe această temă, credem și noi alături de dumneavoastră, extrem de importantă pentru economia noastră.

Pe unde umblam tot aici mă visam, căci eu aici sînt prins

Da, viața nu ușoară aici, la Ungureni, în Gorj, spune Constantin N. Vărzaru, că tre' să te scoli în faptul zilei să dai de mîncare la vietăți, că pe-aci e sus și nu prea se face nimic ; la noi e multă piatră și noi scoatem piatra și-o punem acolo unde e noroiu și mai aducem pămînt, dar uneori mai fuge și pămîntul că n-are de ce să se țină și mușchiul și feriga tot nu dispare cît le tăiem noi, și din piatră nu se fac roșii, da noi punem semințe, și dacă punem îngrășăminte se coc dintr-o dată și nu sunt bune, numai gunoiu de oaie, ăla-i bun, da atunci se coc tîrziu în toamnă, și ardeiu iese mic și fasolea urcă sus, da bobu e mărunt, și cu porumbu e un chin, iese mic, uite-așa cît pumnu și trebuie să fie d'ăla românesc rezistent, că dacă mai e un alt hibrid prin jur nici nu mai polenizează, și cum iese porumbu, mic cum e, se și dau viezurii la el, da cu viezurii e mai ușor că se luptă cîinii cu ei, iar noaptea vine și ursu ; io ard cauciuc și pucioasă ca să fugă ursu, și el mai fuge și iar mai vine, și-am văzut ursoaica cu doi pui cum fugea prin grădină, și cum vă spusei mai am și cîinii ; dacă mi-ar otrăvi cineva cîinii ? nu știu ce i-aș face, că fără cîini nu se poate aici, da dacă porumbu nu se face îi mai aducem de jos, de la șes, io mai mult mă rog să iasă fin pentru oi, și pun gunoiul după un an de la fermentație, atunci e bun pentru îngrășăminte, și de fineță și în grădină ; chimice ? nu pun eu chimice că alea nu sunt bune și am auzit că suedezii nici nu mai folosesc, cresc și io cîteva oi cu lapte, vaci nu pot să țin, că pentru vacă trebuie să ai pămînt, vaca e mult mai pretențioasă, și nici porci nu cresc că eu porc nu mănînc, da porcii cresc bine pe-aici și sunt mulți, și nici cu oile nu e ușor că multe nu scapă de șchiop (necrobacilоză), și brînza tot singur o fac, nici cheagul nu-l cumpăr, cheagul ăl mai bun e cînd mielu n-a apucat să mănînce iarbă, iar colastra din stomacul mielului, de-acolo se face cheagul și se mai ține cîțiva ani la sare, atunci e numai bun : oile mănîncă-n cîmp, porumb mai cumpăr pentru iarnă ; cu apa ? cu apa e mai greu, din fîntîna asta scot douăspe familii, mai e la deal o fîntînă, da nu tragem de-acolo apă că pompele îngheață iarna ; oamenii ? eu nu chem oamenii că sunt departe și eu mă țin bine, da cînd știu că bătrîna din deal e bolnavă mă mai duc pe la ea, oamenii nu fură pe-aici și în cînd am găsit un țol, știam și cui e și i-am dus ; haine mai cumpărăm, mai facem, lîna turcană se spală în apă, se usucă, se scarmănă, se toarce la șezători, aia țigaie la mașină ; fructele ? se face rod chiar dacă mai fură ursu, toamna sap pomii la rădăcină, dar nu prea mult, c-aicea e vînt tare și-i smulge, chiar și nucul care se spune cît e de înalt atîta e și-n pămînt, tot îl dă jos vîntu, și mai tai și crengile și uscătura, iar iarna pun zăpadă pe lîngă ei ; anu ăsta s-au făcut multe, da n-au venît să le ia la fondu de stat și nici io nu pot să le transport că n-am cu ce, iar care au rămas le pun pe blană sau le afum la pomar și sunt bune iarna, că eu mănînc puțin : două ouă nici vîrtoase, nici cu zeamă, da cleioase, și brînză, și mai culegem bureți și gata : pîinea ? păi fără pîine n-am putea ; nu stau, că sîci e mereu ceva de făcut, mai repar un gard, mai scot o piatră, mai pun o blană la acoperiș, iarna citesc, noaptea îmi place să citesc la lumina godinului, și odată m-au urmărit milițienii că au zis că am alambic apoi au văzut și au rîs și ei, da cărți nu prea vin la librărie și am făcut și comandă la cartea prin poștă la București, da n-am primit nimic ; da ce credeți că eu sînt rupt de lume ? că toată ziua merge difuzoru și citesc și ziaru și prind tot, că eu am o mie de cărți și mai discut cu Darie Novăceanu că și el e de pe-aici, din Crasna ; ce-mi lipsește ? ce să-mi lipsească, sunt mulțumit cu ce am, aici e aerul cel mai bun din lume și locul cel mai frumos, că eu am fost cioban și m-am cățărat peste tot în țara asta și în Australia puteam să plec, dar pe unde umblam tot aici mă visam, căci eu aici sunt prins și-aici mă țin...

IULIAN COSTANDACHE ■

Oamenii de la Văsoaia nu mai pleacă

De cîțiva ani Văsoaia, unul din satele pierdute printre culmile Zarandului, a devenit foarte cunoscut, latura socială a problemelor montane legate de agricultură conferindu-i un interes general. Prin '79 generația mai tînără începuse să coboare de la munte, părăsindu-și casele și pămînturile, atrasă de mirajul și, de ce să nu o spunem, avantajele civilizației. Totuși, nu plecarea ei întoarcerea a făcut s-o știe lumea. Izolarea și rigiditatea destinului omului de la munte au fost întrerupte, aici la Văsoaia, de apariția primelor buldozere ce urmau să continue șoseaua de la Chisindia, de speranța unei curse regulate care să ducă și să aducă elevii de la școală. Ca orice lucru greu, șoseaua nu s-a făcut ușor, încă nu este pe deplin terminată, dar Tîrgul Codrenilor inaugurat aici și-a desfășurat anul acesta a treia ediție, marcînd astfel începutul unei tradiții.

Viața și-a reluat ritmul, s-a redeschis școala pentru cei mici (deși nu sînt decît cinci elevi), cărușele coboară cu poame spre Sebiș, mașina salvării poate interveni în cazurile ce nu se pot rezolva la punctul sanitar. Într-un cuvînt, izolarea a fost întreruptă, dar tot împotriva ei trebuie luptat. Demult, satul avea cinci-șase sute de familii, avea independența și personalitatea lui. Astăzi, dacă mai sînt o sută și ceva de case dintre care doar jumătate locuite. Revitalizarea muntelui a început aici cu acești foarte puțini gospodari cutezători și întreprinzători. Gospodăria lui Valeriu Dobre numără cinci persoane : bătrînul Todor, ei și băiatul cu soția. Ei sînt cei care dau tonul în sat. Cînd a fost să plece băiatul, mamă-sa a pus piciorul în prag și i-a zis : „Nu pleci din sat cît avem ce minca și putem munci". Vorbele ei s-au răspîndit ca fulgerul printre vecini chiar dacă aceștia își aveau casa la 2—3 kilometri. Adevărul lor le-a mers la inimă și le-a dat curajul să înfrunte greutățile. Todor s-a însurat cu Stana și așteaptă un copil și toată lumea e de acord că fata asta parcă s-a născut cu sapa-n mînă ; tare bine s-o mai potrivit cu gazdele... atîta-i de vrednică !

Casa lor este, poate, cea mai frumoasă casă din Văsoaia. Așezată într-o poiană însorită, mărginită de pajiști aurii și ogoare arate proaspăt. Ioan Brait, un tăcut de felul lui, a știut în fiecare moment mai greu din viață să găsească o rezolvare. Acum tace, mai mult ca de obicei, pentru că iarăși e pus la încercare. Are trei fete doar. Două și-au făcut rostul lor și au plecat din sat. Și-a păstrat-o lîngă el pe cea mai mică, pe cea mai dragă. A dat-o la școală, a terminat liceul și-acu nu știe ce s-o sfătuiască. Cele mari o judecă că nu se hotărăște să plece și stă la coada vacilor. E drept, îa grija ei au rămas cele 9 vaci și vițele. Nici ea nu știe ce să facă. Ideea că Văsoaia poate deveni un sat turistic, a făcut-o să aibă răbdare și să aștepte. Viitorul se anunță atît de promițător, iar ea se va găsi aici, se va căsători, își va crește copiii și părinții vor face ce au îndrăgit atît de mult : vor crește, în continuare, animale. Ani la rînd, din gospodăria lor au ieșit cîte două-trei tone de carne la contractări. Viitorul propune soluții noi : agroturismul. Dintre cei rămași mulți sînt cei care cresc între 10—14 vite, dar acest lucru nu se poate realiza decît într-o familie completă. Cel care a copilărit la oraș nu va ține de coarnele plugului cu plăcere, nu va merge cîntînd la coasă, va crește animale și va face agricultură, doar ca să-și cîștige o pîine, munca va fi pentru el o corvoadă. De asta nu i-am spus Florichii — pleacă ! Copiii ei aș vrea să ducă mai departe viața la Văsoaia cu ușurința cu care îi-o dă numai dragostea pentru munca făcută cu plăcere.

Pentru cel care urcă la munte nimic nu poate fi mai interesant decît o seară petrecută la gura sobei. Și în acest sat răspîndit printre coline, cu case fără străzi, s-a discutat despre viitor la gura sobei și la lumina lămpii cu petrol. În seara aceea se găseau adunați la bătrînul Adam Brait : Oprea Trandafir, Ioan Boanchiș, Ion Moț, Marina Brait și Florița Buchiș. Cum era și firesc de la viitor oamenii aveau numai pretenții. Nu s-a discutat cu spirit critic. Sînt ei, muntenii,

niște oameni care nu greșesc ? Le-am adresat întrebarea și văzînd că un timp nu știu ce să zică mă așteptam să o scoată la capăt cu o vorbă de duh și pentru că întrebarea cu autocritica i-a pus pe gînduri, Adam Brait mi-a răspuns : după cum merg lucrurile s-ar zice că greșim cerînd poate prea mult. Noi trăim din creșterea animalelor și treaba asta o facem bine. Eu am două vaci în grajd, cresc porci și găini, pun fasole, porumb, dovleci, nu cumpăr nimic de la oraș, ba mai și dau ce trebuie la contract. Le dau fetelor carne, mere și fasole. Poate am greșit că n-am rămas și eu la oraș să fi ieșit acum la pensie, să-mi vină bani de-a gata... Dacă vrem lumină electrică și un autobuz pentru copii să-i ducă la școală, se cheamă că vrem prea mult ? Să știți că omul de bună credință dacă greșește înseamnă că nu e doar el de vină. Boleac Ion, delegatul nostru sătesc, nu are trecere pe lîngă consiliul comunal din Chisindia. Deputatul județean ne-a promis lumină, noi am strîns 150 000 lei, asta dovedește că cetățenii-s dornici, dar după asta nimeni nu s-a mai interesat... Le zic că lucrarea este în studiu, că la primăvară se vor experimenta cîteva tipuri de instalații eoliene, că totuși aici la Văsoaia, anul acesta tîrgul Codrenilor s-a desfășurat la lumina unei asemenea instalații, că se știe că nu a dat randamentul necesar și că tocmai de aceea sînt în studiu alte tipuri.

Am înțeles, la plecarea din Văsoaia, că cei rămași nu numai că nu vor mai pleca ; produsul muncii lor nu înseamnă doar bani ci carne și lapte.

ELENA GHERA ■

La Bisoca, pe acoperișul României

Coborînd o căruță cu nuci din Bisoca la vale, cu gîndul s-o schimbe pe porumb sau făină, Petrea Dobroiu a izbutit s-o răstoarne într-o ripă, la o fugitură a drumului, și sătenii din Sările, se înțelege, au rîs cu lacrimi, și mai rid și astăzi amintindu-și cum aduna omul nucile, nucă cu nucă, din scorburi și de sub frunzele unei toamne care a dus. Numai că Petrea Dobroiu, și atunci, și mult mai tîrziu, pînă cînd s-a dus pe copcă, n-a contenit să le spună că-s proști, că degeaba rid, că nucile lui tot în România s-au răsturnat și că din ce n-a adunat el va aduna alt român. Sau vor răsări alți nuci. Bisocenii mai coborau în vale, legînd roțile în lanțuri, și cu lemne din pădurile locului și din două trei drumuri își chiverniseau porumbul de peste iarnă. La întoarcere, luau în piept suișurile dintre satele lor și restul lumii injugînd cîte patru și cîte șase boi la un car, și tot ajungeau acasă, în cotloane uitate de Dumnezeu, dar așezate chiar în inima României. Pentru zile grele, uscau ghebe. Pentru veselie, aveau țuicile stoarse din prune, dar prețuiau îndeajuns și vinul, pritocindu-l din struguri aduși peste alte și alte ripe, din Cernătești. Și așa, departe de lumea noastră, dar în inimi ei, Borcănița Bîra a ajuns să coasă fără ochelari pînă la 114 ani. Frații ei au atins fiecare cîte 105. La Pleși, Ion Grigore Bîra Mic a trăit și el 101 ani în cap, dar mai puțin decît celălalt frate al său, Ion Grigore Bîra Mare. Cu alte cuvinte, erau toți în viață cînd Alexandru Odobescu pășea pe aceste meleaguri.

Dacă-l credem pe cuvînt pe primarul Dragomir Buturugă, un ziarist n-a mai călcat pe aceste meleaguri de prin '68, cînd s-a reîmpărțit țara iar în județe. Pesemne, Dragomir Buturugă citește mai mult în viața de zi cu zi a locuitorilor satelor lui de baștină, răsfoind ceva mai rar **România pitorească**. Și e păcat, pentru că ar fi aflat, cum să spun altfel ?, niște lucruri nemaipomenit de frumoase despre satele lui. Și se cuvine, drept urmare, să știm ce înseamnă Bisoca de astăzi, nu de alta, dar ca să nu se creadă cumva că a rămas în neclintirea din vremea lui Odobescu. Comuna numără acum 1 080 familii cu 3 800 suflete, răspîndite în opt sate : Bisoca, Băltăgari, Șindrila, Pleși, Recea, Lacurile, Lopătăreasa și Sările. Dintre ele, Șindrila și Lopătăreasa abia numără cîte o sută de fumuri. O parte din vatra comunei poartă un nume de mîngîiere : Bisocuța ; dar viața, și acolo, la fel se petrece. De la un sat la altul, pășind de la 1 000 de metri în sus deasupra nivelului unei mări depărtate, poștașii Radu Marin, Cristea Căsaru, Vasile Cotcoruș și Marin Constantin, veteranul lor, străbat împreună, zi de zi, în jur de 80 de kilometri, pe drumuri și cărări răsucite ca naiba. Avuția tuturor stă în vite și dobitoace mai mici. Laolaltă, bisocenii au 2 020 taurine, 3 600 ovine și 1 200 porci și, împărțindu-le pe toate pe cap de familie, se înțelege că e o avuție destul de rotundă. Din ea, bisocenii fac o parte frumoasă statului : 239 tone de carne pe an.

Ca să-și ducă vitele la un liman, au rămas cu 680 ha pășuni și 1 700 ha fînețe naturale. Îngrijite ca la carte am zice noi, dacă felul bisocenilor de a-și îngriji pămînturile nu ar fi fost mereu peste orice carte, de cînd se știu ei pe lume. Și una peste alta, pășunile și fînețele le ajung. Nu le ajunge ce nu a crescut și nu va crește niciodată pe aceste meleaguri : porumbul. Înainte coborau în tîrgurile din Beceni, Rîmnicu Sărat și Buzău și găseau de toate, dar acum, peste că nu e, porumbul a ajuns cît nu face. Se apropie chila de porumb de chila de carne, și asta nu stăvecoară în oameni nădejde, ci o mare nedumerire. Dragomir Buturugă, cît este dînsul de primar, și Ion Cășaru, cît este dînsul de secretar, nu au găsit de cuviință să rămînă în urma comunei și au și ei, ca tot omul, contracte pentru creșterea animalelor. Deunăzi, au coborît laolaltă în Ianca, în județul Brăila, unde cunoșteau ei un vice, cu gîndul să cumpere cîte un sac de porumb pentru porci, ca să le fie bine și lor, dar și statului. Au bîntuit de la un capăt la altul al Iancăi. Degeaba. Ca să nu se întoarcă acasă cu mîna goală, au cumpărat cîte un pepene și de frăgezimea lor copiii s-au bucurat. Porcii s-au ales doar cu cojile. Și cu toate că ridicarea în greutate a porcilor, fără porumb, e o treabă de desperare, oamenii din Bisoca, înțelegători, fac pe dracul în patru și-și onorează contractele.

Dar după ce într-un an ai făcut pe dracu în patru, vine vremea să-l faci în opt, și în șaisprezece, și așa mai departe. Pînă cînd și pînă unde, nu se știe. Încît, parcă mult mai bună era soluția gîndită și aplicată de primăria Bisocii în urmă cu șapte—opt ani. Cu dezlegare de sus, se statornicise în comună un tîrg : bisocenii veneau cu mieii, cu porcii și cu viteii și cei din vale cu boabe sau cu făină. Sau cu ce-i mai ducea pe ei capul să facă. Însă de vreo trei ani încoace, tîrgul s-a ruinat de la sine. Și cu toate acestea, cu speranță în vremuri mai bune, destoinicii crescători de animale din Bisoca se țin încă tari în rosturi. Toader Cernat, Neculai Cîrmaciu, Maria Moise și Gheorghe Brăescu, sau Ion Beșliu, Stoian Borcăiaș și Stan Popa, sau Dumitru Moise și Dumitru Popa, sau Dumitru Stemate, din Bisoca, din Recea și din Sările, fiind numai cîțiva dintre ei.

Totuși, pe lîngă multe bucurii, bisocenii mai au și necazuri. La Sările, la Sclifă, la Pleși și la Lacurile, izvorăsc de sub coaste fel de fel de ape tămăduitoare de boli și, deși s-au tot luat probe și s-a vorbit despre prețul lor, apele curg și astăzi în pagubă. Sub picioarele lor s-au descoperit zăcăminte mari de sare, patru maluri din Sările sînt numai stîncă de sare, și iar s-a vorbit fără să se facă nimic. Încît copiii meleagurilor, mai nou, dacă apucă să coboare la o școală din vale, rămîn duși, nu mai vin înapoi. Nici femeile, care știu să îvească din lucrul lor țesături fără seamăn, nu au unde munci cu folos pentru toți. În timp ce vitrinele magazinelor de artizanat din orașe, tot mai multe în țară, s-au bulucit de măscărici și izmenele ale unor nepricepuți. S-a întocmit și un proiect pentru amenajarea unui punct turistic și de agrement la Lacurile, dar proiect a rămas. Cu bani primiți de la județ, cu bani adunați prin contribuția oamenilor, s-a început mai deunăzi modernizarea drumului care leagă Bisoca de restul lumii. Dar s-au asfaltat numai cîteva petice de șosea și nu trebuie să fie cineva prea deștept să priceapă că banii, băgați într-o lucrare de mîntuială, au fost irosiți fără rost. Din asfaltul de acum un an au rămas numai fîlenduri și găuri.

Privită de sus, de la 1 000 de metri înălțime, lumea unde se decide destinul Bisocii și așa pare mică. Și este de-a dreptul de neînțeles de ce lumea aceasta se străduie în a se arăta și mai mică decît este de fapt...

MIHAI PELIN ■

În numărul trecut al revistei noastre, fotografia alăturată a apărut pe coperta I. Precizăm că imaginea prezintă Monumentul Independenței din Oradea — lucrare a sculptorului Constantin Popovici.

La granițele cunoașterii:

SINERGETICA (I)

Cuprinși cu emoție structura acestui mănunchi de reflexii despre un nou domeniu complex al științei, așezat călare peste frontierele cunoașterii umane, m-am întrebat — și nu fără temei — dacă nu cumva unele întrebări și nedumeriri ale trecutului își mai păstrează vigoarea și în zilele noastre. Bunăoară, îmi vine în minte o concluzie a gînditorului francez Diderot, care îi scria următoarele unui confrate : **„Vedeți acest ou ? Ei bine, cu așa ceva răstorni toate școlile de teologie și toate templele de pe Pămînt"**. Să-mi fie permisă o variantă modernă a acestei superbe mostre din gîndirea iluministă : **„Vedeți roadele gîndirii umane ? Ei bine, cu așa ceva răstorni toate dogmele teologice sau astrologice și toate templele de prostie și ignoranță de pe Pămînt"**.

Într-adevăr, unica forță supremă și, în sine, nedistructivă, cu ajutorul căreia omul se dezvoltă, conviețuiește armonios cu natura și în societate, se echilibrează cu el însuși și poate depăși necontenit, prin creație, nivelul de existență cu care, de fapt, ajunge mereu în dezacord, este **gîndirea,** îndeosebi gîndirea neostoită și tinjitoare după absolut, materializată în creații de valoare. Numai de pe culmile amețitoare ale unei gîndiri avîntate se poate contempla frumusețea lumii și neajunsurile ei, numai de pe piscurile solitare ale cugetării creatoare se poate creste continuu numărul de cai-putere și complexitatea funcțională ale motorului care împinge mereu înainte progresul economic și social, cît și personalitatea umană, spre nivelele visate sau mult dorite. Din confluența și contopirea mai multor domenii științifice, gîndite și dezvoltate creator, pe parcursul mai multor secole, s-a născut un nou mod de a vedea și a investiga lumea externă și internă omului, care a primit numele de **sinergetică.** Cu intenția vădită de a ilustra, pe cît se poate, forța unei gîndiri sau științe a fenomenelor conlucrative — căci în greceștile **synergos** înseamnă conlucrare — ne propunem ca în cele ce urmează să facem o scurtă incursiune în sinergetică, fără a accepta vreun rabat rigorii și, totodată, fără a utiliza sofisticatele limbaje fizico-matematice care încearcă să toarne în ecuații și legi riguroase conținutul, mereu extensibil, al acestui nou instrument al cunoașterii omenești.

Secole în șir, afirmația filozofului antic Aristotel, cum că **„întregul este mai mult decît suma părților sale"** a rămas, pentru gînditori și oameni de știință, un simplu aforism. Iată însă că în clocotul unei revoluții fără precedent a conținutului, obiectului și metodelor științei și tehnologiei, ne dăm seama că principiul aristotelian a devenit un adevăr riguros, demonstrabil matematic și practic. De fapt, principiul lui Aristotel s-a dovedit a fi, în cele din urmă, esența legică a oricărei structuri organizate din univers. Să exemplificăm.

După cum se cunoaște din chimie și fizică, o moleculă de apă se compune dintr-un atom de oxigen și doi atomi de hidrogen. Noul edificiu — molecula de apă — cu o structură mai complexă decît elementele sale, are însușiri noi, pe care nu le găsim nici la moleculele de oxigen și nici la cele de hidrogen.

Un organism viu, cum este cel uman, conține în structura sa sute de miliarde de celule elementare și nenumărate componente tisulare sau organice. Dar funcționarea și proprietățile specifice ale organismului ca întreg, nu se pot regăsi în celulele constituente și nici în țesuturile sau organele care îl compun și îi asigură existența.

Putem merge mai departe. Un oraș, bunăoară, deși este compus din clădiri, drumuri, canale de apă și scurgere, mașini de tot felul, rețele telefonice și electrice și multe altele, inclusiv, desigur, oamenii și celelalte viețuitoare, el nu poate fi redus, ca întreg sau ca sistem la părțile lui componente. Însăși planeta Pămînt, investigată din Cosmos, manifestă proprietăți pe care nu le are nici unul din elementele sale componente

În toate cazurile arătate — ca și în multe alte miliarde de miliarde de exemple posibile — se vede limpede, că **nici un întreg, deci nici un sistem nu se poate reprezenta ca o sumă simplă a proprietăților specifice elementelor sale.**

Așa cum se știe, gîndirea și conștiința se localizează pe **substratul material denumit creier.** Nu cred însă că ar mai putea cineva, cît de cît informat, să mai afirme, că aceste două atribute omenești se pot reduce la o sumă de procese biochimice specifice elementelor neuronice care structurează creierul. Procesele de gîndire, de creație și conștiință, specifice celui mai înalt nivel de organizare a materiei în universul investigat de om, nu sînt nicidecum reductibile la procesele care au loc în substrat, deși acestea din urmă determină baza logică și tradiție în limbaj esența celor dintîi. Am putea spune că gîndirea, creația și conștiința, ca stări de existență concretă ale unianului, operează într-un spațiu în care se poate oglindi sau proiecta întregul Univers, fără a se confunda însă cu substratul lor biologic, în absența căruia, desigur, ele se destramă.

La o examinare atentă a lucrurilor și situațiilor, ne dăm seama că în toate cazurile, **proprietățile unui întreg (ale unui sistem) rezultă din înlănțuirea structurală și funcțională a elementelor componente, mai precis, din conlucrarea reciproc potențatoare a acestora.** De la electron, nucleu și atom, pînă la om, planie, galaxii și metagalaxie, în toate găsim cîte un întreg structurat potrivit cu nivelul său de organizare și determinat de conlucrarea sau cooperarea legică dintre părțile care îl compun. Cînd conlucrarea părților se perturbă, întregul se dezechilibrează ca sistem și poate să se dezintegreze.

Se spune că **nu materia se schimbă în Univers, ci organizarea ei.** Cu adevărat, esența lumii rămîne un invariant universal, dar infinitatea de lucruri, ființe și fenomene din sînul nesfîrșit al naturii exprimă variatea nemărginită a puterii de organizare a materiei — înțeleasă, deocamdată, ca o triadă formată din substanță, cîmp și informație. Se poate pune întrebarea : cîte nivele de conlucrare sau de existență are materia în universul nostru ? După puterile științei actuale — aflată, cum spuneam, de curînd, în copilăria ei — cunoaștem, deocamdată, doar cinci nivele conlucrătoare ale existenței materiei : **nivelul cîmpului fundamental energetic-informațional,** organizat după alte canoane decît cele specifice substanței sau cîmpurilor comune universului nostru **patru-dimensional ; nivelul structurilor anorganice,** care cuprinde ansamblul de particule elementare, nuclee, atomi, molecule și combinațiile neinsuflețite ale acestora ; **nivelul structurilor organice,** în care rolul central îl joacă carbonul ca element esențial al combinațiilor chimice implicate ; **nivelul structurilor biologice sau al viului,** cărora li sînt specifice legi inexistente în primele trei nivele (cum ar fi metabolismul, adaptarea, autoreproducerea, evoluția etc.) ; în sfîrșit, **nivelul noesic,** al cunoașterii, conștiinței și creației, specific structurii proceselor de gîndire. Nu vom discuta acum pasionantele probleme care se pun cu privire la aceste nivele, sub aspectul posibilității și condițiilor de trecere a unei entități de la un nivel la altul (de exemplu, de la organic la biologic sau viu), sau legat de extinderea șirului de nivele posibile mai jos de cîmpul fundamental ori deasupra nivelului structurilor noesice. Amintim, doar în treacăt, că aplicînd principiile și legile teoriei sistemelor dinamice — cum dealtfel sînt toate structurile din univers — la domeniul nivelelor conlucrătoare sau al structurilor organizate, se ajunge la concluzii extraordinar de frumoase și deosebit de impresionante (bunăoară, se poate demonstra că orice nivel inferior conține, în latență, elementele de bază ale nivelului superior sau că orice structură din univers are o viață finită).

Așadar, sinergetica sau știința fenomenelor conlucrătoare deschide un cîmp infinit pentru cercetare și, spre deosebire de disciplinele convenționale și chiar interdisciplinare, ea abordează fenomenele, lucrurile, ființele și tot ce există în natură, pe cele cinci nivele, de pe poziția globalului, a întregului, în efortul de a pătrunde **legile generale de geneză, evoluție** și interdependență.

Dar, așa după cum s-a putut stabili în mod riguros, conlucrarea între elemente și fenomene durează numai atît timp cît acestea nu sînt statice sau în echilibru perfect. Rezultă de aici că **sinergetica investighează lumea fenomenelor dinamice, care se află sub, peste sau departe de echilibru.** Un aspect deosebit al acestei probleme îl constituie structurile vii care, deși sînt în permanență departe de echilibru, își păstrează stabilitatea structurală și funcțională (asupra acestor aspecte vom reveni).

Spre deosebire de tiparele didactice, pe care știința și tehnica clasică a încercat să le transforme în „adevăruri eterne" — ce iluzie ! ? — structurile reale, de pe orice nivel de existență, manifestă o proprietate curioasă : la o cauză dată, ele pot răspunde cu mai multe efecte diferite. Prin aceasta se afirmă două teze esențiale : întîi, **fenomenele și structurile din natură sînt neliniare** (în sensul de mai sus) și, doi, **natura nu cunoaște, decît prin aproximare grosolană, cauzalitatea simplă, de tipul — o cauză produce, totdeauna același efect. Așadar, sinergetica se ocupă de fenomenele neliniare, singurele care exprimă corect realitatea.**

După această incursiune în fundamentele mai generale ale sinergeticii, se cuvine să ilustrăm cele spuse cu exemple edificatoare. Și credem că ar trebui plecat de la unele întrebări simple : Cum conlucrează substanța, energia și cîmpurile pentru a genera, din haos, ordinea minunată de pe cele patru nivele accesibile omului ? Care sînt legile sinergismului în structurile vii și cum se pot coordona cele peste 100 de mii de reacții biochimice dintr-un organism viu ? În ce mod se nasc structurile și ce legături există între formă și funcțiile acesteia ? Ce se poate gîndi în energetica viitorului, de pe baricadele sinergeticii ? De ce două creiere omenești pot gîndi și acționa mai bine decît luate separat ? Ce perspective deschide sinergetica sistemului tehnologic al viitorului apropiat ? De ce ținem și inactivitatea devin otravă pentru om ? În ce fel se manifestă legile sinergeticii în societate și în mediul înconjurător ?

Iată numai cîteva din uriașul inventar de probleme pe care noua știință de frontieră — sinergetica — își propune să-l elucideze și să ofere oamenilor soluțiile optime atît pentru evoluția lor pozitivă, cît și pentru nivelul lor de existență. Cum în țara noastră se desfășoară intens cercetări și aplicații ale sinergeticii (despre unele am vorbit în primele articole publicate în revista Flacăra), ca o firească latură de avangardă a programului național de creație științifică și tehnologică, ne propunem ca în materialele următoare să concretizăm, cu suficiente exemple și aplicații, semnificatiile majore ale noului domeniu de cunoaștere și acțiune umană.

Nu pot încheia aceste considerații de ordin general, fără să fac o mărturisire. Discutam cu un distins om de știință, nu demult, despre sinergetică. Deprins doar cu canoanele disciplinelor înguste, dînsul a început să conteste dreptul la existență pentru sinergetică, spunînd că tot ce se cuprinde în ea, de fapt este culeș din domeniile convenționale. Fără să-l contrazic, i-am propus următoarea problemă : „Dîndu-vi-se absolut toate elementele unui calculator modern, vi se cere să-l reconstituiți și să-l utilizați pentru aplicații". „Îmi trebuie, întîi, schema lui logică de montaj, imi răspunde distinsul coleg, iar în al doilea rînd, programele de operare". „Excelent, i-am răspuns. Căci schema logică nu este altceva decît expresia legică a conlucrării sinergice dintre elementele structurii calculatorului, iar programul de operare nu reprezintă decît modul de utilizare, de către om, a potențialului de legături sinergice din procesor și memoria acestuia". „Păi, da, a răspuns interlocutorul meu. Asta cam așa e !" și a rămas pe gînduri. Nu peste mult timp l-am întîlnit din nou, iar printre altele m-a informat că, prin conlucrarea a trei fenomene, lucru la care nu se gîndise pînă atunci, a reușit să elaboreze o nouă tehnologie în domeniul sinterizării pulberilor metalice și nemetalice. Frumos, chiar excelent răspuns la o provocare colegială.

— Va urma —

ION MÂNZATU ■

Cercetări la Șimleu Silvaniei

Filme endoscopice în premieră [illegible]

Endoscopia digestivă superioară — una din specialitățile cele mai recente ale gastroenterologiei moderne — constituie metoda cea mai precisă de diagnostic a afecțiunilor esofagului, stomacului și duodenului, ca și de urmărire a vindecării ulcerelor gastrice și duodenale.

Din cei peste 20 000 bolnavi cărora li s-au efectuat examinări endoscopice cu fibroscoape moderne la Șimleu Silvaniei, în ultimii ani, la peste 1 800 bolnavi li s-au efectuat filmări endoscopice ale ulcerațiilor gastrice sau duodenale — atît înainte, la mijlocul cît și la sfîrșitul tratamentului.

Filmările sînt efectuate cu peliculă color de 16 și 35 mm (Kodak-Fuji) și prelucrate la noi în țară. Ele au permis crearea unor filme medicale endoscopice în premieră românească, de mare valoare științifică atît didactică cît și terapeutică, permițînd vizualizarea pe ecrane atît a caracteristicilor afecțiunilor cît și a evoluției ulcerelor sub tratament, pînă la vindecarea acestora.

Iată deci, o modalitate de prezentare modernă a endoscopiei, o carte de vizită competitivă pe plan mondial a gastroenterologiei românești în țară și în lume (Paris : Congresul Balcanic — septembrie 1981 ; Viena : Simpozion — mai 1982 ; Moscova : Simpozion — februarie 1982 ; Stockholm : Congres Mondial de Gastroenterologie — iunie 1982 ; etc. unde aceste filme s-au bucurat de un deosebit succes).

Antidepresivele triciclice în scăderea secreției gastrice acide

Nortriptilina și Amitriptilina (Tepezinul) folosite cu succes în psihiatrie pentru combaterea unor stări depresive constituie inhibitori eficienți ai secreției gastrice acide.

Cercetările colectivului de la Șimleu Silvaniei au arătat astfel că cele 2 substanțe reduc secreția acidă a stomacului în procentaj de 40—60% atît la bolnavii cu ulcere gastroduodenale cît și la cei cu diferite forme de gastrită sau de duodenită.

Aceste rezultate duc atît la concluzii patogenice privind rolul unor stări psihice în creșterea secreției gastrice acide cît și la cele terapeutice privind efectele favorabile ale acestor droguri în combaterea aciditații gastrice.

Comunicarea a fost prezentată la Simpozionul de „Noutăți medicale de la Cluj-Napoca din septembrie 1982".

Fenobarbitalul și Ulcosilvanilul

Pornind de la constatări clinice și experimentale privind efectele favorabile ale asocierii acetazolamidei (substanță activă din ULCOSILVANIL) la terapia antiepileptică — colectivul de la Șimleu Silvaniei a urmărit efectele asocierii fenobarbitalului la ULCOSILVANIL asupra secreției gastrice.

Cercetările făcute pe un mare număr de cazuri au arătat că :

— Asocierea unor doze mici de fenobarbital la ULCOSILVANIL crește efectul inhibitor al acestuia asupra secreției gastrice acide, permițînd totodată reducerea dozelor de ULCOSILVANIL unde ea este necesară.

— Efectele de mai sus nu constituie un fenomen de însumare ci de potențare a celor 2 substanțe.

O idee pentru care „Flacăra" a militat

Pell—Amar în casă nouă!

Acționînd în numele a mii de pacienți, români și străini deopotrivă, au solicitat nu o dată (ultima oară în „Flacăra" din 6 august) ca Centrului de tratamente cu Pell-Amar să-i fie atribuit un spațiu corespunzător, cel vechi, de la hotelul „Turist" din Capitală, fiind depășit la o oră la care interesul față de produsul original românesc (descoperit și pus la punct de doctorul Ștefan Ionescu Călinești) e în continuă creștere : cu 15 la sută mai mulți bolnavi străini în 1982 în raport cu 1981 (sporire a aportului valutar cu 18 000 de dolari), cu 90 la sută mai mulți bolnavi români.

Dacă revenim azi asupra temei, o facem numai spre a anunța, cu satisfacție, că apelurile noastre au fost auzite. Analizînd situația, cu competență și responsabilitate, noua conducere a Ministerului Turismului a dispus mutarea Centrului de tratamente cu Pell-Amar într-un local adecvat, aflat în prezent în curs de amenajare la etajul I al hotelului „Parc". Atît ministrul turismului, Nicolae Gavrilescu, cît și șeful Direcției de turism internațional, Nicolae Roșoga, au manifestat înțelegere față de doleanțele (integral justificate) ale doctorului Ionescu Călinești și e de datoria noastră, ca unii care am criticat cînd a fost cazul, să subliniem promptitudinea și seriozitatea cu care noua conducere a M.T. a acționat în rezolvarea unei probleme ce risca să devină, prin tergiversări, un caz.

Pell-Amarului i s-au afectat, la „Parc", 16 camere (fiecare cu cadă pentru efectuarea tratamentelor), 14 destinate folosirii produsului respectiv, în celelalte două urmînd să se efectueze infiltrații cu Boicil, procedeele în discuție (Pell-Amar și Boicil) făcînd, după experiența doctorului Ionescu Călinești, casă bună, ambele aparținînd arsenalului terapeutic antireumatismal (în primul rînd, dar nu în exclusivitate). Lucrările de amenajare sînt, ne-am convins la fața locului, într-o fază avansată și e sigur că, cel mai tîrziu pînă la jumătatea lunii decembrie, centrul se va muta în noul spațiu. Acesta, pe lîngă confortul de tratament (se va evita ieșirea bolnavilor, aceștia urmînd să locuiască tot la „Parc"), va include și un laborator de cercetări, a cărui echipare a revenit, prin redistribuiri, Ministerului Sănătății. Din cîte ne-a informat Ștefan Ionescu Călinești, forul respectiv s-a declarat de acord și, cel puțin pînă acum, și-a respectat cuvîntul dat.

Semnalînd, cu bucurie, această izbîndă, care sperăm să deschidă noi drumuri în valorificarea superioară a unui produs original românesc (foarte apreciat în străinătate), nu putem să nu notăm, fie și în treacăt, că atenția cu care este privit, pe piața internă, Pell-Amarul nu e în concordanță nici cu succesele terapeutice ale gamei de produse realizate din extractul de nămol sapropelic (cosmetice sau medicamente), nici cu pozițiile cîștigate de acesta în străinătate. Surprind, în acest context, o serie de anomalii : producția e sub nivelul cererii interne (se pare că din lipsa unor comenzi ferme), aprovizionarea cu materie primă (de la Balta Albă, județul Buzău) e anevoioasă, ambalajele n-au calitatea impusă etc., etc.

Nutrim convingerea că, în cel mai scurt timp, toate aceste mîmsuri vor fi înlăturate, produsului numit Pell-Amar acordîndu-i-se statutul meritat, justificat prin ameliorări și vindecări constatate într-un larg evantai de maladii și, în primul rînd, în afecțiunile reumatismale. Oricum, începutul a fost făcut.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Opinia unui alegător

Am onoarea...

Reiau și în această rubrică un subiect care mă obsedează și cu cît mai mult cu cît observ cu mare tristețe cum se degradează anume relații interumane și cum se pierde o bună tradiție, cum intră nostalgic în legendă ipostaze nobile ale conduitei umane, cum se bagatelizează formule de politețe și de angajament moral altădată **cu o acoperire** nu în aur, cum se obișnuiește să se spună, mercantil, ci în **viață, da, în viață.**

Mai e nevoie să vă amintesc aici cum un **cuvînt** călcat putea conduce la o compromitere definitivă, pe o viață întreagă, cum **onoarea** pusă în joc și nerespectată era spălată sau nu mai putea fi spălată decît cu un gest definitiv, chiar dacă acest definitiv care lua înfățișarea sinuciderii rămînea să fie, la rîndul lui, discutat sub raportul moralei ! ? !

„Al cuvîntul meu de onoare" ținea loc de acte juridice, era mai puternic decît orice chitanță cu martori ! Cine îndrăznea să pună la îndoială angajamentul luat sub acoperirea fără egal a formulei **Pe cuvîntul meu de onoare ? !**

Ei bine, toate aceste formule, respinse, pe timpuri, ca fiind expresii ale mentalității lumii burgheze, s-au subțiat atît de mult la revenirea lor timidă în viața noastră de toate zilele, încît au ajuns să nu mai albă decît o prea vagă acoperire dacă nu — și aceasta e adevărul cel mai trist — au ajuns simple expresii ale automatismului de limbaj.

Spui, **„Pe cuvîntul meu de onoare"**, și formula nu înseamnă absolut nimic, nu te angajează la absolut nimic, sensul ei s-a redus la valoarea unei pete de culoare într-o propoziție mai seacă...

„Am onoarea", cînd se spune, înseamnă un apel banal la o formulă banală de civilizație de limbaj cu aspect niței ridicol și face bine mai ales cînd se iese la pensie și cînd din cine știe ce garderobă cîte un pensionar mai înstărit scoate un palton de stofă neagră, mătăsoasă, mirosind zdravăn a naftalină, cu blana de biber roasă aristocratic de molii...

„Am onoarea" e azi un fel de accesoriu uzat de recuzită într-un decor vetust ; cine mai zice **„Am onoarea"** și dacă zice, cine se mai gîndește că pronunțînd formula și-a amanetat viața... ? !

Din păcate, o grabă nefericită și o lipsă de acoperire morală în atitea împrejurări ale vieții noastre de toate zilele se însoțesc cu bagatelizarea pînă la anulare a sensurilor înalte sub raportul demnității pe care le puneau în lumină și **în cauză** formulele aduse de mine în discuție, altă dată reprezentînd criterii, categorice repere grave ale vieții de toate zilele...

O moralitate ieftină tinde să-și asigure în raporturile interumane statutul gumilasticului de pe timpuri. **„Pe cuvîntul meu de onoare"** — rostit cu o indiferență penibilă — nu mai are cine știe ce efect nici pentru cine îl rostește, nici pentru cine îl ascultă. Toți spunem **„Pe cuvîntul meu de onoare"** cu mai multă ușurință decît ușurința cu care ne spălăm pe dinți, dacă am deprins această obișnuință.

Drama e că din raporturile imediate, interumane gumilasticul formulei bagatelizate a ajuns în viața socială și în administrație și asistăm cum se minte sfruntat sub firma inocentă a lui **„Pe cuvînt de onoare"**. Nu numai că nu se mai sinucide nimeni după ce a spus **„Pe onoarea mea"** și onoarea a fost călcată suveran în picioare, dar s-a ajuns să ți se pară absolut deplasat un om care, după ce spune **„Am onoarea"**, încearcă să și țină la ea...

— Domnule, individul e totalmente lipsit de elasticitate, e țeapăn ca un stîlp de telegraf, dacă a apucat să spună ceva nici dracu' nu-l mai întoarce din drum, nu se poate, e primitiv rău de tot, cînd zice **Pe cuvîntul meu de onoare**, înțelegește și te-apucă frica ! Azi, în lume, nu se mai poate trăi așa...

Iată drama. Pe cînd noi în lume ar trebui să învățăm din nou să trăim cu onoare și pe cuvînt de onoare...

DINU SARARU ■

Cît de urît se poate termina o poveste urîtă

De o bună bucată de timp, doi băieți, unul de 7 ani, celălalt de 11, vagabondează, cerșesc, lipsesc de la școală, iar ultimul, intrat pe mîna unor derbedei, fură. O femeie de excepție, cu un deosebit simț al responsabilității, le intuiește traiectoria și trage un semnal de alarmă: vremea trece, copiii cresc și, în curînd, faptele lor, ale unor oameni maturi, vor indigna alți oameni maturi.

Ce se petrece deci cu doi băieți care au mamă, tată, bunici, mătuși, unchi, profesori, vecini?

Pentru noi, totul a început în redacție, în urmă cu zece zile, cînd am înțeles că, deocamdată, acești copii sînt și ai noștri.

Intîi

Un apartament cu două camere într-un bloc vechi, Calea Dorobanți nr. 100. Un apartament degradat, nearanjat, neîntreținut. Igrasie. O baie murdară, o bucătărie în care oricît te-ar năpăstui viața, nu ți-ar veni să gătești sau să mănînci, o cameră goală și atît, o alta cu un pat de fier, două scaune, o masă și un fel de bufet fără vitrină.

Mihai Mitică a avut o noapte proastă. Are ochii roșii, se jură însă că n-a pus strop de alcool în gură de o săptămînă. Povestea cu beția, explică, a inventat-o băiatul cel mare, Aurelian, un copil rău, pe care l-a bătut cu cureaua în noaptea cînd a descoperit cele două ceasuri furate.

În cameră, în afara noastră, mai sînt sora lui Mitică, Elena Gheorghe, inginerul Marin Sima, șef autobază, și Vasile Mihaicea, șef autocoloană și secretar de partid, ambii de la ITSAIA, întreprindere unde Mitică mai este încadrat, deși n-a mai călcat pe acolo de o lună de zile. Dinșii mă avertizaseră cu două zile înainte că nu se poate pătrunde în locuința în care ne aflăm decît cu multă pricepere și răbdare, bătînd într-un anume fel, odată, de două ori și încă o dată, chestiune învățată chiar de la Aurelian, băiatul cel mare și rău, care, cîteodată, cînd taică-su, adormit de băutură, n-auzea nimic, intra în casă prin fereastra de la bucătărie.

Mitică este obosit, nedumerit, iritat. De ce se face atîta tevatură în jurul meu ! Nu beau mai mult ca un om normal. Cel mare mi-a scos vorbe, a umplut cartierul fiindcă așa îi convenea lui. Eu rămîn, cu trei copii, fac pe dracu în patru să-i hrănesc, să-i îmbrac, să-i dau la școală și tot eu sînt de vină. Șapte ani am stat cu femeia asta. Țineam la ea și credeam că vom rămîne împreună pînă la bătrînețe, dar după ce i-a ieșit divorțul de Simion, parcă a înnebunit. În '77, pe 3 mai, a plecat și a găsit-o miliția tocmai la Rm. Vîlcea, unde are doi frați. Eu am dat-o în urmărire, plecase după niște discuții. Ei da, am bătut-o pentru că umbla. Și am rămas cu copiii. Nu l-am învățat să fure sau să fumeze pe Rică. Cu ceasurile s-a petrecut așa : Rică s-a dus la o colegă acasă și l-a rugat pe taică-su să-i dea zece lei că, vezi doamne, eu sînt beat mort și el cu Iulică n-au ce minca. Omul îi dă, dar după o oră bate la mine la ușă, face ochii mari cînd mă vede treaz și-mi spune că după vizita lui Aurelian i-au dispărut două ceasuri. Nu-i vorbă, unul era stricat și nu mai folosea la nimic.

Bunica

Are 37 de ani, se numește Maria Sănducu și la Gruiu, lîngă Snagov, a găsit un om necăjit, dar bun la suflet și gospodar cu care se împacă bine și, dacă or avea noroc, s-or și căsători legal.

Spun : unele femei, după ce se ceartă cu bărbatul, își iau copiii și pleacă la părinți, dumneata ai plecat, dar ai lăsat copiii unui om care avea serviciu de dimineață pînă seara și care, în plus, se și îmbăta des.

— Am plecat pentru că mă căsăpea din bătăi. Mă bătea și mă dădea afară. Mă omora cu gelozia lui. Am îndurat cît alta în cinci vieți. Ce să fac, să mă calce în picioare nevinovată ? Am plecat la bătrîn, la Căciulați, dar nu m-a ținut cu copiii. Apoi l-am găsit pe omul acesta serios, la Gruiu.

— Căruia nu i-ai spus de la început că ai trei copii.

— I-am spus pe urmă. Cine te ia cu trei copii ? Și el are doi, dar nu-s la noi.

— Instanța te obligase pe dumneata, în 1979, să plătești 650 de lei pensie alimentară și ai dat o singură dată 144 de lei.

— De unde să-i iau. Am lucrat la Balotești, la textile, necalificată, apoi am venit la Gruiu și lucrez la C.A.P. Dar o vreme am crescut și eu copiii. Și acum am fata, se compensează, de ce să mai plătesc ?

— Dacă vrei s-o luăm negustorește, dumneata ai fata, el doi băieți, unul tot rămîne fără venit, e vorba de vreo două sute de lei.

Se lasă greu, o vedea ea...

La școala băieților

Mihaela Pleșa, diriginta clasei I, pare o elevă de clasa a X-a. Are 19 ani și este în primul ei an de învățămînt. Cei mici o respectă. Despre Iulian știe puține. N-a venit la începutul anului, l-a adus Aurelian mai tîrziu, astfel că, venind ultimul, al 33-lea, s-a așezat singur în ultima bancă. N-a fost niciodată la el acasă, pentru că Iulian i-a spus că tatăl lui vine noaptea tîrziu. Iulian este un băiat cuminte, vesel și bun cu ceilalți. Vrea să învețe, dar mai mult lipsește. Ceilalți se uitau la el cam urît din cauză că era murdar și mai prost îmbrăcat, însă nu erau răi. Îi dădeau de mîncare, dar nu-l priveau cu plăcere.

Elena Bădiceanu, diriginta clasei a IV-a B : Copii necăjiți dintr-o familie dezorganizată. Aurelian nu e un copil rău, dar lăsat de capul lui o ia razna. Taică-su a venit într-o zi la mine acasă să-mi arate că le-a cumpărat uniforme, să mă convingă că se ocupă de ei. Nu l-am băgat în casă. Auzisem că bea mult, dar atunci nu era beat. În primăvară, am trecut, într-o seară, cu soțul meu prin fața casei lor și am intrat. Era o mizerie cumplită. Și plînea era pe jos. Se plîngea că n-are cine să se ocupe, că seara vine tîrziu. În altă seară, l-am găsit cu copiii în baie, îi spăla. Vedeți tovarășa, mi-a zis, mă ocup. Îl știu ca un om respectuos și de treabă. Anul acesta am avut un mare necaz și n-am mai trecut pe la ei, dar i-am dat în grija comitetului de părinți.

Vecinii

Matei Dinescu : Ce să spun, cînd nu bea, te înțelegi cu el. Femeia, după cîte știu, e plecată de vreo trei ani și mai bine. De fapt, a fost mai mult gonită, că e bătea. Într-o noapte, am găsit-o dormind pe scări. Acum au mari restanțe la întreținere. Copiii, de, copii nesupravegheați. Al mare mai venea și cerea cîte zece lei, zicea că-l trimite taică-su, dar cred că mințea.

Bunicul dinspre mamă, nea Gheorghe din Vasilați

— Matale ești singur aici ?

— Singur. Femeia m-a lăsat și a plecat la Gruiu, la ea acasă. Asta e a doua, că prima, mama Mariei, s-a prăpădit. Și fii-mea tot acolo e.

— Dar de copiii ei ce zici ? A plecat, i-a lăsat, dorm pe unde apucă, nu se mai duc la școală, mănîncă pe la unul sau altul, cerșesc și cel mare a prins și obiceiuri proaste. Acum îi îngrijesc niște oameni de bine din vecini, dar au și ei copiii lor, greutățile lor.

— Treaba ei, l-a făcut, să-l crească.

— Știi la ce mă gîndeam ? Dumneata ai o gospodărie frumoasă, casă, curte, grădină, ești singur, numeri peste 70 de ani, ar putea sta foarte bine aici, de ce să-l crească statul, la internat ?

— La mine ? Să-l crească ea unde-o știi. E foarte bine așa, să-i dea la internat, să-l crească statul, că n-a plecat cu copii de acasă.

Primăria din Gruiu. Primarul, Valeriu Rădulescu, Mihai Mitică și sora lui, Elena Gheorghe. Intră fetița lui Mitică, Constanța, Tănțica. Au chemat-o de la școală. Intră speriată, bănuitoare, e în clasa a doua și a mai schimbat o școală. Privește țintă, scapă o căutătură spre taică-su, nu reacționează nici unul, nici emoție, nici tandrețe, spaimă, multă spaimă, își frămîntă mîinile, clipa mi se pare cumplită, Mitică nu dă nici un semn că ar recunoaște-o, e obosit, cu ochii congestionați, și încerc să scurtez chinul copilului.

— La cine vrei să stai, Tănțica ? La mama sau la tata ?

— (șoptit) La mama.

A fost un moment greu pentru toți. Cred că din zece tați, nouă ar fi izbucnit într-un fel.

Valeriu Rădulescu : O știu pe fetiță. Este un copil frumos și inteligent. Are numai 9 și 10. Mi se pare totul limpede. Tănțica trebuie să rămînă aici. Îl cunoaș pe bărbatul la care se află acum cu mama ei. A avut un necaz, a plătit pentru asta, e un om harnic, muncitor și cu picioarele pe pămînt. Am să vorbesc și eu cu el și cu mama lui Tănțica.

În mașină, întorcîndu-ne spre București. Încerc o discuție, dar mi se face lehamite. Omul acesta, deși afirmă contrariul, nu simte nimic pentru fata lui. Zice : Am auzit că băieții sînt la o doamnă Constantinescu. I-a momit și i-a înstrăinat de mine. Nu știu ce interes are. I-a crezut că mă îmbăt și că beau spirt alb. Nu-i frumos ce-a făcut.

Îl privesc și nu știu ce să cred. Încerc aceeași neputință ca în fața lui nea Gheorghe și a Mariei Sănducu. Mă uit la sora lui care pare a-mi înțelege uimirea. „Nu știu cum să spun, spune ea, mi se rupe inima de copii. Ani buni au stat la mine, au crescut cu ceilalți trei, ai mei. E frate-meu și mă doare inima și de el, de viața lui. Noi sîntem zece frați, toți oameni așezați, cu meserie, casă, familie, mai puțin Mihai la care nici casa nu e casă și nici familia familie. El e cel mai mic dintre noi și la părinți era cel mai răsfățat. A crescut așa. Apoi, n-a avut noroc nici cu prima nevastă, nici cu a doua. L-am rugat mereu să nu mai bea. E șofer bun, nu bea la volan, dar plecarea femeii l-a doborît".

De cîte ori veneau la mine cu o floare, înțelegeam : le era foame

Am lăsat-o la urmă pe această femeie extraordinară care este Cătălina Constantinescu.

O casă cu un etaj, veche, aflată nu departe de locuința lui Mihai Mitică. Soții Constantinescu au doi băieți. Iarna se string doar în două camere. De aproape trei săptămîni sînt șase. Iulian și Aurelian s-au obișnuit repede cu vorba blîndă și mesele regulate. Iulian s-a îngrășat chiar și parcă e aici de cînd lumea. Celălalt o mai ia razna, dar se întoarce spășit.

Cătălina Constantinescu : Sînt doi copii deștepți și sensibili. Dar sînt traumatizați. Cînd bate cineva la ușă, se reped amîndoi în șifonier. I-am luat pentru că îmi era milă de ei. Îi tot găseam ba stînd pe o scară, ba pe la un colț înțepeniți de frig și înfometați. Pe taică-su nu l-am găsit niciodată. Apoi nu l-am mai căutat de frică. Spusese cuiva că le dădeam băieților de mîncare ca să-i înstrăinez de ei. Fără nici o noimă. Aurelian îmi spune că îi bătea mai ales cînd era beat. I-am găsit odată, seara, pe scări. I-am luat la mine. N-au cărți, n-au caiete. Păcat de ei. Aurelian nu e rău, dar îl administrează unul mai mare de aici, de la blocuri. I-am lăsat într-o zi acasă, cu băiatul meu cel mare, și cînd m-am întors, Iulian și Aurelian stăteau bosumflați pe o canapea. Al meu strigase la ei și îi speriase. I-am explicat că nu se poate să strige toți la ei și să nu și-i apropie cineva, să-i întrebe ce vor, omenește. L-am trimis apoi să le ceară scuze. A făcut-o. L-am întrebat pe Aurelian ce-i făcuse fii-meu. N-a vrut să pîrască. L-am mîngîiat pe cap și l-au dat lacrimile. Repet, sînt extrem de sensibili. Înainte să doarmă la noi, de cîte ori le era foame, veneau la mine cu o floare. Cum îi vedeam cu floarea în mînă, pricepeam. La un moment dat, aveam casa plină de ortensii.

Băieții

Iulian are aproape 7 ani, Aurelian 11. Pînă la aceste vîrste cunoso următoarele : frica, bătaia, foamea, ce este un tată beat, ce este o mamă bătută de un tată beat și din nou frica. Sînt sensibili, dar nu-și iubesc părinții. Țin la tanti Cătălina, la mătușa lor și le e dor de Tănțica. Aurelian a început să mintă, să ceară și nu se omoară cu cartea, pierzînd și un an de școală. Fumează, fură ventile de la roțile mașinilor, i le dă unuia mai mare și ăsta le dă altuia din Floreasca pe țigări sau bani. Face toate astea și nu are nici o vină.

Aproape epilog

Prin excepționala înțelegere arătată față de copii a tovarășilor din conducerea ITSAIA, dintre care, pe lîngă inginerul Marin Sima și secretarul comitetului de partid Vasile Mihalcea, îi mai amintim și pe directorul adjunct Save, Mihai Mitică este reprimit să muncească la autobază. De asemenea, prin promotitudinea Comisiei pentru ocrotirea minorilor de pe lîngă Comitetul executiv al Consiliului popular al sectorului 1, Iulian și Aurelian vor fi înscriși într-o școală cu internat.

Epilog

În chiar ziua redactării acestui articol, Cătălina Constantinescu ne-a sunat la redacție puțin înfricoșată. Mihai Mitică a trecut pe la dînsa și i-a zis : ai grijă, în curînd mă urc din nou pe camion, să-ți păzești copiii.

RAZVAN BĂRBULESCU ■

Măsluitori de inventare

Nu mai constituie nici o noutate faptul că acolo unde se descoperă o fraudă săvîrșită nu spontan, ci într-o perioadă mai îndelungată, printre condițiile favorizatoare trebuie să existe neapărat **incompetența** sau **complicitatea** celor care au **„controlat"** gestiunea respectivă. Fără a subestima consecințele pe care le poate avea controlul de mîntuială într-o unitate economică unde gestionarul este incorect, se înțelege de la sine că **atitudinea complice** a celui investit cu atribuțiuni de verificare a stării de fapt, acolo unde sînt gospodărite bunuri și valori aparținînd avutului obștesc, constituie un pericol social mult mai grav..

Din păcate, în astfel de funcții mai pătrund încă indivizi nu doar dintre cei slab pregătiți profesional pentru a fi în măsură să demaște tertipurile unor elemente incorecte versate, ci și dintre cei dispuși să se lase corupți, să trădeze interesele colectivității în schimbul unor avantaje personale.

Ofițerii Ștefan Dincă și Alexandru Georgescu din Miliția sectorului 1 din Capitală au prins recent în flagrant pe **Valerică Antoniu**, șeful compartimentului control financiar intern din cadrul I.A.P.L. „Cotroceni", și **Emil Bota**, lucrător comercial în aceeași unitate, în timp ce primeau, ceea ce pretinseseră, dealtfel, **pentru a nu sesiza organele competente despre neregulile constatate cu ocazia inventarului efectuat la bufetul din incinta Centrului de** perfecționare a cadrelor **pentru comerțul exterior, gestionat de Maria Vișan** și anume cîte **un minicalculator, un cartuș de țigări Kent și suma de 500 lei** (circa 3 500 lei valoarea totală). Cercetările aveau să stabilească, dealtfel, că și în perioada 18 octombrie — 5 noiembrie a.c. cît a durat „inventarul", cei doi reprezentanți ai forului tutelar, unul dintre ei chiar șeful compartimentului C.F.I., au primit drept „atenție" pachete cu făină, cafea, conserve, carne etc. în valoare totală de cîteva mii de lei. Nu s-au mulțumit însă cu ceea ce le oferise gestionara și, în final, au venit și ei cu pretenții. De unde se poate deduce că neregulile constatate nu erau doar o bagatelă, dacă gestionara s-a și grăbit să le satisfacă dorințele.

Și dacă miliția n-ar fi intervenit prompt pentru demascarea celor doi măsluitori de inventare, este ușor de imaginat care ar fi fost urmările nefaste ale complicității dintre mituitorul-delapidator și controlorii mituiți, pentru că, de îndată ce se consideră la „adăpost", gestionarii incorecți nu mai pun frîu lăcomiei.

MIHAI GROZAVU ■

P. S.

De la aceeași unitate de miliție, aflăm în ultimul moment că percheziția domiciliară efectuată la Valerică Antoniu avea să mai descopere alte 5 minicalculatoare, 60 kg făină, zeci de cutii de conserve străine primite, tot mită, de la alte unități economice pe unde, evident, măsluise inventarele, pentru că, de ochi frumoși, nu oferă nimeni astfel de „mici atenții".

Cu atîtea minicalculatoare și să nu cunoască, tocmai șeful unui compartiment C.F.I., cum se încheie asemenea afaceri murdare ? !

M. G. ■

■ **Lafos Vasile din Focșani, Vrancea :** „Cu ocazia turului cu bicicleta prin R.D.G... vă transmit cele mai sincere salutări din Dresden". Îi mulțumim și îi urăm timp bun.

■ **Radu Trifon, București, str. Nucușoara 1,** bloc 31, scara B, etaj 3, apartament 24, sector 6 : Intervenți la I.T.B. pentru ca autobuzul 138 să facă stație și la Bd. Constructorilor din Crîngași.

■ **Consiliul popular al sectorului 1 :** pentru **Ion Minoiu,** om al muncii la U.A.P. : Vi s-a atribuit locuința din Calea Victoriei nr. 48—50, etaj I, apartament 126.

■ **Inspectoratul de Miliție al municipiului București :** Într-adevăr, la data de 8 iunie 1982 orele 18,30, paznicul Berceanu Marin de la I.C.M. Uzina nr. 5 Berceni a fost lovit de țiganul Rățoi Vasile, care împreună cu alți țigani au furat circa (?!? — n.r.) 10 butoane din tablă. Fapta se cercetează la sectorul 4 de miliție.

■ **Negoiță C., București, Bd. 1 Mai, nr. 144,** telefon 65 47 83 : Se apropie perioada în care iar vor fi luate cu asalt mijloacele de transport în comun de către acele grupuri de copii care bat-jocoresc frumoasele și tradiționalele noastre sărbători de iarnă. Așa-zisele lor colinde sînt odioase. Opriți această poluare.

■ **23 de cetățeni ai comunei Colmeana-Arges :** Din 1979 ni s-a închis accesul la șoseaua principală. Împlinim trei ani de suferințe și promisiuni desarte. Vinovatul este O.J.F. Pitești.

■ **Procuratura generală a R.S.R.,** pentru **Oprea Drăguța** din satul Frecăței, **comuna Cataloi,** județul **Tulcea** : Cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar.

■ **Florică Căltun, Focșani,** str. Bucegi, bloc 10, scara 5, apartament 89, **cod 5300 :** Am solicitat să mi se trimită de la Librăria **Cartea prin poștă** din str. Pitar Moș nr. 5, un exemplar din Istoria literaturii române de **George Călinescu.** Nu mi s-a răspuns de cinci luni. Eu cumpăr cărți de la ei de cincisprezece ani.

■ **Dumitru Păpușoiu, orașul Tîrgu Frumos, Iași :** La ferma de porci Războieni, aparținînd de I.S.C.I.P. Tomești a intrat în funcțiune noua stație de măcinis cu o capacitate de 1 100 tone. 8-au evidențiat în muncă următorii : Ciobanu Ion, montator, Popa Gheorghe, mecanic, Mancaș Nicolae, montor, Tănase Gheorghe, fierar-betonist, Dutcovici Vasile, zidar, „și bineînțeles, întreg colectivul".

■ **Adrian Ionescu, București, str. Eleus nr. 4,** 72271, **sector 2 :** Cînd montez un bec se întîmplă în ultimul timp două lucruri : ori îmi arde siguranțele de la tablou, ori explodează becul. Ce să fac ? N.R. : **Chemați un electrician autorizat.**

■ **Întreprinderea de frigidere Găești :** Nu vrem să se lase impresia că fabricăm frigidere proaste, așa cum s-ar putea crede din sesizarea Ludmilei Margareta Cojocaru din Cătina, județul Buzău, publicată în Flacăra. N.R. : Nimeni nu susține așa ceva. Dar, din răspunsul dv. nu reiese că ați fi reparat frigiderul femeii. Asta era problema.

■ **Mocanu Ioan, Deva,** str. M. Eminescu, bloc A, scara E, apartament 63, județul Hunedoara : La noi, la Deva, nu s-au mai schimbat buteliile de aragaz de peste o lună de zile.

■ **Grup de locuitori din satul Mal, Oțelul Roșu :** Cei doi kilometri de drum care ne despart de oraș sînt infernali. N.R. : Discutați această problemă cu deputatul dumneavoastră.

■ **Preduț Aurel, București, str. Furnirului 8, bloc 78,** scara 1, etaj 3, apartament 21, sector 6, 77 754 : Întreaga mea gratitudine și recunoștință pentru sprijinul acordat obținerii locuinței din care vă scriu.

■ **Tilihoiu M., str. Aviator Traian Vasile 23,** 78 334, **București 32 :** Înainte găseam otravă pentru șoareci la chimicale și-i omoram cînd apăreau. Acum există un oficiu de deratizare pe Capitală și-i omoară cînd au dumnealor campanie. Atunci devin necruțători. Nu le scapă nimic. Nici păsările. Caz concret pe str. Av. Traian Vasile nr. 27.

■ **Iancu Ion, str. Stînjenelilor 5, bloc 34, apartament 26, București :** În incinta Spitalului nr. 9 există un chioșc de difuzare a presei care nu-și respectă programul. Vînzătoarea poate fi văzută dimineața cum se întoarce cu sacoșele pline cu de-ale gurii.

■ **I.A.P.L. Segarcea, București, str. Nicolae Șelari 1, sector 3 :** Urmare a criticilor din **Flacăra,** șeful de sală Constantin Gheorghe de la unitatea **Rucăr** a fost sancționat cu retrogradarea pe o lună ca ospătar ; șeful de orchestră Ianancu Ilie de la restaurantul **Miniș** a fost penalizat cu 10 la sută din retribuția pe două luni, iar șeful de unitate Popescu Gh. a fost avertizat că va fi sancționat. **N. R. Așa ne trebuie !**

■ **Tudosie Aurel, Alcea Cartierului Nou nr. 12, bloc H 1, scara B, apartament 11, Oradea,** 3 700, **Bihor :** M-am convins o dată în plus cît de mult lipsește un tren care să facă legătura directă între Baia Mare și Timișoara și între Timișoara și Craiova.

■ **Holban Valeriu, Micro 14, bloc M 1, apartament 7, Galați :** M-am lăsat sedus de reclama privind avantajele **Contului curent personal.** Adevărul e că pînă mi s-a deschis contul (5 933) am făcut trei cereri, că la chenzina din 11 oct. nu mi s-a reținut nici un ban și că C.E.C.-ul a scris I.J.G.C.L.-ului (ori invers ?) că nu face oficiul achitării facturilor prin **cont.** De ce se mai face atîta reclamă ?

■ **Victor Viscol, str. Caporal Preda nr. 5, 76 437, București :** În dimineața zilei de 6 noiembrie m-am urcat în stația Pecineaga în vagonul nr. 262, turul 10, de pe linia 15. În stația Sebastian vătmănița a oprit, s-a dat jos și a cuplat vagonul ei cu un alt vagon de pe linia 23, condus tot de o femeie. A împins-o așa pe Ferentari, apoi i-a dat drumul, iar pe noi ne-a dus fără să vrem — pentru că n-a mai oprit — pînă în prelungirea Ferentari. Pasagerii au pierdut 30 de minute.

■ **Părinții elevilor de la Școala generală nr. 157 :** Școala nr. 157 a devenit neîncăpătoare, de anul trecut. La orele 10,40, zilnic, 20 de clase a trei și a patra se string în curtea școlii ca să plece la școala 198. Dar ca să ajungă acolo trebuie să traverseze Bd. Păcii. Traficul este foarte intens, la trecerea de pietoni nu există semafor, nici agent, iar șoferii procedează cum vor, de regulă trecînd printre copii. Ajutați-ne.

■ **Dunel Ion, Păun Vasile, Mihai Gabriel, Roșca Voicu și Manolache Gheorghe din Buzău :** La intrarea pe stadionul „Gloria" Buzău se percep 15 lei. Opt lei costă biletul pentru meci, iar alți șapte zice-se c-ar fi pentru tombolă. Care tombolă, cine a văzut-o ?

■ **D.P.M.O.S, Sibiu :** Conducerea întreprinderii gaz-metan din Mediaș a dispus plata drepturilor bănești și a anulat desfacerea contractelor de muncă ale tinerilor Turcu Nicu, Stroia Gheorghe, Dorling Hans, Gidea Vasile, Popa Virgil și Mihuț Ioan.

■ **Morariu Mircea Emil, profesor la Liceul industrial nr. 2, Oradea :** Sînt șeful promoției 1931 al secției franceză-română de la Facultatea de filologie din Cluj-Napoca. Am fost repartizat la Oradea, dar nu mi s-a repartizat și locuință. Se încalcă astfel Decretul 54/1976 și cel din 30. VI. 1981. Inspectoratul școlar nu face nici o diferențiere între absolvenți și celelalte cadre didactice.

■ **Țenea Stelian, comuna Băleni Sîrbi, Dîmbovița :** În decembrie 1981 am cumpărat de la cooperativa Băleni o sufragerie timp **Drobeta.** Necazul este că-i lipsesc oglinzile de la vitrină și geamurile de la bibliotecă, deși le-am plătit. Peste puțin voi împlini 1 an de cînd reclam inutil.

■ **Valentin Moisiu, str. Unirii 46, Burdujeni — Suceava :** Înainte de a fi al lumii, Nicolae Titulescu a fost și este al nostru. Atunci de ce-i lăsăm încă osemintele departe de meleagurile strămoșești ?

■ **Asociația locatarilor imobilului din str. Agricultori 140, București :** Pînă acum combustibilul solicitat la P.E.C.O. era livrat după cel mult o săptămînă. Asociației noastre i s-a planificat livrarea combustibilului pe 14 februarie 1983. Cu cele mai drastice economii, ceea ce avem acum în rezervor nu ne duce dincolo de 10 decembrie 1982. Și apoi ?

■ **Mircea Crețu, Bd. Dacia nr. 5, bloc 5, scara C, etaj IV, apartament 59, Piatra Neamț :** În ianuarie 1980 s-a inaugurat pe lîngă hotelul **Central** din orașul nostru un splendid bazin acoperit ; C.J.E.F.S.-ul a organizat un curs de inițiere în tainele înotului pînă în iulie 1980, cînd piscina a fost închisă **pentru renovare.** Și de atunci se tot renovează.

■ **Nula Stelică, str. B. P. Hasdeu nr. 108 A, bloc L 2, scara B, etaj I, apartament 22, Constanța :** Locuiesc într-un cartier nou, într-un apartament în care am cerut și mutarea telefonului de la vechea adresă. Mi s-a răspuns în mai multe rînduri că nu-i posibil. Iată însă că la scara alăturată, lui Rotaru P. care este mecanic auto i s-a instalat. Nu-i posibil ori eu n-am calificarea dorință de D.J.P.Tc. ?

■ **Consiliul popular al județului Iași pentru Pascu Isabela din comuna Gorban :** Veți funcționa în satul Zebroaia, în localul școlii de 4 ani.

■ **Precup Silviu, Caransebeș, str. 1 Decembrie 1918, bloc 4, scara B, apartament 1 :** În urmă cu un an și jumătate comerțul a pus în vînzare creioane automate care folosesc mine de 0,5 milimetri. Unde mai găsim asemenea mine ?

■ **Un grup de locatari ai cartierului Broșteni din Buzău :** Peste drum de Întreprinderea de contactoare s-au construit blocurile în care avem nefericirea să locuim. Zgomotul produs de compresoarele întreprinderii ne terorizează. Unii studiază acum reducerea prin amortizare a vacarmului. De ce n-or fi studiat la timpul potrivit problema amplasării ?...

■ **Vătulu Sever, str. Crișan nr. 31, bloc A 6, scara B, apartament 16, cartier Crihala, Drobeta-Turnu Severin :** Sînt tatăl a nouă copii minori, 5 fete și 4 băieți. Ioana, nevastă-mea, are, ca și mine, tot 36 de ani, și ca și mine este tot vopsitoare la Șantierul naval din localitate. Deunăzi o întîmplare m-a făcut să intru la **discoteca** din **Casa Tineretului.** Ce-am văzut acolo m-a uimit. Sute de tineri de la 11 la 17 ani dansau cu țigările aprinse între degete ori între dinți. Cei epuizați de efort erau serviți în fața barului cu coniac și cu cafele. Ce ziceți de asta ?

■ **Cojocaru Dumitru, str. Orlando 11, București :** După citirea P.S.-ului la articolul „Țărane, să-mi dai un telefon" unde arătați că sînt mulți care au nevoie de o locuință fie numai și temporar (studenții) m-am gîndit la mile de locuințe pe care I.C.R.A.L.-urile le țin libere în mod nejustificat. Concret, aici, în Orlando 11, 2 camere încălzite cu gaze au stat libere aproape un an de zile. Sînt locuințe libere și acum la adresele : Nicolae Iorga nr. 58 (două camere libere de 1 an) ; Ana Ipătescu nr. 11 (o cameră) ; Pușul de piatră nr. 4 (două camere la mansardă) ; Calea Victoriei nr. 174 și 208 (apartament, respectiv două camere cu gaze). Vă asigur că sînt mult mai multe. De ce nu sînt administrate cu discernămînt ?

■ **Giolgău Ștefan, Craiova, str. N. Titulescu, bloc 9, scara 1, apartament 6 :** Cu prilejul unei expoziții organizate la Craiova de către cooperativa **Drum nou** din Hunedoara am cumpărat un cojoc din spolvelur. Era vara lui '81. La începutul iernii trecute l-am îmbrăcat de trei ori. S-a... defectat. U.J.C.M. Dolj m-a sfătuit să-l trimit cui l-a făcut. M-am conformat și-l tot aștept înapoi din februarie 1982.

■ **Stoica Ion, Fieni, str. Viilor 29, 0284, Dîmbovița :** Cînd nici nu gîndești ni se oprește apa potabilă. La serviciu între la 6,00 dar nici la 5,45 nu-i apă, așa că plec nespălat. Cazanul din baie e în mare pericol din cauza asta, iar noi din cauza lui (poate exploda). Întreb de ce ni se mai încasează taxa anticipată pentru o apă pe care n-o vedem ?

■ **Gaciu Gheorghe, str. Libertății nr. 67, Băilești, Dolj :** Pe 20 octombrie am trecut prin București, prilej cu care am cumpărat la magazinul de încălțăminte de pe lîngă Hotel Nord o pereche de cizme bărbătești pe care mi s-a cerut suma de 475 de lei (bonul 21 976). Ajuns la Băilești le-am încălțat. Am văzut atunci că în interior era trecută suma de 280 de lei. Cine o încaltă pe vînzătoare pentru diferența de 195 de lei ?

■ **16 tineri din satul Gruiu, comuna Budești, județul Călărași :** Am dori ca după orele de muncă dar mai ales sîmbăta și duminica să avem și noi o sală în care să poată cînta un magnetofon ori să se prezinte un film. O asemenea sală a existat, dar acum e fără ferestre, fără uși, fără dușumea, ba mai și plouă. S-a rădiscutat, s-a răspromis, dar degeaba.

■ **Rudeanu Irina, Ocolul silvic din comuna Lunca Ilvei, județul Bistrița-Năsăud :** Revista **FLACĂRA REBUS** este în ultimul timp foarte reușită, în comună sîntem mulți abonați care o așteptăm cu nerăbdare.

■ **Trancu Horia, Alcea Timișul de Sus nr. 2, bloc A 30, scara 1, apartament 7, București :** Un inspector m-a convins să fac o asigurare **ADAS.** În luna iunie am fost inundat prin spargerea unei țevi. Vopseaua din baie s-a scorojit, faianța a căzut. La 21 iunie am depus la ADAS sesizarea înregistrată sub nr. 2 251. Tot atunci mi-au oprit și polița de asigurare în valoare de 50 000 de lei. Mi s-a spus că va veni să constate inspectorul. Mîu. De peste o sută de zile n-a venit nimeni. Vreau să intru în drepturile mele. **ADAS** este o instituție serioasă?

■ **20 de cetățeni din satul Lungeni, comuna Broșteni, județul Suceava :** Cineva de la I.T.A. a avut nefericita idee de a muta stația autobuzului de acolo unde fusese plasată acum 30 de ani și a dus-o, unde credeți ? La vreo 200 metri în afara satului. Zice-se că pe vechiul loc era în pantă !

■ **Goosz Tatiana, str. Barajul Dunării nr. 4, bloc M 38, apartament 28, 74 619, București :** De șase ani locuiesc vizavi de complexul Alba, dar niciodată n-am reușit să cumpăr ceva de la acest magazin care a fost și este aprovizionat lamentabil. Și totuși și acest magazin aduce marfă. M-am convins însă că o vinde dimineața și o face nu în magazin, nici în față, ci prin spate. Indisciplina este acolo la ea acasă, prețurile au variații bizare, termenele de garanție sînt depășite, vînzarea unor mărfuri e condiționată de cumpărarea altora etc. Am notat în condica de reclamații, am telefonat la 15.35.55 (Inspectoratul comercial de stat) dar nimeni nu le face nimic.

■ **Conoriță Gheorghe, str Lucică nr. 9, bloc 1, scara 2, etaj 3, apartament 88, București :** Sîntem doi bătrîni. Prin maistrul Radu Ion de la cooperativa din Popești Leordeni am angajat la 3 septembrie 1981 o împrejmuire de beton la două locuri de veci în cimitirul din Popești. Cu chitanța nr. 14 ni s-au încasat 3 500 de lei aconto, din totalul fixat la 6 000. Apoi ne-au purtat pe drumuri 13 luni cu tot felul de minciuni. În sfîrșit, lucrarea a fost gata, dar cu totul altfel decît am dorit-o. L-am reclamat pe maistrul Radu la tovarășul Niță, președintele cooperativei. Ne-a spus să-l dăm în judecată, că el i-a desfăcut contractul de muncă. Dacă-i așa de ce-i lasă să aconteze lucrări în numele cooperativei ? N-avem bani pentru judecăți, pentru împrejmuire ne-am împrumutat la C.A.R., de ce cooperativa își bate joc de noi ?

■ În nr. 46 al revistei Flacăra, la rubrica Flacăra la dispoziția dumneavoastră, s-a publicat o notiță care conține erori asupra cărora facem următoarele rectificări și precizări :

Miceliul de ciuperci, la ferma 5 Mogoșoaia (I.C.L.F. Vidra) se vinde atît unităților de stat cît și cooperatiste pe bază de virament. Pentru cultivatorii individuali s-a înființat un punct (chioșc) cu vînzarea în numerar. Acest punct pentru vînzarea micelului funcționează pe bază de gestiune proprie. La vînzarea cantităților mici de miceliu nu se eliberează atestat de calitate întrucît se necesită un volum mare de muncă. Vînzarea micelului de ciuperci în fermă se face odată cu instruirea la punctul menționat la care se ajunge prin săgeți indicatoare.

Ferma 5 Mogoșoaia nu posedă un pavilion special amenajat pentru instruire și documentare a cultivatorilor, ci numai punctul menționat (2 camere) care au fost amenajate tocmai pentru a veni în sprijinul cultivatorilor de ciuperci.

Persoana desemnată cu vînzarea micelului este tehnician de specialitate și poate da relații privind cultura ciupercilor și, la cerere, instrucțiuni tipărite. **(Mateescu Nicolae,** doctor în biologie, **șef fermă Mogoșoaia).**

■ **Blocul din str. Spiru Haret nr. 16,** este de 13 ani programat pentru reparații capitale (el avînd o vîrstă de 44 de ani). E vorba de schimbarea instalațiilor, repararea teraselor care, cînd plouă, inundă apartamentele, înlocuirea ușilor putrezite pe fîșin afară etc. De atunci și pînă azi se perindă comisii peste comisii, se fac diferite devize de către ingineri, arhitecți, responsabili, directori etc. iar aminările se țin lanț. În apartamentul meu s-au înlocuit niște țevi de la calorifer, s-a scos o parte de parchet, s-au făcut găuri prin pereți pe unde vine frig, pereții sînt plini de igrasie, în baie îmi curge de sus apă, iar toate, toate demersurile făcute de mine, de către președintele blocului, de către administrator și în special de către mecanicul blocului, un om integru și extracalificat, au rămas în stadiu de promisiune. **(Lilly Carandino, București).**

Primim la redacție

...Era în toamna anului 1975 cînd Aristide Buhoiu, aflîndu-se la Timișoara, a luat legătura cu cîțiva foști internaționali și legendarului club Ripensia, în scopul de a aduna material pentru elaborarea unei cărți despre epoca romantică a fotbalului românesc 1934—1938.

Toți cei solicitați V. Deheleanu, S. Bindea, Z. Beke, D. Pavlovici, W. Zombory, R. Bürger, A. Schwartz, R. Kotormani etc. s-au conformat întocmai la acest apel fiind convinși că buna credință și competența colaboratorului televiziunii române, A. Buhoiu, nu pot fi puse la îndoială.

Au fost organizate „mese rotunde" la restaurantul „Palace", la locuința lui Silviu Bindea și în camera ocupată de A. Buhoiu la hotelul „Continental".

În afara numărului mare de fotografii puse la dispoziția viitorului autor al cărții „Șut... gol !" (acesta era titlul propus pentru lucrare). S. Bindea, Z. Beke, R. Bürger, V. Deheleanu și W. Zombory **au mai împrumutat lui A. Buhoiu** numeroase ziare din perioada respectivă apărute în țară și străinătate cu articole elogioase la adresa fotbalului românesc în general al Ripensiei sau a unor fucători români care au impresionat cu ocazia unor partide susținute în țară ori peste hotare.

De atunci au trecut șapte ani și despre proiectul cu pricina nimeni nu a mai pomenit nimic. Ba mai mult chiar, la scrisorile, telegrafierile, convorbirile telefonice din anii următori, în care am insistat justificat să ni se restituie materialul, nu am primit nici un răspuns.

Nu ne interesează cauzele pentru care „Șut... gol !" nu a fost tipărit sau nici măcar înregistrată la vreo editură (sau poate nici achitată) pînă în prezent, vrem doar să reintrăm cît mai repede în posesia materialului care ne aparține.

Un grup de foști internaționali în numele cărora semnează : SILVIU BINDEA

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

Costică Tănase — București : Întreprinderea nu vă poate depune carnetul de muncă la comisia de expertiză medicală întrucît, pentru obținerea pensiei, este necesar să aveți o vechime în muncă de 30 de ani și vîrsta minimă de 60 de ani. ■ **Pușu Dan — Craiova :** Trimiteți invenția la O.S.I.M. ■ **Radu Gheorghe — București :** Treceți pe la redacție pentru a vă lua actele originale. ■ **Alexandru Ștefănescu — Bolintin-Vale (Giurgiu) :** La notariatul județean. ■ **Ion Dumitrache — Cerașu (Prahova) :** Reveniți cu o scrisoare clară ■ **Iuliana Constantinescu — Bușteni :** Încadrarea dv. la o unitate din profilul la care vă referiți este de competența conducerii unei astfel de unități. ■ **Maria Gherasim — Văculești (Botoșani) :** Scrieți-ne ce retribuție a avut soțul. ■ **Maria Burza — Căianu Mic (Bistrița-Năsăud) :** Cei din mediul rural retribuiți de stat (cazul dv.) primesc produsele necesare consumului din fondul centralizat al statului și nu de la C.A.P. ■ **Steliana Bucur — București :** Pentru rezolvare vă puteți adresa la I.C.R.A.L. Vitan, str. Negru Vodă nr. 16. ■ **Alexandru Vița — București :** Plata compensației se acordă numai pensionarilor ce își primesc pensia prin oficiul de pensii, iar la locul de muncă numai celor cu contract de muncă pe durată nedeterminată. ■ **Gheorghe Vlaicu și Octavian Popescu — București :** Vă așteptăm la redacție, secția sesizări, probleme cetățenești. ■ **Constantin Gănescanu — Slatina :** Perioada la care vă referiți nu constituie vechime în muncă utilă la pensie, pentru că anterior satisfacerii obligațiilor militare nu ați fost încadrat în muncă. ■ **Petru Cazimir — Iași :** În situația dată, nu are drept la pensie de urmaș. ■ **Nicolae Caramet — București :** Altă soluție nu există, trebuie să vă conformați.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Lumea în care trăim

„Aspiratorul de creiere"

Cifre, date, statistici...

Lecturate superficial, par de necrezut. Și totuși, ele exprimă o stare de lucruri reală. Teribil de reală. Săracii îi îmbogățesc pe bogați. Cei mai puțin dezvoltați „ajută" pe cei dezvoltați. „Lumea a treia" furnizează Occidentului superindustrializat imense capacități de creație tehnico-inginerească și științifică. Iată faptele :

● În ultimii zece ani, peste 420 000 de specialiști, dintre cei mai valoroși, din țările în curs de dezvoltare — ingineri, medici și oameni de știință — au fost racolați de statele industrializate, îndeosebi de S.U.A., Canada și Anglia.

● Numai în anii '70 circa 80 000 de specialiști de înaltă calificare — ingineri, fizicieni, matematicieni, biochimiști și biologi, dintre care 40 la sută profesori universitari — au părăsit America Latină îndreptîndu-se spre S.U.A.

● 25 la sută din oamenii de știință care lucrează în laboratoarele de cercetare în domeniul electronicii și ordinatoarelor din S.U.A. sînt străini.

● Numărul inginerilor și cercetătorilor în domeniul tehnicilor de vîrf racolați anual de S.U.A. este egal cu promoția medie a 38 de institute tehnice.

● În S.U.A., Canada, Marea Britanie, R.F.G. și Austria lucrează peste 160 000 de medici originari din Asia, Africa și America Latină. Astfel, în S.U.A. un medic revine la 592 persoane iar în țările Europei occidentale la 552 persoane. În schimb, în India un medic revine la 11 000 persoane, în Bangladesh la 12 500, iar în Uganda la 33 000 de persoane.

...Și asemenea date am putea să mai enumerăm. Multe. Chiar foarte multe. Toate dovedesc același lucru, și anume că, acum, după ce colonialismul a dispărut ca sistem, practicile sale se mențin într-o formă camuflată. În mod concret „Le Monde" scria despre „noua formă de jaf colonial". Jaful creierelor. Un jaf fără paravan...

Sînt racolați specialiștii doar din compasiune pentru ei ? Atragerea lor este o acțiune menită doar să le ofere niște slujbe ceva mai bine plătite decît în țările de origine ? Nici vorbă. Patronii nu fac cadouri și n-au nici sentimente umanitare. Pe ei îi preocupă afacerile, profitul.

Un studiu, elaborat sub egida UNCTAD, apreciază că numai într-un singur an marile trusturi și monopoluri transnaționale din Statele Unite, Canada și Marea Britanie au realizat beneficii de aproximativ 6 miliarde dolari prin rezultatele muncii și activității competențelor racolate din state în curs de dezvoltare. Deci, profitul trusturilor.

Fenomenul mai are însă o latură. Richard Titmus, profesor la Școala superioară de economie și științe politice din Londra, demonstra că, în perioada 1969—1977, S.U.A. au economisit 5 miliarde dolari pentru pregătirea cadrelor proprii prin „importul" a 150 000 medici, ingineri, oameni de știință din diverse țări în curs de dezvoltare, oameni cu experiență și cunoștințe vaste. Suma amintită (5 miliarde) fiind, desigur, suportată de țările în curs de dezvoltare, țări sărace care au pregătit cu mari eforturi cadrele respective.

Efectele „transferului competențelor" cum o denumesc elegant unii, sau „furtului de creiere" cum o denumesc mai exact, alții, sînt, însă, mult mai grave și ele depășesc cu mult miliardele de dolari calculați pentru pregătirea acestor cadre. Practic, această acțiune de acaparare a celor mai valoroase cadre din „lumea a treia" constituie unul din factorii care stînjenesc serios procesul dezvoltării economice și sociale a țărilor în curs de dezvoltare, complicînd, în același timp, dimensiunile decalajelor dintre aceste țări și cele dezvoltate.

Decalajele sînt o realitate ce nu poate fi depășită doar prin cuvinte convingătoare. Decalajele implică o acțiune de dezvoltare economică inseparabilă de ajutorul specialiștilor. Diverși economiști, profesori universitari, alți specialiști apreciază că nici o țară care și-a cucerit de curînd independența nu va fi în măsură să depășească dificultățile de creștere fără să dispună de cadre bine pregătite pentru a transpune în viață proiectele de dezvoltare. Aceste țări, remarca Martin Godfrey, consultant științific al Universității din Sussex, Anglia, au făcut mari eforturi și sacrificii pentru formarea de cadre naționale. Numai că ele și-au văzut și își văd permanent amputate posibilitățile de creare a unui corp de specialiști și tehnicieni calificați prin răpirea și sustragerea organizată a acestora de către țările bogate. „Aspiratorul de creiere" al Occidentului funcționează nemilos...

În general — remarcă ziarul cubanez „Granma" — este dificil să se evalueze prejudiciile cauzate țărilor în curs de dezvoltare de această pierdere netă de capital intelectual. „Exodul creierelor" nu numai că privează țările în curs de dezvoltare de oameni de știință și tehnicieni cu o înaltă calificare, pentru a căror pregătire țara respectivă a depus multă trudă și a cheltuit milioane de dolari, ci reduce totodată capacitatea de dezvoltare și modernizare a economiilor țărilor respective, frînează și prelungește timpul de aplicare a unor tehnologii avansate care ar permite o sporire a productivității, un progres social-economic mai rapid.

Paradoxal, săracii își pierd puținii specialiști în timp ce bogații obțin o forță de muncă de mare valoare, de înaltă calificare și pentru a cărei pregătire nu s-a cheltuit nici un ban. Deci noi profituri, noi avantaje în dezvoltarea tehnicii și științei, a dezvoltării social-economice și culturale în general. Cum scria revista „Jeune Afrique" prin furtul de inteligență țările sărace au fost și sînt și mai mult sărăcite, iar cele bogate au acumulat și acumulează tot mai multe bogății". Ce poate fi mai simptomatic decît faptul că 73 la sută dintre oamenii de știință din S.U.A., care au primit Premiul Nobel, și 24 la sută dintre membrii Academiei de Științe din Statele Unite sînt specialiști veniți din alte țări ?

„Aspiratorul de creiere" al lumii capitaliste continuă să funcționeze. Un „aspirator" perfid. Chiar dacă apologeții furtului de specialiști încearcă să găsească pretexte și justificări, realitatea nu poate fi negată. În fapt, este vorba de o practică neocolonialistă, ascunsă în fraze înșelătoare. Un neocolonialism respins ferm de „lumea a treia".

„Aspiratorul de creiere" înseamnă o gravă primejdie pentru țările ce aspiră să elimine subdezvoltarea. Este motivul pentru care la O.N.U. și în alte foruri internaționale ele acționează neobosit ca săracii să nu-i mai îmbogățească pe bogați...

AL. PINTEA ■

Pacea înfricoșată

Deși toată lumea este de acord că pacea (care ar trebui să fie starea naturală a Terrei) este opusul războiului există experți care nuanțează raportul de „apropiere" între pace și război. Se pare că antipozii se interferează, în anumite perioade, iar războaiele chiar dacă nu devin pașnice se învecinează cu păcile războinice. Războiul rece este o asemenea pace belicoasă, un fel de pace înfricoșată cocoțată pe un fir fragil agățat între balanțele echilibrului Teroarei.

Pacea înfricoșată, pacea în armură, este pusă să se dezvolte într-un climat de suspiramă. Strategia descurajării, cu teorie și practică, nu este altceva decît maniera de a conserva, pînă la epuizarea totală, pacea nătemeinică, subminabilă oricînd. Puțini știu, spre exemplu, că însăși descurajarea înregistrează revoluțiile ei tehnico-industriale, că se perfecționează și se autodepășește. Revista „Stratégie et Défense" notează explicit și sistematic : „Odată cu bombardarea Hiroșimei, în 1945, omenirea a intrat într-o nouă eră : era atomică.

Strategia descurajării — pacea prin teamă sau prin echilibrul teroarei — a cunoscut patru revoluții succesive :

— o revoluție în putere (trecerea de la bomba A la bomba H) ;

— o revoluție în distanță (lansarea rachetei Sputnik la 4 octombrie 1958) ;

— o revoluție în miniaturizare (ogive multiple) ;

— o revoluție în precizie și în puterea de penetrație (ogive ghidate separat, rachete de croazieră și rachete noi).

Cu alte cuvinte în locul rachetelor grele, dotate cu un focos unic, superputernic, puțin precise, în slujba unei strategii îndreptate împotriva localităților, superputerile dispun de acum de rachete mai ușoare, mobile, foarte precise care permit distrugerea unor obiective militare fără să provoace daune colaterale".

Panoplia preciziei dusă la paroxism se îmbogățește continuu. Citez dintr-un binevenit documentar care radiografiază mijloacele de producție ale spaimei : „Ultimele ciocniri militare au dat cistig de cauză rachetelor „inteligente", dotate cu sisteme electronice, care au dovedit în ce măsură armele convenționale au beneficiat de revoluția tehnologică a ultimelor trei decenii. Iată cîteva dintre aceste proaspete „debutante" : rachete „Exocet-Am 39", aer-mare, antinavă, capabilă să-și „recunoască" ținta și să o atingă în cîteva minute, cu o viteză ce aproape o egalează pe cea a sunetului, grație unui calculator cuplat la un radar. Din aceeași „familie" face parte și racheta „Exocet-Am 38", care poate fi lansată de pe o platformă terestră. Pentru această armă s-a găsit și antidotul, de asemenea, experimentat : este vorba de o rachetă lansmomeală, care „înșală" radarurile directoare ale rachetelor adverse și le deturnează de la ținta lor...

În luptele aeriene evoluează acum rachete aer-aer de tip „sidewinder", care — odată lansate — sînt atrase de căldura avionului ce trebuie doborît. În războiul „din adîncuri", principalul rol este jucat de submarinele de atac cu propulsie nucleară, armate cu torpile teleghidate cu o rază de acțiune de peste 35 km. Astfel de arme presupun, evident, mijloace de teledetectare și de apărare foarte puternice. Acesta este cazul, de exemplu, al „detectorului-analizator de radar „dr. 400", dotat cu 12 antene și un calculator. El este capabil să capteze și să localizeze permanent orice semnal radar pe o rază de 360 grade. Printr-o programare adecvată, calculatorul sistemului „dr. 400", poate deosebi radarurile „prietene" de cele „dușmane" și, în acest ultim caz, să le localizeze pe cele care constituie o amenințare imediată".

Desigur, asemenea inventare de arme deștepte care să selecteze dușmanii de prieteni și dușmanii între ei pentru a lovi total unde, cînd și cum trebuie pentru victoria tehnicii de distrugere asupra omului sînt numeroase.

Pînă la urmă nu contează grozava lor perfecțiune și disponibilitate de a face harcea-parcea Terra în modul cel mai riguros, ci faptul că distrugerea a devenit o șansă care poate descuraja civilizația. Prima și ultima de o asemenea dimensiune...

RADU BUDEANU ■

Vacile slabe

„De la marea depresiune a anilor '30 este pentru prima dată cînd un declin economic are o asemenea amploare globală. Criza a devenit epidemică, aproape imposibil de evitat. Ea afectează, deopotrivă, economiile puternice și pe cele slabe, țările bogate și cele sărace". Această apreciere care aparține revistei americane „TIME" nu face altceva decît să reitereze problema mondializării recesiunii. Ultima parte a afirmației este inexactă. Dacă popoarele și economiile sînt afectate deopotrivă de criza economică, ele nu sînt lovite în aceeași măsură de acest flagel, cu alte cuvinte organismele mai debile sînt, firesc, mai vulnerabile și mai puternic atinse de bacilul involuției. Dacă, spre exemplu, în Costa Rica, unde șomajul cuprinde 17 la sută din populația aptă de muncă, guvernul se străduie să intensifice măsurile de ajutorare în hrană a șomerilor, dacă în Tanzania, unde rata inflației este de 29 la sută, guvernul a fost nevoit să abandoneze 968 de proiecte de dezvoltare economică, nu același lucru se întîmplă în țările occidentale, oricît ar fi ele de afectate de criză. Și aici, acțiunea concertată a inflației galopante și a creșterii economice scăzute — se vorbește chiar de creșterea zero — a făcut ca unul din 10 muncitori să rămînă fără lucru, adică 22 000 000 de oameni din S.U.A. și Europa occidentală. S-au luat măsuri draconice de limitare a creșterii salariilor și înghețare a prețurilor, s-a interzis acordarea de compensații pensionarilor și salariaților cu venituri mai mari de 530 de dolari pe lună pentru escaladarea costului vieții. Adică mai mult decît dublul produsului național brut pe locuitor obținut anual într-o serie de țări ale lumii a treia. Oricum, dacă în lumea industrializată reducerea dimensiunilor producției și creșterea numărului șomerilor au consecințe nefaste asupra nivelului de trai al populației, în țările lumii a 3-a încetinirea creșterii economice aduce după sine direct dezastrul.

Constituind în medie mai puțin de 9 la sută din PNB, sectorul de prelucrare al țărilor în curs de dezvoltare — cele 32 foarte sărace în care trăiesc 1,2 miliarde de oameni — s-a deteriorat rapid, ajungînd la un ritm anual de creștere de 0,5 la sută în deceniul 8. Înscrie, de asemenea, pe o curbă descendentă, ritmul producției industriale în țările dezvoltate a scăzut în 1981 pînă la 0,8 la sută. Distanța dintre ritmuri, la prima vedere mică, desemnează decalaje fără precedent ; peste 10 000 de dolari PNB în țările industrializate și numai 220 dolari în cele subdezvoltate. Raportul de 190 : 1 este edificator în ce privește felul în care pot fi suportate consecințele crizei de o parte și de alta a barierei care separă tot mai rigid Nordul de Sud. Un Sud în care, de la un an la altul, în pofida eforturilor făcute, situația economică și socială se deteriorează rapid, fără a se putea întrevede, chiar dacă privirile țintesc departe, spre finele mileniului, vreo posibilitate de ameliorare.

Se referea „TIME" la mondializarea recesiunii. De ce oare nu se face nici cea mai mică referire la acea necesară, indispensabilă mondializare a dezvoltării ? Așa cum toți sînt afectați de criză, de ce nu au toți dreptul să beneficieze de roadele bogate ale vremurilor de expansiune economică ? Este imposibil de conceput creșterea economică a țărilor industrializate în afara a ceea ce ne-am obișnuit a numi „concertul națiunilor". Chiar dacă unele dintre ele mai „cîntă" fals în acest proces indispensabil de propășire economică a tuturor, corectiile necesare, trebuie făcute cu calm și înțelegere, în ideea asigurării unui viabil flux de interese între Nord și Sud. Sudul nu trebuie condamnat la condiția de perpetuu furnizor de materii prime pentru Nordul prelucrător. Susținerea programelor de dezvoltare a lumii a treia, ridicarea barierelor protecționiste din calea produselor acesteia vor duce la creșterea încasărilor în valute convertibile și, deci, la majorarea posibilităților de achiziționare de tehnologii din Nord. Nu Nord contra Sud ci Nord pentru Sud și viceversa. Este singura alternativă.

IOAN ROȘCA ■

Monde umano ?

Taberele dezolării

În urmă cu opt ani, în cursul unei scurte călătorii prin Somalia, unul dintre însoțitori ne-a prezentat la fața locului un proiect aș zice titanic. Era vorba de stabilizarea dunelor, care înaintau într-un ritm foarte îngrijorător acoperind pămînturile — singurele fertile — din apropierea coastelor somaleze. Munca celor care se opuneau vitregiilor naturii impunea, era sisifică în adevăratul sens al cuvîntului. La încheierea vizitei, același însoțitor, ne-a vorbit despre o altă preocupare a autorităților țării sale legată de sedentarizarea unui număr important de oameni cu tot ceea ce înseamnă pe plan economic, social și cultural un asemenea lucru. În fine, el a amintit și de problema refugiaților. Scriu doar că a amintit pentru că, la ora aceea, în țara respectivă, numărul celor categorisiți drept refugiați încă nu atinsese cote alarmante. Ulterior, fenomenul s-a agravat serios, mai ales după conflictul armat etiopiano-somalez. Și astfel, acolo, ca și în alte state africane — Sudan, Kenya, Uganda, Ruanda, Camerun, Zambia, Mozambic, Botswana au apărut tot mai multe „tabere ale dezolării". Dealtfel, de la sfîrșitul anilor '70, Africa este numită continentul refugiaților de parcă celelalte probleme cu care se confruntă nu i-ar fi fost de ajuns : subdezvoltarea, lipsa infrastructurii, cadre calificate puține etc., etc.

Recent, după o călătorie mai lungă pe meleaguri africane, o ziaristă franceză a comunicat impresiile sale într-un zguduitor reportaj apărut într-o revistă săptămînală pariziană. Îl reproduc începutul : „Africa 1981 : la 400 milioane locuitori (ultimele date ale O.N.U. vorbesc de 484 milioane locuitori n.n.), cinci milioane de copii, femei și bărbați aruncați dintr-un capăt în celălalt al continentului, își caută refugiul. Din cauza războaielor și loviturilor de stat, datorită conflictelor fratricide și a unor răscoale — mai mult sau mai puțin orchestrate — din cauza secetei îngrozitoare și a foametei galopante, jumătate din numărul refugiaților planetei supraviețuiesc sau mor în Africa lipsită de mijloace de subzistență".

Dincolo de constatările generale înfiorează cele văzute de amintita publicistă în cîteva tabere ale dezolării. În Somalia consemnărilor mele privind titanica luptă cu dunele, ea a văzut cum 454 000 de persoane „trăiau" în opt sate alcătuite din colibe de iglu, iar o materie primă reprezentată de cîteva vreascuri nu avea cum să împiedice razele unui soare dogoritor. Dar, de parcă n-ar fi de ajuns, la o temperatură medie de 42 grade Celsius, pe aceste meleaguri s-a uitat că mai există și ploaie și astfel „siluete fantomatice" ale însetaților erau fotografiate cerșind apă unor eventuali drumeți sau oaspeți solitari. „Cifrele astronomice ale mizeriei își pierd sensul" notează revista L'Express după care vorbește și de tragedia pribegilor din Etiopia dar și de rezultatele încurajatoare ale situației celor din Zimbabwe. În fine, între timp, au început să revină în țară zecile de mii de ciadieni refugiați în Camerun.

Acestea le știam de mai multă vreme. Le-am pus pe hîrtie acum, cînd înțelnirea la nivel înalt africană a intrat în criză iar acest subiect nu s-a aflat decît printre aspectele colaterale. Or, chiar dacă autorii morali ai unei asemenea dezolări sînt departe, cei prezenți au ignorat sau au uitat taberele dezolării ca și înfruntările devenite fabrici de refugiați.

DUMITRU CONSTANTIN ■

Lumea se amuză

— Dați-vă puțin mai la stînga, că n-am vizibilitate

(PARIS MATCH)

La încheierea turului Campionatului Diviziei A

UN SEZON PREA PUȚIN SEMNIFICATIV

S-a încheiat primul dintre cele două acte ale actualei ediții a campionatului primei divizii de fotbal. Titlul onorific de „campioană de toamnă" îi revine Sportului studențesc, dar Dinamo reușește performanța celor 17 meciuri fără înfrîngere, greu de regăsit în analele fotbalului nostru. Amintirile, din păcate numai ele (lipsă de informare, de documentare în cele mai mici amănunte este cronică la federația de fotbal), ne duc înapoi foarte departe, la C.C.A. sau chiar I.C.O., pentru a găsi similitudini în fața performanței dinamoviștilor, dar desigur timpurile erau atunci cu totul altele. Dinamo a trecut de primele 17 meciuri ale campionatului în curs fără mari dificultăți, dar și fără strălucire, forțînd victoria acasă și remizînd permanent în deplasare, după jocuri care dădeau impresia că multumesc pe toată lumea. Meciul care reprezintă punctul său de vîrf s-a disputat la Craiova, 1—1 cu Universitatea, punct mai mult decît meritat pentru formația campioană, în fața unei echipe care a fost practic de nerecunoscut. Doar o săptămînă mai tîrziu, Universitatea producea pe Steaua partida cea mai remarcabilă a turului de campionat, surclasînd echipa lui Cernăianu mult mai clar decît arată scorul de 3—1. Nu-i mai puțin adevărat că și adversarul i-a permis echipei craiovene să se desfășoare în toată splendoarea sa, liber, fără să-i opună cea mai mică intenție de marcaj. Un mod cu totul curios de a privi un meci, o greșeală fatală pentru antrenorii Stelei, pe care numai relaxarea prematură și atît de cunoscuta suficiență a fotbaliștilor român, vizibile și la Cămătaru și coechipierii lui, l-a ferit de o înfrîngere și mai umilitoare !

Am scris cu cîtăva vreme în urmă comentariul intitulat „Ce se întîmplă cu Steaua ?", reflectînd eforturile conducerii clubului de a pune pe picioare o nouă echipă valoroasă, după ani în care campionatul s-a jucat, referindu-ne la lupta pentru titlu, fără echipa militară. Lucrurile spuse atunci, cînd acordam credit conducerii tehnice, o conducere ce nu cerea decît timp, sînt în mare parte valabile și azi. Numai că etapele trec și în jocul Stelei nu se vede nici de departe acea lumină pe care ne-ar fi plăcut s-o întrevedem, echipa militară joacă la fel de dezordonat și învechit, departe de preceptele moderne ale jocului, Steaua a culeș cam tot ce a fost tînăr și valoros în fotbalul nostru, apoi a dat de o parte și iarăși a culeș, dar roadele se lasă prea mult așteptate. Acum se vorbește că în locul portarului Nițu va veni Ducadam, a cărui valoare desigur impune. Însă la fel de mult s-a așteptat de la Cîmpeanu, iar clujeanul arată acum ca un transplant cu totul nereușit, jucînd slab și fără viață. În fapt, lucrurile sînt mult mai simple decît ar părea la prima vedere, fiind vorba de jucători care au fost scoși din mediul lor obișnuit, transportați dintr-un oraș în altul, mutați în alte condiții de viață și, uneori... inadaptabili. La Steaua nu s-a mai ridicat de cam multă vreme un jucător din propria pepinieră, iar grefele la care a fost supusă echipa s-au respins ele însele ori au fost respinse de colectiv. Altfel, evident, se alcătuiește o echipă, iar exemplul Craiovei este prea semnificativ pentru a nu fi revelator.

Revenind la Dinamo, echipa lui Nicușor a probat, înainte de toate, o foarte solidă construcție psihică, lucru care i-a permis să treacă peste șocul dificilei întîlniri cu Aston Villa, o „mare" a fotbalului european. Sezonul recent încheiat poate fi socotit drept satisfăcător, dar marile probleme ale echipei rămîn. Ne referim aici în primul rînd la un joc mai complet, cu o dinamică superioară (acțiuni din mișcare, nu statice), care să cucerească inimile spectatorilor aflați pe oricare stadion din țară. Și apoi, e la fel de evident că formația din Șos. Ștefan cel Mare trebuie să înceapă să se pregătească încă de acum pentru... viitoarea ediție a cupelor europene. Cînd vom ști adversarii din primul tur va fi deja prea tîrziu, evenimentul semnifică doar intrarea în linie dreaptă ; mările meciuri ale toamnei viitoare trebuie pregătite chiar de acum, dacă nu cumva am și întîrziat... Desigur, ne referim la calitatea jocului, dar și la lotul de jucători, care poate fi încă îmbunătățit. Sigur, Dinamo are ca prim obiectiv cîștigarea campionatului și, dacă se poate, Cupa pe lîngă el.

O bună impresie a lăsat pînă acum echipa Sportul studențesc. Ne referim desigur la jocurile sale și, mai cu seamă, la punctele culese și adunate în clasament. „Sportul" însă reprezintă, după noi, mai curînd suficiența fotbalului românesc, a campionatului ce se desfășoară pe primele 18 stadioane ale țării. Ferită de emoții și de griji la nivel internațional (fără meciuri în cupe europene, cu doar 1—2 jucători selecționați în lot), echipa studențească și-a văzut liniștită de campionat, impunîndu-se tocmai prin constanță, capitol la care era atît de deficitară în trecut. Cum se spune adesea, Sportul studențesc s-a dovedit a fi bună între echipele din campionatul intern, un chior în țara orbilor și prea puțin mai presus, iar asta de mult nu mai este suficient. Cît privește Universitatea Craiova, comentariile privind evoluția sînt evident influențate de performanțele reușite pe plan internațional. Aici, fiind singura care ne-a făcut cinstea de a ne reprezenta în turul III al unei competiții europene, echipa craioveană și-a cîștigat încă de pe acum stima și prețuirea noastră, chiar pentru un sezon în care n-a excelat în campionat. Craiova are în continuare singura echipă de talie europeană din fotbalul nostru, iar acest lucru nu e deloc puțin. Ba, ca să o spunem direct, e chiar totul!

DUMITRU GRAUR ■

Capșa să fie din nou Capșa

De ani buni, revista noastră pledează cu argumente temeinice, ținînd în egală măsură de istorie și literatură, pentru revenirea la adevăratul nume al restaurantului Capșa, care, din motive greu de priceput, nu se numește astfel, dar care, astăzi, are șansa de a-și reașeza pe frontispiciu firma ce l-a consacrat nu numai în țară, dar și în afara ei. Este vorba de faptul că splendidul hotel construit pe locul fostei cofetării Nestor a primit numele București.

De curînd, un bun articol, apărut în „România pitorească" și semnat de Alexandru Condeescu (în facsimil), ne susține întreprinderea, readucînd în discuție, cu probe serioase, vechea poveste a celebrului Capșa.

Dar, stupoare ! Se spune că restaurantul, potrivit propunerii de a lua denumirea unei artere apropiate, se va numi, nici mai mult, nici mai puțin, decît Victoria. Ne simțim obligați să atragem atenția că mai există tot pe Calea Victoriei un magazin universal Victoria, că există un salam Victoria, că avem orașul Victoria, că întîlnim în țară străzi, cofetării și restaurante care se numesc la fel. Cine ține morțiș să acrediteze ideea că avem vocația uniformizării și a depersonalizării ? Cine nu vrea să țină seama de „memoria" (citîm din R.P.) Bucureștiului ? Să ne fie chiar atît de indiferentă străduința fraților Capșa, buni meseriași și adevărați patrioți, de a impune arta culinară românească, sau sublima istorie a acestei construcții, adevărat mijloc fix al literaturii române ?

Mai sperăm că bunul-simț să-și spună cuvîntul, că istoria noastră să-și afle respectul cuvenit nu doar în faptele mari, ci și în cele ale vieții de fiecare zi, astfel ca binecunoscuta Capșa să recapete numele celor care au ridicat-o. Ar fi un semn de respect și iubire față de București, care mai are nevoie de monumente.

RĂZVAN BĂRBULESCU ■

Concursul nostru:

Cel mai..., cea mai...

Spuneți-vă cuvîntul asupra realizărilor și personalităților anului 1982 din cele mai variate domenii. În cele ce urmează vă dăm doar cîteva sugestii, rămînînd la latitudinea dv. să adăugați orice altă faptă sau personalitate ce o socotiți demnă de a fi așezată sub semnul superlativului.

Alegeți cel mai bun, interesant, atrăgător, îndrăgit, nereușit, supărător, mare, mic... cea mai bună, interesantă, atrăgătoare, îndrăgită, nereușită, supărătoare, mare, mică...

- **Inițiativă socială**
- **Invenție**
- **Descoperiri (științifice, arheologice)**
- **Inventator**
- **Cercetător**
- **Faptă de omenie**
- **Carte de proză**
- **Carte de poezie**
- **Carte de critică literară**
- **Actor (actriță) de film, de teatru**
- **Piesă de teatru**
- **Film**
- **Cel mai îndrăgit gen de spectacol**
- **Emisiune radio, TV**
- **Autor**
- **Sportiv (fotbalist, rugbist, handbalist, atlet)**
- **Echipă sportivă**
- **Manual școlar**
- **Muzică tînără**
- **Compozitor**
- **Lucrare muzicală**
- **Interpret**
- **Carte științifică**
- **Anecdotă**
- **Arhitectură sau monument**
- **Fapt de eroism**
- **Cel mai semnificativ moment din viața dv.**
- **Cea mai frumoasă femeie (atașați fotografia pentru concursul „Mis Flacăra")**
- **Cel mai urît, rău, reprobabil gest sau fapt întîlnit**

Plicurile vor purta mențiunea PENTRU CONCURS.

Vom întocmi clasamente pe domenii. Desigur nu clasamente rigide, însă este cert că un an anume se înscrie ca o perioadă revelatoare în viața obștii ca și în viața unui artist sau a unui om de știință, a unui inginer sau sportiv. Pe scara acestor criterii, orice izbîndă, înainte de a fi o victorie în întrecere cu alții, este o victorie în lupta cu sine a flecăruia. Ne vom strădui să le consemnăm.

Opțiunile dumneavoastră se vor referi la toate vîrstele, naționalitățile și profesiile.

Cronica șoselei

Avea 40 de ani și o zi

„Nu vă supărați, dar mersul noaptea e periculos și extrem de obositor. Nu credeți că ar fi mai bine să vă odihniți o oră-două și apoi să vă continuați călătoria ?" Recomandarea a fost făcută la ieșirea din Baia Mare, spre Satu Mare, de către agentul de circulație, lui G.R., șofer amator, cu vechime în conducerea auto de 2 ani. „Să știți că l-ar cîștig o mașină, tovarășe plutonier. Cum, nu mă mai cunoașteți ? Nu treceam eu prin postul dv., aproape în fiecare simbătă seara, în drum spre Șinaia, unde făcea băiatul meu armata și apoi veneam acasă duminică spre luni noaptea ? Făceam peste 1 000 km la fiecare drum. V-am dat vreodată probleme ? Păi ce fac acum, cîteva sute de kilometri pînă la Arad și-napoi, e un fleac, pentru experiența mea". „Vă doresc drum bun ! Totuși mergeți precaut. Veți întîlni pînă la destinație zone cu ceață foarte densă". „Fiți liniștit, doar e viața noastră în joc".

Discuția a avut loc la ora 5 dimineața. Au ajuns cu bine la Arad. Toată ziua au umblat după cumpărături. „Mai, nevastă, m-ai uimit cu gusturile tale. Ce pretenționasă ai devenit. Și ce bine le știi tu denumirile astea de țoale. Pantaloni din catifea raiată, căciuli din blănuri scumpe, canadiene căptușite, cu fel de fel de buzunărașe și atîtea altele. Cînd le-ai învățat Victorie ?" „Ce te tot miri, ce, eu nu trăiesc pe pămînt ? Nu mă uit prin reviste, nu discut cu oamenii ?"

Grigore nu mai zice nimic. Se mulțumește cu datul din cap, în semn de mirare, și-și vede de conducerea mașinii. „Ce te rog eu, nevastă, este s-o mai scurtezi. Doar nu vrei să colindăm chiar prin toate magazinele Aradului ! Și-apoi, prin centru ăsta n-am nici unde opri mașina, unde vrei tu !" „Tu ai uitat mă, omule, că noi mergem la o nuntă ? Vrei să ne ducem cu mîna goală, să ne facem de rîs ?" „Adică cum vine asta ? Am stricat vreo 6 000 lei și asta înseamnă după tine nimic, da ?" Femeia face o mină acră, dă din mînă ca și cum ar zice : „Parcă am cu cine vorbi ?", și tace. „Acum fii de acord și lasă-mă cîteva minute singur prin magazinul universal. Mîine e doar ziua ta, vreau să-ți iau și eu un cadou". „Bine, Grigore, răspunde femeia zîmbind. Ți-am spus doar de atîtea ori că eu am cel mai bun bărbat din lume !"

Au ajuns la nuntă. Întîlnirea cu numeroase familii pe care nu le văzuseră de mulți ani le-a dat soților multe emoții. Evocări de evenimente vesele și triste, băieți care s-au însurat, fete care s-au măritat, rude care s-au pierdut, schimb de impresii despre mîre, mirească, nași, invitați etc. Se luminase de ziuă. În timp ce tocmai se sorbea o ciorbă de potroace, pentru că, așa cum spunea socrul mare : „Să intrăm din nou în formă", Grigore se ridică în picioare și anunță solemn : „Și acum dragii mei, dați-mi voie să vă invit la serbarea unui important eveniment. Soața mea, Victoria, împlinește azi 40 de ani, cum s-ar zice, schimbă prefixul. Dar la uitați-vă ce bine arată. O mîndrețe de femeie, nu alta. Nici nu s-ar zice că are băiat însurat". Victoria se face roșie ca un bujor. „Și tu, Grigore, cu discursurile tale. Se cunoaște că n-ai băut nimic toată noaptea. Altfel nu vorbeai așa de bine". „Vă invit pe toți la restaurantul de la hotel. Cu toții, fără excepție !" Invitații se urcă în mașini și în scurt timp începe petrecerea în frumosul restaurant din centrul Aradului.

Toată ziua a durat sărbătorirea zilei de naștere a Victoriei. Spre seară, s-au reîntors la nuntă. Socrii mari și cei mici, începuseră să se supere. „Bine măi, Grigore, să ne spargi tu nouă nunta. Noi te-am înțeles, am participat la sărbătoarea ta, dar haideți să continuăm la noi acasă. Uite, mireasa a început să plîngă". „Gata fraților, mă supun, ne reîntoarcem la voi. Vă mulțumesc, eu și Victoria, că ne-ați onorat, cum se spune, cu prezența !" Plimbarea de la restaurant, pînă la locul nunții, făcută pe jos, i-a înviorat pe toți. Au reînceput petrecerea cu forțe noi.

Pe drum, o rudă a lui Grigore îl întreabă : „Eu nu pot să te înțeleg măi, Grigore. Uite, sîntem împreună de aproape 24 de ore și n-ai pus o picătură de alcool în gură. Ai băut doar pepsi și apă. Cum reziști ?" „Uite că rezist. Eu cînd îs cu mașina, mă abțin și pace. Apăi știi și tu prea bine că eu nici nu-s prea mare băutor".

Nunta s-a încheiat dimineața. Unii au plecat la casele lor, din oraș, iar alții care veniseră cu mașinile de la distanțe mai mari, au fost invitați să se culce. Casa era mare, cu multe camere. Pentru fiecare se asigurase cîte un loc de dormit.

„Nu te supăra Savetă, dar noi plecăm. Vă mulțumim din suflet pentru tot". „Unde plecați mai copii ? Ce-ați înnebunit de-a binelea ? Păi omul ăsta, ce-i drept, n-o băut, dar nici nu s-a hodinit deloc". „Avem treabă. Ne ducem să-i cumpărăm cîte ceva copilului. Știți și voi cum îi după însurătoare. Ba îți trebuie una, ba alta".

Saveta, soacra mare, n-a putut să-i convingă pe cei doi să nu plece. Au făcut cumpărăturile, au mai vizitat niște cunoștințe și cînd și-au dat seama că e cazul să se pună în mișcare spre casă, începuse de-acum să se întunece. „Nu-ți fii tu Victorie grijă, doar știi de cîte ori am mers noaptea și am făcut de două ori mai mulți kilometri ca acum".

Noaptea era frumoasă, mașina bună. Pe măsură ce se scurgea timpul, aglomerația scădea. Curînd, luna s-a ascuns în nori, a început o burniță mărunță, iar pe alocuri, șuluri de ceață reduceau vizibilitatea la nici 50 de metri.

„Toriță, eu aș trage o tîră pe dreapta, să dorm puțin. Sînt că nu mai pot conduce". „Unde să oprești aici ? Una, că n-ai loc de oprire, și-apoi știi bine că mi-e frică să facem haltă așa în cîmp". „Bine nevastă. Să încerc să mai fac 10 km pînă la prima localitate". A mai făcut 3 km, Grigore, și l-a învins somnul. A intrat cu partea dreaptă din față a mașinii într-un pom. Victoria și-a pierdut viața, iar șoferul s-a ales cu cîteva fracturi. „Biata Victoria, s-a prăpădit a doua zi după ce a împlinit 40 de ani și la o lună după ce și-a însurat feciorul, spunea cu tristețe sora ei mai mică care tocmai a terminat facultatea de medicină. Ea m-a ținut la școală, ea m-a făcut om. Cum pot să-i mai dovedesc acum recunoștința mea ?"

VICTOR BEDA ■

De la trimişii noştri Nicolae Cristache

şi Ovidiu Ioaniţoaia

Craiova învinsă de arbitru!

Bordeaux, 24 (prin telefon). S-au confirmat temerile antrenorului Aimé Jaquet, care în dimineaţa partidei declara în ziarul „Sud-Vest", cel mai popular cotidian din Aquitania, că Universitatea poate fi o echipă mai periculoasă decît era Jena şi Split, formaţii pe care Bordeaux le-a spulberat în partidele susţinute acasă. Într-adevăr, Craiova a jucat aici foarte bine, mobilizîndu-se exemplar şi bătîndu-se cu abnegaţie pentru fiecare minge, victoria grupării locale realizîndu-se la limită şi dintr-un penalty inventat de arbitrul portughez Garrido ! În minutul 50, la o intrare regulamentară a lui Tihhoi asupra lui Tigana, contabilul din Lisabona s-a grăbit să arate punctul de la 11 metri, stîrnind rumoare pînă şi în tribune ! N-a fost singura boacănă făcută de Garrido ! Atît el, cît şi, mai ales, ajutoarele lui de la linie, ale căror nume ne-a fost imposibil să le aflăm, cabina arbitrilor fiind straşnic păzită de poliţie, s-au întrecut în a acorda favoruri echipei gazdă. Nu vrem să fim pătimaşi, dar rareori ne-a fost dat să vedem în întîlniri de asemenea importanţă greşeli atît de flagrante de arbitraj, nu menite să încurce jocul, ci menite să creeze unei formaţii, în speţă lui Girondins de Bordeaux, avantaje care să se transforme în goluri : ofsaiduri nesemnalizate, faulturi trecute cu vederea etc. etc.

În aceste condiţii dificile şi în faţa unui public înflăcărat, care şi-a susţinut echipa cu tot arsenalul de rigoare, de la imnul clubului, pînă la petarde şi sirene de transatlantic, fotbaliştii români şi-au păstrat sîngele rece. Ei au alcătuit un mecanism bine articulat şi, chiar dacă presaţi, s-au apărat cu calm şi au contraatacat primejdios. Nu vom descrie aici fazele meciului, căci avem convingerea că le-aţi văzut, stimaţi cititori, pe micul ecran. Vom spune că totuşi cea mai mare ocazie de gol a primei reprize a aparţinut Craiovei, Ţicleanu ratînd de puţin (minutul 44) centrarea lui Beldeanu, pe care scria „Gol". Şi această fază, ca şi multe altele, a portat de la Cămătaru, pătrunzător şi neobosit pe toată durata partidei, jucătorul român care a lăsat aici o impresie strălucită. El a cîştigat majoritatea duelurilor cu Tresor şi nu de puţine ori l-a pus în reală dificultate pe internaţionalul francez cu o atît de răsunătoare carte de vizită (62 de selecţionări în echipa naţională). Linia noastră de mijloc, formată din Beldeanu, Ţicleanu, Donose şi Irimescu, a dejucat toate planurile adversarului şi a constituit, totodată, o adevărată „rampă de lansare" pentru virfurile Cămătaru şi Geolgău. Cei patru mijlocaşi au constituit un zid de netrecut şi tehnica lor individuală a fost nu o dată aplaudată la scenă deschisă, făcîndu-ne şi mai mult să regretăm lipsa imprudentului Balaci. Deşi pe umerii ei a apăsat greul, linia de fund a ieşit mereu cu faţa curată, iar intervenţiile portarului Lung s-au dovedit, mai ales în minutele 23, 55 şi 88, absolut salutare.

După meci, ne-a fost dat să auzim, cu satisfacţie, numai aprecieri favorabile la adresa Craiovei, despre care Michel Hidalgo, selecţionerul naţionalei Franţei, afirma că are cu adevărat o clasă europeană. Dacă mai cred în şansa lui Bordeaux, ne-a mărturisit Hidalgo, o fac mai mult sentimental, căci Universitatea mi-a lăsat senzaţia unei echipe care nu mai poate scăpa calificarea. La fel, Aimé Jaquet nu ne-a părut prea optimist. Formaţia dumneavoastră, a zis el, a arătat posibilităţi enorme şi s-a descurcat minunat în toate situaţiile, multe dintre acestea foarte dificile. Trimisul ziarului „l'Equipe", Jaques Etienne, ne-a cerut tot felul de amănunte despre fotbaliştii români, insistînd asupra lui Cămătaru, Donose şi Ştefănescu, pe care i-a considerat cele mai preţioase valori ale unei garnituri echilibrate şi armonioase.

Firește, toate aceste laude nu echivalează cu calificarea în turul următor al Cupei U.E.F.A. ! Meciul de la Craiova, din 8 decembrie, se anunţă dificil, mai ales în condiţiile în care gazdele noastre de azi speră în recuperarea accidentaţilor Müller şi Girard. Partida de la Craiova va trebui pregătită cu multă responsabilitate, dar acum, după ce am asistat la primele 90 de minute ale confruntării Bordeaux-Craiova, sîntem încredinţaţi că formaţia olteană rămîne, în perspectiva returului, prima favorită. E foarte tîrziu acum, la Bordeaux, a trecut deja de miezul nopţii şi după ora franceză, ne oprim aici, promiţîndu-vă amănunte pentru săptămîna viitoare.

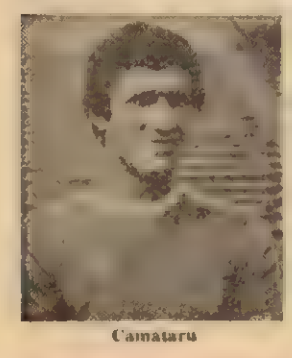

Cămătaru

Donose

Ştefănescu

Geolgău

O precizare de acasă

Acum înţelegem noi, cei de-acasă, permanentele fracasări şi nedreptăţi la care arbitrii din ţară au supus, cu insistenţă, încăpăţînata echipă a Craiovei, căreia i-au tot furat puncte, la drumul mare. Aceşti arbitri pregăteau Craiova, cu deosebit simţ pedagogic, pentru răsunătoarele hoţii cărora avea să le cadă victimă în meciurile de la Florenţa şi Bordeaux, unde arbitri de aceeaşi factură şi valoare cu ai noştri (iată că sîntem competitivi, într-un domeniu atît de greu, cum e arbitrajul) au dictat alurea două lovituri de la 11 metri împotriva Craiovei. Ne revine plăcuta îndatorire de a mulţumi, abia acum, cînd ne-am edificat asupra subtilului mecanism, arbitrilor români pentru mai vechea şi minunata lor iniţiativă de a pregăti, astfel, moralul celei mai mari echipe de fotbal a României, Universitatea Craiova.

Vă mulţumim şi vă rugăm să ne iertaţi că nu v-am înţeles pînă acum. Altă dată vom fi mai atenţi. Auspiciile internaţionale ne ajută, după cum se vede.

ADRIAN PĂUNESCU ■

Spune-ne, Mircea Lucescu...

Logic, cele mai multe scrisori primite recent la redacţie (Ion Mitu, A. Treistian, V. Marosi ş.a.) şi adresate lui Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F. şi antrenor al echipei naţionale, îl roagă pe acesta să răspundă la o întrebare privind comportarea formaţiei reprezentative în meciul disputat săptămîna trecută. Aşadar :

— CE NE PUTEŢI SPUNE DESPRE JOCUL ECHIPEI ROMÂNIEI ÎN MECIUL CU SELECŢIONATA R.D.G., PIERDUT, DUPĂ CUM SE ŞTIE, CU SCORUL DE 1—4 ?

— Ar trebui să subliniez în primul rînd că scorul este evident exagerat faţă de evoluţia jocului, lucru recunoscut chiar de antrenorul echipei R.D.G., dr. R. Krause. Echipa noastră a avut multe momente bune, pasînd bine în treimea adversă, Gabor şi Balaci au ratat două bune ocazii la scorul de 0—0, însă acţiunile noastre de atac au fost în general prea laterale, nimeni n-a avut curajul să se angajeze frontal, prin pătrunderi directe spre poartă. Apărarea s-a clătinat în cîteva rînduri, primind toate cele patru goluri pe contraatac, după faze în care e-a simţit indecizia jucătorilor noştri în intervenţiile de la mijlocul terenului. Dar vreau să precizez că nu răspund pentru a găsi scuze, argumente care să ocolească adevărul. E clar că am pierdut şi că am evoluat necorespunzător, iar întreaga responsabilitate îmi aparţine mie.

Important este să vedem de ce am pierdut. Aşa cum am mai spus, şi o voi repeta, e foarte greu, aproape imposibil, ca echipa să se adune în numai două zile pentru un meci important. Aceste zile pot folosi cel mult pentru refacere, atît fizică cît şi psihică. Ultima este legată de meciul precedent la care jucătorii au luat parte, în campionat, de situaţia echipei din care fac parte, de unele probleme familiale şi aşa mai departe. Veniţi la lot, selecţionabilii trebuie să uite toate acestea, să se concentreze numai asupra jocului care urmează. În meciul din R.D.G., tocmai acest lucru nu s-a realizat. Fondul de joc, zic eu, a fost bun, dar am primit goluri elementare, din lipsă de concentrare şi de sincronizare, vizibile mai cu seamă în compartimentul defensiv. Apoi, trebuie să reamintim că meciul cu selecţionata R.D.G. a fost primul joc disputat în condiţii de deplasare, din luna mai încoace, adică de la meciul cu Chile, la Santiago. Au fost diverse necesităţi tehnice, legate de pregătirea meciului cu Suedia, de la Bucureşti, de cupele europene, dar şi dificultăţi de calendar, pe care-l perfectăm în funcţie de ofertele primite, nu de necesităţile noastre. Cu Suedia, pe teren propriu, echipa naţională a jucat bine. Dar un meci în deplasare presupune cu totul alte caracteristici, atît tactice, dar şi fizice (angajament şi agresivitate pozitivă, atitudine de joc), şi mai cu seamă psihice. Aici, la acest ultim punct, numai curajul şi entuziasmul în joc nu mai sînt suficiente, ca la partidele disputate „acasă", ci e nevoie de mai multă maturitate, de calm şi siguranţă în conturarea acţiunilor de joc. Vreo 30—35 de minute, pînă la primirea primului gol, echipa a acţionat corect, cu răbdare, gîndind jocul. Apoi jucătorii au început să se pripească, năpustindu-se în atac şi a urmat înfrîngerea. Am lăsat, cum bine se ştie, o serie de jucători la Craiova, pentru a se odihni în vederea meciului de la Bordeaux. Or, s-a văzut bine că fotbalul nostru nu are un fond de jucători valoroşi, care să ne permită să renunţăm măcar temporar la unii dintre ei. Dacă fotbalul românesc ar fi unitar în concepţia de joc, dacă ar exista o şcoală românească şi un campionat puternic, să spunem de tipul celui desfăşurat în R.F.G., oricînd un jucător ar putea înlocui pe un altul, fără să mai fie nevoie de cine ştie ce pregătire. Pentru meciul cu Franţa, ca să dau un exemplu, campionatul de rugby s-a întrerupt timp de o lună, dar asta în fotbal nu se poate. Totuşi, pentru echipa noastră naţională este nevoie de cel puţin 5—7 zile de pregătire comună, sau de un program de jocuri dens, cu meciuri internaţionale din două în două săptămîni. Acum plecăm în Belgia, pregătind jocul cu selecţionata Italiei, unde vom rămîne 6 zile, timp în care vom susţine şi o partidă amicală, adversar fiind formaţia Waterschei, calificată în turul III al Cupei cupelor. Aş fi preferat un meci internaţional la nivelul echipelor reprezentative, însă n-a fost posibil. Echipa belgiană, formată din jucători profesionişti, poate fi totuşi un adversar bun, care să ne edifice asupra potenţialului de joc înaintea atît de importantului meci cu Italia, campioană a lumii.

Omul care joacă

Ridicînd „borsalina" în faţa adevărului

Acum cîteva zile am revăzut prima peliculă realizată împreună de doi dintre „monştrii sacri" ai cinematografiei franceze, Delon şi Belmondo, mult comentatul „Borsalino" de acum 15 ani. În scena finală, Belmondo îi spune prietenului său că „şansa nu există..." Peste cîteva secunde, scuturat de rafalele unei mitraliere ce vrea să sugereze definitiv că şi Marsilia a fost în anii '30 tot un fel de Chicago, recunoaşte că a-a înşelat, pronunţînd contrariul primei constatări, la fel de pueril şi de simplu ca şi filmul în sine. Sigur, un film de coloraturâ, care reuşeşte să te distreze, să-ţi nască zîmbete pentru aproape două ore... şi atît.

Dilema belmondiană mi-a readus în minte feluritele procese de judecată, chiar raţionamente (!), pe care şi fotbalul le suportă atît de des, invocîndu-se lipsa şansei într-un joc sau altul şi, mult mai precis..., în diferite faze ale vreunei partide. Tot jocul acesta al nostru este teribil de plin de o expresie asemănătoare, dar care mie mi se pare o altă nuanţă, şi anume : „N-am avut noroc"... Normal, reversul există şi aici... „am avut ghinion" ! Ambele invocări, fiind specifice tuturor jocurilor şi neputînd ocoli deci şi fotbalul, se aud mai rar sau mai des în toate explicaţiile ce se nasc după ceea ce s-a întîmplat pe toate terenurile lumii. Mi se pare totuşi că noi avem „darul" de a explica prea multe din nereuşitele fotbalului nostru prin aceste subterfugii, ce ne îndepărtează mereu în a găsi adevăratele explicaţii, iar apoi, soluţiile de rigoare. Muzica aceasta nefastă, a neşansei sau a ghinionului, a început să explice tot la fel de vinovat chiar şi condiţionalul existenţei fotbalului, argumentîndu-se în continuare că mai întîi se aşteaptă reuşite, pentru a se crea cadrul atît de necesar în fond. Nimic nu poate fi mai aminabil decît această optică.

Dar, şansa sau neşansa în fotbal înseamnă ceea ce reuşeşti să creezi şi să impui adversarului pe parcursul minutelor de joc. De aceea, atunci cînd se afirmă că „n-am avut şansă", trebuie tradus prin lipsa forţei fizice, tehnice şi de imaginaţie, armele prin care trebuie să-i creezi adversarului probleme decisive şi greu de rezolvat. Altfel trebuie privit în fotbal ghinionul sau norocul. Sînt nebunii ale hazardului ce trebuie şi ele acceptate, dar nu tratate decisiv. Poţi afirma că ai avut ghinion cînd singura minge trimisă în bară nu a ricoşat în plasă ci afară, într-un anumit moment, dar această posibilă constatare nu poate scuza lipsa celorlalte momente în care nu ai căutat să-ţi pui în valoare, din nepricepere sau neputinţă, şansele unui început de joc. La fel de egal oferite ambilor combatanţi prin fluierul de început... Aşadar, cred că într-un joc de fotbal, şansele trebuie antrenate, respectate şi de luptat tot timpul pentru valorificarea lor, iar tocmai acest fel de tratare a filozofiei meciului poate evita implantarea neprevăzutului, adică norocul sau ghinionul unor mici fracţiuni de secundă ce nu pot defini decisiv jocul. Şi în fotbal, „oamenii sînt aceia care fac evenimentele". Ar fi mult mai în ajutorul fotbalului nostru dacă [illegible] aplicaţii de genul : „Dacă cutare marca în faza respectivă, alta ar fi fost soarta jocului", uitînd apoi să remarcăm lipsa marcajului, a jocului fără minge, a acţiunilor jucate simplu, din deviere, ca şi a altor adevăruri de joc de care ducem lipsă şi le „etalăm" prea mult în celulele zeci de minute. Se ştie, ele se pot crea numai prin actul reflex al antrenamentului, acolo unde din fericire dar *cunoscute motive* stăm încă *foarte rău*.

Încerc cînd să fiu mai vesel după ultima lacrimă vărsată pentru tragicul destin al lui Belmondo, m-a pus pe gînduri comentariul, altfel întreprinsabil (pentru mult prea mulţi), al celui mai bun prezentator de sport al nostru, Cristian Ţopescu, la jocul Italia — Cehoslovacia. Niciodată nu i-a lipsit munca infernală şi de admirat a dotelor. Am aflat că Zoff pare un chirurg, că Rossi şi cu Simonetta lui fac seara vechea noastră şcoală normală pentru a-şi putea calcula conturile viitoarelor antreprize şi antrepozite, în fine, cîte şi mai cîte. Sînt lucruri interesante, dar şi ele îndepărtătoare de adevăr. Mai bine înţelegem că orice fundaş din lume, pentru a-şi apăra portarul, punea piciorul la şutul lui Marini, că italienii, tehnici din fire, sînt dezavantajaţi de ploaie şi nu echipa care joacă în deplasare este astfel favorizată (!), că cehii nu au fost mai buni fizic, ci mai agresivi şi mai slovaci în joc, şi aşa mai departe. Mă opresc aici, lista ar fi prea lungă, tocmai pentru că şi el subscrie la ideea că publicul nostru mai poate fi învăţat să înţeleagă jocul acesta nenorocit de simplu, dar foarte greu de făcut bine. Bineînţeles că Nino Martellini (la care a apelat pentru a-i şti comentariul) sau, spun eu, Brian Hill se zbat mai puţin pentru date care pot rupe gura, dar îşi educă adevărat telespectatorii printr-un singur atu. Ştiind fotbal, exprimă rapid şi adevărat ceea ce mulţi văd, dar trebuie să şi priceapă, conform cu adevărul. Atît...

CORNEL DINU ■

Flacăra, Redacţia, Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod. 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20, interioare : Secţia reportaj, social-politic şi economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Goia, Dumitru Eliade, Dorin Sălăjan) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură învăţămînt (Nicolae Grigore Mărăşanu, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia ştiinţă, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioaniţoaia, Liviu Timbus, Cicl Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihoilopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacţie Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 , Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii", Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

In întîmpinarea Conferinței Naționale a partidului

Înaltă răspundere patriotică

Întreaga națiune română își desfășoară în prezent activitatea în atmosfera de înalt avînt patriotic și deplină angajare revoluționară — pentru traducerea exemplară în viață a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al Partidului Comunist Român, pentru înfăptuirea măreței opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, pentru întîmpinarea cu noi succese în muncă a Conferinței Naționale a partidului, eveniment politic de extraordinară însemnătate pentru întregul popor. În aceste zile comuniștii, toți oamenii muncii din țara noastră sînt stăpîniți de un puternic elan creator, de un înalt patos în muncă. De pe întreg cuprinsul țării, din uzine și de pe șantiere, de pe ogoare, din institutele de cercetări, de pe băncile școlilor și din amfiteatrele facultăților, din sectorul literaturii și artei, din toate domeniile de activitate sosesc vești îmbucurătoare ce anunță rodnice fapte de muncă, strădanii încununate de succes. Această puternică efervescență dovedește că oamenii muncii sînt hotărîți să-și pună la contribuție

(Continuare în pag. 5)

ION CODRU ■

Caldă recunoștință a națiunii, la întoarcerea din nou și strălucită solie de pace, prietenie și colaborare

(Comentariu și relatări cu privire la vizite în paginile 2-5)

Marea Unire

Am celebrat în aceste zile, marea Zi a Unirii 1 Decembrie 1918. Zi pusă pisc peste veacuri de lupte și jertfe, zi a desăvîrșirii vetrei și ființei noastre, desemnîndu-ne locul nou — demn și puternic — pe harta geografică și spirituală a lumii. Zi a Unirii în care, spunea un poet, auzul ne este cutremurat de niște urale care vin din străfundurile istoriei, zvîcnind, prin canalele noastre sanguine, a dreptul în inimă, în bronzul și în cupfundeta ei rotundă, captundată pentru o clipă cu vatra Daciei. Sînt uralele celor 100 000 de români strînși pe zăpada Albei Iulia, cetatea Vitezului care ne dăruise cu sabia, pentru prima oară, vechea Dacie, urale ce proclamau în conștiința lumii nașterea statului unitar român, ființa Românie, apartenența noastră la ginta, adevărata noastră de drept la o istorie care, de fapt, ne aparținuse întotdeauna.

La fiecare 1 Decembrie ne gîndim, cu mereu proaspătă și înfiorată emoție, la Transilvania, inima noastră, inima Daciei, pămîntul-mamă și pămîntul-matcă, leagăn al primelor noastre înmuieri, purtînd cu mîndrie cununa latinității, ne-a dezmințită la nici o suflare potrivnică a istoriei. La fiecare 1 Decembrie ne gîndim la ținutul-cunună al vetrei și al spiritualității noastre, cel ce ne-a dăruit, spune cronica, cele dintîi monumente de piatră, cei dintîi voievozi, primele traduceri în limba română, primele tipărituri în românește, primele acrieri românești cu slove latine. Marea scînteie a conștiinței naționale, a unității și comunității, care ardea în inimile românilor de pretutindeni, a fost ridicată la strălucire, spune aceeași cronică, tot aici, prin reprezentanții Școlii ardelene. Și tot aici această idee avea să triumfe inexorabil, pecetluită pe cîmpul lui Horea, de cei 100 000 care au hotărît „Unirea cu țara".

La fiecare 1 Decembrie ne gîndim, în același timp, la întreaga țară, la **țara cea mare**, la țara care, de veacuri, a aspirat, a lucrat, a luptat, a rîvnit și a biruit pînă la urmă întru Unire, ca act istoric de căpetenie al existenței noastre ca neam. Ne gîndim la oștașii Viteazului, la răsculații lui Horea, la pandurii lui Tudor, la călcașii Izlazului, la generația pașoptiștilor, eroii primei Uniri, la cei care, despuindu-și frunțile, respingînd cu sîncră modestie aura meritului, l-au încununat pe cel în drept, nu pe Vodă, Cuza, ci **poporul suveran**.

Act similar ca greutate și consecințe cu întemeierea Daciei romane, dînd replică peste veacuri întemeierii prime, ieșim-îndu-ne ca națiune, marea Unire este opera națiunii înseși, ca o primă și vibrantă semnificare a rolului maselor, al poporului, într-o vreme în care istoria nu însemna sau nu putea să însemne decît un capriciu al celor mari. Acel act, sublimat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, **„demonstrează elocvent că formarea statului național unitar român nu este rezultatul unor înțelegeri încheiate la masa tratativelor, ci rodul luptei întregului popor, însuflețit de năzuința secular a unității, de hotărîrea de a împlini visul pentru care au luptat și s-au jertfit atîtea generații de înaintași"**.

La fiecare 1 Decembrie ne gîndim, ca la un perpetuu memento, la acele cuvinte ale Bălcescului, după care „nu poate fi fericire fără libertate", fără această primordială condiție a coeziunii și progresului oricărei comunități umane, „România nouă de astăzi — scria gazeta «Socialismul» în februarie 1919 — trebuie să devină Românie socialistă de mîine". Trăim astăzi în această Românie socialistă, operă a Partidului Comunist Român, înfăptuită de miinile harnice ale tuturor oamenilor acestui pămînt, români, maghiari, germani, de alte naționalități, constituiți în marele bloc de granit al unei națiuni ce-și edifică, însuflețit și eroic, o nouă civilizație. Trăim într-o epocă în care poporul întregul popor, la scara întregii țări, a devenit o singură ființă cu creația și cu munca sa, într-o deplină fuziune de crez și faptă, într-o deplină armonie moral-politică, transformînd **unitatea** într-o redutabilă forță, într-un element motor al dezvoltării și propășirii.

La fiecare 1 Decembrie, la fiecare aniversare a marii Uniri, desăvîrșită în unitatea de ideal a națiunii noastre socialiste, desfășurăm povestea Transilvaniei ca parte a marelui întreg care e România, unică în sinteza ei.

ILIE PURCARU ■

48

Anul XXXI (1433)

Vineri,

3 decembrie 1982

Flacăra

Iarăși despre selecția valorilor

Multilaterala dezvoltare a personalității umane în socialism — te-ză fundamentală a procesului de edificare a noii lumi — componentă hotărîtoare a realizării acestui proces — înțeleg, așa cum am mai spus și cu alte prilejuri, angajarea decisă a administrației — deci a exponenților practicii conceptului — în aflarea soluțiilor celor mai fericite care să conducă permanent la decantarea, selecția și promovarea valorilor autentice în toate domeniile de activitate, acordarea, **cu precădere**, a unei atenții exigente formării și apoi exploatării la cel mai înalți parametri a acestor valori.

Cineva îmi reproșa, grăbit, la un moment dat, caracterul elitist al unui asemenea punct de vedere dar reproșul, cum avea să se convingă pînă la urmă singur preopinentul meu, se întemeia pe o viziune dacă nu primitivă, în orice caz simplistă asupra complexei opere de construcție socialistă. În ansamblul unei societăți care investește programatic în învățămînt și cultură atîta energie politică și financiară și care asigură, la nivelul unui întreg popor, condițiile generale de studiu pînă la treapta a doua de liceu și care, astfel, își constituie o adevărată rampă

(Continuare în pag. 6)

DINU SĂRARU ■

Flora țării — inepuizabilă sursă de materie primă pentru industria de medicamente
(propunere de reevaluare a unor brevete privind valorificarea plantelor medicinale)
(pag. 18)

AZI

■ **Săvineștiul la un sfert de veac**
cu interviu despre destinul oamenilor din această renumită vatră a ființei românești
(pagina 6)

■ **Sărbătoare a scenei la Tîrgu Mureș**
Însemnări pe marginea celei de a III-a ediții a Festivalului Spectacolelor de teatru pentru tineret
(pagina 9)

Întoarcerea în timp e o formă a curajului și totodată, o înfrîngere zvîcnind în argintul speranței. M-am întîlnit, nu de mult, cu colegii de clasă cu care am absolvit, în 1952, Școala normală Costache Negri din Galați. Sufla pe Dunărea primordială vînt neguros din asfințituri de mare colcăind de presimțirea iernii și din foișoarele Moldovei se scuturau ploii și lumea-și spunea descîntece vrăjite. Din cei ce ne-au îndrumat destinul și ne-au legănat tinerețea ca să ne adunăm viața în matca tulburătoare a neamului nostru, mai erau de față trei profesori : Niculina Mereuță, Cezar Șerbu și Ion Voicu. Înalte, frunțile lor, după ce-au lumînat șiruri de generații, ni s-au arătat încoronate de mîndria datoriei împlinite ; seninî în depărtarea vîrstei, ei și-au luat ca dreaptă judecată biruințele elevilor de demult. Dulcele și neîndurătorul corn al timpului, atîrnînd de furtuni, a răspîndit generația mea de normaliști pe toată harta țării. Cu toții, inclusiv cei, puțini, trecuți

Virtejul din adîncuri

prea devreme în rodul pămîntului ne-am închinat viața instruirii și educației oamenilor, bucuriei avîntate, muncii de a impune cîntecul ca ipostază a existenței și a deslușirii viitorului. Mi-a răsărit soarele în dreptul umărului cînd, la strîngerea catalogului, mi-a fost dat să aflu că dintre colegii de demult avem azi un ministru, un compozitor de excepție, doctori, ingineri, profesori universitari. Dar gîndul meu, cel de rară mîngîiere, s-a deschis cu mireasma din pragurile Bărăganului, mai întîi pentru cei care, ordonați de părinții lor țărani să învețe și să se întoarcă învățători în satele unde au văzut lumina zilei, alcătuiesc temelia școlii românești. Lor, știu bine, în frămîntările lumii contemporane, le e rezervată mai multă durere decît altora și un drept scăzut la recunoștință. Le mulțumesc pentru uriașa putere de a fi flacără vie în vatra limbii române, de-a nu o părăsi, de-a o iubi ca pe însăși ființa neamului. Ei sînt virtejul din dedesubt care înnobilează Dunărea primordială.

FĂNUȘ NEAGU ■

Vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări ale Asiei

Strălucită afirmare a prestigiului României în lume,

La dineul oficial

În timpul vizitei :

● Președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au întîlnit cu președintele Republicii Singapore, Chengara Veetil Devan Nair și doamna Nair, în cadrul unei vizite protocolare. Această întîlnire a marcat, sub semnul dorinței reciproce de amplificare și lărgire a raporturilor de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare, un moment important al dialogului la nivel înalt româno-singaporez.

● În onoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, președintele Republicii Singapore și doamna Nair au oferit un dineu oficial.

● Tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, l-a primit pe primul ministru al Republicii Singapore, Lee Kuan Yew, cu care a purtat, de asemenea, convorbiri oficiale.

● Tovarășa Elena Ceaușescu a vizitat Grădina botanică din Singapore, o importantă rezervație naturală a orașului. Cu acest prilej, o varietate nouă de orhidee a primit denumirea de „Dendrobium-Elena Ceaușescu".

Singapore

Desfășurată într-o ambianță de cordialitate, de stimă și înțelegere reciprocă, vizita oficială de prietenie a tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Republica Singapore, la invitația președintelui Chengara Veetil Devan Nair și a doamnei Nair, a reliefat dorința comună de a conferi noi dimensiuni colaborării dintre cele două țări.

Eveniment de cea mai mare însemnătate, cu largi și profunde semnificații, prima vizită în Singapore a unui șef de stat român a stîrnit un justificat interes, fiind apreciată ca un important act politic care va deschide noi perspective conlucrării dintre cele două țări, spre binele popoarelor român și singaporez, cooperării pe plan internațional în slujba edificării unei lumi a păcii, cooperării și înțelegerii între toate națiunile.

Din toasturile rostite la dineul oficial :

Președintele Nicolae Ceaușescu : „Vizita pe care o facem în Singapore constituie un moment important în dezvoltarea relațiilor româno-singaporeze, și sîntem convinși că ea va deschide noi perspective colaborării dintre țările noastre atît pe plan bilateral, cît și pe arena mondială, în lupta pentru afirmarea politicii de pace, independență și colaborare internațională. Este necesar ca, indiferent de orînduiri sociale, statele să colaboreze activ în dezvoltarea lor economico-socială, în obținerea păcii și dezvoltarea de sine stătătoare. Trebuie să se pornească de la necesitatea respectării dreptului fiecărui popor de a-și alege singur calea dezvoltării economico-sociale, orînduirea pe care o dorește, fără nici un amestec din afară. Sînt bucuros să constat că tocmai în acest spirit se dezvoltă relațiile dintre România și Singapore".

Președintele Chengara Veetil Devan Nair : „Vizita dumneavoastră marchează o nouă etapă în dezvoltarea relațiilor româno-singaporeze și va contribui la întărirea raporturilor existente între țările noastre. Deși România și Singapore au sisteme sociale și politice diferite, țările noastre au poziții similare față de multe probleme internaționale. Ambele noastre țări cred în nealinierea reală. Ca și România, Republica Singapore este convinsă că relațiile internaționale trebuie să se desfășoare în conformitate cu principiile înscrise în Carta O.N.U."

Din Comunicatul comun româno-singaporez :

„Cele două părți și-au exprimat satisfacția față de rezultatele pozitive ale vizitei oficiale de prietenie a șefului statului român în Singapore, subliniind convingerea lor că dialogul la cel mai înalt nivel contribuie în măsură hotărîtoare la realizarea unei mai bune cunoașteri și înțelegeri reciproce, la amplificarea în continuare a relațiilor bilaterale".

În timpul ceremoniei oficiale a sosirii

a politicii sale externe de pace, înțelegere și colaborare

Malayezia

Vizita oficială de prietenie a președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și a tovarășei Elena Ceaușescu, în Malayezia, la invitația Maiestății Sale Sultan Haji Ahmad Shah Ibni Al-Mahrum Sultan Abu Bakar, suveranul Malayeziei, și a Maiestății Sale Tuanku Hajjah Afzan Binti Tengku Muhammad, suverana Malayeziei, reprezintă, în cronica relațiilor dintre cele două țări, un eveniment de cea mai mare însemnătate, menit să ducă la extinderea colaborării dintre România și Malayezia, la intensificarea conlucrării lor pe plan internațional, în sprijinul cauzei generale a destinderii, independenței naționale și păcii.

În cadrul dialogului la nivel înalt s-a relevat satisfacția deosebită a celor două părți pentru rezultatele vizitei, ale convorbirilor oficiale, pentru faptul că acestea își găsesc expresia în Declarația comună a celor două țări. S-a manifestat, totodată, hotărîrea României și Malayeziei de a transpune în viață cele convenite, subliniindu-se că sînt multiple posibilități pentru extinderea și diversificarea colaborării economice, a cooperării în producție, pentru o largă conlucrare a celor două țări în diferite domenii de interes comun care să contribuie la eforturile popoarelor lor pentru o dezvoltare economică continuă, pentru progres și bunăstare.

Din toasturile rostite la dineul oficial:

Președintele Nicolae Ceaușescu: „Deși România și Malayezia sînt situate la mari distanțe geografice una de alta, între țările noastre se dezvoltă o bună colaborare, în spiritul stimei și respectului reciproc, al principiilor egalității în drepturi, independenței și suveranității naționale... Sîntem încredințați că în cursul vizitei, al convorbirilor pe care le vom avea, vom ajunge la noi înțelegeri și vor fi semnate noi acorduri care să deschidă perspective și mai largi colaborării și cooperării reciproc avantajoase dintre țările noastre. Dezvoltarea relațiilor româno-malayeziene demonstrează că, atunci cînd se pornește firesc de la principiile egalității, independenței și respectului dreptului fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător destinele, fără nici un amestec din afară, între toate țările, fără deosebire de orînduire socială, se pot dezvolta relații bune de colaborare și conlucrare reciproc avantajoasă".

Suveranul Malayeziei: „Vizita dumneavoastră constituie un moment istoric pentru relațiile dintre țările noastre. Dumneavoastră, domnule președinte, sînteți primul șef de stat român care vizitează Malayezia, și sîntem foarte bucuroși că v-ați găsit timpul necesar pentru a veni la noi, cu toate că știm că aveți un program extrem de încărcat. Prezența doamnei Elena Ceaușescu, prima doamnă a României și, totodată, prim viceprim-ministru al guvernului și renumit om de știință, ne sporește satisfacția și bucuria...

Din Declarația comună româno-malayeziană:

„Președintele Republicii Socialiste România și primul ministru al Malayeziei și-au exprimat profunda satisfacție față de rezultatele fructuoase obținute și înțelegerile realizate în cursul dialogului la cel mai înalt nivel care a avut loc la Kuala Lumpur. Cei doi conducători și-au exprimat convingerea lor că această vizită va înscrie cu o contribuție deosebită la consolidarea în continuare a legăturilor de strînsă prietenie și cooperare dintre cele două țări, conferind durabilitate, stabilitate și dinamism conlucrării dintre ele, în interesul popoarelor român și malayezian, al cauzei generale a păcii, progresului și bunăstării în întreaga lume".

Călduroasă strîngere de mînă la sosirea în Piața Parlamentului din Kuala Lumpur

În timpul vizitei protocolare

În timpul vizitei:

● În onoarea tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu, suveranii Malayeziei au oferit un dineu oficial.

● Au avut loc convorbiri oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru al Malayeziei, Dato' Sri Dr. Mahathir Mohamad.

● Înalții oaspeți români au vizitat orașul Kuala Lumpur, capitala Malayeziei.

● Președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au depus o coroană de flori la Monumentul național din Kuala Lumpur, înălțat în memoria luptătorilor eroi pentru cauza păcii și prieteniei.

Aspect de la convorbirile oficiale

Pagini realizate de ION D. GOIA

Vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări ale Asiei

Strălucită afirmare a prestigiului României în lume,

Kuweit

Președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a efectuat o vizită oficială de prietenie în Kuweit, la invitația Alteței Sale șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah, emirul Kuweitului.

Eveniment de o deosebită importanță pentru dezvoltarea în continuare a bunelor relații de prietenie și colaborare dintre România și Kuweit, vizita a prilejuit convorbiri oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu și Alteța Sa șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah. Examinînd stadiul relațiilor româno-kuweitiene, cei doi șefi de stat au subliniat cu satisfacție progresele înregistrate în afirmarea prieteniei și colaborării între România și Kuweit. A fost subliniată, de asemenea, buna conlucrare dintre cele două țări pe tărîm politic, economic și în alte domenii de activitate, relevîndu-se faptul că există premise favorabile pentru intensificarea colaborării și cooperării româno-kuweitiene în numeroase sectoare de interes comun. În acest sens, a fost relevată hotărîrea comună de a extinde colaborarea, îndeosebi în sectorul economic, cooperarea în producție, în diferite ramuri ale industriei, legăturile științifice și culturale.

Președintele Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit cu prințul moștenitor și prim-ministru al guvernului kuweitian, șeic Saad Al-Abdullah Al-Sabah, care a făcut o vizită protocolară șefului statului nostru. În cadrul întrevederii, s-a procedat la un schimb de vederi ce a evidențiat dorința României și Kuweitului de a acționa în continuare pentru adîncirea și consolidarea relațiilor de colaborare, pentru identificarea unor modalități de dezvoltare a acestor raporturi. Prințul moștenitor a salutat noua vizită de prietenie a președintelui Nicolae Ceaușescu în Kuweit, arătînd că dialogul la nivel înalt va constitui un moment de seamă în dezvoltarea pe mai departe a bunelor relații existente, a colaborării între cele două țări. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că împărtășește această părere.

În onoarea președintelui României, emirul statului Kuweit a oferit un dineu oficial. După dineu, care s-a desfășurat într-o atmosferă de deosebită cordialitate, președintele Nicolae Ceaușescu a fost salutat de prințul moștenitor și prim-ministru al Kuweitului, de membrii guvernului, de ceilalți reprezentanți ai vieții publice kuweitiene, s-a întreținut cu cei prezenți.

În cadrul dialogului la nivel înalt româno-kuweitian, tovarășul Nicolae Ceaușescu a mulțumit pentru primirea călduroasă și ospitalitatea deosebită de care delegația română s-a bucurat din partea emirului statului Kuweit, a guvernului și a poporului kuweitian prieten. S-a dat o înaltă apreciere bunelor relații româno-kuweitiene pe cele mai diverse planuri, sentimentelor de prietenie și înțelegere de care sînt animate popoarele celor două țări. A fost exprimată dorința dezvoltării continue a acestor relații, spre binele celor două popoare, al cauzei păcii și înțelegerii generale.

Aspect de la convorbirile oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu și Alteța Sa șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah

La plecare, pe aeroportul din Kuweit

● Au avut loc convorbiri oficiale între președintele Nicolae Ceaușescu și Alteța Sa șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah

● Președintele Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit cu prințul moștenitor și prim-ministru al guvernului, șeic Saad Al-Abdullah Al-Sabah, cu care a avut un schimb de vederi în probleme de interes comun.

● În onoarea președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, emirul statului Kuweit, Alteța Sa șeicul Jaber Al-Ahmad Al-Jaber Al-Sabah, a oferit un dineu oficial.

● La sfîrșitul vizitei în Kuweit, a convorbirilor dintre cei doi șefi de stat, a fost dat publicității un Comunicat comun.

În timpul [illegible]

[illegible] prințului moștenitor și prim-ministru al guvernului kuweitian la reședința oficială

a politicii sale externe de pace, înțelegere și colaborare

Vizitele pe care secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-a efectuat, timp de o săptămînă, în Pakistan, Indonezia, Singapore, Malayezia și Kuweit se înscriu ca una din cele mai strălucite manifestări ale politicii externe a României socialiste. Întreaga desfășurare a vizitelor evidențiază cu pregnanță activitatea consecventă a partidului și statului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru înfăptuirea orientărilor stabilite de Congresul al XII-lea privind extinderea și aprofundarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare și statele nealiniate, cu toate țările lumii, ca una din liniile directoare fundamentale ale politicii externe a României socialiste, ca o excepțională contribuție la promovarea cauzei păcii, independenței, cooperării și progresului în lume.

Prilejuind elogioase aprecieri din partea conducătorilor țărilor vizitate, precum și calde manifestări prietenești față de înalții soli ai poporului român, întregul itinerar parcurs săptămîna trecută de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, a reliefat înalta prețuire de care se bucură președintele țării noastre, care este cunoscut și apreciat pe toate meridianele globului ca o personalitate marcantă a lumii contemporane, ca un luptător neobosit pentru cauza păcii și independenței popoarelor, pentru progres și colaborare în lume, pentru înfăptuirea celor mai nobile aspirații ale umanității. Vizitele au prilejuit, de asemenea, distinse aprecieri la adresa tovarășei Elena Ceaușescu, eminent om politic și de știință român. Toate acestea se răsfrîng nemijlocit asupra renumelui poporului român, făcînd să crească necontenit prețuirea sa ca popor demn, liber și independent.

Convorbirile la nivel înalt, care s-au caracterizat prin deosebită cordialitate și deplină înțelegere reciprocă, au evidențiat preocuparea de a asigura dezvoltarea în continuare a bunelor raporturi dintre România și fiecare din țările vizitate, raporturi care au cunoscut progrese importante în ultimii ani, creînd cadrul unei colaborări fructuoase pe plan politic, economic, tehnico-științific, precum și în sfera vieții

internaționale. La temelia acestei conlucrări au fost de la început așezate principiile egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a-și alege de sine stătător, fără nici un amestec din afară, calea de dezvoltare, de a-și hotărî singur viitorul. Bilanțul bogat al convorbirilor la nivel înalt purtate în țările vizitate, înțelegerile și acordurile încheiate deschid largi perspective pentru amplificarea conlucrării pe toate planurile, spre binele și folosul reciproc, corespunzător intereselor și năzuințelor popoarelor din toate țările în curs de dezvoltare de a înainta pe calea progresului și bunăstării.

Itinerarul înaltilor soli ai poporului român în țări ale Asiei constituie, în același timp, prin ideile politice și concluziile pe care le-a pus în evidență, prin pozițiile afirmate în marile probleme ale contemporaneității, un eveniment marcant al actualității internaționale. Agențiile de presă, ziarele, emisiunile televiziunii au scos în evidență semnificația de largă rezonanță a vizitelor, momentele principale ale unei acțiuni politice ce exprimă dorința poporului nostru de a întări conlucrarea cu alte popoare, de a contribui activ la soluționarea marilor probleme ale lumii contemporane. Desfășurîndu-se într-un moment de mare complexitate, de puternică încordare în viața internațională, vizitele efectuate au prilejuit reafirmarea poziției constructive a României în sprijinul intensificării eforturilor tuturor statelor și popoarelor lumii pentru oprirea agravării situației mondiale, pentru înfăptuirea dezarmării, reluarea și consolidarea cursului spre destindere, securitate și pace. Un loc important în cadrul convorbirilor purtate l-au ocupat problemele privind situația economică internațională actuală. Remarcîndu-se cu îngrijorare continua deteriorare a economiei mondiale și lipsa de progrese pe calea edificării noii ordini economice internaționale, fapt care afectează negativ poziția țărilor în curs de dezvoltare și creează obstacole în calea cooperării economice internaționale, s-a subliniat că se impun cu tărie măsuri eficiente care să ducă la lichidarea decalajelor economice, la edificarea unei noi ordini economice mondiale, juste și echitabile, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

Acțiune de deosebită însemnătate a politicii externe a României socialiste, avînd ca țel dezvoltarea amplă a relațiilor de prietenie și colaborare cu țările în curs de dezvoltare, cu toate națiunile lumii, în interesul reciproc, al cauzei păcii și destinderii, vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări ale Asiei sînt salutate cu vie satisfacție și unanimă aprobare de întregul nostru popor. Exprimîndu-și deplina aderiune la noua solie românească de pace și la rezultatele ei, la întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, oamenii muncii din țara noastră îl încredințează pe secretarul general al partidului că vor acționa cu fermitate și dăruire pentru îndeplinirea tuturor sarcinilor trasate de Congresul al XII-lea, a tuturor prevederilor actualului cincinal, întîmpinînd Conferința Națională a partidului și cea de-a 35-a aniversare a Republicii cu rezultate tot mai bune în muncă, pentru a-și spori astfel contribuția la edificarea pe pămîntul românesc a societății socialiste multilateral dezvoltate.

ION D. GOIA ■

Relatări și comentarii ale presei mondiale

„Spre șeful statului român se îndreaptă atenția întregii lumi și atunci cînd se află acasă, și atunci cînd pleacă în vizite de stat".

Aflat în țările vizitate, cît și în întreaga lume, noua solie de pace și prietenie a României socialiste, vizitele pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, le-a întreprins într-o serie de țări din Asia au trezit un larg ecou internațional, figurînd la loc de frunte în transmisiile agențiilor de presă, în paginile presei mondiale. În toate aceste relatări și comentarii a fost evidențiată încă o dată dorința poporului român de a extinde și întări colaborarea pe multiple planuri cu toate țările lumii, indiferent de orînduirea lor socială, de a contribui activ la soluționarea gravelor probleme cu care se confruntă în prezent omenirea. Materialele din presa străină consacrate vizitei au pus în lumină faptul că în timpul convorbirilor avute de șeful statului român cu conducătorii țărilor vizitate a fost reliefată necesitatea adoptării unor măsuri eficiente care să oprească și, în final, să lichideze decalajele economice ce separă statele în curs de dezvoltare de statele industrializate, cerința imperioasă a edificării unei noi ordini economice internaționale, a unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare.

AGENȚIA „REUTER" a informat amplu în știri și comentarii despre vizitele efectuate în țări ale Asiei de solii poporului român, reliefînd semnificația de mare interes pentru popoarele lumii a ansamblului problemelor internaționale abordate.

Într-o amplă corespondență, AGENȚIA „ASSOCIATED PRESS" relevă faptul că în toastul rostit la dineul oferit de președintele Suharto, președintele Nicolae Ceaușescu a declarat : „Deosebirea de orînduire socială dintre țările noastre nu trebuie să împiedice dezvoltarea unei largi colaborări internaționale".

La rîndul său, AGENȚIA „FRANCE PRESSE" scrie : „Problemele Orientului Mijlociu și ale dezarmării s-au aflat în centrul discursului rostit de președintele Nicolae Ceaușescu la Singapore. La dineul oferit în favoarea sa de președintele Singaporelui, Devan Nair, președintele Nicolae Ceaușescu a declarat : „Considerăm că este necesar să se facă totul pentru o pace trainică, globală, pentru soluționarea problemei poporului palestinian pe baza dreptului la autodeterminare și la realizarea unui stat propriu independent, pentru asigurarea independenței și suveranității tuturor statelor din zonă".

AGENȚIA „UNITED PRESS INTERNATIONAL" a relatat că în cadrul convorbirilor dintre președintele Nicolae Ceaușescu și primul ministru malayezian Datuk Sri Mahathir Mohamad a fost discutată o problemă de mare interes pentru popoarele lumii, cum este crearea de zone ale păcii în Asia de Sud-Est și în Balcani. „Președintele Nicolae Ceaușescu s-a pronunțat pentru retragerea armamentelor nucleare din Europa și pentru interzicerea instalării acestor tipuri de arme". România și Malayezia, menționează agenția, au criticat totodată „țările dezvoltate pentru moștenirea lăsată țărilor în curs de dezvoltare și s-au pronunțat pentru sporirea eforturilor în vederea înfăptuirii noii ordini economice internaționale".

AGENȚIA SOVIETICĂ TASS a informat despre diferitele etape ale vizitei. Într-o amplă relatare din Kuweit, agenția subliniază : O soluție globală, durabilă și justă a problemei Orientului Mijlociu poate avea la bază numai realizarea drepturilor naționale inalienabile ale poporului palestinian, inclusiv a dreptului său la autodeterminare și la întemeierea propriului stat național independent, retragerea totală a Israelului din teritoriile arabe ocupate — se arată în Comunicatul cu privire la vizita oficială efectuată în Kuweit de președintele Nicolae Ceaușescu.

Într-o corespondență din Kuala Lumpur, AGENȚIA CHINA NOUĂ, care a informat pe larg despre vizita oficială efectuată de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în Malayezia, relevă că în declarația comună dată publicității la încheierea convorbirilor oficiale s-a exprimat profunda îngrijorare a celor două părți în legătură cu escaladarea primejdioasă a cursei înarmărilor și s-a făcut un apel pentru dezarmarea generală.

Într-un comentariu apărut în publicația kuweitiană „AL ANBAA" se spune, printre altele : „Considerăm că vizita președintelui Nicolae Ceaușescu în Kuweit are o importanță deosebită. Spre șeful statului român se îndreaptă atenția întregii lumi și atunci cînd se află acasă, și atunci cînd pleacă în vizite de stat... Ceaușescu este omul în care prietenii își pun nădejde și care acționează pentru închegarea de noi prietenii. Personalitatea și renumele deosebite ale președintelui Ceaușescu emană din faptul că este un om de dialog internațional, un om politic de prim rang".

Înaltă răspundere patriotică

(Urmare din pag. 1)

toate eforturile, întreaga lor capacitate creatoare, pentru înfăptuirea cu succes a sarcinilor ce le stau în față, pentru realizarea obiectivelor cuprinse în Programul partidului.

În această atmosferă s-au desfășurat conferințele extraordinare ale organizațiilor de partid județene și a municipiului București, la ale căror lucrări au participat membrii comitetelor și comisiilor de revizie ale organizațiilor județene de partid și a municipiului București, delegații aleși în adunările generale ale tuturor comuniștilor și adunările activului de partid din întreprinderi, instituții și comune, precum și numeroși invitați — membri ai C.C. al P.C.R. și ai guvernului, reprezentanți ai unor instituții centrale; ai organizațiilor locale de stat, organizațiilor de masă și obștești.

În spiritul ideilor cuprinse în salutul revoluționar adresat participanților la conferințele extraordinare din partea conducerii partidului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, au fost examinate cu înaltă responsabilitate comunistă aspecte fundamentale ale activității comuniștilor, ale tuturor oamenilor muncii din județe. Primii secretari ai comitetelor de partid județene și ai municipiului București au prezentat dări de seamă asupra activității organizațiilor județene de partid de la ultima conferință și măsurile ce se impun pentru înfăptuirea integrală a sarcinilor prevăzute în Planul unic de dezvoltare economico-socială în perioada 1981—1985 și angajamentele asumate în întrecerea socialistă. Au fost prezentate, de asemenea, sarcinile ce revin organelor și organizațiilor de partid în lumina expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie a.c.

În cadrul dezbaterilor, vorbitorii, analizînd multilateral activitatea lor, a organelor și organizațiilor de partid din care fac parte, au înaintat numeroase și importante propuneri pentru îmbunătățirea muncii în toate domeniile de activitate. Dezbaterile au prilejuit subliniera deplinei aderiuni a comuniștilor, a tuturor oamenilor muncii la politica internă și externă a partidului și statului nostru, la elaborarea și promovarea cărei a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, îi revine rolul hotărîtor, esențial. În urma dezbaterilor, conferințele extraordinare ale organizațiilor de partid județene și a municipiului București au adoptat programe de măsuri capabile să creeze condiții pentru îndeplinirea exemplară a obiectivelor menite să asigure continua dezvoltare a tuturor județelor și localităților țării, progresul și prosperitatea întregii noastre societăți.

După terminarea dezbaterilor, au fost aleși delegații la Conferința Națională a partidului — comuniști cărora li s-a încredințat mandatul de a da expresie acordului deplin al tuturor comuniștilor, al întregului popor față de expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 1—2 iunie a.c., de a aproba celelalte documente înscrise pe ordinea de zi a apropiatului forum național al comuniștilor din țara noastră. Participanții au încredințat delegaților înalta cinste de a exprima sentimentele de profundă stimă și prețuire față de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre, de numele căruia se leagă toate marile izbînzi obținute de poporul nostru în ultimii 17 ani. Într-o atmosferă vibrantă, de profund patriotism, participanții la conferințele județene au adresat Comitetului Central al partidului, tovarășului Nicolae Ceaușescu, telegrame în care se subliniază aderiunea deplină a comuniștilor, a întregii țări la politica internă și externă a partidului și statului nostru, hotărîrea de a contribui cu întreaga lor capacitate creatoare la continua înflorire a României socialiste.

Evenimente de seamă în viața județelor, a întregii țări, conferințele extraordinare ale organizațiilor de partid județene și a municipiului București constituie o grăitoare expresie a unității neclintite a întregii națiuni în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în efortul susținut de a întîmpina Conferința Națională a partidului cu noi și importante succese în toate domeniile, pentru înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XII-lea al Partidului Comunist Român, pentru asigurarea progresului multilateral al patriei noastre socialiste.

Gheorghe Țepeș :

„Am început cu o teamă cumplită că n-o să am «idei novatoare»..."

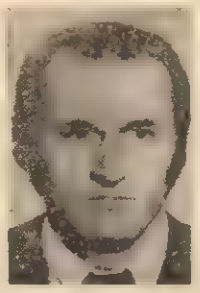

Săvinești... O uzină care, în aceste zile, împlinește 25 de ani de viață. O cetate a chimiei noastre, o uzină care, ca toate uzinele românești, trăiește, la ceasul de față, febra marii întreceri, a căutărilor creatoare, a fructificării tot mai depline a potențialului său material și uman, în cinstea Conferinței Naționale a partidului și a marii aniversări a republicii.

Gheorghe Țepeș : un om încă tînăr, care răspunde — în fața partidului, a țării, a oamenilor din Săvinești și a propriei sale conștiințe — de destinele acestei cetăți.

Un dialog cu el ne luminează o viață care, împletită strîns cu cea a oamenilor în mijlocul cărora muncește, probează, o dată mai mult, adevărul gravat cu slove de aur pe frontispiciul societății noastre : cel mai mare cîștig al României acestor ani — România socialismului, România epocii Ceaușescu **— sînt oamenii.**

— Tovarășe Gheorghe Țepeș, îmi spuneați cîndva să aici, la Săvinești, orice dinar, la încadrare, primește o legitimație m alb, pe care are posibilitatea să și-o completeze ulterior. Dumneavoastră ați intrat în acest combinat — pe atunci, în 1959, uzină — ca muncitor, fiind trimis la o școală tehnică, pentru ca mai tîrziu, în 1979, după 20 de ani deci, să ajungeți director general adjunct al Centralei de fire și fibre chimice și director al Combinatului de fibre sintetice Săvinești. Drumul acesta, ascendent, nu a început, desigur, odată cu intrarea pe poarta uzinei ; el era continuarea unui drum ivit mai de mult. Unde și cînd ?

— Cînd ? De mult, aș zice chiar dintotdeauna — adică din copilărie. Unde ? În satul Țepeșeni, dintre Bicaz și Lacul Roșu. Eram unul din cei 7 copii (în viață) ai unei familii de țărani de la munte, o cărei îndeletnicire a fost munca în pădure.

— Și mai departe ?

— După clasa a IV-a mi-am urmat familia la muncă, dar pe la începutul iernii vine la tata învățătorul din sat cu o țiduță de amendă : 3 000 de lei dacă nu mă dă la școală „mai departe", adică la Bicazul Ardelean. (3 000 de lei, pe atunci, însemnau două perechi de boi.) Și m-am dus la școală. Tata s-a îmbolnăvit între timp, așa că, la terminarea liceului, în '57 (eram din ultima promoție cu 10 clase), m-am angajat muncitor la Fabrica de ciment din Bicaz : lucram 12 ore cu 24 și făceam naveta. Fusesem angajat ca muncitor necalificat la atelierul mecanic ; măturam hala, iar la sfîrșitul schimbului făceam curate cîteva mașini. Noaptea, unul dintre strungari mă mai lăsa să mă ațoropii și strung și, din întîmplare, mă vede o dată maistrul lucrînd : mi s-a dat în primire un strung, pe care am lucrat aproape un an ; apoi, fiind puțin „școlit", mi s-a dat o freză. În total, am lucrat la Bicaz doi ani și, cred, aș fi rămas toată viața, că-mi plăcea foarte mult meseria, dar am hotărît, împreună cu cîțiva colegi din Piatra Neamț, să mergem la facultate. Mi-am făcut dosarul — cu bursă prin sfatul popular — și m-am dus la Iași, la Matematică-Fizică. Am reușit la examen, dar, cînd să încep anul, secretara facultății mă cheamă și-mi spune : „Te duci acasă și-aduci adeverință că tatăl dumitale e întovărășit ; altfel să nu te mai întorci". Am plecat... Asta se întîmpla în 1959.

— Și v-ați întors ?

— La noi în sat nu era întovărășire. După vreo 7 zile m-am întors, într-adevăr, la facultate, mi-am luat actele și, trecînd spre Piatra prin Săvinești, aud în autobuz că uzina face înscrieri pentru trimitere la școala tehnică. Am coborît și-am mers să mă înscriu. Voiam să urmez o școală cu profil mecanic, dar cel care ne înscria mi-a zis : „Nu fă pe mofturosul ; ia și te du la Copșa Mică ; mîine-i ultima plecare ; dacă nu ajungi la vreme, te duci degeaba". M-am dus... După primul an, în vara lui '60, am venit la Săvinești și am făcut cîteva luni de practică.

— Ajungem, deci, la subiectul în discuție : cum era aici atunci, la început ?

— Poftamid I producea. Instalația Rolanul Mic, unde am fost repartizați, era parțial construită. În 1961, la absolvirea școlii tehnice, am fost repartizați la Acetilenă și Acid Cianhidric, unde, la început, am făcut muncă necalificată : cărăm țevi, mortar, cărămizi, măsuram trasee, aduceam apă... Țin minte că, instalația construindu-se sub licență germană, dacă vreun român încerca să facă ceva, să strîngă un șurub sau să facă o sudură, fără știrea nemților, ieșea cu supărare mare. La un moment dat s-a pus problema promovării noastre într-o categorie superioară de salarizare ; am făcut cerere și ne-am prezentat la examen. Categoria nu o primeai decît dacă era de acord cu promovarea și partea germană. Promovările se puteau face din 3 în 3 luni, așa că, în doi ani, am ajuns la categoria maximă. La examinarea pentru a opta, după cele 10 întrebări obligatorii, am fost dus la tabloul de comandă și mi s-a spus : „Linia aceasta funcționează. Se declanșează avaria...". Am discutat, în principiu, ceea ce se întîmplă și cum trebuie acționat, apoi mi s-a cerut să fac manevra la tabloul de comandă, operațiune pe care am făcut-o foarte repede. Cei din comisie au rămas surprinși : „Parcă prea repede". Calitatea de a fi rapid în mișcări (și eu eram, scoteam oricînd 11 secunde la suta de metri) e una, dar cînd ajungeai în fața tabloului de comandă era altceva, trebuia să știi pe ce pui mîna și în ce ordine. De aceea, priveam cu foarte mare atenție tot ce făceau nemții, care, în ce priveste meticulozitatea și corectitudinea, erau formidabili.

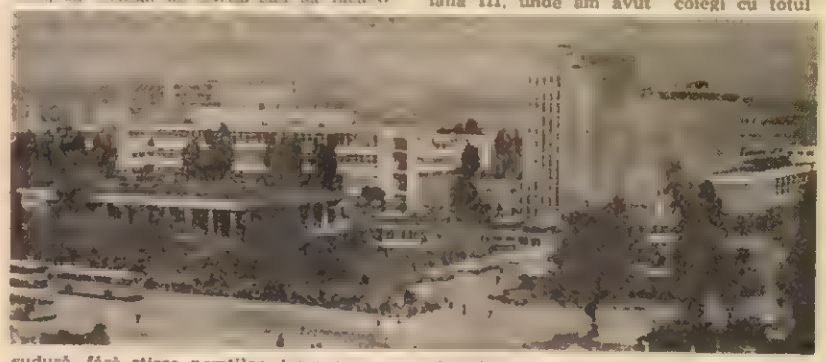

— Tinerii care vin acum în combinat vă găsesc directorul acestuia, dar ați fost și dumneavoastră ca ei — și-i de dorit ca ei să ajungă ca dumneavoastră. Cum ați locuit atunci, la început, cînd erați ca ei ?

— Un timp, destul de lung, am locuit în barăcile din colonia Săvinești ; mai mulți într-o cameră cu furnici pe jos, uneori șoareci, alteori ne vizita și cîte un șobolan... Apoi am primit locuință în Piatra Neamț și am început să mă gospodăresc ; aici, la uzină, porniseră Acetilena și Acidul Cianhidric, porniri la care eram mereu chemat ; pe lîngă faptul că știam tehnologie, mai prezentam un avantaj : nu fumam și cum, atunci, toate traseele se curățau cu gaz metan, orice scînteie era un pericol.

— Cum ați ajuns la facultate ?

— Într-o zi, un tovarăș inginer mă întreabă ce se găsește înăuntru, în coloana de absorbție, între manlocurile trei și patru. N-am știut exact, iar dînsul mi-a zis : „Tu n-o să fii bun de nimic în viață". O fi spus-o în glumă, dar eu am înțeles-o serios. M-am dus acasă, la Piatra Neamț, am stat 10 zile în cameră, cu hîrtie neagră în ferestre, că nu mai știam cînd era dimineață ori seară, am învățat și m-am dus la București. Am intrat la Politehnică...

— Unde v-ați apucat serios de carte...

— Și de formarea mea ca om. Acasă, mama abia se alfabetizase după război, tata avea două clase, iar în Țepeșeni nu era nici Operă, nici Național...

— ...Existau țărani de munte, un climat de muncă și cinste...

— ...Adică baza. Dar odată ajuns student, viitor specialist, am înțeles că asta implică o formare multilaterală. (Aveam în minte exemplul marilor oameni de știință care, la recrutarea colaboratorilor, îi chestionau pe aceștia din toate domeniile (inclusiv, sau în special, domeniul artei). Așa se face că nu mi-au scăpat prea multe spectacole de teatru, operă sau operetă. În plus, fiind membru de partid, locțiitor al secretarului de U.T.C. pe facultate, participam la multe ședințe, alături de oameni de notorietate din lumea universitară ; prezența lor acolo ridica nivelul discuțiilor, iar toate astea au fost pentru mine o a doua școală.

— În '68 ați terminat facultatea și ați venit la Săvinești, începînd perioada de inginer tehnolog. Cum ați parcurs-o ?

— Am început-o cu o teamă cumplită că n-o să am idei novatoare. Din prima zi cînd am revenit la Săvinești, auzeam cum cutare și cutare au făcut o invenție, o inovație... Tehnologie am învățat în Melana III, unde am avut colegi cu totul deosebiți ca specialiști, dar și ca oameni. După Melana III, am luat-o cu investiția pentru Melana IV. Bucuria reușitei și răsplata străduințelor au fost cînd, într-o noapte, pe la miezul ei, am obținut prima cantitate de fibră.

— Și cu ideile novatoare cum a fost ?

— Ca tehnolog, în aplicarea în practică a ideilor venite de la alții, nu mi-am pus niciodată problema că ideea nu-i a mea, interesîndu-mă rezolvarea problemei, nu acumularea de titluri de lucrări.

— Știu că pe lîngă alte rezolvări simple, dar eficiente (utilaje de dizolvare verticale, amestecător pentru pulberi cu greutăți specifice diferite și altele), ați publicat și o carte tehnică...

— Da, o culegere de exerciții și probleme de chimie și tehnologie chimică, destinată să umple un gol între liceu și facultate.

— Ați publicat mai multe articole științifice, după care v-ați luat titlul de doctor în chimie, în decembrie '81. Ce problemă ați abordat ?

— Chimizarea acizilor bibazici, coproduse obținute în tehnologia de sinteză a acidului adipic. Tematica este foarte frumoasă și vastă — eu am reușit să elucidez o mică parte doar. Cred că în viitorul apropiat se vor pune la Săvinești bazele unor tehnologii foarte variate de utilizare a acestor coproduși.

— Să ne întoarcem înapoi, în '79, cînd ați fost numit director general al combinatului și adjunct de director general al centralei. Nu v-a fost frică de aceste răspunderi ?

— Ba da, pînă în ziua cînd, reunindu-se toate cadrele de conducere, tovarășul director general al centralei, Valeriu Moma-nu, mi-a spus : „Știu, dumneata nu ai experiență. Dar toți colegii or să te ajute. Iar în cazul în care o să greșești, eu personal o să subscriu la greșeala dumitale". Asta m-a încurajat foarte mult ; nu la gîndul c-o să pot greși mereu și-o să subscrie la greșeala mea directorul general, ci pentru faptul că aveam certitudinea că n-o să fiu lăsat singur. Și, de-atunci, echipa de conducere m-a sprijinit și m-a ajutat tot timpul.

— V-aș mai pune o întrebare, care, numai aparent, nu are legătură cu ceea ce se cheamă „universul Săvinești"...

— Aștept întrebarea.

— În ultima lui carte, Marin Preda spunea că „victoriile în spirit sînt tulburate de singurătatea în care ne condamnă familia, odată întorși acasă din cetate, unde sîntem sărbătoriți...". Dv. cum vă împăcați cu familia ?

— Foarte bine spus „numai aparent" ! Ce s-ar fi ales din pasiunea mea pentru rezolvarea problemelor tehnice dacă, la întoarcerea acasă după atîtea ore de uzină, unde nu întotdeauna satisfacțiile curgeau girlă, mi-ar fi făcut și soția scandal ?!... Am avut multe șanse în viață, desigur, dar șansa cea mai mare a fost căsătoria cu Lia, pe care am știut o întotdeauna alături în strădania mea. Și, ducînd mai departe ideea lui Marin Preda, v-aș mai spune că, la întoarcerea noastră acasă din cetate, nici o sărbătorire nu te fericește într-atît cît o pot face copiii (în cazul meu, doi : Teodora și Vlad), cu premiile cucerite la învățătură și prin înclinația ce-o au pentru muzică.

— Apropo de muzică : de unde celălalt nume al dumneavoastră, „Greuruș" ? Știm că așa vi se spune : nu numai Gheorghe Țepeș, ci Gheorghe Țepeș Greuruș. Nu cumva de la muzică ?

— De la muzică, evident. În satul meu natal, la Țepeșeni, sînt foarte mulți cu numele Țepeș. Pentru a-i deosebi, li s-a mai adăugat un nume provenit dintr-o poreclă sau denumind o preocupare specifică, și cum bunii și străbunii mei cîntau foarte frumos...

— Ce gînduri de viitor are doctorul inginer ?

— În primul rînd — dar și-n al doilea, al treilea, al patrulea — sînt încă multe probleme, greutăți și deficiențe în combinat, de rezolvarea cărora trebuie să mă ocup. Evident, în intenție îmi stau și cîteva lucrări tehnice.

— Vă considerați un director iubit ?

— Dacă vrei să fii iubit, nu profesa de director e cea mai indicată.

— ...temut ?

— Teama e detestabilă.

— Atunci ?

— Ca director, mă consider tot om al muncii în acest combinat, dar care, învestit cu încrederea de-a conduce destinele colectivului, sînt cel dintîi care — vorba cronicarului — dau seamă pentru tot ce se întîmplă în această mare unitate. Știu că e absurd să pretinzi să te iubească toți, însă e absolut necesar să-i asculți pe toți, să le acorzi înțelegere și sprijin în rezolvarea problemelor ridicate — considerînd că toate problemele sînt ale noastre — și, în același timp, să ai în vedere mereu țelul. Aș spune că „virfurile" cele mai înalte sînt și cele mai vitregite : toamna vine la ele mai întîi, primăvara lasă zăpada ultimele... Dar, oricum ar fi, ele trebuie să fie totdeauna „virfuri". Prin munca lor, prin exemplul pe care-l dau... Poate că, într-o zi, ajutat de ceilalți, voi fi și eu astfel. Dar nu asta e important, nu acesta, de fapt, este țelul meu : să fiu neapărat un „virf". Vedeți dv., Săvinestiul nostru este opera partidului și, de la Congresul al IX-lea încoace, această operă, datorită tovarășului Nicolae Ceaușescu, a sporit uriaș, în cuprindere ca și în adîncime. Iar eu, indiferent ce răspundere voi avea — dacă voi mai avea ! — într-o zi sau alta, va trebui să muncesc din toate puterile mele ca să răsplătesc partidul. Pentru că și eu sînt opera lui.

CONSTANTIN MUNTEANU ■

Iarăși despre selecția valorilor

(Urmare din pagina 1)

de lansare științifică și artistică, puternică și iarăși repet, la scara geografică a unei țări, **chestiunea selecției și promovării valorilor capătă o autentică bază morală**, în primul rînd, pentru că ea nu se mai realizează cu argumentele elitismului, indiferent la destinul maselor largi și străine de starea acestora, ci tocmai pe nivelul general înalt al pregătirii și dreptului acestora la pregătire, iar în al doilea rînd capătă un sens dialectic superior izvorît tocmai din viziunea modernă, revoluționară, a conceptului cu privire la dezvoltarea multilaterală a personalității umane.

Așadar, departe de a exprima o atitudine elitistă, cum se ingrijiora cineva, selecția și promovarea valorilor autentice se înscriu cu un caracter hotărîtor drept argumentul certitudinii noastre în asigurarea progresului societății, în asigurarea condițiilor ca acest progres să se petreacă nu numai firesc dar și accelerat, venindu-se astfel în întîmpinarea programului politic și social de afirmare a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

O societate care își asigură, cu ambiție, selecția și promovarea valorilor autentice își pregătește cu certitudine viitorul, își definește cu certitudine viitorul, știe sigur cum va fi acest viitor.

Revin, astfel, la chestiunea necesității unei mai ferme implicări a tuturor factorilor noștri de decizie din acest domeniu în opera patriotică, înalt patriotică, de exigentă decantare a valorilor aflate pe cele mai diverse trepte ale depistării lor, de la copilul de școală primară care vădește aptitudini de excepție la matematică, să zicem, la absolventul de facultate care s-a impus ca o viitoare personalitate în spațiul studiilor întreprinse. Nu ne poate fi nimic indiferent din acest punct de vedere și nici un efort nu poate fi considerat prea mare pentru a se întreprinde o adevărată operă de depistare a unor asemenea potențiale valori.

Curajul de a privi realitatea practică a procesului de dezvoltare a personalității umane cu obiectivitatea cea mai deplină, capabilă să ne facă să receptăm bucuroși valoarea ei și să o împingem hotărît înainte, mi se pare o demonstrație de mare și adevărat patriotism.

Am reflectat și eu, ca toată lumea, de pildă, la realitatea propusă de laureații Premiului Nobel din ultimii ani în domeniul științelor, realitate care ne atrage atenția asupra faptului că **virsta medie a acestor laureați este (sub) patruzeci de ani !** În jurul acestei virste, în cazul lor, s-au produs marile combustii de inteligență care i-au condus la descoperirile sau invențiile ce i-au consacrat în conștiința lumii, ceea ce înseamnă că stadiul lor de formare și apoi de cercetare a început dacă nu chiar de pe băncile facultății, în orice caz, imediat după terminarea ei, într-un flux continuu. Am asistat, de curînd, la un concert susținut la Ateneul român de un violonist care a împlinit sau abia urmează să împlinească douăzeci și doi de ani și care a și intrat, cum se spune, în linia întîi a speranțelor noastre violonistice. Sigur, el poate fi și un profesor de excepție, dar el va trebui să fie, ținînd seama de calitățile pe care le are, în primul rînd violonistul de excepție.

Închei prin a spune că în România, Partidul Comunist Român, care și-a asumat destinele poporului cu o energie și cu o claritate și cu un devotament patriotic unice în istoria noastră, a creat toate condițiile pentru ca procesul dezvoltării multilaterale a personalității umane să devină — și a și devenit în ansamblul operei de construcție socialistă — o realitate, cea mai puternică rampă de lansare pe care a cunoscut-o știința și tehnica, spiritualitatea românească, vreodată. Iată cosmodromul selecției și afirmării valorilor națiunii noastre socialiste.

Țăranii din Tomnatic în așteptarea primului ger

Hans Kiefer este zidar. După ce a absolvit școala profesională de construcții de la Timișoara a lucrat acasă, la Tomnatic, în echipa de constructori a C.A.P.-ului. În '70 a fost numit șef de echipă. Din '78 a condus toate atelierele C.A.P.-ului, devenind șef peste 120 de timplari, fierari, zidari, mecanici, rotari, tinichigii și vulcanizatori. Anul trecut, în noiembrie, a fost ales președinte al C.A.P.-ului. Anul trecut, în noiembrie, Hans Kiefer avea 38 de ani. Acum i se pare că ar avea mai mult de 39.

Tomnatic este un sat aparținător de comuna Lovrin și se află la 55 de kilometri de Timișoara. În vara și toamna acestui an s-au obținut aci 5 001 kilograme la hectarul de grîu, 6 293 de orz și 10 600 kilograme de porumb știuleți. Producții mulțumitoare Zootehnia, cele 450 vaci cu lapte și 1 500 de porci, a început și ea să se redreseze, ca urmare a dublării suprafețel furajere în acest an. Totuși C.A.P.-ul continuă să rămînă dator încă multe milioane de lei, în ciuda faptului că pentru rentabilizarea muncii agricole la Tomnatic au fost și sînt în curs de realizare însemnate investiții. Aici există cea mai mare suprafață de sere industriale din județul Timiș, 14 hectare și jumătate. Din acestea, jumătate sînt încălzite cu ape geotermale ; urmează ca printr-o altă investiție, de 15 milioane, să fie încălzită toată sera de la Tomnatic cu aceste ape aduse prin foraje de la 2 000 de metri. Alți bani au fost cheltuiți pentru a construi lîngă aceste sere o fabrică de conserve. Clădirea a fost terminată de acum patru ani. De fapt, ca să fie terminată, mai trebuiau făcute izolațiile la acoperiș. Din motive care de care mai întemeiate, această operație n-a mai fost făcută și urmarea este că astăzi ar fi necesare nu numai izolațiile acoperișului ci și reparația clădirii, a tencuielilor căzute din pricina apei care s-a scurs pe pereți. În măsura în care mai pot fi folosite, încăperile fabricii sînt folosite ca depozit de arpagic. Și n-ar fi costat acele izolații, mai spune Hans Kiefer, decît 5 000–6 000 de lei. Cît privește întrebarea de ce localnicii n-au dat de la ei acești bani pentru a pune la adăpost o clădire sănătoasă și gata făcută, răspunsul e simplu ; n-ar fi putut să cumpere materialele trebuitoare pentru că ele sînt materiale de investiții și trebuie dirijate după un program de investiții.

Multe depind de țăranii din Tomnatic, așadar, însă multe nu depind de ei chiar dacă Hans Kiefer spune : vedem și știm cum e mai bine dar tot nu facem. Cînd a adus vorba, odată, despre „piața în natură" l s-a spus să-și scoată cuvintele acestea din vocabular. Și Hans Kiefer și le-a scos, pe jumătate. El zice : „Să lucrăm experimental, și după o metodă și după alta, la nivel de echipă, de fermă sau de unitate, pentru a putea face o comparație. Să vedem realitatea". Tot astfel, mai adaugă el, s-ar putea constata dacă oamenii, în cazul că li s-ar da islaz, ar crește mai multe animale decît astăzi, cînd n-au islaz nici o palmă de pămînt. A fost arat prin '60 și de atunci „arabil" a rămas. Iar numărul vacilor cu lapte, care era de ordinul sutelor, a ajuns la vreo 15, „dacă sînt 15", crescînd în schimb la 10 lei prețul kilogramului de lapte vîndut și cumpărat la Tomnatic.

Multe depind și multe nu depind, într-adevăr, de țăranii de aici. În acest an, Hans Kiefer s-a zbătut și-a adus sămînță de conopidă de unde numai el știe, urmarea fiind că de pe numai 8 hectare C.A.P.-ul Tomnatic a scos 56 000 kilograme de conopidă iar vecinii de la C.A.P.-ul Lovrin — aceia au pus în pămînt sămînța „care li s-a dat" — au scos de pe 10 hectare numai vreo 3 000 de kilograme. În acest caz, „realitatea" — un cuvînt care-i place lui Hans Kiefer — era previzibilă, cum a fost pentru țăranii din Tomnatic și în privința celor 20 de hectare pe care a trebuit ca ei să le semene cu cartofi. Acei cartofi nu păreau buni de sămînță, spune președintele C.A.P.-ului. A rezultat o producție mică. Au scos din pămînt aproape tot atîta cît au pus în pămînt, mărturisește Hans Kiefer, care mai adaugă : „A fost și secetă, e adevărat. Și n-am avut combustibil să-i trigăm, cu toate că era la doi pași canalul cu apă".

În acest caz C.A.P.-ul din Tomnatic a obținut însă, de pe cele 151 hectare de grădină, producții bune. Tot la fel de pe cele 131 hectare de livadă. Și pentru că în anul care s-a scurs de la alegerea lui Hans Kiefer ca președinte al C.A.P.-ului acesta a alergat și-a tot cerut aprobări în dreapta și-n stînga, se poate spune că producțiile bune de legume și fructe de la Tomnatic au adus venituri mai mari decît oricînd celor ce le-au muncit. Hans Kiefer a simțit că are ceva de împărțit cu „intermediarii", cu C.L.F.-iștii, și s-a străduit să nu mai împartă. Iar în măsura în care a obținut anumite aprobări, ei chiar n-a mai împărțit. Sau a împărțit, în orice caz, cu mai puțini. De pildă, exportul de fructe cuprindea trei verigi : C.A.P. Tomnatic, C.L.F., Fructexport. O cerere aprobată în primăvară a dus însă la îndepărtarea uneia dintre verigi și C.A.P.-ul Tomnatic a vîndut, împreună cu Fructexport, piersici în R.D.G., pere în Austria și Cehoslovacia, vișine în R.F.G. „Am trimis, spune Hans Kiefer, 35 tone de vișine. Dacă le vîndeam împreună cu C.L.F.-ul, noi primeam 6,80 lei pe kilogram. Așa am cîștigat 11,20 lei. Pentru noi contează. E bine așa : mai puțină lume și mai multă treabă". Și se pare că nu numai el crede așa ci și alții, de mai sus de Tomnatic, au ajuns la această concluzie. Ceea ce este de-a dreptul îmbucurător. Întrucît unul dintre cele 14 hectare de seră de la Tomnatic e cultivat cu garoafe, C.A.P.-ul are o florărie la Timișoara, pe lîngă Piața 1 Mai. De curînd, spune Hans Kiefer, a primit aprobarea să deschidă și un centru de vînzare a legumelor și fructelor, pe Bulevardul 23 August.

Hans Kiefer știe că „intermediarii" îi vor mai ține calea și de acum încolo, însă întemeindu-se pe faptul că deja a cîștigat aceste bătălii în lupta cu ei și că, speră, într-o bună zi va cîștiga toate bătăliile cauzei drepte a țăranilor de la Tomnatic — și nu numai de la Tomnatic — a îndrăznit împreună cu consătenii săi să comande un mobilier nou, neapărat unul foarte frumos, pentru florăria din Timișoara. „Să nu mai arătăm necăjiți așa, spune el. Noi trebuie să fim un exemplu". Frumoase cuvinte, frumoasă ambiție. În ceea ce depinde de ei, țăranii din Tomnatic vor să facă lucrurile bine, exemplar. Ambiția lor trebuie numai înțeleasă și lăsată, ca să zicem așa, să se consume, adică să se exprime pînă la capăt. Acel capăt nefiind altul decît chiar capătul puterii de muncă a lor.

DUMITRU ELIADE ■

Niște șoferi, într-o toamnă tîrzie

Munca șoferilor de la ITSAIA (Întreprinderea specializată de transporturi a Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare) nu e deloc spectaculoasă. Ei, acești oameni (care numai în București sînt vreo 1 800, la un număr aproape egal de mașini), cară la magazine pîinea, laptele, carnea, cară cartofi și roșii în piețe și, în timpul campaniilor, cară recolta de pe tarlale, muncind zi-lumină și uneori nopți-lumină, sub razele reflectoarelor sau ale focurilor aprinse în cîmp, dormind în pripă, mîncînd în pripă, spălîndu-se cu apa lîncedă din sacale și lepădînd, după săptămîni, pe dușumelele frizerilor, sub foarfece, un întreg stuf al singurătăților, crescut năvalnic pe obraji și în pîete. Nu, munca lor, a acestor oameni, nu e deloc spectaculoasă, este o muncă de uzură, extrem de simplă și extrem de complicată, extenuantă la cuime, solicitînd mușchi și nervi, dar și știința organizării, fără de care nu se poate izbîndi în marea cursă contracronometru care e bătălia recoltei.

Pe foarte mulți de la ITSAIA — București i-am întîlnit, în aceste ultime săptămîni, pe cîmpiile din „centura verde" a Capitalei. La Glina, la Brănești, la Popești-Leordeni, la Moara Vlăsiei, mîncînd acolo și dormind acolo, în adăposturi improvizate, dormind somn iepuresc, măsurat nu pe ceasornic, ci între ivirea Luceafărului și a Cloștii cu Pui. Adică între încărcarea mașinilor cu recoltă, petrecută sub crucea nopții, și prezența la „baza de descărcare" odată cu zorii sau înaintea lor. I-am întîlnit aici nu numai pe șoferii de camioane, ci și pe șefi de autobuze ca Mihai Mătrescu, Marinică Stan, Ion Geantă, organizînd asalturile recoltei, regrupîndu-i pe oameni prin întuneric, dislocînd forțele dintr-un loc, ca să le îndrume spre sectoare mai importante, mai „cu probleme". Într-un amestec continuu și discontinuu de secvențe dramatice, de clipe aspre, de atacuri și contraatacuri febrile împotriva nopții, a timpului, a ploilor, a propriei lor rezistențe fizice. Bucureșteni care nu și-au văzut, cu zilele și nopțile, casele și familiile, ca să nu înrosească pe drumuri un timp prețios pentru soarta pîinii.

Însoțit de Mircea Save, directorul adjunct al ITSAIA („însoțit" e un fel de a spune, de fapt tînărul inginer și director se afla acolo mai demult), m-am mișcat, vreme de cîteva ceasuri, printre șoferii care munceau la Moara Vlăsiei, la 30 de kilometri de București. Zi calmă, uscată, rece, cu un cinic cer senin, după o noapte de ploaie mocnită, care a făcut pămîntul să nădușească din plin. Combinele trag virtos, nădușite și ele, șoferii gonesc în draci pe mașinile cu tabla încinsă. Anul acesta campania s-a scurtat, zilele prevăzute pentru strînsul și transportatul recoltei au fost mai puține, drept care numărul curselor zilnice „de camioanele a crescut. E cald, deși ziua e rece, e înăbușitoare temperatura efortului, e mai comod să lepezi cămașa, să lucrezi în maiou sau fără. Mai toți șoferii și-au lepădat cămășile (cămășile astea purtate de-atîtea zile, fiindcă de-atîtea zile oamenii n-au mai fost acasă, ca să le schimbe), între ei și cei pe combine, la fel de goi, e o întrecere surdă, de fapt o sincronizare atentă, ei toți fiind unul, un singur om, un singur trup știroind de sudoare, cu mușchi care, încleștate pe volan, au devenit scorțoase, dure, ca și structura metalică a acestuia. Vor munci așa pînă-n crucea nopții, vor dormi apoi iepurește, pentru ca mîine, în zori, combinerii să fie în cîmp, iar șoferii „la bază", adică s-o ia de la capăt, într-o înfruntare fizică fără pauze ori cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză în alta, dără duminici, uneori fără nopți.

Aflu, după cîteva zile, că și aici, la Moara Vlăsiei, ca și-n alte părți, campania s-a desfășurat „în grafic", grație, și nu în ultimul rînd, și șoferilor de pe camioane. Mai aflu că dintre numeroșii șoferi trimiși pe frontul recoltei, lăsați acolo zile și nopți, „dezertorii", adică cei ce-au fugit acasă, părîndu-li-se prea fierbinți zilele de corvoadă și prea reci nopțile petrecute în bivuacuri improvizate, n-au fost mulți, au fost chiar puțini, mai puțini ca degetele unei mîini.

Iar apoi, isprăvind campania, ei au trecut, fără pauză, adică dintr-o repriză într-alta, la travaliul lor de totdeauna, cărînd la magazine pîinea, laptele, carnea, cărînd în piețe cartofi și roșii...

ILIE PURCARU ■

Starea la zi a merelor pentru iarnă

Trei reporteri ai revistei au făcut, zilele trecute, un raid prin mai multe magazine și depozite, interesîndu-se de starea la zi a merelor. Ei au constatat cele de mai jos.

„Refuzați-l, dacă încearcă să vă vîndă marfă stricată!"

Eram cu Elena Ghera și ni se spusese că acum, în fostul depozit de fructe al I.L.F Militari, n-o să aflăm decît conserve. Cel puțin așa căuta să ne convingă Păun Gheorghe, șeful încintei cu rostul schimbat de la aromele livezilor. M-am lămurit însă că validitatea proverbului — „cine caută găsește" — a rămas intactă. Am insistat și, undeva, ce-i drept mai la fereală, am descoperit peste o sută de lăzi și butoaie pline ochi cu mere și pere în stare de avansată putrefacție. Merele ? „Sînt returul de la unități din cele 307 de pe strada Cerc[illegible] Davila" Pere[illegible] ? I.L.F Bîrlad [illegible] mus 40 de tone fără contr[illegible] deci necerute. Majoritatea erau din grupa B, și chiar depreciate. Am chemat furnizorul, s-au întocmit hîrtiile de rigoare, iar ceea ce vedeți aici vor fi trecute prin mașina de tocat și expediate ca borhot pentru rumeguș".

Am dedus din această preocuparea deosebită care se manifestă aici pentru valorificarea deplină a tot ceea ce mai poate fi folosit... Pe de o parte. „Pentru că nici un măr stricat nu trebuie să ajungă în sacoșa cumpărătorilor", ne-a asigurat și Rareș Constantinescu, directorul I.L.F Militari. A adaugat că, cel puțin la aprovizionarea cu mere, anul acesta situația se prezintă mai bine ca oricînd. Planul este îndeplinit în proporție de sută la sută. „Azi, 24 noiembrie, stocul de mere al întreprinderii noastre — care servește prin 130 de unități o populație de peste 1,1 milioane, adică locuitorii sectoarelor 1,5,6 și agricol Ilfov — este de 17 398 de tone. Unde sînt depozitate ? 1 000 tone sînt la Chiajna, alte 3 200 de tone sălășluiesc însilozate la furnizorii din țară, iar restul de 11 198 tone se păstrează în condiții — zicem noi, — corespunzătoare în pavilioanele Expoziției realizărilor economiei naționale. Zilnic trimitem spre vînzare peste o sută de tone de mere. Cabtatea acestora ? Dacă vreunul dintre vînzătorii unităților noastre încearcă să vă „lămurească" ca să acceptați fie și un singur măr stricat — refuzați-l ! Avem prevăzute scăzămintele de rigoare. Perisabilitățile în depozite au fost estimate la 15 la sută, iar în unitățile teritoriale la 1,4. Ce înseamnă asta ? nimic altceva decît sume de bani variind între 52 000 de lei pe lună — la o unitate care vinde mărfuri în valoare de 150 000 de lei pe zi, să zicem — și 3 500 de lei, în unitățile care nu „desfac" mai mult de 3 500 de lei pe zi..."

Recunosc, sentimentul cu care am ieșit de la tovarășul director Rareș Constantinescu a fost unul robust. Care robustețe a durat însă doar pînă... am traversat strada. În aprozarul aflat vizavi de sediul I.L.F Militari vînzătorii țineau în galantare și vindeau „la rînd", odată cu merele bune, și mere pe jumătate putrede.

MIRCEA BUNEA ■

Ce se întîmplă în depozite ?

Putem numi recolta de mere culeasă anul acesta de-a dreptul excelentă, iar faptul rămîne evident, în ciuda uriașelor cantități care au rămas risipite sub pomi, mere căzute și lăsate să putrezească, deși ele ar fi putut fi folosite pentru diferite utilități. Asta, oarecum, e însă o altă poveste, cel puțin la fel de important este că în depozitele Bucureștiului au intrat 57 000 de tone de mere, în vreme ce media anilor trecuți nu trecuse de 30 000. „Mai mult decît atît, ne spune inginerul Ion Velican, de la Trustul horticol București, pînă nu aducem 61 000 de tone nu ne mai oprim ! Toată lumea ne solicită să venim și să mai luăm, fiindcă recolta a fost foarte bună".

Deocamdată 17 județe ale țării au contribuit la aprovizionarea depozitelor Capitalei, Prahova, Dîmbovița, Sibiu, Mureș, Maramureș, Argeș între primele dintre ele. Cea mai mare cantitate aparține desigur depozitelor I.L.F.-urilor Berceni și Militari, apoi Gostatului și Agrocoopului, iar la vînzare ajung zilnic circa 400 de tone, la prețul de 7 lei kilogramul și, „de la început", cum ne informa contabilul șef al unității, cu 9 lei kilogramul, dar mere numai din calitățile „extra" și „întîi". Doar o cantitate mică, vreo 8 tone, s-a livrat pînă acum pentru necesitățile industriei de conserve. Restul, desigur, proaspăt pe piață. Se mai întîmplă, aflăm, să se mai strice anumite loturi, fiindcă merele vin de regulă în containere de cîte 400 kilograme și, greu de controlat fiind, apar uneori focare. Dealtfel, cum zice Ion Velican, „orice măr lovit nu rezistă peste iarnă". Așadar, sortarea trece aici pe primul-plan.

În fapt, unitățile care contractează fructe și legume pentru populație, aflate în subordinea Trustului horticol, sînt acum în plină reorganizare. Din înalta decizie a președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care are drept scop o îmbunătățire substanțială a aprovizionării cu produse specifice, întreaga rețea de desfacere urmează să treacă de la Ministerul Agriculturii la cel al Comerțului. Lucrurile nu sînt însă simplu de rezolvat, dacă ar trece numai magazinele s-ar putea crea divergențe între aprovizionare și desfacere. Atunci s-a hotărît, sau mai exact e pe cale să se hotărască (proiectul de decret e în curs de definitivare), ca întreprinderile specializate, I.L.F.-urile cu alte cuvinte, să părăsească rețeaua M.A.I.A. și să treacă integral la M.C.I. Așadar, Ministerului Comerțului îi va reveni sarcina de a se ocupa atît de desfacerea produselor, de contractarea și preluarea lor (sarcina cea mai dificilă), cît și de îndrumarea producției horticole și de transportul efectiv. Trustul, care inițial urma să se desființeze, va rămîne doar cu producția propriu-zisă. Sigur, lucrurile nu sînt încă perfectate, sarcina bunei aprovizionări aparține în continuare Trustului horticol, ca și supravegherea calității produselor din depozite. Tovarășul Lucian Silisteanu, inginerul șef al unității, ne asigura că sortarea decurge în bune condiții și că, săptămînal, există comisii complexe care verifică, formate de Institutul pentru protecția plantelor, de I.C.V.L.F. sau I.G.S., cît și din tehnologii I.L.F. „A fost necesar să închriem cinci pavilioane de la Complexul expozițional, ne spune domnul, fiindcă depozitele nu mai făceau față. Într-unul din pavilioane urmează să se organizeze o expoziție de mobilă, dar s-a dat dispoziția ca ea să se amîne și să băgăm merele înăuntru". Este dealtfel ce aveau să constate colegii noștri, chiar în fața locului. „Necazuri mai avem, ne mai spunea inginerul șef, dar n-am avut niciodată pierderi peste normele admise." Asta, desigur, rămîne de văzut..

DUMITRU GRAUR ■

Au fost odată mere mari. Veniseră de la Băicoi

„Noi ținem de I.L.F. Militari. Silozul de la expoziția națională, așa sîntem cunoscuți, sau din spatele hotelului FLORA. Eu sînt șef de aloz. Mă numesc Covaliu. Nicolae Covaliu. Mă ocup de fructe de peste 25 de ani. A fost an bun la mere. Din 1954 n-am mai avut asemenea cantități. Aici avem vreo 12 000 de tone. Anul trecut am avut 7 000. De aici aprovizionăm sectoarele 1, 5 și 6. Avem 7 pavilioane pline. Noi am primit spațiile la 27 octombrie. Mere ne sosesu de la 14 septembrie. Azi terminăm însilozarea lăzilor pe care le-am stivuit mai întîi afară pe platformă. Dacă se strică ? Se mai și strică. Pînă în final, ajungem la 6 la sută pierderi, dar se încadrează în normative. Problema mare la noi este mecanizarea sortării. Ar fi bine să scrieți asta. Da' am și un inginer. Poate vreți să vorbiți și cu el".

Cum să refuzi cînd, la poalele unui munte de 12 000 000 de kilograme de mere, un om atît de roșu în obraz ca nea Covaliu — așa îi spun cei din jur — te îmbie cu un agronom. Fiindcă acesta e solul inginerului pe care îl are nea Covaliu. Se numește Ion Ilie și ne spune că este încadrat ca tehnolog. La fel cu colegul său Ștefan Bozu, tot agronom, tot tehnolog. „Așa e, că am doi", se corectează gospodărește șeful de siloz. Despre Ștefan Bozu, cei doi ne spun pentru început, că e plecat prin țară să recepționeze mere la producători. Interlocutorii ne asigură că mașinile de sortat se vor moaca degrabă. Una lucrează deja, în pavilionul U. Alte două urmează să fie montate de cei doi mecanici. „Și mai împrumutăm una". Nea Covaliu e mîndru de cele trei mașini de sortat realizate prin autodotare. Le-a conceput chiar el, ne spune la insistențele lui Ion Ilie. „Dar ne-au ajutat mult cei de la I.U.P.S. Chitila, așa e corect să vă spunem, și dacă vreți notați-vă și numele directorului de acolo : Ștefan Dumitrașcu". Cît despre livrarea merelor către unitățile de desfacere, aceasta ni se spune că se întîmplă conform notelor de comandă pe care le trimite zilnic dispeceratul de la I.L.F. Ce cade la sortare se trimite la fabrici de marmeladă și de spirt. „Cît ați trimis pînă acum la fabrica de spirt ?" „Vreo 20 de tone : 20-30". Între timp, cei doi revin la tema toamnei bogate și aflăm că, de la Băicoi, au sosit niște mere superbe de 1 200 de grame bucata.

Cerem notele de comandă de ieri. Nu se găsesc niciunde. De alaltăieri ! Nici atît. Nea Covaliu, în disperare de cauză, se luminează la fața dumisale ca mărul prea copt și ne destăinuie că hîrtiile astea sînt toate la inginerul Stefan Bozu. „Da, așa e", îi susține Ion Ilie. Dar Ștefan Bozu e plecat în țară, le reamintim. „E în concediu", sare Ion Ilie. „Ba nu e în nici un concediu" este de părere nea Covaliu. „Ba da, ba da, așa l-am auzit eu, e în concediu de două zile", stăruie Ion Ilie. Dar de ce cu notele de comandă la el ? Nu putem afla. Nicolae Covaliu nici nu mai prea crede că au sosit note de comandă de la dispecerat, așa cum ne spusese că se întîmolă zilnic. De ieri și de alaltăieri nu se găsesc note și ni se spune, pînă la urmă, că n-au sosit. Atunci de ce le-a căutat atîta ? Mai aflăm că oricine — adică orice vînzător — la mere cît îi trebuie fără notă de comandă. „Unitățile nu rămîn neaprovizionate. Telefonează aici, adică la 17 62 20, și se rezolvă, zice Nicolae Covaliu. Dealtfel și de la întreprindere tot așa ni se comunică, la nevoie, comenzile. Păi cum ? Cele operative, telefonic se comunică". Despre cît s-a trimis la fabrica de spirt ni se spusese în două rînduri : o dată 20-30 de tone, mai tîrziu 30-40 de tone. „Cît arată actele ?" De această dată, Nicolae Covaliu, întrebat a treia oară, ne zice radios, cu documentele în mînă : „Cum v-am spus eu — 44 de tone".

DORIN GHERGHINESCU ■

Unirea sau nestrămutata istorie a vieţii româneşti

1. CA SĂ FIE ÎNŢELESE VEACURILE NOASTRE DE UNIRE...

Înaintea tuturor principiilor doctrinare despre devenirea istoriei, şi dincolo de sintezele mişcătoare ale opiniilor venite de aiurea, actul Unirii celei mari de la 1 Decembrie 1918, actul întregirii neamului românesc, în toate ale lui, se cere înţeles din perspectiva nestrămutatei istorii a vieţii româneşti.

Nu s-a scris încă o carte anume despre această istorie a vieţii româneşti, dar ea există din vremuri imemoriale, pecetluind ordinea unei dăinuiri prin creaţie, chemată poate prea rar să se pronunţe în faţa lumii. Viaţa românească şi istoria ei au ţărmurit aşezările de civilizaţie şi de cultură în acest colţ de univers. De aceea, la noi nu s-a făcut istorie, prin torpilări de moment, ci s-a trăit istoria, ea fiind una cu însăşi viaţa noastră, ţesută în destinul nostru, în viaţa celor mulţi, care ţineau pe umerii sufletului lor datinile scumpe, moravurile cele alese şi obiceiurile fără vîrstă. Toate acestea alcătuiau istoria noastră dinlăuntru, covîrşind şi uimind prin rezistenţa ei, de cîte ori o neîndurătoare istorie politică de dinafară, străină de fiinţa neamului, încerca puterile acestuia din urmă.

Dintr-o deschidere de zare, ca cea de mai sus, ne este dat să înţelegem astăzi acea zi de mărire naţională, ziua de 1 Decembrie 1918. Atunci s-a spus şi s-au adeverit „cuvintele den betrani" ale moşilor şi strămoşilor, care osteneau să aducă aminte despre veacurile noastre de unire, ca să nu se uite iluminata credinţă, ce rostea : „Ca românul, nu-i nici unul / una-s toţi / şi toţi is unul". Şi toată această credinţă sălăşluia de milenii în doctrina nescrisă a vieţii româneşti, în istoria ei nestrămutată, cu rădăcini în proto şi în preistoria unui pămînt, unit prin apele lui, prin munţii ce sudează provinciile, prin pădurile ce prelungesc cîntecele oamenilor, prin drumurile şi prin bărăganele aurite de tăceri, prin molcomele dealuri suitoare spre cer, de parcă aici, şi numai aici, s-a izvodit lumea cu toate frumuseţile ei, nu numai pămînteşti. O nestrămutată unire se luminează în etnonimele legendare, urcînd ziduri sufleteşti pentru veacuri, în toponimiile ce reverbiu, altfel de cum pot scrie istoricii istoria ţării, păstrînd o inimitabilă vîrstă a spiritului, după cum etnosul străvechi ne apropie de tîlcurile originare, ca să înţelegem şi mai bine şi mai mult că Unirea era însăşi axa vieţii româneşti.

Poate cu gîndul de mai sus, înţeleptul din vechime, „părintele istoriei", Herodot, a spus despre oamenii acestor locuri că „dacă ar fi fost uniţi, lesne ar fi putut cuceri lumea". S-a înţeles, uneori, greşit că textul acesta ar caracteriza tocmai lipsa noastră de unire. Cîtă eroare ! Cîtă răstălmăcire posibilă! Căci se uita, voit sau nu, că noi niciodată n-am vrut şi nu ne-am vrut uniţi spre a cuceri lumea. Ne-a fost destulă lumea noastră românească, în care eram uniţi prin tot ce pulsa în viaţa ei, în rosturile ei benefice. Ca „oameni ai pămîntului", cum spunea Iorga, care n-am venit aici de nici unde, nici din Asia, nici din Australia, n-aveam de cucerit şi de stăpînit pe nimeni şi nici o lume a altora, aşa cum au procedat primii şi ultimii migratori. Uniţi lîngă casele noastre, lîngă culmile şi măgurile de lumină, lîngă bătrînii ce se „duceau" şi nepoţii ce creşteau în preajma lor, nu era în rostul nostru să ne unim spre a cuceri lumea. Care lume putea fi mai presus decît această lume a noastră în care trăim şi azi noi înşine, adică uniţi, de mai bine de două mii de ani ? A fost oare suficient înţeleasă această filosofie a istoriei noastre ? A fost ea luată în seamă de cei care întocmeau hărţi de cucerire a altor lumi, pentru ca apoi, tot ei, să se înece sub scrumul acelor hărţi ? A fost oare ascultat glasul celor ce grăiau după cum le „şoptea riul-ramul", cum spune poetul, şi care se simţeau tot atît de legaţi de viaţă, ca şi de moarte, pentru ţară ? Oricum, în acea zi de 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, a răsunat încă o dată şi pentru totdeauna nestrămutata istorie a vieţii româneşti, zidită în unirea noastră de veacuri, iar atunci recunoscută de o lume. Şi de-atunci, dincolo de toate încercările care s-au abătut asupra ei, Unirea ne-a închegat gîndurile din fapte şi ne-a definit rîvna acţiunii pe mai departe.

2. ÎN CRONICA DE LA ALBA IULIA — VORBEŞTE ARDEALUL !

N-a trebuit o viaţă de om ca să scrie o cronică a neamului, ci o zi. Iar ziua aceea a fost ziua de 1 Decembrie 1918, cînd la Alba Iulia s-a proclamat întregirea neamului, şi în rosturile şi în graniţele lui politice. S-a văzut atunci că graniţele noastre etnice, sufleteşti, impuneau graniţe politice adecvate, nesiluite de vremelnice hăituieli şi urgii abătute asupra unui neam. Ca să fie învinse toate aceste anomalii ce sfidau legile fireşti ale istoriei, s-a pregătit Cronica de la Alba Iulia, de la 1 Decembrie 1918. Toate acţiunile pregătitoare — mai ales de la anacronicul dualism încoace, din 1867, cînd Ardealul străbun cade definitiv în mîna baronilor şi grofilor maghiari despoţi — în linie naţională, convergeau spre Unire. Nesăbuinţa cîrmuitorilor din dietele de la Cluj şi de la Pojon (amîndouă oraşe ce nu le aparţineau din punct de vedere etnic), mergea atît de departe, încît promitea să scoată şi din pietrele drumurilor conaţionali de ai lor. Sovinismul burgheziei maghiare desfigura orice sentiment naţional. Ura se împletea cu ură. Orbirea şi neputinţa duceau la actul primitiv, al agresiunii.

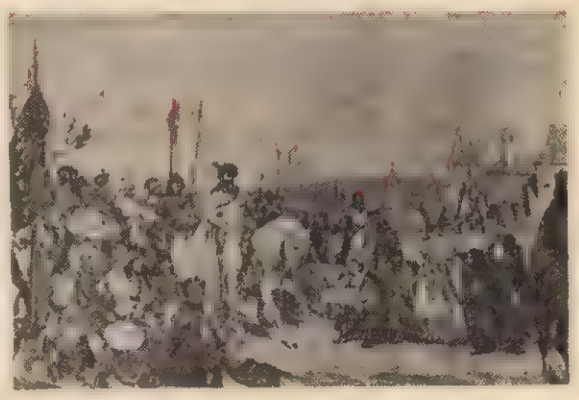

„Io, Mihai Voievod şi Domn al Ţării Româneşti şi Ardealului şi a toată Ţara Moldovei"

„Noi vrem să ne unim cu Ţara"

Atunci, şi în faţa celor de mai sus, s-au pus de-a curmezişul toate mişcările sociale, culturale şi naţionale ale Ardealului, începînd cu Memorandul de la 1881, dus Curţii de la Viena de dr. Ioan Maniu, dr. George Filip şi preotul Ioan Galu, din ţinutul Silvaniei (Sălaj-ul), cărora li se adaugă Asociaţiile culturale, Reuniunile dascălilor români ardeleni, publicaţiile care apăreau într-o singură noapte, ca să fie sugrumate a doua zi, întîlnirile fruntaşilor ardeleni, suspectate şi urmărite pas cu pas, culminînd cu Memorandul din 1892 şi cu întemniţarea la Seghedin şi la Vaţ a susţinătorilor lui. Nici satanica lege din 1907 a contelui Apponyi, de scoatere a limbii româneşti din şcoli şi din glasul copiilor ce colindau pe limba părinţilor lor, n-a putut destrăma unitatea unui gînd : gîndul Unirii.

Atunci, în faţa tuturor fărădelegilor suportate de istorie, a răsunat în fior de clopot şi glas de bucium, chemarea cea mare : „Treceţi batalioane române Carpaţii / Nădejdea e numai în noi / Sărută-ţi copile, părinţii şi fraţii / Ş-apoi să mergem la război". A fost atunci războiul întregirii neamului, răscolind toate durerile şi umilirile rînduite pe pămîntul Ardealului. Nu se putea altfel, încît, scria istoricul Ioan Lupaş, „pentru ca unitatea naţională să se poată înfăptui aevea după războaiele glorioase, atît de bogate în peripeţii dramatice şi după căderea tragică a lui Mihai Voevod, a trebuit să urmeze îndelungatul război al condeelor, al muncitorilor cu tiparul, al cronicarilor şi al preoţilor cărturari, al poeţilor şi predicatorilor, care timp de peste 300 de ani au frămîntat necontenit sufletul neamului, accentuînd cu neîntreruptă stăruinţă că moldovenii şi muntenii şi ardelenii sînt de-un neam".

Şi după îndelungatul „război al condeelor", neascultat şi neluat în seamă, a urmat războiul luptătorilor pentru întregire, al eroilor de la Mărăşti şi Mărăşeşti, de la Oituz şi de la Şuşiţa, de pe Tîrnave şi de la Oradea, luptînd, trăind, murind, din august 1916 pînă la săvîrşirea Unirii la 1 Decembrie 1918 la Alba Iulia. Totul intra în Cronica de la Alba Iulia. Totul trebuia pregătit. În octombrie 1918, Vasile Goldiş declara în „Românul", din Arad : „De acum nu poate fi un popor sub tutela altuia... Ardealul se rupe de corpul Ungariei. Aceasta e şi firesc. În Ardeal românii sînt în majoritate. Acest teritoriu nu poate aparţine de altcineva decît de România. A trecut timpul cînd peste masele mari ale poporului a putut guverna o minoritate şi cîteva sute de oameni privilegiaţi ai Ungariei au putut expropria dreptul milioanelor. Acum va fi invers. De aici înainte marea majoritate a poporului se va guverna pe sine însăşi, va domina majoritatea. Aceasta este ordinea logică şi dreaptă". La 12 octombrie 1918, la Oradea, în casa bunului patriot dr. Aurel Lazăr, Comitetul naţional al ardelenilor, sub pana aceluiaşi Goldiş, redactează o declaraţie către parlamentul din Budapesta, arătînd că populaţia românească din Austro-Ungaria se declară independentă. Au urmat frămîntările, presiunile mari exercitate de oficiali asupra românilor, umilirile de tot felul, dar evoluţia evenimentelor nu mai putea fi oprită şi ele lucrau pentru Cronica de la Alba Iulia. Peste tot, la Viena, Berlin, Roma, Paris, Londra a fost cunoscută declaraţia de autodeterminare a românilor ardeleni. La 12 noiembrie 1918 încep tratativele de la Arad, unde-şi avea sediul Comitetul naţional român central, participînd o numeroasă delegaţie maghiară, în frunte cu ministrul naţionalităţilor, dr. Jászi Oszkár, dornic să încerce „ultima" luptă, promovînd (abia acum) un „spirit democratic" şi promiţînd „drepturi naţionale" pentru toţi, care nu mai puteau fi crezute. Avea să recunoască însuşi J. Oszkár, scrînd astfel, mai tîrziu : „Încă înainte de tratative se putea şti că românii nu puteau fi cîştigaţi pentru nici un fel de compromis pe baza unităţii teritoriale a vechiului stat maghiar. La aceasta a contribuit atît conştiinţa naţională a românilor, cît şi caracterul dur al relaţiilor româno-maghiare". În acele zile istorice, în acele momente de dialog posibil, care încerca să mai prelungească o asuprire nemiloasă, chemat de la Viena, Iuliu Maniu va rosti în faţa delegaţiei maghiare, acel apropo istoric (în limba celor care trebuiau să înţeleagă) „teljes elszakadást", adică vrem „desfacerea definitivă" de Ungaria, ca o voinţă neclintită a întregului Ardeal românesc.

Drumul spre Alba Iulia era acum deschis. Freamătul acelor zile de dinaintea zilei celei mari, de la 1 Decembrie 1918, cuprinse întreaga suflare românească. Se făceau peste tot pregătirile pentru Alba Iulia. Consiliul naţional român central adresează un manifest intitulat : Către popoarele lumii, în care arată, încă o dată, cum guvernul maghiar, ca de atîtea ori în istorie, a refuzat să ţină seama de cerinţele fireşti la o viaţă naţională ale românilor. Cu acest gînd se convoacă Marea Adunare de la Alba Iulia, de către Ştefan Cicio Pop, preşedinte al C.N.R.C., şi Gh. Crişan, secretar, iar în textul acestei convocări era scris: „Istoria ne cheamă la fapte. Mersul irezistibil al civilizaţiunii a scos şi neamul românesc din întunericul robiei la lumina conştiinţei de sine. Ne-am trezit din somnul de moarte şi vrem să trăim alături de celelalte naţiuni ale lumii, liberi şi independenţi. Naţiunea română din Ungaria şi Transilvania vrea să-şi hotărască însăşi soarta sa de acum înainte".

Între cei care aveau să scrie cu prezenţa lor Cronica Unirii de la Alba Iulia erau reprezentanţii tuturor grupărilor şi claselor sociale, din fiecare circumscripţie electorală, cîte 5 delegaţi din fiecare şcoală, din fiecare reuniune de cultură, reuniune a meseriaşilor, din fiecare instituţie socială, institute profesionale, apoi gărzi naţionale din diferite localităţi, în fine, aveau să fie de faţă la măreţul eveniment oamenii satelor, gospodarii aleşi, toţi, cu acel faimos mandat de participare, numit credenţional, păstrînd numele delegaţilor şi statornica lor credinţă în ziua mult aşteptată. Cît de greu e să prindem în cuvinte credinţa românilor, chemaţi de pretutindeni la Alba Iulia. În ziarul „Drapelul" din Lugoj erau scrise aceste rînduri de neuitat: „La Alba-Iulia se va începe un nou capitol al istoriei naţionale româneşti. Iar conţinutul acestui capitol va fi dat prin vrednicia celor de faţă şi a urmaşilor noştri... Ne vom gîndi la noi, la urmaşii noştri, la drepturile noastre, la libertatea noastră. Dar n-avem să ne gîndim numai la noi. N-avem să cădem în păcatele acelora de sub al căror jug scăpăm acum. Sîntem datori în aceste zile mari să ne gîndim şi la cetăţenii noştri de altă limbă şi lege, care de aici înainte vor fi chemaţi să împartă cu noi binele şi răul... Libertatea noastră n-are să însemne pentru ei sclavie, ci, din contră, libertate ca şi pentru noi". Iată crezul adînc umanist al celor ce se îndreptau spre Alba Iulia.

În Cronica Unirii de la Alba Iulia au intrat şi acele semnături de suflet din credenţionalele tuturor satelor româneşti, adunate, ca un vuiet de furtună, de la sat la sat, ca pentru o împlinire a vremii. Ce putere ar mai fi putut trece peste ele? În ziarul „Adevărul" al Partidului Social Democrat Român din Ungaria, reprezentat de Tiron Albani, Ion Flueraş, Enea Grapini, Iosif Jumanca, Baziliu Surdu, Petru Borzescu şi mulţi alţii, se arăta că jugul robiei naţionale va fi înlăturat. N-a fost suflare românească care să nu fie prinsă de puterea momentului. Şi în acel moment de mare înălţare naţională, spre sfîrşitul lunii noiembrie, cînd toate privirile erau aţintite spre Alba Iulia, a intervenit, încă o dată, o nouă proclamaţie adresată de guvernul ungar către naţiunile nemaghiare, ca ele să rămînă sub stăpînirea de pînă atunci. „Nu mai credem, căci nu mai putem ; ar fi să renunţăm la ultimul efort al salvării noastre: la mintea românului cea de pe urmă". A fost, parcă, răzbunarea tuturor celor de dinainte, de la Mihai Viteazul, ucis mişeleşte, la Horea, cel spintecat de iureşul roţii, la Iancu, cel minţit şi înşelat de împăratul. Urmaşii lor, la 1 Decembrie 1918, au înfruntat pericole de nedescris, căci stăpînirea străină în Ardeal era încă în putere. Trenurile erau pline. Gloanţele şuierau şi prăvăleau geamurile trenurilor. Pe acoperişurile acestor trenuri, oameni de pretutindeni erau loviţi de aceleaşi gloanţe ucigaşe. Se cînta, ca la un început de lume nouă, întrematorul „Deşteaptă-te române", apoi „Ardealul ne cheamă", „Pe al nostru steag", „Trecem batalioane" şi multe altele. Pe cîmpia unde s-a hotărît la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, Unirea Ardealului cu România, erau de faţă peste 100 000 de români. Erau acolo fruntaşii mişcărilor noastre naţionale ca Gheorghe Pop de Băseşti, Ştefan Cicio Pop, Vasile Goldiş, Iuliu Maniu, Alex. Vaida-Voievod, Aurel Lazăr, Ioan Suciu, Caius Brediceanu, Silviu Dragomir, dr. Victor Deleu, Ionel Pop şi mulţi alţii. Dar mai ales, erau de faţă între cei 1 220 de delegaţi din ţară, oamenii de la margine de hotar etnic, cei de la Carei, de la Piscari, din ţinutul Sătmarului, din Bihor şi de pe Someş, bătrîni şi tineri, săteni şi preoţi ai satelor, din tot văzduhul românesc. Iar cînd Vasile Goldiş a citit rezoluţia Marii Adunări de la Alba Iulia, propusă la vot pentru toţi cei prezenţi de către Gh. Pop de Băseşti, mulţimea a consfinţit pentru veşnic Unirea cu ţaramamă a Ardealului. Clopotele tuturor bisericilor româneşti din acelaşi înlăcrimat Ardeal au dus în patru zări de lume marea veste. S-au depus jurămintele. S-a format Marele Sfat Naţional, Consiliul Dirigent, care urmau să împuternicească pe românii din toate ţinuturile să-şi formeze administraţie proprie, românească. Şi toate acţiunile ce urmau aveau să mai ceară jertfe, sacrificii, rezistenţă.

Aşa s-a scris Cronica Unirii de la Alba-Iulia, în care vorbeşte Ardealul tuturor veacurilor de istorie naţională.

Măreţia paginilor scrise în această cronică constă şi în aceea că ea nu s-a născut din exclusivismul dur faţă de alte naţionalităţi, ci recunoscîndu-le firescul drept la viaţă naţională. Saşii, secuii, maghiarii clarvăzători au înţeles că sînt chemaţi de marele moment al Unirii. S-a format Consiliul Naţional Săsesc, la Mediaş, care, împreună cu saşii ardeleni au aderat la hotărîrile de la Alba Iulia. Ziarul maghiar „Kolozsvári Hirlap scria : „Faţă de cele întîmplate la Alba Iulia şi faţă de tot ce se va întîmpla ca urmare a hotărîrilor luate acolo, noi avem o singură sarcină: să întîmpinăm evenimentele cu toată încrederea în declaraţiile conducătorilor români". Simţul realităţilor sociale se impunea, şi nu trebuie uitat acest lucru. Nu trebuie uitat nici faptul că au rămas şi conştiinţe întunecate de o istorie nedreaptă, care considerau Unirea de la 1 Decembrie 1918 ca „nejustă", ca ducînd la un „stat prin silă", făurit în „ore de plumb", uitînd tocmai lecţia neîndurătoare a istoriei care nu iartă pe cei ce nu vreau s-o privească în faţă. Uitînd că ultimul jandarm al vechii stăpîniri, zisă dualistă, era pregătit pentru dezbinare şi ca agent al deznaţionalizării. Că deznaţionalizarea forţată a localităţilor, a sufletelor, a numelor de oameni, a legilor păstrate, pînă la politica de colonizare a străvechilor teritorii româneşti, de centru şi de margine, avea să ducă, întocmai ca şi cursul firesc al apelor, la o altă izbîndă, potrivnică tuturor dezbinărilor de mai sus, izbînda libertăţii şi dreptăţii naţionale.

În Cronica de la Alba Iulia vorbeşte Ardealul, îndureratul Ardeal. Iar despre zilele de atunci să-i dăm glas cronicarului, acelui cronicar care însemna, pe pagini neuitate, trecerea Carpaţilor pentru a doua oară, de către armata română, sub conducerea generalului Prezan. Iar despre sosirea celor mulţi care aveau să intre în Cronica Unirii de la Alba Iulia scrie acelaşi cronicar: „Trenuri supraîncărcate cu popor se îndreptau spre Alba Iulia, şi care şi sănii întovărăşite de mii şi mii de călăreţi îşi tăiau drum greu înspre Cetatea marelui Voievod. Călăreţi cu mîndri cai împodobiţi cu tricolor treceau falnici pe dinaintea noastră, lăsîndu-ne impresia eroilor din poveştile neamului nostru. Bătrînii cu plete cărunte vărsau lacrimi de bucurie... şi-n rînduri, rînduri se cînta mereu, iar la auzul cuvintelor: „murim mai bine-n luptă, cu gloria străbună", mîinile tuturora s-au ridicat în sus, ca şi cînd ar fi depus un jurămînt solemn".

Aşa s-a scris Cronica Unirii Celei Mari şi de totdeauna, de la Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918, în mărcaţa şi neuitata zi.

VASILE VETIŞANU ■

VINERI, 3 decembrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Festivalul Spectacolelor de Teatru pentru Tineret

Ediția a III-a, Tîrgu Mureș, noiembrie 1982

— Însemnări aparte pe marginea festivalului —

Intenționat am scris în subtitlu „Însemnări aparte", pentru că Festivalul spectacolelor de teatru pentru tineret, ediția a III-a, desfășurat între 22—28 noiembrie la Tîrgu Mureș a fost din mai multe puncte de vedere „aparte", el abătîndu-se de la regula obișnuită a desfășurării festivalurilor teatrale din țara noastră. Poate ar fi totuși bine să încep cu ceea ce nu a fost nici de data aceasta aparte, cu ceea ce reprezintă, în esență, menirea acestui eveniment cultural de amploare națională.

Într-adevăr, acest recital teatral de 6 zile, organizat de către Comitetul Central al Uniunii Tineretului Comunist, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din România, al cărui loc de desfășurare a fost fixat — după cele două ediții anterioare, desfășurate la Costinești — la Tg. Mureș (opțiunea dovedindu-se a fi deosebit de potrivită) merită atenția și respectul întregii țări. După cum apuneam, opțiunea s-a dovedit a fi îndreptățită, pentru că festivalul a fost transferat de pe litoral într-un centru universitar și de cultură în care funcționează o serie de instituții de cultură, reviste de cultură și literare apreciate pretutindeni în țară, într-un oraș care beneficiază de o industrie modernă în cadrul căreia muncesc zeci de mii de tineri exigenți, conștienți de rolul și destinul lor.

Iată deci că am trăit și clipa în care primitorul meu oraș, de care sînt atît de legat sufletește, a intrat (sau a fost avansat) în rîndul orașelor care găzduiesc festivaluri teatrale. Mulțumiri deci conducerii U.T.C.-ului și tuturor factorilor care au contribuit la organizarea festivalului. Scriind aceste cuvinte, sînt ferm convins că o fac în numele zecilor de mii de amatori de teatru — români, maghiari, germani și de alte naționalități — tîrgmureșeni. Pentru că a fost pentru noi o bucurie să constatăm că orașul celor doi Bolyai și ai lui Al. Papiu Ilarian — azi un adevărat cămin al frăției, al respectului reciproc, al dragostei și deplinei egalități în drepturi — a primit cu brațele deschise toate formațiile participante la festival. Cu deosebită bucurie ne-a fost dat să constatăm că publicul acestui plăcut și primitor oraș simte o mare nevoie de artă teatrală nouă, ține foarte mult la evenimentele de ordin artistic pe care i le furnizează scena. Nu exacerbarea patriotismului local, ci mîndria patriotică sinceră — iată ce mă determină ca, scriind despre acest festival, să aduc înainte de toate omagiul meu caldului public tîrgmureșean, acestor spectatori excepționali, entuziaști pînă peste poate, care au umplut pînă la refuz — de două, trei sau chiar patru ori pe zi — sălile în care s-au desfășurat spectacolele, transformînd fiecare spectacol într-un adevărat eveniment, aplaudîndu-i în picioare, minute-n șir pe amatori și profesioniști deopotrivă.

Un asemenea public merită oricînd asemenea festivaluri. Este de datoria noastră, a tuturora, să satisfacem de fiecare dată exigențele unui asemenea public, unei asemenea comunități de suflet. Pentru că acest public — asemenea publicului de teatru din toate localitățile țării — reprezintă acea masă de oameni de tip nou care, ca o consecință a imenselor energii creatoare descătușate de către Festivalul național „Cîntarea României", de politica culturală revoluționară a partidului nostru, a devenit factorul principal de evaluare conștientă, obiectivă, a tot ce noi, scriitorii și oamenii de cultură, creăm în domeniile literaturii și artelor. În ceea ce mă privește, sînt întrutotul de acord și sprijin propunerea formulată de către unii dintre participanții la colocviul „Valențe educative în dramaturgia și arta spectacolului de teatru pentru și despre tineret", inclus în programul festivalului, și anume ca pe viitor „Festivalul spectacolelor de teatru pentru tineret", cu o periodicitate de doi ani, să fie organizat întotdeauna la Tg. Mureș. Să transformăm frumosul nostru oraș de pe Mureș într-un autentic centru activ al teatrului pentru tineret, al tuturor celor implicați în acest domeniu al dramaturgiei noastre naționale.

II.

Care au fost deci aspectele pozitive ale acestui festival? O continuă îmbogățire și diversificare a modalităților scenice la nivelul teatrului de amatori. Faptul că Festivalul național „Cîntarea României" a contribuit într-un mod decisiv la descătușarea energiilor creatoare ale colectivelor teatrale din întreprinderi, fabrici, șantiere, instituții sau cămine culturale de la sate. Faptul că opțiunile scenice din ce în ce mai dificile, ținuta ideatică și estetică a acestora sînt tot atîtea dovezi grăitoare ale colaborării fructuoase care există între colectivele de teatru de amatori și profesioniste. Iată și cîteva exemple luate chiar de la acest festival: spectacolul Teatrului Muncitoresc al Combinatului chimic din Tîrnăveni, cu piesa „Transmitem în direct" de Tudor Popescu, în excepționala regie a lui Traian Costea, tînăr actor de la Teatrul Național din Tg. Mureș. Acest spectacol de mare succes este și o dovadă concludentă a modului în care poate fi armonizată activitatea unui actor profesionist cu cea a unui teatru de amatori, a modului în care se poate impune un autentic talent scenic profesionist în condițiile unui teatru muncitoresc, a modului în care se poate impune talentul de regizor, disimulat pînă acum, al unui actor de profesie; în sfîrșit, o dovadă concludentă a nivelului ideatic și artistic la care poate ajunge un colectiv de teatru muncitoresc dacă beneficiază de îndrumarea de rigoare. Printre altele — și acesta este incontestabil un rezultat palpabil — acest festival a contribuit și la impunerea unui regizor autentic, în persoana actorului Traian Costea, rezultat cu atît mai meritoriu dacă ne gîndim că Teatrul Național din Tg. Mureș, care suferă cam demult de o penurie de regizori, ar fi trebuit cam demultișor să-l arunce „în arenă". Sau: iată o altă piesă a lui Tudor Popescu, „Filosofia e sublimă, filosofii nu", în atractiva și deosebit de spirituala interpretare a Grupului de teatru politic „Satyricon" al Comitetului județean Cluj al U.T.C. Cită ardoare, cîte întorsături scenice imprevizibile, ce bogăție de imagini simbolice și metaforice! — sînt sigur că există multe teatre profesioniste care ar putea fi mîndre de imaginația și sclipitoarea fantezie scenică de care au dat dovadă tinerii actori amatori din Cluj.

De vreme ce tot am amintit în două rînduri numele lui Tudor Popescu, mi se pare importantă precizarea că acest festival a contribuit — prin două excepționale spectacole de amatori — și la promovarea în prim plan a numelui lui Tudor Popescu. Am avut astfel șansa să ne întîlnim cu textul savuros al unui autentic autor de comedii, în cea mai aleasă descendență a tradiției lui I.L. Caragiale. Cu un scriitor original, autentic, al cărui nume se impune a fi rostit pe viitor cu mai mult respect de către critica de specialitate.

Argumente în plus ale acelei plenitudini la care a ajuns teatrul nostru de amatori au fost și „O șansă pentru fiecare" de Radu F. Alexandru, în interpretarea Teatrului tineretului al Casei de cultură a științei și tehnicii pentru tineret Tulcea (angajat, educativ) și „Avantajul liftului asupra scării" de Iulian Margu, susținut cu succes de Teatrul tineretului de pe lîngă Casa de cultură a științei și tehnicii pentru tineret din Rîmnicu Vîlcea.

Festivalul a demonstrat și diversitatea și profunzimea efortului de creație dramatică.

(Continuare în pag. 12)

HAJDU GYOZO ■

Mircea Sântimbreanu:

Lecția lecțiilor

Am predat la catedră timp de aproape două decenii istoria. Mii de ore, de lecții. Ca toți colegii, adică îndîrjindu-mă să fixez în memoria elevilor evenimente, cronologii, fapte și procese, personalități etc. știind prea bine în fond că toate acestea nu sînt altceva decît materia primă pentru o altă lecție, lecția lecțiilor, pe care de fapt nici n-o mai verifică dascălul, ci viața. Amănuntele se cern, ele se topesc în argumente, acestea în sensuri și pînă la urmă în dispoziția univocă a istoriei. Puțini dintre noi mai știu ce a fost pe Cîmpia Dreptății, cînd a fost lupta de la Rovine, cine au fost tribunii lui Iancu. Ceea ce însă nimeni nu va mai ignora vreodată este că sub geana istoriei alcătuim toți o multimilenară familie, rînd pe rînd moștenitori și ctitori, rînd pe rînd nepoți și strămoși. Există peste veacuri o contemporaneitate a vlăstarelor aceluiași popor și simțămîntul apartenenței la același trunchi sălășluiește de nestins în inima fiecăruia. De aici solidaritatea, statornicia țelurilor, mîndria, îmboldul de a duce mai departe și de a înălța, cu jertfe la nevoie, nepieritoarea ființă a patriei. În această privință nu există nomadism sau hatîr. Omul care rupe acest pact sacru este un renegat și de fapt această legătură nici nu poate fi desfăcută decît prin dezumanizare și scufundare în scîrnăvie. Fiecare faptă se afundă în trecut, se așază în hronicul zilei de ieri, devine lespede și treaptă pentru noi înfăptuiri. ISTORIE. Și mi se pare mai limpede ca lumina zilei că și sediul acestei materii nu e un manual sau altul, sau un caiet de conspecte, printre altele, ci în primul rînd inima fiecăruia, patima lucidă pentru tezaurul moștenit și pentru generațiile moștenitoare. În tinerețea și vigoarea inimii fiecăruia sălășluiesc nu doar străbunii, ci și convingerea că tu însuți, orice ai face, te-ai și înscris printre ei. Orice ai face? Da, căci vai de acei orfani de patrie, copii de suflet ai tuturor conjuncturilor, cărora expierea le arde pe frunte amara deviză a acelui bei venetic, pripășit pe plaiurile noastre și pe al cărui pumnal era scrijelit lamentul: „Ci nu rămîne în urma noastră decît cenușa." Perfectă definiție a irosirii unui aventurier ce și-a jucat viața doar pe cartea căpătuielii! Și, dimpotrivă, cîte nu se pot tălmăci în tot ce ne înconjoară, din actul indelibil al celui legat de sufletul unic al poporului său? Basme,

(Continuare în pag. 14)

A doua carte cu prieteni

Ca o scuturare de iasomic

Doamna Ștefana Velisar s-a ivit pe lume ca să născocească, prin filigrana prudenței și în extazul primăverii, creanga de cais cu care Ionel Teodoreanu urma să deseneze chipul și exaltarea unei jumătăți de veac rămasă cu ochii pierduți în fîntîna dintre brazi și pierzîndu-se pe sine în două războaie mondiale. Doamna Velisar vine dintr-o istorie sau, poate, dintr-o melancolie cu tîmplă de biserici, calcînd pe murmurul din lerburi stîrnit de clopote sunînd vecernia la Văratec, Agapia și Neamț. Trece, tăcută, printre oameni ca o scuturare de iasomie, dinspre scufundarea în aur a Moldovei către ceasul cînd se deschid măslinii, atinși de suflarea mărilor calde, ca să primească, pe muntele Athos, spovedanii din aiharistrile crepusculare de pe Ceahlău, toate făcute cu pași mărunți, în clinchet de struguri roșii de magnolia și struguri negri de iederă care, la prima ninsoare din an, iau forma inspirată a vestitorilor de colinde.

Am cunoscut-o la Mogoșoaia, unde logosul cîmpiei și martorul nemuririi e salcîmul, făptura de care se scarpină caii, vitele și Timpul. Inima și închipuirile mele o asimilaseră de mult familiei marilor clasici lîngă care trăise și paginilor rituale pe care aceștia ni le-au dăruit: Ibrăileanu, Sadoveanu, Istrati, Păstorel și Ionel Teodoreanu, Mihai Codreanu, Topîrceanu. Doamna Lily, nume de alint care-i vine, pe semne, de la insulele de liliac ful gerînd în topazele lunii aprilie din cuprinsul Iașilor, negocia, redeșteptînd amintirea celor de la masa umbrelor, cartea neamului nostru și cartea lumii. Totul, în lumina unui mănunchi de violete, culeș și împletit cu degete rănite de prea multă dragoste răpită de moarte, din brazdele prințesei Martha. Eram la Mogoșoaia, dar sufletul ei se afla în eternă unire cu Moldova, cu munții Neamțului și lumina lor de miere albă și mai cu seamă cu Ursitul avînd canon să nu se mai întoarcă niciodată Acasă. Cită vreme a rămas între ziduriile palatului Mogoșoaia, cei cu coapsa bătută de grindina cireșelor, cu fereastra odăii înclinată spre un rug de viță exotică și spre pietrele, toate reproducînd sărutul lui Brâncuși, ca semn de hotar al Universului, doamna Lily a fost arborele cel mai rezistent al livezii, visul și corola lui întoarsă hipnotic spre trecutul vast, tipărit întreg în legendă, poezie patriarhă, amvon bintuit de lună, taina firii și mărgăritarul anotimpurilor românești.

...Totul se alege în duh. Așa se lasă frumusețea,
a șoptit Pămîntul, cu freamăt lung.
Și m-am deșteptat.
Sunau clopotele și toaca îmi ciocănea în piept.
Se făcea ziuă. O zi scurtă de-a noastră.
Am sărit să deschid o fereastră.
Luceafărul se topea în cel mai mirat și afînt albastru.
Ceața acoperea încă valea și se zbătea ca o pleoapă.
Eram îmbrăcată în vis.
Cu greu mă dezmeticeam.
Înginam în neștire:
Umbră și vis...
Viață... moarte... zile...
file albe de scris, file...

În rotirea zărilor, cînd s-a stins noiembrie și se apropie, pe osii de ger, decembrie al zăpezilor, boltindu-se peste pridvoare și fundacuri, simt urcînd în mine, ca o nădejde de fericire, trei zile de Crăciun petrecute într-o veche domnie, la Iași, iar pentru că știu c-o să-mi fie mereu dor de ele și n-o să le ajung vreodată decît dintr-un prea mare noroc, mi se-nmoale vocea și îmi cade-n palmă, și palma mea vorbește scriind: la mulți ani, doamnă Ștefana Velisar Teodoreanu, apoi atîrnă o ramură de cais la fereastra așteptării de pe Ulița copilăriei, adică sub chipul neuitării. Sărut' mîna.

FANUȘ NEAGU ■

Noua frontieră a sufletului uman

Un hidalgozaur

De multă vreme nu mi-a mai fost atît de dor de un poet cum este acum Anghel Dumbrăveanu. Mi-e dor de el ca de o eră apusă a tinereților mele, pe cînd el era un hidalgo și eu o moară de vînt, pe cînd el era un brontozaur și eu o eră mezozoică. E adevărat că îmi mai alin dorul recitindu-i elegantele versuri și iarăși este adevărat că mi s-a mai alinat simțirea citindu-i cu admirație varianta engleză a poemelor lui. E o minune că i-a apărut o ediție în engleză unui poet ca Anghel Dumbrăveanu, o minune într-adevăr minunată, la care ar trebui să aspire orice poet de seamă al nostru.

Ceea ce impune în arta poeziei lui Anghel Dumbrăveanu este geometria desăvîrșită a stilului, tandrețea afectivă ridicată la măreție. Poetul, el însuși aidoma versurilor lui, un coleg desăvîrșit, un fremătător, un generos, un neconfesiv, căci, adesearî l-am surprins în Străinezia ori acasă, în loc să vorbească de sine însuși, eloglind literatura generației lui și literatura română în genere.

Ambasador perfect al poeziei, propria lui poezie este o ambasadă. Vin păsările, bunăoară vulturii, bunăoară cotofenele, bunăoară porumbeii, bunăoară gîștele sălbatice, să ceară viza versurilor lui de intrare în limba română. Ce dacă locuiește la Timișoara! E clar că inima mea are o Timișoară a ei. Uneori, răsfoindu-i cărțile, parcă stau de vorbă chiar cu el. Alteori, cînd stau de vorbă cu el, parcă îi citesc cărțile.

Mi-e dor de tine, don Angelos!

NICHITA STĂNESCU ■

Trei cărți de poezie

Elegii și „danțuri bufe"

Ceea ce frapează în întreaga creație a lui D.R. Popescu este **unitatea stilistică**, universul constituit spontan, încă de la primele scrieri, circumscris ferm între două extreme : **realitatea** (documentul) și ceea ce s-ar putea numi **realitate a ochiului** așadar realitate subiectivizată, rezultată dintr-un proces asemănător cu acela al prelucrării fotografice a imaginii (vezi și prezența obsedantă a **fotografului** în cărțile sale). Relativizată de asimilarea ambelor unghiuri de vedere conștiința realului are la D.R. Popescu o configurație specială, colorată specific de atributele candorii, ale instinctului spectacular, ale unui scepticism buf, dublat de un optimism funciar. Este ceea ce găsim și în ultimul său volum — **Cinele de fosfor**, Ed. Cartea Românească, 1982, versuri.

Nota dominantă este aici o anume **cenzură sentimentală**, îmbrăcînd cel mai adesea forma ironiei lipsite de asperități și care îl apropie pe poetul D.R. Popescu de spiritul poeziei lui Marin Sorescu. Iată de pildă acest **11 iulie 1980**, autoportret final care se instituie cu timiditate drept cheia întregului volum : „Bărbat de patruzeci și cinci de ani / Cu o ușoară chelie în vîrful capului / Și cu un început superficial de burtă / Funcționar / Iubitor de fotbal și șah / Caut trei flori de măcieș / Pierdute în vagonul personalului 402 / Plecat acum patru mii de ani / Din cetatea eternă a iepurilor albi". Aici, **căutarea** nu este înfrigurată, neliniștită, ofensivă, ci este mai degrabă o mișcare de **identificare**, o nevoie de regăsire în exterior a valorilor interioare ale purității : floarea de măcieș, iepurii albi. Sentimentul **relativității** valorilor cardinale este acceptat cu seninătate, ca un adevăr matematic : „Într-o oglindire prismatică / Nu încape nici o matematică. / Totul se multiplică, / după cum soarele pe cer se mișcă / Adevărul e o moriscă", iar **teama de moarte** este mai mult mimată (**Gol de aer**), lipsește strigătul panicat, instinctual, lăsînd loc în schimb discursului cvasi-testamentar, în ton de witz și parodie romantică la Eminescu : „Cînd nu voi mai putea / Da cu flit / Cînd nu voi mai putea / Scuipa / Mușchii (...) / Acoperiți-mă cu o / Prelată gudronată / Și trimiteți-mă / Colet / Prietenilor noștri / Viermii pămîntului." Totuși motivul morții părăsește cîteodată la antipostul obiectivării registrul buf, pentru tonul grav elegiac, amintind atmosfera unora din poemele lui Ion Barbu. Iată un alt fel de **In memoriam** : „În ochii triști, rugători, ai cățelului / Se vede ireparabilul / Moartea a intrat în el ca într-o cușcă / Și-l mușcă încet, îl mușcă. / Se clatină pe picioare, / E umil, / Ca un rege se stinge / Ca un Cristos răstignit". **(Nici măcar nu avea nume)** și iată o replică suavă, cu nuanțe vag argheziene, la **După melci**: „Te-ai întors în frig, Miț / Astă-noapte, / Cu sînge la gură și otrăvit / Cu blana ta albă și neagră / Care-n fața morții nu ți-a tremurat." **(Miț, cel care n-a văzut niciodată zăpada)**. Ca și la Marin Sorescu, meditația în limitele metaforicului este dublată de o permanentă autoironie, de **luarea peste picior**, de sfiala verbalizării acestor zone : „Asinul și-o pierdut o coniță / În pădurea de fag nu tăiată / (...) / Elisei și-a pierdut amintirile / Pavel Pocreacă mințile / Și-i cu liru-lirurile. / Unii își pierd începutul, iubirile. / Doamne, de ne-am pierde sfîrșitul / Iarba-ncovoiată de vînt, cositul." **(Asinul, libelula etc.)**. Aceeași spaimă de tonuri solemne face dintr-o poezie de dragoste, de pildă, o parodie de romanță minulesciană : „Iubito, vino să ne plimbăm pe lîngă abator / În cimitir e prea romantic... / **(Filimona)**.

Acea realitate a ochiului de care vorbeam mai sus își rezervă însă un teritoriu inepuizabil, în care discursul poetic se eliberează de sub imperiul autocenzurii, înregistrînd cu voluptate de fotoreporter-artist scene și personaje **(Ludovic al II-lea, Leopold, Vasile, Pavel, Luiza, Baladă)**, întîmplări și situații **(Balon verde, Nelu, porumbelu mamei, Conflicte, Destin, Luntrea, Pălăria, Frederic)**, alcătuind parcă un fel de fișe pentru un eventual roman. Ludicul și gesticulația grotescă, de scenerie cu marionete și „danțuri bufe" se învecinează cu suave acalmii elegiace : „Și umilința mă îmbracă / În haina ei de clovn pudrat / Altarul luminos se stinge / În ochiul meu întîrziat" **(O istorie)**.

O poezie care-și face din relativ și relativizare legea absolută, ilustrînd un secol al absolutei relativități.

TANIA RADU

Singurătate fără iertare

Aparent diversă, cu poeme dedicate satului natal, copilăriei, mamei, interioarelor apăsătoare, orașelor lipsite de vegetație etc., prima carte de poezie a Ioanei Proca **(În rîndul lumii**, Scrisul românesc 1982) vine să dezvăluie o stare poetică unitară, cea a unei singurătăți fără iertare, cum însăși poeta se definește în poemul cu același titlu : **„Nu știu nici cine e, nici cine moare / Mă simt ca o fîntînă de cîmpie / În care cumpănirea mai sfîșie / Singurătatea mea fără iertare // Mă duc în jos, echilibrez furtuna / Simt zvîrcolirea pașilor din jur / Din piatră ochii mei de negru pur / Desperechează, nu știu ce, întruna /.../ Răcoarea din adîncuri fie-mi casă / Și cenușiul nopții o plecare / Singurătatea mea fără iertare / Mă-ntore la tine, ești mereu frumoasă"**. Chiar și atunci cînd, cu minuție de prozator, face un fel de inventar al obiectelor dintr-un interior de casă, întregul poemului **Obiecte trunchiate** se subordonează aceleiași singurități fără de iertare : **„Iubite, în casa noastră lucrurile au rămas aceleași / Numai că din întîmplare am observat /.../ din întîmplare zic, pur și simplu / am văzut cum toate sînt trunchiate /... / Să fi uitat oare, că ele, lucrurile / au și ceva din mine / trunchiată la rîndul meu ?"** Dar acest punct de plecare și de dezbatere, această stare poetică a unei singurități care, prin particularizarea „fără iertare", aduce un aer de taină, ceva din misterul și stranietatea unei fîntîni

de cîmpie (motiv sau element de decor și de referință foarte des întîlnit în poezia Ioanei Proca) atinge zona marilor rostiri cu pr[illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] teva titluri : **Al cui e rîndul ?, Tăcere, Cîntecul ninsorii, Măr întunecat, Blestem de fată mare, Să scriu, Scări opuse, Suflet vinat, Rugii, Cădere în uitare**. Ne-au surprins plăcut în aceste poeme nu doar calitatea și precizia unor metafore. **(„Eu știu că poți să mai amîni sfîrșitul / Din nopțile de sticlă și de ger /... / Odaia mea, pustiul de pe urmă / Ca un cocoș decapitat se zbate"** sau **„Ți-aș spune că sînt tristă și mi-e bine / Ți-aș spune că sfîrșitul nu m-ajută / Ți-aș spune despre tot ce ne mai ține / dar uită-te la mine că sînt mută"** sau **„ Să nu te miri că te aștept / Învăț un joc fără durată / Bolborosesc nînsori sub roată / Cînd nu mai poți să fii atent /... / Mai vino prea-iubite domn / Și bandajează-mi triste răni / Apleacă-te încet și dă-mi / Un ceas de pace și de somn"** sau **„Și mărul ne e dat să-l rupem / Ne-am prins de el cu buze coapte / Pîndiți de murmurul viitorii / Prin cearcăn des cu porți de noapte /... / Și ne iubim înecîndu-ți / De spasmul cerului cuminte / O, măr întunecat, cuprinde / În sfera ta două cuvinte"**), ci și curajul mărturisirii unor dureri care, ca răni ascunse ale sufletului, nu se prea arată în văzul lumii. Sau, dacă sînt arătate, punerea lor în pagină se face, de obicei, cu o sofisticată arhitectură, astfel încît, pînă la urmă, nu mai contează ce anume se spune, ci felul în care se spune. Dealtfel poemele, și nu numai cele de dragoste, ale Ioanei Proca ne-au surprins și ne-au încîntat tocmai prin necăutarea unor savante rostiri, prin menținerea lor, ca întreg, în cadrul unor curate și limpezi destăinuiri, calitate pe care nu prea o putem regăsi în multe alte cărți de poezie. Din acest punct de vedere, pentru sinceritatea și căldura confesiunii, dar și pentru reușitele ei în planul expresiei poetice, prima carte de poezie a Ioanei Proca anunță o voce care, sîntem siguri, se va adăuga cu un timbru personal și distinct în contextul poeticii noastre feminine.

VICTOR NIȚĂ

Reîntoarcerea la mituri

Energica poezie juvenilă a lui Ion Brad („Cu sufletul deschis", 1954), ca și aceea matură, reverberată în „Fîntîni și stele" (1965), cîntînd în „Orga de mesteceni" (1970), s-a clasicizat pas cu pas însă simțitor în „Cartea zodiilor" (Editura Eminescu, 1982) care este, în ultimă analiză, și un rezumat al formulelor stilistice îmbrățișate și pînă acum de poet. El este aici un versilibrist care știe să calculeze bine efectul liric provenit din oratoria colocvială, aci un cultivator de versificație tradițională adaptată ireproșabil, un „folcloric" care poate închipui un „blestem" în cel mai pur gust poporan. Însă pretutindeni răsună acum o lirică de formulă clasicistă, interogativă, cu retorsiuni alegorice, un compus aproape copleșit de reflexivitate, unde materia poeziei argheziene și-a făcut loc definitiv. La un poet transilvănean cum este Ion Brad „argheziănismul" pare a crește inexplicabil căci spiritul liric ardelenesc e mai degrabă înclinat către un activism teluric, de felul lui Aron Cotruș ori M. Beniuc, ori către o sublimare oraculară sau metafizică în gustul Lucian Blaga ori Octavian Goga Ceva din Goga se poate detecta aici, prin cîte o înfiorată evocare a copilăriei sau în accesul de tristețe, specific dezrădăcinării „țărănești". Însă umbra lirică a lui Tudor Arghezi este detectabilă la tot pasul, în acest comentariu la mitologia elină : „Mă-nfrunt cu noaptea care totuși vine / Ca o pădure neagră de destine / Un cîntec singuratic mă pătrunde / Sunînd înmiresmat de nu știu unde / O liniște-a neliniștii ce sapă / În trupul meu un leagăn ori o groapă. / Pe cine legăn ? Înmormînt pe cine ? / Pădurea umbrelor se zbate-n mine" („Polifem") sau într-un „sacrificiu" : „Departe țărm de farmec / Mi-e țara. Cum să trec / Cînd zambetul oglinzii / E doar perfid înec ? / Și vine spectrul tînăr / Al trupului ucis / Să-mi ceară iar o moarte / Și-un val de sînge-n vis."

Poetul cîntă acum „labirintica, dubla secure" care desparte sufletul de trup, singurătatea cîntătoare tulburată numai de delfini, observă mai acut și cu un sentiment mai iute pricepător fenomenele universale, părelnicilile omului, ale vremii, îndepărtarea spiritului de natură înclinat esteticește tot mai des să proiecteze în simbol ceea ce i se pare că ar avea, din imediat, durabilitate morală. Argheziană e, sub raportul biologic, lirica maturității virile presimțitoare de [illegible]

Sub acest cer sufletesc înseninat însă rece, valorile se stabilesc într-o armonie pe care sentimentele întîmplătoare nu o mai pot tulbura. Acela care altădată evoca mișcarea spectaculoasă a anotimpurilor, micul fapt divers, evenimentele energice apte să producă modificări în umanitate, se reîntoarce la miturile luminoase, la simetriile grecești, la simțămintele inatacabile generate de țară, de patrie, de o „Mumă" originară. Poetul vorbește acum, și nu doar din rațiuni biografice, de Icar, de Perseu, de Polifem, de Bizanț, de Iona, de Pantocrator, de Troia, de Ulise, de Parce și de Moira. Și nu numai atît, întrucît clasicismul lui nu este pur decorativ ci cosubstanțial unei virste sufletești noi care stinge în cul liric tot ceea ce provoacă o criză, o nelămurită ceață în gînd ; el ar voi să afle nu explicații ci soluții definitive. Poezia „poetului", poezia despre „poezie" nu se ivesc în altfel de conditii, ele sînt indicii clasiciste sigure și apar atunci cînd intelectul se află la un prag de „normă", văzînd un proces de clarificare spirituală.

Atracția pentru „normativ" nu este însă totuna cu clasicismul stilistic propriu-zis și în acest moment lirica lui Ion Brad este stăpînită de o redundanță pozitivă, de un mic cult al perifrazei. Poeziile lui au un număr mic de intuiții lirice directe și atunci cînd acestea apar ele sînt multiplicate de păduri de perifraze care acestea dau în realitate carnație liricii. Dezvoltînd o asemenea tehnică, nu fără interes estetic, poetul ar da, paradoxal, o tot mai eliptică literatură, apropiată de simpla definiție visătoare, un soi de poeme într-un vers așa cum făcuse, cu virtuozitate, și Ion Pillat. Astfel de fulgurații, denumite de Ion Brad „viitoare poeme", sînt și în „Cartea zodiilor", o poezie aforistică aci aridă și emoționant-didactică, aci mustind de imaginație ; poetul a văzut, așadar, bine virtualitățile creației lui de acum.

ARTUR SILVESTRI

• CAP LIMPEDE

Jocuri secunde, jocuri prime

Un medic stomatolog din Focșani, Alexandru Taban, cu un nume bun în specialitate, încearcă, de un timp încoace, să-și [illegible]

că un nume și ca sculptor. Cazul medicului-artist nu-i rar, nici la noi, nici în lume și el se explică atît cu nevoia omului cult de a fi, la rîndu-i, creator, cît și cu nevoia de puritate și armonie, ce-o trăiesc indeobște oamenii unor profesiuni mereu tensionate, cu griji cardinale. Am auzit pe mulți medici explicînd pasiunea lor pentru pictură, scris sau muzică astfel : creația artistică vine spre echilibrarea unei existențe cu grave responsabilități. Fapt este însă că acest „altceva", acest „joc secund" tinde să capete, cu vremea, toate datele jocului prim. Alexandru Taban se găsește, ca sculptor, într-un început de drum, deși cioplește și fasonează lemnul de cîțiva ani, dar un început cu destule promisiuni de calitate. Medicul focșănean are o frumoasă înțelegere a problemelor spațiului ; o anume înzestrare la ce'e cosmice asigură sculpturilor sale o zvelteță plină de poezie, o mișcare către înalt îndrăzneață. Este interesant că mulți artiști amatori încep prin a da artă abstractă, nu figurativă, numai că un abstract ușor descifrabil. Ei caută, mai bine-zis, sămînța poetică a realului și nu imitația.

Dacă în ce privește meșteșugul, sculpturile lui Alexandru Taban — croite de regulă în lemn alb și moale, în lemn de tei sau plop — au de așteptat ani de muncă și învățătură, în privința direcției unde s-ar putea manifesta meșteșugul, chestiunea e limpede : Alexandru Taban nu este neapărat un portretist, nici ambițiosul unor compoziții monumentale. Ta'entul lui se vădește ales în lucrări ce țin să facă sensibile unele concepte, să traducă expresiv în forme armonioase, avînd ca bază rotundul, curba fină, idei despre natură. Dată fiind tinerețea Cenaclului de artă plastică din Focșani și numărul restrîns de absolvenți ai institutelor de artă ce-l frecventează, creația unor amatori cultivați ca medicul Alexandru Taban îi poate asigura, în chip onorabil, funcțiunile. **(Tudor Octavian)**

O actriță, un stil de a fi muzicală

Recitalul de marți seara, de la televizor, susținut de actrița Violeta Andrei, nu a fost un recital de cîntăreață pur și simplu ci unul de interpretă. Știam de mult că Violeta Andrei se simte atrasă de interpretarea unui cîntec de atmosferă, de ambianță și de sentiment. Ea are, ca actriță, o anume melodie lăuntrică pe care o simți în lumina interioară a jocului de scenă, poartă cu sine o muzică și o muzicalitate care vin din sensibilitate și poezie. Marți seara Violeta Andrei ne-a oferit cîteva interpretări posibile ale unor cîntece pe care le știm sau avem impresia că le știm de mult pentru că le-a trăit și le-a cîntat ca și cum s-ar fi revărsat firesc dintr-un timp al apropierii de noi înșine, al răgazului pentru delicatețe, melancolie și iubire. Prezența sa pe

Fotografie de VASILE MĂNECAN

ecran a fost de o mare discreție și rafinament provenite din profesionalism dar mai ales din subordonarea efectelor de orice fel sensului fiecărui cuvînt, atmosferei fiecărui cîntec. Ea a creat, într-adevăr, o anume atmosferă în care ne-am regăsit cu toții mai tandri, mai afectuoși. Vocea sa nu supralicitează acuta sau performanța profesionistă, dar are căldură, vibrație și o răscolitoare pasiune. Violeta Andrei poate continua cu strălucire o tradiție vie prin alte părți, a actrițelor care se dedică din cînd în cînd cîntecului, cu mari bucurii estetice. Ea poate lansa un stil. **(Adrian Dohotaru)**

PLASTICĂ

Două expoziții

Luminița Frățilă, pictură, la galeria Hanul cu Tei, și **Paul Robert Graffius**, pictură, la Casa de cultură „Friedrich Schiller". Două expoziții, două ipostaze, două maniere, două feluri de-a povesti realul, de a-l transfigura, de a-l preface în simțire mărturisită.

Pictura **Luminiței Frățilă** se vrea (și reușește !) să fie o retrăire, în fața șevaletului, a unui peisaj, de exemplu, cu trei arbori, ca trei umbre de fum, aduși privirii noastre dintr-un trecut, sau dintr-o clipă a memoriei afective. Faptul că pictorița retrăiește actul artistic se străvede din fervoarea și febrilitatea cu care pasta de culoare, în straturi dense, se adaugă și exprimă chiar starea de sufleț, ușor imprevizibilă, a artistei. Asta nu înseamnă că Luminița Frățilă n-a știut, de la bun început, cum se va alcătui, pînă în final, ansamblul celor trei arbori, ca trei umbre de fum, ci, prin „îndecizia" pe care și-a organizat-o și realizat-o minuțios, ne oferă chiar drumul ei, retro, de la actul artistic, la acea clipă în care a văzut, pentru prima dată, acei arbori. Sîntem, cu alte cuvinte, în fața unui demers plastic cu pronunțate valențe lirice, de unde, în peisajele sale, și o gamă de tonuri calde și luminoase, într-un evident contrast cu dramatismul ușor de sesizat în celelalte lucrări ale expoziției, cîteva nuduri aparent calme și cîteva interioare întunecate, apăsătoare. Dar și aceste lucrări, ca manieră, ilustrează predilecția picturiței pentru culoarea păstoasă, îndelung căutată, astfel încît actul creației, al elaborării, pare a se desfășura chiar sub ochii noștri. Implicîndu-ne, printr-o astfel de mă-

nieră, la însăși mărturisirea sa despre realul mai mult simțit, decît văzut, expoziția Luminiței Frățilă confirmă reușitele unor străduințe a căror primă calitate este sinceritatea rostirii plastice.

În ceea ce-l privește pe **Paul Robert Graffius**, pictura sa, puternic influențată de-o manieră numită îndeobște babistă, este (în ciuda unui anume mister ce învăluie, ca un halou, obiectele numeroaselor naturi statice) îndelung elaborată, cu o minuțiozitate care pe-alocuri, de dragul exactității, este împinsă pînă la extrem, pînă la un decorativism în sine. Dar astfel de întîmplări au loc și la case mai mari, drept pentru care găsim că se cuvine să insistăm mai mult și mai mult asupra a două din reușitele expoziției : culoarea și echilibrul compoziției. Constatăm, cromatic și compozițional vorbind, o anume predilecție a pictorului pentru o suită de griuri intense, strălucitoare, care, pe un fundal de brunuri arse, întunecate, decupează conturul material al unor vase de porțelan, de lut, sau de aramă, ori al altor obiecte învechite de timp și de întrebuințare. Într-o astfel de pictură, cu un teritoriu tematic foarte restrîns, importante sînt, în ultimă instanță, doar cele două-trei tușe care să dea atmosferei o anume stare de reverie, de dulce și caldă privire a unor obiecte ce evocă, prin ele însele, o lume, un fel de după-amiază, un fel de împăcare cu trecerea inexorabilă a timpului căruia, iată, i se opun, cu delicatețe, acele obiecte înfrumusețate de chiar prezența și privirea noastră. Din acest punct de vedere, al alcătuirii, prin culoare și compoziție, a unei lumi împăcate, frumoase prin ea însăși, rezumate doar la spectacolul ce poate să ni-l ofere într-o clipă de răgaz, prima expoziție a lui Paul Robert Graffius își atinge scopul. Și nu e deloc puțină sau neînsemnată această reușită pentru un tînăr care, arhitect fiind, deci neprofesionist în adevăratul sens al cuvîntului, dar bun cunoscător al limbajului plastic (cunoaștere datorată, desigur, unei solide culturi plastice, dar nu în genul amatorului propriu-zis, ori al naivului, ci al unui statornic și informat iubitor de frumos) și-a descoperit, de curînd, această obsedantă chemare, pictura, căreia, ca un împătimit, i se dăruie cu adîncă simțire.

Marele Semn

În curînd, în fața unui celebru muzeu, al icoanelor, din orașul Triavna (Bulgaria), punct de mare interes turistic, dar vizitat, cu precădere, de numeroși artiști plastici, inclusiv de specialiștii în domeniu, va fi amplasată o lucrare de sculptură în lemn. Înaltă de aproximativ 4 metri, alcătuită dintr-un masiv trunchi de stejar, cu un diametru de aproape 1,5 m, și intitulată **Marele Semn**, lucrarea aparține unui tînăr sculptor român, **Sava Stoianov**, care a participat și a cîștigat Marele Premiu la prima ediție a Simpozionului internațional de sculptură în lemn găzduit în vara acestui an de orașul Triavna. Precizînd că acest prestigios premiu va fi acordat numai la edițiile jubiliare, cum a fost considerată prima ediție și cum vor fi edițiile a V-a, a X-a și așa mai departe, iar la edițiile obișnuite se vor acorda doar premiile unu, doi și trei, inclusiv mențiunile, să-ncercăm să facem o scurtă incursiune în străduințele de pînă acum ale acestui tînăr sculptor aflat la prima sa izbîndă internațională. În 1977, an în care era proaspăt absolvent al Institutului de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București, secția sculptură, bineînțeles, participă cu lucrarea **Semn solar** la cea de-a VII-a ediție a celebrei tabere naționale de sculptură de la Măgura, acest veritabil muzeu în aer liber al sculpturii române. Îl regăsim, tot la Măgura, cu o a doua lucrare, Coloană din Templul jertfei, la ediția a X-a. Participă, între timp, în 1978, la o altă tabără națională, cea de la Arcuș, unde realizează Dansul generațiilor, iar în 1980, la prima ediție a taberei de la Hobița, se impune printr-o lucrare foarte îndrăzneață, **Pămîntul**, un uriaș cub de piatră plasat chiar în albia riului. Am spus că **Pămîntul** a surprins prin îndrăzneală, întrucît primăvara și toamna, cînd riul, de obicei, se umflă și se revarsă, apa ar fi putut să afecteze lucrarea. Au trecut de-atunci, iată doi ani și, deși riul s-a manifestat conform previziunilor, adică s-a umflat și s-a revărsat, Pămîntul lui Sava Stoianov a rămas pe cei patru piloni ai săi. A fost posibilă această performanță datorită faptului că Pămîntul, respectiv cubul, este traversat de cîteva tunele care au anulat forța de lovire a șuvoiului de apă. Am insistat ceva mai mult asupra acestei lucrări întrucît, la Triavna, deși a lucrat în lemn, Sava Stoianov a continuat cu acest joc al spațiilor fragmentate, al volumelor ce par să-și divulge nu numai forma, ci chiar miezul lor. Dar, pînă să „descriem" **Marele Semn** de la Triavna, să mai notăm că sculptorul mai participă, în 1981, și la tabăra de la Căscoaia, unde a lăsat o lucrare cu valențe arhitecturale deosebite, **Ciepsidra**. Bineînțeles că, între aceste tabere naționale, sculptorul a expus în numeroase expoziții cu caracter republican, sau de grup, confirmînd o continuă evoluție. Revenind la **Marele Semn** (titlu parcă predestinat să cucerească marele premiu), semnalăm că, fragmentînd masivitatea unui trunchi de stejar printr-o suită de casete dispuse în spirală, casete care, pornind de la baza trunchiului, devin, pe măsură ce urcă, tot mai goale, astfel încît, spre vîrf, zărim tot mai limpede inima însăși a stejarului, sculptorul ne propune, credem noi, o veritabilă aventură a spiritului. Fascinant, fără doar și poate, acest efort al sculptorului de-a pătrunde în chiar miezul lemnului, de a-l expune ochiului și luminii, de-a provoca în ființa noastră o meditație și, în același timp, un grav sentiment. Dar **Marele Semn** nu este numai atît, numai această desfășurare a timpului înmagazinat în creșterea stejarului, ori a pădurii, expus, ca într-un stop cadru, privirii noastre. De-o parte și alta a lucrării, sculptorul a conceput două uriașe brațe care, prin faptul că sînt mobile, iau în stăpînire spațiul dimprejurul lucrării. Nu-i vorba, desigur, de-o noutate în acest sens, dar, în cazul de față, **Marele Semn** cîștigă o notă în plus de mister, de parcă ne-am afla nu în fața unei sculpturi, ci a unui străvechi obiect meșteșugărese, conceput astfel pentru cine știe ce utilitate rurală.

VICTOR NIȚĂ ■

TEATRU

Un spectacol colorat și cuminte

Inocentul lui Cristian Munteanu are un titlu pretențios. Aduce aminte de o capodoperă a cărei ecranizare a rulat nu de mult pe ecranele noastre, într-o distribuție celebră și într-o regie fabuloasă. Acest „inocent" pe care Cristian Munteanu îl supune tirului concentrat al reflectoarelor Teatrului Național (sala Atelier) nu are nimic comun cu D'Annunzio, nici cu Giancarlo Giannini sau cu Laura Antonelli, nici cu Luchino Visconti și mai ales nimic cu aristocrația crepusculară a unei societăți fără speranță. Cristian Munteanu sondează o lume apropiată de cea de pe stradă, o lume de margine, o lume aflată la periferia existenței noastre dinamice, o lume pe care nu avem timp, din goana preocupărilor presante ale zilei, să o observăm cu atenție. Personajele nu ne sînt străine. Ele au fost adeseori bulversate în teatrul lui Teodor Mazilu. Grotescul lor ne-a făcut să ridem amar. De data aceasta „pensionarii" unei cooperative meșteșugărești, ai unui atelier de confecționat și depanat jucării pentru inocența tuturor celor ce mai cred în copilărie, e descoperită pe scara de incendiu, într-un peisaj uman umil și decrepit, de dezmoșteniți ai vremii pe care nu o înțeleg, unde trăirile și conflictele mărunte devin catastrofale. În această lume de oameni care se complac cît mai departe de existența dezlănțuită a societății noastre, care fac chiar fenomen de respingere față de adevărurile imediate și se izolează ca să-și păstreze neatins un confort sordid și irresponsabil, apare un tînăr enigmatic, un candid, un infrînt. Destinul său îi intrigă pe toți și declanșează o adevărată furtună. Impactul, într-adevăr, e dureros și violent. Oamenii din atelier îl resping. Nu face parte din lumea lor și li se pare că le e chiar ostil. Un sentiment curat de iubire pentru una din eroinele acestei lumi îi este murdărit cu intenția de a-l îndepărta. Nimeni nu suportă această puritate, această inocență pentru că pare un atentat la liniștea lor adormită și acoperită din punct de vedere contabil cu arhive grotești. Pînă în clipa în care atelierul, demascat nerentabil, e supus demolărilor care se apropie cu zgomotul obsedant al buldozerelor. Pînă cînd locatarii acestei „pensiuni" a muncii trișate timp de o viață se împrăștie ca șobolanii.

Piesa lui Cristian Munteanu e colorată, e bine structurată, e scrisă cu meșteșug și cu talent, dar începe și suferă de o cuminție nedemnă de violența descărcărilor electrice dintre personaje de acest gen. Pare că Cristian Munteanu cunoaște această lume mai mult prin pitorescul ei, privită de la distanță și nu fără o implicare, o trăire directă. În ce privește „inocentul", defectul său cel mai grav e că nu are o coloană vertebrală, e scris parcă din haine croite pentru mai multe personaje, e ambiguu și avitaminotic. Un personaj care nu e dus pînă la cele din urmă consecințe ale stării sale de conflict cu el însuși și cu lumea dimprejur(!)

Artiști cu aleasă experiență de scenă știu să compună personaje autentice și să impună caractere inconfundabile, să le confere pitoresc și un destin de tragicomedie.

În sfîrșit, exilat în această distribuție este Adrian Pintea care, neavînd ce împlini în rolul scris de Cristian Munteanu, încearcă să joace propria sa piesă, propriul său rol, colaborînd fecund, cel puțin în planul filozofiei personajului, cu autorul. Acest actor de mare inteligență și de impresionant talent, de cultură și de forță e obligat aici să se simtă jenat.

Cristian Munteanu e bun creator de atmosferă, meșteșugar migălos în munca cu interpreții, caligraf al mizei în scenă. Cu toate acestea, regia sa nu trece dincolo de calificativul : cuminte. E vinovat, pentru că a lipsit din dramaturgia propriei sale piese elementul care să declanșeze odată explozia pe care am așteptat-o atît de mult. Adică pînă la ultima stingere de lumină." Ceea ce nu înseamnă că piesa rămîne în afara teatrului scris cu talent, forță și poezie, a teatrului de rezistență într-un repertoriu de rutină.

ADRIAN DOHOTARU ■

• CAP LIMPEDE

Kriterion

Afirmarea tuturor valorilor culturii socialiste presupune larga difuzare a acestora pe întreaga arie a teritoriului țării. În cazul literaturii scrise în limba română, cît și a naționalităților conlocuitoare, preluarea reciprocă prin traduceri a tot ce este mai reprezentativ, este o misiune pe care (înțelegînd că trebuie să și-o asume), Editura „Kriterion" o aduce la îndeplinire, mereu mai profund, mai eficient. În anul acesta, de pildă, au apărut în traducere maghiară prozele lui Augustin Buzura — „Orgolii", Constantin Țoiu — „Galeria de viță sălbatecă" și Ileana Vulpescu — „Rămas bun". Urmează să apară alte lucrări de referință precum : „Cartea milionarului" de Ștefan Bănulescu, „Cosînzeana" și „Ciulinii Bărăganului" de Panait Istrati, „Cîntecul" de Alexandru Ivasiuc, „Niște țărani" de Dinu Săraru. În traducere germană a văzut lumina tiparului romanul lui George Bălăiță — „Ucenicul neascultător" și sînt programate volume de versuri de Eugen Jebeleanu și Gellu Naum, precum și romanul „Racul" de Alexandru Ivasiuc.

Un loc important în acest schimb de valori îl ocupă Biblioteca „Kriterion" care prezintă în limba română cele mai importante creații ale scriitorilor maghiari, germani și de alte naționalități, care trăiesc în țara noastră. Să consemnăm printre aparițiile acestui an „Proze" de Panek Zoltan — „Plutire, ultima etapă"; de Meliusz Iózsef — „Destin și simbol" (sau „Romanul unei călătorii transilvane în 1943") Károly Sandor — „Etajul 500" (roman) ; Bálint Thibor „Pelerinaj la zidul plîngerii" (roman) ; Adolf Meshendorfer — „Cosona" (roman) și Thsunelda Henning-Herman — „Plugul de lemn" (roman). **(Haralambie Lerea).**

Un interviu binevenit, dar...

Talentata și plurivalenta actriță a Naționalului din **Tîrgu Mureș, Adam Erzsebet**, cunoscută cititorilor revistei noastre, precum și iubitorilor din toată țara ai **Cenaclului Flacăra**, într-ale cărui întîmplări de muzică și poezie a putut fi, în ultima vreme, tot mai des întîlnită și aplaudată la scenă deschisă, a fost prezentă, duminică, 28 noiembrie, pe micul ecran, într-un amplu interviu grație căruia telespectatorii au aflat cîteva din datele unui lung turneu pe care actrița l-a efectuat în **Canada, S.U.A., Australia și Europa**. Cîteva secvențe, realizate în studiourile televiziunii, au completat, cu elocvența proprie doar imaginii filmate, relatările actriței privind acest turneu unic în felul său. Totodată telespectatorii au revăzut și cîteva secvențe din filmele în care **Adam Erzsebet** a fost distribuită să joace. Meritorie, desigur, intenția celor ce-au construit, la masa de montaj, acest interviu-profil, numai că, din păcate, intenția aceasta n-a fost slujită în sensul dorit de imaginile din filmele în care a fost distribuită actrița. Secvențele respective n-au izbutit să ilustreze plurivalența talentului ei, arătînd în schimb, ca și în cazul altor mari artiști, cît de acută rămîne problema adecvării rolurilor la ta-

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU ■

lentul actoricesc în sensul afirmării lui plenare. Firesc, emoționant — dialogul substanțial și divers dintre Adam Erzsebet și Marin Traian, autorul acestui interviu-profil, în finalul căruia ne-a fost dat să ascultăm o excelentă și emoționantă recitare a poemului **Dor de Ardeal**, poem care a înnobilat gîndul și simțirea tuturor celor ce l-au ascultat, pentru prima dată, în cadrul manifestărilor **Cenaclului Flacăra. (N. Victor)**

Festivalul Spectacolelor de Teatru pentru Tineret

(Urmare din pag. 9)

tică depus de către teatrele noastre profesioniste. Judecînd după unele piese incluse în programul festivalului, teatrele profesioniste s-au străduit să includă în repertoriu unele piese care, chiar dacă nu direct, măcar indirect și-au propus, prin mesajul lor ideatic, să contribuie la formarea profilului moral de tip nou al tineretului nostru. Din punctul de vedere al educației comuniste, acest mesaj social s-a manifestat prin piese foarte exigent puse în scenă, cum a fost, de exemplu, „Politica" de Theodor Mănescu, în interpretarea Teatrului Național din Craiova (regia Mircea Cornișteanu).

Un eveniment artistic de seamă al festivalului i-a constituit șansa pe care a avut-o publicul din Tîrgu Mureș de a vedea pe viu piesa „Ifigenia" de Mircea Eliade, în interpretarea actorilor Teatrului Național „I.L. Caragiale" din București. De mult nu ne-a fost dat să vedeme o asemenea devoțiune pentru scenă, o asemenea întîlnire de excepție dintre teatru și public. Mulțumim deci, din toată inima, înainte de toate actorilor care au dăruit publicului tîrgumureșean un spectacol cu care se poate mîndri nu numai Naționalul bucureștean, ci și un întreg popor. Un spectacol pe care-l putem prezenta oriunde, spunînd : iată una din culmile artei teatrale românești ! Se impun, de asemenea, mulțumiri factorilor de răspundere din cadrul acestui festival, tuturor acelora care și-au dat concursul pentru a ne putea întîlni în acest oraș cu un talent de nivel european (Mircea Albulescu), avînd posibilitatea de a admira excepționala realizare scenică a colegilor săi și, nu în ultimă instanță, a regizorului Ion Cojar. Pasionații de teatru din orașul nostru, care au răsplătit spectacolul cu nesfîrșite ropote de aplauze, ar fi dispuși să umple seară de seară pînă la refuz sala de spectacole pentru a vedea și revedea, chiar și de o sută de ori, această operă devenită clasică a lui Mircea Eliade. Din nefericire, din cauza unor explicabile dificultăți de ordin tehnic, spectacolul nu a putut avea loc decît în sala mică a Teatrului Național din Tg. Mureș. Oricum, așteptăm cu toții o nouă prezentare tîrgumureșană a „Ifigeniei". Pînă atunci însă, mulțumiri din inimă excepționalilor mesageri ai operei lui Mircea Eliade. Le dorim și pe viitor multe asemenea succese, multe premiere la fel de valoroase.

Această epocală realizare scenică ar merita ea singură un studiu aparte, pe care nu ne propunem să-l realizăm aici din considerente de spațiu lesne de înțeles. Nu mă pot abține însă să nu menționez aici — fără a intra în detalii — cel puțin două din aspectele acestui spectacol de un incontestabil nivel mondial. Institutele noastre de teatru, bunăoară, ar trebui să includă printre materiile obligatorii de studiu magistrala interpretare pe care Mircea Albulescu a dat-o rolului lui Agamemnon. Ce dramatism, ce puternică forță de sugestie, ce pasiune mistuitoare, ce durere pătrunsă-n inimi și-n creiere întîlnim în această scenă în care Agamemnonul lui Mircea Albulescu asistă împietrit, tare ca o stîncă, la sacrificiul fiicei sale, a Ifigeniei ! Și toate acestea în așa fel, încît de sub coiful sărbătoresc, de luptă, nu-i putem surprinde decît licărul oțelit al privirii ; acestui actor de excepție îi sînt însă suficiente cîteva clipiri din ochi, cîteva lacrimi care stau să se reverse de atîta inumană durere pentru a exprima o situație tragică în totalitatea ei, în plenitudinea efectului ei catharctic. Celălalt aspect de neuitat al acestui memorabil spectacol : jocul perechii Silvia Năstase (Chrysis) — Tania Filip (Ifigenia), în scene în același timp înfricoșătoare și pline de candoare, elanuri jucăușe și suflu poetic. În interpretarea Silviei Năstase am putut admira realizarea de excepție a unei remarcabile interprete de tragedie, iar Tania Filip în rolul Ifigeniei a fost — mai multe poate că nici nu s-ar putea spune — desăvîrșită. Exact așa cum și-a imaginat-o autorul că ar trebui să fie. În ceea ce mă privește, de acum încolo eu voi asocia întotdeauna rolul Ifigeniei cu interpretarea Taniei Filip, perfectă în toate detaliile ei.

De asemenea, o plăcută surpriză, un autentic eveniment artistic l-a constituit și spectacolul cu piesa „În căutarea sensului pierdut" de Ion Băieșu, realizat de studenții Institutului din Teatru „Szentgyörgyi István" din Tg. Mureș, în regia unuia din profesorii institutului, Gergely Géza. Acest spectacol este și el important cel puțin din două puncte de vedere, și, dacă ar fi fost după mine, i-aș fi conferit unul din premiile de prestigiu ale acestui festival. Pe de o parte : demult nu ne-a fost dat să vedem pe scenele din țară o comedie autohtonă jucată atît de savuros, cu atîta entuziasm, bucurie, cu atîtea idei scăpărătoare, sau, cu alte cuvinte : cu atîta dezinvoltură și, totuși, „fără a depăși limitele". Acest spectacol pare a fi cel mai bun din ultimii ani de la Institutul de teatru amintit. Pe de altă parte, acest spectacol al tinerilor actori din Tg. Mureș se cere a fi menționat în mod deosebit și pentru că în cadrul lui a pășit pe scenă un excepțional talent care promite o strălucitoare carieră actoricească : Ander Zoltán, distins ex aequo, împreună cu colegul său, Sorin Dinculescu, pentru cea mai bună interpretare masculină, un talent asupra căruia îmi permit să atrag cu toată bunăvoința atenția cititorilor revistei „Flacăra". Sînt ferm convins că vom mai avea prilejul nu numai o dată — chiar și la București — să ne întîlnim cu numele acestui foarte talentat actor.

Cam acestea ar fi aspectele pozitive pe care le-am putea evidenția — cu parțializările de rigoare — în legătură cu acest festival.

I

Care sînt însă aspectele cu care nu ne putem declara nicicum a fi mulțumiți, aspecte care au creat, în cele șase zile cît a durat festivalul, un oarecare sentiment de frustrare printre specialiști și spectatori ?

Ar fi vorba, înainte de toate, de unele deficiențe de repertoriu la teatrele noastre de amatori și chiar profesioniste, deficiențe care ar trebui să atragă aproape de la sine intervenția energică a organelor de resort.

Concret, despre ce este vorba ?

Nici mai mult, nici mai puțin decît despre „piinea cea de toate zilele" a acestui festival, despre teatrul autohton despre și pentru tineri. Despre acele creații dramatice angajate, care să redea la un înalt nivel artistic și scenic viața tinerilor de azi din patria noastră, conflictele de idei și sentimentele tinerilor zilelor noastre, piese în absența cărora un asemenea festival nu-și poate împlini menirea. Cred că este important să spunem lucrurilor pe nume, întrucît interesul nostru constă în eradicarea tuturor deficiențelor care s-au semnalat : din acest punct de vedere, acest festival nu a beneficiat de o organizare adecvată. Improvizațiile de moment și lipsa de orientare și suplețe s-au manifestat încă din momentul selecției preliminare și al propunerii pieselor care urmau să intre în festival. Evident, la un asemenea festival de bilanț nu pot fi invitate toate teatrele de amatori și profesioniste din țară. Dar sînt tot atît de sigur că din întreaga producție dramatică autohtonă a momentului s-ar fi putut face o selecție mult mai reprezentativă, operată cu mai multă exigență. Departe de mine intenția de a jigni pe cineva, dar cred că este de datoria mea s-o afirm fără ocolișuri : unele spectacole nu au avut ce să caute la acest festival care s-a dorit a fi reprezentativ, pentru că nivelul lor ideatic și artistic, modul lor de realizare scenică le situează mult sub nivelul mediu al mișcării noastre teatrale autohtone. (Mă gîndesc, de pildă, la spectacolul cu piesa „Om în derivă" de Gheorghe Ardeleanu, prezentat de un grup de amatori din Timișoara, sau „Tăcerile Laviniei" de Nicolae Lupu, în interpretarea Teatrului Maghiar de Stat din Sfîntu Gheorghe.) Pe de altă parte, unele spectacole au mai figurat și în anii trecuți pe afișul unor festivaluri teatrale naționale, obținînd — unele dintre ele — chiar și premii, așa că prezența lor la acest festival se dovedește a fi fost nejustificată. (Am în vedere „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă" de Horia Lovinescu, în interpretarea secției maghiare a Teatrului Maghiar de Stat din Sfîntu Gheorghe.) O altă consecință nefastă a selecției superficiale l-a constituit faptul că dramaturgia maghiară din România — cu rezultate atît de remarcabile în ultima vreme — nu a fost reprezentată în mod semnificativ la acest festival, sau că un spectacol montat de tineri actori și regizori pentru tineri și dedicat în întregime tinerilor, cum a fost „Te păstrez" al secției maghiare a Teatrului de stat din Oradea, precum și „Zoo story" de E. Albee, prezentat de secția maghiară a Teatrului Național din Tg. Mureș — care au fost, după părerea mea, unele dintre cele mai bune spectacole văzute aici — nici măcar n-au fost incluse în programul festivalului. Cum la fel de absente au fost de la acest festival și colectivele de teatru de amatori maghiare, germane sau de altă naționalitate din țara noastră, deși se cunosc foarte bine succesele de seamă obținute de mișcarea teatrală de amatori a naționalităților conlocuitoare din patria noastră, mai ales din anii în care Festivalul Național „Cîntarea României" îi asigură și acestuia un cadru propice de afirmare. Sînt apoi de neînțeles motivele pentru care unele excepționale teatre populare — cum sînt cele care activează la Odorhei, Miercurea Ciuc, Tîrgu Secuiesc sau Lugoj — nu au primit invitații de a participa la acest festival.

Nu-mi propun să mai enumăr și celelalte deficiențe pe care le-am putut întîlni în activitatea de selecție a spectacolelor pentru acest festival, cele pe care le-am amintit fiind suficiente pentru a demonstra că pe viitor această activitate preliminară se cere a fi întreprinsă cu o grijă sporită și cu mai mare simț de răspundere. Tot așa, pe viitor se mai impune o conlucrare mai strînsă între factorii de organizare ai festivalului și forurile tutelare de resort, pentru a se putea prezenta pe scena festivalului mai multe piese inspirate din realele probleme cu care se confruntă tineretul patriei noastre, piese care să reflecte cu curaj problemele ideatice și morale ale tineretului nostru, frăția dintre poporul român și naționalitățile conlocuitoare din patria noastră, sentimentele nobile de patriotism socialist care animă pe tinerii patriei noastre.

Pentru că, dacă facem abstracție de piesa lui Adrian Dohotaru, intitulată „Anchetă asupra unui tînăr care n-a făcut nimic", scrisă și ea mai demult, în asemenea piese festivalul de acest an a fost deosebit de sărac. Nu am văzut nici un spectacol care, vorbind tinerilor despre ei înșiși, să prezinte, în spiritul efervescent al romantismului revoluționar, modul în care tineretul societății socialiste multilateral dezvoltate, tineretul anilor congreselor al IX-lea, al X-lea, al XI-lea și al XII-lea ale partidului răspunde eroic grandioaselor exigențe ale construcției socialismului, felul în care muncește el pe șantiere, în fabrici și uzine, modul în care, depășind unele frămîntări interioare, unele conflicte de idei și sentimente, el devine constructorul conștient al propriei sale edificări socialiste, felul în care luptă acest tineret împotriva stărilor de lucruri negative, a concepțiilor retrograde, a misticismului, șovinismului și segregației rasiale, cu alte cuvinte : cum și în ce fel trăiește și lucrează azi în România, într-o indestructibilă frăție și unitate, tineretul crescut de către partid. Sarcina aceasta este limpede, ea fiind subliniată și de către secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului din 1-2 iunie a.c. : „Să educăm tineretul patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, în spiritul frăției și prieteniei, să facem ca întregul nostru tineret să-și însușească cele mai nobile idealuri, cele mai noi cuceriri ale științei și cunoașterii umane... Avem nevoie de o literatură cu un spirit mai combativ, patriotic și revoluționar, care de la un capăt la altul să fie pătrunsă de înaltele idealuri ale umanismului socialist, ale concepției de dreptate socială și națională, să sădească în oameni, în conștiința tineretului dragostea față de patrie, față de socialism, față de partid."

★

Sintetizînd mult prea diversele probleme ridicate de acest festival, cred că putem afirma cu îndreptățire că în ciuda unor deficiențe inerente — pe unele nici nu le-am menționat — ediția a III-a a Festivalului spectacolelor de teatru pentru tineret organizat la Tg. Mureș s-a străduit — atît din punct de vedere al repertoriului cît și al ținutei scenice să avanseze pe calea care duce la o întîlnire sigură cu preferințele publicului, la satisfacerea exigențelor literare și teatrale ale tinerei generații. Pe calea care duce la satisfacerea exigențelor puse în fața artei, a literaturii, a teatrului de către îndrumările cuprinse în cuvîntările și expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu. Să tragem, prin urmare, învățămintele de rigoare din această a treia ediție a festivalului, să continuăm pe linia a ceea ce s-a dovedit a fi bun și util și să înoarcem spatele aspectelor perimate și vetuste, care acționează ca o frînă în calea dezvoltării.

Trăiască ediția a IV-a a Festivalului spectacolelor de teatru pentru tineret ! Peste doi ani, Tîrgu Mureș îi așteaptă din nou cu brațele deschise, cu inima tînără pe toți reprezentanții dramaturgiei și artei scenice pentru tineret din țara noastră.

P.S. Incluse în afară de concurs pe agenda festivalului, ultimele două spectacole au fost : „Interesul general" de Aurel Baranga, în interpretarea secției române a Teatrului Național din Tîrgu Mureș și „10 balade", spectacol de poezie și muzică în interpretarea unor tineri actori de la Teatrul de Nord din Satu Mare. Deși ele n-au intrat în concurs, prin nivelul lor artistic ele au fost demne de a trage cortina peste un asemenea festival de amploare națională cum a fost acesta de la Tîrgu Mureș.

Regizorul piesei lui Baranga, Dan Alecsandrescu, a salutat publicul sărbătoresc, prezent în sală în seara de adio a festivalului cu o montare scenică vioaie, incitantă și plină de soluții inspirate. Spectacolul a avut ritm și echilibru, fiind bine pus în scenă, asemenea dealtfel spectacolului cu piesa „Portretele" de Julio Mauricio, cu care secția română a Teatrului Național din Tg. Mureș a fost admis la festival. Nu doresc să polemizez cu decizia juriului, pentru că, nu-i așa, faptul e deja consumat, și, în definitiv, nu există nici un juriu însărcinat să distribuie premii și diplome cu care toată lumea să fie de acord. În ceea ce mă privește, eu nu pot decît să mă declar de acord cu multe din opțiunile juriului, însă am și unele contrapropuneri, care pot fi și ele susținute prin argumentele de rigoare. Fiindcă tot veni vorba de piesele puse în scenă de Dan Alecsandrescu, mă limitez să formulez doar una din aceste contrapropuneri, și anume faptul că atît din punctul de vedere al regiei cît și al interpretării, spectacolul cu „Portretele" s-a ridicat — nu e nici un dubiu — cel puțin la nivelul regiei spectacolului cu piesa lui Horia Lovinescu, prezentat tot de Naționalul tîrgumureșan, regie care a fost răsplătită cu un premiu. Prin urmare dacă unul din aceste spectacole a fost premiat, la fel de bine putea fi premiat și celălalt, fie pentru regie, fie pentru interpretare. Nu are rost să mai înșir și alte contrapropuneri similare, legate de modul de distribuire a premiilor, un aspect se impune însă aproape de la sine : faptul că juriul nu a atribuit Marele premiu al festivalului este în sine suficient pentru a ne arăta că nivelul ideatic și artistic al festivalului nu a fost nici pe departe așa de ridicat, el fiind cu mult sub nivelul care ar fi trebuit să derive în mod firesc din sfera forță de moment a dramaturgiei noastre naționale.

Acum, la sfîrșitul acestor „însemnări aparte" scrise pe marginea festivalului, dau curs unei dorințe sincere transmițînd redacției revistei **Flacăra**, redactorului-șef al revistei sincerele sentimente de gratitudine exprimate de cei patru tineri actori sătmăreni care au realizat spectacolul de poezie și muzică pe baladele lui Arnay János pentru diploma — o deosebită onoare pentru ei — pe care au primit-o din partea revistei **Flacăra**.

Pe lîngă cele două diplome atribuite Teatrului de Nord din Satu Mare de către revistele tîrgumureșene „Igaz Szó" și „Vatra", aș dori să scot în evidență faptul că recunoașterea de către Flacăra a meritelor acestor tineri actori nu are doar o importanță limitată. În acest nobil gest al redacției revistei Flacăra își găsesc expresia unitatea noastră de nezdruncinat, dragostea și responsabilitatea pe care trebuie s-o nutrim unii față de valorile celorlalți, izvorîte din politica națională revoluționară a partidului nostru, din practica revoluționară impusă cu succes în patria noastră de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Slujind și pe viitor spiritul generos al acestei teorii și practici revoluționare, sîntem de părere că aceasta este calea, aceasta este platforma egalității în drepturi, a frăției și grijii reciproce de pe pozițiile cărela se impune să veghem unii asupra valorilor celorlalți, în interesul continuei întăriri a coeziunii morale și de principiu a culturii patriei noastre, România socialistă.

H. GY. ■

Premii acordate la Festivalul Spectacolelor de Teatru pentru Tineret

I. **Formații de teatru, de amatori**
1. **Marele premiu :**
— nu se acordă
2. **Premiul pentru regie :**
— **Ion Dore** — pentru regia spectacolului cu piesa „O șansă pentru fiecare" de Radu F. Alecsandru prezentată de Teatrul tinerctului, Casa de cultură, a științei și tehnicii pentru tineret Tulcea
3. **Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină, ex aequo**
1. **Viorica Constantin** — pentru rolul „Mama" din spectacolul cu piesa „Anchetă asupra unui tînăr care nu a făcut nimic" de Adrian Dohotaru prezentată de Grupul de teatru „Eveniment" al Ansamblului artistic al U.T.C.
2. **Rora Demeter** — pentru rolul „Nina" din spectacolul cu piesa „Transmitem în direct" de Tudor Popescu prezentată de Teatrul muncitoresc al Combinatului chimic Tîrnăveni
4. **Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină, ex aequo**
1. **Nelu Burdulea** — pentru rolul „BUCUR" din spectacolul cu piesa „Transmitem în direct" de Tudor Popescu prezentat de Teatrul muncitoresc al Combinatului chimic Tîrnăveni
2. **Mihai Baniță** — pentru rolul „GEORGE" din spectacolul cu piesa „Avantajul liftului asupra scării" de Iulian Margu prezentat de Teatrul tineretului, Casa de cultură, a științei și tehnicii pentru tineret Vîlcea

II. **Formații de teatru profesioniste**
1. **Marele premiu**
— nu se acordă
2. **Premiul pentru cea mai bună regie :**
1. **Mircea Cornișteanu** — pentru regia spectacolului cu piesa „POLITICA" de Theodor Mănescu prezentat de Teatrul Național din Craiova
3. **Premiul pentru cea mai bună scenografie :**
1. **Puiu Antemir** — pentru scenografia spectacolului cu piesa „DESTEPTAREA PRIMĂVERII" de Frank Wedekind prezentat de I.A.T.C. „I.L. Caragiale" București
4. **Premiul pentru cea mai bună interpretare feminină, ex aequo**
1. **Maria Ploaie** — pentru rolul „GITTEL MOSCA" din spectacolul cu piesa „Doi pe un balansoar" de William Gibson prezentat de Teatrul Mic din București
2. **Tania Filip** — pentru rolul „IFIGENIA" din spectacolul cu piesa „IFIGENIA" de Mircea Eliade prezentat de Teatrul Național „I.L. Caragiale" București
5. **Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină, ex aequo**
1. **Ander Zoltán** — pentru rolul „BOXERUL" din spectacolul cu piesa „În căutarea sensului pierdut" de Ion Băieșu prezentat de Institutul de artă teatrală „Szentgyörgyi István", secția maghiară, Tîrgu Mureș
2. **Sorin Dinculescu** — pentru rolul „Sile" din spectacolul cu piesa „Mobilă și durere" de Theodor Mazilu prezentată de Institutul de artă teatrală „Szentgyörgyi István", secția română, Tîrgu Mureș

III. **Juriul a hotărît să acorde și două premii speciale :**
1. I.A.T.C. „I.L. Caragiale" București pentru omogenitatea artistică a spectacolului cu piesa „Deșteptarea primăverii" de Frank Wedekind
2. Regizorului Kincses Elemér pentru spectacolul cu piesa „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă" de Horia Lovinescu prezentat de Teatrul Național din Tîrgu Mureș, secția maghiară.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

Sub semnul sărbătorii Marii Uniri

Ambianța unei noi ...raditii la Galați

...alitatea : Galați, 28 ...oiembrie, orele ...și 30, ...e 20 și 28 ...embrie ... ...ții de ... ... Sporturi- ... in cot ... ...lui-concurs ...ladele ... ...ir de ... ... in cele trei ... ...a : 4 ... ...eară și cîte ...re și ... ...loua. ...ția și ... ...ții în ur- ..., de ... ...cutățile re- ...modări ... ...pectacol. ...steia : ... ... la o ace- ...cotă ... ...pretutindeni ...hifestă ... ...ții : S- ... ...va reveniri ...ctacule ... ...ășează gru- ...timise ... ...i. Apoi, Ho- ...Stoica ... ...i și Iulia ...pescu, ...în nou cla- ...st : Io ... ...upul Iris a ...at o ... ...ga noapte". ...astfel ... ...ă cu „Po- ...al ron ... ...ete". A de- ...t bine ... ...chedon cu ...ă cînte ... ...ut excelent ...puzuki ... ...u. La ulti- ...specl ... ...or trei am ...și pre ... ...eviziunii și ...loului ... ...ea a cine- ...ografi ... ...ei un film ...plat d ... ...nul artistic ...lung ... ...lacăra", un ...realiz ... ...tie a condu- ...U.T.C ... ...C. al U.T.C. ...rășul ... ...ui o ... ...arte bunele ...inten' ... ...ă concretă, ...să pu ... ...ării „Lumi- ...Luptă ... ...ată condu- ...rului ... ...e organiza- ...local ... ...de sculpto- ...Anton ...

...nou di ... ...it ca un ri- ...prin ce ... ...in noi ne- ...samin ... ...că la capul ...pute a ... ...statului nos- ...ică nu ... ...ire am tre- ...univers ... ...ubil, o altă ...ne des ... ...rămîne ca ...au arg ... ...foarte pen- ...per te ... ...cut senti- ...apuca ... ...acest an ?) ...și Gal ... ...lă în care, ...-au p ... ...abări, nou- ...au fo ... ...rtă vreme ...semnit ... ...nostre. ...ucuria ... ...se naște și ...igadest ... ...fertilizăm ...Intran ... ...nd în pra- ...ind se ... ...e, adoptînd ...st ser ... ...it Ionița, ...batorii ... ...și noi am ...t / De ... ...o le-au la- ...Dorul ... ...care în- ...e cei ... ...gimea ...arlatul ... ...ților și ba- ...or lor ... ...tul pește ...idealu ... ...legă cu ...ctitate ... ...ale acestei ...pasiu ... ...tele noas- ...hotăr ... ...existenței ...amă n ... ...mîntul ...un de ... ...ui stăm, ...sau ... ...nevoi, sun- ...na A. ... ...primul ! ...trei ic ... ...s inițiatele ...avinte ... ...ă. Liberta- ...e mu ... ...ățăra este ...muz ... ...nde pot să ...pot si ... ...etică tînără, ...de p ... ...ești alături ...as. c ... ...să fie ei ...centel ... ...la vîrsta ...entanie ... ...iberi". Din ...o col ... ...apartenen- ...urmei ... ...merație, la ...ză ... ...ău depersо- ...ință c ... ...ntează în ...le. Și ... ...opțiunilor ...nu-și ... ...hiar dacă ...le fapt ... ...tul Flacăra ...se spe ... ...tism (chiar- ...a) la ... ...ecții nu se ...spună ... ...osibilitatea ...- fiint ... ...ripe cu în- ...lui Fl ... ...este acum ...mesc ... ...va fi, vă ...a". ... ...mele ge- ...

...ograf ... ...Flacă- ... ...in ju ... ...ca ... ...uzii ... ...ca ... ... decer ... ... decer ... ... decer ... ... decer ... ...la orele ...oate ... ...n 4 de- ...cu e ... ...ța de la ...mbrie ...ție 19.

Dar, la Galați, cenaclul n-a fost nici mai mult, nici mai puțin, nici altceva decît este pretutindeni — o formă neîncheiată de artă pentru viață și de viață pentru artă. Este o bidimensionalizare a artei prin viață și a vieții prin artă din care, firesc, ies îmbogățite și una și alta și nu pentru și în folosul Omului, ci al oamenilor. „Ceea ce n-am să pot prisosi niciodată este faptul pentru care atîtea mii de oameni vin la cenaclu ca la război : adică știu cînd începe, dar nu și cînd se termină. Ba chiar doresc să țină zile întregi ! Și culmea ! Vin să vadă niște oameni normali, simpli... Nu pricep ce ne faceți, că ne convingeți să vă ascultăm, ba mai mult, ne convingeți să vă convingem să rămîneți ! Sînteți fantastici și formidabili !". Ceea ce mi se pare demn de apreciat este faptul incontestabil că dintr-o asemenea experiență mulți, foarte mulți oameni ies edificați. Acumulările se fac foarte repede în aceste condiții în care dialogul nu este unul teoretic ci practic și faptic. Pentru că așa cum ne scrie și Dana („în numele a zeci de mii de adolescenți"). „Cenaclul Flacăra", un supergrup „Beatles", face mai mult decît au făcut aceștia : realizează un act de cultură. Cenaclul Flacăra a demonstrat că putem avea și noi o muzică bună. Și încă ceva : ne-a învățat să-i iubim pe marii noștri poeți : pe M. R. Paraschivescu, pe Zaharia Stancu, pe Bacovia, pe Doinaș, l-am redescoperit pe Eminescu. Ați modelat sufletul generației noastre, ați fost „Beatles"-ul Românței !". Noi am spune, mai degrabă, „Flacăra", simplu și adevărat. Un fenomen prin care „de la rugi pînă la imnuri și rock" sufletul tînăr se exprimă pe sine în ipostazele sale cele mai diverse, depășind inerțiile, eliberîndu-se. De la Horia Stoicanu și Pro Musica pînă la Iris, Hrușcă, Șelcaru, de la Mesaj la Mihai Stan, de la unul la cellalți și de la toți pînă la unul la Galați, în cele trei ani ale evoluțiilor sale, Cenaclul Flacăra a fost expresia vie a setei de viață și culturi (viață și cultură — o definiție a păcii) a unei generații.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Cronică din public

Un gînd bun

MUNCĂ, DRAGOSTE, PATRIE. Sînt trei cuvinte, fundamentale aș spune, repetate des, cu dragoste, pătimaș și obsesiv de către conducătorul Cenaclului Flacăra, poetul Adrian Păunescu. Sînt cuvinte-principii, sînt cuvinte-sens, sînt cuvinte-dăruire, sînt cuvinte-poruncă, sînt cuvinte-rugă, sînt cuvinte-dor, sînt cuvinte-dimensiune. Da, cuvinte-dimensiune ! Pentru că ele conturează profilul etic, de tineri cu adevărat revoluționari ai României. Acest cenaclu este o afirmare plenară a voinței tinerilor din România socialistă, tineri marcați profund de ideile măreție ale tovarășului Nicolae Ceaușescu, despre educarea tinerei generații prin muncă și pentru muncă, prin participarea afectivă și efectivă a generației tinere la actul cultural, la împlinirea acestuia, este, dacă vreți, acest cenaclu, parafrazîndu-l pe Nicolae Iorga — „conștiința datoriei împlinite de toți și în fiecare clipă". Da, sîntem, ne considerăm o generație privilegiată, pentru că opțiunea pentru acest fenomen social, am numit Cenaclul Flacăra, înseamnă în primul rînd opțiunea pentru adevăr, muncă și artă, dăruirea participanților fiind momentană și totală în momentul ei ; ai participanților, am spus și noi spectatori, pentru că practic, cîntînd, recitînd devii parte, la aceleași cote valorice, din cenaclu.

Iată, salutăm aici pe aceste valori în „adidași și blugi", care reușesc să ne dea și re-den libertatea interioară pe care ne-o dorim din ce în ce mai mult în „această lume relativă".

Iată explicația faptului că toți spunem că ne simțim fiziologic mai bine, sînt mai senini, mai bogați și mai buni și, mai ales, de ce le este dor de dv. și de ce vă iubesc. Iată de ce, acest tineret al României socialiste, care descoperă și acum că arta este în noi, o șansă păcii. A păcii pentru care militează neobosit secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dînd un sublim exemplu noii generații care constituie cum, uluitor s-a exprimat poetul Adrian Păunescu, „armata românească", armată care va fi totdeauna o armată a păcii. Iată ce înseamnă Cenaclul Flacăra pentru noi, iată ce înseamnă identificarea cu ceea ce definește Cenaclul Flacăra, muncă, dragoste, patriotism, dăruire. Salutăm deci Cenaclul Flacăra ca pe un eveniment al conștiinței și-i acordăm un loc de frunte în arhiva noastră de sentimente. Am scris acestea ca pe un răspuns adresat acelora ce nu văd, încă, în manifestările Cenaclului Flacăra un real și profund act de cultură, cît și celor ce consideră cronicile spectacolelor ca fiind laudative. Să fim, totuși, drepți și să privim adevărul în față. Va veni o vreme cînd le vom duce dorul ca după o iubită pe care am pierdut-o pentru totdeauna. De aceea, îi asigurăm acum și totdeauna de dragostea noastră și le mulțumim pentru tot ce fac pentru noi.

MARIANA MUSCĂ
Hunedoara

Grupul Pro Musica

Galați, 28 noiembrie 1982

„Să creștem cît mai frumos"

Localitatea : Focșani.
Data : 29 noiembrie 1982.
Condiții de desfășurare : Sala Sporturilor.
Număr de spectatori : 2 500 plus încă 4 000 afară.
Durata : 5 ore.
Calitatea spectacolului : foarte bună.
Atmosfera : specifică marilor sărbători.
Noutăți : A susținut Tatiana Filipoiu, a debutat grupul aleșilor din Mircea Rusu, Pavel Koxa și Mircea Mayer, a interpretat în premieră o piesă instrumentală Dan Bădulescu, grupul de acompaniament a fost constituit din Al. Zărnescu, Ion Dumitrescu, Dietrich Krauser, Ionel Văduva ; s-a renunțat la serviciile lui T. Mazilu și R. Beianu.
Aportul organizatorilor : ca întotdeauna la Focșani, foarte bun.

Imaginea unui ideal împlinit

Localitatea : Sfîntu Gheorghe, 30 noiembrie 1982
Condiții de desfășurare : Sala sporturilor
Număr de spectatori : peste 2 500
Durată : 5 ore și 30 de minute
Calitatea spectacolului : bună
Atmosferă : primitoare și receptivă.
Noutăți : „Clopotul reîntregirii", un cîntec de Ștefan Hrușcă și Adrian Păunescu ; „Alcina și Armida", primă audiție în Cenaclu cu grupul Pro Musica.
Aportul organizatorilor : foarte bun.

„Azi, la 130 de ani de cînd marele Nicolae Bălcescu trecea în neființă, vă rugăm să ne permiteți să depunem în acest mare act cultural simbolul unității noastre naționale, unul din idealurile dar care întărește impresia că el chiar de aceea nu se află într-un loc anume fiindcă e răsfirat pe întreaga țară...., mandat ajuns aproape de finalul spectacolului, cînd s-a cîntat „Duhul lui Iancu", spectacolul a fost totodată și temelie statuii închinate rockului și foc în vatră pentru colinde venite din miez geros de iarnă, și adăpost pentru veșnic neîmplinita dragoste și împrejurare pentru virtuozitatea lui Dan Bădulescu și subiect de filmare și mai ales emoție pentru noi toți, cînd la cîntecul „Căciula", steaguri tricolore purtate de minunați tineri, au început să freamete, ca la „Trăiască România", ele să ne spele fața și să ne mîngîie părul, indiferent dacă orum oltean sau secui, moldovean sau maramureșean, bănățean sau dobrogean, toți sub aceleași culori, toți pe aceiași puls de inimă — România.

Dacă am reușit sau nu să atingem înălțimea frumosului în această seară, nu știm, dar sîntem siguri că am creat o posibilitate ca oamenii să devină mai frumoși măcar pentru cîteva ceasuri. Biletul primit din sală și semnat „Elevii clasei a IX-a, Liceul „Al.I. Cuza", „mii de mulțumiri pentru eforturile pe care le depuneți pentru ca noi, noua generație, să creștem cît mai frumos, cît mai bine", ne-a întărit convingerea că poate am reușit ceva mai mult.

DUCU BERTZI

Ajungem la timp cu ajutorul, resimțit pe aproape întregul parcurs al cenaclului, al echipajelor de miliție care încleag să-și rezolve treburile de control și îndrumare a circulației sprijinind și călătoria noastră, înfruntînd neajunsurile unui drum greu, pe o vreme nefavorabilă. Aveam să așezăm debutul întîlnirii noastre cu publicul din Sfîntu Gheorghe sub semnul Unirii, pentru sărbătorirea căreia ne pregătim poposind de fapt aici, în drumul nostru spre Alba Iulia. Aducem deci, mai întîi, „un cîntec [illegible] balcan că Unirea". „Treceți, batalioane române Carpați" și nici [illegible] lui Ștefan Hrușcă „Clopotul reîntregirii", pe versurile poetului Adrian Păunescu, cîntec ce ne face de la prima inflexiune să ne gîndim că va putea face o carieră glorioasă. Mircea Rusu care a acumulat la Galați, la Festivalul „Balade ale Dunării", împreună cu alți doi instrumentiști și care a rămas din dorința de a demonstra că poate mai mult, încearcă să o dovedească aici rulînd un cîntec „Foaie verde ...pic de pîine", din repertoriul lui George Nicolescu, care din păcate pentru el și pentru acela care au crezut și au investit în el, a invocat la începutul acestui turneu oboseala și nevoia de a rămîne în sînul familiei, mărturisindu-ne, dealtfel, că acasă se simte minunat. Cenaclul fiind un fenomen unitar poate, după cîte s-au văzut, suplini orice absență, dar este nedrept ca acela pentru care scena noastră a fost cadrul cel mai favorabil manifestării valorii lor, sugrumată o vreme în textura conjuncturilor diverse, aruncată în mîlul indiferenței, să creadă, acum, cînd simt limanul aproape, că un pămînt stîncos le stă deja sub picioare, peste care călcînd, alergînd, vor putea ajunge departe. Și nu pot să nu-mi amintesc acum cuvintele poemului atît de des recitat în cenaclu de actorul Mihail Stan „Mistrețul cu colți de argint", capodoperă a lui Ștefan Augustin Doinaș, vorbind despre jertfa pe care o cere arta adevărată. Pentru idealul ei nici un sacrificiu nu este prea mare, căci, crezînd în ea, chiar pierind, rămîi. Așa s-a întîmplat cu toate marile opere ale umanității. Așa s-au putut transfigura marile idealuri, marile iubiri, marile nevoi ale neamului nostru. Și sîntem siguri că alături de „Colindul Ardealului", de „Nu uita că ești român", de „Cînd s-o-mpărțit norocu", de colinde și imnuri, vor rămîne și unele dintre cîntecele generației noastre, pentru țară și neam, pentru pace și iubire.

Imaginea unui ideal împlinit, manifestarea cenaclului nostru de la Sfîntu Gheorghe a fost cea mai frumoasă din cîte am avut noi aici.

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 712, 713, 714, 715.

Braşovul muzical...

...oferă în orice moment al stagiunii repere de maxim interes melomanului, indiferent de preferinţele şi opţiunile acestuia. Municipiu universitar, pitorescul oraş de la poalele Tîmpei se demonstrează a fi o gazdă bună genurilor muzicale căutate şi urmărite cu pasiune în special de generaţiile tinere : folk-ul, rock-ul, muzica uşoară şi de jaz. Pentru acesta din urmă, există la Braşov un extrem de fertil teren al afirmării, datorită neobositei activităţi a profesorului **Alexandru Şipa**, conducător al unui solid club de jaz. Ultima gală jazistică de mare amploare organizată recent de acelaşi inimos Alexandru Şipa, concert în care au strălucit **Johnny Răducanu** dar şi tînăra vocalistă **Anca Parghel**, a consemnat un notoriu succes pentru gen. Numele dirijorului şi pianistului **Radu Odeşteanu**, la rîndul său personalitate marcantă a jaz-ului românesc, se leagă de asemenea în acest moment de Braşov.

Tinereţea ca stare de spirit caracterizează însă şi alte manifestări muzicale, instituţii muzicale chiar, în programele cărora descoperim cu satisfacţie evenimentul artistic. Filarmonica „G. Dima" se desemnează între acestea, pe un incontestabil prim loc, cartea sa de vizită de o alcasă ţinută prezentîndu-ne acest colectiv drept unul dintre cele mai eficiente în ceea ce priveşte propaganda şi educaţia culturală. Cea mai elocventă piedoarie şi totodată o îmbietoare invitaţie la concert o constituie înseşi programele manifestărilor alcătuite fără excepţie cu bun gust, profesionalism şi simţ al contemporaneităţii (secretar muzical **Stela Mitu**). Iată, spre exemplu, o selecţie din afişele lunii noiembrie : Concertul pentru violoncel şi orchestră de Dvorak, solist **Szekelly Attila**, Simfonia a VIII-a de Şostakovici, dirijor **Eduard Civjli** (Uniunea Sovietică). Arii din opere cu **Liliana Bizineche**. Integrala lucrărilor pentru pian de Kodály, solist **Buzaş Pali**. Simfonia I de Brahms, Concertul nr. 1 pentru pian şi orchestră de Liszt, solist **Andrei Deleanu**, dirijor **Emanuel Elenescu**. Deosebit de aşteptat, concertul pianistului chinez **Li Mingqiang**, precum şi microfestivalul din 9 şi 10 decembrie dedicat aniversării a 125 de ani de la naşterea compozitorului Iacob Mureşianu la care şi-au anunţat participarea Corul Filarmonicii „G. Enescu" şi dirijorul **Mihai Brediceanu**. Elocventă această trecere în revistă pentru orientarea repertorială a programelor Filarmonicii, afirmînd cu evidenţă vehicularea valorilor autentice, popularizarea repertoriului naţional, larga deschidere către potenţialul tinerilor virtuozi. Recunoaştem în toate clarviziunea, angajarea artistică a remarcabilului dirijor **I. Ionescu Galaţi**, conducătorul ansamblului, priceput organizator prin a cărui strădanie culturală cele două cerinţe primordiale cu strictă valabilitate şi în viaţa muzicală, **calitatea şi eficienţa**, au dobîndit o concretizare meritorie.

Teatrul muzical din Braşov beneficiază la rîndul său de prezenţa şi capacitatea creatoare a unei personalităţi artistice de excepţie, pe cît de devotată profesiunii sale, pe atît de modestă : **Carmen Dobrescu**, regizoare şi directoarea ansamblului. Sub bagheta ei fermă, avizată, repertoriul acestei stagiuni prezintă publicului titluri dintre cele mai atractioase : „Madame Butterfly" şi „Tosca" de Puccini, „Trubadurul" de Verdi, „Contesa Maritza" de Kalmann, „Văduva veselă" de Lehár, „Lăsaţi-mă să cînt" de Gherase Dendrino, spectacolele „Farmecul muzicii" şi „Bună seara D-le Kalmann", acesta din urmă

prezentat cu un frumos succes în R.F. Germania. Evenimentul major al actualei stagiuni l-a constituit fără doar şi poate premiera cu opera „Carmen" de Bizet montată şi prezentată ambiţios odată cu premiera bucureşteană. Bine a făcut Carmen Dobrescu procedînd astfel ; succesul premierei braşovene, pentru că spectacolul la care am asistat — preluat şi de Televiziunea Română" — a fost un real succes, se datorează în primul rînd efortului întregului ansamblu care, confruntat cu marile dificultăţi ridicate de prezentarea acestei lucrări, şi-a onorat mandatul cu seriozitate, cu o rară dăruire şi mai ales cu un rezultat emoţionant.

Regia alertă **(Carmen Dobrescu)**, scenografia ferindu-se de greoale somptuozităţi **(Horia Popescu)**, coregrafia colorată **(Mihai Mindruţiu)**, gestul dirijoral autoritar şi competent **(Petre Sbârcea)** au creat un spectacol viu, dinamic, lipsit aproape de stridenţe. Din distribuţie i-am remarcat pe tînăra **Liliana Dumitrache** — Michaela, apariţie promiţătoare vocal şi scenic, rezolvîndu-şi personajul cu fineţe şi muzicalitate, pe **Anton Alexandru** — Don José, excesiv de emoţionat dar totuşi convingător. Premiera braşoveană rămîne însă spectacolul celor două Carmen : Carmen Dobrescu şi Carmen- **Ruxandra Vlad**, interpreta rolului principal. Cîntăreaţă cu experienţă, simţul frazei muzicale şi o mare capacitate de concentrare asupra actului artistic, Ruxandra Vlad a demonstrat că dispune de virtuţi capabile să portretizeze pitorescul unui personaj căruia cu greu îi mai poţi oferi o creaţie insolită. Ruxandra Vlad a realizat totuşi o Carmen „a ei", refuzînd şabloanele de obicei caracterizate prin îngroşări ce devin supărătoare. O Carmen cu aspect sculptural, o fată simplă, dăruită total dragostei transformate în ideal. Cuceritoare prin temperamentul interpretării, cu un joc scenic aproape uneori de performanţă nestînjenindu-i prezenţa vocală, astfel s-a prezentat Ruxandra Vlad publicului care i-a oferit atît ei cît şi întregii echipe aplauze la scenă deschisă, venind să răsplătească pe merit îndelunga strădanie a artistului dăruit cu pasiune nobilei sale meniri.

În scurta incursiune prin Braşovul muzical mi-am întărit convingerea potrivit căreia muza Euterpe se simte în această străveche vatră de cultură, la ea acasă.

DANIELA COROMAN

Iubirea de frumos

Logosul eminescian

Profesorul Mihai Bulacu, autorul mai multor cărţi publicate, a lucrat cîţiva ani pe manuscrisele lui Eminescu cot la cot cu Perpessicius în căutarea unor raţiuni mai profunde în opera poetului nostru naţional. Traducător şi îndelung cercetător al gîndirii de tradiţie bizantină, profesorul Bulacu a avut acel ochi mai sensibil de a vedea luminile de acasă din tradiţia noastră milenară arzînd mai mistuitor în lirismul eminescian mai degrabă decît influenţele propuse de alţi exegeţi rămaşi la lectura filosofiilor europene tîrzii.

Mihail Bulacu a descoperit în acest sens între manuscrise prologul propriu-zis al Luceafărului eminescian, scris cu mîna lui Eminescu înainte de cel al basmului Fata din grădina de aur, prolog şi sinteză a capodoperei eminesciene fiind celebrul text ioanic asupra Logosului en arhe hen o Logos al autorului de pe Patmos asupra căruia a lucrat şi Hölderlin.

Aşadar acesta este izvorul Luceafărului scris cu mîna lui Eminescu, într-o scriitură divină şi o limbă de cea mai profundă spiritualitate. Arătată această descoperire lui Perpessicius de către profesorul Bulacu cu decenii în urmă ea nu a putut fi făcută publică pînă de curînd într-o revistă din ţara românească.

Cercetările asupra Logosului eminescian îşi au de acum originea sigură, izvorul din care a sorbit o viaţă marele poet iar cartea scrisă de Mihail Bulacu despre Logosul eminescian înseamnă o dată în cultura română.

IOAN ALEXANDRU

Baladele Dunării

A căzut cortina peste cea de-a V-a ediţie a Festivalului-concurs de creaţie şi interpretare pentru poezie şi muzică tînără, „Baladele Dunării", Galaţi 1982. Acum, cînd concurenţii s-au reîntors în locurile de unde au venit, luînd pe hainele lor petele de lumină ale reflectoarelor, iar pe chipurile lor paloarea transfigurată a artei, se cade să tragem linie şi să adunăm, nu ca un contabil îndrăgostit de cifre ori de fluidul creionului său chimic, ci temeinic şi gospodăreşte.

Manifestarea organizată, ca şi în anii precedenţi, de Comitetul municipal Galaţi al U.T.C. şi Clubul tineretului, în colaborare cu revistele România literară, Cîntarea României, Luceafărul, Convorbiri literare şi Flacăra, ziarele Scînteia tineretului şi Viaţa nouă a suscitat şi de această dată un larg interes. Au participat la această ediţie concurenţi din 34 de judeţe (27 la ediţia precedentă) într-un număr record. Au fost înregistraţi şi de înscrişi la poezie, din care s-au selecţionat 28 pentru concursul ce avea să-i premieze pe zece dintre aceştia. Secţiunea muzicii tinere a adus în concurs 32 de solişti şi 24 de grupuri, acoperind o varietate de genuri : folk, coral, rock. Dacă întrecerea poeţilor s-a bucurat de rigoarea unei preselecţii, aducînd în scenă în general creaţii plauzibile, nu acelaşi lucru se poate afirma în raport cu muzica tînără faţă de care se manifestă uneori o păgubitoare lipsă de fermitate critică. Este foarte adevărat că într-o asemenea manifestare, numărul participanţilor poate vorbi de la sine nu doar de prestigiul de care se bucură festivalul, dar şi de amploarea fenomenului artistic, de stadiul dezvoltării sale. Nu trebuie uitat însă că măsura acestui stadiu o dă mai ales valoarea ca entitate absolută şi mai apoi cuprinderea ei. Este deci, pînă la urmă, prestigios un concurs care adună şi pune în competiţie mai multe valori şi nu doar mai mulţi participanţi. Preselecţia, pentru care am militat şi cu alte ocazii, se arată a fi din acest punct de vedere, o treaptă obligatorie şi un mijloc util de educaţie estetică. Dincolo de aceasta, festivalul a avut şi în acest an o ţinută remarcabilă pentru care s-au depus vizibile eforturi organizatorice. Au contribuit la realizarea lor tovarăşul **Ionel Petrea**, prim secretar al Comitetului municipal al U.T.C., şi tovarăşa **Viorica Şoiman**, directoarea Clubului tineretului din Galaţi.

Criteriile artistice, tematice şi aprecierile publicului au determinat juriul, a cărui componenţă stabilită iniţial de organizatori a fost schimbată de la nivel central şi în care au fost prezenţi şi cîţiva membri ai Cenaclului Flacăra, la desemnarea următorilor cîştigători :

PREMIILE EDIŢIEI A V-A A FESTIVALULUI „BALADELE DUNĂRII"

Galaţi : 26—28 noiembrie 1982

POEZIE :
PREMIUL I :
nu se acordă ;
PREMIUL II :
— **EMILIA DABU** — laborant, Sanit. „2 Mai", Mangalia, Jud. Constanţa ;
PREMIUL II :
— **GEORGE GEACAR** — profesor Şc. gen. Produleşti, Jud. Dîmboviţa ;
PREMIUL III :
— **MARIAN BODEA** — activist cultural Titan Club Bucureşti ;
Premiul special al juriului pentru poezie :
— **DINU OLARASU** — elev Reşiţa, Jud. Caraş-Severin ;
Premiul ziarului „Scînteia Tineretului" :
— **DINU OLARASU** — elev Reşiţa ;
Premiul revistei „Cîntarea României" :
— **EMILIA DABU** — Sanit. Naval „2 Mai" Mangalia ;
Premiul revistei „Convorbiri Literare" :
— **IONEL ZIMBRU** — laminator C. S. Galaţi ;
Diploma revistei „România Literară" :
— **COSTEL BUNOAICA** — tehnician Slobozia, Jud. Ialomiţa.
Premiul ziarului „Viaţa Nouă" :
— **GABRIELA BOGDANA LIBITA** — elevă, Galaţi ;
Premiul revistei „Flacăra" :
— **ADRIAN JACOTĂ** — Botoşani ;
— **OZOLIN DUŞA** — Botoşani.
Premiul cenaclului „Donaris" al clubului tineretului din Galaţi :
— **MIOARA DRISTARU.**

SOLIŞTI FOLK :
PREMIUL I :
— **MARIANA EREMIA** — Brăila ;
PREMIUL II :
— **ONCIU EMILIAN** — Satu Mare ;
PREMIUL III :
— **COSTEL IORDACHE** — Galaţi ;
Premiul de popularitate :
— **BARCAN DANIELA** — Bacău ;
Premiul pentru inspiraţie folclorică :
— **„BALADA"** — Gh. Gheorghiu-Dej ;
Premiul revistei „Flacăra" :
— **AUGUSTIN AUREL HOJDA** — Casa de cultură a studenţilor Galaţi pentru cîntecul COLIND ;
Premiul pentru cîntec politic :
— **„ATHENEUM"** — Reşiţa ;
Premiul pentru cele mai tinere valori :
— **CĂTĂLIN IACOB** — Bucureşti ;
Premiul revistei „Flacăra" :
— **RADU ŞTEFAN** — membru al grupului folk **„COLUMNA"** din Iaşi ;
GRUPURI FOLK :
PREMIUL I :
— **„MIORIŢA"** — Gheorghe Gheorghiu Dej ;
PREMIUL II :
— **„SYNTESIS"** — Tg. Mureş ;
PREMIUL III :
— **„ORIZONT '77"** — Baia Mare ;
Premiul special al juriului pentru muzica tînără şi premiul revistei „Flacăra" :
— **Grupul „CROS"** — Tulcea.
Premiul revistei „Flacăra" :
— **„KRONOS"** — Odorheiu Secuiesc.

Lecţia lecţiilor

(Urmare din pag. 9)

legende, stihuri, zidiri, întreg acel depozit sacru, văzut şi nevăzut, descifrat sau abia aşteptat şi care leagă viaţa fiecăruia de viaţa tuturor într-o mutuală chezăşie. Ne amintim : erau cîndva acei ciclopi capabili de munci titanice, impresionante prin inutila lor grandoare. Singurul lor ochi nu vedea viitorul. Avem nevoie de vedere binoculară, de acea privire în care dioptriile vederii din apropiere şi de la distanţă să fie perfect îngemănate. Miopia faţă de viitor a dus totdeauna la suferinţe şi eşecuri. Evitarea holocaustului cere nu numai bunăvoinţă ci şi luciditatea înscrierii în devenire,

În acest sens auzim mărturia istoriei înseşi prin cugetul tuturor împuterniciţilor săi şi fluxul acestei piedoarii ne oferă alături de argumentul **pro patria**, niciodată deturnat, cel puţin două motive de mîndrie naţională. Este vorba, în primul rînd, de superba prezenţă, sincronă, a cugetului românesc — de la balade la cronici, de la paremiologie la glasul tribunilor şi artiştilor, pe terenul acestei unice cruciade legitime care este salvgardarea şi înălţarea patriei. E o gîndire care consolidează şi arcuieşte din generaţie în generaţie boltile ce definesc peren arhitectura spiritului românesc, setea sa de împlinire în acea treime milenar şi univoc rîvnită de sufletul tuturor pe acest pămînt : întregire, neatîrnare, dreptate. Şi este vorba, în al doilea rînd, de afirmarea răspicată a aceluiaşi crez, piatra unghiulară a tuturor idealurilor naţiunii de către Partidul Comunist Român. Spunea Gh. Asachi în 1857 : „Acela nu este patriot care n-a învăţat a fi folositor obştei ; n-a purtat cerul pe pieptul său, acela care n-a simţit plăcerea de a fi binefăcător pentru mulţi, chiar cu sacrificiul său". Iar într-o accladă de cuget, cu concluzivitatea marmorei săpate, acelaşi gînd înscris de preşedintele Nicolae Ceauşescu pe frontispiciul gîndirii româneşti contemporane : „Patriotismul, dragostea şi devotamentul faţă de ţară sînt o expresie a conştiinţei revoluţionare, expresia îndatoririi de onoare a fiecărui comunist, a fiecărui om al muncii faţă de glia strămoşească şi faţă de noua societate". Este aceasta, cred, din mii şi mii de lecţii de istorie, cu adevărat **lecţia lecţiilor**.

Pornind de aici, din matca cea mai profundă a cugetului românesc, îmi este cu neputinţă să îmi imaginez altceva decît unitatea culturii, suverana sa unitate, de fluviu, dincolo de palpitul izvoarelor şi afluenţilor. Sau, pentru că se întîmplă şi aceasta, dincolo de năburcarea unor viituri, de spumegări, de anafoarele noptoase. Privite în timp, confruntate cu Tîmpul, acestea, oricît de zgomotoase, nu sînt decît bolboroseală, stihie. Nu ignor, ele pot victimiza ciad, se ştie, singurul sacrificiu cerut culturii, arhisuficient de altfel, este **opera**. Pe tărîmul făuririi ei, labirintic nu o dată, există şi pierderi fireşti. De ce să le agravăm atunci artificial, de ce să plantăm noi însine minotauri, recepţioneri-piraţi, de ce să admitem prea liniştiţi bruiajul, huiduiala, neaveniţi hărnicindu-se vandalic ?

Rostul patriotic al fiecăruia este fapta, construcţia, opera — după puteri. Nici într-un caz demolarea după puteri ! E adevărat, sub orizontul istoriei cultura naţională este unică şi invincibilă. Dialectica făuririi ei nu implică însă mai puţin apărarea celor ce o făuresc, preţuire şi încredere. Într-un cuvînt climat prielnic. Aceasta dintotdeauna. Şi cu atît mai mult aici şi acum.

Se află într-o fază avansată de lucru, la „Electrecord"

ALBUMUL DE MUZICĂ ŞI POEZIE REALIZAT DE CENACLUL FLACĂRA

Anunţăm pe iubitorii de poezie şi muzică, pe cei care n-au aflat deocamdată, că la „Electrecord" se află în lucru un album de muzică tinără. Ne-am deplasat la Casa de discuri „Electrecord" şi am aflat cîteva amănunte : sînt în pregătire trei discuri care vor cuprinde înregistrări din concert ale Cenaclului Flacăra. Albumul se va numi „Manifest pentru sănătatea pămîntului" şi va stringe laolaltă peste 120 de minute de muzică şi poezie, adică întreg spectacolul imprimat cu cîtva timp în urmă în Sala Radio. Este primul album de acest gen înregistrat „în direct". Vor apare pe discuri, între alţii, cunoscuţii interpreţi ca Mihail Stan, Nicu Alifantis, Mircea Vintilă, grupul „Ecoul", Constantin Dragomir, Ion Zubaşcu, Mihaela Popescu, Gil Ioniţă, George Nicolescu, Ducu Bertzi, Vasile Şeicaru, Ştefan Hruşcă, Arpad Domokoş, Al. Zărnescu, prezentaţi de animatorul Cenaclului, poetul Adrian Păunescu. În aceste zile, înregistrările se prelucrează în studiourile „Electrecordului", iar calitatea sonoră este foarte bună, la nivelul exigenţelor discofililor tineri.

Deci să fim gata : ne aşteaptă peste două ore de muzică şi poezie cu Cenaclul Flacăra. Sîntem. **(George Cuşnarencu)**

V… il

M… t

Une… a
sau… a
desp… te
să … p
să … a
inch… to
să … va
care … a
să-n … p

Stat… t

Țară … d
Fiecare … re
și visu… e
Doar o… n
nu pute… .
într-o …
n luna … e
are ne… e
ni into… n
din Co… di
Privim … e
lescope… co
Privim… n
n m E…
le-a pi…
ea un …
Demek… a
al zale…
pre M…

pot alt… n
florea…
ar trei …
entru …
i inim…
n pise …
lt mun… a
alta al… n
ditoreș… a
storia, …

Com… i

măr li… n
gh ace… .
ere se… e
ot asa … l
eau top… os
ștfel i …
rdeaua… fo
a rămâ… re
mplă l… .

Așteap… n
nai bi… i.
Ibram, …
or, pe… 2
Mai to… e
privind …
odios …
oarte …
le ron… .
runze …
entru …
Constat… e
Dan, N… .
olae P… a
dăin N… .
Nascu… .
Sorta, …
dotatei… n
nal D… n
legres, …

LESCU

toare

vorbese aidoma
ați în Spoon-River
sau la Săpința,
d pe terase
năclăite de ceață
un Vezuviu care
coate frunze pe git
), șchiop sau olog
culoar de metrou,
cruri sau să
. Dionis e-un ochi
ățială pentru
uzul nebunilor,
ca d-l Sartre
rorez despre ființa
ăin noianul atîtor
fantome,
uriul care mă

lovește pe la spate
cînd eu mă cațăr cu-o rază-n mînă
pe redutele soarelui
sau să înghet brusc ca un copac căruia
îi cad toate frunzele
și nu mai poate să viseze,
prăbușit ca un arbore cînd furnicile
și păsările
îl părăsesc dintr-o dată și fug în altă
parte,
dar mă trezesc și-asemeni unui leu
întăritat de sete
îmi scutur coama și m-arunc în fluviul
zorilor.

Priveliște deasupra norilor

Un Michelangelo nebun al norilor
a zidit această-alcătuire
de lucitoare, magice volute,
turnuri de zăpezi scînteind,
nemaivăzute rotunjimi de temple,
ireal de frumoase ondule,
nebănuite marmore de aer
șlefuite de raze,
tronuri ale albului, trepte
fără mormînt? — sau tu
care privești în cer
Facerea florilor?

Albinoni

Acum totul e bine: ne cățărăm
pe trepte de marmoră roz ca-n Assisi,
trandafirii scuturâ albe liturgii peste
privirile noastre,
cerul, iată răsturnat, ne răsfrînge-n eter
rădăcinile
și gîndurile noastre repetă-n tăcere
nervurile marmorei,
pîlpîirile verzi ale pinilor, zumzetul
striat al albinelor,
încrețiturile apei sub ploaia măruntă
a umbrelor,
totul e bine, armonios, necesar; dar cine
poate să spună o singură vorbă
despre durerea care precede aceste
lucruri?

istoria

ite deasupra
statuilor.
ă chipul
tatuilor și tăria
nu se poate-n
ele oglindi.
privese liniștit
orizontul —
Oricum,
ieni, ne simțim
ont cu
alaurile, munții,
steme. Și altfel
vedem statuile
Altfel ne apare
vidiu sau duhul
vremi spre
vea, strănepotul
ospodar pînă
Marea cea mare.
din Sucevița
și-n munte
euri al
ului de Voronet
— totul e
enia pămîntului
l Ștefan, cel
ea pururi Mare.
unde răspunsul:
ritul de prune
ca lui
tot cerul peste
departe, de
și luciul aprig
ascuțită de
teția Domnului
de a
rului mărire.

care ne crește
ișan își numă-ră
în suflet
atuile cu zecile
seară scăpărînd
ul pe Defunata
tuturor să se
neu eevostru e
provlăvindu-l să
m în chipul lui
r trebui alături
la fel cioplit
aspetele-i
e, pe Bălcescu!

, granitul.
tătător trecutul
noi din efemer
vodim veșnicia,
n cintec înaltă
statul în azur.

AZIL GRUIA

e în cuvînt
tirilnică de întîi
decembrie
noastre fierbinți
rului meu
-âine

Românească

ium boabele-n
spic.

V LUPȘANU

Craiul munților

Urcă-o boare dinspre Crișuri,
Cîntă-un tulnic, zvon nestins,
Geme cedrul din frunzișuri
Și în munți un foc e-aprins.

Tulbure e Arieșul
Și Ampoiul vulburat,
Someșele-nflor cireșul
Unui tun înrourat.

Craiul Munților, Vis Mare,
Ne-nfricat, ne-nduplecat,
Vine dinspre zări călare,
Lîngă noi e, n-a plecat!

Iancu, inimă prea plină
De iubire de popor,
Însetată de lumină,
Iancu, lacrimă de dor

Pe Cîmpia Libertății
Cît romînii-or fi romîni
Arzi, făclie a cetății
Unde moții sînt stăpîni.

Alți goruni cresc din gorunul
Unde dormi în nemurire
Și-s voinici, unul și unul,
Despre tine dînd de știre.

Peste veac tu arzi cu noi,
Întrupat în toți bărbații,
Scump erou între eroi,
Luminîndu-ne Carpații!

Aurel Vlaicu

Fulgere prin veac aleargă
Și pe zări ard păsări-om,
Prin livezi e zvon de iarnă,
Flori zvicnesc din pom în pom.
Pe pămîntul transilvan
A trecut o toamnă iară, —
Bucurii de rod bogat
Cheamă altă primăvară.
Aripile cată vulturi,
Visul, dincolo de gînd,
Vlaicu le-a simțit pe umeri,
Auzindu-le arzînd.
Și-ntr-o toamnă nefirească,
Tulburată de-nflorire,
S-a născut un drum spre stele,
Cu popas în nemurire.

IRIMIE STRAUȚ

Îndurerare

Fără putere e dragostea mea, fără putere,
Dacă te lasă scăpată în brațele
Răcoritoare, ale unui mormînt.

Fără putere e și cuvîntul:
Nici măcar nu-ntorci capul
Cînd te strig și după tine mă cînt.

Într-o astfel de noapte

Vine pe lume Crăciunul, sărbătoare-cu-
ață.
Vine Crăciunul cu colindători.
Într-o astfel de noapte aș vrea să te pot
lepăda,
Singurătate, copilă din flori!

CAROLINA ILICA

Flori de salcîm

Peste drumul
Din fața casei mele
Plutește în aer
Flori de salcîm.

Vai, cum se-ncurcă lumea
Între mirosul de floare
Și cel de trotil!...

N-ar fi păcat să se facă, iubito
În loc de case de cultură
Vestite tăncodroame?

Prea strîmb s-ar vede luna
Prin ochiul mic de periscop,
Iar dulcile noastre-ntîlniri
Ar fi acoperite de foc.

DUMITRU UDREA

La vînătoare

Vino cu mine la vînătoare
Și de dimineață plecă-vom călări
Prin tarla înaltă vînatul tresare
Cu inima dusă și aerul n-ări

Iar cîinii sălbatici cu sînge în dinți
De noi ascultă-vor atunci din greu
Cu prada în gură vor trece cuminți
Și sînge va cade pe degetul tău.

Vei ține de pușcă doar tu să lovești,
Cu plumbii mătăstrii vînatul ușor
Va nimeri cu pene, pluțiri ingrețești,
Mirosuri de pușcă și sînge cobor

Dar stîrnit cerul — fazanii-s în zbor
Iar cîinii aleargă cu capul în sus
Nu rîde cînd vezi căprioare cum mor,
Toverse și pe armă o lacrimă-a curs

Și iată suspină prin cetine cornul
Sub zare și cerul se zbate în grîu
În iepuri de-acum e rege doar somnul,
Tu parcă ești tristă cu păsări la brîu

Joc pușca în mînă cînd stinsă e larma
Înoată pădurea în hohotul său
Ca o amantă mă înjunghie arma
Nu plînge iubito e sîngele meu...

ALEXANDRU DRAGHICI

Decembrie

Decembrie, decembrie, aproape de zăpezi
De calmele apusuri cu ceruri de cobalt
De ciuri mari de brumă agonizînd liliezi
Între un mal al lumii și malul celălalt
cum ne petrecem în gravuri de frunze
printre popoare de mesteceni și alunI
prin aburi de oglinzi și amintiri confuze
cînd dimineața mai mirosea a cărbuni
și ne încearcă tulburi nopțile rămase
în hăzile de zestre cu semne de peceți
și turmele de zimbri ne umblă reci
prin oase
decembrie, aproape zăpadă, dacă vreți

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU

Pillatiană

Bătrîne domn lar lăcrimează via
Rugină dulce-n cănile de lut
Pecinginea s-a-nlins și-a ars cîmpia
Și lemnul soare-n flăcări a căzut
Se sting în bruma rodului tîrziu
Și albe flori s-au răstignit pe geamuri
Cum gîndurile-n ochiul de rachiu
Se-aud aproape carele zăpezii
Cînd rare zboruri spintecă pădurea
Bătrîne domn, în cumpăna amiezii
Doar zeul Pan mai rătăcește-alurea

ION POPA ARGEȘANU

Moment

Cuibul unui porumbel sălbatic
în castanul din curtea spitalului...
Spre răsărit dincolo de ochiul aburit
al ferestrei
plopi subțiri precum un fum de țigară
țin în trident soarele dimineții
departe la marginea orașului cenușiu
la porțile căruia
regimente de porumb moțăie eroic.

Aici în saloanele drapate cu țurțuri
de soare
printre flacoane și comprese sterile
iubirea merge prost, foarte prost.

CORNEL COSTACHE

CURIERUL LITERAR

ulte stîngăcii (Așteaptă-mă la „Poarta sărutului" lui Brâncuși / la timp o să vin), dar, din cînd în cînd, și cîte-o metaforă ecinii rumegă tăcere". Nu e mult, dar, pentru un început de onaru. Imagini bine strînse-n „hățuri", dar, spre finalul L Același răspuns și pentru **I. B. Roșianu. Popa Vasile.** ior să fie neapărat interesante, șocante, dar adevărul lor, mpede conținut de-această mostră: „M-am strecurat me- l ajung la ureche". Mult prea naiv. **Sănduc Cristina.** Poeme v, inspăimîntător de prozaice. **Aura Deleanu.** Unor astfel li versificate: „De cînd m-am despărțit de tine / Atîtea putem spune decît un **categoric nu.** Aceeași apreciere și i Florentina, Tamaș Valerian, Ghenea Atena Carmen, ițurcă, Petruț Lenuța, Stan Vasile, Mircea Grigoriu, Macovei Mitrache, Dinuț Titu, Berescu Natalia, Căpățînă Delia, Ni- u Florențin, Ion Grigoraș, Vasile Dinu, Chelan Helga, Că- escu, Dan Gligor, Silviu Georgescu, Ion Radu Șerbănescu, mișanu, Viorica Dan, Zîrnă Doina, Cozma Vasile, Mocăniță lor Ana, Dan Elena, Ligia Mureșanu, Mircea Dumitrescu- ciu, Grigoriev Daniel, Rada Gheorghiță, Akicov Maria, Mi- rghiță, Sora Adrian, Dumitru-Constantin Munteanu, Ioan , Matei Niculin. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ

A. I. ZĂINESCU

Erata

Erată pentru-acest secol trudnic, douăzeci,
Erată pentru golfurile lui cele mai calde,
Că printr-o piramidă-n care munți se
roagă reci,
Ori printr-un crin o lebădă ce s-ar sui și
cade.

Erată pentru toți, erată pentru prea destin,
Clipele-acestea-ntoarse pe cealaltă parte
Ca niște oseminte scrise, citite mai puțin
Dar și așa fărîme doar, erată într-o carte.

Toate palatele și toate bordeiele acestui
veac
Și toată bătătura — aceasta grea dintre
cuvinte
Din care-un țăran se trage, erată lingă
drag,
Și numără prin somn povești de
mai'nainte.

Semințe roșii pururea însămințate-n nori
Și-n felul lor un tragic covîrșitor ce umblă,
Erată uneori și pentru frați, erată și
pentru surori,
Erată — nu-i așa? — și pentru propria
mea umbră.

La sînii maicii noastre — acum cel mai
fierbinți
Și lîngă pieptul ei, sub lună dacă-l
noapte,
Ca un potop de greieri albi sub un ocean
cu zimți,
Erată la cuvînt, addeem erată și la șoapte.

Mai mult noroc, lumină mai multă printre
nori
Și-un sunet nou, erată la un curcubeu
ce-l ținem
Că-ntoarce veacul iar un scrîșnet de foc
și de mirosori
Și mușcă viermuind din pacea unor mere
pline.

O nebunie sfîntă-n toate și-o risipă-n tot,
Erată pentru că și-n ochi lumina ca o
furtă sare
Erată pentru c-am făcut totul, erată că
n-am făcut tot
Și m-am lăsat mai mult drept pradă la
clipe viitoare.

Dacă acest sfîrșit de veac

Dacă acest sfîrșit de veac ar fi-n cazărmi,
Soldații i-ar da liber, în permisie,
Dacă acest sfîrșit de veac cu ochi diformi
N-ar arăta și niște hărți pe ei cu pete
ninse,
Ca un contabil scos la pensie, prin
demisie,
Dacă acest sfîrșit de veac ar fi-n cazărmi,

Și-ar mirosi a trestii numai și a nori,
A niște ploi cu miezu-n rădăcini,
extatice,
Și mai uman, mai sfînt decît un țipăt de
cocori,
Dacă acest sfîrșit de veac, exantematice
Ca tifosul nu ar atinge și copii și flori
Sau nu ne-ar lua și cerul ca ostatec;
Dacă prin granițe de țări n-ar mirosi a
lod,
Ori dacă prin scoici apoi n-ar mirosi și a
țărm,
Dacă acest sfîrșit de veac ar fi un pod,
Dacă acest sfîrșit de veac ar fi-n cazărmi,
Soldații i-ar da liber, i-ar uita de tot
Și ar pleca să vadă veacurile celelalte —
unde dorm?

Un tren cu oameni de zăpadă

Un tren cu oameni de zăpadă — dar,
oh! —
În ce fabulă se pare că mai intrasem și eu,
Nici n-apucasem să zugrăvesc bine un
curcubeu
Și aerul a și înghețat deodată și s-a
făcut mov.

Am auzit niște țipete troznind undeva-n
ochi, deodată,
Și am văzut niște traverse cum singure
se așază și dor,
Cerul se răsucise brusc, transpira ca un
semafor,
Iar de pe pămînt niște pocnete, parcă, de
vată.

Se întîmplase ceva, nu mai știu,
Că totul era cînd ca un acvariu, așa, cînd
ca un pod
Și trenul acela care trecea și prin zid,
gîfîia chiar și-n glod
Sau dedesubt totul murea și-alerga
străveziu.

Nu mai conteneau nici acei oameni și nici
graba lor
Și deși nu mai nințese demult ei luau
totul cu ei,
Mi se lua chiar și inima și-o preschimbau
în scîntei
Iar lacrima mi-o înghețau ca pe-o
locomotivă în nori.

Mă uitam cît de singur sînt și cît de
săraci,
Zdrențăroși că li se vedea chiar și
sîngele-n vine,
Nefirești că aproape izvorau chiar din ține
Și trenu-i mai smulgea parcă și de prin
copaci.

Niște oameni care nu scoteau nici o vorbă,
în fine,
Și care cu timpul se vor fi și topit
În cine știe ce loc, sub ce nume sau băț
de chibrit,
Însă eu i-am văzut într-un tren ce-nghețа
parcă din mine.

Polemici cordiale

Momentul Waterloo

Scrisoare din partea unei necunoscute
(Fragmente)

Sper că ne-am înțeles, prin urmare, domnule. Puteți să ridicați din umeri, dacă aveți chef, dar să nu-mi puneți întrebări despre cum am ajuns să fiu singură într-o asemenea noapte și să-mi expun ideile unui străin. Sau în parte străin. Pentru că v-am citit, domnule, și cam știu în ce apă vă scăldați. La drept vorbind, tare aș vrea să pot fi și eu atît de naivă, să pot crede și eu, ca dumneavoastră, în ce ziceau grecii despre frumusețe și fericire. Dar nu pot.

Dealtfel, viața mea nu e deloc pasionantă. Cei mai mulți zic: „Viața mea, ce roman!" Eu nu pretind asta. Ce roman să iasă din ce-am trăit eu? Prostii, domnule. Să lăsăm literatura în pace. Sînt o persoană atît de insignifiantă încît sînt deopotrivă de neimportante și hotărîrile mele și slăbiciunile mele. Și apoi mi-aș uza și mai mult inima. Și așa nu mă mai poate ajuta ea mult. N-are rost s-o stresez în plus, povestindu-vă o viață destul de goală. Viața unei femei oarecare, ciopîrțită la trup și la suflet. Pe deasupra nu mai sînt tînără și am alte idei decît dumneavoastră.

Din fericire, logica mea e ca o plasă cu multe ochiuri rupte. Mai am pe unde scăpa. Trăiesc, deci, și tocmai am ascultat un concert de Vivaldi. Vivaldi în noaptea asta? o să vă întrebați. Da, Vivaldi. Muzica lui cu parfum vechi și proaspăt mă face să mă simt ca într-un miez de vară, în miez de copilărie, prin pădurile unde mă jucam. Ce păcat că s-au terminat. Și muzica lui Vivaldi. Și copilăria.

De cînd am venit de la spital n-am mai făcut decît asta. Am ascultat muzică și am citit. Acum recitesc, ce credeți? Viața lui Napoleon. O recitesc deși o cunosc pe dinafară pentru că totdeauna l-am iubit pe micuțul corsican. Nu-i așa că vă miră? Adevărul e că nu-mi ploce să mă văicăresc și n-am subtilități, nu reușesc să înțeleg lucrurile decît în alb și în negru, de aceea, poate, m-am îndrăgostit de un om care n-a respectat decît acțiunea. Eu nu sînt dintre cei care pot să scoată și din boală un avantaj. Și mă interesează Napoleon pentru că sînt ca el la Waterloo.

V-ați gîndit vreodată că și o persoană insignifiantă poate avea un „moment Waterloo"? Nu, cu siguranță nu v-ați gîndit. Dumneavoastră vă gîndiți numai la greci și la statuile Afroditei. Dar să vă explic, totuși. „Momentul Waterloo", zic eu, intervine cînd sîntem învinși de destin și tocmai de aceea forțăm o victorie imposibilă; cînd nu mai avem nici o șansă, dar noi nu vrem s-o recunoaștem, sau nu putem s-o recunoaștem, și atunci ne batem cu toată lumea. Nu mai avem un adversar, ci avem numai adversari. Cei care ne-au fost apropiați ne-au trădat, au fugit, ne-au părăsit. Iar cei care au rămas lîngă noi dintr-un sentiment de onoare sau din jenă nu au încredere în noi. Ne privesc și își dau seama că sîntem învinși. Nu știu cum să ne spună că n-are rost, că ar trebui să renunțăm... Dar nu, în destinul nostru e scris clar „insula Sfînta Elena". Și tocmai de aceea bătălia cu viața trebuie purtată ca să fie pierdută. Încă n-am pierdut totul, mai avem iluzii, trebuie să cunoaștem înfrîngerea pînă la capăt, să bem întreg paharul... Să nu uit, domnule, dumneavoastră cunoșteați acest amănunt? Bonaparte, elev, studia geografia. Sus, la începutul unei foi de caiet, o singură însemnare și apoi gol: „Sf Elena, mică insulă în Atlantic" .... Dar să mă întorc la „momentul Waterloo". Cînd nu mai putem cuceri decît înfrîngerea definitivă și ne batem, de fapt, pentru ea. Parcă n-am vrea să rămînă nici un dubiu în privința asta. Căci după un „Waterloo" toate lucrurile sînt clare. Nu mai e nimic de făcut, nu mai e nimic de sperat. Îți mai rămîne un singur drum, spre insula Sfînta Elena. Bineînțeles, dacă inima îți mai rezistă.

Se zice că Napoleon era un mare visător. Dar visele lui au mers la pas cu acțiunile lui. El a transformat ținutul în voință. Așa e bine. Eu am înțeles asta abia înainte de operație, în șapte nopți în care am cunoscut deplina, adevărata singurătate pe care n-a cîntat-o nici un poet.

N-aș vrea să credeți cumva că n-am simțul ridicolului. „Waterloo"-ul meu n-a fost spectoculos. O amărîtă de bătălie, acolo, în care n-au fost decît cîțiva combatanți. O luptă fără surle și trîmbițe. Cu puțin noroi și cu destulă singurătate. La urma urmei, fiecare avem nu numai bătăliile de care sîntem în stare, ci și înfrîngerile pe care le merităm. Ale unora sînt răsunătoare. În cazul lui Napoleon a trebuit să se stringă toată Europa ca să-i trimită în surghiun pe insula Sfînta Elena. La alții e deajuns o piedică, o boală sau un nenoroc. Asta e. Tot Waterloo se cheamă că a trăit.

Acum pricepeți ce este „momentul Waterloo"? Cînd încercăm prea mult pentru că nu mai e nimic de făcut. Cînd, în realitate, toate sînt decise. Cei din jurul nostru înțeleg asta. Numai noi, în marea noastră mîndrie oarbă care sfidează destinul, nu vedem nimic. Nu înțelegem nimic. Ieșim din cort și încă mai credem că izbînda poate fi a noastră. Încă mai vorbim despre noroc. Încă ni se pare că nu e totul pierdut. Și că am putea, cu puțină șansă, să recucerim totul. Oricum, ne spunem, e marea noastră bătălie. Ea va decide. Și, prin urmare, credem că Waterloo e o răspîntie.

De fapt, Waterloo n-a fost niciodată o răspîntie. Acolo există un singur drum, spre insula Sfînta Elena. Dar vă mărturisesc că eu nu l-aș fi iubit niciodată pe Napoleon dacă ar fi renunțat să se bată la Waterloo. Pentru mine, acolo a fost el, într-adevăr, mare. Toate celelalte bătălii ale lui nu înseamnă nimic fără Waterloo. Ele n-au fost decît pregătirea Waterloo-ului. E ușor să fii Napoleon cînd învingi, cînd drapelele fluturâ în vînt după victorie și armata te aclamă: „Vive l'empereur!" Dar e greu să fii Napoleon cînd știi că peste cîteva ceasuri poți pierde și totuși, ieșind din cort, nu eziți; să știi că nu mai ai aproape nici o șansă și tocmai de aceea să înfrunți lupta. Nu e grandios, domnule? Austerlitz-ul și toate celelalte victorii ale lui Napoleon nu mă interesează decît în măsura în care ele l-au dus la Waterloo.

Mai ales în noaptea aceasta cînd am senzația că am rămas singură pe cîmpia de la Waterloo și de aceea vă scriu. Și asta e o formă de bătălie, nu?

OCTAVIAN PALER

Simple note

Spiru C. Haret

Am mai scris despre el și i-am pomenit năzuințele și luptele care-l mistuiau, limpezimea de cuget și exemplara sa dezinteresare, tenacitatea și ctitoriile lui, meritele în sine ale omului de știință și ale reformatorului social și politic — în toate actele și faptele preocupat de ridicarea și consolidarea neamului și de ajutorarea păturilor obijduite — ca să nu fie nevoie să revin. Cred, dealtfel, că în linii mari, e știut bine, fie din studiu, fie din oralitate, în întreaga și luminoasa lui complexitate și altitudine.

Se născuse în februarie 1851 și a decedat, la 61 de ani, în 17 decembrie 1912. Și Nicolae Iorga, în necrologul ce i-l va dedica atunci, îl încheie așa: „Cînd însă, din adîncurile, astăzi triste, ale mulțimii care l-a văzut adesea, care s-a mîngîiat prin el și a nădăjduit întrînsul, se va ridica sfielnic la fiecare, dar la toți împreună, puternic și zguduitor — pentru nesimțitori și dușmani — strigătul durerii celei adevărate, acest om de bine care a trăit pentru dreptul și suferința altora, se va mîngîia în lumea cea nouă și va înțelege că obosnele care acuma au încetat pentru dînsul, n-au fost în zădar".

Curînd, așadar, — și repet: la 17 decembrie — se vor împlini șapte decenii de cînd a pășit în teritoriile tihnelor și tăcerilor de dincolo de noi. Prilej să-i cinstim aducerea aminte și să-i dau în vileag cîteva urme caligrafiate de mîna lui — ce se publică astăzi pentru întîia oară — care vor arăta cu elocvență cititorilor noștri, atît alcătuirea interioară, cît și comportamentul de viață al marelui Haret.

Sînt 7 scrisori, dintre care primele patru au antetul: **Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor — cabinetul Ministrului,** ultimele trei fiind scrise pe obișnuita hîrtie de corespondență și, în afara lor, o însemnare pe decupajul unui articol nesemnat, din suplimentul științific al vechii gazete **le Temps** în care se propun soluții noi pentru învățămîntul secundar din Franța — toate trimise lui Ion Simionescu — iar la capătul lor voi reproduce, avînd același destinatar, conținutul unei epistole din 1925 al văduvei Ana Spiru Haret. Și încep, respectînd ordinea datelor, cu însemnarea ca o apostilă, care în fond e o simplă întrebare ce Spiru Haret, aflat la Viena, o pune lui Ion Simionescu, pe articolul tăiat din ziarul **le Temps**:

Viena, 2/15.I.1902

„Nu crede oare d. Simionescu că ar fi bine a se face o campanie prin presă și prin conferințe, între profesorii de științe experimentale pentru a se realiza și la noi, mai bine decît acum, aceste deziderate? Haret."

Precizez că în 1902 Spiru C. Haret era pentru a doua oară ministru al învățămîntului — mai fusese în 1897 și va mai fi apoi titular al departamentului în 1904, 1907 și 1909 — că era în vîrstă de 51 de ani, iar Ion Simionescu nu avea încă 29, dar se impusese prin calitățile lui de tînăr și Haret cu darul de a descoperi — fără să greșească — valorile umane, îl intuise și îl aprecia ca atare. Și întorcîndu-ne în epocă, să-i parcurgem textele:

București, 2 mai, 1904

„Domnule Simionescu,

La scrisoarea ce mi-ai adresat, cu data de 8 mai, îți răspund că s-a prevăzut pentru excursiunile și cercetările geologice în bugetul Casei Școalelor, statul nr. 4, suma de 1500 lei iar dintr-un alt fond încă 1000 lei. În ce privește biletul pe Căile Ferate să-l cumperi din suma de bani ce ți s-a acordat și pentru ca să te coste mai puțin, să ceri Ministerului să intervină la direcția Căilor Ferate pentru a-l considera, pentru serviciul public. Haret".

Valea-Călugărească, 7 august 1907

„Stimate Domnule Simionescu,

Îți mulțumesc pentru frumosul și substanțialul D-tale raport privitor la examenele de absolvire. Am luat note din el, de care voi ține seamă, în marginile putinței. Raportul **am pus să se publice în Buletin,** ceea ce sper că nu te va supăra. Vorbești în raport despre un bun director de gimnaziu din Iași înlocuit **din cauze politice.** Teminu-mă, ca nu cumva parte din vină **să nu fie și a mea** — lucru prea posibil, cu toată paza mea — te rog să fii bun a-mi comunica în mod confidențial numele celui înlocuit, ca să-l cunosc măcar pentru altă dată. Nu se știe cînd se poate ivi ocazia unei reparații. Devotat, Haret".

Valea-Călugărească, 23 august 1907

„Stimate Domnule Simionescu,

Îți mulțumesc pentru informația ce mi-ai dat despre d. Briul; am totdeauna nevoie să cunosc pe oamenii buni de treabă. Îmi pare rău de ce s-a făcut cu el. Voi căuta să repar. Pe Cotov îl voi medalia îndată ce se va întoarce Regele. Pentru laboratorul D-tale mie mi se părea că am dat ceva. Se vede că m-am înșelat. Cercetez acum și voi face ce voi putea. Devotat, Haret".

București, 14 noembrie 1908

„Stimate Domnule Simionescu,

La scrisoarea D-tale din 29 octombrie, răspund că pentru publicația despre care mi-ai scris că ar voi să o facă Facultatea de Științe din Iași, aș putea da un ajutor pînă la **600 lei.** Devotat, Haret".

București, 26 martie 1912

„Stimate Domnule Simionescu,

Răspund scrisorii D-tale că nu am uitat cererea ce mi-ai făcut într-o zi la Academie; dar pînă acum mi-a fost imposibil să găsesc vreme liberă, fiind foarte ocupat cu lucrări grele și urgente. Peste opt zile plec în străinătate pentru două luni. Acolo fiind mai liber, sper să pot scrie ceva și-ți voi trimite. Dar să știi că eu nu sînt deloc ceea ce se numește **un autor fecund,** de aceia care au în fiecare zi cîte o idee și care știu s-o exprime într-un număr infinit de pagini.. Al D-tale devotat, Haret".

București, 28 martie, 1912

„Stimate Domnule Simionescu,

Am reușit să găsesc vreme ca să scriu înainte de plecare articolul ce mi-ai cerut și pe care ți-l și trimit. Precum vezi, deși subiectul e interesant, articolul nu e lung, pe de o parte, pentru că nici știința mea asupra materiei nu merge prea departe și, pe de alta, pentru că-mi lipsește îndeminarea de a spune cu vorba multe cele ce am de spus. Te rog numai să vezi dacă se potrivește pentru revista D-tale. Dacă însă din vreo cauză oarecare nu s-ar putea publica, te rog foarte mult să mi-l trimiți înapoi, ca să nu mai fiu silit să-l scriu a doua oară. Al D-tale devotat, Haret".

Astea sînt scrisorile lui Haret. Și, așa cum am făgăduit, o transcriu pe aceea a soției lui:

București, 25 iunie 1925

„Domnule Simionescu.

Cu adîncă emoțiune am primit ieri cărticica Dvoastră, despre Haret; am deschis-o, am răsfoit-o și mi-am pus-o în cufăr, s-o citesc fără grabă, în liniște, la vie, unde plec mîine dimineață, pentru toată vara.

Sper că veți fi primit carta poștală ce-am pus eu însumi la cutie, din gară, plecînd la 5 februarie, la Paris, precum și carta de la Paris, de la 15 februarie.

Vă spuneam că am căutat prea în pripă și nu mi s-a părut că aș putea face un triaj potrivit. Corespondența e numeroasă. La toamnă, întorcîndu-mă, voi relua-o filă cu filă, să văd ce s-ar putea publica de pe acum.

Dac-o mai trece vreme, probabil că se va putea publica aproape în întregime.

Moldova lui Haret își aduce aminte ce fiu iubitor a fost și cu evlavie îl evocă. Mai acum cîteva săptămîni a fost într-un sat umil, o ceremonie duioșă în amintirea lui; i-au ridicat sătenii din Răcăciuni un bust de bronz de toată frumusețea și l-au dezvelit în prezența guvernului și a poporului din sat și împrejurimi. Eu nu m-am putut duce, ci am trimis pe doi din nepoții lui, care s-au întors mișcați de acea slăvire curată a celor mici, pe care i-a iubit el atît!

Mulțumindu-vă încă pentru atențiunea ce mi-ați arătat, vă rog să fiți bun să mă înscrieți printre abonații publicației „Din Lumea Largă", din care am mai multe numere, dar pe care aș dori s-o primesc regulat. Îndată ce voi ști costul îl trimit prin mandat poștal. Cu cele mai alese sentimente, Ana Spiru Haret".

Închei fără comentarii, fiindcă nădăjduiesc că oricine va prinde superba lecție de modestie și de cuviință, care vine din timpuri duse și de atît de sus, pentru cei mai mulți dintre noi, care l-am uitat sensurile și l-am pierdut bunul obicei.

L. KALUSTIAN

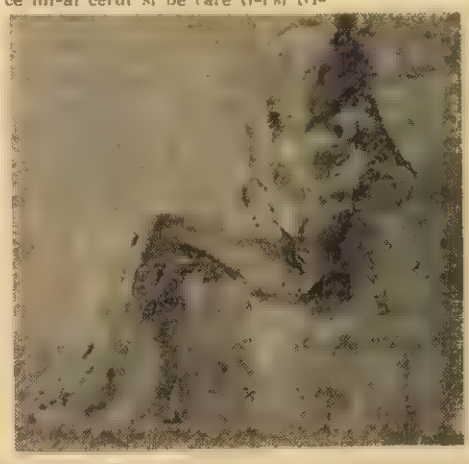

În acest număr ilustrații de Luminița Frățila

Pe drum ducător și neîntorcător

Întîmplarea a făcut ca de curînd să mă preumblu prin saloanele, coridoarelor și laboratoarele prin care în urmă cu numai trei ani își purta pașii abia simțiți, oficiindu-și profesia în care era atît de dotat și de sigur, eminentul cardiolog **Ghiță Bunghez,** produs al acelei instituții medicale unice la noi numită ASCAR, cum ar trebui să se numească și acum cînd a devenit stație pilot colaborativă a Organizației Mondiale a Sănătății. Este într-adevăr aprecierea cea mai înaltă ca după moartea unui om toți colegii săi de muncă să și-l reamintească în cele mai luminoase ipostaze profesionale și umane. Asemenea rechemări în memorie ale figurilor și faptelor de excepție ale celor trecuți în neființă, uneori atît de dureros de devreme ca în cazul lui Ghiță Bunghez, nu sînt decît acele **energii postume** pe care marele Octavian Goga le reclama pentru contemporani.

Am fost și eu pacientul dar mai ales prietenul de-o vîrstă al lui Ghiță Bunghez, prietenie pe care trebuia s-o împart cu numeroși oameni de la simpli țărani, sosiți de sub streașina munților, la personalități ale culturii. Orizontul său cultural era destul de larg, ceea ce m-a convins cu prisosință pe vremea cînd colaboram cu el la pagina științifică a revistei „Viața studențească", al cărei spațiu îl depășea nu o dată cu propunerile și sugestiile sale. Ghiță Bunghez era înzestrat și cu un „violon d'Ingres" în materie de literatură și pe lîngă o serie de versuri care i s-au cîntat ani la rînd la radio mi-amintesc că cu cîteva luni înainte de moarte îmi oferise un florilegiu de epigrame al căror ascuțiș în loc să impungă deveniseră mugur și floare, răspîndind mireasmă și culoare. Din păcate, datorită îndărătniciei confraților de la „Muncitorul sanitar" nici măcar cîteva din aceste epigrame n-au apărut în paginile acestei publicații unde își aveau locul de drept.

Fără îndoială însă că ceea ce l-a făcut pe el atît de iubit de colegi și căutat de bolnavi a fost știința în tămăduirea atîtor oameni suferinzi, știință nu o dată materializată în lucrări de referință cum a fost, între ultimele, solida monografie despre urgențele cardiace scrisă în colaborare cu una din marile personalități ale cardiologiei românești, conferențiar doctor Radian Petrescu.

Mi-l amintesc pe doctorul Ghiță Bunghez pe cînd lucra la primul stimulator cardiac românesc extern împreună cu o altă eminență a cardiologiei noastre, doctor Dinu Drăghici și cu electronistul Goldstein, dacă țin bine minte. Oricum, acest stimulator ce purta la început inițialele B.D.G. s-a experimentat și aplicat cu succes la Clinica din Tg. Mureș pe vremea cînd aceasta funcționa sub conducerea reputatului prof. dr. docent Ion Pop D. Popa.

Dar poate că amintirea cea mai luminoasă pe care i-o port e cea de la susținerea lucrării de doctorat, moment la care ținuseră să fie de față nu numai autoritățile medicale ce urmau să-i acorde acest titlu, înainte de toate conducătorul lucrării și neuitatul întemeietor al ASCAR-ului acad. prof. C.C. Iliescu, ci un număr mare de personalități medicale, ca să nu-i mai punem al socoteală pe colegii de clinică prezenți aproape cu toții în amfiteatrul de la I.M.F. Din multele pledoarii pentru conferirea înaltului titlu științific mi-a rămas în minte parafraza profesorului Aurel Păunescu Podeanu care în locul cunoscutei „Le style c'est l'homme" a lui Buffon spunea caracterizînd personalitatea laborioasă a lui Ghiță Bunghez „Omul e stilul".

Și nu greșea căci chiar dacă cu sănătatea subminată de unele „mici greșeale" cum le numea Eminescu, a plecat în plină putere creatoare, cînd inteligența, talentul și generozitatea sa umană plină de dăruire ne-ar fi rezervat poate remedii memorabile pentru mult solicitatele noastre inimi, Ghiță Bunghez „rămîne mai mult decît o amintire frumoasă", cum spunea poetul generației căreia îi aparținea, adică un stil de a sluji omul în tot ce are el mai de preț și mai nobil: inima sa.

NICULAE STOIAN

Premianți hors-concurs

Cine este priceput în ale comerțului știe că un bun negustor este acela care dă atenția cuvenită vadului. O unitate, indiferent de profilul ei, care nu are vad, practic este o unitate falimentară. Din păcate acest principiu nu este aplicat decît în foarte mică măsură de majoritatea celor care muncesc în spatele tejghelelor. Cu atît mai mare ne este bucuria cînd putem aminti de o unitate de alimentație publică, care în mai puțin de un an și jumătate a reușit să respecte acest principiu, deci să-și facă vad : **Berăria Rahova.** Sîntem siguri că foarte mulți dintre cei care i-au păsit pragul s-au întrebat : De ce Rahova ? Tuturor sîntem datori să le spunem ceea ce la rîndul nostru am aflat de la directorul Fabricii de bere Rahova, Cornel Nicoda : Pentru simplu motiv că dorim să dăm posibilitatea bucureștenilor să se convingă de cel puțin două lucruri : berea produsă de noi este foarte bună și numai berea servită la halbă păstrează toate calitățile cu care a fost investită la fabricare. Fiind o unitate reprezentativă era firesc să se numească precum fabrica noastră.

Pornind de la aceste afirmații, responsabilul berăriei, Aurel Bolba, și Constantin Dinconu au ținut să deschidă o unitate pe specific care din cauza poziției avea din start un mare handicap : renumite unități de alimentație publică o împresoară aproape din toate părțile. Nu a dezarmat în fața acestei greutăți pentru că și-a zis : trebuie să ne facem vad, deci să avem clientelă stabilă, deci servicii ireproșabile deci, atragerea unor clienți permanenți. Sigur că drumul începutului nu a fost presărat numai cu succese, dar profesionalitatea a învins și iată că la nici doi ani de existență, berăria ne-a invitat la prima sa expoziție culinară. Această expoziție s-a dorit o replică la toate manifestările de acest fel care s-au organizat în București, fie de rețeaua comercială, fie de unitățile aparținînd Ministerului Turismului, manifestări la care berăria Rahova nu a putut participa, fiind afiliată altor arii organizatorice.

În stradă, un mic panou anunța și poftea clientela să viziteze expoziția culinară pregătită chiar în noaptea aceea de tînărul bucătar Gheorghe Tulimeanu, care la 34 de ani se poate lăuda cu elogiile primite din partea tuturor specialiștilor care au vizitat, admirat și gustat cele peste 40 de piese, ca să folosim un termen consacrat. Expoziția de la berăria Rahova ne-a plăcut pentru că piesele expuse erau mai aproape de gustul nostru, pentru că nu s-a făcut abuz de gelatină, pentru că am văzut alături de piese ornamentate virtuos, mîncăruri clasice românești ca : faimoasele sărmăluțe (pregătite surpris), ciolanul cu fasole sau cu varză, care completau perfect numeroasele preparate unde legumele erau folosite abundent. Dar pentru că sîntem la o berărie am fost tentat să degustăm specialitățile preparate în sos de bere : cremvurști în sos de bere și antricotul de vacă pregătit așijderea. Ne-a atras în mod special atenția salata à la Rahova, gîndită și preparată după o rețetă care aparține șefului de unitate. Localul dispune de 10 saloane, mobilate cu gust și ingeniozitate, în funcție de destinația pe care o au. Ospătarii și ajutorii lor au fost selectați de ochiul competent și foarte rutinat al șefului de sală Ion Iofciu, un tînăr perfect modelat pentru meseria pe care și-a ales-o, totdeauna cu o ținută impecabilă, gata să intervină cu sugestii competente atunci cînd cei de la masă simt nevoia unui sfat.

La berăria Rahova vin : artiști, tineri, pensionari. Mereu prezent în mijlocul lor, Aurel Bolba ne-a declarat că nu există mulțumire mai mare pentru el decît atunci cînd recunoaște la mese clienții casei. La plecare am fost rugați de către șefii de unități să consemnăm faptul că berăria Rahova se dorește o unitate model, populată de lucrători aleși bob cu bob în scurtul timp de cînd funcționează. Nu trebuie să neglijăm nici personajul din „sala mașinilor", din păcate niciodată prezent în saloane, dar totdeauna receptiv la observațiile clienților.

Apropo, cînd vom avea plăcerea să vedem pe bucătarul-șef, în costumul său tradițional, plimbîndu-se printre mese pentru a da lămuriri, dar și pentru a primi direct observațiile celor care vizitează unitatea ? Ar fi un pas înainte, pe care îl așteptăm.

DAN BÎRLĂDEANU ■

Cînd se pierde busola demnității

Pe lîngă repulsia firească provocată de orice faptă antisocială, unele stîrnesc și o adevărată stupefacție.

„Cum ? ! S-a pretat cutare la așa ceva ? !..."

Într-adevăr, în privința impresiilor, nu putem pune semnul egalității între activitatea unui borfaș cu antecedente penale și o delapidare, abuz sau luare de mită, infracțiune al cărei autor este un ins care ocupase pînă în clipa demascării o funcție de răspundere, se bucurase de încrederea celor din jur.

Sub acest ultim aspect este exact ceea ce se poate spune despre **fosta** inginer-șef de la C.A.P. „30 Decembrie", județul Giurgiu, ROZALIA JOJA.

Să ajungi într-o asemenea funcție, presupune, indiscutabil, pregătire superioară de specialitate, experiență, calități moral-profesionale și nu în ultimă instanță politice de factor responsabil într-o unitate economică. Este adevărat că titlul de inginer, funcția de inginer-șef, calitatea de membru al comitetului comunal de partid au fost cucerite prin muncă îndelungată, prin merite personale. A te menține sau a evolua în ierarhia socială presupune a fi în pas cu cerințele vieții, ale progresului, a-ți face în continuare neobosit datoria, a-ți păstra neștirbită demnitatea..

Cum a fost oare posibil ca inginera Rozalia Joja să „uite" această esențială condiție a existenței onorabile ?

Pentru mulți dintre cei ce o cunosc, dintre cei care i-au acordat încredere, vestea răspîndită recent cu privire la prinderea în flagrant de către o echipă formată din procuror și cadre de miliție din județul Giurgiu, a inginerei Rozalia Joja pentru **luare de mită**, a fost de-a dreptul uluitoare. „Cum ? ! A fost ea în stare..." Într-adevăr, nici cadrelor de miliție care au obținut inițial date despre activitatea frauduloasă în care s-a implicat cea în cauză, nu le-a venit să creadă că sesizările pot fi reale. De aceea, au și acordat maximum de prudență primelor verificări discrete. Nu cumva să fie știrbit prestigiul unui om corect. Rozalia Joja își știrbise însă mai de mult prin propriile fapte, prestigiul pe care îl cucerise cîndva. Tentată de avantaje suplimentare, și fără muncă, ea și-a pierdut la un moment dat busola demnității. Prinderea în flagrant a fost realizată în momentul în care inginera Rozalia Joja primea o sumă de bani pentru acordarea de terenuri unor cetățeni pentru cultivarea de usturoi.

Din primele cercetări a rezultat îndubitabil că în ultimul timp Rozalia Joja a pretins și primit de la mai mulți locuitori din zonă suma de peste **30 000 lei** pentru acordarea de terenuri, la diferite persoane, în dauna intereselor cooperativei agricole de producție.

Dat fiind gravitatea faptelor comise de Rozalia Joja, organele în drept au destituit-o imediat din funcțiile deținute, fiind reținută pentru cercetări.

MIHAI GROZAVU ■

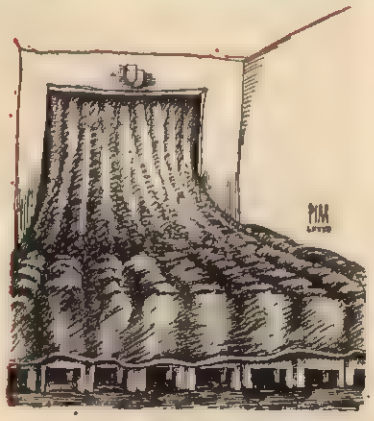

MIHAI PÎNZARU-PÎM ■

RUDI SCHMUCLE ■

Cușca Șuflerului

Ventura (V)

După reinceperea ostilităților, Robert de Flers revine la Iași.

Ventura joacă puternica dramă a lui Ibsen, „Nora", cu Tony Bulandra și Ion Manolescu. În fruntea armatelor aliate ce veghează eroic soarta României, eliberarea ei de sub cizma prusacă, același general Henri Berthelot conduce operațiile frontului din Balcani. La Iași are loc premiera piesei lui de Flers, „Evantaiul", dată în onoarea autorului. Ventura transformă reprezentația într-o vibrantă manifestație pentru Franța. Intenția lui de Flers de a vorbi la începutul spectacolului fiind zădărnicită, tragediana apare la rampă și susține că alocuțiunea nu are dezlegarea cenzurii. Sala se dezlănțuie. Lumea scandează numele dramaturgului. Și marea interpretă, profitînd de caldul entuziasm, îl aduce de mînă în fața publicului, pradă iureșului ovațiilor...

Se stinge în Cetatea de scaun a durerilor românești, încărcată de dezamăgiri, cu părul alb, însă numai la 64 de ani, Aristizza Romanescu, nașa Venturei — în scripte Maria Aristița Ventura. Cea care fusese marea glorie a scenelor noastre este redată pămîntului, la Cimitirul Eternitatea, și sufletul tragedienei suportă greu alt moment de cutremurare...

Vara, călduri sufocante și Iașul face din fiecare grădină o combinație teatrală. Revista e la mare preț. Ventura nu se dă în lături, nu disprețuiește genul axat pe actualitate. Cunoaște că și Aristizza jucase revistă și cîntase cuplete la șantan, la Galați. Își reamintește debutul ei parisian într-o boată obscură „La Bodinière", înaintea examenului de admitere la Conservator. Întrebată de director ce știe să facă, răspunsese alandala : „De toate". Și la cererea numelui pentru a fi anunțată, dăduse numele Ventura inversat. Arutnev, pseudonim cu care tatăl semna articolele la gazetă. Cînd patronul localului află de strălucita-i intrare la Conservator și că ea e de fapt trimbițata Ventura, îi majorează gajul inițial, de la 60 la 150 de franci pe lună... Deci, imensa tragediană nu persiflează popularitatea noului gen ce începe să se înscăuneze. La Arena română din strada Păcurari joacă după „Evantaiul" în revista „Spre București", scrisă de frații Alexandru și Nicu Kirițescu. De Flers e nelipsit de la grădină. Idilă între Ventura și ol.

Din țara liberă în teritoriile robite încep să treacă doar acei ce posedă mult așteptatul „Ausweis". Iancu Brezeanu și Constantin Tănase au dificultăți.

Ofensiva aliată din Vest se intensifică. Trupele de sub comanda generalului Berthelot înaintează în Balcani. Simțind strînsoarea cleștelui, actorii germani care de la începutul ocupației beneficiau de scena Naționalului pentru reprezentațiile lor — trupa românească jucînd la Comedia, actualul Majestic — abandonează teatrul. După cei doi ani sacrificați pe altarul patriei, Marioara Ventura, socotind că victoria nu mai are mult pînă să fie aclamată, părăsește Iașul. Cu ea pleacă și de Flers.

11 noiembrie 1918 : semnarea armistițiului. Ventura, care se reîntorsese la Paris, trăiește fericirea victoriei. Va sublinia marele eveniment într-o scrisoare expediată mai tîrziu în țară : **„Am trăit la Paris victoria, am văzut armatele gloriase trecînd pe sub Arcul de Triumf, același Arc de Triumf care cu ani în urmă oțelise și emoționase sufletul meu de fetiță neștiutoare".**

Demult marea artistă frămîntă în ea dorința de a-și face un teatru al ei în țară. Teatru care să-i concretizeze patima unui elevat repertoriu, ideile, rafinamentul și experiența. Reușind, s-ar stabili definitiv la București, dînd grai și dramaturgiei autohtone care-o preocupă, lăsînd Parisul pe planul doi. Dar este invitată la Comedia Franceză și i se propune angajarea. Dreptul ei, premiul I de tragedie la absolvirea Conservatorului, cum stipulează însuși regulamentul secularei instituții. Nu dă răspunsul definitiv, așteptînd rezultatul sondărilor din țară. La plecare îi iese în cale de Max, care de la moartea lui Mounet Sully (1916) tronează încoronat cel mai mare tragedian al Franței și al lumii. Rafinatul compatriot, ce-i lăsase în carieră și viață noian de grandioase dulci eresuri, o strînge nostalgic la piept, declarîndu-i :

— În ochii tăi îmi văd tinerețea și țara...

Ventura se pierde pe Champs-Elysées ca pe Calea Victoriei de-acasă...

Revine în țară cu Robert de Flers, acesta reluîndu-și atribuțiile în România. Este prezentă și fericită să-și dea concursul la deschiderea Teatrului Național, moment solemn, în care slujitorii primei noastre scene se reîntorc în casa lor, reintră în drepturile lor inalienabile. Încadrată de soldați și ofițeri francezi, tragediana și meșterul Nottara dau tîlc, pe franțuzește, versurilor lui Rostand — actul III din „L'Aiglon" — în cadrul unui festival îndelung aplaudat. Cu ocazia prezenței armatelor aliate în București, la Teatrul Național se reprezintă comedia lui Robert de Flers, „Amorul veghiază". aclamațiile subliniind participarea autorului. Ventura revine în Compania Bulandra. Începe cu „Marșul nupțial". Publicul o ovaționează în delir, neuitîndu-i măsura sacrificiilor din cutremurătoarea epocă a războiului. Reluînd „Evantaiul", cu enorm succes, același de Flers îi preamărește arta în causerla despre „Marile cochete ale teatrului", pe care o ține înaintea spectacolului. Puternică fraternitate româno-franceză.

GABY MICHAILESCU ■

Ceea ce îmi producea o oarecare îngrijorare, la începutul acestor gînduri despre sinergetică, s-a confirmat. Mai mulți prieteni și cunoscuți, obișnuiți probabil cu articole ceva mai „ușoare", mai pe înțelesul tuturor, mi-au reproșat, zilele acestea, că în primul material, despre fenomenele sinergice, am fost „cam greoi", că nu s-a putut reține „totul". De acord, nimeni în lume nu poate reține totul, dintr-o singură lectură, mai ales dacă aceasta se referă la o știință nouă, în care și la care concură, practic, toate științele de pînă acum. Totuși, îmi îngădui o observație cu caracter general.

În mai multe etape ale dezvoltării științei și tehnologiei, atît slujitorii direcți și creatorii acestora, cît și beneficiarii lor, au căzut în „plasa" unei senzații, oarecum reconfortante : anume că ceea ce se clădise pînă atunci, ceea ce se cunoștea și devenise un sistem armonios structurat, reprezenta fie un „edificiu ultim", fie concluziile „absolut suficiente" pentru viața socio-economică. Din fericire, salturile care s-au realizat și au determinat progresul cuprinzător al cunoașterii omenești nu au ținut seama de asemenea păreri, iar factorii dezvoltării nu s-au lăsat impresionați de nici un fel de plîngeri, critici sau boicoturi împotriva noului, continuînd accelerat spirala infinită a pătrunderii omului în legitățile firii și ale universului. Nu e deloc simplu să alergi 100 de metri în 10 secunde sau să conduci un avion. Pentru ambele situații e nevoie de antrenament, de o sumă de cunoștințe și condiții prealabile. Același lucru este adevărat, cu mult mai adevărat, în cazul în care dorim să înțelegem tainele materiei, legile de evoluție ale organizării ei, legitățile vieții și ale gîndirii creatoare, cînd ne propunem — și nu avem de ales în această privință, orice profesiune vom avea în viitor — să ne realizăm personalitatea noastră activă în concordanță cu exigențele celui mai înalt umanism și cu mijloacele de maximă eficiență în societate.

Sinergetica este mai greu de reținut, ca orice cunoștință nouă și complexă, deoarece ea ne impune o nouă viziune asupra fenomenelor și evenimentelor din noi și din lumea înconjurătoare, din întregul univers. Această nouă viziune nu se încadrează în tiparele vechi, nu face rabat la rigoare și nici nu e pe placul oricui, întrucît, ca orice știință nouă, ea caută să ne prezinte lumea și fenomenele din aceasta așa cum sînt ele și nu cum le dorim noi. Legile, structurile și evoluțiile din univers nu sînt cum am vrea noi, oamenii, ci așa cum sînt în eternitatea existenței lor. În cazul model sau al altor activități umane, putem impune criterii și legități proprii. Nu avem însă nici o șansă să facem acest lucru cu materia, cu esența ei, cu legile fundamentale care o guvernează pe fiecare nivel de organizare (nivele pe care le-am menționat în primul material).

Știința clasică, după cum se știe, a încercat, un timp să ne obișnuiască cu ideea că procesele din univers nu strică stabilitatea și permanența structurilor existente. Catastrofele cosmice (nașteri sau dispariții de stele și planete), salturile structurale pe pămînt, însuși fenomenul vieții — întrucît nu intrau în canoanele cunoscute — erau considerate pur întîmplătoare sau accidentale. Universul pe care îl vedem acum, prin ocularele sinergeticii, ne dezvăluie o infinitate de procese evolutive, absolut peste tot, mai lente sau mai rapide, care conduc la nesfîrșita diversitate de fenomene, lucruri și ființe, la nivele tot mai înalte de complexitate. Iar unul din fenomenele esențiale și copleșitoare din univers — superbul fenomen al vieții — nu ne mai apare, astfel, nici întîmplător și nici ca un dar al unei zeități cu barbă și nimb, de a cărei răzbunare trebuie să te înfricoșezi continuu, ci, dimpotrivă, ca o consecință firească a modului în care poate evolua substanța, cîmpul și informația făcute împreună ghemotoc și organizate potrivit cu legile sinergeticii.

Creatorilor adevărați, din știință, tehnică sau cultură, le este străin sentimentul de îngîmfare sau autosuficiență. Iar cînd nu pot să înțeleagă sau să facă ceva o recunosc deschis și sincer. Așa stă situația, bunăoară, cu nivelul de organizare a cîmpului fundamental. Știm că organizarea acestui nivel diferă de organizarea materiei în celelalte patru nivele accesibile omului. De asemenea, avem temeiuri experimentale, unele din ele originale, românești, să subliniem faptul că din structura, încă nedefinită — deocamdată îi spunem haos — a cîmpului fundamental energetic-informațional, țîșnesc în existență, cînd conlucrează mai multe forțe sau condiții, entități organizate sau ordonate, cum sînt particulele nucleare, ce se pot agrega în nuclee atomice, în atomi și molecule. Fiecare din aceste entități este o structură care închide în ea energie densificată, informație sub formă de legi proprii și canale de legătură cu cîmpul fundamental, ca și cu lumea celorlalte patru nivele. Unele din aceste entități, cum este majoritatea particulelor nucleare, trăiesc efemer, abia se nasc și, după aceea, fie se întorc în oceanul infinit al cîmpului fundamental, fie se transformă succesiv în alte forme structurale elementare. Mai trebuie spus că potrivit unei teorii sinergetice românești la care sînt coautori colegul meu Gheorghe Lucaci și subsemnatul, geneza unei particule, a unui atom sau a unei molecule se realizează din interferența unor factori de cîmp fundamental, asemenea nodurilor unei plase de pescari. Potrivit cu aceeași teorie, orice entitate astfel generată, conlucrează atît cu cîmpul fundamental, cît și cu alte entități, prin canalele de legătură sau interacții. Toate entitățile de acest fel sînt, de fapt, receptoare și emițătoare de unde de energie și informație pe frecvențe care reprezintă armonice sau subarmonice ale unei lungimi de undă caracteristică universului nostru.

Obiectele sau ființele care se găsesc pe nivelele superioare de organizare a materiei nu sînt altceva decît structuri agregate sinergic din elemente mai simple, care la rîndul lor se integrează din molecule, atomi, particule, informație (legi) și cîmpuri de legătură. De aici rezultă o legitate generală : **orice entitate din universul nostru (lucru sau ființă), fiind o structură receptoare-emițătoare, se leagă, mai tare sau mai slab, cu toate celelalte entități și cîmpuri, prin canalele de interacție stabilite, prin unde de interferență.**

E necesar să facem o precizare deosebit de importantă, legată de modul în care se nasc entitățile din cîmpul fundamental. **Orice geneză de structură în universul nostru se realizează la neechilibru, atunci cînd forțele conlucrătoare pot, cu maximă eficiență, să se coreleze și să densifice energia și informația în entități distincte.** Aceasta este a doua lege generală. Dacă structura nou născută nu rezistă factorilor externi perturbatori, prezenți pretutindeni, ea se va transforma în altceva sau va dispărea, întorcîndu-se în neființă — adică în „ciorba primară" a cîmpului fundamental. Sinergetic vorbind, geneza structurilor se realizează printr-un compromis între două tendințe contrarii : pe de o parte, **stabilitatea** — care, dacă e „prea dură", împiedică evoluția — iar pe de alta, **adaptabilitatea** — care, dacă e „prea rapidă", conduce la destrămare.

Cînd doi atomi se leagă într-o moleculă, noua entitate va avea o altă frecvență de rezonanță decît atomii componenți de sigur o armonică sau subarmonică a cîmpului fundamental. Într-un organism viu, cum este al omului, cele peste 500 miliarde de celule, fiecare în parte conținînd milioane de atomi, avem de-a face cu o înlănțuire sinergică de frecvențe și funcțiuni, extrem de complexă și care, desigur, trebuie coordonată, sincronizată, altfel structura se dezagregă. Iar organismul, în întregul său, are o lungime de undă sau frecvență proprie, specifică și unică, dată de rezultanta frecvențelor care o compun.

Fenomenele de conlucrare, de cooperare nu pot fi utilizate de natură sau de om, decît în cazul în care ele operează într-un sistem scos de pe starea de echilibru. Cristalizarea, ca fenomen fizic sau combinările dintre atomi și molecule, ca reacții chimice, nu s-ar putea produce la echilibru, e nevoie de condiții dinamice, în care apar factorii conlucrători de schimbare, de evoluție de la o stare de echilibru stabil la o altă stare similară.

Natura nu operează decît prin conlucrare de forțe și în situații de dezechilibru, cu consum minim de energie și fără deșeuri. Căci pentru ea, un ciclu de transformări sinergice înseamnă utilizarea integrală a tuturor materiilor prime (energie și informație), cu respectarea legilor generale de conservare ale materiei.

Durata finită de existență a oricărei structuri în univers derivă din relațiile sinergice interne și externe și care, în cadrul dinamismului universal, prin necontenitele schimbări ce au loc în natură, determină perturbații, fluctuații și dezechilibre continue, ceea ce, în ultimă instanță, mai devreme sau mai tîrziu, obligă toate entitățile care au venit în ființă să se transforme temporar în altceva sau să se întoarcă în cîmpul fundamental. Nu există pardon pentru nimeni și pentru nimic.

Din punct de vedere practic, fenomenele sinergice sînt întîlnite pretutindeni. Multă lume știe, bunăoară, că dacă, se asociază, în mod adecvat, două sau mai multe extracte de plante, medicamente sau alimente, efectul produs în organism este mai puternic și net diferit decît acela al administrării în serie a acelorași compuși. Evident, aici e vorba de o conlucrare sinergică. Toate reacțiile biochimice din organismele vii sînt, de fapt, bazate pe un puternic sinergism, pe o conlucrare intensă de substanțe, cîmpuri și informații (inclusiv legi). Astfel, pentru ca tonusul vascular central și periferic să poată fi reglat și controlat în organism, pe cale hormonală, conlucrează sinergic (potențîndu-se reciproc) trei hormoni — serotonina, adrenalina și noradrenalina. Ritmurile circadiene ale structurilor vii, de asemenea, sînt reglate de un grup de complecși biochimici (melatonina, N-acetiltransferaza, N-acetilserotonina, precum și de precursori ai melatoninei).

Procesele de gîndire sînt, prin natura lor, sinergice, căci ce ar fi ele fără conlucrarea potențatoare a milioane și milioane de centri nervoși din creierul nostru ! Iar două sau mai multe creiere care conlucrează, în ipoteza rezonanței dintre ele, obțin rezultate cu mult superioare acțiunii lor individuale, însumată aritmetic.

Sînt, de asemenea, remarcabile efectele cu caracter sinergic în colectivitățile de animale, ca și în societatea umană. Vom da un singur exemplu. Maxima „divide et impera" („dezbină și stăpînește") are la bază o lege sinergetică, cînd o grupare societală este dezechilibrată, ea poate fi ușor dirijată, cu stimuli aproape nesemnificativi, în orice direcție. Exemplele din istorie abundă și sînt învățate în orice școală medie. Desigur, efectul sinergic pozitiv se obține prin conlucrarea armonioasă a colectivității, cînd forțele se potențează reciproc. În ultimă instanță sentimentele umane, dragostea și ura, ca și inteligența și creația, sînt efecte cu profund caracter sinergetic.

Sinergetica sau știința fenomenelor conlucrătoare — sau, mai pe scurt, știința autoorganizării — se dezvoltă azi vertiginos, la construcția ei participînd masiv matematica, fizica, chimia, teoria sistemelor, teoria informației, biologia, biofizica, biochimia, psihologia și sociologia și altele. Fiind o știință de frontieră și avînd ca obiect de studiu întreaga natură, în ansamblul ei evolutiv ca și geneza și evoluția entităților de orice fel, desigur, va mai întîmpina multe dificultăți pînă cînd se va impune în întreaga concepție și activitate umană. Vor trebui în acest scop, să conlucreze intens cercetarea și învățămîntul pentru a construi o nouă pleiadă de specialiști, capabili să demonstreze producției și practicii sociale uriașele avantaje ale acestui ultim produs al cunoașterii umane.

ION MANZATU ■

La granițele cunoașterii:

Sinergetica (II)

S.O.S. plantele medicinale

Brevete care zac în dosare

Despre activitatea dr. farmacist OVIDIU BOJOR revista noastră a scris în cîteva rînduri — ca specialist în cartarea florei spontane medicinale a României, ca autor principal al tratatului fundamental **„Farmacia naturii"**, ca expert O.N.U.D.I. în domeniul plantelor medicinale pentru țările în curs de dezvoltare și ca autor a numeroase brevete de invenție și creator al unei familii de medicamente din plante și fitoterapice, pornind de la medicina tradițională a poporului nostru și a lumii.

Revenim la acestea din urmă, deoarece au trecut cam mulți ani de la crearea și înregistrarea celor mai multe dintre ele fără să fi fost valorificate, fără să se fi trecut la producția lor, fără să ajungă în circuitul rețelei farmaceutice, în beneficiul sănătății populației. Deși în toată lumea — ch'ar cele mai renumite firme producătoare de medicamente — este marcantă (și recomandată de Organizația Mondială a Sănătății) reintoarcerea către medicina naturistă și către medicamentul pe bază de extracte naturale, deși în țara noastră există un capitol special în Programul cercetării științifice aprobat la Congresul al XII-lea al partidului cu privire la valorificarea florei spontane medicinale atît de bogate a țării noastre, ducînd astfel și la reducerea importurilor de medicamente de sinteză.

— Stimate tovarășe dr. Ovidiu Bojor, repetați, vă rugăm, istoria medicamentelor — căci au ajuns să aibă o istorie — create de dumneavoastră.

— În ultimii 12 ani, în paralel cu atenția acordată depistării resurselor de materii prime din țară și de peste hotare prin cartarea și cartografia economică a plantelor medicinale și aromatice (pe baza unei metodologii originale), atenția mea s-a îndreptat spre valorificarea plantelor pînă la stadiul de medicament, pînă la patul bolnavului. Pot să amintesc că în 1970 în „Nomenclatorul Ministerului Sănătății", cu excepția comprimatelor din frunze de **Digitalis purpurea** (degetelul roșu), nu exista nici un produs farmaceutic pe bază de pulberi de plante medicinale și aromatice. Astăzi, situația este aceeași deși încă din 1972 a apărut primul brevet înregistrat la O.S.I.M. (nr. 60248) cu primul produs complex pe bază de pulberi de plante medicinale — **Hepatobil**. De atunci și pînă azi țara noastră a importat, cu un efort valutar deosebit, diverse medicamente de sinteză pentru bolnavii cronici de ficat și pentru convalescenții după hepatite virale, mai mult sau mai puțin eficace.

— HEPATOBILUL le-ar fi putut suplini mult mai eficient ? Prin ce ?

— Pînă o să ne oprim la produs aș vrea să arăt concepția medicală și filozofică de la care am pornit în crearea tuturor medicamentelor pe bază din plante și fitoterapice, pentru a fi mai bine înțeles (și, sper, aprobat) de medici și de bolnavi. De la o străveche concepție a strămoșilor poporului nostru care aveau o medicină tradițională empirică mult mai veche și mai bogată decît a grecilor și romanilor, cum însuși Platon o arăta. În dialogul **Charmide** reproduce spusele unui medic trac : „Zamolxis, regele nostru, care este un zeu, ne spune că după cum nu trebuie să încercăm a îngriji ochii fără să ținem seama de cap și nici capul nu poate fi îngrijit neținîndu-se seama de corp, tot astfel trebuie să-i dăm îngrijire trupului dimpreună cu sufletul și iată pentru ce medicii greci nu se pricep la cele mai multe boli : pentru că ei nu cunosc întregul pe care-l au de îngrijit. Dacă acest întreg este bolnav, partea nu poate fi sănătoasă". Nu fără surprindere am aflat mai tîrziu această concepție și în medicina tradițională tibetană, nepaleză, ayurvedică și a altor popoare asiatice. În sinteză, perspectiva concepției terapeutice are în vedere, cînd un organ este bolnav, nu numai organul respectiv, ci organismul în ansamblu, ceea ce verifică (și demonstrează) terapeutica modernă bazată pe medicina tradițională. Medicamentele moderne ayurvedice, de pildă, au în compoziția lor de multe ori peste 60 de plante, microelemente, vitamine etc., adresîndu-se organismului întreg. V-aș da o singură exemplificare în cazul afecțiunilor hepatice sau gastrointestinale (dischinezii biliare, **hepatite** cronice, ulcere gastrice și duodenale, colite etc.) agresiunea externă — agenții fizici sau psihici — agravează boala. În noul medicament (ca formă tehnică) cum este, de exemplu, **Hepatobilul**, pe lîngă principiile active specifice pentru tratamentul organului bolnav am asociat și sedative (tot naturale) care în timpul administrării diminuează reactivitatea bolnavului la traumatismele exterioare (în special a celor psihice). Este prea bine știut că un om cu un ficat bolnav este întotdeauna un melancolic și că buna dispoziție, calmul, optimismul sînt condiționate de buna funcționare a organismului.

— Să ne oprim acum la medicamentele propriu-zise: ce compoziții au, ce indicații terapeutice ?

— Sînt 17 produse, n-o să le pot descrie pe toate, selectez cîteva. **Hepatobilul**, brevetat în 1972, rebrevetat în 1980, este un medicament fitoterapic cu acțiune antispastică, hepatoprotectoare, coleretic-colagog, indicat la adulți și copii după hepatită, în hepatita cronică și precirioză. Are în compoziție, în principal, o plantă utilizată încă din antichitate — Chelidonium majus, cunoscută în medicina populară ca rostopască, apoi obișnuita sunătoare, rădăcină de gențiană, 2 sedative — tot vegetale — și încă alte cîteva plante. E firesc, din motive de protecție a brevetului, să nu dau formula întreagă. **Hepatoapimel** (dosar O.S.I.M. nr. 104252 1981) este un hepatoprotector din extracte de plante medicinale și produse apicole înglobate în miere de albine care ea însăși este un medicament și care ușurează absorbția imediată și directă. Pe lîngă rostopască și alte plante are propolis, apivitas, sedative... Este indicat în perioada de convalescență după hepatită și preventiv în perioadele de remisiune a hepatitei virale. Pentru cei ce suferă de constipație cronică — în locul ceaiului clasic de crușin, comprimatele **Rhamolax** (brevet de invenție nr. 72668) conțin pe lîngă respectiva plantă încă altele, dintre care unele cu acțiune antispastică, înlăturînd colicile pe care le dă de cele mai multe ori ceaiul. **Diureticele** create țin seama de faptul că în unele afecțiuni renale preparatele de sinteză au o acțiune prea drastică, făcînd utilizarea lor limitată în timp. În consecință, cele din plante pot fi administrate luni de zile fără nici un risc terapeutic, avînd în același timp și acțiune depurativă, curăță organismul de o serie de reziduuri și toxine de metabolism. Pentru cei cu litiază renală, pe lîngă diuretice vom asocia, în viitorul apropiat, un nou produs fitoterapic, inspirat din medicina noastră populară, ce favorizează dizolvarea și eliminarea calculilor renali și biliari într-un tratament de 3—4 săptămîni. Cercetările sînt foarte avansate. **Comprimate hipotensive** — în două formule — indicate în tratamentul profilactic și de durată al hipertensiunii arteriale, **comprimate expectorante** (dosar O.S.I.M. 0078/1981), indicate în bronșitele acute, **Sedocalm** — sedativ vegetal, cu avantajul față de barbiturice că poate fi utilizat și „la volan" și în timpul oricărei activități productive. **Unguentul dermatologic**, realizat pe principiile aromatoterapiei, obținut din bază de unguent obișnuit, conține uleiuri volatile naturale și este destinat unor dermatoze greu vindecabile. **Giardinocidul** (dosar O.S.I.M. nr. 102124/1982) este un produs fitoterapic și apicol pentru combaterea lambliazei (giardia) la copii și a infestărilor cu trichomonas vaginalis, fiind lipsit de toxicitatea produselor similare de sinteză utilizate astăzi, precum și altele...

— Nu treceți la ALTELE, pe două dintre cele mai importante, pe cele în premieră mondială. Care este stadiul lor de realizare ?

— Este vorba de **Insulina vegetală** și **Tricophytoncidul**. Realizarea insulinei vegetale ar însemna — cum au afirmat mulți specialiști din lume — un fapt extraordinar, o revoluție în tratamentul diabetului, această boală de metabolism tot mai frecventă pe întreaga planetă. S-ar administra pe cale orală, bolnavul nemaifiind dependent de injecțiile zilnice cu extracte de sinteză. În cadrul expedițiilor științifice și al unor misiuni O.N.U.D.I. pe care le-am întreprins cîțiva ani în cîteva țări din centrul Asiei, în special în Nepal, împreună cu colegii nepalezi, am

Contribuții de o deosebită importanță medicală la Șimleu Silvaniei

— În calitate de invitat al redacției revistei noastre ne-ar face plăcere — stimate dr. Pușcaș — să ne vorbiți despre activitatea științifică medicală din ultimul an.

— În septembrie 1981 am condus o delegație de 14 medici la Congresul balcanic de medicină, care a avut loc la Paris, fiecare coleg fiind înscris în programul congresului cu comunicări științifice. În februarie 1982 am fost invitat la Moscova la un simpozion medical organizat de Comitetul Farmacologic al U.R.S.S. intitulat „ULCOSILVANILUL ÎN TRATAMENTUL ULCERELOR GASTRO-DUODENALE". La simpozion am participat cu o delegație medicală românească alcătuită din șase colaboratori, unde am prezentat comunicări științifice cu caracter clinic, secretor, radiologic, endoscopic și biochimic, legate în special de tratamentul cu ULCOSILVANIL. Au participat profesori universitari cu colectivele lor de la șase clinici universitare — din Moscova — care experimentaseră — ULCOSILVANILUL. Am fost bine primiți de colegii sovietici, fiind impresionați de corectitudinea cu care au experimentat ULCOSILVANILUL — în comparație cu alte produse antiulceroase străine. Conform datelor obținute de ei, vindecările ulcerelor duodenale depășesc procentul de 92% — după numai 14 zile de tratament — atingînd cifra de 95% — după 21 de zile. Aceste rezultate sînt asemănătoare cu cele obținute de noi.

În aprilie 1982, Chimimportexport — împreună cu Medimpex din R. P. Ungară — a organizat întîlniri științifice cu colegii maghiari la Budapesta, Szeged și Pécs la care am participat cu o delegație de nouă medici. La Budapesta, la Clinica I Medicală, condusă de acad. prof. dr. Magyar Imre, experimentarea ULCOSILVANILULUI în paralel cu alte trei produse antiulceroase (Tagamet SKF, Gastrozepin, Boehringer, Denol) a dovedit net că procentajul cel mai mare de vindecări l-a obținut produsul românesc ULCOSILVANIL. Mi-a plăcut în acest caz competența și corectitudinea cu care o țară vecină apreciază calitățile unui medicament românesc. Cît privește experimentările de la clinicile din Szeged și Pécs, ele sînt în curs, deoarece au început cu un an mai tîrziu decît cele de la Budapesta.

În mai 1982, firma de medicamente Schollerfarm din Austria — împreună cu Chimimportexport București și cu Agenția noastră economică din Viena — au organizat un simpozion legat de tratamentul ulcerelor gastro-duodenale, care a avut loc la Viena, unde au participat șefi de clinici universitare și colaboratori de la trei centre medicale din Viena, pentru experimentarea ULCOSILVANILULUI în Austria. Am participat împreună cu nouă colegi din colectivul meu, bucurîndu-ne de multă atenție și apreciere. Tot la sfîrșitul lunii mai 1982, colegii iugoslavi au organizat un congres de gastroenterologie, la care am fost invitați, avînd înscrise pe ordinea de zi 12 lucrări științifice. Spre regretul nostru, n-am putut participa, întrucît ne pregăteam să plecăm la Congresul mondial de gastroenterologie, care a avut loc la Stockholm în iunie 1982. La acest congres am fost împreună cu o delegație de 17 colaboratori, toți ardeleni, fiecare din noi avînd comunicări științifice înscrise în programul congresului. Am fost un colectiv unit și ambițios, care a lăsat o bună impresie în lumea medicală prezentă la congres.

— Care a fost contribuția dv. la Congresul mondial al gastroenterologilor ?

— Cît mă privește am fost autor și coautor la nouă comunicări științifice prezentate la acest congres mondial.

Ultima participare, la o reuniune internațională de o valoare științifică deosebită pentru prestigiul țării noastre, am avut-o la Lugoj unde s-au desfășurat lucrările de constituire a Academiei Internaționale de Cibernetică Generalizată „Ștefan Odobleja" — la care au participat personalități științifice din țară și străinătate. Recunoștința acordată post mortem marelui savant român Ștefan Odobleja s-a regăsit în constituirea acestei academii, al cărei președinte de onoare a fost prof. dr. Iosif Constantin Drăgan.

— În ce măsură ați reușit să formați un colectiv de cercetări medicale care să fie cunoscut pe plan internațional și care să se bucure de prestigiul cuvenit ?

— Evident, un număr însemnat de colaboratori din colectivul nostru de cercetări a reușit să participe la diferite manifestări medicale — balcanice, europene sau mondiale — în ultimii șase ani.

Cred c-am reușit în parte să-mi realizez visul pe care cu 7—10 ani în urmă l-am avut, cînd participînd pentru prima dată singur la diferite congrese medicale — panamericane, asianpacifice sau mondiale de gastroenterologie, păstram dorința de-a contribui la formarea unui colectiv de cercetători cît mai mare, care să se confrunte, să confirme și să afirme cercetarea medicală gastroenterologică românească. Așa se face că pînă în prezent, adică în ultimii ani, peste 50 de colaboratori au participat la diferite manifestări științifice medicale peste hotare. Îmi amintesc că în 1973, participînd la Congresul mondial de gastroenterologie — ținut în Mexic — un coleg maghiar, pe care-l întîlnisem cu un an în urmă la un congres panamerican ținut la Buenos-Aires, m-a întrebat : — Iar singur, doctore Pușcaș ? Revăzîndu-ne după 9 ani la Stockholm — cu ocazia Congresului mondial din acest an — același coleg a avut surpriza să mă găsească într-o delegație de 17 medici din România.

— Care credeți că sînt dificultățile întîlnite în sfera dv. de activitate ?

— Eu cred că sensul relațiilor dintre noi este de a ne sprijini și susține unul pe altul, de a ne împărtăși unul altuia experiența personală, de a nu fi invidioși, de-a ne cunoaște și recunoaște valoarea reală, de a fi mai uniți decît sîntem — toate aceste calități necesare fiind nu numai în folosul nostru, ci mai ales al bolnavilor și al țării. Din păcate, aceste „calități necesare" constituie încă dificultăți reale ale profesiunii noastre medicale.

— Am reținut din paginile cotidianului „Scînteia" eventualitatea desfășurării unui congres internațional de gastroenterologie în țara noastră. Ce ne puteți spune despre acest eveniment științific ?

— În intenția de a organiza la cererea forului mondial un viitor congres internațional de gastroenterologie în România, împreună cu un grup de colaboratori, am încercat să obținem aprobarea conducerii Societății de gastroenterologie cu sediul în București. Scopul organizării în România a unui asemenea mare congres era acela ca toți medicii români din acest domeniu să poată participa acasă la ei, fără eforturi valutare, la un asemenea mare eveniment și totodată de un real prestigiu științific pentru țara noastră. Dar cu toate că Societatea de gastroenterologie era (și este) fără președinte de peste 5 ani — și cu toate că nici conducerea ei nu se întrunise niciodată statutar (în cazul în speță : 3 membri din cei peste 20), totuși ea a hotărît respingerea ofertei de găzduire a congresului în țara noastră. Această situație a fost dealtfel larg dezbătută într-un interviu apărut în ziarul „Scînteia" încă din anul 1980.

Desigur, dacă așa zișii responsabili (pentru că ei nu aveau dreptul să hotărască în minoritate) n-ar fi fost invidioși, sau de-a dreptul răutăcioși, adică s-ar fi gîndit și la colegii din țară care nu pot pleca ca ei — la congrese — atunci congresul internațional de gastroenterologie din 1984 ar fi avut loc la București. Ar fi fost primul congres internațional de medicină ținut vreodată în țara noastră.

— Care au fost factorii de conducere care v-au ajutat în munca dv. ?

— Doresc să afirm deschis și sincer că Ministerul Sănătății ne-a sprijinit această acțiune, ca și toate prezențele noastre medicale peste hotare. Aduc mulțumirile colectivului nostru, tovarășului prof. dr. Eugen Proca, ministrul sănătății, și colaboratorilor pentru tot sprijinul pe care ni l-a oferit cu generozitate în ultimii trei ani. De un real sprijin în activitatea noastră de promovare a medicamentului românesc peste hotare ne-am bucurat din partea Întreprinderii de comerț exterior — Chimimportexport — prin tovarășul director general Gh. Dalea și a conducerii Centralei de medicamente din București.

— Am aflat că la Băile Felix aveți un serviciu de gastroenterologie. Cine se poate trata acolo ?

— La Băile Felix în hotelul „Belvedere" — avem un cabinet de gastroenterologie care deservește zilnic atît bolnavii veniți din străinătate cît și pe cei din țară. Aici se efectuează explorări gastrosecretorii și endoscopii cu fibroscoape moderne. Menționez că O.J.T. și Direcția Sanitară Bihor ne-au asigurat aici condiții optime de diagnostic, tratament și cercetare.

— Aș dori să ne spuneți cîte ceva despre invitațiile mai recente care vi s-au făcut și totodată cine v-a vizitat ultima dată la Șimleu.

— Da ! Amintesc că recent am fost invitați cu conferințe — în Dallas (Texas), Miami (Florida), Varșovia — și unele țări din Orientul Mijlociu. Aș aminti totodată o invitație pe care mi-a făcut-o prof. G. Sachs din Birmingham (Alabama) — unul din cei mai mari specialiști în membrane biologice și secreție gastrică din lume — de-al vizita, de-a face unele demonstrații în colaborare, privind preocupările noastre științifice și de-a stabili o colaborare viitoare cît mai apropiată.

Privind vizitatorii din acest an — ei au fost numeroși — dar amintesc că recent — atît în stațiunea „Felix" cît și la Șimleu Silvaniei — am fost vizitați de ziariști americani veniți pentru a ne lua interviuri privind interesul lor manifestat față de cercetările noastre.

— Care sînt condițiile dv. de informare științifică și care sînt ultimele apariții editoriale ale activității dv. ?

— Consider că sistemul de informare medicală în specialitatea noastră trebuie să cuprindă reviste de profil atît din țară cît și din străinătate. Cît mă privește, eu sînt abonat la 9 reviste medicale de specialitate din străinătate, din care două sînt de informare permanentă pentru munca noastră — „Current Contents", „Life sciances" și „Clinical practice". În cursul acestui an au apărut două cărți : „Terapia ulcerelor gastro-duodenale prin ULCOSILVANIL" — o monografie care cuprinde și o parte din cercetările noastre medicale, pe lîngă aspectele terapeutice larg comentate în carte ; „Fiziologia și fiziopatologia digestiei" — este a 2-a carte apărută în acest an și realizată într-un colectiv alcătuit din prof. Teodorescu Exarcu, prof. L. Buligescu, prof. B. Gheorghescu și subsemnatul — care se adresează atît studenților în medicină, medicilor specialiști, cît și gastroenterologilor și cercetătorilor în acest domeniu.

— V-am ruga să ne vorbiți ceva despre preocupările dv. de perspectivă.

— Să încercăm să deslușim pe mai departe mecanisme fiziologice, fiziopatologice, biochimice și enzimologice necunoscute pînă acum în domeniul secreției gastrice ; să căutăm mereu noi remedii mai eficiente în vindecarea bolilor acestui segment digestiv, să contribuim, într-un colectiv cît mai puternic, la afirmarea gastroenterologiei românești pe plan internațional — pentru creșterea prestigiului medicinei românești în lume.

— V-aș ruga să-mi spuneți cîte ore lucrați pe zi și dacă n-ați obosit ?

— Lucrez zilnic de dimineață și pînă noaptea tîrziu și tot ce pot să vă spun este că în ultimul timp îmi place să plec cît mai rar atît din țară cît și din acest colț al ei. Să fie asta o oboseală ? — se poate, dar îmi vine greu s-o cred, deocamdată.

Doresc să închei convorbirea noastră cu un răspuns la o întrebare sufletească, pe care mi-aș adresa-o mie însumi : Ei s-ar referi la plăcerea de-a mă regăsi din nou ca invitat în redacția revistei dumneavoastră — și aceasta pentru că păstrez un profund sentiment de recunoștință acestei reviste, redactorului ei șef, poetul Adrian Păunescu, pentru mîna caldă și omenească pe care mi-a întins-o la începuturile activității mele. Dealtfel, această omenie a sa l-o regăsim cu toții în lupta pentru afirmarea tuturor valorilor în știința românească, ca și în crezul său patriotic pentru binele țării noastre.

În același timp, nu pot uita nici o clipă sprijinul și considerația de care m-am bucurat din partea prof. univ. Ion Mânzatu — care a fost alături de noi în activitatea noastră de cercetare medicală.

PETRE IONESCU ■

---

identificat, pînă acum, cel puțin 6 specii de plante exotice medicinale ce conțin **dehidrogenaze succinice** care au proprietatea, după cum se știe, de a inhiba enzimele Beta-oxidazice. Altele acționează prin creșterea glicolizei anaerobice și descreșterea gliconeogenezei, altele favorizează transferul de glucoză din sînge în țesuturi. Au trebuit să treacă mii de ani de utilizare empirică a acestor plante ca știința de azi să confirme veridicitatea efectelor terapeutice. Din păcate, realizarea comprimatelor de insulină vegetală este amînată. Conducerea Ministerului Sănătății nu a dat încă nici un răspuns la memoriul meu privind necesitatea unei noi deplasări în Nepal pentru materializarea unui proiect original românesc de obținere a comprimatelor insulinei vegetale, în baza unui contract științific de colaborare între cele două țări. **Tricophytoncidul,** pe care îl socotim o premieră mondială absolută, are la bază un ulei esențial tot dintr-o plantă exotică asiatică extrem de eficient în dermatofiții și în special în tricofiții, dermatoze — prea bine știut — atît de rebele la tratament. Este experimentat atît pentru uz uman cît și veterinar. Pînă în prezent, un astfel de medicament obținut din speciile de plante puse în evidență de noi, n-a fost semnalat nici în literatura științifică pe plan mondial și chiar nici în medicina tradițională locală.

— Nu putem evita întrebarea-cheie, pe care cu siguranță o așteaptă cititorii, tovarășe doctor Bojor, vor fi sau nu medicamentele dumneavoastră în farmacii ? Vor intra sau nu în producție ?

— Nu pot să vă dau un răspuns exact pentru că nu-l știu. Speranțe sînt. Tovarășul director tehnic, ing. dr. Mureșanu, al Întreprinderii de medicamente București a aprobat ca la unitatea „Tableta II" să înceapă experimentările privind tehnologia de obținere a acestor noi produse din plante medicinale sub formă de comprimat din pulberi și le apreciază — așa cum vedeți în adresa din 19. X. 1982 — drept „o concepție nouă". Dar nici pînă acum — iar unele au împlinit 12 ani de cînd zac în dosare — nu sînt incluse în planul tematic al institutului unde lucrez — Institutul pentru controlul de stat al medicamentului și cercetări farmaceutice — pentru trecerea lor în producție și nu au încă avizul de necesitate al comisiei medicamentului pentru experimentarea clinică a unora dintre ele. Unele care necesită doar o prelucrare primară a plantelor pot fi realizate de către întreprinderile Trustului „Plafar" (ca Giardnocidul, de pildă), cele cu formulă mai fină, mai complexă au o tehnologie mai complicată și necesită să fie produse în unități industriale de medicamente. Cum am o experiență a aminărilor, consider că doar intervenția unor foruri superioare pot determina o colaborare rapidă și eficientă între institutul unde lucrez, Comisia medicamentului, Plafar și industria de medicamente. Spun asta deoarece drumul realizării comprimatelor din pulberi de plante, cu care am fi putut ieși și la export pînă acum, (firme renumite din Elveția au pus în circulație, după o licență a unei filiale din Israel, un laxativ dintr-o plantă pur și simplu mărunțită, prezentată în mici flacoane de material plastic) a fost foarte anevoios. M-am lovit, rînd pe rînd, de neîncredere, de scepticism, de aminări, de nepăsare, de birocratism. A trebuit să schimb mereu tactica pentru ca această familie de medicamente să iasă la lumină. Cînd am fost invitat la Comisia medicamentului „să-mi apăr cauza" (de fapt nu a mea ci a noastră) unii tovarăși din conducere mi-au spus „compromiți institutul cu spanacurile tale", deși nu se poate să nu fi știut că spanacul e o plantă medicinală și nu buruienile medicinale (de mii de ani utilizate de popor) un spanac ! În 1973, Academia de Științe Medicale a respins propunerea cercetării și obținerea unor medicamente din pulberi din plante, iar în institut alții au încercat să diminueze elanul celor din colectivul eu care lucram, discreditînd în fel și chip ideea și produsele. Și totuși, foarte mulți n-au dezarmat și am lucrat împreună, cu devotament, mai departe. Inimoasa tehniciană Magdalena Ciobotaru de la „Tableta II", farmacista Magdalena Cravcenco de la laboratorul de cercetări al aceleiași întreprinderi, colega mea dr. farmacist Elena Ciobanu Cărăc, directorul tehnic de la I.M.B., ing. Mureșanu. Mulțumesc, de asemenea, personalului tehnic de la laboratoarele de tehnică farmaceutică și farmacodinamie de la Facultatea de farmacie din București și președintelui Comisiei medicamentului, prof. univ. dr. docent D. Dobrescu, pentru încredere și ajutorul dat în materializarea ideilor mele.

CICI IORDACHE-ADAM ■

O instalație la îndemîna fiecărui gospodar

Anul acesta, în luna decembrie, va fi omologată de către Laboratorul de cercetare pentru utilizarea energiei vîntului de la Universitatea din Brașov o turbină destinată alimentării cu apă pentru gospodăriile individuale și pentru fermele mici și medii. Instalația este simplă, puțin costisitoare și nu ridică probleme tehnice deosebite. Prin prețul de cost rezonabil, prin întreținere ușoară se speră ca această instalație să trezească atît interesul beneficiarilor cît, mai ales, al producătorilor. Apelăm la amabilitatea inginerului Ilie Vlad, șeful laboratorului de la Universitatea Brașov, să ne-o prezinte.

„Instalația este formată dintr-o turbină tip Savonius, o pompă și un sistem de acumulare a apei. Turbina demarează la viteza de 2 metri pe secundă și nu se supraturează la viteze mari. La viteze ale vîntului de 10 metri pe secundă debitează 6—8 metri cubi pe oră. Turbina este de o construcție simplă și poate fi executată foarte bine de industria mică. Palele turbinei pot fi făcute din tablă, plastic, pînză etc. Construcția palelor, ca dealtfel a întregului ansamblu, nu reclamă procedee tehnice deosebite. Pompa este rotativă, volumică, cu două pistoane. Funcție de viteza vîntului, scoate debite diferite, însă sub presiune. Scoate apa dintr-un puț, de la adîncimea de 7 metri, și o ridică pînă la înălțimea de 30 de metri. Nu reclamă moment mare la pornire. Pompa este executată în serie de Cooperativa meșteșugărească din Satul Nou, comuna Hălchiu, județul Brașov, și costă 3 500 lei. Recipientul în care se depozitează apa poate fi făcut din materiale disponibile și de mărimea dorită. Instalația nu necesită urmărire și întreținere curente. Ea poate fi folosită în agricultură, la păsuni, irigații și desecări în gospodării individuale și ferme. Poate fi perfect integrată într-un sistem care vizează independența energetică a unei gospodării individuale, putînd alimenta rezervorul unei instalații solare de încălzire a apei menajere. Pentru informații suplimentare, dăm celor interesați adresa laboratorului : Brașov, strada Lungă nr. 79 ; Telefon 921/1 26 93 sau 921/1 75 58. Să mai adaug că instalația funcționează în poligonul de testări al laboratorului. Prețul total variază între 12 și 20 de mii, funcție de materialele folosite, mărimea recipientului și poziția lui".

OPREA GEORGESCU ■

■ **Ministerul Transporturilor și Telecomunicațiilor** răspunde la scrisoarea Caterinei Jugaru din orașul Victoria, județul Brașov, că s-a confirmat dezordinea și abuzurile semnalate în activitatea de transport în comun din localitate. Dintre măsurile luate, menționăm sancționarea șoferului Pavel Pascalin cu diminuarea retribuției 3 luni cu 10 la sută și reintroducerea, de la 17 noiembrie, a curselor de autobuze între oraș și combinatul chimic, așa încît să asigure necesitățile de transport ale personalului muncitor.

■ **Asociația civilă a proprietarilor din blocul nr. 15, șoseaua Mihai Bravu nr. 301, București,** sesizează că, din 1978, întîrzie rezolvarea alimentării cu apă la etajele X, XI, XII și XIII.

■ **Constantin Ciocîltea din Craiova** ne scrie că, în urma unei alte scrisori trimise la FLACĂRA, în legătură cu starea drumului județean 627 Tismana-Buduhala — prin Pestișani — Direcția de drumuri și poduri a județului Gorj, cu adresa nr. 7030, din 10 ianuarie 1977, i-a răspuns că sectorul Pestișani-Buduhala se va termina de asfaltat pînă în 1980. Acum intrăm în '83 și tot nu e gata. Exact pe o porțiune de 3 kilometri cît ține satul Brădiceni. Cine s-a supărat pe sat?

■ **Adrian Ilie Iloaie din Timișoara, strada Piața Traian nr. 6,** ne asigură că ne scrie în numele a peste 500 de muncitori de la Depoul II tramvaie, Baza mixtă, Depoul de troleibuze și Fabrica de tramvaie care, de peste doi ani, propun degeaba, în toate ședințele, să se înființeze și la dînșii o cantină. Poate aud cei ce răspund de „bucătăria" respectivă.

■ S-a declarat recursul extraordinar cerut de Elisabeta Suzansky din Cluj-Napoca, ni se comunică de la **Procuratura Generală.**

■ „Locuiesc în București, strada Avrig nr. 9—19, bloc U 1, scara 3, ap. 92. Sînt pensionară gr. II de invaliditate, cu diagnosticul scleroză în plăci. În 1973, după o conviețuire de 21 de ani, soțul s-a mutat definitiv la Maria Capotă, unde e și azi. În 1980 a obținut divorțul. La partaj, sentința civilă nr. 3 075 din 4 decembrie 1981, mi-a atribuit printre alte lucruri nefolositoare mie și o motocicletă fără ataș. Nu pot nici s-o mișc, nu mă pricep s-o vînd, circa financiară mă obligă să-i plătesc impozitul motocicletei anual. Ajutați-mă să scap de această motocicletă măcar cum a scăpat soțul meu de mine infirmă: cu ajutorul judecătorilor. Semnează **Ana Oancea.**

■ **Ioan Voștinar din comuna Șiria, strada „23 August" nr. 1 303, județul Arad,** ne scrie că la 12 iulie 1980 a cumpărat de la Cooperativa de consum Șiria — magazinul de metalochimice — cu 13 400 lei, un motor tip D 115 (Diesel). După un an și jumătate, în februarie 1982, cooperativa îl anunță printr-o scrisoare că mai are de plătit 14 980 lei, reprezentînd „rabatul comercial și I.C.M.-ul calculat la 13 400 de lei". Plătește. Dar în iunie a.c., cooperativa îi mai cere 11 520 lei, cu aceeași explicație și cu amenințarea că, dacă nu plătește, i s-au și întocmit actele ca să fie dat în judecată. Și omul plătește, acum în rate. „Însă în «Agricultura socialistă» din 16 octombrie, ne scrie bietul gospodar, am citit, într-un răspuns dat cuiva, că un motor de ARO D 120 costă 34 085 lei. Iar al meu, mult mai mic, cu trei pistoane, să mă coste 39 880 lei ?"

■ Ca în fiecare an, **colectivul de lucrători al restaurantului „Capșa" din București** ne anunță că a realizat planul de desfacere pe anul 1982 — în volum de 27 360 00 lei — cu 39 de zile înainte de termen. „Preliminăm o desfacere suplimentară, pînă la finele anului, de circa 3 000 000 lei. Vom lua, încă de acum, toate măsurile ce se impun pentru a ne realiza exemplar sarcinile ce ne revin în anul viitor". **Șefi de unitate: Ștefan Lăzărescu și Agop Dima; președinte al C.O.M., Victoria Birsită.**

■ **Mariana Păunescu din București, șoseaua Viilor nr. 78—88, bloc 103, scara 6, ap. 179,** semnalează abuzive și alarmante despăduriri în zona stațiunii IZVORU MUREȘULUI. În unele locuri, brazii sînt pur și simplu „asasinați": sînt arși la rădăcină ca să se usuce și să poată fi tăiați doar niște brazi uscați. Aceste ilegalități mai sînt și cercetate fără rezultat, ca să se cheme că niște oameni grijulii au făcut tot ce se putea dar asta e situația... Degradă-ne zonei și delapidarea tezaurului ei natural nu interesează pe cine ?

■ **Din Constanța, Gheorghe Teleanu** mulțumește revistei că l-a ajutat să obțină ceva de la Czakó (sau Czabó — șerisul nu e clar n.n.) László. Dar, în locul tablourilor comandate, a primit altele. Sigur că PEISAJ DE IARNĂ nu e tot una cu CHERHANA, de pildă. Ne dă și singurele date pe care le are despre vînzătorul de iluzii și de pictură la metru, pe care nu mai poate să-l găsească : „Atelier de pictură pe pînză și carton Czakó László, comuna Letca-Nouă, județul Giurgiu. Autorizația nr. 28, seria A. 13 22.76. județul Giurgiu. Adresa pictorului, pe buletin — Tg. Secuiesc, strada Constructorului nr. 3, bloc 5 A, ap. 51.

■ La scrisoarea lui Emil Ștefan — agent veterinar la Dispensarul veterinar Doicești, Dîmbovița — ne răspunde **Direcția agricolă a județului** că, analizîndu-se situația petentului „și ținînd cont că mai are puțini ani pînă la pensionare, s-a dispus anularea deciziei de desfacere a contractului de muncă și reîncadrarea acestuia în același loc de muncă".

■ **Alexandru Săvulescu și alți 8 oameni ai muncii de la Autobaza de transporturi internaționale nr. 4 din cartierul Militari, București,** sesizează că deși indiferent de timp își desfășoară activitatea în aer liber, la sfîrșitul celor 8 ore de muncă nu beneficiază de apă caldă pentru a se spăla, iar acest lucru dăinuie din iarna 1981—1982.

■ **Cornel Băjenaru din satul Golești, comuna Ștefănești, Argeș,** ne scrie că fiul său Liviu i-a expediat la 15 septembrie a.c. din Cîmpeni Alba, un pachet cu alimente de 23 de kilograme prin coletăria C.F.R. Pachetul n-a mai ajuns, iar la reclamație i s-a răspuns în gara Golești că sînt vagoane întregi cu marfă dispărute încă din 1979. „Ca pe vremea diligențel", zice Cornel Băjenaru. Nu : ca pe vremea ceferiștilor care „pierd" vagoane pline și dau asemenea răspunsuri senine.

■ **Eugenia Țicușan din Sighișoara, strada Lenin nr. 3,** cere sprijin pentru a i se aproba montarea, pe cheltuiala ei, a unui contor de gaz, separat de colocatari, întrucît, deși dînsa consumă puțin, devălmășia contorului comun o costă 850 de lei pe trimestru. Ne asigură că arzătoarele sale întrunesc condițiile pentru aprobarea acestei cereri.

■ **Consiliul popular al județului Bihor** răspunde la sesizarea asociației de locatari nr. 317 din Oradea, strada Bumbacului nr. 113, precizînd că s-au stabilit, pentru remedierea celor semnalate, următoarele : legarea cartierului Nufărul direct la o stație de pompare, la 28 august a.c. ; punerea în funcțiune în luna octombrie a unei capacități de 22 litri pe secundă de captare și pompare de apă ; realizarea unui rezervor de acumulare de 100 metri cubi la punctul termic din cartierul amintit, strada Bumbacului, cu termen de punere în funcțiune la 31 martie 1983 ; îmbunătățirea legăturii cu asociațiile de locatari pentru cunoașterea permanentă a temperaturii din apartamente ; terminarea lucrărilor de remediere la fațadele celor 6 blocuri pînă la 15 noiembrie 1982 ; punerea în funcțiune, în zonă, a unor magazine alimentare cu o suprafață de 496 de metri pătrați la parterul blocurilor An 52 (pînă la 1 decembrie a.c.) și An 1 (în semestrul I 1983).

■ Iată, de această dată, una dintre mai multele anomalii sesizate de **Călin Zarojanu, strada Cara Anghel nr. 15, bloc C 49, scara B, ap. 90, București :** „Mama nu mai are lapte pentru copil ; tatăl — plecînd de la serviciu, că doar mama stă cu copilul — merge la policlinica de la „Orizont", stă la rînd, obține o rețetă, merge la policlinica „mare" de pe Știrbei Vodă, autentifică (?!) rețeta (un medic care nici n-a văzut copilul !) după ce iar stă la rînd și ia laptele... de la una din aceste două policlinici ! Nuu... De la o farmacie din capătul Drumului Taberei".

■ **Mircea Verusi din Iași, Piața Unirii nr. 3,** caută zadarnic, de un an, prin aproape toată Moldova, „tablă de șah (carton) de tip mare".

■ **Didina Găzdolu din Brașov, strada Dobrogeanu Gherea nr. 44,** ne scrie că, în mai a.c., I.C.R.A.L. Brașov a început reparația capitală la imobilul în care stă dînsa, dar la locuința ei „a demolat tencuiala de pe pereți, a stricat W.C.-ul, a scos dușumeaua putredă", și atît... Oare cei ce chinuie astfel cetățenii pățesc și altceva decît că sînt pușI, pînă la urmă, să termine treaba începută și... încasată ?

■ **Rodica Bujor din Galați, micro 21, bloc D 11, ap. 18,** vrea să afle unde lucrează tatăl copiilor ei, Gheorgeiu Gh. Gheorghe, care, din februarie a.c., nu-și achită obligațiile legale față de copii. Miliția Capitalei i-a comunicat că ultucul tătic locuiește în București, șoseaua Berceni nr. 1, ap. 60 și că, în luna mai, era în curs de încadrare la I.T.B.

■ **Mihai Piatilie, inspector principal la Consiliul popular al județului Tulcea, și Petre Berbecă, secretarul comitetului executiv,** răspund la scrisoarea lui Dumitru Gh. Grozoiu : „Din verificările făcute la arhiva U.J.C.P.A.D.M.-Tulcea, împreună cu tov. Razim Ana — arhivar principal, Mîță Lucreția și Crișan Floarea — inspectori de personal, am găsit în dosarul carnetului de muncă al petentului adeverința și certificatul solicitat care i s-au înmînat personal". Adică exact unde spunea omul că sînt. Nici un cuvînt însă despre subțierea obrazului celor ce l-au purtat pe drumuri.

■ „Am citit în FLACĂRA nr. 35 din acest an reportajul «Rombac 1—11 e gata de zbor», unde, printre contribuțiile altor români de geniu la dezvoltarea aeronauticii, e amintit și «avionul cu decolare verticală prezentat la Paris în 1910 de Take Brumărescu». Puțini vălenari mai știu azi că acest Take Brumărescu s-a născut și a copilărit la Vălenii de Munte. De fapt, acolo a fost și o stradă Brumărești, dar acestia fiind oameni de rînd, murind cei mai mulți în primul război mondial și rămînînd doar cîțiva să moară în ultimul război, s-a schimbat numele străzii încă din anii interbelici. Poate că va fi cîndva și o stradă Take Brumărescu (pionier al aeronauticii) în orașul care l-a dat lumii". Semnează **Eugeniu Teodorescu din București.**

■ Vă mulțumesc în numele meu și al locatarilor din blocul Z 36 din Drumul Taberei nr. 31 pentru sprijinul acordat. Acum avem apă caldă și la etajul 10. **Teodora Constantinescu, București.**

■ **Marin Enache și alți 40 de tineri din comuna Drăcșenei,** județul Teleorman, depling faptul că, neavînd cămin cultural, nu au unde viziona un film, ca să nu mai spunem că se scoate de îndreptățiți și la alte distracții și activități culturale.

■ **Consiliul popular al sectorului 3,** răspunzînd la scrisoarea Nicolinei Bodo ne anunță că „a fost încadrată în funcția de macaragiu la I. T. Republica".

■ „Mă numesc **Cotoia Lenuța, sînt din comuna Islaz, Telecorman,** am absolvit în acest an Liceul industrial nr. 2 din Alexandria. După bacalaureat am primit dispoziția de repartizare nr. 123 din 1 iulie pentru Întreprinderea de panouri și tablouri electrice din municipiu, dar acolo nu vor să mă încadreze. Cei care fug de muncă sînt criticați. Eu nu vreau să stau acasă fără ocupație. Și am repartiție".

■ **Procuratura Generală** ne anunță că s-a declarat recursul extraordinar cerut de Mihai Gornicioiu din Drăgășani.

■ „Prolectarea mingii de fotbal care aparține firmei „Adidas", formele sferice ale navelor cosmice și batiscafurilor, inclusiv sfera arătată în emisiunea „Telerama" de duminică 26 septembrie a.c., constituie invenția (descoperirea ?) matematicianului român Horia Bodnărescu, încă din anul 1963. În sprijinul acestei afirmații pledează articolul publicat în Buletinul Institutului de petrol, gaze și geologie București, vol. IX, 1963, paginile 171—187. Cei interesați pot discuta cu H. Bodnărescu, inclusiv asupra cererii sale de brevet de invenție, adresată de mult organelor noastre competente, cerere care, la vremea respectivă, a fost (culmea !) respinsă. Tovarășul conferențiar univ. dr. Horia Bodnărescu funcționează la Institutul de petrol și gaze Ploiești". Semnează **Ion Opriș, șef de lucrări la același institut.**

■ **Alexandru Mihail, București, bloc A 9, Aleea Aliorului nr. 1 :** Blocul nostru este racordat la punctul termic nr. 6 de pe Aleea Ciceu. Acest punct termic nu respectă niciodată programul de furnizare a apei calde și niciodată nu avem în apartamente temperatura de 18 grade.

■ **Ion Morega din Padeș, Gorj,** a cumpărat la 23 mai a.c. o pereche de pantofi de damă cu 209 lei de la magazinul din Călugăreni-Padeș. Cum la prima încălțare „s-a jupuit vopseaua de pe ei", i-a expediat la Fabrica „Aurora" din Tg. Frumos unde erau făcuți. Dar fabrica tace. Și nu e frumos. Și nici tîrgul nu e tîrg, dacă omul a dat bani de-a surda.

■ La scrisoarea trimisă de Tuca Drăghiceanu din Tulcea, **Oficiul raporturi de muncă din cadrul D.P.M.O.S. a județului Bacău** ne răspunde că așa e, tatăl petentei, Vasile Frățilă — magaziner la Asociația economică intercooperatistă pentru creșterea vacilor cu lapte Gh. Gheorghiu-Dej — de 8 ani n-a primit concediu de odihnă. S-a cerut intrarea în legalitate și acordarea drepturilor de concediu cuvenite pe ultimii trei ani în sumă de 5 343 de lei. S-a mai cerut sancționarea disciplinară a conducerii unității, care conducere avea obligația să-i acorde omului concediu. Dosarul de pensionare a lui Vasile Frățilă a fost întocmit chiar de către cei care nu voiau să-l întocmească.

■ **Constantin Savlovschi și alți 13 tineri din Chilia Veche, județul Tulcea,** sesizează starea jalnică a căminului cultural și a organizării activității culturale. Au mai scris la Consiliul popular județean, dar cei trimiși să verifice, precizează scrisoarea trimisă redacției, i-au amenințat pe tinerii care semnaseră, că părinții lor o vor păți. Unii au fost bruscați chiar. Ce-ar fi dacă „furioșii" s-ar apropia cu omenie de tineri și de preocupările lor ?

■ „Mii de mulțumiri pentru răspuns. Cu ajutorul lui am rezolvat o problemă personală de strictă necesitate. Cu stimă, **Mircea Ionescu, Cluj-Napoca".**

■ **Mircea Trancotă din Brașov, strada Grigore Ureche nr. 17, bloc 3, scara B, ap. 10,** și-a cumpărat la 27 decembrie 1981 „Dacia 1310" cu aparat de radio, dar aparatul nu funcționa. A descoperit apoi că în mască de „Lira" era un „Predeal II". Aparatul a ajuns la întreprinderea de autoturisme. Posesorul mașinii a reclamat, a implorat, a așteptat. Și așteaptă încă.

■ În zilele de 7—8 noiembrie 1981, ne scrie **Mihail Vlad din Tîrgoviște, strada Busuiocului, bloc 13, scara A, ap. 17,** a participat la Festivalul-concurs de poezie „Nicolae Bălcescu" organizat la Rîmnicu Vîlcea și Bălcești pe Topolog de forurile culturale din județul Vîlcea. Juriul i-a acordat premiul I în valoare de 900 de lei. Nici azi n-a primit acei lei.

■ **Doi elevi ai Școlii militare de ofițeri de aviație „Aurel Vlaicu". Emil Pîrva și Ioan Curticăpean** — trimiși la 5 noiembrie a.c., cu delegație, să participe la festivitățile prilejuite de centenarul nașterii lui Aurel Vlaicu la casa memorială din comuna Aurel Vlaicu, din județul Hunedoara, au fost nevoiți, la întoarcere, să raporteze că nu s-a ținut nici o festivitate. În scrisoarea trimisă redacției, cei doi aviatori români în devenire descriu amănunțit starea inadmisibilă în care au văzut muzeul, piesele de muzeu supuse și ele degradării, bustul celebrului pionier al aviației și alte probe de indiferență.

■ **Bucureșteanul Nicolae Tărsomnicu** aproape că regretă că e bucureștean. Cel puțin așa ne scrie. L-a adus la gîndul ăsta negru librăria „Cartea prin poștă", care, după ce l-a servit frumos mulți ani, acum îl refuză pentru că... locuiește în Capitală. Am verificat această ineptie și, într-adevăr, la telefonul 12 44 35, ne-a fost confirmată și agrementată cu un sfat : să rugăm vreo rudă din provincie să ceară cărțile dorite și să ni le trimită apoi la București. Pe cînd, pentru bucureșteni, o librărie „Cartea prin poștă" cu sediul în alt județ ?

■ În urma scrisorii pe care am trimis-o la FLACĂRA s-a făcut în două săptămîni ce nu se putuse în patru luni : primesc pensia care mi se cuvine. Mulțumesc. **Constantin Scariat, Siret, județul Suceava.**

■ Aflăm de la **U.C.E.C.O.M.** că se confirmă cele sesizate de Ioan Chițu din București, strada Puccini nr. 6, adică nerespectarea programului de funcționare la unitatea service-auto din Sinaia, că repararia la autoturismul petentului a fost începută fără a se întocmi formele necesare, că lucrătorii au primit personal sume necuvenite. Au fost sancționați vinovații și șefii lor care, necontrolîndu-i, ni se spune, au favorizat asemenea nereguli.

■ **Gheorghe Irimia, din Roman,** ne scrie că pe lîngă spitalul municipal din localitate ființează un interesant muzeu inițiat de medicul Epifanie Cozărescu, în care domină piese ce atestă îndelungata tradiție a serviciului medico-sanitar la Roman, unde în 1798 sosea un medic ce avea să fie pînă la 1847 și medic al spitalului mănăstirii și medic al orașului.

■ **În ultimul timp** rapidele autobuze ale liniei 305 reușesc frecvent performanța de a se succeda la intervale de 40—50 de minute. **(Tomescu Ion — București, Valea Ialomiței, 3)**

Stimate tovarășe
Adrian Păunescu

Componenții lotului divizionar B, conducerea tehnică a echipei și biroul secției de fotbal vă transmit mulțumiri pentru frumoasele versuri apărute sub titlul „De ce ține cu Rapidul" în revista „Flacăra" din 18 noiembrie a.c.

Am desprins din cele 5 strofe atenția și dragostea cu care încurajați echipa clubului din Giulești care anul viitor împlinește frumoasa vîrstă de 60 ani, vîrsta pensionării atunci cînd se referă la oameni, dar care în ceea ce ne privește va coincide cu promovarea în prima divizie a țării după o absență de 6 ani. Totodată versurile însemnă încurajare și îmbold pentru noi, pentru a realiza o pregătire mai serioasă și responsabilă, jocuri și rezultate mai bune spre mulțumirea foarte numeroșilor susținători, din București și din întreaga țară, ai „Giuleștinei".

Cu mulțumiri,
Vicepreședinte,
prof. Daniel Lăzărescu

Pagină realizată de DORIN GHERGHINESCU ■

Poșta redacției

Ion Ștefan — București : Chiria se recalculează ori de cîte ori intervin modificări la veniturile pe fiecare membru de familie, schimbare de domiciliu, mărirea sau micșorarea membrilor de familie ■ **Constantin Văduva** — Popești (Vîlcea) : Cu vechimea totală în muncă pe care o aveți vă dă dreptul la pensie pentru munca depusă și limită de vîrstă la împlinirea a 62 de ani. La vîrsta de 57 de ani, puteți solicita pensionarea numai pentru invaliditate, dacă medicii specialiști constată că v-ați pierdut capacitatea de muncă și recomandă pensionarea ■ **Nicolae Lupașcu** — Cîmpulung Moldovenesc : Cel la care vă referiți este născut în anul 1935, deci nu poate fi una și aceeași persoană cu tatăl dv. care este născut în anul 1913 ■ **Smaranda Andrei** — Brăila : Din cele scrise nu reiese clar dacă ați avea sau nu dreptul la pensie de urmaș, cu cei 9 ani munciți de dv., nu ! ■ **Vasile Mihăescu** — Buzău : Toți cei care produc și desfac diverse produse, indiferent de vîrstă, nu sînt scutiți de impozit ■ **Mircea Dombrovschi** — București : Nu se poate, unde-i lege nu-i tocmeală ■ **Constantin Posteinicu** — Strunga (Iași) : Dreptul la pensie se acordă la împlinirea vîrstei stabilite de lege în raport de natura muncii prestate și numărul de ani efectuați în activitatea economică și socială ■ **Ion Obreja** — Constanța și **Ion Birsan** — Piatra-Neamț : Scrieți-ne mai clar ■ **Olimp Preda** — Ușenița (Suceava) : Nu se poate dacă nu dovediți cu acte oficiale, o vechime în muncă de cel puțin 10 ani ■ **Florin Ștefănescu** — Galați : Reiese din cele scrise că nu sînteți încă hotărît, așteptați apariția programei de admitere în învățămîntul superior ■ **T. Achim** — Satu Mare : Dacă lucrurile sînt așa cum scrieți și aveți posibilitatea să dovediți, adresați-vă procuraturii ■ **Zaharia Truț** — Timișoara : În cazul dv., la cei peste 16 ani vechime în muncă, durata concediului de odihnă cuvenit pentru că ați întrerupt continuitatea în muncă va fi în primii 2 ani după reîncadrare, durata minimă de 15 zile (1982 și 1983). În anii următori concediul va fi acordat corespunzător vechimii totale în muncă ■ **Florin Atanasiu** — București : Cereți prin Ministerul Sănătății.

MARGA NEDELEA ■

● „FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.

Biogazul cu șansă energetică a satului

La ora actuală, funcționează în județul Argeș 3 mari instalații pe lîngă stațiile de epurare a apelor reziduale din orașele Pitești, Curtea de Argeș și Topoloveni, ce realizează împreună o cantitate de biogaz echivalentă cu 1 500 tone combustibil convențional pe an, alte cîteva pe lîngă școli și licee (utilizat ca energie termică pentru cantine), pe lîngă dispensare comunale (la Morărești) și 40 în gospodăriile individuale din comunele Oarja, Rociu, Bradu, Căteasca, Morărești, Coșești, Poenarii de Muscel și Mihăiești, cu capacități între 2 și 30 metri cubi de gaz, capabile să producă și să furnizeze laolaltă o cantitate anuală echivalentă cu 1,3 tone combustibil convențional. (Un program județean inițiat și coordonat de Comitetul județean de partid Argeș prevede ca pînă la sfîrșitul anului 1985 să se producă în gospodăriile individuale biogaz pînă la o echivalență de 3 200 tone c.c. pe an). Instalația de biogaz de la stația de epurare a orașului Pitești, care a stat drept model pentru toate celelalte, — și care este unanim recunoscută de către specialiști drept un etalon tehnic pentru acest tip — funcționează de aproape 10 ani. A fost dată în funcțiune chiar cu cîteva luni înainte decît cea de la Paris anunțată, în decembrie 1974, de către agenția franceză de presă, drept ca un eveniment tehnic și științific, „o centrală termică pe bază unui nou gaz obținut din fermentarea nămolurilor de canal". A fost ideea și proiectul inginerului constructor Ioan Nicolescu ale cărui preocupări în domeniu datau încă de prin 1973. Instalația este alcătuită din două metantancuri pentru fermentarea nămolului a cîte 3 000 metri cubi fiecare, recipienți metalici uriași recuperați dintre cei scoși din uz de la Combinatul petrochimic din localitate, și din două gazometre a cîte 1 000 metri cubi fiecare pentru stocarea gazului. După soluția brevetată a inginerului Nicolescu, în interiorul clopotului gazometrului s-a introdus un sistem de contravinuire cu aripioare pentru spargerea crustei ce se formează deasupra nămolului în procesul de fermentare, inconvenient ce a făcut inaplicabile multe proiecte iar pe mulți adepți să renunțe la idee. Biogazul obținut este în parte utilizat drept combustibil în centrala termică și care întoarce o parte din căldură în instalație pentru a asigura temperatura necesară fermentării nămolurilor, iar o altă parte o utilizează, firește, iarna pentru încălzitul incintelor stației de epurare, iar vara pentru furnizarea apei calde menajere. Cealaltă parte din biogaz este utilizată drept combustibil pentru un motor (de tractor) care la rîndul lui acționează un generator electric. Generator care furnizează astfel electricitatea necesară iluminatului întregii stații. Deci, independență energetică asigurată de biogaz! Ajunși în centrala termică subinginera Rădița Lecu și inginerul Ion Mihalcea ne arată sigilată conducta de gaz din magistrala orașului și ne indică traseul conductei de biogaz ce vine dinspre gazometre în arzătoarele cazanelor. Biogazul arde cu flacăra cunoscută a gazului metan, dealtfel neexistînd nici o diferență, fiind purtător ca și acesta de metan; specialiștii pitești reușind asemenea performanțe ale instalației încît obțin biogaz cu un conținut de metan între 75—80 la sută și chiar pînă la 90 la sută. (Dar, despre experiența pitestenilor privind folosirea biogazului drept combustibil pentru motoare termice, în alt număr de revistă.) Deci, după modelul — redus la scară — al stației de la Prundu-Pitești, și cu materiale mult mai ieftine și mai simple, s-au realizat cele 40 de instalații individuale din mediul rural care asigură, pe lîngă energia termică necesară respectivelor gospodării, și un îngrășămînt natural al pămîntului de cea mai înaltă valoare, știindu-se că fermentarea anaerobă purifică total dejecțiile animale de orice element nociv, poluant.

Tipul cel mai frecvent de instalație adoptat este al unui modul cu o capacitate de 10 metri cubi în care s-au introdus (în interiorul clopotului) „sistemul Nicolescu" de contravinuire cu aripioare pentru spargerea crustei, s-a renunțat la presa de distribuție de la baza tubului de alimentare pentru a se crea posibilitatea evacuării nămolului de vidanjare, precum și la betonul de lestare din interiorul clopotului, greutatea acestuia fiind asigurată de sistemul de contravinuire, iar pe stutul de evacuare a gazului s-a introdus un robinet sau un distribuitor de robinești pentru perioadele călduroase în care pot fi alimentați mai mulți consumatori. (Iată încă o posibilitate: mai multe gospodării țărănești pot coopera la aceeași investiție, construind o singură instalație, mai mare, capabilă să producă o cantitate suficientă de biogaz pentru nevoile lor.) La executarea bazinelor de fermentare s-au folosit numeroase posibilități locale — fie recipienți preluați din depozitele de fier vechi (care nu mai puteau avea alte folosințe), fie prefabricate din beton sub formă de bolți, folosite în mod curent la colectoarele de canalizare, fie beton turnat pe loc, fie cărămidă tencuită la interior și chiar scîndură căptușită cu folie de polietilenă.

Desigur, prima și una din problemele esențiale în producerea biogazului este aceea de a avea „materia primă", biomasa necesară. Dacă Radu Georgescu din comuna Bradu utilizează dejecțiile de animale din gospodăria proprie, consăteanul său Ion Șuță, care nu dispune de efectivul ce-i poate asigura o cantitate suficientă de biomasă, preia nămol de la stația de epurare a orașului Pitești, costîndu-l doar transportul. (Încă o experiență valoroasă a Piteștiului ce poate fi extinsă oriunde în țară.) Cu 5 metri cubi de nămol de canalizare obține gaz pentru funcționarea aragazului său pe timp de 4—5 luni. Plus îngrășămîntul pentru grădină. Relevăm acest fapt în mod cu totul special deoarece efectuînd un sondaj în cîteva comune unde nu există de loc instalații de biogaz, unde nici nu s-a auzit de ele, cadre de conducere ale primăriilor și-au luat drept justificare a lipsei de preocupare faptul că țăranii nu mai cresc atîtea animale încît să aibă în gospodărie cantitatea de biomasă necesară unei instalații cît de mici. Există, în schimb, în fiecare județ cel puțin 3 orașe care au stații de epurare, există în fiecare județ cel puțin 2—3 complexe zootehnice, există măcar crescătorii anexe pe lîngă unitățile cooperației de consum...

Oricum, orice concluzie de aici pornește: de la preocuparea primarilor și primăriilor pentru problemă. Asta ar asigura și proiectele (care există în cîteva tipuri) și s-ar găsi soluții și pentru procurarea materialelor necesare (care sînt minime, în fond) și astfel, satele ar putea deveni în mod real, cel puțin din punct de vedere al energiei termice, total independente. Ridicînd totodată gradul de confort și de civilizație al gospodăriei rurale, putîndu-și asigura cu ajutorul biogazului nu numai pregătirea hranei și încălzitul, dar mai ales apa caldă menajeră, fără a se consuma un lemn, un litru de motorină ori petrol, fără a mai bate oamenii drumul primăriilor, cerînd butelii-aragaz. „Sute de cetățeni, ne povestește inginerul Ioan Nicolescu, în timpul cît a durat consfătuirea din 1981, au venit pe cont propriu sau în delegații din toate județele țării să viziteze instalațiile din județul nostru, solicitînd lămuriri și documentații".

Specialiștii pitești propun și o altă variantă: butelliile cu biogaz, pentru studiul și experimentarea cărora la Institutul de învățămînt superior, s-a creat un colectiv de cadre didactice și studenți ce se ocupă cu seriozitate de această treabă. Ca și pentru alte surse energetice noi, și pentru biogaz se ridică problema stocării, înmagazinării și păstrării, pentru utilizări cît mai diverse și pentru perioade mai lungi de timp. După ce au încercat și experimentat mai întîi comprimarea în butelii de oxigen, care n-au dat rezultatele cuvenite, presiunea de circa 36 atmosfere fiind cu totul inadecvată pentru condițiile gazului metan, au gîndit, proiectat și sînt în curs de a-l executa în atelierele institutului, un compresor special de îmbutelierе a biogazului care să permită o comprimare a acestuia la 150—200 atmosfere și securitatea necesară, care să-l poată face transportabil în butelii speciale, la mari distanțe față de sursa de producere, diversificîndu-se în acest mod gama de utilizări. Dealtfel, pe cîmpuri experimentale din județ, lucrează tractoare ale căror motoare în loc de motorină consumă biogaz (la primăvară vor fi 200). O ascemenea butelie, ce poate comprima 5—6 metri cubi de biogaz, este capabilă să asigure totala independență a unui tractor pe timp de 2 ore (deci într-un schimb de 8 ore îi trebuie 4 butelii, pe care și le poate aduce la capătul tarlalei), pentru cîteva luni unei mașini de gătit sau pentru o instalație de încălzire centrală a unei case din mediul rural ori dintr-un mic oraș. Avantajele biogazului sînt, deci, incontestabile.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Antinomiile unui caz penal

Există, din nefericire, și astfel de cazuri...

Crescătorul de animale Sterian Podaru din Pechea Galațiului zace de aproape un an aruncat după gratii, el ispășind încă și azi o pedeapsă privativă de libertate pentru infracțiunea de tîlhărie în dauna avutului personal al unui consătean. Organele de urmărire penală, ca și instanțele de judecată, reține în culpa acestuia că, în dimineața zilei de 12 septembrie 1981, ducîndu-și turma de oi la adăpat în coada lacului Potumchea din Valea Gerului, a furat din baraca apicultorului Gheorghe Dragomir, care-și amplasase stupina în marginea unui lan de floarea-soarelui, un bidon de 20 kg plin pe jumătate cu miere și o haină. Surprinzîndu-l pe inculpat tocmai cînd își ducea prada în brațe, prisăcarul, sosit incognito cu căruța la fața locului, i-a strigat să lase jos lucrurile, că-s ale lui, dar baciul s-a făcut că n-aude și și-a continuat imperturbabil drumul, strîngînd în mîini obiectele furate. Dragomir a sărit din căruță și a dat să-l prindă din urmă, însă ciobanul Podaru l-a amenințat să nu se apropie, că-l va lovi cu bita, și și-a asmuțit asupră-i cîinii. Stuparul și-a luat atunci coasa din căruță și, aflat în legitimă apărare, în hărmălaia stîrnită de cîini, l-a lovit zdravăn pe oier cu coada coasei, fracturîndu-i mîna. Abia acum Podaru a abandonat obiectele furate.

Martori oculari: Dediu Vasilica și fiul ei, Tudorel, care, aflați întîmplător la tăiat în papură în marginea lacului, declară că au văzut toată tărășenia, dar n-au îndrăznit, de frică, să se dea în vileag.

Aceasta ar fi în esență, stabilită de rechizitoriul procurorului și reținută de instanțe, fapta nedemnă pentru care oierul Sterian Podaru a fost judecat sub stare de arest și condamnat apoi, în propriul său proces intentat împotriva apicultorului, la 2 ani și 6 luni închisoare corecțională. Din acuzator devine, deci, acuzat. Sentința a rămas definitivă prin respingerea recursului adresat tribunalului județean.

Ce spune și susține, totuși, oierul?

Că este absolut nevinovat. Că toate cele de mai sus sînt o mîrșavă înscenare urzită, cu destulă viclenie, de prisăcarul Gheorghe Dragomir zis Breazu, un ins răutăcios, recunoscut în șapte sate pentru egoismul și perfidia sa. În fapt, se arată în memoriul adresat revistei, lucrurile s-au petrecut astfel:

(...). În ziua aceea de început de toamnă, minîndu-și turma ca de obicei la adăpat în marginea lacului Potumchea, Dragomir l-a acostat reproșîndu-i că de ce trece cu oile pe-acolo, că stîrnește praful daunător albinelor, motiv pentru care stuparul l-a lovit cu codoriștea coasei și i-a rupt mîna dreaptă. După aproape o sută de zile spitalizare, pe bază de certificat medical, l-a acționat în judecată pe stupar, ceea ce, firește, atrăgea după sine răspunderea penală a atentatorului. Temător în fața consecințelor, cu sprijinul mărturiei mincinoase a cumetrei sale Vasilica Dediu, Dragomir a recurs la înscenarea furtului bidonului cu miere de albine, și al hainei. Martori: Ștefanache Radu și Sandu Sanda din Pechea, care au fost obstrucționați și împiedicați, prin amenințare, să spună ceea ce știau, adică adevărul. Ei au fost siliți să declare altceva decît ceea ce văzuseră și auziseră cu ochii și urechile lor...

...Sterian Podaru, oierul din Pechea, își ispășește acum pedeapsa. Dar el strigă sus și tare că nu-i vinovat! Că i s-a făcut o mare și gravă nedreptate! Ne-au scris despre aceasta și sora, și soția lui, și ne-au cerut insistent să intervenim în apărarea adevărului și dreptății.

Este posibil ca un om să fie acuzat și condamnat pe nedrept?

Să fie aici vorba de o regretabilă eroare judiciară sau justiția a dat un verdict corect?

Iată ce am constatat.

Martora principală a acuzării, Vasilica Dediu — așa cum ne-a demonstrat avocata Marieta Popa și după cum noi înșine ne-am convins din analiza unor piese din dosarul penal — este ambiguă și nesinceră în depozițiile ei. În declarația de la fila 18, dosar miliție, ea spune: „(...) Văzîndu-ne, cetățeanul cu căruța, despre care am aflat că se numește Dragomir și cu care nu ne-am mai întîlnit pînă azi la miliție, ne-a chemat să vedem ce are în bidon...", pentru ca, la fila 15, dosar instanță, aceeași V.D. să declare negru pe alb: „Pe Dragomir Gheorghe îl cunoșteam mai demult, deoarece am lucrat la ferma I.A.S. Valea Gerului...".

Cînd este sinceră și cinstită, în primul rînd cu ea însăși, martora V.D.? Cînd spune că îl cunoaște, sau cînd spune că nu-l cunoaște pe Dragomir?! ...Un „amănunt" peste care, ciudat! atît ancheta penală cît și instanțele de judecată, trec cu uluitoare ușurință, considerîndu-l nesemnificativ, lipsit de importanță.

Apoi, și mai grav. Nu s-a ținut deloc seama nici de faptul — după opinia noastră, foarte important — că Gh. Dragomir se dovedește a fi, de ani și ani, mai mult decît un prieten intim al Vasilicăi D. Cu ani în urmă, el i-a tăiat motul unuia dintre copii, devenindu-i cumătru sincer și devotat, cum se spune prin partea locului. Și-atunci, cum mai poate fi garantată o mărturie obiectivă?! Unde-i și-a ce constă garanția?

Iar dubiile și contradicțiile se țin lanț. Deși pot fi, totuși, demonstrate, fiecare în parte, la fel de concludent, tezele și probele pro și contra se resping reciproc. De pildă, nimeni nu confirmă cu certitudine că ciobanul ar fi fost agresiv. Despre asmuțitul cîinilor vorbește doar Gh. D., în rest nimeni n-a văzut și n-a auzit. Admițînd, totuși, că ciobanul a furat bunurile invocate, nu se confirmă în nici un fel, și-l doar prezumtivă, agresivitatea sa. De evidență îndubitabilă rămîne doar faptul că stuparul nu s-a apărat de cîini, cum normal și logic ar fi trebuit, ci el și-a făcut singur dreptate, lovindu-l violent pe oier. Deci e foarte dubioasă în aceste circumstanțe categorisirea infracțiunii comise de Podaru drept tîlhărie, întrucît lipsesc principalele elemente ce o definesc.

Cel puțin nefiresc este, de asemenea, și un alt aspect. Admițînd ca atare comiterea furtului, este anormală și ilogică imprudența cu care E.P. apare în fața păgubașului pe care-l cunoaște și-l aude venind după hurducăitul căruței. Surprins, el n-a încercat nici măcar să-și ascundă prada? Mergea chiar așa, pe drum drept, ducînd în mîini, nepăsător, un bidon de două vedre?!...

Nimeni nu spune exact, nici rechizitoriul și nici martorii nu arată, ce făceau în acest timp cîinii... Se știe prea bine că orice cîine, asmuțit de stăpînul său, atacă. Or, trei cîini ciobănești, dacă ar fi fost asmuțiți, așa cum afirmă Gh. D., este greu de presupus că stuparul ar mai fi avut șansa să-l lovească pe oier, pentru că, firește, cîinii îl încolțeau și-l sileau să se apere.

...Timp de mai multe săptămîni, Dragomir a tăinuit întîmplarea din Valea Gerului. Pînă cînd n-a aflat că Podaru îl dă în judecată, el n-a spus nimănui o vorbuliță. De ce?

Să nu scăpăm din vedere și un alt element mult prea ignorat. Anume, comportamentul moral recunoscut al celor doi. De reținut că toată lumea cu care am discutat are numai cuvinte de apreciere și compasiune față de cioban, pe care l-au considerat și încă îl consideră un om integru, cinstit, în pofida urzelilor cărora le-a căzut victimă. În schimb, aceiași oameni din sat manifestă multă repulsie față de Dragomir pe care l-au descris ca pe un element descompus moral, avid după înavuțire, capabil de orice ticăloșie. Dovada cea mai recentă: împreună cu fiul său și cu un șofer, s-au dus să fure fîn din ferma I.A.S. Surprinși asupra faptei, ei l-au atacat pe paznici și i-au bătut măr. Pentru tîlhăria comisă în dauna avutului obștesc, Gheorghe Dragomir, zis Breazu, a fost condamnat la șapte ani și șase luni închisoare...

Revenind la cazul Podaru, mai rămîn în dubiu alte multe aspecte. De ce nu s-a reconstituit atunci fapta la fața locului? De ce au fost respinși martorii apărării? Chiar nu-s credibile depozițiile lor?

Este salutar faptul că, pentru a elucida toate acestea, Procuratura Generală a restituit Procuraturii județene Galați dosarul privind cauza oierului Sterian Podaru, dispunînd în ultimă instanță: reaudierea principalilor martori, clarificarea adevăratelor relații existente între Gh. Dragomir și Dediu Vasilica, descinderea la fața locului în vederea reconstituirii parțiale a faptei incriminate, numirea altui procuror care să se ocupe pînă în final de acest controversat caz etc.

Personal cred acum, cu toată convingerea, că oierul Sterian Podaru din Pechea e nevinovat și pun sub semnul îndoielii temeinicia sancțiunii. Privit prin această nouă prismă, socot aprobarea unui recurs extraordinar ca fiind iminentă. Pentru că nimeni nu trebuie învinuit și condamnat pe nedrept, tot astfel cum nici un fapt antisocial, nici un infractor nu trebuie să rămînă nepedepsit.

MIHAI STĂNESCU ■

Lumea în care trăim

Sfîrșitul unui miracol...

A durat aproximativ 30 de ani.

A fost, oare, un miracol ?

Cei mai mulți economiști occidentali susțin că da. Ritmul refacerii după război, nivelul dezvoltării economiei, stabilitatea financiară a Germaniei occidentale a fost considerată ani de zile un miracol pentru restul lumii capitaliste.

A fost, de fapt, un miracol ?

Personal cred că nu. A fost evoluția firească a unei economii asupra căreia au influențat puternic o serie de factori interni și internaționali. Dar...

Chiar dacă a fost un miracol, ca orice miracol a avut un sfîrșit.

Astăzi, aceiași specialiști care vorbeau cu ani în urmă despre miracolul economiei vest-germane „cea mai solidă" dintre toate economiile Occidentului, recunosc că nici ea nu a fost scutită de recesiune.

„Semnele sînt edificatoare", scrie presa occidentală. După cum arăta „Le Nouvel Observateur" — „Germania occidentală este obsedată de spectrul noii depresiuni". Însăși presa vest-germană prevede „ani cumpliți". Nu este vorba de un pesimism excesiv, ci de realitatea exprimată prin date și situații statistice foarte exacte. În 1981 au dat faliment peste 11 000 de întreprinderi. Pentru anul acesta, institute economice de specialitate preconizează un număr record : falimentul a circa 18 000 de întreprinderi mici, mijlocii și mari. Aproape 2 000 000 de șomeri, cea mai ridicată cifră înregistrată de peste 30 de ani.

Revista „Der Spiegel" realiza, nu de mult, o radiografie a economiei R.F.G. pornind de la cazul AEG. „Falimentul concernului AEG este simptomatic pentru declinul economic", scria revista. Pentru că „AEG nu este o simplă întreprindere, ci o instituție adînc înrădăcinată în conștiință precum și școala căreia îi încredințezi copiii". „Der Spiegel" aprecia că odată cu destrămarea AEG „se instalează cea mai severă recesiune economică postbelică pe care a cunoscut-o Germania federală".

Alte publicații, ca de pildă săptămînalul vest-german „Die Zeit", consacră articole anilor '30 întrebîndu-se dacă nu cumva istoria este pe cale să se repete. Situația se pare că este totuși departe de o asemenea perspectivă. Marca vest-germană este încă o monedă puternică, inflația se menține încă la un nivel relativ scăzut față de celelalte țări occidentale. Dar, în același timp, trebuie spus că nici economia vest-germană nu a putut să se eschiveze de la criză. Criza nu s-a oprit la frontierele R.F.G. Bonnul n-a fost scutit de neplăcerile vecinilor săi.

Am avut prilejul, aflîndu-mă într-o vizită la Bonn, să asist, în Parlamentul federal, la prezentarea declarației-program a noului cabinet condus de cancelarul Helmut Kohl. Pentru 1983, bugetul federal prevede un deficit de circa 30 miliarde mărci. Dar, după aprecierile economiștilor, este o cifră incompletă. Ea va crește vertiginos adăugîndu-se deficitul financiar al landurilor, al asigurărilor pentru șomaj și al asigurărilor sociale. După unele aprecieri suma se va dubla putînd ajunge la circa 60—65 miliarde.

Pentru redresarea situației, noul cancelar preconiza, în esență, stagnarea (nu chiar reducerea) cheltuielilor statului concomitent cu măsuri de natură să stimuleze creșterea investițiilor particulare și publice.

Problema nu este însă simplă de loc. Nu e vorba doar de înființarea a noi locuri de muncă și reducerea numărului șomerilor, sau încetinirea ritmului falimentelor. Specialiștii consideră că menținerea actualului ritm de creștere economică, un ritm foarte redus — 0,5% pentru acest an — va determina o evoluție în continuare nefavorabilă. În numai doi ani, numărul șomerilor ar putea ajunge la 4 milioane. Aceeași influență nefastă asupra investițiilor o are și rata înaltă a dobînzilor despre care un ziarist occidental scria că „l-a ucis pe Schmidt", mai exact, guvernul său.

Alarmat, guvernul prevede reduceri substanțiale ale unor capitole bugetare. Iar aceste capitole nu pot fi decît cele ce se referă la ajutorul pentru șomaj, la asigurările sociale, adică cele ce afectează direct oameni cu venituri mai mici, pe cei ce muncesc. Numai în 1982 reducerile la cheltuielile sociale ating 5.65 miliarde mărci. Pensiile urmează să fie blocate. Ajutorul de șomaj va fi, inevitabil, diminuat. Ceea ce explică înmulțirea demonstrațiilor muncitorești, manifestațiile de protest.

La Bonn nu se mai vorbește despre miracole. Nimeni nu mai crede în miracole. Timpurile sînt prea grele pentru a mai vehicula asemenea formule. În schimb, comentatorii scriu despre „toamna fierbinte".

Toamna protestului muncitoresc.

Toamna adîncirii crizei economice.

Toamna în care cureaua trebuie să fie strînsă...

Miracolul a rămas pentru legende...

AL. PINTEA ■

Nicolae Titulescu la New York (I)

Sărbătorirea în 1982 a centenarului Nicolae Titulescu este un fericit prilej de a examina modul în care activitatea diplomatică a statului român în perioada interbelică își găsește reflectarea în presa și lucrările de specialitate de la New York. Cercetările pe această temă sînt facilitate, în prezent, de computerizarea informației oferite de marile cotidiane și de retipărirea unor monografii devenite greu accesibile prin epuizarea lor din circuitul comercial al cărților.

De la început trebuie precizat că ziarul **„New York Times"** se dovedește a fi cotidianul de limbă engleză care a oferit cititorilor săi cele mai ample și mai frecvente informații despre activitatea lui Nicolae Titulescu. De la numărul din 7 noiembrie 1925, care reproduce o declarație a lui Nicolae Titulescu la sosirea sa în S.U.A. pentru negocieri economice, și pînă la ediția din 18 martie 1941, care conține necrologul publicat la trecerea marelui diplomat în lumea umbrelor, cotidianul american își va informa an de an — cu destulă obiectivitate — cititorii asupra tuturor aspectelor semnificative ale activității internaționale a omului de stat român. Din acest punct de vedere, potrivit indexului computerizat, cotidianul newyorkez întrece cu mult atît pe plan cantitativ, cît și calitativ „confratele" său britanic **„Times"** de la Londra, relativ „zgîrcit" în informații despre Nicolae Titulescu, în ciuda faptului că diplomatul român și-a desfășurat o importantă parte a activității sale în capitala Marii Britanii.

Recent, editura newyorkeză Howard Ferting a republicat monografia **„Mica Înțelegere"** de istoricul Robert Machray, lucrare de 396 de pagini, scrisă în 1929. Cum era de așteptat, acest volum conține zeci de referiri la Nicolae Titulescu, iar alături de fotografia acestuia sînt publicate și portretele altor diplomați români : Take Ionescu, I. G. Duca și Mitilineu. Evocînd linia promovată de Nicolae Titulescu pe planul relațiilor internaționale ale României, Robert Machray arată că „România dorea cu toată sinceritatea pacea, dar pacea era imposibilă fără o ordine internațională. De aceea, România a sprijinit, cu toată energia sa, acea Magna Charta pe care Europa și-a asigurat-o prin tratatele de pace. România a contribuit la solidaritatea Europei nu numai prin vorbe, ci prin fapte, iar aceasta deseori în propriul său detriment, ceea ce a fost recunoscut cu gratitudine de Liga Națiunilor. În aceste condiții, linia politicii externe a României era clară : extinderea și, atunci cînd era posibil, întărirea **bunelor relații cu toate țările fără nici o excepție.** Autorul evocă, de asemenea, poziția antirevizionistă a lui Nicolae Titulescu, reamintind că acesta a spus un „Non possumus !" hotărît încercărilor de violare a integrității teritoriale a statelor.

O altă lucrare, retipărită recent și reintrodusă în circuitul comercial al librăriilor newyorkeze, este monografia intitulată **„Conferințele balcanice și Înțelegerea Balcanică, 1930—1935"**, semnată de Robert Joseph Kerner, profesor la Universitatea din California. Publicată inițial în 1936 și reimprimată în zilele noastre, această monografie de 272 de pagini subliniază rolul lui Nicolae Titulescu în apărarea status-ului quo teritorial în Europa. **La 18 februarie 1934 „New York Times"** publica textul integral al Pactului Balcanic al cărui semnatari erau România, Iugoslavia, Grecia și Turcia. Încheiat la Atena la 9 februarie 1934, acest tratat purta semnătura lui Nicolae Titulescu. Profesorul american analizează pe larg contribuția diplomatului român la încheierea tratatului amintit, instrument juridic pur defensiv, care își propunea să creeze condițiile necesare pentru ca statele semnatare „să se dedice muncii creatoare — singura care poate permite lumii să se apere de grava criză care o amenință..." (p. 128).

Contribuția lui Nicolae Titulescu la promovarea păcii și securității internaționale prin intermediul mecanismelor Ligii Națiunilor este analizată în volumul cu titlul insolit **„O vreme pentru îngeri. Istoria tragicomică a Ligii Națiunilor"**, apărută de curînd în editura Alfred A. Knopf din New York, sub semnătura unui jurnalist newyorkez „vete ran" (după propria sa caracterizare). Bazată pe o minuțioasă cercetare a arhivelor de la Geneva, Londra și Paris, precum și pe mărturiile unui mare număr de diplomați și oameni politici, folosind imensul jurnal inedit al ultimului secretar general al Ligii Națiunilor — Sean Lester — monografia citată conține în cele 460 de pagini numeroase referiri la România și la Nicolae Titulescu. Cu toate că în această lucrare este reliefată în primul rînd latura anecdotică a activității diplomatice interbelice, ea facilitează cititorului străin portretizarea omului de stat și a juristului român. Astfel, reamintind lupta neobosită a lui Nicolae Titulescu împotriva agresiunii și a folosirii forței, în general, autorul face o largă narațiune a acțiunilor întreprinse în 1935 pentru a stăvili acțiunea agresivă a Italiei împotriva Etiopiei. În acest context, autorul newyorkez semnalează călătoria făcută de diplomatul român la Londra „pentru a transmite alarma micilor puteri". În convorbirea avută cu Sir Samuel Hoare, succesorul lui A. Eden la postul de ministru al afacerilor externe al Marii Britanii, Nicolae Titulescu i-a relatat interlocutorului său convorbirea avută cu premierul francez P. Laval și a avertizat că acesta din urmă duce o politică „deschisă și sinistru de persistentă, de colaborare totală cu Mussolini". Iar autorul american adaugă : „Titulescu care își tezaurizase bijuteriile sale de om spiritual i-a relatat lui Hoare lovitura dată la plecarea din Paris : „Dumneata nu ești un om de stat", i-a spus (diplomatul român) lui Laval. „Dumneata ești o tendință".

Deși referirile la Nicolae Titulescu sînt mai sumare în lucrarea colectivă publicată tot la New York în editura Atheneum sub titlul **„Diplomații 1919—1939"**, sub îngrijirea profesorilor americani Gordon A. Craig și Felix Gilbert, încadrarea diplomatului român în galeria marilor personalități interbelice apare mai puternic reliefată. În volumul citat, istoricul Paul T. Zinner de la Universitatea din California, în capitolul consacrat lui Eduard Beneș subliniază că acesta din urmă a aparținut unui grup de oameni de stat „care au reprezentat puterile mici ale continentului și care și-au pus pecetea asupra politicii europene (subl. ns.) — un grup care-l include, totodată, pe Nicolas Politis, Take Ionescu și Nicolae Titulescu".

Toate lucrările pe care le-am semnalat pe scurt în cele de mai sus au ca numitor comun o abordare obiectivă a vieții și operei lui Nicolae Titulescu. Tabloul nu ar fi însă complet dacă nu l-am completa și cu elemente din care rezultă că nu toți cercetătorii americani depun eforturi pentru înțelegerea sensului profund al acțiunii diplomatice a lui Nicolae Titulescu. Un exemplu în acest sens îl oferă monografia **„Crizele diplomației Franței în Europa răsăriteană și centrală"** apărută la New York în editura Universității Columbia sub semnătura lui Anthony Tihamer Komjathy. Cu toate că autorul american amintit susține în mod corect că Nicolae Titulescu „era unul dintre cei mai puternici oameni de stat antirevizioniști", recunoscîndu-se că a avut „un rol determinant în înfrîngerea Pactului celor patru și în pregătirea Antantei antirevizioniste", el ajunge în mod eronat la concluzia că diplomatul român ar fi „înstrăinat prietenii și aliații României, nu a făcut prieteni din inamicii ei și în mod neintenționat a pregătit calea pentru creșterea mai rapidă a influenței politice de dreapta în România. Cu aceste acțiuni, el a inceput, de asemenea, să-și pregătească propria sa cădere".

Dispariția lui Nicolae Titulescu la 29 august 1936 de pe scena diplomatică a Europei a fost și este comentată în diferite chipuri de istorici și ziariști. Concluziile la care aceștia au ajuns au fost, nu o dată, dintre cele mai contradictorii. Autorul american Anthony Tihamer Komjathy este de părere că demiterea lui Nicolae Titulescu ar fi semnalat crepusculul rolului Franței în Europa răsăriteană și centrală și sfîrșitul sistemului de securitate colectivă. „Fără cooperarea României și Poloniei, ajutorul sovietic a devenit complet iluzoriu. Fără cooperarea României nu mai exista Mica Înțelegere. Fără Mica Înțelegere, Cehoslovacia era neajutorată. Iar fără Cehoslovacia, Franța, fără să-și dea seama, devenise „o putere auxiliară în sistemul diplomatic britanic"... Franța a pierdut din nou o bătălie diplomatică în Europa de est și centrală, dar fără să înțeleagă că era în joc propriul ei viitor. Guvernele Sarraut și Blum doreau să slujească numai interesele realiste ale Franței. Dar nesocotind evenimentele românești și ignorînd interesele naționale ale României față de Uniunea Sovietică și Germania, aceste guverne au subminat și mai mult securitatea Franței".

N. VOICU ■

Dacă înarmările ar lua doar șase săptămîni de vacanță

Cîți copii mor anual în lume ? Este crîncen, este insuportabil să înregistrezi moartea unui copil. Dar statisticienii sînt obligați, în virtutea meseriei, s-o facă. Oricît de mult i-ar durea, ca părinți, ca bunici, ca oameni. Și au făcut-o. Astfel am aflat că la fiecare două secunde, moare un copil, că în fiecare zi mor peste 40 000 de copii, că numărul copiilor decedați într-un an ajunge la 17 milioane. Firește, imensa majoritate a copiilor care mor aparțin țărilor slab dezvoltate, așanumitei lumi a treia, precum și „lumii a a patra", adică lumii sărăcilor din țările dezvoltate.

De ce mor copiii ? De sărăcie. Care sărăcie înseamnă : malnutriție, lipsa asistenței medicale, a condițiilor normale de locuit, ignoranță, analfabetism. Să le dăm din nou cuvîntul statisticienilor : în cursul anului 1981, 100 de milioane de copii au suferit de foame, alți 100 de milioane au rămas infirmi din cauza unor maladii legate tot de nivelul scăzut de trai, 200 de milioane de copii de virstă școlară n-au putut fi înscriși în sistemul de învățămînt. Ca urmare a lipsei mijloacelor necesare pentru asistența medicală, în țările în curs de dezvoltare doar unul din zece copii poate fi vaccinat împotriva a șase maladii endemice infantile, cele mai curente și cele mai periculoase.

Din cauza sărăciei, în numeroase țări copiii sînt constrînși să muncească începînd de la o virstă fragedă (între 6 și 9 ani), cu remunerații dintre cele mai mici. Constituind o forță de muncă ieftină, nu de puține ori copiii sînt vînduți pur și simplu. Astfel, într-un raport publicat de subcomisia O.N.U. pentru drepturile omului referitor la exploatarea muncii copiilor, este, printre altele, semnalat cazul unui magazin din Bangkok, specializat în astfel de „afaceri", care cumpără și vinde aproximativ 20 000 de copii pe an.

Dar cel mai îngrijorător lucru este că nu se întrevăd nici un fel de perspective pentru redresarea situației ; dimpotrivă, starea de sărăcie în loc să se diminueze, ia amploare. Dacă în urmă cu doi ani, estimînd la 780 de milioane numărul total al persoanelor care se aflau în stare de sărăcie absolută, Banca Mondială aprecia că această cifră va scădea pînă în 1990 la 720 milioane, astăzi forurile specializate dau cu totul alte pronosticuri : 800 de milioane pînă la sfîrșitul deceniului și peste un miliard în anul 2000. Legat direct de accentuarea sărăciei, s-a înregistrat și o înrăutățire a situației copiilor. Dacă în anii '60 nivelul mortalității infantile a scăzut cu regularitate cu 4—5 la sută anual, astăzi el nu se mai reduce de fel. Staționează, de asemenea, și procentul de școlarizare (care în anii '60 crescuse regulat cu 5 la sută anual). Și pe aceeași cale a mers și ajutorul dat țărilor în curs de dezvoltare. În 1965, cînd O.N.U. a lansat primul apel țărilor donatoare pentru ca acestea să-și mărească ajutorul financiar la 0,7 la sută din produsul național brut, nivelul atins de ajutorul acordat era de 0,49 din venitul național brut. Astăzi acest nivel a scăzut la 0,37 la sută.

Mai stringentă ca oricînd, lupta împotriva sărăciei se izbește însă de eterna problemă a lipsei de fonduri. Și totuși, mijloacele necesare ar putea fi obținute destul de ușor. Specialiștii au calculat că înfăptuirea obiectivelor de prim ordin, și deci satisfacerea cerințelor unui trai omenesc pentru bărbații, femeile și copiii de pe glob care trăiesc în sărăcie, s-ar putea realiza dacă s-ar aloca în acest scop ceea ce se investește în curs de șase săptămîni pentru menținerea și creșterea forțelor armate. Așadar, șase săptămîni fără cheltuieli militare, șase săptămîni de vacanță în activitatea de înarmare și nu vor mai muri copiii de foame, de boli și de tot ce aduce sărăcia. Și își poate oricine lesne imagina cum ar trăi omenirea dacă vacanța cheltuielilor militare ar dura anual 52 de săptămîni...

ION D. GOIA ■

Lumea se amuza

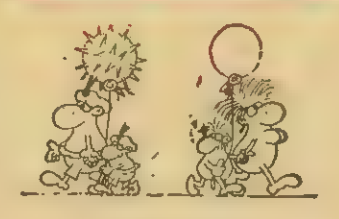

După FÜR DICH

(în pag. 24)

eu nu știu, îmi va
e intoarcere, de unde
'ericit că nu știe.
a lui Martinez se in-
Lung se încordează
Așa ceva, zbiară în
la radio Luxemburg.
int. Dar avea să mai
adă peste numai ci-

ux ? Chestiunea este
cu care trece prin
inescu, intelectualul
numesc ziarele fran-
n naufragiu, genera-
'ategice, prezent pe
și în sala mașinilor,
deal președinte de
m de pe teren. Este
ucură de înfrîngerea
e este o înfrîngere,
reu. Calificarea nu
irul dintre jucători,
enorul principal, și
rul secund, și-au în-
ptile de insomnie.
lecată în Belgia sub
nal, sub conducerea
re n-are nici o par-
hipel. Sîntem siguri
se datorează exclu-
hotărît pe drept cu-
și echipe încropite
dacă ne putem ex-
itrariului, să ne re-
ea mai în formă.
că avînd o echipă
ivut România în ul-
însprezecele tricolor
tipar nu numai ve-
în meciurile inter-
acest tipar are alți
iemați să-i asigure
fost luat de la clu-
mis în Belgia pen-
nizare ? Donose să
aci ? Jucătorii Cra-
oă meciul greu de
ere, de recuperare.
obuitor pentru un
'mantă cu o condi-
se reumple psihic.
rieteni, pe stradă.
lui în care numai
cel mai bine. Ori-
ara prietenă care
este un hotel chiar
p ce echipa hăla-
otel în autobuz și
printre străini. la
și Ivan trebuie să
ar cu Bordeaux cu
-am fost suficient
: împotrivă, aplau-
ce au luat-o de a
satura încercată a
em numai că din
ișe niște amănun-
urneul în Belgia
ult, era chiar con-
aproape, foarte ar-
rmanță. În această
ția să se analizeze
aurile de rigoare.
mină pe cioara de

ă

ınțe

ă destul de discu-
ecedenți a căzut
le primei părți a
vizii. Au fost din
litigioase pentru
e „forță" a carto-
cu ceva ciocni-
ubicul a devenit
emios în unele
intra și în alte
icum, să consem-
au fost destule
au colorat plă-
are s-a jucat pe
monomul clasa-
luei pentru locul
apă între Sportul
a avut darul să
uper atît în dia-
și în constatările
le specialiștilor.
convingătoare a
mul loc fie chiar
surprins, colegii
nuindu-ne pînă
turi de senzație"
constanță capa-
26 de puncte din
nu stă la înde-
emnairealizată de
tru.
rte prieepuțului
esor Voica au o
provine și din
ere și înțelegere
id de atîta timo
ie echipă. Simt
a studențească
zat pînă acum,
frumusețea cu
și cițiva oameni
se lase domi-
or ce îi anturea-

acum, „cezarul"
merit este tot
ipei din „Ștefan
Craiova. Dacă
ța trăind și mai

pe gard. Dacă a fost totuși prea tîrziu pentru a fi aminat, în turneul din Belgia trebuia să plece și grupul de antrenori de la Craiova, să poată urmări echipa și — de ce nu ? — chiar s-o antreneze. Sigur, a rămîne în afara lotului doi-trei jucători de la Craiova în condiții normale este chiar firesc. În condițiile celor două jocuri snur : Italia și Bordeaux, această rupere, așa cum a dovedit-o Hunedoara o dată, poate fi fatală. Practic, jucătorii craioveni plecați în turneu se reîntîlnesc la Craiova luni sau marți pentru ca miercuri să susțină probabil cel mai greu meci de pînă acum, fiindcă acesta este meciul consacrării internaționale și o consacrare internațională a Universității este în același timp o consacrare internațională a fotbalului românesc.

Craiova sau Bordeaux ? Aceasta este întrebarea. Sper din toată inima ca la această întrebare să nu fi contribuit noi înșine a avea răspunsul nefavorabil.

Sigur, reversul este la fel de valabil. Un succes la Florența ar da impulsuri nebănuite stării morale a craiovenilor. Într-o competiție îndelungată însă cel mai adesea cîștigă nu cel ce riscă, ci alergătorul de cursă lungă, bine antrenat, lucid, realist, care știe să-și dozeze fiecare efort, să elimine inutilul.

Furt cu autori neidentificați

(Urmare din pag. 24)

mă privește altfel. La fel și Réthacker. Au descoperit că Universitatea nu-i nici Karl Zeiss Jena, nici Hajduk Split ! Băieții noștri au lăsat o frumoasă impresie, dar mai slab, nu-i așa, încă 45 de minute de jucat. Parcă nu-mi mai e atît teamă de adversari, cît de arbitri ! Cobor spre a afla numele tușierilor. Imposibil : 3 polițiști îmi barează drumul și mă invită, nu tocmai politicos, în tribună. Mă înfurii, dar n-am ce face. Îl povestesc „aventura" lui Etienne. Ride.

Trec 4 minute din repriza secundă și Garrido înscrie unicul gol al francezilor : Tigana cade spectaculos (ceva în genul lui Năsturescu), iar arbitrul arată punctul de la 11 metri. Privesc pe monitorul lui Topescu. Tilihoi nici măcar nu l-a atins pe bordelez, nici urmă de penalty ! Craiovenii protestează, dar n-ajută la nimic. Giresse trage și înscrie : 1—0. Tot în paranteză fie spus, ziarele franceze de a doua zi n-au suflat un cuvînt despre lovitura de la 11 metri ! ? Nici c-a fost, nici că n-a fost ! ? Bordeaux se repede, dar Universitatea rămîne pe poziții, apărîndu-se cu sînge rece și devotament. Țicleanu izbutește o cascadă de driblinguri și tribuna, pentru prima dată, catadixește să aplaude, de parcă i-ar face lui Chiose (porecla lui Țicleanu) o mare favoare. E lovit Cămătaru, doctorul Frînculescu dă să intre pe gazon, dar 2—4 polițiști se reped să-l oprească. În minutul 70, Geolgău scapă singur spre gol, dar arbitrul de linie ridică steagul, inventînd un ofsaid ! ? Începe să fie prea mult ! ? Mă ridic pe vîrfuri și fac ce n-am făcut încă în 15 ani de meserie : strig huo ! ! Nici unul dintre confrații francezi nu zice nimic, toți privesc, ca hipnotizați, spre carnetele în care scriu. Doar Bocioacă intervine. Lasă-i bătrîne, zice, și-i injură. Bordeaux forțează. Lacombe șutează violent, dar Lung apără. Trésor se năpustește în atac, Cămătaru însă e alături și încercările francezului de a plasa o lovitură de cap eșuează. Bracci faultează de zor, dar Garrido se face că nu bagă de seamă. Donose calmează jocul și ni se cer relații despre el. Poftim : 30 de ani, 1,74 m, 73 de kilograme, nici un meci în echipa națională. Cum așa ! ?, se mîră careva. Încă o paranteză : după Bordeaux, atît Donose, cît și Lung, au fost cooptați în lotul tricolor, în urma unui telefon dat, în miez de noapte, de Mircea Rădulescu lui Mircea Lucescu. Ei vor ajunge la București joi seară și vor pleca în Belgia vineri, dimineață. N-ar fi exclus, gîndesc, ca Donose și Lung, amîndoi sau măcar unul din ei, să joace contra Italiei, în 4 decembrie. Finalul e dramatic. Chiar în ultimul minut, Martinez trimite o „ghiulea" sub bară, dar Lung (excelent pe toată durata partidei) își face, încă o dată, datoria. Răsuflăm ușurați, e numai 1—0, vorba unui ziarist francez (titlu mare, a doua zi, în „Sud-Vest"), pentru Bordeaux „le plus dur reste à faire".

Împreună cu Jacques Etienne („nu-mi rămîne decît să te felicit, aveți o formație grozavă, mult mai bună decît Jena și Split". Merci, Jacques, ce-ți spuneam eu ! ?), încerc să intru la cabine. Zadarnic. Polițiștii au luat locul oamenilor de ordine, accesul e interzis. Vreau, încep să fie o obsesie, numele tușierilor, dar aceștia, în frunte cu Garrido, s-au volatilizat ! ? Nu e de găsit nici observatorul U.E.F.A., Hubert Claessen din R.F.G. ! ? Doar Aimé Jacquet, mohorît, acordă un interviu din mers (sala de festivități, unde ar fi trebuit să se desfășoare conferința de presă, e plină de tot felul de amatori de șampanie) pentru radio „Europe 1". Nimic deosebit : că s-a jucat frumos, că francezii au meritat victoria, că românii s-au descurcat bine, că returul va fi greu. Termină și nu-l las : dar arbitrul, monsieur Jacquet ? ! Răspunde : parcă Garrido a lăsat meciul cam liber, dar n-am impresia că ar fi ajutat pe Bordeaux. La experiența lui etc., etc. Dar 11 metri ?, insist. Jacquet se gîndește o clipă și hotărăște : „n-am văzut, dar n-am nici un motiv să pun la îndoială decizia arbitrului".

Plecăm. Băieții împart autografe, iar Tudor Gheorghe își încălzește chitara : „Muică, noi sîntem un neam..." Îmi cad ochii peste maldărul de ziare de pe bordul autocarului. Toate cer ca istoria (din partidele cu Jena și Split, 5—0 și, respectiv 4—0) să se repete. Iată că nu s-a repetat decît, cel mult, dintr-un punct de vedere. Cel mai puțin convenabil pentru craioveni : ca și la Firenze, arbitrul a ținut flagrant (era să scriu rușinos) parte gazdelor. Cu toate astea, Universitatea a jucat bine și păstrează, în perspectiva returului, prima șansă de calificare. Nu-mi rămîne decît să sper, acum, cînd peste Bordeaux tăbără o ploaie zdravănă, ca un șut de Irimescu, că Universitatea va ști să fructifice această șansă. Nu văd, sincer vorbind, ce-ar putea s-o împiedice să dea de perete o ușă (cea spre turul 4 al Cupei U.E.F.A.) de-acum întredeschisă. Plouă, dar cui îi pasă ?

Corver la Craiova

Întîlnirea de miercuri de la Craiova, dintre Universitatea și Bordeaux, va fi condusă de renumitul arbitru olandez Charles Corver, deținător al ecusonului F.I.F.A. Față de Corver, presa franceză a avut, imediat după mondialele din Spania, o atitudine foarte critică, acuzîndu-l de grave erori comise (după optica ziariștilor respectivi) în timpul partidei Franța—R.F.G. Că a permis vest-germanilor să egaleze prin Rummenigge, nesancționînd un fault al lui Stielike, că nu l-a eliminat din joc pe portarul Schumacher, după o ciocnire cu Battiston etc., etc. După desemnarea olandezului la Craiova, aceeași presă și-a exprimat rezerva, solicitînd (mai fățiș, mai voalat) recuzarea lui Corver. Cum U.E.F.A. a rămas fermă pe poziții, confrații francezi au schimbat placa și, brusc, au început să acorde o „atenție" specială lui Corver, „O.K. pour Corver", „Feu vert pour Corver" etc. (ca să citîm doar cîteva titluri), sugerînd totodată că olandezul ar avea, după El Mundial, de plătit o datorie fotbalului francez !? Datorie pe care, nu-i așa, Corver ar putea s-o achite cu prilejul meciului de la Craiova !?

Nutrim convingerea că Charles Corver, arbitru de elită, recunoscut pretutindeni pentru prestațiile sale, nu va cădea în capcana ce i s-a întins cu atîta subtilitate. În ceea ce ne privește, nu-i cerem altceva decît, dată fiind clasa lui, în atîtea rînduri demonstrată, să-și facă datoria. Adică să arbitreze corect, permițînd echipei mai în formă să cîștige. Nu înainte, firește, de a-i ura, în calitate de gazdă, bun venit! **(Ov. I.)**

mult ca pînă acum din astfel de cît mai multe rivalități existente și tranșate loial, în spiritul atît de invocat al fair-playului, cu siguranță că s-ar juca mult mai bine, reușind să ajungem cu echipele noastre în primăvara disputelor oficiale europene.

Am admirat în primul rînd la această echipă craioveană curajul de a juca și a se bate pentru fiecare minge, care alături de știința incontestabilă a tuturor actorilor pe care-i are în distribuție de a se descurca cu balonul a descumpănit încă de la început temperamentala și insistenta echipă franceză. Apoi, forța acestui încă neînțeles și încă nejucat cum trebuie Cămătaru, de a „se distra" cu 2—3 adversari pe care îi purta parcă în spate, a implantat încă de la început fiori de panică în pornirile ofensive ale apărătorilor girondini. Cunosc de cițiva ani potența organizatorică a acestui club, știu ce înseamnă președintele lor Claude Bez, ca și suma pe care primăria lui Chaban Delmas o varsă anual în vistieria clubului, una dintre cele mai mari subvenții sportive pentru vreun club din hexagon. De aceea nu m-a surprins deloc jafu organizat al tușierilor portughezi ca și îngăduința cu care centralul Garrido privea deocheatele criminale, cu ambele picioare în față, ale lui Thouvenel. Bracci, sau ale acelui veritabil cuțit de ghilotină care s-a dovedit a fi Domenech, și nici pachetul de polițiști care l-a condus pe acești piranți portughezi, după ultimul fluier, spre cabine... Centralizînd acum toate datele, afirm cu deplină responsabilitate că stă în putința acestor craioveni care au jucat... atît de universitar, de a-și pune în valoare pe centralul din Bănie finețea trecerilor de minge cu care au obținut murmure admirative și chiar aplauze finale la Bordeaux și să depășească decisiv și pe tabela de marcaj o apărare care se va clătina parcă după unduirile de foarte reușit dansator de rock ale lui Tresor. Chiar dacă girondinii au valoare, oltenii noștri au forța necesară de a-i scoate la 6 decembrie din Cupa U.E.F.A.

CORNEL DINU ■

De la trimisul nostru
DUMITRU GRAUR

4—0 cu Waterschei

Mol-Vezel 1 decembrie (prin telefon). Aflată de cîteva zile în Belgia, spre a pregăti meciul oficial cu Italia, din 4 decembrie, reprezentativa de fotbal a României a întîlnit aseară, într-o partidă amicală, formația Thor Waterschei, clasată pe locul 2 în campionatul belgian. Deși întîlnirea n-a durat decît 70 de minute, oprindu-se din cauza unei pene de curent, ea a avut darul de a răspunde la cîteva întrebări și, în general, a constituit un foarte util ultim examen înaintea meciului de la Florența. După o primă repriză „albă", în care jocul nostru (cu Donose la mijloc și Geolgău în atac) a fost lent și presărat cu greșeli, după pauză, cu Klein și Gabor în formație, tricolorii s-au impus, înscriind de 4 ori (Balaci și Gabor 3). Klein și, mai ales, Gabor au înviorat și iuțit jocul și e sigur că, după prestația de la Gand, cei 2 hunedoreni vor intra în teren, ca titulari, contra Italiei. Ca unul care, pe toată durata șederii în Belgia, am asistat la pregătirile lotului, pot afirma că s-a lucrat într-un mod responsabil, într-o atmosferă de calm și seriozitate (au fost și zile cu două antrenamente), din care n-a lipsit optimismul. Tricolorii sînt decîși să dea totul la Florența spre a face o figură cît mai onorabilă în fața squadrei azzurra.

La ora la care veți parcurge această scurtă corespondență, fotbaliștii români vor fi deja în Italia, ei părăsind Belgia joi la prînz, pe ruta aeriană Bruxelles-Milano. Să sperăm că va ieși bine.

Concursul nostru:

Cel mai..., cea mai...

Stimați cititori,

În pragul sfîrșitului de an, revista noastră vă invită să participați la o simplă anchetă : spuneți-vă cuvîntul asupra celor mai de seamă realizări din 1982, în cele mai diferite domenii ale culturii, științei, tehnicii și sportului românesc. Așadar, vă propunem să alegeți cele mai semnificative fapte, precum și pe cei mai buni dintre cei mai buni, întocmai cum rezultatele întrecerilor socialiste, periodic, în vastul cîmp al creațiilor de bunuri materiale, îi desemnează pe învingători, cu încrederea că mai multe păreri convergente dau șanse mai mari unei obiectivități. Este vorba deci de a alege faptele și personalitățile anului 1982 care s-au afirmat ca atare și s-au autodepășit, constituindu-se, în același timp, într-un combustibil al mersului înainte al obștii.

Paginile revistei „Flacăra" vă stau la dispoziție, urmînd să desemnați cel mai bun, interesant, atrăgător, îndrăgit, nerecușit, supărător, mare, mic... cea mai bună, interesantă, atrăgătoare, îndrăgită, nerecușită, supărătoare, mare, mică...

- **Inițiativă socială**
- **Invenție**
- **Descoperiri (științifice, arheologice)**
- **Inventator**
- **Cercetător**
- **Faptă de omenie**
- **Carte de proză**
- **Carte de poezie**
- **Carte de critică literară**
- **Actor (actriță) de film, de teatru**
- **Piesă de teatru**
- **Film**
- **Cel mai îndrăgit gen de spectacol**
- **Emisiuni radio, TV**
- **Autor**
- **Sportiv (fotbalist, rugbist, handbalist, atlet)**
- **Echipă sportivă**
- **Manual școlar**
- **Muzică tînără**
- **Compozitor**
- **Lucrare muzicală**
- **Interpret**
- **Carte științifică**
- **Anecdotă, caricatură**
- **Arhitectură sau monument**
- **Fapt de eroism**
- **Cel mai semnificativ moment din viața dv.**
- **Cea mai frumoasă femeie (atașați fotografia pentru concursul „Mis Flacăra")**
- **Cel mai urît, rău, reprobabil gest sau fapt întîlnit**

Vom întocmi clasamente pe domenii. Desigur nu clasamente rigide, însă este cert că un an anume se înscrie ca o perioadă revelatoare în viața obștii ca și în viața unui artist sau a unui om de știință, a unui inginer sau sportiv. Pe scara acestor criterii orice izbîndă, înainte de a fi o victorie în întrecere cu alții, este o victorie în lupta cu sine a fiecăruia. Ne vom strădui să le consemnăm.

Opțiunile dumneavoastră se vor referi la toate vîrstele, naționalitățile și profesiile.

Scrisorile conținînd opțiunile dumneavoastră și motivarea lor trebuie să ne sosească pînă la data de 23 decembrie, cu ultima dată a poștei 15 decembrie, avînd pe plic mențiunea pentru CONCURS.

Universitatea Craiova are mari şanse de calificare

Realizată de fotoreporterul nostru Victor Rădulescu după derularea fazei pe micul ecran, imaginea alăturată demonstrează, negru pe alb, că n-a fost penalty în minutul 49 al meciului Bordeaux-Craiova ! Singurul care l-a văzut (aut a fost arbitrul Corrido (nici presa franceză n-a suflat un cuvînt), deşi e limpede ca Tilihoi nici măcar nu l-a atins pe Tigana ! Francezul care e deja în cădere, observaţi poziţia braţelor) are piciorul stîng (care ar fi putut fi lovit) într-o poziţie normală, el nefiind în nici un fel împiedicat de Tilihoi să-şi continue alergarea. O probă elocventă, pe care sperăm că U.E.F.A. o va lua în considerare.

Oh La La!

Craiova sau Bordeaux ? Iată întrebarea ! Orice conciliere este exclusă prin însuşi regulamentul competiţiei. Spectatorii bordelezi nu sînt altfel decît aiurea. Aplaudă echipa locală şi fluieră pătimaş apariţia în teren a Universităţii. Craiova este o capcană, au scris ziarele. Mai înainte, pe gazonul luminat à giorno, defilaseră copiii de mingi, superbi şi caraghioşi, dar nici unul din cei 40 000 de spectatori, mulţi dintre ei taţi şi mame, n-a aplaudat. Craiova sau Bordeaux ? Restul este un moft. După meci mă voi amesteca în convoiul care părăseşte stadionul : negustori elevi, lucrători în port, funcţionari, mici meseriaşi, băieţi şi fete curora cu greu le poţi ghici apartenenţa socială, 40 000 de suflete încinse de patimă şi speranţă.

Există şi un calcul al hîrtiei, cum se spune în fotbal. Dar acesta face ca lupta să fie şi mai acerbă : jucătorii luptă nu numai între ei, ci şi cu propriul lor destin, favorabil sau nu. Calculul probabilităţilor nu poate cuprinde şi variabilele sufletului omenesc. Dacă despre Lung s-ar fi continuat a se scrie ca despre piesa cea mai slabă din angrenajul echipei, Universitatea ar fi plecat de la Bordeaux nu cu unul, ci cu patru goluri. Un erou în locul victimei. Dreptatea este benefică pentru individ, dar şi pentru întregul căreia el îi aparţine. Paradele lui Lung de la sfîrşitul meciului au retrocedat echipei lui Ştefănescu, Donose, Ţicleanu, Cămătaru şi companiei strălucirea întreaga a efortului extraordinar de pînă atunci.

Craiova sau Bordeaux ? O minge trimisă în aşte, la propriul portar de la circa 25 de metri, de către Tresor, este aplaudată cu frenezie. Acelaşi gest, aparţinînd însă lui Ştefănescu către Lung, este huiduit îndelung. Constat cu orgoliosă şi absurdă bucurie că nu sînt singurul care nu pricep nimic din ce se întîmplă în teren. O singură zonă mai clară : acolo unde acţionează Cămătaru. Statuar de frumos în efort. Cami, bătătul acesta în inima căruia mă furişasem în urmă cu cîteva luni, descoperindu-l şi iubindu-l pentru asta, nu mai are egal în Europa. Cară după el cîte trei-patru adversari într-o jumătate de teren unde cel mai adesea se află singur, acroşat de tricou, ţinut de mînă, irezistibil tenace, calm, stopind jocul, demarînd apoi cu uşurinţă, fentînd dezlipindu-se imprevizibil, luptîndu-se pînă la epuizare. *Oh La La !* Exclamaţie tipic franţuzească singura necenzurată de sentimente, izvorînd din surprindere şi emoţia spontană în faţa perfecţiunii. Acest *Oh La La* transformă brusc un francez pătimaş într-un francez cunoscător.

Nu ne putem despresura din ideile noastre preconcepute, nici noi, puţinii români de faţă, nici spectatorii bordelezi. Adică vedem dar nu credem. Temătoare şi suspicioasă raţiunea caută justificări şi dacă nu le găseşte, le inventează : crispare, mizã, tatonare etc. Altfel raţiunea ar trebui să-şi recunoască eşecul şi să admită că Universitatea este mai bună, mai calmă, mai organizată. Acum, da singur, în faţa maşinii de scris nu mi-e greu să regîndesc şi să scriu, dar atunci, acolo, unde jucau Tigana, Giresse, Tresor, Lacombe ?... Mai degrabă m-aş fi lăsat ciomăgit decît să apar naiv şi neinformat. Desigur, după acest început confuz, lucrurile vor intra în normal (îmi spuneam), iar eu voi putea scrie despre o echipă mare, Bordeaux, şi despre spiritul de sacrificiu al acestor minunaţi jucători ai Craiovei care n-au putut mai mult, dar etc.

Allez bleu, allez blanc... Am impresia că au fost deschise difuzoarele cu înregistrarea imnului bordelez şi apreciez gestul ca nesportiv, dar nu e decît o impresie, de altfel un cor de o asemenea forţă nici nu există în lume pentru a putea fi înregistrat. Sînt armonie în luptă toate armele şi dintre toate, luptă corp la corp, huiduieli, fluierături bombe fumigene, petarde, trompete, clopote, artificii, imnul acesta de bucurie şi încredere în izbîndă mi se pare a fi cel mai copleşitor. Paralizant. *Allez bleu, allez blanc...* Din păcate, în repriza a doua aveam să mă conving cu tristeţe că mai puternică decît sportul, decît arta şi muzica este nedreptatea. Nu este un titlu de glorie pentru conştiinţa umană care dacă ar fi ceea ce pretindem că este n-ar fi trebuit să se lase păcălită de intervenţia samavolnică a arbitrului de centru. Surprinzător dar adevărat, după ce au primit cadou un gol din partea conducătorului de joc, fotbaliştii bordelezi, cu toate că n-aveau nici un merit în înscrierea golului şi ei ştiau asta, s-au comportat în continuare ca şi cum ar fi avut cu adevărat, au prins aripi adică şi abia atunci au început să atace dezlănţuit şi limpede. Nu e ciudat ? Observaţia are o cuprindere mai generală. Oameni care ajung în posesia unui titlu sau a unui post fără să-l merite ce comportă ulterior cu un aplomb ce-i poate surprinde chiar pe cei ce le-au atribuit prin fraudă. V-am spus noi, vor putea spune mai tîrziu, evoluţia ulterioară dovedeşte că nu ne-am înşelat.

Ulterior, echipa din Bordeaux a evoluat într-adevăr dezinvolt, a avut mai multe ocazii de gol ceea ce i-a şi determinat pe unii cronicari să afirme că după desfăşurarea meciului în ultima sa parte echipa franceză a meritat victoria uitîndu-se că fără acel gol fraudulos desfăşurarea meciului din ultima sa parte ar fi avut o cu totul altă înfăţişare poate.

Furt cu autori neidentificaţi

La 19 fix, plecăm spre stadion. Ne escortează două „Honde" ale poliţiei (motocicliştii tot vorbesc, din mers, la telefon şi mă întreb dacă nu cumva discută între ei), dar înaintăm cu greu. Drum de 10 minute pe jos. Îl vom face, cu autocarul, în 20. Îmi descopăr alte sentimente decît înaintea meciului de la Dublin : acolo eram curios, aici mi-e teamă. Vorba lui Ţicleanu, la micul dejun : „aznoapte l-am visat pe Giresse şi m-am trezit odihnit". Cred că şi celorlalţi le e un pic de frică, toată lumea tace şi, fără ţintă, priveşte pe geam. Doar echipajul Baculul care ne-a adus la Bordeaux în condiţii excelente e mai vorbăreţ. Cornel Dumitrescu, Mihai Mihail, Cornel Stroe şi Gigi Bălaşa punînd ţara la cale şi hotărînd, fireşte, cum va juca Universitatea ! Simt nevoia să fac ceva şi adun pronosticuri : 3—1 pentru Bordeaux zice Topescu, 2—1 Domozină, 2—1 şi doctorul Frînculescu, profesorul Roibu de la I.E.F.S. (care e aici de-o săptămînă, l-a filmat pe girondini cu Sochaux şi Auxerre, aseară, la hotelul „Frantel", băieţii au urmărit înregistrările) e singurul optimist. El merge pe 1—1. Nici Bocioacă nu pare copleşit, deşi are puls 150. O să vezi, zice el, că va ieşi bine. Oare ?

Ajungem. Prima mare surpriză : ne aşteaptă, chiar la coborîrea din autocar, Tudor Gheorghe. Aflat în turneu în Franţa, trubadurul (originar din Podari şi cetăţean al Craiovei) a parcurs cîteva sute de kilometri, de la Rouen, să-şi încurajeze favoriţii. Mi-a fost greu să vin, îl aud, dar nu putui să lipsesc. Din mers îl prind pe antrenorul Oţet, şi el în pripă : „Intrăm cu Tilihoi şi cu Ungureanu. Va juca şi Beldeanu, el şi cu Donose urmînd să aibă sarcini de marcaj strict, la Giresse şi, respectiv, Tigana". La cabine, aflu şi echipa francezilor. Mă lămuresc că declaraţiile lui Aimé Jacquet n-au fost diplomatice. Müller şi Girard nu figurează nici măcar pe lista rezervelor. Fac o paranteză spre a nota că, din tot ce-am întîlnit la Bordeaux, Jacquet mi-a lăsat impresia cea mai bună. Înalt (1.84 m), trasat la faţă, cu figură de sfînt bizantin, antrenorul bordelez a fost, tot timpul, corect. Vorba lui a fost vorbă. După meci, deşi căţărnit, el va avea curajul să repete : „După voiajul meu în România, mi s-a ris în nas cînd am anunţat că Universitatea e redutabilă. Ei bine, aţi putut constata, nu-i aşa ?" („Sud Vest" din 25 noiembrie). Primim programul partidei, intitulat „Marines et blancs" (culorile tradiţionale ale clubului), de fapt o revistă („Le journal officiel des Girondins F. C.") cu apariţie săptămînală şi 5 redactori ! Citesc în editorialul lui Jean Ménard : „În 30 de ani de gazetărie, am văzut multe întîlniri de campionat şi mulţi campioni ai Franţei în plină vigoare, dar niciodată n-am întîlnit atîtea calităţi la o singură echipă". Mă ia cu frig. Parcă ce, îmi fac curaj, Craiova e mai prejos ? ! Urcăm la masa presei. Ni s-au repartizat primele locuri (sîntem 5 ziarişti români de presă scrisă, Cristache, Bocioacă, Chirilă, Triţă de la „Înainte" din Craiova şi subsemnatul, plus Topescu şi Domozină), dar ele sînt proaste. Dacă apuci să te aşezi, nu mai ai cum să laşi. Simt că nu voi putea sta locului şi rămîn în picioare, în spatele lui Topescu. Masa presei e arhiplină, „l'Equipe", cel mai mare ziar francez de sport şi unul dintre cele mai mari din lume, e prezent cu un adevărat „stat major" : Réthacker, Vierne, Etienne, Lorant şi Oudot. După meci, ei se vor arăta nemulţumiţi deopotrivă de rezultat cît şi de facilităţile oferite presei de clubul din Bordeaux („Malgré les conditions difficiles qui sont faites à la presse..."), dar acum par destinşi. Îl întreb pe Jacques Etienne, o mai veche cunoştinţă, ce va fi. Zîmbeşte şi îmi arată 3 degete de la mîna dreaptă ! 3—0, adică ! Îi răspund tot cu 3 degete, unul de la o mînă, două de la cealaltă. V-ar conveni, rîde, la 1—2 aţi fi ca şi calificaţi. De ce nu, monsieur Etienne ? !

Girondinii sînt la încălzire, fără Trésor şi Tigana. Vedetele n-au ieşit, constată antrenorul federal Mircea Rădulescu, ăsta poate fi un semn bun. Stadionul (care serveşte şi de velodrom) geme de public, umplut mult peste capacitatea lui (32 000 de locuri). Chiar pe gazon, e ora 20.15, se desfăşoară o manifestaţie tipic gasconă (sîntem doar în patria lui d'Artagnan şi a lui Cyrano de Bergerac), sute de copii în culorile lui Girondins de Bordeaux defilînd, purtînd steaguri şi tot felul de lozinci. Una din ele, recunosc, e ciudată şi vanitoasă : „On n'a pas de pétrole, mais on a les Girondins". Staţia de radioficare fi prezintă pe jucători. Silviu Lung, 26 ani, 1,93 m, 72 kilo, 2 fois international A, Gabriel Boldici, 28 ans..., după care, probabil pentru a pune punct fluierăturilor, redă tipătul absolut asurzitor al unei sirene de transatlantic. Parcă sîntem în infern : petarde, focuri bengale, clopote etc. şi, peste toate, atotputernic, un val copleşitor : „Boor-deaux, Booor-deaux". Îmi vine totuşi să rîd, înnul clubului seamănă cu cel al Rapidului, ca şi, zău aşa, suporterii lui. Băieţii noştri, între timp ieşiţi la încălzire, par imperturbabili, iar Cristache punctează : „la Firenze a fost şi mai rău". Întrebăm în stînga şi în dreapta numele arbitrilor de linie. Nu-i ştie nimeni, Etienne ridică din umeri. Didier Couecou, delegatul general al girondinilor, zice „un instant", dar nu va mai reveni. În frunte cu Antonio Garrido, cel care a condus Franţa—Anglia la El Mundial '82, ies cele două echipe. Gazdele au scris pe piepturi „Les Resistances Malardeau", ca o dovadă că, aici, reclama nu e doar sufletul comerţului, ci şi al fotbalului. Mi-aduc aminte că am citit undeva, nu mai ştiu unde, că Garrido ar fi trebuit să fluiere, în Spania, şi Franţa—R.F.G., numai că francezii, graţie lui Roger Machin, membru în Comisia de arbitraj a Cupei mondiale, au cerut şi au obţinut schimbarea lui Garrido cu Corver. Cum se scrie istoria ! Olandezul Corver va conduce returul întîlnirii de azi, în 8 decembrie, la Craiova. Îi spun toată povestea lui Bocioacă şi cădem de acord că e bine, portughezul ar avea toate motivele să fie supărat pe francezi. Ce tare ne-am înşelat ! De undeva răsare o sticlă de ţuică. Nu întreb nimic, trag un gît şi-o dau mai departe.

Bordelezii încep în trombă, dar Craiova se apără calm, grupat. Giresse e mai slab, Tigana, foate activ, derutant, pare „motorul", dar el vine de prea departe. Cînd ajunge în faţa porţii lui Lung, e fără suflu. Tresor, acest monument în viaţă al fotbalului francez (83 de selecţionări în echipa naţională), se bîlbîie şi Cămătaru îl tot păcăleşte. În faţa careului nostru, Garrido scoate un cartonaş galben şi noi, în tribuna presei, vedem albastru ! Rămînem cu impresia că Ştefănescu a fost avertizat şi socotim că el (cu cartonaş galben din meciul cu Fiorentina) nu va juca returul de la Craiova. Din fericire, n-am văzut bine, cartonaşul i-a fost adresat lui Irimescu. Treptat, martoră a fotbalului curat şi curajos al românilor, tribuna se dezumflă. Tuşierii însă sînt, fătiş, în favoarea lui Bordeaux. Fiţi atenţi, ne strigă Mircea Rădulescu, tuşierii sînt nişte hoţi. Sînt, Lacombe e 3 metri în ofsaid şi arbitrul de linie gată că jocul poate continua ! ? În sfîrşit, 0—0 la pauză. Parcă Etienne

(Continuare în pag. 23)

OVIDIU IOANIŢOAIA

Relatările trimişilor noştri la Bordeaux

Spectatorii de pe rîndurile de sub masa presei întorc capetele spre zona unde se află ziariştii români. Vor să citească pe chipurile noastre ceea ce nici lor nu le vine să creadă : că acel penalty a fost totuşi acordat. Şi mai vor probabil să afle dacă ne-am dat seama ce mare artist este acest Tigana, cît de perfect mimează căzătura în careu. Ştim sau nu ştim ? Sîntem revoltaţi sau ne-am lăsat păcăliţi ?

Craiova sau Bordeaux ? Aceasta era întrebarea. Şi orice conciliere era exclusă prin însuşi regulamentul competiţiei. Cînd, mai întîi ca un murmur printre ziariştii francezi din spatele meu şi spectatorii de la tribuna întîi, apoi din ce în ce mai distinct dinspre peluze şi mai departe de la tribuna a doua creştea un val de exclamaţii *Oh La La ?* — încîntare şi admiraţie, surpriză şi plăcere, ca-ntr-o corrida, toreadorul pare fără scăpare, de această dată, poziţia în care se află nu-l mai acordă nici o şansă, o mişcare Olé-elegant şi incredibil toreadorul se despresoară. Aceste exclamaţii de *Oh La La* însoţesc de fiecare dată şi din ce în ce mai des senzaţionalele numere prin care Ţicleanu degajează apărarea ca după aceea să se lanseze în atac un adevărat slalom şi bătaia pe umăr : *Asa ceva nu se vede pe orice stadion*, o remuşcare tîrzie a confratelui francez ? — dorinţa firească de comunicare ? Şi una şi alta şi mai mult : libertatea spirituală conferită ziaristului francez de jocul avîntat şi curat al echipei sale. Cît timp echipa ăa jucase lamentabil se bucurase şi el ca şi ceilalţi, meschin şi arţăgos, de atitudinea părtinitoare a arbitrilor, asudase rece acumulînd revoltă şi ranchiună. Acum abia puteam discuta liber şi destins.

Revanşă Donose : îl întoarce pe Giresse, idolul tribunelor, în acelaşi fel în care Giresse îl fentase pe el în prima repriză, trece mingea pe lîngă Tigana, milimetric cu tuşa... *Oh La La!* Aplauze pentru extraordinarul jucător care a dominat această toamnă fotbalistică prin travaliu, dăruire jeze favoriţii. Mi-a fost greu să vin, îl aud, dar nu putui să lipsesc. Din mers îl prind pe antrenorul Oţet, şi el în pripă : „Intrăm cu Tilihoi şi cu Ungureanu. Va juca şi Beldeanu, el şi cu Donose urmînd să aibă sarcini de marcaj strict, la Giresse şi, respectiv, Tigana". La cabine, aflu şi echipa francezilor. Mă lămuresc că declaraţiile lui Aimé Jacquet n-au fost diplomatice. Müller şi Girard nu figurează nici măcar pe lista rezervelor. Fac o paranteză spre a nota că, din tot ce-am întîlnit la Bordeaux, Jacquet mi-a lăsat impresia cea mai bună. Înalt (1.84 m), trasat la faţă, cu figură de sfînt bizantin, antrenorul bordelez a fost, tot timpul, corect. Vorba lui a fost vorbă. După meci, deşi căţărnit, el va avea curajul să repete : „După voiajul meu în România, mi s-a ris în nas cînd am anunţat că Universitatea e redutabilă. Ei bine, aţi putut constata, nu-i aşa ?" („Sud Vest" din 25 noiembrie). Primim programul partidei, intitulat „Marines et blancs" (culorile tradiţionale ale clubului), de fapt o revistă („Le journal officiel des Girondins F. C.") cu apariţie săptămînală şi 5 redactori ! Citesc în editorialul lui Jean Ménard: „În 30 de ani de gazetărie, am văzut multe întîlniri de campionat şi mulţi campioni ai Franţei în plină vigoare, dar niciodată n-am întîlnit atîtea calităţi la o singură echipă". Mă ia cu frig. Parcă ce, îmi fac curaj, Craiova e mai prejos ? ! Urcăm la masa presei. Ni s-au repartizat primele locuri (sîntem 5 ziarişti români de presă scrisă, Cristache, Bocioacă, Chirilă, Triţă de la „Înainte" din Craiova şi subsemnatul, plus Topescu şi Domozină), dar ele sînt proaste. Dacă apuci să te aşezi, nu mai ai cum să laşi. Simt că nu voi putea sta locului şi rămîn în picioare, în spatele lui Topescu. Masa presei e arhiplină, „l'Equipe", cel mai mare ziar francez de sport şi unul dintre cele mai mari din lume, e prezent cu un adevărat „stat major" : Réthacker, Vierne, Etienne, Lorant şi Oudot. După meci, ei se vor arăta nemulţumiţi deopotrivă de rezultat cît şi de facilităţile oferite presei de clubul din Bordeaux („Malgré les conditions difficiles qui sont faites à la presse..."), dar acum par destinşi. Îl întreb pe Jacques Etienne, o mai veche cunoştinţă, ce va fi. Zîmbeşte şi îmi arată 3 degete de la mîna dreaptă ! 3—0, adică ! Îi răspund tot cu 3 degete, unul de la o mînă, două de la cealaltă. V-ar conveni, rîde, la 1—2 aţi fi ca şi calificaţi. De ce nu, monsieur Etienne ? !

Girondinii sînt la încălzire, fără Trésor şi Tigana. Vedetele n-au ieşit, constată antrenorul federal Mircea Rădulescu, ăsta poate fi un semn bun. Stadionul (care serveşte şi de velodrom) geme de public, umplut mult peste capacitatea lui (32 000 de locuri). Chiar pe gazon, e ora 20.15, se desfăşoară o manifestaţie tipic gasconă (sîntem doar în patria lui d'Artagnan şi a lui Cyrano de Bergerac), sute de copii în culorile lui Girondins de Bordeaux defilînd, purtînd steaguri şi tot felul de lozinci. Una din ele, recunosc, e ciudată şi vanitoasă : „On n'a pas de pétrole, mais on a les Girondins". Staţia de radioficare fi prezintă pe jucători. Silviu Lung, 26 ans, 1,93 m, 72 kilo, 2 fois international A, Gabriel Boldici, 28 ans..., după care, probabil pentru a pune punct fluierăturilor, redă tipătul absolut asurzitor al unei sirene de transatlantic. Parcă sîntem în infern : petarde, focuri bengale, clopote etc. şi, peste toate, atotputernic, un val copleşitor : „Boor-deaux, Booor-deaux". Îmi vine totuşi să rîd, înnul clubului seamănă cu cel al Rapidului, ca şi, zău aşa, suporterii lui. Băieţii noştri, între timp ieşiţi la încălzire, par imperturbabili, iar Cristache punctează : „la Firenze a fost şi mai rău". Întrebăm în stînga şi în dreapta numele arbitrilor de linie. Nu-i ştie nimeni, Etienne ridică din umeri. Didier Couecou, delegatul general al girondinilor, zice „un instant", dar nu va mai reveni. În frunte cu Antonio Garrido, cel care a condus Franţa—Anglia la El Mundial '82, ies cele două echipe. Gazdele au scris pe piepturi „Les Resistances Malardeau", ca o dovadă că, aici, reclama nu e doar sufletul comerţului, ci şi al fotbalului. Mi-aduc aminte că am citit undeva, nu mai ştiu unde, că Garrido ar fi trebuit să fluiere, în Spania, şi Franţa—R.F.G., numai că francezii, graţie lui Roger Machin, membru în Comisia de arbitraj a Cupei mondiale, au cerut şi au obţinut schimbarea lui Garrido cu Corver. Cum se scrie istoria ! Olandezul Corver va conduce returul întîlnirii de azi, în 8 decembrie, la Craiova. Îi spun toată povestea lui Bocioacă şi cădem de acord că e bine, portughezul ar avea toate motivele să fie supărat pe francezi. Ce tare ne-am înşelat ! De undeva răsare o sticlă de ţuică. Nu întreb nimic, trag un gît şi-o dau mai departe.

Bordelezii încep în trombă, dar Craiova se apără calm, grupat. Giresse e mai slab, Tigana, foate activ, derutant, pare „motorul", dar el vine de prea departe. Cînd ajunge în faţa porţii lui Lung, e fără suflu. Tresor, acest monument în viaţă al fotbalului francez (83 de selecţionări în echipa naţională), se bîlbîie şi Cămătaru îl tot păcăleşte. În faţa careului nostru, Garrido scoate un cartonaş galben şi noi, în tribuna presei, vedem albastru ! Rămînem cu impresia că Ştefănescu a fost avertizat şi socotim că el (cu cartonaş galben din meciul cu Fiorentina) nu va juca returul de la Craiova. Din fericire, n-am văzut bine, cartonaşul i-a fost adresat lui Irimescu. Treptat, martoră a fotbalului curat şi curajos al românilor, tribuna se dezumflă. Tuşierii însă sînt, fătiş, în favoarea lui Bordeaux. Fiţi atenţi, ne strigă Mircea Rădulescu, tuşierii sînt nişte hoţi. Sînt, Lacombe e 3 metri în ofsaid şi arbitrul de linie gată că jocul poate continua ! ? În sfîrşit, 0—0 la pauză. Parcă Etienne

(Continuare în pag. 23)

OVIDIU IOANIŢOAIA

Flacăra. Redacţia, Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod. 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia reportaj, social-politic şi economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Goia, Dumitru Eliade, Dorin Sălăjan) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură învăţămînt (Nicolae Grigore Mărăşanu, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia ştiinţă, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioaniţoaia, Liviu Timbus, Cici Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Aurel Mihăilopol, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42. Secretar responsabil de redacţie Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50. Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

CTIVELE DEZVOLTĂRII ECONOMICO-SOCIALE A ROMÂNIEI ÎN 1983
ATEREA ÎNALTELOR FORURI ALE DEMOCRAȚIEI NOASTRE SOCIALISTE

— REPORTAJE ȘI COMENTARII ÎN PAGINILE 2—3 —

...IMP MARTA CONFERINȚEI NAȚIONALE A PARTIDULUI

rvescență a ideilor și
rea competiție națio-
Creșterea, în intim-
ei Naționale a partid-
so ul Republicii, acel
stat de drept, pe
nă ni l au făcut tot
o intenție deliberată
de a împiedica neapă-
ți lauri inteligența și
al românilor, dar
biectivă a dezvoltării
ei sine qua non pre-
ult ca ordinea, eliber-
ficarea Ideii, explora-
a de adîncime a pre-
ate ale talentului crea-
Avem nevoie de nou,
și de poarta noastră
n. Fără ei, fără acest
lorile mașinării noas-
ale ar fi incomple-
am înainta, poate, și
foarte mulți fum.
ținutul, nervul incan-
amplu proces inițiat
l instaurării unei **noi**
compartimentele vie-
a ce impune — după
spiratorul și conduca-
gul Nicolae Ceaușescu
a de a gîndi intens,
în orice împrejurare",
tea Ideii, a inițiativei
omunistă și patriotică
[illegible] de răspundere,
a activității noastre, de
și mereu, acele mijloa-
sporească eficiența, să

confere o tot mai înaltă valoare resurselor acestui pămînt, eventual să le suplinească. Nu sîntem o țară săracă, dar resursele noastre, ca pretutindeni pe lume, sînt limitate, unele s-au împuținat alarmant, trebuie deci, sub izbitura brutală a evidențelor, să ne revizuim optica asupra „gurii de rai" ce revarsă bogății cu nemăsurată, necerîndu-ne decît efortul de a întinde mîna și a le culege. Cea mai mare bogăție a acestui pămînt e omul. Iar cea mai rentabilă investiție e cea de inteligență umană.

România '82 — un mare șantier al ideilor

Iată de ce, în climatul propice noului instaurat de partid, România acestui ceas ni se revelează, în panoramele-i largi ca și în detaliu, ca un vast șantier al ideilor în efervescență, un șantier al cărui constructori se frămîntă, caută, îndrăznesc, plănuiesc, visează uneori mai și greșesc, uneori (din păcate încă destul de curînd, chiar deseori!) cheltuiesc energii disproporționate, sustrase actului creator, în lupta cu inerția și cu rutina. Dar esențial, în imaginea țării, rămîne, în aceste zile de pasionată întrecere din preajma Conferinței Naționale a partidului, apariția și finalizarea în practică a unor idei de majoră însemnătate, idei care înseamnă reduceri substanțiale ale consumurilor energetice, promovarea de noi tehnologii, care maresc randamentul muncii, lupta împotriva risipei, a cheltuielilor nerecuperate, a tuturor pierderilor de producție, înlocuirea importului prin echivalentul propriei noastre creații. Asistăm deci, și va trebui să asistăm mai departe, la idei care, fără să ocolească amănuntul cotidian al muncii (căci și amănuntul, se știe, e important în marile expediții!), vizează mutații calitative, de amplă eficiență, în domenii-cheie ale înaintării noastre. Cîteva asemenea idei, unele cu valoare de exemplu, altele invitînd la o mai atentă evaluare și la măsuri pentru sprijinirea lor, le prezentăm în cuprinsul revistei. Alte le, multe, se aglomerează zilnic sub ochii noștri, umplîndu-ne inimile de mîndrie, de înviorătoarea mîndrie de a fi contemporani cu cea mai înaltă expresie a geniului național, a talentului creator al poporului, pus în slujba prezentului și a viitorului țării.

De la Idee începe totul.

ILIE PURCARU ■

Flacăra
Săptămînal editat de Consiliul pentru cultură și artă

49

Anul XXXI (1435)

Vineri,

10 decembrie 1982

Liniște, vă rugăm, liniște, pentru că-n astfel de clipe, străvechiul fus ne-a lăsat din eteruri de tină albă doar fîrul pe care-l zărim, ei și aleanul unei doine care s-ar putea naște chiar acum

...e anotimp al fotbalului românesc

ORI

...n. În dubla
...an al echipei
...manici și de
...tății Craiova,
...astfel unita-
...omportament
...două forma-
...de maturi-
...românesc, se
...om fericit :
...e acestui în-
..., ci a contri-
...la rezultatul
...ență, 0—0 cu
...lumii, cît și
...ipei franceze
...deaux, care
...area craiove-
...IV al Cupei
...ul sezonului de
...ai aflat de fe-
...ține decît să
...omânesc noi
...care vine !

...campionilor lumii"

...imisul nostru la Florența, D. Graur

...a unei superbe victorii, 2—0 cu ..., cariera europeană a Univer-...raiova continuă !"

...sul nostru la Craiova, Ovidiu Ioanițoaia

O bătălie care trebuie cîștigată

Laboratorului de echipamente electrice, subunitate a Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică, îi revine meritul de a fi realizat pentru întîia oară în România echipamente complexe de filtrare și compensare de medie tensiune, ce fac obiectul unei propuneri de invenție în curs de brevetare. Mai notăm, totodată, că primele 17 echipamente au fost realizate în atelierele de microproducție ale Institutului, o parte a pieselor componente (bobinele filtrelor, cablarea dulapuri-

(Continuare în pag. 6)

LIVIU TIMBUS ■

Cascador în palma sorții

Ovidiu Dănuț Brișan are aproape 5 ani și nu știe că ar putea să figureze în orice Guiness book atroce care consemnează recorduri tangente [illegible]

20 octombrie 1982, orele 14,15 : trecătorii de pe calea Florești, din Cluj-Napoca, din fața blocului cu numărul 62, nu toți, evident, doar nu umblă oamenii cu ochii pe sus toată ziua, aud zgomot de sticlă spartă, primesc pe umeri cioburi și atunci firesc înaltă privirea. La etajul opt al blocului, OPT, pe marginea unei ferestre un copil privește în jos, nehotărît. Oamenii, cu inima cît pumnul, îi strigă să stea pe loc, dar copilul Dănuț Ovidiu nu ascultă...

(Continuare în pag. 17)

CORNEL UDREA ■

Obiectivele dezvoltării economico-sociale a României în 1983

Prima sesiune a Camerei economico-sociale

Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, marți, 7 decembrie, a avut loc sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, întrunit în noua sa componență stabilită prin Legea adoptată recent de Marea Adunare Națională. Ordinea de zi a acestei prime sesiuni a fost următoarea :

1. Constituirea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României.
2. Proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983.
3. Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1983.
4. Proiectul Bugetului de stat pe anul 1983.
5. Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1982 și semestrul I 1983.

În noua sa concepție — definită cu claritate de tovarășul Nicolae Ceaușescu — Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale este organismul care, prin activitatea ce o desfășoară, asigură înfăptuirea politicii partidului în domeniul economico-social. În același timp, Consiliul Suprem îndeplinește funcția de Cameră Legislativă a partidului și statului, cu atribuțiile unui parlament economic.

În spiritul muncii și conducerii colective, care caracterizează activitatea partidului nostru, Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale se constituie ca un forum reprezentativ, format din cadre de conducere de partid și de stat, oameni ai muncii care lucrează direct în unități productive din industrie și agricultură, specialiști de înaltă calificare din toate domeniile de activitate.

În funcția de prim-vicepreședinte al Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și de președinte al Biroului Permanent al Consiliului a fost ales tovarășul Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului.

Ca vicepreședinți ai Consiliului Suprem au fost aleși : tovarășa Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim vicepremier-ministru al guvernului, tovarășii Ștefan Voitec, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, Emil Bobu, membru al Biroului Politic Executiv, secretar al C.C. al P.C.R., Ion Dincă, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim vicepremier-ministru al guvernului, Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Stat, și Ioan Totu, viceprim-ministru al guvernului.

În continuarea lucrărilor, au fost aleși președinții secțiunilor Consiliului Suprem. De asemenea, Consiliul Suprem a aprobat componența secțiilor și a ales birourile acestora.

Consiliul Suprem a aprobat în unanimitate proiectele Planului național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983, Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1983, Bugetul de stat pe anul 1983, precum și Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum. Adoptarea în unanimitate a acestor importante documente demonstrează cu prisosință cît prevederile lor răspund pe deplin obiectivelor trasate de Congresul al XII-lea al partidului, ilustrînd marile posibilități ale economiei noastre naționale, care asigură ridicarea României socialiste pe noi trepte de progres și civilizație.

În încheierea lucrărilor a luat cuvîntul tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României. Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu a fost urmărită cu profundă satisfacție și deplină aprobare.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a încheiat cuvîntarea sa exprimîndu-și convingerea că anul 1983 va reprezenta un an important în dezvoltarea mai puternică a economiei naționale, în înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului.

Hotărîtor pentru activitatea viitoare este să trecem la activitatea practică pentru realizarea acestor importante hotărîri în viață.

OPREA GEORGESCU ■

Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii

Ziua de miercuri, 8 decembrie, se constituie ca un moment important în viața noastră, a tuturor. Sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al partidului, președintele republicii, au avut loc lucrările plenarei Consiliului Național al Oamenilor Muncii. Înaltul forum al democrației noastre muncitorești a dezbătut și adoptat cu acest prilej Planul de dezvoltare economico-socială pe anul 1983, Bugetul de stat și Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea.

Ca o puternică manifestare a democrației muncitorești românești, se cuvine menționat că prevederile planului au fost dezbătute, în cursul lunilor octombrie și noiembrie, în adunările generale ale oamenilor muncii și, ca atare, ele reflectă pregnant observațiile și propunerile oamenilor muncii, se bucură de aderiunea tuturor cetățenilor patriei.

Așa cum au subliniat cei care au luat cuvîntul în plenară, aceste documente, elaborate sub directa și nemijlocita îndrumare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, sînt în deplină concordanță cu obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului și ele asigură dezvoltarea în continuare, în ritm susținut, a economiei noastre naționale, ridicarea bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. Reprezentînd cele mai diverse domenii de activitate, participanții la discuții au evidențiat realizările obținute în îndeplinirea sarcinilor de plan și au analizat în același timp, în spirit critic și autocritic, lipsurile ce s-au manifestat în organizarea și desfășurarea producției pe anul ce se apropie de sfîrșit. Ei au făcut propuneri pentru lichidarea în cel mai scurt timp a neajunsurilor și, în numele milioanelor de oameni ai muncii pe care-i reprezintă în acest înalt forum democratic, s-au angajat să-și concentreze toate eforturile pentru îndeplinirea întocmai a planului pe anul ce vine. Accent deosebit vor pune pe dezvoltarea mai puternică a bazei de materii prime și energetice, pe creșterea volumului și calității producției, reducerea mai accentuată a consumurilor pentru finalizarea la termen a investițiilor, diminuarea importurilor și sporirea exporturilor, pentru creșterea eficienței întregii activități. Exprimînd aderiunea deplină față de proiectele supuse dezbaterii, vorbitorii au dat expresie hotărîrii colectivelor pe care le reprezintă de a face totul pentru aplicarea întocmai a noului mecanism economico-financiar, pentru întărirea ordinii și disciplinei, pentru utilizarea cu înaltă răspundere și cu maximum de eficiență a tuturor mijloacelor materiale și financiare încredințate.

Cuvîntarea rostită la plenară de tovarășul Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Oamenilor Muncii, avea să sintetizeze deopotrivă în chip magistral sarcinile mari și îndatoririle ce revin tuturor oamenilor muncii în anul viitor. **„În plan se subliniază, pe drept cuvînt — atrăgea atenția secretarul general al partidului — că în 1983 trebuie să facem totul pentru a lichida neajunsurile în domeniul energetic, pentru dezvoltarea mai puternică a bazei energetice și de materii prime, spre a crea astfel premisele necesare desfășurării în bune condițiuni a întregii activități".**

Problemele energetice, greutățile pe care le avem acum nu sînt legate de lipsa de capacități — a spus în continuare tovarășul Nicolae Ceaușescu. Capacitățile existente — în putere instalată de circa 16 mii megawați — ar asigura, cu o rezervă de peste 6 mii de megawați, necesitățile noastre. Este adevărat, a intervenit situația creată în asigurarea cu energie hidroelectrică, ca urmare a lipsei de precipitații, a nivelului foarte scăzut al apei pe Dunăre. Dar, chiar în aceste împrejurări, dacă toate centralele pe cărbune erau reparate la timp, în conformitate cu prevederile planului, și funcționau corespunzător, n-am fi avut acum nici un fel de problemă cu asigurarea energiei.

Este necesar să se treacă cu toată hotărîrea la punerea rapidă în funcțiune, în următoarele cîteva zile, în conformitate cu măsurile speciale care s-au luat, a tuturor centralelor și să se ia toate măsurile pentru buna lor funcționare.

Sînt necesare măsuri, în continuare — a indicat secretarul general al partidului — pentru reducerea consumului de energie în toate domeniile. „Insist asupra acestei probleme, pentru că ea constituie acum — și va constitui și în viitor — o problemă esențială. Toți trebuie să înțelegem că este necesar să luăm toate măsurile pentru a lichida stările negative de lucruri din acest sector".

În al doilea rînd, este problema dezvoltării mai puternice a bazei de materii prime și, pornind de la energie, a realizării producției de cărbune. **Este, de asemenea, necesar — a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — să se acționeze cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor, a prevederilor planului privind materiile prime din toate sectoarele. Avem posibilitatea să creștem mai mult producția de materii prime și să reducem mai puternic importul.** Totodată, trebuie să trecem mai hotărît la reducerea consumurilor, să luăm măsuri foarte serioase privind recuperarea și refolosirea materialelor, recondiționarea și refolosirea pieselor și subansamblelor, refolosirea tablei de autoturisme, recondiționarea hainelor, mobilei, încălțămintei și altele.

După ce a insistat asupra atenției deosebite ce trebuie acordată problemei productivității muncii, eficienței economice, secretarul general al partidului a indicat **să se treacă de îndată la înfăptuirea prevederilor Legii privind participarea cu părți sociale, să se ia măsuri pentru realizarea în bune condițiuni a investițiilor, să se treacă la pregătirea temeinică a planului pe 1983, să se manifeste grijă deosebită pentru înfăptuirea neabătută a programului de autoconducere și autoaprovizionare.**

În încheiere, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus : **„Să facem în așa fel încît Consiliul Național al Oamenilor Muncii — ca forum suprem național al clasei muncitoare — să-și demonstreze capacitatea de a uni toate eforturile și de a afirma cu tot mai multă putere forța clasei noastre muncitoare, clasa conducătoare în societate, de a asigura unirea tuturor oamenilor muncii sub conducerea partidului nostru comunist".**

MIHAI STĂNESCU ■

Ședința Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R.

Luni, 6 decembrie, în cadrul ședinței Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., desfășurată sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, a fost examinat și aprobat Raportul privind proiectele Bugetului de stat și Planului financiar centralizat pe anul 1983. După cum s-a subliniat, nivelurile propuse în aceste proiecte elaborate în spiritul orientărilor și sarcinilor stabilite în documentele Congresului al XII-lea al P.C.R. și pe baza indicațiilor tovarășului Nicolae Ceaușescu au în vedere indicatorii producției industriale și de eficiență cuprinși în Planul național unic pentru anul următor și sînt corelate cu prevederile din programele speciale întocmite pe sectoare de producție. Cele două proiecte, a apreciat Comitetul Politic Executiv, asigură resursele financiare pentru dezvoltarea planificată a industriei și agriculturii, a tuturor ramurilor economiei naționale, pentru finanțarea acțiunilor social-culturale, de administrație, apărarea țării, precum și pentru restituirea unei părți din datoria externă și a dobînzilor aferente.

Proiectul Bugetului de Stat însumează la venituri și cheltuieli 301,9 miliarde lei. Prevederile bugetului se bazează pe creșterea în cursul anului viitor a produsului social cu 4,1 la sută, a valorii producției-marfă industriale cu 6,6 la sută iar a celei nete cu 8 la sută, a valorii producției globale agricole cu 5,1—5,6 la sută și pe reducerea cheltuielilor totale la 1 000 lei producție-marfă cu 1,5 la sută.

Analizîndu-se proiectul Planului financiar centralizat pe 1983, s-a arătat că, pe baza dezvoltării susținute a producției materiale, reducerii cheltuielilor de producție și de circulație, ridicării eficienței economice în toate sectoarele de activitate, se asigură în anul următor resursele necesare acoperirii integrale a sarcinilor prevăzute în Planul național unic.

În vederea înfăptuirii obiectivelor și sarcinilor cuprinse în proiectele analizate, Comitetul Politic Executiv a cerut să se acționeze pentru aplicarea fermă a mecanismului economico-financiar și realizarea unei înalte eficiențe economice, pentru punerea în funcțiune la termen a fondurilor fixe și scurtarea duratei de execuție a investițiilor, pentru creșterea eficienței comerțului exterior, îndeosebi a exportului, prin îmbunătățirea structurii acestuia. S-a indicat ca aprobarea bugetelor să se facă pe baza unei analize aprofundate a veniturilor și cheltuielilor la nivelul fiecărei unități în parte și la nivelul fiecărui ministere și s-a stabilit totodată să se introducă obligativitatea raportării lunare privind îndeplinirea activității financiare, pînă la nivelul unităților. S-a cerut să se acționeze, de asemenea, în vederea îndeplinirii planului de beneficii al tuturor unităților, pentru lichidarea activităților nerentabile, și au fost stabilite măsuri privind mai buna folosire a creditelor pe care statul le acordă întreprinderilor, precum și pentru stimularea creșterii depunerilor bănești la C.E.C. din partea populației. Criticînd lipsurile existente, Comitetul Politic Executiv a cerut să se ia măsuri concrete de dezvoltare a serviciilor pentru populație, astfel încît să fie sporită contribuția acestora la realizarea venitului național.

Aprobînd cele două proiecte, Comitetul Politic Executiv a stabilit ca ele să fie supuse dezbaterii și aprobării Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și Marii Adunări Naționale.

În cadrul ședinței, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut o informare cu privire la vizitele oficiale de prietenie efectuate împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu în Indonezia, Singapore, Malayezia și Kuweit. De asemenea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a informat despre convorbirile purtate la Karachi, cu prilejul scurtei vizite efectuate în această țară.

DUMITRU ELIADE ■

în dezbaterea înaltelor foruri ale democrației noastre socialiste

Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste

Intrunită miercuri după-amiază, sub președinția tov. Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Democrației și Unității Socialiste, **Plenara Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste** a avut la ordinea de zi următoarele probleme: **Proiectul Planului național unic de dezvoltare economico-socială a țării pe anul 1983, Proiectul Planului de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1983, Proiectul Bugetului de stat pe anul 1983 și Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare, în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul al IV-lea al anului 1982 și trimestrul I al anului 1983.**

Participanții la dezbateri au exprimat deplina aprobare față de prevederile acestor importante documente ce vor asigura dezvoltarea, în continuare, economiei a industriei, a agriculturii tuturor ramurilor economiei naționale, ridicarea eficienței întregii activități economice în toate domeniile de activitate, creșterea nivelului de trai al poporului. În cuvîntul lor, vorbitorii au relevat că aceste documente poartă pecetea concepției revoluționare, novatoare, a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, că ele sînt în deplină concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului. Vorbitorii au înfățișat, totodată, sarcinile ce revin Frontului Democrației și Unității Socialiste în înfăptuirea prevederilor documentelor [illegible] au prezentat propriile planuri de activitate menite să contribuie la coordonarea acțiunilor comune ale organizațiilor componente ale F.D.U.S., la unirea tuturor forțelor și energiilor creatoare ale întregii națiuni în vederea transpunerii în viață a obiectivelor economice și sociale ale anului 1983.

Analizînd în spirit critic și autocritic unele lipsuri manifestate în activitatea economico-socială, vorbitorii au făcut propuneri pentru lichidarea acestora, pentru perfecționarea activității organizațiilor componente ale F.D.U.S., pentru creșterea rolului acestora în mobilizarea eforturilor oamenilor muncii în înfăptuirea, la un înalt nivel de eficiență și calitate, a sarcinilor din industrie, agricultură, cercetare și învățămînt. Dezbaterile au evidențiat faptul că îndeplinirea exemplară a obiectivelor prevăzute în documentele supuse analizei cere o puternică mobilizare a tuturor forțelor, solicită din partea fiecărui om al muncii o înaltă conștiință [illegible] revoluționară, impune în toate sectoarele creșterea nivelului de [illegible] profesională și competență, [illegible] spiritului de inițiativă [illegible] combativitate și [illegible] sarcinile organizațiilor F.D.U.S. în [illegible] tuturor locuitorilor satelor la creșterea continuă a producțiilor agricole vegetale și animale, la [illegible] lor la fondul de stat și asigurarea pe această bază a programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, în scopul unei bune aprovizionări a populației.

În unanimitate, plenara a adoptat documentele supuse dezbaterii, precum și hotărîrea Consiliului Național al Frontului Democrației și Unității Socialiste.

În încheierea lucrărilor plenarei, în aplauzele puternice, entuziaste, ale participanților, a luat cuvîntul tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, care a făcut o amplă și temeinică analiză a importantelor realizări obținute în țara noastră, în condițiile unei accentuate crize economice mondiale. Totodată, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** a adresat participanților la plenară un călduros îndemn de a nu precupeți nici un efort pentru înfăptuirea întocmai a tuturor prevederilor cuprinse în documentele dezbătute și aprobate.

★

Tot miercuri, a avut loc și **Plenara Comitetului Central al Organizației Democrației și Unității Socialiste** în cadrul căreia participanții la dezbaterile prilejuite de documentele aprobate de Plenara F.D.U.S. au relevat pe larg sarcinile specifice care revin organizațiilor democrației și unității socialiste în mobilizarea puternică și exemplară a energiilor creatoare ale tuturor oamenilor muncii de la orașe și sate, ale întregului nostru popor pentru înfăptuirea la un nivel calitativ tot mai înalt a sarcinilor economico-sociale, a obiectivelor privind dezvoltarea și înflorirea continuă a tuturor localităților țării.

VICTOR NIȚĂ ■

Noul dialog de lucru de la Întreprinderea avicolă de stat Buftea

CONSTANTĂ PREOCUPARE PENTRU BUNA APROVIZIONARE A POPULAȚIEI

În cursul dimineții de miercuri, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a efectuat o vizită de lucru la Întreprinderea avicolă de stat Buftea, sectorul agricol Ilfov. Secretarul general al partidului a fost însoțit de tovarășii Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Gheorghe Pană, Gheorghe Stoica.

Ca fiecare din întîlnirile conducerii de partid și de stat cu oamenii muncii, care creează bunuri materiale, noul dialog de lucru se înscrie în preocuparea constantă pe care o manifestă partidul și statul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului, pentru o viață mai bună. Ca urmare a acestei preocupări, în ultimii ani, în județele țării au fost investite fonduri substanțiale pentru construirea de ferme și unități avicole, capabile să asigure o aprovizionare tot mai bună cu carne și ouă a populației.

Secretarul general al partidului a analizat la fața locului, împreună cu factori responsabili din minister și unitățile producătoare, realizarea programului de producție la păsări și animale mici, măsurile întreprinse pentru modernizarea soluțiilor tehnologice din acest important sector al agriculturii.

Întreprinderea avicolă de stat Buftea dispune de șapte ferme de producție în care se cresc anual peste 1,5 milioane păsări ouătoare și un sector de industrializare. Pentru a ne da seama de capacitatea de producție a întreprinderii să spunem că aici se obțin zilnic 500 000 ouă, care se livrează piețelor Capitalei.

Oamenii muncii din întreprindere au raportat secretarului general al partidului îndeplinirea, încă de la începutul lunii noiembrie, a planului de producție la toți indicatorii. Această realizare a fost posibilă prin folosirea cu maximă eficiență a suprafețelor construite, a adoptării celor mai adecvate tehnologii de creștere. S-au creat condiții ca pînă la sfîrșitul anului să se obțină o producție suplimentară de circa 30 milioane ouă. În sectorul industrializării, valoarea producției realizate peste prevederile planului anual se va ridica la aproximativ 30 milioane lei.

În timpul vizitei de lucru, tovarășului Nicolae Ceaușescu i s-a prezentat modul în care conducerea ministerului de resort și organele agricole județene traduc în viață programele aprobate de conducerea partidului și statului pentru o mai raională amplasare teritorială a unităților de [illegible] puilor de carne, ratelor, gîștelor, curcilor și a iepurilor de [illegible] precum și a producției de ouă și carne. Producția de ouă pe țară, destinată fondului de stat, va crește de la 2,5 miliarde bucăți, în acest an, la peste 3 miliarde în anul viitor, urmînd ca în 1985 ea să fie de 4,7 miliarde bucăți. Cantitățile de carne de pasăre obținute în acest an se ridică la aproximativ 300 000 tone, urmînd ca, în anul viitor unitățile avicole să producă cu 20 la sută mai mult.

Apreciind rezultatele obținute în acest [illegible] de activitate, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut să fie diversificată producția de carne de pasăre prin sporirea numărului de rațe, gîște și curci. Conducerea ministerului, comitetele județene agricole vor sprijini [illegible] populației pentru ca acestea [illegible] efective tot mai mari de păsări din toate speciile. De asemenea, secretarul general al partidului a [illegible] lat specialiștilor să acorde o [illegible] atenție construirii unor unități [illegible] capacități mici, rațional repartizate pe teritoriu, atît pentru a se îndeplini planurile de aprovizionare cu carne și ouă, cît și pentru reducerea și simplificarea transporturilor. S-a cerut să se analizeze temeinic, într-un termen cît mai scurt, și să se stabilească zonele cu condițiile cele mai propice pentru creșterea în număr mai mare și a celorlalte specii de păsări, cu deosebire a rațelor, gîștelor și curcilor, astfel încît fiecare județ să dispună de un nucleu care să permită dezvoltarea [illegible].

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a apreciat noile soluții tehnologice perfecționate de creștere a păsărilor, noile modele de [illegible] și instalații folosite în acest sector care au capacitate mai mare și asigură condiții bune de hrană, adăpare și creștere. S-a recomandat ca la producția de baterii să se ia măsuri pentru reducerea cu 30—40 la sută a consumurilor de materiale. În viitor, a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu, se impune să se realizeze [illegible] strînsă corelare între producția avicolă și cea de biopreparate.

În încheierea vizitei, secretarul general al partidului a apreciat rezultatele obținute în această unitate fruntașă a țării, îndemnînd crescătorilor de păsări pentru a contribui la buna aprovizionare a populației cu carne și ouă și a cerut să se acționeze în continuare cu dăruire, în spirit de disciplină comunistă, pentru a se înfăptui integral programele aprobate pentru acest sector al agriculturii noastre. Specialiștii prezenți la acest dialog de lucru l-au încredințat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că vor acționa cu energie și răspundere pentru îndeplinirea exemplară a planului la toți indicatorii, a angajamentelor luate în cinstea Conferinței Naționale a partidului.

O. GEORGE ■

România '82 — un mare șantier al ideilor

Aur la Geneva, ridicări din umeri la Slobozia

Mărturisim că nu putem înțelege asemenea mecanisme ; ni se par ciudate și absolut inactuale. Inacceptabile pentru omul lucid, rațional, de bună credință și ancorat în realitatea timpului. Energia — o știm — este o problemă reală, fundamentală, de existență și dezvoltare nu numai pentru România, ci pentru întreaga lume. Partidul nostru a lansat un program național, în cadrul căruia cercetarea științifică, ideile noi și tehnologiile noi, mici consumatoare de energie, ocupă un loc principal. Sînt, practic, poate singura sursă inepuizabilă !

Undeva, într-un institut de inginerie tehnologică din București s-a gîndit, s-a găsit o soluție de a economisi, de a disponibiliza pentru alte nevoi ale țării 11 176 MG/oră energie electrică pe an într-o singură fabrică, dintr-un singur combinat de îngrășăminte chimice, precum este cel din Slobozia. Adică 14 176 000 kilowați pe an ! Cît consumul casnic, consumul public al unui oraș mare, chiar foarte mare. Și să reținem : doar la nivelul a două reactoare de sinteză a amoniacului, cam la o capacitate de 300 000 de tone. Dar cîte fabrici de amoniac nu avem în țară ? !

Atunci, absolut de neînțeles ne apare faptul că invenția dr. ing. **Marin Vîlceanu**, de la Institutul de inginerie tehnologică și proiectare pentru industria chimică din cadrul Institutului central de chimie, nu se aplică. Și absolut ciudat mecanismul prin care este învăluită în tăcere și indiferență.

Am scris despre această invenție anul trecut, tot în decembrie, cînd se întorsese victorioasă, cu cel mai înalt trofeu, de la Salonul internațional de invenții de la Geneva, recunoscut drept unul dintre cele mai reputate saloane de invenții și fără greș în selecțiile pe care le-a făcut de-a lungul anilor. Cu Medalia de Aur și Premiul I. Socotită invenția anului, cea mai actuală în domeniul utilajului chimic. Depășea o stachetă peste care se credea că nu se poate trece. Era vorba, deci, de un record mondial. Descrisesem cum fusese așteptată anunțarea ei în sala festivă, plină de oameni de știință, inventatori, reprezentanți ai tehnicii și a tot felul de firme producătoare de pe mapamond. Ca în orice palmares s-a început cu mențiunile, continuîndu-se cu Bronzul, cu Argintul, cu Aurul (căci medalii de aur au fost mai multe) și încheindu-se cu cel mai înalt trofeu: **„Un nou tip de corp interior pentru reactoarele de sinteză din fabricile de amoniac"**, aparținînd României, dr. ing. Marin Vîlceanu din București.

Invenția aceasta însemna munca de două decenii a unui inginer modest, talentat și care își privește profesia prin prisma problemelor epocii...

...Iar una dintre aceste probleme acute este — repetăm — energia ! Îngrășămintele chimice, fără de care nu se poate face o agricultură de înalt randament, nu se pot obține fără amoniac. Această sinteză complicată de hidrogen și azot se obține însă cu un consum fantastic de energie. Cu instalațiile existente la ora actuală în lume și pe care le deține și România, invenția inginerului nostru revoluționează tocmai acest proces de sinteză a amoniacului. Tehnic, totul este foarte simplu, spune inginerul Vîlceanu. Față de corpurile interioare din instalațiile cunoscute pe plan mondial — SYBETRA, UHDE, GIAP — pe care le-am importat și noi — cel tip Vîlceanu are un spațiu mai mare de reacție și utilizează, în proporție de 80 la sută, spațiul acesta de reacție în condiții optime de catalizare, adică în curba temperaturilor ideale. Șansa de realizările cunoscute în care acest procent este de 30 la sută. Realizează o pierdere mai mică de presiune — și deci de energie — la trecerea gazului (hidrogen — azot) prin reactor, pe scurt, toate îmbunătățirile aduse în noua structură constructivă duc la creșterea gradului de conversie, a randamentului cu 3 pînă la 4 procente. „Asta-i tot", ne repetă dr. Vîlceanu. Asta e enorm. Lupta specialiștilor din lumea întreagă se dă de ani și ani de zile pentru 1 procent. Și constructiv, noul tip de corp interior este foarte simplu. Tot „secretul" stă într-un schimbător de căldură în așa fel amplasat încît gazul, la intrare, se preîncălzește pînă la temperatura de reacție cu căldura care părăsește reactorul după ce a avut loc conversia. Totodată, căldura degajată în timpul formării amoniacului este recuperată sub formă de abur de 14 atmosfere care se valorifică (se vinde) în exterior ca agent termic. Avantajele nu sînt numai energetice, se obține, în același proces și din aceeași materie primă mult mai mult amoniac. Reproducem dintr-o documentație de proiectare (nefinalizată încă) pentru aplicarea invenției la fabrica de amoniac — cu două reactoare mari, de tip SYBETRA — a Combinatului chimic Slobozia. Înlocuindu-se corpurile interioare Humphreys And Glasgow, licență Anglia, cu brevetul românesc, s-ar obține — calculate la minimum — următoarele avantaje anuale : recuperarea a 6 000 tone amoniac, 14 176 MG/oră energie electrică, economisirea a 1 344 000 metri cubi apă recirculată (nu se mai recircula), 30 000 tone abur saturat de 14 atmosfere. Toate, egal cu: 17 280 tone combustibil convențional. Durata de amortizare a investiției : 1,8 ani. Toate materialele din țară. Spor de beneficii : 9 milioane lei (repetăm : pe an, numai la două reactoare).

„Acest nou tip de interior poate fi aplicat în prima urgență la 3 mari unități de amoniac cu instalații SYBETRA — C.I.C. Slobozia, C.I.C. Tr. Măgurele și Combinatul chimic Craiova. Poate fi aplicat — cu rezultate chiar mai bune — încă la trei mari linii de amoniac din țară, tip UHDE, pentru încă 1 350 000 tone amoniac. Calculați avantajele, dacă cele de mai sus se refereau doar la capacități de 300 000 tone amoniac. Ar putea fi o acțiune de anvergură, ce ar revitaliza extraordinar industria noastră de amoniac" — conchide dr. ing. Marin Vîlceanu.

Dar proiectul nu s-a finalizat încă nici la Slobozia. Lucrările s-au împotmolit la niște bile de la fabricile de rulmenți. Alexandria răspunde că nu poate să le execute „pe toate" (pentru că n-ar avea oțel carbon). Deși are contract cu Întreprinderea de îngrășăminte din Piatra Neamț (care și-a asumat construcția noului corp interior). Și pînă aici, lucrurile s-au urnit cu greu, din loc : totuși s-au urnit, prin sprijinul tovarășului ministru adjunct Ion Angelescu de la Ministerul Industriei Chimice. De aici încolo este lăsat să se zbată singur inginerul Vîlceanu, deși nu este o problemă a sa personală, ci în primul rînd o problemă a producătorilor de amoniac. Dar acestia, în loc să se bată pentru aplicarea invenției, preferă să reducă producția pentru a se încadra în cotele repartizate de energie electrică, în vreme ce, cu aceeași energie ar putea să ridice nivelul producției și să mai și economisească energie și să vîndă abur. Centrala îngrășămintelor, de fapt nici Ministerul Industriei Chimice, n-a trecut aplicarea invenției în vreun plan prioritar. Un brevet de notorietate internațională este tratat ca o bagatelă marginală. Și asta în contextul în care țara face eforturi să-și asigure energia, în contextul în care conducerea superioară de partid solicită mereu miniștrilor să se preocupe de adoptarea unor noi tehnologii, să promoveze noul în producție, să reducă intervalul de aplicare a rezultatelor cercetării științifice !

Vom reveni și vom urmări în continuare drumul spre viață, spre generalizare, al acestei invenții deosebite.

CICI IORDACHE-ADAM ■

La I.U.P. Tîrgoviște: climat propice de receptare a noului

Mergînd la Întreprinderea de utilaj petrolier din Tîrgoviște aveam să ne convingem încă o dată că rezultatele foarte bune ale unei unități economice depind în primul rînd de rapiditatea aplicării ideilor valoroase, de felul cum sînt transpuse în practică inițiativele, de înțelegerea exactă a ceea ce înseamnă cu adevărat spirit gospodăresc, de modul superior, muncitoresc, în care sînt primite cerințele cele mai stringente ale producției. În această mare întreprindere, situată în chiar inima vechii capitale a Țării Românești, în întreprinderea portdrapel a industriei dîmbovițene, toate indicațiile conducerii de partid și de stat, cuvintele de ordine ale dezvoltării noastre, s-au materializat cu maximă rapiditate. La loc de cinste sînt inițiativa, ideea creatoare. Este asigurat climatul propice de receptare a noului. Noul privit ca sarcină principală și permanentă de producție.

Trecînd poarta întreprinderii, în aceste zile premergătoare Conferinței Naționale a partidului, ai imaginea limpede a ceea ce a devenit industria noastră în ultimii ani. De la fonderia de tunuri înființată în 1872, de la Arsenalul de front care a fost pînă în 1945, trecînd prin cinci dezvoltări succesive s-a ajuns la întreprinderea complexă de astăzi, care exportă utilaj petrolier de înaltă tehnicitate în numeroase țări, o întreprindere în care cei 10 500 de oameni ai muncii realizează o producție de peste 2 miliarde de lei, onorîndu-și exemplar toate sarcinile de plan.

Din interesantele dialoguri cu oamenii pe care i-am cunoscut aici, la acest sfîrșit de an, cînd eforturile tuturor sînt parcă mai aprige, vă împărtășim doar o mică parte.

Ing. Aurel Bălan, secretar cu probleme economice al Comitetului P.C.R. : „Cînd va se spunea că ciclul de reînnoire a unui proces tehnologic este de 3—5 ani. Asta a fost odată. Sîntem obligați de conjunctura actuală să asimilăm și să introducem în fabricație anumite repere în 1—2 luni. Armăturile și robinetii pentru obiective energetice, care pînă de curînd nu se realizau în țară, apar acum în proiecte și sîntem obligați să le materializăm. Această operativitate este rodul creativității și maturității colectivului. Fiecare reper, fiecare instalație au înglobate în ele inteligență românească, inovații și invenții. Proiectul instalației de foraj în cariere, FC 250, a apărut anul acesta. Am realizat deja cîteva instalații. Din cele spuse pînă acum rezultă, cred, promptitudinea la care este obligat fiecare colectiv de muncă. Instalațiile de foraj F 125-2 DHT, F 160-2 DH, FA 6,3 P80U (care și ele înglobează numeroase invenții și inovații), fiind instalații pe care România le-a exportat și le exportă, trebuie să țină pasul cu cele mai bune realizări pe plan mondial. Numai prin asimilarea, în acest an, a armăturilor pentru centrale termoelectrice și combinate petrochimice, am redus efortul valutar al beneficiarilor nostri cu 30 milioane lei. În continuare, vom realiza armături pentru centralele nucleare. Pentru a ne da seama de calitatea muncii pretinsă de un asemenea reper, vom spune că o astfel de armătură trebuie să fie garantată 20 de ani ! Acțiunea „Anatomia produsului finit", lansată în urmă cu trei ani la propunerea Comitetului județean de partid, s-a bucurat de o largă participare, cu rezultate deosebite. Au fost analizate peste 19 000 de repere. Din acestea, mai mult de 7 000 au fost reproiectate. Din această acțiune, care va continua, am înregistrat pînă astăzi 2 000 tone economii de oțel. Dacă ne referim la anul 1980, reducerea consumului de laminate finite pline, tone la milionul de lei, este de 23 la sută. Regîndirea laminatului forjat pentru racordurile speciale la îmbinarea prăjinilor de foraj a dus la micșorarea greutății unei piese cu mai mult de 1,5 kilograme. În 1982 am executat 230 000 de asemenea repere, din care 80 la sută au mers la export. Inovația care a dus la schimbarea bucșei filetate din bronz realizează anual economii de 1,5 milioane lei. Să amintim că toate asimilările, schimbarea tehnologiei și fabricația au fost asigurate prin autodotare. Cursul de revenire al produselor noastre a fost între 3,7 și 10,3 lei pe dolar sau rublă. Asta într-o întreprindere în care ponderea exportului din întreaga producție este de 30 la sută. Fiecare instalație are, așadar, înglobate în ea pasiune și idee creatoare !"**

Ing. Constantin Petcu, șeful cabinetului tehnic : „Inovațiile și invențiile înregistrate la noi răspund în exclusivitate nevoilor întreprinderii. Ele se materializează operativ. Pentru cele mai bune din ele aplicăm regimul de urgență. În trei luni reușim să le brevetăm. Invenția inginerului Constantin Șerban, «Dispozitiv de ambalat», aduce economii de sute de mii de lei pe an. În loc de ambalarea a două racorduri în lăzi de lemn, se ambalează 45 de racorduri în ambalaje tip rastel refolosibile. Exportăm, pe lîngă produse, și tone de material lemnos. «Sistemul de asamblare a ventilului pe tijă» al inginerului Tudor Dumitru a redus importul în totalitate. Ideea, simplă dar ingenioasă, aduce anual economii de sute de mii de lei. Inginerul Tănase Costache și lăcătușul Ion Mihai sînt foarte des întîlniți în registrul de invenții și inovații. Invenția lor, «Sistem de reglare a debitului pompelor cu debit constant», a redus greutatea pupitrului de comandă la toate instalațiile de foraj cu o tonă de metal la fiecare instalație. Eficiența acestei invenții se măsoară, de asemenea, în mii de lei pe an. Inovațiile muncitorului Traian Neacșu, aplicate la instalația de foraj FC 60, au o eficiență ce depășește un milion de lei pe an. Numai în 1982 s-au înregistrat peste 40 de inovații cu o eficiență, calculată doar pe primele 10 luni ale anului, de peste 7 milioane de lei".**

Ing. Ion Degeratu, șef birou mecanoenergetic : „Acțiunea de economisire a energiei nu ne-a găsit descoperiți. Căutăm și găsim noi căi de reducere a consumului de energie. Limitatoarele de viteză în gol, cu releu care declanșează la două-trei minute, nu ne mai mulțumesc. Acum lupta se dă cu secundele. Pînă la sfîrșitul anului vom monta 4 cazane de mare performanță (proiectul aparține inginerului Ispas Huiu), care vor aduce economii anuale de 60—70 tcc pe an și pe cazan".

„Nici o formă de antrenare a tuturor forțelor creatoare din întreprindere, ne spune Ion Bărbieru, secretarul Comitetului P.C.R. și președintele C.O.M., nu este ignorată. Expoziții organizate în secții, aproape de locul de muncă, filme de popularizare a inovatorilor și inventatorilor, recompense în limitele permise de lege, antrenarea mai ales a tinerilor în procesul de creație. Întreprinderea noastră este, pentru celelalte din județ, o adevărată „întreprindere mamă". De aici au plecat la întreprinderile recent înființate unii din cei mai buni specialiști, cu sarcina de a forma la noul loc de muncă specialiști, de a crea acolo un adevărat spirit muncitoresc, adică, altfel spus, pasiunea pentru meserie, pentru lucrul bine făcut, pentru creație. Lucrările de o tehnicitate deosebită, unicatele de care au nevoie celelalte întreprinderi și pe care ele încă nu au maturitatea tehnică de a le realiza în timpul cerut, le preluăm noi".

Discuția cu tovarășul Ion Buruiană are loc lîngă standul de încercări al Atelierului de instalații pneumatice și hidraulice, creat prin autodotare. Pe cîteva mese stau înșirate perechi de piese. Una mai mare, alta mai mică. Povestea lor se poate intitula : „De la așa, la așa". Același performante — cu mai puțin metal, cu consum mai mic de energie și manoperă. În acele perechi de piese, pe care ni le arată cu îndreptățită mîndrie lăcătușul **Ion Mihai**, autor sau coautor al multora dintre ele, se pot lesne citi înalta conștiință muncitorească, spiritul comunist al miilor de oameni ai întreprinderii tîrgoviștene.

OPREA GEORGESCU ■

Pădurea — potențial dinamic

Pentru oamenii din Nereju, comuna cea mai depărtată de Focșani, care încheie Țara Vrancei în țancurile de piatră de sub culmea Lăposului, pădurea, ca pentru orice munteni, e un spațiu familiar. E ca o casă mai mare, cu unghere de întuneric în care sînt depuse (lucrate de meșterii locului, nu mai puțini de 50 de meșteri dogari !), șiraguri de bureți uscați, cătină, afine, zmeură, mure. Chiar și mistreții nu-s altceva (după cum scria un școlar dintr-a cincea, la ora de compoziție) decît niște porci sălbăticiți, scăpați din ogradă și fugiți în pădure, iar vulpea care a furat cocoșul babei Tinca l-a confundat probabil cu mîndrul cocoș al molidului (tetrao urogalus). Cei ce ne face această „introducere în problemă", cum o numește domnia-sa, este profesorul Stan Strîmbei, directorul școlii comunale. Introducerea asta vrea să ne spună că ei, oamenii locului, își cunosc muntele și clădirea lui arboroasă pînă la ultima taină, pînă în colțurile și pînă pe piscurile unde nu poți pătrunde decît cu piciorul, necum cu mașina, nici măcar pe acei cai locali, mărunți și părosi ca niște capre, în stare să se cațere, asemeni caprelor, pe orice pante. Deci ei, oamenii din Nereju, își știu bine pădurea și munțele, aceste uriașe, dar încă necunoscute antrepozite de materiale și de materii prime, de bogății de tot felul, unele înșirate în sol, cele mai multe aflătoare la lumina zilei. Trebuie numai niște idei, pentru ca toate astea să fie fructificate spre binele satului, al oamenilor și al economiei naționale. Iar aceste idei există.

Da, există ! — ne încredințează, alături de Stan Strîmbei, Ion Chiriac, primarul comunei. Enumerîndu-le, interlocutorii noștri își iau vorba din gură, bucuroși că sînt ascultați (s-ar părea că nu sînt prea mulți cei ce-i ascultă), propunînd mai mult decît niște idei, propunînd ipoteze concrete de lucru sau studiu, propunînd chiar soluții.

Iată, de pildă, „problema cătinei". Cătina se găsește din abundență în masiv, o parte e achiziționată de „Plafar"-Brăila (de ce tocmai de Brăila ? !), o parte, cea mai importantă, se pierde, rămîne în codru, uscîndu-se pe picioare, tăiînd și murind fără nici un folos. Interlocutorii noștri propun valorificarea cătinei chiar aici. Începînd, zic ei, de prin iulie, cînd fructul devine matur, și pînă prin decembrie—ianuarie, cît încă îi mai țin puterile ei s-ar putea recolta sub formă de ciorchine, băgat sub teasc, dreg cu zahăr, îmbuteliat și trimis pe piață. „Secretul de fabricație" e în mîinile nerejenilor, sînt localnici care chiar fabrică, după rețete empirice, niște foarte gustoase și foarte întrebătoare licori din cătină, pentru uz propriu. (A gustat și subsemnatul dintr-una, umplîndu-și cerul gurii cu o indicibilă aromă...). La fel sau aproape la fel, cu mici variante de rețetar, s-ar putea proceda, zice Ion Chiriac, cu zmeura, cu murele, cu afinele roșii, cu merișoarele, aflate aici în cantități adesea spectaculoase. Dezvelindu-i pădurii și muntelui pielița verde, de ierburi, descoperi în toată clina fructul cărnos, sau păstos, sau uleios, sau cristalin-mineral, al unor plante ce-și urmează ciclurile din capul vremii, trăind doar pentru ele, nededate folosului omenesc, fiindcă nimeni nu le-a cerut-o. De ce cătina să piece (cînd pleacă !) tocmai hăt, la Brăila, de ce zmeura să ia drumul Focșanilor, terciuindu-se cale de 94 de kilometri, pierzîndu-și zaharurile și sucul, sporindu-și și prețul prin transporturi costisitoare !

Sau „problema lemnului", nu mai puțin stringentă pentru cel ce-o observă îndeaproape, adică neignorînd copacul, văzîndu-l și pre el, nu doar pădurea. „Cad lemnele pe noi și n-are cine să le culeagă !" Acum opt-nouă ani se exploatau pe-aici cam 100 000 mc de material lemnos (fag, rășinoase, mesteacăn), azi dacă se mai ajunge la 50 000—60 000. O fabrică, zice Ion Chiriac, ba chiar și o fabricuță, una micuță, cît o moară, încheiată din cîteva costoroabe ar putea valorifica un material ce se pierde. La modul cel mai eficient, cel mai leftin. La Nereju sînt încă mori de apă, mori vechi, cu pereți buretoși de bîrne, care încă mai merg, învîrtite de viscolul alb al apei Zăbalei, învîrtite de presiunea sutelor de ani ce se cheamă tradiție, cu clienții făinei așteptînd-o ceasuri în șir, atîțiți lîngă urdinis, în uruitul molcom al pietrelor și al timpului. O asifel de fabrică-moară, folosind forța apei, își imaginează Ion Chiriac, specialist nu în mori, ci în tehnică (e „la bază" tehnician), specialist și în păduri.

Și mai sînt, zic interlocutorii noștri (cărora li s-a adăugat și Gheorghe Dudu, tînărul vicepreședinte al consiliului popular), și alte „probleme", cum ar fi cea a vărăriilor, da, s-au descoperit locuri bune pentru extragerea varului, de ce nu s-ar amenaja aici niște vărării, de ce varul să piece aiurea ? Și ar mai fi și alte „probleme", pe care cei trei le dezbat și le purecă pe îndelete și pasionat. Nimic din ceea ce constituie valoare, sursă de bogății, potențial dinamic nu-i scăpat din rază (deocamdată numai imaginară) a prospecției celor trei, totul fiind atent evaluat cîntărit, așezat grijuliu în zestrea obștii, ca într-o mare

România '82 — un mare șantier al ideilor

...mară gospodărească. Cine va fructifica tot ce s-a strîns aici ?

„Problema problemelor", conchid interlocutorii, e deopotrivă economică și socială. Microîntreprinderile visate de el l-ar fixa locului pe cei 400—500 de nereieni al căror pămînt puțin, sterp și rece îi gonește spre alte zări. De prin aprilie și pînă prin noiembrie, cei 400—500 și mulți ai lor, călcînd în vacanțele verii li se adaugă și copiii, își anină pe umeri sape și coase și iau drumul Galaților și al Tulcei, al Brașovului și Covasnei, ca să trudească la C.A.P.-urile și I.A.S.-urile de pe acolo. Se pustiește satul, cad în ruină gospodăriile, se pierd avuții pe drumuri fără întoarcere, se răresc și se îmbătrînesc turmele, bolțile în sălașele părăsite. Prin '82 erau vreo 1 000 de oi în Nereju, azi sînt sub 1 000. Într-o „țară" ca Vrancea, unde... par peluze britanice, stropite... grija norilor și lunse nu cu... ci cu coasa, de sute și sute de ani, pășunile n-au fost niciodată gratuite locuri de week-end (cum tind să devină acum), ci bogății administrate printr-o temeinică și secundă economie pastorească. O economie ce și-ar putea aduce și astăzi, din plin, lobinda !

Idei, planuri, proiecte, visuri... într-un colț de „țară", străveche niște oameni, ca mulți alții ca ei, se gîndesc cu răspundere — cu răspundere de gospodari ai obștii și ai țării — la înfăptuirea lor. Ei ne asigură că, în ce-i privește, sînt gata să pună mîna și inima la această înfăptuire. Reținem acest legămînt — problema se învîrte pe aici... Dar nu doar pe aici.

ILIE PURCARU ■

ROMTRANS — Oradea

Format din două cuvinte trunchiate, ROMTRANS îmi aduce în ureche o muzică mîngîietoare, un fel de „invitație la călătorie", cum spunea Baudelaire. Și cu toate că sediul unității era la demarginea Oradiei și, iarăși, cu toate că directorul ei, Silviu Nistor (zis Baronul) mi-e prieten vechi, încă de la facerea lumii, o lume levantină m-a făcut să tot amîn plecarea spre acolo, spre materializarea firmei muzicale și spre descifrarea miraculului ei.

...ntă, totuși, într-o zi din finele lui noiembrie, pardosită cu miere și aur, directorul m-a dus cu o mașină zorită și ...elă, ca la o nuntă. Am intrat în curtea întreprinderii care, de fapt, e un parc, cu arbori și flori și cu un ochiu de apă de... și limpede, în care au fost aduși crapi ...ntru pescuitul liber și gratuit al oamenilor muncii din incintă.

În sala de protocol, unde vin oameni de afaceri de peste mări și țări, sub cristalul masiv al mesei, urmărește școlărește schema întreprinderii : spațiile de depozitare a mărfurilor, descoperite sau acoperite, în care intră dreaptă ca o spadă, linia feroviară proprie, utilajele de ridicat containere, atelierul de reparații, fabrica de gheață pentru asigurarea transporturilor de legume și fructe etc.

Dar, mai întîi de toate, ce este ROMTRANS-ul ? Este o casă de expediții internaționale a tuturor mărfurilor românești de export și a celor străine, de import pe linii ferate, rutiere, aeriene și combinate. A fost fondată în 1952, și s-a dezvoltat o dată cu creșterea masivă a schimburilor noastre comerciale. Centrala din București are agenții ROMTRANS în mai multe locuri din țară, cea din Oradea fiind, pare-se, cea mai mare și mai modernă, cum mi-am dat repede seama : o ordine astrală, angajată cu o precizie de ceasornic al operațiilor dă întreprinderii înfățișare de geometrie vie, cu schimbări armonioase și caleidoscopice.

Funcțiile unei agenții ROMTRANS sînt complexe : aici se asigură importul și exportul de grupaj. Adică, pentru noi înțeleși : dacă pentru Franța se exportă mărfuri de la 3, 4 sau 5 întreprinderi din țară, așezate la distanțe mari, în loc ca trenul sau camioanele să se deplaseze în cele 3, 4 sau cinci localități, mărfurile sînt trimise, să zicem că la Oradea, unde sînt încărcate împreună pe unul din mijloacele de transport și expediate la adresa respectivă. Deci economie de combustibil, de timp, de manipulări, de cheltuieli suplimentare. Tot la o agenție se fac ambalări, desambalări, reambalări, expedieri la data fixată în contracte, containerizări în containere mari de cîte 20 și 40 de picioare, reparații de containere, o prestație nouă care aduce multă valută în patrie. Sub ochii mei, muncitorii de înaltă calificare Corneliu Togor, Atila Szabó și Ioan Secan, reparau un container japonez sifonat ca o rufă în lungile drumuri pe care le-a făcut prin cine știe ce zări sau porturi din lume. Unui alt container vest-german care aștepta să încarc... cu apă minerală, același tratament ...-au smuls ușile.

Agenția ROMTRANS-Oradea e cunoscută pe întreg mapamondul, lucrează cu ... 85 de firme și are o reputație frumoasă : de 18 ani de zile nu a avut nici un rebut la export, nici un proces cu partenerii. În cartea de onoare, Clin Cole de la Operations Manage-SSI-UR Benelux, notează : „Administrativ, depozitele dumneavoastră satisfac prin exactitate, precizia mișcării transcontainerelor în timp, procese de urmărire și posibilitățile de depozitare. Oamenii de la ROMTRANS-Oradea sînt foarte buni colaboratori, ospitalieri și doresc să muncească cît mai bine. Mă bucur să recomand pretutindeni acest depozit. Spațiul nu îngăduie transcrierea similare iscălite de Gianfranco Galbiati și Fabio Restelli de la o firmă italiană, Stuard Dowin de la una engleză, D-na Oberheid (Elveția), G. Bourdil (Franța), Witold Welawik (Polonia) dar și de I. Stoian, adjunct al ministrului comerțului exterior și cooperării economice internaționale, care se mărturisește astfel : „Am vizitat de mai multe ori unitatea ROMTRANS-Oradea. De fiecare dată am constatat o bună organizare, ordine, disciplină și multă ... pentru îndeplinirea importantelor sarcini ce îi revin".

Directorul Silviu Nistor a crescut odată cu unitatea. Despre el, un prieten comun spunea că l-a născut maică-sa direct director. Căci imediat după terminarea serviciului militar a ocupat funcții de conducere în comerț, minerit, construcții. Tot el a pus bazele, la Sulina, a primului port liber — Porto Franco — documentîndu-se pentru această fantastică dar totuși reală aventură, tocmai la granița Mexicului, pe Rio d'Oro. Minat de treburi prin toate ungherele țării și lumii, directorul a și uitat să se mai însoare, rămînînd un burlac meditativ, mastv, cu pasul rar și măsurat, peripatetic, cu pieptul ușor împins înainte : poate tocmai de aceea i se și spune Baronul.

De cum a fost numit director la ROMTRANS-Oradea, a mers cu un colectiv de s-a documentat la Viena, că era mai la îndemînă. N-a fost nevoie să „imprumute" cu ochii scrisele societății omoloage de acolo ; directorul general Boris Fries, cu care a rămas în bune relații de afaceri pînă astăzi, i-a pus, cu plăcere la îndemînă scheme și documente, l-a deschis depozitele din Süd Banhof, l-a înconjurat cu specialiști. Lucru rar la societățile din vest. Astfel, după cîte cunoaște Silviu Nistor la Oradea a fost construită prima bază de expediții internaționale nu numai din țară, ci și din țările socialiste vecine.

Documentările s-au înmulțit o dată cu lărgirea sferei de activități a unității. Pînă în depărtata Japonie. Dealtfel, din punct de vedere comercial, transsiberianul se sfîrșește în depozitul modern al ROMTRANS-ului din Oradea.

— Uite aici, la aceste două tampoane, îmi arată directorul. Aici se opresc mărfurile din vest și pleacă spre Orient sau în multe alte dire...

Depozitele sînt moderne, cu patru etaje. Între etaje circulă lifturi de mare capacitate. Peste 400 de oameni al muncii lucrează aici non-stop, dintre care 20 cu studii superioare, 80 cu studii medii, restul aproape toți cu înaltă calificare. Peste 60 sînt cunoscători de limbi străine de largă circulație, cu atestat de absolvire a unui curs de 3 ani ținut la întreprindere, într-o sală dichisită ca o bomboniera. Alții sînt cuprinși în ciclul cursului, pentru ca imensa majoritate a oamenilor din unitate să stăpînească o limbă străină. Dintre ei 85 sînt comuniști și peste 40 utecriști. Media de vîrstă e favorabilă tinereții iar stabilitatea cadrelor e absolută. Specialiști veniți din Capitală să pună bazele unității au rămas la Oradea, s-au căsătorit și au devenit oameni de bază ; economistul de comerț exterior Radu Vasile este astăzi șeful biroului comercial. S-a întîmplat ca unii muncitori simpli să se califice superior : Nicolae Albu, fost tractorist, este astăzi tehnician principal mecanic, iar Ioan Iliucuț, fost electrician, să ajungă tehnician principal energetic. Astfel de la cîteva Agenției au rămas pînă astăzi cu toată vîrsta înaintată fondatori ca : Traian Ias, Dezideriu Buzticsany, Leonte Coca, Dumitru Abliter, Ion Mudura I, Alexandru Lukatos. O stabilitate similară o au și cadrele din celelalte generații pînă la cele mai proaspete.

Unitatea merge bine. Forurile locale îi dau tot sprijinul necesar ; locuințe, fonduri pentru activitățile cultural-educative. La rîndul lor, muncitorii dau dovadă de o aleasă răspundere profesională. Nu s-a înregistrat niciodată nici o absență nemotivată. Nimenea nu trage chiulul. Se muncește fără oprire, de 23 August, de Revelion. În nopțile de Revelion se întrerupe lucrul numai pentru trei ore : de la 11 la 02, cînd în jurul pomului de iarnă se petrece și se urmărește programul la televizor.

Parcurgem depozitele etaj cu etaj Nimic senzațional. Numai mărfuri impachetate perfect, cu grijă și minuție, în cutii sau lăzi elegante, de parcă ar fi vorba de perle sau de produse farmaceutice Coborîm spre linia ferată care intră în depozit, la parter, pe o lungime de patru vagoane. Pentru ca ploile și zăpezile să nu atingă mărfurile ambalate. Un container a sosit cu transsiberianul pe ruta Kobe (Japonia), Nahotka (U.R.S.S.), Iași, Oradea. Ieșind afară pe lîngă straturile de flori ingrijite de utecriști. Nici un om plătit pentru dichisul grădinii. Intrăm apoi în cantina egală, ca ținută, cu un restaurant de lux. Apoi trecem pe la fabrica de gheață, care produce 90 tone de gheață pe zi. Cînd apa froatică e redusă de secetă, se folosește apa din lac. Directorul îmi povestește pe unde a călătorit. Nu ca turist, ci cu treburi. Sînt țări în care practic nu a putut vedea aproape nimic. Ceea ce l-a întristat. A mers, a pertractat, a iscălit, a plecat. „Voi, scriitorii — zice Baronul — vă plimbați și vedeți multe. Nu răspundeți cu capul pentru ce iscăliți. Una e să iscălești o poezie, alta un contract comercial !" încheie el privind, de geam, departe.

Îi privesc pe Silviu Nistor. A îmbătrînit, deși nu prea mult. Îl știu de la liceul din Bujuș. E membru de partid încă din 1947, de pe cînd era elev în ultima clasă. Prima lui funcție a fost de funcționar la Primăria comunei Holod, comună în care s-a născut Iosif Vulcan, ctitorul **Familiei**, cel ce l-a debutat pe Eminescu. Apoi a fost secretar de comitet provizoriu. Prin 1953 l-am găsit șef al secției comerciale a Sfatului Popular din Oradea. În fine, am dat peste el în comuna mea natală, Vașcău, director al Întreprinderii comerciale ce alimenta întregul bazin minier de pe cursul de sus al Crișului Negru. Tocmai mă înnoiram. Primele covoare, aragazul, haine mai acătării, perdele la geamuri, de la prăvăliile girate de el le-am cumpărat. Și, fiindcă a fost om de ispravă, a fost numit director administrativ al Întreprinderii miniere de metale rare din orașul dr. Petru Groza. Și iarăși pentru că și acolo a fost om de ispravă a fost trimis pe șantierul viitorului combinat siderurgic de la Galați. L-am întîlnit acolo prin 1960 cînd sosisem ca reporter, trimis de „Scînteia" să scriu despre imensul șantior al Țiglinei. Dar experiența sa cea mai fantastică a fost totuși, cum spuneam, cea de la Sulina cînd a fost trimis să pună bazele portului liber — Porto Franco. Numele acesta sonor, italienesc, ne aduce aminte de scrierile lui Jean Bart. Un asemenea port nu face parte din teritoriul vamal național. Scutit de vamă-taxe și impozite el atrage clientelă și aduce valută. „În politica clară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului — zice Silviu Nistor — de legături strînse cu toate țările lumii, s-a fondat porto-franco de la Sulina care pune în valoare avantajele Dunării și ale Mării Negre în legătura vestului cu țările din Orientul Mijlociu". Iată de ce Nistor Silviu s-a bucurat cînd urmașul său, Toma Nastase, i-a spus că întreprinderea căreia i-a pus fundamentul și unde, timp de trei ani a pus o parte din sufletul său, merge excelent și că președintele țării, vizitînd-o a avut cuvinte de mulțumire și laudă la adresa celor ce-i dau faimă. Directorul de astăzi al ROMTRANS-ului mai viscazâ, romantic, călătoria de studiu pe Rio d'Oro, de la Bronkswille (S.U.A.) pînă la hotarele Mexicului, natura somptuoasă, traficul de mărfuri pe apo cu reflexe exotice. Astăzi sînt multe porturi libere pe lume : la Trieste, Hamburg, Anvers etc.

În fine, de 16 ani Silviu Nistor este director la ROMTRANS. Are acum 54 de ani. Și-a început munca la 19 ani. Deci are 35 de ani de activitate, neîntreruptă, chiar dacă maică-sa, vorba lui, l-a născut director. Dar directoratul nu e o funcție mare decît pentru cei puși pe căpătuială și pe dat numai ordine. Directoratul, în înțelesul socialist al cuvîntului, este o mare răspundere, o muncă intensă și densă, o continuă solicitare a creierului și inimii, o veghe continuă, ca un foc, mereu nestins. După cum îl cunosc — și îl cunosc ! — Silviu Nistor face parte din această categorie de directori, — fapt dealtfel pentru care nu a fost înlocuit, nici măcar mustruluit vreodată. Caracter de cristal, omenie exemplară, forță de muncă uriașă. Baronul își dezminte porecla prin acțiune încordată și pasionată. De la Tokio la Rio d'Oro, via Oradea, el a dus cu sine faima și cinstea patriei sale, culorile drapelului său național, adevărul partidului său comunist, pentru ca lumea să ne cunoască la adevărata noastră dimensiune. Este tocmai ce și-a dorit-o și și-o dorește și el, în clipele lui de muncă și de răgaz, de veghe și de vis.

AL. ANDRITOIU ■

Se redescoperă încă oul lui Columb

La Uzinele de utilaj greu „Progresul" din Brăila se pregătește o expoziție care este în egală măsură una tehnică și una a bunului-simț. Pare destul de temerar să vorbești, deodată, de utilaje grele și de ... [illegible] pare un lucru știut dinainte. Fizica, spunea Dürrenmatt, e ceva ce-i interesează numai pe fizicieni. Construcția unui excavator e ceva ce pare să-i intereseze numai pe constructorii de excavatoare. Oricum, în ce privește forma, dimensiunile și rosturile unui excavator, oamenii cei mai calificați să se pronunțe sînt lucrătorii uzinelor de excavatoare. Și atunci în ce măsură ne-ar putea privi pe noi, cetățenii de rînd — și chiar pe noi, ziariștii — problemele unei expoziții strict tehnice în ramura utilajelor mari și grele ?

Iată, s-au adunat în jurul unei mese, la o discuție de principiu, cîțiva ingineri și maiștri. Ei sînt : Dumitru Avramescu, inginer și șeful serviciului mecano-energetic, inginer Veron Ene, secretarul comisiei energetice pe întreprindere, Tudorel Cringașu, maistru și secretarul comitetului de partid la mecano-energetic, apoi șeful secției forjă, inginerul Costică Stoian — președinte, totodată, al comisiei de control muncitoresc — și inginerul Costică Nantu — atelierul de proiectare a tehnologiilor unicat — președintele comisiei inginerilor și tehnicienilor. Cum se poate lesne băga de seamă, numai oamenii cu mare știință și, mai ales, practică în chestiunile energiei. Iar discuția — ca să spunem treburilor pe nume — e despre „oul lui Columb".

Dintr-o sută de persoane, e puțin probabil să știe una singură ce-i „oul lui Columb" și cum s-a născut expresia. Pentru toată lumea însă ea semnifică un fapt atît de simplu încît frizează evidența.

Opinia inginerilor și maiștrilor, ale căror cuvinte le-am notat și vi le ofer spre luare aminte, e că în privința economiei de energie și — în general vorbind — a gospodăririi energiei nu ne găsim în situația de a corecta doar unele deprinderi păguboase, ci în etapa reconsiderării mai tuturor obișnuințelor noastre.

„Cînd vorbim despre economisirea aerului comprimat — spune Dumitru Avramescu — riscăm să părem niște ridicoli. Cum, adică, lumea se ocupă de producția de cărbune, de energia electrică și de energia nucleară iar noi tocmai de risipa de aer comprimat ne-am găsit să discutăm ? În definitiv, aerul e aer, fie că-i comprimat sau nu. Aerul — spre deosebire de curentul electric, de pildă — nu se pierde. El se decomprimă doar și se întoarce de unde a plecat. Vă asigur însă că în majoritatea marile industrii prelucrătoare de metal, problemele aerului comprimat sînt probleme cheie".

Și iată de ce : la „Progresul", 11 la sută din întreaga energie consumată se întrebuințează pentru producerea aerului comprimat. El este, în esență, un agent purtător de energie pentru mașini și scule pneumatice. De ce se întrebuințează aer comprimat și nu, direct, electricitate ? Pentru că, la frecvența de 50 de hertzi, utilizată tradițional, energia electrică e periculoasă. De ce nu se utilizează alte frecvențe, nepericuloase ? Pentru că, am spus, frecvența de 50 de hertzi ține de tradiție. Pare ciudat, dar așa este : se pot fabrica unelte electrice pentru frecvențe medii, numai că ar fi nevoie de o întreagă rețea de transformatori intermediari și de replierea întregii industrii producătoare de scule și mașini electrice. Nu se poate afirma că s-a pornit din capul locului prost — întrucît, evident, există destule rațiuni pentru utilizarea frecvenței de 50 de hertzi, dar se poate afirma că s-a pornit dintr-un belșug de energie, chiar din convingerea că mai bine irosești energie decît altceva. Se știe doar că, în bilanțurile pe cap de locuitor, se consideră și consumul de energie ; un consum mare de energie ar urma să dovedească o anume stare de prosperitate. De fapt, ar trebui acum un alt bilanț energetic : bilanțul eficienței consumului de energie pe cap de locuitor.

La „Progresul", de exemplu, muncitorii curăță găurile de șpanul rămas cu aer comprimat. Tot cu aer comprimat curăță locul de muncă, praful de pe șalopetă, bascul. Pentru a produce aer comprimat, s-a produs mai întîi cărbune (care producție cere și ea energie). Pe urmă electricitate. Și, cu electricitate, aer comprimat. Ca să-l prăpădești, suflînd praful de pe haine !

Inginerii energeticieni de la „Progresul" propun următorul calcul ce privește bunul-simț : aerul comprimat ce se pierde pe un furtun cu diametrul de 1 mm., socotit în l/sec. înseamnă 0,4 kwh risipiți. Înseamnă 4 tuburi cu neon care nu ard, deși ar putea să dea lumină în chiar aparatamentul muncitorului ce prăpădește aerul comprimat. Dar un furtun nu are diametrul de 1 mm, ci de 10 mm minimum și un calcul simplu arată că în momentul în care aerul comprimat e consumat prost, în aceeași unitate de timp ar trebui să nu dea lumină 1175 tuburi fluorescente.

„În mod tradițional" multe lucruri se fac în pierdere. Toate recordurile filetate în rețelele de transport al aerului comprimat sînt, orice ai face, cu pierderi însemnate. Dar există un tip de racord „rapid", pe care inginerii de la „Progresul" vor să-l generalizeze. Aici noul e necesar. Cînd muncitorul se slujește de aer comprimat în loc de mătură — ca să-și lase locul de muncă în ordine — nu avem de-a face cu noul în producție, ci cu niște minți lenețe, dedate la pagubă.

Inginerul Costică Nantu e de-a dreptul patetic atunci cînd vorbește de proiectele ce cuprind „suduri necotate" și care, printr-un stas vechi, „tradițional", sînt socotite la 0,7 din grosimea cea mai mică a foii de sudat. Stas-ul nu e corelat cu realitatea producției. „Și, uite-așa, spune Costică Nantu, sudăm în neștire, ca să ne conformăm proiectului, cînd sudura ar trebui să fie mai fină, mai ușoară. Am comparat sudura la un vagon de transportat oale de fontă produs în R.F.G. cu sudurile la un vagon de-al nostru. Neamțul, lucrînd la minimum necesar, a terminat într-o zi treaba cu un om sau cu doi oameni, iar la noi lucrează, cum zicem, în neștire sau în neștiință, o echipă întreagă o săptă-

mină-două ! Și asta pentru că, de multe ori, proiectanții parcă ar trăi pe altă lume.

Eu aș propune chiar o întîlnire la nivel național între proiectanți și ingineri tehnologi și sudori cu înaltă calificare ca să discutăm stas-urile. Nu e nevoie să sudăm la un vagon cît am suda la un pod rulant".

Trebuie remarcat că toată discuția în pregătirea expoziției de idei și soluții pentru folosirea rațională a energiei a avut în vedere „tradiționalul", un tradițional din vremuri cînd barilul de petrol costa numai 2 dolari și părea mai ieftin să consumi petrol decît inteligență tehnică. Pe atunci, nimeni nu se gîndea ca să folosească, la forjare, lingourile de metal, calde din turnare. Se turna deci lingoul, se răcea, se depozita, se reîncălzea, ca să fie forjat. Și toate astea pentru că nici o minte inginerească nu era preocupată să scurtcircuiteze operațiunile, să elimine pierderile prin reîncălzire.

Pe atunci nimeni nu se gîndea că bateriile de cuptoare de încălzire pentru forjare, cuptoarele pentru tratamente termice și cele pentru preîncălzire ar trebui concepute încă din proiect **integrat**. Să se folosească, adică, temperatura primului cuptor pentru funcționarea celorlalte două. Părea ilogic să iei căldură de la încălzirea lingourilor ca să pui în stare de funcțiune cuptorul de ...preîncălzire. Și astfel, nevoia descoperă oul lui Columb și logicul acolo unde tradiționalul era, în fapt, un fel de prejudecată. Acum, inginerii energeticieni de la „Progresul" caută soluții și colaborarea proiectanților pentru a pune firescul în drepturi.

„Nu tot ce-i vechi e și învechit, spune maistrul Tudorel Cringașu, nu tot ce-i nou e și bun. Există o mare rezervă de energie : în proiectare și în tehnologii. Acolo trebuie aflat începutul lucrurilor plecînd de la realitatea că în nici un proiect nu am văzut și un bilanț energetic al său. Expoziția pe care o concepem acum e una de morală a muncii. Cînd muncești, moral înseamnă eficient".

TUDOR OCTAVIAN ■

Trei urgențe, trei direcții de acțiune

Un tur de orizont al preocupărilor actuale ale Academiei de științe agricole ne determină să stăruim asupra unor probleme prioritare ale agriculturii românești, în perimetrul cărora cercetarea a repurtat succese notabile, aflate acum înaintea transpunerii lor în practică. Relația dintre cercetare și producție — ne asigură dr. ing. Ion Nițu, secretar științific de secție — își vădește acuitatea, în prezent, prin trei programe de un interes decisiv pentru viitor, cu atît mai mult cu cît două dintre ele vizează însuși suportul material al culturilor — pămîntul.

1. Combaterea eroziunii solurilor este problema nr. 1 a fondului nostru funciar. Nu demult, vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Vaslui a relansat cu o vigoare sporită preocupările în domeniu. Temeiul acestei relansări îl constituie, în fapt, rezultatele concrete, în multe privințe spectaculoase, ale cercetărilor întreprinse la stațiunea Perieni, condusă de dr. ing. Gheorghe Stoian, investită cu acest prilej cu calitatea de coordonator al tuturor acțiunilor ce se vor întreprinde în țară. La Perieni, cu prețul unor eforturi declanșate cu două decenii în urmă, s-a organizat antierozional o suprafață de 2 000 ha, izbutindu-se stoparea completă a degradării solurilor și revigorarea puterii lor de producție. O privire de ansamblu asupra problemei ne edifică și asupra importanței ei naționale. Totalitatea suprafețelor agricole afectate de eroziune se ridică la aproape 6 milioane ha. Multe conțează ca terenuri arabile, dar producțiile obținute nu justifică investiția de muncă. Refacerea capacității productive a terenurilor în pantă, marcate de alunecări și ogașe, reprezintă o necesitate imperioasă. Acțiunea implică și respectarea unui criteriu ferm : prevenirea este mult mai avantajoasă și mai puțin costisitoare decît combaterea ca atare. În consecință, s-au stabilit în fiecare județ perimetre-etalon, care să furnizeze datele necesare extrapolării eforturilor de specialitate în fiecare județ. Este în curs de finalizare și a doua etapă a acțiunii : instruirea colectivelor răspunzătoare de proiectarea și întreținerea perimetrelor amenajate antierozional. În sfîrșit, în 15 stațiuni existente, la Podul Iloaiei, Valea Călugărească, Șimnic, Geoagiu, Valul lui Traian, Zalău, Oradea, Drăgășani etc., se vor înființa laboratoare de cercetări profilate pe combaterea eroziunii solurilor.

2. Combaterea salinizării solurilor se desfășoară în baza unui program al cărui titulari sînt Stațiunea centrală de cercetări pentru ameliorarea solurilor sărăturate din Brăila și Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru irigații și drenaje Băneasa-Giurgiu. O primă urgență : refacerea puterii productive a unor terenuri însumînd 500 000 ha. Al doilea obiectiv, nu mai puțin important : prevenirea salinizării secundare potențiale pe o întindere de 2 milioane ha. În succesiunea cercetărilor întreprinse de acad. prof. Grigore Obrejeanu, părintele pedologiei ameliorative românești, colectivele conduse de dr. ing. Emil Bălăuță iau în calcul exploatarea corectă a sistemelor de irigații, tehnologii de ameliorare intensivă, combinarea lucrărilor ameliorative. În județul Brăila s-au obținut în această direcție rezultate dintre cele mai elocvente : soluri care aveau în urmă cu mai mulți ani aspect de deșert produc astăzi pînă la 12 000 kg porumb boabe la hectar.

3. Programul dezvoltării producției naționale de orez vizează asigurarea independenței la acest capitol cerealier specific și, implicit, renunțarea în viitorul apropiat la importuri. În pofida unui scepticism mai vechi, țara noastră oferă condiții adecvate acestei culturi. Într-o ordine firească a priorităților, se preconizează modernizarea orezăriilor existente, prin separarea aducțiunii de evacuarea apei, înființarea unor noi orezării, introducerea în cultură a unor soiuri noi, productive și rezistente la culcare. Sînt elocvente în acest sens eforturile desfășurate de ing. Ion Albescu de la Institutul de cercetări pedologice și agrochimice și ing. Florica Melacrinos de la Fundulea. Experiența de la Stăncuța, investigațiile întreprinse la Polizești au acumulat un fond de idei și rezultate notabile. Puțini știu, dar există deja soiuri de orez românești. Între ele, Polizești 28, de mare productivitate și deosebit de rezistent la cădere, merită toată atenția specialiștilor destinați să prolifereze cultura în județele Călărași, Ialomița, Teleorman.

Succint, turul nostru de orizont printre prioritățile agriculturii ne-a încredințat că ne aflăm înaintea unor datorii abordate cu curaj și simț al perspectivei, înainte de a deveni .scadente.

MIHAI PELIN ■

Agricultură 365 zile pe an

Desigur că astăzi nici chiar dr. inginer Constantin Olaru n-ar mai putea ști cînd și cum, într-una din zilele anilor săi mai tineri, s-a întîmplat să treacă peste vreo clipă încrîncenată, de voință și de limpezire, la capătul căreia s-a hotărît să lase cuvintele mari să se îndepărteze cu zgomot către o țintă care nu putea fi decît a unui zgomot și mai mare iar el și-a ținut pașii către inima unei realități în care cuvintele apar, dacă apar, numai atunci cînd au ceva nou, adevărat și folositor să spună.

La Stațiunea de cercetări agricole Caracal, unde lucrează de mai bine de 20 de ani, după ce prin anii '50 a absolvit la Cluj facultățile de agronomie, biologie și geografie, Constantin Olaru conduce laboratorul de genetică și ameliorare a plantelor. Ori în acest laborator, ori în cîmpul experimental al stațiunii, prin mijlocul cărora trece drumul roman ce suie de la Dunăre, de la Celei, către Romula-Malva, capitala Daciei Malvensis, munca lui n-a putut fi, se înțelege, la fel de dreaptă și sigură ca un drum roman dar n-a fost cu siguranță nici atît de întortocheată încît să nu ducă nicăieri, după modelul unor cetățeni care au ales cercetarea fără ca ei înșiși să fi fost aleși de ea. Acelora pot să li se rumenească vorbele și să se umfle asemenea unor gogoși goale pe dinăuntru. El, fiul învățătorului Marin Olaru din Curtișoara, din Gorj, ar avea de spus că s-a ocupat mai ales de cereale și în special de grîu, fiind creatorul soiurilor „Olt" și „Roșu românesc", superioare ca producție și timpurietate soiului Bezostaia, ori al griului „Malva", superior soiului Libelula. Un altul, cel mai timpuriu grîu pe care-l avem la ora actuală în țară, aflat deocamdată în curs de omologare și brevetare, se va numi, probabil, „Primăvara".

Dar, peste cele spuse pînă acum, mîndria lui Constantin Olaru stă în finalizarea unor cercetări de durată și cu bătaie lungă, pentru crearea unui soi de grîu superintensiv. Douăzeci de ani a muncit la el și înțelege că va mai trebui să treacă încă vreo cinci sau zece pînă să ajungă să vadă întrat definitiv în producție acest grîu uriaș, deocamdată fără nume și cultivat numai pe terenurile stațiunii de cercetări. Acest grîu dă o producție de peste 10 tone la hectar. Spicul lui este de cîteva ori mai mare decît al grîului obișnuit și, bineînțeles, are de cîteva ori mai multe boabe. Nu e mai puțin adevărat că, pentru a-l cultiva, sînt necesare cantități de cîteva ori mai mari de îngrășăminte. Ceea ce este firesc, întrucît cercetarea, în general, n-a întrevăzut încă minunea de a crea un organism care să nu consume nimic și să producă mult.

Printre altele, ceea ce Constantin Olaru a izbutit deja, dînd o soluție ca pămîntul să fie cultivat în tot atîtea zile cîte zile are un an și, recurgînd la o cale indirectă, acționînd nu asupra bacteriei ci asupra unei plante. De pildă, spune el, știm cu toții că mazărea se seamănă primăvara și se culege la începutul verii și mai știm că în nodozitățile rădăcinilor ei se acumulează mult azot, absolut necesar pentru ca pămîntul să fie considerat fertil. Prin crearea unui soi de mazăre care să fie semănat toamna, pe la mijlocul lui octombrie, și să fie culeș primăvara, pe la mijlocul lunii aprilie, a unui soi rezistent așadar la gerurile iernii, cum este cel pe care Constantin Olaru l-a creat, rezultă cîteva lucruri de a căror importanță ar fi necesar să ne grăbim a fi de acord : folosirea pentru producție în condițiile climatului temperat a terenurilor agricole în tot cursul anului, față de cele numai 5—6 luni cît aceste terenuri sînt folosite în mod curent ; obținerea pe „ogoarele de toamnă" a unor furaje bogate în proteine și îndestulătoare cantitativ prin producții cert de 25 tone la hectar ; protejarea pămîntului împotriva degradării prin eroziunea provocată de apă și vînt în timpul iernii ; refacerea fertilității pămîntului prin mijloace biologice și menținerea ei ; reducerea considerabilă a cantităților și a anumitor sortimente de îngrășăminte chimice și evitarea poluării solului și a apelor subterane ; producții mari și constante la plantele ce se cultivă în acest sistem ; venituri mai mari pe hectar și economii însemnate de energie.

DUMITRU ELIADE ■

Despre canalizarea urbană sau cîteva probleme de „subsol"

În cadrul întreprinderii bucureștene **CESAROM** funcționează și o secție — o fabrică, mai exact — de produse din gresie. Această fabrică (a cărei primă linie de producție a intrat în 1968, cu o capacitate de circa 15 000 tone **tuburi și piese din gresie**) a atins, în 1976, parametrii dubli : 30 000 de tone. Realizată după o licență din R.F.G., această fabrică a produs tuburi pentru export, mai ales pentru Cehoslovacia, R.D.G. și Polonia. În bună măsură, aceste țări și-au început (sau rezolvat în bună parte) canalizarea cu tuburi de gresie prin importul de la noi. Firește că, apoi, fiecare și-a construit propriile fabrici de acest tip sau a apelat la țările în imediata apropiere, știut fiind că transportul unor astfel de tuburi pe calea ferată (mai ales prin riscurile provocate de manevrarea vagoanelor „pe cocoașă", la rampe) este destul de costisitor. În plus, cerința de tuburi de acest tip este — acolo unde canalizarea urbană prin gresie se aplică — foarte ridicată (Polonia, de pildă, consumă 30 000 tone tuburi pe an ; Cehoslovacia, 50 000 tone/an ; comparativ, o țară puternic dezvoltată, cum este R.F.G., consuma în 1976 circa 500 000 tone/an etc.). La ora actuală, fabrica de tuburi a întreprinderii CESAROM abia produce 6 000—8 000 tone tuburi ! Iar pentru la anul nu se prevăd comenzi... ! Nici un consiliu popular nu și-a manifestat interesul pentru acest produs. Ce se întîmplă ? !

Stau de vorbă — mai întîi în cabinetul de conducere, apoi în halele întreprinderii CESAROM — cu inginerii **Florin Dinescu**, director, și **Anca Nedescu**, secretara de partid pe întreprindere. „Istoria" — căci este o veritabilă istorie cea pe care o aflu astfel, avînd uneori aspecte de neînțeles, cel puțin bizare — pornește, constant, de la un fapt evident pe plan mondial : în canalizările urbane, tuburile din gresie sînt infinit superioare celor clasice, din beton. Și iată de ce :

Tuburile din beton sînt extrem de sensibile la acești agenți chimici deversați din blocurile de locuințe în fiecare clipă. Coroziunea acestora este extrem de rapidă, și ne-am obișnuit cu acele echipe care sparg asfaltul, întîrzînd cu zilele pentru a opri apa care musteste din pricina cîte unui astfel de tub din ciment îngropat, care s-a fărîmițat, pur și simplu, sub acțiunea agenților chimici conținuți în deversiunile blocurilor. Ei bine, din acest punct de vedere, tubul din gresie **nu are**, practic, limită de viață ! Îl putem produce, la noi, în cantități nelimitate și de cea mai bună calitate a finisării, avînd în acest scop — cum am spus la început — tot ce ne trebuie. Și totuși, spre stupoarea celor de la CESAROM (și, mărturisesc acum, și a noastră), consiliile populare nu comandă acest tip de tuburi, folosind în continuare tubul din ciment (cunent care, după cum știm, este material deficitar și care ar putea fi folosit în scopuri mai nobile !). O prejudecată — căci nu cred că poate fi vorba decît de o prejudecată ! — consideră în mod mecanic, și după un decret mai vechi, nr. 42, că prețul unui tub din gresie ar fi dublu decît al unuia din beton. Să admitem deci că diferența de preț a celui din gresie față de cel din beton poate fi notată **prin + 200%**.

De aici începe însă eroarea : acest preț a fost stabilit judecîndu-se **numai** prețul tubului respectiv. Nu s-a ținut cont de costul operațiilor necesare introducerii sale în subsol, adică decopertarea, asamblarea tuburilor — și aici, atenție : la tuburile din beton se folosesc, pentru legături, coturi **din metal** ! — acoperirea ei. Ținînd-se cont însă de toate acestea, un calcul elementar reduce cifra aceea de 200% la numai + 13—14%.

Dar pînă și această cifră se dovedește a nu acoperi realitatea : privind în perspectivă (repetăm : tuburile din gresie au, practic, o viață nelimitată, pe cînd cele din beton trebuie înlocuite des, datorită acțiunii factorilor chimici pomeniți) și adăugînd faptul că, la gresie, coturile sînt făcute din același material, că operațiunile de montare sînt mult mai „ușoare" și mai „curate", cifra reală devine... de **minus 15%** în favoarea gresiei.

Ca să nu mai vorbim de un alt fenomen, **acela al poluării pînzei de apă freatică** prin deversul chimicalelor datorită tuburilor din beton fisurate sau distruse pur și simplu **în subsol**.

Prin urmare, iată paradoxul, iată faptul bizar : avem tot ce ne trebuie pentru trecerea canalizării interne pe gresie : **materie primă** (în Dobrogea, în jurul Medgidiei, există o zonă de argilă gresificabilă — materie primă pentru obținerea gresiei — care poate fi folosită **un secol** și cu care argilă s-ar putea canaliza jumătate din Europa !) ; **utilaje avem, nu este necesară nici o investiție, nici un leu** (și avem încă utilaje dintre cele mai moderne : linia complet automată de producere și coacere a tuburilor însă, iată, stă... ! E în „conservare", și îmi e peste putință să reproduc aici în cuvinte expresia directorului Florin Dinescu atunci cînd mi-a arătat această bijuterie însumînd forță și inteligență și care, iată, acum, **stă** ! Din lipsă de comenzi !) ; **putem preveni infestarea pînzelor de apă freatică**, putem preveni în ultimă instanță infestarea unei bune părți din cantitatea de apă potabilă !

Măcar acum, în ultimul ceas, să scoatem anumiți ochelari, să privim în viitor cu mai multă încredere atunci cînd stabilim un preț de cost și să începem să facem măcar astăzi ceea ce ar fi trebuit să facem de mult. Este și părerea celor de la CESAROM, care **sînt gata să**-și dea cu promptitudine aportul în acest sens.

HORIA PATRAȘCU ■

Idei și soluții valoroase

O bătălie care trebuie cîștigată : economisirea energiei

(Urmare din pag. 1)

lor, stativele pentru condensatoare) fiind executate chiar de către tehnicienii laboratorului amintit. Pentru restul pieselor s-a apelat la unități de profil, din țară și străinătate.

Proiectul a fost întocmit în întregime de doi specialiști ai institutului, inginerii Alexandru Chitian și Cristian Poiană, și reprezintă rezultatul final al unor investigații începute cu mai bine de zece ani în urmă. Nu vom intra în amănunte de ordin tehnic, deoarece acestea se dovedesc puțin accesibile înțelegerii comune. Vom aminti totuși că asemenea aparate sînt astăzi extrem de necesare acolo unde situația de fapt reclamă o economisire a consumului de energie electrică, deci în marile unități industriale unde, prin mijlocirea unor echipamente de acest fel, se pot reduce distorsiunile produse pe barele de alimentare, și se evită supratensiunile de rezonanță armonice, erorile aparatelor de măsurat, protecție și comandă, precum și, așa cum vom arăta de îndată, însemnate pierderi de energie.

Primele 17 echipamente, executate la I.C.P.E., au intrat în dotarea următoarelor unități economice : Fabrica de ciment Tasca, Întreprinderea metalurgică Iași, Întreprinderea minieră „Moldova Nouă", Întreprinderea de țevi Roman, Fabrica de ciment Medgidia, Combinatul de lianți și azbociment Aleșd, C. S. Hunedoara, Întreprinderea de țevi „Republica". Notăm de asemenea faptul că proiectanții și constructorii au urmărit modul de funcționare și exploatare a echipamentelor pe parcursul întregului an, astfel încît ei au avut prilejul de a consemna la fața locului atît performanțele agregatelor cît și economiile rezultate. Acestea din urmă sînt, dealtfel, evidente chiar și pentru un nespecialist, deoarece operația de verificare nu reclamă în mod practic decît citirea facturilor eliberate de întreprinderea de gospodărire a energiei electrice. S-a putut constata astfel că, la un echipament de 4 200 kVA_2 (kilovari) se poate obține o creștere a factorului de putere și o economie de energie reactivă de circa 10 milioane kVA_2 pe an. Asta înseamnă în mod practic o reducere a energiei active cu 500 000 kWh pe an sau o economie bănească de aproximativ 250 000 lei. La Fabrica de ciment Tașca, unde au fost instalate cinci echipamente, s-a obținut deci anul trecut o reducere de energie ce a însumat într-un an 2,5 milioane kWh. Avînd în vedere că în cursul anului 1981 au funcționat, în diverse alte unități, 17 echipamente realizate de I.C.P.E., economia totală de energie a însumat 85 milioane kWh, economiile bănești fiind de 4 250 000 lei.

Importante se dovedesc în același timp economiile de valută, deoarece asemenea echipamente se aduceau pînă de curînd în exclusivitate din import. În prezent cu excepția unor componente achiziționate din străinătate, toate piesele se fabrică în țară. Dar chiar și în această situație, cele 17 agregate executate au adus deja o economie valutară cifrată la circa un milion și jumătate de franci elvețieni. Interlocutorii noștri ne-au asigurat însă că, începînd cu anul viitor, toate, **absolut toate piesele ce alcătuiesc echipamentele complexe de filtrare** vor fi fabricate în țară.

Și încă o noutate : produsul românesc, recomandîndu-se prin calități funcționale și precizia execuției, a intrat în atenția unor firme din străinătate, astfel încît I.C.P.E., pe baza unor contracte ferme, urmează să livreze în viitorii doi ani echipamente de filtrare în Mozambic, India, U.R.S.S., Albania și Bulgaria. Vor fi onorate de asemenea și 10 comenzi sosite din partea unor diverse unități productive din țară.

Salutăm din toată inima această realizare de excepție a industriei noastre electrotehnice, ce demonstrează o dată mai mult forța și capacitatea de creație și creativitate a inginerilor noștri, faptul că **prin spirit de inițiativă și investiție de inteligență se pot obține prin forțe proprii soluții pentru optimizarea economiei naționale, pentru scăderea consumului de energie și reducerea efortului valutar.**

E greu să stai la coada vacii? Este!
Dar de lapte şi carne e nevoie? Este!

Măsuri eficiente, rezultate palpabile

„Vitele scot sărăcia din casă" e un proverb cunoscut nu numai în judeţul Buzău, ne spune dr. Florian Nedelcu, director zooveterinar al direcţiei agricole. Cu toate acestea, de ce să n-o recunoaştem ?, pînă în urmă cu doi ani erau cîteva unităţi în judeţ care mergeau rău, chiar foarte rău. Pe atunci am făcut un film, care ar fi putut avea titlul : „Aşa da, aşa nu". A fost vizionat la începutul conferinţei pe judeţ dedicată problemelor zootehniei. În film erau redate îndeosebi aspecte negative surprinse în multe din fermele zootehnice, atît ale C.A.P. cît şi ale I.A.S. Am hotărît să redresăm situaţia în termenul cel mai scurt. În doi ani am făcut multe, deşi încă nu am ajuns unde ne-am propus. Am început cu măsuri organizatorice simple, dar eficiente : control şi îndrumare permanentă, acţiune susţinută pentru asigurarea furajelor, modernizări, ordine şi disciplină, numirea în posturile de conducere a unor oameni pasionaţi, dăruiţi meseriei, bine pregătiţi.

Sîntem la Ferma de vaci 2 Poşta Cîlnău a I.A.S. Buzău. În filmul de care vorbeam, ferma era un exemplu negativ, îngrijorător chiar. Cînd ploua, în jurul grajdurilor întrai în noroi pînă la glezne. Nu era amenajat filtrul sanitar. Mecanizarea procesului tehnologic de 90 la sută era asigurată doar pe hîrtie. La 1 ianuarie, cînd inginerul Ion Purcea a fost numit şeful fermei, hrana animalelor era alcătuită doar din siloz de paie şi coceni. Producţia medie de lapte era de 2 litri pe zi. Furajarea necorespunzătoare a avut un efect negativ şi asupra fătărilor. Inginerul Ion Purcea, care la nici trei ani de la absolvirea facultăţii a primit în grijă o fermă cu un efectiv de 1 598 de vaci şi sarcina de a redresa o situaţie care ameninţa să se permanentizeze, a pornit la treabă cu entuziasmul firesc tinereţii dar şi cu seriozitatea şi experienţa proprie maturităţii. Se află în construcţie o fermă de viţele, filtrul sanitar este aproape gata. La fel şi instalaţia de evacuare pneumatică a dejecţiilor. Să remarcăm că toate instalaţiile sînt realizate cu forţe proprii şi cu aportul Asociaţiei economice intercooperatiste cu profil industrial Rîmnicu Sărat, unde instalaţiile solare, preocupările pentru folosirea materialelor recuperabile şi a celor locale au intrat în practica obişnuită. Toate aparatele de muls funcţionează şi au asigurate piesele de schimb necesare : manşoane, furtunuri, pulsatoare. S-au cultivat 40 hectare de pajişti. S-a mărit suprafaţa furajeră. Pentru perioada de stabulaţie este asigurată cantitatea de furaj necesară : fin, grosiere şi suculente. Păşunatul a fost făcut pînă tîrziu, cît s-a putut. Se estimează, pentru anul viitor, 650 de fătări. Producţia medie de lapte pe cele 11 luni ale anului : 1 877 litri. Nici nu se concepe ca planul de 2 900 litri să nu fie realizat în anul ce vine.

Asociaţia economică intercooperatistă de creştere şi îngrăşare a taurinelor Scurteşti are o fermă cu 5 284 capete. Sporul în greutate planificat pe semestrul I a fost de 470 grame pe zi. Sporul realizat a fost de 27 grame. 177 zile × (0,470—0,0027) × 5 284 capete = 414 152 kilograme carne nelivrată conform planului. Acest calcul a fost făcut şi de specialiştii direcţiei agricole. Au urmat măsuri hotărîte. Vasile Căsuţă, noul director al asociaţiei, ne spune : „La data construcţiei complexului, acesta ar fi trebuit să aibă o suprafaţă aferentă furajelor de 1 380 hectare. În anul trecut erau doar 650 hectare. Nici jumătate ! S-a suplimentat suprafaţa pentru furaje cu 300 hectare. Astăzi, sporul mediu de greutate este de 540 grame pe zi şi pe cap de vită. Această realizare este obţinută cu aceleaşi dotări. După realizarea problemei nr. 1, furajele, s-au pus în practică şi unele măsuri organizatorice, dealtfel cu valoare generală : ordine, disciplină, program ferm, control, îmbunătăţirea microclimatului. Însă pînă cînd zootehnia va fi repusă în adevăratele sale drepturi va trebui, după părerea mea, să mai fie întreprinse unele măsuri cu caracter general. Complexul nostru, de exemplu, este de gradul IV. Pe timp de vară avem 6 354 capete. La 3 000 de capete, tot de gradul IV este. Norma unui îngrijitor este de 750—800 capete. Asta la o mecanizare de 90 la sută. În realitate, mecanizarea de care dispune complexul nostru este doar de 30—40 la sută. Era prevăzută furajarea cu M.D.N.-uri. Avem două, dar nu merg. În condiţiile acestea, un îngrijitor la la furcă 6 tone de furaje pe zi, operaţia făcîndu-se în dauna altor munci. Pentru munca depusă, în comparaţie cu alţi cooperatori, zootehnistul nu este corespunzător retribuit. Trebuie făcute eforturi pentru asigurarea unui supliment de furaje proteino-vitamino-minerale. Totuşi, problema esenţială rămîne asigurarea furajelor, atît din punct de vedere cantitativ, cît şi, firesc, calitativ".

C.A.P. Sudiţi era pînă de curînd o unitate cu mari probleme. Ne referim, bineînţeles la zootehnie. Nicolae Dinu, secretar cu probleme organizatorice al C.U.A.S.C. Poşta Cîlnău, este acum, la începutul iernii, liniştit şi optimist : „În urmă cu un an, nimeni nu ştia aici care vacă dă lapte şi cît dă. Vitele erau bolnave şi prost îngrijite. Ferma este în repopulare. Am schimbat tot efectivul. S-au introdus fişele individuale de urmărire a animalelor. S-au refăcut 3 grajduri şi o maternitate. Se lucrează la al cincilea grajd. Prin cooperare se construieşte o instalaţie de evacuare a dejecţiilor. Se pune în funcţiune instalaţia mecanică de muls. S-a construit o instalaţie solară pentru încălzirea apei. Avem 52 de hectare de păşune cultivată, frumos tarlalizată, pe care o vom extinde pe încă 12 hectare. Avem furajele necesare pentru perioada de stabulaţie. În vară, cînd am ieşit cu vitele la păşune, în grajduri am crescut 80 000 pui pentru carne. Pe lîngă Consiliul popular am înfiinţat o maternitate de scroafe, pentru obţinerea de purcei, în vederea vinderii lor către populaţia care contractează cu statul. Maternitatea este întreţinută de personalul consiliului, prin cultivarea terenurilor intravilane. Cooperatorii zootehnişti îşi primesc chiar astăzi drepturile : cantităţi maxime. Am vrea să le dăm chiar ceva în plus, dar n-avem cum".

Ne oprim aici. Prin interlocutorii noştri am expus cîteva măsuri care s-au luat de către specialiştii din judeţul Buzău. Măsuri simple, la îndemîna oricui, însă eficiente, cu rezultate, spunem noi, deosebite şi mai ales palpabile, concrete. Să mai remarcăm la această acţiune o participare totală şi la toate nivelele : control, îndrumare şi disciplină, de la personalul de deservire şi pînă la cel de decizie !

OPREA GEORGESCU ■

Doar avem repartiţii pentru concentrate !"

— Auziţi, tovarăşe contabil-şef, v-o spune, aşa, în faţă : nu vă zbateţi suficient ! Nu vi se pare semnificativ că, din cei 11 îngrijitori, nici unul nu este din comună?

— Am avut şi din sat, dar cum plata se face în raport cu producţia, oamenilor nu le-a mai convenit şi au plecat.

— Dar dumneavoastră, celor veniţi aici, de ce vă convine să staţi, dacă sînt producţii mici ? — o întreb pe Doina Bloj.

— Am patru ani vechime în muncă asta, se cheamă, de-acum, că am o meserie, aşa că mă ţin de ea. Peste tot pe unde-am fost, la început, vacile dădeau cam tot atîta lapte. Apoi oamenii începeau să simtă, să înveţe ce să facă, cum să se descurce cu concentratele şi cu repartiţiile : vacile sînt de rasă bună, şi asta-i baza. Cînd încep să meargă treburile bine, plecăm, pentru că încep să se încadreze oameni din sat.

— Despre curăţenie ce ne puteţi spune, după experienţa dumneavoastră ?

— Curăţenia şi căldura... asta e masa vitelor !

— Vorbiţi de parcă nu le-aţi da nimic de mîncare. Dar nutreţuri văd că aveţi destule.

— Sigur că le dăm din toate, numai că abia a trecut o lună de cînd ieşeau afară la masă verde şi se învaţă greu cu uscăturile. Adineaori, asta am vrut să zic : curăţenia şi căldura nu ţin loc de masă, ci le ajută să rumege cu mai mult spor.

— Unde este şeful fermei ?

— Este plecat să facă rost de tăiţei de sfeclă ; sînt mai buni decît borhotul de bere. Chiar şi melasa e bună, mai stropim paiele cu ea, vaca le mănîncă cu mai multă poftă şi, chiar din ziua următoare, apar diferenţe, la muls, în plus.

Am părăsit ferma zootehnică din Stolnici cu certitudinea că se face tot ce este posibil pentru ca producţia de lapte să crească. Dar dacă nu se are în vedere faptul că, în momentul de faţă, nu se mulge mai mult de 30% din laptele posibil — o creştere prea mică va fi nesemnificativă şi nu va compensa eforturile oamenilor.

ELENA GHERA ■

La Stolnici se fac paşi înainte — dar prea mici

E trecut de patru după amiază cînd intrăm în ferma zootehnică Stolnici, din judeţul Argeş. Însoţiţi de contabilul şef al C.A.P.-ului, Lucian Cioabă, asistăm la controlul de seară. În ambele grajduri, vacile sînt curate, în jurul lor e proaspăt rînit, uşile şi geamurile sînt etanşe, animalele rumegă la căldură. Cele cîteva becuri ne dezvăluie, la lumina palidă a înserării, nişte vaci nici prea grase, dar nici prea slabe, şi, în momentul următor, le caut cu privirea ugerele... Nu se zăresc: Automat, întreb :

— Cît lapte dă o vacă din astea ?

— Puţin, foarte puţin. Cam 3—4 litri la două mulsuri. Majoritatea sînt metis-brună. Se pot obţine pînă la 13 litri pe cap de vacă, dar efectivul nostru depăşeşte posibilităţile de hrană. Ratia zilnică este suficient de diversă, le dăm fibroase, păioase, siloz, sfeclă furajeră, dar porţii mici. Am terminat o maternitate pentru vacile care intră-n luna a noua de gestaţie şi care trebuie furajate suplimentar ; deja s-au născut 46 de viţei.

Stan Prundaru, unul din cei 11 îngrijitori ai fermei din Stolnici, s-a apucat de muls. Se rusinează şi el de cît mulge, dar cam atîta se poate: „am fost şi prin Slatina, şi prin Ialomiţa, ştiu cum să umblu cu vitele C.A.P.-ul, ce are, are: tocătură ca lumea, coceni, paie siloz şi sfeclă, dar prin alte părţi, de cum intram în iarnă, le mai dădeam şi borhot de bere, mustu' ăla avea dulceaţa aia-n el, şi, dacă-i dădeai viteii azi borhot, mîine se şi cunoaşte la ţîrnală: tot luam în plus o juma' de litru de la o vacă. Şi-apoi mai aveam şi doi săcuţi de uruială, de concentrate. Atunci mulgeam dublu ! Contează ce le dai de mîncare. Şi-apoi mai e ceva : trebuie să te zbaţi...

Simbătă la prînz a plonjat în aer liber cu capul lipit pe picioarele dinainte. N-a ţipat că n-are confort. Fără presimţiri, orbit şi fleşcăit s-a prăbuşit pe aşternutul de coceni aflat în ţarcul dinaintea saivanului. Însingerată şi tăcută, oaia s-a răsucit să-şi privească isprava : în mijlocul turmei, un boţ alb înfăşurat în valtrapuri de aburi. Vîntul rece s-a repezit ca să-l taie. Mai iute s-a dovedit Ban Ion, baciul. Cu gesturi bătute ţeapăn în căţuşele obiceielor neam-de neamului său de oieri, a apucat mielul de ceafă şi l-a ridicat. Cu partea boantă a lamei cosorului l-a frecat pe spinare, pe coaste şi pe burtă pînă l-a limpezit de necurăţeniile fătării. După care l-a lăsat ca s-o readucă aproape pe oaia fugită în turmă. A răsturnat-o şi a jumulit-o de lîna de pe uger cît să nu stînjenească la supt. A zvîrlit în gol primele picături — toxice!, aflu abia acum — de colostru. Apoi a băgat ţîţa curată în gura mielului. Care s-a trezit ca din somn, ştiind să sugă. Şi a supt !, clătinîndu-se tremurat pe picioarele-i ca nişte lujere. „Să prindă cîteva picături de lapte imediat după ce a ieşit

„Laptele şi carnea tot pe limba vacii au stat"

punsul. Asta vrea să însemne că vacile au dat cam în funcţie de cît şi cam ce au mîncat. Mai clar : anul trecut n-au prea fost furaje, n-a fost nici păşune... Spre deosebire de acum (se ştie că cel mai adesea succesele apar din înfringeri) : în loc de 510 tone de fîn cît scria în plan că trebuie *stocate*, s-au strîns 550 ; necesarul de porumb siloz şi de sfeclă furajeră fusese estimat în 3 450 tone, au depozitat 3 500, la care au adăugat şi 2 400 de tone de coceni. Un amănunt : în toamna lui '81 snopul de coceni nu-l dădea nimeni fără cinci lei, acum te roagă să-i iei cu doi lei... Deci pentru iarna 82/83 animalele vor avea hrană suficientă. Mai mult. Pentru anul viitor baza furajeră a fost gîndită pe 250 de hectare, iar pentru fertilizarea lor au fost oprite cam 9 000 de tone de gunoi. **Oamenii ?** „În zootehnie lucrează 81 de bărbaţi şi femei, majoritatea de la înfiinţarea cooperativei, adică din 1962. Sînt oameni harnici şi cinstiţi, din comună, respectă programele de grajd cu sfinţenie..." **Exemple ?** Chican Frusina, Rusu Zoia, Stan Zoia, Dumitrache Tănase, Cotet Maria, Rusu Doina... Din cele 16 persoane ale echipei de servire 12 sînt soţ şi soţie : Maria şi Radu Voicu, Maria şi Stelian Polizache, Maria şi Gheorghe Petre... **Asistenţa sanitar-veterinară ?** O asigură în bune condiţii tehnicienii Ştefan Andrei, Stroe Niculina, operatorul PIAV Stroe Mihai, medicul de circă veterinară Petre Borangic. **Am înţeles că produceţi laptele cu 4,30 lei şi-l valorificaţi doar cu 2,80, de ce ?** „Avem încă datorii serioase. Într-un anume fel, cutremurul din '77 a fost şansa noastră : am fost nevoiţi să ridicăm grajduri noi, moderne, cu adăpători automate, muls electric şi evacuare cu racleţi a gunoiului ; acum lucrăm tocmai la amenajarea unei bucătării furajere — or, toate astea costă..." M-am convins că — deşi nu este încă eficientă — zootehnia din Potlogi se află pe drumul cel bun. Dovada ? Există acolo oameni cu dragoste de animale, furaje suficiente, asistenţă veterinară, grajduri mecanizate, Argeşul e la doi paşi, zăvoaie pentru umbră şi chiar o păşune, la vară...

MIRCEA BUNEA ■

CAZUL ȘI CAZURILE LUI NICOLAE PANAIT

Totul a pornit de la o întîmplare : în vara lui 1980, am observat pe pieptul colegului Ion Bocioacă de la „România liberă" (cu care împărțeam o cameră la hotelul „Rossia" din Moscova, pe durata Jocurilor Olimpice) o erupție cutanată. Mi-a explicat, nu fără jenă, că-l chinuiește de mulți ani și că a încercat să scape de ea în fel și chip, fără să fi obținut altceva decît vagi și trecătoare ameliorări. În octombrie 1982, am însoțit amîndoi pe Universitatea Craiova în Irlanda și, la Dublin, am stat din nou în aceeași cameră. Erupția îi dispăruse. L-am întrebat ce și cum. M-am vindecat în vară, mi-a mărturisit, după ce am urmat, timp de 3 săptămîni, tratamentul lui Panait. Știindu-i, cît de cît, pe marii noștri dermatologi, m-am mirat : care Panait?! Trebuie să-ți aminteștii, a răspuns, a fost cîndva jucător de fotbal la Dinamo. E medic ?. I am întrebat în continuare. Nu, dar ce importanță are meseria lui, din moment ce m-a făcut bine !?

Așa am ajuns să-l cunosc, prin intermediul lui Ion Bocioacă, pe fostul jucător de fotbal Nicolae Panait, în casa căruia, undeva, la marginea Capitalei, am stat de vorbă cu următorii foști bolnavi :

1 — Cum vă numiți, unde locuiți, ce meserie aveți ?

— Sînt Emil Eremia Atanasiu, medic în cadrul Centrului, sanitar antiepidemic. Locuiesc în Șoseaua Giurgiului 118, am telefonul 19 33 23. Povestea mea e simplă, n-o să vă iau decît cîteva minute.

— Vă ascult.

— Am făcut, în 1979, o boală de piele. M-am adresat Spitalului clinic de dermatologie Berceni și mi s-a pus acolo un diagnostic îngrozitor: psoriazis. M-am internat în două rînduri, februarie-martie 1980 și februarie-martie 1982, încercînd cele mai diverse tratamente. Nimic. Boala se agrava, avînd tendința de generalizare, prinzîndu-mi mare parte din suprafața pielii. Aveam eczeme pe spate, pe abdomen, pe gambe, pe coate etc. Coatele mi-erau ca o scoarță de copac și mă mîncau îngrozitor. Ajunsesem să am și tulburări trofice, îmi prinsese unghiile și părul. Viața îmi devenise un calvar, eram într-o stare depresivă de nedescris.

— Tovarășe doctor, de unde știți că era un psoriazis ?

— A fost opinia tuturor dermatologilor pe care i-am consultat. Iată aici ultimul bilet de ieșire din spital, semnat de doctorul Ștefan Ionescu de la „Berceni" : scrie clar psoriazis.

— Ce-a urmat ?

— Într-o bună zi, a venit la mine la birou, e-o treabă, Nicolae Panait. După ce-am dat mîna, mi-a zis „tovarășe doctor, dumneavoastră aveți un psoriazis" ! Ce era să fac, să mă ascund? Am recunoscut. M-a ascultat și, la sfîrșit, m-a liniștit : e o boală gravă, dar eu am să vă vindec în cîteva săptămîni ! Mi-a venit să rîd dar, vă mai întreb o dată, ce era să fac ? Era un capăt de speranță, aveam dreptul să-l las să-mi scape ? Am primit de la Nicolae Panait cîteva ceaiuri, să le beau dimineața și seara, o soluție pentru badijonare și un regim alimentar foarte strict. După 5 săptămîni au apărut primele semne de ameliorare, iar azi arăt cum mă vedeți : nu mai am eczeme, nu mai am descuamări, pielea mi s-a curățat. Parcă m-am născut a doua oară.

— Ca medic, bănuiesc că știți că s-ar putea să fie o simplă remisiune, psoriazisul, chiar dacă are o etiologie necunoscută, prezintă asemenea regresii.

— Singurul lucru pe care îl știu, și care mă bucură, e că m-am vindecat. În proporție de 90—95 la sută.

— Mă adresez din nou nu bolnavului Atanasiu, ci medicului Atanasiu : n-ați avut nici o reținere față de Nicolae Panait știind că nu-i doctor ?

— Cînd te vindecă cineva, după atîtea și atîtea chinuri, îți pasă ce meserie are ? ! Chiar dacă, inițial, am fost reticent, acum nu mai sînt.

2 — Vă rog să citiți ce scrie pe hîrtia pe care o aveți în mînă.

— E un bilet de ieșire din spital, semnat de medicul primar Dan Gh. Porsea, așa scrie pe parafă, la 7 iulie 1982. Diagnosticul e psoriazis generalizat. Eu am stat în spital, la „Colentina", între 8 iunie și iulie 1981, și, în ciuda tuturor tratamentelor și a bunei îngrijiri, boala n-a cedat.

— Cum se manifesta ea ?

— Eczeme pe tot corpul, pe picioare, pe coate, pe genunchi, pe urechi, pe piept, peste tot. Din cauza mîncărimii, mă scărpinam pînă îmi dădea sîngele.

— Și ați ajuns la Nicolae Panait ! Cînd ? Cum ?

— În februarie 1982, printr-o cunoștință. Am primit două ceaiuri și o soluție, cu care m-am uns dimineața și seara. După 3 luni, am început să mă curăț și, azi, vă iau drept martor, eczemele au dispărut în proporție de peste 95 la sută.

— În timpul tratamentului recomandat de Nicolae Panait, ați mai luat și alte medicamente ?

— Nu, m-am tratat numai după prescripțiile tovarășului Panait.

— V-a indicat și un regim alimentar ?

— Da. Dînsul îi zicea de cruțare. L-am urmat întocmai și nu-mi pare rău: m-am făcut bine, deși nici eu, care am fost optimist, nu mai credeam. Trecusem zadarnic pe la atîția medici !

— V-aș ruga să vă prezentați.

— Mă numesc Gheorghe Antoniu, locuiesc în strada Sfîntul Constantin 30. Am lucrat în magistratură și acum sînt pensionar.

3 Petre Vasile, 53 de ani, București, strada Rotundă 8, bloc Y2C, scara 3, etaj 1, apartament 93, telefon 74 32 21 :

„În octombrie 1973, mi-a ieșit o eczemă, în dreptul curelei de ceas. N-am bagat-o în seamă, zicînd că s-ar datora faptului că mîncasem carne de oaie. Mai spre iarnă, s-a întins și pe gleznă, piciorului drept, dar tot nu m-am speriat. Mi-am făcut socoteala c-ar putea fi de la o roșătură de bocanc. Cînd s-a urcat spre șold, dîndu-mi mîncărimi cumplite, m-am dus la doctorul Serbănescu de la „Colentina". Mi-a recomandat un regim sever și o serie de medicamente. „Tavegyl", „Flucinolon" și alte cîteva. Boala nu s-a oprit, deși, un timp, parcă eczemele nu mă mai mîncau la fel de tare. Apoi, în cîteva zile, m-am umplut pe piept, pe spate, eram tot o rană. Și mă scărpinam, doamne, ca un apucat, iar nopțile făceam de veghe. M-am adresat atunci Spitalului C.F.R. 2, unde m-au consultat mai mulți medici. Mi-au atras atenția că am un psoriazis în declanșare și m-au invitat, să mă internez imediat. Adevărul era că arătam rău, toată pielea se scorojise, ca o tulpă. Eram disperat și mă pregăteam să intru în spital cînd fostul jucător de fotbal de la Dinamo, Varga, m-a sfătuit să încerc eu Panait. Încercasem de toate, m-am gîndit s-o fac și pe-asta, fie ce-o fi. Cînd am luat legătura cu tovarășul Panait, era în iunie 1982, iar starea mea devenise foarte gravă. Nu mă mai linișteam cu nimic. Într-o lună și jumătate, tratîndu-mă cu soluția dată de tovarășul Panait, m-am făcut bine: au mai rămas ceva pete, dar nu mai sînt roșii și, aproape că nu-mi vine să cred, nu mă mai mănîncă. De unde mă bătea să mă pensionez, m-am întors la serviciu și mă simt foarte bine".

4 Povestea lui C. T. (27 de ani, merceolog, telefon 12 50...) e mai simplă, dar ea seamănă, din multe puncte de vedere, cu cele de pînă acum.

„În urmă cu 15 ani, am contractat un pitiriazis versicolor. Îmi prinsese abdomenul și încheieturile, dîndu-mi mîncărimi și usturimi insuportabile. Am umblat peste tot, iar la Policlinica cooperației cred că am fost de zeci de ori. Am încercat cu toate alifiile posibile și imposibile, românești și străine, am încercat cu iod, cu sulf, cu alcool salicilic, dar ce ce n-am încercat !? În atîția ani, nici o ameliorare! Ajunsesem să string un dosar de rețete și nimic! Nu puteam merge la șrand și nici la mare, era jenant și, în plus, mă mînca, mă usturа. Drama, nu puteam purta mînecă scurtă, începusem să mă izolez de colege, de prietene, a durat pînă în luna mai, anul acesta, cînd cineva m-a recomandat lui Nicolae Panait. Mi-a dat cîteva ceaiuri și o soluție, cu care am tamponat zilnic zonele afectate. La sfîrșitul lui iunie, eczemele au dispărut complet. Acum, iată, nu se mai văd nici urmele, decît vag, ca o părere. În vara aceasta am fost pentru prima dată după 14 ani, din nou la șrand".

— Vă numiți Florica Grozavu, aveți 48 de ani, locuiți în București, Bulevardul Reconstrucției 10, lucrați ca administrator la Casa de copii preșcolari, 2 exact?

5 — Eram plină toată de eczeme : psoriazis. Din cauza lor, pentru că mă mîncau, dacă dormeam 2—3 ceasuri pe noapte! Pur și simplu, simțeam că înnebunesc! Mă culcam cu căciula pe cap și sub ea puneam o pungă de plastic.

— De ce ?

— Aveam părul năclăit de tot felul de alifii. Mă scărpinam atît de tare că eram numai zgîrieturi și îmi dădea sîngele. Ce să vă zic, era o nenorocire.

— Nu v-ați căutat pe la doctori ?

— Cum să nu, firește că m-am căutat. Am fost și internată, anul acesta, între 31 martie și 8 mai, la „Colentina". Mi-am făcut toate analizele, am fost și la profesorul Vulcan, lîngă Liceul „Sincai", toți mă vedeau și clătinau din cap a neputință.

— Constat că mai aveți biletul de ieșire din spital. Ce scrie pe el ?

— Psoriazis.

— Mai scrie că ați părăsit spitalul ameliorată, da ?

— Așa scrie, e adevărat, dar eu nu cred că a fost așa. Mă mînca la fel de tare, era un chin. Cred că, dacă n-aș fi avut în bărbatul meu un aliat, mi-aș fi pus capăt zilelor.

— Vă văd veselă și, să nu zic vorbă mare, sănătoasă !

— Nu ziceți, așa e. M-a vindecat tovarășul Panait.

— Ce v-a cerut pentru asta ?

— Mi-a cerut să respect întocmai cele ce mi-a indicat, regimul alimentar mai ales.

— Cînd ați început tratamentul ?

— În 5 septembrie. După o lună, mi s-a curățat pielea capului, apoi, treptat, treptat, tot corpul. Azi, poftiți, uitați-vă, nu se mai vede nimic. Sînt din nou, cum să spun ?, om întreg, mi-a revenit cheful de muncă, de viață.

— Maladia asta dă cîteodată sîngeră înapoi.

— Nu știu medicii mare lucru despre psoriazis, darămite eu !? Așa se zice, că dă semne de la mine, pînă n-am început cu ceaiurile și soluția tovarășului Panait, de ce n-a dat niciodată înapoi ?! În aproape 3 ani ?!

— Ce făceați cu ceaiurile ?

— Le beam, dimineața și seara.

— Dar cu soluția ?

— Dădeam din sticluță tot așa, dimineața și seara.

— Vă găsesc aici, în casa lui Nicolae Panait. De ce-ați venit ?

— O dată pe lună, duminica, mă prezint la control.

6 — Cum vă spune dumneavoastră?

— Nela Beșchea, sînt bunica fetiței pe care o vedeți. O cheamă Simona Băjenaru și are 4 ani. Stă, împreună cu părinții, în București, pe Bulevardul Magheru 12—14. Eu sînt din Brăila, dar ca s-o îngrijesc pe ea, am locuit mai mult la București, la copii.

— Simona a fost bolnavă ?

— Rău de tot. A avut un psoriazis generalizat.

— Cine i-a pus diagnosticul ? Unde ?

— Prin cîte spitale n-a fost, la „Brâncovenesc", la „Militar", la „Colentina", la Policlinica „Dorobanți", la Brăila, peste tot i s-a spus același lucru : psoriazis. La fel scrie și pe foaia de ieșire de la „Colentina", semnată și parafată de doctorița Sanda Popescu.

— Cît timp a stat fetița la „Colentina" ?

— Din 30 noiembrie în 21 decembrie.

— Era rău ?

— Rău e puțin zis, curgea carnea de pe ea. Era prinsă complet, toată o bubă, toată o crustă, nu se putea mișca.

— Vă rog să nu mai plîngeți.

— Știu, știu, dar parcă pot ? Numai dacă-mi aduc aminte și mă apucă disperarea. Plîngea sărăcuța și noi plîngeam odată cu ea.

— Ce-au zis doctorii ?

— Au încercat în fel și chip, dar speranțe nu ne-au dat. Vă închipuiți ce era în casa noastră : tragedie.

— Bine, dar o văd acum pe Simona veselă, pusă pe joacă. Pare un copil normal. Cum s-a întîmplat ?

— Eu zic, tovarășe, că Panait a făcut cu ea o minune. Cînd am ajuns la dînsul, după ce trecusem pe la toți doctorii, după ce îi dădusem un vagon de medicamente, eram la capătul nădejdilor. A studiat-o pe Simona și ne-a spus : stați liniștiți, să încercăm. Ea, sărăcuța, era într-o stare jalnică, începuseră să i se strice și unghiile. Tovarășul Panait ne-a dat niște unguente și o soluție, s-o turnăm în baie. Ceva din plante. După o săptămînă, crustele au pornit să cadă. Au căzut de tot, n-au mai rămas decît urmele.

— Vă mai roz o dată să nu mai plîngeți. Ce-a fost, a trecut.

— Au mai rămas, după cum puteți observa, unele semne, dar pielea s-a curățat. Fetița și-a recăpătat pofta de mîncare și pofta de viață. De unde era pare-că prinsă în ghips, azi se joacă, e veselă. Totul, această reîntoarcere la viață, datorită lui Nicolae Panait.

— Din 6 septembrie, cînd ați venit la Panait, fetița a mai urmat și alt tratament ?

— Nu, numai cel prescris de tovarășul Panait. Dar i-am respectat orbește, n-am ieșit din ce ne-a spus să facem.

7 Încă o relatare, datorată lui Vasile Petrescu, 52 de ani, domiciliat în București, Șoseaua Ștefan cel Mare 35, contabil șef la I.A.P.L. „Central":

„Am suferit, aproape 8 ani de o eczemă streptococică la plica cotului stîng. Nu era prea mare, cît gura unui pahar, uneori mai întinsă, dar mă mînca atît de tare că-mi venea să-mi rup carnea de pe mine. Mă adusese într-o stare de nervi groaznică. M-am dus, mai întîi, la profesorul Longhin, la fosta policlinică cu plată. Mi-a zis că poate fi o stare alergică și mi-a recomandat să nu mai port cămăși sintetice. Așa am făcut, dar nu m-a ajutat. Am revenit la profesor de încă 5—6 ori și dînsul, de fiecare dată, mi-a dat alt tratament. „Corneminul" îmi mai lua din mîncărimi, dar ameliorarea dura 2—3 zile, după care eczema se înroșea și mai tare. Am schimbat medicul, am trecut la „Colentina" și în alte părți, am schimbat tratamentul. Doctorii ajunseseră să mă privească chioriș : pe lîngă alte boli, a mea era, cum se zice în popor, un fleac de nimic, dar mă chinuia. Devenise o obsesie, o nenorocire, iar eu îi dădeam înainte : alți medici, alte rețete etc., etc. În vara lui 1979, întîmplarea mi l-a scos în cale pe Nicolae Panait. Nea Petrescule, mi-a spus, într-o săptămînă te scap de beleа ! Nu l-am crezut, prea încercasem de toate ! A doua zi, mi-a adus o sticluță, în care era, că l-am întrebat, o soluție din plante. Mi-am dat cu soluția respectivă timp de 8 zile. A opta zi, calculat, eczema a dispărut ! S-au scurs de atunci 3 ani și jumătate și n-a mai apărut !"

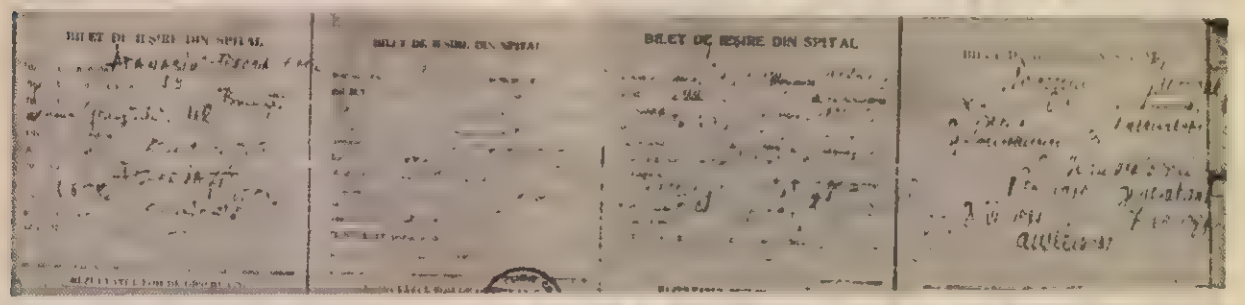

Acestea ar fi, în rezumat, cîteva din cazurile (mi-au fost prezentate mai multe) tratate de Nicolae Panait. Acesta, în vîrstă de 48 de ani, nu e medic. În prezent lucrează ca șef al secției de autoservice a Cooperației din Popești Leordeni. A fost, cum spuneam, jucător de fotbal (cunoscut mai ales prin faptul că a jucat un minut în echipa națională), dar a mai fost, el însuși, bolnav de psoriazis. Tratamentul clasic, pe care l-a urmat ani și ani, nu l-a mulțumit, neizbutind să-i aducă decît ameliorări pasagere. S-a apucat atunci să caute remediul în medicina populară tradițională și, ajutat de amestecurile de plante ale unei bătrîne („mătușa Ioana din Cerborenii Argeșului, satul meu natal"), a reușit, într-un tîrziu, să se vindece. Mai exact, în 1954, după 18 ani de chin și privațiuni („eram tot o carne vie și, din această cauză, am și renunțat, la 26 de ani, la fotbal"). Nu înainte însă de a fi parcurs o abundentă literatură de specialitate.

Azi, cînd consideră că e în măsură să vindece, după rețete numai de el știute, bolți de piele dintre cele mai grave (psoriazisul continuă să rămînă, ca etiologie, o enigmă a medicinei așa-zise clasice), Nicolae Panait nu dorește nimic. El n-are, mai pe românește vorbind, nici o pretenție. Nu vrea nici clinică, nici onoruri. Nu vrea, repet, nimic. Așa stînd lucrurile, am ezitat cîtva timp să scriu despre isprăvile lui, reținerea mea fiind, în mod firesc, justificată de cele ce știu (ieț știu) despre medicina clasică, ea însăși capabilă să înfrunte o gamă întinsă de boli.

Numai că, pînă la urmă, m-am decis să așternă pe hîrtie cele văzute într-o căsuță de la marginea Bucureștiului. Motivul e, cred, la îndemîna oricui : dacă e în stare să facă ceea ce pretinde (și cazurile descrise mai sus o dovedesc cu prisosință), Nicolae Panait are datoria să-și pună știința (știință cită e, probabil fără suport științific limpede) în slujba tuturor celora pe care ar putea să-i scoată din nenorocire, redîndu-le zîmbetul și dorința de a trăi. Sigur, oamenii de știință, dermatologii în primul rînd, vor avea, și ei, un cuvînt de spus, iar noi, în această revistă care a fost, tot timpul, deschisă opiniilor celor mai diverse, îi așteptăm să se pronunțe. Dar îi întreb pe ei, după ce m-am întrebat pe mine însumi și am luat o decizie, dacă ar fi fost normal ca eu, român și ziarist comunist, să tac după ce am aflat că, printre noi, pe Șoseaua Olteniței, există un om care e capabil să vindece boli socotite incurabile, boli dintre cele mai cumplite ? Aș fi putut eu, îi mai întreb o dată, să-mi încarc conștiința cu o astfel de iresponsabilă tăcere? Scriind cele de mai sus, am dat și răspunsul. Restul le aparține specialiștilor și, desigur, fostului fotbalist Nicolae Panait.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

VINERI, 10 decembrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

GHEORGHE DĂNILĂ:

„Rideți, iubiți și învingeți alături de noi"

— Să-ncercăm, stimate Gheorghe Dănilă, o foarte succintă prezentare a actorului care sînteți : absolvent al I.A.T.C., promoția 1975, clasa profesorului Octavian Cotescu ; repartizat la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, fapt care l-a bucurat încă de la bun început ; au trecut, iată, opt ani, timp în care a interpretat cîteva zeci de roluri, cele mai multe dintre ele fiind roluri principale, drept pentru care Gheorghe Dănilă s-a impus în fața publicului nemțean, dar și în fața publicului din toată țara ; în acest sens, un top al „Viețil studențești", publicat la începutul acestui an, l-a clasat pe actorul Gheorghe Dănilă, actor din provincie și dintr-un oraș lipsit de viață universitară, două importante amănunte, pe locul al V-lea, după Dan Condurache, Dorel Vișan, Tora Vasilescu și Ion Caramitru ; să recunoaștem că, față de colegii actori, aflați, ca să spunem așa, la îndemîna marelui public al țării, cu precădere cel studențesc, care a alcătuit topul, Gheorghe Dănilă s-a înscris, iată, în primele locuri ale unei constelații de tineri acteri despre care se spune că ar trebui să vorbim, din ce în ce mai mult, cu litere mari, pe măsura talentului lor dovedit în atîtea zeci și zeci de spectacole.

— Scuzați-mă că vă întrerup. Această succintă prezentare mă onorează, fără doar și poate. Dar dacă vreți să vorbim despre șansele de afirmare ale unui tînăr actor, deși eu nu mai sînt un tînăr actor, aflat la un teatru din provincie, deși Teatrul Tineretului din Piatra Neamț nu mai este de mult un teatru de provincie, deci dacă vreți să vorbim despre aceste două probleme, atît de des abordate de critici, ziariști etc., nu știu cum să spun, dar parcă nu m-aș prea bucura. De ce ? Pentru că, după părerea mea, despre cele două aspecte s-a cam spus totul. Am înțeles, din preliminariile acestui interviu, că vreți să faceți un fel de radiografie a generației mele. Din acest punct de vedere, vorbind despre mine, despre colegii mei, despre foștii noștri profesori, vă stau la dispoziție cu toată inima.

— Pentru că, într-un anume fel, ați divulgat intențiile acestui interviu care, de ce să nu o spunem, începe o serie de alte dialoguri cu alți actori ai noului val, ca să-i numim astfel, iată, punem punct prezentării de pînă acum, dar nu înainte de a afirma, din capul locului, că, după părerea specialiștilor și a marelui public, teatrul românesc a dobîndit, prin generația dumneavoastră, un veritabil buchet de actori cu A mare. Să începem deci cu prima întrebare : prin ce vă asemănați și vă deosebiți de colegii cu care ați fost

sîrguincioșii studenți ai profesorului Octavian Cotescu ?

— Prin neșansă.

— De ce ?

— Pentru că toți foștii mei colegi de-atunci au intrat la institut din primul foc, pe cînd eu am intrat la al cincilea examen.

— Văd că cifra cinci e totuși de bun augur. În topul de care aminteam ați fost tot pe locul cinci. Alte asemănări și deosebiri ? Ne referim, desigur, la cele strict profesionale. S-a afirmat, de exemplu, că ne aflăm în fața unei generații de actori cerebrali, detașați, care-și construiesc cu multă migală rolurile. Așadar, inventivitate sau spontaneitate, atît de des remarcate de specialiști și de marele public, sînt totuși rodul unei îndelungi cumpăniri, al unui studiu extrem de atent. Despre asemănările și deosebirile dintre Gheorghe Dănilă și colegii săi, din acest punct de vedere, dacă vreți să ne vorbiți.

— Cum s-ar spune, un autoportret profesional și un portret al colegilor mei ?!

— Exact.

— Greu, foarte greu de răspuns. Vorbind despre felul în care îmi construiesc rolurile, voi folosi un singur cuvînt : nasc. Nasc acele roluri, acele personaje. Sînt rupte din mine, din ființa mea. Acele roluri, acele personaje sînt eu însumi, atîta vreme cît sînt pe scenă. Sînt tatăl și copilul meu în același timp. M-am surprins, nu de puține ori, analizîndu-mă cu ochiul spectatorului. Sînt primul meu spectator. Cel mai exigent. Mereu nemulțumit. Rîd de naivitatea mea, de stîngăcia mea, mă iau peste picior. Dar, din cînd în cînd, mă mai și aplaud, pentru că uneori găsesc cîte un lucru extraordinar, un gest, o intonație, o mișcare mai deosebită. Insist asupra acestor mici sau mari descoperiri. Ele par a fi spontane, dar, în realitate, sînt lucrate cu multă migală. Nimic din ceea ce se întîmplă pe scenă nu este lăsat la voia întîmplării. Totul trebuie să fie viață. Viață adevărată. Viața mai adevărată decît însăși viața cea de toate zilele, pentru că este vorba de o viață concentrată la maximum, în datele ei esențiale și, în același timp, în datele ei cele mai concrete. Sîntem cerebrali, detașați ?! Poate. Eu, cu exactitate despre mine, pot spune că sînt cerebral și detașat doar atunci cînd lucrez, cu multă trudă, asupra rolului, asupra personajului. Acolo, în intimitatea atelierului, da, sînt cerebral. Dar pe scenă sînt viu. Vreau să fiu viu. Despre mine, cam atît. E destul ?

— Să zicem că da. Despre colegi, ce vreți să spuneți ?

— Actori foarte buni. O generație care s-a implicat hotărîtor în actuala efervescență a mișcării teatrale românești. O generație care, cred eu, întruchipează ideea de actor — cu A mare, vă rog ! — așa cum au visat-o și plămădit-o profesorii noștri din institut. Toți profesorii noștri. Eu cred că, față de toți oamenii de cultură și de teatru, profesorii noștri, ei înșiși mari actori, au simțit cel mai acut nevoia să pregătească o anume schimbare la față a teatrului românesc. Pentru a îndrăzni să purceadă la această schimbare, era nevoie de o generație a cărei primă calitate să fie dragostea pătimașă pentru teatru, credința uriașă în ceea ce urma să facă. Întîmplător sau nu această generație sîntem chiar noi, actorii ieșiți de pe băncile școlii de teatru românesc între anii 1970 și 1978, actorii care, iată, nu mai sîntem chiar așa de tineri, dar nici bătrîni. Apariția noastră în competiție n-a fost doar o întîmplare, ci o necesitate resimțită de profesorii noștri care au sperat în noi și au investit în noi tot ce-aveau dinsăi mai luminos și mai adevărat. Colegii mei au împlinit, cred eu, acele speranțe. Inclusiv eu. Nu am dezamăgit și nu vom dezamăgi.

— Cu totul și cu totul de-acord asupra acestui punct de vedere care încearcă să particularizeze contribuția noului val de actori la actuala înfățișare a teatrului nostru, contribuție ce trebuie pusă și pe seama noului val de regizori.

— Bineînțeles, dar despre colegii noștri, de-aceeași vîrstă cu noi, regizorii, nu sînt eu cel mai în măsură să vorbesc.

— Sîntem obligați, în acest caz, să încheiem interviul aici. Vreți totuși să beneficiați de o ultimă replică ?

— Nu știu dacă v-au mulțumit răspunsurile, nu știu dacă am răspuns la întrebări, dar dacă ne iubiți, așa cum spuneți, aveți încredere în noi. Rîdeți, iubiți, plîngeți și învingeți alături de noi.

VICTOR NIȚĂ ■

Filosofia lumii românești

Vocabula filosofică a descîntecului (I)

Provocarea cea mai puternică aruncată cunoașterii umane a venit din teritoriile tradiției orale, nescrise, care nu s-a înghesuit să-și cucerească o anume infailibilitate în rosturile cugetării. Tradiția orală a rămas fidelă vieții, ca să nu greșească în sintezele sale, căci reprezenta, cu adevărat, însăși viața trăită, necopiată, dar transmisibilă prin forme de nemlocuit. Forme care ne dau sugestia, ne dezmărginesc imaginea consacrată sau surprind incomunicabilul.

În aria acestor forme, generice pentru conștiința umană, intră vocabula filosofică a descîntecului românesc, asupra căruia pedantismul filosofic a aruncat cea mai nemeritată uitare. Cea mai mare parte a creației noastre de început a respirat prin puterile acestui descîntec, atît de puțin înțeles, și atît de mult frecventat de conștiința sufletului arhaic. Nu pentru că ar fi fost, cum spunea undeva Blaga, modalitatea rudimentară ori primitivă de cuprindere a înțelesurilor vieții a fost refuzat descîntecul ci, mai degrabă, pentru că el solicita subiectul uman întreg, adică în totalitatea puterilor sale de a transpune și a modifica o realitate dată tuturor. Altfel spus, descîntecul vrea să ne spună că filosofia noastră este ceea ce sîntem noi, respectiv, că pentru a fi puternici, trebuie să purtăm puterea în noi. Iar această putere e de ordin sufletesc. Cealaltă filosofie, cea sacralizată de paginile scrise și învățată de toți specializații în filosofie, și-a căutat intrarea în lume pe o cale exterioară, mai biruitoare și mai puțin pretențioasă cu puterile sufletești ale omului. Iată deci că trebuie și se cuvine să căutăm înțelesurile adînci ale descîntecului, introdus, mai ieri, în valul misticismului și al superstițiilor autohtone neguroase, care ar fi acoperit, s-a spus, nevinovatele suflete ale celor mulți, nechemați pentru creație. Paradoxul era acela că tocmai „cei mulți" erau creatorii chemați să pună temeliurile descîntecului, care la noi avea o vîrstă spirituală străveche, vîrstă pe care ateiștii noștri sîrguincioși, detectori de luminări aprinse și slujbași ai dogmatismului de toate zilele n-aveau nici suficiente puteri sufletești și nici buna intenție ca s-o arate lumii.

Căci întorcîndu-ne pe versantul bimilenar al vieții noastre spirituale, în lumea antichității celei mai îndepărtate, cea mai pătrunzătoare minte a filosofiei grecești, Platon, pune în planul analogiilor de gînd pe propriii săi conaționali, pe greci, și pe tracii conduși de învățăturile lui Zamolxe. Iar dintre aceste învățături ale tracilor, același Platon desprinde pe cele ale descîntecului, căci, scria el, „așa stau lucrurile și cu descîntecul nostru pe care îl folosesc medicii traci, despre care se zice că au darul de-a te face nemuritor... iar sufletul, tinere, se îngrijește cu anumite descîntece, care sînt, la rîndul lor, spusele și gîndurile frumoase, din care se naște înțelepciunea". Așa spune Platon !

Descîntecul a supraviețuit în spațiul spiritual al creației orale ca o necontenită transmisie a unei experiențe, fie și psihologice, cu puteri de a provoca și chiar de a modifica o realitate dată. Vocabula filosofică a descîntecului trăiește în expresia care, intenționat, tinde la purificarea lucrurilor și la despicarea tainei lor. Cuvîntul spus în descîntec se armonizează și este egal, ca durată,cu timpul în care are loc prefacerea elementelor, în scop terapeutic, de vindecare, de îndepărtare a durerilor, pentru ca omul să rămînă „curat / luminat / Ca steaua din cer îndepărtat". În fapt, ne întîlnim cu un cîntec, care e întens, mereu și des spus, cu des-cîntecul. În zonele de veche tradiție a nunții românești se spune că grăitorul descîntă astfel mirilor : „Tînere crăișor și tînără crăiasă / Întoarceți capul roată / În această casă / De la răsărit și pînă la asfințit / Și ziceți : Mama mea și draga mea / Tatăl meu și dragul meu / Știți dumneavoastră bine / Colo, colo, cînd mă aveați și pe mine"...

Oricum, descîntecul nu se închide în mister, ci-l luminează, chiar atunci cînd tinde să rămînă învăluit în taină. Vocabula filosofică a descîntecului vrea să fie tocmai această armonie de taină dintre om și lume, pentru ca lumea să fie a omului.

VASILE VEȚIȘANU ■

A doua carte cu prieteni

Pictînd satanic pe lemne de foc

În panica acestui veac nebun, pe pămîntul de zodie cu porțelan verde al Brăilei, unde beau vin din cănî de cositor zălătarii demnității mele, n-a crescut niciodată dor de plecare, ci numai dor de ducă. Chiar și-njurătura de mingiiere : ducă-se-n miresmele mă-sii !, aruncată ca o parantează voluptoasă, nu-l ridică pe cei înjurat în semnele confuziei : îmi vrea binele ? nu mi-l vrea ? (dilema cea mai năpădită de păcate), ci-l azvîrle direct în făgăduința uitării. Brăila nu cunoaște portrete ostentative. Toți prinții ei își dăruiesc, în fiecare dimineață, reamăgirile trecutului ca să le încolțească pînă la prinz ideea de mare domn. Ei mor, inegalabili, în fumigații și evocări, iar în răsăritul poveștilor lor, eu nu sînt decît o mirare. Îl cunoașteți pe Teodor Vârgolici, blîndul, pașnicul îndrăgostit de Dimitrie Bolintineanu. Gala Galaction și de toate ecourile literaturii pline de motivul aprilin al melancoliei florale ? În ochii unora, el pare de un leat cu poarta din gardul livezii bunicilor sau un pom ce-și sugrumă tainele, uitat, pe pajiștea din fața casei de vacanță. Dar ascultați-i debutul în Naținea lui George Călinescu, din 1947 :

Alter ego

Sînt vagabondul nopților triste și sumbre
Jefuite de Calea lactee, de stele și lună,
Sînt călătorul ascuns cu o mie de umbre
Ce pribegește de mult cu ele-mpreună —
Navigator spre țărmuri necunoscute,
Pe fregata pîndită de vasul cu capul de mort,
Sînt amantul orizonturilor slute,
Sînt vasul fantomă ce n-ancorează niciodată în port.

Vă cruciți ? Stați niței. Să aprindem o lampă cu ciucuri de mărgele verzi și cu botul de bronz plin cu gaz tot verde, Toader e un copil al Bărăganului, din comuna Valea Cînepii, plutind ca o dropie prin arșiți. Iar Bărăganul, înainte de a fi o țară e o semnificație a libertății. Ceî născuți în necuprinsul lui lubesc șederea-n clipe largi de griu, lunecarea lebedei pe Dunăre, țipătul nagîților în privaluri. Copiii Bărăganului n-au îndemnuri frivole, ei se leniesc de mici de orice urmă de frivolitate — li spală pioile, legănatul pe zaplazul lustruit de crivăț, suhatul plin de mărăcini și alior, pelinul și cele douăsprezece căderi ale crucii, din noaptea deniilor. Dar au, în schimb, sminteli. Cei din Bărăganul de sub Dunăre iau repede drumul Brăilei, ca spre marele ospăț. Aici se cred sau devin înțeleptabili, vînzolesc pînă la istovire ștevia Levantului, cîntă romanțe („De ce nu vii, cînd castanii înfloresc", sau : „La Beirut mai sînt femei frumoase-ncîntătoare"), pun catarg dorului de aventură, altoiuri de carne tînără în lemnul corăbiilor, cuie, ancoră și puț de lanț spălate în singele austrului și — valea spre mările calde ale lumii, spre ținuturile biblice, spre vulcani arzînd mirodenii ! Ei nu pleacă, se duc. Vînd praful fabuloasei cimpii pe o gură de aer sărat. Sminteala lui Toader Vârgolici a fost alta : să se facă detectiv. Și s-a angajat reporter-pistol la ziarul Ancheta din loco — o curea de bricî între secretariatul de redacție, iacom de știri senzaționale și chestura unsă cu vinul Greciei, delicatese din Armenia, via Constantinopol, și onctuozitatea Palestinei. Încurca banditii și peștii cu îngerii și caracudele din marginea raiului, fiindcă trăia totodată și marea dorință de-a fi înscris de George Călinescu în capitolul Poeți tuberculoși. Drept pentru care minca numai cotoare de ardei gras, ca să facă apendicită, se lipea, transpirat, cu spinarea de pereții beciului, dormea cu geamul și șifonierul deschis, bea bere amestecată cu gulii (pe gura halbei, o tonă de sare) și se tăvălea pe jumătate gol prin zăpadă. Alter ego ! Dar n-a pățit nici pe dracu. Și atunci s-a întors la carte, la librăria Manea și la anticariatul Weltmann și mai ales la vărsarea cărților, adică bursa neagră a cărților, unde se traficau manuale școlare (Limba română de Nedeoglu, Istoria antică de Trafali, Geografia de S. Mehedinți), dar mai cu seamă marea literatură română și universală, atunci aruncată brutal în soate'e unui ecran opac. În acel vad al vărsării cărților, detectivul Toader Vârgolici și-a pierdut armele, pumnalul și cătușele, speranța de-a ajunge vreodată tuberculos și a găsit drumul care l-a dus în prezma divinului critic George Călinescu. Am pierdut astfel un poet satanic și am cîștigat un istoric literar. Și totuși... Azi, cînd umblă pe o brazdă de cimbru adusă de Gala Ga'action din Cetatea eternă, rămîn el, cînd și cînd, zvîcnirile marelui „copoi" din falanga poliției brăilene. Căci, bînd împreună, mai alaltăieri, un pahar de vin, m-a întrebat : ce părere ai, Fănică, de titlul ăsta : Pălanjenul sărută otrava ?

— Oh, i-am răspuns, nouă, brăilenilor, grozav ce ne place să pictăm pe lemnele de foc.

Și am început să cîntăm. Pentru că cei ce urcă pe vasul fantomă nu mai găsesc, în inimă, întoarcerea în port.

FĂNUȘ NEAGU ■

PROZĂ

„Scriitori care au devenit amintiri"

După seria de volume de poezii, care se succed, de o jumătate de secol, cu ecoul lor melancolic, predominant mai ales în ultimii ani, cunoscutul poet **Virgil Carianopol,** recent sărbătorit la cei 75 ani ai săi, ne oferă prin Editura Scrisul românesc de la Craiova al doilea volum de amintiri cu titlul de mai sus. „Am vrut — scrie autorul în prefață — să mă ocup de făuritorii de frumos numai ca oameni, descriind fie momente din viața pe care am cunoscut-o alături de ei, fie transfigurînd cîteva crîmpeie de atunci cînd nu se știau observați și nu bănuiau că vor deveni amintiri. Nu am stăruit asupra caracterului lor. I-am lăsat să se definească singuri prin răspunsuri".

Autorul a avut șansa de a fi trăit anii tinereții printre mari scriitori interbelici ; astfel găsim aici, în deschiderea acestui volum, un vechi interviu cu O. Goga din 1938, luat cu puține luni înaintea dispariției subite, dramatice, a autorului marilor poeme memorabile despre Transilvania. Paginile publicate acum de V. Carianopol completează datele cunoscute din autobiografia lui Goga, făcută în seria destăinuirilor publicate de P. Caracostea, care chemase la Facultatea de litere pe marii scriitori să vorbească studenților despre viața și opera lor (i-am putut asculta astfel pe Brătescu-Voinești, Galaction, Rebreanu, Ionel Teodoreanu, Arghezi a refuzat dar a scris o lungă confesiune în Revista fundațiilor din 1 dec. 1941). O. Goga apare în amintirile de față ca un realist judecător al vremii sale, obosit și contrazis de evoluția tragică a evenimentelor. Poetul a rămas un visător și-un umanist, trist în final că nu putea scrie despre sine decît un șir de decepții : „...dacă voi mai avea timp (să scriu), vor fi pline de amărăciuni. Mai bine..." (p. 13)

Chiar dacă detaliile nu sînt surprinzătoare totdeauna, urmărim cu interes cele spuse în acest volum despre Ionel Teodoreanu, Victor Eftimiu, Aron Cotruș (readus în actualitatea literară de ediția și de monografia lui I. D. Bălan), Vladimir Streinu, Zaharia Stancu, Petre Pandrea. Cine a apucat să cunoască pe unii dintre cei evocați cu atîta căldură și generozitate de V. Carianopol, îi va rămîne pe veci recunoscător pentru ceea ce a adăugat la portretul cunoscut al unor scriitori de prestigiu. Sînt două articole despre Vladimir Streinu (ar fi împlinit acum 80 de ani, alături de Șerban Cioculescu, sărbătorit zilele trecute la facultate), în care e fixată personalitatea eminentului scriitor și critic din tinerețe. I-am putea adăuga conturul de cercetător și filolog, din epoca redactării Dicționarului Eminescu acum un sfert de secol, sub conducerea lui Tudor Vianu. Celor spuse în acest volum le-ar spori nimbul erudiției și al talentului poetic, echivalent cu cel critic aplicat atîtor probleme de nuanță expresivă din lexicul eminescian, despre care a scris Vl. Streinu. M-am oprit și la evocarea poetului erou Ion Șugariu, dispărut dramatic în războiul din Cehoslovacia la 1 febr. 1945; am crescut împreună în liceul din Oradea și ne-am despărțit în primăvara tristă a lui '44, fiecare mergînd la altă unitate de front. Mai norocoși, citim azi portretul lui în această carte și, cu discreție, de altfel ori, trecînd de la om la om în cartea lui V. Carianopol, zicem cu Goga : **Nu cîte-au fost îmi vin în minte / Ci cîte-ar fi putut să fie".**

Cititorul mai găsește aici vechi scriitori ai acestui secol, aproape uitați azi, din păcate : N. Dunăreanu, O. Dessila, Traian Lalescu, Tudor Măinescu, precum și apropiați prieteni ai autorului, cărora le închină gîndul melancolic al prețuirii și speranța dăinuirii lor în panteonul culturii naționale : Nicolae Tătu, C. N. Negoiță, Mihai Straje, Teodor Scarlat, N. Crevedia. Am avut ocazia să vorbesc la unele cenacluri literare despre aceștia din urmă. O mențiune aparte păstrez despre N. Crevedia din epoca muncii comune la dicționare în Institutul de lingvistică, prin 1956 ; retras, anonim, Crevedia s-a legat de cei ce-l știau și-l prețuiau de ani de zile, din vremea gloriei sale interbelice. Mi-a pregătit o antologie din volumele lui, frumos scrisă de mînă, cu tuș, zicîndu-mi cu vorba cunoscută în Junimea : „Păstrează-o pentru mai tîrziu !" — ceea ce am făcut (poate o editură va vrea s-o tipărească în amintirea poetului care a fost...).

Un cuvînt final de prețuire sinceră pentru amintirile lui V. Carianopol.

GH. BULGAR

Perspectiva personajului

Din aceeași pastă groasă, aluvionară care este scriitura obișnuită a lui Platon Pardău, mai ales în romanele așazisului „ciclu al Dorunei" (**Scrisorile imperiale, Omul coborît din turn** și parțial **Diavolul de duminică**) autorul construiește în ultima sa carte — **Limita de vîrstă** (Editura Cartea Românească, 1982) — un surprinzător roman al romanului, turnînd o temă „la zi" și foarte realistă, cum este cea a constituției și destinului unei ipostaze umane — aceea a **activistului** — într-o formulă mai puțin realistă — monolog la persoana a doua —, care coroborează experiențe livrești multiple, de la Gide, pînă la M. Butor și Le Clézio. **Limita de vîrstă** este un roman al romanului **din perspectiva personajului** și nu a autorului, izbutind o structură romanescă suplă, eliberată de false rigori. Cartea se-nchegează dintr-o suită de pseudodialoguri ale lui Sebastian Georgescu, activist cu vechi state de funcțiuni, cu Scriitorul, personaj-oglindă, prezență exclusiv receptoare, mută, totul în vederea scrierii unei cărți pe baza materialului de viață oferit de Sebastian Georgescu. Cele treisprezece **nopți** compun din fragmente aparent dezordonate portretul eroului, aflat în acel punct al traiectoriei sale existențiale — „limita de vîrstă" — de unde se deschide o turnantă cu implicații multiple în economia lui sufletească : Sebastian Georgescu este trecut într-o muncă de mai mică răspundere, socotită ca fiind mai potrivită pentru un om de vîrsta lui.

Deja maestru al suprarealajărilor epice, acreditat astfel de cîteva din romanele lui anterioare, P. Pardău împletește aici **un epic pe orizontală** — al evoluției eminamente pasive (vezi și visul lui Sebastian Georgescu cu scara orizontală), mai mult analitică și mai puțin faptică, a eroului principal, cu un **epic pe verticală** — al întîmplării (romanul de dragoste Jimi-Zizi, transformarea lui Miki), al crizei (mîinile tot mai acute ale Mariei, în care recunoaștem deja tipul coleric, pasional, hipersensibil, al eroinelor sale). Raportul personajului central cu celelalte este unul de subordonare : Maria, Scriitorul, copiii, Șeful, Grapini, Bedrulea nu sînt altceva decît **oglinzi,** în care Sebastian Georgescu se privește pe sine, într-un bilanț neliniștit, minat de îndoiala de a nu fi făcut întotdeauna ce trebuia făcut, de a nu fi înțeles mereu tot ce era de înțeles.

Fiecare așteaptă de la o carte nu ce îi dă autorul, ci lucrurile pe care nu și le poate da singur, se citește pe el" — filosofează într-un loc Sebastian Georgescu, cu o frază-cheie pentru descifrarea sensului acestei cărți : nevoia de a înțelege, de a ordona, speranța de a pune faptele vieții într-o relație inteligibilă, cu ajutorul cărții (confesiunii, autoanalizei). **Limita de vîrstă** este un roman fără final, sau cu un final permanent amînat. Nici unul din firele epice nu se finalizează cu adevărat, iar transferul de personalitate de la Sebastian Georgescu către Scriitor, metamorfoza care pare să-i suprapună către sfîrșit, prin scoaterea din scenă a Scriitorului și înlocuirea lui treptată cu Sebastian Georgescu, rămîne incompletă, abia sugerînd un posibil deznodămînt, prin care **personajul** ar deveni **autor**

Regăsind în **Limita de vîrstă** cîteva elemente ale geografiei interioare a prozei lui Platon Pardău : **mina** (catacombele, peștera, subsolurile în celelalte cărți), **nostalgia pădurii** (meseria lui Sebastian Georgescu era cea de sculptor de mobilă), **iarna,** lipsită aici de dimensiunile de cataclism benefic din **Omul coborît din turn** și redusă la tirania sterilă a gerului, **căprioara** (simbol al mesajului unei ordini, aici aceea a naturii), etc., nu regăsim totuși și acea temperatură a întrebării, acel dramatism al căutării sensului existenței. Sub aceste **măști-personaje,** mai mult sau mai puțin contorsionate de efortul autopacificării prin înțelegere, prin aflarea principiului ordonator, pare să se ascundă — ne-o sugerează **Limita de vîrstă** — un scepticism moderat, degustînd însă cu voluptate delicîile **jocului.**

TANIA RADU

MUZICĂ

Aplauze cu... Post-scriptum

În mod sigur, spectatorii bucureșteni nu vor uita curînd „Aida" prezentată pe scena Operei Române, între altele pentru aportul deosebit adus de interpreta rolului principal, soprana Maria Bieșu din U.R.S.S. Artista este o veche cunoștință a noastră și în acest spectacol ne-a reconfirmat marea valoare și impresionanta carte de vizită a prezențelor pe cele mai mari scene lirice ale lumii. A fost o Aidă de o mare complexitate, interpreta punînd în valoare întreaga frumusețe a celebrei partituri verdiene : taina iubirii — sugerată de delicate pianissimouri, precum și exprimarea celor mai expresive sentimente : de ură, de disperare și speranță, de zbucium și sacrificiu, cu ajutorul unei game de superbe și întinse sonorități de care dispune această soprană.

I-a dat o strălucită replică Octavian Naghiu, al cărui Radames credem că a fost una din cele mai frumoase realizări ale carierei lui artistice. Vocea i-a sunat amplu și generos, sigură și luminoasă, egală în nuanțări și efecte cu realizările de vîrf ale acestui rol pe scena Operei Române. Amonasro, interpretat de David Ohanesian, a fost copleșitor. Inconfundabila voce a acestui mare cîntăreț și prezența sa în spectacol au fost egale cu o mare demonstrație, cît de mult înseamnă pentru un artist liric să fie și un mare actor ! În permanentă ascensiune, Rodica Mitrică-Bădircea a fost și ea la înălțimea ilustrilor ei parteneri.

În limita partiturilor oferite de rolurile Regelui și al lui Ramfis s-au achitat foarte bine de sarcina interpretării lor Dan Zancu și Nicolae Florei. Dar... adăugăm acestor aplauze și un...

P.S. Nu putem trece peste două mari deficiențe, care s-au făcut simțite în mod jenant **și în acest spectacol.** Spunem **și în acest spectacol,** pentru că

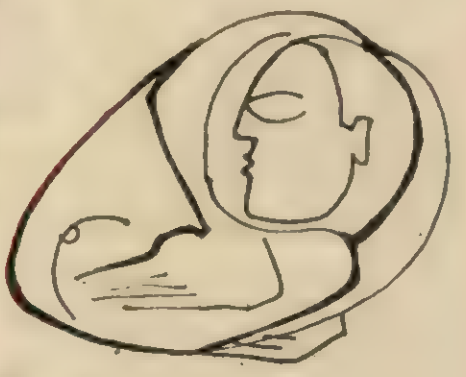

Desen de RALUCA SLOBOZIANU

în urmă cu numai cîteva zile, la un „Rigoletto" cîntat magistral de Nicolae Herlea, unul din minusurile pe care le vom semnala s-a făcut, și atunci, la fel de penibil simțit.

Este vorba (referindu-ne doar la „Aida") de balet, a cărui prezență a echivalat cu înlocuirea măiestriei și tehnicii, a grației și armoniei, cu diletantismul și neglijența.

Dar cel mai trist și la fel de greu de trecut cu vederea „aport" la acest spectacol, ca și la cel cu „Rigoletto", a fost adus de orchestră.

Stridențele corzilor din uvertura operei, tempourile date peste cap în scenele de ansamblu și mai ales (și cel mai grav !!) acompaniamentul soliștilor, au creat adevărate momente de stupoare în sală, motiv pentru care dăm dreptate unui spectator, care spunea că după o asemenea „demonstrație", la Opera Română este absolută nevoie de un concurs drastic, din juriul căruia să facă parte, în afara specialiștilor, și doi, trei melomani onești, în vederea selecționării unor instrumentiști și dirijori de certă valoare !

LIVIU TUDOR SAMUILA

• CAP LIMPEDE

La circ e liniște

Nu cu mult timp în urmă am fost spectator al Circului din București. Trebuie să o spunem, cu această nouă ocazie, circul nu m-a mai impresionat, sau dacă a făcut-o, a fost într-un mod neplăcut. Prostul gust are porți deschise. Mai întîi, corpul de balet. O spunem sincer, un frigider ar dansa mai bine. Este o muzică după care se dansează, dar fiecare o face pe propria răspundere și îndemînare. Apoi, trupa comică. Ea nu delectează pe nimeni, mai mult, întristează amar pe toți cei prezenți. Profesionalismul, cît și concepera programului acestei trupe, este undeva mult sub nivelul mării. Să știți că în sală nu rîde nimeni. Prezentarea spectacolului : acceptabilă, deși neinspirată, mai ales prin folosirea unui Donald rătoiul, de care copiii trebuie să-și fi adus aminte din desenele lui Disney. Însă, vai, amintirea frumoasă le este întunecată. În rest, spectacolul propriu-zis de dresură și iluzionism încearcă să salveze bunurile și copiii. Apar cățeluși care merg în șir indian, cai care fac slalu, rațe care apar din pălărie, lei care merg cu motocicleta, iaci, boi, ponei, armăsari. În fine, acrobații cu execuții sigure, aduc o tentă de culoare și dinamism. Din păcate n-am avut ocazia să urmărim și evoluția trupei de zburători Ganea, a cărei valoare este de nivel internațional. Spectacolul se termină și copiii se duc acasă, visînd probabil păduri tropicale sau doar terenuri virane. Ca aspect general, ceea ce numim spectacol, este un produs de calitate medie, necompetitiv. Dresurile n-au elemente „tari", surprinzătoare. Circul a evoluat mult în zilele noastre, nu mai e ca pe vremea lui Sidoli, o evoluție de care se pare că ZOO-CIRC nu e conștientă. Din această pricină probabil că fotografiatul la circ este interzis, cum aveam să aflăm. Probabil, ca să nu se observe lipsa de inițiativă, preocuparea pentru un spectacol autentic, competitiv. Dar se observă. Cum spunea un copil : „mie mi-au plăcut leii". **(George Cușnarencu)**

C.T.C. sau : „Căutați, Tovarăși, Controlul... ! ?"

Se găsește (sau nu se mai găsește ? !) la ora actuală, în librării, o instructivă și amuzantă cărțulie pentru copii, semnată de STELIAN FILIP și copertată de plasticianul SABIN ȘTEFĂNUȚĂ : **„Jocul cuvintelor"** se numește ea și poate face, fără nici o îndoială, deliciul atît al puștimii, cît și al celor maturi. Am primit la redacție un exemplar din această carte de minipoezii (are și dedicație : „La mulți ani ! Cu drag Mama, 1982, 6811.1982"). Și iată ce citim în ea, răsfoind-o la întîmplare :

„Floarea-soarelui, se știe,
De-o lovești în pălărie
Cînd e vînătă și slabă
Și-ndoită ca o babă
Bibeloul de găoace
Se desface
În capace,
Ca să
Iasă,
La lumină,
Puiul galben de găină..."
(? ! — N. A)

...Renunțînd la ideea că ar fi poate vorba de o parodie la Tristan Tzara, totuși nedumerit, mai dai o pagină și dai peste poezia **„Un buhoi"** ; iat-o :

„Pintecosu-ncins cu fier
Și zvîrlit într-un ungher
Ar putea să care-n foale
Mii și sute de ocale (...)
N-a cărat nici vin, nici bragă,
Pentru că-i lipsește-o doagă !
Ci stînd doi boboci de rață,
Cumpărați mai an din piață,
Cînd erau mici, mititei,
Doar ca să mă joc cu ei (...)
Dar și-acuma, nesătuli,
Vin la trap, cînd îi strigi :
Pui !" (N.A. — ? ! ? !)

Și, încă — pagina 31, cu urmare : **„Surpriza".**

„Baba Cioară s-a trezit
Într-un fag înzăpezit
Și deodată,
Alarmată,
S-a pornit pe cîrîit :
— Craa !
Cra ! Cra !
Uite, aa !
Nu știu ce strengar
De aiurea
Pe lîngă fiece ureche
Natura însăși și-a plantat
(Ca sema că-n lume n-ai
pereche !)
Cîte-un copac adevărat.
(? ! ? — N.A. — ? ! ?).

STOP ! — stop, firește : ce se petrece ? ! Ne aflăm în fața unui nou curent literar ? . Luăm cartea de-ndoaselea, o răsfoim pagină cu pagină, și descoperim **pagini albe !** (verificînd „CUPRINSUL" cărții : „Distratul" și „Zmeul" — pag. 23 ; „Invitație" — pag. 24 ; „Bibeloul" — pag. 27 ; „Puii" — pag. 30 etc. **lipsesc).**

„La mulți ani ! Cu drag Mama, 1982..." Ură copii a deschis o carte... — nu sună frumos ? ! Cartea a apărut la Editura ION CREANGĂ.

Conform casetei însă, ea a fost tipărită la **Întreprinderea poligrafică Sibiu, Șos. Alba Iulia nr. 46.** Cum să închei, stimați tovarăși de la această întreprindere ? ! **„Fără pic de stimă — H. P." ? !**

Nu. Închei, pur și simplu, cu : fiți fratilor, mai atenți ! **(Horia Pătrașcu)**

Utilitatea utilului

Mai multe scrisori sosite la redacție readuc în atenția noastră — și, pe această cale, și în atenția factorilor de răspundere — o problemă veche și, din păcate, reeditată an de an : aceea a broșurii **Admiterea în învățămîntul superior.** Destinată, în mod firesc, să informeze pe candidații la concursurile de admitere în instituțiile de învățămînt superior despre condițiile de desfășurare a acestor probe, volumul nu-și poate îndeplini aproape niciodată menirea, **apărînd întotdeauna nepermis de tîrziu,** de obicei cam prin luna mai, deci cu numai două luni înainte de susținerea concursului. În asemenea condiții, informarea e tardivă și aproa-

Spectacol eveniment

BARBUL VĂCĂRESCUL... OCCISIO GREGORII...

Supunem atenției dumneavoastră un spectacol mai puțin obișnuit în lumea scenei noastre, un spectacol care a provocat entuziasm, care a fost elogiat și aplaudat de critici dar și contestat parțial sau în întregime. Un spectacol compus din primele texte dramatice care se cunosc pînă acum în literatura română. Pentru o mai bună orientare în dezlegarea nuanțelor acestui spectacol și relevarea sensurilor sale majore, ne-am hotărît să punem față în față punctele de vedere ale realizatorului principal, regizorul Alexandru Tocilescu, ale colegei sale, regizoarea Cătălina Buzoianu, ale criticului și istoricului de artă Constantin Măciucă și ale redacției.

Alexandru Tocilescu

— Alexandru Tocilescu, ai fi putut trăi liniștit, mai departe, fără acest spectacol ?

— Greu de spus. Acest spectacol mă frămînta de cîțiva ani. Îl visam realizat ca în scena cu actorii din Hamlet de Shakespeare, scena dinaintea spectacolului propriu zis oferit în cinstea curții Danemarcei. Mă obseda relevarea „tragicului buf" care era în fond cheia reprezentației. Pe de altă parte, aceste vechi texte românești care nu sînt numai niște scheme pur și simplu sau niște încercări naive și întîmplătoare, reprezentau în mod esențial un anumit fenomen prin prisma unor evenimente de o actualitate imediată pentru timpul scrierii lor. În simburele lor de adevăr există trimiteri spre zone înalte ale zăpezilor eterne. Vechimea lor, vechimea limbajului lor le conferă de asemenea un mister. Mister care e generat chiar de faptul că vin din alt timp, că sînt mesaje primite din altă epocă. Apoi, textele îmbinate în acest spectacol mi-au permis, spun eu, să desenez pe scenă un eseu asupra destinului unui popor dintr-un anumit spațiu, supus unor anumite flagelări și cutremure lăuntrice, unor anumite influențe și care a învățat să facă haz de necaz. De aici și fantasticul amestec de tristețe, sfîșietoare uneori, cu izbucniri de bucurie, de la o clipă la alta. Poporul român este un popor tonic, optimist. El pune întotdeauna binele înaintea răului. Deși a suferit de atîtea ori în istorie, deși a fost de atîtea ori răvășit de istorie, el a supraviețuit prin speranță, printr-o extraordinară speranță, imaginîndu-și, în momentele cele mai grele, ce bine îi va fi cînd îi va veni rîndul să-i fie bine ! Astfel se petrec lucrurile și cu „Barbul Văcărescul...", de pildă. În plină teroare, oamenii, adunați la crîșmă, discută politica vremii cu teamă, să nu fie auziți, dar clipa de plăcere cînd beau vin sau cînd iubesc nu și-o pot înfrîna.

De aceea, am căutat ca în acest spectacol să nu se desfășoare nimic la voia întîmplării. Ca fiecare gest să capete o anumită semnificație. Și lucrul acesta se vede începînd cu decorul : reprezintă o bătătură țărănească. În fundal, o cascadă de perne pe care se urcă cei ajunși, pe măsură ce se ajung. Ca apoi, cînd sînt vînturați de istorie, să se reîntoarcă la locurile lor de pe pămîntul bătătorit de generații.

— Prin urmare, care e importanța acestui experiment în activitatea dumitale de regizor ?

— Am făcut acest spectacol din necesități vitale. Pentru că piesele descoperite mai de mult, dar care fac parte din fondul nostru principal de manifestare prin teatru, sînt eliberate de orice formalism. Sînt esență. Dacă puneam orice altă piesă de teatru cunoscută din dramaturgia noastră sau străină, eram pîndit, fără să vreau, de o seamă de prejudecăți. Aici m-am simțit liber, mi-am putut exprima liber, de pildă, punctul de vedere : că sîntem un popor capabil să ne găsim fericirea în orice moment al existenței noastre, oricît de tragic ar fi. Și acest lucru vine dintr-o mare curățenie sufletească, a noastră, a românilor.

Constantin Măciucă

— Prin spectacolul inaugural, **Teatrul Bulandra** a marcat deschiderea stagiunii bucureștene cu un relevabil act de cultură. Sfidînd blazarea abulică a celor ce reduceau patrimoniul dramaturgic la operele consacrate, suscitînd interesul pentru două piese considerate inapte să genereze un spectacol rezonant — **Occisio Gregorii...** atribuită lui **Samuil Vulcan** (asupra căreia s-a oprit, cel dintîi, Teatrul din Oradea) și **Barbul Văcărăscul, vînzătorul țării** — de **Iordache Golescu** — Teatrul Bulandra stimulează interesul pentru reconsiderarea unor scrieri ce au contribuit la constituirea comediei și dramei istorice, principalele filoane dramaturgice ale veacului trecut.

Este meritul lui **Alexandru Tocilescu** de a fi reușit să sudeze cele două texte — scrise la o distanță de o jumătate de veac — într-un spectacol unitar, cu semnificații reverberante. Unora, această fuziune, realizată în formula teatrului în teatru, li s-a părut nu insolită, ci insolentă, violentînd purismul clasicist al organicității fiecărei piese. Nu împărtășesc această opinie. Formula adoptată de regizor mi se pare dictată pe de o parte de factura textelor dramatice — a căror structură a fost respectată —, iar pe de alta, de o viziune atașată nu de înțelesurile limitate ale faptelor atestate documentar, ci de spiritul și mișcarea istoriei, mai revelatoare decît amănuntul particular. Este o viziune shakespearizantă — gravată dealtfel pe tradiția dramaturgiei noastre istorice, clasice și contemporane, culminînd cu „ipoteza dramatică" — ce beneficiază de o mai mare libertate de gîndire, descoperind în eveniment procesul, în fenomen, esența. Într-o asemenea viziune mecanismele puterii, cu articulațiile lor complexe, sînt luminate mai intens, supunînd inerțiile conștiințelor unui șoc revitalizator. Ca o consecință directă — personajul se estompează ca individualitate, contopindu-se cu masa care se configurează pregnant ca factor de propulsie socială. Modalitatea principală de exprimare a acestei viziuni este mișcarea scenică — trasată de o imaginație prodigioasă — ascunzînd în aparență ei revărsare, un coerent desen interior.

Alexandru Tocilescu își reafirmă originalitatea viziunii, dar și preocuparea de a-și reevalua mijloacele cu care operează. Nu o dată, regizorul a fost sclavul fanteziei sale explozive. În ultima vreme a izbutit s-o domine în mare măsură, dar efortul trebuie continuat, fiindcă și în acest spectacol fantezia este uneori nu un mijloc, ci un scop. O mai atentă alternare a planului comic cu cel grav, pentru a evidenția ideile forță, ca și o mai exactă delimitare a procedeului „teatru în teatru" ar fi conferit un plus de claritate acțiunii dramatice. Sînt cîteva teme de meditație pentru un regizor care a găsit în excelenta trupă a Teatrului Bulandra un mediu propice de valorificare a generoaselor sale resurse artistice.

Cătălina Buzoianu

Spectacolul lui Tocilescu e solid articulat, dealtfel ca toate celelalte spectacole ale sale, se ține zdravăn pe picioare pentru că e viu, autentic, proaspăt și spune omului ceea ce vrea el să audă, astăzi, aici, la noi. Apoi e un spectacol interesant pentru că aduce în „peisajul bucureștean" o modalitate teatrală pe care am practicat-o cu toții cînd am terminat institutul. Mai ales pe scenele teatrelor de provincie care ne adoptaseră cu mai multă sau mai puțină generozitate. Cu o excepție : Dan Micu, al cărui spectacol cu „Lăpușneanul" la Casandra a fost prezentat, totuși, în București. Revitalizarea vechilor texte și a sintezei de mijloace orientale și occidentale de pe teritoriul principatelor române fusese marea ambiție sau una dintre punctele cheie ale „declarației dela Islaz" a generației noastre. Faptul că acest punct de vedere irumpe astăzi cu sevă, farmec și vitalitate pe o scenă bucureșteană, în continuarea altui succes, este o mare victorie. O redută a scenei bucureștene a fost cucerită într-un real spirit de echipă, și nu mai are rost să comentăm cît de fericit inspirat a fost Teatrul Bulandra angajînd printr-un singur concurs o întreagă promoție de tineri actori fără aportul cărora spectacolele lui Al. Tocilescu nu ar fi fost posibile! Pentru că a face astăzi cu adevărat „teatru de echipă" începe să devină o problemă. În orice caz în sensul în care acest tip de spectacol studențesc îl reclamă. Invidiind prospețimea unor spectacole de la Casandra, libertatea de a acționa în afara clișeelor actoricești sau ideii de rol, asiști acum cu încîntare la această transfuzie de tinerețe în ansamblul matur al Teatrului Bulandra. Nu spun „bătrîn" pentru că Teatrul Bulandra rămîne un colos plin de forțe zburlite, încăpățînate (atenție, nu „latente" !), o școală, poate singura școală pe care teatrul românesc a avut-o cu adevărat, sistematic, timp de mai mulți ani. Un fel de **Old Vic** londonez, de **Stary Teatr** din Cracovia. Un mecanism atît de bine pus la punct, încît a mai funcționat ani de zile, nu din inerție, ci din solidă profesionalitate. Atît de solidă încît pentru orice regizor venit în afara ceasornicului și a ucenicului vrăjitor care au reglat acest mecanism, capcana era aproape mortală. Am înțeles mult mai tîrziu cît de solidă era dreptatea cu care se apărau membrii acestei formidabile echipe și cît de periculoasă putea deveni sabia sau ghilotina oarbă a acestei dreptăți. Marea trupă a Teatrului Bulandra devenise o echipă de „robespieri" nemărturisiți.

Sper să nu se supere pe mine unii actori, oameni pe care îi stimez și îi admir și îi înțeleg. Au constituit o echipă de „monștri sacri", ai unor zile glorioase, o echipă de cavaleri leali pînă la moarte jurămîntului potirului sfîntului Graal, ceea ce nu poate fi mai nobil în meseria noastră. Cred însă că revoluția așteaptă și, dialectic inevitabilă, pe altarul acestei tradiții glorioase, că evoluția „stilului Bulandra" începe cu acest moment al fuziunii dintre generații, impact care poate fi uneori dureros și pentru unii și pentru alții. Deocamdată sînt două colective în trupul „rodnician" al „gînditorului" de la Bulandra. Cei care vom trăi vom vedea cum se va încheia și cum se va desăvîrși această alcătuire. În încheiere aș dori să păstrăm un moment de adevăr, de emoție (nu de reculegere, dorese ca acesta din urmă să vină cît mai tîrziu) pentru profesorul nostru, al lui Tocilescu și al meu, regizorul Ion Olteanu care a redescoperit pentru prima oară cu cîțiva ani în urmă o parte din acest spectacol, pe scena din Oradea. De la el am învățat să respectăm tot ce e nobil în „moștenirea noastră culturală", de la el am învățat să venerăm „orizontul spiritual" al literaturii noastre vechi. Ion Olteanu l-a iubit mult pe Tocilescu și a crezut în el încă de pe vremea cînd era doar un copil teribil, talentat, inteligent dar căscat și tembel, care decreta la seminarul de istoria literaturii universale că „Balzac e pisica neagră a literaturii !"

Spectacolul Teatrului Bulandra are parfumul începuturilor de cronică, farmecul basmelor orientale, acrul vitriolant al pamfletului politic, violența unei tragedii de curte domnească și disperarea dar și umorul mulțimilor înșelate de promisiuni nerespectate. Piesele din care se compune această reprezentație sînt esențe ale unor evenimente istorice, ale unor fenomene cu semnificații ce depășesc limita conjuncturală a epocii. Ele se constituie în structuri veritabile de teatru care se regăsesc mai tîrziu în teatrul nostru clasic și ne racordat la exigențele vremurilor din care au izbucnit Alecsandri și Caragiale. Spectacolul e construit fabulos, cu o investiție de imaginație care depășește condiția imediată a unor restituiri. Regizorul Alexandru Tocilescu dirijează și de această dată o echipă uriașă de actori care servesc mai multe partituri prin travestiuri făcute „la vedere", spulberînd convențiile confortabile și amintind de teatrul popular sau de bîlci, dar într-o tonalitate savantă, folosind cu admirabilă strategie formula de teatru în teatru. Ansamblul e orchestrat aproape perfect, pînă în cele mai subtile detalii. E colorat, e convins să joace într-un ritm sufocant, obsedant. Inventivitatea regizorului, prin colaborarea devotată a actorilor (pînă la sacrificarea liber consimțită a orgoliilor personale), atinge aici un prag înalt al artei de a visa scena cu ochii deschiși. Structurile textelor sînt desfăcute, dezamorsate cu precizie, analizate migălos, minuțios, și relevate prin soluții de mișcare, de dans, de gest, de rostire, de cîntare și de... încîntare care mențin permanent spectacolul neașteptat, șocant. Decorul inventat de Dan Jitianu, spațiu deschis de curte fără gard, cu fundal de clopote și scară orientală de perne pufoase, costumele desenate și croite direct din țesături autentice și covoare din lăzi vechi de zestre românească, imaginate cu mare talent de Anca Pisiaru, și muzica lui Iosif Herțea reconstituind magistral ambianța sonoră a epocii, completează armonios desfășurarea reprezentației. O reprezentație care, dincolo de unele exerciții de fantezie briliante în sine, aproape teatrul nostru, mai bine zis arta noastră scenică de un teatru de esență. Un teatru care sondează destinul omului și al mulțimii în istorie, care pune problemele vieții și morții, care triumfă prin metaforă, care bucură și luminează.

ADRIAN DOHOTARU ■

• CAP LIMPEDE

pe de prisos, iar pregătirea candidaților nu se poate face decît „pe dibuite", începînd, evident, încă înainte de fericitul eveniment. Oare Ministerul Educației și Învățămîntului, Editura didactică și pedagogică nu pot face chiar nimic pentru a reda unei publicații atît de utile propria ei utilitate ?... În cazul de față, nimic mai neadevărat decît zicala „mai bine mai tîrziu decît niciodată"... **(Tania Radu)**

FESTIVAL AL CENACLURILOR SĂTEȘTI

Pentru a treia oară în ultimii ani, Cicirlăul, comună aflată nu departe de Exploatarea minieră Ilba și de reședința județului Maramureș, a găzduit Festivalul bienal al cenaclurilor sătești. A fost o ediție cu o largă participare — peste 100 de creatori de poezie, proză sau culegători de folclor din 38 de județe — și 1 program dens : o dezbatere pe teme de creație literară la care au fost invitați scriitori și critici literari printre care Nicolae Prelipceanu, Horia Bădescu, M.N. Rusu, Petru Poantă, Stelian Vasilescu ; o vizită la casa memorială „Vasile Lucaciu" din Șisești, lansarea noului disc al apreciatului solist de muzică populară Nicolae Sabău, originar din Cicirlău și desigur, un recital al laureaților.

După o atentă lecturare a manuscriselor juriul a acordat 23 de premii și mențiuni, 4 diplome pentru activitatea meritorie a cenaclurilor **„Amfitrion"** din Ruginoasa — Iași, **„Tudor Mușatescu"** din Mioarele — Argeș, **„Mihai Eminescu"** din Petrova — Maramureș și cenaclului **„Paul Tîrbăilă"** al poeților țărani din Caraș-Severin. Prestigioase publicații ca **Tribuna, Steaua, Familia, România literară, Amfiteatru, Vatra, Orizont, Cronica, Convorbiri literare, Cîntarea României, Albina** au acordat premii unor talentați creatori din lumea satelor : muncitorului Vasile Dragoș din Deșești — Maramureș, minerului George Bocșa din Mușca — Alba, electricianului de mină Nicolae Nicoară din Baia de Arieș — Alba, profesorului Nicolae Băciuț din Gălești — Mureș, studentului Ioan Negru din Valea Drăganului — Cluj ș.a.

Dealtfel Festivalul cenaclurilor sătești de la Cicirlău s-a înscris în bogata suită de manifestări organizate în întîmpinarea Conferinței naționale a partidului și a aniversării Republicii. **(Radu Levărdă)**

„MADAME", sau „MADAMA BUTTERFLY" ?

Multă vreme, după război, pentru motive pe care iubitorii de muzică nu le-au înțeles, celebra primă operă exotică a lui Giacomo Puccini a fost reprezentată la noi sub numele japonez de Cio-Cio-San al personajului principal, demna și nefericita gheișă din Nagasaki. Pe parcursul operei, acest nume este pronunțat doar de cîteva ori. Cui nu i-o fi plăcut oare titlul original și original de „Madama Butterfly", dar operei de librețiști (L. Illica și G. Giacosa) și de însuși Puccini ?

A venit apoi vremea cînd bunul simț a învins și numele operei a fost scris pe afișe, în reviste etc. așa cum l-au vrut autorii de mai sus.

Dar n-a durat mult, forma italiană „Madama" (cu a final) nu a plăcut cuiva și a fost francizată în forma „Madame". Este adevărat că termenul italian derivă din cel francez dar ne întrebăm : cu ce drept s-a alterat titlul stabilit de autorii operei ? Mai ales că „Madama" nu corespunde exact ca înțeles lui „Madame". Sintagma „Madama Butterfly" apare în operă o singură dată, cînd prietenele se adresează tinerei măritate, îndată după semnarea actului de căsătorie „alla giapponese". Aceasta le corectează imediat, intitulîndu-se cu mîndrie „Madama F. B. Pinkerton", dînd termenului vechiul înțeles de „Femeie (soție) de rang mare".

Forma franceză s-a păstrat cu sfințenie și o putem citi și astăzi, pe afișele Operei din Capitală, în „Dicționarul de muzică" din 1977, în presă etc. Culmea a fost atinsă zilele trecute la Constanța, unde un afiș, prezentat și pe micul ecran TV, invita lumea să vadă și să audă opera „Madamme (cu doi m !) Butterfly". Deci, de la o alterare nepermisă s-a trecut la o alta mai gravă...

De ce toate acestea ? Poate pentru că forma „Madama" căpătase în trecut, în limba română, o nuanță... peiorativă ? Ar fi un motiv ridicol.

Este iarăși adevărat că, în italiană, apelativul „Madama" era încă în timpul lui Puccini foarte rar folosit. Se mai aude, însă nu prea des, în Piemont, unde a operat intens influența franceză și mai cu seamă cea provensală. În Torino, capitala Piemontului, o tînără doamnă este întîmpinată, în dialect, cu hipocoristicul „Madamin". În același oraș există un celebru palat, ridicat în sec. XIII pe o veche construcție romană cu două turnuri, care în 1637 a fost restaurat de Maria Cristina, regentă după moartea soțului ei, ducele Amedeo Vittorio I. Era numită **Madama Reale**, „reale" însemnînd regală, regentă sau domnitoare.

Opera a fost reprezentată în premieră la Milano (Teatro alla Scala, 17 feb. 1904), cu un insucces răsunător. Nu a întîrziat însă triumful. Pe coperta libretului pe care-l am acum în față stă scris limpede : **G. Puccini / MADAMA BUTTERFLY / da John L. Long e David Belasco / tragedia giapponese / di L. Illica e G. Giacosa / Edizioni Ricordi / 1904.**

Cît timp va mai fi denaturat titlul acestei capodopere pucciniene ? De ce nu se renunță la **Madame** care acum, în românește, nu sună mai bine decît **Madama** de acum zeci de ani ? (Dem. Urmă)

ÎN SANCTUARUL UNIRII, ÎN INIMA DE DOR A ARDEALULUI

Fotografie de VICTOR RADULESCU ■

Catedrala Reîntregirii

Localitatea : Alba Iulia, 1 decembrie 1982, orele 13 și orele 18

Condiții de desfășurare : Catedrala Alba Iulia și sala Casei de cultură

Număr de participanți : 100 în catedrală și 1 000 în sala Casei de cultură

Durata : 1 oră și 30 de minute, prima manifestare, și 5 ore și jumătate, cea de-a doua

Atmosfera : pioasă, înălțătoare, vibrant patriotică în prima prezență ; fierbinte și la fel de vibrantă în cea de-a doua

Calitatea : ambele manifestări au atins cotele unicității

Noutăți : am înregistrat un debut de clasă prin Dinu Bodocan, interpretînd două cîntece pe versurile poetului rus Serghei Esenin

Aportul organizatorilor : foarte bun

Am pornit imediat după spectacolul de la Sfîntu Gheorghe, înfruntînd oboseala și noaptea, furînd în dimineața sosirii noastre la Alba Iulia doar cîteva ore de somn, pentru a putea fi prezenți la sărbătorirea marelui act al Unirii. N-aveam să ocolim deci „Catedrala Reîntregirii" din vechiul Bălgrad, stînd parcă în inima Ardealului ea însăși întocmai unei inimi, inima lui Horea, poate, înglobată aici, pulsînd pînă în ultima clipă din dragoste de frați, sau marea inimă a lui Mihai, poate, care nu putea iubi neamul său decît întreg.

Momentele realizate aici de membrii cenaclului, integrate acelora aduse prin contribuția slujitorilor acestui lăcaș, au vibrat sub clopotul ciocotitor al dragostei de țară și neam, de dor și recunoștință față de martirii libertății și unității naționale de faptă și cuget.

Prezența poeților Ioan Alexandru și Adrian Păunescu, a tinerilor reprezentanți ai muzicii tinere, adunați în cenaclul nostru din patru colțuri de țară pe locul unde Mihai Viteazul se înscăuna Domn al Țării Românești, al Moldovei și al Ardealului, realizînd astfel cel mai măreț vis al românilor din cele trei provincii, este o dovadă a temeiniciei peste veacuri a acestui act, validarea sa în istoria vie. „Istoria-ntreagă cu lupte și jertfe / trăiește-n unirea de azi" și asta emoționează cu deosebire aici la cîtiva pași de locul supliciului martirilor Horia, Cloșca și Crișan ca un simbol al îndurației suferințe a acestui popor, nu de puține ori încercat dar niciodată îngenunchiat, dar, totodată, locul Marii Uniri, simbolul cel mai sugestiv al împlinirii sale.

Prin glasurile noastre a răsunat acest impresionant cîntec care este „Clopotul Reîntregirii" al lui Ștefan Hrușcă și Adrian Păunescu, s-a făcut auzit îndemnul vechi al înfăptuirii marelui ideal. „Treceți batalioane române Carpații", s-au slăvit figurile marilor noștri eroi Ștefan cel Mare, Avram Iancu, Tudor Vladimirescu, reprezentînd cele trei provincii unite prin aceleași năzuințe de veacuri, s-a omagiat sublima ardere a marelui voievod al limbii românești, Mihai Eminescu, s-a ridicat în cîntec, drept și neclintit, catargul dragostei noastre purtînd spre înalt tricolorul Unirii de azi, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Mai tîrziu, aveam să ridicăm peste temelia așezată în miezul acestei zile într-un loc ce împodobește străvechiul Apullum cu însemnele demnității naționale, aureolîndu-l, edificiul unui spectacol de excepție, petrecut seara, în sala Casei de cultură. Nici unul dintre spectacolele acestui turneu nu s-a bucurat de o participare atît de bogată. Au ținut să fie prezenți, din Hunedoara — grupul Canon, din Baia Mare — Traian Păcurariu, din Borșa — Ion Zubașcu, la care s-au mai adăugat valoroșii cîntăreți localnici, Doru Ghiaja și Vali Șerban. „Vă mulțumim pentru această seară extraordinară", aveau să ne scrie mulți, foarte mulți dintre cei prezenți în sală sub faldurile tricolorului fluturat de brațele lor, sub cupola de cîntec ridicată de glasurile lor, sub impresia unei extraordinare bucurii. Și nu vrem să mai adăugăm nimic, ci doar să transcriem unul dintre aceste bilețele ce vorbește prin sine despre înălțimea momentului și despre forța transfigurării sale artistice : Aici, unde e inima de dor a Ardealului, aici, unde fiecare frunză, piatră și fiecare suflet de român vibrează și trăiește românește, aici, unde umbra lui Iancu se naște la ceas de seară, cînd se tînguie toaca și pădurile îi cîntă durerea, aici trăim azi o clipă de vis.

Aici, acum, iubim, visăm și trăim bucuria lui 1 Decembrie... Să ne descoperim în sanctuarul Unirii. În Catedrala Reîntregirii bat clopotele istoriei. Mihai Viteazul intră cu sceptrul unirii în cetatea sfințită cu sîngele martirilor din Apuseni, cu sufletul curat, adăpat la durerea unui neam. Aici, la poarta legendară a Transilvaniei arde candela nemuririi noastre. Aici, munții ne leagănă inima de moți și ne cîntă istoria. Fîlfîie tricolorul și merită să ne închinăm în altarul Unirii.

Plîngem în această noapte a istoriei cu sufletele celor duși, cu durerea și puterea lui Ștefan și Mihai, cu legendele și fluierul lui Iancu dezgropat din leagănul de brad al Apusenilor. Sfîntă aducere aminte. Trăiască Ardealul ! Trăiasc. Alba Iulia ! Trăiască arta adevărată!"

Un tot omogen

Localități : Cluj-Napoca, Sala sporturilor, 2.XII, ora 18, 4.XII, ora 19, 7.XII, ora 18 ; Dej, 3.XII, ora 18 și ora 22,30 — Cinematograful local ; Cîmpia Turzii, 5.XII, ora 18 — Sala sporturilor ; Turda, 6.XII, ora 18 — Sala Teatrului.

Număr de spectatori : la Cluj-Napoca, în cele trei spectacole — 14 000 ; Dej — 3 000 în ambele spectacole ; Cîmpia Turzii — 3 000 ; Turda — 1 000.

Durate : la Cluj-Napoca 6 — 7,30 — 7 ore în cele trei spectacole ; Dej 4 ore în ambele spectacole ; Cîmpia Turzii — 6 ore și 25 minute ; Turda — 6 ore și 45 de minute.

Calitatea spectacolelor : la Cluj-Napoca, virtul celor trei spectacole, toate de bună calitate, a fost atins în seara din 4.XII. Există opinia că spectacolul din 7.XII a fost cel mai rotund. La Dej, în ambele spectacole s-a evoluat la cele mai înalte cote ale emoției. Cel mai bun spectacol din județ a fost înregistrat la Cîmpia Turzii. La Turda am notat spectacolul cel mai profund, cel ce „va rămîne acolo unde ne stau lacrimile".

Atmosfera : cu momente de maximă trăire, dar și cu unele dovezi de rutină au fost primite spectacolele din municipiul Cluj-Napoca. La Dej atmosferă incandescentă născută din nevoia de cultură adevărată a acestui oraș. La Cîmpia Turzii și la Turda receptivitatea exemplară.

Noutăți : au fost lansate următoarele noi piese : Gil Ioniță „Să ne iubim", Anca Ranga și Loredana Romănu „Colindul gutuii din geam", Valeriu Penișoară „Abia acum", Ducu Bertzi „Singur fără nimeni", Alexandru Zărnescu „Muzică instrumentală", Pro Musica „Te salut, generație-n blugi", Iulia Iosipescu „Sonet" (William Shakespeare), Traian Păcurariu „Lîna-i lin" (colind maramureșean), Horia Stoicanu „Teroare pe strada mare" (versuri proprii).

Au debutat : grupul Sarmis din Tg. Mureș, Mircea Bocoș din Turda, Ionuț Abraham din Cluj-Napoca (mandolină), Cătălin Nemeș din Cluj-Napoca (recitare), Roberto și Monica Geczy din Cluj-Napoca, Adriana Diaconu din Cluj-Napoca (în limba germană), Corina Opriș din Cluj-Napoca (în limba franceză), Sanda Lăcătuș din Cluj-Napoca (rock vocal împreună cu grupul Iris).

Alte participări : grupul Colindița din Cluj-Napoca, Dinu Bodocan, Nicu Alifantis, Mihail Stan.

Aportul organizatorilor : foarte bun și la obiect în localitățile județului. În ciuda preocupării organizatorice apreciabile, a celor din Cluj-Napoca, a fost relevată o lipsă, o deficiență de dozaj a efortului de satisfacere a nevoilor reale de spectacole ale oamenilor.

Cluj-Napoca, trei spectacole. Dej, cu două în aceeași zi. Cîmpia Turzii și Turda, cu cîte două, au consacrat palmaresul de recuperare al microstagiunii cenaclului nostru în județul Cluj. Aveam să demarăm mai greu (și asta nu din pricina noastră) în încercarea de a satisface pe larg nevoile exprimate de tinerii acestor locuri prin dorința de a participa la manifestările noastre. Problemele de organizare au fost reale dar nu imposibil de depășit. Cel de al doilea spectacol din Cluj-Napoca precum și celelalte din județ au demonstrat-o cu prisosință. „Fiți bine veniți, acum și-ntotdeauna, dragi și statornici prieteni", ne-au scris imediat după șosirea noastră două tinere, Lena și Moni, alăturîndu-se altora și altora asemeni. Iată, lîngă urările de succes și sănătate, Alexandru V. adaugă : „Am văzut toate spectacolele din Cluj. Tineretul de aici este un tineret receptiv și cald pentru care, cel puțin de această dată, s-au creat condiții să fie posesorul unui bilet de intrare la actul de cultură pe care îl prezentați". Dorința de a nu dezamăgi, de a ne face datoria cu orice risc, ne-a adus și de această dată satisfacția unor spectacole mari pentru care semnele recunoștinței acestor minunați oameni tineri au fost răsplata cea mai de preț. „Trăim, muncim, învățăm într-un oras al tuturor posibilităților. Credem în omenia și sinceritatea dv. de a ne înțelege și accepta așa cum sîntem și dorim din toată inima să ne mai vizitați" (un grup de studenți). Dificultățile inițiale au fost repede învinse și-n locul lor bucuria exprimării libere prin cîntec și poezie, prin trăire artistică modelează spațiul existențial : „Să sperăm că acest spectacol este mijlocul de a învinge prin tinerețe și artă. Vă mulțumim și vă iubim din toată inima" (Sanda și Monica). Sau într-altă parte : „Privindu-vă și ascultîndu-vă sînt fericită. Fericirea care cîntă viața nu are nici un secret".

Ce să-i fi făcut pe toți acești oameni să aibă o atît de mare încredere în forța terapeutică a artei noastre ? Înmănunchierea incontestabilelor valori individuale și impresionanta forță a acestei sume ? Poate ! Sau, poate, modalitatea sui-generis de punere în lumină a unor calități pentru a căror individualizare reală, contextul pare a fi aici, totul. Cele cîteva mii de bilete primite numai la Cluj-Napoca (cele mai multe din cîte am apucat să văd vreodată pe masa conducătorului cenaclului) se pot constitui într-o parte de răspuns. Dialogul permanent, deschis, chiar cu riscul de a-și expune propria persoană unor atacuri gratuite, promovat de poetul Adrian Păunescu, este o cheie. Ea nu deschide însă ușa sub care stă bine ascuns miracolul numit simplu Cenaclul Flacăra. Cifrul este înscris în imprevizibilul personalității aceluia care într-o zi inspirată a vieții sale a creat această nouă modalitate de existență a artei la limita trecerii în viață și prin viață, de ce nu, în eternitate, pe care doar plagiatorii de ocazie ar vrea să o treacă sub tăcere. El este creator de context pentru o artă contextuală, plămădaitor de atmosferă pentru o resimțită nevoie de atmosferă, este educator și artist totodată, rupînd zăgazurile închistării, trecînd mult dincolo de sine către ceilalți, mărcindu-i cu propria-i personalitate în care se împregnează, întocmai copacilor purtînd în trunchi amprenta timpului. Toate acestea nu sînt vorbe ci probe clare, indubitabile. S-au lansat în acest răstimp un mare număr de noi cîntece. Am avut ca și altă dată impresia că trecerea lor către public a fost gata decodificată într-un context favorizînd receptarea, comunicarea în ansamblul ei, deci. Ce-și poate dori mai mult un artist decît să fie înțeles de la prima exprimare, să nu mai fie nevoie de intervenția ulterioară a criticilor și esteților care să le facă inteligibil mesajul, care să acordeze receptorul pe emițător, care să înlăture distorsiunile și deformările ? Sau să ne gîndim doar ce rol are intervenția conducătorului cenaclului la apariția unui cîntec sau altuia, impunîndu-l gustului public, pasîndu-i din aplombul său, din experiența sa, făcîndu-l ceea ce nu este încă pentru a fi ceea ce ar putea fi. Și de cîte ori, oameni gata modelați aici nu s-au prevalat mai apoi cu ceea ce se credea despre ei prin extensie ? Este nu doar regretabilă, dar și incredibilă obișnuința pe care au cultivat-o unii tinerilor descoperiți și aflați de cenaclul nostru, potențați în evoluțiile lor de conducătorul cenaclului și care dacă spre exemplu nu se supun rigorilor artistice și sînt nevoiți să părăsească acest colectiv devin buni și folositori pentru alții. Arta, comunicarea, oamenii cu nevoile și adevărul vieții lor trebuie respectate în egală măsură, imperativele lor nefiind impuse în mod diferit de la o scenă la alta. Și iată ce ne scrie Cristina și colegii ei de la Liceul „Andrei Mureșanu" din Dej : „Simt brațele și palmele înțepate și obrajii înfocați și simt că sîngele îmi bate cu putere în artere și vene sub laserul luminii ce este azvîrlită din reflectoare, pătrunzînd prin vase de sînge pînă la creier, pînă la inimă. Cred că mă aflu aici dintotdeauna și-aș vrea să rămîn pentru totdeauna. Cred că ceea ce faceți este artă adevărată". Impresia lăsată a fost peste tot copleșitoare. Au mărturisit-o entuziasmul participării lor și extraordinarele cuvinte primite în timpul spectacolelor prin bilețelele scrise de tineri. La Dej, unde prezența ecranului alb de cinema în spate crea parcă impresia că spectacolul cu personajele lui ar fi coborît direct dintr-un film, la Turda, unde intimitatea sălii de teatru oferea posibilitatea comunicării celei mai directe dar și în sălile de sport din Cîmpia Turzii și Cluj-Napoca nimeni n-a mințit pe nimeni. Dăruirea celor din scenă a fost sinceră, trăirea celor din sală liberă și intensă. Scepticii și-au dat drumul lor egoiști s-au deschis. Efectul terapeutic al artei era adeverit pînă și de cele mai amuzante bilete : „Dom'le, ești mai mare chiar decît mine !"

Remarcabili prin aportul personal la realizarea acestui tot omogen care este de fiecare dată cenaclul (și ca echipă și ca spectacol) Vasile Seicaru și Ștefan Hrușcă, într-o constantă a evoluțiilor care ne îndreptățește să credem că nu vor mai putea scăpa primul loc în acest an, Gil Ioniță, Ion Zubașcu și Valeriu Penișoară, acumulînd cu fiecare apariție în public și urcînd în aprecierile sale. Árpád Domokos și Ducu Bertzi siguri și de mare succes, inepuizabilul Nicolae Cenan, iar dintre grupuri Pro Musica (Ilie Stepan, Grigore Hariga, Dietrich Krauser și Vasile Dolga) cu o cotă de profesionalism foarte ridicată și o imbucurătoare seriozitate. Cu toți ceilalți membri în bună formă, cu o vădită preocupare de înnoire la mulți dintre ei, turneul Cenaclului Flacăra continuă cu microstagiunea din județul Mureș.

CONSTANTIN DRAGOMIR ■

Programul Cenaclului Flacăra pentru județul Mureș

9 decembrie Sighișoara
10 decembrie Tg. Mureș
11 decembrie Reghin
12 decembrie Tg. Mureș
13 decembrie Tîrnăveni

Toate spectacolele sînt programate pentru orele 18.

Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725.

Un drum în Iaşi

Ori de cîte ori colindăm pe la Iaşi ca printr-un muzeu, mă bucuram să ascult dimineaţa, mai ales în zilele limpezi, sunetele cristaline ale **sonitonului automat** din turnul Palatului cultural intonînd, la ore exacte, Hora Unirii. Exemplarul acela de carillon, inventat prin 1437, a fost construit tîrziu, la început de secol douăzeci şi montat în turn, ca să vegheze oraşul cu clopotele sale frumos răscolitoare, prin anul 1925. Deasupra acestui uneia dintre cele mai vechi orologerii ale lumii, cu melodia înregistrată pe cilindri cu ajutorul unor ştifturi care trasează notele muzicale, se află unul din cele mai mari muzee de „înregistrare şi redare a sunetelor" din întreaga lume. O adevărată sală a muzeelor, sălile discret iluminate, prin încăperile cărora o rezonanţă de sală de concert, e o istorie muzicală a umanităţii, o metamorfoză a timpului în ritmurile neaşteptate ale armoniile bizare ale unei lumi fabuloase. Greu în căutarea paradisului de sunete pentru bucuria fiecăruia, în liniştea cămăruţelor uitate sau a locurilor de petrecere în comun. Muzeu născut din întîmplare, pornit de la un **simfonion** achiziţionat în anul 1939. Şi treptat, treptat în sălile în continuă expansiune s-au adunat **harfe eoliene**, dintre care primele s-au construit pe pămînt prin secolul X, apoi **viole**, un fel de lăute automate funcţionînd prin manevrarea unei manivele şi a unor strune de vioară, **cutii muzicale** cu nostalgii de romanţe şi cîntece de leagăn, nopţi de iarnă prin care ninge cu suflete de copii, **jambale mecanice** în care tresar jocuri româneşti şi care pe la noi au purtat multă vreme numele de **caterinci** şi, în sfîrşit, **orchestroane** de dimensiuni monumentale, folosite mai ales prin restaurante, prin cafenele, prin săli de dans sau chiar în aer liber, la serbări populare, declanşînd automat, prin introducerea unor monede, valsuri de bunici şi străbunici rătăciţi prin Europa [illegible] ţii telefoane, a celor dinţi [illegible] a [illegible]

Muzeul acc[illegible] sau de tango, [illegible] urilor de ope[illegible] le [illegible] strare pe **discuri**, pe **cartele** sau pe **benzi perforate** ne aduce pînă în [illegible] celor mai spectaculoase [illegible] nice de astăzi, adică pînă la ap[illegible] fastele cu comanda pro[illegible] Davidsen, aşa-zisele, de melodiile cu [illegible] de [illegible] tuţi [illegible] şi albume [illegible] zeu [illegible] pe rînd **aristonicele, simfoniouanele cu disc orizontal, munopanele cu cartoane perforate, pianele mecanice, pianolele cu pedale, pianele electrice, automatele cu viori şi pian, fonografele de sub patentul lui Edison, gramofoanele, patefoanele** pînă la **magnetofoanele** şi **casetofoanele** — unele dintre acestea produse chiar în cadrul întreprinderii Tehnoton din Iaşi, trecem în [illegible] muzicii, ci în primul rînd a tehnicii. De unde se vede că nu numai tehnica a influenţat muzica ci şi inv[illegible] [illegible] a scăpere mi[illegible] [illegible] pusă în funcţiune aceste minunate bijuterii ale redării sunetelor cu întreaga lor melancolie, dar şi aparate care reproduc, care multiplică la infinit puterea noastră de emisie pe toate lungimile de undă ale ştiinţei şi tehnicii. Se poate trăi oare fără [illegible] Iată o întrebare pentru toţi cei care [illegible] e ploşi şi uneori amuzaţi prin acest muzeu fantastic, printre aceste orologii muzicale fabuloase. Şi în cartea de memorii a muzeului îşi trec numele şi admiraţia, pe rînd, oameni de pretutindeni din ţară şi din toate colţurile lumii. Pianul însăşi pare, din aceste săli de muzee, ca se învîrte în jurul axei sale ca un imens simfonion cu [illegible] perforate sau ca o flaşnetă celestă.

P[illegible] în un etaj o[illegible] albă, inexpresivă. [illegible] în această dimineaţă [illegible] de [illegible] imină, pe sub ferestre mari şi într-o muzică stridentă de radio, pictorul Adrian Podoleanu. La intrarea noastră în atelier am ascultat semnalele indiferente ale orei exacte : 11. Aparatul de radio a fost stins. Pictorul s-a repezit să ne facă o cafea şi să ne-o toarne mai apoi în ulcele mici de lut. Şi atelierul s-a umplut de culori, de flori, de frunze, de siluete fragile, de fundaluri care neliniştesc sau, dimpotrivă, invită la reverie. Spaţiul s-a încălzit prin dreptul sufletului, prin partea de nord a sufletului nostru, limbile s-au dezlegat şi profesorul de pictură de şevalet Adrian Podoleanu, amabil şi chiar coregrafic în mişcări, pentru a nu ne călca în picioare nici măcar umbrele, s-a lăsat domol la vorbă : „Vreau să pictez cît mai frumos, cît mai convingător. Vedeţi dumneavoastră, noi, oamenii, trecem adeseori pe lîngă lucruri atît de frumoase pe care nici nu le băgăm în seamă, pe care nu avem timp să le vedem, să le descoperim valoarea şi eu cred că noi, pictorii, le putem reda oamenilor sensul lor pierdut, nebăgat în [illegible] . Aceste culori trebuie să [illegible] cunoaştem precum sunetele, să dibuim [illegible] ile, trăirile pe care le impun culorile. Să le combinăm, să le punem în [illegible] şi să exprime ceva atît de surprinzător [illegible] ul omului să facă „zbang" în [illegible] adică să descopere frumosul [illegible] la o revelaţie în dragoste. Dar [illegible] e că limbajul culorii e mare ma[illegible] . Eu, uneori, nu pot să mai dorm [illegible] cauza culorilor care mă obsedează şi pe care nu le mai găsesc, le visez şi nu le mai pot pune pe pînză şi asta mă înnebuneşte. Sigur că pictura e plină de insomnii... De ce pictez flori, flori de toamnă sau de primăvară ? Pentru că, nu vedeţi ? Florile sînt ca noi, oamenii, care sîntem acum tineri şi apoi ne uscăm, ne pierdem culorile şi îmbătrînim. [illegible] în orice caz florile ştiu să îmbătrînească fiecare în felul ei. Tot ca oamenii. Unii oameni ştiu să îmbătrînească frumos. Alţii... Uite cum se ia omul cu vorba şi se răceşte cafeaua!"

Aparatul de radio se aprinde din nou, în ţară se anunţă ploi şi ceaţă dar în atelierul pictorului Adrian Podoleanu e [illegible] niştc, e cald, e bine şi nu ne [illegible] să plecăm dintre oamenii săi cu [illegible] de flori de toamnă prelungă şi tristă, [illegible] oameni cu mîna legată de pensulă [illegible] dreptul inimii.

Biblioteca modernă este un univers în continuă metamorfoză. Poate că nimeni nu şi-o mai închipuie naiv, ca un depozit de cărţi de unde cititorul împrumută o lucrare [illegible] [illegible] bineînţeles, s-o restituie la te[illegible] [illegible] tăzi, biblioteca nu mai aşteaptă vizitatorii să-i calce pragul şi s-o cunoască. Dimpotrivă, ea face primul pas spre cititori din [illegible] de a stăpîni [illegible] [illegible] palpitant cu viaţa, în năzuinţa de a fi în concordanţă cu epoca şi cu oamenii ei. Ea [illegible] de spiritualitate [illegible] sul unor mari mase de oameni însetaţi să descifreze tainele lumii prin intermediul cărţilor. Un astfel de centru cultural îl reprezintă fără îndoială şi Biblioteca judeţeană „Gheorghe Asachi" adăpostită în Palatul culturii din Iaşi. Cu un fond de carte de 400 000 volume, cu 6 000 de discuri, cu 7 000 cărţi poştale şi ilustrate, cu 1 000 de [illegible] diafilme şi 400 de casete [illegible] profilul clasic al unor instituţii de [illegible] gen şi caută să corespundă cît mai [illegible] dezvoltării multilaterale a [illegible] umane de astăzi. Cei 27 000 de [illegible] înscrişi în fişele sale au parcurs [illegible] 300 000 de cărţi anul acesta, atît la sediu cît şi la cele două filiale din oraş, dar, în acelaşi timp, mulţi dintre ei au participat la activităţile muzicale organizate [illegible] asistat la dezbateri pe teme ştiinţifice [illegible] fost martorii unor reviste lite[illegible] Directorul Constantin Gale[illegible] torii săi Liviu Moscovici, Doi[illegible] Elena Bodor, Anica Popovici, [illegible] suioc ne asigură că rolul [illegible] să rămînă primordial în civilizaţia noastră şi că înţelepciunea omenirii este fiinţată mai departe pe paginile milioanelor de cărţi tipărite pe întreaga planetă.

ADRIAN DOHOTARU

Casa Desoftel

Teiul lui Mihai Eminescu

SCENARIUL DE FILM

Idei — variante — necesități

Există încă, din păcate, la noi, o prejudecată — în bună parte alimentată de cronichetele de film ce constituie, în cea mai mare măsură, critica noastră cinematografică, pe de altă explicabilă prin faptul că marele public **nu are acces la** scenariile de film (este necesar, aici, să facem o distincție : în terminologia curent acceptată, ființează două tipuri de scenarii, cel „literar" — faza de la care se pornește producția unui film — și cel „regizoral", mai exact **decupajul** filmului și care aparține, în întregime, regizorului și nu altcuiva; în rîndurile de mai jos ne vom ocupa în mod EXCLUSIV de primul dintre acestea, adică **de scenariul de film propriu-zis**) ; prejudecata la care ne referim este următoarea : dacă un film a ieșit cît de cît valoros, regizorul este cel care are întreg meritul. Invers, dacă filmul este un rateu, scenaristul e cel ce poartă întreaga vină.

Dacă la ultimul festival al filmului pentru tineret de la Costinești am avut ocazia să auzim nenumărate voci din public slujind acest (greșit) punct de vedere, tot acolo am putut constata că, în genere, despre scenariu, despre autorii acestuia, despre importanța lui în cadrul deosebit al complexului proces artistic însemnînd nașterea unui nou film, despre toate astea se știau întristător de puține lucruri ; sau dacă se mai știa cîte ceva, cunoștințele rămîneau la suprafață.

Fenomenul este explicabil : **anonimatul** scenaristului de film (anonimatul **muncii** acestuia, și nu al persoanei), nu se poate compara cu prezența **vizuală** a actorilor, **auditivă** (a compozitorilor, prin **muzică**), **publică** (a regizorului, în cadrul echipei de filmare, sau chiar pe ecran) etc.

Și totuși, fără un scenariu, un film este, astăzi, de neconceput. Ăsta este un adevăr elementar, la fel cum e și acela că dacă situația cinematografiei naționale — și ne referim aici numai la filmul artistic de lung metraj — se înscrie într-o valoroasă ascendentă pe care sîntem datori a i-o pretinde (și pe care o poate avea, cele cîteva excepții — în bine — au demonstrat-o din plin !), o vină destul de însemnată o are și **starea scenariului de film**. Nu întîmplător, în ultimii ani, citiva dintre cei mai talentați și reprezentativi regizori ai noștri (Daneliuc, Pita, Malvina Urșianu, Tatos, Mărgineanu, Ada Pistiner ș.a.), au realizat și realizează în continuare filme după propriile lor scenarii.

Așadar, cîteva puncte de vedere despre starea scenariului :

CASA de FILME nr. 1 (interlocutor : **Maria Theodorescu**, directorul casei) : în planul de producție pe anul 1983 figurează 8 filme, mai bine spus 8 scenarii, al căror autori sînt (adăugînd încă cinci scenarii aflate în „rezervă") : Titus Popovici, Petre Sălcudeanu, Liviu Timbuș, Ioan Grigorescu, Mihai Stoian, Dan Pita, Angela Bocancea, Eugen Barbu, Amza Pellea, Sergiu Nicolaescu, Liviu Gheorghiu, Vintilă Corbul, Eugen Burada, George Macovescu, Vasilica Istrate — parte dintre ei fiind coautori.

„Așadar : prozatori, poeți, ziariști, actori, regizori — oameni aparținînd celor mai diverse profesii".

„Exact. Din păcate, la noi, profesiunea de „scenarist" nu există (cu cîteva excepții, Titus Popovici, de exemplu, a scris peste 30 de scenarii...!).

„Ce înțelegeți printr-un bun scenariu de film ?"

„Foarte pe scurt spus : că aibă conflict, personaje bine conturate, caractere, înfruntări de situații, **dialog** ! În paranteză fie spus, dialogul este unul dintre punctele cele mai slabe ale filmului românesc... ! Apoi ceea ce aș numi „vizualitatea povestirii", un bun scenarist trebuie să fie măcar un cît de cît prezumtiv regizor. Noi contăm pe un nucleu de profesioniști ai scenariului, dar nu e suficient. Facem o cinematografie cu comandă socială, ni se spune : „faceți un film despre mineri, sau despre „23 August" — cine să-l scrie ? ! Ar trebui studiată posibilitatea **formării** de scenariști, avînd un larg grup de astfel de oameni — la care să conteze în primul rînd scriitura, calitatea cinematografică a textului — nu am mai avea probleme, cel puțin în demararea producției unui film. Dar așa ? !... Se apelează, în genere, la un scriitor ; dar în cele mai multe cazuri, un scriitor, chiar un foarte bun scriitor, îmi aduce, **prozã**, nu scenariu !... Există apoi niște situații speciale... !"

„Care ar fi acestea ?"

„Una, și ca să revin : dialogurile. Există la noi părerea că dacă unui scriitor care a scris un scenariu, **altcineva** îi scrie dialogurile, cei dintîi ar fi compromiși. Aici n-a mai fost regizorul de vină — sau dacă da, vina lui constă doar în aceea că a admis să facă acel scenariu ! — principalul vinovat fiind autorul scenariului, care a refuzat să colaboreze, să „dialogheze" cu un dialoghist... O situație asemănătoare se petrece cu gag-urile, care, de asemenea, ar trebui scrise tot de profesioniști.

„Să revenim la... scenariile noastre !"

„Deși există un cenaclu al scenariștilor, care se întrunește din două în două săptămîni, se resimte, aici, lipsa de participare a scriitorilor tineri, și nu numai a scriitorilor, dar a tinerilor în general. Poate că o publicație de profil („Luceafărul", „Scînteia tineretului" prin „Supliment" sau etc.), împreună cu casele de filme, ar putea iniția și patrona o acțiune periodică cu tinerii atît în sensul creației de scenarii propriu-zise, cît și al culturii cinematografice în genere. Și încă : de ce nu se publică scenariile de valoare, atît din cinematografia internațională, cît și din cea națională ? ! De ce nu publicăm scenariile unor Jean Georgescu, Ciulei, Victor Iliu ș.a. ? Un adevărat profesionalism fără cultură cinematografică este de neconceput ! Apoi noi, producătorii...

„Vă întrerup o clipă : acum cîteva zile, discutînd subiectul acesta al scenariilor, cu regizoarea **Ada Pistiner**, a venit vorba de acele prea mult încă, obositoare și derutante etape de aprobări prin care trece un subiect, pînă la intrarea sa în producție. „Dacă tot există aceste aprobări, reluări, variante, modificări — de ce nu sînt folosite măcar în stoparea mediocrității ? !. Avea dreptate ?

„Avea perfectă dreptate, și în asta constă și una din vinile sau slăbiciunile noastre, ale producătorilor : facem mult prea puțin în ceea ce privește **stoparea mediocrității** ! Dacă, de pildă, în ceea ce privește situația regizorilor, Comisia cinematografiei de pe lîngă C.C.E.S., acordînd unui regizor nota 4 pentru un film, acesta nemaiavînd dreptul să facă filme timp de trei ani, a creat un precedent de eliminare valorică, soarta scenariilor deficitare rămîne în atenția producătorilor. Este de datoria acestora — **și în aceeași măsură, a criticii noastre cinematografice** ! — **să manifeste o maximă exigență** în ceea ce privește **calitatea** scenariului, lăsînd de o parte orice fel de interese sau „amiciții" personale. Este trist faptul că am ajuns în situația în care un regizor a demonstrat — și asta nu printr-un film-două, ci uneori prin șase-șapte ! — că este inapt acestei meserii, să lucreze mai departe ! Cinematografia nu este o sinecură, iar aspectul este cu atît mai grav cu cît, în anumite ocazii, scenariile pe care au operat nu erau dintre cele mai slabe. Poate și pentru asta eu unul sînt **pentru** formarea cuplului scenarist-regizor încă de la început, este o verificare și totodată o cunoaștere reciprocă care ne poate scuti de multe surprize.

„Despre scenariul comediei cinematografice... ? !"

„Nimic vesel... ! Ba, din contră ! Avem în actualul portofoliu pe 1983 cîte ceva interesant, să vedem ce va ieși... Din păcate, la noi comedia cinematografică a fost practicată mai ales pe comicul de cuvinte — și puțin, aproape deloc, pe cel **de situații** ! Or, marea cinematografie mondială a demonstrat cu prisosință că tocmai comicul de situații este seva rîsului în film !"

„S-au organizat și se mai organizează diferite concursuri de scenarii — au dus ele la vreun rezultat ?"

„Ideea concursurilor de scenarii este extrem de binevenită, ar trebui însă popularizată așa cum se cuvine, și nu numai prin simple anunțuri la ziar. O popularizare susținută ar duce apoi și la o atragere mai masivă a autorilor profesioniști. Pînă acum, deși modeste, rezultatele sînt promițătoare, eu aș remarca însă un alt aspect : cred că din aceste concursuri ar trebui reținute nu numai acele posibile scenarii valoroase **finite**, ci și idei, teme, subiecte, schițe de conflict etc., care, valoroase în sine, și transmise, spre lucru, acelorași profesioniști ai scrisului cinematografic, pot deveni scenarii împlinite, inedite, aducînd în plus prospețimea candorii inițialilor debutanți... dar revenim, iată, la acel „corp de scenariști" care să funcționeze pe lîngă casele de film, la precizarea unor drepturi de autor pe compartimente de creație scenaristică etc. !"

„Foarte bine că revenim, discuția noastră este deschisă, cineva poate că va auzi ! Și tocmai pentru că e vorba de o **astfel** de discuție, aș îndrăzni și eu o propunere : să se publice scenariile interesante (mă refer la cele ce urmează a intra în producție, sau la cele după care s-au realizat filmele respective) adică, așa cum filmele devin publice, și acele scenarii să devină publice, prin intermediul tiparului : pentru a da posibilitatea spectatorilor (și cititorilor noștri) să judece, să compare și — de ce nu ? ! — să se entuziasmeze ! Sînteți de acord cu o astfel de propunere ?"

„Sînt, și din toată inima !"

HORIA PĂTRAȘCU

În zorii noului sistem tehnologic :

Criza de energie

Existența și evoluția universului nostru rezultă dintr-un ansamblu infinit de prefaceri sau transformări ale unor **forme de energie** în altele. Pămîntul și întregul sistem solar nu sînt decît părți ale nesfîrșitului, ambițioase molecule de viață scufundate într-un ocean infinit de energie, în care fiecare ciocoi înseamnă fie venirea a ceva în ființă, fie întoarcerea a altceva în matca de origine — cîmpul fundamental.

În ciuda dimensiunilor infime ale Pămîntului și chiar ale sistemului planetar din care face parte, față de întinderea fără margini a Cosmosului, față de acele peste 16 miliarde de ani-lumină — frontiera cea mai de departe a Universului, de unde au plecat către noi unde de informații acum 16 miliarde de ani și pe care le recepționăm abia astăzi (în treacăt fie spus, de fapt încă nu știm ce este dincolo de acest orizont temporar și teniporal !) — lumea noastră, a oamenilor, asemenea unei minunate oaze într-un aspru deșert, face eforturi tot mai mari pentru a se dezvolta, aspirînd necontenit spre nivele tot mai înalte de cunoaștere, creație, viață și putință, mai căzînd, mai ridicîndu-se, mai vărsînd lacrimi sau izbucnind în hohote de rîs. Și asemenea unui copil răzgîiat, aceeași lume de oameni — aceeași cosmonavă Pămînt — plină de ambiții, uneori calmă și tandră, de îndată ce își vede una din „jucării" în pericol, începe să plîngă și să se jelească de parcă s-ar fi prăbușit cerul sau ar fi iminentă explozia Soarelui.

Vorbind simbolic, „jucăria" pentru care plînge astăzi copilul-omenire și asupra căreia ne vom opri în rîndurile ce urmează, poartă un nume familiar : **energie.**

De aproape un deceniu, națiunile lumii plîng după energie. În cîțiva ani, după falsa și gălăgioasa criză a petrolului, prețul unor purtători de energie primară — cărbune, petrol, gaze naturale, lemn, uraniu sau thoriu — a crescut de 4—5 ori, cutremurînd din temelii întreaga structură economică mondială și răsturnînd, în mod nemilos, toate prognozele optimiste — clădite, de fapt, pe premisele indoielnice — ale unor dezvoltări exponențiale sau fără limite. Dușul de gheață a determinat întreaga lume să-și amintească două principii uitate : întîi, că omenirea nu-și poate permite să facă orice în natură și, în al doilea rînd, sistemul tehnologic mondial a risipit, în mare parte, resursele energetice și materiale disponibile și că, deci, acesta nu mai corespunde pentru progresul real al societății omenești în viitor.

După cum se cunoaște, un rău nu vine niciodată singur, sau altfel spus, ceva mai riguros, toate fenomenele se înlănțuie în natură și societate, se leagă sinergic în ciorchine pentru a împlini obiectivele finalității lor. Nedorita și, într-un fel, neașteptata **criză a energiei** — îi vom spune, deocamdată, așa — a început să sufle cu îngheț peste economiile naționale, împreunîndu-și forțele sinergic cu — să-i spunem la fel — **criza materiilor prime**, aceste gemene venind parcă să amplifice efectele celorlalte aurori care supun astăzi la grea încercare firea și rezistența umană de pretutindeni.

Să ne punem, așadar, și noi, din capul locului, o întrebare simplă și firească : **este oare reală această așa-zisă criză a energiei ?** Oare acum, în anul 1982, pe pămînt, sub pămînt și deasupra pămîntului, luate împreună, e mai puțină energie decît acum cinci mii de ani ? Dacă Pămîntul, cu planetă, s-ar fi răcit cu un singur grad, pierzînd energie, clima, starea atmosferei și a hidrosferei terestre s-ar fi modificat atît de drastic încît consecințele ar fi fost cu totul imposibil de estimat. Din fericire, măsurătorile din ultimele secole ne arată că temperatura Pămîntului se menține, practic, în jurul aceleiași valori medii. Dealtfel, era de așteptat să fie așa, întrucît, pe de o parte, steaua noastră dătătoare de energie și stimulatoare de viață — Soarele — continuă să ne trimită, în mod gratuit, adică fără nici un fel de valută, mai multă energie decît pierde Pămîntul, neîncetat, prin radiație în Cosmos, iar, pe de altă parte, nu s-a dovedit încă a fi avut loc vreun furt extraterestru prin care celelalte lumi din Univers să ne fi golit de resurse energetice și de materii prime. Întrucît nici atmosfera nu și-a modificat curba valorilor medii de temperatură, **rezultă că planeta Pămînt a rămas în echilibru energetic cu spațiul cosmic înconjurător, iar rezervele primare de energie și materii prime sînt încă la dispoziția ei.** Totuși, ceva s-a petrecut, ceva care a schimbat complet datele inițiale de plecare în dezvoltarea tehnologică a lumii moderne, generînd spaimă și, în unele zone ale lumii, inclusiv în țările dezvoltate industrial, adevărate seisme economice și sociale. Să analizăm, deci, lucrurile de pe poziția acelora care resping, în mod categoric sfîrșitul dezvoltării umane și demonstrează, în chip deschis și rece, unde se află cauzele care au „îmbolnăvit" lumea noastră sub aspectul energiei și al materiilor prime și, mai ales, cum trebuie eliminați acești „factori patogeni" și însănătoșită starea de lucruri.

Apelînd la legile de bază ale structurii materiei și cîmpului, ajungem la două concluzii, cel puțin ciudate pentru cei care, pur și simplu, au fetișizat actuala foame de energie a civilizației omenești. Mai întîi, o lege fundamentală din fizică, pe deplin confirmată experimental, ne învață, de peste șapte decenii, că **în orice kilogram de substanță — oricare ar fi compoziția sau starea ei chimică — natura a înmagazinat o energie echivalentă cu 25 (ați citit bine, douăzeci și cinci !) miliarde kilowați-ore.** Aceasta ar însemna, tradusă pe înțelesul gospodinelor și al gospodarilor de toate felurile, că dacă am dispune de un sistem tehnologic capabil să extragă măcar 2% (da, doi la sută !) din energia stocată de cîmpul fundamental în orice substanță ce ne stă la îndemînă, întreaga energie necesară țării noastre, pe anul 1983, s-ar putea obține din numai... 500 (da, cinci sute) kilograme cărbune, să zicem inferior ! Nu este nici o greșeală, am verificat atent bilanțul : în 500 kilograme din orice cărbune (ca și în orice altă substanță), este înmagazinată o energie echivalentă cu 12 500 de miliarde de kilowatt-ore, iar doi la sută din această cantitate de energie reprezintă 250 miliarde kilowatt-ore, nivel suficient de acoperitor pentru întregul necesar energetic al țării noastre, fără să mai fie nevoie de vreo restricție la consumuri. Sistemul tehnologic actual este în măsură să extragă, din cele 500 kilograme de cărbune inferior, cel mult 4 000 de kilowatt-ore, adică de 3 miliarde de ori mai puțin decît cantitatea totală și reală de energie latentă conținută de cărbunele respectiv. Cu alte cuvinte, ceva mai tehnice, randamentul de conversie a energiei primare absolute (din orice combustibil cunoscut) este sub o miliardime ! Rezultă imediat că, dacă am crește randamentele actuale de extragere a energiei totale din purtătorii ei primari (lemn, cărbune, apă, petrol, uraniu etc.) de 60 de milioane de ori, abia am realiza acel 2% din rezervorul absolut ! Ce ar însemna oare civilizația actuală, dacă ar dispune de o asemenea tehnologie ? Ce i-ar mai trece atunci omenirii prin minte ? Și de ce s-ar mai plînge cînd nu i-ar lipsi energia și, implicit, nici materiile prime? În al doilea rînd, legile fizicii și măsurători recente ne arată că pînă și așa-zisul „vid cosmic", adică spațiul fără planete, stele și substanță organizată, este, de fapt, umplut cu energie — e drept, o energie încă nestructurată.

Atunci, de unde și de ce a apărut, ca din senin, povestea cu criza de energie ? Și ce fel de criză este cea pe care, în fond, o suportă acum omenirea întreagă ?

Să ne amintim de cauza principală care a determinat risipa de combustibili și de energie. Dar, înainte de a explicita lucrurile, nu putem rezista tentației de a relata cele văzute, cu ani în urmă, la o stînă de oi. Veniserăm acolo, în vizită, copiii baciului-șef (se vede că și acolo e nevoie de așa ceva). Cînd ne-am așezat la masă, nu mică ne-a fost mirarea, să vedem cum cei trei copii ciupeau mai întîi cîte o fărîmă dintr-un rotocol mare de brînză, după care restul (adică peste 99 la sută) îl aruncau cîinilor, sub privirile îngăduitoare ale baciului-șef. Cam la fel a procedat și omenirea cu resursele energetice utilizate pînă acum (lemn, hidrocarburi, uraniu), fără a avea un baci-șef. Sistemul energetic actual fiind bazat pe tehnologii care extrag energia, în principal, prin ardere (inclusiv extracția energiei nucleare se face în reactoarele comercializate, printr-un proces, în sine, extrem de risipitor) nu realizează altceva, cînd produce energie, decît să „zgîrie" moleculele sau atomii, să „ciupească" o fărîmă de energie iar restul, de peste 99,9999999 la sută, să-l transforme în deșeu (fum, zgură, cenușe, deșeuri radioactive etc.). Așadar, **sistemul tehnologic actual, de conversie a energiei latente în energie utilă, nu mai corespunde nici ca eficiență — randamente infime — și nici ca mijloc de utilizare a resurselor, întrucît le risipește și poluează mediul înconjurător, deteriorînd echilibrul vieții.**

Pentru exemplificare, să prezentăm două situații. La nivelul anilor 1970—1975, din totalul de energie primară extrasă și consumată, desigur, **prin tehnologiile existente** — aproximativ 3 miliarde de tone combustibil convențional pe an — Statele Unite ale Americii au utilizat doar 48%, restul de 52% fiind aruncat în mediul înconjurător. În aceeași perioadă, Europa Occidentală a consumat anual circa 3,5 miliarde tone combustibil convențional din care nu a utilizat decît 33%, restul aruncîndu-se sub formă de deșeuri.

Așadar, acesta este adevărul, dar, ceea ce e mult mai important, sub imboldul stării de criză, se întrevăd soluțiile salutul tehnologic și de civilizație. Avem convingerea fermă, că atunci cînd, de la înalta tribună a Congresului al XII-lea al partidului, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu sublinia, cu pregnanță, că **„în cincinalul viitor, un rol tot mai important revine științei — factor determinant al dezvoltării societății"**, avea în vedere, cu prioritate, ieșirea din rutină, renunțarea la importul de inteligență tehnică, abordarea cu curaj a unor direcții științifice și tehnologice de mare anvergură, pe măsura forței uriașe de creativitate a poporului român, a valorilor sale reale, pe măsura nevoilor sale intrinseci și firești de înălțare și afirmare umană plenară.

Dacă așa stau lucrurile, înseamnă că există și soluții, putem descreți frunțile și să punem în funcțiune, din plin, toate motoarele inteligenței creatoare. Așa spune și zicala populară, „nu există boală fără leac și nici doctori fără pacienți". Întrucît înțelegem ușor că, de fapt, **nu există o criză reală de energie — energie există pretutindeni în natură, în cantitate infinită — ci una pur tehnologică**, provenită din situația epuizării rezervelor cunoscute de hidrocarburi, ne așteptăm ca forța de creație a geniului uman să găsească sau poate să fi găsit soluțiile de tranziție, cît și pe cele de viitor. Să vedem acum căile posibile.

Dar despre acestea, în numărul următor al revistei.

ION MÂNZATU

Accente transilvane

Democrație literară

În perioada premergătoare Conferinței Naționale a partidului, în aceste săptămini asistăm la un amplu și fructuos schimb de experiență în toate domeniile vieții noastre sociale, economice și spirituale. Această dezbatere cu un caracter cu adevărat de masă, inițiată de Expunerea de o deosebită importanță rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Comunist Român, de la începutul lunii iunie a.c. a declanșat prin spiritul ei critic, afirmat cu consecvență, un atac frontal la adresa tuturor stărilor perimate, a oricăror denaturări sau abateri de la legile în vigoare, în interesul respectării și afirmării libere a **noului** revoluționar, a inițiativelor noi, a noii calități, a tuturor valorilor autentice.

Ca o consecință a expunerii rostită de secretarul general al partidului, întărirea și adîncirea democrației socialiste, noile deschideri ale gîndirii sociale, analiza mai realistă și totodată mai curajoasă a factorilor și legităților obiective care determină actualul stadiu de dezvoltare în care se află patria noastră au firesc și darul de a influența cît se poate de pozitiv viața noastră literară, orientarea ideatică și estetică a întregii creații spirituale din țara noastră, ca și activitatea de fiecare zi a redacțiilor literare și de cultură. Pe zi ce trece întîlnim din ce în ce mai multe indicii ale întăririi democrației literare, ale unui climat literar sănătos, ale responsabilității scriitoricești, conturării și adîncirii unei critici literare nepărtinitoare bazată cu adevărat pe valori reale.

Persistînd pe acest drum, trebuie să fim conștienți de faptul că realizările de excepție ale literaturii din România ultimilor ani, mai ales din perioada care a trecut de la cel de al IX-lea Congres al partidului (includ aici, firește, și literatura naționalității maghiare din țara noastră) precum și apariția masivă a tinerelor condeie pot avea pe viitor o continuitate normală, numai în cazul în care vom d[a] punct de suficientă forță lăuntrică, d[e] [a]utocritică de sine, înțelepciune și sensibilitate pentru a ne asuma și mai consecvent decît am făcut-o pînă acum credința fermă în toleranța estetică. Cu alte cuvinte: nu numai la nivel teoretic, prin declarații și mărturii frumos rostite sau scrise, ci în curentul viu, firesc (uneori contradictoriu alteori conflictual) al vieții noastre literare, în cursul ducerii la îndeplinire a sarcinilor de fiecare zi ale politicii și criticii literare, ale activității de presă și editură, al transpunerii în viață, fără preget, a tot ceea ce derivă din principiul toleranței estetice, definit în felul următor de secretarul general al partidului nostru în expunerea amintită: **„... în realizarea unei literaturi cu un înalt conținut educativ, trebuie să se manifeste puternic personalitatea și originalitatea fiecărui scriitor. Diversitatea de stiluri, de maniere artistice nu trebuie confundată niciodată cu atitudinea de îngăduință față de concepții sau mentalități străine idealurilor societății noastre socialiste".**

Să deschidem larg porțile în fața personalității și originalității tuturor oamenilor de litere! Da, să-i respectăm sincer pe toți aceia care creează valori adevărate, [a]r[t]istice cu adevărat autentice! A[m]plificarea și adîncirea dreptului la existență al tuturor tendințelor literare, gusturilor, stilurilor și modalităților de creație adînc înrădăcinate în sistemul de idealuri al socialismului — iată exigențele practicii de fiecare zi, ale climatului literar corespunzător ale receptivității estetice pe care trebuie să ne bazăm în adîncirea și pe mai departe a unității atît de diversei noastre literaturi.

În orice caz, nu zic că n-ar fi util dacă ne-am mai uita și prin preajma, nu mai departe de ograda noastră, prin forurile vieții literare din România și poate, înainte de toate, prin editurile și redacțiile revistelor noastre literare pentru a putea constata — în spiritul exigenței, al fermității de principii și sinceritășii care derivă din spiritul expunerii secretarului general al partidului nostru — unde, cît de mare și de ce natură sînt omisiunile, cum și în ce măsură au fost aplicate principiile toleranței estetice, cum și în ce măsură s-a asigurat afirmarea nestingherită a tuturor scriitorilor, a tuturor talentelor originale, stilurilor și modalităților de creație...

Știu din experiență că ar mai fi multe de corectat, întregit sau completat. Pornind de la zicala ca fiecare să-și vadă de ograda proprie, iată două, numai două exemple, respectiv lacune din domeniul literaturii maghiare din România: ce știu cititorii tineri de azi despre Nagy István,

Asztalos István, Horváth István, Szemler Ferenc, Szabédi László, Tomcsa Sándor? Avem atîția scriitori defuncți, încît înșirarea lor ar mai putea continua mult și bine. Editura Kriterion s-a achitat de sarcina care îi revenea editînd masiva serie a [s]criitorilor maghiari din România. Numai că această serie are nu știu cum darul de a aseza personalitățile de seamă ale literaturii maghiare din țara noastră într-un fel de muzeu, dacă nu chiar de mausoleu, ale căror porți nu par a fi asaltate de un număr prea mare de curioși. Remedii? Există destule, și îmi vin acum în minte doar două dintre multiplele soluții posibile: editarea unei serii accesibile de cărți de un format mic, de buzunar, menite să cuprindă o selectie reprezentativă din opera lui Nagy István, Asztalos István etc. Ar fi vorba de reunirea între coperțile aceluiași volum a celor mai reprezentative scrieri ale unui scriitor. Sau apariția în serie a unor monografii accesibile tuturor, bogate în ilustrații și material documentar. Iată doar două soluții care se impun aproape de la sine.

A doua omisiune pe care merită s-o punem în discuție vizează dispariția „de pe orbită" a unor scriitori în vîrstă, foarte apreciați, care au întregit literatura noastră cu o serie întreagă de opere perene. Cum se poate explica, de pildă, faptul că una din nestematele epicii maghiare din România, romanul **Comoara Kristofilor** de Kovacs Gyorgy — ale cărui exemplare zac ferfeniță în bibliotecile noastre publice — n-a fost retipărit niciodată. Știm oare atît de bine în domeniul epicii, al romanelor accesibile și foarte îndrăgite de către cititori încît să ne permitem să uităm atît de ușor o asemenea capodoperă? Să însemne oare această apreciere estetică justă, democratică, respect[ul] pe care îl datorăm tuturor personalităților, tuturor talentelor indiferent de sfera de interes a gustului pe care ele o reprezintă?

Vom încerca să punctăm aici punct acestei înșiruiri. Important este să medităm asupra modalităților de principiu, practice, care ar putea duce la rezolvarea situației. Să luptăm cu toate armele care ne stau la îndemînă pentru coalizarea tuturor valorilor literaturii noastre, pentru respectul pe care-l datorăm tuturor talentelor autentice, în interesul conservării valorilor, al apariției unor noi talente, al împlinirii exigențelor noii calități în viața spirituală din România, în interesul viitorului întregii noastre bresle scriitoricești.

Acestea sînt liniile de forță, exigențele cuprinse în expunerea secretarului general al partidului, modalitățile de lucru ale practicii noastre literare și redacționale pe care trebuie să le urmăm și în viitor, fără compromisuri, debarasîndu-ne de neprincipialele pasiuni sectare, extirpînd din [r]ădăcini orice răfuieli sau stratificări de [o]rdin [p]ersonal, în interesul împlinirii democratice a tuturor valorilor noastre estetice: **„Nu imitația, nu uniformizarea — spunea secretarul general al partidului — ci diversitatea, redarea specificului propriu al fiecărui popor înseamnă adevărata creație artistică și literară".**

Să continuăm, prin urmare, să luptăm și pe mai departe pentru democrația literară socialistă, garanția dezvoltării libere a tuturor personalităților literare, a diversității de stiluri și modalități de [c]reație, pentru a întări continuu această literatură de creație care contribuie la adîncirea democrației, a responsabilității și [a] [c]onștiinței scriitoricești pe care aceasta le [i]mplică; pentru asigurarea unui spațiu [l]arg și plenar afirmării noului, inițiativei curajoase, de pionierat din gîndirea [n]oastră, revoluționar-estetică; pentru a ne [l]ibera grabnic și mai consecvent de unele [r]ămășițe estetice și prejudecăți transformate în dogme care ne împiedică mersul înainte; pentru a reda cît mai precis specificul național al fiecăruia dintre noi; pentru a ne afirma și mai ferm decît am făcut-o pînă acum opoziția față de orice extremism și exclusivism estetic, pentru a avea o încredere sporită în tineri, pentru a ne asuma de pe pozițiile toleranței estetice experimentele tinerelor condeie care apar în literatură.

Depinde de noi, numai de noi ca prin organizarea vieții noastre literare la nivelul maxim al posibilităților existente să ajungem cît mai repede în situația de a da cititorilor ceea ce partidul așteaptă cu [m]ulțumire îndreptățire din partea noastră, și ceea ce noi înșine, scriitori, redactori, colaboratori ai unor publicații literare și de cultură dorim din adîncul sufletului nostru: numere de revistă atractive, incitante și o literatură mai bună, mai frumoasă în originalitatea, patriotismul și umanismul ei.

HAJDU GYÖZÖ

Coman Șova

Steaua de aur

Nu întotdeauna dacă te fluieră cineva
Trebuie să stai
Nici atunci cînd îți spune pe nume
Ciți Gheorghe nu sînt
Nu răspunde nerăbdător la chemări
Și gîdele te poate striga
Sau întîmplările unui cutremur
Amăgirea unei priviri
(Un tort glase otrăvit)
Să nu-ți pese de dulciuri și priviri
Capcane pentru băieții creduli
Nu întotdeauna trebuie să stai
La culoarea semaforului
Mai ales cînd ești pieton
Și e ora înaintată
Lasă-i să alerge după tine
Să te injure că nu te-au putut prinde
Zborul în linie dreaptă
E o țintă bună pentru vînători
Fă slalom
Dispari în norii de zăpadă
Poartă un fulgarin cu patru fețe
O șapcă de liceu în buzunar
Dar mai ales
Poartă libertatea
La tine
Cum poartă cerbii steaua lor de aur
În frunte

Taină

Eu vreau să știu
Ce se întîmplă între frunză și lumină
Ce meșterese în taină ele între ele
Pentru a ne da lemnul de santal

În exclusivitate pentru noi

S-a produs o bombă
În exclusivitate pentru noi
Pentru viețile noastre
Nu se atinge de lucruri
De fabrici de magazine de bănci
De statui de cartiere
De nici un lucru nu se atinge
E numai pentru noi
În exclusivitate
Noi ne înălțăm la ceruri
Cu pisicile și canișii noștri cu tot
Restul rămîne intact
Noi ne retragem pentru a îngroșa
Norul străveziu de fantome
De deasupra și de dedesubtul lumii
Restul rămîne intact
În case în uzine în cartiere
În toate lucrurile noastre
Se vor instala niște guzgani metalici
Programați să roadă tot
Pînă la temelii
Și temeliile

Desene de SABIN ȘTEFĂNUȚĂ

Rafael Alberti și România

Opera unui mare poet al lumii, [a]șa cum este Rafael Alberti, în al optzecelea an al unei existențe înnobilate de vis și lupte de amărăciune și triumf, cristalizată inexorabil într-o imagine sintetică, într-un ansamblu de adevăruri definitive pe care iubitorii de frumos și doritorii de a spori umanitatea din om le așteaptă mai mult decît oricînd. Identitatea creatorului cu irradiație universală trebuie cunoscută nu numai în profunzimea constantelor sale artistice, ci și în felul său omenesc de a fi și deveni, căruia sîntem datori să-i păstrăm, în limitele revelației, întreaga culoare și prospețime a vieții.

Să ne întrebăm deci, cu prilejul acestei biruitoare aniversări, cine este **poetul** Rafael Alberti și cum sînt chipul, dorurile și tristețile **omului** care străbate, cu ele, existența.

Cu argumente arătate pe larg în altă parte*), cred că în esență Rafael este un căutător, un peregrin al plenitudinii, în patru forme pe cît de tulburătoare în clipă, pe atît de trainice în timp. A pornit de la inocența exuberantă, grațioasă, dezinvoltă, luminoasă a copilăriei și adolescenței petrecute la Cádiz, pe țărmul unor ape marine a căror splendoare albastră, o dată pătrunsă în ochi, rămîne pentru totdeauna, cum mărturisește poetul în amintirile sale **La arboleda perdida** (Crîngul pierdut). Prima sa carte de poeme, intitulată **Marinero en tierra** (Marinar pe pămînt), care îi aduce premiul național de literatură, exprimă cu zglobie și fermecătoare tinerețe lumina intactă a acestei inocențe — forma edenică a plenitudinii.

S-ar părea că anii deplinei tinereți, care au coincis cu războiul civil dintre 1936—1939, au impus poetului elemente violent anti-apăradisiace: amenințarea și coborîrea țării de fascisti, apărarea eroica a poporului spaniol la care Rafael [A]lberti a parte cu întreaga lui putere de a[r]mă, sub bombardamente și ruine. **El clavel y la espada,** garoafa însîngerată și sabia apărătoare a dreptății muncitorești. În fond, era tot peregrinul căutător al plenitudinii, dar de astă dată întruchipată în demnitate și vitejie. Cu titlul sugestiv [a]l [u]nei culegeri de poezii din această perioadă poetul coboară în stradă — **El poeta en la calle.**

[În] anii războiului republicane și exilul [d]e [p]este 38 de ani, i-au adus lui Rafael Alberti sporirea dragostei, [a]tît de patriotice, spre [p]oporul [s]ău, cît și cîntece de [d]ragoste, cărora le-a dat [f]orme [n]emaiîntîlnite, cum [a]ș[t]ept[ă] [c]ititorii [d]e [p]oezie [d]in [R]omânia și [p]oezia [u]niversală. **Retornos** exprimă, cu toate virtuțile poeticului a toamnei, această [t]ransformare în plenitudinea [f]ăcută acum din amintire și recrearea trecutului, dar și din speranța zorilor viitoare.

În sfîrșit, peregrinul Rafael Alberti a ajuns la locul dorit toată viața: la plenitudinea îmbrățișării întregii omeniri, în supremele ei valori (de aci poemele dedicate picturii universale), dar și la bucuria revenirii unanim sărbătorită a poetului în patrie.

Un peregrin al plenitudinii care a folosit cu strălucire și irezistibil farmec, toate modalitățile lirice, de la versul sprintar și luminos al începuturilor, trecînd prin acordurile ample ale poeziei angajate, cînd gravă cînd incisivă, pînă la suverana stăpînire a verbului liric, fie că acesta se referă la Picasso, la viața neștiută a statuilor sau la durerea morții lui Neruda.

Cei care au urmărit pe Rafael Alberti în cursul călătoriilor sale prin România, cei care au cunoscut și simțit nesfîrșita lui dragoste pentru geniul poporului român și pentru darurile scriitorilor nostri, așa cum o dovedesc traducerile sale de **Doine și balade populare române,** precum și tălmăcirile din Eminescu și Arghezi, toți aceștia, împreună cu admiratorii de pretutindeni ai creației albertine, îi aduc astăzi prinos de gratitudine concretizat într-o definiție caldă ca inima lor și gravă ca destinul tuturora: Rafael Alberti poet al primăverii [o]a[m]enilor, al dimineților care cîntă.

Omagiul acesta plăsmuit în spațiul nostru carpato-dano-pontic pe care știu și știm că Rafael Alberti îl iubește [c]a Spania și Andaluzia natală, [s]e [a]sociază cu evocarea unor momente [d]e [v]ie[ț]uire și emoționante din [v]ersurile sale românești. Desigur evocarea [u]nor [m]omente [d]e [v]ie[ț]uire nu pot să ocolească accentul personal. [E]ste [c]unoscut [p]rie[t]enia [l]ui Asfel, îl văd salutat la [s]osirea din București [d]e [c]ătre [p]oetul [c]are [i]-a [c]ăzut [i]ubit [c]apa [i]sa [p]oetică [d]e [p]rimă [v]ibrație: Poezia — în spațiul [d]e [l]ă, firește — începe cu un [d]ialog [c]u [B]uenos [A]ires, [c]u [m]ărturisirea [d]e [a]dînc [r]espect [a]șternută [p]e [h]îrtie

Polemici cordiale

Cursa

Discurs imaginar al lui Machiavelli la o cursă de automobile

Ideile mele, domnilor, sînt puse uneori în aplicare în lumea de azi fără ca numele meu să mai fie citat. Poate nu mai sînt nici citit. Unii au ajuns, probabil, la aceleași concluzii cu mine fără să mă citească. E interesant, nu ? Aceasta zic și eu eternitate. Să-ți dea dreptate indivizi care habar n-au de tine.

Dar mi-am zis că nu strică să mă auziți chiar pe mine înainte de a pleca în cursă. Nu de alta, dar în cazul că numele meu vă spune ceva e bine să vă lămuriți. Ar fi păcat să fiu răstălmăcit sau înțeles rudimentar, pentru că aplicarea ideilor mele, domnilor, cere o anume subtilitate. Altfel n-ar face decît să le compromită, cum s-a și întîmplat uneori. Din fericire pentru mine nu iremediabil.

De aceea aș vrea să vă spun cîteva lucruri înainte de start. Poate vă vor fi de folos.

În primul rînd, e bine să știți că, așa cum am mai spus-o, nimic nu e cum pare. Cursa asta pare o simplă cursă, nu-i așa ? Ei bine, domnilor, vă înșelați. Cursa asta nu e o simplă cursă, ci e „viața". Și vreți s-o cîștigați, desigur. Cine nu vrea ? Cine trăiește pentru a fi un învins ? Dar, din păcate, oamenii nu știu cum să se comporte într-o astfel de cursă pentru a o cîștiga.

Cei mai mulți își închipuie că totul depinde de norocul de a avea o mașină bună, care să nu se strice, și de piciorul care apasă pe accelerator. Alții, ceva mai subtili, zic că totul depinde de talent, de calitățile concurenților. Într-un cuvînt, de valoarea lor. Unii merg mai departe. Pretind că nici mașina, nici talentul nu sînt hotărîtoare. Ceea ce contează este curajul de a te folosi de ele, de a nu te teme de nici un obstacol de-a lungul cursei. Și, în sfîrșit, cei mai sobri sînt de părere că încă mai trebuie ceva. O lungă, minuțioasă și deplină pregătire a cursei. Altfel, orice efort e în zadar.

Toate astea, veți zice, le-am auzit de o mie de ori. Unde e noutatea ? Aveți răbdare, vă rog. Nu v-am avertizat că nimic nu e cum pare ? Trebuia să vă fac să pricepeți că prezența dumneavoastră la start, voința de a cîștiga cursa și antrenamentele pe care le-ați făcut nu constituie decît o condiție preliminară. Dacă nu ești în cursă, n-ai nici o șansă. Tot așa cum morții nu pot participa la împărțirea darurilor vieții. Dar nu ajunge să fii viu și să vrei să cîștigi. Și dacă n-ați observat pînă acum, vă atrag atenția că lumea e plină de naivi și de concurenți mediocri. Ei își închipuie fie că trebuie să alergi cît mai repede tu, fără să te uiți nici în dreapta, nici în stînga, pe culoarul tău, fie că, uneori, trebuie să te așezi de-a curmezișul ca să nu poată trece nimeni. Asta fac numai proștii. Cei abili folosesc, după situație, procedee mai evoluate.

De pildă, trebuie să-ți supraveghezi adversarii pentru a ști care e mai bun și, la momentul oportun, să-i scoți din cursă. Căci într-o asemenea cursă toți aveți, evident, același scop : să cîștigați trofeul. Vă pot deosebi numai mijloacele. Și tocmai mijloacele vor hotărî în cele din urmă pe învingător.

Așadar, nu priviți doar în față, la traseu, spre linia de sosire. Fiți cu ochii în patru mai ales la cei din jur. Uneori, a-ți jena adversarul cînd vrea s-o ia înainte e mai important decît curajul de a intra în curbă în mare viteză. Viața nu-i un joc, domnilor. Un ghiont dat la timp, un surîs arborat cînd trebuie, o șoaptă plasată la momentul oportun, o murdărie făcută tocmai cînd era nevoie de ea, pot face în viață minuni. Aici, tot așa, mijloacele adecvate te pot plasa direct în fruntea plutonului, chiar dacă ai mai puțin antrenament decît alții și n-ai alte calități. Totul e să participi la cursă și să n-ai probleme de caracter. Să nu-ți faci scrupule. Să-l arunci în șanț pe altul care te jenează, care îți închide culoarul, atunci cînd nu te observă nimeni sau chiar în văzul tuturor dacă poți da impresia că nenorocirea s-a produs dintr-un regretabil accident sau din impetuozitatea ta.

Așa e într-o cursă. Mai scurtezi la viraje, mai faci un semn de amenințare către altul care nu vrea să-ți cedeze culoarul, fiind atent, în același timp, să nu lași pe nimeni să se strecoare pe lîngă tine. E mai curajos ? Cu atît mai mult trebuie împiedicat. Și, uneori, cu știința nu se glumește. Nu e de ajuns să le tăiați calea la viraje. Dacă se încăpățînează și nu se cuminț esc, trebuie, într-un moment potrivit, tamponați ca din întîmplare și proiectați în șanț. Dacă vreunul va fi accidentat grav, nu vă faceți remușcări. Asta e viața, domnilor. În viață, dacă te-ai hotărît să trădezi ceva, trebuie să ajungi să trădezi totul. Altfel, compromisul se va răzbuna. Și nu vei fi iertat de nimeni. Nici de cei pe care i-ai trădat în parte, nici de cei pe care nu i-ai egalat în trădări. Calea de mijloc nu duce de obicei decît în pustiu sau la spînzurătoare. Iar într-o cursă duce la eșec.

Țineți minte, prin urmare, că a lovi pe altul e unica metodă sigură de a te proteja pe tine. Și că nu poți ajunge primul dacă nu-i împiedici pe ceilalți să facă ei asta. Cine e mai abil învinge.

Și acum, domnilor, aliniați-vă la start.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Ion Pillat

Aflu, cu o încîntată și legitimă satisfacție, că la Editura Eminescu se găsește gata întocmit, ca să ia calea tiparniței, un prim volum din opera poetică a lui Ion Pillat — căruia îi vor urma și altele — îngrijit de Cornelia Pillat, soția lui Dinu, unicul și îndrăgitul copil al poetului, stins din viață prematur, ca dealtfel și părinții săi. (Ion Pillat se născuse în 1891 și decedează la 54 de ani, în 1945, iar fiul lui, care venise pe lume în 1921, își sfîrșește socotelile terestre — printr-o tulburătoare simetrie de destin — în 1975, exact la aceeași vîrstă.)

Volumul — mi se spune — se deschide cu o sensibilă, sfîrguincioasă și avizată prefață datorată lui Adrian Anghelescu, și faptul în sine nu va surprinde pe nimeni, fiindcă-l știm din precedentele și valoroasele lucrări ce ni le-a dat, cîtă pondere, cîtă constanță și meticuloasă seriozitate îl stăpînește și cîtă rigoare și cinste intelectuală pune în ceea ce își asumă responsabilitatea să înfăptuiască. Și, recepind bucuroasa veste, vechi amintiri se insuflețesc din lunga lor dormitare.

Am avut cu Ion Pillat statornice și cordiale relații de amiciție, întinse pe aproape două decenii, cu toată diferența de ani care ne separa și cu toată distanța efectivă dintre noi — el împlinit și consacrat, eu la începuturile mele profesionale — fără ca vreodată să le simt și fără ca raporturile noastre să fi fost umbrite ori stinjenite de-un gest nepotrivit sau, măcar o singură dată, de un cuvînt deplasat.

Era, în economia lui psihomintală, absolut exemplar construit : blînd și bun, comprehensiv și ajutător, fără înfatuări și orgolii, străin cu desăvîrșire de cele două veninoase ciuperci, atît de frecvente speciei umane, — invidia și ura —, pe care le considera scaieții vieții ; și n-am reușit, cu slabele mele resurse de apreciere, niciodată să mă sustrag dilemei dacă el, ca om, nu trebuie așezat cumva peste remarcabilul poet, peste suculentul eseist și peste excepționalul traducător — iau această unitate de măsură, care e mai apropiată cunoștințelor generale — sau să nu fie pus, de către cea mai severă și părtinitoare analiză, măcar la aceeași înălțime. Oricum, configurat exclusiv din lectură, nu numai că nu dezamăgea, dar în contact cu el, imaginea lui sporea în dimensiuni. Ilustrez afirmația că, fără inițiativa și sorîjinul lui Ion Pillat, care a înlesnit, în 1916, debutul editorial al lui Bacovia, cu volumul **Plumb**, s-ar fi putut întîmpla să nu-l mai fi avut niciodată.

Un poet tînăr și înimos întindea mîna, dezinteresat și **omenește**, unuia din aceeași tagmă, mai vîrstnic, mai nefericit și mai neajutorat decît el și asta îl va defini integral în reacțiile, organicitatea și comportamentul lui și poate că, avînd în vedere evoluția moravurilor, să fie și o sugestie etico-estetică, pentru reconfortante și salubre meditații de breaslă. Și, în aceeași ordine de idei, a concepțiilor și stilului care-l conduceau, să-mi fie permis să transcriu dedicația pe care mi-o face în 1928 — cînd nu aveam încă 20 de ani — pe frumosul volum de poeme **Limpezimi**, scos la „Scrisul Românesc" din Craiova : **„Amicului Kalustian, altimul meu volum, cu multă dragoste și prietenie. Ion Pillat".**

Nu-l mai înfățișez, cu bogata sa bibliografie, care cred că e îndeajuns de cunoscută, ci mă voi mărgini să povestesc una din numeroasele noastre întîlniri. Era după declanșarea celui de al doilea război mondial și halucinatul Hitler, întărit cu pacte și alianțe, se vedea, în delirurile lui de grandoare, supunînd lumea. Unele țări erau cotropite, altele pur și simplu desființate de pe hărți. Și sub politica de dictat și de ultimatum pe care o practica în vederea unei „noi ordini", teritorii naționale întregi erau dezmembrate și anexate de el și de acoliții lui. Măsurile dementei au făcut să sîngereze din nou inima neamului, într-o mereu măsteră și viscolită Istorie, care nu ne-a ocolit și nu ne-a cruțat.

M-am dus să-l văd, în circumstanțele de atunci, și l-am găsit pe Ion Pillat înnegrit de amărăciune.

Ion Simionescu ți ceruse o poezie pentru „Calendarul gospodarilor", de a cărui apariție se îngrijea. Era un sonet pe care-l scrisese în noaptea aceea, pe care mi l-a citit și care, emoționîndu-mă, l-am rugat să-l copieze și pentru mine. Gentil ca întotdeauna, s-a executat. Nu știu dacă ei s-a publicat sau nu în „Calendarul gospodarilor" ori în altă parte. Poate. Și nu am timpul necesar, acum cînd scriu, să verific. Dar el există, caligrafiat de mîna lui Ion Pillat, în arhiva mea și, în încheiere, îl redau aici întocmai :

CREDINȚA

Nu vreau să plîngi pămîntul ce
în luptă
N-ai știut să-l ții cu moartea.
nici părtaș
Să chemi din Putna legendar arcaș
La bocet mulerese cu fața supță.
Ci te înalț, privind moșia ruptă,
Păstor proptit pe armă de ostaș.
Vezi sat cu sat, oraș după oraș,
Din turma ta dușmanul cum
se-nfruptă.
Nu rob plecat sub jug și sub căluțe,
Preș bucuros că zile i-au rămas.
Nici funerară urnă cu cenușe.
Plugarule ce ieși după furtună,
Te vreau tăcut și dîrz, cu sigur pas
Trăgînd sub cer o brazdă ce adună.

L. KALUSTIAN

Iubirea de frumos

Arhitectura tradițională

Constantin Joja, restauratorul Hanului lui Manuc, autorul cărții „Sensuri și valori regăsite" publicată prin ajutorul acordat de revista „Flacăra" mă roagă să-i mijlocesc prin această revistă tipărirea unui text asupra arhitecturii românești de astăzi, articol polemic în parte dar documentat și sincer care sînt sigur numai bine poate declanșa.

Constantin Joja om de știință în profesie a colindat țara în lung și în lat cunoaște toate vetrele de arhitectură românească toate satele pot spune aproape toate casele din țară care vin din tradiție dar nu numai din România ci toată lumea balcanică pînă în Creta și Asia Mică toată arta vechii Tracii dar și arta în lemn a vechilor japonezi precum și arhitectura clasică europeană.

Este un comparatist nepereche și cu atît mai prețioase sînt mărturiile lui asupra valorii artei românești în lemn și lumină ca urmare a acelui dialog profund stabilit între om și natură din pridvorul casei ca spațiu locuit în vederea dobîndirii unei Patrii.

Cea de-a doua carte a sa „Actualitatea tradiției arhitecturale românești" predată Editurii tehnice de o mare valoare sperăm să-și afle lectorii prieteni pentru a vedea lumina tiparului cît mai curînd.

Nu avem mulți specialiști în arhitectura românească de rangul lui Constantin Joja : să ne folosim de știința lui de valoare europeană cît vreme nu este prea tîrziu. Mai ales arhitecții tineri trebuie să se socoată ucenicind mereu în preajma celor ce și-au închinat viața valorilor eterne ale Patriei, cum a făcut-o savantul Constantin Joja.

IOAN ALEXANDRU

Ce profețim, ce profesăm

Reîntîlnire cu Nicuță...

...TĂNASE, desigur, cum dintr-o „repede ochire" înțelege oricine, tînăr sau vîrstnic, căci dacă e să facem un test al cunoașterii ultimelor decenii de literatură autorul citat a fost la timpul lui un mare răsfățat al publicului, de la cititorul de gazetă la pușlul care a prenumărat printre primele sale lecturi „M-am făcut băiat mare".

„Derbedel", „Am fugit de-acasă" și cîte și mai cîte cărți fascinante prin subiectele lor familiare cititorului, prin umorul său viu, acroșant, prin limba plină de dezinvoltură în care erau scrise. Nu mă hazardez cred dacă afirm că dacă mai întrunea două-trei elemente de fond ale marii literaturi, Nicuță Tănase putea să fie, dacă nu și este în unele domenii, un maestru al verbului românesc.

Oricum, pînă una-alta mi-a fost dat nu numai mie să-l văd urmărit pe zeci și zeci de kilometri, cu portbagajele burdușite de bunătăți, de către foști eroi ai foiletoanelor sale din „Scînteia" numai să aibă fericirea de a ciocni un pahar de vin cu omul care cu atîta spirit le-a atras atenția asupra vreunei metehne.

Dar nu despre „moristul", cum se autonersifla într-o proză, aș vrea să stărui în această consemnare, ci despre scriitorul care în condițiile vitrege prin care a trecut din pricina unor accidente aproape mortale avea toate motivele „oana chiar să o fi rupt". Cu o voință eroică însă, sprijinit tot timpul de tovarășa sa de viață Zoica, pe care o vreme n-a recunoscut-o sănătămîni de zile, după alte săptămîni de comă, Nicuță Tănase nu numai că a supraviețuit unor încercări atroce care pe multe ființe le-ar fi exterminat din prima clipă (mă abțin să transcriu aici toate înfiorătoarele diagnostice) dar treptat, pe baza unor eforturi supranaturale, el a redevenit scriitorul polivalent pe care-l știm, una dintre cărțile scrise recent, pesemne ultima, rezervîndu-mi plăcerea de a o citi în manuscris spre a alege un fragment pentru publicația la care lu-

Se cheamă această carte, parafrazînd titlul lui de debut „M-am făcut... tată mare" — pagini dintr-un jurnal. Cu aplombul lui veșnic impurător, cu vivacitatea atotputernică, Nicuță n-are nici acum alura unui tată mare, deși e „pensionar" de tip nou, cum îi place să glumească.

De fapt, nepotica lui ajunsă acum prin clasa a III-a e pretextul prozei citate mai sus, copilița recunoscătoare nefăcînd altceva decît, sub motivul unei vizite la bunicii atît de dragi, să vină în ajutorul, cu puterile ei, tatălui mare avînd de parcurs o chinuitoare convalescență. Drept pentru care dimineață de dimineață vrea să se convingă că pietrele adăugate pe o bancă, prin care tatăl său mare își consemnează turele făcute printr-un parc, sînt nu numai reale dar și plăcute sub ochii unei asistențe atît de drăgăstoase. Zeci de povești, printre care și cea atît de pură a dragostei părinților fetei, conferă unor asemenea momente un lirism care, după părerea mea, l-a caracterizat totdeauna pe Nicuță Tănase, acest autor de o juvenilitate cuceritoare în viziune și scris dar atît de pătrunzător și matur în observațiile sale și ale eroilor săi asupra vieții. Nu mai e vorba aici de aventurile fugii de acasă sau din mediile lumpene, să mă ierte pentru această sinceritate, pentru evadarea plină de curaj, superioară ca mod de a aborda datoria față de viață, din acel spațiu al morții care părea că-l asediază definitiv.

L-am reîntîlnit de curînd în apartamentul său din Olga Bancic, unde pesemne a rămas, fizic vorbind, țintuit, cu scurte evadări de cîteva sute de metri, mai mult decît în vreo 2—3 decenii cît a alergat ca reporter și foiletonist trimis al „Scînteii" și al revistei „Urzica". Fiindcă adevărul este că pînă în urmă cu vreun deceniu Nicuță putea fi mai repede întîlnit pe urmele vreunui reportaj sau foileton decît în redacție sau acasă, încît nu mă mirâ deloc că într-o seară, la Cluj-Napoca, urcînd într-un taxi a spus cu siguranță : „Pe Olga Bancic !" Numai că ducîndu-l pe strada respectivă la numărul indicat, a constatat că totul coincidea, cu excepția orașului în care călătorea.

Dar nici eu, nici Nicuță nu sîntem la vîrsta memoriilor pentru a evoca peregrinările noastre literare din Sighetu Marmației și Oaș la Ceacu, Slobozia sau Călărași. Dar cît aș fi tentat să relatez povasurile din Insurăței Brăilei sau Vidra Vrancei. Și cum aș putea uita Hunedoara, Valea Jiului sau alte zone din țară care-l revendică pe Nicuță drept fi l lor legitim.

De la bun început am precizat însă că aceste modeste însemnări au fost stîrnite de o recentă revedere a atît de pătrunzătorului și agreabilului scriitor. Sferturile de ceas petrecute împreună în vederea solționării unei solicitări redacționale s-au transformat pe nesimțite într-o mare revelație umană Scriitorul care trecuse eroic pragul între moarte și viață se afla acum în toată plenitudinea forțelor lui, chiar dacă anumite manifestări humanoide se mai resimțeau cînd și cînd de pe urma eforturilor reînvățării lor. Nicuță din fata mea nu mai era simplul autor atît de îndrăgit, ci eroul său cel mai puternic, mai matur, mai legat de tot ce are mai prețios viața noastră literară Scriitorul care în tinerețe abia se făcuse „băiat mare", devenise acum „tată mare" la capătul unor probe eroice pe care cuvintele nu pot decît să le evoce, neînstare să le aducă în toată aprofunzimea, elogiu unui mare spirit epic. Nicuță Tănase este cu adevărat autorul unui erou EROU.

NICULAE STOIAN

Opinia unui alegător

Să fim bărbaţi!

Te uiţi bine la el şi înfăţişarea lui e a unui om ca toţi oamenii, nici mai frumos, nici mai urît, nici mai înalt, nici mai scund, are, ca toţi oamenii care au ajuns pe un anume scaun, o şcoală, o calificare anume, are, va să zică, o patalama, cu ea ar putea trăi liniştit, ca toţi oamenii cu o patalama la mînă, atît cît i-ar da patalamaua i-ar ajunge, cum le ajunge, sigur, la toţi oamenii, la toţi oamenii cu aceeaşi patalama la mînă, însă el săracul are **o funcţie**, nu are importanţă ce funcţie sau cît de mare e funcţia pe scara ierarhică, important e că e funcţie şi **funcţia cere o răspundere specială** şi de aici, stimaţii mei cititori, începe şi deosebirea eroului nostru de ceilalţi oameni cu care începe să nu mai semene şi de aici începe şi drama lui.

Acest om ca toţi oamenii are, cum ziceam, o înfăţişare la fel ca înfăţişarea celorlalţi oameni, însă asta numai pînă cînd omul nostru ajunge să-şi exercite obligaţia principală presupusă de faptul că are o funcţie şi anume să-şi exercite obligaţia răspunderii, cu gura lui, cu semnătura lui, cu angajarea lui personală şi unică. Din această clipă el începe să se deosebească foarte serios de toţi oamenii pentru că din această clipă el începe să tremure. Şi dacă nu tremură întotdeauna fizic, ca să se vadă bine cum îi joacă hîrtia, pe care trebuie să spună **da** sau **nu**, în mînă, deşi adesea se vede bine şi asta, el tot tremură, în sufletul lui, şi pe faţa lui se lăţeşte o umbră, umbra neliniştii şi nesiguranţei din suflet, şi în ochii lui se citeşte pînza pălanjenului îngrijorării, şi pe fruntea lui se taie cîteşte aceeaşi îngrijorare şi viaţa lui se topeşte într-o uităturâ amară.

Dar la unii le tremură bine şi mîinile şi picioarele şi dacă am avea răbdare să privim cu mai multă atenţie, am vedea cum tremură şi vîrful peniţei lor pe hîrtia pe care trebuie să semneze.

Sigur, nu toţi care au o funcţie tremură, **sînt şi bărbaţi** care trăiesc viaţa cu ambiţia de a fi ei înşişi şi de a fi la fel şi cînd semnează un act decizional şi cînd stau la masă cu familia lor, vreau să spun care izbuteşte să facă astfel încît viaţa lor să fie una şi cînd spun **da** şi cînd spun **nu** şi cînd sînt la slujbă şi cînd sînt acasă, pentru că ori au avut curajul să-şi asume conştient o răspundere ori au avut curajul să nu se angajeze într-o răspundere pe care au considerat-o peste puterile lor sau peste dreptul lor firesc sau neconformă cu convingerea lor în situaţia în care urmau să se angajeze sau să fie angajaţi.

Dar aceştia, cîţi sînt, sînt cei care dau măsura vieţii adevărate şi la ei ne gîndim atunci cînd vedem pe semenii lor tremurînd cu creionul deasupra hîrtiei şi ei ca varul pe obrazul limpede al unui perete.

— „Să mai vedem", face cîte unul amînîndu-şi tremuratul cu o oră sau cu o zi, sau cu o săptămînă, apărîndu-şi, adică, liniştea lui nepunctioasă dar încurcîndu-ne pe noi, tovarăşii lui, cu aminarea semnăturii şi încurcînd viaţa şi temeiurile ei bine stabilite.

— „Să mai vadă şi tovarăşul, să mai semneze şi tovarăşul, să mai pună un aviz şi serviciul cutare, să ne mai consultăm odată, să discutăm şi mîine, şi poimîine şi să mai auzim şi părerea lui... şi aşa mai departe". **Însă scadenţa tot vine**, cu tremuratul mîinilor pe locul semnăturii. Dar pînă cînd vine această scadenţă, cîtă pierdere de timp, cîtă irosire de nervi, cîte pagube...

— „Nu mai tremuraţi, tovarăşi pe scaunele voastre, a zis odată cineva, şi cu milă dar şi cu hotărîrea celui dus la limita răbdării şi înţelegerii omeneşti ! N-ar fi mai bine, decît să tot tremuraţi voi pe bietul vostru scaun să lăsaţi pe altul mai tare de virtute să-şi asume răspunderea cu liniştea şi cu siguranţa meseriei şi a bărbatului întreg şi voi să vă vedeţi de treaba voastră firească, şi poate să şi daţi societăţii mai mult decît îi daţi acum cînd tremuraţi pe bietul vostru scaun ?!"

Sigur că ar fi mai bine dar şi pentru asta îţi trebuie un curaj, poate cel mai de seamă curaj, curajul de a te angaja lucid şi demn şi responsabil pentru atît cît poţi face tu şi cît ştii că poţi face tu şi angajamentul să fie respectat astfel încît atunci cînd stai pe un scaun anume să stai pe el cu liniştea că pe acel scaun se stă cu cinste.

Însă, din păcate, mulţi tremură pe bietele lor scaune, frămîntîndu-se la nesfîrşit, dacă au făcut bine sau nu, dacă şeful lor mai mare sau mai mic va considera că au făcut bine sau nu, dacă nu era mai bine să mai amîne niţel decizia, dacă nu era mai înţelept să mai umfle niţel nişte cifre, sau dacă, după ce le-a umflat, nu era mai bine să nu le umfle atît sau poate să nu le umfle deloc, dacă... şi pe nesimţite, din ascunzişul cel mai ascuns al sufletului lor începe să se înfiripe acea neliniştе care se face, tot pe nesimţite, un nefericit tremurat...

Mult îşi încurcă ei viaţa, aceşti oameni care pînă să încoapă să tremure de frica răspunderii sînt, cum mai ziceam, la fel ca toţi oamenii. Mult îşi încurcă ei viaţa, dar mult ne-o încurcă şi nouă... !

DINU SĂRARU ■

P.S. Din aceşti „tremurici" se recrutează şi laşii şi oportuniştii şi aşa-zişii vigilenţi şi toţi cei care mînează devotamentul.

—

Cronica şoselei

Un gest ce nu poate fi calificat

Am primit de la Piteşti, zilele trecute, o scrisoare. Cel care scrie nu are nici un fel de pretenţie. Nu vrea, cum se întîmplă de obicei, bani pentru pagubele pricinuite prin accident. Doreşte un singur lucru, să arate neomenia unui şofer de autoturism. Să nu credeţi că e vorba de lipsa de înţelegere a unui participant la circulaţie, nemotorizat, faţă de unul motorizat, de invidia unuia care circulă pe „două roţi" şi care e expus frigului, ceţii care pătrunde în oase, ploii, tuturor vitregiilor naturii, faţă de unul care se deplasează în siguranţă, confortabil, la căldură, ascultînd în liniştе radioul ori casetofonul. Nu, e vorba de un biciclist, care în acelaşi timp e şi automobilist. Doar atît, că lui îi place să facă drumul de acasă la locul de muncă şi înapoi pe bicicletă. Nu neapărat din considerente de economii (se înţelege, deloc lipsite de importanţă). Nu, e vorba de plăcerea simplă, sănătoasă, de a se deplasa cu bicicleta. Aş vrea să adaug, de asemenea, că nu-i în cauză un om care ar putea să fie acuzat de neînţelegerea corectă a unor fenomene în legătură cu circulaţia rutieră ori de subiectivism. Respectivul cunoaşte bine normele rutiere şi e, aş putea spune, un pasionat al studiului cauzelor evenimentelor rutiere. Descrierea accidentului în care a fost implicat, fără voia sa, mi se pare extrem de competentă, la fel ca şi concluziile. Să-i dăm însă cuvîntul :

„Imaginaţi-vă o Dacia 1 300 în mare viteză, apropiindu-se de o coloană de maşini, în momentul cînd, din sens invers, veneau două căruţe şi încercînd să realizeze o depăşire „în bloc" **prin dreapta** căruţelor, în sensul lor de mers. În asemenea condiţii este lovit în plin un biciclist care circula regulamentar în spatele căruţelor, în momentul cînd şoferul care executa această spectaculoasă depăşire reintra pe partea carosabilă a şoselei. Viteza a fost suficient de mare pentru ca bicicletistul să ajungă pe capota maşinii, iar de aici, asemenea unui cascador, să aterizeze în picioare, nu departe de maşină, mirat că s-a ales doar cu o agerietură zdravănă şi o contuzie la piciorul sting". Bicicletistul respectiv, scrie mai departe autorul, este cel care semnează aceste rînduri. „Deşi abaterea conducătorului auto de la regulile elementare de circulaţie şi ale bunului-simţ, ne scrie autorul, este evidentă şi în principiu este recunoscută de şofer, aspectul inuman de aici începe : La spital, radiografiile la piciorul sting, unde lovitura părea a fi fost mai puternică şi unde aveam atunci dureri mai pronunţate, au exclus existenţa unei fracturi, ceea ce m-a bucurat. În ciuda faptului că mergeam greu şi începeau să apară şi alte dureri, n-am scos certificat medical. Eram fericit că am scăpat, într-o întîmplare ce se putea afirşi tragică, doar cu atît. Am cerut numai şoferului vinovat să-mi repare bicicleta. Pînă la urmă, cel în cauză mi-a lăsat 200 de lei. „Ocupă-te dumneata de reparaţia bicicletei şi zi mersi !" Pentru ce să zic mersi, că am îndrăznit să circul corect pe drum? „Văz, zice el, că ai şi un picior vătămat. Zi repede cît mă costă. Mă grăbesc, n-am timp pentru fleacuri". Nu vă costă nimic !

Acum, după ce s-au scurs cîteva zile, timp în care s-au accentuat durerile şi la piciorul drept şi va trebui să fac noi radiografii, ca să nu mai vorbesc de alte dureri şi şocul psihic suferit, mă gîndesc cum pot exista şi astfel de oameni ? Eu nu-l voi da în judecată, chiar dacă pînă la urmă ar fi necesară o spitalizare sau un concediu medical. Mi-e penibil să solicit un drept prin lupta cu nimicnicia unui om, dar îmi stăruie întrebarea : Este posibil să existe astfel de oameni ? Oare chiar să nu-i fi licărit în priviri bucuria că un om a rămas teafăr, în urma acelui gest necugetat pe care numai un dement l-ar fi făcut ? Îmi place să sper că nu sînt mulţi oameni de acest fel şi de aceea vă scriu rîndurile de faţă, dorind să roşească puţin cînd va citi scrisoarea mea". Exact aşa cum ne scrie autorul, s-au petrecut lucrurile. Nu e nici o exagerare. Da, mai e ceva de adăugat, post-scriptumul scrisorii : „Au trecut 5 zile de la acest accident şi n-am fost o singură dată sunat la telefon să fiu întrebat cum mă simt. Ceea ce mi se pare încă un gest ce nu poate fi calificat". „Dacă fac cutare ori cutare lucru, cît îi amenda, cît se plăteşte, dacă lovesc pe cineva şi pînă la urmă se constată că n-are nimic serios, cît se plăteşte ?" Nu vă miraţi stimaţi cititori, da, asemenea întrebări, din păcate, se mai pun şi azi. Sînt puţini cei care le pun, dar totuşi sînt. Cu alte cuvinte, cel mai important lucru este „cît costă ?" Cît costă viaţa ori sănătatea unui om, cît costă o încălcare grosolană a disciplinei în circulaţie ori o abatere elementară de la regulile de convieţuire socială. Nu excludeţi, deci, cel în cauză posibilitatea săvîrşirii unei asemenea întîmplări care frizează bunul-simţ, civilizaţia. omenia. Vrea să ştie doar atît, cît îl costă ? Imediat după instituirea regulei de a circula în zilele de duminică în funcţie de caracterul par sau impar al numărului maşinii, unii şoferi puneau întrebări : „Ce amendă ne dă dacă încălcăm această regulă ?" Răspunsul era şi este : „nici o amendă !" „Cum adică, se poate fără nici o amendă ?"

Da, se poate. Lucru demonstrat de imensa majoritate a automobiliştilor care respectă din bun-simţ, din sentimentul înaltei conştiinţe civice, această regulă şi multe altele.

VICTOR BEDA ■

Păgubaşii nu ştiau nimic, iar chilipirgiii au devenit... păgubaşi

— Aloo ! Magazinul „Unirea" ? Aici Miliţia sectorului 1. Trimiteţi un delegat să vi se restituie obiecte furate.

— Dar n-am constatat încă nimic, n-am depus nici o reclamaţie ! ?

— Ştim, dar nici nu mai este nevoie. Au recunoscut infractorii. Vi s-au furat obiecte de peste 90 000 lei.

— Aloo ! Magazinul „Victoria" ? Aici Miliţia sectorului 1...

— Aloo ! Magazinul... ?

Apelurile telefonice despre care aminti au avut loc recent cu nu mai puţin de 12 magazine din Capitală. Motivul? Solicitarea reprezentanţilor unităţilor respective, pentru a reintra în posesia unor obiecte de îmbrăcăminte, electrice, cristaluri etc., în valoare totală de peste **200 000 lei**, despre a căror dispariţie „misterioasă" factorii responsabili aviza nu aveau, pînă atunci, cunoştinţă. Stupoare, neliniştе, verificări urgente şi febrile în gestiuni — era firesc, nu ? — ca, pînă la urmă , Dar să derulăm filmul celor întîmplate. Cu cîtva timp în urmă, plutonierul-major **Dan Tărcuşi** şi sergentul-major **Săndel Novac**, sectorişti în circumscripţia 4 miliţie, se aflau în zona Podului Basarab, pe Calea Griviţei, într-o misiune ordonată. Obiectivul principal pentru care erau prezenţi acolo nu l-a înviodicat însă pe cei doi, destoinici apărători ai ordinii publice, ai avutului obştesc şi personal, să fie atenţi şi la aspecte care nu intrau în consemnul de moment, dar puteau stîrni suspiciuni unor oameni pasionaţi pentru profesiunea aleasă.

— Ia, fii atent la femeile acelea ! I s-a adresat, în şoaptă, la un moment dat, plutonierul-major Tărcuşi colegului său. Acelea cu sacoşe voluminoase. Cum au dat cu privirile de noi, nu schiţat brusc o ezitare. Parcă au vrut să-şi schimbe direcţia de mers... Nici acum nu sînt în apelo lor...

— Să le legitimăm — a fost de părere sergentul-major Novac. Măcar să vedem cine sînt... S-ar putea...

— Ce aveţi în sacoşă ? întrebă scurt, direct şi calm plutonierul-major, în clipa următoare, privind cu discreţie grimasa inevitabilă a celei care se simţea cu „musca pe căciulă", **Constantina Ştefan**, ţigancă, domiciliată pe strada Petru Maior nr. 74, **fără ocupaţie**.

— Păi...., ce să avem, nişte... se bîlbîie Constantina, în timp ce însoţitoarea ei, **Mariana Marinoca**, de 22 ani, tot ţigancă, mai puţin versată însă, începe să dea semne evidente de teamă.

— Mergem pînă la circumscripţie, „să limpezim" lucrurile — hotărăşte plutonierul-major, nemaiavînd nici o îndoială asupra motivului care îi stîrnise suspiciune. Presupunerea avea să întrecă aşteptările : din cele două sacoşe voluminoase de voiaj au fost scoase la iveală obiecte de îmbrăcăminte, nou-nouţe, unele purtînd încă etichetele de la magazine, unde care şi haine din blană de nutrie, rochii din pînză topită, pulovere, lenjerie etc. Percheziţia efectuată imediat la domiciliul celor două avea să descopere un adevărat bazar de obiecte similare cu cele din sacoşe. Cu privire la proveniенţa acestor bunuri, încă nefolosite, în valoare de zeci de mii de lei, cele două femei, fără ocupaţie — deci cu nici o sursă legală de cîştig — au început să se contrazică, împotmolindu-se în minciuni, ca apoi să recunoască : „Le-am furat împreună cu **Marian Stoica** (fiul Constantinei), **Geta Stoica** (fiica acesteia), **Veronica Stoica** şi **Anişoara Petrea**, de la magazinele „Unirea", „Victoria", „Bucur-Obor", „Cocor", „Eva", „Universal" — Alexandriei, „Materna" din Bd. „1 Mai" şi altele, în total 12 magazine. Cercetările efectuate de ofiţerii **Vasile Dragomir, Nicolae Purdă** şi **Aurel Duhaî** aveau să stabilească atît procedeele folosite de infractori — procedee asupra cărora ar trebui să mediteze mai profund şi personalul din magazine, care, uneori, dovedeşte o **mult prea slabă vigilenţă**, de care profită astfel de elemente şi anume : „cînd vînzătoarea nu era atentă, treceam obiectul din mînă în mînă, pînă la a treia sau a patra persoană, pentru că noi furam în grup, iar ultima îl ducea la intrare, unde aştepta altcineva, cu o sacoşă..." — cît şi cantitatea bunurilor furate şi locurile unde erau ascunse ori plasate acestea. În privinţa acestui ultim aspect, aî **plasării** — a se înţelege vînzarea lor cu preţuri tentante — trebuie să subliniem cu regret **complicitatea morală** a chilipirgiilor, care n-au „rezistat ispitei" — unii dintre ei oameni cu poziţii sociale onorabile, dar cu o conştiinţă civică precară. Evident, bunurile cumpărate în astfel de împrejurări dubioase au fost restituite unităţilor păgubite, iar în ceea ce priveşte recuperarea sumelor plătite de chilipirgii, n-au decît să aştepte dumnealor pînă ce infractorii îşi vor ispăşi pedeapsa, deocamdată fiind insolvabili.

MIHAI GROZAVU ■

Cascador în palma sorţii

(Urmare din pagina 1)

de ei, pune minuţele la ochi şi sare în hăul de peste 25 de metri !

25 noiembrie 1982, orele 14,15 : Livia Brîşan ne deschide uşa apartamentului cu numărul 133. Nu este îmbrăcată în negru pentru că nu are de ce, şi nici noi n-am fi venit aici, însoţiţi de locotenent-colonelul Gavril Popovici de la Grupul judeţean de pompieri Cluj, să răscolim o durere. O căruntеţe a privirii, o anume frîngere de suflet vizibile, ne călăuzesc în camera unde Dănuţ desenează sîrguincios într-un caiet ; biciul lui picior sting este prins în ghips, dar zîmbetul îi este intact ca şi restul trupului ! O minune, vor sări în sus cei ce cred în minuni, fizicienii şi-ar mînca multe nopţi să calculeze, după legile lor, cum a scăpat cu viaţă acest copil de 5 ani. Ne-o spune el, deloc intimidat de magnetofon. E firesc, după ce a văzut moartea, sau ce o fi înţeles din ea, nu mai poate fi impresionat. Nu, Dănuţ, nu sîntem doctori, nu te speria, chiar dacă lor va trebui să le mulţumeşti toată viaţa că te află în viaţă.

„Mama a plecat la lucru şi Dănuţ a luat **cribiturile**, a aprins cribituri, s-a ars la deget şi le-a aruncat pe pat. S-au aprins perne şi Dănuţ a adus apă şi a stins focul. Era fum şi am bătut cu patentul în uşă, dar băiatul de la tanti (vecina, n.n.) a zis că nenea Ovidiu repară uşa şi era fum şi atunci Dănuţ a spart geamul cu patentul şi a scos piciorul".

Urmarea se ştie, dar trebuie să relatăm totul pentru a-i anunţa pe părinţi că şansa este unică şi irepetabilă, că tragedia ne poate deveni chiriaş permanent dacă trecem cu urechea surdă pe lîngă sfaturile care ni se dau, pe lîngă grija elementară pe care trebuie s-o dovedim.

„Mi-a fost teamă, da' nu de ce crezi, nenea, mi-a fost teamă că mă bate tata dacă află şi am sărit, da' unde era iarbă, fiindcă dacă muream rîdeau copiii de mine".

Cu răbdare reconstituim şi acest zbor fantastic, nu din dorinţa de a smulge senzaţionalul, nu, din dorinţa simplă şi cutremurată de a cere vigilenţă şi iar vigilenţă. Pe la etajul 5 copilul a simţit că ameţeşte, a întins braţele ca un paraşutist hirsit, apoi cam în dreptul etajului l şi-a pus braţele pe piept şi abdomen, dintr-un sfînt şi bun instinct şi la impactul cu pămîntul ud, acoperit de o iarbă anemică, deloc amortizoare, **a ridicat capul în sus**, şi-a ferit capul !

Momentele acelea nu pot fi descrise şi nici metaforele nu-şi au locul ; un om de bine, cărula îi mulţumim şi în numele dumneavoastră, **Ötvös Ştefan**, cetăţean din Căpuşul Mic, l-a luat în maşina sa şi l-a dus rapid la Clinica de chirurgie infantilă şi ortopedică, de pe strada Moţilor, unde medicii au început să se lupte înverşunat cu moartea, chiar dacă aparenţele îi îndemnau să lase braţele jos : stare de şoc, traumatică, lipsa tensiunii arteriale şi a pulsului, semne de edem pulmonar, insuficienţă cardiorespiratorie acută — o grozăvie de semne descurajatoare dar doctorii. Vasilescu Dana, Săndulache, Bucur Doina, şef al secţiei reanimare, profesorul Varna Alexandru, n-au pus puşca jos, au luptat şi au biruit ! Vă mulţumim şi dumneavoastră, dragi oameni.

Cauză şi efect : amîndoi părinţii la lucru, copilul chiar şi unul docil, preocupat cu jucăriile, lăsat singur, cu mititelul său self control şi în lipsa lui cu atenţia binevoitoare a unei vecine. Cam puţin, cam păguboasă mentalitatea că **la al meu nu i se întîmplă nimic !**

Uite, că de astă-dată o şansă, de nu ştiu cîte la un milion, sau milioane nu l-a îngropat sub pămînt zîmbetul lui Dănuţ. Uite, că medicii pe care i-am amintit s-au dovedit a fi mari şi tari în faţa morţii, a imineнţelor ei. Şi totul a plecat de la o nenorocită de cutie cu chibrituri...

Colonelul Popovici îmi arată o statistică pe care n-am să v-o arăt şi dumneavoastră, ca să nu răscolim jalea fundamentală a unor familii. Dar trebuie să spunem că în judeţul Cluj şi-au pierdut viaţa în incendii 5 copii (dintre care 3 fraţi), alţii s-au ales cu arsuri cumplite, alţii au beneficiat de şansă, de altfel de şansă, ca şi Ştefan Cristian din clasa a II-a, de la Şcoala generală 28, care a făcut ce-a făcut şi a dat foc unei magazii cu deşeuri de hîrtie şi flacoane de spray (!) — dacă nu se stinge focul, dacă flacoanele explodău ? La această întrebare desigur că au răspuns cei de la şcoala 28, şi în primul rînd nu copiii !

Am cerut familiei Brîşan o fotografie a lui Dănuţ, ne-au dat-o, dar nu pentru o nenorocită de publicitate. Oameni buni, oameni mari, faceţi ca zîmbetele copiilor voştri să rămînă intacte şi nu vă jucaţi cu focul !

■ **Verban Angela, str. Făgetului, bloc T 2, apartament 78, Piatra-Neamț :** Sînt medic, specialitatea igiena școlarului și adolescentului. Încerc să particip la creșterea în liniște și în curățenie a copiilor, la educația lor. Mă obsedează o întrebare : **DE CE** se fabrică jucării sub formă de arme ? Jucării pistol, jucării mitralieră, pușcă, tun etc. ? **N. R. :** Între altele, armele sînt necesare și pentru apărarea țării, lumea fiind așa cum o vedeți că este.

■ **Restaurantul „București" (Capșa) :** „Colectivul de lucrători ai restaurantului „Capșa" raportează cu satisfacția datoriei împlinite realizarea planului de desfacere pe anul 1982 la data de 23 noiembrie a.c., cu 39 de zile înainte de termen. Urmare a acestor rezultate preliminăm o desfacere suplimentară, pînă la finele anului, de circa trei milioane lei. Închinăm aceste realizări ale noastre Conferinței Naționale a partidului".

■ „Pe 30 septembrie 1982 am trimis revistei „Flacăra" o sesizare în legătură cu defecțiunile din apartamentul pe care l-am cumpărat. Mă grăbesc să vă comunic — și, totodată să vă mulțumesc — că pe 12 noiembrie a.c. a venit la fața locului o comisie care, în urma constatărilor făcute a dispus remedierea defecțiunilor din apartament". **(Constantin Ion, Cimpulung, județul Argeș).**

■ **Întreprinderea de distribuire a energiei electrice București** răspunde sesizării lui Bocan Vasile că se va trece de urgență la executarea branșamentului solicitat.

■ „Subsemnatul **Gego Nicolae domiciliat în București, strada Peluzei nr. 9 A, sector 1,** vă rog să mă ajutați în următoarea problemă. Pe 16 august a.c. am achitat contravaloarea a 1 050 kg lemne de foc și a 2 450 kg cărbuni lignit la depozitul 105 sectorul 1. Nici pînă în prezent nu am primit lemnele și cărbunii cu toate că sezonul rece s-a instalat din plin."

■ „Între 29 X—15 XI a.c. am avut un bilet de tratament în stațiunea Felix și am fost cazată foarte bine la vila U.G.S.R. Cum s-a anunțat o excursie la Peștera Ursilor, am vrut să o văd și eu. Excursia era anunțată pe 30 X. Am plătit 62 de lei, m-am prezentat la ora anunțată dar, cum nu erau decît vreo 25 de persoane excursia s-a amînat pînă la completarea locurilor. De excursii se ocupă tovarășa Hașaș Elena, bibliotecară, despre care nu vă mai spun cum vorbește cu oamenii veniți la tratament și odihnă. Pe 3 XI a.c. excursia aminată s-a făcut dar eu am fost refuzată de șofer pe motivul că aveam tichet pentru 30 X. Am solicitat atunci banii dați — 62 de lei. Nu mi s-au dat — așa încît am rămas și fără bani, și fără excursie". **(Florea Lina, București).**

■ „Am fost abonată la librăria „Cartea prin poștă" mai mulți ani. În urmă cu doi ani librăria sus-amintită a încetat a-mi mai trimite cărțile din edițiile la care eram abonată. Cu toate insistențele „Cartea prin poștă" nu-mi răspunde, deși le-am explicat tovarășilor că doresc foarte mult să redevin o abonată constantă." **(Chetraru Magdalena, strada Lămîiței nr. 66, bloc 93, scara B, apartament 13 Brașov).**

■ **I.C.R.A.L. Pașcani :** „Urmare sesizării locatarei Pecingine Zinica din b-dul 1 Mai, vă comunicăm că s-a dispus șantierului 3 refacerea terasei pînă la data de 15 XII a.c."

■ **Mariana Szekeres din Baciu** sesizează lipsa de solicitudine a lucrătoarelor de la centrul de aprovizionare prin telefon „Mercur". Telefonistă fiind de meserie reușește să prindă liber nr. 30 627 dar, de fiecare dată, i se răspunde invariabil că nu mai au marfă, că nu au mașini, că nu mai primesc comenzi pe ziua respectivă. Și ne întreabă M.S. pentru ce mai funcționează acest centru dacă nu este în stare să deservească populația ? !

■ „Pe data de 12.X ni s-a reținut din retribuție, obligatoriu, suma de 20 de lei pentru echipa de fotbal — parcă am avea echipă națională. Noi, muncitorii întreprinderii de armături industriale din oțel Strehaia, ne declarăm nemulțumiți în fața acestei măsuri abuzive luate, ni s-a spus, de directorul întreprinderii și primarul orașului". **(Ciurea I. Marin, comuna Frătoștița Dolj).**

■ „La stația PECO din orașul Orșova se livrează benzină tuturor autoturismelor, în valoare de 200 lei sau plinul, excepție făcînd cele înmatriculate în județul Caraș-Severin. Se motivează că stația nu este patronată de PECO ci de Competrol și, ca atare, deservește numai pe locuitorii orașului și pe cei în tranzit, iar noi, cei din Caraș-Severin le consumăm repartiția. Mă întreb, este echitabil acest lucru ? **(Mitroi G., comuna Cornea nr. 18, județul Caraș-Severin)**

■ **Direcția pentru probleme de muncă și ocrotiri sociale Dolj** ne comunică rezolvarea favorabilă a cererii lui Truică Aurel din Craiova : a fost repartizat la Întreprinderea de sere Işalnița într-un post de lucrător gestionar.

■ „În numele cetățenilor din **satul Archita, comuna Vinători, județul Mureș** ne scriu **Manea Maria,** directoarea școlii, și profesorul **Nicula Nicolae,** despre întreruperea iluminatului electric între orele 10—14 și 20—22. Solicită schimbarea orarului de întrerupere deoarece cel existent afectează procesul instructiv-educativ în școală, neputîndu-se utiliza mijloacele audio-vizuale și aparatele la orele de predare".

■ **Locuitorii blocului 59 strada Călugăreni 2, Sibiu,** venim la dumneavoastră cu rugămintea de a ne ajuta în următoarea problemă : deși la intrarea în bloc există un program de apă caldă, noi, locatarii de la etajele 3 și 4, nu avem niciodată apă caldă, dar sîntem obligați să o plătim. Nu dorim reducere la plată, ci dorim apă caldă ca și la celelalte nivele. **(Wiener Mariana, Sibiu)**

■ „Dragostea noastră pentru carte ne-a îndemnat să inițiem crearea unei biblioteci a cercului de „tehnica muncii intelectuale", idee materializată încă din cursul anului școlar care a trecut de către tov. profesoară de limba și literatura română, Popa Jana. Ne apropiem de momentul emoționant al inaugurării care va avea loc în cursul lunii noiembrie sau la începutul lui decembrie. Sperăm ca și Cenaclul Flacăra să fie prezent la acest eveniment deosebit de important pentru noi (cu toate că de acum știm că nu vom avea această șansă !). Oricum, vă vom ține la curent ! **(Elevii clasei a X-a M 2 Birlad, județul Vaslui)**

■ **Consiliul popular al sectorului 1 București** ne comunică rezolvarea favorabilă a cererii Aurei Vasile din București, în sensul atribuirii unei camere ce s-a eliberat în b-dul Gh. Gheorghiu-Dej nr. 34, etajul III, apartament 6, sectorul 5 — apartament în care locuiesc bunicii săi care o ajută la supravegherea copilor.

■ „Sînt accidentat, am lucrat la șantierul de drumuri Piatra Neamț în anii 1954—1955 și nu am nici un act de la această întreprindere. În anul 1954 am pavat I.R.T.A. Piatra Neamț sub conducerea maistrului Herghelegiu iar în anul 1955 am lucrat la Borca Piatra Neamț, pe șosea, sub conducerea aceluiași maistru. Rog pe această cale, dacă-mi citește cineva acest anunț, să mă ajute cu mărturie pentru a mi se elibera o adeverință că am lucrat aici în perioada amintită, fiindu-mi necesar acest lucru pentru pensie. **(Săraru Emil, comuna Aluniș, județul Olt)**

■ „Subsemnatul **Pîrlea Ștefan, domiciliat în comuna Sîncraiu de Mureș, sat Nazna,** vă rog să mă ajutați în următoarea problemă. De anul trecut sînt divorțat de soția mea. Am două fetițe, încredințate de instanță mamei. Mă doare că nu sînt lîngă mine. Nu mi se permite de familia fostei soții nici măcar să le văd. Legea e clară sub acest aspect. Numai că, fosta soție, pe nume Macarie Valeria, om al muncii la Fabrica de produse lactate Tg. Mureș, e încălcă cu dezinvoltură. Eu sînt bolnav. Am vederea scurtă, fac parte din Asociația nevăzătorilor. Îmi vine foarte greu să mă descurc, să aștept fetițele pe la școală, pe la colțuri de stradă. După atitea procese îmi vine foarte greu să mai întentez unul — să mă port pe drumuri pentru un drept pe care orice tată pe lume îl are ; să-și urmărească și să-și educe copiii. Vă mulțumesc anticipat pentru sprijin".

■ **D.P.M.O.S. București, Oficiul forțe de muncă, sector 5 :** „Urmare adresei dv. referitoare la încadrarea în muncă a lui Ion Gheorghe din comuna Tunari, Sectorul agricol Ilfov, vă comunicăm că solicitantul a fost repartizat la I.P.N.C. Peris, pe un post conform recomandării medicale".

■ **Consiliul popular al județului Timiș** confirmă realitatea celor sesizate de Ilea David, muncitor la Centrul de prestări construcții de pe lîngă Consiliul popular Libling, Timiș. S-a dispus, se menționează în răspuns, ca să se emită o nouă decizie privind încadrarea petentului în categoria a III-a nivel de bază cu o retribuție de 9,65 lei/oră și 1 969 lei/lună. Pînă la 1 XII-a 1982 i se vor calcula și acorda diferențele de retribuire de la data încadrării în unitate, adică de la 6.I. 1982."

■ „Recent s-a luat măsura livrării către populație a produselor agroalimentare pe bază de contract comandă cu unitățile I.L.F.. Ca om al muncii am obligația să susțin această acțiune. În general, bine primită de populație, dar compromisă chiar de gestionarii și vînzătorii chioșcurilor I.L.F. La unitatea I.L.F. din șoseaua Mihai Bravu, colț cu Dimitrov, se dau pe bază de contract, numai mărfuri degradate. Oamenii se declară nemulțumiți, acuză însăși acțiunea : „de aia se fac contractări ca să-ți bage ce vor pe gît" declară cei mai mulți. Oare, pe la I.L.F., se întreabă semnatarul scrisorii, nu sînt oameni politici care să respecte indicațiile clare ? ! **(Pantelimon Nicolae, str. Elena Matei Vodă nr. 14 A, București, sector 2)**

■ **Calancea Alexandru din București** anexează petiției sale adrese, dovezi că lucrurile stau așa cum le prezintă și nu altfel. Pe 15 ianuarie '82 a expediat un colet poștal — tip P.T.T.R. — cu nr. 4211 — prin oficiul poștal nr. 61 din B-dul Metalurgiei 9, Berceni, sector 4, pe adresa Mariei Zahariuc din comuna Stănești județul Botoșani. Coletul nu a ajuns la destinație. S-au făcut cercetări, la reclamația omului, i s-a promis de „n" ori că problema este în curs de cercetare, după care, pe 19 noiembrie a.c. i s-a răspuns de către Direcția de poștă a municipiului București, că „întrucît în timpul transportului adresele de pe colet au devenit ilizibile, coletul fiind trimis la magazia de păstrare" — nu se pot acorda despăgubirile din această cauză — omul nostru se întreabă : cum de nu s-a găsit, pentru rezolvare, buletinul de expediție pe care erau înscrise adresele destinatarului ?

■ **Matei Vasile,** în numele a 13 muncitori de la Stația de electrocompresoare din comuna **Butimaru, județul Dîmbovița,** reclamă o situație specială : nu primesc rația de alimente nici de la întreprindere nici de la consiliul popular de care aparțin — Cornești Dîmbovița — negăsindu-și locul decît pe... cunoștințe. Și se întreabă cei care se lovesc de această situație : de ce așa și nu în litera legii ?

■ **„Comitetul Asociației de locatari din blocul 15 A din strada Sbl. Popa nr. 3 București,** în numele a 54 de familii, vă solicită sprijinul pentru terminarea lucrărilor de gaze la blocul în cauză. Rugăm să interveniți la conducerea I.R.I.D.G.N.B. ca cel tîrziu la finele lunii decembrie să beneficiem de gaze naturale".

■ „Vă mulțumesc călduros pentru solicitudinea arătată și pentru ajutorul efectiv pe care l-am căpătat. În sfîrșit, după 5 ani de intervenții, I.C.R.A.L. Pașcani, prin centrul nr. 5, ne-a rezolvat reparațiile pentru holuri, pentru uzina termică, precum și igienizarea camerelor de la subsol. Un singur punct din întrebările noastre a rămas fără răspuns : cel cu fochistul. Este el obligat să respecte orarul de funcționare al caloriferelor și care este acest orar ? Cîte ore trebuie să ardă focul pe zi pe timp de iarnă ? Dacă trebuie ca acesta să aibă și o recomandare din partea I.C.R.A.L., în afară de autorizație ? **(Calude Dumitru, București, strada Sf. Constantin nr. 29)**

■ Subsemnatul **Ciocoi I. Gheorghe, domiciliat în comuna Sohatu** județul Călărași, fost om al muncii la B.A.T.M.M.B. Filaret — pensionar gradul II pe caz de boală — vă aduc la cunoștință că am fost clasat gradul III de invaliditate, obligat deci fiind să mă încadrez în cîmpul muncii cu program de 4 ore. Unitatea mea însă îmi răspunde că nu sînt locuri. Eu ce să fac ?

■ **Consiliul popular municipal Ploiești** ne anunță că s-a rezolvat situația petentei Puica Ioana, absolventă a 10 clase, în sensul că i s-a oferit și a primit repartiție pentru a se încadra în muncă la întreprinderea I.P.P.S.C. ca muncitor necalificat.

■ **Valentin Ionescu din București,** strada Chopin 7, se află în ziua de 28 octombrie la pescuit cu undița în zona Brat Alionte din Balta Ialomiței. După ce l-a apucat seara a cerut găzduire lui Avram Badea, tehnicianul responsabil al acestui punct. A rămas deci peste noapte, prin bunăvoința acestuia, dar de odihnă nu prea a avut timp să se bucure. Din pricina braconierilor ! Tehnicianul în cauză, aprig apărător al animalelor pădurii, i-a solicitat sprijinul pentru recuperarea unui mistreț lovit grav de 4 braconieri care-l urmăreau cu tracul. După multe peripeții au reușit să salveze ce se mai putea salva — adică, rămășițele mistretului pe care șeful punctului le-a predat la A.V.P.S. Omul ne scrie cu speranța că organele competente vor lua măsuri pentru combaterea braconajului în zona respectivă, care se întinde cu fiecare zi.

■ Pe scurt, situația **locatarilor imobilului din strada Italiană nr. 2, sector 2** este următoarea. Cele 8 familii au plătit curent lui Toma Gheorghe consumul energiei electrice. Acesta însă, fără știința lor, nu a achitat la timp, avînd și mari restanțe. În cursul lunii decembrie **T.G.** a decedat. Cum a părăsit această lume și cu datoria lor, I.D.E.B.-ul le-a întrerupt alimentarea cu energie electrică. Și se întreabă locatarii ce vină au ei, de ce nu s-a transferat debitul asupra fiului decedatului cu care a locuit împreună tot timpul ?

■ **Consiliul popular județean Brașov :** „Privind scrisoarea adresată revistei de Cristea Olga din orașul Codlea, vă comunicăm următoarele : la data de 1 noiembrie a.c. a obținut transferul în interesul serviciului la unitatea III Codlea a Combinatului de prelucrare a lemnului din Brașov."

■ „Sîntem un **grup de cetățeni din Cluj-Napoca** care circulăm cu autobuzul pe traseul Cluj-Napoca — Ciubanca. De vreo 4 ani s-a asfaltat traseul Dăbîca-Recea-Cristur dar porțiunea de 9 km între localitatea Piglișa-Dîrja-Panticeu nici pînă în prezent nu s-a terminat — cu toate că situații de rezolvare nu fost destule. Din această cauză șoferii evită să facă acest traseu, și pe bună dreptate, drumul fiind ca vai de el. Vă rugăm de aceea să interveniți la forurile competente pentru a se pune capăt acestei situații". **(Guiteu Ioan, Bucegi 11, Cluj-Napoca)**

■ „Cu cîțiva ani în urmă s-a introdus un autobuz pe ruta Motru-Silvilești-Larga, cu plecare din Motru dimineața la ora 7,30. De cîteva luni bune s-a anulat această cursă, cu toate că s-au făcut plîngeri peste tot de către cei care au de suferit din pricina ei. Este vorba de 10 profesori care fac naveta de la Motru la Silvilești și alți 30 elevi navetiști. Mai mult decît atît, s-a hotărît (parcă în necazul amintiților necăjiți !) ca autobuzul să plece de la cap de linie spre Motru la orele 12,00 și nu la 13,00 cum era fixat în mersul autobuzelor, profesorii și elevii nemaiavînd cu ce se întoarce acasă. Nu mai vorbesc de ceilalți locatari ai comunei care suferă la fel de mult prin anularea acestei curse. **(Căpitănescu Nicolae, Miculești-Gorj)**

■ **Ursu Gheorghe din Brașov** a ajuns să trăiască un adevărat coșmar din pricina aparatului său de radio stereo „Capri R.D.G." care i s-a defectat și pe care, din această pricină, l-a dus la unitatea nr. 4 a cooperativei „Tehnica" Brașov pentru reparare încă de prin vară. Săptămînal omul s-a prezentat la depanatorul care l-a luat în primire. De fiecare dată a fost amînat. Pînă la urmă, trecînd timpul, a scris în condica de reclamații, a sesizat faptul și mai marilor unității motiv pentru care de curînd i s-a răspuns să-și ia aparatul acasă, nereparat, desigur, și să plătească 25 de lei taxa de revizie. Plîmbările omului, ne întrebăm, cine le va plăti oare ? !

■ **Consiliul popular municipal Iași** ne anunță despre rezolvarea favorabilă a cererii Sofiei Focșăneanu în sensul că i s-a atribuit un spațiu de locuit în strada Bradului nr. 19 într-o garsonieră din blocul G 5, unde s-a și mutat.

■ **Stoica Constantina din** București, strada Sf. Vasile Tei nr. 22, sector 2, are 82 de ani. Este amărîtă cît nu se poate din pricina nepotului care, pe lîngă faptul că o brutalizează și o insultă la fiecare pas, în spațiul de lîngă fereastra ei crește 12 porci. Femeia nu mai poate suporta mirosul, după cum nu poate să facă nici un pas întru apărarea ei, fiind obligată să treacă pe lîngă geamul acestuia. Solicită, pe drept, am zice noi, dacă lucrurile stau așa, sprijin din partea celor în drept.

■ **Costinel Parvana din Focșani, b-dul V.I. Lenin nr. 3, bloc P, scara 1, apartament 50** a cumpărat de la magazinul Tomis din Constanța o pereche de Adidași. După o săptămînă de mers cu ei, tălpile s-au rupt în două. Omul i-a returnat Întreprinderii de încălțăminte „Flacăra Roșie" București care însă nu dă nici un semn de viață. De ce, stimați tovarăși de la „Flacăra Roșie" ?

■ **Consiliul popular orășenesc Călimănești :** „Privind rezolvarea sesizării adresată revistei dv. de Cătălin Ronceanu din Cluj vă comunicăm : a fost avertizat personalul pensiunii nr. 1 și șefa pensiunii asupra felului cum trebuie să se comporte și să servească oamenii muncii care servesc masa la această unitate. Referitor la îndivizii care vînd mărfuri clandestine cu suprapreț s-a dispus organului local de miliție de a urmări permanent pe acești negustori luînd măsuri de sancționare și confiscare a bunurilor."

■ **Stana Octavian din Arad** s-a adresat Cooperativei „Constructorul" încă din septembrie, pentru repararea unei instalații sanitare care pricinuiește necazuri nu numai ei, ci și vecinului de sub apartamentul său. Acesta și-a trimis un meșter care după ce a constatat situația a declarat că nu le revine lor treaba asta, ei nelucrînd decît cu țevi de metal, nu și de plastic. Și, cu aceste spuse, a plecat. Se întreabă, pe drept, semnatara acestor rînduri, cum de este posibil ca într-un oraș ca Aradul, să nu existe meșteri care să repare și instalațiile sanitare cu tub din plastic, cînd blocurile care s-au făcut sînt realizate pe acest sistem ? !

■ **Consiliul popular al municipiului București** ne comunică, privitor la sesizarea Asociației locatarilor blocului 12 din strada V. Cîrlova nr. 12, care semnalau funcționarea defectuoasă a unității alimentare din Calea Dudești 48 că unitatea a fost redeschisă de curînd, programul de funcționare fiind 10—18.

Pagină realizată de GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Poșta redacției

■ **Grup lucrători de la compartimentul de mică industrie — C.A.P. Nazna (Mureș) :** Cooperatorii care lucrează în activități de industrie mică, construcții și prestări de servicii, primesc un avans de 80%, proporțional cu numărul de norme efectuate (zile lucrate și îndeplinirea sarcinilor de producție) pe luna respectivă. În cazul în care producția planificată nu va fi realizată în întregime, avansul se reduce sub 80% acordîndu-se proporțional cu nivelul previzibil de realizare a planului ■ **Dan Munteanu — Voluntari :** Nu se poate. Distanța este sub 30 km. ■ **Violeta Bizubac — Sînmartin (Bihor) :** Faceți cerere la întreprindere. Locuințele se atribuie prin întreprinderi și instituții în ordinea de prioritate a tabelului de locuințe și aprobat de C.O.M. ■ **Liviu Cornel Pohrib — București :** Din cele scrise nu reiese ce anume doriți. Treceți pe la redacție ■ **Constantin Cruce — Eforie Nord :** Repartizarea pe locuri de muncă este de competența unității la care sînteți încadrat, aceasta realizîndu-se în funcție de necesarul de personal calificat pentru activitatea din specialitatea unității respective ■ **Constantin Toma — Ploiești :** Contractul trebuie respectat, altfel veți suporta consecințele ■ **Camelia Popescu — Siret (Suceava) :** Da, s-a procedat legal ■ **Aurel Davidescu — Orșova :** Nu înlesnim audiențe la alte foruri ■ **Roxana Văileanu — Craiova :** Interesați-vă la UCECOM ■ **Geonovica Secară — Hunedoara :** Comunicați-ne domiciliul și locul de muncă al soțului ■ **Natalia Barbu — Iași :** Dacă unul din urmași își pierde dreptul de pensie, ceilalți primesc în continuare partea din pensia ce li s-a cuvenit pînă la acea dată ■ **Titu Răjală — București :** Reveniți cu o scrisoare clară ■ **Vasile Crețu — Cîmpina :** Cereți sprijinul organelor de miliție ■ **Ioan Sologiuc — Bosanci (Suceava) :** La ADAS, str. Ion Ghica nr. 7, București ■ **Ecaterina Zăman — București :** Așteptați răspunsul. Numai procurorul general poate declara recurs extraordinar împotriva hotărîrilor judecătorești definitive, cînd constată că prin aceste hotărîri s-a adus o încălcare esențială a legii sau că ele sînt vădit netemeinice.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

„Cu hora înainte și cu lăutarii cu sute în arcuș"

Din comuna Roșiile, județul Vilcea, au venit la redacție scrisori semnate de mai mulți cooperatori, în care erau sesizate multe neregului și incorectitudini ce se mențin de ani de zile la C.A.P. Am fost la Roșiile. După cîteva zile petrecute în comună, trebuie să spunem, din capul locului, că starea reală a lucrurilor îndreptățește supărarea celor ce reclamă abuzurile care lezează interesele obștii.

(Ion Constantin, tractorist) : „C.A.P.-ul are un chiojc al cărui gestionar e Lică Florea, care e vecin cu mine. E prieten cu președintele C.A.P.-ului și are la dispoziție mașini, tractoare, ce vrea. Ară cînd îi place. A cărat grîu și porumb acasă cu mașini, cu remorci, cu care. Nimeni nu știe unde. Toată vara a vîndut grîu și porumb cînd era 300 de lei băniciorul. Are o claie de fîn, deși n-a cosit iar el n-are fînețe. E drept că fiica lui îngrijește și vitele președintelui C.A.P. Se duc la bilci la Lădești și la Zgubea cu camionul de 5 tone, iar altul nu obține de la același președinte un car să-și aducă lemne. A adus Lică Florea acasă pînă și un butoi, un fel de cisternă mai mică, plină cu motorină". **(Alexandru Cojocaru)** „Asta știu și eu — adaugă **primarul Constantin Popescu,** fiind prezent — acum vreo două luni culegeam porumbul și nu mai aveam motorină, cînd cineva de la miliția județului, care tocmai cerceta și treaba asta, ne-a zis că ne dă 200 de litri de motorină de la Florea, dar nu ne-a dat și nu s-a mai vorbit de așa ceva". „Am 70 de ani dar lucrez. Numai că lucrăm și nepontați. Eu am vreo 7—8 zile netrecute de brigadierul Aurel Stanciu. Le trece la altul, le trece la alta..." **(Gheorghe Șt. Mitrana).** „Tovarășul Pleșa merge pe toate dealurile cu camionul de 5 tone, pe jos nu poate, ori cu căruță. Am lucrat în 1980 și în 1981 la grădină. Știu cîte legume s-au pierdut din neglijența conducerii. Pe mine nu m-a mai suferit tovarășul Pleșa, pentru că nu acceptam să bag marfă fără acte în magazie. Eu zic așa : că ar fi destul să se facă o verificare la două ferme — Cherăști și Roșiile — împreună cu noi, cei care sesizăm neregulile, că la birouri totul e frumos, de acolo nu se vede adevărul. Să luăm magaziile, să vedem starea uneltelor, că stau carele răspîndite pe cîmp ori pe la oameni și le-au schimbat roți, și cîte și mai cîte. Pînă cînd să băgăm în magazie fără să se cîntărească, cum am fost nevoit chiar și eu să fac." **(Ion M. Popescu)** „Bine, nea Ionele, zice primarul de alături, de ce n-ai spus atunci că sînt produse necîntărite. Eu știu doar că anul trecut s-au stricat multe din roadele grădinii în magazie și s-au aruncat. Și știu, e drept, că te-a înjurat Mihai Pleșa o dată chiar în fața mea". „Eu l-am băgat în funcție pe Pleșa, cînd eram primar — ne-a spus **Maria Dumitrescu.** Cît am fost eu primar, o singură năzbîtie a făcut. A vîndut cel mai bun cal al C.A.P.-ului, vreo 6—7, și și-a însușit 28 000 lei. Pe urmă, cînd am aflat ca să scape, a dat banii. El se duce unde are interes cu camionul unității de 5 tone, pînă și la nunți, la petreceri, colindă satele, dacă sînt mai multe nunți în aceeași zi, dă daruri bogate, dar pe cine îi spune că e incorect îl înjură și-l asuprește. Prost nu e, dar cîtă minte are o folosește doar în interesul lui, împotriva obștii și a intereselor el. E drept că n-are carte multă. Avea 4 clase și eu am tras de el, nu mai spun cum că n-are rost, să-și completeze studiile la fără frecvență pînă la clasa a opta, pe unde se găsea cineva să-i dea examenele, la Tetoiu. C.A.P.-ul are milioane datorii, n-ajung bucatele nici să li se dea oamenilor drepturile din 1980 și 1981, iar el face două nunți la două fîlce și are de toate pentru sute de invitați. La una din ele au mîncat și au băut, de, ca la nuntă, aproape 1 000 de oameni. Acum zice că doar vreo 600. Dar cum vine asta, de unde cîștigă el atîta într-un C.A.P. nerentabil, care lucrează în pierdere ? Nu mai zic altceva, că sînt prea multe de zis". „Gheorghe a luat anul acesta să lucreze o parcelă de 40 de ari lîngă casă. La cules a dus totul acasă la el. Nu s-a recuperat nimic. Am făcut referate pentru 5 asemenea cazuri din ferma pe care o conduc". **(Inginer Ilie Rădulescu)** „C.A.P.-ul a avut, mai de mult, 100 de stupi. Acum mai are doi sau unul. Stupii trebuie îngrijiți și îngrijiți bine, și îngrijiți mereu, și nu de nevoie, de drag. Eu am 200 de stupi ai mei. Am obținut și 80 de kilograme de miere de la unul, pe an. Toți îmi dau 10 tone de miere. Dar iarna îi ascult cu stetoscopul și dacă te pricepi auzi tot: dacă n-are mîncare, dacă n-are matcă, dacă e bolnav. E drept, ziua mea de muncă, la nevoie, este de 20—21 de ore. Nu e o fatalitate falimentul în stupărit la Roșiile, să fim serioși ! Dar să fim !" **(Nicolae Stroescu)**

Eugen Ioana, vicepreședinte al consiliului popular comunal, este de părere că : „S-a mers prea mult pe lucruri nejudecate, în C.A.P.-ul de aici. Și în investiții și nu numai. Este și prea mare fluctuație de cadre la C.A.P.. Numai la ferma Romanești s-au rînduit în 1982 patru fermieri. Forță de muncă avem destulă. De muncit se muncește. Rezultatele sînt slabe. Terenul nostru de deal nu permite mecanizare oriunde. Dacă fiecare fermă ar avea nu 5 perechi de boi, cum sînt în prezent, ci 40—50 de perechi, s-ar putea lucra mai bine și s-ar obține mai mult. Eu am aproape 50 de ani. Cînd eram tînăr, numai la Romanești erau 200 de perechi de boi. Sînt de acolo și știu. Acum sînt 5 perechi. Roșiile aveau mult mai multe perechi de boi. Acum are 7. Multe terenuri care înainte se cultivau, acum nu se mai cultivă.

Ioginerul șef Nicolae Rotaru este de un an, abia trecut, la Roșiile. E la începutul carierei și crede că restabilirea economică și rentabilizarea unității se va produce întărînd zootehnia, dezvoltînd plantații intensive de pomi și chiar de la veniturile pe care le vor aduce căpșunile, din care s-au și plantat 4 hectare. Și încă altele. La grîu și porumb unitatea și-a depășit anul acesta planul, ceea ce nu se întîmpla la Roșiile. S-au obținut 2 782 de kilograme de grîu la hectar și 2 810 kilograme boabe de porumb.

Aurel Drăgulete, contabilul șef, singurul care cunoaște situația reală a unității — spre deosebire frapantă mai ales de președintele Mihai Pleșa care, nici cu carnetul în față nu știe precis cum stau multe lucruri — contabilul șef, deci, ne prezintă tabloul economic real. Averea unității este de 11 milioane de lei. Datoriile C.A.P. Roșiile din județul Vilcea e bine dacă în 1982 nu vor depăși 12 milioane lei. Unitatea are un fel de stranie tradiție în cheltuieli nerentabile și în pierderi. Cu aproape 20 de ani în urmă s-au plantat vreo 42 de hectare cu vii. N-au produs niciodată nimic. Plantația fusese pusă într-un loc ales rău. Cu această concluzie — singurul „cîștig" — viile s-au scos la începutul deceniului trecut. Pierderea a depășit un milion de lei. Viile cu care au intrat oamenii în C.A.P. au fost părăsite. Ce mai e din ele figurează ca arabil. Le lucrează unii „în parte". Partea fiind jumătate. A doua jumătate o cumpără tot ei, pe loc. În comună se știe și cum. Cineva de la C.A.P. merge acolo, măsoară cu găleata, de pildă, una din cele două grămezi de struguri care arată a fi egale, calculează cît să dea omul, îi ia banii, îl trece pe un tabel, cel care a plătit semnează tot el, apoi, cînd are vreme, încasatorul face o chitanță la casieria unității pentru toți banii. Chitanța o păstrează el s-o arate la controale, cum explică, dacă îl întrebi, președintele Mihai Pleșa. Dar să revenim la cele aflate de la Aurel Drăgulete. Plantațiile de pomi sînt nerentabile pentru că sînt prea multe soiuri amestecate. Valoarea normei convenționale anul trecut s-a ridicat la 23 de lei. Pentru anul acesta s-a planificat să fie de 46 lei „dar se va realiza cam 25 lei". Sînt cooperatori cărora nu li s-au achitat drepturile în bani și produse. Există restanțe pe 1980 și 1981. „Sînt peste 300 persoane" (Nu 130 cum ține minte Mihai Pleșa n.n.). În schimb, 363 persoane au plusuri de lot, plusuri care se ridică la zeci de hectare. Pentru cultura de mazăre, anul acesta s-au făcut cheltuieli de 60 000 lei. S-au realizat 40 000. Pentru în s-au cheltuit 140 000 lei și se scot mai bine de 45 000. Producțiile record de grîu și de porumb din anul acesta, care sînt fluturate ca un steag de Mihai Pleșa — deși se datorează mult mai puțin lui decît activiștilor de la județ care au sector în zonă — ei bine aceste producții au fost obținute falimentar. La un hectar de grîu, cheltuielile depășesc realizările cu 320 de lei, iar la un hectar de porumb pierderea este de 700 de lei. Calculele arată că lucrurile stau la fel la carne și lapte. Contabilul șef întrerupe calculele și ne spune rar : „Nimic nu e rentabil". În 1980, datoriile erau de 9 milioane lei, anul trecut de 10 milioane. Anul acesta se mai adaugă două. Desigur, s-a și investit. În zootehnie, de pildă, unde unitatea are, în prezent, niște vaci foarte frumoase. Dar investițiile, provenite desigur din împrumuturi, sînt una, iar pierderile alta. Or, din 1978 pînă în prezent numai pierderile curate au depășit de mult 1 500 000 lei.

Iată măsura adevărată a competenței cu care este condusă activitatea în această cooperativă agricolă de producție.

Cooperatorii sînt nemulțumiți de faptul că președintele Mihai Pleșa nu ia în seamă faptul că, în condiții asemănătoare, unii ciobani de la turmele unității dau la C.A.P. mai multă brînză, alții mai puțină. Iar dintre aceștia Gheorghe Țiclean, de pildă, vinde pe piața liberă mai multă brînză decît dacă celor 35 de oi ale lui le-ar fi transplantat ugere de vaci fruntașe în producția de lapte. Este o realitate că unora nu li s-au plătit drepturile pentru că „nu ne-au ajuns grîul și porumbul și banii", dar, în acest timp, s-au plătit în bani, grîu, țuică și brînză, cu o generozitate de mînă spartă unor oameni din altă comună și chiar din comuna Roșiile, lucrări pentru care s-au încheiat contracte cel puțin ciudate.

Președintele Mihai Pleșa nu vede nimic incorect în tot ce a făcut și în tot ce se întîmplă. Asigură pe cine poate și cum poate că reclamațiile vin de la oameni care îi dușmănesc pe el. De aceea probabil, cînd la hora înainte și pune lăutarilor sute de lei în arcuș, le strigă să-i cînte „în năcazul dușmanilor". Cei care îi apără nu uită să spună că mulți oameni țin la el. Dar nici nu este de mirare, dacă pe unii nu-i vede că duc acasă din „parcea" ca de pe lotul personal. Brigadiera Virginia Niță are și lot personal mai mare decît i se cuvine — acolo are mai mulți pomi și vie — dar folosește alte cîteva parcele în acest fel, deși nu muncește decît ea. Oare cum ar putea ea să muncească singură mai mult decît lucrează o familie ? Nu se întreabă Mihai Pleșa ? Virginia Niță a mers pînă acolo încît ne-a spus că, dacă o reclamă cineva, aceluia „îi e necaz că duc eu acasă mai mult decît el". Iată adevărul adevărat spus chiar de unul dintre cei fără sfială profitori din acest C.A.P. falimentar. Belșugul lui Mihai Pleșa e poate una din cele mai frapante stridențe față de milioanele de datorii ale unității. De la o magazie au dispărut niște saci cu grîu și niște piei de oaie. Cînd a văzut că trebuie să răspundă de ele, magazinerul le-a adus — „Nu știu de unde le-a găsit, dar le-a adus", ne-a spus șeful postului de miliție, **sergentul major Mihai Năstase** — și nimeni n-a mai reclamat nimic. Zilele trecute, un paznic de 76 de ani a ținut să ne spună, în prezența primarului, că este amenințat cu moartea de cei pe care nu i-a lăsat să fure în toamna aceasta.

Evidența muncii se ține după bunul plac al brigadierilor. Și nu toți sînt corecți. Lipsesc documente necesare la pensionarea oamenilor și sînt aminați cu anii. Mihai Pleșa ne-a confirmat că pentru unii nu se mai găsesc aceste documente pe ani întregi, mai ales pe primii 5—6 ani de existență ai cooperativei.

Abuzurile tolerate sînt multe. Primarul nu îndrăznește s-o amendeze pe Virginia Niță pentru că a construit în centrul civic o casă cu două niveluri, deși acolo nu se construiește decît P+2, deci deși a încălcat proiectul și n-a respectat autorizația și deși a îngrădit mai mult teren de la C.A.P. Unii folosesc abuziv terenuri ale consiliului popular, iar primarul n-are ce le face. De ce oare ? Pentru că e vorba de Vasile Pleșa, fratele lui Mihai Pleșa — președintele C.A.P., omul care face ce vrea și care se laudă în public în termeni triviali că n-are nimeni ce-i face cît o sta nu știm ce susținător al lui în funcție la județ. Sau pentru că, în alt caz, este vorba de Elisabeta Simion, nepoata lui Mihai Pleșa ? Ori de Ion Danciu, care mai întîi și-a vîndut casa ciobanului Țiclean, prietenul lui Mihai Pleșa ? În acest timp, sînt porțiuni de drum în comună pe care primarul promite de ani de zile că le va reface și uită mereu.

Tot ce ați citit mai sus este o modestă parte din povestea lungă a abuzurilor, a neregulilor din C.A.P. Roșiile, județul Vilcea. Aceasta ca să socotim că neregulile de la secția de mecanizare stau separat. Șeful acestei secții, **Aurel Stanciu,** ne-a arătat un mănunchi de fișe de alimentare zilnică, semnate de mecanizatori, care sînt mostre de falsuri în acte. Aurel Stanciu ne-a explicat singur că toate corectările sînt făcute după expirarea lunii, cînd se adaugă din loc în loc anumite cantități de motorină și de ulei. Cei ce a semnat în ziua respectivă pentru cît i s-a dat habar n-are că documentele vor proba, cu semnătura lui, că a luat mai mult. Iar primarul ne-a confirmat că tractoriștii au fost penalizați pentru consum nejustificat de motorină și, în chiar zilele cînd ne-am aflat la Roșiile, toată lumea era mîniată că nu au motorină ca să termine arăturile.

Au fost cercetați destul cei care sesizau. Este timpul să se cerceteze **CONȚINUTUL SESIZĂRILOR,** cu bună credință, fără resentimente și fără părtinire. Să nu se mai spună cu naivitate că Mihai Pleșa este apreciat de o parte bună din cooperatori, pentru că toată comuna știe nu numai ce face și ce năzbîtii are Mihai Pleșa, dar știe și cine și din ce interese îl apreciază pe dumnealui.

În ce privește ordinea ce trebuie întronată și la primărie, ea ar putea începe cu o riguroasă verificare — dacă nu chiar rescriere — a registrelor agricole, în care, sub ochii primarului ce afla o dată cu noi, ni s-a explicat că o casă dintr-un sat este trecută în registrul altui sat și alte asemenea frumusețî. Stăruim pentru o corectă înscriere a datelor din registrul agricol întîi și-ntîi din principiu, dar ne gîndim că, poate atunci, se va ști și la primărie cîți stupi are Mihai Pleșa și neamurile lui — în realitate — pentru că decedaților stupi ai C.A.P.-ului le-a vîndut și lăzile, sau uleiele ca să folosim un cuvînt mai vechi și mai în ton poate, astfel, cu învechitele apucături ale lui Mihai Pleșa, care a știut să-și facă loc mai mult în fruntea bucatelor și în fruntea horelor, decît în fruntea unor activități rentabile ale unității și în fruntea grijii pentru avutul obștii.

DORIN GHERGHINESCU ■

Poveste... cu o haină de blană

Întîmplarea petrecută cu Popa Maria din Zalău a implicat-o într-un proces penal care a rostogolit-o de pe orbita vieții obișnuite. Totul se petrece într-o bucată de timp bine delimitată : 1—26 decembrie 1980. Pe acea vreme ea, Popa Maria, lucra ca gestionară la cofetăria „Scala" Zalău, împreună cu o altă gestionară, Duruș Viruca, unitatea funcționînd în două ture. Niciodată cele două nu s-au împăcat, sub acest aspect nu există nici un dubiu. Permanent s-au suspectat că se încarcă una pe cealaltă cu mărfuri din care prinicna registrul de stoc — oglindă a muncii lor de zi cu zi — devenise documentul de bază care urma să susțină dreptatea uneia sau a celeilalte. Numai că această „oglindă" a adevărului, cînd s-a pus pe roi dosarul penal 2275/1981 al judecătoriei Zalău, dispăruse : regizoarea Popa Maria care apelase la acest registru pentru a descîlci firele încurcate ale gestiunii, declară că l-ar fi luat miliția, miliția că nu a ajuns la ea. Nimeni nu-i mai dă de urmă, toată lumea știe că a existat, toată lumea își aduce aminte de cerculețele cu inflorituri ale suspiciunii din amintitul registru, dar nimeni nu îndrăznește să recunoască cui i-ar fi folosit cu adevărat : lui Popa sau lui Duruș ? Din capul locului Popa a solicitat acest document în instanță ca o dovadă certă a nevinovăției sale, așa încît, am zice noi, nu ar fi fost deloc greu să se dea răspuns la această întrebare. Cu atît mai mult ar fi trebuit să fie găsită urma lui pentru a se stabili cine avea interesul ca această probă să dispară.

Cum aceasta nu-i decît o simplă constatare, vom apela, în continuare, la noi probe care vin și dovedesc că implicarea lui Popa în acest proces penal — acuzată și pedepsită fiind pentru delapidare și neglijență în serviciu — nu-și are susținere. Mai întîi însă, un scurt istoric al cauzei. Popa Maria este acuzată că între 1—26 decembrie 1980, perioadă cînd instanța reține, pornind de la rechizitoriu, că a lucrat singură în unitate — că ar fi luat din casa de bani, într-o zi de luni, 8 decembrie, 4.233 lei și că i-ar fi dat unei rude îndepărtate pentru a-și cumpăra o haină de blană de la unitatea „Romarta", amplasată deasupra cofetăriei. Asta pentru că, la un inventar care cuprindea tocmai perioada amintită, ieșise o lipsă de 4.233 lei.

Ce susține femeia ? Că, într-adevăr, o rudă îndepărtată a venit la ea și a rugat-o să-i cumpere o haină de blană cînd vor sosi, deoarece vorbise cu șefa de la Romarta să i-o păstreze ; că i-a lăsat banii — 3 600 de lei — pe care ea, Popa, i-a pus în raftul cu cutilde de ciocolată, ascunși după cutii ; că sosind hainele în cauză, acesteia nu i-au plăcut și a lăsat banii în continuare pînă vor veni din cele care o interesau ; că, între timp, o altă cunoștință comună, care știa de acești bani lăsați în custodie lui Popa, a apelat la ei pentru a-și cumpăra ea o haină de blană, haină pe care cu scandal reușise să o pună deoparte pentru cîteva minute — fiind oprită pentru șefa unității. „Asta a fost tot — declară femeia — numai că, fetele de la Romarta, furioase că s-a luat haina oprită tocmai de șefa lor, crezînd că eu reclamasem această situație la conducerea întreprinderii, s-au răzbunat declarînd, unele dintre ele că au văzut că banii prezentați la casă ar fi fost mototoliți și în bancnote mărunte — motiv pentru care s-a zis că i-am luat din casă".

A luat sau nu a luat banii din casă Popa Maria ? Sau a fost o înscenare toată această poveste ? Declarațiile din dosar se bat cap în cap : unele susțin că banii au fost în bancnote de o sută, altele că ar fi fost mototoliți ; că timpul în care cumpărătoarea ar fi adus banii nu ar fi depășit 10 minute (altele spun 3 minute !). Nu este aprobată ca martoră tocmai persoana care-i dăduse banii, pe motiv că-i este... nașă. Instanța merge fără dubii pe ziua de 8 decembrie, nu pe probe, ci pe prezumții. În acea zi, se reține, încasările făcute de Popa au fost foarte mici ! Odată implicată în delapidare a fost extrem de simplu să i se pună în spate și neglijența comună dovedită în serviciu, cu toate că la acest capitol ar fi trebuit implicată cealaltă gestionară și nu Popa : Duruș fusese scoasă de la neglijență în serviciu cu toate că în 3 săptămîni, cît a lucrat singură, făcuse o pagubă unității de aproape 3 000 lei, în vreme ce pe 7 luni, amîndouă, avuseseră 1.080 lei !

Sîntem în măsură să combatem, cu două noi dovezi, acuzațiile instanței. Este vorba de o adresă a ICSMAAP Zalău care specifică negru pe alb că **între 1—26 decembrie 1980 nu a lucrat singură Popa, ci, 6 zile din cele 26, a lucrat și Duruș.** Deci lipsa de 4.233 lei putea fi delapidată — dacă acesta este cuvîntul — și de una și de cealaltă ! Cea de a doua dovadă este și mai la obiect : **la magazinul „Romarta" au intrat haine de blană pe 16 decembrie 1980, și nu pe 8 decembrie.** Verificînd monetarele este simplu de constatat că Popa în acea zi de 10 decembrie a avut cele mai mari încasări. Or, cu toate inadvertențele din declarații, un lucru este extrem de clar : Popa a scos bani „din casă" în ziua cînd s-au vîndut hainele de blană.

Sigur, ar fi multe de comentat pe marginea acestui dosar penal. După cum, iarăși ar fi multe de comentat privitor la modalitatea de a i se oferi un loc de muncă. Cele două noi dovezi scoase la lumină prin cercetarea noastră la fața locului, ar putea constitui un motiv pentru restudierea atentă a dosarului Popa, pentru declararea unui recurs extraordinar — Procuratura Generală dovedind de fiecare dată promptitudine în preluarea cazurilor semnalate de revista noastră, scopul fiind același : repunerea în drepturi a dreptății!

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

În urma unei superbe victorii, 2-0 cu Bordeaux

Cariera europeană a Universității Craiova continuă!

Craiova, 8 decembrie (prin telefon de la trimisul nostru). La ora la care transmitem aceste rînduri, peste Craiova coboară înserarea. Se anunță o seară rece, friguroasă, dar întregul oraș se află, cu mic cu mare pe străzi, sărbătorind victoria Universității în fața redutabilei formații franceze Girondins des Bordeaux, un 2—0 care le permite studenților olteni să-și continue cariera europeană în Cupa U.E.F.A. E o revărsare de entuziasm nestăvilit, o manifestare însă decentă, care vine să răsplătească bărbăția și abnegația cu care cei 13 jucători craioveni au știut să lupte pentru izbîndă, reprezentînd cu cinste culorile clubului, ale orașului și, nu în ultimul rînd, ale întregului fotbal românesc.

Trebuie să vă mărturisim că, ajunși marți seara la Craiova, am descoperit aici o atmosferă mai degrabă apăsătoare. Opt jucători din lotul Universității ajunseseră acasă abia luni noaptea, fiind puși la situația, deloc plăcută, de a face primul drum la stadion, doctorul Vasile Frînculescu încercînd să le recupereze forțele după acel ostenitor (și remarcabil) 0—0 de la Florența. Îngrijorarea era cu atît mai mare cu cît buletinul medical se arăta încărcat : Balaci acuza o contuzie la genunchiul drept, Lung avea nasul prins în copci, iar Ungureanu prezenta un hematom la obraz. Colac peste pupăză, în ultimele ceasuri dinaintea returului cu Bordeaux, Tilihoi suferea de o criză de lombosciatică și utilizarea lui părea, încă azi dimineață, incertă. Dacă la toate astea adăugăm oboseala partidei cu Italia și, mai ales, oboseala unui voiaj întrziat din cauza ceții, avem imaginea unei echipe craiovene ce părea să se compună din mers în fața unui examen extrem de important. Încordarea era sporită și de diversele mofturi ale oaspeților. Între altele, marți seara, pe la ora 20,30, aceștia au cerut ca formația ce ciuta, blînd, în surdină, în salonul restaurantului „Jiul" să înceteze ! Nervii francezilor, ca și ai noștri dealtfel, erau întinși la maximum.

În aceeași atmosferă, de nervozitate și cripeală, a început și partida. După ce arbitrul olandez Jan Kaizer a fluierat pentru prima dată, Craiova s-a năpustit asupra adversarului, ca un boxer care urmărește să încheie conturile cît mai repede. Chiar în minutul patru, Balaci a produs o dovadă a acestei stări de spirit, făcînd un fault inutil asupra lui Tigana, alegîndu-se cu un cartonaș galben. Deși a dominat copios acest interval al întîlnirii, obținînd opt cornere în primele 25 de minute, Universitatea n-a fost în apele ei. Folosind aripi clasice, ca n-a izbutit să-și creeze spațiile libere necesare forțării careului advers, angrenîndu-se în fotbalul confuz, obstrucționist, de așteptare, al oaspeților. Studenții au pasat mult lateral, n-au găsit totdeauna inspirația și nici resursele pentru a accelera ritmul și pentru a se debarasa de marcajul „la singe" al jucătorilor bordelezi. Spre deosebire de meciul tur, aceștia au renunțat la orice veleități ofensive și n-au făcut aproape mare parte din timp, decît să se zbată spre a-i împiedica pe olteni să construiască. Încă din primul minut Thouvenel l-a luat în primire pe Balaci și nu s-a mai dezlipit de el, faultîndu-l de atîtea ori încît merita, cu prisosință, cel puțin un cartonaș galben. În schimb, Cămătaru a alergat mult și cu folos, fiecare din incursiunile lui semănînd panică în fața careului lui Ruffier, în ciuda marcajului strict și a unor intervenții nu totdeauna amabile. Din păcate, deși linia de mijloc (cu un Țicleanu în vîrf de formă) a făcut eforturi adesea disperate spre a împinge jocul, atacul n-a străluci în această perioadă. Cartea cu Crișan, pe care antrenorii Oțet și Ivan au scos-o în ultimul moment, n-a fost cîștigătoare. Ea a fost mai degrabă păguboasă, elementul surpriză nerealizîndu-se. E drept, uneori Crișan s-a zbătut, dar randamentul lui a rămas mult sub așteptări și, fără a face cuiva vreun repros, socotim că înlocuirea extremului dreapta se impunea mai devreme. A venit, salvator, minutul 37, care a avut darul să arunce în delir 50 000 de spectatori, aflați trup și suflet (ca să nu zicem și voce) alături de jucătorii mult iubiți : la un corner de pe dreapta, al zecelea ca număr, Irimescu a deviat balonul cu capul, acesta a sosit la Țicleanu și mijlocașul craiovean l-a trimis precis sub bară, deschizînd scorul. La 0—1, Bordeaux s-a văzut silită să încerce o schimbare de tactică, ieșind mai mult la atac. Dar linia noastră de mijloc și, alături de ea, apărarea imediată, în frunte cu inoperabilul Ștefănescu, au calmat jocul, ultimele minute ale repriză.

Cei „13 magnifici", merituoși învingători în fața lui Girondins des Bordeaux : Lung — Negrilă, Tilihoi, Ștefănescu, Ungureanu — Țicleanu, Donose, Balaci, Irimescu — Geolgău, Crișan, Cămătaru, Cîrțu (de sus și de la stînga la dreapta) :

Sugerăm secției de sport a televiziunii să ofere iubitorilor fotbalului un frumos cadou pentru sfîrșitul de an : filmul partidelor susținute de Universitatea Craiova în actuala ediție a Cupei U.E.F.A.

Geolgău va ataca mai derutant, mai diversă și mai periculos, creîndu-și trei ocazii uriașe de gol în numai 5 minute. În minutul 65, după o cascadă de driblinguri, Bă aci va greși o fracțiune de secundă dinaintea golului. În minutul 89, la o fază la care golul a plutit de mai multe ori în aer, mingea șutată de Irimescu va lovi stîlpul din dreapta lui Ruffier. Cîteva secunde mai tîrziu, „capul" lui Cămătaru îl va pune în mare primejdie pe portarul bordelez și nu puțini au fost aceia care au văzut mingea depășind linia porții. Arbitrul Kaizer însă, care a condus în general corect, a fost de altă părere, dînd credit total și tușierului Boss, care a rămas țintuit locului, apreciind că portarul echipei franceze a respins mingea în ultima fracțiune de secundă dinaintea golului. În acest interval, norocul nu le-a surîs oaspeților. El le-a rîs cu gura pînă la urechi ! A hohotit, dacă putem spune așa, pentru ei și din acele momente, arătînd numai 1—0, tabela de marcaj a început să se dovedească nedreaptă cu jucătorii români, ea neexprimînd cu fidelitate sensul și adevărul partidei. După 90 de minute, echipele s-au pornit, cu forțele împuținate, în jumătatea de oră de prelungiri. Ne-am temut, o recunoaștem cu sinceritate, o dată în plus, gîndind că jucătorii craioveni, atît de solicitați în acest sezon de satisfacții, vor fi ajuns la capătul puterilor. Dar n-a fost așa. Găsind resurse nebănuite, luptînd admirabili pentru fiecare minge și pentru fiecare metru de teren, elevii antrenorilor Oțet și Ivan au păstrat ritmul, ba încă l-au grăbit. Pînă la urmă s-a făcut dreptate : în minutul 101, la o pasă inteligentă trimisă de Irimescu, Geolgău a sprintat pe lîngă apărarea bordeleză și a trimis, cu un ultim efort, în plasă. 2—0, scor mai aproape de realitate. Oaspeții au avut o tresărire de orgoliu, a mingea șutată de fundașul Robr a lovit bara (min. 104), instituind peste stadion o liniște de catedrală. În clipa imediat următoare însă, minunata galerie oltean, cea mai frumoasă și mai fidelă din fotbalul românesc, a reintrat în rol, purtîndu-și favoriții spre o izbîndă [illegible] în urma căreia cariera [illegible]

După meci, am putut să stăm de vorbă, printre plecături, cu jucătorii și antrenorii noștri, ca și, firește, cu cei francezi. Nu vom reda acum toate impresiile culese (vom reveni săptămîna viitoare), dar trebuie să spunem că oaspeții s-au dovedit măcar în ceasul al treisprezecelea, foarte corecți, recunoscînd că drumul lor spre elita fotbalului continental a fost stopat de o formație mai bună, ca însăși de valoare europeană. Directorul tehnic al girondinilor, Didier Couecou, ne-a mărturisit că „nu e o rușine să fii eliminat de o echipă de clasa Craiovei", iar internaționalul Jean Tigana, care a lăsat o deosebită impresie la El Mundial, ne-a spus : „Am știut de la Bordeaux că vom fi învinși la Craiova la o diferență de 2-3 goluri, dar am sperat. Și după golul lui Țicleanu am sperat, dar Universitatea s-a arătat mai bună, mai completă. Nu-mi rămîne decît să urez formației dv. mult succes în continuare".

Prin această calificare, obținută prin eforturi și cu o abnegație exemplare, Universitatea Craiova, cangloana unei mari iubiri, și-a reconfirmat înalta ținută, producînd satisfacție în rîndul iubitorilor de fotbal din Oltenia și din întreaga țară. Deși la capătul unui sezon epuizant, fotbaliștii olteni, aceiași care alcătuiesc și naționala într-o proporție însemnată, au descoperit rezerve să lupte cu multă dîrzenie, cu multă ambiție, cu mult devotament, demonstrînd încă o dată (dacă mai era nevoie) că alcătuiesc cea mai bună formație din fotbalul românesc de azi. Nu ne rămîne de aici, dintr-o cameră a hotelului „Jiul", împrejurul căruia mii de suporteri continuă să strige „Cra-io-va ! Cra-io-va !", decît să le adresăm cele mai fierbinți felicitări și să le dorim o viață cît mai lungă în Cupa U.E.F.A. și, în același timp, în campionatul european. Felicitări care se cuvin jucătorilor, antrenorilor, conducerii clubului și, desigur, autorităților locale, care veghează la destinul acestei minunate echipe. Bravo, băieți, jos pălăria în fața talentului, seriozității și temeiniciei voastre ! Vă mulțumim și vă declarăm, deschis, că vom fi mereu alături de voi !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Omul care joacă

Să ne bucurăm

Nu „incredibil dar adevărat", cum a rostit spre finalul jocului cu Italia Cristian Țopescu, ci „credibil de adevărat", cum a sesizat acest mare om de televiziune care este Tudor Vornicu, așa a fost acest 0—0 afișat în fața campionilor actuali ai lumii fotbalistice. Poate fi, indiscutabil, unul dintre cele mai mari rezultate obținute vreodată de o reprezentativă română, chiar dacă „legenda Zoff" nu a primit nici o lovitură în repriza a doua. Cum foarte bine a remarcat din nou același plăcut companion al după-amiezilor de simbătă, am avut în teren **jucători viteji**... M-am bucurat din suflet pentru curajul și chiar sacrificiul de care au dat dovadă în tot ce au făcut în acest joc, probînd încă o dată, dacă mai era nevoie, prin toate, cît de înzestrat poate fi acest popor al nostru. Pare mereu, dar trebuie interpretat ca decisiv, că putem fi competitivi și cîștigători la multe nivele, fotbalul dovedind acum acest lucru, deși se știe cît de neajutorat este și el. Multimilionarii sau chiar miliardarii italieni au fost marcați de ceea ce Mircea Lucescu le-a oferit ca joc, am avut, ce-i drept, destule momente în care puteam și trebuia să atacăm decisiv careul advers, și nu pot să cred că șansa, ci mai mult potența noastră ne-a ajutat și în acel minut 89, cînd Conti a trimis spre poartă, dar afară... E adevărat că italienii rămîn la fel de înapoiați în tratarea jocului, însăși prin lașitatea cu care abordează treimea adversă fără a apela la pressing, cum foarte adevă ată este și această binevenită prezență a Craiovei în națională. Băieți curajoși și **meseriași**, ce ne prind acum foarte bine... Am certitudinea că pasarea mingii între noi, pentru a o avea ei cît mai puțin, a fost o atitudine destul de practică și indicată, lucru ce ne descumpănind începutul de luptă temperamental al italienilor.

Pe mine și pe noi trebuie să ne intereseze destul de puțin scandalul izbucnit acum două luni în fotbalul italian asupra dopajului care a adus cîștigarea Cupei supreme a fotbalului, ca și a „dărîmării" aproape fireți care a urmat. Pixurile incendiare italiene iasă urme grele în coloanele lor s[illegible] și despre acest subiect, dar îl felicit din inimă, tot acum, pe Mircea Lucescu. Am senzația că ne va duce în primele opt echipe ale continentului, performanță atît de rîvnită, însă cred că va ști să se ferească de cehi, acești posibili... Timeo Danaos... slovaci. Îmi permit să cred, deși era greu să se la atitea soluții în conjunctura noastră, că Donose și Geolgău puteau ajunge mai repede spre „commedia dell'arte" din fața lui Zoff. Sigur, am fost uluitori, poarta adjectivelor trebuie binemeritat deschisă, rezultatul este imens și, iarăși, cît de capabili și de talentați putem fi... Dacă superbul personaj Acatone nu mai poate fi privit aruncîndu-se în Arno, dacă „La Ponte dell' Picta" are senzația că a scăpat de aceeași nămoloasă apă, trebuie să ne bucurăm.

CORNEL DINU ■

Patinaj la Floreasca

De cîteva săptămîni bunul sportul cu patine a intrat în plină actualitate. Chiar sîmbăta trecută, mirificul patrulater alb din preajma parcului Floreasca a fost asaltat de sute de amatori și, ore în șir, văzduhul s-a umplut de voioșie și freamăt de copii.

Toate ar fi cum ar fi, dar, iată, două școlărițe, Carmen T. și Cristina S., prinse în vîltoarea mulțimii de pe gheață, se împiedică și cad. Un vălțugan, înalt de aproape doi metri, le lovește brutal cu latul patinei și dispare rîzînd, în plină viteză. Cristina abia se ridică. Plînge de durere. Îl căutăm pe individ și-l găsim dubnind a bătaia. N-are chef să dea socoteală. Intuind pericolul, fuge înainte de a fi identificat.

— A [illegible] singurul caz !, intervine întristată o tînără mamă venită cu fiica ei la patinaj. Eu am văzut aici lucruri și mai grave. Doi vagabonzi l-au bătut mărunt pe un biet copilaș, chipurile pentru că avea patine noi și... trebuia să le dea cîte 5 lei, ca să-l lase să se dea cu ele pe gheață. Altuia, pur și simplu, i-au smuls patinele de pe umăr și au dispărut cu ele cu tot în învălmășeală. De-aia n-o las singură nici o clipită pe fetița mea.

— Ce faceți în astfel de cazuri ?, îl întreb pe șeful patinoarului.

— Asta-i punctul nostru vulnerabil. Aproape că n-avem ce le face. N-avem oameni care să se ocupe special de păstrarea ordinii și disciplinei, cu atît mai puțin de punerea la punct a derbedeilor.

— N-ați încercat să rezolvați problema cu forțe proprii ?

— Bă de însă dacă încercăm cumva să-i luăm mai tare pe astfel de indivizi, sistem noi înșine amenințați ; rup și sar gardul fără să le pese. Cred că dacă sectoristul nostru ne-ar da un mai susținut ajutor, dacă milițienii ar trece mai frecvent pe aici, așa cum au făcut în astă seară, atunci lucrurile s-ar schimba.

Fumatul e interzis. Dar tocmai acum, exact în mijlocul patinoarului, un grup compact de puști și puștoaice, oacheșe, trag vîrtos, cu un aer matur, ostentativ, din țigările aprinse. Alături de noi, o femeiușcă își strigă discret marfa-i dubioasă : „Ia cîinga ! Ia guma de mestecat, că face bule la ficat !" Nimeni nu-i zice nici te mai încolo. Alături, chiar în coasta gardului, se construiește un „montagnes russes". Subinginerul Constantin Ene, inspector la I.A.P.T.T., aflat în control, și asistentul igienist de la punctul sanitar sînt de acord cu mine că astfel de aspecte n-au ce căuta în incinta unui patinoar. Numai că, mi se destăinuie, puterea le este limitată.

În rest, bine... Copii mai mici și copii mai mari trec chiuind, în mare viteză, desenînd pe luciul gheții piruete și volute grațioase.

..Am fost simbătă seara, cu fetița, la patinoarul din Floreasca.

MIHAI STĂNESCU ■

Cel mai „mare" rezultat al echipei României

în 60 de ani de palmares internațional!

EGALII CAMPIONILOR LUMII

de la trimisul nostru special la Florența

Florența, 3 decembrie. Scurtă vizită în centrul orașului. La urcarea în autocar, televiziunea italiană ne filmează. Florența, oraș-muzeu, ne impresionează prin densitatea operelor de artă pe care le vedem peste tot. Renașterea a lăsat aici urme de nesters, la fiecare pas, pe care desigur ne-ar plăcea să le privim și admirăm pe îndelete, în liniște. Ceea ce, acum, nu e deloc cazul. Vizităm impresionanta Galleria degli Uffizi, dar trecem foarte repede prin fața capodoperelor semnate de Leonardo, Botticelli sau Bruegel. La prinz este programat un antrenament chiar pe stadionul pe care se va desfășura partida, ultimul eveniment notabil în tabăra noastră, înaintea marii încercări de simbătă. Nu se găsesc cheile cu care au fost încuiate lacătele de la poarta de acces în incinta terenului. Domnul Bianchi, trezorierul federației italiene, care ne va însoți permanent cît vom rămîne în Italia, se enervează. Îi cartă pe administratorii stadionului. Ziariștii se reped să prindă momentul. Atmosfera începe să se încordeze, formulele de „bine ați venit" au fost deja uitate, echipa României trebuie învinsă cu orice preț, altfel... Ziarele : „Scocca già l'ora decisiva : SVEGLIA, CAMPIONI !" (A sosit ora decisivă : TREZIȚI-VĂ, CAMPIONI !)... Și mai departe : „După egalul din prima partidă europeană cu Cehoslovacia, la Milano, naționala n-are o altă alternativă, e constrînsă să învingă." Rossi : „Pentru mine oricare partidă e ca și cum aș merge pe front. Dar mă simt excelent fizic la această oră, mai bine ca în finala de la Madrid. În ceea ce îi privește pe coechipierii mei, nu sîntem niște inconștienți, știm cu toții că dacă nu învingem... adio Paris !" De Sisti, antrenorul Fiorentinei : „Atenție la Cămătaru !" Rezultatele meciurilor jucate pînă acum între Italia și România : 1—0 la București, iunie 1939 ; 2—1 la Roma, aprilie 1940 ; 3—1 la Napoli, noiembrie 1966 ; 1—0 la București, iunie 1967 ; 3—3 la București, iunie 1972 ; 4—2 la Milano, iunie 1976 ; 2—1 la Napoli, februarie 1980 („România în șapte partide n-a obținut decît un punct"). La radio se fac sondaje, cerîndu-li-se prin telefon ascultătorilor pronosticul și rezultatul meciului de a doua zi. 2—1, 1—0, 3—0 pentru italieni, cel mai adesea. Luana Manfredonia îndrăznește : „Italia zero, Romania uno !" Porca della miseria, replică reporterul... În tabăra noastră e totuși liniște. Lucescu discută cu fiecare jucător în parte, rememorînd împreună stilul de joc al adversarului direct, modul în care acesta poate fi contrat. Accentul cade evident pe faza defensivă, acest „să nu primim gol în primul rînd" care ne va face atît de bine, indiferent de ce vor spune adversarii noștri. Sîntem, în fapt, o echipă atît de mică ! David în fața lui Goliat ? Cu ce fel de rezultate notabile ne-am putea noi lăuda ? O calificare la un turneu final al Campionatului mondial ? Cîteva bune rezultate, izolate și mai toate obținute în meciuri amicale ? Trei puncte smulse Angliei, urmate de înfrîngere din partea Elveției ? Acum în față îi vom avea pe CAMPIONII LUMII, jucînd pe propriul teren, la numai cîteva luni după încoronare, cu toți spectatorii alături... Un singur punct de sprijin : Craiova ! Oltenii noștri sînt de cîțiva ani într-o cruciadă prin Europa, ridicînd în fiecare an stacheta. Ștefănescu, Balaci, Țicleanu și ceilalți au jucat deja la Florența, eliminînd brav Fiorentina, echipa cu multe vedete cumpărate pe bani grei. Ca și Lung, dealtfel. Numai că Mircea Lucescu n-a hotărît încă : Moraru sau Lung ? ! „Atenție, azzurri, nu mai e de joacă !" Italia trebuie să cîștige cu orice preț, altfel calificarea pentru turneul final al Campionatului european, Paris 1984, va fi în mare măsură compromisă ! Conti a trecut de Briegel, nu va trece el de Ungureanu ? Rossi a marcat trei goluri în poarta Braziliei, Iorgulescu știe asta mai bine decît oricine. Gentile și Collovati nu i-au lăsat să respire pe Maradona, Zico sau Hrubesch, pot reuși Gabor sau Cămătaru mai mult ? ! Astea sînt datele jocului care ne așteaptă, oricît ne-am face că uităm de ele... Lucescu e calm. Ține mult să afișeze această seninătate, dar nimeni nu știe ce e în sufletul lui. Însă vrea ca totul să se pregătească în liniște, își înțelege jucătorii și-i tratează ca pe niște oameni maturi. Atmosfera e relaxată. Aparent, desigur. Dar s-a lucrat bine pînă acum, n-au existat nici un fel de probleme, băieți tineri și serioși s-au arătat jucătorii echipei noastre naționale, nici măcar o singură dată nu s-a întîmplat să se abată vreunul de la programul de antrenament sau de refacere, nici mofturi, nici „evadări", chiar fără amenințările și pedepsele atît de obișnuite în fotbalul nostru, la alte nivele. Opt jucători de la Craiova, patru de la Corvinul, trei de la Dinamo, doi de la Sportul studențesc, cîte unul de la A.S.A. și F.C. Argeș, 19 jucători cu totul într-o expediție extrem de periculoasă, atît pentru ei, cît și pentru întreg fotbalul românesc. Craiovenii știau că meciul de la Florența nu-i decît un meci-intermediar între cele două partide cu Bordeaux, din Cupa U.E.F.A. Ceea ce însă nu-i va împiedica să-și dea sufletul pentru culorile echipei naționale, în cel mai greu meci din ultimii zece ani...

Stadio Comunale, 4 decembrie. Ajungem devreme, cu doi polițiști pe motociclete în avangarda autocarului. La 13,30 stadionul e aproape plin, deși mai e o oră pînă la începutul meciului. La 14, crapă de atîta lume. Vor fi peste 52 000 de spectatori, între care 50 478 de plătitori. Rețetă : 447 de milioane de lire, un record pentru stadionul din Florența ! Urc la masa presei, sus, deasupra tribunei oficiale. Mă cert cu omul care indică locurile rezervate. Ne-au fost „asigurate" nouă, ziariștilor români, cele mai proaste locuri cu putință. Una dintre porți nu se vede defel, din cauza unui stîlp gros de beton, care susține acoperișul tribunei. Mă enervez, apoi încerc să mă calmez, în orice caz nu acest om este de vină. Dar nervii sînt încordați la maximum. Mii de steaguri fluturâ în tribune : verde, alb, roșu. Petarde, adevărate jocuri de artificii. Jucătorii noștri ies la încălzire cu mult înainte, tocmai pentru a se adapta atmosferei incendiare din incinta stadionului. După vreo zece minute publicul se liniștește și ai noștri își văd calm de încălzire. Lucescu s-a hotărît să-l titularizeze pe Lung în poartă, deși craioveanul e abia la al 3-lea meci în echipa națională. Moraru, Andone, Munteanu II, Augustin și Geolgău sînt rezerve. Radu II, Custov și Donose au rămas în tribună. Formația : Lung în poartă, Ștefănescu libero, Iorgulescu stoper, Rednic și Ungureanu fundași de margine, Țicleanu, Bölöni, Klein și Balaci mijlocași, Gabor și Cămătaru înaintași, dar și ei cu unele sarcini defensive, în funcție de joc. Stadionul fluieră îndelung cînd crainicul anunță formația noastră, ca și numele arbitrului, francezul Georges Konrath. Balaci și Cămătaru, cei puțin așa am impresia, sînt cei mai fluierați. Amintirea eliminării Fiorentinei ! Sosește fanfara școlii militare de ofițeri de poliție. Tur de stadion și se îndreaptă spre centrul terenului. E anunțată echipa Italiei. Urlete acoperă ultima silabă a numelor. Echipa noastră se fotografiază, apoi așteaptă la gura tunelului ce duce spre vestiare sosirea adversarilor. Apar „azzurri", tricouri, evident, albastre, chiloți albi. Ai noștri sînt în galben complet. Tribunele parcă se scutură, amenințînd să cadă peste teren. Violența focurilor de artificii și petarde înecă aerul în culori psihedelice, creînd senzația irealului, nu numai a nefirescului. I-TA-LI-A, I-TA-LI-A ! („Atenție, azzurri, nu mai e de joacă !") Echipele se aliniază la centru. Se cîntă imnurile naționale. Jucătorii români oferă italienilor cîte un fanion. Aceștia poartă pe brațul sting o banderolă neagră. A murit Gioanin Ferrari, 75 de ani, fost mare jucător, campion mondial în 1934 și 1938. Zoff și Ștefănescu aleg terenul. Italienii au mingea. Arbitrul fluieră, dar nimeni nu se mai mișcă pe stadion. Se păstrează un minut de reculegere în memoria celui dispărut. Apoi... începe lupta ! Prima minge care ajunge la Cămătaru, fault Collovati („Atenție la Cămătaru !"). Rednic îl contrează pe Graziani, corner, apoi Bölöni respinge. Sînt peste 200 de ziariști italieni în jurul meu și mai bine de 100 de fotografi în teren. Marcajul se strînge. Rednic și Ungureanu țin extremele, pe Conti și Graziani. Iorgulescu e permanent cu Rossi. La mijloc o linie galbenă taie terenul de-a latul : Țicleanu contra Antognoni, Bölöni contra Marini, Klein contra Tardelli. Balaci contra Oriali. În sens invers, Tardelli trebuie să-l supravegheze pe Țicleanu, „maratonistul echipei", cum l-a numit Enzo Bearzot, Oriali rămîne cu Balaci pe tot terenul, Collovati și Baresi îl string pe Cămătaru ca într-un clește, iar Gentile are „grijă" de Gabor, pe care-l faultează cu regularitate. Ziariștii italieni rîd : „...Gentile !..." Plimbăm mult mingea, atunci cînd e în posesia noastră, apoi e trimisă spre Lung. Tribunele fluieră copios. David contra Goliat ! Lung prinde cu siguranță o minge înaltă. Gentile trece de Ungureanu, centrează, Antognoni prinde șutul, puternic ca întotdeauna, dar Bölöni blochează. Fault Iorgulescu asupra lui Rossi, cartonaș galben. Avertisment verbal Ștefănescu. I-TA-LI-A, I-TA-LI-A ! Bölöni alunecă, Antognoni e în ofsaid, dar Lung iese excelent și prinde. Petardele așteaptă în buzunare numai ocazia de a reîncepe focul lor nebun. Șut bun al lui Bölöni de dincolo de linia careului mare, dar Zoff prinde cu siguranță. Va fi singurul nostru șut spre poarta bătrînului Zoff, față de 16 ale italienilor la poarta lui Lung. A doua zi, ziarele italiene, zgîrcite ca de obicei cu notele, îi vor gratifica pe Zoff cu 7, iar lui Lung nu-i vor acorda decît un mediocru 6,5 ! Să-ți vină să mori de rîs... Au trecut primele 15 minute. Jocul se întrerupe, Graziani e jos și va fi înlocuit. Vina însă nu-i a noastră, a căzut prost, umărul îi va fi prins în gips. Intră Altobelli pe aripa stîngă, cu șansa de a arăta că el e mai bun, așa cum a susținut adesea. Fault Bölöni asupra lui Gentile și cartonaș galben. Cît de greu e în teren pentru jucătorii noștri ! (Statistica faulturilor va arăta însă, surprinzător pentru italieni în primul rînd, doar 36—23 în „avantajul" nostru. Jucătorii cu cele mai multe faulturi la activ : Balaci — 9 !, Cămătaru — 6 !, Iorgulescu — 5, de o parte, Marini — 6, de cealaltă...) Din nou lovitură liberă pentru noi. Balaci îl pune în poziție de șut pe Bölöni, dar Gentile se opune. Au trecut 25 de minute, jocul pare să se fi mai liniștit. Fault grosolan al lui Gentile asupra lui Gabor (...Gentile !...), cartonaș galben. Mi-am găsit o poziție mai bună, din care se vede bine întreg terenul, dar scriu pe genunchi, iar piciorul drept îmi tremură. Oriali îl faultează foarte tare pe Balaci, avertisment verbal. Îmi aprind o nouă țigară, dar îmi cade din mînă. Ar fi posibil ? ? ! După aproape jumătate de oră de încordare, Marini driblează și îl angajează pe Rossi. Golgeterul ultimului Mondial intră în careu, lateral dreapta și trage spre colțul lung, puțin pe lîngă bară. Prima ocazie mare a italienilor, dar ele nu se vor număra decît pe degetele unei singure mîini. Bölöni se luptă ca un leu, ba cu Marini, ba cu Tardelli. Rednic ajunge mai repede decît Altobelli. Pătrunde Tardelli, șut puternic, prinde Lung. „Finalmente !", zic ziariștii din jurul meu. Conti centrează, Altobelli deviază la Oriali în 9 metri, „cap" spre Rossi, dar Lung intercepteză. Cît vom putea rezista acestui ritm ? ! Lung culege toate mingile înalte, dar degajează afară din teren. Încercăm să ieșim din jumătatea noastră, însă Collovati și Oriali sînt foarte deciși, nelăsînd nici o șansă înaintașilor noștri. Contraatac al italienilor, ăsta e momentul cel mai dificil, situația care le convine cel mai mult adversarilor noștri, Marini, pasă spre Gentile, fault Iorgulescu. Liberoul Baresi vine în față și trage peste poartă. Se aude un **Ooo** prelung, iar eu respir cu ambii plămîni, din plin. Gabor, fault la Gentile, libianul nu zice nimic, dar își așteaptă revanșa. „Nu se vede nici unul dintre ai noștri !", aud alături. Corner, dar repriza a trecut. Arbitrul Konrath își privește ceasul. Minge lungă spre Rossi, care cade împreună cu Iorgulescu, apoi, împiedicat, cade și Ștefănescu. Iese Lung și boxează, italienii cer penalty, o fază care va fi discutată zile de-a rîndul, disecată pe monitoarele televiziunii, reluată cu încetinitorul... (Georges Konrath : „N-am văzut nici în teren, nici pe înregistrări vreo infracțiune care să impună penalty-ul. Ca să marcheze, Italia ar fi trebuit să joace altfel în atac. Așa cum a jucat, încă doi ani de acum încolo n-ar fi marcat vreun gol românilor !"). Oricum, faza s-a petrecut în afara minutelor regulamentare, lucru care s-ar putea să-l fi influențat pînă și pe arbitrul francez... 0—0 la pauză cu Italia ! ! E și asta un mare succes. (David contra Goliat !) Marius Popescu, de la „Sportul", îmi precizează că Antognoni joacă slab. Tot ce se poate, însă eu n-am prea apucat să-l analizez pe italieni... După pauză intră Causio și iese Rossi. Altobelli trece vîrf, în paza lui Iorgulescu. E 3 38 ora locală, avem mingea pentru reînceperea jocului. Obținem imediat primul corner, care va fi în fapt singurul. Execută Bölöni, dar Zoff iese și prinde cu siguranță. Andone își începe încălzirea pe marginea terenului. Altobelli îl faultează pe Iorgulescu, dar arbitrul dă fault împotriva noastră. Periculos, dar Bölöni respinge. Jocul se îndirjește. Fault după fault, de o parte și de cealaltă. Nu știu cînd am mai văzut o echipă românească atît de dîrză ! E accidentat Bölöni și arbitrul întrerupe jocul într-un tîrziu. Italienii vin cu toții peste noi. Acum e acum ! La o fază care nu cerea defel o asemenea sancțiune severă. Țicleanu e eliminat de pe teren și echilibrul tactic se rupe. Cine-l va marca pe Antognoni ? Causio centrează, iar Lung prinde o minge foarte grea. Silvică al nostru a fost peste tot, vor spune jucătorii. („Cînd mă gîndesc, zice Tică Oțet, antrenorul Universității, că acum numai o lună de zile aș fi dat totul ca să-l aduc pe Ducadam la Craiova !") Schimbare în tabăra noastră. Iese Gabor și intră Andone. Marcaj pentru Antognoni. Acum se joacă mai mult în careul nostru, linia de mijloc a cedat redută și s-a retras pe metereze. Ștefănescu continuă să-și dirijeze grenadierii, iar Bölöni reușește (pentru a cîta oară ?!) să-și piardă tot sufletul pe teren, apărînd culorile echipei naționale. Tînărul medic stomatolog din Tg. Mureș s-a dovedit la Florența cel mai brav dintre cei bravi, luptînd cu un devotament și o clasă care nu pot fi proprii decît marilor jucători. Ofsaid nesancționat, dar Ștefănescu intervine excelent. În atac, nici două pase nu mai reușim să legăm. Cît vom mai rezista în acest fel, în numai 10 oameni de cîmp ?! Minutul 60 : Lung prinde în fața lui Altobelli. Minutul 65 : Tardelli șutează din interiorul careului, Lung respinge cu piciorul. Italienii se grăbesc, încep să se pripească. Gentile șchioapătă vizibil, e lăsat liber în locul lui Baresi, dar are resurse să-l faulteze pe Andone. Balaci se vede puțin. Minutul 71 : Collovati trage de la 16 m, slab, afară. Să fi obosit „squadra azzurra" ? Oare s-ar putea să nu pierdem ?! Lung, din nou excelent, în fața lui Conti. Minutul 75 : Causio trece și trage peste poartă. Cît de greu trec minutele ! Fault Marini, dar arbitrul nu fluieră. Conti face semne că nu are cui pasa. Marcajul n-a slăbit nici o clipă. Minutul 80 : Marini face un slalom printre apărătorii noștri („Dai, Marini, dai !", aud alături), dar trage afară. Bearzot e în picioare. Ziaristul de lîngă mine mă împinge cu cotul fără să-și dea seama, urmărind fazele cu sufletul la gură. Minutul 86 : italienii încep să plece, vizibil nemulțumiți. Unul strigă „hent", la o fază banală. Corner Lung, cu pumnii. Conti trece de Iorgulescu, dar Bölöni e peste tot. Șut Antognoni, Lung prinde ! Intră Augustin în locul lui Cămătaru. Lucescu e și el în picioare. „E finita", cred italienii, dar cea mai mare ocazie a meciului încă n-a venit. Mai sînt numai două minute de joc, Ungureanu a fost lovit cu cotul în plină față de Causio, e la pămînt cu ochiul drept plin de sînge, nu se poate ridica. Antognoni îi vede liber pe Oriali în chiar zona lui Ungureanu, Lung iese să micșoreze unghiul, centrare spre Conti, liber la 6 metri în fața porții goale, Ștefănescu sare în disperare, mă trezesc strigînd NUUU !, ar fi teribil să pierdem tocmai acum, Conti reușește ! „Incredibile", susțin italienii dimoreiurul meu, în vreme ce Ungureanu își dă seama numai din vuietul tribunei cît de mare a fost ratarea. Dar e 0—0 în continuare, Ștefănescu se uită de trei ori la ceas și tot minutul 90 îl vede, nimeni nu mai are suflu pînă ce arbitrul Konrath nu fluieră sfîrșitul. Fantastic, am rezistat eroic Italiei chiar pe terenul ei, jucînd 35 de minute grele în numai 10 oameni ! Am asistat în felul acesta la cel mai bun rezultat obținut de echipa națională a României în 60 de ani de palmares internațional, 0—0 în deplasare împotriva campionilor lumii, la numai cîteva luni de la încoronarea lor, în meci oficial, un meci care, vorbind strict statistic, avea o importanță mult mai mare pentru adversarii noștri decît pentru jucătorii români. Sînt de-a dreptul năucit. La vestiare ne sărutăm cu toții, fericiți de-a dreptul. Conferință de presă. Bearzot ne acuză de antijoc. David contra Goliat. Jucătorii italieni îl acuză pe arbitru. Sordillo, președintele federației, suspectează un complot european împotriva Italiei. Fmnchi, președintele U.E.F.A., îl iartă, considerîndu-i prea tînăr și fără experiență... Ziariștii laudă dăruirea jucătorilor italieni, cărora publicul le face la ieșire o manifestare extrem de călduroasă. La masa de seară primim o uriașă sticlă de șampanie din partea lui Ilie Năstase. Ștefănescu îl scoate dopul, șampania bufnește și aplaudăm cu toții, încîntați și fericiți. Abia peste două zile vom ajunge în țară, aterizînd la Otopeni în condiții de ceață foarte deasă. Primirea e foarte vibrantă, flori și ovații pentru jucătorii români, dar craiovenii se grăbesc, meciul cu Italia e acum în amintire, îi așteaptă cel cu Bordeaux. Poate că fotbalul tocmai de aceea e atît de frumos. Fiindcă mereu trebuie să o iei de la început...

DUMITRU GRAUR ■

Lumea în care trăim

Enigma celor patru epidemii...

În ultimii cinci-șase ani, Statele Unite ale Americii au fost bîntuite de cîteva epidemii extrem de rare. Despre fiecare în parte s-a scris, la vremea respectivă, destul de mult. S-au prezentat simptomele și ravagiile produse, s-a propus terapeutica necesară și s-au sugerat măsurile de prevenire. Ciudățenia este că toate aceste epidemii au izbucnit, s-au extins, au făcut ravagii numai în Statele Unite. Cum s-ar spune, fenomenul a avut un caracter tipic american.

Nu de mult, revista franceză „Science et vie" a publicat un amplu articol consacrat enigmei „celor patru epidemii americane". Citindu-l rămîi, într-adevăr, consternat. Dar nu atît de ravagiile epidemiilor respective, cît mai ales, de concluziile articolului. Să prezentăm însă faptele.

1. În 1976, la numai cîteva zile după ce au participat la un congres internațional, la hotel Bellevue Stratford din Philadelphia, 100 din cei 250 de participanți au fost victimele unei forme necunoscute de pneumonie fulgerătoare. 29 dintre aceștia și-au pierdut viața în cîteva zile. Cauza, descoperită mai tîrziu, după ce epidemia a afectat zeci de mii de oameni, a fost o misterioasă bacterie care trăiește de obicei în apă și proliferează în conductele umede ale instalațiilor de condiționare a aerului. Nici un epidemiolog n-a reușit să explice însă de ce această bacterie, denumită ulterior „Legionella pneumophila", a devenit dintr-o dată atît de virulentă.

2. În luna ianuarie 1980, la New York, o femeie tînără, sănătoasă a murit în cîteva ore din cauze unei septicemii fulgerătoare. Sindromul, bizar, denumit mai apoi „șoc toxic", s-a datorat unei bruște proliferări a stafilococilor aurii. Numai în statul Atlanta, în cîteva luni, se înregistrează 1 660 de cazuri de „șocuri toxice", dintre care 88 mortale. Nimeni nu a putut explica de ce stafilococul auriu, receptiv pe întreaga planetă la antibiotice, în Statele Unite a început să ucidă femeile.

3. În martie 1981, medicii americani au asistat cu surprindere la apariția unei boli extrem de rare — este vorba de cancerul lui Kaposi, înregistrat pînă atunci doar în unele regiuni din estul Africii. Boala a surprins și a suscitat numeroase întrebări neelucidate nici pînă în prezent. De ce această epidemie s-a declanșat doar în Statele Unite ? De ce a afectat oameni tineri, sportivi, oameni cu o sănătate excelentă ? Faptul că a cuprins un întreg grup de populație, nu formează, oare, o dovadă că unele tipuri de cancer pot fi contagioase ? De ce nu s-au înregistrat asemenea cazuri în America de Sud, în Asia de Sud-Est sau în alte regiuni ale lumii ? Cum se explică faptul că puținele victime ale acestei boli înregistrate în Europa occidentală făcuseră și ele, înainte de îmbolnăvire, călătorii în Statele Unite ?

4. Tot în 1981, specialiștii au anunțat că aproximativ 20 de milioane de americani, deci aproape 10 la sută din populația S.U.A., sînt victimele herpesului produs de virusul HSV-2, și că în fiecare an numărul bolnavilor crește cu circa o jumătate de milion. Nici cauzele acestei epidemii nu au fost descoperite pînă astăzi.

Acestea sînt faptele.

Revista „Science et vie", care prezintă cele patru epidemii, ridică numeroase semne de întrebare încercînd să explice cauzele. Să fie de vină un sistem imunitar deficitar ? Oare, la un anumit nivel de medicalizare, starea sănătății publice tinde să scadă ? Să fie de vină, în final, nivelul de viață mai ridicat ?

Sigur, nu sînt medic și poate să greșesc. Dar, oricum, mi se pare că a desprinde o asemenea concluzie, și anume că valul unei epidemii se datorește nivelului ridicat de viață este cel puțin curios. Cu alte cuvinte aviz amatorilor : vreți să nu vă îmbolnăviți, să nu vă afecteze virușii sau bacteriilor unor maladii ? Atunci trăiți în continuare în mizerie. Pentru că s-ar putea pune și această întrebare : de ce epidemiile nu au izbucnit, de pildă, în Elveția, în Suedia sau chiar în R.F.G., țări cu un nivel de viață relativ asemănător ?

Întîmplarea — sau poate nu — face, însă, ca tot în aceste zile să citesc diverse informații despre procesul de la Salt-Lake City din statul american Utah. După aprecierea ziarului „Le Monde", „la Salt-Lake City se desfășoară unul din cele mai stinjenitoare procese pentru guvernul S.U.A.". 1 200 de persoane acuză guvernul Statelor Unite pentru urmările nefaste cauzate de cele peste 100 de experiențe nucleare în atmosferă efectuate în deșertul Nevada, între anii 1951 și 1962. Primele reclamații au fost înregistrate la circa doi ani de la începerea experiențelor, cînd jumătate din numărul efectivelor de oi din regiune a murit. Au început apoi reclamațiile privind îmbolnăvirile și decesele oamenilor din rîndul locuitorilor perimetrului afectat de experientele nucleare, ale militarilor aflați în cantonamente în apropierea locurilor de experimentare a armelor nucleare. Hollywoodul a reclamat și el moartea prematură a unor actori, regizori, tehnicieni care, în perioada efectuării experiențelor nucleare, au filmat în Nevada niște wester-nuri.

Procesul de la Salt-Lake City se află în curs de desfășurare și, probabil, va mai dura multă vreme. Probele sînt însă evidente. Ancheta doctorului Joseph Lion, cancerolog la Universitatea din Utah, desfășurată timp de doi ani, demonstrează, spre exemplu, că numărul cazurilor de leucemie la copii născuți în această zonă între 1951 și 1958 a crescut cu peste 40 la sută. Nemaivorbind de creșterea de peste două ori a numărului persoanelor spitalizate ca urmare a unei sporiri considerabile, o adevărată explozie, a îmbolnăvirilor de tot felul.

Nu știu dacă există vreo legătură directă între procesul de la Salt-Lake City, mai exact între obiectul acestui proces, — creșterea puterică a radiațiilor nucleare — și valul neobișnuitelor epidemii izbucnite în Statele Unite. Nu știu, de asemenea, nici dacă faptul că proporția oamenilor spitalizați anual în S.U.A. — cu 35—40 la sută mai mare decît cea din Anglia sau Franța — are vreo legătură cu experiențele nucleare.

Categoric, nu pot implica în toate cazurile efectele experiențelor nucleare. Dar ele există, sînt certe, și savanți de prestigiu le-au dezvăluit. Oricum, oprirea experiențelor nucleare nu ar face decît să favorizeze starea de sănătate a populației americane și a populației globului. După cum, renunțarea la uriașele cheltuieli militare, sau măcar la o parte dintre ele, ar elibera multe miliarde de dolari ce ar putea fi utilizate în sectorul medical, pentru cercetări și asistență sanitară (sectoare aflate acum în suferință, datorită lipsei cronice de... fonduri).

Enigmele tipic americane pledează și ele pentru oprirea înarmărilor, cu toate că aparent nu există o legătură directă. Dolarii și în general fondurile economisite la capitolul cheltuieli militare ar trebui să la drumul institutelor medicale. Și atunci, poate, epidemiile și-ar dezvălui cauzele. Pentru că pămîntul cunoaște multe alte epidemii încă...

AL. PINTEA ■

Mondo amano ?

E mult, e puțin

Iată, anii trec și răpitorii lui Aldo Moro încă nu sînt identificați toți. Despre cel care l-a răpit și ucis pe baronul belgian Bracht, în martie 1978, nu se mai știu prea multe deși fusese descoperit. În schimb, pe solul vest-german, de curînd, poliția a obținut un mare succes arestîndu-l pe teroristul care-l răpise și ucisese pe președintele sindicatului patronilor, Martin Schleyer. Pe acest fundal, un alt semn bun în pedesirea răpitorilor : dacă, desigur, nu va interveni nimic neobișnuit, căci a început procesul răpitorilor baronului francez Empain. Dar să rememorăm faptele. 23 ianuarie 1978. Președintele — director general al puternicului grup Empain-Schneider, baronul Edouard-Jean Empain, este răpit din apropierea locuinței sale pariziene de mai mulți oameni mascați. Ziarele scot ediții speciale imediat iar kidnapingul acesta le va reține mult timp atenția, el devenind cel mai lung pe care l-a cunoscut Franța anilor '70. Poliția este din ce în ce mai presată de presă, care este ecoul opiniei publice, tot mai șocată de gesturile de șantaj ale răpitorilor care, a doua zi după sechestrarea baronului Empain, trimit apropiaților acestuia un flacon cu o falangă a unuia dintre degetele lui. Film de Alfred Hitchcock ? Da, dacă ne luăm după tensiunea cultivată deliberat de sechestratori, nu dacă avem în vedere că mesajele lor zilnice devin aproape banale. Pentru eliberarea bogatului lor ostatic ei cer, nici mai mult nici mai puțin decît 80 milioane franci (peste 10 milioane dolari). Iucru care stupefiază opinia publică și oamenii de afaceri, poliția și alți răpitori... de meserie. Zilele trec, calvarul lui Empain se prelungește, cei ce-l dețin nu schimbă cifra și, cu o regularitate de metronom, fac să parvină mesajele cuvenite fie familiei ostaticului, fie colaboratorilor lui apropiați, fie avocatului său, Robert Badinter, astăzi ministru al justiției.

Două luni la rînd durează afacerea, în care, cum scria la vremea respectivă o revistă pariziană, „poliția a jucat și a cîștigat". Cuvîntul de ordine impus atunci a fost **nu se cedează** și pentru asta negocierile au trenat deliberat aproape o lună, mai precis pînă la 17 februarie cînd se înregistrează o primă tentativă (infructuoasă) de a remite suma cerută. După încă o lună și o săptămînă are loc, totuși, întîlnirea decisivă, pe „Autoroute du sud", chiar la ieșirea din Paris. Se trag focuri de armă, un răufăcător este ucis, altul rănit iar doi reușesc să fugă. Rănitul, în mîinile poliției, va telefona a doua zi complicilor să-l elibereze pe baron și după trei zile — la 26 martie —, calvarul lui Empain se încheie. Va fi însă foarte traumatizat. Pentru început, renunță la conducerea grupului său. Apoi, sumar îmbrăcat și doar cu un sac de voiaj, pleacă peste Atlantic. Mai tîrziu, divorțează dar își reia viața de afaceri „la un nivel mai modest".

Nu, aici nu-i pling de milă, dar ceea ce intrigă este că cei opt aflați de ieri în boxă la Paris — 6 bărbați și două femei — nu sînt acuzați de răpire pentru că, sîntem informați, n-au fost culese probe suficiente. Dealtfel, inculpații s-au declarat mereu inocenți ori și-au minimalizat rolurile așa că acuzarea nu-i poate învinui decît de sechestrare sau complicitate. Pentru asta ei riscă să primească închisoare pe viață dar, cum spune și agentia care anunță deschiderea procesului, nici o persoană judecată pentru kidnaping n-a fost condamnată la mai mult de 15 ani închisoare cînd ostaticul a fost eliberat viu. (Căci nevătămat măcar psihic nu poate fi !). E mult sau e puțin, cine poate ști ?

DUMITRU CONSTANTIN ■

Nicolae Titulescu la New York (II)

Este firesc ca cititorii să se întrebe dacă s-au păstrat relatări directe de la Nicolae Titulescu privind prezența sa la New York și în S.U.A., în general, în ultimele luni ale anului 1925. În arhiva personală a lui Nicolae Titulescu, care, prin vicisitudinile istoriei, se află în bună parte în S.U.A., pot fi găsite numeroase mărturii din perioada în care omul de stat român s-a aflat în S.U.A. pentru negocieri economice. Unele însemnări din acea vreme au devenit cunoscute în România prin grija istoricilor I. M. Oprea și Gh. Buzatu. Numeroase însemnări sînt însă inedite și revendică un amplu stadiu separat.

Într-o telegramă adresată din S.U.A. lui I. G. Duca, la 19 noiembrie 1925, Nicolae Titulescu formula o idee de valoare generală, care depășea speța pe care o aborda. El sublinia că „dragostea de țară e un lucru invariabil, dar elanul pe care ea îl dă depinde de condițiile sufletești în care te afli". Modul în care Nicolae Titulescu apelează la însușirile specifice ale poporului român, prin asimilarea acestora în practica negocierilor diplomatice, este deosebit de semnificativ pentru înțelegerea legăturii organice între stilul național al unei diplomații și profilul spiritual al unui popor. Astfel, la 27 noiembrie 1925, într-o declarație făcută Trezorerici americane, N. Titulescu arăta : „...psihologia românească nu cedează decît la comprehensiune și la blîndețe (nu la presiuni)".

În decembrie 1925, relatînd asupra primirii sale la National City Bank, Nicolae Titulescu reproduce afirmația bancherilor americani potrivit cărora „România n-a făcut nimic pentru a fi cunoscută în America... Chiar ei... n-au decît informații fragmentare asupra României care-i pune în imposibilitate să judece situația fie în bine, fie în rău". Mai mult decît atît, „din cauza distanței geografice, România nu este cunoscută în America. România este trecută printre statele balcanice, și aici Balcanii sînt sinonimi cu războiul". Nicolae Titulescu va răspunde bancherilor că această eroare se poate ușor îndrepta, iar el va scrie imediat Ministerului Afacerilor Externe român, subliniind că, pe baza unei pregătiri serioase, piața americană poate fi deschisă pentru România. În acest scop, el cere, între altele, o pregătire prin presă, care să publice regulat articole documentare asupra României". Totodată, el propunea ca o persoană calificată să stea cîtva timp la New York pentru a documenta lumea finanțelor în orice problemă, astfel încît bancherii să-și poată face o opinie reală asupra României.

A evoca bogăția și dreapta valoare a concepțiilor lui Nicolae Titulescu despre diplomație înseamnă, de fapt, a reconstitui un tablou, care, fidel crezului autorului său, se impune ca un criteriu definitoriu pentru judecarea specificului unei profesii. După Nicolae Titulescu, un diplomat trebuie să-și reprezinte țara cu autoritate și pricepere, adăugînd însă activității sale un complex de însușiri sufletești care caracterizează în cel mai înalt grad poporul reprezentat. Cu cît aceste însușiri sufletești sînt mai alese, cu atît națiunea reprezentată poate fi mai iubită în țara în care un ambasador își desfășoară activitatea. Pornind de la amănuntele sale din S.U.A. și de la exemplul ministrului acestei țări la București, care își încheia misiunea în România și în cinstea căruia Nicolae Titulescu oferea un dejun la 13 iunie 1935, vom reține din discursul rostit de ministrul de externe român cu acel prilej faptul că pentru el trei însușiri dădeau un relief deosebit farmecului diplomatic : francheța, simplitatea și surisul.

Nicolae Titulescu reamintea calitatea surisului, deoarece, în opinia sa, „pentru a fi serios nu este nevoie să fii trist. Surisul permanent, surisul care nu se depărtează de pe fața americanilor, chiar cînd tratează despre subiectele cele mai grave, mi-a făcut să spun acum zece ani, cînd mi-a fost dat să cunosc inima și comunicativitatea americanilor, cu prilejul negocierilor unor materii ingrate, datoriile de război, un lucru pe care-l cred pe zi ce trece mai mult : americanii sînt latinii anglo-saxoni". Într-o subtilă și izbutită expresie, Nicolae Titulescu reușește să definească finalitatea acțiunii diplomatice, care constă în apropierea dintre state, în promovarea înțelegerii, prieteniei între națiuni, în strădania neîntreruptă de a cultiva punctele raporturi între state, fie ele mari, mici sau mijlocii. De aceea, el își permitea ca la sfîrșitul misiunii ministrului S.U.A. în România să declare acestuia că ar putea spune cu mîndrie compatrioților săi : „Am venit într-o țară care iubea patria mea, dar părăsesc o țară care o iubește și mai mult". Dreptul de a ține un asemenea limbaj este cel mai frumos pentru un diplomat.

Ansamblul concepțiilor lui Nicolae Titulescu cu privire la activitatea diplomatică și-a găsit reflectarea într-o lucrare rămasă inedită, intitulată **„Politica externă a României"**, redactată în a doua jumătate a anului 1937 și a cărei versiune engleză se află în arhiva personală a lui N. Titulescu de la Hoover Institution din S.U.A. Istoricul american Walter M. Bacon jr., profesor la Departamentul de științe politice de la Universitatea statului Nebraska, care și-a susținut teza de doctorat pe o temă privind activitatea diplomatică a lui Nicolae Titulescu, a făcut în 1982 la Boston și București o comunicare privind lucrarea **„Politica externă a României"**.

Walter M. Bacon se numără printre puținii autori care au analizat capacitatea de previziune a lui Nicolae Titulescu. Concluzia la care ajunge autorul american după examinarea lucrării amintite a diplomatului român este de o pilduitoare limpezime : „Unul dintre cele mai surprinzătoare talente ale lui Titulescu a fost puterea de anticipație. A prevăzut cu claritate războiul ce se apropia și a reușit să prezică nu numai componența tăberelor în conflict, ci și cine vor fi în final cîștigătorii...". Autorul american precizează că versiunea engleză a lucrării lui N. Titulescu se datorează lui Paul Mantoux, considerat a fi un traducător reputat, cu experiență profesională, dobîndită atît la Conferința de pace de la Paris, în 1918, cît și la Liga Națiunilor. Guvernul Octavian Goga, instalat la putere de regele Carol al II-lea, temîndu-se că publicarea cărții lui Nicolae Titulescu risca să compromită noua linie în politica externă a României, l-ar fi determinat pe Nicolae Titulescu să renunțe la editarea lucrării, prin amenințarea că îi va retrage cetățenia în ipoteza în care lucrarea ar fi fost dată publicității. „Manuscrisul nu a fost publicat după moartea lui Titulescu, atît din cauza formei sale nedefinitivate și pentru că cei ce îl păstrau apreciau, corect, că tonul polemic al acestuia ar putea umbri reputația lui Titulescu", informează istoricul W. Bacon care a anunțat, totodată, publicarea în New York a ediției engleze a lucrării lui Nicolae Titulescu. Profesorul american a precizat, totodată, că nu există memorii ale lui Titulescu în adevăratul înțeles al cuvîntului, lucrarea amintită reprezentînd însă „o expresie indiscutabilă a experienței lui Titulescu în calitate de om politic român".

Concepțiile lui Nicolae Titulescu cu privire la relațiile internaționale sînt cunoscute la New York prin intermediul unei ample antologii publicate în 1982 de Editura Nagel și tipărită în Elveția, în colecția „Scrieri politice", sub titlul **„Titulescu — contemporanul nostru"**. Volumul este prefațat de Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe al R. S. România, și este apărut sub îngrijirea unui colectiv compus din Valentin Lipatti, George G. Potra și Constantin I. Turcu, traducerea din limba română în limba franceză fiind semnată de Micaela Slăvescu. Antologia este difuzată bibliotecilor științifice și se află la îndemîna cercetătorilor americani. Desprindem din prefața volumului următoarea apreciere de înaltă relevanță în anul sărbătoririi centenarului Titulescu : „Politica externă a României de astăzi este în același timp în slujba intereselor fundamentale ale poporului român și ale întregii omeniri". „Umanitatea mă interesează — declara Nicolae Titulescu — dacă România își găsește, de asemenea, în ea locul la care are dreptul". Prin politica pe care o practică, România și-a găsit pe deplin în zilele noastre locul său în comunitatea internațională, joacă un rol unanim apreciat în concertul națiunilor și, așa cum o dorea Titulescu, „ea face o dogmă din egalitatea în drepturi și în demnitate".

ION VOICU ■

După FÜR DICH

A. Mihailopol

Am călătorit împreună, cu legitimații de aceeași culoare în buzunar, un an încheiat. Spre Maramureș, de-a curmezișul Ardealului. Peste Carpații răsăriteni, din Vrancea către Tîrgu Secuiesc. Spre hotarele meridionale ale Deltei Dunării, prin Dobrogea lui natală. Și cred că am izbutit să-l cunosc. Nu era de necuprins, nici alunecos, dimpotrivă, ascundea în sine doar misterul unui om ca toți oamenii și o foarte mare francheță. Cu totul neobișnuit era numai felul lui pătrunzător de a privi lumea, trădat doar în parte de fotografiile semnate A. Mihailopol. Cred că nu a avut vreodată mai mult decît atît cît i-a trebuit să se simtă bine. În ciuda tentațiilor, nu și-a negustorit arta și din respectul investit de A. Mihailopol în onoarea profesiei sale, combinat cu felul lui incomparabil de a surprinde neliniștea și bucuriile lumii, a rezultat un mare artist.

În fotografia românească, A. Mihailopol înseamnă mai mult decît un moment oarecare, facilitat de norocul clipei și de un unghi fericit de incidență a luminii. Norocul și l-a făcut întruna cu ochiul lui, revenind cu tenacitate asupra eșecului inerent, riscîndu-l iar și iar, pînă la izbîndă. Lumina o avea în el și din prisosul ei a știut să dăruie. Mulți l-au acceptat ca pe un om pitoresc, însă cei cărora li s-a oferit prilejul să traverseze alături de el un ceas, o zi sau un an, știu mai bine decît oricine că resursele lui de tandrețe și compasiune erau pur și simplu nesecate. În absența tandreții și a unei tonice solidarități cu semenii, arta lui nu ar fi însemnat nimic. Și mai mult decît un corp constituit și finit de imagini înghețate în rame, în paginile revistelor și în clișee inedite încă, ea se dezvăluie a fi un filon în orizonturile căruia se poate fora mult și bine. Nici o artă nu este mai deschisă decît fotografia spre viitor. Prin marele lui talent și prin certa lui clarviziune, A. Mihailopol trăiește de-acum în viitorul artei sale.

MIHAI PELIN ■

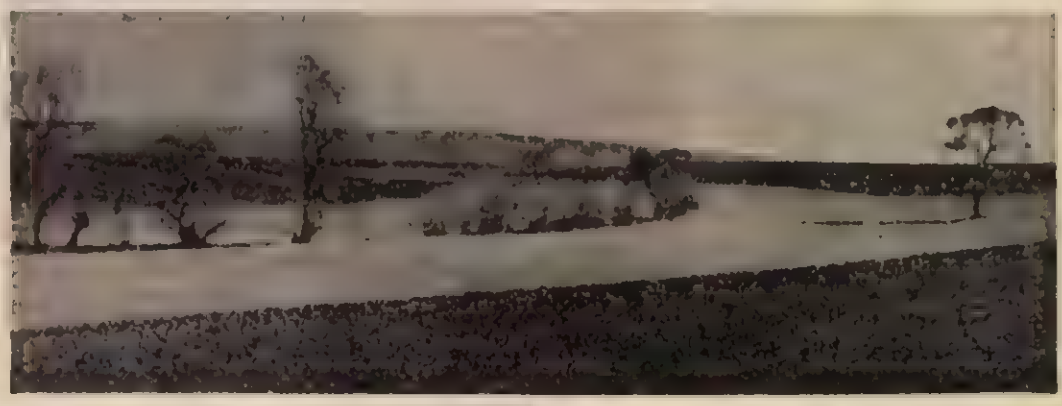

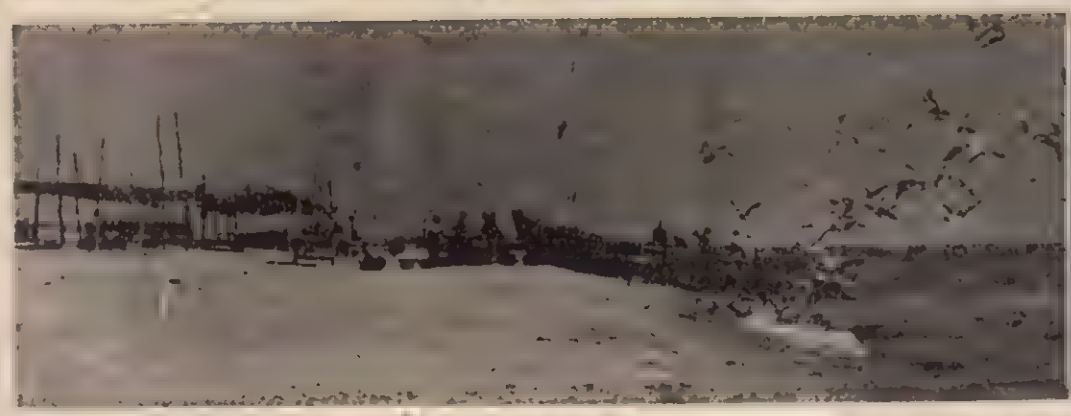

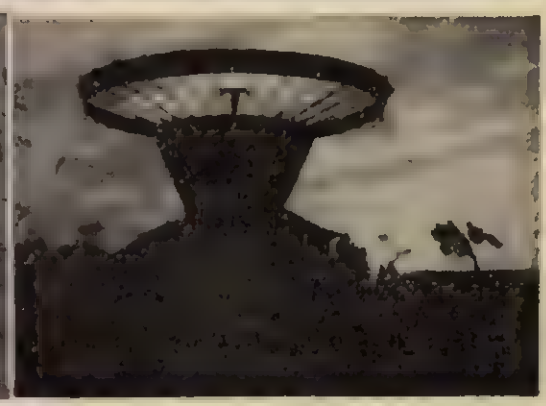

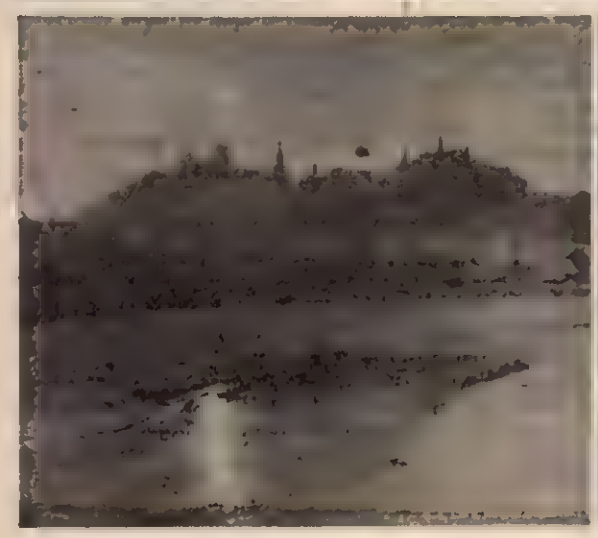

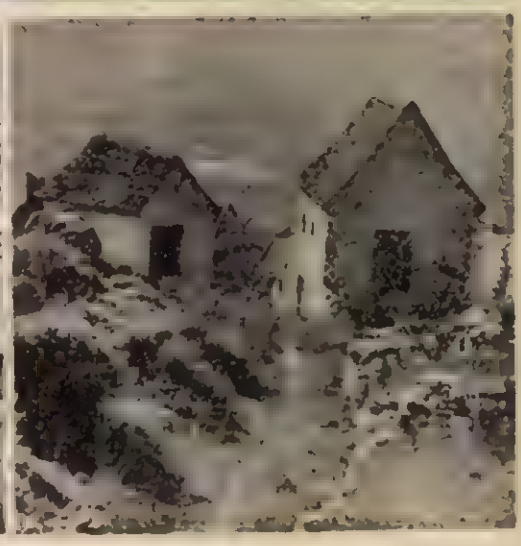

— Stimate tovarăşe Virgil Ianovici, sînteţi preşedintele Consiliului Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător, vă bucuraţi de toată veneraţia şi stima celor care v-au cunoscut pe cînd încă mai eraţi profesor la Facultatea de geologie din Bucureşti, apoi prim-adjunct al ministrului M.P.M.G. şi şef al departamentului geologiei. Sînteţi totodată membru corespondent al Academiei R.S.R. din anul 1963, iar astăzi cuvîntul dumneavoastră este cu siguranţă ascultat într-un domeniu oarecum mai nou la noi, cel care se referă la problemele protecţiei mediului înconjurător. Să spunem cititorilor că aveţi 82 de ani, pe care îi purtaţi cu sănătate şi optimism şi, ca primă întrebare, să vă rugăm să ne precizaţi care sînt atribuţiile principale ale organismului pe care îl conduceţi ?

— Consiliul Naţional pentru Protecţia Mediului Înconjurător este un organism de stat, înfiinţat prin Decret prezidenţial la 4 martie 1974, subordonat direct Consiliului de miniştri. Cei 70 de membri care îl compun, inclusiv cei care ocupă posturile de preşedinte, vicepreşedinte şi secretar, sînt numiţi prin înaltul decret amintit, la care se adaugă încă 80 de membri, cooptaţi din diferite ramuri ale economiei naţionale. Există un număr de cinci comisii în cadrul Consiliului naţional, după cum urmează : Comisia pentru protecţia aerului şi luptă contra zgomotului (preşedinte, ing. M. Angelescu, de la Ministerul Muncii), Comisia pentru protecţia apelor (preşedinte, prof. P. Trofin, de la Institutul de construcţii), Comisia pentru protecţia solurilor şi subsolurilor (preşedinte, dr. ing. C. Răuţă, director al Institutului de pedologie şi agrochimie), Comisia pentru protecţia faunei, florei şi a monumentelor naturii (preşedinte, dr. ing. T. Baicu, de la Institutul pentru protecţia plantelor) şi Comisia pentru protecţia aşezărilor umane (preşedinte, prof. I. Matei, de la Institutul de sociologie al A.S.E.). În ţară, subordonate Consiliului naţional, există comisii judeţene de ocrotire a mediului înconjurător şi cea a municipiului Bucureşti, organizate pe colective, după specialităţile deja amintite. Reţeaua, trebuie subliniat, este formată numai din activişti obşteşti. Cadrul general după care ne conducem este Legea pentru protecţia mediului înconjurător, votată în 1972.

— Tovarăşe preşedinte, sîntem aici pentru a vă ruga să ne faceţi cunoscută situaţia generală a ţării noastre cu privire la protecţia mediului înconjurător. Revista noastră îşi face o datorie de onoare din a reflecta eforturile efectuate în această direcţie, pe care am numi-o prioritară pentru confortul societăţii româneşti de azi, pentru sănătatea naţiunii. Aşadar, există un asemenea bilanţ ?

— Fără îndoială că da. De două ori pe an, în iulie şi ianuarie, primim din partea comisiilor judeţene rapoartele activităţii lor, cu ajutorul cărora alcătuim bilanţul general anual. Acesta este apoi prezentat guvernului.

— Ne puteţi spune ce cuprinde ultimul bilanţ semestrial ?

— Raportul cuprinde analiza principalelor probleme legate de protecţia mediului înconjurător în R. S. România, ca şi a sarcinilor ce revin în activitatea viitoare, pentru realizarea prevederilor cuprinse în actualul cincinal. Am să încep cu însemnatele eforturi de investiţii în acest domeniu, statul mobilizînd pentru anul financiar curent o sumă care se ridică pînă la 1.332 miliarde lei, în principal pentru realizarea de noi instalaţii pentru protecţia aerului şi apelor, precum şi lucrări de protejare şi ameliorare a solului. Numărul instalaţiilor şi al celorlalte lucrări realizate şi în curs de realizare în semestrul I a fost de 750, din care peste 400 lucrări numai în domeniul protecţiei apelor. Cele mai numeroase instalaţii şi lucrări pentru protecţia mediului s-au executat în judeţele Alba, Arad, Braşov, Caraş-Severin, Călăraşi, Dîmboviţa, Giurgiu, Prahova, Teleorman, Vîlcea, Vaslui şi în municipiul Bucureşti. Din păcate trebuie să arăt că la jumătatea anului, din volumul total al investiţiilor, planul nu s-a realizat decît în proporţie de 35,1 la sută, judeţele în care investiţiile s-au situat sub media pe ţară fiind Constanţa (9,8 la sută), Bihor (10,1), Timiş (14,5), Gorj (18,6), Maramureş (22,2), Iaşi (21,5), Mehedinţi (21,3), Sibiu (22). Faţă de eforturile de investiţii şi de atenţia care s-a acordat de către unităţile economice pentru protecţia mediului, calitatea principalilor factori de mediu este următoarea : o uşoară îmbunătăţire a calităţii aerului faţă de anul precedent, concentraţiile maxime admisibile ale poluanţilor dominanţi continuînd însă să fie depăşite în unele situaţii, pe principalele mari platforme industriale ; o relativă îmbunătăţire marchează şi calitatea apelor, cu o tendinţă de creştere a lungimii cursurilor de apă de categoria I şi o scădere a celor de categoria a II-a, lungimi importante ale unor tronsoane de rîuri continuînd însă să aibă substanţe poluante în concentraţii care depăşesc normele sanitare şi prevederile de calitate cuprinse în standardele în vigoare ; relativ stagnantă este calitatea solului, cu uşoară tendinţă de îmbunătăţire (6,0 milioane de hectare de teren în diferite faze de eroziune, faţă de 6,1 mil. ha, la sfîrşitul anului trecut).

— Un bilanţ în general satisfăcător, dacă am înţeles bine. V-am ruga însă să intraţi în detalii. Să ne spuneţi mai cu seamă cum se reflectă toate aceste lucruri în ţară, asupra noastră, a tuturor celor mai bine de 22 de milioane de români ? !

— Evident, principalele probleme care influenţează asupra calităţii mediului înconjurător şi asupra stării de sănătate a populaţiei din aşezările umane ale ţării sînt determinate de calitatea apelor, a aerului, de nivelul zgomotului şi de vibraţiile generate, în principal, de industrie, utilaje de construcţii şi mijloace de transport. În privinţa calităţii aerului, aşa cum am spus, parametrii calităţii marchează pe ansamblul ţării o uşoară îmbunătăţire. În toate ţările în care se folosesc pentru ardere cărbuni şi păcură, atît pentru încălzire cît şi în industria metalurgică, problema poluării cu bioxid de sulf e foarte însemnată. Reţeaua de supraveghere a ţării noastre, alcătuită din şase staţii de supraveghere şi măsurare a factorilor poluanţi ai aerului, arată că bioxidul de sulf (cel mai nociv dintre gazele care scapă în aer în urma proceselor industriale) se află în atmosfera ţării noastre în proporţii cu totul nesemnificative, adesea apropape de zero. Aceste analize se fac continuu. De aceea ne permitem să spunem că situaţia pe ansamblul ţării e relativ bună. Nu e bună în unele centre, unde se arde lignit în termocentrale în special, dar există preocupări pentru introducerea în tehnologie a unor instalaţii pentru reţinerea şi valorificarea bioxidului de sulf ca produs secundar. De asemenea, în jurul uzinelor metalurgiei neferoase (Copşa Mică, Zlatna, Baia Mare, Neferal Bucureşti) concentraţiile de plumb în aer depăşesc de 15—40 de ori normele admise, anhidrida sulfuroasă şi fluorul sînt peste concentraţiile permise la fabricile de îngrăşăminte fosfatice (Năvodari, Valea Călugărească, mai cu seamă), pulberile minerale sînt cu 10—20 mai mari decît se admite, în zonele combinatelor şi uzinelor siderurgice (Hunedoara, Călan, Reşiţa, Galaţi), anhidrida sulfuroasă, hidrogenul sulfurat şi mercaptanii trec cu 6—8 ori peste normele sanitare la fabricile de celuloză şi hîrtie (Zărneşti, Letea, Drobeta-Tr. Severin, Brăila, Suceava), cenuşa zburătoare şi oxizii de azot, de la centralele termoenergetice pe cărbune (Craiova, Paroşeni, Gura Barza, Roşogelu, Doiceşti, Ovidiu, Comăneşti, Oradea, Deva) depăşesc aceleaşi norme de 2—2,5 ori, oxizii de azot şi amoniacul, produse la fabricile de îngrăşăminte azotoase (Tg. Mureş, Craiova, Piatra Neamţ, Tr. Măgurele, Arad, Slobozia), sînt de 3—4 ori peste limitele admise şi aşa mai departe, nu mai insist. Vreau să subliniez că studiile epidemiologice executate de instituţiile de igienă şi sănătate publică pun în evidenţă influenţa directă a poluării asupra sănătăţii populaţiei. Astfel, în zonele Copşa Mică şi Zlatna poluarea intensă cu plumb şi anhidrită sulfuroasă a condus la îmbolnăviri de saturnism, afecţiuni ale căilor respiratorii, anemii şi tumori maligne la adulţi, rahitism, bronşite cronice şi anemii la copii. Coşul pentru dispersia gazelor reziduale, prevăzut a se realiza încă din 1972, urmează să se construiască abia în acest cincinal, iar înlocuirea filtrelor cu saci deteriorate, se asigură de la an la an. În zona platformei chimice Rm. Vîlcea s-a pus în evidenţă o predispoziţie crescută a astmului la copii şi o încărcare a organismului cu hexaclorciclohexan şi mercur. În aşezările umane din jurul combinatelor chimice de la Valea Călugărească şi Năvodari, precum şi în zona uzinei de aluminiu Slatina se semnalează o concentraţie a fluorului în [illegible] ale aparatului respirator. Populaţia din jurul fabricilor de celuloză şi hîrtie suferă datorită maladiilor ca pneumonie, ulcer duodenal, bronşită cronică, avitaminoză, rahitism, provocate de pulberile în exces. Dealtfel, în toate zonele afectate de poluare numărul îmbolnăvirilor este mult mai ridicat decît în zonele-martor. Corectarea situaţiei create este însă posibilă, atît prin asigurarea funcţionării la parametrii proiectaţi a instalaţiilor existente de protecţie a aerului, cît şi prin adoptarea unui indicator distinct al planului de investiţii, destinat lucrărilor necesare pentru purificarea gazelor reziduale.

— Şi nu v-aţi referit, pînă aici, decît la poluarea aerului...

— Da. În privinţa apei, dumneavoastră aţi mai scris cîte ceva, n-am să insist prea mult. Dar trebuie să subliniez că analiza apelor industriale reziduale, deversate în apele emisarilor naturali, pune în evidenţă importante cantităţi de substanţe poluante, ca de exemplu 1,5 mil. tone/an de cloruri, 1,1 mil. tone substanţe organice, 300 000 tone sulfaţi, 30 000 tone azotaţi, 20 000 tone săruri de fosfor, 900 000 tone săruri de amoniu, 3 000 tone fenoli, 4 000 tone cianuri şi aşa mai departe. Faţă de situaţia creată privind influenţa poluării asupra cantităţii şi calităţii apei potabile necesare populaţiei, apreciez că este imperios necesar să se acţioneze de către fiecare minister pentru asigurarea funcţionării la parametrii proiectaţi a instalaţiilor existente de protecţie a apelor, iar pentru noile obiective care urmează a se construi, autorizaţia de funcţionare să nu fie eliberată decît după realizarea indicatorilor de calitate a mediului înconjurător, stabiliţi de normele în vigoare.

— Este necesar să insistaţi asupra funcţionării acestor instalaţii, ele nu există tocmai pentru ca să funcţioneze, pentru a purifica aerul şi apa care ne înconjoară ? !

— Este într-adevăr necesar. Vreau să spun că, în domeniul protecţiei aerului, spre exemplu, din cele 7 373 de instalaţii analizate la finele semestrului I al anului curent, circa 7 la sută nu funcţionau la parametrii indicaţi, iar 6,6 la sută nu funcţionau deloc, ultimele, lăsînd să pătrundă în atmosferă o cantitate de 13,3 milioane metri cubi/oră de noxe total impure. Numărul cel mai ridicat de instalaţii care nu funcţionau deloc s-au descoperit în judeţele Hunedoara (14), Timiş (31), Olt (98), Gorj şi Cluj (10), în Bucureşti (22), în vreme ce în judeţul Alba, la finele anului 1981, 240 de instalaţii nu funcţionau şi 169 funcţionau numai parţial ! În domeniul protecţiei apelor, faţă de 3 801 instalaţii analizate în ţară, un procent de 27,3 la sută nu funcţionau la parametrii proiectaţi, iar 68 de instalaţii (1,7 la sută) nu funcţionau deloc, lăsînd complet neepurate ape avînd un debit de 11 271 metri cubi/oră. În Teleorman [illegible] instalaţii, în Braşov [illegible] Severin, numai doar parţial s-au găsit în funcţiune 6 din Maramureş (68), Mureş (66), Satu Mare (55), Prahova (50) etc. Situaţia creată mă îndreptăţeşte să afirm că lipsa de răspundere este prezentă încă într-un număr important de unităţi economico-sociale, împietînd asupra bunului mers al instalaţiilor de purificare a aerului şi de epurare a apei. Cît priveşte calitatea apelor, un alt element necorespunzător îl reprezintă nivelul ridicat, dar stagnant, de circa 2 200 km al lungimilor de rîuri degradate. S-a semnalat chiar o tendinţă de infestare a apei subterane, cum se întîmplă în zonele Ploieşti, Borzeşti, Piteşti, în care se menţin cantităţi importante de produse petroliere în pînza freatică.

— Mai aveţi, tovarăşe Ianovici, că aţi început să ne speriaţi ! ?

— Mai am, dar nu pe dumneavoastră vreau eu să vă „sperii". Sînt aici lucruri care ar trebui ştiute de opinia publică, trebuie să formăm un curent în acest sens, să angrenăm cît mai mulţi oameni în problemele privind protecţia naturii şi a mediului care ne înconjoară.

— De acord, Şi se mai aveţi ?

— Ar mai fi fenomenele care modifică substanţial calitatea solului în România, cum sînt eroziunea, excesul de umiditate, acidifierea, salinizarea precum şi soloneţizarea solurilor, care contribuie în bună măsură la scoaterea din folosinţă a unor importante suprafeţe productive. Aici, faţă de 7,3 milioane hectare de soluri în diferite faze de eroziune, existente în anul 1978, avem acum numai 6 milioane de hectare, dar e evident că ritmul de combatere a eroziunii este încă foarte lent, recuperîndu-se doar 1,3 milioane hectare în circa 6 ani. De asemenea, trebuie menţionat că irigarea neraţională a solului constituie un alt mare neajuns, care generează creşterea nivelului apelor freatice în zonele irigate.

Apoi, foarte multe ar fi de spus în privinţa pădurilor. După datele noastre, suprafaţa pădurilor aflate sub influenţa poluării este în momentul de faţă de 115 084 hectare, cele mai multe în judeţele Hunedoara (56 083 ha), Bihor (10 500 ha), Sibiu (7 870 ha), Braşov (7 570 ha), Maramureş (6 950 ha), Alba (3 300 ha) şi altele. Pentru reducerea influenţei poluării pădurilor este necesar să se intensifice în primul rînd măsurile de prevenire şi combatere a poluării aerului. Dar, desigur, e necesară şi o mai bună corelare între exploatarea masei lemnoase şi cota normală de tăiere pe ansamblu şi pe fiecare unitate, în conformitate cu legislaţia specifică privind protecţia mediului şi pentru conservarea şi dezvoltarea fondului forestier. Ca urmare a unor controale efectuate în cursul anului trecut s-a pus în evidenţă că unele unităţi nu respectă recoltarea masei lemnoase conform normelor stabilite prin planurile de amenajări silvice, ele înregistrînd importante depăşiri la tăieri. Acest lucru a condus la decopertarea unor largi zone împădurite, în timp ce alte unităţi, care nu dispun de drumuri de acces, nu execută tăieri. Această stare de lucruri duce la accelerarea eroziunii solului, la formarea de torenţi de apă, de unde împotmoliri ale terenurilor agricole, colmatarea lacurilor de acumulare şi a rîurilor, cu importante implicaţii hidrologice, ecologice şi economice. În vederea unei mai raţionale exploatări a pădurilor, s-ar impune de urgenţă, atît sub aspect economic, cît şi pentru protecţia mediului înconjurător, definitivarea actului normativ privind zonarea funcţională a pădurilor.

— Tovarăşe Virgil Ianovici, o ultimă întrebare, dar mai pe scurt : cum stăm ?

— Aş zice că toate eforturile făcute de către stat, dealtfel foarte importante, au condus la menţinerea în poziţia „staţionară" a situaţiei mediului înconjurător în ţara noastră. Este un lucru îmbucurător, ţinînd seama de uriaşa dezvoltare economică petrecută în ultimul deceniu, dar... nu e şi de ajuns ! Mai avem, vedeţi şi dumneavoastră, multe, foarte multe de făcut în acest domeniu. Dealtfel, în domeniul protecţiei mediului ambiant, aici treaba nu se termină niciodată !

Convorbire consemnată de
DUMITRU GRAUR ■

Flacăra. Redacţia, Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia reportaj, social-politic şi economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Goia, Dumitru Eliade, Dorin Sălăjan) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură învăţămînt (Nicolae Grigore Mărăşanu, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu, Morga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia ştiinţă, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanitoaia, Liviu Timbus, Cici Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balaceiu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, Gheorghe Amuza, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacţie Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Eroic în jurul eroului său legendar, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ființă din ființa patriei, nutrit în istorie din durerea și visul de mai bine al poporului, chemat, în aceste zile, la Conferința sa Națională ale cărei decizii de importanță covîrșitoare pentru destinul nostru, al fiecăruia, sînt așteptate cu înnoită speranță de noi toți, încăodată și încăodată putem spune că

PARTIDUL ESTE OMUL LA RANG DE OMENIE, PARTIDUL E POPORUL LA RANGUL DE NUCLEU!

Astăzi, joi, 16 decembrie 1982, la ceasul cînd încredințăm tiparului revista noastră, inima țării bate, mai viu și mai puternic ca oricînd, la București. Sub cupola Sălii Congreselor, martora atîtor evenimente de rezonanță ale destinului național în acești ani al căror focar de idee și faptă a fost Congresul al IX-lea al P.C.R., s-a întrunit, în această dimineață de prag de An nou și de prag istoric al devenirii noastre, marele forum al comuniștilor, marele forum al națiunii, Conferința Națională a Partidului Comunist Român.

Eveniment de covîrșitoare însemnătate în viața partidului și a țării — unul din acele momente-cheie, decisive pentru demersul creator al poporului, pentru rolul și opera lui. În timp — marele forum își desfășoară lucrările sub auspiciile unor idei generoase, de amplă vibrație în conștiința neamului, ale unor idei, comandamente, probleme care sînt, în același timp, gîndite și înscrise pe agenda de lucru a Conferinței sub porunca și sub dictarea timpului, sub imperiul unor necesități stringente, vitale pentru ziua noastră de azi și de mîine. Elaborate, ca și întreaga politică a partidului, cu contribuția directă, esențială a secretarului general, documentele care vor fi dezbătute de delegații comuniștilor țării reflectă cu claritate și forță trăsăturile atît de caracteristice gîndirii cîrmaciului destinelor noastre : fundamentarea științifică a ideilor, înțelepciunea vizionară, înalta capacitate a sesizării noului, spiritul revoluționar, profundul umanism, contopirea deplină, pînă la identificare, cu nevoile țării, cu imperativele dezvoltării, trăite și înțelese în însăși esența lor. Ni se pune astfel în mînă, prin aceste documente care îmbrățișează și luminează întreaga problematică a înaintării noastre spre viitor, o carte de căpătîi, un îndreptar peste ani de o inestimabilă eficacitate, dînd eforturilor pe care le facem — și pe care sîntem chemați să le continuăm cu pricepere și cu bărbăție — siguranța înaltei rodiri întru folosul României și al românilor.

Ca întotdeauna în momentele de acută însemnătate pentru partid, pentru țară — partidul și țara își ascultă conducătorul. Sîntem și noi, în aceste clipe, ca și dv., stimați cititori, în fața televizoarelor, sîntem de fapt cu inima și conștiința noastră, acolo, în marea sală în care răsună cuvîntul tovarășului Nicolae Ceaușescu, a cărui magistrală expunere se constituie, ca întotdeauna, sub ochii noștri, într-un document de excepțională însemnătate, într-un sistem de idei, de orientări și de directive a căror eficiență practică este și una imediată, dar și de durată, într-o analiză lucidă, critică, profund mobilizatoare a problemelor cu care ne confruntăm, într-un generator de energie națională iradiind cu o inegalabilă forță. Trăim din nou, ascultînd strălucitul cuvînt al omului care ne întruchipează speranțele, adevărul — devenit parte inseparabilă a ființei noastre — că prezentul și viitorul nostru, al patriei, al copiilor noștri se află în cele mai bune mîini. Fiindcă avem un partid care, pentru întîia dată în istoria noastră, și-a făcut din cauza poporului cauza sa sfîntă și neabătută. Fiindcă avem un conducător care, cu dragostea sa de țară, cu fermitatea sa revoluționară, cu omenia sa, cu extraordinara sa putere de lucru, cu inițiativa și inteligența sa veșnic treze, întrește, prin gîrul său personal, drumul de împliniri al poporului, simbolizîndu-l cu numele său : Nicolae Ceaușescu.

Strînși uniți în jurul partidului, al secretarului său general, noi, toți fiii acestui pămînt, români, maghiari, germani sau de alte naționalități, trăim, în aceste clipe, sentimentul că patria însăși, întreaga suflare a României sînt o singură inimă, care bate, mai puternic ca oricînd, la București, în sala marelui forum al comuniștilor.

Bătăi ce reverberează peste întregul nostru pămînt, accelerîndu-i pulsul istoric, grăbindu-i trecerea în orbita marii civilizații a viitorului.

Sub semnul maturității noastre politice

Maturitatea politică a unui partid care și-a asumat cu atîta dezinvoltură destinul poporului său, așa cum a făcut-o Partidul Comunist Român, se măsoară, sigur, în primul rînd prin succesul acțiunii de transpunere în practică a ideologiei directoare, succes materializat în România de azi într-o operă revoluționară monumentală, venind să transforme din temelii structura social-economică a țării întregi și să o înscrie cu argumente hotărîtoare în circuitul internațional la nivelul celor mai exigente rigori.

Am văzut, de curînd, un film consacrat istoriei moderne a României, construit printr-o inspirată antiteză cu trecutul nu chiar atît de îndepărtat, un film punînd, cu precădere, în lumină, opera noastră comună — socialismul în România — din ultimii optsprezece ani și, deși reporterului din mine nu-i erau străine nici una din secvențele peliculei, imaginea mi-a apărut absolut tulburătoare și am trăit, cu o intensitate nebănuită, un puternic sentiment de mîndrie.

Sub imperiul voinței și clarviziunii politice a partidului comunist, saltul făcut de România în spațiul civilizației socialiste este unul cu adevărat uriaș. Nu există azi, în întreaga geografie economică și spirituală a patriei, o singură pată albă despre care să se poată spune : „da, aici n-am ajuns, noi, constructorii socialismului"!

DINU SĂRARU

(Continuare în pagina 3)

50 Flacăra

ANUL XXXI (I 436)
Vineri, 17 decembrie 1982

Edificăm România edificîndu-ne pe noi înșine

(reportajele și interviurile din paginile 4—8)

În zilele premergătoare Conferinței Naționale a partidului

MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ A ADOPTAT

Documente de importanță deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a României socialiste

În prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, la sfîrșitul săptămînii trecute s-au reluat în plen lucrările sesiunii a șasea a celei de-a opta legislaturi a Marii Adunări Naționale. În aceste zile premergătoare Conferinței Naționale a partidului, marele forum legislativ al țării a dezbătut și aprobat documente de deosebită însemnătate pentru progresul economic necontenit al patriei și ridicarea bunăstării întregului popor : Planul național unic de dezvoltare economico-socială a Republicii Socialiste România pe anul 1983 ; Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare pe anul 1983 ; Bugetul de stat pe anul 1983 ; Programul privind înfăptuirea măsurilor de autoconducere și autoaprovizionare în vederea asigurării unei bune aprovizionări a populației cu produse agroalimentare și bunuri industriale de consum pe trimestrul IV 1982, semestrul I 1983. Aceste documente întrunesc unanima aprobare a întregului popor, ele fiind dezbătute și aprobate de înaltele foruri ale democrației noastre muncitorești, socialiste ; ele reflectă dorința și hotărîrea eroicei noastre clase muncitoare, țărănimii, intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii de a înfăptui neabătut obiectivele stabilite de Congresul al XII-lea al partidului, de a asigura dezvoltarea multilaterală a patriei noastre socialiste.

Sintetizînd orientările și indicațiile date de secretarul general al partidului, planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării noastre pe anul 1983 pune un accent deosebit pe lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, pe înfăptuirea unui amplu proces de dezvoltare a agriculturii, pe promovarea unei politici ferme de economisire și de valorificare superioară a tuturor resurselor, sporirea eficienței economice, consolidarea echilibrului material, valutar și financiar, asigurînd creșterea venitului național și, pe această bază, ridicarea în continuare a nivelului de trai al poporului. În concordanță cu aceste orientări, caracteristica principală a dezvoltării economico-sociale a țării, care rezultă din planul național unic, o constituie concentrarea preocupărilor în direcțiile care asigură realizarea unei reproducții intensive, utilizarea la maximum a puternicului potențial productiv creat în anii construcției socialiste și cu deosebire în ultimul deceniu și jumătate.

Potrivit hotărîrilor Congresului al XII-lea, planul unic pe anul 1983 ține seama de rolul determinant al industriei în dezvoltarea economiei naționale. În anul viitor producția marfă industrială urmează să crească cu 6,6 la sută, iar producția netă cu 8 la sută, concomitent cu perfecționarea structurilor de producție, sub efectul accelerării continue a progresului tehnic.

Între caracteristicile de bază ale dezvoltării economiei naționale în anul viitor, remarcăm atenția deosebită acordată dezvoltării mai puternice a bazei proprii de materii prime și resurse energetice, pe intensificarea valorificării fondului național de rezerve de substanțe minerale utile, îndeosebi a purtătorilor de energie primară. Astfel, anul viitor urmează să se extragă peste 32 milioane tone cărbune, 13,5 milioane tone țiței și aproape 33 miliarde metri cubi de gaze naturale, precum și importante cantități de metale neferoase și produse nemetalifere. Concomitent cu dezvoltarea bazei proprii de materii prime și resurse energetice, prin planul pe 1983 au fost accentuate prevederile cincinalului în domeniul recuperării materiilor prime și materialelor refolosibile. În ceea ce privește industria prelucrătoare, planul pe 1983 prevede o adîncire a procesului de dezvoltare și structurare modernă a producției, acordîndu-se prioritate ramurilor și subramurilor industriale care valorifică la un nivel superior materiile prime, energia și forța de muncă.

În ceea ce privește agricultura, documentele adoptate de Marea Adunare Națională cuprind, pentru anul 1983, însemnate prevederi. După cum este bine cunoscut, pe baza hotărîrilor Congresului al XII-lea, un obiectiv esențial al dezvoltării economiei țării îl constituie înfăptuirea orientărilor date de secretarul general al partidului privind accentuarea procesului de creștere intensivă și modernizare a agriculturii, în vederea realizării noii revoluții agrare în țara noastră. În acest sens, pentru anul viitor se prevede creșterea producției agricole globale cu 5,1—5,6 la sută și a producției nete a agriculturii cu peste 6 la sută, ținînd seama de necesitatea valorificării în mai mare măsură a importantelor resurse existente în agricultură, de necesitatea sporirii contribuției acestei ramuri la buna aprovizionare a populației și industriei, la satisfacerea celorlalte nevoi ale economiei. Se prevede ca producția de cereale să ajungă la 25,3 milioane de tone, creșteri însemnate urmînd să se realizeze de asemenea, la plante tehnice, legume, fructe. În zootehnie se prevede sporirea efectivelor de animale la nivelurile stabilite în programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială pentru sfîrșitul anului 1983, îmbunătățirea raselor de animale și asigurarea furajelor necesare obținerii unor producții mai mari de lapte, carne și alte produse. Agricultura va dispune de 170 000 de tractoare, aproape 57 000 combine și va beneficia de peste 3 milioane tone de îngrășăminte chimice, suprafața amenajată pentru irigații va ajunge la aproape 3,8 milioane hectare. Problema esențială este de a se acționa pentru înfăptuirea cu fermitate a tuturor hotărîrilor conducerii partidului privind sporirea producției agricole, cu deosebire în zootehnie. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu se poate consuma mai mult decît se produce ; de aceea, numai realizarea producțiilor agricole prevăzute asigură constituirea fondului de stat la nivelul stabilit, precum și resursele necesare consumului pe plan local potrivit programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială.

În planul pe 1983 se regăsește cu pregnanță legătura directă, nemijlocită dintre dezvoltarea economiei, sporirea avuției naționale și ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului. Astfel, fondul de retribuire a personalului muncitor va fi de 272,3 miliarde lei, asigurîndu-se, la sfîrșitul anului viitor, o creștere a retribuției reale de 4 la sută față de 1980. Veniturile reale ale țărănimii, provenite din munca în cooperativele agricole de producție și din gospodăriile personale, calculate pe o perioadă activă, vor crește în 1983 cu 3,4 la sută față de 1982. Totodată, în raport direct cu creșterea veniturilor, a puterii de cumpărare a populației, volumul total al desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va spori anul viitor cu 3 la sută față de anul 1982, iar prestările de servicii către populație cu 12 la sută. De asemenea, în anul 1983 se vor da în folosință 180 000 de locuințe, se va dezvolta baza materială a învățămîntului, ocrotirii sănătății și asistenței sociale.

Adoptate unanim de marele forum legislativ al țării, importantele documente la care ne-am referit evidențiază din nou, în mod strălucit, rolul determinant, hotărîtor al tovarășului Nicolae Ceaușescu în conceperea și conducerea amplului proces de perfecționare necontenită a întregii activități economico-sociale, de ridicare a acesteia la nivelul cerințelor și exigențelor actualei etape a construirii socialismului în țara noastră. Atît în ansamblul său, cît și în prevederile specifice pe ramuri și sectoare de activitate, planul pe anul 1983 reflectă concepția și stilul de muncă ale secretarului general al partidului, caracterizate prin consecvența fermă în promovarea obiectivelor stabilite, abordarea revoluționară, profund realistă a noilor sarcini, ingeniozitate și profunzime științifică în soluționarea celor mai complexe probleme, capacitatea de a asigura mobilizarea puternică a forțelor creatoare ale națiunii noastre pentru folosirea deplină și la un nivel calitativ superior a potențialului productiv și a resurselor materiale ale economiei naționale. Avînd acum un amplu și mobilizator program de acțiune pentru cel de-al treilea an al cincinalului, oamenii muncii din țara noastră sînt hotărîți să-și consacre întreaga energie și capacitate creatoare pentru transpunerea în viață a acestui program, în scopul înfăptuirii neabătute a hotărîrilor celui de-al XII-lea Congres al partidului.

Consfătuire de lucru la C.C. al P.C.R.

La sfîrșitul săptămînii trecute, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat la Consfătuirea de lucru cu cadre de conducere și specialiști din domeniul geologiei, industriei extractive și metalurgiei neferoase. Împreună cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezidiul consfătuirii au luat loc tovarășa Elena Ceaușescu, tovarășii Constantin Dăscălescu, Ion Pățan, Ilie Verdeț, Ion Ursu, precum și Ian M. Nicolae și Gheorghe Petrescu, viceprim-miniștri ai guvernului.

Organizată din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu, consfătuirea — care a reunit 460 de participanți, miniștri, lucrători din institute de cercetare, întreprinderi de prospecțiuni geologice, centrale, combinate și exploatări miniere, trusturi și schele de foraj și extracție, unități ale metalurgiei neferoase, cadre din învățămîntul superior — a analizat Programul privind valorificarea superioară și creșterea bazei de materii prime minerale și energetice primare. Acest important document, elaborat la indicația secretarului general al partidului, reflectă sarcinile stabilite pentru creșterea fondului național de substanțe utile și valorificarea lor complexă, în scopul asigurării în anii următori a independenței energetice a României și acoperirii necesarului economiei cu materii prime minerale, în cea mai mare parte din resurse interne.

Numeroși participanți care au luat cuvîntul au dat o înaltă apreciere atenției deosebite pe care o acordă tovarășul Nicolae Ceaușescu dezvoltării bazei de materii prime și energetice, problemă de importanță hotărîtoare pentru progresul economiei noastre naționale, al României socialiste, contribuției sale inestimabile la mobilizarea și folosirea cît mai eficientă a tuturor resurselor materiale și umane ale țării. A fost evidențiat faptul că patrimoniul național de substanțe minerale utile poate contribui într-o măsură mai mare la dezvoltarea economiei românești. În cadrul dezbaterilor, au fost analizate cu exigență și răspundere problemele esențiale privind asigurarea necesarului economiei cu materii prime minerale și folosirea bazei actuale de substanțe minerale utile, precum și orientările principale ale activităților de cercetare geologică și tehnologică menite să conducă la creșterea fondului de rezerve exploatabile ale țării noastre.

Participanții la consfătuire au arătat că este necesar să se acționeze hotărît pentru îmbunătățirea organizării unităților de prospecțiuni geologice în teritoriu, reducerea duratei cercetărilor și, pe măsura identificării resurselor, să se stabilească soluțiile tehnologice cele mai eficiente pentru trecerea într-un timp cît mai scurt la exploatarea acestora, pentru cunoașterea cît mai exactă a structurii geologice a țării, pentru devansarea încheierii cercetării și punerii în exploatare a unor zăcăminte importante de substanțe utile, în special de minereuri complexe. Totodată, s-a arătat că trebuie intensificate cercetările de reevaluare a rezervelor și verificarea prognozelor pentru cunoașterea mai bună a volumului substanțelor utile din subteran exploatate în prezent, precum și conturarea celor nepuse încă în evidență. Vorbitorii au subliniat că, așa cum rezultă din Programul analizat, orientarea de bază a activității geologice în acest cincinal o constituie intensificarea cercetărilor pentru substanțe energetice primare — petrol, gaze, cărbuni, șisturi bituminoase — în paralel cu extinderea investigațiilor pentru substanțe metalifere și nemetalifere.

Documentul supus dezbaterilor consfătuirii — Programul cu privire la valorificarea superioară și creșterea bazei de materii prime minerale și energetice primare, ce va fi supus aprobării Conferinței Naționale a partidului — a întrunit adeziunea tuturor participanților la consfătuire, care s-au angajat, în numele lucrătorilor din domeniul geologiei, industriei extractive și metalurgiei neferoase, să facă totul pentru înfăptuirea prevederilor sale, considerate ca minime, pentru descoperirea de noi surse energetice și de materii prime necesare dezvoltării pe mai departe, în ritm susținut, a economiei naționale.

La consfătuire a luat cuvîntul conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu ; cei prezenți au urmărit cuvîntarea secretarului general al partidului cu viu interes, cu profundă satisfacție și deplină aprobare.

Un nou dialog prietenesc la nivel înalt româno-egiptean

Miercuri, după-amiază, a sosit la București, într-o vizită de prietenie, la invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, Mohamed Hosni Mubarak, președintele Republicii Arabe Egipt, împreună cu doamna Suzanne Mubarak.

Noua întîlnire la cel mai înalt nivel româno-egipteană este o expresie a bunelor relații de prietenie și colaborare dintre țările și popoarele noastre, a voinței comune de a dezvolta și mai puternic aceste vechi și tradiționale raporturi întemeiate pe stimă și respect reciproc.

În întîmpinarea înalților oaspeți, pe aeroportul Otopeni, au venit tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu.

Se aflau, de asemenea, tovarășii Constantin Dăscălescu, Gheorghe Oprea, Gheorghe Pană, Ștefan Andrei, Nicolae Giosan, Suzana Gâdea, Ana Mureșan, Constantin Olteanu, Manea Mănescu, vicepreședinte al Consiliului de Stat, Ion M. Nicolae, viceprim-ministru al guvernului, miniștri, generali, alte persoane oficiale.

Era de față însărcinatul cu afaceri ad-interim al Republicii Arabe Egipt la București, Ataa . Mahmoud Haroun, și membri ai ambasadei.

La ora 16, aeronava cu care a călătorit șeful statului egiptean a aterizat.

La scara avionului, președinții Nicolae Ceaușescu și Mohamed Hosni Mubarak s-au salutat cu deosebită cordialitate, și-au strîns îndelung mîinile, s-au îmbrățișat. Tovarășa Elena Ceaușescu a urat, la rîndul său, un călduros bun sosit președintelui Mohamed Hosni Mubarak.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au adresat, de asemenea, urări de bun venit doamnei Suzanne Mubarak.

Șeful statului egiptean este însoțit în vizita sa în țara noastră de Kamal Hassan Ali, viceprim-ministru și ministrul afacerilor externe, dr. Youssef Wali, ministrul agriculturii și alimentației, dr. Wagih Shendi, ministrul investițiilor și cooperării internaționale, dr. Osama El-Baz, ambasador, prim-subsecretar la Ministerul Afacerilor Externe, șef de cabinet și consilier al președintelui.

O gardă de onoare aliniată pe aeroport a prezentat onorul. Au fost intonate imnurile de stat ale Republicii Arabe Egipt și Republicii Socialiste România.

În aceeași zi, între președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Mohamed Hosni Mubarak au avut loc convorbiri care s-au desfășurat într-o atmosferă de caldă prietenie, de stimă și înțelegere reciprocă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu s-au reîntîlnit apoi cu înalții oaspeți în cadrul unui dineu.

Imperativul sporirii necontenite a eficienței economice

Continuînd amplul și rodnicul dialog de lucru cu oamenii muncii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a avut vinerea trecută o întîlnire cu cadre de conducere ale ministerelor și centralelor industriei ușoare, industrializării lemnului și materialelor de construcție, cu specialiști în proiectare, cercetare și producție din ramurile respective.

Desfășurată în preajma Conferinței Naționale a partidului și a aniversării a 35 de ani de la proclamarea republicii, noua întîlnire de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, la care au luat parte tovarășii Constantin Dăscălescu, Ion Dincă, Ludovic Fazekas, Alexandrina Găinușe, Gheorghe Pană, Ion Pățan, Ion Ursu, Richard Winter, se înscrie, prin tematica sa, în seria de analize inițiate de secretarul general al partidului în scopul examinării la fața locului, cu făuritorii de bunuri materiale, a unor aspecte esențiale ce privesc realizarea în cele mai bune condiții a planului pe acest an și pe întregul cincinal, sporirea eficienței economice, transpunerea exemplară în viață a obiectivelor stabilite de cel de-al XII-lea Congres al partidului.

În cadrul întîlnirii au fost analizate probleme de o deosebită actualitate care stau în această etapă în fața economiei noastre naționale : reducerea consumurilor de materii prime, materiale, energie și combustibili, gospodărirea rațională și valorificarea superioară a acestora, concomitent cu realizarea unor produse de calitate superioară, care să satisfacă în condiții tot mai bune exigențele în continuă creștere ale consumatorilor interni și externi. Au fost examinate, de asemenea, aspecte legate de folosirea unor procese tehnologice moderne, de înalt randament, utilizarea în producție a unor înlocuitori, a materialelor refolosibile, precum și a resurselor energetice secundare rezultate din procesele de fabricație.

La întîlnirea cu lucrătorii din industria ușoară, care s-a desfășurat în cadrul unei expoziții amenajate în incinta Palatului sporturilor și culturii, a fost relevată atenția pe care specialiștii din această ramură industrială o acordă reproiectării produselor în vederea reducerii greutății acestora, creșterii coeficientului de utilizare a materiilor prime, diminuării pierderilor în procesul de fabricație, utilizării mai intense a materialelor refolosibile. În acest scop, în ultimul timp au fost definitivate și introduse în practica producției tehnologii noi, care asigură consumuri energetice reduse, au fost inițiate acțiuni de modernizare a utilajelor și instalațiilor cu consum mare de energie, s-a extins recuperarea resurselor energetice refolosibile.

Subliniind că în industria ușoară există încă multe rezerve de reducere a consumului de materii prime, materiale, combustibili și energie, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că se impune intensificarea acțiunii de colectare de la populație a materialelor refolosibile, îndeosebi a sticlăriei, acțiune cu efecte pozitive asupra reducerii consumurilor de materiale și de energie.

Conducerea Ministerului Industriei Ușoare i-a asigurat pe secretarul general al partidului că indicațiile și orientările primite și cu acest prilej, sarcinile rezultate din expunerile la sesiunea Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale și la Plenara Consiliului Național al Oamenilor Muncii vor fi aplicate cu fermitate în practică, industria ușoară aducîndu-și astfel o contribuție sporită la ridicarea continuă a nivelului de civilizație al poporului nostru.

Aceeași categorie de probleme a fost abordată și în cadrul dialogului de lucru cu factorii de răspundere și specialiștii din domeniul materialelor de construcții, care s-a desfășurat în unul din pavilioanele complexului expozițional din Piața Scînteii. Secretarul general al partidului a fost informat despre modul în care se îndeplinesc sarcinile trasate privind producerea în întreprinderi de panouri mari pentru locuințe, complet finisate și echipate cu tîmplărie și geam, în vederea reducerii manoperei pe șantierele de construcție, precum și cele referitoare la creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, materialelor și la diminuarea în această ramură a economiei a consumului de energie și de combustibili.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut cercetătorilor și proiectanților să definitiveze în cel mai scurt timp tehnologii de fabricație care să asigure prin operația de turnare a betoanelor finisajul panourilor, fără a mai fi nevoie de adăugarea altor materiale ; totodată, secretarul general al partidului a arătat că mai există posibilități pentru reducerea în continuare a consumurilor.

Pagini realizate de ION D. GOIA ■

În timpul dialogului de lucru cu factorii de răspundere și specialiștii din domeniul materialelor de construcții, desfășurat în unul din pavilioanele complexului expozițional din Piața Scînteii

Sub semnul maturității

(Urmare din pagina 1)

Sigur, procesul e complex și adesea încă foarte complicat, viața, lumea nouă se construiesc, se știe, fără rețete dinainte verificate, drumul n-a fost și nu este nici acum foarte ușor, însă e limpede că victoria reprezintă o certitudine.

Această certitudine se află la temelia marelui forum comunist: Conferința Națională a partidului.

Bilanțul care va fi, evident, făcut, va fi unul hotărît în favoarea operei constructive comuniste. Privirea lucidă asupra viitorului se va afla, sigur, sub semnul maturității noastre politice. Iar această maturitate este atît de viu și de cuceritor exprimată de maturitatea societății socialiste românești, de maturitatea noastră, a comuniștilor care ne-am asumat în fața istoriei destinul țării și am făcut-o cu conștiința că numai de noi depinde ca el, acest destin, să fie un destin fericit.

„Agricultura se face în sate, în comune și acolo trebuie să asigurăm folosirea cu maximum de eficiență a fiecărui metru de pămînt, să obținem maximum de producție, atît pentru asigurarea consumului propriu, cît și pentru fondul central de autoaprovizionare județean și național".

NICOLAE CEAUȘESCU

Edificăm România, edificîndu-ne pe noi înșine

Destin de generație eroică

Inginerul Liviu Guțiu nu este un constructor oarecare. Drumurile omului au început cu o jumătate de veac în urmă, în Josenii Birgăului, unde s-a născut la 13 martie 1932, ca fiu al unei familii de țărani truditi, și cine s-ar încumeta să-i calce pe urme ar întîlni înaintea lui numai stavile. Numai că aceste stavile nu stau în calea omului, ci în calea apelor. Inginerul Liviu Guțiu este constructor de hidrocentrale. Și meseria a marcat profund omul : vorbește puțin și deschis, mai tare decît cei trăiți doar prin birouri, abordează direct lucrurile, nu cunoaște jumătățile de măsură, măsoară de două ori și croiește o singură dată. Dar cu gesturi de o amploare impresionantă. Hidrocentralele sînt construcții definitive și în umbra lor s-au călit un șoi de oameni aparte. Din itinerarele lor împletite se alcătuiește și unul dintre marile drumuri ale țării acesteia. Una dintre opțiunile ei capitale.

Chiar dacă acest adevăr s-a mai rostit, îl mai rostim o dată : inginerul Liviu Guțiu face parte dintr-o generație eroică. În 1957, cînd a absolvit Facultatea de construcții hidrotehnice, avea deja în spate ani de luptă cu viața și ani dăruiți progresului țării, pe șantierele de la Salva-Vișeu și Bicaz. Având medii bune, a descins întîi la București, dar o anume față a frivolității recunoscute a marelui oraș l-a izgonit spre Bicaz, acesta fiind un fel de a spune lucrurilor pe nume. La cererea lui a fost detașat la primul mare șantier hidrotehnic al țării. Cum i s-a spus atunci, numai pentru doi ani. Și iată, detașarea lui s-a prelungit timp de un sfert de veac încheiat. Și sînt șanse mari să mai dureze un deceniu întreg. Dar mulțimea anilor trecuți de atunci nu a izbutit încă să-i toceacă frisonul primei zile trăite ca inginer de schimb la baraj, trăită în mijlocul fierbinte al primei lui mari răspunderi. Un an mai tîrziu s-a căsătorit în Tarcău, pentru că timp pentru drumuri prea lungi nu avea. Și s-a încheiat și Bicazul și constructorii, fie prin afinități firești, fie printr-o grandioasă tragere la sorți, s-au împărțit în două mari tabere. Unii au ales Argeșul. De regulă, cei ce lucraseră la împlinirea barajului și la străpungerea tunelelor, între ei și Liviu Guțiu, au rămas pe Bistrița, mutîndu-se în avalul rîului. Ei au construit celebra salbă de hidrocentrale, model de disciplinare integrală a unui curs de apă, pînă la confluența Bistriței cu Siretul.

Cu mîinile întrucîtva dezlegate, ca șef de lot la Piatra Neamț, Costișa și Buhuși, apoi ca șef de șantier la Racova, Girleni, Bacău I și Bacău II, inginerul Liviu Guțiu, împreună cu tovarășii săi de muncă, amorsează și primele recorduri ale acestei profesii spectaculoase. Fundația barajului de la Buhuși s-a turnat în martie 1963. La 25 decembrie, același an, hidrocentrala a fost conectată la sistemul energetic național. S-a înregistrat atunci cea mai mare viteză de ridicare a unui baraj românesc. Semnificativ este faptul că hidrocentrala de la Buhuși a vădit și un comportament de excepție în timp. În 1966, cînd s-a terminat amenajarea văii Bistriței, șeful șantierului a fost invitat să rostească o sumă de vorbe circumstanțiale, care să marcheze evenimentul. Și s-a cam încurcat. La capătul unui deceniu de muncă, a cunoscut și emoția. Emoția fiind o stare de spirit pentru care pînă atunci n-a prea avut timp.

La Poiana Uzului, ca șef de șantier, inginerul Liviu Guțiu a abordat o construcție unicat. Dar problemele deosebite, atunci, au fost altele, în primul rînd navetismul și fluctuația cadrelor. Și a izbutit temperarea lor într-un chip energic și definitoriu : s-a mutat în munți, pe cinci ani întregi. Cine l-a urmat, l-a urmat, cine nu, nu. Numai așa s-au limpezit apele. La străpungerea tunelului Tașca-Bicaz, șantierul său a izbutit un tur de forță aproape neobișnuit în asemenea întreprinderi temerare : nu s-a înregistrat nici un accident de muncă, nici o victimă omenească. În palmaresul lui Liviu Guțiu se mai înscrie și nodul hidrotehnic de la Stînca-Costești, pe Prut. A deschis șantierul de la Siriu, în munții Buzăului. A atacat amenajarea hidrotehnică de la Bolboci și barajul de la Paltinu. În 1972 a fost investit cu funcția de director al Grupului de șantiere Siret-Bacău, din cadrul Trustului de construcții hidrotehnice din București. Și stau înaintea lui, în diferite faze de execuție, alte hidrocentrale : la Galbeni, la Răcăciuni, la Berești. Baraje despre evoluția cărora presa referă curent.

E un bărbat scund, măsliniu, un defect al mersului îl silește să cuprindă mai mult decît se obișnuiește cu pasul și în preajma lui te încearcă mereu sentimentul că ai rămas cu un pas în urmă. Și uneori nici măcar nu este vorba despre o aluzie. Despre familie vorbește puțin, dar un amănunt îl consemnăm, totuși : fiica sa, Liviana, e studentă în construcții hidrotehnice. Cu alte cuvinte, țandăra nu sare departe de trunchi. În rest, nostalgii firești se amestecă în cuvintele lui cu un fel particular de a privi viitorul. Pentru el, viitorul fiind ceva ce se îveste cu deosebire peste valuri de încrucîturi descifrate, surpate.

Acum, în ajunul Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, zilele lui de neodihnă, nopțile lui de nesomn se consumă în efortul de a statornici o necesară coordonare între montori și constructori. O generație eroică nu se împiedică în mărunțișuri, spun unii. În schimb, inginerul Liviu Guțiu consideră că prea multă vreme am coborît probleme importante la rangul de mărunțișuri. În incinta unui vast șantier hidrotehnic, în ciuda aparenței de haos și mișcare necontrolată, fiecare cui și șurub trebuie să-și afle locul lor și numai al lor. Lupta purtată de el împotriva risipei este mai veche și îl bucură faptul că evenimentul politic primordial al acestui decembrie va așeza lupta lui veche într-o lumină mai vie decît oricînd. Lupta lui cu dezordinea este de asemenea veche și dacă țara are nevoie de argumente va ști să le ofere la timp. Dar mai veche decît toate este lupta inginerului Liviu Guțiu cu risipa de vorbe, cu promisiunile neonorate, cu vorba rostită și încălcată. Neted spus, cu minciuna. În lumea lui de oameni cu umărul proptit în betoane, minciuna nu se îngăduie.

MIHAI PELIN ■

O meserie de viitor

La începutul acelui august, cînd 7 grupe de aparate Liberator își luaseră zborul de la Bengazi, de pe nisipurile roșii și bîntuite de vijelia unei furtuni ale Cirenaicei, Nicolae Baruț împlinise 11 ani și, ca toți școlarii din Gorgota, era în vacanță. Dinspre Ploiești suia un val de lumină de parcă răsăriseră dintr-acolo o mie de sori. Un an mai tîrziu, în '44, cînd intrase în prima clasă de gimnaziu la Liceul „Ienăchiță Văcărescu" din Tîrgoviște, asupra regiunii petrolifere unde, precum s-a zis, se află cea mai mare concentrare de foc din Europa, s-au abătut alte 30 de atacuri aeriene. Tatăl lui, Ștefan, fusese mobilizat pe loc. Într-un atelier al Întreprinderii române de petrol, cu sediul la Ochiuri, făcea sape de foraj. Era un meșter pe cinste, cum nici nu putea fi altfel, căci de-ar fi fost altfel nu apuca să calce de multe ori pragul acelui atelier. Și dacă nu și-ar fi iubit meseria nu i-ar fi spus fiului lui să între, în '47, la Școala medie de petrol, căci nu e de crezut că vreun părinte ține să facă din viața copilului lui o carte necîștigătoare la un joc dinainte pierdut. Iar jocul se încinsese, într-adevăr, pe mize mari.

Față de anul anterior naționalizării, extracția de țiței crește cu 6,1 la sută în '48, cu 18,3 în anul următor, cu 32,4 la sută un an mai tîrziu și tot așa mai departe, cît Ștefan Baruț, murind în '52, n-a mai apucat să vadă. Chiar atunci fiul lui făcea armata la grăniceri și din '56, mai ales, cînd s-a întors acasă și avea să înceapă să devină un petrolist de faimă la Viforita, apoi la Suplacul de Barcău, în Bihor, și din nou acasă, la Aninoasa, a putut să înțeleagă că, tot atît de adevărat, granița sau interesele țării pot fi apărate și prin felul în care țițeiul e scos din adîncuri : cu o anume chibzuință, nu altfel. Cum și vinul cel bun : ori e scos din butoaie așa cum se scoate vinul, ori e lăsat să curgă în neștire. Și dacă grija dintotdeauna a petroliștilor, de a veghea ca presiunea zăcămîntului să nu se epuizeze printr-o extracție galopantă, stă astăzi umăr la umăr cu grija de a extrage încă petrolul rămas prin locurile unde presiunea zăcămîntului a scăzut, totuși, mai repede decît ar fi fost de așteptat, trebuie cel puțin să vrem să aflăm în cuvintele lui Nicolae Baruț o explicație a faptului că o astfel de împrejurare s-a clădit, în orice caz, pe o voință mai puternică decît a unor petroliști ca el sau decît a altora mai vîrstnici, care apropie anii pensionării, precum Constantin și Vasile Jeculescu, Petre Zbîrnea, Matei Ciocan sau Dumitru Dobre. Voința lor a erupt, acesta ar fi cuvîntul, din clipa cînd au avut motivele lor întemeiate să creadă că fiecare tonă de țiței extrasă servește intereselor țării și Nicolae Baruț adaugă că asta s-a întîmplat oricum mai înainte de a se fi născut fiul lui, George, care abia a terminat liceul ; poate, adaugă el, cam prin vremea cînd s-a hotărît să coboare din Gorgota, din satul unde-și avuseseră casa părinții lui, pentru a se stabili în satul Valea Voievozilor.

De acasă pînă la schela de extracție Tîrgoviște, Nicolae Baruț are de mers 4 kilometri. El își începe ziua de lucru la ora 6. Ca maistru principal specialist în secția de probe-producție și reparații capitale sonde, primește prin telefon raportul celor 7 brigăzi din subordinea lui, fiecare brigadă fiind alcătuită din 12 muncitori și un maistru. Într-un loc e nevoie de anumite scule, într-altul s-au rupt țevile de extracție iar alții se plîng iarăși de calitatea curelelor de transmisie, cam slabă calitate, fiindcă se rup cam des curelele astea. La ora 7 prezintă la rîndu-i raportul directorului Toma Panțu, primește materialele necesare și-apoi pleacă într-acolo unde este nevoie de el, la Mănești, la Gheboieni ori la Drăgănești. Pe-acolo nu se știe dacă mai are sau nu mai are timp să-și aducă aminte de pachetul cu mîncare pe care i l-a pus în servietă Alexandrina, soția lui, care este educatoare în comuna Răzvad, sau fiica lui, Carmen, elevă în clasa a XI-a. Datoria lui este ca sondele să funcționeze neîntrerupt. Și n-ar fi nevoie s-o mai spunem, dar o spunem totuși, această cerință nu mai poate avea nimic comun cu împrejurarea din vremi mai mult sau mai puțin îndepărtate, cînd, ca un făcut, se găsea mereu cîte o mînă străină, întotdeauna mai mare, care să țină în ea mîna petrolistului și să-i miște degetele în așa fel încît țițeiul să curgă cît mai repede și pe o conductă cît mai largă. Nicolae Baruț spune limpede ce crede : meseria de petrolist este încă o meserie de viitor ! Metodele moderne de extracție, cum ar fi injecția în zăcămînt a apei vîscoase — schela Tîrgoviște fiind prima unitate din țară care a folosit această metodă — sau injecția ciclică de aburi și de bacterii ori combustia subterană umedă sînt argumente de pe acum necontestabile ale acestui viitor, chiar dacă, pe de altă parte, nu e mai puțin adevărat că sonda nr. 69 de la Țuicani, de exemplu, care producea 280 de vagoane pe zi, sau sonda nr. 2 Ochiuri, care dădea 320 de vagoane, sînt amintiri din ce în ce mai vechi.

În 1982 schela Tîrgoviște și-a îndeplinit planul și a reușit să dea, pînă în aceste zile, aproape 9 000 tone de țiței peste plan. Și oamenii au ieșit cu cîștiguri frumoase, zice Nicolae Baruț, fiind plătiți în acord, după cantitatea de țiței extrasă. Între interesele țării, exprimate în cifrele planului, și interesele sondorilor fiind o legătură, mai spune Nicolae Baruț, ca pe tabla biliardului moștenit de la Astra Română și rămas într-una din sălile clubului de la sediul schelei Tîrgoviște : o bilă o pune în mișcare pe alta. Între acest adevăr și faptul că, incontestabil, cît vom ști că avem sondori ca Nicolae Baruț vom ști și de ce ținem să avem pe stema țării o sondă, drumul e neted și drept așa cum între casa lui, din Valea Voievozilor, și casa fratelui lui, Florian, mai mic decît el cu 5 ani și maistru la Întreprinderea de utilaj petrolier, nu se află nici un gard și nici un zid, ci o singură grădină bine îngrijită.

DUMITRU ELIADE ■

Fiecare este „mobilizat" la munca lui, nu la a altuia

Ploaie ușoară, incontinentă, dar rece, al cărei stropi cu zuruit subțire sînt parcă gata-gata să se transforme în fulgi. Grădinarii C.A.P. Cernetu, din cîmpia Bur-

PARTIDUL

Partidul nu-i un sediu, partidul nu-i o formă,
El nu e Dumnezeul ce stăpînește-un roi,
Partidul este Omul, cu vise și defecte,
Partidu-i lupta noastră, partidul sîntem noi.

Baloane colorate mai pot pluti pe lume,
Mai pot să-și tragă unii, din ei, spre oameni, zid,
Se mai propagă frica, mai face flori lozinca,
Nimic din toate-acestea nu poate fi partid.

Partidul nu trăiește din lungile ședințe,
La el nu cotizează acei ce-n veci spun da,
Născut din revoluții, el ține revoluții,
În starea lui de veghe și-n vigilența sa.

Partidul e din oameni și are chip de oameni,
Ca ei de mic sau mare, ca ei de rău sau bun,
El, lavă din vulcanul ofensei seculare,
Cînd aripă din umăr, cînd braț zidit ca pumn.

Partidul nu-și nutrește puterea din stipendii,
Noi toți, cu truda noastră, tăria i-o plătim,
Sfărîmător al legii nedrepte, el, partidul,
E dat de legea luptei, nucleul legitim.

Și, mai presus de toate, el este datoria,
Suprema datorie către-un intreg popor
Și-astfel cum tot poporul cuprinde-n el partidul,
Cuprins e steagul roșu, în steagul tricolor.

Căci noi însemnul roșu îl ducem pe drapele,
De foarte multă vreme și-n legea lui trăim,
Chiar dacă nu-l numisem Partid, el existase,
La fel ca Miorița, un Roșu Anonim.

Din sînea lui și-a țării, el își alege omul,
Capabil să-i păstreze puterile, mereu,
Partidul este omul, la rang de omenie,
Partidul e poporul la rangul de nucleu.

În lupta dificilă a supraviețuirii,
Ne-am fi zdrobit de țărmuri sau jeluiam în gol,
De nu năștea poporul pe-acest bărbat eroic,
Pe-acest erou profetic, ce azi îi e simbol.

El ne-arătă, întîiul, că un partid rezistă
Atunci cînd tot poporul cuprins se simte-n el,
Atunci cînd nu așteaptă putere de la alții
Și nu se încovoaie sub vreun străin drapel.

El ne-arătă și calea și ne-arătă eroarea
Și izbăvirea noastră văzurăm că e-n noi,
Ne-am cîștigat străbunii și numele de țară
Și limba românească și-ai patriei eroi.

Trăim severe timpuri și noi și-ntreaga lume,
E ora judecății întregului pămînt,
E greu în toată lumea, nu ni-i ușor nici nouă,
Probleme și necazuri și pe la noi mai sînt.

Dar toate-aceste rele partidul le cunoaște,
Le simte și le pune pe ordinea de zi,
Să fie România o țară fericită,
În care toți să poată cinstit și demn trăi.

Partidul e stegarul cunoașterii de sine,
Cu el vom trece clipa de încercări și greu,
Partidul este omul la rang de omenie,
Partidul e poporul la rangul de nucleu.

Să-i dăm într-una viață și sens și sănătate,
Să știm că nu există întoarcere-napoi,
Partidul este chipul renașterii române,
Partidul e tranșeea încrederii în noi.

Fricoșii, demagogii, stupizii, ipocriții
Degeaba se îmbracă în roșu somptuos,
Partidul este cinste, partidul este trudă,
Partidul e-nălțimea puterilor de jos.

Partidu-i România crescînd din sine însăși,
Partidu-i lupta noastră și jertfa pentru nou,
Partidu-i puntea noastră spre lume și spre mîine,
Partidu-i eroismul cu suflet de erou.

ADRIAN PĂUNESCU ■

(Poezie apărută în „Scînteia" din 1 iunie 1982)

Edificăm România, edificîndu-ne pe noi înșine

nasului, s-au retras din cîmp, cîmpul e gol. Cele 110 hectare ale fermei legumicole, ieri încă pline de viață, de culoare și de mișcare, cu pădurile de legume foșnind metalic sub fierăstraiele vîntului cu forfota zecilor de culegători, acum sînt pustii. Scuturată de plante, scuturată de oameni, limpezită de viziunea metaforică a toamnei, ca anotimp de sinteză și de bilanț, privelișteа are o anume tristețe, tristețea parcului care așteaptă pietoni sau care e părăsit de pietoni. Grădinarii, adică cei vreo 70 de bătrîni și bătrîne care încă se mai dedau trebilor legumicole, atît de delicate și atît de grele, sînt acum în răsadnițe, pregătesc mranița și pămîntul-felină, adică spațiul (deloc restrîns, ci de vreo 7 000 mp) pentru produs răsad. E un moment de „tempo", dar un moment foarte scurt, o fulgurare de zile, fiindcă nu mai departe de 3—4 ianuarie va începe să se producă răsad pentru verzei timpurii, apoi pentru conopidă, apoi pentru roșiile timpurii, după care vor urma plantațiile ingrijite, rezultînd, totul într-un flux gîfîit, cu strîngeri de fire continuu între palpit al zilelor, orelor, clipelor ce trec, dă timp să-i mănînci să ți-ștergi transpirația de pe frunte. Dar singurul moment de răreche (precizăm — răreche !) slăbire a tensiunii muncii ar fi acum. Acum, deci, ar fi timpul de ing. Mioara Birleanu, șefa fermei, să-și ia concediul de odihnă pe care de atîtea luni îl amînă.

De fapt, concediile ei, de ani de zile, au fost mai mult pe furate, luate în anotimpuri în care la mare e frig iar la munte plouă cu topoviță. De opt ani, de cînd a terminat facultatea și s-a întors aici, în satul ei, luînd în primire ferma de legume a C.A.P.-ului, pe atunci de numai 65 de hectare, e într-o perpetuă cursă contracronometru cu timpul, cu vraiștea unor calendare care nici nu apucă să înfrunzească bine că s-au și ofilit, dacă nu ești atent, dacă nu știi să le mențîi mereu prospețimea și furia dătătoare de rod. Norocul că n-are încă grija unui soț și a unor copii. Norocul părinților, pensionari ai C.A.P.-ului, a-au cam ferit pînă azi de bolile și de neputințele vîrstei, necăzîndu-i pe cap ei, dimpotrivă, mai ajutînd-o și ei, cruțînd-o de unele treburi ale gospodăriei. Drept care inginera Mioara Birleanu, această fată subțirică, cu trup elastic, cu ochi vii și o frunte surîzătoare sub casca grea a părului blond-castaniu, își poate îngădui să apară pe cîmp cu pleoape fardate și cu unghiile lăcuite, deși n-or s-o admire (dacă or s-o admire...) decît niște babe și niște moșnegi. Totul e, zice ea, „să nu te părăsești", „să nu te sălbăticești", „să nu te predai", să nu lași ca o viață de trudă aspră să te absoarbă cu totul, prinzîndu-te în tîrșul ei orb, care te devorează.

Într-un fel, totuși, Mioara Birleanu s-a cam „părăsit", adică a renunțat la mai toate satisfacțiile vîrstei, astupîndu-și urechile la chemările ei, ca să le deschidă doar spre cele ale pămîntului. Dacă apucă să ajungă de două ori pe an la Alexandria, ca să vadă un film, e lucru mare. În rest, doar grădina, doar varza, tomatele, conopida, ardeii și tînga ele, bătrîna firavă, uscata vegetație umană a celor 70 de babe și de moșnegi cu care seamănă și culege, aici, la Cernetu, unele din cele mai mari producții din cîte se culeg în grădinile Teleormanului. E ceasul prînzului, acum, cînd stăm de vorbă într-un colț al răsadniței. Am găsit-o la masă, o masă frugală, un prînz țărănesc, prînz de om ostenit, care își întoarce privirea, ca un cmagiu și ca un drept, la bucuria simplă a roadelor pămîntului. A răsturnat pe un ștergar o pîine și cîteva legume. Un cer verde, vegetal, spălat de ploaie, a coborît la fereastră, punînd fundal cosmic bucății calme de pîine, aromată și umedă ca și pămîntul, generoasă ca și el. Un ardei și cîteva roșii par niște înfloriri explozive ale țărinei. E aici de cu noapte, de dinainte de zori, astea sînt singurele clipe de relaxare, după care va munci pînă noaptea, cînd îți bagi degetele (degetele cu unghiile lăcuite) în ochi, după ce, nu o dată, ai scurmat cu ele pămîntul, cercetîndu-i ființa secretă, care conține promisiunea rodului.

De opt ani, de cînd e aici, ferma s-a dezvoltat continuu. Și-a dublat suprafața și, prin aplicarea unor tehnologii moderne, perfect însușite de absolventa cu media 9,80 a Academiei de [illegible] și-a dublat producțiile. Planul e depășit regulat, și cantitativ, și valoric, roșiile fabricate [illegible] sînt unicate pe piața bucureșteană, sfeclele cuprinse în [illegible] pentru zahăr, verzele, anul acesta, n-au fost mai puțin de 10 kg spre disperarea [illegible], care a declarat că n-are cum comercializa astfel de „monștri" vegetali. Grădina a fost inclusă în sistemul de irigații Giurgeni—Răzmireștii (înainte se chinuia în [illegible] stîrnite ale unui sistem local), mecanizarea a cîștigat teren (căci înainte, la 65 de hectare, erau vreo 360 de brațe de muncă, iar acum, la o suprafață aproape dublă, sînt doar 70, cu ea 71); se produc anual cam 10 milioane fire de răsad, la prețul de 10 bani firul (nu de 40—50, cît ar reveni dacă ar cumpăra de la stat) și de o calitate ce desfide orice concurență. Oamenii sînt mulțumiți, cîștigă bine, drept care își pun la bătăile toate puterile lor, așa bătrîne cum sînt, ca să facă ce le spune inginera. Inginera le spune ceea ce și ei, ca oameni ai pămîntului, știu foarte bine. Și anume că socotelile cu natura, oricît ar părea de complicate, sînt totuși simple : nu-i dai, nu-ți dă. Iei pămîntului șapte piei, fără să-ți pese, pămîntul devine pînă la urmă indiferent, uituc, zgîrcit, ignorîndu-și îndatoririle, ca și un om hrănit dor cu promisiuni ori iluzii. Investițiile, deci, sînt vitale, ceea ce nu înseamnă, zice tînăra ingineră, că nu trebuie să procedăm economic, dînd fondurilor cele mai fertile destinații. Să nu uităm, mai zice ea, că și cu bani puțini, uneori chiar și fără bani, se pot scoate producții exemplare. Chiar și în anul acesta, în care o primăvară capricioasă a încurcat calendarul lui Hesiod, întîrziind pornirea în vegetație a culturilor, aglomerînd astfel munci și zile, deci cerînd cheltuieli de efort și de bani în plus, cerînd stimulente în plus oferite naturii spre a-i înteți zelul de a produce, veniturile fermei legumicole a C.A.P.-ului din Cernetu s-au ridicat la cote dintre cele mai înalte.

O tînără comunistă, o tînără și pasionată specialistă, o fruntașă a marii întreceri a țării în cinstea Conferinței Naționale a partidului, care știe, care a învățat — și care îi învață și pe alții — că drumul dintre efort și răsplata lui are o singură șansă de a se scurta : cea a dragostei pentru munca pe care o faci.

Mioara Birleanu, un nume despre care, sîntem siguri, vom mai auzi.

ILIE PURCARU ■

De la „merge și așa" la „merge numai așa"

În orice profesiune, experiența și dragostea de muncă îl fac pe om filosof. Filosoful, adică, al meseriei sale dar și al unui mod de viață. Nu-i de mirare că atîția ingineri virstnici știu să fie profunzi în tot ce spun, să fie profesori fără a ține propriu-zis o catedră, să vadă adevărurile importante ale domeniului lor și, înarmați cu ele, să vadă mai departe, la cele care îl formează intelectualicește pe om. Despre conștiința de sine vorbim adesea [illegible] această constantă de [illegible] felul de a fi al unui om.

Iată-i pe ingineri Virgil Cernat și Alexandru Zsigmond. Primul are 32 de ani de inginerie la Uzinele „23 August", al doilea [illegible] Acum [illegible] în preajma pensionării, la Institutul de [illegible] inginerie [illegible] atribuții [illegible] economice [illegible] o legendă [illegible] se [illegible] în consens asupra [illegible] Cernat spune despre Zsigmond : Cînd „23 August" la nivelul țării, [illegible] el la nivelul uzinei".

La nivelul țării, Uzinele „23 August" sînt socotite „un fel de [illegible] șef", iar Virgil Cernat a fost, dintr-un început, un om pe care s-a pus bază în chestiuni ce priveau baza. „Atunci, spune el, prin anii '50—'55 se vorbea tot așa : petrol și petrol. Ne ocupam de repararea utilajului petrolier și fabricarea pieselor de schimb. Pe urmă, problema-cheie au devenit armăturile, utilajele metalurgice, furnalele, luminoarele, oțelăriile, primele furnale de 600 mc la Reșița, de 1 000 mc la Hunedoara, apoi cuptoarele pentru fabricile de ciment, instalațiile industriei chimice, la Brazi, Pitești, Rm. Vîlcea, presele hidraulice și, în sfîrșit, utilajele pentru un export tot mai consistent". Inginerul Alexandru Zsigmond a lucrat „mai mult în proiectarea locomotivelor". Precizarea, cu nuanța existenței modeste, devine, la un producător de locomotive, o chestiune de blazon, fiindcă noi sîntem între puținii fabricanți de locomotive în lume, iar o locomotivă nu-i o bicicletă, ci un soi de uzină, care funcționează în termeni foarte preciși. Într-un fel, istoria producției și a exportului de locomotive moderne — „Diesel" și „Diesel-electrice" — este și istoria dobîndirii conștiinței de sine în profesie. Cînd am început să vîndem peste hotare locomotive, am descoperit că importatorii sînt pretențioși în toată gama : chițibușari, intransigenți, intoleranți, pretențioși, severi și așa mai departe, termeni care, pînă la urmă, semnificau unul și același lucru, și anume rigoarea. Cumpărătorul nu era, de fapt, nici chițibușar, nici intolerant. El ținea să primească exact lucrul pe care-l contractase în datele proiectului. Dacă, la urma urmei, o locomotivă merge și așa, cu o vopsea de mîntuială sau cu o sudură mai strîmbă, un fabricant care se respectă trebuie să ajungă în stadiul în care locomotiva să meargă numai așa, cu vopseaua pusă perfect, cu sudura trasă ca în proiect, cu amănuntele considerate la aceeași importanță cu părțile fundamentale.

Problema la noi, spune Alexandru Zsigmond, este [illegible] realitate. Noi spunem întotdeauna că [illegible] cu treizeci de ani, cînd trebuia să reparăm utilajele industriei petroliere [illegible] să meargă, deci spunem «petrol, petrol», numai că nu oricum. Dacă producția reproșează proiectanților că nu iau în seamă și nu reproiectează, cu imperativele economiștii drastice a materialelor și a energiei, fiecare reper, dacă — la rîndul lor — proiectanții trebuie să lupte cu niște indicatori depășiți, cu niște reglementări învechite și chiar cu unele noi, care de dragul întregului ignorează părțile, să lupte prin urmare cu tot ce-i rutină în muncă la planșetă, dacă fiecare vede mai bine unde greșește celălalt, și își socotește cu bunăvoință greșelile proprii — vedeți, dar, că e vorba nu de niște griji ale mașinilor și ale oțelurilor, ci de oamenilor. Ca în mentalitățile trebuie intervenit. Rutina nu trebuie condamnată întotdeauna, fiindcă rutina e și experiență. Uneori însă rutina se prezintă în forme înșelătoare și aici e bine să fii atent. Proiectăm și producem de ani mulți bogiuri pentru locomotivele de manevră de 450—700 CP. Ele au fost și au rămas niște produse, cum se spune, reușite. Cine își mai pune întrebări grave cînd e vorba de niște produse cărora nu li s-a reproșat niciodată nimic ? Cine se apucă să strice un lucru făcut temeinic ? Numai că elementele de bază ale boghiurilor — care sînt chesoanele obținute cu un volum mare de sudură — ar putea fi obținute mai ieftin și cu un consum mai mic de metal și de energie prin ambutisare. Cînd am început să le fabricăm, nu pusesem la punct tehnologia și utilajul pentru ambutisare. Acum le avem. Am reproiectat boghiurile, numărul de suduri s-a redus la un sfert, s-a reușit și o economie de 500 tone de metal anual. Problema e una ce ține de noi. Există însă și probleme ce nu mai țin de noi, proiectanții, și care privesc mentalitatea colaborării interuzinale și între ministere. Pentru un bolț al pistonului de motor „Diesel" e nevoie de un oțel special. Bolțul e o piesă fundamentală a motorului și importatorul străin nu admite decît oțelul aliat din licență. Noi, în uzină, nu fabricăm acest oțel aliat. El ar putea fi produs în țară lesne, numai că, existînd indicația să se restrîngă gama de oțeluri aliate, sortimentul necesar nouă — cîteva zeci de tone, dacă nu mai puțin — nu a mai interesat oțelăriile și Ministerul Metalurgiei și a fost scos din nomenclator. A trebuit să-l producem în uzină. Veți spune : foarte bine ! V-ați descurcat și așa trebuie să procedeze toți ! Ne-am descurcat, e drept, dar cu un preț de fabricație cu 30 la sută mai mare. Opinia noastră, a proiectanților, este că momentul 1982 este, pentru industria noastră, momentul colaborării, al unei mentalități noi în ce privește colaborarea. Iată, citeam în «Flacăra» că tehnologii de la «Progresul» din Brăila reproșează proiectanților că încarcă inutil — din rutină — cu multă sudură unele produse — vagoanele, de pildă — în vreme ce firme străine fac același produs cu numai o parte din sudură. Da, dar cu ce materiale ? Cînd vom avea garanția că materialele pentru sudură sînt de calitatea celor folosite de firma din străinătate, vom reduce firesc numărul de suduri și vom aplica niște coeficienți mai dulci. Vor părea, adică, prea dese legile care să ne îngăduie aceasta. Problemele energiei sînt, însă, în esență, problemele colaborării".

TUDOR OCTAVIAN ■

În acest număr reproduceri după lucrări de artă din expoziția „Imaginea patriei oglindită în arta plastică" dedicată Conferinței Naționale a P.C.R. — la Galeriile de artă ale municipiului București.

„Trebuie să considerăm prevederile privind producția și veniturile ca minime — și să acționăm pentru o creștere mai puternică a producției. Avem posibilitatea ca, încă în anul viitor, să obținem o producție mai mare decît prevederile din planul pe 1983. Trebuie să obținem o creștere mai puternică a beneficiilor, a veniturilor în general, a venitului național — aceasta fiind singura cale pentru a asigura mijloacele dezvoltării economiei naționale și ridicării bunăstării materiale a poporului".

NICOLAE CEAUȘESCU

Edificăm România, edificîndu-ne pe noi înșine

De la opinca oșenească la halatul alb al discipolului lui Hipocrate

Orice s-ar spune și orice s-ar crede, întîmplarea tot de domeniul întîmplării rămîne. Nu mi-am propus să fac aici apologia întîmplării, dar este straniu cum o astfel de întîmplare l-a făcut pe scriitorul Zaharia Stancu să adoarmă, pur și simplu, în trenul care-l purta spre Negrești-Oaș și, ca urmare, să fie dus cu acel tren de linie îngustă pînă la capăt, adică la Bicsad. Ce s-o fi gîndit, ce nu s-o fi gîndit autorul romanului „Desculț" n-am cum să-mi dau seama, dar cert lucru este că și-a căutat un subiect de reportaj în această stație terminus, în această comună frumoasă din inima Țării Oașului. Subiectul unui cald și amplu reportaj apărut în acea vreme în cotidianul „Scînteia" avea să fie Vasile Pop, primul medic oșan, primul „învățăcel mai luminat" din acest Nord de țară aspru și de fermecătoare legendă.

Drumul pe care l-a parcurs Vasile Pop, oșan get-beget, cum îi place să-și spună, de la o familie cu 12 copii, pînă la internistul de azi, n-a fost unul simplu, și nici presărat cu flori de tuberoze. Aparițiile la o școală profesională în opinci și cu sumănică, având și o bocceluță cu merinde pe umăr, a stîrnit cel puțin rîsul și veselia celor din jur. Cum rîs și vorbe de șagă a stîrnit și la apariția sa la primul loc de muncă — Sanatoriul Bicsad — unde, deși meseria sa era cu totul alta și una care nu avea nici în clin, nici în mînecă, vezi Doamne, cu medicina, purta halat alb și era deosebit de atent la „necazurile și plîngerile oamenilor" ; astfel că un hîtru pus pe glume l-a spus „infirmierul" și așa a rămas. Probabil că atunci i-o fi încolțit în capul lui Vasile Pop ideea să se facă medic. Și medic s-a făcut, spre lauda lui.

Ne vedem în acest început de iarnă incredibil de blîndă. Îl întreb ce fac Manuela și Ovidiu, copiii săi, și-mi răspunde că sînt studenți la politehnică, amîndoi. Între timp și numărul medicilor proveniți din rîndurile oșenimii s-a mai „îngroșat", cu Dumitru Ghiriti și Gheorghe Țintaș. Este și normal să fie așa, întrucît mai sînt în zonă circumscripții neacoperite sau acoperite temporar de cadre medicale cu studii superioare. Unii vin și pleacă, alții se codesc să vină chiar și la Spitalul din orașul Negrești-Oaș, unde Vasile Pop este acum director-adjunct și secretar de partid. De ce această stare de lucruri, întrucît colectivul medical negrestean este unul recunoscut ? Medicii Mihai Pop (directorul spitalului), Liviu Homorozeanu, Maria Sas, Dumitru Ghiriti și alții și-au făcut de-acum o bună firmă. Un nume între medicii buni din județ. Adesea și sătmărenii se duc să se trateze la Negrești-Oaș. Înseamnă și asta ceva. Îmi vine oarecum greu să-l întreb de ce anume s-a întors acasă, cînd i s-au oferit posturi tentante în centre universitare și chiar în Capitală. I-am pus, totuși, această întrebare neavenită și mi-a răspuns atît de firesc, că m-am rușinat : „De vreme ce m-am născut aici, de vreme ce am copilărit aici, locul meu este aici, între ai mei !" Simplu ca bună-ziua, nu-i așa ? Așa o fi. El mai adaugă însă că omul acesta, care este oșanul, este mai aproape de natura-mumă decît noi, ceilalți. Cu obiceiurile și datinile sale străvechi, cu vorba sa „rotacizată" și cu straiele sale, vedeți dumneavoastră, îmi spunea medicul oșan, trebuie el însuși îndrumat și prețuit, ba chiar iubit și necum privit printr-o prismă idilică și folclorizantă, cum din păcate se mai obișnuiește. Nu puțini au fost acei oșeni luați de mînă de „doftorul" Vasile Pop (care este internist și are specialitatea boli-infecțioase) și duși la alți medici. Unii chiar proveniți din mediul citadin și care sînt mai „subțiri în nas cînd este vorba de omul de la țară". Nu puține oșence au fost acelea cu mentalitatea învechită, care nu concepeau să se spele pe părțile mai ascunse ale trupului cu aceleași mîini cu care frămîntaseră aluatul pentru pîine. Numiți-o dumneavoastră cum binevoiți : educație preventivă, sanitară, cetățenească, mie, unuia, îmi este totuna. Cînd mi-a mai spus că sîngele apă nu se face, iar atunci cînd se lasă îndoit cu apă n-a fost sînge adevărat niciodată, orice replică mi-a înghețat pe buze.

Multe din aceste fraze de mai sus le-am decupat din memorie. Altele le-am scris după discuția cu dînsul. Întrucît omul se mai codește să-și dea drumul la limbă cînd vede condeiul înfrigurat reținînd totul, absolut totul. Adevărat, foarte adevărat ce ați spus, Vasile Pop : omul te iubește și te prețuiește în măsura în care tu însuți îl iubești și-l prețuiești, deopotrivă. Dacă nu ții seama cumva de bruma sa de personalitate, chiar de orgoliul și micile vanități pe care trebuie că fiecare om le are, dacă nu ții seama de sensibilitatea sa și de tainițele firii sale, riști să fii un slab psiholog. Și asta în medicină înseamnă că ți-ai făcut treaba doar pe jumătate. Numai cu o astfel de înțelegere dublată de o muncă sîrguincioasă s-a ajuns la rezultatele bune și foarte bune ale acestui colectiv medical negrestean. Boli grele ca pelagra, tetanosul, tifosul exantematic, malaria și chiar tuberculoza au făcut ravagii prin zonă. Iată că ele sînt de domeniul trecutului. Dacă urmăresti indicatorii sanitari-umani, la care medicii de aici își raportează activitatea, vei avea plăcuta surprindere să constați că acești indicatori sînt buni față de însăși media pe județ și față de alte spitale similare. Iar aportul lui, al primului medic oșan, la dobîndirea unor astfel de rezultate a fost unul substanțial.

Nu ne place să umblăm cu vorbe mari, dar mîinile și conștiința medicului oșan Vasile Pop sînt curate. Așa ne spun colegii săi. Așa îl știu și bolnavii. La cei 48 de ani ai săi a trecut prin multe, și mai bune, și mai rele, cum se spune. Dar a rămas el însuși, alături de oșenii săi. Linia îzbînzilor sale este asemuitoare, în multe privințe, cu linia bisturiului care separă partea bolnavă din organismul uman de aceea sănătoasă ; care separă, la urma urmei, viața de moarte. Ne spunea, nu fără tîlc, că are somnul de noapte tihnit, liniștitor, fără temeri și fără mustrări de conștiință. Sigur că este trist și este neliniștitor să vezi cîte-un om tînăr care îți moare sub ochi. Medicina mai are încă serioși pași de făcut în contul acestui sfîrșit de mileniu. Ne mai spune că este plăcut și este demn să pășești printre semenii tăi, cu fruntea sus. Medicul și omul sînt, deci, unul. Ceea ce nu e deloc puțin.

DORIN SĂLĂJAN ■

„Mașinile inteligente" — primii pași spre industria viitorului

În fiecare octombrie, cînd Herăstrăul ne invită la ruginiul frumoaselor toamne bucureștene, peste drum, Tîrgul Internațional dezvăluie an de an o nouă față a României. Mai optimistă, mai deschisă spre viitor. În acest an, trăsătura care impresionează cel mai puternic în această fizionomie este apariția „mașinilor inteligente". Aceste mașini care preiau din sarcina omului acele activități solicitînd mîinile, mușchii, și-l lasă să se manifeste în domeniul care-i conferă superioritatea față de întreaga lume vie — gîndirea, creația, — reprezintă de fapt ziua de mîine, societatea informatică. Cu acești roboți, ce au în anatomia lor giganții minusculi care sînt microprocesoarele, minipastile cu tot lanțul de operații ale unui calculator alcătuite din banalul nisip, dar mari devoratoare de materie cenușie, firma Toyota a îngenunchiat pe invulnerabilul Goliat — industria americană de automobile — răpindu-i spectaculos supremația mondială. În acest teritoriu al revoluției tehnologice, unde „mașinile gînditoare" aduc cu ele randament și productivitate, am făcut și noi primii pași, ceea ce este important. Asistăm plini de curiozitate la o demonstrație a așa-numitei „Celule flexibile pentru strunjire piese de disc", unul din copiii teribili ai Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru mașini unelte și agregate Titan și ai Institutului de proiectare pentru automatizări. De fapt avem de-a face cu un fel de prietenie între 3 utilaje : 2 strunguri cu comandă numerică și un robot condus de un calculator Coral, acesta din urmă stînd de fapt la pupitrul micii orchestre pe care o sincronizează și o armonizează. Parcă într-un balet al gratiei și exactității, purtînd semnătura marelui regizor : Creierul Omului, brațul sigur al robotului ia o piesă din depozit, o introduce în primul strung de prelucrare grosieră, făcînd totodată prinderea și centrarea ei. Apoi, docilă, mîna mecanică se retrage, ușile strungului se închid și acesta execută strunjirea conform comenzii numerice. La sfîrșitul operației, prin dialogul permanent între echipamentele de comandă numerică automată ale strungurilor și calculatorul robotului, i se comunică acestuia că prima operație s-a terminat. Robotul ia piesa din primul strung și după același ritual tacticos o fixează în al doilea strung de prelucrare fină, reintorcîndu-se apoi să asigure cu piese primul utilaj. Ce a reușit să schimbe în peisajul muncii inteligența specialiștilor români care au construit și programat acest complex de mașini ? Pentru o astfel de operație lucrau înainte doi strungari, care luau piesa, o montau, o reglau, dădeau comenzi de pornire, de avans, înlăturau șpanul, ca să nu mai socotim și tehnicianul care regla strungurile înaintea fiecărui schimb. Acum un singur om introduce programul în calculator, și cînd robotul își începe „show"-ul, doar supraveghează operațiile automate. În limbajul sec al cifrelor, productivitatea crește de 5 ori, precizia este constantă la 0,5 mm, se elimină factorul oboseală a lucrătorilor și alte importante avantaje. Acest prototip și ceilalți 3 frați gemeni care au fost deja lansați în fabricație au la bază o concepție originală românească sînt construiți numai cu echipamente din țară și pot lucra în orice fabrică dotată cu mașini unelte. Ei sînt deja prevăzuți să fie implantați la secția de forje a Uzinelor „23 August" și la Întreprinderea de pompe Aversa. Dar aceste strunguri nu au fost singurele „mașini deștepte" de sub cupola pavilionului României. La doi pași, o altă bijuterie a industriei noastre : mașina de prelucrat prin electroeroziune cu electrod filiform și comandă numerică realizată de Electrotimiș Timișoara. Cum se produc matrițele și ștanțele avînd contururi mai deosebite din metale dure cu această mașină la cel mai înalt nivel al tehnicii ? Între piesă și un fir de cupru se produc foarte multe microdescărcări electrice care decupează metalul după cele mai sofisticate contururi și cu o precizie de mare regularitate : 0,01 mm. Este o plăcere să privești cum calculatorul Coral, avînd în memorie tiparul piesei și pe ecranul televizorului programul de lucru, urmărește permanent situația decupării și obligă pas cu pas piesa și electrodul de cupru să se miște pentru a crea spotul de descărcări electrice ce taie ca un bisturiu nevăzut metalul. Înaintea acestei mașini concepute și realizate complet în țară, muncitorul găurea piesa asudînd, o poliza, ca să nu mai vorbim, că profile așa de complicate din metale dure nu reușeau să execute. Acum el programează calculatorul, și supraveghează cu ochi de expert. 23 de astfel de mașini sînt în funcțiune în secțiile de sculărie din țară. Și s-au exportat și în U.R.S.S. Alături, sub firma Întreprinderii de mașini unelte și agregate București, gigantul denumit CPAF 150 alezează, frezează, strunjește, găurește, într-un cuvînt realizează orice profile de piese masive fără să trepideze, să gîfîie, să se opintească din cei 6 metri înălțime și 30 de tone greutate. Calculatorul avînd în memorie 1 000 de fraze dictează calm mașinii să-și aleagă singură sculele necesare, să le monteze și conform programului să muște din carnea metalului cu o precizie de 15 mîimi de milimetru, cu viteze variabile și după cele mai complicate curbe și segmente. Vă dați seama cît timp, cîtă precizie, cîtă productivitate se cîștigă cu această mașină față de situația dinainte, cînd trebuiau să coopereze mai multe mașini cu tăiere rectilinie și strunguri carusel ca să ajungă la același rezultat final. Trei astfel de utilaje lîngă care omul este doar supraveghetor vor intra în halele uzinelor, una deja împlinindu-și rostul la Electroputere Craiova. Și lista ar putea continua cu încă 2—3 mașini computerizate, toate interesînd nu numai mulți vizitatori români, dar și numeroase firme străine, surprinse de inventivitatea concepției, de rafinamentul realizării, de prezența noastră în acest domeniu de mare avangardă, defrișat de puține țări. Specialiștii români nu s-au lăsat amețiți de aerul tare al acestor everesturi ale tehnicii, au îndrăznit să deschidă ușile marii licitații a inteligenței, și realizările lor nu ne fac să roșim nici pe plan internațional, unde lumea este de puțin timp angajată pe acest drum al viitorului. Acum urmează trecerea rapidă de la faza de prototipuri sau serie mică la faza de mare serie, etapă poate la fel de importantă ca prima. Fără să lîncezim în meandre de tergiversări cu coeficient de operativitate scăzut, trebuie să implantăm roboții și mașinile conduse de calculator în cele mai diferite ramuri ale industriei. Aceste mașini programate se mai numesc productivitate de vîrf, randamente deosebite, șlachete de calitate de cotă înaltă, și fără aceste atribute o economie nu poate fi competitivă, nu poate ține pasul cu revoluția tehnologică. Acestea sînt de fapt și indicațiile prețioase pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le-a dat de curînd cu ocazia vizitelor de lucru în unități de profil. Înlocuirea muncii fizice grele a omului cu aceea a roboților sau mașinilor conduse de calculator permite deplasarea acestor tehnicieni spre alte sectoare de activitate, spre laboratoarele muncilor de concepție. Să nu uităm că în spatele forjei, exactității și regularității brațelor roboților stă omul și numai el, că fără el aceștia ar fi un amestec de metal și fire inexpresive.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Edificăm România, edificîndu-ne pe noi înșine

„Cine te-a obligat să pui în plan 36 de obiective?" „Nimeni. Așa am înțeles eu revoluția!"

— Tovarășe director Constantin Gib, nu știm dacă ați aflat, dar numele dv., destul de neobișnuit dealtfel...

— Gib a-a născut, pur și simplu, datorită unui funcționar distrat de la primăria satului meu natal, Păușești-Măglaș, Vîlcea. Mă trag din muncitori. Tata a fost lăcătuș mecanic.

— Ei bine, puștii din împrejurimi ne spun : la I.A.S. Tîrgoviște, ci la Gib, crezînd probabil că e vorba de o localitate. Intrați, deci, în toponimie, iar I.A.S.-ul al cărui director sînteți deveni un centru de interes evazituristic cu „vilele" sale în culori pastel ridicate în ultimii doi ani, cu restaurantul-cantină cu ferestre rotunde amintind cumva de litoral, cresa și toate celelalte. Din depărtare sugerează un orășel, nu grajduri și bălegar. Te întrebi chiar dacă nu a fost pe undeva și un pic de risipă, dar cînd afli că în 1978, cînd ați venit aici, I.A.S.-ul realiza... 20 000 000 lei pagube anual, la o producție globală de doar 35 000 000 lei, și că în prezent dă beneficii la o producție globală anuală ce se apropie de o sută de milioane de lei — totul în decurs de patru ani — parcă ai exclama : „Numai de așa risipă să avem parte !"

— Ați atins, poate fără să vreți, o problemă centrală a activității mele și, prin tangență, a agriculturii, așa cum o văd eu : ce e pagubă, ce e risipă ? Niciodată nu e bine să te grăbești cu răspunsul. Eu sînt inginer agronom economist, adică am urmat acea excepțională facultate — din păcate desființată după puțini ani de funcționare — care, alături de întreaga pregătire tehnică de specialitate privind agronomia, te forma și ca economist. Indiferent de facultate însă, orice agronom trebuie, într-un fel sau altul, să fie și economist, pentru a discerne ce va însemna agricultura mai departe, pentru a sintetiza, a se dezbăra de dogme și a înțelege — și mai cu seamă a aplica — mecanismele eficienței economice.

— Așa cum ați făcut-o în cele două funcții de conducere îndeplinite succesiv din 1965 pînă azi : director la I.A.S. Ograda și la I.A.S. Tîrgoviște. Studiul elaborat în 1976 privind posibilitatea creării complexului agroindustrial Ograda-Țăndărei, centrat în jurul I.A.S. Ograda și cuprinzînd 14 C.A.P.-uri, poate primul asemenea studiu din țară în vremea lui, era de fapt un proiect pur ingineresc, totul fiind calculat, cuantificat și nu prezumat. . Cunoaștem că vă displac studiile pur academice — deși aveți și calitatea de membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice și de doctor în științe economice — preferîndu-le pe cele pur inginerești. Așadar, la Ograda ați acumulat o bogată experiență nu numai în dezvoltarea rapidă a producției agricole, ci și în prelucrarea, pe loc, a unei bune părți a produselor obținute de la fermele de vaci de rasă, de la complexele de porci și de la 25 000 oi. (La sosirea la Ograda ați găsit 120 scroafe în maternități îngropate în pămînt, 200 vaci în șoproane pline cu noroi, 3 200 oi.) Ați pus bazele unui complex agroindustrial „nedeclarat", cu forțe proprii — dar bineînțeles cu ajutorul Departamentului Agriculturii de Stat —, v-ați organizat capacități importante de producție, ați construit drumuri, locuințe, ați creat un șantier care a materializat toate investițiile necesare Ograda. Intenționați să reeditați această experiență la I.A.S. Tîrgoviște, însă în condițiile unei agriculturi și mai intensive și ale unei dezvoltări mai rapide decît la Ograda ?

— Este o problemă a unui viitor nu prea îndepărtat. Trebuie ținut seama și de unde am pornit acum patru ani.

— O știm. Nici măcar un drum ca lumea nu era, grajduri dărăpănate asemuite de mormanele de bălegar ce se aruncau pe fereastră — cam 150 000 tone ! —, pămînt mocirlit. Condițiile de cazare a oamenilor erau și ele la un nivel lamentabil. Pierderile nu se măsurau doar în lei, fie ele de ordinul milioanelor, ci pe planul încrederii : oamenii își pierduseră încrederea. Le-ați redat-o dv. și cei care au pus umărul alături de dv., căci de unul singur nimic nu se face.

RISIPE ECONOMICOASE

— Mai dăinuie concepția la mulți că agricultura înseamnă neapărat „mizerie", oameni năclăiți de motorină și mînjiți cu bălegă (scuzați-mi expresia). Noi ne-am bătut pentru altfel de condiții. Nu a fost totdeauna foarte ușor, am fost acuzat și de risipă și cîte și mai cîte. Bunăoară, un fost încadrat al I.A.S. a făcut o reclamație pe vreo 60 de pagini dactilografiate. Cred că o lună de zile i-a luat doar redactarea, pe puncte, subpuncte, cu cifre, calcule, toate căutînd să dovedească RISIPA, proasta administrație, necinstea. Vă mărturisesc, cînd am citit mormanul acela de pagini, mai-mai că-mi venea să le dau și eu crezare, atît de „solid documentate" păreau. La un moment dat, se aflau aici 15 inspectori și reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, de la procuratură, cadastru, Banca de investiții, plus fotografi, experți. Unii din lucrătorii I.A.S.-ului cam speriați, formații de muncă s-au destrămat, banca s-a timorat — pe scurt, ne-a cam fost frînată munca timp de un an de zile. Firește, nu pe cei care au efectuat controlul îl critic, ei nu-și făceau decît datoria — ci invidia, interesele meschine și, dincolo de orice consideren personal, m-a intristat neînțelegerea din partea unora a mecanismelor agriculturii moderne. Aici merită să zăbovim.

„A pus faianță la vaci !", se plîngeau reclamagiii. De astea ne arde acum ?" Da, de faianță. S-a repetat la Tîrgoviște ce am pățit și la Ograda. Primiserm vaci din Danemarca și le trebuia o igienă de farmacie. Mă neliniștea posibilitatea îmbolnăvirii lor, întrucît se știe prea bine că o vită bolnavă într-un grajd nu înseamnă doar un animal, că imediat boala se poate întinde, secerînd o jumătate din efective. Cum să previn o asemenea nenorocire ? Mai întîi m-am gîndit să văruim de două ori pe zi în grajd, dar cînd am adunat cifrele mi s-a făcut rău. Aveam un prieten la Fabrica de faianță Grivița din București și am obținut de la el, contra cost, deșeuri, faianță sub STAS, pe care însă am așezat-o atît de frumos pe cei 200 metri pătrați ai grajdului încît producea o impresie formidabilă. Așadar, am pus faianță la vaci și se dezinfecta cu furtunul. A trebuit apoi să dau multe explicații pentru a demonstra că tocmai cu faianță era mai economicos și nu invers.

La I.A.S. Tîrgoviște lucrurile s-au cam repetat. Vacile pe care le-am găsit nu dădeau nici măcar un litru de lapte pe zi. Am obținut vaci din Austria și Danemarca. Și, din nou, am pus faianță. Am fost întrebat : „Deci e adevărat ce se scrie în reclamație ?" Sigur că da. Dar tot atît de adevărat era și că o vacă de rasă costă cam 1 200 dolari și de la fiecare se așteaptă patru vițele, deci o vacă = 5 000 dolari. Și atunci, cine pierde și cine cîștigă dacă ne scumpim la faianță ? Să nu fim ieftini la făină și scumpi la tărîțe, aceasta e morala, banală dacă vreți, dar care nu în toate situațiile apare clară. E o soluție. Pot fi, firește, și altele. Important e să mișcăm lucrurile din loc.

Am fost de asemenea reclamat pentru drumul modernizat din I.A.S. și acuzat că arunc pe fereastră banii statului. Eu însă calculasem cît costă întreținerea și repararea mijloacelor noastre mecanizate, care, evident, se stricau mult mai repede pe drumul de pămînt": pe ploaie îți trebuiau două tractoare pentru a urni din loc o singură remorcă, lesne de înțeles cu ce risipă de combustibil. Fără a mai pune la socoteală că acum s-au depozitat pe noul drum orz, grîu și porumb pentru uscare. Am cheltuit cu o mină, am economisit cu două.

La fel cu atelierul de reparații. Este un truism a afirma că eficiența nu depinde doar de pricepere și de bunăvoință, ci și de condițiile materiale. Ce reparații, ce reglare a mașinilor poți face fără o pistă de beton ? Din nou s-a invocat risipa... Dar acum, iată, atelierul nostru de reparații devine prototip, sîntem gata să-i executăm și pentru alții, după o formulă elaborată împreună cu Departamentul Agriculturii de Stat. Totul foarte **modern și ieftin,** se poate construi în două-trei luni. Morala a tot ce precede : **la o adevărată eficiență economică nu se poate ajunge prin cîrpăceli și prin „economii" generatoare de risipă.** Dar nici să nu se înțeleagă că trebuie să stăm toată ziua cu mîna în buzunar și să scoatem ! Să rămînem, cînd situațiile o cer, la forme simple, urmărind nemijlocit realizarea eficienței economice.

„CÎND BĂLĂRIILE CREȘC SUB FEREASTRA DIRECTORULUI, E MASĂ PUSĂ PENTRU TOȚI, E ROST DE CHIUL"

Iată și aceste construcții frumoase, locuințele pentru personalul permanent, cantina, creșa. Și ele au o istorie.

Proiectele le-am contractat cu niște specialiști brașoveni. Ne-au adus 5—6 variante și am ales pe cele ce ne conveneau mai mult. Le-am plătit sub formă de colaborare, conform legii, după ce am obținut negațiile cuvenite. Dacă am fi apelat la un institut de specialitate, în situația dată, ne-am fi aflat și în ziua de azi doar la faza de proiect. Ar mai fi durat ani, pe cînd acum majoritatea construcțiilor sînt gata sau în curs de finisare, oamenii locuiesc, dorm, mănîncă acolo. Peste cîteva săptămîni va fi gata și creșa, vom avea „gospodăria" noastră. Și încă un aspect. Proiectul se socotește cam la 2—5% din valoarea investiției. Un institut de specialitate nu ne-ar fi executat lucrarea sub 3 000 000 lei, pe cînd așa ne-a costat 160 000 lei și cu economiile astfel obținute realizăm investiții suplimentare. Nicidecum nu afirm că toți ar trebui să procedeze ca noi, totul depinde de condițiile specifice la un moment sau altul și fiecare trebuie să se grăbească după cum poate, desigur în limitele legii. Aceasta se cheamă inițiativă, nu risipă.

Este drept, ne-am dat multă osteneală ca aceste construcții sociale să fie cît mai **frumoase.** Eu susțin că și o întreprindere de producție agricolă trebuie să fie frumoasă, căci și pe această cale poate atrage oameni harnici și gospodari. Cînd cresc bălării sub fereastra directorului, „isteții" spun : „Aici e masă pentru toți, e rost de chiul și bani nemuncițî". Cînd omul intră la noi și vede de la bun început ordine, curățenie, frumusețe, înțelege că domnesc alte rosturi. Cunosc cazuri cînd unii au făcut cale întoarsă, au renunțat să se mai încadreze la noi, înțelegînd că nu era de ei. Nici psihologi de meserie nu ar fi izbutit să-i trieze mai bine decît au făcut-o locuințele în culori pastel, drumul modernizat, cantina cu ferestre rotunde, aspectul gospodăresc al unității.

E drept, am trecut cam prea multe obiective în plan și am greșit întrucîtva. Tocmai fiindcă erau prea numeroase nu am putut păstra o evidență perfectă la toate lucrările și am fost pe drept criticați. Am și fost întrebat : **„Cine te-a obligat, la urma urmei, să pui în plan 36 de obiective ?"** Am răspuns : **„Nimeni. Așa am înțeles eu revoluția".**

SPRE COMPLEXUL AGROINDUSTRIAL

Aș pune în discuție o problemă importantă, și anume cointeresarea materială a unităților productive. Un exemplu. IAS-ul a avut în plan 3 600 kg/ha orz și a obținut 4 500. Tot ce s-a realizat a mers la fabrica de nutrețuri concentrate și nouă nu ne-a rămas din ce am dat **peste plan.** Nici de la fabrica de nutrețuri nu am primit nimic în plus. Astfel, ne-am aflat exact pe același plan cu vecini care au realizat, să spunem, 3 200 kg orz la hectar, deci sub plan, deși condițiile lor nu diferau sensibil de ale noastre. Atunci unde este cointeresarea materială a unității în realizarea de producții cît mai mari ? Nu afirm, cîtuși de puțin, că totul trebuie legat de această cointeresare. Nu la ea ne-am gîndit cînd la IAS Tîrgoviște am făcut proiecte de execuție și machete pentru patru microcentrale la ferma IAS de lîngă Moroieni, pe pîrîul Ialomicioara, deși, la drept vorbind, nu era treaba noastră ; nu la cointeresare ne gîndim cînd **ne complicăm existența,** și o facem cu bucurie ; și nu la ea ne-am gîndit cînd am introdus 36 de obiective în plan. Nu trebuie însă nici neglijată perfecționarea continuă a acestei pîrghii economice care poate contribui la sporirea avutiei agricole, la bunăstarea generală, la satisfacerea intereselor superioare ale statului.

— Tovarășe director Gib, la Ograda ați visat un complex agroindustrial. Aci, la Tîrgoviște, v-ați reluat și amplificat ideea. Vedem pe biroul dv., din nou !, un studiu ingineresc similar privind zona în care ne aflăm.

— In adevăr, cu ajutorul Academiei de științe agricole și silvice și sub îndrumarea Comitetului județean de partid, care ne-a sprijinit în tot ce am întreprins, am elaborat un studiu referitor la dezvoltarea de perspectivă a IAS Tîrgoviște și organizarea unui complex de proporții mai largi, ca o cerință fundamentală a autoaprovizionării. La acest complex agroindustrial ar participa și vreo 20 CAP mai mici din zona limitrofă orașului. Este un plan cuprinzător interesînd o zonă de 37 000 ha teren agricol, din care 32 000 arabil, vizînd în final la acoperirea nevoilor a 220 000—260 000 consumatori de carne și produse din carne, lapte și produse din lapte, legume și produse din legume, fructe, conserve etc. Astfel, municipiul ar dispune de un instrument propriu pentru satisfacerea cerințelor alimentare nu numai ale acestui puternic centru muncitoresc, ale oțelarilor și constructorilor de mașini, ci și ale minerilor din Șotînga, Viforîta și Aninoasa, ale petroliștilor din Moreni... Nu ascund că planul este destul de ambițios. Eu totdeauna am avut ambiția.

LIONEL NIȚESCU ■

Edificăm România, edificîndu-ne pe noi înșine

Patriotism tehnologic

Arpad Kelemen : născut la Chinteni, județul Cluj, în anul 1932.

Absolvent, promoția 1956, al Facultății de energetică și al Facultății de matematică și fizică din București.

Doctor în științe tehnice, cu lucrarea „Utilizarea motoarelor asincrone comandate prin impulsuri ca elemente de execuție" (titlu conferit în 1970 de Institutul politehnic București și în anul 1973 de Universitatea din Erlangen — Nürnberg).

La 39 de ani, profesor universitar. Din anul 1976, decan al Facultății de electrotehnică din Cluj-Napoca.

Tema preferată (de discuție dar, mai ales, de căutări și eforturi creatoare): „Sisteme și dispozitive de reglare și poziționare cu motoare electrice pas cu pas și motoare electrice asincrone". Realizări mai importante în tratarea acestei teme (obținute personal și în colectiv) : brevetarea a 27 de invenții (în țară și străinătate), publicarea a peste 60 de lucrări de pionierat precum și a unor cărți ca „Motoare electrice pas cu pas" (Ed. tehnică, 1975) sau „Sisteme de comandă și reglare incrementală a poziției" (Ed. tehnică 1981, scrisă în colaborare cu o celebritate mondială în domeniul automatizărilor discrete, prof. dr. Benjamin C. Kuo etc.

Figurează în selecția de biografii ale celebrităților mondiale „Who is Who in the World".

— Despre ce să vorbim mai întîi, tovarășe profesor ?

— În nici un caz despre realizările mele. Ați vorbit destul în prezentare. Și ați spus prea puține lucruri despre colectivul din care fac parte. Or, vedeți dumneavoastră, realizarea noastră „de vîrf" mi se pare a fi tocmai crearea unei **școli de cercetare**, adică a unei echipe bine sudate, entuziaste și clarvăzătoare.

— Folosiți termenii „echipă" și „școală" cînd ați putea spune „set" de invenții brevetate și, simplu, „echipă pluridisciplinară"...

— E mai cald și mai adevărat. Invențiile noastre sînt înrudite și ne reprezintă. O „școală" este mai mult decît „o echipă pluridisciplinară" : accentul cade mai limpede pe munca și învățătura în comun, pe o anume legătură de suflet. Între noi, cadrele didactice, cercetătorii, practicienii, care sîntem, între noi și studenții noștri, se stabilesc legături adînci și trainice. Învățăm, facem sport, depistăm probleme, ne batem capul, găsim soluții, le aplicăm — împreună. Dealtfel, vă spun un secret : intenționez să scriu un eseu intitulat „De ce nu m-am născut în California". Vă mirați ? Să nu vă mire. În introducere, vreau să derutez puțin cititorul arătîndu-i cît de cald și senin e acolo, ce plăcut, și lipsit de apăsătoarele probleme ale Europei, îți poți petrece timpul... pentru ca apoi să demonstrez cît pot eu de convingător — am să reușesc, nu-i așa ? Am acoperirea în aur pentru tot ce voi spune — că nicăieri în lume n-ar fi fost mai potrivit să mă nasc, să trăiesc și să lucrez, decît aici unde m-am născut. „De ce nu m-am născut în California" ? Dacă m-aș fi născut acolo, n-aș mai fi fost eu. Cutezător și pus pe glume, realist și, în același timp, visător, sentimental. Fiu de țăran lucrînd în zona cea mai fierbinte a științei și tehnicii românești și universale. Beneficiind din plin de o bază materială, asigurată generos de partidul și statul nostru, care obligă la gîndire și la curaj.

— Scrieți și eseuri ?

— Simt nevoia. S-ar putea ca electronica să plănuiască o întîlnire mai statornică și cu literatura, nu știu. Mai am un titlu în minte pentru mai tîrziu : „Amintirile unui biet decan".

— De ce „biet" ?

— Pentru că n-a reușit, pînă la ora actuală cel puțin, să inventeze ceva ca să elimine din activitatea lui ședințele inutile.

— Sînteți grăbit ?

— Am datoria patriotică și cetățenească să fiu. Tehnologia progresează, în domeniul de care mă ocup, într-un ritm fantastic. În literatura de popularizare a științei se folosește următoarea comparație: dacă în ultimii 70 de ani firma Rolls Royce și-ar fi perfecționat tehnologia în ritmul de dezvoltare al tehnicii de calcul, un automobil ar costa astăzi aproximativ 20 dolari, motorul ar fi ajuns de mărimea unui cap de chibrit, ar putea rula cu viteza de 100 000 kilometri pe oră și ar consuma 3 litri de benzină la fiecare 1 000 000 000 de kilometri parcurși. „Grabă" nu de dragul grabei, așadar, și nici de dragul „modei" ci pentru că aici s-ar afla cheia multor probleme și s-ar deschide noi perspective țării noastre.

— Și, totuși, permiteți-mi o glumă, motoarele dumneavoastră „pas cu pas" nu-mi sugerează o înaintare vertiginoasă.

— Vă răspund tot cu o glumă : înaintarea „pas cu pas" este, oricum, preferabilă „pasului pe loc" ! Și acum, serios, o sumară prezentare a evoluției de care vorbeam : într-o primă etapă (de la apariția primelor mașini electrice pînă prin anul 1910) cercetarea era centrată asupra mașinii propriu-zise ; nu intrau încă în atenție aparatura de alimentare, echipamentele de comandă și reglare, instrumentele de măsură, ceea ce numim „mediul tehnic" al mașinii. Într-o a doua etapă, odată cu creșterea puterii, devin importante regimurile tranzitorii ale mașinilor electrice : pornirea motoarelor de inducție și problema scurtcircuitului la generatoare. În această etapă se dezvoltă teoria mașinilor asincrone, punîndu-se bazele teoriei unitare a mașinilor electrice (Park, 1930). Urmează o etapă care scoate în evidență importanța deosebită a mediului tehnic înconjurător. Se dezvoltă tehnica reglării automate, mașinile amplificatoare, fapt care a determinat punerea la punct a teoriei regimurilor tranzitorii ale mașinilor de curent continuu. În această etapă apare tranzistorul (1948), apar primele calculatoare ; după încă zece ani apare tiristorul și influența mediului tehnic asupra dezvoltării mașinilor devine decisivă. Următoarea etapă este aceea în care echipamentele de automatizare, realizate cu ajutorul microelectronicii, devin digitale, permițînd aplicarea nemijlocită a microprocesoarelor, cînd se folosesc computere personale în proiectarea mașinilor, cînd microprocesoarele sînt introduse și în tehnica măsurării parametrilor mașinilor electrice, cînd detașamente, tot mai perfecționate, de roboți își fac, viguros, intrarea în tehnologia fabricării mașinilor electrice. S-a ajuns deja la stadiul cînd micromotoarele electrice se proiectează împreună cu mașina de lucru acționată, deoarece acum **mașina, convertorul static, microprocesorul,** formează o **unitate integrată.** Acum întreprinderile producătoare de micromotoare nu mai pot funcționa în mod tradițional, izolate de electronica de comandă, reglare, protecție și măsură. Mașina se integrează în electronică încă de la proiectare iar în producție ea va funcționa în cadrul unui sistem unitar, condus de calculator. A livra în continuare pieței mondiale motoare neintegrate în electronică atrage, pentru țara respectivă, riscul scăderii substanțiale a beneficiilor pentru cei care le cumpără, fără să mai cheltuiască materie primă și energie, prin simplul adaos de inteligență înmagazinată în partea electronică, vor crește prețul motoarelor, majorîndu-și, pe seama celor dinții, profiturile. România, cu imensul ei rezervor de inteligență, nu trebuie să ajungă într-o astfel de situație care, în fond, reproduce la nivel internațional relațiile de exploatare proprii lumii capitaliste. O țară care s-ar resemna să nu-și încorporeze inteligența în produsele de export ar ajunge în situația celor care se mulțumesc să confecționeze — chiar dacă o fac cu artă, cu geniu — halate și papuci de casă pentru cei care gîndesc. Mărfurile mari consumatoare de energie și materii prime, energo și substanțo-intensive, se cer grabnic înlocuite cu produse bazate pe inteligență în care intens și intensiv este folosită numai știința. Extinderea automatizării producției, introducerea pe scară largă a roboților industriali sînt sarcini stringente pentru noi, specialiștii, cuprinse ca direcții principale de acțiune în importante documente de partid și de stat, subliniate ca atare de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Motorul electric pas cu pas răspunde unor asemenea imperative, stimate tovarășe profesor Kelemen ?

— Se află pe drumul acesta. În general spus, motorul electric pas cu pas reprezintă un convertor de informație numerică, perfect adaptabil echipamentelor de automatizare digitale. Performanțele unui motor electric pas cu pas sînt determinate nu numai de construcția sa, ci și de calitatea sistemului de comandă și alimentare. Din acest motiv, fiecare motor pas cu pas este asociat cu un dispozitiv de comandă corespunzător, livrabil împreună cu motorul. În ce-l privește pe ROBOPAS 0101, acesta face trecerea de la folosirea, în construcția roboților industriali, a motoarelor cu curent continuu și a traductoarelor de poziție, la motoarele electrice pas cu pas, funcționînd cu impulsuri, într-o mai bună (și mai simplă, fără traductoare, senzori de poziție, circuite electrotehnice închise) „simbioză" și în sincronism cu calculatorul.

— Vorbiți despre robot ca despre un om, ca despre un copil. Vă întreb atunci: ce „știe" să facă ROBOPAS 0101 și... „unde lucrează" el ?

— Știe să vopsească, să sudeze, să ridice greutăți, să servească mașinile unelte dar se pricepe și să monteze componente electronice pe o placă cu circuite integrate la fel de precis ca un electronist cu experiență. Nu este rigid, se caracterizează printr-o deosebită suplețe în programare puțind executa o sumă de operații migăloase și dificile. Deocamdată se află în laboratorul Facultății de electrotehnică, în care s-a născut, dar primul său loc de muncă va fi, se pare, Combinatul de utilaj greu, cel a cărui piatră de temelie a fost pusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

— Pășim de la roboți spre informatică ?

— Informatica, crearea unui sistem informațional cuprinzător și unitar, intră, de asemenea, în vederile partidului și statului nostru. Pe bună dreptate. Dezvoltarea impetuoasă a electronicii a pus în mișcare și evoluția mijloacelor de transmitere și prelucrare a informației tehnica de calcul, introducerea automatizării în conducerea și organizarea economiei, a vieții sociale. Este posibil la ora actuală ca informația să circule rapid, instantaneu aproape, de la sursă la beneficiar, devenind, în același timp, larg accesibilă. Este, dacă vreți, un moment comparabil cu acela în care s-a constituit, la nivelul viului, sistemul nervos. Fiecare celulă a putut fi conectată la circuitul informațional, în care trimite propriile informații și din care își extrage, la momentul oportun, informația necesară. A fost un salt, o revoluție. Organismele fără sistem nervos constituit au rămas în urmă sau au pierit, ca necvoluate. Prin ele informația circulă greu, adaptarea e anevoioasă și principiul „cine nu se adaptează — piere" poate intra oricînd în acțiune. Celulele care n-au „bănci de date", canale rapide de comunicare, care nu sînt integrate viabil într-un sistem informațional suplu și coerent, celulele care se deplasează în spațiu ca să raporteze ce au făcut sau să întrebe ce au de făcut în continuare, scotocind, fiecare după priceperea ei, în banca centrală de date, reprezintă un nonsens în lumea vie, o contrazicere absurdă a fiziologiei elementare. Au supraviețuit și au evoluat numai acele specii care s-au „hrănit" cu informație proaspătă, au recepționat prompt și corect orice mică sau mare modificare apărută în mediul înconjurător, au știut să descifreze, să prelucreze informația, la nevoie s-o transmită urmașilor, inventînd, cu mult înaintea noastră, primul extrem de important cod informațional — CODUL GENETIC. Trebuie să ne gîndim că astăzi în lume inechitățile nu sînt numai economice, sociale, politice, ci și informaționale. Flămînzii omenirii sînt și analfabeți. În vechiul sau noul înțeles al cuvîntului.

— Explicați, vă rog, care sînt vechiul și noul înțeles al cuvîntului ?

— A nu ști să scrii și să citești înseamnă a fi analfabet în vechiul înțeles al cuvîntului ; a nu ști să „discuți" cu calculatorul, ca să-ți extragi rapid și fără dificultăți informația care te interesează, a nu cunoaște „scrisul și cititul" tehnologiilor industriale, dar și intelectuale, ale lumii de azi — reprezintă noul analfabetism.

Cu microelectronica pășim în intimitatea materiei. Lucrăm cu electroni, particule infime de substanță, cantități infime de energie ; dacă am lucra la zero absolut, consumul de energie ar fi zero. Viitorul, pentru munciile de rutină, este al roboților. (În lume au apărut primele anunțuri de genul : „Caut bucătăreasă avînd cunoștințe în domeniul microprocesoarelor"). Valorificarea superioară a inteligenței are un „cost de producție" care nu se mai exprimă în bani ci în știință. Și în corectitudine.

— Vi s-ar părea firească o „reciclare" a noastră, a celor care facem parte, după cum spuneați cu o altă ocazie, din „generația automobilelor", ca să ne putem integra în „generația calculatoarelor" ?

— De ce nu ? ! Automatizarea, robotizarea fac posibil acest lucru iar actuala generație tînără, care se acomodează extrem de ușor cu calculatorul, folosește un limbaj pe care ceilalți s-ar putea, în curînd, să nu-l mai înțeleagă, — ar trebui mai intens pregătită. O mai scurtă școlarizare (mai puțini ani de școală, cunoștințele strict necesare pentru integrarea cu succes a învățămîntului cu cercetarea și cu producția) cred că n-ar păgubi cu nimic omul modern în ceea ce privește gîndirea sau sensibilitatea ci, dimpotrivă, l-ar ajuta să înflorească mai rapid și mai bogat în cîmpul propriei creativități și al celei naționale.

— EUGENIA GROSU ■

VINERI, 17 decembrie 1982 · 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

Francisc Munteanu:

„Și eu cred că sînt mai curînd povestitor..."

— Francisc Munteanu, din cîte știu sînteți cam lacătuș. Presimt că vom înfiripa cu greutate un dialog.

— Nu te descuraja.

— O să încerc. Și mai știu că posedați o experiență de viață de-a dreptul fabuloasă.

— M-am născut într-o familie de oameni foarte săraci. Tatăl meu vitreg — pe cel bun nu-l știu decît din fotografii — a fost șomer mulți ani. Eu am crescut acasă, la Vețel, în județul Hunedoara, sau la bunica, la Orșova. La opt ani îmi cîștigam primii bani conducînd un orb la cerșit. Am fost ucenic la Reșița. Am lucrat la o fabrică de ciocolată. Am fost vînzător la Librăria Americană de pe Mușilor. Am pictat firme. Am cărat muniție cu șlepul pe Dunăre. Am fost arestat și am scăpat. Am fost luat prizonier și iarăși am scăpat. În numai cîțiva ani, pînă la 23 August 1944, am căpătat o asemenea experiență cît alții într-o viață. Dar nu m-am mulțumit cu atît. Am fost redactor la o revistă literară din Arad. După desființarea ei, m-am angajat om de serviciu la un cinematograf. Tot ce găseam în sală după plecarea spectatorilor era al meu. Îmi rotunjeam astfel cîștigul. Am locuit aproape doi ani în spatele ecranului, într-o odăiță de unde vedeam filmele și de cîte 40 de ori. Bineînțeles, pe dos !

— Fantastic ! În sală — era viața. Pe pînză se desfășura un sublimat al existenței. Iar dumneavoastră erați exclus și dintr-o parte și din alta. Nu v-a înrăit un astfel de destin ?

— Nu. Dar m-a îndîrjit. La 1 mai 1945 am intrat în P.C.R. Am lucrat apoi la fabrica U.T.A. Am fost chemat după aceea la județeana de partid unde eram responsabil cu „agitația vizuală". Am fost apoi redactor la ziarul local **Patriotul.** Participînd la un concurs de piese de teatru în 1949 am luat premiul I iar piesa mea s-a jucat la Naționalul bucureștean. Zaharia Stancu a vrut să mă angajeze secretar literar. Am ajuns însă funcționar la Ministerul Artelor și Informațiilor. De-acolo mi-am dat demisia. Un timp am descărcat ceapă și cartofi în Obor. Intrînd în redacția revistei **Flacăra** m-am ocupat de cuvinte încrucișate și de moda pentru femei. Pe urmă am fost redactor la studioul cinematografic, unde iarăși n-am stat prea mult timp. Iată, pe scurt, cîteva din etapele vieții unui om care a visat să ajungă pictor și a devenit în cele din urmă scriitor.

— Drumul dumneavoastră pînă la literatură a fost destul de anevoios.

— Vezi, la un moment dat am ajuns să transport muniție cu șlepul pe Dunăre. Pe vas eram doi. Ne tîram pe apă cu 5 km la oră și ne schimbam la timonă din trei în trei ore. Acolo cred că am avut cel mai mult răgaz să mă gîndesc pe mine însumi, să mă întreb care e rostul meu în această lume, ce trebuie să fac, încotro trebuie să mă îndrept. Tot acolo am început să scriu. Mai poticnit, mai negăsind cel mai potrivit cuvînt, dar văzînd cu uimire că sînt capabil să născocesc o lume despre care eu însumi nu aveam nici o știre pînă atunci.

— Experiența de pe acel șlep care naviga pe o Dunăre împînzită cu mine a fost transpusă în filmul VALURILE DUNĂRII ?

— Da. Dar cel mai mult m-au impresionat în acele călătorii de la Ruse la Viena culorile. Pentru mine, drumul pînă acolo nu e o suită de peisaje, ci o succesiune de culori.

— Ocupat pînă peste cap să vă cîștigați existența ați mai avut timp să luați contact și cu cartea ?

— N-am terminat decît gimnaziul, dar să știi că am învățat și după aceea pe rupte. Am citit foarte mult. Cînd am venit la București i-am audiat și pe Vianu, pe Călinescu... Am participat la cursuri de istorie, de geografie, matematică, drept roman. De vreo șase ani — să nu rîzi — mă ocup de fizică. Dacă ar fi să iau viața de la capăt, aș deveni fizician.

— De ce ?

— Am descoperit cu ajutorul fizicii un univers armonios, clar, unde totul are o explicație logică. În sufletul meu coboară întotdeauna o mare împăcare cînd parcurg o carte de fizică.

— Cînd mă gîndesc la dumneavoastră îmi aduc aminte de Martin Eden, eroul lui London. Ca și acela ați răzbătut greu, neacceptînd să rămîneți la cheremul unor întîmplări care vă constrîngeau să nu vă depășiți condiția. Nu v-ați mulțumit cu postura de spectator din spatele unei pînze albe de cinematograf și ați ridicat bariera care vă separa de ceilalți, reușind să vă faceți cunoscut. Ați îndurat, în copilărie, multă mizerie, multe umilințe — ele apar în romanele și povestirile dumneavoastră — dar pînă la urmă v-ați luat o revanșă meritată.

— Am vrut întotdeauna foarte mult de la mine însumi și apoi de la ceilalți. Aceasta a fost marea mea șansă.

— Sînteți un veritabil profesionist al condeiului. E foarte plăcut să întîlnești un astfel de scriitor care nu așteaptă inspirația ca să se așeze la masa de scris ci are un program de lucru riguros stabilit, de la care nu se abate orice s-ar întîmpla.

— Da : sînt un profesionist. Existența mea e legată numai și numai de scris. De aceea nu-mi pot permite să-mi bat joc de munca mea. Spuneai că am o mare experiență de viață ; e adevărat. Dar asta nu înseamnă că pot scrie despre orice. Nu scriu despre ceea ce nu am cunoscut nemijlocit. Chiar și acum, la aproape 60 de ani, mă documentez înainte de a așterne vreo pagină.

— Cîte ore scrieți zilnic ?

— Uneori stau în fața mașinii de scris și 14 ore zilnic. În orice caz, la ora 5 mă scol, ca și cum m-aș duce la serviciu, și lucrez pînă la ora 9. Fac două ore pauză, apoi după amiaza mă apuc din nou de scris.

— Scrieți ușor ?

— Prima variantă o scriu ușor. Important e să știu prima frază și ultima. Într-un fel, ceea ce scriu e o surpriză și pentru mine. Sînt curios cum se vor comporta personajele mele în diverse situații. Cînd eram tînăr mă grăbeam. Scriam mai multe cărți. Și acum scriu mult dar nu mă mai grăbesc. Însă nu mai pierd nici timp.

— Nu credeți că ați scris pînă acum prea mult ?

— Eftimiu a publicat 150 de volume. Nu știu dacă am scris mult sau puțin. Poți să scrii o singură carte și aceea să fie importantă. După cum, la fel de bine, poți să scrii mai multe care să nu intereseze pe nimeni. Eu cred că trebuie să mai scriu, deoarece n-am terminat ceea ce am de spus.

— Ați scris romane, ați scris povestiri. Nu vă supărați că sînt sincer, dar mai mult îmi plac povestirile dumneavoastră.

— Ai dreptate. Și eu cred că sînt mai curînd povestitor. Dar romanele sînt făcute din mai multe povestiri. Mulți bani schimbați fac o bancnotă mare.

— Cărțile dumneavoastră cunose adesori succesul de public. Critica e însă mai rezervată cu ele.

— Sînt destul de izolat de ceilalți scriitori. Desigur, cînd mă întîlnesc întîmplător cu ei ne salutăm și chiar ne îmbrățișăm. Însă n-am vocația să întrețin o relație. Nu fac parte din nici o grupare literară, care să mă sprijine atunci cînd îmi apare o carte. Sînt din 1948 membru în Uniunea scriitorilor, dar pe la restaurantul de la Casa scriitorilor nu cred că am călcat mai mult de trei ori. Datoria mea e să stau la masa de scris și nu la taclale cu confrații.

— Nu cred că numai din această pricină cărțile dumneavoastră nu sînt întîmpinate cu mai mult fast.

— Mai e o problemă : unii mă consideră un scriitor al perioadei proletcultiste. Adică aș fi un capitol încheiat din istoria literară. Dar se uită că în acea perioadă, cînd se discuta cu atîta aprindere dacă eroii pot să aibă și pete sau nu, eu am fost printre primii care am încercat să aduc în față cititorilor personaje așa cum le-am întîlnit în viață. Eu n-am pornit de la teorie în cărțile mele, n-am dorit să ilustrez nu știu ce tezâ, ci viața mi-a impus adevărul ei și n-am făcut nimic altceva decît să încerc să-i respect.

— Totuși, cărțile pe care le-ați scris suferă poate tocmai din această dorință de a înfățișa cu prea multă exactitate ambianța și evenimente pe care le-ați cunoscut. Din prea mult respect pentru adevăr nu ne mai lăsați și nouă, celor care vă citim, dreptul de a visa pornind de la paginile dumneavoastră. Nimic în plus pare să nu se mai petrecă în sufletele eroilor în afară de ceea ce ne istorisiți.

— Așa crezi ? Eu aș susține mai degrabă că, datorită mai ales cinematografului, am ajuns la o tehnică a sugestiei. Dacă n-ai observat-o, nu e vina mea... Iar din faptul că scriu numai despre personaje pe care le-am cunoscut, despre întîmplări pe care le-am trăit, îmi fac în con-

(Continuare în pag. 15)

GEORGE ARION ■

A doua carte cu prieteni

Împărat pe șase cai de nuiele

De cîte ori mă întîlnesc cu Ilie Purcaru, am impresia că tot stau să cobor dintr-un vis de iarnă. Pentru mine, Ilie e un spectacol care nu se termină niciodată și care a început cu vreo treizeci de ani în urmă. Treizeci de ani de cînd și el și eu ne-am luat în serios meseria de clovn. În scrisul lui Ilie ninge peste ulcioare de porțelan. Ninge alb peste sidef roșu. Din cîmpia Brăilei spre cîmpia Olteniei, toate fîntînile cu cumpănă sînt niște văduve de lemn-esențiale, peste creștetele lor noduroase rămîn numai tristețea (puțin mai multă decît trebuie), arșița și ninsoarea. Ilie le iubește cu ochi de iasomie albastră și le cîntă în cel mai lucid grai românesc.

Pe parcurs de treizeci de ani, el a ucis multă poezie ca să devină un eseist celebru și un mare prozator care se amină. Scrisul lui se alcătuiește din vocale rotunde, în mare disproporție cu înălțimea omului. Vine dintr-o gîntă de oameni gîndind cu ochii spre munți și lunecînd prin toate bulboanele dușmăniilor. Constrîns de rigorile vieții, el își spune reporter, dar eu îl văd stînd necontenit la o masă cu Dumnezeu, ciocnind și spunînd : „Iasă-i, bre, în pace pe cei care ne înjură, că nu sînt neam cu noi !"

Cu Ilie Purcaru îmi place să mă și plouă și să mă latre iarba pînă la genunchi. Cînd mergem alături am totdeauna impresia că o scară atîrnă undeva în golul Universului și că pe una din treptele ei, acest cîntăreț din lumea ingustă a scriitorilor născuți să învingă, mănîncă mere și scrie cu o pană de vultur pe corzile de argint : „eu sînt singurătatea, eu trec liniștit mai departe".

Cînd eram copil și cam de statura lui, un frumos nebun din satul meu (hoț de cai se înțelege) și-a îmbrăcat caii furați în odăjdii de nuiele de salcie. Era în ajun de Paști și vroia să-i plimbe cinstiți pe ulițele satului. Caii cei adevărați au fost vînduți pe nu știu cît și nu știu cui, dar cei șase cai de nuiele galbene au rămas să pască aerul de sub malul casei noastre, din primăvară pînă în iarnă. Crivățul i-a înviat și i-a dus pe girlă. Parcă-i văd și acum mergînd spre fundul zării și trăgînd după ei o lume de năluci. Mă jur că cei ce-i mîna și poate-i paște acum la margine de viscol, e Ilie Purcaru.

La margine de viscol, unde iasomia fosnește albastru și vocalele se împerechează în cărți care nu mint pe la colțuri și scoală amintirile din somn, pentru bucuria unei vieți.

FANUȘ NEAGU ■

În acest număr ilustrații de
RALUCA GRIGORCEA ■

Iubirea de frumos

Puterea poeziei

Cosmonautul nostru Dumitru Prunariu își publică la Editura Militară jurnalul zborului său cosmic însoțit în paralel de însemnările scriitorului și cineastului Alexandru Stark care l-a însoțit cu aparatul de filmat în această misiune importantă, pînă s-a desprins de pămînt. Cartea de două sute de pagini însoțită de o prefață datorată academicianului Elie Carafoli din primul capitol este pusă sub semnul științei românești. Cu un citat din opera savantului H. Coandă și sub semnul Poeziei românești cu un citat dintr-un poet contemporan, din generația noastră. În zborul său cosmic eroul român a luat și cîteva versuri din spiritualitatea noastră, au fost în cosmos i-au dat cura și i-au ținut de cald cîteva cuvinte rostite cu har de către poet.

Îmi spuneam că mai ales acolo unde există primejdii unde riscul și suferința prisosesc în ceasuri de cumpănă ale existenței se verifică puterea Cuvîntului avem nevoie de harul său izbăvitor : în adîncul pămîntului, în zboruri primejdioase, pe patul de suferință ajunși în deznădejde în vremi de urgie ca și de bucurie neobișnuită cuvîntul are ceva esențial de comunicat sufletului omenesc.

Îi mulțumesc tînărului erou român Dumitru Prunariu pentru sufletul său care știe cît de importantă poate fi poezia adevărată oricărei fapte măreț.

IOAN ALEXANDRU ■

Vorbiți și scrieți românește

Sport... (I)

Oricine citește presa sau numai articolele sportive se întoarce cu o pradă bogată. Vorba unui critic (de la Cluj) : „Lectura e plină de surprize și neprevăzut" (sic !), dar și a unui jurist : „...survin pe neașteptate", mai ales cînd „întrebătorul interoghează" și cînd „ei înșiși se întreabă reciproc" (să ne mai văităm că nu avem materie primă... lingvistică !...). Am fi vrut ca aceste obiecții să fie infirmate „de o evoluție ulterioară" (de la critici adunate !), măcar a celor care au deliciul expresiei. Dar să revenim la titlu.

Trebuie spus totuși (atenție : conjuncțiile însă, deci și totuși — în interiorul unei propoziții — nu se despart prin virgulă... sau virgule), că să ne întoarcem la o idee, că stilul sportiv, mai bine-zis, scrisul cronicarilor sportivi, adesea, nu ține seama de nici un fel de normă. Vom lua în discuție numai ceea ce este valabil cu privire la faptele lingvistice elementare, ceea ce se exercită la nivelul scrierii (înțeleasă în sens etimologic, nu stilistic). Regulile sub imperiul cărora se mai scrie în unele ziare sînt de naturi diferite : influența altor limbi, dorința de a evada cu orice preț, dispreț față de normele ortografice românești, ignoranța etc. Dar tendința de a fetișiza modul de scriere după (din) alte limbi, proclamat cu atîta emfază, e mai mult un răsfăț de piruete verbale, ca să nu zic o „hailaifă" ce se crede „de bon ton". Nu sînt un cititor „de largă respirație" (sportivă !), dar nu pot rămîne indiferent, cînd citesc, de exemplu, în **Informația** din 19 oct. crt., că, în vederea meciului cu Aston Villa, vor fi mijloace de transport „atît pentru afluire (subl. ns. — Gh. P.) cît și pentru defluire (subl. ns.). Autorul a vrut să zică : „atît la ducere, cît și la întoarcere" (de la meci), dar goana spre fantezie, noutate, snobism l-a dus la acest experiment verbal inedit. „Chimia" textului ne duce la verbul **a afluí** (pe **defluí** nu-l mai consemnează dicționarele), cu sensul din medicină „a se îngrămădi într-un punct al corpului", iar, figurat, „a se îmbulzi". În fond, era vorba de o aglomerație, pentru meci. Interesant ar fi fost ca și cei de la I.T.B. să afișeze pe parbriz : **Afluire** și **Defluire** (pentru amuzamentul microbiștilor). Cît despre verb, la bază este latinescul **affluere**, venit prin franceză, **affluer** = a se vărsa, a curge puhoi, a năvăli (și, din aceeași familie : **afluent, afluență, aflux** etc.). Iată unde ne duce un cuvînt printr-un **joc de virtuozitate verbală.**

GH. POALELUNGI ■

POEZIE

Un poet al liricii fantastice

Dominat de-o memorie afectivă acută, dintr-al cărei vast teritoriu preia numeroase motive și simboluri (unele cu caracter strict livresc) pe care mai apoi le pune într-o stranie relație cu lumea concretă și imediată, din care ochiul poetului extrage, ca un veritabil fotoreporter, nu atît evenimente și situații importante, cît mai ales insolite, **Nicolae Prelipceanu** continuă cu noul său volum **(Fericit prin corespondență**, Editura **Junimea**, 1982) un discurs poetic aflat la modă în contextul larg al poeziei noastre, discurs în care fantasticul face casă bună cu semnificațiile multiple ale realului cotidian. Referindu-ne la performanțele pur tehnice ale scrisului lui **Nicolae Prelipceanu**, am fi tentați să ne oprim, cu precădere, asupra mecanismului poemelor sale. Astfel, în **Ornitologie în fața mării**, relatînd (vom constata că multe din poeme conțin cîte o relatare, un fel de puncre în cadru, de legătură între ireal și realul imediat) despre o călătorie la mare, cu trenul, afirmă că, la un anume moment (poetul indică chiar ziua și anul !) călătorii aruncau, pe ferestrele vagonului cu tigrii. Fără să insiste, fără să dea amănunte asupra acestei imagini șocante, poetul continuă cu o nonșalanță juvenilă, că de-atunci îi tot vine să arunce pe fereastră toți tigrii prinși în tren „**dar ferestrele sînt acum închise / și soarele ni l-ar returna cu promptitudine / așa că îl păstrez / în buzunarul de la piept / în cutia craniană** (a se observa această extindere a semnificației, n.n.) / **și la urma urmei voi ce mai vreți / de la ei**". În acest poem, ca și în multe altele cuprinse în volumul **Fericit prin corespondență**, poetul face dovada incontestabilă a unei veritabile regii privind structurarea relatării care, în final, abandonează imaginea de șoc a acelor tigri scoși din cîmpul vederii noastre și plasați într-unul al unei eventuale înțelegeri, în interiorul unei cutii craniene. Într-un alt poem, jucîndu-se de-a descrierea unei bicicliete secrete, despre care, confecționînd un decor cu elemente ce trimit spre o imposibilă alcătuire, afirmă că „**e sora avionului de sticlă / o mică tortură a umanității / spițele ei nu se văd / roțile ei nu se văd / ghidonul ei ghidoanele ei nu se văd / ca se ghidonează după adevăruri eterne**", poetul, parcă plictisit de propriul său joc ce-ar fi putut continua pe spații întinse, revine-n real oferindu-ne miracolul unei fotografii în care, printr-un transfer de interes bine regizat, nu ne mai îndeamnă să vedem imaginea acestei imposibile biciclete secrete, ci ne propune chiar spectacolul „**și toamna cînd doamna / încalecă bicicleta secretă / o ce spectacol / o ce miracol / ce lume / ce fum e**". Bineînțeles că ambiguitatea aparentă spre care ne trimite această metaforă a doamnei și-a lumii pline de fum este esența însăși a acestui grav poem scris parcă în joacă. Fără pretenția că am fi demontat în părțile sale componente mecanismul unor astfel de poeme, nutrim nădejdea că, totuși, am surprins, prin acest permanent joc între fantastic și cotidian, una din pîrghiile care pun în mișcare poezia din volumul aflat în discuție. Mult mai limpede apare această manieră în clipa în care poetul se desfășoară pe un spațiu mai mare, ca în suita de stanțe din amplul poem **Imagini la Zagreb**, o veritabilă aventură, ca în celebra nuvelă **La țigănci**, de **Mircea Eliade**. Nu despre presupusele întîmplări prin care trec personajele acestui amplu poem (poetul nici nu relatează vreo întîmplare, ci se oprește, ca într-o fotografie, asupra unui gest, asupra unor amintiri, asupra unor semnificații) luăm cunoștință, ci despre fascinanta lume a interferențelor, atît de greu de sesizat, dintre real și ireal, dintre concret și imaginar : „**Mergi pe străzi și nu ai timp să observi / găurile negre pe care le face ploaia**

Credem că, dată fiind extinderea acestei maniere și-n preocupările altor poeți, cu precădere tineri, Nicolae Prelipceanu, atît prin volumele sale anterioare, cît și prin cel de față, poate fi considerat unul dintre cei mai avizați autori de poezie fantastică, reușitele sale fiind determinate de știința cu care compune regia unui poem, de cultura poetică pe care și-a însușit-o, de apetitul predilect pentru imaginile insolite, dar și de copleșitoarea cantitate de viață (trăită și asumată) din care, ca dintr-un punct fierbinte, pornesc mai toate poemele sale.

VICTOR NIȚA

PROZA

„Exerciții de existență"

.....cum am arăta dacă într-o imposibilă zi ne am vedea imaculați și atoțiștiutori, exacți ca niște mecanisme și perfecți ? ; este cu putință să locuiești și să trăiești într-o astfel de lume ? ; dacă este cu putință, atunci ea nu mai este a oamenilor, ci a cuiva care disprețuiește oamenii, îi ridiculizează, le oprește orice impuls către nostalgia desăvîrșirii" — gîndește la un moment dat **Deodat**, unul dintre personajele romanului lui Ion Țuțui. Și se referă, evident, la **Hegemon**, la „marele arhitect", la eroul propriu-zis al cărții : unul dintre cele mai bizare, mai fascinante, mai tulburătoare, grotești și, dacă vreți, sinistre personaje ale literaturii noastre contemporane. Pentru că; odată cu acest roman, Ion Țuțui reușește în mod evident să îmbogățească galeria eroilor săi — și nu numai ai săi ! — cu o apariție de excepție.

Hegemon (pe numele real : Calistru Codrea) reprezintă exact această dominare, pe care dorește să o impună și reușește chiar, o bună bucată de vreme, ex-soției sale, **Norma** (Victoria Sima), mai tînără decît el cu exact jumătate din virstă, pînă cînd acesta îl va părăsi în favoarea lui **Deodat** (Victor Codrea, văr cu Hegemon și fiu adoptiv al mamei acestuia), tînăr inginer la o mare și nouă întreprindere suceveană. Triunghiul — clasicul triunghi reprodus aici — nu reprezintă decît o schemă sumară, valențele cărții fiind de o cu totul altă factură, și pornind, mai ales, **de la stil** : halucinant, el îmbină fantasticul cu realul, într-o simbolistică și dozare a mișcărilor în timp ce au menirea de a-l sublinia pe cel din urmă. Imagini grotești (apariția unui minz cu coarne ! ? ! ; îndelunga descriere a „tardigravelor" — ființe minuscule ce țîșnesc din părul cailor umplînd șoseaua cu un fel de gelatină ce împiedică înaintarea superbului Ford al marelui arhitect ; splendida secvență a pseudonunții de la motel etc.), sau încărcate de satiră pînă la sarcasm (expoziția personală a lui Hegemon de la etajul trei al Institutului pe care îl conduce), sau pline de poezie (moartea bătrînei mame a lui Hegemon, imaginată de ea însăși), răsplătesc din plin parcurgerea unei lecturi deloc ușoare, mai ales în prima parte a romanului, închegîndu-se treptat într-un întreg compozițional (imposibil să nu faci o asociere : cea cu „Toamna patriarhului" de Gabriel García Márquez — și o facem cu tentă răspunderea ! — H. P.), finalizîndu-se, apoteotic, cu autodistrugerea celui care și-a făcut din viață un singur scop : acela de a impune altora, cu orice preț, propria și meschina, dar mai ales periculoasa sa concepție asupra vieții, **acceea de a cere totul, fără a da altora nimic, decît ridicolul propriei neputințe !** (n. n. — H. P.)

Scriitură **moralistă** (în sensul bun al cuvîntului), susținută de un umor gros (iarăși, în sensul bun — mai puțin cîteva discutabile aspecte precum introducerea, în text, a unor replici aparținînd „prietenilor" autorului, Grigore Arbore, Marian Popa, Adrian Păunescu, Platon Pardău, Dorel Dor[illegible]) actuala proză a lui Ion Țuțui sparge anumite șabloane, și nu numai de dragul de a le sparge ; implică cititorul în gradul cel mai înalt ; condamnă — spectaculos și captivant — prostia, autoritatea irresponsabilă, setea de măreție, parvenitismul, mîrșăvia. Prin personajul Hegemon este condamnată la autodesființare nu numai o clasă, o pătură socială anume (și este imposibil, dealtfel, a localiza exact în spațiu sau timp **această** pătură îi aparține eroul !), ci o mentalitate.

Poveste numai aparent sentimentală, refuzînd categoric sentimentalismul — poveste acidă — situîndu-se în plină contemporaneitate prin dezbaterea sa identică, „Exerciții de existență" constituie o izbîndă pentru Ion Țuțui, și nu putem încheia aceste rînduri fără a reproduce un pasaj, caracteristic unei anume autopersiflări a autorului însuși, dar și felului în care el se adresează contemporaneității : **„Idila neoromantică era, la un moment dat, cu mult mai complexă, mai pretabilă la modalități de ilustrare literară cu seriozitate, ceea ce noi nu îndrăznim a întreprinde, de teamă de a nu fi și convingător ; într-un veac atît de tehnicizat, pierderea de timp cu episoade neoromantice pe cine ar putea să fericească ?"**

HORIA PĂTRAȘCU

PLASTICĂ

Orele Parisului

Fără a avea nimic din **conservatorismul** deseori relevat de creația unor artiști validați drept **maeștri**, Dan Hatmanu ne invită printr-un catalog xeroxat după un original manuscris, la galeria Cupola din Iași la **o nouă expoziție, sugestiv titrată, Orele Parisului.**

Cum a făcut-o și în alte împrejurări întrucîtva **similare, artistul bulversează** din nou **habitudinile estetice** ale unora dintre statornicii săi admiratori, **oferindu-le o bruscă schimbare de cheie**, imprevizibilă **desigur dar tocmai de aceea extrem de incitantă. În fond e vorba de un savuros comentariu** din perspectiva **artelor vizuale** la spectacolul Parisului cotidian, atît de generos în sugestii plastice, căruia un spirit **tutelat** de umor cum este cazul artistului român îi decodifică scenariul pornind de la datele scenografiei.

Textul, **substanța lui epico-narativă, este** oarecum **diminuat în beneficiul sugestivității semnelor plastice. O vitrină reproduce în mic** scena Comediei franceze, **personajele sînt, invariabil, un costum** modern ori de epocă, **abandonat** pe un scaun după **o recepție ori un duel galant, o pălărie, un ceas** (autentic laitmotiv !), **o mănușă, cîteva bijuterii — desigur dubleuri — și din aglomerarea lor de bric-à-brac se poate reconstitui o lume, un univers** coerent **guvernat de legi afective.**

Dan Hatmanu, atît de disponibil pentru comentariul grafic copios pigmentat cu sugestii ironice, își valorifică verva în compoziții de o mirată viziune periodică deși, nu o dată, tonul desarsului se apropie de pamflet. **Toutes operations de banque conține în subtextul polemic o nedisimulată acuzație** adresată lumii trăind sub aspectul implacabil al banului. Ca un reflex, nota expresionista a **compoziției stabilește relația de adiacență cu ideea plastică.** Dincolo de o anume frivolitate, picanterie bonomă ori comentariu epidermic, în cele mai multe dintre **șarjele** pariziene se relevă **meditația de profunzime a artistului în fața tulburătoarei existențe a semnelor abstrase realului.**

Relația dintre formele distribuite în spațiul grafic se fixează **funcție de un reper permanent stabil**, linia orizontului. Așadar, cele cîteva elemente de recuzită nu sînt tratate într-un prim-plan continuu ci ele se ordonează într-o perspectivă impusă de rațiuni analitice. Prim-planul pune în valoare protagonistul ideal al scenei, celelalte elemente au rol de ressoneur **ori de accent.** Toate semnele sînt selectate ori compuse astfel încît sugestivitatea să fie maximă iar replica din subtext să se poată descifra cît mai lesne. **Versailles-ul**, se „citește" în lentilele unor ochelari supradimensionanți în oglinda cărora defilează mobile de epocă, **Domul invalizilor** se reduce la un veston cu fireturi uitat pe spetează unui scaun, alte locuri de rezonanță boemă **Moulin Rouge, Folies Bergères, Cabaret du Chat Noir, își** află rezolvări grafice ingenios-expresive. Este și cazul celor două **Autoportrete**, în fapt o mică bibliotecă de volaj din care nu lipsesc cărțile lui Călinescu, Creangă, Blaga vădind deopotrivă opțiunile literare ale artistului cît și predilecția lui Dan Hatmanu pentru metafora plastică.

Costum românesc la Paris, amintind poate de Matisse, e mai degrabă o replică adresată acestuia, un mod de implicare în existența Parisului al cărui timp condensat în ceasornice fără număr sugerează în primul rînd un refugiu în spațiul-timp al unor vremuri revolute reactualizate prin efectul memoriei afective. Sugestiile suprarealiste, numeroase și generatoare de atmosferă rarefiată, imponderabilă, îngăduie zborul și dispersarea formelor într-un veritabil balet spațial. Omul, umanitatea, subzistă dincolo de aparențe, identitatea lor se exprimă și prin accidentul vestimentar. Caracterizarea prin datele recuzitei amplifică impresia de iluzoriu. Retorica absenței, expresia sintetică, sînt atributele unor scene deschise, crochiuri incitante pentru virtuale reelaborări compoziționale cu mijloacele picturii.

Expoziția **Orele Parisului** — pare-se o autentică obsesie estivală a pictorului — ne apropie un Dan Hatmanu savuros și cu o vervă polemică exemplară, în fapt calități de marcă ale acestui artist consecvent cu sine în ciuda schimbărilor de direcție, agitat continuu de spectacolul lumii pe care o interoghează cu o sagacitate dublată de umor.

VALENTIN CIUCA

CAP LIMPEDE

Disonanțe organizatorice

Cu un statut organizatoric pe măsura răspunderilor culturale și artistice ce îi revine, formația profesionistă de muzică populară „Rapsodia Dunărea" (colectiv artistic tutelat de către Consiliul județean al sindicatelor Galați) este departe de ceea ce se așteaptă de la ea ; activitatea pe care o desfășoară, dar mai cu seamă ținuta artistică, eficiența culturală și educativă a manifestărilor sale nu sînt de natură a o situa — nici pe departe — pe un loc cît de cît onorabil. Evident, am fi nedrepți dacă nu i-am recunoaște „Rapsodiei Dunărea" din Galați și unele merite — merite ce țin mai curînd de dorința de a ieși din anonimatul în care se zbate neputincioasă de mai bine de cinci sase stagiuni. Cum lesne se poate deduce, nerealizarea acestui — demult rîvnit — deziderat nu depinde exclusiv numai de membrii formației orchestrale, după cum nu depinde nici de soliștii vocali. Primul și poate cel mai nevralgic punct al acestei stări de lucruri fiind generat de neangajarea unui dirijor, personaj ce revine de fiecare dată, la începutul de stagiune, în „atenția" factorilor decizionali, dar, ca un făcut, de fiecare dată rezolvarea este amînată ! Cine și cum și-ar putea închipui că fără un conducător artistic competent, lucrurile pot merge și așa ! Scuzele invocate, cel mai adesea aceleași — cum că un astfel de personaj s-ar găsi chipurile foarte-foarte greu —, nu au, nu pot avea acoperire sub nici o formă ! Am vizionat în mai multe rînduri, pe parcursul ultimelor stagiuni, concert-spectacolele „Rapsodiei Dunărea" ; impresiile desprinse, de fiecare dată aceleași, neschimbate, ne-au convins că aici disonanțele organizatorice trebuie curmate de la rădăcină : locul acestora (al disonanțelor, evident) să fie luat cît mai curînd cu putință de inițiative, de inițiative care să conducă, firesc, la redresarea situației ; jumătăți de măsură nu sînt recomandabile sub nici o formă ! În cazul angajării unui dirijor, și soliștii ar putea fi stimulați în efectuarea de culegeri de folclor, selectîndu-se ceea ce reprezentativ, ceea ce e cu adevărat valoros repertoriului personal ; aceasta fără însă a se scăpa nici un moment din vedere latura culturală, artistică și educativă a repertoriului pe care soliștii și instrumeniștii „Rapsodiei Dunărea" îl cultivă și popularizează.

Cum ne aflăm în plină stagiune (1982—1983), revirimentul nu mai suportă nici un fel de aminare ; posibilități de redresare a situației sînt ! **(D. Sandu)**

Poet și pictor

Ne-aruncăm ochii, din cînd în cînd, și pe simezele unor expoziții ce găzduiesc străduința întru artă a unor pictori amatori. Un astfel de pictor, care expune într-una din încăperile Universității Populare de la sala Dalles, este și tînărul *Remus Botar*, nume ce este tot mai des întîlnit în paginile de poezie ale unor reviste literare, inclusiv în pagina de poezie a revistei noastre. Ne-aflăm, deci, în fața unei picturi de amator care scrie, cu bun-simț și încăpățînare, și poezie. Și această dublă chemare, ca să-i spunem astfel, se simte și se vede atît în pictura, cît și în poezia pe care le practică Remus Botar. Și nu ne referim numai la faptul că multe din peisajele sale au fost inspirate de natura colțuroasă, aspră și mîndră a Munților Apuseni, mai exact spus a locului său de baștină, Abrudul, ci și poemele sale sînt dedicate aceleiași lumi în care se mai aud doinele Iancului, cîntecele moților, ori circulă legendele aurului dacic. „Cred, avea să ne declare Remus Botar (despre care se cuvine să mai spunem, pentru a întregi cît de cît un fel de portret al său, că este unul din puținii noștri specialiști în limba suedeză, pe care o vorbește, evident, la perfecție, și este, totodată, și un veritabil profesor de karate !) că mă pot adăuga, cu modestie, dar cu încredere în forțele și sinceritatea spuselor mele, picturale și poetice, tuturor celor ce-au cîntat minunatele meleaguri pe care m-am născut și pe care le port mereu în suflet." Minunată profeție de credință a unui tînăr pornit pe drumul atît de lung și greu al artei. Cu atît mai minunat cu cît pînzele sale vorbesc chiar despre această căldură, a unui suflet prea plin de dragoste și de frumos. Dealtfel atît de evidente sînt aceste două calități ale poeziei și picturii sale, încît Remus Botar se bucură, ca nimeni altul, de sprijinul și îndrumarea unui mare pictor român contemporan și, deopotrivă, a unui mare poet român contemporan. Desigur, ar fi foarte lesne să divulgăm numele celor doi mari artiști, dar, temîndu-ne să nu stricăm, prin publicitate, aceste două curate prietenii, punem punct însemnărilor noastre despre Remus Botar, convinși fiind că despre arta sa, poetică și plastică, se va mai scrie. **(V Nița).**

Iată că se poate

Despre mai noul și mai vechiul obicei al unor impresari și artiști de mină a doua sau a treia de-a incropi cîte un spectacol cărula, ca o mănușă, i se potrivește numele de șușă, am mai scris, la timpul potrivit, și am dat chiar exemple concrete. Acestea fiind zise, mărturisim că la spectacolul *Gorjule, stea între stele*, susținut de ansamblul *Doina Gorjului* la Palatul Sporturilor și Culturii, în zilele de 22 și 23 noiembrie, ne-am dus cu inima strînsă. Cu inima strînsă, pentru că, iubind nestematele folclorice ale acestei zone ce se poate

TEATRU

O mare actriță în trei roluri: Ádám Erzsebet

Am asistat zilele trecute la un jubileu tulburător. O actriță din Tîrgu Mureș, care a străbătut lumea în lung și-n lat fiindu-și regizoare, impresară, sonorizatoare, maestră de lumini și așa mai departe, împlinea 100 de spectacole cu o monodramă dedicată unei personalități reprezentative din istoria Transilvaniei : Bethlen Gábor. O sală frumos aglomerată, într-o atmosferă de concert simfonic, ascultînd cu sfîlă și cu participare cuminte, cu atenție încordată, cu respirație întretăiată și într-o tăcere de gală, a împlinit spectacolul de pe scenă cu spectacolul rezonanței imediate în public. Actrița se numește Ádám Erzsebet, iar regia spectacolului îi aparține în colaborare cu autorul scenariului scris după opera lui Móricz Zsigmond și anume scriitorul de limbă maghiară din România : Hajdu Győző.

Scena are mister și orga de lumini o pune în valoare cînd discret, cînd exploziv, cînd filtrat ca în oglinzi savante, cînd intens și cu voluptate. Cîteva spade înfipte în podea, spade enorme, medievale, că hotare ale unui timp de sfîșieri și de conflagrații, sau ca hotare între sentimente curate și sensuri interzise, între război și pace, între viață și moarte, înconjoară scena și delimitează spațiul de joc, proiectîndu-și, uneori, umbra prin draperii imense ca o amenințare permanentă. Un jilț, un tron, o biană sau un foc intim de cămin într-un castel și decorul, proiectat de Tamas Ana, completează atmosfera de mister și de confruntare, în stil shakespearian.

Ádám Erzsebet și-a asumat o sarcină complicată : aceea de a interpreta mai multe personaje intrate în conflict cu eroul principal, Bethlen Gábor, cît și stările lor complexe, adeseori confuze, duplicitare, frămîntările lor obscure, obsedante, acrul distilat al unei epoci atît de îndepărtate în timp, păstrînd intact și exclamînd vibrant mesajul profund umanist al principelui peste veacuri, mesaj actual într-o lume de mișcări orogenice catastrofale.

Ádám Erzsebet e o actriță care deține armele secrete ale dialogului cu publicul, i se adresează familiar, păstrînd distanța necesară convenției, spulberînd prejudecăți mai noi sau mai vechi privind travestiurile la vedere, întrînd dintr-un rol într-altul cu un firesc deconcertant, fără false dedublări și mistificări, fără efecte vocale spectaculoase, caricaturale, fără dezlănțuiri coregrafice și pantomimă gratuită. A spus și a interpretat un text de înaltă sorginte intelectuală, un text politic, filozofic, sentimental și crepuscular, un text plin de conflicte între personaje care se văd și nu se văd, dar care se presimt și se nasc dintr-un spațiu abstract prin mijloace simple de interpretare, prin voce atent filtrată, gesturi exacte, expresive, transcriind, desenînd pe scenă idei și sentimente care par imposibil de reprezentat printr-un singur interpret. A cîntat, a plîns, a rîs jucînd cînd pe soție, cînd pe iubita principelui ars pe rug între sentimente contradictorii, a monologat zbuciumat între conflictele de stat și conflictele particulare, ale unui om care a provocat destinul epocii sale împunînd înțelepciune și bun-simț, înțelegere și liniște între oameni și între hotare, astîmpărînd ambiții și curmînd violent, la nevoie, orgolii nemăsurate sau visuri scelerate de agresiune.

Împlinind 100 de spectacole cu această monodramă intitulată „Umbra soarelui", Ádám Erzsebet a demonstrat că este una dintre cele mai înzestrate actrițe ale timpului nostru, cu un registru paradiziac de interpretare, care știe să-și impună singură un stil și un spectacol dacă repertoriul teatrului nu-i oferă acest lucru.

ADRIAN DOHOTARU

ARTĂ POPULARĂ

Măștile lui Terțiu

Aflăm cu întîrziere, găsindu-ne la Nereju, în Vrancea, de moartea lui Pavel Terțiu. Nereju, acest „cuib închis de oameni ai pămîntului", cum l-a numit cîndva profesorul H. H. Stahl, care i-a dedicat o monumentală monografie, a fost și e încă, după părerea cercetătorilor, „cel mai autentic" dintre satele Țării Vrancei. E vechiul sat dacoromân al românilor, rămas intact pînă în pragul vremurilor moderne, e, cum îl decretau prin anii '27 cercetătorii echipelor monografice conduse de Dimitrie Gusti, o „rezervație de arheologie socială", o Dacie Felix neatinsă de timp, o fîntînă ce se deschide spre abisurile tulburătoare ale izvoarelor noastre, o lume a etnograficului pur și a psihologiei primordiale. Desigur, foarte multe lucruri s-au schimbat, civilizația nouă a pătruns și aici sub complexe și adesea copleșitoare înfățișări, din „arhaismul" dominant pînă mai ieri n-a mai rămas decît un pumn de miresme, n-au mai rămas decît niște ecouri. Au rămas, între altele, ecourile, mai persistente aici ca aiurea, ale unor ritualuri și practici străvechi, de virstă precreștină, convertite astăzi în artă, „Dansul cu măști" din Nereju, ritual legat de priveghiul mortului, este unul dintre acestea, unic la noi. E o „reprezentație" păgînă, de ancestrală filiație, venind către noi din zorii istoriei, din începuturile mentalității colective, poate din credințele dacice despre viață și moarte. Măștile din coajă de mesteacăn și păr de oaie erau, pînă nu demult, fabricate de Pavel Terțiu, nume intrat în toate manualele de artă.

Nici o expoziție de artă populară, nici o colecție, ca să nu mai vorbim de cele consacrate exclusiv măștilor, nu și-a putut îngădui, de decenii încoace, luxul de a-l ignora pe Terțiu, cu măștile sale de o grotescă, halucinantă, stranie expresivitate, măști de bătrîni, violent colorate, pline de o șocantă, tinerească cruzime senzorială, măști-metafore, geometrii de linii ascuțite în care viu e doar duhul. Nici o cercetare în acea zonă a folclorului dens și tulburător, de esență magică, apocrif adesea pentru manual, nu și-a putut îngădui lacuna de a-l ocoli pe Terțiu, artist popular, dar artist modern, care și-a luat pe cont propriu, acolo, în Munții Vrancei, povara recreării unei mitologii uitate, reinterpretînd simboluri, motive sau producînd altele noi.

A murit la vîrsta de 84 de ani. Locuia departe de sat, într-un cring izolat de case, în cătunul numit Chiricari, pe o coastă abruptă, care ducea drept în munte. A făcut sute de măști, căminul cultural din Nereju păstrează și el o bogată colecție, adunată prin grija înmiosului profesor Stan Strîmbei. O colecție bogată de măști de Terțiu posedă Muzeul satului, o alta, dintre cele mai sugestive, aparține colecționarului Nicolae Zahacinschi din București. În Nereju, Pavel Terțiu cobora călare, și era straniu acest bătrîn cu ochi blînzi, cu înfățișare de sfînt, stringînd între pulpe un bidiviu focos, pe jumătate sălbatic, care nu-i asculta decît pe el, pe Terțiu. În ultimii ani puterile îl lăsaseră, nu mai era în stare să încalece, nu mai cobora în Nereju, iar spre căsuța lui de pe coasta abruptă nu se aventurau decît puțini. N-a avut copii, dar a înfiat un băiat, pe nume Șerban Lupașcu, căruia i-a transmis meșteșugul și care azi e unicul făcător de măști din ținutul Vrancei.

A murit așa cum a trăit, singuratic și liniștit, claustrat între pereții căsuței de birne, într-o odaie cît o chilie, plină de măști, ca un preot păgîn lîngă altarul cu vestale. Șerban Lupașcu povestește că, în ultimii ani, cu ochi goi (vederea îi slăbise), pîndea, din pat, cu urechea, așteptînd scîrțîitul podelei sub pașii vreunui vizitator. Dar odaia rămînea tăcută, nu venea nimeni, oamenii îl uitaseră. Senin, de o seninătate serafică, cu fruntea aureolată într-un argint blajin, îmbrăcat în fracul supremei ceremonii, care la Nereju e cămașa vrînceană, avea pe buze, cînd a murit, un surîs. Ultima lui mască, singura senină, și-a aplicat-o sieși.

ILIE PURCARU

MUZICĂ

Filarmonica din Ploiești

Se spune pe drept că epoca de aur a muzicii clasice europene coincide cu veacurile 17 și 18 cînd s-au ivit pe lume Bach, Corelli, Vivaldi, Haydn, Haendel și Mozart. La un capăt stă incomparabila măreție gravă a lui Bach, iar la celălalt străjuiește înțelepciunea sonoră și surîsul trist al lui Mozart. „Bătrînă" — față de vîrsta veacului nostru — marea armonie a clasicismului acestor două secole de inepuizabilă bogăție și diversitate sonoră se dovedește, și azi, la fel de tînără, cum se va dovedi, în mod sigur, și mîine. Poate că tocmai din această cauză, bucuria de a melancoliza — pe tărîmul acestor vechi și noi miracole — devine și mai mare în clipa în care titanismul sensibilității clasice ne apare în vesmintele tinereții, restituită adică de tineri, cu acea fidelă devoțiune pe care ți-o conferă doar știința și iubirea fără de care nu poți pătrunde în geografia tainelor.

Iată gîndul ce mi-a venit cel dintîi în minte după un concert, să zicem obișnuit, al Filarmonicii ploiestene, de acum cităva vreme, concert susținut de o orchestră în întregime tînără, avînd la pupitru un bun dirijor, și el tînăr **(Mihai Diaconescu)** ; asistența solistului **(Ioan Marius Lăcraru)**, care a interpretat **Concertul nr. 5 în la major de Mozart.**

Toți acești interpreți și-au dat mîna spre a darui iubitorilor muzicii, într-o viziune personală, o serie de piese camerale și concertistice, indiscutabil de o mare dificultate. Astfel, un **Concerto grosso de Corelli** — ca acela în Re major, pe care-l cunoaștem din interpretările magistrale ale Societății „Corelli" ori ale orchestrei de cameră a marelui Oistrah — nu se oferă deloc descifrării comode și rapide, fie și numai pentru faptul că viorile și violele trebuie să restituie auditoriului seninătate confesivă egală cu misterele unui făgaș misterios care duce parcă spre o liniște pădurateică.

Tinerii orchestranți ploiești — sub bagheta unui la fel de tînăr dar de pe acum valoros dirijor, la nici 30 de ani — și-au dovedit din plin dragostea lor respectuoasă pentru publicul meloman din Ploiești. (Chiar dacă nu plină, sala Filarmonicii ploieștene era populată și ea — în proporție covîrșitoare — de tineri. Cu acest prilej, remarc încă o dată cu regret sincer lipsa oricărei publicități a instituțiilor filarmonice de la noi în favoarea muzicii, această artă cu virtuți atît de profund formative pentru sufletul omenesc.)

La fel de stăpînă — asemenea bagheței ponderate, mature, fără exaltări de prisos, a lui **Mihai Diaconescu**, în a cărei sigură evoluție viitoare cred cu toată convingerea — mi s-a părut orchestra Filarmonicii ploiestene în strălucitul **Concert nr. 5, pentru vioară și orchestră de Mozart.**

Mi-am amintit de toate acestea nedrept de tîrziu, adică de curînd, în sălile Galeriei „Orizont" din Capitală, unde, la vernisajul unei minunate expoziții de tapiserie, cei prezenți au admirat melodica ornamentală a ingenioaselor broderii și tapiserii ale artistei **Cela Neamțu** în compania muzicii. La vernisaj, tînăra dar atît de talentata violonistă **Liliana Ciulei** a interpretat — cu o artă care începe să capete o sigură stilistică personală — partea a III-a și a IV-a dintr-o sonată de Bartók. Îmi închipuiam, ascultînd-o pe Liliana Ciulei — de pe acum un virtuos incontestabil al viorii despre care am aflat mai multe grație unui interviu apărut nu de mult în „Flacăra" — ce bucurie ar putea deveni inspiratul ei arcuș, multiplicat în casele atîtor iubitori ai muzicii ! Cine a inventat ideea că, pentru a avea un disc la **Electrecord**, un instrumentist de excepție trebuie să îmbătrînească ? Nu numai „înrăiții" melomani, dar un public mult mai mare ar dori s-o asculte pe Liliana Ciulei, interpretînd **Capriciile** lui Paganini, cu atît mai mult cu cît ele nu există pe piață (cele două discuri cu violonistul sovietic Pikaizen s-au epuizat de mult).

Dintr-o inexplicabilă comoditate, uitam așadar să notez bucuria intelectuală și artistică — Mozart, Corelli, Haydn... — pe care mi-a oferit-o cu deplină generozitate competentă Filarmonica ploiesteană alcătuită din tineri, dirijată de tineri și avansînd pe podium tineri soliști.

Ei toți și — de curînd, Liliana Ciulei — mi-au amintit că ar fi o eroare cu totul anacronică să mai credem azi că arta cea autentică și de mare calitate se face doar în București.

CONSTANTIN CRIȘAN

CAP LIMPEDE

mîndri că posedă o adevărată comoară în acest sens, ne-am temut să nu fim victimele unei șușe. Dar temerile noastre s-au risipit, întrucît, trebuie să o spunem cu toată sinceritatea, toți cei ce-au reprodus marile cîntece ale tezaurului gorjean *(Irina Loghin, Maria* și *Ștefan Mirițâ, Rodica Popescu, Elena Bacâtcu, Ion Ghițulescu, Doina Smeu, Neta Nuțu, Lucia Toroiman* și *Victor Țîțu, inclusiv Maria Vâduva* și *micuțul naist Romeo Vâduva)* au dovedit nu numai respectul cuvenit pentru cîntecele unui folclor de înaltă ținută artistică, ci și dragostea și plăcerea de a sluji acest folclor. Ceea ce, cu alte cuvinte, se numește profesionalism. Veritabil profesionalism. Bineînțeles că protagoniștilor li s-a adăugat — bă chiar, putem spune, le-a impus o astfel de atitudine — dirijorul *Marcel Parnica*, cel ce a asigurat conducerea muzicală a unui spectacol în care coregrafia — sobră și alertă — a fost semnată de *Ștefan Mirulescu*. Desigur, cei ce-au fost la spectacol vor fi mirați că n-am amintit numele lui *Gioni Dimitriu*, care a acoperit secторul rezervat umorului. Vor fi crezînd cu păstrăm, în continuare, o anume rezervă față de acest talentat dar capricios interpret. Amintim că revista noastră a criticat omniprezența sa în tot felul de spectacole cu care n-avea nici în clin, nici în mînecă. De-această dată Gioni Dimitriu s-a făcut corp comun cu calitatea întregului spectacol, drept pentru care nu mai putem spune decît atît : iată că se poate. **(V. Niță)**

„Zilele culturii la Caransebeș"

...manifestare devenită tradițională, a ajuns, iată, în acest an, la cea de a VIII-a ediție.

Desfășurată în orașul de pe malurile Timișului între 25 noiembrie și 2 decembrie, întîlnirea s-a caracterizat și de această dată prin diversitatea tematică a acțiunilor, prin competența expunerilor, calitatea spectacolelor, prin căldura cu care toate acestea au fost receptate de publicul larg.

Ființînd în cadrul Festivalului național „Cîntarea României" și situîndu-se în preajma Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, „Zilele culturii din Caransebeș" — punct de onoare al organizatorilor : Comitetul orășenesc Caransebeș al P.C.R., Consiliul popular al orașului și Comitetul pentru cultură și educație socialistă din localitate — a cuprins un bogat program, din care spicuim : masa rotundă „Personalități din istoria și cultura românească" ; „Creștem odată cu țara", spectacol prezentat de școlmii patriei ; sesiunea de comunicări „155 de ani de activitate farmaceutică în orașul Caransebeș, 1827—1982" ; dezbaterea „Mișcarea de inventii și inovații în ramura industrială a prelucrării lemnului" ; concertul omagial al formațiilor corale și vocal-instrumentale „Cîntăm Conferința Națională a partidului" ; spectacolul susținut de orchestra populară „Doina Banatului" etc. **(Horia Pătrașcu)**

Concert Mihai Moldovan

Era firesc să se organizeze la Dej, la locul său de bastină, primul concert dedicat în exclusivitate operei compozitorului Mihai Moldovan (1937—1981) — cea mai proeminentă personalitate artistică pe care a dăruit-o României orașul de la confluența celor două Someșuri.

A fost — marți, 30 noiembrie — o seară de profundă vibrație artistică, un prim buchet cules din grădina lui Mihai Moldovan și adus în dar concetățenilor săi, care au umplut peste capacitatea de locuri sala primitoare a Casei de cultură municipale. Urmare diligențelor desfășurate de către organele județene și locale de partid și de stat, de Comitetul pentru cultură și educație socialistă Dej, cu sprijinul Uniunii compozitorilor și muzicologilor, a unor prestigioase formații muzicale, prin dăruirea unor oameni ai muzicii, artiști și animatori culturali, s-a ajuns să se dea ființă unei idei ce urmărește să logodească trainic viața cultural-artistică a Dejului cu muzica lui Moldovan.

Au contribuit la realizarea concertului mezzosoprana Adina Iurașcu (Opera Română, București), baritonul Ion Budoiu (Conservatorul „Gh. Dima", Cluj-Napoca), flautistul Gavril Costea (Filarmonica din Cluj-Napoca), ansamblul „Concordia" București, condus de Militiade Nenoiu, Ansamblul „Ars Nova" Cluj-Napoca, condus de compozitorul Cornel Țăranu, Cvartetul „Pro Camera" (Cluj-Napoca), actorii Vasile Pupeza (Teatrul Mic, București), Anton Tauf (Teatrul Național Cluj-Napoca). Au trimis cuvinte semnificative poetul Ioan Alexandru și compozitorul Sigismund Toduță. Au participat muzicologul prof. Romeo Ghircoiașu, vicepreședinte al Uniunii compozitorilor și muzicologilor, compozitorul Teodor Drăguiescu (consilier artistic la Filarmonica „George Enescu" București), etnomuzicologul Virgil Medan (Cluj-Napoca), precum și Mihai Olos, I. Bogdan, D. Cosoi (Baia Mare), Cleovaltra Lorințiu (București), Ion Apostol Popescu (Gherla), familia compozitorului, inclusiv un grup de locuitori ai satului Agrieș (de sub Tîblești Bistrița Năsăud), îmbrăcați în costume naționale românești. Cu sprijinul școlii și familiei, s-a organizat și o expoziție ilustrativă pentru creația lui M. Moldovan. Acțiunea recentă vine să îmbogățească decisiv peisajul artistic al Dejului, mai ales că se preconizează desfășurarea în fiecare an a unui concert Mihai Moldovan **(Liviu Petrina)**

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar în județul Mureș

Sub irizări roș-galbene-albastre, Ardealul strălucește-n Univers

Mii de inimi ale mureșenilor bat fratern pentru dragostea lor supremă : România

Fața umană a Cenaclului

Localități : Sighișoara, 9 decembrie, orele 18, sala Casei de cultură ; Tg. Mureș, 10-11-12 decembrie, orele 18, Sala sporturilor : Reghin, 11 decembrie, orele 18, sala Casei de cultură ; Târnăveni, 13 decembrie, orele 18, sala Casei de cultură

Număr de spectatori : **La Sighișoara, Reghin și Târnăveni, un total de 3 000 de oameni, mult sub dorința exprimată, spectacolele destășurîndu-se cu ușile deschise spre a da posibilitatea celor aflați pe holuri să audă măcar. La Tg. Mureș, în cele două spectacole, au fost prezenți 10 000 de participanți.**

Durate : **Sighișoara — 7 ore și 30 minute, Reghin și Târnăveni cîte 6 ore și 30 minute, Tg. Mureș, la primul spectacol — 5 ore și 10 minute, iar la cel de-al doilea — 6 ore și 30 minute.**

Calitatea spectacolelor : **A fost una dintre cele mai profunde serii de reprezentări artistice în sensul fraternității între toate naționalitățile conlocuitoare realizată prin cîntec și poezie. Două momente vor rămîne întipărite în memoria afectivă a cenaclului : recitalul de poezie și muzică pe tema iubirii, realizat la Tg. Mureș în 10 decembrie de Adrian Păunescu și Vasile Seicaru, și momentul de vibrație patriotică realizat prin excepționala contribuție a actriței Adam Erzsebet și continuat firesc prin cuvîntările revoluționare ale cenaclului, cele două momente, ale iubirii umane și ale dragostei de țară, condiționîndu-se și potențîndu-se reciproc, așa cum s-a întîmplat întotdeauna de-a lungul istoriei noastre.**

Atmosfera : **La Sighișoara, cenaclul a avut ca întotdeauna un public profund, de un bun-simț exemplar din toate punctele de vedere. La Reghin, a avut loc unul dintre cele mai mari spectacole desfășurate de cenaclu într-o sală normală. Cutia de rezonanță a sălii a fost plină cu oameni de rezonanță. La Târnăveni, spectacolul a început și s-a sfîrșit prin momente de reculegere și evocare a celui dispărut dintre noi, colegul nostru Gheorghe Amuza. A fost poate cel mai dureros spectacol din istoria cenaclului nostru, prin încercarea de a ne depăși sentimentele personale în folosul marii colectivități umane. Spectacolele din Tg. Mureș au făcut din acest oraș centrul de greutate al unității reale potențiate de artă.**

Noutăți : **Au fost lansate următoarele noi piese : „Actriță" și „Dragoste de țigani" cu Gil Ionită ; „Pereche" (versuri Ana Blandiana) a lui Mircea Boiaru care a cîntat după o perioadă mai mare de absență ; „Colind" (versuri Teodora Ionescu) al Tatianei Filipoiu ; „Trimiteți vești" și „Ninge" ale grupului feminin Ecoul ; „Moarlea și cucu" prelucrat și interpretat de Ion Zubașcu ; grupul Sarmis a interpretat în premieră „Serenadă" de Schubert și „Sărbătoare de iarnă" (versuri Ioan Alexandru). Ion Văduva a susținut în premieră un recital la sintetizator polifonic iar Jerry Schwartz a susținut un recital din repertoriul grupului The Beatles.**

Au debutat: **excepționalul Majai Győző din Reghin, Felician Stingaciu din Târnăveni, Cătălina Tomiță din Reghin și formația Novax din Tg. Mureș**

Alte prezențe : Veta Biriș.

Aportul organizatorilor : Pe durata întregii microstaționi mureșene, gazdele s-au achitat de sarcinile organizatorice fiind la înălțimea dragostei noastre constante pentru oamenii acestor locuri. Exprimăm profunda și specială noastră gratitudine Comitetului județean Mureș al P.C.R., tovarășului prim-secretar Nicolae Veres, a cărui prezență la spectacolul din Tg. Mureș, de duminică 12 decembrie, ne-a bucurat și ne-a obligat o dată mai mult.

Scriu aceste rînduri tîrziu după miezul nopții într-o cameră străină de hotel dintr-un oraș ce părea pierdut într-o noapte care-a uitat parcă să-i învelească pe oameni cu vise, după încheierea unui spectacol mare, după aproape o săptămînă de spectacole desfășurate în județul Mureș. În general, după turnee alît de lungi, ne-am făcut din scenă un joc de intîlnire atît de familiar încît, priviți în fiecare zi apropape opt ore de mii de oameni, în lumina orbitoare, roșie a reflectoarelor, auzindu-ne cîntînd unii pe alții prin vocea cîntecelor noastre rostite la microfoane, am început să ne privim unii pe alții cu ochii celor care ne văd și ne aud în marile săli de sporturi și în micile case de cultură și am început să ne purtăm chiar cînd cu alții ca și cum am fi artiști nu numai în raport cu spectatorii ci și cu noi înșine, chiar noi între noi. De luni întregi, fără întrerupere, programul nostru zilnic este același : autocarul, sala de spectacol cu cabinele ei, scena cu sarcinile-i specifice, seara achimbărilor și culise, spectacolul propriu-zis, încărcatul boxelor după spectacol, masa care se la de obicei în jurul orei 3 noaptea, camera de hotel, singurătatea de o clipă din fața oglinzii, somnul, masa de prînz și din nou autocarul. Avem atît de puțin timp · să fim oameni, să fim noi înșine, să ne gîndim la cel de acasă sau chiar la prietenii noștri de prin diverse orașe pe care nu știm dacă o să-i putem aduce la spectacol din cauza miilor de mulțimi care blochează toate intrările. Totul se face în ceață mai mare grabă : ne grăbim să nu pierdem autocarul, altfel cine nu e la oră fixă merge pe jos la sală, în grabă mîncăm la bufetul rece din culisele scenei să nu ne prindă ultimul gong, în grabă încărcăm boxele după spectacol, în grabă mîncăm noaptea să mai prindem cîteva ore de somn, dormim în grabă, visăm în grabă, ne trezim în grabă. Singurul loc unde nu ne grăbim, unde timpul are altă curgere este scena.

Scena e o ruptură în ritmul alergăturii noastre zilnice. Acolo e o oază liniștită de timp, unde orele au secunde și minute din belșug. Pe scenă nu se grăbește nimeni, putem sta oricît. Cît AU NEVOIE OAMENII DE NOI ! Acolo cîntecele și versurile noastre se scaldă în ore abundente. Pe scenă totul e din abundență ca în vitrinele și rafturile unei expoziții. Ca la o expoziție de toamnă cu piramide de lăzi pline cu struguri, cu mere, cu prune și pere, cu attea fructe cîte a putut pămîntul să rodească în anul acela sub pecetea soarelui. Pe scenă e vorba de oameni, acolo ne văd oamenii, ne aud oamenii, „Totul pentru front, totul pentru victorie !" — îmi vine în minte o lozincă mobilizatoare din istoria patriei. Parafrazînd-o, aș putea spune acum : pe scenă totul e pentru oameni, totul pentru pace, pentru victoria frumuseții a binelui, a adevărului, a tuturor marilor valori umane !

Cum se termină spectacolul însă începe din nou goana cu care ne-am obișnuit atît încît a devenit starea noastră firească de a fi, întîm pe altă pistă pishicii de receptare și trăim pe timpului, e bandă pe care se circulă numai cu accelerarea toarele la maximum. Astfel că sîntem în situația unor actori de teatru care — fiind presați de timp, de spectacolele de pe o scenă la alta — n-ar mai avea cînd să se demachieze, să-și schimbe costumele de epocă ci ar urca în autocar astfel echipați pentru a nu întîrzia la următoarea reprezentație. În această situație sîntem de luni și luni de zile. Uneori chiar spectacole, ne uităm bănuitor false, pe figură, perucile mincinoase, machiajul și podoabele false, zîmbetele rezigate. Juctnd atît de mult timp continuu, pe atît de multe scene diferite, sub presiunea din ce în ce mai neîertătoare a alergăturii și a timpului, se întîmplă că măștile ni se lipesc definitiv de figură (ca în „Lorenzaccio") și ne purtăm noi între noi ca pe scenă iar abia pe scenă, cîntînd pentru mîile de oameni care ne ascultă cu sufletele căscate, ne 'simțim cu adevărat noi înșine.

Am trecut cu spectacolele cenaclului prin atîtea orașe pe care n-am avut vreme să le vizităm amănunțit, să intrăm în muzee, în catedrale, în expoziții în casele memoriale, încît orașele îmi par acum, în goana continuă, nenumărate tunele prin care am trecut o clipă, nenumărate gări ale unui circuit de zi și noapte, ale unui lung circuit și scurt circuit care se numește muzica tinără. După spectacolul din Sala sporturilor din Tîrgu Mureș cînd nu mai rămăsèse decît ultimul val de vînători de autografe, cînd se stringeau cablurile, microfoanele, reflectoarele și se încărcau boxele, cînd membrii cenaclului păreau o echipă de pompieri după stingerea unui mare incendiu, pe unul dintre oamenii cei mai solicitați ai cenaclului, pe omul nostru bun în toate, redactorul **Gheorghe Amuza**, l-a lăsat inima. A căzut. S-a prăbușit acolo, la doi pași de cabluri, stative, monitoare, halogene și mixere. Umbîe de cîteva zile cu cardiograma în geantă și deși știa dinainte cum îi bate inima a refuzat să creadă că i s-ar putea întîmpla ceva rău, acum și aici, punînd atarea pe care o resimțea pe seama unei răceli probabile și banale. Acum fotografia din geanta a bătăilor inimii s-a răzbunat pe inima cea adevărată. Copia de hîrtie s-a răzbunat pe modelul viu. În clipele acelea teribile toți ne-am privit cu alți ochi. În clipa în care ne-am dat seama că fiecăruia putea să i se întîmple ceva ce i s-a întîmplat doar unuia, ne-am abandonat ca artiști și ne-am trezit ca simpli oameni în propriii noștri ochi. Și ne-am privit lung unii pe alții, într-o lungă tăcere ca și cînd ne-am fi văzut doar atunci pentru prima dată. Pe bătaia inconștită a unei singure inimi ne-am adunat toate bătăile noastre și ne-am bătut într-o pură solidaritate umană. Înainte de orice, sîntem oameni. Acesta e adevărul care nu trebuie să se uite niciodată !

Autocarul cu care, de obicei, ne întorceam la ore tîrzii de noapte, la hotel noaptea de noapte, transportînd de data aceasta la urgența unui spital o singură inimă bolnavă, care avea să se oprească definitiv cîteva clipe mai tîrziu iar noi am mers pe jos cu chitarele sub brațe ca și cum ne-am fi întors de la o tragică nuntă. Știam că toate acestea, și încă multe altele, nu le știu oamenii care pleacă acasă de la spectacolele cenaclului cu sufletele încărcate de bucurie, sigur că mîine vom avea un spectacol în Tîrnăveni pe măsura drugostei pentru artă a oamenilor (biletele primite pînă acum dovedească : „Sîntem foarte fericiți că ați venit la noi la Tîrnăveni, de mult v-am așteptat", unde scena va redeveni din nou o oază gîlgîind de izvoare în care timpul va rodi din belșug cuvinte și cîntece ! Dar e bine să nu uităm nimeni, și în primul rînd noi înșine, că înainte de a fi ceea ce se va spune că am fost, sîntem pur și simplu niște oameni cu limitele noastre fizice și psihice și care ne putem prăbuși, desigur, fiecare pe rînd, în orice clipă chiar pe scena pe care orice clipă are fir direct cu eternitatea.

Nu demult Ștefan Hruscă a împlinit 25 de ani pe o scenă dintr-un oraș al Românieî, — parcă a fost Cluj-Napoca, nu-i așa, Ștefane ? — a împlinit cea mai frumoasă virstă a tinereții sale cîntînd „Rugă pentru părinți", cîntînd acest cîntec epocal pentru toți părinții unui oraș cu peste 200 de mii de locuitori, dar adîndu-se departe de părinții săi, departe și de prietena sa pe care o iubește (e voie să iubești la 25 de ani, e îndecent să scrii asta în revista „Flacăra" ?). Tot cenaclul l-a cîntat pe scenă „La mulți ani" împreună cu cei peste cinci mii de tineri din sală iar după spectacol în masa aceea de după miezul nopții, l-am cîntat o dată „La mulți ani !". Am vărsat însă în adîncul sufletului o lacrimă de tristețe pentru singurătatea sa. Nu e un paradox ceea ce scriu acum. Nici nu e un adevăr artistic, ci e pur și adevăr uman : poți fi chiar adulat de mii și zeci de mii de oameni, dar dacă nu ai lîngă tine ființa cea mai dragă, tot singur ești. Nimic nu mi se pare mai apropape de eternitate decît curajul afirmării adevărului uman ! Iar adevărurile despre omul real sînt altele decît adevărurile despre omul ideal. Însă niciodată nu vom putea rivni la un ideal uman înainte de a cunoaște perfect și a respecta pura realitate umană. Niciodată nu vom putea vindeca un bolnav pornind de la un diagnostic fals. Cum să vindeci un om aflat pe patul de moarte dacă el — atunci cînd îl întrebi ce-l doare — n-are curajul să spună că-l doare inima, ficatul bau rinichii pentru că o mentalitate preistorică, conform căreia boala și suferința sînt o rușine, sau o falsă pudoare nenorocită îl fac să spună că totul îi merge perfect, că inima funcționează normal, că plămînii îl respiră extraordinar ? Cum poți fi de cel mai eficient ajutor unei realități bolnave altfel decît pornind de la cel mai precis și urgent diagnostic ? Cine iubește cu adevărat omul și vrea să facă ceva cu adevărat pentru om trebuie să țină seama de adevărurile reale despre acel OM.

Zilele acestea a revenit în Cenaclul Flacăra grupul feminin „Ecoul". Una din fete, Sorina Peyer, s-a căsătorit iar ieri-alătă, Măgdalena Finaa, a născut un băiat pe care îl cheamă Tiberiu. După abia șase săptămîni de la nașterea cele două prietene nedespărțite au urcat pe scenele județului Mureș și au susținut cîteva recitaluri extraordinare. Au dăruit oamenilor cîntecul lor cu accesăi simplitate și credință cu care una dintre ele a dăruit vieții un copil pe care acum îl alăptează. Magda Finna nu va veni în restul turneului pentru că își așteptează copilul. Va reveni abia după ce-și va fi făcut datoria de om față de omul pe care l-a născut. Cînd va reveni însă pe scenă, revenirea sa va fi un eveniment ca și revenirea sa de acum. Cele două mari cîntărețe sînt mari pentru că înainte de a fi artiste sînt oameni adevărați și își fac cu mult mai înaltă datorie față de viață înainte de a și-o face față de artă. La Reghin ne-au invitat acasă la ele să-l vedem pe noul cetățean al țării în vîrstă de 6 săptămîni. După cîteva spectacole, casă simplă de oameni, o masă simplă și o atmosferă intimă de familie, mobilele din bucătărie și cele din sufragerie. toate nimicurile care dau intimitate unei familii tinere, mi s-au părut suspecte : prea de mult timp eram pe drumuri prin marile și micile orașe unde singura intimitate era cea pe care ne-o creau luminile coborîte ca aripa unei păsări peste scena din mijlocul miilor de oameni. N-am stat mult la cele mai tinere doamne ale muzicii tinere. Parcă ne bătea mereu spaima unui gong în suflete, parcă ne temeam să nu tragă dorul de casă în părinții și de familii, ori ma cumva să nu mai vrem să plecăm de acolo niciodată...

Ne culcăm noaptea, la ore matinale, în cea mai mare grabă. Nu știu dacă viscle ne sînt do oameni sau de artiști. Știu atît că pe fiecare om fă aștaptă o clipă la fel de sinceră și pur umană ca și aceea a nașterii, o clipă în care va redeveni om pentru foldcauna orice alteeva ar fi fost înainte. Cu gîndul la acea clipă, orice s-ar scrie mai tîrziu despre Cenaclul Flacăra, e absolut necesar să nu se uite nici mîne în istorie, nici (mai ales) azi în viața pură, nedevenită mît, că acești poeți actori și cîntăreți au fost înainte de toate oameni și așa trebuie să rămînă în lumina eternității. Mîtul de mîine are absolută nevoie de adevărul întreg despre oamenii de azi !

ION ZUBAȘCU

P.S. În toate sălile pe unde a trecut, în județul Mureș ca și la spectacolele din județul Brașov, despre care vă vom povesti în numărul viitor, cenaclul a fost solicitat să cînte cîntece dedicate folbaltișilor craioveni pentru comportarea lor în echipa națională și în Cupa U.E.F.A. A fost emoționant cum sălile întregi s-au ridicat să cînte „M-a făcut mama oltean" sau să scandeze „Craiova ! Craiova !" Iată cum valoarea unei performanțe dintr-un domeniu poate solidariza fericit energiile pozitive ale oamenilor din cuprinsul întregii patrii.

(Ați citit cronica manifestărilor cu numerele : 726, 727, 728, 729, 730)

Sărbătorind „BĂTRÎNUL SOL"

Cînd clipa are dreptul să aspire la viața eternității

Poetul, mihtantul comunist Mihai Cruceanu împlinește 95 de [illegible] spre veacul nostru din veacul trecut și implicîndu-se cu întreaga ființă în evenimentele acestui veac, dăruindu-se din tinerețe cu pasiune cauzei clasei muncitoare, participînd la istoricul congres de constituire a Partidului Comunist Român din 8 mai 1921, în luptele antifasciste, în bătălia pentru noul timp socialist al țării, Mihail Cruceanu, scriitor dăruit cuvîntului ales, constituie un exemplu fericit de comuniune a idealurilor civice cu idealurile artistice.

„Acum îmi dau seama că împotriva timpului — scria Mihail Cruceanu — e zadarnică orice luptă. Și totuși, asta nu ne împiedică să luptăm împotriva lui. Căci ce face ou acum înc reind să fixez cîteva clipe din altădată, cînd viața înteagă au ține decît o clipă pe[illegible]

Da, viața întreagă nu ține decît o clipă. Dar cînd în clipa aceasta se adună prezența cu întreaga ființă în viitoarea evenimentior ce au dat personalitate și gcps unui veac și mărește unui popor ; cînd această clipă se identifică cu slujirea neobătută a unor crezuri pe care le-ai rezimat în cuvintele : „Viața fiecărui om, dacă nu e folosită să contribuie cît de cît modest la ajutorul cerut de societatea omenească, fără care nu poate trăi, e o viață pierdută în zadar" și cînd știi că nu ai trădat această credință, atunci clipa are dreptul să aspire la viața eternității.

În literatura română Mihail Cruceanu a venit încă de începutul secolului nostru, trecînd prin cenaclul lui Macedonski, luminîndu-și versul și scrisul în general cu ideile novatoare ale lui Ovid Densusianu, propunînd în linia autorului celebrelor „Nopți" o poezie care, păstrîndu-și legături cu realitatea spirituală și sentimentală a timpului, aducea cu sine aspirația de înnoire, de smulgere a versului din orizonturile unui epigonism facil sau ale unei viziuni simplificatoare. Dar păstrînd în lumea simbolurilor și a metaforelor o sensibilitate mereu emoționantă. Așa cum o știați altîea cîțiva semnate de Mihail Cruceanu în reviste, între care aș aminti „Spre cetatea zorilor" (1912), „Amurg" (1915), „Fecioricea celorlalți" (1924), „Lauda vieții" (1945), „Poeme noi" (1973). Cartea de poezie scrise, cum se vede, în momente diferite ale vecurilui, unite toate de o neălterată încredere în sinceritate și simplitate, de un vizibil respect pentru cuvîntul îngemănat în versuri muzicale ce par a aștepta compozitorul să le așeze pe partitură.

O viață de veac înseamnă o clipă. Da, dar cînd clipa cuprinde particeparea la atîtea evenimente, optiunea fermă pentru idealurile ce s-au dovedit a fi cele mai înaintate ale timpului tău, cînd clipa se metamorfozează în poeme încîrcate de încredere în om și năzuind să aducă spre om noi orizonturi de lumină, atunci clipa are dreptul eternității.

Mihail Cruceanu a rămas mereu, cum o arată poemele sale, un poet înăr chiar dacă uneori a schimbat unelteie poeziei cu uneltele luptei directe, chiar dacă — așa cum spunea — „din multiplele fragmente și poezii trăite, doar unele au ajuns să fie scrise". Pentru că „prins de sarcinile militantului revoluționar, poetul s-a aflat „unei lupte pe care n-a găsit-o mai prejos de munca de creație literară". Din această îngemănare a luptătorului, a revoluționarului cu trăirile poetului sensibil s-a configurat o personalitate aparte a culturii noastre. Desigur va veni timpul cu judecătjie lui și va așeza în ordine imprevizibilă valoarea poemelor. Desigur, va veni timpul și va așeza în conul lui de lumină evenimentele trecutului în dimensiunile adevărate ale faptelor. Dar la o întrebare pe care Mihail Cruceanu, cel ce declara că niciodată nu s-a prețuit mai mult decît orice om normal, și-o punea : „cine să-și mai amintească de mine peste 50 de ani ? Și de ce ?", avem temeiul să răspundem, odată cu poetul : pentru „lupta dusă în realizarea unor idealuri folositoare", pentru credința niciodată părăsită că „socialismul nu se construiește fără luptă și fără sacrificii, iar cine luptă nu-i învins niciodată".

Mihail Cruceanu a fost un luptător, un luptător adevărat. Concluzia se impune de la sine și îl impune conștiinței noastre, respectului nostru pe militantul revoluționar, pe poetul încrezător în destinul cuvintelor.

NICOLAE DRAGOȘ

Viața, acest interval între două infinituri

— Stimate tovarășe Mihail Cruceanu, dați-ne voie ca, de la bun început, să vă adresăm, în numele revistei Flacăra și al cititorilor ei, tradiționalul „La mulți ani" cu prilejul împlinirii vîrstei de 95 ani. Sînteți cu adevărat, ca să reluăm titlul uneia din poeziile dv., „Bătrînul sol".

— Vă mulțumesc din toată inima.

— Dar pentru că nu interviu nu poate să nu aibă întrebări, iată prima întrebare : care ar fi primul îndemn pe care cel mai virstnic poet al țării, luptătorul revoluționar Mihail Cruceanu, l-ar adresa celor mai tineri poeți ai țării ?

— Să iubească și să slujească poezia română. Ce l-aș mai spune eu tinerilor poeți de azi ? Faptul că noi, simboliștii, am găsit, la vremea noastră, acele mijloace specifice, strict poetice, prin care să surprindem noile nuanțe de gîndire și simțire ale contemporanilor noștri. Dar între felul cum simțeam și gîndeam noi, atunci, și felul în care simte și gîndește marea majoritate a oamenilor de astăzi au apărut, firește, deosebiri. Nu fundamentale, dar destul de importante, totuși. Să se străduiască tinerii poeți să surprindă aceste noi nuanțe care caracterizează sensibilitatea și gîndirea poetică din zilele noastre. Apoi, dacă nu e cu supărare, m-aș opri puțin asupra poeziei patriotice. Se scrie multă poezie patriotică și pot să spun că mie personul îmi place. Dar, uneori, pe lîngă cu e bun, se strecoară și aga-zisa poezie patriotică. Poezia sacțională este pornită dintr-un sentiment patriotic, firește, curat și cinstit, dar se mai întîmplă ca, din grabă sau cine știe ce alt motiv, poezia să nu aibă acea temperatură înaltă în stare să topească inima cititorului. E bine să se reamintă, în primul rînd de către poet, la publicarea acestor poezii încă nu îndeajuns lucrate, intrucît ele fac un real deserviciu adevăratei poezii patriotice. Eu însumi, dacă mi se dă voie să mă dau ca exemplu, am renunțat la numeroase poezii care nu aveau acea atît de mult dorită rotunjime și claritate.

— Cel mai de seamă eveniment din viața dumneavoastră a fost, desigur, momentul în care, în calitate de raportor, ați susținut Raportul la istoricul Congres din 1921 care a dus la crearea Partidului Comunist Român.

— Într-adevăr, acesta a fost cel mai important eveniment din viața mea. Dar despre activitatea mea revoluționară, despre viața mea, puse în slujba idealurilor partidului nostru revoluționar, s-au scris nenumărate pagini care au glorificat lupta partidului, a poporului, așa încît nu știu ce-aș mai putea adăuga.

— Constatăm că, pînă la clipa de față, tot n-am reușit să vă punem decît o întrebare. Să continuăm cu a doua : Cum se vede viața de la virsta de 95 de ani ?

— Se vede foarte bine. E atît de scurtă viața, și asta o spun eu, care am ajuns la 95 de ani, încît e păcat să o risipim pentru mici nimicuri. Viața, acest interval între două infinituri, cum spunea un filozof, e o veșnică experiență și o investigație permanentă pentru a înțelege realitatea. Singurul care nu se îndepărtează de realitate, oricîte experiențe ar face, este poporul. Să-l lăsăm să judece și să-și manifeste înțelepciunea. În clipa de față, poporul nostru are acest drept pe care și l-a cucerit prin luptă revoluționară, prin sacrificiu.

— Cum vi se par tinerii de astăzi ai țării ?

— Îi găsesc net superiori tinerilor de altădată, celor din generația mea, de exemplu. Au cultură, voință, însușiri sufletești deosebite. Dar îi sfătuiesc să fie prudenți, să nu se lase antrenați de visuri care merg pe-alături de realitate. Să țină tot timpul cont de adevăr, de realitate.

— Constat și mă bucur că sînteți, la această înaintată virstă, un om sănătos, vesel, lucid, că aveți plăcerea conversației. Există vreun secret al longevității ?

— Nu știu dacă există vreun secret. În ce mă privește, mănînc puțin, fac gimnastică cu fereastra deschisă, fie iarnă, fie vară, și fac baie în fiecare zi. Se pare că am o constituție foarte bună. Un singur lucru e sigur : am iubit întotdeauna oamenii, am avut și am o imensă dragoste față de oameni.

— Dragostea față de oameni să fie un remediu împotriva îmbătrînirii ?

— De ce nu ? Dacă-i iubești, și ei simt asta cu tot sufletul lor, atunci printre ei nu poți decît să scapi de nenumărate griji. Prezența lor, o spun cu toată certitudinea, te întinerește.

— Ce mai iubiți, în afară de pameni ?

— Muzica și pictura care, în felul lor, scot în evidență acele adevăruri ale vieții, adevăruri care altfel ar trece neobservate.

— Ce-ați mai vrea să vă întreb ?

— Întrebă-mă orice și-am să-ți răspund. Imi va face plăcere să răspund.

— Întrucît nu aveți nici o preferință, iată, vă propun să tăcem. Să tăcem cîteva vreme. Apoi, fără să vă întreb nimic, dumneavoastră veți vorbi. Veți vorbi, pentru că vă place să vorbiți. Sînt foarte curios să văd despre ce anume veți vorbi.

Am tăcut. Am tăcut aproximativ cinci minute. Îi priveam și mărturisesc că mă simțeam foarte bine în compania acestui om. Era ca o liniște muzicală. A sunat, la un moment dat, telefonul. Soția tovarășului Cruceanu a ridicat receptorul. La celălalt capăt al firului, fiica tovarășului Cruceanu. Pare-se că dialogul l-a îndemnat să începeă să vorbească.

— Vedeți, eu aș zice că a fost epoca pedanteriilor, a gulerului bărbătiuș față de femeie, față de iubită. A urmat apoi e epocă a copilului. Soțul și soția s-au dedicat trup și suflet educației copilului. Tatăl și mama și-au înțeles, mai mult ca oricînd, propriul lor copil. Cred că au urmat epoca iubirii față de umanitate. Au persoual iubesc ciinii. Alții iubesc pisicile. Alții, mult mai adevărați decît noi, iubesc animalele din gospodărie, calul, vaca, oile, găinile, porcul. Pare-se că omul simte acum ceva deosebit, pentru faptul că s-a îndepărtat de aceste animale, că le-a chinuit, că nu le-a dat propria lui afecțiune. E o datorie pe care omul simte că trebuie să și-o plătească.

VICTOR NIȚĂ

Militantul revoluționar

Sărbătorindu-l pe poetul, profesorul, avocatul și valorosul intelectual al țării, Mihail Cruceanu, îl aniversam la al 95-lea an al vieții pe militantul revoluționar.

A intrat în mișcarea muncitorească în anul 1919, înscrîndu-se în Partidul Socialist, în cadrul căruia desfășoară o bogată activitate, fiind un apreciat publicist și orator revoluționar.

Face parte din pleiada militanților revoluționari : Petre Constantinescu-Iași, Mihai Macavei- M. Gh. Bujor, Constantin Dobrogeanu-Gherea, care au avut un rol de seamă în lupta revoluționară din România. Participant la lucrările congresului de făurire a Partidului Comunist Român din mai 1921, ca delegat al Sectiunii Craiova, Mihail Cruceanu este ales vicepreședinte al congresului, prezintă raportul privind aderarea la Internaționala și la partid activă la dezbateri, susținînd cu fermitate necesitatea făuririi Partidului Comunist. Arestat împreună cu celialți delegați care au votat făurirea Partidului Comunist Român, este implicat în procesul din Deahul Spirii și întemnițat în închisoarea Văcărești. În anul 1922, la Congresul al II-lea al P.C.R., este ales între cei noui membri ai Comitetului Central al partidului. După ilegalizarea Partidului Comunist Român activează în cadrul organizației legale de masă Blocul Muncitoresc-Țărănesc, candidînd pe listele electorale și făcînd parte din conducerea organizației.

Cu tactul, calmul și iscusința politică ce-l caracterizează, Mihail Cruceanu activează începînd cu anul 1925 în Biroul juridic al P.C.R., sfărîind în procese intelectualilor comuniști. În 1926 se numără printre semnatarii apelului lansat de organizația de masă a P.C.R. „Liga contra terorii", publică articole în ziare și reviste legale, editate de P.C.R.

În anii negri ai crșterii terorului fascist activează în rîndurile sindicatelor. A fost în fruntea organizației Asociației generale a profesorilor secundari din România, fiind președinte al Secțiunii Craiova iar în anul 1934 editează la Craiova publicația „Cuvîntul Școlii".

Neobosit propagandist al Partidului Comunist, al ideilor pentru dreptate, pace și înțelegere între popoare, Mihail Cruceanu a publicat numeroase articole în presa antifascistă demascînd fața hidoasă a hitlerismului. Pentru activitatea sa revoluționară, în anul 1940 a fost internat în lagărele de la Miercurea Ciuc și Caracal, apoi, în anul 1941, în Lagărul de internați politici Tîrgu Jiu. Începînd după 23 August, împreună cu alți scriitori pune bazele Uniunii Scriitorilor din România, fiind apoi ales în conducerea uniunii.

Cu dăruire față de popor și cultura sa multimilenară, Mihail Cruceanu se află în conducerea Casei corpului didactic, participă la calitate de profesor universitar la pregătirea și formarea noilor cadre de profesori. Între 1956 și 1960 a fost ales deputat în Marea Adunare Națională, fiind desemnat apoi ca președinte al Comisiei pentru politica externă.

Militant revoluționar, vicepreședintele Congresului istoric din mai 1921, a participat cu entuziasmul bucuriei vieții împlinite la sărbătorirea a 45 de ani, 50 de ani și 60 de ani de la făurirea Partidului Comunist Român.

Conf. univ. dr. ION ARDELEANU

Scenariul de film

2

„Scenariul trebuie transformat într-un obiect de studiu : dacă problema scenariului se constituie ca un element de criză, atunci ea trebuie luată ferm în discuție și judecată ca atare !"

...cu aceste cuvinte a început convorbirea pe care am avut-o cu **Dumitru Carabaș**, autor a mai multe scenarii după care s-au realizat filme remarcabile (să menționăm, ceva mai recent, ZIDUL, regizat de Constantin Vaeni), de la catedra de dramaturgie-film din cadrul I.A.T.C. „I. L. Caragiale" — București. Nu voi reproduce dialogul nostru în întregime — ci atît mai mult cu cît, lucru firesc, la început, suportul l-a format partea, hai să-i zicem, „teoretică" a chestiunii ; voi da însă, în rezumat, cîteva idei ce s-au putut desprinde de aici, convins fiind că acestea pot fi de un larg interes, dacă nu neapărat specialiștilor în materie, cel puțin celor ce se simt atrași către scrierea filmică și ar dori să-și „încerce mîna" :

— Scenariul e un început de drum în creația cinematografică și, ca orice început, este dificil, plin de ezitări. El însoamănă concepție, invenții de personaje, invenție a materiei din care se face viitorul film ; prin însăși natura lui, scenariul este o CRIZĂ. Toată cinematografia pleacă, în fond, de la scenariu.

— Pe cît de important la început, scenariul „se uită", **se dizolvă** în celelalte componente ale orchestrării filmice. Se „anonimează", și nu numai pentru public din păcate, dar chiar și pentru critică.

— Scenariul este un tip de scriere (nefiind literatură) **ca și alte tipuri de scriere**. El **nu refuză** literatura, dar trebuie să fie, de la început, FILM ! În multe cazuri, nefiind cinematografice, scenariile noastre (și nu numai ale noastre) duc la realizarea unor pelicule ce nu sînt altceva decît simple „imprimeuri", adică pelicule **filmată** — fără a fi însă film.

— La un scenariu, problemele cu un cel mai înalt grad de particularitate sînt **problemele de compoziție filmică ale textului**, compoziție ce trebuie cuprinsă **încă** din text. Studiul separat al scenariului, al compoziției sale filmice, ar fi o temă pasionantă, cu multă productivitate concretă și toți cei care au talent la scris nu ar avea de aici decît de cîștigat, pentru că un talent devenit competent **și în film** funcționează cu totul altfel decît un talent care **nu este** competent din acest punct de vedere.

— **Dialogul de film** : s-a născut pe fondul unei experiențe imense, cea din literatură și teatru. Totuși, problemele ritmice ale filmului — cît și cele de decupaj — dau dialogului de film o dimensiune aparte (un roman, de exemplu, nu trebuie citit în două ore !). Tot în deosebire cu literatura și teatrul, dialogul de film este singura formă estetică prin care, utilizîndu-se **vorbirea umană**, se fixează estetic chiar această vorbire (dialogul literar este întotdeauna scris ; poate fi recitat la teatru, dar rămîne totuși **scris**). Prin film deci, conversația cotidiană ajunge la condiția sa estetică !

„Stimate Dumitru Carabaș, ce-este un scenarist ?"

„Este un scriitor dăruit unui alt tip de imaginație decît cel literar ; „trădarea" poate fi produsă mai devreme (și atunci avem de-a face cu un scenarist profesionist), sau mai tîrziu (după ce respectivul a scris romane, poezii etc.). Între aceste două categorii nu există nici o deosebire (deși la noi există prejudecata că trebuie să fii mai întîi un scriitor important, pentru a putea deveni un bun scenarist !). Spre deosebire de alții, eu cred că la ora actuală în România sînt peste zece buni scenariști, ale căror scenarii, studiate individual, pot forma „opere" mai omogene decît ale unor personalități (din domeniu) de alurea".

„Să înțeleg, prin asta, că nu stăm rău ?!"

„Nu stăm bine ! Lăsînd la o parte faptul că acești cîțiva scenariști produc totuși puțin, și cu multă prudență, mulți alții posibili scenariști valoroși se descurajează repede (sau sînt descurajați) sau pur și simplu nici nu încearcă să scrie pentru film".

„Vreți să fiți mai explicit ?"

„Vedeți dv., deși un scenarist este mai puțin dependent de factorii exteriori (spre deosebire de un regizor, de pildă, care lucrează cu o armată de oameni, scenaristul este singur cu hîrtia și cu masa lui de scris), dacă e un scenarist adevărat nu poate ocoli **obligația morală** de a accepta să lucreze **în echipă** : dacă „poezia" lucrului în grup nu există, filmul e cel ce va deveni victimă !... Or, în sistemul cinematografiei naționale, acest lucru **în grup** (implicînd producătorul, regizorul, delegatul-producător, comisiile cinematografiei etc.) este confundat uneori cu dictatul unela din părți asupra alteia. Rezultatul nu poate fi decît negativ. Trebuie să existe o armonie, o încredere reciprocă, în care singurul criteriu pus în discuție să fie VALOAREA operei propuse. Unui scenarist îi trebuie, sînt de acord, caracter : în sens de **rezistență fizică**, dacă vreți ; trebuie să aibă o structură sufletească anume, să creadă în steaua lucrurilor pe care le face. **Plăcerea de a scrie cinematografic este extraordinară !** Și totuși : nu este permis să fii nevoit să scrii 6 (șase) variante **fundamentale** la **același scenariu** (cunosc cazul, dar nu-l spun... persoană însemnată !). Și asta fără a mai socoti alte zeci și zeci de modificări ! Practic, după cele șase variante se puteau realiza, la o adică, **șase filme distincte !... Lucrurile** astea îndepărtează enorm talentele, ele se aud, circulă, iar alții nici măcar nu mai încearcă".

„Ce ar trebui făcut ?"

„Nu pot da eu soluții, dar cred că este necesar un grad mai mare de receptivitate la problematică, la **cea contemporană**, mai ales. Încă nu există în cinematografia noastră — și nici în critică — un acut **sentiment al valorii** ; trebuie făcută, cred, o terapeutică a înțelegerii valorii, iar aici critica este datoare, în primul rînd, să desfacă ceva din misterul frumuseții cinematografice... ! Receptivitatea la problematica nouă, adeseori dramatică, a anilor pe care îi trăim, nu trebuie înțeleasă — cum greșit se mai crede — ca act de curaj, dar fără o astfel de receptivitate filmul nu **se poate constitui** ! Revenind la scenariile noastre : am senzația stranie că, la noi, expresia coerență și sensibilă — plecînd de la scenariu chiar — sperie, pare o chestiune cu totul neobișnuită, și atunci ?!... Un scenarist trebuie să aibă, obligatoriu, capacitate evocativă ; asta implică talent, experiență de viață, cunoștințe filmice. Scenariul este în același timp o scriere ; ea implică o cunoaștere superioară a manipulării limbii, a cuvintelor. Dar la rîndul lor cuvintele nu sînt decît un mijloc în scenaristică, limba dintr-un scenariu nu este nimic altceva decît un releu, un mijloc apt să propună imagini de natură cinematografică. Toate astea **se includ** atît în ceea ce am numi **valoare** cît și în **receptivitatea la problematică** — cum pot fi judecate, ele, fiecare în parte, încă de la început, din faza de scenariu, și nu abia în totul în care ele se pot constitui și care nu poate fi decît filmul odată terminat ?! Vedeți, asta ar fi una dintre probleme...!"

„Și o alta... ?!"

„Să mai lăsăm loc și altora... oricum, nu putem epuiza, acum, acest subiect !"

HORIA PATRAȘCU

• Ecuații critice •

De ce scriu critică literară?

După o opinie destul de răspîndită, criticul literar ar împărtăși aceeași soartă cu degustătorul de vinuri. Cel din urmă fiind un băutor ratat, primul ar fi un creator frustrat. Chestiunea fiind destul de nebuloasă, nu se știe încă precis dacă o asemenea abdicare înseamnă trecerea de la vocație la meșteșug sau o vorbă, mai degrabă, de spiritualizare maximă a pornirilor originare. În cazul degustătorului lucrurile sînt limpezi căci el renunță la anecdoticele butoane pentru o picătură pe vîrful limbii. Criticul renunță și el să cunoască viața (căci opera e „reflectare") în favoarea unei cunoașteri mai lenești, dobîndite pe calea lecturii. Prin lectură, criticul nu mai intră în contact cu realități vii, ci cu imagini, cu concepte, deci cu o lume abstractă. Scriitorul e cartograful care desenează harta în urma unei deplasări pe teren : criticul este studentul eminent care cunoaște lumea doar după semnele convenționale, fără să fi pus măcar odată piciorul în „Boston, / Norfolk / Și New York", cum ar zice Minulescu. El știe totul din hărți. Din hărți și din cărți. Dacă sofismul acesta convinge, un răspuns la întrebare ar fi să scriu critică din lene. Din lenea de a lua viața în piept, de a o scutura și de a-i afla secretele. Aceasta în primul rînd.

Apoi, prefer critica iar nu creația propriu-zisă și din sadanteopie. Un roman, de pildă, n-are eroi doar de felul lui Ștefan Gheorghidiu și Ioanide, ci și din tagma lui Tolstoi, ori Titi Tulea care-mi sînt mult mai simpatici ca personaje decît ca persoane.

Un alt argument al opțiunii ar putea fi eficacitatea criticii. Un scriitor încheagă o carte după o experiență îndelungată. Îi trebuie timp, putere de observație și putere de muncă. Criticul citește într-o zi cît scrie altul într-un an. Dacă mai practică și lectura în diagonală, un critic poate scrie într-un an istoria unei fotregi literaturi. Ambițios fiind, căci criticul e casi ambițios decît scriitorul, el poate realiza chiar proiectele fantasmagorice ale eroului din Un om sfîrșit.

De fapt, criticul nu scrie, el rescrie. Sau transcrie. Cu un orgoliu pe care numai scriitorul îl mai are. Lucrurile se petrec ca în hagiografie. Demiurgul stăpînește lumea prin creație, arhanghelii îi protejează opera. Uneori se întîmplă însă ca arhanghelul să ridice spada împotriva stăpînitorului. Aici se naște impactul celor două orgolii, care trece în rivalitate eternă o relație în aparență feudală. Creatorul scrie Cartea facerii, criticul o prefațează. El este hermeneutul care traduce opera și, cînd faptele relatate par abstruse, scoate edituri apocrife pe înțelesul tuturor. Criticul e colportorul mesajului demiurgic, care traduce Cuvîntul în cuvinte, iar Cartea în didahii, catehisme și cazanii. Scriu deci și din orgoliu. Dealtfel, critica e una din formele exacerbate ale orgoliului. Scriind critică, am o înțelegere mai exactă asupra literaturii, cu toate înălțările și prăbușirile ei. Mă simt ca un contabil-șef căruia îi parvin situațiile trimise de inspectorii de teren. Eu centralizez datele și închei procesul verbal. Nu bat cărțile să cunosc oamenii și necazurile lor. Eu fac muncă de birou.

Critica nu scrie însă doar despre lucruri serioase. Ea trece prin mînă tot felul de producte față de care trebuie să ia atitudine. Se vede silită să vindece tot felul de metehne ale literaturii. Trebuie să fie un expert, căci bolile creației sînt diverse. E pusă în situația fie să administreze cîteva pastile pentru o febră trecătoare, fie să facă o grefă în cazul unor malformații supărătoare. Mai greu se descurcă criticul în fața unei boli incurabile, cu care luptă pe viață și pe moarte. Speră să descopere totuși cîndva citostaticul miraculos care să însănătoșească literatura subdezvoltată. Prin urmare, scriu și din ambiție. Dar ambiția cea mai mare e să devin critic și să nu mai scriu nimic.

La urma urmei, cred că am inventat toate aceste motive de teamă să nu spună lumea că sînt un critic fără program. Ca să ai program trebuie să ai idei. Iar eu n-am decît una singură : nu poți scrie critică dacă n-ai habar de literatură. Sigur este că scriu critică din nepuința de a scrie literatură. Spun literatură fiindcă nu mă mulțumește partea care să exprime întregul. Neavînd însă acces la totalitate, prefer să reflectez în marginea ei. Astfel am ajuns de la reflectare la reflecție, adică de la literatură la critică. Și-apoi, ce plăcere mai reconfortantă poate fi decît aceea de a-ți imagina viața și opiniile personajelor, și de a le pune pe aceștea pe o scenă imaginară pentru a le observa tot soiul de ciudățenii. Află, de pildă, că doamna Ipi Ieremia-Vodă lăcrimează de ciudă că a rușinat-o Schindler-pașa, că o cochetă pe „zarifefseșie", că Năsturel „flocălește" pe Dondul, o puberă are „mulțimi de vinețele", fata babei se alintă „ca cioara-n lut", Mița își pictură „vitrion englezese". Olguța are insomnii, Tololoi suferă de o lene incurabilă, Sfîrfulică trage din țigară, iar Grobei bate drumurile cu un tranzistor atîrnat la git... Aș zice că toată literatura e un superb iarmaroc dacă n-ar exista și metafizica, acest chin incurabil pentru spiritele înalte. Scriitorul n-are niciodată privilegiul de a-l introduce pe Crăcănel în audiență la Faust, pe cînd eu, suferind de o imaginație bolnăvicioasă, pot face tot felul de analogii, care mă încîntă peste poate.

S-ar putea să fiu acuzat de răutate, dar cum să-mi înfrînez pornirea maliționsă de a observa cu întreaga literatură, făcînd concurență stării civile, ajunge să i suprapună acesteia o utopie fabuloasă care-mi îndreptățește și mai mult cinismul. Sinceritatea critică mă obligă deci să deconspir regimul utopic al literaturii. Tristețea mea este însă alta : dacă n-ar exista literatura, mi-aș mai putea eu permite aceste clipe de orgolioasă contemplație ? Ca să scriu critică ar trebui atunci să scriu întîi și întîi literatură. Sau s-o inventez. Din fericire, sînt scutit de acest efort demiurgic și pot să-mi văd liniștit de recenzii, căci criticul trebuie să mai și trăiască.

RADU G. ȚEPOSU

A fi cititor la oraș, a fi cititor la sat...

Printre cele mai importante dintre menirile Bibliotecii centrale pedagogice, instituție care a sărbătorit anul trecut o sută de ani de la înființarea sa, ar fi aceea de a pune la dispoziția educatorilor, învățătorilor și profesorilor de pretutindeni, deci nu numai din Capitală, un cît mai mare volum de cărți ce dezbat problemele curente ale pedagogiei.

Dar pînă s-ajungem să ne oprim asupra cîtorva din aspectele privind această menire, n-ar fi lipsit de interes, credem noi, să notăm că printre cărțile acestei centenare instituții am întîlnit un îndreptar de predare pentru primele școli în limba română din Transilvania, volum asupra căruia s-a oprit și pe care l-a adnotat chiar Gheorghe Lazăr. Am putut zări, totodată, cărțile donate bibliotecii chiar de inițiatorii ei, Alexandru Odobescu și Ioan Zalomit, din vremea cînd amîndoi erau profesori ai Școlii normale superioare. Între alte mari donații ce au mărit tezaurul de carte al bibliotecii pot fi consemnate, de exemplu, volumele ce au alcătuit biblioteca Azilul Elena Doamna, o parte din cea a bibliotecii a Casei Școalelor, precum și cărți ce au aparținut lui Titu Maiorescu și Dorinei Ximfireanu. Recent, prin anticariat, au fost achiziționate bibliotecile unor mari pedagogi, precum Constantin Narly și Onisifor Ghibu.

Cum spuneam, toate aceste cărți alcătuiesc un neprețuit tezaur, dar, revenind la menirea însăși a Bibliotecii centrale pedagogice, să vedem cum se realizează împrumutul de carte și cine anume beneficiază de acest împrumut. Iată ce-avea să ne declare în acest sens **Alfred Lautermann**, omul care de peste 30 de ani conduce destinele acestei instituții ; „Un dialog pe această temă este, după părerea mea, binevenit, întrucît cadrele didactice sînt singurii specialiști al căror profil profesional impune o dublă sarcină de pregătire și informare permanentă, cu absolut toate noutățile în ceea ce privește pedagogia, precum și domeniul strict al disciplinei școlare de specialitate. Din acest punct de vedere, există o anume diferență privind posibilitățile de informare ale cadrelor didactice din mediul urban și cel rural. Primii, mai ales cei din centrele culturale puternice, au la dispoziție biblioteci importante, uneori biblioteci universitare, unde pot studia literatura de care au nevoie. Dar ceilalți, din mediul rural, ce posibilități au ? Singura soluție, pentru a anula cît de cît această nedorită diferențiere, este cea a împrumutului. Cum funcționează acest împrumut ? Orice școală din provincie ne poate scrie pentru a solicita cîte 5 volume pe care noi le vom expedia prin poștă pe timp de o lună. Dar dacă școala se angajează printr-un abonament la împrumut, atît numărul de volume, cît și termenul, se dublează. Grație acestui sistem, anul trecut, de exemplu, am avut 2 416 școli împrumutătoare și 30 527 împrumutători individuali. Noi zicem că, față de importanța studiului permanent și individual al cadrelor didactice, e puțin. Intenționăm ca, prin casele personalului didactic, să venim și mai mult în întîmpinarea profesorilor care se pregătesc pentru examenele de grad ori pentru diverse alte examene. Dealtfel, această intenție a devenit de aproximativ 5 ani o realitate, în sensul că, în cîteva județe, am înființat un fel de filiale ale bibliotecii noastre și am constatat că tocmai în aceste județe am realizat cele mai mari și mai importante împrumuturi de carte".

Se impune, cu alte cuvinte, o cît mai strînsă și mai eficientă colaborare între bibliotecile caselor personalului didactic și Bibliotecă centrală pedagogică, cu atît mai mult cu cît numeroși profesori, preocupîndu-se de un anume subiect pe care vor să-l trateze într-un articol, într-o lucrare, într-o dezbatere etc., sînt puși în fața unor mari obstacole privind informațiile de ultimă oră în legătură cu acel subiect. Dar în legătură cu aceste preocupări extraprofesionale sau strict profesionale, iată ce-avea să ne declare, cu amabilitate, același interlocutor : „După părerea mea, sînt foarte puține subiectele pentru care un profesor, pregătindu-se să le trateze, n-ar găsi la noi informațiile necesare. Dispunem de peste 300 000 de volume, din care 40 la sută sînt lucrări de pedagogie și psihopedagogie de interes general, iar restul, de 60 la sută, este alcătuit din lucrări de sinteză și instrumente de lucru din toate domeniile. Iată, concret, cum procedăm cu solicitările venite din provincie. În funcție de tema propusă, întocmim o fișă bibliografică și i-o trimitem solicitantului prin poștă. Am primit și primim în continuare sute de asemenea cereri. Dat fiind faptul că unele dintre ele se repetă, am realizat un portofoliu de aproximativ 1 300 de astfel de bibliografii. Dacă am avea posibilitatea ca, prin xeroxarea lor, să le trimitem și în provincie, la casele personalului didactic, situația acelor mari obstacole s-ar simplifica enorm. Dar, cu această problemă, a multiplicării unora din cărțile aflate în unicat, intrăm într-un domeniu destul de trist, întrucît, conform regulamentului, nu putem împrumuta aceste exemplare în unicat. Solicităm, în acest sens, din partea forurilor noastre diriguitoare un sprijin cît mai real, astfel încît dezideratul nostru dintotdeauna, de a avea cît mai mulți cititori, dar și posibilitatea de a-i servi, să se acopere cu un adevăr cît mai deplin. Astfel, șansa de-a fi cititorul unei biblioteci centenare se îngustează pe măsură ce ne îndepărtăm de București. Cu alte cuvinte, noi vrem să fim, cît mai mult, ai întregii țări".

VICTOR NIȚA

Festival extraordinar Giuseppe Verdi la Opera română

Între 20 și 25 decembrie, iubitorii operei vor avea prilejul să asiste la un festival Giuseppe Verdi.

— Luni 20, la ora 18, Sala Palatului R.S.R., recent renovată, va găzdui un spectacol extraordinar cu opera RIGOLETTO, cîntat în limba italiană. Dirijor, Constantin Petrovici. Vor cînta : artistul poporului Nicolae Herlea, în rolul titular, alături de Silvia Voinea și Octavian Naghiu, Valentin Loghin, Rodica Mitrică-Bădărcea și Dan Zancu ;

— Marți 21, ora 18, AIDA se va cînta tot în limba italiană, cu Mihaela Agachi, Agneta Kriza, de la Opera Maghiară din Cluj-Napoca, Ludovic Spiess și Nicolae Urziceanu. La pupitru, Constantin Petrovici.

— Miercuri 22, ora 18, un nou RIGOLETTO, de astă dată sub bagheta lui Cornel Trailescu, cu Victoria Bezetti, Adrian Marcu, solist al Operei Române din Timișoara, și Artemie Cojocaru în rolurile principale.

— Vineri 24, ora 18, TRUBADURUL beneficiază de o distribuție extraordinară : Mariu Slatinaru-Nistor, Iulia Buciuceanu, artistul poporului Nicolae Herlea și un oaspete din R.P. Bulgaria, tenorul Vladimir Todorov. Spectacolul cîntat în limba italiană, va fi dirijat tot de Constantin Petrovici.

— În sfîrșit, simbătă 25 decembrie, la ora 18, săptămîna dedicată lui Verdi se încheie cu alt spectacol extraordinar : TRAVIATA, cu soprana bulgară Stefka Hristova în rolul titular, alături de Constantin Enc și Nicolae Urziceanu. Dirijează, de asemenea, Constantin Petrovici.

Accente transilvane

Al doilea leagăn al sufletului

În ultima vreme am avut prilejul să citim în ziarele și revistele noastre de cultură atît centrale, cît și în cele din provincie, reportaje cu privire la sărbătorirele pe care le-au organizat unele școli cu prilejul aniversării a 100, 200 sau chiar 400 ani de la ființiare. Am urmărit cu o deosebită atenție aceste reportaje pentru că este foarte important să știm cît mai multe despre aceste citadele naționale ale spiritului, în care secole de-a rîndul cultura noastră s-a plămădit și continuă să înflorească și astăzi. Ultimul dintre aceste reportaje l-am rîtit chiar în revista **Flacăra**, în numărul din 15 noiembrie al acestui an, la pagina 24, sub titlul **O școală centenară : liceul „Frații Buzești" din Craiova**, și acest reportaj deosebit de interesant și de util m-a îmboldit să evoc și eu în fața marii mase a cititorilor școala care m-a crescut, fostul Colegiul Reformat (azi Liceul „Bolyai Farkas") din Tirgu Mureș.

Nu neg — de ce aș nega oare ? — că mă opresc azi în fața impozantei intrări principale a școlii transfigurat de emoție, aproape descumpănit. Tulburat, parcurg cu privirea întreaga piațetă, cu un farmec istoric specific, din fața liceului, oprindu-mă emoționat — cine știe pentru a cîta oară ? — în fața statuii care-i reprezintă pe Bolyai Farkas, celebrul profesor de matematică, fizică și chimie (între 1804—1851) al colegiului de odinioară și pe fiul lui, Bolyai János, unul din cele mai originale genii ai matematicilor din toate timpurile, statuie ridicată acum un sfert de secol de România socialistă în fața falmoasei **schola**, și mă simt ca un elev care, deși s-a pregătit, învățînd enorm, se pierde cînd este chemat la răspuns.

Oare cum să-mi încep eu, în fața cititorilor revistei **Flacăra** acest răspuns, de unde să încep scriind despre școala care mi-a marcat profund toată biografia, care a lăsat amprente de nestors în sufletul meu, despre acea școală care timp îndelungat a constituit rampa de lansare, sprijinul moral și leagănul atîtor mii și mii de suflete. Oare avem noi parte de suficient spațiu și timp pentru a dezvălui rolul imens pe care această școală l-a jucat în toți acei „ani întunecați" care le-au întristat, în partea a doua a secolului trecut, atît de mult pe Tolnay Lajos, romancierul de largă respirație și sarcasticul scriitor tîrgumureșean ? Sînt oarecum descumpănit, pentru că îmi dau seama că ar fi nevoie de o întreagă lucrare cu caracter monografic pentru a evoca și a aprecia la justa ei valoare importanța culturală și istorică pe care actualul liceu „Bolyai Farkas" din Tirgu Mureș a avut-o în cursul întregii sale existențe.

Tulburat mi-e însă sufletul și pentru că îmi amintesc cum am stat în fața neasemuit de frumoasei mele mame, pe care am pierdut-o dureros de tînăr, de care mă leagă însă și azi aceeași tainică și de nestins dragoste pe care am nutrit-o și în copilărie — ; mă văd prin urmare stînd în picioare în fața ei, emoționat, strîngînd între degete buchetul de flori pe care i-l adusesem cu ocazia zilei sale de naștere, poticnindu-mă la cele cîteva urări pe care urma să i le spun, la fel ca și acum, cînd îndrăznesc să ies în fața școlii care m-a crescut și care a încercat pe cît posibil să preia și rolul mamei pe care o pierdusem, pentru a rosti cîteva urări similare.

Și îmi pare că aud omagiul în versuri, adresat școlii sale de odinioară din Zalău, de către poetul Ady Endre, care a dorit în toată viața lui să rămînă un învățăcel nobil, un suflet ardent și liber : dragă școală, care m-ai învățat, dragă mamă protectoare, iubite colegiu din Tirgu Mureș, „îți mulțumesc ție / că în înfruntările vieții / de-a pururi pentru mine avut-o-i și vești bune".

Mă văd ca pe vremuri, cu obrajii aprinși, cu părul vîlvoi (Doamne, de parcă ar fi fost ieri !) recitind patetic, plin de ardoare, înconjurat de uimirea colegilor strînși în juru-mi, cuvintele adînc întipărite în memorie ale crezului lui Ady : „Unde sînt vechile ziduri ? Am dreptul la zidurile acelea. Ele sînt o parte a sufletului meu. Partea ei cea mai consistentă. În zadar aș încerca să mă sustrag. Sufletul meu aici s-a format... Cel care sînt am devenit datorită celor patru ani petrecuți la Zalău. Altul eu nu pot fi. Fiecare minut al acestor patru ani a avut o importanță decisivă pentru mine. Fiecare minut a contribuit inexorabil la trasarea drumului meu în viață".

Colegiul mi l-a dat pe Ady Endre, Petőfi, József Attila și Móricz Zsigmond. Dar tot colegiului îi-i datorez și pe Cosbuc, Caragiale, Eminescu, Goga, Arghezi sau Sadoveanu. Și pe Goethe, Puşkin, Tolstoi și Shakespeare. Și încă atîtea alte lucruri ! Dar în mod determinant, înainte de toate și de toți, pe Petőfi și Bălcescu, legendara revoluție de la 1848 și noile voci ale timpurilor din urmă : pe nepotul lui Dózsa György, pe acest opincar nobil, întristat și plîngînd pentru soarta semenilor săi, pe atîtătorul focurilor din Roșul Mai, pe neîndupleca tul spirit revoluționar care a fost Ady Endre. Și toate acestea le-am obținut prin mijlocirea literară și umană a neuitatului și iubitului de noi toți făuritor de suflete care a fost Molter Károly. Este, deci, oare de mirare că acum, cînd am depășit cinci decenii de viață, avînd în urma mea o neîndurătoare și totodată înălțătoare experiență de redactor întinsă de-a lungul a trei decenii și jumătate de lupte și neîncetate solicitări de tot felul, este oare de mirare că atunci cînd, încărunțit, păstrînd totuși ceva din ardoarea juvenilă a vechilor avînturi, cînd îmi îndrept, în clipa cinstirii „băncilor care ne-au deschis calea către lume" pașii spre școala care strălucește pe o fermecătoare colină tîrgumureșeană, spre liceul „Bolyai Farkas" din Tirgu Mureș, este oară de mirare că în aceste momente de bucurie nu pot, nici nu știu cum aș putea, să mă sustrag atracției magice eterne pe care Ady o exercită asupra mea, atracție pe care am resimțit-o chiar din clipa intrării în colegiu și pe care continuu s-o resimt și azi, dîndu-mi noi puteri, îmbărbătîndu-mă ?

Parafrazate, cuvintele credinței simple, puritane, urcate din trecuturi calviniste a lui Ady Endre îmi vin tot timpul în memorie și le port cu mine ca pe o ofrandă eternă, spre veșnicul loc de pelerinaj al sufletului meu :

Sufletul meu s-a format în aceste locuri. Aici, în orașul inimii mele cu iz de flori proaspete, la Tirgu Mureș, alături, în colegiul lui Laskóji Csókás Péter, Baranyai Decsi Sámuel, Zágoni Aranka György, Kovásznai Tóth Sándor, Kötcles Sámuel, Mentovich Ferenc, al celor doi Bolyai și ai atîtor alți profesori și savanți, peregrini ai Europei, plecați la studii în lumea largă și întorși — dacă nu se putea altfel chiar pe jos — pe aceste meleaguri natale. Cel care sînt am devenit datorită celor opt ani de colegiu petrecuți la Tirgu Mureș. Și altul eu nu pot fi...

Așa să mă ajute destinul.

Școală dragă, iată încă pentru ce îți mulțumesc eu acum. Pentru acest bagaj spiritual cu care m-ai înzestrat atît de darnic, care mă va ajuta să rămîn om tot timpul vieții. Un om cu sentimente cu adevărat umaniste, demn de secolul în care trăiește, un om care prin sentimentele sale înaltă mai durabile și mai moderne, prin fidelitatea curată față de limba sa maternă se dovedește a fi un frate bun al semenilor săi români, un adept nestrămutat, soldat de nădejde al patriei sale, al acelei Românii socialiste în care cele mai alese tradiții culturale ale secolelor demult apuse — printre ele și tradiția progresistă a simplei școli a celor doi Bolyai — au fost repuse în drepturile lor, la locul pe care-l merită, ele continuînd să trăiască, să se împlinească și să-și lase amprentele în sufletele noastre.

Acestea sînt, dragă școală, lucrurile pentru care îți mulțumesc. Pentru credința de nezdruncinat pe care mi-ai sădit-o în suflet ca, indiferent de situația în care mă va duce viața, să am întotdeauna puterea de a ridica fruntea și să strig, împreună cu veșnic tînărul Ady, cu acest suflet întotdeauna liber, primindu-i cu brațele deschise pe toți cei ce vin : „sus, băieți, sus, fără teamă !".

HAJDU GYÖZÖ

10 ani în slujba sănătății

S-au împlinit 10 ani de cînd, la 1 decembrie 1972, s-a inaugurat Noua bază de tratament de la Eforie Nord („Complexul sanatorial Agigea-Eforie Nord", cum stă scris pe actul său de naștere), important obiectiv terapeutic și de recreere, considerat (datorită dotărilor sale) cel mai mare din țară și, totodată, unul dintre cele mai redutabile din Europa. Deschisă tot timpul anului și plasată lîngă hotelurile „Delfinul", „Meduza" și „Steaua de mare", această bază folosește, în afara factorilor naturali de cură și a nămolului din lacul Techirghiol (primele mărturii scrise despre utilizarea lui datează din 1854), o gamă variată și extinsă de procedee, sub același acoperiș fiind reunite balneoterapia, electroterapia, masajul, kinetoterapia uscată și în apă etc., aplicate diferențiat și în condițiile unor instalații și ale unei aparaturi ultramoderne, manipulate de un personal medical devotat meseriei și posedînd o înaltă calificare. O serie întreagă de afecțiuni, în primul rînd reumatismale, dar și neurologice, respiratorii, metabolice, ginecologice, dermatologice etc., își găsesc aici alinare, numărul solicitărilor fiind, tocmai în temeiul vindecărilor și al bunelor servicii, mereu în creștere, de la 18 768 (în 1972) la 46 892 (în 1981).

Am mai scris despre acest avanpost al luptei pentru sănătate și, în ciuda momentului jubiliar, nu vom mai reveni decît în treacăt. Se cuvine însă să menționăm că Noua bază de tratament din Eforie Nord (numită așa pentru că primul sanatoriu a apărut aici încă în 1903, fiind cel dintîi construit la Marea Neagră : Varna 1913, Soci 1925 etc.) are în frunte o directoare energică și competentă, dr. Suzana Belc, precum și un personal de elită, doctorii Eliza Stoica, Georgeta George, Alexandru Bem, Sabin Ivan ș.a. (lista e, evident, mult mai mare), ca și asistenții Elena Ciorogaru, Eugenia Pascu, Ana Ivan, Vasile Zaiț, Ion Ionescu, Dan Tudose, Ion Ivan (ultimii 3 asistenți șefi) ș.a. făcînd cinste profesiunii căreia i s-au dedicat cu pasiune și devotament.

Funcționînd 365 de zile pe an cu toate motoarele în plin, ca o dovadă, din multe altele, că grija față de sănătatea oamenilor e, în România socialistă, un crez și o datorie, Sanatoriul din Eforie Nord și-a cîștigat, prin competență, un înalt prestigiu. Atît în rîndul pacienților români, cît și al celor străini, o serie întreagă de personalități din lumea largă (Sirimavo Bandaranaike, Marcelino Camacho, Arutia Pablo Neruda, Graziella Sciutti ș.a.) exprimîndu-și, în scris, gratitudinea pentru modul în care au fost primite și tratate, găsind la Eforie Nord (director al I.H.R. Virgil Gîrniță) nu doar tradiționala ospitalitate românească, ci și o înaltă ținută a serviciilor medicale.

Cu prilejul împlinirii a 10 ani de activitate, s-a desfășurat un Simpozion științific jubiliar, din al cărui amplu program spicuim cîteva comunicări : „Tratamentul complex al discopatiilor lombare" (dr. Suzana Belc, dr. Alexandru Bem, dr. Eliza Stoica), „Acupunctura în tratamentul migrenei" (dr. Elena Gavrilă), „Considerații asupra recuperării gonartrozei prin tratamentul balneo-fizical" (dr. Maria Bezușcu, dr. Ruxandra Andreescu). Marcînd acest moment festiv, ne face plăcere să urăm lucrătorilor Sanatoriului balnear din Eforie Nord la mulți ani, dorindu-le totodată mult spor la treabă. Spre sănătatea noastră, a tuturor.

OVIDIU IOANIȚOAIA

Despre tipografi cu respect

Mai trece un an și se mai adaugă un cerc în trunchiul de esență tare al tipografilor. Ei sînt deja centenari, chiar dacă de la greva din 13 decembrie 1918 (deci în nici două săptămîni de la Marea Unire), acțiune politică ce le-a înnobilat stirpea, nu au trecut decît 64 de ani. Iată deci o armată călită în lupte, de vîrsta unui om care astăzi ar fi le pensie. Și totuși puterea acestei armate încărcate de ani stă exact în forța ei de regenerare continuă și, putem spune, în tinerețea ei veșnică. Nu putem zice cu exactitate dacă acești culegători de semne, dar și de sensuri, conduc generațiile de azi sau cele ce vor urma spre o civilizație „a ochiului" sau spre una „a urechii", ca să amintim doar două aserțiuni din celebra carte a lui Marshall MacLuhan ; ce putem afirma însă cu certitudine este faptul de domeniul evidenței, anume că, prin activitatea lor, tipografii se fac transmițătorii culturii române. Editurile și presa din țara noastră sînt lăcașurile lor de convietuire. Devotamentul și respectul pentru aceste lăcașuri fac să strălucească ca niște adevărate brățări, multe din produsele care ajung în mîna oamenilor. Și cîți nu se mîndresc cu astfel de bijuterii. Am cunoscut oameni care resping, adeseori tranșant, valoarea durabilă a radioului și televiziunii, pe motiv că ele „zboară", în vreme ce tipărit ura „rămîne". Se pare că binecunoscutul dicton are o mare influență asupra lor. Totuși departe de adevăr nu sînt, fiindcă în ciuda înregistrărilor video sau audio, acestea sînt degradabile în timp ; așadar autoritatea de care se bucură tipografii este fără îndoială o consecință a operei lor durabile în timp.

Astăzi, în cu totul alte condiții istorice decît cele care au însemnat destinul participanților la greva din 13 decembrie 1918, tipografii români militează alături de toți oamenii din țara noastră pentru nobilele și limpezile idei de pace, de bine. Și această comuniune de idei între făuritorii de semne și sensuri și cititorii întregii țări, este cu atît mai tulburătoare cu cît o mînă de oameni, o mînă de tipografi (în fapt tipografii din „Casa Scînteii" numără mai multe mii), oferă produsul muncii lor, ziarul, revista, cartea, unei țări întregi. Ducînd calculul mai departe, să spunem că un singur tipograf din „Casa Scînteii" „hrănește" cu informații aproape 10 000 de oameni din țară. E mult, e puțin ? Vă lăsăm pe dumneavoastră să decideți. Tipografilor nu le plac astfel de calcule. Ei merită însă respectul nostru și încă ceva. Acest ceva ar fi acele cuvinte, care uneori apar tipărite, pe prima pagină a unei cărți, astfel : Mulțumirile noastre pentru rîvna deosebită a tipografilor care dau gîndurilor formă. Mulțumiri speciale linotipiștilor Ion Haralambie, Alexandru Chivoiu, Ion Aghescu, Eugen Butnaru și Ioana Niță. Mulțumiri și considerație pentru paginatorii Marin Ivan, Dan Marcu și Marcel Nicolae. Nu îl uităm nici pe maistrul Romeo Cameniță ; le aducem mulțumiri lor, precum și maiștrilor rotativei, Ion Stanciu, Viorel Bugnar și Nicolae Vlăduțescu. Pentru că în cele din urmă, prin munca și devotamentul lor, revista „Flacăra" ajunge cînd trebuie, și așa cum trebuie, pe piață. Săptămînă de săptămînă.

GEORGE CUȘNARENCU

FRANCISC MUNTEANU

(Urmare din pag. 9)

tinuare un titlu de glorie. Îmi place să descriu viața chiar așa cum e, sperînd, e drept, că ea poate fi mai bună. Dacă n-ar suna cam lozincard, ți-aș spune că scriu despre oameni, pentru oameni.

— O experiență decisivă pentru dumneavoastră pare să fi fost cea a războiului. Cel puțin așa reiese din lectura paginilor dumneavoastră.

— E experiența fundamentală. Datorită ei, am devenit matur la 20 de ani, așa că e firesc să fi lăsat o pecete ușor de remarcat în scrisul meu. Am tratat, din mai multe unghiuri, oprindu-mă asupra acelei perioade, problema libertății, a vinovăției individului și colectivității, a vieții și morții într-un moment crucial, de înaltă tensiune, de maxime frămîntări. Aș fi putut creiona tablouri sumbre, apocaliptice. Dar eu sînt un optimist incorigibil încă din tinerețe, cînd căram cu șleahul muniție pe o apă minată. O ! sfîntă inconștiență a tinereții ! Nu-mi puteam imagina că mi s-ar putea întîmpla ceva rău, de vreme ce nu lăsasem încă nici o urmă a trecerii mele pe pămînt. Nici azi nu-mi pot închipui că soarta omenirii ar putea fi amenințată fără nici o speranță. Am visat întotdeauna la instaurarea unui echilibru atît în viața mea, cît și în a celorlalți. „Echilibru" : iată un cuvînt care îmi este drag. E un cuvînt grecesc, compus din „egal" și „liber".

— Cum ați ajuns să faceți nu numai scenarii de film, dar și regie ?

— După ce am scris scenariul la filmul **Mingea**, am simțit că mă fascinează metamorfoza cuvîntului scris în imagine. Eu propusesem regizorului un text iar filmul ieșise cu totul altceva. Am mai scris un scenariu, la **Valurile Dunării**, și am fost regizor secund al lui Liviu Ciulei. Am avut șansa ca el să și interpreteze un rol în acest film, așa că am stat multă vreme în spatele aparatului de filmat. La sfîrșit, iar ieșise altceva decît îmi închipuisem eu. Primul film pe care l-am regizat a fost **Soldați fără uniformă**. Deși scrisesem tot eu scenariul, filmul a fost din nou altceva. Dincolo de textul literar, regizorul adaugă întotdeauna ceva care îi aparține în exclusivitate și îi dezvăluie personalitatea.

— Credeți atunci în supremația imaginii față de cuvînt ?

— Rămîn totuși, orice ar fi, al cuvîntului. Sînt iremediabil legat de profesia de scriitor. Mă pasionează de multă vreme să urmăresc felul în care cuvintele ne influențează soarta. Uneori în bine, alteori în rău. Cred în forța cuvîntului cinstit, care exprimă adevărul despre noi înșine, care nu ne trișează, nu ne prezintă realități poleite, atunci cînd în spatele stanioluțului nu-i decît găunoșenie și mincinună. Cititorul nu iartă pe cei care îi mint, care îi invită la spectacole de cuvinte fără acoperire.

— În continuare, ne veți aduce știri despre aceeași epocă pe care ne-ați mai prezentat-o și pînă acum ?

— Despre acea perioadă vreau să scriu o carte în care, de la experiența mea de scris, de la filozofia de viață pe care o am, să sublimez într-o viziune, ca și cum aș privi printr-o lupă, ceea ce a fost fundamental din tot ceea ce am cunoscut. Doresc să fie o mărturie autentică despre acea lume, o mărturie document. Dealtfel, eu nu știu dacă am scris cărți de valoare ; știu însă că dacă, peste o sută de ani, cineva va dori să afle știri despre un anumit moment din existența acestui popor, în cărțile mele ar putea afla nu numai o sumedenie de astfel de știri, dar și de o exactitate ce nu poate fi pusă la îndoială.

— Mai sînt unii, din păcate, care cred că profesia de scriitor e ușoară. Ce le-ați răspunde acestora ?

— Nu vreau să fac clasamente, dar cred că meseria de scriitor — vorbesc, bineînțeles, de cei care pot fi socotiți niște adevărați profesioniști — este una din cele mai grele, mai istovitoare. La capătul unei cărți te simți sărăcit, împuținat de un bun de preț care a fost transferat în sutele de pagini deasupra cărora ai migălit. Apoi mai este și mîhnirea că te înstrăinezi de o lume-ai cărei vizitator ai fost uneori vreme de ani de zile. Te rupi de personajele pe care le-ai conturat și le-ai îndrăgit ca pe niște cunoștințe familiare, și ți se pare că niciodată n-ai să mai poți așterne vreun rînd pe hîrtie.

— Ce v-ați dorit dumneavoastră ca scriitor ?

— Să scriu numai despre adevăr.

— Dar adevărul în sine nu devine automat artă.

— Desigur ; așa cum nici toate fotografiile nu sînt artistice. Îți trebuie, bineînțeles, să treci faptele printr-un filtru personal, al sensibilității tale, al experienței pe care o ai.

— Am vorbit despre truda scrisului. Există însă și numeroase satisfacții. Nu mă refer, desigur, la cele materiale.

— Cine vorbește despre bucuria creației nu greșește. Eu încă nu încetez să mă uimesc de minunea care se petrece cu ajutorul literaturii, a artei în general, cînd oameni pe care nu-i cunosc, despre existența cărora nici n-am știut, se interesează de scrierile mele, de filmele mele. Cum pot să-ți descriu emoția care m-a cuprins cînd, în 56 de cinematografe din Moscova, rula un film de-al meu în premieră, iar spectatorii părăseau la sfîrșit sălile ineantați ? Sau cînd, la Mar del Plata, la sfîrșitul filmului **La patru pași de infinit**, am zărit pe spectatori plîngînd ? Ce bucurie mai mare poți să ai decît atunci cînd vezi că prin arta ta ai reușit să comunici cu semenii tăi din orice colț al planetei ? Nu cred în efemeritatea bucuriei pe care ți-o oferă laudele dintr-o cronică. E prea puțin. Uriașa satisfacție vine doar atunci cînd știi că marele public îți așteaptă scrierile și le parcurge cu interes.

— Sincer : cum vă judecați opera ?

— Am avut și cărți mai slabe și filme mai proaste, în care totuși am crezut atunci cînd le-am elaborat. Nu le reneg : sînt copiii mei. Nu-mi reproșez nimic.

— E impresionantă o astfel de mărturisire.

— Întotdeauna am încercat să mă judec cinstit. Dacă am ceva că să-mi reproșez e faptul că n-am fost la fel de cinstit cu „îndrumătorii". Și-mi reproșez că n-am scris unele cărți. Sper să mai am timp.

Polemici cordiale

Nimic prea mult?

Văd, la cîțiva pași, ruinele templului lui Apolo de la Delfi și-mi aduc aminte că pe marmura acestui templu au fost inscrise două sfaturi alese de cei șapte înțelepți. Primul : „Nimic prea mult". Și al doilea : „Cunoaște-te pe tine însuți".

Nimic prea mult ? Între ruinele vechiului oracol, am senzația că grecii s-au temut mai degrabă de exact contrariul ; s-au temut ca nu cumva să fie ceva prea puțin ; prea puține temple, prea puține statui (cite au fost furate și totuși muzeul de la Delfi geme !), prea puține săbii, prea puțin mister și prea puțin destin. Deviza de pe templul lui Apolo pare mai curînd o ironie. Aici, nimic nu respectă măsura. Nici munții, nici ruinele, nici șopîrlele care dorm pe ele, nici măcar ziua în care am ajuns aici.

Ploua violent cînd am sosit și, pe cerul spînzurat de contraforturile Parnasului, se învălmășeau nori sumbri. Apoi ploaia s-a oprit și a ieșit soarele. Aerul s-a umplut de mirosurile frunzelor răscoapte și piatra a început să ardă, ceea ce a atras șopîrlele să-și părăsească ascunzătorile din bălării și să invadeze ruinele. Vechiul sanctuar al lui Apolo s-a transformat în paradis pentru șopîrle.

Nici eu nu păstrez măsura, gîndindu-mă că am întîrziat venirea mea aici cu cîteva veacuri. Preoții lui Apolo au murit demult. Pithia s-a făcut și ea oale și ulcele și, în locul ei, numai vîntul mai murmură printre pietre. Trepiedul Pithiei s-a pierdut și el. Doar locul se mai știe, iar ghizii îl arată turiștilor. Din templul zeului Poeziei n-a mai rămas decît o terasă unde se ridică șase coloane, dintre care una singură și-a păstrat capitelul.

În plus, am venit într-o lună nepotrivită. În septembrie, cînd balanța anului stă dreaptă ; nici un taigher nu se prăbușește sub greutate, nici unul nu sparge cerul. Vacanțele se încheie și totul e fie început, fie sfîrșit, fie așteptare. Nimic nu hohotește. Nici ploaia, nici lumina. Această nu-i o lună în care să te sui pe cruce sau să învii din morți. Peste umbra celor răstigniți triumfă mirosul de laur.

Dar poate că tocmai această măsură mă ajută să observ mai bine cît de prețioasă e aici lipsa de măsură. Căci, pentru a-ți oferi totul, un oracol nu trebuie să-ți ofere nimic precis ; pentru a-ți răspunde la orice întrebare, trebuie să-ți răspundă ambiguu la toate.

Cum face Delfi și azi, la atîtea veacuri după ce a încetat să mai fie o scenă grandioasă pentru Pithii analfabete. Florile cresc aici între viață și moarte și orice șoaptă ți se pare la un moment dat bolborositor de destin. Lumina are, cred, aproape același efect ca și vaporii care ieșeau altădată dintr-o crăpătură a pămîntului lîngă trepiedul Pithiei ; o simt ca un alcool greu care mă amețește. Între măslini bătrîni și tufe de dafin înflorit, singurătatea s-a instalat pe un tron de piatră putrezită de ploi, potecile s-au sălbăticit, statuile au căzut de pe socluri, șopîrlele care dorm pe buzele statuilor l-au amuțit pe zei și totul e de o ambiguitate care te lasă să crezi orice. Deasupra fîntînii Castalia stîncile sînt singerii, îmi vine în minte povestea uciderii lui Esop care i-a batjocorit pe preoții lui Apolo, iar aceștia, ca să se răzbune, l-au pus în traistă odoare sacre și după aceea l-au acuzat de hoție, aruncîndu-l de pe stîncile care și azi par roșii de sînge, dar, așezat pe o piatră, între spini și trandafiri sălbatici, pot să uit că istoria are, uneori, ciudata voluptate de a se repeta ; mai ales că, în vale, plantațiile de măslini întruchipează pacea.

Îmi repet, în liniștea pe care numai păsările, Pithiile de azi, și vîntul o tulbură, că într-un peisaj nu e important ceea ce găsești, ci ceea ce cauți. Oare nu pe asta se bazează și oracolul ? Delfi a unit poezia și soarta. Aici înțeleg că, tălmăcind vorbele încîlcite ale Pithiei în hexametri, preoții lui Apolo nu preziceau altfel viitorul decît o face poezia. Numai că, vai, bîiguielile Pithiei reprezintă tot ce ne-a dat ca poezie Apolo. Zeul Poeziei n-a atins nici valoarea unui poet mediocru, iar cînd îl supăra cineva își amintea că ținea în mînă nu numai lira, ci și trăznetul. Ceea ce, să fim drepți, nu e cel mai potrivit motiv de reverie pentru un pelerin sosit cu întîrziere la Delfi. Să mă întorc mai bine la sfaturile înscrise pe templul lui Apolo.

Adică, totuși, cum „nimic prea mult" ? Toți cei care au făcut ceva în viață au făcut ceva „mai mult". Au suferit mai mult decît alții sau au ars mai mult. Ei au bătut cu pumnul, ca Luther, într-unul din talgerele balanței. Au făcut ceva în exces. Au depășit într-un fel măsura. Au avut norocul unei pasiuni care i-a silit să fie excesivi, care i-a împiedicat să-și drămuiască, să-și limiteze acea calitate a lor care a cîntărit mai mult decît celelalte. Măsura grecilor ? Măsura în care am crezut eu însumi ? Mă întreb dacă n-am exagerat căutînd multă vreme înțelepciunea grecilor în măsură. În definitiv, nimeni n-a vorbit atît de mult despre frumusețe cum au făcut-o ei. Ce fel de măsură e aici ? Poate că orice moderație ascunde o renunțare și poate că singurul mod de a nu ne frustra singuri este curajul de a trăi prin ce avem mai lipsit de măsură în noi.

Mai ales că niciodată, se pare, cei care ne impun motive de tristețe nu țin seama de filosofia grecilor. Ei nu acționează după principiul „nimic prea mult". Dimpotrivă ! Nici moartea n-a fost răspîndită în acest secol după deviza „nimic prea mult". Or, dacă răul amenință în lume după principiul „nimic prea puțin", e clar că și cel care încearcă să se apere trebuie să urmeze același principiu.

Și, poate, nu întîmplător cele două sfaturi au fost scrise pe același templu. Pelerinii care veneau la Delfi doreau să afle ce le rezerva viitorul, nu să-și scruteze conștiința. Dar, odată sosiți acolo, se loveau de al doilea sfat : „Cunoaște-te pe tine însuți". Heraclit era de părere că destinul este propriul nostru caracter și poate că oracolul de la Delfi n-a făcut decît să repete mereu, într-o formă ambiguă, această idee.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Spiru C. Haret (II)

Nu întotdeauna reușesc, în perimetrul rezervat rubricii mele — încercînd evocarea unei figuri din alte vremi, de merite incontestabile și de „osteneli pilduitoare — să epuizez dintr-o dată întregul material de cunoaștere și de semnificații ce-l posed, capabil să învie o clipă umbra celui stins și, mă lovesc constant de această dificultate, ca să zic așa, a spațiului locativ, mai ales în cazurile în care abundă documentele ; iar ele, din punctul meu de vedere — discutabil sau nu — fie pentru ineditul lor, fie pentru capacitatea lor ilustrativă, vor avea și în viitor, ca și pînă acuma, privilegiul prioricității, chiar dacă mă silește uneori la o **continuare** ori la o **revenire**, care, în genere, îmi displace, pentru că dăunează omogenității și-mi dă sentimentul de gîlțîire a întregului.

Cu această lămurire, mă întorc la Spiru Haret — din care am dat recent șase scrisori necunoscute — ca să mi privez tinerețile de azi, dornic să știe exact și cît mai bine, cele ce au fost și cum au fost, de posibilitatea de a-și forma și singur o părere și de a da, prin judecăți oroprii, contur unui portret.

Amintesc două împrejurări, ambele din 1912 — anul decesului său — care-l vor arăta pe Spiru C. Haret neabătut și neinduplecat de la idelle lui, statornic, dîrz și impetuos apărător al obiditei clase țărănești.

Guvernau conservatorii, prezidați de Petre Carp, pentru ultima oară președinte al consiliului. Și în ședința Camerei Deputaților de la 29 februarie 1912 — aflăm că anul a fost bisect — răspunzînd unor întrebări puse de deputatul Ion Miclescu, care îi era și cumnat, Carp atingînd problema răscoalelor, a indicat aluziv vinovații: **„Țăranii uciși de aceia chiar, care le asigurase impunitatea, cînd îi trimitea la răscoale"**, ca apoi să adauge: „Acuzațiunea aceasta nu se îndreaptă în contra întregului partid; nu am probe și nici nu cred că direcțiunea partidului liberal să fi instigat la răscoale, dar am convingerea și cred că toți instigatorii erau înscriși în clubul partidului liberal".

Deputații majoritari, aplaudîndu-și șeful, au purces să strige simultan, ca la o comandă parcă și parcă înțeleși : „Stere !", „Haret !".

Trecuseră cinci ani de la singeroasa represiune și Haret continua să fie etichetat „omul răscoalei", ca și Stere dealtfel și ca și Nicolae Iorga, care nu era liberal.

Haret nu întîrzie să riposteze și în ziarul **„Viitorul"**, oficios al partidului liberal, cu data de simbătă 3 martie 1912, își publică răspunsul cu titlul: **Scrisoare deschisă d-lui P.P. Carp, Președinte al Consiliului de Miniștri**, din care reproduc: ...Așadar, veți ști, Domnul meu, că acuzațiile de instigație, chiar repetate, nici nu mă tulbură, nici nu mă înspăimîntă. Vă declar că am instigat și înainte de 1907 și după 1907; că instig și astăzi, atît pe cît pot și voi instiga atît cît voi mai avea zile. Am instigat și voi instiga pentru scoaterea țărănimii din întuneric, neștiință și sărăcie, pentru scoaterea ei de sub robia străinilor și a cămătarilor, a acelora a căror parte o luați dumneavoastră astăzi, prin încurajarea trusturilor, prin persecutarea băncilor populare și a obștilor sătești. Instig pentru ca masa celor dezmoșteniți de soartă, de vitregia timpurilor și de o oligarhie fără suflet, să se ridice și ei în rîndul oamenilor.

Socotesc că vă închipuiți lesne că atunci cînd am întreprins acțiunea mea, în deplină maturitate a minții mele și cu un fond intelectual care-mi dă dreptul să lucrez după capul meu, știam bine pe cine aveam să supăr și eram bine hotărît a nu le cere părerea asupra celor ce aveam să fac. În aceeași

stare de spirit mă găsesc și azi. Declar pentru a zecea oară, că nu retractez, nu reneg și nu regret nici un fapt, nici un rînd, nici o iotă, din ce am lucrat, am scris sau am vorbit, în viața mea politică. Voi continua activitatea mea trecută fără nici o altă schimbare, decît că sper s-o pot face și mai rodnică în viitor, grație experienței și autorității ce am dobîndit și a cunoștinței mai exacte ce am, de forțele și de tactica adversarilor mei.

Cu aceasta sper să contribui, în limita slabelor mele mijloace, să fac să nu mai fie posibilă o nenorocire ca aceea din 1907... Această instigație am făcut-o și o voi continua".

E clar, — nu-i așa ? Și, consecvent crezurilor care i-au comandat lupta de-o viață întreagă, fără nici o deviere de la linia ei, tot în 1912, nepresimțindu-și apropiatul sfîrșit, întemeiază fără nici o coloratură politică propriu-zisă, **„Liga Deșteptarea"**, o asociație deschisă, în majoritatea ei, corpului didactic de toate gradele și la care au aderat numeroase personalități progresiste din stînga partidului liberal, cu același scop unic : ridicarea lumii satelor din înapoiere, exploatare și mizerie.

Comitetul central al Ligii cu sediul în București a avut următoarea componență: Spiru Haret, președinte, profesor doctor Ioan Cantacuzino și V. G. Morțun vicepreședinți, Const. G. Ionescu casier, G. Beiu-Palade și I. I. Teodoru secretari, iar Gh. Adamescu, C. D. Anghel, Const. Banu, Mihai Berceanu, I. Constantinescu-Lucaci, G.N. Costescu, Pompiliu Eliade, Petre Gîrboviceanu, dr. Nicolae Lupu, Ion Nădejde, Ilie Niculescu-Dorobanțu, N. Nicolaescu, Emil Petrescu, Ion Poenaru-Bordea, Spiridon Popescu, N. Popovici-Lupa, N. N. Săveanu și dr. V. Sion, membri. Au mai aderat, de asemenea, C. Stere și Paul Bujor, care au fost și ei cooptați în conducere.

Au însemnat toate aceste nume, care au cinstit intelectualitatea noastră și rostul ei uman, situîndu-se exemplar, pe cea mai înaltă treaptă a cerințelor sociale, a dreptății și a omeniei. Și am ținut, în completarea celor ce am scris, să reimprospătez, pentru cei ce nu le știu, aceste două din urmă fapte ale aceluia care a fost făuritorul școlii românești moderne și care, cum am mai spus-o, împlinește la 17 decembrie, șaptezeci de ani de la trecerea lui în neființă.

L. KALUSTIAN

Odobleja în istoria științei

O istorie obiectivă a dezvoltării științei nu confundă faza acumulărilor cu cea a saltului, deci pe precursori cu creatorii, după cum nu-l confundă pe cei care aplică legile generale ale unei științe specifice cu creatorii ei. Cibernetica nu poate fi înțeleasă dacă nu se ține seama de rolul decisiv al celui care a formulat, explicit, legile ei, pe de o parte, modul cibernetic de gîndire, pe de alta. Din nenorocire, istorici guvernați de spirit partizan au contribuit la denaturarea adevăratei istorii a cibernetică. O întîmplare fericită : apariția lucrării „Psihologia consonantistă și cibernetica" (1978, Editura Scrisul românesc, Craiova). Autorul : Ștefan Odobleja. Această lucrare reprezintă prima istorie științifică a cibernetică. Ea ne dezvăluie procesul obiectiv al genezei ciberneticii generale, conceptele ei, raportul dintre cibernetica generală și cibernetică particulare, tehnice ; ne arată locul pe care-l ocupă „Psihologia consonantistă" în transformarea ciberneticii în știință. Și tot în această lucrare este stabilit și locul lui Wiener în istoria ciberneticii. Deși această lucrare nu reprezintă forma originală, ea fiind „scurtată" din „rațiuni" editoriale, ea conține toate datele pentru a îndreptăți procesul stabilirii lui Odobleja pe adevăratul său loc : creator al ciberneticii generale. Încă o observație ; unii istorici ai ciberneticii iau drept literă de evanghelie ceea ce se spune în „Sînt matematician" (Wiener), în timp ce „Psihologia consonantistă" le trezește spiritul critic fără margini. Ceea ce nu observă acești istorici este unitatea remarcabilă dintre „Psihologia consonantistă" și „Psihologia consonantistă și cibernetica", unitatea ciberneticii în diversitatea ciberneticilor particulare. Cînd Odobleja a scris „Psihologia consonantistă" nu urmărea decît să întemeieze un nou mod de gîndire, unul integral-dinamic, opus celui atomar-static, reducționist. Și a reușit în mod remarcabil. Deci a obținut ceea ce căuta : cibernetica generală de pe poziția obiectului celui mai general: omul. Cînd definește conducerea, Odobleja are în vedere omul integral, ireductibil la animale sau mașini. Să reținem că Wiener definește cibernetica drept **știința controlului și comunicației la animale și mașină** (= cibernetică — n. n.). Ne putem întreba, din perspectiva ciberneticii (ca A. Ducrocq), omul cum poate fi explicat cu cibernetica definită de Wiener ? Numai printr-o reducție a omului la lumea animalelor și a mașinilor făcute pe măsura lor. Ce ar rezulta de aici ? O anulare a specificității ireductibile a omului, a gîndirii creative, a creativității umane, a universalității acesteia. Despre o cibernetică a vieții sociale ar mai putea fi vorba din perspectiva acestei definiții ? Nu ! Pentru că modelul propus (= animale și mașini) ne-ar obliga la o reducție a legilor sociale și la o anulare a unei dezvoltări care se întinde pe cîteva milioane de ani. Prin urmare, definiția lui Wiener nu poate fi considerată ca definiția ciberneticii generale, ci a unei cibernetici particulare. Extrapolarea ei la scara întregului univers are drept consecință anularea legilor dezvoltării. Dar cibernetica s-a născut tocmai din nevoia de a înțelege dezvoltarea, legile particulare prin cele generale. Cine definește cibernetica animalelor și mașinilor cibernetice ? Definiția lui Wiener nu ne răspunde. Ne răspunde, în schimb, definiția lui Odobleja. Considerăm că atunci cînd C. Noica situa cibernetica pe cea de a paisprezecea treaptă a realului, iar nu pe a douăzeci și șaptea (unde ajunsese din 1938 prin „Psihologia consonantistă"), el avea în vedere definiția lui Wiener. Și acuzația de mecanicism adusă ciberneticii este întemeiată numai în măsura în care cibernetica este identificată cu cibernetica definită de Wiener. Odobleja, în formularea modului său de gîndire, se situa, explicit, pe pozițiile dialecticii adevărului, ale procesualității cunoașterii, ale procesualității universale a cunoașterii. Iată ce scrie Odobleja : „exagerările sistematice și exclusiviste constituie un proces, o metodă (= metoda metafizică — n. n.) și o etapă necesare în evoluția științei. Pe rînd, s-a afirmat că : totul este senzație (senzualiștii) ; totul este rațiune (raționaliștii) ; totul este voință (voluntariștii) ; totul este asociație (asociaționiștii) ; totul este inconștientul („inconștientiștii") ; totul este introspecție (intuiționiștii) ; totul este incomprehensibil (misticii) ; totul este materie (materialiștii) ; totul este energie (energetiștii). În sfîrșit, concepțiile acestei cărți : totul este asemănare (consonantismul), totul este armonie (armonismul) nu sînt, poate decît exagerări sistematice care nu conțin decît o parte a adevărului, și care nu constituie decît introducerea și pregătirea acestuia. Trebuie, deci, să acordăm întreaga îndulgență generalizărilor de acest fel și să nu ne lăsăm orbiți de aceste greșeli ; să știm să observăm, alături de ele, aportul real și partea de adevăr **indiscutabil** (s. n.). Fiecare eroare este o exagerare a unui adevăr : în fiecare eroare se află puțin adevăr" (Psihologia consonantistă, p. 61). Am citat acest pasaj cu valoare epistemologică excepțională pentru a arăta că gîndirea cibernetică a lui Odobleja comunica cu o epistemologie dialectică ce se constituia în chiar procesul constituirii ciberneticii. Prin această epistemologie, Odobleja a depășit particularitățile diferitelor unghiuri absolutizante și absolutizate și a **descoperit și elaborat** categoriile generale ale ciberneticii, întemeind cibernetica științifică sau știința ciberneticii. Consecvent modului cibernetic pe care l-a elaborat, Odobleja privea **conducerea** de pe pozițiile gîndirii omului, iar nu de pe acelea ale unei ființe scoase în afara evoluției. De aceea cibernetica studiază „conducerea conducerii" și numai după aceea **conducerea** ființelor și mașinilor (= cibernetice). Căci omul nu este numai subiect pasiv, ci și obiect, cel mai dezvoltat în universul pe care-l cunoaștem. Celor care privesc subiectul numai ca subiect le răspundem : în subiectul dedublat (= dialectica lui ireductibilă) avem relația dialectică subiect-obiect, deci subiectul și ca obiect al cunoașterii și ca subiect. De aceea se justifică definiția ciberneticii ca „conducere a conducerii". Odobleja a pornit, în elaborarea ciberneticii, de la un concept nou de obiect, dialectic explicit. Moment de vîrf al spiritualității românești, Ștefan Odobleja a depășit particularitățile și rigiditățile gîndirii științifice și a elaborat știința cibernetică. În semn de adîncă recunoaștere a contribuției sale la elaborarea ciberneticii ca știință, Simpozionul internațional de la Lugoj (22—24 octombrie, a. c.), care a omagiat 80 de ani de la nașterea sa, s-a încheiat cu înființarea Academiei de Cibernetică Generală „Ștefan Odobleja". Președintele de onoare al acestei Academii, prof. dr. Iosif Constantin Drăgan, a subliniat contribuția decisivă a revistei „Flacăra" și a poetului Adrian Păunescu la impunerea lui Odobleja în conștiința științifică pe locul său adevărat : FONDATOR AL ȘTIINȚEI CIBERNETICE. Știm de la Platon că știința este a universalului, iar de la Heraclit că este a universalului în devenire. De aceea s-a convenit ca să se deosebească : cibernetica generală și cibernetici particulare.

ION STROIE

În zorii noului sistem tehnologic:

Criza de energie

2

Nu e de mirare dacă cineva, mai puțin avizat intru cele ale tehnologiilor moderne, te întreabă cu bună-credință : oare e adevărat că există energie peste tot, din belșug și că, de fapt, suportăm doar consecințele unei crize tehnologice ? Ești pus însă pe gînduri — gînduri de necaz — atunci cînd un bun cunoscător al legilor fizicii și ale tehnologiilor energetice actuale te ia de sus, de la o înălțime, evident imaginară, și te apostrofează așa : Fugi, omule, cu absolutul tău ! Dacă alții (el înțelege prin alții pe sovietici, americani, nemți etc.), mai deștepți decît noi (de unde o fi dedus el că românii sînt inferiori la minte altora, cînd noi avem zdrobitoare dovezi contra unei asemenea inepții !) nu au reușit decît pași mici pe linia energeticii convenționale și ceva succese, nu prea revoluționare, în domeniul surselor neconvenționale !

Iată, așadar, o concluzie comodă, ambalată în straie de argumente mai mult sau mai puțin științifice. Am redat-o însă, aici, ca prefață la cele ce urmează, întrucît asemenea argumente, colosal de păgubitoare, emanate de la oameni care, după ce și-au ocupat locul „maximei lor incompetențe", cum spune cineva în chip anecdotic, blochează tot ce ar putea schimba lucrurile în mai bine, de frică să nu fie zguduită poziția lor, clădită și așa pe fum iluzoriu și nisip mișcător.

Este nevoie, într-adevăr, să fim realiști și riguroși, spre ambele extreme ale situației în care se află lumea contemporană, din punct de vedere energetic. Ceea ce am evocat în primul articol, relativ la criza de energie, este argumentul suprem că **omenirea s-a dezvoltat pe baza unui sistem tehnologic risipitor, ale cărui carențe au apărut de îndată ce resursa principală de energie — hidrocarburile — a fost dovedită a fi limitată și, totodată, i s-a crescut enorm și artificial prețul de vînzare.** Desigur, de aici de la situația concretă a lucrurilor din toată lumea, pînă la realizarea unui sistem tehnologic nou, în măsură să extragă din izvorul absolut — sînul materiei — cel puțin 2%, adică 25 miliarde de kilowatt/ore dintr-un kilogram de substanță, este un drum greu, extrem de complex și nici nu știm exact cît va fi de lung. Dar tot atît de adevărat este că trebuie pornit cu curaj și încredere pe acest drum nou, trebuie defrișate porțiunile acoperite cu bolovani și liane, pentru a deschide cale liberă forței creatoare a omului din orice domeniu al științei și tehnologiei, căci nu se știe de unde va sări iepurele, adică soluția — prima soluție — din urcușul spre un pisc imens și încă neescaladat.

În acest context, în care toate mințile pătrunzătoare ale lumii și-au aprins faruri de ceață pentru a desprinde din negurile necunoscutului noile legi ale obținerii și utilizării energiei, se cuvine **să ne oprim puțin asupra programului nostru național de punere în valoare a unor noi resurse energetice și de utilizare chibzuită a surselor de energie disponibile,** în toate compartimentele vieții economico-sociale ale țării.

După izbucnirea crizei petrolului, care apoi s-a convertit într-o reală lipsă de energie pentru toate statele lumii, s-a înțeles, pe de o parte, că o cauză profundă o constituie risipa, sistemul tehnologic utilizat, iar pe de altă parte, greșeala care s-a comis în ultimele trei-patru decenii, prin adoptarea unui sistem energetic — monocultură — aproape în exclusivitate, bazat pe utilizarea hidrocarburilor — petrol, gaze, benzină. Oricît de precaută ar fi fost vreo națiune, oricît de atente ar fi fost măsurile de prevenire a efectelor unei asemenea crize, în fond, fără precedent în istorie, economia oricărui stat, mai devreme sau mai tîrziu, tot trebuia să resimtă influențele negative ale rădăcinilor și cauzelor din trecut.

Un principiu, încă de nimic și de nimeni contrazis, ne spune că **energia nu se poate crea sau distruge, ea doar se convertește dintr-o formă în alta.** Ca urmare, întrucît toate țările cu un nivel economic relativ înalt au adoptat, în deceniile cinci și mai ales șase ale acestui secol, strategii de dezvoltare industrială și energetică, cu precădere bazate pe utilizarea hidrocarburilor, aflate pe cale de epuizare, se înțelege că șocul provocat de criza petrolului a fost resimțit cu intensități mari, și, totuși, diferite. Statele care dețin resurse de hidrocarburi au înțeles imediat că ceea ce natura a realizat în milioane de ani — zăcămintele de petrol și gaze — omul a înjumătățit în cincizeci de ani, fără a pune nimic la loc ! În același timp, națiunile care au întrevăzut pericolul și l-au estimat corect — așa cum s-a întîmplat cu România anilor 1971-1972 — au reușit să atenueze mult influența profund negativă a crizei tehnologice din domeniul energetic.

Firește, după izbucnirea crizei petrolului, toate statele, mari și mici, și-au reevaluat programele de dezvoltare economico-socială, făcînd treptat adînci amputări ale unor precedente obiective, extrem de ambițioase — să nu uităm mult trîmbițata „societate de consum", cu iluzia că aceasta va evolua fără limite — sau dirijînd evoluțiile strategice spre alternative care să evite stagnarea sau chiar recesiunea. **Noile strategii de dezvoltare sînt, în mod hotărîtor, determinate de eficiență și longimea de bătaie a noilor programe energetice naționale.**

Programul nostru național de dezvoltare a energeticii românești, elaborat și structurat, în esența lui, prin grija nemijlocită a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, aprobat în liniile sale directoare de cel de-al XII-lea Congres al partidului și, așa cum se cuvine, corectat pe parcursul ultimilor trei ani, are un singur țel major : independența energetică a României socialiste ! De îndeplinirea acestui deziderat fundamental depind toate celelalte obiective ale strategiei de dezvoltare a țării noastre pe următoarele decenii.

Căile de realizare a programului nostru național de autonomizare a aprovizionării țării, pe termen foarte lung, cu combustibil și energie, sînt multiple și variate, plecînd, desigur, de la ideea simplă a economisirii oriunde se poate economisi, ajungînd la soluțiile tehnologice de convertire a energiei din izvorul nuclear și termonuclear, și chiar dincolo de acestea. Căci puține națiuni ale lumii se pot mîndri cu atîtea soluții energetice în tezaurul tehnologic național, cîte s-au denus la noi în acest deceniu. Din păcate, abia în ultimul timp o seamă de factori de răspundere — care în mod normal ar fi trebuit de multă vreme nu să zîmbească suveran și să glumească, de exemplu, pe seama energiei ce se poate scoate din deșeurile menajere, ci să lupte, alături de mulți alții din rîndurile noastre pentru a pune în funcțiune și a încerca nenumăratele soluții tehnice care mai așteaptă la rînd, în dosarele Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci — s-au mai trezit la realitate și au început să miște superbul lor deget al deciziei și al îndrăznelii.

Așa cum, în repetate rînduri, a arătat conducerea partidului și statului nostru, personal tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, la noi, în aproape toate activitățile productive, de transport sau în servicii și în domeniul casnic se consumă mult mai multă energie decît în alte părți ale lumii. Astfel, o seamă de consumuri energetice, specifice produselor fabricate în țara noastră, sînt încă extrem de ridicate, deci risipitoare. Mai există unități economice din siderurgie, celuloză, și hîrtie, construcția de mașini și altele, care operează tehnologic cu randamente mult inferioare celor atinse pe plan mondial, chiar cu tehnologiile actuale.

Toată lumea știe, de exemplu, că randamentul motoarelor cu ardere internă este în jur de 20% — adică 80% din energie se aruncă în mediul înconjurător ! Mai sînt încă specialiști care speră — nu știu pe ce bază — că asemenea motoare se vor păstra și în viitor. Este o himeră și o iluzie periculoasă, căci nimeni în viitorul tehnologic nu va mai accepta risipa ! În motoarele cu reacție, cum sînt cele de pe avioanele moderne, randamentele de utilizare a combustibililor sînt și mai mici. Încă acum un deceniu, tezaurul nostru tehnologic național (pe nume OSIM) înregistra propuneri de creștere a acestor randamente la 60-70%, dar dosarele respective au rămas acoperite de praf și uitare.

Am pomenit deci două din direcțiile în care se dezvoltă și acționează acum programul nostru național de cercetare și dezvoltare a energiei pe termen lung : **economisire sau conservare (inclusiv prin recuperări) și creșterea randamentelor tehnologice, în tranziția spre un sistem tehnologic integral, adică cu pierderi minime.**

O a treia direcție majoră a acestui program național o reprezintă **introducerea în balanța de energie a țării, pe măsura stăpînirii lor, a resurselor energetice neconvenționale, de tipul soare, vînt, maree, biomasă, energie geotermică, energie nucleară (fisiune) și chiar termonucleară (fuziune), cît și utilizarea, cu tehnologii noi, a cărbunelui, șisturilor bituminoase și a altora.**

Ne propunem ca implicațiile acestei faze de tranziție tehnologică să le analizăm în materialul următor.

— *Va urma* —

ION MÂNZATU ■

Focșani — traversare milenară

S-au împlinit 120 de ani de cînd printr-un decret al domnitorului Alexandru Ioan Cuza, Focșanii devin un singur oraș al statului român modern, care se impunea la mijlocul secolului trecut, punîndu-se astfel capăt unei îndelungate diviziri a așezării aflate, pe atunci, pe cele două maluri ale Milcovului. Un călător străin, Paolo Bonici, relata la 1632 că „ de la Adjud o iei spre Focșani, care are un pod peste Milcov (n.n., în mod eronat este menționat Siretul) cu cele două porți, căci jumătate de oraș este a Moldovei și cealaltă jumătate este a Țării Românești". Mai apoi, Bartolomeo Locadello în 1641 și arhidiaconul Paul de Alep în 1653—1654 menționau Focșanii ca fiind un mare oraș românesc... De fapt, prima menționare documentară despre Focșani o întîlnim într-un document datat la 25 ianuarie 1575, purtînd pecetea domnitorului Alexandru Mircea al Țării Românești, care-și regreta pierderea unui vrednic soț pe cîmpul de la Jilițe, cînd a biruit domnul moldovean Ion Vodă cel Viteaz. Pe la 1615 și în anii care au urmat începe să se vorbească despre Focșani ca despre un tîrg, ca despre un vad ce aduna negustori din provinciile locuite de români și de dincolo de fruntariile acestora. Este perioada în care acest oraș devine cel mai important centru în perimetrul delimitat de Trotuș, Siret și Rm. Sărat. Tot pe atunci dispare tîrgul Putnei și se mută centrul comercial la Focșani, stabilindu-se totodată vama și stărostia de Putna în Focșanii Moldovei, iar căpetenia de margine se mută în Focșanii Munteniei...

Aflat la „poarta furtunilor", municipiul de pe Milcov a cunoscut, aidoma pămîntului românesc, vicisitudini de toate felurile, traversînd însă cu neostenită voință de supraviețuire această istorie zbuciumată. Un destin străvechi, neconsemnat în documente, dar marcat de vestigii materiale ale existenței și continuității noastre și pe aceste locuri, luminează drumul așezării care a fost vatră și leagăn de viață încă din cele mai vechi timpuri. De la un bordei cu fragmente ceramice și unelte din rocă purtînd signatura culturii Criș, la tezaurul de monede dacice din secolele III—II î.e.n., la urmele de locuire carpice și sarmatice de la începutul erei noastre și pînă la numeroasele dovezi, datînd din perioada secolelor IV—XI, se leagă ca într-un lanț succesiunea generațiilor, sutelor și miilor de generații înaintașe care au plămădit civilizație, care au durat o istorie inconfundabilă și pe care se înalță azi, într-o simbioză organică, ființa unui popor cu un trecut milenar.

...Focșaniul din multe puncte de vedere, la fel ca și Vrancea, are simboluri ce fac să vibreze în inima oricărui român puternice simțăminte patriotice, iradiate de Miorița, de Mărășești, Mărăști și Soveja, de Jilițe și Birsești. Strălucirea acestor simboluri, prin prelurarea și integrarea lor în tabla valorilor noastre fundamentale, are astăzi profunzimi nebănuite. Să vorbim de tîrgul patriarhal de odinioară. Tîrg spun unui oraș în care negoțul, meșteșugurile, nevoia de emancipare formează încă de la mijlocul secolului trecut o pătură burgheză, creează condiții pentru dezvoltarea unui important nucleu socialist la Focșani. Spun tîrg în raport cu noua noastră concepție despre progres și dezvoltare. Socialismul n-a ajuns să se rupă de trecut, dimpotrivă, restaurează și regenerează tot ce a dat valoros, material și spiritual, poporul nostru în îndelungata sa istorie. Simbolul la care m-aș opri în primul rînd are înfățișarea unui obelisc din marmură, un fel de coloană a infinitului cu zvîcnet de săgeată, opera maestrului Ion Jalea, care imortalizează ideea și lupta pentru Unire. Dar ce a însemnat, de fapt, Unirea, poate că n-ar mai trebui să reamintim, deși ar trebui să ne simțim legați întotdeauna în faptă și cugetare cînd e vorba de patrie, de națiune. Ea a germinat puterea care ne-a adus unde sîntem azi !

Situat pe hotarul dintre Moldova și Muntenia, așa cum l-a găsit și poetul polonez Samuel Twordowski, care-l însoțea pe Cristofor de Zbaraz în solia lui de pace la Constantinopol în 1621, Focșanii polarizau interese comerciale și ecsnomice importante, dar niciodată nu s-a trezit dispuțat de vreuna din țările surori. De aici plecau spre București sau spre porturile dunărene, spre Moldova de sus, vinuri, cherestea, produse meșteșugărești, vite, ceea ce îi asigura un statut economic și politic aparte. Prin poziția sa, aflîndu-se într-un cadru politic, economic și geografic singular — poziție fericită, oferită și de locul unic pe care-l are Vrancea între cele trei țări române surori — Focșanii au început a se dezvolta în anii noștri într-o concepție unitară, care-i pune în valoare resursele atît cele umane cît și materiale.

Pentru Focșani — istoria nouă a pulsat plasma dezvoltării, a modernizării. Pe locul fostelor uliți ale măjilor, bogaserilor, tăbăcarilor, săpunarilor, băcanilor sau bumbăcului s-a edificat un oraș nou, care-și impune heraldica. Strada Mare, menționată încă din secolul al 17-lea ca nucleu și vad comercial, se reclădește astăzi pe temelia insalubrelor case din paianță și chirpici...

Aici s-a construit singura întreprindere din țară specializată în exportul de vinuri, s-a înălțat un combinat de mobilă, exportator și el, o mare întreprindere de confecții, cunoscută în lume prin produsele sale. Prima era, la origine, o secție de fructe, cea de-a doua „un iprofil", iar cea de-a treia își începuse activitatea în niște barăci de la marginea Focșaniului. Aproape nimeni nu crezuse în viitorul lor, dar oamenii s-au angajat — unii cu credință, alții cu speranță — că va fi bine. Nici unii, nici ceilalți n-au fost înșelați în așteptările lor. Acesta a fost „eșalonul" dintîi al industrializării socialiste a Focșaniului.

Adesea cînd vorbim de saltul nostru în ultimii 15—20 de ani, luăm ca referință, mai ales pentru noile județe, anul 1968, cînd ele au fost constituite. Cred că încă n-am descifrat suficient de bine sensurile adînci, de mare amplitudine pentru mersul nostru înainte, sau trecem prea repede peste documentele Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1967, cînd s-au stabilit obiective și măsuri care au revoluționat din temelii viața politică și economică a țării. Să ne întoarcem însă la momentul decembrie '67 și februarie '68, pentru că fără acestea n-am realiza reprezentarea noastră dinamică și reală. Pe temelia unei concepții adînc ancorate în realitatea românească — partidul a continuat opera de industrializare socialistă, de făurire a unei economii apte să întărească independența noastră națională și să ne ridice în rîndul statelor moderne — așa cum sîntem acum.

...Cel de-al doilea „eșalon" al industriei Focșaniului și al Vrancei s-a format cu un deosebit efort, cu prețul unor investiții mari care se reverberează benefic în viața vrîncenilor. Prima impresie pentru călătorul revenit pe aceste meleaguri după o îndelungată absență este aceea că municipiul Focșani are personalitate economică, socială, urbanistică. În zona sudică a orașului, înainte de a trece Milcovul la Goleși, se întinde platforma industrială cu noile și modernele întreprinderi producătoare de scule și elemente hidraulice, de tricotaje, de vase emailate, de laminate, de produse plastice și piese pentru electrotehnică, două filaturi... Pe locul fostelor barăci se înalță cel mai mare cvartal de locuințe, Focșani-sud, în care locuiesc primele generații de muncitori după schimbarea ocupației de păstori, țăpinari sau agricultori. În două decenii — populația Focșaniului s-a dublat, ajungînd la circa 70 000 locuitori. Fiecare familie are cel puțin un membru care lucrează în noua industrie a municipiului !

Puțini sînt cei care cunosc că Focșaniul s-a născut din contopirea unor așezări care se numeau Bahne, Munceleni, Stoești, că în timp a fost ars și distrus în campaniile militare care nu l-au ocolit, că s-a prăbușit de multe ori sub cumplitele cutremure, atît de frecvente aici, la curbura Carpaților. De fiecare dată însă, pe aceeași vatră, orașul revenea la viață, se reclădea. Acestea au și făcut, de pildă, ca elementele civilizației urbane arhitectonice existente să nu depășească două secole. Și astăzi, urbaniștii, constructorii au de învins o serie de dificultăți clădind orașul de mîine. În primul rînd — problema rezistenței edificiilor pentru a face față solicitărilor și șocurilor seismice — preocupă într-o asemenea măsură, încît cele mai scumpe locuințe și apartamente din țară se fac la Focșani. La săparea fundațiilor se întîlnesc, adesea, beciuri mari, adevărate tuneluri, care ar permite și trecerea unui autovehicul de mare capacitate printr-unele din ele, ridicînd noi probleme tehnice și economice. Apoi urmează asigurarea dotărilor social-culturale, a utilităților, sistematizarea etc.

...Stărostia Putna își leagă numele și de cei care au cîrmuit-o în epocă, cum au fost dumnealor, logofătul Miron Costin și marele hatman Ion Neculce. Pe firul Putnei, la Bolotești, a văzut lumina zilei Varlaam, care alături de cronicari, a cîtitorit limbă și cultură românească. Domnitorul Vasile Lupu a datorat salvarea vieții și a tronului, unuia dintre locuitorii Focșaniului, care i-a dezvăluit uneltirile logofătului Ștefan Gheorghe. Tot aici, în 1772 are loc Congresul de pace dintre Rusia și Turcia, la care trimișii moldoveni și munteni vegheau la buna înțelegere în negocieri... În trecerea spre capitala Munteniei, Al. I. Cuza se oprea în pridvorul bisericii domnești, pe hotarul care-i despărțea pe frați, dar pe care l-a desființat, cum spuneam, la trei ani după Unire, printr-un decret în care Focșanii vor deveni un „oraș românesc", care-și va continua cu perseverență drumul afirmării și al împlinirilor.

AL. CRIHANA ■

■ **Gheorghe Florea din București, Șoseaua Colentina nr. 24, bloc 10, etaj 10, sector 2,** ne informează că un reprezentant al Consiliului popular al sectorului 2 a încheiat, în octombrie 1982, procesul-verbal de contravenție nr. 3 288 fără să specifice data comiterii contravenției. Or, „conform art. 17, alineat 3 din Legea 32/68, procesele de contravenție care nu poartă data comiterii contravenției nu sînt valabile, iar potrivit art. 13 din Legea 32/68 și art. 1 litera a și art. 5 din H.C.M. 2490 69, aplicarea sancțiunilor pentru contravenții se prescrie în termen de trei luni de la data săvîrșirii faptei, dacă aceasta nu a fost constatată sau atenționată — ceea ce nu s-a întîmplat în cazul de față". Gheorghe Florea nu a primit nici un răspuns la contestația făcută, în schimb i s-a trimis prompt la serviciu înștiințarea de plată a unei sume de 3 000 lei. N.R. Credem și noi că indiferent de obiectul și natura contravenției, organul care aplică amenda trebuie el, cel dintîi, să se înscrie în limitele celei mai depline legalități.

■ **Elena Florea din comuna Voluntari, sectorul agricol Ilfov,** ne-a scris : „Sînt infirmă, dar vreau să muncesc. Sînt fată de muncitori și am trei frați mai mici". Oficiul forței de muncă al sectorului 5, căruia i-am trimis scrisoarea, ne-a răspuns că dorința cititoarei noastre s-a împlinit. I s-a dat muncă la domiciliu.

■ **Procuratura Generală** ne înștiințează, la 29 noiembrie, că sesizările tovarășei **Safta Vultureanu din Galați** s-au dovedit întemeiate și că s-a declarat recurs extraordinar. Acesta a fost trimis Tribunalului Suprem.

■ „Sîntem **locatarii a 16 apartamente din Calea Griviței nr. 232, bloc 2, scara C, sector 1, București.** Fiind spartă țeava de apă caldă de la bucătăriile etajului I, ICRAL Pajura centrul III — argumentînd că sudorul este bolnav — a închis apa caldă pe toată rețeaua pînă la efectuarea reparațiilor. De atunci au trecut trei luni. De ICRAL ne despart numai 50 m, iar instalatorii întreprinderii își au atelierul chiar la subsolul blocului nostru. La insistențe repetate ni s-a răspuns : «Nu avem sudor..., este în concediu de odihnă..., sudorul a venit dar are alte lucrări..., avem sudor, nu avem aparat...» Iar în ultimele săptămîni : «Aveți răbdare, se rezolvă». Răbdare am avut, dar apă caldă nu, deși o plătim la fel ca cei care beneficiază de ea".

■ În legătură cu scrisoarea tovarășei **Teodora Pop din municipiul Buzău,** Ministerul Educației și Învățămîntului ne informează că Inspectoratul școlar județean i-a asigurat, pentru anul școlar 1982/1983, suplinirea unei catedre de limba română la Școala nr. 6 din Buzău.

■ **Viorica Marinescu,** pensionară gradul II din București, strada Traian nr. 202, etaj II, apartament 3, sector 2, locuiește în acest apartament de 40 de ani. Din luna martie a.c. s-a mutat la etajul III un nou locatar. Două luni mai tîrziu, în urma executării de către acesta din urmă, fără nici o aprobare, a unei instalații proprii care prelia și apa de la etajul II, tovarășa Marinescu s-a trezit fără apă. „De șase luni trăim fără un strop de apă curgătoare, cărăm cu damigenele din beci. Am sesizat ICRAL-Foișor, Consiliul popular al sectorului 2, DGDAL. Nici un răspuns. ICAB a făcut opt verificări, găsind instalația cu pricina, și la 5 octombrie a promis solemn că în două-trei zile se rezolvă. Dar au curs numai promisiunile".

■ „Primiți, vă rog, mulțumirile mele pentru ajutorul dat de revistă în rezolvarea problemei recepționării programelor naționale de radio și televiziune în localitatea Piscu Nou, Dolj, Mulțumiri Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor și Direcției de radio și televiziune Timișoara pentru solicitudinea arătată". (**Gheorghe Filip, sat Piscu Nou, comuna Seaca de Cîmp, Dolj**).

■ „Noi, **Ioan Crișan, Ioan Fenești, Vasile Fenești și alți cetățeni din satul Luna de Jos, comuna Florești, Cluj,** revenim la scrisoarea noastră din septembrie prin care solicitam sprijinul în executarea unor poduri de trecere peste pîriul care curge prin mijlocul satului. Deși s-a discutat cu conducerea Consiliului popular Florești și s-au făcut tot felul de promisiuni, nu s-a rezolvat nimic. Din 1975, de la inundații, trecerea se face tot prin apă, iar cînd nivelul crește, trecerea devine pur și simplu imposibilă. S-au improvizat punți pentru traversare, dar sînt șubrede și apa le ia adeseori. Din această cauză s-au înregistrat în sat trei accidente mortale, precum și altele mai puțin grave. Sîntem informați că au fost alocate fonduri pentru construcția de poduri și că în satul Tăuți, aparținînd tot comunei Florești, s-au și construit trei, deși pîriul de acolo este mult mai mic decît al nostru". N.R. Sperăm că în curînd vom auzi vești bune și de la Luna de Jos.

■ „În luna septembrie 1981 autoturismul meu Trabant a fost deteriorat într-un accident. Autoservice din Sibiu mi-a spus că nu poate repara caroseria și că, fiind aproape distrusă, trebuie înlocuită. IDMS-București mi-a comunicat la 2 octombrie 1981 că livrarea va avea loc în trimestrul I 1982. Am achitat impozitul, ADAS-ul și ACR-ul pe 1982. Neprimind caroseria, am făcut diferite intervenții telefonice, am mers și în audiență la tovarășul Arnăutu și mi s-a răspuns ba că mai am doi înainte, ba că sînt primul pe listă, ba că voi primi caroseria la sfîrșitul lunii, ba luna viitoare și tot așa. În fine, cu adresa nr. 4018/2 din august 1982, am primit asigurarea că vor onora cererea mea la sfîrșitul lui august 1982. La 5 noiembrie 1982, l-am chemat la telefon pe tovarășul Arnăutu, care mi-a spus că sînt primul pe listă și să aștept. Se apropie 1983..." Inginer **Ioan Bunea, Calea Dumbrăveni nr. 84, Sibiu.**

■ „**La 3 septembrie a.c. am dus un ceas „Poliot"** la reparat la Cooperativa **Artă și precizie** din Strada Orhideelor colț cu Pievnei, în București. Am plătit 128.50 lei și am primit chitanța 0.1880. **La 9 septembrie,** cînd trebuia să ridic ceasul, mi s-a spus să-l mai las două zile pentru verificare. De la 11 septembrie, cînd l-am primit, cică reparat, nici eu nu mai țin minte cîte drumuri am făcut și de cîte ori l-am dus înapoi. Lucrătorul tot spunea că l-a uitat acasă și să vin săptămîna viitoare. În fine, la 30 noiembrie am obținut trofeul : propriul meu ceas, atît de bine reparat încît rămîne în urmă cu o oră pe zi ! La o asemenea treabă mi-a stat ceasul !" **Nicolae Chirițescu, strada Tîncani 8, București.**

■ Comitetul județean Călărași al P.C.R. se referă, în răspunsul primit, la scrisoarea tovarășei **Anica Mihalcea din comuna Ștefan cel Mare, Călărași,** în care arăta că fratele ei nu are grijă de părinți, care sînt bătrîni, și nici nu-i dă ei voie să se ocupe de aceștia. „Faptul se confirmă — se arată în răspunsul primit de noi — și drept urmare Consiliul popular comunal Ștefan cel Mare a atenționat în scris pe fratele tovarășei Mihalcea în sensul că este obligat să dea voie surorii sale să-și ajute părinții".

■ „**Blocurile H 2 și H 3 din microraionul 20, cartierul Dunărea, Galați,** au fost date în folosință în luna septembrie 1981. Avînd în dotare și instalația de gaze, am așteptat ca aceasta să fie racordată la rețea în maximum șase luni, după cum am fost înștiințați. Dar cele șase luni au trecut și în aprilie 1982 am luat legătura cu Grupul de șantiere 4 instalații, de unde am aflat că este necesară o modificare a traseului de alimentare. La solicitarea noastră, I.P.J. Galați a trimis noua variantă de traseu spre aprobare la Ministerul Petrolului. Aprobarea fiind obținută, am fost din nou asigurați că racordarea se va face în august 1982. Au început chiar lucrările, dar după cîteva zile au stagnat. După diferite intervenții, în octombrie au fost reluate lucrările, dar numai timp de o săptămînă. Așadar, șanțurile sînt sapate, conducta este trasă parțial, ploile au început, va veni și zăpada, numai lucrătorii nu vor să se arate". Asociația de locatari 511.

■ **Petre Mitrache din comuna Bucovăț, Dolj** ne-a scris că la 9 iulie 1982 fiul său, Ștefan Mitrache, în vîrstă de 24 de ani, a fost omorît într-un accident de circulație de Ștefana Marin și că ancheta se tărăgănează. Procuratura județeană Dolj ne informează : la 25 noiembrie : „În urma cercetărilor efectuate de organele de miliție, prin rechizitoriul nr. 4368/B/1982 din 23 octombrie al Procuraturii locale Craiova, învinuita Marin Ștefana a fost trimisă în judecată pentru infracțiunea de ucidere din culpă. Cercetările au durat o perioadă mai mare deoarece învinuita a cerut efectuarea unei expertize tehnice și a unei contraexpertize tehnice, care au necesitat timp".

■ Inginerul **Vasile Tabacu din București, strada Iacobeni nr. 37, sector 5,** ne scrie : „Comitetul de cetățeni din strada Iacobeni a depus la 6 iunie 1979 o cerere la Consiliul popular al fostului sector 6, actual 5, din București, de a se canaliza această stradă. Cererea a fost transmisă cu adresa nr. 1062 din 12 iunie 1979 de la Consiliul popular sector 5 la Domeniile publice București, strada Rozmarin nr. 3, la tovarășul inginer Lupașcu. De atunci am primit mai multe răspunsuri verbale că strada se va canaliza în anii ce vin. Anii au venit și s-au dus, dar strada tot nu s-a canalizat".

■ Pensionarul **B. P. din Vlăsinești, Botoșani,** ne scrie : „Îmi aduc aminte cum prin anii 1930 într-o comună învecinată cu a noastră, în curtea unui cetățean a apărut la suprafață un izvor de țiței. Părinții îmi spuneau că ardea ca petrolul lampant. De atunci au trecut 52 de ani. Ce a urmat nu mai știu. Acum, cînd în țară se fac atîtea eforturi pentru descoperirea unor zăcăminte de petrol, poate ar fi bine ca organele în drept să cerceteze și faptul pe care vi-l aduc la cunoștință. Se mai găsesc bătrîni în comună care ar putea da detalii".

■ Ca răspuns la sesizarea cititoarei **Maria Caraveteanu din Constanța, bulevardul Tomis nr. 324,** „prin ICRAL Constanța — ne informează **Consiliul popular municipal** — a fost sancționat Ion Costache și s-au luat măsuri de desființare a amenajărilor inestetice de lîngă bloc".

■ „Maistrul **Constantin Birzu de la Secția de stofe tricotate și confecții din orașul Tîrgu Frumos** s-a îmbolnăvit grav. Colegii lui de muncă, în număr de 47, bărbați și femei, au donat sînge pentru a-l salva, în frunte cu președintele Crucii Roșii din secție, Mihai Chitaru. Maistrul Birzu, de 29 de ani, tată a doi copii, este acum în afara oricărui pericol". **Dumitru Păpușoiu, Tîrgu Frumos.**

■ „Mă numesc **Niculae Velicu** și locuiesc în **București, strada Roșiori nr. 40, sector 4,** cartier Progresul, Șoseaua Giurgiului. Pe strada noastră s-au efectuat lucrări de canalizare. Canalizarea s-a terminat, dar pămîntul zace și acum neatins, după un an de zile. Mașinile ICAB nici nu pot pătrunde să ia gunoiul ; nu putem aduce lemne pînă în curte. Pămîntul neridicat zace la intersecția Roșiori cu strada Orășției și la cea cu strada Anghel Moldoveanu. Oare un an nu a fost de ajuns pentru a se rezolva și această problemă edilitară ?"

■ „În mai 1982 mi-am cumpărat un frigider „Arctic" de 240 litri, care a funcționat doar pînă în luna septembrie 1982. De atunci tot umblu la atelierele din Petrila și Petroșani pentru a-l repara, dar fără succes, deși am cumpărat și piese (cu toate că frigiderul era în garanție). La 24 septembrie am trimis o scrisoare recomandată prin care solicitam Întreprinderii de frigidere Găești să trimită un specialist pentru a repara frigiderul, care m-a costat destui bani. Nici măcar un răspuns n-a catadicsit fabrica să-mi trimită. Chiar nu mai e nimic de făcut ?"

N.R. Dacă nici după acest apel fabrica din Găești sau altcineva în drept nu va binevoi să repare frigiderul **în garanție,** nu rămîne decît să vă scoateți alimentele pe balcon. Sperăm însă că nu se va ajunge la aceasta. Numele cititorului : **Gheorghe Scheff, Lonea, cartier 6 August,** bloc 6, apartament 2, jud. Hunedoara.

■ **Constantin Alcaziu din Piatra Neamț, strada Plaiului, bloc 8,** se plînge că I.J.T.L. i-a desfăcut contractul de muncă. Tribunalul Neamț i-a respins contestația. **Oficiul forței de muncă al județului Neamț** ne informează însă : „La 20 octombrie 1982 I.J.T.L. Neamț a acceptat reîncadrarea tovarășului Al. Caziu ca șofer pe baza dispoziției de repartizare emisă de Oficiul forței de muncă. La 25 octombrie, petiționarul a cerut să se transfere la întreprinderea „Avicola" Piatra Neamț și unitatea s-a declarat de acord. Înmînîndu-i-se adresa cuvenită, tovarășul Alcaziu s-a și prezentat la «Avicola» și și-a început activitatea".

■ „Ne-am bucurat cînd am aflat că la secția Sifonărie din strada Vasile Nașcu nr. 1 din municipiul Bistrița a fost adus un stand de umplut capsule cu bioxid de carbon pentru autosifoane. Standul provine de la „Electrometal" Timișoara. Nu a funcționat mult și s-a defectat. (A costat totuși 60 000 de lei !) Bistrițenii l-au primit fără Carte tehnică, fără nici un fel de schiță, fără schemă. S-a făcut apel la forurile locale din Bistrița și din Timiș și, după o perioadă îndelungată, mulți nervi și zeci de adrese și telefoane, s-a prezentat o echipă de depanare de la «Electrometal» Timișoara, care a constatat... că nu poate face nimic ! ? Pe banii cooperativei «Lemn Metal» din Bistrița de care aparține standul, a fost transportat la Timișoara și de atunci, adică din mai 1982, cînd a venit echipa, cooperativa a cheltuit multe mii de lei pe telefoane, telexuri, a trimis și un delegat, dar standul nu s-a reparat. Oare «Electrometal» nu este obligată să dea răspuns și să despăgubească și cooperativa din Bistrița ?" Maistrul **Alior Aldea, strada Română nr. 28, Bistrița.**

■ **Consiliul popular al municipiului Arad** ne informează : „În urma deplasării la fața locului, s-a constatat de către organele noastre de specialitate și ale ECRAL că sesizarea făcută de cetățeana Maria Berescu este întemeiată : terasa blocului fiind deteriorată, apa pluvială se infiltra în apartamentele superioare. ECRAL Arad a luat măsuri de reparare a terasei, eliminînd defecțiunile constatate. După reparații s-a discutat din nou cu locatarii, aceștia declarîndu-se mulțumiți de măsurile luate".

Pagină realizată de
LIONEL NIȚESCU ■

Scrisoare necomentată

Revin la o problemă de interes practic : este vorba de justificarea asociațiilor de locatari, așa cum există ele la ora actuală.

Orașul Baia Mare este format, în cea mai mare parte, din blocuri încălzite prin centrale termice. La fiecare centrală sînt „alipite" un număr de asociații, patru-cinci, fără nici o legătură între ele. Ele au obligația de a colecta plata prestărilor E.G.L. — apă caldă căldură, etc. Or, doar în orașul Baia Mare, restanțele la plata acestor prestări au ajuns la cifra impresionantă de circa **14 milioane lei.** Eu cred că o parte din vină revine actualei organizări a asociațiilor de locatari, care — ca și a noastră — au un comitet, un președinte etc., toți voluntari și benevoli. Un delegat al comitetului adună sumele plătite de locatari — cine vine de bunăvoie, bine, cine nu, să fie sănătos. Comitetul nu poate fi tras la răspundere, și chiar dacă ar fi, tot nu se întîmplă nimic. Ne-am adresat și la I.J.G.C.L. Maramureș, care ne-a confirmat că :

● asociația are obligația încasării taxelor și, inclusiv, a acționării în judecată a rău-platnicilor ;

● asociația poate acționa în judecată pentru executarea silită și, dacă e cazul, pentru evacuarea rău-platnicilor.

DAR mă întreb cum poate lucra cu justiția o asociație care nu posedă nici cele mai elementare cunoștințe juridice ? Și cum și-ar putea consuma timpul prin sălile tribunalelor președintele asociației, un venerabil pensionar (cazul nostru : 68 de ani), care adesea mai este și bolnav ? Propun deci :

● Să se revină la asociații de locatari puternice, una pe fiecare centrală termică. (De un an asociația noastră a fost împărțită în cinci și rezultatele se văd.)

● Fiecare asociație să aibă asigurat un lucrător E.G.L. cu normă întreagă — ales ca secretar al comitetului asociației și care să răspundă cu propria sa retribuție de acționarea în judecată, evacuări și, desigur, colectarea taxelor.

Concluzie : cred că actualul statut al asociațiilor de locatari poate fi îmbunătățit. În prezent, ele sînt organizații obștești care nu au nici o putere. Înainte de înființarea lor, legătura era directă : E.G.L.-cetățean, și lucrurile mergeau mai bine. Acum, pentru cîteva posturi economisite, organele locale se văd cu milioane de lei restanță. Poate sute de milioane de lei, pe țară, căci, după cum arătam, numai Baia Mare are 14 milioane de lei datorii ! Așadar, rog a nu trimite scrisoarea de față organelor noastre din Maramureș, căci nu este vorba de o problemă locală, ci de una generală. Propunerile mele pot fi, eventual, îmbunătățite, nu trebuie luate numaidecît cu punct și cu virgulă, dar cred că merită cel puțin dezbătute.

RADU DAN
strada Narciselor, 10/13, Baia Mare

Poșta redacției

Florea Popescu — Berbești (Vîlcea) : S-a procedat legal. Numărul zilelor lucrătoare se stabilește prin reducerea din numărul zilelor calendaristice ale lunii respective a zilelor de duminică, de sărbători legale și a zilei acordate în cadrul săptămînii de lucru reduse ■ **Costel Dumitru** — Anina : La direcția personal-învățămînt-retribuire veți primi toate lămuririle ■ **Dumitru Irimieș** — Florești (Cluj) : Anul acesta, concursul pentru ocuparea posturilor didactice de specialitate publicate vacante s-a ținut în luna august a.c. ■ **Olguța Apetri** — Iași : Întreprinderea, în situația dv., nu are nici o obligație legală ■ **Maria Gorcea** — Suplacu de Barcău (Bihor) : Pînă la majorat, iar dacă studiază pînă la terminarea studiilor, dar nu mai mult de 25 de ani ■ **Anghel Buda** — Orăștie : Prea tîrziu. În cei 32 de ani de cînd ați cumpărat casa ați avut posibilitatea unei rezolvări ■ **Florea Costea** — Sighișoara : Numai în cazul în care puteți dovedi cu acte că ați fost în activitate minimum 10 ani ■ **Ecaterina Gîrlea** — Moșna (Iași) : Aveți dreptul să primiți numai o singură pensie, fie pensia pentru activitate proprie, fie pensia de urmașă de pe urma soțului ■ **Adriana Petcu** — Urziceni : Cerîndu-ne numărul candidaților din anul 1983, ne-am mirat că nu ne-ați cerut și „eventual" numărul de reușiți la concurs (! ? !) ■ **Marian Breazu** — Giurgiu : Pentru răspunsuri detaliate, vă adresați la notariatul local. Pe scurt. 1) Din ambele familii ; 2) Numai al aceluia care moștenește ; 3) Același răspuns ca mai sus ■ **Ionel Savin** — Niculițel (Tulcea) : Cereți la Ministerul Educației și Învățămîntului ■ **Mircea Tințăreanu** — Traian (Bacău) : Revizuirea medicală se poate face la cererea pensionarilor de invaliditate numai pînă la împlinirea vîrstei de 60 de ani la bărbați și 55 de ani la femei ■ **Dumitru Enache** — Malu cu Flori (Dîmbovița) : Pentru audiență vă adresați direct instituției respective ■ **Leonida Caramihu** — București s.a. : Dacă lipsiți din imobil una sau mai multe luni și dacă ați anunțat în scris despre aceasta Comitetul asociației locatarilor nu participați în lunile respective la plata cheltuielilor aferente consumului de apă, taxei de canalizare, consumului energiei electrice necesare funcționării crematoriului, combustibilului necesar preparării apei calde, ridicării gunoaielor menajere și vidanjării ■ **Petre Brezeanu** — Slănic (Prahova) : Librăria „Cartea prin poștă" se află pe str. Pitar Moș nr. 5, București, cod. 79701 ■ **A. Marinescu** — București : 1) Nu aveți ; 2) În totalitate.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Faptele sînt aerul nostru!

— Azi Sherlock Holmes nu mai există. Sherlock Holmes a murit, trăiască echipa!

În aceste cuvinte glumețe, procurorul criminalist Iuliu Andrei, de la procuratura județeană Cluj — el însuși spre sfîrșitul unei cariere în care a elucidat numeroase crime — s-ar părea că vestește dispariția unei profesiuni, cel puțin în ipostaza sa tradițională. În adevăr, în epoca noastră tot mai tehnicizată, mai cibernetizată se estompează „lupul singuratic", justițiarul care, aidoma vechilor cavaleri, acționează de unul singur și — prin curaj, devotament și genială intuiție — pedepsește pe vinovat și apără demnitatea vieții. În zilele noastre, sarcina sa nobilă este preluată și amplificată de echipă, de diverșii specialiști din componența ei, la fel cum cercetarea științifică, în acest sfîrșit de veac, își găsește cadrul cel mai propice în echipa interdisciplinară stăpînă pe cele mai diverse și mai sofisticate tehnici de investigație. Și totuși, Sherlock Holmes nu a murit, fiindcă echipa nu exclude, ci potențează personalitatea și individualitatea fiecărui anchetator în parte.

Aceste gînduri ne-au fost sugerate de o recentă consfătuire la Cluj-Napoca, cea mai mare de acest gen în anii postbelici prin anvergura problematicii abordate și nivelul de reprezentare. Au participat practic toți procurorii criminaliști din România și alți procurori, președinții de secții de la tribunalele județene, ofițeri de miliție judiciară și din domeniul criminalisticii, toți medicii legiști-șefi și profesorii de medicină legală. La dezbateri au participat procurorul general al Republicii Socialiste România, președintele și vicepreședintele Tribunalului Suprem, un adjunct al ministrului sănătății, delegatul Ministerului Justiției, rectorul Institutului de medicină-farmacie din Cluj-Napoca, directorul Institutului de medicină legală „Doctor Mina Minovici" din București, precum și reprezentanții altor organe interesate.

ÎN ULTIMUL AN ÎN BUCUREȘTI: NICI O SINGURĂ INFRACȚIUNE CU FĂPTAȘ NECUNOSCUT ÎMPOTRIVA VIEȚII

Deși la noi în țară — ne spune procurorul criminalist Vasile Greblea, coordonatorul compartimentului de criminalistică și criminologie din Procuratura Generală — numărul infracțiunilor contra vieții și, în general, al infracțiunilor de violență este mai scăzut decît în alte țări raportat la mia de locuitori, totuși avem datoria să acționăm și mai energic pentru a determina reducerea permanentă a unor asemenea fapte antisociale și poate chiar că ajungem la eradicarea lor.

— Întrebarea va părea nelalocul ei sau chiar defetistă, totuși o punem: este oare acest obiectiv realist?

— Două aspecte trebuie luate în considerare. În primul rînd, datorită caracterului orînduirii noastre, în România socialistă nu există așa-numita crimă organizată, adică rețele de criminali profesioniști, intrucît la noi nu există nici condițiile social-economice generatoare de asemenea situații. În al doilea rînd, păstrătorii legii dispun azi și în țara noastră de mijloace tehnice de finețe la care nici nu visau pînă acum cîțiva ani. Iată un singur exemplu: **în ultimul an, în municipiul București nu există nici o singură infracțiune împotriva vieții cu făptaș necunoscut.** Desigur, nu vreau să afirm că obiectivul la care m-am referit ar fi ușor de atins. Dimpotrivă.

— Totuși, nu este imposibil. Dar cum?

— În 1982 profesiunea de criminalist îmbracă, apre deosebire de trecutul relativ apropiat, un foarte pronunțat caracter interdisciplinar, reclamînd colaborarea celor mai diverse specialități tehnice și atragerea, cînd situația o cere, a institutelor de cercetări și a laboratoarelor universitare dotate cu aparatură adecvată, fără a mai vorbi de propriii noștri lucrători de înaltă calificare. Azi reușim să evidențiem amprente digitale și pe pielea umană, folosim laserul și Carbonul 14 pentru identificarea urmelor, analiza chimică a mirosurilor și, în curînd, calculatoarele electronice. Iată de ce ideea conlucrării strînse a tuturor organelor și specialităților interesate — desigur începînd cu triada fundamentală procuror, ofițer de miliție, medic legist — a constituit unul din subiectele de bază ale consfătuirii clujene.

Ni se citează în acest context un caz, defel singular: autorul unui viol și al unui omor deosebit de grav, comis într-o pădure lîngă Brusturoasa, Bacău, în seara zilei de 26 octombrie 1981, a fost descoperit în mai puțin de 48 de ore grație, în bună măsură, folosirii **videomagnetofonului.** Aparatul, înregistrînd cele mai mici detalii de la locul faptei și din împrejurimi și permițînd revizionarea lor de zeci de ori de către **întreaga echipă,** a făcut posibil prin această muncă în colectiv să se emită o ipoteză care s-a dovedit **sentința,** cînd survine o lovitură de teatru dintr-o direcție neașteptată.

În urma verificării raportului de către un medic legist de profesie, acesta constată: căderea pe scări nu putea provoca o hemoragie gastrică de tipul celei descrise în raport, deoarece o lovitură prin cădere nu produce o asemenea leziune. Dimpotrivă, hemoragia pe întreaga suprafață pleda pentru o acțiune **caustică...** Se dispune deci exhumarea, **în ciuda opoziției familiei,** și se constată îndubitabil că moartea fusese provocată prin otrăvire. Fata, după ce s-a înapoiat în apartament, traumatizată și de cădere dar mai ales psihic, a înghițit o puternică doză de otravă, la care putuse avea acces ca laborantă. Tocmai de aceea părinții îi dăduseră lapte înainte de a o transporta la spital: ei au constatat otrăvirea, dar nu au dezvăluit adevărul pentru a-l pedepsi pe tînăr. Acesta, desigur, avea cel puțin moral o parte de vină, dar nu aceea pentru care fusese pus sub acuzare.

— Detest amatorii — ne-a spus cel care ne-a relatat cazul, referindu-se la primul ulterior justă și în baza căreia criminalul a fost prins peste cîteva ore și apoi judecat și aspru pedepsit conform legii.

„AMATORISMUL DUCE MAI TOTDEAUNA LA CONCLUZII FALSE"

Dincolo de tehnică, factorul hotărîtor în criminalistică rămîne însă omul, flerul, spiritul de echitate al anchetatorului, pasiunea pentru adevăr și justiție.

Cel care ne-a relatat cazul spunea: „Mulți se laudă, și pe drept cuvînt, cum au prins criminalul. Uneori, schema este complet răsturnată".

Într-un oraș de pe Valea Jiului un medic de circă face autopsia unei tinere, deoarece nu funcționa acolo un medic legist. Totul indica vinovăția bănuitului, care dealtfel, în toată sinceritatea, își recunoscuse singur vina. Deznodămîntul unui banal dar tragic caz de gelozie. O laborantă avusese legături de dragoste cu un tînăr, dar apoi, din cauza lui, relațiile dintre cei doi s-au răcit. Într-o seară, fata l-a invitat sub pretext că i-a sosit fratele din Moldova. Tînărul, precaut, a rugat pe un prieten să-l însoțească, să-l aștepte jos în stradă și apoi a urcat în apartament, unde însă constată repede că fratele nu se afla acolo. Vrea să plece, fata îl prinde din spate în brațe și caută să-l rețină. El se apleacă, se zmucește și tînăra cade pe scări, cu fața în jos, toată în sînge. Cu mari eforturi reușește să se ridice și îl amenință, iar cel în cauză fuge speriat, fiind văzut de prieten și de o vecină care ieșise din cauza zgomotului și a altercației. Părinții, alarmați și ei, își transportă fiica în apartamentul lor, după o vreme îi dau să bea lapte și anunță salvarea. Prea tîrziu: victima decedează la spital.

Autopsia executată, cum am spus, de către un nespecialist, relevă multiple fracturi și o hemoragie puternică pe toată suprafața internă a stomacului, cauzată de cădere. Se conchide că este vorba de moarte prin violență, prin căderea pe scări, cu contuzii și hemoragie internă. Făptașul prezumtiv este arestat și trimis în judecată pentru leziuni cauzatoare de moarte — culpă gravă pedepsită cu ani grei închisoare. Însuși tînărul, la anchetă, se recunoaște vinovat de moartea fetei. **Faptele, martorii audiați, recunoașterea inculpatului, toate păreau să pecetluiască** medic care a efectuat autopsia, trăgînd concluzii în probleme în care nu era competent. **Amatorismul duce mai totdeauna la concluzii false, uneori ireparabile. Faptele sînt aerul nostru!**

Există un aspect al medicinei legale puțin cunoscut marelui public, și anume contribuția adusă la profilaxia infracțiunilor. Profesorul doctor Gheorghe Scripcaru, șeful catedrei de medicină legală și deontologie medicală de la Institutul medico-farmaceutic Iași (catedra, ne-a informat interlocutorul, este cea mai veche din țară, începuturile ei datînd de la Vodă Cuza), evocă un caz aparent banal, dar cu implicații.

Un copil de 12 ani dintr-o familie bine consolidată are o personalitate psihică fragilă, nu suportă nici măcar să vadă o pasăre chinuită. Iată însă că sub impresia filmelor „tari" și a unor romane de aventuri care l-au impresionat în mod exagerat și poate și sub imperiul unei crize de pubertate — fuge de acasă pentru a-și dovedi sieși și altora că este și el erou de film. E ușor să fugi de la părinți, dar greu să trăiești fără sprijinul lor la o vîrstă atît de fragedă... Și copilul, pentru ca să aibă ce să mănînce, a început să fure, să comită infracțiuni care îl aduc repede, cum era de așteptat, în fața autorităților. Dar acestea nu s-au mulțumit să constate și să încadreze în articole de legi, ci au solicitat un minuțios examen psihiatric. Astfel, medicul legist a pus în lumină cauzele profunde ale comportării deviante, determinismul biopsihosocial, toate cutele adînci ale personalității copilului, pledînd pentru luarea de măsuri pedagogice, nu punitive, în familie și în școală. Și, în adevăr, drept rezultat al unor eforturi conjugate, micul erou amator care apucase pe căi greșite și-a revenit complet din rătăcirea sa de moment, ba chiar a devenit premiantul clasei. Ce s-ar fi întîmplat dacă medicul legist nu și-ar fi făcut datoria cum se cuvine?

ELOGIU ECHIPEI

Pasiunea pentru adevăr, evitarea erorilor de apreciere, complexitatea muncii criminalistului sînt relevate de procurorul clujean Iuliu Andrei printr-un caz prinoeps.

O femeie în vîrstă de 45 de ani este găsită moartă în apartamentul ei din Cluj-Napoca. Anchetatorii se deplasează de zeci de ori la locul faptei și, într-un sfîrșit, conturează o ipoteză. Se găsesc și scrisori care dovedeau prezența în apartament a amantului victimei și care, totodată, relevau înrăutățirea progresivă a relațiilor dintre cei doi. S-au identificat urmele lăsate de degetele unei mănuși însîngerate pe un dulap cu haine din care dispăruse o sumă de bani ce aparținuse femeii. Bănuielile convergeau către concubin, despre care s-a mai stabilit că a revenit la locuința victimei după deces. În aceste condiții, s-a luat măsura reținerii bănuitului, dar cercetările au continuat. Dacă totuși...?

După alte două luni de investigații asidue s-a descoperit criminalul adevărat în persoana fostului soț al decedatei; tot el își însușise banii din dulap și apoi a distrus metodic toate urmele, inclusiv hainele purtate atunci, cu excepția unei scurte de velur pe care a încredințat-o unui bătrîn spre păstrare — scurta era nouă și nu dorea să renunțe la ea... Ulterior a fost recuperată de miliție într-o grădină de la marginea orașului și pe ea, cu toate că fusese degradată de intemperii, s-au putut detecta și analiza pete de sînge din aceeași grupă cu cea a victimei.

Dar nu circumstanțele, destul de încîlcite, ale acestei afaceri, pe care le-am expus foarte rezumativ, merită atenția noastră, ci faptul că a putut fi elucidată doar ca urmare a unei munci de echipă extrem de calificată la locul faptei, precum și a strînsei conlucrări a procurorului cu specialiști în medicina legală și criminaliști din miliție. Un amănunt revelator: și-a adus contribuția și un psiholog, care, prin testările efectuate — cu acordul bănuitului! — a ajuns la concluzia nesincerității acestuia (el de fapt era criminalul) cînd se declara inocent. Bineînțeles, nu testele psihologice au constituit proba, dar au facilitat și scurtat munca anchetatorilor, întărindu-le convingerea că se află pe o pistă bună.

Intervine din nou profesorul Scripcaru cu un caz din practica sa, evidențiind rolul uneori hotărîtor jucat în echipă de medicul legist.

...În locuința ei din Iași o femeie este găsită moartă în patul ei. Ușa încuiată pe dinăuntru, în cameră absolut nimic deranjat! Nu transpare nici o motivație plauzibilă a faptei, nici un fel de semne de violență pe corpul și fața decedatei, despre care, în plus, se știa că nu se afla în conflict cu nimeni. S-ar fi putut deci crede că ea s-a întors acasă, a încuiat ușa, s-a culcat în pat... și a murit. Opinia medicului legist: **agresiune prin asfixie** părea infirmată de fapte — ușa încuiată, lipsa oricărei urme de violență, absența unei motivații plauzibile. Au existat și alte argumente, dar...

— ...ne-am încăpățînat să ne susținem **punctul de vedere, să fim „absurzi" cu adevărul** — arată interlocutorul — deși chiar din punct de vedere pur medical problema nu era foarte simplă. Și iată, după o lună de perseverare pe pista sugerată de expertiza noastră, organele în drept au descoperit criminalul. El acționase după un conflict și luase — credea el — toate măsurile posibile de siguranță: s-a introdus în cameră spărgînd un geam, fără zgomot, a așteptat venirea victimei, a comis oribila faptă, a încuiat ușa pe dinăuntru, a șters cu grijă toate urmele, a ieșit după ce a pus la loc geamul etc., uitînd că nici o crimă „perfectă" nu rezistă în fața eforturilor conjugate ale unei **echipe** în lupta împotriva „infracțiunilor contra vieții". Cît de tehnicist sună aceste cuvinte care însă, dincolo de Codul Penal, de sumedenia de articole de legi implicate și de sofisticate tehnici criminaliste, se reduc în fond la ceva foarte simplu și elementar, ele proclamînd integritatea și noblețea ființei umane.

LIONEL NIȚESCU

Ce-ar mai trebui adăugat după niște abuzuri?

Continuă să ne sosească numeroase semnale din Gorj despre situația rețelei sanitare — asupra căreia ne-am oprit în una din anchetele noastre pornind de la cazul doctorului Becherete — semnale care dovedesc că lucrurile nu numai că nu au fost puse la punct cl. am putea spune, au căpătat cure emplificator. Promitcam, în finalul ultimei anchete, că vom reveni asupra nefirestilor stări de lucruri ce se petrec de o bună vreme în amintita rețea sanitară. Nu am făcut public acest lucru, dar am informat forurile de resort, în amănunt, despre aspectele culese de noi, făcîndu-ni-se promisiuni că se vor comunica, în cel mai scurt timp, măsurile luate. Nu am primit pînă în prezent, deși a trecut atîta timp, nici un răspuns. Ni s-a confirmat telefonic de la Ministerul Sănătății că din ancheta întreprinsă împreună cu Comitetul județean Gorj al P.C.R., a rezultat un material de 16 pagini despre abuzurile săvîrșite de directoarea Direcției sanitare, Salomeia Jianu, dar că trebuie să obținem o aprobare pentru a studia și noi paginile în cauză. Aprobarea nu am primit-o încă, se spune, organele județene trebuie să hotărască măsurile ce vor urma. Ca și cînd în materie de abuzuri săvîrșite, verificate și consemnate negru pe alb, ar mai fi ceva de adăugat dintr-o parte sau alta, interesul tuturor nefiind comun: de curmare a acestora.

Așadar, nu știm încă ce cuprinde procesul verbal al constatărilor cercetărilor întreprinse de Ministerul Sănătății și forurile județene, în urma semnalelor trase de noi. În ce ne privește, am făcut publice doar cîteva din verigile unui întreg lanț al ilegalităților dintre care, spre completare, mai amintim cîteva: peste 30 de transferuri ilegale, cele mai multe făcute dintr-un sac aproape gol, în altul prea plin, al Capitalei de județ; mult prea multe aparate medicale neintreținute, lăsate de izbeliște, al căror preț, dacă ar fi să facă cineva socotelile, ar depăși cu mult milionul; oameni tîriți prin judecăți din diverse pricini. Întreaga rețea sanitară așteaptă un deznodămînt la această stare de încordare, de loc propice muncii într-un sector în care agitația inutilă nu face decît să dăunеze. Acesta a fost și motivul reținerii noastre de a da drumul celei de a treia anchete — să nu mai punem și noi jar peste un foc și așa declanșat. Iată însă că pe „fir" ni se comunică alte abuzuri „la zi". Cu un an în urmă, a fost trimis la specializare, pentru urologie, cu raport de necesitate întocmit de Direcția sanitară județeană, dr. Tigăran, chirurg din Sadu, în vederea înființării unei secții de urologie la Tg. Jiu, secție de care județul avea nevoie ca de aer. De curînd dr. Tigăran a terminat specializarea și s-a prezentat la post. I s-a răspuns că nu sînt locuri vacante la Tg. Jiu — motiv pentru care a fost trimis din nou la Sadu ca medic chirurg. Ce dacă județul întreg nu avea o secție de urologie? ! Ce dacă pentru noua secție fusese trimis dr. Tigăran la o doua specializare un an la București? ! Sigur că nu sînt locuri nici la spitalul județean, nici în policlinică, pentru urologie, cită vreme doar cu cîteva luni în urmă fusese transferat de la Sadu dr. Velcea, chirurg pentru care se făcuse loc în Tg. Jiu luindu-se un post din rezerva celorlalte spitale ale județului!? Pentru acesta din urmă s-au găsit paturi și în spital și loc în policlinică. Pentru urologul Tigăran, nu!

Sîntem siguri că lucrurile nu vor rămîne așa! Pentru că, se știe, întreaga rețea sanitară a țării, nu numai a Gorjului, e pusă tocmai să apere starea de sănătate a oamenilor muncii, să satisfacă nevoile celor suferinzi și nu interesele culise ale unor medici, fie ei și directori de rețele județene. După cum, iarăși sîntem siguri că se va reveni și asupra reînființării secției de balneologie din Novaci, despre soarta căreia, pe lîngă ce aflasem de la oamenii locului, ne-au scris numeroși cetățeni. Alegem din teanc scrisoarea lui Catană Constantin din satul Ciocadia, comuna Bengești, pentru „de ce"-urile pe care le pune, întrebări rămase de atîta timp fără răspuns: 1. De ce a mai fost înființată secția de balneologie din Novaci, dotată cu aparatură, dacă imediat a fost desființată? 2. De ce a fost transferat dr. Navolan din Novaci la Tg. Jiu cînd promise aprobarea de la Ministerul Sănătății pentru înființarea acestui sabinet de fizioterapie în policlinică (nu în spital — cum s-a tot vehiculat ca acoperire a situației!) — medicul fiind de-al locului, depunînd tot interesul pentru realizarea unui cabinet model? 3. De ce să meargă cale de peste 40 km suferinzii de boli reumatismale pînă la Tg. Jiu să se trateze, cînd mijloacele de transport în comun sînt deja neîncăpătoare, iar suferinzi sînt destui din rîndul minerilor de la Albeni, Baia de Fier, muncitorii forestieri din zona Novaciului și Crasnei și alți mulți oameni din împrejurimi. 4. De ce nu s-a ținut cont de o distribuire judicioasă a cadrelor? La Tg. Jiu sînt 5—6 medici balneologi, iar la Novaci nici unul?

La toate aceste „de ce"-uri așteptăm răspuns, după cum, credem că e timpul să ni se răspundă și la celelalte semnale ale revistei. Măsurile de repunere a lucrurilor în ordinea lor firească nu mai trebuie amînate!

GEORGETA ȘTEFANESCU

P.S. Am strecurat o greșeală în ancheta noastră „Din nou despre cazul doctorului Adrian Becherete". Privitor la dr. Alexoiu, amintit de noi printre cei cu transferuri fără acoperire. În realitate, face parte din categoria năpăstuiților din rețea: detașat de la Cărbunești la Motru încă din vremea secundariatului (lucru strict interzis de lege!), este obligat prin alte detașări, delegări sau... fără nici o formă, să asigure asistență la Motru — rămas o vreme descoperit — chiar și după ce trecuse perioada consimțămîntului său. Obligat, zicem, deoarece, cu transferul pentru Tg. Jiu în buzunar, cu soția internată în spital, cu copil mic în îngrijirea sa, a fost adus în fața BECOM-ului de mai multe ori, amenințat că dacă nu stă la Motru i se va desface contractul de muncă în final s-a îmbolnăvit, după atîtea tracasări, în timpul concediului său de odihnă. Nu știm dacă pînă acum i s-a plătit concediul medical sau nu, ordinul era oricum să nu i se plătească deoarece... nu avusese trimitere de la Gorj pentru spitalul bucureștean unde căzuse și de unde ieșise cu recomandarea de a merge la comisia de expertiză în vederea unei pensionări temporare.

Urmează Kaiserslautern!

Dobîndind dreptul de a juca în turul 4 al Cupei U.E.F.A. (cu F.C. Kaiserslautern), Universitatea Craiova a egalat performanțele mai vechi ale formațiilor S.C. (Dinamo) Bacău și U.T.A., și ele pătrunse, în 1970 și, respectiv, 1972, în aceeași fază (superioară) a competiției, dar ea a izbutit, după opinia noastră, mai mult. Pe un plan mai larg, Universitatea a readus fotbalul românesc, concomitent cu acel memorabil 0—0 de la Florența (la obținerea căruia jucătorii craioveni au merite substanțiale), în prim-planul confruntărilor continentale, dîndu-ne totodată speranțe, justificate, că „recolta" din primăvara lui 1983 va fi, și ea, bogată, grupareă olteană propunîndu-și (ca pas imediat următor) să urce în semifinalele Cupei U.E.F.A. În alt plan, ea și-a rotunjit un frumos palmares internațional, devansînd Steaua (C.C.A.) în clasamentul general al participării românești în cupele europene, clasament care se prezintă la zi după cum urmează

1. **Dinamo**	58	23	9	26	99—91	55 p
2. **Craiova**	36	16	7	13	50—39	39
3. **Steaua**	42	14	10	19	55—72	38 etc., etc.

cu observația că, într-un așa-zis clasament „al adevărului", Craiova ar fi chiar lideră, beneficiind de +3 (față de —3 ai dinamoviștilor). Socotind că Universitatea a ieșit în Europa mult în urma lui Dinamo, prima ei participare datînd din 1973 (eliminată în turul 2 al Cupei U.E.F.A. de Standard Liege, 2—0 și 1—1), ni se pare în afara oricărui dubiu afirmația, întemeiată pe statistici, că **Universitatea Craiova e cea mai bună echipă românească de fotbal a ultimului deceniu.**

Acestea fiind spuse, să ne fie permis să analizăm, succint, drumul elevilor lui Oțet și Ivan, în actuala ediție a Cupei U.E.F.A., drum triumfal pe care jucătorii români au eliminat, consecutiv, pe **Fiorentina (3—1 și 0—1), Shamrock Rovers Dublin (2—0 și 3—0) și Bordeaux (0—1 și 2—0), înregistrînd un golaveraj net pozitiv (10—3), în condițiile în care golurile primite de Lung la Florența și Bordeaux s-au datorat unor lovituri de la 11 metri, ambele inventate de arbitri** (cel dictat de Garrido la Bordeaux a fost chiar strigător la cer) ! Notîndu-i pe autorii golurilor Universității, Cîrțu (3), Balaci (2), Ungureanu, Irimescu, Țicleanu, Georgău și Campbel (Shamrock, autogol), să intrăm în detalii, sublimînd însă din capul locului, că valoarea lotului craiovean și omogenitatea lui s-au dovedit precumpănitoare în confruntarea cu adversari de marcă, Fiorentina și Bordeaux fiind formații bine cotate la „bursa" fotbalului european. Remarcabil rămîne faptul că, în cele 6 partide, craiovenii n-au aliniat decît 15 jucători, fundașul central **Ciupitu** evoluînd (însă doar 32 de minute, înlocuindu-l pe Ștefănescu în prima partidă cu Fiorentina. În rest, cu excepția meciului de la Dublin, cînd Ungureanu n-a jucat (din cauza cartonașelor galbene, motiv pentru care va absenta și Balaci la Bordeaux), apărarea Universității a avut, invariabil alcătuirea **Lung — Negrilă, Tilihoi, Ștefănescu, Ungureanu,** și ea a dus greul, mai ales în deplasare. A rezistat mereu cu fața curată, bucurîndu-se și dîrz pentru fiecare minge, lăsînd impresia unui bloc fără fisuri. Marea surpriză a acestei linii a constituit-o, fără îndoială, portarul **Silviu Lung**, care a făcut cîteva partide senzaționale (cea de la Bordeaux și cea de la Florența, în poarta națională), atingînd o valoare în care nimeni (nici chiar el însuși) nu mai credea. Adresîndu-i, încă o dată, cele mai fierbinți felicitări, îi urăm să rămînă cît mai mult în formă ! Coechipierii apărătorului s-au comportat conform așteptărilor și „cărților lor de vizită", adică excelent : Negrilă a fost sigur și dezinvolt, Tilihoi (care a lipsit foarte rar) a fost totdeauna drept cu acest mare sufletist, el a intrat în returul cu Bordeaux la capătul unei crize (stivuitoare de sciatică) s-a arătat mobil și vigilent, Ștefănescu a fost „rezervă" echipei și portarului ei de cuvînt, iar Ungureanu, mereu în creștere, a demonstrat că se poate conta pe el în situațiile cele mai dificile.

Mijlocul a fost, și el, un compartiment forte : **Irimescu** (fundaș lateral la Dublin), **Țicleanu** (prestație excepțională la Bordeaux), **Donose** (adevărat „metronom", și el minunat în Franța), **Balaci** (lipsă la Bordeaux din cauza unui cartonaș primit cu ușurință) și **Beldeanu** (bun la toate, închizînd foarte bine în fața fundașilor centrali) au alcătuit (de regulă în 6) o linie mobilă și puternică, „motorul" echipei și, totodată, rampa ei de lansare. Sistemul cu 4 mijlocași, aplicat mai ales în meciurile din deplasare, a dat roade și aici, în zona centrală a terenului. Universitatea și-a măcinat adversarii, halfii ei fiind cînd apărători (Beldeanu, Donose, Țicleanu), cînd atacanți (Balaci, Țicleanu), adevărați alergători de cursă lungă, știind (după nevoi) să temporizeze sau să accelereze. Judecînd după cele 10 goluri marcate, se poate aprecia că atacul și-a făcut pe deplin datoria, chiar dacă, surprinzător, pe lista marcatorilor nu figurează (nedrept e uneori fotbalul !) tocmai Cămătaru ! Deși n-a înscris, **Cămătaru** (prezent în 5 meciuri, absent de la 3—0 cu Shamrock) are merite uriașe în obținerea calificărilor, el muncind ca un hamal și reținînd, prin dese și dezlănțuite dribluri, forțe colosale ale apărării adverse, creînd astfel culoare de pătrundere pentru coechipieri. O remarcă specială pentru **Geolgău**, care a jucat fără greșeală la Bordeaux și care, în returul cu Țicleanu și comparsa, a înscris golul de ieșire. El n-a stat prea mult în teren (la 3—1 a fost rezervă, la Florența a jucat 10 minute, la Dublin, 13, în returul cu Shamrock, 63 etc.), dar de cîte ori s-a apelat la el, a adus un reviriment, procompletîndu-se reciproc, capabili să mențină (chiar și în momentele cele mai grele) echilibrul și optimismul în rîndul jucătorilor. Trebuie adăugat aici și numele doctorului **Vasile Frîncu-lescu**, distins profesionist, cel care menține returului cu Bordeaux și secondat de masorul **Aurian Țiței**, a făcut adevărate „minuni", scăpîndu-i pe fotbaliști de oboseala drumului (prelungit) de la Florența, recuperîndu-i (în mod special pe Țicleanu) în cel mai scurt timp. Vorbe de laudă se cuvin și **conducătorilor clubului, președintelui acestuia, Silviu Cătăneanu**, și, întîi și întîi, vicepreședintelui cu probleme de fotbal **Corneliu Stroe** (mereu pe drumuri, mereu prompt, mereu acolo unde trebuie), ca și, firește, autorităților locale, care au veghiat cu tact și responsabilitate asupra destinului „campioanei unei mari iubiri".

În ciuda tuturor elogiilor, pe deplin justificate, ce-a fost a fost. Așa e fotbalul și aici, undeva, se ascunde farmecul lui inimitabil : meciul care urmează e tot mai greu. Pentru Craiova, așa au hotărît sorții, meciul următor va fi, în cadrul turului 4, cu F.C. Kaiserslautern, una din reprezentantele de frunte ale puternicului fotbal vest-german, echipă clasată (la ora la care redactăm acest text) pe locul 7 în Bundesliga, la 6 puncte de lider (Hamburg) după consumarea a 17 etape. Un adversar, neîndoios, redutabil, presărat cu internaționali (numai Briegel a jucat la El Mundial, dar și alte nume sînt de rezonanță : Th. Allofs, Hellström, Nilsson, ultimii 2 suedezi), dar nu un adversar de neînvins ! Ne asumăm această afirmație (asupra lui Kaiserslautern [illegible] după cunoștință de cauză, încrezători în valoarea Craiovei, în capacitatea de mobilizare a jucătorilor ei, [illegible] din jurul echipei. Nu ne-am temut de Bordeaux (și am avut curajul să scriem asta), nu ne temem nici de Kaiserslautern ! După părerea noastră, drumul spre semifinalele Cupei U.E.F.A. rămîne deschis, dar el trece, categoric, prin meciurile din 2 (în deplasare) și 16 martie 1983. Altfel zis, urmează Kaiserslautern !

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Așa s-a înscris golul care a consfințit meritata calificare a Craiovei în turul 4 al Cupei U.E.F.A. : la o minge trimisă inteligent de Irimescu, Geolgău a spintecat sec și, ajungînd cu o fracțiune de secundă înaintea portarului Ruffier, a trimis balonul în poarta franceză ! Nici încercarea disperată a fundașului Specht n-a mai ajutat la nimic și, în timp ce Gheorghița Geolgău își manifestă bucuria, întreținîndu-l tresări pervers reținutul cu minutele în sold. 1 2 0, grație acestui gol, veniți cu urmare logică a superiorității echipei române, Universitatea își continuă drumul în Cupa U.E.F.A., țintind, ca obiectiv imediat, pătrunderea în semifinale. S-o însoțim cu gîndul nostru de bine și să-i urăm multi succes !

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

A fost sau nu gol ?

Meciul Craiova — Bordeaux s-a încheiat, dar iubitorii fotbalului continuă să comenteze faza petrecută în minutul 70, „descompusă" aici grație abilității fotoreporterului nostru Victor Rădulescu. Deși s-ar părea (este și opinia autorului articolului de mai sus care, după ce a urmărit partida pe viu, a revăzut fazele el pe micul ecran) că balonul n-a depășit în întregime linia porții lui Ruffier (Ov. I. : „plasa s-a mișcat ca urmare a loviturii în bară"), e greu de dat un răspuns la întrebarea dacă a fost sau nu gol la „capul" lui Cămătaru. Vă lăsăm, stimați cititori, să judecați singuri, convinși fiind că fiecare va găsi răspunsul cel mai corect !

Echipa națională se află pe un drum bun. Totul e ca el să continue!

Meciul de la Florența a încheiat, practic, primul an al bilanțului pe care Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F. și antrenor al echipei naționale, va trebui să-l prezinte fotbalului românesc, numeroșilor săi susținători. Un bilanț pozitiv, fără îndoială, după cum urmează :

1. 0—0 cu Elveția, la Berna (preliminarii C.M.) — nov. 1981
2. 1—4 cu Belgia, la Bruxelles (amical) — martie 1982
3. 2—1 cu Bulgaria, la Ruse (amical) — aprilie '82
4. 3—1 cu Cipru, la Hunedoara (C.E.) — mai '82
5. 0—1 cu Argentina, la Rosario (amical) — mai '82
6. 0—2 cu Peru, la Lima (amical) — mai '82
7. 3—2 cu Chile, la Santiago (amical) — mai '82
8. 4—0 cu Japonia, la Sucoava (amical) — iulie '82
9. 2—1 cu Japonia, la București (amical) — iulie '82
10. 1—0 cu Danemarca, la București (amical) — sept. '82
11. 2—0 cu Suedia, la București (C.E.) — sept. '82
12. 2—1 cu Sel. Olimpică a Bulgariei, la București (amical, meci neinclus în palmaresul oficial) — oct. '82
13. 1—4 cu R.D.G., la Karl Marx-Stadt (amical) — nov. '82
14. 0—0 cu Italia, la Florența (C.E.) — dec. 1982

Așadar : 14 5 2 4 22-17, opt victorii, două meciuri nule și patru înfrângeri, 22-17 golaveraj, dar trebuie reținut că nu mai puțin de 8 dintre aceste meciuri s-au disputat în deplasare și doar 6 pe teren propriu (încheiate cu 6 victorii). Între rezultatele bune „afară" notăm debutul de la Berna (0—0 cu Elveția), victoriile în Chile și contra Bulgariei, dar mai ales, desigur, meciul nul contra Italiei, la Florența. Zece meciuri amicale și doar 4 oficiale lusă (unul în preliminariile C.M., celelalte trei în C.E.), toate fără înfrângere ! Sperăm desigur ca bilanțul anului 1983 să devină chiar mai bun !

Izbutind abia acum să ieșim de sub impresiile imediate ale meciului de la Florența, vom încerca să obiectivizăm evoluția tricolorilor noștri în ultimele partide, să privim critic drumul pe care aceștia s-au înscris de cîtăva vreme, mai exact de cînd antrenorul Mircea Lucescu a preluat cîrma reprezentativei. Bilanțul primului an competițional al foarte tînărului antrenor național M. Lucescu (37 de ani, unul dintre cei mai tineri din Europa, dacă nu cel mai tînăr !) se află extras în chenarul alăturat — și el stă o activitate destul de susținută pe plan internațional, 14 meciuri în ceva mai mult de 12 luni, timp în care „naționala" a rulat circa 40 de jucători. Remarcabile fără îndoială sînt în primul rînd rezultatele obținute în meciuri oficiale, 5 puncte în clasamentul grupei a V-a a actualului Campionat european, situație care a adus echipa noastră pe primul loc după 3 meciuri disputate.

Care au fost însă „armele" cu care echipa noastră națională a reușit să se impună în meciurile-cheie ale sezonului de toamnă, respectiv cel cu Suedia, la București și cel cu Italia, de la Florența ? În primul rînd vom aprecia realismul antrenorului Lucescu, al întregii conduceri tehnice a „naționalei", care au știut să întindă plapuma tactică a echipei exact atît cît a fost nevoie, pentru obținerea rezultatelor dorite. După 2—0 în meciul cu Suedia, naționala română a știut să închidă locul, păstrînd rezultatul așa cum, să nu uităm, reprezentativa Cehoslovaciei n-a izbutit, într-o situație similară, împotriva aceluiași adversar. Atunci s-au făcut auzite unele critici, iar critici și mai vehemente ne-au fost adresate de cea mai mare parte a presei italiene, după meciul de la Florența. La conferința de presă care a urmat meciului de la 4 decembrie, ne-am permis să-i întrebăm pe Enzo Bearzot, antrenorul echipei campioane a lumii, ce părere și-a făcut despre selecționata României. De față cu întreaga presă italiană, domnul Bearzot a făcut că nu înțelege întrebarea, reținînd apoi, textual : „Nu mi-am putut face nici o părere, fiindcă n-a jucat decît pentru rezultat. Dealtfel, a recunoscut dînsul, l-a și obținut !" Dar dumneavoastră, am insistat, cum veți juca la București, nu tot pentru rezultat ? ! „Da, s-ar putea să aveți dreptate, a recunoscut celebrul antrenor. Însă cînd ai jucători ca Scirea, Oriali, Antognoni sau Rossi, poți spera să joci altfel, mult mai deschis... Dar în definitiv, nu știu de ce ar trebui să ne plîngem ; jocul betonat tot de la noi l-ați învățat !" În fapt, Enzo Bearzot a pus într-adevăr punctul pe i și, din cîte ne-a fost dat să înțelegem, cam la fel s-a exprimat și președintele U.E.F.A. Artemio Franchi, italian și el, în discuțiile pe care le-a purtat cu conducătorul delegației noastre la Florența (ca și în Belgia), Nicolae Stan, vicepreședinte C.N.E.F.S. O echipă ca a Italiei, cu întreaga sa galerie de jucători celebri, cu experiența sa atît de mare, își poate permite să se apere și să atace pe orice teren s-ar desfășura partida. În ciuda pesimismului accentuat al presei („Avem Mundialul. Vom pierde Europa ?), jucătorii italieni nu s-au pierdut cu firea, susținînd că meciurile pentru calificarea în turneul final nu s-au încheiat și că Italia păstrează încă șanse importante. Bergomi, absent în meciul de la Florența, declara negru pe alb : „Biletele pentru Paris le vom obține în Cipru !" Este vorba despre primul meci al anului care vine, în februarie, cînd Italia speră să cîștige două puncte în deplasare, necesare moralului și... speranței. Următorul meci al „scuadrei azzurra" se va desfășura însă la București, primul al echipei noastre în sezonul de primăvară (16 aprilie 1983). Așadar, selecționata României se va găsi la acea dată din nou în postura de a salva ori compromite definitiv șansele campioanei mondiale, un adevărat șetar al meciului de la Florența ! Este limpede pentru noi că soarta calificării nu va trece prin Cipru, ci pe la București...

Spuneam că echipa României se află acum pe un drum bun, poate fără termeni de comparație față de trecut. Gîndind astfel, argumentăm în primul rînd prin încrederea de care dau acum dovadă componenții echipei naționale, prin atmosfera foarte bună care există în cadrul lotului. Antrenorul Lucescu a izbutit să întroneze, chiar fără măsuri disciplinare voit severe, o bună atmosferă de lucru, la care s-au angajat fără rezerve toți selecționabilii. S-a muncit bine și cu folos în Belgia, în fapt o premieră pentru reprezentativa română, s-au pregătit în liniște toate aspectele jocului care urma schemele de contracarare a celebrilor adversari italieni. Cum bine știm, nucleul Craiovei a fost din nou cel care a dus greul, impunînd o coeziune și un spirit de sacrificiu proprii numai marilor echipe. Opt jucători în lot și șase în teren la Florența, cu Lung, Ștefănescu, Ungureanu, Țicleanu, alături de neobositul Bölöni și de Iorgulescu, printre cei mai buni, Universitatea Craiova și-a impus măsura valorii competiționale, așa cum, la numai cîteva zile după aceea, a reușit spectaculoasa calificare în fața francezilor de la Bordeaux. Am reținut cu această ocazie frumoasa declarație a lui Costică Ștefănescu, căpitan al Universității și al echipei României : „Pentru mine, cel mai important lucru este curajul cu care am atacat această calificare".

Ne-ar place să asociem totuși rezultatul echipei obținut la Florența cu cel de pe Wembley, în primăvara anului 1969. Acel 1—1 cu fericiții, pe atunci, deținători ai Cupei Jules Rimet, chiar dacă după un meci amical, a dat semnalul formării unei tinere echipe reprezentative române, care a reușit nu după multă vreme calificarea la Mundialul '70. Așa cum a declarat adesea, Mircea Lucescu își pregătește echipa în primul rînd pentru meciurile de calificare la C.M. '86, etapa actuală nefiind, după părerea sa, decît una intermediară, folosită pentru rodarea unei formații cît mai valoroase. Sigur, și acest punct de vedere este realist, și ne gîndim cu multă satisfacție că, în afara lui Ștefănescu sau Bölöni, atît de necesari fără îndoială în momentul de față echipei naționale, ceilalți componenți ai lotului reprezentativ, de la Lung și Rednic, pînă la Gabor sau Cămătaru, n-au decît în jur de 25 de ani, dacă nu mai puțin. Maturitatea sportivă n-o vor atinge, deci, decît peste 3 sau 4 ani... Andone, Ungureanu, Klein, Geolgău și atîția alții își încep practic cariera internațională învingînd Suedia și remizînd cu Italia, pe terenul ei, ca să nu mai vorbim despre calificarea craioveniior în turul IV al Cupei U.E.F.A. Aici este, în fapt, marele cîștig (dincolo de rezultatul pur statistic) al meciurilor din toamna anului 1982, cel al acumulărilor de moral și încredere în forțele proprii ale unor jucători atît de tineri, față de care pretențiile din anii care vin pot fi, oricît de mari, pe deplin justificate. Privind așa, Florența '82, ca și Wembley '69, poate și trebuie să devină semnalul de stringere a rîndurilor unei echipe foarte valoroase pe plan internațional, competitivă în oricare confruntare majoră a fotbalului mondial. Sigur, mai sînt multe de făcut la echipa națională, dar sîntem siguri că atît conducerea federației, cît și C.N.E.F.S. vor înțelege mai mult decît oricînd sprijinul de care au nevoie antrenorii Mircea Lucescu și Mircea Rădulescu, punînd real umărul la eforturile lor. Deocamdată, referindu-ne mai cu seamă la meciul de la Florența, curajul și dîrzenia, spiritul de sacrificiu și dăruirea ne-au adus în fața unui rezultat de excepție. Rămîne ca, pleciind de la aceste date, de la bunul cîștigat și forța morală superioară, echipa națională să-și perfecționeze armele tehnico-tactice, devenind cu adevărat o mare echipă continentală. Florența '82, din acest punct de vedere, poate deveni abia... ora zero a fotbalului românesc ! Cu alte cuvinte, drumul bun pe care s-a înscris echipa națională în ultimul an este încă abia la început, iar greul abia de acum încolo va veni. Nutrim speranța că tricolorii nu ne vor dezamăgi.

DUMITRU GRAUR ■

Cronica șoselei

N-am fost destul de meșter

Tînărul cu care discut, înalt, cu ochelari à la Belmondo, cu o privire și o atitudine de neajutorat, nu realizează nici acum pe deplin dimensiunile reale ale tragediilor pe care le-a provocat. Trece de la una la alta și trebuie să-ți concentrezi atenția pentru a desprinde cît de cît o concluzie din vorbirea incoerentă a șoferului.

„Examenul l-am luat din primul foc, la șofer bun, am 20 000 de km la volan, nevasta-i gravidă în luna a patra, am urmat școala, da, da, cursurile la zi, cum se spune. De fapt nu m-am căsătorit decît acum 6 luni. Drăguță și bună fata pe care am luat-o. Mă duceam cu rufele la spălătorie. Ea nu poate să le spele. Duce greu sarcina și are și un serviciu greu. Eram grăbit, ce-i drept, deoarece mai aveam și altele de făcut. Știți dv. ca într-o gospodărie tînără. Femeia n-am văzut-o pe zebră. De fapt am văzut-o, dar nu prea bine. Ce mai la deal la vale, mă gîndeam la comisionarele mele din ziua aceea. Dacă reduc viteza la „treceri" ? Sincer, nu prea. De regulă se opresc pietonii. De data asta, însă... Zi cu ghinion, asta-i".

„Veniserm de două zile la noi. Nu ne văzuseră de 6 luni. S-au bucurat tare mult bătrînii de vizita noastră. Nevastămea era fericită. Discutam tocmai de copii. Știți, avem doi copii. «Ce păcat că nu sînt și ei cu noi, aici, la mama», spunea soția mea. Nu l-am putut lua de la cursuri. Am zis că-i păcat să pierdă atîtea ore. N-am putut lua concediu mai devreme. Ce să-i faci ?"

„Cînd plecam la plimbare, cu soția, socrii ne petreceau pînă la poartă. Eram tocmai pe zebră. Intenționam să ne uităm la vitrina magazinului pentru copii de vizavi. Eu am întors capul spre ei, să le răspund la semnul care mi-l făceau cu mîna. Soția a luat-o puțin înainte. Nu era la mai mult de 3—4 pași de mine. Am auzit, deodată, un zgomot destul de puternic și înfundat, apoi, aproape concomitent, un țipăt. Cînd m-am uitat să văd ce s-a întîmplat, soția mea nu mai era lîngă mine. Am intrat în panică. M-am uitat de jur împrejur. Lumea fugea către rigola trotuarului. M-am apropiat și eu. Era nevastă-mea. Zăcea într-un lac de sînge. Murise. Salvarea a venit în zadar. Maică-sa, de la poartă, a văzut toată scena. S-a repezit spre locul unde fusese aruncată soția mea. Își smulgea părul din cap. Biata Olguța ! Nici nu și-a mai putut lua rămas bun de la mine. S-a pierdut la nici 35 de ani. Femeie bună, de casă. Cum să le explic celor mici moartea mamei lor ?" „Eu mergeam în spatele femeii (relatează o martoră). Mașinile care veneau din stînga noastră reduseseră mult viteza. Era clar că intenționau să ne lase să trecem și așa au și făcut. Din sens opus am văzut, de asemenea, o mașină care mergea destul de încet. Brusc, alături de aceasta, a apărut alta, în mare viteză. Lovirea femeii din fața mea s-a produs atît de neașteptat, încît cu greu am realizat că victima a fost izbită, luată pe capotă și apoi, mai departe, aruncată pe asfalt, lîngă trotuar".

În plină zi (ora 13,00), asfalt uscat, vizibilitate bună, pe o stradă cu 2 benzi pe sens, o femeie este omorîtă pe trecere de pietoni, unde o regulă nu numai de circulație, ci și de politețe, de bun simț, de civilizație, de respect elementar pentru oameni, îți cere ție, șofer, să permiți pietonilor să traverseze în siguranță strada. Adevărul e că tînărul șofer a văzut pe cele două femei (bărbatul, după cum am arătat era ceva mai în spate) și a încercat să treacă prin spațiul dintre ele. Nu a reușit, însă, lovind victima cu farul și catapultînd-o apoi pe capota motorului. Totul, de la izbirea femeii și pînă la căderea ei de pe mașină pe asfalt, s-a petrecut în nici 3 secunde. În trei secunde, doi copii rămîn fără mamă, un soț își pierde soția, o familie în vîrstă își pierde unica fiică, o femeie gravidă și un bătrîn bolnav (tatăl șoferului) sînt groaznic traumatizați, iar un tînăr de nici 25 de ani va rămîne toată viața cu acest teribil film al vieții care a răpus-o, în fața ochilor. „Am crezut, ne-a relatat mai tîrziu autorul, că femeile se vor opri și voi putea să mă strecor printre ele. În extremis, am încercat chiar și o ușoară fandare pentru a ocoli victima prin spate, dar n-am fost probabil destul de meșter". Parcă problema se pune să fii meșter. Bineînțeles, trebuie să fii și foarte priceput în pilotarea unui autovehicul. Aici nu-i vorba însă de măiestrie, ci de conștiința răspunderii deosebite ce o porți atunci cînd te urci la volanul mașinii și de respectul cel mai elementar pentru semenii tăi.

VICTOR BEDA ■

ADRIAN ANDRONIC ■

Omul care joacă

Nu-i greu, parcă-i momentul!

Cînd scrii sub liniștea binefăcătoare și atît de dorită în ultimele luni a ploii, gîndurile se adună parcă mai repede ca oricînd, putînd întrece în viteză conexiunea firească dintre ele. Ascultînd-o duminică după amiază din nou pe Nana Mouskouri, atacînd unic acordurile corului robilor din Nabuco, cum numai ea se putea încumeta să o facă, am simțit că substratul verdian al luptei lombarde de atunci de a scăpa de austrieci, poate fi asemuit și cu aspirațiile de puțină șansă care ne-au surîs nouă acum, în fotbal, în acest final de sezon încandescent și care, după cum constata Cristian Țopescu în transmisia din Florența toscană, în fine, s-a mai reîntors cu fața și spre noi. Poate că și „Forța destinului", prin care marele Verdi pregătea succesul lui Nabuco, poate fi asemuită cu mijirea, pentru fotbalul nostru a unor ani de succese reale și de satisfacții și bucurii deosebite pentru milioanele de iubitori ai celui mai popular dar, bineînțeles, și controversat sport și de la noi. Nu știu dacă este prea mare încumetarea mea de a încerca astfel de sugestii din comparații îndepărtate dar, fotbalul, fiind viață, este incontestabil și un fenomen ciclic și aș vrea să redeschidem o nouă perioadă de victorii pentru fotbalul nostru, așa cum a constatat foarte bine, creînd parcă o axiomă în acest sens, Ioan Chirilă în... „Cu cărțile pe față".

Da, această medie de virstă de 26 de ani, ca și talentul multora din jucătorii Craiovei, dă dreptul să se spere că sînt de-abia la începutul asaltului final al cuceririi deplinei maturități sportive și că lucrul acesta poate însemna foarte mult dacă vor reuși să constituie un nucleu de reprezentare al fotbalului nostru. Dar tot atît de drept mi se pare că nu trebuie să fie... trecute cu vederea, meritele de pînă acum ale lui Dinamo (cel puțin în a aduce cîteva idei noi de joc), sau potența de jucători a arsenalului Stelei, din care cel puțin Balint și Iovan vin puternic din urmă... Aceste reușite din acest sfîrșit de an ne obligă pe toți care încă slujim fotbalul într-un fel sau altul de a fi mult mai atenți în viitor, atunci cînd ochii hrăpăreți ai următorilor adversari se vor repezi și mai virulent și mai devorator asupra reprezentantelor noastre. Îmi permit un singur exemplu, acum trecut, dar care poate da de gîndit chiar dacă nu mai făcea prin realitatea lui sărbătoarea oltenească atît de potentă și cu prelungiri. Dacă se juca cu Geolgău și Cîrțu cel puțin mai devreme, bissotinliigirondini erau terminați mult mai categoric. Sigur, mulți au văzut și goi la excelentul cap al lui Cămătaru, la fel ca și mine, dar nimeni nu a știut să explice că mingea care a scuturat plasa a lovit cîrligul care o susținea, în spatele barei elipsoidale și, nu rotunde (!), deci depășise cu circumferința linia imaginară a porții.

O, dar cîte nu s-ar mai putea spune, începînd și cu falsa impresie care ne-o creăm despre noi, respectîndu-i aiurea pe alții. Causio, supranumit „il barrone", nu s-a aflat, după ce i-a umflat ochiul lui Geolgău, să se repeadă la reverul (zic eu !...) lui Mircea Lucescu care venise să-și vadă jucătorul și care cel puțin trebuia să-i spună... cîteva cuvinte. Normal, știm că au fost atîția baroni dubioși numai prin puterea apusă a singelui ereditar, încît e momentul să ne respectăm și să ne întreținem, așa cum trebuie și sub toate formele, feluritele forme de valoare de care dispunem, măcar de acum înainte, după acest posibil răsărit al fotbalului nostru. Știu, s-ar putea să se spună că, iarăși... e greu.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

Largă deschidere către lume

Există o rubrică pe care ziarele o publică frecvent : cea a extraselor din presa străină despre România. Sînt o lectură deosebit de interesantă, o lectură generatoare de mîndrie patriotică. Căci chipul patriei în conștiința lumii este mai frumos ca oricînd. Iar de mulți ani, colegii noștri de profesie din diferite țări ale lumii asociază numele României de cel al tovarășului Nicolae Ceaușescu. România-Ceaușescu — o asociere logică, firească, pe măsura realității. Două cuvinte care înseamnă muncă, realizări, pace, colaborare, cutezanță.

Este expresia unei profunde realități a zilelor noastre — România, președintele Ceaușescu și-au cîștigat în lumea întreagă un prestigiu deosebit. Pentru că într-o lume confruntată cu nenumărate și complicate probleme, într-o lume neliniștită de viitorul ei, România și-a făcut auzit distinct glasul pe scena mondială. Este cel al unui popor care își dedică toate energiile muncii creatoare, care înalță o nouă societate și care dorește să aibă condițiile de pace necesare împlinirii aspirațiilor sale legitime de bunăstare și progres. Este expresia voinței unui popor stăpîn pe destinul său, al unui popor care acționează cu toate forțele sale pentru afirmarea în lume a păcii și colaborării. Și nu numai atît. În politica românească există o concordanță deplină între vorbe și fapte, între declarații și acțiuni. Faptele, acțiunile concrete sînt cele ce au făurit prestigiul României socialiste.

Eforturile românești pentru salvgardarea păcii, pentru înseninarea orizontului internațional, pentru depășirea dificultăților ce marchează în prezent realitatea mondială, poartă amprenta unei consecvențe exemplare. Aceste eforturi reflectă înaltul spirit de responsabilitate al unei țări care a înțeles din propria sa experiență istorică, că destinul umanității nu poate fi lăsat doar în cîteva mîini, că toate statele, mai mici sau mai mari, mai puternice sau mai puțin puternice, pot și trebuie să acționeze pentru a înlătura pericolul de război, pentru a facilita o soluționare corespunzătoare intereselor păcii, a tuturor problemelor zilelor noastre. Menținerea păcii nu depinde doar de un stat sau altul, ci de acțiunea conjugată a tuturor statelor lumii. Pentru că trăim într-o lume a interdependențelor și nu ne putem imagina că ar fi posibil ca o parte a globului să trăiască într-o pace reală, iar alta să cunoască grave vărsări de sînge. Pacea este indivizibilă și realitățile mondiale trebuie examinate în conexiunea lor, pentru că orice pas înainte întreprins într-o zonă poate ajuta la soluționarea problemelor ce se pun în altă parte a lumii.

Este spiritul în care acționează România, promovînd o politică de colaborare multilaterală cu toate statele socialiste, cu toate țările în curs de dezvoltare, cu țările nealiniate, o politică de conlucrare reciproc avantajoasă, în spirit constructiv cu toate statele lumii, indiferent de sistemul lor social-politic. O contribuție de cea mai mare importanță la promovarea acestei politici o aduce dialogul la cel mai înalt nivel prilejuit de vizitele întreprinse de președintele republicii, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În anii care au trecut de la Congresul al IX-lea al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu a întreprins peste o sută de vizite oficiale în țări din Europa, Asia, Africa și cele două Americi și, de asemenea, au avut loc, la București, peste o sută de vizite la nivel de șef de stat și de guvern. S-au semnat, cu aceste prilejuri, 20 tratate de prietenie și cooperare, aproape 90 documente comune.

Amplificarea relațiilor internaționale ale României, dimensiunile noi ale prezenței țării noastre în viața mondială se exprimă sintetic în două cifre : în 1965 România întreținea relații diplomatice cu 85 de state. În prezent, numărul acestora este de 137. Ar trebui de adăugat că România are relații economice cu 150 de țări și că volumul comerțului exterior a sporit de 8 ori față de 1965. Schimburile comerciale cu țările socialiste au crescut, numai în ultimul deceniu și jumătate, de peste 5 ori, iar ponderea statelor în curs de dezvoltare, în schimburile comerciale ale României, s-a mărit de la 4,9 la sută în 1965, la peste 28 la sută în prezent.

Sînt mărturii concrete ale consecvenței și clarviziunii politicii partidului, indisociabilă de gîndirea profund realistă a secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Preocuparea pentru o conlucrare activă cu toate statele socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu cele nealiniate, cu toate statele lumii, este concepută ca o contribuție la cauza păcii; la stabilitatea mondială, la eliminarea pericolului de război și la apropierea între state. Căci această apropiere trebuie realizată prin eforturi continue, dărîmînd barierele neîncrederii, obstacolele ridicate de adversarii destinderii, de cei ce nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă năzuințele pașnice, constructive ale tuturor popoarelor.

Ziua de mîine a popoarelor poate să fie pașnică, dar pentru realizarea acestui obiectiv este nevoie de eforturi stăruitoare ale tuturor popoarelor, ale tuturor țărilor. Securitatea fiecărei țări este strîns legată de respectarea independenței ei, de neamestecul în afacerile interne, de o conlucrare rodnică, pe deplin egală. Înțelegerea acestei realități reprezintă sensul major al demersului României socialiste, al președintelui Nicolae Ceaușescu, demers de o puternică rezonanță și care izvorăște din natura orînduirii noastre, din realitățile specific românești, din istoria noastră, din voința poporului român, din aspirațiile sale pașnice.

Politica României este o politică de largă deschidere, de conlucrare constructivă, de amplă unitate a tuturor celor ce năzuiesc să trăiască într-o lume a dreptății și justiției, într-o lume ferită de ororile războiului.

O deschidere spre toate statele animate de idealuri pașnice și constructive.

O deschidere către aspirațiile înaintate ale epocii.

O deschidere spre o conlucrare care să fie în beneficiul tuturor popoarelor, să slujească planeta prea des frămîntată și pusă în fața unor dileme tulburătoare.

O deschidere ce nu înseamnă, nici un moment, pierderea identității. Sîntem mereu noi — fii acestui pămînt, cu ceea ce ne este propriu, dar sîntem receptivi la ideea colaborării care să servească poporului român și păcii.

Demersul românesc poartă pecetea realismului, ceea ce explică prestigiul său. Un prestigiu confirmat de viață.

AL. PINTEA

Vitalitatea principiilor

Indiscutabil,orice analiză parțială sau totală a evoluției lumii de azi va consemna ca un element pregnant prezența distinctă și dinamică a României socialiste în concertul statelor contemporane.

Prezența românească are la bază un angajament tulburător prin finalitatea sa, prin principiile care-i călăuzesc zi de zi, lună de lună, an de an — a face totul pentru triumful păcii, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, a colaborării, înțelegerii și progresului fiecărui popor.

Reafirmat cu atîta forță încă din prima zi la Conferința Națională a Partidului Comunist Român ce se desfășoară în această săptămînă, angajamentul dă glas vocației păcii și înțelegerii ce evidențiază fidel voința națiunii române de a trăi și munci într-un climat internațional de comprehensiune, de respect reciproc, de cooperare și, mai presus de orice, de liniște.

Poporul român, cel care, în trecut, de atîtea ori, cum zicea atît de plastic cronicarul, s-a aflat în calea răutăților, aprobă și beneficiază din plin de acțiunea neobosită, fermă și eficientă a Partidului Comunist Român, a României socialiste și președintelui său, în slujba păcii, a libertății și a demnității. Altfel zis, cum s-a subliniat atît de bine, în acțiunea internațională a tovarășului Nicolae Ceaușescu, poporul nostru își vede bine definite propriile sale roli și loc în viața lumii contemporane, iar în audiența largă și tot mai profundă a ideilor, convingerilor și acțiunilor conducătorului partidului și statului nostru — accesul său la universalitate.

Înainte de toate, aceste realități au la bază principii de relații între țări și partide, pe care, indiferent de mărimea geografică sau potențial uman, trebuie să le respecte toți în raporturile cu toți. Există apoi înțelegerea nuanțată a transformărilor revoluționare petrecute pe plan mondial și mai cu seamă aprecierea lipsită de orice reținere a actualei situații din lume care, relevă România, datorită încordării sale și a eventualității conflagrației distrugătoare reclamă cu putere abolirea folosirii și amenințării cu forța, dictatului, zonelor de influență, cursei înarmărilor, să asigure dezvoltarea independentă a popoarelor, colaborarea lor bazată pe principiile egalității, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne.

România privește cu răspundere la imaginea lumii de azi, iar aceasta nu-i poate fi indiferentă din perspectiva opțiunii sale socialiste și, implicit, a păcii și progresului. Scrutînd realist și lucid evoluția contemporană, în care este evidentă și tendința realizării unui nou echilibru mondial între diferite state și grupări de state, partidul nostru apreciază că acest nou echilibru va avea la bază o mai mare diversitate a centrelor de putere și va ține seama de rolul lumii a treia, al țărilor mici și mijlocii, al celor în curs de dezvoltare și nealiniate. Dar, în același timp, el apreciază că viabilitatea noului raport de forțe, ca și a noului echilibru, trebuie să se bazeze pe principii de egalitate, de respect al independenței și neamestec în treburile interne ale altor popoare. Cu alte cuvinte, așa cum reafirmă în aceste zile Conferința Națională a partidului, edificiul păcii nu se poate baza decît pe principii pe cît de ferme, pe atît de vitale. Stă în puterea popoarelor pentru a-l dura în acest fel acționînd consecvent și constructiv, original și direct.

DUMITRU CONSTANTIN

Nuclearismul pe banca acuzării

Una din temele centrale ale dezbaterilor internaționale din cursul acestui an a constituit-o realizarea dezarmării generale și complete și, în primul rînd, a dezarmării nucleare Sesiunea specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării, precum și marile demonstrații pentru pace și împotriva înarmării nucleare, care au loc în numeroase țări ale lumii, au oferit un climat propice pentru intensificarea cercetărilor științifice în domeniul apărării păcii și repudierii forței și amenințării cu forța din raporturile interstatale. În acest cadru se înscrie volumul recent publicat la New York, în editura Basic Books, sub titlul inspirat **„Arme ce nu pot fi apărate. O acuzație politică și psihologică împotriva nuclearismului"**, sub semnătura a doi specialiști de renume din S.U.A. — Robert Jay Lifton și Richard Falk. Primul autor lucrează ca cercetător la Yale University. Cel de-al doilea este profesor de drept internațional la Princeton University și a vizitat România cu prilejul unei conferințe Pugwash ținute la Sinaia.

Punctul de pornire al autorilor este aceea că omenirea trăiește în prezent într-o eră a absurdității, sub amenințarea permanentă a holocaustului nuclear. Înarmarea nucleară nu este și nu poate fi izvorul unui sentiment de securitate nici pentru națiuni și nici pentru individ. Dimpotrivă, susțin autorii, „faptul existențial central al erei nucleare este **vulnerabilitatea** (p. 29, subl. în original. **„The central existential fact of the nuclear age is vulnerability"**). După ce demonstrează că existența armelor nucleare și spirala cursei înarmărilor generează cosmar și insecuritate, iar spectrul distrugerii totale a civilizației umane este real și devine tot mai amenințător, autorii reamintesc că dacă Hiroșima a-a putut reface după cataclismul nuclear la care a fost supusă, în condițiile actuale un război nuclear nu va mai lăsa „o lume exterioară intactă" („an intact outside world") care să ajute la refacere, deoarece nimicirea planetei riscă să fie totală. Autorii construiesc un vocabular special pentru a descrie „lumea de după bombă", care ar fi o lume lipsită cu desăvîrșire de orice viitor. Dicționarele curente ale oricărei limbi nu cuprind cuvintele care ar putea reda exact consecințele devastatoare ale apocalipsului nuclear spre care este împinsă omenirea prin obsedantul și aberantul ciclu al înarmărilor. În fața acestei stări de lucruri autorii lansează avertismentul patetic : „Simțim că acest ciclu nu poate continua la nesfîrșit. Ori facem ceva pentru a-l curma, ori riscăm să ne autoexterminăm" (p. 80). Așa fiind, lupta pentru interzicerea armei nucleare reprezintă o străduință colectivă a oamenilor și a popoarelor de a apăra o valoare supremă, devenită deosebit de fragilă în fața călătoriei irresponsabile spre moarte. Această valoare supremă autorii o identifică în însăși „viața omenească" care trebuie ferită de flagelul nuclear.

Întrucît pe toate meridianele se scrie mult în zilele noastre despre pericolul înarmărilor nucleare, autorii țin să se delimiteze critic de toți politicienii și publiciștii care caracterizează această luptă pentru ocrotirea dreptului fundamental la viață și pace al oamenilor și al națiunilor ca fiind doar o simplă „retorică". În realitate, această luptă face corp comun cu însăși integritatea și raționalitatea omului puse în slujba apărării vieții pe planeta noastră.

Lupta împotriva înarmărilor nucleare se înscrie organic în eforturile de promovare a normelor dreptului internațional în raporturile dintre toate statele lumii. Or, prin continuarea cursei înarmării nucleare este subminată, așa cum se demonstrează în carte, „autoritatea fragilă a dreptului internațional, punînd sub un serios semn de întrebare lupta îndelungată pentru introducerea unor măsuri de reținere și de responsabilitate în purtarea ostilităților militare" (pp. 132—153). Autorii se pronunță împotriva „barbarismului" pe care îl reprezintă folosirea armei atomice și ajung la concluzia că însăși erodarea sau declinul dreptului internațional în ultimele decenii constituie, în parte, o reflectare a „nuclearismului fără frîne".

Într-un capitol special intitulat semnificativ „Pasivitatea — dușmanul păcii", autorii combat cu toată vigoarea mentalitatea tuturor celor care adoptă atitudinea reprobabilă „de a aștepta apocalipsul". În opinia lor, împărtășită de toți cei care iubesc pacea și viața, omenirea nu trebuie să-și aștepte în pasivitate împlinirea destinului. Nu există nici o rațiune valabilă care să determine umanitatea să-și aștepte propriul sfîrșit. De aceea, autorii pledează cu multă convingere pentru extinderea mișcării partizanilor păcii, pentru intensificarea mișcărilor populare îndreptate împotriva doctrinei și practicii „nuclearismului". Reducerea riscului unui război nuclear este o posibilitate reală. Liderii politici lucizi și responsabili au înțeles că pericolul nuclear nu ține de domeniul fatalității, ci de cel al acțiunii conștiente a oamenilor. Pe bună dreptate, autorii evidențiază însemnătatea mondializării mișcării antinucleare și citează în acest context „marea demonstrație din România" (p. 132, „large demonstration in Romania") împotriva cursei înarmării nucleare, precum și protestele tot mai puternice din întreaga lume împotriva bombei atomice. Autorii pun în relief faptul că opinia publică, alarmată de riscurile pe care le comportă un război nuclear, este în măsură să creeze posibilitatea opririi aventurismului nuclear. În acest scop, apare necesar să fie stigmatizată „imoralitatea, ilegalitatea și ilegitimitatea armelor și tacticii nucleare". Soluția o constituie prohibirea folosirii sau amenințării cu folosirea armei nucleare, așa cum se prevede în rezoluțiile pertinente ale Adunării Generale a O.N.U. În acest context, este formulată și evidențiată necesitatea unei declarații conținînd angajamentul solemn și ferm al tuturor guvernelor de a nu recurge primul la arma nucleară. Realizarea unui asemenea obiectiv postulează repudierea militarismului în general. În opinia autorilor repudierea militarismului este mai largă decît respingerea nuclearismului, iar aceasta din urmă nu poate fi combătut cu adevărat fără „alungarea" îndrumării militariste a politicii externe. O lume fără arme nucleare este posibilă, dar materializarea acestei posibilități presupune o acțiune fermă împotriva doctrinelor și practicilor întemeiate pe nuclearism. Autorii nu propun imagini utopice. Ei sînt conștienți de dificultăți, dar sînt încrezători în succesul final al mișcărilor populare îndreptate împotriva cursei înarmărilor nucleare. Ei susțin că aceste mișcări își pot îndeplini sarcinile pe care și le-au asumat într-o atmosferă de sinceritate, curaj și speranță, iar drept încheiere adresează un apel patetic forțelor iubitoare de pace de pretutindeni în „lupta epopeică de eliberare a planetei de amenințarea nuclearismului".

Dincolo de limitele de concepție ale lucrării de care ne-am ocupat în aceste însemnări, limite care derivă din filosofia pacifistă insuficient de structurată a autorilor, nu putem să nu salutăm filonul umanist care le animă gîndirea în strădania colectivă în care sînt angajați pentru apărarea valorilor supreme ale vieții și păcii.

IOAN VOICU

New York, decembrie 1982.

Lumea se amuză

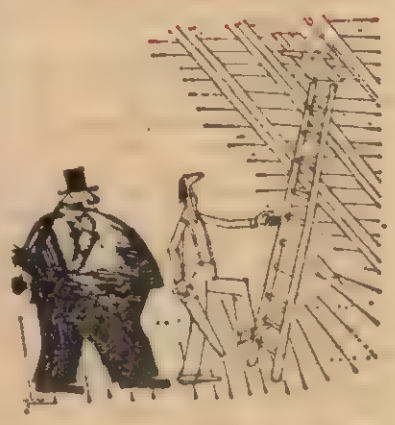

După EULENSPIEGEL — R.D.G.

Lumea se amuză

După SVET V OBRAZECH — Cehoslovacia

Mă pregătesc pentru întîlnirea cu Susan Belling și mi se pare apropiat să recitesc afișul prin care se anunță prezența ei. Are ceva din invitația la festin: „Biblioteca Română din New York solicită plăcerea de a vă avea în compania sa la întîlnirea cu distinsa soprană Susan Belling...

În program: Mendelssohn, Mahler, Purcell, Fauré, Ravel, de Falla, Enescu, T. Brediceanu."

Rîndurile care urmează ne familiarizează cu biografia invitatei. „Strălucitor", „splendid", „frumusețe răpitoare". Nu sînt cuvintele lui Lucian Cernat, coordonatorul bibliotecii în acest moment și autorul afișului. El le-a împrumutat doar din cronicile care anunțau în aprilie 1977 debutul lui Susan la „New York City Opera". Dacă aș căuta prin colecția mea de ziare de atunci, aș găsi probabil referiri la acel „Lily" de Leon Kirchner. Eram la New York chiar în respectivele zile. Dar afișul îmi stă la îndemînă și pot afla, grație lui, că Susan Belling, născută în Bronx, figurează în prezent printre exponenții muzicii clasice și contemporane. Are în biografia artistică 50 de premiere mondiale. A cîntat împreună cu orchestrele simfonice din Chicago, Detroit, Washington, Los Angeles. A apărut pe scena operelor din New York, Santa Fé, San Francisco, Ft. Worth, St. Louis, Cleveland și Miami. Debutul european a avut loc la festivalul de muzică barocă la Castelfranco, Veneția. Roluri recente: Pamina în „Flautul fermecat", Rosina în „Bărbierul din Sevilla", Serpina în „Servitoarea stăpînă" și chiar... Susanna în „Nunta lui Figaro".

Aceasta este Susan Belling care, într-o după amiază, a venit să ne cînte și să ne încînte la Biblioteca Română.

— Deci, cum m-ați ajuta să pot spune cititorilor români cu cine am stat de vorbă?

— Am început ca pianistă.

— Interesant, ce-a urmat?

— Amîndoi părinții mei au fost soliști vocali. Primele mele încercări muzicale au fost ca pianistă, apoi ca violoncelistă. În adolescență mi-am dat seama că sînt atrasă de vocea umană, de frumusețea ei. Am descoperit că „produc" sunete eu însămi. Am descoperit plăcerea de a cînta. Dificultatea venea de la faptul că am început de la o vîrstă prea fragedă. Am ajuns la școala de muzică, în New York și aceasta mi-a dat prilejul să interpretez de timpuriu muzică la nivel profesional.

— Există la respectiva dată a începuturilor, o personalitate pe care să încercați a o urma?

— Mă fascina Maria Callas.

— De ce?

— Doveden capacitatea esențială de a se exprima veridic și cu deosebită intensitate în tot ce făcea. Unii n-au plăcut-o pentru motivul că nu ar fi avut cu adevărat o voce foarte frumoasă. Pentru mine era impresionantă prin liniștea cu care comunica. Sigur, am acum sentimentul idealizării muzicii. Pot merge mai departe cu confesiunile, spunînd că prima mea dragoste secretă mergea spre cîntăreții de jazz.

— Unde a rămas acum muzica de jazz?

—Setul meu a lucrat ca jazz-disk-jockey, aici, în New York. Vă puteți închipui că știu destul despre acest gen de muzică. Mi se pare că sîntem într-o situație particulară. Devin curioasă, aș putea zice preocupată, să văd încotro mergem? Intrucît asistăm la o fuziune între rock și jazz. Îmi plac o serie de piese născute din această compunere. Problema mi se pare a fi legată prea mult de tehnologie: totul a devenit atît de electronic. Ceea ce depărtează foarte mult ce se aude de vocea umană. Ca în orice împrejurare, orice lucru bun își are reversul...

— Interesul tinerilor americani pentru aceste feluri de muzică pare să atingă efectul — drog, jazz, rock etc.

— Dar nu este propriu-zis muzică de jazz ceea ce spun eu. Părerea mea este că mulți oameni nu sînt interesați în jazz. Nu mai sînt. Este mult mai popular mixajul. Așa-numitul soft-rock.

— Cum găsiți atracția pentru operă în rîndul cetățenilor Statelor Unite?

— Ei bine, actualmente, mult mai mare. Sînt mai numeroase, în comparație cu 20 de ani în urmă, teatrele de operă în diverse state, în ceea ce am putea considera, în raport cu New York, firește, provincie. Muzica propusă este atrăgătoare, place. Problema o reprezintă punerea în scenă. Calitatea interpretării, de asemeni. Ca să poți cînta pe scenă trebuie să dispui, se știe asta, de volum corespunzător, să ai forță. Or, de regulă, nu este asa.

„Muzica românească este realmente frumoasă"

— Cum arată în opinia dv. harta calitativă a operei americane.

— Numărul unu rămîne Metropolitanul. Aș așeza apoi în ordine, opera din San Francisco, opera lirică din Chicago. Dar una singură are program întregul an — Metropolitan. Cred că nu este un secret pentru un european faptul că americanii nu dovedesc cine știe ce zel pentru muzica de operă.

— De ce?

—Cred că la mijloc se găsește distanța care îi separă. Opera îi este cumva străină cetățeanului american în obiceiuri, în ritualuri. E prea europeană pentru el. Opera se arată a fi mult mai apropiată de sensibilitatea europeanului. O anume rigiditate a operei nu place americanului. Cineva îmi atrăgea atenția asupra unui fapt: americanii cînd merg în afară sînt deosebit de deschiși, plini de căldură; la ei acasă însă sînt închiși, se retrag în sine. Cu europeanul e invers: departe de casă se comportă reținut, acasă la ei însă redevine familial, apropiat. Revenind la muzica de operă, am să recunosc că aerul muzicii de operă rămîne parcă cel propriu unei perioade mult rămase în urmă. Nu arată a muzică la zi, ca stil mă refer.

— Susțineți deci că modernismul n-a pătruns pe ușa operei americane.

— Nu am sentimentul că se încearcă acest lucru. Și de ce s-ar face? Noi sîntem prea tineri ca națiune ca să ne spargem lucrurile vechi. Ar fi probabil și greu să reușești ceva modern și bun.

— Să revenim în punctul în care se află interpreta vocală Susan Belling. Genul preferat?

— Muzica de cameră. Îmi place muzica în cadru restrîns. Să fac înregistrări destinate și ele unor cercuri intime. Am dat concerte în numeroase rînduri, colaborînd cu orchestre simfonice de mare anvergură. Nu în acest cadru poți reda nuanțele muzicii. De aceea mă întorc ori de cîte ori am ocazia la muzica de cameră, la muzica contemporană.

— Știți la ce mă gîndesc acum? Artiștii, de regulă, sînt tentați, sînt fascinați de locul unde îi vede cît mai multă lume. Oameni sîntem... Or, muzica de cameră...

— Problema artistului astăzi este, după mine, creația. Ceea ce nu are nici o legătură cu numărul celor ce te privesc sau te ascultă. M-ați văzut la Biblioteca Română cîntînd pentru 50 de persoane. Am făcut-o cu plăcere și m-am pus în situația de a crea special pentru ei repertoriul ce mi l-am ales. Cred că aceasta reprezintă valoarea. Sigur că mi-ar plăcea să adun în fața mea 50 000 de oameni. Sau sute de mii, de milioane. Este situația interpretului de la televizor. Dar nu poți ajunge la aceeași fază a comunicării Mărturisesc însă că eu însămi apelez la compromisuri. Am cîntat la „Hollywood Bowl", în fața a zeci de mii de oameni, avantajos pentru cariera ta, pentru a-ți face nume. Dar merg și cînt sistematic în spații restrînse. Pentru sufletul meu, aș putea spune.

— Ce sens dă televiziunea existenței muzicii de cameră, soliștilor săi?

— Televiziunea a adus pe neașteptate în casa oamenilor, între altele, și muzica de operă, și muzica de cameră. Ceea ce este foarte bine. Dar revenim la efectul tehnologiei asupra calității spectacolului. Electronica intervine, uneori brutal și deformator asupra vocii...

— Arta pierde, să înțeleg eu, din pricina televiziunii?

— Întrebare serioasă. Electronizarea distanțează oamenii între ei, depărtează pe interpret de publicul său. Izolează dacă vreți pe fiecare, de modul natural în care a crescut și în care s-a deprins să trăiască. Nu sînt sociolog de meserie, dar așa văd eu lucrurile. Am văzut oameni alienați de vecinătatea acestei tehnici în plină ofensivă.

— Ne-ați dovedit că vă este apropiată muzica românească. Așteptăm să vorbiți despre atracția pentru creația noastră artistică.

— Muzica pe care am ales-o are calitatea de a aparține tocmai acelei categorii amintite la început. Ea face trimitere la rădăcinile culturii, este o muzică cu caracter popular, descinsă direct din muzica populară. Este realmente frumoasă. Am prelucrat și interpretat fragmente muzicale din repertoriul lui George Enescu cu ocazia centenarului nașterii sale. Dar, ca să fiu sinceră, cred că se cîntă încă puțină muzică românească contemporană aici, în Statele Unite. Cred că ar trebui încurajată această idee.

— Am ajuns la o întrebare care răsucește privirea spre înainte: ce vă frămîntă pentru mîine, pentru mai tîrziu?

— Doresc să repet experiențe de genul celei de la Biblioteca Română. Asemenea manifestări artistice îți prilejuiesc un larg registru de opțiuni de repertoriu. Oamenii obișnuiți nu aleargă după muzică clasică. Or, în astfel de împrejurări, ai în față o lume care te așteaptă, care dorește să comunici cu ea.

NEAGU UDROIU ■

Ultima ocazie pentru a răspunde la ancheta noastră de opinie

Cel mai, cea mai...

Vă amintiți stimați cititori că e ultima săptămînă în care mai puteți să participați la o amplă anchetă: spuneți-vă cuvîntul asupra celor mai de seamă realizări din 1982, în cele mai diferite domenii ale culturii, științei, tehnicii și sportului românesc. Așadar, vă propunem să alegeți cele mai semnificative fapte, precum și pe cei mai buni dintre cei mai buni, întocmai cum rezultatele întrecerilor socialiste, periodic, în vastul cîmp al creatorilor de bunuri materiale, îi desemnează pe fruntași, cu încrederea că mai multe păreri convergente dau șanse mai mari unei obiectivități. Este vorba deci de a alege faptele și personalitățile anului 1982 care s-au afirmat ca stare și s-au autodepășit, constituindu-se, în același timp, în un combustibil al mersului înainte al obștii.

Paginile revistei „Flacăra" vă stau la dispoziție. Scrisorile conținînd opțiunile dumneavoastră și motivarea lor trebuie să ne sosească pînă la data de 23 decembrie.

Spuneți-vă cuvîntul asupra realizărilor și personalităților anului 1982 din cele mai variate domenii. În cele ce urmează vă dăm doar cîteva sugestii, rămînînd la latitudinea dv. să adăugați orice altă faptă sau personalitate ce o socotiți demnă de a fi așezată sub semnul superlativului.

Alegeți cel mai bun, interesant, atrăgător, îndrăgit, nereușit, supărător, mare, mic... cea mai bună, interesantă, atrăgătoare, îndrăgită, nereușită, supărătoare, mare, mică...

Pilcurile vor purta mențiunea PENTRU CONCURS.

Vom întocmi clasamente pe domenii. Desigur nu clasamente rigide, însă este cert că un an anume se înscrie ca o perioadă revelatoare în viața obștii ca și în viața unui artist sau a unui om de știință, a unui inginer sau sportiv. Pe scara acestor criterii, orice izbîndă, înainte de a fi o victorie în întrecere cu alții, este o victorie în lupta cu sine a fiecăruia. Ne vom strădui să le consemnăm.

Opțiunile dumnevoastră se vor referi la toate vîrstele, naționalitățile și profesiile.

- **Inițiativă socială**
- **Invenție**
- **Descoperiri (științifice, arheologice)**
- **Inventator**
- **Cercetător**
- **Faptă de omenie**
- **Carte de proză**
- **Carte de poezie**
- **Carte de critică literară**
- **Almanah**
- **Actor (actriță) de film, de teatru**
- **Piesă de teatru**
- **Film**
- **Cel mai îndrăgit gen de spectacol**
- **Emisiune radio, TV**
- **Autor**
- **Sportiv (fotbalist, rugbist, handbalist, alteți)**
- **Echipă sportivă**
- **Manual școlar**
- **Muzică tînără**
- **Compozitor**
- **Lucrare muzicală**
- **Interpret**
- **Carte științifică**
- **Anecdotă, caricatură**
- **Arhitectură sau monument**
- **Fapt de eroism**
- **Cel mai semnificativ moment din viața dv.**
- **Cea mai frumoasă femeie (atașați fotografia pentru concursul „Miss Flacăra")**
- **Cel mai urît, rău, reprobabil gest sau fapt întîlnit**

Nimic, niciodată!...

Dacă o majoritate covîrșitoare pierde masiv și sistematic datorită dilatării escaladei înarmărilor, o minoritate trebuie să cîștige, în schimb, tot masiv și sistematic, de pe urma acelciași escalade.

De o parte sute de milioane de înfometați, de bolnavi, de neștiutori de carte. De cealaltă o mină de potentați ai armelor și armamentelor. De o parte spaima că mîine nu mai există. De cealaltă parte certitudinea umflării fenomenale a conturilor bancare.

Războiul este o afacere. Ea devine superactivă cînd armele încep să funcționeze, dar se menține extrem de dinamică, de înfloritoare și sigură înainte ca omenirea să se înghiontească, dacă mai poate, în funduri de cratere. Procentele acestui joc de societate care a masat omenirea pe pîrtia ruletei radioactive nu reprezintă un mister absolut așa cum i-ar sta bine unui joc. Un documentar exact pe tema „părții leului", adică partea care revine din dreptul la civilizație al fiecărula celer autoîndrituiți să desființeze Terra noastră, notează: calculele economiștilor arată că, în S.U.A., rata beneficiilor este de 8—12 la sută în ramurile civile ale economiei, în vreme ce comenzile militare aduc beneficii de 30 pînă la 40 la sută. O comisie senatorială americană, care a examinat situația a 131 de monopoluri ale complexului militaro-industrial, a constatat că 94 dintre ele au obținut 50 la sută beneficii nete; 49 — peste 100 la sută; 22 — peste 200 la sută; 3 — aproximativ 500 la sută. Mai mult, o corporație a „realizat" 2 000 la sută beneficii pe capitalul investit! Într-un cuvînt, producția militară înseamnă pentru monopoluri un debușeu garantat.

O organizație newyorkeză ce se ocupă de „prioritățile economice" a întocmit, recent, un raport, ale cărui date atestă că „partea leului" din creditele militare ale S.U.A. revine unui număr de... 8 corporații — „Boeing", „General Dynamics", „Grumman", „Lockheed", „McDonnell Douglas", „Northrop", „Rockwell International" și „United Technologies".

O situație aproape identică se întîlnește și în Europa occidentală. Cea mai mare parte din producția de armament și material militar a țărilor vest-europene este, de asemenea, fieful capitalului particular. Mai bine zis, al marilor monopoluri, al firmelor transnaționale. Printre principalele consorții din R.F.G. specializate în producția de război se numără „Messerschmitt — Bölkow—Blohm" (MBB), „Dornier" (avioane și rachete), „Krauss-Maffei" (tancuri), „Howaldswerke Deutsche Werft" (nave de război), „Siemens" (radioelectronică). În industria militară vest-germană sînt angajate peste 220 000 de persoane. La rîndul ei, în Marea Britanie, industria de armament a fost considerabil sporită, datorită subvențiilor acordate de stat. Companiile particulare și-au întărit poziția în rol de prim ordin revine firmei „Vickers", veche „vatră" furnizoare de arme din Europa, care fabrică acum avioane, submarine atomice. Peste o treime din acțiunile companiei sînt deținute și azi de corporații particulare, deși, oficial, șantierele sale navale sînt naționalizate din 1977. „Vickers" deține, de asemenea, 50 la sută din acțiunile lui „British Aerospace", din industria aeronautică, numărînd 68 000 muncitori și funcționari. Nu sînt străine de afera militară nici o serie de monopoluri petroliere, ca „Royal Dutch Shell", „British Petroleum" sau „Imperial Chemical Industries".

Alte documentare oferă liste asemănătoare, punctează procente, evidențiază jocul băncilor și jocul industriilor în acest meci fioros și hohotitor jucat pe umerii miliardelor de oameni normali care se ambiționează să creadă că pacea ar merita mai mulți bani decît războiul. Deocamdată însă regula sfîrșitului de omenire împinge în groapa înarmărilor întreaga geografie. Se cumpără arme de către toți și, dacă lucrurile nu se opresc chiar și în ultimul ceas, vor fi unii în stare să accrediteze imperativul cumpărării de moarte și după moartea pămîntului.

Documentele O.N.U. și ale S.I.P.R.I. pun în evidență gravitatea situației, subliniind că, în 20 de ani, volumul tranzacțiilor cu armament a crescut de 12 ori, în numărul țărilor importatoare aflîndu-se în special statele în curs de dezvoltare. Din 109 țări importatoare, 96 achiziționează sisteme majore de arme, iar valoarea totală a importurilor s-a triplat în ultimii cinci ani. În anii '60—'70 partea țărilor în curs de dezvoltare în cheltuielile mondiale pentru înarmare a trecut de la 4 la 14 la sută; în ultimul deceniu, cheltuielile militare ale „lumii a treia" au crescut mai repede decît produsul lor național brut. În ansamblu, țările în curs de dezvoltare cheltuiesc pentru arme sume de trei ori mai mari decît ajutorul pentru dezvoltare ce le este acordat.

În general se cheltuiesc pentru sfîrșitul civilizației sume mai mari decît însuși prețul de cost al acestei civilizații care riscă să nu mai coste nimic niciodată.

RADU BUDEANU ■

Sînteți pregătiți?

Peste cîteva zile, Almanahul Flacăra 1983 va fi pus în vînzare!

Alert, divers, grav, ironic, dulce, romantic, caustic, vesel, inteligent, persiflant, palpitant, suav, zbanghiu, antrenant, incitant, sprințar, sobru, efervescent, derutant, penetrant, temeinic, informat, dens, adică de citit pe nerăsuflate: acesta este **Almanahul Flacăra 1983.** Ca să fiți siguri că-l veți avea în mînă, ceea ce ar însemna că vă veți umple timpul liber cu o lectură captivantă, faceți tot posibilul pentru a vi-l procura în primele ore de la apariția sa!

Veți găsi în paginile lui, între altele, **Almanahul copiilor; Femeia din lac,** un roman polițist de **Raymond Chandler; Retrospectiva campionatului mondial de fotbal din Spania; Noua viață a Pompeiului; În așteptare la Ionel Perlea; Cele mai frumoase poezii ale anului 1982; Prietenul nostru, calul; Bătălia anticancer; Cehul lui Camus; Muzica tînără din Cenaclul Flacăra; Contribuții românești la descifrarea manuscriselor de la Marea Moartă; Un pictor, Anatol Vulpe, dispărut în condiții necunoscute; Umor, caricaturi, cuvinte încrucișate; Esperanto o limbă care cere dreptul la viață; Cubomania, o jucărie de milioane; Inima și tainele ei; Marin Preda văzut de la volanul mașinii sale.**

Vă atragem respectuos atenția că Almanahul Flacăra 1983 vă așteaptă, dar nu acceptă să întîrziați la întîlnire. Sînteți pregătiți? Peste cîteva zile, el va fi pus în vînzare! Vă dorim succes!

Pamintul ţarii

Eşti flacăra care-ncălzeşte
Tot ce gindeşte românește,
Eşti focul viu ce dă lumină
Să crească-n şesuri verde grîul
Oglinzi să joare-n soare riul,
Să te iubească generaţii
De oameni ce păzesc Carpaţii, —
Tu patria eşti, eşti partidul
Cu neamul tău pietros ca zidul
Pe care nu-l dărîmă timpul
Şi-l apără de veci cu schimbul
Toţi fiii tăi de orice grai
Aici pe românescul plai
Suind cea mai abruptă creastă
Spre comunismul ce adastă,
Cu ochi spre vilvătaia vie
A vremilor ce au să vie
O viaţă bună şi mai dreaptă
În care visul va fi faptă.
Ei sînt acei ce cîntă-n cor
Sub roşul steag şi Tricolor.
Decît acest sfrăbun pămînt
Ce oare-n lume ni-l mai sfînt ?
Îl ocrotim de mii de ani
Stăpîni pe el şi suverani.
Şi treacă ani mereu cu mia —
Aici va fi tot România.

MIHAI BENIUC

Floarea naţiunii

— Conferinţei Naţionale a partidului —

Un forum de partid cînd se adună,
Adică însăşi floarea naţiunii,
Ca fluxul mării în bătaia lunii
Se-nalţă ţara-n piscul lui — cunună.

Ideile roteşc precum lăstunii,
Ori albatroşii-n preajmă de furtună
Şi versul cel de foc atunci se-nstrună
Din coarda cea arzîndă a gordunii.

Un forum de partid ce întreţese
Istoria-n năvala ei fierbinte
E-o punte arcuită-ntre Congrese —

Granit unind şi inimă şi minte ;
Poporul, către ţărmuri ferm alese,
Spre-a trece şi mai grabnic înainte ?

NICULAE STOIAN

Partid cînd spun...

Partid cînd spun, mă-e gîndul la lumină,
La soarele de viaţă dătător.
Învesmîntînd a patriei grădină
În straI ţesut cu fir strălucitor.

Partid cînd spun, văd ochi ce prospectează
Tărîmuri noi ce-avem de cucerit
În zbor semeţ, spre vremea viitoare,
Pe frunţi purtînd chemarea spre zenit.

Partid cînd spun, văd stema călăuză
Străluminînd destinul românesc,
Văd ţara mea cu oamenii de geniu
Pe cei ce deme şi-n pace construiesc.

Partid cînd spun, aievea văd bărbatul
Ce-ntruchipează vreri de neînfrînt,
Neostenit în fruntea naţiunii,
Ctejar crescut din strămoşesc pămînt.

Partid cînd spun, văd PORUMUL gîndirii,
Pe cei ce sînt aleşii din popor
Trasînd mătur pe harta cutezanţei
Noi culmi de-atins în marş de tricolor !

IOAN COSTEA

Stîncă din Carpaţi

De milioane de ani stă de veghe-n
Carpaţi —
stîncă peste culmi cu zăpezile veşnice :
are fraţi în Alpi, are fraţi în Himalaia,
uriaşă crescînd între ceruri.
În cutele ei visează rătăcitoarele stele,
pe frunte îi hohotesc lumini fără număr,
soarele în piept i se odihneşte.
Dar aici stîncă nu mă pierde din
ochi,
chiar dacă uneori sînt departe :
ea faţa spre mine mereu
îmi face semne — ea dulcea mea mamă.

BARTIS FERENC

În românește de DIM. RACHICI

Patria

Cu Patria mea m-am născut într-o
toamnă
Şi cu Patria mea am crescut, cot la cot,
Peste ea visul meu să-l ridic dacă pot
O voi face căci ea va-nţelege ce-nseamnă

Pentru Patria mea am săpat o fîntînă
Ca din Patria mea să pot bea zi de zi
Eu nu-mpart astăzi totul — fie mîine
ce-o fi —
Eu nu uit Patria cînd mă ţine de mînă

Eu nu cer cît nu dau, cît nu cumpăr
nu vînd,
Şi nici singur nu plec după singurătate ;
Patria creşte-n mine suprema dreptate —
Eu în ea sînt cuvîntul, eu în ea sînt
un gînd,
Eu rămîn linia de ochire vibrînd
Între este şi cît mai departe se poate

GRIGORE GRIGORE

Fiul naţiunii

Rodeşte România un fruct ales de soare
Din seve de-omenie, din pace, libertate,
Sfrălucitor lucrafăr pe comunista zare
Ca flacăra nestinsă arzînd în demnitate.

El fiul naţiunii e viu în fiecare
Fraternizînd prin veacuri umane emisfere,
Cu nimburi de curată şi caldă sărbătoare
Uneşte fiii Ţării c-o limbă ce nu piere.
Şi cum să nu-i închine şi versul lor poeţii
Şi să-i înalţe slavă întregul lui popor
Cînd ţara-i o cetate a tinereţii vieţii
Cu porţi de nestemate deschise-n viitor ?

Acuma cînd pămîntul e alb ca o speranţă
Cu sufletul fierbinte îmi cînt conducătorul:
Să fie veşnic tînăr ca steagul ce se-nalţă
Cinstind şi-mbărbătîndu-şi şi ţara şi
poporul !

Partidul

Partidu-i copilul părinţilor noştri
născut şi crescut să ne fie părinte,
blazon al dreptăţii pe inima obştii
şi scut pentru mersul mereu înainte.
Arareori, unii partidu-l confundă
e-un bun de consum folosit pe ales,
e-un calcul făcut pentr-o sumă rotundă
sau pavăza unui meschin interes.

Partidul n-a fost şi nu o să fie
al celor ce-şi dau mereu cu pumnul în
piept,
Partidul a fost şi va fi omenie
şi lege sortită cuvîntului drept.

Partidul e fratele nostru mai mare
venind, la nevoie, să stingă nevoi,
Partidul, de vrei, e o-ngemănare
cu cititorii simpli ai vremilor noi.

SANDU ŞTEFANESCU

Despre omenire

În case ori în inimi să măsor
de cînd îşi are viaţa-n vremi pivotul,
ca patriei şi lumii veghetor
în luptă să pornească patriotul.

La luptă... cum eu astăzi visător
văd frunze-n vînt ducînd spre lac exodul
iar inima-mi bătînd în crengi sonor
să spună, dincolo de verbe, totul.

Prea plină mi-e de fapte, bărbăteşte
exemple dînd de cinste şi măsură
neclătinată-n cîntece şi ură,

Nu s-a tocmit cu ce nu se tocmeşte :
partid, popor, — conducător erou,
în paşi cu al speranţei clar ecou.

LETAV LAJOS

Acesta ni-i strămoşul în rădăcini arzînd
Mai dăruindu-şi fapta în pace, ca făclie.
Istoria ni-i timpul prin lucru şi prin gînd,
Slăvită fie-i raza şi veşnică să-i fie !

GEORGE BACIU

De n-ar fi fost pe lume...

Ne ştim îndepărtatul trecut pe-această
vatră,
Din fiecare aşă, din fiecare piatră.

Ne ştim stăpînicia pe-acest picior de plai,
Din bucsul Mioriţei din cîntecul de nai.

De nu era pe lume acest pămînt de brazi,
Noi îl făceam din raze, aşa cum este azi.

De n-ar fi fost pe lume acest tărîm de
zine,
Am fi visat de-a pururi că o să fie mîine...

RADU VAIDA

Aici, în cetatea iubirii şi muncii

Oţelul se-ncarcă de mîndră putere
nu-i clipă să treacă fără folos
în lureşul muncii zvicnesc şantiere
şi visul se-nfrupă înalt şi frumos ;

Aici, în cetatea iubirii şi muncii
priviţi cîte visuri prin fapte vorbesc
e liberă ţara în care şi pruncii
ştiu numele celui pe care-l iubesc ;

Bărbatul prin care vorbeşte poporul
şi ţara-i un cîntec şi-un cîntec e glia
în El biruinţa îşi află izvorul
şi spui Ceauşescu cum spui România !

ANTON STANCIU

Izvor de purpură

Cu-nţelepciunea verbului ce-aşază
Inscripţii calde-n florile de măr
Aşa e timpul nou ce se-nfrupează
Suprem într-un destin de adevăr.

Într-un destin de soare şi de gînduri
Sub roşul steag purtat de toţi ai mei
Avînd izbînda-n nesfîrşite rînduri
A muncitorilor şi patriei temei.

Măsura vieţuirii-nălţătoare
Izvor de vis este din zori în zori
Puterea de a fi prin fiecare
Cuprinsul românesc în trei culori.

Această cîntorie comunistă
Pulsează-n grîul păcii de contur
Şi va pulsa atît cît mai există
Istoria în ochiul nostru pur.

PAVEL PEREŞ

Imn lui Horia

Lui Horia-i clopiese o roată, frate,
Copacii se apleacă-n vînt ciudat.
Un plop s-a plîns „rotar de Împărat,
Din mine crengile au fost tăiate..."

Se clatină poeni şi glie, frate,
Iar pietrele pe stradă sînt cu jeg.
Pe roată trupul Horiei curbat e,
Drept care duruie oraşu-nreg.

Dar viscolul tăios, — pădurea bată-l —
De ce dă roade prin cetate iar ?
Da ! Horia-n fruntea oştii, iată-l
Din nou ! Mulţimi aşteaptă nu-n zadar !
Ca stele-n munţi ard focuri. Saltă marii
Acestei vetre, ne-nfricaţi feciori.
Făclii le-ndeamnă să arunci jandarii,
Crăieştii călăreţi să îi omori !
O, sînge-a curs cîndva pe acest loc.
Jandari prin sînge mărşăiră, frate.
Dar roata Horiei aruncă foc.
Ecou-i duruie peste cetate.

LASZLOFFY ALADAR

În românește de AL. ANDRIŢOIU
şi ANTAL MIKLOS

Ferestre spre viitor

La vremuri de cumpănă,
cînd păsări de pradă sfîşiau veghile
vămilor
şi nomade copite tulburau liniştea apelor,
daci, fii acestor pămînturi —
binecuvîntate de zei
şi înduite de hoarde — făceau cuvîntul
roată şi roata cuvînt ;
rostogoleau ciutura-ntrebărilor cu ls de
pămînt
în fîntîni. Şi, de-acolo, din adînc,
din întunericul cel de la izvoare,
fulgerul înţelepciunii săgeta frunţile.
Spaime se-nvălmăşeau pe drumuri de ţară ;
nori ameninţători întunecau orizontul,
în timp ce-n sfat — gînd lîngă gînd,
lumina lîngă lumină —
timpiele hotărau soarta pruncilor.
De sfatul lor încărunţeau zările,
se scuturau florile şi se umpleau cărările
de povara roadelor gîndului.
Ferestre se deschideau în timp
şi cei mai viteji şi mai drepţi dintre traci
căutînd înspre noi
plecau împăcaţi spre Zamolxe.

Şi furtunile iscate de arsîncle poftelor
treceau ;
se risipeau norii aducători de moarte
şi pămîntul — biruitorul trecătoarelor
patimi —
adunîndu-şi dintre neve fii şi datinele
aşternea peste răni velinţe de frumuseţe
într-o întîmpinarea străinepoţilor.

Eu, cel din urmă aed
hotărît să port printre oameni primejdia
cuvintelor
stau în cumpăna acestui veac bîntuit de
furtuni
în mijlocul unui fluviu de sudoare
şi plămădesc în lumină, din vise
străbunilor,
cea mai sublimă şi mai dulce pîine a
vieţii.
Gustaţi-o, popoare !
Pentru voi am copt-o în testul de lut al
Traciei
şi pruncii — toţi pruncii acestui pămînt —
vă vor binecuvînta !

Aici — în inima acestei Cetăţi — lîngă
clocotul apelor
şi neclintirea de peste două mii de ani a
neamului,
un freamăt de braţe ca o mare
urcă-n istorie, chipul de mîine al ţării.
Gînd lîngă gînd, lumină lîngă lumină,
urmaşii înţelepţilor celor mai viteji
şi mai drepţi dintre traci
deschide-vor la Marele Sfat al Ţării,
largi şi minunate ferestre înspre viitor.
Eu, din pervaz, îmi voi desfăta mieriele
ochilor
în lumina bucuriei, în timp ce-n zbor,
stoluri de porumbei albind zările
vor umple livezile străinepoţilor
de aromele palmelor noastre.

NICOLAE NICOLAE

Flacăra. Redacţia, Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod. 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia reportaj, social-politic şi economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Gaia, Dumitru Eliade, Dorin Sălăjan) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură învăţămînt (Nicolae Grigore Mărăşanu, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia ştiinţă, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioaniţoaia, Liviu Timbus, Ciel Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42 Secretar responsabil de redacţie Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 , Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 3 LEI

41 505

Conferința Națională a partidului

„Construim un socialism al belșugului, al bunăstării poporului"

– iată strălucita și mobilizatoarea concluzie formulată de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU la încheierea rodnicelor lucrări ale marelui forum al comuniștilor!

Credem în noi înșine !

Acum, la cîteva zile după ce la București s-au încheiat lucrările Conferinței Naționale a partidului, cînd conștiința națiunii întregi deosebește și alege între responsabilitățile sale pe acelea care sînt prioritare și urgente, aflăm ca pe o virtute pe care în parte am atins-o și pe care în parte rămîne să o descoperim, acest adevăr al credinței în noi înșine, întărită de marele forum al comuniștilor, de magistralele luări de cuvînt ale tovarășului Nicolae Ceaușescu. Și, prin aceasta, nu vrem să spunem decît că noi înțelegem acum, ori că trebuie să înțelegem cu mai multă limpezime, că avem nevoie în primul rînd de noi înșine, de puterea noastră de a înfăptui tot ceea ce decurge din întrebarea cu care ne sîntem datori și cu care sîntem datori celor ce vor face istoria de mîine a României : acum, aici, ce bine putem face ?

Și tocmai de aceea, tocmai pentru că înainte de toate nu am uitat că noi reprezentăm numai patria la un moment dat, că noi sîntem numai clipa unei patrii eterne, este necesar să vedem în hotărîrile adoptate de forumul comuniștilor români semnificația unei astfel de interogații tulburătoare și plină de promisiuni totodată, fiindcă prin ea clipa se investește cu dimensiune istorică iar responsabilitățile pe care noi le-am definit acum urgente și prioritare se însumează firesc responsabilităților fundamentale pe care poporul român, în expresia lui umană de astăzi, le datorează viitorimii lui. Căci numai astfel, numai dacă în referirile noastre frecvente la ei nu vom concepe viitorul ca pe o abstracțiune, ci ca pe viața însăși a copiilor născuți, poate, chiar în zilele cînd se desfășura Conferința Națională; vom avea de înțeles mai grabnic că nici misiunea noastră nu poate să fie mai puțin concretă.

Modalitățile prin care urmează să ridicăm a exprima prin faptă semnificația acestei misiuni de importanță istorică le-am aflat cu claritate în magistralul Raport prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, în acest document programatic care analizează în mod științific, cu excepțională clarviziune, stadiul construcției socialiste pe pămîntul românesc, prefigurează în mod strălucit viitorul luminos spre care înaintează poporul nostru și reprezintă, în același timp, o contribuție de cea mai mare însemnătate la dezvoltarea teoriei și practicii construcției socialiste și comuniste, la îmbogățirea gîndirii revoluționare contemporane.

Obiectivele și sarcinile formulate de secretarul general al partidului se constituie într-un amplu program de acțiune pentru toți comuniștii, pentru toți făuritorii bunurilor materiale și spirituale din țara noastră. Iar țara a ascultat cu emoție, cu încredere, cu neabătută hotărîre de a-și urma conducătorul, într-o apreciere deplină și recunoaștere a rolului determinant al secretarului general al partidului în elaborarea și fundamentarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, politică al cărei caracter științific, profund realist, este reflectat în mod convingător de marile izbînzi obținute de poporul nos-

(Continuare în pagina 9)

Opinia unui alegător

A fi bogat

Nimeni nu poate nega faptul de o evidentă categorică și anume că fără efortul, aș spune dramatic, de industrializare intensivă nu se putea discuta azi în România despre șansa socialismului de a asigura condițiile belșugului pe care ni-l dorim cu toții și cu atît mai mult acum cînd efectele crizei nu ne ocolesc deloc. Fără o industrie puternică, nu se putea construi cît s-a construit în România în ultimele decenii și mai ales în ultimele aproape două decenii, nu se puteau ridica nici orașele noi, nici asfalta șoselele, nici electrifica satele, nici școlile, nici magazinele nu se puteau construi, nici flota nu se putea dezvolta, nici căile ferate, nu se puteau construi locomotivele, vagoanele, fabricile de mobilă, de ciment, de camioane, de automobile de mașini de cusut, și iau totul la întîmplare pentru că, de fapt, toate acestea se știu. Mai sînt cîte unii grăbiți care cred că am accelerat prea mult

(Continuare în pag. 2)

DINU SARARU ■

51

Flacăra

ANUL XXXI (1437)

Vineri, 24 decembrie 1982

MICILE AȘEZĂRI ÎN MAREA STRATEGIE A DEZVOLTĂRII
(pagina 10)

Atelierul de creație al frăției
(pagina 18)

Întîlnirea dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășul Iuri Andropov

Tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a participat, în fruntea unei delegații de partid și de stat, la invitația Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, a Prezidiului Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice și a Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., la festivitățile prilejuite de cea de-a 60-a aniversare a creării Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste. Din delegație au făcut parte tovarășii Constantin Dăscălescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim-ministru al guvernului, Ștefan Andrei, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., ministrul afacerilor externe.

La Moscova, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întîlnit cu tovarășul Iuri Andropov, secretar general al C.C. al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice. În cadrul întîlnirii a avut loc un schimb de păreri asupra problemelor privind relațiile româno-sovietice, colaborarea în cadrul Tratatului de la Varșovia și în C.A.E.R., precum și asupra unor probleme actuale ale politicii externe. A fost reafirmat interesul reciproc al celor două țări pentru dezvoltarea în continuare a colaborării dintre România și Uniunea Sovietică, inclusiv pe linie de partid.

Luînd cuvîntul în adunarea festivă de la Kremlin, conducătorul partidului și statului nostru a arătat că în perioada care a trecut de la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și în cei 60 de ani de la crearea Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste, popoarele sovietice au obținut, sub conducerea Partidului Comunist, realizări remarcabile în dezvoltarea lor economico-socială, în toate domeniile de activitate, făurind cu succes societatea socialistă. În această perioadă, noi state au trecut pe calea socialismului, iar astăzi tot mai multe popoare se pronunță pentru calea socialistă de dezvoltare. Subliniind că țara noastră, Partidul Comunist Român, întregul nostru popor dau o înaltă apreciere rezultatelor obținute în construcția socialistă, activității internaționale a Uniunii Sovietice, rolului ei deosebit de important în soluționarea marilor probleme ale epocii noastre, luptei pentru pace și colaborare pe care o desfășoară pe arena mondială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Doresc să subliniez și cu acest prilej că, în spiritul tradiționalelor legături de prietenie și colaborare statornicite între partidele, țările și popoarele noastre, relațiile româno-sovietice cunosc o dezvoltare continuă — pe tărîm politic, economic, tehnico-științific și în alte domenii de activitate — și consider că există toate condițiile ca ele să se dezvolte și mai puternic în viitor, în interesul popoarelor noastre, al cauzei generale a socialismului și păcii".

În cuvîntarea secretarului general al partidului au fost evidențiate succesele importante obținute de poporul nostru, sub conducerea Partidului Comunist Român, în construcția socialismului în România, în dezvoltarea țării noastre pe calea progresului economic și social. S-a arătat că recent a avut loc Conferința Națională a partidului, care a analizat stadiul actual al societății socialiste românești și a trasat căile dezvoltării ei în continuare, a adoptat programe și hotărîri de cea mai mare însemnătate pentru asigurarea progresului multilateral al întregii țări. În anii socialismului, a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, România s-a transformat într-o țară cu o industrie dezvoltată, care realizează în prezent o producție de peste 50 de ori mai mare decît în perioada vechiului regim burghezo-moșieresc, cu o agricultură modernă, în plin progres, cu realizări importante în toate domeniile de activitate; întregul popor român, strîns unit în jurul partidului, acționează pentru realizarea obiectivelor trasate de cel de-al XII-lea Congres și de Conferința Națională, pentru consolidarea și dezvoltarea realizărilor de pînă acum, hotărît să înfăptuiască neabătut Programul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintării spre comunism.

Referindu-se la situația internațională, secretarul general al partidului a reafirmat principiile politicii externe ale partidului și statului nostru. După cum se relevă în cuvîntare, pornind de la faptul că în viața internațională s-a ajuns la o încordare deosebită, ca rezultat al politicii de forță și de amenințare cu forța, de încălcare a independenței și suveranității popoarelor, al adîncirii crizei economice mondiale, al intensificării cursei înarmărilor, de la faptul că nivelul actual al înarmărilor, îndeosebi uriașul arsenal nuclear care s-a acumulat, pun în pericol însăși existența societății omenești, a civilizației, a vieții pe planeta noastră, România consideră că problema fundamentală a epocii noastre este prevenirea războiului și asigurarea păcii. Legat de aceasta, cuvîntarea salută propunerile Uniunii Sovietice în direcția opririi cursei înarmărilor, a dezarmării, și în primul rînd a dezarmării nucleare. În cuvîntare se relevă importanța deosebită a activității Comitetului pentru dezarmare de la Geneva, a negocierilor dintre Uniunea Sovietică și Statele Unite ale Americii în problema armamentelor nucleare strategice și a armamentelor nucleare cu rază medie de acțiune.

În legătură cu problema relațiilor dintre state, tovarășul Nicolae Ceaușescu a arătat că România dezvoltă larg relațiile cu țările socialiste, cu țările în curs de dezvoltare, cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, situînd la baza acestor raporturi principiile egalității, independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale renunțării la forță și la amenințarea cu forța. România a pus, și va pune neabătut și în viitor, un accent deosebit pe întărirea prieteniei și colaborării cu toate țările socialiste, în primul rînd cu statele vecine. În acest cadru, țara noastră acordă o mare însemnătate relațiilor tradiționale cu Uniunea Sovietică. Cuvîntarea se referă, de asemenea, la problema înfăptuirii securității și cooperării în Europa, la necesitatea soluționării tuturor conflictelor dintre state exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, pentru eliminarea definitivă a politicii de forță din viața internațională, la imperativul lichidării subdezvoltării, a marilor decalaje dintre state și la alte probleme internaționale actuale.

Cuvîntarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu la ședința festivă din sala Palatului Congreselor din Kremlin, consacrată celei de-a 60-a aniversări a constituirii U.R.S.S., a fost urmărită cu deosebită atenție și viu interes de cei prezenți, fiind subliniată în repetate rînduri cu aplauze puternice, îndelungate.

În timpul prezenței sale la Moscova, delegația de partid și de stat a Republicii Socialiste România, condusă de secretarul general al partidului, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a depus coroane și o jerbă de flori la Mausoleul lui V.I. Lenin din Piața Roșie, la mormîntul lui L.I. Brejnev de lîngă zidul Kremlinului și la Mormîntul soldatului necunoscut de lîngă Kremlin.

În telegrama trimisă de conducătorul partidului și statului nostru, împreună cu primul ministru al guvernului, conducătorilor sovietici, cu prilejul aniversării U.R.S.S., se spune, printre altele: „Ne exprimăm ferma convingere că și în viitor, în spiritul înțelegerilor convenite la cel mai înalt nivel, pe baza principiilor înscrise în Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală din 1970, în Declarația comună din 1976, se vor amplifica prietenia tradițională și colaborarea româno-sovietică în interesul bunăstării și progresului economic și social al popoarelor noastre vecine și prietene și se va extinde conlucrarea dintre partidele și țările noastre pe arena internațională în lupta pentru pace și dezarmare, pentru destindere și independență națională, pentru lichidarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice în lume și pentru înfăptuirea aspirațiilor fundamentale ale popoarelor noastre, a cauzei generale a păcii, democrației și socialismului".

ION D. GOIA

A fi bogat

(Urmare din pag. 1)

industrializarea dar uită în ce stare ne aflam noi toți la sfîrșitul războiului. E limpede că dacă vrei să faci ceva pe lume trebuie să faci și unele sacrificii. Am văzut de curînd casa unei familii tinere din Vidra de Giurgiu, o minune, și i-am întrebat cum au făcut-o.

— Dacă ați ști cîte sacrificii am făcut! mi-a spus soția, dar era mîndră, casa era demnă de toată lauda, și copiii copiilor lor se vor mîndri cu ea și, firește, cu cei care au ridicat-o. Sigur, acum e inutil să vedem dacă fiecare cărămidă a fost pusă la timp sau dacă nu se mai putea aștepta o zi, două pînă se usca bine în cuptor. Sîntem azi posesorii unei industrii serioase, și chiar dacă întîmpinăm greutăți în domenii ținînd de materia primă, pînă la urmă ne vom descurca; industria e a noastră, va da, sigur, rezultatele scontate și acea rămură a ei mai puțin sigură pe energia necesară. Trebuie să mergem înainte, nu ne putem întoarce și mai ales nu e nevoie să ne văicărim. Fără o industrie atît de puternică n-am fi putut, acesta e adevărul, să recuperăm nici rămînerea în urmă a agriculturii, rămînere în urmă față de cerințele mari ale unei populații aproape dublă față de cea din 1939, căci și aceasta se uită.

Iată însă că la recenta Conferință Națională a partidului, șeful statului nostru atrage atenția că noi trebuie să construim un socialism al bețșugului și vorbește răspicat pentru prima dată în lumea socialistă despre fireasca împrejurare că în socialism oamenii se cuvine să fie bogați și că e imperios necesar să fie încurajați să fie bogați dacă bogăția se realizează prin muncă proprie și nu prin exploatare pentru că socialismul nu bogăția individuală și-a propus să lichideze, ci exploatarea omului de către om. Și președintele a adus în discuție foarte lucid, din nou, chestiunea țărănească, cerînd să se înlăture vechile mentalități după care e periculos ca țăranul să se îmbogățească. Periculos ar fi ca țăranul să sărăcească și se vede bine ce înseamnă ca țăranul să nu mai fie interesat să muncească pămîntul cu patima cu care a făcut-o două mii de ani. Dragostea pentru pămînt și existența certitudinii că pămîntul este forța sa morală l-au ținut pe țăran la coarnele plugului și l-au făcut să se scoale înaintea lucefărului de ziuă. Modul cum a fost abordată la recenta Conferință Națională a P.C.R. chestiunea țărănească este de natură să ne dea tuturor mari speranțe în mai binele țării și în ziua de mîine a țării.

Modul cum a fost abordată chestiunea bogăției și a bogăției personale în socialism este și ea de natură să ne sporească orgoliul de a fi constructorii societății celei mai favorabile bunăstării și fericirii omului.

O mare înțelepciune românească a fost repusă în drepturile ei: nu există țară bogată cu cetățeni săraci. Cu cît fiecare cetățean al unei țări e mai bogat, cu atît țara este bogată!

Socialismul e al bețșugului, el a lichidat, cum am mai spus, exploatarea, nu bogăția.

CONFERINȚA NAȚIONALĂ A PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

Cuprinzător program de acțiune concretă pentru întregul nostru popor, magistrală elaborare teoretică ce îmbogățește gîndirea revoluționară contemporană

RAPORTUL

cu privire la stadiul actual al edificării socialismului, la realizarea Planului național unic de dezvoltare economico-socială, la programele speciale și la măsurile pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului

prezentat de tovarășul

NICOLAE CEAUȘESCU

„Am deplina convingere că dezbaterile și hotărîrile Conferinței Naționale vor da o orientare și perspectivă clare pentru munca partidului, a întregului nostru popor, în vederea ridicării continue a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor, întăririi independenței și suveranității patriei și conlucrării cu toate statele lumii pentru o politică de destindere, independență și de pace.“

RAPORTUL PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Trepte ale dezvoltării armonioase a României pe drumul făuririi comunismului

(Din capitolul „Obiectivele și liniile directoare ale activității viitoare a partidului și poporului pentru consolidarea realizărilor de pînă acum, pentru dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor economiei naționale și vieții sociale").

În următorii trei ani vom acționa cu toată hotărîrea pentru realizarea programelor privind dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime, prin punerea în producție a resurselor naturale de care dispunem, chiar a unor minereuri cu conținuturi mai sărace de substanțe utile, prin utilizarea pe scară largă a tehnologiilor avansate în domeniul petrolier și minier, valorificarea mai completă a tuturor resurselor de materii prime minerale interne. Trebuie să subliniez de altfel că, încă în 1983, peste 90 la sută din consumul de energie primară îl vom asigura cu forțele proprii, ceea ce dă posibilitatea să afirmăm că vom putea realiza chiar mai devreme prevederile Congresului al XII-lea privind asigurarea deplinei independențe energetice.

Sînt necesare măsuri hotărîte pentru înfăptuirea neabătută a programelor de creștere mai puternică a producției de cărbune, de țiței și gaze, a substanțelor minerale utile, metalifere și nemetalifere. Industria noastră este astăzi în stare să asigure toate utilajele și mașinile necesare industriei extractive, realizarea programelor supuse Conferinței Naționale.

■

În domeniul construcțiilor de mașini — așa cum am subliniat — am creat o industrie puternică, dotată cu mașini și utilaje moderne, în stare să soluționeze orice probleme tehnice. Acum, în fața industriei construcțiilor de mașini se pune problema de a valorifica, pe deplin, dotarea tehnică de care dispunem, de a satisface necesitățile economiei naționale cu tot ce este necesar și de a participa, mai activ, la realizarea exportului, a cooperării și valorificarea superioară a materiilor prime și a materialelor, a muncii clasei muncitoare, a poporului nostru.

Pentru industria noastră constructoare de mașini, pe primul plan se pune realizarea unei producții de înalt nivel tehnic și calitativ, competitive cu cele mai bune produse similare pe plan internațional.

Trebuie să acționăm astfel încît produsele industriei noastre ușoare și a materialelor de construcții să fie competitive din toate punctele de vedere, îndeosebi calitativ și estetic, cu cele mai bune produse similare pe plan mondial.

Comitetul Central a elaborat o serie de programe care asigură dezvoltarea puternică și modernizarea industriei alimentare, astfel încît pînă în 1985 această ramură să poată satisface pe deplin cerințele poporului nostru. Se va dubla, de exemplu, capacitatea de prelucrare a sfeclei de zahăr față de 1980. Vom dezvolta prelucrarea uleiului, a cărnii, a laptelui și a altor produse, industria alimentară putînd astfel răspunde, în întregime, cerințelor maselor populare, asigurării unei alimentații raționale.

■

În domeniul agriculturii, Comitetul Central al partidului a stabilit o serie de măsuri pentru realizarea în bune condiții a prevederilor Congresului al XII-lea al partidului. Au fost elaborate programe speciale în vederea sporirii producției de cereale, dezvoltării producției de legume, fructe și struguri, extinderii altor ramuri ce asigură materii prime necesare industriei ușoare.

Pe baza programului de autoaprovizionare, s-au adus unele îmbunătățiri în domeniul creșterii animalelor, îndeosebi a efectivelor de ovine și bovine. Considerăm că realizarea prevederilor programului de autoaprovizionare asigură pe deplin creșterea efectivelor la toate speciile, buna aprovizionare a populației cu carne, lapte, ouă și alte produse. Este necesar să se facă totul pentru realizarea unei baze furajere corespunzătoare, asigurîndu-se punerea în valoare a celor peste 4 milioane de hectare de pășuni și folosirea a circa 3 milioane de hectare din păduri pentru pășunat. Astfel se vor crea condițiile necesare unei bune furajări a animalelor și realizării producțiilor stabilite.

■

Pentru realizarea programelor de dezvoltare a agriculturii se impune să folosim, cît mai rațional, fondul funciar, astfel ca fiecare metru pătrat de pămînt să fie lucrat în mod corespunzător. Trebuie făcut totul pentru creșterea rapidă a producțiilor la hectar, la toate culturile, satisfăcînd în acest fel pe deplin economia națională și creînd disponibilități de export.

Pe baza măsurilor luate, pînă în 1985 vom rezolva complet problema mecanizării agriculturii, inclusiv a recoltării porumbului și furajelor. Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini trebuie să ia măsuri pentru producerea unor mașini complexe și agregate în vederea executării unor lucrări simultane în agricultură și reducerii consumului de carburanți. În același timp, sectorul mecanizării, stațiunile de mecanizare a agriculturii trebuie să asigure buna exploatare și îngrijire a tractoarelor și mașinilor, executarea la timp și de bună calitate a tuturor lucrărilor agricole.

În ce privește transporturile, trebuie spus că transportul pe calea ferată și transportul auto satisfac acum, în întregime, nevoile economiei, asigurînd și unele rezerve; trebuie să facem totul pentru folosirea economică a transporturilor, reducînd, totodată, consumurile mari de combustibil și energie din acest sector. Este necesar să acordăm mai multă atenție dezvoltării transportului fluvial, și în acest scop folosirii mai intense a Dunării și a altor ape interioare. În același timp, va trebui să asigurăm realizarea în întregime a programului privind dezvoltarea transportului maritim, extinzînd transportul cu mijloace proprii, creînd condiții ca, într-o perioadă scurtă, să transportăm produsele importate sau exportate cu nave românești. În general, doresc să atrag atenția asupra necesității unor măsuri hotărîte pentru mai buna folosire a mijloacelor de transport în toate domeniile, pentru a se pune capăt risipei, pentru creșterea eficienței economice în transporturi.

■

Realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării cer o activitate susținută în domeniul cercetării științifice și învățămîntului, o concentrare mai puternică a forțelor din institutele de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor. Dispunem de forțe puternice în toate sectoarele de cercetare. Este necesar să unim aceste forțe pe baza unor programe complexe și să acționăm cu toată hotărîrea în vederea soluționării mai rapide a problemelor ce revin fiecărui sector de activitate. Să aplicăm ferm hotărîrile partidului de realizare a unei strînse unități între cercetare, învățămînt și producție.

Trebuie, de asemenea, să înfăptuim perseverent măsurile de ridicare și mai puternică a nivelului învățămîntului nostru de toate gradele, îmbunătățind pregătirea profesională, tehnico-științifică a elevilor și studenților în pas cu noile cuceriri ale cunoașterii actuale din toate domeniile, asigurînd cadre de înaltă competență în toate sectoarele de activitate.

În înfăptuirea obiectivului trasat de Congresul al XII-lea privind realizarea unei noi calități a muncii și vieții, este necesar să acordăm o atenție deosebită creșterii productivității muncii sociale. Pe baza bunei organizări a producției și muncii, a mecanizării și automatizării, a folosirii metodelor moderne în toate sectoarele de activitate, trebuie să obținem o creștere substanțială a productivității muncii, propunîndu-ne ca pînă la sfîrșitul acestui cincinal să ajungem din urmă cîteva din țările dezvoltate. Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată.

■

Perfecționarea noului mecanism economic are drept scop așezarea întregii activități economico-sociale pe principiile autoconducerii și autogestiunii. Va crește răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii, a adunărilor generale și a consiliilor de conducere în stabilirea și realizarea planului. Se vor așeza pe norme juridice noi relațiile de proprietate, crescînd răspunderea fiecărui colectiv de oameni ai muncii în administrarea și dezvoltarea proprietății socialiste. Pe lîngă calitatea de proprietari colectivi ai unei părți din proprietatea întregului popor, oamenii muncii vor putea avea în proprietate directă, prin participarea cu părți sociale pînă la 50 000 lei, o parte din proprietatea unității în care lucrează. Deținerea unei părți sociale din preprietatea întreprinderii va crește și mai mult sentimentul de stăpîn al proprietății socialiste, preocuparea pentru apărarea și dezvoltarea unităților economice, pentru creșterea rentabilității și eficienței în toate domeniile activității sociale. În cadrul acestor noi relații de proprietate se vor lega și mai strîns veniturile individuale ale fiecărui om al muncii de realizarea producției, de productivitatea muncii și eficiența economică, de valorificarea superioară a materiilor prime și a forței de muncă. Se va îmbunătăți sistemul de participare la beneficii și de acordare a primelor, atît prin creșterea ponderii acestora în totalul veniturilor, cît și prin acordarea lor diferențiată, în raport cu munca fiecăruia. Vom aplica mai ferm principiul socialist de repartiție în raport cu munca depusă. Retribuția și veniturile fiecărui om al muncii trebuie să reflecte mai bine munca depusă, contribuția adusă la realizarea planului de producție. Să extindem în toate sectoarele munca în acord și acordul global. Veniturile oamenilor muncii trebuie să fie dimensionate în raport cu cantitatea și calitatea muncii.

■

Dezvoltarea unei largi colaborări economice internaționale, a schimburilor economice cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, constituie o necesitate obiectivă pentru buna desfășurare a activității economico-sociale a patriei noastre.

România se pronunță ferm împotriva oricăror măsuri de restricție și îngrădire a schimburilor economice internaționale. Considerăm că în actualele împrejurări ale crizei economice este necesară nu o restringere, ci intensificarea și dezvoltarea schimburilor, a colaborării și cooperării în producție.

Pornind de la aceasta, în 1983 și în anii următori vom intensifica comerțul exterior. În ce privește balanța de plăți, vom pune un accent deosebit pe reducerea în continuare a importurilor și pe creșterea exporturilor, pentru a crea condițiile necesare achitării treptate a datoriei externe. Avem în vedere ca pînă la sfîrșitul anului 1985 să reducem cel puțin la jumătate nivelul datoriei externe, iar în următorii 2—3 ani al cincinalului 1986—1990 să o lichidăm complet.

■

Înfăptuirea prevederilor planului cincinal de dezvoltare economico-socială, a programelor prezentate Conferinței Naționale va crea condițiile necesare pentru ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului în conformitate cu programul de autoaprovizionare. Pentru aceasta însă, repet, încă o dată, este necesar să asigurăm înfăptuirea neabătută a planului de dezvoltare economico-socială, creșterea venitului național, a eficienței economice, a productivității muncii. Numai pe această bază vom dispune de mijloacele necesare înfăptuirii prevederilor de ridicare în continuare a bunăstării materiale și spirituale.

Avem în vedere ca anul viitor, în condițiile înfăptuirii prevederilor planului cincinal, să trecem la măsuri de sporire a retribuției, astfel încît la sfîrșitul anului 1983 retribuția reală să crească cu 4 la sută. Pe ansamblu, considerăm că pe întregul cincinal putem asigura, în condițiile realizării prevederilor planului, o creștere a retribuției de circa 8—10 la sută — ceva mai redusă decît prevederile planului cincinal, datorită faptului că și ritmul general de dezvoltare este mai redus. De asemenea, vor crește cu circa 12 la sută veniturile țărănimii.

■

Programul de autoconducere și autoaprovizionare are în vedere întărirea răspunderii comunelor, orașelor și județelor în realizarea bunurilor de consum agroalimentare și industriale necesare unei bune aprovizionări, în raport cu prevederile planului și criteriile alimentației raționale, științifice. Buna aprovizionare impune luarea tuturor măsurilor pentru realizarea producțiilor stabilite. Va trebui să asigurăm în întregime fondul de stat și fondul de autoaprovizionare cu produse agricole. Autoconducerea și autoaprovizionarea cer creșterea răspunderii pentru fondul de stat, de care depinde satisfacerea necesităților generale ale țării. Să se combată cu fermitate tendințele de autoconsum și de neglijare a realizării fondului de stat. Predarea obligațiilor către stat constituie o îndatorire de prim ordin pentru toate unitățile și toți producătorii, pentru comune, orașe și județe. Numai după predarea obligațiilor la fondul de stat, pe baza unor producții mai mari, se poate consuma mai mult, în conformitate cu prevederile legilor. Să se înțeleagă bine că fiecare județ trebuie să-și asigure producția pentru autoaprovizionare, că nimeni nu mai poate apela la fondul central.

În vederea bunei aprovizionări a comunelor necerealiere, am prevăzut asigurarea în mod organizat a cerealelor necesare în schimbul altor produse care se realizează în localitățile respective, în primul rînd cartofi. Sînt bine cunoscute prevederile programului de autoaprovizionare și de aceea nu voi insista asupra lor. Doresc să subliniez doar, încă o dată, necesitatea de a se acționa cu toată fermitatea și răspunderea pentru realizarea producțiilor stabilite, pentru buna aprovizionare a populației.

Toți cetățenii care dețin, sub o formă sau alta, pămînt trebuie să-l muncească și să producă. În cadrul diviziunii sociale a muncii, țăranii, toți oamenii muncii din agricultură trebuie să producă, să asigure produse agroalimentare. Alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, dintre sat și oraș trebuie să se manifeste, în primul rînd, în producție, în realizarea schimbului de produse agroalimentare și industriale.

RAPORTUL PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Statul democrației muncitorești, revoluționare

(Din capitolele : „Creșterea rolului statului democrației muncitorești, revoluționare, în conducerea întregii vieți economico-sociale, conlucrarea armonioasă dintre organele statului și organismele democratice în cadrul sistemului unitar al democrației socialiste", „Afirmarea partidului nostru ca centru vital al societății socialiste, înaltele răspunderi ale organizațiilor de partid, ale cadrelor, ale tuturor comuniștilor" și „Activitatea ideologică, politico-educativă pentru educația materialist-dialectică, patriotică a oamenilor muncii, pentru afirmarea umanismului nou, revoluționar, pentru întărirea unității întregului popor în jurul partidului")

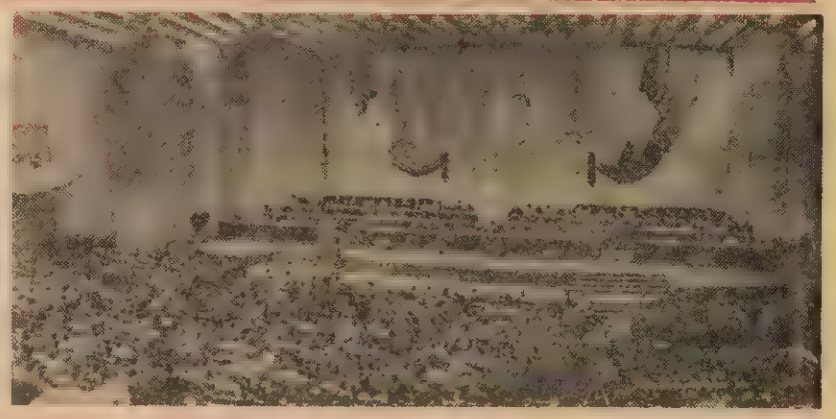

Este necesar ca în noua etapă de dezvoltare a societății noastre să tragem concluzii cu privire la o serie de teze. Așa cum se subliniază în documentele plenarei din iunie a Comitetului Central — să pornim cu hotărîre de la necesitatea înlăturării a tot ce este vechi, perimat și nu mai corespunde noii etape de dezvoltare, să facem drum noului, înlăturînd concepțiile dogmatice, ideile preconcepute, tezele care, așa cum se spune, și-au trăit traiul.

Se impune deci să înțelegem că dezvoltarea societății socialiste este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate. Trebuie să pornim de la faptul că socialismul este opera maselor populare, că el se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, că democrația socialistă constituie o necesitate obiectivă pentru afirmarea conștientă a maselor populare în conducerea tuturor sectoarelor de activitate. Trebuie să demonstrăm în practică superioritatea democrației socialiste, a participării directe a maselor populare la conducerea societății, față de orice formă a democrației burgheze.

În această privință putem spune că am creat un sistem de organisme larg democratice, de la unitățile de bază economico-sociale pînă la organele cu caracter național. Avem consiliile de conducere și adunările generale ale oamenilor muncii, congresele și diferitele consilii naționale de conducere pe plan central care asigură un vast cadru democratic de participare a maselor, a poporului la conducerea societății, care dau noi dimensiuni democratice edificării socialiste a patriei noastre.

Se poate afirma că am realizat o concordanță corespunzătoare între dezvoltarea forțelor de producție, a societății socialiste românești în general și cadrul democratic de participare la conducere. Acum este necesar să acționăm pentru buna funcționare și perfecționarea continuă a formelor democratice de conducere a societății.

În acest cadru, statul ocupă un loc important. El trebuie să asigure conducerea unitară, planificată a întregii activități economico-sociale, a tuturor sectoarelor, realizarea echilibrului, a dezvoltării armonioase a societății, a concordanței cît mai depline între forțele de producție și relațiile sociale. Este necesar să acționăm cu toată hotărîrea pentru perfecționarea activității organelor de stat în toate sectoarele de activitate, pentru întărirea controlului maselor populare asupra tuturor organelor de stat, pentru întărirea ordinii și disciplinei în toate domeniile. Să nu uităm nici un moment că dezvoltarea democrației socialiste, participarea maselor populare la conducere presupun așezarea fermă a întregii vieți sociale pe bază de legi și norme care să stabilească cu precizie direcțiile de activitate, că respectarea legilor țării constituie o necesitate obiectivă pentru dezvoltarea societății. Să veghem să se asigure un echilibru și o concordanță corespunzătoare între organismele democratice și organismele de stat care nu se contrapun, ci trebuie să conlucreze în mod armonios formînd sistemul unitar al democrației socialiste, al statului democratic socialist, al statului democrației muncitorești, revoluționare.

Consider că trebuie să ne însușim pe deplin hotărîrea plenarei cu privire la renunțarea cu desăvîrșire la teza dictaturii proletariatului ca necorespunzătoare pentru România și să adoptăm teza statului democrației muncitorești, revoluționare, care dă o perspectivă nouă, superioară dezvoltării societății omenești.

Documentele supuse dezbaterii Conferinței noastre Naționale subliniază că întărirea rolului de forță politică conducătoare al partidului în toate sectoarele de activitate nu trebuie să ducă în nici un moment la diminuarea rolului statului socialist ca organ unitar de conducere a activității poporului în construirea socialismului și comunismului. Rolul de forță politică conducătoare al partidului impune o acțiune permanentă pentru creșterea răspunderii organelor de stat și a organismelor democratice de conducere a societății. Partidului îi revine misiunea de a acționa permanent pentru perfecționarea și creșterea rolului statului, a tuturor organismelor democratice, în toate sectoarele de activitate.

Comuniștii care lucrează în aparatul de stat, în diferite organisme democratice au sarcina de a face totul pentru funcționarea în cele mai bune condiții a organelor și organismelor respective. Ei au răspunderea în fața partidului și poporului de a face totul ca statul și organismele democratice de conducere a societății să-și îndeplinească la un nivel tot mai înalt rolul ce le revine în toate domeniile de activitate. Cu cît activitatea acestora se va desfășura mai bine, cu atît se va asigura și creșterea rolului partidului nostru de forță politică conducătoare. Partidul nu trebuie să înlocuiască, ci să asigure buna funcționare a organelor de stat, a organismelor democratice de conducere a societății. Aceasta constituie misiunea istorică a partidului nostru în etapa actuală.

Organele și organizațiile de partid din toate sectoarele, comitetele județene, Comitetul Central trebuie să acționeze cu toată energia pentru unirea eforturilor maselor populare, pentru buna funcționare a organelor de stat și a organismelor democratice, a organelor centrale și organismelor naționale de conducere, veghind permanent la întărirea ordinii și disciplinei, la realizarea concordanței cît mai depline în dezvoltarea generală a societății noastre socialiste.

Îndeplinirea misiunii istorice a partidului, a rolului său de forță politică conducătoare, de centru vital al societății noastre socialiste impune îmbunătățirea continuă a activității organelor și organizațiilor de partid.

În sistemul democrației muncitorești, în activitatea economico-socială, sindicatele, organizațiile de tineret, de femei, celelalte organizații de masă și obștești au sarcina și rolul de a uni masele populare în direcția înfăptuirii neabătute a planului de dezvoltare economico-socială și a măsurilor de ridicare continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

În buna funcționare a democrației noastre socialiste, în unirea eforturilor întregului popor, un rol important revine Frontului Democrației și Unității Socialiste, care, sub conducerea politică a partidului comunist, reunește toate organizațiile de masă și obștești, toate categoriile sociale, toate forțele sociale ale României într-un front unic, asigurînd participarea activă și permanentă a întregului popor la realizarea conștientă a propriului său viitor, a viitorului socialist și comunist, la afirmarea cu putere a independenței și suveranității României.

În întreaga operă de dezvoltare economică-socială și de construcție socialistă un rol de importanță deosebită revine activității teoretice, educative, muncii politice de formare a conștiinței socialiste a maselor populare, a omului nou. După cum am menționat, în comparație cu dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție, a economiei și societății noastre, se manifestă o anumită rămînere în urmă a activității teoretico-ideologice, a muncii politico-educative de formare a conștiinței socialiste.

Așa cum se subliniază în documentele prezentate spre dezbatere Conferinței Naționale, este necesar să acordăm mai multă atenție acestui domeniu, să desfășurăm o activitate mai susținută pentru clarificarea diferitelor probleme teoretice și ideologice în raport cu stadiul de dezvoltare al societății noastre, precum și cu situația mondială, cu transformările revoluționare ce au loc în lume, cu problemele noi care apar în epoca noastră. Este necesar să ajutăm oamenii muncii să înțeleagă evenimentele, sensul evoluției sociale, faptul că întreaga dezvoltare internă și internațională confirmă cu putere justețea concepției materialist-dialectice despre lume și viață, că organizarea socialistă constituie singura cale de înlăturare a inegalităților, a asupririi unui popor de către altul, a exploatării și asupririi maselor populare, de realizare a unei societăți mai umane, mai drepte, mai bune, care să asigure tuturor cetățenilor condiții egale de muncă și viață, care să permită afirmarea plenară a personalității umane, a fiecărei națiuni.

Subliniind permanent, în activitatea politico-educativă de formare a omului nou, superioritatea socialismului, a umanismului revoluționar, a relațiilor de producție socialiste și a repartiției produsului social și național în spiritul eticii și echității socialiste, să veghem, totodată, la afirmarea neabătută în viață a acestor principii în toate domeniile de activitate.

În întreaga activitate politico-educativă trebuie să subliniem necesitatea grijii și răspunderii fiecărui membru al societății, fiecărui cetățean, indiferent de locul de muncă și cu atît mai mult răspunderea mare ce revine cadrelor de conducere din toate sectoarele pentru dezvoltarea continuă a proprietății socialiste. Să nu uităm nici un moment că întreaga dezvoltare socială, bunăstarea poporului, independența patriei sînt condiționate de întărirea bazei tehnico-materiale a societății socialiste, ca factor fundamental, hotărîtor al dezvoltării avuției naționale, a întregii societăți. Activitatea de educație politică, de formare a omului nou, cu o conștiință înaltă trebuie să pună un accent deosebit pe creșterea răspunderii față de proprietatea socialistă, față de apărarea și dezvoltarea sa.

Munca politico-ideologică trebuie să cultive mîndria patriotică a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, față de trecutul glorios de luptă al poporului nostru, față de minunatele realizări în făurirea socialismului, să dezvolte puternic sentimentul de dragoste față de popor, de patrie, față de partid, hotărîrea de a fi gata în orice împrejurări să servească interesele țării, cauza socialismului.

O atenție deosebită trebuie acordată educației tineretului, pregătirii sale pentru muncă și viață. Să sădim în conștiința tineretului spiritul revoluționar, dorința de a-și însuși cele mai noi cuceriri ale științei și cunoașterii umane, voința de a acționa în toate împrejurările ca revoluționari, ca patrioți, de a-și servi întotdeauna poporul, cauza socialismului, pacea.

Este necesar, de asemenea, să acționăm cu toată hotărîrea pentru demascarea și combaterea diferitelor concepții ale vechii societăți, a teoriilor imperialiste, colonialiste, a ideologiei capitalismului, punînd în evidență superioritatea concepției noastre despre lume și viață, a relațiilor socialiste, a umanismului socialist, a libertăților și drepturilor omului în societatea socialistă.

Să subliniem permanent că umanismul nostru revoluționar, întreaga noastră societate pun pe primul plan omul, bunăstarea și fericirea lui, afirmarea personalității umane, realizarea condițiilor de manifestare și afirmare egală a fiecărui cetățean, fără deosebire de naționalitate. Trebuie să acționăm cu hotărîre ca în toate domeniile să se manifeste cu putere aceste principii, combătînd, luînd poziție hotărîtă împotriva oricăror tendințe de nesocotire sau încălcare a lor.

În întreaga activitate politico-educativă de formare a conștiinței noi să pornim de la concepția revoluționară, materialist-dialectică despre lume și viață, de la principiile socialismului științific. Aceasta necesită o înțelegere aprofundată și lămurirea continuă a marilor transformări din societate, a direcțiilor obiective ale dezvoltării, a legităților evoluției sociale, a cuceririlor științei și cunoașterii universale, care confirmă zi de zi justețea concepției materialist-dialectice despre lume și viață, materialitatea lumii înconjurătoare.

Este necesar să combatem cu hotărîre și să demascăm toate mentalitățile retrograde, mistice, să desfășurăm o luptă ascuțită împotriva influențelor burgheze în conștiința și viața oamenilor, să luăm atitudine hotărîtă împotriva naționalismului, șovinismului, rasismului, antisemitismului, a oricăror încercări de învrăjbire și înjosire a omului, ca manifestări ale forțelor reacționare care, în actualele împrejurări internaționale, apelează din nou la metodele și practicile vechi pentru a slăbi coeziunea și unitatea forțelor progresiste, a maselor populare, în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, împotriva războiului, pentru o politică de pace și independență națională. Partidului nostru, societății noastre socialiste le-a fost și le este străină atitudinea de pasivitate față de asemenea manifestări. Partidul, societatea noastră au acționat și vor acționa cu consecvență în direcția unei înțelegeri științifice de către toți oamenii muncii a principiilor socialismului, a legităților dezvoltării economico-sociale, precum și pentru creșterea răspunderii și participării conștiente a întregului popor la conducerea tuturor sectoarelor de activitate.

Sarcini de mare răspundere revin partidului, organizațiilor de masă și obștești, uniunilor de creație, presei, radioteleviziunii, tuturor organismelor educative din societatea noastră. Sub conducerea partidului, ele trebuie să desfășoare o activitate susținută în vederea ridicării nivelului politico-ideologic al cadrelor, formării conștiinței revoluționare, socialiste a maselor, înarmării întregului nostru popor cu arma revoluționară de luptă pentru socialism, pentru comunism, pentru o societate a dreptății și egalității sociale. Presa, radioteleviziunea, toate mijloacele de informare în masă, literatura, teatrul, cinematografia, celelalte arte, care se adresează maselor de milioane de oameni, trebuie să abordeze, în spiritul ideologiei partidului, problemele existente în societatea noastră, să ia poziție fermă față de diferitele aspecte negative, să pună pe primul plan propagarea principiilor și concepțiilor revoluționare ale partidului nostru despre lume și viață. Ele trebuie să înarmeze tineretul patriei, întregul popor cu teoria luptei revoluționare, dezvoltîndu-le hotărîrea fermă de a învinge orice greutăți, de a asigura mersul neabătut înainte al patriei noastre pe cele mai înalte culmi de progres și civilizație.

RAPORTUL PREZENTAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

Activitate susținută pentru triumful păcii, pentru progres și dezvoltare pe planeta noastră

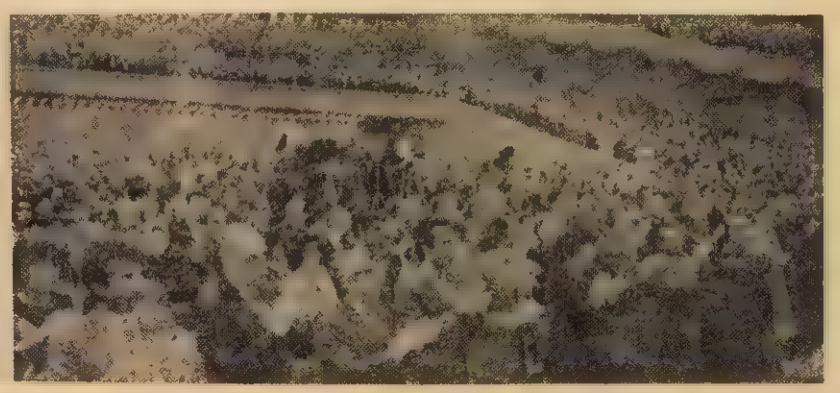

(Din capitolul „Activitatea internațională a partidului și statului nostru, obiectivele și orientările politicii externe a României")

În perioada care a trecut de la Congresul al XII-lea al partidului, în viața internațională au avut loc profunde prefaceri revoluționare, naționale și sociale. S-au produs noi schimbări și continuă modificarea raportului de forțe între diferite state și grupări de state pe arena mondială. Au continuat să se manifeste și s-au accentuat contradicțiile dintre diferite state și grupări de state. Așa cum am menționat, se dezvoltă cu putere nouă contradicție dintre țările bogate și țările sărace, care devine cea mai importantă contradicție a epocii contemporane.

■

Am asistat la o serie de manifestări ale politicii de forță, de amestec în treburile altor state; s-au produs noi conflicte militare, s-a intensificat cursa înarmărilor, ceea ce a dus la o agravare considerabilă a relațiilor internaționale, la creșterea pericolului unor conflicte militare, unor războaie, inclusiv al unui război mondial atomonuclear.

Pornind de la marile schimbări produse în viața internațională și de la raportul de forțe în continuă transformare, se poate afirma cu deplin temei că își păstrează în continuare valabilitatea teza posibilității preîntîmpinării unui nou război mondial. În același timp, evenimentele, viața demonstrează pericolul pe care-l prezintă unele teze și iluzii despre ireversibilitatea destinderii, despre dispariția pericolului de război. Considerăm necesar să avem în vedere și să pornim de la faptul că popoarele pot, acționînd unite, să împiedice noi războaie, să împiedice un nou război mondial, să asigure reluarea și continuarea politicii de destindere, dar trebuie, în același timp, să fim conștienți că în lume se menține pericolul de război, pericolul unui război mondial și că politica de destindere nu a devenit ireversibilă, nu a triumfat pe deplin.

Omenirea a ajuns într-un stadiu cînd nivelul înarmărilor, îndeosebi arsenalul nuclear, pune în pericol însăși civilizația, existența societății omenești. De aceea, problema fundamentală a epocii noastre este problema preîntîmpinării războiului și asigurarea păcii. Mai mult ca oricînd trebuie să facem totul pentru a bara calea războiului, pentru a asigura pacea. Nu există țel mai înalt decît dezarmarea, în primul rînd dezarmarea nucleară, asigurarea securității fiecărei națiuni, a păcii mondiale. Este necesar să se acționeze cu întreaga răspundere pentru oprirea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare sub un strict control internațional. România a prezentat în această direcție o serie de propuneri care exprimă voința de pace a poporului nostru. Există, de asemenea, propuneri importante făcute de multe alte state. Considerăm că toate propunerile trebuie luate în considerație de conferința pentru dezarmare, urmînd să se elaboreze, pe baza lor, programul dezarmării sub control internațional.

■

O altă problemă de importanță fundamentală a epocii noastre este aceea a subdezvoltării, a accentuării continue a decalajelor dintre țările bogate și sărace și a necesității instaurării unor relații noi între state, a creării unei noi ordini economice și politice mondiale. Situația gravă creată ca urmare a crizei economice, a politicii dobînzilor înalte necesită măsuri ferme pentru sprijinirea țărilor în curs de dezvoltare și crearea condițiilor progresului lor economico-social, prin realizarea unor înțelegeri corespunzătoare între țările bogate și țările sărace.

Apare necesar să se abordeze într-un spirit nou problema creditelor acordate țărilor în curs de dezvoltare. Considerăm că trebuie să se aibă în vedere anularea completă a datoriei țărilor sărace, o reducere generală a acestora pentru țările mai puțin dezvoltate, o limitare a dobînzilor și acordarea în continuare de sprijin țărilor sărace în dezvoltarea lor economico-socială.

Un rol important considerăm că trebuie să-l aibă în această privință colaborarea mai activă între țările în curs de dezvoltare. Se impune întărirea solidarității și colaborării lor, atît pentru soluționarea cu forțe proprii a unor probleme ale dezvoltării, cît și pentru a trata cu rezultate mai bune cu țările dezvoltate, în vederea realizării unor înțelegeri corespunzătoare și trecerii la înfăptuirea noii ordini economice internaționale.

Considerăm necesar să se treacă, în cadrul Organizației Națiunilor Unite, la elaborarea unui cod, a unei carte privind principiile relațiilor internaționale. Vechea ordine, bazată pe inegalitate, pe asuprirea unor popoare, pe supremația monopolurilor și a capitalului financiar, nu mai corespunde situației actuale, a devenit un obstacol în dezvoltarea economiei mondiale și trebuie înlăturată cu desăvîrșire. Se impune să se realizeze o nouă ordine economică mondială, bazată pe principii noi, de egalitate și echitate, de avantaj reciproc. Noua ordine trebuie să asigure o colaborare economică internațională și schimburi comerciale echitabile în acest cadru este necesar să se asigure un raport corespunzător între prețurile materiilor prime și ale produselor industriale. Lichidarea subdezvoltării necesită accesul, în condiții avantajoase, la tehnologiile moderne al tuturor statelor. Țările bogate trebuie să înțeleagă că au o răspundere directă pentru actuala situație și pentru ajutorarea țărilor în curs de dezvoltare. Însăși propria lor dezvoltare, ca și stabilitatea economiei mondiale în ansamblu sînt condiționate de o soluție realistă, îndrăzneață în problemele subdezvoltării, de realizarea unor relații economice și de schimb bazate pe echitate, egalitate și avantaj reciproc.

■

Avînd în vedere existența diferitelor zone de încordare, România s-a pronunțat și se pronunță cu hotărîre pentru încetarea conflictelor militare dintre state, pentru trecerea la soluționarea problemelor numai și numai pe calea tratativelor Oricît de grele și îndelungate vor fi tratativele, ele sînt incomparabil mai bune decît orice conflict militar. Este în interesul fiecărui popor, cît și al cauzei generale a colaborării și păcii, să se renunțe la calea armelor, să se treacă la tratative pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state. România consideră că se impune ca organismele internaționale, și în primul rînd Organizația Națiunilor Unite, să adopte o poziție mai fermă pentru a determina soluționarea în acest spirit a tuturor conflictelor. Se impune ca o necesitate imperioasă lichidarea cu desăvîrșire a politicii zonelor de influență și de interese.

Trebuie să se pună capăt politicii de mare putere, de hegemonie și de amestec sub orice formă în treburile interne ale țărilor mici și mijlocii.

Interesele colaborării mondiale cer să se pună capăt prestunilor și sancțiunilor economice, să se respecte neabătut principiile egalității și echității în relațiile dintre state.

Nimeni, nici un stat, oricît de mare ar fi, nu-și poate aroga dreptul de a dicta ce trebuie să facă sau să nu facă un alt stat.

Este necesar să se pună capăt cu desăvîrșire politicii de forță și dictat. Să se respecte neabătut dreptul fiecărui popor de a-și alege calea dezvoltării economico-sociale pe care o dorește.

Toate statele, și în primul rînd marile puteri, trebuie să-și asume obligația solemnă de a se călăuzi în relațiile internaționale și de a respecta principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

■

România a acționat și acționează cu toată fermitatea pentru înfăptuirea securității europene, pornind de la faptul că pe continentul european s-au acumulat uriașe forțe militare, un puternic arsenal de arme atomonucleare și clasice, care reprezintă un pericol de moarte pentru toate popoarele, pentru existența civilizației, a vieții înșăși pe continentul nostru și în întreaga lume. De aceea considerăm necesar să se ajungă la încheierea cît mai grabnică a reuniunii de la Madrid, care să dea noi perspective dezvoltării cooperării, încrederii și securității în Europa.

Ne pronunțăm pentru organizarea unei conferințe de securitate și încredere pe continentul nostru, pentru continuitatea reuniunilor începute la Helsinki, care asigură dezbaterea problemelor complexe ale vieții contemporane din Europa și din lume de către statele europene, pentru depășirea încordării și întărirea colaborării.

■

În relațiile internaționale, România a acționat și acționează pentru dezvoltarea continuă a colaborării cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. Pornim în întreaga noastră activitate de la necesitatea așezării relațiilor dintre state pe baza principiilor egalității în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, renunțării la forță și la amenințarea cu forța.

Dezvoltăm puternic raporturile cu țările socialiste și, în acest cadru, acordăm o atenție deosebită prieteniei și colaborării cu țările vecine. Considerăm necesar să dezvoltăm colaborarea și solidaritatea cu toate țările socialiste, acționînd pentru întărirea solidarității și unității lor. După părerea noastră, a sosit timpul să se întreprindă acțiuni mai hotărîte în direcția depășirii unor divergențe, întăririi solidarității și colaborării, aceasta fiind în interesul fiecărei țări socialiste, al tuturor statelor socialiste, al cauzei păcii și colaborării internaționale.

Acordăm o mare însemnătate și dezvoltăm larg relațiile cu țările în curs de dezvoltare. Considerăm că aceasta constituie un factor important în lupta împotriva imperialismului și colonialismului, pentru o nouă ordine economică, pentru o politică de pace.

În spiritul principiilor coexistenței pașnice, dezvoltăm, de asemenea, relațiile cu țările capitaliste dezvoltate, cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială. În raporturile noastre cu toate statele lumii pornim de la faptul că diferența de orînduire socială, de concepții politice sau filozofice nu trebuie să constituie un obstacol în calea unei largi colaborări internaționale bazate pe egalitate, pe respect și avantaj reciproc.

Considerăm că orice țară, fie ea mai mare sau mai mică, trebuie să-și asume răspunderea pentru soluționarea problemelor internaționale și să participe activ, cu drepturi depline, la găsirea soluțiilor care să corespundă intereselor fiecărei națiuni.

Dăm o mare însemnătate rolului mișcării țărilor nealiniate. Consider necesar să se facă totul pentru depășirea unor divergențe, astfel încît reuniunea din primăvara anului 1983, de la New Delhi, să constituie o puternică manifestare a unității și solidarității acestor țări, o expresie a hotărîrii lor de a-și uni eforturile în soluționarea problemelor complexe ale vieții internaționale, în asigurarea păcii și independenței popoarelor.

Este necesar să se asigure un rol mai important Organizației Națiunilor Unite, altor organisme internaționale în soluționarea democratică a tuturor problemelor vieții politice mondiale.

■

Acordăm o mare însemnătate colaborării și solidarității cu partidele comuniste și muncitorești Diversitatea de condiții istorice, sociale, naționale în care își desfășoară activitatea aceste partide, faptul că multe partide comuniste au devenit partide de guvernămînt determină ca în abordarea unor probleme să existe și o serie de deosebiri de păreri, să apară cîteodată divergențe. Considerăm însă că trebuie să acționăm în direcția întăririi solidarității și unității partidelor comuniste și muncitorești, în direcția realizării unității noi, bazate pe respectul independenței fiecărui partid, al dreptului său de a-și elabora linia politică, strategia și tactica de sine stătător, corespunzător condițiilor în care își desfășoară activitatea. Abordarea diferită a unor probleme, diversitatea căilor de dezvoltare socialistă nu trebuie să constituie o piedică, ci, dimpotrivă, trebuie să ducă la întărirea și mai puternică a colaborării și solidarității. Partidele comuniste și muncitorești au astăzi un rol de importanță deosebită în viața mondială, în marea luptă desfășurată de popoare în direcția păcii, independenței și progresului economico-social.

Ne pronunțăm ferm și dezvoltăm larg relațiile cu partidele socialiste și social-democrate pentru întărirea solidarității și colaborării în probleme fundamentale ale contemporaneității.

Dezvoltăm, de asemenea, amplu relațiile cu mișcările de eliberare, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu partidele democratice din toate țările, considerînd că întărirea colaborării tuturor acestor forțe constituie o necesitate a epocii contemporane, un factor de întărire a relațiilor între popoare, a luptei pentru independență și pace.

■

Evenimentele din ultimii ani demonstrează cu și mai multă putere creșterea rolului maselor populare, al popoarelor în viața internațională. Marile manifestări din acești ani, în Europa și pe alte continente, inclusiv în Statele Unite ale Americii, pentru pace, manifestări la care poporul nostru s-a alăturat cu întreaga forță, demonstrează convingător rolul crescînd al maselor populare, al popoarelor în lupta pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru dezarmare și pace

Considerăm necesar să dăm un nou impuls activității și manifestării poporului nostru în direcția păcii, să întărim colaborarea și solidaritatea cu popoarele din Europa și de pe alte continente, avînd convingerea că, prin acțiunea lor fermă, popoarele pot determina oprirea cursului spre catastrofă în viața internațională, pot determina reluarea politicii de destindere, asigurarea triumfului rațiunii, promovării unei politici de pace.

Pentru dezvoltarea prieteniei și încrederii între popoare trebuie intensificate contactele între maselе populare, colaborarea în domeniul științei și culturii. Un rol de seamă revine în această privință mijloacelor de informare în masă, presei, radioteleviziunii, care, în spiritul rezoluțiilor Organizației Națiunilor Unite, trebuie să acționeze pentru cunoașterea și apropierea popoarelor, pentru educarea popoarelor, îndeosebi a tineretului, în spiritul principiilor de pace, de prietenie, de colaborare.

De la tribuna Conferinței Naționale, doresc să reafirm, încă o dată, hotărîrea poporului român de a acționa cu toată consecvența în direcția dezvoltării relațiilor internaționale, a colaborării cu toate statele lumii, de a-și aduce contribuția activă la soluționarea marilor probleme mondiale, la asigurarea independenței fiecărui popor, a dreptului la dezvoltare liberă, la triumful politicii de colaborare internațională, de dezarmare, de pace pe planeta noastră.

Cuvîntul tovarășei Elena Ceaușescu

Stimați tovarăși,

Conferința Națională a partidului analizează activitatea depusă de partid, de întregul nostru popor pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea și dezbate probleme și programe de cea mai mare însemnătate pentru dezvoltarea economico-socială a țării în etapa actuală, pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități de înfăptuire a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

Cuprinzătoarea analiză științifică, materialist-dialectică, prezentată în cadrul Conferinței Naționale de secretarul general al partidului cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, precum și celelalte documente prezentate spre dezbatere Conferinței Naționale, partidului, întregului popor, prevederile și orientările cuprinse în ele asigură consolidarea realizărilor obținute pînă în prezent în toate domeniile de activitate și, totodată, accentuează puternic laturile intensive ale dezvoltării țării în vederea realizării unei calități noi a muncii și vieții întregului popor.

Îmi exprim deplinul acord cu raportul și toate documentele de la ordinea de zi, avînd convingerea că hotărîrile Conferinței Naționale vor deschide noi orizonturi societății socialiste românești, vor asigura mersul neabătut înainte al patriei noastre pe calea progresului și bunăstării, a civilizației socialiste.

Stimați tovarăși,

În primii doi ani ai cincinalului, poporul nostru a obținut noi realizări în dezvoltarea economico-socială a țării, în toate domeniile de activitate. Succese importante au fost obținute și în dezvoltarea științei, învățămîntului și culturii care au un rol de mare însemnătate în progresul general. În acest cadru, cercetarea științifică și tehnologică a pus în centrul activității creșterea și modernizarea producției materiale, valorificarea mai bună a materiilor prime și materialelor, ridicarea calității și diversificarea produselor, în anii 1981—1982 ponderea produselor noi și modernizate reprezentînd peste 20 la sută din producția-marfă industrială.

Potrivit orientărilor Conferinței Naționale, în cadrul programului general de dezvoltare economică și socială a țării, în următorii ani va trebui să se pună un accent deosebit pe lărgirea bazei proprii de materii prime și energetice, pe înfăptuirea unui amplu proces de dezvoltare a agriculturii, promovarea unei politici ferme de economisire și valorificare superioară a tuturor resurselor, creșterea substanțială a productivității și ridicarea calității produselor, sporirea eficienței economice în toate domeniile de activitate.

În perioada următoare cercetarea științifică este chemată să rezolve probleme deosebit de importante legate de producerea de noi materiale și noi tehnologii, de asimilarea unor noi produse, mașini și utilaje cu caracteristici tehnico-economice superioare, necesare economiei naționale. Programele pe care le avem în aceste domenii prevăd, pentru anul viitor, asimilarea a peste 800 de produse noi și modernizate, aplicarea a peste 400 de tehnologii noi și perfecționate, precum și realizarea unei microproducții în unitățile de cercetare științifică și inginerie tehnologică în valoare de circa 3,6 miliarde lei.

În mod deosebit, cercetarea trebuie să-și concentreze activitatea pentru creșterea mai rapidă a bazei proprii energetice și de materii prime. În acest scop se impun intensificarea și perfecționarea activității de cercetare geologică pentru descoperirea și punerea în valoare de noi substanțe minerale și resurse energetice, sporirea eficienței lucrărilor de prospecțiuni și explorări, scurtarea perioadei de trecere de la faza de cercetare la punerea în producție a rezervelor descoperite. Totodată, cercetarea științifică trebuie să asigure crearea de noi tehnologii și perfecționarea continuă a tehnologiilor existente privind extracția și prepararea substanțelor minerale, accentuarea valorificării complexe și completă a potențialului de rezerve, inclusiv a celor situate la mare adîncime sau cu conținuturi mai sărace de substanțe utile.

Interesele economiei naționale cer ca cercetarea să-și intensifice eforturile și să soluționeze mai rapid problemele legate de folosirea practică a surselor noi de energie — energia vîntului și a valurilor, biomasa energetică, energia geotermică. În mod deosebit va trebui să se acționeze mai hotărît pentru soluționarea problemelor privind folosirea energiei solare în diferitele ei forme, inclusiv problema conversiei energiei solare, a hidrogenului și altele.

Cercetarea științifică trebuie să acorde o atenție mai mare soluționării tuturor problemelor legate de folosirea energiei nucleare în scopuri pașnice, inclusiv în domeniul reactorilor rapizi, al materialelor și echipamentelor pentru centrale nucleare-electrice, în vederea realizării în cele mai bune condiții a programului nuclear.

O atenție deosebită trebuie acordată, totodată, perfecționării tehnologiilor și reproiectării unor produse în vederea reducerii substanțiale a consumurilor de energie și combustibili, îndeosebi în ramurile mari consumatoare de energie. Totodată, cercetarea va trebui să aibă un rol mai activ în elaborarea și aplicarea în practică a unor soluții de recuperare și refolosire a energiei utilizate în procesele de producție.

De asemenea, activitatea de cercetare trebuie să realizeze noi tehnologii care să ducă la creșterea gradului de utilizare a fiecărei tone de materie primă și material, la valorificarea tuturor subproduselor tehnologice, la diminuarea greutății fizice a produselor, la reducerea substanțială a consumurilor de materii prime și materiale. Va trebui intensificată activitatea privind elaborarea tehnologiilor necesare recuperării și refolosirii materialelor.

În toate ramurile economiei naționale trebuie să se acționeze cu mai multă hotărîre pentru promovarea susținută a progresului tehnico-științific, asimilarea, modernizarea și înnoirea producției, crearea de noi materiale, mașini și utilaje de înaltă productivitate, acordîndu-se în același timp o atenție deosebită creșterii productivității muncii, tipizării, normării consumurilor și sporirii eficienței economice.

În domeniul chimiei, cercetarea trebuie să soluționeze mai rapid problemele privind asigurarea economiei naționale cu toate produsele și materialele chimice necesare. În acest sens, pe primul plan trebuie pusă valorificarea superioară a petrolului și gazului metan, realizarea de noi produse petrochimice, îndeosebi de noi polimeri, înlocuitori de metale și metale neferoase. Chimia anorganică trebuie să asigure o valorificare a substanțelor utile și crearea de noi monocristale și policristale. O atenție deosebită este necesar să se acorde asigurării materialelor și dezvoltării industriei de medicamente, catalizatori, intermediari, pesticide și alte produse chimice.

În general, în următorii ani trebuie realizate în întregime programele privind asigurarea materialelor necesare industriei nucleare, electronicii, aviației și altor sectoare de activitate.

Cercetarea metalurgică trebuie să asigure realizarea de noi metale, oțeluri speciale, aliate și înalt aliate, noi mărci de oțel și diferite aliaje pentru asigurarea materialelor necesare construcțiilor de mașini și altor ramuri ale economiei naționale.

Cercetarea în domeniul construcțiilor de mașini trebuie să-și concentreze forțele în dezvoltarea mai puternică a electronicii și microelectronicii, în realizarea de noi motoare, compresoare cu un consum redus de combustibil, de noi mașini și utilaje de înaltă productivitate, cu caracteristici superioare, competitive cu cele mai bune produse realizate pe plan mondial.

În agricultură, cercetarea trebuie să asigure înfăptuirea programelor privind ameliorarea solurilor slab productive, crearea de noi soiuri de semințe și material săditor cu caracteristici superioare, de mare productivitate, rezistente la temperaturi scăzute, la secetă, boli și dăunători.

În mod deosebit, cercetarea zootehnică trebuie să acționeze în direcția îmbunătățirii și creării de noi rase de animale. O atenție deosebită trebuie acordată cercetării în domeniul prevenirii și combaterii bolilor la animale.

Știința trebuie să asigure tehnologii corespunzătoare privind valorificarea integrală a materiilor prime agricole, realizarea de produse bogate în proteine, vitamine, săruri minerale în concordanță cu cerințele unei alimentații raționale.

În același timp, este necesară intensificarea activității de cercetare în domeniul științelor fundamentale, al chimiei, fizicii, matematicii, biologiei și în alte discipline științifice care să deschidă noi căi cunoașterii, promovării largi a cuceririlor revoluției tehnico-științifice moderne. În actuala etapă de dezvoltare, cînd știința are un rol hotărîtor în progresul general al societății, în soluționarea și depășirea problemelor care confruntă omenirea contemporană, știința românească trebuie să acționeze cu cea mai înaltă răspundere, unind mai puternic toate forțele în direcțiile hotărîtoare pentru progresul economico-social al patriei, pentru rezolvarea cu succes a oricăror probleme, asigurînd creșterea rolului și mai puternic al științei în dezvoltarea generală a societății socialiste, contribuția ei la cuceririle științei mondiale.

Este necesar ca puternicul detașament de peste 220 000 de cercetători și alți oameni ai muncii care lucrează în cercetarea științifică să acționeze într-un spirit nou, revoluționar, să realizeze noi descoperiri, să asigure, împreună cu toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, cu întregul popor participarea tot mai activă la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism.

Trebuie să spunem deschis că în institutele și unitățile noastre de cercetare nu sînt încă folosite pe deplin toate forțele și mijloacele de care dispunem. Nici Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie nu a asigurat cea mai bună organizare și controlul corespunzător în buna desfășurare a activității de cercetare. Este necesar să luăm toate măsurile pentru îmbunătățirea activității în domeniul cercetării, pentru o mai bună organizare și unirea tuturor forțelor în vederea soluționării mai rapide a problemelor din programele prioritare.

Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie va lua toate măsurile în organizarea de colective multidisciplinare, ținînd seama de complexitatea și interdependența tot mai strînsă între diferite sectoare ale activității de cercetare.

În același timp, va trebui să dezvoltăm o largă colaborare internațională cu institutele de cercetare din țările C.A.E.R., din toate țările socialiste, precum și cu institute din alte state, fără deosebire de orînduire socială.

În promovarea progresului tehnic în întreaga economie trebuie să acordăm o atenție sporită dezvoltării învățămîntului, formării și pregătirii cadrelor pe baza a tot ceea ce este mai nou, mai înaintat în știință și tehnică, în cunoașterea umană, asigurînd astfel țării cadre cu temeinică pregătire teoretică și practică, în deplină concordanță cu cerințele actuale.

Va trebui, totodată, să fie mai bine organizat procesul de reciclare și perfecționare a cadrelor, astfel încît acestea să fie în permanență la curent cu tot ce este mai înaintat în gîndirea și practica științifică și tehnică modernă. Este necesar să fie adîncit în continuare procesul de integrare tot mai strînsă a școlii cu producția și cercetarea, în soluționarea diferitelor probleme tehnico-științifice legate de dezvoltarea economico-socială a țării. Dispunem de forțe umane puternice, de o puternică bază de cercetare, avem toate condițiile ca cercetarea românească să-și îndeplinească în cele mai bune condiții rolul de mare răspundere în realizarea unei noi calități a muncii și vieții, în trecerea patriei noastre la un nou stadiu de dezvoltare, în asigurarea dezvoltării economico-sociale și ridicarea continuă a bunăstării materiale și spirituale a poporului.

Stimați tovarăși,

Pe ordinea de zi a Conferinței Naționale se află, de asemenea, problemele activității teoretice și muncii politico-ideologice, în vederea înțelegerii mai bune a fenomenelor noi care apar odată cu înaintarea noastră pe calea socialismului și comunismului și cu transformările revoluționare în viața internațională. Aceasta impune să acordăm o atenție deosebită intensificării cercetării științifice în domeniul științelor sociale și a activității ideologice — domenii de cea mai mare însemnătate pentru formarea și educarea omului nou pe baza materialismului dialectic și istoric, a concepției revoluționare a partidului. Să dezvoltăm și să îmbogățim cu noi generalizări teoretice tezaurul de experiență și gîndire în domeniul edificării noii orînduiri! Să asigurăm toate condițiile pentru ca oamenii muncii, toți constructorii socialismului din patria noastră să posede un larg orizont de cunoaștere și înțelegere, să acționeze, în toate privințele, conștient — ca adevărați făuritori ai orînduirii noi, ai destinului socialist și comunist al României.

Așa cum s-a subliniat în ampla analiză prezentată Conferinței Naționale, în condițiile actuale, cînd în viața internațională s-a ajuns la o agravare deosebită, s-au acumulat multă neîncredere și multe primejdii la adresa libertății și vieții independenței popoarelor, a păcii și vieții întregii omeniri, este mai necesar ca oricînd să fie întărită conlucrarea dintre popoare, pentru a opri cursul periculos al evenimentelor spre confruntare și război, pentru a promova ferm o politică de destindere, de respect al independenței și suveranității fiecărei națiuni, de colaborare și pace. Viața, realitățile lumii contemporane cer să se facă totul pentru a se renunța la politica de forță și de amenințare cu forța, pentru soluționarea tuturor problemelor dintre state numai și numai pe calea tratativelor, pentru securitate și încredere în Europa și în lume, pentru dezarmare, pentru o nouă ordine economică internațională, pentru o lume mai bună și mai dreaptă pe planeta noastră.

Pe plan mondial se desfășoară o amplă mișcare a popoarelor împotriva războiului, a politicii de înarmări — în primul rînd a înarmărilor nucleare —, pentru apărarea dreptului tuturor națiunilor la existență liberă și demnă, la pace. Oamenii de știință și cultură din diferite țări ale lumii participă activ la aceste mișcări de masă, conștienți de marile pericole pe care le generează politica de înarmări.

În acest cadru, Comitetul Național „Oamenii de știință și pacea" va trebui să inițieze și să desfășoare în continuare largi acțiuni, să se alăture și să sprijine susținut toate inițiativele îndreptate spre dezarmare, spre oprirea cursului periculos al evenimentelor spre încordare și război. Trebuie să facem totul pentru ca, împreună cu întregul popor, știința și cultura românească să participe tot mai larg la eforturile pentru înfăptuirea acestor deziderate vitale ale omenirii, pentru promovarea idealurilor colaborării și păcii, a cauzei destinderii și înțelegerii între popoare.

În încheiere, doresc să asigur Conferința Națională că puternicul detașament al oamenilor de știință și cultură din țara noastră, conștienți de înaltele răspunderi ce le revin în înfăptuirea întregii politici interne și externe a partidului și statului nostru, vor face totul pentru a se ridica la înălțimea acestor răspunderi, pentru a-și spori și mai mult contribuția la dezvoltarea economică și socială a țării, la înfăptuirea istoricelor hotărîri pe care le va adopta Conferința Națională, la desfășurarea neabătută a întregii opere de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism.

Cuvîntul tovarășului Petru Enache

Mult stimate și iubite
tovarășe Nicolae Ceaușescu,

Stimați tovarăși și tovarășe,

Conferința Națională a partidului — prin documentele și orientările menite să asigure progresul multilateral al patriei, prin dezbaterea profundă, constructivă a problemelor fundamentale ce privesc dezvoltarea societății noastre socialiste și așezarea și mai hotărîtă a întregii activități pe temeiuri științifice — se înscrie ca un eveniment politic de excepțională însemnătate în viața partidului și a țării. În spiritul autenticei noastre democrații, Conferința Națională are istorica îndatorire de a stabili, în contextul actual al realităților noastre interne și al evoluției vieții internaționale, noi măsuri pentru înfăptuirea hotărîrilor Congresului al XII-lea, de natură să dea impulsuri și mai viguroase creației materiale și spirituale a poporului.

Din perspectiva profund dialectică din care sînt abordate problemele complexe ale construcției socialiste, este pe deplin firesc ca, odată cu dezbaterea în Conferința Națională a programului economic al țării, să ne preocupăm și de analiza problemelor muncii politico-ideologice și cultural-educative, cărora, prin ideile înnoitoare, revoluționare, cuprinse în documentul-programatic al plenarei din iunie a partidului, i s-au conferit răspunderi deosebite în opera de educare socialistă a maselor. Ideile, orientările luminoase, cuprinse în excepționala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la plenara partidului din iunie, au fost studiate temeinic în întregul nostru sistem de învățămînt politico-ideologic, au fost supuse unei largi dezbateri în mijloacele de informare în masă, în întregul nostru partid. În cadrul acestor dezbateri, comuniștii, întregul nostru popor au dat o înaltă apreciere rolului excepțional al tovarășului Nicolae Ceaușescu în desfășurarea și perfecționarea activității generale de edificare a noii societăți, munții sale neobosite, inestimabilei contribuții, teoretice și practice, la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și internaționale a partidului și statului nostru, a strategiei și tacticii făuririi în România a societății socialiste multilateral dezvoltate și a înaintării spre comunism.

Totodată, comuniștii, toți oamenii muncii au subliniat contribuția de seamă a tovarășei Elena Ceaușescu în conducerea partidului și statului, aportul său strălucit la dezvoltarea științei românești și universale. Raportez cu satisfacție conferinței că întregul popor și-a exprimat unanim și plenar și cu acest prilej aderiunea la politica partidului nostru comunist și hotărîrea sa nestrămutată de a face totul pentru a o traduce în viață.

În spiritul concepției revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu, între dezvoltarea economică și făurirea conștiinței socialiste a maselor există o intercondiționare permanentă, reciprocă. Dacă baza materială determină, potrivit tezei marxiste, conștiința, în același timp — așa cum a subliniat în repetate rînduri secretarul general al partidului nostru — conștiința înaintată poate și trebuie să devină un factor însemnat de accelerare a dezvoltării materiale. În lumina acestei teze revoluționare, munca politică, activitatea de formare a omului nou, cu o conștiință înaintată, sînt chemate să aibă un rol deosebit de însemnat în viitor. Făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate înseamnă, deopotrivă, făurirea unei economii moderne, puternice, dar și edificarea unui om superior, cu un nivel politic larg cuprinzător, cu un vast orizont cultural, înarmat temeinic cu ideologia clasei muncitoare, cu principiile moralei noastre comuniste, capabil să înțeleagă și să asimileze adînc tezele și orientările teoretice elaborate de partidul nostru, esența profund dialectică a operei științifice revoluționare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Însăși eficiența muncii noastre educative trebuie apreciată după rezultatele ce se obțin în economie, în fiecare unitate de muncă a societății noastre.

Perfecționarea activității politice, a întregii munci de educație și propagandă, devine cu atît mai necesară în condițiile în care — așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu — are loc în prezent o intensificare a propagandei burgheze, a încercărilor ei de a denigra realitățile socialiste, însăși legitimitatea istorică a socialismului științific.

Se desfășoară în prezent, după cum este cunoscut, o puternică ofensivă anticomunistă, o adevărată „cruciadă modernă împotriva comunismului", cu intenția, nedisimulată de nici un fel de precauții, de a discredita socialismul ca soluție socială istorică, de a știrbi marile realizări obținute de popoarele libere de orice fel de asuprire și exploatare. Mai mult, apologeții capitalismului, îmbarcați cu arme și bagaje pe o navă propagandistică sortită eșuării în mîlul neiertător al denigratorilor, nu se dau în lături de la a-și declara intenția de a impune cu orice chip, drept model unic, generalizant, democrația burgheză, făcînd în acest scop mare caz de sloganurile demult demonetizate ale libertății individului, ale așa-zisele drepturi ale omului. Iar toate acestea le agită zgomotos tocmai cei care nesocotesc drepturile fundamentale ale omului: dreptul la muncă și la împărțirea echitabilă a produsului muncii, la educație, la sănătate, la conducerea treburilor în stat etc.

(Continuare în pag. 8)

(Urmare din pagina 7)

Mai nou — deși și în această privință practica este destul de veche — aceste cercuri se arată foarte interesate în a stîrpi zarvă în ceea ce privește modul în care s-a soluționat în țările socialiste, implicit în țara noastră, problema națională. Agitarea problemei naționale — așa cum s-a relevat în raportul prezentat conferinței — a fost nu o dată în istorie folosită ca o eficace armă de diversiune. Mișiții de azi ai discordiei sînt încurajați, în aceleași scopuri, în a lansa tot felul de apeluri panicarde, fără nici un temei real. În a se face purtători de cuvînt ai unor cercuri reacționare, ai defunctelor practici șovine, rasiste, ai unor aberante pretenții iredentiste. După cum aceleași forțe retrograde, ostile progresului, acordă, în ultimul timp, o atenție deosebită activizării propagandei mistico-religioase și diferitelor secte, ignorînd cu cinism rolul nefast pe care acestea îl joacă în pervertirea gravă a conștiinței umane, în deturnarea atenției omenirii de la problemele fundamentale ale lumii de azi; urmărindu-se, în fond, folosirea sectelor ca mijloace de indoctrinare, ca arme politice pentru desfășurarea unor acțiuni diversioniste și de spionaj, pentru strecurarea — sub pavăza străvezie a libertății cultelor — a unor materiale de calomniere a realităților din țările socialiste.

Iată de ce consider necesar să subliniez, în cadrul dezbaterilor din Conferința partidului nostru, că față de toate aceste înverșunate eforturi propagandistice, față de această campanie de calomniere a socialismului, la care se dedau în mod sfruntat cercurile reacționare, în ura lor oarbă față de socialism, se impune să participăm mai energic, mai activ la mobilizarea conștiințelor responsabile ale întregii lumi. În aceste condiții este necesar ca toți cei care activăm pe frontul propagandei, al muncii politice, să acționăm cu mai multă hotărire pentru a ridica activitatea teoretică, ideologică, politico-educativă la nivelul complexității problematicii cu care ne confruntăm, să conferim o mai puternică forță de convingere și argumentare activității în acest domeniu, să dezvoltăm capacitatea de a da răspunsuri viabile, competente celor mai complexe probleme ale contemporaneității, aflîndu-ne mereu în prima linie a luptei de idei, demascînd cu fermitate caracterul apologetic, reacționar al ideologiei burgheze, punînd în lumină cu putere superioritatea ideologiei noastre comuniste, a politicii partidului nostru. În același timp, se impune să realizăm o îmbunătățire generală a activității presei noastre, a radioteleviziunii, a tuturor mijloacelor de informare în masă, chemate ca — într-o viziune de perspectivă — să dezbată convingător și amplu, de pe poziții militante, problemele care privesc dezvoltarea continuă a societății noastre, formarea omului nou, să se afirme cu mai multă combativitate și intransigență revoluționară în confruntarea contemporană de idei.

Un obiectiv esențial al activității noastre viitoare îl constituie educarea tuturor cetățenilor în spiritul dragostei față de patrie, partid și popor, al solidarității militante internaționale. Așa cum s-a afirmat cu limpezime și în actuala conferință a partidului, ca să poți fi un patriot adevărat, să-ți iubești cu ardoare pămîntul natal, să dai țării tot ce ai mai bun în ființa ta, trebuie să cunoști tradițiile glorioase de luptă, istoria poporului, așa cum s-a plămădit ea de-a lungul veacurilor, prin jertfele și gîndirea cutezătoare a zeci și zeci de generații, a unor neînfricați luptători pentru libertate și neatîrnare. În acest scop, pentru activitatea de formare a conștiinței socialiste înaintate, consider că este de excepțională valoare concepția promovată de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu privire la caracterul unic al istoriei noastre.

Avem toate condițiile ca istoricii, cercetătorii noștri, să realizeze — în spiritul acestei generoase concepții științifice asupra istoriei — opere de valoare, de larg răsunet în conștiințele țării, în conștiințele întregii lumi, punînd istoria la locul de cinste pe care îl merită, demonstrînd practic că o considerăm bunul cel mai de preț al poporului, că sîntem profund pătrunși de cuvintele profetice ale marelui Bălcescu, potrivit căruia „Istoria este cea dintîi carte a unei națiî. Într-însa ea își va vedea trecutul, prezentul și viitorul".

Desigur, în curgerea implacabilă a timpului, au existat momente grele, încercări dramatice prin care a trecut poporul. Tocmai în aceste momente de restriște s-a afirmat deosebit de puternic adevărul că nimic nu poate fi mai presus de numele patriei, în astfel de momente s-au săvîrșit marile, memorabilele acte de eroism care au pus în lumina puternică a istoriei perenitatea sentimentului patriotic.

Cît de străine sînt de aceste lecții sublime ale istoriei faptele celor care își trădează patria în care s-au născut și au trăit, care — lăsîndu-se amăgiți de promisiuni mincinoase — își abandonează cu lașitate țara în care părinții și strămoșii lor au luptat și s-au jertfit pentru a o apăra, pentru a o ridica spre lumina civilizației, pentru înfăptuirea unității naționale și asigurarea viitorului liber și independent. Cît de potrivnice lecțiilor profunde ale istoriei sînt, totodată, acele jalnice încercări de mistificare a adevărurilor ei, de răstălmăcire a lor în scopuri meschine, diversioniste, pentru a justifica ceea ce nu se poate justifica: perpetuarea situației de inegalitate între popoare, păstrarea anacronicelor pretenții de împărțire a lumii în zone de influență, învrăjbirea, în acest scop, a popoarelor. Istoria poporului, istoria unică a țării — așa cum magistral ne-a redat-o prin concepția sa înaltă patriotică, revoluționară, tovarășul Nicolae Ceaușescu — este o mare carte de învățătură deschisă pentru generațiile de azi și generațiile viitoare.

Iată de ce consider că avem datoria de a îmbunătăți modalitățile de cunoaștere și însușire a istoriei patriei, în strînsă legătură cu istoria umanității, acționînd pentru îmbunătățirea manualelor de istorie și a predării acesteia în școli, pentru perfecționarea activității rețelei noastre muzeistice și reorganizarea în continuare a acesteia, pentru mai buna valorificare în munca de educație a monumentelor istorice, a evenimentelor fundamentale ale istoriei, pentru educarea în spiritul patriotismului socialist a tuturor fiilor patriei, fără deosebire de naționalitate, înfrățiți de idealul comun al înfloririi și propășirii continue a României socialiste.

În procesul de formare a omului nou, de forjare a caracterelor, de educare în cultul muncii, al respectului față de tot ce a creat valoros gîndirea umană, al voinței de a înfăptui, al încrederii optimiste în viitorul comunist al patriei, un rol deosebit revine literaturii și artei, care, în anii ce au trecut de la Congresul al XII-lea al partidului, s-a îmbogățit cu opere reprezentative, cu opere îndrăgite și apreciate de public. Desigur, evidențiind asemenea realizări, nu trebuie să pierdem din vedere faptul că, alături de lucrări reprezentative, continuă să apară încă numeroase lucrări mediocre, lipsite de valoare, și, din păcate, citeodată chiar lucrări deficitare sub raportul viziunii ideologice. Consider că stă în puterea oamenilor de artă și culturâ de a înlătura neajunsurile ce mai există în acest domeniu, de a-și îndeplini misiunea de mare răspundere ca, într-un front de creație unitar, bazat pe asumarea profundă de către fiecare creator a țelurilor nobile ale culturii noastre socialiste, să creeze o cultură unitară, viguroasă, să făurească noi opere de valoare, pe măsura așteptărilor legitime, pline de încredere ale poporului — opere care să păstreze nealterată și să dăruiască cu noi și noi nepieritoare izbînzi artistice limba noastră românească, lăsată moștenire de înaintași, cu îndemnul testamentar de a o cinsti mereu și de a-i asigura creșterea neîncetată, dînd și astfel dovezi de prețuire a patriei, căreia îi aparținem cu întreaga noastră ființă.

Sînt toate acestea cîteva din inepuizabilele argumente care pledează pentru adevărul, scump partidului și poporului nostru, că ideile, orientările de profundă semnificație politică, revoluționară, propunerile, menite să materializeze eficient și amplu aceste idei, cuprinse în expunerea programatică de la Plenara din iunie, în magistralul Raport prezentat Conferinței Naționale a partidului de tovarășul Nicolae Ceaușescu, sînt hotărîtoare, constituie un tezaur, teoretic și practic, inestimabil pentru formarea și educarea comunistă, patriotică a maselor.

Fiind profund convins și hotărît să acționez pentru perfecționarea radicală a activității în domeniile de care, din însărcinarea conducerii partidului, mă ocup, îngăduiți-mi ca, în încheiere, să dau încă o dată expresie deplinei mele aprobări față de documentele prezentate Conferinței, să-mi declar adeziunea totală față de politica internă și externă a partidului și statului nostru. Mă simt, în același timp, dator și onorat să mă alătur tuturor tovarășilor care în cadrul conferinței au dat expresie sentimentelor de stimă și devotament ale întregii noastre națiuni pentru cel mai iubit fiu al partidului și poporului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții politice internaționale, înflăcărat patriot și militant revoluționar, căruia îi adresăm din adîncul inimii și conștiinței, aleasa noastră prețuire, cele mai vii urări de sănătate și fericire, pentru a conduce multă vreme de aici înainte, cu aceeași clarviziune și dăruire patriotică, revoluționară, destinele patriei și ale partidului, spre gloria nepieritoare a minunatului nostru popor.

Cuvîntul tovarășului Dumitru Radu Popescu

Mult stimate și iubite tovarășe secretar general,

Mult stimată tovarășă Elena Ceaușescu,

Stimați tovarăși,

Voi începe cuvîntul meu printr-o afirmație clară și de principiu: scriitorii, oameni ai muncii, alături de toți oamenii muncii din această țară, consideră politica Partidului Comunist Român drept propria lor politică, o slujesc și o apără, prin mijloacele lor specifice, și în primul rînd prin carte, prin cartea scrisă și semnată. Ei slujesc idealurile comuniste nu numai pentru că sînt cele mai nobile și mai înțelepte, ci și pentru că politica partidului nostru respectă și favorizează literatura și artele, pentru că în condițiile socialismului românesc scriitorii au toată libertatea și înalta datorie de a da răspunsuri marilor întrebări ale timpului. Această ideologie oferă punctul de sprijin necesar și este steaua polară a cunoașterii noastre angajate fără șovăire în efortul comun al națiunii socialiste spre Marele Mîine. Toate aceste idei reies cu pregnanță din Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a Comitetului Central al partidului din 1—2 iunie a.c., din magistralul Raport prezentat acestei Conferințe Naționale istorice. Noutățile teoretice cuprinse în cele două documente, perspectivele pe care le deschid gîndirii, curajul de a căuta, de a descoperi și de a afirma sarcinile concrete incredințate scriitorilor, de a sluji Patria, istoria patriei, limba, fără de care n-am exista, prin pregnante probleme legate de necesitatea unei calități superioare în literatură și artă, toate aceste adevăruri și țeluri s-au constituit într-un adevărat program pentru Uniunea scriitorilor, pentru fiecare scriitor în parte.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu ne-a redat încrederea și siguranța că pămîntul și cerul nostru sînt ale noastre, că toate datinile și visele, literele și istorille scrise și nescrise de noi ne aparțin. Domnia sa ne-a făcut să înțelegem că libertatea de gîndire înseamnă o majoră angajare patriotică și că socialismul este și trebuie să fie, pe lîngă împlinirea în patrie a unor zări visate de înaintași, o potențare superioară a conștiinței umane. Cărțile de versuri, de proză, piesele de teatru, cărțile clasicilor reeditate, cărțile reeditate ale unor mari valori contemporane contribuie la unitatea limbii naționale, la unitatea poporului român, la unitatea idealurilor noastre socialiste, la autenticitatea națională, la specificul nostru inconfundabil. Literatura se relevă, astfel, drept un factor de seamă al patriei, la fel de importantă fiind această nobilă creație ca munca nobilă a muncitorilor și țăranilor, cei care și-au făurit, prin fii lor, scriitorii pe care și-i merită.

Așa cum s-a apreciat deseori în documentele de partid, în istoricul Raport prezentat la Congresul al XII-lea al partidului, ne putem mîndri cu cărțile bune, cu o literatură bună și în intenție, și în realizare, ne putem mîndri cu cărțile care au devenit bunuri ale societății socialiste. Urmînd îndemnurile tovarășului Nicolae Ceaușescu, Uniunea scriitorilor a organizat largi întîlniri cu cititorii, astfel că putem spune că nu a existat colț al țării în care să nu fie prezenți slujitorii condeiului — români, maghiari, germani, sîrbi. Dimensiunea patriotică a literaturii, spiritul partinic, răspunderea față de istorie, de viitor, apărarea limbii, formarea omului nou, întoarcerea către apa vie a izvoarelor — sînt idei generoase ce stau permanent în atenția noastră. Îndemnul secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu de a merge, mereu la apa vie a izvoarelor nu se adresează numai creatorilor, desigur, el este un îndemn către întreaga națiune, către toți oamenii muncii de a nu-și uita izvoarele, satele în care s-au ivit pe lume, orașele în care s-au împlinit ca oameni, istoria, trecutul aflat și el ca un izvor în locurile marilor bătălii pentru neatîrnare și în locurile marilor ctitorii ale făuririi României. În fiecare condei mai există însă o carte pe care n-ați putut s-o cunoașteți și s-o apreciați, pentru că încă nu s-a scris. Sinceritatea ne obligă să spunem că această carte nescrisă e însăși cartea societății noastre, cartea vieții noastre, cartea zilelor noastre, cartea muncii noastre, de la strung și semănat pînă la halatul alb și laser, cartea atîtor energii care se varsă ca niște riuri într-un uriaș fluviu, cartea eroismului neobișnuit, cartea eroismului cotidian. Poate că insist prea mult asupra aspectelor pozitive și sănătoase ale vieții și societății noastre, asupra ideii omului nou pe care-l vrem și-l dorim în societatea noastră, dar nu mă gîndesc prin aceasta să fac pledoaria pentru o carte idilică, pentru o lume idilică. Adevărurile se divulgă în cadrul unor procese dialectice, nu se oferă simplu, prin proclamații. Cartea despre adevăr este cartea unor convulsii, neliniști și căutări, cartea unor dureri, speranțe, eșecuri și reușite. Adevărul nu este numai rezultatul unor afirmații, ci și al unor negații și, ceea ce este iarăși foarte important, el nu se poate confunda întotdeauna cu veșnicia. Avem însă cîteva adevăruri fundamentale: patria, poporul, socialismul, partidul și abnegația lui, epoca aceasta și făuritorii ei, vă avem pe dumneavoastră, cei care lucrați și îmbogățiți această lume.

Minusurile ce apar și în socialism apar atunci și acolo unde nu se muncește din plin, acolo unde nu se gîndește din plin, acolo unde există, cum fericit se exprima tovarășul Nicolae Ceaușescu, prea puțin socialism, nu acolo unde există prea mult socialism! Aceste crize de climat și de producție, ca să le zicem astfel, mai apar și în viața scriitorească. De aceea, trebuie să militățm pentru un climat sănătos, al dezbaterilor principiale nu al ghionturilor și al privirilor șașii. Dar aceste izbucniri ce nu ne aduc decît prejudicii nu pot umbri statutul major al scriitorului românesc contemporan. Avem o literatură bună, o Uniune a scriitorilor puternică, avem mari personalități, traduse în multe limbi străine, recunoscute și premiate și pe plan mondial, personalități în marea lor majoritate ivite și ajunse la maturitate în ultimele două decenii, în anii de cînd la cîrma patriei se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Aș vrea să spun cîteva cuvinte despre un adevăr înalt și necesar, fără de care nu poate exista nici o carte și mai ales nu poate exista cel care o scrie și cel care o citește, a spus în încheiere vorbitorul. E vorba de pacea pe care o dorim și o visăm toți, de această condiție supremă a existenței. Alianța definitivă cu ideea păcii constituie unul din cele mai puternice adevăruri ale României, ale socialismului nostru, ale conducătorului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Opera de căpătîi a președintelui țării noastre este chiar țara de azi, cu uzinele, hidrocentralele, cărțile zilelor de azi, cu steagul alb al păcii larg desfășurat peste meridianele globului. „Ferice de acela — scria Iorga — care înfățișează națiа sa așa cum este, dar mai ferice de acela în care se poate ghici cum va fi națiа sa urmînd pe calea însemnată de dînsul cu sîngele viu al inimii sale". Putem spune că noi, toți, mergem azi pe drumul călăuzit de pulsația vie a inimii tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Cuvîntul tovarășei Maricica Țipirigan

Mult stimate tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu,

Stimate tovarășe și stimați tovarăși,

Avînd deosebita cinste de a-mi fi purtătoarea gîndurilor celor ce muncesc și trăiesc pe plaiurile cu rezonanță de cronică ale Sucevei, exprim sentimentele de cea mai aleasă prețuire față de acest for de importanță fundamentală pentru destinele României moderne, față de magistralul Raport prezentat Conferinței Naționale de secretarul general al Partidului Comunist Român — tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Ca reprezentantă a comuniștilor, a oamenilor muncii de pe plaiurile munților Dornei și Obcinile Cîmpulungului Moldovenesc, unde străbunii noștri, chiar în vremuri de restriște, înfrățiți cu codrii, își afirmau cu tărie credința că:

Românașului îi place,
Sus la munte, la izvor,
Liber și să fie-n pace,
Al naturii domnitor,

afirm, stimați tovarăși, că viața și munca noastră, asemenea întregii țări, a cunoscut, cu deosebire în ultimii 17 ani, profunde transformări înnoitoare.

Cele 40 000 de gospodării ale producătorilor agricoli din zona de munte a județului Suceava dețin peste 139 000 hectare, în majoritate pășuni și fînețe. Aplicînd în practică indicațiile date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la valorificarea acestei mari avuții naționale, organizațiile de partid din județul nostru au pus în centrul activității lor mobilizarea tuturor locuitorilor din sate pentru executarea lucrărilor de îmbunătățire și exploatare rațională a pajiștilor, pentru ca pășunile și fînețele noastre să producă la nivelul potențialului real, creînd condițiile necesare dezvoltării puternice a zootehniei.

Dovedind dragoste și pasiune față de frumoasa tradiție pe care ne-au lăsat-o strămoșii noștri, aceea de a crește un număr cît mai mare de animale, tradiție pe care ne preocupăm s-o transmitem, în continuare, urmașilor noștri, gospodarii din comuna Sadova, unde îmi desfășor activitatea, au contractat și vîndut statului în acest an peste 180 tone carne taurine, 6 tone carne ovine, peste 3 tone carne de porc, peste 5 000 hl lapte de vacă, precum și importante cantități de lînă, lapte de oaie, carne de pasăre, cartofi și fructe. În felul acesta consider că ne îndeplinim îndatorirea patriotică de a contribui la sporirea bunăstării generale a țării, asigurînd buna aprovizionare a orașelor, așa cum oamenii muncii de la orașe contribuie, zi de zi, la aprovizionarea noastră cu mărfuri și produse industriale.

Înțelegem bine, mult stimate tovarășe secretar general Nicolae Ceaușescu, cerința, subliniată de dumneavoastră în Raportul prezentat în fața Conferinței Naționale, ca fiecare județ să-și asigure producția pentru aprovizionare, ca nimeni să nu mai apeleze la fondul central. Răspunzînd acestei sarcini, noi, cei care locuim în comuna Sadova, vom pune un și mai mare accent pe creșterea animalelor, pe sporirea producțiilor acestora, pe cultivarea cartofilor și a pomilor fructiferi, pe care să le oferim la fondul central al statului în schimbul unor produse cerealiere.

Vom folosi mai bine cadrul organizatoric creat prin constituirea la Cîmpulung Moldovenesc a unor stațiuni pentru mecanizarea agriculturii, în vederea executării mecanizate a lucrărilor agricole din zona necooperativizată a județului, înființarea comisiilor producătorilor agricoli în fiecare localitate de munte, a asociațiilor crescătorilor de bovine și ovine, ne vom preocupa ca toți locuitorii comunei noastre să-și intensifice eforturile pentru sporirea producțiilor vegetale și animale, pentru mai buna aprovizionare a populației.

Pentru că rezultatele cu care ne prezentăm acum nu sînt încă pe măsura posibilităților noastre și a eforturilor pe care le face statul nostru pentru ridicarea necontenită a nivelului de trai material și spiritual al poporului, vom acționa cu fermitate pentru ca fiecare gospodărie țărănească să devină o adevărată unitate de producție, să joace un rol tot mai mare în dezvoltarea social-economică a patriei.

Aprobînd din toată inima Raportul prezentat, celelalte documente supuse dezbaterii, asigur Conferința Națională a partidului că locuitorii comunei Sadova, alături de producătorii agricoli din zona de munte a județului Suceava, de toți oamenii muncii de la sate, vor acționa cu și mai multă hotărire pentru sporirea producției agricole, contribuind cu toate forțele la înfăptuirea noii revoluții în agricultură, la buna aprovizionare a populației, la ridicarea nivelului de trai al poporului.

Cuvîntul tovarășului Ion Popescu-Puțuri

Mult stimate tovarășe secretar general,

Stimați tovarăși,

Participăm la actuala Conferință Națională a partidului cu sentimentul, de legitimă bucurie, că acest eveniment are loc în atmosfera de muncă și responsabilitate care caracterizează întregul nostru partid, întregul nostru popor. Ascultînd Raportul pe care secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, l-a prezentat în fața Conferinței Naționale, document programatic care reflectă marile realizări obținute de poporul român în edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate, nu putem să nu fim mîndri că toate aceste importante înfăptuiri au fost dobîndite într-o lume bîntuită de crize și convulsii, de provocări și destabilizări. Datorăm acest climat sănătos, de muncă, de creație, de rodnice înfăptuiri, maturității partidului nostru conducător, cu o experiență de aproape un secol, înțelepciunii secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu — călit el însuși de cinci decenii la focul luptei revoluționare —, care ține în mînă cu fermitate cîrma destinului poporului, a României socialiste.

Relevînd rolul experienței trecutului, al istoriei în aprecierea corectă a prezentului și, firește, al drumului spre viitor, aș vrea să subliniez importanța tezei formulate de secretarul general al partidului la Plenara din 1—2 iunie a.c. cu privire la necesitatea cunoașterii istoriei ca fundament al muncii ideologice, educative, ce o desfășoară partidul nostru. Pentru tineri îndeosebi, cunoașterea istoriei este un mijloc de a se orienta în viața socială, deoarece, cunoscînd ce a fost mai înainte, ei vor înțelege mai ușor relațiile sociale în care sînt chemați să se integreze. Lecția de istorie a României moderne oferă o cheie sigură a înțelegerii realităților prezentului socialist, a profundelor transformări revoluționare, sociale, politice, economice, spirituale ce au avut loc în viața patriei noastre în anii de după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Prin cunoașterea trecutului, a muncii și luptei înaintașilor, care nu de puține ori au sfințit cu sîngele lor apărarea libertății și ființei naționale, se cimentează o legătură afectivă cu țara, cu oamenii și pămîntul ei.

Ați cerut, mult stimate tovarășe Nicolae Ceaușescu, adresîndu-vă partidului, întregului nostru popor, de la înalta tribună a Conferinței Naționale, „să muncim cu toții în așa fel încît să demonstrăm forța și trăinicia societății noastre socialiste, să asigurăm ridicarea patriei pe culmi noi de progres și civilizație. Desigur, ne bizuim, în înfăptuirea acestei cutezătoare cerințe, pe capacitatea partidului de a conduce patria și poporul spre noi victorii, pe hotărîrea nestrămutată a tuturor oamenilor muncii din patria noastră de a îndeplini exemplar prevederile Programului partidului. Dați-mi voie să afirm, cu justificată mîndrie, că un rol important în acest proces constructiv revine istoriei. Din paginile de glorie ale istoriei României desprindem luminoase fapte de eroism, de dăruire patriotică ce vin să însufletească generațiile de azi, să contribuie la dezvoltarea dragostei lor față de patrie, la întărirea hotărîrii de a face totul pentru continua ei înălțare.

În această ordine de idei, permiteți-mi, stimați tovarăși delegați, ca, referindu-mă pe scurt la unele probleme ale istoriei poporului român, să subliniez cît de actuale, cît de necesare și cît de fundamentale, din punct de vedere științific și politic, sînt tezele privitoare la unitatea acestei istorii, la adoptarea unei concepții și metodologii care să asigure o tratare unitară a dezvoltării poporului român, în multimilenara sa istorie, pe care le datorăm secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Îmi este deosebit de plăcut să informez Conferința Națională, pe tovarășul secretar general al partidului, că, în cadrul dezbaterilor care au avut loc după Plenara din 1—2 iunie, istoricii noștri au îmbrățișat cu căldură noua orientare dată de conducerea partidului celor care cercetează, scriu și predau istoria poporului român.

Ne aducem aminte, totodată, de sfatul înțelept pe care secretarul general al partidului l-a dat reprezentanților oamenilor de știință din domeniul istoriei la constituirea din mai 1980, de a nu ne pripi cu tipărirea primelor volume din Tratatul de istorie, deoarece multe probleme importante de concepție și metodologie nu erau încă pe deplin lămurite.

Cînd conducerea partidului a cerut istoricilor să elaboreze un nou tratat de istorie a României, nu a cerut o altă ediție îmbunătățită a celui precedent, ci o nouă carte, în care să se afle cuceririle gîndirii istorice și politice ale partidului nostru, în etapa actuală, cu privire la trecutul poporului român și, desigur, cu privire la trecutul însuși al partidului nostru. Această nouă carte, în mai multe volume, va trebui să fie unitară și consecventă, de la primul pînă la ultimul volum. Nu este, firește, în intenția noastră să acuzăm pe cineva din trecut că istoria noastră nu a fost scrisă așa cum o înțelegem și cum o simțim că trebuie scrisă astăzi. Dimpotrivă, ne folosim de acest prilej ca să omagiem pe marii istorici din trecut, care, cu mare dragoste și sîrguință, s-au ostenit și au alcătuit cărți de istorie de mare folos la timpul respectiv. Dar noi, adepți ai filozofiei materialist-dialectice, știm că fiecare epocă istorică își are propria ei fizionomie, în care se înscriu și limitele ei, în raport cu dezvoltarea continuă a societății și a gîndirii umane. Din această cauză — și nu numai din aceasta — vechea istoriografie n-a reușit să prezinte istoria poporului român într-o viziune unitară, la scara întregii patrii, a daco-romanilor în spațiul geografic carpato-danubiano-pontic pe care îl ocupă de mii de ani.

Unitatea poporului nostru este multimilenară, ea vine din trecutul îndepărtat al statului dac centralizat și independent condus de Burebista. Această unitate a supraviețuit tuturor vicisitudinilor timpului, poporul, indiferent în ce formațiune statală s-a aflat și ce nume a purtat, și-a păstrat limba, obiceiurile și întreaga sa spiritualitate. Moldovenii, muntenii, dobrogenii, ardelenii, bănățenii au știut totdeauna că aparțin aceluiași neam, coborîtor din traco-daci și care au fost denumiți mai tîrziu valahi sau vlahi. În evul mediu nu numai cronicarii noștri, ci și numeroși cărturari ai Europei vorbeau despre Valahia, Transilvania și Moldova ca țări locuite de același popor. Se știe prea bine, dealtfel, că însăși existența mai multor state feudale românești a fost o modalitate de rezistență și de apărare a poporului, de afirmare a libertății și neatîrnării în confruntarea cu tot felul de pericole, specifice epocii.

De o mare însemnătate pentru afirmarea acestei concepții este tratarea unitară a istoriei moderne, adică necesitatea integrării istoriei partidului în istoria generală a țării.

Frontul nostru istoric, urmînd indicațiile documentelor partidului din ultimii 17 ani, îndrumările directe ale secretarului general al partidului, a elaborat o serie de lucrări care se înscriu în această orientare, de a concepe în mod unitar istoria partidului și poporului, de a avea o singură istorie, așa cum s-a arătat în Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la Plenara din 1—2 iunie 1982. Această integrare corespunde adevărului istoric că partidul nostru s-a născut în mijlocul poporului român la sfîrșitul veacului trecut, s-a afirmat ca forța lui cea mai înaintată și, în ultimă instanță, s-a dovedit apărătorul principal al intereselor sale fundamentale. Călit în confruntări politice timp de mai multe decenii, partidul clasei muncitoare, alăturîndu-și forțele înaintate ale țărănimii și ale intelectualității, a cucerit puterea politică în anii revoluției de eliberare socială și națională declanșată după 23 August 1944, ca o consecință firească, legică a dezvoltării societății românești în epoca modernă.

Cu deplin temei, cu o netăgăduită autoritate morală, partidul nostru, prin conținutul programatic al documentelor pe care le dezbate în cadrul Conferinței Naționale, cheamă pe toți slujitorii istoriei să-și ridice calitatea muncii lor la nivelul pe care îl pretinde pe drept cuvînt societatea noastră socialistă.

În încheiere, aș vrea să-mi exprim convingerea că documentele adoptate la actuala Conferință Națională a partidului, care conferă conunoașterii istoriei un loc de bază în activitatea ideologică, de educație politică și patriotică, ne vor însufleți și mai mult în elaborarea istoriei unice a poporului român, pe care o așteaptă milioanele de cititori dornici să-și regăsească înaintașii într-o lumină cît mai însuflețitoare și pe măsura exigențelor lor.

Conferința Națională a partidului

(Urmare din pag. 1)

tru în toate domeniile vieții economice și sociale, de afirmarea viguroasă a României pe plan internațional.

Prezenți în sala în care aceste hotărîri au fost adoptate, în cursul unor zile ce s-au implicat lucid și curajos în desăvîrșirea însemnelor socialiste ale destinului țării, impresia noastră este de a fi fost martorii unei constiințe care nu amînă, care nu lasă pe mîine nimic din ceea ce poate întreprinde azi, care luptă să se redescopere, distanțîndu-se de prejudecăți și inerții, pentru a se identifica de fiecare dată mai liberă și mai puternică, printr-o confruntare temeinică și deschisă cu exigențele adevărului, fie el prilej de mîndrie sau de judecată critică.

O conștiință care nu lasă pe seama zilei de mîine ceea ce poate face azi și nu a lăsat pe seama zilei de azi nimic din ceea ce putea face ieri. Această constatare se impune oricărui om de bună-credință. Numai în deceniul anilor '70—'80 industria a crescut de circa 3 ori iar agricultura de 1,6 ori. Fondurile fixe reprezintă acum peste 2 000 miliarde lei, mai mult de trei sferturi din acestea fiind realizate în ultimii 15 ani. Într-adevăr, în ultimele trei cincinale, îndeosebi în deceniul trecut, am înaintat pe un front foarte larg în dezvoltarea economică, am străbătut mari distanțe istorice parcurgînd mai multe etape economico-sociale și trecînd la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Toate acestea reprezintă împlinirea unui efort și ele sînt realități, sînt fapte, nu iluzii searbăde și mortificatoare, după cum o realitate de neeludat o constituie și condițiile în care România și-a desfășurat activitatea în anii care au trecut de la Congresul al XII-lea al partidului. În acești ultimi trei ani, care înseamnă desigur o perioadă istorică foarte scurtă, în lume s-au produs noi schimbări și au avut loc evenimente ce au agravat și complicat relațiile mondiale. S-a prelungit și s-a accentuat criza economică, aceasta depășind deja, prin proporțiile ei, marea criză dintre anii 1929—1933. Cu toate acestea, așa după cum se subliniază în Raportul prezentat Conferinței Naționale de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe ansamblu putem spune că, în condițiile grele ale crizei care s-a reflectat și se reflectă și asupra României, ca și asupra tuturor statelor lumii, acționînd cu fermitate în vederea dezvoltării cu prioritate a bazei energetice și de materii prime, a agriculturii, am obținut o creștere importantă a economiei naționale. Imprejurările ne-au determinat să încetinim viteza de înaintare, este adevărat, dar tot atît de sigur este că am continuat să ne apropiem de înfăptuirea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea, pentru trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare și realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate. În Raportul prezentat Conferinței Naționale, secretarul general al partidului nostru spunea: „Ținînd seama de realizările din primii doi ani ai cincinalului, cît și de situația economică mondială, în următorii trei ani ai celui de-al VII-lea plan cincinal vom pune în continuare accentul pe dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor de activitate, pe ridicarea calității producției și creșterea eficienței economice. Nu avem de gînd să încetinim mai mult viteza de înaintare sau să ne punem la adăpost pînă trece furtuna. Sîntem hotărîți să luăm toate măsurile pentru a mări viteza de înaintare, chiar în aceste condiții grele, chiar dacă nu vom putea realiza ritmurile înalte stabilite în planul cincinal, vom acționa pentru o dezvoltare mai puternică decît în primii doi ani".

Nu întîmplător aceste cuvinte au fost întîmpinate cu vii aplauze, ci tocmai pentru că, desigur, mai întîi ele, aceste cuvinte, au venit în întîmpinarea năzuințelor celor prezenți, în sala Conferinței naționale, și nu numai ale lor, ci ale tuturor celor prin care există toate cîte există, și realitățile țării, și nădejdile ei — adică ale tuturor fiilor acestui pămînt, indiferent de naționalitate, strînși în marele bloc de granit al națiunii noastre socialiste. Această opțiune temeinic argumentată și exprimată neted, fără ocolișuri, a marcat așadar un moment de satisfacție, de bucurie, de fierbinte încredere. Se înțelege însă că ea a impus, totodată, delegaților la conferință o grijă nouă, o răspundere, un spirit mai acut al datoriei de a hotărî asupra mijloacelor de înfăptuire, de adeverire în fapt de viață a acestei aspirații prin care cu toții ne definim dorința de progres. Iar din acest punct de vedere se poate spune că, într-adevăr, Conferința Națională a partidului a fost un forum de lucru. În plen sau în secțiunile ei, delegații au dezbătut și apoi au aprobat, după cum se știe, mai multe programe speciale pentru soluționarea cu succes a problemelor esențiale ale activității în toate sectoarele economiei naționale. În următorii trei ani, de exemplu, va trebui să se acționeze pentru dezvoltarea mai rapidă a bazei energetice și de materii prime, prin intrarea în circuitul economic a resurselor naturale de care dispunem și prin utilizarea pe scară largă a tehnologiilor avansate în domeniul petrolier și minier. Sarcini deosebite revin, dealtfel, tuturor ramurilor industriale, agriculturii, celorlalte sectoare economice, care sînt chemate să obțină o creștere substanțială a productivității și eficienței sociale a muncii. În această ordine de idei, în Raportul prezentat conferinței tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia pe bună dreptate: „Este necesar să înțelegem că nu putem vorbi de făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate, de înaintarea spre comunism, de ridicarea continuă a nivelului de trai al poporului fără a realiza o înaltă productivitate a muncii. Trebuie să facem astfel încît economia noastră socialistă să realizeze o productivitate superioară, devenind competitivi și din acest punct de vedere cu orice economie dezvoltată".

Pe lîngă multiplele aspecte ale problematicii economice, în strînsă legătură cu ele, Conferința Națională a analizat, într-un climat de schimburi fertile de idei, activitatea politico-ideologică și cultural-educativă pe care o desfășoară organele și organizațiile de partid, instituțiile de stat, decantînd tot ceea ce este valoros în munca de pînă acum și dînd curs larg metodelor care și-au dovedit eficacitatea. În acest fel, conferința ne-a reamintit tuturor că formarea omului nou, constructor demn al noii orînduiri, nu este o chestiune de conjunctură sau de campanie ci un obiectiv permanent care trebuie să polarizeze interesul factorilor de răspundere și să-l convertească în acțiuni substanțiale.

O analiză, oricît de succintă, a problematicii atît de complexe înscrise pe ordinea de zi a conferinței, duce inevitabil la concluzia că după ce prin hotărîrea comuniștilor români, care exprimă voința întregului popor, am avut nevoie de noi înșine pentru a ști bine ce avem de făcut, acum, după încheierea lucrărilor conferinței, avem nevoie de noi înșine pentru a duce la capăt ceea ce trebuie să facem. Stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră impune, printre altele, așa după cum a rezultat din Raportul prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, perfecționarea conducerii și planificării activității economico-sociale. „Este necesar — sublinia secretarul general al partidului nostru — să tragem concluziile necesare din contradicțiile care se manifestă în diferite domenii, în societatea noastră socialistă, și să acționăm cu hotărîre în direcția înlăturării lor rapide, restabilind un echilibru și o concordanță cît mai depline între forțele de producție și relațiile de producție, între diferitele sectoare ale activității economico-sociale".

În această direcție, însușirea de către Conferința Națională a hotărîrii Plenarei Comitetului Central al partidului din 1—2 iunie a.c. cu privire la renunțarea cu desăvîrșire la teza dictaturii proletariatului ca necorespunzătoare pentru România și adoptarea tezei statului democrației muncitorești, revoluționare, consacră necesitatea unei conlucrări armonioase între organele statului și sistemul original de organisme larg democratice create în țara noastră, conlucrare ce urmează a se desfășura în cadrul atotcuprinzător și unitar al democrației socialiste, în Frontul Democrației și Unității Socialiste.

În acest fel devine evident că exigențele obiectivelor pe care am stabilit că le vom înfăptui în anii următori presupune perfecționarea muncii la toate nivelele, de la nivelul colectiv al statului și al întregii comunități românești pînă la răspunderea personală a fiecărula dintre noi. De aceea și spuneam că noi, astăzi, mai mult decît oricînd, avem nevoie de noi înșine.

Conferința Națională a fost actul solemn de rostire a conștiinței revoluționare a poporului român. Acum este rîndul faptelor să vorbească. Și cu toate că n-au trecut decît cîteva zile de la încheierea lucrărilor Conferinței Naționale, dacă ar fi să desprindem din paginile de ziare știrile despre aceste fapte de muncă, ele ar alcătui, încă de pe acum, o suită impresionantă de argumente ale credinței în noi înșine, în solidaritatea cu aspirațiile noastre către o lume mai bună, în forța și dreptatea adevărurilor noastre prin care, strîns uniți în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne redescoperim de fiecare dată mai liberi și mai hotărîți.

În același timp, pentru că gesturile creatoare ale țării ca și idealurile ei ne implică în viața planetei întregi, în cursul evenimentelor și în procesele și tendințele care se manifestă pe plan mondial, poporul român își afirmă cu claritate voința de a trăi în pace cu toate națiunile lumii. În Raportul prezentat Conferinței Naționale, în cadrul căruia a fost întreprinsă o analiză temeinică a tabloului realităților mondiale și au fost exprimate mai multe propuneri și inițiative de o însemnătate deosebită, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta că este necesar să dăm un impuls nou activității și manifestării poporului nostru în direcția păcii, să întărim colaborarea și solidaritatea cu popoarele din Europa și de pe alte continente, avînd convingerea că, prin acțiunea lor fermă, popoarele pot preîntîmpina pericolul unui nou război și pot determina reluarea politicii de destindere, asigurarea triumfului rațiunii în relațiile dintre state, așezarea acestor relații pe principiile unei ordini noi, mai drepte, de conlucrare mai rodnică și echitabilă.

Pentru noi, românii, toate aceste deziderate sînt vitale. Căci munca nu poate înflori decît în liniștea păcii, iar munca liberă, care constituie avuția unui popor, ne înfrățește într-un destin comun, aici și acum, pe toți fiii acestei patrii, indiferent de naționalitate, uniți mai întîi prin țelurile acestui travaliu, prin generosul proiect de viitor care consemnează în cartea de istorie ridicarea la niveluri superioare a edificării socialismului în România.

În înfăptuirea acestei opere, nevoia de noi înșine stă umăr la umăr cu credința în noi înșine. Iar această realitate, care este garanția progresului dorit, de noi toți și anticipat prin deciziile comuniștilor reuniți în forum, dispune în România de azi de un cadru de manifestare fertil și cuprinzător, în cuprinsul căruia actul istoric poartă pecetea datoriei noastre, a tuturor, și a fiecăruia dintre noi, totodată.

„Se impune deci, să înțelegem — sublinia secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu — *că dezvoltarea societății socialiste este nemijlocit legată de existența unui larg cadru democratic care să asigure participarea tuturor categoriilor sociale, a maselor largi populare, fără deosebire de naționalitate, a întregului popor, la conducerea diferitelor sectoare de activitate. Trebuie să pornim de la faptul că socialismul este opera maselor populare, că el se înfăptuiește cu poporul și pentru popor, că democrația socialistă constituie o necesitate obiectivă pentru afirmarea conștientă a maselor populare la conducerea tuturor sectoarelor de activitate".*

Acest sistem de organisme larg democratice, reunite în Frontul Democrației și Unității Socialiste, asigură viabilitatea programelor de dezvoltare a țării, împlinirea aspirațiilor noastre pe cît de îndrăznețe pe atît de realiste, finalizarea îndemnului adresat de secretarul general al partidului nostru, în cuvîntarea la încheierea lucrărilor conferinței, de a construi aici, în această parte a lumii, un socialism nu al sărăciei, ci un socialism al belșugului, al bunăstării poporului.

Prin deliberările și hotărîrile sale, prin cuvintele secretarului general, Conferința Națională a reprezentat — din nou — un semn al nevoii imperioase de noi înșine, un semn al încrederii în noi înșine, un imbold de a munci mai mult și mai bine — întru binele republicii românești, al nostru și al celor ce vor veni după noi.

DUMITRU ȚEPENEAGU ■

Micile aşezări în marea strategie a dezvoltării

Ceea ce-i specific dezvoltării — ca raţiune fundamentală a politicii economice româneşti — este echilibrul. Dezvoltarea Republicii Socialiste România înseamnă o teorie şi, totodată, o practică. În practica creşterii armonioase, Partidul Comunist Român are în vedere toate judeţele ţării, toate localităţile, pentru că Partidul Comunist Român are în centrul preocupărilor sale nu o abstracţiune de om , ci omul viu. Şi anume, pe fiecare om de omenie al acestei ţări. Constituirea unor noi centre urbane, ca urmare a dezvoltării pe un plan de sistematizare gîndit cu prezent şi cu perspectivă, s-a hotărît în Conferinţa Naţională a partidului din anul 1972. Astăzi, în anul 1982, o altă Conferinţă Naţională a Partidului consideră între succesele mari ale momentului procesul de orăşenizare a cîtorva sute de comune şi urbanizarea efectivă a unui număr semnificativ de localităţi rurale. „Zis şi făcut !", iată o vorbă înţeleaptă a românului. Existenţa noilor centre urbane — a oraşelor agroindustriale, concept fundamentat de secretarul general al partidului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, — cu tot binele ce-l implică urbanizarea unor aşezări armonios răspîndite în tot cuprinsul patriei, înseamnă o izbîndă a politicii dezvoltării în echilibru.

Politica de urbanizare planificată are temeiuri în însăşi realitatea românească

— Stimate tovarăşe Ion Gheorghe, sînteţi vicepreşedinte al Comitetului pentru problemele consiliilor populare şi, totodată, vicepreşedinte al Comisiei centrale de partid şi de stat pentru sistematizarea teritorială şi a localităţilor. Este firesc să ne adresăm dumneavoastră în chestiunea „oraşelor mici". Vă propun, deci, să discutăm despre principiile ce-au condus la schimbarea statutului atîtor aşezări mărunte, la schimbarea rosturilor şi a înfăţişării lor.

— Mai intîi să lămurim termenii discuţiei. Există municipii, există oraşe şi mai există o categorie de aşezări ce cuprinde comune urmînd a fi transformate treptat în noi centre urbane. În această categorie intră 400 de comune care, în mod treptat, prin dezvoltare economico-socială mai rapidă se transformă în noi centre urbane. În cincinalul trecut s-a acţionat pentru transformarea în centre urbane a 129 de comune şi această acţiune continuă, atît în aceste localităţi cît şi în alte 140 de comune, la care se vor adăuga în cincinalul 1986—1990 încă 131 comune.

Toate aceste acţiuni se înscriu în politica partidului şi statului nostru de dezvoltare echilibrată şi armonioasă a ţării. La Conferinţa Naţională a partidului din 1972 au fost aprobate directivele cu privire la sistematizarea localităţilor şi a teritoriului. În anul 1974, răspunzînd directivelor de partid şi de stat, a apărut Legea nr. 58 privind sistematizarea teritoriului şi a localităţilor urbane şi rurale. Principiile ce stau la baza urbanizării unui atît de mare număr de comune sînt consecinţa politicii partidului de dezvoltare armonioasă a tuturor judeţelor ţării. S-a pornit de la o realitate. În multe judeţe, lipsa unor locuri de muncă, a unor dotări şi a unor obiective care se găsesc de obicei în oraşe obliga populaţia la deplasări mari şi frecvente, de zeci de kilometri pînă la cel mai apropiat oraş.

De exemplu, în judeţul Brăila, unde se găseau doar două oraşe : Brăila şi Făurei. Primul principiu a fost acela al repartizării mai raţionale a centrelor urbane pe teritoriul judeţelor şi al apropierii nivelurilor de urbanizare. Dacă în trecut existau judeţe cu numai două oraşe — Buzău, Braila — dar şi judeţe cu zece, cincisprezece oraşe — Prahova, Hunedoara şi altele, cu diferenţă la indicele de urbanizare de la 1 la 8, în 1990 vom avea o diferenţă la indicii de urbanizare de numai 1 la 2,5. Va creşte însă şi numărul de oraşe în judeţele care aveau de-acum mai multe oraşe. E vorba de un proces de nivelare, dar prin creştere, în cadrul unui proces general de dezvoltare. Al doilea principiu : mai buna repartizare în teritoriu a localităţilor urbane, astfel ca să se asigure polarizarea intereselor populaţiei pe o rază de 10—15 km. Un alt principiu : valorificare mai bună a resurselor umane şi materiale, a materiilor prime locale în condiţii de mare eficienţă economică. În noile centre urbane există în prezent circa 700 de obiective economice industriale şi 560 obiective agrozootehnice mai importante. Pe specificul zonelor, bineînţeles.

— Ce se cunoaşte acum din viitorul acestor „noi centre urbane" ? Ce se ştie despre dotări, construcţii, industrii ? În ce măsură ne vorbesc schiţele de sistematizare despre chipul de mîine al noilor oraşe ?

— Trebuie să subliniem faptul că elaborarea schiţelor de sistematizare s-a făcut sub îndrumarea şi cu veghea permanentă a secretarului general al partidului. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu arată o grijă excepţională nu numai pentru fiecare localitate, dar şi pentru fiecare stradă din aceste localităţi. Primii secretari de judeţe au venit la Bucureşti şi au prezentat schiţele de sistematizare şi machetele, în urma analizelor, mergînd pînă la detalii, unele schiţe au fost refăcute în mai multe rînduri. Dealtfel, nu cred să mai fie multe ţări în lume în care fiecare localitate să aibă macheta dezvoltării la scara 1:2000 iar pentru zone centrale chiar la scara 1/500. Cînd a fost discutată macheta Capitalei, a fost nevoie să construim un fel de pod rulant, ca să poată fi studiată atent, stradă cu stradă. Dezvoltarea nu e nicăieri la întîmplare, ci foarte atent planificată, coordonată. Trebuie să creăm peste tot condiţii optime de viaţă şi de muncă oamenilor, indiferent de partea din ţară în care locuiesc. Aceasta este esenţa politicii sistematizării localităţilor şi a teritoriului dusă de partidul nostru.

— Vă referiţi la începutul interviului la termenul „oraş mic" şi spuneaţi că el comportă nişte precizări. Totuşi, lumea aşa le spune mai tuturor acestor localităţi în curs de rapidă urbanizare.

— Lumea, de fapt, se referă la categoria „tîrg devenit oraş". Unele localităţi — numai cu numele oraşe — se numeau chiar tîrguri. Acum, cînd le spunem pe nume, avem imediat în minte ceva specific. Foarte frumos s-au dezvoltat Rădăuţii — un oraş bine gospodărit, curat, respectînd specificităţile Bucovinei — Alexandria, Zimnicea, Zimnicea, se ştie, e un oraş edificat nouăzeci de procente din temelii. Ce tîrguri modeste erau Tulcea, Birladul, Tecuciul, Vasluiul şi ce mîndreţe de oraşe şi municipii au devenit. Deşi, aşa cum spuneţi şi dumneavoastră, nu se pot numi nişte oraşe mari. Dar au toate funcţiile urbane bine reprezentate, au tot ce le trebuie, şi industrii, şi dotări social-culturale, şi străzi moderne. Rămîne ca oamenii să le facă şi mai frumoase, să le folosească bine, să le gospodărească eficient. Lista acestor tîrguri devenite oraşe e lungă : unele sînt oraşele tipic agroindustriale (de pildă Costeşti-Argeş, Urziceni), altele au dezvoltat felurite industrii sau au prosperat datorită mineritului şi industriilor extractive. Curtici, Lipova, Costeşti, Topoloveni, Comăneşti, Dr. Petru Groza, Năsăud, Dorohoi, Codlea, Moldova Nouă, Hîrşova, Medgidia, Năvodari, Întorsura Buzăului, Fieni, Titu, Băileşti, Bereşti, Tîrgu Bujor, Bălan, Topliţa, Lupeni, Petrila, Uricani, Vulcan — o veritabilă salbă de oraşe în Valea Jiului ! — Hunedoara — care numai oraş nu era, acum are 85 000 locuitori şi ajunge din urmă Deva ! — Tîrgu Frumos, Baia Sprie, Orşova — un oraş strămutat, admirabil gospodărit, fruntaş pe ţară — Tg. Neamţ, Plopeni, Negreşti Oaş, Cisnădie, Copşa — care ni se pare că-i dintotdeauna oraşul Copşa, dar care s-a născut în anii noştri. Am dat roată ţării, nu-i aşa, şi putem spune că fiecare din numele spuse aici dovedeşte ideea dezvoltării echilibrate a tuturor judeţelor ţării. Sînt numele unor oraşe citate frecvent la radio, în presă, la televiziune pentru activitatea din industrie, din domeniile social şi cultural, nume cu care ne-am obişnuit, cu toate că nu de mult abia de auzeam de ele. În categoria comune în curs de a deveni oraşe sau care au căpătat în prezent caracter de oraşe trebuie să enumerăm, de asemenea, multe nume, nume care au devenit de acum cunoscute sau încep să capete o faimă : Pecica, Teiuşi, Colibaşi, Sascut, Telciu, Hoghiz, Ianca, Flămînzi, Nehoiu, Topleţ, Gîlău, Breţcu, Basarabi, Lieşti şi Iveşti — două comune ce se unesc într-un singur oraş — Poiana Mare, Praid, Mătăsari, Turceni, Ilia, Amara, Căzăneşti, Podu Iloaiei, Şomcuta Mare, Cujmir, Baia, Iernut, Băltăţeşti, Scornicesti, Filipeştii de Pădure, Odoreu, Sărmăşag, Avrig, Săliste, Ostra, Nădrag, Mahmudia, Berbeşti, Gugeşti, Drăgăneşti Vlaşca. Am dat cîte un exemplu din fiecare judeţ, deşi puteam să dau mai multe, ca să arăt că problema priveşte întreaga ţară. Aceste comune, în curs de a deveni noi centre urbane, profită de dezvoltarea generală a judeţelor, ajutînd ele însele această dezvoltare. Fapt care ilustrează în mod elocvent politica ştiinţifică şi clarvăzătoare a partidului de ridicare pe noi trepte de civilizaţie a tuturor localităţilor, de a crea condiţii de muncă şi viaţă mai bune pentru toţi locuitorii ţării, indiferent de locul din România unde trăiesc şi muncesc ei. Lucrările recentei Conferinţe Naţionale a partidului, magistrala cuvîntare a tovarăşului Nicolae Ceauşescu au demonstrat cu argumentul înfăptuirilor că politica de urbanizare planificată are temeiuri în însăşi realitatea românească, în concordanţă cu interesele majore ale poporului.

TUDOR OCTAVIAN ■

Bechetul vrea să se lege mai strîns cu Dunărea

Există o anume imagine a aşezărilor de pe Dunăre, pe care o întreagă literatură, nu prea demult, ne-o oferea ca pe o sinteză-clişeu a „locului în care nu s-a întîmplat nimic". Nu este vorba, desigur, de aşezări precum Brăila lui Panait Istrati, Galaţii ori Sulina lui Jean Bart, porturi febrile şi universuri exotice peste care bătea „vîntul oceánului", ci de micile porturi pierdute în colbul cîmpiilor, la care fluviul se opreşa doar cînd şi cînd, în restul timpului trecînd pe lîngă ele cu nepăsarea unui transatlantic pe lîngă un ţărm necunoscut. Totul se reducea aici la esenţial. Un astfel de „port" însemna un ponton, o baracă de scînduri, un siloz pentru grîne. Dincolo de el, cîmpia. În faţă, şuvoiul de ape ale Dunării. Două, uneori trei luni pe an, baraca „portului" stătea pustie. Erau lunile cînd Dunărea se unea cu cîmpia, devenind şi ea un şes, un şes de gheaţă peste care zburau vînturile şi lupii. Din baracă nu ieşea fum. Însemna că „domnul căpitan" s-a mutat undeva, la Brăila sau într-un sat din preajmă, la un cumnat avut. Şi pustiul se prelungea pînă în lunile verii, cînd, brusc, micul port prindea viaţă, silozurile îşi deschideau obloanele, nave sub toate pavilioanele se aglomerau la ponton, ca să încarce povara de aur a cîmpului, adusă în lungi caravane de care şi căruţe. După care comandanţii de nave ştergeau din agendă punctul geografic efectuat, silozurile se închideau, remorcherele se îndepărtau pe fluviu chiuind stins, carele şi oamenii se pierdeau în infinitatea de lut... Aparatul telegrafic mureа. „Domnul căpitan" îşi făcea bagajele, înfiorat de un frig autumnal. Trebuia să plece cît mai repede, pînă cînd şalupa mai putea face ultima-i cursă, pînă cînd Dunărea nu se închidea în gheţurile ei mortuare. Cine pierdea, din negrijenţă sau melancolie, această ultimă secundă a plecării, rămînea aici, pe „banchiză", ca un Robinson la Polul Nord.

Reînviem această imagine în faţa lui Alexandru Bărăgan, căpitanul portului Bechet. Ne ascultă atent, dă aprobator din cap la unele amănunte, la altele are un suris discret, dar ferm, prin care desparte literatura de viaţă. Nu, zice (în timp ce surisul i-a devenit uşor ofensat), unele lucruri din această imagine nu se prea potrivesc Bechetului, care nu era, n-a fost niciodată o oarecare toponimie pe hărţile navigaţiei, ci un port serios, cu o cotă destul de înaltă în traficul de mărfuri şi de pasageri. A avut, desigur, şi momente de scădere, chiar de cădere, cînd nici o sirenă de navă nu se mai auzea chiuind prin preajmă, cînd paznicul pontonului (care nu-i un „ponton", ci un cheu modern) se apuca de plugărie, iar „baraca" (ce nu-i o „baracă", ci o solidă clădire de zid) ţipa în noapte cu voce de cucuvea. Dar cartea masivă, legată în scoarţe grele, a căpităniei portului (înfiinţată în 1865), plimbă prin file, iată, nişte cifre din care nu. s-ar putea deduce nicicum că portul Bechetului îşi tira viaţa ca o corabie pe uscat. Într-un singur an, 1933, de pildă, intrau aici 252 de nave, cu 491 tone de mărfuri, şi ieşeau 257 de nave, cu 40 363 de tone. Într-alt an, 1938, intrau 249 de nave, cu 1 330 de tone de mărfuri şi 452 de pasageri, iar de ieşit ieşeau 251 de nave, cu 23 772 tone şi 512 pasageri. Războiul, cu cortegiul lui de distrugeri, a însemnat începutul sfîrşitului, rupînd într-adevăr oraşul (căci Bechetul epocii era oraş, oraş încă din 1907) de freamătul apei, transformîndu-l într-un monoton tîrguşor de cîmpie. Undeva a existat o defecţiune, pe care oamenii locului, mateloţi, docheri, lucrători în port, îndrăgostiţi ai apelor şi ai călătoriilor, au tot sperat s-o vadă dreasă, pînă cînd, cu feţe abătute, de naufragiaţi pe un ţărm străin, şi-au pierdut încrederea şi fie că şi-au luat catrafusele şi s-au mutat în alte porturi, fie că, renunţînd la tricoul cu dungi albastre, au îmbrăcat, de voie, de nevoie, surtucul ţărănului sau salopeta micului meşteşugar „de uscat". Într-un fel, zice Al. Bărăgan, imaginea porturilor despărţite de lume, sleite de viaţă şi sufocate de nemişcare, e, din nefericire, abia acum funcţionabilă la Bechet. Astăzi, portul Bechetului, cu cheul său de peste 800 de metri, deci cu 120 de metri mai lung decît cel al portului Calafat şi cu 300 mai lung decît cel al Corabiei, e în urma Calafatului şi a Corabiei, cedînd un loc pe care n-ar fi trebuit să-l cedeze. E vizitat de vase puţine, de nişte nave ce transportă motorină, de nişte şalande încărcate cu piatră şi cu balast, mai ancorează aici şi nişte vapoare ce iau celuloza din zonă pentru Fabrica de chibrituri de la Brăila; mai vin şi nişte vase din deltă, lepădînd pe lespezile cheului stoguri de papură trebuincioase nu ştiu cui. De prin anii '74—'75 nu s-a mai încărcat, aici, la Bechet, în tîrgul-grînar al sudului oltenesc, nici un kilogram de cereale. Şi e păcat, adaugă căpitanul, fiindcă apa e ieftină, iar camioanele care fac drumul Craiovei, cărăuşind cereale, costă scump.

Primarul Bechetului, Iulian Miulescu, martor la conversaţie, prinde momentul (s-ar zice că-l aştepta), producînd pe loc argumentul faptic care să sprijine sugestia căpitanului. Da, zice el, camioanele de la I.T.S.A.I.A. şi I.R.T.A., aflătoare în Bechet spre a transporta la Craiova produsele cîmpului, întorcîndu-se de-acolo cu îngrăşăminte chimice (uneori, mai întorcîndu-se şi goale...), consumă anual combustibil în valoare de peste 4 300 000 lei. De ce n-ar fi cărăuşite cerealele cu vapoarele, de ce îngrăşămintele chimice n-ar veni tot pe această cale, de la combinatul din Tr. Măgurele ? E drept, Bechetul va fi legat de Craiova, în viitorul apropiat, printr-o cale ferată, ceea ce va mai reteza din măcinişul de motorină şi de benzină, deşi va dezvolta consumurile de energie... Să nu ne înţelegeţi greşit, adaugă precipitat Iulian Miulescu, calea ferată e de apăsată trebuinţă Bechetului, ea va deschide nişte ferestre noi economiei zonei şi vieţii oamenilor. Dar şi Dunărea ar putea fi pusă mai mult la treabă, e păcat de portul acesta care trăieşte doar cu o parte a fiinţei lui.

În rest, continuă Iulian Miulescu, lucrurile nu stau chiar rău pe-aici, dimpotrivă. E drept, aşezarea şi-a pierdut nişte privilegii, a fost detronată din nişte rosturi, nu-i vorba numai de port, dar, din oraşul de altădată, a coborît (a fost coborîtă, pe vremea raioanelor) la treaba de jos, rurală, reluîndu-şi deci viaţa dintr-un timp pe care îl părăsise, în scîrţîitul domol al roţilor de care rostogolite pe vechi lespezi şi bolovani. Mă rog, era fatal să se întîmple aşa, Bechetul primise investitura „urbană" într-o vreme în care pretenţiile faţă de ceea ce numim, azi, „oraş" erau foarte mici. Abia acum, cu elementele economice, sociale, culturale, arhitectonice şi edilitare de care dispune, poate aspira cu legitimare la un statut citadin. Pe care chiar îl va primi, Bechetul numărîndu-se printre localităţile rurale ce vor intra, în anii ce vin, în rîndul oraşelor agroindustriale. Comuna de azi are ce n-avea „oraşul" de ieri, chiar dacă decorul şi existenţa îi sînt mai calme, lipsindu-le acea fierbere cosmopolită a vechiului port, acea prosperitate legată de fluctuaţiile (deseori de capriciile) mişcării navelor, prosperitate ce atrăgea lume, dînd siguranţă călătorilor pe aceste drumuri de sud românesc, îmblîndu-i să facă popas sau chiar să prindă rădăcini aici. Nu mai sînt zarafii de altădată, nici patronii de circiumi, nici fotografii „la minut", nici frizerii cu fesuri turceşti, nici funcţionarii diverselor agenţii străine, nici aventurierii diverselor naţii, nici misionarii diverselor secte, nici traficanţii de stupefiante, nici actorii ambulanţi, nici hoţii, nici candidaţii la parvenire. Sînt însă, la o populaţie de 4 143 de suflete, vreo 600 de oameni care constituie forţa muncitorească a aşezării, căci Bechetul de azi are industrie, o tînără dar de pe acum redutabilă platformă a noului, în cadrul căreia se afirmă un modern I.C.I.L., un S.M.A., o secţie de covoare, fabrica de conserve de legume aflată în pragul inaugurării etc. Bechetul mai are şi un C.A.P. care merge bine (care a dat anul ăsta 4 250 kg de grîu la hectar şi 4 900 kg de porumb), un complex de vaci, are şi ceva oi (nu chiar multe, căci nu prea are unde le paşte) şi, una peste alta, cei ce vor să muncească au traiul asigurat. Bechetul are asfalt, are aer modern, are rigoare arhitectonică, are şi poezie, are blocuri de locuinţe, dar şi frumoase clădiri bătrîne, colorate, parfumate, romantice, înrămate în largi grădini, are parcuri şi scuaruri, are o vastă reţea de şcoli, o stufoasă reţea de magazine şi de servicii, are un cămin cultural de proporţiile unui ateneu, un muzeu istoric-etnografic celebru în zonă, un spital cu 245 de paturi, are baze sportive, are o serie de ambiţioase proiecte urbanistic-edilitare în faţă de şantier. În marea strategie a dezvoltării ţării, mica aşezare de pe Dunăre aduce o culoare a sa, investind-o cu un indice personal. Se descurcă bine cu autoaprovizionarea, fiindcă răsuneşte bine, produce eficient, e cu ochii pe toate re-

sursele bune de folosit. Şi se frămîntă, în spiritul indicaţiilor partidului, al cuvintelor rostite de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în înalta tribună a Conferinţei Naţionale, să apese pe toate pîrghiile ce pot declanşa o energie, o valoare a nouului, să închidă orice robinete din care nu curge decît apă chioară, să taie risipa de orice fel, să gospodărească cu cap şi cu socoteală tot ce-i al obştii şi al ţării.

Viitorul oraş agroindustrial — în care, speră locuitorii, va fi şi portul ceea ce se cuvine să fie — priveşte spre ziua de mîine cu ochi limpezi, cu firescul cu care un gospodar caută spre noua odaie a casei sale, la a cărei zidire aşudă. Şi a cărei cheie o are în buzunar.

ILIE PURCARU ■

Intrarea Mizilului în istorie

Mizilul a devenit oraş cu peste un veac şi jumătate în urmă. Cînd Geo Bogza scria **O sută şaptezeci şi cinci de minute la Mizil**, oraşelul mai păstra din trecutul lui aburit de uitare o fărîmă de pitoresc toponimic : Menzilhaneaua, Mahalaua Poteraşilor sau Grădina Mavrului. Peste încă patru sau cinci ani s-a ratat o şansă a Mizilului de a intra într-o istorie anecdotică : aici, într-o baracă din marginea aerodromului militar, s-a pus la punct o bombă artizanală, închisă într-o sticlă de şampanie Mott, menită să-l ridice spre ceruri pe păginul numit Adolf Hitler. Dar bomba n-a explodat. Pistole de altădată au devenit între timp imaş comunal şi rumegătoarele se perindă în lungul şi în latul lor fără teamă sau speranţă că vor atinge vreodată viteza de decolare. Amorţit ca un arici sub neputinţa de a îndrăzni mai mult, strîns în sine, tîrgul a păstrus sub aripile unui timp nou cu o zestre umilitor de restrînsă : o moară şi cîteva daraca, o fabricuţă de oţet şi o uzină electrică. Statistica anului de răscruce 1944 consemna la Mizil 1 513 analfabeţi. Prima cooperativă a luat fiinţă aici în 1949, la doi ani după ce devenise ţara republică populară. Şi cooperativa avea un nume de faţă atunci, dar dulce de ridicol astăzi : **Cizmarii progresişti...**

Comparaţiile între ce a fost şi ce este Mizilul nu mai sînt operante astăzi, dincolo de faptul că alături de multă căldură aduc în inimi şi un val de consternare apusă. Oraşul îşi măsoară mai degrabă prezentul cu statura unui viitor apropiat. Din 1967, cînd tovarăşul Nicolae Ceauşescu a vizitat aceste meleaguri, dezmorţindu-le neclintirea de decenii întregi cu perspectiva unor proiecte promiţătoare, a trecut doar un deceniu şi jumătate. Dar în cuprinderea lui s-a edificat şi s-a construit cît într-un veac şi jumătate, dacă nu chiar mai mult. În primul rînd, s-a limpezit statura urbană a localităţii : 1 500 apartamente în blocuri noi şi spaţii comerciale întinse pe mii de metri pătraţi au revigorat calitatea vieţii diurne la nivelul substanţei ; reţelele de apă potabilă şi canalizare, inexistente pînă atunci, au ridicat localitatea la orizonturile unei existenţe civilizate. Şi s-a conturat totodată o platformă industrială pe măsura capacităţii în braţe de muncă a Mizilului renăscut. Fabrica de mobilă tapiţată **Relaxa** şi filatura de lînă pieptănată şi au consolidat între timp prestigiul, atît în ţară, cît şi peste hotare, contribuind, împreună cu agricultura, la împlinirea unei producţii globale anuale de 1,8 miliarde lei. În industrie sînt încadraţi astăzi peste 7 000 de locuitori ai Mizilului şi şansele lor de acces la o calificare în consens cu aspiraţii fireşti se hotărăsc în două mari licee : unul industrial, pentru industria constructoare de maşini şi uşoară, şi celălalt agroindustrial. Ca şi dezvoltarea edilitară a urbei, şi dezvoltarea sa industrială, şi dezvoltarea firească a bazei învăţămîntului aferent industriei sînt procese în curs, impetuoase, deschise spre viitor. Iar de acum înainte stă în faţa Mizilului şi datoria de a-şi statornici existenţa în cadrul unui profil distinct, concordant cu o realitate şi nicidecum cu o himeră. Este destinul de centru urban agroindustrial.

De la şeful gării Mizilului, Ionel Allonte, la profesorii Stanca Nicolescu şi Gheorghe Uruc, directorii celor două licee şi, apoi, la responsabilii întreprinderilor industriale abia apărute în perimetrul oraşului drumurile sînt scurte şi nu într-o totul esenţiale. Dar primarul Mizilului, Mielu Codescu, parcă ştie ce ştie şi nu întîmplător bate fierul pe o faţă a lucrurilor mult mai caldă. Avîndu-şi temeliile implantate în centrul unei prospere zone agricole, Mizilul şi-a căpătat de la o vreme privirile spre realitatea presantă a unor îndeletniciri ancestrale, întrucîtva neglijate în febra urbanizării şi a industrializării recente. Cooperativa agricolă de producţie a Mizilului mai numără astăzi vreo 320 membri, majoritatea oameni bătrîni, ceea ce nu înseamnă decît că muncile cîmpului au cam fost uitate aici. Şi orice amnezie îşi are şcadenţa ei. Este adevărat, destinul Mizilului, în următorea etapă de dezvoltare, nu s-a hotărît la Mizil, însă este de recunoscut că aici l s-a acceptat clarviziunea şi 17 000 locuitori ai oraşului, împreună cu locuitorii aşezărilor rurale învecinate, traversează astăzi o nouă nădejde. Înainte de toate, este semnificativ faptul că în consiliul unic agroindustrial al Mizilului s-au statornicit în ultima vreme cele mai importante recorduri agricole ale judeţului Prahova. Şi preşedintele lui, Gheorghe Joiţa, le enumeră cu mîndria cuvenită de a nu le da chiar uşor de capăt : cu 5 802 kg la hectar, ferma din Mizil a I.A.S. Tohani deţine locul întîi pe judeţ la cultura grîului ; cu 10 200 kg la hectar, Vadul Săpat deţine locul întîi pe judeţ la recolta de struguri ; cu 8 694 kg boabe la hectar, la Fîntînele s-a obţinut locul întîi pe judeţ la cultura porumbului ; cu 21 000 kg la hectar, Vadul Săpat mai deţine şi locul întîi pe judeţ şi la cultura cartofului ; în sfîrşit, cu 2 932 kg la hectar, la Fîntînele s-a obţinut şi locul întîi pe judeţ la producţia de floarea-soarelui. Şi cît ar fi ea de monotonă, enumerarea este de data aceasta de natură esenţială. Dacă în industrie mai este uneori loc pentru jonglerie de cifre, pentru slalom între nivelele producţiei fizice, globale sau nete, în agricultură lucrurile stau altfel : magaziile şi silozurile sînt fie pline, fie goale. Dacă în privinţa dezvoltării edilitare a unui oraş acelaşi steag se mai numără uneori de două sau de trei ori, agricultura nu mai îngăduie contabilităţi în partidă dublă.

Şi ceea ce s-a spus pînă aici încă nu este singurul argument în favoarea adevărului că Mizilul s-a reîntors cu mai multă nădejde asupra acestei componente decisive a profilului său viitor. În plus, asociaţia economică intercooperatistă din Mizil deţine în prezent 680 vaci cu lapte. În toamna aceasta a început populareа fermelor de bovine din Mizil, de fapt îngrăşătorii în flux, dependente de I.A.S. Tohani şi I.R.I.C. Împreună, vor atinge curînd o capacitate de 7 000 capete, într-o primă etapă. Prosperă se arată a fi şi o fermă de 5 000 berbecuţi, destinaţi exportului. Şi abia de acum înainte producţia globală amintită mai sus, de 1,8 miliarde lei, parcă începe să-şi dezvăluie o altă substanţă. Primarul Mielu Codescu stă în funcţia de astăzi din februarie 1974 şi nimeni nu se îndoieşte că a meritat şi merită această încredere. Fiind el însuşi convins că intrarea Mizilului în istorie, ratată cînd bomba aceea nenorocită n-a explodat, abia acum se petrece. Şi nu este o intrare într-o istorie de anecdote potrivite cap la cap de hazard, ci într-o istorie a bunăstării. Adică într-o istorie din care oamenii culeg un înţeles şi pentru viaţa de toate zilele.

MIHAI PELIN ■

Tîrgu Neamţ se zoreşte !

De la Paşcani la Tg. Neamţ, cale de nici 30 km, panglica de asfalt a şoselei leagă cele două localităţi în minute care nu dau jumătatea de oră, dacă ai la dispoziţie un autoturism confortabil, rapid. Doctorul Birgăoanu, radiolog din Tg. Neamţ, a prins însă şi timpurile cînd numita legătură se făcea pe un drum neasfaltat, numai gropi, cu o singură cursă auto pe zi între Paşcani şi Tg. Neamţ şi tot una înapoi. În satul Cristeşti, cam la jumătatea drumului, „rata" făcea o haltă de cel puţin jumătate de oră, coborau toţi pasagerii dar şi şoferul, intrau la bufet, trecea timpul, şoferul se întindea cam mult la una mică, pasagerii începeau să-l aducă aminte c-ar fi timpul să se plece, ocnaş se supăra deodată şi se burzului la :

— Da', stai oleacă, ce te zoreşti aşa ? !

Curioasă istorie au avut locurile dimprejurul Cetăţii Neamţului. Tîrgul este, sigur, mai vechi decît Piatra Neamţ, reşedinţa de azi a judeţului, dintotdeauna aflat la o importantă răscruce de drumuri dinspre şi spre Bucovina şi Ardeal. S-a dezvoltat negoţul şi meşteşugurile au luat avînt, dar timpurile s-au schimbat mult, tîrguşorul a rămas lungă vreme adormit, tot mai prăfuit de la un an la altul, ieşind aproape complet din cercul oraşelor de faimă măcar regională. Răscrucea de drumuri s-a dovedit doar aparentă, acum altele erau drumurile mai rapide şi mai bune, pe cale de fier îndeosebi, iar Tg. Neamţ n-a fost niciodată legat prin cale ferată de nimic. Locuitorii săi se obişnuiseră parcă în ideea că, fără cale ferată, în tîrgul lor nu poate exista industrie, iar industrie nu s-a făcut decît "arareori într-un oraşel care nu poseda cale ferată ! Un cerc vicios, o izolare care nu putea duce la nimic bun.

Şi totuşi, cam din 1975 încoace, tîrgul de sub Dealul Pleşului, de unde continuă să vegheze străvechea Cetate a Neamţului, a început să se schimbe la faţă radical, odată cu dezvoltarea care a cuprins toate oraşele mici de pe cuprinsul ţării. „Şoseaua mare", strada principală între alte două sau trei care formau mai tot oraşul şi-a schimbat înfăţişarea de la un an la altul, peste 100 de blocuri zvelte în numai 7 ani, cuprinzînd vreo 2 400 de apartamente, adică aproape 8 000 de oameni mutaţi în case noi dintr-un număr de 17 606, cît cuprinde toată suflarea oraşului. Stînd de vorbă cu Constantin Dan, vicepreşedinte al consiliului popular, humuleştean cu multă cumpătare la vorbă şi gînd, aflăm o mulţime de date ce pot servi unui tabel statistic şi, sigur, nu le vom putea cuprinde pe toate : casă de cultură, cinematograf, numeroase spaţii comerciale, policlinică, autogară, poştă nouă, hanul „Casa oraşului" şi motelul „Plăieşu", dispensar, 450 locuri în grădiniţe şi cămine, 32 săli noi de clasă şi aşa mai departe, o adevărată operă de reconstrucţie a oraşului, pe care, ne asigură dînsul, dacă nu l-aţi văzut de cîţiva ani, nici nu l-aţi mai putea recunoaşte. Humuleşti, Humuleştii Noi şi Blebea au devenit localităţi componente. Tg. Neamţ este cu adevărat un oraş industrial-agrar, realizînd circa 800 de milioane la producţia industrială şi vreo 9 la cea agrară, în fiecare an : „Volvatir", întreprindere republicană producînd furnituri pentru confecţii, fabrică de mobilă avînd şi sector de artă sculptată, cooperative meşteşugăreşti de artă populară şi artizanat întinzîndu-şi reţeaua spre comunele Văratic, Agapia, Bălţăteşti şi altele, prestări servicii şi industrie mică, un centru de prelucrare a legumelor şi fructelor, dar şi două C.A.P.-uri care „n-au mers mai bine ca azi de cînd s-a făcut cooperativizarea agriculturii", o asociaţie economică intercooperatistă, sector pomicol şi de exploatare a lemnului bine dezvoltate, mai bine de 10 000 de oi, din preţioasa rasă Caracul, atît în cooperativele agricole cît şi în proprietatea cetăţenilor (unul dintre ei, C. Florescu, director al liceului „Ştefan cel Mare", are o sută de astfel de animale !), crescute frumos pe cele 500 de hectare de păşune aflate în proprietatea consiliului popular şi încă alte asemenea, ce te fac să simţi un pui- nou pe meleagurile rîului Ozana, cel cîntat de Creangă. Sînt, sînt 11 000 de oameni al muncii în perimetrul oraşului, dar tîrgul de duminică a rămas un adevărat spectacol, se adună de fiecare dată între şase şi şapte mii de oameni se vînd animale frumoase şi deloc ieftine şi tot astfel „consiliul" îşi face planul de livrări la fondul de stat, primind de la gospodăriile populaţiei 200 de tone de carne, 1 600 hl de lapte, 7 000 kg lînă şi aşa mai departe, fără a uita cele 4 hectare transformate în grădini de legume, chiar în vecinătatea blocurilor de locuinţe. „Avem încă multe, foarte multe de făcut ! Hotărîrile Conferinţei Naţionale, marile şi însufleţitoarele sarcini ce ne stau în faţă" — ne însoţeşte secretarul [illegible] o reţinere profundă a muncii noastre. Anul viitor, de pildă, ne gîndim să definitivăm — în primul rînd cu locuinţele noastre ! — şi centrul oraşului" — ne spune mai departe vicepreşedintele Constantin Dan, plecînd de la vechea zicală după care Tîrgu Neamţ era oraş, dar n-avea centru ! Mai mult decît atît, spuneau gurile rele, la intrarea în tîrg s-ar fi instalat într-o vreme o pancartă anunţînd direct : „Turişti, mergeţi uşor, că se termină oraşul !" Lucrurile, astăzi, sînt tot mai departe de această imagine. Apoi, tot Constantin Dan zice : „Iar curînd, trebuie să ne gîndim şi la gară". Gară, la Tg. Neamţ ? Ei bine, da', cei 20 de kilometri care separă Paşcanii de Tg. Neamţ au fost deja „atacaţi", în anul trecut au început lucrările, dar lucrarea nu-i deloc simplă, 900 de metri de tunel, apoi un viaduct de 400 m, trecînd peste şoseaua E 20 şi pe deasupra rîului Moldova, străbătînd pădurea Poverca şi o cîmpie, apoi gata, locomotiva electrică intră deja în triajul gării din Tg. Neamţ, imaginea pe care o anticipăm cu multă plăcere, deşi sigur încă ne-am grăbit, lucrul acesta nu se va petrece decît spre sfîrşitul anului 1984. Avînd legătură directă cu marile magistrale feroviare ale ţării, în Tg. Neamţ, într-un viitor deloc prea depărtat, totul devine iarăşi posibil. Oraşul, astăzi, se zoreşte spre noi zări. El ştie că mai are încă multe de făcut, că, aşa cum sublinia preşedintele ţării la recentul forum al comuniştilor, va trebui, pentru ce i s-a dat şi i se dă, să dea la rîndu-i cu o forţă mereu sporită. Mai sînt destule greutăţi, dar, printr-o bună gospodărire, ţinînd de efortul propriu al oamenilor, ele pot fi biruite. Se poate trăi şi mai bine la Tg. Neamţ, dacă, evident, se munceşte şi se gîndeşte tot mai bine !

DUMITRU GRAUR ■

Nişte oameni cărora le place mersul pe jos

Stîrute ici-colo, din ce în ce mai firavă, e drept, credinţa că dacă într-o comună s-au ridicat cîteva blocuri, evenimentul trebuie înţeles cu un certificat de naştere al unui nou oraş. La Ţăndărei, primele trei blocuri au fost construite în 1965. Aveau cîte trei etaje şi se numeau A, B, C. Pămîntul Bărăganului putea fi văzut, în sfîrşit, din balcon. E limpede însă că faptul acesta n-a însemnat o desprindere de promisiunile pămîntului nici mai tîrziu, după 1 martie 1968, cînd Ţăndărei a fost declarat oraş, cînd blocurile s-au mai înmulţit iar numărul etajelor a crescut de la trei la patru.

Venind de pe un drum de cîmp şi ieşind, ca să zicem aşa, la asfalt, noul oraş a ţinut mai cu seamă să nu călătorească şi să înainteze mai departe pe spezele sau pe roţile altcuiva. Dacă nu s-au aruncat în vreo maşină de ocazie ei au zis să meargă pe jos, cei din Ţăndărei au fost convinşi că mersul pe jos, se ştie doar, face bine la sănătate. Şi acesta nu e decît un fel de a spune că oraşul aşezat în unghiul de la vărsarea Ialomiţei în Dunăre a ţinut să tralască tot pe seama pămîntului, de fapt.

De aici nu ar mai fi decît un pas pentru a ne convinge că trebuie să ne eliberăm de prejudecăţi gîndul că agricultura a fugit într-o parte a cumpenei iar industria în cealaltă, că una şi-a făcut cetate la sat iar alta şi-a ridicat fortăreţe la oraş, că ele sînt feţele unei monede din care alegem una numai, cîştigătoare, într-un joc destul de riscant încît să poată să ne cadă sub ochi tocmai faţa cealaltă. O dovadă că nu ne-am hazardat într-un asemenea joc este, pînă la urmă, şi faptul că vorbim despre Ţăndărei, despre acest oraş unde chiar dacă localnicii au propus de curînd să construiască o unitate Nufărul, se ştie prea bine că pămîntul nu murdăreşte şi că petele de pămînt

de pe haine nu este nevoie să fie scoase la curăţătoria chimică.

De aceea, şi în primul rînd pentru că n-am venit la Ţăndărei numai pentru a-i număra fabricile de pe scara trenului şi cît opreşte trenul în gară, vom stărui asupra înţelesului pe care l-a deprins orgoliul localnicilor şi nădejdile lor, de la o vreme, măcar pentru a face limpede adevărul că nimic din ceea ce produc fabricile grupate într-o margine a acestui oraş nu parvine, gîfîind, de peste mări şi ţări, de pe itinerare intercontinentale, ci soseşte în bună parte de pe pămînturile care se văd, cît se văd, chiar din balcoanele celor aproape 800 de apartamente construite pînă astăzi la Ţăndărei. Între hotarele Consiliului unic agroindustrial ce-şi are sediul în oraş intră cam 30 000 de hectare şi mai multe ferme risipite prin satele din jur, la Bucu, Valea Cloşti, Gheorghe Lazăr şi Ograda. Iar Vasile Barbu, preşedintele acestui consiliu, un bărbat volnic şi care umblă toată ziua, de la o fermă la alta, cu căciula pe ochi şi cu scurta cea neagră de dimie pe el, ştie că de pe pămîntul acesta industria oraşului îşi ia materia primă ca dintr-o cămară apropiată, nu ca de dincolo de praguri pe care felurite împrejurări le fac ori prea înalte ori proa adînci.

Cît alţii au de trecut asemenea praguri, cei din Ţăndărei lucrează în plin. Fabrica de zahăr, de exemplu, are o capacitate de 480 tone în 24 de ore şi ea chiar atît produce, 480 tone de zahăr în 24 de ore. De aceea, ne spune primarul Alexandru Culina, toate unităţile industriale ale oraşului au putut raporta, în cinstea Conferinţei Naţionale a partidului, că au înregistrat în acest an însemnate beneficii. La fabrica unde se produce ulei din soia şi în fabrica unde se face drojdia de bere din care cîteva judeţe din sudul ţării îşi plămădesc pîinea zilnic ori la întreprinderea de produse ceramice, descendentă a unui vechi atelier de cărămizi şi ţiglă, despre rentabilitate se vorbeşte în termenii cuveniţi, corecţi, adică nu se uită nici preţul plătit, dintre care desigur cel al energiei în primul rînd. Şi fără îndoială că muncitorii oraşului, 5 000 cu toţii, au dreptul de a se mîndri cu faptul că industria din Ţăndărei a consumat mai puţină energie decît se stabilise prin cotele care i-au fost repartizate. Siguranţa arătată de oameni în meseriî de care în urmă cu nu prea mult timp doar auziseră, ar putea fi una dintre explicaţii, mai cu seamă că, tineri fiind, aceşti muncitori sînt absolvenţi ai liceului agroindustrial din oraş, deci nu au intrat să muncească în industrie numai în urma unei calificări subţiri şi subţirele. Oraşul care, atunci cînd s a numit pentru prima dată oraş, însuma o producţie anuală de 47 milioane de lei, a rămas un modest consumator de energie chiar şi astăzi, cînd valoarea producţiei lui atinge un miliard. Şi nu va trece mult, ne mai spune Alexandru Culina, va trece doar un an pînă cînd valoarea producţiei marfă se va dubla şi va ajunge să fie de aproape 2 miliarde. Cît de curînd va intra în funcţiune o fabrică de amidon şi glucoză şi va începe construirea unei fabrici de bere, ceea ce înseamnă că specificul industriei dezvoltate aici, în ultimii ani, va continua să rămînă un semn distinctiv şi tot mai elocvent al unor decizii şi opţiuni economice înţelepte.

Desprindem dintr-un material documentar despre Ţăndărei, pe care l-am putut consulta în biroul primarului Alexandru Culina : „Cine îşi închipuia că pe cîmpurile pline cu ciulini se vor înălţa adevărate cîtadele ale industriei ?". Însă Alexandru Culina tăiase ultimele cuvinte şi scrisese deasupra lor altele, astfel încît întrebarea să se refere la „oraşul agroindustrial de azi". Ceea ce, am zice, vădeşte un bun simţ invincibil, căci nu din hiperbole se naşte prestigiul acestui oraş. Între locuitorii lui, 15 000, primarul se arată a fi întîiul care să ştie că, mai presus de orice, nu este nevoie să privim realitatea într-o oglindă care să-i mărească dimensiunile. Realitatea acestui oraş optimist prin semnele prosperităţii lui şi prin grija ce şi-o arată sieşi de a deveni mai frumos este îndeajuns de bogată, aşa cum e. Această realitate sigură şi plină de promisiuni în acelaşi timp, tot oamenii sînt, ca pretutindeni. Nişte oameni iubiţi de viitor, am zice, cită vreme pămîntul din a cărui sevă ei şi-au clădit industria va rodi în fiecare an. A spune chiar aşa, că ei sînt nişte oameni iubiţi de viitor, credem că, după cele arătate despre Ţăndărei, nu înseamnă în nici un caz doar un fel de a înnoda cuvintele încît să poată plesni ca un bici pe marginea unei căruţe goale.

DUMITRU ELIADE ■

O înțelepciune românească valabilă (mai ales) în zootehnie: să nu pui vitele în urma carului, adică la coada preocupărilor!

Dintotdeauna, bunăstarea gospodăriei țărănești s-a socotit pe numărul de vite crescute, pe laptele ce-l aveau pruncii de la văcuță, pe brînza oilor, pe slana de porc afumată spînzurînd de grinda cămării și dînd nădejdi de trai cuviincios în larna cea mai grea, pe tot ce ducea la tîrg săteanul din prinosul muncii lui și al familiei lui, în vite și în păsări. Și felul de a fi al omului, la fel s-a socotit. Celui ce-i dădea mîna să crească vite și nu o, făcea nu i se zicea niciodată om bun.

Întru totdeauna, avutul țăranului tot în grîne și în vite se va socoti, oricîte mobile și covoare va strînge el în camerele de la față ale casei, oricîte bunuri va putea să cumpere pe banii de muncitor la oraș, scoși în năvete și în nopți scurte.

Bogăția țăranului — și hinele țării — a fost și rămîne munca lui, la cîmp, grajdul cu vite, la zidirea casei, la grădină și vie. Bogăția din muncă și inteligență e aceea ce face rangul omului și al omeniei.

„Să nu existe nici un fel de teamă că unii țărani s-ar putea îmbogăți prea mult — *a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la încheierea lucrărilor Conferinței Naționale a partidului.* Prin munca lui, oricine poate să cîștige — și, ca să mă exprim așa — și poate să se îmbogățească".

„Este necesar — *a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, și cuvintele secretarului general al partidului au găsit un fierbinte ecou în inima poporului* — ca, în cîțiva ani, să facem astfel încît fiecare gospodărie sătească să aibă cel puțin o vacă cu lapte, să-și crească porci, oi, alte animale și păsări, pentru acoperirea deplină a necesarului lor de consum și pentru a dispune de produse suplimentare, în vederea valorificării prin contractare cu organizațiile economice sau pe piață".

Este necesar să înțelegem bine cuvintele tovarășului Nicolae Ceaușescu, să privim cu realism în ogrăda și la lotul țăranului, în ogrăda cea mare a C.A.P.-urilor și I.A.S.-urilor. Și, din acest realism, să considerăm problema creșterii animalelor drept una din problemele-cheie ale bunăstării, pentru că bunăstarea se face din idei frumoase, dar mai ales din fapte, din cîte avem pentru trai și am mai putea să avem, considerînd tradițiile gospodăriei țăranului român drept ceea ce sînt ele : învățătură și îndemn nu la vorbe, nu la planuri abstracte, ci la treabă curat țărănească.

Mai înainte de a limpezi nimicul

Gheorghe Nicolae s-a născut la Făcăeni, în capătul de răsărit al Bărăganului Ialomiței, din părinți născuți la Slobozia Moară, în județul Dîmbovița. Părinții lui, Grigore și Anastasia, au fost împroprietăriți aici cu 5 hectare de pămînt și au crescut opt copii din care mai trăiesc șase iar cinci se află chiar în sat la Făcăeni. În '49 familia s-a înscris la G.A.C., cum se spunea pe atunci. După ce-a făcut armata la grăniceri, Gheorghe Nicolae a fost, zice, primul U.T.M.-ist din țară ales președinte de cooperativă. Apoi a urmat o școală de partid la Constanța, după care a fost trimis să ajute la încheierea cooperativizării în raionul Mizil din fosta regiune Prahova, în comunele Ciorani și Dogari. Pe acolo, zice, ar avea curajul să treacă și azi și este convins că oamenii, cei care-și mai aduc aminte de ei, i-ar da bună ziua. Asta înseamnă că între metodele lui de lămurire, cum se spunea, n-au stat și acele despre care s-au scris, mai tîrziu, romane. Așa zice Gheorghe Nicolae, primar la Făcăeni de 25 de ani, de cînd s-a întors în satul lui și-a început, cum spune, „lupta cu al nostri, cu care ne luptăm și azi. I-am cooperativizat, ei au plecat și acum le muncim pămîntul".

Mulți au plecat la București și la Constanța. În '78 și '79, 70 de familii au plecat la Mangalia, unde au primit apartamente și s-au angajat la Șantierul Naval. Alți vreo 500 fac naveta la Țăndărei și la Fetești. „Am vorbit cu ei, spune Gheorghe Nicolae. Ei s-ar întoarce dacă ar cîștiga și aici ca-n industrie. Și sînt oameni de ispravă și harnici, au ajuns pe unde s-au dus muncitori buni, maiștri, tehnicieni, ba chiar și mai mari". În urma lor rămîn de lucrat 21 000 de hectare din care jumătate aparțin I.A.S.-ului iar jumătatea cealaltă C.A.P.-ului din satul Progresu și C.A.P.-ului „Prietenia româno-coreeană" de la Făcăeni. În cele două cooperative mai lucrează vreo 400 de oameni, cei mai mulți bătrîni. Nădejdea stă, se înțelege, în cei 130 de mecanizatori. Dar nu toate lucrările sînt mecanizate iar Gheorghe Nicolae se întreabă : „Ce fac cu legumele, cu strugurii, cu pomii ?". Cei 80 de oameni care lucrează în cooperație, în comerț, și cei 900 de elevi și 60 de învățători și profesori ajută foarte mult, e adevărat, mai ales la cules, dar ei nu pot să se ocupe și de zootehnie, de pildă. În unele sectoare zootehnice Făcăenii a „importat" muncitori din alte părți ale țării iar asta nu înseamnă totuși că oamenii s-au îndepărtat de îndeletnicirea lor mai veche de a crește animale ci poate că au fost îndepărtați, obligați să fie mai puțin producători și mai mult consumatori. Gheorghe Nicolae nu are nici o ezitare cînd spune : „Noi l-am învățat să fie așa". Iar ceea ce spune el este, fără îndoială, mai mult decît un simplu subiect de autocritică.

Primarul Gheorghe Nicolae își amintește că în urmă cu 25 de ani la Făcăeni erau 980 vaci cu lapte. Acum trei ani mai erau 12. În acest an sînt 100. „Am avut sarcină să creștem animale, spune el. Am cumpărat 100 de vițele și le-am dat prin sat oamenilor să le crească. Dar noi n-avem nici o palmă de izlaz din păcate. Acum vreo 30 de ani aveam izlaz de 900 de hectare. Atunci s-a hotărît să fie arat. Așa s-a procedat și prin alte părți, unii or fi luat și prime pentru că au redat, chipurile, în circuitul agricol aceste suprafețe. Ca și cum pînă atunci ele ar fi fost în afara acestui circuit ! Dar dacă prin alte părți greșelile au fost îndreptate, în ultima vreme la noi nu s-a întîmplat minunea asta. Acesta este principalul motiv pentru care comuna avea 15 000 de oi iar acum mai are, prin gospodăriile oamenilor, 2 800. Izlaz n-avem nici pentru C.A.P.-ul Făcăeni care are 1 200 de bovine și 4 900 de oi, nici pentru C.A.P.-ul Progresu care are 1 000 de bovine și 3 200 de oi și nici pentru I.A.S.-ul care are, totuși, 12 000 de oi. Ca număr de animale, se vede, n-avem mai puține decît altădată, ceea ce este nefiresc e doar că numărul a scăzut îngrijorător în gospodăriile populației— este și acesta un motiv pentru care oamenii au plecat din sat — și că toate animalele astea trăiesc cu ce li se aduce din cîmp, de pe suprafețele destinate furajelor. S-a zis, pe bună dreptate, că de primăvara pînă toamna vitele să fie scoase la păscut, dar unde să le ducem ? Mă-ntreb și eu și mai ales sînt întrebat. N-avem voie să intrăm cu ele nici în pădurea noastră aflată aici, la doi pași, pe malul Borcei. Izlaz ni s-a promis de vreo doi ani și așteptăm. Mult s-ar cîștiga. Țăranii s-au pomenit cu animale. Sînt destui care se străduiesc și-acum, măcar o oaie sau două caută să crească fiecare dar asta nu înseamnă mult, nu înseamnă mulțumitor decît dacă ne gîndim că avînd în vedere condițiile de care dispun ar fi putut crește și mai puțin. Au semănat lucernă pe șanțuri, pentru vite, iar pentru păsări au făcut descoperirea că pînă și frunzele de sfeclă sînt bune. Dar cîrduri de mii de gîște, cum se vedeau înainte, nu pot fi crescute în felul acesta chiar dacă ei și-au împins chibzuința pînă unde nici cu gîndul nu gîndiseră".

Cu cîțiva ani în urmă, Gheorghe Nicolae a inventariat suprafețele tuturor drumurilor din Făcăeni. Aceste drumuri se întind pe 19 kilometri. Și oamenii le-au arat pe toate, în afară bineînțeles de șoseaua asfaltată care trece prin mijlocul comunei, lungă de 5 kilometri. Aproape că le-a părut rău că șoseaua aceasta fusese asfaltată, dar oricum n-ar fi putut trece cu plugul și de-a lungul ei pentru că ar fi întrerupt circulația între Țăndărei și Fetești și n-ar mai fi putut veni nimeni cu mașina să-i inspecteze. Au rezultat 150 de hectare, redate și ele, în mod neașteptat, agriculturii. Că oamenii intră mai greu spre casele lor li s-a părut mai puțin important, deocamdată. Ei au dovedit însă că au învățat să prețuiască valoarea fiecărui metru pătrat de pămînt. Un metru pătrat înseamnă, orice s-ar spune, mult mai mult decît nimicul din care, se știe, nimic iese. Dar dacă viața cere, în general limpeziri, ceea ce se cuvine limpezit la Făcăeni n-ar trebui să fie, în nici un caz, nimicul, ci gîndul de mai bine al celor ce planifică, anual, cele 21 000 de hectare. Cerînd puțin, spune Gheorghe Nicolae , consătenii lui ar da mult în schimb.

„E noroi numai cînd plouă"

Nimeni nu joacă fotbal cu o minge dezumflată și asta o știu bine zootehniștii de la C.A.P.-ul Gura Ocniței, mari amatori de fotbal, după cîte ne-am dat seama, pe care meciul Craiovei cu Bordeaux i-a făcut fericiți. Cei 12 ciobani, printre care Gheorghe Samoilă, Ariton Mănescu, Gheorghe Neagu și Matei Pojală or fi ascultat meciul la vreun tranzistor, fiind plecați cu oile, după ghindă, prin pădurile din Valea Costii, a Cezanului, a Voineștilor și de pe Dealul Bătrîn. Cei care îngrijesc de vaci au fost mai norocoși, ei s-au aciuat prin preajma cîte unui televizor, se-nțelege că bărbații doar, femeile rămînînd pe post, la datorie. Asta neinsemnînd că ei au abdicat de la vreo muncă, fiindcă programul zilnic de lucru, întocmit de Comitetul județean de partid Dîmbovița, prevede între orele 12 și 14 pauza de masă. Și dacă au intîrziat după aceea puțin, ca să vadă și repriza a doua și prelungirile, nu încape nici o îndoială că s-au grăbit să recupereze și că următoarele operații înscrise în program, între orele 14 și 17, au fost respectate. Prezent printre ei, medicul veterinar Cornel Buzatu ne asigură că în toate zilele, cît e ziua de lungă, numai prin fermă se-nvîrte și că ține să supravegheze totul. Ceea ce, într-un fel, e bine. Într-alt fel, apare desigur întrebarea cu privire la modul cum Cornel Buzatu își găsește timp, ca medic de dispensar, să treacă și prin celelalte sate ale comunei Gura Ocniței, la Săculeni, Adînca și Ochiuri, unde oamenii mai țin pe lîngă casă cîte o vită și ar fi nevoie cîteodată de un sfat, de un medicament sau de vreo operație chirurgicală. Cît despre rezultatele cu care se încheie zilele lui de lucru, pe unele le vedem singuri iar pe altele le aflăm de la el însuși. Avem de văzut, de exemplu, că în cele două grajduri în care se află vacile, 240 la număr, ale C.A.P.-ului, este într-adevăr ordine și curățenie, asta însemnînd că, neîndoielnic, oamenii sînt harnici și disciplinați. Din acest motiv cădem de acord cu primarul Mihai Cîrnaru, care el însuși exercită zilnic un control riguros asupra activității fermei, că la Gura Ocniței nu este necesar, nici măcar săptămînal, ca locuitorii comunei să fie chemați pentru a face curățenie generală prin grajduri. Zootehniștii înțeleg să facă munca asta chiar ei, așa cum e normal. Și astfel credem că apare ca un fapt demn de reținut realitatea că la Gura Ocniței fiecare este „mobilizat" la munca lui, nu la munca altuia. Prin aceasta nu vrem să spunem că la Gura Ocniței toți își fac datoria, atît cît se întinde datoria fiecăruia, la fel de bine. Pînă una-alta, într-un fel arată vacile de care îngrijesc Gheorghe Gruia și Iogodnica lui, Gheorghița Neacșa, și într-alt fel arată cele printre care se învîrt, de la 6 dimineața pînă la 6 și jumătate seara, Paul Vasile și soția lui, Magdalena. E limpede că primii țin mai des în mîini țesala și de aceea vitele de care răspund nici nu apar, precum celelalte, cu blana zburlită ca a unor lei. Acesta fiind, la urma urmei, tot unul dintre rezultatele rămînerii îndelungi a medicului veterinar prin sectorul zootehnic al C.A.P.-ului, vom nota acum altul, pe care-l aflăm chiar de la Cornel Buzatu.

Conform programului stabilit de județ, îngrijitorii din zootehnie știu cu exactitate ce au de făcut cu începere de la ora 14 a fiecărei zile : „pregătirea furajelor pentru minimum 24 de ore, conform rețetelor de furajare". Dar ei, chiar dacă aduc nutrețul la timp, nu sînt deloc siguri că respectă rețetele. Acesta fiind numai un fel al nostru de-a spune că, de fapt, ei sînt siguri că nici nu le pot respecta. O rație trebuie să conțină, zice Cornel Buzatu, și un anume suport de vitamine minerulo-proteice, iar cum ei este primit prin repartiție cooperativa n-a avut încă onoarea de a l se fi repartizat ceea ce constituie, dealtfel, un drept al ei. Un drept cîștigat prin faptul că, ne spune președintele C.A.P.-ului, Marin Dîrvaru, cei de la Gura Ocniței au trimis în această toamnă la Fabrica de nutrețuri combinate Titu exact atît cît fusese planificat să trimită, 134 tone de porumb. De unde s-ar putea ajunge la concluzia că este încă loc pentru mai multă disciplină și de la Gura Ocniței mai la deal, pe unde probabil mai e de aflat că nu se poate juca fotbal cu mingea dezumflată și că, la urma urmei, atîta vreme cît dreptul C.A.P.-ului e înscris în textul unei legi, a-l face uitat, scăpat din vedere sau pierdut printre degete poate să atragă răspunderea disciplinară, contravențională, materială, civilă sau penală, după caz. Cazul C.A.P.-ului Gura Ocniței fiind, adaugă medicul veterinar Cornel Buzatu, că din acest decembrie și pînă în vara viitoare ferma se va îmbogăți cu 147 de viței și că măcar ei trebuie hrăniți după „rețetă".

În încheiere să mai spunem că din 1 800 hectolitri de lapte, cît fusese planificat să dea în acest an la fondul de stat, cooperativa a dat pînă acum 1 300. Ea are 240 de vaci dintre care, potrivit spuselor medicului veterinar, nu-i stearpă nici una, asta însemnînd că fiecare, la vremea ei, a dat lapte în cursul acestui an. Dar dacă în acest an producția medie „pe cap de vacă furajată" este, cum zice tot medicul veterinar, 1 300 de litri, atunci desigur cei 1 300 hectolitri predați pînă acum la fondul de stat reprezintă laptele mulse de la 100 de vaci, nu de la 240. Ori au fost mulse mai multe și atunci producția medie este mai mică decît crede Cornel Buzatu, ori producția medie este într-adevăr aceasta și atunci numărul vacilor bune de lapte nu are cum să fie în nici un caz 240. Dar pentru că noi credem că adevărul trebuie să trăiască nu numai în hîrtii — unde l-am fi putut descoperi cu ușurință — ci și în viul grai al tot omului care deschide gura să vorbească, ne exprimăm speranța că poate Cornel Buzatu va găsi o cale pentru a afla adevărul și a-l exprima cu aceeași remarcabilă simplitate și dezinvoltură cu care un muncitor din fermă, privind norioaiele din curtea C.A.P.-ului, spunea : e noroi numai cînd plouă.

DUMITRU ELIADE ■

O idee rentabilă pentru dealurile Tutovei

Ivănești este o comună risipită în 13 sate cuibărite între clini de dealuri ori urcate de-a rîna pe coastele mai blînde și mai stafidnice dintr-un ținut unde demoni geologici frămîntă pămîntul și-l fac să alunece, să se desfacă în bucăți, să crape ca un aluat dospit prea tare, să ia forme ciudate peste care chiar oii îi este frică să pună piciorul. Și, cu toate acestea, coastele Racovei din ținutul Tutovei, de pe fișia de centru a bătrînei Moldove, n-au fost niciodată părăsite de oamenii locului. Și astăzi Ivăneștii face parte din comunele mari ale județului Vaslui, cu 6 000 locuitori, dintre care peste 1 500 înseamnă forța de muncă activă, oameni care se luptă cu natura aspră, cu veri secetoase și vînturi de stepă mai tot timpul anului, cu pămîntul ba dus la vale de ploi, ba de nevăzutele fenomene din adîncuri...

Constantin Brumă este de 19 ani primarul acestei localități cu oameni harnici, dar nu și atît de bogați pe cît ar merita efortul și statornicia lor. Ne spune că anul trecut „au dispărut" din zestrea arabilă a comunei nu mai puțin de 284 hectare și că, în felul acesta, „n-am mai putut obține cereale de pe ele, deși au fost și în anul următor incluse (de la județ) în planul de producție . Oamenii se zbat, fac agricultură în contra logicii, a științei, a legilor, pentru a putea domestici și a face să rodească acest pămînt. „Îl arăm și îl lucrăm de la deal la vale, așa cum n-ar trebui, cărăm în jos și plăpîndul strat fertil ce-l mai are deasupra, deși știm că îi trebuie un veac ca să se formeze la loc, dar ce să facem, planul e plan ! Din suprafața noastră arabilă, peste 70 la sută se află pe aceste dealuri, vedeți-le, galbene și uscate, cu pante mari, de 30—35 grade. O luăm «de-a coasta» să-l mai protejăm, dar cu mare risc pentru tractoriști, care se pot oricînd răsturna cu mașinile lor", ne mai spune primarul.

Om al ținutului, născut și crescut într-o comună din apropiere, fiu de țăran, cu sufletul lîngă acești țărani și lîngă acest pămînt pe care nu l-au părăsit și pe care, din moși strămoși, au găsit totuși calea cum să le fie folositor, Constantin Brumă gîndește, printre altele, la o idee pe care o tot vîntură, ba nu, o avansează temeinic, cu calcule, cu gravitate, cu seriozitate, fiind gata să se bată oricînd și cu oricine pentru ea. O idee însemnînd salvarea acestor pămînturi, trecerea lor într-un regim rentabil. Le-ar vrea, adică, mult mai rentabile decît cultivate cu ceea ce se cultivă acum pe ele — grîu, porumb, vii și legume. Nici chiar anul acesta, cînd s-au înregistrat producții record pentru istoria comunei — 2 600 kg grîu la hectar, 3 500 la porumb, și 7 000 la struguri — nu se poate spune că recoltele pot să mulțumească, față de cheltuielile ce se fac pentru acest mod de agricultură pe terenurile erodate și în pantă ale C.A.P.-ului. Ideea primarului este o întoarcere la tradiții, la creșterea oilor, „care altădată acopereau dealurile, coastele aspre, uscate și galbene" și unde, parcă, pămîntul fugea mai puțin. Iar oamenii rămîneau acasă. Așa s-ar putea rentabiliza nu numai cooperativa agricolă din Ivănești, slab dezvoltată, îngiodată în datorii și credite, socotește cu condeiul în mînă primarul ; de fapt repetă calcule de mult făcute, riguroase, cu cheltuieli și venituri, cu beneficii și avantaje multiple pentru economia națională, pentru comună, ca și pentru multe ale cooperative din zonă : crescînd oi ! „Mii, sute de mii de oi, să umplem toate dealurile astea cu tirle și crescătorii de toate rasele și de toate tipurile — pentru lînă, pentru carne, pentru blană, pentru lapte. Avem rase locale adaptate de sute de ani. Experiența mai recentă demonstrează și la cît de propice este zona pentru o astfel de îndeletnicire la nivel industrial. În cadrul Complexului de creștere a oilor de pe raza comunei s-a adaptat perfect, doar în doi ani de cînd a fost adusă în țară, rasa australiană Coriedale, o oaie de talie mare care a dat, în condițiile noastre, o producție de lînă semifină de 9,800 kilograme. Deci, ar fi vorba de un bazin ovin la scară națională, cu crescătorii moderne și, dacă s-ar crea și o stațiune de cercetări în profil, rezultatele ar putea fi excepționale. Folosind tradițiile locului pentru iernat, cu saivane ușoare, ieftine, așa cum avem deja la Asociația intercooperatistă de creștere a oilor și la îngrășătoria de berbecuți ! În 1982, suprafața cultivată cu grîu — ca să revenim la agricultura pe care o facem în prezent — a fost răspîndită pe 97 de sole, iar cea de porumb pe 73 ; vă puteți închipui ce productivitate se poate realiza, cîte cheltuieli sîntem siliți să facem, de la semănatul la culesul recoltelor, pe asemenea terenuri răspîndite, mărunțite pe un asemenea larg teritoriu în pantă ! În plus, un pămînt supus eroziunilor și alunecărilor, care necesită anual lucrări costisitoare de ameliorare și apărare. Dar eu, iată vorbesc, propun ce v-am spus și dv. cu toate prilejurile, în toate forurile județene, fără nici un rezultat. N-are nimeni, încă, răgazul și curajul să studieze planurile și calculele noastre, ca apoi să întocmească un studiu pe care să-l prezinte Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare. Nu înseamnă că am desființa cu totul cerealele, am reține desigur, pe suprafețele cele mai bune, culturile de porumb, grîu, vii, pomi și legume, necesare asigurării autoaprovizionării. În rest, toate aceste dealuri și coaste erodate, bine înierbate și cultivate cu nutrețuri, ar asigura nu numai — zic eu — cel mai mare bazin ovin al țării, dar ar rentabiliza multe C.A.P.-uri, ar da țăranilor de lucru și i-ar lega de sate pe cei tineri. Iar mai presus de toate, am însănătoși astfel pămîntul, i-am consolida stratul fertil, ar fi cea mai ieftină și sigură metodă împotriva eroziunilor și lunecărilor. I-am asigura pămîntului și un îngrășămînt natural foarte valoros. Cu alte cuvinte o viață lungă. Adică exact ceea ce ne-au cerut partidul, tovarășul Nicolae Ceaușescu la Conferința Națională I" Modul în care „pune problema" președintele C. Brumă pare — nu-i așa, stimați tovarăși din organele de resort ? — cel puțin interesant !

CICI IORDACHE-ADAM ■

VINERI, 24 decembrie 1982 — 8 PAGINI

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

DINA COCEA:

„Îmi pregătesc deci un nou debut și o nouă carieră"

— Ați împlinit nu demult 70 de ani, Dina Cocea. Ați vrea să vedem împreună, pentru cititorii revistei FLACĂRA, ce oglindesc acești ani?

— Cu mare plăcere.

— Ați văzut lumina zilei într-o familie vestită. Bunicul dumneavoastră a fost gazetarul și poetul Constantin Mille, iar tatăl, celebrul pamfletar N. D. Cocea. Prezența unor asemenea personalități în familie a fost cumva un handicap pentru dumneavoastră? Sau v-a ambiționat să-i ajungeți, ba chiar să-i și depășiți?

— N-a fost nicidecum un handicap. Dimpotrivă, a fost un mediu propice dezvoltării mele. Desigur, nu de la început am fost atrasă spre teatru. În special datorită bunicului meu m-a pasionat o bună bucată de vreme politica și modul cum e reflectată ea în gazetărie. Eram la curent cu ceea ce se întîmpla la ziarele **Adevărul, Lupta** — al căror director era Mille —, știam încă de mică multe lucruri despre Take Ionescu și mă interesau dezbaterile din Parlament susținute deseori într-o atmosferă bătăioasă.

— Cum era bunicul dumneavoastră?

— Un om deosebit de disciplinat, de sever... Foarte minuțios. Scria zilnic un articol închis în biroul lui de la **Adevărul.** Nu-i plăceau deloc întîrzierile. Tata era mai boem și de multe ori nu-și aducea articolul la timp. Cînd se întîlneau, se luau inevitabil la harță pe teme politice. În fond, aveau totuși cam aceleași idei de stînga, socialiste.

— V-a impresionat ceva deosebit în copilărie?

— În timpul războiului ne-am refugiat la Iași, iar de acolo ne-am dus la Petrograd, chiar în timpul revoluției din februarie 1917. Țin minte că stăteam într-o cameră dintr-un hotel, culcată pe podea chiar sub fereastră ca să nu mă atingă gloanțele. Se trăgea cam mult în perioada aceea. Tata lucra la un ziar. Era un mare admirator al lui Lenin, căruia i-a luat și un interviu.

— Având doi mari gazetari în familie au v-a tentat să le urmați exemplul?

— Ba da. Încă de la 12 ani vroiam să fac ziaristică. Îmi notam diferitele impresii în caiete pe care, din păcate — și cît regret acum! — le-am aruncat sau le-am pierdut.

— Ce spuneau cei doi?

— Bunicul se amuza. El vroia să mă facă dansatoare. De dragul lui cîntam, dansam, recitam. Aveam un profesor, Struțeanu, deosebit de sever. Nu știu ce năzbîtii am făcut — eram destul de năzdrăvană — și m-a pus în genunchi pe coji de nucă și mi-a dat să învăț pe de rost **El Zorab.** A doua zi știam poezia pe dinafară, am recitat-o, i-am făcut pe toți să plîngă și am fost iertată imediat. Adevărul e că am copilărit în două case în care atmosfera era complet diferită. La bunicu întîlneam un mediu sobru, chiar sever, deși nu mă pot plînge că nu m-ar fi iubit. La tata însă era o plăcere să zăbovești și să-l asculți cum vorbea cu oameni ca Ion Vinea sau Păstorel Teodoreanu.

— Unde vă simțeați mai bine?

— Evident, la tata. Cum aveam liber o și zbugheam acolo spre disperarea mamei care susținea că nu e un loc bun pentru mine. Pe atunci ea se despărțise de tata.

— Ce-a mai urmat?

— La 14 ani am plecat în Paris, la Alice Cocea, care îmi era mătușă. Am fost dată la un internat, la călugărițe. Simbăta și duminica mergeam la ea; acolo am cunoscut o lume diversă, colorată, plină de farmec, formată din actori, pictori, scriitori, gazetari... I-am cunoscut acolo pe contele de La Rochefoucauld, pe Paul Morand, Edouard Bourdet. Mătușa mea stătea chiar alături de Anatole France; am și fost la el o dată. Era bătrîn, cu barba împunătoare, cu o calotă mică pe cap și în papuci. Mai tîrziu, cînd l-am cunoscut pe Gala Galaction, mi-am zis că seamănă cu Anatole France.

— Dumneavoastră vă dă că ați oscilat între austeritatea de la Mille sau de la călugărițe, și exuberanța din casa lui N. D. Cocea sau a actriței Alice Cocea.

— Așa cam așa e. La un moment dat am început lecțiile cu o mare actriță din acel timp, Susanne Desprès. Am văzut multe piese: la Comedia Franceză, la Odéon. Mătușa mea m-a prezentat unui director de teatru care m-a angajat ca dublură. De jucat n-am mai jucat fiindcă în 1934 am plecat la Berlin. Acolo am fost distribuită în primul meu film.

— Cum se numea?

— O, nu mai știu! Țin minte doar că jucam rolul unei secretare de minister. Iar prima referire despre mine în presă suna cam așa: „S-a remarcat o tînără actriță cu un glas foarte pregnant și personal".

— Apoi?

— Filmul n-a fost niciodată prieten cu mine sau poate că nu m-am înțeles eu cu el. M-am întors în țară. Aici a început drumul meu în teatru. M-a descoperit Puiu Iancovescu și astfel am debutat alături de Tîmică în **Adevăratul Iacob.** Ca să nu-l fac de rîs pe tata în cazul în care ar fi ieșit o catastrofă, mi-am luat un nume de împrumut, Dina Cerni. Văzînd că nu s-a întîmplat nici o nenorocire, am jucat în continuare cu numele meu.

— Ce s-a mai întîmplat?

— M-a văzut doamna Bulandra. Era veșnic în căutare de actori pentru compania sa. M-a angajat în cinci minute. Mi-a zis: „Da, fetițo, îmi plăci, fetițo, ai 11 000 de lei pe lună". Mie mi s-a părut că se dărîmă cerul pe mine. L-a chemat pe Toni și m-a prezentat: „Vino s-o vezi pe domnișoara Dina Cocea". De atunci, pentru o vreme, am fost nevoită să joc roluri de cochete. Visam zadarnic la roluri de compoziție; nu mi se dădeau și din pricină că fusesem la Paris, știam să port o rochie, să discut cu eleganță și să mă mișc mai altfel decît alte colege. La doamna Bulandra am făcut ucenicie serioasă.

— Cum era?

— Nu se mai găsește așa ceva. Era de o mare vitalitate, de o autoritate născută, nu făcută. De o disciplină de fier. O adevărată animatoare de teatru. Lua avionul și pleca la Cluj ca să vadă un actor despre care auzise că e bun și dorea să-l angajeze. Ce să mai aștepte un concurs? Se spune de către unii că n-a fost o mare actriță. Dar a fost un mare om de teatru. De o noblețe, de o prezență fantastică. Iar noi toți — Etterle, Cazaban, Maximilian, Storin — eram pieriți în fața ei. Cînd intra ea în teatru nici musca nu se mai auzea. Acolo am învățat și disciplina și ideea că pentru mine în afară de teatru nimic nu mai contează.

— Ați trăit probabil ca în transă anii aceia cînd culegeați aplauze după aplauze.

— Din păcate, în 1940 totul s-a destrămat. A venit cutremurul, au venit legionarii, a venit și războiul. Un an de zile ne-am luat bocceluțele și fiecare s-a aciuat pe unde a putut. Dar, nemîncați și amăriți, cîțiva dintre noi — Marcel Anghelescu, Lungianu, Vauvrina, eu am jucat într-o comedie muzicală de Tudor Mușatescu — **Un băiat iubea o fată.** A fost o perioadă hazoasă. Eram timori, cîntam cuplete, înveseleam

(Continuare în pagina 18)

GEORGE ARION ■

Sublinieri

„De aici, din provincie, lucrurile se disting mai limpede..."

Românii au avut o cultură unitară și-a momente istorice în care unitatea națională nu era înfăptuită, iar limba încă se mai căuta pre sine. Sînt legitime îndoielile privind unitatea culturii noastre azi, cînd românii sînt în cea mai mare măsură viețuitori între granițele unui stat independent, iar limba națională s-a așezat, limpezit, decantat, fixat? Mă tem că nu unitatea **culturii** este pîndită de primejdii, ci unitatea vieții culturale și a frontului literar. Cîte dintre polemicile de altădată au fost validate de timp drept fapte de cultură? Le putem număra pe degete. Răbufnirile denigratoare nu interesează sfera culturii; ele pot, cel mult, subrezi momentan prețuirea neavizatului față de creator și actul de creație. Polemica trece, cartea rămîne, adevărata intenție iese la lumină și toată pasărea pre limba ei piere. Dreptul canonic posedă o prevedere demnă de interes: persoana ce ridică o pîră nedovedită va suporta exact pedeapsa ce s-ar cuveni învinuitului în cazul confirmării culpei. Dac-am aplica-o în viața literară, unde sumedenie de **piri** se azvîrl de la unul la altul, ca la ping-pong, sub titulatura largă democratică a **dreptului la replică**, și unde adesea parada de principialitate ascunde mărunte interese lumești, mă tem că preopinenții... s-ar mai abține. În cazul în care prin unitatea culturii înțelegem coeziunea ei, solidaritatea ei, omogenitatea ei, atunci putem fi siguri că avem o cultură profund unitară. Facem un imens serviciu polemizatorilor de profesie dacă-i circumscriem culturii.

Consider infinit mai semnificativ un alt fapt: cîtă vreme viața literară (că, nu-i așa, despre ea este vorba!) punea în evidență sumedenie de opinii, atîtea gusturi diverse și opera în emiterea judecății de valoare cu unități de măsură adecvate (adică, nu împărțea suprafețele în litri și volumele în metri pătrați), cîtă vreme unitatea culturii noastre se întemeia, firesc, pe un evantai larg de modalități, gusturi, apetențe, puncte de vedere, simțeam lumea literelor... mai unitară! Printr-un fenomen nu ușor de explicat, peisajul scriitoricesc de astăzi pare în primul rînd net structurat de o parte ori de alta a unui vector (convențional) și, în al doilea rînd, tot mai unit în interiorul celor două subdiviziuni. Ne place ori nu, așa-i situația, aici se află miezul chestiunii. Înainte de a se lua în discuție nuanțele, apare întrebarea netă: onorabilul, cu cine votează? Cu noi, ori cu ceilalți? Motiv pentru care putem anticipa judecata de valoare a cronicarului în funcție de publicația ce găzduiește recenzia, motiv pentru care se propun valori „pachet" în opoziție (de ce?) cu altele, la fel de... împachetate. Să fie vorba de o despărțenie întemeiată pe principii? Poate. Dar am serioase îndoieli. De aici, din provincie, vă asigur că lucrurile se disting mai limpede decît din vălmășagul bucureștean. Și se mai vede că **despărțenia** amintită mai înainte tinde a se adînci. Nu-i bine. Nu-i deloc bine. Semnalul de alarmă datorat lui Adrian Păunescu este întemeiat. Ce-i de făcut concret și imediat? Nu știu.

MIRCEA RADU IACOBAN ■

Noua frontieră a sufletului uman Florin Zamfirescu

Teatrul ca instituție este poate una dintre cele mai totale și eterne instituții ale artei. Casa a tuturor artelor, teatrul împletește muzica, tensiunea cuvîntului, pictura și sculptura, toate la un loc, în persoana actorului. Orcît am pretinde noi ca unitatea de loc, timp și spațiu este sfărîmată în teatrul modern, acest fapt nu este decît o iluzie, pentru că scena este locul, spațiul îl creează spectatorii și timpul — actorul. Un actor desăvîrșit, un actor complet mi se pare a fi Florin Zamfirescu. L-am văzut în cîteva piese de teatru, în cîteva filme și, mai presus de orice, am avut norocul să interpreteze numai pentru mine, ca prieten, cîteva monologuri strălucite.

Am avut sentimentul unei comprimări de timp, în parcursul cîtorva fraze încorporate în talentul actorului, în parcursul cîtorva minute am putut da o repede ochire asupra unui timp cu mult mai larg, condensat în cîteva replici. Ceea ce este verbul în propozițiune este actorul în teatru. Acțiunea lui de emitere și de iradiere cu sensuri este atît de vie, încît atunci cînd actorul este înzestrat cu har și dublat de o temeinică intelectualitate (căci, la urma urmelor, harul unit cu intelectualitatea nu sînt altceva decît inteligență) arta actorului își găsește locul ca artă de creație. Marii interpreți sînt de fapt creatori. De aceea, în ce-l privește pe Florin Zamfirescu, despre el putem spune bunăoară nu că a interpretat rolul lui Ion din **Năpasta** lui Caragiale, ci că el a creat rolul lui Ion.

Artist de o largă gamă interpretativă și creativă, deși astăzi Florin Zamfirescu este un actor consacrat și iubit de către marele public și (ca să fiu sincer, aș zice mai degrabă un artist decît actor) el nu este ceea ce numim un star sau o vedetă. De multă vreme, după părerea noastră, a apus moda vedetelor, care de fapt sînt reminiscențe ale pantomimei și ale filmului mut. Actorul se transformă în propriul său personaj, recreînd gîndirea personajului cu o forță rar întîlnită și cu o dezinvoltură pe care numai noi, cei apropiați lui, știm cîte ore de muncă asiduă îi costă. Pentru o replică nonșalantă, ore și ore de repetiție. În acest sens, aș spune că materialul prim al teatrului nu este textul, ci actorul. Actorul se supune sie însuși, se autoimblînzește și se autodresează, cum pianistul își îmblînzește și își dresează mîna, cu ore și ore și ore și ani de studiu, ca atunci cînd la un acord de pian, el să fie atît de firesc, încît pianul să pară o simplă prelungire a mîinii sale.

Un astfel de artist este Florin Zamfirescu. El prelungește teatrul prin propria sa ființă creativă. Și așa cum spuneam, deși este consacrat, încă nu i s-a încredințat acel rol în care ar putea să-și dea măsura totală. El este frumos și urît, după trebuința cuvîntului, sublim sau plat, după acțiunea verbului. Dar Florin Zamfirescu el însuși este un verb, el este acela care ne aduce nouă ființe interesul matern al artei materne a tuturor artelor — teatrul — și, cu precădere, interesul comunicării, plecînd de la dialog, căci dialogul real nu este cel dintre două personaje, ci acela dintre personaje și spectatori. Îl vom urmări în continuare cu deosebit interes pe Florin Zamfirescu și-i prevestim un viitor de aur.

NICHITA STĂNESCU ■

Ecuații critice

Un act de justiție literară

Apropierea centenarului nașterii lui Panait Istrati, scriitorul cel mai controversat de la noi, a adus, în vremea din urmă, opera acestuia în atenția editurilor. Ea vine relativ tîrziu, dacă ne gîndim că pînă la centenar sînt mai puțin de doi ani, timp în care nu va fi cu putință finalizarea ambițiosului plan al unei ediții critice bilingve — plan inițiat în 1966, vizînd întreaga operă beletristică „și încă ceva pe deasupra" — împotmolită la volumul al VI-lea.

De-abia în 1980 editura craioveană „Scrisul românesc" lansează volumul Cum am devenit scriitor, **cuprinzînd o selecție din textele autobiografice ale prozatorului brăilean, inegalabile mărturii ale devenirii sale scriitoricești. În sfîrșit, și mai aproape de zilele noastre, în 1982, la Editura „Minerva" apare primul tom *), din cele două proiectate, cu operele traduse ori re-create de autor în limba română.**

După cum este știut, în mod spectaculos Panait Istrati a devenit „scriitor" în Franța, cunoscînd aproape concomitent un succes fulgerător în întreaga Europă. Cei care primea certificatul gloriei literare prin consfințirea numelui și operei sale pe o întindere geografică atît de mare, fusese cu un deceniu înainte un remarcabil publicist în presa noastră socialistă. Apoi, după ce Romain Rolland a publicat faimosul articol despre Istrati (Un Gorki balcanic, „Europe", aug., 1923), scriitorul a fost primit în cetatea literelor românești și a început a se bucura de considerația cititorilor și a criticii. Cît privește „cetățenia sa literară", titlul de scriitor român l-a fost refuzat ades. Și asta împotriva memorabilelor (dar vai !, cît de puțin invocate) cuvinte : Înainte de a fi „prozator francez contemporan, eu am fost scriitor român înnăscut".

Un alt aspect „delicat" îl reprezintă faptul că, după consacrarea venită din afară, scriitorul a fost cu grăbire tradus în românește, provocînd reacția aspră a lui Istrati față de unele traduceri considerate de el infidele originalului. Din acest motiv a luat hotărîrea, nedefinitivată din cauza numeroaselor aventuri sociale în care s-a implicat și și pubrezirii sănătății sale, de a-și traduce, pentru unele cazuri, de a-și re-crea (Chire-Chiralina) **opera. În cartea** Trecut și viitor (1925), **apărută în românește și netradusă încă în franceză, scriitorul exprima, în această ordine de idei, o părere ce ar fi trebuit să avertizeze pe eventualii săi traducători asupra unor riscuri — care oricum s-ar fi ivit — și să-l orienteze, cu trecerea timpului, numai asupra lucrărilor lipsite de o versiune a autorului. S-a tradus totuși și din bucățile literare redate în limba română de Istrati, într-un efort lăudabil de a-l cunoaște mai bine, și nu ne îndoim, din stimă pentru el, dar opiniile sînt împărțite (facem o trimitere la prefață) și lasă deschise discuțiile referitoare la această stare de fapte. De aceea, ca o chestiune de principiu, toți cei care vorbesc despre Istrati într-un demers critic privind opera în articulațiile ei esențiale, trebuie să-și precizeze poziția. Între opinia lui Al. Talex, partizan al păstrării variantelor de autor (vezi Chirurgie estetică în... literatură, „Contemporanul", nr. 3, 15 ian., 1965) și cea a lui Al. Oprea, care propunea (al)mărcirea operei printr-un scriitor „înrudit esteticește și chiar temperamental cu Panait Istrati", urmînd să nu fie „neglijate, aruncate în negura uitării ș.a.m.d. propriile traduceri ale lui Istrati"** (Argumentul **din prefața la ediția de** Opere alese, **1966), ne situăm pe aceea a respectării în primul rînd a traducerilor proprii, ale autorului, reprezentînd viziunea unică a faptelor născute în mintea și simțirea sa, neînsemnînd că „vor fi neglijate, aruncate în negura uitării ș.a.m.d." traducerile celorlalți.**

La o astfel de ediție ne referim în rîndurile următoare, înnobilată de harul genialității sale creatoare, la fel de relevantă și în cuprinsul literelor române.

Volumul de față apare sub îngrijirea competentă a lui Al. Talex, ca și Al. Oprea, autorități de necontestat în „istratologie", care a avut avantajul de a-l fi cunoscut personal pe scriitor și meritul, de ce să n-o spunem, de a fi fost prietenul sincer și singur al ultimelor luni din viața acestuia. Ediția — cuprinzînd prozele Chira-Chiralina, Moș Anghel, Codin, Pescuitorul de bureți, Țața Minca — **beneficiază de aportul critic al unei lucrări de înaltă ținută și oferă cititorilor din generațiile tinere numeroase informații despre geneza operelor, despre variante și adăugiri (cum e cazul** Post-scriptumului **din** O noapte în bălți), **completînd imaginea succesului literar din străinătate și din România, cu referințe critice, alese din ambii versanți ai luptelor literare, laudative sau negatoare.**

Spațiul românesc este la Panait Istrati mult extins, motiv pentru care prozatorul român a fost deseori apropiat de autori aparținînd altor literaturi. Partea de adevăr care există aici a trecut în umbră caracterul specific românesc al operei, mergîndu-se chiar pînă la ignorarea că unele dintre bucățile literare istratiene ar fi putut fi înglobate unei literaturi de călătorii (constituită în literatura română printr-o tentă jurnalier-memorialistică). Există asemănări cu Orientul, făcute din punctul de vedere al vocației de povestitor a autorului, însă ni se pare că din Șeherazada e mai degrabă fondul decît povestirea, pentru că Istrati nu urmărește aventura ca pe o cale de subtile pilde și învățături, ci ca pe o constrîngere a vieții de la gurile Dunării împotriva stărilor sociale și, desigur, ca un miraj utopic al unor orizonturi îndepărtate ce-l cheamă pe om tocmai din această perspectivă a căutării unei lumi mai bune. Trebuie, de asemenea, admis că happy-endul, caracteristic autorilor cu care Istrati ar putea fi asemuit, cu Dickens bunăoară pentru capacitatea lui de a demonstra uriașele rezerve de umanitate existente în cei săraci și disprețuiți, lipsește cu desăvîrșire la autorul român, care nu se vrea, în acest sens teoretic, finalitatea operei lui fiind, ca tip artistic, confundabilă cu adevărul. Un adevăr care l-a îndreptățit pe G. Ibrăileanu să spună : „el scrie din viață, dacă se poate spune astfel, din mijlocul vieții, din afară de artă".

Dar dincolo de aceste probleme strict tipologice, drumul prozatorului prin materia aspră din care urmează să creeze opera este unul al scrutării atente a mediului. De obicei el preia impresiile pe care mediul social le transmite făcînd o neutră descriere a lor. În Codin **spre exemplu, roman inspirat din realitatea sordidului cartier Comorofca în care a trăit un individ, Călin, foarte asemănător pînă la un punct cu eroul cărții, aflăm că e bine să eviți o brută de o hidoșenie neomenească, cu un palmares de bătăuș înrăit. Dar individul ale cărui manifestări umane pare că s-au coborît în forța colosală a pumnilor nu e un nesimțitor. Aici intervine scriitorul (al doilea plan al scrutării aparține micului Adrian Zograffi), care înlătură poziția realității imediate cu cea a realității profunde. Descoperirile sînt multe și răstoarnă toate planurile. Scriitorul înțelege dramatic cum o lume ocolită de civilizație, neinteresantă, trăiește plenar, că hidoșenia, vulgaritatea, rezultate ale opresiunii sociale văzute sau nevăzute, pot fi înlocuite de o frumoasă și autentică lumină interioară. Așa cum Arghezi sugera prin mijloacele unei estetici a urîtului, dreptul unei umanități prea ades zdrobite să iasă la lumină, la fel face Istrati, nu de pe poziția unei revoluții în stil, ci de pe poziția unei conștiințe scriitoricești izvorînde dintr-un umanism nețărmurit. Un astfel de mod, în speță puternica lui nuanțare îl deosebește esențial pe scriitorul brăilean de aproape toți ceilalți confrați în arta scrisului, anume capacitatea uriașă de trăire a povestitorului alături de personajele sale. Scriitorul nu e despărțit de personaj decît ca voce, ca trăire identitatea merge foarte departe. Istrati este un alt fel de domn Jourdain care face spontan literatură, o literatură pe care a trăit-o însă pînă la epuizare.**

Această formidabilă transfigurare artistică se face simțită la temperatura înaltă a artei în aproape fiecare pagină a recentei versiuni a operelor sale. Fără intenția de a minimaliza rezultatele traducătorilor lui Panait Istrati, care au meritul de a se fi ocupat cu pasiune — oricîte defecte li s-ar găsi — de popularizarea scriitorului considerat cîndva străin în țara sa, apreciem că prin ediția de curînd apărută se face un act de justiție literară : repunerea operei lui Panait Istrati în primul ei drept, acela de a fi cunoscută de cititori prin versiunea autorului.

Scrisă într-o perioadă cînd în întreaga lume conștiința celor apăsați de nedreptăți sociale devenea lucidă și-și cîștiga propria-i reflexivitate spirituală, opera lui Panait Istrati, în care se înalță idealurile generoase ale mișcării socialiste de la începutul secolului, se prezintă în limba română ca mesaj al unui umanism comprehensiv, indestructibilă în gîndirea celui care a conceput-o.

LUCIAN CHIȘU

*) Panait Istrati, Chira-Chiralina, Ed. „Minerva", București, 1982, ediție îngrijită, prefață și note de Alexandra Talex

Imperfectiune

Mă bucur azi de-un fel de-a fi,
primesc amenzi în fiecare zi,
că merg la teatru singură în blugi,
și mă tot mir de ce atîtea slugi,
că un control la medic, preventiv,
îi dă femeii spirit posesiv,
că-s pătimașă, tainică-n iubire,
doar marea mă întrece-n bohotire,
că Ioana e prenume ce-nlănțuie vocale,
pămînt ierbos umplînd ulcioare goale,
că piatra morii suieră-n vîrtoare
și dă lumină cît o luminare.
De mă înghini nevrednic adjectiv,
naivitatea lasă-mi-o motiv,
și împăcarea-nfrîngere tîrzie
pașnind un timp acea anomalie
a fulgerului reîntors spre casă
cînd gunoierii țipă „e frumoasă",
mașinile cînd trec mă claxonează
indiferent că-i toamnă sau amiază
și-n echilibrul meu necum perfect
iubirea noastră fie alt defect.

IOANA PROCA

POEZIE

Proba de gimnastică

Marin Mincu face parte dintre acele spirite pentru care creația nu înseamnă atît seducție, cît înfruntare, luptă. Poezia lui — ca și eseistica pe care o scrie, dealtfel — are aerul unui veșnic turnir, al unei întreceri de onoare, în care miza nu e atît biruința, cît sentimentul biruinței. „A descoperi limba poeziei / mina apăsată pe trăgaciul mașinii de scris / să împuști acel vers așteptat / singurul vers care doare", spune această înverșunată „ars poetica" **(O stare permanentă)**, pusă după toate regulile jocului în fruntea ultimului său volum de versuri — **Proba de gimnastică**, Editura Albatros, 1982. La Marin Mincu poezia e o pîndă crispată („marin mincu e în așteptare / un ochi crispat demolează ca forfe structura chimică a obiectelor / repune elementele în libertate"), o formă superioară de vînătoare ritualică **(Într-o scenă de vînătoare, Probă cu scrisori)**, atunci cînd nu este spectacolul unei minuții artizanale („tic-tac tic-tac pe masă e întreaga / recuzită sfori verbe propoziții sîrmă / clolane de metafore aliterații orice / dar cît de greu se aude tic-tac-ul poemului"), îndeletnicire înfiorată, numită cu falsă modestie : „asta e meseria mea / de făcător de vorbe".

Ceea ce o altă vîrstă smulsese temperamentului poetic al lui Marin Mincu — senzualitatea contorsionată, explozia imagistică în scară cosmică, „sufluI primordial al organicului, unda apelor germinale" (I. Negoițescu) — în primele sale cărți de poezie **(Cumpăna, 1968 ; Calea robilor, 1970, ș.a.)**, înscriindu-l în tiparele unui anumit mod de a simți poetic, propriu epocii respective, ușor de recunoscut în poezia lui Ioan Alexandru, Ion Gheorghe, Gheorghe Pituț, George Alboiu, este acum aproape definitiv abolit în favoarea unui lirism glacial, deși tensionat, ironic, deși grav, a unei poezii a izolării dezabuzate și a neputinței de a atinge carnea realului : „alergăm allegri către real / baricadați ermetic în camere...". Universul din **Proba de gimnastică** oscilează între poezia prozaică a cotidianului („își ia apa singură o încălzește / își ia detergent îl amestecă eu prepar / fasole verde cu usturoi" etc.) și dimensiunea artificialului („iată cărarea de asfalt ce duce-n / pădure iată florile de plastic / viorele ghiocei **mais ou sont les / les neiges d'antan" ?)**, cu unele rare proiecții în **viziune**, amintind arborescențele viguroase ale poemelor de început : „tăietura abruptă a cadrului / giganticul stăvilar proptește / oceanul viclean să nu dea năvală / pe planeță eu alerg /... / gonesc cu spaimă pe plaja goală / nu există un spațiu de refugiu / pîntec imens fluidul mă absoarbe / catifelată concavitate maternă".

Cele paisprezece „probe cu..." compun un univers al posibilului, un univers **de probă**, variante ipotetice la un căutat mod de a trăi realul („iată schița unei mișcări abstracte / într-un ocean vara o bară de gimnastică / vămuită de cerneala valurilor"), construite cu tenacitatea speranței de a găsi în cele din urmă **forma definitivă**. Un admirabil „instinct de sincronizare" (care nu se explică nicidecum prin mimetism, ci prin refuzul manierei) constituie motorul schimbărilor de registru în scrisul lui Marin Mincu, întrucît în versul crispat, cu sonorități scrîșnite, probind rînd pe rînd cheia afectelor, a percepției senzoriale **(Probă cu marea)**, a inteligenței, a jocului **(Probă cu mașina de scris)**, a imaginarului **(Probă cu scrisori, Corrida)**, a ironiei **(Boboli, Dacă s-ar ara Parisul, Les clochards)** la poarta poeziei, se încadrează fără stridențe în unitatea stilistică a „ultimului val" de poeți. Ostentația banalului, atît de diferită de bonoma poetizare a banalului din poezia avangardistă, repudierea prin cinism a afectelor, înlocuite de o **gesticulație a afectului (în pare)**, punctată de simpatice prețiozități, falsul bucolism („o plimbare în pădure vara parfum de urme flori fiare furnici adîncl proaspăt / ne luăm de mînă ne avîntăm pe potecl /... / te urmăresc atîtea sau atîția care așteaptă să"), obsesia **cuvîntului**, a rostirii poetice **(Act interzis, Viața, Ceasul)** sînt atitudini poetice curente în **Proba de gimnastică**. Deși de o anume ustaciune studiată a stilului, formula poetică a lui Marin Mincu din recentul său volum de versuri rămîne o „probă" trecută cu succes.

TANIA RADU

• CAP LIMPEDE

„Pseudo-concert"

Am înșirat, în fața mașinii mele de scris, mai multe cutii de chibrituri : mai exact, am desfăcut un set de 10 bucăți, dintr-acelea de 2,50 lei. Într-o vreme nu se prea găseau. Din fericire, acuma se.

Judecînd în mod logic, **„un chibrit, e un chibrit !"** — așa cum, parafrazînd, ilustrul personaj al unei piese a spus : **„Un taifun, e un taifun !"**.

Le văd acum, în șir — pe ele, cutiile — ale căror etichete, tipărite în trei culori, își propun să aibă o funcție estetică : ceea ce, să recunoaștem, nu poate fi rău deloc ! Departe de a avea pretenția unui veritabil design deși, fie vorba între noi, s-ar putea lua în discuție și un astfel de aspect ! — ilustrațiile colorate ale etichetelor îmi provoacă o veritabilă tristețe : o barcă plutind în înserat pe ceva ce numai cu multă bunăvoință s-ar putea numi Delta Dunării ; alte două bărci plutind de data asta niciunde ; un turn de castel (să fie al castelului Bran ? !) ; o scoarță populară cu motive greu de identificat ; un cal ; doi cai ; monumentul (oare ? !) de la Adamclisi" ; un iepure ; iarăși o barcă ; coloana lui Brâncuși prinsă în raza unui reflector lunatic și stilizată pînă la neființă... etc.

Mă întreb : dacă tot sînt tipărite în trei culori aceste etichete, nu s-ar putea ca ele să fie realizate ca lumea ? ! Adică să fie reproduse, în condiții corespunzătoare de grafică și tematică, marile monumente ale civilizației noastre clasice și contemporane, cunoscute obiective turistice, reproduceri după opere de artă, serii din faună și flora specifică României, poriretе de mari artiști etc. ? !

Multe țări și-au făcut din etichetele cutiilor de chibrituri un act de cultură — asemănător seriilor de timbre filatelice pe diverse teme — și-au făcut, din acestea, o practică a comerțului modern, cu rezultate dintre cele mai surprinzătoare : o cutie purtînd chipul Monei Lisa, sau imagineacolor, fidelă în amănunte, a Ermitajului, sau marilor piramide, sau un Picasso, sau aselenizarea, au devenit unele dintre cele mai gustate suveniruri aduse din țările respective. Ce ne împiedică și pe noi să procedăm la fel ? Din moment ce culori avem, cutii avem, de ce etichetele cutiilor noastre n-ar deveni un prilej de bucurie estetică ? ! În acest caz fantezia nu-și are limite. „Fabrica de chibrituri București, minimum 50 bețe, lei 025, STAS 2627/81" — inscripția de pe dosul actualelor noastre cutii — singura grafică cît de cît descifrabilă, zău că nu spune prea mare lucru și nici nu impresionează !

(Horia Pătrașcu).

Scrierile unei vieți

Zilele acestea a ieșit de sub tipar, într-o somptuoasă apariție grafică, volumul de **Scrieri** al Cellei Delavrancea, ediție (exemplară !), note și bibliografie de Valeriu Răpeanu (redactor : Elis Bușneag). O carte de-o viață, dăruită de autoare culturii românești și dăruită autoarei în zilele ce i-au trecut firul existenței în cel de-al 96-lea an. Cella Delavrancea este nu numai un om, ci o **lume**, în care binele și adevărul s-au armonizat în numele Frumosului, această categorie a categoriilor dintotdeauna. Cele peste 800 de pagini ale cărții au o triplă deschidere — literară, memorialistică și de cronică muzicală, fiind cuprinse aici nuvelele din volumul **Vrajă** (1946), romanul **O vară ciudată** (1975), substanțial îmbogățit în ediția de față, la fel ca și **Arpegii în ton major** și memorialistica din **Mozaic în timp**, în totul cam 150 de pagini inedite, adăugate reeditărilor pomenite. Amestecul de intelectualism și sensibilitate al prozei, de suavitate și profesionalism al cronicilor muzicale, osmoza datelor de istorie literară cu nuanțele fin subiective ale „amintirilor și portretelor" configurează cadrele unui destin fericit, plin de fervoare artistică, de bucuria de a fi, a spera și a munci în numele Artei. Cella Delavrancea — un „om de demult" — pentru omul de azi și de mîine.

(T. R.).

O emisiune care își respectă numele

Iubitorilor de muzică populară — și credem că în țara noastră sînt, astfel de iubitori, cu sutele de mii — li se oferă în ultima vreme o excelentă emisiune TV, **Tezaur folcloric**. Sîntem obligați — și ne face plăcere această obligație interioară — să o calificăm ca fiind excelentă, întrucît, apelîndu-se la imagini de arhivă, sînt readuse în circulație cîntecele de aur ale folclorului nostru, inclusiv inegalabilele interprete care, prin vocea și talentul lor, au dat o strălucire în plus acelor veritabile nestemate ale artei populare. Dar, și acesta este motivul pentru care ne-am așternut la scrierea acestor rînduri, emisiunea **Tezaur folcloric** mai are un anume merit, acela de a încredința cîntecele unor tineri interpreți afirmați în peisajul mai larg al muzicii noastre populare. Este un **act temerar, desigur, dar minuția și com-**

FILM

Aproape o capodoperă

Viața din jurul unui platou de filmare — platou care implică o seamă de artificii, de situații confecționate prin decor și recuzită, prin machiaj, dar mai ales prin text scris dinainte și învățat pe de rost sau prin „miza în scenă" — pulsează mirat și ridicol, burlesc și tragic. O puzderie de personaje inventate, dar mai ales neinventate, colcăie în preajma reflectoarelor, se calcă în picioare, rămîn halucinant pe gînduri, furate de miracolul celebrității sau, dimpotrivă, revoltate pe imixtiunea în viața lor intimă. Alexandru Tatos a privit dincolo de aparatul de filmat care focalizează un scenariu preparat și „corectat" din mers ; a pus sub lupă, mai bine zis sub lunetă, conflictele mărunte din planul secund al platourilor de filmare, adică situațiile obișnuite în care se regăsesc oamenii cînd nu se știu priviți, cînd nu se simt reperați. Acolo viața nu mai are miros de fard și de mucava, ci miroase de-a dreptul a praf de pușcă. Miroase a adevăr și a sinceritate pînă la refuz. Filmul pornește de la un experiment „ciné verité". Echipa de filmare înregistrează cu obiectivul ascuns o convorbire prelungită, enervantă la început, pentru cei care așteaptă răbdători rîndul la telefonul public (firesc interpretată de Dragoș Pîslaru) apoi din ce în ce mai dramatică prin dezvăluirile sale rătăcite, o convorbire la care participă sentimentali și melodramatici cîțiva figuranți de ocazie.

Secvența popasului echipei de filmare la un han din margine de șosea, pe un ger năprasnic cînd le e refuzată ospitalitatea, ca apoi, la un joc încărcat cu substituții de funcții să fie primită împărătește și tratată lacrimogen cu toate delicatesele culinare și cu cele mai kitsch confesiuni din lume (pentru că există o lume care trăiește într-un kitsch tragic nu numai care promovează kitsch-ul), e magistrală prin orchestrarea improvizației pînă în cele mai mici amănunte și prin interpretarea actoricească uluitoare a lui Mircea Diaconu.

Secvența de antologie a filmului contemporan este disputată de două personaje reîntîlnite după 37 de ani pe un platou de filmare în postură de figuranți ai vieții. Doi oameni care fac figurație plătită într-un restaurant cu vedete de prim plan (între care Emilia Dobrin-Besoiu creează un rol de mare finețe) și care își cer socoteală pentru erori fundamentale,erori intrate deja în istorie, pentru vremuri în care s-au aflat de alte părți ale baricadei și pentru care au plătit fiecare în felul său. Conflictul lor invadează ecranul, îl estompează pe cel creat artificial prin scenariu și regie de platou, pînă cînd sparge în țăndări echilibrul aparent al filmărilor și vine în prim plan. Viața e de cele mai multe ori mai puternică decît arta ! Dar ea devine artă, devine operă de artă numai dacă știm să o privim dincolo de aparențe și de prejudecăți, de convenții și de deviz. În această ultimă secvență fac creații magistrale Ion Vilcu și regretatul Geo Barton, ridicînd temperatura filmului pînă la incendiul de pelicule.

Alexandru Tatos demonstrează prin filmul **Secvențe**, realizat din fragmente legate printr-o improvizație, printr-un simulacru de echipă de filmare, că este unul din regizorii noștri de film de cea mai aleasă sensibilitate și inteligență, că știe să vadă cu discreție și cu adîncă forță dramatică lumea care ne compune și ne împrăștie prin viață, cu aparent mărunțele sale conflicte care poartă în sine magma unor vulcani nestinși. El pare că povestește aparent banal, aparent neatent, neglijent, un fapt de viață pînă cînd, pe nesimțite aproape, ne face să intrăm în miezul conflictului, cu un nod în gît de emoție, să ne implicăm tulburați în destinul personajelor sale (doar aparent filmate pe dinafară), pregătite de fapt cu minuțiozitate, mimînd viața pînă în cele mai teribile amănunte. Lui Alexandru Tatos i-a lipsit în film scenaristul, dar pînă la urmă l-a improvizat în propria sa persoană. Acest film putea fi un film de serviciu. Nu este. Este cu adevărat un film de artă. Un film de artă care anunță un mare cineast aflat, la o privire distanță, de capodoperă.

ADRIAN DOHOTARU

PLASTICĂ

Urzeala imenselor vise

Scriind despre tapiserie, criticii de artă, chiar și cei mai dezinvolți și mai aplicați — cînd e vorba de pictură, sculptură, desen sau ceramică — își pierd parcă aplombul și devin, nu rareori, confuzi. Cauzele sînt mai multe. Mai întîi că e foarte greu să produci o tapiserie întru totul dezagreabilă. În oricare țesut, materialele sînt un spectacol foarte plăcut astfel că, odată puse în urzeală și bătătură, firul colorat înșală ochiul și, mai ales, tulbură tactil. Nu-i prea simplu să faci procesul unei nereușite, dar — din aceleași pricini — nici adevăratele izbînzi nu se arată ca atare. Apoi, într-o tapiserie e presupusă întotdeauna multă-multă osîndă la războiul de țesut, la prepararea cartoanelor, la organizarea lucrului. Marea tapiserie pentru Teatrul Național din București, expusă cu ani în urmă pe înălțimea etcrva etaje ale corpului administrativ, a putut fi văzută astfel, desfășurată, în toată splendoarea ei și cu o perspectivă favorabilă abia atunci, la finele operei, după ce odată treaba se încheiase și nu mai exista întoarcere. Au văzut-o atunci întreagă chiar și cei doi artiști ce-o semnau ! Vedem dară că munca la o tapiserie are un curs ce pretinde la artist o anume prestație filozofică. Ea obligă la răbdare, la cugetare încă și, ce-i mai interesant, din clipa în care a gîndit-o și a pus-o pe cartoane opera controlează afectele creatorului cu o mulțime de surprize, mari și mici, are o anume independență a ființei. La tapiseria pentru Teatrul Național s-a lucrat timp de doisprezece ani. Doisprezece ani e o viață de om și nu-i deloc exagerat să vorbim de eroismul travaliului artistic. În general un creator de tapiserii e din spița eroică. Să ne gîndim că se purcede în profesie fără comenzi, iar materialele cer niște cheltuieli la care nici măcar sculptorii la notorietate nu se încumetă să le facă fără geana unei plăți. Și încă o problemă : cîte piese (pînze, desene, schițe) poate să aducă un pictor într-o expoziție și cîte un tapisier ? În zece-douăzeci de țesături de dimensiuni importante, rodul a zece-douăzeci de ani de strădanii, creatorul de tapiserii trebuie să-și spună crezul, originalitatea, să acrediteze o viziune, o estetică.

Cela Neamțu a absolvit Institutul „Nicolae Grigorescu" în 1966, a debutat în același an, o vreme a activat în atelierul de modele al unei întreprinderi de textile, a avut cinci expoziții personale — socotind-o și pe ultima, de la Galeria „Orizont" — statul i-a achiziționat și i-a comandat o seamă de tapiserii monumentale pentru cele mai de seamă muzee ale țării, iar în străinătate și-a lăsat un nume bun cu ocazia multelor selecții de artă decorativă românească trimise de noi peste hotare și a unor achiziții pentru colecții particulare prestigioase. Participările sale au avut nu doar elogii, pentru că elogiile nu-s întotdeauna și un chip al adevărului, ci chiar adevăr. Se recunoaște îndeobște în tapiseriile Celei Neamțu calitatea sentimentului, neasemuirea și intensitatea vibrației poetice. Întocmai cum romanii cereau picturii murale să deschidă în pereții casei o fereastră spre un tărîm al armoniei, astfel cere Cela Neamțu tapiseriilor ei să fie o blîndă și mirifică iluzie. „Toată poetica lume atopică a unei copilării uitate — scrie Ion Frunzetti — reînvie în tapiseriile Celei Neamțu, al cărei suflet se străvede în urzeala și bătătura acestor minunate ale sale „stofe de palat al zînelor".

Faptul realmente pilduitor este că artista a insistat în primii ani ai carierei în ceea ce s-ar putea chema un stil modern internațional, experimentînd în trei dimensiuni, aglomerînd simboluri, născocind forme și formule ca să se întoarcă, precum fiul risipitor, înțelepțit de călătorii și experiențe culturale și sociale, la bi-dimensionalitate. „E felul ei de a căuta o nouă cale spre modernitate, de a încerca să convertească efemeritatea în durabilitate, redescoperirea în descoperire" scrie în catalogul expoziției C.R. Constantinescu. „Felul ei" însemnînd o clasicizare timpurie a mijloacelor și o surprinzătoare deschidere spre eposul popular. Dacă vom cita cîteva nume ale tapiseriilor Celei Neamțu — „Flori între cer și pămînt", „Flori spre slavă", „Urzeala imenselor vise", „Hrisoava de azur" — vom înțelege că idealul creatorului este armonia născătoare de extaze, o imagine care să cînte în sufletul omului și să-i mîngîie retina ca abia apoi să se întrebe în ce chip s-a mulestrit la războiul de țesut aceasta.

TUDOR OCTAVIAN

Sculptorul Vida

Acum, cînd am în mîini masivul album Vida datorat, din încredințarea Editurii Meridiane, profesorului Raoul Șorban, un ciudat simțămînt de umilință și de înălțare mă copleșește : tăcerea blajină a sculptorului, străină oricăcei trufii, cu care și-a urmărit și ascultat comesenii mai vorbăreți într-o seară oarecum prelungită pînă la întunecarea zilei, în urmă cu aproape un deceniu, la Baia Mare, pe de o parte, iar pe de alta — grandoarea atît de apreciată a operei (și a vieții) sale. Pentru aceasta din urmă ar fi fost îndeajuns ansamblul monumental de la Moisei sau cel închinat ostașului român la Carei sau Dans din Oaș.

Dealtfel minuția, forța de sinteză a studiului profesorului Șorban, căldura și distanțarea sa competentă, fac de prisos orice adăugiri. Vida nefiind un artist al spovedaniilor, comentatorului i-a revenit inițiativa de a le provoca, insistînd, revenind, înregistrînd. Ele sînt zguduitoare, atîtea cîte sînt, ca aceasta de pildă : «Am mai avut șapte frați. Toți șapte au murit datorită condițiilor grele de viață. Mama umblînd în pădure după vreascuri, își purta copilul în coș vara-iarna — uneori toată ziua. Cînd m-am născut, frații mei nu mai trăiau. Și ca să rămîn măcar eu în viață, al optulea făcior, după un obicei țărănesc din acele timpuri, s-a încercat o „solomonie" : s-a adunat tot neamul nostru și s-a hotărît să fiu „vîndut" și „schimbat" în

taină cu o păpușă prin fereastră ca să fie păcălită, în acest chip, ursita. Au căutat și un nume care să nu fi fost purtat de nimeni în tot neamul nostru de români. Mi s-a dat numele de Ghiza, după un ortac al tatălui meu, care mi-a fost și naș. Era maghiar. Între mineri, în special, nu existau probleme de naționalitate. Viața mea nu s-a desfășurat niciodată de viața minerilor și nici de lumea țăranilor. De fapt, am fost format de mediul în care am trăit».

Nimic încifrat în opera lui Vida, folosirea modernă a mitologiei române fiind, printre altele, și un vechi deziderat eminescian. Păcat că nu avem încă un studiu cuprinzător, unitar, asupra mitologiei întregii românități, într-o scriere nesofisticată, care să ne dea o conștiință de sine și mai profundă asupra originalității, vechimii, interpretării faptelor de viață în vremurile depărtate ale poporului nostru. Din ea răzbate ca înrourat de busuioc înlemat un mesaj umanist (pe care l-a folosit din plin Vida), aspectele obscurantiste fiind de plan secund și explicabile istoric.

Merită din plin o plăcută și atentă lectură studiul lui Raoul Șorban, merită din plin să parcurgi întregul album al marelui artist (n. 1913 — m. 1980).

Prin sculptorul Vida, cred eu, arta cultă a Maramureșului și-a adus o contribuție de **geniu** la spiritualitatea română de pretutindeni.

Tot restul este istorie și devine legendă.

TIBERIU UTAN

• CAP LIMPEDE

petența (a se citi pasiunea și respectul pentru autenticitate și pentru ceea ce este cu adevărat valoare) dovedite pînă acum de întreaga echipă ce realizează această emisiune, transformă actul de cultură într-o deplină reușită. Mărturisim că urmărim cu emoție și am dori, ca nu cumva, din grabă, să se strecoare vreo greșeală, sau să se facă vreun rabat la autenticitatea sau valoarea noilor interpretări. Pînă acum, după ce-am urmărit emisiunile cu cîntecele **Mariei Tănase**, cu un grupaj de cîntece din **Iserna-Mehedinți**, sau, mai recent, cu piesele **Ioanei Radu**, nu putem spune decît că, în fiecare luni seara, inima noastră s-a umplut de emoție și de bucurie. Și ar mai fi ceva: uneori, luați cu treburile, mai pierdem cîte o emisiune. Ar fi un motiv în plus, credem noi, ca în programul **Albumului duminical**, în locul unor momente folclorice în care autentice sînt doar melodiile, nu și noile texte confecționate de cine știe cine, să ni se ofere, în reluare, sau în premieră, acest **Tezaur folcloric**, o emisiune care cu adevărat își respectă numele. **(Victor Nițâ).**

O impresionantă sinteză medicală

Sistemul arterial aortic constituie una dintre cele mai răspîndite cauze directe și indirecte ale morbidității. În același timp, școala românească de medicină se află în primele rînduri pe plan mondial în abordarea interdisciplinară a relației între vasta rețea de vase sanguine și diversele organe și aparate ale corpului uman. Rezultantă de prestigiu a experienței acestei abordări interdisciplinare se constituie impresionanta lucrare în două volume **„Sistemul arterial aortic"** — patologie și tratament chirurgical apărută sub redacția prof. dr. doc. Ioan Pop D. Popa și cu participarea unui impresionant colectiv, care numără 24 de specialiști din toate generațiile medicale ale țării noastre și patru prestigioase personalități medicale din Grecia. Lucrarea este deschizătoare

Desen de RALUCA GRIGORCEA

de drumuri atît în țara noastră, cît și în străinătate, întrucît, așa cum subliniază prof. dr. docent Constantin Arseni, președintele Academiei de Științe Medicale, el însuși unul dintre coautori, „La ora actuală, încă nu există un punct de vedere unitar în înțelegerea, interpretarea și tratarea afecțiunilor arteriale". Abordarea globală a problemei, și în același timp de o deosebită profunzime a fiecărei secțiuni este asigurată de participarea la redactare a unei impresionante game de specialiști — anatomiști, cardiologi, neurologi, chirurgi de diverse specialități, internîști etc.

După o parte introductivă de anatomie descriptivă și topografică, precum și de noțiuni privind morfopatologia, fiziologia și explorarea funcțională a sistemului arterial, primul volum din lucrarea recent apărută se concentrează asupra principalelor domenii patologice ca de pildă : traumatismele aortice, anevrismele arteriale, bolile congenitale ale aortei, hipertensiunea arterială, boala Takayusu-Onishi. Sînt analizate totodată cele mai importante modalități de tratare a bolilor sistemului arterial aortic, respectiv chirurgia arterelor coronariene și carotide, tratamente chirurgicale, tratamentul bolilor arteriale periferice, al traumatismelor cardiovasculare prin accidente de circulație, emboliile arteriale, insuficiența vasculară și tromboza arterială acută. Cele aproape 1 000 de pagini ale primului volum reprezintă de pe acum o lucrare de referință strict necesară pentru o vastă categorie de specialiști în medicină, ca și pentru studenții medicinești. **(Haralambie Lerea).**

Paul Anghel : „Noroaiele"

A apărut romanul **Noroaiele**, de Paul Anghel, al IV-lea volum din ciclul **Zăpezile de acum un veac**, vasta frescă epică a epocii Războiului Independenței (1877—1878). Prin volumul recent apărut, ciclul **Zăpezile de acum un veac** își asigură ordinea cronologică normală, pe care o transcriem, pentru cititori : **Ieșirea din iarnă** (vol. I) ; **Fluviile** (vol. II) ; **Te Deum la Grivița** (vol. III) : **Noroaiele** (vol. IV) ; **Scrisoare de la Rahova** vol. V) ; **Noaptea otomană** (vol. VI). Rețineți deci : **Noroaiele** este al IV-lea volum din ciclu și al VI-lea în ordinea apariției. Prin **Noroaiele**, ciclul **Zăpezile de acum un veac** s-a întregit cu o piesă necesară și așteptată.

Cenaclul Flacăra al Tineretului Revoluționar

„La poale de codru des"

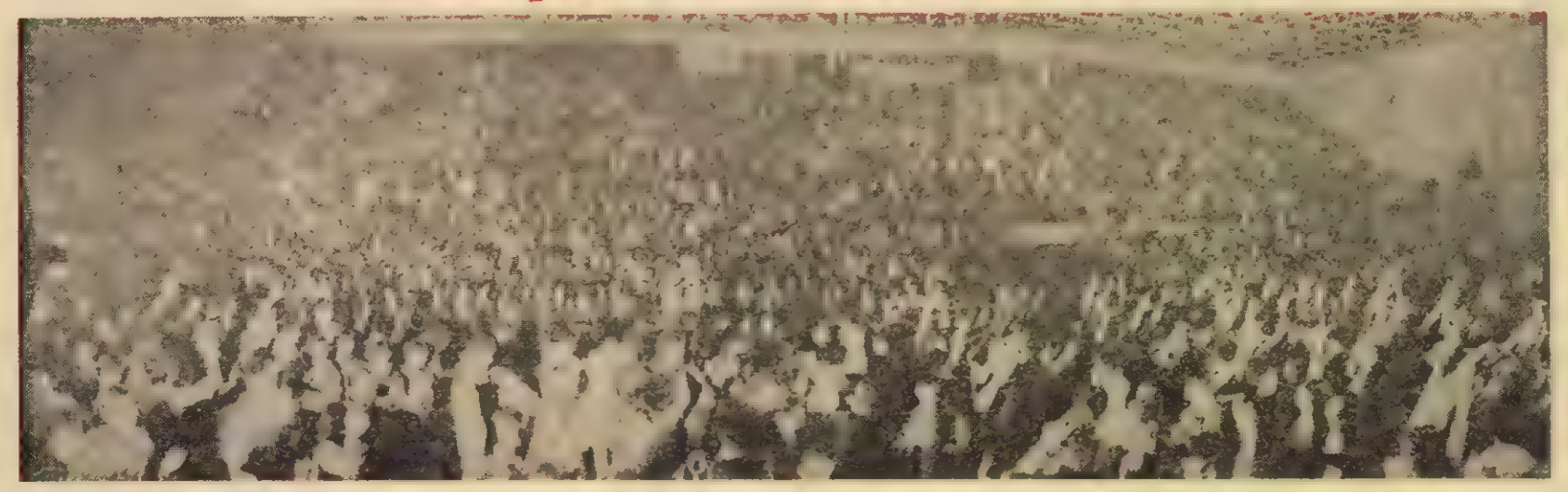

Pe vîrfuri la Brașov

Localități : Brașov — 14 decembrie și 17 decembrie 1982, orele 18, Sala sporturilor ; 18 decembrie, orele 13,30, Piața 23 August ; orele 15 și 20, Sala sporturilor.

Codlea — 15 decembrie, orele 17,30, Sala Casei de cultură.

Făgăraș — 16 decembrie, orele 18, și 19 decembrie, orele 12,30, sala Casei de cultură.

Durata : La Brașov, spectacolele privite în ordine cronologică au răspuns nevoii exprimate de cei prezenți pe parcursul a : 6 ore și jumătate, 7 ore, 1 oră, 4 ore și jumătate, 6 ore și trei sferturi. Un record absolut am înregistrat în 18 decembrie : 12 ore de spectacol aproape neîntrerupt ; la Codlea spectacolul a măsurat 5 ore, iar la Făgăraș primul 6 ore și jumătate, cel de-al doilea 2 ore și un sfert.

Număr de spectatori : La Brașov, cele patru „polivalente" ale cenaclului au fost amplificate în 15 000 de conștiințe tinere, receptive. La Codlea, dintre mulți doritori, parte dintre ei rămași în afară, au avut prilejul de a asista la spectacolul nostru circa 1 000 de participanți. Sala din Făgăraș a adunat în cele două întîlniri cu tinerii de aici, 2 000 de spectatori.

Calitatea spectacolelor : Nivel ridicat în întreaga stagiune din județul Brașov impus de preocuparea constantă a celor din scenă pentru înnoire, însoțită de o receptivitate ridicată a publicului.

Atmosfera : De la acea plăcută intimitate familială, plămădită în spectacolul prim de la Făgăraș, pînă la patetica întîlnire pe care au avut-o cu tinerii din Brașov în ultima seară a șederii noastre în acest județ (poate cea mai intensă întîmplare petrecută vreodată aici) în întregul lor, aceste stări sinonime de traducere a artei în suflete au fost unitare.

Noutăți : Au fost lansate următoarele noi cîntece : „Riu de lacrimi" (muzica Ilie Stepan) interpretat de Tatiana Filipoiu ; „Dor de Bacovia", al lui Vali Șerban ; „Cîntec de liceu" al Ioanei Păunescu ; „Izolări" al lui Arpad Domokos ; „Zăpadă" (versuri Constanța Buzea) al lui Raul Cârstea ; „La adio", cîntec de Vasile Șeicaru.

Au debutat bine : Cristina Iordăchescu, interpretînd împreună cu Ioana Păunescu cîntecul „Domnitorul limbii noastre" ; Larisa Niță, ingineră din Rîșnov, interpretînd „Kamadeva" ; Doru Ghinea, electromecanic din Brașov, cu „Ramură ninsă de brad" ; La Brașov, la propunerea sălii, în 17 decembrie am înregistrat o premieră absolută : interpretarea cîntecului „La o cană cu vin", cu publicul sălii solist acompaniat de Flacăra Pop. Au cîștigat pentru prima oară în cenaclu poetele Daniela Crăsnaru și Ioana Proca. A cîntat grupul brașovean „Criol".

Alte participări : Actorul Mihail Stan. A revenit, cu dorință de bine, în componența trupei Flacăra Pop, bateristul Romeo Rotaru.

Aportul organizatorilor : Tuturor problemelor ce au pus la încercare abilitatea organizatorică a brașovenilor, li s-a dat rezolvarea necesară. Aport, de această dată, absolut remarcabil.

De pe geamul camerei mele de la etajul V al hotelului „Alpin" din Poiana Brașovului zăresc telecabina roșie lunecînd ca un vis maiestuos peste pădurile negre tranșate de lumini : zăresc pistele de schi pustii la ora aceasta a iernii. În cîteva minute sînt la telecferic. Îmi dau seama că nu emoția este ceea ce mă leagă de acest peisaj cosmic ci FASCINAȚIA. Cînd rezervele de uimire ale ființei umane sînt epuizate de măreția unui fenomen, îți mai rămîn omului nesfîrșite posibilități să cuprindă cu infima parte care este Marele Întreg. În mod paradoxal, prin fascinație omul domină spiritual ceea ce pare că-i strivește cantitativ posibilitățile de cuprindere ale simțurilor sale. Fascinația spirituală are cel puțin tot atîtea mijloace de posedare a realului pe cîte simțuri are sensibilitatea noastră. Scriu aceste lucruri pe vîrful unui munte din România îndemnat mai ales de sentimentul cert că aceeași fascinație leagă marile mulțimi de tineri ai patriei de „fenomenul Flacăra"... Dar, deocamdată, mă urc în telecabina care, spre surprinderea mea, după ce traversează marile prăpăstii ale munților practicînd un fel de surfing pe crestele de calcar, ajung de la 1804 metri înălțime direct pe scena Cenaclului Flacăra. Aici, o sală a sporturilor arhiplină de oameni ca un ochi divin de raze și imagini, scanda din proprie inițiativă FLA-CĂ-RA, FLA-CĂ-RA !

Formidabil trebuie să fie momentul în care mii de oameni se coalizează în respirația aceluiași sunet se concentrează în jurul aceluiași cuvînt și apoi, minute în șir, trăiește doar din puterea de fascinație a acelui cuvînt care solidarizează pulsurile în aceeași bătaie. Dacă într-un om se petrec instantaneu peste 100 de mii de reacții biochimice în cele peste 500 de miliarde de celule ale organismului uman, atunci e o adevărată reverie a rațiunii să încerci doar să-ți imaginezi că toate celulele celor cîtorva mii de oameni pulsează în același ritm unic al unui cuvînt, în unui sunet mobilizator care armonizează marile complexe ale ființei umane în echilibrul fluid al consonanței colective.

Formidabilă însă trebuie să fie clipa, momentul unic în care mii de oameni de toate vîrstele și categoriile își unesc opțiunile în unica stare de spirit a unui cuvînt fascinant. Un cuvînt care pentru mii de oameni semnifică, în aceeași clipă, același mesaj de frumusețe, adevăr și omenie, pace și libertate.

Un munte de oameni aruncă spre scenă o ninsoare de confetti. Le răspundem cîntînd : „La mulți ani cu sănătate / Să vă dea viața tot ce doriți". Apoi Gil Ioniță revenit din Moldova lui Ștefan cel Mare și a copiilor săi dă semnalul de începere a tuturor spectacolelor ultimei perioade, parcă în aceeași clipă : „De la noștri noștri noi am învățat / Doina și baladă ce-n lume-a lăsat"

O mare sportivă se află în sala din Brașov împreună cu antrenorul ei, campioana mondială Vali Ionescu. În clipa în care cea mai mare sportivă a anului urcă pe scenă Sala sporturilor scandează VA-LI, VA-LI. Nu vom începe spectacolul nostru cu colinzi, ca de obicei în acest turneu, ci pentru marea campioană și pentru „ideea de valoare care exprimă mulțimea" vom cînta „Trăiască Românie" și fie ca împreună cu țara să trăiască și oamenii ei și marile ei valori de azi și de mîine. Se cîntă cu un entuziasm greu de imaginat pentru cineva care n-a văzut nici un spectacol Flacăra. „Sîntem, după cîte știm, în fața unei săli pline de muncitori. Nu sînt deloc surprins să constat că doar după două cîntece atmosfera e incandescentă și invit pe orice sceptic care mai crede că avem o muncitorime nereceptivă la artă să vină s-o vadă la Cenaclul Flacăra !"

Din vîrful sălii se înalță o pînză mare, albastră, pe care scrie cu litere sportive „Revelionul la Brașov". Ducu Bertzi cîntă o colindă din Maramureș : „Noi umblăm să împlinim / Obiceiul din bătrîni". Imediat după străvechea colindă intră Arpad Domokos. Sala scandează și numele lui. Se poate imagina o demonstrație mai reală a posibilităților de afirmare ale oricărui tînăr decît momentul acesta cînd un cîntec maghiar urmează după o colindă arhaică românească ? Domokos lansează un foarte frumos cîntec nou : „Izolări" și după succesul lui Arpi care pleacă într-un concediu de o zi pînă acasă, la Cluc, lese din izolarea în care a stat o vreme studentul Raul Cârstea care ne amintește, acum la sfîrșitul unui trimestru de muncă, de învățătoarea sa și de toate învățătoarele din clasa întîi, lansînd și el un cîntec nou : „Zăpada" (Constanța Buzea). Alt tînăr Majăi Gyozo, din Reghinul care nu mai produce doar chitare pentru cîntăreți ci și cîntăreți pentru chitare, transformă cîntecul său de debut, „Totuși, iubirea" — reluat și la sfîrșitul spectacolelor — într-un șlagăr în continuă expansiune Reluate cu putere de mii de oameni, versurile cîntecului au forța unor valuri uriașe care izbesc marginile scenei ca pe o navă înaintînd în furtună. Și acest tînăr maghiar cîntă un cîntec în limba sa maternă, la rugămintea lui A. P., care l-a descoperit la Reghin.

Prima parte a spectacolelor din județul Brașov se pare că a fost o rampă de lansare a multor cîntece noi : Cristina Iordăchescu și Ioana Păunescu intră la Făgăraș în județul Brașov legitimîndu-se cu două cîntece remarcabile „Cîntec de liceu" pe versurile Ioanei poate fi un cîntec-emblemă a celei mai tinere generații iar „Domnitorul limbii noastre", compoziție a Cristinei, tulburâ prin sensibilitatea interpretării și profunzimea liniei melodice. Pentru că la un moment dat sala începe să scandeze : VREM BILE-TE ! ne informăm în legătură cu difuzarea biletelor și aflăm lucruri surprinzătoare. Se ia decizia imediată de a mai ține un spectacol la Brașov, de la ora 15, pentru cei cărora nu le-au fost repartizate locuri la spectacol. În puternică revenire în muzica tinară, Vali Șerban, cîntecul din Alba Iulia, refăcut succesul de la Făgăraș cu noul s. „Dor de Bacovia". Au trecut aproape două ore de spectacol și toți cei care au cîntat au lansat cîntece noi. Se pare că spectacolele de la Codlea și Făgăraș au fost laboratoarele în care s-au luat primele probe de cîntec ale unor texte noi iar la Brașov succesul e confirmat definitiv de marea amploare a audienței din Sala sporturilor. Astfel, după ce aseară, în orașul natal, Tatiana Filipoiu cîntase din nou extraordinar cel mai nou cîntec din reperforiul său cu o voce atît de firească și totuși adînc sfîșietoare încît mă face să întrevăd în evoluția acestei tinere cîntărețe un destin care va surprinde pe mulți, ea cîntă acum pentru prima dată „Vînare de vînt", dezvăluindu-și încă o dimensiune a marilor sale posibilități. Dar înainte de Tatiana a evoluat un cîntăreț pe care pe nedrept nu l-a remarcat pînă acum nici o cronică deși cîntă de mai mult timp în cenaclu : Valentin Gerea. Compoziția sa „Fiul risipitor" e caldă și adînc umană dar în același timp de o elevată ținută patriotică.

Poetul Adrian Păunescu recită poezia sa „Pacient" iar Vasile Șeicaru împreună cu întregul cenaclu, care are acum cîteva mii de membri, cîntă „Iancu la Țebea". Momentul continuă firesc cu recitalul lui Constantin Dragomir, acest cîntăreț complex în al cărui repertoriu intră cîntecul popular „M-a făcut mama oltean", „Colindul Apusenilor", „Opțiune pentru muzica tînără" și „Drumul" — patru piese de factură total diferită dar pe care disponibilitățile acestui cîntăreț tot mai solicitat le face să pară unul și același cîntec. La sfîrșitul recitalului său am surprins un gest de o tandrețe nesfîrșită : soția sa, poeta Daniela Crăsnaru, i-a șters fruntea de sudoare.

La sugestia cuprinsă într-un bilet din sală, Adrian Păunescu ia decizia ca mîine, la ora 13, toți membrii cenaclului să meargă la o întîlnire cu publicul tînăr în Piața 23 August din Brașov. A doua zi am fost punctuali la o întîlnire cu totul inedită : în Piața 23 August tocmai se construia Orășelul copiilor. A fost atît de multă lume încît a trebuit, ca să-mi notez cîteva secvențe, să mă urc pe microbuzul cinematografici. Tinerii roiau în jurul cenaclului ca albinele vara, în jurul unui fagure cu miere. În spatele unei rachete „Turbojet" pe care am mai văzut-o astă vară la bowling, pe litoral, sute de oameni cîntau cu Gil Ioniță. „Ridică-te, Ștefane, și vezi-ți fiii" și cu Valeriu Penișoară : „Strigă Roată : Vrem cu țara !" Cei mai tare strigau oamenii ieșiți la balcoanele caselor pe care scria „1 Decembrie. Luna cadourilor". E un cadou făcut tinerilor din orașul Brașov de Cenaclul Flacăra ! Apoi cîteva secvențe luate în mare viteză : bradul uriaș încărcat cu mari cutii de turtă dulce și panglici strălucitoare, macaralele de toate mărimile montînd poarta de cetate medievală de la intrarea în Orașul copiilor, ridicînd panouri mari de carton și placaj colorat, brăduți montați în schele de fier, biserica medievalizînd cu portocaliul zidurilor ei aerul din jur în care ceasul se oprise parcă de un mileniu la ora 14 fără 10, minicarturile și gheretele de carton, moși gerilă de toate culorile, minicarusele pentru copii, toate dialogînd prin amestecul baroc de tehnici și culori cu cîntecele istorice ale cenaclului : ghirlande de brazi între firmele magazinelor, „Jurămînt la Putna", vitrinele încărcate cu arginturi și globuri, „Dor de Eminescu", iar în jur munții plini de tăceri și izvoare și „Rugă pentru părinți". Lumina și norii deasupra ca niște ugere pline de ninsori și „Florile dalbe".

După miezul nopții, la spectacolul din 17 decembrie din Brașov, s-a primit un bilet insolit : „Vă propunem un experiment : formația să cînte instrumental un cîntec iar sala (noi) — vocal !" Experimentul întrece toate așteptările noastre. Abia atinge Zărnescu instrumentul său cu două grifuri că sala a izbucnit în cîntec : „O premieră absolută la Brașov, la ora 12 și 10 după miezul nopții : o orchestră cîntînd un cîntec și avînd ca solist o sală de mii de oameni care știu toate versurile de la început pînă la sfîrșit și-l cîntă cu aceeași ardoare pe care nu cred o forță naturală o poate avea".

Ascultînd mii de oameni ai Brașovului cîntînd, am avut la un moment dat senzația fericită că toți oamenii aceștia sînt aici dintotdeauna, ca munții din jur, și cîntă așa de la începutul lumii, că s-au născut cîntînd iar cîntecele au trecut din gură în gură, din generație în generație cu forța elementară a timpului, că de fapt nu doar timpul dă coerență speciei umane de-a lungul mileniilor, ci și CÎNTECUL, că întreaga istorie a lumii — istoria fericită a lumii, nu istoria abjecțiilor și cri-

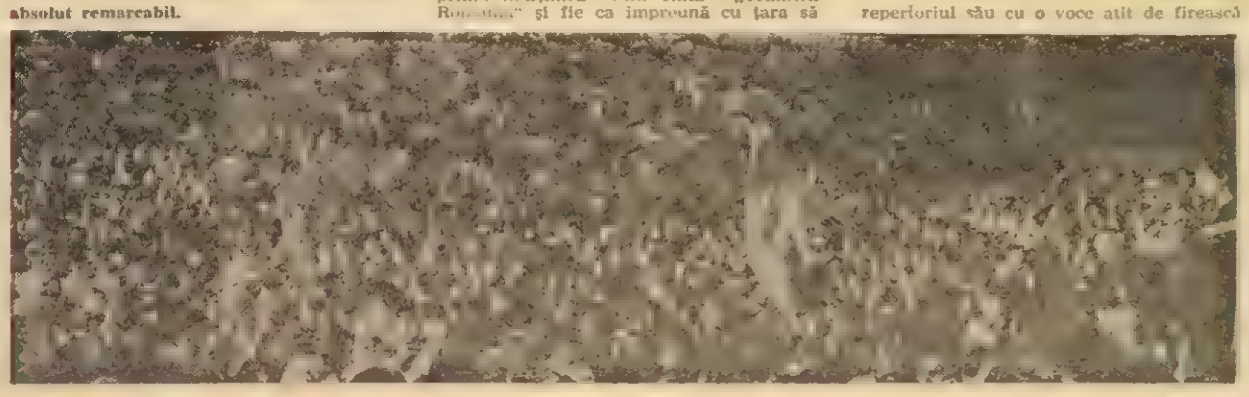

melor umane — istoria fericită a umanității nu e decît dezvoltarea și evoluția unui cîntec în spații ! Dacă ar fi posibil să adunăm la un loc toți oamenii din orașele patriei care au participat de-a lungul anilor la spectacolele Cenaclului Flacăra, numărul lor ar fi asemenea brazilor pe munți. Munți întregi de oameni ar vui din văile lor adînci, din pădurile lor, din cristalele și din toate mineralele adîncurilor, Carpați întregi de oameni, riuri lungi vărsîndu-se în mări de oameni ar vui de cîntece în nemurire !

Venind la Cenaclul Flacăra, tinerii au senzația pe care și-o dă doar virful unui munte : zările se lărgesc nelimitat și în clipa aceea de comunicare cu întreaga spațialitate a cerului și pămîntului, te simți tu însuți om deplin, o forță în univers. În Cenaclul Flacăra, pe virful înalt de istoricitate a clipei de cîntec și poezie, a clipei de cea mai intensă valoare a trăirii umane, tinerii se simt în legătură cu întreaga cosmicitate a istoriei valorilor. Ceea ce spațiul oferă ochiului de pe virful unui munte, Cenaclul Flacăra oferă spiritului tînăr comunicarea ireductibilă cu cele mai largi orizonturi ale istoricității umane.

Am început cronica aceasta pe virful unui munte și o sfîrșesc pe virful unui munte. Telefericul m-a adus direct de pe un vîrf din București pe virful unui munte deschis spre nesfîrșita seninătate și lumină a timpului : Cenaclul Flacăra.

ION ZUBAȘCU

Proiecția unei secvențe din realitate

Localitatea : Sibiu, 19 și 20 decembrie 1982, Sala Casei de cultură.

Durata : În prima zi, 6 ore, 45 minute ; în cea de a doua zi, 8 ore și 15 minute, la care se adaugă, la plecarea spre Deva, o oră de întîmplare de rămas bun cu iubitorii cenaclului în fața hotelului Continental.

Număr de spectatori : De întîmplările artistice ale cenaclului la Sibiu au beneficiat aproximativ 2 500 de oameni.

Calitatea spectacolelor : Spectacole legate mai greu în prima lor parte, dar încheiate triumfător.

Atmosfera : La începutul întîlnirilor noastre reținută, presărată cu momente de inadaptare la actul artistic, transformată pe parcursul lor ca efect imediat al puterii de convertire al artei, în oglinda fidelă a dorinței de comunicare a oamenilor. Despărțirea de publicul sibian a fost la fel de patetică, precum o știam din vară.

Noutăți : Tînărul cîntăreț Najay Győző a lansat cîntecul „Cerere pentru mască". Am înregistrat participarea „Ambasadorilor prieteniei", corul colegiului american „Walla-Walla" din Washington și pe cea a solistei Bebbi Wilson, cu două cîntece ale lui John Denver. Alte participări : Ionuț Abraham, cîntînd la mandolină ; Costas Caracostas care a interpretat un cîntec grecesc, creînd totodată un moment de vie participare spontană ; dr Vasile Iacob, cîntînd „Jurămîntul Munților Carpați către țară", compoziția lui Nicolae Suciu.

Aportul organizatorilor : Eforturi lăudabile și-au găsit împlinirea în două spectacole în care organizarea nu a ridicat probleme insurmontabile. Mulțumiri tovarășului secretar Țurcaș pentru devotamentul arătat, pentru oportunitatea intervențiilor sale

Am părăsit județul Brașov trecînd și oprindu-ne în Făgăraș, răsunzînd astfel nevoii și dorinței exprimate de cei ce se constituie în publicul cel mai tînăr al cenaclului, aici, ca pretutindeni, elevii. Un efort în plus la ora prînzului, după ce cu o seară înainte terminasem tîrziu un spectacol incandescent, înaintea altuia poate la fel de greu, efort pe care nu am avut de ce să-l regretăm. Sibiul ne așteptă cu amintirea unei patetice despărțiri după sirul spectacolelor din vară dar, cum am constatat încă de la sosire, și cu dorința renăscută, devoratoare parcă, a unei noi întîlniri de artă și viață. Multe dintre biletele primite chiar de la început sunau cam așa : „Vin ca în cîteva cuvinte să vă aduc prinosul recunoștinței pentru neobosita muncă de creație și organizare a ceea ce e mai frumos, mai trainic și durabil în viața tinerilor Cenaclului Flacăra. De asemenea, vă mulțumesc în numele armașilor lui Iancu, acești tineri iubitori de viață, pace, de artă, cultură și istorie pentru prilejul reîntîlnirii cu „sindromul Flacăra". Neîncăpătoare s-a mirat de această dată Sala Casei de cultură ! La cel de al doilea spectacol, cel din 20 decembrie, am avut chiar surpriza unui fapt care ne-a contrariat și întristat totodată, dar pe care ni l-am explicat printr-o extraordinară sete de cultură, de artă adevărată. Pentru prima oară în întîmplările noastre, care au trecut de multe ori peste situații limită prin colaborarea cu publicul, am simțit aici, la Sibiu, refuzul evident și irevocabil al acceptării unei soluții a cărei valabilitate fusese probată în atîtea alte cazuri. Dorind să oferim și acelor aflați afară, în frig, posibilitatea de a vedea cenaclul nostru prin suplimentarea acestui prim spectacol pe care l-am fi putut face bun și concis, cu un altul care să împlinească „visul de iarnă" al celor mai puțin norocoși, ne-am lovit de o egoistă opoziție din partea concitadinilor lor, aflați deja în sală. Și chiar reacția noastră inițială a fost una de distanțare, de respingere a acestui fapt. Încet, încet am început să înțelegem că marea vină a acestor oameni era că ne iubeau prea mult pentru a putea renunța la o experiență unică pe care și-o doreau trăită plenar. Spre sfîrșitul spectacolului, cineva s-a ridicat din sală, spunîndu-ne : „Am venit din Oaș aici, pentru a vedea cenaclul. M-am bucurat că am prins acest scaun cald, pe care l-am ocupat cu greu, dar m-a durut sufletul la gîndul celor rămași afară". De fapt, ambele spectacole care au avut loc la Sibiu, în cele două zile ale șederii noastre aici, în drum spre Timișoara, au fost două probe ale forței de revitalizare a artei, atunci cînd e legată cu adevărat de viața oamenilor, de nevoile lor. În primul, ca și în cel de al doilea, partea de început a spectacolului a fost nu doar sub cea ce avea să urmeze. Dar, și într-un caz și în celălalt, primele părți au fost medii, iar continuările excepționale. Ceva a rupt cursul molcom al acestor spectacole, dîndu-le, flecăruia în parte, individualitate, tensiune și rost. În aceste părți, luminînd de fiecare dată întreg spectacolul cu aura lor de inedită expresivitate, atmosfera a fost fantastică. Oamenii s-au eliberat și de rețineri și de conformism și de prejudecăți. Au început cu o dăruire pe care pelicula filmului cenaclului la care se lucrează intens o va reține cu siguranță. Firesc ni s-a părut deci uimirea pe care o citeam pe chipurile tinerilor americani de la Colegiul Walla-Walla, entuziasmul acestor oameni. Și tot firească ne-a anărut dorința unora dintre ambasadorii cîntecului american de a rămîne, după încheierea numărului lor, în mijlocul nostru. Încercînd o afirmare pe scena cenaclului. Am simțit în acele momente că forța artei noastre, și e un lucru general valabil pentru artă, stă în adevărul ei. Sînt sigur că acești tineri veniți dintr-un spațiu unde legile existenței (inclusiv a valorilor) cer consumul și nu conservarea, valorile cenaclului nostru le-au apărut în oglinda sufletului aprins al celor din sală, reale și perfect convertibile. Șoicaru și Hrușcă, alături de John Denver și Donovan, Flacăra Pop sau Promusica, alături de The Band s.a.m.d. Sibiul ne-a dat sentimentul că atunci cînd arta urmează în cursul ei albia vieții, prin luminile ei proiectăm o secvență din realitate direct în eternitate. După încheierea ultimului spectacol, primim tardiv o scrisoare ce nu a mai putut fi deschisă de conducătorul cenaclului și al cărui conținut era următorul : „...Vă mulțumim pentru toi. Și pentru că se apropie sărbătorile de iarnă, vă urăm tuturor multă putere de muncă, sănătate și „La mulți ani", Tinerii din Sibiu".

CONSTANTIN DRAGOMIR

Cronica din public

(Brașov 14 decembrie 1982. Sala sporturilor.)

Ninge, ninge în Țara Bîrsei ! Este prima ninsoare din acest an și fulgii sînt atît de mari, căderea lor atît de lină ! Îi privesc ca pe niște veritabile „flori dalbe" și-ncep să murmur aproape fără voie un colind. E vremea colindelor ! Și-a urărilor ! Bat la poarta Transilvaniei colindătorii și poarta li se deschide. Peste 5000 de gazde îi primesc pe-acești mesageri ai culturii și unității naționale, oameni veniți din toate colțurile țării : din Galați sau Maramureș, din Craiova sau Moldova, din Constanța, București, din Ploiești ori Covasna, oameni care cu o miraculoasă forță reușesc să capteze întreaga stare de spirit a oricui. Nu spun „spectatori", pentru că la Cenaclul Flacăra nu poți fi un simply spectator : la cenaclu devii un real participant. Nu se poate sta departe cînd pădurile încep parcă să vibreze, cînd se trag munții aproape, cînd șoptește Dunărea, ori cînd se merge cu „Iancu la Tebea". Da, ne dăm seama pentru a nu știu cîta oară că „Noi aici sîntem o țară / Unică și milenară", sîntem perfect conștienți de gradul înalt pe care-l atinge în aceste clipe patriotismul nostru revoluționar.

Fotografii de ELENA GHERA

„Striga Roșia..." și corul acesta sublim constituit ad-hoc, răspunde prompt : „Vrem cu țara / Noi îl vrem pe Cuza Domn !" Care este oare dorința cea mai mare a unui artist decît aceea de a fi înțeles de la prima exprimare, de la primele acorduri ale unei melodii, fără intervenții ajutătoare creîndu-se în folosul artei o comunicare de ansamblu ? Iată ceea ce se realizează și în această seară. Simpla apariție în fața microfonului a lui Gil Ioniță, Ion Zubașcu, I. Hagiu, V. Șeicaru, Ducu Bertzi, C. Dragomir, a Tatianei Filipoiu, îi fac pe cei prezenți în sală să preia cîntecul, continuîndu-l cu o forță și-o înțelegere greu de imaginat. Cît de frumos sună aici, în inima Ardealului, „Jurămînt la Putna", ce talnic bate „Clopotul reîntregirii", realizînd ceea ce avea să afirme conducătorul și animatorul cenaclului : „un veritabil și stabil echilibru național !" Există într-adevăr comoara noastră cea mai de preț : România mare, liberă și Romînia ne are la rîndul ei liberi : liberi să muncim, liberi să cîntam, liberi să gîndim.

Nu se simte nici o notă de festivism. Permanentul dialog deschis, este o veritabilă cheie a înțelegerii acestor tineri, a marcării și afirmării personalității lor, a unei personalități colective însă. Îi privesc pe cei din jurul meu, le observ fiecare mușchi al feței transformîndu-se odată cu fiecare moment trăit, pentru că ei trăiesc din plin ora de literatură română, ora de istorie și muzică, ora de dans. Ei bine, ora de dans : la cenaclu se dansează de la blues la rock și toate se contopesc într-o minunată lecție de dirigenție, o adevărată lecție despre patriotism și [illegible] pe care, cu o pedagogie de invidiat, Adrian Păunescu o oferă tinerilor.

Le urmăresc brațele tinere ridicate în acel semn „U", ultima vocală a numelui celui ce-avea să devină „voievodul culturii românești". Cîntecul „Dor de Eminescu" a trebuit să fie reluat și cîntat cu aceeași intensitate maximă, atît de vie și puternică le era dorința de manifestare. Cutia fină de rezonanță a întregii spiritualități românești domnește peste veacuri, răzbate pînă la noi, iar brațele lor ridicate, legănîndu-se, sugerau parcă ramurile tinere în formare ale teiului eminescian. Cît de curați și cuminți puteți fi ! Cîta candoare și putere de înțelegere aveți ! Se recită „Odă (în metru antic)" înregistrîndu-se poate cel mai puternic ecou public de pînă acum ; ei știu să fie și un munte de liniște, dar și o mare cu valuri fremătătoare, supuși la un examen psihologic, trec cu succes de la starea de puternică interiorizare la cea de manifestare liberă, pură, tinerească. Se cîntă și se dansează cu „Flacăra-Pop" și cu trupa de hard-rock „Iris", se rîde sănătos cu N. Cenan și grupul satiric „Mesaj", se frecționează cu „Pro Musica", se aruncă în valuri la îndemnul lui V. Șeicaru, este o destindere și-o armonie greu de egalat !

Am participat la toate întîmplările Cenaclului Flacăra ori de cîte ori acesta a fost prezent în Brașov ; m-am aflat în sală atunci cînd publicul era format din muncitori și militari, din țărani și intelectuali. Am observat atenta puterea de integrare, puterea de adaptare la fiecare tip de public. Mi se întîmplă însă pentru prima dată să particip la un spectacol cînd în sală se aflau 93 la sută elevi. A fost „de-a dreptul divin", cum spunea la un moment dat conducătorul cenaclului. Pe moment, îmi venea să-i întreb : Oameni buni, mai rezistați ? De unde mai aveți energie ? Colindați de la un capăt la altul țara, vă aflați cînd la poarta sa maritimă, cînd în Capitală, cînd, scum, la porțile Transilvaniei. Recitați și cîntați ca și cum spectacolul ar fi de fiecare dată o premieră. Străin să fii de istoria și cultura acestei țări, dar să participi o sea la cenaclu și, așa te face să mergi cu „Iancu la Tebea", să-i reclami pe „Oltenii lui Tudor" ori să reciți „Bacovia plîngînd". Ochii ni s-au umezit și-n astă seară cînd, la ora 24, înălțam poate cea mai fierbinte „Rugă pentru părinți", cînd ni-i doream mai mult ca oricînd vii și nevătămați, sănătoși și puternici. Ruga pentru părinți a fost momentul în care ne-am dat seama ce bine e cînd mai poți spune : „Sărut mîna, mama mea, / Sărut mîna, tatăl meu", cînd nici un cataclism voit sau nevoit nu ni i-a smuls, cînd stau încă drepți și-s păzâ vie.

Minunată seară puternic clădită de 1+1, da, de 1+1 : de la Cenaclu + Publlc, nu, nu spectatori, am mai spus-o. Se ajunge în final ca publicul să se contopească cu cenaclul, să existe o perfectă conexiune și-atunci apare relația : 1+1=infinit. Cînd 1+1 nu mai fac 2, cînd infinitul în artă și cultură își găsește loc, nu mai poți spune că lumea este relativă. Totul se ridică la valoarea absolutului. Aceasta a fost și cota serii de 14 decembrie 1982, seară dedicată, ca de fapt întreg acest turneu, Conferinței Naționale a P.C.R., sărbătoririi Republicii.

Un tot omogen aveam să devenim după un maraton de 6 ore, cînd s-a pus punct uneia dintre cele mai tulburătoare manifestări pe care am trăit-o vreodată în Brașov. Adevărul avea să învingă și el se numește Artă.

Cineva mai fredona „Decembre", pe mine mă urmărea însă obsesiv un refren : „Și totuși există iubire / Și totuși există blestem, / Dau lumii, dau lumii de știre / Iubesc, am curaj și mă tem". Da, cîtă iubire există și cît mai trebuie să dăm încă lumii de știre că ea mai există.

ORGHIDAN MAGDALENA, asistentă medicală

(Ați citit cronicile manifestărilor cu numerele 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741).

Turneul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar

Turneul Cenaclului Flacăra al Tineretului Revoluționar, organizat de C.C. al U.T.C. și revista Flacăra, condus de poetul Adrian Păunescu, continuă după următorul program :

24 decembrie — Timișoara, orele 16 și 20
25 decembrie — Timișoara, orele 16 și 20
26 decembrie — Arad, orele 13
27 decembrie — Arad, orele 16 și 20
28 decembrie — Oradea, orele 16
29 decembrie — Oradea, orele 18

Revelionul Cenaclului Flacăra va avea loc la Brașov, unde publicul a determinat printr-o dorință vie și neclintită alegerea noastră. Trei seri de cenaclu brașovenii au scandat : Revelionul la Brașov ! Flacăra ! Flacăra !

Așadar, Revelionul Cenaclului Flacăra la Cerbul Carpatin din Brașov.

În ziua de 1 ianuarie 1983, la Sala sporturilor din Brașov, de la orele 20, primul spectacol din noul an al cenaclului. Brașovul a cîștigat în ultima clipă titlul de public-campion de iarnă al anului 1982. Numai o minune la Timișoara, Arad sau Oradea, zilele acestea, ar mai putea încurca situația campionaei de iarnă 1982 — Brașov.

Sîntem, totodată, în măsură să vă comunicăm programul probabil, pentru luna ianuarie 1983 :

3 ianuarie — Miercurea Ciuc, orele 18
4 ianuarie — Toplița, orele 18,
5 ianuarie — Toplița, orele 18
6 ianuarie — Bistrița, orele 18
7 ianuarie — Năsăud, orele 18
8 ianuarie — Bistrița, orele 18
9 ianuarie — Dej, orele 12
9 ianuarie — Baia Mare, orele 18
10 ianuarie — Sighet, orele 18
11 ianuarie — Borșa, orele 18
12 ianuarie — Vatra Dornei, orele 18
13 ianuarie — Cîmpulung Moldovenesc, orele 18
15 ianuarie — Suceava, orele 18
16 ianuarie — Putna, orele 11
16 ianuarie — Rădăuți, orele 16
16 ianuarie — Suceava, orele 20
17 ianuarie — Botoșani, orele 18
18 ianuarie — Fălticeni, orele 18
19 ianuarie — Iași, orele 18
20 ianuarie — Iași, orele 18,
21 ianuarie — Piatra Neamț, orele 18
22 ianuarie — Bacău, orele 18
23 ianuarie — Focșani, orele 18
24 ianuarie — Buzău, orele 18
25 ianuarie — București, orele 18

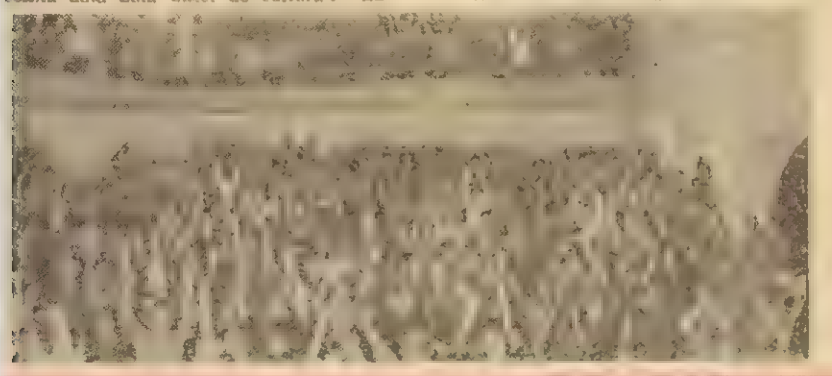

Accente transilvane

Atelierul de creație al frăției

Cutreierînd în ultima vreme în lung și-n lat țara și mai ales meleagurile transilvane, inima mi s-a umplut nu o dată de bucurie constatînd faptul că patria noastră comună, România socialistă, se dezvoltă într-un ritm nemaicunoscut și neimaginat pînă acum în istorie, că alături de noile orașe moderne, de șirul neîntrerupt al superbelor cartiere de locuințe noi, se înfrumusețează pe zi ce trece, văzînd cu ochii, îmbrățișînd de la o zi la alta veșminte noi, și orașele, respectiv cartierele noastre istorice, patinate de vreme. Ce plăcere este, de exemplu, să treci prin centrul municipiului Oradea, prin zona comercială a orașului, prin fața unor magazine atent renovate, modernizate, a unor vitrine aranjate cu gust și rafinament, prin acea zonă devenită de fapt loc de plimbare a cetățenilor orașului, în care nici un vehicul, indiferent de ce natură ar fi el, nu tulbură liniștea pietonilor. Sau ce plăcere e să te oprești în centrul Bistriței, curat, elegant și amenajat cu mult gust, în care, restaurate, casele vechi se integrează perfect, asemenea unor nestemate, în aspectul urban specific transilvănean al întregului. Aș putea dealtfel da exemplu oricărui oraș, pentru că nouă aspect edilitar al fiecăruia dintre ele este marcat — chiar dacă nu în aceeași măsură și la același nivel al frumosului — de însemnele tendinței către estetic, către o renovare cît mai modernă și specifică.

Frumosul meu oraș, Tîrgu Mureș, face și el parte din categoria acelor orașe care se pot mîndri cu restaurarea competentă, plină de gust, a unor vechi clădiri de interes public, construite în stil baroc sau Sécession. În fiecare an vine rîndul cîtorva clădiri dintr-o zonă sau alta a orașului, care sînt pentru puțin timp acoperite cu o pădure de schele după care, emanînd miros de var proaspăt, să ni se dezvăluie brusc, din nou, în toată splendoarea lor, demonstrînd fără putință de tăgadă că în acest oraș de pe Mureș — la fel ca și în celelalte orașe mari ale țării — forurile locale de partid și de stat acordă o atenție deosebită valorilor noastre comune, tradițiilor arhitecturale ale orașului, pentru ca Tîrgu Mureș — care este în același timp și o pilduitoare vatră fierbinte a frăției adevărate și a deplinei egalități în drepturi — să arate cît mai modern, mai îngrijit și mai civilizat. Îi rog pe cititori să nu mi-o ia în nume de rău cînd acum, poate dintr-un îndreptățit elan subiectiv, de aici, din coloanele acestei publicații, — convins fiind că o fac în numele marii majorități a locuitorilor orașului — aduc sincere mulțumiri forurilor de conducere din județul Mureș și din municipiul Tg. Mureș pentru acea grijă și acel efort consecvent cu care se ocupă — pe lîngă ridicarea atîtor cartiere de locuințe noi și moderne, a atîtor obiective industriale — și de renașterea centrului istoric al municipiului Tg. Mureș, realizată prin exemplara restaurare și primenire a tuturor clădirilor care păstrează în ele farmecul arhitectural al unor epoci demult apuse.

Iată un alt exemplu luat tot din Tg. Mureș, de data aceasta recent de tot, asupra căruia merită să ne oprim. Alături de rîndurile de față, cititorii pot vedea macheta unei clădiri istorice și, lîngă machetă, siluieta unui bărbat. Despre această machetă și despre acest om aș dori să vă vorbesc acum, pentru că sînt de părere că minunata lui inițiativă merită cu prisosință atenția întregii țări.

Bărbatul din fotografie, Romulus Feneș, 45 de ani, scenograf, de șase ani președinte al filialei locale a U.A.P., a absolvit Institutul de arte plastice „Nicolae Grigorescu" din București în 1963 și, de atunci, mai multe din lucrările sale au fost distinse cu premii și diplome de onoare naționale și internaționale. În prezent el este scenograf la Teatrul Național din Tg. Mureș.

Cam atît — foarte, foarte laconic — despre biografia lui Romulus Feneș. Numai că în spatele acestor date biografice din cale-afară de aride se află un artist de excepție, și, totodată, un adevărat om de omenie. Un artist care nu cunoaște egoismul, vanitatea și concurența neloială sau invidia măruntă care stau nu o dată la baza diferendelor și frecușurilor dintre artiști. Un autentic artist al comunității, trăind printre și pentru oameni, pentru care bucuria e bucurie numai dacă o poți împărtăși cu ceilalți, cu cei din jurul tău, cu întreaga comunitate a creatorilor. Datorită stilului său dinamic de viață, spiritului său de inițiativă și nu în ultimă instanță talentului său de organizator — la care se adaugă, firește, sprijinul și grija permanentă a forurilor locale și centrale — în ultimii ani am asistat la o înviorare considerabilă — aș putea spune, la o adevărată renaștere — a vieții artiștilor plastici din Tg. Mureș și din județul Mureș, care se situează, ca număr al membrilor și calitate a lucrărilor, pe locul al treilea pe țară. Rezultatul ? Un șir neîntrerupt de excepționale saloane județene, apreciate în întreaga țară, și de creații premiate atît în țară cît și peste hotare, ca și rezultatele de seamă obținute în domeniul autofinanțării (locul I pe țară în anul 1979/1980). Și încă o realizare de asemenea comună, un rezultat care nu poate fi ignorat : cu sprijinul direct al organelor locale și, înainte de toate, prin grija atotcuprinzătoare a secretariatului Comitetului județean Mureș al Partidului Comunist Român, s-a rezolvat în sfîrșit și problema atît de controversatelor ateliere personale, solicitate de atîta vreme. Așa se face că azi nu există nici un membru al filialei Mureș a U.A.P. căruia să nu i se fi asigurat — fără deosebire de naționalitate — un atelier modern, propice creației.

În aceste ateliere lucrează — în spiritul deplinei egalități în drepturi și al frăției — pictori, sculptori, graficieni, textiliști români, maghiari și germani, în marea lor majoritate fii ai orînduirii socialiste, pentru care a lucra împreună, cot la cot, a-și asuma unele sarcini tot împreună și a le rezolva tot împreună reprezintă cel mai firesc lucru din lume. Este suficient să amintesc aici doar cîteva dintre ultimele expresii ale acestei nobile conlucrări : mozaicul realizat în comun de către Gheorghe Olariu și Simon Endre la noul sediu al Arhivelor Statului din Tg. Mureș, colaborarea lui Romulus Feneș cu Dénes Attila la restaurarea muzeului „Peleș" sau frescele realizate de către Barabás Éva și Lucia Călinescu în sălile noii Case a căsătoriilor din Tg. Mureș, dată nu demult în funcțiune. Și am mai putea continua la nesfîrșit enumerarea unor exemple similare, care nu sînt altceva decît încă o dovadă grăitoare a faptului că atelierul de creație al artiștilor plastici din Tg. Mureș este — asemenea tuturor celorlalte ateliere de creație din întreaga țară — un adevărat loc de manifestare a conlucrării și frăției.

Datorită unei inițiative de preț, în zilele noastre acest atelier de creație a luat un avînt deosebit, îmbogățindu-se și pe mai departe într-un mod cît se poate de original și într-o manieră vrednică de o adevărată acțiune de pionierat. Macheta clădirii din fotografie reprezintă și ea o dovadă concludentă a acestui avînt. Este vorba de o lucrare a lui Romulus Feneș, distinsă cu „Diploma de onoare" la ultima ediție a trienalei republicane de scenografie, București, 1982. Care este însă clădirea a cărei machetă o avem în față?

În ea s-a întrupat visul unui artist plastic cu o imaginație curajoasă. Este vorba de una din cele mai vechi clădiri din Tg. Mureș, aproape un monument istoric, clădire construită între anii 1735—1740 în stil barochizant, în care și-a avut pe atunci sediul cea dintîi prefectură a orașului. Aici și-a avut sediul, pe actuala stradă Bolyai, la nr. 5, în imediata vecinătate a fostului Colegiu Reformat (azi Liceul „Bolyai Farkas") și prefectura județului Mureș-Turda. Cei aproape 250 de ani care au trecut și-au lăsat puternic amprenta asupra clădirii. De vreo jumătate de secol, dacă nu și mai bine, clădirea a jucat rolul unei așa-zise „case de tranziție" : locatarii se tot schimbau, clădirea deteriorîndu-se pe zi ce trece. Străvechea și sordida casă a scărilor, culoarele cu arcade și curtea interioară închisă, specifică, ofereau trecătorilor o privelițte apăsătoare. Visul lui Romulus Feneș, curajoasa lui inițiativă au insuflat acestei vechi clădiri, aflată în inima orașului, o nouă viață. Conform machetei alăturate, expusă și la un salon județean de arte plastice, această clădire în care zac latente multiple posibilități de valorificare funcțională, ar urma să devină un adevărat atelier experimental al artelor (arte plastice, teatru, muzică, literatură). Forurile locale de partid și de stat, ca și conducerea centrală a U.A.P. (care finanțează din fonduri proprii cheltuielile necesare realizării acestui proiect) au îmbrățișat cu o receptivitate exemplară și cu o aleasă promptitudine această îndrăzneață propunere, utilă din toate punctele de vedere, și, iată, acest vis, acest proiect curajos, a început deja să se realizeze, promițînd o certă împlinire de perspectivă. Clădirea urmează să găzduiască 30 de ateliere de creație personale moderne, destinate artiștilor plastici. Dintre acestea, 14 au și fost predate proprietarilor : pictorului Datu Victor, sculptorului Bálint Károly, pictorului Hagea Victor, graficianului Haller József, pictorului Simon Endre, graficianului Ion Petru Pop și altor colegi de-ai lor, artiști plastici români și maghiari. Cît de frumos și de înălțător este modul în care ei își soluționează în comun problemele care îi frămîntă, cît de frumoasă și de simbolică este mutarea acestor artiști plastici tîrgumureșeni în străvechea clădire, martora atîtor și atîtor suferințe, lupte și bucurii comune ce urcă spre noi din secole demult apuse !

În curînd va începe restaurarea de ansamblu a clădirii. În curtea interioară, cu o acustică perfectă, filiala tîrgumureșeană a U.A.P. intenționează să găzduiască un teatru experimental inedit. Un teatru de tip nou, în aer liber, bazat în primul rînd pe spectacol, care prin structura lui specifică, prin spațiul de joc și modalitățile tehnice de reprezentare scenică să fie în stare să orienteze în mod decisiv dramaturgia noastră națională în direcția unor forme și soluții moderne, interesante, atractive.

Mă opresc în fața machetei care anticipează superbul teatru în aer liber, capabil să primească 358 de spectatori, închid ochii și încep să visez, ducînd cu mine visul lui Romulus Feneș și al colegilor săi. Îmi pare că văd intrarea majestuoasă a spectatorilor la gala inaugurală din seara premierei absolute ; văd derulîndu-se pe caldarîmul străvechii curți interioare un spectacol de nimeni imaginat pînă acum; aud ridicîndu-se spre cerul călduros de vară acordurile de început ale unor concerte de neuitat ; ascult recitalurile actorilor români, maghiari și germani și văd înaintea mea tot ceea ce, luate la un loc, dansul, cîntecul, muzica, teatrul și literatura pot oferi acestui incitant atelier de creație al frăției unde, în pauzele spectacolelor de teatru, spectatorii ar putea viziona expoziții sau ar putea lua parte în comun la vizitarea unor ateliere personale. Și aud răsunînd aplauzele în acest teatru de vară, în care spectacolele s-ar putea desfășura în voie pe orice timp, ținînd cont de prelata extensibilă care va putea fi trasă deasupra scenei și a spectatorilor. Ascult ropotele de aplauze, în timp ce îmi vine în minte că — cel puțin așa susține tradiția orală — aceasta este de fapt clădirea în care, pe vremuri, ignoranța umană organiza procesele în cursul cărora erau condamnate vrăjitoarele ; că în acest oraș, care are azi o industrie modernă, în plină înflorire, în acest oraș, în care funcționează un Teatru Național și un Institut de teatru cu secțiile română și maghiară, facultăți, ziare, reviste literare și de cultură și alte multe instituții de interes național, a fost organizat în 1763 (fapt atestat de documente) arderea pe rug a unei vrăjitoare, în persoana moașei Farcas Borbála, se pare ultima în ordine cronologică din întreaga Europă... Într-adevăr, ne gîndim la toate acestea ca la un trecut sau ca la o curiozitate care parcă nici n-ar fi fost aievea, cu toate că acest trecut s-a petrecut aici, pe aceste locuri, și de aici a coborît în tenebrele fără de întoarcere ale timpului... Ascult ropotele de aplauze, ovațiile entuziaste ale spectatorilor și mă trezesc subit la realitate : în fața mea nu se află decît macheta lui Romulus Feneș.

Și inima mi se umple de bucurie pentru că ceea ce văd nu este un vis, o simplă poveste, ci noua viață a oamenilor, noua gîndire umană care prinde contur pe locul vechilor procese și ruguri ale vrăjitoarelor: o nouă și măreață faptă de perspectivă a alianței, unității și frăției noastre socialiste.

HAJDU GYOZO

DINA COCEA:

(Urmare din pag. 13)

lumea. Profesoara mea de canto chiar îmi cerea să fac operetă. N-am ascultat-o.

— Mai departe?

— Mi-a venit gîndul să înființez o companie particulară ; am numit-o Teatrul nostru și a avut ca inițiatori pe Etterle, Petru Nove, Eugenia Zaharia. Se spunea despre noi : „Iată patru nebuni care vor să facă un teatru în plin război!"

— Era poate forma dumneavoastră de protest împotriva ororilor din acel an.

— Aveam sala în subsolul teatrului Comedia de azi, 400 de locuri care se umpleau seară de seară. Au trecut pe scena noastră Florin Scărlătescu, Dinu Ianculescu, Anca Șahighian, Mircea și Jenică Constantinescu, regizorul Ion Șahighian Uitam uneori că e război, că pe lume se moare. Dar istoria nu te lasă să uiți vreme îndelungată. Teatrul a fost bombardat. După 1944 colectivul nostru a format prima cooperativă de artiști. Eram toți la parte. Am jucat **A douăsprezecea noapte** de Shakespeare, **Anna Christie, Dincolo de zare, Patima de sub ulmi** de O'Neill.

— E un repertoriu de ținută.

— Au fost cîțiva ani buni. Studenții aveau intrarea gratuită. Valentin Silvestru mi-a reamintit că s-a numărat și el printre cei 20—25 de studenți care intrau fără să plătească seară de seară. Mă bucur că m-am putut revanșa și față de doamna Bulandra, pe care toată lumea o uitase. O ducea tare prost. Am întrebat-o dacă nu vrea să joace în **Thérèse Raquin.** Revenirea ei pe scenă a fost un triumf. De atunci a fost solicitată la Municipal, unde a făcut noua ei carieră în teatru.

— După ce cooperativa a cunoscut și ea sfîrșitul ce s-a mai întîmplat?

— Am intrat la Național. Am jucat în **Gaițele,** de Kirițescu, în **Arborele genealogic** de Lucia Demetrius, **Ancheta** de Voitin, **Egor Buliciov** de Gorki. Culmea acelei perioade pentru mine a fost interpretarea rolului Elisabethei din piesa **Maria Stuart.** Am mai apărut în **Doamna lui Ieremia. Din jale se întrupează Electra.** Ca regizori i-am avut pe Ghelerter, pe Finți, pe Sică.

— La un moment dat v-ați pensionat.

— Zice-se că la cerere. N-a fost vorba de nici o cerere. Zaharia Stancu, directorul de atunci, ne-a lăsat la vatră pe mine, pe Tanți Cocea, pe Marieta Deculescu, pe Alexandru Finți, pe Sică, pe Elvira Godeanu

— Cred că a fost o clipă dureroasă.

— Bineînțeles. Pensionarea pentru un actor e un non sens. Mulți au făcut o dramă. Eu însă mi-am ținut firea. Dealtfel, am jucat imediat în **Ferma,** la Bulandra, în **Totul în grădină,** la Giulești. Repet acum un rol într-o piesă bulgară, **Escapada,** a cărei premieră va avea loc nu peste mult timp.

— Pe scenă păreți foarte aprigă. În realitate sînteți un om de o curioasă desăvîrșită. Vă comportați ca și cum lumea e un imens salon unde se discută un eleganță, se poartă veșminte alese, și nimeni nu rîvnește răul nimănui.

— Și n-ar fi bine să fie așa? În ceea ce mă privește, nici eu n-am impresia că sînt atît de aprigă. Dimpotrivă, aș zice că sînt prudă și de aceea, în prezența oamenilor mă pierd și sînt, chipurile, distantă.

— Din cîte știu, ați călătorit foarte mult.

— A fost un mare noroc pentru mine. Puține țări de pe glob mi-au rămas nevizitate. Cunoașterea unor medii atît de diverse a fost decisivă pentru formarea mea.

— Unele din aceste călătorii au fost misiuni diplomatice.

— Da. Am făcut parte, timp de trei ani, din delegația noastră la O.N.U., din comisia a III-a care se ocupa de drepturile omului. Mi-am luat foarte în serios munca. M-am apucat să învăț drept internațional. Eram prima femeie prezentă în acel For atunci. În anul 1960, ieșirea în lume a României era un element de curiozitate. Faptul că eram mai deosebită era o surpriză foarte plăcută pentru occidentali, care se uitau destul de ciudat la noi

— Sînteți, de mai mult ani, președinta A.T.M.-ului. În această calitate ce ați dorit în special să realizați?

Am încercat să sprijin pe cît mi-a stat în putință teatrele din țară. Bucureștiul se descurcă singur. Dar teatrele din provincie sînt deseori confruntate cu probleme dificile. Ideea de bază a fost de a desprovincializa provincia.

— De ce vă ocupați de un teatru popular tocmai din Buzău?

— Absolut din întîmplare. Fiindcă el m-au solicitat primii. Am găsit acolo un colectiv bun, inimos și talentat, cu care am și luat cîteva premii.

— Am auzit că ați scris o piesă.

— E adevărat. Nu pot să stau. Îmi pregătesc, deci, un nou debut și o nouă carieră. Nu vreau să încerc după ce nu voi mai putea urca pe scenă.

— Care e subiectul piesei?

— E o satiră la adresa unei posibile noi burghezii în condițiile noastre. La lectură a plăcut. Acum mai scriu o piesă, așa că doresc să nu fie o simplă întîmplare. Piesa are două personaje și aș vrea să o joc cu Irina Răchițeanu.

— Din nou ați ajuns, după mulți ani, să fiți atrasă de vraja scrisului. Cum de s-a petrecut mersul acesta în cere?

— Am început să scriu un jurnal cu amintiri din copilărie și cu amintiri din prezent. Apoi am tradus multe piese pentru radio, pentru teatre. Mi-am făcut astfel mina.

— Ce a fost cel mai pasionant din tot ce ați trăit ?

— Șansa de a fi devenit actriță și deci șansa de a trăi atîtea vieți diferite. E o îmbogățire permanentă a eului tău. Ca și cum ai cunoaște mereu alți oameni. E o atracție permanentă acest spectacol al vieții, cîteodată fermecător, înălțător, altădată plicticos în banalitate. Dar veșnic altul. E superb.

• Constelația lirei •

O meditație de seară a lui Avram Iancu

Calul meu alb din jumătatea umbrei
Se pierde sub columne și vitralii,
Făptură-a unui vis trezit în demoni
De aceul bolții reclădit pe falii.
Spre Blaj, unde-i cimpie și-i schimbare
Se-apleacă trupuri, brazii clătinați,
Lung clopotele zarea mea o străbat
Semn în destinul Munților Carpați.

Eu, Avram Iancu, patimă străbună,
Pe cal alunec.
Și cum vintul sună...

Urmat de lăncieri în spații drepte
Trec punți de liniști albe ca o pînză
Sub care focuri ard neîndoite,

Peste dureri și glia noastră plînsă.
Ales de moți cu fapta lor adaug,
Cu soarta mea, rivnită de rebeli,
Eu, mandatarul unui vis de veacuri
Trecut prin fierăstraie de-ndoieli.

De la cei mulți am înțeles obștească
Nedumerire, ca o revărsare,
Că, singur, e-n zadar o luptă dreaptă
Prin neguri lungi s-o faci biruitoare.
Ce-nverșunare, Doamne, mă cuprinde
Cînd se-ncrucișă în amurg metale,
De parcă am toi sufletul învins
Cu — bruse — otrăvuri negre de migdale.

Ce-nsemn eu oare singur, un destin,
Un fulger înșpicat pe cai de ură ?
Un stol de patimi oarbe, un fior
Înstrăinat pe cercurile gurii ?...
Eu singur nu însemn nimic, doar clipa
În care-am ars pe-o culme legănată,
Sub fruntea voastră-amar înșindurată,
Sub vulturi ce și-au repliat aripa!

O, moții mei, făpturi de piatră albă
Înnărmurite pe străvechi altare,
Prin genul formei noastre din bătrîni
Simțim puterea vieții mișcătoare.
Uniți în faptă, fapta noastră i cuget,
Luptăm cu soarta, țara e nădaie
Și devenim prin cicluri o icoană
Într-un sistem de lucruri și cuvinte,

Aștrii ce au lumină
luminată.
Un semn al nepătimirei trag pe roată.

Puterea-i jertfă pentru cei din frunte,
Nu-i privilegiu calp, nu-i vanitate ;
Ea este devenirea ce implică
Soarta poporului în libertate.
Premisă falsă este-n schimb puterea
Cînd stă sub semnul marcinj măcel,
Intrigi și ură, laș, căpătuială,
Dictatul surd ca sfera de oțel.

Vorba în vorbă naște bruse minciuna,
Strîmba eroare, este sus, principiu ;
Pentru tiran, necesitatea-i strengul
Și-n licăr mort, alături, mătrăguna.
Tiran să fii ți-i plină cupa gurii,
Un vas invers de sînge și cruzime,
Din glasul pur, tenebre faci să curgă,
Din glasul mut, un martor pentru crime.

Dar cum va triumfa, măreț, puterea
Un pom al vieții cu nestins temei ?
Prin pîrghia schimbărilor eterne,
Prin patrie și prin virtutea ei,
O vastă traiectorie de lacrimi
Ne-a fost destinul încercat de plază ;
Națiunea noastră-i pisc, pădure, brazdă,
Sămînța cu scînteia puturi trează.

Noi n-am căzut sub sabii,
Vînt sau frig,
Cum pasul vremii degradează aspru...

Prin datini am rămas, cum stele vii,
Eclipse de lumini în depărtare,
Cum infinitul suflă în oglinzi
Geneza albă-a luminii viitoare.
O lume a dreptății fierbe astăzi,
Vrem liber omul pînă la vlădică,
Blînd, ochiul să nu fie un prăpăd
Cum fulger negru zarea o despică.

Că mi-ați încredințat puterea mie
E-un semn al împlinirii și al minții
Unui popor moral, aflat în luptă
Să-și dezrobească glia și părinții.
Dorm frații mei, morminte cufundate
Sub trapa verde-a munților silhui,
Acolo unde pajuri ordonează
O geometrie-n cercul nimănui.

Tabla de șah conține matu-n sine,
Iar regele — hazardul,
Nu puterea...

Puterea este unda minții noastre,
Un flux lucid de veghe în cetate,
Triumful calm sub lespezile frunții,
Arc de lumină spre eternitate.
Puterea este-adînc hotarul țării —
Scut existenței noastre milenare,
Tărîm al fericirii, datini, limbă,
Granit albastru coborît din soare.

Nu, moții mei, ai luptelor zăpoare ! —
Puterea nu-i un sceptru, nu-i un tron,
Voință-ngustă, limfă singulară,
Surd Polyphem fixat pe un fronton.
Puterea nu descinde timp din duhuri,
N-o zămislește-n zodii providența
E stea polară veșnică-n văzduhuri,
E legătura lumii cu esența...

DUMITRAN FRUNZĂ

Ca o inimă, Țara

Definește această stare a imnului
Picurînd în izvoarele patriei
Roșul, galbenul, albastrul, mereu vii,
Mereu căutîndu-se unul pe altul
Într-o măreție deplină, fierbinte.

Definește această stare a imnului
Blînd răscolind pădurile, munții
Într-o veghe profundă, din veac
Într-o nesfîrșită rodire a grîului, pîinii
În acest pămînt plin de jertfe, românesc.

Iată, sub soare se înalță mereu
Patria mea, — triumf al dreptății,
Statornică lume a dorului dor
Din care venim, din care urcăm precum
sevele
Într-o măreție deplină, fierbinte.

Ca o inimă Țara ne cuprinde pe toți
Fii ai acestor zări tricolore
Sacră limpezire a gîndului, imnului
Ca o dăruire veșnică, fără de moarte
Roșul, galbenul, albastrul mereu vii.

ANTON TIANU

Dor de poezie

Imagini dintr-o scrisoare
primită de la un necunoscut
nu am uitat de unde am plecat
geometria unui cuvînt

purtat ca orice exterior
din umbra unei statui aplecate
soclului ei mergător

despre voi
vă privesc dinspre cărți
sub aceeași lumină am intrat
într-o seară mi-e dor de poezie
în emoția unui veac așteptat...

VALTER HRISTESCU

Capcana

Între ventriculi și auricul, între
roțile dințate ale aparatului
locomotor, între
ochiul stîng și ochiul drept,
între căprioară și vînător :
spasme, fantasme, cioburi
din care nu voi ieși
niciodată.

NICOLAE DOROBANȚU

Raspuns

Tu mie
Eu ție răspuns
Vinovată doar roua
Cu centimetri
De dimineață în plus
În degradeuri
Și virtejuri solare
Adiacență luminii
Multiplicate
Încărcătură
Cu aer lichid
Cu ridicături de grade
Către cer
Cu timbre fiscale
Legalizare
A stării noastre
De spirit.

ANA ARDELEANU

Primăvară a țării

Urc mereu
Spre culmile primăverii tale,
Țară,
Ca să-mi umplu cu petale
Inima dăruită soarelui
Și să mă întorc între ai mei
Înalt și rotund,
Diamant șlefuit în lumină,
Floare crescută pe pajiști,
Făclie arzînd de dragoste
Pentru oameni
În drumul urcînd
Spre vis
Și spre cînt.
Apoi, din nou,
Ise în mine urcușuri
Spre noi primăveri
Ale țării
Pînă cînd,
Rodit din plaiul acesta,
Legănat de doine,
Devin eu însumi
Pentru tine, țară,
O nesfîrșită
Și senină
Primăvară.

VIOREL COZMA

Bunica

Transilvăneanca aceea cît un bulgăre
mic de soare
cu vorba domoală ca roata morilor de apă
(dar plină de repezi înțelesuri
ca vadurile cu păstrăvi)
scria cu fire de lină
o fantastică istorie
la războiul ei de țesut.

Covorul care se năștea era singura carte
în care eu aflam cu ochii cum de demult
au fost și alți oameni pe pămînt
și că ei nu au murit niciodată
ci numai s-au tot mutat
din copil în copil.

Unul dintre ei locuiește de-acum în mine

NICOLAE BARA

Urma de țaran

Scriu poezie cu satul
Oasele lui sînt oasele mele
Prin care îmi susțin echilibrul
Iar țăranii sînt uși deschise-n veșnicia
În care-mi seamănă cuvintele
Un sat fără cimitir nu are nume
Din viitor tradiții veghează
Sufletul mi se scaldă într-un bulgăre de speranțe
Vin și plec în aceeași depărtare
Care este țăranul din mine
Și nici o fîntînă nu este mai adîncă
decît satul meu de sub sprincene

VALENTIN ARGEȘANU

Eternul tricolor

O, și-acest Steag suveran în care,
sbătîndu-mi-se timpul,
înbuciumat cîntă-un străvechi Cap de lup
— în facerile ohabnice și prefacerile libertății
ei-n roșii și galbene și-albastrele vii
privegheri ale orizontului
patria este-o pîine de rouă cu privighetori
dar dacă împătimindu-vă de-o curată iubire
veți privi deasupra înaltelor cetăți ale viitorului
un Steag va să vă fie
o supremă lumină a ochiului.

Și vă dau de știre, vouă
oamenilor cu arcul la pîndă:
acest Steag sfînt suveran,
acum și-nvecie,
doar pe suflet ni se închină.

GEORGE COANDĂ

Țaranul

Mă rog din pragul de apus al serii —
ce-a rumenit coloană infinită,
din spicul greu trudit sub geana verii —
de țărănească palmă bătucită.

Prin vii se lasă toamnă polieromă —
livezile sînt la soroc de nașteri
și gem sub o sălbatică aromă
iubirile setoase de renașteri.

Că e belșug pe mesele întinse
și alăuta cîntă-a-ndestulare —
țăranu-a stat sub verile aprinse
între pămînt și ceruri — turlă-n mișcare

M-aplec sub steagu-acestui stîlp de pază
și vin spre ei pe gînd, poem și rază.

GHEORGHE DINICĂ

Lumina

Broderie
Iscată
În azur

Ie încrustată
Din lacrimi de luceferi

Fantasme
Horind
Străveziu

Buclum imens
Din care șurule
Culoare

Licurici de umbră
Zvelnind
Pe undă clară

Nemișcarea clipei
Sunînd
Străveziu

Clar — obscur
Fin
De fulgerătură

Bruse
O poartă
Se închide
Și cortina
Pe lumină
Se lasă
Ca un negru oseminț

CATALINA CORVIN

Keshev Malik

Unul dintre cei mai reprezentativi poeți ai Indiei contemporane este Keshev Malik, redactorul-șef al revistei Indian Literature din New Delhi. Poet de expresie modernă, cultivînd marile probleme umane, publicist cunoscut în geografia limbii engleze, Keshev Malik este și un prieten al poeziei române. Poeziile traduse sînt din volumul The Lake surface and other poems (Oglinda lacului și alte poeme)

I. IUGA

Doua drumuri

Două drumuri alcătuiesc lumea —
misterul
Și realitatea, de necomparat,
Dar arșița inimii tale poate
Să ia unul din drumuri drept unicul.

Odată, în agonie, am alergat după primul
Înșelîndu-mă asupra singurului adevăr,
Lumea a creat simțurile mele,
Am uitat sufletul independent al
fapiei ;
Am uitat transparența zilei, lumina din
afară,
Aproape parcul, copacii, soarele,
Și retrăgîndu-mă înapoi înspăimîntat —
Sînt obișnuit să alerg dinspre unul către
celălalt.
Lumea este a mea
Lumea care toarce două drumuri
În balans între
Noapte și ziuă.

Orbul

Sufletul său jerpelit
Sechestrează zdrențe de lumină.
El este durerea,
Durerea luminii descrisă de întunericul
lui;

El geme umil își mărește privirea
Dincolo de beznă și-o aleargă :
El frînge gardul
Acaparează și culege lumina cuvintelor
Și întîlnește lucrurile.

Presupune

Bănuie o imensă cîmpie
Prin ea glasuri chemînd
Sau presupune în beznă că sînt ecouri
Care ne cheamă
În lungul grilajului de metafore
Spre semințe de înțelesuri,
Dacă vii de departe și trebuie să cobori
O piardută impresie a casei din lăuntrul
nostru
Casa fără ferestre
În care nici o lumină
Nu se infiltrează,
Nici raze de soare ucise,
Acolo dezbrăcate, oarbe îmbătrînite
adevăruri doar
Singure păzind judecînd cetatea la miez
de noapte.

În românește de ION IUGA

Dumitru Cojan. Prea multe foi înghesuite într-un plic prea mic și nici o urmă de poezie. **George Augustin.** Din poemul dedicat lui G. Trakl am reținut o singură imagine : **Cel aplecat peste dureri / nu mai are nume.** La polul opus, al nerealizării, astfel de imagini :**O flacără albastră și rece / rodește (!!!) / în conivență magne fetide.** De ce atît de complicat ? **Mihaela Enescu.** Multă sensibilitate și curățenie sufletească în poezia dedicată copiilor, dar, ca și în celelalte, apar unele stîngăcii. **George Barbu.** Da scrieți cu multă ușurință, dar tocmai aici e pericolul. Fiți mai circumspect față de această ușurință. **Emil Gavriliu.** Ați publicat cam în toate revistele, chiar și la noi, dar nu astfel de versuri : **Din veacuri triste de-asupriri și lupte / Uneori pierdute prin trădări / Am strîns puteri, revolte ne-ntrerupte... Drăgan Cristina.** Continuați ca în poemul Timp. Celelalte sînt foarte slabe. **Elena Potor.** Nu-i rău : **„Mușcasem din lună azi-noapte, în vis / ca din turta dulce-a copilăriei"** ceea ce v-ar îndreptăți să continuați, dar nu așa : **„Ciulinii mă sfîrîie-n cîntec de toamnă".** Încercări total neavenite, cărora le adresăm un **categoric nu** ne-au trimis : Sinziana Pîrîu, Balaur Gheorghe, Ciulescu Adriana, Anca Marilena, Gheorghe Maria, Ioanichie Florica, Tîrlea Cătălin, Florin Dan, Prelucă Florentin, Mioara Ardeleanu, Foti Adrian, Liana Năduș, Ionescu Ecaterina, Gheorghe I. Udrea, Maria Logofătu, Popa I. Gheorghe, Ciocoiu Ion, Ioana Barbu, Cecilia G., Iulian Olteanu, Viorica Păunescu, Aurora Telescu, Lin Alin, Zamfir I. Ioan, Sora Adrian, Steriop Dragoș, Văsîi Sevasta, Laura Ispas, Istudor Mihai, Tudor Georgeta, Cocioc Marioara, Costea Vasile. Iocea Ignat, Lița Vali, Tom Arval, Bolea Lavinia, Gligor Moțiu Buldus, Lucrețiu Dulamă, Capră Cristina, C. Crăciun, I. Ciurea Poiană, Petrăreanu Adrian, Ioan Mihail Popa, Ioana Forstner, Daniel Brutaru, Rozsa Irene. **Manuscrisele nu se înapoiază.**

VICTOR NIȚĂ

Polemici cordiale

Judecăți și prejudecăți

Fantezie și realitate

„Dacă vreți să pictez îngeri, arătați-mi-i !", zicea zeflemitor Courbet. Dar pictura Renașterii e plină de îngeri pe care nimeni nu i-a văzut și de paradisuri în care nimeni n-a locuit. Ceea ce înseamnă că artiștii au închis uneori ochii pentru a vedea mai bine.

Reîntoarcerea la natură

A judeca după criteriul „cîți arbori atîta natură" înseamnă, probabil, a ocoli problema pe care a pus-o Rousseau. Înțeleg chemarea de a ne reîntoarce la natură în sensul că am uitat ce era „natură" în noi, nu în sensul că ar trebui să ne pierdem urma într-o pădure, să îmbrăcăm o blană de lup și să trăim, din culeș și vînat, într-o colibă. Din perspectiva culva care apreciază natura după „imaculatea" ei, o colibă este tot atît de artificială ca și un zgîrie-nori, o imixtiune în spontaneitatea naturii, diferența fiind numai o chestiune de proporții. Iar pentru cineva care vrea să aplice riguros prejudecata natura = pădure, omul trebuie să-și dărîme și coliba și să doarmă pe iarbă, în nisip sau sub o stîncă ; trebuie să-și dea jos și blana de lup și să stea gol ; trebuie să arunce sulița sau arcul și să stringă de gît animalul pe care vrea să-l răpună.

La răscrucea unui conflict ireductibil dintre natură și societate, nu ne-ar rămîne decît nostalgia naturii pierdute pentru totdeauna sau să ne convingem că o plimbare într-un parc, un picnic era tot ce ne lipsea. Căci la fel de naivă ca povestea bunului sălbatec mi se pare furia exodurilor duminicale cînd ele confundă igiena salutară a plămînilor cu „întoarcerea la natură" și transformă week-end-ul în filosofie.

Un amănunt

Ca să corecteze lacuna de a fi muritori, faraonii s-au gîndit la o stratagemă. Și-au pus sclavii să le înalțe o piramidă, care să le apere trupul și totodată să le asigure nemurirea. Și cum faraonii se temeau să nu se apropie Moartea cîtă vreme piramida nu era terminată, au hotărît ca sclavii să fie grăbiți cu biciul.

În schimb, Parthenonul nu putea fi construit din ordinul unui autocrat. Ce interes ar fi avut el să întărească încrederea în logică a supușilor săi ? (Noaptea, cum spunea cineva, Parthenonul devine muzică și rugăciune. Dar ziua, muzica se transformă în logică.) Tocmai de aceea mă mir că un amănunt este totdeauna uitat de ghizi pe Acropole. Li se spune celor care urcă să vadă ruinele Parthenonului cît cîntărește fiecare coloană, cît măsoară arhitrava, dar cîți știu că pe Acropole au lucrat marmura numai cetățeni liberi, că Pericle n-a îngăduit să lucreze acolo nici un rob ? Dacă li s-ar spune asta, și-ar aminti mai mulți că omul nu poate cuceri perfecțiunea în genunchi.

Secretul barbarilor

Barbarii n-au intrat în Roma pentru a o cuceri, cum crede toată lumea, ci pentru a fi cuceriți. Era singurul lucru pe care trebuiau în mod normal să-l dorească.

Torquato Tasso și Inchiziția

Sînt opere care s-au născut între gratii, ceea ce înseamnă că lipsa de libertate pune în primejdie arta, dar nu o omoară. Ceea ce înăbușă, ceea ce sugrumă arta este, de fapt, un produs al lipsei de libertate : frica. Torquato Tasso n-a fost chemat niciodată la Inchiziție și totuși, bolnav, trăia cu spaima că va fi denunțat și va termina pe rug. În cele din urmă s-a prezentat singur în fața Inchiziției, acuzîndu-se de păcate pe care nu le săvîrșise.

Napoleon și neoclasicismul

Napoleon afirma că un om care vorbește face mai mult zgomot decît o armată care tace. Statuile clasice formează o armată care tace și zîmbește, dar ce cîntece de sirenă se aud uneori într-o tăcere care surîde ! De aceea e firească nostalgia din care s-a născut neoclasicismul.

Numai că pe parcurs, neoclasicismul a uitat parcă de originea sa, luîndu-și un aer de cuceritor încîntat de el însuși. Ca și Napoleon, el și-a pierdut cumpătul, s-a îmbătat la primele victorii și a devenit din ce în ce mai ambițios. Născut din nevoia de liniște, s-a trezit lacom de un imperiu. După ce ridicase o lance de marmură ca să se apere de dezamăgiri, a început să amenințe cu ea pe cei care aveau îndoieli și a visat să intre în templul artei cu o hermină pe umeri.

Mărul lui Newton

Cînd Newton împlinise douăzeci și patru de ani, Londra, ni se spune, avea nevoie de medici care să vindece urmele ciumei, de marinari care să se lupte cu olandezii și de pompieri care să stingă incendiile foarte dese. Tînărul savant n-a fost nici medic, nici marinar, nici pompier. Departe de mirosul de acid fenic, de bubuiturile tunurilor și de flăcările incendiilor, făcea un lucru aparent inutil, privea un măr căzut la pămînt. Și abia mai tîrziu lumea a aflat că astfel a fost descoperită legea gravitației.

Anacronici

„Anacronic" nu are neapărat un sens peiorativ. Giordano Bruno a fost anacronic într-o epocă dominată de obediență față de dogmele Inchiziției. Și, într-un fel, toți martirii au fost niște anacronici. Numai așa au putut fi atît de ușor striviți sub privirile aprobatoare sau resemnate ale celorlalți. Dar tocmai anacronicii au ajutat uneori timpul să se purifice.

Nostalgia imperfecțiunii

Nu prea văd ce rost ar mai avea arta într-o lume care ar fi desăvîrșită și nu și-ar mai dori nimic. Vechiul *errare humanum est* ar putea fi înțeles și altfel. Că desăvîrșirea ucide omenescul și eșuează în divin. Stinge speranța. Ce să mai spere un zeu ? Poate cel mult să reajungă om.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Învățatul învățător

Gh. Țițeica

Nu într-o singură împrejurare mi-a dat tîrcoale ideea să aștern pe hîrtie cîteva gînduri despre excepționalul exemplar uman și prestigiosul savant — unanim considerat ca atare, în țară și peste fruntarii, — marele geometru și marele matematician care a fost Gheorghe Țițeica. Și totdeauna am avut o reținere — deși păstrez și astăzi în amintire, proaspete și reconfortante, omenia și firescul, farmecul și armonia, modestia și, aș zice chiar, sfiiciile lui — fiindcă a te apropia de viața și de opera sa am socotit că îți trebuie o altă pană, mai vrednică decît a mea și, în primul rînd, o competență cu totul specială, de care mărturisesc că am rămas, pînă la bătrînețe, cu desăvîrșire străin.

L-am cunoscut și, pe o întindere de zece ani aproape, între 1929 și 1939 cît a deținut funcția de secretar general al Academiei Române - despre care Nicolae Iorga, definindu-l, a spus „**casa lui de om public acolo era**" — mă duceam să-l văd, ca să plec de la el întotdeauna cu sentimentul net că sînt mai înălțat sufletește și mai îmbogățit mintal. Și dacă, peste vechile mele reticențe, m-am decis s-o fac acuma, e pentru că îmi dă poruncă un capricios joc al memoriei : evocîndu-l pe Spiru Haret, mi-am amintit că-l avusese profesor și că în locul lui, devenit vacant prin deces, a fost ales în 1913 Gheorghe Țițeica membru activ al Academiei Române la secțiunea științifică ; iar pe de altă parte, că am, între coperțile unui dosar, cîteva scrisori de-ale lui către Ion Simionescu ce n-au luat încă drumul publicității și care s-ar putea ca o dată să intereseze un cercetător. Așa purced, să-mi înlătur ezitările și să fac abstracție de ignoranța mea, într-un domeniu rezervat exclusiv specialiștilor, de care — e de la sine înțeles — nu mă pot atinge.

Gheorghe Țițeica s-a născut la Turnu Severin în 17 octombrie 1873 și a încetat din viață în București la 5 februarie 1939. Era fiul Stancăi și al lui Radu Țițeica, mecanic la vapoarele de protecție română pe Dunăre. Înzestrat de mic cu o foarte vie și pătrunzătoare inteligență și cu o lacomă pasiune pentru studii și lectură, Gheorghe Țițeica e premiant la școala primară din Turnu Severin, ca și în toate clasele liceului din Craiova, iar după ce îl absolvă, intră ca bursier la Școala Normală Superioară din București — unde era în timpul acela director clasicul nostru scriitor Al. Odobescu — și, concomitent, se înscrie la Facultatea de științe, secția matematici.

În 1895 e licențiat și un an mai tîrziu pleacă în Franța, pentru continuarea învățăturii, unde va rămîne trei ani neîntrerupți, urmînd cursurile de matematici de la Sorbona și de la Școala normală superioară — celebra instituție de la Paris cu sediul în Rue d'Ulm — și se va întoarce în țară în 1899, doctor în matematici, cu lucrarea **Sur les congruences cycliques et sur les systèmes triplement conjugués.**

Era al cincilea român care obține doctoratul în matematici în Franța, după Spiru Haret, cel dintîi, în 1878 David Emmanuel în 1879, Const. Gogu în 1882 (o mare speranță a științei naționale, din păcate răpit vieții la 46 de ani), Nicolae Coculescu în 1895, întemeietorul Observatorului astronomic din București, și Gheorghe Țițeica în 1899. Și de aici începe cariera de savant și de străluciț învățat, învățător al atîtor generații de valoroși matematicieni.

Găsesc într-o broșură a regretatului nostru prieten Nicolae Ciorănescu (1903—1957), profesor la Școala politehnică, el însuși matematician de vocație și de autoritate, o caldă prezentare biografică pe care o face maestrului său după ce-și mîntuise existența. Dar și Nicolae Ciorănescu — cu toate că era, ca să spun astfel, „de branșă" — evită să-i analizeze opera, mulțumindu-se să schițeze din cîteva linii portretul, așa cum rezultă el din propriile cuvinte ale lui Țițeica și ale acelora care l-au audiat.

În mai 1937, Gheorghe Țițeica e invitat să participe la inaugurarea noilor laboratoare ale Școalei Normale de la Paris, iar Nicolae Ciorănescu citează din discursul rostit acolo : „Profit de aceste momente solemne pentru a declara, nu fără o oarecare emoție, mîndria ce o resimt de a fi aparținut, ca elev străin, la această instituție de primul ordin. În timpul celor trei ani de Școală Normală — sînt patruzeci de ani de atunci — am reușit sub direcția științifică a lui Jules Tannery, al cărui nume este cu pietate înscris în inimile foștilor săi elevi, să-mi însușesc acea disciplină intelectuală care este la baza oricărei activități științifice. Tot ce am făcut în specialitatea mea vine de aici, de la acest izvor fără pereche. Faptul de a fi avut ca profesori savanți ilustri sau de a fi avut camarazi științifici sau literari a căror amintire nu se va șterge niciodată din mintea mea, sau acela de a fi avut la îndemînă o bibliotecă al cărei stăpîn am fost în timpul vacanțelor, în sfîrșit faptul că am avut un admirabil mediu material și intelectual, favorabil formării definitive a tinereții mele, iată în ce constau marile, imensele avantaje de care am profitat cu prisosință la această Școală.

Viața mea s-a desfășurat de atunci, în mare măsură, sub imboldul ideilor și sentimentelor culese zi de zi în sălile de curs sau pe culoarele acestei Școli, sub influența scumpilor mei camarazi francezi."

Iar cum era ca dascăl Gheorghe Țițeica, Nicolae Ciorănescu va reproduce un crîmpei din portretizarea pe care i-o consacră la „Universul literar" în 1928 matematicianul Dan Barbilian — care se știe că e una și aceeași persoană cu poetul atît de singular Ion Barbu — și pe care îl transcriu aidoma : «Smerenia și pacea luminoasă a acestei figuri (ceva din ortodoxia rațională a stareților Zosim, din „Frații Karamazoff") la catedră și tabla, se însuflețește. Gestul, mai larg, arată rîndurile ostirilor de algebre. Un călugăr-soldat ridicînd Cruciata de semne pentru cauza cea mai adevărată, cea mai importantă „cum sabia n-a plecat vreodată și nici trîmbița n-a proclamat". Bătălia se desfășoară albă, hotărîtă. Într-un mers de fapt suveran. Ochii profesorului precis, albastri în planul medial al amfiteatrului, par materializarea punctelor circulare, de la infinit : organizatori și absoluți. Pe cînd fața se desfnce de fondul negru al tablei ca Masca însăși a geometriei, ca sfera absolută neeuclidiană. Am avut curiozitatea să gust, într-o atitudine de așteptare, lecțiile profesorului Țițeica. Le-am cunoscut ca niște clare bătălii. Sub fața aceasta, mai ales, le iubesc. Însemnătatea acestor lecții nu-ți îngăduie o prea lungă pasivitate. Scoți repede hîrtia, creionul și intri în bătălie. Atunci simți lîngă tine o mînă sigură de neîntrecut combatant. Aci, îndepărtează fierul cu care inerția somnolentei vroia să te înțintnece, dincolo arată o potecă sigură în spatele taberei de întuneric : îți încheie armura slăbită de lovituri și, din izbîndă în izbîndă, te conduce în contul bocălilor lui Darius : diamantele proprietăților geometrice, tăiate după tetraedru, cub, octaedru, icosaedru.»

L. KALUSTIAN

(Continuare în numărul viitor)

Iubirea de frumos

Dorul de Maramureș

Există un anume dor în sufletul nostru care poate fi numit anume după Maramureș după această lacrimă de țară românească unde pruncii noștri se mai numesc și acum coconi și soațele noastre stăpîne, unde respectul față de om s-a prefăcut în sacralitate, unde nu există lacăte pe porți și la uși le caselor, unde se intră în case descoperit pe cap precum într-un sanctuar, unde bună ziua se rostește tuturor oamenilor implicînd cerurile în acest cuvînt, unde tinerii nu se rușinează să poarte veșmînt sttămoșesc în albul neprihănirii, unde casa-i casă și familia familie, unde divorțul este socotit o anomalie și imoralitatea o boală, unde sărbătorile sînt sărbători și lucrul lucru, acea matcă voievodală a neamului nostru, tărîmul colindelor celor mai zguduitoare din limba română, limba noastră aici rămasă în acel duh sacral moral poetic care, cum spune Hölderlin, se cuvine să devină mereu limba unei Patrii.

Putea-vei oare să nu mărturisești la fereastra nopții de colindă cu lacrima clopoțelului din adînc de istorie că toată ființa bunătății tale se fericește socotind Maramureșul ca inimă a spiritualității românești ?

Există ținuturi, spunea Iorga, după care se poate reface moral întregul neam : Maramureșul este dintre acestea !

IOAN ALEXANDRU

Ce profețim,

ce profesăm

Artă și meseric

Marele premiu la Salonul caricaturii din cadrul tradiționalului Festival al umorului de la Vaslui din această toamnă, una din cele mai importante confruntări artistice de acest gen pe plan național, a fost acordat anul acesta lui Ștefan Popa, tînăr grafician din Timișoara, inginer la întreprinderea „Electrotimiș" din acest municipiu. Premiul ca atare a fost un eveniment mai mult pentru juriul care l l-a acordat, în vederile căruia nu prea intrau acest caricaturist pînă acum, deși avea tașca doldora de trofee cucerite nu numai la alte competiții din țară, ci și din străinătate. Oricum, cei puțin în Franța, la Confolens, Rochelle și Paris, a devenit un răsfățat al marilor premii și saloane de caricatură organizate pe scară mondială, din 1978 încoace. Atelierele Consiliului internațional pentru artă și folclor — C.I.M. — UNESCO, îi țin deschis larg ușile să vină și să lucreze ca la el acasă, chiar dacă laureatul lor încă de acum cîțiva ani nu era decît un student la o facultate a Institutului politehnic din Timișoara. Aveau și de ce s-o facă, dacă ținem seama că Ștefan Popa se afirmase ca un artist matur, atît ca viziune cît și ca linie, ca desen, la niște expoziții internaționale competitive cu teme ca „Petrolul și criza energiei" sau „Copiii lumii" ori mai exact spus, cum ține să precizeze un critic francez, „Copii (nefericiți) într-o lume indiferentă)", critic din al cărui comentariu nu mă pot abține să nu transcriu acest paragraf final : „Ș. Popa are o mînă sigură, talent ascuțit, spirit de observație și toate acestea în slujba unei gîndiri profunde : lupta împotriva războiului și a sărăciei pe care o demască neobosit. «Nu există fericire fără libertate și nici libertate fără curaj». Această afirmație-cheie a lui Pericle este caracteristică lui Popa pentru că este demn de ea".

Nu poți să nu-i dai dreptate criticului francez cînd remarcă mai ales curajul lui Ștefan Popa. Caricatura pentru care i s-a acordat tînărului artist Marele premiu la Vaslui reprezintă un uriaș excavator care însă, în loc de cupa cu care sapă, are un cîine ce ricîie pămîntul epuizat, cu labele, aluzie evidentă la incapacitatea unor meseriași de a utiliza cu maximum de eficiență utilajele moderne. E o observație usturătoare care a revenit și în dezbaterile recentei Conferințe Naționale a partidului. Spre deosebire de mulți dintre caricaturiștii de-o vîrstă cu el sau mai experimentați, lui Ștefan Popa îi repugnă gratuitatea caricaturii, a-i da ei pe absurdități mult căutate, stranii, fără nici o legătură cu viața, cu actualitatea.

Evenimentul care m-a stîrnit să fac această consemnare nu sînt nici premiile care i s-au acordat, în Franța, în Japonia, în Turcia sau în alte țări și la alte concursuri naționale sau internaționale, ci ultima sa expoziție personală deschisă chiar în întreprinderea unde lucrează ca inginer, respectiv, „Electrotimiș", meserie pe care nu are de gînd s-o abandoneze, chiar dacă Uniunea artiștilor plastici s-ar arăta mai generoasă cu el decît a făcut-o cu alții, primindu-i în rîndul membrilor săi, recunoaștere ce i se cuvine pe merit.

Din textele înserate în catalogul acestei ultime expoziții, unele purtînd semnăturile unor autorități în materie, critici sau scriitori din țară și străinătate, m-aș opri mai curînd asupra observației pe care o conține scurta însemnare a unui coleg de studențiie și de presă studențească, Valeriu Laurențiu Vișan, redactor-șef adjunct al excelentei publicații universitare timișorene „Forum studențesc", al cărui tehnoredactor a fost ani la rînd polivalentul grafician care face obiectul acestor însemnări.

„Ștefan Popa a fost, a scris V. L. Vișan chiar într-un număr al acestei reviste din anul 1979, timp de 5 ani, unul din cei mai buni studenți ai Facultății de mecanică. Formația lui de **inginer** nu cred că poate fi pusă sub semnul îndoielii... **Ștefan Popa este la vîrsta lui o autentică speranță artistică.** Trebuie însă să-l ajutăm să iasă din următoarea dilemă : Cum e mai bine — cînd arta devine meserie sau cînd meseria pe care o faci a ajuns artă ?"

Dintr-o discuție pe care am avut-o de curînd cu acest chipeș, dezinvolt dar atît de bun-simț flăcău bănățean, deocînd parcă din „Cei patru frați Aymon", unul din baletele celebrului coregraf Maurice Bejart, am înțeles că pentru el antiteza, fie și ipotetică, artă sau meserie nu se mai pune sub nici un aspect. Opțiunea pentru inginerie, pentru meserie e clară, după cum bine definită, matură și ireversibilă e și pasiunea pentru arta grafică. Nici în cazul celei de a doua nu e nici o dilemă, tînărul artist ținînd convins că arta adevărată fără meserie, adică exercițiu îndelung și travaliu, spirit laborios nu e posibilă. Și din acest punct de vedere talentul incontestabil al lui Ștefan Popa are marea șansă de a se fi unit cu meseria temeinică, în accepțiunea pe care l-a dat-o Romulus Vulpescu atunci cînd și-a intitulat unul din volumele sale de versuri „Arte și meserii".

Arta și meseria are în Ștefan Popa un exponent de excepție, în aceasta constînd, după părerea mea, unul din izvoarele nesecate ale originalității și personalității lui multilaterale. Gaudeamus igitur !

NICULAE STOIAN

Cărbune dintre pînze de ape

Inginerul Ioan Lupoian, ardelean de origine, are 30 de ani de minerit. Treizeci de ani în care a deschis geologia spațiului românesc ca pe filele unei cărți, descifrindu-i tainele. A poposit cu grupul său de minerit în peste 30 de localități din toate punctele cardinale și socotea, cu proba experienței și întîmplărilor prin care a trecut, că deschiderea unei mine — indiferent în ce fel de roci și indiferent la ce adîncimi/sub scoarța terestră — nu mai poate avea secrete pentru dînsul.

Pînă aici, la Prunișor, în Platoul Mehedinților.

Inginerul Ioan Ciuciuc, bănățean de origine și fiu de miner, are și el un sfert de veac de minerit. După ce a lucrat în exploatarea mai tuturor mineralelor din generosul pămînt al Banatului, gîndea la fel, că această profesie nu mai poate avea taine pentru sine.

Pînă aici, la Prunișor, în Platoul Mehedinților.

Maistrul Grigore Untaru, oltean de origine, din Crăguiești, comuna Sisești, a împlinit 32 de ani de cînd, ca sondor, sfredelește miezul pămîntului cu aceeași nobilă misiune de a-i afla mineralele necesare azi industriilor moderne ale țării. Prima sondă — își amintește cu pe datele de naștere ale copiilor săi, comunicate prin telegrame, fiind departe de casă, cu tandrețe și exactitate — a înfipt-o la 1 iunie 1954 și era în Dobrogea de nord, prin apropierea Tulcei, căutînd aramă. Prin minițe sale, prin sondele pe care le-a minuit cu cea mai mare grijă, a adus la suprafață bentonită de Adam Clisi, cărbune de Motru, cupru de Maramureș și de Baia de Aramă, alte minerale de Oaș... Peste tot a fost și frumos — frumusețea pe care o dă o muncă făcută cu demnitate, cu sentimentul valorii ei și a tale ca om — și greu. În multe locuri a fost foarte greu, dar nicăieri parcă n-a fost atîta neprevăzut și atîtea dificultăți.

Pînă aici, la Prunișor.

Maistrul Ioan Ciubuc, moldovean de origine, din Belenii Iașilor, a aflat ce este aceea o sondă de explorări geologice în copilărie, cînd satul renăștea, oamenii își reașezau vetrele după refugiu, prin 1940. Atunci poposiseră pe cîmp o echipă de sondori pe care ei, copiii țăranilor, îi priveau cu fascinație și cu dorul de a-i urma. El a fost unul dintre acela care l-au urmat, l-a aflat pe la Șarul Dornei, întreprinderea cu nume ciudat, alcătuit din cifre inițiale cărora nu le-a aflat multă vreme rostul, soia dorul să se ocupă cu cercetarea bogății — IFLGS — l-a trimis la școala profesională, de unde s-a întors sondor. Sondor de explorări. A muncit „conștiincios" cinstit" mai mult decît corect și model, exemplar și a fost promovat și a fost iarăși trimis să mai învețe puțin, a ajuns maistru. Cu viața în mers, bătînd cu sonda sa de explorări prin Suceava la Galați, de la Dunăre-în Bihor, apoi din nou în Moldova, și din nou spre sud, în Cîmpia Română și prin preajma mării și iarăși prin Moldova... A forat și a adus la lumina zilei atîtea probe de roci și de minereuri încît dacă ar fi putut să le țină pe toate într-un muzeu sau un mic munte al său. Fier, sulf, sare, sare de potasiu, cupru, cărbune... De-atîtea ori a luat-o de la capăt încît s-a obișnuit cu neobișnuitul, a învățat demult că asta e condiția muncii sale încît „problemele nu ne mai sperie, ne încordăm gîndul doar cum să le biruim".

Așa a fost, așa este și aici, la Prunișor, în Platoul Mehedinților.

„Cea mai grea exploatare minieră din cîte cunosc, nu din România, ci de pretutindeni. Se mai exploatează huilă, cărbune de sub nivelul hidrostatic, ori din nisipuri, dar nicăieri dintre fluvii subterane, cantonat între nisipuri îmbibate de apă" — inginerul Lupoian.

„Cum să avansezi în nisipuri am învățat încă la facultate, pe băncile școlii, acum 25 de ani. dar cum să deschizi mine într-o felie de cărbune ca un sandviș între nisipuri curgătoare, iată marea problemă tehnologică de la Prunișor. Cărbunele trebuie scos, țara are nevoie de cărbune. În România se face minerit de sute de ani, cum ar fi putut abdica inginerii români de la posibilitatea aflării unei soluții ?!" — inginerul Ciuciuc.

Așa a început marea bătălie a cărbunelui de Mehedinți.

Prunișor este o localitate mică de la poarta de jos a platoului, la circa 25 de kilometri de capitala județului pe șoseaua București și numele ei vine, probabil, de la livezile cu pruni de pe văile și coastele ce pitulează satul. Acum doi ani aici au poposit sondorii și geologii de la IFLGS cu sondele lor. Conștienți doar — după cercetări anterioare, de faptul că vor găsi cărbune, nu și că vor deschide o nouă pagină în istoria mineritului. Că vor crea — în premieră — o nouă tehnologie pentru deschiderea de mine în condiții nemaicunoscute. Cum să avanseze, cum să usuce nisipurile ce năvălesc ca o Sahară înundată ce pindesc, ca să se împotrivească, orice încercare a omului de a le stăvili ? Cum să stopeze apele ? Cum să armeze, cum să protejeze armătura ? Cum să cimenteze galeriile ? Începînd de unde ? Și cu ce ? E ca totul altceva față de o mină clasică !). Cum să asiguri tot ceea ce înseamnă securitatea unei mine moderne prin care circulă benzi transportoare, lifturi, mașini de avansare în cărbune, instalații electrice, tuburi de aeraj și mai presus de toate oameni... ?

Cu frămîntare, cu insomnii, cu supoziții și risc, curaj și experimentări la metru, și chiar centimetru, o mină de oameni ai întreprinderii de foraj și lucrări geologice speciale au izbutit. Onorează titulatura firmei — „lucrări speciale". Au deschis două mine pilot — Est și Vest — unde realitatea le confirmă gîndirea. Au deschis zăcămîntul cu o strategie magistrală ca pe o bătălie de care atîrnă însăși viața. Au deschis zăcămîntul prin două plane înclinate — „deși nimeni, pînă aici n-a știut să facă lucrări miniere în plane înclinate", precizează unul dintre inițiatorii ideii, inginerul Lupoian. Plane cu înclinare de 15 și 13 grade, mergînd de la suprafață și pînă la 27 și 33 metri pe verticala pămîntului, pînă au ajuns la stratul de cărbune. Mergînd cu o pădure de armături, de stîlpi de beton (nu se puteau face găuri și pușcări, artificierii au trebuit să facă alte munci), unul lîngă altul, cît mai strînși, cît mai lipiți, un milimetru era prea mult, era trădare în fața perfidiei nisipului mlăștinos. Se înainta — cu scut închis — izolați ca femeia nisipurilor japoneze, împinși, ca și aceasta de speranță, cîte un metru și jumătate în 24 de ore, cu trei schimburi alcătuite din cîte 12 oameni fiecare. Un metru și jumătate în 24 de ore, cu trei schimburi de muncitori ! „După aceea ne oprim, ca să betonăm radierul". Talpa minei. Apoi „cintra" și apoi „bolta", pentru închiderea cercului. La propriu și la figurat geometria perfecțiunii. Omul mai fura naturii ceva din forțele ei. Omul mai învăța odată cum să fure focul din soare.

„Pînă să ajungem la nivelul hidrostatic și după ce depășisem faza de bîjbîială în tehnologie, cea mai bună brigadă, a minerului Florea Gherghinoaica, direct condusă de maistrul Petre Macavei, a reușit un record extraordinar : 20 de metri avansare plus betonare într-o lună. Au cîștigat două retribuții. Era ca o sărbătoare, era bucuria ce îți descleștă strînsorile sufletului și temerilor nereușitei. Răspunderea noastră era uriașă, deși nu noi, oamenii Ministerului Geologiei, avem menirea să creăm tehnologii, ci doar să conturăm un zăcămînt, să-i facem calculele de rezerve pentru a se putea fundamenta proiectul de exploatare. Pentru a contura zăcămîntul trebuia să ajungem însă la el. Iar aici, la Prunișor, alt drum nu există, decît prin purgatoriul apelor și nisipurilor lunecătoare. Cu alte cuvinte, a trebuit să tim pionieri în deschiderea de mine în asemenea strate geologice. Desigur că, nu-și poate îngădui astă o țară fără putere tehnologică" — își duce gîndul mai departe inginerul Ciuciuc, bănățeanul.

„Cînd am atins nivelul hidrostatic — continuă povestea celălalt inginer, — la 6,4 metri pe verticală și între 24 și 36 pe lungimea planului înclinat, dificultățile de avansare păreau de netrecut, însurmontabile. Săpam „pîlugă" pentru stîlpul de armătură și țîșnea apa, te înconjura, te inunda. Înotam cu toții în apă. Comisii și paracomisii au venit, idei peste idei s-au dat, coeficientul de cedare al apei — foarte mic.". Au încercat să avanseze în continuare, cu pompe submersibile. Nimic. Nisipul trebuia uscat, altă soluție nu putea fi ! Dar cum ? Extraordinarii sondori, maiștrii sondori, foștii țărani tenace și care nu se lasă pînă n-o scot la liman, Untaru și Ciubuc, au completat gîndirea, fapta inginerească a șefului de secție Lupoian. Cu sonde amplasate de-a lungul planului înclinat. De o parte și de alta. S-au forat foraje hidro în care au fost introduse pompele. La cîte 6 metri de axul planului și din 12 în 12 metri, pe fiecare parte, sub formă de șah. Au mers așa pînă la, pînă în cărbune ; o tehnologie fiind cucerită : a construcției de galerii și mine între ape subterane. Dar și cărbunele „plutea", mustea de ape miloase. Au tubat galeriile și au introdus filtre, și iarăși n-a fost suficient, nu era soluția optimă. „În frontul de lucru nu era asecare totală, necesară pentru exploatare". Uneori, obiceiul mineresc de a privi chipul și cerul cînd ieși la suprafață, depășește starea psihologică firească a echilibrului. Cineva și-a adus astfel aminte de instalațiile de vacumare pe care le văzuse cîndva, pe un cîmp mlăștinos, folosite pentru desecări în agricultură. De aici a venit o altă idee. Instalațiile respective s-au adaptat, modificat, completat, alăturat unor conducte colectoare, unor furtune și filtre, încît racordate la o pompă hidraulică să dea rezultate. Zeci de asemenea seringi injectează „pe tot frontul în vatră și în tavan" cărbunele și astfel nisipurile cedează. Astfel, anul acesta, în 1981, în mai puțin de 2 ani de la deschiderea celor două mine pilot (septembrie 1979) să urce spre lumină, miracolul erelor geologice de la Prunișor. Cărbunele. Lignit de bună calitate. Urcînd spre lumină o premieră tehnologică deosebită, necunoscută cel puțin în țările Europei deținătoare de cărbune. O tehnologie validată inginerește, nu artizanat, nu improvizație. Urcînd spre lumină oameni, oameni exemplari.

CICI IORDACHE-ADAM

De la Zlatna — via Cluj-Napoca — Montpellier și înapoi

Mă aflu la Institutul de chimie din Cluj-Napoca. Am în fața mea pe dr. ing. Teodora Panea (colegele îi spun Dora), care pare modestă la fire, ca și ținuta vestimentelor sale. E uimită că începem dialogul nostru niței mai altfel ca de obicei, adică cu Zlatna natală, localitate situată între Abrud și Albac. Încă de copilă era nevoită să cunoască plantele din flora spontană atît de necesară în tămăduirea bolilor trupului și în industria ceaiurilor, deopotrivă. Cît de mult avea să-i folosească această cunoaștere empirică ! Căci Teodora Panea este cercetător științific III în domeniul chimiei, iar nu farmacistă și cu atît mai puțin inginer-agronom ; dar, după cum veți vedea, este cîte puțin din toatea acestea luate la un loc. Pentru asta a fost nevoie însă de facultatea de profil „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca. A fost necesară și o scurtă dar severă specializare în cadrul școlii de chimie franceză, de la Montpellier. Și încă n-am spus totul. A mai fost necesară o muncă tenace pentru a izbîndi într-un domeniu fără preă mare tradiție pe glob, iar la noi nici pe-atît. Este iar adevărat că am fi niște mari naivi dacă ne-am închipui că, mai cu seamă în cercetare, mana cerească poate pica pe mesele noastre. Dacă nu ne vom ajuta singuri, nu va catadicsi nimenea s-o facă, ba, dimpotrivă, sînt destui dispuși să ne încurce țițele.

Așadar, sagacitatea și tenacitatea acestui colectiv științific clujean format din nu mai mult de 11 membri — să-i reținem, vă rog, și pe Maria Morar, Iacob Ungur, Vasile Miron et. comp. —, merită relevate. Cum merită relevat, fără-ndoială, sprijinul de care s-au bucurat din partea Fabricii de medicamente „Terapia" și a Stațiunii de cercetări pomicole (din Cluj-Napoca, ambele) ; cum merită reliefată și salutată înțelegerea de care au dat dovadă factorii de resort și nu numai, — factori care au determinat ducerea la bun sfîrșit a acestei cercetări senzaționale, utile pentru lumea plantelor, a pomilor fructiferi și a viței-de-vie. Despre ce anume este vorba ? Este vorba de biostimulatori și inhibitori care pot determina schimbări fundamentale în etapele de crestere a plantelor și în cele de coacere a fructelor, spre pildă. Acești biostimulatori au realmente efecte miraculoase. Inginera Teodora Panea se explică. Tratamentul cu biostimulatori aplicat în timpul înfloririi pomilor mărește fructul și dă consistență acestuia, sporindu-i în speță conținutul în vitamina C. Alt exemplu. Pentru a spori conținutul de amidon din compoziția tuberculilor de cartofi se aplică exogen. Această substanță înlocuiește, de altminteri, cu succes hormonii naturali care ar trebui să-i absoarbă în mod normal cartoful din sol și să-i sintetizeze și prin procesul de fotosinteză. Imaginați-vă numai cît de utile sînt aceste substanțe sintetice mai ales pe solurile vitrege și cu condiții pedoclimatice nu tocmai prielnice, cum ar fi podzolurile degradate, în timp de secetă excesivă ori în timpul ploilor abuzive. Să reținem și numele citorva dintre acești regulatori de creștere a plantelor : TO-STIM (pentru tomate) ; RADI-STIM (utilizat pentru rădăcinoase) ; INHIBITOR-M ; S-STIM ș.a. Ajutați de inginera Panea, vom trece și în domeniul exemplificărilor concrete.

Biostimulatorul TO-STIM se utilizează cu succes atît pentru roșiile din sere și solarii, cît și pentru cele din cîmp. Tratamentul se face în timpul înfloririi tomatelor și astfel se grăbește mult polenizarea și legatul fructului. E lesne de închipuit cît de anevoie se face această polenizare pe vreme înnourată, în seră. Să dăm și un alt exemplu. RADI-STIM-ul, aplicat la garoafe, face ca butașii să înrădăcineze cu 10 zile mai devreme, iar sistemul radicular al butașilor tratați față de butașii-martor este și el deosebit. Tot cu titlu de exemplu să reținem că INHIBITORUL-M se aplică la cartof și la ceapă. Cartofii netratați cu inhibitor pierd circa 15—20 la sută din amidon în timpul păstrării peste iarnă. Cei tratați nu pierd amidon defel și nici nu încolțesc. Tratamentul se face în cîmp cîtă vreme vrejurile sînt verzi și are darul să inhibe și să anuleze „furtul" de amidon al enzimelor. Vreți să vedeți cît de repede și-au cîștigat aceste substanțe adepți ? Costul unui kg de TO-STIM este de doar 100 lei. El se vinde însă la negru, pe sub mînă, la prețul de 1 400 lei. Deci, a ajuns mai scump decît kilogramul de cafea naturală vîndută tot de bisnițari. Altă dovadă ? Cele mai mari sere din țară, precum cele din Ișalnița, Popești, Oradea, Arad, Berceni, Dumbrăveni, Pitești-Mărăcineni, Constanța etc., au experimentat aceste substanțe și-acum înaintează comenzi ferme, iar ele sînt onorate firesc. Elocvente sînt tocmai aceste sporuri de recoltă care merg de la 18—20 la sută, pînă la 38—40 la sută ! Vă imaginați, aproape cu o jumătate de recoltă în plus ! Ba și mai mult ; biostimulatorul românesc TO-STIM este mai ieftin decît cel american procurat pînă mai ieri pe cheltuială valutară, dar este și mai eficient. Tot sporurile de recoltă sînt concludente, urmărite pe parcursul a 3—4 ani. Costul substanței pentru un ha de roșii tratate se ridică la 2 000 lei, iar beneficiile ce se pot realiza depășește 156 000 lei la ha. O altă dovadă a afirmațiilor noastre este că produselor afirmațiilor noastre este că produselor românești amintite e pe cale să le fie înregistrate marca în țară și la Geneva, în vederea exportării.

...Așadar, munca științifică de cercetare, tradiția bună a fost preluată constructiv și dusă cu însuflețire mai departe. Cadre didactice universitare și cercetători își prelungesc astfel activitatea de la catedră în cîmpul praxisului nemijlocit. Perseverența, tenacitatea, emulația cercetării și travaliul aplicării ei în practică au cerut muncă, nu glumă. S-au făcut stații semipilot și pilot, apoi industriale. S-a lucrat cu sîrg și la condiționarea acestora în vederea comercializării. Toate acestea și, fiecare la un loc, merită salutate. Cum merită toți laurii gloriei și ai prețuirii noastre acest mănunchi de oameni de știință clujeni, care își ofrănduie emanațiile minții lor în slujba omului și numai a omului.

DORIN SALAJAN

Almanahul „Scînteia" 1983

O CARTE A ANULUI, UN AN ÎNTR-O CARTE

UN EROU ÎNTRE EROI, UN MARE CONDUCĂTOR, UN MARE FIU AL ȚĂRII. La aniversarea zilei de naștere a tovarășului **NICOLAE CEAUȘESCU** — gînduri de prețuire, dragoste și recunoștință din vibrantul omagiu al poporului.

● Capitolul **Noi „documente" arheologice pentru arhiva istoriei** reunește unele dintre cele mai importante mărturii scoase la iveală, pe șantierele arheologice din întreaga țară.

● Documentarul-anchetă **Scînteile speranței sau lumea în căutarea combustibilului care să umple... cisterna golită de petrol** oferă răspunsuri unor întrebări la ordinea zilei : Cît este de puternic zeul... petrol ? ; Ce „succesor" îi pregătim ? ; Ce promit chimia și biologia ? ; Apa care... arde — o posibilă rază de optimism ?

● **Megatonele contraarmei.** Ceasul arată : 4 minute pînă la miezul nopții eterne ; Cine erau indezirabilii ? Cu ușile deschise. Trei din capitolele anchetei consacrate unei probleme vitale a omenirii : **DEZARMAREA. Mai puternică decît toate bombele și rachetele la un loc — forța unită a popoarelor.**

● **Marele univers al micii agricultori.** Un ghid practic pentru cei care vor să cultive legume și ciuperci, să crească iepuri.

● **Lumina neagră sau umbra sectelor — primejdioasă pentru om, pentru civilizație.**

● **Incursiune în lumea fascinantă a șahului : ca sport, ca știință, ca artă, ca pasiune, în documentarul Sportul minții.**

● **„Munca mea este viața mea. Eu mă realizez doar cu creația și munca mea"** — afirmă și argumentează, într-un interviu acordat în exclusivitate Almanahului „Scînteia", **celebrul regizor italian Federico Fellini.**

● Hohote în Olimp ; întîmplări cu comete și curcani ; Amorul e un lucru foarte mare ; Parada moftangiilor — și alte secvențe amuzante, în capitolul **Risul — acest elixir.**

● Alte titluri din sumar în atenția cititorilor : **Un zbor, deocamdată imaginar, cu avionul solar ; Din nou la modă... morile de vînt ; Un străvechi și... ultramodern mijloc de tratament: Apiterapia ; Drumeție cu... cortul ; Un izvor de sănătate și frumusețe : plantele medicinale.** Pledoarie pentru o comportare civilizată sub genericul **Scuzați, vă rog !**

● O nouă selecție **Din caietul grefierului,** cu „perlele" de exprimare culese în sălile de judecată, și 40 din cele peste 10 000 de fapte publicate în ultimii 6—7 ani în cotidiana rubrică **„Faptul divers".**

● **Teste ingenioase de măsurare a... inteligenței.**

Atenție, lagărele profesorului Demian pot însemna valută forte

Revenim — așa cum am promis într-un anterior articol — la catedra de mecanică fină a Politehnicii bucureștene, pentru a ne opri la alte dintre noutățile create aici, premiere absolute pentru țara noastră ce se situează alături — la egalitate — de noutățile de vîrf pe plan mondial într-un domeniu el însuși de vîrf în tehnica lumii.

...Profesorul dr. doc. Traian Demian — șeful catedrei și, de fapt, creatorul acestei secții în Institutul politehnic — deschide un seif și, surpriză pentru noi, nu scoate un mecanism cum am fi bănuit, ci o eprubetă. Cu un lichid de culoarea tincturii de iod. Dar nu compactă, sesizăm a fi o suspensie. Și chiar asta este — un ferofluid. Realizarea sa de ultimă oră care se întîmplă să fie o premieră tehnică românească și o prioritate internațională. Un ferofluid pentru lagărele a tot felul de mecanisme fine. Un ferofluid ce poate costa la propriu și la figurat milioane, fiind un produs de înaltă tehnicitate, ce poate înlocui — cum vom vedea — un întreg sistem de lagăre cunoscut pînă acum, cu avantaje economice și de precizie net superioară, un produs — cum ne precizează profesorul — pe care ar dori să-l aibă orice țară avansată industrial. Și de aici pătrundem în munca și viața inginerului, universitarului și omului de știință Traian Demian, nume de reputație internațională, autor a peste 200 de lucrări dintre care peste jumătate publicate în țară și străinătate, autor a două vaste tratate de mecanică fină, apreciate peste granițele țării, multă vreme profesor consultant al UNESCO pentru dezvoltarea învățămîntului superior de mecanică fină în lume, afirmînd contribuții originale în congresele internaționale de tribologie.

Și-a dedicat întreaga viață, peste 32 de ani, de cînd a devenit inginer, unor cercetări ce țin de „infinitul mic" al tehnicii, în speță al mecanicii fine, de studiul elementelor constructive ale mecanismelor mici, de studiul uzurii, frecării și ungerii (obiectul științei tribologice!), mai pe limbajul nostru, al nespecialiștilor, al lagărelor din construcția de aparate, preciziei mecanismelor din mecanica fină, al angrenajelor de module mici, de construcția unor noi elemente de automatizare. Ca să înțelegem mai bine ce înseamnă în mecanica fină un **lagăr**, vă rugăm să-vă priviți ceasul. Indicatoarele se mișcă, nu ?!, Acționate de niște mecanisme aflate în carcasă aflate și ele în mișcare. Mișcare permisă de suporturile pe care stau, căci se sprijină pe ceva, altfel nici nu s-ar putea. Aceste „puncte" de sprijin, de sustentație a oricărui mecanism în mișcare este lagărul, gîndit și calculat matematic, așa fel încît să îngăduie precizia proiectată mecanismului respectiv, să-i corecteze chiar eroarea. Deci, e poate partea cea mai subtilă, mai fină a mecanicii fine ; performanțele oricărui aparat — de pildă, de măsură și control din instalațiile chimice, piloți automați, giroscoape, altimetre și alte componente aflate în tabloul de comandă al unui avion, vas maritim ori navă cosmică, roboți, calculatoare, standuri de probă etc., etc. — depind covîrșitor de precizia componentelor alcătuitoare, lar acestea de performanțele lagărelor, de capacitatea lor de a reduce frecarea în timpul funcționării. Acestor „celule nervoase" care implică procesele cele mai intime și nevăzute ale mișcării s-a dedicat cu neasemuit talent și curaj — dealtfel, în lume cohorte de minți inginerești strălucite le studiază ; nu numai pentru că sînt fascinante tehnic, dar și pentru că fără ele nu sînt posibile progresele mecanicii fine care cunoaște — se știe — salturi fantastice. (Dacă ne-am gîndi numai la calculatoare, roboți și nave cosmice și ar fi de ajuns să percepem revoluția acestui domeniu.) „Nu cunosc nici o altă carte care să cuprindă un spectru atît de larg de cunoștințe de mecanică fină ; ea cuprinde toate părțile importante ale domeniului, prezentînd indicații de calcul detaliate și mergînd în profunzimea fenomenelor mai importante" notează despre tratatul său **„Elemente constructive de mecanică fină"** un reputat specialist prof. dr. ing. Karlheinz Roth de la Universitatea tehnică din Braunschweig — R.F.G. Teza sa de doctorat (publicată în 1979) **„Lagărele cu contact teoretic punctiform"** a fost cerută, prin intermediul Centrului internațional de documentare de la Haga, de către Comitetul pentru știință și tehnologie din Tel Aviv, Israel. Pentru că, aici profesorul român vine cu contribuții esențiale privind realizarea de lagăre pentru vîrfuri, care, teoretic, au ca suprafață de sprijin un punct, un vîrf, de obicei pietre prețioase (naturale ori sintetice) și care pot reduce de zece ori frecarea față de sprijinirile clasice (cu rulmenți), mărind tot de zece ori și precizia aparatului în care sînt utilizate. Un astfel de lagăr a trezit în mod special atenția conducătorului partidului și statului nostru în timpul vizitei de lucru întreprinse la Institutul politehnic din Capitală cu prilejul deschiderii anului universitar 1982-1983.

A propus utilizarea unor astfel de lagăre pentru aparatele de înregistrare a consumului de energie electrică, de pildă — contoarele cunoscute nouă tuturor —, mărindu-le de zeci, înzecit precizia. Nici IDEB-ul, nici fabrica producătoare n-au luat în considerație propunerea. Fabrica nu este interesată deoarece trebuie să-și schimbe producția, iar ca să-și schimbe producția îi trebuie alte SDV-uri. Și de ce să ne complicăm ! Optică anacronică, prejudecată, comoditate și inerție păgubitoare pentru economia națională ! Dar lagărele respective sînt propice, mai mult, ideale pentru aparatura de măsură și control, cum poate oricînd demonstra profesorul în laboratoarele și atelierul-școală al catedrei. Le-a îngăduit, spre exemplu, unor aparate de extremă finețe, exact pentru studiul tribologic, pentru înregistrarea și studiul frecărilor, aparate numite chiar așa — AST — și pot fi văzute lucrînd la Institutul de cercetări pentru mecanică fină. Acestea se importau pînă acum din Elveția și costă cam 5 000 de mărci vestgermane unul. Le-am putea fabrica în țară și oferi chiar la export, dar nu există producător, deși avem în țară nu puține întreprinderi de mecanică fină bine utilate și capabile să execute aparatură de înaltă tehnicitate. Nu există însă preocupare,suficientă preocupare pentru noi și pentru gîndirea și cercetarea națională. Neîncrederea în ceea ce facem noi este o piatră în casă de care ne vom scăpa odată — spune profesorul optimist, realist —, dar foarte greu. De ce greu, cînd politica economică a partidului nostru deschide un larg cîmp de valorificare cercetării românești ?

Iată un alt aparat purces de la cercetările catedrei și nevalorificat în producție : **pentru măsurarea tensiunii interfaciale dintre două fluide** de o mare precizie. S-a realizat la comanda și în colaborare cu Institutul de cercetări și inginerie tehnologică pentru extracția petrolului de la Cîmpina cu scopul de a mări extracția de hidrocarburi din zăcămînt, mai ales din cele odată exploatate, să determine roca să dea ceea ce a păstrat în porii săi. A rămas în unicat, la institutul din Cîmpina, deși ar putea fi generalizat pe țară, ar putea fi util oricărei sonde, deși poate fi folosit și în industria alimentară (pentru separare a două fluide), în industria detergenților și a altor sectoare chimice. Nu-l solicită nimeni, deși a fost prezentat la diferite expoziții tehnice, la simpozioane în reviste... Deși importăm tot soiul de aparatură de separare de fluide...

A creat, totodată, **lagăre cu frecare uscată** pentru mișcarea de alunecare în rotație, o altă bijuterie, o altă realizare de vîrf în mecanica fină internațională. Cu contact perfect între două suprafețe fără nici un fel de fluid. (Încercăm să-l rotim cu mîna și nu putem oricît efort depunem, în schimb începe să se rotească la simpla suflare asupra lui, chiar respirînd aproape de el). Lagăre cu aer — gazodinamice și gazostatice —, lagăre sferice (pentru mesele aparatelor de măsură), lagăre inelare sînt creații veritabile, sînt rodul gîndirii inginerului Demian menite să păstreze tempoul mecanicii fine românești cu cel de azi de pe plan mondial, sînt creații ce ne pot permite să realizăm în țară, la nivelul cel mai înalt de competiție, aparate oricît de sofisticate ; perfecționarea punctelor de sprijin fiind o condiție sine qua non pentru perfecționarea aparaturii fine și asigurarea preciziei sale, o forță de frecare cît mai mică micșorînd proporțional eroarea unui mecanism.

....Ceea ce se află în eprubeta profesorului Demian se referă tot la sustentația componentelor de mecanică fină ; lagărele cu ferofluide fiind un punct culminant la ora actuală în domeniu. Este încă un sector, o problemă în cercetare. Componența, structura ferofluidului Demian ca și calculul lagărelor cu această „soluție" îi aparțin și poate susține pe drept cuvînt a fi o prioritate internațională. „Nimic nu este scris încă în lume despre calculele lagărelor lubrifiate cu ferofluide, dar este scris în România. Comunicarea se află în curs de apariție în **Revista construcțiilor de mașini** și a fost publicată în Buletinul Institutului politehnic. Trebuie să ne grăbim măcar să fie înregistrată undeva — măcar în țară — căci nu ar fi singurul caz, cînd, se descoperă ceva aici, se rezolvă o problemă tehnică importantă pentru un domeniu sau altul, dar pentru că nu este publicată și mai ales aplicată, după un număr de ani aflăm și noi că au rezolvat-o alții și ne grăbim să importăm acel lucru. Pe care îl puteam face mult mai demult singuri, în țară, vînzînd și afară, peste granițe, patentul". Profesorul Demian n-a rămas doar la calculele teoretice, dar a și realizat lagăre de formă cilindrice lubrificate, unse cu ferofluid magnetic. A pus la punct compoziția dintr-un anumit ulei de ungere și granule foarte mici de magneți. Important este, de asemenea, tehnologia prin care obține granulele, prin sfărîmare chimică și nu fizică putînd asigura astfel într-un mod economic și cu un grad mare de exactitate granulația necesară. Dacă pentru lagărele cu ungere fluidă (cu uleiuri) cunoscute pînă acum, foarte importantă este etanșeitatea, atît din interior cît și din exterior, pentru a nu se scurge fluidul și a dezechilibra sistemul de precizie, pentru cele cu ferofluid magnetic ale cercetătorului român această „dimensiune" dispare ca și o întreagă muncă în proiectarea și realizarea industrială a respectivelor soluții de etanșeizare. Este asigurată automat prin dirijarea magnetică a fluidului.

Cum obișnuiește să nu lase probleme nerezolvate cînd se apucă de o treabă, profesorul Demian împreună cu colectivul său din cadrul catedrei și din laboratoarele și atelierele secției de mecanică fină a pus la punct și realizat și standul de probă al unor astfel de lagăre. **Totul e acum, cine preia fabricația unor asemenea noutăți de vîrf.** Profesorul Demian asigurînd — cum ne declară — asistența tehnică pentru proiectarea și realizarea în toate tipodimensiunile și tipurile de lagăre cilindrice cu lubrefiere ferofluidă magnetică. **Cine vrea să se îmbogățească ?**, întrebăm noi ca naivii ei conștienți de valoarea economică, științifică și socială a unei asemenea creații, conștienți de imperativele dezvoltării țării noastre la ora de față, conștienți de situația economică mondială a momentului, conștienți de pericolele ce pot paște o prioritate tehnică venind dintr-o țară mică, intrată mai recent în orbita tehnicii avansate.

În context, o supunem atenției — și solicităm răspunsurile cuvenite — conducerii Ministerului pentru industria electronică, electrotehnică și mașini unelte, conducerii Ministerului Industriei Construcțiilor de Mașini.

CICI IORDACHE ■

Cercetări la Șimleu Silvaniei

Inhibitorii transportului intracelular de calciu în scăderea acidității și tratamentul ulcerelor duodenale

Contribuții medicale românești privind efectele nocive ale calciului sub diferite forme (carbonat, gluconat, lactat, pentatenat, etc.) asupra mucoasei gastrice ca și creșterea acidității sucului gastric după administrarea acestor produse de calciu la bolnavii cu ulcere gastroduodenale sînt bine cunoscute — atît din presa medicală cît și cea nemedicală.

Cercetări efectuate de colectivul de la Șimleu Silvaniei la inițiativa și sprijinul prof. dr. Roman Vlaicu de la Clinica 1 Medicală Cluj arată că Nifedipina inhibă secreția gastrică acidă la bolnavii cu gastrite hiperacide și ulcere duodenale, ameliorînd la fel arsurile epigastrice.

Acest studiu efectuat cu mult timp înaintea altor cercetări asemănătoare făcute în străinătate a fost comunicat la Congresul balcanic ținut la Paris în septembrie 1981 — asigurînd astfel o nouă prioritate a școlii românești de medicină.

Ranitidina, nou agent terapeutic antiulceros — este un inhibitor al anhidrazei carbonice din mucoasa gastrică umană

Ranitidina, un nou agent în arsenalul terapeutic al ulcerelor gastroduodenale antagonist al receptorilor H_2-histaminici, este produs de firma GLAXO din Anglia.

Modalitatea prin care farmacoagentul își manifestă efectele favorabile îi constituie scăderea acidității sucului gastric, dar mecanismul celular biochimic ca și identificarea locului de acțiune sînt necunoscute. Cercetări experimentale recente efectuate în vivo și în vitro la Șimleu Silvaniei au dovedit pentru prima dată că ranitidina este un puternic inhibitor al anhidrazei carbonice din mucoasa gastrică, enzimă cu rol principal în producerea ionilor de H^+ în sucul gastric.

Aceleași cercetări arată că ranitidina are un efect inhibitor mult mai puternic asupra enzimei decît predecesorul ei — cimetidina (Tagamet SKF) studiată la fel de colectivul de la Șimleu Silvaniei și comunicată la Congresul Internațional de Gastroenterologie de la Hamburg 1980.

Experimentările au fost efectuate atît pe enzima purificată, cît și pe fragmente de mucoasă gastrică de iepure și umană recoltate prin biopsie endoscopică cu fibroscopul gastrointestinal Olympus GIF D_2.

Antiepilepticele și secreția gastrică

Pornind de la observațiile clinico-statistice care atestă o incidență extrem de redusă a ulcerelor gastroduodenale la bolnavii epileptici, la Spitalul din Șimleu Silvaniei s-a efectuat un studiu sistematizat privind acțiunea fenobarbitalului (și ciclobarbitalului), a hidantoinei, primidonului (mysolin) și stazepinului (tegretol) asupra secreției gastrice acide la om.

Rezultatele arată că stazepinul inhibă 50—65% din secreția gastrică acidă, fenobarbitalul, primidonul și ciclobarbitalul — 40—50%, iar hidantoina 15—20% din valorile ei inițiale.

Constatările, pe lîngă că explică apariția excepțional de rară a ulcerelor la bolnavii care folosesc îndelungat aceste medicații, aduc în plus dovada obiectivă a efectelor favorabile ale acestei terapii în gastrite, duodenite sau ulcere gastroduodenale — aceste produse medicamentoase fiind des folosite în clinică pentru proprietățile lor sedative, anticonvulsivante, antialgice etc.

Comunicarea a fost prezentată la Simpozionul de „Noutăți medicale" — care a avut loc la Cluj-Napoca în septembrie 1982.

Noi acțiuni favorabile ale inhibitorilor enzimatici în tratamentul ulcerelor gastroduodenale

Cercetări efectuate la Șimleu Silvaniei au arătat că mecanismul prin care ULCOSILVANILUL vindecă ulcerele gastroduodenale într-o perioadă mai scurtă, în procentaj mai mare și cu recidive mai rare în comparație cu alte terapii, îl constituie :

1. Diminuarea secreției acide a stomacului care se menține constant scăzută în toată perioada tratamentului, prelungindu-se apoi la același nivel și după întreruperea acestuia ;
2. Creșterea corespunzătoare a alcalinității sucului gastric ca și a factorilor de protecție ai mucoasei gastrice;
3. Creșterea factorului trofic vascular-local.

Cercetări efectuate de dr. docent I. Baciu, șeful catedrei de Fiziologie I.M.F. Cluj-Napoca, și colaboratorii au arătat pentru prima dată că acetazolamida (substanță activă a ULCOSILVANILULUI) crește și chiar dublează debitul circulator al mucoasei gastrice, la animalele de experiență, rezultate comunicate în revista „Clujul Medical", din 1981.

Acest efect de îmbunătățire a circulației și microcirculației locale contribuie alături de scăderea secreției acide — creșterea alcalinității și factorilor de protecție, la apariția mai rapidă a țesutului de granulație și epitelizare a ulcerației. Comparată cu alte mijloace terapeutice vechi și noi, terapia cu inhibitori enzimatici îndeplinește în acest fel majoritatea deziderateler actuale necesare unei medicații antiulceroase eficiente.

Tratamentul ulcerelor gastroduodenale cu săruri de zinc și elucidarea mecanismului de acțiune

Cercetări efectuate la Șimleu Silvaniei au arătat că sărurile organice și anorganice de zinc, scad secreția gastrică acidă la om — atît în condiții bazale cît și după stimularea cu histamină, pentagastrină, insulină, alimente sau alți stimuli.

Aceleași cercetări demonstrează atît efectul direct pe care zincul îl are asupra activității unor enzime din mucoasa gastrică, cît și cel indirect, prin antagonizarea ionilor de calciu pe același suport enzimatic.

Dispariția durerii ulceroase, corespunzător cu vindecarea ulcerelor gastro-duodenale — urmărită endoscopic — ca și elucidarea acestui mecanism de acțiune a fost recent comunicată la Congresul Mondial de Gastroenterologie ținut la Stockholm în iunie 1982.

Ulcosilvanilul E

În cadrul studiilor privind efectele antiulceroase ale inhibitorilor enzimatici ai secreției gastrice acide un rol principal și actual îl deține ULCOSILVANILUL E a cărui substanță activă s-a dovedit a fi deosebit de eficientă în ulcerele duodenale rezistente la orice alte terapii cunoscute azi.

Substanța activă a produsului a fost sintetizată la Institutul de Cercetări Chimico-Farmaceutice din Cluj-Napoca, de către un colectiv de chimiști alcătuit din D. Breazu, I. Ciupe, I. Pop și alții.

Medicamentul conceput la Șimleu Silvaniei dovedește proprietăți antiulceroase deosebit de energice, după folosirea acestuia — chiar și în doze mici, existînd toate condițiile de-a apare în farmacii în prima jumătate a anului 1983.

În zorii noului sistem tehnologic:

Criza de energie

De la înalta tribună a recentei Conferințe Naționale a Partidului Comunist Român, eveniment cu adevărat istoric în viața poporului nostru, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu arăta, în strălucitul său raport prezentat în fața Conferinței, în fața întregii națiuni : **„Trebuie să subliniez dealtfel că, încă în anul 1983, peste 90 la sută din consumul de energie primară îl vom asigura cu forțele proprii, ceea ce dă posibilitatea să afirmăm că vom putea realiza chiar mai devreme prevederile Congresului al XII-lea privind asigurarea deplinei independențe energetice".** Această hotărîre, de excepțională importanță pentru neatîrnarea economică a țării, atestă cu prisosință preocuparea statornică a conducerii partidului și statului nostru, pentru valorificarea plenară a forței proprii de creație științifică și tehnologică, pentru ridicarea României socialiste la rangul de stat tehnologic avansat, pentru protejarea avuției naționale.

Se știe că furnizorii externi de tehnologii, îndeosebi cînd au de-a face cu parteneri cu care nu realizează contrapartide tehnologice, ci în produse de altă natură, cu mică încorporare de inteligență tehnică, pun la dispoziția clienților lor elaboratele și produsele care sînt pe cale de a fi înlocuite. Motivul este simplu : cumpărătorul, presat de timp și nevoi, atras de un preț mai scăzut și neavînd suficientă competență profesională (e cazul, acum, cu toate țările lumii a treia), acceptă argumentele și asigurările furnizorului ; acesta, la rîndul său, prin acțiunile care le desfășoară, scapă de tehnologiile și echipamentele uzate moral, își amortizează ultimele sume cheltuite și pregătește lansarea pe piață a noilor tehnologii și produse, net superioare celor vîndute partenerului în cauză. Evident, din statisticile schimbului mondial de tehnologii, rezultă în mod clar că, situațiile acestea se schimbă și devin excepții, cu totul excepții, doar cînd e vorba de state, superdezvoltate tehnologic, cum ar fi Elveția și Japonia. **Compensarea unui import tehnologic, prin tehnologii proprii este singura cale prin care se realizează, simultan, trei deziderate esențiale : se obțin tehnologii de grad zero** (inexistente pe piața mondială) ; **se asigură dezvoltarea plenară a forței proprii de creație științifică și concepție tehnologică** și, în fine, **se protejează avuția națională de materii prime și energie, întrucît se exportă inteligență tehnică — singura care nu se epuizează niciodată.**

Dimpotrivă, așa cum se știe, inteligența științifică și tehnologică constituie singurul tezaur din lume, care pe măsură ce-l consumi, se amplifică și crește mereu, deoarece se stimulează tot mai intens energiile umane creatoare din sînul unei națiuni.

Și ce are asta cu criza tehnologică sau de energie ? va întreba cineva, grăbit să rezolve totul peste noapte — adică tot ce s-a pregătit timp de decenii și a devenit starea actuală de criză energetică. Are, și încă foarte mult, vom spune noi. Se cheltuiesc, în prezent, sume fabuloase pentru cercetarea și dezvoltarea unor noi tehnologii energetice, se lucrează cu înfrigurare la găsirea unor noi legi ale materiei, care să permită elaborarea unui sistem tehnologic de extragere și conversie a energiei fără imensele pierderi de pînă acum, se caută tehnici de conversie mult mai economică a energiei din cărbune, din șisturile bituminoase, din turbă și din plantele energetice.

În acest context de competiție mondială, forței științifice și tehnologice românești îi revine un rol imens de mare. Acest rol a fost sintetizat în mod excepțional de tovarășa academician dr. ing. Elena Ceaușescu, primviceprim-ministru al guvernului, președintele Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, care, adresîndu-se Conferinței Naționale a partidului, arăta următoarele : **„În actuala etapă de dezvoltare, cînd știința are un rol hotărîtor în progresul general al societății, în soluționarea și depășirea problemelor care confruntă omenirea contemporană, știința românească trebuie să acționeze cu cea mai înaltă răspundere, unind mai puternic toate forțele în direcțiile hotărîtoare pentru progresul economico-social al patriei, pentru rezolvarea cu succes a oricăror probleme, asigurînd creșterea rolului și mai puternic al științei în dezvoltarea generală a societății socialiste, contribuția ei la cuceririle științei mondiale".**

Programul nostru național de cercetare și dezvoltare a resurselor de energie, menit să asigure completa autonomie energetică a țării, cît mai curînd posibil, așa cum arăta conducătorul partidului și statului nostru, cuprinde, practic, toate direcțiile de avangardă. Acest program este străbătut, ca de un fir roșu, de grija marcată a conducerii partidului și statului nostru, de a nu mai fi tributari furnizorilor externi de tehnologii așa-zise „avansate", întrucît, după cum spuneam, avem certitudinea că numai de minți și creiere luminate nu ducem lipsă în România! Sîntem astăzi conștienți, mai conștienți ca oricînd, că nu peste multă vreme, piața mondială va vedea o serie de tehnologii noi, inclusiv energetice, extrem de eficiente dar imens de scumpe. Pentru a avea acces la ele, cei care nu vor dispune de aceeași monedă de schimb — adică tot tehnologii eficiente și avansate — vor trebui fie să ofere o parte din venitul lor național ca și contrapartidă, fie să se dezvolte cum pot și cu ce pot, în ritmurile în care vor permite economiile lor tot mai închise.

Spuneam, acum o săptămînă, că programul nostru național, consacrat dezvoltării energetice pe toate planurile, are în vedere, în primul rînd, economisirea și conservarea resurselor de energie, iar, în al doilea rînd, intrarea masivă, în balanța energetică, a resurselor neconvenționale sau dezvoltarea unor noi tehnologii de utilizare rațională, printre altele a cărbunilor. Totodată, o direcție importantă, prevăzută în acest program, o constituie dezvoltarea energeticii nucleare românești.

Așa cum se cunoaște, potrivit hotărîrilor adoptate de conducerea partidului și statului nostru, ritmul instalării de centrale energetice nucleare se va intensifica în anii următori, astfel încît în aproximativ un deceniu, de aici înainte, peste 20% din puterea electrică instalată a țării să provină din utilizarea unor rezerve proprii de uraniu.

Legat de acest aspect, în magistralul raport prezentat Conferinței Naționale a partidului, tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu sublinia următoarele : **„Sînt necesare măsuri hotărîte pentru realizarea, la termenele stabilite, a primei centrale nuclearoelectrice și a întregului program, astfel încît în cincinalul viitor energia electrică din centralele nucleare să aibă un rol important în asigurarea bazei energetice a țării".**

Energetica nucleară, prin perspectiva largă ce o deschide dezvoltării celor mai avansate tehnologii industriale, cîștigării de competență științifică și tehnologică, aportului masiv de putere în sistemul energetic național, pregătirii trecerii la nivelul tehnologic următor, — la generația reactorilor nucleari avansați și apoi la fuziune, — utilizării unor rezerve proprii de combustibili disponibili (uraniu și thoriu), cît mai ales dezvoltării capacității naționale de a investiga procesele profunde, specifice materiei și energiei, ne va permite, totodată, sprijinită îndeaproape de fizică, chimie, biofizică, matematică și sinergetică, să ne apropiem de acel 2% din izvorul absolut de energie, de acei 25 miliarde kilowatt-ore din orice kilogram de substanță. Pentru acest scop însă e nevoie, înaintea oricărui lucru, de specialiști de mare competență profesională, fizicieni, chimiști, biochimiști, biofizicieni, energeticieni, automatiști, cibernetic ieni și matematicieni pasionați, apți să transpire, zile și nopți, dornici să participe la efortul național de a rămîne în frontul avansat al creației științifice și tehnologice mondiale. Actualele tehnologii energetice din domeniul nuclear sînt, fără îndoială, risipitoare, dar nu avem încă altele în loc și e nevoie de tot mai multă energie, e nevoie de un drum de deschidere spre vîrf, drum care va mai prevedea etape cu robinetele pierderilor încă deschise, dar de fapt mult mai puțin deschise, decît astăzi.

Programul nostru național — strategic din domeniul energiei mai prevede un obiectiv, la care, în ceea ce mă privește, ca și mulți alții, țin extrem de mult, căci am văzut cît de esențial poate deveni atît pentru producerea de energie (de fapt, recuperare de energie), cît și pentru agricultură. E vorba de valorificarea biomasei disponibilă sub formă de deșeuri (dejecții, deșeuri de plante, menajere etc.).

În domeniul valorificării deșeurilor de origină biologică, dispunem în prezent de multe soluții tehnologice și s-au ținut multe consfătuiri, din diverse inițiative. Ca urmare a experienței cîștigate, astăzi funcționează în țară nenumărate gazogene — producătoare de gaz energetic — pe seama gunoaielor de grajd, a dejecțiilor de la porci și păsări, a multor altor deșeuri de tip biomasă. Nu doresc să intru în detalii, ci doar să subliniez două aspecte esențiale. Întîi, s-a estimat că, practic, nu există județ din țară care să nu dispună de o biomasă — deșeu echivalentă cu cel puțin 300—400 mii tone combustibil convențional (pe țară s-ar totaliza multe milioane tone combustibil convențional). Cu toate acestea, nu asistăm încă la o reală revoluție în acest domeniu. Oare e chiar atît de greu de înțeles, că prin extracția de gaz energetic, gunoaiele de grajd, dejecțiile de animale și păsări și cele menajere, pierzîndu-și aciditatea, devin un mil-îngrășămînt ideal pentru agricultură ?

Nu pot uita nici faptul că, cu ani în urmă, a fost începută și dezvoltată, la Universitatea din Brașov, o tehnologie nouă, deosebit de rentabilă, pentru producerea gazului de șist bituminos, cît și din alte materii prime organice. Din păcate, aflu acum că cercetările au fost oprite, ca urmare a unui control financiar, iar gazogenele dezvoltate — ca soluție alternativă și foarte economică chiar pentru centrala pe șisturi de la Anina — zac sub povara ruginii și a uitării. Este posibil să se fi pus ceva ordine în finanțele proiectului respectiv, dar de aici și pînă la aruncarea unor rezultate tehnologice și valoroase la coș, este o distanță care te pune pe gînduri negre.

O altă cale, deosebit de importantă pentru economisirea energiei, este, după cum a indicat tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, încă la cel de al XII-lea Congres al partidului nostru, renunțarea la structurile industrial-productive, energo-intensive sau energofage, care implică uriașe consumuri de energie și materii prime și incorporează prea puțină inteligență creatoare.

Programul nostru național de energie mai prevede, pentru etapa de tranziție, recuperarea așa-zisei energii secundare de peste tot de unde ea se aruncă astăzi în mediul înconjurător (furnale, coșuri de evacuare, cuptoare siderurgice etc.).

Ridic însă o problemă care mă frămîntă, mai ales de cînd am vizitat recent cîteva unități de producție. Am discutat și cu specialiștii în cauză și nu mi-a venit să cred : bilanțurile energetice erau formale, iar consumurile energetice au rămas ca și înainte, foarte ridicate !. E bine că se reduc, temporar, consumurile de energie în domeniul serviciilor și cel casnic, dar acestea nu reprezintă, laolaltă, mai mult de 12% din totalul producției de energie primară a țării, în timp ce **industriei îi revine partea leului — adică peste 75%** ! Avem convingerea că nu s-a făcut, nici pe departe, tot ceea ce ar fi trebuit făcut, pentru ca toată lumea să poată ține fruntea sus, mai ales în fața istoricelor și concretelor hotăriri adoptate de recenta Conferință Națională a partidului, cu privire la programul de măsuri menite să pună rîndială în consumurile energetice risipitoare.

A sosit timpul ca fiecare dintre noi să se constituie parte solidară sinceră la simțul național de bun gospodar, să înțeleagă, în esență, că orice pierdere de resurse și venit național este și o pierdere personală a fiecărui cetățean al țării.

Despre căile viitoare ale energeticii, în confruntare cu tehnologiile actuale, care se cer a fi urgent înlocuite, vom discuta în numărul următor.

— va urma —

ION MÂNZATU ■

La Spitalul clinic Fundeni:

Un pas înainte spre un diagnostic rapid și exact

Prin grija și eforturile specialiștilor din Ministerul Sănătății și ale Spitalului clinic Fundeni, pe data de 29 noiembrie, într-un timp record, doar de 4 luni, a fost dat în folosință cel mai modern și eficient aparat folosit în radiologia diagnostică, o nouă dovadă a grijii de care se bucură sănătatea oamenilor muncii din țara noastră în politica partidului și statului nostru.

— Stimate tovarășe dr. Șerban Georgescu, de puțin timp, la Spitalul clinic Fundeni a intrat în funcțiune un nou aparat sau, mai corect o adevărată instalație, tomograful computerizat. Vă rugăm, în calitatea dumneavoastră de medic primar radiolog, care lucrați cu acest aparat zi de zi, să-l prezentați cititorilor noștri.

— În ultimul timp în radiologia diagnostică a apărut un stil nou de imagistică medicală. În cazurile mai deosebite, radiologia diagnostică nu se mai mulțumește doar cu imaginea obișnuită, clasică, dată de razele Roentgen. Dorința de a stabili un diagnostic cît mai operativ și corect, de a investiga bolnavul cît mai profund și complex, a dus la apariția în clinici a unor aparate din ce în ce mai perfecționate. Tomograful computerizat, cel pe care îl avem în față, este una din cele mai noi apariții în acest domeniu. În anul 1979, creatorii lui au primit Premiul Nobel. Prin performanțele lui, s-a considerat că tomograful computerizat este un adevărat eveniment.

— Care sînt performanțele aparatului ?

— Oferă unele date și măsurători extrem de exacte. Se pot determina densitățile organelor investigate, se pot măsura suprafețe, distanțe, unghiuri, volume. Are posibilitatea de a reda detalii din imaginile obținute. Are un calculator care redă cu precizie imaginile dorite, înlăturînd în totalitate subiectivismul aprecierii medicului radiolog, acestuia rămînîndu-i rolul esențial de a căuta și a vedea anormalul printre toate informațiile oferite de instalație. De asemeni, lucru foarte important în unele cazuri, înlătură unele investigații agresive asupra bolnavului cum ar fi arteriografia, cateterismul sau chiar intervențiile chirurgicale. Mă refer la situațiile deosebite, la care metodele de radiologie diagnostică pînă acum cunoscute nu puteau renunța.

— Fiind al doilea aparat de acest gen în țară, dacă știm bine mai există unul la Clinica de neurochirurgie a Spitalului dr. Gh. Marinescu, în ce situații îl introduceți ?

— Pînă acum am investigat circa 30 de bolnavi, îndrumați aici din clinicile spitalului numai în cazurile strict necesare. Spre cinstea profesională a colegilor mei, vreau să spun că aproape toate diagnosticele puse de ei s-au confirmat la investigația radiologică. A investiga nejustificat în tomograful computerizat un bolnav înseamnă poate a frustra de această investigație un alt bolnav, care are nevoie mai stringentă, și a risipi timp și bani.

— Tehnica de investigație a diferitelor organe la nivelul de detalii dorit este cu siguranță diferită.

— Tomograful poate face secțiuni transversale radiologice prin corp din 2 în 2 milimetri, redînd imagini complete de mare finețe și corectitudine. Aparatul sesizează 2 200 nuanțe de gri, pe cînd ochiul antrenat al unui radiolog distinge maximum 20. Tehnicile de investigație sînt diferite de la caz la caz. În marea lor majoritate le-am pus la punct. Este vorba în special de organele dense (ficat, rinichi, pancreas etc.) la care se poate pune în evidență cu mare precizie limita dintre organul respectiv și țesutul gras care îl înconjoară. De asemeni, în interiorul lor se pot depista țesuturi străine (metastaze, chiste) de dimensiuni inabordabile cu alte metode, de sub un centimetru.

— Ce condiții trebuie să aibă asigurate aparatul pentru buna și permanenta lui funcționare ?

— Numai aparatura propriu-zisă costă un milion de dolari. Nu mai punem la socoteală construcția și condițiile speciale în care trebuie să lucreze. Un asemenea efort valutar nu trebuie în nici un caz compromis de amănunte, mici accidente de organizare. Filmele sperăm să fie asimilate în producție la Fabrica de materiale fotografice din cadrul Combinatului chimic Tîrgu Mureș. Substanța de contrast pentru perfuzie ne este livrată de Uzina de medicamente București în fiole de 20 ml și sperăm ca livrarea în flacoane mari să poată fi perfectată în curînd căci sîntem nevoiți să le mutăm conținutul în flacoane sterile mari. Uzina de ventilatoare București nu ne-a livrat ventilatoarele instalației pentru aer preaspăt necesare atmosferei presurizate în care lucrează aparatul. N-am primit încă de la I.A.M.C. Otopeni electroventilele necesare instalației de climatizare. Așteptăm de la Tehnoton Iași instalația de monitorizare video a bolnavului. Trebuie asigurate din import discurile flexibile, care pe lîngă suma inițială de achiziționare reprezintă un procent infim. Cele spuse de mine au mai puțin un accent critic, cît ar vrea să fie un semnal de alarmă, de sensibilizare. Toate aceste anexe și accesorii reprezintă garanția viabilității aparatului, precum și a securității bolnavilor și a personalului medical.

— Care este situația personalului care deservește asemenea instalații radiologice de diagnostic ?

— La 42 de ani sînt considerat de confrați ca o tînără speranță ! În general radiologia este o specialitate neiubită și ca atare ocolită de tineri. Acest fenomen nedorit cred că se datorește și faptului că tinerii medici absolvenți nu sînt suficient de informați asupra actualului stadiu de evoluție a specialității. Ultimii zece ani au dus la despărțirea radiologiei clasice în radiologia diagnostică și cea terapeutică. În momentul actual, radiologia diagnostică este mult mai mult înrudită cu celelalte tehnici de imagistică medicală (izotopi, ultrasunete etc.) decît cu radioterapia. Diagnosticul prin imagine, considerat pe bună dreptate cea mai mare cucerire medicală a ultimului deceniu, ne stă acum la îndemînă, grație eforturilor făcute de conducerea de partid și de stat. Nouă ne rămîne obligația de a ne adapta noii situații, de a crește o tînără generație de radiologi imagiști, pusă la punct cu toate aceste noutăți. Este imperios necesar de a aduce radiologia și imagistica în fruntea specialităților diagnostice, prin recrutarea de cadre tinere, care să intereseze specific virstei să poată duce specialitatea înainte. Actualul colectiv al unității de tomografie computerizată dispune de oameni sub 35 de ani și pot afirma că realizarea punerii în funcțiune a instalației în timp record nu a fost posibilă decît cu efortul acestor oameni tineri și receptivi la nou, ca inginerul Cristian Purice sau asistenta Marioara Cristolovean. Cu toții am fost puși în situații noi, nemaiîntîlnite. Am fost nevoit pentru a lucra cu acest aparat să-mi însușesc noțiuni de matematică, fizică, informatică. Eu am avut posibilitatea, însă nu se știe cîți radiologi au asigurate condițiile de a se alinia repede și eficient noilor aparate, care cu siguranță vor fi din ce în ce mai pretențioase din punct de vedere al calificării medicilor radiologi.

— Vă mulțumim.

OPREA GEORGESCU ■

Premieră în turismul românesc

În cinstea Conferinței Naționale a partidului, la 9 decembrie s-a dat în folosință unul dintre cele mai mari complexe hoteliere și de alimentație publică din țară. Având o capacitate de cazare de 1 500 locuri, în camere cu unul sau două paturi și apartamente, noul hotel „București" se află în perimetrul central al Capitalei, cu acces prin Calea Victoriei și str. Luterană. Spațiul destinat alimentației publice cuprinde 950 de locuri în cofetărie, braserie, bar și restaurant.

Complexul hotelier „BUCUREȘTI" mai cuprinde două piscine (una acoperită), birouri pentru firme comerciale, parcaj pentru o sută de mașini, saloane de coafură și frizerie. Pentru întruniri și conferințe există o sală polivalentă cu 500 de locuri, sală ce poate intra la nevoie în circuitul alimentației publice. Tratative se pot ține în 5 săli de circa 20—30 de locuri. Mai pot fi întîlnite aici magazine și agenții pentru turismul intern și extern.

„Complexul „BUCUREȘTI" este rodul colaborării dintre I.T.H.R. București, Centrala de construcții-montaj a municipiului București și alți furnizori din țară cărora le transmitem mulțumiri, ne spune directorul general al I.T.H.R. București, Gheorghe Popa. Dotarea sa este la nivelul standardurilor internaționale.

Am fost dealtfel vizitați de specialiști ai companiilor hoteliere Hilton și Ramada în, care au apreciat finisajele, calitatea echipamentului, modul de soluționare al fluxurilor tehnologice (construcția este realizată pe patru tronsoane). Într-un cuvînt, am adunat experiența cu cerințele moderne."

Pentru o inaugurare deosebită, a fost aleasă seara de 20 decembrie a.c., manifestarea în sine fiind o premieră la noi. În saloanele restaurantului a avut loc un Dinée-concert, la care au participat artiști de valoare, iar printre invitați s-au aflat ministrul turismului și reprezentanți ai companiei Ramada In. Programul artistic a fost înregistrat de Televiziunea Română.

VICTOR RADULESCU ■

„Într-o cîrciumioară, la șosea..."

La începutul secolului șoseaua Kiseleff, loc de întîlnire și petrecere a bucureștenilor, avea să dobîndească o mai mare faimă datorită unei clădiri durate în stil clasic românesc, amintind vechile case de la țară, cu pridvoare și stîlpi sculptați, ridicată după planurile cunoscutului arhitect Ion Mincu, care se dorea o copie fidelă a caselor românești de la Expoziția universală de la Paris din 1899. Aici avea să se deschidă grădina **Bufet** devenită în scurt timp celebră datorită întreprinzătorului patron care a avut grijă să cheme, pentru desfătarea publicului, pe cunoscutul Grigoraș Dinicu. Este suficient să amintim că mari minuitori ai condeiului ca Anton Bacalbașa, Radu Rosetti, Ilarie Chendi și Vlahuță au ținut să elogieze, în mai toate ziarele timpului, farmecul inegalabil al rusticului popas de la marginea Bucureștilor.

...Anii au trecut, **Bufetul** de la șosea a cunoscut cînd glorie, cînd uitare, pentru ca să se piardă într-un semianonimat.

Zilele trecute am primit un telefon la redacție și am fost invitați să vizităm unitatea **Doina**, moștenitoarea bufetului de altădată. Nici un cuvînt în plus. Mărturisim că am dat curs invitației cu sufletul oarecum îndoit, nestiind cine ne-a chemat și eram sătui de renovări care tîn de joi pînă înapoi. Chiar la intrare l-am întîlnit pe Viorel Păunescu despre a cărui capacitate și pricepere în organizarea rețelei gastronomice numai era cazul să fim informați. Cum s-ar spune, din start am știut că vom vedea ceva deosebit. Aflăm că Viorel Păunescu, la ora actuală, se ocupă cu organizarea și îndrumarea unui număr de unități centrale din cadrul I.A.P.L.-Amzei, unități reunite în cadrul Complexului de restaurante **„Doina", Mignon, Spaniol, Caraiman, Pensiune, Bulevard, Podul Mogoșoaia, Mioriția** și altele. Muncă grea și de răspundere. Prima unitate care a suferit structurale transformări într-un timp record, și ceea ce este demn de toată lauda, aceste lucrări au fost făcute cu forțe proprii, din cadrul I.A.P.L.-Amzei, este chiar fostul bufet de la șosea. La ora actuală, unitatea **Doina** se compune din două părți distincte : **crama** și **restaurantul.** La vară se vor inaugura grădina, care, sîntem informați, va fi de înaltă ținută și va beneficia de : berărie, patiserie și un restaurant clasic.

Am vizitat crama de la subsol, care a căpătat o nouă înfățișare prin reconstrucție, dar și datorită unor decorațiuni autentic românești cu care au fost împodobiți pereții. Ospătarii au fost selecționați de chiar ochiul competent al lui Viorel Păunescu și vor fi costumați clasic. Din dorința de a se prepara numai mîncăruri și aperative tipic românești, s-a făcut apel la doi bucătari specializați : Ioana Boiangiu și Florin Cojocaru. Între specialitățile lor se numără : tobă, lebăr, jumări, sărmăluțe cu costițe fierte în oale de pămînt, tochitură, pui la ceaun, ciolan cu fasole sau cu varză, ciorbă de burtă, precum și renumitul grătar românesc. Gratarul a fost încredințat unui adevărat grătaragiu, meserie, din păcate, astăzi pe cale de dispariție. Bucatele vor fi servite pe fund de lemn, în respectul tradiției. Printre mese se va deplasa un bar pe rotile, consumatorii fiind serviți cu promptitudine, la fața locului. Acest sistem creează o anumită ambianță, dar lucru și mai important, va înlătura orice suspiciune. Se va servi cafeaua flambată, inventată de Nicolae Bădoi, care nu demult a obținut o prestigioasă medalie de aur peste hotare. Desertul se va prepara la comandă, chiar lîngă masa consumatorului, de către ospătari, ceea ce înseamnă un pas înainte pe linia unei gastronomii civilizate. Și pentru ca masa să fie masa și crama cramă, publicul va fi distrat de taraful condus de Ion Turcitu, avînd drept solist la tambal pe Iordache junior. Trebuie să mai adăugăm că la cramă va cînta în fiecare seară Maria Dragomiroiu, stea de primă mărime în muzica populară românească, și Ion Dolănescu (numai de trei ori pe săptămînă). O dată pe săptămînă, mari vedete ale muzicii ușoare și lăutărești vor fi invitate de onoare. Acei artiști peste care vremea nemiloasă a lăsat amprente vor face playback. Probabil că aici vor fi invitați să onoreze localul neîntrecuta Ioana Radu, omniprezentul Gică Petrescu, cunoscuta Dorina Drăghici, Ion Luican și alții. Din păcate crama are numai 80 de locuri, dar se tinde spre localuri mici.

Restaurantul este piesa de rezistență a colectivului de la **Doina.** Vom sări peste ambianță, ținuta ospătarilor și curățenie dintr-un simplu motiv : „patronul" socoate că aceste atribute sînt obligatorii într-un local de ținută și că un bun conducător trebuie să pornească abia de aici înainte. Bucătăria va fi axată pe produse românești, dar nu vor lipsi nici preparatele cerute de turiștii străini, căci știința de a face comerț reclamă un serviciu impecabil, pe placul tuturor celor care îți pășesc pragul. Fără discuție, marea surpriză o va oferi programul artistico-muzical, după părerea noastră de nivel european. Vom începe cu orchestra condusă de renumitul saxofonist Dan Mîndrilă. Practicînd muzica care l-a consacrat, Dan Mîndrilă are grijă să cînte reținut, pentru a crea o atmosferă plăcută, calmă, destinsă. Ligia Oancea, solista formației, la început de carieră, se descurcă bine, alături de membrii orchestrei. Pe rînd, mai apar : Mihaela Oancea, Jeanina Matei, Zoe Cîmpeanu și Păunița Ionescu. Nume care nu mai au nevoie de nici o prezentare. Tot ce dorim să spunem este că aici, pe mica scenă a localului, totul se face cu seriozitate și profesionalitate, că orchestra și interpreții formează un tot unitar. Se cuvine să zăbovim ceva mai mult asupra baletului. Fără nici un fel de echivoc, are ținută și stil de nivel internațional. Balerinele de aceeași înălțime, cu mișcări perfect sincronizate, beneficiind de dansuri inspirate și perfect puse la punct de talentatul și inspiratul coregraf Cornel Patrichi, aduc un plus de farmec și frumusețe. Menționăm în mod special pe Tatiana Botez cu partenerul ei Emil Marinescu, care ori de cîte ori apar uimesc prin precizia și voluptatea dansului. La Tatiana Botez se vede cu ochiul liber că iubește meseria ei, că tot ce face, face din pasiune și cu pasiune. Cornelia Patrichi, solistă a corpului de balet, se impune prin grație, dăruire și pasiune. Se cere subliniată apariția cuplului Luiza Laszlo și Tudose Martinică, care, de fiecare dată, pur și simplu, prin evoluția lor plină de farmec și temeritate, zmulg aplauze la scena deschisă.

La plecare, Viorel Păunescu ne mărturisea că la Doina lucrările fiind terminate, privirile sale se îndreaptă acum spre restaurantul Pescarul care, după părerea dumnealui, a noastră, și a directorului I.A.P.L.-Amzei, Gavril Albiter, lîncezește într-o dulce legănare. Peste puțină vreme acest local de specific va căpăta aspectul și ținuta pe măsura faimei de care s-a bucurat. Ni se precizează că de restaurantul și crama Doina se vor ocupa în mod direct doi specialiști pe care Viorel Păunescu îi prezintă cu încredere : Gheorghe Ștefan și Nicolae Bădoi. Ei ne-au asigurat că cine le va trece pragul o dată va reveni cu siguranță. Directorul I.A.P.L.-Amzei, ține să ne asigure că și acele unități care nu sînt cuprinse în **Complexul Doina** vor suferi substanțiale îmbunătățiri în conformitate cu un plan de măsuri recent luat de conducerea întreprinderii.

DAN BÎRLĂDEANU ■

RăCuL

Autentice

Un ospătar...

...se destăinuie altuia :

— Un doctor are niște paturi, acolo, la spital, eu am niște mese la mine la bufet. Dar tot pentru mine-i mai greu, că am de-a face cu oameni sănătoși și știți e formidabil de dificili !

Un filosof îndrăgostit...

... concluse :

— A iubi înseamnă a fi foarte liber și foarte ocupat în același timp.

Cea mai bătrînă braziliancă

Ana Maria de Jesus a fost sărbătorită, la Belo Horizonte, cu ocazia împlinirii vîrstei de 139 de ani. Aproape indiferentă la manifestările de simpatie ale celor 40 de pensionari ai azilului unde locuiește, Dona Aninha, practic surdă și oarbă, s-a aruncat însă cu voluptate asupra cadourilor primite, cutii cu bomboane și biscuiți, și a cerut cu insistență să i se dea înapoi vechea ei pipă, care îi fusese luată la recomandarea medicilor.

NICOLAE MIRODONE ■

(Din expoziția de caricaturi deschisă recent la Casa de cultură a studenților din București)

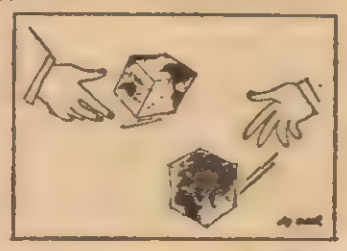

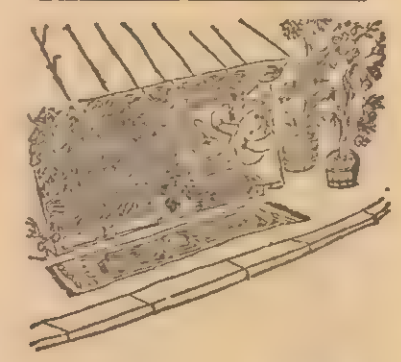

NELL COBAR ■

Crime și violențe la New York

Față de 989 de omoruri în 1968, în 1980 se înregistrează 1 812 omoruri. Violurile se ridică în aceeași perioadă, de la 1963 la 3711, iar atacurile înarmate de la 56 188 la 190 560. Deci delictele s-au dublat, de unde se vede că e din ce în ce mai greu să te faci cunoscut în domeniu. În schimb, să devii victimă e din ce în ce mai ușor !

Pe teme de circulație

Pașii noștri-noct se lasă pe pavaj
Mi-ai intrat în suflet ca o Dacie-ntr-un garaj !

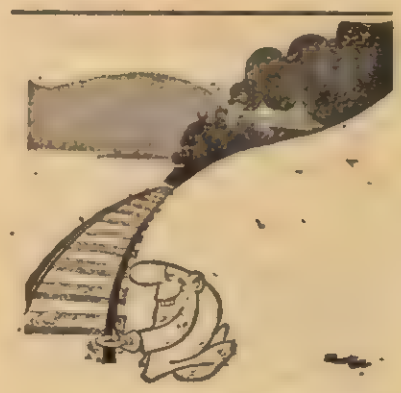

RUDI SCHMUKLE ■

Pe teme de vacanță

Ne-am întîlnit la țărm,
Citeai din Păunescu, eram la Samarkand...

Pe teme de vecini de bloc

Bat covoarele vecinii
Murdărește pana găinii...

Pe teme de cinematografie

Ți-am strîns mîna surîzînd
Eram la film în ultimul rînd...

Pe teme de bucătărie

Frunză verde de cartof
Cel mai bun portar e Zoff !

DUMITRU DINULESCU ■

Jocuri de apă

- Bănuiesc că și pantera toarce cînd e mîngîiată, dar cine are chef să verifice !
- Diferența dintre furnică și bou : furnica muncește, boul e muncit.
- Găina are gheare doar pentru ca să scormonească țărîna.
- A căzut pe gînduri, dar ele s-au ferit.
- De la o oaie umoristă nu te poți aștepta decît la spirite de turmă.
- Dacă ai intrat în joc, nu te juca.
- Tatăl i-a dat fiului o mamă de bătaie.
- Deși era apreciat ca un cap pătrat, avea totuși vederi obtuze.
- Îmi închipui cît de mult îl îndrăgește măgarul pe fabuliști !
- Soarele ? Un tip periculos : are pete...
- Privind către pietonul accidentat, agentul de circulație rostì oftind : „Mai mare mila decît kilometrul".
- Să nu enunțăm adevăruri care injură, dacă vrem să nu triumfe mincinoșii care mîngîie.
- După ce-și băuse și mințile, părea ceva mai dostoiepi.
- Nu există inocență, ci doar lipsă de experiență.
- Să mă tem de moarte ? Nici vorbă : o am în buzunar.
- Mai multă încredere îi se acordă celor care acuză, decît celor [illegible] se apără.
- Ieftină este acea victorie obținută cu orice preț !
- Dacă în cimitire nu este egalitate, nu morții sînt de vină.
- Culmea decăderii — să fii cerșetor în paradis.
- Nici balanța nu este dreaptă : se pleacă de partea cui are mai multă greutate.
- Nu-l jigni pe porc dacă te-ai băgat în troaca lui.
- În somn, toți oamenii sînt egali, dar nu și în viscle lor.
- Cu capul în nori ? Da, dar și cu trupul pe piscuri.

GIUSEPPE NAVARA ■

La Piatra Neamț, un sediu pentru „farmacia naturii..."

Un capitol aparte al medicinei, pe care revista noastră îl sprijină de multă vreme, reflectînd cu stăruință eforturile unor remarcabili cercetători români, este fără îndoială **medicina naturistă**, cea care pornește de la ideea folosirii intensive a unor familii de medicamente din plante și fitoterapice, avînd la bază medicina tradițională a poporului nostru și a lumii. Se știe că pe întreg globul se simte o tendință de reintoarcere spre medicina naturistă și spre medicamentul pe bază de plante medicinale, de extracte naturale, preocupări care intră pînă și în activitatea celor mai prestigioase firme producătoare de medicamente. Această tendință este marcată și chiar recomandată de Organizația Mondială a Sănătății. În vreme ce la noi există chiar un capitol special în Programul cercetării științifice, aprobat la Congresul al XII-lea al partidului, cel cu privire la valorificarea florei spontane medicinale atît de bogate a țării noastre, ducînd astfel și la reducerea importurilor de medicamente de sinteză. Intenții, așadar, sînt numeroase, în special între căutătorii de aur (citește : sănătate !) în plantele medicinale, ale căror preocupări revista noastră le-a reflectat în numeroase rînduri. Toate aceste intenții bune și foarte bune s-au lovit multă vreme de pasivitatea forurilor competente centrale, tocmai cele care ar fi trebuit să sprijine lăudabilele eforturi... tehnice amintite. Sîntem însă în momentul de față în măsură să lăudăm, în fine, și un foarte frumos efort pe linie organizatorică, o inițiativă județeană cu adevărat remarcabilă, care poate aduce cu sine multe consecințe favorabile, pe întreaga țară. Am fost de curînd în județul Neamț și, odată întorși cu tolba plină de impresii, sîntem gata să vă spunem despre ce este vorba.

PRIMUL CENTRU DE MICROPRODUCȚIE FARMACEUTICĂ PE BAZĂ DE PLANTE MEDICINALE !

Dr. Victor Caisân, director adj. al Direcției sanitare Neamț : „Ideea există de mai multă vreme, iar inițiativa a plecat de la comitetul județean de partid, care acordă tot sprijinul și în continuare. Sîntem pe cale să înființăm aici, în Neamț, un centru de microproducție farmaceutică pe bază de plante medicinale, avînd ca materie primă atît pe cele din flora spontană, cît și cele de cultură specifică. Acest centru, evident, trebuia legat de ceva, iar Oficiu farmaceutic nu există decît la Bacău, deci în alt județ. Prin grija comitetului județean de partid s-a găsit atît localul în care va funcționa acest centru, cît și statutul său, legat acum de Direcția sanitară județeană. Eventual, la reînființarea policlinicii cu plată, va putea trece în „custodia" sa. Nu demult l-am „descoperit" și pe farmacistul Isidor Grosu, căruia i s-a încredințat sarcina de a conduce centrul. Avem o foarte bună bază de cercetare în cadrul Combinatului de fibre sintetice de la Săvinești, specialiștii din unitatea respectivă oferindu-se să colaboreze cu noua instituție, iar filiala Plafar din Roman, una dintre cele mai importante din țară, poate asigura întreaga materie primă necesară. Singura problemă majoră este cea a dotărilor tehnice, dar există promisiuni ferme de rezolvare din partea Ministerului Sănătății și a Ministerului Industriei Chimice, în special prin redistribuiri de aparatură. Sperăm desigur ca aceste promisiuni să fie onorate cum se cuvine."

Sediul, atît de necesar pentru existența pe pecioarele ei a unei unități abia înființate, a fost fixat în vechea clădire a „Laboratoarelor Vorel", despre care vom mai vorbi. Este o clădire cu două corpuri, unul cu două, celălalt cu trei etaje, cenușie după urmele pe care le-a lăsat trecerea timpului, dar care, odată renovată, va deveni fără îndoială un sediu impresionant, o adevărată fabricuță. Trustul de construcții care ocupa clădirea este pe cale de a se evacua, pînă la 15 ianuarie I.J.G.C.L.-ul e-a angajat (prin directorul său, ing. Dumitru Ștefan) să pregătească intrarea farmaciștilor în casă nouă. Pentru moment stăm de vorbă cu doctorul Costache Andone, președintele filialei Neamț a U.S.S.M., care ne spune : „Greu a fost pînă am găsit forma de organizare. Despre necesitatea unui astfel de centru nu mai e cazul să spun cît sîntem de convinși, dată fiind posibilitatea de diversificare a tratamentelor. Avem în această direcție o frumoasă tradiție în județul Neamț, iar preocupările privind tratamentele naturiste pot fi exemplificate concret, pe cazuri. Unul dintre aceste tratamente îl urmează chiar doctorița Elena Rodica Mîndru, directoarea Direcției sanitare, care acuză o hipertensiune arterială oscilantă. Acum ia vreo două tablete zilnic, care-i coboară tensiunea și o menține la un prag convenabil. Alte două cazuri le puteți cunoaște și dumneavoastră, chiar acum."

UNUL CARE A SLĂBIT 16 KG ÎNTR-O LUNĂ

„Mă numesc Ioniță Dumitru, am 19 ani. Sînt din Farcașa, județul Neamț. Cred că necazul mi se trage de mic, pe la 4 ani am găsit niște pastile de Romergan și le-am supt pe toate. M-am intoxicat grav. Acum 3 ani am avut scarlatină, iar în 1980, după ce n-am intrat la facultate, am scris subiectul de nota 10, dar greșisem, scrisesem altul, nu cel care trebuia, m-am îmbolnăvit din nou, astm bronșic mi-au spus medicii, și-am tot umblat, întîi la Piatra, apoi la Iași și București, am încercat cu acupunctură, cu Volon, tratamente de corticoterapie, dar nimeni nu m-a putut vindeca. Nu mai puteam respira, mă apăsa pe piept ca o greutate, cum urcam cîteva scări simțeam oboseală și palpitații la inimă. Doctorul Andone a găsit însă alt diagnostic, zice că sufăr pe un fond de distonie neurovegetativă, acum iau niște pastile care sînt un sedativ pe bază de plante, fără nici o substanță toxică întreținînd focarul bolii. Se cheamă „Sedocalm vegetal", e doar un esantion medical din care iau 2—3 comprimate pe zi, dar mă simt mult mai bine, mi-a luat palpitațiile și mi-a dat drumul la respirație, parcă sînt alt om după numai cîteva zile de tratament."... „Pe mine mă cheamă Ciuboran Ion, sînt șeful complexului „Colibele haiducilor". Am avut 117 kg și acum am numai 101, am slăbit 16 kg într-o singură lună, dar asta nu e totul. Înainte mă sufocam cînd urcam pantă pînă la unitate, făceam și două preinfarcturi cu inima datorită reducerii capacității respiratorii prin îngrășare, eram de-a dreptul obez și grăsimea mă apăsa pe inimă, ce mai, nu mă simțeam deloc bine. Adevărul e că eram și cam gurmand de carne, o porcărie ! Într-o zi a venit pe aici doctorul Andone cu farmacistul Ovidiu Bojor de la București, m-am plîns și mi-a spus că mă poate ajuta, dar să mă țin și de regim. Mi-a dat o singură cură, diuretice și purgative pe bază de extracte din plante, luam cîte o pastilă dimineața, la prînz și seara, apoi alte trei după masa de seară. Mîncam două lapte și salate oricît puteam, cafea dar fără zahăr, mere, pîine deloc, o friptură la două zile și în fiecare duminică un pui fript, m-am obișnuit repede cu regimul și așa am dat jos jumătate din burtă și m-am simțit ca renăscut. Cel mai mare lucru e că pastilele pe care le-am luat nu sînt deloc toxice, nu sînt ca Silutinul sau alte porcării. Acum am început al doilea tratament, iau 4 pastile în fiecare seară, dar parcă nu mai merge așa de bine. E adevărat că nici de regim nu m-am mai ținut chiar așa, apoi eforturi fizice n-am apucat să fac, deși doctorul îmi recomandase. Aș vrea să fac un tratament să ajung la 70 de kile, dar cît mai repede ! Am auzit de o fată din București care a slăbit 60 kg într-un an de zile, avea înainte 120 și acum e la jumătate, cu ceai de ulm și alte ceaiuri — asta, da!"

(Va urma)

DUMITRU GRAUR

În acest număr ilustrații de SABIN ȘTEFANUȚĂ

Emilian Cristea

Aș vrea să vă spun cu mîna pe inimă : n-a existat vreodată un om care să vorbească limba Muntelui ca Emilian Cristea.

Cu neobosita sa generozitate el ne-a dăruit învățătură pe drumul urcușului, „biblioteca montaniardului" și propria sa viață.

Săptămînă de săptămînă printre ascensiuni el desfereca potecile munților în sintagmele camaraderiei.

Firesc și simplu cu modestia-i exemplară el, nu ținea lecții, un gest, o vorbă de duh, o discreță povață, o atitudine, o idee, o faptă de rară umanitate deveneau literele abecedarului prin care geografia fizică se transforma pe nesimțite într-o geografie dinamică a spiritului uman.

Prin acest manual al vieții el ne învăța cum să ne construim ca oameni, cum să ne ținem statura mereu dreaptă, ce înseamnă spirit de solidaritate, cum să-ți astimperi foamea de spațiu.

Săptămînă de săptămînă el a străbătut poteci de munte, le-a desfășurat pe harta Frumuseții, ca să le-adune apoi în podișul alpin al sufletului său.

El a botezat acest podiș înalt : Iubirea de oameni.

Emilian Cristea ne-a învățat că muntele nu-i numai o școală a curajului dar în egală măsură o școală a frumuseții. A frumuseții naturii și a frumuseții morale.

Cine n-a fost înfiorat de dîrza poezie a muntelui ; cine n-a stat noaptea lîngă un foc de pădure; cine n-a ascultat vîntul prin tuburile de orgă ale arborilor sau chemarea păsărilor trezite de lumină ; cine n-a privit hăurile de neguri fumegînd în văi ; rododendronul însîngerind pajiștile și saltul ciutelor peste stîncile speranței ; cine n-a urcat brînele cu ciopoare și nu s-a cățărat pe pereții abrupți de calcar halucinînd alb în clar de lună sau pe țancuri ascuțite ca niște vîrfuri de săgeți ; cine n-a simțit primejdia punîndu-i în dreaptă cumpănă voința și îndrăzneala — acela n-a cunoscut Muntele și nu va simți niciodată Frumusețea în deplinătatea ei.

N-a existat om care să vorbească limba Muntelui ca Emilian Cristea.

Cîți 'nu l-am privit cu inima strînsă cînd înarmat cu uneltele cele mai simple dar mai alese cu imensa sa foame de spațiu și voința de a-l supune, se avînta să înfrîngă obstacole aparent de nebiruit.

De cîte ori suspendat deasupra abisului, pe pereți de stîncă abrupți și netezi, căutînd o crăpătură sau un punct de sprijin, piciorul său nu începea să tremure, degetele să se înmoaie, coarda să se întindă la maximum, dar El nu-și pierdea niciodată cumpătul, încă un efort de voință, rela totul de la capăt, cu răbdare, cu perseverență, degetele se încleștează în stînca potrivnică și pînă la urmă ochii calmi strălucesc triumfător : priza providențială a fost găsită.

Încă un pas mai departe a fost făcut, pieptul se umflă de ozon, orizonturile se deschid, încă o treaptă a fost urcată spre creste.

Ca o maiestuoasă coroană de piatră se înalță Muntele Crăiesc peste talazurile verzi ale depărtărilor și în vîrful lui cel mai înalt: El, Riga Crailor de Munte.

Am văzut o dată o floare de colț crescînd dintr-o stîncă.

Am văzut plăpînda floare tăind o crăpătură subțire în granitul impasibil.

Crezul lui Emilian Cristea în miraculoasa putere a Dragostei și a Frumuseții de a disloca o lume de adversități, de a modela caractere, de a sădi în locul încrîncenării însingurate colegialitatea cordială, de a înscăuna în locul disperării — speranța,

acest crez al lui e floarea rară care dislocînd pietrificări, aparent, înuabile, a fost sădit durabil în inima noastră.

Un mare poet american scria : există vise mai puternice decît moartea.

Eu îl cred pe colegul meu dar simt, totodată, că există și vieți mai puternice decît moartea. Tocmai că acele vieți au știut să dăruiască oamenilor Visul.

Viața lui va rămîne în noi ca visul viu al neîntinatelor înălțimi umane.

Visul alianței omului cu omul în adevăr și frumusețe.

Am certitudinea că viața exemplară a lui Emilian Cristea este un triumf plenar împotriva uitării, împotriva paradoxului morții.

Ne mingiiem în acest sfîșietor ceas de durere cu nemuartea în pildă a omului de care ne despărțim.

Dar cine va mai deschide ușile redacțiilor aducînd cu sine soarele cuvîntului bun, zîmbetul deschis și calmul încrederii în om ?

Cine ne va surprinde în fiecare an nou cu acele peisaje nepereche rupte din natură de el însuși și cuvintele traducînd ivarea de fericire pe limbajul cel mai intim al fiecăruia dintre noi ?

Cu mîna pe inimă vă spun : n-a existat niciodată un om care să vorbească mai omenește limba oamenilor.

Din mîna lui Emilian Cristea a căzut alpenștocul.

Stupida întîmplare sau un crîncen destin i-a smuls din mînă condeiul.

Dar marea lui învățătură, Crai solar al inimilor noastre, Învățătura Muntelui, va rămîne mereu vie peste generații.

Viața sa continuă prin tinerii în hanorace urcînd munții, escaladînd pereții lor verticali, cucerind într-o cordială solidaritate, cu statura dreaptă, noi și noi piscuri, purtînd cu ei în înălțimi atotbiruitorul vis al lui Emilian Cristea.

TOMA GEORGE MAIORESCU

Comedia-Franceză

I

Strivit de seculara glorie a primului teatru al lumii, Comedia-Franceză, mă tîrăsc în genunchi, înfruntînd trecutul sutelor de ani, să mă prosternu lui Molière. Respirației lui Jean-Baptiste Poquelin, zis Molière, șoptesc de vecernie pe care a trecut-o pe vecie în inima umanității.

Parisul acelor îndepărtate vremi domnat de comedienii italieni. Ianuarie 1662. Nu există acte de stare civilă. Așa că nu se cunoaște decît data botezului — 15 ianuarie — copilului cel mai mare al lui Jean Poquelin, tapițer al regelui. Se ivește și crește neașteptat interes pentru meșteșugul tatălui. Bunicul, persoană deosebită, îl dă la iezuiți, unde Jean-Baptiste Poquelin învață latina și greaca. Inteligent și viu, la terminare, intră în barou, dar nu se ține. Îl preocupă să îmbrățișeze profesiunea socotită dezonorantă, de rușine, în epocă : să se facă actor. Lăsînd orice alt gînd deoparte, tinerețea și entuziasmul lui se îndreaptă spre acest țel de oprobriu. Cu riscul oricărei condamnări vizează să nască rîsul în sufletele oamenilor, să-i înveselească. De la început își ia un nume de împrumut, Molière, pentru a nu-l face de rîs pe al tatălui. Ce semnificație închide acest pseudonim, de unde l-a luat, rămîne un mister pînă la urmă... La 23 de ani pășește pe scîndurile scenei. Își face o mică trupă din tineri amatori, asociindu-și doi frați Béjart și o soră a acestora Madeleine, ceva mai mare, care juca comedie în provincie. Producîndu-se pentru prieteni, vecini și pestrița adunătură gură-cască, ameliți de aplauzele acestui public benevol, tînd să devină profesioniști și fondează, botezat cu emfază, „Ilustrul teatru". Această combinație nu numai că nu rezistă, constituie prima decepție a bietului Molière, șeful trupei, care, reclamat de un negustor de lumînări, este închis pentru datorii. De la machiaj la gratii. Se vede că Parisul nu e de el... Și Molière cu ai săi iau drumul provinciei, să joace la întîmplare, comedieni ambulanți.

Trămpăcit pe drumurile Franței cu trupa după el, avînd-o pe Madeleine Béjart susținătoare — poate și din dragoste — crezînd cu scrîșniri de dinți în forța scînduriior scenei, Molière simte zămislindu-se în el geniul comic. Pana lui Corneille îndrugă-i apropouri, scrie o comedie, „Zăpăcitul", pe care o reprezintă la Lyon cu mare succes. Cîștigat de poezia dramatică și încurajat de reușita obținută, o face pe a doua, „Necaz amoros", care la fel merge în plin. Avînd aceste două comedii, în 5 acte, plus experiența scenică adunată în cei 12 ani de provincie, socotește timpul sosit să reîncerce capitala. Găsește la Paris trei trupe : comedienii italieni, avînd protecția primului ministru Mazarin ; comedienii regelui și trupa regală, ziisă de la Hôtel de Bourgogne. Cei veniți de la provincie sînt primiți de trupele existente cu priviri șașii... Fără protector, Molière simte terenul pierdut. Își găsește scăparea în persoana fratelui regelui Philippe d'Orléans, care-i promite pensiune fiecărui comedian, dar nu se ține de cuvînt... Obține, totuși, datorită acestui tînăr fluturatic și comedienilor italieni, să joace la teatrul Petit-Bourbon, luneа, miercurea, joia și sîmbăta, zile libere ale trupei italiene. Îngrijat de concurență să se prezinte cît mai artistic, își înăsește trupa. Compusă din șase bărbați, patru femei și un gagist. Croise.

24 octombrie 1658 : întîia reprezentație cu „Zăpăcitul" pe scena de la Petit-Bourbon. Succes covîrșitor. La pilpîitul luminărilor rampei : *Molière, Béjart aîné, Béjart cadet, Du Parc, Du Fresne, De Brie, Madeleine Béjart, M-lle Du Parc, M-lle de'Brie, M-lle Hervé,* Aplauzele Parisului se întețesc, peste secole, pînă la noi... Incandescența le aprinde modestul început. Numai zece, însă în mijlocul lor, șeful și principalul artist, Molière... Geniul francez, prin acești primi zece societari, dă umanității o operă uriașă : sacrul sanctuar al poeziei dramatice, Comedia-Franceză.

La scurt timp se adaugă la Grange, junele prim. Talentat bine făcut, inteligent, dicțiune impecabilă, plăcînd în scenă se dovedește și destoinic, devenind repede cel mai apropiat colaborator al directorului. Are din primul moment ideea să întocmească un registru, în care nu scapă să noteze absolut tot mersul companiei și faptele de scenă și de viață ale domnului Molière. Este documentul de bază, cel mai prețios, ce se păstrează și astăzi, seculară relievă cu duhul lui Molière în filele lunate...

Toți componenții trupei erau societari, cu *parte întreagă*. Molière nu primea mai mult, preocupat doar de interesul comun. La început s-a jucat la ora 2, apoi s-a fixat ora 4, publicul să ajungă pe lumină acasă. Parisul mișunînd de tîlhării și prădăciuni odată cu lăsarea întunericului. Reclama primitivă. La provincie exact ca la bilci ; unul cu toba și altul cu vioara acompaniau un actor din trupă care făcea pe recomanderul. La Paris ziarele se ocupau de politică, nicidecum de artă, de literatură. Afișele costau scump. Și-atunci, s-a introdus obiceiul ca un actor, la sfîrșitul reprezentației, să vorbească spectatorilor, căutînd să le stîrnească interesul pentru viitorul spectacol. Se amestecau discuții între sală și „orator"... Efortul acesta suplimentar în trupa de la Petit-Bourbon îl îndeplinea chiar Molière, pînă l l-a trecut lui La Grange.

GABY MICHAILESCU

■ **Bănică Neculache, C.A.P. Racoviță, județul Brăila :** Panaitescu Ștefan ,73 de ani, pensionar al cooperativei agricole din comuna noastră a muncit extraordinar și în acest an și a obținut 7 500 kilograme de porumb știuleți la hectar. **N.R.:** Îi urăm viață lungă, sănătoasă și la fel de fructuoasă.

■ **N. Horinceanu, P. Cucoară, Bebi Ilie, Al. Arghire, Marin Broască, Șugubete Neculai și Mircea Enciu, toți din județul Galați :** Noi, românii, avem o muzică populară cîntată la fanfară și anumite marșuri deosebit de frumoase. De ce nu găsim pe piață asemenea înregistrări ?

■ **Vasile Marcu, Oradea :** Sînt abonat la zece publicații naționale și locale. Nimeni nu vrea să-mi răspundă la întreabarea **de ce este necesar să plătim taxă** pentru trimiterea la domiciliu pentru toate publicațiile la care sîntem abonați din moment ce factorul poștal face un singur drum cu toate ?

■ **Ionescu Elena,** cartierul Banat, bloc B 3, scara B, apartament 11, **Pitești :** Lucrez în comerț : Eu și copilul meu de 14 ani trăim din cei 1800 pe care-i cîștig lunar. Fiecare ban contează enorm pentru mine. Pentru că n-am vrut să plătesc 65 de lei abonament **obligatoriu (?)** la o publicație, am fost umilită, jignită și îmbrîncită de directorul Dina.

■ **Vorovenci Dorin Cristian, Șos. Mihai Bravu nr. 301,** bloc 18, apartament 56, **București :** De doi ani am un **Renault 10,** cam vechi, care necesită unele intervenții. La **Automecanica** din Bd. Sălăjan n-am fost ajutat — contra cost, evident — decît după ce am scris în condica de reclamații. Pe deasupra am fost etichetat ca făcînd parte din „pleava societății".

■ **Sterie Victor, București,** Valea Oltului 5, sector 6 : La chioșcuri se vinde acum, cînd mai sînt doar cîteva zile pînă în 1983, **Ghidul traseelor de transport în comun pe 1982 !** Păcat de hîrtia consumată, mai ales că și dezinformează. Exemplu : La pagina 43 se vorbește despre autobuzul 108, desființat de două luni. Și încă : **De ce circulă atît de rar troleibuzele 84 și 65 ?**

■ **Filip Gheorghe, comuna Slobozia Bradului, satul Cornet, Vrancea :** Muncesc de 25 de ani prin fermele Trustului I.A.S. Vrancea, împreună cu soția mea, Filip Valerica, dar adeverințe de vechime n-am primit. Acum sînt bolnav, ținutit la pat, aș putea beneficia de pensie, dar n-am hîrtii doveditoare. Ajutați-mă.

■ **Gurău Rodica, str. Bihorului 44, apartament 7, Piatra Neamț :** N-am nimic împotriva economisirii de energie electrică, dar la noi întreruperile de curent se fac neanunțat și în afara oricărui program. Vă imaginați ce înseamnă dimineața, la 6,30, cînd te grăbești spre serviciu, să rămîi blocat în lift ?

■ **Chireiu Valeriu, str. Motilor nr. 7, 74295, București :** Pe 25 noiembrie, dimineața la 6,50, am parcat mașina în spatele policlinicii de lîngă Gara de Nord. Tocmai închideam ușile cînd un bărbat și o femeie m-au întrebat dacă am plătit. Am răspuns că de abia am sosit, ceea ce puteau vedea și dumnealor. Mi-au cerut să plătesc 100 de lei pe loc, ori îmi trimit acasă amendă de 500. Ce sistem mai e și ăsta ?

■ **Marian Pătrașcu, Rîmnicu Vîlcea, str. Independenței,** bloc 11, scara A, apartament 14 : Lucrez la Centrul de cercetări Rm. Vîlcea, situat pe platforma Combinatului chimic. Atît la noi cît și la combinat se reține lunar, cu titlu de **cotizație sportivă,** sume de bani cu care nu sîntem de acord, sume care nu sînt trecute în nici un carnet, pe nici o listă.

N.R. Sistemul e vechi, iată ce au inventat cei din Tîrgoviște : Biletele de intrare pe stadion multiplicate la **XEROX !** Păstrăm la redacție bilete în valoare de 12 lei seria JK nr. 353987.

■ **Tănăsescu Maria, 72 de ani, București, str. Dumitru Petrescu nr. 79, bloc S 1, scara 2, apartament 46, sector 4 :** Sora mea, Tănăsescu Areta, pensionară, 67 de ani, cu domiciliul în Cluj-Napoca, str. Republicii 15, fiind bolnavă, a fost internată la Clinica de geriatrie dr. Aslan din Otopeni, pe 13 septembrie, orele 11,00. În aceeași zi, la orele 14,00, a dispărut din clinică, neflind găsită pînă în prezent.

■ **Vass Francisc,** blocul Nușeni, localitatea **Mălini, Bistrița-Năsăud :** Cu iertare vă rog să-l întrebați pe poștașul nostru de ce nu aduce regulat **Flacăra** la care sînt abonat.

Scrisoare necomentată

STIMATĂ REDACȚIE,

„Mai marii noștri de la I.C.V.L., „Constructorul", I.C.A.B. și I.C E.D., pe care astă vară i-am chemat la noi, i-am plimbat pe moșia noastră de-au văzut și s-au minunat de cîte cele ce le-am arătat, i-am omenit cum se cuvine (pe reprezentanții dumnealor), acum, la răspîntie de vremuri ne-au uitat de tot. Au uitat tot ce ne-au promis cu mîna pe inimă și cu pana pe hîrtii. Apă la etajele cele de sus tot n-avem ; un perete (āla cu hibă !) tot stă să cadă de la un etaj de sus (vedeți actul semnat tovarăși de la I.C.V.L. și „Constructorul" !), căldura este subțire, noroaiele vor fi groase...

Vă rugăm pe dumneavoastră, stimați tovarăși redactori — părtași nostri și-ai altora ca noi, necăjiți tare — să faceți într-un fel și să le spuneți că tare sîntem supărați pe ei, pe cei care ne-au tot dus cu vorbe".

EMILIAN VLĂDESCU,
Președintele comitetului Asociației de locatari str. Roșia Montană nr. 4, bloc O 5, sectorul 6 București

■ **Lucaciu Mihail, elev în clasa a IX-a a Liceului industrial nr. 1, I.M.G.B :** Buletinul meu de identitate are seria BK nr. 589267, domiciliez în București, str. Frumușani nr. 8, sînt posesorul libretului de economii CEC nr. 364—209—6727404, eliberat de agenția din Bd. Brâncoveanu. Pe 25 noiembrie am vrut să ridic o sută de lei de la sus-zisa agenție, dar am fost refuzat. Întreb : Noi, tinerii, avem dreptul să și ridicăm banii pe care îi depunem ?

■ **Drăghici Dumitru, orașul Vulcan, str. Preparației, județul Hunedoara :** Blocul F 7 are nouă etaje iar liftul nu funcționează de șase luni. A funcționat o jumătate de oră, cît a venit la fața locului comisia chemată de noi să constate realitatea. După care liftul a fost oprit din nou, pe motiv că-i uzată roata motrică.

■ **Sideriaș Nicolae, Mediaș, str. Turda nr. 8 :** Am depus la agenția CEC din oraș suma de 46 706 lei, în septembrie 1980, reprezentînd avansul pentru o Dacia 1300. Am fost programat pentru 1983. Zilele trecute mi s-a spus că mai trebuie o diferență de zece mii de lei. Cu acei prilej am aflat că nu voi primi dobîndă pentru suma depusă pentru că între timp s-a schimbat contul.

■ **Gavriliță Olimpia, Breaza, Aleea Toporași nr. 3, Prahova:** În septembrie 1978 am cumpărat un televizor **Sirius.** După o lună s-a defectat. Anul de garanție a trecut numai în plimbări, la cooperativele de reparații din Breaza și din Cîmpina. Cu chiu și cu mare vai a funcționat pînă-n ianuarie 1982. Apoi iară, acum iară... Am dat pe el 3 050 lei, dar reparațiile m-au costat încă pe atît, și sînt pensionară.

■ **Lazăr Dorina, orașul Cîmpeni, județul Alba :** Zilele trecute, la complexul **Tulnicul,** la raionul de parfumerie, nu se vindea săpun de rufe decît dacă pentru fiecare bucată de săpun dădeai două ouă. Dar găinile nu cresc la bloc.

■ **Aurel Barna, Piatra Neamț:** Vă rog să interveniți la edilii acestei **perle** a Moldovei ca să abandoneze „opera" de tăiere a plopilor.

■ **Găleteanu Elisabeta, Craiova,** str. Silozului, bloc F, scara 1, apartament 5 : De doi ani au dispărut de pe piața Craiovei **ciorapii medicinali** de stradă și de serviciu (nu cei groși de la tehnomedical). Am fost operată la venele picioarelor, nu pot fără acei ciorapi.

■ **Județe Ioan, Botoșani, str. Karl Marx nr. 2 A, bloc 50, scara A, apartament 9 :** De ani de zile nu mai putem obține cauciucuri și camere 21×2,75 pentru motoretele **Mobra.** Ce ziceți, măcar în 1983 ? ! ?

■ **Pop Virgil, București, str. Tamburului nr. 5, bloc 125, scara B, apartament 90, sector 6 :** Administratorul blocului ne pretinde să plătim cele cuvenite întreținerii și pe lunile februarie, martie și aprilie cînd majoritatea locatarilor nu numai că nu locuiau în acest imobil, dar nu aveau nici măcar încheiate contractele de închiriere. Ce ziceți ?

■ **Vaideș Mihai Constantin, Cimpulung Moldovenesc,** str. Liceului nr. 2, bloc V 6, apartament 2, **Suceava :** Vă scriu în urma unei întîmplări incredibile, din orașul meu. Sînt un om respectat și admirat, am demnitatea infirmității mele, nu beau, umblu îmbrăcat curat și elegant în căruciorul cu rotile care-mi ține loc de picioare. Pe 31 octombrie am intrat, după 6 ani, în restaurantul **Zimbru.** Am cerut o cafea și un pepsi. O chelneriță m-a servit repede și frumos. După 20 de minute a intrat în local tov. Timpău Gavril, șef în alimentația publică, care a țipat la cei care m-au servit, reproșîndu-le că un om în cărucior nu are ce căuta **acolo. N.R. Cerem anchetarea urgentă a acestui caz cu totul deosebit.**

■ **Moise N. Gheorghe, Bărbătești, Vîlcea :** În numeroase librării, dar și la **Cartea prin poștă** am cerut cartea lui V. Atanasiu **Pagini de istorie,** care tratează evenimentele din jurul Sibiului și de pe Valea Oltului, în primul război mondial. Cine mă ajută s-o procur ?

■ **Cașu Maria, str. Ciocîrliei nr. 7, Roman, județul Neamț :** Am 70 de ani, sînt bolnavă. În tinerețea mea, din 1920 pînă în 1936 am muncit la fabrica de zahăr din Roman numai în schimbul de noapte. Nu-mi pot scoate această vechime, cum să procedez ?

■ **Popescu Victoria, Șos. Alexandriei 11, bloc C 11, scara C, apartament 38, București :** În Piața Rahova am cerut vînzătorului Dobrogeanu Constantin să-mi schimbe două sparte din cofrag. N-a vrut. Soțul meu a luat cofrajele și a vrut să răstoarne gălbenușurile într-o pungă de plastic. Văzîndu-l, ajutorul de vînzător l-a acuzat că vrea să fure cofrajul. L-a smuls și a răsturnat conținutul în capul soțului meu. Cum arătau hainele vă imaginați. Am reclamat dar nu s-a întîmplat nimic. **N.R. Gestul este incalificabil. Așteptăm măsurile Direcției comerciale și răspuns la întrebarea : De ce sînt obligați oamenii să cumpere două sparte ? În Piața Rahova nu s-a auzit de perisabilități ?**

■ **Automobil Clubul Român, pentru Istrate Mircea din Craiova :** De abia în trimestrul III 1982 am primit piese de schimb pentru Trabant, Skoda, Lada și Moskvici, însă pentru anul de plan 1983. Șef secție, ing. N. Cîmpean.

■ **Anton Marioara, str. Mitropolitul Varlaam 161, sectorul 1, București :** Sînt pensionară C.A.P. din Crevedia, județul Dîmbovița. Din septembrie n-am mai primit nici un ban. Casierul C.A.P. susține că mi-a pus pensia la oficiul poștal din Crevedia (chitanța 189–195, bordero 9/30.09.1982, mandat poștal 191). Am făcut mai multe drumuri, dar degeaba.

■ **Gheorghe Ștefaniu, Ploiești, str. Teleajen nr. 1 :** De luni de zile caut în Ploiești, Focșani și Brașov o anvelopă pentru bicicleta **Pegas.**

■ **Mihoc Emil, str. Prundului 10, Brașov :** Pe 2/3 octombrie am avut nefericirea să stau în camera 120 a **hotelului MINERUL** din Baia Mare. Lenjeria mi-a fost schimbată abia după multe insistențe, mocheta era uzată și murdară, lemnăria nevopsită de multă vreme, ușa de la balcon nu se închidea, dar prețul era de **categoria I.**

■ **Mihalache Dumitru, București :** Mormîntul marelui nostru scriitor **Mario Preda** are pe el numai țărînă. Atît. Nici o verdeață, nici o floare. Și-i fără grilaj. Cred că este cel mai modest mormînt din cimitirul Bellu. Vă puteți convinge și dv.

■ **Procuratura Generală pentru Enache Ana din Constanța,** str. Constantin Hurmuzache nr. 7 : Cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar.

■ **Duțu Gh. Constantin,** str. Sărătel nr. 29, comuna Predeal-Sărați, sat **Vitioara de Sus :** Căminul cultural are pereții crăpați și coliți, se vede trestia. Au casat stația de amplificare a discotecii și au dus-o acasă la cineva. În tot căminul nu există un cuier, hainele le punem jos.

■ **Consiliul popular municipal Petroșani pentru Dorotan Marioara din aceeași localitate :** Vi s-a rezolvat problema locului de muncă.

■ **Chircă Ioan, str. Mircea cel Bătrîn, bloc O 2, scara A, etaj. 3, apartament 13, telefon : 51037, Iași :** Pînă în septembrie mă consideram un om cu o căsnicie reușită, chiar fericită. Dar în ziua de 13 septembrie soția mea Chircă Zenovia și fiul nostru Chircă Dan au dispărut de acasă și nici cu ajutorul miliției n-am izbutit să aflu noua lor adresă. După unele indicii soția mea ar fi aderat la o **sectă religioasă,** undeva, prin Ploiești.

■ **Consiliul popular al sectorului 6, București, pentru Drăghici Aurica de la I.U.G.T.C. :** După reanalizarea situației dv. locative vi s-a repartizat apartamentul 22, blocul 63 din Bd. Constructorilor nr. 6.

■ **Tauber Emil, București, str. Izbiceni 58,78438 :** Am auzit și am citit despre rezultatele deosebite obținute în tratamentul spondilozei anchilozante cu medicamentul **Tolmetin.** Unde poate fi găsit ?, că la farmacii nici n-au auzit de el.

■ **Stănimir Gheorghe, comuna Chirnogi, județul Călărași :** Cu bonul 42016 am cumpărat pe 09.08.1982, în orașul Cîmpulung Muscel, o anvelopă pentru Dacia 1300. La încercarea de a o pune pe jantă am constatat defecțiuni care o fac neutilizabilă. Am trimis-o la Uzinele Victoria Brașov. S-a întors cum am expediat-o. Am trimis-o la Victoria Florești. Mi-au înapoiat-o intactă. Am trimis-o la magazinul de unde o cumpărasem. N-au atins-o, dar au returnat-o. Unde s-o mai trimit ?

■ **Procuratura Generală pentru Zernoveanu Dumitru din București, str. Radu Constantin nr. 26, bloc 21, scara B, apartament 35 :** Cele sesizate au fost examinate și constatîndu-se că sînt întemeiate s-a declarat recurs extraordinar.

■ **Sergentu Viorica, str. Vișoara nr. 382, localitatea Vișoara, Tîrgu Trotuș, Bacău :** Vreau să muncesc pentru a-mi ajuta familia. Părinții sînt bolnavi. Fratele e student. Sînt singura din familie care pot munci. Sînt absolventă de liceu. La C.C.H. Vrancea am fost refuzată pentru că nu sînt bărbat. Asta e o vină ?

■ **Cîrstea Constantin, Brașov, Bd. Griviței 49, bloc 34, scara B, apartament 13 :** Sînt bolnav de astm bronșic și folosesc medicamentul spray **ASTMOPENT,** care îmi dă posibilitatea să lucrez ca și un om sănătos, fără internări repetate prin spitale. De trei luni caut acest medicament fără să-l găsesc la Brașov, București, Timișoara, Reșița.

■ **I.D.E.B. pentru Avram D. Ioan din București, str. Țepeș Vodă nr. 109 :** Lămpile de iluminat public reclamate au fost înlocuite. Întîrzierea în cauză s-a datorat sistării producției de lămpi, care nu ne-au fost livrate cîteva luni. În prezent ne sînt asigurate sporadic, iar calitatea lor este foarte slabă. **Director inginer, D. Ardelean.**

■ **I.C.A.B. pentru Epurescu Ion, str. Aviator Ilieșcu 3—5—7 București :** S-a dispus restituirea sumei de lei 1 060,20, contravaloarea a 1 488 metri cubi de apă facturați în plus pe anul 1982. **N. R. De ce nu ne comunicați și de ce s-a facturat în plus, cine-i vinovatul, măsurile luate și de ce n-ați rezolvat cererea înainte de intervenția revistei ?**

■ **Cojocaru Dumitru, str. Orlando nr. 11, București :** De cele mai multe ori ceea ce nu se găsește prin magazine aflăm ulterior că zace prin depozite. Pentru lichidarea acestei stări de fapt propun înființarea unui calet (alături de **caietul cumpărătorului** și de **registrul unic de control**) în care să se treacă de către responsabil articolul solicitat și specific unității respective. **N. R.** Chiar credeți în caiete ?!?

■ **U.J.C.A.P. Mehedinți pentru Armașu Maria din Strehaia :** Nu ați primit compensația bănească deoarece precizări în această direcție n-au sosit decît la 15 octombrie. Urmează să primiți aceste drepturi.

■ **I.T.A. Cluj :** Pentru accidentul de circulație produs în noaptea de 12/13.09. pe drumul comunal 109 A de către Antonesei Dumitru cu autobuzul 31-CJ-7976 au fost sancționați următorii : **Antonesei Dumitru, Răcășan Ștefan,** titular pe autobuzul accidentat, **Dragoman Dan,** șeful autogării nr. 2, **Pop Ilarie,** șeful autocoloanei, și **Leheni Vicențiu,** dispecer.

■ **Grupul asociațiilor de locatari P.T.1, Aleea Valea Prahovei 5, București :** Propunem fabricarea și montarea la consumatori (imobile, instituții, unități economice) a contoarelor termice care să înregistreze gigacaloriile **consumate.** Pentru că din păcate apa caldă are alți parametri la consumator, dar acesta este obligat să plătească apa caldă așa cum iese ea din uzină

■ **Necșulescu Clementina, București, str. Pătulului nr. 8, bloc 4, scara 2, apartamentul 68, sector 3 :** Pentru anumite fapte săvîrșite de el, președintele blocului nostru a fost arestat. Noul președinte îmi face viața de nesuportat pretinzîndu-mi să plătesc 4 000 de lei, zice dumnealui, restanță la întreținere. Dar eu dovedesc cu chitanțele în mînă că am plătit fostului președinte. E drept că în registru fostul președinte n-a operat, iar eu apar ca restanțieră. Sînt sfătuită să-l dau în judecată, dar n-am nici timp și nici bani pentru așa ceva. Ce sînt eu de vină că acela mi-a luat banii, mi-a dat chitanțe, dar nu m-a înregistrat ? **N. R. :** Am primit și copii xerox ale chitanțelor dv.

■ **Roma Emanoil, București, str. Codrii Neamțului 11, bloc 2, apartament 99, sector 3 :** Lunar îmi sînt trimise recomandat din străinătate patru reviste cu indicația pe plicul de ambalaj a numărului de bucăți, numărul și data apariției fiecărei reviste. De mai bine de doi ani mi se sustrage sistematic cîte un număr. Am reclamat la Direcția poștelor. Două luni după reclamație le-am primit corect, dar din octombrie iar mi se fură cîte un număr. Sînt foarte revoltat.

Pagină realizată de MIRCEA BUNEA ■

Poșta redacției

Alexandru Grigore — București : La apartamentele care au fost vîndute înainte de efectuarea lucrărilor de consolidare (cazul dv.) cotele din cheltuielile totale se suportă de către actualii proprietari ■ **Valerica Sușnea — Galați :** Apelați la instanță pentru executarea hotărîrii judecătorești ■ **Lixandra Andrei — București :** Ca pensionară de urmaș aveți dreptul la 50% din compensația ce se cuvenea titularului ■ **Vasile Bădoiu — Luncavița (Tulcea) :** Pentru funcția de șef de fermă gr. I în C.A.P. este prevăzută o vechime minimă de 5 ani în specialitate ■ **Nicu Murgoci — Galați :** Cereți recurs ■ **Cornelia Gheorghe — București :** Pensie de întreținere de la soț pentru cei doi minori puteți obține adresîndu-vă cu acțiune judecătoriei sect. 3. După obținerea hotărîrii aveți posibilitatea să încasați personal alocația de stat ■ **Evanghelina Gaia — București :** Pînă la o vechime neîntreruptă de 2 ani, cuantumul este de 50% din retribuția dv. lunară ■ **Irina Nemeș — Cluj-Napoca :** Vă așteptăm la redacție pentru a vă lua actele originale pe care ni le-ați trimis ■ **Ada Turcuț — Huedin :** Pregătirea cadrelor medii sanitare se realizează prin licee sanitare în meseriile : soră medicală, tehnică dentară, laborant de farmacie, laborant biolog. În unități ale Ministerului Sănătății pot fi încadrați numai absolvenții acestor licee ■ **Petru Hîncu — Timișoara :** Prea tîrziu, după o asemenea întrerupere nu mai puteți participa ■ **Stan Elena — Roznov (Neamț) :** S-a reținut legal ■ **Ion Dumitra — Olaru (Gorj) :** Toți elevii treptei I din licee agroindustriale și silvice beneficiază de burse pe bază de contract, după absolvirea treptei I vor lucra în producție cel puțin 5 ani în unitățile cu care au încheiat contractul, iar în paralel își vor continua studiile în învățămîntul seral ■ **Anica Crăciun — Oituz (Bacău) :** Adresați-vă la D.P.M.O.S. — Bacău ■ **A. Dabija — Ploiești :** Costul lucrărilor de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună ale clădirilor sau apartamentelor, inclusiv ale instalațiilor de încălzire centrală și hidrofor, precum și ale încăperilor în care acestea funcționează, se repartizează proporțional cu numărul persoanelor care folosesc aceste părți și instalații comune.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

Un ciine a muşcat un om şi a murit ciinele

Nu se luminase bine de ziuă cînd Vasile Roman din Chirnogi ajunsese, împreună cu fratele şi cumnata, la spitalul din Săpunari. Era trecut de 6 dimineața, oricum. Purta în buzunar biletul de internare al fratelui cu un diagnostic din care nu pricepea prea mare lucru dar ştia că fratele Tiberiu trecea prin momente de boală care-i speriase pe toți : încercase să se sinucidă. Neamul zicea că-i ajunsese oboseala din urmă. Cojocar fiind şi prea mult bun simț în el, nu putuse refuza oamenii care-i bătuseră la uşă şi, cu toate că era foarte aglomerat, a primit de lucru, a tot primit, pînă dincolo de puterile lui. Altfel, om blajin Tiberiu Roman, băutor ca tot omul, cîte un pahar de vin de țară, din strugure-strugure, dar şi pe acesta cînd îl bea tot cu acul în mînă o făcea. Copiii, nevasta, frații, cînd i s-a întîmplat necazul cu boala, au stat toți, ca unul, în juru-i, l-au dus la Oltenița la medicul specialist care i-a dat imediat bilet de internare la spitalul pentru bolnavi psihici din Săpunari, județul Călăraşi.

Au coborît toți trei din mașină, s-au înfățişat la portar, i-au arătat biletul de internare, acesta a anunțat medicul de gardă, după care le-a arătat cum să ajungă acolo. De unde să ştie el, portarul, că după această intervenție omenească — el îl sfătuise să nu mai aştepte — avea să se aleagă cu o spaimă cum nu mai trăise de mult : după cîteva minute cei trei şi-au făcut apariția parcă fugăriți de năluci. De această dată însă bolnavul şi soția lui îl purtau pe braţe pe omul care venise sănătos, şi care pleca acum plin de sînge. „Uite ce mi-a făcut doctorul" l-a zis acesta înainte de a se urca în mașină. Incredibila scenă, care l-a speriat atîta pe portar, s-a petrecut în dimineața zilei de 22 septembrie a.c.

Singele curgea în jet de la frunte — cum avea să se consemneze şi în fişa medicală a spitalului Lehliu Gară. Prosopul pe care-l ținea drept scut se îmbibase. Pînă a afla unde se află un spital în apropiere pentru a-i acorda primul ajutor, a trecut ceva timp. Încercase şi la poarta militianului dar nu s-a grăbit nimeni să-i răspundă.

Dintre cei care aşteptau autobuzul s-a oferit un cetățean să-i însoțească pînă la spital. Doar el ştia să conducă mașina. Au parcurs cei 6-7 km. care despărțeau spitalul Săpunari de spitalul Lehliu Gară cu o mînă pe volan şi cu cealaltă la arcadă. Ajuns acolo a fost imediat operat, cusut. Diagnosticul pus : Traumatism cranian cu plagă temporală stîngă. Hemoragie masivă prin secțiunea arterei temporală. Patru zile a stat în spital. Ar fi stat mai mult, echipa de medici se dovedise la înălțime, dar îi veniseră veşti de acasă că lucrurile nu mergeau bine. Nevasta, cînd a auzit ce i s-a întîmplat, s-a îmbolnăvit şi ea şi s-a internat în spital ; fratele cel bolnav, care asistase la scenă, încercase din nou să se sinucidă. Noroc cu băieții lui care l-au urmărit pas cu pas şi deşurubaseră buşoanele de la contoar, întrerupînd curentul. L-au găsit în podul casei , stors de puteri, uimit că nici curentul electric nu se mai lipeşte de el. De bine de rău lui i se cususe rana, i se dăduse şi concediu medical, urmînd să i se dea altul — i s-a spus — pînă la restabilirea totală.

Ce s-a întîmplat în cele cîteva minute în cabinetul camerei de gardă a spitalului din Săpunari ? Vasile Roman declară : „Am ciocănit la uşă, am intrat, m-am recomandat, am dat biletul de trimitere dr. Carp George, s-a uitat la el şi mi-a cerut adeverința de la locul de muncă al bolnavului. I-am spus că nu am găsit pe nimeni să ne-o dea, că toți erau plecați la campania de porumb, dar că o voi aduce eu în două-trei zile. S-a răstit la noi zicînd că-l doare în... de campania noastră, s-a apucat să scrie nu ştiu ce pe biletul de trimitere şi în registru, zicînd că o să-l internăm pe fratele cînd o face plopul pere. Văzînd acest lucru am rugat pe sora care era cu dumnealui să îmi spună numele şi cînd m-am aplecat să scriu cu pixul numele, am văzut că în cana de cafea era coniac. Atunci am luat ceaşca şi am dat să plec (îmi trebuia o dovadă de ce nu a fost internat fratele meu, eu neştiind ce scrisese pe biletul de trimitere-l). Tov. dr. s-a repezit la mine, mi-a luat ceaşca din mînă şi mi-a dat cu ea în cap atît de tare încît s-a făcut cioburi, făcîndu-mi o tăietură de 4 cm. Şi, cu singele şiroind, ne-a aruncat pe uşă afară, îmbrîncindu-o şi pe cumnata mea."

Ce declară dr. Carp în fața Consiliului disciplinar al medicilor şi farmaciştilor din județul Călăraşi : că însoțitorul bolnavului (Roman Vasile — n.n.) a fost foarte arogant şi agresiv ; că a vrut să vadă ce scrie în registru şi să se uite în ceaşca lui de cafea, zicînd că-i coniac ; că l-a insultat şi pe el şi personalul medico-sanitar; că şi-a pierdut, într-adevăr, răbdarea după o noapte de gardă foarte obositoare, şi că s-a făcut o mică busculadă, timp în care V.R. s-ar fi lovit de uşa deschisă a fişetului ; că a văzut singe curgînd dar nu şi-a dat seama de gravitatea rănii deoarece acesta a părăsit imediat camera de gardă. Că nu a consumat alcool.

— Cînd ați aflat de gravitatea loviturii, dr. Carp ?

— În aceeaşi zi, dar indirect. Mai mult un zvon. Mi s-a părut de necrezut pentru că portarul îmi spusese că plecase cu propria lui mașină.

— Vă despărțeau doar cîțiva km de spitalul Lehliu Gară, unde omul era internat. Cum se face că nu ați mers măcar să aflați care-i adevărul, „zvonul" fiind destul de alarmant ?

— Ca să fiu sincer, aş fi vrut să mă duc să văd ce-i cu el. Am avut însă tot timpul impresia că internarea aceasta a fost forțată. Nu mi-a venit, realmente, să cred că l-am lovit aşa de tare, plus că nimeni nu mi-a spus nimic exact. M-am jenat să mă duc şi pentru că mă simțeam vinovat față de acest om.

— V-ați interesat în vreun fel ce s-a mai întîmplat cu acest om ?

— Ştiu că a fost trimis la Spitalul nr. 9, unde lucrează ca medic şi tata. Mai departe, nu mai ştiu nimic...

Discuția — mai bine zis, la faza acestei discuții am ajuns după ce i-am relatat dr. Carp George tot demersul anchetei noastre : părerea oamenilor din Chirnogi şi de la locul de muncă al acestuia despre el, ca om foarte cumsecade, de treabă, care n-ar fi în stare să deranjeze, măcar cu o vorbă, pe nimeni ; părerea medicului care-l operase că rana provenea clar de la cioburi şi nu de la un fişet sau toc de uşă, care ar fi trebuit ascuțite brici pentru a provoca o asemenea rană ; starea hainelor lui, îmbibate de singe, pe care le-am văzut şi ne-am cutremurat.

„Tovarăşe director, Subsemnatul Roman Vasile, om al muncii la IPNC Oltenița, întreprindere pe care o conduceți, vă rog să binevoiți a-mi aproba concediul legal de odihnă pe anul 1982 deoarece starea sănătății mele este deosebit de gravă în urma loviturii la cap pe care am primit-o de la dr. Carp de la spitalul Săpunari, la data de 22 septembrie a.c. Cum nici un medic nu vrea să-mi prelungească concediul medical, zicînd că i-aş putea face rău colegului lor dîndu-l în judecată, ei avînd dureri mari, neavînd siguranță în mine, vă rog să-mi aprobați C.O. începînd cu 6 decembrie a.c. pentru a-mi vedea de sănătate".

Greu de înțeles disperarea omului care a aşternut pe hîrtie aceste rînduri ! După ce „adunase" 16 zile de concediu medical, medicul psihiatru de la policlinica Oltenița, dr. Elisabeta Păsculescu, nu i-a mai dat decît două zile deoarece, i-a spus-o în față, de la 20 de zile în sus l-ar putea acționa în judecată, pe colegul el, dr. Carp. I-a dat un bilet de trimitere la Spitalul nr. 9, avertizîndu-l că nu-i va mai da nici o oră de concediu medical de aci încolo şi sfătuindu-l să nu se pună cu doctorii. La Spitalul nr. 9, cu diagnosticul pus sub semnul întrebării de dr. Păsculescu „Cerebroastenie posttraumatică", este primit de dr. Carp tatăl, după care dr. Spanoza (parafa lipseşte !) notează : „nu este neurochirurgical în momentul de față" — fiind trimis acasă. O simplă întîmplare ?! De ce nu a fost oprit pentru o investigație serioasă ? ! Pe nimeni să nu intereseze ce se petrece cu acest om care acuză dureri mari, stări ciudate ? Pe nimeni să nu impresioneze figura lui nouă — jumătate de frunte i-a rămas ridată, jumătate întinsă, precum împăratul din poveste care rîde şi plînge în același timp ? O solidaritate greu de înțeles cînd este pusă în balanță cu viața unui om, cu sănătatea şi liniştea lui ! O situație incredibilă care ne aduce aminte de o zisă veche : un ciine a muşcat un om. Şi a murit ciinele !"

GEORGETA ŞTEFANESCU ■

S-au rupt sforile

Consiliul oamenilor muncii din întreprindere i-a aprobat cererea. Şi solicitanta a apărut la poziția 1 pe lista de priorități pentru apartament cu patru camere din fondul locativ de stat.

A fost obținută relativ uşor şi aprobarea directorului general al G.I.G.C.L. şi a prim-vicepreşedintelui Consiliului popular al municipiului Deva, tovarăşul Minică Neagoe, care i-a asigurat verbal pe tinerii soți Tase şi Florica Gornea (transferați în interesul serviciului din Craiova în municipiul de reşedință al județului Hunedoara, el ca recepționer la Autoservice Dacia, ea ca economistă la Întreprinderea de producție industrială mică şi prestări servicii) că, de îndată ce solicitanții vor găsi un apartament cu o asemenea structură, va fi al lor, necondiționat.

Şi vremea a trecut... „După foarte multe căutări — ne scrie mecanicul auto Tase Gornea în memoriul adresat redacției — am găsit în sfîrşit apartamentul rîvnit, apartamentul 30, cu 4 camere, în blocul 33 de pe str. Eminescu din Deva. Fusese eliberat încă din iulie, prin mutarea fostului locatar la Timişoara. Conform unei circulare emise de municipalitate, un apartament, găsit liber şi neocupat în termen de 15 zile de la eliberare, se repartizează automat, direct de către G.I.G.C.L. Am solicitat noi, cu insistență, acel apartament considerîndu-ne îndreptățiți şi nutrind sincer speranța că tovarăşii care ni-l promiseseră cu atîta fermitate se vor ține de cuvînt. Forurile în drept au răspuns prompt că cererea noastră este întemeiată, avînd patru membri în familie, şi au dispus celor de la spațiu locativ să dea curs propunerii C.O.M., în lumina sus-menționatei circulare. Lucrurile păreau deci să meargă pe calea cea bună. Numai că, după ce am semnat un proces-verbal de predare-primire, după ce am zugrăvit şi am început să plătim chiria, dezamăgire totală : apartamentul nostru — pe care, ulterior, intenționam să-l şi cumpărăm — a fost dat altcuiva, iar noi am rămas pe dinafară !...

În fapt, ce s-a întîmplat ?

Am aflat că dosarul Floricăi Gornea, cu toate semnăturile de rigoare favorabile, cu propunerea C.O.M.-ului în el, fusese înaintat de spațiul locativ comitetului executiv al consiliului popular municipal pentru a putea fi discutat în proxima şedință. Însă, stupoare : apartamentul 30 din str. Eminescu a fost acordat familiei dr. chirurg Radu Girleanu, un al doilea pretendent ivit peste noapte. Interesant este că tabelul cu aprobările nominale ale fericiților beneficiari de casă nouă, anexat la decizia comitetului executiv, a fost semnat chiar pe tovarăşul prim-vicepreşedinte Neagoe Minică în persoană. Aici, după opinia noastră, țiele s-au încurcat, întrucît cei ce au pregătit materialele pentru şedință intenționat n-au prezentat suficient de clar şi corect situația celor doi pretendenți şi mai ales a celui apărut pe listă în ultimul moment. Numai aşa se explică de ce primarului, prim-vicepreşedintelui şi altor tovarăşi din comitetul executiv municipal le-a scăpat din vedere cazul şi nu s-au mai putut ține de repetatele promisiuni şi asigurări date mecanicului Gornea, cu prilejul primirilor lui în audiență.

Spre deosebire de familia Gornea, dr. Radu Girleanu, la data aprobării apartamentului, nici nu se afla efectiv în Deva, dumnealui urmînd să vină cu întreaga familie abia la 1 noiembrie '82, în același condiții de transfer în interesul serviciului. La data cînd i se încheia contractul de închiriere, doctorul nu mai avea de aşteptat nici măcar două luni pînă la recepționarea apartamentului său proprietate personală de pe str. Împăratul Traian, bl. 20, şi avea încă apartament din fond locativ de stat, la Petrila, pe str. 7 Noiembrie, bl. 11. Dar, masa nu-i pentru cine se pregăteşte, ci pentru cine se nimereşte...

Cineva a avut, se vede treaba, interesul să tulbure apele. Pe de-o parte, să urgenteze incorect efectuarea anumitor formalități în dezavantajul familiei Gornea, înainte de pronunțarea deciziei de comitet executiv, iar pe de altă parte să introducă tacit, pe tabelul ce urma să fie supus aprobării forului de decizie, numele medicului Girleanu. Or, conform prevederilor Legii 4/1973, doctorului Girleanu nu trebuia să i se acorde prioritate față de familia Gornea. De ce? Pentru că : 1. dr. Girleanu avea la acea dată apartament cu trei camere proprietate de stat în Petrila, doar la cîteva zeci de km depărtare, şi nimeni nu-l amenința cu evacuarea; 2. dr. Radu Girleanu avea în construcție, în faza finală de execuție, un apartament proprietate personală în Deva şi putea să mai aştepte puținul timp rămas pînă la terminarea lucrărilor, fără să se mai complice ; 3. dumnealui şi soția, tot medic, veneau cu transfer în interesul serviciului în urma familiei Gornea şi nu aveau nici din acest punct de vedere prioritate ; 4. se încălca însăşi circulara consiliului popular municipal cu privire la repartizarea directă de către G.I.G.C.L. a apartamentelor depistate libere şi care au stat neocupate mai mult de 15 zile...

Cum sfînta zeiță a relațiilor circulă apartament. Aşadar, cine poate oase roade. Unul cu trei case şi altul, săracul, cu nici una... Ciudată „rețetă", ciudată „echitate" ! Pe contractul de închiriere, întocmit degrabă, i s-a acceptat doctorului, ca, în loc de 4 persoane, cum declarase inițial în cererea aprobată, să scrie că are 5 persoane în familie (cea de-a cincea fiind socrul dumisale, care — zic gurile rele — ar intenționa să rămînă titularul contractului de închiriere după mutarea ginerelui în noua sa locuință proprietate personală..., iar primele semne confirmă...). Un act a cărui valabilitate poate fi contestată acum numai prin justiție...

Ne-a fost destul de greu să descurcăm pînă la capăt itele incurcate, nu fără abilitate, de anumiți tovarăşi cu autoritate locală. N-am căutat cu luminarea aprinsă vinovații. Ei există, totuşi, vin la serviciu şi trec drept oameni disciplinați, cinstiți şi corecți. Cineva tot trebuie să-i găsească pînă la urmă şi să-i întrebe nu doar de sănătate... „Cunosc bine întîmplarea — ne-a spus președintele consiliului popular județean, tovarăşul Radu Bălan — şi, este adevărat, în cazul acesta s-au săvîrşit lucruri nepermise, s-au tras niște sfori, care m-au indignat profund şi indignează pe orice om cinstit. Am şi luat prima măsură : de îndată ce dr. Girleanu va primi cheile noii sale locuințe proprietate personală, apartamentul 30 din str. Eminescu va fi repartizat familiei Gornea, pentru că este îndreptățită !"

MIHAI STANESCU ■

Curat-murdar, hoție cu... zîmbetul pe buze

Dacă stăm stăruim şi judecăm drept — cum se spune, deşi, sincer să fiu, n-am înțeles niciodată la ce ajută poziția incomodă în astfel de situații, dar, în fine — între cel care îți bagă mîna în buzunar, la înghesuială, şi cel care te „arde" din condei la nota de plată nu prea există vreo deosebire esențială în afara zîmbetului mefistofelic, dacă ți-l acordă şi pe acela. Ba mai mult, fără să iau cumva apărarea celeilalte categorii, pe cei care te înşală cu ajutorul pixului şi hîrtiei îi găsesc şi mai vinovați.

În primul rînd, pentru că de bine de rău lor tot le mai „pică"; chiar şi de bunăvoie şi nesilit de nimeni, clientul, sfidînd campania nu prea îndepărtată împotriva bacşişului, încă pronunță nonşalant „opriți restul". Nu ştie, bietul de el, că cel „jignit" cu cinci-zece lei îşi oprise de 7—8 ori pe atîta.

Cu ocazia unui control făcut recent de către ofițerii serviciului economic din Miliția Capitalei la o serie de localuri publice, au fost depistate, între alte nereguli, următoarele cazuri de înşelăciune în dauna avutului personal, fals şi uz de fals, cum incriminează legea asemenea fapte, în care de multe ori nici nu ne dăm seama că sîntem implicați în calitate de victime. La o singură notă de plată — rețineți, o singură notă — ospătarul **Dumitru Pop** de la restaurantul „Universal" a încasat în plus **121 lei**.

De la numai trei cumpărători, **Constantin Ianeu**, gestionar la centrul de carne din str. Tunari nr. 51, sector 2, a încasat în plus față de prețul legal suma de **120 lei**.

Constanța Marcu, ospătară la restaurantul „Poiana", şi **Gheorghe Silca**, ospătar la restaurantul „Brateş", au fost mai modeşti, încasînd tot la cîte o singură notă, prima **45 lei** iar secundul **53,50 lei** în plus.

În schimb, **Florea Duna**, bucătar şef la restaurantul „Ciocîrlia", şi-a creat la o singură masă organizată, servind peşte stavrid în loc de păstrăvi, cum se stipulase în comandă, un plus de **890 lei**.

Aşadar, la un singur client, la o singură notă sau o singură masă... Sumele sînt cele consemnate în procesele verbale de constatare ale organelor de miliție, în baza cărora toți cei mai sus-menționați au fost cercetați şi judecați conform procedurii urgente, cu excepția lui **Florea Duna**, care este cercetat potrivit procedurii obişnuite pentru **înşelăciune cu privire la calitatea mărfurilor şi crearea de pluşuri în gestiune prin mijloace frauduloase**. Întrebarea care s-ar pune imediat după aceste relatări aproape telegrafice este : poate fi cineva naiv să creadă că acestea sînt singurele fapte săvîrşite de ospătarii şi vînzătorii incorecți în ziua respectivă ? Ca să nu mai vorbim de zilele anterioare controlului...

MIHAI GROZAVU ■

El vine neîntîrziat la ceasul acesta de sărbătoare şi vă pătrunde-n case şi vă locuieşte inimile: Almanahul FLACĂRA.

Primiți-l: e darul nostru cel mai de preț în preajma acestei cununii dintre ani.

Cu răboj de An nou, întărit cu lacrima sufletului, vă facem urare de viață lungă şi de belşug pe mesele dumneavoastră,

prin Almanahul FLACĂRA.

Campionii de toamnă : antrenorul principal Voica, Terheș, Iorgulescu, Speriatu, Cazan, Mircea Sandu, antrenorul secund Tițeica (sus, de la stînga la dreapta), Bucurescu, Chihaia, Pană, Mihail Marian, Florin Grigore, Munteanu II (jos)

Sportul studențesc, lider de toamnă

O echipă excelentă care ar merita mai multă iubire

Așadar, Sportul studențesc o echipă excelentă. Argumente se găsesc, să parcurgem cîteva. Intîi și intîi, firește, titlul de toamnă, cucerit pentru prima dată în istoria unei grupări (promovată în A în 1937, dar retrogradată în repetate rînduri) obișnuită să încheie jumătatea campionatului pe poziții modeste (10 în 1978 și 1979, 5 în 1981) sau chiar neliniștitoare (17 în 1980). Un titlu, chiar dacă simbolic, pe deplin meritat : cele mai multe victorii (11 față de 8 ale lui Dinamo), între care 4 obținute în deplasare (la Pitești, Ploiești, Constanța și Scorniceștí), cele mai puține goluri primite (10, Dinamo, Corvinul și Craiova cîte 12), dar un punct mai puțin decît Dinamo în așa-zisul clasament al adevărului (+8 față de +9). În aceste condiții, Sportul se revendică drept una din cele mai justificate candidate la cîștigarea finală a campionatului deși, desigur, pînă atunci mai e, și multe se mai pot întîmpla. Visează echipa din „Regie" la așa ceva? Și da, și nu. Antrenorul Ion Voica (de 2 ani la Sportul), lucid și temperat, nu se avîntă în declarații, temîndu-se (cine nu s-ar teme?) de Dinamo și de Craiova în primul rînd, dar nici nu se sfiește să anunțe : „vizăm titlul și vom depune toate eforturile spre a-l cuceri.

Un fundaș central cărnia anihilarea lui Paolo Rossi, la Florența, i-a adus definitiva consacrare : George Gino Iorgulescu. Născut la 15 mai 1956, din 1975 la Sportul (un an împrumutat la Progresul), Iorgulescu datorează mult clubului din „Regie"

Cred că avem șanse cel puțin egale cu cele ale principalelor contracandidate, Dinamo și, în aceeași măsură, Craiova. Pentru noi, vremea jumătăților de măsură a trecut". Apoi, ca să revenim la argumente, valoarea și omogenitatea formației. Cîțiva internaționali „la ordinea zilei". În frunte cu Gino Iorgulescu (provenit din „școala" Giurgiului, care a mai dat fotbalului nostru pe Coman, pe Mureș, pe Năsturescu, pe Grozea, pe Preda ș.a.), dar contînd și pe Munteanu II (rezervă la Florența), și pe Mihail Marian, și pe Speriatu, și pe Mircea Sandu (în prezent „curtat" de o echipă de liga a II-a din Köln), precum și, alături de aceștia, un eșalon de jucători de nădejde, deveniți culorilor clubului, alcătuit din Cazan, Chihaia și Octavian Ionescu. Aceștia din urmă, plus Mircea Sandu (la Sportul încă din vremea cînd formația evolua în divizia B), reprezintă „vechea gardă" (cea care moare, dar nu se predă) și, totodată, coloana vertebrală a echipei. Achizițiile mai noi (Speriatu, Lică, Pană și Terheș au venit în vara lui 1981) s-au aclimatizat din mers (e și meritul antrenorilor Ion Voica și Marin Țițeica), din această simbioză a generațiilor ieșind un lot omogen, unit, format din jucători talentați și harnici, în sezonul încheiat mai puțin inconstanți ca altădată (acestui lot i se va alătura probabil, din primăvară, și Ilie Costel de la A.S.A. Tîrgu Mureș). Așa stînd lucrurile, echilibrul Sportului și-a spus, după atîtea și atîtea ezitări, cuvîntul, gruparea practicînd nu numai un fotbal frumos (cu care ne-a obișnuit încă de pe timpul regretatului Aurică Rădulescu), ci și unul eficient. Dintr-o echipă „de matineu", Sportul a ajuns, prin muncă și seriozitate, o echipă a „reprezentațiilor de gală" și varianta cu Sportul studențesc la titlu nu mai are, după consumarea a 17 etape, darul să surprindă pe nimeni. Judecînd obiectiv, adică apelînd la argumentele expuse pînă acum, campionatul nu mai pare să fie o plapumă prea mare pentru Iorgulescu și compania. E de datoria noastră să subliniem că la toate succesele din toamnă a contribuit, pe lîngă cuplul de antrenori amintiți, și conducerea clubului (președinte dr. arh. Emil Barbu Popescu, vicepreședinte prof. Eugen Banciu), activă și supusă, în stare să mențină o atmosferă cu adevărat lucrativă.

Și totuși Sportul ar merita mai multă iubire. O are (galeria echipei, deși restrînsă, e pătimașă, în frunte cu neobositul „Galerie"), dar nu într-o măsură mulțumitoare. Sigur, față de alți ani, cînd Sportul juca și în fața a 200—300 de spectatori (s-a propus chiar ca ea să dispute meciurile de acasă la Ploiești!), darea în folosință (în primăvara lui 1981) a stadionului propriu a mai rezolvat problema (media de spectatori a ajuns la 5 000), dar rămîne încă destul loc pentru mai bine. Ținînd direct de Ministerul Educației și Învățămîntului și reprezentînd Consiliul Uniunii Asociațiilor Studenților Comuniști din Centrul Universitar București, clubul (specializat pe fotbal) nu se poate plînge că nu e sprijinit. El are, ca bază materială, tot ce-i trebuie : sediu, stadion (cu teren gazonat de antrenament), autobuz etc., etc. Și dotarea lui cu cadre e corespunzătoare, deși ar mai fi nevoie, după opinia lui Eugen Banciu, de o normă de antrenor. Așa la o oră la care, anonim, bătrînul „lup de mare" Ion Moărescu continuă să lucreze (în apropae 70 de ani) în cartierul „Berceni", făcînd selecție după selecție, căutînd copii talentați și aducînd, implicit, mari servicii clubului de care și-a legat întreaga viață. Și totuși, cum ziceam, Sportului studențesc îi lipsește iubirea. În primul rînd, aceasta ar trebui să vină din partea suporterilor, a cotizanților. Și cu unii, și cu alții, sînt însă probleme, căci socotelile de pe hîrtie, pe care le știm cu toții (sînt în Capitală peste 60 000 de studenți), nu prea se potrivesc. De la 60 000 la 5 000 (media de spectatori, nu foarte fidelă însă, ea fiind substanțial ridicată de partidele derby, cum a fost, de pildă, cea cu Craiova) rămîne o distanță apreciabilă, dar ea poate fi explicată : jumătate din studenții Capitalei sînt fete, din cei 30 000 de băieți 3 sferturi sînt din provincie (deci simbăta merg acasă spre a ține cu Petrolul sau Argeșul), iar restul, fie ei 8 000—10 000, se împart între Rapid (cei mai mulți), Dinamo, Steaua etc. Sportului studențesc îi rămîn, cu îngăduință, cei 5 000, și ei, adesea, prinși în tot felul de activități profesionale. Concret, clubul n-are decît 82 de cotizanți, cel mai statornic dintre ei fiind, paradoxal, un pensionar, Valerian Cochet, care depune, la fiecare început de sezon, 400 de lei în contul echipei. Alături de ei, un inginer (Aurel Jula) și cîțiva elevi (Petre Iovănescu, Vasile Onofrei, Gheorghe Popescu ș.a.).

Ce-ar fi de făcut într-o conjunctură în care, față de alte cluburi din București, Sportul nu se poate baza pe ajutorul vreunei întreprinderi? La această întrebare se caută, de mai mult timp, răspunsuri și, firește, soluții, conducerea Sportului (ajutată și în acest sens de Centrul Universitar București) nestînd cu mîinile în sîn. S-au organizat întîlniri cu suporterii, mijlocite și de Cenaclul F.D.A. al energicei reviste „Viața studențească". S-a încercat, dar rezultatele nu sînt pe măsura eforturilor, o redeșteptare a tradiției fotbalului la Institutul politehnic (unde, din acest punct de vedere, lucrurile trenează), la A.S.E. (unde conferențiarul Stelian Dumitrescu face și dirsul ce și cît poate), la Institutul agronomic (altădată suport important) etc. S-au luat măsuri (timide) pentru intrarea în licee etc., etc.; situația s-a mai remediat în raport cu alți ani, dar problema rămîne : această echipă excelentă care e Sportul studențesc continuă să joace în fața unor tribune mai degrabă goale.

E problema Sportului, de acord. Dar e, totodată, și problema fotbalului românesc, în ansamblu, consecvent (vai!) în nedreptățea pe care o face unei grupări de elită, ce și-a cîștigat, prin temeinicie și sudoare, un prestigiu. Poate că ei îi lipsește farmecul ce prisosește, de pildă, Rapidului. E, veți fi de acord, o explicație. Dar farmecul acesta (puteți găsi alt termen) cît valorează el fără punctele din clasament ?

S. ne fie permis, stimați cititori, să încheiem după tipic, felicitîndu-i pe jucători, antrenorii și conducătorii din „Regie" pentru titlul de toamnă, pentru care au muncit din răsputeri. Pentru asta, dar și din alte motive, ei ar merita mai multă iubire.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Victoria studenților în fața lui F.C. Olt, în deplasare, a fost decisivă în desemnarea liderului de toamnă. În imagine, golul al doilea al bucureștenilor, datorat lui Bucurescu

Spune-ne,

Mircea Lucescu...

Deși i-au fost adresate o mulțime de întrebări cu privire la ultimele rezultate înregistrate de fotbalul nostru pe plan internațional, Mircea Lucescu, director tehnic al F.R.F. și antrenor al echipei naționale, a preferat să răspundă celor care (N. Dimitriu din Galați, V. Bleju din Afumați, I. Vasilescu din Urziceni ș.a.) se interesează de programul imediat următor al formației reprezentative. Așadar :

— CUM VOR FI PREGĂTITE IMPORTANTELE MECIURI ALE SEZONULUI DE PRIMĂVARĂ ?

— Cînd citiți aceste rînduri, jucătorii echipei naționale se află la Poiana Brașov, pentru șase zile de relaxare, aș spune de refacere în primul rînd psihică, după eforturile atît de susținute ale toamnei care a trecut. Cei mai mulți dintre ei au fost mai întîi la Băile Felix, pentru tratamentul accidentelor de mai scurtă sau de mai lungă durată, iar acum i-am adus în Poiană, la fel cum am fost în vară la mare, împreună cu familiile lor, cu soții și cu copii, cadru care asigură o stare ambiantă relaxantă și de omogenitate sufletească. Majoritatea au venit cu mare plăcere, echipa națională începe să funcționeze ea însăși ca o adevărată familie, iar pe cei care au mai mormăit i-am obligat să vină, ca să fiu cît mai sigur de refacerea potențialului lor fizic și psihic. Gabor, spre exemplu, a cerut voie să rămînă la Hunedoara, invocînd un chist la col pe care vrea să-l opereze, și i-am precizat că numai dacă va efectua cu adevărat operația va fi scutit de deplasarea în Poiană, lucru care l-a pus pe gînduri. Sigur, marii sportivi ai lumii știu în general de ce au nevoie, își cunosc limitele și necesitățile, pot să-și organizeze singuri refacerea. Ea face parte integrantă din procesul de pregătire, avînd desigur o pondere mai însemnată în finalul de sezon competițional, dar la noi această componentă trebuie dirijată de conducătorii tehnici, pentru că numai ei știu cu adevărat cît de importantă este această perioadă pentru viitorul sezon. Nu vom face antrenamente, cel puțin în înțelesul obișnuit al cuvîntului, ne vom distra și vom bea din cînd în cînd și o bere, mă interesează în primul rînd crearea ambianței, a suturii sufletești și convingerea că organismul lor s-a odihnit complet, că se poate reîncepe pregătirea pe un fond de odihnă. Între 26 decembrie și 4 ianuarie jucătorii sînt din nou liberi, în 5 și 6 ianuarie facem vizita medicală și apoi începem pregătirea propriu-zisă, pînă la 1 februarie, într-o localitate care n-am stabilit-o încă. Jucătorii echipei naționale trebuie să fie toți împreună, cît mai multă vreme, indiferent de obiectivele echipelor lor de club. Cred că trebuie să avem în vedere o anumită prioritate a echipei reprezentative în fața oricăror altor obiective, fiindcă dacă vom rata sezonul de primăvară de pierdut ar avea întreg fotbalul românesc. Se știe că la echipele de club nu există o concurență majoră între jucători, stimulul pregătirii e destul de redus, ierarhia fiind bine stabilită și emulația mult inferioară celei de la echipa națională, unde nivelul pregătirii este evident superior. Ne bucurăm cu toții că Universitatea Craiova este în turul IV al unei competiții europene, dar lucrul acesta nu trebuie să ne împiedice să lucrăm împreună, așa cum dealtfel am procedat atît de bine înainte de Florența și de mecial retur cu Bordeaux. În perioada jocurilor de verificare mă gîndesc la posibilitatea organizării unui turneu de 10 zile la Brașov, la care să participe atît echipa națională, cît și echipele care dau jucători lotului, Craiova desigur, dar și Dinamo, Corvinul, Sportul studențesc sau Steaua, fără formații-etalon, ci cu schimburi de jucători dintr-o echipă în alta, adică la cea reprezentativă și înapoi la echipa de club. Eventual vom participa la turneele de la Marea Adriatică, Split, Mostar sau Titograd, însă nu sînt de acord ca Universitatea să plece în Grecia (anul trecut a jucat acolo cu... Steaua !), mai curînd aș dori să joace în R.D.G., ținînd seama de forța și specificul de joc al echipelor pe care le-ar întîlni acolo. Oricum am lua-o, sezonul care urmează este prea important, per total, pentru fotbalul românesc, ca să ne permitem să-l ratăm. Pregătirea lui trebuie gîndită bine, sub toate aspectele.

Trimisul nostru la mondialele feminine de handbal comentează

O evoluție ștearsă, între declarații și realitate

Timp de aproape două săptămîni, cele mai bune douăsprezece echipe din lume și-au disputat la Budapesta titlul mondial la handbal feminin. După cum se știe, echipa României obținuse o calificare muncită în dauna unor echipe cu care însă, după rezultatul din Ungaria, se va întîlni din nou, deoarece s-a ratat nu numai ocuparea unui loc pe podium, dar, implicit, tocmai obiectivul declarat al Federației de handbal : calificarea pentru Jocurile olimpice de la Los Angeles.

Ce s-a întîmplat la Miskolc, în seria din care a făcut parte și România, precum și în celelalte orașe în care am avut meciuri, este, în genere, cunoscut din reportajele ziarului de specialitate și, în parte, din transmisiunile radio și televiziune. Sigură pe locul doi în serie, datorită valorii arătate în perioada de pregătire, după cum afirmau tehnicienii care au pregătit-o, echipa noastră a cedat un punct echipei pe care nici n-o luase în calculele calificării (Coreea de Sud). De aici încolo, adică după meciul de debut, moralul echipei noastre n-a mai fost al unei aspirante la podium, ci al unei formații care se căznește duminică de duminică în campionatul național.

Ce am reușit să vedem la echipa noastră în acest campionat mondial? O mină de fete bine clădite fizic, dar lente. O echipă ștearsă, dezorientată, condusă zgomotos și anapoda de pe margine, lipsită de o minte limpede, capabilă să o mobilizeze și să-i deschidă ochii în momentele cheie. Adeseori un joc alandala, la întîmplare, unde fiecare făcea ce-i trecea prin cap. Cîteva fete strînse parcă înainte cu o săptămînă și obligate să joace împreună. Am reușit să vedem cîteva jocuri și din turneul 1—6 și mărturisim că a fost cu totul altceva : circulație rapidă a mingii care crea culoare de șut, ritm, scheme tactice bine învățate. Lucrurile se pot prezenta și altfel. Dacă realizam ce știam bine în proporție de 80 la sută, ne-am fi calificat, cu siguranță, pentru locurile 1—6. Dacă am fi demonstrat 50 la sută din acest potențial, am fi ocupat fără îndoială locul 7. Dar am ales o ultimă variantă, care coroborată în cel puțin trei meciuri cu un arbitraj nu slab, ci părtinitor, a dus la ocuparea locului 8. O întrebare revenea stăruitor în mintea în timpul meciurilor noastre : cum s-a lucrat în perioada scursă de la ultimul campionat mondial ? Ea a constituit, dealtfel, genericul sub care au avut loc dialogurile cu tehnicienii lotului și federației, atît la Budapesta, cît și în țară, și pe care vi le prezentăm în continuare.

REMUS DRĂGĂNESCU, antrenor principal : „Eu am fost împotriva introducerii lui Török în echipă"

— De fapt, ce s-a întîmplat în seria de la Miskolc, tovarășe Drăgănescu ?

— Meciurile foarte bune ale sud-coreencelor le-au inhibat pe fete. Meciul cu Bulgaria l-am cîștigat datorită jocului foarte bun din ultimele 15 minute și a revenirii lui Ciubotaru, care, dealtfel, n-a avut decît cinci minute ca lumea în tot turneul. Török, Stefanovici și Ciubotaru n-au fost în stare să dea goluri de extremă, ci doar goluri de contraatac. Și să nu omitem faptul că în acest campionat s-au dat goluri de extremă formidabile. N-am avut un centru constant, cei rulați, Oprea, Covaliuc, Lupșor, avînd fluctuații de la joc la joc. În ceea ce privește portarii, Ionică a fost bolnavă (operată la menisc) și a avut dureri, refăcîndu-se tîrziu. A apărat bine, dar, lipsindu-ne un al doilea portar de siguranță, Ionică a cedat psihic în final.

— Cum s-a desfășurat pregătirea în țară ?

— S-a beneficiat de o îndelungată pregătire centralizată la munte și la București. Am contat pe doi interi, Grigoraș și Oacă, însă, în partea finală, ambele au fost accidentate și a trebuit să folosim pe acest post pe Avădanei și Iordache. Au existat, de asemenea, neînțelegeri între jucătoare, unele dintre ele neacceptîndu-se una pe cealaltă. Apoi, Török a fost o problemă. Venind de la Poiana Brașov, a făcut simplu act de prezență la pregătiri. Eu am pus problema scoaterii ei din lot după meciurile de la Vilnius, unde a fost necorespunzătoare sub toate aspectele. S-au făcut sedințe cu echipa, a făcut promisiuni și o vreme și-a revenit. În februarie, la plenara federației, am propus ca jucătoarele care nu vor să joace la națională să nu mai joace handbal.

— Cum a fost cantonamentul ?

— Cantonamentul centralizat pe o perioadă îndelungată este o practică veche și greșită impusă de Federația de handbal. Am încercat să-l facem cît mai ușor de suportat, dar chestiuni de organizare ne-au împiedicat să facem tot ce ne-am propus.

— Se spune că nu se puteau prinde două virfuri de formă : Trofeul Carpați și Campionatul mondial.

— Nu este adevărat. Trofeul Carpați trebuia cîștigat, fiind o etapă în pregătirea echipei. Balcaniada ne-a dăunat puțin deoarece am împărțit lotul în două. Părerea mea este că racilele sînt mai vechi și ele își află originea în campionatul nostru care este de o valoare foarte scăzută. Nu poți învăța la lot ceea ce nu știi acasă. Am avut în permanență 7 jucătoare și nu o echipă. În afară de asta, din 1979 și pînă azi s-au tot schimbat antrenorii la națională : Barta, Simion Pompiliu, subsemnatul. Ca să nu mai vorbim de sărăcia programului competițional.

CONSTANTIN LACHE, antrenor secund : „Am greșit și noi..."

— Unde tovarășe Lache ?

— Așa cum spunea și antrenorul principal, am avut 7 jucătoare și nu o echipă. Am încercat să facem o echipă. Anul trecut, Iordache și Oprea n-au fost în lot. Echipa, în forma cunoscută, a fost hotărîtă de colegiul de antrenori. Am greșit fiindcă n-am ținut seama de dorința jucătoarelor. Iordache și Pieșoianu, printre altele, au venit la lot de frica suspendării. Nu sînt de părerea lui Drăgănescu să scoatem din handbal jucătoarele care nu vor să vină la lot. Să le respectăm dorința și să creăm acea emulație, acea atmosferă care să le stimuleze ambiția de a juca în echipa națională. Cred că am greșit și în pregătirea practică, necontrolîndu-le mai îndeaproape în timpul antrenamentelor; dacă au tras de 25 de ori la poartă de pe extreme, de 50 de ori de pe semicerc etc.

— Ce v-a făcut să credeți că putem veni între primele trei echipe ?

— Meciurile foarte bune cu echipa R.D.G.

POMPILIU SIMION, antrenor federal : „Drăgănescu a cerut să fie lăsat în pace".

— De ce credeți că n-a fost îndeplinit obiectivul propus : calificarea pentru olimpiadă ?

— N-am cunoscut absolut deloc valoarea echipei Coreei de Sud. Vina aparține în egală măsură echipei și antrenorilor. Fetele, deși au fost avizate, au fost surprinse de jocul adversarelor și au pierdut, cu toate că aveau 3 goluri avans în final. Pe de altă parte, tehnicienii n-au găsit mijloacele corespunzătoare pentru a se aborda meciul la adevărata valoare a echipei. De asemenea, la meciul cu Bulgaria, cota la care ne-am prezentat a fost cu mult sub nivelul Trofeului Carpați. Nu știm încă de ce. Așteptăm ca jucătoarele să răspundă la unele întrebări prezentate la venirea în țară sub forma unui test. Cînd au apărut insuccesele, au apărut și disensiunile în echipă.

— Se pare că jucătoarele au acuzat cantonamentul îndelungat.

— E adevărat, dar toate rezultatele noastre bune au fost obținute după o astfel de pregătire. (Este vorba, probabil, de rezultatele obținute în urmă cu 20 de ani, cînd am devenit campioane mondiale, n.a.). În privința calității pregătirii centralizate se poate discuta. N-au existat probleme de ordin organizatoric dar viața de cantonament a fost monotonă, plictisitoare, rigidă și vina aparține în întregime antrenorilor. Dar mai e ceva : jucătoarele nu sînt obișnuite la cluburi cu munca. N-au ambiție și nu-și propun mult. La club nu se face nici jumătate din pregătirea de la lot și, atunci, firește că aici viața apare mai aspră, mai dură.

— Cum explicați că jucătoare cu experiență au jucat atît de slab ?

— Török și-a luat mereu angajamente în pregătiri. N-a fost scoasă din lot deoarece a avut momente bune. Adevărul e că a jucat bine doar cînd a vrut. Iordache e o jucătoare dificilă. Trebuia să tragă echipa după ea, dar a ținut mai mult la părerile ei.

— De ce a fost inclusă și Oacă în lot ?

— Drăgănescu a insistat, crezînd că s-ar putea reface, deși în certificatul medical i se dădeau două săptămîni de pauză, adică exact perioada campionatului mondial.

— Sînteți antrenor federal. Cum ați intervenit atunci cînd vi s-a părut că lucrurile nu merg bine ?

— Am atras atenția colectivului de tehnicieni asupra profilului pregătirii pe un model similar campionatului mondial, dar structura antrenamentului, metodele, cantitatea și calitatea muncii au depins direct de tehnicieni. Dealtfel, Drăgănescu a solicitat să fie lăsat în pace.

LUCIAN GRIGORESCU, secretar responsabil al Federației de handbal : „Vem pregăti norme pentru cluburi. N-o pot face singur fiindcă m-ar torpila antrenorii"

— Tovarășe Grigorescu, ce jucătoare ați fi luat la campionatul mondial dacă ați fi fost antrenor ?

— Absolut aceleași jucătoare, mai puțin Iordache.

— Și în locul ei ?

— Nici una. Plecam mai puțini. Dificultatea este că la fete, campionatul este sub nivelul lotului. Obișnuințele de acasă sînt în contradicție cu cerințele de la națională. Ca să fim sinceri în continuare, ideea noastră cu pregătirea centralizată se pare că a fost proastă.

— Toată lumea vorbește de valoarea slabă a campionatului. Federația n-are chiar nici o vină ?

— Am vrut în cîteva rînduri să introducem norme de pregătire la echipele de club, dar am întîmpinat în permanență rezistența tehnicienilor, care le contestă primii. Să vedeți, ni se argumenta, fetele au școală, familie, n-au sală etc. Este de vină federația. Cu vorba bună nu merge. Avem cursuri de antrenori, broșuri, le-am dat aceste broșuri, indicații, ei le-au luat și nu s-a schimbat nimic. Jucătorii trebuie testați. Cine-și la normele joacă, cine nu, nu joacă. Vom pregăti soluțiile. Nu le pot face singur. Dacă le fac, mi le torpilează tehnicienii. Oricum, pînă una alta trebuie remaniat lotul chiar pentru calificări.

Cîteva declarații...

...dinaintea începerii campionatului mondial stîrnesc hazul. Iată ce declarau ziarului **Sportul**, antrenorii Remus Drăgănescu și Constantin Lache cu aproape două luni în urmă, apropo de Niculina Iordache și Angela Avădanei : „Ele au contribuit foarte mult la crearea omogenității echipei, proces pe care sîntem pe cale de a-l finisa". Sau : „Programul este judicios, ne vom întîlni cu formațiile cele mai puternice, astfel că vom avea criterii de comparație".

Cine mai înțelege ceva ? Dacă Iordache a venit la lot de frica suspendării, iar secretarul responsabil era împotriva introducerii ei în echipă, cum a contribuit această jucătoare, în perioada de pregătiri, la omogenitatea echipei, aflată pe atunci pe cale de finisare ? Și dacă se afla în acest stadiu, cum se face că omogenizarea a lipsit cu totul tocmai cînd era mai mare nevoie de ea, la campionatul mondial, potrivit afirmațiilor acelorași antrenori ?

S-a vorbit mult despre surpriza provocată de jocul Coreei de Sud. La Budapesta, în turneul 1—6, rezultatul meciului R.D.G. — Coreea de Sud a fost 28—22. Nu-l dăm întîmplător, ci pentru a reaminti că în pregătiri noi am făcut două meciuri foarte bune în compania echipei R.D.G. Și pentru că pe acest teren al declarațiilor contradictorii și al adevărului escamotat se poate demonstra orice, ne întrebăm de ce oare s-a făcut atîta caz de meciurile cu formația Republicii Democrate Germane, promovînd un optimism fără acoperire, dacă la Kikinda, cu trei săptămîni înaintea turneului de la Budapesta, Iugoslavia ne-a administrat două înfrîngeri serioase, dintre care una la nouă puncte diferență ?

Și întrebările pot continua, dar nu mai folosesc. De-abia acum apare limpede că în lunga perioadă de pregătire au fost multe probleme nerezolvate sau rezolvate superficial, că, de fapt, toată lumea se referă la ultimul an de activitate și nu la cei patru ani care au trecut de la ultima performanță la fel de răsunătoare (locul 7 la ultimul campionat mondial). Ce mai contează astăzi că Oacă a făcut deplasarea sfidîndu-se certificatul medical al Centrului de medicină sportivă, dacă federația de specialitate se chinuiește de atîta amar de vreme să facă ceva pentru ridicarea nivelului competițional și nu îndrăznește să-și impună soluțiile antrenorilor. Și astfel am mai ratat o mare competiție și, se pare, vom rata și participarea la olimpiadă, fiindcă, deși timp pentru declarații optimiste există, minuni privind alcătuirea unui lot valoros stat mai greu de realizat.

Încolo, rămînem cu aceeași nedumerire : cum o fi fost totuși pregătită echipa pentru acest campionat mondial ?

RAZVAN BARBULESCU ■

Cronica șoselei

„O secundă de necugetare"

„Măi Traiane, prea-i frumușică, mă, viitoarea ta nevastă. Are niște ochi mari, negri, iar cînd se uită la tine, parcă te hipnotizează. Și tu stai de 5 zile aici, pe coclaurii ăștia. Fii atent, asta nu-i fată de lăsat prea mult singură. Odată te pomenești că ți-o suflă unul".

Traian, șofer pe o autospecială de intervenție la sonde, e detașat pentru scurt timp la un loc de muncă din județul învecinat. N-are deloc temperamentul lui Otelio și răutatea colegului său de muncă nu-l face decît să zîmbească ironic.

„Noi ne iubim cu adevărat, avem încredere unul în celălalt. Fă-ți probleme pentru tine, care ai împlinit 32 de ani și umbli din floare în floare, nu pentru mine. Eu am învățat de la părinți că e bine să te însori de tînăr, să-ți faci un rost. După o «experiență» ca a ta, cred și eu că nici o femeie nu corespunde «exigențelor» tale. Toate au defecte grave. Ba că-aia e prea mică de statură, ba că ala nu rîde frumos. Viața asta prelungită de celibatar strică, Vasile, ascultă ce-ți spun. Hai să lăsăm însă întîpturile. Vă invit în dormitor să bem o palincă bună. Ne întîlnim și cu greierii cei tuciurii care ne vor cînta la nuntă. Poate la un pahărel să mai lase și ei din preț. Păi de unde să le dau eu miile care le pretind ?"

După ce golesc, patru oameni, o sticlă de tărie, toată lumea vorbește deodată. Traian nu încetează să evoce calitățile Danei și cît de bine își vor aranja ei casa terminată recent. Vasile descrie pe larg palmaresul său de cuceriri, subliniind în modul cel mai colorat posibil talentul său deosebit de a se face plăcut femeilor, iar cei doi reprezentanți ai muzicii „specific de nuntă", cum zic ei, aduc mereu noi și noi argumente prin care încearcă să ateste că orchestra lor e cea mai bună din întreaga zonă geografică. „Cine își îmbogățește mereu «repertoarul» ca noi, bre ? Zii, cine, Traiane ? Toți cîntă aceleași cîntece de cînd l-a făcut mă-sa. Obrazul subțire cu parale se ține, pilotule".

După încă o sticlă, cei doi muzicanți mai lasă din preț și promit viitorului mire că nunta va avea un succes deplin.

Din vorbă în vorbă, ba în glumă, ba jumătate în glumă, jumătate în serios, Vasile reușește să-i strecoare șoferului în suflet, puțin cîte puțin, veninul geloziei. „În timp ce noi stăm aici la taclale, cine știe, Traiane, ce băiat se-nfruptă din bucățica ta. Toți știu că ești plecat departe, că nu vii acasă decît peste o săptămînă, și mai ales că de aici nu se pleacă cu una cu două...". Traian se face și mai roșu și încruntat se ridică în picioare. „Uite ce, mă Vasile, dacă mai continui cu vorbe de-astea, îți dau cu sticla asta drept în cap". Vasile caută să-l îmbuneze. „Tot copii ai rămas, ce dracu, nu știi chiar deloc de glumă, Traiane ?" „Astea nu-s glume", îi răspunde răspicat tînărul.

Discuțiile continuă pe alte teme, se spun bancuri, se trec în revistă invitații care vor participa la nuntă, bucatele ce se vor servi, pînă - ce unul din „greieri" constată că s-a făcut ora 1 și jumătate.

„Hai, băieți, la culcare, mîine avem treabă și încă multă. Nu uita, Traiane, șeful ți-a spus că la 7 să fii gata de plecare. Merge în control la punctul „Poiana cu fagi".

„Uite ce, dragi colegi, eu vă propun altceva : mergem cu mașina pînă-n comună la noi. Pentru un șofer ca mine, 150 km dus și tot atîta întors, nu contează". „Să știi că e o idee, Traiane, îți verifici și tu pulcuța înainte de nuntă, îți vezi și părinții... Și la urma urmei, ce-o fi dacă mai întîrzii acolo o oră-două. Înginerul o merge și el cu altă mașină".

„Nu de asta vreau să merg în comună, ci să le spun la ai mei că m-am înțeles cu muzicanții. Să nu-și facă griji".

„Pentru ce vrei tu să mergi, treaba ta, bine că vedem și noi ce mai e pe acasă. Hai în mașină".

ARO-ul încălzește bine. Palinca, oboseala de peste zi, căldura din mașină își fac imediat efectul. În cîteva minute, toți pasagerii încep să sforăie.

„Am început să mă îndoiesc că voi putea măcar să ajung pînă dimineața în comună, darmite să mă și întorc", declara ulterior șoferul, cînd s-a discutat cu el la spital.

„Simțeam capul ca de plumb, au-mi mai dădeam seama cînd se apropiau curbele, reacționam mereu cu întîrziere. Eram conștient că somnul mă va birui pînă la urmă. M-am trezit abia cînd mașina a ajuns cu roțile în sus, după ce s-a izbit de cîțiva pomi. Vasile și unul dintre lăutari erau morți. Zăceau lîngă mașină. Al doilea muzicant se văita de durere. Era întins pe pămînt. Eram departe de vreo localitate. Beznă de jur împrejur. Pe față îmi curgea sînge. Mi-am dat seama că pot însă merge, deși mă durea un genunchi. L-am învelit pe rănit cu o pătură și apoi am pornit-o pe jos să anunț accidentul și să cer ajutor pentru rănit.

O oră și jumătate a mers pe jos Traian, cu capul aproape în întregime scalpat. Cînd l-au văzut doctorii, au rămas uimiți.

O secundă de necugetare a unui om bun, harnic, echilibrat, dealtfel, a generat această tragedie colectivă. La spital l-a vizitat Dana : „Nu-ți fă griji, Traiane, ne căsătorim și te aștept pînă îți ispășești pedeapsa".

VICTOR BEDA ■

Omul care joacă

La datorie

Tîrziu, cînd somnul încerca să mi se prindă de gene, după plăcuta oboseală datorată apelor de la Felix, mi-a căzut în mînă vestea morții la datorie a celui care a fost unul dintre cei mai iubiți oameni din familia „Flacăra", acum atît de regretatul nea Gică Amuza.

Într-adevăr, „Flacăra" este o familie, știut asta atunci cînd am bucuria de a-i călca culoarele, și iată că unul din slujitorii ei (pentru că orice familie presupune muncă) pur și simplu nu mai e... Ce simplă poate fi o astfel de veste pentru acei atît de-mulți care încearcă să se amăgească cu mirajul vieții, uitînd poate teatral de fatalismul ei.

Mi-era foarte drag acest om încercat de viață și ajutat în clipe grele de umanismul și spiritul de întrajutorare întronate la această revistă. Și nu o dată mi-a povestit cît de mult a fost sprijinit și că se simte dator de a face totul pentru asta.

Mă pricep la oameni și știam că așa va fi. Poate că și astfel se explică puțina importanță pe care o dădea electrocardiogramei amenințătoare purtate în buzunar, înainte de a se prăbuși printre cabluri și stații, conducînd ca un general strîngerea ustensilelor cenaclului pentru o nouă luptă triumfătoare.

Poate că mulți, citind aceste rînduri, pot gîndi că mai bine trebuia să scriu despre fotbal. Știu, sînt un sentimental. Am scris mai de mult că fotbaliștii mor prima dată cînd pleacă de pe iarbă și, firesc, atunci cînd sînt așezați sub ea. Or, nea Gică știa și el foarte bine acest lucru atunci cînd, fotografiindu-ne la centrul terenului de atîtea ori, ne spunea dintr-o inimă caldă ce tocmai ea nu mai bate : „Succes, copii !"

Nu știu cîți ani a avut și n-are nici o importanță. Așa cum spuneau versurile unei mari dispărute : „Moartea nu vrea bani / Vrea copii și oameni mari...". Numai că am văzut prieteni care lucrează în presă, oameni cu grija răspunzătoare a fiecărui rînd, întinși de cîteva ori pe cîte o canapea... așaziș pentru a se relaxa.

Nu pot să scriu mai mult, știu că nu voi mai dormi în noaptea asta, cui nu-i e frică ? Îmi va lipsi, și mie, imaginea unui om de fotbal, căci Gheorghe Amuza și asta a fost.

CORNEL DINU ■

Lumea în care trăim

„Palatul încurcăturilor"

De fapt, nu este vorba de nici un palat. Bineînțeles, un palat în sensul obișnuit — așa precum ni-l imaginăm. Adică o clădire grandioasă, cu scări monumentale, cu zeci de încăperi largi, spațioase și elegante, înconjurată de grădini și parcuri întinse.

Și, totuși, se numește „Palatul încurcăturilor" („The Puzzle Palace"). Dacă, am divulgat deja, nu este vorba de un palat obișnuit, o construcție monumentală, cum poate fi al... încurcăturilor ? Răbdare.

„Palatul încurcăturilor" este titlul unei recente lucrări semnate de James Bamford — fost informator al Comitetului pentru problemele de informații al Senatului american. Volumul dezvăluie organizarea, planurile și obiectivele reale ale uneia dintre „cele mai secrete agenții" din Statele Unite : „The National Security Agency". Pe scurt, N.S.A. — Agenția Națională de Securitate.

S-ar putea deduce că James Bamford și-a intitulat astfel cartea pentru a sugera două lucruri. Primul că N.S.A. este o instituție de „vîrf", de elită, a administrației americane. Al doilea, că prin activitatea sa N.S.A. este capabilă să producă mari și numeroase încurcături de tot felul, în întreaga lume.

Istoria „Palatului încurcăturilor" (a „palatului" ca atare, și nu a cărții) nu este prea veche. După declarațiile autorului, N.S.A. a luat ființă în urmă cu peste treizeci de ani, în perioada de tristă faimă a războiului rece. Scopul : de a obține cît mai multe și diverse informații utile din întreaga lume. În comparație cu C.I.A. — instituție relativ asemănătoare — N.S.A. nu elaborează planuri, măsuri și nu îndeplinește operațiuni directe de spionaj. Dealtfel nici nu dispune de spioni, sau de diverși agenți sau rezidenți.

Misiunea agenției este să obțină și să furnizeze informații. Cele mai diverse, cele mai secrete sau ultrasecrete, cele mai intime informații din domeniul militar, diplomatic, economic, comercial, sau al activității de stat din întreaga lume.

Vă imaginați că avînd un asemenea program, N.S.A. are în dotare și manipulează cel mai perfecționat sistem de culegere a informațiilor din lume. O imensă rețea de ascultare, peste 2 000 de stații răspîndite pe toate continentele, alcătuite din sateliți, computere și uriașe antene, culeg toate informațiile posibile, le decodifică, le selectează, le sortează, le clasifică și le centralizează. Apoi, le oferă.

La Fort Meade, cartierul general, comandamentul N.S.A. întîmplător situat în apropierea cartierului general al C.I.A. din Langley-Virginia, pe autostrada Baltimore-Washington), într-un complex de clădiri, care nu prea aduc a palate, 55 000 de oameni — marea majoritate militari — operatori, specialiști de înaltă calificare în instalații electronice, în radio și telefonie, în limbi străine și codificatori, interceptează, înregistrează, decodifică și analizează zilnic, cu ajutorul unora dintre cele mai noi sisteme de computere, sute de milioane de informații.

Ce se recepționează ? Tot ce interesează, sau potențial ar putea să intereseze forțele militare, Departamentul de Stat, C.I.A., Consiliul Național de Securitate, Administrația și eventual alți beneficiari — N.A.T.O. etc. Se înregistrează semnalele de apel ale avioanelor militare ale diverselor țări, numele piloților și comandanților militari, locul exact de dispunere a fiecărui submarin sau navă militară, locul de amplasare a unor baze de rachete, a unităților militare ale diverselor țări sau deplasarea acestora, amplasarea unităților de apărare antiaeriană, a stațiilor de radar, activitatea diplomatică internațională, activitatea și transmisiile ambasadelor: deplasarea navelor maritime comerciale, evoluția exploatării, vînzării și consumului petrolului și ale altor materii prime strategice, traficul forțelor de ordine din diverse țări, precum și multe alte date.

După cum mărturisește autorul volumului „Palatul încurcăturilor", tehnica folosită de specialiștii N.S.A. a creat posibilitatea elaborării unor asemenea metode care le permite pînă și să „amprenteze" fiecare voce umană folosită în emisiunile radio locale din orice țară, să deosebească operatorii care acționează la diverse stații, să poată intercepta orice semnal electronic transmis din orice colț al lumii. Sînt înregistrate și supravegheate convorbirile telefonice, mesaje transoceanice, indiferent dacă acestea sînt transmise prin cablu sau sateliți.

S-ar putea pune, desigur, întrebarea : cui folosește toată această uriașă activitate informativă ? În acest sens, revista „Newsweek" furnizează un exemplu edificator. În timpul războiului din insulele Malvine-Falkland, S.U.A. au descifrat codul argentinian, transmițînd Angliei informații deosebit de prețioase cu privire la dispozitivul și mișcarea forțelor armate argentiniene. Ar fi un singur exemplu. S-ar mai putea da și altele în legătură cu invazia israelului în Liban, cu războiul irako-iranian etc.

...Cele 2 000 de stații de ascultare ale N.S.A. interceptează și înregistrează toate informațiile posibile. Totul este limpede. Dar, probabil, ca și noi, vă veți întreba de ce „palatul" subversiv este totodată al încurcăturilor. Am găsit, credem, o explicație. Acestei uriașe armate de oameni, acestei imense dotări tehnice moderne îi scapă o sursă însemnată de cunoaștere : pulsul, starea de spirit a popoarelor lumii dornice de pace, de o viață liniștită, lipsită de tensiune, de grija unei eventuale confruntări nucleare pustiitoare.

De aici încep încurcăturile. Pentru că ambițiile celor din „palat" nu se potrivesc cu cele ale popoarelor. Și, potrivit unei practici cunoscute, se omite esențialul : ce gîndesc oamenii, popoarele. N-ar fi, oare, mai util ca aparatajul acesta ultra-ultra-ultra sofisticat să înregistreze mai degrabă gîndurile oamenilor, preocupările lor, ceea ce rostesc cu glas tare în stradă și în casă ? Poate atunci ar avea o anumită utilitate. Și ar dispărea „încurcăturile" atît de numeroase din viața internațională...

AL. PINTEA ■

Un gueriliero la Hollywood

Personalitățile cele mai importante ale vieții artistice au luat îndeobște atitudine, și-au spus cu fermitate cuvîntul într-o serie de probleme, fie ele de factură economică sau politică, ce suscitau interesul națiunilor. Atitudine care, comentează săptămînalul italian „EUROPEO", cel puțin în America, este departe de a aduce succesul. A trebuit să treacă ani pentru ca oamenii să-i ierte pe Jane Fonda pentru poziția ei împotriva războiului din Vietnam, pe Robert Redford pentru campania sa antinucleară sau pe Paul Newman pentru acțiunile sale îndreptate contra monopolului informației. Starurile trebuie să joace și să lase pe seama filosofilor filosofia și a oamenilor politici politica — opinează high life-ul american.

Iată că de curînd un alt recalcitrant, Ed Asner, cunoscut actor hollywoodian, și-a permis să tulbure apele declarîndu-se fățiș în favoarea luptătorilor salvadorieni pentru libertate și democrație. A fost declanșat un scandal uriaș pentru că Asner nu este doar un faimos „showman", ci și președintele Sindicatului actorilor hollywoodieni (Screen Actors Guild). În luna februarie, împreună cu doi actori prieteni, el s-a prezentat la Departamentul de Stat al S.U.A. cu un cec de 25 000 de dolari și a cerut ca această sumă să fie trimisă sub forma ajutorului medical victimelor represiunii din Salvador. Cei trei au făcut publică aversiunea lor pentru politica guvernului față de țările din America Centrală și și-au exprimat simpatia pentru „rebelii" salvadorieni și cauza lor dreaptă.

Trei zile după această declarație de război, Casa Albă comunică oficial „iritarea" sa la adresa acestei poziții, subliniind că sindicatul actorilor „are drept regulă neamestecul în problemele politice". Indignarea președintelui Reagan, fost și el președinte al SAG, a avut imediat ecou în rîndul amicilor actori. Charlton Heston — și el ex-președinte al SAG — l-a atacat furibund pe Asner, în timp ce comitetul director al SAG a apreciat corectitudinea cu care eroul polemicii și-a exprimat părerea. Sindicatul californian al scriitorilor s-a declarat solidar cu Asner și dispus să-l ajute la strîngerea de fonduri pentru „guerilla" salvadoriană pînă la concurența sumei de 1 milion dolari. În acest timp, viața lui Asner începe să fie în pericol. Zidurile din Hollywood sînt pline de insulte, sute de scrisori îi amenință cu cele mai bizare morți, biroul îi este percheziționat și devastat.

Asner nu luptă pentru întîia dată. Primii dușmani și i-a făcut în 1960 cînd a luat apărarea actorilor în lunga grevă care a lovit producția celui mai celebru lăcaș al filmului din lume, Hollywood-ul. Cauzele nobile sînt specialitatea lui : s-a distins în bătălia dusă pentru acordarea de drepturi egale femeilor, a luptat pentru garantarea libertății informațiilor. A fost membru al organizației lui Ralph Nader pentru apărarea intereselor consumatorilor, a denunțat abuzurile săvîrșite de Comisia controlului narcoticelor care a semănat teroare în lumea spectacolelor. Cine-l suspectează de ambiții politice se înșală. „Sînt în slujba oamenilor" declară el, amintind cu amărăciune că nu poate face mare lucru pentru cei 55 000 de actori sindicaliști din care 90 la sută sînt șomeri. Pentru Asner, a fi actor înseamnă a fi responsabil. „Sîntem și noi, actorii, cetățeni americani dar în plus trăim sub lumina reflectoarelor și ceea ce spunem în fața milioanelor de oameni are multă greutate. Pentru cei care mă privesc, încerc să opresc nebunia acelor care vor să determine din afară și cu forța destinul unei țări, Salvadorul. Doresc ca o nepăsare seculară să se transforme într-o tentativă de înțelegere a problemelor Americii de Sud, care dorește o reformă agrară autentică și o democrație funcțională. Cine sîntem noi ca să ne opunem ? Să-i lăsăm pe acești oameni să-și aleagă guvernul pe care-l vor".

IOAN ROȘCA ■

O carte consacrată înțelegerii și cooperării internaționale

Iată o carte, una din multele cărți de istorie universală din cîte s-au scris pînă acum. Răsfoindu-i ultimele file, acolo unde se află indicele de nume, nu vom întîlni, bunăoară, la litera A, numele lui Attila, ci pe acelea ale lui Amundsen și Aristotel. De la litera B lipsește Bonaparte dar sînt Bacon, Bessemer, Niels Bohr. La litera C nu figurează Iuliu Cezar ci Cristofor Columb, Confucius, James Cook, Copernic, Pierre și Marie Curie. Cartea aceasta de istorie a lumii nu se ocupă de regi și împărați, nici de războaie și armistiții. Ea povestește, cum mărturisește autorul ei, despre „cum omul a încetat să fie o ființă sălbatică, singuratică, rătăcitoare prin păduri și cum a devenit ei cetățean al planetei", despre „cum națiunile lumii au devenit vecini de ușă și de ce ele trebuie să conviețuiască astfel". O asemenea carte de istorie universală nu putea să se numească altfel decît „Istoria cooperării internaționale", iar autorul ei, profesorul universitar James Avery Joyce, o dedică în mod deosebit tineretului. Căci, așa cum se reamintește pe prima pagină a lucrării, „prezentul culege recoltele pe care le-a semănat trecutul, iar viitorul este rodul prezentului". Și sînt într-adevăr tonifiante cele 258 de pagini ale acestei istorii a omenirii care nu vorbește despre cuceriri de teritorii prin foc și sabie, ci de cuceriri ale științei și tehnicii, nu despre jefuirea săracilor lumii de către bogații lumii, ci despre eforturi comune ale națiunilor pentru a împinge mereu mai departe limitele cunoașterii și ale stăpînirii, în folosul omului, al planetei și universului. Este adevărat că, așa cum o istorie a războaielor omenirii nu este din fericire tot una cu istoria omenirii, nici istoria cooperării internaționale nu este din păcate, numai ea, istoria omenirii. Dar faptele de conlucrare și cooperare dintre state se constituie în zilele noastre într-un proces evolutiv tot mai viguros, chiar dacă acest proces nu cunoaște încă un curs linear, continuu ascendent. Evoluția parcursă este însă spectaculoasă și am putea-o măsura, comparînd, de pildă, una din primele „hărți" ale lumii, a vechilor indieni, reprezentînd un fel de palat așezat pe spinarea unui elefant uriaș, care stă pe carapacea unei imense broaște țestoase, ce înoată pe o mare nemărginită, cu fotografiile „planetei albastre" realizate de aparatura de la bordul sateliților artificiali sau rachetelor cosmice ale acestor zile.

„Tema constantă a acestei istorii-poveste — scrie autorul ei — este libertatea, hrana și prietenia care, toate laolaltă, înseamnă PACE". Și trebuie spus, adaugă istoricul-povestitor, că „această poveste nu are un sfîrșit. Pentru că sarcina de a aduce libertatea, hrana, prietenia, pacea întregii omeniri este departe de a fi înfăptuită." Rostul acestei istorii-poveste este de a aduce mai multă înțelegere a marilor probleme cu care națiunile lumii se confruntă în vremea noastră. Iar pentru a sublinia caracterul imperios necesar al cooperării, autorul cărții amintește cuvintele marelui istoric al civilizațiilor, Arnold Toynbee, care spunea că în fața lumii noastre se deschide tot mai clar perspectiva de a fi una singură sau nici una.

CORNELIU VLAD ■

Mondo umano ?

Nu fesc fum

Ca și în alte cîteva cazuri, am zăbovit mai mult înainte de a mă referi la subiectul de față. Mai întîi am ezitat știind cît preț pune o anume parte a presei străine pe subiectele sau știrile de scandal. Chiar dacă, în final, afirmațiile ei se dovedesc nelntemeiate, vă imaginați cîte numere apar cu articole ce mențin viu interesul în jurul problemei respective și implicit față de publicația căutată astfel de cititori. Apoi, ezitam fiind vorba de fotbal, domeniu în care, nu scriu nimic nou, ca și în politică și în dragoste, toată lumea are idei și opinii. În sfîrșit, am tot amînat să mă refer la acest subiect pentru că urma ca și echipa noastră să joace cu naționala țării respective și n-aș fi vrut să se creadă că, într-un fel sau altul, pregătesc psihologic epilogul meciului : în caz că ne era defavorabil, firește, adversarii ar fi recurs la medicamentul miracol etc. ; în eventualitatea că ne era convenabil, firește, echipa cealaltă n-a mai apelat la medicamentul miracol din cauza campaniei din presa ei etc., etc.

Azi însă, voi aborda acest delicat subiect deși știu că doi dintre cei mai distinși comentatori de fotbal de la noi nu cred în ei fie pentru că ar fi vorba de „un nonsens", fie pentru că, de regulă, chiar și în fotbal meritele marilor învingători se pun la îndoială. Pe mine, aici, mă interesează lucrul în sine ca și faptul că îndoielile au apărut în chiar țara marilor învingători de la Mundial '82, España. Așadar, la nici două luni de la faimoasa primire făcută componenților vestitei squadra azzura sosită pe aeroportul Leonardo da Vinci, cît și în toată Roma, ziarul „La Repubblica" se întreabă ce rol a jucat acel medicament numit **carnitina** sau **carnetina** (carnetina ar însemna bucățică de carne). Afirmația nu se pierde, nu este ignorată mai ales că toți își amintesc de prestația de-a dreptul lamentabilă (calificativul aparține întregii prese italiene) în cele trei meciuri ale primului tur a echipei italiene care le terminase — pe toate — la egalitate, avînd golaveraj 2—2 și calificîndu-se, prin hazard, la fața Camerunului (tot 3 puncte dar golaveraj 1—1). Din investigațiile presei din peninsulă rezultă că squadra azzura ar fi apelat la carnitina abia din turul al doilea. Adică de cînd a intervenit spectaculoasa schimbare la față ? Cum n-am cercetat personal, mă mărginesc să transcriu ce înseamnă această carnitina. Specialiștii italieni susțin că este vorba de o mică moleculă prezentă în mușchi și care poate fi recreată pe cale sintetică. Folosirea acestui medicament — creație a unor cercetări întreprinse în urmă cu douăzeci de ani de un biolog de la Universitatea din Padova, profesorul Noris Siliprandi — determină creșterea capacității de rezistență a atleților dar nu și puterea lor.

Da, este adevărat, după fiecare meci se face controlul antidoping dar tot la fel de adevărat este că această carnitină încă nu e catalogată ca drog și nu se află deci pe lista produselor de acest fel înghițite de unii fotbaliști. Și totuși se vorbește de efectele sale deosebite iar scandalul carnitinei nu este unul iscat de dragul isolitului, mai ales cînd se pune la îndoială o reușită de excepție. La noi există o vorbă și eu cred în ea chiar și în acest caz : nu lese fum fără foc. O scriu acum, cînd văd că, după Mundial, squadra azzura nici nu convinge și nici nu acceptă că și în sport nu există perenitate.

DUMITRU CONSTANTIN ■

(După N.B.I.)

Armele ucid şi fără să tragă!

Congresul mondial al alimentaţiei — 55 de milioane de oameni mor de foame în fiecare an. Un miliard de oameni, adică un sfert din populaţia planetei, suferă de malnutriţie. 200 de milioane de oameni devin surdomuţi sau deficienţi mintali din lipsa hranei corespunzătoare. 250 milioane de copii orbesc în fiecare an din lipsa alimentelor bogate în vitamina A.

Marco Panella, liderul Partidului Radical Italian: „Cum se pot investi atîtea sute de miliarde de dolari pe an pentru înarmare în loc să se utilizeze această adevărată hemoragie financiară pentru combaterea foametei ?"

Zestrea lui Marte

● Cheltuielile militare însumează circa 650 miliarde dolari pe an. Forţele armate ale mapamondului au ajuns la 25 milioane militari activi, 16 000 de rachete nucleare, 60 000 de focoase nucleare, 30 000 de arme nucleare tactice, 100 000 de tancuri, 40 000 de avioane de luptă şi bombardament, 10 000 de nave. **(Anuar SIPRI)**

● Puterea explozivă a armamentului nuclear din Europa este echivalentă cu 108 000 bombe tip Hiroşima.

● Ţările lumii consacră apărării aproape 6 la sută din resursele lor globale, dar acest efort este repartizat inegal **(„Defense Nationale")**.

● 32 de ţări ale lumii cheltuiesc mai mulţi bani pe arme decît pentru educaţie şi sănătate la un loc. **(„Organizaţia pentru stabilirea priorităţilor mondiale", S.U.A.)**

● În lume sînt mai mulţi soldaţi decît cadre didactice.

Dezarmarea, sursă a bunăstării

● În situaţia actuală, a unei pronunţate stări de eroziune a economiilor capitaliste, de datorii uriaşe ale ţărilor lumii a treia, singura soluţie raţională este de a se ajunge la o concertare privind proiectele de redresare, de reconstrucţie mondială. **(Pierre Galand, secretarul general al asociaţiei belgiene „Concertare, pace, dezvoltare")**

● Cheltuielile militare în calitatea lor de stimulent economic reprezintă de fapt o enormă risipă. Deşi sînt apreciate ca sursă de noi locuri de muncă, ele se numără printre cele mai puţin eficiente dintre toate cheltuielile. Bugetele Pentagonului constituie una din principalele cauze ale enormelor deficite federale. Cu fiecare miliard de dolari transferat din industria militară în cea civilă s-ar putea crea 14 000 noi locuri de muncă. Problema reconvertirii nu se pune atît în termeni tehnici cît, mai ales, în termeni politici. Fiecare miliard de dolari transferat învăţămîntului creează 30 000 de locuri de muncă în plus. **(„Forum du développement")**

● 50 de miliarde de dolari ar fi de ajuns pentru a lansa un plan mondial, prin intermediul unui efort inteligent de solidaritate planetară, permiţînd o luptă eficientă împotriva crizei economice. Risipa iraţională provocată de acumularea de arme este o sinucidere. **(Pierre Soudreau, politolog francez)**

Eradicarea analfabetismului	costă 1,5	miliarde	dolari
Hrană pentru toţi copiii lumii	4	„	„
Dezvoltarea agriculturii în lumea a treia	3,5	„	„
Eradicarea bolilor infecţioase	1,0	„	„
Total	10,0	„	„

(Studiu O.N.U.)

Simple coincidenţe ?

● În S.U.A., unde nivelul cheltuielilor militare a ajuns la aproape 200 miliarde dolari în 1982, numărul şomerilor a depăşit 11 000 000, afectînd peste 10 la sută din populaţia activă.

● În Anglia, în momentul în care s-a trecut la înlocuirea rachetelor nucleare „Poseidon" cu altele mai moderne, „Trident", bugetul militar a sporit cu 6 miliarde lire sterline. Şomajul a cuprins 14,3 la sută din populaţia activă, lăsînd pe drumuri 3,3 milioane de oameni.

● În ţările Pieţei comune, care au majorat bugetele militare cu 3 la sută pe an, numărul şomerilor trece de 12 milioane.

Lumea a treia — cap de listă

● Între 1977 şi 1980, primele 25 de ţări importatoare de arme erau ţări în curs de dezvoltare. Ele au cheltuit 34 miliarde dolari pentru cumpărarea de arme în timp ce restul ţărilor lumii doar 5,7 miliarde. Primele 6 locuri pe lista celor mai serioase importatoare de arme sînt ocupate de Iran (3,4 miliarde), Arabia Saudită (3,1), Iordania (2,6), Siria (2,3), Irak (2,2) şi Libia (2).

(„Mejdunarodnaia Politika")

● Brazilia şi Israelul sînt principalii producători de arme ai lumii a treia.

● Ţările africane şi-au sporit de 21 de ori cheltuielile militare în ultimii 9 ani. Unele dintre ele alocă înarmărilor între 30 şi 47 la sută din produsul naţional brut.

● Din cele 56 de state membre ale O.N.U. care produc arme principale, 24 sînt ţări în curs de dezvoltare.

(Agenţia americană pentru controlul armamentelor şi dezarmare)

Înarmările = SĂRĂCIE

Tunuri în loc de unt, aceasta este inflaţia. **(„New York Times")**

● Cheltuielile militare au un efect dezastruos pentru economie. O ţară care cheltuieşte anual sute de miliarde pentru a întreţine o armată de oameni care nu produc nimic util, ci doar enorme cantităţi de armament neproductiv, nu poate asigura prosperitatea naţiunii sale. Salariile plătite acestor oameni fac să crească cererea în sectorul civil şi, întrucît ei nu contribuie la o majorare adecvată a producţiei de bunuri civile, preţurile cresc. **(Richard J. Barnet, Institutul american pentru studii politice)**

● Anul trecut, în S.U.A., bugetul militar care s-a ridicat la 134 miliarde dolari a provocat — ţinînd seama de felul în care ar fi putut fi folosiţi aceşti bani în scopuri productive — o pierdere de 1 520 000 locuri de muncă.

Cursa morţii

povestită de două victime ale experienţelor nucleare

Aşa cum era de aşteptat, anul 1982 a fost bogat în lucrări ştiinţifice apărute în diverse ţări ale lumii cu privire la problematica dezarmării şi lupta împotriva unui posibil cataclism generat de folosirea armei nucleare. Înegale ca valoare, lucrările consacrate dezarmării sînt unite prin numitorul comun al strădaniei colective a popoarelor lumii de a apăra dreptul fundamental al oamenilor şi al naţiunilor la viaţă şi la pace. Între asemenea lucrări se înscrie şi volumul „Numărătoare inversă pînă la zero" semnat de Thomas H. Saffer şi Orville E. Kelly şi apărut recent la New York*). Autorii cărţii sînt doi „veterani atomici" — pentru a folosi terminologia lucrării — care au servit în forţele armate ale S.U.A., au fost supuşi radiaţiilor nucleare ale experimentărilor bombei atomice întreprinse de guvernul american şi fac parte din categoria, foarte numeroasă, a victimelor experienţelor nucleare care suferă de cancer incurabil sau de alte maladii care au au putut fi diagnosticate.

Volumul se deschide cu un citat din Albert Einstein, care afirmă că „Diviziunea atomului a schimbat totul, cu excepţia modului nostru de gîndire şi, în felul acesta, ne îndreptăm spre o catastrofă fără precedent".

După ce face o prezentare tehnică a modului în care sînt organizate experienţele cu arma nucleară, citînd, între altele, declaraţia unui ofiţer american care îşi asigura trupele că vor avea privilegiul de a observa „exact cele văzute de supravieţuitorii Hiroşimei", autorii îşi informează cititorii că personalul militar american era „decontaminat" după fiecare explozie nucleară. Gradul de contaminare nu va fi cunoscut niciodată. Nici măcar persoanele care aveau obligaţia profesională de a proceda la „decontaminarea" participanţilor la pregătirea unei explozii nucleare nu erau sigure de ceea ce făceau. Dealtfel, utilitatea experienţelor nucleare cu destinaţie militară este pusă sub semnul întrebării în modul cel mai categoric. Un militar american se întreabă, fără a eluda esenţa problemei, de ce guvernul S.U.A. a decis să arunce în aer ţara (to blow up the country) şi să distrugă patria ? (destroy our homeland). Fireşte, încercările guvernamentale de a răspunde la această întrebare sînt departe de a convinge. Primele victime ale experimentării bombei atomice s-au recrutat din rîndul forţelor armate ale S.U.A. Acest fapt este de necontestat. Iar autorii

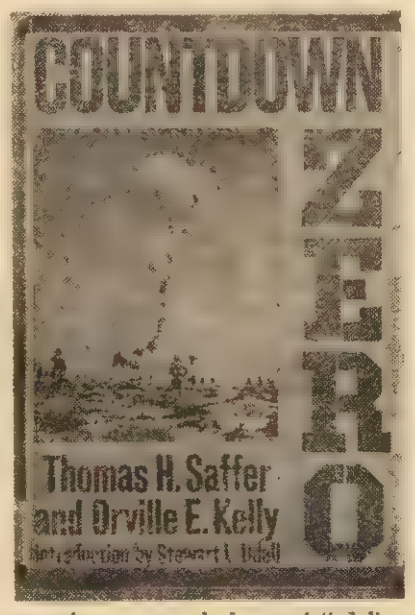

reproduc un amar adevăr, reamintind dictonul „atomic" american : „Ne-am înţînit inamicul, iar inamicul sîntem noi". Exemplele citate de autori privind moartea sau maladiile care au secerat numeroşi „martori" ai experienţelor nucleare sînt impresionante. Paralizia totală sau orbirea parţială fac parte din efectele frecvente pe care experienţele amintite le-au avut asupra participanţilor. În acest context, apare în întregul ei dramatism întrebarea unui copil : „Vreau să ştiu. Vreau să ştiu dacă experienţele nucleare mi-au ucis mama". Iar Jess Clark, un „veteran atomic", formulează, pentru o posibilă antologie a groazei, aforismul : „Radiaţiile atomice nu duc la prietenii ; ele creează doar inamici". Dar dacă, în teorie, politicienii angajaţi în procesul decizional nu pot contesta adevărul trist al morţii, în practică ei nu se disting prin acţiuni care să pună capăt cursei înarmării nucleare. De aceea, autorii găsesc potrivit să reamintească o declaraţie a preşedintelui american John F. Kennedy, din iulie 1963, în care, anunţînd naţiunea americană despre faptul că guvernul S.U.A. a decis să pună capăt experienţelor nucleare în atmosferă, sublinia că „pierderea chiar şi a unei singure vieţi omeneşti sau malformaţia chiar şi a unui singur copil... trebuie să ne preocupe pe toţi". Acest considerent umanist nu a fost însă întărit prin fapte în ultimele decenii. Victimele s-au înmulţit. O dată cu ele a crescut însă şi intensitatea mişcării împotriva cursei înarmării nucleare. „Veteranii atomici" s-au impus ca cea mai vie acuzaţie împotriva nuclearismului. Reluînd terminologia autorilor, aceşti veterani sînt ostatici inocenţi, internaţi „într-o ţară a nimănui" plină de controverse între tehnicienii militari şi cei civili. Tragedia pe care o trăiesc aceşti oameni nu poate fi evaluată de cei care l-au supus „jocului morţii" (death games). De aceea, autorii apelează din nou la avertismentul dat cu mulţi ani în urmă de Albert Einstein care punea în lumină o sarcină de mare însemnătate politică şi practică, arătînd : „Popoarele trebuie să ia ele însele iniţiativa de a se îngriji ca să nu mai fie trimise niciodată la abator. A aştepta ocrotire din partea guvernelor este o nebunie".

Ir. numele dreptului la viaţă, autorii pledează pentru dreptul la adevăr. Poporul american nu trebuie ţinut în ignoranţă în ceea ce priveşte efectele mortale ale radiaţiilor nucleare. Urgenţa trezirii la adevăr nu mai poate fi contestată. Peste 30 000 de arme nucleare „dorm în arsenalele" S.U.A., aşteaptă pe rampele de lansare ale rachetelor sau în „pîntecele" bombardierelor şi submarinelor. Acest armament nuclear constituie „cea mai mare ameninţare pentru supravieţuirea speţei umane în istoria sa". Convinşi de dimensiunile monstruoase ale pericolului nuclear, autorii subliniază că popoarele trebuie să fie prevenite asupra faptului că orice fiinţă umană riscă să devină un „veteran atomic", dacă goana pentru obţinerea şi menţinerea supremaţiei nucleare va rămîne „neînfrînată" (unchecked). Deşi trecutul nu poate fi schimbat, remarcă autorii, se poate învăţa din experienţa trecutului, astfel încît tragedia „veteranilor atomici" să nu se repete. Acest avertisment final nu poate rămîne fără ecou.

Încă din 1970, pe ordinea de zi a Adunării Generale a O.N.U. a fost înscris, la iniţiativa României, un punct privind consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi efectele sale profund dăunătoare asupra păcii şi securităţii în lume. În continuarea şi dezvoltarea acestei iniţiative, la cea de-a 37-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U. a fost adoptată o rezoluţie propusă de România în care este exprimată profunda preocupare faţă de înarmările nucleare, faţă de viteza alarmantă a creşterii cheltuielilor militare şi faţă de programele militare care antrenează o pierdere colosală de resurse preţioase, care ar trebui folosite pentru ridicarea nivelului de viaţă al tuturor popoarelor şi pentru soluţionarea problemelor care confruntă ţările în curs de dezvoltare pe planul dezvoltării economice şi sociale. În documentul amintit este reafirmată necesitatea ca toate guvernele şi popoarele să fie informate despre situaţia existentă în domeniul cursei înarmărilor şi al dezarmării şi să înţeleagă această situaţie. În conformitate cu rezoluţia elaborată de ţara noastră, Adunarea Generală a O.N.U. a decis să menţină în atenţia sa constantă punctul amintit privind consecinţele economice şi sociale ale cursei înarmărilor şi efectele sale profund dăunătoare asupra păcii şi securităţii în lume. Este o iniţiativă care se intemeiază pe concepţia umanistă a ţării noastre care militează activ pentru promovarea şi ocrotirea dreptului fundamental al oamenilor şi al naţiunilor la viaţă şi la pace, ca valori supreme inalienabile ale umanităţii.

IOAN VOICU ■

New York, decembrie 1982

*) Thomas H. Saffer and Orville E. Kelly, Countdown Zero, New York, G.P. Putnam's Sons, 1982, 352 p.

Manifestînd un deosebit interes față de terapia anticancerooasă a doctorului Mihai Leontopol și dorind să afle detalii cu privire la ea, 6 medici italieni s-au deplasat, săptămîna trecută, la București. Ei au luat legătura cu oncologul român și au vizitat secția condusă de acesta în cadrul Centrului medical de fonoaudiologie și chirurgie funcțională O.R.L., după care, înaintea plecării spre țară, au acceptat, cu amabilitate, să ne împărtășească impresiile lor. Înainte de a da cuvîntul celor mai avizați dintre ei, să notăm că grupul a fost format din doctorii Marcello Rossi (pneumolog), Giuliano Angoizi (medicina muncii), Biagio Ricco (generalist), Metella Refini (pneumolog), Rodolfo Amati (medicina muncii) și Roberto Filippini (neurochirurg), primii 4 din Siena, ceilalți 2 din Pescara.

— V-am rugat, doctore Marcello Rossi, să ne explicați motivul pentru care, alături de colegii dumneavoastră, vă găsiți la București.

— Am venit cu un scop precis : să luăm legătura cu doctorul Leontopol.

— Ce v-a determinat ?

— Încă din Italia, am descoperit în terapia doctorului Leontopol o rază de speranță în lupta împotriva cancerului. Am făcut drumul până aici spre a ne convinge și, sînt fericit să afirm, ne-am convins. În secția pe care o conduce, Mihai Leontopol ne-a arătat cîteva lucruri extraordinare.

— Ne-ar interesa să știm cum ați aflat dumneavoastră, în Italia, despre activitatea compatriotului nostru.

— Inițial, grație cazului Adrianei Țuțuianu, o româncă stabilită, prin căsătorie, în Italia. În urma unui cancer de sîn, pentru care a fost operată, în urmă cu 4 ani, signora Țuțuianu a făcut metastaze pulmonare. S-a prezentat la clinica în care lucrez, la Spitalul „Achille Sclavo" din Siena, și am constatat cu toții, utilizînd cele mai moderne mijloace de investigație, starea ei foarte gravă : slăbise enorm, avea dificultăți respiratorii la cel mai mic efort, abia se mai putea deplasa. În plus, radiografiile evidențiau, fără putință de contrazicere, invadarea cu metastaze a ambilor plămîni. Ele erau prezente și pe scintigrafia osoasă, limpezi. Probabil că existau și metastaze hepatice.

— O clipă, Dumneavoastră, doctore Rossi, v-ați numărat printre cei care au tratat-o pe Adriana Țuțuianu ?

— Da. Dacă vorbesc, o fac în deplină cunoștință de cauză.

— Vă mulțumim și vă rugăm să continuați.

— În fața acestei situații fără ieșire, bolnava a hotărît să revină în România. Românii, ca și italienii, au o vorbă : fiecare vrea să moară în patul lui. Pentru Adriana nu mai exista nici o salvare și noi am înțeles gestul ei de a pleca. Multă vreme n-am aflat nimic despre ea și am fost siguri că s-a prăpădit. Surprinzător însă, ni s-a spus, după un timp, că e bine, datorită tratamentului unui medic român, Mihai Leontopol. Cînd s-a întors în Italia, în octombrie 1981, am rămas cu toții uimiți. În primul moment, nu ne-a venit să credem : Adriana era pe picioare, arăta bine, se îngrășase. Am supus-o, firește, unui prim control și am observat că metastazele pulmonare erau net diminuate, iar oasele, și ele atacate de cancer, începeau să se refacă. Repetate, controalele au demonstrat permanența regresie a maladiei, iar ultimul dintre ele, efectuat în noiembrie 1982, a constatat dispariția completă a metastazelor pulmonare și osoase. Adriana și-a reluat lucrul și duce, azi, o viață absolut normală.

— Așadar, ea a fost vindecată de cancer, da ?

— Exact. Fără tratamentul doctorului Leontopol, ea ar fi trebuit să moară demult.

— Să stabilim o chestiune, doctore Rossi. E sigur că Adriana Țuțuianu a avut cancer ?

— Indiscutabil. Cum vă văd și cum mă vedeți. Nu poate exista nici un dubiu în această privință. Dealtfel, colegul meu Biagio Ricco, aici de față, a trăit o experiență asemănătoare. V-ar putea-o povesti.

— Poftiți, doctore Ricco, aveți cuvîntul.

— Una din pacientele mele, Silvia Glubbilei, de 47 de ani, din Siena, a fost operată în 1980 de adenocarcinom rectal. La începutul lui 1982, a acuzat dureri și oboseală, slăbind de pe o zi pe alta. I-am făcut, în aprilie, un set complet de analize : radiografiile pulmonare, cît și scintigrama hepatică, au arătat metastaze. Erau prinși și plămînul, și ficatul. Am dirijat-o, în vederea operației, către un chirurg. Silvia a fost deschisă și, constatîndu-se că e plină de metastaze, a fost închisă. Chirurgii nu i-au dat nici o speranță, mai ales după citirea biopsiei : 10—15 zile de viață ! Exact în aceeași perioadă, cînd Silvia își trăia ultimele zile, a trebuit să plec, din motive familiale, în Statele Unite. Fac o paranteză : fratele meu, de 32 de ani, suferă de leucemie, am umblat și umblu în toată lumea ca să-l salvez, am intrat în contact cu toți marii profesori ai lumii, m-am apucat eu însumi de hematologie. Șanse sînt, dar puține. De ce spun asta ? Pentru că, tot călătorind, tot vizitînd clinici de renume din Statele Unite, Franța, Italia etc., sînt la curent cu ultimele noutăți în materie de cancer.

— Cînd v-ați întors din America ?

— După cîteva luni, în aprilie 1982. Credeam, să fiu iertat, că Silvia Glubbilei nu mai e.

— Dînsa însă trăia !

— Exact. Cînd s-a prezentat la mine, am simțit nevoia să mă așez : era alt om! Se îngrășase 15 kilograme, dispneea îi dispăruse, nu mai avea nici o durere ! M-am minunat, dar nu m-am mulțumit cu cele văzute, am trecut la o investigare amănunțită. Am supus-o unui control obiectiv, stratigrafii, ecografii etc. Am constatat reducerea substanțială a metastazelor pulmonare și refacerea completă a ficatului. Acesta era integru, fără nici o zonă atinsă. Femeia și-a reluat activitatea și viața ei e, în prezent, normală.

— N-ați întrebat-o ce tratament a urmat în tot acest răstimp ?

— Ba da și mi-a răspuns : am luat medicamentul unui doctor român, Mihai Leontopol.

— A mai folosit, în paralel, și alte medicamente ?

— Nu. Nu cred.

— Doctore Ricco, se impune o întrebare : cum a aflat Silvia Glubbilei despre terapia lui Leontopol ?

— Probabil că de la Adriana Țuțuianu. Cazul acesteia a făcut multă vîlvă la Siena și chiar în întreaga Italie. Doctorul Rossi a tratat, cu mostre din medicamentul „L", mai mulți bolnavi. El e mai în măsură să vorbească.

— Îi vom ruga pe doctorul Rossi să revină, pînă atunci însă ne-ar interesa, în cel mai înalt grad, părerea dumneavoastră. Care e ?

— E greu, desigur, să dai un verdict după un singur caz. El însă, ca și ceea ce mi-a fost dat să văd, ieri, în clinica lui Mihai Leontopol, nu mai înseamnă vorbe, ci fapte. Cazuistica lui Leontopol e impresionantă și, în același timp, șocantă. Termenul acesta nu-i tocmai medical, dar sînt silit să-l utilizez. Am văzut, însoțite de documente inatacabile, cancere pulmonare, ale aparatului urinar vindecate. Restitutio ad integrum. N-aș putea preciza ce e, timpul va decide, dar ceva e, o siguranță. Trebuie cercetat, trebuie studiat. E o obligație nu doar a lui Leontopol, ci a noastră, a tuturor medicilor. Cînd ți se oferă un cancer vindecat te îndoiești. E o reținere, dacă vreți, firească. Cînd ți se oferă însă atîtea și atîtea cazuri, numai doctorul Rossi cunoaște cîteva, nu mai ai dreptul să pui la îndoială nimic. Trebuie să te apuci de lucru. Cît mai repede, cu cît mai multe mijloace, căci timpul nu mai înseamnă, cum se spune, bani, ci înseamnă viață. Leontopol merită sprijinit, el face lucruri extraordinare, ne vor ierta bolnavii pe noi, cei care știm și stăm cu mîinile încrucișate ?! Aceasta e și motivul pentru care, în grup, ne-am deplasat la București : pentru a pune la punct, dacă va fi posibil, o colaborare cu doctorul Leontopol. Considerăm că, de pe urma ei, omenirea va avea mult de cîștigat.

— Chiar așa ?

— Vi se pare o vorbă mare, nu ? Vă rog să înțelegeți : nu e. Pașii făcuți de Leontopol în lupta împotriva cancerului trebuie neîntîrziat continuați. Problema aceasta nu mai e, repet, doar a lui, e a întregii medicine. E momentul ca doctorii, fie ei români, fie ei italieni, fie ei americani, fie ei japonezi etc., să se unească. Îi obligă cauza și, concret, îl obligă realizările lui Mihai Leontopol.

— Credem că aveți dreptate, doctore Ricco, patosul dumneavoastră ni se pare justificat. Mulțumindu-vă, să-i dăm din nou cuvîntul colegului Marcello Rossi, de acord ?

— Mi-aș permite și eu să spun cîteva cuvinte : sînt doctorul Rodolfo Amati din Pescara. Tatăl meu, Massimo, profesor universitar de otorinolaringologie, urmează de cîteva luni tratamentul lui Leontopol.

— De ce boală suferă profesorul Amati ?

— A fost operat, în 27 august 1982, de adenocarcinom bronhioalveolar, o formă foarte rară de cancer pulmonar. Lobectomia superioară dreaptă a fost efectuată de însuși profesorul Grossi, rectorul Universității din Siena. Ea a reușit, dar astfel de situații dau, de regulă, metastaze sau recidivează. Pentru a le preîntîmpina, din septembrie, tata a început să ia „L". Starea lui fizică, altădată precară, s-a îmbunătățit vizibil. Mănîncă, s-a îngrășat.

— Poate că e prea devreme de trasat o concluzie, ce ziceți ?

— Desigur, dar cele văzute în clinica lui Leontopol m-au uimit. Vă cer scuze că am intervenit în discuție, colegii mei știu mai multe, Rossi îndeobște, dar n-am vrut să spun decît atît : Leontopol înseamnă un pas înainte în lupta contra cancerului. El nu face promisiuni, ei înaintează dovezi. Ar fi o greșeală de neiertat să nu insistăm, în cadrul unei colaborări, pe drumul pe care l-a deschis.

— Doctore Rossi, ați mai tratat și alți bolnavi cu medicamentul „L"?

— Căpătînd încredere, l-am administrat produsul chiar tatălui meu, Remo Rossi, azi în vîrstă de 70 de ani. A fost operat de ocluzie intestinală în aprilie 1982 și, în timpul intervenției, i s-a descoperit un carcinom de coadă de pancreas, cu infiltrații pe colonul descendent. Cum o nenorocire nu vine niciodată singură, i s-a mai găsit și o serioasă metastază hepatică. Cazul, supus celor mai noi mijloace de investigație, era disperat. Nici o terapie nu e, în astfel de situații, eficace. Boala se tot agrava și, în luna mai, tomografia computerizată a evidențiat o formațiune tumorală pe pancreas și o întinsă metastază hepatică. În 6 iunie 1982, am apelat la medicamentul lui Leontopol, iar în iulie, cu ocazia vizitei oncologului român în Italia, doctorul Leontopol l-a consultat pe tata, în spital. Tata arăta rău, ne împăcasem cu gîndul că-l vom pierde.

— Și ?

— Treptat, treptat, a început să se pună pe picioare. După un timp, a părăsit spitalul și, azi, lucrează ca orice om.

— Ce spun analizele ?

— În 2 decembrie, examenul radiografic a scos în evidență calcificarea tumorii pe pancreas. Metastaza de la ficat a dispărut. Starea biologică e normală, tata s-a îngrășat cu 8 kilograme.

— Lăsînd partea sentimentală a lucrurilor, v-am ruga, doctore Rossi, să ne spuneți care e specialitatea dumneavoastră ?

— Am o experiență de 7 ani în sfera tumorilor pulmonare.

— Încă o lămurire : ați mai avut ocazia să vedeți, în acești 7 ani, ameliorări și vindecări ca acelea ce însoțesc terapia doctorului Leontopol ?

— Nu, n-am mai văzut. După tratamentul clasic, toate cancerele despre care am vorbit, inclusiv cel al tatălui meu, ar fi însemnat condamnarea bolnavilor. Dar aceste cazuri nu sînt singurele. Un altul, pe care l-aș numi extraordinar, e cel al lui Rinaldo Leonini : un carcinom microcelular, diagnosticat după toate regulile, radiologic, bronhoscopic, histopatologic, s-a vindecat în numai două luni. Analizele lui Leonini sînt, azi, curate, omul parcă nici n-a fost bolnav ! Alt caz ; Angelo Giannini, de 54 de ani. În martie 1982, Giannini a fost operat de adenocarcinom în plămînul stîng. A făcut, imediat, o fistulă bronhopleurală și, redescheis, i s-au develat metastaze și în plămînul drept. Starea bolnavului era extrem de critică, dovadă că slăbise 20 de kilograme.

— Cum se prezintă el azi ?

— Fistula s-a închis, iar metastazele de la plămînul drept sînt pe cale de dispariție. Apetitul i-a revenit, bolnavul a luat în greutate 10 kilograme. Duce o viață normală.

— Doctore, cazurile pe care le-ați relatat sînt cazuri despre care ați auzit sau sînt cazuri pe care le-ați urmărit personal ?

— Sînt cazuri pe care le-am urmărit personal, pas cu pas. Mă declar răspunzător pentru tot ce-am afirmat pînă acum.

— Care ar fi concluzia ?

— Din experiența pe care am acumulat-o în ultimele 5—6 luni sînt în măsură să susțin că produsul doctorului Leontopol e activ în multe forme de tumori. Nu în toate probabil, dar în metastaze pulmonare, în adenocarcinoame, da. Pentru o judecată obiectivă mai e, desigur, nevoie de timp, dar cîteva concluzii se impun : „L" e extrem de eficace cînd formațiunea tumorală are dimensiuni reduse, nu are efecte toxice etc. Cred că sîntem în preajma unei noi descoperiri, pe care avem obligația s-o sprijinim cu toate mijloacele.

— Vă cerem scuze, descoperirea s-a produs în urmă cu mulți ani, cu 18 chiar, acum ați aflat dumneavoastră de ea !

— Da, așa e mai corect spus. Cercetînd constatat ? Toți bolnavii care au primit medicamentul „L" și-au ameliorat atît echilibrul biologic, cît și starea generală. În primul sens, probele de laborator aduc dovezi imbatabile. Apoi, apetitul crește, se pun la loc kilogramele pierdute etc., etc. O spun cu toată responsabilitatea : terapia doctorului Leontopol reprezintă un cîștig important în bătălia contra cancerului. Descoperitorul ei va trebui însă ajutat, de aceea urmărim o colaborare cît mai strînsă, imediată, cu doctorul Leontopol. Experiența lui unică poate fi de mare folos oncologiei mondiale.

— O ultimă întrebare, doctore Rossi. Ați vizitat clinica în care lucrează Leontopol, cu ce impresii ați plecat de acolo ?

— M-am convins de ceea ce, în linii mari, știam : că descoperirea lui Leontopol înseamnă un uriaș pas înainte. Colegii mei, mai puțin avizați, au rămas uimiți văzînd regresii și chiar dispariții totale ale tumorilor în formațiuni primare sau metastazice păstrate în timp. Pînă la 10 ani.

— Ne încălcăm cuvîntul : documentația științifică însoțind cazurile văzute vi s-a părut concludentă ?

— Totul e limpede : foi de observație, buletine anatomopatologice, imagini radiografice și așa mai departe. În aceste condiții, vom reveni în Italia ca partizani ai unei idei extrem de prețioase și îndrăznețe, terapia doctorului Mihai Leontopol. O armă de care oncologii de pretutindeni trebuie să beneficieze cît mai repede.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Șase medici italieni veniți la București pentru produsul „L"

„Terapia doctorului Leontopol reprezintă un cîștig important în bătălia contra cancerului"

Flacăra. Redacția, București, Piața Scînteii 1, căsuța poștală 3312, cod. 71341 Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secția reportaj, social-politic și economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Goia, Dumitru Eliade Dorin Sălajan) – 14 57 25 66, Secția cultură și învățămînt (Nicolae Grigore Mărășanu, Adrian Dohotaru, Victor Nițu, Horia Pătrașcu, Tania Radu) – 26 00, 25 60; Secția scrisori, probleme cetățenești (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nițescu, Marga Nedelea, Mircea Bunea, Georgeta Ștefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) – 25 58, 21 30 ; Secția știință, urgențe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanițoaia, Liviu Timbus, Ciel Iordache, Dan Brădeanu, Constantin Balaciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, George Cusnarencu, Elena Ghero, Vasile Măgecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacție Nicolae CRISTACHE – 17 60 10 interior 25 50, Redactor șef adjunct – Nicolae ARSENIE – 17 60 10 interior 21 28, Redactor șef – 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM – Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136–137, telex 11 126 București, strada 13 Decembrie.

Redactor-șef: ADRIAN PĂUNESCU

PREȚUL REVISTEI: 4 LEI

41 505

LA MULȚI ANI!

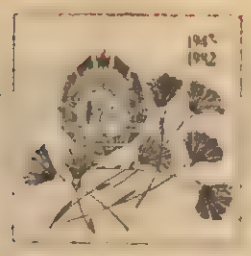

35 de ani

de Republică

ROMÂNIA AZI, ROMÂNIA MÎINE

Am celebrat 35 de ani de la proclama-rea Republicii — 35 de ani de la [illegible] poporului suveran ca unic stăpîn al destinelor sale — într-un moment în care țara, națiunea română așezau la răscruce de an și de cuget una din acele opere-[illegible]note ce concentrează, în sinteză [illegible] Am celebrat 35 de ani de [illegible] Republicii sub [illegible] Raportul [illegible] de [illegible] Secretar [illegible] Comunistilor, ale-[illegible] cărui rodnice lucrări au încununat acest [illegible] de ani și de etapă istorică. Un R[illegible] cu tot ce emană de la cea mai [illegible] voce a partidului și a națiunii [illegible] s-a constituit, din însăși clipa [illegible] ființării lui, în platforma națională de exis-[illegible]tență și de creație a tuturor fiilor acestui [illegible] Un Raport-istorie, lecție de istorie [illegible] în capitole cruciale ale Re-[illegible] Raport mînd[illegible] [illegible] istoriul, neuitîndu-ne nici drumul spre ți, nici pe cel către mîine, mai lipe și [illegible] e deșert au fost și vor fi cu [illegible]rat ci statornicindu-le într-un cadru [illegible] real și profund real t Un [illegible] de înfă-[illegible] a ceea [illegible] și putem să [illegible]

Continuare în pag. 6)

ILIE PURCARU

Leru-i ler din moși-strămoși
Să trăiți mulți ani frumoși!

(colind din Maramureș)

„Guvernarea poporului prin popor și pentru popor — ideal secular al românilor"
de conf. universitar dr. MIRCEA MUȘAT
pag. 4–5

Sînt țărani bogați? Sînt, pentru că sînt țărani harnici!
Anchetă Flacăra
pag. 8–9–10

Cu inima în mînă!
Martor ocular la o nouă premieră chirurgicală la Fundeni
de IOAN ROȘCA
pag. 11

Celebrități ale muncii și monumente care pot defini o epocă
reportaj Flacăra
pag. 6–7

Racul de Revelion
două pagini pre sărate cu umor
de SORIN POSTOLACHE
pag. 30–31

Datinile de iarnă la români
de V. Vetișanu
pag. 21

Flacăra

52

ANUL XXXI (1438)

Vineri,

31 decembrie 1982

Pentru un belşug de bunuri agroalimentare

Luni şi marţi, în prezenţa conducătorului partidului şi statului, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, s-au desfăşurat, în Capitală, lucrările Plenarei lărgite a Consiliului Naţional al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii şi Gospodăririi Apelor. Avînd loc la numai 10 zile după Conferinţa Naţională a partidului şi în ajunul aniversării a 35 de ani de la înfiinţarea Republicii, plenara a prilejuit o amplă trecere în revistă a schimbărilor revoluţionare petrecute în agricultura României în anii construcţiei socialiste. Au fost evocate marile succese obţinute în edificarea unei agriculturi socialiste avansate, dar înainte de toate au fost analizate cu maximă exigenţă activitatea desfăşurată în anul 1982, precum şi măsurile ce urmează a fi întreprinse în vederea îndeplinirii integrale a planului pe anul 1983 şi a programelor adoptate pentru dezvoltarea producţiei agricole vegetale şi animale. Relevînd importanţa deosebită a programelor supuse dezbaterii, vorbitorii au dat o înaltă apreciere contribuţiei decisive a tovarăşului Nicolae Ceauşescu la elaborarea politicii partidului şi statului nostru de dezvoltare şi mai puternică a agriculturii româneşti, pentru realizarea unei concordanţe corespunzătoare între industrie şi agricultură, sectoare hotărîtoare pentru ridicarea bunăstării generale a poporului, pentru făurirea socialismului şi comunismului în ţara noastră. Contribuţie ce a reieşit încă o dată în evidenţă şi la această Plenară, la finele căreia secretarul general al partidului a rostit o importantă cuvîntare care, aşa cum s-a apreciat, constituie un strălucit şi mobilizator program de acţiune în activitatea de înfăptuire a obiectivelor şi sarcinilor noii revoluţii agrare în patria noastră.

Dar să revenim la programele supuse dezbaterii. Cu deosebită vigoare, cu numeroase argumente vorbitorii au subliniat caracterul realist, profund ştiinţific al acestor programe şi al prevederilor planului pe anul 1982, a căror îndeplinire va asigura satisfacerea în condiţii tot mai bune a necesităţilor de consum cu produse agroalimentare ale întregului popor.

Ce evocă aceste argumente?

Mai întîi, marile realizări obţinute în dezvoltarea producţiei agricole, care pun în evidenţă capacitatea şi marile posibilităţi ale agriculturii româneşti. După cum este cunoscut, în comparaţie cu situaţia de dinaintea celui de al doilea război mondial, producţia agricolă este acum de 3,5 ori mai mare. În anul 1982, s-a realizat pentru prima dată în istoria ţării o recoltă de 1 000 kg cereale pe locuitor şi, tot pentru prima dată, cîte 100 kg, de struguri şi de fructe pe locuitor. Sînt puţine ţări în lume, care se pot mîndri cu obţinerea unei creşteri atît de însemnate a producţiei agricole într-un interval de timp atît de scurt.

Eficienţă economică sporită în toate sectoarele producţiei materiale

La începutul săptămînii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, secretar general al Partidului Comunist Român, preşedintele Republicii Socialiste România, a avut o nouă întîlnire de lucru cu cadre de conducere ale Ministerului Industrializării Lemnului şi Materialelor de Construcţii, cu specialişti din unităţi de cercetare, proiectare şi producţie din aceste ramuri. Au participat tovarăşii Constantin Dăscălescu, Ludovic Fazekas, Ion Păţan, Ion Ursu, Richard Winter, miniştri, alte cadre de conducere din instituţii, centrale economice.

În cadrul acestui nou dialog de lucru — care s-a desfăşurat la o expoziţie de profil organizată într-unul din pavilioanele Complexului expoziţional din Piaţa Scînteii —, au fost examinate, în lumina hotărîrilor Conferinţei Naţionale a partidului, a sarcinilor trasate de conducerea partidului şi statului cu prilejul precedentelor vizite de lucru şi întîlniri cu cei ce lucrează în aceste ramuri, măsurile şi soluţiile propuse de specialişti din domeniul industrializării lemnului şi materialelor de construcţii în vederea îndeplinirii întocmai a normelor cuprinse în programele speciale de reducere a consumurilor materiale şi energetice, concomitent cu înfăptuirea exemplară a planului pe anul viitor şi pe întregul cincinal, cu realizarea unor produse de calitate superioară, competitive din toate punctele de vedere cu cele mai bune produse care se realizează în lume.

În ceea ce priveşte lemnul şi produsele din lemn, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a fost informat asupra acţiunilor şi măsurilor întreprinse sau în curs de aplicare pentru diminuarea accentuată a consumurilor de masă lemnoasă; prin reproiectarea şi redimensionarea unor produse — cu respectarea strictă a cerinţelor de rezistenţă, confort şi estetică —, prin aplicarea unor procedee de înalt randament şi eficienţă, s-au creat condiţii ca în anul 1983 să se obţină o economie de masă lemnoasă de 1 900 000 metri cubi, în condiţiile realizării unei producţii fizice superioare celei din acest an. Secretarul general al partidului a examinat cu atenţie modul în care au fost aplicate indicaţiile date la precedenta vizită de lucru referitoare la realizarea mai multor tipuri de uşi şi ferestre, cu un consum de material lemnos redus, care să asigure o mai bună etanşeitate, izolaţie termică şi funcţionalitate şi să corespundă mai bine dimensiunilor apartamentelor ce

Apoi, puternica bază tehnico-materială. Agricultura României este înzestrată astăzi cu peste 150 000 tractoare și cu alte mașini moderne care-i dau posibilitatea să execute lucrările agricole într-un timp scurt și de bună calitate. (Numai arăturile, s-a afirmat în plenară, pot fi executate în cel mult 20 de zile.) Peste 25 la sută din suprafața arabilă a țării este irigată, iar pe mai bine de 2 milioane hectare au fost efectuate importante lucrări de ameliorare a solului. Industria pune la dispoziția lucrătorilor ogoarelor importante cantități de îngrășăminte, erbicide, pesticide și alte substanțe chimice utile. În agricultură lucrează zeci de mii de cadre de ingineri și alți specialiști cu studii superioare. Țărănimea însăși s-a schimbat radical, a devenit o clasă nouă cu pregătire tehnică și profesională, cu o înaltă conștiință revoluționară.

Deci țara dispune de potențiale demne de invidiat în producția de bunuri agroalimentare. Sînt ele pe deplin puse în valoare? Iată întrebarea care a polarizat atenția tuturor participanților și pe care s-a axat majoritatea intervențiilor.

Dezbaterile au făcut demonstrația indubitabilă că rezultatele obținute nu sînt nici pe departe pe măsura acestor potențiale, că persistă încă lipsuri serioase, mai ales în sectoarele zootehnice, în organizarea unităților din unele întreprinderi agricole de stat, cooperative agricole de producție și stațiuni de mecanizare a agriculturii cu efecte negative asupra activității economice a acestor unități și a agriculturii în general. Aceasta și explică, dealtfel, diferențele atît de mari care există între producțiile obținute de unitățile avansate și cele cu o activitate economică slabă. Este ușor de imaginat ce efecte ar putea avea apropierea nivelului producțiilor a cît mai multor unități agricole de stat și cooperatiste — de cel al unităților și chiar al județelor care obțin 7—8 mii kg. grîu la hectar, 10—15 mii porumb boabe la hectar, sau dacă pe întinsele terenuri în pantă supuse eroziunii, s-ar aplica agrotehnica modernă pusă la punct la stațiunea experimentală Perieni din județul Vaslui. Transformarea acestor imense posibilități în realitate nemijlocită, începînd chiar cu anul 1983, și, prin aceasta, crearea unui belșug de produse agroalimentare, iată chemarea patriotică pe care Plenara Lărgită a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor a adresat-o țărănimii, tuturor lucrătorilor satului.

Cum să se realizeze această transformare?

Prin utilizarea rațională, cu maximum de randament a pămîntului, bunul național cel mai de preț, prin eliminarea risipei și evitarea oricăror pierderi și degradări. Lozinca — „nici o palmă de pămînt să nu rămînă necultivată" acceptată în toate localitățile țării și inclusă ca obiectiv principal în programele de activități ale tuturor organismelor economice și organizațiilor politice, de masă și obștești să fie cît mai rapid transpusă în viață și asociată cu preocuparea pentru mărirea continuă a potențialului productiv al solului și promovarea pe toate căile a agrotehnicii moderne. Noi nu avem posibilități, s-a subliniat în cadrul dezbaterilor, să mărim cu nimic terenul agricol. Singura noastră alternativă este să creștem randamentele la hectar.

Prin introducerea spiritului de ordine și disciplină în desfășurarea activităților din zootehnie, prin crearea unui adevărat cult pentru animale. Să nu existe unitate agricolă care să nu aibă în profilul ei ferme de creștere a animalelor. După cum nu trebuie să existe gospodărie personală sau gospodărie țărănească particulară care să nu dispună de o vacă sau mai multe, de oi, de porci, păsări sau alte animale care să-i asigure produsele animaliere necesare consumului propriu și să poată valorifica la stat și la piață ce prisosește.

Prin îmbunătățirea și modernizarea sistemei de mașini, perfecționarea continuă a tehnologiilor de producție, introducerea neîntîrziată a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii agricole. Să legăm mai strîns cercetarea de practica agricolă, s-o implicăm direct în marea producție.

Prin aplicarea riguroasă a principiului retribuției socialiste în raport cu munca depusă și producția obținută. „Să garantăm fiecăruia, arăta secretarul general al partidului, dreptul și posibilitatea de a munci, dar venitul fiecăruia va fi în raport cu munca depusă, cu producția obținută... Nu vom limita nimănui venitul din muncă, așa cum nu vom mai garanta nimănui venituri fără muncă".

Prin ridicarea permanentă a pregătirii profesionale a mecanizatorilor, a lucrătorilor agricoli, a întregii țărănimi, prin folosirea mai judicioasă a specialiștilor agricoli — ingineri, medici veterinari, zootehniști etc.

În felul acesta, s-a apreciat în Plenară, în următorii trei ani ai actualului cincinal se va putea realiza o creștere puternică a producției agricole, o nouă calitate a muncii și a vieții, astfel încît agricultura să aibă un rol tot mai important în economia națională, să asigure pe deplin necesitățile de consum de produse agroalimentare și alte produse necesare industriei și să sporească contribuția sa la creșterea venitului național, a bogăției naționale.

VASILE BARAC ■

se construiesc. În sectorul celulozei și hîrtiei au fost prezentate soluțiile la care s-a ajuns în urma unor intense studii și cercetări și care asigură reducerea gramajului și, prin aceasta, obținerea unei suprafețe mai mari de hîrtie din aceeași cantitate de celuloză. Numai pe această cale, anul viitor se va realiza o economie de celuloză de peste 64 000 tone. Au fost de asemenea, înfățișate acțiunile întreprinse pentru intensificarea recuperării și reintroducerea în circuitul economic a materialelor lemnoase refolosibile — resturi din exploatările forestiere, din unitățile de prelucrare a lemnului, din industria hîrtiei și celulozei.

Aceleași preocupări de reducere continuă a consumurilor specifice — în condițiile realizării producției prevăzute de planul pe anul viitor, ale ridicării parametrilor calitativi ai produselor și creșterii productivității muncii — au fost evidențiate și cu privire la materialele de construcții, metal, energie și combustibil. În cadrul expoziției a fost prezentată o gamă largă de sortimente din ramura materialelor de construcții obținute cu consumuri diminuate, avînd însă aceleași [illegible] cu produsele ce se [illegible] prezent, unele chiar mai [illegible] de faianță, de gresie, [illegible] ale hidrozolaș[illegible]re și altele. S-a pre[illegible] materialelor de construcții, prin reducerea normelor de consum se va obține o creștere a gradului de valorificare a caolinului cu 40 la sută la fabricarea obiectelor sanitare și cu peste 25 la sută la producția de faianță. Față de prevederile planului anului viitor, se vor înregistra economii de 1 350 tone azbest-fibră, peste 56 000 tone ciment, aproape 7 000 tone cărămizi refractare.

Felicitînd conducerea ministerului, pe specialiștii din centralele de profil, din unitățile de cercetare, proiectare și producție pentru modul în care au acționat în vederea găsirii de soluții pentru reducerea consumurilor de materii prime, materiale, combustibil și energie, pentru realizarea unor produse care să satisfacă într-un grad tot mai înalt cerințele și exigențele în continuă creștere ale beneficiarilor interni și externi, tovarășul Nicolae Ceaușescu a indicat să se treacă de urgență la aplicarea noilor norme de consum, elaborîndu-se în acest scop normative obligatorii pentru toate unitățile producătoare și la introducerea în fabricație industrială a noilor sortimente de produse ale acestor sectoare. Cei prezenți s-au angajat că vor acționa în continuare cu toată energia pentru îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce le revin din hotărîrile recentei Conferințe Naționale a partidului, ale Congresului al XII-lea al P.C.R.

[illegible]ășurat la puțină vreme de la [illegible]rilor marelui forum al co[illegible]ilor din România și în ajunul celei [illegible]35-a aniversări a proclamării Republicii, noul dialog de lucru al conducătorului partidului și statului nostru dovedește încă o dată, cu pregnanță, pre[illegible]parea permanentă a tovarășului Nicolae Ceaușescu pentru sporirea eficienței economice în toate sectoarele producției materiale, pentru progresul și bunăstarea întregii noastre națiuni.

ION CODRU ■

„Guvernarea poporului

ideal secular

În istoria multimilenară a poporului nostru lupta pentru făurirea Patriei române, mama tuturor românilor despărțiți de vitregiile istoriei, s-a împletit, din cele mai vechi timpuri, cu aspirația către o cârmuire dreaptă care să ofere garanții emancipării economice și social-politice. În decursul istoriei, arată tovarășul Nicolae Ceaușescu, „exprimînd aspirațiile de libertate și independență ale poporului, patrioții cei mai luminați au năzuit către o formă de stat democratică, progresistă, care să asigure libertate și dreptate socială pentru cei mulți, neatîrnarea politică și înflorirea economică a țării. Să înfăptuiască dreptul sacru al poporului de a fi singur stăpîn în patria'sa strămoșească"").

Pe fondul unor puternice tradiții democratice, întemeiate pe obiceiurile strămoșești conform cărora se alegeau marii conducători de țară și de oști, năzuința de a înfăptui republica a fost mereu prezentă în conștiința poporului român. Un astfel de exemplu îl oferă marea ridicare la luptă a țăranimii în 1437 de la Bobîlna, despre care cronicile vremii remarcau hotărîrea răsculaților de „a desființa pe rînd și de a instaura o nouă libertate, de a înlocui pe regele ce se alinase nobilimii". De asemenea, proclamația lui Gheorghe Doja din timpul războiului țărănesc din 1514, cînd, răsculații au „proclamat republica, desființarea nobilimii, egalitate pentru toți și suveranitatea poporului", „Cînd au apărut primii oameni — întreba Gheorghe Doja — cine era atunci, Cezar ? Cine era regele ? Cine soldați, cine boieri ? Cine stăpîn și principe ? Dacă noi cu toții avem un singur tată, socotim că nici unul nu este stăpîn".

Puternica afirmare a conștiinței naționale de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, ridică pe o treaptă nouă gîndirea de republică la români.

În această perioadă se remarcă o serie de cărturari patrioți. Astfel, Ion Budai Deleanu opunea formei de guvernămînt monarhice, republica, despre care spune că reprezintă o „stăpînire unde norodul, prin legi așezate de dînsul și prin dregători din mijlocul lor cu voia de obște aleși, se cîrmuiesc toate lucrurile țării". Subliniind avantajele formei de guvernămînt republicane pentru popor, Budai Deleanu scria că : „În Republică nu se dau porunci voinicești, ci după legi așezate de toți cetățenii au așemenea drepturi", pentru că republica este „o stăpînire unde precum norodul așa și cei aleși din norod să aibă cuvînt și sfat în trebile țării de obște".

Unul dintre cele mai cunoscute proiecte de organizare politică, de orientare republicană, din această perioadă, îl întîlnim sub denumirea : „Plan sau formă de obîăduire republicenească aristodemocratic-ească", elaborat în 1802 la Iași de către reprezentanții acelor boieri moldoveni care voiau „reformarea" statului feudal. El reprezintă primul proiect de constituție cu caracter republican, alcătuit pe baze aristocratice, cunoscut în istoriografia românească.

Revoluția din 1821, așa cum se arăta în „Proclamația de la Padeș", elaborată de Tudor Vladimirescu, urma să înfăptuiască „adunarea norodului", singura autoritate care exprima voința maselor. Vladimirescu ajungea astfel la o concepție superioară asupra categoriei de patrie subliniind că „patria se cheamă poporul, iar nu tagma jefuitorilor".

În perioada de după 1821, a regimului domniilor pămîntene, mișcările revoluționare și-au propus, ca o dată cu lichidarea rînduielilor feudale, să înscrie și revendicarea instaurării republicii. În actul de acuzare a „complotiștilor" din 1840 se menționează că asociația secretă a încercat „să întocmească o nouă constituție a țării, ...să formeze oștire revoluționară, ...să întocmească viitoarea obîăduire a țării într-o cîrmuire republicană".

În concepția conducătorilor Revoluției române de la 1848, al afirmării drepturilor naționale, sociale și politice ale românilor se urmărea constituirea „statului daco-român" care urma să fie o „republică unitară română", la baza căreia să fie așezate „principiile democrat-burgheze".

Ideea de republică a găsit, în perioada revoluției de la 1848 o fundamentare teoretică de înaltă ținută în scrierile lui Nicolae Bălcescu, Simion Bărnuțiu, C.A. Rosetti, Cezar Bolliac, Eftimie Murgu, Dimitrie Bolintineanu, ca și a altor personalități politice și culturale ale epocii. Astfel, în „Manualul bunului român", Nicolae Bălcescu scria : „cea mai mare datorie ar fi ca românii, după ce își vor cîștiga cu sîngele lor libertatea — căci altfel nu se poate cîștiga libertatea — să nu meargă de bunăvoia lor și să se dea pe vecinicie sau pe viață unui domn, crai sau împărat, care să-i joace, să-i chinuiască și să-i despoaie". Nicolae Bălcescu, militînd cu convingere pentru republica democratică, scria : „Românii să se întocmească în Republică democratică... să întocmească un stat de cetățeni liberi și egali sau deopotrivă unii cu alții, fără domnie și boierie". În „republică — arăta el — puterea statului și drepturile lui trebuie să fie în mîna poporului întreg. Republica este un stat în care oamenii adunați îngrijesc singuri de soarta lor, fără a-și pune stăpîni pe cap, avînd în lucrarea lor drept regulă dreptatea și drept țintă frăția". Ca formă de republică, Bălcescu era pentru republica democratică, în care „puterea statului și drepturile lui trebuie să fie în mîna poporului întreg" și în care „singurul suveran sau stăpîn e națiia întreagă, adică poporul, și poporul își pune în lucrare puterea prin slujbași aleși de dînsul".

Tot pentru o formă de stat republicană a militat și Simion Bărnuțiu. El susținea ideea după care „forma republicană e cea mai bună pentru români, pentru că e cea mai acomodată după natura lor și a umanității". Republica era definită de el ca „universalitatea românilor așezați pe teritoriul lor, asociați prin drepturi și datorii, pentru a viețui pe teritoriul lor veșnic după principiile române în pace și fericiți". Pronunțîndu-se pentru republică, Bărnuțiu arăta că în cadrul acesteia trebuie „să domine și să guverneze numai dreptul și dreptatea pentru ca națiunea română să poată viețui veșnic, liberă și independentă sub scutul acestora, să-și poată explica (dezvolta) și apăra ființa fizică și spirituală și a se bucura de o pace și o prosperitate comună".

Preocupat de viitorul poporului român, Cezar Bolliac concepea eliberarea națională și socială în strînsă legătură cu năzuințele sale democratice, cu afirmarea liberă și independentă în concertul european. Privind în perspectivă, el afirma că „Patruzprezece milioane de români, ai Dacilor și ai Moezilor vor trăi într-o singură Republică Democratică, solidară cu toate republicile națiilor Europei". La rîndul său, C. A. Rosetti, susținea încă la 1848 necesitatea „proclamării republicii române independente și sociale". În 1881, cu ocazia proclamării României ca regat, el afirma : „Nu vrem un regat, ci voim o republică Română, și o s-o dobîndim îndată ce ne vom uni cu noi înșine", afirmă el în ziarul „Republica română". „Acum sau mai tîrziu, țara nu va îngădui niciodată o altă tîrgnială decît REPUBLICA care trebuie să o privim ca cea mai folositoare instituție a unui popor independent".

În ultimul deceniu al secolului trecut asistăm la o vastă campanie de luptă pentru idealul de republică, considerîndu-se chiar posibilitatea înfăptuirii practice, imediate a acestui deziderat. În acest sens, ziarul „Adevărul" scria în 1893 : „A sosit timpul cînd trebuie să încercăm a lupta în contra însăși a formei de guvernămînt, să răsturnăm regalitatea ; răsturnînd regalitatea, vom înființa guvernul democratic al mulțimii : republica populară și democratică !". În legătură cu ideea de republică și cu alegerea în fruntea ei a unui președinte, ziaristul Al. Bădulescu scria : „Ideea de a avea un președinte de republică în capul statului ni se impune și prin faptul că el fiind român, politica ce va face în țară va fi românească... și netăgăduit este că dorul de patrie va avea o mai mare înrîurire asupra unui român decît asupra unui străin".

Combătînd unele păreri după care în România instaurarea republicii nu este posibilă în condițiile existenței marilor imperii înconjurătoare, ziarul „Adevărul" aducea argumente contrarii, afirmînd că : „Dacă este adevărat că situația geografică a României ocupă în harta Europei un loc însemnat —, se poate spune că puterile mari și chiar ale întregii Europe i-ar conveni ca România să urmeze o politică independentă față de interesele puterilor care își disputâ astăzi întîietatea în orient și o asemenea politică va fi cu mult mai aproape de realizarea ei cînd republica va fi proclamată și cînd această politică națională va fi așezată pe bazele unei republici democratice independente... Așadar, atunci Europa, departe de a respinge, din contră, va încuviința ideea unei republici la noi, și interesele atît ale noastre cît și ale Europei tind, acum sau mai tîrziu, la întemeierea Republicii Române".

„Puternică, liberă, pe soartă stăpînă"

„Republica Populară Română va fi țara păcii și a bunei înțelegeri între popoarele care locuiesc în granițele ei. Republica noastră nouă va fi patria dreptății pentru toți muncitorii de toate categoriile, de la oraș și sate. Asupra acestei alcătuiri, așa cum dorim cu toții, va sta domnia adevărului și a dreptății. Să-mi îngăduiți ...să adaug că eu nu mă socotesc numai reprezentantul artei și intelectualității acestei țări. Toată viața mea, de cînd m-am manifestat ca publicist, mi-am închinat-o, aș putea spune în întregime, suferinței celor mulți — în special țăranimii, care, sub regimurile trecute, a cunoscut grele suferințe — care au fost umiliți și obîduiți de stăpînitorile vitrege ale țării. Noi cu toții împreună vom continua să facem ca acești umiliți și obîduiți să se afle pe un plan de drepturi și de recunoaștere a muncii lor, în așa fel încît țăranimea noastră să ajungă la limanul dreptății, spre care de multă vreme năzuiește." — MIHAIL SADOVEANU, (Din cuvîntarea rostită în numele Înaltului prezidiu provizoriu al R.P.R. cu ocazia Anului nou 1948).

● „Republica, înălțată și demonstrată ca o imposibilitate, s-a instalat fără zgomot și atitudini teatrale : nu s-a atricat nimic și au s-a simțit rău nimic. Românii știu să se gospodărească în țara lor cu simplicitate și bărnicie." TUDOR ARGHEZI.

● „Campania Facliei a culminat printr-un articol reținut ca formă, dar amenințător în fond, în care strigam regelui în față : în seamă, Sire ! Gîndește-te la soarta pe care au avut-o uneori și tegii care se împotrivesc voinței populare !

Pentru articolul acesta am fost dat în judecată. În fața curții de apel mi-am făcut singur apărarea. Nu apărarea. Ci profesia mea de credință republicană. Numai la auzul cuvîntului „republican", Curtea, ca un singur om, pudică și scandalizată, s-a sculat în picioare și m-a lăsat cu apărarea neterminată. Sentința ?

Optsprezece luni de închisoare. Mi-am ispășit crima de lese-majestate în temnița de la Craiova. Acolo, printre sute și sute de alți pușcăriași, am găsit și 11 tovarăși comuniști. Laolaltă cu ei, în ziua de aniversare a Revoluției ruseștl am sărbătorit-o împreună și am cîntat în cor Internaționala.

Și poate că, printre amintirile acestor lupte, victorii, înfrîngeri, dureri, dezamăgiri nimic nu mă mișcă azi mai mult ca evocarea ceasului acela sfînt de încredere și de speranțe, azi cînd peste tronurile prăbușite se înalță victorios imnul tinereții noastre." — N. D. COCEA, (Flacăra, 1 februarie 1948).

● „Încă de la 1848 ideea unei Românii republicane a răsărit în mințile oamenilor politici și dacă nu s-a înfăptuit este pentru că atunci Europa era monarhică. Azi, dimpotrivă, să privim în jurul nostru : Uniunea Sovietică, Franța, Italia, Portugalia, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Iugoslavia, Bulgaria, Turcia etc. sînt republicane. La 1866 s-a recurs la o dinastie străină spre a se înlătura competițiile pentru domnie. Instituția Republicii face de prisos o asemenea precauțiune... Monarhia trebuia să fie un arbitru, s-a întîmplat adesea să însemne o putere arbitrară. În situația României, o putere executivă emanată de la popor este instrumentul cel mai sigur deoarece poporul cu instinctul său nu greșește niciodată. Mihail Sadoveanu, cîntăreț al lui Ștefan cel Mare și cărturar hrănit cu cronici, nu va fi, de pildă un cîrmaci mai lipsit de veghe și tot astfel prezidiul, în întregul lui, guvernul și parlamentul țării. Cuvîntul nostru de ordine este azi : „Să fim alături de patrie, să slujim RES-PUBLICA." — G. CĂLINESCU, (Națiunea, 5 ianuarie 1948).

● „Nici o piedică nu mai stă acum în calea dezvoltării depline a democrației noastre populare, menită să asigure tuturor celor ce muncesc, cu brațele sau cu mintea, de la oraș și sate, bunăstarea materială și culturală și care să constituie garanția suveranității și independenței țării noastre. Noua formă de stat — republica populară — deschide larg calea pentru înfăptuirea tuturor năzuințelor creatoare ale poporului nostru, pentru noi cuceriri democratice pe tărîmul economic, politic și social, pentru îmbunătățirea nivelului de trai al celor ce muncesc, pentru Republica Populară Română, puternică, liberă și independentă." — C. I. PARHON.

România azi, România mîine

(Urmare din pagina 1)

Am înfăptuit, în acești ani ai Republicii, mult. „În cei 35 de ani care au trecut de la acest eveniment epocal — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu în magistralul Raport — poporul român a obținut succese remarcabile în făurirea socialismului, în ridicarea bunăstării sale materiale și spirituale, în întărirea independenței și suveranității patriei, în întărirea generală a Republicii Socialiste România". Au fost ani grei, ani dramatici și aspri, ani care, implicîndu-ne nemijlocit suflarea, ne-au învățat, sub izbitura vieții, a evidențelor, că nimic nu ne cade din cer, că numai înăuntrul eforturilor, al propriilor noastre eforturi, se află cheia succeselor, chezășia înfăptuirilor. Poate că uneori, la începutul giganticei opere în care ne-am angajat, am nădăjduit mai mult, poate că unii dintre noi, atunci, în anii dintîi ai Republicii, amețiți de aerul tare al înălțimilor, cu mințile risipite în stratosfera visului, confundam adesea visul cu realitatea, supa din vis cu realitatea farfuriei reci. Aceasta din urmă a trebuit, zilnic, umplută cu ceva, cu acea consistență minimă cu care oamenii să poată trudi, gîndi sau visa. Iar aceasta a pretins un efort, o încordare, o bărbăție, echivalente cu eroismul cel mai înalt. Un eroism la scară națională, eroismul unei societăți preocupate nu de ea, ci de prosperitatea ei viitoare, nu de ziua contemporană, ci de ziua de mîine, de generațiile următoare, eroismul unei societăți care știa că, mincînd frugal, investea în prinzul îmbelșugat al celor ce vor veni după ea. Ne aflăm azi, după 35 de ani de Republică, după 17 de nouă și impetuoasă istorie constructivă deschisă de Congresul al IX-lea, în plină înfăptuire a nădejdilor care sclipeau pe stema țării în acel dur și plin de enigme decembrie '47, ne aflăm în amplu, dinamic și ireversibil proces de împlinire a muncii, de scurtare a distanței dintre efort și răsplata lui. Am parcurs în toți acești ani, și cu deosebire în ultimii 17, o etapă în care, pe fondul sumbru al crizelor care macină viața planetei (și care, fatal, ne implică, mai-mai ori ne sugrumă în rigorile lor, ca trăitori pe această planetă !), noi, oamenii de la Dunăre și Carpați, nu numai că am menținut ritmul statornic al progresului economico-social, dar am izbutit să sporim producția industriei naționale de 50 de ori, să fabricăm azi în doar zece zile mai multe bunuri industriale decît în întregul an '47, să ridicăm agricultura, deși încă n-am izbutit să-i fructificăm integral resursele, la producții de 3,5 ori mai mari decît în cei mai lăudați ani antebelici. Numai în deceniul '70—'80, spun statisticile, industria noastră a crescut de circa 3 ori, agricultura de 1,6 ori, iar fondurile fixe, acest indicator esențial al forței unei economii, au ajuns la peste 2 000 de miliarde de lei, din care, spun aceleași statistici, mai bine de 50 la sută n-au o vechime mai mare de un deceniu și jumătate, iar jumătate sub un deceniu. Nu sînt prea multe, dimpotrivă, statele care, la ceasul de față, să poată oferi astfel de indici de forță, de grad avansat de tehnicitate a potențialului economic, de certitudine în păstrarea și chiar în accentuarea ritmurilor înaintării, așa cum nu sînt prea multe, dimpotrivă, statele care, la ceasul de față, să poată echilibra balanța eforturilor cu cea a standardului de viață și de civilizație, să poată, așa cum a făcut România acestor ani, să mute jumătate din populație în case noi, să dezvolte spectaculos învățămîntul, cultura, știința, artele, propunînd și pe aceste planuri niște indici de interes unanim. Echilibrul perfect, ideal al balanței încă n-a fost atins nici la noi, căci, din păcate, așa cum n-am fost cruțați de rigorile economice mondiale, n-am fost scutiți nici de propriile noastre erori, de ocoluri în drumul spre țintă, de neîmpliniri care costă, de o mai veche neîncredere, ades cultivată de pedagogi din afară, în forțele noastre, în ciuda strălucitei lor afirmări în toată această etapă. „Cu toate rezultatele bune obținute în acești ani — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu la tribuna Conferinței Naționale, referindu-se la primii doi ani ai actualului cincinal — doresc să subliniez încă o dată că nu putem fi pe deplin mulțumiți, că dacă s-ar fi lucrat cu mai multă răspundere, dacă s-ar fi acordat mai

prin popor şi pentru popor — al românilor"

În curentul de luptă republicană, antimonarhică s-au încadrat, în această perioadă, şi o serie de scriitori, ca Ion Heliade Rădulescu, B. P. Haşdeu, Al. Macedonski, A. Bacalbaşa, N.T. Orăşeanu, Tr. Demetrescu şi mulţi alţii. „Aşi vrea poporul să fie rege... Rege odată bietul popor... Ca-n lanţuri grele să nu-l mai lege, autocratul asupritor", scria Al. Macedonski.

O treaptă nouă, calitativ superioară, în afirmarea ideii republicane, o găsim în gîndirea social-politică din România odată cu apariţia şi dezvoltarea mişcării muncitoreşti şi socialiste.

Încă de la primii săi paşi, mişcarea muncitorească şi socialistă şi-a spus cuvîntul faţă de marile probleme ce preocupau viaţa social-economică şi politică a ţării şi a formulat puncte de vedere şi soluţii înaintate. Cu deosebită vigoare au fost afirmate ideile înaintate despre dezvoltarea şi progresul social-economic al patriei de Partidul Social Democrat al Muncitorilor din România, creat în 1893. În documentele sale programatice se arăta necesitatea dezvoltării industriale a României, se cerea rezolvarea chestiunii agrare, desăvîrşirea procesului făuririi statului naţional unitar, democratizarea regimului social-politic, apărarea independenţei şi suveranităţii patriei. Mişcarea muncitorească şi socialistă a legat indisolubil ideile republicane din întreaga luptă de eliberare socială şi naţională de înlăturarea însăşi a orînduirii bazate pe exploatarea omului de către om. În articolul : Socialismul şi republica, C. Dobrogeanu-Gherea scria : „Dacă noi vom putea organiza pe muncitori şi a-i face să capete stăpînirea politică, dacă prin această stăpînire politică vom putea reuşi ca mijloacele de producţie, uneltele şi pămînt, să nu fie în mîna unei singure clase, ci în mîna naţiunii întregi, dacă prin aceste mijloace am pus în neputinţă de a se exploata şi jefui om pe om... atunci domnia burgheziei va dispărea, domnia sîlniciei şi jafului nu vor mai fi, alcătuirea societăţii de azi va pieri cu toate instituţiile ei...".

În aceste condiţii, deşi socialiştii au declarat în mod clar că „Cine zice socialism nu poate să nu înţeleagă şi republică. Forma regalităţii nu poate să fie cu nici un chip forma de guvernămînt socialistă", ei s-au delimitat de curentele radical-burgheze şi republicane-burgheze (cum era gruparea în jurul ziarului „Adevărul") promiţînd acestora sprijin în lupta pentru realizarea idealului republican, dar în nici un caz contopirea cu aceste curente sau renunţarea la marile idealuri socialiste prin aderarea la principiile luptei pentru republică. „Cînd vedem că apar „grupări democratice", cu programe înaintate — scria Anton Bacalbaşa — asta ne bucură, dar ne dăm seama şi pentru ce au trebuit să apară şi de unde pleacă şi unde merg. Mergem alături de dinsele unde putem, dar nu ne extaziem în faţa lor, nu ne uităm pe noi".

În acea perioadă, în coloanele presei socialiste s-au publicat numeroase articole pe tema sprijinirii de către socialişti a acţiunilor republicanilor. În cadrul acestor dezbateri apare cu insistenţă ideea luptei socialiştilor pentru instaurarea republicii sociale. „Sîntem sau nu republicani ? — se întreba gazeta „Munca" în articolul Noi şi republicanii — Da, sîntem republicani şi încă republicani mai ortodocşi decît republicanii de la „Adevărul". Dar sîntem pentru republică socială, în care nu va mai fi nici rege, nici tron, nici jefuitori, nici jefuiţi".

Lupta clasei muncitoare, în frunte cu partidul său politic, pentru republică a crescut în amploare şi intensitate la sfîrşitul secolului al XIX-lea şi începutul secolului al XX-lea. La baza acţiunilor removiat continuu în masele de muncitori idealul republican, alături de celelalte obiective cu caracter politic înscrise în programul partidului. Ioan Nădejde aprecia că, „pe lîngă votul universal şi educaţia politică a cetăţenilor, se mai impune şi schimbarea formei de stat, la vremea-ei. E un lucru care trebuie spus : voim republica, dar nu o republică în fost căutate noi forme şi posibilităţi de afirmare a clasei muncitoare şi a ţărănimii în viaţa social-politică a ţării, corespunzător cu aspiraţiile revoluţionare ale maselor largi populare. Socialiştii au susţinut cu tărie că proletariatul „nu trebuie să admită altă voinţă în guvernarea ţării decît aceea a poporului suveran, organizat în republică democratică" şi că „Idealul clasei muncitoare este şi rămîne republica română".

Ideea de republică a fost afirmată cu hotărîre în anii 1913 -1914, atunci cînd Partidul liberal adusese în dezbatere un grup de proiecte de reformă, între care reforma agrară şi cea a sistemului electoral. Făcînd o analiză a acestor proiecte şi exprimînd, totodată, punctul de vedere socialist faţă de aceste probleme fundamentale ale societăţii româneşti, socialiştii au găsit un prilej potrivit pentru a promova larg convingerile lor republicane. La Congresul al III-lea al P.S.D.R., din aprilie 1914, în hotărîrea referitoare la revizuirea Constituţiei — act necesar pentru realizarea reformelor preconizate — se arăta că este de datoria Partidului Social-Democrat să-şi afirme „principiul său republican, fiindcă numai sub un regim republican lupta clasei muncitoare se poate desfăşura în toată întinderea ei".

În întreaga perioadă de activitate a partidului clasei muncitoare numeroase acţiuni practice — întrunirile şi demonstraţiile, activitatea propagandistică, campaniile de presă — s-au desfăşurat sub lozinca : „Trăiască republica socială". Era strigătul legitim ţîşnit de pe buzele şi de sub pana adevăraţilor reprezentanţi ai idealului republicii socialiste din ţara noastră.

Aspiraţiile clasei muncitoare, ale forţelor revoluţionare progresiste pentru instaurarea unui regim democratic, republican au fost ridicate pe un plan superior de Partidul Comunist Român, făurit în mai 1921. Ridicîndu-se cu hotărîre împotriva asupririi şi exploatării, a pericolului fascismului, Partidul Comunist Român a militat pentru instaurarea puterii muncitorilor şi ţăranilor.

Victoria revoluţiei de eliberare naţională şi socială din august 1944 a deschis drum larg cuceririi puterii politice în stat de către popor. Cucerind pas cu pas poziţii noi în stat, luptînd cu hotărîre şi necruţare împotriva claselor exploatatoare poporul a impus la 6 martie 1945 guvernul muncitoresc-ţărănesc condus de dr. Petru Groza iar apoi treptat, ca urmare a consolidării puterii poporului la 30 Decembrie 1947 a fost abolită monarhia proclamîndu-se Republica. În răstimpul ce a trecut România a parcurs mai multe etape de dezvoltare pe drumul edificării societăţii socialiste.

A revenit comuniştilor români, clasei muncitoare, celorlalte forţe democratice şi patriotice să ducă la îndeplinire angajamentul solemn al socialiştilor români rostit la cîteva zile după făurirea statului naţional român unitar în memorabilul an 1918, „România nouă de astăzi trebuie să devină România socialistă de mîine".

Un măreţ act istoric: Patria îşi alege primul preşedinte

● „Am fost, în dimineaţa zilei de 28 martie, unul dintre martorii privilegiaţi ai unui act istoric cu prelungit ecou în viaţa ţării noastre. Prin voinţa ţării, exprimată prin votul şi aplauzele nesfîrşite ale celor peste patru sute de deputaţi, aţi devenit, tovarăşe Ceauşescu, primul preşedinte al Republicii noastre, România. Să ştiţi, tovarăşe Preşedinte, că odată cu fiecare deputat vă aclamau toţi alegătorii săi, că milioane şi milioane de cetăţeni ai patriei au ascultat, în faţa micului ecran, cu nestăpînită emoţie jurămîntul de credinţă pe care l-aţi depus patriei noastre, odată cu crezul Dumneavoastră politic, care este al nostru, al tuturora. Eraţi şi Dumneavoastră emoţionat şi am ştiut de ce şi de aceea v-am iubit şi mai mult." — Acad. **MIRON NICOLESCU (România liberă, 30 martie).**

● „Nu există pentru mişcarea noastră artistică mijloc mai fericit de a-şi exprima întreaga ei aderiune la înalta învestitură a tovarăşului Nicolae Ceauşescu decît aceea de a construi la lumina aspiraţiilor şi realizărilor pe care preşedintele le defineşte : respect faţă de valorile făptuitoare, active ale trecutului, cunoaştere a realităţilor acestui timp ale cărui principale imperative sînt consolidarea păcii şi dezvoltarea pe o treaptă superioară a potenţialului material şi spiritual al poporului, schimbul mondial de bunuri economice şi intelectuale — răspîndere faţă de un viitor reclamînd opere durabile în adevăr şi frumuseţe." — **RADU BELIGAN (Contemporanul, 6 aprilie).**

● „Cînd munca de Preşedinte al Republicii este dusă de către secretarul general al Partidului nostru, ştim cam sînt calităţile şi garanţiile ei : devotamentul total faţă de cauza poporului şi partidului, străduinţa fără preget, de zi şi de noapte, pentru aplicarea politicii partidului, dorinţa de ridicare a bunăstării şi nivelului de viaţă în ţară, de afirmare a valorilor româneşti, a socialismului, de urmărire nestăvilită a realizării păcii şi colaborării între popoare sînt doar cîteva din atributele acestei munci a cărei putere morală şi exemplară ne este pe deplin cunoscută." — **ZOE DUMITRESCU-BUŞULENGA (România liberă, 31 martie).**

● „În discursul său rostit cu ocazia alegerii sale ca preşedinte a' Republicii Socialiste România, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, printre altele, a spus : „Pornind de la faptul că în ţara noastră locuiesc, de veacuri, şi cetăţeni de altă naţionalitate, am militat neabătut pentru realizarea în cadrul societăţii a deplinei egalităţi în drepturi şi a fraţiei în muncă şi luptă a tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naţionalitate. Am avut permanent în minte învăţămintele istoriei, care atestă cu putere de lege că numai în strînsă unitate, în condiţii de deplină egalitate în drepturi, oamenii muncii pot înfrînge exploatarea şi pot cuceri libertatea şi independenţa patriei, pot înfrînge orice greutăţi, pot asigura progresul societăţii, pot da viaţă idealului de libertate şi dreptate socială, pot înălţa edificiul socialismului în patria noastră."

Ascultînd aceste cuvinte mi-am adus aminte de un vers a unuia dintre cei mai înflăcăraţi luptători pentru libertate, pentru ideea republicană, care se numea Petöfi : „Patria există numai acolo unde există şi drepturi". Ascultînd cuvintele primului preşedinte al Republicii Socialiste România, am încercat un sentiment puternic : am simţit că eu, maghiarul din România, mi-am găsit, alături de fraţii mei, patria în Republica Socialistă România." — **SZAS JANOS (Contemporanul, 5 aprilie).**

● „După clipa în care Parlamentul îl alesese, atunci cînd se adresa Parlamentului şi ţării, pentru întîia oară în calitatea sa de preşedinte al României, tovarăşul Nicolae Ceauşescu a ridicat ochii de pe hîrtia pe care îşi avea notată alocuţiunea şi, în felul caracteristic în care, de multe ori, domnia sa îmbogăţeşte cu simţăminte spontane structura unei adresări, a vorbit cîteva minute despre motivaţia adîncă a tuturor actelor de mare însemnătate prin care această ţară se afirmă în lume şi despre faptul care trebuie să constituie şi de acum încolo permanentul punct de referinţă al tuturor acţiunilor noastre : înţelepciunea poporului. Aşa a spus şi despre asta e vorba. Devenise preşedinţiile ţării, cîştigase deci, prin lege şi votul unanim al aleşilor naţiunii, autoritatea cea mai înaltă pe care o poate avea un om într-un stat democratic. Şi care a fost atunci primul gînd al bărbatului celei mai înalte autorităţi din statul român ? Trebuie să fi fost foarte bucuros, împovărat de o mare bucurie în acele clipe tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Este un sentiment legitim, pentru că avînd o conştiinţă exponenţială atît de acută tovarăşul Ceauşescu rămîne desigur şi un om şi poate că aceasta este un lucru mai important decît reuşim noi, deseori, să spunem prin secile comunicări cu privire la acţiunile sale. Şi bucuros cum era, emoţionat cum era, preşedintele Ceauşescu a ştiut să vorbească despre autoritatea supremă a actelor noastre, a tuturor faptelor noastre, despre ceea ce trebuie să guverneze climatul nostru social, spiritual şi moral, în orice clipă a existenţei : înţelepciunea poporului." — **ADRIAN PĂUNESCU (Magazin, 30 martie).**

---

publicane ale socialiştilor a stat prevederea programatică adoptată la Congresul de creare a P.S.D.M.R., potrivit căreia „ca şi social-democraţia lumii întregi, cea română, ca formă de guvernămînt, nu poate fi în principiu decît pentru cea republicană".

Traducînd în viaţă această prevedere programatică, militanţii socialişti au procare să fie legea actuală electorală şi la preşedinţia căreia să vedem cînd pe cuconul Lascăr Catargiu (şeful partidului conservator — n. n.), cînd pe cuconu Mitiţă (D. A. Sturdza, şeful partidului liberal — n. n.)".

Idealul înfăptuirii republicii sociale a continuat să anime mişcarea socialistă la începutul secolului al XX-lea, cînd au

*) Nicolae Ceauşescu, **România pe drumul desăvîrşirii construcţiei socialiste**, vol. I, Editura politică, Bucureşti, 1968, p. 117.

Conf. univ. dr. MIRCEA MUŞAT

---

multă atenţie folosirii mijloacelor de care dispune societatea noastră, am fi realizat o creştere mult mai puternică a economiei naţionale" şi, pe acest temei, a civilizaţiei şi a bunăstării noastre.

Păşim în Anul nou — cel de-al treilea al cincinalului calităţii şi eficienţei, al cincinalului trecerii României socialiste într-un stadiu superior al demersului său istoric — cu conştiinţa că este nu numai în misiunea noastră, în inexorabilul drumului către viitor, dar şi în puterile noastre reale, vii, să transpunem exemplar în fapt hotărîrile Congresului al XII-lea, ale Conferinţei Naţionale, indemnurile secretarului general. Sînt hotăriri, comandamente, îndemnuri de o unică anvergură, de veritabilă reconsiderare a chipului României, de veritabilă relansare a forţei ei, vizînd ieşirea deplină din blestemata gravitaţie a întîrzierii, din stadiul de ţară în curs de dezvoltare, pentru atingerea parametrilor socio-economici ai ţărilor dezvoltate, ai umanităţii mari, pe care te poţi bizui, care stă dreaptă, teafără şi puternică în orice vînturi, în orice furtuni. **„Ţinînd seama de realizările din primii doi ani ai cincinalului** — subliniia tovarăşul Nicolae Ceauşescu, — **cît şi de situaţia economică mondială, în următorii trei ani ai celui de-al VII-lea plan cincinal vom pune în continuare accentul pe dezvoltarea intensivă a tuturor ramurilor de activitate, pe ridicarea calităţii producţiei şi creşterea eficienţei economice. Nu avem de gînd să încetinim mai mult viteza de înaintare sau să ne punem la adăpost pînă trece furtuna. Sîntem hotăriţi să luăm toate măsurile pentru a mări viteza de înaintare, chiar în aceste condiţii grele, chiar dacă nu vom putea realiza ritmurile înalte stabilite în planul cincinal, vom acţiona pentru o dezvoltare mai puternică decît în primii doi ani".** Raportul prezentat în acest decembrie marelui forum al comuniştilor conturează, ca mijloace esenţiale pentru atingerea acestor imperative, fructificarea la un mod superior a potenţialului material, tehnic, tehnologic şi uman al ţării, prin creşterea randamentului şi a calităţii muncii, raportarea dezvoltării la posibilităţile de care dispunem, realizarea unei mai rezolute gospodăriri a resurselor şi, pe această bază, dobîndirea unei eficienţe competitive în schimbul mondial de valori. Programele speciale de dezvoltare mai rapidă a bazei energetice şi de materii prime, de reducere a consumurilor, de valorificare a materialelor recuperabile, de sporire a productivităţii, de dezvoltare a agriculturii, integrate largului front al neslăbitei noastre înaintări, cu conexiunile şi implicaţiile lui complexe, configurează pe multiple planuri acea **nouă calitate** a muncii şi vieţii, indispensabilă ca şi oxigenul trăirilor noastre în viitor. Sînt obiective care impun, mai mult ca oricînd, racordarea creaţiei economico-sociale la cuceririle ştiinţei, la exigenţele noului, ceea ce presupune, după cum arăta secretarul general al partidului, un înalt nivel de cunoaştere şi de conştiinţă. Favorizată plenar de societatea noastră, de democraţia noastră reală, în al cărei înaintat nucleu se află democraţia muncitorească, participarea activă şi responsabilă a unor oameni de înaltă conştiinţă, oameni de marcă ai spiritualităţii noastre, la întreaga construcţie a prezentului şi a viitorului, se înscrie astfel ca un factor determinant, ca însuşi elementul motor al civilizaţiei şi progresului României.

Purtăm cu toţii răspunderea şi mîndria acestui drum către ziua de mîine. La 35 de ani de Republică, trăitori într-o vatră frumoasă, limpede şi înfloritoare, nimbată de aura unui planetar prestigiu izvodit din victoriile noastre în planul muncii, al civilizaţiei şi culturii, din politica noastră de pace, de concordie, de colaborare, de zămislire a unei mai drepte orînduieli a planetei, noi toţi — români, maghiari, germani sau de alte naţionalităţi, constituiţi în marele bloc de granit al naţiunii noastre socialiste — păşim spre viitor mai încrezători ca oricînd în destinul nostru, în steaua noastră. Ne e cîrmaci încercat partidul, avîndu-l în frunte pe omul care, la 65 de ani de viaţă, la peste 50 de luptă eroică, revoluţionară, pentru socialism, pentru România, pentru muncitorime, pentru întregul popor de la Dunăre şi Carpaţi, ni se înfăţişează atît de tînăr, simbolizînd însăşi tinereţea, energia, dinamismul, uriaşa putere de muncă şi forţa vizionară a unui neam pe care istoria îl întinereşte mereu, cu fiecare treaptă în ascensiunea spre culmi.

Aceste sentimente sînt mai mult decît însufleţitoare. Sînt un fluviu de apă vie din care sorbim ca şi geţii din vechiul Istros, cu gîndul la renaşterea noastră continuă.

„Cel mai" și „Cea mai" în economie

Celebrități ale muncii și monumente

Ancheta revistei noastre privind desemnarea unor virfuri – o lui „cel mai" sau „cea mai" în diverse domenii ale vieții și creației noastre – nu putea ocoli economia, acest centru motor al dezvoltării și înaintării noastre pe toate planurile. Cu atît mai mult cu cît 1982, cel de-al doilea an al celui de-al VII-lea plan cincinal din anii Republicii, se încheie, la acest capitol, cu un palmares care ne bucură, trezind cele mai însuflețite nădejdi de viitor. Semnele că și această etapă va fi încheiată cu bine – deși, raportate la mijloacele de care dispunem, succesele ar fi putut atinge praguri și mai înalte – le-am primit mai demult, certitudinea victoriei în această cursă a hărniciei dîndu-ne-o însăși condiția fizică a României, care a intrat, în ultimii ani, în era performanțelor. Iată – transpuse în oțel și beton, în realități de forță și de prestigiu ale economiei noastre socialiste – cîteva din performanțele anului '82, roade ale inteligenței tehnice, ale promovării curajoase a noului, ale dorinței fierbinți de perpetuă depășire a stadiilor atinse, ale eforturilor muncitorilor, tehnicienilor, inginerilor, cercetătorilor și savanților României socialiste de a oferi produse de calitate înaltă, de certă modernitate, de competitivitate eficientă pe piața lumii, produse prin care dinamismul economiei noastre să-și adjudece noi posibilități de accelerare.

Breviar

● **1 ianuarie. Fabrica de hîrtie de ziar a Combinatului de celuloză și hîrtie „Letea" din Bacău obține în primele două zile ale anului cei mai înalți indici de producție de la intrarea sa în funcțiune. De menționat că în 1981 „Letea" și-a sărbătorit centenarul.** ● **10 ianuarie. Pe platforma industrială a celui mai tînăr centru metalurgic al țării, Beclean, se încheie probele tehnologice la cald la laminorul de sîrmă de fabricație românească.** ● **13 ianuarie. La Vaslui, la Întreprinderea „Textila" intră în funcțiune o nouă capacitate de producție. La secția de finisaj, noua capacitate asigură calitatea a 13 milioane mp țesături pe an. Milionul — iată cea mai nouă unitate de măsură în industria, nouă și ea, a Vasluiului.** ● **16 ianuarie. La cel mai tînăr combinat petrochimic al țării, Midia-Năvodari, se obțin primele 1 000 tone de gaze lichefiate în instalația de fracționare gaze.** ● **29 ianuarie. De la uzinele bucureștene „Grivița Roșie" pornesc la drum spre Midia-Năvodari, montate pe cîte două trailere de cîte 20 de osii, două utilaje de mare complexitate, printre cele mai complexe din industria chimică, și cîntărind împreună peste 300 t.** ● **2 februarie. La Combinatul siderurgic din Galați se sărbătorește jubileul a 50 de milioane tone oțel. Dacă ne amintim că prima șarjă s-a produs la 8 iunie 1968, putem conchide că e cel mai frumos jubileu pe care și-l poate dori un producător de oțel.** ● **4 februarie. La hidrocentrala Turnu de pe Olt, cea mai mare de pe acest riu și al cărei baraj cu vane înalte de 6 m și o deschidere de 15 m înseamnă o premieră în construcția de baraje la noi, se execută cu succes probele de apă la primul hidroagregat de 35 MW.** ● **9 februarie. Pe marea platformă industrială de la Brazi începe să producă instalația de fenol-acetonă, cel mai mare obiectiv de acest fel din țară, cu o capacitate dublă față de instalațiile similare existente.** ● **25 februarie. La Baia Sprie, la Uzina de utilaj minier, sînt asimilate 3 noi utilaje ce înlocuiesc importul. Noile produse privesc programul de introducere în subteran a unor tehnologii ce asigură cele mai mari productivități în mineritul din zonă.** ● **10 martie. Secția de rotagregate a întreprinderii „Vulcan" intră în funcțiune la întreaga ei capacitate. Agregatele rotative fabricate aici, necesare întreprinderilor ce au centrale cu cazane și combustibili solizi, sînt cele mai complexe între cele produse în țară.** ● **11 martie. Pe platforma Combinatului de îngrășăminte chimice Slobozia începe să producă fabrica de argon. Puritatea argonului de Slobozia este de 99,999%.** ● **18 martie. La Întreprinderea mecanică Mîrșa-Avrig se produce autobasculanta diesel-electrică de 110 t cu nr. 1, o adevărată uzină pe roți avînd înălțimea unui bloc cu două etaje.** ● **27 martie. La hidrocentrala Riul Mare-Retezat se străpunge galeria de fugă de la centrala subterană în aval. Lungimea galeriei : 776 m, una dintre cele mai lungi din țară.** ● **1 aprilie. Hidrocentrala Turnu de pe Olt este racordată la sistemul energetic național. Salba hidrocentralelor de pe Olt, cea mai spornică în premiere, se împlinește grăbit.** ● **7 aprilie. În laboratoarele Institutului de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru industria construcțiilor de mașini sînt produse, pentru prima dată în țară, instalații de vopsit la înaltă presiune tip „Airless", cel mai modern tip aflat în producție, în lume.** ● **18 aprilie. ICEPRONAV Galați proiectează o instalație automatizată pentru sudarea pe colț bilaterală a osaturii, pe panourile plane ale navelor. Proiectul este, de fapt, o invenție și vine cu o serie de noutăți remarcabile față de instalațiile similare din lume.** ● **28 aprilie. Al 60-lea produs nou asimilat la „Electrotimiș". Anul 1982, anul cu cele mai multe asimilări de produse noi.** ● **29 aprilie. Un jubileu la Întreprinderea de autocamioane din Brașov : al 585 000-lea autovehicul produs aici, din care 116 000 au fost livrate la export. La autovehiculele de mare tonaj — de exemplu la tipul a cărui punte cîntărește ea singură 13 t — se folosesc cele mai moderne tehnologii din domeniu.** ● **1 mai. La Anina se edifică**

(Continuare în pagina 7)

Coloși cu finețe de filigran

Întreprinderea de mașini grele București este considerată, pe bună dreptate, o campioană pe țară în privința dimensiunilor-gigant ale agregatelor pe care le execută, a complexității și diversității lor, a gradului înalt de tehnicitate care o caracterizează și care o face competitivă cu marile unități de profil din Europa. I.M.G.B.-ul este, ca să spunem așa, „maternitatea" unde s-a născut o întreagă familie de turbine de termocentrale, de turbine pentru abur tehnologic și pentru antrenarea marilor compresoare, într-o gamă de la 1,6 MW la 330 MW. Anul 1982 este anul în care s-a semnat actul de naștere al ultimului tip, turbina de 50 MW. Conceput cu forțe proprii, plămădit cu materiale din țară, „prislea" familiei de turbine are în anatomia lui cele mai moderne soluții tehnice, care au dus, în final, pe lîngă o funcționalitate ireproșabilă și economicoasă, și la scăderea greutății lui cu 4–5 tone de metal aliat și înalt aliat. De fapt, acest „prislea" nu este, nici mai mult, nici mai puțin, decît un colos de 250 de tone, cu lungimea de 35 m și diametrul de 3,5 m. Un colos ce poate fi definit, în același timp, ca o adevărată bijuterie industrială. Trebuie să vezi rotorul turbinei, o adevărată dantelărie de metal, cu mii de palete, variind de la 5 cm pînă la 1 m lungime, ca să-ți dai seama că aici s-a zămislit o operă de artă în oțel la scara gigantică a industriei. Numai niște profesioniști de marcă pot să asigure o asemenea finețe de prelucrare a rotorului încît, atunci cînd în turbină începe să pulseze viața la 3 000 de rotații pe minut, gigantul să nu trepideze, să nu gîfîie, să nu se opintească, ci să „toarcă" cuminte, silențios. Cît rafinament tehnic – da, acesta-i cuvîntul ! — a trebuit pentru această prelucrare de mare finețe, astfel ca, în final, echilibrarea rotorului să treacă testele sofisticatelor standuri de probe electronice, care sesizează și dezechilibre de cîteva grame ! Surîzînd, cei din hală mi-au spus că, după examenul electronic, ei mai fac o «probă finală» : la rotirea nebunească a gigantului de sute de tone, o monedă de 1 leu să stea «pe muchie», pe turbină, fără să se răstoarne! „De-abia atunci ne ștergem de sudoare și de ulei și ne gîndim la următoarea turbină, așa cum facem acum, cînd toate preocupările noastre se îndreaptă spre viitorul nostru «copil teribil» : turbina de 700 MW pentru centralele nucleare".

Ce a mai însemnat 1982 pentru această uzină ? Fabricarea arborelui cotit pentru motoare diesel navale de 20 000 cai-putere, care pînă acum se importau. De acum înainte, marile nave din flota noastră comercială vor purta în pîntece și acest ansamblu, de concepție pur românească, avînd fixat într-un colț marca I.M.G.B. Și aici, echipele uzinei au rezolvat cu bine aparenta contradicție dintre gigantismul piesei (12 m lungime, 4 m rază, 100 tone) și exigențele prelucrării, care înseamnă o precizie geometrică de sutimi de milimetru și o finețe a suprafețelor de 4 mimi de milimetru. Ar mai trebui amintită, de asemenea, instalația complexă de peletizare a minereului de fier în vederea îmbogățirii și aglomerării, care va fi pusă în funcțiune „la cheie" în India. În puține locuri în lume se realizează aceste linii de tehnică de vîrf, iar faptul că întreprinderea bucureșteană a cîștigat o competiție severă de inteligență și potențial tehnic cu firme de veche tradiție spune mult. Specialiștii I.M.G.B.-ului au înțeles că trebuie, cu orice efort, să aducă valută țării, adaptînd din mers fluxurile tehnologice la operațiile de mare tehnicitate cerute de această instalație în premieră și, în același timp, lucrînd contracronometru, dat fiind termenul presant impus de partenerul extern.

Am făcut o înșiruire sumară a cîtorva dintre performanțele tehnice realizate în acest an la I.M.G.B., nedreptățind multe altele, ca, de pildă, uriașele coloane de sinteză pentru amoniac și uree, liniile de ciment de 3 000 t/zi, presele și calandrele pentru fabricarea benzilor de cauciuc, presele hidraulice de pînă la 12 000 tone-forță, piesele și ansamblurile de schimb pentru compresoare și turbine — utilaje și instalații care, nemaiaducîndu-se din import, scutesc țara de milioane de lei valută. În spatele acestor realizări stau cei 10 000 de oameni ai uzinei. Stau și oțelarii, care au asimilat peste 10 noi tehnologii de mărci de oțeluri speciale, și forjorii, ce au realizat arbori cotiți cu fibraj continuu și manetoane prin matrițare închisă, și turnătorii, cu ale lor palete și butuci rotori de la turbinele hidraulice ale Porților de Fier II, și tratamentiștii, autori de premiere în domeniul prăjinilor de foraj, și frezorii, și ajustorii, și montorii, care din semifabricate au realizat, concretizat agregatele cu masivitate de coloși și finețe de filigran. Am fi vrut să dăm și numele fruntașilor întrecerii, dar aceștia sînt prea mulți, lista lor ar fi consumat tot spațiul articolului. De fapt, aici, la I.M.G.B., bate o singură inimă, racordată la comandamentele partidului, la îndemnurile secretarului general, clar și mobilizator răspîndite la înalta tribună a Conferinței Naționale.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

Cea mai adîncă centrală hidroelectrică la ora străpungerii

Simbătă, 18 decembrie, în miezul zilei, la ora cînd la București se apropiau de sfîrșit lucrările Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român, neodihna și munca îndîrjită a constructorilor de pe șantierul Centralei hidroelectrice Tismana-Gorj — hidrocentrală cu o capacitate de 100MW, cea mai mare unitate energetică din sistemul Cerna-Motru-Tismana — se transformau într-un eveniment energetic închinat importantului eveniment politic trăit de comuniștii români, de întreaga țară. După cum aveam să prind din zbor o vorbă de-a maistrului Alexandru Soare, „fiecare eveniment are oamenii lui". De fapt, Soare și oamenii lui sînt aici, la Tismana, eroii zilei, dar și eroii ultimei jumătăți de an. Soare însă e ocupat, nu are timp pentru reporteri, el dirijează ultimul act al marii bătălii cu muntele — străpungerea galeriei de fugă. În timp ce Soare și ai lui își văd de treabă, se vor găsi alții care, așa cum se întîmplă și la alte evenimente, ne vor prezenta cu lux de amănunte și chiar entuziasmul necesar cîteva date tehnice amestecate cu cele ce vedem și noi cu ochiul liber în semîntunericul galeriei. Înțelegem de ce străpungerea celei mai lungi galerii de fugă din țară este considerată o mare performanță hidroenergetică, astăzi cînd, mai mult decît oricînd, problema energiei este de o importanță vitală pentru dezvoltarea economică a patriei.

Șeful șantierului, inginerul Romeo Săliște, este el însuși un om ocupat pînă peste cap în aceste clipe, cele mai multe comenzi și decizii de felul „dați-i bătaie", „pușcăm" sau „mai așteptați", trec și pe la dumnealui. Nu are decît 35 de ani și, din 1973, cînd a terminat facultatea de exploatări a Institutului de mine din Petroșani, a lucrat pînă acum doi ani la un alt baraj, la Valea Mare, ca inginer șef de schimb, cu atribuții de maistru de schimb. O însurătoare ferită și timpurie l-a legat definitiv de viața cînd grea, cînd romantică a șantieriștilor. Tatăl socru, brigadierul Constantin Prisăcaru, omul trecut prin marile construcții socialiste de la Bicaz, Argeș, Porțile de Fier I, Valea Mare și acum Tismana, l-a ajutat pe tînărul inginer să se apropie de eroismul constructorilor de hidrocentrale. Antoaneta, soția inginerului Săliște, a născut la Bicaz în '55, e de meserie topograf, iar fiul lor Cosmin, băiat născut pe șantierul de la Valea Mare, are acum cinci ani, este încă mic și nu știe dacă va mai continua tradiția ; spune că el se face șef ca tata.

Rămîn singur. În jur e agitație mare. De vreo jumătate de oră se pregătește pușcarea programată pe la orele 12, ultima pușcare pe acest tronson. Oamenii țin la tradiția unor asemenea străpungeri ce se fac în deplină securitate, după un program bine stabilit, cu anumite anunțuri și comenzi scurte, cu personal de pază și legătură telefonică subterană între cele două fronturi. Prin convenție, brigada lui Prisăcaru s-a oprit și înaintează numai dintr-un singur sens, de aici unde ne aflăm. Cîntea a revenit brigăzii lui Gheorghe Micu dirijată de strategul Soare — un maistru despre care toți vorbesc cu admirație. Ne retragem și urmează detunătura care nu mai sperie pe nimeni. Se aud urale, strigăte de bucurie și, încetîncet, ne apropiem prin praf și noroi de locul unde se înlătură cele din urmă cantități de rocă din peretele prăbușit ce despărțea cele două fronturi. Nu e departe clipa cînd cei de aici și cei de dincolo își vor putea da mîna.

Mai bine decît mi-ar fi vorbit cei din front, oameni obișnuiți cu fapta și nu cu vorba, avea să-mi lămurească situația un beneficiar, directorul Uzinei Cerna-Motru-Tismana, inginerul Vespasian Croitoru. Aflu că tunelul în care ne găsim se numește galeria de fugă a apei turbinate în centrala subterană, centrală a cărei adîncime este de peste 220 metri. Cea mai adîncă uzină electrică subpămînteană din România are și cea mai lungă galerie de fugă — 4 500 de metri și o secțiune de 35 mp — ceea ce va permite evacuarea unui debit destul de mare, aproape 57 metri cubi pe secundă. Străpungerea aceasta înlătură ultimul obstacol pe traseul Motru-Tismana-Tismana aval și prevestește punerea în funcțiune a centralei, planificată pentru trimestrul doi al anului viitor. În ultimele șase luni, înaintarea a fost impulsionată prin venirea maistrului Soare și a oamenilor săi încercați, ei s-au organizat mai bine decît formațiile dinaintea lor, au știut să-și folosească mai bine utilajele, experiența și forța lor de colectiv sudat pe Argeș și Lotru, de unde au fost detașați aici. De la 30 de metri liniari pe lună s-a ajuns la adevărate recorduri de înaintare într-o rocă păcătoasă cum e marna. Să excavezi în medie 50 de metri pe lună e un adevărat record. La a-

care pot defini o epocă

ceasta se adaugă și o altă premieră : lucrările de betonare pe galeria de fugă s-au efectuat pentru prima oară în țară cu un cofrag mecanic mobil, permițînd deci o înaintare mai rapidă, dar și o calitate deosebită.

În final, directorul Grupului de șantiere Cerna-Motru-Tismana, inginerul Gheorghe Vlad, l-a felicitat pe minerii lui Soare, iar cunoscutul crainic sportiv și reporter TV Sebastian Domozină, prezent ca la mai toate premierele industriale oltene, a smuls constructorilor niște declarații citite și i-a filmat, iar nouă maistrul Soare și brigadierul Micu au mai apucat să ne spună doar că sînt tare bucuroși. Așa se întîmplă cînd reușesc să înfrîngă greul muntelui și să facă lumină. Simt și ei că sînt înconjurați cu mai multă căldură decît în alte zile și munca lor e de folos patriei. Întîmplările deosebite, sarea și piperul oricărui reportaj, se nasc în fiecare zi, dar după părerea celor doi ele sînt de trăit și nu de povestit.

Deci, să recapitulăm principalele date obiective ale centralei de la Tismana, acolo unde pînă nu demult localnicii nu visau o construcție hidroenergetică de asemenea amploare : **cea mai lungă galerie de fugă** — 4 500 m ; **cea mai adîncă centrală subterană** — peste 220 m ; **recorduri de înaintare de 71 m pe lună în rocă bătrînă și sfărîmicioasă.** Iată argumentele unei mari performanțe .

ION PREDOȘANU ■

O premieră energetică națională și mondială la Oradea

Ajungem la Oradea după o noapte de nesomn, petrecută în tren. Interlocutorul nostru — un bărbat zdravăn, pe care expresia „cît un munte" îl prinde de minune — are și el ochii injectați de nesomn. Este Teodor Pop, rectorul institutului orădean.

Discutăm despre acest institut, aproape exclusiv umanist (pînă mai ieri), care, iată, a făcut o „schimbare la față" și o rotație — în privința preocupărilor — de 360 de grade, cum se spune. Nu că nu mai există și acum secții cu profil umanist, dar un grup de ingineri și cercetători de aici au făcut realmente minuni în domeniul tehnicii, au făcut, adică, din apă caldă, curent electric!

Cum a început povestea ?... În urmă cu doi ani, institutul a fost înzestrat cu o sondă de apă termală. Un „dar" făcut de cîțiva lucrători ai Ministerului Minelor. Despre apele termale — ape calde cu temperaturi moderate, de 70—80 de grade Celsius — semnatarul acestor rînduri nu știa, pînă acum, decît destul de puține lucruri. Anume, că se folosesc la încălzirea serelor, în speță, dar și a locuințelor, mai nou. Că se folosesc și „pe post" de apă caldă menajeră. Și că, mai cu seamă, este recunoscut efectul lor curativ, în stațiuni ca „Felix" și „1 Mai".

Primul pas făcut de colectivul de ingineri și cercetători orădeni a fost pe linia introducerii apei calde în institut și în căminele studențești. Se economisește astfel circa 1,5 milioane tone combustibil anual. În anul viitor, instalația se va perfecționa. Spunem din nou : este greu de crezut că cineva ar fi putut presupune că aceste ape pe post de „cenușărese" ar fi bune cumva la producerea curentului electric ! E ca și cum te-ai gîndi să recuperezi căldura din leșie ! Nu-i o figură de stil. Prima instalație, iată, a funcționat un număr de cîteva sute de ore. Dezvolta o capacitate de numai 25 kw. În primele luni ale anului '82, cei de aici au realizat o instalație proprie, care a atins cota de 100 kw. Așadar, energie provenită din căldura acestor ape geotermale ! Așadar, **la Oradea s-a realizat, pentru prima oară în țară și pentru prima oară în lume, instalații pentru producerea energiei electrice din apele geotermale cu temperaturi moderate, precum și din energiile recuperabile din resursele energetice secundare,** ca agent de lucru fiind utilizat gazul din zăcămîntul Ciocaia (Bihor). De reținut că tot pentru prima oară în lume se utilizează gazul (bioxidul de carbon), pe care-l avem la îndemînă și în cantități îndestulătoare. Pe plan mondial se folosește în general freonul și izobutanul — derivați ai hidrocarburilor care se importă la prețuri valutare consistente. În plus, se reduce astfel substanțial și pericolul de explozie și toxicitate. Vom mai nota, în sfîrșit, și faptul că bioxidul de carbon se poate obține și din procesele secundare ale chimiei și termoenergeticii și nu numai.

Pe baza unor documentații precise și a 4 brevete de invenție — de data aceasta, îmbucurător lucru, drumul de la machete și schițe la aceste echipamente și armături necesare a fost cît se poate de scurt — s-au construit primele instalații. S-au construit pompe de bioxid de carbon și agregatul geotermal, aferent ; a fost nevoie de 4 schimbătoare de căldură ; a mai fost nevoie de instalații componente pentru activări de agenți de lucru la presiuni de 200 da*N*/cm² ș.a. Un sprijin substanțial au primit cei de aici din partea multor întreprinderi și grupuri de uzine din țară și din județ, care au răspuns cu promptitudine solicitărilor institutului pentru fabricarea instalațiilor necesare.

Să-i reținem — dintre autorii acestei premiere absolute — mai întîi pe conf. dr. ing. Teodor Maghiar și prof. univ. dr. Teodor Pop, care au constituit finalmente „inima și sufletul" acestei inițiative. Să-i mai reținem pe Dinu Fodor, Mihai Gavriș, Mircea Vereș, Ioan Felea, cercetător, Ștefan Szimcsak, ing. Nicodim Mureșan, Teodor Leuca, asistenți, ing. Gheorghe Lalu și Ion Anton, subinginerii Vasile Răducanu, Florian Băliban, Gavril Bara, Valer Trip, Ioan Moga, Florian Pentie, Augustin Santău, Viorel Haș, Gheorghe Nașcu, Aron Soane, precum și Gheorghe Varga, Ioan Mureșan, Gheorghe Clitan, Leontie Moșoia, Moisa Codreanu, Cornel Danceu, Gheorghe Ciurdaru, Paul Driniovski, Ioan Rada și Sorin Ungur.

La ora de față se fac probele tehnologice ale instalațiilor. E drept, au intervenit și unele „surprize". S-a defectat un variator. S-a „ars" un inel de la garnitura de etanșeizare. Aspecte inerente oricărui început de drum. Lucruri admisibile în orice probe tehnologice de pe lumea asta. Dar dacă vom intra acum, în final, în sfera economicului, va trebui să notăm că, grație acestor instalații — care, în mod sigur, se vor generaliza într-o primă fază se va introduce în circuitul energetic un echivalent de circa 7 milioane tone combustibil pe an, iar în cea de-a doua fază — 10 milioane tone de combustibil pe an !

Să nădăjduim că eroii noștri se vor bucura și în continuare de tot sprijinul din partea factorilor de drept centrali și județeni, pentru că o merită cu prisosință. Deoarece lucrul mîinilor lor și puterea minții lor este spre mai bună noastră stare. Din acest spațiu tipografic să le întindem, așadar, bărbătește mîna și să le urăm un An nou fericit Jor și familiilor lor.

DORIN SĂLĂJAN ■

Rombac 1—11

În ziua apariției ultimului număr pe 1982 al revistei noastre, primul avion ROMBAC 1—11, fabricat la Întreprinderea de avioane București după licența „British Aerospace", a fost predat beneficiarului — TAROM. Într-o scurtă convorbire telefonică, tov. Nicolae Gugui, directorul I.A.B., ne-a informat că zborul de probă al „primului născut" s-a încheiat cu succes, specialiștii și muncitorii întreprinderii concentrîndu-și acum eforturile asupra realizării avioanelor 2, 3 și 4 care vor îmbogăți flota noastră aeriană în anul viitor.

ROMBAC-ul, apreciat drept o realizare de vîrf a tehnicii, competitiv cu oricare alt aparat de acest tip fabricat în lume, este echipat cu două motoare Rolls Royce Spey 512 cu o forță de tracțiune de 6 500 kg fiecare. El poate transporta 119 pasageri cu 850 km pe oră, la 10 000 de metri altitudine, și are o autonomie de 2 500 km.

Dispunînd de șapte capacități de producție dotate cu utilaje și laboratoare de cercetări al căror nivel tehnologic rivalizează cu cel atins în cele mai perfecționate întreprinderi de profil din lume, industria aeronautică românească a devenit un partener de cooperare competitiv și interesant, căruia i se adresează companii și firme puternice. Tradițiile sale, continuate în condițiile dotării cu utilaje și tehnologii moderne, au permis industriei românești să construiască avioane cu reacție de înaltă performanță , elicoptere, numeroase tipuri de avioane ușoare și utilitare, planoare și motoplanoare, motoare cu reacție, avioane școală și de turism ca și diferite tipuri de echipamente pentru bord și sol. Școala aerodinamică românească dispune în prezent de un institut specializat, cu o bază de cercetare de înaltă valoare, și este dotată cu un tunel aerodinamic trisonic printre cele mai mari din lume, un calculator CDC 3 600 de mare viteză și cu o serie de alte echipamente ale tehnicii de vîrf. Din punct de vedere tehnologic, industria aeronautică beneficiază de un suport demn de menționat : se fabrică componente pentru aeronave în structură neconvențională (honey-comb), capabile să reziste la mari eforturi, se produc materiale compuse, fibre de carbon încorporate în diverse alte materiale, echipamente hidropneumatice, calculatoare de bord, aliaje de titan, aluminiu, oțeluri extradure etc.

Experiența constructorilor români de aeronave s-a dezvoltat considerabil prin realizarea a numeroase avioane de turism Pilatus Britten Norman Islander (900 de bucăți produse și exportate în majoritate), a avionului școală YAK-52 pentru U.R.S.S., a avioanelor IAR 1[illegible] 127 și 125 pentru antrenament militar și utilizări civile. România produce în prezent, după licența SNIAS — Franța, elicoptere Allouette III și Puma, precum și numeroase modele de planoare și motoplanoare metalice originale, livrate pe diverse piețe. La Craiova, în cooperare cu Iugoslavia, se realizează primul avion cu reacție militar IAR 93, echipat cu un motor Rolls Royce „VIPER", produs de Întreprinderea „Turbomecanica" din București.

Toți acești factori au favorizat dezvoltarea fără precedent a aeronauticii românești și, ca o firească consecință a prețuirii internaționale, încheierea de contracte cu firme de prestigiu de peste hotare, printre care figurează și „British Aerospace"

IOAN ROȘCA ■

Breviar

(Urmare din pagina 6)

prima termocentrală pe sisturi bituminoase din țara noastră, termocentrală unică în felul ei, la a cărei construcție s-au atins, în primăvara lui 1982, cele mai înalte ritmuri. ● 21 mai. Începe să producă la Galați laminorul de semifabricate — 2,5 mil. t țagle anual — cea mai prestigioasă premieră industrială a anului la Galați. În aceeași zi, prima garnitură de tren în cursă peste ecluza de la Agigea, poartă pe cel mai mare șantier al țării. ● 1 iunie. Cel mai tînăr producător de oțel anat din țară, Întreprinderea „Unio" din Satu Mare, dă primele șarje necesare industriei de utilaj minier. ● 6 iunie. La Întreprinderea de utilaj tehnologic din Buzău intră în probe tehnologice la rece cuptorul rotativ pentru instalația de bicromat de sodiu destinat exportului, o premieră tehnică de cel mai înalt nivel ● 29 iunie. Cel mai mare baraj de anrocamente din Europa se construiește la inima Munților Retezat. La sfîrșitul lunii iunie, constructorii anunțau cota 50 m din înălțimea finală de 168 m și deschiderea de 450 m ● 7 iulie. Se consemnează, aproape zilnic, producții record în multe bazine miniere ale țării. Bătălia „pentru cărbune, bătălia pentru energie mobilizează, la rîndu-i, cele mai alese energii muncitorești. Astfel, în 7 iulie se anunță depășirea cu 57 000 t huilă a planului la cariera Cîmpu lui Neag și la Berbești-Aiunu, la exploatările de huilă, se consemnează cele mai mari ritmuri de extracție din zonă ● 21 iulie. La Întreprinderea de mașini unelte grele Dorohoi, într-un oraș care-și vădește vocația industrială prin produse de cea mai mare complexitate tehnică, se livrează unui beneficiar intern prima presă — dintr-o serie de nouă — de 400 t forță și 27 t greutate proprie ● 23 iulie. Institutul de proiectări „Faur" și Întreprinderea „Progresul" din Brăila sînt autorii unei mori cu bile de mare capacitate pentru fabricile de ciment : 1000 de repere, 10 000 organe de asamblare, 321 t greutate proprie. ● 1 august. Sînt realizate primele anvelope radiale pentru autoturisme cu marca „Danubiana-Caracal" Se inaugurează astfel cea mai nouă ramură industrială — chimia — din județul Olt. ● 5 august. O premieră de cel mai mare interes la „23 August" : terminarea primei instalații de haldare. Prima dintr-o serie de 3 destinate exportului și avînd o capacitate de pînă la 900 t haldă pe oră. ● 7 august. O premieră de același interes tehnic și la Galați : prima platformă autoridicătoare pentru foraj de deroare destinată lucrărilor din portul Constanța-Sud. ● 18 august. Cea mai recentă realizare de mare prestigiu industrial la Întreprinderea de mașini electrice București o constituie motoarele electrice cu parametri superiori și, ce-l mai important, cu consum redus de metal. ● 28 august. Cea mai importantă realizare a industriei aeronautice românești : lansarea primului avion de linie „Rombac 1-11". ● 8 septembrie. Cel mai nou tip de tractor produs la Întreprinderea de tractoare și mașini agricole Craiova : încărcătorul frontal TIF-550. ● 28 septembrie. Șantierul naval din Galați pregătește lansarea la apă a unei noi nave de 55 000 tdw, al cărei ciclu de montaj a avut cea mai mică durată de staționare în doc. ● 30 septembrie. La Rîmnicu Vîlcea se construiesc și pornesc spre Basarabi tronsoanele unui pod metalic de 105 m liniari și o greutate de 450 t. Este cel mai mare pod metalic construit la Rîmnicu Vîlcea. ● 3 octombrie. La amenajarea hidroenergetică Riu Mare-Retezat e străpuns primul tronson pe aducțiunea principală. Lungimea tronsonului : 4,5 km, unul dintre cele mai lungi din țară. ● 3 noiembrie. Marea uzină craioveană „Oltcit" începe să producă primele autoturisme. Deci, pe șoselele țării și ale lumii cel mai nou autoturism românesc. ● 27 noiembrie. Începe montarea primului tronson la tablierul podului peste brațul Borcei, unul dintre cele mai mari poduri din Europa : arcadele de oțel peste Dunăre și peste Borcea măsoară 190, respectiv 140 m., la care se adaugă încă patru arcade de cîte 140 m fiecare. ● 4 decembrie. Un succes cu un înțeles anarie la întreprinderea „Griviția roșie" din Capitală : la începutul lunii decembrie e îndeplinit planul la export. Este cel mai frumos fapt de muncă pe care-l poate anunța industria noastră acum, spre finele anului, un fapt ce dovedește că acolo unde treaba e bine condusă e posibil să te autodepășești. ● 19 decembrie. Intră în funcțiune la Negrești-Oaș o puternică centrală termică. Ea furnizează aburul necesar celor mai noi capacități industriale din Oaș : o filatură de bumbac și fabrica de utilaje pentru construcții.

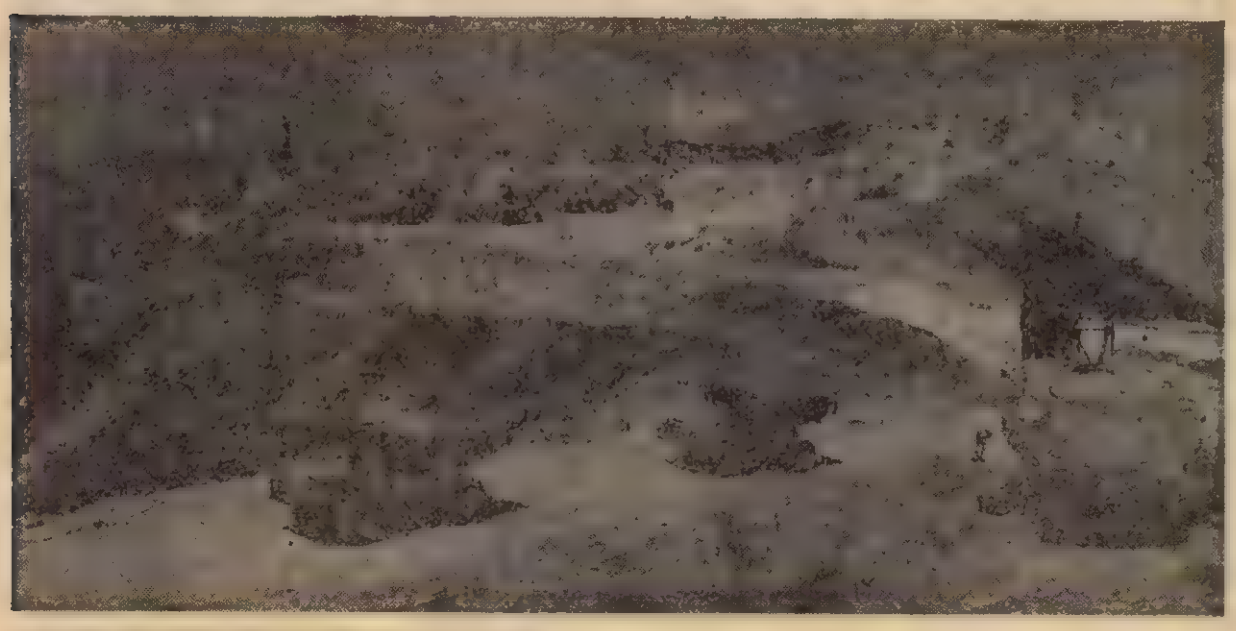

Argumente la „socialismul belșugului"

Sînt țărani bogați?

„Să nu existe nici un fel de teamă că unii țărani s-ar putea îmbogăți prea mult. Prin munca lui, oricine poate să câștige — și, ca să mă exprim așa — și poate să se îmbogățească".

NICOLAE CEAUȘESCU

(Din Cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Conferinței Naționale a partidului)

Condiții sînt.

Totul e să-ți placă munca

Miron Tănase din Făgăraș locuiește pe strada Podului. Străzii îi spune așa pentru că se termină chiar la podul peste Olt, care face legătura între cartierul Galați și restul municipiului. În urmă cu cîțiva ani, cartierul Galați era sat iar municipiul Făgăraș era doar oraș. După cum se vede, atît orașul cît și satul au fost, cum se zice, înaintate în grad. Încolo, viața oamenilor este cam tot aceeași. Mulți și-au luat mașini mici, dar au avut prudența să nu renunțe la bicicletele cu care se îndreaptă zilnic spre cele două mari cetăți industriale : Combinatul chimic și Întreprinderea de utilaj chimic.

În 1943, Miron Tănase, de fel din satul Galați, s-a însurat de partea cealaltă a podului și s-a mutat în casa în care stă și acum. Absolvise Facultatea de drept din Iași în plin război, pe care l-a și făcut pentru că asta era situația. În oraș nu erau clădiri cu mai mult de două etaje, poate doar cazarma să fi avut trei, iar orașul era renumit pentru cofetăria de pe Corso. Se știa: cînd treci prin Făgăraș, îi musai să te abați pe la Embaher să guști oarece eclerui. E drept, cofetăria nu mai are nimic din strălucirea de atunci. Standardizarea și-a pus amprenta și asupra prăjiturilor. Orașul însă s-a schimbat mult în bine.

În prima zi a Anului nou, Miron Tănase face 70 de ani. În viață l s-au întîmplat multe, dar n-a crezut niciodată că va ajunge să fie remarcat ca un bun crescător de animale. E bine ca omul să aibă mai multe calități. Bunăoară, dînsul este și ginere, și socru, este și „domn", și țăran. Din fața casei lui, dacă te înalți puțin pe vîrfuri, vezi podul peste care Miron Tănase a trecut acum 40 de ani. Cînd s-a mutat la oraș, cînd s-a instalat la un birou și a început să-și facă de lucru mai mult cu hîrtiile decît cu altele, n-a uitat nici să cosească, nici cum se crește și se mulge o vacă. Alții au uitat sau, mai degrabă, au vrut cu tot dinadinsul să uite.

De ce am ajuns totuși în curtea lui Miron Tănase ? Pentru că în municipiul Făgăraș, din 2 756 de gospodării recenzate s-au adunat doar 32 de taurine, din care 21 de vaci cu lapte. În Galați, unde funcționează un C.A.P., mai mic e drept, dar cu vreo 600 de hectare pămînt arabil, din 960 de familii, doar patru cresc 5 vite. Într-un sat din țara Făgărașului, unde fiecare gospodărie are gură, grajduri și unde pînă mai acum cîțiva ani oamenii din asta trăiau ! !

„Deci, vă interesează biografia mea de crescător de animale ? Să spunem, de la început, că am o singură văcuță, pe care o vedeți aici. E foarte bună. Am avut pînă anul trecut alta. Nici ea nu era rea, dar asta e mai bună. E o încrucișare de Holstein și Pinzgau, 13 000 am dat pe ea. Dă 10—12 litri pe zi și asta n-ar fi o performanță prea grozavă, dar laptele ei are 7 grade grăsime. Cît o bivoliță. Pe vară am dat-o la pășunat. De două ori pe zi mă duceam cu bicicleta s-o mulg. Mi-a dat și un vițel, pe care l-am vîndut cu aproape 6 mii. Oamenii au început să cumpere. Cu banii luați pe vițel vreu să-mi cumpăr doi purcei. A ajuns un purcel de 8 săptămîni să se vîndă cu 1 300—1500 de lei. În condițiile în care anul acesta s-a vîndut porcul cu 50—55 lei kilogramul viu, uneori chiar mai mult, e explicabil. Un animal nu se crește greu dacă ai plăcere pentru ocupația asta. Trebuie să te ocupi de el. Nu e ca o mobilă pe care o ai și care nu cere de mîncare. În vara asta am cosit de pe digul Oltului. Jum'ate — jum'ate cu C.A.P. Mi-a convenit, deși terenul era în pantă, pentru că era aproape de casă și puteam să păzesc finul. Dar tot mi-au furat din el. L-am prins pe unul cu căruța. Nu vreau să-i dau numele pentru că mi-e vecin. E frumos așa, eu om bătrîn să cosesc, să usuc și să-l string și altul, om în putere, să vină noaptea și să-l încarce ? L-am dus la miliție și i-au pus în vedere să-și bage mințile în cap. Furtul de pe cîmp se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani. Legea apără omul care muncește. Și să vă mai spun ceva. Condiții sînt, totul e să vrei și să-ți placă. Cînd soția mi-a fost bolnavă și i-a recomandat doctorul, am ținut două capre care dădeau 5 litri de lapte pe zi. Am avut și 3 oi. Întotdeauna am avut măcar un animal. Acum încep să fiu bătrîn pentru coasă, dar mă mai ajută ginerele. Am și o grădină de 150 de metri pătrați. Zarzavat, ceapă roșie de Făgăraș, cartofi, tot de Făgăraș. Cît să nu mă duc în piață. Vedeți, acelea sînt rațe mute. Nu că m-ar fi deranjat măcăitul, dar așa mi-a venit mie să cresc și niște rațe mute. Mulți s-au boierit. E foarte plăcut să fii boier, dar munca cine o face ? Mă gîndesc cîteodată. La școală se învață fel de fel de lucruri. Tineretul de azi știe carte multă. La practică îi învață să umble cu pila, cu șubrelul, cu menghina, dar n-am auzit să-i învețe să cosească sau să mulgă o vacă".

În vizita la Miron Tănase ne-a însoțit tehnicianul Gheorghe Boștiog, de la biroul planificare agricolă al municipiului Făgăraș.

„Ne străduim să creăm condiții creșcătorilor de animale. Eu am 4 oi. Le-am cumpărat cu 450 de lei bucata. O oaie a ajuns acum la 1300. În Făgăraș avem două tîrguri mari, unul primăvara și altul iarna. Făgărășenii au început să cumpere animale. Nu mai vînd. S-au convins că trebuie să crească, mai ales că foarte mulți au condiții. Au gospodării constituite, cu tot ce le trebuie. Fără efort nu se poate totuși face nimic. O săptămînă din concediu mi-o rezerv finului pentru iarnă. Am de la o oaie 7 kilograme de caș, 1,5 kilograme de urdă și, bineînțeles, lînă și mieii. Toată vara n-am cumpărat de la piață un gram de brînză. Și noi, și copiii ne îmbrăcăm cu lîna de la cele patru oi. Condiții și posibilități sînt suficiente, chiar mai bune decît în alte părți. Și, ceea ce este mai curios, în Galați se cresc mai puține animale decît în orașul propriu-zis. Din 360 de familii doar 146 au porci. Putem spune că situația a început deja să se schimbe. Mulți își vor scoate din grajd mașina și își vor aduce aminte să cosească. Nu se poate altfel".

OPREA GEORGESCU

Cînd vaca mănîncă numai paie, laptele îl mulgi în ceșcuță și-l bei tot cu paiul

O comună avută, dintr-acelea cățărate pe dealurile cam sterpe ale Bacăului, nu-l totuna — se înțelege — cu o comună de oieri de prin preajma Sibiului. Iar bogăția unei așezări de legumicultori din Prahova nu seamănă aproape deloc cu bogăția unui Dor Mărunt ori a satelor irigate, cu grîu și porumb din belșug, de prin părțile Brăilei.

Așa încît discuțiile despre „țărani bogați" trebuie purtate cu grijă, cu mare grijă, fiindcă altfel riscăm să pierdem din vedere adevărul, și anume că există zone cu o natură prielnică înavuțirii și muncii spornice și zone unde pentru un trai cuviincios e nevoie să trudești și să tot trudești, iar cîștigul să fie tot modest.

Iată, spre exemplu, comuna Poduri din județul Bacău.

Despre ea se spune că e bogată și asta în cel mai bun an agricol al județului, cînd s-a întrecut cu 36 la sută producția lui '81. Iar în 1981 Bacăul a fost, la agricultură, al doilea pe țară. E necesară precizarea că jumătate din producția agricolă o asigură zootehnia și că recolta se face pe un teren puternic afectat de eroziune. Bacăul nu-i, cum s-ar putea crede, Lunca Siretului. În Bărăgan, cît vezi cu ochii e cîmpie. În județul Bacău, solele cu peste o sută de hectare mecanizabile sînt rare. Și ca să se înțeleagă mai bine care-s problemele agriculturii pe aici, e suficient să amintim că vreo 5 000 de hectare cu grîu au fost secerate cu secera !

Comuna Poduri — din vecinătatea Moinești — e risipită în șapte sate și toate pe dealuri. Ulițele urcă și coboară și gospodăriile țăranilor țin fiecare ba un bot de deal, ba o coastă.

Iscu Ianuarie, secretarul adjunct al comitetului comunal de partid, mă lămurește — după oarecare timp de gîndire — că un om vrednic, și acasă și la C.A.P., unul din sătenii care fac cinste meseriei de țăran este Iscu E. C. Gheorghe. Nu-i bogat, pentru că e cam greu să spui despre cei din Poduri că-i dă bogăția afară din casă, dar e fruntaș și, ce-i mai important, crește vite. Că-i greu, că-i ușor, ei nu se lasă și crește vite.

În comuna Poduri — cu 8 230 de locuitori și 2 200 de familii — există, în gospodăriile populației, 1 411 bovine, 1 499 porcine, 2 497 ovine, 242 de cai și vreo 18 000 de păsări. Cum se poate vedea, nu toate familiile au vacă și porc în bătătură, deși s-ar cuveni să aibă.

În Poduri se cunosc sute de alde Iscu, așa că țăranul fruntaș Iscu E. C. Gheorghe trebuie să ostenească tot timpul cu inițialele ca să se știe care Iscu e el. Și el, și Maria, nevastă-sa, sînt membri al C.A.P.-ului cu peste 300 zile muncă fiecare, fapt care-l onorează. Gheorghe și Neculai, băieții cei mari, lucrează de asemenea la C.A.P. și lucrează bine : peste 250 de zile muncă fiecare. O fată e măritată la Moinești, alți doi copii merg la școală. În grajduri, Iscu E. C. Gheorghe și ai lui țin două vaci de lapte — cu care își ară și lotul personal —, o viță de 6 luni, 2 porci (unul pentru față), 17 oi. Cît despre păsări, are 20.

Pe lotul personal de 30 de ari a scos 500 kg porumb știuleți, o tonă de sfeclă, 300 kg cartofi, legume pentru casă și „niște deca" de vin. Noaptea, bărbatul îngrijește la maternitatea de vaci. Toată familia Iscu muncește, de fapt, în sectorul zootehnic al C.A.P.-ului, dar mai muncește și la prașilă și la coasă. Ca să obțină fîn pentru iernatul vițelor, familia Iscu a cosit cam 3 hectare, conform contractului ; o claie țăranului, trei statului. Pentru zilele muncă ale întregii familii, s-au primit bani și 1 440 kg porumb știuleți, din care ies 1 000 kg porumb boabe. Au primit și grîu conform legii, iar pentru laptele contractat cu statul — cam 700 l — ceva tărîțe. Foarte exact nu știe nici cît a încasat, nici dacă e plătit corect. Foarte exact nu știe nici numărul zilelor de muncă. Un om ca el, care se trezește la cenzurile 4 din noapte ca să dea mîncare la vite, n-are vreme să stea și să-și socotească truda. Socotelile familiei Iscu E. C. Gheorghe sînt clare : vitele trebuie să aibă de mîncare, la porci le trebuie mîncare, vitele trebuie îngrijite zilnic, vaca, oaia și porcul nu țin sărbătorile legale și n-au nici aimbăta scurtă. Singura socotcală pe care și-o face e aceea că, dat fiind prețul fînului — care a urcat în doi ani de la 2 la 5 lei kg pe piața liberă —, dat fiind că ziua de lucru a unui cosaș tocmit cere 250 de lei și mîncare, e tot mai greu să ții vite. Au fost ani cînd a avut și trei vaci cu lapte, dar anul acesta, după ce-i fată vaca, o duce și o contractează. Porc nu contractează, pentru că prețul nu-i convenabil. Un porc mîncă 500—600 kg boabe și concentrate, dacă vrei să-l duci la peste 100 de kilograme. Porumbul de la C.A.P. îl dă aproape tot la porci. Iar familia Iscu stă la masă șase oameni. Cînd dai la coasă, mai ales, îți trebuie mîncare, nu glumă. Munca la vite e istovitoare, „văcuța", „purcelul", „oița", cum le zice cu evlavie Iscu E. C. Gheorghe, au nevoie de hrană și de milă de la stăpîn. Vaca are trebuință de fîn bun, ca să dea lapte. Vacile lui îi dau și opt, și zece, și doisprezece litri zilnic. În familia unui crescător de vite, laptele e baza. Dacă ei contractează mai mult lapte, nu mai are ce pune pe masă. O vacă nu o ții cu paie. Dacă îi dai paie, o mulgi în ceșcuță și laptele îl bei tot cu paiul. La cai nu se încumetă, fiindcă dacă ai cal, primăria îți cere să contractezi obligatoriu porc. Cel mai greu se ține cali, pe urmă porcii. S-a bucurat că o scroafă minca sfeclă multă și i-a dat sfeclă, dar cînd a fătat, purceii i-au murit din lipsă de calciu.

În comuna Poduri, peste cele 8 400 de animale — bovine, ovine, caballine — aflate la populație și la C.A.P., există în folosință cam 1 900 ha de pășuni și fînețe. 1 900 de hectare care ar trebui să suporte un program foarte complex de îmbunătățiri funciare, ca să se poată chepsa cinstit pășuni și fînețe. Deocamdată e vorba doar de un pămînt pe care nu se poate cultiva nimic și, în consecință, se numește pășune. E un teren de ripi, de coastă. Ceva iarbă crește pe el, dar cu „ceva iarbă" nu poți spera la vaci grase și cu lapte, dovadă producția de lapte foarte scăzută pe întreg județul.

Gheorghe Antochi, directorul Direcției agricole a județului Bacău, ne confirmă că, într-adevăr, deși producția agricolă a județului a înregistrat depășiri de plan la porumb, grîu, orz, fructe și struguri, producția de lapte și carne e sub nivelul planificat. Iar cauza cauzelor o constituie, fără îndoială, furajele : „În anii 1978—1979, suprafața destinată producerii furajelor a fost redusă drastic la jumătate, ca să se cultive pe terenurile astfel recuperate porumb. Nu s-a făcut nici porumb, nici furaje. În 1981 suprafețele de pășuni și fînețe au crescut, deși nu destul ; o redresare s-a petrecut totuși, dar nu de-ajuns. Porumbul siloz s-a recoltat cu foarte mari greutăți, iar combinele de adunat furaje — care costă cam 400 000 lei una — fabricate la Medgidia nu merg bine pentru că n-au cum să meargă. Și nu numai la noi, ci în toată țara. Practic, nu avem cu ce aduna porumbul siloz. Pentru lucrările la terenurile noastre în pantă ne trebuie cositori. Motocositoarele „Carpatina" nu dau rezultatele așteptate. Anul acesta am adunat, e drept, mai multe furaje ca anul trecut, însă cu ce eforturi ! Și mai e o problemă, care-i una de fond : pămînt, ca la Poduri și Moinești, adică în pantă avem pe trei pătrimi din județ. Cu totul, sînt 240 000 ha de teren erodat. Am executat îmbunătățiri funciare pe 100 000 ha, astfel că aici putem respecta în mare tehnologiile agricole. Mai rămîne mult de lucru pentru recuperarea reală a terenurilor erodate. Muncă multă și investiții substanțiale. Pe o seamă de terenuri, dacă nu intervenim urgent, nu mai obținem nimic. Dacă producțiile realizate sînt încă destul de mici e și pentru faptul că nu planificăm cultura care merge pe loturile respective. Lucrînd pe terenuri mici, în pantă, culturi prășitoare, ne cam furăm căciula. Fertilitatea solului, și așa slabă, diminuează rapid. Structura de plan trebuie să fie adecvată la gradul de favorabilitate al terenului, cu respectarea cerințelor rotației culturilor. Cu porumb după porumb, ani de-a rîndul, nu putem spera pe terenurile de pe aici să obținem totuși porumb. Și o ultimă chestiune, care-i dintre cele mai importante pentru noi, e vorba de necesitatea diferențierii prețurilor de livrare la grîu-porumb în funcție de gradul de fertilitate a solului. Decretul în vigoare e conceput pe zone de fertilitate, dar nu se aplică. Or, un C.A.P. irigat din sud primește pe kg de porumb același preț ca un C.A.P. precum Poduri, unde se obține de două și de trei ori chiar mai puțin porumb și cînd se muncește din plin. De aceea avem atîtea C.A.P.-uri în județ „fără putere economică". Poduri e unul din ele. Neavînd putere economică, C.A.P. Poduri își plătește oamenii la minimul tarifelor și un om care face 300 de norme — ca Iscu și ai lui — nu se «îmbogățește»".

La Întreprinderea pentru industrializarea cărnii Bacău, directorul, inginerul

Sînt, pentru că sînt țărani vrednici!

zootehnist Ghionea Chirea, și doctorul veterinar Emil Cristian ne vorbesc de greutățile pe care le întîmpină, în ultimii ani, îndeosebi, la contractarea animalelor. Producția abatorului nu a scăzut, dar cu ce eforturi ! Țăranii spun toți acelenși cauze : nu există pășuni și fînețe suficiente, au scăzut mult cantitățile de furaje la contractări, nu se dau toate furajele contractate și la timp, prețurile de achiziție sînt stimulatoare la carnea de vită, dar încă perfectibile la aceea de porc. E o realitate că animalele pășunează doar șase luni pe an. În restul timpului trebuie furaje : siloz. În unele C.A.P.-uri, ca de exemplu Cleja, numărul vițelor din comună la hectarul de pășune se ridică la 15, dacă nu mai mulți ! Cît să mănînce 15 vite pe un hectar de pășune , nefertilizată ? . La Mînăstirea Cașin, 20 la sută din case sînt goale. Țăranii, plecați la oraș, vin în sat doar ca să coseacă fînul și să-l vîndă. Anul acesta nu s-au mai văzut oi venind în transhumanță. Și nu li se îngăduie să vină pentru că există și în județ destule probleme cu furajarea vitelor. Din cauza asta, mulți oieri de la munte preferă să-și vîndă turma și să se ocupe de comercializarea fînului, obținut după niște loturi de cîteva hectare pe familie. La 5 lei kg de fîn, aceștia, da, se îmbogățesc. Oricum am cerceta lucrurile, tot la problema furajelor trebuie să ne oprim. Aici trebuie intervenit, ferm și cu perspectivă.

TUDOR OCTAVIAN ■

Ultimul țăran din Sebeș

Ultimul țăran din Sebeș-Alba se numește Pătru Toca, are 62 de ani și este astmatic. În casa lui miroase a medicamente și a aluat pentru cozonaci. Prin aceasta nu vrem să spunem că în casa lui cozonacul a înlocuit pîinea ci doar că sărbătoarea se pregătește și aici cu bucuria aceea neînvinsă și care lasă toate grijile deoparte atunci cînd anul se înnoiește și cînd oamenii își pun în gînd tot felul de dorințe. În casa care s-a nimerit să rămînă fără de copii, a lui Pătru Toca, între acestea dorința de sănătate se află la loc de frunte. Abia după aceea vine la rînd și nădejdea unui spor de bunăstare, întruchipată în simburele de adevăr al unei munci care se va dovedi poate cu mai mult folos, atît doar și astfel doar, căci dacă Pătru Toca nu s-a îmbogățit pînă acum este sigur că n-o să se îmbogățească nici de-acum încolo. Din acest punct de vedere, anul '82 a fost un pas mic dar sigur înainte. Pentru Pătru și Maria Toca, nevasta lui, de-aceeași vîrstă cu el, pasul a însemnat că în loc de două vaci, cîte au avut în acest an, în anul viitor vor putea să spună că au trei. Și de-aici, adică de la faptul că pentru hrana lor zilnică le-ar fi de-ajuns să țină chiar și numai o singură vacă în bătătură, începe să se adevereacă acel simbure din care este de așteptat să crească un spor de bunăstare. Mai cu seamă că pentru ei a mulge o vacă nu înseamnă a umple un recipient cît o călimară ci a lua cam 15 litri de lapte pe zi. Atît, spune Pătru Toca, nici mai mult, căci a crescut el și vaci care dădeau 20 de litri pe zi însă pe acelea le-a vîndut în tîrg la Sebeș. Cînd e prea mult, laptele e subțire, adaugă el, nu are grăsimi cît trebuie, adică, și în această privință mai spune că el are o vorbă : laptele e bun atunci cînd pe deasupra vasului în care a fost fiert smîntîna s-a strîns ca o pojghiță peste care poate să treacă un șoarece fără să se înece. Sensibilitatea celor care fac act de această referire poate nu chiar plină de eleganță, nu trebuie să sufere. Laptele care pleacă de aici, din această casă curată ca un pahar, este curat și bun și asta contează, de aceea și este căutat. Iar prețul lui nu este decît o răscumpărare a tuturor zilelor bune de muncă, de primăvara pînă toamna, cît Pătru și Maria Toca lucrează pe pămîntul unei întreprinderi de stat din marginea Sebeșului, mai precis de pe valea rîului Secaș. Cu carul lui, la care ține înhămate două vaci, Pătru Toca suie de dimineață dealul pe care se avîntă pieptiș drumul către Sibiu și se întoarce în fiecare seară tot pe acolo, răspîndu-

Priviți în curtea acestui țaran, nu cu invidie pentru averea lui, ci cu dorința de a fi ca el!

Fotografii de VICTOR RĂDULESCU ■

Dar mai sînt și unii care consideră „socialismul belșugului" o afacere personală. Ei nu-și rostuiesc existența și bunăstarea prin munca proprie ci, abuzînd uneori și de răspunderile cu care sînt investiți de obște, vămuiesc în interes personal munca altora. Un astfel de caz îl prezentăm în rîndurile care urmează.

Un dijmuitor de modă nouă

Într-o scrisoare venită mai demult, Ion Sărdan, locuitor al satului Jieni, comuna Rusănești, așterne pe vreo 13 pagini scrise mărunt o mulțime de acuzații la adresa lui Marin Vlădoi, președinte al C.A.P.-ului din aceeași localitate. Aflăm astfel că, din dispoziția președintelui, se taie pe capete din turma de oi și din creșcătoria de porci, se vinde grîu din magazie, dispare benzină și motorină, oamenii nu-și iau banii pe muncă și, în general, nemulțumirile sînt prea multe pentru a fi măcar doar expuse în cîteva rînduri. La fața locului, după numai două zile de anchetă, n-am apucat să confirmăm decît o parte dintre aceste acuzații, dar ce am aflat este prea grav pentru a nu fi pus pe hîrtie. Rămîne așadar în sarcina organelor județene, a Direcției agricole Olt în special, să lămurească pe deplin nemulțumirile țăranilor din Jieni. Sperînd că așa se va și întîmpla, să dăm cuvîntul notațiilor din carnetul de reporter.

Constantin Gheorghe, primarul comunei Rusănești : „Sînt multe lucruri reale în sesizarea pe care ați primit-o. Dealtfel, în revista dumneavoastră a mai fost criticat o dată tovarășu' Vlădoi, cînd cu drumu' pe care l-a deschis prin culturile cetățenilor, cu de la sine putere. Un asemenea drum nu există în schița de sistematizare. Însă eu eram plecat de p-aci. În ceea ce ne privește, noi i-am atras mereu atenția în ședințe să-și schimbe stilul de muncă, să vorbească altfel cu oamenii. Are impresia că numai el are dreptate, că-l mai iște decît toți și poate face tot ce-și dorește. Mai are și tupeul ăsta prost să dea oamenii afară, să-i respingă, să-i bruscheze. N-aș vrea să dau de o parte nici partea lui bună, se zbate pentru cooperativă, asta-i adevărat, dar fiindcă vrea să fie prea autoritar față de toți subalternii, oamenii se descurajează !" (Marin Vlădoi : „Primarul nici nu poate să mă vadă bine, vă spun eu de ce : e vărbun cu președintele de la C.A.P. Rusănești și-l sprijină mereu, era vorba să se unească amîndouă cooperativele și se auzea că vin eu președinte, iar acum mă vorbește de rău !").

Ion Sărdan susține că gospodăria colectivă a mers mult mai bine înainte de a veni Vlădoi pe post de președinte. S-au luat și ceva diplome pe atunci. Ordinul Muncii pentru producția de sfeclă, acum Marin Vlădoi, a ascuns diplomele și ordinul, ca să nu facă cineva comparație între recoltele obținute atunci și cele de azi. (Marin Vlădoi : „Al dracu'... Asta a fost dușmanul societății. Cît a fost secretar de partid n-a făcut nimic, l-am schimbat și acu' mă reclamă peste tot. Miliția a numărat porcii de vreo zece ori, n-a găsit nimic. Eu am de toate și-am ajuns la 60 de ani, nu mă încurc eu cu un purcel, să mă fac de rîs tocmai acum. Merge bine cooperativa, dar am sector zootehnic care mă trage de 3 ori înapoi : 700 de vaci, 1 200 de oi și tot 1 200 de porci. La numai 800 și ceva de hectare de teren ! Cînd lua ei Ordinul Muncii C.A.P.-ul avea 200 de vaci și 5 scroafe și vreo 30—60 de oi, la peste 1 300 hectare. Nu se poate compara, dom'ne, cu ce am eu !") Spune deseori, președintele, ei și eu, stabilind o granită netă între ceilalți și persoana sa, între puterile lor și forța sa, chiar între moralitatea mai tuturora și a lui ! Inginera șefă a cooperativei e taxată de imorală, contabilul de beției, țăranii drept hoți...

Floarea Bocai, director al Asociației legumicole Rusănești : „Abia de un an a luat ființă asociația, dar eu am lucrat cîteva luni și la ferma de legume a C.A.P. Jieni. Și atunci, dar și acum am avut destule necazuri cu președintele Vlădoi. În primul rînd că nu ne dădea decît prea rar biocombustibil pentru răsaduri. Vedeam mereu remorca plecînd plină de bălegar de la vite, întrebam unde merge, dar nimeni nu știa, iar noi n-aveam niciodată suficient. Acum, de cînd cu asociația, a trebuit să mă plîng pînă la președintele U.J.C.A.P. și mi-a dat de vreo două zile, 50 de tone. Noi avem nevoie de vreo 500 !" Aici intervine contabilul Asociației legumicole : „Anul trecut ne-a introdus o factură de plată, cu 100 de lei tona, adică de zece ori prețul legal !" (Marin Vlădoi : „Și contabilul ăsta a fost la mine, în C.A.P. E un dușman de clasă, l-am demascat și l-am dat afară, acum îl țin acolo că n-au altul. Mă reclamă peste tot".) La două vorbe trage o înjurătură. „Mai am vreo cîteva luni, zice, și ies dracu la pensie. Asa îmi trebuie dacă nu i-am băgat pe toți la pușcărie cînd trebuia !"

Încadrații permanenți ai cooperativei din Jieni n-au mai luat remunerația de cîteva luni. Fierarii au de primit 4 250 lei, cei din construcții 8 820, șoferii 20 250, TESA 17 956, motopompiștii 9 680, „anexele" 15 125, udătorii 7 031 și așa mai departe, plus suma datorată școlii, 9 834 lei, pentru ajutorul dat la culesul și încărcatul porumbului. Sînt peste 100 000 de lei în total, dar președintele Vlădoi nu se descurajează : „Acum sînt în tratative cu banca, rezolv eu pînă la urmă". Problema bălegarului este însă cel puțin interesantă. De ani de zile, avem mărturia, remorci întregi de „biocombustibil", cum îl denumea inginera Bocai, les din sediul C.A.P.-ului și iau drumul grădinilor particulare, în vreme ce fermele specializate suferă de lipsa lui. Și la Rusănești, dar mai cu seamă la Izbiceni și Tia Mare sînt grădinari renumiți, cu zeci de ari de solarii învelite frumos în polietilenă în bătătura casei, de pe care scot mii de tone de roșii sau varză timpurie și sute de mii de lei pentru buzunarul propriu. „Îi sprijinim, susține Marin Vlădoi, că au contracte cu statul și sînt grădinari foarte buni. De plătit, plătesc transportul !". Așadar, după părerea lui Marin Vlădoi, 50 sau 100 de lei ar fi destul pentru o remorcă de 5 tone de bălegar, preț în care de fapt intră numai transportul. Dacă-l întrebăm cînd a plecat ultima remorcă, zice că nu știe, e prea demult ca să mai țină minte, acum asociația e baza...

Aici l-am prins că minte. Pe șoseaua spre Izbiceni dăm peste un tractor, avînd numărul 41-OT-3037, proprietate a C.A.P. Jieni. Se duce la Corabia să ia borhot, dar în drum răstoarnă la poarta casei lui Velica Stancu, vestit grădinar din Izbiceni, nu una, ci două remorci pline, 10 bune tone de bălegar, pentru care altii pling. Spre seară trecem pe la nea Stancu și-i vedem solariile, casa înstărită, bălegarul încă la poartă. „Vai de mine, zice nea Stancu, și nevasta, Niculina, îl susține, l-am adus cu mare chin. Am trei săptămîni de cînd umblu după el !" Cînd îi spunem că știm de unde provine, rămîne cu gura căscată. „Am plătit 50 de lei pentru transport, mai apucă să zică, și l-am pus șoferului 50 de litri de motorină în rezervor, am cumpărat-o de la pompă !" Altceva nu mai scoatem de la el, desi e vizibilă fisticeala : „N-ați venit să ne ajutați ?" Așa că, dragă tovarășe Marin Vlădoi, dumneata care faci legea pentru toți la Jieni, așa cum te taie capul, află că legea trebuie respectată mai întîi și mai întîi de chiar cei puși să conducă, de cei aleși în fruntea tuturor. Altfel, tocmai ei riscă să se autoexcludă. Singur, împotriva întregului sat, și cu asemenea obiceiuri pe deasupra, nu prea credem, că o să mai poți rezista multă vreme.

DUMITRU GRAUR ■

Cronica șoselei

Înfrînt de „zeul munte"

Să vezi și să simți cum încet, încet, aluneci cu mașina spre marginea prăpastiei și să nu poți face nimic pentru a te salva, e un lucru teribil. Periplul autoturismului ARO a fost stabilit cu precizie, urmele pneurilor, pe stratul subțire de zăpadă, fiind singurele din ziua aceea, căci nimeni nu se încumetase, nici măcar șoferii autocamioanelor specializate în transportul bușteniilor, să urce pe drumurile de munte, înguste ca niște poteci și acoperite de gheață. Cu munții Paring să nu te joci. Te ademenesc prin extraordinara lor frumusețe, prin măreția lor, dar chiar și un alpinist încercat care se aventurează pe aici poate ușor cădea victima imprudenței sale, dacă nu ține cont de numeroasele capcane existente la tot pasul, mai cu seamă iarna.

Costică P. era un adevărat cățărător. Nu exista colțișor din munții Olteniei să nu fi fost călcat de el. Pe jos, ori cu ARO-ul lui, ajungea în locuri unde nici nu gîndeau consătenii săi că se poate ajunge. „Costică ăsta e diabolic, dom-le. Eu cred că nici caprele negre nu pot învinge stîncile așa cum le biruie el. Pentru ăsta cred că și trasee încă neparcurse ale Everestului nu reprezintă o problemă. Culmea e, că unde alții nu ajung mergînd pe jos, ei urcă pe patru roți. Dacă ar fi să scrie o carte pe unde a trecut mașina asta, ar avea ARO-ul ce să zică", povestea un coleg de muncă al lui Costică, unui grup de tineri.

Nu, în mod hotărît, Costică nu era un aventurier, ci un îndrăgostit al muntelui. „Mă băieți — spunea el prietenilor săi —, eu dacă într-o săptămînă nu mă duc sus acolo, în munții mei dragi, dacă nu privesc în jur piscurile semețe ale Paringului, și în jos prăpastiile străsnice unde n-a călcat omul niciodată, sînt bolnav mă, înțelegeți ?" Tocmai slăbiciunea pentru munte i-au speculat-o cîțiva colegi. „Hai, măi Costică să ne ajuți și pe noi să aducem niște brazi frumoși pentru Anul nou. Ce contează pentru tine un drum la „Grohotișul Ursului"? Un fleac ! Mai îți stingi și tu dorul de munte, ne rezolvăm și noi problemele". „Mă, mari șmecheri vreți să fiți, dar nu izbutiți. Mă luați cu lordane de astea ieftine, ca să vă rezolvați voi problemele. Dar fie, uite, mîine dimineață, pornim. Să fiți la intrarea pe drumul forestier spre Nevagan, la ora 6". Era noapte, cînd Costică, împreună cu cei trei prieteni au pornit-o spre munte. Drumul, la început ușor, sporea în dificultate pe măsură ce se îndepărtau de comună. Pante abrupte, curbe „ac de păr", drumul acoperit de zăpadă care ascundea perfida gheață, șoseaua care devenea treptat potecă de munte, neprotejată de nici un fel de parapet, se întregau frecvent în peisajul montan. Pe la 8,30, mașina pătrunde într-o zonă în care poți strînge norii în pumn. La cîțiva pași de drumul devenit cărare de munte, trebăluiesc niște muncitori forestieri, în apropierea barăcilor. „Hei, alo, unde mergeți mai oameni buni ? De aici încolo n-a mai circulat vreo mașină de astă-vară. Cred că nu vreți să vă sinucideți ? „Costică răspunde rizînd : „Eu îs de pe aici. Am călcat cărările astea și cu piciorul și cu mașina și n-am pățit nimic. Nu vă faceți griji !" „Noi griji ? Voi să vă faceți. Treaba voastră, eu v-am avertizat".

Traseul din „Salariul groazei" cu Yves Montand nu-i nimic față de cel urmat de ARO-ul din Polovraci. Măcar acolo totul se întîmpla vara. Șoferul era un adevărat acamator. Se strecura printre pomi, trecea la cîțiva centimetri de buza prăpăstiilor, mergea „ca pe ouă" pe punți de gheață. Culmea, în ciuda cauciucurilor șterse pe spate, nu derapa deloc. „Mă Costică, tu ești diavol, nu șofer", spunea la un moment dat Viorel, ocupantul din dreapta. Dar orice început are un sfîrșit. Fiecare nas își are nasul. La punctul cu pricina, descris la începutul povestirii noastre, mașina se prăbușește într-o prăpastie, la peste 100 de metri adîncime. Spre seară, soția lui Costică, îngrijorată, merge acasă la Nicolae, cumnatul ei și fratele șoferului. „Nicule, ce fac ei acum, acolo sus? Trebuiau să fie de mult acasă". Nicolae, deși caută să pară calm, e în realitate destul de îngrijorat. Cuta de pe frunte îl trădează. „Nu fi nici tu așa prăpăstioasă, s-or fi oprit la vreun canton și acum beau țuică fiartă". A doua zi încep căutări în toată regula. Un tractor „Taf", un fel de „tout terain" de munte, este folosit pentru a pătrunde pe toate potecile, prin toate viroagele. Degeaba, nu se găsește nimic. A treia zi, în disperare de cauză, soția lui Costică, fratele acestuia, Nicolae, și un prieten al familiei șoferului, sînt din nou prezenți pe potecile Paringului. Ochiul ager al lui Nicolae distinge pe fundalul unei prăpăstii ARO-ul sfărîmat. Împrăștiate pe versantul văgăunei, sînt depistate și cele patru cadavre. Înainte de a se prăbuși în abis, mașina se strecurase pe lîngă un pom care bloca șoseaua, la cîțiva centimetri de marginea prăpastiei. Următoarea „probă", podul de gheață, nu a putut fi însă trecută de temerarii muntelui.

Soția lui Costică a rămas singură cu doi prunci, unul de 3 și altul de 5 anișori. „Mamă, e adevărat că există un „zeu munte" care l-a răpus pe tata ?", întreabă din cînd în cînd cel mai mărișor.

VICTOR BEDA ■

Cu inima în mînă

O relatare de la fața locului a unei operații pe cord deschis, pentru corectarea unei malformații congenitale depistată pentru prima dată în România

Îmbrăcați în halate și glugi de nu ni se mai vedeau decît ochii, cu botfori de pînză în picioare, am intrat în sala de operații cu inima cît un purice. Culoarea bleu a pereților și halatelor parcă ne mai liniștește puțin. Pe masa de operație, sub un cearșaf tot bleu, în anestezie generală se află o tînără femeie pe care o inimă bolnavă n-o mai poate sluji. La 15 decembrie 1982, Cap Florica, de 21 de ani, mamă a doi gemeni, și-a pus inima în mîna prof. dr. docent Ioan Pop D. Popa, șeful clinicii de chirurgie cardiovasculară a Spitalului Fundeni.

La ora 10 strălucirea albă a lămpii de zece mii de lucși mingîie o inimă ce luptă din greu să pulseze. Profesorul lucrează cu gingășie și siguranță. Este primul caz de „bridge sindrom" identificat și operat în România. Deodată, în urma unui gest al cărui înțeles îmi scapă, inima pacientei pulsează din ce în ce mai rar și se oprește. Mă îngrozesc la gîndul că... NU. Inima s-a oprit nu pentru că așa a vrut ea, ci pentru că așa trebuie, tocmai ca să bată din nou pentru toată viața. Funcțiile ei sînt preluate de inima artificială. Acum se va lucra direct pe inimă. Se degajează din dantelăria de „conducte" care o înconjoară artera incriminată. Cu mișcări aproape imperceptibile, de o finețe extraordinară, profesorul eliberează artera de numai 1,5 milimetri diametru dar de 12 cm lungime din pereții miocardului care-i stînjenea activitatea. Bisturiul pare o rază de lumină. Mușchiul este înlăturat fibră cu fibră. Iat-o ! E liberă ! Faza a doua a operației — se pune totul la loc. Pare simplu, nu ? Încă un moment de tensiune : inima proaspăt operată este repusă în drepturile ei firești, să bată, să bată... viață. Cap Florica, mamă a doi gemeni, va trăi normal. Prima operație de acest fel efectuată în România și printre puținele în lume s-a încheiat cu succes. Cel mai ușurat răsuflă semnatarul acestor rînduri.

Îl rog pe tovarășul profesor Ioan Poo D. Popa să ne lămurească ce este acest sindrom denumit în engleză „bridge" sau pe românește „pod".

— Acum patru ani, la congresul de cardiologie de la Atena a fost semnalată maladia congenitală cu acest nume, cu o frecvență foarte redusă de apariție. O arteră coronariană mare, pe o anumită porțiune, mai mare sau mai mică, este plasată intramiocardic. Adică traversează peretele inimii, deși locul ei este la suprafața acesteia. Motiv pentru care la fiecare contracție a cordului peretii arterei sînt strangulați, iar sîngele circulă doar în momentul diastolei (destinderii) ventriculare. Operația în sine nu are nimic spectaculos, ea înscriindu-se în nota obișnuită a intervențiilor efectuate în clinică pe cord deschis. Dată fiind noutatea absolută a cazului pentru țara noastră, cel mai greu a fost de stabilit diagnosticul, și la aceasta o contribuție deosebită a avut-o conf. dr. Bradu Fotiade.

— Fiind o maladie congenitală, de ce pînă la 21 de ani pacienta nu a acuzat-o ?

— O perioadă îndelungată de timp bolnava a fost asimptomatică, dar o dată cu dezvoltarea unor modificări de complianță (capacitatea miocardului de a se lăsa destins), datorate unei cardiomiopatii, ea a devenit progresiv suferindă și practic dependentă de analgetice majore. Avea niște crize de angină pectorală fantastic de dureroase, care cu greu puteau fi calmate. Acum totul este bine.

— Pentru dumneavoastră pare simplu, totuși o operație pe cord deschis numai simplă nu poate fi...

— Repet, această operație nu este decît un moment nou în palmaresul destul de bogat al noutăților rezolvate în cadrul clinicii.

— Ați pomenit cuvîntul „palmares", pe care ne-am obișnuit să-l asociem competițiilor sportive. La ce vă referiți ?

— La cele peste 14 000 de intervenții chirurgicale, din care jumătate pe inimă, efectuate în cei 6 ani de existență ai clinicii. Mă refer și la procentul de succes operator — 96,2 — care situează clinica noastră la nivelul marilor centre din lume, unde chirurgia cardiacă are vechi state de serviciu.

— Și operații pe cord deschis ?

— Dacă nu mă înșel, este vorba de peste 1 050, dintre care 1 100 au fost înlocuiri de valve unice, duble sau triple. În afara acestora, specialiștii clinicii noastre au abordat cu succes intervențiile pentru corectarea anomaliilor cardiovasculare congenitale, cum ar fi transpoziția de vase mari, unică sau asociată cu defectul septal ventricular și stenoza pulmonară, fistula coronaro-cardiacă, sindromul Pezzi-Laubry. Se efectuează, de asemenea, intervenții în inima univentriculară sau în „cor triatriatum", în trunchiul arterial comun, în cazuri de rupturi de sinus Valsalva în inima stîngă și dreaptă.

— Cu cine lucrați ?

— La obținerea rezultatelor pozitive ale clinicii contribuie conf. dr. Ilie Pavelescu, doctorii Francisc Proinov, Mircea Birsan, Dan Gherghiceanu, Dan Făgărășanu, Mircea Dobre — chirurgi, medicii anesteziști Aurelia Bălan, Anton Belcev, Mircea Cristea și, bineînțeles, echipa care m-a ajutat în operația la care ați asistat : chirurgii Martin Constantinescu — unul dintre cei mai buni —, Ion Socoteanu, Mircea Cristescu, Teodora Petrilă (anestezistă), Radu Făgărășanu (monitor la inima artificială), Șerban Mihăileanu (cardiolog) și Bradu Fotiade (explorări funcționale).

— Tovarășe profesor, după cîte știu, „elevii" dumneavoastră nu lucrează doar la Fundeni.

— E adevărat. La Clinica de chirurgie cardiacă din Tîrgu Mureș operează dr. Radu Deac, iar la cea cu profil similar de la Spitalul Militar Central, col. dr. Vasile Cîndea.

— Dacă nu mă înșel, sînt două clinici la înființarea cărora ați avut o contribuție importantă.

— Da. Dar nu despre asta aș dori să vorbim acum.

— Tovarășe profesor, succesele obținute în clinica pe care o conduceți sînt de notorietate internațională. Mulți specialiști de renume, printre care acad. Vladimir I. Burakovski, președintele Institutului național de chirurgie cardiacă din Moscova, profesorii Barnard, Eliot Corday, John Collins jr., William Sheldon s-au exprimat elogios la adresa dumneavoastră, a școlii românești de chirurgie cardiacă.

— Sînt într-adevăr măgulitoare aprecierile confraților de peste Ocean și din alte zone ale lumii, dar adevărata mulțumire vine din altă parte. De la zecile de mii de pacienți pe care i-am readus la viață — veniți din toate colțurile țării și mulți dintre ei de peste hotare. Dealtfel, la ora actuală avem în clinică numeroși pacienți străini...

— Care fac, cred eu, cea mai bună propagandă școlii românești de cardiologie.

— De acord. Și pentru că acești oameni există și sînt adevărați ambasadori ai succeselor noastre, ar trebui înființată o adevărată „industrie" în alb, care ar putea aduce venituri serioase țării, competitive pînă la un anumit punct cu cele obținute în întreprinderile industriale. Practica este frecventă în străinătate, iar rezultatele noastre ne îndreptățesc să îndrăznim. Rețineți că o operație pe cord deschis costă în Occident între 8 și 20 de mii de dolari. Raportați aceste cifre la numărul intervențiilor efectuate și veți obține niște sume impresionante.

— Ce facem însă cu valvele, care costă 1 000—1 200 dolari bucata ?

— În clinică se face nu numai chirurgie, ci și cercetare, în special cercetare aplicativă. Cîteva dintre invențiile detectate de noi la O.S.I.M. și verificate timp îndelungat în clinică sînt deja solicitate în străinătate.

— Autorul sau autorii ?

— Eu și colegii mei, dar nu asta are importanță. Important este faptul că dintre temele de cercetare ale colectivului de chirurgie experimentală, valve și înlocuitori de organe, patru, în valoare de 5 milioane lei, sînt contractate cu Academia de Științe Medicale și se referă la înlocuitori de valve cardiace, „biovalva Pop D. Popa" de mistreț, arterele artificiale din TEROM și înlocuitori de artere din cordon ombilical uman, precum și peticele de TEROM și materialele biologice armate. Biovalva de mistreț a fost testată la Institutul SORIN (Societa di Ricerchi Nucleari — Salugia, Italia) cu rezultate încurajatoare. Toate acestea, realizate în România, vor înlocui într-un viitor apropiat importurile.

— La ce vă gîndiți acum, la sfîrșit de an și început de An nou ?

— Acum, în pragul lui 1983, gîndul mi se îndreaptă spre cititorii acestui modern așezămînt spitalicesc, care în 1976 au hotărît, cu o dragoste de om probată în atîtea cazuri, înființarea Spitalului de boli cardiovasculare Fundeni. Mă gîndesc la tovarășul Nicolae Ceaușescu și la tovarășa Elena Ceaușescu cărora, și pe această cale, le adresez mulțumiri respectuoase și calde urări de bine și sănătate în numele întregului nostru colectiv și al celor 14 000 de oameni redați vieții.

x

Vineri, 24 decembrie, am fost din nou la clinică. Medicul Șerban Mihăileanu, în grija căruia se află bolnava, m-a asigurat că starea sănătății sale este bună, că durerile au dispărut. Am vrut să-i vorbesc, dar dormea un somn odihnitor. Sănătate multă, Cap Florica, pentru tine și pentru copilăria fericită a gemenilor tăi !

IOAN ROȘCA ■
Fotografii de MIHAI ALEXE ■

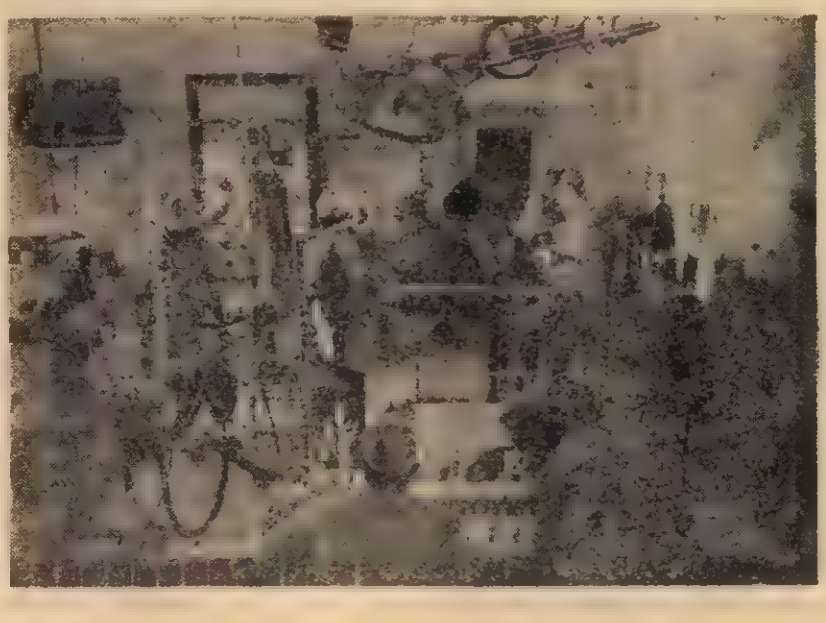

Anchetă Flacăra

„Cel mai", „Cea mai"

Un apel zguduitor

— Stimată tovarășă Silvia Șerbănoia, lucrați ca instructor educație (așa se numește funcția) la Centrul pentru primirea minorilor din Brașov, str. Consiliului Lacea nr. 36. Știm că v-ați „bătut" pentru un băiețel adus la centru la 23 martie a.c. Cine este acesta și ce a mai intervenit în ultimele luni ?

— Bătutului nu i-ai fi putut da mai mult de zece ani. Pe adresa de internare făcută de miliția municipiului Brașov, care l-a depistat în postura de cerșetor pe una din străzile orașului, s-a specificat că minorul nu a putut fi identificat deoarece este „debil mintal și nu s-a putut obține vreo relație de la acesta despre identitatea sau domiciliul său".

Au trecut de atunci mai multe luni și copilul a crescut într-atît încît nu i se mai potrivesc hainele cu care a fost îmbrăcat la internare — spune interlocutoarea noastră. Între timp el s-a dovedit a fi nicidecum debil mintal, ci deficient de auz, și din această cauză, și de vorbire. Cunoaște literele alfabetului — a umplut caiete întregi copiind poezii și fragmente de povești —, știe chiar să citească folosind semnele alfabetului pentru surdo-muți, dar din păcate nu a învățat destul pentru a se înțelege cuvintele pe care le citește sau le scrie. Sînt foarte puține cuvinte pe care le rostește și cărora le cunoaște semnificația. El trebuie să învețe încă mult pentru a ajunge să gîndească în cuvinte și să judece ca un copil de vîrsta lui. Dar a rămas mult în urma colegilor săi din cauză că stă aici de atîta timp fără să asimileze ceva în mod organizat și metodic, ci numai spontan și la întîmplare : cadrele de la centrul nostru nu sînt specializate pentru astfel de copii deficienți și, oricît s-ar strădui, nu reușesc să-i transmită cunoștințe noi. El își scrie pe caiet numele : **Moldoveanu Valentin**, clasa a doua. Dar oare pînă cînd va fi tot în clasa a doua dacă nu se interesează nimeni de el și nu va fi dus înapoi la școala unde a învățat sau la altă școală adecvată ? Din nefericire, nu știe să comunice la ce școală a mers, nici localitatea unde se află școala sau părinții săi (dacă o fi având părinți, dar în caz afirmativ, este cu atît mai condamnabil că au stat pasivi atîta timp și nu l-au căutat). Iar dacă a fugit de la internatul vreunei școli, de ce oare cei care purtau răspunderea supravegherii lui nu s-au alarmat de dispariția acestui copil ?

— Ce propuneți ?

— Cred că s-a așteptat prea mult ca să apară cineva care să-l recunoască pe Valentin și acest timp a fost furat din viața copilului handicapat, el fiind astfel frustrat de învățătura pe care colegii lui au primit-o între timp, promovînd clasa. Poate că aflînd din ultimul număr al anului din revista dv. despre cele ce v-am spus, **cineva** își va aminti de existența copilului abandonat și de răspunderea față de instruirea lui ca viitor om al muncii și de cetățean al patriei noastre. Poate că atunci vor renunța și tovarășii care se ocupă de cercetarea acestui caz la indolența lor, mascată de scuza : „Valentin face pe smecherul", și vor cerceta cu adevărat situația lui, descoperindu-i astfel identitatea, trimițîndu-l pe Valentin acolo unde îi este locul, adică la o școală specială.

LIONEL NIȚESCU ■

Întîmplare pe lacul Pantelimon

Lacul Pantelimon din București, într-o zi din iulie anul acesta. Mulțime pestriță de băieți și fete. Zeci și sute de iubitori de apă, aer și soare.

Frumos, tare frumos era ! Apa limpede, ademenitoare. Cînd, ultindu-mă eu mai atent, cam la vreo douăzeci, douăzeci și cinci de metri depărtare de mal, văd că un copil se tot scufundă și iar se ridică deasupra. „Ăla se înecă, Ioane !" îmi zice prietenul meu Tudor Mihaia he. Dar n-apucă să-și termine vorba, că-l și văd pe copil dînd disperat din mîini. A mai apucat să strige : Ajutooor !...

M-am aruncat așa, cum mă găseam, îmbrăcat sumar, cu ceasul la mînă. A sărit în același timp și Mihalache Tudor și, în cîteva clipe, am fost lîngă el. L-am prins amîndoi de mîini, de ceafă, l-am ridicat în sus ca să nu mai înghită apă și l-am adus la mal. Era un puști de vreo 11 ani, blond și cam firav pentru vîrsta lui. Imprudent, se angajase împreună cu alți trei copii cam de-o seamă să traverseze lacul. I-am făcut respirație artificială și pînă la urmă și-a revenit. N-a mai fost nevoie să-l ducem la punctul sanitar, c-a rupt-o la fugă pe propriile lui picioare.

— Nu v-a fost teamă că, sărind în apă, vă puteați lovi de vreo buturugă, de vreun par ascuns sub apă ?...

— M-am aruncat și gata, fie ce-o fi ! Mi-am zis că putea să fie în situația asta chiar propriul meu copil. Dar a avut noroc puștiul. N-apucase să se ducă la fund. Că altfel...

— Or, cum spuneați că vă zice pe nume ?

— Milanovici. Milanovici Ion, și-s timplar la Întreprinderea „Arta mobilei", de pe Venerei nr. 12—14. Dar nu v-am scris eu toate acestea și-n chestionar ?!

MIHAI STANESCU ■

Fapt de eroism

O navă și un echipaj în care furtuna (și focul) lovește ca într-un munte!

Dintre sutele de fapte deosebite relatate de cei ce au răspuns anchetei noastre, am ales o poveste cu marinari. O istorie frumoasă, palpitantă care merita mai mult de cincisprezece rînduri, adică atît cît a măsurat scrisoarea primită.

Am dat curs unei ciudate invitații, primită prin poștă, semnată de „un grup de marinari români" — ca în drumurile noastre prin Constanța să ne facem timp, dacă dorim să cunoaștem niște oameni frumoși, să stăm de vorbă cu comandantul navei „Crișana", Traian Băsescu. Este — mi se spune — cel mai tînăr comandant de pe petrolierele țării — nici 31 de ani — comandant căruia i s-a încredințat, ca semn de prețuire și încredere, o nouă navă ca mărime a țării, navă al cărei echipaj atinge vîrsta medie de 27 de ani. Scurta și enigmatica scrisoare se încheie astfel: „Nu uitați să-l întrebați despre întîmplarea cu incendiul de pe nava „Argeșul", petrecută undeva, în lume, pe vremea cînd abia își luase brevetul de comandant, cînd nu împlinise încă 30 de ani".

„Ne aflam într-un port, pe un mare fluviu. Descărcam naftă, produs distilat din benzină. „Argeșul" se afla în dana unei mari companii petroliere. Spre sfîrșitul descărcării a izbucnit incendiul. Nu se știa de la ce și cum izbucnise. Se aflau în zonă alte 14 nave sub diverse pavilioane. Ardea fluviul în plină zi. Flacăra atingea 40 m. În circa 45 de secunde și nava noastră a fost prinsă în această horă de flăcări. Mai întîi am ordonat trecerea echipajului la posturile de manevră cu intenția de a scoate nava din zonă. Văzînd că nu sîntem decuplați și realizînd că nu putem pleca — s-ar fi întîmplat o adevărată catastrofă — am hotărît să rămîn cu echipajul la bord în speranța că incendiul nu va determina explozia tancurilor de marfă ale navei și cu intenția fermă de a stinge incendiul de pe nava noastră și de a o salva. Echipajul a trecut deci la posturile de incendiu.

– Cît a durat lupta cu focul?

— Două ore. Două ore în care am stins și un împingător străin abandonat de echipaj și adus de curent în pupa navei noastre, cu tancurile de combustibil în ardere. Pericolul creștea alarmant. Pe de o parte, stingeam flăcările care ne cuprindeau, pe de alta, un nou generator de incendiu, adus de curent, ne amenința. A fost o luptă titanică. Întregul echipaj a rămas la posturi. Mecanicul Cîmpanu Rubin, fără să vadă ce se întîmplă afară, fără să știe dacă scăpăm sau nu, nu s-a dezlipit de comanda mașinii, asigurînd funcționarea agregatelor. Căpitanul secund Costică Ghiondea sau ofițerul III maritim Doru Manole Spiridon, s-au aflat permanent în fruntea celor intrați în flăcări pentru stingerea incendiului. Fiecare în parte dintre membrii echipajului ar merita să se vorbească despre faptele lui. Era situația clasică de abandon a navei. Nimeni nu ne-ar fi acuzat că într-o asemenea împrejurare am părăsit nava. Dealtfel, toate cele 14 nave din zona incendiului au fost abandonate.

— De ce ați rămas totuși pe vas?

— Poate gîndul că nu puteam să ne întoarcem acasă cu avionul. Glumesc, desigur! Hotărîrea de a rămîne a fost comună. Fiecare membru al echipajului cunoștea valoarea navei — 20 de milioane dolari; încărcătura, alte milioane. Sigur, viața oamenilor e mai presus de toate milioanele. Tradiția marinărească ne obliga însă la efortul suprem de apărare a navei. Plus catastrofa care ar fi urmat pentru complexul petrolier din zonă. Și am reușit. Nu am avut nici un rănit. Micile arsuri ale fiecăruia, desigur, nu le mai treci la socoteală cînd salvezi o navă și cînd te descoperi pe tine, echipaj român, ca singurul care nu și-a părăsit nava".

(Am văzut fotografii după nave străine abandonate. Nave cu pupa arsă, cu tribordul ars; nave arse complet, nave-schelet. Am văzut clar surprinse de aparatul de fotografiat, mijloace de stins incendiu neatinse, după cum am văzut fluviul în flăcări.)

Întîmplarea este de-a dreptul pasionantă. La început nici nu ne vine să credem că tînărul din fața noastră este însuși eroul povestirii. De data aceasta nu ne mai gîndim la vîrsta lui Traian Băsescu. El devine o expresie a sufletului celor care „nu uită niciodată că la pupa fluturã Tricolorul".

— „Argeșul" este un episod trecut. Aș vrea să scrieți mai mult despre petrolierul „Crișana". Nava asta a fost sufletul meu încă de cînd eram secund pe ea. Orice comandant, fie el tînăr sau vîrstnic, și-ar dori o navă ca aceasta, dotată la zi cu toată aparatura de navigație la nivel mondial. Și apoi, aici, pe „Crișana", mă aflu cu aproape întreg echipajul de pe „Argeș".

— Ce-ați zice, Traian Băsescu, să nu vorbim nici despre „Argeș", nici despre „Crișana", ci despre dv.? Pare-se că nu a fost deloc o întîmplare că la dv. nu au mai fost necesari cei aproximativ 8 ani necesari pentru „nașterea" unui comandant de navă; că, în sfîrșit, azi sînteți comandantul celui de-al doilea petrolier, ca mărime, al țării, deși, după cum spuneți, adeseori sînteți pus în situația să vă arătați brevetul pentru ca să fiți crezut, într-adevăr.

— M-a bucurat nespus faptul că oamenii au avut încredere în mine — numirea comandanților de nave făcîndu-se prin C.O.M. și cu semnătura directorului Navromului. Era cam acum un an, după „ghinionul" cu incendiul. Cînd ne-am întors în țară, întregului echipaj i s-a acordat concediu de odihnă, chiar și celor care îl făcuseră deja. Un mod frumos, omenesc de răsplată pentru curajul cu care băieții de pe „Argeș" s-au luptat, învingînd. Imediat după concediu, mi s-a încredințat comanda navei „Crișana". Vă spuneam că cea mai mare parte a echipajului m-a urmat. Împreună cu ei am dăruit navei, încă de la început, un an de exploatare în plus.

— Adică?

— Adică nava ar fi trebuit să intre în șantier din decembrie '81. Echipajul meu, prin lucrările efectuate din mers, a menținut nava în exploatare pînă la mijlocul lui noiembrie a.c. O singură zi de scoatere a navei din exploatare înseamnă întreruperea fluxului continuu de aprovizionare a țării cu țiței, înseamnă valută pierdută. Nu întîmplător deci ne-am asumat o asemenea răspundere. Pentru a putea înțelege greutatea unei asemenea hotăriri trebuie să vă spun că echipajele petrolierelor sînt cele mai disciplinate, cele mai bine pregătite profesional. E drept, personalitatea echipajului o formează, o modelează și nava. Iar „Crișana", pe cît este de impunătoare, (n.n. — ni s-a părut mai înaltă decît un bloc cu 4 etaje!), pe atît este dotată tehnic. Furtuna lovește în ea ca într-un munte!

— Aveți un sentiment de mai mare siguranță traversînd pe un petrolier criza petrolieră a lumii?

— Siguranța provine din înțelegerea adîncă a nevoii vitale a aducerii la timp a țițeiului acasă. Veneam, de exemplu, din Golful Persic cu o încărcătură de 75 de mii tone. Ajunși la Constanța ni s-a spus că în Siria, la Tartous, o altă încărcătură de 75 de mii tone trebuia în mod expres încărcată pe o navă românească, fără întîrziere. Toți membrii echipajului au înțeles că nu e vreme de pierdut și, fără a avea vreme să se bucure de revederea cu cei dragi după un timp îndelungat, au răspuns „prezent" acestui apel. După 16 ore de la acostare în dană, ne aflam din nou între faruri, de această dată cu prova spre est.

Tot din această adîncă înțelegere, același tînăr echipaj la Karg Island, în zona conflictului iraniano-irakian, a încărcat nava în timpul unor atacuri aeriene. Confruntări cu situații delicate au fost multe în care, hotăritoare a fost puterea voinței la temelia căreia a stat această adîncă înțelegere, susținută de excelenta lor pregătire profesională. Erau în Marea Roșie cînd au descoperit o avarie la condensatorul auxiliar. Avaria era vitală pentru siguranța navei în manevrele de tranzitare a Canalului de Suez. Li s-a alocat de către țară o sumă importantă de valută pentru repararea navei în Grecia. „Echipajul a hotărît să încerce mai întîi el, cu forțe proprii să găsească o soluție de ieșire din impas. Șeful mecanic, instructor, Miu Vasilescu, și șeful mecanic al navei, Dina Constantin, nu-și mai găseau somnul de supărare. „Cum să aruncăm noi atîta valută, cum să pierdem atîția bani? — se tot întrebau. Și, au pornit, ajutați de ceilalți, să facă niște improvizații. Nu, nu-i bun cuvîntul improvizație — pentru că operațiunea le-a reușit — aș zice, mai degrabă că și-au pus în aplicare istețimea tehnică. Peste 10 mii dolari ar fi costat numai reparația, apoi scoaterea navei din exploatare pentru cel puțin 6 zile, alte zeci de mii de dolari, plus ratarea poziției de încărcare, care iarăși ne-ar fi costat o groază de bani".

Întregul echipaj al navei „Crișana" se află în țară de pe 12 noiembrie a.c. Răspunderea și adînca înțelegere a lucrurilor îmbracă pe uscat alte forme, avînd însă același suport: înalta conștiință a profesionalității, curajul de a spune lucrurilor pe nume cînd treburile se împotmolesc la mal. Pentru ea nava să intre în reparații trebuie pregătită pentru reparații — operațiune extrem de importantă, de mersul căreia depinde, în mare parte, și respectarea termenului de staționare al navei. O singură zi de staționare în plus a „Crișanei" înseamnă 9 000 de dolari nerealizați. Dacă echipele de curățat tancuri trag de timp — și se mai întîmplă din păcate astfel de lucruri, subliniază interlocutorul nostru — timpul de staționare al navei se prelungește nepermis de mult.

GEORGETA ȘTEFANESCU ■

Inițiativă socială

Satul își apără vatra

Dintr-o scrisoare primită la redacție: „1982 a fost la Grozești, în județul Iași, primul an fără inundații. Și știți de ce? Pentru că oamenii locului au avut o INIȚIATIVĂ uluitoare: au mutat cu 30 de kilometri în amonte gura de vărsare a Jijiei. Hărțile tipărite în 1981 sînt deja depășite. Confluența Jijiei cu Prutul nu mai e în dreptul comunei Gorban, ci mai sus, între Moreni și Oprișeni!!! Concomitent, aceiași oameni au ridicat două diguri: unul lung de 15 kilometri, pe lîngă râu; altul inelar, în jurul comunei. 1 700 de hectare au fost salvate astfel de la inerul anual. Noua geografie fizică a impus și modificarea geografiei sociale a zonei. Acum, din Grozești nu se mai pleacă, în Grozești se vine. Vă invităm și pe dv. ..." (Ștefan Mihalache, locuitor al comunei Grozești)

Am fost. Am văzut. Am ascultat. Am notat.

În treisprezece ani grozeștenii au trăit tot atîtea grozăvii cît alții într-o viață. Nenorocirea lor a fost efectul fericirii altora: în 1969 s-a încheiat îndiguirea în zona Albița-Fălciu (județul Galați). Apa care mai înainte se risipea prin lunci a fost astfel silită să rămînă între maluri. Urmare: Prutul s-a umflat; Jijia s-a umflat. Albiile lor s-au modificat. Urmare: 1969. Comuna Drinceni a pierit sub un senin de ape. Teferi n-au rămas acolo decît patru piloni — fostele colțuri ale magazinului universal. Satele Zberoaia și Scoposeni nu mai sînt. (Acum există Zberoaia Nouă și Scoposenii Noi! Observați? Nouă, Noi...) 1970, '71, '72 au fost la Grozești ani cu inundații normale. Catastrofale, adică. Dar pacostea cea mare s-a prăvălit peste oameni abia în 1973. Așa ceva nu le mai fusese dat grozeștenilor să vadă. A 26-a zi a unui martie cu zăpadă de 70—80 de centimetri a fost cumplită, mai ales că Prutul ghiftuit de apă dădea să se verse el în... Jijia. Două zile mai tîrziu, la orele 16,20, inginerul Victor Surdu — actualul director general adjunct al Direcției agricole județene — l-a întîlnit în punctul Bălmăjești pe moș Neculai Agapie, care se-ntorcea din Sălăgeni: „Sîntem terminați. Un deal s-a scurs în apa Prutului..." (Mai tîrziu au aflat că dealul acela avusese 3 milioane metri cubi de pămînt!) Prutul și-a sărit malurile. Vacile apucaseră să le evacueze la Gura Bohotinului, încă de la început. La fel oile. Totul s-a învălmășit. Armată. Copii mici. Helicoptere. Punct fix. Regrupare la Răducăneni. Bădia Sandu Niță: „Eram în grajd cu două sute de miei, cu doi boi și cu cîinele pe o tașcă de coceni. Jos, pămînt subțire. Nisipeală. Micii fără oi behăiau a pustiu. Boii răgeau. Apele creșteau. Am urcat pe niște baloți de paie. Eram lîngă un stîlp. Cîinele începuse să urle și el. La șase fără un sfert, seara, a sunat ceasul de pe linia grajdului. Ar fi fost ora mulsului. Mi-au dat lacrimile. Au venit autoamfibiile. Am văzut ce n-oi mai vedea: pe un perete de apă se cățărau crapi mari, cu burți aurii, parcă ar fi fost păstrăvii la gherdan. Străluceau în lumina farurilor. În Sălăgeni n-au rămas în picioare decît o biserică de pe vremea lui Rareș, doi stîlpi de înaltă tensiune și un stejar... Terenul agricol al grozeștenilor se află între Prut și Jijia. Apoi așa a fost și-n '74, și-n '75, cu deosebirea c-au năbuit cîte două inundații pe an... Cinci luni am mers cu barca la sediul C.A.P. Oamenii se apărau cum puteau, făceau diguri țepurești. Veneșeră toți, din Gorban și Răducăneni, din Mojna și Cozmești, din Costuleni și Bohotin. Pînă și copiii cărau pămînt la dig, cu cofățele, dar n-am dat satul. Grozeștii au rămas Grozești, aici unde-i el din veac. Apoi a început îndiguirea serioasă. Digul național. Și INIȚIATIVA: gura Jijiei să fie mutată la deal, cu 30 de kilometri!"

S-a săpat atîta pămînt cît la fundația unui municipiu! La început cu hîrlețele. Dar pămîntul se otrăvise cu mîl. Grozeștenii semănau de 2—3 ori pe an, însă recoltau procese verbale de calamitate de la ADAS. Oamenii au început să plece. Unii. Cei mai mulți au rămas ca să se bată cu pămîntul stors de vlagă. Sigur că au primit și ajutoare. (Într-o zi au săpat cot la cot cu zece mii de ieșeni!). Semănau de toate. Încercau. Ceva-ceva trebuia să se prindă pînă la urmă și să dea rod. Au înfipt o pădure de stîlpi de beton pentru solarii. Au colaborat cu stațiunea experimentală. A ieșit o căpșunerie model. „Numai sticle de lampă n-am semănat" (inginer Victor Surdu). O adunare generală la o fermă ținea pe atunci o zi și o noapte. Oamenii se certau pe nimic. Apoi plecau din sat. Tot unii. În 1977, colac peste pupăză: o ploaie torențială (80 litri pe metrul pătrat) i-a băgat iar sub apă. De trei ori au replantat căpșunerie. Femeile își înghițeau lacrimile, în jurul butașilor. S-au gîndit să înființeze și o fabricuță — există deja „Pruteana", un mic atelier de țesut. Zece femei au fost trimise la „Textila" Iași, ca să deprindă meseria. S-au întors și le-au învățat și pe celelalte. Au extins atelierul în dauna sediului. Birourile le-au mutat sub un șopron. Au pus bazele unor sere. Combustibil: șmoc-ul — ceea ce se arunca de la întreprinderea de mase plastice. Dar oamenii tot plecau. Nu toți vor, și nu toți pot ca să meargă pe o albie nouă. Mai ales că tot ei săpau la albia aceea. Cei rămași — adevărate rădăcini ale pămîntului — au ridicat și o săpunărie. Apoi grajdurile de taurine. Apoi au extins serele. Între toate astea săpau și cărau pămînt la diguri. Toți ca unul — 2 150 de suflete, 680 de familii. Și-au făcut școală cu etaj. Și grădiniță. Și dispensar cu etaj. Au înălțat „Casa specialistului". Între timp tot săpau la diguri. Au pornit brutăria: 1 400 de pîini pe zi. Au refăcut numărul de animale dinaintea potopului din '73. Fluxul plecărilor din sat a fost stopat. A început refluxul! 1979 — primele 11 familii; 1980 — patruzeci de oameni... S-au extins finețele. Tot a doua familie crește o vacă. Se înmulțesc oile în curțile oamenilor. Fetele și femeile lucrează la schimb: un schimb de opt ore la fabrica de țesut din comună, alt schimb la cîmp, la sere, la solarii. Căpșunerîa au extins-o la 35 de hectare. În 1971, C.A.P.-ul avea 14 milioane... datorii la stat. Astăzi, producția globală anuală a aceluiași C.A.P. atinge 24 milioane de lei. 1982 — gura Jijiei a fost mutată. Între Vlădeni și Gorban au „răsărit" 28 de mii de hectare. Un mic Bărăgan al Moldovei. Tot 1982: primul an fără inundații la Grozești, după un deceniu! Refluxul uman continuă. Elena Flondor, primărița: „Plecații vin cu meseriile lor, îi adunăm pe echipe specializate, angajează lucrări pentru C.A.P. La sidari: Ioachim și Aurel Petrea, frați, Bucos Jean și Bucos Eugen, veri; la electricieni: Țupu Dan, Balan Dumitru, Petru Virnea, Nedelcu Ioniță; la mecanici: Covăsneanu Relu, Frunză Goleș, Manea Ion... S-au înființat ateliere de tîmplărie, de construcții, de tîmchigerie, o secție S.M.A. ... Regula-i ca și la femei: un schimb la cîmp, altul la atelier. Inginerul șef, Ion Iacob: „Am înființat chiar și o fabricuță de săpun pe care-l vindem în 13 județe..." Tot 1982: străzile comunei pe care altă dată nu găseai nici o caciulă de piatră, străzile pe care dacă vărsai o lingură de apă riscai să prepari un cazan cu nori — au fost modernizate. Majoritatea celor plecați pe vremea cînd o ședință la o fermă ținea o zi și o noapte — s-au întors.

MIRCEA BUNEA ■

Cinste

Îl cheamă Dumitru

Despre un anume fapt exemplar de omenie ne-a scris și inginera horticolă, **Viorica Ciobanu**, de la I.A.S. Bragadiru:

...Era pe vară. Împreună cu soțul meu, profesor de matematică la un liceu din Capitală, ne aflam la Ploiești. Pierdusem trenul și trebuia să ajungem neapărat la o anumită oră în București. Să ajungem, dar cum?

Am făcut semn la o mașină. Mașina a oprit și, binevoitor, omul de la volan, un bărbat între două vîrste, ne-a poftit politicos să urcăm. Eu m-am așezat cu bagajul meu pe fotoliul din spate, iar soțul în față.

N-am făcut mai mult de o jumătate de oră pînă la București. Aici, grăbiți cum eram, ne-am dat repede jos; soțul meu, Mitică, s-a dus întins, să nu întîrzie de la școală. Eu m-am îndreptat spre casă cu puținele mele bagaje de mînă. Abia tîrziu mi-am dat seama, că uitasem geanta în mașină. Dar nu reținusem bine nici numele omului de la volan, nici numărul mașinii, nici măcar dacă era de București sau de Ploiești. De emoție și de supărare, nici atîta lucru nu mai știam.

În geantă aveam bani și cîteva lucruri de valoare prețuind cu totul aproape cinci mii de lei. Îmi luasem adio de la ele... Cine să caute acul în carul cu fîn?!...

Închipuiți-vă cît de amărîtă am ajuns acasă. Aici însă, n-au trecut bine nici două ore și aud că sună telefonul. La capătul celălalt al firului, cine credeți că era? Era omul cu mașina! Mi-a spus simplu, cu un aer firesc, să cobor să-mi iau geanta, că am uitat-o în mașină. Mi-a venit să-l pup de bucurie. Interesant că îmi aflase telefonul sunînd pe rînd la niște cunoștințe de familie ale căror nume le găsise în agenda uitată și ea în geantă din mașină.

Am intrat, în sfîrșit, în posesia genții. Nu-mi lipsea din ea absolut nimic. Am vrut să-l cinstesc, dar m-a refuzat categoric. I-am mulțumit atunci binefăcătorului meu, dar nici azi nu i-am aflat bine numele. Am reținut doar că era din Brașov, se numește Dumitru și era la un curs de perfecționare la Academia „Ștefan Gheorghiu". Atît am izbutit să aflu, pentru că a plecat repede cu Dacia lui portocalie.

M. MERIȘANU ■

flacăra

PENTRU MINTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Poezii ■ Interviuri ■ Note ■ Cronici ■ Eseuri ■ Poezii ■ Interviuri ■ Note

IRINA PETRESCU:

„Meseria de actor trebuie să rămînă o experiență a cetății"

— Să ne-nchipuim că sîntem într-o piesă cu două personaje. Oare ce ar trebui să ne spunem la început ?

— Poate că ar trebui să ne salutăm.

— Atunci, bună seara, Irina Petrescu.

— Bună seara și bine ai venit la mine.

— Îmi place la dumneavoastră, în această casă veche aflată pe una din străduțele Bucureștiului care mai păstrează parfumul altei epoci. Mi se pare normal să vă întîlnesc în acest interior cu mobile pe care e vizibilă patina timpului, cu cărți frumos legate, cu fotografii din care ne privesc oameni în veșminte dinăr-un timp apus. E ca o oază în care guvernați cu delicatețe, pentru a nu pricinui nimănui vreun rău. Într-un fel, imaginea pe care mi-o oferiți astăzi coincide cu cea din urmă cu ani, cînd vă revedeam pentru prima oară în Valurile Dunării, apoi în Străinul. Fragilă, în acele filme, o fată frumoasă și fragilă, ca o floare crescută în seră, privind cu mirare la tumultul din jurul dumneavoastră, neînțelegînd cum e posibil ca pe lume să existe fărădelege, violență, ură.

— Cam așa și eram. Filmul și teatrul se constituie că niște cruzi martori ai subiectelor care sînt actorii. Dincolo de rolurile pe care le interpretăm spun niște adevăruri despre noi. Vrînd-nevrînd, ne divulgă cine sîntem, spre ce năzuim. Iar casa aceasta e chiar casa copilăriei mele. Aici am văzut lumina zilei, am rostit primele cuvinte, am îndrăgit primii oameni — pe bunicii și pe părinții mei. În colț se află ticsitul Hadeu la care am fost elevă. Mulți dintre vecinii mei mă știu de cînd eram mică. E reconfortant să treci printre oameni care te salută cu tot respectul, ba, la nevoie, îți mai împrumută și piper sau foi de dafin. Aici e locul care îmi oferă liniște. Într-adevăr, în adolescență semănam cu eroina din Străinul. Învățam, purtam ochelari, citeam foarte mult, cîntam la pian.

— La ce visați în vremea aceea ?

— Visam să fac arhitectură. Eram bună la matematică. Îmi mai plăcea — în secret, fără veleități și speranță — teatrul. Filmul a venit ca o lovitură de trăsnet în destinul meu, stîrnind o furtună în familie, scandalizîndu-i pe bunici, pe părinți.

— „Pe dumneavoastră nu v-a scandalizat ? Nu v-a contrariat o astfel de întorsătură de la traiectoria pe care credeați că o veți urma ?

— În general, mă adaptez ușor. Mă uimesc și-mi place orice nouă propunere de existență.

— Mie îmi făcea impresia că sînteți un om mai închis. Ca o floare delicată care, dacă o atingi, se strînge în sine și refuză să-și mai arate splendorile.

— Nu-i așa deloc. În natură sînt plante fragile ca și într-o seră. Ambiția mea e să-mi contrazic fragilitatea.

— Ați fost vedetă într-un film care a cunoscut o carieră internațională. De-abia pe urmă ați început să studiați actoria. N-a însemnat un handicap pentru dumneavoastră ?

— Într-un fel, da. Dar am avut norocul ca film să fac cu Liviu Ciulei, iar la teatru să-l am profesor pe Alexandru Șahighian. Doi mentori extraordinari.

— Alte întîlniri importante ?

— Ar mai fi două : cu Lucian Pintilie și cu Andrei Șerban.

— O întrebare oarecum de circumstanță : în ce filme și în ce spectacole credeți că v-ați dat măsura întreagă a talentului ?

— O, e foarte pretențios spus „măsura întreagă a talentului" !

— E o expresie care se poartă.

— Da, da. Deseori fără nici o acoperire. Dar eu m-am simțit bine în filme ca **Valurile Dunării, Duminică la ora șase, Răutăciosul adolescent, Facerea lumii** sau în spectacole ca **Leonce și Lena** — după părerea mea — și nu numai a mea — una dintre cele mai importante puneri în scenă la noi, în ultimii 15 ani — **Elisabeta, A douăsprezecea noapte,** iar de curînd, **Uși închise.**

— V-a incomodat vreodată destinul dumneavoastră ?

— Tinerii, în perioada tinereții mele — cred eu, fără să-i cunosc prea bine pe cei de azi — erau mai modești, cu visuri mai modeste decît cei de azi, deci și cu dezamăgiri mai mici. Era vorba de un tineret mai puțin supus unor întrebări atît de grave cum e cel de azi. Neavînd mari dorințe și vise fabuloase, cei de vîrsta mea n-au avut nici mari decepții. Nu știu să-mi fi închipuit destinul meu desfășurîndu-se într-un anumit mod. Filmul Împlinirii lui mi se pare însă oricînd de privit cu plăcere și interes. Nu am trecut prin faza unei blazări, a unei oboseli nemulțumite de cei din jur. Gîndind, îți-aș putea mărturisi că n-am fost nici de mine chiar nemulțumită. Sigur că asta te poate duce la platitudine, la suficiență, la statul pe loc. Dar tot viața te obligă să-ți părăsești găoacea în care te-ai însăcunat confortabil. Statul pe loc, după părerea mea, e grav. Atît în plăcere cît și în nemulțumire.

— Cît de mult v-a influențat ca artistă ceea ce ați trăit ?

— Această meserie nu poate face abstracție de ceea ce trăiești. Artistul e cu siguranță suma lucrurilor care i se întîmplă și pe care le asimilează uneori chiar fără voia lui. El nu poate exista sub un clopot de sticlă, nu se poate detașa de ceea ce se întîmplă în imediata lui apropiere sau poate la mii de kilometri. De aceea mi se pare că meseria

(Continuare în pag. 16)

GEORGE ARION ■

NICOLAE DRAGOȘ

Urcă munții prin timp

Arme ruginite de crinuele
culcate rime în tăișuri
arme hăituite cu memoria veacurilor
urgia mărilor stîrnită
de navele eșuate-n adîncuri
vulturi înnebuniți de sîngele
metalic al lui Prometeu...

Așa se arată stilourile
îndoliate cu cerneală fină
din otrava megalomaniei
extrasă,
cutezînd să vizeze fața
Patriei mele,
să-i mutilieze fluviil
și rîuri, și munți
în acizi neiertători
să ardă albiile ease
de voievozi.

Viscole demente bat iarăși
spre punctele cardinale ale planetei
ologii — țăranii veacurilor —
sînt ridicați în picioare
să argumenteze și să aclame
pofte, neiertător culcate
cu botul pe labe
în cușcile neiertătoare
ale veacurilor.

Cu degete vinovate
se arată către piept
către lumina albastră
a munților mei,
cu degete vinovate,
invizibile revolvere ațintite
spre inima patriei mele

Vuietul nestîrșit răsărind
din adînc
cine nu-l știe auzi
vuietul din adînc de codri ?

Re-neocolonează stejarii
și brazii, și fagii pădurilor țării
nemuritoare pistoșe, trunzele
sună alarma
în poziție de drepți,
munții, mîhniți, așteaptă semnalul.

„Cîtă frunză, cîtă tarabă",
sub pașii munților bieți cocîrlii de scrum
demult părăsite de
vuietul mării,
pulbere și nisip
deveni-vor bietele, îndoliatele
stilouri de cînți
asfințindu-și orgoliul
de-a împușca otrava cernelii
peste trupul istoriei,
peste lumina plaiurilor unde

Glăditorul și *Cumîntenia pămîntului*
au dat nume propriu
veșniciei românești.

Atenție! Vin munții
să-și spună cuvîntul
urcă munții, prin timp,
să facă istoriei
definitiva dreptate!

Noua frontieră a sufletului uman

Dumitru Prunariu

Dumitru Prunariu este aproape un copil frumos cu însăși tinerețea, curat cum este curată carnea unui măr. A venit deunăzi la mine să mă vadă, cînd zăceam bolnav la pat și am rămas surprins să văd cum un erou național poate să fie atît de gingaș, atît de modest, de cordial, de savant și de copilăros totodată. Nu știu cum or fi eroii altor țări în general, dar ai noștri, fie cei din timp de război, fie cei din timp de pace, au ceva de Făt-Frumos în ei. Mă uitam cu ochii în ochii lui Prunariu și aproape nu realizam că ochii ăștia ai lui au văzut pămîntul dinafară. „Ai un sentiment ciudat — îmi spuse el — anume acela că domini tot globul, dar și că poți muri în orice secundă". A suportat zborul cu străluciri și a luat nota maximă. Îmi spunea, plin de modestie, că aceasta s-a întîmplat din pricină că se afla la primul zbor în cosmos. Cosmonauții îndeobște la al doilea zbor suportă ceva mai dificil, din pricina faptului că știu din capul locului ce se va întîmpla și asta o știu pe pielea lor, de unde și sporul de emotivitate. În genere, mă gîndeam, omul nu e făcut să zboare și în genere, mă gîndeam, omul nu-i deloc făcut să zboare în cosmos. Și totuși, iată, acum se zboară cu nonșalanță, ba se zboară chiar în grup masiv de peste o sută de persoane cu aceeași nepăsare cu care ai merge într-o căruță, și iată, acum se zboară în cosmos, nu chiar cu nonșalanță, dar cu o siguranță din ce în ce mai mare a autonomiei zborului. După o săptămînă, două, trei, patru de imponderabilitate, mușchii care susțin organele interioare se lenevesc grozav, iar la întoarcerea pe pămînt, o bună bucată de timp, numărînd ore sau chiar zile, fiecare organ devine de cîteva ori mai greu de suportat de către mușchii interiori leneviți. Dar probabil că foarte iute se va depăși și acest mod primitiv de a zbura în cosmos, descoperindu-se o gravitație la purtători. Chiar și aterizarea din cosmos nu este cea mai plăcută cu putință. Te afli practic într-un bulgăre de foc. Dumitru Prunariu mi-a spus că cel mai lung moment din viața lui l-au constituit cele patru secunde la intrarea în atmosfera terestră, cît a întîrziat să se deschidă parașuta, datorită unor condiții meteorologice neprevăzute. Și aterizarea propriu-zisă este ca o cădere de pe o masă pe o podea, cu condiția să știi cum să cazi. Imediat ești întins la orizontală, ca să se distribuie sîngele în tot trupul, căci el are altfel tendința de a se aduna numai în picioare. Cam așa arată chipul eroismului adevărat din timp de pace. Mă refer, bineînțeles la eroismul cosmic. Opt zile și ceva de zbor („În prima noapte am dormit cel mai bine, spune Prunariu. Am visat că sînt acasă la mine, în pat, și cînd m-am trezit și am întins mîna după nevastă, m-am trezit că îmi atîrnă capul în aer și mîinile-mi plutesc"), opt zile și ceva petrecute în cosmos și peste două sute de rotiri cu apusuri și răsărituri de soare, o muncă asiduă tot timpul la aparate și abia cîte o oră pe zi de contemplare a Pămîntului prin hublouri. „Haideți la plajă, băieți !" și atunci Prunariu și Popov știau, au voie să se uite prin hublouri și să înceteze pentru o clipă munca. S-au jucat uneori cum se joacă copiii, au făcut fotografii pentru colecțiile personale, fotografii color din cosmos. Și multe altele...

Am stat vreo două ore bune de vorbă cu Prunariu și nu mă mai săturam să-l ascultăm. Cînd a venit în casa mea, parc-a venit o colindă, cînd a plecat, parc-au plecat colindătorii. Acum, că se încheie anul și începe altul nou, îi urez „La mulți ani".

NICHITA STĂNESCU ■

Una din ultimele apariții editoriale ale anului este totodată și o carte așteptată cu un interes major : volumul al III-lea al romanului **Pumnul și Palma** de **Dumitru Popescu.** Precizînd că prima parte a acestui roman, Cartea întîi, cum a intitulat-o autorul, s-a numit **O dimineață înșelătoare** și a apărut în anul 1980, că a doua carte s-a numit **Ochiul ciclopului** și a apărut în 1981, iată, cel de-al treilea volum al romanului, Cartea a treia, se numește **Marșul cavalidelor** și ea încheie un apreciat ciclu romanesc al literaturii noastre contemporane.

Anchetă Flacăra: „Cel mai", „Cea mai"... în 1982

● Un mare număr de scrisori sosite la redacție pe adresa concursului conțin opțiuni ale cititorilor noștri referitoare la manifestările culturale ale anului 1982 și la protagoniștii acestora, la care se adaugă și rezultatele sondajelor noastre de opinie, realizate în întreprinderi și instituții bucureștene, opiniile specialiștilor în domeniu. Ceea ce prezentăm aici nu este un clasament rigid — și nici nu poate fi așa, dată fiind diversitatea aspectelor legate de viața culturală a acestui an. Așadar, nu afișăm un clasament, cît un top amical al preferințelor cititorilor noștri, o semnalare a cotelor populare tații, o primă încercare de a schița o „hartă" a succeselor culturale ale anului, a celor mai interesante inițiative.

● Cum este și firesc, opțiunile privind interpreții au cuprins nume reprezentative pentru toate genurile muzicale. Astfel, **Dan Iordăchescu** (169 p.) întrunește pe cît se pare cele mai multe sufragii pentru bogata sa activitate, pentru numeroasele sale apariții în public și pe micul ecran, ca interpret de operă. Numele violonistei **Mihaela Martin** (158 p.) este și el prezent în multe din „topurile" cititorilor noștri. Mihaela Martin este una din revelațiile ultimilor ani, talentul ei fiind încununat în acest an cu **Marele premiu de interpretare** în cadrul concursului de la Indianapolis. O altă revelație a acestui an muzical — consemnată ca atare și în scrisorile sosite la redacție — este tînărul dirijor **Cristian Mandeal** (215 p.), înzestrat cu un temperament dirijoral deosebit, cu o mare inteligență a construcției muzicale. Aparițiile sale la pupitrul Orchestrei filarmonice bucureștene au constituit adevărate evenimente ale stagiunii 1981—1982.

● **Festivalul tinerelor talente**, organizat anul acesta la Rîmnicu-Vîlcea de către Asociația oamenilor de teatru și muzică (AATM), precum și **Galele tinerilor soliști**, pornind gustul [illegible] ai acestui [illegible] ției, au impus, iată, în acest an cîteva nume de tineri soliști [illegible] mentiști, nume pomenite și în [illegible] tatele sondajelor noastre. Citățm [illegible] pe aceleă care au întrunit cele [illegible] multe sufragii, fără a apela la clasificări „cu procente": la pian — **Andrei Deteanu, Viniciu Moroianu, Miroslava Chera**; la vioară — **Cristina Anghelescu, Dorina Mangra**; la violoncel: **Attila Szekely.**

● Compozitorul anului pare să fie în 1982 **Cornel Țăranu** (124 p.), care a repurtat un mare succes internațional cu lucrarea sa „Ghirlande", apărută în anul acesta în versiune discografică și primind o prestigioasă distincție: premiul „Koussewitzky". Această importantă reușită artistică se datorează însă în aceeași măsură și casei de discuri ELECTRECORD, care a editat în condiții excelente lucrarea muzicală a lui Cornel Țăranu. Menționăm aici — la sugestia colaboratorului nostru, compozitorul Claudiu Negulescu, dirijorul corului „Voces primavera" — și o altă lucrare muzicală, din păcate încă inedită scenic: este vorba de opera **Agamemnon — Oreștia II**, aparținînd compozitorului Aurel Stroe, despre care sperăm ca topurile anului viitor să poată vorbi mai mult

● În sfîrșit — și de data aceasta ne face plăcere să consemnăm manifestarea muzical-artistică de cea mai mare popularitate a acestui an (și nu numai) — **Cenaclul „Flacăra" al tineretului revoluționar** (637 p.), despre care ne-au scris și cu acest prilej sute și sute de tineri din țară, recunoscînd în ea una din tribunele tinereții și ale artei românești contemporane, poate cea mai aproape de aspirațiile tinerei generații.

PROZĂ

Patria, o emoție colectivă

Spirit analitic în critica pe care o profesează, Dana Dumitriu se-a oferit pînă acum și în proza sa o literatură speculativă în sensul bun al cuvîntului, de sondaj psihologic detașat lucid. O proză de incontestabil interes [illegible] atît în expresia vie, [illegible] cît și în finalizarea ei ultimă, aceea de a contura profilul neliniștit, al încălzător, al omului contemporan. Cititorului nu i-a scăpat însă răceala autoarei față de lumea personajelor sale, comparabilă cu a omului de știință, a medicului bunăoară față de pacienții lui, pe care se impune a-i radiografia cît mai exact, spre a le prescrie apoi tratamentul adecvat. O răceală însă ce nu împuținează atracția pentru nuvelele, romanele Danei Dumitriu, ba dimpotrivă, universul lor fiind cel de lîngă noi, căruia ne integrăm respingîndu-l și asumîndu-ni-l totodată.

Cu **Prințul Ghica** însă, recent apărut, Dana Dumitriu infuzează prozei sale unda de căldură care îi lipsea, spre a spori pentru lector participarea afectivă la construcția epică ce i se oferă. O epică nu mai puțin scînteitoare, nervoasă, saturată de o ironie inteligentă, caustică și corosivă adesea, dar deloc lipsită de poezia textului, uneori remarcabilă. În această din urmă privință, de neuitat rămîne, între altele, monologul Sașei (Alexandrina Ghica, soția scriitorului) „convorbind" cu micuța și plăpînda veveriță din parcul rezidențial de la Vathy, din Samos. Un veritabil poem al purității și solitudinii ei de Penelopă modernă, abandonată temporar de un alt Ulise al rătăcirilor, plecat să lupte departe, pe marea frămîntărilor politice ale lumii.

Noul roman al prozatoarei mi se pare o revelație în evoluția sa, cartea putînd fi socotită unul dintre marile succese ale genului la noi în anii din urmă. Chiar așa neîncheiată cum este, fiindcă deocamdată ne aflăm numai în fața primului volum al naraținnii.

De ce este act temerar și riscant un asemenea roman, e lesne de înțeles. Este așa pentru motivul foarte simplu că el limitează manevrele autorilor în cîmpul invenției epice. Și fiindcă acestia sînt pînditi, tot timpul de primejdia de a contrazice imaginea constituită a unor personalități **publice**. Lor, romancierilor rămînîndu-le să dea viață mai ales tramei în care țes din nou, „reconstituind", dar în sensul adevărului istoric, o lume pe care o cunoaștem dinainte în liniile ei esențiale. Într-adevăr: să fie vorba despre Ion Ghica, epistolierul cu densitate de romancier în scrisul său, pitoresc și păstos — privit nu ca atare în carte, ci ca om politic, revoluționar pașoptist mai întîi, apoi diplomat riguros și tactician abil al străduaniei de a da viață unui secular vis național, acela al unirii Țărilor Române; să fie vorba de alți Ghiculești, de Golești, de Alecsandri, Costache Negri, Grigore Alexandrescu, Bolintineanu, de Bălcescu în subsidiar, de Cuza...; de mersul nestrămutat spre împlinirea unui ideal mare, primejduit de hrăpărețe și inumane imperiu, de interese diplomatice contradictorii; să fie vorba de destinul unui popor care își face acest destin în ciuda tuturor potrivnicilor — iată ce ar putea să eșueze în pură istorie! Fără ca, totuși, să se întîmple așa. Ba, dimpotrivă, fiindcă citind cartea Danei Dumitriu, ai tot timpul sentimentul că parcurgi o impresionantă și copleșitoare ficțiune, trăind în același timp, luînd concomitent temperatura unei lumi al cărei protagoniști se bat pentru realizarea unor acte istorice de importanță vitală pentru un popor întreg. Vanitățile omenești ale unioniștilor înșiși cad, interesele, invidiile mărunte ale altora cedează, forța incomensurabilă a imperiilor e luată prin surprindere, năucită de o realitate națională care o pune în fața faptelor împlinite. Personaje istorice, cum sînt cele amintite, oameni din popor, cercuri politice, un larg eșichier european, balurile protipendadei — prilej și ele de a aborda și căuta soluții pentru problemele mefor unei națiii ce se vrea unită, — totul se constituie într-o cuprinzătoare frescă socială a anilor de pînă la Unirea din 1859, convingătoare și cucerițoare ca o acaparantă ficțiune.

HRISTU CÂNDROVEANU ■

DICȚIONAR

Vastă imagine a expresivității limbii române

S-a spus de multe ori, la noi și în străinătate, că limba română e foarte bogată în sinonime, datorită capacității ei de a **asimila** repede și total elemente străine utile comunicării, — în ultimele două secole mai ales neologisme romanice care au „relatinizat", modernizînd, limba noastră —, dar și datorită puterii ei de conservare a elementelor fixate odată prin uz. Avem azi, cum spunea Sadoveanu, la îndemîna oricui, pe **timp** și **vreme**, oră și ceas, **nădejde** și **speranță**, ce **a construi** și **a zidi**, pe **repede**, **iute** și **rapid**. Limba noastră păstrează mai bine ceea ce a primit odată decît alte limbi romanice, încărcate de lexic modern, neologic, abstract și standardizat pînă la uniformitate. Poate nicăieri nu trăiesc alături atît de frecvent cuvintele vechi, populare, neologismele ca la noi; pe bogăția sinonimelor au construit adesea scriitorii variantele metaforice infinite ale stilului lor artistic. Dovada cea mai grăitoare: tezaurul manuscriselor eminesciene. Poetul și-a făcut însemnări personale despre **sinonime** și ne-a lăsat o subtilă notă asupra concurenței lor în limbă. O muncă în doi: Luiza și Mircea Seche, bine coordonată și îndelung chibzuită, cu experiența de decenii a lexicografului verificat, dusă cu răbdare și voință, un deceniu, a putut să ne ofere dicționarul masiv de azi al sinonimelor românești.

Într-adevăr, dicționarul de față este foarte bogat, fapt vizibil mai ales la cuvintele polisemantice, unde echivalențele pentru fiecare semnificație sînt instructive, fiind adunate de pe toate **ariile istorice** (diacronic) și **geografice** (sincronic) ale limbii naționale. Firește, unele sinonime se repetă de la un sens la altul, cînd sinonimul este și el polisemantic; de ex. la **alunga** = a goni, a izgoni; — aceste două sinonime fac parte din seriile date la cele 3 sensuri (p. 22); la fel **greu** apare ca sinonim la primele trei sensuri ale lui **grav** (p. 336). Putea fi altfel? Autorii ne spun că nu; pentru a evita nedumeririle, ei dau exemple scurte ca din context să se vadă nuanțele, — altfel ne-ar veni greu să credem în echivalențele lui **grav** cu **serios**, **sever**, chiar cu (fam.) **urît**; cînd citim imediat: **O boală...** înțelegem repede că **grav** = **serios**, **sever**, **urît**, fiecare determinant potrivindu-se lîngă **boală**, pentru a-i sublinia caracterul primejdios (**acut**, spuneam noi, în acest caz, în dicționarul precedent, din 1972, sinonim inexistent însă airi în seriile date la **grav**).

Dicționarul de sinonime, elaborat de Luiza Seche și Mircea Seche, constituie o imagine vastă a **resurselor expresivității limbii române**, vizibile și utilizabile în complexa rețea de echivalențe rînduite pe cuvinte și pe sensurile cuvintelor, — ceea ce constituie o noutate și o calitate a lucrării, — ilustrate prin exemple edificatoare în raport cu nuanțele posibile în context. Indicarea, în fiecare caz, a aspectelor stilistice obiective, deci caracterul arhaic, popular, familiar, regional (specificînd provincia unde circulă sinonimul respectiv), sau științific (cu delimitarea domeniului). Avem astfel sub ochi, cantitativ și calitativ, suma de echivalențe posibile, inclusiv nuanțele lor în dinamica infinită a contextelor, în sprijinul preciziei și expresivității limbajului individual. Totuși, nu totdeauna apare suma întreagă a sinonimelor posibile: la **fragment** putea fi dat desigur și **segment**; de asemenea, **segmenta** la **fragmenta**; mai ales că la **segmenta** găsim pe **fragmenta**, ceea ce e bine și complet.

Cîteva decenii lucrînd și noi la mai multe dicționare, am putut constata că nu există dicționar perfect, cum nu există dicționar inutil. Acesta, de **sinonime**, este foarte bogat, atent lucrat, o adevărată imagine a bogăției limbii noastre, perfectibil desigur, dar foarte util, pe oricare pagină fiind instructiv prin seria de cîmpuri semantice sugerînd atîtea numiri pentru o noțiune, pentru o idee. În vasta ierarhie a echivalențelor de sens posibile se întîlnesc aici toate ariile istorice și geografice ale limbii și culturii naționale. Autorii au făcut deci o lucrare de mare valoare pentru cunoașterea și cultivarea limbii române.

GH. BULGĂR ■

TEATRU

Amadeus

Zilele trecute Teatrul Giulești ne-a oferit o nouă premieră, **Amadeus**, piesa scriitorului englez **Peter Shaffer**, care la ora actuală se bucură de mare succes pe scenele europene. Mărturisim că am așteptat cu nerăbdare premiera, cel puțin din patru motive: dramaturgul a ales drept subiect destinul tragic al unui mare compozitor, asupra morții căruia plutesc încă incertitudini, **Peter Shaffer** aduce în prim plan drama nonvalorii agresive care pînă la urmă învinge geniul și care este Salieri. Regizorul a distribuit în rolul principal un actor de talent și inteligență scenică, **Radu Beligan**; iar mîna în scenă a fost semnată de un artist care de mulți ani a transformat premierele sale într-un adevărat regal artistic: **Dinu Cernescu**.

Destinul lui Mozart este, fără îndoială, tentant, dat fiind viața agitată pe care a dus-o acesta și mai ales dispariția sa misterioasă. Se știe că Mozart a fost dispus de colportările și intrigile lui Antonio Salieri, care din clipa în care și-a dat seama de marele talent și de puterea creatoare ale acestuia, nu a făcut altceva decît să-i sape cu perfidie și încetineală mormîntul: o groapă comună!

Pușkin, în ciclul numit **Micile tragedii**, a închinat un poem dramatic în versuri marelui compozitor și a simțit necesitatea, pentru a-l pune definitiv pe Salieri în stilpul infamiei, să arate că acesta l-a otrăvit pe Mozart. Direct și fără echivoc. După noi, **Peter Shaffer** a făcut foarte bine că a mizat pe perfidia diabolică a lui Salieri, care, la ora bilanțurilor, cînd constată că la activul său nu rămîne nimic, cu un calm și cu o siguranță criminală alege singura posibilitate de a fi trecut în posteritate, lansînd zvonul că el este autorul uciderii lui Mozart. În viziunea dramaturgului englez, rolul lui Salieri este o partitură greu de interpretat căci din prima clipă, cînd îl cunoaște pe Mozart, realizează, înaintea tuturor, că are în față un titan pe care trebuie să-l înfrîngă. Din aceste motive am urmărit cu atenție felul cum și-a construit personajul **Radu Beligan**. După noi, **Radu Beligan** s-a achitat cu brio față de rol, creînd un Salieri care-și ascunde violența, înlăturînd cu abilitate cea mai vagă bănuială a preacredulului Mozart. Sarcina lui **Beligan** este cu atît mai mare, cu cît el trebuie să rămînă în scenă tot timpul desfășurării acțiunii. **Radu Beligan** știe să se facă prezent, adică să ne transmită starea de neliniște și teamă a personajului, chiar și atunci cînd regia mută locul acțiunii în alt colț al scenei și el rămîne într-un con de umbră.

Răzvan Vasilescu (Mozart) a fost, fără discuție, revelația serii, pentru că tot ce a făcut pînă acum, spre temerea noastră, nu-l recomanda pentru a străbate un asemenea rol. Umbra lui **Mozart**, chiar și la 227 de ani de la naștere, apasă greu pe umerii oricărui interpret, căci marele geniu, din cauza unei afirmări precoce, a cunoscut o viață zbuciumată, cu multe frămîntări. Din clipa cînd pășește pentru prima oară în scenă și pînă la ultima replică, **Răzvan Vasilescu** traversează aproape toată gama unui mare rol, de la exuberanța zăbăucă a tinereții, la siguranța și tupeul geniului, pînă la umilința de a cerși un biet post pentru amara existență cotidiană. Obsesia morții, conjugată cu munca pentru terminarea recviemului, ni se pare edificatoare pentru creația tînărului interpret.

Irina Mazanitis, în rolul lui Constanze Weber, ne demonstrează că dispune de mari resurse artistice, compunîndu-și rolul cu multă inteligență, cînd exuberantă, veselă și plină de ambiție, cînd tematoare, reținută sau disprețuitoare. Cetiații interpreți, artiști valoroși ai teatrului, în roluri de mai mică întindere, au înțeles că de această dată au misiunea de a ajuta un mare spectacol și au făcut acest lucru din toată inima și cu toată dragostea, motiv pentru care le adresăm gratitudinea noastră.

Dinu Cernescu ne-a mai dat o lecție de talent, artă și dăruire. Mîna sigură și ochiul versat se simt de la prima pînă la cea din urmă scenă, tot spectacolul fiind gîndit, așa cum obișnuiește el să facă, pe centimetru pătrat. Optînd pentru un decor sumar, dar expresiv, aparținînd talentatei **Daniela Cadarcea**, **Dinu Cernescu** și-a îngreunat, fără discuție, munca. Dar a ieșit învingător pentru că mișcarea scenică și mai ales arta de a distribui lumina sînt elemente cărora totdeauna le dă importanța cuvenită și care l-au ajutat să realizeze un spectacol de excepție.

DAN BARLĂDEANU ■

● **Cel mai îndrăgit actor** (actriță) de teatru sau film. Pe locul întîi s-a clasat **Irina Petrescu** (436 p.) pentru rolul său din piesa **Uși închise** de Sarte și pentru întreaga sa activitate în teatru și în film, sau pe ecranul televiziunii. Pe locul doi apare **Dorina Lazăr** (430 p.) pentru creațiile sale din **Năpasta** și din **Angela merge mai departe**, dar și pentru rolurile interpretate în piesele de teatru aflate în repertoriul curent al Teatrului Giulești. Apoi, în ordine, preferințele s-au deplasat spre **Gina Patrichi** (403 p.), **Olga Tudorache** (401 p.), și **Leopoldina Bălănuță** (389 p.). Urmînd **Margareta Pogonat** (326 p.), **Carmen Galin**

(310 p.) **Mirela Gorea** (294 p.), **Luminița Gheorghiu** (261 p.), **Ioana Pavelescu** (234 p.), **Eva Papp** (228 p.).

Primul loc la actori îndrăgiți și apreciați de public a fost cîștigat de **George Constantin** (746 p.), urmat de **Victor Rebengiuc** (723 p.). Celelalte opțiuni s-au îndreptat spre **Mircea Diaconu** (710 p.), **Ion Besoiu** și **Ilarion Ciobanu** (ambii cu 702 p.) pentru rolurile lor din **Lumini și umbre**. **Radu Beligan** (626 p.), pentru personajul **Salieri** din **Amadeus**, **Octavian Cotescu** (510 p.), pentru Tartuffe și Cabala bigoților, și **Nicolae Pomoje** (460 p.) pentru **Politica**.

Cel mai bun film românesc al anului : Secvențe (348 p.) și **Concurs** (348 p.) deci, egalitate, în mod firesc, preferințele cititorilor au fost legate de regizorii acestor două filme, **Alexandru Tatos** și **Dan Pița**. Participanții la anchetă au mai consemnat, desigur, și serialul Lumini și umbre (310 p.), destinat micului ecran, precum și **Năpasta** care, însă rulează de doar cîteva zile (296 p.).

Cel mai bun spectacol de teatru al anului pare a fi **Barbul Văcărescul vizitatorul țării și Occisio Gregorii Ghica Vodă** al Teatrului Bulandra (495 p.). Urmează **Ca frunza dudului** (326 p.), de **D. R. Popescu** pus în scenă la Teatrul Mic. În acest fel sînt apreciați de public și regizorii Alexandru Tocilescu, și Cătălina Buzoianu, dar, în ce ne privește, nu le-am alcătuit punctajul. De asemenea, mai sînt semnalate printre cele mai bune spectacole ale anului și **Măști** (305 p.),

Anchetă Flacăra: „Cel mai", „Cea mai"... în 1982

de Ion Sava, pus în scenă de Costin Măinescu, la Teatrul din Pitești, **Ploșnița** (243 p.), la Teatrul Național, precum și **Amadeus** (210 p.) de la Teatrul Giulești, și **Tartuffe** și **Cabala bigoților** (180 p.) la Teatrul Bulandra.

● **Plastică.** Unele din opțiunile exprimate se referă și la cele două mari expoziții găzduite de sala Dalles, **Salonul republican** și **Expoziția dedicată țăranului român, agriculturii socialiste**. Ne raliem, deci, tuturor celor ce au avut ca punct de plecare aceste două importante evenimente din viața artei plastice. Au urmat apoi, în ordine, următoarele expoziții : **Sabin Bălașa** (retrospectivă și, totodată, prima expoziție personală a pictorului), retrospectiva **Camil Ressu**, în primăvara acestui an, la Muzeul de Artă al R.S.R., care a acumulat 180 p. Au urmat alte două retrospective, găzduite tot de Muzeul de Artă al R.S.R., respectiv **Michaela Eleutheriade** (110 p.), și foarte recenta retrospectivă a lui **Ion Andreescu** (102 p). Li s-au adăugat acestora expozițiile personale ale lui **Vasile Chinsehi**, (60 p.), **Gabriel Catrinescu** (45 p.) și **Ion Podoleanu** (42 p.). După cum se vede, o listă destul de săracă în nume, dar și numărul scrisorilor a fost, la acest capitol, mult sub așteptările noastre.

● Dintre **cărțile pentru copii** (unde, în paranteză fie spus, de cîțiva buni ani de zile nu am prea fost copleșiți cu lucrări de valoare deosebită !), s-a remarcat, iată, volumul **„Carte pentru fata Gu"**, de **Daniela Crăsnaru** : sensibilitate, humor, discreție, acuitate a observației, modul deschis în care ea se adresează celor mici — și nu numai acestora — sînt cîteva dintre principalele calități ale volumului.

FILM

O parabolă a sensului pierdut

„Concurs" e un film ostentativ, un film care se exclamă. Începe bizar, amenințător. Atmosfera e ca în Tarveski din Călăuza. Simbolurile sînt tipărite bine pe ecran de la început. O tristețe grea, apăsătoare și o tăcere obsedantă traversează primele imagini. Apoi totul devine zgomotos, totul devine colcăitor, totul miroase a adevăr filmat cu brutalitate, cu gust de bere, de mititei și cu miros de transpirație. Un grup de bărbați și femei participă, prin urmare, la un concurs de orientare turistică intrat în tradiția organizatorilor dintr-o întreprindere ale cărei inițiale nu mai contează. Goana buimacă, bezmetică a unor oameni neobișnuiți cu efortul fizic, neobișnuiți cu întrecerea, și cu rigorile unei discipline de echipă, clătinîndu-se împreună printre punctele de marcaj, de teamă să nu se piardă pe drum, debusolați (pentru că la un moment dat cineva a furat busola), incapabili de a înțelege sensul zbuciumului lor, sau sceptici că vor ajunge teferi pînă la capăt și că vor fi premiați ; certurile grotești dintre membrii echipei care sînt și colegi de serviciu, scandalurile frecvente privind orientarea în teren, reproșurile care îi urmăresc din viața de dincolo de concurs, refulările și defulările uneori rigiitoare, micile potlogării și găinării, furturile de iluzii și împroșcarea cu noroi a singurului om pur dintre ei, din răzbunare pentru imaculatea lui morală, fac din filmul lui Dan Pița un proces al absurdului existenței fără puncte cardinale precise și fără creier, al incompetenței și lichelismului imediat și de perspectivă, al trădătorilor de ideal, al meschinăriei.

Filmările par a se fi realizat într-un cadru natural strîmt, sufocant, într-un labirint, defect evident (pentru că în asemenea condiții nici măcar principiul labirintului nu mai funcționează corect), într-o pădure cu drumuri și cărări întortocheate, cu obstacole care se anunță monstruoase dar se dovedesc pînă la urmă hilare, infantile. Cîteva țipete disperate, cîteva țipete de moarte izbucnite la un moment dat din pădure, de undeva din micul infern vegetal, îi trezește brusc la realitate pe concurenți, îi fac pentru cîteva clipe conștienți că undeva, lîngă ei, se poate consuma o tragedie ; se agită în gol, dar trec repede peste incident ca să-și mențină confortul sufletesc, atît cît este, ca să nu se simtă implicați, să nu devină nici măcar martori. Nu întîmplător în acest film singurul element iluminat frumos și cu mare gingășie de către regizor este un tînăr, un tînăr nimerit accidental în concurs, în locul unei participante care preferă să se retragă în brațele unui șofer de ocazie. Un tînăr care e pe rînd umilit, intrigat, trist și brusc maturizat, dar nici o clipă înfrînt, pentru că vine din afara acestei lumi de coșmar frivol și mărunt și pentru că el înregistrează răul, îl experimentează, se lasă condus de rău, se lasă bătut chiar, ca să se ridice mai presus de toate aceste murdării și să privească viața ca un înțelept, cu o imensă milă. Numai el se putea întîlni cu imaginea ultimă a crimei care avusese, totuși, loc în pădure, în vreme ce echipajul gîlgîitor și conformist, își căuta alibiuri ca să scape de ecoul țipetelor și de rezonanța lor în conștiință. Explozia care urmează și care învăluie totul într-o lumină aproape ireală, de răsărit de soare nu de apus de soare cum ar fi fost logic în acel sfîrșit de zi de concurs (trucat la rezultate în funcție de alte criterii decît cele ale adevărului), este finalul cel mai facil dar și spectaculos pentru întreagă această orgie de minciună, egoism și filistinism, mitic ism și criminală indiferență.

Filmul e dur. E obsedant. Cronica de față e scrisă la mult timp după premieră. Prin urmare impresiile s-au sedimentat. Am fi vrut la un moment dat să fim răi cu Dan Pița. Reproșîndu-i eclectismul, reminiscențele din alte zone ale cinematografului și absența unei unități stilistice. Parabola e parabolă dar operează cu elemente atît de strict conjuncturale, adeseori încît coborî filmul din frumosul mister al începutului și-l amestecă în mlaștinile unui infern de mahala. O combinație ciudată de imponderabil și de „mațe fripte" și „coate goale".

Despre actori, toată admirația noastră. Au realizat un film care rămîne un experiment necesar, de referință, și care demonstrează că arta lor înseamnă o mare implicare civică și politică.

ADRIAN DOHOTARU

PLASTICĂ

Centenar Zoe Cuclin

Cultura românească a fost adesea slujită și de artiști modești, cu cît mai puțin observați cu atît mai mari, ca Zoe Cuclin — pictoriță, graficiană, autoare de tapiserii și covoare și femeie de o rară distincție umană — de la a cărei naștere s-au împlinit, la 26 noiembrie, o sută de ani.

S-a născut la Constanța în casa unui modest funcționar, care, din pricina slujbei lui instabile, este nevoit să se mute cu numeroasa-i familie cînd într-un oraș, cînd în altul. Studiile și le-a făcut mai întîi la Școala de bele-arte din București, cu pictorul D. Serafim și, apoi, s-a specializat la Paris, la Școala națională de arte decorative, dobîndind, prin consacrare, meritul de a fi printre precursoarele tapiseriei la noi.

Între 1910—1913, este căsătorită cu pictorul, pe nedrept uitat, Emil Damian, ce se făcuse cunoscut printr-un rafinat talent în portretistică și peisaj, influențînd pozitiv și formația ei artistică.

Profesoară în București din 1914, dar și activă pe tărîmul artelor pe care le-a îmbrățișat, în 1921 se numără printre fondatorii Sindicatului artelor frumoase, condus, la început, de pictorul Marius Bunescu.

După decesul lui Emil Damian, care-și șubrezise sănătatea în primul război mondial, se căsătorește, în 1920, cu Dimitrie Cuclin și pleacă împreună, peste doi ani, în Statele Unite, unde rămîn opt ani. În răstimpul șederii lor aici, Zoe Cuclin execută numeroase modele de covoare pentru celebrele case Sloan și Vayanos. Astfel de modele au slujit la realizarea unor covoare unicate, în China, Persia, India, îmbogățind și diverse colecții americane.

Revenind în țară, profesează la catedra de principii decorative a Academiei de arte frumoase și participă, în decenii al patrulea, la mai multe expoziții de pictură și desen ale Salonului Oficial, obținînd și unele premii.

Pînă a trecut de vîrsta octogenară a slujit artele plastice cu pasiune și discreție, sacrificîndu-și timpul de care avea nevoie să picteze mai mult spre a-i crea condițiile cele mai propice pentru lucru genialului ei soț. A trăit pînă la 3 aprilie 1973, dar s-a manifestat public mai puțin în ultima parte a vieții, fiind cu adevărat fericită cînd i s-a organizat o expoziție retrospectivă, în 1969, ce a stîrnit interes deosebit în rîndul vizitatorilor. În prefața catalogului acestei expoziții, este calificată de Petru Comarnescu drept o „valoroasă portretistă și autoare de peisaje". Multe portrete le-a consacrat soțului ei, aflat la masa de lucru ori în diverse alte ipostaze meditative, sau unor oameni simpli, pe care-i prețuia pentru muncă, bunul simț și omenia lor. Peisajele surprind priveliști pline de poezie, din țară ori din străinătate, pe care le-a zugrăvit cu o mină sigură pe arta desenului, îndu-le totodată un colorit mai aspru decît al lui Emil Damian, care era, sub acest aspect, mai diafan, mai neted.

În modelele artei decorative, Zoe Cuclin a stilizat miturile autohtone. Criticul invocat mai sus a caracterizat-o astfel în această privință : „Ea a fost o pioniera pe plan mondial a valorificării tematicii folclorice și însăși stilizarea tradițională au fost interpretate sau dezvoltate cu contribuții personale de reală semnificație și prețuire decorativă".

În diversele manifestări ale artei sale, Zoe Cuclin s-a călăuzit după principiul că artistul nu trebuie să mutilieze modelele oferite de natură și că el își păstrează originalitatea, dacă o are, în tot ceea ce face, de la sine, căci nici o creație nu poate ascunde personalitatea lui.

Sărbătorirea centenarului remarcabilei artiste s-ar fi cuvenit să fi fost mărcată și de o expoziție comemorativă, inițiată, ca și cea precedentă, de Vladimir Constantin Mașala, cu atît mai mult cu cît toate bunurile materiale și valorile spirituale cuclinene se află, în momentul de față, în posesia lui.

Ne slujim de evenimentul omagial pe care ne-am făcut datoria să-l amintim, sugerînd totodată forurilor competente să găsească un mijloc de a trece opera ei, împreună cu tot ceea ce a alcătuit ambianța de familie a celor doi soți artiști, într-un muzeu al statului (firește prin donație, în spiritul principiilor lui Cuclin), în care oamenii s-ar simți ca într-un veritabil templu al înțelepciunii și al frumuseții.

ION BÎRSAN

Albume de artă românească

Cartea dedicată operei unui artist plastic, lucrarea cu caracter monografic ori, cum i se mai zice, albumul constituie, prin unele rigori ale sale, rigori specifice artelor plastice, ori cu deosebire aici, proba pe care mulți pictori și sculptori cu notorietate chiar nu o pot trece. Într-o carte cu text și imagini s-ar îngădui, pînă la urmă, orice text și orice imagine, numai că în cazul unui artist la cincizeci de ani, să spunem, adică la vîrsta cînd opera și-a definit și originalitatea și puterea, trebuie să așezi într-o carte un anumit text și anumite imagini. Imaginile care înseamnă ceva și pentru artist și pentru arta țării lui, și pentru arta lumii.

Dacă vom privi cu ochii minții, retrospectiv, la lucrul unor pictori, sculptori, ceramiști și sticlari, graficieni, autori de tapiserii, în sfîrșit, plasticieni din toate genurile, ce au izbutit să-și facă un nume și numele să deschidă el de-acum calea operei în expoziții și în conștirea obștii, dacă vom face operația înarmați cu criteriul unității de expresie, al unității ca devenire firească din niște date ale sensibilității proprii, vom avea surpriza de a vedea că multe nume n-au propriu zis o operă, ci un număr — uneori considerabil — de reușite momentane, că munca artistului, în douăzeci-treizeci de ani, a dat mult, dar nu și ceva ce-i numai al lui.

Cînd Editura Meridiane a purces la editarea unor albume cu caracter monografic pentru artiști români de importanță sesizabilă ori pentru unele domenii (ceramică, tapiserie) ce-au produs valori plastice, întreprinderea s-a văzut dificilă, rămînînd în continuare dificilă și cîteodată chiar delicată. Să citim titlurile cărților — albume apărute și să observăm că e vorba de artiști la a căror rostire a numelui avem tresărirea unui tipar stilistic, a unui „ce" greu de definit imediat dar caracteristic. Oamenii obișnuiesc să spună nu „un tablou de Andreescu", ci „un Andreescu". Vom vedea că pentru mare parte din numele pe care le citîm — onorate de Editura Meridiane cu un album de dimensiuni semnificative — operația devine nu atît posibilă, cît firească. Cînd zicem „am în casă un Gheorghiu" ne gîndim la Ion (Alin) Gheorghiu, ne gîndim la un tip de construcție a imaginii, la un mod al culorii, la o stare a intelectului, la o estetică. Cheia, în definitiv, aceasta ar fi ; rotunjimea esteticii operei, rotundul formei-conținut, rotundul său teoretic. Iată, deci, volumele apărute pînă azi : Ion Pacea, Margareta Sterian, Constantin Lucaci, Mihaela Eleutheriade, Lucia Dem. Bălăcescu, Gheorghe Vînătoru, Virgil Almășanu, Ion Gheorghiu, Magdalena Rădulescu, Constantin Piliuță, Ion Sălișteanu, Pavel Codiță, Eugen Popa, precum și două albume pe domenii : artă monumentală și artă decorativă.

Să citim, în continuare, titlurile pe care le anunță Editura Meridiane și să observăm că toate cele zise pînă în acest punct se autorizează : Georgeta Năpăruș, Marcel Chirnoagă, Gheorghe Șaru, Vasile Celmare, Viorel Mărginean, Dan Hatmanu, Sabin Bălașa, Ligia Macovei, Octav Grigorescu, Wanda Sachelarie Vladimirescu, Ion Bițan, George Apostu — cărți la care se adaugă încă două, dedicate unor personalități din generațiile tinere și medii și una cercetînd creația unor ceramiști ce-au statuat, prin opera lor, o normă nou în arta ceramicii.

Sigur, față cu opera celor citați, putem avea unele opinii inconfortabile. Personal nu cred că au avut întîietatea toți artiștii impuși în principal prin operă. Un Horia Bernea, spre exemplu, ar trebui să aibă o carte a operei, pentru că el este autorul, indiscutabil, al uneia din cele mai autentic inovatoare creații picturale în România, pentru că a făcut școală și a dat o linie de conștiință. Un foarte mare artist, cum e Florin Niculiu nu are încă monografia operei, el fiind unul dintre contemporanii cu o operă structurată pe profunzimi și bine așezată în memoria publică. E aproape uitat un meșter excepțional și uitarea e cu atît mai bizară cu cît și autorii noștri de dicționare îl ignoră : Paul Miracovici.

La fel de puțin înțeleasă este și opera Celtnei Emilian și puțina sa înțelegere este pentru mine un mister și un motiv de melancolie. O seamă de artiști cu o existență scurtă — Doru Bucur, Mircea Teodorescu — ar trebui să aibă un capitol în cărțile dedicate în general picturii contemporane.

Lucruri ce sînt, de fapt, opinie de cititor și om al scrisului și care nu mă împiedică să spun limpede că Editura Meridiane a izbutit, în cei treizeci de ani de existență, o seamă de acțiuni culturale fundamentale în ce privește artele plastice, iar între acestea și editarea albumelor dedicate unor creatori contemporani.

TUDOR OCTAVIAN

Între Sibiu și Timișoara, o punte de muzică și poezie

Localități : Deva, 21 decembrie 1982, orele 18, Sala Sporturilor. Lugoj, 23 decembrie 1982, orele 16 și 20 și 15 minute, Sala Casei de cultură.

Durata : La Deva, 3 ore ; la Lugoj, dintr-un total de zece ore, primul spectacol a durat 3 ore și 50 de minute, iar cel de-al doilea, 3 ore și 40 de minute.

Număr de spectatori : 5 000 la Deva, cîte 1 000 în fiecare din cele două spectacole de la Lugoj.

Calitatea spectacolelor : medie, la Deva, în prima sa parte, dar foarte bună în partea din urmă. La Lugoj au avut loc două spectacole deosebit de calde.

Atmosfera : La Deva, deși neconvingătoare în prima parte, atmosfera a fost entuziastă și receptivă în cea de-a doua, realizîndu-se aici cîteva performanțe ale participării artistice. La Lugoj atmosfera a fost plămădă spiritului tinăr, conștient implicat în desăvîrșirea actului artistic.

Noutăți : „Ducu Bertzi a lansat cîntecul „Joc în pierdere". Au debutat două grupuri de dansatoare al casei de cultură din Lugoj cu „Bocet", transpunere coregrafică a unui cîntec în interpretarea Mariei Tănase, și interpretul Vasile Gondiu, îngîner la I.A.S. Lugoj, cu „Garoafa roșie", versuri Mihai Beniuc.

Aportul organizatorilor : La Deva, bun. Organizatorii au s-au lăsat copleșiți de probleme. Irepros abili, îndatoritor la Lugoj.

Între Sibiu și Timișoara, aceste două statornice zeități ocrotitoare ale cenaclului nostru, cele două scurte popasuri la Deva și Lugoj au fost parcă o punte de muzică și poezie, de tinerețe și bucurie. Două părți distincte au compus întîlnirea noastră cu publicul din Deva. Partea de început a avut aspectul unui spectacol fără personalitate, bun dar aruncînd parcă în valurile comunicării două frumoase corăbii plutind față-n față fără nici o punte de legătură. Astfel s-au aflat o vreme scenă și public într-o tatonare sterilă, apropie enervantă. N-au lipsit din spectacol nici numerele atractive, nici personalitățile cele mai îndrăgite ale cenaclului, nici îndemînarile conducătorului cenaclului către cei prezenți de a cînta, de a se simți liberi și tineri. Cu toate acestea ceva parcă nu se putea lega. După patru ore și jumătate spectacolul propriu-zis era încheiat. Nimeni însă nu o-a aculat pentru a pleca și am înțeles atunci (din nou formidabila intuiție a conducătorului cenaclului) că este momentul să încercăm mai mult. Această hotărîre avea să prelungească spectacolul într-o întîmplare care să radicalizeze întreaga viziune asupra celor petrecute pînă la acea oră și să prelungească totodată șederea noastră aici cu încă trei ore. În acest răstimp am înregistrat performanțele participării încandescente la cîntecele aparținînd tinerei noastre, „Trăiască România" și „Lancu la Tebea", și măsura intensității trăirii afective la cîntecele dragostei noastre, „Jurămînt la Putna", „Totuși iubirea" sau mai nou cîntec al lui Vasile Seicaru, „La adio". Toate acestea momente au rămas nu doar în sufletele spectatorilor, ci și în filmul care a fost luat pe pelicula filmului Cenaclului Flacăra, martor obiectiv al unei împlinite experiențe artistice, aici, la Deva.

Și ceasul acestei seri l-a adus în dimineața zilei următoare pe conducătorul cenaclului, poetul Adrian Păunescu, în mijlocul elevilor liceului Decebal, care n-au acceptat să se despartă de noi după o seară de cenaclu. Și tot ca o dovadă a dragostei tinerilor din Deva au stat momentele despărțirii noastre din fața hotelului Sarmis, transformată într-o nouă întîmplare a cenaclului.

Ne-am continuat drumul spre Lugoj care avea să ne atenționeze și să ne pregătească pentru așteptatele întîlniri de la Timișoara. Două săli pline pînă la refuz, cu oameni așezați pînă și în scenă, au determinat de-a lungul celor zece ore petrecute alături reluarea acestor două spectacole. Tricolorul legănînd visul frumos al acestor oameni, de astă dată un vis petrecut în viață cu orbi deschiși și lucid, adică conștientizînd rolul artei prin nevoia resimțită de a participa la actul artistic, pe-a amînuntul cu emoție de credința cu care tinerii lugojeni au purtat acest simbol al demnității naționale la una din întîlnirile noastre precedente ce a avut loc la Timișoara, cînd a fost nevoie de intervenția conducătorului cenaclului pentru a corecta prea marele mi al unor oameni a căror viziune asupra educației era limitativă. La Lugoj, în cele două spectacole scăldate în unduire de tricolor, am avut sentimentul că gesturile noastre n-au chemarea zădărnicirii fiind o dovadă a faptului că fenomenul Flacăra este astăzi o importantă modalitate educațională și că rezultatele sale obținute în timp au prețiosul dar al temeiniciei lor.

CONSTANTIN DRAGOMIR

Flacăra sărbătorilor noastre

Localitatea : Timișoara, 23 decembrie orele 18, 24 decembrie, orele 16 și 20 ; 25 decembrie orele 16 și 20. Aceste spectacole s-au desfășurat în Sala „Olimpia".

În 26 decembrie, orele 13, la pleacarea din Timișoara, cenaclul a ofiat susținut un microspectacol în aer liber, în fața cenaclului situat între hotelul Continental și magazinul Bega.

Durata : Primul spectacol a durat 7 ore și un sfert, al doilea 4 ore, al treilea 6 ore, al patrulea 4 ore, al cincilea 6 ore, iar cel în aer liber o oră, în total, 28 de ore de spectacol în toate aceste zile.

Număr de spectatori : În cele cinci spectacole s-au înregistrat un număr de 30 000 de spectatori, cît populația unui oraș ca Jimbolia, de exemplu. La întîlnirea de despărțire din 26 decembrie au fost prezenți peste 2 000 de iubitori ai cenaclului, de toate vîrstele. Circulația celui de-al doilea cenaclului Continental a fost deviată temporar.

Calitatea spectacolelor : pe toată durata microstagiunii din orașul Timișoara, membrii cenaclului au fost sensibilizați de atmosfera specifică sărbătorilor de iarnă, emoția adusă în scenă de numărul mare de colinzi care s-au cîntat, cît și de prezența puternică și înedită a dubasiilor colindători din București.

Atmosfera. Cele cinci mari spectacole din Timișoara ne-au creat sentimentul că pe pămîntul străvechi al Banatului, Cenaclul Flacăra a ridicat un oriaș pom de iarnă impodobit, în loc de globuri și beteală, cu cîntece și versuri, al cărui vîrf l-a înălțat spectacolul luminos din ziua de 24 decembrie (ora 20), cînd mii de tineri au preferat nu local sărbătorii lumii bune, marea sărbătoare a spectacolului nostru, fără alcool, dar cu spirit". (A. P.)

Noutăți : A debutat bine Gheorghe Popa-Iei, cu „Cîntec pentru mama", pe versuri de Virgil Carianopol. Alte particip ări : excepționalii, eternii dubași din Brănești, Casian Cărnesian a devenit membru al Cenaclului Flacăra.

Aportul organizatorilor : la toate spectacolele, organizatorii au fost la înălțimea succesului pe care cenaclul l-a avut în orașul Timișoara. Se cuvine să salutăm inițiativa conducerii I.A.E.M., căreia cenaclul le-a dedicat și doilea spectacol din 25 decembrie. Tuturor timișorenilor, mulțumirile noastre și urarea „La mulți ani !". Primului secretar al Comitetului județean de partid Timiș, tovarășului Corneiu Pacoste, aflat împreună cu alți activiști din conducerea județului, la spectacolul nostru din 24 decembrie 1982, mulțumirile noastre pline de speranța reîntîlnirii după 15 februarie cu un public fantastic. O subliniere : 55 la sută din participanții la cenaclu au fost muncitori. Studenții și elevii fiind plecați în vacanță, urmează ca în vremea viitoare să le acordăm revanșa unor spectacole dedicate în mod special lor. Dar Timișoara e, în întregul ei, în întregul județului, o ferie pe care o vom visa mereu.

Ce poate fi mistic oare în datina românească după care într-una din zilele premergătoare Anului nou bărbații și femeile au nevoia imanentă de răsfățul sonorului și pun mîna pe toate uneltele din casă și din ogradă : pe car , pe plug, pe secure, pe coasă, pe sapă, pe ac, pe meșteșug, pe ață, etc., și le duminesc astfel încît în timpul anului cînd le vor veni rîndul să lucreze cu ele, să le fie drag de dînsele la lucru. Nimic, cred eu. Dimpotrivă, reușește în acest obicel străbun ca și în majoritatea celorlalte datini de iarnă care s-au mai păstrat o frumusețe și o curățenie profundă, o adîncă intimitate între an și uneltele muncii-sale, această muncă de zi și de noapte care nu-a ținut milenii întregi în ființă visînd la un viitor fericit și pașnic cu roadele muncii noastre. Se rațiocește în această dătină primordială, ca în aproape toate celelalte, esența pașnică și muncitoare a neamului ancestral : în nici un vie-al celei mai vechi mitologii noi n-am rivnit să pu-nem mîna pe arma ci pe uneltele de muncă ale vîrstă. Și o dată ce-am ales ritini ar în-a-ți-a-ți-a-ți

Anchetă Flacăra: „Cel mai", „Cea mai"... în 1982

Cel mai citit autor al anului : conform criteriilor anchetei, la egalitate de puncte se află **Adrian Păunescu** și **Augustin Buzura** (710 p.), urmați de **Eugen Barbu** (703 p.), **D. R. Popescu** (690 p.), **Nichita Stănescu** (639 p.), **Nicolae Breban** (502 p.), **Constantin Toiu** (439 p.), **Viorel Cacoveanu** (401 p.), **Dan Verona** (310 p.).

Cel mai îndrăgit gen de spectacole : pe primul loc **teatrul**, cu următoarea specificație : **comedia**, urmat de **film**, **balet**, **concert simfonic**.

Radio-tv. Precizînd că invitația de alcătuit clasamentul celor mai îndrăgite emisiuni radio și tv. a stîrnit un previzibil ecou în rîndul cititorilor noștri, iată și rezultatele obținute : **Radio — O zi într-o oră** (479 p.), **Fotbal minut cu minut** (453 p.), **De toate pentru toți** (401 p.). **Valori ale muzicii tinere** (379 p.) **Curierul melodiilor** (214 p.). **Consemnări** : (205 p.). **Buletinul de știri de la primele ore ale dimineții** (197 p.), **Miorița** (190 p.) și **Teatrul radiofonic** (105 p.). **Tv. — La sfîrșit de săptămînă** (496 p.). **Album duminical** (420 p.), **Transmisiuni sportive, cu precădere fotbalul** (419 p.). **Cadran mondial** (360 p.), **Telecinemateca și Telecenciclopedia**, la egalitate de puncte, datorită, probabil, și faptului că încep amîndouă cu tele (304 p.). **Meridianele cîntecului** (260 p.), **Orizont științific** (249 p.), **Actualitatea economică** (236 p.), **Ora satului** (214 p.), **Bucuriile muzicii** (212 p.), **Tezaur folcloric** (210 p.), **Ora tineretului** (207 p.), **Studioul muzicii ușoare** (196 p.), **Noctumă tv.** (168 p.).

● **Cea mai bună carte de proză** — după părerea celor mai mulți dintre cititorii noștri, cît și în urma unor consultări cu o seamă de critici precum și cu directorii unui număr de librării bucureștene de primă mărime — s-a dovedit a fi **„SĂPTĂMÎNA NEBUNILOR"** de **Eugen Barbu**.

● În domeniul **muzicii populare**, cîntecele **Sofiei Vicoveanca** (302 p.), au cucerit cele mai multe voturi, obligîndu-ne să o consemnăm aici drept cea mai populară interpretă de... muzică populară. Următoarea clasată : **Irina Loghin** (300 p.).

O mențiune deosebită — susținută prin cele circa 20 de scrisori care o susțin — se cuvine interpretului de muzică retro în versiune modernă **Florin Leonard Slovineanu**, apărut și la posturile noastre de televiziune și care a impresionat prin complexitatea abilităților sale muzicale.

● În domeniul **criticii, răspunsurile** au indicat, într-o impresionantă unanimitate, reeditarea magnificei lucrări a lui **G. Călinescu, „Istoria literaturii române de la origini și pînă în prezent"** — apariție considerată pe drept cuvînt principalul eveniment editorial al anului.

● **„A cincea lebădă"**, recenta ediție în două volume apărute la editura Eminescu, conținînd zece piese de **Paul Everac**, a fost socotită **cea mai bună carte de teatru** a anului 1982. Deși la acest capitol sîntem încă deficitari — apar prea puține volume de teatru contemporane — Paul Everac demonstrează încă o dată, dacă mai era nevoie ?!, că este unul dintre cei mai originali și îndrăgiți dramaturgi ai zilelor noastre, prin gravitatea tematicii propuse, prin analiza realităților lumii în care trăim.

● La capitolul **almanahuri** — unde în acest an am asistat chiar la o abundență de apariții — două se detașează prin originalitate, prin funcționalitatea lor practică, prin inedițul materialelor din cuprins : almanahurile **„SCÎNTEIA"** și **„LUCEAFĂRUL"**. Alegerea nu a fost deloc ușoară, ținînd cont că, repetăm, în acest an au apărut nu numai un însemnat număr de astfel de „manuale", populare festive, dar și calitatea acestora a fost cu mult peste media ultimilor ani.

Iubirea de frumos

O carte despre Putna

Am trecut nu de mult în lumina pridvorului Cetății fiilor printr-o carte de aproape o mie de pagini, opera de peste un deceniu a omului de știință în artă Claudiu Paradais, asupra Putnei lui Ștefan cel Mare, lucrare de sinteză de mare valoare în care pentru prima oară avem la îndemînă totul — toate mărturiile, arta și arheologia, arhitectura și istoria interpretate în lumina noilor săpături și acribii moderne în materie asupra acestei vetre naționale de spiritualitate. Claudiu Paradais este unul dintre acei mari oameni de știință ai ființului actual care scot cărți esențiale rămînînd în anonimat aproape ca oameni, de seama unui Zub. Sanie, Ivănescu și alții în altii cărora aș îndrăzni să le sărut umbra de departe acum în prag de An nou.

Claudiu Paradais, împreună cu soția, specialistă și ea, și-au luat o parte esențială din viață pentru a cerceta Putna în amănunt, supunîndu-se studiului din nou pe texte vechi și eroinii uitate, pe interpretări patristice și istorice care ieșeau din stricta lor obligativitate reușind să așeze între coperți după un efort demn de toată cinstirea acest tom de o mie de pagini piatră de temelie de acum la mormîntul voievodului părinte al neamului Ștefan cel Mare.

Se cuvine să amintesc cele două volume masive tipărite de Claudiu Paradais de aproape o mie de pagini împreună asupra valorilor de pictură universală din Iași, monografia despre pictorul Ștefan Dumitrescu ca să așteptăm cu bucurie noua carte asupra Putnei de care avem nevoie cu toții, istorici și scriitori pentru mai dreaptă cinstire a părinților noștri.

IOAN ALEXANDRU

Trimbița lui Zalmoxe

Sună trimbița zeului ca apele cînd în zăpoare
se string,
ca rana care în vindecare se închide,
ca partea din adînc a izvorului ce pleacă spre lumină !
Cine cheamă un popor cu trimbițe,
acela e bîntuit de Lumina cea Mare,
de iubire și de mulțumirea patimă a neatîrnării !
Din malul stelei,
văd inima patriei de acum două mii de ani,
înaltă cît crucea Caraimanului unde zeul Zalmoxe veghează :
văd dacii Daciei Mari a lui Burebista,
mulți și mereu neînfrînți prin moartea cea mult adorată !
De argint este Trimbița zeului, iar chemarea-i de aur.
Nu la rugă îndeamnă ei, ci la cunoașterea de Sine a Neamului :
că român de este, os din Zalmoxe este el,
istroromîn de este, os din Zalmoxe este el,
meglenoromîn de este, os din Zalmoxe este el,
macedoromîn de este, os din Zalmoxe este el
și limba, limba lor este una curgătoare din începuturi,
mereu lucitoare și întregită, și a veșniciei
ca steaua cea frumos numită : a Bunei Speranțe.
Strigă zeul și strigarea Lui e de aur !
Trezește-l, fratele meu, pe cel ce, în uitare, nu mai aude,
pe cel înstrăinat ce în alt grai își spune numele,
trezește-l ; pe cel rătăcit a cărei disperare mai mare
decît mare este, trezește-l !
Și la cunoașterea de Sine a neamului să răspundă,
la chemarea zeului-am Zalmoxe —
cel ce peste Dacia întreține nădejdea și Firea... !

N. GRIGORE MARAȘANU

IRINA PETRESCU:

(Urmare din pag. 13)

de actor trebuie să rămînă o experiență a cetății.

— Ați fost o răsfățată ? S-ar părea că da. Dar poate că nu e așa...

— Vezi, nu m-ai prins într-o formă bună. E adevărat, îmi pui întrebări omenești, și — fără să-ți fac vreun compliment — mă bucură că mi se pun astfel de întrebări simple, la care poate că mi-am și răspuns în singurătate, dar care, iată, acum, cînd mă aflu din nou în fața lor, mă fac să nu mă simt în largul meu. Mi s-a întîmplat deseori să simt că vreau să spun oamenilor ceva mai mult decît spun de pe scenă, de pe ecran. Dar azi sînt poate obosită, poate plictisită de mine, de gîndurile mele, așa că nu simt atît de deșteaptă, atît de spirituală pe cît aș dori, pe cît ar dori cititorii revistei la care lucrezi. Totuși, îți răspund cu cuvintele mele, cu ceea ce simt eu azi, că în viața mea au fost întîmplări grave și întîmplări luminoase, și că toate m-au format în aceeași măsură. Linia existenței mele n-a fost din păcate — sau poate, cine știe, din fericire — o linie dulce, pură, dreaptă, ci foarte accidentată.

— Ascultîndu-vă am impresia că sînteți mai deschisă ca oricînd spre ceilalți. De aceea vă întreb : cum îi vedeți de pe scenă ?

— Puțin ca în oglindă. Noi expunem un eveniment și pe măsură ce-l prezentăm așteptăm să se întoarcă la noi imaginea lui. Uneori, ea e favorabilă. Alteori, oglinda se crispează și nu răspunde. După cum nu în puține cazuri, se întoarce violent împotriva noastră. Fiecare seară de spectacol este o încercare ; un contact uman cu un adversar necunoscut. E absolut fascinant. În teatru sînt cu greu de acceptat oboseala, plictiseala, rutina. Chiar și după 300 de spectacole, cînd aproape că te miști pe scenă ca un automat. Dar-e de-ajuns o mică sugestie din sală pentru ca totul să recapete prospețimea de la început. În apele acelei oglinzi îți vezi sau îți simți puterea pe care o exerciți asupra sălii. Fiecare spectacol perfecționează la nesfîrșit. Un rol ajunge la desăvîrșire numai în contact cu publicul.

— V-ați gîndit vreodată că profesia dumneavoastră presupune lipsa de pudoare ?

— Desigur. Nu văd cum ar putea fi altfel. Dar și această lipsă de pudoare artistică are o anumită lege a meșteșugului. Teatrul este și ceea ce arată, dar și ceea ce ascunde. Greutatea constă în a găsi proporția justă între ceea ce îți secret și ceea ce ascunzi. Cel mai mare meșter pe care-l cunosc în acest sens este Liviu Ciulei.

— Să nu rîdeți : în adolescență, ca și alți colegi de-ai mei, mă gîndeam la dumneavoastră ca la un om căruia i-aș putea împărtăși fără frică gîndurile cele mai intime. Erați, pentru noi, un idol cam de vîrsta noastră, pe care îl îndrăgeam și îl respectam pentru că îl simțeam foarte aproape de noi. Sper să nu-mi luați în nume de rău această mărturisire.

— De ce ? Tineretul are, a avut întotdeauna nevoie de idoli. Uneori îi găsește în literatură ; dar și în film sau în teatru sau la televizor. Bănuiesc că tinerii recurg de multe ori la chipurile actoricești care corespund unor dorințe de perfecționare juvenilă. Nevoia unui erou care să aibă rezolvarea situației lor în buzunar e fascinantă. Ea trebuie cultivată avînd o indiscutabilă funcție educativă. Dar să nu fie făcută cu linia și catalogul. Nu e bine, pentru un actor, să se lubească și să se privească numai pe sine în artă. Drumul nostru e urmărit — nu numai cu un interes publicitar — de foarte mulți oameni. Ideea că ei și-ar putea construi un model care să nu fie acoperit din punct de vedere spiritual mi se pare destul de periculoasă.

— Vă întreb simplu : de ce ?

— Lucrul cel mai important în viață e să nu minți. Minciuna e chiar mai gravă decît lipsa talentului. A greși astfel e echivalent cu o fraudă în cîte zeci de suflete au fost dezamăgite.

— Asta sună curios în gura unui actor care, pe scenă, se preface că există.

— Da, dar prefăcîndu-se că este X sau Y, suportul logic al demonstrației trebuie să fie conform cu ideea piesei și cu concepția lui despre viață. În general, cu grija de a trăi decent și fructuos pentru ceilalți. Dar să nu mai discutăm despre asta. Nu știu de ce, dar mi se pare jenant să mă întrebi tot felul de lucruri ca și cum aș deține secretele lumii.

— Aveți, ca orice om, secretele dumneavoastră. Îmi destăinuiți vreunul dintre ele ?

— Nu știu dacă îți spun ceva nou : probabil că ai observat — așa cum au observat și alții — că nu sînt un actor de intuiție, nu sînt o viscerală, o temperamentală. Talentul meu constă în capacitatea de a descifra cauzele acțiunilor comise de personaje. Nu am acel talent — pe care eu îl consider marele, adevăratul talent — bazat pe o intuire spontană, uneori nejustificată logic, a conduitei psihofizice a personajelor. George Constantin, Vali Voiculescu-Pepino, Eugenia Popovici — iată actorii care ilustrează acest tip de actor. Mi-ar fi plăcut să am puterea lor.

— Dar și cerebralii au daruri pentru care pot fi invidiați.

— Sigur că da. Iar în această eră cibernetică și atomică omul e mai solicitat cerebral decît visceral și deci primește mai ușor o idee decît o imagine. Dar, tocmai trăind în acest moment fierbinte, omului cu un creier foarte solicitat poate că este nevoie să i se ofere un cadou, o minunată prăjitură cu frișcă : emoția. Eu ajung greu la emoție pe scenă și jindulesc foarte tare la colegii mei care ajung mai repede la sufletul spectatorilor decît la mintea lui. În clipa asta mă gîndesc la Valeria Seciu.

— Vi s-a întîmplat să vă confundați pînă la uitare de sine cu un personaj ?

— Nu cred în actorul care ieșind de pe scenă și întrebat cum se numește, răspunde : Hamlet.

— Eu mă refeream la ce se petrece pe scenă.

— Mie nu mi se întîmplă să intru în transă ; dar cred că alții pățesc asta citeodată.

— Totuși, există un univers dintr-o piesă, dintr-un film, în care ați fi dorit să pășiți mai mult ?

— În „Suflete tari" a lui Camil.

— Iată un alt cerebral. Unul de marcă. Dar să trecem la altceva. Ce părere aveți despre momentul teatral actual ?

— Teatrul românesc ca artă a spectacolului este formidabil. Spectacolele noastre sînt, fără nici o laudă, unele dintre cele mai bune din lume. Punerile în scenă la **Furtuna, Tartuffe** și **Cabala bigoților** reprezintă evenimente artistice de prim rang. Din acest punct de vedere, teatrul nostru rămîne deschis tuturor inovațiilor de substanță, fiind contemporan cu nevoia de a găsi repere universal valabile.

— Dar piesa românească ?

— Ori se oprește la amănuntul cotidian, ori teoretizează plicticos. Nu s-a ajuns — după gustul meu — la temperatura capodoperei. Deși, amintindu-mi în clipa asta de Marin Sorescu, vreau să retrag ce-am spus.

— În lume se știe măcar aproximativ valoarea noastră ?

— De la o vreme n-am ieșit suficient în lume. Și asta nu e bine. Nu mai are rost să spun și de ce. Însă noi avem de arătat străinătății lucruri cu adevărat valoroase. Oricum, mai valoroase decît teatrul de estradă Fantasio.

— Totuși, e minunat că pe scenele de la noi, în fața a mii și mii de spectatori, se pot supune atenției întrebări acute ale momentului acesta, de dragoste, de destin politic, de viață și moarte... ●

— Da, dar teatrul bun nu trebuie să ofere răspunsuri gata mestecate, ci trebuie să sugereze și, mai ales, să dea de gîndit. Într-un timp în care omul e deseori constrîns să rămînă neputincios la remorca evenimentelor, arta e datoare să-i deschidă larg ochii, să-l îmbărbăteze pentru a fi mai puternic și mai cutezător și nicidecum să-l moleșească perindîndu-i imagini încîntătoare și false dintr-un paradis iluzoriu. În clipa asta mi se pare că a fi de folos celor din jur e chiar mai important decît a fi un mare artist pur și simplu.

— Aveți încredere în omul acestui secol ?

— Nu cred că el va deturna definitiv mersul omenirii. E drept, nu astept nici ca să se acopere numai de glorie în fiecare zi. Există și o altfel de măreție decît aceea a faptelor grandioase care trebuie consemnate în analele umanității ; măreția de a nu contribui cu nimic rău în microcosmosul tău, datoria de a nu deveni — cu voie sau manevrat de alții — un agent al răului, al urîtului. Iar pentru asta trebuie un consum sporit de energie spirituală și afectivă.

— De pildă ?

— De pildă, o familie cu copii trebuie să fie o cetățelă în care nu are voie să pătrundă nimic rău. Nu știu dacă se va sări în anul 2000 în aer. Dar cred cu toată ființa că familia e lucrul cel mai de apărat și de prețuit. E zona cea mai tulburătoare, care trebuie păstrată cu orice sacrificiu. Vă spun toate acestea eu, care, practic, nu mai am o familie.

— Sînteți o persoană publică. Aș fi curios să aflu cum vă apărați intimitatea?

— În primul rînd neînfricoșîndu-mă de acest contact uneori indecent cu trecătorii de pe stradă sau cu pasagerii unui troleibuz. Neînfricoșîndu-mă de cei care mă cunosc sau mă recunosc, mă simt deosebit de liberă. Pot să stau liniștită într-o stație și sînt convinsă că n-o să vină nimeni să-mi ceară un autograf dacă în fiecare mînă car o sacoșă. Confortul intimității mele e stabilit de confortul relației mele cu mediul înconjurător, care este pentru mine o relație agreabilă și calmă. Îmi iubesc vecinii, îmi respect spectatorii, mă preocupă civismul cotidian, îmi dau hainele la curățătoria chimică și am totdeauna tichetele de autobuz la îndemînă pentru a le perfora. Reține, te rog, că mă ferește de verbul „a composta".

— Și pe mine mă scoate din sărite. Dar au v-a ispitit niciodată să jucați teatru în viață ?

— Pentru ce aș face așa ceva ? Viața mea în viață e cel puțin la fel de interesantă — pentru mine — ca și viața mea de pe scenă.

— Îmi răspundeți citeodată ca de la o catedră.

— Nu uita că am generații de profesori în familie. Mă trezesc uneori în postura de deținătoare de adevăruri supreme, cînd eu sînt de fapt un om căi se poate de la locul lui. Deseori însă argumentele mele sînt justificate. Îmi devin mie antipatică atunci cînd îmi dau seama cît de nesuferită și de rece pot să par celorlalți. Și acum m-am cam cocoțat pe un scăunel tot discutînd. Deși știu din meseria mea că o purtare frumoasă se deprinde mai curînd privind un exemplu decît ascultînd o prelegere.

— Vă adorați ?

— Nu mă ador : mă prețuiesc. Însă nu-mi mai place ce mă întrebi. Al obosit. Am obosit și eu. Nu te supăra, e timpul, cred eu, să ne despărțim. La revedere !

— La revedere, Irina Petrescu.

● În muzica ușoară, preferințele se îndreaptă către performanțele interpretative ale **Corinei Chiriac** (381 p.) și ale **Angelei Similea** (378 p.) și către calitatea pieselor muzicale semnate de compozitorul **Marius Țeicu** (216 p.). Numele lor, binecunoscute publicului, grație radioului și televiziunii, nu mai au nevoie de nici o prezentare, impunînd de la sine justețea opțiunilor.

● În domeniul **caricaturii** se detașează net **Mihai Stănescu**, Marele pr miu obținut în acest an la Salonul internațional de caricatură de la Tokio fiind numai unul dintre argumentele ce-l-au fixat pe primul loc.

● Muzica folk se bucură încă de o popularitate covîrșitoare. Nu ne-a fost deloc ușor să centralizăm opțiunile sutelor de iubitori ai muzicii tinere care ne-au scris. În cele din urmă, am constatat că două sînt numele care se detașează de „pluton": **Ștefan Hrușcă** și **Vasile Șeicaru.** Dintre piesele folk, cea mai des citată a fost melodia **„Rugă pentru părinți"**, cu Ștefan Hrușcă. În fruntea „clasamentului" formațiilor se află la sfîrșitul acestui an grupul ECOUL.

Opinia unui alegător

La mulți ani!

În pragul Anului nou de la care toți așteptăm mai binele țării și al nostru al fiecăruia dintre noi care la un loc facem țara și care nu dorim decît propășirea ei, în pragul Anului nou, 1983, mi se pare firesc să mă gîndesc la cei ce mă citesc în această pagină și sub semnul acestei rubrici și pe care necontenit l-am știut lîngă inima mea și cînd creionul meu a slăbit și cînd vîrful lui a fost ascuțit așa cum se cuvenea ca și conștiința mea să fie impăcată.

Mă bucur de cîțiva ani buni de o generoasă găzduire și de solidară încurajare a Poetului diriguitor al gazetei și ar fi, cred, timpul, să spun că fără el nici gazetăria mea n-ar fi fost atît de aproape de ce ne dorim toți, slujitori ai condeiului și cititori, să fie gazetăria. Și în socialism.

Cumpăna anului ne găsește pe toți mai uniți, cine știe să respecte cuvîntul scris și cine știe să citească acest cuvînt și la rîndul lui să-l respecte cînd cuvîntul a rămas întreg și în matca lui de semnificații și n-a fost dinamitat demagogic sau golit de sensurile lui morale.

Un merit al gazetăriei de la „Flacăra" mi se pare a fi întoarcerea cuvintelor limbii noastre în matca lor firească și spaima față de adjective atunci cînd ele ajung să răsune mai dureros goale decît tinichelele ruginite pe străzile tîrgurilor de provincie de pe timpuri.

La această orgolioasă slujbă m-am angajat și eu, după puterile mele și cu vlaga lor cer îngăduința să urez cinstit celor ce zăbovesc asupra **Opiniei alegătorului** ca anul 1983 să fie anul Păcii și al Bunăstării pe care le merităm cu prisosință între hotarele unei Patrii aflată și ea, de Treizeci și cinci de ani, sub semnul revoluționar al Republicii, căci pe altarul acestei Patrii și pentru izbînda idealurilor ei un popor întreg neostenit, muncind din răsputeri și cu sacrificii eroice și mereu visînd ziua de mîine mai bună și mai aproape de dreptul nostru la fericire.

Așadar, **La mulți ani!** dragi cititori, Anul nou să vă aducă în primul rînd sănătate apoi putere de muncă, astfel încît să vă bucurați din plin de toate roadele acestora, în sfîrșit, împlinirea visului nostru dintotdeauna de a fi pe drept **bogați în țară bogată.**

DINU SĂRARU ■

● Constelația lirei ●

PREMIAȚII REVISTEI FLACĂRA

Prezenți la manifestările a trei festivaluri cultural-artistice, în cadrul cărora au fost incluse și concursuri literare, revista Flacăra a acordat 6 premii pentru poezie. Cei ce le-au cucerit **au fost, în ordine cronologică, următorii :**

GELLU DORIAN, **la Festivalul național de poezie „Tudor Arghezi", Tîrgu Jiu, luna mai.**

ELENA PLĂMADĂ și VASILE MORAR, **la Festivalul național „Mihail Sadoveanu", Piatra Neamț, luna noiembrie.**

ADRIAN JACOTĂ și OZOLIN DUȘA **la Festivalul „Baladele Dunării" Galați, luna decembrie.**

Adresîndu-le, încă o dată, cuvenitele felicitări, vă prilejuim o lectură a cîtorva din poemele premiate.

O voce pe Columnă

Fericiți sînt perșii,
anticii greci,
romanii —
de ce tocmai eu,
de ce tocmai eu, cel mai drept și
mai viteaz dintre traci
să fiu trist ?!, —
ave, zic,
pietrei ce mă ține etern
printre brații cetățeni
ai înaltei Rome !

Alb de datini

Noi, iubito, încă n-am privit destul
cum își lasă iarna straiele pe cîmpuri,
cum aleargă calul parcă nesătul
de ce-i spune zurgălăul, clopoțind
amurguri,
cum își lasă iarna albul-dalb curat
amintind de datini fără de uitare,
ce se pare, totuși, noi le-am cam uitat
să se împlinească doar în calendare,
hai, iubito,-n sănii peste cîmp să scriem
urături și jocuri, cîntece de dor,
în viitoarea lor, nebun, să ne iubim,
să simțim cum iar renaște, nu mor,
vino,-i sărbătoare, caii-s albi și ei,
șaluri de mătase poartă iarăși cîmpul,
par în răvășire aprigi paralei
galopînd mai iute decît vîntul,
au-ți rămîn cuvîntul care-l ai de spus
la ferestrele de aur ale lumii,
lasă-i fericirea să se-nalțe, sus,
ca lucirea de argint a brumii,
ține-vom în frîie caii, dorul, timpul,
bucuria-o vom lăsa în larg
cît va umple cîntecul tot cîmpul
și ascultătorii vor ieși în prag,
fii încredințată că vom izbuti
să purtăm prin dorul orișicui
datinile noastre vechi, de gi cu zi,
care sînt lumină, pradă nimănui,
pune-ți strai de iarnă și de an bogat
să vom colinda întreaga noastră țară
de la Dunăre la Mare și Carpat
să se-audă urători pe-afară,
Caii-s aprigi, luna-i sus pe cer,
datinile sînt purtate-n minte din
strămoși,
nu vom fi rău judecați și sper
că vor fi cu toții bucuroși.

GELLU DORIAN ■

Dor

Mi-am prins un cal la rever
ca pe o floare de Nu mă uita,
e Secolul XX,
păsunile sînt verzi asemenea
unui ochi întors către zbaterea frunzei,
numai eu și acest simbol
mai respirăm prin roua planetei
galopînd, galopînd
către a doua naștere a cailor,
cîndva tatăl meu avea o căruță
și calul acesta pe care l-am prins la rever
ca pe o floare de Nu mă uita,
îmbătrînind cără toată ziua
nedepărtele în departe și neîntorsul în
nașterea anotimpurilor,
apoi a plecat pe drumul pioli
lăsîndu-mă singurul păstrător
al tainei ce înnoadă luna printre crengile
copacilor
tropotind-o într-un dulce galop,
unde ne sînt mîinile ?
unde ne sînt mîinile-acelea care nechezau
printre rănile privirii ?
verdele așteaptă oftînd
a doua naștere a cailor,
Ilie Moromete se întoarce
călare pe o floare imensă de Nu mă
uita...

Scrisoare

În satul din visul atît de încet
Din care ne-am rupt ca o floare de fruct
Trimitem, febrili, un întreg alfabet :
Scrisori de-nserare cu lujerul rupt.

În poartă așteaptă din zori pînă-n noapte
O mamă, un tată și satul întreg
Și frații mai mici schimbă scrisul în
șoapte
Și șoaptele-n lacrimi și plînsu-n încet.

Sînt lacrimi umile din suflet bătrîn
Mai sfinte ca pruncul ce-n mamă
se-noadă,
Sînt lacrimi de trudă se-n trudă rămîn
Să umple lumina și-n dor să ne cadă.

Să nu ne mai ducem cu vreun ascensor
Pe unde se-adună a curgere norii,
Ci-n satul de vis să ne-ntoarcem ușor
Mai curați ca o boldă cînd o zboară
cocorii.

Și ajunși iar acasă, chiar de e prea tîrziu,
Chiar de dorul părinții ni i-a dus într-o
lumină,
Să-ngenunchem în pragul cu lemn
fumuriu
Reîntorși, reîntorși pentru-o rodnică
luptă.

OZOLIN DUȘA ■

Flamura de sare

Ies plugurile pe cîmpii și iar
cu brazde-și leagă mijlocul țăranii
sevele cîntă-n flaute de var
petrecem potcoviți cu grîuri anii

Mari leșinuri de fluturi trec spre cer
dăîți de lumină sparg semința-n două
se rup din ei și trec înspre ieri
miei blînzi și cîntă păsările-n ouă

Și spațiul dintre pămînt și nori
se subțiază ca o luminare
pe drumul de căldură vin cocori

Veșmintele sînt flamură de sare
stă luna în ferestre ca o gheară
și-n somn țăranii seceră și ară.

Să tragă la cîntar

În abatoare cailor sînt învățați să moară
o școală gratuită pe bază de cuțit
cîmpia se subțiază sub pietrele de moară
ne închinăm la pîine ca unui chip ciopîrț

țăranii duc la piață cîmpia cu căruța
aceane somnoroase ciocesc pe trotuar
un clopotar cu barbă dă clopotul de-a uța
și zorii bat în geamuri cu degete de var

De pielea toamnei țara e iarăși jupuită
rămîne doar pămîntul îngrămădit sub ploi
plugul se dă iar vamă grumazului de viță

Și iarna blînd lovește cu fulgi imenși în
noi
ca toamna viitoare să tragă la cîntar
țăranii poartă în palma planetei bălegar.

VASILE MORAR ■

Ar trebui

Ar trebui să scriu pînă văd negru
înaintea ochilor,
pînă mă satur de această boală indecentă
care-mi toacă orice cuminți din trup
și-mi lasă pe mîini o lumină absentă.

Ar trebui să scriu pînă îmi dau lacrimile :
toate adjectivele, verbele, frumusețile
să lasă din mine prin porii sufletului,
să nu le mai simt singurătățile ;

foaie verde de copilărie, să zic,
cîtă liniște în carnea mea, în oase,
cîtă măcinare în stînca ce-a rămas
să-mi păzească orele geroase !..

Ar trebui să scriu pînă mai pot uita
pînă mai e lumină, pînă mai sînt a ta —

Pe o bancă, în parc

fata asta ar putea scrie, da, da...
— ziceau poeții rumegînd banalitatea
argumentelor posibile —
ar putea scrie,
— înșirau ușor plictisiți,
obosiți de glorie și cuceririle blonde și
brune —
muze anonime lunecînd pe străzile
șerpuitoare ale orașelor —

fata asta ar putea să ne iubească
— ziceau bărbații tineri
aruncîndu-i priviri pline de dorință și
promisiuni —,
ar putea iubi,
trădînd cu credință,
făcîndu-ne să uităm
de veșmîntul strîmt în care
ne ordonăm zilnic trupurile...

Doar el, cel care pune zid
între bucurie și suferință,
între lumină și întunerice,
așezîndu-se pe banca scorojită,
verde cîndva,
îi întinse o floare
ascunsă în buzunarul hainei uzate.
— De ce ești tristă, fată frumoasă ?
Ai putea să trăiești !...

ELENA PLĂMADĂ ■

Ecou îmbrîncit

Ca un melc priponit de speranțe deșarte
cumpăr umbre pierdute și cuprinse de
friguri
nimeni nu mi le vinde nimeni nu le
împarte
dar plătesc pîn la sînge achit totul în
riduri

drumul nervilor lată parcă-și ultă menirea
— latră însuși ecoul către urletul vieții —
ce erou își renegă între fronturi rostirea
cînd în mîzgul sudorii sînt uciși toți
poeții ?

tăvălugul de vorbe vînătorul de cuvinte
circumstanța obeză de ales proprietar
suge sîngele țîrînd din mai toatele graiuri
ce abia și duc istoria pe zgîrciții cîntar

Sînt un melc priponit de speranțe deșarte
cumpăr umbre pierdute și rănite de
friguri
și mă-plec ca să scriu cu suflarea o parte
din aceste ecouri îmbrîncite de riduri.

Chip

Dimineții au chipul celor mai viteji și
mai drepți dintre traci
iar apusul
asemănător este
fîntînilor odihnitoare din care
ciutura
scoate mădula răcoroasă a tînei.
Instinctul care m-a plămădit
rod
mi-a numit trecere
îmbrățișarea părinților mei
iar întîiul freamăt al buzelor mele
numit este
izvor de cuvinte
de dintr-o dată cu geamătul facerii
— ecoul materiei —
iscălitura veșniciei pe harta pașilor
ce dau contur sîngelui
și înnobilează nervii
cum petalele încoronează polenul. Iară
limba ce vorbesc
—trudă sorbită cu buzele lui Eminescu
din cupa îngerimilor —
este cascadă cîntătoare de veșnicie
trecîe
fîntînă arteziană din care însuși Herodot
s-a adăpat cu adevăr
rotund ca pămîntul.

ADRIAN JACOTĂ ■

Vis de iarnă

Visam
că se topeau zăpezile toate.
Visam
că se nășteau miei mulți.
Visam
că lanuri de grîu
se ridicau văzînd cu ochii,
că soarele avea cea mai blîndă
lumină,
că izvoare de apă țîșneau din pămînt,
că brazii aveau aprinse conurile toate,
că îngerii cîntau în surdină
Anotimpurile lui Vivaldi,
că oamenii lucrau fără să aibă nevoie
de odihnă,
că se nășteau prunci fără durere,
că secaseră lacrimile oamenilor!

VAVILA POPOVICI ■

Casa

În casa cît o scoică, lăsată într-o rînă,
Ascunsă-n coroane de lauri și scoici,
Cu mucegai pe ziduri și cu miros de
stînă
Cu nopți adînci de aur și albe dimineți.
Acolo-ntr-un Aprilie văzui lumina, steaua
Ce mi-a-ndrumat străbunii spre rîuri
mari de lapte
Și auzii divina pădurii armonie
În clarul cînt de leagăn, rostit în miez
de noapte.
Femei cu ii de ierburi și ochi de
albăstrele,
Cu părul pîn-la șale gătit cu busuioc
Priviră lung Berbecul, pe cerul plin cu
stele,
Rostind : „frumos prea tare nu e, de ar
avea noroc !"
Din suflet, cîte-un pieur în rumene pocoie
Lăsai, urmîndu-mi calea pe soare și prin
glod,
Și cînd în miez de noapte, o oboseală
moale
Pe ochi mi se așterne și sleva n-o mai văd
O mînă caldă, parcă mă fură și mă duce
La casa într-o rînă, cu gard hodorogit
Și cuib de rîndunele, — pustie la
răscruce,
În care-atîtea gînduri de mult au adormit.

RADU MĂGURELE ■

Polemici cordiale

Judecata de Acum

Convorbire imaginară cu sfinxul

(Fragment)

— De ce scrii ?

— M-am întrebat și eu. Există atîtea cărți, siot pline anticariatele, bibliotecile și librăriile. Unele zac prin depozite cu anii, le mănîncă șoarecii, praful, și nu le citește nimeni. Poți să le cumperi, pe unele, la un preț derizoriu. Fără să cheltuiești prea mult, îți umpli geamantanul. Îți se spune și „mulțumesc" pînă la urmă. Așadar, ce-ți mai trebuie să scrii tu însuți ? te întrebi. Să-ți pierzi atîția ani de viață, cînd o simplă vizită într-o librărie te poate scuti de orice efort ? Și pe urmă într-o lume în care au existat Dante, Homer, Shakespeare, Dostoievski, ce se mai poate spune ? Războiul troian a fost povestit. Inutil să-l luăm de la capăt. Istoria lui Hamlet e cunoscută. A fraților Karamazov, de asemenea. Nici povestea lui Faust nu ne-a mai rămas. Dealtfel, Goethe însuși ar fi zis, se pare, odată : „Dacă aș fi știut cîte cărți mori există în lume nu m-aș fi apucat să scriu, aș fi făcut altceva"— Întotdeauna, se întîmplă astfel. Cînd sîntem tineri nu ne dăm seama. Apoi, într-o zi, ne dăm seama, dar e prea tîrziu. Nu mai știm să facem altceva... Mă consolez cu gîndul că există cineva care în mod sigur nu poate renunța la cărțile mele.

— Cine ?

— Eu.

— Glumești ?

— Nu glumesc deloc. Un autor ajunge să depindă într-un fel de cărțile sale.

— Crezi, așadar, că un scriitor poate scrie doar pentru sine ?

— Nu, asta nu. A vorbi nu înseamnă nimic fără dorința de a fi ascultat. Literatura e, de fapt, un proces. O parte a Judecății de Acum.

— A Judecății de Acum ? Ce înseamnă asta ?

— Singura judecată posibilă. Pentru că Judecata de Apoi, născută din speranța de dreptate, n-a făcut decît să renunțe cu totul la ea. Se va face dreptate la Judecata de Apoi, s-au consolat uneori cei nedreptățiți, din nevoia de a spera că nedreptatea care li s-a făcut nu va rămîne eternă și că măcar după moartea lor va fi reparată. Dar, astfel, ei renunțau să se mai bată pentru dreptatea lor. Și, în vreme ce lăsau astfel nedreptatea să triumfe nestingherită, amăgindu-se că va veni o dreptate ulterioară, definitivă, cei în favoarea cărora se întîmplă totdeauna asta puteau șopti ironic : „Bine, bine, așteptați. Nu ne deranjați acum". Căci ei au nevoie de Dumnezeu nu pentru mai tîrziu, pentru Judecata de Apoi, ci pentru Nejudecata de Acum.

Literatura este una din formele în care omul își intentează proces, lui și condiției sale.

— În acest proces, scriitorul este un judecător ?

— Nu, ar fi un orgoliu prea mare.

— Un grefier atunci ?

— Mă faci să rîd. Grefierului nu i se cere conștiință. Lui i se cere numai conștiinciozitate. Nimeni nu s-a gîndit vreodată să reproșeze unui grefier un verdict greșit. În schimb, scriitorul n-are scuza că a fost conștiincios.

— Un procuror, poate ?

— După părerea mea, unui scriitor nu-i stă bine pretenția de a fi socotit director de conștiință, mentor sau așa ceva. Am crezut totdeauna că el trebuie să refuze în egală măsură trufia și servituțile.

— Avocat ?

— Cîndva i-am admirat pe sofiști, dar am încetat să mai văd un merit în iscusința de a demonstra orice.

— Deci, un simplu martor ?

— Nici martor. Scriitorul este, ca Oedip, unul dintre cei judecați. Care, însă, în loc să se disculpe, vrea să înțeleagă.

— De ce te interesează atunci civilizațiile străvechi ?

— Am spus mereu că lecția Parthenonului este, poate, mai actuală acum decît pe vremea lui Fidias și nu mai vreau să insist. Cine crede că lecțiile trecutului înseamnă „trecut", e liber să-și cultive mai departe ignoranța.

— Spune-mi, ce visezi ?

— Un compromis.

— E o ironie ?

— Deloc. Pe cît îmi e cu putință, încerc să mă feresc și de un optimism retoric și de renunțări. Caut mereu un drum între naivitatea de a iubi totul și nenorocirea de a nu iubi nimic.

— Ai cumva vocație de solitar ?

— Există vocație de solitar ? Eu credeam că orice solitar visează să-și sfărîme grota.

— Totuși ai vorbit uneori despre singurătate cu orgoliu. De ce ?

— Pentru că orice singurătate are momente de orgoliu. Cel singur are nevoie de mai mult curaj. Și speră că prin orgoliu...

— Din nou speranța. Nu crezi că există vorbe care, prin abuz, își pot pierde strălucirea și chiar sensul ?

— În principiu așa e. Invocată abuziv, speranța se poate uza, poate deveni un cuvînt oarecare. Ba poate deveni, sau chiar este uneori, un culcuș pentru neputința de a acționa, un drag, dulcea iluzie de mișcare a imobilității. Dar ce punem în locul ei ? Aici mă opresc de fiecare dată și apoi urc muntele din nou. La urma urmei, a spera e un semn că n-am renunțat încă să judecăm normal, nu ne-am scîrbit de logică și n-am încetat să visăm cum ar trebui să arate lumea și cum ar trebui să arătăm noi înșine. Încă mai știm ce vrem, deosebim încă răul de bine, abjecția de sublim, prostia de valoare, și, dacă le deosebim, încă mai putem să alegem... nu asta înseamnă a spera ? Cred că avem nevoie de speranță nu atît pentru a fixa o țintă, cît pentru a urma un drum. În ce mă privește, n-am fost niciodată atît de tare încît să mă pot dispensa de orice speranță. Cu ajutorul ei fac tot ce pot ca să mă apăr de defectele mele.

— Crezi că te poți apăra de defecte ?

— Încerc. De fapt, dintr-un defect al meu s-au născut și aceste „Polemici cordiale".

— Nu înțeleg.

OCTAVIAN PALER

Simple note

Învățatul învățător

Gh. Țițeica (II)

Și trec mai departe, ca să arăt o caracteristică esențială a structurii lui și anume că Gheorghe Țițeica — aducînd an de an în disciplina științei pure, căreia i se devotase, atîtea contribuții originale, care l-au răsplătit cu laurii consacrărilor pe plan național și internațional și care l-au făcut știut și prețuit pretutindeni, în lumea savanților de specialitate — nici nu s-a înfumurat, nici n-a amețit, nici nu și-a modificat comportamentul față de semenii săi, ca să marcheze în vreun fel distanțele și diferențele, nici nu s-a izolat în turnul de ivoriu, cum am întîlnit atîția într-o viață întreagă, cherchelți de alcoolul succeselor facile și factice, fără un „mîine" cert.

A rămas — liniar și plăcut — pînă la capătul vieții, același **Om** de înaltă omenie, de constant echilibru moral, de conștiință solară și de muncă fără preget, considerîndu-se mereu îndatorat societății și umanității.

Alimentat continuu de o adîncă și întinsă cultură, era sensibil și receptiv la orice fenomen de artă și iubea, cu precădere, Muzica și Poezia pe care le căuta cu fervoare, cerute — se vede — imperios de lăuntrice necesități. Și tot se spune că n-am văzut niciodată pe nimeni să întoarcă paginile unei cărți, cu atîta gingășie și tandrețe, cum știa s-o facă Gheorghe Țițeica — îndelebil amestec parcă de înfiorare, de respect și de dragoste pentru toate lucrările minții — și, ca să-mi justific afirmația, îi redau rîndurile pe care le-a publicat sub titlul **Tiparul**, în „Almanahul Graficii Române", scos de editura din Craiova **„Scrisul Românesc"** în 1931 : „Meșteșug sfînt, închinat învățăturii sfinte, tu ai luminat calea omenirii către un viitor mai bun. În curgerea veacurilor tu ai cules cu evlavie cugetarea adîncă și simțirea aleasă și le-ai dat formă nepieritoare ; iar această întîlnișare materială, făcută cu multă ostenceală și deosebită grijă, a dat cugetării mai multă pătrundere și simțirii mai multă finețe. Și munca nu ți-a fost în zadar. Ca în biserică, în bibliofecile de prețuitudeni, tineri și bătrîni însuflețiți de aceeași ardoare, cercetează cucernic opera ta. Prin ea, cugetarea și simțirea de ieri se adaugă la cugetarea și simțirea de azi și dau astfel, împreună, înțeles mai limpede și vigoare mai trainică, vieții de mîine.

Cinste și mărire, dar mai ales recunoștință, îți se cuvin din partea tuturor. Și cu toate acestea am o nedumerire : cum ai suferit să îți se pingărească altarul ? Cum au putut pătrunde și ieși din tenebrele tale — cu menire înaltă — cugetarea vîlceană care rătăcește mintile și simțirea tîlhărească care tulbură sufletele neprihănite ? Iar primejdia aceasta pentru omenire crește din zi în zi mai mare încît tot tu va trebui să lămurești, cum să împiedicăm, ca răul ce ne amenință să nu ajungă să covîrșească binele pe care l-ai făcut. De aceea, tipar minunat al **«Scrisului Românesc»** îți fac urarea să nu primești în teascurile tale decît scrie curat pentru sufletе curate".

Am atins în felul acesta publicistica lui Gheorghe Țițeica. Ea este risipită, ca să nu spun pierdută, în numeroase periodice din epocă și uitată acolo — și mă surprinde că nimeni n-a fost ispitit s-o repună în circulație între coperțile unui volum sau două, care ar fi de un interes major și de o efectivă utilitate generațiilor tinere. Întîi ca să ne cunoaștem înaintașii, așa cum au fost în fapta și simțămintele lor și așa cum s-au mărturisit ; și apoi, pentru că ar aduce un netăgăduit și notabil spor de informație și de inițiere, în actul de cultură generală.

Nu mă refer, firește, la revistele de specialitate din țară și din străinătate la care a colaborat asiduu și care privesc opera sa științifică și nu vorbesc de conferințele de la Radio atît de gustate, care poate că nu s-au păstrat, ci mă mărginesc să semnalez laborioasa și susținuta activitate desfășurată, cu condeiul în mînă, la merituoasa publicație lunară **„Natura"** — de popularizare a științei — înjghebată de el și de G.G. Longinescu în 1905, care a apărut — sper să nu mă dea de rușine memoria — mai bine de un pătrar de secol. Aș mai adăuga aici, cu aceeași preocupare de sugerare, suculentele conferințe — care după știința mea s-au conservat — ținute cu regularitate ani în șir, sub auspiciile **„Casei Naționale"**, — vrednică societate înființată în 1919 pentru culturalizarea maselor. Și dacă un eventual cercetător, pasionat și destoinic, s-ar apuca să parcurgă „Natura", îi asigur nu numai că nu va regreta, dar că se va întoarce din expediție cu o bogată recoltă pentru care — închisă într-o carte — orice lector al ei îi va purta o întreită recunoștință : că va afla mersul și evoluția ideilor, pentru culoarea timpului și pentru exactele dimensiuni ale marelui dascăl și ale omului fără de pereche care a fost Gheorghe Țițeica. Din perioada asta, a revistei „Natura", și în legătură cu ea, sînt, scrisorile adresate lui Ion Simionescu din care dau deocamdată trei, toate din 1906 :

„Iubite domnule Simionescu. După cum ai văzut, desigur, «Natura» și-a făcut datoria, a ascultat sfatul d-tale. Ai intrat însă în capcană. Sîntem îndreptățiți noi cei de la «Natura», să cerem să ne dai o descriere a serbării, făcută cu pana măiastră pe care o cunoaștem de aiurea. Cititorii noștri, împreună cu noi, îți vor fi recunoscători. Al d-tale cu dragoste. G. Țițeica — 14 ianuarie 1906".

„Stimate coleg. Abia expediasem cartea poștală, pe care desigur o vei primi odată cu aceasta, că mi a căzut în mînă admirabilul portret al d-lui Poni editat de Comitetul jubileului. (Petru Poni, 1841—1925, profesor universitar, chimist și mineralog, fondator al școlii românești de chimie și academician. n.n.). «Natura» ar dori să răspîndească pentru cititorii ei, popularizînd astfel una din figurile cele mai scumpe nouă. Te rog să-mi răspunzi care ar fi condițiile, cele mai puțin grele pentru punga slăbuță a «Naturii», ca să ne procuri 600 (șase sute) exemplare. Se înțelege de la sine că se va face mențiunea specială de sprijinul acordat «Naturii» de către Comitetul d-voastră. Cu dragoste, G. Țițeica — 18 ianuarie 1906".

„Iubite domnule Simionescu, Darea de seamă pe care ne-ai trimis-o e scrisă de o mînă de maestru. Stil cumpătat, cum se cădea la o sărbătoare serioasă. Nimic bombastic. Un lucru lipsește : numele d-tale. Semnînd, îmi închipuiesc că nu te compromiți nici pe d-ta și te pot asigura că nici revista. Nu e nimic în darea de seamă care să fie incompatibil cu semnătura d-tale. De aceea îți cer voia să-ți pun numele. Pentru mine lucrul are preț, atît pentru prezent cît și pentru viitor. Mi se pare mie că dacă vei semna acum, nu te va lăsa inima să nu dai — mai curînd sau mai tîrziu — un articol la «Natura», pentru care noi facem toate sacrificiile posibile. Cu dragoste, G. Țițeica, București — 2 februarie 1906. P. S. Aștept răspuns afirmativ".

L. KALUSTIAN

Cînd zîmbesc scriitorii și artiștii și se supără Nicolae Tăutu

Puțini cititori, știu, chiar dacă însuși Nicolae Tăutu n-a ezitat să le povestească farsele pe care i le-au jucat unii dintre confrați sau care au decurs din anumite întîmplări spontane. Dintre cele spontane, nepuse la cale de nimeni, mi-amintesc două care imediat i-au produs multa amărăciune caci Nicolae Tautu avea un mare cult al șezătorilor literare, la care cu foarte rare excepții repurta cel mai mare succes în ciuda unui declamator de clasă, de pildă, cum era Dan Deșliu. O reacție a publicului neconformă cu așteptările sale de-a dreptul îl exaspera.

Ne aflam într-o seară de toamnă tîrzie cîțiva poeți în sala căminului cultural al unei comune din județul Teleorman pentru a susține o șezătoare literară în cadrul „Săptămînii poeziei", manifestare la care Uniunea Scriitorilor a renunțat în deceniul din urmă. Campania de recoltare era cam întîrziată și sala era plină mai ales cu copii de școală, altfel destul de receptivi. Nicolae Tăutu, ca de obicei încheia șezătoarea cu cel puțin 4—5 poezii, chiar dacă fiecare dintre ceilalți cîteseră una-două, maximum trei. Cu vocea sa teatrală, gesticulînd impresionant, în acea seară, declama între altele și o satiră nelipsită din repertoriul acelor ani „Balada celor trei soldați yanchei", trimiși să lupte și să moară în agresiuni imperialiste departe de hotarele țării lor. Pe lîngă faptul că versurile despre cei trei **yanchei** aveau ceva și din evoluția populaturlui „Zece negri mititei", numărul lor era marcat și printr-o repetare, bine subliniată teatral, — sugerînd o cadență soldățească unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, trei, unu, doi, un doi...

În sfîrșit, cînd cade și ultimul yancheu sub rafala unor luptători de guerilla din America Latină, versurile evocau astfel momentul :

Și gloanțele-au pornit duium :

Bum !

Atunci, sala, prinzîndu-se în jocul autorului, a izbucnit în cor, cu promptitudine : **Bum !**

Cum la această reacție a publicului și noi, confrații, am pufnit în rîs, se înțelege că poetul s-a supărat, dar n-a ezitat să adauge, după această întrerupere plină de haz, ultimele două versuri concluzive ale poemei, în fapt de prisos, pentru că acel „bum" repetat de copiii din sală suna ca o sentință drastică.

S-a întîmplat altădată ca o astfel de reluare să nu mai vină din sală, ci de pe scenă, de după cortina în fața căreia recita poetul un fragment din ciclul „Itinerar liric : George Enescu", respectiv cel referitor la intîmpinarea în care, copil fiind, viitorul muzician aflat la un han din Darabani, la din mina staroștelui țarafului vioara și începe să cînte. Versurile primei și ultimei strofe erau însoțite de refrenul „Hai diri, da !" după ce Nicolae Tăutu, ieșit în fața cortinei, conform protocolului stabilit la acea șezătoare ce se desfășura într-o sală din Rîmnicu-Sărat anunță ce urma să citească, indicînd cu mîna direcția în care se aflau Darabanii dar atît de aproape de parcă s-ar fi învecinat cu orașul respectiv, atacă cu mult elan evocator poezia, altfel de mare succes întotdeauna. Nu mică îi fu mirarea cînd încă de la primul „hai, diri, da", din spatele său, de dincolo de cortină, se auzi secondat de un întreg grup de voci bărbătești : diri da, diri, da, diri-diri da !" **Pricepu că de data** aceasta era o farsă a confraților și continuă în acest stil de teatru antic, corifeul alternînd cu corul, ceea ce nu displăcu publicului, astfel încît poetul se mai trudi prea puțin o revanșă.

★

Odată însă, atît-de-perspicacele autor, calitate firească pentru un ticluitor cu atîta fantezie ai farselor, n-a șesizat punerea la cale. Eram la o șezătoare în comuna Pecineaga din Dobrogea. Cînd am stabilit ordinea în care vom citi și numărul aproximativ de poezii, mult regretatul Mihu Dragomir, prieten nedespărțit al lui Nicolae Tăutu, care avea însă și o anume ascendență asupra sa, l-a zis: „Nae, ca de obicei, ultimul, 7 poezii dacă vrei, dar să nu fie lungi și printre ele să nu incluzi și „Scrisoarea unei doamne de pe Rin" (care avea 96 de strofe, cît „Luceafărul"). Mihu Dragomir a remarcat că e puțin afectat că nu mai vrem să mai ascultăm încă o dată această poemă cu întîmplări pline de tîlc din două războaie mondiale, drept pentru care l-a rugat pe directorul școlii, ca unul din cadrele didactice să trimită un bilețel din sală cînd își încheie Tăutu recitările și să-i roage să mai citească și „Frumoasa baladă despre doamna Ghenle". Primind bilețelul și citindu-l s-a întors spre Mihu Dragomir, a desfăcut brațele în semn că n-are ce face, dorința publicului, și a început Doamnă Ghenle, doamnă Ghenle...

★

Fără îndoială însă că singura farsă pe care i-am făcut-o noi, confrații, care se apropie de cele multe pe care ni le înscenase el, cu multă vervă dar totdeauna cu bonomia-i caracteristică e cea în care a apărut în calitate de autor al unei cărți de croitorie. Prilejul ni l-au oferit niște șezători neuitate la Suceava. Prima dintre ele se desfășura sub auspiciile unei comisii de femei, la numai o oră de la sosirea în vechea Cetate de șeaun. În perioada respectivă tocmai apăruse un volum intitulat „Croitorie pentru femei" autoarea lui fiind o cunoscută specialistă în materie N. Stănescu-Tăutu. Cum de cînd o văzusem în librărie apropiere de nume ne dusese cu gîndul la o farsă, profitînd de faptul că în calitate de organizator al șezătorilor povestitorul acestor întîmplări sosise ceva mai devreme la Suceava, am sugerat la modul cel mai serios organizatoarelor primei șezători literare să nu piardă din vedere faptul că în fapt autorul respectivei cărți de croitorie e unul și același cu multilateralul scriitor ce le va fi oaspete. Ba chiar le-am rugat să prepătească vreo 2—3 admiratoare care să și vorbească despre aceste aspecte.

Zis și făcut, cărțile respective au dispărut grabnic din librăriile Sucevei și președinta comisiei de femei m-a anunțat că acțiunea e bine pregătită. Numai că șezătoarea era pe sfîrșite și vedeam că în ciuda repetatei invitări la discuție admiratoarele poetului autor de cărți de croitorie eziau să se ridice. M-am uitat mustrător la președintă, ceea ce a făcut și dînsa cu cele pregătite să ia cuvîntul, și prima vorbitoare a spart gheața. Și cum era o femeie gravidă a fost crezută pe cuvînt cînd a rostit cuvinte de caldă apreciere pentru modelele indicate a se purta în asemenea situații. O alta, mamă deja, s-a interesat cînd va apare volumul următor anunțat pe ultima copertă „Croitorie pentru copii". N-au lipsit florile, cele mai multe pentru Tăutu, și au urmat, bineînțeles, autografele. Poetul a priceput repede că e vorba de o farsă și și-a jucat rolul de autor al cărții respective pînă la sfîrșit acordînd „omagii de 1/2", cărți pe copertă mai apărea un autor. Dar ce, pare-că e un lucru lesit din comun să dai autografe pe alte cărți cînd numele autorului e aproape de al tău ? Mie nu mi s-au solicitat autografe pe cărți ale amicului meu Mihai Stoian ?

NICULAE STOIAN

La ceas de An nou

Datinile de iarnă la români

Datina — partea noastră de lume în lume

„Noi n-am avut un noroc mare, dar am avut noroace mai mici, care au venit la vreme și ne-au salvat de la pieire" (N. Iorga)

Datinile sînt pretutindeni în lume. Datinile le au toți. Datinile sînt ale tuturor. Dar poate că la nici un alt popor din lume, ca la cel românesc, datinile nu trăiesc atît de puternic și nu sînt atît de una cu viața însăși. Și asta din două motive. Întîi, pentru că sînt **datinile noastre**, ale vieții noastre celei mai vechi și celei mai noi, covîrșind cu îndelungata lor dăinuire, apoi, pentru că la nimeni altîi datinile n-au izvorît dintr-un atît de puternic sentiment al **legăturii cu pămîntul**. Încît datinile noastre sînt tot pe atît ale oamenilor și ale caselor lor pe cît sînt ale pămîntului care adăpostește ființa strămoșilor. De aceea, bătrînul Varlaam, scriind : **Cartea românească de învățătură**, acum mai bine de trei veacuri, se încumeta să aducă

Ilustrație de SABIN ȘTEFĂNUȚĂ ■

aminte că „vom locui în casa cea de lut a moșilor", în casa care niciodată nu se dărîmă, căci e casa crescută din pămînt și în datinile pămîntului. Iar moșii și strămoșii sînt cei care au izvodit datinile, le-au păstrat și le-au ținut după cuviință, le-au arătat lumii și le-au iubit.

Dar mai e ceva. Ceva mai presus de puterile omenești și de sălășluirile lor. Acel ceva semnifică, pentru lumea cea necuprinsă și mare, partea noastră de lume, intrată în datinile care aceleași sînt în datinile veacurilor noastre și aceleași vor rămîne în veacurile ce se anunță. Și, spunînd așa, auzim cum firul datinilor noastre urzește, încet și sigur, istoria cea îndelungată a neamului. Căci cine știe unde ne-am fi aflat și în ce amestecuri de neamuri călătoare ne-am fi amestecat, dacă datinile nu creșteau în pragurile caselor noastre, deodată cu pruncii noștri și în graiul lor curat. Cînd așezările noastre erau pustiite, cînd ele nu se puteau înălța „nici pentru o jumătate de veac", cînd năpăstuirile veneau din patru zări de lume, ca să impună o altă lume, atunci, peste întunericul care amenința să se așeze, se ridicau deasupra, luminoase, datinile fără vîrstă ale neamului, cu putere de destin. Ele, datinile, deveneau „noroacele noastre mai mici", cum spunea Iorga, suplinind istoria încolțită de toate vitregiile pe care mintea omenească nu le poate cuprinde. Istoria noastră se așeza mai trainic prin cultura sufletească cultivată în datinile românești, adunînd la un loc energiile, cu bătaie lungă, ale neamului, de cîte ori în ele sporea **încrederea în semeni, omenia casei, vorba aleasă**, ca de sărbătoare, **bucuria muncii împlinite** din ființă, **gîndul drept** și **dreptatea** pentru fiecare, **iubirea de frumosul omenesc**, creat pentru toți, ori **înțelepciunea** ce știe să dăruiască viață din viața ei, pentru tihna dinlăuntru a omului, care numai astfel cucerește totul. Iată spațiile de lumină ale datinilor noastre, pe care s-a zidit o istorie spirituală menită să stăvilească nesăbuințele unei istorii politice acaparatoare și dornice să destrame fir cu fir din tot ce purta aici însemn de datină. Departe de a fi „obsedat" de istorie, cum s-a spus, mai ales de cea făcută de toate imperiile din dreapta și din stînga, din față și din spate, românii și-au păstrat istoria în datinile lor fără seamăn. Au „boicotat", cum va spune Blaga, o istorie străină de ființa lor și asupritoare. Retrăgîndu-se în datinile pămîntului lor, au știut să le apere și să moară în ceea ce era îndătinat. Dromichete îi primește pe Lisimach, după datinile casei, îl ospătează, îl învinge cu lancea, dar îl „distruge" definitiv cu datinile casei sale, făcîndu-l să se simtă rușinat și mic în puteri. Decebal îi înfruntă pe romani cu „ultima armă" a pămîntului său : moartea în datinile pămîntului ; tot așa cum Horea va intra, după datini, cu ființa sa, în lemnul pădurilor românești, cînd roata de lemn îl despică, iar Iancu, cîntîndu-și amarul în doine, după datinile celor mulți, va răscoli cu cîntecul său pădurile moților nedreptățiți, dar și conștiințele întunecate ale celor ce dominau, politic, istoria altora. Ne spun, oare, toate acestea că sîntem un popor „obsedat" de istorie ? Nici vorbă ! Mai degrabă „sufletul faptelor" de mai sus ne spune, în graiul celor scrise de Pârvan, că „se poate cu sila schimba haina unui popor. I se poate impune de cuceritor limba, fără cunoașterea căreia cuceritul nu-și poate nici cît de puțin ușura robia lui. Cuceritorul dă poruncile în limba lui, iar cuceritul trebuie să le înțeleagă, să le împlinească, sau să moară. Se poate schimba și numele poporului cucerit, căci el nu mai e decît lucrul cuceritorului, — și pe pămîntul cucerit nu mai dictează și nu mai dă de veste lumii despre cele ce sînt acolo decît cuceritorul. Pentru lumea cea mare cuceritul a murit. Dar nu pentru legile eterne ale firii." Aceste „legi eterne" ale firii omenești sînt datinile care irup de sub adîncurile vieții, atunci cînd totul pare pierdut. Întocmai ca razele curcubeului, ele se răsfrîng, neabătute în calea lor, venind din adîncuri nevăzute, pentru a se așeza într-o istorie spirituală ce cuprinde datinile neamului, datinile pămîntului, datinile casei, datinile familiei și toate celelalte, fără număr, alcătuind constelația datinilor românești care ne îndeamnă privirea spre ele.

La porțile datinilor — la porțile omeniei

„Făcui poduri la căi grele, / Să treacă care pe ele... / Fîntînele la căi grele, / Cei setoși să bea din ele..." (Colind)

Uimitoare este această **încredere în** fapta din colind, o încredere în om, de o tulburătoare forță de dăinuire. De unde vine ea ? Ce poate să semnifice ? Și în ce vreme de grai și de istorie ne duce ?

Să spunem oare că fapta omenească, fapta bună din colind, vine din motivele străvechi ale unei spiritualități geto-dace care căuta, după învățătura lui Zamolxe, nemurirea ? Se vor mira unii ! Dar numai fapta bună e nemuritoare. Celelalte trec. Fapta bună nu se uită. Intră în tărîmile vieții, care numai din fapte bune se pot țese. De aceea colindul, corinda, ne duce pînă departe în trecut — „la porțile omeniei" — pentru că trecutul nu înseamnă aici doar ceva „vechi", ci „vechimea" unor lucruri care stau totdeauna în preajma noastră și ne încearcă și azi. Colindul este, așadar, un **dar dăruit de trecut prezentului, vieții** noastre spirituale, cu vechimi ce nu se uită, nu trebuie să se uite.

Nu-i oare mai bine să înțelegem astfel colindul — ca pe un argument spiritual al aceleiași vieți istorice ? Și atunci nu am putea fi etichetați ca „obsedați" de istorie, ci obsedați de o spiritualitate străveche, așezată în **fapte** ce deschideau porțile omeniei, prin porțile datinilor. Și nu ne-am întoarce astfel mai siguri și mai sinceri la cei care au creat de veacuri pentru veacuri, înțelegînd mai bine, fără complexe moderne, fenomenul vieții populare ? Să ne întoarcem, deci, nu la trecut, ci la **trecerile** prin vremuri ale acestui trecut, care ne-a înfățișat lumii însemnele colindului — ale acestui colind pe care nu-l are, în forma noastră desăvîrșită, nici un alt popor. Fericiți cei care mai pot înțelege acest lucru ! Colindul îi se adresează astfel : „Mă potrivesc faptelor / Ce de tînăr le-am făcut / Am făcut tot ce-am putut / Făcui poduri la căi grele, / Să treacă care pe ele, / Fîntînele la căi grele, / Cei setoși să bea din ele". În care doctrină umanistă de aiurea se grăiește astfel ? Poate s-o facă vreun autor de versuri, dar nu de colind ! La noi, însă, n-au scris colindul autorii de versuri cu nume, ci cei mulți, fără nume scris decît pe o cruce de mormînt.

Să ne scriem, deci, istoria și prin spiritualitatea străveche, căci am luptat și prin ea împotriva împilatorilor, nu numai cu lănci și săbii. Am rezistat **dinlăuntru**, nu doar din afară, iar datinile sînt mărturiile noastre dintîi. De aceea le venerăm : nu din paseism sau romantică întoarcere spre origini, ci din conștiința răspunderii față de cei care s-au „potrivit faptelor" și au fost îndărătnici, la nevoie, în ele. A observat acest lucru pastorul luteran Andreas Mathesius, în 1647, scriind către stăpînire : „Românii zic așa : «De la părinți și strămoși am moștenit noi astfel de datini și învățături de urmat ca tineretul nostru să umble cu colindele». Și pornesc la trei noaptea — scrie același pastor — și țin mersul pînă la lumina zilei. Cînd intră în casă, jumătate din ceată se așază la masă, mănîncă și beau. Cealaltă jumătate stă în picioare și cîntă românește neleguitele colinde. Și așa o fac pînă sfîrșesc cu tot satul". Așa scria mîna nervoasă a pastorului Mathesius, neuitînd să adauge că „prin județele Trei Scaune, Ciuc, românii săcuizați vorbesc ungurește, merg la biserica catolică și **practică datini românești**". Aceasta era puterea datinei în cuprinsul istoriei noastre. Ea ne aduce aminte și de povara sufletească a celor nevoiți să-și lase neamul, să-și schimonosească numele, să învețe altă limbă, să accepte alt cult, dar niciodată să-și lase datina, căci, suportîndu-le pe toate cîte le-au fost date cu sila, „practică datini românești" ! Ce poate fi mai revelator pentru o istorie a spiritualității românești ?

Colindul ne așteaptă. Colindul e acasă. Colindul e în noi. El intră prin porțile datinilor — prin porțile omeniei — picurînd în grai : „Fă-te gazdă veselă bun / Că îți vin oamenii buni, / Oameni buni colindători. / Tot cîntînd și corindînd / Lăudînd acest pămînt". Acesta e colindul : O laudă a pămîntului și a creației lui. Așa-s și colindele celelalte : „colindul cel mare", „colinda feciorilor", „colinda fetei", „colindul de zăurit", „colindul vînătorului", „colinda mortului" ș.a.m.d., alcătuind un epos al vieții naționale.

Datina e **cultura trăită**, e amestecul tulburător al gîndului statornic cu fapta de viață care grupează și regrupează sensibilitatea noastră pentru tot ce dăinuie la noi.

O parte prețioasă din viața neamului se luminează în datini. De aceea, ele au chemarea lor. Și la porțile datinilor — la porțile omeniei — se aud urările de bine cu care deschidem vremile noi, cei de ieri, noi, cei de azi, noi, cei de totdeauna.

VASILE VETIȘANU ■

Gre iernuța ne-o picat

Gre iernuță ce-o picatu
Lerului crăngi de brad
Oile tăte-or zberatu
Lumea tătă-o auzitu-l
Lerului crăngi de brad
Cu bun dar le-o dăruitu-l
Și-o făcut scară de ceară
Lerului crăngi de brad
Și-o năpustit flori de vară
De cunună feteloru-i
Lerului crăngi de brad
Și de struț holteilloru
Să siți gazde sănătoși
Lerului crăngi de brad
V-am adus colind frumosu
Flori de suflet colindate
Lerului crăngi de brad
La ferestre luminate.

Colinde din Maramureș

Ce vedere luminează

Ce vedere luminează
Uă pămîntul meu străbun
Ieru-l Ler el înviază
Pă pămîntu meu străbun
Duce-să cu steaua lui
Uă pămîntu meu străbun
Pîn'iăt latu ceriului
Uă pămîntu meu străbun
Luminîndu-ne pă noiu
Pă pămîntu nost străbun
Vrem noi pace nu război
Pă pămîntu nost străbun
Noi am fost și-om și în țară
Uă pămîntu meu străbun
Dor de pace și-n afară
Uă pămîntu meu străbun
Colindînd cu mic cu mare
Pă pămîntu nost străbun
Viața noastră-i veșnic soare
Să trăiți să înfloriți
Pă pămîntu nost străbun.
Întru mulți ani fericiți
Pă pămîntu nost străbun.

(Colinde din Maramureș)

4.

Cît de ciudat mai sînt făcuți unii din confrații noștri ! Cu precădere atunci cînd cineva spune un adevăr — simplu, direct și răspicat — îi auzi comentînd : „ce vrea să zică cu asta, ce ascund spusele lui ?" Nu ascund nimic altceva, stimate confrate — bănuitor mereu din fire — decît gîndul hotărît să rupă legăturile inerției și ale blazării — în care se mai complac tineri și virstnici din jurul nostru — să stimulieze, pe cît e posibil, activizarea uriașelor resurse de inteligență creatoare care constituie, de veacuri, o trăsătură profundă și caracteristică a fiilor patriei noastre. Ca urmare, să ne vedem de treabă.

Așadar, revenind la problemele energiei, am văzut că adîncirea crizei tehnologice mondiale a fost, pe nedrept, rebotezată cu numele de „criză energetică". Nu vom mai reveni cu argumente pentru a demonstra acest adevăr — acum recunoscut aproape de toată lumea. **Nu energia s-a epuizat — căci energie există în cantități inepuizabile, pretutindeni — ci capacitatea actualului sistem tehnologic folosit de omenire — un sistem fantastic de risipitor și de limitat — de a mai permite continuarea curbelor de dezvoltare în ritmurile impuse de idealurile diferitelor popoare ale lumii.** Fără îndoială, resimțim cu toții efectele concrete ale acestei crize tehnologice, sub forma unei evidente **crize de energie din hidrocarburi** — căci acestea au fost resursele energetice pe care s-a clădit, cu precădere, gigantul tehnologic al lumii contemporane, iar acum, cînd prețul petrolului a crescut enorm și se conturează tot mai accentuat (deși nu e chiar atît de acută situația) spectrul epuizării acestui tip de energie primară, omul nu are de ales decît între o resemnare lașă în fața regresului sau luarea taurului de coarne și schimbarea rapidă, curajoasă a drumului tehnologic de pînă acum. Oricît de spinos și greu va fi procesul de înnoire a sistemului tehnologic mondial, el se impune ca un act fundamental, cu multiple valențe, prin care se va demonstra maturitatea istorică a omenirii, capacitatea acesteia de a-și continua calea neîncetatei sale perfecționări, cît mai ales se va încheia un nou pact între om și natură, în sensul armonizării universului uman cu legile celui natural. Cum însă, în mod principial și practic, nu se poate arunca la flare vechi, peste noapte, actualul sistem tehnologic, e legic și normal ca trecerea la un sistem tehnologic nou, la implementarea lui în toate compartimentele activității economico-sociale să se înfăptuiască străbătînd mai întîi o etapă de tranziție.

Perioada pe care o parcurgem în prezent este, de fapt, începutul marii revoluții pe care o va realiza omenirea în domeniul tehnologic — o revoluție fără precedent, la care sînt chemate să-și aducă contribuția toate națiunile lumii. Dar așa cum subliniam în materialul precedent, nu e cazul ca vreo națiune să se amăgească cu iluzia că alții vor pune la punct noile tehnologii nerisipitoare, iar ea — națiunea care mai crede în himere — va beneficia, în mod gratuit sau fără a-și epuiza resursele, de roadele efortului depus de celelalte popoare. Truda imensă care se cheltuie acum, peste tot unde criza tehnologică și-a aruncat năvodul, este, în esență, și o încrîncenată competiție a creierelor omenești de pe tot globul, o luptă fără egal în istorie, în care vechiul cedează extrem de greu în fața noului, mergînd pînă acolo încît și-a găsit avocați ai răului care afirmă că „nu există drumuri noi" ! Ba există !

Furată de mirajul unei dezvoltări exponențiale, bazată pe hidrocarburi ieftine, omenirea aproape a uitat că mai există și alte resurse energetice : cărbune, soare, vînt, valuri, maree, biomasă, zăcăminte geotermale, hidrogen și plante energetice. A uitat sau nu a vrut să țină seama și de faptul că sistemul tehnologic utilizat are toate robinetele deschise, că pierde de cel puțin două ori mai multă energie decît utilizează efectiv, sub formă de așa-zise „deșeuri energetice". Criza petrolului a readus în fața omului toate acestea, compunîndu-i un tablou nou și realist al situației, obligîndu-l să-și regîndească vechile strategii clădite pe iluzii și risipă. Și astfel avem acum — în loc de o singură resursă energetică, acceptată sub forma hidrocarburilor — cel puțin două clase de resurse energetice : **resurse convenționale** (cărbune, hidrocarburi, căderi de apă, lemn) **pentru care sistemul tehnologic actual are industrii-suport și resurse neconvenționale** (soare, biomasă, vînt, plante energetice, hidrogen, valuri și maree sau combinații ale acestora) **pentru care nu există încă industrii-suport.** Am lăsat la o parte, cu bună știință, o resursă energetică cu caracter deosebit : **nucleele atomice**, prin a căror rupere (fisiune) sau compunere (fuziune) se obține **energia nucleară** — în realitate o infimă fărîmă din izvorul absolut de energie, despre care am vorbit anterior. Pentru energetica nucleară s-a creat o industrie și un sistem tehnologic, stituie și ele o resursă energetică neepuizabilă.

Perioadei actuale de tranziție, la noi în țară, așa cum s-a stabilit și prin Programul nostru directivă de cercetare și dezvoltare a resurselor energetice ale țării, pînă în anul 2000, aprobat de Congresul al XII-lea și completat de recenta Conferință Națională a partidului, îi revin multiple sarcini. Întîi, **să elaboreze tehnologii eficiente de conversie a energiei din resursele neconvenționale**, creînd o industrie energetică nouă, în măsură să acopere deficitele de energie apărute în sistemul energetic bazat pe resurse convenționale. Un asemenea scop implică unirea unor importante forțe de creație științifică și înnoire tehnologică din domenii fundamentale ca fizica, chimia, teoria sistemelor, biologia, biochimia sau din ramuri tehnologice cum sînt construcția de mașini, energetica, tehnologia materialelor noi și altele. Pentru a înțelege complexitatea acestor programe, să dăm un exemplu. Cineva ar putea fi tentat ca, pe baza unei tehnologii de conversie a energiei solare în energie electrică cu un randament, să zicem, de 40 la sută (cifră încă neatinsă), să afirme că dacă se acoperă 1 000 kilometri pătrați de teritoriu — bunoară, din zona dobrogeană, însorită — cu panouri solare convertizoare, poate obține o putere electrică de cel puțin 5 000 de megawați, adică echivalentul a zece centrale electrice de cîte 500 megawați fiecare. Un asemenea „specialist" uită însă că în stadiul actual costurile unei asemenea investiții ar fi prohibitive, lăsînd la o parte efectele microclimatice ce le-ar provoca în zonă umbrirea permanentă a celor 1 000 kilometri pătrați. Din asemenea motive, ale nematurității sistemului tehnologic nou, de tranziție, resursele neconvenționale (cu excepția energiei nucleare) se utilizează, deocamdată, în convertoare mici, destinate, în principal, unor utilizatori de mică putere (gospodării, blocuri, cantine, restaurante, școli etc.). Ne exprimăm speranța că, într-adevăr, toate organele locale din țara noastră vor înțelege bine acest deziderat, atît de profund marcat recent de conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în fața întregii națiuni, și atît de pregnant subliniat în Rezoluția finală a Conferinței Naționale a partidului.

În al doilea rînd, **să pună la punct noi tehnologii de conversie și utilizare a energiei**, cu trepte multiple, în care să se piardă maximum 10—15 la sută din energia inițială și nu 70—75, cît este cazul astăzi !

În al treilea rînd, **să se treacă, cît mai curînd, la realizarea unor centrale nucleoelectrice bazate pe tehnologiile reproducătoare care asigură nu numai „arderea" uraniului 235** (care este în proporție de 0,7 la sută în uraniul natural) **ci și transformarea uraniului 238 în combustibil utilizabil în alte cicluri de conversie.**

În al patrulea rînd, e necesar **să se abordeze dintr-un alt unghi de vedere problema fuziunii nucleare ca tehnologie — speranță pentru satisfacerea nevoilor de energie ale omenirii, pe multe zeci de mii de ani de aici înainte.** Noul punct de vedere pleacă de la ideea conlucrării sinergice a proceselor nucleare de fisiune, fuziune și altele, astfel încît să se poată obține, în mod controlat, energia termonucleară pe baza unor procese de tipul celor ce au loc în Soare sau în explozibilii de fuziune-fisiune. Desigur, temperaturile de lucru sînt, în aceste cazuri, de peste 20—30 milioane de grade, dar se întrevăd de pe acum soluțiile de stăpînire a plasmei ultrafierbinți.

În sfîrșit, cred că **este momentul să fie unite forțele de creație din știință și tehnologie pentru a începe cercetarea acelor căi care ne vor conduce, în următorii 10—15 ani, la noi tehnologii de extragere și conversie a energiei, din izvorul absolut,** bazindu-ne pe noile descoperiri — dintre care, în chip incredibil, pentru unii, o seamă dintre ele sînt românești ! — și a căror natură o întrevedem din unele experiențe de laborator, realizate în țara noastră. Nu e cazul să intrăm în toate tainele viitorului, important e doar faptul că dispunem și noi de „cheile" care permit deschiderea „cuminte", controlată a primelor „ecluze" spre izvorul absolut de energie din sînul materiei, în primul rînd din materia nucleară a cărei densitate este de ordinul unui miliard de tone pe centimetru cub ! Această densitate uriașă de masă și energie nu este nici întîmplătoare și nici inexplicabilă.

Pentru ca oamenii să poată realiza toate acestea, e nevoie de o nouă educație, de un învățămînt care să înrădăcineze în sufletele copiilor și ale tinerilor principiul bunei gospodăriri a resurselor țării, al promovării tuturor valorilor, așa cum o cere întreaga politică a partidului și statului nostru socialist.

Încheiem acest periplu în labirintul aparent al crizei de energie, cu convingerea că unele rele din istoria omenirii sau din viața unui om pot fi și spre bine, în sensul că determină forțele amorțite de un temporar belșug și un nepermis huzur să se trezească și, construind noi motoare de propulsie spre viitor, să le pună repede în funcțiune pentru a ridica societatea omenească în ansamblu, și omul ca entitate fundamentală, în particular, pe nivelul de civilizație în care dominantele acțiunilor umane să nu mai fie risipa, războaiele, neadevărul, războunarea, jecmăneala și distrugerea resurselor umane.

Nu trebuie nici o clipă să uităm că, de fapt, criza tehnologică mondială se datorește, în mare măsură, dementialei curse a înarmărilor, pierderii imense de fonduri și capacități creatoare blocate în concepere și producerea unor cumplite mijloace de distrugere în masă. Acestei situații, poporul nostru, profund credincios destinelor de pace și înțelegere între toate națiunile lumii, îi răspunde ferm și neabătut prin glasul înalt autorizat al președintelui țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care de la tribuna Conferinței Naționale a partidului, trimitea tuturor popoarelor următorul mesaj : **„În ce o privește, România, întregul popor, va acționa cu toată hotărîrea pentru asigurarea dreptului fundamental al fiecărei națiuni, al întregii omeniri — dreptul la existență, la dezvoltare liberă, la independență, dreptul la viață, la pace !"**

Numai în asemenea condiții are sens să vorbim de un efort uman uriaș și drept pentru crearea unui nou sistem tehnologic mondial.

ION MÎNZATU ■

În zorii noului sistem tehnologic:

CRIZA DE ENERGIE

II

Spuneam în numărul trecut al revistei că la Piatra Neamț, acolo unde în acest ființă primul centru de microproducție farmaceutică pe bază de plante medicinale, există o anumită tradiție în această direcție, o preocupare legată de medicina naturistă și de farmacie în general, pe care ne face mare plăcere s-o amintim în rîndurile care urmează. Mai întîi însă va trebui să mulțumim pe această cale, pentru prețioasele informații primite, farmacistului Pascal Pincu, localnic, care a avut răbdarea de a cerceta vreme de 5 ani, timp de 8 ore pe zi, prin arhivele mînăstirii Neamț, acolo unde s-a aflat o bolniță (loc de „bolit", adică) și o spițerie („farmacie", desigur) pentru călugări, ca și prin alte asemenea arhive, în căutare de date privind trecutul farmaciei în județul de referință. Între alte lucrări necesare acestui scop, Pascal Pincu a învățat și alfabetul chirilic ! Așadar...

„Farmacia Vorel, fondată 1825" !

Primul farmacist din Piatra Neamț a fost probabil spițerul Iacob Borocinski, căruia domnul Ioniță Sandu Sturza, doran al Moldovei, îi acorda în următorii termeni dreptul de a profesa : **„...îi dăm voe și toată slobozenia di a dischide, cu a sa cheltuială, o spițerie în tîrgul arătat al Pietrei, în care să aibă a lucra și ține toi felul de doftorii, îngrijindu-se ca doftoriili să fie purere buni, curati, cu indestulare și alcătuite cu toată rînduiala ace cunoscută a meșteșugului spițeriișesc, făcînd și vînzare lor cu prețurile cele mai ușoare și mai măsurate."** De remarcat desigur precizia și stilul concis al condițiunilor de funcționare impuse lui Iacob Borocinski ! Cam în același an, 1825, vine la Piatra Neamț un anume Anton Vorel (născut în 1792 în Cehia), devenit ajutor de spițer după o ucenicie la Roman. Este probabil ca Anton Vorel să fi devenit asistentul celui care a preluat farmacia de la Borocinski, un anume Terșanski, iar cînd acesta din urmă moare de holeră, în 1831, Anton cumpără farmacia, posesiune întărită de Mihail Grigore Sturza, domn al Moldovei. Fosta spițerie devine astfel „Farmacia Vorel", fondată în... 1825! Anton moare în 1860, lăsînd un fiu, pe Lascăr Vorel, căruia îi trece prin testament farmacia și, luați aminte, sera în care se cultivă plante pentru necesitățile farmaciei ! Un timp prăvălia e condusă de un anume Kamner, farmacist neamț din Brașov, Lascăr o preia abia în 1874, dar știe să o dezvolte și să facă din ea o adevărată „firmă". Introduce în preparatele farmaciei tot mai multe plante medicinale. Are trei fii, pe Constantin Vorel, devenit farmacist în 1907, care va prelua farmacia și mica fabricuță alătu-

---

La Piatra Neamț

Un sediu pentru „farmacia naturii"

---

rată ei, pe Lascăr, căruia îi place pictura, și pe Tudor, care apuca numai cîțiva ani de agronomie la Viena, pînă la începerea primului război mondial. Tudor și Constantin vor lucra bine împreună, probabil că primul învățase ceva despre unele plante, iar al doilea avea capul plin cu idei, se fac dezvoltări mai mari, „Farmacia Vorel" devine mică pe lîngă „Laboratoarele Vorel", toată lumea află despre frații Vorel din Piatra, iar „Preparatele Vorel" sînt cunoscute nu numai în țară, ci și peste hotarele ei. Zilnic, poștași speciali aduc mii de scrisori și duc mii de pachete, frații au născocit ori au preluat un sistem de comandă prin corespondență, în colet se introduce și o mică scrisoare : „celui care va prezenta medicamentul și binefacerile lui unul număr de 5 vecini, primește de la noi un catalog gratuit al preparatelor Vorel" ! În 1915, o astfel de listă cuprinde Ceaiul Carpaților, Bomboane pectorale, Siropul Carpaților Vin tonic Vorel, Elixir de salcie, Antinevralgice Vorel și alte asemenea. Comenzi din străinătate pentru „preparatele Vorel" vor veni la Piatra Neamț pînă după 1970, la mai bine de 20 de ani de la desființarea farmaciei și a laboratoarelor. Frații Vorel își cumpără o mică tipografie, scot broșuri, „Cum ne putem curăți singele", „Despre bolile lumești", „Pelagra", „Vindecarea beției", „Despre panglici și limbrici", „Patima fumatului", și alte asemenea, sînt și vor să devină un **nume** tot mai mare, aduc utilaje noi chiar după al doilea război, dar ele se vor pierde pe la Iași, sau unde anume nu mai știe nimeni. Apune o eră, „Copilită, mîndră floare / Spune-i badei ce te doare / De te doare inima, / Spune-i, că te-ai vindeca / Tot cu leacuri din potică / Să nu te doară nimică", intrăm în epoca medicamentelor produse de industria de sinteză, mai puternice și tot mai toxice, uită lumea de „Vorel" și de „Ceaiul Carpaților", pînă într-o zi, cînd oameni de bine încep să-și aducă aminte și vor să la totul de la început, de acum pe alte baze...

Un nou „Vorel", fondat... 1982 !

Centrul de microproducție farmaceutică pe bază de plante medicinale, care ia ființă la Piatra Neamț, nu are încă un nume. I s-ar spune „Vorel", chiar așa, pentru păstrarea bunului renume, dacă O.S.I.M.-ul va da avizul necesar. Cum spuneam, cu sprijinul foarte important al Comitetului județean de partid, fostul sediu al farmaciei și al laboratoarelor urmează să capete cît de curînd destinația veche. Deocamdată, un singur om al muncii se află pe schema de organizare a centrului, e vorba de dr. farmacist Isidor Grosu, căruia i s-a încredințat postul de conducere. De fel e vasluian, a făcut facultatea la Iași, unde s-a și căsătorit, are acum 38 de ani și e pe cale să se mute la Piatra Neamț, unde i se împlinește o mare năzuință. „Într-o bună zi, povestește, a venit la mine colegul Dumitru Năstase, farmacist din Piatra Neamț, care mi-a spus despre ideea de reînființare a Vorelului. Sigur, l-am spus, m-ar interesa chiar foarte mult. N-au trecut 3 luni și am primit un telefon să vin la Piatra Neamț. Spre surprinderea mea, profesorul Grigorescu a-a fost supărat de plecarea mea".

A lua totul de la zero ar însemna în fapt neglijarea uriașei moșteniri a Vorelului. La Piatra Neamț nimeni nu are această intenție, numai că moștenirea și tradiția sînt greu de reînviat după o pauză de peste 30 de ani. Greu, însă nu imposibil. Au rămas arhive, liste și inventare, chiar dacă nici una dintre ele nu cuprinde formule de preparare. Nimeni nu știe deocamdată cam se conținea, de exemplu, „Ceaiul Carnatilor", în afară, poate, de cîțiva bătrîni farmaciști care au lucrat la vechea firmă. Dar unde sînt ei acum, îi mai poate găsi cineva ?! Ar fi nevoie de luni de zile de căutare, fără îndoială, însă acest efort ar putea deveni foarte rentabil, în final. O pistă de urmărit poate începe de la farmacista Maria Crivăț, peste 80 de ani acum, vizitată nu de mult de Ovidiu Bojor, dar ea trebuie desigur cointeresată, făcută să vorbească. Pînă una, alta, fără eforturi prea mari, Isidor Grosu promite pornirea microproducției farmaceutice pe bază de plante medicinale cu antitusive, expectorante, hepatobiliare, cardiovasculare și sedative, care sînt toate preparate din pulberi de plante, condiționate sub formă de granule și comprimate. Peste cîteva luni, probabil în vara viitoare, în funcțiune în special de aparatura cu care va fi dotat centrul, se va trece la extracte din plante, la stabilirea formulelor și a tehnologiilor de preparare a diferitelor medicamente naturiste. Centrala medicamentelor, aparținînd de M.I.Ch., a promis livrarea instalațiilor necesare, dar termene încă nu există. În orice caz, pasul cel mai mare a fost de acum făcut. Piatra Neamț a dorit și a reușit să organizeze primul sediu pentru prepararea medicamentelor aparținînd de „farmacia naturii", iar restul nu poate fi decît o urmare. În vară, Isidor Grosu își susține teza de doctorat : „Condiționarea plantelor medicinale în forme farmaceutice". Tot atunci, credem că este posibil, primele forme farmaceutice din plante medicinale ar putea ieși din noile laboratoare Vorel. Cele fondate în.... 1982

DUMITRU GRAUR ■

Cele mai importante invenții ale anului

De vorbă cu ing. Ion Marinescu, director adjunct al Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci

— Care au fost, stimate tovarășe director, principalele direcții de cercetare ce au antrenat în mod deosebit, pe parcursul ultimelor 12 luni, spiritul de inițiativă, creația și creativitatea inventatorilor noștri ?

— O privire retrospectivă ne obligă să constatăm în acest an marea frecvență a invențiilor românești legate de problemele prioritare ale economiei naționale și în mod special cele privind domeniul energetic, noile tehnologii, folosirea mai judicioasă a materiilor prime. Se poate afirma de asemenea că invențiile au cunoscut un salt calitativ marcant în sectoarele cheie ale economiei, cum sînt chimia, electronica, construcțiile de mașini, metalurgia. În acest an s-au depus la OSIM, spre a fi protejate, aproximativ 2 650 invenții românești, deci cu aproape 8 la sută mai mult decît în anul trecut. Prin planul său de activitate, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci a examinat pînă la ora actuală circa 3 600 de invenții, acordînd peste 2 500 brevete. Unităților românești li s-au atribuit aproape 1 800 de brevete, deci protecție pentru tot atîtea produse moderne.

Și fiindcă sîntem la o oră de bilanț, cititorii „Flacării" vor fi poate interesați să afle că, în ultimii 17 ani, invențiile au adus o eficiență economică de peste 20 miliarde lei, iar aceasta în afara efectelor de natură tehnologică. Aceste creații ale inteligenței, imaginației, spiritului de creativitate reprezintă dealtfel exemplele cele mai concrete ale dinamismului ce caracterizează cercetarea științifică în țara noastră, domeniu de bază al dezvoltării tehnologice.

— Vă rugăm să oferiți și cîteva exemple.

— E o întreprindere dificilă deoarece este aproape imposibil ca din numărul foarte mare al brevetelor românești valoroase să desprind exemple reprezentative pentru fiecare domeniu de activitate în parte. Vă rugăm să specificați acest lucru. Din totalul exemplelor reprezentative voi alege tocmai de aceea doar cîteva. Voi aminti astfel că Întreprinderea de piese turnate din Cîmpina a brevetat un procedeu de elaborare a fontei de înaltă puritate, procedeu a cărui eficiență economică anuală este estimată la peste 8 milioane lei. Mai amintesc apoi că invenția intitulată „Dispozitiv pentru distribuție adaptativă", aparținînd Întreprinderii de automobile Pitești, determină o reducere cu 10—15 la sută a consumului de carburanți. La Combinatul de fibre sintetice din Iași a fost realizat, tot anul acesta, un nou tip de fir, care, folosit în industria tricotajelor și a țesăturilor, poate aduce o eficiență economică anuală de peste 12 milioane lei. Remarcabil se dovedește și noul produs medicamentos, folosit cu mare eficiență în tratamentul unor neuroviroze, realizat la Centrala industrială de medicamente, coloranți, lacuri și vopsele din București.

Să mai notăm apoi obținerea și brevetarea unui nou hibrid de floarea-soarelui, cu performanțe superioare față de alte soiuri, realizare datorată Institutului de cercetări pentru cereale și plante tehnice Fundulea. În sfîrșit, tot în anul de care ne despărțim au mai fost aplicate cu bune rezultate tehnice și economice un procedeu de recuperare a clordimeteiterului la fabricarea rășinilor schimbătoare de ioni, realizat la Combinatul chimic Victoria și având o eficiență economică de peste 4 milioane lei, precum și o serie de corpuri abrazive utilizate în industria materialelor de construcții cu o eficiență anuală de peste 1,5 milioane.

— Deci, un an bun.

— Mai bun decît precedentul și sperăm că vom putea spunea același lucru și la finele anului 1983. Există dealtfel toate datele pentru a face asemenea prognoze. Baza materială a industriei noastre prezintă un nivel tehnic ridicat, iar nivelul tehnic al specialiștilor se situează la cote din ce în ce mai înalte. Există toate condițiile, se specifică în recentele documente programatice elaborate și adoptate la Conferința Națională a Partidului Comunist Român, pentru realizarea unei noi calități a producției și vieții sociale, pentru trecerea pe un plan superior a progresului tehnic în toate domeniile, deci și în domeniul inventicii, acest sector de aur al inteligenței românești.

LIVIU TIMBUS ■

Momentul dreptății

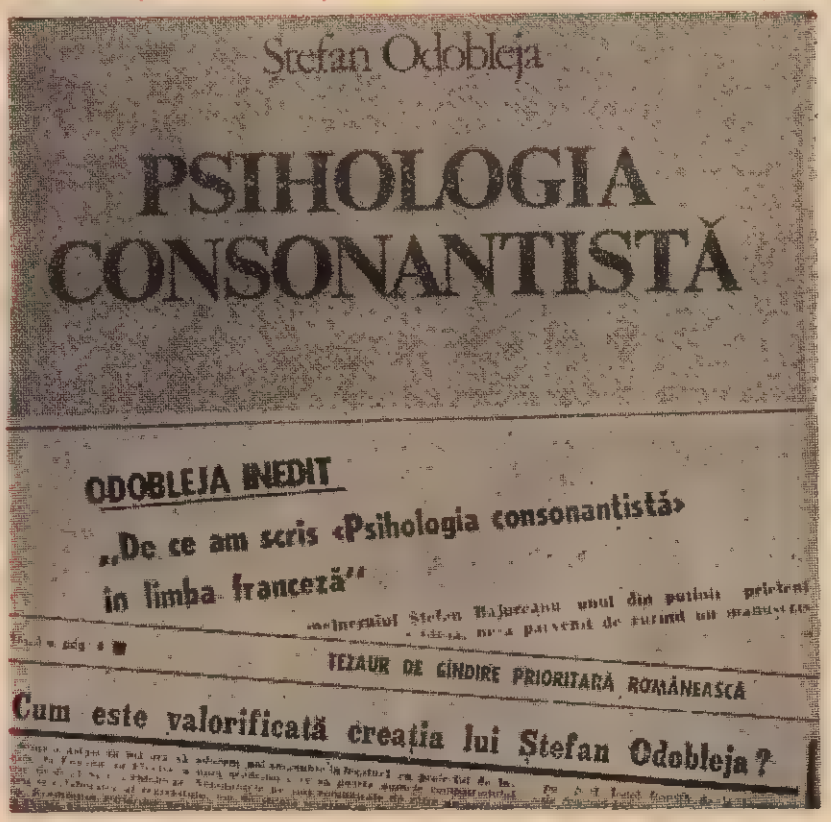

Pentru știința românească, dar și pentru cea mondială, sfîrșitul de an 1982 a însemnat și retipărirea „Psihologiei consonantiste", monumentala operă datorată savantului severinean Ștefan Odobleja, părintele legitim al cibernetici, omul care a elaborat, în 1939, o lucrare ce se impune atît ca precursoare a cibernetici cît și ca operă mereu actuală, reprezentînd un imens tezaur de gîndire, cu o largă deschidere spre cunoaștere în chiar fabulosul univers al informaticii actuale.

Retipărită după 40 de ani și prezentată publicului larg în limba maternă a savantului, tradusă după versiunea franceză a celor două volume apărute în Librarie Maloine din Paris, „Psihologia consonantistă" se constituie astăzi într-un veritabil moment recurs la istoria științei. Este un mare cîștig al gîndirii mondiale și o mare bucurie pentru „Flacăra", publicație care a luptat în mod constant, încă din primăvara lui 1974, pentru reconsiderarea marilor merite ale doctorului Ștefan Odobleja, pentru ca opera sa să fie adusă în atenția omului de știință, iar autorul ei să fie smuls din conul de umbră al anonimatului. Este momentul, credem, să amintim că apariția volumului îi preced mulți ani de dezbateri, evaluări și reconsiderări — o mare parte a lor găzduite și în paginile revistei noastre — ce au acreditat în timp ideea că autorul „Psihologiei consonantiste" a devansat cu un deceniu ideile lui Norbert Wiener, fiind considerat astăzi ca precursor al cibernetici și ca descoperitor al ideii unei cibernetici generalizate.

Evenimentul editorial vine în fapt să marcheze doar un moment din ceea ce va însemna pentru știința mondială opera integrală a savantului mehedințean, obiect de studiu și meditație pentru colective pluridisciplinare de cercetători și, în primul rînd, pentru cei ce își vor consacra investigațiile în cadrul Academiei „Ștefan Odobleja", înființată recent la Lugoj.

„Meritul Invenției" acordat lui Dinu Moraru

Sfîrșitul anului 1982 pare să fie pe toate planurile deosebit de fructuos pentru doctorul inginer Dinu Moraru, șeful colectivului de combatere a umidității și consolidării în construcții din I.N.C.E.R.C. București, distins cercetător, expert U.N.E.S.C.O. Mai întîi, a fost invitat, în calitate de membru al Academiei Italia („you are one of the most prestigious members..."), dar și ca o recunoaștere a meritelor sale în domeniul restaurărilor de artă („you are perfectly aligned with the realities of modern art"), în Comitetul de onoare al celei de-a 3-a Expoziții mondiale de artă contemporană, ce va avea loc, în 1983, la Salsomaggiore, în Italia. Apoi, către jumătatea lui decembrie, poșta i-a adus o veste și mai îmbucurătoare : Consiliul de conducere al Salonului mondial de invenții de la Bruxelles a decis să-i atribuie înalta distincție internațională „Meritul Invenției", argumentînd această onorantă alegere după cum urmează : „Cette decision fait suite à vos très nombreux travaux qui ont permis de faire progresser la science dans les domaines qui sont vôtres".

Am aflat toate astea, zilele trecute, chiar de la Dinu Moraru, pe care l-am găsit, ca de obicei, la locul de muncă, neobosit și isoditor ca totdeauna. Ne-a mărturisit că ar avea multe să ne spună (vom reveni) cu privire la cercetările sale, efectuate în fruntea unui colectiv mai larg, cercetări menite să deschidă noi orizonturi în construcții, unele din ele premiere mondiale absolute. Presați de timp, l-am rugat să se refere la una singură și Dinu Moraru a ales, nu fără dificultăți, procedeul intitulat „electrozi transparenți pentru protecția pietrei", gîndit și realizat împreună cu chimistul Ioan Budileanu (șeful Laboratorului de restaurări de la Muzeul Bruckenthal din Sibiu), aplicat pînă acum, cu succes, la conservarea Teatrului Național din Iași. Noutate absolută, procedeul a stîrnit, în egală măsură, interesul specialiștilor români și străini. Recent, o delegație de arhitecți și ingineri italieni, condusă de Margherita Asso, arhitectul șef al Veneției, a sosit în România spre a constata, concret, avantajele metodei propuse de cercetătorii noștri, manifestîndu-și interesul de a o aplica, cît mai curînd, la protejarea unor monumente de artă din Veneția. Cu același prilej, renumitul profesor Francesco Valcanover, superintendentul monumentelor de artă din zona Veneției, și-a exprimat aderiunea față de proiectul românesc (nu demult prezentat părții italiene) vizînd salvarea celebrei Catedrale San Marco, primejduită de umiditate.

Cum spuneam, vom reveni, într-un viitor apropiat, asupra activității colectivului de la I.N.C.E.R.C. Pînă atunci, să subliniem importanța distincției decernate lui Dinu Moraru, ca o recunoaștere a meritelor sale și ca o recunoaștere a valorii științei românești, tot mai prețuită azi în lume, urînd, totodată, cercetătorilor din colectivul de combatere a umidității și consolidări în construcții mult spor la treabă.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

„Cel mai... Cea mai..." în aria cercetării științifice

Un an fructuos și pentru vastul sector al cercetării științifice, al inventicii românești, al luptei pentru descifrarea necunoscutului, pentru cunoașterea și stăpînirea legilor naturii. O sarcină dificilă în schimb pentru reporterii noștri, obligați să selecteze exemple reprezentative din afitea domenii ale investigației științifice, unde realizările de vîrf se numără cu miile.

Un colectiv de specialiști de la Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcția de mașini București, au elaborat un procedeu de tratamente complexe de depunere electrolitică și difuzie termică. În vederea obținerii unor caracteristici speciale, reducerea coeficientului de frecare, mărirea rezistenței la uzură, reducerea riscului de gripaj, o serie de piese componente ale mașinilor se execută din bronz sau alamă. Noul procedeu permite înlocuirea acestor piese masive din bronz sau alamă prin piese din oțel pe care s-a aplicat un strat foarte subțire de bronz care asigură calității funcționale identice cu piesele masive. Domeniul de aplicare : Întreprinderile din construcția de mașini. Procedeul urmează a fi omologat la Întreprinderea „23 August". Prin aplicarea lui, numai în cadrul acestei unități, se estimează realizarea unei economii anuale de 2 milioane lei.

La același institut, un alt colectiv de specialiști au pus la punct un sistem de mașini automate pentru controlul și sortarea segmenților. Proiectate și executate ca prototip la I.C.S.I.T.C.M. București ele sînt utilizate la Fabrica de segmenți I. A. Pitești pentru controlul automat al înălțimii axiale, grosimii radiale, jocului fantei al segmenților motoarelor termice. Familia unificată de 5 mașini automate de controlat și sortat segmenți se prezintă ca o construcție modulată la care se adaugă dispozitive specifice de control pentru verificarea parametrilor segmenților. Sistemul permite controlul automat al fabricației de serie a segmenților, asigură o productivitate ridicată, reducînd manopera de control cu 500 la sută. Înlocuiește o mașină similară, importată din R.F.G., al cărui cost este de 1 milion lei valută.

La Institutul de sudură și încercări de materiale Timișoara, a fost realizată o instalație specializată de sudare MIG/MAG și SAF a virolelor, tip ISM 1000 V. Fabricația de serie se va face la „Electrometal" Timișoara. Instalația este destinată sudării în mediu de gaz protector și sub strat de flux a virolelor cilindrice cu diametre cuprinse între 350 și 1 600 milimetri, atît în interiorul cît și în exteriorul acestora. Se pot estima următoarele avantaje economice : creșterea productivității de 2,5 ori, reducerea importului cu aproximativ 50 000 dolari pe instalație, eliminarea importului de licențe sau instalații complexe.

La Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru autovehicule Brașov au fost finalizate cercetările privind realizarea unui sistem de răcire a uleiului din transmisia unor tractoare destinate țărilor cu climat tropical. Soluțiile adoptate sînt aplicate în producția de serie. Prin utilizarea radiatorului de ulei de concepție proprie se elimină importul radiatoarelor și crește competitivitatea produselor românești pe piața externă.

Instalația solară pentru uscarea cerealelor de la baza stîlp Oltenița, concepția I.C.S.I.T.E.E.M.R. București, a fost pusă în funcțiune în iunie 1982. Instalația are o productivitate de uscare a cerealelor de 8—10 tone pe oră, aduce o economie anuală de 102 tone combustibil convențional și are o durată de recuperare doar de 4 ani.

Cazanele cu arderea lignitilor românești în strat fluidizat, rod al cercetărilor unui colectiv de la I.C.S.I.T.E.E.M.R. București, au fost concepute să răspundă cerințelor actuale stringente de valorificare a combustibililor solizi inferiori în domeniul energetic. Utilizată pentru producerea de agenți termici și energetici, noua tehnică aplicată în domeniul cazanelor contribuie în primul rînd la reducerea corespunzătoare a importului de păcură și petrol, ca și la eliberarea unor cantități importante de cărbuni superiori. Noile tipuri de cazane, destinate diverselor centrale termoelectrice din țară au un randament de ardere superior — peste 80 la sută. Ele au o greutate cu 30—60 la sută mai mică decît a celor „clasice".

A fost definitivată aclimatizarea unor plante acvatice exotice și folosirea lor în tehnologia epurării apelor reziduale și pentru producerea de biomasă energetică. Una dintre aceste plante, Pistia stratiotes, produce 5—8 tone de masă verde la hectar într-o singură zi !

A fost pusă la punct o tehnică de inginerie genetică celulară și moleculară, destinată obținerii de protoplaști din celule vegetale pentru utilizarea lor, prin procese de fuziune, la ameliorarea unor plante de interes economic.

Pentru întîia oară, biologii români izbutesc adaptarea speciei Spirulina platensis, o algă microscopică ce conține în proporție de 70% proteine. Este vorba de proteine de calitate superioară, conținînd toată gama acizilor esențiali și tocmai de aceea extrem de asemănătoare cu carnea de vacă. Urmează să fie folosite în medicină și pentru obținerea de biostimulatori.

OPREA GEORGESCU ■

■ **Constantin Stănculescu, Pitești, str. Teiuș nr. 2, telefon 22 87 20 :** Absolvenții fostului Liceu mixt Cimpina, în prezent Liceul N. Grigorescu, seria 1952/1953 au sărbătorit 30 de ani de la absolvire. Dintre foștii dascăli au participat directorul Gh. Stanciu și profesorii Tr. Marinescu și C. Stănculescu. La catalog au răspuns 73 de foști absolvenți dintre care 57 de ingineri, iar restul medici, profesori, tehnicieni.

■ **Dunăre Constantin, Piatra Neamț, str. Maiakovski nr. 26, bloc D-2, apartament 50 :** Trec zilnic prin librăriile din orașul nostru dar nu pot cumpăra niciodată cărțile a căror apariție o aștept de la anunțarea lor. De fiecare dată mi se răspunde că **s-au vîndut.** La expoziția de carte Libris '82, cu vînzare, erau etalate toate volumele apărute în acest an, dar se vindeau doar „selecționatilor". Nouă, celor de rînd, ni s-a oferit doar ceea ce zace în librării de ani mulți.

■ **Ministerul Sănătății pentru Gogescu Ioan din Feteșți, Ialomița :** Tovarășul dr. Paloș Ion care v-a îngrijit soția a fost sancționat de către Colegiul județean al medicilor și farmaciștilor.

■ **Cătălinoiu Octavian, Baia Mare, str. Dragoș Vodă nr. 6 A/87 :** Am cumpărat un ceas de mînă **Optimef,** electronic. A ieșit din garanție. Nu mai am baterie. De unde să cumpăr ? Bijutierii cer 180 de lei.

■ **Următorii,** deși plătesc, nu beneficiază de apă caldă conform programelor afișate : etajul 10 din blocul G-3, str. Maior Coravu Ion nr. 30, sectorul 2, **București ;** etajele 7—8—9—10 din blocul P-13, scara A, Șos. Mihai Bravu nr. 35, sector 2, **București ;** Săndulescu Petru, **Bacău,** str. Cornișa, bloc 33, apartament 31, etaj 7 ; Asociațiile de locatari din blocurile C—1, C—2, C—3, C—4, A—2, A—3 din str. Moise Nicoară, cartier Turturele, sectorul 3, **București.**

■ **Întreprinderea comercială locală ALIMENTARA 3 pentru Goos Tatiana, ca urmare a sesizării din revista „Flacăra" din 26 XI :** Șeful de unitate și ceilalți lucrători care s-au făcut vinovați de încălcarea regulilor de comerț și igienico-sanitare au fost sancționați. **N.R.** Comunicați-ne și sancțiunile primite de respectivii.

■ **Dumitru Maria, București, Prelungirea Ghencea 30, 76803 :** Pe 4 decembrie ora 13, la Alimentara din Piața **Ilie Pintilie** vînzătoarea mi-a pus în brațe un cofraj cu treizeci de ouă din care 11 erau sparte și chiar golite de conținut. M-am ales cu timpul pierdut, cu supărarea și cu 21,60 lei pierduți. **N.R.** Rugăm **Direcția comercială a municipiului** să ne răspundă **de ce sînt obligați oamenii să plătească ceea ce trebuie trecut la perisabilități ?**

■ **Direcția județeană P.Te. Galați pentru Tancu Eduard, str. Traian nr. 4 W 12, apartament 35, Galați :** În perioada verificărilor făcute nu s-au constatat defectiuni care să conducă la o contorizare eronată S-a constatat că dv. efectuați convorbiri cu prefix (nr. 44 53 26, 97 67 99 și 15 35 12 din București).

■ **Procuratura Generală pentru Căpățînă Mafia din Anghelești Vrancea :** S-a declarat recurs extraordinar.

■ **U.J.C.A.P. Prahova pentru Vlad Vasile din comuna Brazi :** Vi s-a aprobat, datorită situației familiale grele, 1 500 metri pătrați, lot ajutător.

■ **Velcu Maria, București, str. Occidentului 45, bloc B :** Ca urmare a intervenției dv., **I.C.R.A.I. Pajura** a trimis la noi delegați, aceștia au consemnat că trebuie dărîmat un zid, apoi rezidit, apoi reparat tavane etc. Apoi au venit „la lucru" : s-au făcut că fac cîte ceva, au ridicat schela și... atît. Ne-am ales cu promisiuni și cu o atmosferă de șantier !

■ **Procuratura municipiului București :** În legătură cu articolul **Stăpîne, stăpîne, îți cheamă-n cine** din nr. 20 al revistei S-a dispus clasarea cauzei privind decesul lui Gheorghe Nicolae, constatîndu-se că la producerea acestuia nu a concurat culpa cadrelor medicale de la **Spitalul Colțea.**

■ **Belu Vasile, București, str. Orhideelor 52, sector 1 :** De circa un an de zile am devenit reclamagii fără voia noastră. Cerem să ni se monteze un contor pentru măsurarea apei consumate de noi ; ne-am săturat să plătim exagerat.

■ **Sava Pamfil,** în numele locatarilor din **blocul nr. 8, Aleea Aurora, Baia Mare :** Colocatarul Berindan Zoltan, împotriva voinței asociației noastre, a tăiat gardul viu plantat de noi, a tăiat un dud pe rod și a dislocat grilajul împrejmuitor. Toate astea pentru ca să-și parcheze mașina personală, cu toate că în imediata apropiere există o platformă de parcare. Am reclamat și la municipiu, dar nu s-a întîmplat nimic.

■ **Consiliul popular orășenesc Cîmpulung pentru Leca Maria, om al muncii de la Spitalul unificat :** Nu vi se poate atribui apartament în zona centrală a orașului întrucît apartamentele construite acolo sînt destinate vînzării.

■ **Popovici Elena, str. Aluminei 70/A d 4, apartament 18, Oradea :** L.J.G.C.L. Oradea face o adevărată risipă de hîrtie trimițîndu-mi somații după somații ca să achit întreținerea ascensorului pe care eu nu-l folosesc deoarece locuiesc la etajul I.

■ **ROMVARED pentru Ing. Coman Gheorghe din Vișeu, Maramureș :** S-au luat măsuri administrative împotriva conductorului de la vagonul de dormit al trenului 432/26—27 octombrie. **N.R.** Măsurile luate sînt secret de serviciu ?

■ **Cristian Marchitanu, Aleea Romancierilor 4, sector 6, București :** Legăturile cu Gara de Nord ale cartierului Drumul Taberei sînt de-a dreptul de nesuportat. Troleibuzele 93 și 63, mai ales în orele de vîrf, circulă anapoda, la 30—40 minute unul după altul.

■ **Florentin Diaconescu, str. Codrii Neamțului 15, bloc M-11 :** Pariez pe un leu că în tot Bucureștiul, la chioșcurile de răcoritoare, nu veți găsi nici un pahar cu sirop, nici un pahar cu sifon !

■ **Bodoceanu Elena, Cluj-Napoca, str. Turzii 44 și Cubleșan Ruxandra, Cluj-Napoca, str. Lupeni 18 :** Pe 2 noiembrie am cumpărat de la Eforie Nord tichete și locuri pentru accelerat 421, vagonul 9, clasa I pentru Cluj-Napoca. Ajunse la București am constatat că nici vagonul, nici locurile noastre nu existau. Controlorul ne-a spus că de cînd există C.F. în România nu există locuri mai sus de 90, dar pe tichetele noastre scria că avem 101 și 103. Supracontrolul ne-a jignit zicîndu-ne să ne ținem gura. (N.N. Biletele cu pricina se află la redacție)

■ **Ministerul Muncii pentru Pupăzan C. Ion, comuna Fărcășești, satul Timișeni, județul Gorj :** Ați fost sprijinit pentru reîncadrarea în muncă, dar ați refuzat. Încadrarea dv. în gradul II de invaliditate nu are temei legal și nu poate fi soluționată favorabil.

■ **Procuratura Județeană Dîmbovița pentru Dima Vasile din comuna Pietroșița :** Paznicul obștesc Dumitrache I. Ion care a furat zece sticle de coniac **Ovidiu** a fost trimis în judecată și condamnat la 1 an și 6 luni închisoare.

■ **Petre I. Constantin, str. Republicii nr. 163, satul Roșu, comuna Chiajna, Sectorul agricol Ilfov :** Am împrumutat de la Banca de credit „UNIREA" de pe Calea Călărași nr. 230 sume de bani pe care le achitam la termenele stabilite. Nu cunosc nou sediu al băncii, din 1978 nici n-am mai cotizat, nici nu m-am mai împrumutat, nimic. În scriptele dumnealor eu figurez din 15.01.1970.

■ **Biuroa Magdalena, Drobeta-Turnu Severin, Aleea Garoafelor 4, bloc A-7, scara 4, etaj III, apartament 14 :** Pe 8 noiembrie, frigiderului **Arctic** cu capacitatea de 180 litri i s-a schimbat termostatul, dar degeaba, întrucît nu declanșează și merge continuu. Delegatul întreprinderii mi-a spus că pot să-l arunc și la gunoi, că pe el nu-l interesează. Frigiderul l-am cumpărat în 23 mai 1981, n-am bani pentru altul.

■ **Bogdan Dumitru, Buzău, str. Broșteni, blocul N 2, scara A, etaj II, apartament 13 :** Blocurile din fața, spatele, dreapta și stînga blocului nostru au gaze la bucătării. Noi nu avem.

■ **Mihăilescu Constantin, Întorsura Alexandru cel Bun nr. 3, bloc F-1, scara 3, etaj I, apartament 7, Caracal :** Am un pick-up ACORD și de mai bine de 1 an nu-l pot folosi din cauza dozei defecte pe care n-o găsesc, în nici un magazin. Se apropie **REVELIONUL.**

■ **Oprea Florin, str. Malul Roșe nr. 79 A, bloc 106 C, apartament 34, Pitești :** Pe 28 septembrie 1982 am prezentat la Cooperativa **Teleprecizia** din orașul nostru o mașină de cusut **SANDA,** defectă. N-au reparat-o nici pînă azi pe motiv că **I. M. Cugir** nu trimite piese de schimb.

■ **Consiliul popular al sectorului 4, București, pentru Toma Victoria** din Bd. Metalurgiei nr. 37, bloc O 1, scara 4, apartament 122 : Pentru dv. și pentru fiica dv. s-a primit aprobarea încadrării la Cooperativa **Cartonajul.**

■ **Inspectoratul școlar Prahova pentru Bulumac Elena de la Școala generală Storobăneasa :** Atît dv. cît și Urdă Steluța funcționați cu 60 la sută din norma didactică, primind fiecare cîte o îndemnizație de bibliotecar.

■ **Niculae Constantin, str. Șaidac Gheorghe nr. 4, bloc 35, scara E, apartament 86, București :** Cred că I.C.C.P.D.C.-ul și alte unități de avizare a proiectelor tip ar trebui să fie foarte atente și la construcțiile civile. „Soluția" eliminării copertinei de la ultimul etaj mi se pare de neacceptat.

■ **Consiliul popular al sectorului 2, București, pentru Mirza Grigore :** Cele sesizate sînt juste, gestionara AGROCCOP-ului din **Piața Muncii** a fost amendată. S-au dat indicații conducerii ca să înlocuiască întregul colectiv cu personal corespunzător.

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului pentru Stoican Ana-Ofelia din Cîmpina :** În mod greșit inspectoratul școlar a atribuit orele de l. latină de la Școala nr. 3 Cîmpina și Școala preventorială Voila unui cadru didactic care nu a mai predat niciodată acest obiect și nici nu are calificare pentru predarea acestuia.

■ **Băian E., Cartierul Soarelui, bloc 38, scara A, apartament 19, Timișoara :** Pentru a ajunge din centrul cartierului nostru pînă la stația tramvaielor 4, 8 sau 15 avem nevoie de 20 de minute. Pînă astăvară foloseam autobuzul 36, dar l-au desființat. Am făcut tot soiul de demersuri, ne-am ales numai cu **promisiuni.**

■ **Consiliul municipal Turnu Măgurele pentru Mănica Florina din Lunca, județul Teleorman :** Vă așteaptă un loc de muncă la Combinatul chimic Giurgiu.

■ **Procuratura Generală pentru Roșu Sfîța din comuna Căscioarele, județul Călărași :** S-a declarat recurs extraordinar.

■ **Morozan Gheorghe, str. Aurel Vlaicu nr. 10, Birlad :** În anul 1982 **Direcția generală a agriculturii** nu a mai sprijinit cu hrană **Asociația crescătorilor de animale de blană** și păsări din orașul nostru. Ce vor face în 1983 ?

■ **Consiliul popular județean Bihor pentru Sîrbu Elena din comuna Tinca, satul Girișu Negru nr. 300 :** Nu se pune problema scoaterii dv. din casă, ci doar limitarea folosinței la drepturile pe care le aveți. Nu vi se poate da mai mult decît aveți dreptul.

■ **Drăghici Florica, comuna Prigor, satul Borlovenii Noi, județul Caraș-Severin :** 50 de copii din satul nostru merg zilnic, cale de 9 kilometri, în comuna Prigor, cu autobuzul pe care-l așteaptă cîte două ore, după orele de școală. Există și alte autobuze, dar nu-i la pe copii, li se prețind bilete, deși ei au abonamente.

■ **Marin Constanța, str. Simion Bușuioc nr. 95, București, sectorul 2 :** Mi-am salvat auzul care începuse să se degradeze rapid cu medicamentul românesc **Sansurdal-fiole.** În ultimul timp acest medicament a dispărut din toate farmaciile din București.

■ **Consiliul popular al sectorului 6, București, pentru Comănescu Teofil,** str. Flămînda nr. 81 : Agregatul frigiderului de la cantina Autobazei nr. 2 Giulești a fost înlocuit. Cel nou este silențios.

■ **Miliția județului Teleorman pentru Ciucă Gh. Aurel din Roșiori de Vede, str. Aleea C.F.R., bloc B 5, scara C, apartament 14 :** Seicaru Lucia, autoarea furtului din satul Bădulească, comuna Putineiu, a fost trimisă în judecată cu dosarul penal nr. 62 988/81.

■ **Consiliul popular al județului Călărași pentru Banu Alexandru din comuna Lupșanu :** Gestionarii reclamați de dv. au fost sancționați cu 5 la sută din retribuția tarifară, timp de două luni.

■ **Ciungu Gheorghe, sat Branișteа, comuna Vînători, județul Mehedinți :** Vreau să-mi schimb numele. Mi se cere consimțămîntul tatălui. Este oare firesc să ceri consimțămîntul acelui om care nu s-a ocupat cu nimic de tine, acum cînd am 26 de ani și cînd altcineva s-a îngrijit de tot ceea ce este necesar pentru a deveni om ? **N.R. Este. Tocmai pentru ca să-i dovediți că ați ajuns OM.**

■ **Gyöngyössy Ernő, str. Arcașului nr. 7, Simleu Silvaniei, Sălaj :** Am avut telefon. Am cerut să mi-l mute la noua locuință. P.T.T. Șimleu mi-a răspuns — după intervenția revistei **FLACĂRA** — că mă costă 4 000 de lei. Mi s-a părut că nu face. Am contestat. Cu adresa 64/15795 din 17.XI.1982 PTTc Sălaj îmi transmite că numita mutare mă costă aproximativ 18 000 de lei. Ce să mai fac ? **N.R.** Plătiți **cash.** Mutați-vă la Frecăței, în Insula Mare a Brăilei, apoi întrebați-i ce-i ala **aproximativ ?** Surpriza o să le încărunțească și firele de telefon.

■ **Consiliul popular al sectorului 4 pentru Asociația locatarilor din blocul E 15, aleea Săndulești 3 :** Făptuitorii nu s-au găsit. Întreprinderea **Ascensorul** va monta două transformatoare și va reuni în funcțiune instalația liftului.

■ **Patru tineri din Stănceșți, comuna Tîrgșoru Vechi, Prahova :** În satul nostru sînt foarte mulți tineri iubitori de muzică tînără, dans și cultură, dar din 1977 căminul cultural a fost transformat în creșcătorie de porci.

■ **Inspectoratul general al Miliției pentru Enache Gheorghe din comuna Coleeag, satul Înoteșți, Prahova :** Dosarul penal 76739/1982 în care s-a început urmărirea penală împotriva lui Ciobanu Vasile, pentru uciderea din culpă a soției dv., a fost înaintat pe 10 august procuraturii locale Pitești cu referat de terminarea urmăririi penale și de trimitere în judecată a celui în cauză.

■ **Comitetul județean Dolj al Uniunii Tineretului Comunist pentru Călin Victor,** strungar la **Electroputere :** A fost suplimentat numărul de locuri la școala de maiștri.

Pagină realizată de
MIRCEA BUNEA ■

Scrisoare comentată

Atențiune, s-a pierdut un vis

„În luna mai 1982 la Arad a avut loc festivalul de artă plastică Primăvara arădeană. La invitația Comitetului județean pentru cultură și educație socialistă am răspuns și eu, ca mulți artiști amatori din țară, trimițînd pe adresa C.C.E.S. Arad cinci sculpturi în lemn recomandate de cenaclul „Camil Ressu" din Galați. Împreună cu mine a trimis două lucrări electricianul Toma George, elev al Școlii populare de artă „Galați, clasa sculptorului Gheorghe Pamfil.

În octombrie 1982, pe adresa noastră au sosit trei colete cu lucrări de la Arad, dar din lăzi lipsea o lucrare în lemn semnată de Toma George: un portret de bărbat. Am luat imediat legătura prin telefon cu C.C.E.S. Arad, de unde însă ni s-a comunicat că **nimeni nu știe nimic** de lipsa lucrării. Desigur, aria suspiciunii nu planează asupra C.F.R.-ului, dat fiind că lăzile nu prezentau urme de violare.

Cu același prilej am întrebat la C.C.E.S. Arad dacă expoziția la care participasem a tipărit un catalog și dacă noi, care am prezentat lucrări acolo, vom avea cu ce ne aminti de această expoziție. Răspunsul a fost : „Nu !" Oare și la Arad (în trecut gazdă politicoasă cu artiștii amatori, care la edițiile precedente primeau și diplome de participare) au început să se organizeze manifestări artistice de masă cu caracter republican în semianonimat pentru creatori ? Din păcate, am impresia că nu este vorba de o excepție. Uneori unii organizatori ai unor asemenea manifestări dau impresia că privesc participarea noastră mai mult ca un mijloc de a-și bifa un punct în planul de lucru, și însăși pierderea lucrărilor trimise nu apare ca un caz izolat. Mi s-a întîmplat și mie acest lucru cu o sculptură care a primit **premiul II pe țară la Festivalul național «Cîntarea României»,** ediția 1981—1982. După prezentarea ei în saloanele Palatului Republicii, în cadrul expoziției republicane din decembrie 1981—ianuarie 1982, **sculptura a dispărut !** De atunci și pînă azi am scris la C.C.E.S. Galați și la alte organe locale, la Oficiul de expoziții de la București etc., fără nici un rezultat".

George ȘTEFANESCU,
sculptor amator,
tehnician la Trustul 4 construcții, Galați

■ Desigur, orice pe lume se poate pierde : timpul, cumpătul sau un colet, cu sau fără intervenția C.F.R.-ului, și nu trebuie făcut un cap de țară, cu atît mai mult cu cît uneori ADAS-ul te despăgubește de paguba **materială** suferită. O sculptură, ca și orice altă operă de artă plastică, nu este însă o damigeană de vin sau un colet rătăcit în tramvaiul 14, ea înseamnă vis și poezie în piatră, lemn sau pînză. Cine și cum le poate înlocui ?

Operele pierdute ale celor doi sculptori amatori din Galați — un electrician și un tehnician care și-au rupt din timpul lor de odihnă drămuit pentru a aduce bucurie lor și altora — nu s-au volatilizat, nu s-au urcat la cer, ci zac pe undeva neștiute, într-un foarte pămîntean ungher, în vreun depozit de mărfuri (?) sau sub un birou de amploaiat. E păcat. Sperăm că aceste cîteva rînduri vor scutura niște inerții și George Ștefănescu și Toma George nu vor rămîne cu acel gust amar pe care-l lasă lipsa de atenție acordată operei de artă.

Atențiune, s-a pierdut un vis ! Găsitorului bună recompensă.

LIONEL NIȚESCU ■

Poșta redacției

■ **George Trandafirescu** — București : Nora și ginerele titularului de contract au drepturi locative subordonate membrilor de familie prevăzuți în contractul de închiriere ■ **Maria Ion** — București : Din sectorul C.A.P. numai la împlinirea vîrstei de 60 de ani ■ **Vasile Toropu** — Craiova și **Ioana Pătrașcu** — Dragalina (Călărași) : Toți cei care exercită o meserie la domiciliu, cu autorizație, au obligația să plătească impozit pe venitul realizat ■ **Savin Feșner** — Pitești : Prin avocatul care vă reprezintă ■ **Livia Morar** — Cluj-Napoca : Veți găsi în broșura „Admiterea în învățămîntul superior" ■ **Alexandru Loasă** — Rm. Vîlcea : Maiștri sînt retribuiți în acord global întotdeauna cînd muncitorii din subordine lucrează în acord și vor primi retribuția în cadrul fondului total de retribuire prevăzut în contract pentru acest personal, recalculat în raport cu gradul de îndeplinire a producției ■ **Camelia Runica** — Reșița : Nu se poate, pentru că nu îndepliniți condiția de vechime în muncă ■ **Mioara Carp** — Brașov : Scrieți-ne despre necazul dv. sau, dacă timpul vă permite, veniți la redacție, la secția scrisori, probleme cetățenești ■ **Nistor Curelea** — Tg. Cărbunești (Gorj) : Este logic, neavînd contract de muncă, nu aveți dreptul la gratificație și nici la concediu de odihnă ■ **Ana Florescu** — București : Plata compensației alimentare se suspendă pe timpul cît pensionarii realizează și alte venituri decît cele provenite din pensie ■ **Olga Pîrlac** — Lipovăț (Vaslui) : Vedeți la Inspectoratul școlar județean ■ **Ion Pîfu** — Bărăști (Olt) : Pe perioada cît suma depusă a fost consemnată pentru M.C.I.-I.D.M.S. nu se acordă dobîndă ■ **Floarea Dobre** — Negru Vodă (Constanța) : Adresați-vă televiziunii ■ **Leana Rotaru** — București : La locuințele proprietate personală, care se contractează după recepția preliminară, cheltuielile de întreținere se suportă de către beneficiarii de contracte de la data repartiției ■ **Vasile Tudorică** — Constanța : Nu aveți vechimea cerută, pentru că una din condițiile de încadrare-promovare a muncitorilor în categoriile meseriei în care s-au calificat este și aceea de vechime în meseria necesară pentru încadrare (promovare) în fiecare categorie, în funcție de studiile de specialitate absolvite.

MARGA NEDELEA ■

● **„FLACĂRA" nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 10-13.**

La 9 ani, aproape de celebritate

Dan Claudiu Vornicelu a început să cînte cam la aceeași vîrstă la care a început să cînte Mozart, fără a se fi născut însă în casa unor muzicieni. La 4 ani și jumătate, la Bacău, în familia a doi tineri medici. De la doi ani asculta însă fascinat, cînd se cînta la radio sau la televizor cu vioara. Reușea chiar să recunoască, să distingă instrumentul. Cînd a împlinit 4 ani, părinții, firește, s-au gîndit să-i potolească curiozitatea și au luat legătura cu un violonist de la Filarmonica băcăuană, Alexandru Rugină, totodată profesor la liceul de muzică din oraș.

La 6 ani, Dan Claudiu cîntă cu orchestra Filarmonicii din Bacău, partea întîi din Concertul nr. 2 de Szeitz, este luat în turnee prin toată Moldova, depășise deci faza primei metode, învățase cele șapte poziții ale viorii (într-un an) pe care alți copii le învață în 2—3—4 ani. Părinții sînt sfătuiți să-l trimită la București, la Liceul de muzică „George Enescu", profesorul băcăuan fiind conștient că a descoperit un mare talent. Tinerii medici se apucă și ei de învățat și dau concursuri (chiar în specialități nevisate și nedorite), pentru a putea veni în Capitală, pentru a-i putea asigura copilului pregătirea necesară. Dănuț se remarcă repede și la București. Profesorul său, Alexandru Ionescu, ne spune că „față de alți copii pe care i-am întîlnit pînă acum, el are toate calitățile necesare unui violonist autentic. Participă și trăiește foarte intens ceea ce cîntă și are o intuiție artistică deosebită; intuiește tempourile, nuanțele, sesizează perfect proporțiile, raporturile de durată, de intensitate... Este dotat cu o memorie foarte puternică, el învață repede orice partitură. Face totul neforțat de nimeni, din resursele lui, care la el sînt nebănuite. Cucerește publicul cînd cîntă datorită disponibilităților lui, cînd interpretează el creează, este într-o stare de creație autentică. Este cine este: unic în țara noastră".

Faptul că profesorul Ionescu nu este subiectiv, nu este gratuit generos cu elevul său, îl demonstrează palmaresul „micului Mozart". Pînă acum — de fapt pînă astă vară — are trei participări la Festivalul și Concursul național „Ciprian Porumbescu" de la Suceava și trei premii — Premiul special al juriului, la 6 ani și jumătate; Premiul I, la 7 ani și jumătate, și marele trofeu „Lira de aur", în vara lui 1982. Adică totul, adică o deplină consacrare. În 1980 este invitat la al XI-lea Festival al muzicii de cameră de la Brașov și cîntă ca solist alături de corul „Camerata infantis" dirijat de Nicolae Bica, făcîndu-l pe acesta să declare: „Nu exagerez deloc, cînd afirm că Dănuț e un copil minune. Prin mîna mea au trecut mii și mii de copii, dar la nici unul pînă la el n-am întîlnit o memorie atît de prodigioasă, o tehnică perfectă și o sensibilitate de excepție. Cultivată cu grijă, el poate face mîine gloria școlii interpretative românești". Cu toată măsura gîndului și nu purtat doar de entuziasmul clipei, ascultîndu-l, Ștefan Ruha afirmă că Dănuț „e un fenomen de necrezut, un geniu indiscutabil. El reușește să interpreteze, într-un mod unic și incomparabil, piese muzicale pe care alții, foarte talentați, izbutesc să le tălmăcească după ani și ani de studiu și de exercițiu și în disciplina unei munci și a unei vieți cu totul speciale".

Aceeași impresie puternică, a unui talent ieșit din comun, a făcut-o copilul român și la Lublin, în octombrie anul acesta la Concursul „Wieniawski", cucerind Premiul special al juriului. Presa poloneză, sala de concert, membrii juriului și-au exprimat uimirea și entuziasmul. Cu toate acestea, în mod ciudat, deși a fost cel mai mic participant din concurs — chiar în zilele festivalului Dan Claudiu a împlinit 9 ani, pe 11 octombrie 1982 (manifestarea muzicală avînd loc între 7 și 17 ale aceleiași luni) nu i s-a acordat și premiul respectiv care a existat și s-a conferit unui alt copil de 11 ani.

De fapt, faima internațională a „micului Mozart" român a fost pecetluită cu un an mai înainte de prezența la Lublin, la Praga, în cadrul Festivalului filmelor de televiziune, unde filmul românesc „Săteasca", dedicat marelui George Enescu, îl are ca protagonist pe Dan Claudiu Vornicelu pentru vremea copilăriei muzicianului. Filmul a fost distins cu cel mai înalt trofeu — „Creanga de aur".

N-a fost ales anume Dan Claudiu, el s-a remarcat în probele, numeroasele probe, pe care regizorii și operatorii peliculei le-au efectuat cu un mare număr de copii de la Liceul de artă „George Enescu". Pentru că acest copil face totul cu seriozitate și naturalețe.

Acasă — unde am fost de cîteva ori — duce viața firească a oricărui copil, mănîncă, se joacă, se odihnește, își face lecțiile, exersează. Nu mai mult de două ceasuri pe zi: numai în cazuri excepționale, înainte de concerte ori concursuri, se ridică mai mult stacheta, spre 3 ore și „odată am studiat 4 ore, două la școală și două acasă", ne spune singur, conștient că aceasta e o performanță pentru vîrsta sa. Nu este nici chinuit, nici torturat, cum ne-au sugerat unii, cu prost mascata intenție de a subaprecia talentul copilului —, iar părinții nu sînt decît niște buni părinți care își iubesc cum se cuvine copilul și, în plus, medici fiind, au o mare grijă pentru sănătatea lui Dan Claudiu. Are o fișă medicală, cu analize și examene periodice stricte, cum poate numai cosmonauții au, ca și programul de masă odihnă, somn, joacă, lecții, exerciții... Ei n-au nevoie de un copil minune, îi interesează, ca pe noi toți, o evoluție normală a unui viitor mare artist. Dan Claudiu mai are un frate, mai mic cu doi ani, care cîntă și el la vioară, fără să aibă strălucirea aceștuia. Este în clasa a III-a și este, ca și la instrument, un elev bun, silitor, inteligent, serios la toate materiile. Îi place însă, în mod excepțional, istoria. „N-o fac încă la școală, am s-o fac la anul, dar îmi plac filmele istorice și o rog pe mama să-mi povestească"... Îi place să se joace de-a lupta și, da, să călărească. „Am călărit cînd am făcut filmul despre Enescu și e ceva colosal, e ca atunci cînd cînți, simți că plutești".

...La Ateneul Român, pe 18 decembrie la orele 17,00 în recitalul său, Dan Claudiu Vornicelu plutea cu vioara să, învăluindu-ne pe toți într-o vrajă de nedescris. Plutea suav, romantic, fantastic prin Balada lui George Enescu, prin Poemul lui Vasile Filip și Legenda de Wieniawski, zbura cu zeci de cai înaripați, dansînd Menuet de Mozart, înfiorîndu-se de Romanța în Fa major a titanului Beethoven, zguduit de „Trilul diavolului" din sonata lui Tartini...

Dacă îl vom proteja, așa cum merită, vom mai auzi de acest mare talent „cu totul ieșit din comun", precum susține Mihai Constantinescu, care „se naște o dată la 50 de ani în lume", cum susține dirijorul Ilarion Ionescu-Galați, care s-a născut în România.

CICI IORDACHE-ADAM ■

Bătrînul cu inima tînără

L-am cunoscut și noi pe acest bătrînel. Puțin mai înalt decît copiii care-l înconjoară. Se numește Remus Potinteu, este de loc din orașul Brad, județul Hunedoara, și conduce — vă rugăm să ne zîmbiți — o grupă de 16 pionieri și școlari de pe strada V. I. Lenin din Brad. Personal a organizat-o, după multă bătaie de cap, proveniță nu de la copii, cum s-ar aștepta fiecare, ci de la părinți care nu prețuiau rostul acestei organizări. Era prin '79, cînd au pornit la drum, el, Remus Potinteu, de abia ieșise la pensie. Mobilul acțiunilor înscrise și în caietul cu pontajul în care era consemnată participarea fiecăruia era clar pentru toată lumea: recuperarea materialelor refolosibile. Din 1979 încoace, ne spune, au adunat împreună 40 tone de fier vechi, cu banii adunați prin predarea lui organizînd, toi împreună, drumeții în jurul orașului, o excursie pe Transfăgărășan, o alta la Peștera Urșilor din Bihor, iar pentru anul care vine propunîndu-și cu toții un sejur de cîteva zile într-o stațiune. Le urăm și noi acum, în ajunul noului an, un an cel puțin la fel de bogat în evenimente, iar bătrînului cu inima tînără să aibă parte de aceeași dragoste și respect din partea copiilor al căror părinte de onoare este. Transmitem și noi scuzele semnatarilor acestor rînduri — cei 16 copii din amintita grupă — că nu au „încăput" cu toții în fotografie deoarece fotograful a întîrziat, iar ei nu puteau întîrzia de la școală.

GEORGETA ȘTEFĂNESCU ■

Cea mai... neplăcută surpriză de revelion

Este ușor de imaginat amploarea pregătirilor de revelion ce urmau să începă la familia Turcanu din București, Șoseaua Kiseleff nr. 41, dacă numai cantitatea de vin antecalculată a fi pusă la dispoziția oaspeților se ridica la peste **260 de litri**, iar cea a pestelui proaspăt — evident materia primă doar pentru unul din apetisantele preparate culinare — însuma **26 kilograme**.

La urma urmei o dată pe an este revelion și fiecare îl petrece cum poftește și, bineînțeles, cît îl ține buzunarul. Numai că în cazul familiei Turcanu calculul cheltuielilor ocazionate de petrecerea revelionului nu s-a bazat în exclusivitate pe buzunarele proprii. Ciudat și mai ales deplorabil pentru un șef servicii prestări turistice în cadrul A.C.R. București, dar aceasta este situația.

Alexandru Turcanu a fost depistat recent de un echipaj al Miliției Tulcea în timp ce transporta cu autoturismul personal cantitățile de vin și pește mai sus-menționate pe care le procurase ilegal de la Tudor Bonciu, șeful secției vinificație din Valea Teilor, comuna Izvoarele.

În paranteză fie spus, Bonciu se afla de mai multă vreme în atenția organelor de miliție, deoarece oamenii cinstiți de prin partea locului începuseră să sesizeze matrapazlîcurile acestuia aducătoare de venituri personale substanțiale dar nelegale.

Luat prin surprindere, la apariția miliției care îl determinase pe Turcanu să vireze la 180 de grade, Tudor Bonciu a fost nevoit să recunoască adevărul cu privire la afacerea abia încheiată însă lamentabil ratată: „**Pentru 264 litri de vin, 26 kg pește, 0,800 kg icre de știucă, am primit de la Alexandru Turcanu... B.C.F.-uri pentru 100 litri benzină CO 96, 7 pixuri de reclamă, 4 calendare și 4 agende 1983...**" (? !)

„Bonurile de benzină le am de la soția mea care este gestionara produselor petroliere la Întreprinderea de comerț exterior pentru deservirea corpului diplomatic și consular" — avea să declare la rîndul său, Alexandru Țurcanu. Așadar, B.C.F.-uri sustrase din avutul obștesc contra unor produse sustrase tot din avutul obștesc, fapte incriminate de lege ca fiind delapidări, drept pentru care, cei doi parteneri de afaceri au fost reținuți imediat pentru cercetări.

Și aceasta cu numai cîteva zile înaintea mult așteptatului revelion.

Stupid, neplăcut, penibil chiar, dar cine confundă averea obștii cu feuda proprie, nu poate evita astfel de surprize amare.

MIHAI GROZAVU ■

Drumurile Sofiei Vicoveanca au pornit și revin mereu în Bucovina

— Bună ziua, Sofia Vicoveanca. Ce mai faceți?

— Ce să fac? Bine mulțumesc, ceea ce vă doresc și dumneavoastră. Am mai venit pe acasă. Îmi era dor de Suceava și de aerul Bucovinei. Vin de la Sibiu. Am auzit că m-ați mai căutat: pentru ce?

— Să povestiți cîteva lucruri interesante pentru cititorii revistei noastre. Ce-ar fi să ne spuneți, așa pentru început: cum a fost, pentru dumneavoastră, anul care a trecut?

— Un an bun. Aș vrea ca și '83 să-mi fie la fel. Am lipsit mult timp nu numai din Bucovina, dar chiar și din țară. Am făcut turnee în Grecia, Belgia, Germania Democrată și m-am dus și acolo unde am văzut lumina zilei, în satul Toporăuți de lîngă Cernăuți. Pentru mine a fost o mare experiență...

— Altceva?

— Trebule să-mi apară cel de al 16-lea disc. Am înregistrate toate cîntecele pentru cel de-al 12-lea și am început să string material pentru cel de-al 13-lea. Era să uit: am terminat și munca la filmul „Ochi de ura"...

— Spuneți-mi: vă place să jucați în filme?

— Nu-mi displace. Este un mod de a mă relaxa, de a descoperi un nou gen de muncă — care, vă spun, nu-i deloc ușoară.

— Spuneți-mi, care-i statutul, să-l numim așa, al artistului care se află departe de Capitală? Vă simțiți ruptă de mișcarea artistică?

— Îmi place că n-ați spus: „condiția artistului de provincie".

— Personal cred că de foarte mult timp au se mai poate vorbi despre așa ceva.

— Întocmai. Niciodată n-am simțit o separare între mine și ceilalți cîntăreți. Aș păcătui dacă aș spune așa ceva. Cred că dacă se mai discută, din cînd în cînd, despre aceasta, este vorba doar despre anumite prejudecăți care nu sînt de nici un ajutor actului artistic. Eu nu mă pot plînge de nimic. Doar că nu-mi ajunge timpul. Pot să mă duc oricînd la televiziune sau la radio și să imprim tot ceea ce aduc de aici din Bucovina. Și cu Electrecordul am lucrat excepțional. Mai mult decît atît: colegii mei niciodată nu m-au privit ca pe o provincială

care sosește cu un tren de dimineață în Gara de Nord, după ce a călătorit toată noaptea. Mai mult decît atît. Simt că sînt mai mult iubită stînd aici în margine de țară. Soțul meu este bucureștean. Este, cum se spune, măritat aici în Bucovina. Puteam să mă așez pe una din superbele artere ale Capitalei de ani de zile. Dar, dacă s-ar întîmpla vreodată ca să plec, cu acte în regulă, din Bucovina, eu a doua zi aș muri. Nu vreau să folosesc cuvinte mari dar așa stau lucrurile. Rădăcinile le am aici și mă hrănesc cu seva acestor locuri.

— Așteptam să-mi vorbiți de Bucovina.

— Ce-i al Bucovinei, în sufletul meu, este pus deoparte. Foarte mulți m-au întrebat ce se întîmplă cu mine. Mi-am părăsit prin cîntec locurile dragi? Nicidecum. Am trecut, în ultima vreme, puțin granița în Moldova. M-am oprit la cîntecele de prin părțile Bacăului. Sînt minunate și încă necercetate suficient de specialiști și cîntăreți. Personal, cred că nu am făcut un lucru rău. Nu mi-am sărăcit repertoriul. Din contră, l-am îmbogățit. Se întîlnesc multe elemente comune cu cele găsite de mine în Vicov. Adevărul este că am stors, să spun așa, tot de prin părțile copilăriei mele. Dar, fiindcă este vorba despre un izvor, el seacă foarte greu. Poate niciodată. Așa stînd lucrurile, aștept să mă oprească vreun uncheș prin Vicov și să-mi spună: bine ai venit pe la noi, Sofia. Hai să-ți cînt ceva.

— Foarte frumoase cuvinte. Care-i grija cea mai mare a dumneavoastră?

— Sînt multe. În primul rînd este vorba despre poluarea și denaturarea folclorului. Noi, cîntăreții, după părerea mea, nu trebuie să ne lăsăm furați și duși de curentele care umbresc activitatea noastră. N-avem nici un drept să stricăm ceea ce am moștenit. Folclorul după părerea mea este un lucru sacru. Este, dacă vreți, un altar al spiritualității unui popor. Este o crimă să-ți bați joc de ceea ce ai primit prin testament de la strămoșii tăi. Apoi, vă mărturisesc, îmi este „frică" de noul val care își face loc în cîntecul popular. Apar fete tinere care sînt frumoase, mlădioase, cu glasuri bune și multe chiar cu un repertoriu interesant. Cred că, la această vîrstă, după 23 de ani de cîntec, trebuie să fiu foarte grijulie. Trebuie să fiu mereu proaspătă și la spectacole, îmi propun, să fiu cel puțin tot la fel de bună ca și data trecută. Se întîmplă un lucru. Poate greșesc dar asta-i părerea mea: nu-i greu de suit. Este foarte greu să te menții acolo sus unde ai ajuns. Și dacă este cazul să cobori să faci drumul de întoarcere cu foarte mare demnitate. Eu sînt țărancă din Bucovina. Nu-mi este rușine de acest lucru și-l spun de cîte ori mi se ivește ocazia. Acest lucru l-am învățat de la ai mei și n-am să-l uit niciodată. Fiecare strop de simpatie îl stringi cu stropi de sudoare.

— Ce nu știe lumea despre Sofia Vicoveanca?

— Știu eu? Îmi sărbătoresc în curînd 23 de ani de cîntec. Sînt căsătorită cu Victor Micu care este ziarist la „Zori Noi" din Suceava. Am un băiețel în clasa a patra. Și, apoi, recent, în viața mea s-au petrecut și alte lucruri. Am fost aleasă deputată în comuna Păltinoasa. N-am avut nici un vot contra. Acest fapt mă obligă foarte mult. Mi-am dat seama că cei de acolo nu au nevoie numai de cîntecele mele. Așa stînd lucrurile am procurat, pentru țărani, purcei de la Verești și motopompe. Apoi am obținut toate aprobările pentru a face, acolo, la Păltinoasa, un drum care-i foarte necesar. Acum sînt acasă și mereu, de sărbători, mă întîlnesc cu cei dragi. Mîine am să mă duc la niște școli, la cîteva case ale copilului și la un cămin de bătrîni. Așa îmi place să-mi petrec ultimele zile ale anului.

— Îmi pare rău că timpul este cel care nu ne mai permite să stăm de vorbă. Poate cu altă ocazie. La mulți ani!

— Vă mulțumesc și să auzim numai de bine!

SORIN POSTOLACHE ■

Rezultatele sondajului nostru „Cel mai... Cea mai..."

În urma trierii scrisorilor primite la redacție și a sondajelor întreprinse în diferite colective de muncă, școli etc., concursul nostru de sfîrșit de an a decis :

Cel mai bun sportiv al anului :
VALI IONESCU

Cel mai bun fotbalist :
ILIE BALACI

Cea mai bună echipă :
UNIVERSITATEA CRAIOVA

Recordmană mondială la săritura în lungime (7,20) și campioană a Europei la Atena, Vali Ionescu (membră a clubului Rapid, antrenor Mihai Zaharia) a cîștigat detașat, bucurîndu-se de un număr impresionant de sufragii (peste 60 la sută din scrisori au indicat-o pe locul 1). La un moment dat, a părut capabil să-i amenințe supremația în clasamentul nostru Vasile Stîngă, golgeterul mondialelor de handbal din R.F.G. (128 de voturi), dar el a trebuit să se mulțumească, pînă la urmă, cu poziția a doua. Au mai întrunit sufragii Ivan Patzaichin, Ilie Năstase (ca o dovadă că iubitorii sportului sînt sentimentali), Mircea Paraschiv (a contat victoria rugbiștilor în fața Franței), Nadia Comăneci („Zeița de la Montreal" e greu de uitat), Ilie Balaci, Doina Melinte, Maricica Puică, Nicolae Munteanu (portarul, reprezentativei de handbal), Dan Grecu, Vlad Hagiu („purtătorul de cuvînt" al noii generații de poloiști), Mircea Lucescu (11 voturi grație cărora selecționerul naționalei de fotbal trebuie considerat antrenorul numărul 1 al anului), Ștefan Rusu (surprinzător numărului mic de opțiuni), Anișoara Cușmir, Costică Ștefănescu și Silviu Lung.

Izbînda lui Ilie Balaci (care își prezintă titlul din 1981) a fost, și ea, detașată. Excelenta prestație a craioveanului în meciul cu Suedia, cînd a fost socotit cel mai bun jucător de pe teren, ca și evoluțiile lui constante, atît în cadrul Universității, cît și al echipei naționale, au stîrnit greu în balanță, Balaci încheind primul un clasament cu 28 de nume (!!). În urma lui : Costică Ștefănescu (eternul „loc 2"), Silviu Lung (cel mai bun portar al anului), Rodion Cămătaru, Aurel Țicleanu, Nicolae Tilihoi (preferat de Dumitru Stan, Aurora Pall, Vasile Anghel ș.a.), Ladislau Bölöni, Gheorghiță Geolgău, Gino Iorgulescu (preferat de specialiști, vezi ziarul „Sportul", acesta n-a cîștigat încă gratiile publicului larg), Anghel Iordănescu (în prezent, sub contract, în Grecia), Ion Munteanu etc., etc.

În aceste condiții, avînd 8—6 „aleși" pe lista celor mai buni fotbaliști ai anului, victoria Universității Craiova în concurența echipelor nu are, firește, darul să surprindă pe nimeni. Pe lîngă faptul că a furnizat un mare număr de titulari naționalei (egală cu Italia, 0—0, la Florența), „campioana unei mari iubiri" a izbutit, prin talent, muncă și seriozitate, calificarea în turul 4 al Cupei U.E.F.A., rămînînd singura noastră „ambasadoare" în competițiile europene intercluburi. Dacă a avut de luptat cu cineva, în clasamentul celor mai bune echipe din sportul românesc al anului 1982, atunci Craiova a avut de luptat cu ea însăși, adică n-a fost departe de a pierde supremația (a învins la o diferență de 18 voturi) în fața echipei naționale ! Deci 1. Universitatea Craiova 2. Reprezentativa de fotbal 3. Echipa națională de rugbi 4. Selecționata de polo 5. Echipa de fotbal Dinamo București (preferată de Georgeta Panaite, Sorica Dobra, Viorel Pavel ș.a.) 6. Reprezentativa de gimnastică fete 7. Selecționata de handbal masculin, etc. etc., Silviu Raica mergînd pînă acolo cu dragostea pentru formația preferată încît a așezat pe cea mai înaltă treaptă a ierarhiei pe „U" Cluj-Napoca din divizia B !!

Să mai notăm, în finalul acestui scurt comentariu, că nici unul din cei care au răspuns anchetei n-a indicat „tripla" laureaților, doar Nicolae Stamatoiu avînd două rezultate exacte (Balaci și Craiova), dar omițînd (bănuim) să răspundă și la cel mai bun sportiv al anului. Tuturor celor care au dat curs invitației noastre, ca și celorlalți cititori ai acestei pagini, un sincer „La mulți ani !" și cuvenitele urări de bine și prosperitate.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

La închiderea ediției

La ora la care această pagină era ca și gata de calandru, am primit din partea lui Vali Ionescu și a antrenorului ei, Mihai Zaharia, urările de mai jos. Mulțumindu-i campioanei, ca și celui ce se ocupă de pregătirea ei, le dorim un 1983 și mai fructuos, și mai bogat în satisfacții! Prima ediție a mondialelor de atletism bate la ușă și credem că stă în puterea și în talentul recordmanei lumii să adauge încă un succes de răsunet impresionantei sale „cărți de vizită". Mult succes !

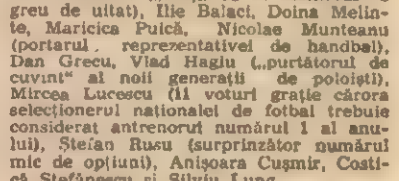

Galeria marilor sportivi ai anului

Cu toate că numele lor n-au apărut prea des în cursul sondajului de mai sus (poate și pentru că disciplinele pe care le practică nu sînt dintre cele mai populare), atît Margareta Mureșan (prima din stînga), cît și Ștefan Rusu și Carmen Bunaciu, au avut în 1982 comportări excelente. Prima s-a calificat pentru meciurile candidaților la titlul mondial de șah, Rusu și-a îmbogățit palmaresul cu încă o victorie la campionatele lumii, iar Bunaciu a obținut, la C.M. de natație, prima medalie din istoria sportului românesc. În absența Nadiei Comăneci și a Sandei Toma, izbînzile repurtate de Vali Ionescu, Margareta Mureșan, Carmen Bunaciu ș.a. confirmă că, pe plan sportiv, 1982 a fost (ca și 1980 și 1981) un an al fetelor.

Omul care joacă

La revedere, an bun!

Mai sînt cîteva zeci de ceasuri pînă cînd gongul implacabil al anilor va bate și sfîrșitul acestui '82.

Este timpul gîndurilor retrospective asupra a ceea ce au însemnat peste tot și în toate zilele, săptămînile și lunile acestui mod atît de relativ de trecere a timpului care este un an. Pentru fotbal a fost o perioadă bogată în evenimente, turneul final al C.M. argumentînd și prin cele 24 de echipe prezente ineditul spectacular a ceea ce a fost. Și la noi s-au petrecut multe lucruri interesante, începînd cu... returul, de forțe al lui Dinamo în campionat, care a reușit după 18 ani eventual și terminînd cu optimismul sădit de rezultatele din toamnă ale naționalei, precum și de noua reușită a acestei talentate echipe care este Universitatea Craiova de a se prezenta la convocările elitei cluburilor europene în primăvară. Cu puțină șansă și Dinamo putea ajunge la a juca pe ghiocel alături de alte sante campioane ale Europei dacă, pur și simplu, Vallerengen nu era tur preliminar cl... primul tur. Tin minte că Liverpool a avut în 1968 un traseu care a purtat-o prin Finlanda, Turcia și Elveția, ajungînd aproape nergiriată în semifinale. Dar sigur că și acest amănunt ține de hazardul fotbalului.

A fost poate anul cel mai spectaculos pe care fotbalul l-a cunoscut pînă acum, mundialul spaniol contribuind în cea mai mare măsură la acest lucru. Poate că acest spectaculos avea mult mai mult de cîștigat dacă în coridele iberice triumfau artiștii desăvîrșiți, brazilienii. Pentru toată suflarea fotbalului plecarea lor prea timpurie din lupta pentru titlul suprem a însemnat o înfrîngere a frumosului, adică a artei de a lovi încîntător și neașteptat mingea, de a forța imaginația pînă la a realiza combinații crezute pînă la ei imposibile. În fine, de a trăi cu bucurie și loialitate fiecare secundă a jocului. Au fost niște minunați copii mari acești actori din AMSUD, și de cîte ori, în furia vieții din teren, nu dorim destul să ne putem descurca atît de liniștiți și fără spasme în toate, precum se putea citi pe chipul și în mișcările lui Socrates, Eder, Junior sau Zico. Singur Falcao aducea a europenizare," astfel explicîndu-se imensul travaliu pe care l-a făcut contra amenințătoarei Italii, perfecționată acum la maximum în transfuzii și folurite pastile de urmașii doctorului Fino Fini, acela care a greșit „rateta" în 1966, la Sunderland, contra Coreei.

Privind spre noi, trebuie să ne declarăm cel puțin satisfăcuți de ceea ce s-a întîmplat. La cît se face pentru fotbal, rezultatele mi se par de-a dreptul miraculoase, și nu comparîndu-ne cu alții ci... cu anii din urmă.

În campionat lupta pentru supremație este plăcută deși nivelul a 80% din partide este cam departe de ce s-ar putea realiza. Mi se pare ciudat și nu de acum, că mulți așa-ziși cunoscători, prin viu sau scris grai, sînt puși în încurcătură de a deosebi o partidă destul de plină în conținut de una fără nici un pic de har. Vina nu poate fi exprimată decît prin tăcere și prin entuziasmul cu care ne hrănim spunînd mereu că timpul va rezolva cîte ceva. Problemele de organizare ale fotbalului nostru rămîn în continuare la fel de încurcate ca și pînă acum. Unii pot beneficia de adevărate plutoane de fotbaliști, iar alții se chinuie în a găsi mingi de o oarecare calitate pentru antrenament.

Spunînd doar atît, repet, rezultatele sînt mult peste ceea ce s-a făcut pentru ele. Da, sîntem talentați, rezolvînd cu ceea ce ne-a dat natura ceea ce încă nu ne dă pămîntul. Ar mai merita, tot cu tentă amară, constatat că singurele înnoiri aduse au fost apariția unor noi și neașteptați arbitri, noul contur al porților și lipsa de forță punitivă a cartonașelor galbene. Nu-i cumva prea mult ?

Naționala s-a descurcat bine, jucînd un fotbal de laborator, deosebit de ceea ce emană din jocurile noastre și surprinzînd, astfel așteptările adversarilor întîlniți.

De acum înainte va fi mai greu, potrivnicii ne-au mirosit, căutînd cu siguranță antidoturi împotriva la ceea ce jucăm. Într-o posibilă concluzie, la tot ceea ce s-a întîmplat, cred că și acest an a confirmat încă o dată că supremul artizan al jocului este jucătorul, prin potența sa de a se exprima, imperativ, că atunci cînd există talent poate fi creat prin munca destul de migăloasă a pregătirii dublată de competența indiscutabilă a acelui care o impune. El este desenatorul schemelor și, dacă poate, este capabil să le dea consistența dorită, îmbogățind apoi pe mai departe jocul. Nu poate fi decît o singură încheiere : La mulți ani !

CORNEL DINU ■

Bilanț sportiv 1982

Conform uzanței, să ne fie permis, stimați cititori, să facem o retrospectivă a anului sportiv 1982, apelînd în acest sens la colecții și, firește, la amintiri.

Ianuarie

Numit, cu puțin timp în urmă, antrenor al echipei naționale, Mircea Lucescu lese din tipare : el convoacă la București 44 de jucători. Fără să fim malițioși, să notăm că din cei 44 lipsesc Lung și Ungureanu ● La hochei, după un reconfortant 5—3 cu Norvegia, urmează un 2—8 care exprimă, credem, mai exact nivelul hocheiului nostru. Ambele meciuri s-au disputat în deplasare ● În optimile Cupei cupelor la handbal feminin : Terom Iași — Spartakus Budapesta 25—19. Speranțele se vor nărui repede, ieșencele pierzînd întîlnirea retur cu 15—24 ● Dinamo și Steaua se califică în turneele finale ale competițiilor europene de volei masculin ● Olga Nemeș devine vicecampioană internațională de tenis de masă a R.F.G. ● Cedînd lui Minior Pernik cu 41—66 în C.C.E. de baschet, fetele de la „U" Cluj-Napoca ilustrează, o dată în plus, valoarea scăzută a baschetului românesc ● Ziarul „Sportul" tipărește ediția cu numărul 10 000 ● În cadrul Cupei „Steaua", Anișoara Cușmir (antrenor Ion Morolu) sare 6,87 m la lungime ● Aflați în pregătire pentru mondiale, handbaliștii lui Lascăr Pană și Nicolae Nedef ies primii în Trofeul Spaniei ; 22—20 cu U.R.S.S. în derbiul competiției. Și totuși, un semnal de alarmă : România — Spania 17—17 !

Februarie

Echipa de sabie a clubului Steaua intră în posesia Cupei Europei, primul mare succes românesc al anului într-o competiție de anvergură ● Alături de Ribli și Sax, Mihai Șubă se califică (de la Herculane) pentru interzonalul de șah. Pentru celelalte două locuri, Florin Gheorghiu va disputa un baraj împreună cu Lukacs, Pinter și Sznapik ● Încă o veste îmbucurătoare din handbal : România — Cehoslovacia 36—28. Mondialele sînt pe-aproape ● Anișoara Cușmir confirmă, sărind din nou 6,67 m ● Într-o companie de elită (69 de concurente), Elisabeta Guzganu cîștigă turneul de floretă de la Leipzig ● La Sofia, Fița Lovin (antrenor Nicolae Mărășescu) stabilește cele mai bune performanțe mondiale ale sezonului pe 800 și 1 500 de metri : 2:00,74 și, respectiv, 4:06,92. Din păcate, ca va deveni în curînd indisponibilă ● Exploărri Baia Mare își adjudecă Cupa Balcanică la volei masculin. Cine ar fi crezut că acest trofeu va rămîne, în 1982, singurul accesibil voleiului nostru ?! ● Anișoara Cușmir în creștere : 6,91 m în sală, la numai 2 cm de recordul mondial. Vali Ionescu (antrenor Mihai Zaharia) vine puternic din urmă : 6,71 m ● La Paris și Bruxelles, Dinamo și Steaua se văd nevoite să se mulțumească, sub așteptări, cu locurile 3 în Cupa campionilor și, respectiv, Cupa cupelor la volei masculin. Știacheta începe să coboare ● Selecționata de fotbal întreprinde un turneu fructuos dincolo de Ocean : 1—2 cu Salvador, de două ori 0—0 cu Honduras, 2—2 cu Estudiantes Merida, 3—1 cu Maracaibo ● Start în campionatele mondiale de handbal masculin : deși întrecuți de iugoslavi (21,—22), tricolorii ocupă locul 1 în grupa preliminară grație celorlalte rezultate : 20—18 cu Danemarca, 34—26 cu Cuba.

Martie

Handbaliștii continuă promițător : 31—24 cu Suedia, 24—19 cu Ungaria. Surprinzător (și inexplicabil), ei clachează în fața Spaniei (20—22), ocupînd în final (după 24—21 cu R.D.G.) un modest loc 5. Drept consolare, Vasile Stingă devine, cu 65 de goluri, golgeter absolut al campionatelor mondiale ● Pe courtsurile de la Santiago de Chile, formația țării gazdă întrece România (cu Ilie Năstase) cu 3—2 în Cupa Davis ● Bilanț remarcabil la europenele indoor de atletism de la Milano : 3 medalii (Melinte, Puică, Ionescu), între care una de aur, Doina Melinte (antrenor Nicolae Mărășescu) cîștigînd titlul la 800 m în 2:00,39, nou record național. Puică obține argint la 3 000 m (8:54,26), iar Ionescu bronz la lungime (6,52 m) ● Floretistul Petru Kuki se claseză al doilea în Trofeul „Adrien Rommel" ● După un dureros 0—2 la Craiova, Universitatea izbutește să țină în șah pe Bayern chiar la München : 1—1 ! ● Echipa României înregistrează cîteva rezultate contradictorii în cadrul grupei B a campionatelor mondiale de hochei, disputate în Austria, ocupînd pînă la urmă un loc în imediata apropiere a retrogradării (5). Mult zgomot pentru puțin ● Maricica Puică (antrenor Ion Puică) cîștigă titlul mondial la cros (Roma), iar Fița Lovin o secondează. ● România devine campioană balcanică la judo ● La box, 8 victorii în „Centura de aur", la București. Speranțe deșarte ● În meci amical : Belgia — România 4—1 la fotbal.

Aprilie

Izbîndă clară în C.E. de rugby : 60- 18 cu R.F.G. ● Florin Gheorghiu se califică, alături de Șubă, pentru interzonal ● Una caldă, una rece : rugbiștii pierd în fața Italiei, 15—21 la Rovigo ! ● La Ruse, în meci amical, tricolorii înving Bulgaria la fotbal, 2—1 ● Steaua se clasează a treia în Cupa Europei la spadă ● Recoltă slabă la europene de lupte greco-romane de la Varna : două medalii de argint (Ștefan Negrișan, Marian Ștefan) și una de bronz (Ion Draica). Trecut la o categorie superioară, multiplul campion Ștefan Rusu rămîne în afara podiumului. Prima explicație a acestui semieșec : întinerirea lotului ● Echipa feminină a României ocupă locul 3 la europenele de tenis de masă.

Mai

La Hunedoara (gazdă excelentă), România întrece Cipru în C.E. de fotbal (3—1) ● Deși învingători în fața selecționatei U.R.S.S., rugbiștii închie Cupa F.I.R.A. pe locul 3, sub așteptări ● La mondialele de box de la München, unde prezentăm o echipă completă (consecință a unei selecții după ureche, dar și a acordului conducerii C.N.E.F.S.), prestațiile tricolorilor sînt slabe. Numai Constantin Țițoiu și Viorel Ioana obțin medalii de bronz. Unde sînt Cuțovii de altădată ?! Conducerea federației e înlocuită, dar aceeași soartă le e rezervată, fără justificări, și antrenorilor ! ● Naționala de fotbal în turneu în America de Sud : 0—1 cu Argentina (la ora aceea campioana lumii), 0—2 cu Peru (după un meci viciat de arbitru, cu Balaci și Iorgulescu eliminați încă din prima repriză), 3—2 cu Chile. La înapoiere, Mircea Lucescu se declară satisfăcut ● Mircea Frățică cucerește titlul european la judo (Rostock) ● Ioan Pop cîștigă puternicul Turneu Masters la sabie ● Echipa de polo a României iese prima la Tbilisi, lăsînd în urmă redutabilele selecționate ale U.R.S.S. (campioană olimpică și deținătoare a Cupei Mondiale), Cubei (campioană mondială universitară), Spaniei (locul 4 la J.O.) etc. Vlad Hagiu devine golgeter al întrecerii cu 32 de goluri. În ciuda acestui succes (și al celor ce vor urma), printr-o decizie greșită, echipa de polo nu va fi înscrisă la mondialele de la Guayaquil ! C.N.E.F.S. se va scumpi la tărîțe ● Lucia Romanov își trece în palmares o izbîndă de răsunet, întrecînd-o la Roland Garros pe Billie Jean King.

Iunie

Polo iștii confirmă : locul 1 la Varna, între învinse, Cuba ● Băieții și fetele își adjudecă Balcaniada de volei ● Bilanț de zile mari la campionatele mondiale de popice : aur la masculin, bronz la feminin în întrecerea echipelor. Ana Petrescu și Elena Pană cuceresc titlul la perechi, în vreme ce cuplul Iuliu Bice-Gheorghe Silvestru dobîndește medaliile de bronz. Mai urcă pe podium Iosif Tismănar (argint), Ana Petrescu (bronz), Maria Zsizsik și Silvia Berindei (tot bronz), formația țării noastre terminînd prima în clasamentul pe națiuni ● La Debrecin, Vali Ionescu face un pas curajos spre recordul lumii : 7,05 m ● Lucia Romanov nu se dezminte, întrecînd-o, la Eastbourne, și pe Virginia Wade ● Încă o victorie la polo : locul 1 în Cupa României ● Notă maximă pentru gimnastica românească la C.E. de juniori de la Ankara. Ecaterina Szabo cîștigă 4 medalii, între care 3 de aur (individual compus, sărituri, sol), iar Levente Molnar cucerește și el două medalii de bronz (cal, inele) ● Aflați în turneu în Zimbabwe, rugbiștii români ies învingători la Bulawayo, 25—23 în primul meci test ● Virginia Ruzici cedează greu lui Chris Evert-Lloyd în turul 4, la Wimbledon : 7—6, 3—6, 1—6.

Iulie

În a doua partidă test, România — Zimbabwe 25—24 la rugby (Harare) ● La fotbal, România — Japonia 4—1 și 3—1 ● Juniorul Gheorghe Savu iese campion european de lupte greco-romane ● Virginia Ruzici cîștigă turneul de la Monte Carlo ● Juniorii se arată la înălțime și la C.E. de lupte libere, Nicu Hîncu dobîndind titlul ● Virginia Ruzici, prima și la Kitzbuhel ● Eșec rușinos la mondialele de scrimă de la Roma : nici o medalie, locul 7 (din 15) pe națiuni ! Fosta campioană mondială Ana Pascu e numită secretar responsabil al federației de specialitate ● Olga Nemeș se încununează (împreună cu suedezul Person) cu laurii europenelor de juniori (tenis de masă) de la Hollabrunn (Austria) ● În interzonalul de la Las Palmas, Mihai Șubă e la un pas de calificare, clasîndu-se pînă la urmă al treilea.

August

Anișoara Cușmir își înscrie numele pe lista recordmanilor mondiali, sărind (la naționale) 7,15 m la lungime ! Bucuria ei însă nu va dura decît 5 minute, prietena ei Vali Ionescu (Rapid, antrenor Mihai Zaharia) ducînd recordul la 7,20 m ! ● Neobositul Ivan Patzaichin face, încă o dată, dovada înaltei sale clase, tandemul cucerind împreună cu Toma Simionov titlul mondial la canoe 10 000 m. Cu toate că se mai adună cîteva medalii (argint la caiac 4, bronz la canoe, Gheorghe Țîtu), bilanțul e apreciat drept nesatisfăcător ● Virginia Ruzici reușește două titluri la Indianapolis (campionatele S.U.A. pe zgură) : la simplu (6—2, 6—0 în finala cu Șukova) și dublu (alături de Joanne Russell) ● Primul mare succes din istoria natației românești : la Guayaquil, Carmen Buzoiu (antrenor Cristina Șoptereanu) intră în posesia bronzului la 200 m spate ● Fiasco la C.M. de lupte libere de la Edmonton (Canada) : cei 3 români (Aurel Neagu, Traian Marinescu, Vasile Pușcașu) nu au acces la podiumul de premiere ● Florin Gheorghiu terminâ învingător în openul de la Badalona ● Deși surorile Romanov cîștigă proba de dublu (Florin Segărceanu — Andrei Dîrzu bronz), comportarea tenismanilor noștri la europene (competiție fără vedete) rămîne mult sub așteptări ● Încă o dovadă că natația românească e angajată pe un drum drept : 4 medalii de argint (Anca Pătrășcoiu și Gabriela Bake cîte două) și două de bronz (Luiza Nicolaescu și Teodora Hauptricht) la europenele de juniori, cel mai bun bilanț din istoria participărilor noastre. Dar băieții ?! ● În absența Sandei Toma, Valeria Răcilă izbutește un dramatic loc 2 (e întrecută cu cîțiva milimetri !) la mondialele de canotaj de la Lucerna.

Septembrie

România — Danemarca 1—0 la fotbal ● Deși cedează la Oslo (1—2), Dinamo își continuă cursa în C.C.E. la fotbal (3—1 cu Valerengen la București) ● Echipa de polo juniori a României devine vicecampioană europeană de polo, iar Vlad Hagiu (cu 29 de goluri) golgeter al întrecerii ● Prestațiile mai mult decît onorabilă la C.E. de atletism de la Atena : Vali Ionescu și Anișoara Cușmir domină proba de săritură în lungime, intrînd în posesia medaliilor de aur și, respectiv, argint. Maricica Puică termină a doua la 3 000 m, dar Doina Melinte, din păcate, dezamăgește. Titlul dobîndit de Vali Ionescu e primul pentru atletismul românesc după 20 de ani (Iolanda Balaș, Belgrad, 1962) ● Luptătorii de greco-romane își demonstrează valoarea la mondialele de la Katowice, ocupînd locul 3 în clasamentul pe națiuni. Medalii : Ștefan Rusu (aur), Nicolae Zamfir, Ion Draica, Vasile Andrei (argint), Ștefan Negrișan (bronz) ● Zi plină în cupele europene de fotbal (14) : Dinamo — Dukla 2—0, F.C. Baia Mare — Real Madrid 0—0, Craiova — Fiorentina 3—1, Graz — Corvinul 1—1 ● La Rieti, Maricica Puică bate recordul mondial pe o milă (4:17,44) ● Un nume de referință în haltere : Virgil Dociu. El cucerește 5 medalii de argint și una de bronz la întrecerile mondiale și europene ● Florin Gheorghiu nu face față în interzonalul de la Moscova, clasîndu-se pe locul 11 (din 15) ● Dinamo (1—2 la Praga), Craiova (0—1 la Florența) și Corvinul (3—0 cu Graz) se califică în cupele europene la fotbal. Baia Mare pierde la Madrid (2—5 cu Real) și lese din cursă ● Aurel Morar și echipa României devin campioni ai lumii la aeromodele indoor ● Un balon de oxigen pentru fotbaliștii tricolori : 2—0 cu Suedia în C.E. (la București).

Octombrie

În Cupa Davis, la Ciudad de Mexico, România — Mexic 3—2 și tricolorii rămîn în prima grupă valorică ● Strălucit succes la șah ; Margareta Mureșan (antrenor Șerban Neamțu) cîștigă puternicul turneu interzonal de la Tbilisi, urmînd să joace în meciurile candidatelor la titlul suprem ● Popicele pe toată linia : la fete, Voința Tîrgu Mureș dobîndește Cupa campionilor europeni, la băieți, Electromureș se clasează pe locul 2 ● La fotbal, România — Bulgaria (selecționata olimpică) 2—1, dar greu ● Comportare sub orice critică la C.M. de volei masculin, în Argentina, unde tricolorii coboară tocmai pe locul 15 !! Asta după ce, spre a se pregăti în cele mai bune condiții, ei au participat, înaintea mondialelor, la un lung turneu în Brazilia. Mai întrebăm o dată : cine a suportat biletele de avion ?! ● Fetele cîștigă Balcaniada de tenis, băieții o pierd ● Lucrurile încep să se încurce în cupele europene de fotbal : Dinamo cedează acasă (0—2 cu Aston Villa), iar Corvinul nu trece de Sarajevo (4—4 la Hunedoara). Craiova, în schimb, e ca și calificată : 2—0 cu Shamrock Rovers la Dublin ● Lavinia Agache termină a treia (la individual compus) în Cupa mondială. Pe aparate, ea obține argint la sol ● Un singur titlu de campion balcanic la box (Nițâ Robu). În loc să privească adevărul în față, noul secretar federal (Mihai Trancă) dă vina pe arbitri !! ● În fața Franței în garnitură completă (cu Rives, Joinel, Paparemborde, Dintrans ș.a.), echipa de rugby a României învinge fără dubii (13—9), obținînd a 7-a victorie împotriva „cocoșului galic".

Noiembrie

Dorel Mateș și Vlad Nicu obțin cîte 3 medalii de argint la C.E. de haltere juniori ● La fotbal, doar Craiova rămîne în cursă (3—0 cu Shamrock), Dinamo (2—4 la Birmingham) și Corvinul (0—4 la Sarajevo) părăsind arena europeană ● Echipa de pistol viteză se întoarce de la mondialele de tir din Venezuela cu argint ● La Lucerna, în cadrul Olimpiadei de șah, fetele se comportă admirabil, Margareta Mureșan, Marina Pogorevici, Dana Nuțu Terescenco (11 puncte din 12 !) și Elisabeta Polihroniade ocupînd locul 2. Băieții însă rămîn datori (locul 10—14) ● Tricolorii domină Balcaniada de gimnastică, adjudecîndu-și 9 titluri ● Universitatea Craiova ne dă speranțe : 0—1 la Bordeaux în Cupa U.E.F.A.

Decembrie

La Florența, în cadrul campionatului european de fotbal, Italia — România 0—0 ! Deși la 10 jucători (în urma eliminării lui Țicleanu), tricolorii rezistă campionilor lumii, realizînd un rezultat foarte prețios. „Cota" lui Lucescu crește considerabil ● Universitatea Craiova bate pe Bordeaux cu 2—0 (după prelungiri), urmînd să întîlnească la primăvară, în turul 4 al Cupei U.E.F.A., pe F.C. Kaiserslautern. Ea demonstrează, limpede, că-și merită titlul de cea mai bună echipă românească de fotbal a ultimului deceniu ● Șahista Margareta Mureșan termină învingătoare în Turneul Acropolis ● Selecționata feminină de handbal joacă slab la mondiale, mulțumindu-se cu locul 6. Se impun măsuri drastice ● Lavinia Agache și Emilian Nicula cîștigă internaționalele de gimnastică ale Italiei ● În Trofeul R.D.G., handbaliștii români pierd partida decisivă (18—20 cu selecționata țării gazdă), ocupînd locul 2 ● Tot la handbal, Dinamo (m) se califică în Cupa cupelor, trecînd (scor general 52—41) de modesta formație olandeză Bondsspaarbank Doetinchen.

Așa arată, prezentat succint, anul sportiv 1982, privit numai prin prisma participărilor românești. Acestea au fost, lesne de dedus, cînd mai bune, cînd mai slabe, dar anul, în ansamblul lui, e mai greu de etichetat fie și din motivul că, față de cei imediat anteriori, el n-a mai stat sub semnul unei mari competiții (în 1980 au fost Jocurile Olimpice, în 1981 Jocurile Mondiale Universitare), capabilă să exprime, obiectiv, prestația tricolorilor.

Judecat după cifre și prin comparații, 1982 lasă impresia că a fost un an superior precedenților (7 medalii de aur la mondiale față de două în 1981 și 3 în 1980), dar aceste raportări nu ni se par întrutotul convingătoare, motivele fiind simple : n-ar trebui, în 1980, adăugate bilanțului total și cele 6 medalii de aur izbutite la Jocurile Olimpice de la Moscova, după cum nu s-ar cuveni să procedăm la fel, cîntărind anul sportiv 1981, și cu cele 30 de medalii de aur (sau măcar cu o parte din ele) dobîndite în cadrul J.M.U. ? Și-apoi, întorcînd moneda (cîtiți medalia) pe partea cealaltă, chiar fără a încerca să supărăm pe nimeni, sînt în măsură victoriile de la aeromodelism (și chiar cele de la popice) să ilustreze capacitatea și forța unei mișcări sportive ? Sigur, cînd se întocmesc bilanțurile, toate disciplinele punctează după același criteriu, dar poate fi socotit 1982 drept un an mai bun atîta timp cît, pe lungimea lui, o serie de discipline cheie, cu pondere olimpică, au bătut pasul pe loc (vezi gimnastica, tenisul, luptele etc.), ba chiar au pierdut importante poziții pe plan internațional, marcînd un regres îngrijorător (vezi calacul, canotajul, handbalul, voleiul, boxul etc).?

Au fost însă și sporturi, o spunem deschis și, nu numai atît, cu satisfacție, care au mărcat, în 1982, o creștere. Șahul (la fete, dar și la băieți, prin Șubă mai ales), popicele (jos pălăria în fața seriozității cu care se lucrează în jurul pistelor de lansare), rugbyul (prin victoria de referință în fața Franței), halterele, atletismul (o federație energică, în frunte cu profesorul Victor Firea, încearcă să recîștige timpul și terenul pierdut), planorismul, natația, tirul și, firește, fotbalul (0—0 de la Florența și pătrunderea Craiovei în turul 4 al Cupei U.E.F.A.).

Oricît de mulțumiți am fi de prestațiile din anul care stă să se închele, și avem destule motive, nu putem trece cu vederea o serie de greșeli flagrante (neînscrierea echipei de polo la mondiale, a celeia de oros fete etc.), de lacune organizatorice. În multe domenii ale sportului se lucrează încă superficial (în box, în hochei etc.), sînt încă destui oameni nechemați, fără pasiune, dorniei să activeze la nesfîrșit (pînă la pensionare dacă e posibil) la nivelul perspectivei (ceea ce implică, nu-i așa, timp, dar și deplasări pe toate meridianele globului), fugind însă de sarcini concrete, de responsabilități imediate. Față de toți acești pieziriști, conducerea mișcării sportive a arătat și, din păcate, mai arată o îngăduință vinovată. Multe alte discipline trăiesc (am mai spus asta) doar prin 2—3 sportivi de excepție care, retrăgîndu-se (cazul Nadiei Comăneci), devenind indisponibili (cazul Sandei Toma) sau scăzînd valoric (cazul lui Ilie Năstase), lasă în urmă goluri greu de acoperit. Primenirea generațiilor e încă un capitol la care sportul românesc se află în suferință.

La jumătatea ciclului olimpic, 1982 a fost, pe plan strict sportiv, un an de bucurii, dar și de dezamăgiri. Să nu le exagerăm pe primele și nici să nu le trecem cu vederea pe ultimele ! Pe calea redresării, am mai spus-o, adevărul trebuie să fie cel dintîi aliat.

OVIDIU IOANIȚOAIA ■

Lumea in care trăim

Statistici...

...Mania statisticilor se pare că s-a născut încă în epoca primitivă, cînd șefii de trib făceau periodic, la începutul sezoanelor ploioase, inventarul animalelor, al uneltelor, al armelor sau al copiilor.

De-a lungul secolelor, obiectul acestor bilanțuri statistice a cunoscut o permanentă evoluție și diversificare. Astăzi, orice economie națională, și nu numai economiile, ci orice domeniu de activitate se bazează pe statistici complicate.

Obiceiul acesta, al întocmirii statisticilor la sfîrșit de an, a evoluat într-atît încît, în numeroase țări occidentale a devenit o adevărată manie. Așa se face că statistici se întocmesc în cele mai diverse și neașteptate domenii. De la producția de automobile, arme sau ouă și pînă la numărul crimelor, al sticlelor de coca-cola consumate sau al pachetelor de țigări vîndute într-un an. Se fac clasamente ale celor mai bogate firme și companii, clasamente ale celor mai reușite filme, ale celor mai buni actori și sportivi, statistici ale profiturilor, ale pasagerilor traficului aerian sau ai spectatorilor meciurilor de fotbal. Nu lipsesc, bineînțeles, nici altfel de clasamente : ale actrițelor... prost îmbrăcate sau ale vedetelor cu recorduri în materie de căsătorie.

Din acest noian de statistici și clasamente aș vrea să mă refer doar la două. La New York a devenit un obicei ca, înaintea fiecărui sfîrșit de an, să se facă statistica celor mai bogați oameni din Statele Unite. Nu de alta, dar să se știe că există, să se știe cine sînt și apoi, chipurile, ca să se ilustreze „fața" societății capitaliste, societatea „tuturor posibilităților". Cu alte cuvinte : aceștia sînt cei mai bogați oameni ai Americii! Oricine poate deveni la fel de bogat ca și ei, Trebuie doar voință. Atîta tot. Oricînd aveți posibilitatea să vă numărați printre bogătașii țării !

Revista „Forbes" — care a făcut statistica respectivă — a întocmit lista unui număr de 400 de nume de superbogați, oameni care își calculează averile de la cîteva sute de milioane pînă la cîteva miliarde de dolari.

Revista n-a avut însă discreția să-i întrebe prin ce mijloace au devenit ei bogați, cum au reușit să acumuleze imensele averi. Secretul îmbogățirii este păstrat cu sfințenie, din tată-n fiu, lăsat moștenire odată cu averea. Vă imaginați că dacă ar fi publicată o asemenea „rețetă" miraculoasă, practic, în Statele Unite, n-ar exista decît oameni bogați.

Se dau, în schimb, unele amănunte în legătură cu „domeniile de activitate" ale celor „400". Adică industriile din care își agonisesc averile. Aproape un sfert, adică 92 de persoane de pe această listă, sînt proprietari și acționari ai unor mari companii petroliere, naționale și transnaționale, profitori ai „aurului negru". Ceilalți „lucrează" în industria armamentului, a automobilului, a cosmeticelor și parfumurilor, a gumei de mestecat sau supelor concentrate, sînt oameni ai finanțelor, armatori, patronii unor rețele de supermagazine sau ai unor studiouri de filme.

În 1982, cel mai bogat om din Statele Unite ale Americii (cu un capital de peste 2 miliarde dolari) a fost considerat Daniel Keith Ludwig, un mare armator din New York. Pe listă figurează membri ai familiilor Du Pont, Hunt, în timp ce faimosul Rockefeller este situat pe locul al 13-lea. Cît despre dimensiunile averii celor „400", averi stoarse din sudoarea multor zeci de milioane — pentru că, vă imaginați, recordmanii despre care e vorba nu pun ei mîna pe sapă, și nici pe ciocan sau ferăstrău — acestea ating o sumă totală de peste 130 miliarde dolari. Ceea ce înseamnă — tot conform unor statistici, dar, de data aceasta ale O.N.U. — mai mult decît produsul național brut al unui întreg șir de state.

Și, parcă, pentru ca aureola bogăției să fie cît mai strălucitoare, o revistă americană „U.S. News and World Report" publica nu de mult o altă statistică. De data aceasta — a sărăciei. Sigur, aici, în acest domeniu, nu s-au mai făcut liste. Ar fi trebuit tone de hîrtie ca să se poată înscrie numele tuturor celor săraci. Revista arată că în Statele Unite „s-a atins cel mai înalt nivel al sărăciei din 1967 încoace : 32 000 000 de americani, ceea ce reprezintă 14% din totalul populației, fac parte din cei ce pot fi considerați săraci". Cîteva milioane se află chiar sub „pragul" a ceea ce americanii consideră în general a fi sărăcie.

Din păcate, nici pentru ei nu se dau nici un fel de explicații ! Nu se spune nici cum au ajuns săraci și nici cum ar putea, eventual, să depășească această stare, cum să găsească, adică, un loc de muncă (sînt peste 10 milioane de someri), cum să obțină o locuință (chiria reprezintă pînă la 30% din salariu), cum să obțină un loc într-o clinică medicală fără să plătească mii de dolari pe care dealtfel nici nu îi au.

Statistici...

S-ar mai putea da, desigur, încă multe alte exemple. Să ne referim, de pildă, la numărul avioanelor sau submarinelor, al rachetelor sau al tancurilor fabricate. Cu cîte asemenea arme s-au înmulțit arsenalele S.U.A. în 1982 ?

Deși nici una din cele două statistici amintite — a celor bogați sau a celor săraci — nu face vreo legătură cu statistica armelor, această legătură totuși există. Pentru că, cu cît industria de război se amplifică, cu cît se produc mai multe arme, cu atît bogații se îmbogățesc, iar săracii sărăcesc.

Dar să rămînem la cele două aspecte. Deci, 400 de superbogați și 32 000 000 de săraci — pur și simplu săraci, fără nici un superlativ. 400 care au izbutit. 32 000 000 care au eșuat în tentativa lor în viață. 400 care se scaldă în lux și au la dispoziție tot ceea ce își doresc și 32 000 000 care n-au nici măcar un minimum necesar traiului decent. 400 pentru care există „toate posibilitățile" și 32 000 000 pentru care singura „posibilitate" este aceea de a fi săraci. Adică de a nu avea decît griji și necazuri.

400 raportat la 32 000 000 înseamnă foarte puțin. O cifră infimă. 400 care își clădesc fericirea pe bani, 32 000 000 își datorează nefericirea lipsei banilor.

Statisticile nu sînt o invenție inutilă. În fond, tabloul american ni s-a înfățișat în cea mai sintetică formă : a fericirii și nefericirii. 400 de o parte. 32 000 000 de cealaltă. Balanța dreptății pure schilodată.

AL. PINTEA ■

Pace pe pămînt, pace în cosmos

Fapt simplu și copleșitor : războaiele nu încep de revelion. S-a mai întîmplat ca de sărbătoarea unui popor o armată străină, avînd un calendar normal „de lucru", să ia în țăipi ghirlande, să mototolească ospețe și să zdruncine pînă în temelii fericirea tihnită a unor oameni care nici nu gîndeau că lumea poate mirosi a sînge și a praf de pușcă.

La cumpăna dintre ani, omenirea întreagă se află în sărbătoare, nimeni nu este exceptat de la acest solemn armistițiu, și astfel printr-un pact nevotat, nesemnat și neratificat o pace ciudată se instalează pe glob — pacea cea mai scurtă și limpede din istoria unui an și din istoria istoriei.

Cu vreo patru decenii în urmă, cînd războiul mondial devenise o a doua natură a lumii (poate chiar prima) de revelion, în tranșee, clincăneau pașnic gamelele, se rostea în limbi diferite „la mulți ani", gloanțele rămîneau cuminți pe țevi și armatele își întorceau spatele pentru a scruta steaua polară a foamei de pace.

Războaiele nu încep de revelion pentru că atunci sună clipa cînd oamenii de pretutindeni se întîlnesc cu sufletele lor, cu emoția grozavă a copilăriei perpetue și a încrederii perpetue că fericirea de a trăi nu are seamăn. Cum să-ți vină ideea murdară și sinistră să sfîșii ce ai mai scump tu însuți ?

Printr-o fatalitate care nu mai trebuie explicată nu s-a pus pe rolul lumii sau al unui forum care nu s-a inventat încă propunerea ca fiecare zi să devină un an, fiecare noapte să devină un revelion, iar omenirea să fie obligată, prin propriul sentiment, să trăiască o sărbătoare nonstop, fără colapsuri și, deci, fără întoarceri la ideea posibilității nebuniei — a războaielor, a pârjolirilor, a pîndei cea de toate clipele, a nenorocirilor tradiționale sau ultramoderne.

La cumpăna dintre ani, fără tentația unor falsificări idilice a lumii, există sănătoasa obișnuință de a se contura bilanțuri și de a se deschide perspective.

Pentru 1982, bilanțul este limpede : negativ. Cea mai teribilă povară a contemporaneității s-a dilatat și mai suver.

Iată că în aceste clipe cînd ne apropiem de 1983 cea mai aberantă cursă din istoria umanității se dovedește marcată de un proces agravant.

Abordînd cheltuielile militare din zona armelor și armamentelor „clasice" agenția Reuter sublinia recent, referindu-se la așa-numita întărire a forțelor convenționale americane din Europa occidentală : „în următorii cinci ani S.U.A. vor trebui să cheltuiască circa 63 miliarde de dolari pentru întărirea capacității forțelor nucleare ale N.A.T.O.

Comandantul suprem al forțelor aliate din Europa, generalul Bernard Rogers, a pledat în favoarea unei întăriri a forțelor convenționale pentru a se putea evita o recurgere iminentă la... armele nucleare. Generalul Bernard Rogers a subliniat că N.A.T.O. ar putea atinge acest obiectiv sporind cheltuielile pentru armament convențional cu 4—5 la sută în termeni reali, ținînd cont de inflație, în decursul acestui deceniu".

Alocarea unor sume tot mai serioase înarmărilor de pe pămînt nu exclude dezvoltarea galopantă a înarmărilor din cosmos. Iată, într-adevăr, un echilibru demn de o cauză mai bună.

„International Herald Tribune" notează : În următorii cinci ani se intenționează să se mărească cheltuielile destinate operațiunilor militare în spațiul cosmic, chiar mai rapid decît restul bugetului militar. Este proiectată construcția unor sateliți perfecționați pentru comunicații speciale, deosebit de complexe, pentru culegerea de informații, navigație, prognoză meteorologică și alcătuirea hărților. După ce va transporta prima sa încărcătură militară, naveta spațială va înlocui rachetele, devenind vehiculul primar destinat amplasării pe orbită a încărcăturilor militare.

Administrația S.U.A. a adoptat noi măsuri complexe pentru apărarea sateliților și a dispus ca pînă în 1987 să fie pus la punct un satelit antisatelit cu baza la sol. Ea a stimulat, de asemenea, activitatea de cercetare în vederea dezvoltării unei noi generații de armament modern, cum ar fi armele cu laser. Administrația intenționează să aloce un surplus de 20 de miliarde dolari pentru dezvoltarea comunicațiilor, în special a celor spațiale, în vederea întăririi controlului forțelor nucleare. Comandantul adjunct, generalul Richard C. Henry, declara recent : „Spațiul nu constituie o misiune, ci un loc. Este un teatru de operațiuni. A sosit timpul să-l tratăm ca pe un teatru de operațiuni".

Rațiunea, logica ar indica invers, ca spațiul cosmic să fie considerat un spațiu al păcii, așa cum Terra însăși ar trebui să fie o planetă a păcii. A sosit timpul, credem noi, ca atît Cosmosul, cît și planeta noastră să nu fie privite ca teatre de operațiuni, ci ca perimetre ale civilizației.

A sosit, într-adevăr, timpul înțelepciunii active. Este ceea ce sublinia, de curînd, secretarul general al O.N.U. în Mesajul său de sfîrșit de an. „Ca instituție umană, O.N.U. poate să servească o varietate de scopuri și este firesc ca membrii săi să o folosească pentru a-și promova interesele. Îți trebuie însă înțelepciune, ca și o înțelegere clară a alternativelor îngrozitoare, pentru a face acest lucru în așa fel încît să ții seama și de interesele generale și să o faci într-un mod civilizat, corect. Trebuie să întărim rolul specific al O.N.U. într-o lume a statelor suverane care trebuie să învețe a trăi împreună sau să fie condamnate la anarhie și chiar la distrugere. Să recunoaștem o dată pentru totdeauna că prin confruntare putem să pierdem totul, în vreme ce, unindu-ne forțele, înțelegerea și interesele comune, putem, printr-o activitate susținută și hotărîtă, să creăm o lume mai bună pentru noi și copiii noștri."

Lumea de azi este lumea de mîine a copiilor noștri prin toți germenii ei esențiali. Ne este chiar imposibil să le-o lăsăm, trainică și prosperă, ca o sărbătoare mondială a mîndriei de a construi pașnic, pe pămînt și în cosmos ?...

RADU BUDEANU ■

19 știri dintr-un an

Au fost multe : mari și mici, triste și vesele, despre pămînt, apă sau alte planete, terorism și platforme marine, cărți și arme, oameni și animale, dileme vechi și noi, arhitectură și arheologie și cîte altele. S-a mai dat, de pildă, un răspuns la întrebarea : cine a folosit întîi (nu cine s-a jucat primul cu) focul ? „Jeune Afrique" susținînd că, în Africa, focul datează de 1,5 milioane ani, cu un milion mai mult decît în Europa și Asia ; Penny Patterson, de la Universitatea americană Stanford, care se ocupă de zece ani de două gorile învățîndu-le să vorbească precum oamenii, anunță, în fine, că femela Koko știe deja 1 000 cuvinte și le reproduce sensul în limbajul surdo-muților. Desigur, mai au mult pînă să citească cele 730 de file ale cărții păstrate în Mandalai (Birmania) întrucît e vorba de niște plăci lungi de 1,5 m și 2 tone greutate, păstrate într-o curte de 5 ha. De curînd, au citit-o 2 400 călugări în 135 zile schimbîndu-se, desigur, unul cu altul. În vremea asta, Sri Lanka cerea Angliei să-i înapoieze tezaurele istorice și culturale precum statuia zeiței Tara — cunoscută și sub numele de Pattini Deoi din secolul al X-lea ; dar și alte țări ca Franța, Olanda, Austria, Belgia, R.F.G., S.U.A. și Elveția. Cum nu știm dacă, între timp, s-au mai comis alte răpiri de acest fel ne mărginim să consemnăm epilogul la unele răpiri umane : a tatălui lui Julio Iglesias, a generalului american Dozier și, în fine, descoperirea locului unde a fost sechestrat Aldo Moro (ucis de „Br" în 1978 !) O altă arestare spectaculoasă : Francesco Paolo Coppola, unul dintre cei mai cunoscuți conducători ai Mafiei, „ridicat" dintr-o clinică de ultra-lux (sic !) din Roma.

Antonio Machado, cunoscutul scriitor exilat de franchism și mort, în 1939, în Franța într-o localitate din apropierea țării sale, primește post-mortem titlul de profesor la Colegiul Cervantes din Madrid, iar columbianul Gabriel Garcia Marques, în plină activitate, a fost încununat cu Premiul Nobel. Dar lumea a rămas mai săracă în capitolul monștrilor sacri din artă : regizorul Marcel Camus, actorii Henry Fonda, Ingrid Bergman ș.a., muzicienii Rubinstein și Kogan. De-ale medicinei, în anul trecut : urmări tragice ale uleiului blestemat spaniol ; stoparea epidemiei de tuse convulsivă din Anglia ; prezicerea unui profesor de la Institutul danez de stomatologie potrivit căreia, peste 20 de ani, nu ne vor mai durea dinții, ei realizînd un vaccin împotriva bacteriilor din cavitatea bucală ; transplanturi : de palmă a mîinii drepte la mîna stîngă (în Louisiana — S.U.A.), de măduvă osoasă (la Pesaro — Italia), de limbă (în China), implantarea unei inimi artificiale (la Salt — Lake City).

Boi din marii norocoși ai anului : parașutista Terry Bennet, 20 de ani, care cade de la 2 600 m, parașuta principală nu i se deschide, o ajută cea de rezervă care-i frînează viteza de coborîre pînă la „banala" viteză de 110 km/h, cu care a ajuns pe un teren proaspăt arat, fracturîndu-și (doar) un antebraț, dislocîndu-și un umăr și fisurîndu-și genunchiul drept ; italianul Luigi Dangolfi care a fost înștiințat că i s-a avizat favorabil cererea de a primi o pensie specială de 1 300 lire. Cererea pentru pensie de invaliditate căpătată în urma unei răni primite în primul război mondial a fost depusă la 5 februarie 1922 !

Lumea e deci mare, încăpătoare. Ca și ea a fost anul 1982. Ce va fi în 1983 ? Puțintică răbdare.

DUMITRU CONSTANTIN ■

După KROKODIL — U.R.S.S.

După EULENSPIEGEL — R.D.G.

După PARIS MATCH — Franța

După NBI — R.D.G.

După ILUSTROVANA POLITIKA Iugoslavia

Dinu Lipatti la New York

În paginile ospitaliercei reviste „Flacăra" am avut prilejul să evoc în ultimii ani ecoul viu, nestins al unor prezențe românești de prestigiu în marea metropolă newyorkeză. Brâncuși și Mircea Eliade, Nicolae Iorga, George Enescu, Elvira Popescu și Nicolae Titulescu au format obiectul unor succinte rememorări pe baza mărturiilor trecutului și prezentului privind trecerea lor, directă, sau prin intermediul creației lor, de-a lungul anilor, prin cel mai mare oraș al S.U.A.

Anul 1982 ne oferă ocazia originală de a readuce în atenția cititorilor „Flacării" numele unuia dintre cei mai mari muzicieni ai acestui secol pe care publicul meloman newyorkez îl cunoaște foarte bine, cu toate că, după toate datele disponibile, deținătorul lui nu a fost niciodată în „orașul diavolului galben". Este vorba de Dinu Lipatti revenit năvalnic în atenția comunității melomane din S.U.A., ca urmare a unei redifuzări masive a unor serii de discuri conținînd bucăți muzicale în interpretarea magistrală a celebrului pianist român.

Pe fondul prețuirii globale de care se bucură Dinu Lipatti în rîndul tuturor iubitorilor muzicii din lume, apare pe deplin justificată aprecierea cuprinsă în prima frază a unui articol omagial consacrat memoriei marelui dispărut și apărut recent în cotidianul *„The New York Times"*. Fraza pomenită spune : *„Una din calamitățile artistice profunde ale secolului al XX-lea a fost moartea prematură, de leucemie, a pianistului român Dinu Lipatti"*. În continuare, semnatarul articolului omagial, reputatul critic muzical american, dl. Tim Page precizează că, deși avea doar 33 de ani în 1950, cînd s-a stins din viață, Dinu Lipatti fusese deja recunoscut ca un talent prodigios încă din copilărie. Tim Page informează, totodată, că artistul român și-a început activitatea de înregistrări muzicale la 19 ani. Cu toate că înregistrările păstrate sînt puțin numeroase, ele asigură artistului o reputație postumă deosebită, datorită înaltului lor nivel artistic. Pe piața americană a discurilor a apărut de curînd și se vinde cu mult succes un set de șapte discuri cuprinzînd interpretări de o ținută artistică excepțională a unor bucăți muzicale aparținînd unor genii muzicale ca Bach, Mozart, Scarlatti, Chopin, Liszt, Ravel și George Enescu.

Pentru economia acestor însemnări, nu vom stărui asupra analizei principalelor discuri înregistrate de Dinu Lipatti și puse în circuitul comercial newyorkez, dar vom nota, ca o premieră, și ca o amintire prețioasă, Concertul de pian în C (K. 467) de Mozart, realizat sub bagheta lui Herbert von Karajan, concert care se bucură de o apreciere unanimă din partea publicului newyorkez și a criticii de specialitate. Totodată, se cuvine a reaminti succesul de care se bucură valsurile lui Chopin în interpretarea pianistului român, precum și „citirea" magistrală a unor concerte ale lui Grieg și Schumann, și selecția de valsuri ale lui Brahms, „aranjate pentru patru mîini", tandemul fiind asigurat de dascălul și mentorul lui Dinu Lipatti, Nadia Boulanger.

O parte din discurile amintite circulau și înainte pe „piața" muzicală americană. O mărturie sigură în această privință ne oferă suplimentul semi-anual al catalogului de specialitate *„Schwann. Record and Tape Guide"*, Fall-Winter 1982—1983, publicat la Boston și difuzat prin rețeaua magazinelor de discuri din S.U.A. și alte țări.

O premieră pentru melomani o constituie punerea în circuitul public a ultimului recital Lipatti, înregistrat în Franța, cu trei luni de zile înaintea dispariției marelui artist, înregistrare omisă în mod oficial din cataloagele de specialitate. Or, această înregistrare cuprinzînd „Jesu, Joy of Man's Desiring" de Bach constituie o punte între Dinu Lipatti și eternitate, apreciere confirmată și de mărturiile făcute de Madeleine Lipatti, soția pianistului.

Readucerea în atenția marelui public american a personalității celebrului pianist român Dinu Lipatti se înscrie în acțiunea lentă, dar aflată sub permanenta înrîurire și lucrare consolidatoare a timpului, de consacrare și prețuire unanimă a marilor români care au îmbogățit spiritualitatea universală prin creația lor, sporind astfel zestrea de frumos a lumii și potențînd recunoașterea tot mai largă de care se bucură artiștii unui talentat popor, cu multiple și variate virtuți artistice.

Omagiul pe care opinia publică americană îl aduce celebrului pianist român Dinu Lipatti se integrează organic în actele de recunoaștere sinceră a valorilor spiritualității poporului român, care a adăugat o nepieritoare pagină la istoria culturii muzicale a umanității.

IOAN VOICU

New York, decembrie 1982

Să ne mutăm pe Lună?

Pentru că a fost corpul ceresc cel mai apropiat de Pămînt, Luna a stat tot timpul în centrul atenției locuitorilor planetei noastre, fie că era vorba de oameni de știință, de poeți sau de muritori de rînd. Dintre problemele pe care voiau să le lămurească cu privire la Lună, pe primul loc se situa, la mare distanță de celelalte, întrebarea dacă satelitul natural al Terrei este locuit și dacă pămîntenii, odată ajunși acolo, pot supraviețui. Nu vom face istoricul chestiunii din cele mai vechi timpuri și pînă astăzi. Menționăm doar că, în ultimul secol, opinia a evoluat de la optimismul romantic, gen Jules Verne, care presupunea existența pe partea nevăzută a Lunii a unui adevărat paradis, la scepticismul provocat de cercetările din ultimele decenii, mai ales după debarcarea primilor oameni pe Lună : nu, acolo nu există apă, nu există aer, nu există viață, iar exploatarea resurselor minerale ale satelitului ar deveni rentabilă numai dacă solul lunar ar fi alcătuit în întregime din diamante, și acestea de la o anumită mărime în sus.

Iată însă că, recent, după cum citim în ziarul „Die Welt", un om de știință american, inginer specialist în rachete și futurolog, a făcut să renască speranțele cu privire la prezența omului pe Lună, alcătuind un plan de colonizare a astrului nopții. Nu e vorba doar de cunoscutul dicton că în știință nu există granițe, că ceea ce astăzi apare cu totul imposibil, peste un număr oarecare de ani poate deveni perfect realizabil. Planul la care se referă ziarul menționat se bizuie pe posibilitățile de acum ale științei și tehnicii și ar putea fi pus în aplicare imediat, dacă... Pentru că există, din păcate, și un inevitabil dacă. El ține de peisajul politic actual, în care nu se întrezărește nici o posibilitate concretă de finanțare. Aceasta deocamdată, întrucît, cu timpul, cine știe?

Potrivit planului amintit, Luna ar urma să fie colonizată în cinci etape, care s-ar înșirui pe o perioadă de cel puțin o jumătate de secol. În prima fază, va trebui să se detecteze de pe Pămînt, cu ajutorul sateliților lunari și al vehiculelor automate, bogățiile minerale ale Lunii. Oglinzi solare plasate pe orbită ar facilita investigațiile în regiunile în care soarele nu luminează niciodată.

În cea de-a doua etapă, o stație orbitală, veritabil cartier general al operațiilor, s-ar roti în jurul Lunii. În același timp, un laborator ar experimenta procesele de producție și ar face încercări cu organismele destinate a ține loc de plante alimentare.

Odată stabilită baza științifică a colonizării, cea de-a treia etapă, a producției, poate să înceapă : o centrală nucleară instalată pe suprafața Lunii ar furniza energie cu scopul de a construi bunăcare pornind de la materiile prime care există din abundență și de a extrage materialele necesare producției ulterioare, în special oxigen, și, de asemenea, siliciu, aluminiu și fier. Acestea vor permite să se construiască și să se obțină pe Luna motoare spațiale, fotopile, componente de ordinatoare, combustibilii — ca prime produse pentru schimburile comerciale cu Pămîntul. În această etapă se pot deja trimite în spațiu vehicule-trenuri, pentru a colecta sateliții artificiali morți care aglomerează inutil orbita geostaționară la 36 000 de kilometri deasupra Pămîntului, foarte cercetată pentru observațiile meteorologice și pentru telecomunicații. Exploatînd aceste deșeuri tehnice, primii pionieri lunari vor putea să recupereze elemente prețioase de materii prime, care ar fi greu de adus de pe Pămînt.

În etapa a patra se va recurge la energia termonucleară pentru exploatări miniere, fapt care va lărgi foarte mult baza de materii prime. În sfîrșit, în a cincea fază se vor putea crea așezări în care oamenii ar dispune de condiții de viață și muncă la fel ca cele de pe Terra. Luna va deveni atunci independentă, locuitorii ei vor putea să se autoaprovizioneze, datorită schimburilor comerciale cu Pămîntul, și vor fi în măsură să-și finanțeze singuri investițiile ulterioare.

Dar — s-ar putea obiecta — de ce să nu ștea pămîntenii liniștiți la ei acasă, în loc să se aventureze într-o întreprindere grea și riscantă, pe deasupra și foarte costisitoare ? De ce să se gîndească cineva la instalarea pe Lună, în timp ce numeroși locuitori ai planetei noastre suferă de foame ? La care savanții răspund : tocmai fiindcă pe Pămînt resursele se împuținează continuu, este necesar să se caute alte soluții. Iar pentru a fi utilizat industrial, astrul nopții dispune de atuuri puternice. Astfel, ponderabilitatea mică (a șasea parte din cea de pe Pămînt) facilitează numeroase procese industriale și permite, cu o cheltuire foarte mică de energie, transporturi prin tir balistic la suprafața Lunii, pe orbită lunară sau pe orbită terestră. Cheltuielile de transport în spațiu sînt astfel cu mult mai mici decît dacă pornirea s-ar face de pe Pămînt. În același timp, absența atmosferei permite recurgerea fără probleme la energia atomică, precum și la o întreagă serie de procedee chimice de producție. Iar oxigenul necesar micii trupe de coloni lunari poate fi extras din rocile selenare. Din aceste motive, nu puțini specialiști susțin că Luna oferă, pe termen lung, o ieșire din numeroase dificultăți cărora pămîntenii vor trebui să le facă față.

ION D. GOIA

Pomul de iarnă al Hanei

Am citit cu atenție preambulul concursului propus de revista FLACĂRA „Cel mai, cea mai...". În ceea ce mă privește, ca scriitor și publicist la o revistă pentru copii, mi-a fost dat într-o călătorie efectuată în Cehoslovacia să am în față un vraf de desene ale unor copii, executate pe tot felul de hîrtii recuperate de la gunoi — ambalaje de bomboane, manșete de ziare, foi de registre, coli de caiete, capace de cutii de carton etc. Toate ascundeau o dramă cutremurătoare, de domeniul filmelor de groază și care totuși n-a fost o ficțiune. Desenul care m-a urmărit zi și noapte era al unei fetițe. N-am putut scăpa de obsesia lui decît scriind o schiță, un fals reportaj al acestui document de viață. Iată, constat că și după scrierea lui, imaginea desenului nu m-a părăsit. Poate de aceea mă încumet să cred că întîlnirea cu acest desen este, pentru mine, cel mai cutremurător eveniment al anului, pe care mă tem că n-am putut să-l exprim cu toată încărcătura sa emoțională...

...Ce mult și-a dorit micuța Hana un pom de iarnă ! Ce mult a visat această fetiță de 8 ani să-și împodobească singură bradul, așezînd darurile sub ramurile parfumate : pentru mama, pentru tata, pentru frații ei și, desigur, pentru Hana (chiar două daruri !). L-ar fi pus lîngă vaza cea mare cu flori, în dreptul ferestrei...

Era în ajunul Anului nou. Fusese la cumpărarea podoabelor împreună cu mama : tata adusese bradul... Acum, după ce frații mai mici au fost dusi la culcare, au început despachetatul jucăriilor... În casă era cald, liniște... Hana scria etichetele cu numele celor dragi pentru fiecare dar. Deodată auziră pe stradă gălăgie : duduituri de motoare puternice, voci aspre, poruncitoare, de bărbați, rostite într-o limbă străină, guturală, lătrat de clini, tropăit de cizme, bubuit de uși trintite, apoi țipete de femei, de copii, proteste de bărbați...

— Îmbracă-te repede cu ce ai mai gros ! strigă mama fetiței, cu o voce pe care nu i-o mai auzise vreodată.

— De ce ? ! vru să întrebe fetița, dar văzînd că părinții ei se repeziseră spre dormitor să-i scoale pe ceilalți trei frați și să-i îmbrace cu înfrigurare, înțelese că se întîmplă ceva grav și-și căută repede ghetele, paltonașul... Abia își legase șireturile la una din ghete cînd ușa de la intrare fu trîntită de perete și în casă năvăliră cinci-șase soldați îmbrăcați în negru, cu pistoale în mîini.

— Afară, toți ! Schnell ! Schnell !

Unul dintre soldați cu o mustață mică sub nas o prinse pe Hana de umăr și o împinse spre ușă :

— Afară, ce mai aștepți ? !

Tîrîtă prin întuneric, înghețată de lapovița ce se pornise afară, fetița se trezi azvîrlită într-un camion, înghesuită alături de alți copii înfricoșați, cutremurați de țipete, cu lacrimile șiroind pe obraji. Părinții și frații fuseseră urcați cu forța în alte mașini și n-avea să-i mai vadă niciodată, fiind duși ca și ea spre acele lagăre ale morții, unde hitleriștii, dușmanii țării sale și ai lumii întregi, au ucis atîtea milioane de oameni nevinovați.

Lagărul unde a fost dusă Hana, împreună cu alți copii și bătrîni, se afla la marginea satului Terezin, la 40 kilometri nord de Praga, capitala Cehoslovaciei. Circa 150 000 de copii au fost asasinați aici și în alte lagăre fasciste, în anii celui de al doilea război mondial, între anii 1941—1945. Unii au scăpat datorită prizonierilor adulți din acest lagăr, al comuniștilor și altor antifasciști, care și-au rupt de la gură și au dat copiilor din puțina hrană ce o aveau, îngrijindu-i cînd se îmbolnăveau, încurajîndu-i, dîndu-le speranța că vor fi liberi și-i vor revedea pe cei dragi. Printre formele de încurajare a copiilor a fost și organizarea unor concursi ad-hoc de desen de către o artistă profesoară, închisă și ea în lagăr, F. Diker-Brandejsova. Înfruntînd primejdia de a fi împușcată oricînd de santinele, ea venea pe furiș în barăcile copiilor și pe petice de hîrtie recuperate din pubelele de gunoi, cu vîrfuri de creioane colorate, îi învăța pe copii să deseneze, să uite de necazuri. Temele preferate ale copiilor-prizonieri erau inspirate din viața dinainte de a fi închiși în lagăr, erau visuri legate de ceea ce ar fi vrut ei să facă pe timp de pace, dacă ar fi fost din nou liberi, lîngă părinți, frați, prieteni... Cîmpuri cu flori și fluturi, peisaje din natură, casa părintească, animalele din curte, copii jucîndu-se, jucăriile pe care și le-ar fi dorit, dar și imaginile cutremurătoare ale vieții din lagăr — adevărate acte de acuzare : chipurile crunte ale paznicilor, chipuri de prizonieri scheletici, de oameni uciși și duși la groapa comună, sicrie, cruci, pînă și camera mortuară (macabre teme, dar atît de autentice !). Printre cele 4 000 de desene rămase de la copiii închiși în lagărul de la Terezin se află și cel al Hanei, simplu dar de neuitat. Atîta — un pom de iarnă (adică o linie verticală cu alte cinci-șase de o parte și de alta, oblice, mai lungi jos și tot mai mici spre vîrf !), împodobit fără pretenții, doar cu 3 mere și 4 nuci, cu o stea în vîrf și trei globuri colorate în roșu, verde și albastru, cu darurile pregătite în cutii legate cu panglici (pe fiecare cu numele celor dragi caligrafiat atent : „mama", „tata", „Zdenek", „Iannek", „Stepan" și... de două ori „Hana"). Era pomul pregătit cu mama ei, înainte de a fi ridicată de Gestapo, din seara acelei zile de cosmar, de care însă nici ea, nici părinții și nici frații lor nu s-au mai putut bucura. Un dor-obsesie, exprimat de un copil de 8 ani, cu un vîrf de creion, pe o hîrtie boțită, abia vizibil, un vis atît de firav, într-o lume atît de dură...

Pe dosul desenului, semnat într-un colț tremurat HANA, aflat în prezent în colecția Muzeului evreiesc din Praga, cineva a completat cu un scris ferm : Autoarea născută în ianuarie 1932, decedată în 1943, Osvětim (Auschwitz). Deci în aceeași lună cu mine născută... Oare de aceea, numai de aceea ?, mă urmărește și azi acest desen ? ! S-ar putea... în muzeu am văzut atîtea altele, poate mai cutremurătoare, după cum am spus, chiar macabre, executate cu inconștiența de copii, la care doar o singură jucărie nu le-a fost luată : moartea ! Doamne, soră mea Hana, și cînd mă gîndesc ne-am fi putut întîlni și poate ne-am fi putut sărbători împreună ziua nașterii...

IRIMIE STRĂUȚ

...Omu-n negru a venit

Se numește Joachim Fiebelkorn, dezertor din Bundeswehr și din Legiunea străină spaniolă, nazist fanatic, mercenar în Paraguay și Bolivia, autor material al măcelului din gara Bologna din 2 august 1980. Arestat la finele anului 1981 de poliția vest-germană, a fost rapid eliberat, dovezile prezentate de magistratura italiană fiind considerate insuficiente. De atunci nimeni nu mai știe nimic de el...

Unul din acoliții săi, care a ținut să rămînă anonim, povestește în revista italiană „Panorama" isprăvile de tristă notorietate ale acestui criminal fără șireang, din 1978 și pînă în clipa efemerei sale arestări.

Urmărit de poliția vest-germană pentru proxenetism, trafic de droguri și evaziune fiscală, Fiebelkorn fuge, împreună cu cîțiva fideli și cu colecția sa de uniforme și însemne ale Wehrmacht-ului și SS-ului în Paraguay. La Asuncion, naziștii sînt la ei acasă. Pe rîul Parana, la granița cu Brazilia, trăiește încă doctorul Mengele, asasinul a zeci de mii de copii la Auschwitz, care acum „tratează pe copiii băștinașilor". Printre naziștii din Asuncion, care nu-și ascund nostalgia după frumoasele vremuri ale iubitului Adolf, Fiebelkorn se simte ca peștele în apă. Se plimbă noaptea călare, în uniformă SS, cu pistolul la centură și „Heil Hitler" pe buze. Locul unde-și petrece timpul — circiumile și bordelurile. Într-o seară, la „Sulița roșie" se ceartă cu Adolf Meinicke, un ex-SS de 63 de ani. Acesta trage cu pistolul, sculă, care, pentru prima dată în „liniștita" sa activitate, nu-și ascultă stăpînul. În schimb, arma lui JF nu dă greș. Poliția îl arestează pe făptaș și-l ...expulzează în Bolivia. La jumătatea anului 1978 el se instalează în Santa Cruz, al doilea oraș al Boliviei, centrul unor afaceri suspecte și al unor și mai suspecte personaje. Aici, „eroul" povestirii noastre formează un grup de mercenari, aleși cu mult discernămînt. Cei mai reprezentativi sînt Herbert Kopplin, un fost SS-ist în divizia comandată de generalul Steiner și francezul Napoleon Leclere, care a torturat și ucis zeci de oameni în timpul războiului din Algeria și care, în Bolivia, nu umbla decît în uniformă de comando.

Grupul era în contact direct cu centrala nazistă din La Paz condusă de Klaus Altmann, alt nume celebru în ierarhia hitleristă, mare traficant de arme și consilier privat al ministrului de interne bolivian pentru probleme de securitate. La circiuma „Bavaria", unde se întîlneau toți cinicii germani, a fost pus la punct puciul generalului Garcia Meza. Într-o zi a venit Altmann care ne-a spus doar atît „a sosit clipa", ceea ce însemna că trebuie să răsturnăm guvernul. Am început să urmărim și să sabotăm manifestațiile sindicale, să fișăm adversarii, să amenințăm și să torturăm subversivii.

Consilierul nostru era avocatul Adolfo Ustares, care ne-a spus că „trebuie să-i ucidem pe toți comuniștii". La ora H, împreună cu conspiratorii, am dezarmat garnizoana Santa Cruz și am cucerit, fără multă vărsare de sînge, întregul oraș. Bineînțeles, n-am putut scăpa de toți comuniștii, dar treaba a ieșit bine. Regimul lui Garcia Meza a adus o eră de aur pentru noi. Generalii au lăsat în antrepriză tot traficul de droguri, o afacere grasă care aducea 2 miliarde de dolari anual. Garcia Meza și generalul Arce Gomez, noul ministru de interne, nu acceptau procente, ei voiau totul. La sfîrșitul anului 1980 Altmann ne-a chemat urgent în La Paz pentru o misiune confidențială. Aici, generalul Gomez ne-a cerut să declanșăm o campanie de teroare și distrugere împotriva a 140 de mici traficanți de cocaină, operațiune pentru care ne-a dat mînă liberă. Președinția Meza inițiase această acțiune pentru a da satisfacție americanilor care, fără să bănuiască amestecul guvernului, cereau măsuri ferme împotriva traficului de droguri. Ne-am pus pe treabă după un chef monstru la care mamele naționaliste au cîntat cîntecele noastre și au răcnit „Heil Hitler". Împreună cu 16 soldați bolivieni am constituit grupul „Novios de la muerte" (Logodnicii morții) și în primele luni ale anului 1981 am răscolit tot orașul. Multe din dosarele clasate în fișierele poliției cu mențiunea „asasinat cu făptașul necunoscut" ne-ar putea fi puse în seamă. A fost un prăpăd. Am sechestrat cu această ocazie 20 de mașini de mare lux și am confiscat 300 000 de dolari și bijuterii de valoare, cocaina găsită prelndînd-o, așa cum fusese înțelegerea, generalului Gomez. Ce vremuri superbe! Păcat că au durat atît de puțin, pentru că domnia președintelui Meza a fost scurtă. După căderea guvernului, acrul Boliviei nu ne mai era prielnic. Unii dintre noi au fugit, alții au rămas, convinși că nu vor păți nimic. Au murit".

IOAN ROȘCA

RACUL

NU UITAȚI CĂ DEVIZA RACULUI ESTE : „RETRAGE-TE ÎNAINTE !"

SORIN POSTOLACHE

de Revelion

CRISTIAN MIHAILESCU

ADRIAN ANDRONIC

- Două invitate discutau acerb subiectul : Vai ce greu e să fii frumoasă, cînd ești urîtă.
- În zori unii oaspeți priveau masa plină cu bucate și-și aminteau proverbul „Ziua bună se cunoaște de dimineață" apoi se culcau la loc ca să-și refacă apetitul.

ANDO

- O scrimeră ca să-și mențină condiția fizică s-a prezentat la masă... cu mască.
- Unul din oaspeți începător în jocul de tenis ca să aibă un rever tare și-a pus o... balenă.
- Doi musafiri la masa de revelion (soț și soție) s-au purtat așa de necuviincios de parcă ar fi fost la ei acasă.

- Și în noaptea de revelion Gigel a vrut să demonstreze că deși trăiau într-o eră mecanizată el umblă după cai morți.
- Pînă la cabană au urcat cu furnicularul.
- La un moment dat după ce „bateriile" se consumase se purtau discuții la masă pe baza unor intrigi multilateral și reciproc ascuțite.
- Calitățile porcului se măsoară și... în kilograme !
- Numai la porc obezitatea este o calitate !
- Toată lumea este de acord că porcul este un animal de... „bun gust".
- Gazda privea la musafirii răspîndiți prin toate camerele și se gîndea la „Cine nu mănîncă ne mănîncă".

NICOLAE MIRODONE

- Ioneștii au servit de revelion o brînză foarte bună în burduf de plastic.
- La deschidere o parte din musafiri au gustat țuică, iar alții Cenzano colorat.
- Masa s-a servit într-un salon mobilat care păres luchenz din secolele XVI—XVII.
- Dintre deserturi de cea mai mare atenție s-au bucurat ciătitele inflamabile.
- Cînd am fost de revelion la Poiana Țapului am văzut și cascata Urlătoarea.
- Ce mi-a plăcut la revelionul trecut la Ionești a fost plăcinta „răvășită"...
- Un musafir repeta mereu „am scaun la cap". Aceasta ar fi trecut neobservat, dacă nu ar fi avut un cucui cît toate zilele în frunte.

RELU IONIȚĂ NICOLAE

Lexical autumnal

BĂTĂTURI : Barometru cu... înțepături,
BECI : Frigider sub... parter,
BOBIȚA : Mărgele de... viță,
BOBOC : Giscani... pușcani,
BULION : Tomate... asasinate ;
CASTRAVETE : Salam... vegetarian,
CIORCHINE : Vin în... buline,
CRAMĂ : Abator... viticultor,
CURCUBITACEU : Bostan mai... uman,
ECHINOCȚIU : Scor egal... autumnal :... 12—12.
MURĂTURI : Legume... postume,
MUST : Vin mai... îngust,
MUSTĂRIE : Bufet în fragedă... copilărie,
GEM-MAGIUN : Livadă la... grămadă ; Păr bătut... măr,
NOROI : Asfalt de... ploi,
PLOAIE : Vapori cu capul în... nori,
PASTRAMĂ : Oaie... anagramă,
POLOBOC : Doage în... bloc

TITI GHEORGHIU-VASLUI

NELL COBAR

MIHAI PINZARU-PIM

ANTON DRAGOȘ

Definiții aproximative

PALTON = Termoizolant de sezon
CĂCIULĂ = păr... supra păr (dacă mai este)
FULAR = șireang... inofensiv
GALOȘI = bărci de salvare... pentru picioare
MĂNUȘI = degete figurate pentru altele... înfrigurate
MESADA = căptușeală cu... față
GLUGĂ = cutie craniană
LAPOVIȚA = terci de... gheață
CEAȚĂ = poem... oniric
REUMATISM = barometru viu
STRĂNUT = mult zgomot... pentru nimic

BARBU ALEXANDRU EMANDI

CONSTANTIN GAVRILA

Pagini alcătuite de SORIN POSTOLACHE

Jocuri de ape

- Din copii să facem oameni. Și din oameni ?...
- Nu sîntem niște ființe perfect sociabile atîta vreme cît atîrnăm perdele la ferestre.
- Să mai lăsăm animalele să se mănînce și între ele.
- Se chinuise o viață întreagă învățînd o pasăre să cînte și, la un moment dat, pasărea a cîntat. „Am reușit !", strigă el, cu sufletul fremătînd de bucurie. Dar lebăda murise.
- Frunzele nu îngălbenesc din oportunism față de toamnă.
- Iubesc spadele care schimbă sîngele pe rugină.
- Și bucuria trebuie respectată, nu numai durerea.
- Omul este un capital pentru care el însuși plătește dobînda.
- Fericiții cei săraci cu duhul, dacă au pile.
- În umbra egoismului se lăfăie ciuperca nepăsării.
- Nici cîinelui nu i se cuvine o viață de cîine.
- Ascultă-ți vocea minții, iar la cea a sufletului trage cu urechea.
- De la școala vieții nu se poate chiuli. Și, totuși, unii reușesc !
- Pe sub arcurile de triumf nu poți trece tîrîndu-te.
- Doar în muzee spațiul este egal cu timpul.
- După bucurie vine și necaz : necazul altuia pentru bucuria ta.
- În suflet nu se pătrunde cu reparații.
- Dacă vrem lumina trebuie să acceptăm și umbra.
- Din prietenia lupului cu vulpea, doar iepurele are de pierdut.

GIUSEPPE NAVARRA

AUREL ȘTEFAN ALEXANDRESCU

Colind universal

- Fiecare milimetru de pe ceas își are secunda pe care o așteaptă și care-l părăsește.
- Copacii sînt proști : habar n-au ce ziare ar putea să scoată din carne tocată.
- Vorba-l de argint... Nu e prea scump ?
- În casa spînzuratului nu se vorbește de funie, ci de testament.
- Dacă-și ține botul închis, toți cîinii sînt simpatici.
- Viitorul nu doarme nici noaptea.
- Vîntul stringe furtunile fiecărui copac.
- Să luăm aminte : Pămîntul are un temperament vulcanic.
- Cel mai adesea schimbăm moda pentru că nu ne putem schimba pielea.
- Englezul acela vorbea mult, tare, gesticula, le tutuia la prima vedere, adică era italian sută la sută.
- Moartea le-a spus : pe ăsta nu-l iau cu mine. Atunci cetățenii i-au făcut un mausoleu.
- Potopurile moștenite de la înaintași nu cad din cer.
- Și munții trebuie să învețe să tacă.
- Nu e nevoie de cuvîntul atotignorant. Atoștiutor spune același lucru.
- Hergheliile au fugit de pe cîmpuri și s-au ascuns în motoare.
- Un om este suma posibilităților și a imposibilităților sale.
- A început să plîngă și el. Atunci l-am lăsat să continue și pentru mine.
- Fiecare produs industrial este o colecție de enigme pe care consumatorul le trece cu vederea.
- Timpul le vindecă pe toate, în afară de virstă.
- S-au ciocnit punctele de vedere ale șoferilor, după care mașinile au luat foc.
- Care este virsta timpului ?
- Oul îl ruga pe Dumnezeu : „Dă-mi Doamne și mie un Columb !"
- Cineva a spus : situația s-a schimbat cu 180%. Șeful lui l-a întrerupt : ba cu mult mai mult cu 360%.
- După ce și-a pus pălăria, s-a simțit mai înalt cu un cap.

H. LEREA

Mică antologie epigramatică românească

ales de GIUSEPPE NAVARRA ■

NICOLAUS OLAHUS
(1493—1568)

Castelului, reginei

El șchioapătă și-i trist cînd e să dea parale,
Dar nu mai șchioapătă cînd are de luat.
Să dele Domnul, numai șchiop să meargă-n cale
Și să se-ndrepte cînd va fi crucificat.

IANCU VĂCĂRESCU
(1740—1797)

La expresia fizionomiei unei fetițe

Căutătura-ți va război,
Zîmbirea-ți cere pace :
Și să mă-mpac cu tine voi,
Dar să mă bat — îmi place !

VASILE ALECSANDRI
(1821—1890)

Privind fără-ncetare
Prostia omenească,
De lung urît cuprinsă,
Eternitatea cască !

ARON DENSUȘIANU
(1837—1900)

Unui filozof pesimist

De vrei, o ! filozofe, o probă ne'ndoioasă
Că omenirea cultă devine mai hidoasă —
Te rog, iubite, cîmpii de ce-ai mai treiera ?
Privește-te-n oglindă și-ndat-o vei afla.

MIHAI EMINESCU
(1850—1889)

Cristalografie

Cînd aduce blonda Liză
Socoteala unei vedre,
Universul cristalizã
Hexacontatetraedre !

I. L. CARAGIALE
(1852—1912)

Unei tinere

Cînd erai micuță-n școală,
Mi-era drag să fiu școlar.
Azi, cînd tobă ești de carte,
Azi m-aș prinde toboșar !

ALEXANDRU MACEDONSKI
(1854—1920)

Lui V. Alecsandri

Orbit de-al gloriei nesațiu,
Albit de ani, dar tot copil,
E lesne să mă faci Zoil,
Cînd singur tu te faci Horațiu.

CONSTANTIN BACALBAȘA
(1856—1935)

Lui Maiorescu

Domnul Titu Maiorescu,
Cel cu capul plin de prisme,
De cînd este la Domenii,
Face legi în aforisme.

TELEOR
(1858—1926)

Autoironie

Cu Vlahuță sînt leit :
Nici el nu e decorat...
El, fiindcă n-a primit,
Eu, fiindcă nu mi-au dat.

GHEORGHE DIN MOLDOVA
(1859—1908)

La mijloc

Dalmon nici nu crede-n Domnul,
Nici ateu el însă nu-i :
Fiecare prost își are
O înțelepciune-a lui !

THEODOR M. STOENESCU
(1860—1919)

Talent

În proză și în versuri poetul nostru scrie.
Cu el nu se măsoară talentul nimănui ;
În proza lui revarsă destulă poezie ;
Dar și destulă proză în poezia lui.

GIORDANO
(1861—1926)

Lui Z., profesor de latină

Chiar pe cealaltă lume,
Tu ești sigur de-a ta soartă :
Ai putea să fii și-acolo
Profesor de limbă moartă...

CORNELIA DIN MOLDOVA
(1867—1933)

Nevestei unui veterinar

Nu te plînge, zău, de soartă !
A știut ea cui te leagă ;
Bine ca veterinarul,
Cine vrei să te-nțeleagă ?

N. BURLĂNESCU-ALIN
(1869—1912)

Unor fete visătoare

O, fetelor, virtutea nu e
Decît un înger ce vă suie
Deasupra lumii de păcate...
În care-apoi, cădeți cu toate.

De-ale umorului

UN om din doi vrea să-și dovedească umorul, dar...
DOI oameni din trei par a fi comici, dar numai unul are umor :
TREI oameni din patru apelează la cuvinte de spirit, dar numai unul atinge comicul :
PATRU oameni din cinci au impresia că sînt amuzanți, dar numai unul reușește să fie spiritual :
CINCI oameni din șase se consideră ironici dar numai unul are haz :
ȘASE oameni din șapte acceptă să glumească, dar numai unul suportă ironia :
ȘAPTE oameni din opt sînt dispuși să surîdă, dar numai unul știe de glumă :
OPT oameni din nouă se străduie să zîmbească, dar numai unul ajunge la subtilitatea surîsului :
NOUĂ oameni din zece vor să rîdă, dar unul intuiește cu cîtă trudă se smulge un zîmbet :
ZECE oameni din zece cred că se pricep la umor, dar numai unul izbutește să șibă...

H. LEREA ■

C. CIOSU ■

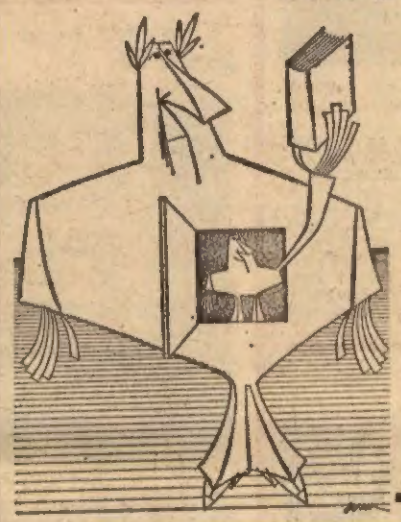

OCTAVIAN BOUR ■

ANTON DRAGOȘ ■

RUDI SCHMUCKLE ■

SORIN POSTOLACHE ■

CRISTIAN MIHAILESCU ■

ANTON DRAGOȘ ■

Definiții aproximative

IARNA = Anotimp în care mănușile nu servesc numai la box
CRIVĂȚ = Vînt care tate... avîntul sportiv
ZĂPADA = Materie primă pentru schi
GHEAȚA = Mamă cu două fete și un băiat : Sania, Patina și Bob
SLOI = Dușman al cantonierilor
MOINA = Una care nenorocește... terenurile
PATINOAR = Teren rezervat pentru... căzături artistice
PATINE = Mijloc de economisire a ghetelor
HOCHEI = Astronauți la lucru... pe Terra
CEAȚA = Concepție de joc la unii fotbaliști

BARBU ALEXANDRU EMANDI ■

Debut la Racul
MEREȚ ALEXANDRU ■

Povești dintr-un spital

Păsărelele și profesorul

Bolnavii miloși puneau pe pervaze colțuri de pîine, rămase de la masă. Pentru porumbei și pentru alte păsărele.

Luptîndu-se odată pentru un colț de pîine, doi sau mai mulți porumbei, colțul de pîine a căzut de la o înălțime apreciabilă, tocmai în capul profesorului.

S-a făcut mare anchetă.

De-atunci bolnavii nu mai au voie să hrănească păsărelele.

Ar fi fost mai logic să nu li se dea voie să mai pună colțuri de pîine, dar firimituri de ce nu ?

Iată cum se distruge ecologia !

Panseu

O boală e ca o iubire. Nu trebuie s-o consideri terminată, așa cum o iubire nu poți s-o consideri începută, decît dacă ai probe foarte sigure. Sau invers.

Scene de salon

Neață își face numărul : întoarce ochii pe dos. E un număr foarte apreciat.

Unul din colegii de salon, un tip cu o privire posomorită, omoară țînțarii pocnindu-i cu papucul, iar într-o rezervă de vizavi un inspector dintr-un minister omoară țînțarii cu prosopul.

Ce-nseamnă deosebirea de maniere !

Țigările „Snagov" cartonate...

...mi se păreau teribile, cînd în rezerva mea întîrzia ore întregi o anume femeie...
...acum mi se par groaznice !

Doctorii și iubitele

Doctorii sînt uneori periculoși, dar și iubitele !

DUMITRU DINULESCU ■

MIRON DINULESCU ■

Lupul și lupoaica

O lupoaică a fugit
Cu dulăul. Soțul ei
A urlat, s-a tînguit
Și-a iertat-o, ce vrei.

Asta este adevărul :
Fie... fie cît de rea,
Lupu-și schimbă părul
Dar... lupoaica ba !

L. HARALAMBIE ■

N. MIRODONE ■

SORIN TRUSCA ■

ANDO. ■

ALEXANDRU LINCU ■

MIHAI PINZARU-PIM ■

Scurtissime

- Critica de jos în sus este mai anevoioasă : trebuie să urce !
- Cartea pentru școala vieții nu este tipărită ci... intipărită !
- Cine nu are dușmani, nu știe ce-i prietenia !
- Era solist într-un... „joc de doi" !
- Sînt convins că nevasta este jumătatea bărbatului. Discuții încap numai cînd se pune problema : care... jumătate ?!
- Cînd ajungi în puterea vîrstei, nu mai ești la... vîrsta puterii !
- Scopul scuză mijloacele. Mai ales mijloacele... auto !
- Banii nu aduc fericirea ! Leii, însă...
- Unora nu le găsești ac de cojoc decît în... carul cu fîn !

D. C. MAZILU ■

E frumos ce e frumos şi-i frumos ce-i place omului

Aşa cum anunţasem în preambulul concursului Cel mai..., cea mai..., ne invităm cititorii să-şi exprime opinia şi cu privire la cea mai frumoasă femeie pe anul în curs. Mai în glumă, mai în serios, ideea a prins viaţă. Mărturisim din capul locului satisfacţia că răspunsurile, în ciuda dificultăţilor evidente, s-au străduit să fie cît mai obiective. În consecinţă, ne-au fost trimise fie propriile fotografii (femeile), fie fotografii cu soţii sau fiice (bărbaţii). Mai mult, ca o dovadă a conştiinciozităţii corespondenţilor noştri, fotografiile au fost însoţite şi de cîteva rînduri privind calităţile morale, intelectuale etc. ale candidatelor în acord cu zicala „nu-i frumos ce-i frumos, e frumos ce-mi place mie". Oricum, apreciem puterea de sacrificiu a bărbaţilor care, dintr-un motiv sau altul, au trimis pentru anchetă chiar fotografiile nevestelor. Încolo, totul este atractiv ca în orice concurs de frumuseţe.

CONCURSUL RĂMÎNE DESCHIS

Peripeţiile Crenguţei

■ Din Tîrgovişte, Dan Andrei, pe care îl bănuim un tip plin de calităţi şi de farmec ne propune fotografia unei fete pline de calităţi şi farmec. Se pare că se numeşte *Crenguţa*, nume firav, oarecum nepotrivit cu expresia din care se degajă atîta optimism şi încredere în viaţă. Spuneam *se pare*, deoarece nu mai sîntem în posesia plicului şi a scrisorii (la noi, în redacţie, se zgrăveşte, este un balamuc de nedescris şi în zilele acestea s-au şi rătăcit unele lucruri). Fotografia a fost recuperată în ultimul moment de la un meşter zugrav brunet şi cu mustaţă, după ce zile întregi ea a fost purtată ca un trofeu de un coleg căruia nu-i place să facă teren.

Irepro[illegible]bila tandreţe de soţ

■ Ioan Demian (Cociuba Mare — Bihor) ne-a trimis fotografia soţiei, scriindu-ne că, între timp, pentru miss Flacăra, opiniază în favoarea dominicanei care a răscolit lumea devenind Miss Univers, dar că, fiindu-i mai aproape nevasta, s-a hotărît pentru dînsa, femeie harnică şi cumsecade care l-a dăruit şi crescut 5 copii. Să-i trăiască copiii şi să fie liniştit că îl înţelegem. Şi nouă ni se mai întîmplă să ne răzgîndim cînd e nevasta prea aproape.

Fata-tatii

■ Într-adevăr, tovarăşe Valentin Bilţ, fata dumneavoastră, *Valeria Bilţ*, studentă la Institutul pedagogic din Baia Mare, are mari şanse la podium. Credem că va avea elevi fericiţi, şi noi ne bucurăm cînd ne venea o profesoară frumoasă.

Aveţi dreptate

■ După ce ne scrieţi că cel mai semnificativ moment din viaţa dumneavoastră este data la care v-aţi născut, 27 mai 1946, adăugaţi „pentru cea mai frumoasă femeie aflaţi poza mea, spre cînd să-mi apară şi mie fotografia în ziar". Stimată *Dana Rădulescu* (de la Teatrul de operetă din Bucureşti, după cîte am înţeles), vă apreciem modestia şi sinceritatea dar nu pricepem înţelesul capului de ce nu vă apare fotografia în ziare. Oricum, noi vă rugăm să ne mai trimiteţi cîteva (dar nu neapărat începînd cu cele de la vîrsta de 15 ani „în balerină") şi eventual treceţi şi pe la redacţie.

Tot în familie ?

■ Gh. Vologeniuc, Piatra Neamţ : „Vă trimit două fotografii, alb-negru şi color, ale aceleiaşi persoane. Concurenta se numeşte *Vologeniuc Viorica*, domiciliată la adresa de pe plic, şi lucrează pe post de contabilă la Combinatul de îngrăşăminte chimice. Nu este prea fotogenică, nici execuţia foto nu e prea bună, dar în realitate e mult mai frumoasă". Deşi nu ne-am avut niciodată prea bine cu contabilii, contaţi pe noi şi noi pe realitate.

Fără pile !

■ Gherasim Clubucciu ne expediază o fotografie în care se află şi dînsul, afirmînd că în Piatra Neamţ, unde locuieşte, foarte mulţi îl opresc şi îl întreabă dacă este „frate sau rudă cu Adrian Păunescu", într-atît de mult seamănă cu tovarăşul nostru redactor şef. Vă răspund cu tot curajul şi responsabilitatea de subalternă : nu seamănă. Nu seamănă şi în plus nici nu vedem legătura între fotografie (în care apare G.C.) şi miss Flacăra. Poate dacă privim poza mai atent şi observăm în dreapta un profil de fată care... Aşa că, aşteptăm profilul.

„A nu se trimite înapoi !"

■ Florescu C. (com. Valea Voievozilor, Dîmboviţa) ne informează că în mod sigur cea mai frumoasă femeie este Maria F. şi „cred în şansele ei pentru a"

deveni miss Flacăra". Încrederea dînsului ne-a mişcat pînă în momentul în care am întors fotografia şi am citit : „A nu se mai trimite înapoi indiferent de ce rezultă".

Care cheie nu se pierde ? !

■ De la Brăila ne-a sosit un plic cu două fotografii identice, 18X10 nefinsoţite de scrisoare. Pe o fotografie scria : „restul informaţiilor în cealaltă fotografie". Pe cealaltă fotografie găsim : „Nu uitaţi cheia succesului : D. F., studentă, 25 ani, 170 cm, 58 kg (conform normelor de alimentaţie raţională) — *Dinicu Florica*, str. Hipodrom bl. G3, sc. 3, ap. 48". Chestia asta cu cheia succesului nu ne-a lăsat chiar indiferenţi, aşa că vă propunem colaborarea.

Profil ceramic

■ Colegul Ion P. Pop de la ziarul *Pentru socialism* din Baia Mare ne face cadou cîteva fotografii de-ale *Marinelei Ion*. Marinela în picioare, privindu-ne seducător, Marinela cu mingea (două poziţii), Marinela în spagat, Marinela la sol. Marinela are 19 ani, este ceramistă şi a fost componentă a lotului naţional de gimnastică ritmică.

O fiinţă suavă iubitoare de poezie

■ *Carmen Gavriluţă*, Cluj-Napoca. Răspunsurile dumneavoastră pentru concurs ne fac să credem că sînteţi o fiinţă suavă şi că iubiţi poezia. Două exemple. La *tulburătoare* socială aţi scris : „participarea tuturor cetăţenilor la reducerea energiei electrice", iar la *descoperiri* aţi trecut „tezaurul monetar dacic de argint şi aur..." Fotografia ne confirmă bănuiala.

Cam acestea au fost fotografiile primite. Răspunsurile în care ni s-a indicat cea mai frumoasă femeie au fost mult mai numeroase dar nu ne-au folosit. Pînă una alta însă, vă aşteptăm opiniile.

Propuneri din fototeca revistei

Colega noastră ELENA GHERA a ţinut cu tot dinadinsul să ia parte la concursul de frumuseţe şi a predat secretariatului cîteva din cele mai frumoase chipuri de fete întîlnite în drumurile sale prin ţară. O dovadă că femeile pot fi generoase chiar şi cînd e vorba de o întrecere de frumuseţe.

Pagină realizată de RAZVAN BARBULESCU ■

Flacăra. Redacţia, Bucureşti, Piaţa Scînteii 1, căsuţa poştală 3312, cod. 71341. Telefoane : 17 60 10, 17 60 20. Interioare : Secţia reportaj, social politic şi economic (Ilie Purcaru, Tudor Octavian, Mihai Pelin, I.D. Goia, Dumitru Eliade, Dorin Săfăjan) — 14 57, 25 66 ; Secţia cultură învăţămînt (Nicolae Grigore Mărăşanu, Adrian Dohotaru, Victor Niţă, Horia Pătraşcu, Tania Radu) — 26 00, 25 60; Secţia scrisori, probleme cetăţeneşti (Răzvan Bărbulescu, Mihai Stănescu, Lionel Nitescu, Marga Nedelea, Mircea Bunec, Georgeta Ştefănescu, Emanuel Valeriu, Dorin Gherghinescu) — 25 58, 21 30 ; Secţia ştiinţă, urgenţe, cenaclu, sport, secretariat, foto (Ovidiu Ioanţoaia, Liviu Timbus, Cipi Iordache, Dan Bîrlădeanu, Constantin Balacciu, Dumitru Graur, Oprea Georgescu, George Cuşnarencu, Elena Ghera, Vasile Mănecan, Constantin Dragomir, Sorin Postolache) 14 57, 25 59, 21 23, 25 69, 25 42; Secretar responsabil de redacţie Nicolae CRISTACHE — 17 60 10 interior 25 50 ; Redactor şef adjunct — Nicolae ARSENIE — 17 60 10 interior 21 28 ; Redactor şef — 17 60 10 interior 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126 Bucureşti, strada 13 Decembrie.

Redactor-şef: ADRIAN PĂUNESCU

PREŢUL REVISTEI: 4 LEI

41 505